

AN
ETYMOLOGICAL
GUJARATI
ENGLISH
DICTIONARY

ગુજરાતી-અંગ્રેજી
ડિક્શનરી

SECOND EDITION

M.B. BELSARE

ASIAN EDUCATIONAL SERVICES
NEW DELHI ★ MADRAS ★ 1993

ASIAN EDUCATIONAL SERVICES.

* C-2/15, S.D.A. NEW DELHI-110016

* 5 SRIPURAM FIRST STREET, MADRAS-600014

Price Rs. 395

First Published 1904

First AES Reprint New Delhi 1981

Second AES Reprint New Delhi 1986

Third AES Reprint New Delhi, 1993

ISBN 81-206-0090-8

Published by J. Jetley

for ASIAN EDUCATIONAL SERVICES

C 2/15 SDA New Delhi 110 016

Processed by Gaurav Jetley

for APEX PUBLICATION SERVICES

New Delhi 110 016

Printed at Afif Offset Press

Lalkuan, Delhi 110 006

EDITOR'S PREFACE

to

the Second Edition.

The present work was undertaken with the intention of furnishing the Gujarati Public with materials for a more scientific study of the Language than was to be found in previous works of this nature. It does not assume to be always authoritative, nor are the conclusions arrived at to be accepted as final. It is rather intended as a guide to future writers, showing in many cases what ought certainly to be accepted, or to be avoided. The etymologies are, I believe, briefly but sufficiently indicated. From an ardent desire of assisting the scholar in this direction, I have long been collecting materials and making notes on points relating to the etymology of Gujarati words. The result of this labour is here offered to the public. Some of the etymologies given will, I hope, save much future discussion and research. But I cannot take leave of a work, which has closely occupied my attention during the past twenty-five years, without expressing the hope that it may prove of service not only to students of early Gujarati, or of Indian Philology, but to all who are interested in the origin, history, and development of that language, which is the common inheritance of the Gujarati-speaking peoples. It is but to be expected that, owing to the increased attention, which of late years has been given to the study of the vernacular languages, many of the conclusions at which I have arrived may require important modification or even rejection, but I nevertheless trust that the use of this work may tend to the suppression of guess-work ignoring all rules. I trust that it may at the same time strengthen the conviction that in this as in all other studies, true results are to be gained only by patient observation and reasonable inference.

In a work, which, like the present undertaking, deals with several languages, it is very difficult to secure absolute accuracy, that can only be aimed at. But we do hope that in this second edition a nearer approach has been made to that most desirable goal.

Dhampālī (1075 A.D.) and Hemchandra (1173 A.D.), the two great Jain Pandits, have supplied the means of ascertaining the origin of several Gujarati words. The former in his work *Pañjalakṣhī* (પાંજલક્ષી) written for the use of his sister, named *Prīyalakṣmī* and the latter in his several *Māgadī* works have supplied the crude forms to which many modern Gujarati words may be traced. These are denoted by *Dh. Des.* & *Hem. Des.* as showing their origin.

I must avail myself of this opportunity of gratefully acknowledging my obligation to the Rev. Dr. G. P. Taylor, M.A., D.D., of the Irish Presbyterian Mission, for his kindness in reading over the final proof sheets.

IV.

Nor can I omit to express my indebtedness to Mrs Taylor also, who most kindly sent me a large number of words with suggestive notes, of which I have gladly availed myself.

Further I cannot close this preface without tendering my hearty thanks to Mr Hiralal Mulchand Mehta, B A., and Mr Gopalrao M Belsare, who helped me in correcting the proof-sheets and also to the many scholars in various parts of the province who have cheered me with kind words.

If this work meets with the approval of the public, I shall consider myself amply rewarded. And, finally, may the Almighty give me opportunity to devote myself with continued vigour to the service of the Gujarati Language. True are the words of the poet Kālidās,

केश फलेन हि पुनर्नवता विधत्ते.

PUBLISHER'S NOTICE

to

the Second Edition.

The first edition of this Dictionary, published in 1895, having been exhausted in four years, a second edition was called for. This fact evidences the goodwill the Dictionary has secured at the hands of the public.

We are greatly indebted to the Government of Bombay, Education Department, and the Gujarat Vernacular Society for the kind support they gave us, the former by issuing circulars requesting schoolmasters to collect words not already inserted in this Dictionary, and the latter by allowing us the use of the manuscript prepared by the Society, for the publication of a comprehensive Gujarati Dictionary. We have, thus, been able to embody in this second edition all words deemed worthy of admittance that were present, either in the lists supplied by the schoolmasters, or, in the manuscript in the possession of the Gujarat Vernacular Society. These additions have largely increased the contents of the present volume, on which account it has been found necessary to raise the original price by eight annas.

PREFIXES IN GUJARATI.

The following list contains most of the prefixes employed in the formation of Gujarati words

SANSKRIT PREFIXES

અ પ્રિવેટિવ	ધર્મ charity	અધર્મ irreligion
અણ પ્રિવેટિવ	સમન્ન wise	અણસમન્ન unwise
અતિ excessive	દુષ્ટ wicked	અતિદુષ્ટ very wicked
અધિ over	કાર doing	અધિકાર power
અન પ્રિવેટિવ	એક one	અનેક not one only, some
અનુ after	તાપ heat	અનુતાપ after heat, repentance
અન્તર within	પુર a town, abode	અન્તર પુર the inner apartments, the <i>zanāna</i>
અપ contradiction	માન honour	અપમાન dishonour
„ deterioration	શબ્દ a word	અપશબ્દ a nickname, barbarism
અસિ excessive	માન respect	અભિમાન pride
અવ contradiction	ગુણ advantage	અવગુણ disadvantage
„ deterioration	દશા state, condition	અવદશા a declining state, mis- fortune
અા reversion	ગમન going	અાગમન coming
ઉપ subordination	ગ્રહ a planet	ઉપગ્રહ a (planet's) satellite
કુ badness	કર્મ an action	કુકર્મ an evil action
{ દુર badness, or	બળ strength	દુર્બળ feeble
{ દુષ્ inferiority or	કર્મ an action	દુષ્કર્મ an evil action
{ દુઃ difficulty	તર to cross	દુરતર difficult to be crossed
ન પ્રિવેટિવ	કામ work, use	નકામુ useless
નાના variety	પ્રકાર sort, kind	નાનાપ્રકારનુ of various kind.
{ નિર પ્રિવેટિવ	આકાર form	નિરાકાર formless
{ નિષ „	કલક a spot	નિષ્કલક spotless
{ નિસ „	તેજ lustre	નિસ્તેજ lustreless
નીમ (=નેમ) half	વાણિયો a Vāṇīo	નીમાવાણિયો a bastard Vāṇīo
પરા inversion	જય victory	પરાજય defeat
પરિ excessive	પૂર્ણ full	પરિપૂર્ણ quite full
પશ્ચાત્ after	તાપ heat	પશ્ચાન્તાપ repentance
પુનર repetition	વિવાહ marriage	પુનર્વિવાહ remarriage
પ્ર excessive	યત્ન effort	પ્રયત્ન great effort.
{ પ્રતિ counter	ધ્વનિ sound	પ્રતિધ્વનિ an echo
{ પડ „	ધા a stroke	પડધો a counter-beat, an echo
વિ separation	યોગ junction	વિયોગ separation
„ reversion	સ્મરણ remembrance	વિસ્મરણ oblivion
„ division	ભાગ a part	વિભાગ a subdivision
„ intensive	નાશ destruction	વિનાશ complete destruction.

VII

{ સ	<i>wil-</i>	ફળ fruit	સફળ fruitful
{ સમ	„	વાદ discourse	સાદ conversation
{ સહ	„	વાસ abode	સહવાસ dwelling together
સુ	<i>excellence</i>	વાસ an odour	સુવાસ fragrance

PERSIAN PREFIXES

કમ	<i>privative</i>	જોર strengthen	કમજોર infirm
પુશ	<i>pleasantness</i>	ખેા an odour	પુશખેા fragrance
પુખ	<i>excellence</i>	સુરત the face	પુખસુરત good-looking
જેર	<i>privative</i>	વાનખી just	જેરવાનખી unjust
ના (See ડે ન)	<i>privative</i>	પસ-દ agreeable	નાપસ-દ unacceptable
નેક	<i>excellence</i>	નામ name	નેકનામ of good name, virtuous
બદ	<i>badness</i>	સુરત the face	મદસુરત bad looking
બિન (See S બિના)	<i>privative</i>	મનૂરી labour	બેનમનૂરી out of work
બે (See S બે)	<i>privative</i>	શક doubt	બેશક doubtless
લા (See S ના)	<i>privative</i>	ઈલાન a remedy	લાઈલાન remediless, helpless
સર (Of S શિર)	<i>head</i>	કારકૂન a clerk	સરકારકૂન a head-clerk,

SUFFIXES.

Added to the simple verbal stem

આઈ	લડ-વ	to fight	લડાઈ a fight
આઉ	ઉડ વ	to fly	ઉડાઉ extravagant, prodigal
આટ	ચળક વ	to shine	ચળકાટ glitter,
આણ	વેચ હું	to sell	વેચાણ a sale
આપ	(મિલ=) મળવુ	to meet	મિલાપ concord
આગણ	શિખ વ	to learn	શિખામણ teaching, advice
આરી	પાયર-વ	to spread	પયારી a bed
આરો	હુટ હું	to rob	હુટારો a robber
આવટ	બન-હું	to be made	બનાવટ a work done
ઈર્દ	માન વ	to esteem	માનિર્દ esteemed
ઈ	બોલ વ	to speak	બોલી speech
ઉ	ઉતાર વ	to descend	ઉતાર a passenger
ઐયો	ગા-વ	to sing	ઐયો a singer
ક, અક	આવ વ	to come	આવક income
ફણ	બીહી હું	to fear	બીહીફણ timid
ટી, અટી	ડુબ વ	to drown	ડુબટી a dive
જ	ખા-વ	to eat	ખાજ eatables
જી, અજી	વળ-વ	to turn	વળજી inclination, bent
	દે હું	to give	દેણ a debt
અણી	કર-વ	to do	કરણી a deed
ખ્ય, અખ્ય	ધાવ-વ	to suck (the breast)	ધાવણ a suckling
ણક	વર્ત-વ	to behave	વર્તણુક conduct
ત, અત	રમ-વ	to play	રમત a game
તર, અતર	સણ વ	to learn	સણતર knowledge
ના	રચ-વ	to arrange	રચના arrangement, composition
નાર	બોલ-વ	to speak	બોલનાર a speaker
વર્	ખા-વ	to eat	ખાવર્ gluttonous
વાડ	(મન=)	sick)	મનવાડ sickness

SUBSTANTIVAL SUFFIXES

Added to a Complete Word

SAMSKRIT

आर्ष <i>abstract</i>	गरीण <i>mild</i>	गरीणार्ष <i>mildness</i>
आशु ,,	उच <i>high</i>	उचाशु <i>height</i>
आयत् <i>collective</i>	पाच <i>five</i>	पञ्चायत् (or पञ्चात) <i>an assembly of about five</i>
आर (=कार) <i>maker</i>	कुम्भ <i>a pitcher</i>	कुम्भार <i>a potter</i>
आरौ (=कार) <i>agent</i>	रङ्ग <i>colour</i>	रङ्गारौ <i>a dyer</i>
आण (=काल) <i>time</i>	उष्ण <i>hot</i>	उष्णर्णौ <i>the hot season</i>
आश <i>quality</i>	आर्तु <i>sour</i>	अमृत <i>sourness</i>
ई <i>feminine</i>	देव <i>a god</i>	देवी <i>a goddess</i>
,, <i>abstract</i>	साहेब <i>a master</i>	साहेबी <i>lordship</i>
,, <i>lower</i>	शास्त्र <i>a sacred book</i>	शास्त्री <i>one learned in the shastras</i>
,, <i>possessing</i>	धन <i>wealth</i>	धनी, धनी, <i>a wealthy man, the master</i>
ईश <i>occupant</i>	निराण <i>a school</i>	निराणीश <i>a scholar</i>
ईश <i>belonging to</i>	नात <i>a caste</i>	नातीश <i>a caste fellow</i>
-ी <i>agent</i>	आन्ध <i>blind</i>	आन्धकार <i>darkness</i>
द <i>collective</i>	दस <i>ten</i>	दसकौ <i>a decade</i>
द्वी ,,	द्वे <i>two</i>	द्विशी <i>an even number</i>
द्व <i>diminutive</i>	ग्राम <i>a town</i>	ग्रामद्व <i>a village</i>
त <i>abstract</i>	दुष्ट <i>wicked</i>	दुष्टता <i>wickedness</i>
त्वं ,,	पुत्र <i>a male</i>	पुत्रत्वं <i>manliness</i>
पक्ष <i>starts</i>	धरु <i>old</i>	धरुपक्ष (=धरुपक्ष) <i>old age</i>
पक्ष ,,	आधु <i>blind</i>	आधुपक्ष <i>blindness</i>
क्ष (=आवास) <i>abode</i>	देव <i>a good</i>	देवक्ष <i>a temple, the abode of a god</i>
क्ष <i>diminutive</i>	चाँद <i>a moon</i>	चाँदक्ष <i>a round spot painted on the forehead</i>
वत् (See वृत्ति) <i>abstract</i>	साच <i>true</i>	साचवत् <i>truth</i>
वदी <i>dealer</i>	नाण्य <i>a coin</i>	नाण्यवदी <i>a money changer</i>
वास (=वास) <i>keeper</i>	क़ैत <i>a fort, wall</i>	क़ैतवास <i>a police officer</i>
वाणौ, or See वाणौ <i>possessor</i>	घोरे <i>a horse</i>	घोरेवाणौ <i>a groom</i>
वृ <i>diminutive</i>	आड <i>a tree</i>	आडवृ <i>a small tree, आडवा <i>a thicket</i></i>

PERSIAN (OR ARABIC) SUFFIXES

अन्तर <i>throw</i>	गोणौ <i>a cannon ball</i>	गोण-अन्तर <i>a gunner</i>
आ <i>instrument</i>	आँख <i>the eye</i>	आँखा <i>spectacles</i>
ईश <i>diminutive</i>	बाग <i>a garden</i>	बाग़ीश <i>a small garden</i>
आन् <i>abode</i>	अन्तर <i>a cook</i>	अन्तर-आन् <i>a cook-room</i>
गर <i>knower</i>	जदू <i>magic</i>	जदूगर <i>a magician</i>

ગી <i>abstract</i>	ગાદે <i>sick</i>	ગાદેની <i>sickness</i>
ગીર <i>holder</i>	ઋદ્ધાન <i>the world</i>	ઋદ્ધાનગીર <i>the world-conqueror</i>
ગીરી <i>abstract</i>	ગુલામ <i>a slave</i>	ગુલામગીરી <i>slavery</i>
એ <i>agent</i>	મસાલ <i>a torch</i>	મસાલથી <i>a torch bearer</i>
દાન } <i>instrument</i>	{ કલમ <i>a pen</i>	કલમદાન <i>a stand for pen and ink</i>
દાની }	{ મચ્છર <i>a mosquito</i>	મચ્છરદાની <i>mosquito-curtains</i>
દાર <i>possessor</i>	દુકાન <i>a shop</i>	દુકાનદાર <i>a shop keeper</i>
નામુ <i>document</i>	હુકમ <i>a command</i>	હુકમનામુ <i>a decree, a decision</i>
બન્દ <i>binder</i>	કમર <i>the waist</i>	કમરબન્દ <i>a waistband</i>
બાન <i>addicted to</i>	દાર <i>liquor</i>	દારબાન <i>a tippler</i>
રેન <i>dye</i>	રંગ <i>colour</i>	રંગ-રેન <i>a dyer</i>
વાન (<i>S વાન, See વાળ, વાળો</i>) <i>keeper</i>	ગાડી <i>carriage</i>	ચાડીવાન <i>a driver</i>
વાર <i>possessor</i>	ઉમેદ <i>hope</i>	ઉમેદવાર <i>"a hopeful," a candidate.</i>

ADJECTIVAL SUFFIXES

Added to a Complete Word

SANSKRIT

અક્ષિત <i>characterized by</i>	નામ <i>a name</i>	નામાદિત <i>renowned</i>
આળ <i>full of</i>	શરમ <i>shame</i>	શરમાળ <i>bashful</i>
આણ <i>possessing</i>	દયા <i>mercy</i>	દયાળુ <i>merciful</i>
આળુ ,,	રૂપ <i>form</i>	રૂપાળુ <i>beautiful</i>
ઈક <i>belonging to</i>	માસ <i>a month</i>	માસિક <i>monthly</i>
ઈત <i>having</i>	દુઃખ <i>pain</i>	દુઃખિત <i>pained</i>
ઈષ્ટ <i>full of</i>	ગર્વ <i>pride</i>	ગર્વિષ્ટ <i>proud</i>
ઈ (ઈન્) <i>having</i>	દુઃખ <i>pain</i>	દુઃખી <i>pained</i>
ઈન <i>possessing</i>	કુલ <i>family</i>	કુલીન <i>of good family</i>
કારક <i>making</i>	નાશ <i>destruction</i>	નાશકારક <i>destructive</i>
કૃત <i>made by</i>	રામચન્દ્ર <i>Rāmachandra</i>	રામચન્દ્રકૃત <i>composed by Rāmachandra</i>
જ <i>born</i>	દ્વિ (દ્વૈ) <i>two</i>	દ્વિજ <i>twice-born</i>
દાયક <i>giving</i>	સુખ <i>happiness</i>	સુખદાયક <i>giving happiness</i>
મ <i>most</i>	મધ્ય <i>middle</i>	મધ્યમ <i>midmost central, moderate</i>
મન્ત <i>possessing</i>	શ્રી <i>property</i>	શ્રીમન્ત <i>wealthy</i>
માન <i>possessing</i>	શક્તિ <i>power</i>	શક્તિમાન <i>powerful</i>
પુ <i>ordinal</i>	પાચ <i>five</i>	પાચમું <i>fifth</i>
વન્ત <i>possessing</i>	ધન <i>riches</i>	ધનવન્ત <i>rich</i>
વાન ,,	" "	ધનવાન ,,
વી ,,	તેજ (તેજસ્) <i>lustre</i>	તેજસ્વી <i>shining</i>
ચાળી ,,	લાગ્ય <i>luck</i>	લાગ્યચાળી <i>fortunate</i>

હીન devoid of
જ્ઞ knowing

લાગ્ય luck
સર્વ all

લાગ્યહીન luckless
સર્વજ્ઞ all knowing.

PERSIAN (or ARABIC)

ખાવર possessing
ઈન્દુ full of
ખેર eating
નાર having
દાન knowing
ખાન possessing
મન્દ ,,

જેર strength
શરમ shame
હરામ unlawful
ઝુનાદ a fault
કદર appreciation
મહેર grace, favour
દોલત wealth

જેરાવર strong.
શરમિન્દુ ashamed
હરામખેર villainous
ઝુનેદમાર guilty
કદરદાન capable of discerning
મહેરખાન kind, gracious,
દોલતમન્દ wealthy

ABBREVIATIONS USED IN THIS DICTIONARY.

Abl	.Ablative	Intens	.Intensive
adj.	. Adjective	interj	..Interjection
adv	. Advorb	L	.. Latin.
Ar	Arable	Lib	...Literally
Arith	} Arithmetic	m	Masculine
arith		Math	Mathematics
A S	Anglo-Saxon	n	...Neuter.
Of	. Confer (compare)	P	. Persian
Compar	.Comparative	p	.Past
conj	Conjunction	p p	. Past Participle
corrup	...Corrupted, Corruption	pass	..Passive
Dat	Dative	pers	.. Person.
Dh. D	.Dhanpala Desh:	pl	Plural
e g	<i>Exempli gratiâ</i> (by way of example)	Portug	Portuguese
Eng	English	Poet	. Poetry
esp	Especially	prep	. Preposition
f	} Feminine	pret	Preterite
fem		pron	...Pronoun
fem		Pros	.Prosody
fig.	Figuratively	q. v	. <i>quod vide</i> (which see)
fr	From	Red	} Reduplication
fut	Future	Redup	
Gen	Generally	Rhet.	Rhetoric
Gr.	Greek	s	Substantive.
Gram	Grammar	sing	Singular
Hem D	.Hemchandra Desh:	S	Sanskrit
Hind	Hindustani, Hindi	Superl	.Superlative
i	Intransitive	t	Transitive
i e	<i>id est</i> (that is)	v	Verb
Imit	. Imitative	=	Equal to.
		+	.Add

AN ETYMOLOGICAL GUJARATI-ENGLISH DICTIONARY.

અ.

અ

અ, [S] The first letter of the Gujarati alphabet

અ, A prefix signifying negation, a privative prefix [In Gujarati, અ is very often changed to અણ]

અં, *interj* Pshaw! O! Oh

અંશ, *s m* [S] A degree in circular or angular measurement 2 A portion 3 The numerator of a fraction 4 An attribute

અંશાવતાર, *s m* [S + અવતાર] An incarnation in which there are a few of the attributes of the Supreme Being, a partial incarnation.

અર્ણ, *adj* Possessing an attribute

અશ્વ, *s m* [S] A ray 2 The sun

અશ્વ મીન, *s m* The sun

અ કથન, *adj* [S અ not + કથન, કથન, gold

Or, S અર્કિચન *fr* અ not + કિચન something, anything] Poor

અ નિર્ણય, *adj* [અનિર્ણય *fr* અ not + નિર્ણય debt.] Free from debt, that has discharged its debt

અક, *s n* [S] Pain, misery 2 Sin
ન અક ધનને મેં કહ્યું, ન અક નામ તેા મેં સદા ધર્યું
—એમાનેદ

અકબ, See ખ કબ

યાય પાપ વિના પખી અકબ —એમાનેદ

અકડ-આજ, *s m* [See અકડ + P વાજ્ playing *fr* વાજ્જન to play, to practise] A fop, a dandy 2 *adj* Stiff, reserved

અકડ-અકડી, *s f* Emulation

Id અકડાઅકડીને વખત A time of struggle;

a critical time, the point of time which decides a struggle, or when a struggle is at its height અકડાઅકડી ઉપર આવ્યું To begin a hand to-hand fight, to come to blows

અકડા હું, *v* ૨ To be stiff 2 To boast

Id અકડાઉ જ્યુ To be stiff with cold 2 To have cramps 3 To be proud, to be vain, to be haughty

અકડાઉ, *s f* Conceit, haughtiness

Id અકડાઉ કરી To be proud, to be puffed up, to give oneself airs 2 To be haughty; to defy authority

અ કતો, *s m* [S અ not + કૃતિ] A day on which artisans do not work

Id અકતો પાળવો To observe as a holiday આને અકતો છે To-day is a day of rest—for artisans and workmen

અ-કથ, *adj* [S અ + કથ to tell] Not described 2 Indescribable

અક-અધ, *adj* [See આપુ + અધ] Untouched, intact, not tampered with

Id અકબન રાખ્યું To keep or preserve in tact

અકબરી, *adj* [A અકબર Lit greater, greatest] Founded by, or relating to, the Emperor Akbar 2 *s f* A kind of delicious food made from rice-flour

અ કરમે હું, } *adj f* See અ કરમે

અ કરમે હું, }
અ-કરાલિ યુ, *adj* [S અતિક્રાન્ત *fr* અતિ beyond + ક્રન્ to walk] Eating to excess, gluttonous

Id અકરાલિયુ ખાધું To eat to excess

અ કમળ-વિ રંગ, *adj* [S અ not કમળ

frightful and વિ intense + કાલ] Very terrible or frightful

અ.કર્તવ્ય, } *adj* [S અ + કર્તવ્ય *fr* કૃતો do]

અ.કર્તવ્ય, } *adj* [S અ + કર્તવ્ય *fr* કૃતો do]

Not fit to be done

અ કર્તા, } *s m* [+ કર્તા] A non doer

અ કર્તા, } *s m* [+ કર્તા] A non doer

અ કર્તુમ્, *part* [S *fr* અ not + કર્તુમ્ for doing *fr* કૃતો do] Not to do, for the purpose of not doing

કર્તુમ્ અકર્તુમ્ સમર્થ શ્રીકૃષ્ણ — પ્રેમાનંદ

અ કર્મ, *s n* [S *fr* + કર્મ] A wrong deed

અ.કર્મક, *adj* Intransitive—a verb

અ કર્મી, *adj* Unfortunate, wretched

Prov અકર્મીના પડિયા કાલા When sorrows come, they come not as single spies, but in battalions અકર્મી ધણી બેયરખા રૂરો A coward loves to show that he is brave by tyrannizing over those who are dependent upon him અકર્મી નિશાનિયાને વતરખા ધણી A bad workman quarrels with his tools

અકલ, [Ar] See અક્ષલ

અ કલ, *adj* [S આક્લ *fr* આ intensi- tive + S કલ indistinct, See કલ્પ] Very pleasing and indistinct—a sound or noise

કપવત ઘડમિત નેહ મત ભૂગ ગુને,

અકલ પરભૂત આવરણી કો પ્રેમીતરી

—પ્રેમાનંદ

અકલ મદ, } *adj* [+ P મદ = S મત, મત્ત

અકલ વત, } વત, વાત, વત્ત, having] See

અકલ વાણ, } અકલી

અ કલિત, *adj* [S *fr* અ not + કલિત

known *fr* ક્ત્ to know] Unknown 2

Incomprehensible

અકલી, *adj* [Ar અક્લ + P ક of, relating

to] Wise 2 Intelligent

અ કલિપત, *adj* [S *fr* અ not + કલિપત]

Not imaginary, not fictitious, real 2 Un-

expected, accidental

અ કલ્યાણ, *s n* [S *fr* અ + કલ્યાણ

welfare] Evil, infelicity 2 Harm

Id અકલ્યાણ ઉપકરુ To wish harm to અક-

લ્યાણ થવું To be made to suffer

અકસર, *adv* [Ar અક્સર most probably,

generally] Mostly 2 Perhaps 3 At times

અકસીર, *s f* [Ar ફક્સીર] An elixir 2

Alchemy 3 *adj* Efficient, efficacious

Id અકસીર ઇલાજ An unfailing remedy,

અ.કસ્માત્, *adv* [S *fr* અ not + કસ્માત્

from what? *fr* કિમ what?] Accidentally,

suddenly

Id અકસ્માત્ આવી અકસ્માત્ પડ્યું-લાગ્યું To hap-

pens suddenly, accidentally or unexpectedly

અ કળ, *adj* [S અક્લ *fr* અ + કળ] In-

conceivable 2 Incomprehensible

Id અકળ કાળ Incomprehensible acts

conduct or skill, a mystery

Prov અકળ રાત્ર, મેથરાત્ર The god of ruin

અ.કળ-વિ.કળ, *adj* [+ વિ.કળ] Perplexed

2 Annoyed, agonized 3 Not at ease

અ કળા-મણ, *s f* [See અ.કળા] Perplex-

ity 2 Agony caused by perplexity

Id અકળામણ થઈ-આવવી To be perplexed

અ કળા તું, *v t* [See અ.કળ] To be

perplexed 2 To be in straits

અ.કળિત, *adj* Mysterious

અ.કાર્ય, *adj* [S અ + કાર્ય See અ.કર,

અ કાર્ય] Useless

અકાખર, *s m* [Ar અકાવિર chieftains,

sages, *pl* of અક્ષર great] An officer

અ કામી, *adj* [S *fr* અ + કામ desire] Free

from desire, free from the attacks of the

passions. 2 Not sensual, free from the at-

tacks of love 3 Free from the attacks of

the allurements of the world, ascetic

Id અકામી પુરુષ An ascetic, a recluse

અ.કાય, *s f* [S અ + કાય the body]

Absence of the body 2 *adj* Having no

body, incorporeal

Id. અકાય તત્ત્વ = કામદેવ The god of Love,

who was burnt to ashes by Shiva

અ.કાર, *s m* [S *fr* અ + કાર the sound]

The sound or letter અ

અ.કાર, *adv* [+not કારણ a cause] Cause-

lessly 2 Uselessly

કાય અકાર અપાર ચિનાશ ન,

કાય અકાર લહે ભુતનાથી —વલ્લભ

અ કારજ, *s m* [S અ not + કારજ] A bad

act, a wicked act 2 *adv* Uselessly

અ કારત, *adj* [S અ not + કાર, or Ar ફકાર

contempt *fr* હક્ત to hate] Useless, unfit
 Id અકારત નૃત્ય-યતુ To be useless, to be
 fruitless, to fail in producing the desired
 result

અ-કાર, *adj* [See અ કાર] Disagreeable

અ-કાર્ય, *s n* [*S fr* અ not + કાર] An
 improper act, an unworthy deed

અ કારી, *adj* [*S fr* અ + કાર, કાર, death]
 Pertaining to a subdivision of the ઉદારી
 પય founded by Nānak

અ કાર, *adj* [*S* અ not + કાર time] Un
 timely, premature, unseasonable

Id અકાર મૃત્યુ Untimely death અકાર
 વૃષ્ટિ Untimely rain

અકીક, *s m* [*Ar* અકિક] Carnelian,
 agate, a variety of chalcedony

અકીકિ થો, *s m* An engraver, who works
 on અકીક

અ કીર્તિ, *s f* [*S fr* અ not + કીર્તિ] Ill
 fame, infamy

અ-કુલીન, *adj* [*S fr* અ + કુલીન, કુલીન,
 born of high family *fr* કુલ family] Born
 of a low family, low-born

અ કુલીન તા, *s f*
 અ કુલીન પછુ, *s n* } Low descent 2
 Low qualities acquired by being born of
 a low family

અ કૃત, *s n* [*S* અ + કૃ to do] Sin

અ કૃત્ય, *s n* [*S fr* અ not + કૃત્ય] An
 improper deed

અ કૃત્રિમ, *adj* [*S fr* + કૃત્રિમ] Not
 affected, genuine, natural

અ કૃપા, *s f* [*S fr* અ + કૃપા] Disfavour
 2 Want of sympathy or feeling

અકેક, }
 અકેકુ, } Sec એકેક
 અકેકુ, }

અ-કેટ, *s m* [*S* અ not + કૂટ crooked-
 ness] The areca palm tree (from its hav-
 ing a straight stem)

અ-કેટી, *s f* the areca nut tree

અ કેટી, *s f* [*S* અ + કોટી a sharp point]
 An ear ring

અક્ષ ૩, *s m* [*Des* હક્ષ to say no + ૩
d m] A fop 2 *adj* Stiff, erect, unbending

Id અક્ષતુ અક્ષ રહેતુ To possess unbend-
 ing stiffness અક્ષતુ અક્ષ ચાલતુ To hold the
 head on one side in walking 2 To go
 haughtily

[See અક્ષ-પાન]

અક્ષ પાન, *adj* [*Des* હક્ષ = *Ar* હક્ષ + *P* પાન]

અક્ષર-અક્ષર, *adj* [See અક્ષર અક્ષર being
 a redup of અક્ષર, અક્ષ] Unexpectedly

Id અક્ષર અક્ષર આવી પડતુ To befall unex-
 pectedly

અક્ષરમી, *adj* [*S* અ + કર્મ action *fr*
 કર્મ to do] Unfortunate 2 Unintelligent

અક્ષર, *s f* [See અક્ષર *Ar*] Wisdom, sense

Id અક્ષર પહોચાડી દોડાવવી ચલાવવી To
 put one's wits on the stretch, to make an
 effort of imagination અક્ષરનુ બારદાન A fool-
 ish man અક્ષર મારી નવી To lose one's senses,
 to be foolish તેનામા અક્ષરનો ઉધારો છે He has
 no sense અક્ષરનો બા (Used euphemistical
 ly) A fool અક્ષર ઉધી થઇ નવી To have a
 mind to do wrong, to be inclined to do
 wrong અક્ષરનો ઉધો Foolish અક્ષર ગામ
 નવી = અક્ષર ઘેર નવી To part with one's
 wits, to lose one's wits અક્ષર ગિરો મૂકવી To
 lose one's wits અક્ષર કુટી નવી To be sugges-
 ted—a wrong course of conduct અક્ષર
 બહેર મારી નવી = અક્ષર મારી નવી To be dor-
 mant—one's wits અક્ષર વેચવી To part with
 one's wits અક્ષર વેચાતી લેવી To learn a les-
 son from a bitter experience અક્ષર વેરાઇ
 નવી To be uselessly spent or wasted—one's
 wits અક્ષર સાથે રાખવી To be cautious અક્ષ
 લના કાકરા કરવી To waste one's wits અક્ષ
 લનો દરિયો = અક્ષલની ખાડી Making an erag-
 gerated show of one's wits અક્ષલનો આ
 નળો Very intelligent અક્ષલને અને એને અ
 ઢાર ગાઉતુ છેડુ છે There is a broad gulf be-
 tween him and his wits ૨ e He is a fool

Prov અક્ષર અધારે વદુચાઇ છે Wisdom
 wears no badge 2 There is no monopoly
 of wisdom અક્ષર બડી કે લેસ ? Wisdom is not
 measured by the volume, ૨ e Policy often
 effects what force cannot અક્ષરનો ઓપમીર
 મગાવી ભાલ, તો લઈ લાઓ કાચમીર Send a fool
 to the market and a fool he will return
 અક્ષર વેચાતી મળતી હોય, નો કોઇ મૂરખ રહે નહીં

If wisdom could be purchased, there would be no fool. અક્ષર વેચી ચણા ખાધા Penny-wise and pound-foolish અક્ષરે અઘ્ન પીછાનના All things are not perceptible to the senses, ૨ ૦ A man need not look into your mouth to know how old you are

અક્ષર-અરે, ૦ m [+ P મર doer fr કરેન =S ફ, કર, to do] The root of a pungent medicinal shrub having a quick effect in removing torpidity of the limbs and dullness of the senses

અક્ષર-મદ, }
અક્ષર વત, } See અક્ષર-મદ
અક્ષર-વાન, }
અક્ષર-વાણ, }

અક્ષર-હોશિયારી, ૦ f [+ હોશિયારી] Cleverness, skill, presence of mind

અ-કર, adj [S અ not + કર] Not cruel, merciful

અ-કેધી, adj [+ કેધી] Not passionate, habitually abstaining from anger

અફ, ૦ m [S] Dice for playing 2 (At the end of a compound) The berry of particular trees, used as beads, ૦ g રૂઢી. 3 A sort of vow practised by Hindoo ladies 4 An organ of sense 5 The axle of a wheel 6 The axis of the earth or of the heavenly sphere 7 [S અંકિ] 'The eye (used in poetry)

અ-જાત, adj [S ઈ અ not + જાત] Not wounded, uninjured, unbroken, whole 2 ૦ m Unhusked grain, grain, corn 3 Rice

Id અજાત ફાટવા To turn a handful of wheat round the head of a person suspected to be under the influence of an evil spirit or of the evileye અજાત ચોટવા To apply grain to the forehead, as a mark of respect in a religious ceremony અજાત છાટવા To throw husked rice mixed with red turmeric at a person. અજાત નેવા To examine a handful of wheat carried round the head of a person, and determine thereby whether or not he is under the influence of an evil spirit

અફ-માળ, ૦ f [અફ + માળ] A garland of રૂઢી. 2 A garland of the pods of lotus-flowers

અ-ફય, adj [S fr અ not + ફય] Imperishable, inexhaustible

અ-ફય-તૃતીયા, ૦ f [S fr + તૃતીયા] The third of the bright half of the month વૈશાખ (May-June)

અ ફય-નવમી, ૦ f [S fr + નવમી] The ninth day of the bright half of the month of કાર્તિક (October-November)

અ-ફય-પદ, ૦ n [S fr + પદ] The place whence a man will never fall down, eternal beatitude

અ ફય-ધામ, ૦ n [S ફ + ધામ] Same as અફય-પદ

અ ફય-પાત્ર, ૦ n [S ફ + પાત્ર] An inexhaustible vessel, ૨ cornucopia

અ ફયી, adj Indestructible

અ-ફય, [S] See અફય 2 ૦ n [Properly, અફય દાન] A gift of wheat, cocoanut, water, &c, accompanied with a prayer that these things may never be wanting

અફર, ૦ m [S fr અ + ફર to flow, pass away, perish] A letter of the alphabet whether as spoken or written, the alphabet, a syllable 2 Learning 3 Brahma 4 Responsibility 5 adj Indestructible

Id અફર દાવવા To carefully give the letter its correct form, to write carefully 2 To efface or rub off letters (રોગાળી) અફર દાવવા To speak અફર કોટવા To engrave letters અફર નેવા To examine the handwriting અફર પાડવા To print letters, to press or paint letters 2 To write with care and caution 3 To commence writing અફર પાંચવા To recognize the handwriting અફર પોતાવા To speak અફર ઘુસવા To wipe off letters (as from a slate) અફર ચેળવા To compare the handwriting અફર લખવા To write

અફર-ગણિત, ૦ n [+ ગણિત] The science of algebra, Algebra

અફર-છંદ, ૦ m [+ છંદ] A style in Gujarati Prosody, in which the number of letters in a foot is the principal consideration

અફર-ધામ, ૦ n [+ ધામ] The abode

of Brahma, the indestructible and eternal abode *Of અક્ષય-ધામ*

અક્ષર-પદ, *s n* [+ પદ] Same as અક્ષય ધામ and અક્ષર-ધામ

અક્ષર-પદ્ધતિ, *s f* [+ પદ્ધતિ] Method of writing, orthography

અક્ષર-અક્ષ, *s n* [+ અક્ષ] The Eternal God, the indestructible Divine Element

અક્ષર-માળા, *s f* [માળા] A row of letters, the alphabet

અક્ષર-વિદ્યા, *s f* [+ વિદ્યા] Literature, learning 2 The science of God, theosophy

અક્ષર-વિ-ગ્રામ, *s m* [+ વિ-ગ્રામ] Orthography (Gram)

અક્ષર-વૃત્ત, *s n* [+ વૃત્ત] Same as અક્ષર-છંદ

અક્ષરાર્થ, *adj* [+ અર્થ] That which cannot be described in words, whether written or spoken 2 *s m* the Eternal Divine Element, God

Id ક્ષર, અક્ષર, અને અક્ષરાર્થ is often spoken of in Vedantic Philosophy as the Trinity

અક્ષર-ગ, *adv* Literally, letter by letter

અક્ષર-શત્રુ, *s m* [S અક્ષર + શત્રુ an enemy *fr* શત્રુ to cut] An illiterate person, a fool

અક્ષર-શૂન્ય, *adj* [+ શૂન્ય a cipher] Illiterate

અક્ષ-વૃત્ત, *s n* [S અક્ષ the axis + વૃત્ત a circle *fr* વૃત્ત = *L. verto*, to turn] A circle of latitude

અક્ષાંશ, *s m* [+ અંશ a part] A degree of latitude

અક્ષાંશ-વૃત્ત, *s n* [+ વૃત્ત] Same as અક્ષ-વૃત્ત

અક્ષાણું, See અખ્યાણું

અક્ષિ, *s f* [S] The eye

N B —At the end of a compound અક્ષિ becomes અક્ષ, as ભદ્રાક્ષિ, કમલાક્ષિ

અક્ષિક, *s f* [S અક્ષિક sea salt] Ashes which when placed on a base metal turn it to gold or silver

અક્ષીબળ, } *s f* [S અક્ષીબળિ] An army consisting of 109350 infantry, 65610 ca

valry, 21870 chariots, and 21870 elephants
અખતર, *adj* [S અ not + ખતર] Unfit to be used for food

અખડ, *adj* [S + ખડ or ખડ] Disused, no longer made use of, fallen into disuse esp of wells or vessels

અખડ-અખડ, *adj* [S અખ intens + See ખડ-અખડ] Uneven

અખડ-દહાડા, *s m pl* [See અખડ + દહાડા] Days of summer in which one is inclined to loiter about listlessly, days of ennui, days in which one feels off work, time that hangs heavily on one's hands

અખડાવું, *v t* [See અખડ] To dash against each other, to conflict 2 To brawl to quarrel

Id અખડાવું પડવું To stumble 2 To begin a brawl,

અખડ, } *adj* [S *fr* અ not + જાડ a part *fr* જાડ to divide] Complete, unbroken, constant, ceaseless

Id અખડ હેવાતલું See અખડ-સૌભાગ્ય
અખડ-સૌભાગ્ય, *s n* [S *fr* + સૌભાગ્ય *fr* સુ good + મગ fortune] Unbroken good fortune 2 Exemption from widowhood, the auspicious and happy state of wifehood

અખડ-સૌભાગ્ય વતી, *adj & s f* A woman enjoying the auspicious and happy state of wifehood

અખડાનંદ, *s m* [+ આનંદ] Unbroken joy or pleasure, eternal joy 2 A name generally assumed by Sanyasis

અખડિત, *adj* Unbroken, constant
અખતર, *adj*, [S અખત + તર hot + તર.] Bad
અખતરો, *s m* [A જલિતરજી invention]

An experiment

Id અખતર કરના To make experiments
અખતર, *adj* [S અખતર] Dirty, unclean
અખતર-હાથું, *adj* [+ હાથું] Too wise by half, presumptuous, pretentious

Pro- અખતર હાથાએ હાથાપણું કર્યું, હિંચના કુટિયાળી ભર્યું A presumptuous man would rather spoil his work than admit his ignorance

અખત્યાર *s m* [*A* અજ્ઞેતિયાર power, authority, choice] Authority

Id અખ યાર મળવે To receive authority, to be entrusted with power, to be appointed to a post of authority, to be deputed
અખત્યાર મેળવવે To get authority, to seize power
અખત્યાર લેવે To receive charge of
અખત્યાર લઇ લેવે To deprive one of power
અખત્યાર સોંપવે To entrust one with power or authority
અખત્યાર ની વાત A thing within one's jurisdiction

અખત્યારી, *s f* [+ *P* ક of] Authority
 2 Headship, master-ship 3 *adj* Of one's own choice, voluntary

અખતર, *s n* Being possessed by an evil spirit

કાઈ કહે અખતર વળાયુ,

કાઈ કહે ગળે રે કાઠી —ભાષા

અખખા *s m* [*A* અર્જુન *pl* of હેતર His story; tradition] News, a newspaper

Id અખખાર મળવા To receive news અખખાર મેળવવા To get news અખખાર વાંચવા To read a newspaper

અખખાર-નવીશ, *s m f* [+ *P* નવિસ્તર to write] The writer of a newspaper

અખમ, *adj* [*S* અક્ષમ *f* અ not + ક્ષમ able *fr* ક્ષ્ to be able Or, *P* ક્ષમ raw, incompetent] Not able to bear 2 Delicate 3 Incompetent

અખડ, *adj* [*S* આ intens + ધાર sharp] Unbearable

અખર નખર પાતે પુષ્ટ આ લે દમાડુ —પ્રેમાનંદ

અખગ-મણુ, *s n* [*S* આ intensive + ખાર] Butter milk poured on milk to reduce it to a curdled state

અખરોટ, *s n* [*S* અરોટ] A walnut

અખાડ, See અગાડ, આખાડ, આષાડ

અખાડા કરવા *t* [Short from of આખ + આડુ] To overlook what one has seen, but would rather not have noticed (*cf* આખ-શેની), passing over a thing quietly, con-
 viving at

અખાડી, See આખાડી

અખાજ, See અખજ

અખાડો, *s m* [*S* અરણ્ય an arena] A

gymnasium 2 A disputation hall, an arena 3 A monastery 4 A lounge for idlers

Id અખાડો લગવે To be ready to begin wrestling અખાડો જમાવવે To put an arena in a state fit for wrestling

અખાત, *c n* [*S* અજ્ઞાત a natural lake *f* અ not + જ્ઞાત *pp* of જ્ઞ to dig] A bay, a gulf 2 A lake

અખા-ચીજ, See અક્ષય-તૃતીયા

અખાઈ, *adj* [*S* *fr* અ + જાદ to eat See અખાજ, અખજ] Uneatable

અખાતર, See અખંતર

અખિણ, *adj* [*S*] All, whole

અખિણ-પદ, *s n* [+ પદ] The abode of all men and things, the eternal abode

અખિલાનંદ, *s m* [+ આનંદ] God who is wholly joy

અખિલેશ્વર, *s m* [+ ઈશ્વર] God who is the Ruler of all things

અખુદ, *adj* [*S* અ not + ખુદ્ધ] Inexhaustible

અખે, See અક્ષય

અખે-નોમ, *s f* [*S* અ not + ક્ષય destruction *f* ક્ષિ to be destroyed + નવમી ninth *fr* નવનું nine See અક્ષય + નોમ] The ninth day of the bright half of Kārtika (Oct Nov)

અખે-પાન, See અક્ષય-પાન

અખોડ, See અખરોટ

અખે-વન, *s f* [*S* અનય-સત્તા *fr* અક્ષય + સત્તન delivery, children, *fr* નૂ to give birth] A wife none of whose children is dead

અખેર, Corruption of અક્ષર

અખ્યાલુ, *s n* [*S* અક્ષત not broken *fr* અ not + ક્ષત wounded + વયન a gift] A gift given on auspicious occasions

અખ્યાતું, *adj* [*S* અ not + ક્ષત wounded] Uninjured, uninterrupted, unmolested 2 Healthy (Used by old women as an expression of blessing to young persons meaning અખ્યાતું રહેલે)

Id અખ્યાતું રહેવું To live uninjured, unmolested, and healthy

અ ગડ, } *s m* [*S* અ = not, is here
અ ગાડ, } euphuistic + ગડ] An arena 2 (In

Kathiawad) A solemn promise

અ ગ, ૪ ન [S *fr* અ not + ગ્સ to go *cf* ન.ન] A mountain 2 The sun 3 A serpent

અ ગડ-બાંધ, ૪ મ [S અગત = અગમ્ય inaccessible + ઘડ = બ્રહ્મ = બ્રહ્મ, બ્રાહ્મણ] A man of strong and robust constitution, a fat fellow

અગડમ્-અગડમ્, ૪ ન [Guj એકરે બગરે the first lessons which a hisping child is taught Or, અગમ્ય + બ્રહ્મ, See અગડ બળ] Non-sensical talk 2 Confusion

અ ગણિત, *adj* [S *fr* અ not + ગણ, ગણત, to count] Innumerable

અ ગણું, *adv* The third

અગણોતરે, ૪ મ [See અગણોતર] The great famine of Samvat 1869 (A.D 1812 13)

અગણોતરે, *adv* [See એક + ઉણ + સિતર] Sixty-nine, 69

અગણ્યાશી, *adv* [See એક + ઉણ + એશી] Seventy-nine, 79

અ ગત, Corruption of અ ગત્ય

અગત-અ, *adv* [+ See P સ્ પર upon] Of necessity

અ-ગતિ, *sf* [S અ not + ગતિ salvation] Falling into hell

Id અગતિ થવી To be thrown into hell

અ ગત્ય, *adv* Important 2 *sf* Importance

Id અગત્ય કરીને Specially

અગવિયો, ૪ મ [અગ્નિ the name of a sage, after whom the tree is named] Name of a tree

અગન, ૪ *f* [S અગ્નિ fire] Pain produced by excessive heat

Id અગન ઉઠવી-થવી-બળવી To feel a burning sensation

અ ગમ, *adv* [S અ not + ગમ to go] See અગમ્ય

અ ગમ, ૪ ન [S આગામિ coming, future, *fr* આ upto + ગમ્ to go] A future event

Id અગમ વિચારવું To think beforehand, to take precautions

અ ગમ-ચેતી, ૪ *f* [S આગામિ future see આગમ + ચિન્તિ thought *fr* ચિત્ત to know, 'ચિત્ત' એટલું] Forethought, foresight

ચેતી વાપરવી To use one's care

sight, to take preventive measures, to prevent

અગમ-દોરે, ૪ મ [S અગ્રિમ foremost *fr* અગ્ર front + દોરે] A part of the ornamental equipment of a horse

અગમ-નિગમ, ૪ મ [See આગમ + નિગમ] The past and the future

અ ગમ નીચ, See અગમ્ય

અગમ-પર્યમ, } *sf* [See અગ્રિમ foremost + પરિચય] What has to come and what has gone, the past and the future

અગમ-પંથ, ૪ મ [See અગમ, અગમ્ય + પંથ] An incomprehensible way, a mysterious way 2 The way to reach the Incomprehensible, ૨ e Qud

અગમ-પથ, ૪ મ [See આગમ + પથ] The way of the Vedas

અગમ-બુદ્ધિ, ૪ *f* [See આગમ + બુદ્ધિ,] Fore knowledge, fore thought, fore sight Prov અગમ-બુદ્ધિ વાણિયો, પર્યમ-બુદ્ધિ બ્રહ્મ, તરત બુદ્ધિ તરડેલી, મુક્તી મારે પમ A Bania is foresighted, a Brahmana wants foresight, a Mahomedan is quickly excited and strikes a heavy blow

અગમ-ભાષી, *adv* [+ ભાષતું] Fore-telling, prophetic 2 ૪ મ A prophet

અગમ-વાણી, *sf* [See અગમ, અગમ્ય + વાણી] Incomprehensible words, a mysterious speech 2 [આગમ + વાણી See આગમ વાણી] The words of the Vedas 3 [આગમ + વાણી *fr* S આગામિ coming, future, *fr* આગમ + વાણી] Prophecy

અ ગમ્ય, *adv* [S *fr* અ not + ગમ્ to go] That which cannot be reached, inaccessible, unapproachable 2 That which one should not go to

અ ગમ્યા-ગમન, ૪ ન [S *fr* અગમ્ય a woman not fit to be approached (See અ-ગમ્ય) + ગમન] Illicit intercourse, incest

અગડ, } ૪ ન [S sandal wood] Sandal aloes wood.

અગર અતના ને બારડા, ૩૫૦ નરિયા ૭ સમાર ૨

—ભાષા

અગર, *s n* [S આકર a mine] A bed for the evaporation of brine, a salt pan

Id ખાંડખાંડ અગર Very saltish

અગર, *adv & conj* [P અગર if] Or, other wise

અગર-જો, *adv* [+ Guj જો for S યત for which] Though 2 If

અગર-અત્તી, *s f* [S અગર sandal + ઘત્તે, ઘત્તી, a wick] A twisted taper of sweetly scented substances, an incense stick

અગર-જાત, *adj* [S અ not + યાગ્ય fit to be taken for મૂક to take] Not fit to be taken for accepted

અગર-રાંડા, *s m pl* [S અગર front + રાંડુ] Fresh green stalks of Bajari or Juwar (These stalks when dried are called ઠંડા)

અગરિ થેા, *s m* [S આકરિ a miner for આકર a mine See અગર a salt pan] A salt-maker, a salt-worker

અગર-દા, *s f* [S અગર the front, cf આગળ] The little hole made in the ground for the game of ત્રિશિ દડા (tip-cat) or for marbles 2 A marble standing in the front (in n game)

અગવડ, *s m* [Opposite of સગવડ convenience for સુખ + રક્ષિ] Inconvenience, difficulty

Id અગવડ પમવી-વેડવી To put up with an inconvenience અગવડ પડવી To meet with a difficulty અગવડ ભરેલું Inconvenient

અગર-વાડુ, *s n* [S અગર front + વારો] (In Kathiawad) The opposite of પછવાડુ, the front portion, the face of a house, &c

અગર-વેા, *s m* [S અગર the front + વહેણ] A forerunner 2 A guide

અગસ્ત, *s m* [S અગસ્ત્ય] Name of the sage Agastya or Agasti 2 The star Canopus in the constellation of Argo, of which the star Agastya was held to be the regent Prov અગસ્ત્ય રૂઢિના વાયદા False promises

અગાઉ, } *adv & prep* (Governing-ની)
અગાડી, }

[S અગર the front] Before, previously

Id અગાઉ-ડી જુવ-પુવ-વધુ To make progress 2 To surpass

અગાઉથી, *adv* Beforehand

અગાડી-પછાડી, *adv* [S અગર+પછાત્ behind] Behind and in front 2 Sooner or later

Id અગાડી પછાડી વિચારવું=અગાડી પછાડી વિચાર કરવું To think of the cruces and effects (ગોડાને) અગાડી પછાડી પાધવું To tie (a horse) by the fore and the hind legs

અગાત, *adv* [S આ near + ના for ગમ્ to go Or અગાત્ has gone Aorist of ફ to go] In ancient times 2 *s m* [S અગાત્ has gone, અગાત્ being generally the beginning of stone inscriptions] An inscription on a stone, a stone inscription

અગાધ, *adj* [S અ not + ગાધ shallow] Unfathomable

Id અગાધ હૃદ Very deep અગાધ-અતિ God whose acts or ways are incomprehensible અગાધ બુદ્ધિ A deep mind, great talents

અગાર, *s n* [S] A house, a residence

અગાસિયા, *adv* [See આકાશ the sky] Watered only by the heavens, watered by rain, not artificially irrigated—fields

અગાસી, *s f* [See આકાશ the sky] A terrace on the house-top, open to the sky, an open terrace

Id અગાસી ડાવરાવવી To cover the surface of a terrace with lime, so as to make it water proof

અગામું, *s n* See અગાસી

અગામે ભોજન નવ કરીએ,

જે જાણે બેસી બેળા, સુખને —વીરવિજય

અગાહી *s f* [P આગાહિ information, intelligence, knowledge, for આગાહ informed, knowing] What is to happen 2 Carefulness

અગિયાર, *adj* [S એક one + દશ ten] Eleven, 11

અગિયાર મું, *s n* The eleventh day after death 2 The funeral ceremonies performed on the eleventh day after death

Id અગિયારમું કરવું To perform the funeral ceremonies on the eleventh day after death, and give a feast to the caste અગિયારમું સરાવવું To perform the funeral ceremonies peculiar to the eleventh day after death

અગિયારસ, *s f* The eleventh day of a fortnight of a Hindu lunar month

Id અગિયારસ દરમિયાન To close the vow of fasting on the eleventh days of the fortnights of Hindu months, with due rites and ceremonies અગિયારસ દરમિયાન To observe a fast on the eleventh days of the fortnights of Hindu months

અગિયારસિ યો, *s m* A man who observes the vow of fasting on અગિયારસ

અગિયારા, *s m pl* The multiplication table from 11×11 , 11×12 , &c, upto 11×20

Id અગિયારા ગણવા-સાધી જવું (Lit To count ele en, of યોગારા ગણવા-સાધવા) To be off in a trice, to run away at once, to make off with oneself, to make oneself scarce

અગિયારી, *s f* [S અગ્નિ fire+આગાર house] A small fire temple in which Parsis keep their sacred Fire

અગિયારી, *s f* [See અગિયાર] The multiplication table from $11 \times 1 = 11$, $11 \times 2 = 22$, &c, upto 11×10

અ ગુણી, *adj* [S અ not+ગુણ merit, benefit] Having no merits, having no qualifications. 2 Stupid 3 Ungrateful

અ ગુપ્ત, *adj* [S અ not + ગુપ્ત to protect, to conceal] Public open

અગુ-ગો, *s m* [See અગ વો] A guide

અ ગો ચર, *adj* [S અ not + ગો ચર] That which cannot be perceived by the senses, imperceptible

Id અગોચર વાણી Words whose speaker is unperceived or not known, a voice from the skies, a Divine Voice

અ ગોપ, *adj* [S અ + ગુપ્ત to protect, to conceal અ is here euphemistic of અગોપ, or, અ stands for S અ + ગુપ્ત] Invisible

અગ્નિ, *s m* [S] Fire 2 The god of fire 3 The south-east quarter, over which the god Agni presides

Id અગ્નિ હસવો To have a burning sensation in the body અગ્નિ અગ્નિ થવું To have a very intense burning sensation in the

body 2 To be burning in every place all around, to be surrounded by fire અગ્નિ ઓ-લવવો To put out a fire અગ્નિમાં પડવું To throw oneself into the fire, to be thrown into the fire અગ્નિ સળગવો To be kindled (of a fire) અગ્નિ સળગાવવો To make a fire, to kindle a fire

Prov અગ્નિને હાથે ન વળગે Fire burns down everything અગ્નિમાં નાખ્યું હાય ન આવે Everything thrown into fire is reduced to ashes અગ્નિમાં હાથ પાડ્યો તો દાન્યા વિના રહે નહિ He that blows in the dust fills his eyes અગ્નિ આગળ વી યોગાત્યા વગર રહે નહિ Anybody is virtuous in the absence of temptation

અગ્નિ-અમર, See અગ્નિ-અમર

કળધ મરતક વોણા વડે, અગ્નિ-અમર પાવક ધડધડે —પ્રેમાનંદ

અગ્નિ-કર્મ, *s n* [+ કર્મ] The work of fire 2 Cooking 3 The worship of fire વૈષ્ણવી તને કયમ નહિ વડે, કરે અગ્નિ કર્મ —પ્રેમાનંદ

અગ્નિ-કાષ્ઠ, *s n* [+ કાષ્ઠ wood] Burning wood, fuel 2 A piece of Shamt wood with which fire is kindled in a sacrifice

Id અગ્નિકાષ્ઠ બક્ષણ કરવા To burn oneself to death

અગ્નિ-કુણ્ડ, } *s n* [S + કુણ્ડ a pit] The shallow pit in which the sacrificial fire burns

અગ્નિ-કુમાર, *s m* [+ કુમાર a son] Name of a medicine

અગ્નિ-કોણ, *s m* [S + કોણ an angle] The south-east

અગ્નિ-દમની, *s f* [+ દમન] A narcotic plant, *solanum Jacquin*

અગ્નિ દાપ, *s m* [+ દાપ] Performance of funeral rites over the dead body of a Hindu, cremation of a corpse

અગ્નિ પુરાણ, *s n* [+ પુરાણ] One of the eighteen Purāṇas ascribed to Vyāsa, deriving its name from its having been originally communicated by the god Agni to the sage Vasistha

અગ્નિ-પ્રવેશ, *s m* [+ પ્રવેશ] Entering into a fire, throwing oneself into fire 2 Self-immolation of a widow on the funeral pyre of her husband

અગ્નિ-રથ *s m* [+ રથ] A railway carriage

અગ્નિ-શાળા, *s f* [+ શાળા] A fire sanctuary, a part of a house set aside for fire worship

અગ્નિ-સંસ્કાર, *s m* [+ સંસ્કાર] See અગ્નિદાહ

અગ્નિ-હોત્ર, *s n* [+ હોત્ર a sacrifice *f* to sacrifice] The duty of an અગ્નિ-હોત્રી, the keeping alive of the sacrificial fire and of offering oblations to it

અગ્નિ-હોત્રી, *s m*. A Brahman who keeps and worships the sacrificial fire in his house

અગ્નિ-શસ્ત્ર, } *s n* [Properly S અગ્નિશસ્ત્ર *f*]
અગ્નિ-શસ્ત્ર, }
અગ્નિ + અગ્નિ] A missile showering fire, an arrow showering fire 2 Cannon, a gun, a musket

અગ્ર, *adj* [S] First, chief 2 *s n* The tip, the upper end.

અગ્ર-જ, *adj* [S *fr* + જન્ to be born] The first-born, an elder brother

અગ્ર-જન્મ, *s m* [+ જન્મ] Brahman, the first-born god

અગ્ર-જન, *s f* [S *fem* of અગ્ર-જ] An elder sister

અગ્ર હુણી, } [+ S ની to carry, to lead]
અગ્ર હુણી યો, }
A leader

અગ્ર-ધાન્ય, *s n* (+ ધાન્ય) The first crop in the year 2 The crop of the rainy season

અ-ગ્રાહ્ય, *adj* [S અ not + ગ્રાહ] Not fit to be taken, received, or accepted.

અગ્ર-સર, } *s m* [S *f* અગ્ર + સર, to move]
અગ્ર-સર, }
A leader

અધ, *s n* [S] Sin, crime

અધ-ઝોધ, *s m* [Properly S અધોષ *fr* + ઝોધ] A heap of sin, many sins.

અધ-ઝોધ તણા અબાર કર્યા — પ્રીતમદાસ

અ-ધટ-તુ, *adj* [S અ not + ધટ, ધટ્ટુ]

Unbecoming, unsuitable

અ-ધટ-ના, *s f* Putting together things which do not suit each other, an improper arrangement

અ-ધટ-માન, *adj* Impossible, incompatible, inconsistent

અ ધટિ ત, *adj* Improper, incompatible, inconsistent

Id (નુ) અધટિત કરતુ 'to ruin અધટિત બોલતુ To speak something improper or unsuitable અધટિત લખાતુ કરતુ 'to make false entries, to fabricate a document

અ ધટ, *adj* See અભુ-ધટ 2 *s m f* A foolish person

ગુર વચન પાળે સત, અ ધટ ધણેરા કાઢે દત — અખો

3 *s m* A natural hole or deep part in a river or tank

અધક, *s m* [See અગ્રક] A stable for elephants, horses, &c

અધણ-ખાડ, *s f* [See અધણ + ખાડો, ખાડો] A cess-pit

અધણ-રૂઠી, *adj* [અધણ + S રૂઠી character] Suffering from diarrhoea

અ ધણી, *s f* [S અ not + ધણી the mistress of the house *fr* ગૃહ, ઘર, the house] The first pregnancy 2 The ceremony performed in the seventh month of the first pregnancy

Id અધણી આવડી To be pregnant for the first time અધણી કરવી To perform ceremonies and festivities peculiar to the time of the first pregnancy

Prov બાપતુ બારતુ અને બાકડીની અધણી ફરી ફરી આવતી નથી A man has to perform but once in his life ceremonies on account of the death of his father and the first pregnancy of his wife

અ-ધક, *adj* [S અ not + ધક *f* ધક to take] Inconceivable 2 Difficult

Id અધર પડતુ-લાગતુ To find that a thing is very difficult અધરા સમ બાવા = કઠણ સમ બાવા To take a terrible oath

અ-ધરેણિ-યાત, *adj* [S અ not + ધરેણિ in mortgage] Not held in mortgage; one's own

અધ-વાટ, *s f* [See અધ + વાટ way] The way of sin

મહા પ્રભુ કહે “મહાત્મે પ્રીધા,” રગા નહી “સા માટે ? એવા કરવા શિવને ન ધટે, જી નય અધ-વાટે ”

—દયારામ

અધ-વાડ, *s f* [See અધ + વાડ] Dirtiness, filthiness, foulness (esp the foulness caused by human excreta being allowed to lie about)

અધ વાન, *adj* [See અધ sin + S વદ, વન = Guj વાળ, having, possessing] Sinful

અધરાળો, *s m* A spot

અધ-વુ, *v 1* [S હદ] To void excrement, to go to school

Id. અધી જડુ-દેડુ-પડુ To void excrement involuntarily or suddenly 2 To be terrified

Prov અધીને ભડારુ Yon break my head and then give me a plaster

અ-હારી, *adj* [S *f* અધ sin + હ, હર, to take away] God, as the Remover of sin

અ-વાટ, *s m* [S અ not, euphemistic, or S આ intens + વાટ.] A stone on which is inscribed a description of land granted as a free gift 2 A free gift of land, land given as a free gift 3 [See વાટ a passage] A stone-passage to the water of a river, tank, or a step well

સખી, મારા કાપ્યા છે કમંતા કાટ,

સખી, મારી સુરતી પોહોચી છે અવાટ

—ભોળેભગત

અ વાટિ-ચુ, *s n* Land granted as a free gift 2 Sold land 3 *adj* [S અ not + વાટ, ચુ, ધડુ] Unscrupulous, faithless

અધા ઘુ, *s n* [See અધ ડુ] Human excrement, faeces

અધા ઘુ *adj* Inclined to go to stool
Prov અધાઘો ઉકરો દેખે A cat always dreams of mice

અધાત, *adj* See અગાધ

અ-ધાત, *s m* [S *f* અ not + ધાત] Abstaining from killing or murder

અધા મણ, *s f* [See અધ ડુ] Looseness of the bowels

Prov અધામણ કરતા પદામણ ભાં? Preparation

tions are more laborious than the work of A mountain in labour, and out came a mouse

અ ધારુ, *adj* [S અ not, euphemistic, or S આ intens + ધાર, ગરમ hot] Terrible 2 Difficult

અધેડો, *s m* [S આઘાટ] A plant growing in marshy places

અધોક, *s f* [See અધ + ઓકડુ] Cholera

અ ધોર, *s m* [અ=S આ intens, or S અ not, euphemistic, + ધોર, *s m* Or, a short form of અણ નિદ્રા deep sleep] Unconsciousness immediately before death

Id અધોરે રહેતુ પડતુ To be in an unconscious state before death

અધોર, *adj* [S અ not, euphemistic, + ધોર terrible] Terrible 2 Cruel 3 Disgusting, repulsive, shocking 4 *s f* Deep sleep

Id અધોર દુઃખ-કર્મ A cruel, disgusting, or shocking act અધોર નિદ્રા Deep sleep અધોર પાદરી A terrible sinner અધોર પય The sect of અધોરી, See below અધોર મન A terrible spell, such as that used for killing men અધોર વન A terrible forest અધોર વિદ્યા Know ledge made use of by an અધોરી, See below અધોર સાધન The practices of an અધોરી

અધોરી, *s m* A class of mendicants who wander about naked, and eat anything however disgusting 2 A person much given to sleep

Id અધોરીની ઉધ Deep sleep

અ ધોષ, *adj* [S અ not + ધોષ deep husl] sound *f* *ગુ* to cry aloud] (Gram) Surd, hard (of consonants)

Id અધોષ વ્યવન The surd consonants

અક, *s m* ૧ [S અક્રુ to mark] A mark. ડોષ મુગ્ય કેરા અક ધરશે, ધણુ મનમા લાગતી

—પેમાર્દ

2 The spots on the Moon

દરુડી તણી અણીએ અવનિ ઉજારી,

અ-શી દડુ વિપે શુભ ધારી.—મીતગોવિંદ

3 A numeral, a number (See આટો)

4 An act in a drama 5 The lap 6 The folds of a woman's dress

પછી સહુદેવની પાસે ગઈ સતી,
વરને અક લઈ બાળની અતી — વચ્ચેના

7 Embrace

લક્ષ્મીજીના કુચનું કુકુમ અક લેતે — ગીતગોવિંદ

હા ના કરતા રે બરી અક,

અધર હાલી રે લાગ્યા કુજ નિ ગઠ

— દયારામ

રોતી સતી રહે નહિ, મદ મતિ હેતે દર્શી,

વઠ વાટ અકે કરી, લક માહે લાયક ધરી

— સામળજી

Id અકે કરવું To embrace 2 To adopt, to take અકે બાધવું To write out in figures, hence to fix an amount by writing it in words અકે સે One hundred complete અકે સેા કરવા To complete an agreement

અક-ગણિત, ૪ મ [S ૧ + ગણિત] The science of numbers, Arithmetic

અક-લિપિ, ૪ f [+ લિપિ] The art of writing numbers 2 A book containing the Multiplication Tables

અકા ઈ, } ૪ f [See અકા વુ, આક-વુ]
અકા મણુ, }
અકા મણી, }

The manner of ruling (paper) 2 The wages paid for getting (paper) ruled

અકાવતાર, ૪ મ [See અક + અવતાર] That portion of a drama which connects the story of the preceding act with that of the succeeding act, an interlude

અકા વડુ, ૪ t To get a metal tested

અકા વુ, ૪ i [Pass of આકું] To be marked 2 To be characterized, to be distinguished

અકિ-ત, ૮ d Marked 2 Printed

અકી ૮ d Divided into acts, having acts with special reference to a drama or other poetical composition (In this sense this word is found at the end of a compound)

અકુર, ૪ મ [S] A sprout 2 Fig The origin

Id અકુર આવતો-કુરવો-એસવો To put forth a sprout એક ન અકુરવું (વાન્ય) Monocotyledonous (grain)

અકુશ, ૪ મ [S અકુશ] An elephant

goad 2 Restraint, the restraining influence, a check

Id (ઉપર) અકુશ રાખવો To keep restraint over, to have a check over અકુશમાં રાખવું To hold in check અકુશ વગરનો Uncontrollable, uncontrolled (especially of an elephant)

અકોડા-અધ, ૮ d [See ૧૩૧ + S અધ to bind = P root વોસ્ત્વ to bind] Link by link

અકોડી, ૪ f [Dim of અકોડા] A small link 2 A small hook fixed on the end of a long stick, specially used in plucking flowers or fruits

અકોડો, ૪ મ [અક + S વૃત્તિ turning from to turn] A link 2 A hook

અકોર, See અકુર

આકુ જેને લેખન લેર, તેને કામ અતી અકોર

— સામળજી

અકોદ, ૪ મ [See અકોર, અકુર] A medicinal creeper

અગ, ૪ ન [S] The body 2 A limb 3 A division 4 An assistant

Id અગ અકડાણુ-અકડાણુ નવુ-અકડાણુ રહેવું To have stiffness in the body, to have cramps અગ ઉપરની ઉતાવળ-ઉતારી નાખવું To make one self free from responsibility (એમાંથી) અગ કાઢી લેવું To withdraw oneself (as from a fight or troublesome business) અગે ચસકા આવવા-ચવા To have a sudden shooting pain in the body અગ ચોરવું To contract the body, to draw the body up in a narrow compass; to shrink 2 To avoid muscular exertion, to spare or reserve one's strength, to dawdle or idle at work અગ ઉપર પડવું-આવવું-આવી પડવું To be left on one's hands, to lie as an encumbrance or cause of expense 2 To devolve upon, to become incumbent upon one to perform અગ ઉપર ચઢી આવવું To attack with violence or angry demonstrations (તે કામમાં તેણે) અગ છે To have a concern in to have a hand in (એને પોલીસનું) અગ છે To have clandestine support પોરી તેના અગ ઉપર પડી He was unjustly held to be guilty of the theft ચારી તેના અગે લાગી He was proved to be guilty of the theft અગ પરી જવું મરી નવું

'To have paralysis of the body or of a limb
અંગ સાગીને-તોડીને-કામ કરવું To exert oneself
strenuously, to work with might and main,
without sparing the body અંગ કળવું To have
pain in the body અંગના દુકડે દુકડા થવા To be
hard worked અંગ સાચવવું To spare the body,
to take care of the body 2 To dawdle or
idle at work અંગ વધારવું To get flesh, to be-
come fat or plump તે અંગ વધારી લાવે છે He is
clever in avoiding work અંગ તપી આવવું To
have slight fever (ગુસ્સાથી) તેનું અંગ લાકડેયોળ
થઇ અથુ He burnt (as from fever or passion)
(તેના) અંગે અંગમા કામ વ્યાપી રહ્યો છે He burns
with passion અંગ બળવું બળવું થઇ રહ્યું છે To be
intensely burning (as of fever) અંગનો
લટકો A graceful gesture (generally, affect-
ed) અંગ પાણી પાણી થઇ જવું To turn one's flesh
into water, 1 2 to undergo great labour
(મારા) અંગનું કામ Intersted work અંગનું માણસ
A person identified in interest, a confidant
અંગ છુટકો કરવો To clear oneself of a respon-
sibility અંગે ત્રોડ થવી-અંગ તૂટવું To have pain
in the body અંગે બેસવું આવવું To sit well on the
body, to fit (of a garment) અંગ ઉપર દુડી પડવું
To rush upon and address with vehemence
and fury અંગ ઉપર (કરજ) કાઢવું To incur a debt
on personal security અંગ ઉપર (પૈસા) ધીરવા
To lend money on personal security અંગનો
ભરાવો The filled up state of the body plump-
ness અંગ ઉપર લેવું To undertake the res-
ponsibility of (પાપ) અંગે અંગે દુડી નીકળવું To
experience in bodily suffering the evil con-
sequences of one's own sins અંગે લાગવું
To be hable for, to be responsible for
અ. આવવું To help અંગ તળે ઘાસવું To mis-
appropriate અંગ તોડવું-અંગ તોડીને કામ કરવું
To work hard અંગ સરાઇ જવું To be stiff in
the body અંગ સરાઇ આવવું To have little
fever અંગ સારે થવું To be dull અંગ ગરડવું To
turn the body one way and another (thro-
ugh dullness) અંગ વાળવું To practise phy-
sical exercises, to make the body healthy
by physical exercise અંગનો ખુરદો અંગે To
work hard અંગનો મેવ નાવું To consider a
lost thing as trifling or worthless 2 Not

to be anxious about a lost thing

Prov અંગ વિના કપ નહિ Borrowed gar-
ments never fit well

અંગ-ઉદ્ધાર, [+ ઉદ્ધાર] The purification
of the body with holy waters

અંગ-ઉધાર, *adj* Borrowed on personal
security

અંગ-ઉર્મંગ, *s m* [S + ઉર્મંગ] Bodily
activity, muscular energy

અંગ-કંપ, *s m* [+ કંપ] Quivering or
vibratory motion of the body, tremor

અંગ-કાઠી, *s f* [S + કાઠી, કાઠ, a piece of
wood, a stick] The constitution of the body,

અંગ-ચપળતા, *s f* [+ ચપળતા] Activi-
ty of the limbs, agility

અંગ-જ, *s m* [+ S જન્ to be born] A son

અંગ-જન, *s f* A daughter

તિવડ કરી ચરિ દમજાને રે, આપી અંગલ તેહ રે
—વિનયવિનય

અંગ-જ્ઞાન, *s n* [+ જ્ઞાન] Instinctive
knowledge

અંગદ, *s m* [S] An armlet

રહિ દામ વિકૃષ્ટ રૈજયતી અંગદ સુજ અતિ રૂપ

—દયારામ

અંગદ-સિદ્ધાઇ, *s f* [S અંગદ the monkey
god-સિદ્ધ respectable *f* સિદ્ધ to distinguish]
Gaining one's object by polite conversation

અંગના, *s f* [S] A young woman 2
A woman

ચડી વિમાને દેવાગતા, એવી મોક્ષિ તે અંગના

—ગિરિધર

અંગ-નુ, *adj* [અંગ] One's own

અંગ-બળ, *s n* [+ બળ] Bodily strength

અંગ-ભંગ, *s m* [+ ભંગ] Breaking of
limbs, loss of a limb, mutilation

અંગ-મર્દન, *s n* [+ મર્દન] Kneading
the limbs

અંગ-મર્દન-જ *s f* [+ મર્દન] Physical
exercise, muscular exertion bodily labour
2 Work done by muscular exertion as op-
posed to brain work

અંગ-અપી *s f* [See અપી-અ] A small
coat—especially, for an infant or child

અંગ-અપુ *s n* [- અપુ *f* અપુ] A coat
undergarment] A coat

અંગ-રંગ, *s m* [+ રંગ] The colour of the body, the complexion 2 The vigour of the body, the appearance of the body with reference to health or illness 3 Sensual pleasures

અંગ-રંગ, *s m* [*S fr* + રંગ *fr* રંગ્તો to anoint, to please] A fragrant substance to anoint the body

અંગરેજ, *s m* [*P* અંગ્રેજ = *Ar* અંગ્રેજ a corruption of the word English] An Englishman, a European

અંગરેજ, *s f* [*P* અંગ્રેજો] The English tongue 2 English manners 3 The British Government [*cf* બાદશાહી, ગાયકવાડી] 4 *adj* Relating to England

Id અંગરેજ ગાન્ય-ગાન્ય પદ્ધતિ The British Government અંગરેજ (=વિદાયતી) બનાવટ-માલ Things for which there is a great demand in the market અંગરેજ કાયદો British Law as opposed to દેશી કાયદો 2 Law rigidly enforced, without reference to person અંગરેજ પ્રત British subject અંગરેજ ફેશન English fashion

અંગ-રોગ, *s m* [+ રોગ] A hereditary disease

અંગ-રોગી, *adj* Having a hereditary disease

અંગ-વસ્ત્ર, *s n* [*S* અંગ the body + વસ્ત્ર a garment *fr* વસ્ત્ર to dress] A scarf 2 (Slang) A mistress

અંગ-સ્થિતિ, *s f* [*S fr* અ + સ્થિતિ] The position of the limbs or body, a posture 2 The state of the body, with reference to health

અંગા-ઉ, *adj* Belonging to the body, belonging to self, exclusively one's own

Id અંગાઉ કરન An amount borrowed on one's personal liability, without any other security અંગાઉ ખર્ચ Expenses for one's own comforts & pleasures, pocket-money

અંગા-ખટ્ટ, *s n* [*S* અગાર burning coal + ખટ્ટ right, hard] Small cakes of wheat-flour baked in embers

અંગાર, *s m* [*S*] A fire-brand, embers

અંગા-રખું, See અંગા-ખટ્ટ

અંગારી, *s f* [See અગાર] A small hearth with embers in it 2 Small embers

અંગારી, See અગાર

Id ધગધાતા ગગારા Burning coal લાલ-ચોળ અગારા Red-hot coals

અંગિત, *adj* [See અંગ, અંગી] Having blood relationship, congenital

Id અંગિત માણસ Member of an assembly or body A dependent 3 A confidant અંગિ યુ, *s n* [*S* અંગ the body] A shirt for infants with short sleeves

અંગિ યો, *s m* A sleeveless jacket for females reaching to the waist 2 See અંગિયો આનંદ અંગિયા, અમુન ઉપડયા, નિમગ દેડુ ચારદે, પતિવિયાગ બીરે છે પાળી, સતી રહે છે સત્ય મદદે

—પ્રેમાનંદ

અંગી, *adj* One's own 2 Having limbs 3 *s f* See અંગિયુ

અંગી પહેરી ગાન્ય અંગુળ, નિષ્ણી ચોસા દે

—પ્રેમાનંદ

Id (તેણે) અંગી થયું To be joined with, to be dependent upon ગાંધી ગામ્મ હલે અંગિત માણસ

અંગી-મા, *s m* [*S fr* અંગ + મા to do] The accepting or admitting of a thing, acceptance

Id અંગીકાર કરવો To accept અંગીકાર થવો To be accepted

અંગી-કૃત, *adj* Accepted

અંગીકી, *s f* [*S* અગ્નિ fire + સ્થાન place *fr* સ્થા to stand] A portable fire-pot or brazier 2 Heat caused by anger or excitement

લાગી યમને અંગીકી પેલી ગયો તે પળે —રસિક

અંગી-ભૂત, *adj* [+ *S* મૂળ become *fr* મ to become] Forming a part of a whole

અંગુ, See અંગ-ઉધાર

અંગુષ્ઠ, *s m* [*S* અંગ the body હાથ *fr* *S* + હુલ્લ to pull.] A jewel 2 A handkerchief

અંગુલી, *s f* [*S* અંગુલ the thumb] A ring

Id અંગુલી પહેરવી To put on a ring

અંગુલી યા, *adj* Of the measure of the thumb

Id અચુકીયા કેર Borders as wide as the thumb (of a garment, &c)

અંચુકો, *s m* [S અચુક] The thumb or the great toe

Id અચુકા પડવા To stoop down and catch the great toes with the hands (as punishment)

Prov અચુકાનો રાવલ The lion is known by his paw

અચુર, *s m & f* [See અકુર] The new skin seen after a wound is healed

Id અચુર આવા To be healed (of a wound)

અંચુર, *s m* [P ગુર] Ripe grapes

અચુલી, See આગળી

અંચુળી, See આગળી

અંચુલ-પ્રમાણ, *adj* [અગ્ર the thumb + પ્રમાણ measure fr પ્ર forth + મા to measure] Of the size of the thumb

અંગેડી, See અંગીડી

અંગા-અંગ, *adv* [See અંગ] In every limb, throughout the body

Id અંગોઅંગ પ્રસરતુ To pervade the body
અંગોઅંગ રહી જતુ To have stiffness in all parts of the body

અંગીર, *s* [See અચુર ripe grapes] The land on the opposite bank of the tank 2 Well irrigated land 3 Very fertile land

અંધામ, *s m* [P હામ Or, S સમ union fr સમ together + ગમ્ to go] A bustle, a tumult 2 A rebellion 3 Time, a conjuncture, opportunity

અંધેડા, *s m* [Marathi આષાડા fr S આષાઢ A particular plant, *Achyranthes aspera*

અધોળ, *s n* [S અણ the body + અધ down હૂં to cover] Ablution, bathing

અધોળ ડી, *s f* A song sung by women while the bride and the bridegroom are being bathed

અધોળ ડું, *v 1* To bathe

ત્તે લોનન કદવા વિષ્ણુ આવે છે,

ગંગા અધોળી — પ્રેમાનંદ

અધોળિ યુ, *s n* An antlion put in the water for bathing

અધોળિ-યા, *s m* A antlion

ance at the time of bathing

અચક ડું, *s n* [S અ intens + ચક to ea. See આચક] Recollection of comforts enjoyed in the past

અચક-મચક, *adv* [See અચકા મચક] Suddenly (used of a death)

અચક ડું, } *v 1* [S આ up to + રકા to draw] To stop

Id અચકી પડતુ-બેસતુ To stop 2 To be in a great fix

અચકા-મણ, *s f* [See અચક ડું] An obstacle, a hitch 2 The state of being stopped

અચકા ફે, See આચકો

અચકો-મચકો, *s m* [S + મચક reduplication of અચકો] Gestures (A term used in songs sung by little girls)

અચંચળ, *adj* [અ not + ચલ્લ chang-ing, swift, *intens* of ચલ્ to walk] Inactive, not variable, constant, steady

અચ-પચ, *adj* [અર્ધ + પચતુ See અર્ધ પચ] Half-cooked 2 Existing in a state intermediate between the solid and the liquid.

અચ-બચ, *adj* [S આચ્ચ astonishment + બચ redup] Suddenly, unexpectedly

Id અચપચ આવી લાગતુ-ચડતુ-ગતુ To take place suddenly or unexpectedly

અચબો, *s m* [S આચ્ચ astonishment + માત becoming fr મા to become] Astonishment, wonderment, a puzzle

Id અચખા ભરેલું Astonishing, surprising
અચબો થવો-ગાવો, લાગવો To be astonished

અચગ, *adj* [S fr અ not + ચલ્ to walk] Immoveable

અચગકો, See આચકો

અચરત, } *s n* [S આચ્ચ] Astonishment
અચરત, }

Id અચરત થતુ પામતુ યાગતુ To be astonished
અચરતની વાત A wonderful or surprising occurrence

અચરત, *adj* Astonished, bewildered

અચરતી, *s f* See અચરત અચગત

અચગ, *adj* [અ not + ચલ્ to walk] Immoveable 2 *s m* A mountain

અચ-યુ, *adj* [અ not + યુ to join]

said, not stated

અ. ચરે, તે શાનો નામ? અ. ચરે, તે કવિ કહેવાય
—અખિ

અ ચળ, See અ ચલ

Id અચળ શ્રીર્તિ-નામ-નામના-મહિમા Im-
mortal name

અચળ-પદ, s n [S See અચલ + પદ a
place fr પદ to go] Eternity, the eternal
state

અચળા, s f The earth

અચળિ ત, adj Fixed, steady

અચા, s f [See અચો] Abstinence

અ ચાર, s n [S અ priv + P ચાર remedy
=spices without which food is tasteless
and which are, therefore, indispensable] A
preparation of onion, mint, ginger, pepper,
&c, used at dinner to give relish to food

અ ચાલ, s m [S અ not + ચાલ, ચાલુ]
An obstacle 2 The menses

અ ચાનક, adv [S અ not + ચાનક a warn-
ing] Accidentally 2 Suddenly 3 adj
Surprised

Id અચાનક આવી પડવું-લાગવું-મળી આવવું
To take place accidentally

અ-ચિકિત્સ નીય, adj [S યિ અ not + ચિત્
to observe minutely] That of which the
marks or symptoms cannot be made out,
incorrectly understood 2 That (disease)
of which a diagnosis cannot be made, in-
capable of medical treatment

અ ચિન્ત્ય, adj [S fr અ not + ચિન્ત્
to contemplate] Inconceivable 2 That
which should not be thought of

Id જે અચિન્ત્ય ચિન્તે છે He who thinks
unworthy thoughts

અ-ચિર, adj [અ + ચિર for a long time]
Fleeting 2 Quick

અ-ચિન્ત્ય, } adj [See અચિન્ત્ય] Unex-
પેક્ષ, }
અચિન્ત્ય, }
પેક્ષ, }
પેક્ષ, }
પેક્ષ, }

અ-ચુક, } adv [S અ not + ચુક to mis-
take fr S ચુ to fall] Without a mistake
2 Adj Unmistakable, re, certain

Id અચુક આવી મળવું To meet without fail

અચુક પણ, } s n Infallibility

અ-ચુક-પણ, }
Id હું અચુકપણેથી માનીશ I shall obey
without fail

અચુક-ખાણ, } s n [+ ખાણ, cf રામખાણ]
અ-ચુક-ખાણ, }

An unerring arrow 2 adv Without fail,
certainly, surely

Id હું અચુક-ખાણ આવીશ I will come
without fail or surely

અ ચેત, } adj [S અ not + ચિત્ to per-
ceive] Senseless, dull, lifeless

અ-ચેતના, s f [અ not + ચેતના] Absence
of energy or liveliness

અચો, s m [S અ not + ચાર fr ચર to
walk cf P ચાર remedy] An obstacle, 2
A crowd 3 A dirty sensation caused by
unkempt hair growing on the body

અ-ચ્છત, adv [S અ not + છા fr S છદ્
to cover] Secretly, safely

અચ્છ, adj [S અચ્છ clear] Fine good

અચ્છેર, s m [S અર્ધ half + ફેર fr P
મીર a measure of capacity about one pound
in weight] Half a seer or pound in weight

અચ્છેરિ યુ, s n A measure of half a
seer

અચ્છેરિ યો, s m A weight or measure
half a seer or pound

અચ્છેરો, s m A weight weighing half
a pound

અ-ચ્યુત, adj [S યિ અ not + ચ્યુ to fall]
Indestructible 2 s m The Supreme Be-
ing, the god Vishnu

અ-ચ્યુતાનંદ s m [+ આનંદ] Uninter-
rupted or unbroken joy 2 He whose joy
is uninterrupted, God

અછકલું, See આછકલું, આછું

અ છત, s f [+ છત, સત્તા] Scarcity

અ છત્, } adj [+ છત a covering and
અ છત્, }

છત an umbrella] Without a guardian 2
Dethroned

અ-છમ ડા, s m pl [S આ intens +
છમી, ડાયા + ડા dim] Chicken peo

Id ના ના નીજના To be a child of

pox અછમડા સમવા To be cured after an attack of chicken pox

અ.છર.હું, *adj* [S આ up to + કર્ tedrop, to fall.] Touching the surface

અછવાહું, *v* ૧ [S આ all about + છાડ to cover fr છાયા shade] To grow only in a slight degree, to have a scanty growth (used of trees)

અછાડ-પાછાડ, *s f* [અછાડ redup of પછાડ] Throwing at random or carelessly

અછા.વહું, *v t* (S અચ્છ clean) To begin to use a newly bought pot

અ છાળ.વહું, *v* [S ચ્છ up + ચ્છ to wash] To shake up the contents of a pot or vessel

અ છિન્ન, *adj* [S અ nob + છિ cut fr છિદ્ to cut] Unbroken, undivided

અ.છિન્ન-ધારા, *s f* [+ ધાર a stream] A continuous stream of water, &c ૨ A pitcher of water used in pouring a continuous stream of water, &c, on an idol at the time of its installation

અ.છેદ, *adj* [S અ not + છે fr છેદ to cut] That which cannot be pierced, impenetrable

અછો અછો કરવું, *v t* [See અચ્છ] To fondle, to caress

Id અછો અછો વાના કરવા Same as અછો અછો કરવું

અછોડો, *s m* [S અ not + ઓડહું] The rein for a bullock. ૨ A chain ૩ A chain of gold or silver worn by children round their wrists

Id બળદનો અછોડો The reins for a bullock

પડિયાળનો અછોડો A chain for a watch

હરતા ફરતા હડિ ઘોડા, ભાધ્યા હેમ તણા અછોડા —મઆનેદ

અછોડા-વા, *adj* [See ઘોડોડો + S વાટ a region of ખેડ-વા, રાસ-વા, બે દોરા-વા] is far off as the reins of a bullock.

અ.અ, *s m* [S અ not + જન્ to be born] The unborn One, God ૨ One of the heads of the Hindu trinity (બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, or શિવ) ૩ The god of Love

૧ અન આવયો અગરા કદા,

૨ અન બલી હુ તે ગયો નદા,

૧ અનપી ન રે હારિયો પ્રિયા,

૧ અન દેવની ભક્તિ હું ક્રિયા

—મેમાનેદ

અન, *s m* [S] A goat

અનઅર, *s m* [S Cf P અનર્દ] A bo-constrictor, a dragon

Id અનઅર નેવો પડી રહેો છે Lies down like a dragon, ૧ ૨ is idle

Prov અનઅર કરે ન ચાકરી, પળી કરે ન કામ, દાસ મધુકા યુ કરે, સખા દાદા રામ A dragon does not serve a master, a bird does not work for its maintenance—it is God Who feeds all

અનઅર-ટરિ, *s f* [+ ટરિ] Idleness, du'lness ૨ A stage in asceticism, in which the man abstains from all movement, and even refuses to put his food into his own mouth

અન-તરફ, *adv* [P અર્હ from + Ar તરફ side] From, on behalf of

અ.અનમ, *adj* [See અન] Unborn ૨ *s m* The Unborn One, God

અ અનમ, *s m* See અ.અનમ

અન-પદ, *s n* [See અન + પદ] The heaven of Brahmā

અ અપાનપ, *s m* [S અનપ + અનપ fr અ not + અપ fr જન્ to mutter] Silent meditation

અન-પાળ, *s m* [See અન a goat + પાળવું] A goatherd, a shepherd

આપ અન-પતિ હરિ અન પાળ —કયારામ

અનખ, *s n* [P અજ્ઞ pl અનખેલ] Wonder, astonishment ૨ *adj* Wonderful, novel, strange

Id અનખ યહુ To be wonder struck, to be surprised અનખ તમાત્ર A wonderful spectacle અનખ માયા The wonderful or mysterious ways of God

Prov અનખ તેરી કુશત, અનખ તેરા ખેલ છુદ્દરે શીરો, અખેલીક તેલ Mysterious are the ways of God !

અનખ-નેહું, } *adj* Wonderful, strange, mysterious

અનમા.વહું, *v* [P અનર્મ to exam -

to test] To try, to test

Id અનમાત્રી લેતુ To try 2 To test

અનમાયેશ, *s m & f* [P Verba' noun
fr અનુસુદ્ to try] Trial, experiment 2 Test

Id અનમાયેશ કરવી-કાઢવી To make a trial
2 To make an estimate

અનમાયેશી, *s m* [+ P દાદ passatced,
having] One who tests a thing 2 *adj*
Experienced

અનમુદી, *adj* Tried, tested, experien-
ced, veteran

અનમો, *s m* Parsley

In અનમો આપવો To give as a bribe
અનમો કાઢવો To swallow parsley (as a cure
of pain in the stomach) 2 To give vent
to one's anger અનમાત્રી કુદ Essence of
parsley

અનમોદ, *s*, [S અમોદા] Bishop's
weed

અનય, } *s m* [S અ not + નય, ન-
યયો, }
અનયો, }
અનય] Absence of ease, restlessness

Id અનયો થવો To be uneasy, to be
restless

અનયયા, *s f* [S = Invincible, fr અ
not + નય victory] A goddess, who
is considered the immediate and active
cause of the creation 2 Illusion which
leads one to regard the Supreme Spirit
and Universe as two distinct realities
(in Vedant Philosophy) 3 The myster-
ious ways of God

અનર, *adj* [S અ not + જા old age
fr જૂ to be old] Not waxing old, having
everlasting youth

અનરમર, *adj* [+ અમર fr અ not & મર,
મર, to die] Not subject to old age or
death (of God), immortal

અનરાત્રી, *adj* [See અનર a god + રાત્ર]
Extensive

અનર, *s f* [Ar] End 2 Death, 3
Untimely death

અનવાશ, *s m* See અનવાણુ

સોળ સહસ્ર વહને સોળે કળા દાયો,

નસ છદ્દને અનવાગ —પ્રેમાનંદ

અનર, See અનર

અનવાણુ, *v t* [See અનવાણુ fr S અ
પ + જા to burn] To cleanse 2 To make
a light; to light a lamp 3 To make a good
name 4 (Euphemistic) To be disgraced

Id વાસણ અનવાણુ To cleanse a pot કીરો
અનવાણુ To light a lamp કુળ અનવાણુ To
raise the reputation of one's own family
કુળ અનવાણુ (Euphemistic) Having disgra-
ced one's own family

અનવાણીય, *s n* The bright half of a
lunar month 2 Small holes in the roof
for admitting sun light

અનવાણી, *adj* f soon lit

Prov અનવાણી પણ રાત ગાંધેલી પણ : ૧૨
An ape is an ape, a varlet a varlet,
Though clothed in silk, or clothed in scarlet

અનવાણુ, *s n* light 2 Fame

Id અનવાણુ કરી To enlighten, to shed
light on a subject, to remove doubts 2 To
raise the reputation of one's own family
3 To benefit, to profit 4 (Euph) To
disgrace one's own family 5 To put to a
loss અનવાણુ કરી To enlighten one's
own heart, to rouse one to one's senses
અનવાણુ થયું To dawn (of the day), to be
the morning અનવાણુ આવી To be lighted
by the light of the sun, a lamp, &c (1) અન-
વાણીઆણી To come to light, to be known
to the public અનવાણીઆ મૂકી To put into
view, to bring to light, to throw light
upon, to disclose, to reveal અનવાણુ લેતુ
To be brought into the world, to be born

અનર, *adv* [S અગત] From time
to time, very often, very frequently

અન, *s f* [S અ not + જન્ to be
born Cf અન] Nature (as unborn)

સકાને ન દમે અન તે, સગલજ કાણુ એક

—દયારામ

અન, *s f* [S] A she goat

અનગત, *adj* Killed by drowning or a
deadly weapon (of the death of a person)

અનન્યક, *adj* [S અ not + ન્યક fr
વાચ to be] Not ...

અ અચક પણી, s n Absence of begging, not being a beggar

અઅચક-વૃત્તિ, s f [+ વૃત્તિ] See અઅચક પણી

અઅડી, s f A ditch into which wild animal, as elephants, tigers, &c, are allured, so that they may be easily captured - Id અઅડીમાં પડે To come into trouble or some difficulty (of a strong or great person)

અઅણ, adj [S અ not + જાણું, જ્ઞાન, જ્ઞા to know] Ignorant, not knowing

અઅણ ના, adv Unconsciously

Id અઅણી કરે To do involuntarily અઅણી થઈ જાય To happen involuntarily

Prov અઅણતાને રાય નહિ Ignorance of facts is a good defence in law

અઅણ પણી, s n Ignorance, unconsciousness

અઅણે, [*Indi sing* of અઅણ] By ignorance, unconsciously

Id અઅણે કરે To do through ignorance અઅણે કહે To speak unconsciously or unguardedly

અઅણું, adj Ignorant, unacquainted with, strange

Id અઅણ્ય એવડ A medicine of which the ingredients are not known અઅણ્ય માણસ A stranger અઅણ્યો રસ્તો A way, with which one is not acquainted

Prov અઅણ્યને આધણુ બરાબર Ignorance has no light અઅણ્યો કપાધ્યો બમણુ ધી હોયો Ignorance is often a cause of waste અઅણી ચીજ ખાવી નહિ, અને અઅણે રસ્તે જુગ નહિ Never wade in unknown waters અઅણી તાતમા માણુ ન મારે Do not give way to any bold novelties

અઅત-રોગુ, adj [S અ not + જાત born fr જન્ to be born + રોગુ an enemy fr રોગ to cut] Having no enemy 2 s m Yudhi sphira

અઅનન, adj [See અન a goat + S આન the mouth] Having the mouth like that of a goat

અઅનન-પાણી, adj [S આજાત યાદ fr આ

up to + જાત the knee + યાદ the arm] Having long arms reaching down to the knees

અઅન-પાણી, s m [See અઅન a sheep + પાણી] A shepherd

અઅળી, s f [P દર્જાની a curtain, a veil] A robe worn by Muhammadan women

અઅળેખ, See અઅળ

અઅરી-અઅરી, s f [અઅરી redup of અઅરી fr અઅર] See ખાદી-પાદ (so called in the Navsārī district)

અઅજિત, adj [S fr અ not + જિત conquered fr જિ to conquer] Invincible

અઅજિત, s n [S] The hide of a deer

અઅક-વાડ, s m [Cf અક Corruption of S અકિર fr અન્ up + રિશ્ to remain Or, અા up to + જુશ્ to enjoy + વાડ fr વૃત્તિ Or, દુષ spoiled] A pot not cleansed after being used as a receptacle for food, a vessel unwashed after having eaten from it 2 The state of filthiness caused by a place or a thing having been left uncleaned after eating

Id અઅકવાડ કરવો To make filthy by leaving a place or thing uncleaned after eating અઅકવાડ કાઢવો To clear a place or a thing from a state, of filthiness

અઅકું, s n The portion of food served up and remaining over, the leavings from a meal 2 The place where such leavings are left 3 Food cooked in water & not in milk

અઅકા સરખા ભેગ જુ, પાથરીએ કે પોઢીએ ?

પ્રત્યક્ષ પાવક પરદગી, રિદ, પત્યરમા શિર ફોડીએ ?

—દયારામ

અઅર, s f [S] The courtyard of a house

અઅરણ, s n [S અ-જીર્ણ fr અ not + જૃ to be digested] Indigestion

Id અઅરણ ચડે To be affected with indigestion અઅરણ મરે To become free from indigestion

પૈસાનું અઅરણ ચડે To have an excess of money, to be extravagant અઅરણ યથ આપડે To keep a secret

Prov ગ વાડ કહે-કરી નાખ નહિ તેો અઅરણ ધરો I advise you to give out your secret

also you shall be obliged to give it out
અજીરણ, *s m* [+ અજા a part] Slight indigestion

અજીવ, *s m* [S અ not + જીવ] A lifeless thing

અજીવન, } *adj* [S અ not + જીવ joined
અજીવન, }
fr જુડ to join] Unbecoming, unsuitable, absurd

અજીવણી, *s f* [S અ not + જીવણ] A barbed hook fixed to the end of a stick, used in dragging prickly shrubs over the ground

અજીવ-કાળ, *s m* [See અ-યો-ગ + કાળ time] An insuspicious time

અજીવ, *s f* [S અ priv + જીવ, જીવ] A bad match 2 *adj* Not suited 3 Unmatched, matchless

અજીવ દેવા નથી કાઈ બીજા, એ અજીવે અજીવે છે
—દયારામ

અજીવ, *adj* [S અ intens + જીવ] Suspending, hanging 2 Unfinished. 3 Unsettled, uncertain

Id અજીવ મૂકવું To leave unfinished or suspended

મિથા રોય કરનાર, એક પાત્ર લેઈ ફરે,
હાથેર હને કામ, અવિદ અજીવ છે —વલ્લભ

અજીવ, } *s n* The mark ૮ or ૭ used
અજીવ, }
to represent the conjunct vowel u (૧) or ઈ (૨) in the Bārahsharī syllables

અજીવ, *adj* [S fr અ not + જા to know] Foolish, ignorant

અજીવ, *adj* Ignorant, uninformed, unlearned. 2 Unknown

અજીવ, *s n* Ignorance, foolishness, folly 2 Ignorance represented as the work of માયા (Māyā), the power of ignorance which shuts out man from the knowledge of the true God (શ્રી) 3 *adj* Ignorant

Id અજીવ મગરુ-પડ-આવું To be overcome by ignorance; to be ignorant

અજીવ-તા, *s f* } Ignorance
અજીવ પદ્ધતિ, *s n* }

અજીવ-સાધ, *s m* [+ સાધ fr ય to be]

The state of ignorance

અજાની, *adj* Ignorant

Id અજાની જીવ Life or living beings, regarded as having an environment of ignorance, which they have to break through before they can attain to a knowledge of the true God

અજાણ, *adj* Unknowable, incapable of being known, incomprehensible

અજીવ, See અજીવ A scratch

અજીવ, *s m* [S fr અજીવ to go] The end, the ends of a garment

અજીવ લે, } *s m* [+ લે dim] A small
અજીવો, }

fauc, scarf used by children

અજીવ, *s n* [S fr અજીવ to anoint] Collyrium; a black pigment, an eye-salve

Id અજીવ આંચ To apply an eye-salve to the eyes અજીવ પાડવું To collect lamp black deposited by the flame of a lamp

અજીવ, *s n* [S અજીવ food + જીવ water] Food and water

Id અજીવ લેવું To eat and drink, to breakfast અજીવ મૂકવું To refuse to eat or drink, to be on the point of death અજીવ ઉઠવું = અજીવ પાણી ઉઠવું To be obliged to leave a place

અજીવ-પાણી, *s n* [+ પાણી water. In this phrase પાણી is redundant, જીવ and પાણી having the same meaning] Fate, destiny.

Prov અજીવ-પાણીના હાથમા In the power of fate, dependent on fate અજીવ પાણી હશે, તે આવતી I may come, if it please my fate to bring me here ત્યાં લેવું અજીવ પાણી હશે, ત્યાં લેવું આવશે This affair (a marriage settlement) will be settled, when Fate wishes it

અજીવ, *s f* [S અજીવ] A cavity made by joining the hands, hands joined and hollowed as for holding water, generally in worship, salutation, or supplication

Id અજીવ આપવી To throw water, fragrance, and flowers (towards one's ancestors or gods) as a token of respect and worship

અંગ્રા-વૃં, v 1 [See આંગ્રા-વૃં] To be surprised 2 To be ashamed, to be shy 3 To be deceived

Id તેના તેજા અંગ્રા To be obscured by his light, power, &c, to be ashamed or shy before him

અંગ્રા, s n [S = P] A fig

અંગ્રા-રંગી, ady Having the colour of a ripe fig, deep red

અંગ્રા-વૃં, s f The fig tree

અંગ્રા-મન, s f [Ar] A congregation of persons professing the same religion—especially applied to a congregation of Moslems

અટક, s f [See ઓળખ ૩ Or S અવત્ત ૩ to see minutely] Surname 2 [See અટક ૩] The Indus 3 A stoppage, an obstruction, difficulty

સહી શપ્ત ગોપાલકી વાગે અટક હવા,

નહી મનમે અટક રહી, સોહી અટક રહી —ભાષા

4 A vow, a solemn promise

પાછા વનવાસ નહી અટક કરી તમે —વદવાસ

અટક-આણું, ady [ન અ not + ટક ૩ + આણો] Mischievous

અટક ડી, s f Hecough

અટક-જી, s f A supporter, a prop 2 An obstacle, a stopper

Id અટકાવ મૂકી To place an obstacle ૩ ટકાવ રહું An obstinate man

અટકાવે યુ s n See અટકાવે

અટકાવે, v 1 [Cf ટકા, Mar ટકાવે, તપાસ, Mar તપાસ Ar તજીસા તાજીસ power, strength Or, See ટકા, ટકાવ] To be detained, to wait

Id અટકી વડ પડે To stop suddenly

અટકાવ, s f [S ટક up + અટ to know] A guess, an estimate

Id અટક કરી To guess, to make an estimate અટકાવ રહે To bear in mind, to remember અટકાવી દે To make a guess અટકાવ બીસી A business based on a guess

અટકાવે આજ, ady [અટકાવ + P અજ પતે તિસ] Clear in guessing

અટકાવે યુ, v 1 To guess, to form an estimate

અટકાવે અજ, s f [See અટકાવે] An obstacle

2 A difficulty 3 [Cf અટકાવ] The menses Id અટકાવે આજી-પડી To meet with an obstruction અટકાવે આજી To be in the monthly course

અટકાવ, See ઓટકાવ

અટકાવે, s m [See અટકાવે] Prevention

2 Resistance 3 Menses 4 Menstruation

Id અટકાવ આજી To be in the monthly course અટકાવ બધ થયે To stop (the monthly course) અટકાવ કરવે To obstruct અટકાવ થયે To be detained અટકાવ નાખવે To throw an obstacle

અટકાવે વડ, v 1 To shut 2 To stop, to prohibit

Id અટકાવી મૂક-રાખ To shut up, to confine—અજ ના a room

અટકાવે, v 1 To be prevented 2 To be in the monthly course

અટકાવે-અટકાવે, s f [અટકાવ + redup] A play for children

અટકાવે-ટકાવે, s n [See અટકાવ + ટકાવ] Peeping ૩ peep

Id અટકાવે ટકાવે મારે-મારી નહી To pay a flying visit

અટકાવે-મટકાવે, s m [+ મટા redup of અટકાવ, cf અટકાવે મટકાવે] Gestures 2 Witchery

અટકાવે ગાર કાઠે કુવારા ગાર, અટકાવે-મટકાવે કારેલી —ભાષા

અટકાવે, ady [See અટકાવ, અટકાવ] Quite, totally

Id અટકાવે Totally false

અટકાવે, s n [S અટકાવે to wander] Rambling 2 A journey

અટકાવે, s f A bamboo fence

અટકાવે, Classical form of અટકાવે

દ નાર, દ ને ને સિદ્ધાન્ત ગણ, તે વૃક્ષમાન, તેને, સો નેના પક્ષ અભિનયીના સત પુર અટકાવે, નાવ દિવસ તે સિદ્ધિ નથી —પ્રેમાનંદ

અટકાવે અજ [S અટકાવે to wander + અટકાવે reduplication of અટકાવ Or, S અટકાવે intends + અટકાવે] Slippery, not firm

દા રે, અટકાવે પા. દેવિયા ગાથા.

દા રે કાને પુર સોહી રે —ગીતાગોવિંદ

2 Embarrassing, intricate પ્રોવિની રીટ અટકાવે રે

જોવવળ, શુ રે, કહીએ તમને — **દયારામ**
 Id અટપડ કામ An intricate business
 અટ ડા, } *adv* [S અટ high, lofty *Cf*
 અટ ડા, }
 અટક] Clever (of a musician, thief, or
 gambler) 2 Dark (of a night)

અટવાણુ, See અટવાણુ
 અટવાણુ, *adv* [See અટવાણુ] B-re-
 headed 2 Crushed

વાટ ભરી તે વેરામા, તન અટવાણુ તેવ
 —સામળાહ

અટવા-મણુ, *s f* [See અટવાણુ] An
 obstacle, a difficulty

અટવા શુ, *adv* Boiled, excited, irritated
 વણાણુ સામળી રમણ ધિર અટવાણુ પળપળ
 —પ્રેમાનંદ

અટવાણુ, *v i* [Pass of the causal of
 અટવાણુ] To wander 2 [See વાટણુ] To be
 crushed

અટવી, *s f* [S] A forest
 બધુ બાળાને મેળવે વળી, અટતા અટવી અપાર રે
 —પ્રેમાનંદ

અટવુ, *v i* [S અટવ to wander] To
 wander

રવિ મડળ પ્રભુ અટે —સામળાહ
 અટવળ, *adv* [અ not + ટવ, ટાવણુ] Un-
 swerving, steady, firm

જેવો શરયુ પડયોણુ, મહા પ્રભુ રાખ્યો અટવળ અટગોણુ
 —દયારામ

અટાઉ, *s f* [See અટાણુ] Treachery
 Prov અટાઉ માલ બટાઉમે Evil got, evil
 spent Light come, light go

અટાટ, *adv* [S અટ high, lofty] Much
 2 Without essence

અટાપટા, *s m pl* [S પટ a slip of
 cloth, અટા redup] Long and broad stripes

અટા મણુ, *s m* [See વાટણુ] Flour
 used in making cakes
 Id એટણુ તે અટામણુમા જમે This much
 will be required as a preparation for the
 proper business અટાનયુ મેળી વાત વરવી To
 exaggerate the facts

અટાર, *s f* [See અટવાણુ to be crush
 ed] and in Kathiawad

અટારી } *f* [S અટારી] A balcony
 અટારી }

અટારી, *adv* [See અટાર] Restless, med-
 dlesome, mischievous (in Kathiawad)

અટારી, *s m* Household furniture

અટારુ, *v i* [See અટાર, અટારી, અટારી, *Cf*
 અટારણુ] To be pounded 2 To be spent
 up, as dry flour in making thin bread 3
 To be spent up without any notice being
 taken or without any effect being felt

અટારી, } *s f* [S અ, આ, cup + સ્થાન
 અટારી, }
 to stand firm] 4 heap, a collection

અટી-પટી, *s f* [See અટપડ, or પટ
 cloth, a strip of cloth] A child's game See
 ખારીપાટ (Used in Amreli District)

અટીચો-મટીચો, *s m* [See અટપડ + મટીપ
Cf અટપી મટીપ] A child's game

અટરેડુ, *v* [S અટ round about + ટર
 the end of a finger] To form the end of
 thread—usually on the fingers of the
 hand

અટરેડુ, See અટપડ
 Id કામ અટરેડુ To shut up work 2 To
 finish work અટરેડી નાખણુ To finish work
 in haste

અટલ, *adv* See અટલ 2 [Emphatic
 for અટલ Or, See અટલ] Just, correct 3
 Unswerving 4 See અટલ

Id અટલ હનસાદ Unswerving justice
 અટલ તોન Just weight અટલ ગુમરી A hard
 gambler અટલ ચોર A confirmed thief અટલ
 ગવિયો A clever songster

અટલ-હાસ, *s m* [S અટલ high, high +
 હાસ a laugh] Excessive or loud laughter

Id અટલહાસ કરણુ To laugh aloud

એટ સામળાને અટલહાને હસ્યો રાવણ રાય

—ગિરિધર
 અટલ, *s m pl* [S અટલ a shop] A
 door

Id અટલ બા કરવા To silence 2 To
 up an argument અટલ બા કરવા To
 close 2 To be defeated in an argument

અટલ-પડિયુ, *s m* [S અટલ a night - ય
 a day] A week

Id અટલપડિયા પડા A week
 અટલ-પડિયા પડા See અટલપડિયા

to + જન to turn] A piece of wood used in twisting a rope

અકાસિયાં, *s n pl* [*S* અ not + કાસું to make tight] An ornament worn by Hindu ladies

અઠિંગણ, *s n* [*S* અથ down + ઈયા to stand + અઠા a limb, the body] A pillow, a thing to lean on

Id અઠિંગણે દેવુ To lean against અઠિંગણે મૂકવું To place a pillow for leaning against.
2 To set a prop to keep a thing in its place અઠિંગણે બેસવું To sit leaning against a pillow

અઠિંગણું, *v t* 'To lean, to rest

અઠે, *adv* [See અત્ર, અત્રે] Here — used by Mārwarīs

Id. અઠે દૂરકા A long stay at a place other than one's destination

અઠાદી, } See ઉથોદી
અથોદી, }

અઠ્ઠા, *s m* [*S* અટ eight] The eight in a suit of cards or in dice 2 *adv* [Gujarati obstinacy] Shrewd

અઠ્ઠાવું, *adv* [*S* અઠ, અઠ, eight + નવતિ ninety fr નવ nine] Ninety eight, (98)
2 Used as one of the secret numbers to indicate two + ૯ 100-98

અઠ્ઠાવન, *adv* [*S* અટ eight + પચ્ચાશ્વ fifty fr પચ્ચ five] Fifty-eight, (58)

અઠ્ઠાવીસ, *adv* [*S* અટ eight + વિંશતિ twenty fr દિ two + દશ ten] Twenty-eight, (28)

અઠ્ઠાયાસી, *adv* [*S* અટ eight + અઠ્ઠાસી ight] Eighty eight, (88)

અઠ્ઠાચોતેર, *adv* [See આઠ + ચોતેર] Seventy eight; (75)

અડચ, *s m* Fasting successively at equal successive times, a fast observed for three days (among Jains)

રાશા દાસા મેં પચ માસ, અડચ એક સત અદ,
તેણે પ્રવચ તુળ શોચ્યને, તમાર પ્રગટને સદ

—સામળવાદ

અઠે, *s f* A fast observed for eight days among Jains

અડ, *s f* [*S* અઠ obstinacy] Wayward

ness; persistence 2 [See આડ] Inconvenience, an obstacle

Id અડ કરવી To insist on

અડકણ, See અટકણ

અડકવું, *v t* [See આડ] To touch

Id ટેડ મને અડધી છે (Said by women)
My monthly course is on

અડકાડવું, *v t* [Causal of અડકવું] To cause to touch

Note—The causal forms of અડકવું are અડકાડવું and અડકાવવું અડકાડવું is the causal, correctly of અડકવું to touch, and incorrectly of અડકવું to stop Hence the difference in such phrases as હાથ અડકાડવે To touch with the hand, to lay hands on, and સાકળ અડકાવવી To shut the door by putting the chain on

અડકાડવેલી, } *adv f* Menstruous,
અડકાડવેલી, }

being at the period of monthly flux (of a woman)

અડકાવ, See અટકાવ

અડકાવવું, [Causal of અટકવું] See અટકાવવું

અડકાવવું, [Caus of અડકવું] See અડકાડવું
Id સાકળ અડકાવવી To put the chain on to the door

અડકાવું, See અટકાવું

Note—This word may also be derived from અડકવું to touch, as used in the phrase મને ટેડ અડક્યો છે

અડક, See અટક

Prov અડક પારેખની, અને નત દુલમની
Clean clothes and empty pockets

અડકાડ-દડકા, *s m* [See અડકાડ-દડકાડિયું] A child's game

અડખે-પડખે, *adv* [See પડખુ, અડખે redup of પડખે] Round about, at the sides, in the corners

Id અડખે પડખે બેવું-તપાસવું To search for a thing at the sides or in the corners (of a room, &c)

અડકા, *adv* [*S* અ not + ડગવું to shake] Intrepid, unshrinking, unhesitating

અડધા-અડધી, *s m* [*S* અડધા idle — પાત

loss fr *શ* to kill + અડધો redup of અડધો] Responsibility consequent upon being in fault

અડધો, *s m* [*S* અટ eight + અંગ the limbs] An obstinate intrusion

Id અડધા ધાકી બેસતું To sit at one's ease at the door of a house in order to force the owner to grant a request 2 To ask for a thing with importunity

અડધ-ચણ, *s f* [*S* અતિ intens + *Des* ડુનવડ fr *S* ઘૂળવિત્ત powdered fr ચણ.] Over crowdedness 2 Inconvenience, objection; difficulty

Id અડધચ આવવી-પડવી To be beset by a difficulty અડધચ આ પડતું To meet with an inconvenience, to be placed in a difficult position અડધચ વેળી-જોગવલી To experience a difficulty અડધચ કરી To put to inconvenience

અડધ-તકાઈ, *s v pl* [*S* અતિ intens + તાળો proof fr તાલક a lock] Hesitation 2. Vain attempts

અડધતકો, *s m* Shelter, protection 2 A guess (See અડધ)

અડધ-ત્રાદશી, *adj* [See આઠ + ચાત્રસ] Forty-eight, (૪૮)

અડધ-ત્રાદશી, *s m* The great famine in the year Vikram Sam 1848 (A D 1791-92)

અડધ-ડું, *adj* [See અડધ] Adjacent, adjoining, close, near

અડધ-થેલ, *adj* [See આડુ cross + *S* સ્થલ a place fr સ્થા to stand.] Strong, big

અડધ-થેલો, *s m* A great obstacle

અડધ, *s m* [*Des* ડહિદો] (*Pl* is અડધ, અડધિયા) The pulse *Phaseolus radiatus*

Id અડધ સગ બરડવા To speak without making a distinction between good and bad words. અડધિયા બરવા To throw a spell on, to make spell-bound 2 To make entirely obedient અડધિયા બરવા To take steps to put a man to flight (referring to the practice of certain beggars, who give up begging at a house, and leave it in a hurr, if they are presented with અડધ,

or, to the fact that અડધ is used in driving away evil spirits)

અડધાણુ, *s m* [+ અણ + ઘાડું] Balls made of the flour of Aḍad 2 A dish made by cooking together Aḍad and other pulse

અડધાળો, *s m* A complete mixture 2 Complete prostration after a severe beating 3 Utter exhaustion

અડધિ-ધું, *s n* A sweetmeat containing the flour of અડધ

અડધિ-ચાણુ, (Used in Kāthiāwād) See અડધિ-ધું

અડધિ-ધુ, *s n* [*S* અર્ધ a half.] A half અડધી, *s f* [Being a half of a દુકાની

A pie, the smallest copper coin issued from the Government mints in India, in value one twelfth of an Anna, or (at per one-eighth of a penny (This word is used in Bombay only)

Prov અડધીકા તેલ, તેા બદા નતકા હીનડા With fools we must play the fool, &c Like cures like અડધીની સોપારી, અને હીરો દવાલ વેપારી One swallow does not make a spring

અડધુ, *adj* Half

Id અડધો રાટલો Enough to eat શરીર અડધુ ધણ નય Emaciated by sickness, lost half his flesh અડધેથી પડતું મૂડીને જગ To leave a work unfinished અડધે મૂડી ન તે રહો He left (us to our fate) on half the way અડધો અડધ થેલો Half-mad, bewildered, perplexed, astonished અડધી રાતે દુવાખા ઉતરે તે શુ Willing to serve at any time and in any matter however difficult અડધુ અડધુ ધણ જગ To be mad with delight (at the sight of a dear person) અડધુ અન- Wife 2 A confidant, an accomplice અડધે સુઠને With the least expression of a wish, as soon as spoken અડધો પાથો આજો Wanting in intelligence

Prov અડધુ મૂડી, આખાને ન ધણ Forsake not a good, till you can find a better master અડધી ધનીની બેઠાઈ, ને આખા દહાડાનું સુખ One refusal prevents a hundred reproaches

અડધું-પડધું, *adj* [+ પડધ a redup] Nearly half

અડધો, *s m* A half rupee coin 2 A half rupee, equal at par to one shilling

અડધો-અડધ, *adj* Exactly half

Id અડધોઅડધ થવું-ધટી જવું To be reduced by a half, to be much reduced અડધો અડધનો ભાગિયો A partner claiming exactly a half of a concern

અડધું સરું, *s n* [See અડધું + સરું] A near relative

અડધ, *s f* [See અડધું] Perseverance, energy 2 Courage, strength of mind

અહુ હાય નિર્વાણુ અડધથી

આહો આખો છુ એ જ અડધથી

—વૈવાશકર

અડધ-હું, *adj* [+ હ, હ, dim] Vivacious, energetic 2 Mischievous, jocular See અડધ-આહું

Id અડધલા કરવા To play mischievous tricks 2 To be vivacious and bold

અડધું, *v 1* [See અડધ] To persevere

અડધું, } *s f* [See આડું cross + ફટકું, ફટકું] Collision 2 Difficulty

Id અડધમા-અડધમા આવવું To stumble 2 To fall into a difficulty

અડધાઉ, See અડધાઉ

અડધ-મંગ, *adj* [See અડધ-મંગ] Silly, stupid, wayward, awkward

અડધ-અડધું, *s n* [Guj અડ-અડ Imit of the sound produced by the movements of a thing while tumbling or rolling] Stumbling

Id અડધાડિયુ આઠવું-આણું To stumble

અડધાથ, *s f* [Guj આડું cross + ડાબો left + હાય the hand, or, બે ફી S hit two + હાય] A slap 2 *adj* Silly, foolish, awkward.

Id અડધાથ મારવી-દગાવવી To give a slap અડધાથ ખાવી To receive a slap

Prov અડધાથનો દહારો ન હોય Fools have liberty to speak what they like Fools will ever be meddling

અડધી, } *s f* [See આડખર] Pride, અડધી, } foppishness 2 Obstinacy

આવડી શી અડખી રે, રન પર રાખ્યું ધરે!

—દયારામ

અડ વડ હું, *v 1* [See અડખડ-વડ Or, See આડું across + વળવું to turn] To tumble

અડ વાણું, *adj* [Mar આખળી ફી S અન not + વાહન a conveyance for વહ to carry] Unadorned, simple, bare 2 Bare-footed રાત પૂઠે વિપ્રને, સુણો વ્યાસજી વાત, અડવાણું ચરણુ ક્યમ આવિયા, રાણુ કહો સાક્ષાત

—સામળદાસ

અડવાળું, *v 1* [S આ up to, round about + ડોળવું] To mix

અડ હું, *v 1* [Des આમઢુદ = S વ્યાપિતે it is engaged, it moves about] To touch મુજને અડશે મા, આધા રહો ખલબેલા છેલા

—દયારામ

2 [Des અઢઢા violence, vehemence] To be afraid

નાક ઢટી તણી વાત, વધારવા ધાડે આપ,

કવીશ્વર ઉશ્વર મો, વલસ શેણે અડે?—વલ્લભ

Id ફરોડને અડેહું પેટ A sunk-in stomach બાજડ સગાયે અડીને Leaning over the bench તે મારો અડીને સગા ધાય છે He is a near relative of mine, See અડધું સરું અડી-અડાવી પડવું To push oneself in, to enter secretly or by contrivance 2 To usurp, to appropriate by force અડી જવું To push oneself in, to intrude, to make an intrusion 2 To enter secretly or by contrivance 3 (For અડધી જવું) To stop (of a horse) અવસર આવી અડયો The time has come, it is high time ધોરો અડી ગયો-પડયો The horse shied and suddenly stopped અડા અડીને બેસવું To sit crowdedly, leaning against one another, ઠેક અડવું To go straight to the desired object, after overcoming several difficulties 2 To go into the presence of a great person, uninvited and unexpected 3 To secure the audience of a great person, after overcoming several obstacles અડીને બેસવું To sit down with firmness and obstinacy

અડવું, *adj* [See અડવાણું] Unadorned, bare

Id અડવા શેક-શાદ A Eania (slang) 2 A

simple minded and guileless B ma અડળ
સર-સર The bare or unadorned neck અટુ
માથુ The bare or unadorned head

અડ-અટ્ટા, ૬ મ [Guj અટ્ટ cross, in-
direct + અટ્ટ speculation] A rough esti-
mate, a guess

Id અડસટ્ટા કાઢવે To make a rough esti-
mate

અડ-અટ્ટ (adj) [૬ અટ, આઠ, eight + અટ્ટ,
સાઠ, ૬૦, ૬૧, ૬૨, six] Sixty-eight,
(૬૮)

Id અડાડી તીરા કરાવે To visit all the places
of Hindu pilgrimage

અડ-અડ ૮ [(મ) આડુ cross, alongside
+ અડ માર to move] A beam

અડમિયા, ૬૮ અડમિયા

અડા, ૬ ૧ [૬૮ અટુ to touch] Sup-
port, help

Id અડા ટેડી To support, to help

અડા-અડી, ૬ ૧ f [૬૮ અટુ to touch]
A crisis, a critical time

Id અડા-અડીનો વખત A critical time

અડાઉ (adj) [૬ અ not + વાવડુ to sow]
(P re) (growing spontaneously

અડા ટુ, ૬૮ અડકા ટુ

અડાગિયુ (adj) [૬૮ અટ્ટ indirect +
દર્શાવે] Morally good (Used specially in
the case of birds, &c in North Prant)

અડાગી (adj) [૬ અ not + P યાનહ્વાર,
knowing Or, ૬ અના જા અ - જાન know-
ledge જા અ to know] Impolite 2 Fool-
ish, foolish

અડાગી (adj) Morally good (Used in North
Prant) ૬૮ અડાગિયુ

અડાગી ૬ મ A piria shor ar in music.

અડાગી (adj) [૬૮ અટ્ટ + ૬ મ to
run] A tool for running, a tool for

અડા વડુ, ૧ ૧ [૬૮ અટ્ટ to run] To enter
૨ To spread ૩ To spread ૪ To spread
૫ To spread ૬ To spread ૭ To spread
૮ To spread ૯ To spread ૧૦ To spread
૧૧ To spread ૧૨ To spread ૧૩ To spread
૧૪ To spread ૧૫ To spread ૧૬ To spread
૧૭ To spread ૧૮ To spread ૧૯ To spread
૨૦ To spread ૨૧ To spread ૨૨ To spread
૨૩ To spread ૨૪ To spread ૨૫ To spread
૨૬ To spread ૨૭ To spread ૨૮ To spread
૨૯ To spread ૩૦ To spread ૩૧ To spread
૩૨ To spread ૩૩ To spread ૩૪ To spread
૩૫ To spread ૩૬ To spread ૩૭ To spread
૩૮ To spread ૩૯ To spread ૪૦ To spread
૪૧ To spread ૪૨ To spread ૪૩ To spread
૪૪ To spread ૪૫ To spread ૪૬ To spread
૪૭ To spread ૪૮ To spread ૪૯ To spread
૫૦ To spread ૫૧ To spread ૫૨ To spread
૫૩ To spread ૫૪ To spread ૫૫ To spread
૫૬ To spread ૫૭ To spread ૫૮ To spread
૫૯ To spread ૬૦ To spread ૬૧ To spread
૬૨ To spread ૬૩ To spread ૬૪ To spread
૬૫ To spread ૬૬ To spread ૬૭ To spread
૬૮ To spread ૬૯ To spread ૭૦ To spread
૭૧ To spread ૭૨ To spread ૭૩ To spread
૭૪ To spread ૭૫ To spread ૭૬ To spread
૭૭ To spread ૭૮ To spread ૭૯ To spread
૮૦ To spread ૮૧ To spread ૮૨ To spread
૮૩ To spread ૮૪ To spread ૮૫ To spread
૮૬ To spread ૮૭ To spread ૮૮ To spread
૮૯ To spread ૯૦ To spread ૯૧ To spread
૯૨ To spread ૯૩ To spread ૯૪ To spread
૯૫ To spread ૯૬ To spread ૯૭ To spread
૯૮ To spread ૯૯ To spread ૧૦૦ To spread

Id પોઢો ફાટાળ અડાવડુ To make an ear-
ly meal તેણે પદર લાડુ અડાવ્યા He ate early
fifteen sweet-balls તેણે તેને કાઢ અડાવે છે He
spreads any kind of rumour તેણે તેને ખબર
અડાવ્યા He chid him severely તેણે તેને અ-
ડાવી દીધો He got a foot hold for him

અડાસિયા, ૬ ૧ pl [૬૮ અડાસિયા]
Name of an ornament worn by women

અડામે, (adj) [Guj આડુ cross or ૬ અ
intens + પાસુ side] Near

દયાના પ્રીતમને કહે, સખી નુઓ,

શશિ મુખ સરખુ મુખ પામે દે,

દોડી પ્રકારે દુ નહિ આવડુ,

તેમ પુરની અડામે દે—દયારામ

Id અડામે આવડુ To help

અડાળી ૬ ૧ f [૬ અડાળ] An open shed
or roof quite in the front of a house

Id અડાળી ડોડવી To set up the roof of a
shed અડાળી બનાવવી To build a shed in the
front, &c

અડિયલ (adj) [૬૮ અટ્ટ અટ - ૩]
Perverse 2 Intrusive, obtrusive

Id અડિયલ દંડુ An obstinate and dis-
obedient person

અડિયું, ૬ ૧ A small aidi

અડિયું-દડિયું, ૬ ૧ [૬૮ અટ્ટ, અડિયું
redup or દડિયું] A play for children
generally known as અડાટીલા (Found
in Pethi Prant)

અડી ૬ ૧ A tool of a goldsmith ૬ ૧
અડુ] The act of running to catch

ultly or distress અહી-અહી નાની લોકો
in time of difficulty

અહી-અહી ને *adhi* [See અહી to + હી
હી to join] by perseverance

અહી-દહી, *s* [See અહી-દહી and
મ-ગોડીદા

અહી-દહી *adhi* [See અહી-દહી,
અહી-દહી] Unsatisfied

અહી-વચો, *s* [See અહી-વચો]
અહી-વચો *s* [See અહી-વચો]

generally known as એરેડો (Used in Baroda
Prant)

અહી-વેળા, *s* [See અહી-વેળા + વેળા
time] time of need or critical time

Id અહી વેળાની તા (Lit) A shield in
time of need, a man to rely upon in time
of need a sure and powerful supporter

અહી, *See* અહી
અહી-વેળા *adhi* Very large (Used in
Kutchiward)

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી]
Name of a medicinal plant

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી]
Name of a tree

અહી-મી, *adhi* [See અહી-મી, *adhi*]
At par (Used in Pithward)

અહી-મી, *s* અહી-મી

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી]
The tent of the polo of a cart, bent down
ward to serve as support

અહી-મી, *adhi* [See અહી-મી, *adhi*]
Very near quite close

Id અહી અહી-મી-મી To stand close to
each other અહી અહી-મી To sit close to
each other (અહી) આ અહી-મી (The
two houses) Are situated (stand) close
to each other

અહી, *s* [See અહી, *s* અહી, *s*]
The tent of the polo of a cart, bent down
ward to serve as support

અહી, *s* [See અહી, *s* અહી, *s*]
The tent of the polo of a cart, bent down
ward to serve as support

અહી, *s* [See અહી, *s* અહી, *s*]
The tent of the polo of a cart, bent down
ward to serve as support

અહી, *s* [See અહી, *s* અહી, *s*]
The tent of the polo of a cart, bent down
ward to serve as support

અહી, *s* [See અહી, *s* અહી, *s*]
The tent of the polo of a cart, bent down
ward to serve as support

અહી, *s* [See અહી, *s* અહી, *s*]
The tent of the polo of a cart, bent down
ward to serve as support

અહી-મી-વેળાની *m* A neighbour
or neighbour collectively

અહી-મી *adhi* [See અહી-મી + મી firm]
[See, *m* - immediate]

અહી-મી-વેળા *adhi* [+ મી-વેળા a weight
of અહી-મી] Worthless, good for
nothing

અહી-મી, *adhi* [See અહી, મી] Important,
necessary

અહી-મી, *adhi* [See અહી-મી] Shoeless,
bare footed (Used in Charotar)

અહી-મી, *adhi* [See અહી-મી + મી-વેળા to slip,
to fall] Not in a state of tumbling down,
steadily

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી]
A person, who has reached the eternal abode of Man, a person,
who has reached the state of salvation

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી]
A person who is saved 2 *adhi* Inexhaustible
in large quantity, much

Id અહી-મી-વેળા Inexhaustible quantity
of money, much wealth અહી-મી-વેળા
Unchanging affection

અહી-મી-વેળા અહી-મી-વેળા-વેળા, *s* [See અહી-મી-વેળા, *s* અહી-મી-વેળા, *s*]
—પ્રયાગમ

અહી-મી-વેળા, *s* [See અહી-મી-વેળા, *s* અહી-મી-વેળા, *s*]
The eternal abode, the state of salvation

અહી-મી, *adhi* [See અહી-મી, *adhi*]
The eternal abode, (IS) 17 અહી-મી

Id અહી-મી-વેળા All the classes and classes
of human society [They are the four
principal castes - Brahmins, Kshatriyas, Vaishyas, and Sudras]

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી, *s*]
The eternal abode, (IS) 17 અહી-મી

Id અહી-મી-વેળા All the classes and classes
of human society [They are the four
principal castes - Brahmins, Kshatriyas, Vaishyas, and Sudras]

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી, *s*]
The eternal abode, (IS) 17 અહી-મી

Id અહી-મી-વેળા All the classes and classes
of human society [They are the four
principal castes - Brahmins, Kshatriyas, Vaishyas, and Sudras]

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી, *s*]
The eternal abode, (IS) 17 અહી-મી

Id અહી-મી-વેળા All the classes and classes
of human society [They are the four
principal castes - Brahmins, Kshatriyas, Vaishyas, and Sudras]

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી, *s*]
The eternal abode, (IS) 17 અહી-મી

Id અહી-મી-વેળા All the classes and classes
of human society [They are the four
principal castes - Brahmins, Kshatriyas, Vaishyas, and Sudras]

અહી-મી, *s* [See અહી-મી, *s* અહી-મી, *s*]
The eternal abode, (IS) 17 અહી-મી

Id અહી-મી-વેળા All the classes and classes
of human society [They are the four
principal castes - Brahmins, Kshatriyas, Vaishyas, and Sudras]

Id અઢેલીને બેસવું 'To sit leaning against
અણ, [S અ, અન્, not] A privative
prefix

અણ-અધિકારી, *adj* [+ અધિકારી having
authority] Having no authority or power
2 Unauthorized

અણ-આવડ, *s f* [+ આવડું] Want of
skill

અણ-ઊણ, *adj* [+ ઊણ] Not a little,
much, abundant 2 *s f* Plenty abund
ance

તે કુધા યકી શુધક થયા, આ ટળી ગઈ અણઊણ, છ
—એમાનદ

અણ-ઊણ મ, *s f* See અણ-ઊણ, 2

અણ ન-છણી, *adj* [અણ + નછણી] Free
from debt, free from a liability

હીધી અવની અણ ન-છણી --સામળભાટ

અણ-કમાઊ, *adj* [+ કમાવું to earn] Not
earning, unemployed, out of employ

Prov અણ કમાઊ, તે વળી ઊના પાણી An
empty vessel makes most sound

અણ-કમખી, } *adj* [+ P કમખી skilled,
અણ-કિસખી, }
professional] Inexperienced, unskilful

Prov અણકિસખી મુનમને રાજા થયા A bad
workman quarrels with his tools અણકસખી
દુનમ પાડા મુડે A barber learns to shave by
shaving fools

અણ કહ્યા ગરૂ, *adj* [+ કહેવું + કરવું] Dis
obedient

અણકી, (Used in Kāthiawād) See
અણચી

અણ-કુટ, } *s m* [S અન્ food f; અ
અણ-કોટ, }
to eat + કોટ a store-room] A collection of
varieties of sweet-meat put before an idol
on a great holiday

Id અણકોટ કરવો To celebrate the festi-
val of અણકોટ. અણકોટના દિન Visits paid
to an idol during the time of the festival
અણકોટનો જોષનવ The festivities of અણકોટ
અણખત, *s f* Envy, jealousy 2 Hatred,
disgust 3 Inconvenience, obstruction

અણ ખૂટ, *adj* [See અણ priv + ખૂટવું
to be exhausted] Inexhaustible

અણ-ગણ, *adj* [+ ગણવું] Countless,
innumerable

અણ-ગમ-ણ, } *adj* [+ ગમવું to be agree-
અણ ગમું, }
able] Disagreeable

અણ ગમે, *s m* Dislike

Id અણગમે થવો-ઉપવેશ To dislike અણ-
ગમે રહેવો To put up with an unpleasant
feeling, to submit to a state which produ-
ces a dislike

અણ ગળ, *adj* [+ ગળવું to drop] Un-
filtered (water)

અણ-ગાર, *adj* [+ S ગાર a house]
Houseless, having no fixed place of resi-
dence

અનિ માન, હો, આદાર તલે, આગાર —ઉદયરત્ન

અણ ગોઠ, } *s m* [See ગોઠ food + ગોખ,
અણ ગોખ, }
ગોખવો, a cavity in a wall] A row practis-
ed by women, in which they eat their
food in the open air

અણ-ગોખ, [See અણ + ગોખવું to say
aloud] Not learnt by heart

અણ ઘટવું, *adj* [+ ઘટવું to be fit] Im-
proper, unfit, unsuitable

Id અણઘટવું કરવું To do an improper act
અણઘટવું થવું To take place in an unexpected
manner અણમણું કહેવું-આણું To give expres-
sion to an improper sentiment

અણ ઘડ, *adj* [+ ઘડવું to give a form]
Raw, inexperienced 2 Foolish

અણ-ઘડવું, *adj* Unworked

Id અણઘડવું લાકડું A piece of wood not
fashioned (by a carpenter, &c)

અણ-ચખું, *adj* [+ ચાવવું to bite, to
taste] Not tasted 2 Unfit

અણ ચાહે, *adj* [+ ચાવ, ચાવવું] Out of
necessity, being indispensable

Id અણ ચાલે બોલવું To speak out of
necessity

અણ ચિનું, } *adj* [S અ not + ચિન્ત
અણ-ચિંતવું, }
to think] Sudden, unexpected

અણચી, *s f* [S અન્યવ્ય pertaining to
another] અન્ય another] Injustice done

in a play (Used in the Barodā districts)

Id અણુચી બચી To speak a lie in a game with a view to save oneself from unpleasant consequences (Saying "It is another boy, not I, who committed the fault")

અણુચ, s f [S અનિચ્છા absence of a wish f અણુ+પચા] Unwillingness, disgust

અણુ-છત, See અ છત

અણુછતે છતાને જમ, પણ પ્રભ વેતા બહુ એ અર્થ

—અખા

અણુ-છતું, adj [+ છતું being] Absent, wanting 2 [+ અણુ, છતું, open] Secret, hidden

અણુ-છિ-યુ, s n [See અણુછ] Contempt 2 A gesture or expression of contempt

Id અણુછિયા કરવા To make gestures of contempt, to use expressions of contempt

અણુ-છુટકે, adv [+ છુટકો release] Out of necessity Cf અણુ-આલે

અણુ-નાણુ, s f [+ નણુક, S જ્ઞા to know] Ignorance; unskilfulness 2 adj Ignorant, unskilful

અણુ-નાણુ-પણું, s n Ignorance, want of skill

અણુ જુગતું, See અ-જુગતું

અણુ-ટેવા-યણુ, adj [+ ટેવ, ટેવા ૩] Unaccustomed

અણુ-તેડયું, adj [+ તેડક] Uninvited

અણુ-તોલ્યું, } adj [+ તોલક] Not weighed

અણુ તોલ્યું, }

Id અણુતોલ્ય માપ A portion taken out of a heap without weighing or measuring it

અણુ-દાતા, s m [+ દાતા] One who does not give money in charity, a miser

અણુ-દાતા હોય અવિપતિ —સામળખટ

અણુ-દીઠ, } adj [+ દીઠ] Invisible,

અણુ દીઠ, }

[અણુ-દીઠ]

Prov અણુદીઠાનુ દીઠ, માર મૂળા ને મીઠું=અણુ-દીઠી વડુ (હમાદે નામ Great indeed, but of little worth = Beggars mounted run their horses to death

અણુ દોલુ, adj [+ દોલક] Not milked, unserved, wasted

Id એના વિના શું અણુદોલુ રહ્યું છે ? What is lost, if he does not come ? What does it matter, if he refuses to come ?

અણુ-ધાર્યું, adj [ધારક] Unexpected

Id અણુધાર્યું થકુ-બનકુ To take place unexpectedly અણુધાર્યું આવી મળકુ To meet, find, or get unexpectedly અણુધાર્યો બનાવ An unexpected event

Prov અણુધાર્યું આગળ થાય, અને વિચાર્યું વાઝે નય Likely lies in the mire when unlikely gets over, &c It is the unexpected that happens

અણુ નામી, adj [+ નામ] Having no name nameless, unnamable 2 s n The Supreme Being

અણુનામીના નામ નર ગણુ —અખા

અણુ ફેડ, adj [+ ફેડક] Unbroken, whole

અણુ બનાવ, s m [+ બનાવ] Disagreement

Id અણુબનાવ થવો To disagree અણુબનાવ કરવો To bring about a disagreement, to quarrel. અણુબનાવ રાખવો To keep up a disagreement or a quarrel

અણુ-બુદ્ધ, adj [+ બુદ્ધિ] Ignorant, innocent, devoid of sense or feeling

એમ વિલેયે રાણી, રાય બેચુદ્ધ રે,

પાસે બાળક ભણે અણુ-બુદ્ધ રે

—એમાનદ

અણુ-બોટ, } adj [+ બોટકુ fr S મુક] eaten fr મુક to eat] Unpolluted or undefiled by eating

અણુ બોલાવ્યું, adj [+ બોલાવક] Uncalled, not spoken to

Prov અણુબોલાવ્યું બોલે, તે નણુબોલાની તોલે An uninvited guest is like straw

અણુ બોલ્યું, adj [+ બોલકુ fr S જ્ઞા to speak] Not expressed 2 Dumb, silent

અણુ-ભોમિયું, adj [+ ભોમિયો] Not acquainted with the details of a matter, not conversant with

અણુ મણું, adj [+ મન] Dejected, sad

આણુક પા-ના સૂર્યવશી, ને પૂર્વન દુઃખન તણા,

જે વિનુ પારથ વીરના, તે યથા કૃપે અણુગણા

—પ્રેમાનંદ

અણુ માનીતુ, *adly* [S અ not + માન નીતુ, to think] Disagreeable, under dis-favour, disliked

અણુ માપ, *adly* [+ માપ ૧ measure] Not measured 2 That which cannot be measured, immeasurable

અણુ માહિત ગણ, *adly* [+ માહિતગાર] Unacquainted with, ignorant of

અણુ-માહિતી, *s f* Want of acquaintance, ignorance

અણુ મૂલ, *adly* [+ મૂલ્ય] Invaluable

અણુ રાગ, *s m* [+ રાગ affection] Want of affection or loss of affection

Id અણુરાગ યથે To lose affection for

અણુ-રૂપ, *adly* [+ રૂપ form] Ugly

અણુ લિંગ, *adly* [+ લિંગ a mark] Dis-possessed of the લિંગ-શરીર, having only the ethereal body 2 Having no mark 3 Having no sex

એ અણિય શુભુ શ્રુ, જે આ-ગીને અણુલિંગ

—અણિ

અણુ વટ, *s m* A silver ornament for children & women

અણુ-જી, *s m* [S અન્ય different + જી husband for a to connect] A relative or a friend of a newly married couple

Id અણવગ સારે તેરુ To invite the bride and bridegroom together with their companions

અણુ-વરિ યુ, *s m* The state or position of an અણુ-વર 2 આ અણુવર

ઉદ્ભવ અણુવરિ યુ, પૂરે રે ગયા,

રસિયો છ નીચા ની ડખુ વામ

—દયાગમ

અણુ વાકેડ, *adly* [See અણુ priv + વાકેડ, વાકેડ ગાર] Unacquainted not conversant with

અણુ વાકેડ ગારી, *s f* Want of acquaintance, want of knowledge or experience

અણુ વિચાર્યું, *adly* [+ વિચાર thought] Thoughtless, rash

Id અણવિચાર્યું કામ A thoughtless or

rash act

અણુ વિંધ્યુ, *adly* [S અ not + ધ્ય, વિંધ્યુ, to pierce] Unpierced 2 Ungilded (of a horse) 3 Inexperienced

Id અણવિંધ્યુ મોલી An unpierced pearl અણવિંધ્યુ ચાંદ An ungilded bill અણવિંધ્યુ ચાંદ An inexperienced man

પ્રવ અણવિંધ્યુ મોલી, તેના નીવડે વખાણ Never praise a ford, till you are safe over, ૨ The end crowns all

અણુ અખરી, *s f* [S અત food for અદ to eat + S ગુરુ, ગુરુ, dry for ગુરુ to be dry, or great pleasure See અખરી] Sweetmeat

અણુમાણ, *s m* [S અનગન not eating for + અ, અન, not + અનગન eating for અન to eat] Abstinence from food, fasting 2 The vow of abstaining from food till death

અણુ મમજ, *s f* [See અણુ not + મમજ to know સમજ together + જા to know] Ignorance

અણુ-મમજ, *adly* Ignorant, unacquainted with

પ્રવ અણમમજુ જે આગો શાગ (માગે) A little pot is soon hot ૨ An empty vessel makes most noise

અણુ મનજ્યું, *adly* [+ સરજ્યું to create] Not destined, accidental, avoidable 2 Not expected, unexpected

Id અણસરજ્યું પદા Misery which a man was not destined to suffer, or which it was not necessary for him to suffer, or which could have been avoided, an accidental misfortune, a preventable evil

અણુસાગે, *s m* [આ સાગ્રહ hunt] A hint, an insinuation

Id અણુસારે કરવે To give a hint 2 To beckon, to make a sign or gesture to show one's intention અણુસારે સમજવું જુ To know the intention from a sign or gesture આ પતે અણુસારે A hint given by a twinkling of the eye

અણુ હા, See અણહા

અણુ હુતુ, *adly* [- હોતુ, હુતુ Of અણુ હટ] Not existing, about wanting

સત સાઃ શીય ન કાયુ કે આણી આણુવુ આણુ કે
—અભિભગત

આણા નહું, *v f* [*Crusul* of આણુ-વુ to bring] To cause to bring

અણિમા, *s f* [*S f* અણ અમલ] The superhuman power of assuming in imperceptible form, one of the eight siddhis (accomplishments) in Yoga philosophy

અણિ યાણું, } Same as અણિ દાર
અણી-વાણું, }

અણી, } *s f* A point 2 A critical moment, a crisis

Id કક્ષત્રી અણી the point of a pen
આણુની આણી The point of a knife અણીનો વખત
A critical moment અણી સાચવવી To be ser-
viceable at a critical moment અણી ચૂકવી
To be saved at a critical moment અણી
કાઢવી To sharpen the point, to put a
point to

પ્રોત અણી ચૂકવો, સો વરસ જીવે Threatened
folks live long

ન અણિ કાઢીને ખાંચ્યા રયો

ન અણિ અચ્છથી ડહિયા રયો,

ન અણિ લીધી રાત ઢાળી રી

ન અણિ ચૂકી નારી અંકે રી —પ્રેમાનંદ

અણીદરો-કણીદરો, *s m* A child's game
generally known as ફરી વંટો (In the
Petlad districts)

અણી-દાર, } *adj* [+ દાર P having]

અણિ દાર, } Pointed

અણી-ચૂક, } *adj* [અણી + ચૂક complete]

અણિ-ચૂક, }

Entire 2 Safe

અણી-સું, [અણી + ચૂક] See અણી વાણું

અણીસું, *s n* A kind of medicinal seed

અણુ, *s m* [*S*] An atom, an indivi-
sible particle

અણ-દિન, *adv* [*S* અનુદિન fr અનુ after +
દિન a day] Day after day, every day See
અનુ-દિન

પરપરપર વાગી રમવા, વાચુ અણદિન અતિથાણુ ગમવા

—દયારામ

અણીને } *s m* [*S* અ -ણ, not + અણ]

અણુને }

white, shining or અજન્ might, power] A
day on which artisans do not work, such
as the day of the new moon

Id અણો પાત્રે To observe as a day
of rest

અણટ વાણું, } *s f* [See અટા] Stumbl-
અંટ વાણું, } ing on account of the feet being entangl-
ed in a string

અણટસ, } *s m* [See અટા] Enmity

અંટસ, } *s m* [See અટા] Enmity

અંટવા ડુ, } *v i* To stumble on ac-
અંટવા-ડુ, } count of the feet being entangled in a
string

અંટે વાળ, } *s f* [See અણ વાણું] Com-
અંટે વાળ, } ing unexpectedly in the way of a person
when he is walking

અંટાળ-ગાટલું, *s n* [See અણ + તોળલું -
કાટલું a weight] An uncertain weight, a
false weight 2 An unreliable person

અંડ, *s n* [*S*] An egg 2 The testicles

અંડ-કટાણ, *s m* [+ કટાણ fraying pan]
The palate 2 the egg of the universe

અંડ-જ, *adj* [+ જન્ to be born] Born
from an egg hatched out of an egg

અંડ-વૃદ્ધિ, *s f* [+ વૃદ્ધિ fr વૃષ, વધ to
to increase] A disease of the testicles

અંડકર, *s m* } [+ આકર, આકર form
અંડકૃતિ, *s f* } fr આપ up to and ફ્રી to do] The shape of an
egg, an oval 2 *adj* Egg shaped, oval

અંડુસ *s m* The testicles 2 *s n* A
custard apple

અંડોળ, *adj* [*S* આજ્ઞા to swing]
Swinging, moving to and fro

ધરા કપી તે સમે, યયા અંધુ અંડોળ —ગિરધર
અત, *adv* [*S* fr અત્ this or that]
Therefore 2 From this time 3 Hence

પ્રોત અંડોળ પ્રતે પ્રતે Betwixt 'em
stools we come to the round

અત-પર, *adj* [*S* fr અનુ another] Here
after, henceforward

અત-એવ, *adv* [+ એવ only,] Only for
this reason

અતકા ઇ, s f } [S આ inter + તોરડુ,
અતકા-પણું, s n } or, S આ up to + તર banl] Pride 2 Rich-
fulness 3 Reserved character 4 Want of
cordiality

અતકુ, *adj* Distant, reserved
Id અતકુ રહેડુ To be distant or reserved
અતન-મતન, s f A child's game (Used
in the Hālār districts)

અ-તનુ, s m [S fr અ not + તનુ the
body Cf અન્ન] The god of love
મહાદેવ મન મન અનીગે નેણે દેદમા અતનુ પેકે
—પ્રેમાનંદ

અ તરંગ, *adj* [S અ prefixed for eu-
phemy, or આ intens + તર waves] Unsup-
ported

અતરડી, s f [See રેતરડી] A small file
અતરડો, s m A large file
અતરાપી, s m [S અ here + અપિ even]
A foreigner, a stranger

અતરે, *adv* [અ fr અત્ this or that]
Here

અ-અતર્ય, *adj* [S અ not + તર્ક to guess]
Inconceivable

અત-લગ નું, *adj* [See અનિ intens + લગ ૩,
લાગ-૩] Very near, close

Id અતલગનુ સયુ A near relative
અતલસ, s f [Ar અન્ન] A kind of
silk cloth

અતસી, s f [See આસ heat] The lin-
seed plant

લેની અતસી કુસુમ સરખી કાતિ છે —દયાગામ
અ તળ, s [S અ not + તળ the bottom]
The first of the seven lower worlds

અ તળી, *adj* [S અ not + તુલ, તોળ-૩,
weigh, to compare] Incomparable
અતળી બળ ઇદતતને, ચાચણવત નેણે ચાગિયો

—સામળજી
અતા ઇ, s m [Ar જતા labouring, or અતા
gift + P ફ of.] An unprofessional musi-
cian, an amateur musician

અતિ, *adj* [S] Excessive 2 A prefix
meaning very, exceedingly, very much

Prov અતિ ઝાણિયાને ઝાણ નહિ, ને અતિ ડુબિ-
યાને ડુબ નહિ Too much is stark naught

અતિ વેપારે દેવાણુ, અતે અતિ બકિયે બીનાણુ
Pleasures become bitter as soon as they
are abused, 1 & Too much of a thing is
good for nothing અતિ લોભ, તે પાપનુ મૂળ
Avarice is the root of all evils અતિ સ્વર
અત્યેનું Moderation is the mother of good
luck, 1 & Excessive merriment is the mo-
ther of grief અતિ ટાળે, તે અતિ ખરાય Posi-
tivismen are very often in error

અતિ-કાળ, s m [+ કાલ time] The
state of being very late

અતિ-ક્રમ, s m [+ ગમ્ to walk] Trans-
gression, encroachment 2 Abandonment

અતિ-ક્રમણ, s m [+ ગમ્ to walk] Trans-
gression, encroachment 2 Abandonment
3 Rushing upon an enemy, an invasion
અતિ કાન્ત, *adj* Transgressing, going be-
yond the limits 2 Passed away, elapsed,
expired (of time)

અનિ-ધણુ, *adj* [+ ધણુ much fr S ધન
thick] Exceedingly large, very much

અતિથિ, } s m [S fr અ not +
આતિત, }

નિયે a day, or અન્ન to walk continuously]
A pilgrim, a devotee 2 A guest

અતિથિ-પૂજન, s n [+ પૂજન, પૂજ, wor-
ship] Worship of guests, hospitality

અતિથિ-સરકાર, s m [+ સરકાર welcome]
Welcome to guests, hospitality

અતિ-પાત, s m [S અતિ excessively +
પાત fall fr પત, પડ-૩, to fall] Going beyond,
transgression 2 Mischief

અતિ-પાતક, s n [S અતિ excessively +
પાતક sin fr પત to fall] Great sin

અતિ-પાતકી, *adj* Very sinful

અતિ-બળ, s n [+ બળ] Great strength

અતિ-રથ, } s m [S + રથ a chariot] A
અતિ-રથી, }

very powerful warrior fighting in a chariot

અતિ-વિષ, } s n [S + વિષ poison]
અતિ-વિષ, }

A bitter medicinal drug

અતિ-શય, *adj* [S fr + શી to lie down]

Very much, excessive

અતિશયોક્તિ, s f [+ શક્તિ speech fr શ્વ
to speak] An exaggeration 2 A hyperbole

અતિ-શાલ્હું, *adj* [+ શાલ્હું prudent]
Very prudent or mild.

અતિ-શૂદ્ર, *s m* [S અતિ intens + શૂદ્ર a
man of the lowest of the four castes] A
man of a very low caste

અતિ-સાર, *s m* [S + સ્, સ્, to move]
Dysentery -

અતિ-સ્નેહ, *s m* [S + સ્નેહ affection fr
લિટ્ to feel affection] Great love

અતિ-સ્વાર્થ, *s m* [S + સ્વાર્થ sell interest
fr સ્વ own and અર્થ interest fr અર્થ to beg]
Greediness, selfishness

અતીક્ષ્ણ, *adj* [S અ not + તીક્ષ્ણ, તીષ્ણ,
sharp] Not sharp, blunt

અતીત, *adj* [S fr અતિ beyond + ઇત
gone fr ઇ to go] Gone beyond, exceeding
શુભ્રથી અતીત પથ એકલો ફરે — છવરામભાદ
2 Beyond the power of 3 Averse to

અતીત, *s m* [See અતિથિ] A mendicant
2 An itinerant ascetic

અતીતાશુલી, *s f* A female ascetic

અતીન્દ્રિય, *adj* [S અતિ beyond + ઇન્દ્રિય
the senses] Incomprehensible by the senses,
super sensuous

અતીવ, *adv* [S fr અતિ + ઇવ like]
Very much, exceedingly

અણી હિસા કરી છે અતીવ — ગિરધર

અતીશી, See અતરશી

અતીસ, } See અતિશય
અતીસે, }

અનુલ, }
અનુલિન્ત, } *adj* [S fr અ not + તુલ્, }
અનુલ્ય, }

તોલ-ડ, to weigh] Matchless, unparalleled

અનુટ, *adj* [અ not + ટુટ, ટુટ-ડ, to
break] Unbroken, entire, whole 2 That
which cannot be broken

અનુષ્ઠ, *adj* [S fr + નુષ્ઠ satisfied fr નુષ્
to be satisfied] Not satisfied, unsatiated

અનુભવ, *adj* [See અનુભવ] Immeasurable
2 Incomparable

અતર, *s n* [Ar ફરિ fragrance] Ottar,
perfume

Id અતર શુદાળ આપવા To present
(guests) with perfumes and roses

અતર, *adv* [S અ here fr અત્ this
or that. See અત્ર] Here

Id અતર મત્ Here is the consent અતર
સાત્ Here is the evidence

અતર-ધરી, *adv* [+ ઘટિકા a period of
24 minutes fr ઘટ a pot fr ઘટ્ to form] At
this moment, just at this time, just now.

અતર-દાની, *s f* [See અતર *s n* + P દાત્
a holder + H ઇ Dim suffix, Cf S ધાન hold-
ing fr ધા to hold] A phial for holding
ottar, a scent-box

અતર-સાહેત, *adv* [S અ here + Ar
સાહેત્ time, moment, an hour] Just now

અત્ય, See અતિ.

અત્યન્ત, *adj* [S fr અતિ beyond + અન્ત
the end] Very much

અત્યય, *s m* [S fr અતિ beyond + ઇ to
go] Destruction 2 Transgression 3 A
bad act, wrong-doing

અત્યાશ્રદ્ધી, *adj* [S fr અતિ excessively
+ આશ્રદ્ધ urgency fr + આ intens and વહ્ to
take] Very pressing, obstinate.

અત્યાચાર, *s m* [S fr. અતિ + આચાર con-
duct fr આ intens + ચર્ to walk] Conduct
in violation of the general custom 2
Wickedness

અત્યાર, *s f* [S અ here, in this + કાળ
time] This time, this moment; the pre-
sent, the present time

Id અત્યાર પછી After the present time
અત્યાર સુધી = અત્યાર સુધી Up to this time, up
to the present time

અત્યાર-પહેલાં, *adv* [+ પહેલાં] Ere now,
before this time

અત્યારે, *adv* At this time, now

અત્યાસક્તિ, *s f* [S fr અતિ intens +
આસક્તિ attachment fr આ intens + સ્પર્શ to
go] Excessive attachment

અત્યુક્તિ, *s f* [S fr + વક્તિ saying,
speech, fr વક્ to speak] Exaggeration,
extravagant language, speaking beyond
the limits of modesty

અત્ર, *adv* [S fr અત્ this] Here, at
this place

અનુદ, } See અનુદ
અનુદક, }

અનુપ, *adj* [S અ not + પ્ to be ashamed.] Shameless

અને, See અન.

Id અનેની સરકાર The government in this country

અથ, *adv* [S] Now 2 *s f* Commencement

અથ-પ્રતિ, *adv* [S *fr* + પ્રતિ] From beginning to end

અથકું, *v* 2 [S આ up to + સ્થલ a place *fr* સ્થા to stand] To come into collision with 2 To wander from place to place See અથકા-કું

અથકા-અથકી, *s f* See અથકા-મથ 2 Collision, dashing against one another

Id અથકા અથકી થવી To dash against one another

અથકા-ઉ, *adj* Vagabond

અથકા-મથ, *s f* Wandering 2 Putting oneself to trouble 3 Intricacy Id. અથકામથ થવી-પડવી To be obliged to wander from place to place

અથકા-મથ-કુટા-મથ, *s f* [+ કુટા-મથ crushing] Very great trouble

અથકા-કું, *v* 1 See અથકું 2 To wander 3 To try in vain 4 To be tired

Id (એક બીજા સાથે) અથકાઇ પડવું To dash against one another 2 To quarrel અથકાઇ અથકાઇને થાકવું=અથકાઇ મરવું To be exhausted by being obliged to wander from place to place.

અથર્વ, *s m* [S] One of the four Vedas

અથર્વશ્વ, *s m* [S] The god Siva

અથર્વેદી, *s m* [S અથર્વ-વેદી *fr* અથર્વ + વેદિન Knowing *fr* વિદ્ to know] Knowing the Atharva Veda 2. A troublesome man 3 A rogue 4 An infidel

અથ-વા, *conj* [S અથ + વા or] Or 2 Either

અ.થાક, }
અ.થામ, } *adj* [S અ not + Dh Des થવો,
અ.થાક, }

યાદો, deep, Hem Des ધમ્નો=S ગાપ: shallow *fr* S સ્થપ્ to stop] Unfathomable, bottomless

Id અયામ પાણી Deep water અયામ ઊંડું So deep as may be considered bottomless, very deep

અથાણું, *s n* [See આપણું] A pickle, pickles

Id અથાણું નાખવું-કરવું To make pickles અથાણું નહવું To serve (the guests) with pickles. અથાણું દરી રાખવું To keep unused, to spare the use of

Prov અથાણું અગડયું તેવું વરસ લમડયું, અને બેરી અગડી તેવું ધર લમડયું If your pickles are spoiled, you will have tasteless meals the whole year round, likewise a wife may make her husband's home miserable

અથાડી, *s f* [See દબાડી, દબાડી, *fr* S હસ્ત the hand + ફરતે turning *fr* ફર to turn] Skill in a manual profession, special skill, a peculiar way of working, expertness, a manner peculiar to oneself.

અથાડી, *s f* A small hammer

અથાડો, *s m* A hammer

અદ, } *adj* [See અડધ, અર્ધ] Used as

a prefix to show "a half of," *e g*, અદ-ચોર, અધ-મથ

Prov અધ વસાનુ માણસ, ને લાખ વસાનુ લગડા Fine feathers make fine birds, 1 *e* Good clothes open all doors

અદ-કચકું, *adj* [+ કચરવું to crush] Half-crushed

અદક-જીભ, *adj* [See અધિક more than + જીભ the tongue] Talkative 2 Thoughtless of speech, having an insolent tongue

અદ-કડું, *adj* [See અડ-કડું] Resting on the feet, sitting in a posture in which only the two feet touch the ground

અદક-પાંસળી, *adj* [અધિક more than + પાંસળી a rib] Talkative, humorous. 2 Mischievous (Generally said of barbers, who are naturally talkative and make humorous remarks)

અદકું, See અધિક

અદકેરૂ, *adj* More (used in poetry)
 અ દક્ષ, *adj* [S fr અ not + દક્ષ diligent]
 Not diligent; careless

અદ-ખોખું, *adj* [See અદ, અર્ધ, half +
 ખોખર hoarse] Almost broken

અદ-ખોલું, *adj* [+ ખોલ to open] Half-
 opened

Id અદખોલું મુકુ-રાખરૂ-કરૂ To leave or
 keep half-opened

અદ-ગારિયું, *s n* [+ ગારો mud] Mud
 and cow-dung mixed together and used in
 fomentation

અ-દગ્ધ, *adj* [S fr અ not + દગ્ધ burnt
 fr દગ્ધ to burn] Unburnt

અ દત્ત, *adj* [S fr અ not + દત્ત given
 fr દા to give] Not given, withheld

અ દત્તી, *s f* [S] A girl not given
 in marriage, an unmarried girl, a maid

અદન, *s n* [S fr અદ to eat] Eating
 2 Food

અદન, *adj* [Ar અદના 'lower, lowest]
 Poor; wretched 2 Useless 3 Low, base

અદ-પચું, *adj* [See અદ, અધ, અર્ધ + S
 પચ, પચ to cook] Half cooked 2 Ex-
 isting in a state between the solid and the
 liquid See અધ-પચુ

અદ-પડિયાળી, *adj f* [See અદ, અધ, fr
 S અર્ધ half + પડ n fold] Half closed (eye)

અદપડિયાળી આગે બીણુ આખ મારે

—વૃત્તિમાન

અદમ, *s f* [Ar અદમ] Civil ty, decorum,
 urbanity, good breeding, modesty

Id અદમ કરી-વાળતી To assume a decent
 position of the body અદમ ગાવી=અદમની
 રહેવું To keep oneself within the bounds of
 decency towards another (તેની) અદમ મૂકી-
 ઢાડવી-તોડવી To cast off a feeling of respect
 towards (a person)

અદ-મદ, *adj* [અદ, અર્ધ, half + અદ
 round fr S અધ, બાધ to bind] Not
 destined, not certain

Id અદમદ રાખરૂ-રહેવા દેવું To keep un-
 certain, undetermined, or unappropriated
 2 To keep as a deposit (money, &c)

અદમ સર, *adj* [See અદમ સર upon]

Politely, respectfully

અદરસ, *s m* [S આદર ginger + રસ
 juice] The juice of ginger

અદરા-રૂ, *v t* [See આદર fr S આદ to
 honour] To be betrothed. 2 To begin
 with a heart in the matter, to begin with
 a heart

Id (તેવું) લગન અદરાયું છે (He) Is be-
 trothed અદરાયેલું બેડું A betrothed couple
 અદરાયેલું કામ A work begun with a heart
 શિરીનગાઇ કાવસજીવી અદરાયેલી છે (Lit) Sh
 receives attentions from (is courted by)
 K, Sh is betrothed to K

અ દર્શી, *adj* [S અ not + દર્શ to see]
 Invisible

અ-દર્શન, *s n* Disappearance

અદલ, *adj* [Ar અદલ equal, justice]
 Impartial, right, just, exact

Id અદલ ઇનસાર Impartial or true jus-
 tice અદલ માપ Exact measure અદલ તોલ
 Exact weight અદલ કામ Just, honest, or
 exact work

અદલ-અદલ, *adv* [+ Ar અદલ to change]
 In exchange

Id. અદલઅદલ કરવું To exchange અદલ-
 બદલ થવું To be exchanged or transposed
 for another

અદલા-અદલી, *s f* }
 અદલો-અદલો, *s m* } [+ Ar અદલ sub-
 stitute] The act of exchanging

Id અદલાબદલી કરવી To exchange અદલા-
 બદલી થવી To be exchanged or transposed
 for another

અદ-મુર્ત, *adj* [S અર્ધ half + મૃ, મરવું, to
 die] Half dead

અદ-મરૂ, *adj* }
 અદ-મરૂ, *adj* } [See અદ, અધ, half
 2 વાસ breathing fr S અધ to breathe]
 Half dead

અ દળ, *adj* [S અ not + દળ a leaf]
 Having no leaves

અદા, *s f* [Ar] Blandishments, amorous
 coquetry 2 Peculiar grace 3 Present

Id અદા કરવી To practise blandishments,
 to make amorous gestures 2 " " th

part of કરન અદા કરવું 'To repay a debt
અદાથી નેત્રુ To cast amorous glances 2 To
look with a peculiar grace અદાથી ચાલવું To
walk with a graceful gait અદાથી-અદાની
સાથે ગાવું To sing with graceful or amorous
gestures

અદા, See અદાવત

ભગવ, જગવ, જુક્તિ, રક્તિ,

નહિ ને હરિ આન અદા આપદા —વક્ષા

અ-દાતા, *adj* [S fr અ not+દાતા a giver
fr દા to give] Miserly

અ દાપ, } s m [S આ intens + તાપ
અ-દાપો, } heat] Heat of pain 2 Suffering, distress

પ્રીતી જેને વ્યાપે, તેને મારે અદાપે —પ્રેમાનંદ

હુ તો આવી બેઝું નહિ અદાપમા —ધીરો

અ-દાર, *adj* [S fr અ not + દારા wife]
Having no wife, unmarried 2 Deprived
of a wife

અદાલત, s f [Ar અદાલત justice] A
court of justice

Id અદાલતમા જવું=અદાલતે ચઢવું To insti-
tute legal proceedings

અદાવત, s f [Ar અદાવત] Spite, en-
mity, a destructive tendency

Id અદાવત કરવી To act wrth spite અદા
વત રાખવી To continue a spite, to grudge
(એની સાથે મારે) અદાવત ચાલે છે There is en-
mity (between him and me)

અદાવતિ યુ, *adj* Inimical, arising from
a grudge

અ દાહ, *adj* [અ not + દહ to burn]
Incombustible, fire-proof

અદિયો, s m [S આ intens + દાય a gift
fr દા to give] A present, a gift

અ દીઠ, *adj* [S અ not + દીઠ] Not seen,
invisible 2 That of which the sight
cannot be borne

Id અદીઠ વાળો-કરો Begone!, Hide your
face

મેઢે દુઢ, ને પાછળ અડી —અખો

અ દીન, *adj* [૩ અ not + દીન poor]
Rich, well to do, needles

અદુ કડું, } *adj* [S અધ alf + કટ side]
અદુ બડું, }

Sitting on the feet, unstable See
અદ-કડું

Id અદુકડું-અદુકડે બેસવું To sit on the
feet અદુકડે રેઢવું 'To stoop

અદુધાડું, *adj* [S અર્ધ half + ઢધાડ open]
Half-open

અદુડો-મદુડો, s m A game for children,
generally known as અખુડો-દખુડો

અ દૂર, *adj* [S fr અ not + દૂર distant]
Not distant, near, close at hand

અ-દૂર-દર્શી, *adj* [S fr + દર્શ to see
See દર્શન] Not far sighted, short sighted

Id અદૂર-દર્શી મુસદ્દી A short-sighted
statesman અદૂર દર્શી રાજ્ય રીતિ A short-
sighted policy

અ દુઝ, *adj* [S fr અ not + દર્શ to see]
That which cannot be seen, invisible

Id અદુઝય યવું 'To be invisible અદુઝય'
રેઢવું To become invisible, to remain con-
cealed

અ દુઝ-વિદ્યા, s f [S fr + વિદ્યા know-
ledge fr વિદ્ to know] The science or art
of working by invisible forces, magic,
a spell

અ દુષ્ટ, *adj* [S fr અ not + દૃષ્ટ seen
fr દર્શ to see] Unseen 2 s m The
future 3 Fato, destiny

Id અદુષ્ટ ખસ્ય Unexpected expenditure
અદુષ્ટ નેત્રુ-પારખવું To know or try to know
the future or destiny અદુષ્ટમા હોવું To be
destined અદુષ્ટમા લખેલું Determined by fate

અદુષ્ટ વાન, *adj* [+ વત્, વન્ = Guj વાણ
having] Fortunate

અદેખા ધ, s f [S અ not + દેખવું to
see] Jealousy, enmity

Id અદેખાધ કરી To be jealous અદેખાધ
થવી-ઉપજવી To become jealous

અ દેખું, *adj* Jealous

અદો, *interj*, [૬ વ્દય rise fr વ્દ up + દ
to go] The cry વ્દય (prosperity) gene-
rally uttered before a goddess

અદો, See આદો

Id અદો ભવાની Lit, The goddess who
existed in the beginning of the creation
2 A eunuch 3 A man without manliness,

n good for nothing man

અદલ, See અદલ

અદ્ભુત, *adj* [S] Odd, strange, wonderful

Id અદ્ભુત માયા Wonderful deception
અદ્ભુતાદિ Having a wonderful form 2
s m God

ક્રેય, સદમ, વામ શામ, અદ્ભુતાદિ

—દયારામ,

અદ્ભુત-રસ, s m [S fr + રસ a sentiment] One of the nine qualities necessary to the Hindu drama, the marvellous

અન્નદ્રવ, s m [fr અ not + દ્રવ a liquid]
Not a liquid 2 *adj* Insoluble, unliquefiable

અઘ, *adv* [S] 'To-day 2 Now

અઘાપ, } *adv* [S fr અપિ even]
અઘાપિ, }

Even now 2 Still, as yet

અદ્રક, s m [S આદ્રક] Ginger

અદ્રિ, s m [S] A mountain

અ દ્રોહી, *adj* [S fr અ not + દ્રુહ to hate] That which does not hate, free from hatred

અ દ્રવ્ય, s n [S fr અ not + દ્રવ a couple fr દિ two] Identity, oneness 2 *adj* One, single, unattended by anything else, without a second

અદ્વાતદ્વા, *adj* [S યદ્ which + વા or + ત્ that + વા or] Irregular 2 Extravagant 3 Extravagant in speaking, talking without restraint

અ દ્વિતીય, *adj* [S fr અ not + દ્વિતોવ second fr દિ two] Without a second, sole, unique, rare

અ દ્વૈત, s n, [S fr દ્વૈત duality fr દિ two] Non-duality unity, identity

અદ્વૈત-પથ, s m [+ પથ a way] A religious sect which holds the doctrine of non-duality

અદ્વૈત-આધ, s m [+ આધ being fr મ to be] The one only essence, the sole existence 2 Belief that one only God exists

અદ્વૈત-મત, s n [+ મત opinion fr ન

to think] The doctrine that the individual soul and the Supreme Soul are not two separate entities

અદ્વૈત-વાદ, s m [+ વાદ doctrine] The philosophy which teaches non-duality, or the identity of the individual soul with the Supreme Soul

અદ્વૈત-વાદી, *adj* Holding the doctrine of non duality, &c

અર્ધ *adj* [S અર્ધ a half] Half (used as the first member of a compound word)

અર્ધ-કચર, *adj* [S + કચર to crush] Half crushed

અર્ધ-કાચુ, *adj* [+ કાચુ raw, unripe] Not ripe, premature, almost raw

અર્ધકું, *adj* [S અધિક more] More, greater

અર્ધ-કોશ, s m [S અર્ધ half + કોશ, કોશ, two miles] Half a kos, a mile

અર્ધ-ગોખર, *adj* [S અર્ધ half + Guj ગોખર hoarse] Dull in sound, half broken

અર્ધ-ગોહુ, *adj* [S અર્ધ half + Guj ગોહુ to open] Half-open

અર્ધ-ગજ, *adj* [S અર્ધ half + P ગજ, ગજ, a yard] Half a gaj in length, about 12 inches

અર્ધ-ગણ, *adj* Half a gaj in breadth

અર્ધ-ગાહ, s m [S અર્ધ half + ગચ્છતિ, ગાહ, two miles] Half a kos, one mile

અર્ધ-ગારિયુ, *adj* [S અર્ધ half + Guj ગારિયુ, ગાર, cool] Tepid, lukewarm, milk-warm

અર્ધ-કુકુ, See અદુ-કુકુ, અદુ-ગુકુ, અદ-કુકુ

અ ધણિ યાતુ, *adj* [S અ not + Guj ધણિ master, owner] Masterless, poor, helpless, unclaimed

અધધ, *interj* [Imit] Oh !

અ ધન, }
અ ધન-વાન, } *adj* [S અ not + ધન
અ ધન, }

wealth] Not rich, poor

અધનીરે મળે તદિ, ગાત્રી + ગાત્રી વૃત્ત

—વદનભ

અધ-પર્યુ, *adj* [S અર્ધ half + પર્યુ, to cook] Half cooked

અધ-પર્યું, અધ-પર્યું

અધ-અપર્યું, *adj* [S અર્ધ half + અપર્યું, અપર્યું, to burn] Half burnt 2 Jealous, grudgingઅધમ, *adj* [S] Low, base, mean, contemptibleઅધ-મણિ ઘું, *s n* [S અર્ધ half + મણ a weight in Ahmadābād of forty pounds *fr* મા to measure] A vessel that can hold half a maundઅધ-મણિ-દો, } *s m* A weight of half
અધ-મણિ-ધો, }
a maund, or 20 lbs (in Ahmadābād)અધમાધમ, *adj* [See અધમ + અધમ] Very sinfulઅધ-મૃતું, } *adj* [See અધ + મૃત dead
અધ-મૌતું, }
fr મરતું] Half-dead, almost deadઅધમોદાર, *s m* }
અધમોદાર-મૃતું, *s n* } [S *fr* અધમ low +
ઉદાર salvation.] Salvation of sinners 2
s n A saviourઅધર, } *adj* [Dh Des ટટુર high *fr*
અધર, }
S ટટુર freed from a yoke, unrestrained,
fr ટટુ up + ધર a yoke] Supportless,
hanging in mid air

Id અધર રહેવું To live in mid air or without a support 2 To conduct oneself without regard to other people's opinion અધર અધરથી જવાબ દેવો To avoid a direct answer; to give an evasive answer અધર ખાવું-પીવું To eat or drink without the hard touching the mouth અધર રવાસે ખાવું To eat in a hurry અધર ને અધર ચાલવું To behave oneself without regard to other people's opinion અધર કામ કરવું To do a work superficially અધર ઉપાડી જવું-ઉડાવવું To do away with a thing boldly and in the presence of men concerned, to misappropriate (money, &c) boldly and without regard to appearances or principles of honesty 2 To do away with a thing without letting others know how it was done 3 To despatch a business without the help

of others, and without letting others know how and when it was done (રૂમ) અધર રાખવી Not to make an entry in the regular account-books અધર હેતુ To have no regard to the opinions of other people to be extravagant in one's conduct અધરથી સીતી લેવું To make a clean catch અધરથી લણી લેવું To reap a harvest by cutting off the ears of corn and leaving the stalks standing in the field અધરનું અધર રાખવું Not to allow to rest, to keep busily engaged, to oblige to make haste 2 To treat with great fondness અધર લાડવું To be without a footing, to have no *locus standi* 2 To be restless, to be anxious અધરની અધર ચાલ્યા ગયા Passed way without being noticedઅધર, *s m* [S] The lower lip

અધરકંઠું, See અધરકંઠું

અધરણું, See આધરણું, આધરણું

અધર-ઠું, *adj* [See અધર, અધર] Stopped in the middle, left unfinishedઅધર-દંડ, *s n* [S *fr* અધર the lower lip + દંડ a leaf] A lower lip resembling a leaf, a thin lower lipઅધર-ધરન-હાર, *s m* [See અધર hanging + ધરવું to hold] A supporter of those who have no support 2 Godઅધર-પદ્મીય, *s m* [S *fr* અધર the lower lip + પદ્મીય tender sprout] A lower lip having the appearance of a tender leafઅધર-પાન, *s n* [+ પાન drinking *fr* પા, પીવું, to drink] Kissing the lipsઅધરાત-મધરાત, *adv* [See અર્ધ half + રાત, રાત્રિ night and મધ્ય middle+રાત] At any time of night

Id અધરાત મધરાતે રખડે He wanders at all times in the night

અધર-મૃત, *s n* [S *fr* અધર the lower lip + મૃત nectar] (Lit) The nectar like pleasure of kissing the lower lip, hence, the pleasure of kissing, a sweet kissઅવરા યું, *adj* [S અ not + ધરાવું to be satisfied] Not satisfiedઅધર-વટ, *adv* [See અધર, અધર, sup-

portless + રૂતિ being] In mid air ૨ Being without a supporter
હાનવળી બીતા હસો, અધર વટ પાપીને કું કર દેવટ.

—સિમાનંદ

અધર-સુધા, *s f* [*S fr* અધર the lower lip + સુધા nectar] See અધરામૃત

અધર-સુધા-ધર, *s m* [+ ધરુ to hold, to have] The person who kisses the lips, a lover

અધર્મ, *s m* [*S fr* અ not + ધર્મ religion *fr* ધ to hold] Demerit, the reverse of duty; vice, injustice; wickedness

Id અધર્મ બોલવું To say what is undutiful
અધર્મ ચાલવું To conduct oneself undutifully or wickedly
અધર્મ ઇચ્છવું To wish evil to
અધર્મનું ઇચ્છવું To wish to take dishonestly
આ અધર્મ ધાય છે This is unjust or dishonest.
તે અધર્મ કરે છે He does an injustice

Prov અધર્મના અટી હિવસ Liars have short wings, ૧ e A lie has no legs
અધર્મનો વૈસો રહે નહિ Cheating trade seldom thrives

અધર્મોચાર, *s n* } [*S fr* + આચર, અધર્મોચાર, *s m*]
આચાર, conduct] Undutiful conduct; wicked conduct, wickedness, a career of vice
અધર્મોચારી, *adj* [+ આ intens. and ચ to walk] Undutiful, wicked, vicious

અધર્મિષ્ટ, *adj* [See અધર્મ + *S* ફટ superl. suffix] Very irreligious.

અધર્મી, } See અધર્મોચારી
અધર્મિષ્ઠ, }

અધ-વચ, *adv* [*S* અર્ધ half + વચ્ચે in the middle] Midway

Id અધવચ મૂકવું-રાખવું To keep suspended, to leave unfinished
અધવચ બોલી બેઠવું To interrupt in speaking

અધ-વચાળ, *adv* [In this word આળ seems to have been added by the analogy of અતરિયાળ, અત્રિયાળ, *fr* *S* અત્રાત્રા the sky] See અધ-વચ

અધ-વચ ફે, *adj* Suspended from the middle

અધ-વધર, *adj* [+ વધારો growth] Half grown, undeveloped, imperfect, inexperienced

ગૈન મહીને મેહેનેછ ચાલ્યા,
અધવધરને ચો ઉત્તર દેડ

—નરસિંહ મહેતો.

અધ-વાયો, *s m* [*S* અધ the way + વાઢ a carrier *fr* વહ to carry See અધો-વાયો] A cartman who carries in his carts traders goods from one place to another ૨ One who trades in cattle

અધ-વાર-વુ, *v* ૨ [See અધ, અર્ધ, half + વાર a day] To pass or elapse (of a half of a month or other period) ૨ *v t* To divide the contents (of a pot or bag) into two equal parts

Id વૈશાખ મહીનો અધવાયો A half of the month of વૈશાખ (May-June) has passed away
આ ગોળીનું પાણી પેલી ગોળીમા અધવાર Put a half of the water in this pot into the other

અધ-વારિ-યુ, *adj* [See અધ + વાર a day] Dwelling or living at two places

અધ-વારું, *s n* Residence or interest at two places

Id આ માણસનું અર્ધ અધવાર છે (Lit) This man has half an interest here ૨ This man lives here as well as at some other place
આ અર્ધ અધવારે રહે છે (Lit) He lives here sharing half an interest.
૨ He lives here as well as at some other place

અધ-વ-ધી, *s f* [*S* અર્ધ a half + ઘુઘ single bean] A weight of half a રૂલ, ૬૦ part of a તોલ

અધ-વાવયું, *adj* [+ વાવરું to use] Half-used, half spent

અધ-શત્રુ, *s m* [+ શત્રુ an enemy] Almost an enemy

અધ-સસ ડું, *adj* [+ સસ breathing *fr* *S* શ્વ to breathe] Having weak respiration, lying on one's death-bed *Cf* અધ-સસ-ડું

અધ-સૂકું, *adj* [+ સૂકું dry] Half-dried, almost dry

અધ-ધુન્ધ, *s f* [See અધા ધુન્ધી.] Disorder. ૨ Ignorance

અધા ધુન્ધ, } *adv* [Imitative See ધુન્ધ અધા-ધોમ,

unit & અનુધી] Quite, altogether

અધ્યાન, *adj* [See અધ, અર્ધ, half + અધ blind] Half-blind, almost blind, purblind.

અધાર્મિક, *adj* [S *fr* અ not + ધાર્મિક religions, pious, *fr* ધર્મ religion] Irreligious 2 Unjust, iniquitous

અધિ, *prep* [S] On, upon 2 Beyond 3 *adj* Excessive, superior (Used before verbs & sometimes before nouns)

અધિક, *adj* [S] Additional, more
Id અધિક કહેવું To speak specially about a matter અધિક બોલવું To speak beyond the bounds of decency or reason અધિક યથ પડવું To be more than the required quantity 2 To be heavier than what one can bear or carry અધિકાતર ખર્ચ Incidental expenses

Prov અધિકસ્ય અધિક ક્ષમ્ય Plenty makes dainty

અધિક-તા, *s f* Greatness, superiority 2 Excess

અધિક-તિથિ, *s f* [+ તિથિ a day of the month] That day or period of time which commences before or with one sunrise and ends after or at the next, and thus comprises two suns

અધિક-અદિનો, } *s m* [+ અદિનો, માસ]
અધિક-માસ, }

An intercalary lunar month, recurring after every interval of rather more than 32½ lunar months

Note—The અધિક માસ takes the same name as that of the month next following distinguished from it merely by the prefixed term અધિક (additional)

અધિકરણ, [S અધિ over, on + કર્તુ, to do] Place, receptacle 2 The relation of the Locative case (in grammar)

અધિકા ઈ, See અધિક-તા

અધિ કાર, *s m* [S *fr* અધિ over, on, + કર્તુ, to do, Cf P કાર work, act, *fr* કર્તુ to do] Power, authority

Id અધિકાર આપવો To empower અધિકાર મળવો To obtain power અધિકાર યોવો To lose power—કપર અધિકાર હોવો To have power over અધિકાર બદારનું Beyond the power or

jurisdiction of અધિકાર ચલાવવો To exercise power

અધિ-કારી, *s m* An officer, an agent
અધિકારી-પણું, *s n* The state or position of a government officer entrusted with power

અધિકુ, See અદકુ.

અધિ દેવ, *s m* [S See અધિ superior + દેવ a god] A superior god, the presiding god 2 The special divinity

Note—The અધિદેવ of the eye is held to be the sun Each of the eleven organs of sense is supposed to be under the special control of its own presiding deity

અધિ-દૈવત, *s n* [+ દૈવત] The presiding deity See અધિ-દેવ

અધિ-દૈવિક, Correctly આધિ-દૈવિક

અધિ કૃત, *adj* Authorized

અધિ-ગત, *adj* [S અધિ over, on, + ગત gone *fr* ગત to go] Known, obtained

અધિ-પ, *s m* [+ પા to protect Cf Ar અદિત tutor or patron] A governor, a master

અધિપ પણું, *s n* Governorship

અધિ-પતિ, *s m* [S *fr* + પતિ master] An editor of a newspaper 2 A chief, a king

અધિપતિ-પણું, *s n* Editorship 2 Kingship, rulership

અધિ-માંસ, *s m* [S અધિ over, on, + માંસ flesh] A kind of disease

અધિચારી, *s f* [See અધિકારી, અધિકાર] Forced labour (Used in Kāthiawād)

અધિ યાદુ, *s n* [See અધ, અર્ધ half.] Entrusting cattle to a keeper on the condition of his receiving half of the progeny of the cattle

અ-ધિ-યો, *adj m* [S અ not + યી intellect] Dull, stupid

અધિ-રાજ, *s m* [S *fr* અધિ over, on + રાજ a king *fr* રાજ to shine] A great king

અધિ રૂઢ, *adj* [S *fr* અધિ on + રૂઢ] Mounted, seated on (of a throne, horse, elephant, &c)

અધિ-વાસ, *s m* [S *fr* અધિ + વાસ]

Residence 2 A dwelling place 3 An inhabitant 4 A neighbour

અધિ-વાસ, *s m* [See અધિ + વાસ a fragrant smell] Perfuming, application of perfumes 2 Fragrant odour, a scent

અધિ-વાસ, *s m* [*S fr* + વાસ dwelling *fr* વસ, વસતુ, to dwell] Dwelling, residing, residence

અધિ-વાસ ન, *s n* The summoning and fixing of the presence of a divinity upon an image, &c, when it is wanted for any solemnity 2 Preliminary consecration of an image

અધિ-વાસ ન, *s n* [*S fr* અધિ + વાસ a fragrant smell] Scenting with perfumes or odorous substances

અધિ-વાસર, *s m* [*S, fr* અધિ over, on, great + વાસ a day] A holiday, an auspicious day

અધિ-ષ્ઠા તા, *s m* [*S fr* અધિ over, on + સ્થા to stand] A leader, the president 2 The presiding deity

અધિ-ષ્ઠા ત્રી, *s f* A presiding goddess 2 A female president

અધિ ષ્ઠા ન, *s n* An abode 2 Pre-eminence

અધિ ષ્ઠિ ત, *adj* Residing 2 Presiding 3 Placed as the principal divinity અધીત, *adj* [*S fr* અધિ over, on + ઇ to go] Studied

અધીન, Classical form of આધીન

અ ધીર, *adj* [*S fr* અ not + ધીર patient *fr* ધૃ to hold] Impatient, anxious

અ ધીર, *s f* Impatience, haste 2 [See ધીર-તુ to give on credit] Mistrust

Id અધીર ધાવતી-આણતી-રાખતી To be come impatient અધીર આવતી To be impatient

અ-ધીરજ, *s f* } [*S* અ not + ધીર, }
અ ધીરજ તા, *s f* }
અ ધીરજ-પણું, *s n* }
અર્થ, patience] Impatience

અ-ધીર-તા, *s f* See અધીર, *s f*

અ-ધીર પ, *s f* [*S* અ not + ધીર + પ હેતુ suffix] Distrust

અ-ધીરા, *s f* An impatient or jealous woman

અ-ધીરા ઈ *s f* See અ-ધીર તા

અ-ધીરું, *adj* See અધીર, *adj*

અધીશ, *s m* [*S fr* અધિ over, on + ફર ruler *fr* ફર to rule] A great king

અધુ-કરું, See અદ-કરું, અદુ-કરું, અદુ-ગરું

અધુ-ધુ, *interj* [Imit] See અધધ

અધુના, *adv* [*S*] Now

અધુર, *adj* [By metathesis of the two last consonants of Gnj અરધુ *fr* *S* અર્ધ half] Unfinished, imperfect

Id અધુરે જન્મ To miscarry અધુર રાખતુ-મૂકતુ To leave incomplete or unfinished

2 To stop work. અધુર પૂર કરતું To finish that which was left incomplete તે અધુરા (દહારા) પૂરા કરે છે (Said of a dying man) He is making up with difficulty, or with bodily suffering, the appointed period of his life, &c His end is at hand અધુરે જન્મતુ To be born before nine months from conception are over

Prov અધુરા ધરા હવાય ધણે Empty vessels make most sound Barking dogs seldom bite અધુરામા પૂર To add fuel to fire

અધેડ, *adj* [See અધ, અર્ધ + વતિ being] Being in the early half or early prime of life, middle aged, (for a man) being about the age of forty See આધેડ

અધેલી, *s f* A silver coin, an 8 anna piece

અધેલી, *s f* } [*S* અર્ધ a half] A half
અધેલા, *s m* }
પિસે coin

અ ધેર્ય, *s n* [See અ ધીરજ] See અ ધીર તા

અ ધેર્ય વાન, *adj* See અ ધીર, *adj*

અધો, *adv* [*S* અધ] Downward

ઉદરમા ચામેા મસ્તકે નચા રથા'તા — ભૂખણુ

અધો-ગતિ, *s f* [*S fr* + ગતિ going *fr* ગત to go] Falling into hell 2 Downward motion

અધો-ર, } *adj* [+ વતિ being] On the
અધો-ડ, }
downward path of life past middle age

અધો-દી, s f [See અર્ધ half + દીતિ being] Juice of sugar-cane boiled but not allowed to coagulate

અધો-દું, s n [See અધ, અર્ધ + વેતિયુ] A worn out dhotar (a loin-cloth)

અધો-દ્વાર, s n [See અધો downward + દ્વાર a door] The anus

અધો-ગિન્દુ, s m [S fr અધો down + ગિન્દુ a point.] The nadir (as opposed to the zenith શિરો-ગિન્દુ), that point of the celestial sphere which is directly under one's feet, the lowest point Cf શિરો-ગિન્દુ

અધો-મુખ, adj [S fr અધો down + મુખ the mouth] Having the face downwards
2 Dejected 3 Ashamed

અધો-પદ, s n [See અધો + પદ bottom] A plain near the foot of a mountain

અધો-વાયે, See અધ-વાયે

અધો-વાયુ, s m [S fr અધ down + વાયુ wind fr વા to blow] The breaking of wind, crepitus

અધોળ, adj [S અર્ધ half + તે. રૂ a weight] A weight of two rupees and a half, a weight of about an ounce

અધોળી, s f A measure of capacity weighing an ounce

અધર, adj See અધર, અધર

અધ્યક્ષ, s m [S fr અધિ over + અક્ષ axis] A president.

Id ધર્મધ્યક્ષ The supreme head of a religious community 2 A bishop ઠેરાધ્યક્ષ A treasurer

અધ્યક્ષર, s m. [S fr અધિ over + અક્ષર a letter] The pre-eminent syllable, the sacrosanct syllable શોમ્

અધ્યયન, s n [S fr અધિ over + ય to go] Study

અધ્યા, See અધ્યાય

અધ્યાત્મ, s n [S અધિ over, on + આત્મ the soul] The knowledge of Brahma, the Supreme Spirit

Id અધ્યાત્મ જ્ઞાન-અધ્યાત્મ વિદ્યા knowledge of the working of the soul or mind; psychology

અધ્યાત્મ-ક, } ady Relating to the individual soul and the Supreme Spirit.

અધ્યાપ-ક, s m. [See અધ્યાપન] A teacher.

2 A teacher of the Vedas

અધ્યાપન, s n Teaching.

અધ્યાય, s m A chapter, a section of a book

અધ્યાર, s m [S fr અધ્યાર્ a sacrificial priest] A Zoroastrian priest 2 A teacher.

અધ્યારોપ, s m } [S fr અધિ upon

અધ્યારોપણ, s n } ascribing] A false perception.
2 A false knowledge 3 The cause of false knowledge 4 A false charge

અધ્યાત્મ સમજવા મન, એન અધ્યા, અધ્યારોપ અન્ય.

અધ્યારોહણ, s n [S fr અધિ + આરોહણ mounting] Ascending

અધ્યાસ, s m [S fr અધિ + અર્ to throw] False attribution, wrong impression 2 Abstraction, concentration 3 The power of the mind by which general ideas are arrived at, generalization. 4 Uninterrupted meditation

આ ચાલેથી મત માયા લેણે, દૈત અધ્યાસ કૌને ઉપણે.

અધ્યાહાર, s m [S fr. અધિ over + અગ up to + હ to take away] Ellipsis (in Grammar)

અધો, See અધ્યાય

અધિ-ણ, s n Lime or other acid added to milk to curdle it

અધક-રૂ, v t. To coagulate (of milk, &c.) by the addition of an acid substance

અ-ધુર, adj [S fr અ not + ધુર firm] Unsteady, uncertain

અધ્વર, s m [S] A sacrifice

અધ્વર્યુ, s m [S] A sacrificial priest.

અન, [S] A prefix showing negation, placed before words beginning with vowels

અન-કૂટ, See અણ-કૂટ

અનક્ષર, adj [S fr અ, અન not + અક્ષર a letter] Illiterate, foolish

અ - See અનર્થ

અનંધ, *adj* [S f, અ, અન્, not + અંધ an]
 Sinless
 અનંધ, See અણુ-ધ્રુવ
 અનંક, *adj* [S f, અ, અન્, not + અં = 2
 number] Innumerable
 રૂપ યાંચારીના, ચંદન ચંપા અનંક —ક્રેમાનંદ
 અનંગ, *s m* [S f, અન્ not + અંગ a limb]
 Cupid, the god of love whose body was
 burnt by S'iva 2 The mind 3 The sky
 અનંત-દોરે, *s m* [S અનંત the god
 Vishnu fr અ ન્ + અન્ત the end + ગુજ દોરે
 thread] An auspicious thread tied on the
 Ananta Chaudasa day
 અનંત, *adj* Endless, infinite 2 *s m*
 God
 અનંત-ચૌદસ, *s f* [+ ચૌદસ fr ચતુર four
 + દશ ten] The fourteenth day of the
 bright half of Bhādarvā (Sept-Oct)
 અનંત તા, *s f* Eternity, endlessness,
 infinity
 અનંત-દોરે, See અનંત-દોરે
 અનંતર, *adj* [S f, અન્ not + અન્તર dis-
 tance] Close
 અનંત-રાશિ, See અનંત-શ્રેણી
 અનંત-શ્રેણી, [See અનંત endless + શ્રેણી n
 row] An infinite series (Mathem.)
 અનનાસ, } *s n* Pine-apple
 અન્નાસ, }
 અનન્ય, *adj* [S f, અ, અન્, + અન્ય another]
 Having no second, same 2 Matchless 3
 Not attached to anybody or anything
 Id અનન્ય ભાર-ભક્તિ Devotion to, or
 worship of, no other than the true God
 તમે રામના પરમ પ્રિય છે, સેવક બ્રહ્મા અનન્ય ૭
 —ગિરધર
 અનન્ય તા, *s f* Sameuess, identity 2
 Devotion to, or worship of, none but the
 true God
 બ્રહ્મનિષ્ઠા પણ નવ ચળે, અનન્યતા એક
 —મીતમદામ
 અનપેક્ષ, *adj* [S fr અ, અન્, not + અપે-
 શા requiring, desire] Having no regard
 for, independent of, absolute
 અનભે, *adj* [S અન્, અણ્, + ભય fear]
 Free from fear, safe

અનમય પૂર્ણ કરો, હે મુરારિ,
 નારી નાચત કુંડ નાગી,
 અનમે યઈ, ભય ગયો ભાગી —ભોજોભગત
 અનભ્યાસ, *s m* [S f + અભ્યાસ study
 fr અભિ round, on all sides, + અભ to throw]
 Want or absence of practice
 અન મકચુ, *adj* [S અનમ્ angry fr
 અનમર્ષ anger] Angry 2 Displeased
 મહારાજ દ્વારમા અનમઝા રહે છે —અંધેરીનગરી
 અનમર્ગ, *adj* [See અ, અન્ + મર્ગ the
 mind, માનવ to honour] Under disfavour,
 despised 2 Sorry, sad
 અ નમી, *s f* [S અ not + નમ્, નમઃ, to
 bend] A disobedient woman
 અનગણ, *adj* [See અ, અન્, અણ્ + ગણવ
 to count] Countless, unmeasured
 અપુત્રાન્ત અનગણ ધન, જશવત નણીતો જન
 —સામળભટ
 અનર્ગલ, *adj* [S f, અ not + અર્ગલ a belt]
 Unrestrained 2 Plentiful
 આ જોવે દુ ધણુ રે કમાયો, ભયો અનર્ગલ માલ
 —રાવોભક્ત
 અનર્થ, *s m* [S અ અન્ not + અર્થ a thing]
 Partiality, injustice 2 Calamity 3 *adj*
 Meaningless, nonsensical
 Id અર્થનો અનર્થ ના કરતા Don't change
 sense to nonsense રાનએ પહો અનર્થ કરતા
 માઝે The king did great injustice દક્ષિણના
 દુ-ભાગી પહો અનર્થ થયો The famine in the
 Decern brought on a great calamity
 અનલ, *s m* [S] Fire 2 Fiery pas-
 sion
 અનલટ, See અણુલટ
 અનરાત, *s m* [S f, અ, અન્, not + અન્ન
 eating fr અન્ન to eat] Fasting 2 The
 row of fasting
 અન-હદ, *adj* [S અ, અન્ અહ, not + હદ
 a limit] Unlimited
 અન હદ, *adj* [See અનાદત & અનલટ]
 Uninterrupted, continuous
 Id અનહદ નાદ A very loud sound 2
 The sound heard by a man when he
 closes his ears with the tips of his fingers
 અનપા જયો, અનહદ મુગો, ચોપડા સમગ્ર વ્યય
 —દયાનંદ

અન હિત, *s n* [See અણ not + હિત bene-fit] Loss, evil

અનાગત, *adj* [S *fr* અ, અન્, not + આ-ગત come *fr* આ up to + ગમ્ to go] Future

અનાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર conduct] Bad conduct, vice

Id અનાચાર થાય છે It is bad conduct
અનાચાર વધે છે Vice spreads અનાચાર કરવે
To act wickedly

અનાચારી, *adj* Vicious, voluptuous, licentious

અનાજ, *s n* [S અન્ food *fr* અન્ to eat] Corn, grain

Id (ખેતરમાં) અનાજ પાકે છે Corn grows in the fields, corn is produced in the fields
અનાજ વાવવું To sow corn અનાજ ભરી રાખવું
To store up corn

અનાહ, *s m* [S અ, આ prefixed for euphemy + નહ્ to] Spoiling 2 Injury 3 Waste, wastage

અનાહી, *adj* [S અ not + જ્ઞાની having knowledge *fr* જ્ઞા to know Cf અ-જ્ઞાની] Stupid 2 Obstinate

અનાહી-વેડા, *s m pl* } [+ વ્રતિ Con-
અનાહી-પણું, *s n* } duct] Stupid conduct, stupidity 2 Obstinacy

અનાથ, *adj* [S *fr* અ not + નાથ a lord] Forsaken, masterless, fatherless, orphaned

અનાદર, *s m* [S *fr* અન્ not + આર to honour] Disrespect 2 Contempt

Id અનાદર કરવે To show disrespect towards અનાદર કેપવે To feel disrespect towards, to lose respect for, to begin to hate

અનાદિ, *adj* [S *fr* + આદિ the beginning] Without beginning, eternal 2 *m* The Supreme Being

અનામ *adj* [S *fr* અ not + નામ a name] Nameless 2 That which cannot be named 2 *m* God

નામ અનામ સદ્ગુરુ બતાવ્યું

—પ્રાપ્તિનાદેવ આયકવાડ

અનામ, *s n* See ધનામ 2 *adj* Fit to be given as a prize 3 Excellent

અનામત, *adj* [Corruption of અનામત] Kept in deposit 2 *s m* A trust 3 Honesty

Id અનામત મૂકવી To deposit અનામત રાખવી To keep as a deposit આ રકમ હું અનામત લાવ્યો છું I have brought this amount as a deposit અનામત-ગણત કરવી-ખાઈ જવી—ખાઈ જવી To misappropriate a deposit

અનામતી, *adj* Kept as a deposit

અનામિ-કે, *s m* [See અનામ] One whose name need not be uttered 2 A scavenger

અનામિ કા, *s f* A female scavenger
2 The finger next to the little finger, having no special name

અનામિય, *adj* [S *fr* અ, અન્, not + આમિય flesh, a bait] Not fit to be enjoyed
2 *s m* Food other than animal food, food from which flesh is excluded

અનાયાસ, *s m* [S *fr* અ not + આયાસ effort *fr* આ intens + યત્ to strive] Absence of difficulty or trouble, ease

અનાયાસે, *adv* Without effort, easily
2 Unexpectedly

અનાર, *s n* [P] A pomegranate 2 A fruit resembling a pomegranate 3 A kind of fire work appearing like a pomegranate

અનાર્ય, *adj* [S *fr* અ, અન્, not + આર્ય respectable] Non-Aryan, ignoble

અનાવૃત, *adj* [S *fr* અ, અન્, not + આવૃત to cover See આ-વરણ] Not covered bare open

અનાવૃષ્ટિ, *s f* [S *fr* અન્ not + આવૃષ્ટિ rain *fr* આ intens + વૃષ્ to rain] Drought
2 A famine

અનાથશી, *adj* [S *fr* અ, અન્, not + આશ્રય] One who does not belong to, or follow, any of the four orders of life, viz બ્રહ્મચર્ય, ગૃહસ્થ્ય, વાનપ્રસ્થ્ય, or સન્યાસ

અનાશ્રિત, *adj* [S *fr* અ, અન્, not + આશ્રિત supported] Supportless, helpless

અનાસર, *s n* [Ar અનાસિર *pl* of અનસર]

The four elements.

અનાસ્થા, *s f* [*S fr* અન not + આસ્થા
care *f* આ intens + થ્યા to stand] Mis-
trust 2 Disregard

Id અનાસ્થા થવી-કેપણી To feel disre-
gard for અનાસ્થા કરવી To treat with disre-
gard, to treat carelessly

અનાહત, *adj* [*S fr* અ, અન્, not + આહત
beaten *fr* અ intens + હન્ to strike] Un-
beaten, not produced by beating (of a
sound)

Id અનાહત રાખ્દ-વનિ-ધુની Sound not
produced by beating or striking

અનાહાર, *s m* [*S fr* અન્ not + આહાર
eating *f* આ up to and હ to take away]
Refraining from eating, a fast

અનાહૂત *adv* [*S fr* અન્ not + આહૂત
called *fr* આ up to + હ્ને to call] Useless-
ly 2 *adv* Uncalled, uninvited 3 Unen-
titled

Id તે અનાહૂત બૂકુ બોલે છે He speaks an
uncalled for lie, he speaks an unnecessary
lie

અનિચ્છિત, *adv* [*S fr* અન્ not + ઇચ્છા do-
sire *f* ઇન્ to wish] Not desired, unsought

અનિચ્છ, *adj* [*S fr* અ not + નિચ્છ eter-
nal] Uncertain, transitory

અનિન્દિત, *adv* [*S fr* અ not + નિન્દ to
censure] Uncensured, approved

અનિન્દ્ય, *adj* Uncensurable, faultless

અનિમેષ, *adj* [*S fr* અ not + નિમેષ
twinkling] Having eyes not twinkling,
having eyes ever open (of God)

અનિયત, *adv* [*S fr* અ not + નિ down
+ યમ to restrain] Unrestrained, unsteady

અનિયમિત, *adv* Irregular

અનિર્વચન, *adv* [*S fr* અ not નિર વૈ
+ વચ્ to speak] Inexpressible

અનિર્વાહ, *s m* [*S fr* અ not નિર વૈ
+ વહ to bear] A state in which a man is
not able to provide for himself, necessity

અનિલ, *s m* [૩] Wind

અનિવાર, *adv* [*S fr* અ not + નિ down
+ વર to cover] That which cannot be
warded off, unavoidable, uncontrollable,

irresistible 2 Plentiful

અનિશ્ચિત, *adv* [*S fr* અ not + નિશ્ચ out
+ ચિ to collect] Uncertain, indefinite

અનિશ્ચિત પાછું, *s n* Uncertainty, in-
definiteness 2 Hesitation

અનિષ્ટ, *adv* [*S fr* અન્ not + ઇષ્ wish-
ed *f* ઇન્ to wish] Undesired 2 *s n*
Loss, evil 3 Fault

અનીક, *s n* [*S*] An army, a force

અનીક, *adv* [*S* અ not + નીકસ] Inex-
haustible

અનીક, *adv* [See અનિષ્ઠ] Undesirable
2 Evil, inauspicious

એકે કૂલ, તે પાછળ અટકી,
ખપે ખર, અને રહે અ નીક — અખા

અનીત, } *s f* [*S fr* અ not નીતિ
અ નીતિ, } morality *f* ની to lead] Immorality, in-
decency

Id અનીતિ કરવી To do an injustice or dis-
honest act અનીતિએ ચાલવું To act unjustly,
dishonestly, or immorally

અ નીતિ-ભર્યું, } *adv* Unjust, di-
અ નીતિ વાન, } honest, immoral, wrong

અનીશ્વર, *s m* [*S fr* અન્ not + ઇશ્વર God
f ઇશ્ to rule + વર great *fr* વૈ to choose]
Absence of God

અનીશ્વર-વાદ, *s m* [+ વાદ speech] The
doctrine of atheism, atheism

અનીશ્વર વાદી, *adv* Holding or profes-
sing the doctrine of atheism, atheistic 2
Atheistical 3 *s m* An atheist

અનીચું See અણીચું

અનુ, *prep* [*S*] After 2 With 3
As well as 4 Similar to 5 Near 6
Inferior

અનુ-કર-ણ, *s f* [*S fr* અન્ after કર-વ to
tremble] Pity, sympathy 2 Favour
તે સાથળી વળતે રૂપ બોલે, અનુકરણે આમ છે
— પ્રેમાનંદ

અનુકત, *adv* [*S fr* અ, અન, not + ઉત્ત
said] Not mentioned 2 Improper 3 Ex-
traordinary

અનુ-કર-ણ, *s n* [*S fr* અન્ after કર-વ to

to do] Imitation

અનુ-કાંડ ૬૧, *s f* [*S f* અનુ + કાંચ્ચ to desire] Desire, 2 Hope

અનુ-કૂળ, *adj* [*S* અનુ + કૂળ the bank or shore] Agreeable 2 Favourable

Id તેને અનુકૂળ હોય-પણ-પરણુ આપવું To be in harmony with him, or in keeping with his plans

અનુ-કૂળતા, *s f* Favourableness

અનુ-ક્રમે, *s f* [*S fr* અનુ + ક્રમ to go] Order, regular succession

Id અનુક્રમે ગોઠવવું To arrange in order of precedence

અનુ-ક્રમણિકા, *s f* Order 2 Index, the contents, a table of contents

અનુ-કીલ્લ, *adv* [*S f* અનુ following + ક્ષણ a moment] Every moment

અનુ-ગમન, *s n* [*S f* અનુ+ગમ્ to go] Following 2 Becoming a suttee

અનુ-ગામી, *adj* Going after, following 2 *s m f* An attendant, a dependant

અનુ-ગ્રહ, *s m* [*S f* અનુ+ગ્રહ to take] Favour, kindness 2 A Gift 3 Initiation into a holy study

અનુ-ગ્રહી, *adj* Showing kindness

અનુ-ગ્રાહક, Same as અનુગ્રહી,

અનુ-ગ્રાહી, *adj* Deserving favour

અનુ-ચર, *s m* [*S f* અનુ+ચર્ to walk] A servant 2 A companion

અનુ-ચરી, *s f* A maid servant 2 A female companion

અનુચિત, *adj* [*S f* અનુ not + ચિત્તિ fit *fr* વચ્ to speak] Unbecoming, improper

અનુ-ચિન્તન, *s n* [*S* અનુ after + ચિન્તન thinking *fr* ચિન્ત્ to think] Ceaseless meditation

અનુષ્ઠ, *s n* A custard apple

અનુષ્ઠા, *s f* A custard apple tree

અનુ-ય, *s m* [*S f* અનુ after + જન્ to be born] One born afterwards, a younger brother

અનુ-યા, *s f* A younger sister

અનુ-યોગી, *s m* [*S f* અનુ after + યોગ, યવ-ય, to live] One who depends upon another for maintenance, a dependant, a

hanger on

અનુ-સા, *s f* [*S f* અનુ + સા to kuon] Permission 2 Consent 3 Order

અનુ-તાપ, *s m* [*S f* અનુ + તાપ heat *fr* તપ્ to be hot] Repentance, grief

અનુત્તમ, *adj* [*S f* અ, અનુ, not + ઉત્તમ the best *fr* ઉત્ત up + તમ superl suffix] Unsurpassed, matchless

અનુત્તર, *adj* [+ ઉત્તર in answer] Having no answer, unanswerable 2 Unable to answer See નિરૂત્તર

અનુત્સાહ, *s m* [*S fr* અ, અનુ, not + ઉત્સાહ delight *fr* ઉત્ત up + સહ to bear] Absence of alacrity, dejection

અનુદાત્ત, *adj* [*S fr* અ, અનુ, not + દાત્ત raised up *fr* ઉત્ત up + આ up to + દા to give] Pronounced with the low tone (applied to certain vowels) 2 *s m* The grave accent

અનુદિત, *adj* [*S f* + દિત્ત risen See ઉદય] 1 *cc* risen

અનુદિત, *adj* [*S f* + દિત્ત spoken *fr* વદ્ to speak] Not spoken, not mentioned

અનુ-દિન, *adv* [*S fr* અનુ after + દિન a day] Day after day, continually

ગાદિ ગાદિતણી તાળી પડે,

હો ગદ્યચરી, રાતદિવસ અનુદિન

—વરસાદ

અનુદ્યમી, *adj* [*S f* અ, અન, not + દ્યમ્ *મી* industrious] Not industrious, idle

અનુ-ધ્વનિ, *s f* [*S f* અનુ after + ધ્વનિ sound] The sound heard after the original sound has ceased, an echo

અનુ-નામિક, *adj* [*S f* અનુ + નામિક the nose] Nasal

અનુપ, *adj* [*S* અનુ not+અપમા likeness *fr* અપ near + મા to measure] Incomparable

અનુપકારી, *adj* [*S f* અનુ not + અપકાર benevolence *fr* અપ near + કર to do] Ungrateful 2 Disobliging

અનુપમ, *adj* [*S* See અનુપ] Matchless 2 Excellent

અનુપયોગી, *adj* [*S fr* અનુ not + અપયોગ use *fr* અપ near + યુજ to join] Useless

અનુ-પદ, *s n* [*S fr* અનુ after + પદ, પદ, a moment] હજી part of pala (પળ), two fifths of a second

Note—24 seconds = 60 અનુપદ = 1 પળ

24 minutes = 60 પળ = 1 ઘડી

24 hours = 60 ઘડી = 1 રાત્રદહારો

અનુ-પાન, *s n* [*S fr* અનુ+પા to drink]

A fluid vehicle in medicine 2 An antidote

અનુ-પૂર્તિ, *s f* [*S fr* અનુ after + પૂર્તિ completion] Completing the meaning of a part of a verse or sentence.

અનુ-પ્રાસ, *s m* [*S fr* અનુ+પ્રાસ alliteration *fr* પ્ર forth + અનુ to throw] Alliteration, rhyme

Id અનુપ્રાસ મળવો To rhyme, to agree in sound ઉપાનુપ્રાસ Alliteration by the return or repetition of a plurality of letters વ્યત્યુપ્રાસ Alliteration by the return or repetition of one letter ઘટિનુપ્રાસ Alliteration by the return or repetition of a word in the same sense, but with different implication

અનુ-બંધ, *s m* [*S fr* અનુ+બન્ધ to bind] Continuation 2 A suffix added to a word to show a grammatical peculiarity 3 Relationship 4 Ties, bonds

અનુ-ભવ, *s m* [*S fr* અનુ+ભ્ to be] Experience 2 Experiment, trial.

Id અનુભવ થવો-મળવો To have an experience, to get experience અનુભવ કરવો-લેવો To experiment અનુભવની વાત A matter of personal experience અનુભવ-સિદ્ધ Proved from experience

અનુભવ હું, *v t* To experience

અનુભવી, *adv* Experienced

Id અનુભવી માણસ An experienced man અનુભવી જ્ઞાન Practical knowledge

અનુ-ભાવ, *s m*. Greatness, dignity

અદ્ભુત લેહ પુરાણનો અનુભાવ પ્રદાહાર,

એક એ પુરાણ ચારે વેદ મધ્યે સાર—રત્નેશ્વર

2 (In Rhet.) An external manifestation or indication of a feeling (ભાવ)

અનુ-ભૂત, *adv* Known from experience, proved 2. Enjoyed, suffered, experienced

અનુ-મત, *s n* [*S fr* અનુ+મત્ to think]

Assent 2 Judgment 3 *adv* Assented, consented

Id સર્વાનુમતે Unanimously

અનુ-મતિ, *s f* Consent

Id અનુમતિ આપવી To give consent અનુમતિ લેવી to obtain consent

અનુ-માન, *s n* [*S fr* + માન measure *fr* મા to measure] An inference, a conception 2 Hesitation

Id અનુમાન કરવું-બાધવું To draw an inference અનુમાન થાય છે It is inferred

અનુ-મોદન, *s n* [*S fr* અનુ + મુદ્ to be delighted] Satisfaction, joy 2 Consent; compliance

અનુ-ચારી, *s m* [*S fr* અનુ after + ચા to go] A retinue, dependants, followers 2 *adv* That which follows, following

અનુ-યોગી, *adv* [*S fr* + યોગી, યોગ, joining] (In Gr) Conjunctive, governing (said of a preposition with reference to the noun governed by it)

અનુ-રક્ત, [*S fr* + રક્ત to be pleased] Greatly attached

અનુ-રાગ, *s m* Affection, attachment

અનુ-રાગી, *s m* One who is attached to another 2 *adv* Attached, loving

અનુ-રાધા, *s f* [*S fr* + રાધ્ to please] The fifteenth of the lunar astrisms (This constellation contains at least three of the stars of Scorpio)

અનુ-રૂપ, *adv* [*S fr* + રૂપ form *fr* રૂપ to see] Similar to 2 According to વિશાપ કથા રૂપનાયે, પ્રાકૃત જન અનુરૂપ

—ગિરધર

અનુ-રોધ, *s m* [*S fr* + રોધ obstruction] Compliance 2 Conformity, accordance

Id આ કાયદાને અનુરોધે In accordance with this law

અનુ-લક્ષીને, *adv* [+ લક્ષ attention] With reference to, in the direction of

અનુ-લેપ, *s m* [*S fr* + લેપ] Application, besmearing

અનુ-લોભ, *s m* or *f* [*S fr* + લોભ hear] The offspring of a woman married

to a man of a caste higher than her own
2 *adv* In natural order 3 Hence,
Agreeable, favourable *Cf* વિ-લેખ

અનુ-વાદ, *s m* [*S fr* + વદ to speak]
Report 2 Talkativeness 3 A translation

અનુ-વૃત્તિ, *s f* [*S fr* + વૃત્તિ being *fr*
વૃત્ત to be] Maintenance, keeping up 2 A
copy

અનુ-શાસન, *s n* [*S fr* + શાસન order
fr શાસ to rule] A rule, regulation 2 In-
struction, a science

અનુ ષગી, See અનુ-સંગી

અનુષ્ટુપ, *s m* [*S*] A stanza of four
lines, each of 8 syllables, of which the 5th
must be short and the 6th long

અનુષ્ઠાન, *s n* [*S fr* અનુ alter + શ્વા to
stand] Performance of worship, worship
2 Performance

Id અનુષ્ઠાન કરવું-માડવું To perform wor-
ship અનુષ્ઠાન કરાવવું-મેસાડવું To set priests to
perform worship

અનુ-સંગી, *s m* [*S fr* અનુ + સઙ્ગ to go]
An associate, a friend 2 *adv* Following

Id અનુસંગી થવું To follow, to be a com-
panion or accomplice

Note—The vowel *av* *inherent* in each
letter of the Gujarati alphabet is called
અનુષંગી or અનુસંગી

અનુ-સંધાન, *s n* [*S fr* અનુ + સંધાન
junction *fr* સમ્ together + ધા to put]
Attention 2 Continuation

વાને વાત અનુસધાને પૂછી, શે ચિતરાણ્ય ?

—દયાગમ

અનુ-સરણ, *s n* [See અનુ સરણ] Going
after, following, pursuit

અનુ-સરણું, *v t* [*S fr* અનુ + સરણ, to
move] To follow, to agree

અનુસરી ને,
અનુ-સાર,
અનુ-સારે, } *adv* According to, in ac-
cordance with, by the analogy of, in keep-
ing with, consistently with

Note—અનુસાર and અનુસારે form com-
pound words with preceding nouns, *s g*
અનુસારી - માનુસાર - અનુસારી

Id હોદ્દા અને આગરને અનુસરીને In keeping
with, or consistently with, his office and
reputation

પૂર્વજ-મ કરગ અનુસાર, ઉત્તમ મધ્યમ ભોગ સસાર
—અખો

અનુ-સારી, *adv* [See અનુ-સરણ] Follow-
ing 2 *s m f* A follower 3 *adv* [See
અનુસાર, અનુસારે] Consistent with, like,
according to

અનુ-સ્વર, *s n* } [*S fr* અનુ + સ્વ,
અનુ-સ્વાર, *s m* }
સ્વ, to sound] The after sound, the nasal
sound indicated in Gujarati orthography
by a dot above the line

અનુ-હત, *adv* [*S fr* + હત struck] Un-
interrupted, unbroken, continuous 2
Used by mistake for અનાહત

Id અનુહત નાદ-ધ્વનિ Uninterrupted or
continuous sound

અનૂઠું, *adv* [*S* અન્ not + ઁઠું eaten]
New

અનૂદ, *adv* [*S fr* અ, અન્, not + ડદ
married *fr* વદ to carry] Not married, un-
married 2 *s m* A bachelor

અનૂદા, *adv f* Unmarried (a girl). 2
s f A maid, a spinster

અનૂપ, See અનુપ, અનુપમ

અનૂરી, *s f* [See અનાર] A custard
apple tree

અનૂરું, *s n* [See અનૂરી, અનાર] }
અનૂસ, *s n* [See અનનાસ, અનેનાસ] }
A custard apple

અનૂણ, } *adv* [*S fr* અન્ not + જળ
અનૂણી, }
debt] Freed from debt

અનૂત, *s n* [*S fr* અન્ + જત true]
Falsehood

નાય નમેરા એ શુ બોલે ? કાઈ અનૂતમા રહું ?

—પ્રેમાનંદ

અને, *conj* [*S* અન્ય another] And

અનેક, *adv* [*S fr* અન્ not + એક one]
Not only one, more than one, many

અનેક તા, *s f* Variety, difference

અનેક-ધા, *adv* [*S fr* + ધા a suffix
in the manner] In many ways

અનેક-વચન, *s n* [+ વચન speaking *fr* to speak] Plural number (in Grammar)
અનેક-વર્ણ-સમીકરણ, *s n* [*S fr* + વર્ણ a letter + સમીકરણ equation] A simultaneous equation

અનેકાર્થ, *adv* [*S* + અર્થ meaning *fr* અર્થ to seek] Having more than one meaning, equivocal, ambiguous

અનેતામ, See અનતામ

અનેક, *adv* [*S* અન્ય other + કેક in adjective suffix] Another, different 2 Many
અવનાશ અનેક વાટ, નિસર નહિ ધ્યાન તમાર —ગિરિધર

3 Extraordinary

મહિમા એ એ યુગ, યુગ અતિરૂપ અનેક

—સામળભટ

અનૈક્ય, *s n* [*S fr* અ, અન, not + એક્ય unity *fr* એક one] Disunion, disagreement 2 Variety, diversity 3 Variation, unsteadiness

અનૈકાર્ય, *s n* [*S fr* + એકાર્ય God heard *fr* ફરર God *fr* ફરર to rule] Absence of glory or riches

અ-એક, *adv* [*S* અ not + એક like] Not different, like, same

અનોડી, [See અયુડી] A heavy blow with the index finger to keep time in music, a thump

રાગ, તાલ, સ્વર ગામ, મૂર્છના તાન, માનમે લેક, સારી નમ પવની નિધરમ ગગિયા, કુપન અનોડી ફેક —દયારામ

અનોપમ, See અનુપમ, અનૂપ

અનોપસ, *adv* [*S fr* અન + ઓપસ legitimately born *fr* ડસ the chest] Adopted, illegitimate (of a child)

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, } *s m* [*S*] End 2 Inant 3

અંત, *adv* [*S*] Inwardly

અંત-કરણ, *s n* [*S fr* અંતર inward + કરણ an organ *fr* ક, કર, to do] The internal organ, the heart, the conscience

Id અંત કરણ ચતુષ્ચ The four internal functions of the heart - મન the faculty of cognition બુદ્ધિ the faculty of the mind by which it forms a resolution, ચિત્ત the reasoning faculty & આદર્શ self-consciousness
અંત કરણ પચક The five internal functions of the heart - the four mentioned above, and જીવતામા life અંત કરણ પારખવું To examine and know the heart પારા અંત કરણથી કહેવું To speak sincerely અંત કરણથી ચહાવું To love from the heart અંત કરણના લાગા A heart-felt anxiety અંત કરણનો ધક્કો A shock to the heart, a heavy shock

અંત-પટ, See અંતર-પટ

અંત-પુર, *s n* [*S fr* અંતર inward + પુર a city] A harem, a seraglio

અંત-માત્ર, *s n* [*S* અન્ત + માત્ર whole See અંત કરણ] The whole mind, the heart કાંધને નવ દેખો સતપાત્ર, તેણે આવર્યું અંત માત્ર —ગિરિધર

અંત-ક, *s m* [*S fr* અન્ત the end + ક, કર, to do] Death 2 The god of death

અંત-કાલ, } *s m* [*S* અન્ત + કાલ time]

અંત-કાળ, } *s m* [*S* અન્ત + કાલ time]

The time of death
Id તારી અંતકાળની વખતે આજી આવતે (In cursing) May this stand in the way of your salvation at the time of your death

અંતર, } *adv* [*S* અન્તર, અન્ત, inward-

અંતર, } *adv* [*S* અન્તર, અન્ત, inward-ly, See અન્ત *adv*, & અંદર.] Inwardly, internally 2 *adv*, Inward, internal 3 *s n* The interior 4 The heart the mind

અંતર માહિ અત્યત વૈતાગ્ય — નિધુલાનેદ

Id અંતર ની આગ A secret sorrow અંતર ખોલવું To open the heart, to be open hearted, to speak freely

અંતર, *s n* [*S*] Distance, difference 2 (Arith) The remainder, the difference

Id અંતર પડવું To be at a distance 2 To be at a distance

To be at a distance

confidence અતર નેહું-પારખડ To examine & know the heart or mind અતરનો ઉમથો A real feeling of affection અતરની લાગણી-દાઢ Real sympathy અતરનું સગુ A close relative અતરની યાદ Real happiness અતરનો હોશ The light of God in the heart, self-enlightenment અતર રહે છે There is a difference અતર રાખડ To keep a difference, to repel, to keep distant, to be repulsive 2 Not to confide, not to trust 3 To fail to do 4 Not to work with the whole heart, to work without zeal અતર આપડું-દેડું To give out a secret. હું તેનાથી અતર રાખનાર નથી I shall show him no coldness, I will not be cold towards him

દરિ ગુરૂ સતમાં અતર પડે, છપને લાલચ લોલ દેખાડે
—શ્રીભક્તસાહસ

અંતર, See અન્તર, અંત

અંતર, *s n* [*S* અન્તર] Another, not the same

Note—In this sense, અતર occurs as the last member of a compound noun, e g આમાન્તર, દેશાન્તર, અયાન્તર

અતર-ગળ, *s m* [*S* અન્તર + ગલ્ to drop] A tumour of the testicles, hydrocele

અંતરંગ, *adj* [*S* *fr* અન્તર + અંગ, અંગ, a limb] Intimate 2 Special

અતરંગ, *adv* [See અન્તર + અંગ a rare] Moving, unsteady 2 Hanging, suspending (Used in the Surat Districts)

અંતર-છાલ, *s f* [+ છાલ] The innermost bark of a tree

અંતર-આમી, *adj* [*S* અન્તર + અમ્ to restrain] Knowing what passes in the hearts of men 2 *s m* The Ruler within the heart, the All-knowing God Also written અંતર્આમી

અંતર-પટ, *s m* [*S* *fr* અન્તર distance + પટ cloth] A curtain. 2. A piece of cloth held between the bride and the bridegroom in the marriage-ceremony

Id અતરપટ રાખો To screen, to keep secret અતરપટ ખોલો To remove a screen, to lay bare 2 To remove the innate guarantee of the mind અતરપટ ખોલો

લાવો અતરપટ A screen (or back-ground) of devotion

અંતર-મેળ, *s m* [See અતર, અતર+મેળ] A real (internal) unity of hearts, though not ostentatiously proclaimed to the outside world

અંતર-વાસિયું, *s n* [+ *S* વાસ, વાસ, cloth See વાસન, વચ] A piece of cloth worn round the shoulders in a s'rāddha ceremony

અતર-શત્રુ, *s m* [+ શત્રુ] An internal enemy, a secret enemy 2 A friend outwardly, but an enemy at heart

અંતર-હા, *adv* [See અતર+હા અતર + *S* અગ્ to eat or drink] See અંતર-હા

અંતર-વેલ, *s f* [*S* અન્તર inward + વેલ a creeping plant *fr* વેલ્ to shake] Name of a plant

અંતર-સાક્ષી, *s m* [*S* અન્તર+સાક્ષિ present *fr* સ, સહ, with + અક્ષિ eye] Conscience 2 *adj* Knowing what is in the mind of men (spoken of God)

અંતરાત્મા, *s m* [*S* *fr* અન્તર + આત્મન્ soul] The individual soul, the inward soul

અંતરાય, *s m* [*S* *fr* અન્તર + યા to go] Impediment

Id અતરાય કરવો To interpose, to interfere, to hinder; to meddle અતરાય રાખવો See અતર રાખડ અતરાય પાડવો To separate

અંતરંગી, *adj* Coming between, intervening, hindering, putting an obstacle in the way of

ગને પડણી મનની રૂચે, અતરાયી દેવ થયા વચ્ચે.
—શ્રીમાન્દ.

અંતરા-વડુ, *v t* [See અતરાય *Of* આતર-વડુ] To intervene, to hinder 2 To separate

અંતરા ડું, *v t* [Passive of અતરા-વડુ, which is itself the causal form of આતર ડું] To have something intervening, to be hindered, to be kept at a distance 2 To be separated

અંતરાળ, *s n* [*S* અન્તરાલ the space between two things] Space 2 The sky

અતરીક્ષ, *s n* [*S*] The sky, ether, the

અતરીક્ષ, *s n* [*S*] The sky, ether, the

અંતરીયાળ, See અન્નિયાળ

અંતરે, See આતરે

અંતર્ગત, *adj* [*S fr* અન્, અન્તર, inward + ગત gone] Interior, inward

અંતર્ગત વિના એક, પ્રેમની વાત કોણ થકી વહુ ?
—દયારામ

અંતર્ગોળ, *s m* [*S fr* અન્તર+ગોળ a ball]
A round hollow thing 2 The concave side of a circle

અંતર્યક્ષુ, } *s n* [*S* અન્તર+ચક્ષુ the eye]
અતર્યક્ષુ, }
The mind's eye, the eye that can see the heart

અંતર્અંબી, See અતર-અંબી

અંતર્જ્ઞાન, *s n* [*S fr* અન્તર + જ્ઞાન *fr* જ્ઞા to know] Inward knowledge

અંતર્દશા, *s f* [*S fr* અન્તર+દશા condition, state] Influence of minor planets on the course of a major planet (in Astrology)

અંતર્દાહ, *s m* [*S fr* અન્તર + દાહ burn-ing] Heat of the mind 2 Grief

અંતર્દૃષ્ટિ, *s f* [*S fr* અન્તર + દૃષ્ટિ sight *fr* જ્ઞ to see] Knowledge of one's own mind, insight into oneself

અંતર્દ્વાર, *s n* [*S fr* અન્તર + દ્વાર a door]
An inner door, a secret door, a trap-door

અંતર્ધાન, *s n* [*S fr* અન્તર + ધા to put, to hold] Disappearance

અંતર્યોન, *s n* [*S fr* અન્તર + ધ્યાન *fr* યે to contemplate] Contemplation

અંતર્યોધિ, *s n* [*S fr* અન્તર + યાજ out-ward *fr* યાજ out] The interior as well as the exterior part

અંતર્ભાવ, *s m* [*S fr* અન્તર + ભાવ a state *fr* યુ to be] The state of being included, inclusion 2 The internal idea 3 The inherent disposition

અંતર્ભૂત, *adj* [See અંતર્ભાવ] Included, contained

અંતર્ભેદ, *s m* [*S fr* અન્તર + ભેદ break-ing *fr* ભિદ to break] The secrecy of the heart, the secret thoughts of the heart 2 Discord, internal dissensions

અંતર્ભેદી, *adj* Knowing the secret thoughts of the heart 2 That can see

trate, penetrating 2 Piercing volatile

અંતર્ભેદ, } *adj* See અંતર-ભેદી 2
અંતર્ભેદિ-યે, }

Treacherous, that gets a knowledge of the secrets of a man's heart, and reveals them to his enemy 3 *s m* A traitor

અંતર્યામિ, [*S*] See અંતર-અંબી

અંતર્લેખિકા, *s f* [*S fr* + લેખ to speak]
A riddle, generally in verse, which proposes a question, and covertly contains in its own body an answer to the question
Cf અંતર્લેખિકા

અંતર્વર્તી, *adj* [*S fr* + વર્ત, વર્ત, to be]
Existing within, contained in

અંતર્વર્ધિષ્ણુ, *adj* [*S fr* + વર્ધ, વર્ધ, to increase] Growing from within 2 (In Botany) Endogenous

અંતર્વૃત્તિ, *s f* [*S fr* + વૃત્તિ state]
See અંતર્ભાવ

અંતર્વેધ, *s m* [*S fr* + વેધ, વેધ-વ, to penetrate] Penetrating, piercing 2 The position of two opposite doors in a house, when the width of the outer door is less than that of the inner one (in શિલ્પ-શાસ્ત્ર Architecture)

અંત-વેળા, *sf* [*S fr* અન્ત the end + વેળા time] The point of death, the last moment

અંતર-અરણ્ય, Corrup of અંત-અરણ્ય

અંતર-સ્થ, *adj* [*S fr* અન્તર inward + સ્થા to stand] Internal, intrinsic, inherent 2 Secret, private 3 *s m* The letters ય, ર, લ, વ, inasmuch as in the arrangement of consonants in the Sanskrit alphabet this group of semi vowels stands between the mutes and the spirants

અંતિક, *s m* [*S* અંતિક near] A body-guard

અંતી-પતી, *s f* Children's game

અંતે *adv* [*S fr* અન્ત the end] Lastly, at the end

Prov અને ધૂળને ધૂળ Wickedness is sure to lead to ruin અને ધમી નય, અને પાણી નય Truth has always a fast bottom, and he who swims in sin will sink in sorrow

અંત્ય, *adj* Final last 2 *s m* The

છાટા = blanket] A blanket which makes the wearer invisible to other eyes, the invisible cloak 2 Cheating a person for selfish ends

Id અવાર પિછોડા નાખી-ઝોડાડેલો To hoodwink અવાર પિછોડા ઝોડાડેલો-દેરેલો To put on a magic cloak, so as to make oneself invisible અવાર પિછોડા ઝોડાડેલો To mislead or deceive a person by keeping him in ignorance on a subject 2 To mislead a person in order to gain one's own interest 3 To keep a person under one's control so that he should see or do nothing but what one tells him to see or do અવાર પિછોડા ઝોડાડેલો To be absent-minded 2 To be invisible to others by putting on a magical sheet.

અધારા, s n pl [See અવાર] A dazzled state of the eyes 2 Giddiness

Id આજે અવાર આવવા To be giddy

અંધારીઈ, } s n The dark half, or last
અંધારિયુ. } fortnight, of a lunar month the fortnight during which the moon is waning 2 adj Having darkness, dark

અધારિયું-અવવાયિયુ, s n [+ અવવાયુ] Children's game generally known as તવડા ગયડો (Used in the Dhārī district)

અવારી, s f A dazzled state of the eyes 2 The side pieces used to protect the eyes of a horse, blinkers 3 An iron piece placed before a forge by blacksmiths to protect the metal from the heat and light of the fire

Id કપડા અવારી નાખવી To hoodwink

અવાર, s n Darkness 2 Disorder 3 Gloominess 4 Distracted state of the mind, sadness 5 Ignorance

Id અવાર ઘોર-અધારા ભડાપ darkness અધારા અવાર To be dizzy અવાર દેરાલ (Let) To hoodwink durand 2 To attempt to carry out an impossible scheme or plan અવારમા કુટાડી To attempt to do a thing in ignorance of its nature અવાર ન જુડેલું To be a happy ignorant

અવારમા રહેલું To be not known to the public અવારમા રાખવું To keep unknown to the public અધારી ઝોડાડેલો To keep in ignorance of 2 To keep a person under one's control અધારી કોટડી Solitary confinement 2 A prison અધારી ખાવવી To tie a piece of cloth over one's eyes 2 To be totally ignorant of અધાર વળી જવું To spread over (of darkness) 2 To be stopped 3 To be thrown into a state of darkness anarchy or confusion અધાર ક અવવાળે Openly or secretly અધારે પડવું To lie in darkness, to be unknown

Prov એ મજી તેલે અધાર = તેણે દંડાડે અધાર = દીવા પાછળ અધાર There is darkness under the lamp અધારની મારી બે, કે ખાલી બે He that runs in the night stumbles Ignorance augments our evils અવારે કાંઈ કોઈએ કાનમા જવાતો છે? Habit overcomes little obstacles = Nature will ever assert herself એવ અધારે ખાતો, તેણે ગળ્યો, અને અવવાળે ખાતો, તેણે ગળ્યો Truth is truth to the end of the reckoning અવારી રાત, અને તથા દીપા, લે, કે વાલિયા, તારા ને તારા When candles are out, all cats are grey

અધે-મૂઠા, adj [S અધ+મૂળ root 1] Stupid, dull, unintelligent

અધેર, s n Disorder, anarchy

અધેર, adj Dark 2 Disorderly An archaic

Prov અધેરી નગરી, ને ગડુ રાત, ટકે ગેર શાજ ટકે ગેર ખાત All of one price, good or bad અધેરી નગરી, ને ગડુ રાત, ખાર કોળા, તે તેર લાગા Under anarchy and disorder, you have to pay more than you get

અધો, adj m

અધી, adj f

અધુ, adj n

} See અવ, અધ્યુ

Prov અધેની લોર, ખુદાયા અવાજા A blind man's wife needs no punts

અધ્યાત્મ, s m [S અધ્યુ a sacrificial priest] See અ યાત્ર

અવાર, s n [સ ને અવારે લેવું] Grain 2 Food

Note—અવાર (food) is divided by Hindu

writers into four classes -Nutritive, luxurious, drinkable, and that which is licked

Id અત્ર લેયુ થયુ To be able to eat after a great trouble has been gone through
અત્ર ભરવુ-ભરી રાખવુ To store up corn અત્રને અને દાતને વેર Starvation, having nothing to eat અત્ર પાણી જેર થયુ જવા To be unable to eat, through disease or sorrow અત્રનો ઘીડો Gluttonous અત્રનો માળવો Liberally supplying food to those who want it 2 Charitably distributing food

Prov અત્ર તેવો બોડકાર As you sow, so shall you reap As you mend your bed, so shall you lie on it અત્ર, તેવુ પુરુષ, અને રાધનારીને કુમાડો It is the master, and not his steward, that deserves the thanks of his guests અત્ર સમાણ પ્રાણ, અને પ્રાણ સમી ધીત As is the tree, so is the fruit અત્ર આ-દારે, અને ધી વ્યવહારે All things should not be used in an equal quantity = Bread at pleasure, drink by measure અત્રનુ માણુ નીચુ જીવે Men are generally true to their salt અત્ર પારકુ છે, પણ કાઈ પેટ પારકુ છે ? Never staid your lips with another man's porridge અત્ર ધીડુ કંગીને ખાતુ Content is more than a kingdom

અન-કુટ, }
અન-કોટ, } See અણ-કુટ, અણ-કોટ

અન-ઠગ, s n [S અન + સ્થ a place for sitting fr સ્થ to sit] Daily distribution of food to the poor

અન-જળ, s n [S અન + જલ water] Food and drink 2 Livelihood, the necessities of life

Id એવુ તેા જાણીથી અત્રજળ-ઘેઠયુ છે-ખૂટયુ છે He is out of his element here, he will not stay here long, he will have to leave this place અત્રજળ પાણી Same as અત્રજળ (પાણી, having the same meaning as જળ, is here redundant) અત્રજળ પાણીના હાથમા If Fate would have it See અંજળ

અન-દાતા, s m [S fr અન+દાતા a giver fr દા to give] A donor of grain 2 One who maintains dependants, a patron

અન-દાન, s n [+ દાન a gift] Giving

food in charity 2 Distribution of food to the poor

અન-દેવ, s m
અન-દેવ-તા, s f } [S fr + દેવ, દેવ-તા, a god] The divinity who is believed to preside over the articles of food 2 Food considered as a divinity

અન-પાણી, s n [S અન + પાણી water fr પાન્ય a drink fr પા to drink.] Food and water 2 Virtuals, provisions

અન-પૂર્ણ, s f [S fr અન+પૂર્ણ filled fr પૂર to fill] A goddess that provides a person with food according to his desire, the goddess of plenty

અન-પ્રાશન, s n [S fr અન+પ્રાશન eat-ing fr પ્ર forth + અશ to eat] The ceremony of feeding an infant with rice between its fifth and eighth month

અન-મય-કોશ, s m [S fr અન + મય a termination added to nouns and meaning 'full of,' 'made of' + કોશ a sheath] (Lit) The covering supported by food, the fifth of the five sheaths that, according to the Vedānt, envelope the individuated soul while separate from the Supreme Soul. These five sheaths or cases are —1, આન-દમય કોશ, 2, વિજ્ઞાનમય કોશ, 3, મનોમય કોશ, 4, પ્રાણમય કોશ, and 5, અત્રમય કોશ

અન-રસ, s m [S fr અન + રસ juice] The essence of food

અન-વસ્ત્ર, s n [S fr અન+વસ્ત્ર clothes fr વસ્ત્ર to dress] Food and clothes 2 Maintenance, means of livelihood

અનપાક ઠાલન, s n [S fr અન + આપકાલન covering, clothes, fr આ intens + ઠક to cover] Same as અન-વસ્ત્ર

અનનાશય, s m [S fr અન + આશય a reservoir fr આ intens + શય to lie down] The stomach

અનનાસ, See અનનાસ, અનેનાસ

અનનાદક, s n [S fr અન + વદક water] Grain and water, food and drink. See અન-જળ

અન્ય, adj [S] Another 2 Separate 3 Different

Id અન્યે કે પન્યે Directly or indirectly
2 Willingly or unwillingly, *volens volens*
અન્યન્ન, *adv* At another place 2
Otherwise

અન્યન્થા, *adv* Otherwise, on the con-
trary

અન્યા, See અન્યાય

અન્યાડી, See અન્યાડી

અન્યાડી-વેડા, *s m pl* [+ See વેડા] }

અન્યાડી-પણું, *s m* [+ પણું a suffix] }

Awkwardness

અન્યાય, *s m* [*S fr* અ not + ન્યાય jus-
tice *fr* ની to lend, to carry] Injustice 2
An offence

Id અન્યાય કરવો To do injustice તેને અ-
ન્યાય આપવો To do him injustice તેને અન્યાય
અરો Injustice was done to him અન્યાય બો-
લવું To speak what is unjust

અન્યાયી, *adj* Unjust, dishonest 2
Guilty

અન્યાયું, See અન્યાયી

અન્યાય, See અન્યાય

અન્યાયિત, *adj* [*S fr* અન્ય + આયિત]
Dependent on another

અન્યોક્તિ, *s f* [*S fr* અન્ય + ક્તિ]
A speech referring to a thing other than
the one intended, an indirect speech, a
disguised or dark speech, covert insinua-
tion or intimation, an innuendo

અન્યોન્ય, } *adj* [*S fr* અન્ય an
અન્યો-અન્ય, }
other] Mutual, reciprocal

અન્યોન્યાસાવ, *s m*. [*S fr* + અસાવ]
Reciprocal non being, the not being any
other thing (of this thing), and the not
being this thing (of any other thing)

અન્યોન્યાય, *s m* [*S fr* + આયમ]
Mutual dependence, mutual support or
protection, reciprocal illustration and con-
firmation

અન્યોન્યાયિત, *adj* Dependent on each
other, mutually supported or aided

અન્યય, *s n* [*S fr* અનુ after + ય to
go] Relation, concord 2 Line, family 3
Agreement or relation (*Gr*) 4 Syn-

tactical order or connexion 5 Logical
order, consecution or consequence 6
Drift, tenor, bearing, strain

Id અન્યય કરવો-બેસાડવો-લગાડવો To con-
strue 2 To put a verse into its prose
order તેની નેરે એને અન્યય બેસે છે This is re-
lated to that 2 This can be understood,
when taken with that

અન્યયી, *adj* Bearing relation, related,
relative

અન્યિત, *adj* Accompanied by 2
Possessed of

અપ, *s n* [*S* See આપ] Water

અપ, *adv* [*S*] A prefix showing
privation, down, below 2 *adj* Mean,
wretched.

અપ-કર્ષ, *s m* [*S fr* અપ down + કર્ષ to
draw] Decline, fall

અપ કાર, *s m* [*S fr* અપ + કૃ to do]
Injury 2 Faithlessness, ingratitude

Id અપકાર કરવો To do harm

Prov અપકારને બદલે ઉપકાર કરવો To return
good for evil To heap coals of fire on the
head

અપ-કારક, } *adj* Injurious 2 Faith-
અપ-કારી, }
less, ungrateful

અપ-કીર્તિ, *s f* [*S fr* અપ + કીર્તિ fame,
fr કૃ to praise] Disgrace, infamy

Id અપકીર્તિ થવી To be disgraced અપ-
કીર્તિ દેખી To disgrace

અપ દૃષ્ટ, *adj* [*S fr* અપ + દૃષ્ટ to draw]
Inferior 2 Ruined

અપ-વૃક્ષ, *adj* [*S fr* અ not + વૃક્ષ ripe
fr વૃષ્ to cook] Unripe

અપ-વૃક્ષ, *adj* [*S fr* અ + વૃક્ષ a wing]
Not winged, unfluffed

અપ-વૃક્ષ-પાત, *s m* [*S fr* અ + વૃક્ષ-પાત
partialty *fr* વૃક્ષ a wing, side, + પાત falling
fr પત્ to fall] (*Lit*) Not falling to one
side, hence, impartiality

અપ ઘાત, *s m* [*S fr* અ down + ઘાત
killing *fr* હન to kill] Accidental or
timely death

અપેગ, *adj* [*S* અ down, gone, lost

+ અદ્ય a limb, a part Or, S અ not, used for euphemy + પચુ lame] Maimed, mutilated, wanting a limb or an organ 2 Helpless

અપ-ચાર, s m [S fr અ down, wrong, injurious, + ચર to walk] The taling of unwholesome food 2 Going astray, wrong doing

અપ ચિન્હ, s n [S fr અ bad, injurious, + ચન્દ a sign.] Evil omen

અપચો, s m [S અ not + પચ to cool to digest] Indigestion, dyspepsia

Id અપચો થવા To suffer from indigestion અપચો મટવો To be cured of indigestion

અપચ્છા, s f [S અમત] A celestial damsel 2 A beautiful woman

અપ-અચા, s f [S fr અપ evil + અચા shadow] A terrible shade, an evil shade (said of the appearance of an evil spirit)

અપ-વિજય, s m [S અપ down, opposite of, + જય victory] Defeat 2 Opponent

અપ-વિરોધ, s m [S અપ down opposite of, + વિરોધ fame] Denial, disgrace

Id અપ-વિરોધ મળવો To be disgraced અપ-વિરોધ થવો To incur disgrace

અપ-વિરોધિયુ, adj Disgracing, causing disgrace, disgracerful

અપદ See અપદ

અપદ, adj [S અ not + પદ પદ to repeat to learn] Illiterate

અપત, s n [S અપ] An offspring

અપતિ-વ્રતા, adj [S અ not + વ્રત husband fr વ્રા to protect + તિ a vow] Unfaithful to one's husband, unchaste (a woman)

અપતિ, s f [S અ + વ્રત trust fr વ્રત towards + ટ to go] Mistrust, want of credit

અપત્ય, [S] See અપત

અપત્ય, s m [S અ dim, + પથ, પથ, way] Not the correct way, a wrong way 2

Heresy, a wrong or false religious doctrine

અપત્ય, adj [S fr અ not + પથ beneficial fr પથ, પથ, way] Un-

wholesome

અ-પદાર્થ, s m [S fr અ + પદાર્થ a thing, fr પદ a word + અ meaning] Non entities that which is not comprised under any of the seven categories (પદાર્થ) of the Vaishnava philosophy

અપ-દેશ, s m [S fr અ down + દેશ to show] Dispute, protest

અપ દ્વાર, s m [S અ dim + દ્વાર a door] A hole, door 2 The anus

અપન, Hind in અપન.

પ્રત્યક્ષ-અપન તે દેશ દેશ-અપન ? Action is more difficult than speech અપન રસ પદાર્થ રસ What am I? Is mine, what's mine is my own અપની તે દેશ-અપની, s f અપની દેશ દેશ Every one should see to his own door

અપ-દુષ્ટ, s m [S fr અ down + દુષ્ટ to fall] Corruption 2 One of the Prakrit languages

અપ-માન, s m [S અ down, opposite of, + માન respect fr માન to think] Insult dishonour, disrespect

Id અપમાન દેશ-અપમાન To insult અપમાન અમરુ To bear an insult

અપ-પર, [S] See અપ-પર

અપ-પર, adj [S] Hind r, trial ward 2 Another 3 Later

Id અપર રાત The latter part of the night અપર સુર (Lat) Another sun, as bright and glorious as the sun, intelligent, very bright (of a man)

અપર-અ, } conj [S + અ and] And, moreover 2 And further, more particularly (Used at the beginning of a letter)

અપર-અ, } conj [S અપર] See અપર-અ, } s f [+ મા, માતા] A step mother

પ્રથમ પ્રણામ અપર માને, તે બેટાડયા શ્રીપત્ય
—ધુવાખ્યાન

અ.પરં-પાર, *adj*, [S અ not+પર another
+પર the opposite shore] Endless, infinite

અ.પરગિત, *adj* [S fr અ+પર opposite
+ગિત to conquer] Unconquered 2 Uncon-
querable, invincible

અપ રાધ, *s m* [S અપ away, dim + રાધ
to accomplish] A fault, a crime, a sin,
guilt, an offence

અપરાધી, } *s f* A guilty woman
અપરાધે છું, }

હુ અપરાધી છું હાએ દુણીય —પ્રેમાનંદ

અપરાધી, *adj* Guilty, sinful

અપરાહ, *s n* [S fr અર the latter
part+અરા a day] The interval of time be-
tween 1 P M and 4 P M, the afternoon

અ.પરિગ્રહ, *s m* [S fr અ not+પરિગ્રહ]
Non acceptance, rejection 2 *adj* With-
out possessions or belongings, or attend-
ants, &c

અ.પરિમિત, *adj* [S fr અ not + પરિમિત
limited fr પરિ around+મા to measure]
Unmeasured 2 Vast, extensive

અ પરીક્ષિત, *adj* [S fr અ+પરોક્ષિત exa-
mined fr પરિ around + ફક્ષ to see] Un-
examined

અ.પરોક્ષ, *adj* [S fr અ +પરોક્ષ absent
fr અ not+પર another, beyond, + આક્ષિ the
eye] Present to the eye

અપ લક્ષણ, *s n* [S અપ away, dim,
+લક્ષણ a mark fr લક્ષ to see] Evil or inau-
spicious marks 2 Vice, conduct which is
likely to lead to vice or sin

અપ-લક્ષણ, *adj* Having evil or inau-
spicious marks, showing signs of vice 2
Vicious

અ.પટાયન, *s d* [S અ not + પટાયન run-
ning away fr પટ in the opposite direction
+ અટ to go The radical meaning of this
word is 'not running away,' અ being used
for euphemy Cf અટોપ] Running away

અ.પથ્યા, *s f* [S અ not + પલ flesh] A
lean emaciated woman 2 A dirty woman

અપ.વર્ગ, *s m*. [S fr અપ away from

+વર્ગ to go] Salvation

એ કર્મ તણુ ફલ સ્વર્ગ, નવ આપ તે અપવર્ગ
—ગિરધર

અપ વાદ, *s m* [S fr અપ dim + વાદ
speaking fr વદ to speak] False imputa-
tion, censure, speaking evil 2 An ex-
ception

Id અપવાદ મુકવે To impute evil to અ-
પવાદ લાગવે-બસવે To be liable to censure
અપવાદ તરીકે As an exception

અપ વાદ-કે, } *adj* Exceptional, as an
અપ વાદી, }

exception
અપ વાચ, *s m* [S In this word અપ is
a corruption of અપ near + વસ to dwell See
ઉપવાસ] A fast

Id અપવાસ કરવે To observe a fast
અપવાસ ચૂ-વે-લાગવે To give up fasting
મને અપવાસ છે I have observed a fast

અપ વાસી, *adj* One who observes a
fast 2 Hungry, starving

Id. હુ ચાર દિવસનો અપવાસી છું I have
been starving for four days

Pro-વ અપવાસીને ઘેર ઢોકળા Beggars can
never be bankrupts

અ.પવિત્ર, *adj* [S fr અ not+પવિત્ર pure
fr પૂ to purify] Unholy, impure, unclean

અ.પવિત્ર તા, *s f* }
અ પવિત્ર તા-ઇ, *s f* } Impurity, un-
અ.પવિત્ર-પણ, *s n* }

cleanliness, unholiness
અપ શબ્દ, *s m* [S. fr અપ away from,
dim, + શબ્દ a word] An obscene word, an
abusive language 2 An incorrect word
(Gram)

Id અપશબ્દ બોલવે-કહેવે To use abusive
language, to abuse (a person)

અપ શુકન, } *s n* [S + શુકન = P શુકન
અપ-શુકન, }

a bird, an omen] An ill omen, an evil
auspice or augury
Id તેને અપશુકન કરવા To put an ill omen
in his way અપશુકન કહેવા To ask an inau-
spicious question અપશુકન થવા To meet
with an ill omen

અપ.શુકનિ.યાળ, } *adj* Inauspicious
અપ.શુકનિ.યું,

અપ.સમ્ય, *adj* [S + સમ્ય left, opposed to right] Left-handed 2 Moving from left to right 3 Contrary 4 Evil, inauspicious

Id અપસમ્ય કરતું To change the sacred thread from the left shoulder to the right, as in performing a ceremony for the benefit of the dead 2 To perform a શ્રાદ્ધ (s'rāddha) ceremony

નદિ સમ્ય અપસમ્ય નાણું, આ —વદલાલ

અપ.સ્મર, *s m* [S *fr* + સ્મૃ, સ્મર, to remember] Epilepsy, fainting sickness, fits

અપ હુણ્ણ, *s n* [S *fr* + હ, હર, to take away.] Kidnapping 2 Taking away, misappropriation 3 Theft

અપ.હાર, *s m* Misappropriation, embezzlement 2 Hiding, concealing 3 A decrease, a deficiency

અપ.હુતિ, *s f* [S *fr* હુતે concealing *fr* હ to conceal] Concealment of knowledge, denial 2 A figure of speech, in which the thing in question is denied, and another reason is ascribed, evasion, prevarication, a subterfuge

અપાકુળ, *s n* [S] The outer corner of the eye 2 A sectarian mark on the forehead

કમળ કુમુદ અકાંચુ, અપાકુળ મુગમય કરાવ્યુ કેસરતું
—પ્રેમાનંદ

અપાતકી, *adj* [S *fr* અ not + પાતકી sinful.] Not sinful, sinless

અપાત્ર, *adj* [S *fr* + પાત્ર fit] Unfit

અપાદાન, *s n* [S અપ away from + આદાન taking *fr* આ up to + દા to give] The ablative case (Gram)

અપાન, *s m* [S *fr* અપ down + અન to breathe] One of the five vital winds, which goes downward and out at the anus

અપાપ, *adj* [S *fr* અ not + પાપ sin] Not sinful, sinless

અપાપાર્ગ, *s m*. [S *fr* અપ away + આપ to + રૂઢ to seek] Name of a plant

અપાપ, *adj* [S *fr* અ not + પાપ the

opposite bank *fr* પૂ to fill] Endless infinite

અ.પાર-દર્શક, *adj* [S *fr* અ + પાર the other side + દર્શક showing *fr* દર્શ to see] Opaque, not transparent

અપા.પ્રગુ, *v t* [Caus of અપા.પ્ર to give] To cause one to give 2 To cause to be given

અપાસર, *s m* [Corrupt of S અપાસ્ર અ resort *fr* અપ near + આ up to + શ્રિ to go] A Jain monastery

Prov અપાસરે ઢીંગ When the east and west meet = When Calais and Dover meet

અપિ, *conj* [S] Even 2 Also, moreover

અપીલ, *s f* [Eng *Appeal*] A petition against a judicial decision, an appeal

Id અપીલ કરવી-લઈ નવી To appeal. અપીલ ચલાવ ની-સાલગવી To proceed with an appeal, to hear an appeal અપીલ ચૂકવવી To decide an appeal અપીલ રદ કરવી To reject an appeal અપીલ રદ થઈ છે The appeal is rejected

અપીલ કોર્ટ, *s f* [+ કોર્ટ] An appellate court

અ પુત્ર, *adj* [S *fr* અ not + પુત્ર a son] One who has no son. 2 Childless

અ.પુત્ર, *adj* [S *fr* અ not + પુત્ર a tail] Having no tail 2 Deprived of the tail

અ પૂજ, *adj* [S અ + પૂજ to worship] Unworshipped, unadored

અ.પૂજ્ય, *adj* Not fit to be worshipped

અ.પૂર્ણ, *adj* [S *fr* + પૂર્ણ full *fr* પૂ to fill] Incomplete, imperfect

અ.પૂર્ણ-કાલ, *s m*. [+ કાલ time] Imperfect tense (Gram)

અ પૂર્ણતા, *s f* Imperfection, a defect

અ.પૂર્ણિક, *s m* [+ અંક a figure] An incomplete number, as opposed to an integer, a fraction

અ.પૂર્વ, *adj* [S *fr* અ not + પૂર્વ previous.] Not happened before 2 New 3 Wonderful

અપૂર, *s f* [See કાપુર cotton] A bal made of rags with which a small opening is

shut up, a plug 2 Spirit, vigour, energy
 Id કામ કરી કરીને મારી તે અપૂર નિકળી ગઈ
 I am done up with hard work, I am over-
 worked

અપેક્ષા, *s f* [*S fr* અપ away from + ફર to see] Expectation, wish, eager desire
 2 Requirement, want

અપેક્ષિત, *adj* Expected, desired 2
 Required, wanted

અપેલ્લટ, *s m* [*Eng Appellant* See અપીલ] An appellant

અપદ, *adj* [*S* અ not + પદ skilful]
 Not skilful, unskilled 2 Foolish Cf અપદ

અપવાસ, [A further corruption of અપ
 વાસ] See અપવાસ

અપ્રકટ, *adj* [*S fr* અ not + પ્રકટ, પ્રગટ,
 manifest *fr* પ્ર forth + કટ side] Not manifest,
 not made known, not plain, unintelligible

અપ્રકટ, [*S fi* + પ્રગભ bold *fr* પ્ર
 forth + ગભ to be bold] Not bold, bashful,
 shy

અપ્રતિફલ, *adj* [*S fr* અ not + પ્રતિફલ
 unfavourable] Not unfavourable-favourable

અપ્રતિમ, *adj* [*S fi* અ + પ્રતિમા *like-*
 ness, an image, *fr* પ્રતિ against + મા to
 measure] Matchless, unequalled

અપ્રતિષ્ઠા, *s f* [*S fr* અ + પ્રતિષ્ઠા re-
 spect *f* પ્રતિ + સ્થા to stand] Disrespect,
 dishonour, humiliation

અપ્રતીત, }
 અપ્રતીત, } *s f* [*S fi* અ + પ્રતીત con-
 fidence *fr* પ્રતિ + ઈ to go] Mistrust

અપ્રધાન, *adj* [*S fr* અ + પ્રધાન princi-
 pal *fr* પ્ર forth + ધા to put] Not chief or
 superior, inferior

અપ્રમાણ, *adj* [*S fr* અ + પ્રમાણ autho-
 rity, proof, *fr* પ્ર forth + મા to measure]
 Immensurable 2 Unreliable 3 Without
 proof, wanting proof

અપ્રમાણિક, *adj* Dishonest

અપ્રમાણિક-પણ, *s n* Dishonesty 2
 Unt-ustworthiness

અપ્રમાણ, *adj* [*S fr* અ not + પ્ર forth +
 મા to measure] Unmea-

sured 2 Inexhaustible

અપ્રમેય, *adj* [*S fi* + પ્રમા true know-
 ledge *fr* પ્ર forth + મા to measure, See
 પ્રમાણ] That which cannot be truly known,
 unknowable

અપ્રેરક, *adj* [*S fi* + પ્રેરક caus-
 ing] Not instigating or causing, not active,
 passive 2 Not incentive 3 Commonplace,
 ordinary 4 *s m f* An ordinary, common-
 place, or bashful man or woman

અપ્રવાસી, *s m f* [*S fr* અ not + પ્રવાસ
 a traveller *fr* પ્રવાસ travel *fr* પ્ર forth + વસ
 to dwell] One who has not travelled or
 does not travel, a permanent resident 2
adj Not travelling, residing permanently

અપ્રવાહી, *adj* [*S fr* + પ્રવાહી flowing]
 Not liquid

અપ્રવૃત્ત, *adj* [*S fi* + પ્ર forth વૃ to
 be, to turn] Not engaged in action, inert

અપ્રશસ્ત, *adj* [*S fr* + પ્રશસ્ત praised]
 Not praise worthy, censurable

અપ્રસન્ન, *adj* [*S fr* + પ્રસન્ન pleased]
 Not pleased 2 Not favourable

અપ્રસન્નતા, *s f* Displeasure 2 Ab-
 sence of favour

અપ્રસાદ, *s m* [*S fi* + પ્રસાદ favour
fr પ્ર forth + સદ to sit] Disfavour

અપ્રસિદ્ધ, *adj* [*S fi* અ + પ્રસિદ્ધ well-
 known *fr* પ્ર + સિદ્ધ to be accomplished]
 Obscure, unknown, insignificant 2 Hid-
 den, secret

અપ્રાપ્ત, *adj* [*S fr* અ + પ્રાપ્ત present,
 in hand, *fr* પ્ર + સ્ત praise] Foreign to the
 matter in hand

અપ્રાપ્ત, *adj* [*S fi* + પ્રાપ્ત ordinary,]
 Not ordinary, extraordinary

છે નિત્ય લીધા અપ્રાપ્ત, આનન્દમય પ્રતિ આવે

— દયારાય

અપ્રાપ્ત, *adj* [*S fr* + પ્રાપ્ત obtained *fr*
 પ્ર forth + આપ to obtain] Not obtained
 unobtained 2 Not arrived

અપ્રાપ્ત-કાળ, *s m* [*S fi* + કાળ time]
 Improper time 2 *adj* That of which the
 time has not arrived, inopportune,
 unsuited to the occasion

અ પ્રાપ્તિ, *s f* Not having arrived, non-arrival 2 Not being applicable 3 Loss

અ પ્રમાણિ કે, *[S]* Same as અ પ્રમાણિ-કે

અ-પ્રિય, *adj* *[S fr અ not + પ્રિય pleas ing fr પ્રી to please]* Unfavourable, disagreeable

Id અપ્રિય લાગતું To be displeasing અપ્રિય બોલતું To speak displeasing words

અ પ્રિય તા, *s f* Displeasure, disfavour

અ પ્રીતિ, *s f* *[S fr + પ્રીતિ affection]*

Want of affection, disaffection, less of affection

Id અપ્રીતિ થતી-દેખાતી To be disaffected, to be displeased, to have a disgust for

અપ્રસાર, *[S]* See અપ્રચાર

અપ્રધાન, *adj* *[Ar]* Belonging to Af-gānistān 2 *s m* An inhabitant of Af-gānistān

અ ફર, *adj* *[S અ not + ફર to change]* Unchangeable 2 Certain, sure 3 *adv* Certainly, surely (Used in Gohilwād)

અફરા-તફરી, *s f* *[Ar ફરફાર ફરફાર, excess + તફરિ deficiency]* Confusion, wild hurry 2 Embezzlement in accounts

અફરાતુન, } *s m* *[Ar = Plato]* The great Greek philosopher Plato 2 *adj* Haughty, arrogant 3 Excellent

અફવા, } *s f* *[Ar અફવા pl of ફવહ the mouth]* Rumour, report, unauthenticated news

Id અફવા બહી ડે-હાઈ ડે-સાઈ ડે A rumour is spread or circulated

અફસોસ, *s m* } *[P અફસોસ]* Grief 2 *intery* Alas!

અફળ, *adj* *[S અ not + ફળ a fruit]* Fruitless, vain 2 Bearing no fruit

Id અફળ થતું To be fruitless or in vain

અ ફળાઉ, Same as અ ફળ, 2

અફળા, *s r* *[S આ intens + ફળા to tremble + ફળા to dash]* The sound produced by the dashing of a thing against another

અફળાવવું, *v t* *[Caus of અફળ થવું]* To cause to dash, to throw with violence

અફળાવું, *v t* *[Pass of અફળ થવું]* To be dashed, to be thrown

Id અફળાવું ફગાવું To be dashed or thrown about 2 To be put to great trouble

અફળા-ફટ, *s f* *[+ફટ to strike]* Botheration, great trouble

અફળા-ફટ, *v t* To strike with violence to dash against

અપ્રીય, *s m* *[Ar અફિયન = fik opinion]* Opinion

Id અપ્રીય ખાતું To eat opium અપ્રીય પીતું To drink a solution of opium અપ્રીયનો કતુ બે A solution of opium અપ્રીયનો નિરો Intoxication of opium અપ્રીયનું ઝેર The poison of opium અપ્રીયનું બધારનું The habit of eating opium

Prov અપ્રીયનો કીરો સાકરમા ન જીવે One man's food is another man's poison

અપ્રીયી, *adj m f* Addicted to opium-eating

અપ્રીય See અફીય

અપ-ખોરો, } *s m* *[P આલો રા a drink ing pot f P અલ = S અપ water + લો fr લેવું to drink]* A metal pot for drinking water

અપ ગર હું, *v t* *[See હપ ફર benefit]* To confer a benefit

અપ ગાઢ, *s m* *[S અપે ઘાર dropping, pouring, f અપે around + ઘ, ઘર, to drop]* Ghee, clarified butter 2 Ghee served out to sanctify a dish at a dinner (Used in Kathiawād)

અપ-વડી, *adv* *[See અપી now + વડી a period of 24 minutes]* At this moment, just now, immediately

અપ-સ, *s m* *[S અસ્ર]* One thousand millions, 1,000,000,000, 10⁹

અપહા-ગીરી, *s f* & *m* *[P અફતાહ-ગીર an umbrella fr અફતાહ a bright + ગીર that which holds fr ગિફતન = S ગર to hold]* An umbrella held over the head of a king or his minister in a procession

અમ ધૂત, *s m* [*S* અમ-ધૂત *fr* અ down + ધૂત shaken *fr* ધ to shake] One who has shaken off worldly desires 2 A wandering friar See અવ-ધૂત

અ-બદ્ધ, *adj* [*S* *fr* અ not + બદ્ધ bound *fr* બધ્, બાલ-વ, to bind] Unrestrained 2 Unconnected with the world 3 Dissipated

અમનાદ, *s f* [*Γ* અન્નાદ] An ornament on the handle of a sword

અ બબ, *s n* [*S* અ not + બ્રહ્મ godhead] Breach of the vows of a બ્રહ્મચારી, breach of a vow of celibacy 2 Disorder, confusion 3 Ignorance, stupidity

Id અબજ કુટિત-અબજમા કુટિત To interfere in a matter without full knowledge about it

અમરક, } *s n* [*S* અમ્રક] Mica, talc
અમરબ, }

Id અમરકની બાબ-ભસ્મ-અમરક ભસ્મ, Oxide of mica અમરક મારતી To make an oxide of mica સહસ્રપુત્રી અમરક Mica covered over with medicinal preparations and burnt to ashes one thousand times

અમ્બ, *s f* [*P* અમ્બ = *S* બ્રૂ] The eyebrow

અમ્બલી, } *adj* [*Ar* અમ્બલ્ pie-bald,
અમ્બલી, }

particoloured, black and white] Variegated

અ-બળ, *adj* [*S* અ not + બળ, બળ power, strength] Powerless, weak

અ બળી, *s f* A member of the weaker sex; a woman

અ-બાધ, } *adj* [*S* *fr* અ not + બાધ
અ-બાધિત, }

obstruction *fr* વાધ to obstruct] Unobstructed, unimpeded 2 Unchallenged

અમાશાઈ, } See અમ્માશાઈ

અમારી, }

અબી, *adv* [*Hind* *fr* *S* અબિ] Now, just now, even now

Prov અબી બોલ્યા, અબી ફેડ To think at night and forget it at day

અબીર, } *s n* [*Ar* અબીર] A perfume
અબીલ, }

composed of musk, sandal and rose water

અ-બુધ, *adj* [*S* *fr* અ not + બુધ a wise

man, or બુદ્ધિ intelligence *fr* બુધ to know] Foolish

Id અબુધ માણસ A foolish person

અચુલો-દચુલો, *s m* Children's game, generally known as અકુડો-મકુડો (Used in North Gujarāt and Mewād.)

અ બૂઝ, *adj* [*S* અ not + *Guj* બૂઝ appreciation *fr* *S* બુધ to know] Not having the power to appreciate, too unskilled to appreciate 2 [*S* અ not + બુદ્ધિ intelligence] Senseless, stupid, foolish

અબોબા, *s m pl* Sweetmeat presented to the bridegroom and his party by the bride's party

અ-બોટ, *s m* [*S* અ-બુક્ eaten *fr* અ for આ intens + બુક્ eaten *fr* ખુસ્ત to eat See બોટ ૩] The purification of a spot of ground used for cooking and eating

Id અબોટ કરો-દેવો To purify a spot after a meal, to sweep the floor and wash it with cow-dung after a meal.

અબોડિ યુ, *s n* A silken cloth generally worn by Brāhmins when sitting down to a meal

અ બોલ, *adj* [*S* અ not + બોલ-વ to speak] Not speaking 2 Unable to speak through sickness, &c 3 That has given up speaking to another through disagreement, &c

અ બોલ-ડા, [+ ડા dim] See અ બોલ

અ બોલો, *s m pl* [*S* અ not + બોલ ૩ to speak *fr* *S* શ to speak] A determination not to speak with a certain person, through anger

Id અબોલા લેવા-રાખવા To determine not to speak, through anger (તેની સાથે) અબોલ રહેવું Not to speak to a man, through disagreement or quarrel

અ-બોલ્યું, *adj* Not spoken, withdrawn, retracted, recanted, disavowed

In બોલ્યું અબોલ્યું કરવું To retract, recant, or disavow what has been said or asserted

અબળ, See અબળ ૨ *s n* [*S* *fr* અમ્, અમ્, water + જન્ to be born] A lotus flower, growing on water, a lily flower ૩ *s m*

The moon

અપદ, ૨ ન [S fr + દા to give] A giver of water 2 A cloud of rain

અપિધ, ૨ મ [S fr અપ water + ધા to hold] An ocean, a sea

અપમાસુ ડ, adj [P અપ્પ આસા water like] Reddish blue, light blue

અ ભક્ત, adj [S fr અ not + ભક્ત devoted fr મજ્જ to worship] Not devoted

અ.ભક્તિ, ૨ f Absence of devotion

અ ભક્તિ.માનુ } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

અ.ભક્તિ.માનુ, } adj Having no devotion, wanting devotion, faithless

to fear] Free from fear, fearless 2 a Freedom from fear

અ ભય.દાન, ૨ ન [S fr + દાન a gift] A gift or boon of freedom from fear, a promise of protection and security

Id અભયદાન આપ્યુ-અભય આપ્યુ To give a promise of protection and security

અ.ભય.પદ, ૨ ન [S fr + પદ a place] A place where there is no fear, the abode of God

અ.ભયી, adj That which has secured freedom from fear or protection, fearless

અ.ભય-વચન, ૨ ન [+ વચન speech] A solemn promise or assurance of security

અભય, ૨ જ. [S અ the self + યજ્ઞ a row] A shelf

Id અભય પર મુક્યુ To lay up on a high shelf 2 To lay aside, to conceal 3 To conceal with the intention of misappropriating

અભયમી ૨ f [Ar અભયમ] A particular gold coin

અ ભયભંગી, ૨ ન [S fr અભય having no protector fr અ not + મ, મ્મ to hold, to maintain + આ મ્મ a protector fr આ up to + ર] The Protector of the unprotected, the Helper of the helpless, God

અભયમ-કુલના-દાવા, [See અભયમ ન દાવા and કુલ તી] See અભયમ-ન-દાવા

અભયન-ન-દાવા, ૨ ન pl [A corruption of S મધ્ય, ન દેવ્ય "No mistake, nothing to be given" અભય fr અ not + ભય a mistake fr મ્મ to wonder + ન not + દેવ્ય should be given fr દા to give] Acquittance, release

અ ભય-ભરતુ, ૨ લ [S અ not + મ, મ્મ, ભર ૩, to fill] To protect the helpless 2 To give in a large quantity ૩ To enrich, to make prosperous

ગોપ યાચો, ગિરિમા નયો, (ત્ય) મનોરથ અસરે ભરો — પ્રેમાનંદ અ.ભાગ ભી adj f [અ not + ભાગ fortune fr મળ fortune] Unfortunate (a woman) Cf સૌભાગ્યવતી

અ ભાગિ યુ, અ ભાગી, અ ભાગ્ય વાન, } adj Unfortunate, unlucky

અ-ભાવ, *s m* [*S fr* અ not + ભાવ existence *fr* મ્ to be] Non-existence 2 Absence 3 Dislike, distaste

અ-ભાવા, *s m pl* The aversion which a woman, during the time of pregnancy, feels towards certain kinds of food

અ-ભાવું, *s n* Same as અ-ભાવા

અભિ, *prep* [*S in comp*] To, unto, towards 2 Against 3 Round about

અભિ ગમન, *s n* [*S fr* + ગમન going] Approaching going or coming towards 2 Sexual intercourse

અભિ-ચાર, *s m* [*S fr* અભિ around + ચર્ to go] The act of making a spell or charm efficient

અભિ-જિત્, *s n* [*S fr* અભિ + જિ to conquer] Some stars of the 20th lunar mansion or asterism, in which the most brilliant star is Alpha Syrae

અભિ-જ્ઞા, *adj* [*S fr* અભિ + જ્ઞા to know] Knowing all about a particular thing, expert

અભિ-જ્ઞાન, *s n* Recognition 2 The mark by which a thing is recognized

અભિ-ધાન, *s n* [*S fr* અભિ + ધા to put, to hold] An appellation, a name 2 A surname

અભિ-નેદન, *s n* [*S fr* + નેદ to delight] Rejoicing at, greeting 2 Praising 3 Congratulation

અભિ-નય, *s m* [*S fr* + નૈ, નય, to carry] Gestures 2 Acting a part

અભિ-નય, } *adj* [*S fr* અભિ intens + આભ નયું, }

નવ, નવુ, new] Quite new or fresh 2 Wonderful

અગ્રહ બાળ સાથે પ્રસવ્યા, પુત્ર પુત્રી રૂપે અભિનવા
—પ્રેમાનંદ

અ-ભિન્ન, *adj* [*S fr* અ not + ભિન્ન broken *fr* ભિદ્ to break.] Unbroken, undivided, united. 2 Unchanged, uniform 3 Not different from, identical

અભિ પ્રાય, *s m* [*S fr* અભિ around + પ્રાય to go] Opinion 2 Design

Id અભિપ્રાય આપવો To express an opinion

નિબન. અભિપ્રાય બાધવો To form an opinion
અભિપ્રાય લેવો To take an opinion, to consult
અભિપ્રાય મળવો To have the same opinion as, to agree
ખેટો અભિપ્રાય A wrong opinion
2 An unfavourable opinion
સારો અભિપ્રાય A favourable opinion

અભિ-મત, *adj* [*S fr* + મત thought, See અભિ માન] Desired, agreeable

અભિ મંત્ર-સ્મૃતિ, *s n* [*S fr* + મન a spell] Making sacred by repetition of special formulas or mantras 2 Consecrating

અભિ-માન, *s n* [*S fr* અભિ + માન pride *fr* મન્ to think] Pride, arrogance 2 A feeling of nobility 3 Emulation

Id અભિમાન-રાખવું-ધરાવવું To be proud
અભિમાન ઉઠાવવું To humiliate
અભિમાન ઠાડવું To leave off pride
આત્માભિમાન-સ્વાભિમાન Self respect
દેશાભિમાન Patriotism

Prov અભિમાન રાત રાવણનો એ રહેા નથી
Pride goes before destruction

અભિ-માની, *adj* Proud, inflated 2 Possessing a feeling of nobility

અભિ-મુખ, *adj* [*S fr* અભિ towards + મુખ the mouth, the face] With the face turned towards, opposite to 2 Aiming at, inclined to

અભિ યોગ, *s n* [*S fr* + યોગ joining] Application or devotion to, perseverance 2 A charge, accusation, a complaint, a plaint

અભિ-રામ, *adj* [*S fr* અભિ intens + રમ્ to play, to be pleased.] Pleasing, charming

રમણીન શ્રી રૂ-દાવન ધામ છ,

નવ દુઃમ વેલી અતી અભિરામ છ

—દયાગામ.

અભિ-રૂપ, *adj* [*S fr* અભિ to + રૂપ form] Conformable or suitable to 2 Corresponding to, like

અભિ-રૂચિ, *s f* [*S fr* + રૂચિ taste *fr* + રૂચ to taste] Joy, pleasure, taste

અભિ લાખ, *s m* }
અભિ લાપ, *s m* } [*S fr* અભિ intens + લપ્ to desire] Ambition, desire, yearning

અભિ લાપી, *adj* Ambitious 2 Desirous, yearning for

અભિ વદન, ૪ ની [S f] આભિ + વદન salu-
ting 1r વદ્, વદ્, to salute] Salutation

અભિ વાદ, a m } [S] + વાદ to
અભિ વાદ-ન, s n }
[use to speak] વદ, વદ્ય, to speak]
Addressing to 2 Salutation

યુગ પદપકાત રજા કરો, અભિવાદન અમનિત

—दयाराम

अलि-शाय, } [३ म S अभि intens +
अलि शाय, }
शाय a curse for शय to curse] A curse 2
Evil arising from a curse

Id અભિયુગપ મુદ્દે। To curse

अभि घेक, s m [S fr अभि round about
+ सिच् to sprinkle] Sprinkling 2 Bathing,
a bath 3 Anointment 4 Inauguration

Id અભિષેક કરવો To sprinkle an idol &c. with water or milk accompanied with repetition of mantras રત્નાભિષેક Coronation ceremony રૂદ્રાભિષેક Pouring water or milk on a idol with a repetition of રૂદ્રી (a particular chapter of the Vedas) અભિષેક પાત્ર A pot with a hole at its bottom, through which water is allowed to dribble on the body of an idol while mantras are repeated

अभि.सा.रि.क, १ f [S fr अभि towards
+ मृ, सर, to move] A damsel that goes to
meet her lover at an appointed place

અહિ સાર, & m Meeting with the
lover, going to meet the lover

अ०-भीन, अल) [S fr अ not + भीन fright-
tened fr भी to fear] Not frightened

અચ્છિ, ady [S fi અચ્છિ round about
+ ઇષ્ઠિ wished for] Desired, agreeable

अ-भुङ्क्त, *adv* [*S* *fr* अ *not* + भुङ्क्त
eaten *fr* भुज् *to* enjoy, or भुञ्ज् *to* eat]
Unenjoyed, unused २ Having not eaten,
hungry

અ ભે, Same as અ ભય

अ.लेद, s m [S fr अ not + लेद difference fr- भिद to break] Non separation, absence of difference, identity 2 adj Complete, whole

અ ભેદ-આવ, ૩ મ [S f] +આવ બહુવચ્ચ

Being identical 2 feeling of identity

ॐ भेद-याद, १ in [S fr + tad doctrine]
The doctrine of the identity of the individual soul with the Universal Soul (in Vedānt philosophy)

अ.वेद-वादी, *adv.* Holding the doctrine of the identity of the individual soul with the Universal Soul

અ.ભે-દાન, Same as અ ભય-દાન

अविच्छेद्य, *adj* [*अ* *fr* *अ* *not* + *विच्छेद* *to* break] Inseparable, indissoluble, impenetrable

अ.मि-५६, १॥ [S अमि + ५६ a place
fr ५६ to go] The place or state of freedom
from fear ? Salvation

અ ભેવ, Same ના અ.ભે & અ ભય

મુદ્રિક પરદાન છે અભેવ, મારા વદાવાછ દેલ

—इयारम्

ॐ. ॐ. ॐ. } Same as ॐ. ॐ. ॐ.

Id અદેલ વાજલે, [S માળેન curving or winding the extended hood of a cobra. See દેલ + વાજ to turn] Curving, winding Spec, The winding up or bringing to a end a poetical piece, generally by mentioning the poet's name

અભેદ વાળે નરસિ યાત્રા સ્વામી, સારમખાત્રી

—**इति**

અ.ભાઈ, } s m [S અ not + ભાઈ enjoy-
અ.ભાઈ, } ent] Want of reliab., dislike, disgust.

Id. ५३३ To be an object of dis
ke २ To have no room for

अ.भे.यु, *adj* [See अक्षय, *adj*] Having no fear, free from fear 2 Fearless

અ ભોમિયું, *adj* [S થ not + ભોમિયું
acquainted] Not acquainted

ଆମି around +
ଆମି the body] Application of perfumes
all over the body

Id **ਅਧਿਕ** स्नान A bath with an application of perfumes all over the body

अन्तर, २तर, अतर, the interior] The interior
2 The included space 3 Interval of time

or space 4 The internal feeling, the heart, the mind

અભ્યાસ, *u t* [See અભ્યાસ study] To study

વસ્તુ વિચાર વિતાવેલ, જેમ દેવતાને કથીરે ધરો —અખે

અભ્યાસી, *adj* [See અભ્યાસી] Studying 2 Studious 3 Satisfied

અભ્યાગત, *s m* [S fr અગ્નિ towards + આ નત come fr આ up to + ગમ્ to go] A guest 2 A mendicant

અભ્યાસ, *s n* [S n + અસ્ to th ow] Study, 2 Practice, application, inurement 3 Long experience

1 અભ્યાસ કરવો To study 2 To practise અભ્યાસ તપાસવો-લેવો To test the study, to examine અભ્યાસ પડેલો To be habituated અભ્યાસ-આરંભી, *adj* (Correctly fem) [S fr મૂ, સ્ to move] Resulting from study or practice

અભ્યાસી, *adj* Studious 2 Industrious અભ્યુદય, *s m* [S fr અગ્નિ a sound + ઉદય rising] Rise, elevation 2 Prosperity

અમ્ર, *s n* [S] The sky, the heavens દેવે દિશા વિશે કહેત ઇન્દુ તણે, પણ ન્યા વગી અમ્રને ગોળે ચઢે

—દયારામ

અમ, Same as અમે, અમે (Used in Poetry)

અમક કુ, *adj* [See અમ, certain, indefinite + કુ c n] Certain, unnamed, indefinite (Used as a supplement of કીલ્પ, e g કુવાલુ, કીલ્પ, અમકુ)

અઅંગ, *adj* [S અ not + મદ્ગ્ અંગ, auspicious] Inauspicious

અમથુ, *adj* [S અ not + મિથ્યા falsely, is often used for euphony, or as in insensitive for અ, as in અલેખ, &c] Useless, fruitless 2 Gratis, gratuitous 3 For no purpose, with no object

અમદાવાદી, *adj* [Ar + P અમદાવાદી fr Ar અમદ the most praised, a prop name + P આવ્દ populated, prosperous + દ of] Pertaining to Ahmadābād 2 s m r An inhabitant of Ahmadābād]

અમન-અમન, *s n* [Ar અમન્ security + P ચમન્ a flower garden, = security and pleasure] Merriment, revelry

અમર, *adj* [> fr અ not + મૃ, મર-વ, to die] Immortal s m 2 A god, a divine being

અમર, *s n* [See અમર] A fragrant substance

અમર રોરત, અમર દોરત, ધોરત ધૂધરી ધારી —ગિરધર

અમરેત, Same as અમૃત

અમર-પટેલ, *s m* [See અમર immortal + પટેલ a charter] (Lit) A charter of immortality, assurance of immortality 2 Immortality

અમર-લોક, *s m* [S fr + લોક a world, people] The world of gods or divine beings, heaven 2 Gods, divine beings

અમર-રેલ, *s f* [+ વેલ a creeper fr વેલ્લ to wave] Name of a plant

અમ-રાધ, *s f* [S આન-રાજે fr આવ, આખે a mango + રાજે a line] A line of mango trees, a grove of mango trees

અમરી, *s f* [See અમર a god] Lit An immortal woman 2 A celestial woman, a goddess

અમરી-અમરી, *s f* [S fr અમરી god-dess + ચનરી a bunch of tough and long hair of wild cows] Name of an ornament worn on the head by women

અમર્યાદ, *adj* [S fr અ not + મર્યાદા a limit, decorum] Disrespectful, insulting, indecent 2 Boundless, unbounded 3 s f Same as અમર્યાદા

Id અમર્યાદ ચાલ-વર્તન Disrespectful conduct

અમર્યાદા, *s f* Violation of decorum

Id અમર્યાદા થવી To be disrespected અમર્યાદા કરવી To show disrespect to

અમર્ષ, *s m* [S fr અ not + મર્ષ patience, forbearance, fr મૂ, મર્ષ, to bear] Impatience 2 Anger

અમલ, *s m* [A. અમલ act, authority] Authority, rule 2 Intoxication

Id અમલ એ-અપાવવો To enforce અમલ

કરવે To eat opium અમલ એમણે છે Authority has been established દસ વાગ્યાનો અમલ થઈ આવ્યો છે-યો છે It is about ten o'clock સાણું સુધી તેનો અમલ થોડો છે His power or jurisdiction extends to Sānand અમલ બળવનો-અમલના લાવડુ To put (a law) into force

અ મલ, [S] Classical form of અ.મળ, free from dirt, clean

અમલ કમલ જેવી, જીવતી તો જણાય

—પ્રેમાનંદ

અમલ-જોરી, *s f* [See અમલ authority + જોર strength] The force of authority, the extent of power

અમલ-દાર, *s m* [+ દાર P holding] One having authority, an officer

અમલ-દારી, *s f* The position or dignity of an officer 2 An office, authority, power

અમલ-પાણી, *s n* [S + પાનોવ, પાણી, water fr પા to drink] Intoxicants

Id અમલ પાણી કરવા To take intoxicants

અમલી, *adj* Addicted to the use of intoxicants 2 Dull, stupid, as under the influence of an intoxicant

અમલો, *s m* [Ar] The place where officers or those in authority sit 2 An edifice

અ.મરતું, Same as અ મરું

અમળ, *adj* [S અ+ મલ, મેલ, dirt] Free from dirt, pure, transparent

અમળ કમલ સમ લોચન, દુખ મોચન એ

—ગીતગોવિંદ

અ મળતા, *s f* Parity

અ મળતિયુ, } *adj* [S અ not + મળ તિયુ

અ મળતીલ, } agreeable fr મળ to meet] Not agreeable, not amiable 2 Reserved, shy

અમળા-ટ. *s m* [See આમળા a twist + વૃત્તિ being, state] Twisted state, twisting 2 The feeling of twisting in the intestines, twisting or griping pain in the stomach

અમળા વડું, *v t* [S આમલક a kind of fruit, See આમળા] To form knots 2 To wind 3 To gripe 4 To get twisted.

અમળા વું, *v t* To be knotted or twisted

2 To have a twisting or griping pain in the stomach 3 To behave crookedly, to have a grudge against or ill feeling towards one

અમળા-વું, *v t* [See આમળી, આમળી tamarind] To have a feeling in the teeth such as that produced by chewing a sour substance 2 To be set on edge (of the teeth)

આમાત્ય, *s m* [S] A minister

આમાનત, [Ar] Sec અનામત

આમાનત-દારી, *s f* [+ દાર P holding + દ P abet suffix] Guardianship, custody, 2 Honesty

અ માપ, } *adj* [S અ not + માપ a

અ માપ્ય, } measure fr મા to measure] Immeasurable

અ-માયા, *s f* [S fr અ + માયા deception fr મા not + મા which] Freedom from worldly snares 2 Absence of deception, sincerity

અમારું, *pron* [S અમર I + રૂં of] Our, ours (but exclusive of the person addressed)

અમા-વાસ્યા, } *s f* [S અમા together +

અમાસ, } વસ, વસવું, to dwell] The day of the new moon, the day when the sun and the moon are in conjunction

Id રૂં અમાસનો ચદ્મા Of a very black complexion

Prov સોમવતી અમાસ અને શુક્રવાર When two Sundays meet = When Calais and Dover meet together = At the Greek Kalends

અ મિત, *adj* [S fr અ not + મિત measured fr મા to measure] Unmeasured, immeasurable

અગ અગ પ્રતિ, અગિત માધુરી, શું વર્ણુ રાણગાર

—દયારામ

અ.મી, *s f* [See અ મૃત] Nectar 2 Saliva 3 Kindness

Id એના મોઢામા જરાએ અમી નથી His mouth or tongue is dry એની આખમા જરાએ અમી નથી There is no kindness in his eye

or look, he is harsh or repelling

અમીન, *s m* [Ar અમીન્ trustworthy
fr અમન્ safe] An umpire 2 A judge

અમી-નિધિ, *s m* [See અમી nectar +
નિધિ store] Lit A store of nectar 2 The
moon

અમીની, *s f* [See અમીન] The office
or rank of a judge, judgeship

અમીર, *s m* [Ar] A nobleman, a
grandee

અમીરા ધ, }
અમીરાત, } *s f* The state or position
અમીરી, }
of a nobleman, greatness 2 Grandeur

અમુક, *adj* [S fr અમ્ that] Certain,
particular 2 So and so, such and such,
indefinite

અ મુઝ હુ, *s f* [S અ not + મુઝ હુ to be
perplexed fr મુહ to swoon, to be silly
The અ in this word is used by way of
euphemy, or S આ intens] Perplexity 2
Anxiety 3 Astonish

અ મુઝા હુ, *v i* Not to know what to
do, to be perplexed 2 To be vexed, to fret

અ મુલક, }
અ મુલક, } *adj* [S ા અ not + મુલ્ય
અ મુલક, } price] Irvaluable, precious
અ મુલક, }

લીલો અતિશે અમુલક માન — મુલકાનદ

અ મૃત, *s n* [S fr અ not મૃત dead fr
મૃ, મરણ, to die] The nectar of immortality,
ambrosia, the beverage of the gods 2
Immortality 3 *adj* Immortal, imperish-
able 4 Causing immortality

Id અમૃત ચૌધીય Two auspicious divi-
sions out of the sixteen equal divisions
of day and night અમૃતપાન A kind of
delicious sweetmeat અમૃત વૃક્ષ A root
which gives immortality 2 A root which
brings to life a dead animal અમૃતચિદ્રિ
યોગ An auspicious conjunction of planets
and stars

અમૃત વૃક્ષ ૧૧ જોશી, નોથ નાગને મારે — દયારામ

અમૃત-વિષ, *s f* [S ા + વિષ]
stream] A stream of nectar, a shower of

nectar 2 Saliva dropped from the palate
on to the root of the tongue (in Yoga
Sāstia)

અમે, *p on* [S અમદ] We (exclusive
of you) 2 By us

અ-મોઘ, *adj* [S fr અ not + મોઘ fruit-
less] Fruitful, effective, advantageous, 2
Sure, certain, efficient

અમે પ્રતાપ વિચારી પ્રભુને, એમોઘ બળ મદિમાય
— ગિરિધર

અ-મોહ, See અ મૂલ્ય

અમ, } See અણુ, water

દશનુ અમ મયુ, ગિર લાગે મૂલ્યથી — વલ્લભ

અમ, Same as અમા, mother

અમર, } *s n* [S] The sky 2 Fine

silk cloth worn as a dress generally by
women 3 A fragrant substance, amber

અમા, } *s f* [S] Mother 2 The
અમિ કા, }
great mother of the world 3 A goddess

અમા હુ, *v i* [See અમાલી a tamarind
fruit] To be affected with sour things or
acidity, as the teeth 2 To be set on edge
(as the teeth) See અમાણુ See also
અમણુ

અમા હા, *s n pl* [S અમ્ sour] Name
of a sour fruit

અંબાડિ યું, Same as કંબાડિ યું

અંબાડી, *s f* [Ar અમરી] An elephant
litter, a canopied seat on an elephant,
a howdah

પ્રવ અંબાડીએ બેસી છાણુ વીણાય નહિ One
has to keep up the dignity of one's posi-
tion

અંબાર, *s m* [Γ] A heap

અણુ, *s n* [S] Water

અણુ-વ, *s n* [S fr અમ્ water + વ
to be born] A lotus flower

અણુ-દ, *s n* [S fr + દા to give] A
cloud of water, a rainy cloud

અમે હિયા, Sure as અમાએ-હિયા

અમેરી, *s f* Dign of અમેરો

અમેરો, *s n* [Hem Der અમેરો]

Unsettled uncertain

Id વાત અરજોળે-ગદી છે-રહી છે The matter is unsettled or uncertain

અ રશી ધ્રુ, Same as આ-રશી ધ્રુ

અરણ્ય, Same as અર્ણવ, the ocean

અશીરવાદો વર્ણવું, પણ અરજ્યમા બાજર

—પ્રેમાનંદ

અરણ્ય, ૧ f [S] A tree of which the wood is used for kindling (exciting by attrition) the sacrificial fire, *figus religiosa*

અ-રતિ, ૨ f [S fr અ not + રતિ pleasure] Disgust, aversion

છદા રતિ કામક કારણે છે, અરતિ નિહા પણ દોષ

—અમીન

અરણ્ય, ૨ n [૨] A forest. 2 A desert

અરથ Same as અર્થ

અરથ ગરથ કુણ મો રે, ઘણું દ્રવ્ય પણ અર્થિયો

—આમળાદ

અરથી, Same as અર્થી

અરધ, Same as અર્ધ

અરધિ યાણ, ૨ n A half

અરધિ ધ્રુ, *adj* [S અ a half] Half 2

૧ n A wristlet in width half of the usual

size 3 A metallic pot of a small size 4

Half a rupee, an eight-anna piece 5 A

half of a whole piece of silk cloth

અરધી, ૨ f A pie, being a half of ફક્ત-ની (Used in Bombay)

અરધું, Same as અર્ધ

અરધુ-પરધુ, *adj* [+ પરધુ redup] About a half

અરથ છુ, Same as અર્પ છુ

અરથ ધ્રુ, Same as અર્પ ધ્રુ

અરબ, ૨ m [Ar અરબ] An Arab

અરબી, *adj* Arabic, Arabianઅરબી, *adj* Arabic 2 ૨ f The Arabic languageઅરબી, 2 ૨ f [See અર્થની] Potatoes, a species of Arum, the root of which is used for food the *Arum colocasia*

અરબક, Seam ૧ અર્બક

છદા છે બાજી, પો વ ધ મો પરમાળ,

અરબીએ ૨ રબક પોડો બુધ સાગર છે બાજ

—આમળાદ

અરમાન, ૨ f [P] Desire, wish

અરમાર, ૨ f [Port Armada an army] An armada a fleet, a navy

અરમારી, *adj* Naval

અરમારો, ૨ f [Port Almaria a chest of drawers] A cupboard fixed into the body of a wall

અરવા, Same as આરવા

અર, *interj* [S અર] Alas !અરહ, *adj* Free from disease, healthy 2 Well-fed fat 3 Stupid (Used in Kāshmirāwād)

અરવિન્દ, ૨ n [S] A lotus flower

અરમ-દરસ, ૨ m [See આરમ crystal + આરમ a looking glass] A looking glass made of crystal, a clear looking glass

અરમ દરસ આત્મા માહિ છવન નરો છે

—કેવળપુરી

અરસિક, *adj* [S fr અ not + રસિક taking an interest fr રસ juice, a sentiment] Sapless, unpleasant uninteresting 2 Devoid of sentiment or interest, apathetic, taking no interest

અરસી, ૨ m [Ar અર્સ] Duration, interval, price

અરમ-પરમ, *adv* [અરમ redup of પરમ fr S પર another] Mutually, reciprocally

અરારક, ૨ n [S fr અ not + રાજ, ગત, a king] Anarchy 2 An interregnum

અરારકું, ૨ n [S આ up to + રત to sound] Carry out - ન અરારકું

અર-અર, ૨ n [See અરમ restrain- ing] The vanquisher of enemies

અરિ પછું, ૨ n Enmity

અરિહત, ૨ m [S અર્હત fr અર્હ to worship] An epithet of Buddha

અરિહ, ૨ n [S] Clumity, misfortune

અરિહા ૧ m [S fr + હન to kill] The killer of the enemies 2 The sun

(ગ) તા રાત, અરિહા ધાર, કે સક મણી વિષ્ણુપુરા ?

—પ્રેમાનંદ

અરીહા, ૧ n *pl* [S અરિહ] The fruit of the soap berry tree, *Sapindus saponaria*

Note- The flesh part of this fruit

can be used instead of soap for washing purposes

અસાડુ, Same as અસાડુ

અસાડુ, } A variant of અસાડુ, eighteen

અસાડુ, } } *adv* [See એડ, near + S

અસાડુ, } } *adv* [See એડ, near + S
or distant] Here and there, on this side
and that side near, close

જોઈ નામે છે અસાડુ, એજણ્યા મેં નજરાય ખગા

—એમાનદ

મહા દુખાની થઈને તે એ, અસાડુ એ જુવની જુઓ

—આમળાસ

અસામી, *s m* [P આમહ a curt] All
things necessary for the maintenance of
a family

અસીકી, *s f* [S અસિ] A soap berry
tree, *Sapindus Sapoaria*

ફૂરીકી, *s n* A fruit of a soap-berry
tree, a soap-berry

અસીકી, *s m* A soap berry tree

અસીખ્યા, *s f* [S અસી] Envy, jealousy
See ઇર્ષ્યા

અસીસો, Same as અસીસો

અસ. Same as એડ, near

અસા તે ગુના મતમા ખરા, આવનાર છે, પેનાડે ગા

—અખો

અસચિ, *s f* [S *f* અ not + ચિ taste
f હવે to taste] Distaste, dislike 2 Want
of appetite

Id (સપા) અસચિ યની To have disgust
for or aversion to અસચિ હેની To have no
appetite

અસચિર, *adv* [S *f* અસચિ = pleasing]
Not pleasing or agreeable 2 Not hand-
some, not beautiful, not splendid

અસલુ, *s m* [S] Redness 2 the morn-
ing red 3 The dawn personified as chari-
oteer of the sun 4 The sun, Phoebus 5
adv Reddish, ruddy, golden-coloured

અસલુચી, *s m* [S *r* + અસલુ n
mountain] The eastern mountain, from
behind which the sun appears to rise

અસલુદય, *s m* [+ ઉદય rising *f* હવે
up-દ to go] The twilight before sun rise

અસાડી, *s f* [S *f* અ not + ડા to

obstruct] The name of Vasishta's wife
2 The name of the faint star Alkor in
the constellation of the Great Bear, of
which the seven bright stars are called
the સમન્કષિ

અસ-પડ, Same as અસ-પડ, અસા-પડા

અસ-પડ, } *adv* [S *f* અ not + પડ form

અસ-પડી, } *adv* [S *f* અ not + પડ form
f હવે to see] Without a form, formless

એ આસર્ય ગુરુ થવું ને, અસાપી ને અસુલિ ગ

—અખો

અરે, *interj* [S] Oh ! Alas !

અરે, *s f* [Dh Des અર્થ anxiety *f* S
અસતે *f* અ not + રતિ pleasure *f* રત્ અમ-
to be pleased] Uneasiness, anxiety

તારા મતમા કાઇ અરે નથી ? —ભાષા

2 Pity

ગાદો નાનુ પ્રાચી દોડાડા વડિ,

લી અરે ! ભર અરે ! ગા વડી —ગાનગોવિંદ

અરે-કાડ, *s m* [S *f* અ + કાડ a suffix
meaning the sound *Ch* અ કાડ, = કાડ, અડ
= અડ] Fit.

અરે-વાળું, *adv* Pitiful, tender-hearted
impressionable

અરે-રે, *interj* Oh ! ho ! Alas !

અરે-રે, } *adv* [S *f* અ not + રેગ a
અરે-રે, } *adv* [S *f* અ not + રેગ a
અરે-રે *f* હવે to break, to destroy] Free
from disease, healthy

અરે-રે, } *s m* [See રાડ the stem of a
અરે-રે, } *s m* [See રાડ the stem of a
plant] Tender shoots of trees 2 Cotton-
pods growing on the last year's stalks of
cotton-plants (Used in the Surat District)

અરે, *s m* [S *f* અરે to heat] The sun

અરે, *s m* [Ar અરે perspiration]
Essence 2 Arrack, rael, the spirit dis-
tilled from rice cane-molasses, or from
sundry palm trees, espec the date-palm

અરે, } *s m* [S *f* અરે to worship]
અરે, } *s m* [S *f* અરે to worship]

Materials for worship 2 Worship

Id અરે આપને To offer materials for
worship, to worship 2 (By euphemy) To
ruin, to put to a loss

અર્થ ન, સ ન } [S fr અર્થ to worship]
અર્થ ના, સ f }

Worship

અર્થિ-ત, *adj* Worshipped

અર્થ-નીય, *adj* Fit to be worshipped

અર્થા, સ f Same as અર્થ ન

અર્ચી, સ f [S અર્ચિ f અર્થ to shine]

Flame, lustre, light

અર્જ-ન, સ ન [S fr અર્જ to gain] Gaining, acquisition

અર્જિ-ત, *adj* Gained, acquired

અર્ચિત, સ ન [S fr અર્ચ to be agitated, restless] A sea, an ocean

અર્થ, સ મ [S fr અર્થ to seek] Meaning
2 End, object 3 Wealth 4 One of the four grand objects of human affections and faculties, viz ધર્મ અર્થ, કામ, અને મોક્ષ
5 Substance, strength, goodness, virtue

Id શ્લોકનો અર્થ કરવો To give the meaning of a verse અર્થ સાધવો To accomplish the object અર્થ સરવો (Lit) To have the object accomplished, hence, to have no thing more to gain from, to have no use for અર્થ મેળવવો To gain wealth એમા કાંઈ અર્થ નથી There is no good in that, &c It is useless અર્થનો અનુષ્ઠ કરવો To misinterpret અર્થ આવવું To be of use, to be helpful

Prov અર્થ થા સપ્તયેન, દેહ થા પાતયેન Success or death My object accomplished, or my life sacrificed અર્થ સયા પછી વેદ વેરી When a thing is done, advice comes too late

અર્થ-ગાંઢીર્ય, સ ન [S fr + ગાંઢીર્ય depth] Depth of meaning, deep meaning

અર્થ-ગૌરવ, સ ન [S fr + ગૌરવ greatness] A fulness of meaning, much meaning

અર્થ-ચિત્ર, *adj* [S fr ચિત્ર variegated] Wonderful on account of the meaning (Said of a poetical composition, as distinguished from શબ્દ-ચિત્ર wonderful on account of the words or sound)

અર્થ-પ્રકૃતિ, સ f [S fr + પ્ર-તિ nature] The plot of a drama

અર્થ-સુદ્ધિ, સ f [S fr + સુદ્ધિ] Desire for 2 Concern or interestedness about 3

A utilitarian point of view, utilitarianism અર્થ-વાદ, સ મ [S fr + વાદ speaking]

Hyperbolic praise or dispraise, exaggeration 2 Poetical embellishment 3 Mere fiction or flourish

અર્થ-શાસ્ત્ર, સ ન [S fr + શાસ્ત્ર science] Political Economy

અર્થ-સિદ્ધિ, સ f [S fr + સિદ્ધિ accomplishment] f સિધ્ to be accomplished] Accomplishment of one's object 2 Acquisition of property

અર્થાત્, *adv* [S abl of-અર્થ A thing] Really, that is to say

અર્થાલંકાર, સ ન [S fr + અલંકાર an ornament fr અભૂ well + કૃ to do] Figurative language, a figure of speech C/ શબ્દાલંકાર,

અર્થા, *adj* Selfish, crafty 2 Begging, asking

અર્થ, *prep* [S Loc of અર્થ, meaning] For, for the sake of, for the benefit of, on account of

Id જે અર્થે તમે આવ્યા, તે અર્થે મારે આ કામ કર્યા વિના ચાલે નહિ Since you have come, I must do this work

અર્ધ, *adj* [S] Half

અર્ધ-ગોળ, સ મ [+ ગોળ, ગોળ, a circle] A semicircle 2 A hemisphere

અર્ધ-ચન્દ્ર, સ મ [S fr + ચન્દ્ર the moon] A half moon, the moon as seen at her first or third quadrant

અર્ધ-ચંદ્રાકાર, *adj* [S fr + આકાર from] Semicircular

અર્ધ-નિશ }
અર્ધ-નિશા, }
અર્ધ-રાત્ર } સ f [S fr + નિશા, રાત્રિ night] Midnight

અર્ધાંગી, } સ ન [+ અંગ the body,]
અર્ધાંગ, }

Half the body 2 A wife, one's better half

અર્ધાંગના, સ f [S fr + અર્ધાંગ a woman] One's better half, a wife

અર્ધાગ-વાયુ, સ મ [S fr + વાયુ wind]

Hemipleg

અર્ધો-અર્ધ, *adj* As much as half 2 Exactly a half See અર્ધો-અર્ધઅર્પણ, *s n* [*S* *પ* અપ્ to cause to go to give, *f* *જ* to go] Dedication 2 Offering sacrificeઅર્પણ-પત્ર, *s n* } [*S* *પ* + પત્ર, પત્રિકા, a letter] A letter of dedicationઅર્પણ, *v t* To dedicate 2 To offer; to giveમોહકર અપના, તો સંપના નયન નિયોગ્યો આ ?
—ગીતગોવિંદઅર્પિત, *adj* Dedicatedઅર્ધક્રોડ, *adj* [*S*] Ten croresઅર્ધક, *s m* [*S*] A boy 2 A child, an infantસમકાલિન ગાન નિઃશ્વાસ મન લે, આ -વર્ણન
અર્ધ, *adj*, *s m* [*S*] અર્ધ + વર્ણન
to go] Modern, of modern times (Opposite of પ્રાચીન, old)અર્ધ, *s m* [*S*] Piles, hemorrhoids
See હરમ

અલંકાર, Classical form of અભિરૂપ

અલંક, *s m* [*S*] A lock of hair

મુખ પર અલંક લટ વાકડી, મનમથન મન મોહો

—દયાગામ

અલંકાર, *s m* [*Ar* અલંકાર *pl* of લક્ષ્ય
a title a surname] A title 2 A polite mode of addressઅલંકારવટી, *s f* [*S* *પ* અલંકાર = a lock of hair + આલેખ a line] A braid of hairઅલંકાર, *s m* [*S* *પ* + અલંકાર + અલંકાર
attention] Inattentionઅલંકાર, *adj* [*S* *પ* + અલંકાર + અલંકાર
see] Unseen 2 Unmarked, unnoticedઅલંકાર, *s f* [*S* *પ* + અલંકાર + અલંકાર
wealth] Want or absence of wealth, povertyઅલંકારી વાત, *adj* [*પ* + વાત having]
Poorઅલંકાર, *s n* [*પ* + અલંકાર in aim]
Other than a thing not aimed at or desiredઅલંકાર *adj* [*S* *પ* + અલંકાર] Toseen, unknowable 2 *s n* God, who can not be seen with the eyeઅલંકાર-નિરંજન, *s n* [+ નિરંજન 'ring no attribute] God who cannot be seen with the eye, and who is without attributesઅલંકાર, *s f* Wealth, fortuneઅલંકાર, *adj* [*S* અ + અલંકાર stick]
Not touching, not adverting far off, at a distance

Id અલંકાર-રસ-રાખવું-મુકવું To keep separated from-થી અલંકાર રસેવું To be separated from, to remain from

અલંકાર *s n* [*Ar* અલંકાર in short] An example, an illustration 2 A matter in the ordinary course or incidentally mentioned

Id અલંકારની વાત A matter mentioned in the ordinary course of conversation or incidentally

અલંકાર, *s f* [*Ar* અલંકાર + અલંકાર]
A row a lineઅલંકાર, *adj* [*S* અલંકાર + અલંકાર a little]
Much, in a large quantity

અલંકાર, Same as અલંકાર

અલંકાર, *s n* [*Ar*] A sort of pipe or flageoletઅલંકાર, *s n* [*S* *પ* અલંકાર well + કર to do] An ornament, an embellishment 2 A figure of speech (in Rhetoric)અલંકાર શાસ્ત્ર, *s n* [*S* *પ* + શાસ્ત્ર science] Rhetoricઅલંકાર, *adj* Adorned, decorated, embellishedઅલંકાર, *adj* [*S* અલંકાર + અલંકાર to touch] At a distance so as not to be touched 2 Separate Opposite of સંલગ્ન, સંલગ્ન touching continuousઅલંકાર, *adj* [*S* *પ* અલંકાર to go, to transgress] Not to be crossed, not fit to be infringed, not fit to be transgressedઅલંકાર, *s f* [*S* અલંકાર + અલંકાર wealth]
Want of wealth, poverty 2 A slovenly or dirty woman

અલંકાર, Same as અલંકાર અલંકાર to be hidden

દત મથુ અગ્નિ રે, લખીએ દાગળે,
એ લઈ, રૂમા લે અસપાય —અખો

અસદાઉ, *adj* [A અલક્ષિત a fool] Use
less, superfluous

અસમત, *adv* [Ar અશ્વજ્ઞ verily] Of
course

અસ-એક-કુ, } *adj* [Ar અશ્વ the + વસ્ત્ર
અસ એકુ, } distributor of the king's charity] Cha-
ritable, liberal extravagant 2 Gay,
lovely, gallant, handsome, beautiful 3
Voluptuous, seductive 4 Airy, easy, light
degage, care less (of the gait, dress, &c of
a fop) 5 Foppish

અસમ્ય, *adj* [S ય અ not + સ્મ to
obtain] Unobtainable, rare

અસમ, } *prep* [S] Enough of it,
અસ, } stop! Put a stop to it! 2 *adv* Well

અસ-મસ્ત, *adj* [Ar અશ્વ the + P મસ્ત Cf
S મદ ય મદ to be mad] Intoxicated or
invigorated with strength or vigour stout

અસકં, *s m* [S] A mad or furious dog
એવો શુભિચ્છ લેખને ગય 'અસકં' નામ થય અખાય
—પ્રેમાનંદ

અસવાન, *s n* [Ar પલ of સ્વલ colour]
A kind of plain shawl without a border

અસમા કુ, *s i* [See અપમા કુ યિ S અ
not + સ્મ, સ્મ, to desire] Not to wish, to
be loath, to be slow, to be backward

કોધુઓ જુવાનોને પોતાની પાને રાખવા અવશ્યાય છે
—ભાષા

અસા, [Ar આત્મ wealth] Same as
અસા-મસા

Prov અસા ગઢ, ને જાત આ બી Out of the
frying pan into the fire

અસાઈ, *adj* [See અસાઈ Ar perverse]
Helpless, weak 2 Innocent, harmless 3
Confused, thrown into confusion, dark

અસાઈ, *adj* [See અસાઈ] Separate,
distinct 2 Alien, unacquainted

અસાઈ, } *s m* [Ar અસાઈ] Conn e
અસાઈ, } tion, intercourse 2 Right, claim 3 Charge,
authority, jurisdiction See ઇસાઈ

અસાઈ, *adj* [Ar અસાઈ declining, por
verse] Not rich, poor

અસાઈ, *s m* [S આ intens + અષ to
speak] Humming a tune See આસાઈ

અસાઈ કું, *s i* To tall, to sing

અસા-મસા, *s f* [See અસા Ar wealth +
મસા Ar calamity Or, અસા relup of મસા]
The influence of witchcraft 2 Danger,
difficulty

Id તારી અસાખવા દૂર રહે May God keep
all evil away from you અસા ખવા રહે ગમતી
વાચકને ઘેર May all evil go away from you
into the power of ગમતી ધારણ (supposed
to be a powerful but benevolent magician)

અસામત, *s n* [Ar અસામત sign]
A sign, a mark

અસાયચો, *s m* [See અસાયચો] Chequer
ed cloth, generally used by women

અસા-વસા, *s n pl* [Guy અસા from અસી,
in colloquial speech a kindly or tender
address to a woman - વસા state] Tender
talk a winning manner of speech 2
Talebearing 3 Slandering back biting

Id અસાવસા વસા The habit of tale bear
ing

અસાવસા-ખોડ, }
અસાવસા યુ, } *adj* [+ P ભોજ eating
અસાવસુ, }

enjoying, addicted to, for ભજન to eat] Tale
bearing 2 Slandering, back biting

Prov અસાવસુ ફરતાર દસાઈ સૂતે A slan-
derer cannot sleep with an easy mind

અસાવો *s n* [Ar અસાવો by the side]
The fire kindled in a ditch round which
Muhammadans dance in the Muhammadan
holidays

અસાઈ, *adj* [Ar અસાઈ] Separate, -
distinct

અસાઈ, *s m* [S] After
મનિનુ નામ અસાઈ ને રો,
ગણિ રે કુ મ પાસે ને રો —ભાષા
2 અસાઈ ના અસાઈ 1 Wine

અસાઈ-કુલ, *s n* [S આ અ કુલ a col
to] A collection of cup of

અનલિંગ, } Same as અલ્પાહાર
અનલિંગ, }
અનલિંગ, }

અનલિંગ, *adj* [S fr અ not + લિંગ smeared fr લિપ્, લિપ્-વૃ, to smear] Not besmeared. 2 Not contaminated, not stained, stainless

અલિંગાહાર, *adj* [Ar ઓલી high + P આ position, dignity] Pompous, grand, majestic

અલી, *s f* [S અલી a female friend] A female friend 2 A familiar vocative in addressing a female, I say 3 A term of address used by a husband to his wife

અલીક, *adj* [S] Not true, false 2 Not agreeable, unpleasant

અલી-રે-અલી, *s f* A play for children (in Gohilwād)

અલ્પાહાર, *s n* [S અ not + લગ્ન, લગ્ન, salt] A vow of eating only such food as has no salt in it

મારી જોખા બાઇ સદાશી,

તે તે વરત (મત) કર્યા છે અલ્પાહાર

—પ્રેમાનંદ

અલ્પ-ખડુ, *s n* *sing* [See અળવી a particular plant + ખડ a part] A leaf of અળવી

અલ્પ-ખડાં, } *pl* of અલ્પ-ખડુ
અલ્પા-ખડાં, }

અલેક, *s n* [Ar અલેક upon you, in your front] Straight steering (in navigation)

Note—અલેક straight steering, દામલુ steering to the right hand, ઘેરા steering to the left hand, આરથા shifting the sail

અલેખ, *s n* [S અ not + લેખ consideration] No consideration, absence of importance, uselessness

તેનો અનુચ્છ દેહ નય અલેખે —મંજુકેશાનંદ
અલેખે, Same as અલેખયે

અલેટ વું, }
અલેટ વું, } *v 1* [આ up to + લેટ-વું, લેટ-વું, to lean] To lean against.

અલેખા-ભાવ, *s m* } [S અ not + લેખ
અલેખ, *s n* }

taking, debt, + સ્વતંત્ર] Absence of such relation as that between a creditor and his debtor 2 Disagreement, absence of cordiality

અલેપ, *adj* [S fr + લેપ besmearing] Not besmeared, free from contamination

જ અલિખ

નિજ જન સહુ બુદ્ધાને, અલેપ રાખો સદા

—દયારામ

અલેલ, *adj* [Ar અલેલ the night, ignorance] Roughly estimated

અલેલ-ટપ્પુ, *s m* [+ ટપ્પુ tripping over fr ટપ-વું to trip over] A guesser

અલેલ-વું, *adj* [S અ not + લેલ-વું to comprehend] Ignorant, wanting in common sense 2 Careless, reckless, stupid

કેમ કહેવાય “ પશુઓ નળને ? ”

મને કહે સદા અલેલવું

—પ્રેમાનંદ

અલેલ, Same as અલેલિક, extraordinary

લય યાય લેનમાય, વાણી આ અલેલ છે

—વલિભા

અલેપ, *s m* [S fr અ not + લેપ disappearance fr લેપ to disappear, અ being prefixed for euphemy] Disappearance

અલેપ-વું, *v 1* To disappear

અલેલિક, *adj* [S fr અ not (for euphemy) + લેલિક popular, ordinary, fr લેલ people fr લેલ to see] Super-human 2 Extraordinary

અલ્પ, *adj* [S] Little, small

પ્રોવ અલ્પ જ્ઞાન, અતિ ઘણું A little knowledge is a dangerous thing

અલ્પ-જ્ઞ,

અલ્પ-જ્ઞાની, } *adj* [S fr + જ્ઞ to know]

Knowing little

અલ્પાયુ, *adj* [S fr + આયુષ life] Having a short life, lasting for a short time

અલ્પાશન, *s n* [S fr + અશન eating] Eating only a little, eating less, abstemiousness as to food 2 *adj* Eating less than enough, abstemious as to food

અલ્પાહાર *s m* [S fr + આહાર eating] The habit of eating little, temperance in eating, abstemiousness as to food.

અધ્યાહારી, *adj* Eating less than enough, abstemious as to food

અધ્યા, *interj* [See અધી a female friend] A familiar vocative in addressing a male, I say! *Cf* અહીં

અદહમ, } *interj* [See અ અથ God]
અદહોક, }

A cry uttered by beggars in calling for alms

અમ્મી, *s f* [S] Mother

અદહા, *s m* [Ar] God

Id તે અમ્મી એક બદામ થઈ ગયો He has lost everything અમ્મીની ગાવડી Harmless

Prov મિયા ચોરે મુઠે, અને અમ્મી ચોરે હરે, Ever spare, ever bear અમ્મીને બનાયા બેડા, એક અધા અને દુસરા બેડા, Incongruity *Cf* Birds of a feather, go together અમ્મી ચાર હે, તે બેડા ચાર હે If God be with us, who shall be against us?

અદલાહી, } *adj* Pertaining to Allāh,
અદલાહી, }
the Supreme Being 2 Godly, good, simple, harmless, pure-minded

Id. અદલાહ મરખાનું A business conducted on godly principles 2 (By Irony) A business conducted on no principles or on bad principles, a state of anarchy, confusion

અદલા-ચોટી, *s f* [+ ચોટી] A small lock of hair preserved when the head is shaved clean generally on the back of the neck, to show that the person is not a Muhammadan

અદહેડ, *adj* [See અધેડ-ગ ignorant] Ignorant, wanting in common sense 2 Careless, reckless, stupid

અવ, *adv* [S] Away, off, away from, down. 2 (As a prefix in nouns or adjectives) Showing definiteness, littleness 3 Resting upon, or bending down

અવકાત, *s f* [Ar] Strength, means, resources, esp corporeal or pecuniary ability

અવ-કાર, Same as આવ-કાર, a welcome

અવ-કળા, *s f* [S અવ dim + કલ, કળા,

an art] A plan producing a disastrous effect harm, injury

અવ કારી, *s m* [S fr અવ down + કાર to shine] Leisure, opportunity 2 Space or room

અતિ હોય બહાવચકારા તોય નિસરે નારીની પાસ —નિષ્કુળાનદ.

અવ-કૃપા, *s f* [S fr અ-કૃપા favour] Disfavour, displeasure, discountenancing

અવ ક્રિયા, *s f* [S fr + ક્રિયા action] Change for the worse 2 Any disturbance of the natural or quiescent condition 3 Any change from the state of health, sickness, derangement 4. Injury, harm

અવ-ગણુ, Same as અવ-ગુણુ

અવ ગણુ ના, *s f* [S fr અવ dim + ગણુના reckoning fr ગણ, ગણુ-ગુ, to count] Disrespect, disregard, contempt 2 Insult, humiliation

અવ ગત, Same as અવ-ગતિ

અવ ગત, *adj* [S fr અવ down + ગત gone] Learnt, known, understood

અવ ગતિ, *s f* Downward motion, falling down, downfall

Id અવગતિ થવી-પાગવી To be thrown into hell

Prov પુત્ર વગર અવગતિ થાય One cannot get to heaven unless one has a son

અવ ગતિ-ધું, } *adj* On the “down
અવ ગતી, }

grade”, unholy, sinful 2 Fallen into hell

અવ ગાહ, *s m* [S fr અવ down + ગાહ to enter] Bathing 2 Plunging 3 Entering into

મહાસાર નોટો નિધિ, હરિકૃપાએ અવગાહ —ગિરધર

અવ-ગુણુ, *s m* [S fr અવ dim + ગુણ effect, benefit] Defect, disqualification 2 An evil effect, an injurious operation (of a medicine, measure, or act)

અવ-ગુણિ ધું, } *adj* Unmeritorious,
અવ ગુણી, }

vicious 2 Returning evil for good, ungrateful

Prov અવગુણિયાને ગુણ કરે, તે આટા લજ્જા

૧૪ Kindness to an ungrateful person is thrown away

અવ ઘડ, s m [S અવ dim + ઘટ, વડ ડ, to form] Inconvenience, difficulty 2 adj Difficult Opposite of અગ-વડ

Id અવઘટ પડતી-તડતી To meet with a difficulty, અવઘટ વેડતી To put up with a difficulty

અવ જ્ઞા, s f [S જ્ઞ + જ્ઞ to know] Disobedience 2 Insult disrespect

Id - તી અવજ્ઞા કરતી To disobey 2 To insult

અવ ચિન્હ, s n [S ચિ + ચિન્હ a sign] A bad sign 2 An ill omen Cf અપ-સંકેત

અવ ચિન્ન, adj [S See અવ ચેદ] Cut off, separated 2 Limited 3 Particularized distinguished, qualified

અવ ચેદ, s m [S જ્ઞ અવ down + ચેદ cutting] Cutting off, separating 2 A dividing or separating sign or mark 3 A distinguishing property, a characteristic, a peculiarity

અવ યોગ, Same as અવ યોગ

અવ યટા ડુ, v i [અ not + યટ-ડુ to pass] To be unable to get out of, to be unable to get rid of 2 To be confused or perplexed

અવ યટા ડુ, v i [See આ intens + S ચેદ વિ-ડુ, to wind, to wrap, See વેણ ના wrap per] To be entangled 2 To have a griping pain in the stomach

અવ યડ, } aa/ [S અ not + યનિ be ing, living] Unused

અવ યજ્ઞ, adj [+ વણ a caste] Below the four castes 2 Low, mean (Used in Kāphārād.)

અવતેજ, s m n [S] A garland 2 An ear ring, an ear ornament 3 An ornament worn on the head 4 Anything used as an ornament

અવ-અવ-અવગ્રહી અર્થે શ્રીનાથજી મુન્દરાદ્ય અવતર

—દયાગમ

અવ તરણ, s n [S જ્ઞ અવ down + તર, તર 3 to cross] Explanation commentary

2 Extract, quotation 3 Descent

અવ તર ડુ, v i To be born, generated, or produced

અવ તાર, s m Birth life, descent 2 An incarnation of the Datt

Id અવતાર ધવા-વેતો To be born તેવો અવતાર તરણ His life is spoiled or wasted

અવ-તારિક, } adj Pertaining to an incarnation of the Datt 2 Incarnate

એવા ગોપીસ અવતારિક નામ સુશ્રુતો રાજ દે

—દીવાળીઆઇ

અવ-દશા, s m [S જ્ઞ અવ dim + દશા state, condition] Eilestny 2 A taxen, a share

અવ દાત, adj [S જ્ઞ અવ intens + દે to purify] Pure, clean 2 Beautiful

મન વિચારે લે આવરો, અસિમાર અસ્માદ, મા યથી પામ્યો તુમે, હેતુ નવ સરથો અવદાત

—દયાગમ

અવ-દાન, s n [S જ્ઞ અવ dim + દાન a gift] A portion of food, &c, thrown into fire at a time 2 Eating, swallowing

Id તેવો અવદાન સરખુ એ કશું નથી He has eaten nothing

અવ દાન, s m [S જ્ઞ અવ dim + દાન burning] Burning a dead body without the proper funeral ceremony

અવદીપ્ય, s m [S અવદીપ્ય northern fi દીપ્ત the north fi ડર up + અવ્ધ to go] The name of one of the subdivisions of the Pāṇini's grammar

અવ ધ્યાન, s n } [S જ્ઞ અવ intens + અવ-ધ્યાન, s n }

ધારણ thought] Determination, resolution, ascertainment 2 Careful observation, a searching inquiry

અવ-ધાર ડુ, v t To determine 2 To observe attentively

અવ ધ, s m f [See અવ ધિ] End, termination, limit

અવ ધાન, s n [S જ્ઞ અવ down + ધા to pat] Attention 2 Inclination

અવ-ધિ, s m f Height zenith ઉપર અવધિ અદ્યક્ષ સાગર, ધણુ અબીર ડા

—દયાગમ

2 Excess 3 Limit 4 A period of time, time

તે સર્વ સુખી, સૌ વર્ષ રજો હુ, કાઈ ન અવધિ ધારો ન્યન
—પ્રેમાનંદ

Id અવધિ (અવધ) ઝરી-ગાવરી To limit, to lay down the limit of અવધિ (અવધ) કરવી To reach the highest limit, to be superior to all, to be the highest યુરોપિયન ક્ષણની તે અવધિ છે There is nothing can come up to European skill &c It is the best અવધિએ (અવધે) પોહોચો છે He has reached old age અવધે (અવધિએ) મરે છે He dies at an advanced age

અવધૂત, [S] Same as અખધૂત

અવધ્ય, *adj* [S fr અ not + વધ્ય fit to be killed fr વધ killing] Not fit to be killed 2 Not fit to be sacrificed

અવનનું, *adj* [અવ redup of S નવ, નવ, new] Novel, new 2 Strange, curious

અવનિ, *s f*, [S] The earth

અવનિ-કારણ, *s n* [S fr + કારણ cause] The earth-element, the element of which the earth is a manifestation

અવનિ કારણ શ્રી અવિનાશ, મહારૂપ કૃષ્ણ કળે

—ભાલુ

અવનિ-ચક્ર, *s n* [S fr + ચક્ર a circle] The circle of the earth, the whole surface of the earth 2 The revolution of birth and death

અવનિ-પતિ, *s m* [S fr + પતિ lord] The lord of the earth, a king

અવનિ-પાળ, *s m* [S fr + પાળ to protect] The protector of the earth, the ruler of the earth, a king

અવનીશ, *s m* [S fr + ઈશ lord] The ruler of the earth, a king

અવ ઓચ, *s m* [S fr અવ intens + ઓચ awakening] Awakening 2 Inspiration 3 Knowing

અવ ભૂથ, *s n* [S fr + ભૂ, ભર, to fill, See ભર ૩] The end or completion of a great sacrifice 2 Bathing or the bath at the end of a great sacrifice

અવ યોગ, *s m* [S fr અવ dim + યોગ junction] An evile junction, especially

of planets and stars Same as અવ ભોગ

અવયવ, *s m* [S] A limb, a member 2 An ingredient, a constituent, a component part

અવર, *adv* [S = અવર another] Another

2 Lower, inferior, mean

અવર, *s m* [Eng Hour] An hour

અવર-વર, Same as આવ-અ, frequenting, frequently coming and going

અવરણ, Same as અવરણ, of low caste સેવો વરણ અવરણ, એવજે ભિક્ષા ભોગી

—સામગ્રી

અવર્યા, *adv* [S અ not + વ્યા in vain અ is in this word used for euphemy] Vain, fruitless 2 *adv* in vain, uselessly, fruitlessly

અવગઈ, Same as અભરાઈ

અવગાં, *v* ૨ [Passive of આવર-વ to cover See આવરણ] To be covered, to be concealed

વિચારતિને આતરે, અવરાયો અનીત

—પ્રીતમદાસ

જડુપતિ હરિને નવ્યા નહિ,

આવરણમા અવરાણો, રે —ભોલોભગત

અવરોધ, *s m* [S fr અવ intens + રૂધ to obstruct] Impediment, obstruction 2 The women's apartment, the zanāna 3 The wives of a king

અવરોહ, *s m* [S fr અવ down + રૂહ to grow] Going down, descending, de-cent 2 (In Music) Going down from a higher note to a lower one

અવરોહણ, *s n* Same as અવરોહ

અવરોહી, *adv* (In Music) Going down, descending 2 *s f* Same as અવરોહ, 2

અવરણ, *adv* [S fr અ not + વર્ણ colour fr વર્ણ, વર્ણ ૩, to colour, to describe] Without colour 2 Inferior in quality 3 Of low caste

અવરૂં, *adv* Indescribable

અવલ, *adv* [Ar અવલ] First 2 First rate, 2 Best, excellent 3 *adv* Before hand, previously

Id અવલ કારકુન The first or head clerk 2 The clerk to a Mamlatdar, generally

with third class magistrate's power અવસ
વેળા The best rise અવસ-અવસની આવડુ To
come previously, to come early

અવસ-મંદર, *s f* [+ મંદર ૧ stage in
a journey] (Lit) The last stage of a
journey, hence, the burial ground ૨ The
burial ceremony

અવસ-સાલ, *s f* [+ સાલ a year] The
New Year's Day ૨ The first day in count-
ing a year

અવસ થી, *adv* From the beginning ૨
Previously, beforehand ૩ Same as અવસ
adv

અવ લંબ, *s m* } [*S f* અવ down +
અવ લંબાન *s n*] [*S f* અવ down +
લંબ to hang] Support, a prop *Cf* ઓળખે
અવ-લેપ, *s m* [*S f* + લેપ besmear
ing] Besmearing ૨ Pride

અવ લેક, *s m* [*S f* લેક to lick] A
medicine to be taken by licking it up, an
electuary

અવ લોકન, *s n* [*S f* + લોક to see]
A glance, a look ૨ Inspection, observation

અવ-લોકેકું, *v t* To observe ૨ To see
carefully

અવશ, *adv* [*S fr* અવશ power]
Powerless, helpless ૨ Not being in the
power of anybody else, independent, free
અલો કુ અપ્રાપ્તિનિ છુ, અવશ, અગત, અગત,
પણ ભરે મુજબે છતિયો, એ પ્રેમભગિ સુખ

—ગિરધર

અવ શક્ત, *Same as* અવ શક્ત
અવ શક્તિ યુ, *Same as* અવ-શક્તિ-યુ
અવ શેવ, *s m* [*S fr* + શિ to remain]
The remainder (In Gujarāt this word is
generally used as an adjective in the sense
of " remaining over ")

અવશ્ય, *adv* [*S fr* અવશ + વશ power]
Helplessly ૨ Nec sarik

અવશ્ય કરીમે, *adv* [+ કરી to do]
Necessarily

અવશ્યેવ, *adv* [*S fr* + વશ only,
certainly] Necessarily

અવસ, *s m* [*S fr* અવ લેવ + વસ
to move] Opportunity ૨ A religious

ceremony for the benefit of the dead ૩
The earlier part of a marriage ceremony
૪ A festive occasion

Id સારો અવસર A fortunate occasion
નસારો-ગાડો અવસર An unfortunate occasion
સુખનો અવસર Days of happiness, happy
times સારે માટે અવસરે On joyful or sad oc-
casions whether at times of rejoicing or of
mourning અવસર આવે ત્યારે When the oc-
casion arises અવસર પાડી Funeral cere-
monies, the obsequies

Prov અવસર ચૂક્યા ભેવના Threatened
folks live long અવસરે આવી તે પદમણી If
thou hast not a capon, feed on an onion
અવસરના ગોડ અવસરે ગવાય Yule is good on
Yule even

અવ-સર-સર, *adv* [+ સર P the head,
or, upon] At the proper occasion, oppor-
tunately, timely

અવ માન, *s n* [*S fr* + માં to cut]
Opportunity ૨ End ૩ A critical time

Id અવસાન વેળા a critical time

અવ સ્તા, *s f n* [Pahlavi, = અવ સ્થા]
The sacred book of the Pārsis

અવ સ્થા, *s f* [*S fr* + સ્થા to stand]
Condition, state ૨ Infirmary, old age ૩
(In Rhetoric) Any one of the successive
stages in the development of the plot of a
drama

Id બાલ અવસ્થા Infancy કુમાર અવસ્થા
Childhood યૌવન અવસ્થા Age between 5
and 10 years of life કિશોર અવસ્થા Age be-
tween 10 and 15 years of life યૌવન અવસ્થા
Age between 15 and 30 years of life પ્રૈક્ષ
વસ્થા Age between 30 and 50 years of life
વૃદ્ધ અવસ્થા Age from 50 years upwards
ભ્રમ અવસ્થા The state of consciousness
સ્વપ્ન અવસ્થા The state of dreaming સુષુપ્તિ
અવસ્થા The state of profound sleep or
repose વિદ્યાર્થી અવસ્થા Student-days તેની
અવસ્થા થશે ત્યારે When he grows old as
time passes, in the ordinary course અવ-
સ્થાએ પહોંચ્યું To be very old (of a
person)

અવ-સ્થાનતર, *s n* [*S fr* + અનતર and

other] A different state, a change of state, a changed state, transformation, transmutation

અવળ-પંચક, *s n* [See અ-વળ contrary + પંચક a group of five] Perversity, mischievous nature, mischief.

અવળ-સ વળ, } *adv* [+ સવળ in the right direction] Putting one thing in place of another, indiscriminately, at random

અ-વળ-ચંડું, *adv* [See અ વળ contrary + ચંડ hot] Perverse, cross 2 Mischievous
Id અવળચડી A perverse woman, a shrew અવળચડીની ગત The conduct of a shrew 2 Like a shrew

અ વળાંધ, *s f* Perversity

અ-વળિ-ચું, *s n* [S અ not + વળ a twist, a screw] A cover or lid which slips down into the neck of a vessel, and has no turns or screw to fix it

અ-વળું, *adv* [S અ priv + ગુજ વળ a turn, a twist, *fr* S વળ to move અ in this word has the sense of "against, in the opposite direction"] Contrary 2 Obstinate 3 Inside out reverse

Id તેથી અવળ In the opposite direction of that, reverse of that અવળી કથના A wrong theory or impression અવળ કરી નાખવું To turn inside out 2 To ruin અવળે રમ્તો Wrong ways વખતે, સારૂ કરવા બદલ, અવળ થઇ નયકે Sometimes things go wrong when trying to set them right અવળાડું સવળ કરવું To set right 2 To return good for evil અવળા પાડા દેવા To mislead by false representations અવળા પાડા પડવા To be frustrated, to be deceived in one's expectations. (પરચેશરને) અવળા પૂજેશા Having wrongly performed the worship of God, hence, having committed sin in a former birth અવળા પાછળી મૂંઝવી (Lit) To put on one's turban with the wrong side in front 2 To be insolvent 3 To be false to one's promise 4 To go over to the opposite party અવળે મોઢેરે પડવું To lie on a sick-bed અવળ

મેઢાં ગરુ To turn one's back upon 2 To show contempt towards

Prov આડું અવળ વહેરવું કાશીવું કરવું Cutting both ways (said of a time serving man) અવળાડું સવળું થઇ નય Bad luck often brings good luck

અવ-ળી, *s f* [See અવ down+લેલું licking] A medicinal preparation consisting of 32 ingredients, generally mixed with honey and licked up (used by women in childbed).

અવાઈ, *s f* [See હવાઈ, in the air] Rumour, report 2 A false report

અ વાચ ક, *adv* [S અ not + વચ્ચ to speak] Dumb, mute, speechless 2 Unable to speak 3 Insensible, unconscious

અ વાચ્ય, *adv* [S જ અ not + વાચ્ય fit to be spoken] That which cannot be spoken of, unspeakable, indescribable

અ વાજ, *s m* [P આવાજ = S આ intens + વાદ sound *fr* વદ to speak અ in this word is a corruption of S આ intens] Voice, sound

અવાજ, *adv* Having or making a sound (generally used at the end of a compound) 2 *s m* He who discharges a fire-arm 3 *s f* Voice, sound

Id જે અવાજ વિસ્તોલ A revolver with two chambers

અવાજે, Same as અવાજ

અવાડો, Same as હવાડો

અ વાઢ, *s n* [See below] A wooden prop placed between two vertical pillars and covered on all sides with brick-work

અ વાઢ, *adv* [S અ priv + વાઢ which cannot cut, edgeless, blunt

અ વાઢ, *adv* [S અ not + વાઢ a road] Trackless, untrodden 2 Desolate

અવાતર, *adv* [S *fr* અવ down + અન્ત distance] Situated or standing between 2 Subordinate, secondary.

અ વાર, *adv* [S *fr* અ not + વાઢ to avoid] That which cannot be avoided, unavoidable, inevitable

યાય અવાર ન હેરકે આપી,

ના'ય નવાર સવાર બની બળી —વલસ.

અ.વાર-ન વાર, *adv* [S અ not+વાર time, + ન વાર redup] Alternately, by turns

અવારો, Same as ઓવારો

અ વાવડ, *adv* [S અ not + વાવ, વાવડ, to deal with, to transact business, to use] Unused

અ વાસ, *s m* [S અવાસ *f*, આ intens + વસ to dwell] An abode, a habitation 2, See અવ કાસ] An open space or ground

સકે અવાસ અડશે વ્યોમ —પ્રેમાનંદ

અવાળુ, *s m* [Hem De- અવાળુઓ = S ઓઢ પથન the space about the lips] Gums

અ વિકાર, *s m* [S *f* અ not + વિકાર change] No change, absence of change

અ-વિકારી, *adv* Undergoing no change, unchangeable, immutable

અ વિ-ગત, *adv* [S *f* અ not + વિ ગત separated *f* વિ away + ત ગone *f* ગમ્ to go] Not separated, returned, present

અવિગત ત્રી વિનાશીની, રહી અગની, રે. વાત

—ગોપાળ,

અ વિ ગતા, *adv f* (A young woman) Not allowed by the lover to go away, detained by the lover

પાદગુપ્તે ખેલે છે અવનિ,

અવિગતા નાચિકા લાજ કાને —પ્રેમાનંદ

અ વિ-ચળ, *adv* [S અ not+વિ intensive + ચલ ચળડ, to move] Fixed, steady, immovable

Id. અવિચળ પદ The eternal place or condition 2 God

અ-વિચાર, *s m* [S *fr* + વિચાર thought *f* વિ intensive + ચર to walk] Thoughtlessness, imprudence, rashness

અ વિચારી, *adv* Thoughtless, imprudent, rash

અ વિ ચિન્ન, *adv* [S *f* + વિ ચિન્ન divided *f* વિ separation + ચિન્ન cut *fr* હિદ to cut] Undivided, whole

અ વિદ્ય માન, *adv* [S *f* + વિદ્ય માન existing *f* વિદ to be, to exist] Not existing, not present, absent

અ વિદ્યા, *s f* [S *fr* અ privative + વિદ્યા knowledge] Absence of knowledge, ignorance 2 See ગાયા, illusion

અવિધાર, *adv* [See અવ ધારણ] Certain determinate

સમ્યા પાર પામે કોણ જાને વડાર તમે, ભાઈ?

અવિધાર આકાશી ભુલે ભાગ્યા ફાગા —વલ્લભ

અ વિ નાશ, *s m* [S *f* અ not + વિનાશ destruction *fr* વિ intensive + નશ્ to perish] Absence of destruction 2 *adv* Indestructible

અ વિ-નાશી, *adv* Immortal 2 *s m* God

અ વિ ભક્ત, *adv* [S *f* + વિભક્ત divided] Not separated, joint

અ .વે-ભાગ્ય, *adv* [S *f* + વિભાગ્ય divisible *fr* વિ intensive + ભગ્, ભાગ-વ, to break] Indivisible, indissoluble

અ વિરોધ, *s m* [S *f* + વિરોધ opposition] Absence of contradiction, consistency

અ વિ-વાહિત, *adv* [S *f* + વિવાહ marry *ago* *f* વિ away from + વહ to carry] Unmarried

અ-વિવેક, *s m* [S *fr* અ + વિવેક discrimination *fr* વિ + વિજ્ઞ to distinguish] Immodest, want of politeness, discourtesy 2 Insolence

Id અવિવેક સર્વું Discourteous 2 Insolent

અ વિવેકી, *adv* Immodest, impolite, discourteous

અ-વિશ્વાસ, *s m* [S *fr* + વિશ્વાસ confidence] Want of confidence or trust, distrust, faithlessness

અ વિશ્વાસી, } *adv* Not trusting, faithless. 2 Not fit to be trusted

અ વેક, Same as અ-વિવેક Thoughtlessness

પનથર ઉપર પાલવ સાહો હો, એ તે ક્યાનો ન્યાય ? કામનીમા શું કામ આજથી ન ? આ અવેક તે શા ?

—દયારામ

અવેજ, *s m* [Ar રૂબરૂ a change] Barter 2 Money remittance 3 Not proceeds

અવેજ, *adv* Substitutionary

અ વેર, *s m* [S આ up to + વર to cover, See આ વરડ] Contracting or drawing up into a narrow compass, gathering into a compact form or state 2 Control governance, rule, care, charge 3 Management

skill and despatch at business 4 [See આ વરણ] Closing and contracting

આરે ચોક્કી ઉકાતેર, ઉદ્ધ રામ કરે અવેર

—સાંભાલવત

અ વેર.વું, *v t* [S અ not + વેર.વું to scatter fr વિ separation + ફૂ to scatter] To preserve, to take care of.

અ.વેર, *adv* [S અ privative + વાર time]

With no time fixed, at any time

હાલુ કરી આદિ લે, નવ ઓરોત્ય કેડ,

દીન થઈ વિકરે તે, ના તનય આવે

—પ્રેમાનંદ

અવેર, Same as અવરવ, a limb

વેલ જાણે દેખની, અવેર કૂચે કુચી —પ્રેમાનંદ

થાપ્યા અવેર દીસે દેહના રે,

એકલા સાથે થે નથિ સેના રે ? —પ્રેમાનંદ

અ.વ્યક્ત, *adv* [S fr + વ્યક્ત manifested, distinct, fr વિ separated from + અવ્ય to anoint] Not manifest, unevolved, imperceptible, indistinct 2 *s n* The Prakriti in the Sāṅkhya system of philosophy, Nature

અ.વ્યય, *s n* [S fr + વ્યય change fr વિ apart from + ર to go] (Gram) An indeclinable word 2 *adv* Indestructible, unchangeable

અ.વ્યયી-સાર, *s m* [fr + સાર being] In Gram) That species of compound words, in which the first member is an અવ્યય (an indeclinable) and the other a noun, but the whole compound becomes an અવ્યય (an indeclinable)

અ વ્યવસ્થા, *s f* [S fr + વ્યવસ્થા order fr વિ separation + અવ down + સ્થા to stand] Mismanagement, disorder

અ વ્યવસ્થિત, *adv* Mismanaged, thrown into confusion, disorderly

અ.વ્યાપ્તિ, *s f* [S fr + વ્યાપ્તિ extension, pervasion See વ્યાપ્ત] Inadequate extent or reach (of a definition), not covering the whole class of things defined

અ બેરેરાટ, *s m* [See આ intens + વેર વું to scatter + વૃત્તિ state] Confusion, vexation

અશક, Same as ઇશક

અશકર, *adv* [P भाङ्कार manifest] Manifestly, plainly 2 At last, in the end

અ.શક્ત, *adv* [S fr અ not + શક્ત able fr શક્ to be able] Unable 2 Weak

અ.શક્તિ *s m* Absence of strength, weakness

અ.શક્તિ-માન, } *adv* [+ માન, વાન, વાણ having] Weak, powerless

Prov અશક્તિમાન સવેત સાધુ Honest is the cat, when the meat is out of her reach.

અ.શક્ય, *adv* Impossible

અશન, *s n* [S fr અશ to eat] Eating, a dinner

એક વેળા અશન મારે, લેગી જત ન્યારે છે

—રત્નેશ્વર,

અ.શરણુ, *adv* [S fr અ + શરણુ a protector] Helpless

અશરફી, } *s f* [See અશરફ] A gold coin (Applied especially to the dīnār of Egypt and to the muhar of India.)

અશરફ, *adv* [Ar અશરફ *pl* of શરફી] Noble, generous, faithful, humble, mild, good-natured

અશરફી, *s f* Faithfulness 2 Mildness 3 See અશરફી

અ.શર્મ, *adv* [S fr અ privative + શર્મ happiness, delight] Not happy, unhappy

નિદાચો નરની ગધ ધનસોભી ધની ને,

નરક મા ? પડયો તેડ, સદા ને અશર્મ છે

—વલ્લભ.

અશાઠ, *s m* [S આષાઠ] Name of the 9th lunar month, June-July

અશાઠ માસમા દો દિન સારા, આઠમ પૂનમ થોર અંધારા,

સાડળી છે, મેં જાણ્યો સેદ, ત્રિતના બાદલ, ઇતના ચેદ

—ભરણી.

અશાઠી, *adv* Belonging to or occurring in the month of અશાઠ (June July)

Id. અશાઠી એકાદશી The eleventh day of અશાઠ, otherwise called દેવપદો. અગિયારસ

અ.શાત, Same as અ.શાતા, unhappiness

સાથે સાથ ને સોભઈ મળિયા, મળ્યા માત ને તાત, કે દનવતી નાથ ને લેગે, અતર મારી અશાત, રે

—પ્રેમાનંદ

અ.શાતા, *s f* [*S* અ not+શાન્તિ tranquil-
lity *fi* શ્મ્ to be tranquil] Unhappiness

અ.શાશ્વત, *adj* [*S fi* + શાશ્વત eternal]
Not permanent, temporary, transitory

અ.શાસ્ત્ર, *adj* [*S fi* + શાસ્ત્ર science *fi*
શ્મ્ to teach] Contrary to religion or law

અ શિક્ષિત, *adj* [*S fi* + શિક્ષિત educa-
ted *fi* શિક્ષ to teach] Untaught, unedu-
cated

અશોક, Same as અસીક

અ.શુચિ, *adj* [*S fi* અ privative + શુ
ચિ pure] Impure, sullied, polluted

અ શુદ્ધ, *adj* [*S fr* + શુદ્ધ pure *fr* શુ
to purify] Impure 2 Incorrect

અ શુદ્ધિ, *s f* Impurity pollution

અ શુભ, *adj* [*S fr* + શુભ auspicious
fr શુ to appear beautiful] Inauspicious

અ.શૂર, *adj* [*S fi* + શૂર] Not brave,
wanting in bravery, cowardly

અ શેષ, *adj* [*S fi* - શેષ remainder
f શિષ્ to remain] Without a remainder,
all, whole

નદ યશોદા આદે અરોપ છ,

તેમને કરી આત્રે યોગ્ય હપદેરા છ

—દયારામ

અશોક, *s m*, [*S*] Name of a tree

અ શૌચ, *s n* [*S fi* અ not + શૌ, pu-
rity *fi* શુચિ pure] Ceremonial defilement

અ અદ્ધા, *s f* [*S fi* + અદ્ધા faith] Dis-
belief 2 Fithlessness 3 Unwillingness

અ અદ્ધા છ, *adj* [+ *S* આહુ having]
Disbelieving 2 Faithless

અશુ, *s n* [*S*] A tear

અશુ-ધારા, *s f* [+ ધારા a line, a stream,
fr ધ to hold] A succession of tears, a
flow of tears

અશુ-પાત, *s m* [*S fr* + પાત falling
fr પત to fall] Falling of tears, shedding
of tears

અશ્વેષા, *s f* [*S* આશ્વેષ] Name of the
the seventh lunar mansion, consisting of
a group of stars in the head of Hydra

અશ્વ, *s m* [*S*] A horse

અશ્વ-વાદી, *s f* [See અશ્વ+વાદી manner]
Name of a metre consisting of four lines,

each of nine *ganas* (See under અશ્વ) or
feet, viz ત, લ, ય, જ, સ, ર, ન, ટ, મ

અશ્વ-પાલ,
અશ્વ-પાલક,
અશ્વ-પાળ,
અશ્વ-પાળક, } *s m* [*S* અશ્વ-પાલ, અશ્વ-

પાલક, *fi* + વા, વશ, to protect] A horse-
keeper, a groom

અશ્વ-શાળા, *s f* [+ શાળા a hall] A stable
for horses

અશ્વ-મેધ, *s m* [+ મેધ a sacrifice] A
horse sacrifice

અશ્વિની, *s f* [*S fem* of અશ્વ a horse]
A mare 2 Name of the twenty-seventh
lunar mansion, comprising two (or three)
of the stars in the head of the Ram

અશ્વિની-કુમાર, *s n* [+ કુમાર a son, a
boy] Two physicians of the gods, born of a
nymph, who assumed the form of a mare

અષ્ટ, *adj* [*S*] Eight, 8

અષ્ટક, *s n* A collection of eight in
octal

અષ્ટ-કોણ, *s m* [+ કોણ an angle] An
octagon

અષ્ટ-ગંધ, *s n* [*fi* + ગંધ smell] A
mixture made up of eight fragrant drugs

અષ્ટ-પદી, *adj* [*S* + પદ a word, a foot]
Consisting of eight syllables, having eight
feet 2 *s f* Name of a Sanskrit poem,
otherwise known as ગીત ગોવિન્દ, composed
by the poet નૃસિંહ

અષ્ટ-મ, *adj* Fifth

અષ્ટ-મગળ, *s n* [See અષ્ટ, આઠ eight +
મગળ ફેરા, auspicious revolutions, which are
generally four in number] Remarriage
of a woman

સતોના સહિત અષ્ટમગળે ચાલે —કૃષ્ણારામ

અષ્ટમ-પદ્યમ, *adv* [See અષ્ટમ eighth +
પદ્યમ reduplication of the first part] Indis-
criminately, at random, without a fixed
rule or principle

અષ્ટ મા-સિદ્ધિ, *s f* [Popularly used for
અષ્ટમ eighth+સિદ્ધિ accomplishments, or અષ્ટ
મહા great+સિદ્ધિ] The eight supernatural
powers or capabilities, viz અભિમા મતિ, તા

મરિચા, લઘિમા, પ્રાપ્તિ, પ્રાદાન્ય, ઇગિત્વ, & વરિત્વ

Id તેને ઘેર અષ્ટનાસિદ્ધિ અને નવમા નિધિ છે
He is endowed with all the attributes of Divinity, and possessed of all the treasures of the god of wealth

અષ્ટકૃત-યોગ, *s m* [*S fr* અષ્ટ+અગ limb + યોગ] Yoga or austere devotion in its eight branches or modes, ષટ યગ, નિયમ, આસન, પ્રાણાયામ, પ્રત્યાહાર, ધ્યાન, ધારણા, and સમાધિ

અષ્ટ મી, *s f* The eighth day of each half of a lunar month

અષ્ટાક્ષરી, *adj* [*S fr* અષ્ટ eighth + અક્ષર a letter of the alphabet] Consisting of eight letters

Id અષ્ટાક્ષરી મન A spell consisting of eight syllables, viz શ્રોત્રમ શર્ણં મન The Divine Krishna is my Protector

અષ્ટાવક, *s m* [*S fr* + વક crooked] Name of an ugly saint, who was crooked in eight of his limbs 2 An ugly man or woman 3 Anything of great deformity or remarkable for its unsliapeliness

અષ્ટાદશ, *adj* [*S fr* અષ્ટ eight + દશ ten] Eighteen, 18

અષ્ટાવધાની, *adj* [*S fr* અષ્ટ + અવધાન attention *fr* અવધાન *fr* + ધા to put] A man of versatile genius

અષ્ટાત્રું, *i i* [See ષ્ટાત્રું to be troubled, or પસ્તાત્રું to repent, to be sorry] To pine away

અસરકૃત, *adj* [*S fr* અ not + સંસ્કૃત refined *fr* સ્મ well + કૃ to do] Not worked up, unadorned 2 Unrefined, uncivilized, coarse, vulgar

અસંખ્ય, *i adj* [*S fr* + સંખ્યા number *fr* સ્મ together + અખ્યા to tell] Innumerable

અસંગ, *s m* [*S fr* + સંગ company] Absence or loss of companionship 2 *adj* Lone, solitary, wanting a companion 3 That which is not fit to be associated with

અસંગત, *adj* [*S fr* + સંગત living together *fr* સ્મ together + અંગ gone *fr* ગ્ ગૌ go] Unfit unsuited 2 Improper,

inconsistent

અસંગત, તેથી લગેલું હું માનું,

વળી લગે શું નિશ્ચયનશૂન્ય ?—દયારામ

અસત્, *adj* [*S fr* અ not + સત્ being, true, *fr* અસ to be] Not existing, non-existent, 2 Untruthful, false

અસતર, Same as અન્તર

અસતી, *s f* [*S fr* અ privative + સતી a chaste woman] An unchaste woman

અસત્તા, *s f* [*S fr* અ privative + સત્ existence] Non-existence, absence 2 Absence of power or strength, weakness

અનૃત્ય, *adj* [*S fr* + નૃત્ય true] Untrue, false 2 Deceptive, illusive 3 *s n* Falsehood, untruthfulness 4 Deception, illusion

અનૃત્ય તા, *s f* Same as અનૃત્ય, 3 & 4

અનૃત્ય-વાદી, *adj* [*S fr* + વાદી speaking] Speaking a falsehood, untruthful, lying

અસદ્-ગતિ, *s f* [*S fr* + સદ્ good + ગતિ motion] An unhappy state or allotment as experienced by a creature in the next birth or state of existence, a seat in any of the lower regions, birth again on earth in a lower caste, tribe, or form of existence

અસત્, *adj* [+ સત્, સત્, good] Wicked unhol, impious

અસતુષ્ટ, *adj* [*S fr* + સતુષ્ટ satisfied] Not contented, discontented, not satisfied

અસતોષ, *s m* [*S fr* + સતોષ satisfaction] Discoritent, dissatisfaction

અસતોષી, Same as અસતુષ્ટ

અસખામ, *s m* [*Ar pl* of સમ્ અ can + ૦] Chattels, accompaniments, apparatus

અસભ્ય, *adj* [*S fr* અ not + સભ્ય polite *fr* સભા an assembly] Impolite

અસમ, *adj* [*S fr* + સમ equal] Not equal, unequal 2 That which has no equal, unequalled, matchless,

અસમર્થ, Same as અશક્ત સમર્થ

અસમર્થ, *adj* [*S fr* અ not + સમર્થ able *fr* સ્મ together + અર્થ to seek] Not strong weak 2 Unable; incompetent, disqualified

અસમાન, *adj* [*S fr* + સમાન equal *fr*

સમ together + અન્ to breathe] Same as અન્નમ.

અન્નમાન, *s m* [P આસ્મન્ *f* આસ્ a mill-stone + માન્ resembling] The sky Same as માસમાન

અન્નમાનતા, *s f* [See અન્નમાન unequal] Inequality

અન્નમાની, Same as આન્નમાની

અન્નમાની-ચુલ્લાની, *s f* [+ P કુલ્તાન્ a king] A calamity that cannot be averted, a visitation, a misfortune caused by gods in heaven or by the king ? A great change, *vis major*

અન્નઅદ્ધ, *adj* [S *fr* અ not + સમ to-gether + બદ્ધ bound *fr* બન્ધ to bind] Unconnected or incoherent (of a speech or a writing) 2 Inconsistent, lax or devious in conduct 3 Detached from, aloof

અન્નઅંબેધ, *s m* Absence of congruity or connexion 2 *adj* Same as અન્નઅદ્ધ

અન્નઅંભવ, *s m* [S *fr* અ *r*-vative + સંભવ possibility] Impossibility, improbability 2 Inconsistency, absurdity

અન્નઅંભવિત, *adj* Impossible, improbable 2 Inconsistent, absurd

અન્નઅંભાવના, *s f* Same as અન્નઅંભવ

અસર, *s f* [Ar અસર] An effect, influence, impression

Id. દવાની અસર The influence or effect of a medicine સાવણની-વખાણની અસર The influence or effect of a speech or writing અસર થવી To influence અસર કરા To produce an effect

અસર-કારક, *adj* [+કારક doing] Capable of producing an effect, efficacious

અસલ, *adj* [See below] Original 2 Ancient 3 Prime, first-rate, of the best quality

Id અસના વારાન્ Of ancient time, ancient અસવ માત્ર An article of the best quality અસણ્ Original 2 Ancient

અમ્બ, } *adj* [Ar અમ્બ origin, root]

અમ્બલી, } *adj* [Ar અમ્બ origin, root]

અમ્બાર, *s m* [P મમ્બ *fr* અન્વા = અશ્વારી

fr P અસ્ = S અશ્વા a horse + S મારીઠ mounting *fr* આ up to + રહ to grow, to mount] A horseman

અસવારી, *s f* A ride 2 An expedition 3 A procession 4 A retinue

અસહાય, *adj* [S *fr* અ privative + સહાય a companion] Having no companion, unaccompanied, alone, single-handed

અસહ, *adj* [S *fr* અ not + મ્મ that can be endured *fr* સહ to endure] Unbearable, unendurable

અસાંસ-તું, *adj* [+ સાંસ-તું breathing *fr* S શ્વાસ breath] Not quiet, active 2. Meddlesome, intrusive

અસાધીએ છેકરાં બધે,

તો હશે " નાળ કાપુ કે પુછુ ? "

Set a beggar on a horse and he'll ride to the devil

અસાચ, *adj* [+ સાચ true] Same as અસત્ય

અસત્ય, *adj* False

સામળ હહે, મૂઠ મમતા કરે,

એવા મરીર અસાધને —સામળ

અસાધારણ, *adj* [S *fr* + સાધારણ common] Uncommon, extraordinary

અસાધુ, *adj* [S *fr* અ + સાધુ good *fr* સાધ્ to accomplish] Not good

અસાધ્ય, *adj* Impossible of accomplishment 2 Incurable (of a disease)

અસામણ, Same as એસામણ

અસામાન્ય, [S *fr* અ privative + સામાન્ય common] Same as અસાધારણ

અસાર, *adj* [S *fr* + સાર essence] Having no essence, worthless

અસામી, Same as આસામી

અસાવધ, *adj* [S અ not + સાવધ attention *fr* સ with + અવધાન attention *fr* અવ down + ધા to put] Careless, heedless

અસાવરી, *s f* [S આજ્ઞા directions + પુરત્ to fill] A particular musical mode (રાગિણી)

અસાવડું, Same as એસાવડું

અસાધાય, *s m* [S *f*, અ privative + સાધાય help] Absence of help, helpless-ness

અસાધિયે, *s m* Medicinal seeds

અસિ, *s m* [*S*] A sword
અ સિત, *adj* [*S fr* અ privative + સિત
white] Not white, black
ચદ્રમા ચિત્ર અસિત ગિરિધર, પ્રભુ, માનું દયન કિરોરે

—ગિરિધર.

અ-સિન્ધ, *adj* [*S fr* + સિન્ધ accomplish
ed, ready] Not accomplished, incom-
plete 2 Not ready

અશિ-ક્ષતા, *s f* [+ ક્ષતા a creeper] The
blade of a sword

અસીલ, *adj* [*Ar* અસીલ] Noble, mild
2 *s m* A client

અ-સીઝું, Same as ઓ-સીઝું.

અમુ, *adj* [*S* અમુ *fr* અમુ this + અમુ
like *Of* Mar અમુ] Like this, such

અમુ, *s m* [*S*] Breath, life, spirit 2
The five vital breaths or life-winds in the
body

અમુ નિ સત્ત્વે શુ દુરભુ યશ આદિ સદુ વને

—પ્રેમાનંદ

અ-મુખ, *s n* [*S fr* અ not + મુખ
happiness] Uncasiness 2 Disease

અ-મુખી, *adj* Unhappy, not at ease,
uneasy

અમુર, *s m* [*S fr* અમુ life] A life,
an evil spirit, a demon

અમુર, *s r* [*S* અમુર evening twilight
fr અમુ up, gone, + મુર = સૂર્ય the sun *Of*
Mar અમુર] Delay, lateness

અમુરી, *s f* [*Fem* of અમુર a demon.]
A female demon

અમુઝા, *adj* [*See* અમુર delay] Late
long after the proper time

અસે-મસે, *adv* [અસે redup of મસે
instr of મસ *fr* મસ a pretext] Under a
pretext, with false but plausible reasons,
without giving out the real cause

અસ્ત, *s m n* [*S fr* અસ્ત thrown *fr*
અસ્ત to throw] Setting (of a star)

અસ્ત-માન, *adj* [*S* અસ્તમાન *fr* અસ્ત
setting] Setting (as of a star) 2 Decline

અ સ્તર, *s n* [*S* અ સ્તર upto, all over, + સ્તર
to cover] In this word અ is a corruption of
S અ] Lining, a covering 2 An inside
lining, a covering from inside

અસ્તરિફું, *s n* [*Eng* Sterling] A
gold coin

અસ્તરી, Same as અસ્તરી,

અસ્તારી, *s f* [*Same* અસ્ત evening, end-
ing] The first of the three divisions of a
કુપદ (a mode in music), the second being
અન્તર, and the third આશિંગ

અસ્તાચલ, *s m* [*See* અસ્ત + અચલ a
mountain *fr* અ not + ચલ to walk.] The
western mountain, behind which the sun
sets

અસ્તિ, *s f* } [*S fr* અસ્તિ is, exists,
અસ્તિ-ત્વ, *s n* } *fr* અસ્તિ to exist ત્વ + અસ્તિ suffix] Existence,
being

અસ્તુ, *conj* [*S* અસ્તુ let it be *fr* અસ્તિ]
Be it so, may be, leaving it aside 2
Amen

અસ્તો-વ્યસ્ત, *adj* [*S* અસ્ત-વ્યસ્ત *fr*
અસ્ત thrown + વ્યસ્ત thrown about] Lying
about in confusion, in a litter or jumble,
disordered, deranged (of things or affairs)

અસ્ત્ર, *s n* [*S fr* અસ્ત્ર to throw] An
enchanted weapon, a missile, an arrow

અસ્ત્રી, Same as સ્ત્રી.

અસ્ત્રી, *s f* An instrument for smooth-
ing and ironing 2 Act of ironing clothes

અસ્ત્રો, *s m* [*P* અસ્ત્ર *fr* અસ્ત્રદંત to
shave] A razor

અ સ્થાયી, *adj* [*S fr* અ privative +
સ્થાયી standing] Not permanent, transitory;
perishable

અસ્થિ, *s n* [*S*] A bone

અ-સ્થિર, *adj* [*S fr* અ not + સ્થિર fixed,
steady, *fr* સ્થા to stand] Unsteady, infirm

અ-સ્નાત, *adj* [*S fr* અ not + સ્નાત
bathed *fr* સ્ના to bathe] Not bathed, un-
bathed

અ સ્નાન, *s n* [*S* સ્નાન *fr* સ્ના to bathe
In this word અ is prefixed for the sake of
euphony] Bath

અ સ્વસ્થ, *adj* [*S fr* અ not + સ્વસ્થ
at ease] Not at ease, restless, anxious

અસ્વાર, Same as અસવાર

અસ્વારી, Same as અસવારી

અહં-કાર, *s m* [*S fr* અહમ્ I + કાર a suffix showing the sound] Selfishness
2 Pride, arrogance, vanity 3 Self consciousness 4 Assertion or assurance of personality

Id અહકાર કરવો-રાખવો To be proud
Prov અહકારે ભલ ભલાના માન મુઠાવેલા છે
= અહંકાર તો રાત્ર રાવણુનો એ રહ્યો નથી Pride
will have a fall

અહકાર ને રાવણે ખૂબ રાખ્યો,
ચઢી ચોટમા ચોતનો સ્વાદ ચાખ્યો } Such as
boast, must fail much

અહં-કારી, *adj* Proud, vain, self-conceited.

અહં-કૃતિ, *s f* [*S fi* + કૃતિ doing]
Same as અહં-કાર

અહં-તા, *s f* [*S fi* + તા abs suffix]
Conceit, opinionativeness, egotism See
અહં-પણું, અહં-કાર, અહં-કૃતિ, અહં-ભાવ,
અહં-ચુદ્ધિ, અહં-મતિ

અહં-પદ, *s n* [*S* + પદ a word] Self
affirmation, assertion of personality or of
distinct subsistence

અહં-ચુદ્ધિ, *s f* [*S fi* + ચુદ્ધિ] }
અહં-ભાવ, *s m* [*S fi* + ભાવ] } See અહં-કાર
અહં-મતિ, *s f* [*S fr* + મતિ] }

અહમ્, *pron 1st pers* [*S*] I

અહર, } *s m* [*S* અહર, અહર] A day
અહર, }
એક અહર મૂળવશ થઈને, પડ્યો ધરણી મુખ શીલુ
—દયારામ

અહમેવ, *s m* [*S fr* એવ only] Same
as અહં-કાર

અહનિશ, *adv* [*S fr* અહર day + નિશ
night] Day and night

અહહ, *interj* [*S*] Oh!

અહિ, Same as અહિયા

અહિ, *s m* [*S*] A serpent

અહિત, *s n* [*S fi* અ not + હિત
benefit] Not a benefit, an injury

અહિયા, *adv* [*S* અહિમ્, અહિમ્, in this
fr હમ્ this] Here, at this place

અહિસા, *s f* [*S fi* અ not + હિસા kill
ing *fr* હિન્ to kill.] Abstaining from the
taking of life, not killing

અહીં, Same as અહિ આ

અહીં-કણ, } [+ હે near] Towards this
અહીં-કણ, }

હકિન થયા, તો, કયાથી આવે, અહીંકર યાત્રન વીર
—ભાલુ

અહીં-તહીં, *adv* [+ Guy તહીં there]
Here and there

અહિ-થી, *adv* Hence, from this place
અહીંજા, [*S* અહના now *Of* હમણા] Now,
at present

અહો, *interj* [*S*] Oh!

અહો નિશ, Same as અહનિશ

અહો-રાત્ર, *adv* [*S* અહર day + રાત્રિ night]
Day and night

અબહ, Same as અબાહ

અ-બાબા-મહું, *adv* [*S* અ not + મહું to
see + મહું *adv* suffix] Unfavourable, dis-
agreeable

અ-બાહું, *adv* [*S* અ not + ભૂ, હાગ-હ,
to touch See અ-હગ] Unconnected, distant,
that which does not touch 2 *s n* The
monthly course, menstruation (during
which period the woman sits apart and
does not touch anything in the house)

અ બગે રૂ, Same as અ-બહું,

અબાતી, *s f* [See હગ a plough] (In
Farming) A blunt iron blade, fixed to one
of the ends of a stick with which bullocks
are goaded while ploughing a field, and
used for clearing the plough share of mud

અબાતો, *s m* [*S* અલક્ક] Lac dye

અબાહા હું, *v r* [See અહાહું sweet balls
made of અહા taken for restoring the
strength] To be overworked, to be ex-
hausted, to be tired

અ-બાપ,

અ બાવિ-હું, } *adv* [*S* આ intensive + ભૂ
to speak See આ-વાપ] Talkative, tiresome
in talking 2 Prankish, mischievous

અબાતી, *s f* [*S* આહ] Name of a root

અબસા હું, *adv* [Past participle of અજ-
સા-તુ to be lazy] Become lazy 2 Tired 3
Given up, stopped

અબસા વણ, *v t* [Caus of અજસા-તુ to
be lazy] To make lazy 2 To give up, to
stop

અળસાનું, *v* ૧ [See આળસ laziness]
 1 To be lazy 2 To be given up or stopped
 ગુણ ને અવગુણ આ તો અળસાવા
 વાદ્યને મુને સમજાવી ના —સોસોલગત
 અળસિયુ, *s* *n* [S અલસ dull] An
 earthworm
 અળસી, *s* *f* [S અલસ] Linseed 2
 Same as અળસી
 અળસીયું, *s* *n* Linseed oil
 અળસ, } *s* *f* [S આલે a bee See ઈ-
 અળસ, }

મળ, એળ] Prickly heat

આળાવો, *s* *m* [S અ-લામ not a gain,
 an injury, *f* અ privative + લામ, લાવો,
 gain] The noose of a rope with which a
 man is hanged (Used in the Hālār Prānt)

અળાવો, *s* *m* [S આ all around, on all
 sides + લામ gain] An obligation (Used
 in the districts west of the Sābarmatī)

અળુ-ખડા, *s* *n* *pl* Same as અડુ-ખડા.

આ

આ, The second letter of the alphabet
 આ, *pron* [S અમ્ *fr* હરે] This, these
 Prov આ પાર કે જેવે પાર To be or not to
 be, that is the question

આ, *prep* [S] Near, towards, from
 or on all sides, all around 2 (With verbs
 of motion, taking, carrying, &c) The re-
 verse of the action 3 Intensity 4 The
 limit from which 5 The limit to which 6
 (With adjectives) Diminution a little

આઉમ, *s* *m* [Eng Ounce] An ounce,
 1 oz

આઉ, *interj* [S ઔમ્ yes, agreed] Yes,
 agreed 2 That will do, enough See હાઉ

આક, *s* *m* [See આ a mark] A
 number, numeration, 2 A multiple men-
 table 3 Valuation 4 The axle of a wheel
 5 Same as આક-ચાળણી

Id આ કરો-પાડવો-માડવો To make an
 estimate of the value of આક ચાળેલો લોટ
 Flour refined with a fine sieve

આક-ચાળણી, *s* *f* [+ ચાળણી a sieve]
 A fine sieve

આક ડો, } *s* *f* A hook 2 A grudge 3
 આક ડી, }
 1 Gripes 4 Cramps 5 Spasms

Id આકી દેવી To shut (a door) with
 a hook પેટમા આકી રાખવી To entertain a

grudge આકી આવવી To have cramps
 મહી નાર દેરો દેરો, હેરો મન આકી

—વર્ણન.

આક-ડી-યુ, *s* *n* A hook fixed to a
 window frame to keep the shutters open

આક ડો, *s* *m* A figure, a symbol re-
 presenting a number, a digit 2 A large
 hook 3 The sting (of a scorpion) 4 A
 faug 5 Pride or insolence (of youth,
 power, &c), temper

Id તેણે તેને આ આકી ભણાવ્યા He taught
 him a good deal તેનો આકડો કાપક રંગ પડ્યો
 He became somewhat subdued આકડો માર-
 વો *posting* નાકડો પાડવો To fix the amount
 આકડો અક્ષર ને અક્ષર રાખવો = આકડો ઉઘો
 ન ઉઘો રાખવો To be haughty, to be proud.
 આકડો પાડવો-મડવો To settle a disputed
 account (as arbitrator) આકડો અક્ષર રાખવો
 To leave the total of an account unsettled

આકણી, *s* *f* A ruler 2 Manner of
 ruling (a paper, &c). 3 A stanza (in a
 Guj poem)

આક ડું, *s* *n* A carpenter's tool to make
 a mark with 2 A carpenter's tool to
 bore a hole with

આક-ડું, *v* *t* To rule 2 To test, to
 appraise, to set a value on

આંકો, *s m* A mark made by cutting,
a cut made as a mark 2 An estimate
3 A limit

Id. આંકો કરવો-પાડવો To make a mark by
cutting એને ખાવાનો આંકો નથી There is no
limit to the quantity of food he eats he
is a gourmand or glutton

નિત્ય નિઝુ, પશુ તુલિ નદિ આંકો

—દયારાખ

આંકોસિ-યાં, *s n pl* [*S* અફ the body-
કુદિ side] The ribs

આંખ, *s f* [*S* અંશે] The eye 2 The
sense of sight

Id આંખ આવવી To have sore eyes
આંખ કરવી To make a sign with a move-
ment of the eye, to wink આંખ મટવી-ફેરવવી
To threaten, આંખ મળવી To have the eyes
closed in sleep, to sleep આંખે આંખ મ-
ળવી To look at each other by accident or
stealthily 2 To look at each other with
affection, આંખ મટમટાવવી To goggle આંખ
મારવી To ogle, to glance આંખ ઘેરવી To
act in a way to avoid the notice of an-
other person આંખ કરવી-રાંદી થવી To be
satisfied or pleased by looking at, to
look at with admiration આંખ કરી જવી
to die આંખ દુખવી To have sore eyes
See આંખ આવવી આંખ કુટવી To lose the
eyesight 2 To be thoughtless 3 To
be careless about આંખ કુટેલ Thought-
less આંખમા કુટું પડતું To have cataract in
the eye આંખમા ઝેર વરસતું-હોતું To scowl, to
look sour, sullen, severe, or angry, to look
gloomy, frowning, dark, or tempestuous
આંખમા કમળો હોવો To have a jaundiced
eye, to look at with prejudice આંખને
ધસારો-અધસારો A sign made by a move-
ment of the eye આંખ ફરકે છે The eye
throbs 2 He loses control over himself
આંખ ફરવી To roll the eye 2 To su-
perintend, to supervise આંખ ફેરવી To
look cursorily over 2 To superintend 3
To frown, to threaten, આંખ આડી થાત કરવી To
pay no attention to, to be indifferent to, to
convey at, to neglect આંખે પાટા બાધવા To

shut the eyes of, to make blind 2 To do
covert by external appearances or disguise,
to hoodwink આંખે પાટા બાંધીને ફરતું to go
about or act blindly, inattentively, or
absent mindedly એ આંખે લેઈને ચાલતું To
go about or behave oneself with cir-
cumpection or discrimination, weighing
arguments on both sides of a question નીચી
આંખે લેતું To look at minutely આંખ ફાટવી To
throw off restraints આંખ તણિયાર ફરતું To
be regardless of all considerations એની
આંખ લાલચોળ થઈ ગઈ છે એની આંખમા તો લો
હી વરસી રહ્યું છે He is excited and may com-
mit murder ઘોલકું આંખ થવી To have
pale or consumptive eyes, તે મને આંખના
પાટા નેવો (સમાન) છે I do not like to see
him તે તો મારી આંખની કીટી સમાન છે I like to
be looking at him. 2 His sight is pleasing
to me 3 He is dear to me એની આંખ તરડો
ગઈ છે He has bleary eyes આંખનાહીને લેતું To
look at with strained eyes કાઢી આંખ લેતું To
look askance at મીઠી આંખે લેતું To look at with
affection or favour વરી આંખે લેતું To look at
with disfavour ખારેલી આંખે લેતું To look at
with envy, to have a grudge against પરીથી
આંખે Lit poisonous eyes, hence, eyes betray-
ing an intention to kill આંખે લેવાયું ઝેર છે We
feel disgust at a polluted thing, only when
we see or know that it is polluted આંખે લે-
રાને હવે તો આંખે આવી This boy has grown
impatient of restraint, and wishes to be free
આંખ હથડી-આંખ હથડીને લેતું To see clearly
and with care 2 To look at from all points
of view, to take all the circumstances of a
case into consideration એકવી આંખે-નરી
આંખે With the naked eye આંખો ચડાઈ દીધી
Showed the whites of his eyes, rolled his
eyes 2 Listened with indifference or
without interest હસીને આંખે બાંહે એવત Pleas-
ing to the eye રોરડીની આંખ The buds of the
sugar-cane આંખ હઠી To have sore eyes
આંખ હચી કરવી To look at 2 To confront,
to resist or oppose boldly આંખ ચોંટી થવી To
look at each other at the same time આંખ
ખસેડવી To be inattentive to આંખ ચાલવી To

make a sign with a movement of the eyes
 આખ ચાળી જવી To look at with a frown 2
 'To be tempted to commit a wrong act (at
 the sight of something) આખ ચેળીને રહેવું
 'To be sorry when one is unable to
 gain one's object after a vain attempt
 એની આખો માત્ર તગતગે છે He is so pulled
 down by his sickness that he can only
 move his eyes આખ તરવી To be restless
 (of the eyes) 2 To lose consciousness આખો
 ઢાંચી નાખવી To cause to lose consciousness
 by making the eyes restless 2 To beat
 one severely, till one loses one's conscious-
 ness આખ તળે આવવું To be noticed by આખ
 ફગાઈ જવી To die આખ જતાવવી-દેખાડવી To
 frown upon, to threaten by frowning upon
 આખ નિકળી પડવી To be jealous of આખ ફે-
 કવી To look at આખ ફેડવી To set the eyes
 intently on આખ ભરવી To be filled with
 tears (of the eyes) આખ ભરાઈ જવી To shed
 tears of joy, to look at with admiration
 આખ ભારે પડી To be heavy with sleep (of
 the eyes), to be inclined to sleep 2 To have
 symptoms of the eyes growing sore 3
 To be jealous આખ માત્રી To look at with
 attention or interest આખ મિચવી To shut
 the eyes આખો મિચીને Thoughtlessly આખો
 મિચીને વિચાર કરવો To contemplate coolly
 and with concentration of the mind -કપર
 આખ રાખવી To have an eye upon, to super-
 intend -કપર આખ ઢોવી To take an interest
 in, to look upon with favour આખ કાચુ
 Weakness of sight, weak sight એની આખ
 મા અમી છે He looks upon all with kindness
 આખમા આગળીઓ ધાવવી To cause to escape
 the notice of 2 To deceive આખમા આજુ
 'To anoint the eyes 2 To deceive 3 To
 put out of countenance, to put to shame
 આખમા આખો = આખે ચડવું To draw upon
 oneself the jealousy of others આખમા કરગર
 આવવી To be jealous આખમા ફૂંકા પડવા
 To have deep sunken eyes owing to hun-
 ger આખમા ખુત્તર આવવી To have murderous
 eyes આખમા ખુત્તર-આવવું-સારાવું To be thorns
 in the eyes of 2 To be an object of envy

આખમા તડકડિયા પડવા To have a lancinating
 pain in the eyes 2 To have ill feeling
 towards આખમા ધૂળ નાખવી To throw dust
 in the eyes of, to deceive આખમા પાણી
 આવવું To be filled with tears (of the eyes),
 to shed tears 2 To weep bitterly 3
 To feel pity આખમા ભરીઓ રમવી To have
 quick or sharp eyes આખમા મીઠું (ચરચુ, ચાઈ)
 નાખવું-આજુ-સારું To torment, to put to
 torture 2 To put to shame, to disrespect
 3 To deceive આખમા ભરેર આવવી To be inclin-
 ed to be idle, owing to sleep, intoxication,
 &c આખમા સનિશ્ચર દોવો To have a tendency
 to do harm to others આખમાયી કાળા કાઢી
 જવા To rob one in one's presence આખે અ-
 ધારી બાધવી To deceive by misrepresen-
 tations 2 To lose one's wits આખે તળાવ
 (પાણીયારા) બાધવા To shed tears on trifling
 grounds આખો ઉચી કરાવવી To make impa-
 tient 2 To give unbearable pain to આખો
 ઉચી ચઢી જવી To be excited આખો ઉચી જવી
 રહેવી = આખો બોચાચો જવી To be proud

Prov આખ નિચાઈ, અને નગરી દુરાઈ Death's
 day is Doomsday After me the deluge
 આખ કાણી કરવી, પણ દિશા કાણી ન કરવી If you
 would enjoy the fruit, pluck not the blos-
 som આખ ને કાન વચ્ચે ચાર આગળનો ફેર All
 that we hear, is not true આખની દીડી, તે
 ખરી Seeing is believing આખો મિચીએ, તે
 સદા અધાર Once neglected, is lost for ever
 આખે આધોળો, પણ પૈસાનો પુરો Nothing is
 bold as a blind man આખે ગાય, ને મોઢે લન-
 વાય He can learn Grammar, if a camel can
 learn Grammar આખની ગરજ પાપણું સારવાની
 છે? Every man is to be trusted in his own
 art Every reed will not make a pipe બે
 આખની સરખ Out of sight, out of mind આખને
 ગમે, તે મોઢને ગમે The heart likes what the
 eyes like આખ પુટે, ત્યાં પાપણું ને ક્યા રહીએ? Who
 would care for a part, when the whole is
 in danger? આખ બે, ને ભેટુ દહાડા The same
 man has to do his work every day આખમા
 રજ સમાય, તે હિસાબમા પાંચ રચાય A good
 accountant will not ignore the least item,
 nor will the eve ignore the existence of

the least eye-sore આખ સમાન તેજ નહિ, અને પેટે સમાન ફળ (સતાન) નહિ There is no light to a blind man, and no enjoyment to a childless man

આખ-આંદો, *s m* [+ આંદો a mark on the forehead] A small metallic circle shining like an eye, stuck on the face of young women on festive occasions

આખ-એરી, *s f* [+ એરી theft] The turning of the eye away from what one does not wish to notice 2 The overlooking of what one may have seen, but would rather not remark upon *Of* અખાડ કરવા

આખ હ દી, } Same as આખ (Used in speaking of the eye with affection or fondness)
આખ હી, }
આખ હ દી, }

આખ-વાણુ, Same as આખ્યાણુ

આખની-આડ, *s f* [+ આડ] A particular trick in the game of ગિદ્દી દરો

આખ-કુટા-મણી, *s f* [+ કુટ to split] Name of a medicinal plant, otherwise called છટ વાણી

આખ-મિચકારો, *s m* [+ મિચકારો twinkling] The twinkling of the eye 2 A sign made with a motion of the eye

આખ-મિચા-મણી, *s n pl* } [+ મિચ to close]
આખ-મિચા મણી, *s f* } A game for children, generally known as આખળી ખિસકેલી (Used in the Petlād Prānt)

આખિયા, *s n pl* A swoor, a fainting fit 2 A threat administered with a stare

Id. આખિયા આવવા To be attacked by a fainting fit આખિયા કાઢવા To threaten with a stare of the eye

આખ્યાણુ, } *adj* Having eyes 2 Having prominent or beautiful eyes
આખ વાણુ, }

આગ, Same as અંગ a limb

આંગ હ, *s f* Valuables despatched under safe keeping

આગડિ યે, *s m* The person employed to carry valuables from place to place

આગ-હી, *s f* A kind of overcoat

આગણુ, }
આગણિ-યુ, } *s n* [S અગ્ન] A court-
આંગણુ, }

yard, an open space about a house

Id. આગણુ ફડી નવું To be childless 2 To be ruined આગણુ ધરી નાખવું To be worn out (of the courtyard of a house, by the frequent coming and going of many persons) 2 To have many persons paying frequent visits

આગણુ હું, *s n* Sweeping and cleaning the courtyard

હું તેા તુજ પાખે ધર આગણુ કરી દુતી રે

—દયારામ

આગ-મળ, *s n* [S અગ્ન a limb + મળ strength.] Physical strength

આગ-મણુ, *s n* [See આગ fire] A place in the front of a hearth, where the fire is extinguished

આગ દી, *s f* }
આગ હી, *s n* } [See આગ, અગ a limb]

A small coat for an infant

Id. આગલા ટેળી કરવા To present a new born child with a coat, a cap and ornaments

આગળ, *s n* [S અંગુલ a finger] The breadth of a finger, a measure of about one inch

આગળ-તોડો, *s m* [+ તોડ to cut] A worm found in water, which sticks to the finger

આગણિ-યું, *adj* (A child) Accompanying its mother at the time of her remarriage to her new husband's house 2 *s n* A father's step-child

આગળી, *s f* } A finger
આગણુ, *s n* }

Id. આગળી કરવી To point out with the finger 2 To expose a wrong doer, to put to shame 3 To excite to do mischief, to abet આગળી આપવી To give a helping hand, to help આગળી યુપવી To have one's own way, to get access to આગળીનાં વેદાં કપર = આગળીને ટેરે On one's fingers' tips, ready for use, easily counted આગળીને ટેરે

નચાવતુ To twist a person round one's finger 2 To handle a person at one's own will આગળી ઉપરાખતુ To keep near oneself 2 Not to lose sight of 3 To fondle (of a child) આગળા કરડના To be disappointed 4 To be disappointed આગળા કરી પાઈએ તેવુ સ્વાદિષ્ટ Very palatable (of food) આગળી ઉચી કરી To declare oneself unable to continue the game, hence, to declare oneself unable or insolent આગળી બતાવી To threaten to beat 2 To refuse to give

Prov આગળા ચાટે કાંઈ પેટ ભરાય ? Can trifles satisfy your wants ? આગળી આપે, તે પહેલે વળે If you give an inch, he will take an ell આગળીથી નખ વેગળા એવા વેગળા Heterogeneous natures never agree આગળી બતાવવાતુ પણ પુણ્ય છે There is merit even in pointing out the best way આગળી મૂઝી પામશે ન થાય Do not give weight to trifles, &c Do not make a mountain of a molehill

આગળી યાત, Same as આગળિ યું

આગી, s f [See આગ, અગ, a lin b, આગલી a small coat] A coat presented at a wedding to the bride-groom by his maternal uncle 2 A picture of a goddess 3 A coating of oil, &c, on the body of an image of a god (generally હનુમાન, the monkey god) 4 A column of dust raised by the wind

Id માતાને આગી ચડાવરી To set up a picture in honour of a goddess હનુમાનની આગી ઉતારી To take off the coating of oil, &c from the image of Hanumān આકાશમા આગી ચડે છે A cloud of dust rises to the sky

આય, } s f [S અગ્નિ fire] A blaze, heat

નરકકુડની અખડ આયનો કેમ કડ ઉચ્ચાર ?

—દયારામ

2 Splendour, dignity, valour, heroism સંગે જવાય ન સેઈ ઉસય, તે મહાપુરુષની આય

—દયારામ

3 Terror, oppression

બહાર ગમ્યા બીલ યોહને, ધરમા ગયા જશ પાચ,

તેરી એકાંતે તારણી, અધિકી દીધી આય

—સામગળાટ

4 Injury

Id આય આપવી To heat આય કાગલી To be heated હુ તને કની આય ખાવવા દેશ નહિ-કાગવા દેશ નહિ I will not allow any injury to be done to you, I will protect you from all kinds of danger આય દેવી To terrify, to threaten

આય છી, s f [See આયકો, આયકો] A fit, convulsions

આય કો, Same as આયકો

Id આયકો ખાતો To shrink from, to hesitate

આય-છી, s f Hesitation in talking talking with hesitation 2 The habit of repeating words in talking, the habit of repeating particular words in talking 3 That portion of a song, which is often repeated, such as અસ્તાઈ, મોહારો, and ટેક

આયળ, s m [S અચ્છલ ends of a garment, skirts] The udder, the teat

Id આયળ કરે છે The teat drops milk આયળ ફરે છે The teat is sore

આયળ વાળું, adj Having an udder

Id આયળવાળા યાગી Mammalia

આય, s f [See આયુ દિન] Dimness (of the sight)

આય છી, See આય ન 2 Deception

આય છી, s f [S અન્ન ન black pigment for the eye f અન્ન to anoint] A sty on the eyelid

આય વુ, v t To paint the eyes with collyrium 2 To deceive 3 To eclipse

Id આય નાખતુ To impress favourably, to give satisfaction 2 To deceive

Prov આય પામે, પણ દેખી ન પામે A man would fain yield when he is obliged to do so, but would not voluntarily make a gift in charity આય સહેવાય, પણ કુટી ન સહેવાય One can put up with a polite lie, but not with a direct insult કાળી ચાદરના આન્યા, તે ન ભય ગાન્યા A man who has passed through an ordeal has nothing to fear from

આનિયુ, s n Ad. sense in barley stalks
2 Ruin, loss

આટ, s f [S અન્ન turning round, a
whirlpool See આ-વર્તન] A knot or noose
in thread 2 A grudge 3 A characteristic,
a confirmed habit, reputation, reputation
for honesty 4 Skill, skill in manual work
5 Reach, compass 6 Fluently or ease in
writing or speaking

Id આટે ચઢવું To be easily wielded or
managed ૧૦ યદાચયુ Te attempt to get
mastery in તેની આટ સારી છે He has a good
reputation આટમા લાવવું To get the mastery
of તેની બોલવાની આટ સારી છે He can talk
fluently

આંઝણી, See વાંઝણી (used for euphemy)

આટણુ, s n [S આર્તન ન turning round
f ધા intens + ધ્રુવ to turn] A sore on the
skin 2 Corns

Id આટણુ પડવું To have corns

આટડુ, v ૨ To aim at

આટી, s f [See આટ, આટણુ] A skein of
thread 2 A knot in thread 3 A grudge

Id આટી ફાટવી To spin cotton, &c, in-
to a skein આટી લગાવવી-મારવી To put a
noose round, to entrap મનમા આટી રાખવી
to entertain a grudge સુતરની આટી A skein
of thread આટીમા લેવું-નાખવું To catch a
person in the meshes of one's own plans

આટી-ફુંટી, s f [+ ફુંટી agitating fr
ધ્રુવ to agitate] Intricacy, complications,
difficulties, a difficult situation

Id આટીધુડીનો વખત A time of complica-
tions 2 A critical time

આટી-ફેટી, s f [+મટી redup of આટી]
A play for children

આટે-ટપ્પા, s m pl [+ ટપ્પો tripping
fr ટપવું to trip, to leap] A particular
trick in the game at marbles

આટો, s m [See આ-વર્તન આ-વર્તિ]
A turn, a twist 2 A grudge

કાણે નમન વેર દુરુ જે, મનમા ગપ્પો આટો

—સંજ્ઞારામ

Id આટો ખાંચો-દેવો-મારવો-લેવો To take a
turn, to walk about આટો રાખવો To enter-

tain a grudge

આણું, See આણું-કું to bring

આણું, See આણું bringing

આડું, } s m [S અન્ન] The testicles
આડિયો, }

આતર ડી, s f] [S અન્ન f અન્ન to bind]

આતર-કું, s n] [S અન્ન f અન્ન to bind]

The entrails 2 The heart

Id આતર ડી દાઝી-બળવી To sympathize,
to feel pity for આતર ડી બાળવી To give pain
to આતર ડી ઠારવી To give peace to the mind
of આતર ડીની માયા Sincere affection આતર
ડીની દાઝ Sincere sympathy

આતર કું, v t [See અન્ન a curtain fr
અન્ન between + કું to go] To partition
2 To encompass

Id આતરની ધજી To take a cross cut and
stop the way of

આતર સિયો, } s m [આતરો division+
આતર મિયો, }
સીવવું to sew] A superfluous portion of a
garment sewn up to make it fit

આતરી, s f [See આતર ડી] The un-
woven thread at the ends of a piece of
cloth 2 A moth which eats away woollen
cloth

આતરે, adv [See આતરો, or અતર dis-
tance] At the distance of (days, yards,
&c), at an interval of

આંતરે-આંતરે adv At intervals

આંતરો, s m [S અંતર અન્ન intervention]
A division, a partition 2 A distance, an in-
terval 3 The second part of a કુપદ, the first
part being અંતર, and the third અંતર

Id આંતરો-ભરી લેવો-ભરવો To set up a
partition between આંતરો ગપ્પો To pre-
serve a distance between (friends), to be
reserved, not to open the heart to (a
friend)

આંધળિયું, s n [See આંધળું blind]
Blindness 2 Thoughtlessness

Id આંધળિયા કરવા To undertake a work
blindly, to pay no attention to consequen-
ces, to be rash 2 To throw oneself head-
long or thoughtlessly into a business

આધિગિયો-પોટ્ટો, *s m* [+ પોટ્ટો, પોરિયો, a boy] A game for children, generally known as આવળી ખસકોલી (Used in the Gohelwād Prānt)

આંવળી-ખસકોલી, *s f* [+ ખસકોલી a squirrel] A play for children, blind man's buff

આંધળી-આંધળી, } *s f* [+ આંધળી, આંધળી, a kind of serpent having two mouths] A blind snake having a mouth at each end

આંધળી-પીપળી, *s* [+ પીપળ a pipul tree] A play for children, generally known as આંધ-પીપળી (Used in the Barodā and Sankhedā districts)

આંધ-હું *adj* [S અંધ] Blind 2 *s n* hole

Id આંધળુ ગુમડું (Lit) A blind ulcer, an ulcer which is hard and shows no signs of opening આંધળા પાટા ચાપવા To deceive by misrepresentations આંધળાની આખ Very useful 2 Very dear આંધળાને સુતે એવું Such as even a blind person may see 2 Very bold and clear (of writing) 3 Clear, plain આંધળી ગાય A harmless person આંધળુ વાનું A body of thoughtless persons આંધળો ધવો A business in which profit or loss cannot be foreseen 2 A profitless business

Prov આંધળામા કાણો રાજ્યો A figure among ciphers Every cock is proud on his own dung-hill A heron is a king among crows આંધળાને આરસી, ને બહેગને રાખ = આંધળા આગળ દીવો ધરવો Don't throw pearls before swine A book to a blind man signifies nothing આંધળો કહે "ભીત," ને પહેરો કહે "મશીદ" I talk of chalk, and you of cheese અંધાણી ભેડ, ખુદકા રખવાણ A blind man's wife needs to paint આંધળા ખરચનું અતકાળે મરવાયુ An extravagant man is sure to end in insolvency આંધળાના પૈસા કુતરા ખાય, ને પાંખીનો ગાય અકારતલય A cheating player never thrives આંધળાની એક આખ A man blinded by passion cares nothing but his object આંધળા કાંઈ જાણતો ને પ્ર-હુતો

વળાતુ Keep company with the weak, and you will lower yourself આંધળાને હુકાકુટ મળ્યો = આંધળાને બહેડે દુકાકુટ Birds of a feather go together = A lean dog gets nothing but fleas આંધળો ગાય કે કહે A blind man can neither sing or grind આંધળાને આંધળો કહે, કહવા લાગે લેખ, પેરે પેરે પુછિયે, કેમ ગયા તારા નેણ ? Skill is more valuable than force = Never draw your dirk, when a dint will do આંધળો આખને શુ કામ રહે ? Things past may be repented, but cannot be recalled

આંધળુ-નમ, [+ ધણ, ધણ કારો] } *adj*
આંધળુ-ભીત, [+ ભીત a wall] }
Stone blind totally blind

આંધળો-પાટો, *s m* [+ પાટો a buffalo] A play for children, generally known as આંધળી-ખસકોલી (Used in the Amruch & Hilar Districts)

આંધળો-સાંતરો, *s m* [+ સાંતરો a long necked earthen vessel] A play for children, generally known as એણુ-એણુ-દીવા-એણુ (Used in the Songard Prānt)

આંધી, *s f* A whirl wind, a storm, a fog 2 Blindness

આંધ, *s f* [Inut] Panting, See આંધ-હું
આંધ-હું-આંધ-હું, *adj* [+ હું dim + આંધ હું redup] Confused Same as આંધ-હું-આંધ-હું

આંધ-હું, *v* ૨ To pant Same as આંધ-હું

આખ, Same as આંખ, *s m n*

આખ, *adj* [S આખ] Sour

આખ-ફળ, *s n*, [See આંખો + ફળ] A mango fruit

આખ-રસ, *s m* [+ રસ juice] The juice of mangoes

આંખલી, *s f* [Dh Des અંખિલિયા f S આંખિલિયા a tamarind tree] A tamarind tree 2 Fruits or pods of the tamarind

આંખલી યો, *s m* [See આંખો] A mango tree 2 [See આંખલી] The seed in a tamarind pod

આંખ-હું, *v* ૧ [See અંખા હું f S અંખા હું go towards ૧ To go towards, to reach 2 To touch

આંખા *s n pl* [See આંખો] Mango fruits ૨ Mangoes

આખા-આખા, s m [+ ૬૧૮ me] The mango-~~સાગર~~ 2 A forest in which mango goes form the principal dish

આખા-આદ, s m [S + ૬૧૮ me blossom] The mango blossom 2 A kind of fragrant tree

આખા-આદિ યુ, s m [S + ૬૧૮ a plot of ground] A place planted close with mango-trees, a mango grove

આખા-હુલેર, s f [S + ૬૧૮ turmeric] Zedoary, the root-stock of different species of *Curcuma*, a species of turmeric having a fragrant smell, like that of the mango

આખેય, s m [Dh ૬૧૮ અખેય S અખેય-જ] A religious vow, observed by Jains, to take no food in which fatty substances are present

આખો, s m [Dh ૬૧૮ અખો ~ અદ] A mango-tree 2 A play for children (used in the Petlad Prant)

Id આખો ખેડે To pluck fruit from a mango tree આખો ખેડી નાખી (Lit) 'To pluck up or root out mango-trees, b, the roots 2 To do one's worst આખો ખેડી (Lit) To take up a mango fruit 2 To take up a top while it spins on the ground, and put it on one's palm

Prov આખા આખો, ૧૫૭ આખા Delicacies are only a charge on your purse આખાની કાંડી, ને રાત્રીની નાંડી Cheap goods are dear in the long run આખાની બેઠા મૂંઝવે સારે ? Inferior things cannot serve the purpose of superior things આખે યેર ને દવાલે લેયુ, જોતે દહાડે કાંઈ ન દેયુ Hope is a good breakfast, but a bad supper

આખો યિયા, s n pl [Dh ૬૧૮ અખો S અખ, આખો, a mango] Parings of unripe mangoes salted and dried in the sun

આખો ધ, } s f [See આખો, or આખા ૪ આખો ધ, } to twist] The navel string

Id આખોઈ બેસી Dislocation or derangement of the navel string આખોઈ બેસી-દેનું આખા Restoration of the navel string to its proper place

આખડી, s f [~ અખડકા] A tanna

round tree 2 A tannard fruit

આખડી, s m The hog-pen 2 A black substance used for washing the hair of the head

આખી, s m [S અખ] The axe

આખી, s m [S અખ] A bear

Id આખી અખી-અખી-અખી To be in a hurry અખી અખી To shed tears અખી અખી To shed tears with the object of getting one's request granted અખી અખી (Lit) To wipe off another's tears, hence, to sympathize with a friend's grief

આખી-જુઝ, s f [S ~ અખી-જુઝ ~ અખી-જુઝ ~ અખી-જુઝ] His mother-in-law

આખી-જુઝ આખી, અખી-જુઝ આખી, કામ ખેડે છે આખી ને, - ૫૭૭ ૧૧ ~ આખી —, ૬૧૮

આ, mterj [Fruit] Showing rejection or contempt

આઈ, s f [૬૧૮ આઈ-આઈ-આઈ-આઈ] Mother 2 Grand mother

આઈ-જ, s f [૬૧૮ આઈ-જ આઈ-જ] Mother-in-law

Prov આઈ નર કાંઈ ને, આઈ નર આઈ ને ને આઈ His brother is battered on both sides

આઈ, s f [S આઈ d p ad nt, ૬૧૮ oneself, being understood] Obtained without trouble 2 Found ready to hand

આઈ, s m [P] Institute, usage 2 Mode of governing (Abul Fazl's "Ain Akbari" treats of the Administration of Akbar's government)

આઈ, s m n [Eng Ice] Ice

આઈ, Same as આઈ ડે

આઈ-એકડી, } s f A play for children, આઈ-કેડી, }

generally known as આઈ-એકડી-કેડી-એકડી (Used in the Dvarkā Prant)

આઈ-કેડી, s m [૬૧૮] Name of a tree or shrub

Id આઈ નરવા To pluck the seeds of a quarrel આઈ નરવા નરવા કાંઈ ને To be quarrel notwithstanding what one does to

સામે, to be quarrelled upon, to be quarrelled with

fr ફર to be] Irregular gains, casual additions to one's income 2 *adv* Depending on casual gains; having no permanent income, helpless

આકારી, *adj* Pertaining to the sky or heaven

આકારીનીંધું, *adj* (A field) Depending upon the rains for water, having no well to water it from

આકીન, *s n* [A વફીન] Trust, reliance, faith

Id આકીન રાખવું To be faithful

Prox આકીન બરા કે દવ ? Faith is everything

આકીન-દાર, *adj* [+ P દાર having] Reliant, trustful

આકુદી *s f* [Ar ચાંતી a tonic medicinal preparation, in which ચાંત, a ruby, is used] An intoxicating preparation of Bhāng

આકુળ, *adj* [S આકુ] Impatient, distressed

આકુળ-આકુળ, *adj* [See આકુળ વિદ્યુત] Bewilderd, confused

આકુત, *s n* [S આકુત intention] Information, news

કુદનપુર આલિયા રે, ઝાલિ, સખી, ને બે સુંદ, દીસ દોદેવા રે, લીમદે બરધું આકુત — પ્રેમાનંદ

આકૃતિ, *s f* [S ફર આ up to + ફ, કર-કુ, to do] A figure or diagram (in Geometry) 2 Shape, form

આક્ટ, *s m* [Eng Act] An act, a regulation; a law

આક્ટિંગ, *adj* [Eng Acting] Acting, working, in charge 2 Not permanent

આ-કર-દે, *s n* [S ફર આ up to + કર-દે, to cry] Lamentation, weeping

આ-કોષ, *s m* [S ફર + કોષ to throw] Application, study 2 Impediment, a hindrance 3 A charge of guilt, an objection

આકસિજન, *s n* [Eng Oxygen] Oxygen

આખડ-કું, *v t* [Cf રખડ-કું] To ramble, to roam

Id પડતુ આખડતુ Lying about

આખડી, *s f* A particular row

આખડ, *s f* [Ar આખર last, the end] The end 2 *adv* Ending, last, final 3 *adv* [See આખરે] At last, at length, ultimately

Id આખરનો વખત The last moment, the time of death આખર સરવાળે At length, as the result આખર સમ્ર The last year or period 2 The point of death

Prox આખર ધૂળની ધૂળ Dust thou art and to dust shalt thou return

આખર-આખર, *s f* [+ P સાર an year] The last moment

આખરે, *adv* Same as આખડ, 3, *adv* આખરે, *s m* [S અકત un wounded fr અ not + કત wounded fr કુત to wound; or S અકા a bull] A bull not castrated 2 A stout man 3 A foolish man

Prox આખરે વચે ઉઠરો છામે An ill man in office is a nuisance to the public

આખડું, *v t* [Same as આખડ to speak] To speak

આખળીયો, *s m* [ા ના intensive + અ અ-કુ to crush] A low table or stool on which bread is rolled out

આખા-આખા, *adj* [See આખુ whole + આખુ to eat] Wanting to have a large profit, grasping

આખારો, *s m* [Dh Des અક્ષય a pit for catching elephants fr S આ-કાત, See અ ખાત] Same as આખાડી pl of આખારો

આખી *s f* [See આખુ whole] The ceremony of carrying rice or corn in the hand round a man in order to remove the effects of the evil eye

આખું, *adj* [Dh Des અક્ષય unhurt fr S અ-કાત fr S અ not + કત wounded fr, કુત to wound] Whole, entire

Id આખાગામનો હાતર The worst man in the whole village આખા દાડાનો (Ironically) Unwilling to give trouble to the body, unwilling to work, eager to avoid work આખી અળીએ Unhurt, intact 2 Safely આખો ને આખો કરી ખાવો To eat away the whole (used as a threat) 2 To utter terrible threats

એ પડેદા થરે Idle all day, who begins to
in at night આખો ઘાટો મોખાન પેસે Rome
is not built in a day આખુ કાણુ સાકમા
ય ? You cannot make a mountain of a
ole hill આખી રાત દળી કુકડીમા વાળુ = આખી
1 રળી, ને ઉ ધી પાલી દળી = આખી રાત રોધ, ત્યારે
ક રોળી મોધે You sit night and day and
do nothing but bran

આખુ, *s m* [*S*] A mouse
આખુન-જી, *s m* [*Ar* માહુન a teacher +
an honorific suffix] A venerable teacher
Prov આખુનજી ઘડકી તોલેગો ? તો કહે " ને
કરના કામ " આખુનજી ગિરડી ખાગો ? તો કહે
" બિસગિરડી " He has two stomachs, one to
eat and one to work

આખુ-પાખુ, } *adv* [See આખુ whole +
આખુ-ભાખુ, }
ખુ rddup and ભાખુ to break] Half
broken

આખેટ, *s m* [*S*] Hunting
આખો-ધડી, *adv* [See આખુ entire + ધડી
moment] At every moment, frequently,
often

આખ્યા ન, *s n* [*S* *fr* આ up to + આ
tell] A tale, an account
આખ્યા-ચિકા, *s f* A story 2 A tradi-
tion

આગ, *s f* [*Dh* Doh અગ્ની *fr* *S* અગ્નિ]
Fire 2 Heat 3 Ardour

Id આગ લાગવી To take fire આગ લગાડ-
-મુકવી To set fire to આગ દેવી-મુકવી To
perform the funeral ceremony આગ ઉઠવી
a burst (of a fire) 2 To have a burning
sensation 3 To express contempt આગ
કની To be heated with anger ભાવમા
આગ લાગી છે The rates have risen very
high આગ વરસાવી To shower down fire 2
to be angry 3 To be very hot (of the
sun)

Prov આતે લગાડી ઘરખુ કરુ He sets fire
to his own house, and enjoys the fun આ-
ભાગી, ત્યારે કુતો ખેલેતો To sit at the stable-
door after the steed is stolen

આગ-ગાડી, *s f* [- *Gai* ગાડી a carriage]

આગત-સ્વાગત, *s n* } [*S* આગત come
આગતા-સ્વાગતા, *s f* }
fr આ up to + ગમ્ to go + સ્વ well + આગત]
Hospitality, entertainment of a guest

આગ-દાન, *s n* [See આગ fire + *P* દાન
holding *fr* દાનન = *S* જા to hold] A me-
talic vessel for holding burning charcoal
for the purpose of lighting cigars, &c

અગ-ગોટ, *s f* [*S* અગ્નિ fire + Eng
Boat] A steam-boat, a steamer

આગમ, *s m* [*S* *fr* આ up to + ગમ્ to
go] A sacred writing 2 The Vedas 3
The beginning 4 Arrival, coming

આગમ-અ, *adv* [See આગમી coming,
future, + અ only] Already, previously

આગમ ન, *s n* [See આગમ] Arrival,
coming, approach

આગમ-તું, *v* 1 To be ready to die, to
be desperate

આગર, Same as અગર

આગ રણ, *s f* [See આગ fire + રહેવું to
remain] The fireplace in a smithy

આગર, *s m* [See આગ fire + *S* રજ
disease, or, *S* આ intens + ગર-ગુ. ગળ-ગુ. to
drop] A disease affecting the mouth
causing a burning sensation and salivation

આગરું, *adv* [*S* અગ the front] Stand-
ing in front 2 Previous, former 3 Future
Id આગરું-પાછું (Lit) In front and in
the rear 2 On all sides

Prov આગલી દુશવણ સારી, પછી પાછલી દુશવણ
માફી An unpleasant but wholesome piece
of advice given before the commission
of an act, is better than after it, i e
Prevention is better than cure

આગ તું, *adv* [*S* અગ a limb, the body]
Belonging to oneself, exclusive, peculiar
to an individual

Id આગત સ્વાગત One's own peculiari-
ties, characteristics, idiosyncracies, or
habits

આગસ્ટ, *s m* [Eng August] The
month of August

આગળ, *adv* [See આગ previous]

In the front, before the face 2 Before, formerly 3 In the future

Id આગળ જવું-વધવું To advance, to surpass આગળ પડવું To take the lead, to become prominent આગળ આવવું To come forward 2 To come to the rescue વિદ્યા આગળ પૈસા કાંઈ હિસાબમાં નથી Wealth is of no consideration compared to Learning

Prov આગળ દોડ ને પાછળ ભેડ Hasty resolutions seldom speed well, ૨ c Haste makes waste આગળ ઓઢે, ધુનડે તાણે, તેના લક્ષણ કેવું નવ નહ્યે An honest look covereth many faults = All is not gold that glitters આગળ નઈ પાછળ પડવું Haste is waste

આગળ-નું, *adv* Pertaining to the past time 2 Future 3 Standing in front

આગળ-પાછળ, *adv* [+પાછળ *f* S વચ્ચત્ત behind] In the front and at the back 2 Round about, on all sides

આગળી, *s f* [S અગ્નિ] A door bar 2 A plaster

આગળી ઓ, } *s m* [S અગ્નિ] A wooden bar for fastening a door

આગળું, *adv* Same as આગળું 2 Standing in the front 3 Surpassing, superior to જેણે ઈશ્વર પૂજ્યા તેને સપુત્ર સ્ત્રીઓ સગી, રૂપવતી ગુણ આગળી, રૂઢી કમર રેખા રતી

—સામળભટ

આગા, *s m* [P આગો master, gentle man] Lord, master 2 A title of respect, commonly employed in addressing a Musalmān

આગામી, *adv* [S *fr* આ up to+ ગમ્ to go, See આગમ] Coming that is to come, future

આગાર, *s n* [S] A house, an abode, a residence

આગાહી, *s f* [Ar. આગાહી] Prophecy, prediction

આગિ યુ, *adv* [See આગ fire] Having fire, fiery, burning

આગિ યો, *s m* A glowworm, a firefly 2 The blister fly, the Spanish fly

આગિ યો, *s m* Same as વૈતાળ

આગે [Hind] Same as આગળ

Prov આગે આગે, ગોરખ નહે You will prosper as you proceed

આગે-તરફ, } *adv* [S અગત previous, આગે-તરફ, } former, *f* ચર્ર the front] Previous, earlier than others 2 Nearer

આગે વાન, *s n* [See આગળ in the front + S વાન, વાળો, having] A leader, a master આગે-વાની, *s f* The lead, leadership, guidance

આગે-પાછે, *s m* [See આગળ-પાછળ in the front and at the back] The fore and back part of a coat

આગ્રહ, *s m* [S *f* આ up to + ગ્રહ to take] Importunity, moral pressure, earnestness

Id આગ્રહ કરવો To speak with importunity, to press to do a thing આગ્રહ ધરવો To be in earnest, to strive hard

આગ્રહી, *adv* Importunate, solicitous, earnest

આધ-હું, *adv* [See આધુ distant] Never mind, let it be, let it alone

Id આધુ નહ્યે Let it go leave it alone આધાડો, *s m* [Hem Des આગડા *f* S અપામાર્ગ] A medicinal plant Same as અધેડો

આધાત, *s m* [S *f* આ intens + ઘાત striking *f* હન to strike] A blow, a stroke

આધુ, *adv* Distant, far off, remote

Id આધુ રાસવું-મૂંડવું To keep aside, to remove, to take away so as to make the way clear આધુ બેસવું To be in the monthly course, to be unwell (a woman) આધુ પાછુ યવું To avoid being seen, to hide oneself આધુ પાછુ કહેવું To give a false report, to misrepresent આધુ ખસવું To withdraw oneself from, in order to escape risk આધુ ઓઢવું To veil the face out of modesty 2 To be ashamed બારણું આધુ કરવું To shut the door આધુ કરવું-રાખવું To keep away, to forsake 2 To withdraw one's favour from આધુ રહેવું To remain at a distance from આધુ નધને પાછું પડવું To retract what one

To finish, to complete

આટરની, *s m* [Eng *Attorney*] An attorney

આટલાં-મા, *adv* [S एतावत् so much fi एतद् this] In this 2 In so short a time, immediately thereupon 3 Some-where here 4 In the meanwhile

આટલું, *adv* So much, this much

Prov આટલું, ત્યારે તેટલું, ગાવડો ખારો કેટલું ? Do not grieve for trifles

આટા-લૂણ, *s n* [See આટા, આટા-મણ, flour + લૂણ salt] (Lit) Flour and salt 2 Material used up without producing a palpable effect, material wasted

Prov અવગ્રહિયાને (મોડાને) ગુણ કરે, તે આટા લૂણના નય It is a waste to oblige an ungrateful person = Serve a great man, and you will know what sorrow is

આટા-પાટા, *s m* } [See પાટ breadth, આટિ-યુ-પાટિ-યુ, *s n*] }
આટ being redup of પાટ A play for children as well as for grown up men, generally known as ખાંડો-પાટ

આટિ યુ, *s n* [See આટા flour] A piece of cloth in which flour is kept

આટીયા-પાટીયા, *s n pl* A play for children, generally known as ગણુ-ગણુ-મો-ચણુ (Used in the Baroda Prant)

Id આટીયા (used for ઢાંટીયા) પાટીયા ના જવા-વાજા (Lit) Cupboards to keep food in, and dining stools, are made clean 2 There is now no food to eat and no place to eat in 3 The work is finished, there is nothing remaining to be done

આટો, *s m* [See આટા] Crushing 2 Flour

Id આટો કાઢવો To exhaust, to tire કામ કરી કરોને, મારો તે આટો નીકળી ગયો I am exhausted by the work I have been doing, I am over worked આટો બાધવો To mix water with flour and make it ready for making cakes આટો દબવો-પીસવો To do a slow and tedious work, a drudgery એના મોઢ ઉપર આટોએ ઉડતો નથી He has no energy આટા ઉડવા To be reduced to powder; to be

crushed, to be ruined આટાકુટો કરવો To be crushed to dust, to be crushed out of existence, to be completely ruined આટો ને આ-વરદા એક થવો To be completely exhausted

Prov ધરના ઊંચારી ધડી ચાટે, ને ઉપાધ્યાને આટો Charity must begin at home Nobody is nearer than one's own આટા દીવા, ને બદા માનસારી Luxury, added to weak health, makes a man peevish આટા તોલ, કીકરી જલતી હૈ To shut the stable door, after the steed is stolen આટાગા તે લૂણ કેટલું ? A drop in the ocean (કચેરોમા સંતા) આટો ને આવરદા, બે જોઈએ Those who go to law, have to waste their time and money આટો વેચી ગાજર ખાવા To buy and sell, and live by the loss

આટોપું ડું, *v t* [See આટપુંડું] To collect 2 To stop 3 To put up, to wind up

આઠ, *adv* [S અટ] Eight, (8)

Id આઠે અંગે Completely, in every way આઠે પહેર બનીસે ધડી Continuously, uninterruptedly

Prov આઠ વાર, ને નવ તેડવાર Those who enjoy themselves in Spring, have to die in Winter

આઠ-આની, *adv* [+ ચાલો a sixteenth part of a rupee] Eight out of every sixteen, fifty per cent

આઠ રો, *s m* [+ રો, રી, રૂ, dim] The figure eight, (8)

આઠ-સ, Same as અપ્ર-મી

આઠ યુ, *adv* [S અટમ] Eighth

આઠિ-યો, *s m* [See ગઠિયો] A rogue

આઠી, *s f* An ornament consisting of eight strings of gold beads, worn in the hair by women

આઠે અંગે, *adv* [Of સપ્તારંગ] (Lit) With the eight limbs of the body 2 With all heart, very carefully 3 Fully, totally એમની મરજ, તે આઠે અંગે છે —એમાનદ.

આઠે-અમ, } *adv* [S અટ eight + યામ આઠે પહેર, } and પહેર a quarter of a day, three hours] For eight periods of three hours each 2 Day and night

આઠી, *s m* The eighth year of a century

આઠીડ, *s f* [See ઘાઉં the hand + ટાં turned, shaken] Juwā obtained simply by shaking the ears, and not by cutting them off from the stall

આડ, *s f* [See આડું] A line of separation 2 Obstruction 3 Intervention 4 Obstinacy 5 A curved piece of mic-ornament used by girls and women to adorn their forehead

Id આડ આઠી To meet with an obstruction (વચ્ચે) આડ ઘાઉ ની-મુઠી To set up a partition or obstruction આડ (આડણ) કરી To be obstinate આડ ઘાઉ ની-મુઠી To give up obstinacy આડ કરી-બીજી To besmear the forehead (of a woman) with red powder

આડ-કતરા ઘા, } *ad* [+ Gu ઠાવરડ *f*.
આડ-કતરડ, }
ફટ to cut } Zig-zag, winding, mazy 2 Indirect (of a tax)

આડ-કથા, *s f* [+ કથા a story *f*. ફટ to tell] A deviation or digression from the principal subject of talk

આડ-કાંડ, *s m* [See આડું across+કાંડ, કાંડ, wood] Any kind of timber except the best, inferior kind of timber

આડ-ગોરે, *s m* [+ Gu, ગોરે a mort-gage *f*. S ગ્રહ possession *f*. ગ્રહ to catch] The act of mortgaging a thing already mortgaged

આડ-ધરેણે, *ad* [+ Gu ધરેણે in mort-gage *f*. S ગ્રહ possession *f*. ગ્રહ to catch] Same as આડ-ગોરે

આડ-ધોડી, *s m* [See આડા, અધ, a half + ધોડી a horse] A horse of a small size, a gallo way

આડ-બી, *s f* [Dh Des સતી = S વક્રાદ વચ્ચે વચ્ચે દાર કલશાયત મૂલ્ય, *f*. S સતિ a horse Or, Hem Des બોદગી = S કલકામલ a wooden latch] A small wooden stool on which bread is made

આડત, *s f* [Dh Des આડત, આડતે *f*. S આરંભ begun, See આરંભ Or, Ar આરંભ

borrowing } Agency 2 Brokerage

પ્રોવ આડતે, આ આધારણે ન વારે You must have confidence in your agent

આડી યો, *s m* An agent

આડ-પાણી, *ad* [See આડું across + પાણી inclined, slanting] Sidelong, askance 2 Indirect

આડ-સીમ, *ad* [S અટ, આડ, eight+સીમ, સીમ, thirty] Thirty eight, (38)

આડ-કાંચો, *s m* [See આડું across, in-direct, + કાંચો a claim] A cross-suit

આડ-પરો, *s m* [+ પરો a curtain] A curtain or cloth interposed 2 Cover or concealment 3 Modesty, shamefacedness

આડ-પાણી, *ad* [+ પાણી a side] On one side, not on the back, nor on the face

આડ-ફેડું, } *ad* [+ ફેડું to break-
આડ-ફેડું, }
In a back way or by a lane 2 Not by the usual way

આડેડો નવો આડી, સીમો માર્ગ મૂકી રી
—વચ્ચે.

આડ-મી, *s m* [+ મી a tie] A cross tie

આડ-ભિંત, *s f* [+ ભિંત a wall] A partition wall

આડમર, *s m* [S] 1 A covering 2 Vain pomp 3 A bed

આડ-રસ્તો, *s m* [See આડું across + રસ્તો a road] An oblique road or path

આડ ઘુ, *s m* [D' Des બોદગી = S કલકામલ a wooden latch] A piece of wood with which fibres or hair are twisted into a rope

આડ-પર, *s m* [See આડું across + પર to move] A cross beam 2 A dam to stop water from running down

આડ-સાથે, *ad* [See આડું across + સાથે a year] In every year

આડ-પોડ, *s f* } [+ પોડ folds of a
આડ-પોડિયુ, *s m* } garment] The manner of wearing the upper garment so that it covers one of the shoulders, and leaves the other uncovered

આડા-ઈ, *s f* [See આડું cross] Obstruction, waywardness

આડા-ખીલી, *s f* [See આડું or આડું છું + ખીલી a nail] An obstruction, a hindrance

આડા-મોઢું, *adv* [See આડું cross + મોઢું to speak] Speaking indirectly, lying

2 Speaking with contradiction, contradicting

આડા-મોઢું, *adv* *f* [+ મોઢું the mouth] Obstinate (of a woman)

આડિ ડું, *s n* [See આડું across, or આડું cut] A saw

આડી, *s f* A state of obstruction 2 The state of lying flat or crosswise

આડું, *adv* [Hem Des અડાડા = S વલાત્કાર violence, or Hem Des હક્ક = S નિવેશન he forbids, Cf આડું an exclusive right, power to hold a thing against any other man, See અડડ, or S અડડ turned away from, returned, turned round, *f* આડું up to + ટૂર to turn, Cf આડું] Cross, lying across, lying so as to interfere or separate 2 Irregular, indirect 3 Troublesome 4 A piece of wood placed on a side of a cart 5 The state of intervention or of lying across 6 *adv* Crossways

Id આડું પડ્યું છે The cask lies on its side બારડું વચ્ચે આડું ઉચું રહેતું To stand blocking up the doorway કમન આડા પદર દિવસ રહ્યા છે It wants fifteen days to the wedding આખા આડા કાંત કરવા To pay no attention to, to be indifferent, to neglect, to connive at આડી વાડ A side way, a by lane આડી વાડે By a side cut આડી રીતે Indirectly ટુંચેલા કામગીરી આડી ને આડી આવે છે You always cross me in such matters આડું રહીને સાંભળતું To listen stealthily, to overhear દિમાસય પર્વત વાયવ્ય ખૂણાથી ઈશાન્ય ખૂણા વચ્ચે આડો પડેલો છે The Himalayas run cross ways or slant from the North West to the North East તેમનાથી આડું આવળું જ વાયવ્ય નહિ They cannot turn aside from or go contrary to આડું વળતું To turn sideways આડીઅવળી વાતો કરવી To talk of indifferent or irrelevant matters આડું ઉણું Lengthways and breadthways આડું આવેલું Crossed બે આડા

આવેલા સામગ્રી Through the two parts that cross each other આડે આવવું To oppose, to hinder, to raise objections આડો રસ્તો -આડી વાડ (Fig) The wrong way આડા હાથ ચાલે To use dishonest means આડે હાથે કમેડતું To collect or grasp with all power or by any means fair or foul આડે હાથે મેળવવું To earn by dishonest means આડા યત્ન To lie on one's side 2 To contradict, to neglect આડે ચડતું To be obstinate આડે-આડું ઉતારવું To oppose, to act in opposition 2 To cross one's path, as an ill omen ગિલાફ આડી કતરી A cat crossed the way, hence, there was an ill omen આડો અકુશ Irksome restraining નાળા આડા અવળા વહે છે The streams wind to and fro આડી દોડે બાડું To eat ravenously આડું નેત્રું To look askance, to be ashamed of feeling, to feel shy આડું ભેડ આવડું To pass by without looking in the face આડું પાલકું To tell a lie 2 To contradict આડું ચાલવું-જવું (Fig) To go by the wrong way 2 To obstruct, to interfere આડું જવું To pass crossways (of a line) આડું દોરવું To rule (a line) crossways રસ્તા વચ્ચે આડું બેસવું To sit in the way so as to block it. આડા છબ કરવી To speak so as to prevent a person from doing a thing આડી વાટની ધૂળ Worthless આડું અવળું લેવું To scold severely આડું તેડું વેતરવું To spoil a scheme by unskilful management આડું ફેટવું To put oneself in opposition to આડો અવળો હાથ પડવો To get by dishonest means આડો હાથ કરવો To stop from doing આડો આક The utmost reach, an extreme case આડો આક વાળવો To reach the uttermost limits આડે આવવું To obstruct, to prevent

Prov પુરવના નસીબ આડું પાડે છે Nobody can say what a man can accomplish આડી રાંધ, તેની કર બી રી વાત ? There is many a slip between the cup and the lip આડે લાકડે આડો વહે Diamonds cut diamonds રીડો રહીને દુધ ન પીએ, પણ આડો રહીને મુતર પીએ An obstinate man ruins himself

આડું-અવળું, [+ અવળું opposite]
આડું-ચોડું, [+ ચોડું redup]
આડું-તેડું, [+ તેડું slanting] } *adv.*

Indirect 2 False 3 Lying across, here and there, on this side and that, or round-about

આડે-દહાડે, *adv* [+ દહાડે a day]

On a week day, as distinct from a Sunday, on a working day, as distinct from a holiday or from the Day of Rest 2 Not on the proper day

આડે દહાડે ભેર ન ફાવ્યુ, આજ હોળીનું રાત્રુ

—દયારામ

આડેડો, *s m* Obstruction, opposition

આડેડોડો-પાડેડોડો, *s m* [See પાડેડોડો a neighbour The first part is a reduplication of the second] Neighbours

આડ, *s m* [See આડક a measure] A heap

આડક, *s m n* [S] A measure of corn equal to eight pounds in weight

આડકું, *v ૨* [S આ up to + ચીકું to go] To go to graze cattle

આઢિયો, *s m* [See ઢાઢ a shop, or આઢ a heap] A merchant who keeps a large go-down of cotton

આજુ, *s f* [S આજા fr આ up to + જા to know Cf P આજ] An oath 2 A command

આહી આજુ દીધી છે અમો.

રઘુપતિ રામ દહેમા રહેલે, રે

—સીતાજીના મહિના

આજુ, *adv* [S અન્ય another] Another ચતુર્દશી અગ્રમી નાજુ છ, પચદશી કરી પ્રમાજુ છ, એ વિજુ પર્વના ડિન આજુ છ, જેના વેદ પુરાજુ વળાજુ છ

—પ્રેમાનંદ

આજુ-દાજુ, *s f* [See આજા order + દાજુ a tax] Power to command and to levy taxes, authority

Id આજુદાજુ રૂચી To be obliged to obey and pay taxes (of a territory or country)

આજુ-પાજુ, *s n* [See આનો an Anna + પાજુ fr પા a quarter + આનો] Horizontal and vertical strokes denoting annas and quarter annas (Arith)

Id આજુપાજુના અપૂર્ણ Fractions denoted and worked by horizontal and vertical strokes આજુપાજુના સરવાળા-બાદબાકી -ચુકાદાર-જાનાકાર Addition, &c, worked by

horizontal and vertical strokes denoting annas and quarters of an anna

આજુંદ, *s m* [S આનન્દ joy fr આ up to + નન્દ to rejoice] Joy, merriment 2 Satisfaction

આજુંદ-કંકણ, *s n* [S અનન્ત કદ્દળ fr અનન્ત infinite + કંકણ bracelet Cf અનન્ત-દોરો] Same as અનન્ત-દોરો

જર આજુંદ કંકણ પાણુ, એ રૂપ કુળ નળે ?

—ભાલભુ

આજુદી, *adv* Joyful, merry 2 Contented

આજુ-વુ, *v t* [S આનાતિ fr આ up to + ની to carry] To bring

આજી-કોર, }
આજી ગમ, } *adv* [Guj આજી for આની
આજી-પા, } Gen of આ this + કોર,
આજી-પાસ, } ગમ for મગ, માગ, માર્ગ,
આજી-મગ, } પાસ પાસે, by the side]

On this side 2 On the one hand

આજુ, *s n* [S આનયન the act of bringing fr આ up to + ની to carry] The invitation to a wife to leave her father's home and go to take up her abode with her husband

Id આજુ આજુ છે An invitation has been received (at a girl's father's house) from her father-in-law's house આજુ કરવું 'To invite a girl to her father-in-law's house આજુ મોકલવું To send an invitation to a girl from her father-in-law's house આજુ વાળવું To send a girl to her father-in-law's house in response to his invitation. આજુ આવવું To come in compliance with an invitation to one's (a girl's) father-in-law's house

Prov આજુ કરવા ગયો, તે વહુ ભૂલી આવ્યો To omit to do one's most important duty

આતતાયી, *adv* [S] Endeavouring to kill, desperate, felonious, intent upon committing a murder

આતપ, *s m* [S fr આ all around + તપ, તાપ, heat] Heat 2 The heat of the sun

આતપ આતપ નોય, લેયાપિ ય,

કાય જ કાય દિનાની લહે છે —પ્રેમાનંદ

આત વાર, *s m* [*S* આદિત્ય the sun + વાર a day] Sunday

Prov આતવારે પરચ્યો ને મગજવારે રાડચો
To think at night, and forget at day

આતશ, *s m* [*P*] Fire

આતશ ખાજ, *s f* [+ *P* વાજો play *f* ગાજુ playing *fr* વાજેતર to play] Fireworks

આતશ ખદેરામ, *s m* [*P* + વહરામ Name of an angel] A fire temple of the Pārshv

આત્તાજી, *s m* [See તાત father + જી, દેવ, honorific suffix] Grandfather

આતાજી, તમે ઘેર પધારો પેળે, ત્યા તમે ધાક છ,
દ્વારામનીએ લેઈ આવો, વિવાહ તણી સનક છ

—ભાલજી

આતિથ્ય, *s n* [*S f* અ તિથિ a guest *f* અ not + તિથિ a day, or, અત્ to go] Hospitality

આતુર, *adj* [*S*] Zealous, eager 2 Anxious, impatient 3 Sickly

Id આતુર સંન્યાસ A life of resignation and asceticism (abandonment of worldly pleasures and carnal affections) taken by dying Brāhmins

આતુર તા, *s f* Zeal, eagerness 2 Anxiety

આતુરી, *adj f* Eager or anxious (of a woman)

આ-તે, } [See આ this + તે that & તે
આ-તો, } but, emphatic forms of આ this] This itself, as for this

આત્મ, *s m* [*S* આત્મન્] The soul 2 Self (used as the first part of a compound)

આત્મ-ગતિ, *s f* [*S f* + ગતિ motion, destination, *fr* ગત્ to go] The destination of the soul after death, the soul's progress after death to other births, and ultimate emancipation

આત્મ-ધાત, *s m* [*S fr* + ધાત killing *fr* હત to kill] Self murder, suicide

આત્મ-ધાતી, *adj* Killing oneself, self-murdering, suicidal

Prov આત્મધાતી મહા પાપી Suicide is a great sin

આત્મ-જ, *s m* [*S fr* + જન્ to be born.]

Born of oneself, hence, a son

આત્મ-જા, *s f* A daughter

આત્મ-જ્ઞાન, *s n* [*S fr* + જ્ઞાન knowledge *fr* જ્ઞ to know] Knowledge of oneself 2 Knowledge of the soul, metaphysics

આત્મ-જ્ઞાની, *adj* Knowing the soul

આત્મ-દર્શન, *s n* [*S fr* + દર્શન sight.] Sight or knowledge about oneself, self-knowledge

આત્મ-દર્શી, *adj* Having knowledge about oneself 2 Having knowledge of the soul

આત્મ-દ્રોહી, *adj* [*S fr* + દ્રોહ enmity] Inimical or hostile to oneself

આત્મ-નિન્દા, *s f* [*S f* + નિન્દા censure *fr* નન્દ to censure] Self reproach

આત્મ-નિવેદન, *s n* [*S fr* + નિવેદન the act of informing, offering, *fr* નિ down + વિદ્ to know] Offering oneself as a living sacrifice to the Deity, esp to Kṛiṣṇa.

આત્મ-નિવેદી, *adj* One who has offered oneself as a living sacrifice to the Deity, esp to Kṛiṣṇa

આત્મ-નિષ્ઠ, *adj* [*S fr* + નિષ્ઠ devotion] Intent in contemplation upon the Deity or one's own soul. 2 Seated in the soul, cordial, profound, self reliant, self-dependent

આત્મ-ચુદ્ધિ, *s f* [*S fr* + ચુદ્ધિ knowledge] One's own wisdom or sense, one's own invention, suggestion, contrivance, or device—in distinction from the sense or suggestion of another 2 Selfishness

આત્મ-બોધ, *s m* [*S fr* + બોધ knowledge *fr* બુધ to know] Spiritual knowledge 2 Knowledge of the self.

આત્મ-વિચાર, *s m* [*S fr* + વિચાર thought] Consideration or investigation of spirit (૧ સ, of one's own soul or of the all-pervading Deity)

આત્મ-વિધા, *s f* [*S fr* વિધા knowledge] Self knowledge, spiritual or divine knowledge or science, metaphysics

આત્મ-વેત્તા, *s m* [*S fr* + વેત્તા knower] One who has acquired આત્મ-વિધા

आदर-पुद्धि, *s f* [*S fi* + पुद्धि mind] Sincerity in paying respect 2 Sincere respect or reverence as distinguished from outward or showy

आदर-भाव, *s m* [*S भाव feeling fi म् to be*] Feeling of respect, hospitality, honourable reception

आदर-मन, *s n* [*S fi* + मान respect *fi म् to think*] Respect 2 A welcome

आदर-वात, *s f* [+वात talk] Respectful conversation, interested talk

आदर उ, *v t* [See आदर respect] To begin. 2 To undertake 3 To go to work with zeal 4 To woo, to court (See अदर उ)

Prov आदर्यु अधुई रडे, दर करे से होय Man proposes and God disposes

आदर-उ, *v t* To be begun, to be undertaken 2 To be courted 3 To be betrothed

आदर-श, *s m n* [*S fi आ intensive + दृग्, दर्श, to see*] A looking glass

आद-वेर, } *s n* [See आद initial + वेर enmity] (Lit) An original enmity 2 A long standing enmity, bitter enmity

Prov आदरेर आदरेर येरा ने मती There is an original (essential) enmity between a harlot and a chaste woman

आदान, *s n* [*S fi आ intensive + दान giving*] A mode of diagnosis

आदर-सदर, *s m* [*S fi* + सत्कार welcome *fi सद् good fi अत् to be + कृ to do*] Same as आदर-मान

आदा-पाक, *s n*. [See आदु ginger + *S पाक a preparation, a syrup, fi पच to cook*] A ginger confection or electuary

Id आदापाक देवा-अरायरी (Lit) To oblige a person to eat a preparation of ginger 2 To give a sound beating

आद-प, *s m* [*S See आदान*] Profits, gains 2 Income

आदा-शीगी, *s f* [*S अर्ध a half + शीर्ष the head*] A pain affecting only one side of the head, megrim, hemi crania.

आदि, *s m* [*S*] Source, beginning

2 The first 3 The first part of a series 4 *adj* First, prior; principal, chief 5 Original

Note—In compounds, although the meaning is still this, *First or principal*, it well corresponds with *Et cetera*, as *इन्द्रादि देव* Indra and the other Gods, *२ इन्द्रा* Indra being first among the gods

आदि-अन्त, *s m* [*S fi* + अन्त the end] Beginning and end

आदि क, *adj* *Et cetera* (occurring at the end of a compound)

आदि-उरि, *s m* [*S fi* कवि a poet *fi कृ to sound*] The first poet 2 The sage वा-मीरि, an ancient poet

आदि-कारण, *s n* [*S fi* + कारण a cause] The first or primary cause

आदि-ग्रन्थ, *s m* [*S fi* + ग्रन्थ] A book held sacred by the Sikhs

आदित्य, } *s m* [*S आदित्य*] The sun

Note—In early Vedic times, the *Adityas* were the six, or more frequently the seven sons born from the body of *Aditi*, the unbounded and eternal They are the eternal, imperishable beings, whose essence is the celestial light Themselves, neither sun, nor moon, nor stars, nor dawn, they are the eternal sustainers of the luminous life which exists, as it were, behind all these phenomena In later age, the *Adityas* were the twelve sun gods, bearing evident reference to the twelve months of the year Their names are — वसु, सुव, देवा, वासु, उद, रवि, नभरि, यम, अर्ध देव, दिवाकर, मित्र, and विश्व

आदित-वार, } Same as आद-वार

आदित्य-वार, }

आदि-नाथ, } *s m* [*S fi* आदि the first + नाथ, धर, lord] The name of the first Jvan विष्णु, also called विश्वदेव

आदि-नारायण, *s m*. [*S fi* आदि the beginning + नारायण Visṇu *fi नार water + मयन a place or way to go*] An epithet of Viṣṇu

આદિ-પદ, *s n* [*S f* + ૧૬ a place]
The first extreme or term of a progression
(In Arith or Alg)

આદિ-માતા, }
આદિ-માયા, } *s f* [*S f* + માતા, mother,
આદિ-શક્તિ, }
આદિ-શક્તિ, }

માયા illusion, & શક્તિ power] A goddess
united to the primordial male, and genitress
of the material world 2 Nature

આદિ-સુધને, *adv Et cetera*

આદુ, *s n* [*S* અર્દક] Ginger

Id આદાની સુક થવી To be reduced in
bulk 2 To be tamed in spirit, to be
humbled આદુ પાધને પૂઠે લાગતુ To make an
active search, to be zealous in an investi-
gation, to press urgently, to be solicitous
આદુ કાદી નાખતુ To tame the spirit of આદિ-
પાક આપવો To beat severely

આ દેશ, *s m* [*S f* આ up to + દિશ્ To
show] An order, a command 2 A divine
rule or command 3 A substitute (in
Sansk Gram)

આદ્ય, *adv* [*S f* આદિ beginning] The
first, pertaining to the beginning

આદ્યન્ત, } Same as આદિ-અન્ત
આદ્યન્ત, }

આધણ, *s n* [*S* આપાન placing *fr* આ
intensive + ધા to put] Placing water on
a fire to boil 2 Water placed on a fire to
boil 3 Ebullition, boiling up

Id આધણુ ચાવતુ To boil આવણ મૂકતુ To
set water to boil એવુ યુ આધણુ ઉકળી નય છે, કે
તમે એટલી ઉતાવળ કરો છો? What is there to
be spoiled or lost that you should be in
so great a hurry?

આધર ક લુ, } *s n* An acid or sour
આધર લુ, }
substance used to coagulate milk

કાણે આધરકલુ વિના તો નયે નમી?—ધીરો

આધરક-લુ, Same as અધક-લુ

આધાર, *s m* [*S f* આ up to + ધૃ to
hold] Support, patronage 2 Ground,
basis 3 Dependence

Id -ઉપર આધાર રાખવો To depend upon,

to be regulated by તે સા આધારથી ચાલે છે?
What is that which directs it? અહિયાં તુ
કોને આધારે રહ છે? Under whose patronage
do you live here

આધિ, *s m* [*S f* આ intens + ધૈ to
contemplate] Mental pain

આધિક્ય, *s n* [*S f* આધિ much,
excessive *f* આધિ up] Comparative great-
ness, excess, majority 2 Abundance

આધિ-દેવિ ક, *adv* [*S f* આધિ at, in, +
દેવ a god *f* દિવ્ to shine] Relating to the
tutelary deities that preside over the
(elever) organs of sense 2 Produced by
the organs of sense (of pleasure or pain)
3 Arising from evil spirits (of agony) 4
Spiritual

આધિ પત્ય, *s n* [*S f* આધિ-પતિ the
great master] Lordship, rule, mastery

આધિ ભોતિ, *adv* [*S fr* અધિ on, upon,
+ ભૂત ૧ being] Relating to entities or real
existences 2 Relating to the primitive
elements 3 Physical

આધિ-આધિ, *s m* [See આધિ mental
pain+આધિ a bodily illness *f* વિ intensive
+ અધિ] Mental and physical pain

આધીન, *adv* [*S* અધાન] Dependent
2 Obedient

આધીન તા, *s t* Dependence 2 Obedi-
ence

આધુનિક, *adv* [*S f* અધુના now]
Modern, new, later 2 Not lasting, not
Jurable

આધે, *adv* [See અર્ધ] Placing (cattle)
under the care of a person (a cowherd)
on condition that the owner and cowherd
will each share half the profits

Id આરે આપતુ-મૂકતુ-બધાતુ To place or
leave cattle under the care of a cowherd
on condition that the owner and cowherd
will each share half the profits

આધેક, Same as અધેક

આન, *adv* [*S* અન્ય] Another See આણ
મૂકી માન, ખીતમ કદાન, દે રસદાન, અધરપાન,
ભાગ્યવાન ન કો આન, તૂ સમાન, સુતા માન

—દયારામ

આનન, *s n* [*S*] The mouth 2 The face

આ નન્દ, } *s m* [*S fr* આ intensive
આ નંદ, }
+ નન્દ to rejoice] Transport of joy

Prov આનંદ પરમ મુખ Cheerfulness is the greatest medicine for the mind

આ નંદ-કંદ, *s m* [*S* + કન્દ a root]
The origin of joy 2, God, Brahma

આ નંદ-કારી, *adj* [*S fr* કર, કર, to do]
Producing joy

આ નંદ-ધન, *adj* [*S fr* + ધન dense]
Of full and perfect joy 2 *s m* God, who
is full of joy 3 *adj* Nothing but joy

આ નંદ-ભેરવી, *s f* [*S* + ભેરવા *fr* મો to
fear + વ to cry] A particular air in music,
so called from its being very pleasing

આ નંદ મય, *adj* [*S* + *fr* મય full of,
made of] Full of joy

આ નંદ-મય-કોશ, *s m* [*S fr* + કોશ
cavity] The first of the five sheaths that
according to the Vedānta, envelope the
individual soul, when separated from the
Supreme Soul *Of* અન-મય-કોશ

આ નંદ-તુ, *v i* To be filled with joy, to
be delighted

આ નંદ-વૃત્તિ, *s f* [*fr* + વૃત્તિ ex stence
fr વૃદ્ to be] A disposition naturally
joyful 2 *adj* One who has a joyful dispo-
sition

આ નંદાશ્રુ, *s n* [*S fr* + અશ્રુ a tear]
Tears of joy

આ નંદિત, *adj* Rejoiced, delighted,
gladdened

આ નંદી, *adj* Joyful, merry, gay,
cheerful

આ ના-કા-ની, *s f* [*Guj* હા yes, ના no,
હા *fr* *S* કિમ્ why + ની, ના, no] Hesitation

આની, *s f* [*S* અન્ય another, the other,
there being only two measures of value,
first the Rupee (a silver coin) and the other
an Anna (a copper coin), a Pāi sā, correctly
Pai shah = the large Pāi or Pie (See પા
a fourth part) being a fourth part of an
Anna] One anna, one anna worth 2

One sixteenth part

આની, *s m* Same as આની

આંતર, *adj* [*S fr* અન્તર, અન્ત, inter-
nally See અન્તર] Interior, internal

આંતર-રાગ, *s m* [*S fr* + રાગ affection]
Affect on of the heart, real affection

આપ, *s n* [*S* અપ, આપ, water] Water

આપ, *s n* 2 [Same as આપ *fr* આત્મન્,
આપુ, Self] Dignity, position, splendour
શુભતી કહે “ નાનુ અમે, આપ તમારૂં રાખો તમે ”
—સામગ્રીક

આપ, *pron* [See આપણ *fr* *S* આત્મન્ self]
Your honour, you 2 Self (used at the
beginning of a compound) 3 *s n* [*Of* આપુ]
Selfishness, individuality, an individual charo-
teristic, a distinguishing mark 4 Pride,
arrogance, haughtiness (3 & 4 See આપુ)

સગવુંને કોયતા ચલણ ન દેખાવ,

આત્મા ચોળખી આપ ખેલુ —ભોજોભવત

Prov આપ મુના વિના સ્વર્ગે ન જાય Cross
es are ladders that lead to heaven You
must die, before you can go to heaven
આપકી કાવરી પાછકી કુસરી Every one thinks
his shilling worth thirteen pence Every
man thinks his own geese swans આપ
સગાન બળ નહિ, ૧ મેષ સમાન બળ નહિ Every
tub must stand on its own bottom આપ મુરે
પીઠે દુઃખ નહિ દુનિયા Death's day is doomsday
After me, the deluge આપ આપકે આતમે
ગદ્દા બી મસ્તાના The crow thinks her own
bird the fairest Every hen thinks her
own chickens swans આપ મુખી, તે જગ
મુખી All are well, if self is well આપ સલા,
તે જગ સલા આપ એવો જગ Despise none,
despair of none આપ ઘેર કીઝરી પર ઘેર વડુ
A girl is indulged at her father's house,
but she has to live under certain restraints
at her father in law's આપ આપકી સ-
માલિયો, મેં ખેરી કોડતા હુ Every man should
sweep before his own door આપ છતાય, કંઈ
જગ છતાય? The conquest of self is the great-
est conquest આપ તેવા જગ You measure
other people's corn by your own bushel
આપકી કારતી સગા આપ ઉપર Every one
thinks first of one-self, and then slow

enlarges the circle Take care of Number One આપ વીતી, કે પર વીતી ? Do you speak from your own experience or that of others ? આપ વીતી સૌ નહિ, પર વીતી કોઈ ન નહિ Very few can place themselves in another man's position

આપ-અખત્યાર, *adj* [S + Ar અખત્યાર power, right] Independent, absolute

આપ-અખત્યારી, *s* *r* Independence, absolute power

આપ-આપ, *pron* [Hind] Each himself

આપ-સ્વરમી, *adj* [S + કર an act fr કૃ to do] Self reliant

Prov આપકરમી કે બાપકરમી ? Would you rely upon your own resources, or upon those of others ?

આપ-મુદી, *s* *r* [S + P મુદ્ self] Self-supremacy, the carrying out of one's own desires, high handedness

Id આપમુદી વાપરતી To be high-handed

આપ-ઘાત, [S + ઘાત killing fr કન to kill] See આત્મ-ઘાત

આપણે, } *pron* [S આત્મ self] We,

including you

Prov આપણી સૂઝ, ને છવને પૂછ Do not forsake the counsel of thy own soul આપ છું બાળ્યુ, ને પારકુ સમાયુ (એ સરખા) Every one can help himself the best આપણુ ધર વાર કોસથી દેખાય Every one is the best judge of his own interest આપણે નહારા, તો આપ છી નતને કારે If we are wrong, the blame lies with ourselves

આપત્ત, } Same as આપવત્ત, income

Prov આપત્ત હોય થોડી, તો રાખીએ નાય કે થોડી If your income is small, keep a cow or a mare

આપત્ત, *s* *f* [S આવડ fr આ up to + પડ to go] Calamity, adversity

આપવત્ત, *s* *m* *fr* + કાલ time] Adverse times

આપત્તિ, Same as આપત્ત

Prov આપત્તિ, એ એ કસોડી છે Adversity is a trial Some are refined like gold in

the furnace of affliction

આપદ, } *s* *f* Misfortune 2 Anxiety

આપ નાર, *s* [See આપ ૩ to give] A giver, a donor

આપત્ય, *s* *f* [See આપત્ત + જ્ઞાન (nt) knowledge of adversity] Contentment

આપ-અઠ, *s* *r* [See આપ self + અઠ] One's own strength

આપ-મતલબી, *adj* [Guj આપ self + P મતલબ interest] Selfish, seeking one's own interest

આપ-મતિ-યું, *adj* [S + મત opinion fr મત to th nk] Self willed, self-complacent

આપ-મુખત્યાર, *adj* [S + મુખત્યાર master] Independent, absolute

આપ-લે, *s* *f* [See આપ ૩ to give + લેડુ to take] Borrowing and lending on credit, commercial dealings

આપ-વખાણુ, *s* *m* [+ વખાણ praise] Self praise

આપ હું, *v* *t* [S અર્થ to give, caus of જ to go] 'to give, to pay

Id પરીક્ષા આપતી To present oneself at an examination, to go in for an examination

Prov. આપસો, તેણે પામશે As you sow so will you reap આપીને માગે, તેની અગદા નય આપે Give a thing and take again and you shall ride in hell's wain આપત લેવાત કાઢત નહી Every one keeps for oneself, one for oneself, and another to serve others આપે ચેડવો, ને લઈ નય ગોળો Venture a small fish to catch a great one More knave than fool આપે, તેને પાડ I thank those who supply your wants આપે, તેને રાખ I will attain the highest station, or perish in the attempt Sink or swim આપે, તેને ઢીકરા આપે, અને ન આપે, તેના મુળગાએ ખુચી લે He runs into extremes આપે, તે સુવાળો, અને બીજો કાળો સુવાળો Give a thing and take again, and you shall ride in hell's wain આપે, ત્યારે કોઈ ન નહિ, અને માગે, ત્યારે સૌ કોઈ નહિ Lend your money and lose your friend આપુ વાણીએ, ને બાધુ પ્રાણીએ You gave us

what we wanted, and we used it up, why should we pay you now? આપ્યુ ક્યું, જે કદ્યાણ, ફરી મળે, તે યુસધમાન A small loan makes a friend, a great one an enemy

આપસ-આપસ માં, } *adv* [આપ fr S
આપસ-મા, }
માનન્ self] Among ourselves, yourselves, or themselves

આપ-સમાન, *adj* [S સમાન like] Like oneself

આપ-સ્વાર્થ, *s m* [See આપ own + સ્વ own + અર્થ interest આપ-સ્વ being redundant] Self interest, selfishness

આપ-સ્વાર્થી, *adj* Self seeking, self-interested, selfish

આપું, Same as આપ self, 3 & 4

આપુ-શાહ, *s m* [See આપ વુ + શાહ, સાદુકાર, a gentleman] A gentleman, who is willing and able to pay his debts, a solvent gentleman

આપો, *s m* [See આપ self] The father (used by shepherds)

આપો-આપ, *adv* [S આત્મન્ self] Spontaneously, of one's own accord 2 Personally

આપો-પુ, *adj*. Each his own 2 *s n* Same as આપું & આપ *s n*, 3 & 4

આપ, *adj* [S] Related, connected by consanguinity or affinity 2 Worthy of trust or reliance, authoritative

આપ-જન, [S fr + જન people] }
આપ-વર્ગ [S fr + વર્ગ class] }

s m pl Relatives, relations, persons connected by consanguinity or affinity

આપત, *s f* [Ar આફત, Of S. આપત] Calamity, misfortune

Id આપદ આવી પડે To meet with a misfortune આપદ ખમવી-વેઠવી To put up with a difficulty આપદ ટાળવી To avoid a difficulty, to escape from a difficulty

આપણીએ, *adv* [See આપણું one's own] Of one's own accord, spontaneously આપણીએ આવી રહેશે ઉભો, વહેલો સરવથી પહેલો

—પ્રેમાનંદ
આપ-તાપ, *s m* [P આફતાહ] The sun

2 Sun-shine

આફર-ક-કુ, *v 1* [See આફરો] To suffer from costiveness

આફર કુ, *adv* [See આપણું Cf આફર] Of one's own accord, spontaneously See આફણીએ

આફર કુ, *v 1*. [See આફરો] To be swollen in body owing to disease

આફરીન, *s f* [P આફરીન્] Praises; thanks

આફરો, *s m* Costiveness, constipation

2 Passion, a fit of passion

Id આફરો ચડવો To suffer from windiness in the stomach 2 To be passionate, to be impatient

આફિરેવિદ, *s f* [Eng Affidavit] Solemn evidence given in a court of justice; an affidavit

આફિસ, *s f* [Eng Office] An office; a place of business or work

આફર, Same as આફર કુ, Spontaneously કુ સમાણી નય સાસરે, તાનો જોને જોગ, તેની પેરે મા' ઠારો, આફરો નરો રોશ

—પ્રેમાનંદ
આફુસ, *s f* [Portug Alphonso, a Portuguese gentleman after whom the fruit is called] A kind of mango

આપ, *s n* [P fr S અપ્, આપ, water] Water 2 A liquid 3 Lustre

દીવો મરણે જવાળ, ફરી લેઈ તાર આપ

—વલ્લભ
આપક-કુબક, *s m* A trick in the game of ગિલી દડો

આપ-કારી, *s f* [P આફકાર a distiller fr આપ water + કાર a maker fr S કુ to do] The business of a distiller 2 The Abkāri department of government

આપ-ખોરી, *s m* [P + ખોર drinking fr ભુંદ્ત to drink] A small water pot

આપદા, Same as આપદા Misfortune
Id આપદા પડવી To meet with a difficulty, આપદા પાડવી To throw into a difficulty, to put to an inconvenience or trouble આપદા ખમવી-વેઠવી To put up with a difficulty or inconvenience

આખરૂ, *s f* [P અખ lustre+ રૂ the face]
Reputation, credit, respectability

Id કોઇની આખરૂ ઉપર આપતુ To attack a man's character or reputation આખરૂ ઉપર હાથ નાખવો-આખરૂ છુટતી To attack a man's character or reputation 2 To outrage (a woman's) modesty આખરૂ જોઈ કામ પાડતુ To associate or have dealings with a man after examining his character આખરૂ ઉપર જતુ To show oneself what one really is હવે તો તેની આખરૂ ઉપર તો આવી છે This is an attack on his character or reputation આખરૂ આપતી To honour, to respect આખરૂ નજવી-નજવતી To get honour or respect, to be respected 2 To get honour or a title of honour આખરૂ પત્ર A letter of recommendation, a certificate of honour તેણે મારી અધવચ આખરૂ લીધી He exposed me unguardedly or without a warning, he obliged me prematurely to shew myself in my true colours આખરૂ-સાચવતી-નજવતી -રાખતી To keep up one's own or another man's reputation or character આખરૂ જોતી -ગુમાવતી To lose one's own or another man's reputation or character એણે તો હાથે કરીને આખરૂ છુટાડી He was himself the cause of losing his own character or reputation આખરૂના કાંટા કરવા To smash to pieces one's character or reputation આખરૂ વરાવતી To have a reputation or character આખરૂ લેવી-આખરૂ ઉપર હાથ નાખવો To deprive a man of his reputation or character 2 To outrage the modesty of a woman

આખરૂ-દાર, *adj* [+ P દાર possessing
for S ધાર to hold] Respectable, honourable
2 Having reputation or credit

આખાદ, *adj* [P] Thriving 2 Populous
3 Happy, secure

આખાદાની, } *s f* Prosperity 2 A populous state or condition
આખાદી, }

આખે-હુમ, *adj* [Redup of Ar હૂ that]
Exact, true to life, vivid

આખો-હવા, *s f* [See આખ water+P જવા

the air] Climate

આખ, *s n* [S અખ the sky] The sky
2 Clouds

Id આખ જમીન એક ધરી To be overtaken by a misfortune 2 To be put into a great difficulty આખ જમીનનો ફેર A great difference આખ લેવડ Very extensive આખ તુડી પડતુ To be overtaken by a great misfortune આખ ફાટતુ To burst asunder (of the sky) 2 To rain heavily 3 To occur in a large number (misfortunes) 4 To come in a large number આખ ન તારા દેખવા To be in the enjoyment of an exquisite pleasure આખની સાથે ગાય બીડવી To attempt an impossibility

આખ, આખ, ને વધાજાળ સી ચરિત, ને રોતા બાળ,
એ ની પગીફા ને કાઈકરે, તેને ધેર સહુદેવ બેસી પગીફાને
—ભાષા

Prov આખ રાટે યીગદુ જ્યા દેવાય / No fans against a flail Against God's wrath no castle is thunder proof

આ ભડ-હેટ, *s f* [See આ ભડવું to be polluted + હેટું distance] Pollution 2 The monthly course (of a woman)

આ ભડ હું, *p ૨* [S અ મુક્ત for અ private + મુક્ત eaten.] To become unfit for eating (as food) 2 To become polluted

Id આભડવા જતુ To go to mourn at the house of a deceased person

Prov આભડવું અભડાવે, ને વટયું વટાવે
He will try to bring you down to his own level

આભડે-હા, } Same as અભડે હા
આભડે હું, }

આ ભરણ, *s n* [S ફી આ around + મું to maintain] Decoration, ornament
આસન, આસરણ, તકિયા દેખી, જોઈ કુંવર ધસતો હસત
—મેમોરંદ

આભ-હું, Same as આભ

આભાં, *adv* [See આશ્ચ] Aghast, dumb-founded

આ ભા, *s f* [S ફી આ intens + મા to shine] Beauty, beautiful appearance splendour

—, *s m* [S ફી આ intensive

મૃ to hold] Obligation, indebtedness for a favour, gratitude

Id. આભાર થવો To be an obligation આભાર કરવો To do an act of obligation or favour આભાર માનવો To acknowledge one's obligation, to be grateful, to express thanks

આભારી, *adj* Indebted, grateful, obliged, be ng indebted to or under obligation

Id હું તેને આભારી છું I am indebted to him

આ-ભારી, } *s m* [*S fr* આ around + માવ to appear] Likeness 2 Dim light. 3 an optical illusion 4 A hallucination 5 A sight

પ્રતિજ્ઞા મહાન્ મીધ, સાખ કૃષ્ણ તથી દીધ,
તુલસી ઉપાડી દીધ, વર્ણુ ય આભાર એ ?

—વલ્લભ

આશ્ચં, *adj* [See અદ્યુત] Astonished, surprised, wonder-struck

આ-ભૂષણ, *s n* [*S fr* આ + શ્વ to adorn.] Ornament 2 A point of honour

Id એ ન તમાર આભૂષણ છે This ought to be a point of honour with you

આ-ભોક, *s m* [See આ ભોગ] Summing up, winding up, a conclusion, a summary

Id આભોગ વાળવો To sum up, to conclude

આ-ભોગ, *s m* [*S fr* આ intensive + ભોગ,] Enjoyment The third of the three divisions of a ક્રુપદ (in Music) It has two parts, while અસ્તાઈ and અતરો have each but one

આવ્યન્તર, *adj* [*S fr* અર્થ on all sides + મન્તર in] Interior, internal 2 *s n* The inner parts

આમ, *adj* [*Ar* ઔમ્ common] Common 2 *s f* The people

Id આમની સભા The House of Commons આમ, *s m* [*S* અમ raw, undigested] Undigested food that has burned to mucus 2 Diarrhoea. 3 *adj* Unripe, rank

આમ, *adv* [*S* અદ્ધ this] Thus, in this manner 2 To this place

આમ, *s f* [*S* આમ] The fruit of a mango tree

આમ-ચું, *s n* [+ *P* ચેદ diminutive] Dried peelings or rind of kokam (કોકમ) fruits (*Mangosteen* or *carcuna cambogia*)

આમ-જ, *s f adv* [+ *Guj* જ only] Exactly so

આમલી, *s f* [*Mar fr* માવટ sour, See આભલી] A sour dish, gram-flour boiled with tamarind, some split-pulse, pepper, &c

આમી-ચું, *s f*, [See આમ *s m*] Intestines 2 The box of a wheel

Prov આમચુંની પુલ દામચુંમા What is got in the county is lost in the hundred ; To rob Peter to pay Paul, Come with the wind, and go with the water

આમચું-દુમ-ચું, *adj* [See આમચું intestines + દુમ-ચું to suffer pain] Deeply indebted, under great obligation 2 Dejected at heart, with drooping spirits

આમચું-સામચું, *adv* [આમચું redup of સામચું *fr* સારું opposite] Mutually

આમચુંસારો-ગંધક, } *s m* [See અ-મદ not dirty + સાર essence + ગંધ sulphur] Roll-sulphur

આમદાની, *s f* [*P* આમદાની *fr* આમદ્ to come] Income, revenue

આ-મંત્ર-ચું, *s n* [*S* આ up to + મન્ત્ર to consult] An invitation, a call

આ-મન્ત્રવું, *v t* To invite

આમન્યા, } *s f* [See આચું, આજ્ઞા, command + માનવ to obey] Obedience 2 Dependence 3 Respect

Id આમન્યા માનવી-રાખવી, આમન્યામા રહેવું To obey, to be respectful towards

આમય, *s m*, [*S*] Disease

આમ-રસી, *adj* [See અર્થ a mango + રસ juice, or આમ raw + રસ] Of the colour of mango juice 2 Half baked

આમલી, Same as આમલી

Id આમલીનો બંધ A bandage made from the green twigs of the tamarind (These are very tough) Hence, 2 તેને દાઢો આમલીના

અથ બાધ્યા છે, કેમે કરીને છૂટે નહિ (Said of a miser) His hands are tied with tamarind withes and he cannot break them (give or spend his money), Cf Eng Close-fisted આમલીના પાતમાં સુધ્ધી ના-ફધી ના Make yourself scarce, begone આમલી પીપળી રમાડવી To perplex, to throw into perplexity

આમ-વાયુ, *s m* [See આમ mucus + S વાયુ the wind *f*. વા to blow] Chronic rheumatism preceded by dysentery

આમળા-તુ, *v t* [S આમલક a kind of small round sour fruit] To twist, to wring

આમળાં, *s n pl* [S આમલક] Fruits of the hog-plum (Generally used in pickles and in cleansing purposes)

આમળી-પીપળી, *s f* [See આમલી tamarind tree + પીપળી pipal tree] A game for children, generally known as ઝડ-પીપળી (Used in the Navasārī and Barodā Districts)

આમળી-તું, *s n* [See આમળા] An anklet of silver-wire for children, having knots in it

આમળું, Sing of આમળા

આમળો, *s m* [S આમલક] A knot formed by twisting, a twist 2 Fraud 3 Jealousy, grudge

Id મનનો આમળો A grudge મનમાં આમળો રાખવો To entertain a grudge આમળો દેવો-દેવો To make a twist, to twist

આમિષ, } *s n* [S] Flesh

આમિષ આરોગ્ય અતિ ઘણું, પાપણીએ યોષ્યુ પેટ, અધર્મે કામ એ આયર્ષ્ય, નીચ સ્વભાવનો નેટ.

—સામળબટ

2 A bait, an enticement

આમીન, *intery* [Heb] Amen, be it so

આમ-એ, } *adv* [See આમ in this

manner + એ also] In this manner also

2 Towards this place also

Prov આમ એ લાખ, તે રહે “ સવા લાખ ”

As good twenty as nineteen Do not grieve for trifles

આ-મોદ, *s m* [S *fr* આ up to + મુદ to

rejoice] Fragrance 2 Joy, pleasure એ આમોદ દુરો કેવો, નાથે સો મદામતિ.—વર્ધા આમ, [S] Same as આંધો

સલા મધ્ય આણી તેને, વિષ આમ્ વેરિયા — રક્ષણ. આય, *s f* [See below] Courage 2 Strength

Prov આય, તેની વાય Might is right

આય, *s m* [S આ + ઇ to come *f* આ up to + ઇ to go] Income, gain

અથ આય તળીએ આરાધ્યા, ને શિષ્ય શાસ્ત્રમાં સાધ્યા — શિરધર

આયખુ, Same as આયુધ્ય

Id આયખુ-આયખુ-આમી રહેતુ To beat the end of life

રોગનુ આવે આયખુ, ત્યારે વૈદ વિધિમર નાય — ભાષા.

આયતન, *s m* [S *fr* આ + વત to hold] Place, habitation

આયતું, *adv* [S અવલત્તઃ without an effort *f* અ not + વલ્લ an effort *f* વલ્લ to strive, to try] Free; gratis 2 Ready made, ready to hand

આયનો, *s m* [P આઈન] A looking-glass

આયદે, *adv* [P = that is to come *f* આમદન to come] Henceforth, hereafter

આય-પત, } *s f n* [See આય income + પદ a place] Income, gain

Prov આયપત યોડુ, ને વિખવાદ ધણો Little gain, mickle pain નવતુ આયપદ, ને તેરનો વરો It is not worth the candle

આયા *s f* [S આર્વા a respectable woman] A nurse

આ-યા ત, *s f* [S *fr* આયા to come *fr* આ up to + યા to go] Import

આ-યાસ, *s m* [S *fr* આ inten + યત્ to strive] Labour, exertion 2 Fatigue 3 Trouble

આયુ, Same as આયુધ્ય

આ-યુધ, *s n* [S *fr* આ + યુધ્ to fight] A weapon

Id આયુધ બાધવા To put on (take up) weapons, આયુધ ઠોડવા To put off weapons

આયુધ સજવા To put on (take up) weapons

and be ready to fight

Note—Thirty six kinds of weapons of offence and defence are spoken of in Gu jarātī works — ચક્ર, ત્રિશૂળ ધનુષ, વજ્ર, બાણ, કૈલાણ, વૃક્ષ (બદુક), કોક-બાણ, ફરસી, કશર, છરા, સેલ (બારાજી), પેટક (કાચ), ગદા, ચામ, તોમર (ચાણક), પાસ, ભુરાડી (એક ભંતનું બાણ), બાટ, ખનર, જનુર, લૂંટ, જા, અકુરા, ભાલુ, હળ, ચૂરાળ, ખાડું (ખર્જી), બરબઠ, જલસ (ચોડી બદુક), જરડ, શુસી, ગુરજ, દાવ (કુદારો), પરા and પિસ્તાલ

આયુર્વેદ, *s m* [See આયુષ્ life + વેદ science] The science of medicine

આયુશ, }
આયુષ, } *s n* [S આયુષ્, આયુષ્, age]
આયુષ્ય, }

Life, age 2 Life time, the allotted term of life

Id અશ્વપાયુષ Short life દીર્ઘપાયુષ Long life અધ્યાયુષી Living for a short time, having a short life દીર્ઘાયુષી Living for a long time, having a long life, long lived

આયુષ્માન, } *adj* Long-lived
આયુષ્માન્, }

Id આયુષ્માન્ ભવ May you be long lived આર, *s f* [S આર a goad fr આ up to + જ to go] A pointed iron spike

Id આર ચઢાવતી-કાઠી-ધસાવતી To give or put an edge આર ધસાવતી To put a nail in આર ધોચતી To prick with a point

આર, *s m* [See આદાર food] A paste used in washing garments to give them a gloss, sizing

Id આર દેવો-ચઢાવતો To give a gloss (to a garment) આર ઉઢાવતો To remove the gloss from new cloth

આ રક્ત, *adj* [S fr આ dim & intens + રક્ત, રાગ red] A little red, reddish 2 Deep red

આરગણ, *s n* An instrument used by shoe-makers

આરગન, *s n* [Eng Organ] A harmonium 2 An organ

આરતી, *s f* [S અર્તો fr અર્જ્જ to worship] Worship 2 Smearing the head with sandal, ointment, red powder, &c

આરત્ન, *s f* [S આર્તો a respectable wo man fr આર્ત respectable] A Jaina nun વૈરાગણી એ વતરી, જોનણીઓ એ ભૂંડ, રોવણીઓ ને આરત્ન, એ તો માયાકુટ

—સામળભટ

આરભુ-મદ, *adj* [P આનુમદ fr આર્જ્જ hope + મન્દ = ૩ મત્, મન્તા, having] Hopeful 2 Careful 3 Anxious

આ-રડ-વું, *v ૧* [Dh Des ઓરિસ a long sweet note fr S અવ down + રડ to sound Of Mar ઓરવજો] To cry out loudly, to bawl 2 To call aloud

આરણ્ય-કારણ, *s n* [Guj આરણ્ય redup + કારણ a cause] Pretext 2 Hesitation *adj* Uncertain

Prov હેવાદય તો આરણ્યકારણ, પણ રડાવે તો હેવા ધારણ The happy state of wifehood depends upon several causes and is uncertain, while widowhood is certain

આરણિ-ચો, *s m* [See આરણી] A wooden tripod, a three legged stool

આરણી, *s f* [See આરણી, of Mar આરણી a tripod fr Heer Des ઓહરણી = સજો = S વક્ત પાદ વચ દાર કલશાધાર a wooden tripod] An iron tripod on which are placed pots, &c

આરત, Same is આડત

ગુણ નહિ, ને રો ગુણ દાખવીએ ? અળગો આપ નિવાસ, ભારે ભરોસો રે, આરત અભણી —નિરાતભક્ત

આરત, *adj* [S આર્ત distressed] Distressed 2 Needy, necessitous ૩ *s f* Want 4 Necessity

યર્થ અતીશે વ્યસિયારણી, નિત્ય નવસ તર આરત ધણી —કયારામ

આરતિ-યુ, *adj* Necessitous, needy 2 Miserable

Prov આરતિયુ ને આધણુ જરાજર Necessity has no law

આરતી, *s f* [S આર્તિ distress] The ceremony of waving a lamp before an idol in order to remove the effect of the evil eye 2 A metal lamp-dish with its handle 3 Distress

જનમા વસતા સદ્ જનમ શુભાંચો પણ,

કેસની સુણી નહિ આવી આરતી —કયારામ

Id આરતી ઉતારવી-કરવી To wave small lamps before an idol (with the object of taking away the effect of the evil eye)
આરતી લેવી (એવારતી લેવી) To take upon oneself and off from an idol the effects of the evil eye (This is done by waving one's hands round the lamps, and applying them to one's forehead)

Prov આરતી જતાડ, ને મગજ ગાઈ, દેવને ધરા-વુ, ત્યારે હું યુ ખાઈ ? Self interest is the rule, self sacrifice is the exception

આર-પર, *adv* [See આર redup of S વાર the other side, or આરો this bank+પાર] Across, through, to the other side

Id આરપાર જવું-કાટવું-નિકળવું To pass through to the other side આરપાર કાઢવું-પાવવું To pierce so as to pass through

આરબ, *s m* [Ar એર્બ] An Arab

Id આરબની ચોટી = આરબનો પહેરો Arabs set as a watch (They are believed to be strict in keeping watch)

આરબી, *adj* Arabic, Arabian

આરવા, } *s m* [Ar આરવા *pl* of રહ the soul.] The mind, the heart, the soul

Id અરના ખુશ થવો To be pleased (of the heart)

આરસ-પહાણ, *s m* [See આરસ a looking glass + પહાણ, પાપાણ, a stone] A marble block 2 Marble

Id આરસપહાણ સરખો Heavy-headed, dull, stupid

આરસી, *s f* [Dh Des આવરીલો *fr* આ દર્શી a looking glass આ *intens* + રહ to see] A looking-glass, a mirror

આરસી ગરો, *s m* [+ P ગર *maker fr* S ફ to do] One who manufactures mirrors.

આરસો, } *s m* A large આરસી

આર-વ ક, *s m* [See આર-વ ન] A worshipper, a devotee

આર-વ ન, *s n* } [S *fr* આ *intens* + તાર to please] Adoration, worship, propitiation

આર-વ-વું, *v t* To offer divine honours, to worship

આર-વિ-કા, *s f* A female worshipper, a woman who worships

આર-વિ, *adj* Fit to be worshipped or adored 2 Fit to be served, courted, or propitiated

Id આરવિ દેવતા-દેવતા The tutelary deity of a family 2 A deity worshipped above all others

આરવ, *s m* [S *fr* આ *intens* + રવ to begin] Beginning, commencement

Id આરવ કરવા To begin આરવ સ્થાન The starting point 2 The original condition આરવશૂર Eager only in the beginning

આર-મ, *s m* [P = S *fr* આ up to + રવ to play, to sport] Rest 2 Ease 3 Freedom from care

Id આરમ પામવો-લેવો To take rest

આરમ-ખુરશી, *s f* [+ ખુરશી a chair] An easy-chair

આર-રૂટ, *s n* [Eng] Arrowroot

આર-સુરી, *s f* [Guj આરસુર one of the peaks of the Ābū mountains] The goddess, whose abode is on the Ārāsūr mountain

આર-સત ગી, *s f* [P *fr* આરસત્ત્વ to adorn] Preparation 2 Arrangement 3 [See રાસત right] Correction

આરી, *s f* [આર a knife *fr* આ up to + જ to go] A small saw

આરી-કારી, *s f* [આરી a redup of કારી skill/*fr* S ફ કર, to do] Skill, skill in managing or organizing

આરી યું *s n* A small cucumber

આર-કા, [S આરી *fr* આરે wet] Name of the fourth lunar mansion or asterism, which includes a part of the constellation Orion

આર-ક, *adj* [S *fr* આ up to + રૂ grown *fr* રૂ to grow] Mounted, ascended

આર-કું, *adj* [S અ *privative* + રૂ prudent] Mischievous 2 Obstinate 3 *s n* A measure of seven mounds

આરે તારે, *adv* [See આરે shore + તાર

wire, fibre] Being finished or completed

આરો, *s f* [*S* આ the end *fr* આ up to + જ to go] An embankment, a quay, a form by the side of a water course 2 A water-course 3 The other side, the highest pitch 4 Completion 5 A spoke of a wheel

Id આરો આવશે To be finished આરો લાવશે To finish ઉગરવાનો એક એ આરો રહેો નથી There is no way out of the difficulty આરે નિકળ્યું-પહોંચ્યું To reach the other side safely 2 To finish successfully આરે આપ્યું વડાણ કુખ્યું To be spoiled or frustrated at the last moment (of a work which was almost finished, or a plan which was almost accomplished)

આરોગ, } *adj* [*S* આરોગ્ય absence of disease *fr* અરોગ free from disease *fr* અ not + રોગ a disease] Healthy, sound. 2 *s n* Health

આરોગ-હું, *v t* [*Hem* Des આરોગ્ય = *S* મુક્ત eaten, See આરોગ્ય] To dine, to take food, to feast

આરોગ્ય-ના, *s f* Healthy state
આરોગ્ય-રક્ષક, *adj* [*S* *fr* + રક્ષક]
Wholesome, healthy, sanitary

આરોગ્ય-રક્ષણ, *s n* Preservation of health, sanitation, hygiene

આરો-તારો, *s m* [આરો redup of તારો = તારો grass, or of તારો a plume] A kind of grass of the blossom of which *chowris* are made

આરોપ, [*S* *fr* આ up to + રોપ to cause to climb See રોપ to plant] An accusation, an imputation.

Id આરોપ મુકવો-લાવવો To accuse, to charge

આરોપણ, *s n* The act of laying an accusation, ascribing or attributing to

આરોપણ, *v t* To decorate with 2 To chide 3 To accuse 4 To ascribe

મુજ માટે આરોપી મન, મુને પામશે હે રાવન 1

—ચિદ્રિધર

આરોપી, *adj* Accused, charged 2 *s*

m f The accused, an accused person

આરોહ, *s m* [See આરોહણ] Ascent, rise 2 Ascending notes (Music) *Cf* અવરોહ, descent, descending notes

આરોહણ, *s n* [*S* *fr* આ up to રૂઢ to grow] Ascent, the act of ascending

આરોહણ, *v t* To ascend, to mount

આરોવ, *s m n* [*S* *fr* જુઝ straight] Straightforwardness 2 Flattery 3 Pressure with flattering words

આર્ત, [*S*] Same as આરત, distressed

આર્તિ, [*S*] Same as આરતી

આર્દ્ર, *adj* [*S*] Wet, moist

આર્દ્રતા, *s f* Wetness, moisture

આર્દ્રા, [*S*] Same as આર્દ્રા

આર્ય, *s m* [*S*] A person born in a noble family 2 A respectable person 3 Those ancient invaders of India, who were the ancestors of modern Hindus

Id આર્ય લોક The Āryas (the ancient invaders of India) આયબધુ-સમિતીઓ A term used in addressing a meeting composed of Hindus

આર્ય-સમાજ, *s m f* [*S* *fr* + સમાજ a gathering] A sect of Hindus founded by Dayānand Sarasvatī

આર્યા, *s f* A kind of metre, a quatrain of which the first line contains 12 mātrās, the second 18 the third 12, and the fourth 15 2 A respectable woman

આર્યવર્ત, *s m* [+ આવર્ત a circle *fr* આ up to + વર્ત, વળ, to turn] The tract of land between the Himālaya and the Vindhya Mountains

આલખી-પાલખી, *s f* [આલખી redup of પાલખી palanquin] A game for children, generally known as પાલખી (Used in the Hālār and Bhāvnagar Districts)

આલપાકી, *s m* [*Eng* Alpaca] Alpaca

આલ-પાલ, *s f* [*S* આલ a trick, fraud, + પાલ to protect] Gratification of a child's importunate begging or beseeching 2 Taking care, looking after

આલ-બેલ, *s f* [*Eng* All well] The

cry "All well," used by watchmen, safety
આલમ, *s f* [A *આલમ* world] The
universe 2 Mankind 3 Populace

આ-લપ ન *s n* [S *આ* up to + *લપ્* to
hang] Dependence upon 2 Support

આ-લંખ-તુ *v t* To rest, to depend

આ-લય *s n* [S *ફી* આ up to + *લી* to
go] An abode, a house 2 A temple

એવુ આલય અવલોકતુ, માહાલાય છ ર,

પટે ભોજન કરતુ મહાન્ત, રૂડા રાપછ ર

—પ્રેમાનંદ

આલવાલ, *s m n* [S] A basin at the
root of a tree to hold water

આલવાલ ઉપર વાલ ઉપચયુ —કેવાશક

આલે તું, *v t* [S *અ* to give, caus of જ
to go *Cf* આપ ૩] Same as આપ-તું

આલસ્ય, *s n* [S *ફ્ર* અ *લસ* idle *ફી* અ
not + *લ્* to strive] Laziness

આ લાપ, *s m* [S *ફી* આ intens + *લ્*
to speak] Talk, conversation 2 Prattling
3 Tuning the voice previously to singing,
running over the notes to catch the key
4 Humming a tune

અગા-અગ વ્યાપી ગયો, કોપના આલાપ છે

—વલ્લભ

આ-લાપ તુ, *v t* To talk

આલા-લીડું, *adj* [See અર્ધ half + લીડું
wet] Half wet and half dry

આ-લિફ્ટું ન, *s* [S *ફ્ર* આ up + *લિફ્ટું* to
go] An embrace

આ-લિફ્ટું તું, *v t* To embrace

આલી, Same as અલી

આલીજાહ, *adj* [Ar *આલીજાહ* grand]
Grand, of exalted dignity

આહું, *s n* [Hem Des *અલગ*=S *મિત્યારોપ*
a false charge] Accusation; a charge

આલે, *adj* [S આર nearness] Nearer
2 Equal 3 Dearer

Id તે મને તારાથી અધિક આલે છે I like him
better than you

આલે *adj* [Ar] Good 2 Extraordinary
3 Expensive

આ લેખ તું, *v t* [S આ intensive + *લિખ*
to scratch, to write See લેખતુ to count]
To paint, to picture

આ લેખ, *s n* A picture

આ લેપ, *s m* [S *જી* આ up to + *લિપ્*,
લિપ-તુ, to besmear See લેપ] Application
of perumes to the body 2 An ointment

આ-લોક, *s, n* [S *જી* આ on all sides +
લોક to see *Cf* Eng *Lool*] Sight, the
range of sight 2 Thinking, thought

દયાના પ્રીતમ દામોદર ભેગો, યાવ ન કયદુ આલોક

—દયારામ

આ લોક, *s m* [Guj આ this + લોક the
world] This world, the present world, as
distinguished from the world to come (પર
લોક) *Cf* પર લોક

Id આ લોકને વિષે In this world

આ-લોક-ન, *s n* [S See આ-લોક seeing
ફ્ર આ intens + લોક to see] Seeing, looking
at, sight

આ-લોક-તુ, *v t* To see, to look at

કૃષ્ણ સુત, નવક્રમ, દ્રોપદી, એ વિષે આલોક, ર

—પ્રેમાનંદ

આ લોચ, *s m* } [S *જી* આ intensive +
આ લોચ ન, *s n* }
લોચ = લોક to see] Thought, consideration

આલોચ કરતો તે સમે, પરકયો ત્યાં લકાપતિ

—સામળખટ

આ-લોચ-તું, *v t* To think, to contem-
plate

આલો-પાલો, *s m* [Guj આલો redup of
પાલો leaves *ફી* S પત્તર ૨ twig] Foliage,
vegetation

આવ, *s f* [See આવ તુ to come *ફી* S
આ up to + યા to go] Coming, frequenting
આવ-ત, *s f* Income 2 Wages 3 Im-
port of goods

આવ ક-ચિટ્ટી, *s f* [+ચિટ્ટી a small letter,
a note] A receipt of goods exported in a
vessel

આવ ક-અવ ક, *s f* [+ અવ-ક going] A
day book or a journal for the entry of both
receipts and expenditure, or of letters
received and sent out 2 Income and
expenditure

આવ-કાર, [See આવ + S કાર a suffix
showing the sound of the preceding letters
ફી ર to do] Reception

Id આવકાર આપવો-કરવો-દેવો To receive with hospitality આવકાર મળવો To get welcome, to be welcomed

આવડું, See આગડું, one's own, peculiar (Used in Kāthiāwād.)

આવ-આ, } s f [See આવવ to come + જવ to go.] Coming and going, journeying to and fro 2 The act of frequenting Same as જ-આવ

આ વટ-ડું, v t [S આ up to + વટ to turn] To turn out

આવડ, } s f [See આવડ-ડું to know] Knowledge, tact, skill

આવડ-ડું, v t [S આવવ to repeat fr આ up to + વટ to turn of Dh Des આવડિયં = S સજ્જત united, met, fr S આ-પતિત met fr આ up to + વટ to fall] To be familiar with (a thing), to know how (to do a thing)

Note—The person who knows, is put in the Dative in such sentences as મને લખતી આવડે છે I know how to write

Prov આવડે નહિ પેશ, ને રાધવા પેશ Be not a baker, if your head be made of butter આવડે તેટલું ખાલીએ નહિ, ને ભાવે તેટલું જમીએ નહિ Speaking little and eating little have never injured anyone આવડે, તેને માન થણા Those who know require to be coaxed into action

આવડું, adj [S જણવવ so much fr જણવ this + વડ having] So great, so large, so much

આવ-ડું, adj [See આવવ to come] Coming, future

Prov આવતી વડુ, ને બેસતો રાત, વખાણીએ, ને વખણાય Give a dog an ill name, and you may as well hang him આવતી ધારે કાંઈ વિચ ખવાય ? You need not grieve at a misfortune that is yet to come આવતો હાકેમ, ને જતો ગરાસીયો (એ બેને હેડા નહિ) Do not encounter a hungry man

આવકાની, Same as આમકાની

આવત-આવત, s n Same as આવવ

આવર-ચૂંદો, } s m [આવર the length આવર-ચૂંદો, }

of life + ચૂં-ડ to end fr S કુચ્છ to stop, to obstruct] The end of one's life time, death

આવર-ણ, s n [S fr આ up to + વ, વટ, to cover] A covering 2 A gathering of friends and relations

આવર-દા, s f [S માયુ the length of life + દાય a share fr દા to give] The duration of one's life, one's life time

Id આવરદા-આવી રહેવી-ખૂડી The end of life time has come આવરદા વધવી To be prolonged (of the period of life) તે આવરદાના પૂડા-ખળીયો, તેથી બચ્યો He had to live longer (he was destined to live longer), and consequently he came out alive

આ વર ડું, v t [See આવ-વણ covering] To spread, to scatter, to extend

તેણે આવડું આત માત, કોઈને નવ દેવો સ્તુત્યાત તેણે આવડું આત માત, કોઈને નવ દેવો સ્તુત્યાત

—ગિરિધર. શી ર ન્યોતીની પેરે ખુડાતી, આવરી રહે છે અપાર —કોટમ.

આવરેજ, adj [Eng Average] Average Id આવરેજ કરવી-કાઢવી-લાવવી-આવવી To find the average

આવરો, s m [See આવવ Or, P આવવ to bring] An account-book, an account-book in which are shown the total monthly receipts and expenditure

Id આવરો રાખવો To keep an account-book આવરો લખવો To write an account-book, to make entries in an account book આવરી ખતવવો To make entries in the ledger from the journal

આવરો, s m [S આ કાર eating fr આ up to + ર, ર, to take] The desire to be frequently eating food

આવરત, s m [S fr આ up to + ફર, તં, to turn] Turning, whirling 2 A whirl pool an eddy

આ વર્ત ન, s n [S fr આ up to + ર, તં, turn] Repetition 2 Perusal

આ વર્ત ડું, v t To turn round, to return 2 v t To embrace

રતિરત્ત પીચુરપર ગયા, પિચુર આવરી રસપામા રતિરત્ત પીચુરપર ગયા, પિચુર આવરી રસપામા

—શીત-ગોવિંદ. આ વર્તીકું d j + અંક a number 1

Recurring, circulating (decimal)

આવડ, a n [S અ priv + વા twisting, a turn] a quantity of clean and soft carded cotton

શેઠ રૂંડો પાપદો આવડમા ભારી એડ,

“અમા, ખના” સદુ કા રહે, ભારી સાથે નેહ

—આમથગાદ

આવડા, s f [S] A line

આવડું, v 3 [S આ up to - યા to go]

To come, to approach; to go to

Id. આવો આવડી To have swollen eyes
મેલુ આવડુ To have ulcers in the mouth

અમા આવડો To have ulcers on the tongue

2 To be able to speak દુખાર આવડું To

have a pain in the chest અડવડાવડું To

arrive at the proper time આવી મળડું

આવડુ To come up or meet at the proper

time આવી સૂડું-રહેડું To be exhausted

or finished તેડું (આવડું) આવી સૂડું-આવી

ખડુ He is on the point of being ruined. 2

To be on the point of death આવી ના (imperative

of આવી ના) “Come on,” “I challenge

you” (Used as a challenge) આવી અડવડું-મ

ળડું To be obtained at a low price આવી

પડડું To befall આવી અડવડું-અડવડું To come up

accidentally and be involved in a trouble

—આ આવી નાડું To be included in

Note—આવડું is often idiomatically used in Gujarati and may be variously rendered into English—1 To come into or upon, to spring forth from and on—as in ડોડને પાનડા આવ્યાં છે. 2 To happen unto, to befall—as in તેને તાવ આવે છે 3 To come unto—નારા બાનમાં જેન આવે છે 4 To turn out, to appear in its final form or state—આ પાવડોને ઘાટ કોંઠા આવ્યો છે. 5 To become, to have attained or reached any condition or character—પર પડવાની અડી ડર આવ્યું છે 6 In continuous tenses આવડું is used as an auxiliary verb, meaning “to come up, through, or along,” (a durative, continuative, &c.)—as in બારી પાસેથી ડુઆ દારૂ કરતો આવ્યો છે. 7 To draw nearer towards, to approach or advance unto—જયાર કોંઠા આવ્યો છે 8

To arise, to be excited or awakened—તેને ગુસ્સો આવે છે 9 To suit, to fit—અને અનુકૂળ આવડું નથી. 10 To come up to, to amount to or be equal to—આનુકૂળ બે તોલા જેટલું આવડે. 11 To go, to depart—અડવડું જો, જા (આવડું is used in this sense of going or departure by people taking or granting leave to go, the use of આવડું (to go) on such occasions being considered unlucky; and further આવડું intimates the notion of coming again.)

Prov આવે, તે રસ્તે જાય Light come, light go, &c Ill gotten, ill spent આવે ધોડાને વેગે, ને જાય કીડાને વેગે Mischiefs come by the pound, and go by the ounces Agues come on horseback, but go away on foot આવ્યું મોડ કોડને મૂકે નહિ Death is deaf, and hears no denial આવી મારા, તો બેસાડી દેખા She came to be entertained, and was asked to sit down to ground corn આવ્યાની નવાઈ નથી, પણ અવાની નવાઈ Consider not pleasures as they come but as they go આવડું દુઝાડા પગ પર = આવડા, પગડા ના To meet a danger half way આવ મારી ભાડી, ટા ક્યાં એ ન સમાડી, નેવે આવડા પાડી, તો એ ન સમાડી To a crazy ship all winds are contrary આવ મીચાં, નવ મીચાં, ધર-વાર દુધેરા, ધરડી ખિચડી આવ, મિત્રબાન દુધેરા Great boast, small boast આવ રે સાંડ દરખા, આવડું બને સરખા આવડાની ચાર દિશા, ને જાની બાર = આવડો વડું ત્યારે જાયડો સડું There will be loud brawls in the house, when a daughter-in-law will be admitted = Quarrels begin in a family as soon as a stranger's interest is involved. અડી ધાડીએ, તે જાય કાડીએ There is no divorce in Hindu Law = A Hindu marriage is indissoluble આવી તે વડાડી, ને અડડે બડા = આવે ત્યારે અડવડાડી, ને જાય ત્યારે સાસા An acquisition pleases a man, and a loss distresses him અડી હોડી, ને પરવાડી કોડી The plundering tribes begin their occupation, when the Holi holidays come (March) આવે વનમા, તો મારીએ પગમાં Show no mercy to your enemy when an opportunity occurs આવે યોડી, ને અડી યોડી If you join a quarrelling party,

you will have to suffer આવે વહુનો બાઈ, તે
યેસે પરમા ધાઈ, આવે વરનો બાઈ, તે ઉભો રહે નેવા
સાહી The wife's brother finds an easy ac-
cess into the house, while the husband's
brother has to stand in the outside verandah
= Self interest is the rule, self sacrifice
the exception

આવ નહિ, આદર નહિ, નહિ નેનું નેહ,

તો પર ક્યૂન નધએ, ક્યૂન ગરમે મેહ —ભાષા

આવશ્ય, } s f [S f] અ વજા helpless
આવશ્ય કે, } s f [S f] અ વજા helpless

f] અ not + વજા power] Necessity, com-
pulsion 2 adj Necessary

આવશ્ય કે તા, s f Absolute necessity

આ વસ થે, s m [S f] આ intensive +
વસ to dwell, See વસ-તુ] A dwelling place
2 A fire sanctuary, a place where sacrifi-
cial fire is kept up

આ વહ, adj [S f] આ up to + વહ to
carry] Producing, leading or tending to,
bringing on (Used as the last member
of a compound)

Id મુખાવહ Producing pleasure કે પા-
વહ Producing pain

આવળ, s m [S આમલક] A kind of
shrub

આવળી યો, s m [S આ intens + વળ-વુ
to turn] A great inclination of the mind,
an eager desire

એને દીસી નવરાનો આવળીયો —ભાષા

આવાગમન, s n [See આવવુ to come +
ગમન departure f] ગમ્ to go] Arrival and
departure 2 Transmigration of the soul

આવાસ, s m [S f] આ intens + વસ
to dwell] Dwelling, abode, residence

આવાહ ને, s n [S f] આ up to + વહ
to carry] Invocation to a god in order to
its entrance into an idol

આવિર્ભાવ, s m [S f] આવિર્ openly
+ ભાવ being f] મ્ to be] Manifestation

આવિર્ભૂત, adj Manifested

આહું, adj [S પતાવ્ત્ત fr પત્ત્ this + હું
having] Such, of this sort

આ ઘૂત, adj [See આ પર છૂ covering]
Covered 2 Surrounded on all sides

આ-વૃત્ત, adj [See below] Returned
2 Republished (of a book)

આ-વૃત્તિ, s f [S fr આ upto + વૃત્ to
turn] Returning, return 2 Repetition

3 An edition of a book

આ-વેગ, s m [S fr આ intens + વેગ
speed f] વિઝ્ to separate] Force, vigour,
excitement

આ વેશ, s m [S fr + વિઝ્ to enter]
Zeal, ardour

આ-વેશી, adj Zealous, ardent

આશ, s f [S આશા] Hope, desire

આશક, s m [Ar આશિક્] A lover a
paramour, & gallant 2 adj Enamoured

Prov આશક ન જાણે જાત જાત, શૂન ન જાણે
લૂણા લાત Love and hunger cannot make a
choice

આશક-માશુક, s n pl [+ P મોગ્] A
lover & his beloved, a lover and his mis-
tress

આશ કા, s f [See આશા] Taking off
from an idol and bringing upon oneself
the effects of the evil eye by touching the
flame, flowers, &c, with the hands or fingers
and applying them to one's eyes (See
આશી કાશી)

આશકાર, } adj [P] Plain, open,
આશકારી, }
manifest, well known

આશકી, s j [See આશક] Courtship
love 2 Gallantry

આ-શકા, s f [S fr આ intens + શક
to doubt] Doubt 2 Fear

આશના, s f [P = an acquaintance]
A friend 2 A mistress

આશના ઈ, s f Friendship 2 Love 3
Illust love

આ-શય, s m [S f] આ intens + શી to
lie down] A place 2 An opinion 3 In-
tention

આશર-વાદ, Same as આશીર્વાદ

આશ, s j [S] Hope

Id આશા કરી-રાખવી-બાધવી To hope for
આશા આપવી કેવી To give reason to hope for
2 To reassure to cheer આશાવાદ આશા

યુક્ત, આશામયું, આશામય Hoping, hopeful.
આશાવય Disappointment 2 *adj* Disappointed, despairing

આશાક, Same as આપાદ

આશા-પુરી, *s f* [+ પૂ, પૂરવું, to fill]
Name of the Hindū goddess who fulfils all desires

આશા-બંધી, *adj f* [+ બધ્ to bind, See બાધુ] Pregnant (a woman)

આશા-વરી, [See આશા-પુરી] Same as અસા-વરી

આશિષ, *s f* [S. આ શિષ્ *fr* આ : intens + શાત્ to wish] Benediction

Id આશિષ દેવી To bless

આશી-નીરી, *adv* [See આશા hope + નિશિન્ત free from anxiety] Satisfactorily

આશીર્વાદ, *s f* [+ વાચ speaking *fr* વદ to speak] A blessing, a benediction

Id આશીર્વાદ આપવો-દેવો To bless

આ શુચ, } Same as અશૌચ
આશૌચ, }

આશ્ચર્ય, *s n* [S *fr* આ an exclamation + ચર to act, to do] Surprise, wonder, astonishment

Id આશ્ચર્ય થવું-પામવું To be astonished
આશ્ચર્ય લાગવું To feel astonishment

આશ્ચર્ય-કારક, *adj* [S *fr* + કારક doing]
Astonishing, wonderful

આશ્રમ, *s m* [S *fr* આ opposite + શ્રમ to be fatigued] A hermitage 2 Shelter 3 A stage of life

Note—The Āshramas, or conditions of life, prescribed for a Brāhman are four During the first he should be a પ્રણયારી, an unmarried student, during the second a ગૃહસ્થ, a married householder, during the third a વનપ્રસ્થ an anchorite, and during the fourth a સન્ન્યાસી, a religious devotee

આશ્રમી, *adj* Having or belonging to a particular Āshrama

આશ્રય, *s m* [S *fr* આ up to + યિ to go] Protection 2 Refuge 3 Safety 4 That which supports, a support, a prop

Id આશ્રય આપવો To give one's support
આશ્રય લેવો To take the pro

tection of, to resort to for protection

આશ્રયી, *adj* Having or requiring support, dependent

આશિ-ત, Same as આશ્રયી,

આશિસ, *s m*
આશિસન, *s n*
આશિસ ની, *s f* } [S *fr* આ intensive

+ શ્વ to breathe, See શ્વ] Comforting; consoling, consolation 2 Hospitality

આશિસ-કું, *v s* To comfort, to console 2 To entertain as a guest

સાનએ આશિસી નાર, સ્વપ્ન પામી, નો

—દીવાળીઆઈ

આશ્વિન, *s m* [S *fr* અશ્વિની the name of the 27th lunar mansion] The twelfth lunar month (Sept–Oct)

આપાદ, *s m* [S *fr* અપાદ the name of the 18th lunar mansion, comprising part of the constellation Sagittarius (Archer)] The ninth lunar month (June–July)

આપાદી, *adj* Of or occurring in the month of Āpādha, (June–July)

Id આપાદી આપણ (Lit) Blind in the month of Āpādha, i e blinded through seeing everything bright and green, hence (Fig) discontented at trifles although surrounded by every comfort, over-indulged and yet fault-finding આપાદી અગિયારસ The eleventh day of either fortnight in Āpādha, otherwise called દેવપદોડી અગિયારસ

આસ, Same as આશા

આસકા, Same as આશકા.

આસક્ત, *adj* [S *fr* આ intens + સક્ર attached *fr* સ્વજ to go] Devotedly attached to

આસક્તિ, *s f* Attachment, addictedness, devotion

આસંગો, *s m* Same as આસક્તિ

આપડો શો આસંગો રે, સામળીયાની સગે

—દયારામ.

આસન, *s n* [S *fr* અસ to sit] A seat 2 A posture 3 A square (in a ruled paper) 4 A column (of a sheet of paper) 5 Foreign matter left on an ulcer (by a fly) 6 A medicinal plant generally known

as અશ્વઘ્ના 7 One of the 84 kinds of amorous attitudes 8 One of the 84 kinds of postures prescribed in the practice of devout mental abstraction (Yoga)

Id આસન કરવું-વાળું To posture આસન માડવું To take a seat 2 To ascertain one's seat આસન નાખવું To put down one's dish and appropriate a spot for oneself (at a dinner) આદા ઉપર માખી આસન મૂકશે A fly will leave foreign matter on an ulcer

આસન-કેદ, *s f* [See આસન, એહસાન, favour + કેદ imprisonment] Simple imprisonment, as distinguished from imprisonment with hard labour

આસન-વિધિ, *s m f* [S fr + વિધિ method] The act or process of taking a posture

આસના-વાસના, *s f* [Guj corrupt of S આવાસ consolation fr આ up to + વસ to breathe Or, આસન a seat, seating, + S આવાસન residing, See આવાસ] Consolation 2 Treating a guest, hospitality

આસનિ-ચું, *s n* [See આસન a seat] A seat made of holy materials (generally of દર્બ grass)

આસનો, *s m* A kind of tree
આ સત્ત, *adv* [S fr આ up to + સદ્ to sit] Near

આસ-પાસ, *adv* [See પાસ side fr S પાશ side, આસ redup of પાસ] All around, on all sides 2 In the neighbourhood

Id આસપાસ બેઠું To be watchful or circumspect આસપાસ ઉભા રહેવું To keep a strict watch on

આસ-માન, *v n* [P fr માલ a mill + માન resembling] The sky

Id આસમાનના તારા દેખાડે એવું Giving the greatest trouble 2 Troublesome, mischievous

આસમાની, *adv* Heavenly, divine 2 Sky-coloured, azure, bluish

આસર-હડું, *v t* [S આ intensive + મૂ, મર, to move] To make a loud sound with the mouth while eating

આસર-વાદ, Same as આસીવીદ

આસરા-ગતિ યું, *adv* [See આસરો a support+ ગતિ motion] Resorting to or depending upon for support, dependent

આસરા-પડવું, *adv* [See આસરો a rough estimate + પડવું to fall] Averaging, approximating,

આસરે, *adv* [See આસરો approximation fr S આમય support fr આ up to + યિ to go] About, nearly, approximately

આસરો, *s m* Support 2 A rough estimate

Id આસરો કરવો-આપવો To assist, to help આસરો લેવો To resort to for support આસરા ઉપર રહેવું To depend upon for help આસરે બેસવું To rest assured owing to one's confidence in one's supporter

આ સવ, *s m* [S fr આ intensive + સ્વ to extract juice] An extract 2 A distilled spirit, a liquor

આ-સવ-વું, *s n* [S + સ્વ to give birth to, Cf પ્રસવ] Business, work (Used in Kāthiāwād)

આસાએશ, *s f* [P fr આસદ્ to rest] Recreation, rest

આસાન, Same as એહસાન

આસાન-કેદ, Same as આસન-કેદ.

આસામી, *s m f* [Ar અસામી *pl* of અસામી which is itself *pl* of અસમ a name] A person, an individual 2 A gentleman, a man of consideration 3 A man of fortune, a wealthy man 4 A customer, a client

Id આસામી બેઇ કામ કરવું Not to deal with a man before knowing how rich he is સારી આસામી (Lit) A good man, hence, an honest and rich man, able and willing to pay his debts નબળી આસામી (Lit) A weak man, hence, a dishonest and insolvent man નબળી પડી ગયેલી આસામી A man who has lost his money સફર આસામી A rich man આ તે સારો આસામી છે He is my customer or client

આસામી-વાર, *adv* [+ વાર a turn] Individually, severally, per head

આસા વત, *adv* [See આસા hope + S વત્ વન વાળું, having] Hopeful expectant

આસિસ્ટન્ટ, *s m f* [Eng Assistant]
One who assists, an assistant 2 *adj* As
sisting, assistant

આસુર, } *adj* [*S f* આસુર demon]
આસુરી, }

Pertaining to a demon, devilish, inhuman
આસુર-વિવાહ, *s m* [*S f* + વિવાહ
marriage] A form of marriage in which
the bride is carried away by force

આસેની, *s f* Same as આસેને
આસે, Same as આસિન

આસો-પાલવ, } *s m* [*S* અશોક a kind
આસો-પાલો, }
of tree + પાલવ, પાલો, a twig, leaves] Leaves
of the *Jonesia asoka*

આ સ્કંદ, *s m* [*S f* આ ntensive +
સ્કંદ to leap] An attack, an assault 2
A battle, a war 3 Reproach, abuse

આ-સ્તર, *s m* } [*S f* આ ntensive
આ સ્તરણ, } *s n* }
+ સ્ત to spread] Act of spreading 2 The
thing spread 3 A carpet, a mat 4 A
lining, a coating Same as આ સ્તર

આ-સ્તર, Same as આ સ્તર
આ-સ્તર-વાણી, Same as આ સ્તર વાણી

આસ્તિક, *s m* [*S f* અસ્તિ is *fr* અ
to be] A theist, one who believes that,
there is a God 2 *adj* Theistic

આસ્તિક્ય, *s n* Theism 2 Faith in
the existence of God

આસ્તે, *adv* [*P* અહિંસ] Slowly, gently
Id આસ્તે રહીને = આસ્તે આસ્તે Slowly and
slowly, stepping each step slowly

આસ્થા, *s f* [*S f* આ up to + સ્થા to
stand] Stability, steadiness, firmness 2
Faith, reliance 3 Money, wealth

Id તેની ધર્મ ઉપર આસ્થા છે He is a staunch
adherent of his religion, he is firm in
his religion આસ્થા આવળી-બેસળી To be
firmly attached -ઉપરથી આસ્થા ઊઠી જવી To
lose faith in તેની પાસે આસ્થા રીત છે He has
a large fortune

આસ્થિક, *adj* Stable, steady, firm 2
Faithful

આસ્પદ, *s n* [*S*] A place, an abode

2 (At the end of a compound) A cause
3 *adj* (At the end of a compound) Cau-
sing producing

Id અનિષ્ટકાર A cause of shame 2
Causing shame

આ સ્ફાલ ન, *s n* [*S f* આ ntensive +
સ્ફાલ to shale See અન્ન ૩] Striving
against

આ-સ્ફોટ, *s m* }
આ સ્ફોટ ન, *s n* } [*S* આ સ્ફોટ, આ-સ્ફોટન,
આ સ્ફોટણ, *s n* }

f આ ntensive + સ્ફટ to burst or split, to
break See કુલ-ક, ફોલ-ક, ફાલ-ક] Trembling,
shaking 2 Blowing, expanding 3 Dis-
closing, manifesting

આમ્ય, *s n* [*S*] The mouth
આ સ્વાદ, *s m* [*S f* આ ntensive +
સ્વાદ to taste, See સ્વાદ] Taste, relish

આહર, Same as આહર, in the end, in
the long run, at last

ગજ ગાદી પણ સાધરો, ગજ-વાળી પણ રાત,
ગાદી ભૂપ સરોખર, આહર ભીલની રાત

—ભાષા

આહા, } *interj* [*S* અહા] Ah ! ha !
આહાહા, }

આ હાર, *s n* [*S f* આ up to + હ, હર,
to take away] Food 2 The usual quantity
of food taken by a person at one meal

Id આહાર વરેલા-લેલા To eat તેનો આહાર
વધ્યો He eats more than formerly તેનો
આહાર ઊતર્યો છે He eats less than he did

Prov આહાર, તેવો બોહાર As you make
your bed, so you lie on it As is the
father, so is the child આહાર વેદવાર અને
નિદ્રા વગરો વધે, અને નર રી ઘટે A man may
increase or diminish at pleasure his food,
sleep, and social relations આહાર (હાર) મારે,
કે બાર મારે A man suffers from the effects of
too large a quantity of food or of too heavy
a burden

આ-હારી, *s m* [+ હર, ફ, having] One
who eats, a glutton

આહીર, *s m* [*S* ગામીર] A herdsman
2 A pastoral tribe, now mostly found in
the North Western Provinces but also

Kāthiāwād and Khāndesh

આહીર-ડી, *s n pl* [+ ડી, ડી, dim]
Herdsman (Used in fondness or in contempt)

આહીર હી, *s f* A woman of the આહીર (cowherd) caste

આહુતિ, *s f* [S *f* આ up to + ઠુ to sacrifice] Rice, sesamium, ghee, &c , cast into fire in a sacrifice, a sacrificial offering

Id આહુતિ આપવી To make a sacrificial offering, to sacrifice આહુતિ લેવી To receive a sacrificial offering 2 To burn to ashes 3 To ruin પૂર્ણહુતિ (Lit) The final offering 2 The end, the conclusion

આહુડી, *s m* [See આહુડ hunting] A hunter

આહોડ, *s f* [S આ intensive + ડી, pronounced as હોડ, r plough] Land lately ploughed 2 Land newly brought under cultivation (Used in Kāthiāwād)

આહોડું, *s n* [See આહો My dear Sir, + ડમ, ડ, thou, you] Flattery (Used in the Sorath Prānt)

આહિંક, *s n* [S *f* અહ્ન a day] Daily performance of religious duties 2 Daily work

આહોહા, *s m* [S *f* આ intens + હા to rejoice] Joy, raptures

આળ, *s n* [Dh Des અભગ=S કલકારોપ ascribing blame *f* S આ intens + લગ, લાગવું, to stick] A false imputation or charge

Id ને માથે આળ ચડાવવું-મૂડવું To put a false charge on આળ ચોટવું-મેસવું To be declared to be guilty of an offence તેની માથેથી આળ ઇતર્યું છે He is acquitted of his charge

આળ-પાળ, *s f* [See પાળવું to caress, આળ redup] Comforting a distressed

person

આળ-પણ, *s n* [See આળ a false charge + પણ colour] A stain, blame or harm arising from an accusation

આળસ, *s n* [S ગાત્રસ્ય idleness *f*, અનસ idle *f*] અ not + નસ to strive] Laziness, indolence

Id આળસ આવવું-હરવું To be idle આળસ મૂકવું-ઢાડવું-તગવું To leave off idleness

Prov આળસ ફરિડાતું મૂળ છે Sloth is the mother of poverty Idleness clothes a man with rags

આળસવું, *v ૨* To be idle, to be remiss to be slow

આળસાવું, *v ૨* To be made slow or remiss 2 To be stopped 3 To be given up (of a project)

આળી-આળ, *adj* [See આળ a false charge + આળ abusive language] Abusing, abusive 2 Mischievous

આળસુ, *adj* [See આળસ] Lazy, indolent

Id આળસુની દમયે Very lazy

આળિયો, *s m* A large cavity in a wall

આળ, *adj* [See આડ wet] Lately stripped (of skin) 2 Painful

Id આળ ચામડું the skin (of an animal) lately stripped, skin not tanned આળી ચામડી the new skin appearing on a wound not yet perfectly healed

આળ, [S અહ] A suffix denoting " full of, having," as in દયાળ

આ બોલ ૬, *s n* [See આ બોલ ૩] Wallowing, rolling 2 A pillow to lean against 3 *adj* In the habit of wallowing

આ બોલવું, *v ૨* [S આ intens + ઠવ to wallow, Cf Dh Des લોથવું sleeping] To wallow

၁၃-၁၃, ၈ မ [+ ၁၃ husband]
 The husband of one's own choice, the
 husband selected by the bride

ཡིད་ལྔ, *ad* Wished, desired

Wishu, *adj* Wishing (used at the end of a compound), *e g* हितेशु

ଏକ-ସ୍ତ, Same as ଏକ-ସ୍ତ

५५८, १ f [Ar] Honour, reputation
 १८ ५५८८ ५५८८ ५५८८ To be disgraced

ઇવત-આસર, *adj* [Ar] A polite form of address

1474. a n [P] An invitation, a call

ઇન્જીનેર, ૨ મ [Eng Engineer] An
engineer 2 The Executive Engineer of
a District

ઇજનેર-ખાતું, ૪ નં [+ ખાતું department]
The Engineering Department

Ar [Injury, molestation

উদ্ভিদ, *a f* [Ar] An increase, an addition

ਧਮਰ, s f [P] Trousers, breeches

+ P दार = S धार holding fi P दातन = S धृ to hold] A contractor, a monopoly holder

ਧੰਨਰ-ਦਾਰੀ, & f The duties, privileges,
or position of a moneyholder

ਪੰਜਾਬੀ, *adn* By a contract

પંક્તિ, 8 m. A contract 2 A monopoly

Id. ઇનરે રાખવું To hold by a contract

ધનરે આપતું To let out by a contract

૧૫.૨૩, ૧૧ [See ૫૫ injury] To be
 sorry

ਖੁਸਰਾਵੁੰ, v't [See ਖੁਸਰਾਵੁੰ to pine] To waste, to pine away

ህጋዊ ስጦታ [Eng Inch] An inch

પંચનેર, Same as ધંજનેર

ષ્ટ્ઠાતેર, *adj* [S અટ સમ.તિ f; અટ ચાલ,
 eight + સતતિ, સિતેર seventy fr સા, સાત,
 seven] Seventy-eight. (78)

४८ यासी, ८४ [S अट्ठासीति fr eight+
अट्ठाति. ॐ ३० eighty] ८८ Same as अट्ठायासी

Uśi, s f [S] A certain tubular ves-
sel in the body, one of the channels of the
vital spirit

Note—In the anatomy of the Yoga school are particularized three great passages of the breath and air running from the *Os coccygis* to the head. Of these *prāṇa* is the passage on the right side, proceeding through (or springing from) the *asthi* or the umbilical region, and through the nose, *śūkrā* that on the left, while *apāṇa* ascends betwixt the two entering into the middle of the head.

ਧਰੀ-ਧੀਰੀ, ੪ f [S ਧੀਰਾ pain fੀ ਪੀੜ
to give pain to, ਧਰੀ reduplication of ਧੀਰੀ]
Earthen balls carried round the bride and
the bride groom, and then thrown away

પત્રમાર, ૭ મે [૨] Confidence

ઇત્યારી, *and* Faithful, trustworthy

ધતમામ, ન મ [૧૨] Routine, establish-
ment

ഉദ്യ, *udj* [S] Another, different,
separate 2 Lower, low

■ १२ने घेत गितर आव्यु, तो कळे “अदार पाधु के बीतर” ?
—भाषा

2 The distinction of *meum* and *tuum*, also, the feeling that gives rise to this distinction

જેમ સૂક્ષ્મ ધન પામીને, પણ આશિર્વાદ કરી ઇતરાઈને
—ગિરધર

પતરાણ, & f [P] Displeasure

यति, *adv* s [S f इदम् this] So;
thus 2 s f The end

ଶ୍ରୀ-ଅମ୍, s f [S f + ଅମ୍ glory, glorious]
The end

इतिहास ० m [S fr इति thus + इ truly + आस was fr अस् to be] History, description, relation, narration of events

उत्तिष्ठाम-इय, *adj* [+ इय a form fr रूप
to form] Historical, in the form of h story

મતિયાસિ ક. યા Historical

ଫଳିତ, *a m* [Ar] An occurrence,
a fact

પત્યાદિ, } (a) [See ઇતિ thus + આદિ
પત્યાદિ-ક, }

beginning] Et cetera, (&c)
 y ēš, • n (See ēš; a ball)] A particular

an emerald

ઇન્દ્ર-વંશી, *s f* [*S f* + વંશ family] A particular Sanskrit metre of four lines, each containing ૮, ૮, ૪, ૨ (See under ગણ)

ઇન્દ્ર-વજ્ર, *s f* [*S fr* + વજ્ર thunderbolt] A particular metre of four lines, each containing ૮, ૮, ૪, ૪, ૪ (See under ગણ)

ઇન્દ્ર-વાયલ્લુ, } *s n* [+ વાલુ fr વળ the lord of the west] The name of a fruit, colocynth 2 A rogue at heart

ઇન્દ્ર-વિજય, *s m* [*S fr* + વિજય victory] A particular metre of four lines, each containing ૪ seven times and ૪ twice (See under ગણ)

ઇન્દ્રાણી, *s f* The wife of Indra

ઇન્દ્રાયુધ, *s n* [*S fr* + આયુધ a weapon] The weapon of Indra, a rainbow

ઇન્દ્રાસન, *s n* [+ આસન a seat fr આસ to sit] The throne of Indra

ઇન્દ્રિય, *s f n* } [*S જ્ઞિય*] A sense, faculty, or power, by which external objects are perceived 2 An organ or a member, a natural instrument by or through which an action is performed

ઇન્દ્રો કૌઠ અપવાદ કરે નહિ, તેને કહીએ વૈષ્ણવ
—નરસિંહ મહેતા

3 The generative organ

Prov ઇન્દ્રિયો જીતી, તેણે સર્વે જીત્યુ The greatest conquest is the conquest of self = He who masters his own passions, conquers his greatest enemy

Note—There are two kinds of Indriyas — (1) જ્ઞાનેન્દ્રિય organs of sense, and (2) કર્મેન્દ્રિય organs of action કષ્ટ તપાસ, અશુ જીવે, નાસિકા are the five organs of sense ગ્રહ, ઉપસ્થ, હાથ, પગ, વાણી are the five organs of action મન (the mind) is sometimes regarded as an eleventh organ In the Vendānta મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, & અહંકાર are said to be the four internal organs Each organ is supposed to be presided over by its own rule or નિયતી

Id ઇન્દ્રિય ગમ્ય ઇન્દ્રિય પ્રેમચર A c m બો

to the senses, knowable ઇન્દ્રિય જીત He who has control over his senses ઇન્દ્રિય-દમન Restraint over the senses ઇન્દ્રિય-દોષ Fault, defect, or weakness in the senses ઇન્દ્રિય-નિયંત્રક Control over the senses, ઇન્દ્રિયાતીત Beyond the reach of the senses, unknowable

ઇન્દ્રી, *s f* same as ઇન્દ્રિય

ઇન્દ્રી-જીવાણ, *s m* [+ જીવાણ a purgative medicine] A medicine producing frequent urination, a diuretic

ઇન્દ્ર-જન, *s n* [*S fr* જન to burn, See ઇય જ] Wood for fuel

ઇન્સ્પેક્ટર, *s m* [Eng Inspector] An inspector

ઇ કા, *adv* [See ઇ, આ, this + પાસે towards] At this place, towards this place (Used in the Surat District)

“આપણા ઇકાના અમૃત નેવા,” એમ કહે દેરાઈ
—ખાળગરખાવળી

ઇપાકત, *s f* [Ar] Honour, reverence 2 Worship

ઇપારત, *s f* [P] Style, construction
Id ઇપારત ગોઠવવી To make a summary (of a document)

ઇભ, *s m* [S] An elephant

ઇમ, Corruption of એમ

ઇમલો, Same as અમલો

ઇમાન, *s n* [P] Faith, reliance 2 Honesty

ઇમાન-દાર, *adj* [+P દાર having] Faithful 2 Honest

ઇમાન-દારી, *s f* Faithfulness 2 Honesty

ઇમાની, *adj* Trustful, faithful 2 Honest

ઇમામ, *s m* [P] A Muhammadan priest

ઇમારત, *s f* [Ar] A building 2 A design, a plot

Id ઇમારત અણવી To erect a building 2 To arrange a plot

ઝમારતી, *adj* Pertaining to building

Id ઇમારતી લાકડું Wood used for building purposes, timber ઇમારતી લાખોન Building materials

ઇયળ *S me* is ઇયળ

ધયા, Same as યા

ધયાદ-ગારી, Same as યાદ-ગારી

ધયાદ-દાસ્ત, Same as યાદ-દાસ્ત

ધ્યાદી, Same as યાદી

ધયાને, Same as યાને

ધયાર, Same as યાર

ધયાહુદી, Same as યાહુદી

ધયાળ, Same as યાળ

ધ્યો, પ્રાપ્ત [Guj એથો these pl of એ
this] These (Used in Kāṣhīkāvād.)

સાક્ષ્યો ઉદ્ધવ કરાં વગત, છ,

તેથી ધ્યોનું ન માન્ય મત, છ —દયારામ

ધરણ, s f [S ફંચો] Envy 2 Emulation

ધરદો, s m [P] Resolution, determination 2 Intention

Id ધારો રાખવો To intend

ધરાની, adj [P] Belonging to Irān or Persia, Persian 2 s m A Persian

ધસકાપ, s m [P] A title

ધસમ, s m [P] Art, science 2 A device 3 Sorcery

Prov યુરામત એ નાને ધસમ છે Ready flattery and rich provisions. ધસમ તેને રાનો વિભવ A man of devices can quickly accomplish his purposes

ધસમી, adj [P + ફ having] Artful, clever, intelligent 2 s m A sorcerer

ધસા, s f [S ફર ફર to go] The earth

ધસા, intery [See અદા God] O my God! May God help me!

Id ધસા ધસા પેઠારાવની To cause one to cry out "O my God!" 2 To oppress 3 To harass

ધસાદો, } s m [P] Jurisdiction 2
ધસાદો, }
A presidency, a province 3 Claim

ધસાજ, s m [P] A remedy 2 A scheme, a contrivance

Id ધસાજ કરવો-લેવો To take remedies against સાચો ધસાજ A precaution, an antidote

ધસાયથી, Same as એસથી

ધસાયથો, Same as અસાયથો, અથેથો

ધસાયદું, Same as અસાયદું

ધદદિસીરી, s f [Eng] Electricity

ધદ્દી, s f A game for children, generally known as બમચી-કુંકું / Used in the Dabhoi Prānt)

ધવ, adv [S] Like; similarly

તથા નાસ, રહિત પ્રયાસ,

જાવ નવ વતસલ ૫૬ ઇવ તે તરે —મિરઘર

ધરાક, s m [P.] Love 2 Sexual enjoyment

Prov ધરાકનો માર્યો ઠીકરામા ખાસ = ધરા આપણો છે Love is blind. ધરાકની મારી નવ ના-તરે, અને સાદવો કાઢીને પાથરે Who marries for love without money, hath good nights and sorry days ધરાક ઢાકવો રહે નહિ Love and smoke are two things which cannot be concealed

ધરાક-ખાજ, adj [+ P વાજ playing fr વાજીત્ત to play] 2 Lewd, debauched.

ધરાક-ખાજ, s f Debauchery; voluptuousness

ધરાધી, adj Amorous. 2 s m f A beau, a belle

Id ધરાધી રહું A young debauched person; a young dissolute person

ધરાદત, s f A hint 2 A nod

ધરાદો, s m Same as ધરાદત.

ધર, adj [S ફર ફર to wish] Loved, favourite

ધર-દેવ, s m [+ દેવ a god fr રિશ to shine] A deity of one's own choice, one's peculiar or favourite deity

ધર-મિત્ર, s m. [+ મિત્ર a friend fr રિશ to feel affection for] A dear friend

ધર-નાશિ, s. f [+ નાશિ a quantity] Position, a method of solving problems by one or two suppositions; the rule of trial and error (In Arith.)

ધરિ, s f [S. ફર યજ્ઞ to sacrifice] A sacrifice

ધસકામત, s f [Ar.] Property; riches, wealth 2 All of a man's possessions; all that a man possesses.

ધસબોધ, s m [P ફલ્લોહ] The seed of fleawort or of plantain

nal in the eyes of God ઈશ્વરના હાથમા દોરી
O God, the Supreme Ruler of the world,
regulates everything ઈશ્વરને ખાળે બેસતુ To
be favourite with God ઈશ્વરે તેની સાથુ બેસુ
God helped him

Prov ઈશ્વર ને કરે, તે સારા કાળે God's ways
are merciful ઈશ્વર મોત કાઈ પોતાને માથે લેતો
નથી A man dies as the result of his own
conduct

ઈશ્વરી, *adv* Divine 2 *s f* A goddess

Id ઈશ્વરી ઇશ્વર The will of God ઈશ્વરી
નિયમ The law of God, a divine law ઈશ્વરી
ન્યાય God's justice, divine justice ઈશ્વરી પુરુષ
An inspired person, a partial incarnation
of God (See અચાવતાર) 2 A superhuman
being, a brave and glorious man 3 A
holy or pious man 4 A simploton ઈશ્વરી
લીલા The divine sportings (applied to the
works and ways of God, whether in crea-
tion or in providence) ઈશ્વરી સતી The con-
straining power or government of God,

divine providence ઈશ્વરી માયા The wisdom
and skill, the marvels and wonders, of God
ઈશ્વરી વાણી The voice of God (as in the air
or in visions, or through a prophet)

ઈષણુ, *s f* [*f* ફે to fly, to glean, to
look] Haste, speed 2 Wish, desire, re-
gard 3 Anxiety or earnestness for

ઈર્ષા, *s f* [*S* ईर्ष्या] Envy, jealousy

ઈસ, *s f* [*Dh* Des ફસ = ડ કોઠક a
naal, a wedge] The side-pieces of a bed-
stead

ઈચોટો, *s m* [+ ચોટો a thick stick]
One of the side-rafters of a wooden lad-
der

ઈસ્કોતડિયો, *s m* [*Eng* *Escritoire*]
A writing-desk, a writing table having
drawers

ઈસ્કેતરી, *s f* A small box having
drawers

ઈસેસ, *s m* [*S* इशिर] Olibanum

ઈહા, *s f* [*S* fi ફહ to desire] Desire

ઉ

ઉ, The fifth letter of the alphabet

ઉ, *interj* An interjection showing
disgust

ઉઆ, *s n* [*Imit*] The crying of a
newly born child

ઉઆં, *adv* [*Hind* वहाँ there] There,
at that place

ઉખ, *s f* [*S* उच्छ्रयति to desire one
who will send down riches] Desire

ઉગણુ, *s m* [*S* અગ્રન ointment fr અગ્ર
to anoint] Oil applied to the axle of a
wheel

ઉધ, Same as ઉધ

ઉધ ટિ-યુ, Same as ઉધ ટુ-ની

Prov ઉધટિયુ, ને નુગટિયુ સાચુ ન બોલે You
cannot depend upon what a drowsy man
or a gambler would say

ઉધ ટુ-ની, *adv* [*Hem* Des સહસિગો =

S સ્વપ્ન-શીલ: *f* સ્વપ્ન Sleeping + શીલ character]
Sleepy 2 Lazy 3 *s m f* A sleepy head

ઉધ-હું,

ઉધા-હું,

} *v* : [*See* ઉધ, *Hem* Des
અપફે he sleeps *Of* P ગુટુન to slumber] To
sleep,

Id ઉધી જુ To go to sleep 2 To be
stopped 3 To disappear

Prov. ઉધતાનો પાડો, ને નમતાની પાડો = ડ-
ખતી ગિલાદી ઉદર પડે નહિ Drowsiness shall
clothe a man with rags ઉધતી વડુ, ને ઝુફેતો
ડીટો (એ બે બરાબર) A sleeping cat catches
no mice ઉધતો બોલે, પણ નમતો ન બોલે None
are so deaf as those that will not hear
ઉધાગેલુ, ને મરેલુ બરાબર A drowsy man is
as good as dead

ઉધા-ખણું *adv* [*Guj* ઉધવ + ખણુ a farm
ward] Sleepy 2 Lazy

ଓଡ଼ିଆ, }
ଓଡ଼ିଆ ଡ୍ର, } *adj* [+ସଂସ୍କୃତ having] Sleepy,
ଓଡ଼ିଆ, }

drowsy

ଓଡ଼ିଆ, }
ଓଡ଼ିଆ, } Same as ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ, High

ଓଡ଼ିଆ-ଡ୍ର, *v t* [*S* ଓଡ଼ିଆ high] To lift up,
to raise. 2 To carry

ଓଡ଼ିଆ-ଡ୍ର, }
ଓଡ଼ିଆ-ଡ୍ର, } *s f* The hire paid for
carrying a burden

ଓଡ଼ିଆ, *s n* [*See* ଓଡ଼ିଆ] Act of
greasing 2 The sticky substance into
which the grease in the wheel of a cart is
changed 3 A thing with which a spell
is thrown on the body of a child

ଓଡ଼ିଆ, *s f* [*See* ଓଡ଼ିଆ, *Of* ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ-
ଓଡ଼ିଆ] Act of greasing 2 The act of throw-
ing spells over the body of an infant in
order to cure it of a disease

Id ଓଡ଼ିଆ ନି ମନି To throw a spell

ଓଡ଼ିଆ, *s n* [*S* ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, *See*
ଓଡ଼ିଆ] The retinue of a queen or prin-
cess

ଓଡ଼ିଆ, *v t* [*See* ଓଡ଼ିଆ] To oil, to grease
2 To cure a particular disease by a spell

Id ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ To grease with oil 2 To
grease

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s n* [*Guj* ଓଡ଼ିଆ a camel + *Guj*
ଓଡ଼ିଆ the profession of a physician *f*, *S* ଓଡ଼ିଆ
the science of medicine *f*, ଓଡ଼ିଆ a physician
f, ଓଡ଼ିଆ to know] Quackery

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s n* [*Imit*] Convulsions
2 Hooping cough

ଓଡ଼ିଆ, *s f* [*See* ଓଡ଼ିଆ deep] Clasp-
ing with both arms open, an embrace 2 The
quantity taken by both arms open

ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ,
ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ

—ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ

ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ
ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ

—ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s n* [*Guj* ଓଡ଼ିଆ *f*, *M* ଓଡ଼ିଆ
to roll up *f*, *S* ଓଡ଼ିଆ a field, *S* ଓଡ଼ିଆ a rod of

ଓଡ଼ିଆ] Rolling 2 A sensation as of some-
thing turning round in the stomach, grip-
ing, gripes 3 *adv* In a confused manner;
confusedly, negligently

ଓଡ଼ିଆ, *adj* [*Dh* *Des* ଓଡ଼ିଆ deep] Deep
Id ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ To bestow a deep thought
on ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ To examine minutely
by going deep into the details ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ
ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ To undertake a great risk ଓଡ଼ିଆ
ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ To throw the roots deep into
the ground, to be deep rooted 2 To lay
deep plans

ଓଡ଼ିଆ, *s n* }
ଓଡ଼ିଆ, *s f* } [*Hem* *Des* ଓଡ଼ିଆ = *S* ଓଡ଼ିଆ
a coach, a raised seat] A piece of cloth
wrapped round and placed on the head
under a burden, a cushion for a burden
on the head

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s n* Same as ଓଡ଼ିଆ
ଓଡ଼ିଆ, Same as ଓଡ଼ିଆ, In this year
ଓଡ଼ିଆ, *s n*, [*Hem* *Des* ଓଡ଼ିଆ *f*, *S* ଓଡ଼ିଆ]
A mouse

Prov ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ Foxes
dig not their own holes ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ
Like dog and cat 2 Enmity ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ
ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ One man's meat is another
man's poison ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ Beggars
have little baggage Beggars can easily
shift about, and change their residence

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s f*
ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s n* } A mouse trap

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s f* [+ ଓଡ଼ିଆ ଓଡ଼ିଆ, *dim*] A
female mouse 2 A small mouse

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s n* A male mouse 2 A
large mouse

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s f* [+ ଓଡ଼ିଆ a dwelling] A
place in which mice abound

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s f*
ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, *s n* } [*S* ଓଡ଼ିଆ to carry, to
carry away] A mouse trap

ଓଡ଼ିଆ, *s f* Scabs in the head

ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, }
ଓଡ଼ିଆ-ଓଡ଼ିଆ, } *adj* [*Guj* ଓଡ଼ିଆ upside
down + ଓଡ଼ିଆ blind] Dim 2 Short sight-
ed 3 Foolish, stupid (Used in *Jhālāwā*)

4 Prodigal, extravagant (Used in the Viramgāin and Pāṭaḍī districts)

ઉધિ.યું, s n [Guj ઊધુ] Beans baked in an earthen pot placed with its mouth downwards

ઉકા.ય.હું, adj [See ઉક warmth] Luke-warm, tepid

ઉબર, } s m [Dh Des ઉબરો = S
ઉબરો, } ટુરર] A door sill, the threshold
ઉમરો, }

ઉબાડિ.યું, s n [Dh Des ઉમ્મુદ a fire-brand fr S ઉમ્મુદ a fire brand] A piece of fuel lighted at one end 2 An iron cylinder intended to hold burning material at a nocturnal procession 3 An iron rod made red-hot at one end, with which diseased parts of the body are cauterized

ઉબરી, s f [See ઉબરો] The lower cross piece of a door frame, the threshold

ઉ., } intery [Imit of the sound]
ઉહ, }

Showing contempt

ઉહ-હારો, s m [+ S કાર showing the sound of the preceding letters fr ક, કર, to do] A groan, a gruff sound

Id. ઉહારો દો-સરો To say 'Yes' 2 To say "Well, proceed" 3 To consent 4 To support an assertion

ઉ-હું, intery [Imit] An exclamation expressing refusal or rejection નો

હજીની પાઠન ડોડ, હજીની કોઈ પાઠન નહિ, મોડી એમા જોડ, કે, ઉડુ જોડન નહિ — બાપા

ઉબારો, s m [See બોવારા] An unfrequented part on the bank of a river, &c
ઉકટ યુ, Same as ઉકટ-યુ

ઉકટો, s m [S નક્ત anointed fr મચ્છ to anoint See રાજા.ન] A medicine made from the rust of iron, &c, as a cure for swollen eyes

ઉકરો, s m [Hem Des ઉકાડ a bribe, or રહેજો a present] Making periodical payments for things received every day

ઉકવ યું, v t [S ઉપ up + વયું to dig] To run away (Used in the Sorath districts)
ઉકવો વડું, v t To steal, to rob (Used

in the Sorath districts)

ઉકન, adj Ready, prepared (Used in the Sorath districts)

ઉકરોડો, s m [See ઉકાડ Or, S ઉકાડ gone by fr ઉપ up + જાનત gone fr જાન to walk, to go] Excitement, agitation

ઉકર-ડો, } s m [Hem Des ઉકર-ડો fr
ઉકય-ડો, }

S અવ-કર rubbish fr અવ down + ફ to scatter; Or, fr S ઉકર a salt desert & is changed first to હ, and then to ક, and ડ is added as a termination of contempt or disgust In the second word ર is changed to વ both being "liquids"] A heap of rubbish 2 A dunghill

ઉકર-ડો, s f Same as ઉકર-ડો

Id ઉકરડો નેતરની Lit To invite and propitiate the spirit presiding over dunghills 2 Worship of a dung-hill in the beginning of a marriage ceremony

Prov ઉકરડો વધતી વાર શી? Lit A dung-hill increases in a short time, hence, An unmarried daughter grows up in a short time, and the family is anxious to get her married and send her away

ઉકલ-યું, v t [S ઉપ up + જાન to know] To be legible 2 To be free from entanglement

ઉક-બો, s m [See ઉકો a hubble-bubble + બો dim] The cocoa-nut bowl at the bottom of a hubble-bubble

ઉકલ યું, v t [S ઉપ up + જાન to push, to drive, or હવ to boil] To boil

Id મારો. અવ ઉકળી આંચો My heart boiled, I was excited

ઉકળા-ટ, s m Heat, agitation

ઉકરો, Same as ઉકરોડો (Used in the Charotar Districts)

ઉકાસ-યું, s n } [See ઉકાસ-યું] Excite-
ઉકાસ-યું, s f } ment 2 Instigation 3 Raising up, elevation

ઉકાસ-યું, v t [S ઉપ up + જાન to shine Or S ઉપ up + જાન, કદ, to draw] To throw light on, to bring prominently into notice

2 To draw attention to 3 To raise up, to elevate

ફૂંચોધનની યઈ છે હારી, વિરાધનની વાદ ઉકારી

—ઉચ્ચારણ

ઉ-કાર, *s m* [*S fr* + કાર showing sound] The letter *u*, the symbol or sound *u*

ઉ-કાળ, *s m* [*S* સુ good + કાળ time *Of* સ-કાળ, સુ-કાળ] Rise, prosperity

ઉ-કાળ-ત્રે, *v t* [Causal of ઉ-કાળ *to* boil] To cause to boil, to boil 2 To make ready, to finish, to complete 3 To gain, to be profited

Id તમે શું ઉકાળ્યું ? What have you gained. તેણે તાર કાંઈ ઉકાળ્યું ? Has he done you good ?

ઉકાળો, *s m* A decoction 2 Heat

Id લોહી ઉકાળો Strife, a quarrel

ઉ-કેસ, *s m* [See ઉ-કેસ-વ] Disentangling 2 Dexterity 3 Settlement or solution of a complicated question

Id ઉકે પડે To understand, to see through a complicated question એને હાથે કામને ઉકેલ ડીકે He can quickly despatch a business.

ઉ-કેસ-ત્રે, *v t* [*S* ઉપ + કાંસ a wedge a nail, *fr* કોહ to fix] To disentangle 2 To make out the letters, words, and meaning of a badly written document

Id ડીકે ઉકેલ To disentangle a skein of thread. 2 To solve and settle a complicated matter કાળ ઉકેલે To make out the letters, words, and meaning of an almost illegible writing વાદ ઉકેલે To introduce a story or business

ઉકેલો, See ઉકેલ

ખણ વિચરની ગુઠ રીસણી, ચાલ ઉકેલો નખું

—ઉચ્ચારણ

ઉપ, *adj* [*S fr* ઉપ to speak] Spoken, uttered 2 Proper, fit

ઉચ્ચ, *s f* Speech, utterance

ઉ-ખડ-ત્રે, *v t* [*Dh* Des ઉચ્ચોડિય thrown up] To be eradicated. 2 To be detached

Id ઉપની નગ To be scraped up 2 To be rooted up, to be ઉપ્પ rooted 3 To lose

one's means of livelihood શું ઉપડી પડ્યું ? What is lost ?

ઉપડી, Same as ઉપળી

ઉપડ, *s f* [See ઉકાર-ડો *S* ઉપર] Un-productive land, land containing an excess of salt

વળી નવ વાળ્યા પાછા ઉપરના ખેડિયા !

—અર્થ

ઉપર-પુ, *adj* [*S* ઉપ + પુ to drop] Uncovered 2 *s n* Disclosing or exposing the secrets of others

ઉપરડું, *adj* Same as ઉપર પુ 1

ઉપરડો, Same as ખરેડો

ઉપલીયો, *s m* [See ઉ-ખડ-વ to tear up. Or, *S* ઉપ + વન, ખણ *to* dig] An instrument for turning cakes on a griddle

ઉપળ, *s n*

ઉપળી, *s f*

ઉપળું, *s n*

} [*S* ઉક્કલ] A stone or

wooden mortar 2 A pestle 3 A wooden frame with which the two front bullocks out of the four yoked to a cart are kept in their places

લીધુ નામણ પોતે હાથ, ઉપળ શું બાધ્યું ?

ફણને બાધવા કીધી પેર, બીજું કીધી સાધ્યું

—હારકો

ઉપળો, *s m* [See ઉપળ] A mortar

ઉ-ખળો, *s m* [See ઉ-ખડ-વ] A boy growing in height too fast for his years, an overgrown youth

ઉ-ખાડ-વુ, Same as ઉ ખેડ-વુ

ઉપાણું, *s n*

ઉપાણો, *s m*

} [*S* ઉપાખ્યાન a short story *fr* ઉપ near, inferior, + આખ્યાન a story] A riddle, a puzzle

ઉપાલ-પખાલ, *s f* [*S* ઉપ + વાલ to wash, or ઉપ ખણ-વ, to dig + પખાળ to wash] Vomiting and purging (Used in Kāthiāwād.)

ઉ-ખાળ-વુ, Same as ઉખાડ વુ (Used in Kāthiāwād)

ઉ-ખેડ-વુ, *v t* [Caus of ઉ ખડ-વ] To eradicate 2 To detach

ઉ-મટ, *s f* [*S* મટિ going up or forward *fr* ઉપ, ઉપ, up + મટિ going] A support

placed behind or before a wheel of a carriage to prevent it from going backward or forward 2 The act or ceremony of rubbing ધીઠી (a mixture of fragrant drugs) on the body of a person for whom an auspicious ceremony is to be performed

Id ઉગર મૂકવી To place a support

ઉગર-દ્રુષ્ટ, s n A mixture of fragrant drugs (ધીઠી) rubbed on the body of a person for whom an auspicious ceremony is to be performed

ઉગર-દ્રુષ્ટ, Same as ઉ-ટક-દ્રુષ્ટ, ઉ કટ દ્રુષ્ટ

ઉગ-ઉ-અર, s n [See ઉગ રૂ to grow + S ઓર = અર] The name of a medicinal drug

ઉગમ, s m [S ઉદ-ગમ fr ઉદ up + ગમ to go] A source, rising 2 s f The eastern direction

ઉગમ-શુ, s f The east

ઉગમ શુ, adj Eastern

ઉગમ-દારીત, adj [+ P દારીત holding fr. P દારીત = S ધૃ to hold] Industrious, working

ઉગમ-દારીત, s f Industry, working state, working condition.

ઉગર ઉ, v ૨ [S ઉદ up + ગ, ગિર, to vomit, to throw out] To escape 2 To be saved

Id સહમયાઈ ઉગરુ To escape from a difficulty સોમયાઈ વીસ રૂપિયા ઉગયા Twenty rupees have been saved out of a hundred

ઉગ-ઉ, v ૨ [S ઉદ up + ગમ to go] To grow 2 To rise 3 To come out as the fruit of

Id ઝાડ ઉગે છે A tree grows સૂર્ય ઉગે છે The sun rises તેના કરમનું ફળ ઉગ્યું His actions have borne fruit અરીસું ઉગ્યું Opium has produced its fruit (intoxication) ઉગી નિકાળુ To shoot out, to throw out shoots, to sprout 2 To bear fruit

Prov ઉગે તે આપમે ને લગમે તે મરે Every rise has a fall, and every birth its death ઉગાને સૈા માને, આપમાને કોઈ ન માને Men worship the rising sun ઉગતા ઝાડનું પાદડું ચી-લુ Youth is ever fresh and promising એને રૂપા આપર્યાની ખગા નથી He is unconscious

of the rising or setting of the sun (either through illness or absent mindedness) ઉગતા ઝાડનું મૂળ ઉદેસુ To nip in the bud. ઉગે છે તેવો આપમે છે He (a man) is born destitute, and dies destitute 2 [સૂર્ય the sun being understood] He passes a monotonous life

ઉગામ-ઉ, v t [See ઉગામ rise] To lift up against, to raise towards

Id ઉગામ ઉગામ રો To raise one's hand to strike another person

ઉગાર, s m [See ઉગાર-રૂ] Escape 2 A saving 3 Profit

ઉગાર-રૂ, v t To protect 2 To save, to leave as a remainder

ઉગારો, s m A collection of shrubs growing and thriving in the rainy season 2 Protection, deliverance 3 A saving, a surplus

Id ઉગારે વાડુ To lay by તેમણી ઉગારો તે પાડે ન વાપ Very little could be saved out of that

ઉગા-વો, s m [See ઉગ રૂ to rise] Growing, growth 2 Growth of grass, plants, &c, at the beginning of the rainy season

ઉગ, adj [S] Horrible 2 Severe 3 Hot 4 Hot-tempered

ઉગ-તા, s f Severity 2 Heat

ઉધર ઉ, v ૨ [S ઉદ up + ધર to give a shape to] To open 2 To blow, to bloom 3 To be free from rain, to have fair weather (of a day)

Id ઝાન ઉધરાવ To come to the right use of one's senses, to be reasonable, to be sensible મોઢ ઉધરુ To bloom, to blush, to open (of the face) 2 To speak after a long silence ૩ To have a relish for food after a sickness રંગ સારો ઉધરો છે The colour has its proper appearance એમા ઢાંચું ઉધરુ ? What have you gained by this ? નરીમ ઉધરુ To be fortunate વાસણ ઢીક ઉધરુ છે The pot has a bright appearance (after a scrubbing)

ઉધડું, Same as ઉધાડું, Open

મોપમ રાજે, રે, મોટમ થણી, ઉધડું પાડે મોપ નહાય

ઉપરાણી, *s f* [See ઉપરાણુ] An urgent demand, a constant demand 2 The collection of out standing debts

Id ઉપરાણી પાધરાણી The various acts in connexion with the collection of out-standing debts

ઉપરાણી, *s n* An urgent demand 2 A subscription, a contribution

ઉપરાણ, *s f* Collection of revenue

ઉપરાણ દાર, *s m* [+ દાર P holding] A collector of revenue

ઉપરાણુ, *v t* [Dh Des ડગાહિય = S ઉદ્ગ્રાહિત્મ taken up *f* S ઉદ્ગ્રાહ + મ્હ to take] To collect money promised as a subscription 2 To dan, to demand urgently and persistently

Id હોત ઉપરાણો To beg for flour as alms કર ઉપરાણો To collect a tax

ઉપરાણો, Same as ઓપરાણો

ઉપાડ, *s m* (See ઉપાડવું to open) Fairness of weather, fair weather 2 Gain, profit

Id એમા તારો રો ઉપાડ થયો ? What have you gained by this? આજ રો ઉપાડ છે It is fine weather to-day It is good that there is no rain to-day

ઉપાડખાડ, *s n* [See ઉપાડવું to open + ખાડી a window] An unguarded place where a theft might easily be committed 2 A safety-valve

ઉપાડવું, *v t* [Caus of ઉપાડ to open] To open 2 To unlock 3 To reveal a secret

Id એણે આપણે ઉપાડી-યોત ઉપાડયું He exposed himself, he laid himself open to ridicule તારે માટે દેરાડ ઉપાડી છે You may go to law, there are the law courts open for you, ચોપડીનું પાત્ર ઉપાડવું To read, to study ચાલકો ચોપડીનું પાત્ર પણ ઉપાડયું નથી The boy has not even opened his book he has learnt nothing આજ કોણું પાત્ર ઉપાડયું છે ? Who is the subject of conversation to day ? About whom are you talking slanders to day ? મોઢ ઉપાડવું To speak after a long silence કાન ઉપાડ ને To expostulate

ઉપાડું, *adv* Open 2 Obvious 3 Uncov

ered; naked 4 Unprotected

Id વાત ઉપાડી પાડવી-કરવી To expose a matter ઉપાડુ પાડવું-કરવું To expose, to lay open to censure or ridicule 2 To blazon abroad, to divulge ઉપાડુ ધી રૂઝુ To say outright to say plainly and freely ઉપાડુ માયુ લીટ A clear open forehead or front 2 An unexpressed unbrushed, unblushing front or mien—whether in a good or a bad sense 3 Justification, vindication 4 Acquittal 4 Exemption from censure or reproach ઉપાડે માયે ચાવડુ-વર્તવું To go about without shame (whether as acquitted from a charge, or as defying censure) ઉપાડો દ્વિરામ An open, clear honest account ઉપાડે બારણે With open doors, not secretly ઉપાડુ ફગ Quite open nothing concealed ઉપાડુ થવું To be revealed 2 To be exposed 3 To be made destitute ઉપાડુ બોલવું To use obscene language ઉપાડું માયુ કમીઠો બેસવું To sit down to dinner ઉપાડો હાથ હોવો To openly become an accomplice ઉપાડે બરડે On one's sole responsibility, without help

Prox ખાડે દુઆ, ને બારણા ઉપાડ Penny wise and pound foolish ઉપાડે બારણે ધાડ રીડ ? Robbers do not enter, when they see the doors of a house open (an empty house).

ઉપાડે-ઝેલ, } *adv* [+ ઘેરુ ends of a garment] Openly, in broad daylight

ઉચક, *adv* [See ઉચકવું to lift up] In the lump (of price) 2 Without examining the details (of an account)

ઉચકવું, Same as ઉચકવું, To lift up

ઉચકાવું, *v t* To cause to lift up or raise 2 To assist in lifting up 3 To take by force (Used in Kāshīnāth)

ઉચડુ, *adv* In the habit of borrowing 2 Borrowing imprudently 3 Insolvent, unable to pay debts

ઉચકો, *s m* An amount fixed upon, or a decision arrived at, without examining the details ૮7 ઉચક

Id ઉચકો આપવો To pay an amount fixed upon, &c ઉચકો લેવો To take, as com

per ation, an amount fixed upon, &c ઉચ્ચકો ૧ ૧૫૧૧ To determine an amount without examining the details

ઉચ્ચકો, ૨ મ [S ઉપ + ચક્ષુ the eye] One who keeps an eye on other's things with a view to steal them ૨ A cheat ૩ A rogue

ઉચ્ચકું, વ ત [S અવ ચિનોતિ he picks up or gathers ૧ અવ down + વિ, વિન્નુ, to collect, See ચાપું-૩] To separate, as silk fibres in a bundle of silk

ઉચ્ચરું, વ ત [See ઉચ્ચારું, ઉચ્ચારું, to utter] To utter, to speak

ઉચ્ચલું, વ ત [S ઉપ + ચલ્ to move, to walk] To lift up

ઉચ્ચલું, વ ત [Caus of ઉચ્ચલું.] To cause to lift up ૨ To help in lifting up

ઉચ્ચાર, adj [See ઉચ્ચ high+P ગર, કર, doing fr P કર્તૃ = S ફ કર, કરવું, to do] Discharged, dismissed from service

ઉચ્ચાટ, ૨ મ [Hem Des ઉચ્ચત્તિ fr, S ઉપ + ચિત્ત mind + ભૂતિ being, state] Impatience ૨ Anxiety

ઉચ્ચાટિયું, adj Impatient ૨ Anxious

ઉચ્ચાર ત, ૨ ફ [S + ચાપ-યન્તિ to cause to collect fr તિ to collect] Speculation ૨ Misappropriation of a deposit

ઉચ્ચારું, Same as ઉચ્ચારું, To utter

ઉચ્ચાતિ, ૨ મ [S ઉપ + ચત્ to go] House hold furniture that can be easily moved about

Id સાચવે ઉચ્ચાતિ He has removed his furniture or things, he is going to leave the place ૨ He is dismissed from service

ઉચ્ચિત, adj [S જ્ઞ + ચિત્ to speak] Proper, fit

ઉચ્ચા-ચા, વ ત [S ચપ, ઉચ્ચ high, upward, + ચિ fr S ના to go] To cease yielding milk (of a cow, &c)

ઉચ્ચેડું, વ ત [S ઉપ + હિટ્ to cut, ઉપરતેડું] To tear off the uppermost covering

ઉચ્ચે, ૨ મ [S ઉપ + અન્ત the end of a garment] The ends of a necklace

ઉચ્ચેડું, [S ઉપ + ચલ્ to walk, to go] To throw up (water, &c)

ઉચ્ચ, adj- [S] High ૨ Noble.

ઉચ્ચક, Same as ઉચ્ચક, ઉચ્ચકો

ઉચ્ચાટ, Same as ઉચ્ચાટ.

ઉચ્ચાટ-ન, ૨ ન [S જ્ઞ ઉપ + ચત્ to injure, to kill] The act of making a person uneasy either by direct acts or by spell

ઉચ્ચાર, ૨ મ [S જ્ઞ ઉપ + ચર્ to go.] Pronunciation ૨ Utterance ૩ Speaking

ઉચ્ચારણ, ૨ ન Utterance.

ઉચ્ચારવું, વ ત To utter; to speak

ઉચ્ચાલન, ૨ ન [S જ્ઞ ઉપ + ચલ્ to walk, to go, See ઉચ્ચલું] Raising up. ૨ A lever (in Mech)

ઉચ્ચિત્ત, adj [S Seo ઉચ્ચિત્ breaking up] Extirpated, broken up, devastated.

ઉચ્ચિયું, } adj [S અચ્ચિત્ fr. ઉપ + ઉચ્ચિયું, } adj [S અચ્ચિત્ fr. ઉપ +

ચિત્ remained fr ચિત્ to remain.] Left over after eating ૨ Copied from some one else. ૩ Polluted, as food left after eating.

ઉચ્ચેડ, ૨ મ } [S જ્ઞ ઉપ + હેડ, હેડન, ઉચ્ચેડન, ૨ ન } cutting fr હિટ્ to cut] Extirpation, annihilation

ઉચ્ચેડક, ૨ મ An extirpator, annihilator ૨ A destroyer

ઉચ્ચેડવું, વ ત To extirpate, to devastate, to break up

ઉચ્ચેડિયું, adj That which has met with total ruin or annihilation. ૨ That which has lost progeny, having all one's children dead

ઉચ્ચાતિ, ૨ મ [S જ્ઞ ઉપ + ચત્ to breathe] Breath ૨ Respiring; respiration ૩ Hope ૪ A ventilator ૫ A chapter (of a book)

ઉચ્ચકળ, adj [S ઉચ્ચકળ fr + ગુચ્છના, ચાલ, a chain] Unrestrained. ૨ Mischievous, naughty

ઉચ્ચ, ૨ મ [S અચ્ચ] The lap

ઉચ્ચ, ૨ મ [See ઉચ્ચ, ઓચ્ચ, festivity + ચ pleasure] Great joy

ઉચ્ચ, adj Greatly delighted.

ના માટે અતિ ઉચ્ચ ૩ —દેવીદામ.

ઉત્તર-૩, *v* ૧ [Dh Des उच्छलित = S उच्छ-
लगत raising up, *f* उच् up + शल to stir]
To be bred, to be brought up 2 To be
trained up, to be educated

ઉત્તર-૩-પાછરવ, } *adj* [+ પાછરવ, પાછરું,
ઉત્તર-૩-પાછરું,
redup of ઉત્તરવ, ઉત્તરું, brought up, See ઉત્તર-૩] Reared and brought up in various
ways and with great care

ઉત્તર-૩, *v* ૨ [Hem Des उच्छलित = S
उच्छल-गत goup up, *f* S उच्छल न rising up *f*
उच् + शल् to stir] To leap, to jump 2 To
toss up 3 To be used extravagantly, to
be distributed freely

Id ગોળને બદલે ખાતર ઉજાવા લાગી Su-
gar was freely used instead of molasses
લોણી ઉજાવ દોરે છે The blood bounds along
તે તરત ઉજાવે છે He flies into a passion, he
flares up તે ઉજાવી ઉજાવી સામે પાપ છે He
flares up and gets into a passion at in-
tervals સાર છે ઉજાવી ગયો છે The price has
risen very high ઉજાવી યાત્રા (ગુડ) લાગવા
To leap up, only to fall down, to make a
show which is sure to end in ruin

ઉજા-છળું, *adj* [Reduplicated form of
ઉજા-૩] Mischievous 2 Thoughtless

ઉજા-મણી, } *s f* [See ઉજા-૩] An auc-
તિય, }
tion, in which the price rises by leaps

ઉજા-ઠાણું, *v t* [Caus of ઉજા-૩ to leap]
To toss up 2 To throw up and down

Id પાપડી ઉજાવવી To expose to public
ridicule

ઉજાળિ યો દાવ, *s m* [+ દાવ a game]
A particular trick in the play of વીંધી દોરો

ઉજાળો, *s m* A leap, a jump 2 An
attack

Id ઉજાળો મારવો To leap up again 2
To have a relapse (of an illness)

ઉઠિ યો, *s m* [See ઉઠિ નુ borrowed]
Money borrowed 2 The amount to be
made good for things borrowed

ઉઠિ ઠું, } *adj* [S उच्छिन्न raised *f* उच्
ઉઠિ-ઠું, }
up + શિ to go 1 Borrowed

Prov ઉઠિદાની મા મુક He that goes a-
borrowing, goes a sorrowing

ઉઠર-૩, *v* ૨ [Caus of ઉત્તર-૩] To
bring up, to breed, to rear

ઉત્તર-૩, } *adj* [S उच् up + र root]
ઉત્તર-૩,
Having no water, desolate, waste, barren
(of land)

Id ઉત્તર-૩ ખા Totaly devastated ઉત્તર-૩
વેરાન A large open sandy desert

Prov ઉત્તર-૩ ગામમાં એરો પ્રધાન A heron
is a king among a hundred crows ઉત્તર-૩
ખેડો રિ વરો, નિર્ધનિયા વન હોય, ગયા ન બેળન
સાપરે મુવા ન ઇવે કોય Time once past can
never be recalled

ઉજ-૩, *s n* [See ઉજ-૩] Light, twilight
ઉજ-૩, *s m* [S उच् exertion *f* उच् +
+ यस् to restrain] Zeal 2 Industry 3.
An occupation, a calling

ઉજ-૩-ખી, } *s f* [S उच् + यस्, उज-૩ to
ઉજ-૩-ખી,
eat, Of उज-૩ to eat] A feast

ઉજ-૩-ખી, *s n* [See ઉજ-૩ the finishing
ceremony] A ceremony performed at the
end of a row (among Jains)

ઉજ-૩-ખી, *v t* [See ઉજ-૩ a feast] To
be delighted

જો, જો આ પક્ષ પરાગ દેવા,
ખાત પદ દેવો ઉજાવ રહો છે—મેમાનદ

ઉજ-૩-૩, *s n* [S उच् up + जल् to burn
See ઉજ-૩, ઉજ-૩] Light

ઉજ-૩-૩, *s n* [See ઉજાવન finishing]
Jain religious exhibition

ઉજ-૩-૩, *v t* To conclude a religious
vow with a ceremony 2 To give up

ઉજ-૩, *v t* [See ઉજાવ-૩] To run (Used
in Kāphīkād.)

ઉજા-૩, *s f* }
ઉજા-૩, *s m* } [See ઉજા-૩] Bright-
ઉજા-૩-૩, *s f* }
ness, whiteness

ઉજા-૩ મણી, *s f* Brightness 2 Splen-
dour 3 Wages paid for polishing

ઉજા-૩, *adj* [Dh Des उच्छलित = S उच्छलित
made brilliant *f* S उच् up + जल् to burn]
Bright 2 Beautiful 3 Stainless 4 Forest

Id ઉભા પમતુ Whose arrival is auspicious or fortunate ઉભા કરતુ To make bright 2 To increase the position or reputation (of one's own family) ઉભાને હુગરે આપતુ To come out without being hurt or disgraced, to be honourably acquitted ઉભાનો દહાડો An auspicious day ઉભાનો બગ A hypocrite

Prov ઉભાનું એવું દુધ નહિ All is not gold that glitters ઉભાને હુગરે ડાખ બેઝે The firer the paper, the fouler the blot ઉભાને હુગરે વહેવારીયો = ઉભાને હુગરે લખેવારી A white glove often conceals a dirty hand

ઉભા-ગર, *adj* [See ઉભા bright+ P કર, ગર, doing fr S ફ, કર, કર કે, to do] Bright, splendid

નય નય મુખ સાગર અતી ઉભાગર —ગિરધર.

ઉભાગરો, *s m* [Hem Des રજાગર fr S રજાગર fr રડ up + જાગૃ to wake] Waking at night 2 Care, anxiety

Id ઉભાગરો પડતો-થવો To be compelled to wake up at night ઉભાગરો લેવો To wake up at night 2 To have anxiety about

ઉખડ, Same as ઉખડ, ઉખડ, Devastated

ઉખડવું, *adj* That which devastates or destroys, destructive

ભોરાળા ઉખડવું ફૂંચું, એ કેમ ધરમા ધાલ્યા ?

—ગેમાનંદ

ઉખડવું, *v t* To devastate

ઉખડવા લાગ્યા નગ, રે —ગિરધર

ઉભાશી, *s f* [See ઉભાશી, ઉભાશી] A feast.

ઉભર, ઉભરું, ઉભર્યાં, } *adj* [See ઉભર light, twilight.] Bright, brilliant

રામચંદ્ર પૂરણ પુરોહિતમ, નેક નનન ઉભર —ઢવારામ

ઉભા-રું, *v r* [See ઉભાપન the finishing ceremony] To run away (Used in Kāphīā-wād & in Northern Gujārat)

બમ, ગર પતિનો સાક સાવાળી, વેકડકી ઉભાશી

—ભાલપુ

હાય ચરણ વિ ૧૧ કયા કઈ મુખથી પારે ચીસ,

ઉભતા મારગ ધસે કે, કદ વિનાના શીસ

—લગભગરામ.

ઉભમ, ઉભેસ, ઉભે, } *s m* [See ઉભા, ઉભા-પ +

Guj આસાર termination of abstract nouns.]

Light, lucidity 2 Brightness

શ્રી રૂઝ નકુપદી, રો, ૧૫૧ કદ નેડરી,
મારા પૂરા આસા હો, ઉભેસ(સ)કાર ઉભેસ(સ)થી
—ગેમાનંદ

ઉભા-પુ, *v t* [See ઉભા bright] To make bright or splendid

ઉભેડો, Same as ઉભેડો.

ઉભા-પલ, *adj* [S રજાગર fr રડ up + જલ to burn] Lustrous, brilliant

ઉભત, Same as ઉભેડો.

ઉભર કેડું, } *v t* [See ઉભરો] To get the skin scratched

ઉભર-ડા હું, *adj* Scratching, glancing

ઉખડો, *s m* [Hem-Des રજાગર, ઓ-જાગરિય = S કાગરિય, મિનિત ચ, glancing, throw, fr S રડ up + ઘટ to drop, to ooze] A scratch on the skin

ઉખર-પુ, *s m* [See ઉખર-પુ] The ceremony performed at the end of a religious vow

ઉખર હું, *v t* [See ઉખર-પુ] To perform the closing ceremony at the end of a religious vow 2 To close, to finish 3 To give up, to abandon

Id તેણે માલો ઠીક ઉખર્યા He liberally spent money in performing the funeral ceremonies for his dead mother તેણે ભડું માલ ઉખર્યું He has given up study

ઉખેડું, *v t* [Dh Des રજાગર raised fr S રજાગર to go, or See ઉખરો] To scratch anything by means of the nails, to scratch with the nails

ઉખેડો, Same as ઉખરો

ઉખેત, *s f* [Ar હજ્જત perverse wrangling, making objections] Obstinacy, pertinacity

ઉખેતી, *adj* Obstinate, stubborn

ઉખ, *s m* [S fr રજાગર to glean.] Gleaning or gathering grains.

ઉદક-પુ, *v t* [S રજાગર fr રડ up + ટક to

chisel, the marks made by a chisel or a small hammer] to cleanse (pots)

ઉટકા-ઈ, *s f* Same as ઉટકા મથુ

ઉટકા-મથુ, *s f n* The act or manner of cleansing (pots) 2 Wages paid for cleansing (pots) 3 Materials used in cleansing (pots)

ઉટકા, } *s n* [S उतर waves rising
ઉટકા, }
up *f* उठ up + तर waves] A gossip 2 A guess 3 A groundless description

ઉટકા, *s n* } [See ઉટકા ૩, or ઉટકા-મથુ]

ઉટકા-મથુ, *s n* } [See ઉટકા ૩, or ઉટકા-મથુ]
ઉટકા-મથુ, *s n* }
A composition of fragrant ingredients to rub on the body 2 Application of this composition

ઉટકા-મથુ, *v t* [See ઉટકા-મથુ] To be applied (of a fragrant composition)

ઉટકા-મથુ, *v t* [See ઉટકા-મથુ] To be applied (of a fragrant composition)

ઉટકા-મથુ, *v t* [S उठ up + तल n particular weight] To weigh (Used in Jnālāwāḍī)

ઉટકા-મથુ, *s m* [See ઉટકા-મથુ, or ઉટકા-મથુ] A guess] An estimate, a guess

ઉટકા-મથુ, *s m* [See ઉટકા-મથુ to press, to crush, ઉટકા redup of ઉટકા] Refuse of corn, &c., left after it is beaten and sifted

ઉટકા, *adv* [S अर्ध a half + ति three] Three and a half

સુમદાને ઉટકે ઉરના ન માય, જોળે ઉટ વરતો તન કે,
—જોસાનદ

ઉટકા-મથુ, *v t* [See ઉટકા-મથુ] To lean against, to recline

ઉટકા-મથુ-તી, *adv* [See ઉટકા ૩ to stand up + તી-તી to sit down] At every time one gets up and sits down 2 Every moment

ઉટકા-મથુ, } *s f* Restlessness 2 Rising
ઉટકા-મથુ, }
up and sitting down, with which school-boys are punished 3 A kind of gymnastics to exercise

ઉટકા-મથુ, } Same as ઉટકા મથુ
ઉટકા-મથુ, }

ઉટકા-મથુ, *v t* [S उठ्ठा f उठ up + स्था to stand] To stand up 2 To get up out of one's bed 3 To awake and rise 4 To rise

to break up, to move off (of an assembly, an army) 5 To grow, to be produced 6 To become fresh, blooming, beaming, bright-looking (of a person, animal, plant, colour)

Id નિવરણની ઉટકા He threw off his negligent habits સરીરે આગ ઉટકા To have a burning sensation in the body તે મરવાને ઉટકા ? What was the necessity of his getting up ? બૂમ ઉટકા There was a cry ઉપર નહારે ઉટકા The boy turned out bad દીવ ઉટકા I to become disgusted with ડાવ ઉટકા The stamp is plain or visible નેના સરીરે ફેણ ઉટકા ઉ Eruptions have appeared on his body બડ ઉટકા ઉ There is an insurrection દાવ ઉટકા ઉ A mark of a tooth is left તે મરવા નરવા ઉટકા He was cured from illness with difficulty, when he was on the point of death તેનું દિનનાન ઉટકા ઉ He has become unfortunate એના દી (દિવસ) ઉટકા ઉ He has lost his virtuous tendencies નિરાળેની ઉટકા To give up study, to stop study ઉટકા ઉટકા I to get up frequently and run, as in dilemma ઉટકા ઉટકા To throw off restraints (of a young man or woman) 2 To die 3 To rise, to increase (of price, rate) ઉટકા ઉટકા To rise up and fall down 2 To be reduced to one's proper level, after a vain attempt at soaring high ઉટકા ઉટકા To be cured from illness

Prov ઉટકા-મથુ, ત્રણ તારા, તેને મારા Lit Get up, uncl, (a third person is carrying away the prize, viz five sweet balls) well, you may take three of them, and I shall be satisfied with the other two = Unity is the soul of prosperity ઉટકા-મથુ, ત્રણ તારા Lit brings a staff to break his own head ઉટકા ઉટકા, ન જોય જોગાનું Necessity has no law ઉટકા ઉટકા, નિરાળેના બા, હુ દાવ જે દવા ના Get up, my daughter, I will spin for you and you may take your rest while grinding this quantity of corn

ઉટકા-મથુ, *f* [+ વે forced labour] Unprofitable labour

ઉટકા-મથુ, *v t* [Caus of ઉટકા-મથુ] To arouse, to awaken

Id નિશાળેથી ઉડાડી લેવું 'To remove from school. ઉડાડી મેલવું 'To drive away

ઉડા, *mpl* [See ઉડ three and a half] Multiplication tables, which give the products of three and a half into one, two, three, &c, up to one hundred

ઉડા-તરી, *s f* Departure

ઉડા-મહું, *s n* A funeral ceremony performed on the third day after death

ઉડા-વ, *s m* Height, elevation 2 Heaving, swelling, rising 3 Fulness roundness (of the parts of the body or a picture) 4 Vivid appearance 5 Demand (of articles of trade) 6 Setting up, instigation, abetting 7 Creation invention, imagination of the mind. 8 Elevated or excited state of the mind

Id. મેડાનો ઉડાવ પંદર ફૂટનો છે The height of the upper story is fifteen feet ધાડીનો ઉડાવ The swelling and fulness of the chest ધાપનો ઉડાવ The vivid appearance of a stamp આ વરસે માલનો ઉડાવ નથી There is no demand for goods this year આ તામનો સધળો ઉડાવ તમારે લીધે થયો The whole matter was got up owing to you મનનો ઉડાવ Creation of the mind. 2 Elevated or excited state of the mind

ઉડાવ-દાર, *adv* [+ P દાર having] Having a prominent appearance 2 Able to produce an impression, impressive

એકના અનેક આપુ, ઉત્તર ઉડાવદાર

—પ્રકર

ઉડાવ-હાડી, *s f* Same as ઉડાવ

ઉડા વડુ, *v t* [Caus of ઉડ to stand up] To raise, to lift up 2 To set up, to get up

Id આ-રી-તાણેકારી-ફુગ-ઉડાવ૦ To perform service, &c, to obey, to carry out તમાર કામ હું ઉડાડી લઉં I undertake to do your work તેને મે પેચા ઉડાવીને આપ્યા He picked up and gave him two pice ઉડાવી જવું To pick up and walk away, to steal 2 To run away with a woman છુટો ઉડાવેલો To set a rumour a going, to start a rumour ના ઉડાવી લેવો To cease to love

ઉડા-વે, *s m* (Always used in the plural, as ગાના ઉડાવા) Invention or creation of the mind, having no foundation in fact 2 A myth, a fiction

ઉડક વુ, Same as ઉડક-વુ

ઉડ-ગણ, *s m* [S રહુ-ગણ f રહુ a star + ગણ a collection fr ગણ to count] A group of stars 2 The stars

ઉડ-ગુ, *adv* [See ઉડ-ગુ to fly] Able to fly 2 Flighty

Id ઉડગુ થોડો A wooden horse, supposed to be able to fly by the supernatural powers of a saint

ઉડ-તાળીસ, *adv* [S અટ-ચત્તારિગ્ગ f અટ eight + ચત્તારિગ્ગ, ચાલીસ, forty f ચતુર four] Forty-eight, (48)

ઉડ હું, *adv* [See ઉડ-ગુ] Flying 2 Unsupported 3 Infectious (of a disease)

Id ઉડગ પક્ષી પાંડે એવો Having sharp eyes 2 Having a quick comprehension

ઉડ-મુડ, *adv* [See ઉડ ગુ + મુડ redup] Suddenly and quietly (Used in Kāthiā wād)

Id ઉડગુડ ચાલ્યો ગયો He went away at once without speaking a word (i. e. without giving a warning)

ઉડ હું, *v t* [S ઉડ up + હું to fly] To fly 2 To float in the air 3 To soar high in the air 4 To leap, to bound 5 To rush or fall upon with fury or ardour 6 To disappear suddenly, to be off quickly 7 To fade, to become faint or pale (of a colour) 8 To be expended, exhausted, or consumed (of money, provisions, materials) 9 To fly off, to cease, to be no more (of a feeling, courage) 10 To be disgusted with (of the mind or affections) 11 To arise, to prevail (of fighting, altercation merriment, sport) 12 To be fired or discharged (of a gun)

Id પતંગ ઉડે છે A kite flies in the air ઉડી પડવું To rush upon ઉડીને આંખે બાંહે એવું Pleasing to the eye, attractive તે એકાએક ઉડી ગયો (પોપટના ગણી ગયો) He was off suddenly - તેની ગયો The colour has faded !

પચીસ મણુ ધી ઉડી ગયુ Twenty five maunds
of ghee was consumed ગારા હોરા ઉડી ગયા
I lost my courage તેના ઉપરથી નાર મન ઉડી
ગયુ I am disgusted with him બે બાઈબયો
વચ્ચે (લડાઈ) ઉડી There was a fight (a
quarrel) between the two friends ત્યાં ગમ-
ત ઉડી રહી છે Merriment prevails there બુઝુ
ઉડી The gun was fired ફૂટ ઉડી ગયુ A
piece of camphor has escaped or wasted
અવર ઉડી ગયુ The fragrant essence has
evaporated બુધબો ઉડી ગઈ The fragrance
has disappeared રોગ ઉડ્યો છે The disease
has spread તેના મોઢાનો રંગ ઉડી ગયો His face
became pale નારી ઉધ ઉડી ગઈ I woke up
તારી ઉધ હજી ઉડી નથી You are not yet free
from your drowsiness 2 You have not
yet thrown off your negligent habits 3
You do not attend to my instructions and
expostulations આ તો બધાને લઈને ઉડી નય
એવો છે He is more roguish than all of
them પગાર ઉડી ગયો The salary was ex-
hausted પરીક્ષામાં ઉડી ગયો He failed in the
examination. ઉડતા નાગ પાડે એવું Having a
sharp intelligence, sharp, clever 2
Mischievous ઉડતા પક્ષી અલવા To accom-
plish a difficult work

ઉડાઉ, *adj* Extravagant, prodigal

ઉડા-ઉડ, *s f* [Redup of ઉડ:૩ to fly]
Dangerous times

ઉડા-વડું, *v ૨* [Caus of ઉડ:૩ fly] To
cause to fly 2 To waste 3 To squander
away 4 To toss, to toss in the air 5 To
non-suit

Id. ગરગરીમા ઉડાવડું To make a subject of
jokes. વાત ઉડાવવી To start a rumour 2 To
spread a slander; to defame 3 To pay
no attention to a request 4 To avoid a
direct answer અદ્ધર ઉડાવી દેવું To do away with
a thing before it reaches its destination,
to intercept આને કેટલા ઘણુ ઉડાવ્યા ? How
many balls of sweetmeat did you eat to
dry ?

ઉડા-બુ, } *s n* [ડ ઉડ્યવ, See ઉડ:૩ to fly]
ઉડા-ના, }

Flying, flight 2 A kind of swift horse

Id ઉડાન ચેક (In chess) A check by
withdrawing a piece

ઉડું, *s m* [S.] A star

ઉડે-હ, *adv* [See ઉડ:૩ to fly] Fickle
2 *s m* A rake

ઉડણી,
ઉડાણી, } *s n* [Hem Des ઉડન = S મચ
ઉડેણી, }

a coach, a raised seat See ઉડણી] A piece
of cloth made into a circle and placed on
the head to break the weight of a burden
Same ઉડણી

ઉડાણી, } Same as ઉડણી
ઉડેણી, }

Note— ઉડાણી ઉડેણી, ઉડણી, differ from
ઉડણ, ઉડાણ, ઉડેણ in that the former are de-
corated with beads, pearls, &c, while the
latter are plain and are intended merely
to serve the purpose of breaking the weight
of a burden

સોના તે કેઝ માંડ ખેડુ રે, લોહ,

ઉડાણી રત્ન જડાવ મારા વહાલાઈ, હો,

હાવા નહિ બક મહિ વેચવા રે, લોહ

—દયારામ

ઉડુડાન-ગુડુડાન, Same as ઉડુડાન-ગુડુડાન

ઉડુડા ઈ, *s f* [See ઉડ:૩ deep] Depth

ઉડુડા હુ, *s n* Depth 2 The interior
part of a deep and dark place or vessel

ઉડુડ, *adj* [Hem Des ડડ deep] Deep
2 Profound 3 Mysterious

Id ઉડેડા વિચાર Deep thought ઉડેડા નગર
Examination of minute details 2 Great
circumspection ઉડેડા ભેદ A great mystery
આ લડાઈનું મૂળ ઉડુડ છે The cause that led
to this quarrel, was one of a long stand-
ing એના મૂળ તો ઉડેડા છે He is not a shal-
low headed man, his plans are deep laid
ઉડુડ ઉતરવું To come to a conclusion after a
minute examination of the details

ઉડું, Same as ઉડું

ઉ તડું, *adj* [S ડનુજા] ડડ up + નુજા high]
Very high

ઉતડ ડુ, *v t* [Dh Des ડોસ = S વિ
કમિત opened f] વિ away + કમ to move] To
uncover

ઉત્તર-ચડ. } s f [See ઉત્તર-ચડ to descend
ઉત્તર-ચડ, } s f [See ઉત્તર-ચડ to descend
+ ચડ-ચડ to ascend] Frequently ascending
and descending

ઉત્તર-ચડ, s f [Mr ડાઉડ f, Hem Des
ચલિરિ-મોંઢો h gher : and higher + ચડિ being]
A series of pots arranged one above
another

ઉત્તર-ચડ, Same as ઉત્તર-ચડ

ઉત્તર-ચડ-નાખડ, v t [+ નાખડ to throw]
To unseat 2 To peel off

ઉત્તર-ચડ, s f [See ઉત્તર-ચડ to descend]
A slope 2 Inclined Plane (in Mech)

ઉત્તર-ચડ-ભાગ્યશી, s f [See ઉત્તર-ચડ to descend
+ ભાગ્યશી reduction fr S મટ્ટ to break] (Arith)
Reduction of a number of a higher denomi-
nation to units of a lower denomination

ઉત્તર-ચડ-શ્રેણી, s f [+ S ચેડે a series]
A descending series (in Math)

ઉત્તર-ચડ, adj Lessening, declining,
going down 2 Inferior in quality

ઉત્તર-ચડ, v t [ચડ અર્થે જિ to descend
fr ચડ down + ચડ, તર, to cross, to go
beyond] To descend, to dismount 2 To
lessen 3 To put up at 4 To subside
5 To be copied 6 To become pale (of a
colour) 7 To lose strength (of an intoxic-
cant) 8 To be produced (of fruits) 9
[S ચડ તર જિ he crosses over fr ચડ up + ચડ
to cross] To cross 10 To lead, to begin

Id નદીનું પાણી ઉતરે The flood in the
river has subsided (become less) તે ધર્મશા
ગામ ઉતરે He put up at a caravansary તેનું
માન ઉતરી ગયું છે His reputation has gone
down, he has lost his reputation દારૂના પ્રથમ
ઉતરે To lead (to begin) a game દારૂના ઉતરે
To engage in a wrestling match નદી ઉતરે
To cross a river ચેરના દસ પેડા ઉતરે On an
average there are ten sweet balls (પેડા) in
the pound in weight દેડીનો વાન ઉતરે The
price of mangoes has fallen (gone down)
નીમો ઉતરી છે Intoxication has passed away
રંગ ઉતરી ગયો The colour has become paler
દર રોજ બે ટોપના ડુધ ઉતરે છે (These trees)
Yield two bushels of flowers every day

ના નહ બરાબર ઉતરી છે This is an exact copy
ના ઉતરી Fever is less તાપ ઉતરી ગયો Fever
is gone altogether ચૂડા સારો ઉતર્યો છે This
bracelet is worked well રોગ તેની આજે ઉતર્યો
The effects of the disease are seen in his
eyes સુખાનું તેનું રોગ ઉતર્યું One pound of
sandal oil is obtained (as the result of the
process) બાનના-ગળે ઉતરે એવું Satisfactory,
convincing બધી ઉતરે To have finished
one's education કન્યા ઉતરી જશે The girl
will be engaged (in marriage) ડેરી ઉતરી
ગઈ The mangoes are slightly spoiled, or,
are beginning to be decomposed ના ઉતરી ગયું
His countenance fell, he was greatly disap-
pointed ઉતરી ગયેલું મોં Fallen face 2 Disap-
pointed face મનના-બાનના-ગળે ઉતરે (of an
argument, or answer) To satisfy or con-
vince આ દીકરું ઉતરે કનડિ Has not the (plan)
been successfully carried out? પરીક્ષામાં ઉતરે
To appear in an examination પરીક્ષામાં સારું
ઉતરે To pass an examination with credit
તમે મારા બાનના-ગળે ઉતર્યો છે I have a
high opinion of you પાન નડારે ઉતર્યો છે The
crop is bad -ના બરાબર ઉતરે To fit exactly
into માથા ઉતરે કામ જરૂર To get rid of a
task, to do work perfunctorily તેના ઉપર
ઉતરી પડ્યો He was enraged at him, he spoke
to him in anger, he rated him ઉતરી જરૂર
To descend મોંઢું ઉતરે-ઉતરી જરૂર To lose the
colour of the countenance 2 To be a sham-
ed તેનું-પાણી-મૂલ ઉતરે To become less in
value ચરીરે કાન-ચરીર ઉતરે To lose flesh,
to become lean હાથ-પગ-હાડકા ઉતરે To
be dislocated ઘોડા ઉતરી ગયો The horse is
unserviceable તેના ઉપરથી માંસ મન ઉતરી ગયું
I have ceased to like him માથું ઉતરે Head-
ache is gone, (if) મારું માથું ચડ્યું I have
a headache ગળિને બે કામ ઉતરે છે Two
pieces of work are done every month ચ-
પુની ધાર ઉતરી ગઈ The knife has lost its
edge, or, has become blunt અનિયમ લુગડા
ઉતરનાર To rob a man even of his clothes
(of everything he has), when he is help-
less ઉતરે કાપડાં cast-off clothes કાન-ચાન ઉત-
રનાર To get the hair shorn 1 કાંડો ઉતરે

Te pull down a side-wall ઉત્તર દિવસ Ad-verse times; period of decline (as into disrepute, poverty) ઉત્તર પાપી-ઉત્તરો દરબો An inferior rank ઉત્તર લી Lit Waning of the moon 2 State of decline

Prov ઉત્તરો અમલદાર કાઢીને An officer loses popular adoration as soon as he loses his power

ઉત્તરેડ, s f } See ઉત્તરેડ
ઉત્તરેડિયુ, s n }

ઉત્તરણ, s f [S ઉત્તરણ going towards the North f] ઉત્તર north + અગ્ર going fr to go] The sun's progress towards the tropic of Capricorn. 2 The Hindū holiday observed on the day when the sun begins his northward progress

Prov ઉત્તરણ કાંઈ એણુ પડ નથી A little stream may quench thirst as well as a great river

ઉત્તર ડું, } adj [S ઉત્તર-ત fr ઉત્તર
ઉત્તર ડું, }] North + S ત: a suffix meaning "towards"] Northern turned towards, or coming from the northern direction

ઉત્તર વડું, v t [Caus of ઉત્તર વડું to descend.] To cause to be brought down 2 To bring down 3 To get copied 4 To get moulded

ઉત્તરી, s f [S ઉત્તરીય an upper garment fr ઉત્તર upper; See ઉત્તર] The sacred thread worn during a S'rāddha ceremony 2 A necklace

ઉત્તરું, v t [See ઉત્તર વડું to come down, Cf ઉત્તરીય To be decomposed] To rot, to decay, (as wood in water)

ઉત્તરું, adj [S ઉત્તરું up + તલ the bottom Cf Mar ઉત્તરું f] ઉત્તરું up + સ્થલ place] Shallow

Prov માગ વચ્ચે ફેરો, કોઈ ઉત્તરો એ બહે, ને કોઈ ઉત્તરો એ બહે There is no use trying to please every one

પણ, ને પાણી ઉત્તરો હોય, તે નળકીડા કરાય ને

—પ્રેમાનંદ

ઉત્તર,) s m [S ઉત્તર fr ઉત્તર up +
ઉત્તરો,)

તાપ heat fr તપ to be hot] Excessive heat 2 Excitement, agitation 3 Anxiety

ઉત્તર, s m [See ઉત્તરવ] The ebb 2 A fordable place, a ford 3 Money paid for a journey, fare 4 A corrective, an antidote 5 An offering to evil spirits to get rid of their influence 6 The refuse 7 Intermarriage

Id આપા ગામનો ઉત્તર The plague of the village ભૂત ઉત્તર માગે છે The ghost asks for an offering (a ransom) to leave the man possessed. ઉત્તર ઉત્તરો To make an offering to get rid of the influence of an evil spirit ઉત્તર મુકો To put on offering at a place where three or four ways meet પાણીનો ઉત્તર The ebb of the water (of a river, &c) નદીએ ઉત્તર છે There is a ford in the river કેડનો ઉત્તર The corrective of an intoxicant કાપો ઉત્તર The practice of intermarriage

ઉત્તરણ, s n Same as ઉત્તર, 4

ઉત્તર ત, adj General, vague, not personal (of a remark or assertion)

ઉત્તર વડું, v t [Caus of ઉત્તરવડું to descend] To set down 2 To copy 3 To bring down, to lessen 4 To unload 5 To degrade 6 To remove the evil effects of, to neutralize 7 To mould, to form, to shape (of a poison &c)

Id પારઉત્તરવડું To carry out successfully, to accomplish માન ઉત્તરવડું To lessen the pride of, to humble, to show disrespect to, to insult એણ ઉત્તરવડું To shape into a circle to make round સધારે ઉત્તરવડું To do lathe-work. 2 To give a round shape 3 To give a required shape પહેલો પાત કાઢીને ઉત્તરે છે The first crop gathered in is the cucumber crop પોતા ને દેશના ઉત્તરવડું They welcomed them to their country મનમા સારા વિચાર ઉત્તરવડું To instil good thoughts into the mind વાણસ ચૂના ઉપરથી ઉત્તરવડું To take down a vessel from the hearth પરસેરો ઉત્તરવડું જેથી આઈ What has been earned with the sweat of the brow અપડા ઉત્તરવડું To take off one's clothes, to change one's clothes હુણડા કાઢી રીને વાચો Read this after taking off the

clothes—an instruction written at the top of a letter bearing tidings of death, hence, fig of unwelcome news ક્રાયા ઉતારુ Lit To throw into a well, hence, fig to place in an undesirable or difficult position ક્રાયા ઉતારી, વરત વાદવી To inspire confidence in order afterwards to betray ગિયામ ઉતારુ (Said of a ghost) To put or throw into a bottle 2 To bring under one's control or influence માયુ ઉતારુ To cut off the head પાપી ઉતારવી To beg pardon માલ ઉતારે To take down goods or merchandise from ships, carls &c ઉતારી તાબુ-પાડુ To degrade, to deprive of respect

ઉતાર, *s m* A passonger

ઉતારી, *s m* A transcript 2 A extract copied from a book 3 Unloading 4 Residence as of a guest, lodgings

Id ઉતારે રરો-લેવો To make an extract from a book or document ઉતારે રરો To lodge, to take lodgings, to put up at ઉતારે આપવો To furnish with lodging-(a guest)

ઉતાવળ, *s f* [Hom Des उताल = निरन्तर continuously sounding *f* उत up + તાલ beating time in Music] Haste 2 Speed

Prov ઉતાવળે આખા ન પાકે Rome was not built in a day

ઉતાવળી યુ, } *adj* Speedy, quick 2 Impatient 3 Rash

Prov ઉતાવળા સો ખાવરા ને ધીરા સો ગભીરા Most haste, worst speed Haste makes waste ઉતાવળી સાત ફેરા ખાય Haste makes waste A hasty man never wanted woe

ઉતેડું, *v t* [See ઉતડું] To unsew

ઉતેડા, *s f* [*S f* ઉડ up + કઠ the neck] Eagerness, zeal

ઉતેડિ ત, *adj* Eager, zealous

ઉતરપ, *s m* [*S fr* ઉડ + કપ્ to draw] Excellence 2 Prosperity

ઉતરુ, *adj* Excellent

ઉતરમ, *s m* [*S f* ઉડ up + કમ્ to go] Irregularity, violation of order, transgression

ઉતરનાત *adj* [See ઉતરના] Evolved,

grown according to the principle of evolution

ઉતરનાતિ, *s f* [*S m* ઉતરના] Unfolding unrolling, a development, a series of things unrolled or unfolded, evolution

ઉતરોપ યુ, *s n* [*S f* + ઉતર to throw] The act of throwing up

ઉત્તમ, *adj* [*S f* ઉડ + તન Superlative suffix] Excellent, the best

Prov ઉત્તમ ખેતી, મધ્યમ વેપાર, નિમ્ન ચાંચી, ને નિદાન લીધ Agriculture is the best of occupations, trade middling, and service the lowest, while begging should be resorted to only in the absence of any of these

ઉત્તમ-ગતિ, *s f* [*S f* + ગતિ motion, state, *f* ગડ to go] The best state, salvation 2 Death in a holy place or on a holy day

ઉત્તમ તા, *s f* Excellence

ઉત્તમ-પુરુષ, *s m* [*S m* + પુરુ a man, a person] The best man 2 God 3 The First Person (in Sk Grammar)

ઉત્તમ-રસોડ, *adj* [*S f* + રસો=praise] He whose praises are the fittest to be sung, most praiseworthy, very famous

ઉત્તમાડ, *s n* [*S f* + આડ limb] The herd

ઉત્તમોત્તમ, *adj* [*S fr* ઉત્તમ + ઉત્તમ] Very excellent, very best, highest

ઉત્તર, *s f* [*S f* ઉડ up + તર Comparative suffix] The North 2 *s m* An answer 3 A defence (in argument) 4 *adj* Exceeding, greater than, more than, farther, latter 5 Superior, surpassing, excelling 6 *adv* After

ઉત્તર, *s n* [See ઉતરીય an upper garment] A gift from the bride's relations to the bridegroom (Used in Gohilwād)

Id ઉતર કયા The latter part of a story ઉતર કર્મ Funeral rites ઉતર કાળ The future time ઉતર ક્રિયા The funeral rites ઉતર ગતિ Same as ઉત્તમ ગતિ ઉતર દશા The future condition 2 (+ Guy દરો ભોગ) The corruption of *S* દેશ a direction) The nor

ઉત્સાહ, *s m* [*S f* ઉત્ + સહ to bear to suffer] Zeal, alacrity, energy, enthusiasm 2 Joy, rejoicings 3 A holiday, an auspicious occasion

ઉત્સાહ-વત, } *adj* Zealous, energetic,
-મુહુર્ત-વાળું, }
ઉત્સાહી, }

enthusiastic

ઉત્સુક, *adj* [*S*] Desirous

ઉત્કૃષ્ટ, *adj* [*Sec* ઉત્તમ highest, best] Excellent (Used in Kāthiawād.)

ઉપવ-પાથક, *s f* [*Dh* Des વ્યવસ્થિત turned upward Cf Hum Das, ઉત્વચ્ચવ્યતા = *S* પાવચ્ચપન પાવત્તનમ્ turning on both sides See ઉપવ-વ + પાથક redup ઉપવ] A revolution, a great change, a turning upside down

ઉપવ-વૃં, *v t* [*Hem* Des ઉત્તમા = *S* અત્તમસ પાવત્તનમ્ sudden movement *f* *S* ઉદ + સ્થત ground *fr* સ્થત્ to be firm] To be set upside down, to be turned over 2 To be reversed

Id ઉપલી-નચ-પડે To tumble down or over

ઉપસા વડું, *v t* [*Caus* of ઉપવડું] To cause to tumble down or over 2 To turn over (a page of a book)

ઉપરો, *s m* A reply, a retort 2 Revulsion, relapse 3 Change of the scale (in Music)

Id ઉપરો ખાતો To have a relapse (of a disease 2 To undergo a complete change ઉપરો મારતો To tumble head over heels ઉપરો વાળતો To give a retort or a sharp answer

ઉપાપ, *s f* [*See* ઉપાપ ન] Removal, re-union, re-action

ઉપાપ ન, Same as ઉપાપન

ઉપાપડું, }

ઉપાપડું, }

v t To take down to set aside, to remove 2 To disobey, to transgress

ઉપેરો *s m* *S* ઉપ + *Dh* ડોસ દ્રવન drop Cf માર ધેસ a drop] A leak in the roof of a house (Used in the Dabdar District)

ઉયો, *s m* Rottenness 2 A worm in wood (Used in Kāthiawād)

ઉફ, [*S*] A prefix to verbs and nouns in Sanskrit, but to nouns and adjectives in Gujarati, showing (1), Superiority in place, rank, or power, equivalent to "up, upwards, on, upon, over, above," (2), separation, disjunction, equivalent to "out, from, apart," (3), Motion upwards, (4), Acquisition, gain, (5), Pre-eminence, (6), Throwing off, abandonment

ઉફ,

ઉફ,

s m [*S*] Water

ઉફ ઉફી સ્પર્ગે ત વાર ચમુના, વસે ચમુના નીચે

—દયારામ

ઉફડું, *v t* [*See* ઉફડું] To leap, to jump

સ્વચ્છ રા. જર ઉફડા અને ફડા, બંને સ્વચ્છ, જ

—કાળીદાસ

ઉફડા, *adj* [*S* *fr* જુ, ડડ, up + અધ end] With elevated top, pointing upwards 2 Tall, lofty, high 3 Conspicuous, distinguished 4 Advanced in age

ઉફધિ, *s m* [*S* *fr* ડડ water + ધા to hold] The ocean

ઉફપાન, *s m* [*S* *fr* ઉફ water + પાન drinking] Drinking water 2 A trough for cattle to drink water from

ઉફમુદો, *s m* [+ *S* ઉફદ bubble] A bubble of water

ઉફમર,

ઉફમરો,

s m [*S* ડુમ્મર, *See* ઉફમરો a threshold, a wild fig tree] A class of Brāhmins, found in the Dāntā state in Mahikāmbhā

ઉફમત, *s m* [*S* ડનાદ *fr* ડડ up + મત to be mad] Mischievous

ઉફમાતિ યુ, *adj* Mischievous

ઉફય, *s m* [*S* *fr* ડડ + ય to go] Rise 2 Outcome, produce 3 Increase 4 Rising into time

Id ઉફયાન આવડું To rise to succeed to better one's self ઉફયાન આવડું-મુડું To rise to light ઉફયાન રવા To give publicity ઉફયાને લેવો To cause to see one prosper

ઉદય પવો-પામવો To rise, to go up 2 To prosper

ઉદય-ગિરિ, } s m [+ ગિરિ a mountain,

+ અ-ચલ a mountain fr અ not+ચલ્ to walk]

The eastern mountain where the sun rises

ઉદયન, s n Same as ઉદય

ઉદયાચલ, Same as ઉદય-ગિરિ

ઉદયાસ્ત, s m [S fr + અસ્ત setting]

Rising and setting 2 Rise and fall, prosperity and adversity

ઉદર, s n [S] The belly, stomach, abdomen 2 The womb

Id ઉદર જરૂર To maintain one's self 2 To eat and do no work ઉદરે આવડુ To be born to (a woman), to be the son of (a woman)

ઉદર, adv [Hind fi S દદમ્ this] Thither, there

ઉદર શ્રી, adv [S ઉદર the belly, the womb] Pregnant

ઉદર-નિર્વાહ, s m [S fr + નિર્વાહ main tenance fr નિર્ out + વહ carry] Maintenance, livelihood

ઉદર-પોષણ, s n [S fi + પોષણ nourish ment fr પુષ્ to nourish] See ઉદર-નિર્વાહ

ઉદરાવો, s n [See ઉદય or act] Anxiety

ઉદવસ્ત્ર, Same as ઉદ્વસ્ત્ર

અનોંધ્યા લગે આજ ઉદાસન કરે,

એટલી આય રાખુ ધણી એર ઝાણુ —સામઘણકટ

ઉદાત્ત, adv [S fi ઉદ up + આત taken fi આ up to + દા to give] Open 2 Broad in pronunciation 2 Noble

ઉદાન, S [S fr ઉદ + અન to breathe] One of the five vital winds which resides in the neck

ઉદામ, Same as ઉદામ

નવા કુવર ને એક પુત્રી, નેને રૂપ ઉદામ

—મેમોરન્ડ

ઉદાર, adv [S] Munificent, bountiful, generous 2 Bold, open minded, opposed to mean or contracted 3 Bold, frank, liberal (said of a speech, or of deportment)

Id ઉદાર દીવનુ Liberal minded

અવગે ધર અતિ માગ ઉદાર મોડી

શ્રી જયદેવની તાણી રૂડેરી —ગીત-ગોવિંદ

ઉદાર તા, } s f Liberality, noble minded

ઉદાર ત્વ, } s f Liberality, noble minded

ness

ઉદાર-મી, s f [S fi + મી mind] A generous or munificent mind 2 adj Having a generous or munificent mind

ઉદાસ, s n [See ઔદાસ્ય liberality] An empty show

ઉદાવર્ત, s m [S fi ઉદ up + આવર્ત returning] A disease of the bowels

ઉદાસ, adj [See ઉદાસીન] Sad, sorrowful, gloomy, dejected

ઉદાસી, s f, Sādness 2 adv Sad 3 s m A follower of a particular sect founded by Nānak

ઉદાસીન, adv [S fi ઉદ up + આસ to sit] Same as ઉદાસ 2 Indifferent to, not interested in 3 Apathetic

ઉદાસીન તા, s f } Sadness, dejection,

ઉદાસીન પાણુ, s m }

depression 2 Indifference 3 Apathy

ઉદાહરણ, s n [S fi ઉદ + આ up to + ન to take away] An illustration, an example

Id ઉદાહરણ આપડું-દેડું To give as an illustration ઉદાહરણ લેવું To take for instance, to take as an illustration ઉદાહરણ તરીકે For example, for instance

ઉદિત, adv [S ઉદ fi up + ઇત gone fr to go See ઉદય] Arisen 2 Excited

ઉદિત, adv [S fi ઉદ to speak] Spoken, uttered

ઉદીચી, s f [S fr ઉદ up + અચ્ચ to go] The northern direction, the north.

ઉડે, Same as ઉડય

ઉડેતી, adv f [See ઉદય rise] (તિથિ a day of a lunar month being understood) At the time of sunrise

ઉડો, adv Bluish, light blue

ઉદો-ઉડો, interj [See ઉદય, ઉડે, rise] A cry " May you be victorious ", uttered before a goddess

કરો ઉડો જયહાર શ્રી ૧૦ નવ અડ, મા

—વર્ણભટ્ટ

ઉદ્ભવ, *s m* [*S fr* + ઉદ્ + ગમ્ to go] Going up 2 Birth, Production, creation 3 Origin

ઉદ્ગાર, *s m* [*S fr* ઉદ્ + યૌ to utter a sound.] Sudden arrival of misfortune 2 Wonder 3 A sudden utterance, an exclamation

ઉદ્ગીત, *adj* [*S fr* ઉદ્ + ગીત sung] Sung loudly

ઉદ્ગાહ, *s m* } [*S fr* ઉદ્ + ધાત્ from
ઉદ્ગાહન, *s n* } *S fr* ઉદ્ + ધાત્ from
fr ધાત્ to shape, to form] Exposition, explanation 2 Agitation

ઉદ્ગ્રીવ, *s m* }
ઉદ્ગ્રીવ ધ્વજ, *s n* } [*S fr* ઉદ્ + ગ્રીવ + ધ્વજ
ઉદ્ગ્રીવ ધ્વજી, *s f* } crying cloud] Crying loudly, proclaiming 2 A proclamation

ઉદ્ગમ, *adj* [*S fr* ઉદ્ + ગમ્ + અચલ a tether] Unrestrained, uncontrolled 2 Arrogant, haughty 3 Bold, forward, daring 4 Firm, vigorous

ઉદ્ગમ, *s m* [*S.*] An inferior kind of corn, growing wild

ઉદ્દેશ, *adj* [*S fr* ઉદ્ + દેશ to show] Directed 2 Described, mentioned

ઉદ્દીપક, *adj* [*S fr* ઉદ્ + દીપક kindling] Kindling or inflaming to a high degree, stimulating

ઉદ્દીપન, *s n* [*S fr* ઉદ્ + દીપ્, દીપક, to shine] A kindling, an exciting, a stimulation

ઉદ્દેશ, *s m* [*S fr* ઉદ્ + દેશ to show] Intention 2 Reference

ઉદ્દેશ્ય, *adj* Fit to be purposed or contemplated 2 *s n* The matter purposed or designed, the object contemplated or meant 3 (Gram) The subject of a sentence

ઉદ્દત્, *adj* [*S fr* ઉદ્ + ધ્ત્ struck *fr* ધ્ત્ to strike] Rude, impudent

ઉદ્દત્ત ઈ, *s f* Rudeness, insolence

ઉદ્દરે, *s n* [See ઉદ્દર] To get up, to arise 3 To be up

cessful

ઉદ્ધાર, *s m* [*S fr* ઉદ્ + ધૃ to hold or ધૃ to carry] Salvation

ઉદ્ધારક, *adj* That which saves 2 *s m f* A saviour

ઉદ્ધારણ, *s n* Same as ઉદ્ધાર 2 Same as ઉદ્ધારક.

ઉદ્ધારણ-કાર, [+ *S* કાર a door, doing *fr* કૃ to go] Same as ઉદ્ધારક,

ઉદ્ધારણ, *v t* To raise 2 To absolve 3 To deliver from

ઉદ્ધવસ્ત, *adj* [*S fr* ઉદ્ + વસ્ત destroyed *fr* વસ્ત to destroy] Destroyed

ઉદ્ભવ, *s m* [*S fr* + ધૃ to be] Birth, origin

ઉદ્ભવ, *s n* [*S fr* + ધૃ to break + જન્ to be born] Vegetation

ઉદ્ભવસ્ત, *adj* [See + ઉદ્ + વસ્ત mad] Very mischievous or turbulent 2 Very lusty or lecherous

ઉદ્ભવ-ભય, } *s f* Great mischief or
ઉદ્ભવ-ભય, } turbulence 2 A strong inclination to be mischievous or turbulent 3 A strong inclination to be hasty

ઉદ્ભવ-ભય, [+ *P* ભય enjoying *fr* હૃદય to enjoy] Same as ઉદ્ભવ-ભય

ઉદ્યમ, *s f* [*S fr* + યમ્ to strive] Industry 2 Occupation 3 Exertion work, labour

પ્રવિષ્ટ કામ કોઈ ઉદ્યમ, ભાગ્ય વિના કોઈ ન પાવે There is no flying against fate ઉદ્યમ વિના નીચી વસ્તુ Industry is powerless without good luck

ઉદ્યમી, *adj* Industrious, diligent

ઉદ્યમ, *s n* [*S fr* + યા to go] A garden

ઉદ્યમન, *s n* [*S fr* + યમ્ to cause to go *fr* યા to go] The ceremony performed at the close of any religious observance

ઉદ્યમ, *adj* [*S fr* + યમ્ joined *fr* યુજ to join] Engaged, industrious, ready, willing

ઉદ્યોગ, *s m* Industry

ઉદ્યોગ-શાળા, *s f* [*S* + શાળા a school]

A technical school, a school of industry
 ઉદ્યોગી, *adj* Industrious
 ઉદ્યોત, *s m* [*S f* ઝડ + યુત્ to shine]
 Lustre

ઉદ્ધાણ, *s m* [*S f* ઉદ્ધ + ધ્વજ to carry
 Cr (રિ નાદ)] Marriage

ઉદ્વેગ, *adj* Grieved, afflicted, sorrowful,
 anxious 2 Depressed in mind, dejected
 3 Alarmed, frightened

ઉદ્વેગ, *s m* [*S f* ઝડ up + વિશ્ to dis-
 tinguish] Trembling, shaking 2 Agita-
 tion, excitement 3 Alarm, fear 4 Anxiety

ઉદ્ય, *s f* [*S* ઝડ carried *f* ધ્વજ to
 ઉદ્ય, carry] One of the two poles of a bullock
 cart

ઉધડ, *adv* [See ઉદ્ધત stuck up, rude]
 ઉધડ, }
 In the lump 2 By wholesale

Id ઉધડ માપ A measure of a quantity
 guessed but not actually measured ઉધડ
 માપ Price settled by a guess ઉધડ લેવું To
 buy at a price settled by a guess, but not
 calculated at a particular rate ઉધડ લેવું To
 rebuke unexpectedly, to fall foul of, to
 take to task

ઉધડકે ઝુ, *v i* [See ધડકે to throb] To
 throb, to tremble to beat fast (of the heart)
 અશુદ્ધ ઉધડકે નહિ, પાડે વાધ બસાડ —મેમાનદ
 2 To be startled

ઉધડકી ઉઠીયો વેગે વેડકે પતિ —મેમાનદ
 3 To be frightened

ગાગે મેદ, ઉધડકે દેહ, સખી, આને હૈયા ધારણ, રે
 —મેમાનદ
 4 To shake, as one possessed by a spirit
 (Used in Kāṭhīwād)

ઉધડિ યુ, *adj* Undertaken wholesale
 (of a work) 2 Done carelessly

ઉધડો, *s m* A work performed whole-
 sale 2 Chiding

ઉધ-માત, Same as ઉદ-માત, Mischief

ઉધ માતિ યુ, Same as ઉદ-માતિ યુ

ઉધડકે ઝુ, *v i* [*S* ઝડ up + ધડકે to
 throb] To throb, to tremble (or the heart)

ઉધડકે કંઈને દેવ નતિ તારી આ

—જૂલક

ઉધર ઝુ, *adj* [See ઉધર ઝ] Rising,
 being brought up

Id ઉધરની પ્રજા The rising generation
 ઉધરનો વગ The rising class

ઉધર ઝુ, *v i* [See ઉધર ઝ to lift up]
 To be debited, Of ઉધર ઝુ 2 To be raised,
 to be brought up, to be nourished

ઉધર-રસ, *s f* [*S* ઝડ-રસ *f* ઝડ up
 + રસ juice slime] Cough

Id ઉધરસ આવવી To have a fit of cough-
 ing ઉધરસ ખાવી To cough with an intention,
 to give an intimation by coughing

ઉધરસો વે, *s m* [See ઉધર ઝ to lift up]
 Eagerness, anxiety, care

ઉધરે ઝુ, *adj* [See ઉધર ઝ] Debited 2
 Bred up

ઉધર-ઝુ, *v i* [*S f* ઉધ up + ઝડ to
 move] To run away wildly, to run off

Id ઉધરો નવું To run away from one's
 husband with another man, to elope

ઉધાર *s f* A white ant

ઉધાર મેદ, *adj* [See ઉધાર] Eaten by
 white ants, rotten

ઉધા ન, *s n* [*S* ઝડ up + ધા to hold]
 The spring tide 2 The name of a disease of
 the lungs, being a precursor of consump-
 tion, asthma 3 Three (in the secret language
 of brokers)

Id ઉધાન ચરુ The rising of the waters
 of the sea at spring tide 2 To have an
 attack of asthma

ઉધાન-પાયા, *adj* [+ પાય, *S* પાદ the foot
f ધડ to go] Unsteady, eccentric, odd

ઉધારો, *s m* [ઉદ્ધ + *S* ધાર, ધાડ, to
 run] Preparation for a fight, a struggle,
 agitation. 2 The appearance of the sky
 when it is about to rain

ન સામા થયા કે, વિસામા રહ્યા ના,
 હવામા મુઠામા તણા, તે રહ્યા —મેમાનદ

ઉધાર, *adj* [See ઉધાર lifting up] Bor-
 rowed on trust or credit

Id ઉધાર કરવું To write in the credit
 side and debit side of an account book, to
 make an entry in an account book ઝાલ
 આપડ-ધીરજ To lend on credit ઝાલ

To keep on credit ઉધાર લેવું 'To buy on credit ઉધાર પાસુ The debit side in an account-book

Prov ઉધાર ગાય ને ખર લેખ Beggars and borrowers can be no choosers ઉધારે હાથી ગધાય, પણ રોકડે બકરી ન ગધાય A man can buy even an elephant on credit, but he cannot buy even a goat for cash = Commerce is carried on more on credit than by cash payments ઉધાર આપ, ને ખર લેખ I took not a gift horse in the mouth ઉધાર ધરાવે, ને ગણે દાય Lend your money and lose your friend Lend and lose so play fools ઉધારની માંડે જવરા પરણે Pay to-day, trust to morrow

ઉધાર-પાસુ, *s m* [+ Gn] પાસુ a side fr S પાસ a side] The debit side of an account

ઉધાર-વુ, *v t* To debit

ઉધારિ થો, *s m* A man who often buys on credit

ઉધારી, *s f* Out-standings

ઉધારો, *s m* A promise 2 A duty 3 An obligation to pay, a credit account

Id એ જર અત્ર પાની ન ઉધારો He has nothing in his house to entertain even a guest

ઉ ઘેડે વુ, *v t* [See ઉ જોડે-વુ to peel] To take off the skin Of ઉ ઘેડે વુ, ઉ ઘેડે વુ, ઉ જોડે-વુ, ઉ ઘેડે-વુ

ઉઘે, Same as ઉવાઇ

ઉફડ, *adv* [See ઉફડત] Foolish, fickle minded, unsteady

ઉત, Same as ઊત Wool

ઉતડ, *adv* [S fr ઉદ + તાડ a strap a restraint] Roving, run-about truant 2 Prinkish, mischievous (Used in Kāthā vād.)

ઉત-વા, *s m* [S રવળ, ઊં-ફૂ ઊત, hot + વા, વાટ, wind] Piping hot weather

ઉના-મણો, *s m*

ઉના-મણિ-યું, *s m* } [S રવળ hot + માણુ hot] A water-pot in which water is heated for bathing

ઉના-ગો, *s m* [S રવળ hot + ગો time]

Summer

Prov ઉનાખાના લડકા, ને ડુવારી કન્યાના લડકા (બે સરખા) The uneasiness to the parents of an unmarried daughter is as great as the summer's heat

ઉન્ન-કર્ષુ, *adv* [See ઉદ્યુ contrary + નર્મ fate] Having an adverse fate, whose fate is opposed to his rise or prosperity 2 Leading a life, in which acts are done contrary to the general practice, transgressing; disobedient

ઉન્ન-ખોદિ ડું, *adv* [+ ખોદ-વુ to dig] Doing acts contrary to orders or to the general practice, transgressing; disobedient

ઉન્નત, *adv* [S fr ઉદ up + નન bent fr નમ્ to bend] High, raised, elevated

ઉન્નતિ, *s f* Height; rising, elevation

ઉન્મત્ત, *adv* [S fr ઉદ up + મત્ત mad fr મદ to be mad] Proud, haughty 2 Mischievous 3 Intoxicated

ઉન્મત્તા, *s f* Intoxication 2 Insolence 3 Pride

ઉન્મત્તી, *s f* [S fr ઉદ up + મનસ the mind] Freedom from worldly cares

ઉન્માર્ગ, *s m* [S fr + માર્ગ way] A wrong or wicked way

ઉન્માદ, *s m* [S See ઉદ-માદ] Pride 2 Mischief 3 Delirium

ઉન્મીલન, *s n* [S fr ઉદ + મીલ to meet, to close] Opening, expanding (of flowers, eyes) 2 Opening, uncovering (of an eclipse) 3 Unfolding or opening (in general)

ઉન્મુખ, *adv* [S fr ઉત્ up + મુખ the mouth] Looking upwards 2 About to do an act (Generally the final member of a compound)

Id ગમનો-મુખ About to go મરણો-મુખ About to die દાનો-મુખ, ત્રિપથો-મુખ, &c

ઉન્મૂલ, *s n* [S fr ઉદ up + મૂલ the root] Extirpation

ઉન્મૂલો, Same as ઉનાળો

ઉપ, *prep & adv* [S] A prefix implying (1), Vicinity or assemblage, (near, by the side of, with), (2), Inferiority (less

minor, secondary), (3), Excess, (over, above, beyond), (4), Likeness or resemblance This prefix is often redundant

ઉપ આનો, *s m* [ઉપ inferior + આનો an Anna] One sixteenth part of an Anna, $\frac{1}{16}$ Anna

ઉપ ઉપ આનો *s m* $\frac{1}{16} \times \frac{1}{16}$ Anna, $\frac{1}{256}$ of an Anna

ઉપ કંઠ *adv* [*S fr* ઉપ near + કંઠ bank.] Near the bank of 2 Near

નખના ડાબી પક્ષિ ઉડેરી, રહિત છે ઉપકહે

—ગીત-ગોવિંદ

ઉપ કરણ, *s n* [*S fr* ઉપ inferior + કરણ instrument *fr* કર to do] An instrument or implement, means, an apparatus

ઉપ કરવું, *v t* To assist, to favour

બહુ ઉપકરિયે, હો કે, પશુને પેર પેર

—મુસવિજ્ય

ઉપ કાર, *s m* An obligation. 2 An act of favour

Id ઉપકાર કરવો To oblige 2 To benefit

ઉપ કારક, } *adv* Obliging, assisting, ઉપકારી, } doing a favour 2 Obligated

ઉપ કારી, } *adv* Assisted, favoured, ઉપકૃત, }

obliged, under obligation to, indebted to

Id થોતે તેનો ઉપકૃત-ઉપકારી થયો તેથી Be cause he was greatly indebted to him

ઉપક્રમ, *s m* [+ ક્રમ to walk] Beginning 2 Diligence

ઉપ ગાર, Same as ઉપકાર

ઉપ ગારી, Same as ઉપ કારી

ઉપ ગીતિ, *s f* [*S fr* + ગાત *r* song *fr* ગે to sing, ગે ગીત] A species of Āryā (આર્યા) metre, in which the second half has as many mātrās (માત્રા) as the first half

ઉપ ગુરુ, *s m* [*S fr* ઉપ subordinate + ગુરુ teacher] A monitor 2 An assistant teacher

ઉપ ગ્રહ, *s m* [+ ગ્રહ a star] An asteroid 2 A satellite

ઉપ ગ, *s n* A kind of musical instrument

ઉપ ચક્રા *s n* [ચક્ર ઉપ ગાર remedy

Of આ ચાર] Service 2 A show of good conduct

શિષ્યની સેવા ગુરુ કરે, સાધુ અસાધુનુ ઉપચરણ
—મુદામાચરિત્ર

ઉપ ચાર, *s m* [*S fr* ચપ + ચલ to walk] Application of means, adoption of measures, trial or use of remedies 2 An application of sandal ointment, &c, to the body 3 Any of the particulars & points of idol-worship

ખોત્ય કહે, “તે મેળવજો સદુ, યજ્ઞ તણો ઉપચાર”
—ગિરિધર

4 Any of the particulars and points of medicine or medical treatment 5 Treatment 6 Attentions and courtesies (to priests, guests, visitors) 7 Tropical or figurative speech

ઉપજ, *s f* [*S fr* ઉપ up + જ્ઞ to go] Produce, 2 Income 3 Birth

ઉપજ-નિ રજ, *s f* [See ઉપજ + Guj નિ-પજ produce *fr* નિષ્ક out + જ્ઞ to go] Rise and progress 2 Produce 3 Net income

ઉપજતુ, *v t* To be produced 2 To be born

Id જેમા થોતાનુ ઉપજ નહિ તે A thing in which one is helpless તેનુ ઘરમા ઉપજનુ નહિ He has very little way in his own house

Prov ઉપન્યુ, રોમી નિપન્યુ Rome was not built in a day

ઉપ અતિ, *s m* [*S* ઉપ inferior + *S* જાત a kind of fragrant flower] A metre of four lines, in which ઉપ-અતિ and ઉપે-અતિ metres are mixed together

ઉપાગ વસુ, *v t* [Caus of ઉપજતુ] To produce

ઉપ અધિ કા, *s f* [*S fr* અધ by the side અધિકા living *fr* જીવ to live] Livelihood

ઉપ અલી, *adv* Dependent

ઉપ જ્ઞા, *s f* [*S fr* + જ્ઞ to know See અજ્ઞ] Knowledge acquired by oneself and not handed down by tradition, invention

ઉપ દ, Same as ઉપ દ,

ઉપ દ, *s f* [ઉપ દ સદ હિતિંગ up] A debt

ઉ.પદ કું, *v* : [See ઉ.પદ.કું to be taken up] To become pale or less bright, to fade
Id. પાપડીને રંગ કપડી ગયો The colour of the turban has become pale or faded

ઉપડો, See ઉકડો

ઉ.પડ.નું, *adj* [See ઉ.પડ.કું to rise] Rising, swelling, projecting 2 *adv* At once, suddenly, unexpectedly

Id. ઉપડતો પાટ Projecting work, work in relief ઉપડતીને તેણે ગાળ લીધી He abused him at once, without provocation

ઉ.પડ.કું, *v* : [*S* *fr* ઉપ + પડ to pluck] To be pulled out 2 To start, to depart 3 To be lifted 4 To start, to sail, to move away

Id ઉપડી જવું To depart secretly 2 To be insolvent મારા ઉપડવું To be ready to beat ગુમડું ઉપડવું A boil has appeared prominent. પન ઉપડવો To dare to go દા-ય ઉપડવો To beat અમ ઉપડવી To begin to speak (of an infant) 2 To dare to abuse સાદ ઉપડવો To rise (of the voice) 2 To have the voice restored after sickness તેનો સાદ ઉપડતો નથી He is shy in speaking, he is ashamed to speak મુકામ ઉપડવો To move the camp ફમ ઉપડવો The breath became laboured રોન ઉપડવો The disease has appeared અક્ષર ઉપડવા છે The writing is clearly seen સાણી ઉપડી આવે છે The ink rises up and sticks to the types

ઉપડા ઇ, *s* *f* }
ઉપડા મચી, *s* *n* } { See ઉપાડ.વડ
ઉપડા મચી, *s* *f* }

to lift up] Wages for lifting up

ઉપડા વડ, *v* : [Caus of ઉપાડ કું to lift] To cause one to lift 2 To cause to be lifted up, to lift up

ઉપડ.કું, *v* : [*Dh* *Des* અગ્નિય win-nowed *fr* *S* અગ્નિ made pure *fr* અગ્નિ up + પૂરિય *fr* પૂરિ to purify] To winnow

ઉપડ, *s* *n* [See ઉપર.નું upper, lying upon] The headpiece of a cot 2 The part of a cot either at the head or at the feet

ઉપ.તાપ, *s* *m* [See ઉપ inferior + તાપ heat] Affliction, distress 2 Pain 3 Disease

ઉપ.દેશ, *s* *m* [*S* *fr* અપ near + દેશ to show] Admonition, advice

ઉપ.દેશ ક, *s* *m* A teacher, a preacher

ઉપ.દેશ.નું, *v* : To advise, to preach, to teach

સરસ્વતીએ ઉપદેશો તેડ —ગુલસીદાસ
ઉપ.દ્રવ, *s* *m* [*S* *fr* અપ + દ્ર to run] Annoyance, molestation

Id કીડીઓનો ઉપદ્રવ થયો યથો છે There is a pest of ants, ants have appeared in large numbers

ઉપ.દ્વીપ, *s* *m* [*S* *fr* અપ inferior + દ્વીપ an island] A small island

ઉપ ધાતુ, *s* *n* *f* [*S* *fr* + ધાતુ a metal *fr* ધા to put] A baser or inferior metal

ઉપ.ધાન, *s* *n* [*S* *fr* + ધા to hold] Conferring, bestowing, communicating 2 Communication by body to body, (of qualities) 3 A cushion

ઉપ.ધાન્ય, *s* *n* [*S* *fr* + ધાન્ય corn] Inferior grain

ઉપ.નયન, *s* *n* [*S* *fr* અપ near + નયન carrying *fr* ની to carry] The ceremony of investiture with the sacred thread

ઉપ નામ, *s* *n* [*S* *fr* અપ inferior + નામ a name] A surname

ઉપનિષદ્, *s* *n* [*S*] Vedānta philosophy

ઉપ.નેત્ર, *s* *n* [*S* *fr* અપ inferior, another + નેત્ર the eye *fr* ની to carry] Spectacles

ઉપ ન્યાસ, *s* *m* [*S* *fr* ઉપ near + ન્યાસ placing down] Exhibition or statement of a case, exposition, placing before one's view 2 An exordium or introduction

ઉપન્યુ, Same as ઉપનયન (Used in poetry for અપન્યુ Produced, turned out)

ઉપ પતિ, *s* *m* [*S* *fr* ઉપ inferior + પતિ husband] A paramour

ઉપ પતિ, *s* *f* [*S* *fr* અપ + પદ to go] Establishing or adducing arguments in proof 2 Evidence brought forward to

prove a point 3 Demonstration proof

ઉપ-પત્ની, *s f* [*S fr* ઉપ inferior + પત્ની wife] A junior wife 2 A concubine

ઉપ-પદ, *s n* [*S fr* ઉપ near + પદ a word] (Gram) The first word in a compound word

ઉપ-પાતક, *s m* [*S fr* ઉપ inferior + પાતક sin *fr* પડ to fall] Sin of a small degree

ઉપ પાદ-ન, *s n* [*S fr* + પદ to walk] Stating, proposing, laying down with a system & method 2 Proving; establishing

ઉપ-પુરાણ, *s n* [*S fr* ઉપ inferior + પુરાણ history] A minor or secondary Purāṇa (પુરાણ)

ઉપ ભોગ, *s m* [See ઉપ-ભોગ enjoy ment] That enjoys or uses, that is in the fruition or possession of. 2 That apprehends or knows by personal enjoyment or suffering

ઉપ ભોગ, *s m* [*S fr* ઉપ + ભોગ enjoy ment *fr* મુજ્જ to enjoy] Enjoyment, use 2 Experience

ઉપ મા, *s f* [*S fr* ઉપ + મા to measure] Comparison 2 Simile 3 glory, splendour

Id ઉપમા આપવી To compare with 2 To ascribe the glory to ઉપમા લેવી To take an illustration 2 To take the credit of

ઉપ-માતા, *s f* [*S fr* ઉપ inferior, another, + માતૃ, માતા mother] A nurse

ઉપ માન, *s n* [See ઉપ મા comparison] That to which a thing is compared 2 Comparison 3 Analogy

ઉપ-મેય, *s m* [*S fr* + મેય fit to be measured *fr* મા to measure] A thing which is compared with another thing

ઉપ યુક્ત, *adv* [See ઉપ યોગ use] Useful 2 Able 3 Proper

ઉપ-યોગ, *s m* [*S fr* ઉપ near + યોગ junction *fr* યુજ્ઞ to join] Use 2 Benefit

Id ઉપયોગના આદરુ To be useful ઉપયોગ કરવો-લેવો To make use of ઉપયોગના લેવુ-આણવુ-ભાવવુ To make useful or servicable

ઉપ યોગી, *adv* Useful 2 Beneficial

ઉપર, *prep* [*S ઉપર*] Up, upon

કષ્ટ કોટિયા કીધા કવિ, તારી દૃષ્ટિ જે ઉપર હતી
—સામબાહ

2 *s n* [See ઉપરાણ] Help, support

યુ વદના આભ્યા તે ઉપરે —મેમાનદ

Id ઉપર ખાતુ To eat along with or just after ખાધા ઉપર ખાતુ To eat immediately after a meal 2 To gorge oneself એટલા ઉપર ચાકરી કરીશ I am willing to serve you for this much ઉપરજુ-આવતુ To attack, to assault ઉપર સત્તા મેળવવી To get power over, to grab the mastery of ઉપર સત્તા ચલાવવી To exercise power over ઉપર પડતુ To enter into rivalry with, to compete with ઉપર હાય રહેવો To be superior (in rank, power) 2 To be under the protection of. ઉપર હાય રાખવો To keep under one's power or control 2 To protect ઉપરજુ ઉપર બેસતુ To keep directly under one's eye or supervision ઉપરજુ ઉપર રાખતુ To take care that one's protégé is not treated with contempt or disrespect 2 To treat a child with fondness ઉપર રહીને Under one's direct supervision પેટ ઉપર પગ મૂકવો Lit To deprive one of one's livelihood 2 To ruin છાતી ઉપર પગ મૂકવો To repress, to beat down ભોય ઉપર પગ મૂકવો નથી Hardly touches the ground 2 Is haughty and disdainful ઉપર ઉપરથી જોતુ To have a casual look at, to glance over, to look over ઉપર થઈને કરતુ To act on one's own authority regardless of other's opinion ઉપર નીચે થતુ To be eager or impatient

Prov ઉપર અધા, ને નીચે દહા=ઉપર આજ, ને નીચે ધરતી God is his sole protector = He is helpless ઉપર અચ્છી લીતરછી રામ નીચે=ઉપર વાગા, ને માંહે નાગા A fair face may hide a foul heart

ઉપર-ઉપર થી, *adv* Rodup of ઉપર above] Superficially, desultorily

ઉપર-ચોટિ યુ, *adv* [+ ચોટિ યુ to stick] Superficial desultory

ઉપર-છલ્લું, *aa* [+ છાલ છાલ] Superficial

ઉપર-ટપકે, } *adv* [ટપકુ a small mark]
ઉપર-ટમે, }
Superficially 2 Without writing in the account book (of an item)

ઉપરથી, *s f* }
ઉપરથી, *s n* } [*S* ઉપ પ્રાવરણ an extra-
ઉપરથી, *s m* }

garment *f* ઉપ near + પ્રાવરણ a garment *f*
પ્ર forth + આ up to + વૃ to cover] A scarf

ઉપરતિ, *s f* [*S f* ઉપ + રતિ pleasure
f રમ્ to play] Weariness of worldly pur-
suits and pleasures 2 Disgust

ઉપર-દા, *s n* [See ઉપર upper, above,
દા a la, or] The ground floor of a house

ઉપર-વટ, *s f* [+ વૃત્તિ being] Thinking
oneself to be superior to, setting aside
the dignity or power of a superior 2
adv In violation of an order

Id તે આ હામ મારી ઉપરવટ થઈને-ઉપરવટ
નહીને-ઉપરવટથી-ઉપરવટે કહ્યું You did this
thing, thinking yourself superior to me,
or setting aside my power, or in violation
of my order

ઉપર-વટ-થો, *s m* [+ વાટ to crush by
rolling] A roller, a pestle

ઉપર-વાડિ યો, *s m* [See ઉપર + વાડી a
gaiden *f* *S* ગટ a region] A farmer liv-
ing in a village other than that in which
his field stands

ઉપર-વાડે, *adv* [+ વાટ a hedge] Over
the hedge or boundary wall

ઉપર-વાસ, }
ઉપર-વાસો, } *s m* [+ વાસ, વાસો dwell
ing] Residence above-stairs, or not on
the ground floor

ઉપર-વાસિ-યો, *s m* A sweeper a sea-
venger

ઉપરા-ઉપરી, }
ઉપરા-ઠાપરી, } *adv* [+ redup of ઉપર]
In rapid succession, one after another

ઉપરાંટ, }
ઉપરાંટ, } *adj* [Mar ઝર-ફાટે *f* *S* ઝર
the chest + ઝર to break to be torn]
Crooked 2 Indirect 3 Opposite

નાળે પાડુ પગ ઉપરોટે — મુખાનદ
ઉપગાહુ, *s n* [See ઉપગાહુ] Help,
support

Id ઉપગાહુ - રડ-કેડુ To help 2 To
protect
ઉપગાહુ નાળે [- ઉપગાહુ નાળે]

limit] In addition to, besides

ઉપરા-મણી, *s f* [See ઉપર above] The
excess, in a bargain, of a thing of greater
value over another of less value, the
difference, in value, of two articles

ઉપરા-વડું, *v t* [See ઉપર above] To
cause to rise 2 To throw (grains, &c) in
water, and cause the grains to rise over
little pebbles which may be mixed with
them 3 To sift, to winnow

ઉપરાણુ, Same as ઉપરાણુ

ઉપરી, *s m* [*S* ઉપરિ above] A superior
2 A superintendent

ઉપરો-પાણું, *s n* The position or power
of a superior

ઉપર, }
ઉપર, } *adj* [See ઉપર above] Stand-
ing erect or high, not spread out

Id ખાટલો ઉપરો-ઉપરો કરો Place the cot
erect, let the cot not remain spread out

ઉપસ, *s m* [*S*] A stone, a rock

પેલી ઉપસની સી થઈ, રજપર શ્રીપદ સ્થનાય
— ગિરિધર

ઉપ-સક, }
ઉપ-સગ, } *adj* [*S f* ઉપ near + સ્થ
સાગ to, to stick] Supernumerary 2 Not
entered in an account-book

ઉપ સકિ-યુ, *adj* Superficial

ઉપસકિ-યો, *s m* A pretentious or
superficial man

ઉપ સજ્જ, *s n* [*S f* ઉપ inferior +
સજ્જ a mark *f* *S* to see] An indication
2 Synecdoche

ઉપ-સપ્ત, *adj* [*S fr* ઉપ near + સપ્ત
got *f* *S* to get] Obtained 2 known

ઉપસા હું, *s n* [See ઉપર upper, above]
The upper part, the upper side

ઉપસા હો, *adv* [See ઉપર upper] On
the upper side

ઉપટી, *s f* [*S* ઉપટ a stone] A mortar
fixed in the ground

ઉપસિ યુ, *s n* [See ઉપર above] Hoop-
ing cough

ઉપયુ, }
ઉપયુ, } *adj* [See ઉપર] That which

उपसेट, *s n* Name of a medical drug
 उप वन, *s n* [*S fr* उप inferior, near, + वन a forest] A garden, an orchard
 उप वन, Same as उपरवृ, अग-वृ
 उप-वास, *s m* [*S fr* उप near + वृ to dwell] A fast
 उप-वासी, *adj* Fasting 2 Hungry
 उप-विद्या, *s f* [*S fr* उप inferior + विद्या learning *fr* विद् to know] A learning other than the chief fourteen 2 General knowledge 3 A stock 4 A trick
 उप वीत, *s n* [*S fr* उप near + वीत woven *fr* वे to weave] The sacred thread
 उप वेद, *s m* [*S fr* उप inferior + वेद the Vedas] An inferior, Veda ग्रन्थ आयुर्वेद the Science of medicine, वयुर्वेद the Science of archery or war गान्धर्वः Science of music अथर्ववेद Science of magic
 उप-शम, *s m* }
 उप शमन, *s n* } [*S fr* उप inferior
 उप शान्ति, *s f* }
 + शम becoming calm] Assuagement, mitigation, abatement 2 Tranquillity or calmness after excitement 3 Abating, subsiding, cooling 4 Anything that allays or tranquilizes
 उप शम वृ, *v t* To abate, to tranquilize, to become calm
 उप शाखा, *s f* [*S fr* उप inferior + शाखा branch] A minor or secondary branch, a branch shooting from another branch 2 Shooting from any of the main roots a radicle
 उप शास्त्र, *s n* [*S fr* उप inferior + शास्त्र a science *fr* शास् to teach] An inferior science
 उप शिक्षक, *s m* [*S fr* उप inferior + शिक्षक a teacher *fr* शिक्ष to teach] An assistant teacher
 उप सङ्ग्रह, *s m* [*S fr* उप near + सङ्ग्रह together + हृ हृ to take away] The substance or summary of a speech or an essay
 उप सङ्ग, *s m* [*S fr* उप near + सङ्ग to connect] A part *fr* (Gru) 2 Limb 3 A member

उपस वृ, *v t* [*S वृ* *fr* उप near to move] To swell
 उप सागर, *s m* [*S fr* उप inferior + सागर the ocean *fr* सागर the man who dug a canal to bring the Ganges down to the ocean] A bay, a gulf
 उपसेकर, *s m* [*S fr* उप inferior + कृ to do] An article, item, or point, which serves to complete a whole 2 A useful or ornamental, but not indispensable adjunct 3 Any article of household use 4 Any article of condiment
 उप स्त्री, *s f* [*S fr* उप inferior + स्त्री wife] A mistress, a sweetheart, a concubine *cf* उप पत्नी
 उप स्त्री, *s n* [*S*] The male or female organ of generation
 उप स्थान, *s n* [*S fr* उप near + स्था to stand] Worship of a god with mystic prayers
 उप स्थित, *adj* [*S fr* + स्थित stood *fr* स्था to stand] Approached, arrived 2 Known, extant, cultivated, not fallen into oblivion or disuse (of a science, knowledge)
 उप धार, *s m* [*S fr* + धृ to carry] A present 2 Materials of worship
 उप धार, *s m* [*S fr* उप near + हृ हृ to laugh] Ridicule
 उप धार्य, *adj* Fit to be ridiculed, ridiculous
 उपधृ, Same as उपधृ
 उपधर्म, *s n* [*S fr* उप near + धर्म to + कर्म an act *fr* कृ to do] The ceremony performed before commencing the study of the Vedas
 उपध्यान, *s n* [*S fr* उप inferior + ध्यान a story *fr* ध्या up to रत्न to tell] A fable 2 An anecdotal story 3 A digression
 उपधृ, *s n* [*S fr* उप inferior + धृ limb] A member part 2 An appendix
 उपधृ, *s n* [*S fr* उप near + धृ to + धृ to connect] A member part 2 An appendix

enthusiasm 3 Beginning, a start 4 Effort
5 Withdrawing of money, the amount
withdrawn. 6 Demand, purchase, Con-
sumption

Id ધારીને ઉપાસ Rising or fullness of
the chest મોટા ઉપાસથી કામ કરવું To work
with energy વાતને ઉપાસ Introduction or
beginning of a story કામને ઉપાસ The start-
ing of a business મોટી રકમનો ઉપાસ A large
amount withdrawn (from a bank, &c)
માલનો ઉપાસ A demand for articles તમે મા-
લનો ઉપાસ પછે ક્યો છે You have purchased a
large number of things તમે ઉપાસ કરો છો,
પણ, બરણ કરતા નથી You draw money (from
a bank) but do not pay in any amount

ઉપાસક, ઉપાસક [S fr ઉપાસ + કર્તૃ To
pluck, Caus of ઉપાસક] To lift up 2 To
withdraw (a sum of money)

Id કામ ઉપાસક To undertake or begin
a work વાત ઉપાસકી To begin a story વાત
ઉપાસ લેવી To take up and continue a sub-
ject of conversation 2 To support or se-
cond-in conversation ઉપાસકી લેવું To take up
and carry 2 To steal કામ-બોલે ઉપાસકી લેવું To
relieve one of his work or responsibility
માલ ઉપાસકો To buy things on credit માલ
ઉપાસક To borrow money બરણથી ઉપાસકી
નાશક To root out, to eradicate

ઉપાસકી, Same as ઉપાસ

ઉપાસકાન, સ ન [S fr ઉપાસ + આપ
to + કા to give] Taking up, acceptance
2 The immediate cause

ઉપાસિ, સ ફ [S fr ઉપાસ + આપ to
+ કા to put] Surrounding circumstances
2 Annoyance, affliction

Id ઉપાસિમા આની પાસુ-ઉપાસિ વળગતી To
be afflicted

ઉપાસ્યાય, } સ મ [S ઉપાસ્યાય ફી ઉપાસ્યાય
ઉપાસ્યાય, } near + અધિ નુદ ર to study] The precep-
tor of a family

Prox અનુભૂ ઉપાસ્યાય અનુભૂ ની કોષે An
unkindly or unkind makes a great waste
ધરના કોષે ધરના કોષે ને ઉપાસ્યાય આદિ Charity
must be given at home. There is nobody near-

er than one's own

ઉપાસ સ ન [S ઉપાસક ફી ઉપાસ near + આ
intens + નહ to bind] Shoes

ઉપાસ, સ મ [S ફી ઉપાસ near + ર to go]
A remedy, a resource

Id ઉપાસ કરવો To apply a remedy ઉપાસ
આપતો નથી There is no remedy મારો ઉપાસ
નથી I cannot help it ઉપાસ રોધવો To find
out a remedy ઉપાસ રૂઝવો છે A remedy is
found out

ઉપાસ, અદિ [See ઉપાસક to be produced]
Born, produced

યવન ઉપાસા, આઈ, અમી ગયા અમી

—વહીવ

ઉપાસકી, સ ન [S fr ઉપાસ near + અર્થ to
earn] Earning

ઉપાસકી, ઉપાસકી To earn, to acquire

ઉપાસકી, સ મ [fr. ઉપાસ + આ intensive
+ કર્તૃ to get] Rebuke, a count

ઉપાસકી, Same as ઉપાસકી વધુ

ઉપાસકી, અદિ, Acquired, obtained

ઉપાસકી, સ મ [S See ઉપાસકી ની વૃત્તિ]

A devotee

ઉપાસકી, સ ફ } [S fr ઉપાસ near + આપ
ઉપાસકી, સ ન }

to sit] Devotion, worship

ઉપાસકી, ઉપાસકી To worship

ઉપાસકી, અદિ, Worshipped

ઉપાસકી, Same as ઉપાસકી

આમનમ સિવધનો સેવક, આમનમ સેવક ઉપાસકી

—સામન્ય

ઉપાસકી, અદિ Deserving worship

ઉપેક્ષા, સ ફ [S ફી ઉપાસ + રૂઝ to see]
Lastlessness, neglect, indifference

ઉપોદ્ધી, સ ફ [S fr + ઉદ્ધી water]
The plant Basella rubra

ઉપેન્દ્ર, સ મ [S ફી ઉપાસ inferior + રૂઝ
the king of gods] Vīṣṇu

ઉપેન્દ્ર-વજ્ર, સ ન [S + વજ્ર a thunder-
bolt] Name of a metre

ઉપોદ્ધી, અદિ, સ મ [S fr ઉપાસ near + રૂઝ
up + વાત striking fr રૂઝ to strike] A pre-
face, an introduction

ઉપોદ્ધી, સ ન Same as ઉપોદ્ધી

ઉપેક્ષા, સ ફ [See ઉ I, myself, +

self] Self assertion, presumption, arrogance 2 Boasting, self-conceit

ઉત્કલિપ્ત, *s m* [See ઉત્કલિપ્ત contrary] The opposite side of a written page or paper (Used in Kāthiāwād.)

ઉત્કલિપ્ત, *s m* [Mar ચર-ફાટે contrary fr S ઉર the chest + ફાટ to be torn] Terror, fear (Used in Kāthiāwād)

ઉત્કલિપ્ત, *adv* [Mar ચર-ફાટે fr ઉર the chest + ફાટ to break] Opposite 2 Distant, removed

ઉત્કલિપ્ત શીખી સુદરી, નળ ચાલ્યો કાયા નમ કરી
—એમાનત

ઉત્કલિપ્ત, *adv* [See ઉપર, ઉપર upper, above] Standing erect or high, not spread out (of a cot) 2 In addition to 3 Different from 4 Opposite of, contrary to

એ ઉત્કલિપ્ત જે સાધન કરો, તે તો આજ પયાજ

—ગોપાળ

ઉત્કલિપ્ત, } *s f* [See ઉ-પદ egotism fr ઉ
ઉત્કલિપ્ત, } I, myself, + પદ a word] Arrogance, self conceit

Id ઉત્કલિપ્ત માની To become arrogant

ઉત્કલિપ્ત, *s f* [See above, Or, ચર up + ફાટ a wicked sport] Extravagance, prodigality 2 Mischief

ઉત્કલિપ્ત, *s m* Same as ઉત્કલિપ્ત (Used in Kāthiāwād)

ઉત્કલિપ્ત, *s n* [S fr ચમન heat fr ઉજ્જ hot] Effervescence 2 See ઉત્કલિપ્ત

ઉત્કલિપ્ત, } *s f* [See ઉ-પદ S ચમન heat
ઉત્કલિપ્ત, } fr ઉજ્જ hot fr ચર to burn] Mould, the excretion which gathers from dampness

ઉત્કલિપ્ત, *s f* }
ઉત્કલિપ્ત, *s m* } [S ચર up ચમ to vomit] Retching, spasm

ઉત્કલિપ્ત, *adv* [See ઉત્કલિપ્ત, ઉત્કલિપ્ત] That (food &c) in which decomposition has begun, stale, tasteless

ઉત્કલિપ્ત રિપ્ત, *s n* [See ઉત્કલિપ્ત fr S ચમન heat] Same as ઉત્કલિપ્ત રિપ્ત

ઉત્કલિપ્ત રિપ્ત, ઉત્કલિપ્ત-મ, }
ઉત્કલિપ્ત રિપ્ત, ઉત્કલિપ્ત-મ, } Same as ઉત્કલિપ્ત-રિપ્ત,

ઉપ દામ

ઉપ દામ, *s m* [S fr ઉપ up + દામ a turn, Or, અવરો opposite + વળ a turn] The opposite turn in twisting threads or fibres into a rope

ઉપ દામ, Same as ઉપ દામ

ઉપ દામ, *s n* [See ઉપ દામ] Frequent kindling and extinguishing of fire 2 Sticks, fire wood, &c kindled and kept in the hand by little children for play

ઉપ દામ, *adv* [See ઉપ up, away, + S અવર the way Or, ઉપ up, away, + વાલ boundary marks made by the survey department, fr Eng Boundary] Without regard to the way, away from the way, astray, at random, in any way one pleases (Used in the Surat district)

Id ઉપ દામ ગાડી દુકાડી Drive the carriage in any way you please, without looking to the landmarks

ઉપ દામ, *adv* [See ઉપ up + અચાનક terrible] Fearless (Used in Goālāwād)

ઉપ દામ, *s m* [See ઉપ દામ, ઉપ દામ, to be untwisted, to expand, or, See ઉપ દામ outburst] An outburst, excitement 2 An uproar

Id ઉપ દામ ઉપ દામ To spread (of an outburst or an excitement)

ઉપ દામ, *s m* [S ચમન See ઉપ દામ] Fuel

ઉપ દામ, *s n* [See ઉપ near, subordinate, + વાવેર crop] A second crop raised in the hot season, by irrigating a field with well-water 2 Dismissing or giving leave to the guests called for a marriage ceremony

ઉપ દામ, *s f* A wooden nail or wedge driven in a plough to fix it tight

ઉપ દામ, *s m* [See ઉપ દામ, ઉપ દામ, to be untwisted] Gripings, an inclination to go to stool with griping in the bowels

ઉપ દામ, Same as ઉપ દામ

ઉપ દામ, *s m* [See ઉપ દામ standing] A man having no permanent habitation 2 A man maintaining himself by his labour 3 A labourer

ઉભા ૬, *adv* [See ઉભુ] Standing, present, 2 *adv* As it stands, in the condition in which it stands or is at present (Used in Kāthiāwād.)

Id ઉભા ગામ The things or goods as they stand

ઉભાં યે, Same as ઉભાં ૬ ના

ઉભાં-કુ, } Same as ઉભેકુ, ઉભેર, ઉભું
ઉભાં-ક, {

ઉભય, pron [S] Both

ઉભય-પા, ૬ ના *pl* Both sides

ઉભય-લોક, ૬ ના *pl* This world and the next

ઉભય-વિધ, Of two kinds, sorts, natures 2 (Gr) That which may be used both transitively and intransitively 3 A double-dealer, a dissembler

ઉભયાન્વયી, A conjunction (in Gram)

ઉભયાન્વિત, Connected on both sides

ઉભયાર્થ, Equivocal, ambiguous

ઉભયામૃતઃ, A mixed rhetorical ornament or figure of speech, a figure of speech both verbal and material consisting in tropes & figures

ઉભય મધુ, ૬ ના [See ઉભય ૩ to overflow] Effervescence, boiling 2 The quantity lost by effervescence

ઉભય તું, ૫ ૨ [See ઉભયે] To effervesce 2 To crowd in great numbers

ઉભયો, ૬ ના [S ઉપ + ય, બર = to fill] Effervescence 2 Outburst of passion

Id ઉભયો આનંદો-અનંદો To effervesce ૬-સરોગમનો To subside (of an effervescence) મનનો-આનંદો ઉભયો A feeling, emotion & passion મનનો ઉભયો કાંતો To be content to a passion અનંદો ઉભયો કયાં નદે To whom can he unburden his mind

ઉભય ૩, ૧ ૨ [See ઉપ + ય ૧ to turn of a screw] To be untrusting 3 To reappear, to relapse (of a disease)

Id નેરે વનુ રહ્યો ઉભય He relapsed into a fit of weeping

ઉભા-ઉભા ૬ ના [A reduplication of ઉભા]

2 While standing

ઉભા, ૬ ના *pl* Grains of rice left uncooked or hard in a quantity of cooked rice

ઉભા-ઉભા, Same as ઉભાં-ઉભાં

Id ઉભાંડેલ રહેવું To work without intermission ઉભાંડેલ કામ કરી લેવું To get a work done in a very short time or quickly

ઉભાંડણી, } [See ઉભાર] Height, a vertical section
ઉભાંડણી, }

ઉભાત, *adv* [See ઉપ + ગયા] With the checking lost, or become faint or pale

ઉભા, ૬ ના [See ઉભુ standing + આકાર form] Largeness of volume combined with light weight 2 Uncovering a fire (See ઉભાર ૩)

ઉભા, See ઉભાળ

ઉભાર ૩, ૫ ૧ [See ઉભુ standing erect] To take out a fire buried in ashes, to uncover a fire

ઉભાગિ યો, ૬ ના [See ઉભુ standing આકાર form] A globule of a thin sheet of gold not filled with wax

ઉભાળ, ૬ ના [See ઉપ + આગ the herd] A slope 2 A trough for water to flow down

ઉભું, Same as ઉભું

ઉભે, Same as ઉભય

ઉભે-કુ, } Same as ઉભું
ઉભે-ક, }

ઉભેળ ૩, ૫ ૧ [See ઉભય-૩] To separate rice from the husk 2 To drive a plough through a field in which corn is sown; to destroy a crop

ઉભેળ તું, ૫ ૧ [Caus of ઉભય તું to untrist fr S ઉપ + વા a twist, & turn] To untrist & rona 2 To give currency to a rumour that has been forgotten, to reveal

ઉભેળો, ૬ ના [Dh Des ઉપાવિગ winnowed fr S ઉપાવિગ winnow fr ઉપ + વા a twist, & turn] Rice separated from the husk.

ઉભેડી, ૬ ના [S ઉપ + ય ૧ drowned fr ઉપ + ય ૧ drowned] Joy, delight

ઉમડું, *adj* Joyous, delightedly, zealous

ઉમડું, } *s m pl* [ઉમડું wiped & made

bright *f* ઉડ up + ટૂટ wiped *f* મૂઝ to
ripe] To rise up, to gather to a head,
to come into view, to appear 2 To be
produced

નાવડે મેદુ વરમે ચાનડે, જી ન ઉમડે, તે વાના પડે
—ગાથા.

ઉમડું, } *s m pl* [Dh Des. ઉમડો

ફિ ડ વડ્ધ્વર + ડ, ડિ, dim] The fruits of a
wild fig tree

ઉમડું, } *s n* A wild fig tree

ઉમણ, *adj* [See ઉડ up + મણ a fault]
Without a fault, faultless

નાસિકા શુક ચણ મરખી રસાળી,
તે પર રોળે ચુખ્તા ભરી જે ઉમણ વાળી

—દયારામ

ઉમદા, } *adj* [Ar ઉમ્દ selected] No-

ble, illustrious 2 Excellent

ઉમયા, Same as ઉમા

ઉમર, *s f* [Ar ઉમર] Age

ઉમર, See ઉમરો

ઉમર મૂડી અને, ઇ હુમરને પૂજે કેમ ?

—વકીલ

ઉમરાવ, *s m* [A ઉમરાવ *pl* of અમીર a
commander] A nobleman, a grandee

Id વચ્ચાવનો ઉમરાવ Noble by disposi-
tion 2 Noble, not miserly or mean

ઉમરાવ-અંદો, *s m* [+ P જાંદ born *fr*
જાંદ to be born *Of* S જાત born *fr* જન to
be born] The son of a nobleman

ચેલા ચેવાઈને પેર દાવ પડે, હુલકાર પડે,

કોઇ ઉમરાવનંદો આગ્યો રે

—ભાષા

ઉમરો, *s m* [ટુડ્ધ્વર a threshold, See
ઉ બરો] A threshold 2 The space between
the furrows made in a field with a plough
3 See ઉમડું, ઉમર ડો

Id ક્રીથી મારે ઉમરે ચડીય મા Don't ever
cross my thresho'd again Don't dare to
darken my door again ઉમર ચડ્યુ To enter
the house ઉમરા વચ્ચે બેસ્યુ Lit To sit down

in the door, so as to block the passage
2 To sit dharanā (ધરણી) at one's door,
to dun for payment, to demand with
importunity ઉમરો ચોળગવો-ઉમરા બહાર જવું
Lit To cross the threshold and go out.
Hence, 2 To throw off restraints ઉમરા ડે
કવા (ચેકવા) To go about from house to house
without a particular business ઉમરો ઉખડી
જવો To become childless ઉમરો ખોલી નાખવો
To dun for payment of a debt ઉમરો ધરી
(વાડી) નાખવો To frequent a house ઉમરો ટ-
જવો To refrain from paying visits to-
through ill feeling

Prov ઉમરો મૂડી હુમરો પૂજવો-પૂજવા જવું
Familiarity breeds contempt ઉમરો મૂડી હું
ગરો પૂજવો નહિ-પૂજવા જવું નહિ Charity must
begin at home

ઉ-મલ ડુ, *r r* [S ઉમ્લી ન opening *fr*
ઉડ up + મલ, મળ ડુ, to close] To be on
the point of delivery (said of a lower
animal)

ઉમલેટિયા, *s m pl* Pinching, digging
in one's sides to titilate, tingling. (Used
in Sorath)

ઉમરા, *s f* [S ઉમનસ્, ઉમનસ્કન્તા uneasi-
ness of the mind *fr* ઉડ + મન] Disgust 2
A swoon, a fainting fit (Used in Sorath)

ઉમળકો, *s m* [Hem Des ઉમ્મલ = S
તૃણા thirst, desire, See ઉમળ ડુ] Emotion,
an ardent feeling 2 Ardent love

Id ઉમળકો બતાવીને Effusively ઉમળકો
આવવો To have ardent love ઉમળકો લાવવો-
કરવો To love ardently

ઉમાડ, }
ઉમાડો, } [S ઉમ્મક a firebrand See
ઉમાડિ ડુ, }
ઉમાડિયુ] A firebrand

Prov ઉમાડા જેવું ચો ન રાખવું Do not wear
a quarrelling face

આગ્યો ચર કરતો સુમવાડ, નહ્યે પ્રલયાગ્નિનો ઉમાડ

—ગિરધર

ઉમા-માહેસર, } *s n* [S *fr* ઉમા wife
ઉમા-માહેસર, } of S'iva + મહેશ્વર S'iva the great god, *fr*
માઘા ગ્રંથ + દેશ્વર a god *fr* રૂઝ to rule] Gifts

made to married couples for the benefit of dead men and women

ઉમા-માહેશ્વરી, } *adj* Made of two kinds of materials *Cf* ગમ્મા-ગમ્મની

ઉચારણ, Same as ઉન્માર્ગ

ઉમેદ, *s f* [*P*] Hope 2 Desire

Id હમેદ રાખવી To hope હમેદ નર આવવી
-દાસક થવી-પૂરી પડવી To have a desire fulfilled

ઉમેદ વાર, *adj* [+ વાર = વાર, having *Cf* *S* વાર] Hopeful 2 *s m* A candidate

ઉમેદ વાગી, *s f* Hope 2 Competition, candidature

ઉમેરણ, *s n* } [See ઉમેરણ to add]
ઉમેરણી, *s f* }

Addition, increase

ઉમેરવું, *v t* [*S* ઉપ + મીર to combine] To add, to augment

ઉમેરો, *s m* Same as ઉમેરણ

ઉમર, Same as ઉમર

ઉર, *s n* [*S* ઉર] The heart, the chest 2 Attention

Id ઉરે ખરવું To think deeply about ઉર
સરાઈ આવવું To have the feelings moved,
to be moved (of the heart) ઉર તરી આવવું To
have the chest choked 2 To have the
heart moved with affection ઉરની લાગણી
The feeling of the heart, a real or sincere
feeling

ઉર-ગા, *s m*. [*S* ઉર + ગમ્ to go] A
serpent, a snake 2 A worm

નવો ને ઘેર, વાટ પેલી ભૂલે છે,

દેખી મારે અવર ઉરગ ડરો છે —દયારામ

ઉર-જ, *s n* [*S* ઉરો જ ઉર + જન્ to be
born] The breast (of a woman)

ઉરન કુસુમ અકુસિત અભગા કે, એ રાકે, ડરો વેલી ।

—મેમનંદ

ઉરજણ, } *v t* [*S* ઉર્જ to spread] To
ઉરજણ, }

project 2 To hang, to flutter

અગ અગ ઉરજી અભગાને, અબ્રહ્મ દિવ્ય દુરુજ

—રેવાઈકર

ઉરજાણ, *v t* [*P*સ of ઉરજણ] To be
perplexed

અગર દાસ તો બાકત હે શાધ,

એક સમય તો રહા ઉરજાઈ —ભોળોભાગન

ઉરજિન્ય, *adj* [See ઉદ up, gone away,
+ અન્ય debt] Free from debt

વાણિ બંધ પુનઃ વેર લઈશ, ત્યારે થઈશ ઉરજિનો
—ગિરધર

ઉરદુ, *s f* [*P* ઉદું a camp] The Hindustani language

ઉરફે, *adj* [*Ar* ઉરફ to know] Alias

ઉર-મંડળ, *s n* [See ઉર the chest + મંડળ circle] The space or region of the chest, the chest, the breast

ઉર-માલ, *s f* [+ માળા, માળા, a garland]
A garland worn round the neck and hanging on the chest

ઉર-રાગ, *s m* [+ રાગ affection.] The affection of the heart, the emotion of love
ચાતરનો ઉરરાગ પકારો, ઘેરે ઘન ઘેગદા

—મીત-ગોવિંદ

ઉર-વણી, *s f* [વણી, વેણ, a creeping plant] The hair on the chest, appearing like a creeping plant

ઉર-વા, *s m* [+ વા, વાયુ, wind] Disrepute, infamy

ઉર-સ્થળ, *s n* [+ સ્થળ place] The region of the chest

ઉર-શાક, *s m* [+ શાર a neck lace] Same as ઉર-માળ

ઉરસ, Same as ઓરસ

ઉરાકડું, Same as ઉકાકડું, ઉકાવ-કું.

રાત્રી રાત્રી ચલોપાત્રી રે,

રાત્રી પારેવાની પાખ,

પારેવો કેણે રે ઉરાકડિયારે —ભાષા

ઉર, *adj* [*S* ઉર] Great 2 Large, vast 3 High

નવ લોચ, ન મોહ, અરે ગુરને,

સ્પર્શે પછી મોહક કેા ઉરને. —ગ્રેમાનંદ

ઉર-ખન્દ, *adv* [*P* ઉરખન્દ *fr* face + ખ to, ઉ prefixed for euphony] Face to face, in the presence of

ઉરો-જ, *s n* [*S* ઉર + *S* જન્ to be born] The breast (of a woman) *Cf* ઉર-જ

ઉર્વી, *s f* [*S* ઉર્વી *fr* ઉર large] The earth

ઉલ્લ, Same as ઓલ
ઉલ્લ, *s f* [See ઉલ્લ, ઉલ્લ] A vomit, vomiting

ઉલ્લ, *s n* [S ઉલ્લ firebrand] Showering of fire from the sky 2 Confusion

ઉલ્લ, *s m*. A cocoon nutshell used in making bowls for the hubble-bubble

ઉલ્લ, *v t* [S ઉલ્લ up + લલ્લ to go, See ઓળખ વુ,] To transgress, to violate

ઉલ્લ, *s f* [S ઉલ્લ up + હલ્લ to wallow, See હોલ, or, S નલ્લ to dance, or, See હોલ પુ હલ.] Transport of joy, ecstasy, enthusiasm 2 *adv* Same as ઉલ્લ

Id હોલ ધરવી To have enthusiasm, to be enthusiastic

Prov હોલ વિના આવે નહિ ને મન વિના આવે નહિ One cannot learn without enthusiasm, nor can one love without a desire

ઉલ્લ-પાલટ, *s f* [See હોલ-પુલટ] Cross-examination 2 Disorder, confusion

ઉલ્લ-પુલટ, *adv* [Hem Des ઉલ્લ-પુલટ = S પાર્શ્વપરિવર્તન turning on one's sides.] Contrary, opposite

ઉલ્લ-ભેર, *adv* [Gua. હોલ + ભર વુ fr S ધ્રુ to fill] Enthusiastically, eagerly

ઉલ્લ વુ, *v t* [See હોલ] To be the reverse of 2 To rush eagerly on or at

Id હોલ આવવુ To rush eagerly on or at, to come in crowds to

ઉલ્લ-મુલટ, Same as ઉલ્લ-પુલટ

ઉલ્લપાણી, *s f* [See હોલ] A cobbler's instrument with which leather is turned inside out

ઉલ્લટાવવું, *v t* [Caus of હોલ-વુ to turn inside out] To upset 2 To reverse

ઉલ્લ, *s f* A vomit, vomiting

ઉલ્લ, *adv* [Hem Des ઉલ્લ = S મિથ્યા false] The reverse, not proper 2 *adv* On the contrary, on the other hand

Id હોલ પુલટ To ask in return 2 To cross-examine 3 To ask for an explanation આ તે હોલ ગયા વહે છે Lit In this case the Ganges flows up, instead of, down the mountain, hence, the tables are turned 2 This is injustice

Prov ઉલ્લે ચોર કોટવાવને દરે Roguery supplants justice

ઉલ્લ, *s f* [A ઉલ્લ] Friendship, attachment

ઉલ્લ-વુ, *v t* [See હોલ-વુ to bend up] To expire, to have passed (of time, season, &c)

ઉલ્લસવું, *v t* [See હોલ + લલ્લ to dance] To appear splendid 2 To be delighted

ઉલ્લ વુ, *v t* [See હોલ] To be heavy behind 2 To be raised up at the front (of a carriage, cart, &c) 2 To be overturned, to be destroyed

આંહુ નર આરે મારે, હોલ ન આવે પારે, તે હોલ, આંહુ શું આવે, ખીચે પાતાળનુ પાણી રે
—લગ્નગીત

વેવ વલ્લ, લતા રહી બૂધી રે, બુધનાજમા, માદરે ભેવાનુ મુખ ગયુ હોલ રે, પ્રીતમ પાણે
—દયારામ

ઉલ્લ, [See હોલ dancing up] A pull

ઉલ્લ, *s f* [See હોલ] A jump

ઉલ્લ-ગુલટ, *s f* [+ ગુલટ a summer-sault.] A game for children

ઉલ્લ, See હોલ

ઉલ્લસવું, Same as ઉલ્લસ-વું, ઉલ્લસ વું

ઉલ્લ, See હોલ

ઉલ્લ વુ, *v t* [See હોલ fr S ઉલ્લ up + નલ્લ to bend] To raise (of a cart) 2 To wind up, to throw up, to give up (of a business)

ગરીબ કોર ધર, હોલને મેલે —કૃષ્ણરામ.
ઉલ્લ-કુચી, *s f* [See હોલ a latch + કુચી key] A key to work or raise a wooden bolt

ઉલ્લ-યો, *s m* Same as હોલ 2 An ornament for women (used in Sorath) 3 A jump (used in the Bhavnagar Districts)

ઉલ્લ, *s m* [Dh Des ઉલ્લ a wave Cf Mar લટ] A wooden bolt to shut up a door 2 The ending part of a poem, in which the music is changed 3 A vomit

ઉલ્લ, *s n* [S] An owl

ઉલ્લ, *s m* [See ઉલ્લ to raise up water] Act of raising or drawing out (water, &c) 2 A canopy fixed high

શીતળ સુનધી રે કળા ભાર્યા બળના,
ઉલ્લેખ બાધ્યા છે રે, કપર મખમલના

—મેઘાનંદ સ્વામી

ઉલ્લેખ લો, *s m* A contrivance or instrument with which water, &c, is raised and thrown out

ઉલ્લેખ વુ, *v t* [See ઉલ્લેખ-વુ] To raise (water, &c), to draw out (water, &c). Same as ઉલ્લેખી

Id ઉલ્લેખી નાખવુ To pump out (water)

Prov ઉલ્લેખે અધાર નાંધી Lit you cannot pump out darkness = To attempt an impossibility

ઉલ્લેખો, Same as ઉલ્લેખ-લો

ઉલ્લેખ, *s f* [S See ઉલ્લેખ] A firebrand 2 A meteor 3 A flame of fire, a bright appearance 4 A torch

ઉલ્લેખ-પાત, *s m* [S fr ઉલ્લેખ See ઉલ્લેખ + પાત falling fr પત્ to fall] Falling of meteors or stars 2 A general calamity

ઉલ્લેખ, *adj* [See ઉલ્લેખ-વુ to bend up] Having a tendency to grow tall

ઉલ્લેખ ન, *s m* [See ઉલ્લેખ વુ] Transgressing 2 Disobeying

ઉલ્લેખ, *s m* [S fr ઉલ્લેખ + રુપ to dance] A transport of joy 2 Delight

ઉલ્લેખ સુ, *v t* To be splendid. 2 To be delighted

ઉલ્લેખી, *adj* Delighted, cheerful 2 Enthusiastic, energetic, ardent

ઉલ્લેખ, *s m* [Dh. Des ઉલ્લેખિય ઉલ્લેખિય = S ઉલ્લેખિય raised up fr ઉલ્લેખ + નામિત caused to bend fr નમ્ to bend] The sloping down of the backward side through want of equilibrium (of a cart carriage, &c)

ઉલ્લેખ *adj* [Hem Des ઉલ્લેખ = S આ રૂપ mounted] Foolish, dull-headed

ઉલ્લેખ, *s m* [S fr ઉલ્લેખ + નિર્ણય to scratch, to write] A description. 2 Occasion

ઉલ્લેખ, Same as ઉલ્લેખ

ઉલ્લેખ વુ, *v t* [S ઉલ્લેખ + નિર્ણય to hate, or, S ઉલ્લેખ to despise, See ઉલ્લેખ] To dispraise, to censure

ઉલ્લેખ, }
ઉલ્લેખ, } *s f* [S ઉલ્લેખ, ઉલ્લેખ freeing

from a curse fr ઉલ્લેખ + નિર્ણય a curse] Nullifying the effect of a curse

ઉલ્લેખ, *s f* [See ઉલ્લેખ adversity] Adversity 2 Difficulty 3 Inconvenience 4 Same as ઉલ્લેખ

ઉલ્લેખ, *s n* [S ઉલ્લેખ fr ઉલ્લેખ, ઉલ્લેખ + S ઉલ્લેખ, ઉલ્લેખ] Rubbing and cleaning the body with perfumes or fragrant unguents, anointing, smearing, 2 The unguents used for this purpose Cf ઉલ્લેખ વુ, ઉલ્લેખ વુ, ઉલ્લેખ-વુ, ઉલ્લેખ વુ, ઉલ્લેખ-વુ, ઉલ્લેખ-વુ

ઉલ્લેખ, *s f* [See ઉલ્લેખ ઉલ્લેખ, away from, + વાત a way] A wrong way

ઉલ્લેખ, *s m* Same as ઉલ્લેખ

ઉલ્લેખ સુગંધ ક્ષુ ઉલ્લેખો —સુગંધ

2 [See ઉલ્લેખ + વાત વુ to grind, to crush] A stone (for the comminution of spices, drugs, &c)

ઉલ્લેખ, Same as ઉલ્લેખ

ઉલ્લેખ, ઉલ્લેખ, Same as ઉલ્લેખ

ઉલ્લેખ, *s n* A scythe (used in the Vāmsadā District)

ઉલ્લેખ, *s m* [S] A kind of fragrant root

ઉલ્લેખ વુ, *v t* [Dh. Des ઉલ્લેખ = S ઉલ્લેખિય opened up] To throw away

ઉલ્લેખ ન ઉલ્લેખિય ઉલ્લેખિય —ઉલ્લેખિય

ઉલ્લેખ લો *s f* [See ઉલ્લેખ-વુ to instigate] Instigation, exciting

ઉલ્લેખ વુ, *v t* [Imit ઉલ્લેખ a sound used in exciting and urging a dog, &c, after its prey + કરવ, See ઉલ્લેખ નિર્ણય to excite] To instigate, to excite

ઉલ્લેખ, *s m* [S ઉલ્લેખિય breathing out fr ઉલ્લેખ + નિર્ણય breath] Deep breathing 2 A ventilator

ઉલ્લેખ, *s m* [S ઉલ્લેખિય fr ઉલ્લેખ to burn, to brighten, + કાલ time] The morning time, the interval of time between 4 A M and 5 A M

ઉલ્લેખ, *adj* [S ઉલ્લેખ to burn] Hot, warm

ઉલ્લેખ-નિર્ણય, *s m* [S fr + નિર્ણય the waist + નિર્ણય a tie fr નિર્ણય to bind] The Torrid Zone

ઉલ્લેખ નિ, *s f* Heat warmth

ઉપશ્વ-તા-માપ-ક, *s n* [*S fr* + માપક *a* measure *f*] નાં to measure See માપ-ક] *A* thermometer

ઉપશ્વ-તા-વાહક, *adj* [*S fr* + વાહક *carrier*, carrying, *fr* વ્હ to carry] Conducting heat

ઉપસડ-ડું, }
ઉપસરડ-ડું, } *v t* [*Dh Des* વેસ = *S*
ઉપસડ ડું, }
વેસિત *opened*, blooming See અપ, અપ, away + ડ, સર, to move] To cleanse 2 To collect 3 To cast away

ઉપસર ડું, *s n* [See ઓસર-ડું] Decrease, diminution

ઉમેરશ્વ હસરશ્વ તે કર્મ, હરી, મારગમા નહોતો મમ —અખો

ઉપસ-પાટો, *s m* [+પાટો *a strip of cloth*] Destruction; total annihilation

ઉપસ-પણું, *s n* [See ઉપ *salt* + પાણી *water*] *A* solution in water of several salts, used in washing and sizing cloth

ઉપસર-ડું, *v t* [See ઉપસડ-ડું, ઓસર-ડું] To

be destroyed, to perish

ઉમે-વણ, Same as ઉપસ-વણું

ઉમેવ-ડું, *v t* [See ઉત up + સેવ-ડું to resort to] To be in the habit of

કાંઈકી અગર હસેવે રે —સુદાસા-ચરિત્ર
ઉહલાવ-ડું, *v t* [See હલાસ & ઉહલાસ] To give delight to, to please

Id ઊકારને ઉહવાવી, ફેહલાવી, હામ લેવું To fondle a child so as to induce it to do what it is told to do

ઉત્તવારી, *s f* [*P*] Strength, stability
ઉત્તવાદ, *s m* [*P Cf* Hem Des વણ્ણો = *S* વ્હ-શિશિત well versed] *A* teacher 2 *A* master in a profession

Prov ઉત્તવાદ બેરો પાસ, તો કામ આવે રાસ
The eye of the master does more work than both his hands The master's eye makes the horse fat

ઉત્તવારી, *s f* Mastery, workmanship 2 *A* masterpiece

ઉણખાળો, *s m* [*S* વળખાળ] *A* mortar

ઊ

ઊ, The sixth letter of the alphabet

ઊ ધ, *f* [*P* ગુરુ to slumber, *Cf* Hem Des ઢહ he sleeps, Or, Hem Des ફુરુ he sleeps *f*] *S* સ્વા sleep, a dream, *fr* રપ્ to sleep] Sleep 2 Ignorance

Id ઊધ આવવી Lit Sleep has come on, hence, to be overpowered by sleep, to be inclined to sleep, to sleep ઊધ લાગવી To be asleep, to be sleeping, to sleep ઊધ નવી-હરવી To lose one's sleep, to have no sleep, to be free from the influence of sleep એકદમ ઊધ હડી નવી To get up suddenly out of sleep ઊધી હડતુ To get up after sleep, to get up from sleep after complete rest ઊધ લેવી To enjoy sleep and rest મને શી ઊધ આવી હતી ! How fast asleep I was ! What a nice sleep I had ! ઊધમા ઉપડું=ઉપમા નરુ To be totally

ignorant of what passes about oneself ઊધ-માથી ઉડતુ To wake 2 To dispel one's ignorance 3 To come to one's senses

Prov ઊધ ન લુવે ગાયરો, ને ભૂખ નલુવે શાખ-રો Hunger is the best sauce, while fatigue is the best pillow ઊધ વેચીને ઉભારો કરવે Great toil and little work

ઊધ દહે બનારાને, “ ભ, બચાસા, ડ,

ત્વ હેલુ ન માને, તો, દોળી પાડીરા હું ”

—ભાષા

ઊ ધણ-શી, *adj* [Hem Des ધુજલિઓ *fr* + શીવ, શીજ, conduct, habit] Having the habit of sleeping for a long time, sleepy, drowsy, sleepy-headed

ઊચ, *adj* [*S* ડચ] High, lofty, tall 2 Superior

ઊચ-કાંઈ, *adj* [+ કાન the ear] Long

careed 2 Deaf

ઉચ્ચ-નીચ, *adly* [+ S નીચ low] High and low 2 Uneven, rugged

મત્તાળી ને નદી, એ દુઃખ નય અનંત,
ઉચ્ચનીચ ધર અવતરે આખર સંદેશો રાગ

—ભાષા

ત્રિયા-સુ, Same as ઉચ્ચા સુ

ઉચ્ચું, *adly* [See ઉચ્ચ] Lofty, high 2 Greatly stretched out

Id ઉચ્ચ આપડુ To swell, to rise 2 To prosperous 3 To come nearer 4 To pregnant (slang) ઉચ્ચ કરડુ To cause to well or rise 2 To uproot, to root out 3

To set up, to instigate ઉચ્ચ ઉચ્ચ આપડુ To walk quickly, hardly touching the ground 2 To disregard restraints, to behave proudly ઉચ્ચ બાલડુ Lit To hang up 2 To keep under restraint ઉચ્ચ બેસડુ

—ઉચ્ચ બેસડુ To be unconcerned, to resign one's share in, to withdraw, oneself from ઉચ્ચ બેસડુ To be in the monthly course ઉચ્ચ મુ કરડુ To set aside 2 To lay by, to store up 3 To steal ઉચ્ચ રહેડુ To be held up, to be supported, to be not allowed to fall down or lost (of an opinion, proposal, &c) ઉચ્ચ કુળ-ધર A noble family, ઉચ્ચી ચાલ Noble conduct ઉચ્ચી નાદ-ઉચ્ચી વસ્તુ A high caste ઉચ્ચી આખળી કરડી To place oneself before the public, to draw public attention to oneself 2 To declare oneself insolvent ઉચ્ચી હાથ રહેડો To be superior to 2 To have an advantage over, to get success over 3 To be pressed in opposition to (of a proposal) ઉચ્ચી નીચી હાથ પડેડો To misappropriate money, to make use of dishonest means ઉચ્ચી મોડુ કરી બોલડુ-ઉચ્ચી નાક કરીને બોલડુ To speak with pride 2 To speak without restraint ઉચ્ચી નીચી કરડુ To press down and raise up 2 To keep things in their proper places ઉચ્ચી મદ A high opinion ઉચ્ચી દીક રહેડુ To be alienated or estranged in interest 2 To be uneasy, to be anxious ઉચ્ચી નજરે નેડુ To look at particularly or intentionally ઉચ્ચી કીમત A high value ઉચ્ચીશી પડયા, ને ટપ ચુવા To bring quickly to a conclusion, to give a quick

decision ઉચ્ચી આખ કરડી To stand boldly in opposition to ઉચ્ચી આખી કરડો નથી He cannot even lift up his eye lids 2 He is very weak ઉચ્ચી આખી કરડો નથી To cause to wait with impatience ઉચ્ચી મુ, ગખની To be proud ઉચ્ચું ચડડુ To be elated with a consciousness of one's own high position, to be proud 2 To be promoted ઉચ્ચું ચડાવડુ To give one a false idea of one's own greatness ઉચ્ચું લેવા પામતો નથી He cannot lift up his eyes or mind from his world, he is hard worked બાધતો ઉચ્ચું એ લેવા નથી The proud man would not even look at us ઉચ્ચું નીચું થડ To be eager and impatient ઉચ્ચું માયુ કરડુ To be free from one's duty 2 To show a bold front, to boldly oppose ઉચ્ચી ને ઢગોળ, get away ઉચ્ચી નાચે Working without rest or intermission

Pror ઉચ્ચે આસ, ને નીચે ધરડી Having none to support or depend upon, without support ઉચ્ચી લેવો બળદિયો, નીચા નેચ ધાર, એકલેયો વા-જિયો, એ તજડુ મોડુ વાળ Avoid coming in contact with a bull that walks looking up, with a woman that walks looking down, and with a selfish friend, because they mean mischief

ઉચ્ચે, *adly* High in the air hanging

ઉચ્ચે ૩, Same as ઉચ્ચું

છત આમર ઉચ્ચેગ આપુધ, આકુળ વ્યાકુળ લેમા છ
—ગિરધા

ઉટ, *u* [S ટટ્] A camel

Pror ઉટને ચિયડા લેડોને નથી આપ્યા Cursed cows have short horns ઉટને મોને આખરા Fair words make fools fair ઉટ મેચે આકરો, ને બકડી મેચે નકરો He would hardly refrain from swallowing whatever he gets ઉટ ચઢીને ટ ધડુ, ને મસારીને નાચુ લગડુ To write accounts from memory is as bad as to sleep while riding on a camel ઉટરો કેડી તરફ ખેસરો? What will be the result of our plan? ઉટની નકારે વાક He is naturally crooked or wicked ઉટ છંપી દેશ, તો નાચુએ ચંપી કાઢા Restive horses should be cruelly dealt with ઉટનું મોડુ ના-ળવા સહી=ઉટ મરે તો મારવાડ ભાળી જુવે A cat always dreams of mice ઉટ મરે, તો સરુડાવડુ

(ତେନେ ହୁ ?) Beware of him who has nothing to lose ଉ.୧.୩ ଶିଖରୀ ଗୟା ଥାଏ It is an impossibility

ଉ.୧.୩, s f A female camel

ଉ.୧.୩, s m [+ ବେ, ବେଶ a physician]
A quack doctor

ଉ.୧.୩, s m Quackery

ଉ.୧.୩, } s m. A man as dull and
ଉ.୧.୩, } stupid as a camel. 2 A machine resembling the neck and mouth of a camel, used for raising and removing great weights, a crane

ଉ.୧.୩ ନ ଥିବ, ଦେ, ଉ.୧.୩ ଥିବା, ଉ.୧.୩ ଉପାୟା ଉପାୟ, ଉ,
ତେନେ, ଦେ, ଦେଖି, ନାସ ଉପାୟା, ଶିଖି ଶିଖି, ଉ.୧.୩ ଶିଖି, ଉ
—ନିଃସୁଧା

ଉ.୧.୩-ଉ.୩, s m [+ ଉ.୩] Cumin seeds of a large size

ଉ.୩, adj. [See ଉ.୩ deep] Deep

Id ଉ.୩ ଉପାୟା To think deeply and searchingly to think or write (about a subject) in all its bearings or relations. ଉ.୩ ନିଆର Profound planning ଉ.୩ ଉ.୩ A secret and far reaching pain or anxiety ଉ.୩ ପାଣିନୀ ଉପାୟା To undertake a great responsibility

ଉ.୩-ଉ.୩, s f } Depth

ଉ.୩-ଉ.୩, s n } Having depth, deep

ଉ.୩-ଉ.୩, adj [See ଉ.୩ + ମତି mind]
Having wrong or false inclinations
ଉ.୩-ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩, ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩

—ଉପାୟା

ଉ.୩-ଉ.୩, s f Contrariety; contradiction, oppositeness

ଉ.୩-ଉ.୩, adj [+ ଉ.୩ an image
fr S ପ୍ରାଣିକା an image] Having the pupils of the eyes showing the reflexion of a thing upside down, short-sighted

ଉ.୩, adj [See ଉ.୩ standing, upright.]
Reverse, contrary 2 Turned upside down, face downwards, prostrate on one's face

Id ଉ.୩-ଉ.୩-ଉ.୩ To ruin, to injure totally ଉ.୩ ଉ.୩ To do wrong, to oppose, to disobey ଉ.୩ ଉ.୩ To speak what is unacceptable to contradict ଉ.୩ ଉ.୩ To turn

upside down, to ruin. 2 To eat up (and leave the cooking utensils empty and place them face downwards) ଉ.୩-ଉ.୩-ଉ.୩ To be ruined ଉ.୩ (ଉ.୩) ଉ.୩ To look with the face downwards, to be ashamed ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩ To lie sick in bed ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩ To ruin without any hope of being saved ଉ.୩ ଉ.୩ A wrong basis, a false foundation. ଉ.୩ ଉ.୩ A wrong structure ଉ.୩ ଉ.୩ A mason ଉ.୩ ଉ.୩ To put on a fair or plausible appearance 2 To ruin ଉ.୩ ଉ.୩ To give a false colour to, to misrepresent ଉ.୩ ଉ.୩ To correct ଉ.୩ ଉ.୩ Having wrong or false notions ଉ.୩ ଉ.୩ Whose arrival is inauspicious ଉ.୩ ଉ.୩ To misrepresent and mislead ଉ.୩ ଉ.୩ To be insolvent ଉ.୩ ଉ.୩ To carry out wrong (of a plan)

ଉ.୩, s f [S ଉ.୩ heat fr ଉ.୩ hot fr
ଉ.୩ to burn] Warmth 2 Support 3 Aid
Id ଉ.୩-ଉ.୩-ଉ.୩ To get warm 2 To be stimulated, to be encouraged 3 To be strengthened or supported

ଉ.୩, s f [Hen Des. ଉ.୩ = S ଉ.୩ ଉ.୩]
An ear of corn

ଉ.୩, ଉ.୩ ଉ.୩, ଉ.୩, ଉ.୩, ଉ.୩, ଉ.୩
—ଉ.୩ ଉ.୩

ଉ.୩, intery [Imit] No, no! Don't!
Prov ଉ.୩ ଉ.୩ ନାହିଁ None are so deaf as those that will not hear

ଉ.୩-ଉ.୩, v t [See ଉ.୩ to transgress] To start in a procession to go to the bride's father's house for marriage (said of the bridegroom) 2 To go in a procession 3 To be disgraced

ଉ.୩-ଉ.୩, v t [See ଉ.୩ light] To open, to break open

ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩, ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩, ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩ ଉ.୩

—ଉ.୩

ଉ.୩, adj [S ଉ.୩ half + ଉ.୩ three] Three and a half, 3}

ଉ.୩, s n pl Arithmetical tables in which the numbers from 1 to 100 are

multiplied by three and a half

ઢિહા, *adj* [S fr ૧૩ to carry, to marry]
Newly-married (of a girl)

ઢિહા-૫, ૬ f
ઢિહા-૫, ૬ n
ઢિહા-૫, ૬ f
ઢિહા-૫, ૬ f } [See ઢિહા less] De

ficency 2 Inferiority 3 Imperfection,
anything wanting 4 A failing, weakness,
a fault, a blemish

ઈ ઢિહા ન રાજો, ઢોપરી હરણ વિરે

—પ્રેમાનંદ

ઢિહા, *adj* [S ૧૩ less] Not wholly
filled 2 Wanting, defective 3 Weak,
faulty

Id ઢિહા રહેવું To be wanting ૧૩૬૫ ઢિહા
—અકલ્પમા ઢિહા Wanting in intelligence ૫૧૦
વજાળી ઢિહા Wanting food and clothing

ઢિહા, ૬ n [S ૩૫૫ wool] Wool, fleece

ઢિહા, *adj* [S ૩૫૫ hot fr ૧૩ to burn]
Hot, warm

Id ઢિહા ધાવું To maintain oneself with
one's own earnings ૫૧ ઢિહા ધાવું To main-
tain oneself on one's ancestral property
Also ૫૧ ઢિહા રસોય જમવા, ઢાઢી રસોય જમવા

Prov ઢિહા ધાઢી મેઢું ઢાઢયુ, તે ઢેને કહે ?
He cut his feet with his own axe ૫૧
પાણીને ઢાઢ ધર બળવાયુ છે ? You cannot kill
a dog with a bone

ઢિહા-૬-૬-૬, *adj* [૬ ૬ ૬ Imit of the
sound] Boiling hot, very hot

ઢિહા, *adj* [Dh Des ૧૩ Standing
upright fr ઢિહા standing, upright] Erect,
straight 2 Precipitous 3 Lengthways 4
Being on foot or in progress 5 Standing
in the field (of a crop yet unripe)

Id ઢિહા ઢિહા Lengthways & breadth-
ways ઢિહા ઢિહા To cause to sit up (of a sick
man.) 2 To ask to stand—as a punishment
to a boy at school 3 To set on foot; to
construct, to erect, to start. 4 To set
against an enemy or a party in a court of
law ઢિહા ઢિહા To ascend (as a precipitous hill,
a ladder, &c) ઢિહા ઢિહા The crop standing in
a field ઢિહા વરસ The whole year ઢિહા રસોય

A meal that can be got ready or cooked
in a very short time ૧૩ ૧૩ ૧૩ ૧૩ ૧૩
There is a determined, unrelenting, and
unslumbering enemy of mine ઢિહા ઢિહા To
stand up 2 To threaten to do a thing, to
be prepared to do, to offer to do 3 To
take up a position against (as an enemy)

4 To regain a former prosperous state ઢિહા
ધા ન ધાવું To be unable to raise one's
head ઢિહા રહેવું To come forward, to present
oneself as ready 2 To wait ૩ To stop
ધર ઢિહા રહેવું To keep up the dignity of one's
family ઢિહા ઢિહા રહેવું To stand up to the
succour or support of વચ્ચે ઢિહા રહેવું To
intercede, to mediate (in a quarrel or be-
tween fighting persons) 2 To undertake
the responsibility of the subject of a dispute
ઢિહા રાખવું To keep standing, not to allow
to fall down 2 To stop ૩ To cause to
wait ઢિહા રાખવું To keep up the dignity
of one's family સસારા ઢિહા ધા To get up or
stand up in an assembly (for the purpose
of speaking) સસારા ઢિહા ઢિહા ઢિહા To get
up and leave an assembly ઢિહા વાટ-ઢિહા
રસ્તો The straight way 2 All the way
long, all along the way તેના સરીરમા
ઢિહા વાટ પડી છે Lit There is a thorough
passage in his body 2 All his organs
are paralysed, and he is on the point
of death. ઢિહા ઢિહા જઈ આવવું = ઢિહા પડે
જઈ આવવું To go and return quickly ઢિહા
ઢિહા રહેવું = ઢિહા પડે રહેવું Lit To be standing
on one's legs 2 To be engaged in
work ઢિહા ઢિહા ધાવું To eat indiscriminately
anything or at any time ઢિહા ઢિહા Carc,
anxiety ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા
To leave the first husband, and marry
another, to live with another man during
the life time of one's husband. ઢિહા ઢિહા ઢિહા
બીજા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા
A man threatens to
take another wife, while one wife is alive
૩ ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા
Why was he
prepared, or why did he offer, to pay the
money ? ૩ ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા
The capital is
collected ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા ઢિહા

one would let him come near him ଭାସି
 ଦାସକମ୍ବ Unwilling to bend one's body,
 unwilling to work, eager to avoid work
 ଭାସି ରହେବାନୀ ଭାସି ନାହିଁ He is quite desisti-
 tute ଭାସି ଆପଣଙ୍କ ଭାସି Without one's reputa-
 tion being injured ଭାସି ପ୍ରାଣୀ ଭାସି To
 run away in haste, to be a coward ଭାସି
 ଭାସି ନାଆନ୍ତି To require to dance to one's
 tune, to require to do one's bidding ଭାସି
 ସହ ରହେ To be impatient 2 To be eager
 to do 3 Not to know what to do ଭାସି ନେ
 ଭାସି ଯାଆନ୍ତି To speak words that would
 burn the heart of the hearer ଭାସି ପାରି
 ସହ ରହେ To be impatient ଭାସି ରହେ ଦେଖା-
 ଶବ୍ଦ To order to go away

Prov ଭାସି ନେ ନେ ଭାସି ନେ କାନ୍ଦେ A workman
 works for the benefit of the sleeping part-
 ners of the firm = Foxes dig not their own
 holes

ଭାରତୀ, Same as ଅକ୍ଷର
 ଭାରତୀନୀ ନିର୍ମଳ ସହ ଲତା ଭାରତୀ ଭାରତୀ ପ୍ରକାଶ,
 ଭାରତୀ ପାଣି, ଶାଫ ସହ, ଭାରତୀ ରାଣୀ ଭାରତୀ ରହି

—ସାମାନ୍ୟତା

ଭାରତୀ, s n [See ଭାରତୀ f S ଅବନୀ near]
 The sloping path on which the oxen go
 backward and forward while drawing
 water from a well

ଭାରତୀ, s m [S] The thigh

ଭାରତୀ-ନାଭି, s m [S ଭାରତୀ wool + ନାଭି the
 navel] A spider

ଭାରତୀ, s f [S] Wool

ଭାରତୀ, [S] Same as ଭାରତୀ

ଭାରତୀ, adv [S] Above 2 adv Upper.

ଭାରତୀ-ଗତି, Ascending on high, soaring
 into the heavens

ଭାରତୀ-ଦିଶି, Looking up into the heavens

ଭାରତୀ-ପଥ, The road to, or into, heaven

ଭାରତୀ-ପାଣି, With the arms raised aloft

ଭାରତୀ-ପ୍ରାଣ, The upright mark on the
 forehead made by the followers of ଶାମାନ୍ୟ

ଭାରତୀ-ଗାଢ଼, With the hands raised

ଭାରତୀ-ରେଖା, A straight line running up
 wards

ଭାରତୀ-ରେଖା, One who has, through austere
 devotion obtained command over his se-
 minal discharges 2 One who lives in per-
 petual continence

ଭାରତୀ, s f [S] A wave, billows 2
 A fancy, a whim

ଭାରତୀ, Same as ଭାରତୀ

ଭାରତୀ-ଦୟ, ନୀର ଭାରତୀ ପିତା ଭାରତୀ ନ ଭାରତୀ
 —ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ଭାରତୀ, s f [Dh Des ବସ୍ତୁ f S ବସ୍ତୁ]
 Sugar cane 2 [S ଅବନୀ a heap of rubbish]
 A saltish substance used in washing clothes

✽

ଅକ୍ଷ, [S] The seventh letter of the
 alphabet

ଅକ୍ଷ, s m [S ଅକ୍ଷ, ଅକ୍ଷ] A verse of
 the Rig-veda 2 The Rig-veda

ଅକ୍ଷ, s n [S] A bear 2 A star, a
 constellation

ଅକ୍ଷ-ବେଦ, s m [See ଅକ୍ଷ + ବେଦ the Vedas
 f ବିଦ୍ to know] The first and the longest
 of the four Vedas

ଅକ୍ଷ-ବେଦୀ, adv Born in a Rig-veda fami-
 ly 2 Uttering or learning verses of the

Rig-veda

ଅକ୍ଷ, } s f See ଅକ୍ଷ.

ଅକ୍ଷ, s n [S] Debt 2 (In Arith)
 The subtrahend 3 (In Alg) A negative
 quantity, minus

N B Three kinds of debt are reckon-
 ed, ଋଣ ଦେବ ଋଣ A debt to the gods, ଋଷି-
 ଋଣ A debt to the sages, ଋଣି ଋଣ A debt
 to one's ancestors To these are sometimes
 added ଅତିଥି-ଋଣ A debt to guests, ମନ୍ତ୍ର-ଋଣ

જૂઝ A debt to humanity, બીઠ જૂઝ A debt to living beings other than men

જૂઝીનુબંધ, s m [+ અનુબંધ continuation fr અજ after + બંધ, બાંધે છે, to bind] The bond of indebtedness, contracted in previous births and forming the cause of suffering and enjoyment in the present life

જૂઝી, s m. A debtor

Prov અતિ જૂઝીયાને જૂઝ નહિ, ને અતિ દુ-ખીયાને દુખ નહિ Avoid extremes

જૂઝ, s m f [S] A season 2 The menstrual flux 3 Weather

જૂઝઠાંબા s m [fr + ઠાંબ time] The rainy season. 2 The time of the monthly course

જૂઝ-દર્શન, s n [+ દર્શો sight fr દર્શ to see] The appearance (generally the first) of the monthly course

જૂઝ-આણિ, s f [+ પ્રાપ્તિ obtaining fr પ્ર forth + આણ to obtain] Same as જૂઝ-દર્શન

જૂઝ મતી, adj (A woman) In menses, in the monthly course

જૂઝ-જોર, s m [+ રાજત્રા a king fr રાજ્ to shine] The king of seasons, Spring

જૂઝ-સ્નાન, adj [S fr + સ્નાન bathed fr S જ્ઞ to bathe, See સ્નાન] (A woman) That has bathed and become again pure (on the fourth day after the commencement of the menstrual flux)

જૂઝ-સ્નાન, s n [S fr + સ્નાન bathing] The bath on the fourth day after the commencement of the menstrual flux

જૂઝિજ્જ, s m [S] A sacrificial priest

જૂઝિ, s f [S fr જ્ઞ to prosper] Prosperity 2 Wealth

જૂઝિ-સિદ્ધિ, s f [S fr + સિદ્ધિ accomplishment] Prosperity and the accomplishment of the objects of desire

જૂઝણ, s m [S fr જ્ઞ to go] A bull

જૂઝિ, s m [S] A sage

Id ધર્મ જૂઝિ-બ્રહ્મણિ A Brāhman sage
ગણ જૂઝિ-રાજાણિ A sage of the warrior caste
મહાજૂઝિ A great sage દેવ-જૂઝિ-દેવણિ A divine sage

જૂઝિ-પાંચમી, s f [S fr + પાંચમી the fifth day fr પાંચ five] The fifth day of the bright half of Bhādarvā

જૂઝિ-પત્ની, s f [S fr + પત્ની wife] The wife of a sage

એ

એ, The eighth letter of the alphabet

એ, interj Oh!

એ, interj Beg your pardon 2 An expression of threat

એચ-એચ, s f [Redup of એચ. એ, Cf એચ-એચ] Action and reaction, pushing and being pushed

એચ છે, v t [Imit Cf એચ. એ] To draw, to pull

એચ-સાણી, adj [+ સાણું to stretch Cf એચ-સાણું] Short-sighted

એટ, s f [Ar એટલે destroying, wasting] Hesitation, disinclination, obstinacy 2 Credit

એટાળ, } adj Perverse, obstinate
એટી, }

એટી, adj [S અશક્તિ fr અટ eight + તિ a termination showing "Tens"] Eighty, (80)

એ, pron [S દમ્] Thus 2 The foregoing; just preceding

Id એ તે સદાએ રડતો ન છે He that always complains, is never pitied એ પાણીએ કાંઈ મગ ચઢવાના નથી He is not able to do the work એ ભગવાન એના એ The same thing over again. એ સધ કાશીએ નહિ પોરોયે There is no possibility of the work being accomplished એ કાંઈ પરમેશ્વર થઈ આવ્યો નથી All is

not gospel that comes out of his mouth એ કાનૈં દિકરીનાં દિકરો ? Who cares for what he says or does ? એ તો ખરો નર છે He is a man every inch of him એ તો સિંહડું બન્યું છે Sprung from an oak and not from a willow એ તો સોનાને પાળાણું હુલેલો છે He was born with a silver spoon in his mouth એના યાદિયા એનાજ ગળામા Let the smith wear the fetters he himself made એને ગાંડે બમરો છે He has a bee in his bonnet એની લાકડી અને એનો જ ખરડો With his own sword do I stab this man એતું ગાડું આટકવા આવ્યું છે He is at a low ebb એનું ગાડું ઠીક ચાલે છે He stoers his boat well એને મન જાળ અને જાળ એક જ છે All is fish that comes to his net = He knows not a pig from a dog

એ.ઉ, } pron pl They, these
એ.એ, }

એક, અલ્, [S] One; (1) 2 (At the end of other numerals) About, almost, e.g પાચેક, દશેક, પચાસેક, સોચેક, હજારેક

Id એક અર્થે સુઝવું = એક લાકડીએ દાકડું To make no difference between, to work indiscriminately એક લાકડીએ આજુ ગામ દાકડું To hold absolute power over એક પછી એક One after another, one by one એક (ગાળ) લે (તૈયાર કરી રાખે), ને બીજી (ગાળ) મૂકે છે To use abusive words without intermission, to go on abusing એ તો હૈા એકના એક They are all of the same type at heart though they differ outwardly એક ચિત્ત-એક છત્ર-એક તાલ-એક મન-એક રંગ = એક રાગ-એક રૂપ-એક સ્વરૂપ યુ અદવા કરતું To be or make of the same nature, to be or make uniform or unanimous મારે તો એક પેટ ભરવાનું છે Let I have to take care only of myself, I am not embarrassed with the cares of a family એક બાનું રહેતું To keep oneself aloof, not to take part in a quarrel or dispute, to join no party બનેલી એક નજર-એક આજ-બધ છે The two have met each other face to face 2 The two have understood each other's intentions by the motions of their eyes એક યુગ-બધ નરૂ To make a common cause or interest એક મન યુગ To be unanimous એક

આજમા દસવું ને એક આજમા રડવું To smite with one eye and weep with the other 2 To have an object of joy and sorrow, or of love and fear at the same time એક ધન્દી-ગુ જ્ઞાન Perception by one sense only, one sidedness, want of versatility એક એકના એકમા યુકે એવા Every one worse than any other of the group 2 All equally bad વાત એક કાનથી બીજે કાને જવી To be carried or circulated by one person to another, to be widely circulated (of news) એક કાને યધ રહેલું To listen to attentively એક કાને સાંભળી બીજા કાને કાઢી નાખવું Not to heed what one says, not to act up to what one is told to do એક નાક Unity એક ગાંડે ભેડાય એવો = એક માળાના મણકાં Of the same type એક જ હોવું To be the same એકી રહે ને રહે Continuously, uninterruptedly એક તબે બેસા રહેવું To stand together on one spot એક ચિત્ત યુગ To have finished eating (of all the members at a party) એક નાવમા All in the same boat, the destinies of all being wielded by the same hand or by the same laws એક પગે યધ રહેવું To be eager એક બે કરતાં By slow degrees એક બે કરતાં એ આવડતુ નથી Does not know even the rudiments એક પાણુ એળી છે Impotent 2 Stupid એક ભરમા બે ભર થતા To swerve from one's duty એક મુકીને Given in a lump તેને એક વેત સ્વર્ગ બાકી છે He is very proud એક દાય પર On the one hand એના એકની યાએ May your family live from generation to generation એનું મે ન યડું To stick to one's resolution, to be obstinate એક બે દાર મચી ન રહે To be surrounded by misfortunes

Prov એ પગ દારોમા, ને એક પગ-પ્રધમા = એક દાય બીમા, 1 એક દાય ગોડમા From the blue bed to the brown એક દારો તારી ન પડે If it takes two to make a bargain, it must take two to break it = When one is not, two cannot quarrel જે દિનની મોટા, જાગની ઓલા = એક પપ, જોર દો મજ Short pleasure, long lament = To fill two birds with one stone એકને પાળે વડાય હમે = એક હુડીતો આ પી પાચમાને નરૂ All might perish for fear of one tooth એક કાંદેની માળ બી આણું

ટાપણી ગંધાય = એક અગારો સોમણ નર જાણે A rotten sheep infects the whole flock એક અનામના બે તરતાર કાઢ હોય ? Friend's may meet but mountains never greet એ ની પાણી બીજને પડેરાવતી To rob Peter to pry Paul એ કતા બે લક્ષા Two heads are better than one એક નેનો મો ડુ બને હરે One refusal prevents a hundred reproaches એક રાગની બે કાઢ Children of the same parents એક લખ્યુ સો બધ્યુ Setting down in writing is a lasting memory એક નુકસે ગાયરે ગાળી ન યવાય One swallow does not make a summer એક લમ્યા બે ભવ To turn over a new leaf એક યાજ્ઞીયો સોને લાડે Necessity is a powerful weapon. એક રામ, તેના સદસ નામ The same thing appears under different names or forms એક રામે લજા લીધી, તેા આક રામ (છ ટકાનુ વ્યાજ) ગુ ન કરે ? એ-ગમ ચડતા ગયુ રાવણ કેર રાજ્ય, સોળે રામ સારે ચડે, કેમ રહેશે વાજ ? Time and tide wait for no one એક વાર ખતા ખાધી, તે ખાધી To grow wiser by experience એ સમજે કાઢ રાત ભય ? This is too short for the time એ કાણુ ને બીજુ દુષ્ટ A double loss એ હોય બોડી, તેા આમ નાજે નોડી Women delight in slanders એ નકડો સોને નડો કરે One fool makes a hundred One evil example spoils many good એકટુ બોસર બે Two eyes see better than one If single man be unhappy, let him marry એ નૂ આદમી, દસ નૂ કપડા Good clothes open all doors = You may know the horse by the harness એ ન રક રામ, ને એ રક ગામ One man holding his own against a whole host એક તમામી કેટલુ તેડ કાઢુ ? Do not overwork a poor soul એ ને એક, ને બે તે જારને ભારે Unity is strength એક ઘાએ બે કડા A clean out એક નડેમે મો માવ A pure fiction એ ડોશી, ને સો ડોશી (ને જરાગ) Experience is better than opinion એક તનડુરની, હનર ન્યામન Better health than wealth એ (ગાજ) કહેલી, ને બે (ગાજ) સવગતી He who says what he likes, he's what he does not like એક કોદરે કાઢ કાજ મટે ? A drop in the ocean એક ગુમે, તેા ખુદ પશુ માફ કરે છે = એક ધર ના કાણુ પશુ મુકે One offence may be pardoned = To err is

human એક (પુરુષ) કરે, ને બીજે વાજ, નેને ઘાલે જમને બાડે Do not dissuade one from doing a meritorious act એ, તે એક કીસને ભાર Necessity is a powerful weapon એ નાજ આખ-મા નહિ, ને એક કીસો કી-રામા નહિ It is good riding at two anchors એક કસો, ને મો ગદર Economy is better than gold એકે દેરે આખો લાડો ને ખવાય Venture not all in one boat

એક-એક, *adv* One by one, one at a time
એક-કાલિસિ-ક, *adv* [+ કાલ time] Contempor-
porary 2 Simultaneous

એક-કુ, *adv* Single
એક-કોરે, *adv* On one side, aside
એક-ચરે } *adv* Paramount, supreme,
એક-ચક, } absolute

એક-ચિત્ત, *s n* Attention, absorption
2 *adv* Attentive, absorbed 3 Having
finished eating (of a body of persons din-
ing together)

એક-બને, *adv* Paramount, supreme,
absolute See એક-ચરે

એક-ગ, *adv* [+ *g* only] Only one
એક-ગુ, *s n* One person 2 A certain
man, some one

એક-ગત, *adv* Uniform, of the same
kind

એક જીવ, *adv* Living one life, com-
pletely assimilated, identical

એક દંખિયું, *adv* [+ *g* leg] Having
one leg, one legged

એક ડું, *adv* [*S* જુગ+જુગ a place fr સ્થા
to stand] Combined, joint, mixed

Id એકડુ કરતુ To gather together 2 To
reconcile એકડુ યતુ To be joined 3 To be
reconciled એકડુ મળતુ To assemble

એક ૩-એક, *s n* [See એક ૩ the figure
one + એક one] One multiplied by one 2
The multiplication Tables

Id એકડ એકથી From the beginning

Prov એકડે એક, ને જમરે બે A man is good
as long as he is alone, but his goodness
leaves him, when he comes into contact
with another man

એક.રો, *s m* The figure one, 1 2
One's signature

Id એકરો કરવો *to* put down one's signature 2 *To* accept એકરો ફાટી નાખવો *To* give up obstinacy, to give up one's resolution 2 *To* strike off a name, to cease to have any connexion with a person એકરો ફાવવો *to* strike a person's name off the list of members એકરો નક્કરો-ગણવો-ધુરવો *To* begin, to accept, to adopt

Prov એકડા વિનાના સો મીઠા (નકામ) With all abundance one essential thing is wanting The moth has many heads, but no brains

એક-ઢાળિ યુ, *adj* Having one slope 2 *s n* A shed having the roof sloping one way only

એક-સંજે, *adv* Unanimously, conjointly

એક-તરફ Same as એક-કોરે

એક-તરફી, *adj* *Ex parte*, without hearing both parties

એક તા, [*S*] Same as એકથ-તા

એક-તાન, *adj* [*S fr* તાન, તાગ, a stretch, a pull] Absorbed in meditation, with the mind concentrated

એક-તાર, *adj* [+ તાર wire] Of the same consistency 2 Absorbed in meditation

ગાત પિતા મળવાને, મન એકતાર થયુ,

જઈયુ જરૂર સાધ, દાનથી ન રોકયો

—વક્ત્ર

એક-તાર, } *adj* Uniform 2 Having
એક-તારી, }
એક-તાર, }

one string (of a musical instrument)

અગરયુ એકતાર રે, બનાયુ બહુ ભુગતે કરી

—રચુએક

એકતાર ચિત્ત કરી, નિર્મળુ સુખ પાડ

—નર્મદાસીજર,

એક-તારો, *s m* A musical instrument having one string only

એક-તાલ, *s m* A term in music

એક-તાલીસ, *adj* [+ ચાળીસ forty] Forty-one, 41

એક-ત, *adv* [*S fr* + ત a termination

forming adverbs of place] United 2 In one and the same place

એક-ત્રીસ, *adj* [+ ત્રીસ thirty] Thirty-one, 31

એક ત્વ, [*S fr* + ત a termination forming abstract nouns] Unity, oneness

એક-દંડી-યુ *adj* [+ દંડ a stick] Standing on one pillar 2, *s m* The last breath of a man who is about to die

એક-દંત, *adj* [દંત, દંદ, a tooth] Having one tooth 2 *s m* Ganesha, the god of knowledge

એક-દમ, *adv* [+ દમ breath] Instantly, all of a sudden

એક-દલ *s n* [*S* + દલ a leaf] A flower with one petal

એક દા, *adv* [*S fr* + દા a termination forming adverbs of time] Once 2 Formerly

એક-દાણિ યુ, *s m* [+ દાણો a grain, a bead] A necklet (generally made of beads of gold) worn by women

એક-દિલ, *adj* [+ દિલ mind] Unanimous

એક-દિલ્લી, *s f* Unanimity, coincidence (of opinion)

એક-દષ્ટિ, *s f* [+ દૃષ્ટિ sight] Same as એક-નજર

એક-દેશી, *adj* [+ દેશ country, region] Of the same country 2 Containing one part, partial 3 Incomplete

એક-વાગે, *adj* [*S fr* + વાગ edge] Having one edge

એક-ધારે, *adj* [+ ધાર edge, or ધારો a rule] Uniform, changing less, invariable

એક-નજર *s f* [+ નજર sight] A steady sight, looking steadily and straight 2 The one and sole aim or object 3 Looking at one another

એક-નસિ યુ, } *adj* [+ નસ a vein]
એક-નસ યુ, }

Obstinate, stubborn

એક-નિશ્ચય, *s m* [+ નિશ્ચય resolution] One unchanging resolution

એક-નિશ્ચયી, *adj* Resolute, unchanging

એક-નિષ, adj [S *fi* + નિષ firmness]
Devoted to one thing only, firm, staunch
2 Faithful, loyal.

એક-નિષા, s f Devotion to one thing only

એક-નું-એક, adj The only one, the same, identical

Prov એકનાએક દરમા સાપ પણ યુગાય
Monotonous life is burdensome

એકદા, s n [+ P એક in] The sum total 2 *adv* On the whole 3 Once for all

એકંદરી, adj Summarized, summary

એકદે, adv Taking everything into consideration, on the whole

એક-પટ્ટો, s m [S એક one + પટ a piece of cloth] Same as ઉપરાંત *Of* દુ-પટ્ટો

એક-પત્ની, adj [S. *fr* પત્ની wife *fr* પતિ husband *fr* જા to protect] Faithful to the marriage bed (of a man)

એક-બાર-ગી, adv [+ P દાર = S વાર time] On the one hand

એકબાક, s n [Ar ફક્વાર] Fortune, fate 2 Prosperity

એક-મ, s f [S એક one] The units, the lowest denomination of figures in Numeration (Arich)

એક-મન, adj [S *fr* + મન opinion *fr* મન to think] Unanimous

એક-મનિ-યું, adj Obstinate, stubborn

એક-મન, s n [+ મન the mind *fr* મન to think] Unity of hearts, agreement, harmony

એક-માર્ગી, adj [S + માર્ગ a way *fr* મૂળ to seek] Adhering to one way, not versatile (of mind, intellect)

એક-એક, adj [See એકમ + એક] Reciprocal 2 Mixed

એક-એક, [+ એક side] Same as એક-તારફ

એક-એક, s m [+ એક agreement] Unity, harmony 2 *adv* United, living in harmony

એકર, s m [Eng Acre] An acre

એક-રકમ, adv [S એક one + Ar રક્મ an item] By wholesale

એક-રંગ, એક રાગ, } adj [રંગ colour, રાગ colour, affection]

Identical in affection, assimilated in interest and pleasures

એક-રંગી, adj Having the same colour

એક-રસ, adj [S *fr* + રસ juice] Assimilated, identified

એકરાર, s m [Ar ફરાર] A solemn declaration 2 A confession

એકરાર-નામું, s n [P + નામ a document = S નામ a name] An affidavit

એક-રસ, adj [S એક one + રાસ a heap] Uniform, of the same kind 2 Collected in one heap 3 Having the same astronomical conjunction of stars

એક-રૂપ, adj [S *fr* + રૂપ form *fr* રૂપ to see] Uniform, of the same appearance 2 Identical

એક સ, Same as એકલું

એક-લક્ષી, adj [S *fr* + લક્ષ to observe] Paying undivided attention to

એક લ-ડું, Same as એક લું (Used in poetry)

એક-લ-લેક સ, adj [See એક-લ + હિન્દ દોલત, દુલ્લ, a pair *fr* દો S દિ two] Alone, (perhaps with one companion)

Prov એકલ-દોલતના ચાલા બેથી God helps the helpless

આમોલક દરવ હોય, તે એકલ-દોલતનો ચાલ શકે નહિ

—અર્થ

એક લ-પેટું, adj [S એક + પેટ the belly] Selfish

એક લ-મદ્દ, adj [See એક-લ alone + મદ્દ an athlete] Single, singular, the only one of its kind

નહિ પાળી, ને, નહિ પુણ્યવત, એકલમદ્દ તે સાચા સત

—અર્થ

2 Unmatched
એકલમદ્દ અણલિંગી જોત, વિદ અચાનક પામી જોત

—અર્થ

એક લ-વાઈ, s f [+ વાળો wire] An implement used by goldsmiths to twist wires with

એક લ-વાયું, adj [+ વાસ, વાસો, residing] Single, unaccompanied, lonely 2 Helpless

એકલ-સૂત્ર, adj [+ સૂર voice, tune] Unso-

ciable, lonely, reserved

એક-છં, *adj* [S एक one + છ, છ, dim]

Alone, destitute of company, solitary

Id એકજ પડ્યું To be left alone એકલે હાથે
Unassisted

Prov વનમા એકજ ઝાડ એ ન હોયે Man is a
social animal = Unity is strength

એક-વખત, *adv* [+ વખત *fr* Ar વક્ત,
time] Once upon a time, formerly

એક-વચુ, *adv* [See + વેગ speed] Si-
multaneously 2 All of a sudden

એક-વચન, *s m* [+ વચન saying *fr* વ્ચ
to speak] The Singular Number (in
Grammar)

એક-વચની, *adj* True to one's word 2
Sincere, truthful 3 In the Singular
Number (in Gram)

એક-વટ, *adj* [+ વૃત્તિ being] Unchange-
able; unwavering, firm. 2 Truthful, honest

એક-વડ, *adj* [+ વડ a fold] Single

એક-વડિ યુ, *adj* Thin, fleshless, meagre

એક-વડું, Same as એક-વડ

એક-વર્ણ, *s f* [S *fr* एक + वर्ण colour,
caste, *fr* वर्ण to paint] One caste, abolition
of the distinction of castes 2 *adj* Of one
caste, that in which all castes are abolished
(of a religion or creed)

એક-વાર, *adv* [+ વાર time, a day]
Once upon a time 2 Once, once for all

એક-વારિ યુ, *adv* Occuring once only

એક-વારિ યુ, *adj* [Guy વાર a yard in
length] One yard long

એક-વાહી, *adj* [+ વહ to carry] (A
path, way) Wide enough for one man to
pass by

એક-વિચાર, *s m* [S + વિચાર thought
fr વિ intensive + ચર to walk] One un-
changing resolution 2 *adj* Having one
firm resolution. 3 Unanimous

એક-વીતીનું, *adj* [See વીત-છું to happen]
Happening once only (used in the case
of caste dinners)

એક-વીસ, *adj* [S + વીસ *fr* વિંશતિ
twenty] Twenty one, 21

એક-વીસા, *s m* A multiplication table

in which twenty one is successively mul-
tplied by one, two, &c up to ten

એક-સદ, *adj* [S एक + सत् *fr* सटि sixty
fr सष six] Sixty one, 61

એક-સદ યુ, *adj* Sixty-first

એક-સંધી, *adj* [+ સંધિ, junction] Hav-
ing no joint, made or worked out of one
piece (a pot, a garment) 2 Gamopetalous,
monopetalous

એક-સપ, *s m* [સપ unity] Union, har-
mony 2 *adj* United, acting with one
heart

એક-સપી, *adj* United, unanimous

એક-સરખુ, [+ સરખુ similar *fr* S સદશ
like] Uniform

એક-સરી, *s f* [+ સર, સેર, a string] A
necklace, with one line of gold beads

એક-સાન, *adv* [+ સાન consciousness]
Uniform 2 Concentrated in attention,
absorbed in thought

એક-સેટ, Same as એક-સદ

એક-સો, *adj* [+ સો *fr* S શત a hun-
dred] One hundred, 100

એક-હથ્થુ, *adv* [+ હાથ *fr* S હસ્ત hand]
Carried on, or done, by one person only

એક-હાથે, *adv* By one hand, by one
man, without another's interference

એકાક, Same as એકાકી

એકાતરે, *adv* [+ અન્તર interval] Inter-
mittently, alternately

એકાતરે, } *adj* Alternate, intermit-
એકાતરિયે, } tent (of fever)

એકા-એક, *adv* Suddely, all of a sudden

એકાદશ, *s m* [S *fr* + આકાર form *fr*
ગા up to + દૃ to do] A single form, a jum-
ble 2 Pollution.

એકાદી, *adj* [S] Single, alone, un-
accompanied

એકાદી રે, નિર્ણય થઈ વિચરે વનમા —અધ્યાત્મ.
2. Helpless 3 *adv* At once, suddenly
દોડ્યો એકાદી કરી, હડી પૂરે (યુ) ચઢ્યા પચ અબ્ધી
—એઆનંદ

એકાદશ, *s m* [+ આદશ a letter of the
alphabet] One letter 2 The mystic letter

or sacrosanct syllable એમ

એકાદશી, *adj* Having one letter only

એકાદ્ય, *adj* [S *fr* + અગ્ર a point]

Bent on one pursuit, attentive, having a concentrated mind

એકાદ્ય, [S *fr* + આચાર conduct *fr* આ up to + વર્ to walk] Same as એકાદ્ય

એકાદ્ય, *adj* [S *જ્ઞ* + ૧૯ *fr* નવત્રિ nine *ty fr* નવ nine] Nirety-one, 91

એકાદ્ય, *adj* [S + આદિ beginning, or અધિક more] Certain, some, some one, any 2 Same as એકાદ્ય

Id એકાદ્ય About one or two

એકાદશી, *adj* & *f* [S *fr* + દશ ten] Eleven, 11

એકાદશી, & *f* The eleventh day after a man's death

એકાદશી, & *f* The eleventh day of a lunar fortnight

એકાદ્ય, *adj* [S એક one + આદિ begin ning] Rarely one

એકાન-એક, *adj* [See એક one + અનુ following + એક one] One after another, every one, all

અનિર્વચનીય છે સદા, એક, અને, એકનએક

—ત્રેમાનંદ

એકાન્ત, & *f* [S *fr* + અન્ત the end] Solitude 2 A private conference 3 *adv* Privately

Id એકાન્ત કરવી-વિચારવી To hold a secret meeting, to consult in secret, to deliberate in secret એકાન્તે બેસવું To give up worldly cares and live in solitude

એકાન્તર, } *adj* [S + અન્ત interval] Occurring on alternate days

એકાન્તરિ થે, & *m* Intermittent fever

એકાન્ત-વસ, & *m* [See એકાન્ત + વસ dwelling *fr* વસ, વસવું to dwell] Solitary habitation, retirement 2 Solitude

એકાન્ત-વાસી, *adj* Living in solitude, living solitary or all alone

એકાન્તે, Same as એકાન્તરી-થે

એકાવન, *adj* [S *જ્ઞ* + પચાશત્ fifty *fr* પચ્ચ five] Fifty one, 51

એકાવન થુ, *adj* Fifty-first

એકાવન-કા, & *m* [S *જ્ઞ* + અન્તિ a line + કા a necklace] A necklace consisting of one string

એકાવન, } & *m* [+ અન્તિ eating]

Eating once in a day

એકાવન કરી એકાવન, શીલ્પ એકાવન, તે થુલકા એકાવન, પ્રથમવત પ્રગટતે થુલ

—સામળાબદ

એકાવન, *adj* [S *જ્ઞ* + અન્તિ *fr* + અન્તિ, અશી, eighty] Eighty one, 81

પ્રત્ય એક કદેત, એકાવન તેથા દુતા If there was one, there were dozens

એકાવન, *adj* [દામ the hand] Int Done by one hand or one man hence done by one man alone, monopolized

Id એકાવન વેપાર A monopoly of trade

એકી, & *f* [S *જ્ઞ*] An odd number 2 Unity

ધનવડે વર્મ થાય ફટા, હર્મ નાશી નથ,

એકી એ બેની ગણાય, કારણ કેવાય છે

—વસંત

3 A term used by boys at school when asking leave to go to the urinal

Id એકી કરવા નથ, એકીએ નથ To go to make water એકી કરા To make water 2 To make a union, to unite, to be reconciled એકી તોડા To divide (of friends)

એકીન, Same as આકીન

એકી-એકી, & *f* [See એકી + બેકી a number divisible by two without a remainder *fr* બે, S દિ, two] The game of odd and evens

એકી-વારે, *adj*, [+ એ also + વાર time] One at a time, at one go, all in a heap

એકીવારે દહી નાથ, દયાના પ્રથુ, શીલ્પ એકીવારે છે

—દયારામ

એકી, Same as એકે (Used with a negative)

એકે-એક, *adv* All, all taken severally

એકે, *adv* [+ એ also] (Used with a negative) Not even one, not one, none

એકેક, *adv* Singly, severally, one by one

એકેક, *adv* One by one, one after another

એકે-ચકે, } [S *fr* + ચક a circle]
 એકે-ચકે, }
 Same as એકે-ચકે

એકે-પગે, *adv* [+ પગ the foot] L +
 Standing on one leg 2 Eagerly, anxiously
 પગ, આ તો ગોપબધુ દગર મે દાગા
 વધારાને એકે પગે ધક રહેરો —એમાનંદ

એકેય, Same as એકે
 એકો, *adj* [+ એ also See એક, એક]
 Even one, only one

એ ગીતા એકો અધ્યાયન, અથવા એકો સ્લોક,
 અથવા એકો અક્ષર લાખે, અથવા કરે કો લોક
 —દયારામ

એ ગીતા ન એકો રહે એકો અધ્યાયન,
 શીકા બીલ લાગરો, રસ લાખો લાખ
 —દયારામ

2 (Used with a negative) Not one, none
 3 *s m* A table of squares from one to
 ten (in Arithm)

એકેતેર, *adj* [+ સિતેર seventy] Seven
 ty-one, 71

એકો, *s m* [S *एक*] the ace (at cards)
 2 A carriage drawn by one bullock or
 horse 3 Unity 4 *adj* Unique

એકધારી, *adj* [S *एक* + ઔસી *fr* અગ્રીતિ
 eighty *fr* અટ eight + તિ a suffix showing
 ten] Eighty one, 81

એબરો, *s m* A kind of drug
 એબરો, *s m* [See *अबर*] The refuse,
 rubbish

એબલાસ, *s f* [*Ar* *इश्क*] sincerity]
 Intimacy, affection

એન્, *adj* [See એ this + ન only]
 The same, identical

એન્, *adv* [*Ar* *ऐज*] Ditto 2 *s n*
 An invitation, a call

એન્ડુકેશન, *s n* [*Eng Education*]
 Education

એટલા-માં, *adv* [See એટલ this much]
 Meanwhile

એટલા-માટે, *adv* [+ માટે for] For
 that reason, consequently

એટલું, [S *एतल* so much *fr* *एतल* this]
 See આટલું

એટલે, *adv* Meaning to say, that is to

say 2 Therefore 3 Then 4 Soon after
 એટલે-સગી, *adv* [+ સગી till, up to]
 So far 2 Up to this.

એડ-વાડ, *s m* } [See એડ + વડિ] The
 એડ, *s f* }
 refuse of food food left after eating

Id એવાડ કરવો To pollute a place with
 the refuse of food એવાડ કાઢવો To remove
 the refuse of food from a place and make
 the place clean એવાડ નાખવો To throw
 away (remove) the refuse of food

એડું, *adj* [S *उच्छिद्र* *fr* *उद्* up + *शिष्ट*
 remained *fr* *शिष्ट* to remain] Left after
 being eaten or enjoyed (of portions of food)

Id એ તો એ પાણીને પણ છાટે એવો નથી
 Lit He will not give a beggar even the
 water in which the refuse of food is mixed,
 hence, He is a great miser

Prov એડું પાણ તે એવાડના સાટે Everyone
 works with a selfish motive

એડું-જુડું, *s n* [+ અજુડું] The refuse
 of food and work connected with it.

એડ, }
 એડી, } *s f* [See હેડ a drove of cattle]

The spur 2 A stroke with the heel 3 A
 sign 4 [See એડ] Agriculture

એડ-હી, *s f* [*imit*] Frequent belch-
 ing 2 Convulsions immediately before
 death

એડિટર, *s m* [*Eng Editor*] The
 editor of a paper 2 A publisher of books

એડિયા, *s m* [See હેડ a drove of cattle]
 A drove of cattle brought for sale 2 The
 owner of them

એડી, *s f* [See એડ, હેડ, a drove of
 cattle] See એડ, 1 & 2 2 The heel of the
 foot 3 The heel of shoes 4 A piece of
 wood fixed in the upper piece of a grinding
 mill otherwise called માટી 5 A gold-
 smith's tool

Id એડી દેડી To press with the heel of
 the foot એડી મારવી To make a sign or
 stamp of approval 2 To spur a horse એ-
 ડીના ચાપડ-વાણ 'to draw' or press with an
 ed a goldsmith's tool

એડો, *s m* [See એડ, એડ, affection + *dim*] Affection 2 Fault-finding

એડ, Same as એડ, a drove of cattle

એડિયો, *s m* A dealer in bullocks

એડી, *s f* A match, equality

નેજી પિતાથી સાતમી પેઢી થ, માતાથી પચમી એડી થ
—એમાનદ

એણુ-હરિણુ, *s m* [*S* એણ = હરિણ an antelope] A male deer

બ્રેણુ હરિણુને માસે ને સુત, પિતૃનુ ને યાય ગ્રાહ,

આઠ મહિના સતોપાય પિતૃ, કહી ગયા એણુ સાથ

—એમાનદ

એણી-કાર, }
એણી-ગમ, } *adv* [*Guj* એણી this fr
એણી-મગ, }

3 एतद् एतद्, this + કાર end, side, માર્ગ way]
On that side, there

એણે, *pron inst* [See એ *pron*] By him, by her; by it

એડી, *adj* [*Ar* એડી hands *pl* of વડ hand] Sitting with folded hands, idle, Sluggish, lazy

એડી-ખાનુ, *s n* [+ *P* ખાન a place] A place of idleness, the Castle of Indolence

એ ધણી, }
એ ધણી, } *s n pl* same as ઇન્દન

એ ધણી, }
એ ધણી, } *s f* [*S* અધિધાન conceal-

ment, hiding, fr અધિ around + ધા to hold]
A sign, a symbol 2 A trace

Id એધાણી આપવી To recall to another person's mind a sign or a symbol, to remind by certain signs, recalled to mind એધાણી સ્હેવી 'To tell a mark or sign by which a thing may be recognized એધાણી-માગવી-લેવી To ask for a sign or proof

એન, *s f* [*Ar* એન] A critical time 2 Reputation 3 A kind of heavy & solid timber tree, or its wood 4 *adj* Critical, decisive 5 Heavy, solid 6 Total, all together 7 Stirling, real 8 Genuine, original 9 True, not counterfeit 10 Splendid, fine, nice

ચક્ષુ સ્પર્શ ચદ્રમા છે. મન વિષે રે લોલ,

બૃહદી જગજાન કંઈ એનું, આરા પદાલાહ હો

—દયારામ.

11 Pertaining to land

Id એન નવી-ગોવી To lose one's reputation એન સાચવી-રાખવી To keep up, preserve, or save one's reputation

એન-ઉપજ, *s f* [+ ઉપજ produce, in come] The produce of the ground, soil, or land 2 Land revenue

એન-કરજ, *s n* [+ *P* કરજ debt] The original debt, the sum borrowed or lent, as distinguished from the sum increased through the accruing of interest, the capital

એન-કીમત, *s f* [+ *Ar* કિમત price] The prime cost

એન-ખચ, *s m* [+ *P* ખચ expenditure] Original or main cost or expenses

એન-ચોમાસુ, *s n* [+ ચો-માસુ the four months of the rainy season] The principal part of the rainy season

એન-જમા, *s f* [+ *Ar* જમા income] The established or regular revenue or income

એન-જમીન, *s f* [+ *P* જમીન land] A plot of ground of the same nature or yielding the same produce as surrounding plots

2 The best land

એન-યુવાની, *s f* [+ યુવાની youth] Prime youth, full youth

એન-ચાવેતર, *s n* [+ ચાવેતર sowing, cultivation] The produce of fields, as distinguished from the produce of trees, &c

એન-ધેન, *s f* [*Ar* એન the eye + ધેન cloud] A game for boys

એનવેલપ, *s n* [*Eng* Envelope] An envelope for letters

એ-પ્રમાણે, *adv* [See એ this + *S* પ્રમાણ measure fr પ forth + મા to measure] Thus, in this way

એપ્રિલ, *s m* [*Eng* April] April

એખ, *s f* [*P* એખ] A blemish, a defect, a vice

Id એખ ઉઘારવી To expose a defect એખ લેવી To be fault-finding એખ દેખાવી To be exposed to view (of the private parts of the body) એખ દા. " To expose the

de'care, to be careful that one's defects are not exposed 2 To cover the private parts of the body એળ લાગવી To have a stain or blemish, to be stained or sullied એળ લ ગાડવી To sully, to soil, to throw blame on, to pollute, to vitiate

એળ-દાર, *adj* [+ P દાર having fr S ધૃ to hold] Blamable 2 Defective

એળિ-ચલ, Same as એળ દાર

એળક, Same as હેળક

એમ, *adv* [S एम्] Thus

એમ-કર-તા, *adv* [+ કર-તા doing fr કર-વ fr S કર to do] However, nevertheless

એમ હું-એમ, *adv* [Redup of એમ] In the same state, as it is, *status quo*

એમાન, *s n* [S आमन fr आम raw, uncooked, + અન food] Raw or uncooked food

એર-એરિયા-અમીન, *s f* [Ar એર redup of એર another + અમીન land] Alienated land

એરણ, *s f* An anvil

Prov એરણની ચોરી, ને સોયનો ડામ Disproportionate punishment

એરણ-કાકડી, *s f* [See એરડો castor plant + કાકડી cucumber] A kind of fruit, *Curia paprya*

એરંડ-મૂળ, *s n* [See એરડો castor plant + મૂળ root] The root of a castor-plant

એરંડિ-યું, *s n* Castor oil

એરંડી, *s f* A small castor plant, *Palma Christi, Recinus Communis*

એરંડો, *s m* [S एण्ड] A castor plant 2 The castor seed 3 A garment worn by women

Prov એરંડો ઉગે, -યાથી પોલે Wickedness is an inborn quality in a wicked man ૪૦૦૬ ગામના એરંડો પ્રધાન A heron is a king among a hundred crows

એરવાદસ, *s n* A kind of medicinal seeds

એરા, *s m pl* The grasp or power (of an animal, &c) 2 The power of a thing, or the claws of an animal, that can do harm

એરા-ફેરા, } *s m pl* [ડુજ એરા redup of ફેરા pl of ફેરા walking about fr ફર-વ to walk

about, & ફેર-વ to spy + ફર-વ] Going and coming frequently

એગરો, Corrup of ઇરાદો

એરા હું, *v ૧* [See ફેરા n troubled, distressed] To be in a trouble 2 To be unhinged, to be shaky

એરા-વું, *v ૧* [See ફેરા હું] To be surrounded

એરં, *adv* [Mar यह that fr S अवर another] To this place, hither Cf એરં

એરં, *s m* A serpent, a snake

એરો, *s m* [See એરા ફેરા] Visiting, going and coming

એરો, *s m* [See આરો] A watering place for cattle, attached to a well

એલચી, *s m* [P] An envoy, an ambassador, a plenipotentiary agent charged with affairs

એલ-ચી, *s f* [S एल] Cardamom

એલચી-દોડો, *s m* [+ દોડો a pod] A pod of cardamom

એલતેમામ, *s* [Ar इतिमात्र] A request, solicitation 2 Desire 3 Direction, an order

એલ-ફેલ, *s f* [Ar किंमल an act, એલ redup of ફેવ] Wild frolics, pranks, frolics 2 *adj* Indecant, abusive

એલમ, Same as ઇલમ

એલા ય-ચી, *s m* [S एला] Cardamom

એલાહિદું, *adj* [Ar अलहद्] Separate, distinct, different Cf અલાહિદું, ઇલાયદું

એલો-એલો, *s m* A game for children. (Used in the Bhavnagar Prant)

એવ, *adv* [S] Certainly

એવ, સનકાદિ આવે, સુત એવ, માનસ પુત્ર કરતા સેવ — ચિદિધર

એવ હું, [See એવું] Same as આવહું

એવમ, *adv* [S एवम्] In this manner, in this wise, thus, so

એવાતણ,

એવાતન,

એવાતણ, } *s n* [See સોલા-ય, સો-નાતણ] Married state of a woman widowhood freedom from widowhood See હેવાત

એવાન, } s n [Ar एवात्] A hall,
એડેવાન, }
a drawing room

એવા માં, } *adv* [See એવુ such] By
એડેવા માં, }
this time, now, soon after this 2 In the
meantime, meanwhile, when

એવુ, } *adv* [S एवम् thus] Such,
એડેવુ, }
so, like, of this quality

Prov એવુ શુ ભરુ ખાધએ, કે મોહ દારે ?
Why do you turn a pleasure into a pain ?
એવુ શુ રળીએ, કે દીવેા બાળીને દ્યોએ ? Idle all
day she is going to spin at night એવુ કેનુ
મોનુ પહેરીએ, કે કાન તુ ? Why do you make
a pain of a pleasure ? એવો કોન મોહળીયો ગારો
હોય, કે દીવાળીને દહારે ઘેસ ખાય ? Who is such
a fool as to choose to be sorry, when
he can command pleasures ?

એશ, s f [Ar एश्] Pleasure, luxury,
2 Delight, enjoyment 3 Voluptuousness,
sensuality

એશ-આરામ, s m [+P આરામ rest = S
આરામ pleasure fr આ up to + રમ to sport]
Enjoyment of pleasures and comforts of
life, luxury 2 Delight, ease, 3 Diversions,
recreation 4 Sensual enjoyment

એશક, Same as ઇશક
એસકુ, s n A small stove used by gold-
smiths

એસતેકખાલ, s n [Ar इतिकवाल्] Go
ing out from the house to bring in a guest

with due respect

એસાડો, Same as ઇસારો
એસ્ટિમેન્ટ, s n [Eng Estimate] An
estimate

એલ, *mon* [See એ this] This (Used
in poetry)

એહમક, *adj* [Ar अहम्] Foolish,
stupid, silly 2 s m A fool, a blockhead

એહર ઘું, v 1 [See એસર ઘું to subside]
To liquify, to be turned into a liquid (of a
solid) 2 To be wet with perspiration
(of the hands and feet)

એહવાલ, s m [Ar अहवाल pl of हाल
state] 1 A story, a narrative, relation 2 An
account 3 Description 4 State, condition
5 Circumstances, occurrences, an event

એહવાન, s n [P इहान्] Benevolence,
kindness 2 An obligation, beneficence, a
favour

એહસાન-મદ, *adj* [+ P मद् full of = S
મદ, મદ, having] Obligated, grateful, under
an obligation, thankful

એન, s f [S अणि a bee See અણિ, અળઈ,
અળઈ ઇયળ] A worm, an insect

એળચો, Same as એલાયચી

એળિયો, s m Aloe

એળે, } *adv* In vain, uselessly, to
એળે-વેળે, }
no purpose, idly

Id તેનો જનખો એળે ગયો His life has
been passed in vain

એ

એ, The 9th letter of the alphabet and
the 10th vowel

એઆમ, s m [P એમ a day = S
મામ one fourth part of a day] Time, oc-
casion, season, juncture 2 Weather

એકથ, s n [S fr एक one] Oneness
2 Unity or sameness (of opinion &c)

એતરેય, *adj* [S] Originating from
Itari (a sage to whom particular parts of
the Rig-ved were revealed)

એતિહાસિક, *adj* [S fr इतिहास history]

Historical

એયો, *adj* m [See એ this.] This (boy,
man)

Prov એયો વહાલો, એયો વહાલો, ત્યારે ધારે
કોને ધાલો ? You cannot keep everything you
have Our life is a life of sacrifices

એશ્વર્ય, s n [S fr ईश्वर God fr ईश to
rule] Superemacy, lordship 2 Divinity,
the divine attributes 3 Grandeur, opulence,

એહિક, *adj* [S fr एह here, in this
world] Pertaining to this world, secular
mundane, worldly

vince round Dwārākā, where this coin is in use] A silver coin used in some of the states in Kāphīāwād, particularly the Junnagar and Junāgadh States

ઓગઠ, *s n* [Dh Des ગોવિન = Hem Des ગવન eaten by a cow, grass, *f* S ગો, ગાય, a cow + ગન eaten *f* અદ્ to eat] The residue of cattle-forage

ઓગણ-ચાલીસ, *adj* [S एक one + उन less + चत्वारिश्च, ચાલીસ, forty *fr* चतुर four] Thirty nine, 39

ઓગણ-ત્રીસ, *adj* [+ त्रिश्च, ત્રીસ, thirty] Twenty nine, 29

ઓગણ-પચાસ, *adj* [+ पचाश्च, પચાસ, fifty *fr* पञ्च five] Forty-nine, 49

ઓગણ-સાઠ, *adj* [+ षट्, સાઠ, sixty *fr* षट् six] Fifty-nine, 59

ઓગણી, *s m pl* [S अ not + गीर्ण, ગીર્ણ, melted *f* ગૂ, ગર, ગરૂ, ગળ-ડુ, to drop to melt] Small particles of cakes, &c

ઓગણીસ, *adj* [S एक one + उन less + त्रिंशति, ત્રીસ, twenty] Nineteen, 19

ઓગણી, *s m* [See ઓગણી] A grain of corn, which remains hard after cooking, baking, or grinding

ઓગણ્યા-એઝી, } *adj* [S એક one + બન less + अशीति, એઝી, eighty] Seventy-nine, 79

ઓગણિયા, *s n pl* [See ઓગણીસ nine teen] Multiplication Tables in which nineteen is successively multiplied by one, two, &c, up to ten

ઓગણી, *s m* [S अ चार sprinkling, pouring, *fr* अद down + छ to sprinkle + आ क्ष a house, a pot] A large spoon or ladle made of brass or copper used in serving out liquid food

ઓગઠો, *s m* [See ઓ ગળ ડુ to melt] Half boiled rice

ઓ ગળ ડુ, *v t* [Hem Des ओगलद् *f* S अगार (रु) यति रोजयति = to ruminate, *f* चद् up + गू, गर, गरू, गल-डु, to drop] To ooze, to melt, to dissolve, to become liquid, to exude, to trickle down gently

ઓ-ગાટ, } *s n* [अ down + गू, गर, गरू, गल-डु, to drop] The residue of cattle's forage

ઓગાન, *s m* A wave, billows

ઓગાળ, *s m* [See ઓગળ ડુ to melt] Cneuing 2 Cud, quid, that which is spit out after chewing a thing 3 Same as ઓગાટ, ઓગાર, ઓધાન, the residue of cattle's forage 4 Ruminating, contemplating, constant meditation

ઓગળ લીધે તમે દરિ ૪૮ પાને,
અથવા, એ તો ભૂઠો છે દાવ દ્ધાને, રે

—વીરજ

ઓ-ગાળ ડુ, *v t* [Caus of ઓગળ-ડુ to be melted] To melt

ઓધ, *s m* [S] A stream, a current 2 A heap, a multitude

ઓધરાણું, *adj* [See ઓધારો 2 + વાણ having] Soiled or marked with lines of a liquid poured out

ઓધરાણો, *s m* Same as ઓધારણો 2 [See ઓગાર, ઓગાટ, + ઓધ a line] Lines of a liquid poured out

ઓધરી, *s f* [See ઓગળ ડુ] The loose threads at the end of a garment

ઓધડો, *s m* Same as ઓગડો 2 A hole at the top of a bundle, through which the contents may be dropped out or taken out 3 A hole

ઓધા-મણ, *s f* [See હગા મણ passing feces *fr* दुग-डु to evacuate the bowels] Disgust 2 Horror

ઓધા-વડુ, *v t* [See અન down + धाद striking] To beat (of corn, &c) (Used in Kāphīāwād)

ઓધાસ, *s n* [S अ down + घद् or घस् to eat] The residue of cattle's forage See ઓગઠ, ઓગાળ

ઓધો, *s m* [See ઓધ a stream, a current] A heap or stock of grass or corn, a heap of bundles of corn 2 A large dinner-party 3 Hair on the head 4 A bundle of woollen threads kept by Jain priests

Id એધો બાળે Lit To set fire t a

heap of grass, ૨ To reveal a secret
 Prov એણે બેળી દીઠી The greater contains the less

એચંબો, Same as અચંબો

એચર, *s n* [Eng Voucher] A voucher, a document, a writing ૨ A receipt for money

એચર-તું, *v t* [See ઉચાર] To utter, to speak, to sound, to enunciate

એચરિયાં, *s n pl* Same as એચર

એચિત્ત, } *adj* [Dh Des અવચિત્ત *f* S અચિત્ત] with the mind disturbed *f* ચૂ up + ચિત mind or, *f* S અચિત્ત unbogged, unsought, *f* a not + યાચ to beg] Suddenly, unexpectedly, all at once

એકાદશ, *s m* [See ઉત્સવ] A holiday, a day of great rejoicing, a day of joyfulness ૨ A religious ceremony among Hindus

એક, *s f* [S અછ્છ thin, or, S અવશ્ય necessary, wanting, *f* a not + વશ power, Or, See અહત absence, want] Want, deficiency

એકાદશ રાત્રે કે એકાદશ પહી, એક પાડે એક જાણાય

—દયારામ

એકાદશ, Same as ઉત્સવ Rejoicings

એકાદશ, } *s f* Same as એકાદશ Deficiency

૭ એકાદશ અકેલે ઉશયગા, ૭જે કારન યાય

—દયારામ

એકાદશ, *s n* [Hem Des અવ-અછ્છ, અવ-કછ્છ, અવ-કછ્છ = S કછ-વચ્છ a loin cloth] A sheet of cloth, a coverlet ૨ A coarse kind of upper garment

એકાદશ-તું, *v t* To cover the bed with a sheet

એકાદશ-પણ, *s n* Same as એકાદશ

એકાદશ, *s n* [અચ્છાદય *f* અવ down + હાયા shade] A shadow

એકાદશ, *v t* [See એકાદશ less] To be less or inferior ૨ To be ill-behaved, to be wicked

નારી એકાદશ અહીં અથ યાય,

નારી એકાદશ ધા ન રાજીયે —પરજીતમાન

એકાદશ, *s f* Same as એક, એકાદશ, એકાદશ, એકાદશ, એકાદશ

એકાદશ, } *adj* [See એકાદશ deficiency]

Borrowed, not one's own ૨ Not natural

એકાદશ, *s m* [See એકાદશ shadow Protection from heat ૨ Protection generally ૩ Care (Used in Jhēlāwād.)

એકાદશ, *adj* [See એક] Deficient, falling short of, wanting, less ૨ Inferior

Id એકાદશ આણુ-આણુ-આણુ To have a low opinion about one's own self એકાદશ પડવ To find to be less, to think to be less એકાદશ લાગવ To feel slighted એક પાડે જવ-એજવ To lower oneself in other people's opinion, to speak low or abusive words at a meeting of gentlemen ૨ To lose one's temper, to be saucy એક એકાદશ પાસણી Half mad રજને તેને એકાદશ આવશે Least he should feel slighted તે મને એકાદશ કામ લાગશે એમ નથી It will be of no small use to me તમે અમારે માટે એકાદશ મૂકી જતા નથી You are leaving us no near inheritance એ નાથ એકાદશ કહેવાય ? Can this be looked upon as a small thing ? તેમની સેવા જેટલી થાય તેટલી એકાદશ One cannot do enough for them તેવાને જેટલા ધિકાર નહિ તેટલા એકાદશ We cannot despise such people too much તને કશી વાતનું કું એકાદશ પડવા હશે નહિ I shall not allow you to want for anything ધાતીપણાનું એકાદશ સાકું પરિણામ કે ? Are the results of cruelty insignificant ?

Prov એકાદશ પાણું, ને એકાદશ હાથ Less gain less trouble એકાદશ પુછ ધણીને ખાય Trading with a small capital ruins the trader

એકાદશ પાત્ર, *adj* [+ પાત્ર a receptacle, a pot] Of low family ૨ Conceited, vain ૩ *s n* The betrayer of a secret ૪ A barber Prov એકાદશ પાત્ર ને અદકુ ભરણી, પદકણી વડુએ દીકરા જડયો, મારકો સાર કામારું મદાદયો, ને કડકણી કુતરાને કડકણી કાઢયો Confusion worse confounded No fool like an old fool

એકાદશ, *s n* [S એકાદશ light] Light, lustre

એકમક આધુતિફી ઓખર, વિદ્યવાનક પાળી નોલ
—ઓખી

2 Valour, power, might

નદન, સ્વયં, ને કાખીય, કુઝ દેરુ યજ્ઞુ ઓખ

—બિદિહ

3 Life, vitality

ઓખર, s m [Ar અખર pl of વિદિહ an instrument] A tool, an implement, an instrument, an apparatus

ઓખ, Same as ઓખ A res nior

ઓખ ટ, s m [Hem Dec અજ્ઞાતેષ = S હદ્વ સ્વેન Or, Hem Ses અજ્ઞાતેષ = અર દ સ્ત્રુ de troyel, thrown down, at which] A shadow 2 The influence or grasp of an evil spirit 3 Collision, difficulty

Id ઓખમા સારવુ ઓખ તાગી, To be possessed by an evil spirit

ઓખ કચા, s m [+ વા, વાયુ, wind] The influence or grasp of an evil spirit

ઓખ ભુ, s m [See ઓખ light lumre] Attendants, &c, sent with a princess to her husband's house, the paraphernalia of a princess

ઓખડું, v r [See ઓખ light, or, ઓખ ઝા veil] To be ashamed

ઓવસાન કહે, ઓખુ ઓખ નાલ,
નિવિધારે સહ, વિધા ગુના

—ઓવસાનભર

ઓખમ, s m [See ઓખ light, or, ઓખ the influence or grasp of an evil spirit] Fear (Used in Jhalswad.)

ઓખર ડું, ady [Hem Des અજ્ઞાતેષ fi S અવહાર a torrent fi અવ down + ધાર, ઓખ a stream.] Sweeping along, passing away with a slight touch, glancing

ઓખરી, See ઓખરી The stomach

ઓખરું, Same as ઓખરું The stomach

ઓખર, s f [See ઓખર bright, or, ઓખ light] A veil, a curtain 2 A cover to conceal the face 3 A seraglio, a harem

Id ઓખર પડે A curtain separating women's apartment from that of men ઓખર પડે રહેવું To be confined in the zenana, to be coy, to be modest

ઓખા ક, s f [See ઓખા ઓખ shade + યરિ

leag] Shade

ઓખી, s f [See ઓખ a burden] The wife of a potter

ઓખી, s m A potter

ઓખી s m [Hem D = અજ્ઞાતેષ a burden fi S અવહાર act of carrying fi અવહાર + અવહાર, to carry] A burden, a load, a weight

ઓખી, ady [See અવહાર in the] Power ful, mighty

ઓખી, s m [Hem Dec અજ્ઞાતેષ, fi S અજ્ઞાતેષ a teacher] A particular surname (Used in K'phalswad)

ઓખી હઈ પડેલી ઓખ કે ઓખી હઈ પડેલી ઓખી

—ઓખી

ઓખ, s f [Hem Dec અજ્ઞાતેષ fi S અજ્ઞાતેષ stopp'd raining fi અવહાર + અવહાર, યરિ rain] A reflux, the ebb the ebb-tide

ઓખ, s f [S o ઓખ] A curtain, a partition

ઓખ માગ કોરકોર, ઓખ સારવવા ગુણી ઓખ

—ઓખી

ઓખ-કોર, s m [Guj ઓખ. Imit + S કોર doing, the sound, fi ક to do] Blech, eruption

ઓખ-પા, s m } [See ઓખ ડું] Act of hemming
ઓખ-પા, s f }

ઓખ-પા, s f [See ઓખ-પા] A verandah a porch, a vestibule, a portico

ઓખ-પા, s m Same as ઓખ-પા 2 A platform of mud or masonry erected before a house serving as a seat

ઓખ-પા ઓખ-પા To be driven to the otter, to be deprived of one's dwelling house 2 To become helpless 3 To sit at the door of a debtor (said of a creditor), to be urgent in demanding payment 3 (Slang) To commerce business (said of a young prostitute) ઓખ-પા સાગવા To create a dissension in the house 2 To talk scandals about a person ઓખ-પા હાલો-ઓખ-પા-વળો To become childless 2 To be ruined in every way ઓખ-પા નાખવો To frequent a house as a visitor ઓખ-પા વાળવો To ruin

Prov ચાર મળે ઐટલા, તે ભાગે ઐટલા If four women meet together, they will create a disunion in a house રોટલો મળે, પણ ઐટલો ન મળે It is easier to get bread than to get a house to live in

ઐટા.હું, *v t* [S આ.નૂન turned up *fr* આ up to + ફૂર to turn, See આ.નૂતિ repeating] To hem a garment, to close the edges of cloth by hemming

ઐટા.ઈ, } *s f* Hemming a garment, act of hemming 2 Wages paid for hemming

ઐટા.વહું, *v t* [Caus of ઐટણ to hem] To get a garment, &c, hemmed

ઐટી, *s f* [Dh Des ડયદો = S પરિધાનિક દેશ a part of a wearing apparel *fr* S આ round + વેહ to surround] The lap of a dhoter or sārī

Id ઐટી વાળવી To tuck up a dhoter round the waist ઐટીમા ધાલણ To put in a dhoter's pocket 2 To conceal in the dhoter's pocket 3 To bring under one's own control 4 To place a child completely under the protection of

Prov ઐટીનો હારે, ને યુદ્ધીનો જીતે A bird in the hand is better than two in the bush

ઐટી-વાર, *adj* [+ ગદાર out] Lit Having the habit of revealing secrets 2 Talkative 3 Stupid, foolish

ઐટ, *s m* [S ઐટ] A lip *Of* હોટ

Id ઐટે દાંત ધીસવા To grind the teeth in anger ઐડ કરવા To repent. ઐડ હવાડવા To speak out

Prov ઐટ સાન, તે ઉતર ઝાડા Wranglers never want words ઐડ ગદાર, તે કોટ ગદાર The very walls have ears

ઐટાવ.હું, *v t* [S અવ down + સ્થાપ, સ્થાપ. હું, to place *fr* સ્થા to stand] To substitute a wrong thing

ઐટીફૂણ, Same as ઐટિફૂણ

ઐટું, *s n* [Dh Des અત્યારો = S સાહાય help *fr* S અવ down સ્ત, સ્તર, to cover] A shadow 2 An excuse 3 A sample, a pattern a model. 4 A blot 5 A puppet 6

A fool

Prov કરમમા ન હોય કોડા તે કોના ભેષએ ઐડા? One cannot always guide oneself by other's example

ઐડ, *s f* [S ઐટ drawn, carried, *fr* આ મેનસ + ઝટ carried *fr* વહ to carry *Of* Mar વડાતી] A caste of Hindus, who dig and carry earth, and build mud houses

ઐડ, *s f* [See ઐડ shelter] A curtain to stop wind from coming in

ઐડ, *s f* The hinder part of the neck

ઐડ, *adj* [See ઐર P strange] Strange, wonderful, surprising

Id ઐડતુ ઐડ કરણ-વેદરણ To spoil a business, to cut all wrong

ઐડ.કાર, Same as ઐટ.કાર

ઐડહું, *s n* A kind of fruit

ઐડ હું, Same as ઐટ હું

ઐડહું, *s n* [See હોડહું] A small boat

ઐડ હું, *v t* [S ઝટ carried, drawn, *fr* વહ to carry, to draw *Of* M ઐટ જે] To hold forth

અમૃતદળ કે સજવન મણિ, હરિ ઐડે છે દસ્ત

—સુદામાચરિત્ર

પછે મહેતાજી વિદાય માગે, બોલે બેઠું કર ઐડી જી

—નરસિંહ મહેતા

2 To draw, to pull

વિચારતો વાત નથી, આધો હરિ છે ઐડતા

—વલ્લભ

5 To speak with a difficulty, to express one's meaning

વર્ણવવો વીર હોય, નાસી છૂટ્ય પડે ત્યા,

નડતર નડે અતિ, અન્ય શબ્દ ઐડ હું

—વલ્લભ

ઐડા-મણ, *adj* Holding forth a helping hand

માન માગે, ઐટમ કરે, ચીર સમો મહિમાય,

દાય ઐડામણ હજપતિ, દેા દાદા માહે મમાય

—સામળભટ

2 Liberal; charitable

ઐડા.હું, *v s* [Passive of ઐડ હું to draw]

To be drawn

ઐડું, *s n* [See ઐડ shelter, protection] A scare-crow placed in a field 2

A representative, a substitute, a puppet

ઐડો, *s m* [See આડ cross] A 'o'

office on a road, a toll bar (Used in Kāthiā wād) 2 A wind from the South, withering and blasting crops and trees

ઓદ-શી, s f [See ઓદ-શુ] An embroidered cloth 2 An upper garment worn by girls

ઓદ-શુ, s n Same as ઓદ શી

ઓદ શુ, [Dh Des ઢકીય covered, Cf Hem Des ઢકીય, ઓલદમ = S અગે પિનદમ put on, worn on the body, or, S વડ્ડ put on, worn, or ઓટું, ઓહાડગી = S ઉત્તરિય, પિયાની, an upper garment, fr વડ્ડવન = S વનાદરનમ્ putting on or wearing a garment, or, અહોરન, હોરન = S વહમ્ a garment These Des't words may be traced to S ડક વોન fr વહ to carry, to put on, S અપે-નદ્દ bound round fr અપે around + નદ્દ bound fr નદ્દ to bind, and S અપે ધન a covering fr અપે around + ધા to hold] To put on, to cover, to clothe

Id મપે ઓદ શુ To cover one's head with
2 To take the risk upon oneself

ઓદા શુ, v t [Causal of ઓદ-શુ] To put a covering on 2 To throw the risk upon

Id ચાદર ઓદાડની To throw a spell on, to put under a charm. 2 To bring under one's control 3 To ruin 4 To make a disciple (of a religious preceptor) 5 To appoint as one's heir (of a religious preceptor)

ઓદો, s m A covering made of cloth

ઓ'શુ, adv [S અજુના now See હમણા] In this year, in the current year

ઓ'શુ ફુ, adv Of this year, of the current year

ઓદ-શી, Same as ઓદ-શી 2 Same as ઓદ શી

ઓત-શી, s f [See ઓત શુ to pour, to mould] Pouring, casting, founding 2 A mould for melted metal

ઓત-ઓત, adv [S ફઃ આ intens + ડત woven fr વે to weave, and ય forth + ડત] Pervading, filling each part

બીબે બીબુ ભરાયુ બય, ઓદ લોદની નીપર થાય, થાય ભાત, પણ સામગ્ય પોત, એમ અખાલાશુ ઓતઓત

—ઓઓ

ઓતમ, Same as ઉતમ

ઓતરમ, s n [See ઉતર upper fr ઉપ + અપ a limb] The upper part of the frame of a door

ઓતરા ડું, } adv [S ઉતર-ન towards the North fr ઉતર the North] Northern
ઓતરા-દું, }
ઓત શુ, t t [S આ intens + ડત woven fr વે to weave See ઓત શેત] To pour, to form by melting and pouring into a mould, to cast

ઓત-શુ, adv [See અત, unsociable] Distant and solitary

ઓનાર, s m [See = ઓનાર coming down, being possessed by an evil spirit] Being possessed by an idea, anxiety

ઓતર, Same as ઉતર

ઓથ, s f [See ઓથુ help] Aid, support, 2 Shelter

મારે ઓથ નથી કાઢ બીજ, મતસા ચુ-ચો મા
—દયારામ

Id મારે તે એ પરમેશ્વરની ઓથ છે I depend solely upon the support or shelter of God

ઓથર શુ, v t [See ઓથાર the power of an evil spirit] To be possessed by anger 2 To look askance in anger

ઓથાર, s m [Dh Des જયારિય = Hem Des બોધારિયો = S આજ્ઞાન attacked] A night mare, an incubus 2 A monster, an aerial being 3 A fool, a block head

Id બે ઓથાટે ચાપે No had an attack of nightmare

ઓથુ, s n [See ઓથુ shelter] Intervention, protection

Id ઓથા લેના To be sheltered, to hide oneself

હું તે ઓથા લઈ આડી રહું, સામે આવે, સામે આવે રે, સામે આવે, નાછનો લાઇ

—દયારામ

ઓથો, s m [S-ઓ ઓથુ, ઓથ, ઓથુ shelter] A shade 2 An embrace 3 Protection, 4 A support, n shelter, an asylum 5 Intervention, intervention

ઓદન, s m. [S] Boiled rice

તે મધ્યે પૂર્ણ પ્રેમથી પરમ ઓદન કાઢ,

ગદ્યે અઠ વિચિત્ર રચ્યુ ગિરિ ઓદન ઓદ

—દ્વારકો

ઓદા, s f [See આપદા, આળદા] A difficulty, an obstacle (Used in Kāthiāwād.)

ઓદાર-હું, v t [S અવ down + ઈ, દાર, to tear] To plough

ઓદીય, s m [See ઓદીય] A Brahmin caste 2 An individual of that caste

ઓદ, s f [See ઓધાન] Descent, generation 2 Inheritance, legacy

Id ઓધે ઉતરવું To come down as an inheritance, to be inherited

ઓદ-વાડો, s m [+ વાડો an enclosure] Progeny, the issue

ઓદર હું, v r [See ઉદાર] To be absolved 2 To be bred up

ઓદ-હું, v t [See અવ ધાન attention] To like, to be willing

ઓધાન, s n [S આ up to + ધા to hold] Pregnancy 2 Conception

ઓધાર, Same as ઉદાર

ઓધાર-હું, Same as ઉધાર-હું

ઓધિ યો, s [S અવધિ a period of time, time] An occasion, an opportunity

ઓધે-હેહું, v t [See ઓધાન pregnancy + હેહું to take] To support on one's shoulders

ઓદા-વાળું, adj [See ઓદો office + વાળું having] Pertaining to an office

ઓદે-દાર, s m [+ P દાર holding] An officer 2 A dignitary, a person high in power

ઓદો, s m [Ar ઉદ્દ] Rank, dignity, station, post, position 2 An office, an employment 3 A seat or sedan for children on horseback, See અણાદી

ઓનાળું, v r [See અવ down + નાળું to pour] To wash corn by allowing it to swim in water (Used in Kāthiāwād)

ઓપ, s m [Hem Des ઓપા = S માલ-દોનાં વળાવે માર્ગનંદ fr S અવ, આપ, = P અવ water] Polish, burnishing, brightness, glitter 2 Guilding, plating

In ઓપ ચઢાવે-દેવો To polish

ઓપરી, s f [S આપણિ difficulty fr આ up to + પરી to go] Necessity, need 2 Difficulty 3 The monthly course

ઓપ-ણી, s f [See ઓપ polish] A burnisher, a polishing instrument 2 Skill in polishing 3 Polish

ઓપ-હું, adj Polished, burning, glittering, bleached, burnished

ઓપ-હું, v t To bleach, to burnish, to polish 2 To gild, to plate

ઓપા-વહું, v t [Causal of ઓપ-હું to make bright] To make bright 2 To make splendid

ઓપા-હું, v r [Pass ve of ઓપ હું to make bright] To be made bright 2 To appear bright or splendid

ઓખલો, s m [See યોલો a cluster of hair, mustaches] A cluster

ધન ઓખલો એક તારી મૂળનો, નાખ્યા મુજ પર હાથ

—નરભેરામ

ઓખળાહું, s n A jawan (Used in Kāthiāwād)

ઓખાળ, s m [See આખ water + ગાળ-હું, ગાળ હું, to strain water, or ગારો mud] Mud carried down in the waters of a river, alluvial deposits, silt

ઓભા, s f Regret 2 Embarrassment

વાગી શોભા તેહ દુહ, કઠ ઓભા તેહ પુષ્પ,

બળે શોભા તેહ અરિ, ના કર નિદે મર

—વલ્લભ

Prov એક દિવસની શોભા, અને લગભગની ઓભા Short pleasure long lament

ઓભા મનુ, s f Repentance, sorrow

ઓભા-હું, v r To repent, to be sorry

ઓમ્, intery [S] The mystic name of the Hindu Triad

ઓમ્-કાંડ, s m [S ઈ + કાંડ sound or letter fr કૃ to do] The mystic syllable ઓમ્

ઓય, ઓય-ઝે, ઓય-ઓય રે, } intery Oh, alas, an

exclamation of pain

ઓય હું, Same as ઓર હું

ઓર, conj [Hind S અર another] Or whether 2 Also, besides, moreover

Again, as yet 4 Still, notwithstanding
 ઔડ, *adv* [Hem Des ઔર = S ચાર be
 autiful] Extraordinary, uncommon
 ઔર, *s f* Same as ઔડ A 1 ne
 ઔર, *s f* [S અર inferior See અવ
 another] Afterbirth, the umbilical cord
 ઔડકાડ, Same as ઔડ કાડ
 ઔરગો, *s m* [See ઔચગ ૩ to cross]
 The act of crossing or passing over 2 A
 trick in wrestling

ઔડ ડી, *s f* [Hem Des ઔર ડો = S ગાલ
 rampart fr S અવ ઔર an inner apartment]
 A small room, a closet, an apartment

ઔર ડો, *s m* A large room, an apart-
 ment in a house 2 The principal room in
 a house 3 A store room, a treasury 4
 Fig Means, resources, circumstances

Id ઔરડો કરવો To confine oneself to
 a room 2 To live in seclusion (said of a
 widow) 3 To place the husband and wife
 in the same room for the first time ઔરડો
 સાચવવો To take care of one's own money
 ઔરડો તપાસવો, ઔરડો સારું એવું, ઔરડોને પૂ. ૩
 To examine one's own pecuniary condition
 વહાણનો ઔરડો A cabin on a ship ઔરડે અ
 નવાણુ હોયુ To be rich ઔરડે બેસયુ To keep
 oneself in seclusion (of a widow)

Prov ઔડાતુ થન ઔરડે આયુ He has
 been making a show of his wealth

ઔર હી, *s f* [See વહોર હ, વેર હ, ઔર હ,
 to deal out] Sowing 2 The sowing
 time 3 A wooden machine used in sow-
 ing 4 A hole for depositing grain in a
 hand mill

ઔર હી, *s f* [A corruption of ઔડ.ભી]
 A kind of cloth worn by girls as an upper
 garment

ઔડ હુ, *s n* [See ઔર.હુ to deal out]
 As much as can be put at a time in the
 mouth of a grinding mill

ઔર પે, *s m* [See ઔર, ઔળ, a line]
 A line or a row made in covering the floor
 with cow dung and mud

ઔરત, *s f* [Ar અર્વ] A female, a
 woman 2 A wife

ઔરતો, *s m* [Hem Des ઔરત = S
 ગર્ભિ વસ્ત્રધારણ યા pro id or dyed red, fr આ રંગ
 ઔરતો = રંગ devoted or coloured fr
 રંગ to please or to colour] A wish, desire,
 longing

ઔર-મા ધ, }
 ઔર-મા ન, } *adv* [S અર another -
 ઔર-મા.યુ. }
 માન, મા, mother] Having the same father
 but different mother

Prov ઔરમાન ન, ને બચાવો યા A step
 mother is always a curse ઔર માયા, ને નેર
 વાયા Step brothers and step sisters always
 bear a grudge against each other

ઔરમુ *s n* A kind of food made of
 flour, ghee, &c

ઔરમુ હંદુઓ રાખેલ રાતી રમતની દે,
 પિરસે સાકર મૂત માટે ઔરતે — દયાદામ

ઔરવણી, *s f* [Mar વણનો drying fr
 વાટવળો to dry, fr વણ ને, વણ ૩, to turn] A
 rope or string stretched from end to end
 to put clothes on for drying

ઔર વણ, *v t* [S ગાર વેત] To irrigate
 a field with well water

ઔડ હું, *v t* [See ઔર.હું, to buy, to
 deal out, fr વ્યવહાર dealings] To put corn
 in the mouth of a hand-mill 2 To put corn
 in water to cook it 3 To eat frequently, to
 gorge oneself 4 To put corn in the soil,
 to sow

Id ધીમા ઔરડ To put corn in the
 mouth of a hand mill ઔરડના ઔરડ To sow
 a field ઔરમા ઔરડ To put rice in water
 to cook it ઔરમા ઔરડ To eat frequently
 or excessively

ઔરડો, *s m* A mooring

ઔરડગણ, *s n* [See અવર another + સગ
 company] A piece of wood which joins
 the two supports of a Kōs (કોસ)

ઔરડ, *s m* [Ar ઔર] Oblations 2
 Offerings to a Mahomedan saint 3 A fair
 held on the anniversary of the death of a
 Mahomedan saint at his shrine 4 Making
 a show of one self being very busy, a
 show of one's own activity (Used in Sor h)

આરસ-ડી, *s f* A small આરસિયો

આરસિયો, *s m* [Hem Des આરસિયો]

A round flat stone for rubbing sandal wood on

Id આરસિયા એવું કયાળ The forehead having no auspicious mark on it

Prov સુખડ ધસારો, દહ આરસિયો ધસાવાનો છે? The more noble the more humble

આરાડ-ડું, } *v t* [Caus of આરાડ-ડું to put on] To clothe, to cover, to dress

Id આર આરાધવી To dress one with the clothes of a recluse, to appoint an heir to the estate of a priest, to adopt an heir (of a recluse) 2 To make a recluse of, to deprive a man of everything he has

આરિયો, *s m* [See આરો] Relief, comfort

આરિયો, *s m* [See આરા a hail storm fr S આર wet] A well on the bank of a river, into which the water of the river runs and which always contains water 3 A gutter or drain through which the water of a river runs to the neighbouring fields 4 A field on the bank of a river

Id આરિયો વીતવો-વળવો To get relief or comfort

આરી, *s f* A kind of small pox, measles 2 A Jaina religious observance

આરું, *adj* [S અર nearer, next] Near, nearer 2 *adv* Near, close by

Prov આરો આવ, ને અડકીશ નહિ Come nearer, but put me to no inconvenience

આરા, *s f* [See આરા a hail storm fr S આર wet] Dry or arid saliva on the tongue 2 The instrument used in removing it, the tongue scraper 3 Protection 4 A bail, a hostage, a security

આરાધ-ડું, Same as આરાધગ ડું

આરાભો, Same as આરાભો

આરા વડું, Same as આરા વડું

આરાં, *s n pl* [S આર wet] Hail, drops of rain frozen while falling

આરા, *s m* A hide, a skin

આરાણુ *s f* The sloping surface made

to facilitate the descent of bullocks in drawing water

આરાદ *s f* [Ar અરાદ *pl* of અરાદ a son] One's family, descendants, lineage, generation 2 Offspring, children

આરિયું, *adj* [Ar અરિયા *pl* of અરિયા a saint] Simple, artless

આરું, } *adj* [S અર another] That (Used in Kāphīwād)

આરો, *s m* [Hem Des વચ્ચે = S વિકસન, પ્રકટીભવન, becoming manifest] The circular part of a hearth, through which the flame of the fire comes out Of હોરો

આરો-દોરો, *s m* [See આરિયું simple + દોરો magnanimous] An artless and charitable man

આવાર-આરું, *s n pl* [S અવ down + આર to avoid to protect, fr વૃ to cover Or, Dh Des ઉવરો = S અવચાર an offering of flowers, fr અપ near + ચર to walk.] A form of benedictory ceremony intended to remove evil

Id આવાર આરો To wish well to, to perform a benedictory ceremony

આવાર-ડું, } *v t* [See આવાળ ડું] To

bless; to wish protection from evil 2 To sacrifice, to offer an oblation, to immolate

જેની ઉપર આર અમૃત સુખ સ્વર્ગ,

આવારીને નાશુ અમૃત આનંદ અપવર્ગ

—દયારામ

આવારો, *s m* [Hem Des આવારો = S અવારીના મત્તર્દીપ્ત્મ an island in a river] A ford, the place where persons cross a river, a ferry 2 A river side 3 A quay

આવાળુ, *v t* [S અવજ્વલન fr અવ down + અવજ્વલન burning Or, S અવ away + આર ડું to avoid, or વાળ-ડું to turn, to wave] To wave (a platter containing lighted wicks, a piece of money, &c) around the head of a person or an idol, for the removal of all troubles and evils, to wave around in offering or consecrating

ઓવી, *s f* [S ઋત woven fr ઋ to weave]

A stanza of a particular measure of a Prakrit verse

ओ-वे, *intery* [See ओ, हो, yes + ओ also] Yes, o, yes

ओश, *s f* } [S उरस् the breast]
ओश हो, *s m* }
The breast, the chest 2 Beating the breast in mourning

ओ-शङ, *s f* [See ओगङ्ग उ] Bashfulness

ओ-शङ्कु, }
ओ-शङ्कु, } *v i* [Hem Des ओलग्न =
S ओग्न Despondency, or ओसिओ = S अधोमुख
with the face bent down *fr* S अव-सादः
despondency *fr* अव down + सात् sat *fr* सद
to sit or, S अव down + शयि shame] To
be dejected, to feel bashful

ओशियायु, *al* [S अवज्ञ helpless *fr*
अज्ञ and दत्त power + वायु having, or, See
ओ दत्त उ] rateful obliged, indebted,
total obligation 2 Dependent

1] ओशियायो अन्तर A dependent life,
a life of dependence (said of the life of a
young married girl)

ओश, [S] Same as ओश, होश
ओम, *s m* [Hem Des ओसा snow *fr*
S अववयय cold] Dew, moisture falling
from the sky

नेत्रु मेदी रे ओसदु, तेवे सकल ससार ! —अओ
11 म गिता पदु हन क्भाये, नेसे नीर ओमके पीने,
जदोत पीने, पदु प्यास न नरे, तारा गिता, ४०

—निशतलभ
ओसङ, *s n* [S औषध a medicine *fr*
ओतवे a herb] A drug, a medicine

ओमङ्कु, Same as ओमङ्कु

ओसङ्-वेसङ, *s n* [+ वेसङ् a redup of
ओसङ्] Medicines of various kinds

ओमङ्-या, *s n pl* Same as ओसङ्-वेसङ

ओसर उ, *v i* [D. D-य ओ सरि अ *fr*
S अप-सु-तम् departed *fr* अप away + सु, सर,
to move *Of* Hem Des ओज्झा = S अतीतम्
gone away, past, *fr* यप + सु to move] To
recede, to decrease, to grow less, to sub-
side, to abate 2 To shrink from, to hesitate
देव समो नहि गुणदाता, नहि ओसरे अमृत पाता

—प्रेमानंद

ओम हली, गयो रूपरी करवा, त्यारे अणनः सागी ओसरन
—प्रेमानंद

Id शरीरे ओसरनु To lose flesh, to be
thin in the body भिचारी ओसरने अशुभी यद्यग्य
The poor creature is wasted to a shadow
तलावतु पाली ओसर्युं छे The water of the tank
has become less मन्थी ओसरनु To be deject-
ed in the mind वातोभा ने वातोभा वाट ओसरी
ग्य The way or the distance to be traversed
appeared less to the persons owing to their
talking among themselves ओसरी ननु To
forget 2 To neglect one's work 3 To
become less

ओसरी, *s f* [Dh Des ओ सार-य = ८
समुज्जगत्तम् gone to meet, to face, *fr* उप near
+ सु to move] Steps at the entrance door
2 The first or front portion of a house

ओस हो, *s m* Bread (spoken of in
anger)

Id ओसहो पडेवो Lit To make bread
2 To beat severely ओसहो हूडेवो To beat
the breast in mourning

ओस हो, *s m* [S उरस् the chest] The
chest, the breast To beat the breast vio-
lently 2 To curse, to lament, to desire ill
wish

ओसव उ, *v i* [See ओसर उ to shrink
from] To take out water from cooked
rice or pulse

ओसवा उ, *v i* To become weaker 2
To be confused or perplexed

ओसवाण, *s m* [See ओदीय + वाणु nav
ing] A caste of Jains come down to Guja-
rāt from ओरयानगरी in Rājputānā

ओमायु, } *s n* [See अवसान energy]
ओसान, }
Courage or enthusiasm at a critical time,
courage, spirit

हैरवो ययु नलु अक्षिभन्यु आओये रे,
यूक्या सुशठना ओसाय अक्षिभन्यु आओये रे
—प्रेमानंद

वहैव अमारो वीर, वाय वाय राय वाय,
ओसान तो नय नय, कपटी यपदीशु वाप

—वहैव
ओसा मणु, *s n* [See ओस वतु to take

water out] Water in which rice and other things are boiled 2 Rice water 3 Pulse-water boiled & mixed with spices, used for food

ઓસાર, *s m* [S અવ down + સ્ to move] The thickness of a wall 2 *s f* Shelter, protection, help

નકુળ, સદેવ સામા આપ્યા, તેડયા સુભદ્રા નાર છ, મારા પુત્રને કો' છે નહિ, તમારી ઓસાર છ

—પ્રેમાનંદ

3 *s m* [See ઓસાર-વુ to shrink] Shrinking back from, retreating, a retreat 4 Cowardice, weakness 5 The decreasing, the state after having abated

ઓસાર-વુ, *v t* To pour off the water in which rice, &c, has been boiled, to skin

ઓર્સંગ-વુ, *adj* [See ઓસાર-વુ to be ashamed] Obligated, grateful See ઓશિયાળું

ઓસીકું, } *s n* [Dh Des ડસીં fr S વડીવં પાળુ fr S વડ up શીર્ષ, શીસ, the head] A pillow

ઓગીળણું, *s n* [See નળુ a net] Rubbish

ઓહર-વું, Same as ઓસર વું

ઓહિયો, *s m* [S અવ down + હ્ to strike, to kill.] A soythe

ઓ-હો, Same as ઓ

ઓળ, *s f* [Dh Des ઓળિ fr S અવલિ a line] A row, a line; rank

સુણો સામળા, હું તમ માટે ધેલી થઈ એ, માણસ ફેરી ઓળમાથી ટળી ગઈ એ

—દયારામ

ઓળ, *s f* [See આ intensive + વહેવુ to flow] Mud carried down to the mouth of a bay or gulf, silt

ઓળખ, *s f* [S અવ down + જ્ or જો to see See અડ corruption of ઓળખ] Acquaintance 2 A surname 3 A sign, a mark, a token 4 Remanding of (used with the verb હેવ)

Id ઓળખ કરવી To make an acquaintance ઓળખ ફાવવી To introduce ઓળખ આપવી-ફેવી To remind, to refer to, to allude to ઓળખ માગવી To ask for a reference, to

ask for a security

ઓળખ-પાળખ, *s f* [+ પાળખ redup of ઓળખ acquaintance] Acquaintance, reference, and such other information

ઓળખ-વું, *v t* To know, to be acquainted with, to recognize 2 To distinguish 3 To identify 4 To have friendship with

ઓળખાણ, *s n f* Acquaintance, recognition 2 Introduction 3 Familiarity, intimate knowledge

Id ઓળખાણ ફાવવી આપવું To introduce, to make friends with ઓળખાણ પત્ર A letter of introduction

Prov ઓળખાણ, ને સોનાની ખાણ (એ બે ખરોબર) Friendship is a valuable treasure

ઓળખા-વવુ, *v t* To introduce, to mention the marks by which a thing may be recognized

ઓળખા-વુ, *v t* To be recognised, to be known, or discovered

ઓળખી હું, *adj* Acquainted, known, familiar

Prov ઓળખીતો સિપાઈ હેડમા પૂરે Friendship with the wicked leads to ruin

ઓળખ, *s f* [P વલિચ dining] Blessing 2 A benediction after meals

હું મારા પ્રાણનું દાન તને આપુ છું, તે કષ્ટને લે ન પ્રસન્ન થઈશ, તો હું તારી નરકમા પડ્યા છતાં ઓળંગે કરવી ભૂતનાર નથી

—પ્રેમાનંદ

ઓળંગ વું, *v t* [S વડ up + જ્ to go] To go from and to, to frequent

આજ ઇન્દ્રાદિક ઓળંગે, ઈશ નમાવે શીય

—પ્રેમાનંદ

ઓળંગણી, *s f* [Tem of ઓળંગણી a scavenger] A woman of the ઓળંગણી caste

ઓળંગણી, *s m* A section of the scavenger caste

ઓળંગ વું, *v t* [S વડ up + જ્ to go] To cross 2 To transgress, to violate

ઓળંગી, *s m* [S અવ down + જ્ to hang] A mason's plummet 2 A plumb-line

ઓળખો, *s m* [S અપાસમ્પ a reproach fr અપ near આ up to + જ્ to get] A reproach 2 Radicule 3 Being pleased or amused at

another person's being ridiculed

અળળા ઓળસા લેતી રે, મધુકર માધવને કહેજો

—દયારામ

મોઢા ઉપર ગોરસ લોલ ઓળસા લેતી ચાલી ને

—દયારામ

4 A complaint

ઓળસા એના દાંડી લાવતા, હો

સાલળીને યુને થાતી લાજ, હો —ભાલજી

ળાળપણમાં સર્વ ઓળસા, એતવળી ના ચૂકે

—નિરાતભક્ત

ઓળવડું, *v t* [ઓળવડું to swallow] To

misappropriate

ઓળવાડું, *v t* [See ઓળો shadow] To

be hidden

ને ને આપ વિચારી, ઘ વાર રો, ઓળા મન કયમ ભલે,

વારે ઓળે દુરિ ઓળવાયા રે, કૂલવણુ કૂલે

—નિરાતભક્ત

ઓળું, *v t* [S આ up to or અવ down

+ કહ to move, to bend] To comb the hair

See હોળું

Id ઓળવડુ ઓળવડુ To comb and rub or brush (of the hair on the head)

ઓળ-ઘે, *s m* [S આલય house + વાસ,

વાસો, residence] A house

ઓળા, *s m pl* [See ઓલા, આદ્ર, wet]

Green and fresh gram 2 Green & fresh

gram parched 3 Parched gram (Used in

Kāṣhāwād)

ઓળા, [See ઓલા, આદ્ર, wet] (Plur)

of ઓળો) A quantity of fresh and green pods of gram, &c

ઓળા-ઓળ, *adv* [See ઓળ a line]

In a line 2 In parallel lines

ઓળા છી, *s f* [See ઓળ-ડુ to comb]

A comb, a hair comb

ઓળાયો, Same as હોળાયો

ઓળા-મણ, Same as ઓવાર-ણ

ઓળિયા-પટ્ટી, *s f* [See વાળડુ to turn +

પટ્ટી a strip of cloth] A strip of cloth wound

round a cork, &c, to make it fit tight

ઓળિયું, *s n* [See ઓળ a line] A

calendar; an almanac, genera'y written

or printed between parallel lines

ઓળો, *s m* [Hem Des ઓભાવ્તા fr S

વાતતવ soft light of the morning sun fr વાત

young + આલપ heat Or, Hem Des અહિરીઓ

= S વિ-જાય pale, dim] Shade, a shadow

2 Shelter, protection 3 The shadow of

an evil spirit or ghost

Id ઓળે ઉતરડુ To go into the shadow of,

to touch ઓળો પડે To fall (of the shadow

of an unclean object) ઓળો દેખાય છે The

shadow of an evil spirit or ghost is seen.

ઓળો, *s m* [S આદ્ર, Mar ઓલે, wet] A

quantity of fresh green pods of bean, gram,

&c, cooked in a closed earthen vessel

Id ઓળો બાળવો To reveal a secret

ઓ

ઓ, The eleventh letter of the alphabet

ઔચિત્ય, *s n* [S fr ઉચિત proper]

Propriety, suitability

ઔઠ, *adv* [See ઊઠ] Three and a

half, 3½

ઔઠ દાયગા સદ્દે દો રમે, ભગ, ભગ એટલામા ભમે

—અબો

ઔત્સુક્ય, *s n* [S fr उत्सुक eager]

Impatience, eagerness 2 Precipitance

haste caused by eagerness

ઔદાર્ય, *s n* [S fr ઉદાર generous]

Generosity, liberality, munificence

ઔદાર્ય, *s n* [S fr ઉદ્ધ up + આશ to

સત Cf ઉદારીન] Sorrow, grief, state of

anxiety 2 Indifference

ઔદીચ, } *adv* [S ઔદીચ fr ઉદ્ધ not

ઔદીચ, } then fr ઉદ્ધ up + અશ્વ to go] Of a particular

section of Brāhmans in Gujārat 2 *s m* A

man of this section of Brāhmans

ઔરસ, *adv* [S fr રસ the breast.]

Legitimate (of a child)

ઔષધ, *s n* [S fr ઔષધિ a herb See

ઔસડ] A drug, a medicine

ઔષધી, *s f* A medicinal plant, a herb

2 *adv* Medicinal having a healing virtue

ક

ક, 'The twelfth letter of the Alphabet, and the first consonant

ક, [S કુ bad] A prefix showing "bad, wrong, or improper "

કઈ,

કઈએક,

કઈક,

} *adv* [S કિમપિ something

fr કિમ્ what ? + અપિ & એક indef suffix] Something, somewhat 2. Some, any, few 3 Several, certain

કું નીચુ જન નીચ કહ્યું કઈના કાપે —સામળભટ 4 A few a little, something more or less

કઈનહિ, *adv* [+ નહિ not *fr* ન not + હિ certainly] Not even one, not the least bit, nothing at all 2 *interj* No matter! never mind! no harm!

કઈપણ, *adv* [+ પરમ્ but] Even, somewhat, a bit, a little

કેસાર, Same as કણસાર, કનસાર

ક સારી, *s f* [See કણ સારી] A cricket, a cockroach 2 A moth

કઈ, *pron f* [S કિમ્ what? Who? or what? (of women)

કઈક, *adv* [See કેઈ some + એ one] Several, many

કહિવત, *s n* [See કૈવત] Strength, power, vigour

ક-ઋણ, *s f* [S કુ bad + ઋણ season] Not the proper season

ક-કડ-ગુ, *pres* [See ક-કડ-ગુ to boil] Boiling, scalding hot, burning hot 2 Trembling (of cold), bitter (of cold) 3 Sounding through tremour (of the teeth)

કકડ-ધજ, *adv* [See અકકડ unbending + ધજ best *fr* ધન a banner] Strong, stout.

ક-કડ ગુ, *v i* [Imit See ક કળ-ગુ to grumble કલ-કલ noise] To be extremely heated. 2 To tremble

ક કડી-ટ, *s m* Thunder, a rolling sound 2 The sound of a boiling liquid, oil, &c

ક કડી-વગુ, *v t* [Guj Causal of ક કડ ગુ to boil] To heat to fusion, to gnash, to seethe, to make a rattling noise to grind

or collide

કકડી,

કકડી-ક,

કકડી-કાર,

} [See કકડી a bit] *adv* A

little, a bit

ક-કડી-ને, *adv* [See ક-કડ-ગુ to make a sound] Severely 2 Violently

કકડો, *s m* [S કુ to cut See કકડો] A bit, a piece, a fragment, a part, a chip, a patch, a division, a remnant

Id કકડો Crumbled, consisting of a small piece કકડે બચકે-કકડે કકડે આપડું To pay in small parts or instalments

ક-કણ-ટ, *s m* [See કણ-કણો] Trembling, tremour 2 Noise clamour, outcry 3 Disgust, dislike

ક-કણો,

ક-કણો ટી,

} *s m*. Same as કણ-કણો

ક-કરો વગુ, *v t* [See કર-કર rough] To sharpen w th a file (of the teeth of a saw)

ક કરે, *adv* [See કર કર rough, or કકડી a small pebble] Rough, not smooth

ક કરે, *adv* [See ક-કડ ગુ to boil] Extremely heated

ક-કળ ગુ, *v i* [See કલ-કલ redup of S કલ an indistinct sound] To grumble, to murmur

ક કળ-ગુ, *v i* [See બળ બળ ગુ to boil] To boil, to be agitated, to be agonized

Id કકળી ઊડુ To make a great cry-out, to complain with a feeling of agony મા વગરના ઊંડારાની આતરડી કકળે તેા ખરી No doubt, a child without its mother suffers from mental agony

ક કળા ટ, *s m* [See ક-કળ-ગુ to grumble + ટ્વિ being] Grumbling, a loud noise, a screaming noise, clamour, outcry 2 A plaintive sound

ક કળા ટ, *s m* [See ક-કડી ટ] The sound of a boiling liquid, oil, &c

Id કળી ચૈદસરો કળીઝ કાઢેરો To fry articles of food in oil on the 14th day of t a dark fortnight of આસો (October

November), which is the last but one day of the Hindu year, implying that with the sound of the boiling oil, all discordant sounds (quarrels, evil) in the house will disappear during the new year

ક.કળી-જી, *s n* Lamentation bewail ment 2 Noise, clamour

કકુ રો, *s m* [See કીરો a son] A term of endearment or a pet term for a boy

કકે, } *s m* [S ક્કાર fr ક, કે, the
ક.કાર, } letter K + કાર a termination showing the sound or letter fr S ક, કર, to do] The letter or sound ક, K 2 Any letter of the Gujarātī alphabet between ક and ણ 3 The elements of a science or art

Id કકો લખે-કાકો To write the letter & K/ એ છેકરો કકો ભણે કે He learns the alphabets કકાની પદ કકાની બારાબારી The letters of the alphabet with the twelve vowels added to them કકો ખરો કરો To stick to one's resolution, to be obstinate એને આ વાતમાં કકોએ ખબર નથી He does not know even the elements of this science or art

કકી, *s m* [S] The arm pit 2 A side of the body 3 A party 4 Help, aid

કકી, *a f* [S] The orbit of a planet 2 A room in a house, the principal or central room in a house 3 [See કાઠ ની the hinder tuck of a garment] The hinder tuck of a dhoter

કકાહટા નર નકી, મરે ભ્રમ દક્ષા પડેથી

—એમાનંદ

4 See કક્ષ, 1, 2, 3

કક, *s f* [See કક્ષ] a disease in which the arm pit is covered over with pimples

ક.ખડ-માકડી, *s f* [Properly કુ ખડ-માકડી fr કુ bad ખડ grass + માકડી a female monkey] A kind of insect

કખાય, Same as કપાય A decoction.

અખા ક્યનો ચઢે કખાય — અખો

ક.ગર-ગુ, Same as કર-ગર ગુ

કગરસ, *s f* Small pieces, powder or filings obtained by rubbing the inside of a pot

કક, *s m* [S] A crane, a stork 2 A false or pretended Brāhman

કકજી, *s n* [S] A bracelet, a circle of coloured glass worn as a bracelet 2 An auspicious string tied round the wrists of the bride and bridegroom in the marriage ceremony

Prov કકુ વેચીને ગેહાણી રહેવડાવડ Penny wise and pound foolish

કકજીકાર, *adj* [ન fr + આકાર form] Having the form of a ring, annular

ક કણી, Same as કણ-કણી Tremour

ખગી ગાયા યુધી તેને કકણી ચડી આ ની

—અધેરીનગડી.

કકર, *s m* [S] Gravel 2 A single pebble 3 A particle

Prov નર્નદાન કકર ગેહડા નકર Company of the good elevates one's position, & c Keep good men company, and you shall be of the number

કકરિ પાં, *s n pl* Same as કાકરી A small pebble

કકરિયા છેકરીયા બેઢે ગેતર બેઢે કાઠ,

અચકા તે સળ કાઈ બેઢે, ચોપર બેઢે પાઠ

—ભાયા

કકાલી, Same as કપાલી

કકા યુ, *s n* [S કક્ક a heron] A kind of small snake

કકા-વટી, *s f* [See કકુ red turmeric powder + વાડ કી a bowl] A little wooden cup to hold કકુ 2 An earthen pipe for smoking gānjā (slang)

કકાર, *s m* [P કક્ષાજી] Quarrel, strife 2 Obstinacy, contention, broil 3 Dispute, dissension 4 A domestic quarrel, a feud

Prov આઢે કકારે કુવાનુ-ગેણીનુ પાણીએ નારે Quarrel is a fruitful source of misfortunes, & c Union is strength

કકારણી, *adj f* Quarrelsome (of a woman)

કકારિ યુ, *adj* Quarrelsome, contentious, pugnacious

કકુ, *s n* [S કકુરુ] A kind of red powder, a powder prepared from turmeric alumb, and lemon juice 2 Red powder or

point used by Hindus for painting the forehead on great rejoicings

Id કુટુંબી કાગળ See કોતરી કુટુંબી કરવા To make spots of કુટું (red powder) on the forehead 2 To begin an auspicious business or work કુટુંબી પગલો A person whose arrival is auspicious

Prov કુટુંબી (ચાલો) સૌ કોઈને વહાલો, મેસનો કોઈને વહાલો હોય? Everyone likes to be happy

કુટુંડો, s m [S કહ્ન a heron + ડો dim] A paper kite (Same as કનકો)

કોકોડી, s f [See કોકોડું] The plant of કોકોડું 2 The root of the plant 3 A kind of fragrant powder used as a medicine

કાચડીમા કોકોડી, ને વાડડીમા પાણી, નાનો વર નવડાવવા બેડી, સમડી લઈ ગઈ તાણી, લાલ, કેમ કરીએ —આપા

કોકોડું, s n [Dh & Hem Des કોકોડું, કદમ, કદોલ, fr S કહ્ન a plant bearing a berry; perfume prepared from its berries] Myrtus Pimenta, a kind of vegetable

કોકોતરી, s f [S કુફુમ see કુટું + પત્ર a letter, a sheet of paper] An invitation note issued on auspicious occasions, an invitation note or letter daubed with a red paint

કોકોલ, s n [S કહ્ન Cf કોકોડું] China cubebs

કંગાણ, } s n [S કહ્ન] A bracelet

કંગાન, } s f Same as કંગાણ

કંગાલ, adj [P કંગાલ a miser] Poor, indigent 2 Wretched, mean 3 Helpless, friendless 4 Lacking, barren

કંગાલિયા, s f Poverty, narrow means, mendacity, wretchedness

કચુરો, s m [P] A spire, a steeple 2 Bittlement 3 An ornamental projection on a pinnacle

કચ, s f [Imitative of the sound] A bubble, a brawl 2 A strait, a dilemma

કચ, s m [S] The hair

કચરી તિલક કોલ, અસિત કચ —ગિરધર કચ-કચ, s f [Redup of કચ Imit]

Idle talk, a chat 2 A troublesome talk

Id કચકચ કરવી To talk so as to annoy the hearer

કચ-કચ ડું, v t To complain noisily so as to disturb the peace of the hearer 2 To make repeatedly a sharp and shrill sound 3 To be shaky (of a floor, a table, &c)

કચ-કચા ટ, s f A loud and combined sound (of cranes, &c)

કચ-કચા-વડું, v t [See કચ-વડું to draw tight, or કચ કચ Imitative] To bind tightly 2 To gnash the teeth

કચ-કચિ યું, adj Headstrong, noisy, murmuring

કચકડું, s n [S કચ્, કાચો, a tortoise + કડું a circle, a ring] Tortoise shell

કચડ-કચડ, adv [See કચડ ડું] Grittily making a gritty sound

કચડ ડું, Same as કચર-વડું 2 v t [Hem Des કચ્ fr S કચ્ difficulty Or, S કચ્ crushed fr કચ્ to crush See કચર-વડું to crush] To gnash the teeth 3 [See કચ-કચા-વડું, કચ ડું] To bind tightly

કચડા-કચડી, s f A state of crowdedness

કચડા-વડું, v t [Causal of કચડ ડું to crush] To cause to be crushed

કચડા વડું, v t To be crushed or trampled upon

કચ-પચ, s f See કચ-કચ 2 A collection of noisy little boys

કચર-ધાણ, s m [See કચર ડું to crush + ધાણ ruin] Complete smashing or crushing

Id ચર ધાણ યૌ-વળેવો To be crushed to death, to be broken into pieces

કચર ડું, v t [S કચ્ to draw See કચડ-વડું] To trample under foot, to press 2 To bruise

Id કચરી નાખવું-ધાણવું To crush down, to subdue, to reduce to submission

કચરા વડું, v t See કચડા-વડું

કચરિ-ચુ, s n A thick mixture of oil and oil-cake 2 Food made from mangoes, &c pressed or crushed together

કચરો, s m [Hem Des કચ્ચો = S વડું mud] Pubbish, dirt 2 Mud

Id. કચરો દાટવો-વાળવો To remove dirt, to clean કચરાનું વાસણ An earthen pot કચરાની ટોપલીમાં નાખવું To throw into the waste paper basket 2 To throw away with contempt

Prov કચરે કચરો વધે Lit Dirt increases dirt, ૧ ૯ If you have money you may easily increase it, Cf The birds of a feather flock together કચરો વાળતા જનમ ગયો, ને સાસણ, કોરડો કયો? Ignorance in a matter with which a person has been familiar throughout his life, Cf The sea complains it wants water

કચ વાટ, ૨ m [See કચ-કચાટ.] Confusion 2 Disagreement 3 Importunity 4 Disturbance of the peace of the mind

કચ-વાણ, ૧ f See કચ વાટ

કચવા વણું, v t To cause to hesitate, to make uncertain

કચવા હું, v i To be dissatisfied, to be perplexed 2 To be incommoded by crowd, sultry weather, or confined situation

ક ચહું, adj [S કુ bad + ચાવ-હું to bite] Confused, disordered

કચા-કચ, Same as કચ-કચ

કચા-ટ, ૨ f Perplexing business, dilemma 2 An intricate machination, a scheme

કચાટિ-યું, adj Perplexing, intricate

ક ચારો, ૨ m [See ૮, કુ, bad + ચરણ, ચાલવું, to walk.] Nightmare

ક ચાલ, ૨ f [S કુ bad, wrong, + ચાલ conduct] Bad conduct, vicious acts, disolute or immoral habits

કચા શી, ૨ f [See કચા unripe] Unripe state 2 Deficiency, a defect 3 Insufficiency

Id કચાશ પર હોતું To be rather unripe or incomplete કચાશ રાખવી To leave incomplete or defective

કચિ ચારો, ૨ m [See કચ, કચ-કચ a brawl + કાર doing fr કર રૂ, or કચા unripe, See કચા-બચ્ચા children] A troop of discontented children crying in the house 2 [See કચા raw, unripe] Raw or unbraked bricks

ગમદાસ ગાયે કચિયાં મૂળે મૂતો —ભાખ

કચિયું, adj [S કુ dim + ચિત્ર of various kinds] Confused, disordered, disproportionately mixed together (of colours)

કચિ યાણ, ૨ n [See કચર રૂ to crush.] A crowd so thick that one person presses against another

કચિ-યું, adj [See કચ noise] Idly talking, brawling

કચુંદ હું, v t [S કુ badly + હુંદ-હું to smash] To rub a thing with the hands in water

કચુંકો, ૨ m The seed of tamarind

કચુંક-ચુંક, adv [Imit] Making a squeaking sound

કચુંડો, ૨ m A swinging bed

કચુંમ, } ૨ n [See કચુંદ-હું] Salad, કચુંમર, } a preparation of onion, mint, ginger, pepper, &c

કચુંડો, ૨ m [S કચુંડો] A kind of curcuma, a gallinut 2 Strychnia (ઝેરકચ)

કચેરી, ૨ f [Hind] A court 2 A drawing room, a hall 3 Persons assembled in a hall 4 A company of respectable persons

Id કચેરીએ ચડવું-જવું To file a complaint in a civil or a criminal court ચા વાત કચેરી સુધી ગયું The darbar (દરબાર) officers have heard of this matter કચેરીનો બેચનાર Acquainted with the manners and customs of the darbar (દરબાર) or court, polished of manners

કચોરી, ૨ f [See કચોરો] A plant or its dried root, zadoary 2 [Hem Des કચ્છીમ = S ફાંચિત્ત coveted] A cake made of a mixture of wheat and pulse, and fried in ghee

કચોડો, ૨ m [Hem Des કચ્છીમ = S કર્ણક a fragrant plant] A plant or its dried root, ourcuma zedoaria or zerumbet

કચોણું, ૨ n [P કચ્છીકોત] A cup પધાગે મુનિ કુકમ કચોણે ભરીને, વસુદેવ કહે બ્રુવન જ

—કચાગમ

કચ્છી ઈ, } ૨ f [See કચ્છી] Unripeness, કચ્છી ઇ. }

rawness 2 Inexperience,

કચ્છર, *adj* [See કચર-વુ to crush]

Crushed 2 *s m* Crushed state

કચિર ચાક્યુ મુખપટી, કચ્છર થયો નિધાર

—ગિરધર

કચ્છર-ધાણુ, *s m* [See કચર-વુ to crush and ધાણુ, ધાણી, striking] Destruction by being crushed, ruin See કચર-ધાણુ

કચ્છા-અચ્છા, *s n pl* [See કચ્છ and અચ્છ, or the first part may be taken as a reduplication of the second] Little ones, children (out of endearment)

કચ્છા ઇ, Same as કચ્છાઈ

કચ્છુ, *adj* [See કચર-વુ and કાચુ] Unripe
2 Not properly heated. 3 Not clever, inexperienced

કચ્છ, } *s m* [Dh Des કચ્છ fr S
કચ્છી, }
કચ્છ, કચ્છા, કચ્છ, the hem of a lower garment tucked up into a waistband] The tuck of a dhotar or sārī 2 A piece of cloth worn round the loins, a suspensory bandage 3 [S] A tortoise

Id કચ્છ મારવો-વાળેવો To tuck the *dholar* up round the loins

કચ્છપ, *s m* [S] A tortoise

કચ્છી, *s m f* [S કચ્છ shore, bank] An inhabitant of Kutch 2 *adj* Pertaining to Kutch

કચ્છી, Same as કચ્છ 2 *s m* [See કચ્છ, કચ્છપ] A water insect

કચ્છી-ટી, *s f* [See કચ્છ + ટી turning] A piece of cloth worn round the loins covering the privities

કચ્છી-અંધ, *adj* [+ અંધ a tie fr કચ્છ to bind] Continent (of males)

કચ્છીટી, Same as કચ્છ

Id વચ્છ કચ્છીટી Lit A hard or strong tie
2 A life long vow of celibacy

કચ્છી, *s v* [See કુ bad + કચ્છી a child] A bad or wicked child 2 *adj* Wicked

Prov કચ્છી કચ્છી યાય, ટઈ મા બાપ કચ્છી યાય? A child may be undutiful to its parents, but the parents have nothing but love for their child

કચ્છર, } *s m* [S कज्जर] A black ointment made of lamp soot for the eyes

કચ્છલ, *s f* [See કચ્છી art and કચ્છી contrivance] A contrivance, a device (Used in Kāthiāwād)

કચ્છલો, *s m* [S कज्जल] A kind of bird
કચ્છળ-કું, } *v 1* [See કચ્છલ, કચ્છર,
કચ્છળાઈ-જુ, }
કચ્છલ, a black pigment for the eyes] To be covered with ashes

કચ્છ, *s f* [Ar कजा] Fate 2 Death
3 Misfortune

મન ફેરી કચ્છ ભાળો, સન થઈ ગાને સર્વ —ઈફ

કચ્છ, *s f* [See કચ્છી] A contrivance, a device

વાકો વળી ચાક્યો ત્યારે ચોર માગા ચાર લેતા,
પૂરે પડયા તેહ તર્ત, કચ્છ કાક તેા કચ્છી —વક્ષી
અમા, છવ તણી એ કચ્છ —અયો

કચ્છત, *adj* [S कु bad + जान born fr જન્ to be born] Base of mean extraction

કચ્છર-મન, *s f* [Ar] Fate 2 Death

કચ્છિયા-ખોર, *adj* [See કચ્છિયા a quarrel P જોર fond of fr હુદ્દુ to eat] Quarrelsome, contentious

કચ્છિયા-હલાત, *adj* [+ See કચ્છિયા an agent] One who excites or provokes quarrels

કચ્છિયા, *s m* [Ar कजिय a case] Quarrel 2 Dispute 3 Disagreement 4 A cause, a suit

Id કચ્છિયા કરવો-માડવો To quarrel કચ્છિયા સુજાવો To begin (of a quarrel) કચ્છિયા સુજાવવો To set people quarrelling કચ્છિયા હોલવવો-પતાવવો To stop a quarrel to settle a difference કચ્છિયા માડવાગ થઈ, કચ્છિયા માડી વાગ્યો The quarrel was settled amicably, or without going to law

Prov કચ્છિયા મોઢ કાણુ Beware of engaging in a quarrel

કચ્છેડ, *adj* [S कु bad + गुज like, like, a couple] Unlike, dissimilar, mismatched

કચ્છેડું, *s n* A mismatch

કચ્છલ, *s m* [S] Lamp black 2 An ointment for the eyes made of lampblack

કચ્છી, *s f* Sulphuret of mercury
કચ્છ, *s n* [*S* कच्चन] Gold 2 Wealth
Prov કચ્છ (૩), પચ્ પચ્ચુ કચ્છરે હાય A
good man is degraded by the company of
low persons

કચ્છી, *s f* A dancing girl, a harlot, a
courtesan

કચ્છી, *s m* [*S* कच्चु] A bodice

કચ્છી, *v i* [*S* कच्चान् for कृ कृ, to
draw] to be seduced

Prov કચ્છી સારા પચ્ વચ્છી ખેરા Re
putation is more valuable than money

કચ્છી, *s f n* [*S*] A bodice 2 The
slough of a serpent

કચ્છી, *s f* [*S* कच्चु] A bodice 2 The
slough of a snake

કચ્છી, *s m* [*S* कच्चु having a robe
for કચ્છી a robe] A man wearing a long
robe, an officer (a man) in the women's
apartment

કચ્છી, *s n* A fragrant plant

કચ્છી, *s m* [*S* for किम् what? whom? +
નન a man for जन् to b. born] The god of love
નન નન નન બોલો — ગણેશ

કચ્છી, *adv* [*S* कृ a grin + ચુચ ૩ to
lick] Stingy, niggardly, miserly

કચ્છી, *s f* Stinginess, miserliness

કચ્છી, *s m* [*S* कच्चर] A kind of bird
with a long bill

કચ્છી, *s f* [*S* कृ a mat] A mat made
of the roots of a fragrant plant

કચ્છી, *s f* [*S* कृ side] The side or
slope of a mountain

કચ્છી, *s f* [See કચ્છી a kind of dish] A
dish or preparation made of tamarind juice
and spices boiled together

કચ્છી, *s n* [See કચ્છી a bracelet of gold]
A bracelet 2 *adv* [*Imit*] Crackling,
accompanied with a crackling sound

કચ્છી, *s n* [*S*] A camp 2 An army
૩ [*n*] A bracelet of gold shell, &c

કચ્છી, *s f* [A redup of કચ્છી *Imit*]
Wrangling 2 Pleading persistence

કચ્છી, } *adv* [See કચ્છી a piece]

Brittle, that can be easily broken

કચ્છી, *v i* [See કચ્છી crackling
sound] To make a crackling sound
ગરબી નોળા પન ગરબી ? કચ્છી ચાલુ રીડે
— પ્રેમાનંદ

કચ્છી, *s n* [See કચ્છી a piece] The
roof of a house 2 A storey

કચ્છી, *s n* [See કચ્છી a bit] A part of
a field, a small field 2 See કચ્છી, 1, 2

રાગ પગાપગી કચ્છી એ તે કચ્છી,

કુમરચળ તણી કોઢી કચ્છી — પ્રેમાનંદ

કચ્છી, *s m* [Hind काटनी to cut for *S*
कट, कट, to cut] A piece, a bit, a portion

કચ્છી યયા રે માધવ ગયુરા નર,

કાચન ન લખિયો - રહે રે — પ્રેમાનંદ

કચ્છી, *Sime* as કુટુંબ 1 family

Prov કચ્છી દરજી, ને મોસાજ વડે From
the frying pan into the Fire કચ્છી કચ્છી,
ને કચ્છી નો કચ્છી A child should address
the male members of the family as કચ્છી
(father's brothers), and the males of the
street in which he resides as કચ્છી (husband
of its father's sister) કચ્છી કચ્છી, ને પ કચ્છી-
શીંગે વે, રાગી નહિ Live in harmony and at
peace, at home and in the street

કચ્છી, *s n* [See કચ્છી, કચ્છી, wood + ક
દિમ] A light frame work made to serve as
a temporary covering for a gap in a wall

કચ્છી, *v i* [See કચ્છી to be rusty or
sour, or કચ્છી, કચ્છી bitter, or વાટ-sour, or
વાટ ૧ to be sour] To be bitter or sour 2 To
be inimical towards 3 To be angry with

કચ્છી-કચ્છી, } *s f* [See કચ્છી, Hind काटना,
કચ્છી-કચ્છી, } *s f* [See કચ્છી, Hind काटना,
કચ્છી ૩, to cut] Mortal enmity 2 A slough-
ter, a massacre

કચ્છી, *s f* [*S* कृ side + અંધ the eye]
A leer, a side long look, a glance 2 Looks
of displeasure and anger

કચ્છી, *adv* [See કચ્છી crackling sound,
કચ્છી a quarrel + અંધ being] Quarrelsome
(Used in Sorath)

કચ્છી, } *adv* [See કચ્છી rust] R 1-2

2. Disgusting 3 Displeased (of the face)

ક-ટાણું, સ મ [S કુ bad + Gnj ટાણું
time] A bad time, an inconvenient or
unlucky time

Id મો કટાણું કરવું To make a wry face,
to be displeased or disgusted શક કટાણું ઝેર
ઢેરુ છે The preparation of vegetables is
mixed with verdigris, and has become as
bitter as poison

કટાર, } સ f [Hem Des કટારી fi
કટારી, }
S કટાર a dagger] A dagger, a poniard 2
A column in a newspaper

કટાર-ડી, સ f [See કટાર a dagger, Or,
કટાર a side-long look, or કટાર a side]
Crookedness 2 S de long looks, glances
નવ આને સમેતવડ આખને, કય કટારી સારી છે,
તે તેા, દરિ, કાણે લાગી આખ, મળ્યાને મારણુદારી છે
—કયારાખ

કટાર, Same as કટિ-મંધ

કટાર, સ મ [Eng out + off] (In a
game of cards) Want of cards of a particu-
lar kind in the hands of a player

કટાર વડું, વ લ [Caus of કટાર to be
rusty or sour] To make rusty or sour

કટારુ, વ ર [See કટાર rust] To be rusty

કટારુ, વ ર [See કટારુ to cut] To be
cut 2 To be beheaded 3 To be cut to
pieces

કટારસૂતું, સ મ [S કટાર a mat + આસન a
seat] A square piece of woollen cloth to
sit upon during one's prayers

કટિ, સ f [S] The loins, the region
above the hip, the flank, the waist

કટિ-મંધ, સ મ [S કાટિ + મંધ a tie fr વંધ
to bind] A girdle 2 A zone 3 A kind
of metrical composition, in which allitera-
tion occurs at regular intervals

કટિ-મેખડા, સ f [S કાટિ + મેખડા a girdle]
A girdle

કટિ-સૂત, સ મ [S ફિ + સૂત thread]
The thread worn round the waist, waist-
band, a girdle

કટિ-સ્નાન, સ મ [S કટિ + સ્નાન a bath
fr સ્ના to bathe] An ablution from the
feet up to the waist

કટું, }
કટું-ક, } ady [S કટું pungent, bitter]
Pungent, offensive, cutting, keen fierce
2 Bitter (See કટું)
કટું તા, }
કટું તા ઇ, } સ f [S કટું-તા fr કટું pun-
gent bitter] Pungency, keenness 2 Bit-
terness

કટોરો, Same as કટોરો

કટોરી, સ f [Dim of કટોરો] A cup,
a bowl, a semispherical vessel

કટોરો, સ મ [S કટોરો] A shallow cup

કટા, સ f [See કટાર to cut] Stopping
of speech (between friends), a determi-
nation to stop speaking to, being not on
speaking terms (of friends)

કટું, ady [Find ફિ કાટના to cut fr S
કટું to cut Or, See કટું bitter, pungent]
Bitter (of a relation), mortal, inveterate
Id કટોરી-દુરમત A bitter enemy કટું
વે, કટી દુરમત Bitter enmity

કટ, સ મ [S કટાર a mat] A bag of
palm leaves, a mat

કઠણું, ady [S કઠિન] Hard, firm

કઠણું મળી, રે, માધવ મથુરા જઈ,

કાગળ ન લખિયો કટારો રે —મીરાંબાઈ

2 Difficult

Id કઠણું જમીન Hard soil કઠણું કામ A
difficult business તે અચરો કઠણું છે It is hard-
ly possible that he can be saved કઠણું
હાલી Hard hearted 2 Courageous, en-
during, able to bear pain હાલી કઠણું કરવી
To be strong minded, to bear pain કઠણું
વખત-સુખો Hard times

કઠણું ઈ, }
કઠણું ફિ, } સ f Hardness, firmness 2

Difficult

કટાર ઇ, સ f [See કટાર hard, unfeeling]
A feeling of uneasiness

કઠ-ઢો, સ મ [See કટાર, કટાર, wood, tim-
ber + ઢો, ઢો, ઢો, ઢો] Household furniture,
particularly, wooden furniture in a house-
hold 2 [See ષટકો] The members of a
household (See ષટકો)

કઠ-કુ, વ ર [See કઠ to boil] To be
sultry, to be hot

કઠંગુ, *adj* [See ૪૨] Painful, uncomfortable

કઠામ, *s n* [S કુ bad + Guj કામ a place] Secret or private parts of the body, which is shameful, and consequently painful, to show or expose, when affected by a disease

કઠાર, *s m* [See ૪૩ to be hot, or કઠાર hard] Sultriness, a feeling of uneasiness caused by unbearable heat 2 Same as કઠંગુ

કઠિન, [S] Same as કઠંગુ

કઠિયારી, } *s f* [See કઠિયારી a wood-cutter] A woman who cuts or sells fire wood
કઠિયારી, *s m* [S કાઠ wood + કાર doer fr ક to do] A wood cutter, one whose business it is to split or sell fire-wood

કઠિયો, *s m* A pice (colloq)

કઠેકાણુ, *s n* [S કુ bad + Guj કાણુ a place] The delicate or vital parts of the body *Of* કઠામ

કઠેડો, } *s m* [See કાઠ wood + અગાર a house] A wooden railing, a railing 2 A gallery, a balustrade

કઠેડી, *s f* A diminutive of કઠેડું

કઠેડું, *s n* [S કાઠ wood] A round wooden pot for holding salt, turmeric, pickles &c, a cruet-stand

કઠેડો, *s m* The hinder part of a ship

કઠેદર, *s n* [S ફી કઠ = કાઠન hard + વદર the belly] Dropsy

કઠેર, [S] Cruel, relentless 2 Harsh, rough (of words or language) 3 Hard

કઠેર તી, *s f* }
કઠેર પણુ, *s n* } Harshness 2 Cruelty
કઠેર ઈ, *s f* }

3 Hardness

કઠેલ, *s n* [S કઠોર = કઠાર hard, resist- ing] Pulse, all kinds of pulse

કઠણુ, Same as કઠંગુ

કડ, *s f* [S કઠિ] The waist 2 [S કટ side, margin.] The customary grant allowed on a purchase of hundred articles of the same kind

કડ, *Indeel* [Imit] Loud crackling sound

કડક, *adj* [Dh Des કઠવત fr S કટાઠ a side long look, an angry look, See ૪૨૧] Raw, unripe 2 Penniless 3 Rigidly fast- ing 4 Hot-tempered 5 Dry, crisp 6 Hard

Id કડક મિત્ર A hot temper બાદ કડક કડક The rice is yet hard, ૨ ૨ Not yet cooked કડક બગાળી Penniless ૬ બે દિવસનો કડક છુ I have not eaten food for the last two days

કડક ઈ, *s f* [See કડક hard] Poverty (Used in Jhālāwād.)

કડ-કડ, *s f* [Imitative of the sound] A loud crashing, crackling, or rattling sound

કડ-કડ-જું, *adv* Crackling (of sound) 2 Boiling (of water, &c) 3 Severe (cold)

કડ-કડ જું, *v i* To send forth the sound કડક, to crash, to crack, to peal, &c

કડ-કડાટ, *s m* [See કડ-કડ a crash + ટાટિ being, state] A loud rattling sound 2 *adv* Fluently, rattling along (of speech, speaking)

Id કડકડાટબેટુ To embrace passionately કડકડાટ વાચુ To read fluently કડકડાટ ચાલુ To walk rushingly 2 To make a rapid progress, to go on swinging or with force

કડ-કડાટી, *adv* With a loud rattling sound, proudly, rushing

કડકડાટી કોટી લેધ ચાલ્યા —પ્રેમાનંદ

કડ-કડા વજું *v i* To make a loud crack, clatter, &c

કડ-કડિ ત, *adv* Stiff (cloth, &c) 2 Fluently, emphatically or unhesitatingly spoken or read

કડ-કડીને, *adv* Violently, severely 2 Rattling along, fluently (of speech, speaking)

કડક છું, Same as કડક ક છું.

કડકિ-ચું, *s n* [See કડક gold] A large ring worn by men in the ear

કડકી, *s f* [Dim of કડકો a piece] A small piece, a bit

કડકો, Same as કટકો

Id કચીકેર A bit of a bit, a small bit

Prov કચે કચે ભિરિમહા Eating, devouring, or misappropriating the whole in small instalments

કચી. *s f* [See કચે] A small ladle or spoon used in cooking 2 A diminutive of કચે

કચી, *s m* [Dh Des કડુચો = S દર્શી ૧ ladle, Cf Hem Des કદચૂ = S અવેદી] A large iron ladle or spoon

કચ-કચ, *adv* Imitative of the cracking and crashing of a falling tree or rapidly successive peals of thunder

કચણ, Same as કદણ

કચ-તણ, *s n f* [See કચ side+ તણ, તણિય, the bottom] Length, endlessness (of a talk) 2 Idle talk (Used in kāṭhiāwāḍ)

કચે, *s m* [S કચ side, margin, + દાય a share fr દા to give] Refuse, waste matter, dirt 2 Adulteration, mixture 3 Deduction, diminution, the sum discounted

Id કચે આપવે To make a deduction, to allow a discount કચે મેળવવે-ગરવે To make a mixture, to adulterate કચે ઉતારવે To wipe away dirt (used in Kāṭhiāwāḍ)

કચ, *s m* [Ar કચ્ control, See કર્મ] Control, awe, reverence

કચ *s m* [See કચ] A few handfuls of plants grain, &c, uprooted and thrown together to dry, previously to binding them into bundles

કચ-કચ, *s n* Dim of કચ

કચમ, *s n* [Hem Des કદમ્બો = S નિકર a heap, a bundle, pith, essence] Stubble, the dried stalks or straw of juarī, bajrī and other corn forming a good forage for cattle

કચ-દી, *s f* Same as કચી

કચ-કચ, *s n* Same as કચ 2 [See કચ] A bracelet

કચવા-ટ, Same as કચવા-શી

કચવા-ટ-કચ, *v t* To force one (a child, &c) to drink a bitter potion

કચવા શી, *s f* [See કચ bitter + શી being, state] Bitterness 2 Dislike, en-

mity

કચુ, *adv* [S કદ્ bitter] Bitter કચા હોય લીમડા, મીઠી હોય ઢાય, બવવ હોય બોલકણ, તેણે પેતાની બાણ —ભાષા. 2 Stern, severe, unrelenting

Id કચુ જેર-વિગ્ન A ૫ bitter as poison કચી આણે જોડુ To look at with an unfavourable or stern eye કચી છા ૧ A bitter tongue

Prov કચવાના કચવા, ને મીઠાના મીઠા = કચે લી-નરે ગરવે વાસ As the tree is, so is the fruit કચુ ચોસડ વડાલેગરી પાય Bitter pills may have better effect

કચ-કચ, *s n* [S કચ side, limit] A portion of a Prakrit poem ending with the choral stanza

કચી, *s m pl* A kind of rice 2 [S કુટજ] A medicinal drug, otherwise called ઇંદ્રજ

Id કચીબા The bark of the plant from which ઇંદ્રજ is obtained

કચી, } See કદા ઇ
કચી ઇ, }

કચક, *adv* [Imit] A sudden loud crackling sound

કચ-કચ, *adv* [Imitative of the sound] Low crackling sounds rapidly following one another

કચ-કચી, *s f* [Imitative of the sound] Rivalry, keen competition 2 Bitter enmity 3 A quarrel accompanied with loud abusive language 4 A rigid fast

Id કચકીયો વખત The time of a noisy quarrel 2 A critical time બને કચકી ૫૨ આપ્યા Both were at daggers drawn

કચ-કુટ, *s f* } [+કુટ to beat] Trouble,
કચ-કુટી, *s m.* }

કચ-કુટી ઝી, *adv* Troublesome, irksome 2 Intricate

કચી કે, *s m* A loud crackling, a whip 2 A rigid fast 3 A state of starvation

Id કચી ફેડવા-ભાગવા To make crackling sounds in relaxing the muscles of the body કચી થવા To be heard (of a crackling sound) કચી પડવા To suffer from starvation

Prov અમલમા મગલ, ને ગરવીમા કલ્પકા A
desert is a happy place, and a great city
is a great solitude

કલ્પ શુદ્ધ, *adv* [See કલ્પ + શુદ્ધ, શુદ્ધ, thrash-
ing fr શુદ્ધ to fight] Same as કલ્પ બીક

કલ્પ-બીક, *adv* [+ બીક crowdedness]
Uninterruptedly 2 With all one's strength

કલ્પ-બીન, *s f* [P કાર્બીન, Cf Eng Car-
bine or carbine] A short rifle

કલ્પ-ધુ, *s n* [S કટાહ] A large કલ્પ-ધુ,
કલ્પ ધુ

કલ્પ-ધુ, *v t* [Passive of કલ્પ-ધુ, કલ્પ ધુ, to
draw out] To be removed

કલ્પ-મન, *s n* [S કટ a mat + માનન a
seat fr માન to sit] Any hide or skin used
as a seat

કલ્પ-પાણી, } *s f* [See કલ્પો a mason]
કલ્પ પેણી, }

A woman of the bricklayer caste 2 A wife
of a bricklayer

કલ્પ-કોટ, *s m* A game for children,
generally known as મેઈકલ (Used in Nor-
thern Gujarāt)

કલ્પ યુ, *s n* [See કલ્પ યુ] A coat, an
angarakhā.

કલ્પો, *s m* [Hem Des કલ્પો = ક
સ્વપતિ a mason] A bricklayer, a mason

કલ્પી, *s f* [See કલ્પ a bracelet, a ring]
A hook, a ring, a link, a chain 2 [See
કલ્પ યુ] Two or four lines of poetry rhy-
ming together

1d. કલ્પી કરવી To shut up with a chain 2
To shut up under the orders of a court, to
keep under custody કલ્પી કરવી-મારવી-દેવી To
shut up with a chain કલ્પી કરવી To put on
handcuffs ૫૨ કલ્પી બાંધવી To put fetters on
કલ્પી બાંધવું To hang on a hook. કલ્પી બાં
ધવી-પહેરવી To put on ear rings કલ્પી બાંધવી
Two or four lines of poetry કલ્પી બાંધવી Tied,
fastened, or shut up with a chain 2 Arrang-
ed in lines rhyming together કલ્પી બાંધવું
To sing in a manner to bring the couplets
into prominence કલ્પી કરવી Striking so as
to break the chain of a door 2 Hard,
severe violent 3 Detailed, item by item,

accurate

કલ્પ, *s n* [S કલ્પ a bracelet] A cir-
cular ring, a gold or silver circular orna-
ment

કલ્પ, *adv* [S કલ્પ] Bitter

કલ્પ, *s n* [S કલ્પ fr કલ્પ bitter] A
very bitter medicinal drug

કલ્પ-બીક, *s m* [See કલ્પ, કલ્પ, side + ક
and બીક dim] A corner 2 A small room
કલ્પી બીક કલ્પી બીક બીક કલ્પી બીક બીક
—અંધેરીનમરી

કલ્પ-ધુ, *adv* [S કલ્પ bitter + P લે
dim termination] A little bitter

કલ્પ, *prep* [S કલ્પ side] Towards 2
With, in charge of Cf કલ્પ.

કલ્પ-કલ્પ, Same as કલ્પ-કલ્પ Roaring,
thundering

કલ્પ-ધુ, *adv* [+ ધ-ધુ કલ્પ, ધ-ધુ કલ્પ
thundering] In a flourishing state

કલ્પ, *s m* [S કલ્પ, See કલ્પ] The plant
from which કલ્પ, કલ્પ, are obtained

કલ્પ, *s m* [See કલ્પ, કલ્પ, a mat] A
large mat

કલ્પ, *adv* [S કલ્પ bad + Guj કલ્પ form]
Ill shaped, ugly

કલ્પ, *s m* [S કલ્પ bad + કલ્પ fashion]
Rude manners, rudeness, oddity

કલ્પ, *adv* Rude, unmannerly, ill-bred
2 Awkward, ugly

કલ્પ, *s f* [See કલ્પ, or કલ્પ side] Edge
or verge of a rock, a precipice 2 The
wooden circle fixed to the edge of the hide
of a los (કલ્પ) 3 A bamboo stick with a
hook at its end (Used in the Surat
District)

કલ્પ, *adv* [See કલ્પ to boil, or કલ્પ
hard] Hot-tempered, angry, peevish

કલ્પ, *s n* [See કલ્પ to boil] Water
taken from boiling pulse, &c, and mixed
with spices

કલ્પ, *v t* [S કલ્પ to boil] To boil
milk, &c, so as to render it thicker 2 To
boil 3 To be angry

કલ્પ, } *s f* [S કલ્પ a frying pan, or
કલ્પ ફ્ર]

કંઠ to boil] A frying pan 2 A frying vessel with handles

કંઠ શ્લોક, } *adj* [See કંઠ ૩ to boil]

Boiled so as to be thick

કંઠ-પો, *s m* [See કંઠ ૩ to boil + S તપ heat *f* તપ to be hot, or, ચાપો may be taken to be a noun suffix] Sultriness 2 Grief, sorrow

કંઠ-મ, *s n* [See કંઠ ૩] A triangular frame of wood, used by farmers in dragging their tools, materials, &c. to the field

કંઠ યુ, Same as કંઠ યુ

કંઠ યેણ, *adj* Same as કંઠ શ્લોક, કંઠ યણ

કંઠ-પો, *s m* Same as કંઠ ૩ [See કંઠ ૩ to take out] A purchase or sale in a military camp

કંઠ-પો, *s n* [See કંઠ ૩ to take out] A piece of wood fixed in a hedge and branching into two directions at an angle to allow men to pass through, a stile

કંઠી, *s f* [S કચિકા curry *f* કચી to boil, See કંઠ-૩ to boil] A kind of Indian soup, curry

કંઠેણ, *s n* Same as કંઠેણ ૩

કંઠે, Same as કંઠે

કણ, *s n* [S] A single grain (of corn), a particle, an atom 2 A facet of a gem 3 An angle or point

બુજ પામે બીડતા કંઠ નવ ગડિયા રે,

કે શુ એને કાળજી રહેર હુય નડિયા રે

—દયારામ

Prov કણના મજ (યાય) A grain may grow into maunds કીડીને કણ ને હાથીને મજ To each according to his needs

કણ ક, *s f* Grains 2 Flour 3 Dough Id કણ પવાળી-ગાવળી To make flour fit to make cakes of કણ કટી To knead flour mixed with water

Prov કણ ને કણની દસવા ગુણ દે Pressure is advantageous for flour and for a Kanabi કણમા પાણી પડયુ તે પડયુ Done is done, cannot be undone

કણ-કણ, *s f* [Imitative of the sound] 4 tugging noise

કણ-કણ, *s m pl* [Imit of the feeling] Feverishness, tremor proceeding from fever 2 [See કમ-કમા ૨] Disgust

કણ-કણ-ટ, *s m* A tingling sound 2 Same as કણ-કણ

કણ-કણી, *s f* [See કણ કણ] Tremor

કણ-કણી, *s m* The singular form of કણ-કણ

કણ-કી, *s f* [See કણ a grain] A granule of rice

કણજિ યુ, *s n* [See કણજી] A medicinal oil obtained from the seeds of કણજી

કણજી, *s f* [S કણ, કરજ] A plant bitter to the taste

કણ-દિયો, *s m* [S કણ a grain + દીપ, દીપો, a lamp] A silver ornament worn on the hands by women

કણ-પીક, *s f* [S કણ grain + પીટ a foot stool *f* અવિ down + સ્થા to stand] A grain market

કણખી, *s m* [S કુલમ્બિન possessing or supporting a family *f* કુલમ્બા a family Or, S કુલમ્બિન depending upon a family *f* કુલ a family + આલમ્બિન hanging, depending, *f* આ intensive + લમ્બ to hang Or, Dh Des કલમો *f* S કલમ rice] A cultivator, a farmer

Prov કણખીની મત દુલે, ને ભણે ભણે ને બૂલે A kanabi wants intelligence, and cannot be taught કણખી કાતકે કાલો Everyone is wise in times of plenty કણખી મોહ કુદાડે નીરેણ A kanabi is generally abusive and repulsive of speech કણખીને દુખો, એક મુતો, ને બીજો ભણે There can be no widows among the kanabis, because marriage and divorce are very light affairs with them કણખી બગાડયા દેડે ને મહિધર બગાડયા પેડે One sheep will mar a flock કણખી પાછળ દેડે, કણખી કો' પાછળ નહિ, પણ મૂળમા મોટી ખોડ, કે બહુનુ ઓસડ નહિ The whole world depends upon agriculturists, who do not depend upon any one else, but they are generally cursed with obstinacy

કણ-મણ વું, *v ૨* [Imit] To grumble to be dissatisfied

કલ્પ-વટ, } s n [See કલ્પ grain + વટિ
કલ્પ-વટિ યુ, }
livelihood] Corn of various kinds mixed
together, especially, that which is obtained
by begging from door to door

કલ્પ-વટિ યુ, adj Living by begging
હુતો તમારા વાત, મારા સમ યાગો મતિયા,
એ દુપ, દ્રોણ, ૧ અધ્યાયામા, શુ વટે કલ્પ વટિયા ?

—પ્રેમાનંદ

કલ્પ-વીર, s n [S કર્મિકાર] A kind of flower
કલ્પ વું, v t [Imit] To groan, to moan

કલ્પસ, } s n [S કળિસ] An ear of
કલ્પસ કું, }
corn

કલ્પ-માઈ, s f [See કલ્પ grain] A pre-
paration of gram flour fried in ghee, and
made into small pills

Id ચુસાઈના વાફુ Sweetballs made of
કલ્પ સાઈ mixed with sugar

કલ્પ-સારી, s f [See કલ્પ a hole + સા-વું
to bore a hole] A cricket

કલ્પ-મારો, s m [See કલ્પ f, S કાંસ્ય bell-
metal + કાર worker f] A cop
per smith

કલ્પુ, Same as કલ્પસ, કલ્પસ-કું

કલ્પા-યટું, }
કલ્પ-યટું, } s n [See કલ્પ grain + વટિ
કલ્પા યટું, }
livelihood] Corn paid every month as
salary

વટિ ક, s f [See કલ્પ grain] Flour,
corn 2 A small particle

કલ્પિ-કા, s f [S ફ્ર કળ a grain.] A
very small grain

કલ્પિ યુ, s n A blanket stuffed with
cotton or rags

કલ્પિ યો, s m. A grain-dealer, a corn-
merchant

Prov કલ્પિયાના ગ્રાપથી કઈ વરસાદ અટકે ?
Cattle do not die from crows cursing કલ્પિ-
યો સગય રહિયો, કોઈ દિન કાલિયો A grain-
merchant is always in debt, he is seldom
rich

કલ્પી, s f [S ફ્ર a grain] A small
particle 2 The facet of a diamond

કલ્પ, s n Same as કલ્પ A grain

કલ્પ-ક, s f Same as કલ્પિ-ક, કલ્પ-ક

કલ્પ, s f [S કર્મિકાર] A particlar
shrub Cf કલ્પવીર

કલ્પા, s m A very young snake 2 The
axis of a spinning wheel 3 A strain of
cloth worn round the head

કલ્પાણ, s n [See કલ્પ grain] Seeds of
onion

કંટક, s m. [S] A thorn 2 A pest,
an obstacle 3 adj Cruel wicked, trou-
blesome

કંટકા, s n [S] A bābul tree

કંટા-રિયું, s n [See કંટા a thorn + વાટ
a hedge, the cloth is thrown on a thorny
hedge Cf કાંટિયું] A piece of cloth place^d
on the dead body

પ્રથમ કલ્પિયું પહેરીને ચાલિયા,

ચરી મટયા તેહને કોણ મારે ? —સોનેભગત

કંટ-વાડ, s f [S કળ્પક a thorn + વાટ a
hedge] A thorny hedge

કંટાળ-વું, v t [See કંટા thorn + વાળ hav-
ing] To be tired of. 2 To be sick of to
dislike

કંટાળો, s m Weariness 2 Disgust, 3
Dislike

કટી, s f [See કલ્પક thorn] Little
grains on the ears of કાંટા, ડાગર, &c

કટી-યુ, s n An ear of હુવાર, &c

કંટી-વાળો, } s m [See કટી a necklace
કંટે-વાળો, }
fr S કળ્પ the neck + વાળ having] The

application of ashes on the outside of cook-
ing pots before they are placed on the fire

કંટુ, s n Thick impure milk obtained
from a cow just after delivery

કંટુ, adj [See કંટુ] Hot-tempered,
irascible

ખાડા ખડખડે, વાડા વીર દંડા —ગિરધર

કંટુડિયા, s f [Diminutive form of Guy
કોડી a jar, or કાન, S. કર્મ, the ear + તોડું fr
S તુડ to break] A small earthen vessel

કંટોડી, s f [See કંટોડું] A creeper which
bears the fruit called કંટોડું

કંટોડું, s n [See કંટોડું] A kind of wild
fruit used for food

કંઠ, *s m* [*S*] The throat the neck
2 The voice, the tone

Id કંઠ બેસવો-બેસી જવો To become low or hoarse (of the voice) કંઠ કુટવો To begin to speak 2 The appearance of the large bone in the front of the throat 3 The appearance of a coloured ring round the neck of a bird કંઠ ખુલવો To become clear (of the voice) ખુદા કંઠે ગાવું To sing with a clear voice, to sing setting aside shyness, reserve, or restraint, to sing freely બીણો કંઠ A high pitch of the voice બડો કંઠ A thick and loud voice મધુર કંઠ A sweet voice કંઠ કાઠ પડવા, કંઠ સુકાવો To have huskiness in the throat, to have a dry throat, to be afflicted with thirst કંઠ સોસ પડવો To be afflicted with thirst કંઠ રૂધાવો-બધ થવો To be suffocated કંઠ બરાવો To be choked with emotion (of the throat) કંઠ પ્રાણ આપવા To be in danger one's life, to be on the point of losing one's life કંઠ પ્રાણ આવે સોપાય Even though one's life should be at stake
Prov કંઠ વિનાનું શાનું ગાવું? No one can make a good songster who is not endowed with a sweet voice

કંઠ-પાશ, *s m* [+ પાશ, ફાસો, a noose]
‘halter round the neck

કંઠ-મણિ, *s m* [*S* મણિ a bead, a jewel]
The large bone in front of the throat 2 A jewel worn round the neck 3 A very dear thing.

કંઠ-મીઠુર્ય, *s n* [*S* + માધુર્ય sweetness
fr મધુર sweet] Sweetness of voice

કંઠ-માળ, *e f* [*S* + માળ a garland] A necklace 2 Gaitre, a disease of the neck

કંઠ-સ્થ, *adj* [*S* + સ્થ to stand] Situate in the throat 2 Guttural 3 Being ready on the tongue, learnt by heart or by rote

કંઠ-સ્થાન, } Same as કંઠ-સ્થ (1) & (2)
કંઠ-સ્થાનિ, }

કંઠ-સ્નાન, *s n* [*S* + સ્નાન fr સ્નાન to bathe]
Ablution from the throat downwards

કંઠાથ, *s n* [*S* + અથ the front, the
foremost point] The front of the throat

2 The tip of the tongue

કંઠાભરણ, *s i* [*S* ફી + આભરણ an
ornament] A neck ornament, a necklace
કંઠાભરણ હીરે જડવા, કાંથ ખૂમવા વાત
—રણુછોડવું દિવાન

કંઠારે, *s f* [*S* + કાર a line] The shore,
the coast-line

કંઠાવરોધ, [*S* + અવરોધ obstruction fr
અવ down + ર્ધ to obstruct] Obstruction of
the throat, suffocation, choking

કંઠાળ, *s f* [*S* + આળો a line] A
double sack 2 The sea shore

કંઠિ યુ, *adj* Sticking in the throat 2
Wanting in phae (of sweet balls at a
dinner)

કંઠી, *s f* [*S* કનઠ the throat] A neck-
lace 2 The chequered flower work on the
neck portion of an અપરણા

Id કંઠી બાવળી Lit To put a necklace
round the neck of. 2 To make a disciple
of 3 To bring under one's control કંઠી-
બધ, કંઠીબધા Baniyas who wear the કંઠી, i e
the Vaisnavites કંઠી પગડું A golden neck-
lace with a pendant on which the foot-
prints of Vishnu are enamelled

કંઠો, *s m* A gold necklace set with
diamonds

કંઠ, Same as કુલુક

કંઠિ યો, *s m* [*S* કણ્ઠ-ક] A box made
of cane or bamboo

કંઠિહ, *s n* [*Ar* કંઠિહ] A glass lamp 2
A lantern 3 A chandelier

કંઠિહિ યુ, *s n* [*S* + આલય a house] A
lighthouse

કંઠી, *s m* A snake-charmer, who carries
snakes in a wicker box

કંઠ, *s f* [*S*] The itch 2 An itching
sensation, a desire to scratch one's own body

કંઠ, *s f* [*Ar* કંઠ] The point of a pen
કંઠ-કુ, *s n* [See કંઠ] A wooden pestle
with which bhāṅg, &c, is pounded

શિવજી નવા નાનકા થયા, કેવા નરી બની,

વિશ્વતિ ગોળા, કંઠી, કાંઠા, સામાના ત્રી મુસાફરી

—કંઠોલવા

કતર-હી, *s f* [*S* કતર a purificatory

કતર-વેધિ યુ, *ad* [S કતર to cut + વેધિ to pierce] A pair of scissors used to cut sheets of metals

કતર-વેધિ યુ, *ad* [S કતર to cut + વેધિ to pierce] Partial to one's own favourites

કતર-ઝોડ, *ad* [See કતર ઝુ to cut + ઝુડ to thrash] 1 Old, senseless (of person), 2 A brute 2 s m A man void of reason

કતરા ઝું, } *ad* [See કતરા ઝુ to be cut]
કતરા યુ, }
Cross, side-long, slanting

યુષ નાસિકા મોહનના ચૂરે,

કર કપાળે દઈ, કતરાયુ ઝૂરે —પ્રેમાનંદ

કતરા ઝું, *v* ૨ [Passive form of Guj કતર ઝુ to cut fr S કતર to cut] To be cut 2 To deviate from a straight line (of a road, &c)

કતરાશ, *s f* [There is a confusion in the formation of this word It may be an abstract noun fr કતરાયુ diverging or fr S ક ક badly + યુ diverging, from a straight line] Divergence or deviation from a straight line

કતરક, *s f* [Ar કતર] A slaughter, a massacre

Id કતર કરુ To kill, to murder, to assassinate કતરની રાત The night previous to the Tabut procession, literally, the night of slaughter the night on which Hasan and Husain, sons of Alī, were killed, the anniversary which is regarded as a great holiday by Mahommedans

કતરકે-આમ, *s n* [+ Ar કામ general] A general massacre, a general slaughter without distinction or quarter

કતાર, *s f* [Ar કિનાર] An indiscriminate slaughter 2 [Ar કિનાર] A line, a row, a string

ક તાલ, } *s m* [S કુ bad, wrong, + તાર clapping of the hands to measure time in music, harmony] Discord, a quarrel 2 Lamentations

પ્રાણ ગયા પિઠ, પવ ન રખાયે, કોગર દરે કતાળ

—મનોહરસ્વામી

કતોદય, *s m* [S કતોદય fr ક દ done +

કથ rising = the result of actions done] Chance

કતોદિ-યો, *s m* [See કતોદય] A plunderer (Used in Jhālāwād)

કત્તા, *s f* [Hem Des કત્તા = S ઘત-કપદિકા a small shell or cowrie used in gambling Or, See કતો Ar a piece] A round piece of an earthen vessel used in a game for children (કુકો)

કતો, *s m* [Ar કત્તમ a piece] A thick pen for writing large hand text

કથ ક, *s*, [S કથ to tell] A narration, a description 2 A saying, a proverb

કથ-ન, *s n* [S See કથા] Narrating 2 A narration, a story

કથ ની, *s f* A story 2 The manner of telling a story 3 Idle gossip 4 Slander સામ સેવઝે રે, ગોવિંદ ગાઈઝે રે, કોરી કથનીયો યુ થાય ? —દયાગમ

કથ-નીય, *ad* Fit to be told

કથરોટ, *s f* A large flat circular vessel, a trencher (generally made of wood)

કથ ઝું, *v t* [S કથ to tell] To narrate, to relate 2 To tell in verses

ગણપતિ ગુણ વર્ણને વ્યુ ઝું,

વર્ણન હુ અતિશે પવિત્રકારી —પ્રેમાનંદ

ક થયુ ઝું, } *v* ૨ [S કુ bad + સ્થાન a place
ક થયુ ઝું, }

See ક થયી] To be spoiled, to be damaged 2 To be put out of order; to be deranged

કથા, *s f* [S ફી કથ to tell] A story, a tale, a romance, a religious legend

Id કથાર A minstrel

Prov કથા સાસગી, કુટયા કાન, તોઝે ન ચા-વ્યુ ધસજાન Black stones will never turn white, ૨ e You will end him, but you will not mend him, To throw pearls before swine

કથા ન ક, *s n* [S ફી કથ to tell] A part of a story, an incident

ક થાન ક, *s n* [S કુ bad + સ્થાન place fr સ્થા to stand] A bad place

કથા-નાયક, *s m* [S ફ્ર + નાયક the hero] The hero of a story or of a poem

કથાનુસંધાન, *s n* [S કથા a story + સંધાન

connexion between the preceding and the following incidents *fi* અનુ after, સમ્ to together + ધા to put] Connexion or consistency of the incidents in a story

કથાન્તર, *s n* [*S fi* + અન્તર another] A digression from the principal story, a subordinate story

કથા-પ્રસંગ, *s m* [*S fi* + પ્રસંગ occasion] The occasion of a conversation

કથામૃત, *s n* [*S fr* + અમૃત nectar *fi* અ not + મૃ to die] The sweetness of a story 2 A sweet story

કથા-શરીર, *s n* [*S fi* + શરીર the body] The principal part of a story, the body of a story

કાથ-ત, *adj* Related, told

કથીર, *s n* [*Of M કયોર*] Pewter 2 An inferior thing, a mean, despicable thing

સોનુ નાણી રાગ સગ કયો, ને વળી કમો નીચયુ કથીર —સદેવંત સાવલિ ગા

કથીરી, *s f* } A kind of insect found

કથીરો, *s m* }

in the ears of dogs, &c

ક થોલ, *s f* [*See ક થવ વુ*] The failure of a scheme

કથોલું, *adj* Hard, difficult, insurmountable

કથ્ય, *adj* [*S fi* કથ to tell] Fit to be told or narrated

કદ, *s n* [*Ar કદ*] Size, bulk, form, state 2 Weight, importance 3 Position, rank, office

વદે છે મદે સિંદરો ને દદે છે,

વદે લીપલો લીમ નામે હદી — પ્રેમાનંદ

4 A kind of silk garment

Id કદ ખરી નહુ-ઝોલું થવુ To lose position or rank

ક દખલા ઈ, *s f* [*Confusion of S કુ, કદ, dim + દખલ hindrance & ખળ n rogue*] Roguery (Used in Kāthiāwād.)

ક દખળિ-યું, *adj* Roguish

ક-દખળ, *s f* [*See ક દખળા ઈ & કદ dim + ખળ-વુ to seek*] Faultfinding, slander

ક દડો, Same as કદોરો (Used in the Bhil districts)

કદ ન, *s n* [*S fi* કદ to kill] Murder, slaughter, destruction

મનન ! કદન તાર શયુથી ને થયુ છે,

વદન નવ વદે કો, કદ નાણે થયુ છે

— પ્રેમાનંદ

કદમ, *s n* [*Ar કદમ*] A pace, a step 2 The foot 3 A measure of 2½ feet

કદમ નિવાળ, *s f* [+ નિવાળ praying] Most gracious

કદમ-ખોરી, *s f* [+ ખોરી kissing *fi* *Ar* બોસીદ્ to kiss] The ceremony of kissing the feet, or performing obeisance to the king, or to one's father and other respectable persons

કદમી, *adj* [*Ar કદમ*] Ancient

કદંબ, *s n m* [*S*] A kind of tree having sweet scented flowers

કદર, *s f* [*Ar કદર*] Pity, sympathy 2 The quality of appreciating merit

Id કદર કરવી-નાણી-ગુનવી To appreciate merits

કદરજ, *adj* [*S કદર્ય a miser*] Stingy parsimonious

સહેને દુર્લભ જ્ઞાન કદરજને મળ્યુ,

ગોળી સદજ પ્રેમ મન દરિમા મળ્યુ

—દયારામ

કદર દાન, *s m* [*See કદર appreciation + P દાન knowing fi* દાનિસ્તન to know] One who appreciates merit

કદર વુ, } *v 1* (Foreuphemy) To be extinguished (of a lamp)

Id દેવત કદરાઈ ગયો The fire is extinguished

કદરી, *adj* [*See કદરજ stingy*] Stingy, miserly

કદ-રૂપું, *adj* [*S કદ, રૂ, bad + રૂપ form*] Deformed, ugly

ક દવા, *s f* [*See કુ + દવા a blessing*] A curse

કદગના, *s f* [*S કદ, રૂ, bad + અગ્ના en joyment fi* અગ્ to enjoy] A bad wish 2 Eagerness, anxiety

ક દહાડો, } *adj* [+ દહાડો n day] 1

ક-ધાડો }

a bad or unlucky day 2 Ill timed

કદળી, *s f* [*S* કદેલી] The plantain or banana tree

Id કદળીકુંજ A plantain કદળીવન A grove of plantain trees. કદળી સ્તંભ The stock of a plantain tree

કદા, *adv* [*S fr* કિમ્ what?] When? at what time?

વળી સહેજ વાતમા ધાપ દે, કહ્યું વાત કહે ર્દા

—રેમળભટ

કદાગરો, *s m* Internal disunion, quarrel, enmity (colloq)

કદા ચ, }
કદા ચિત, } *conj* [See કદા -hen ? + ચિત્, કદાપિ, }

અર્થ, indef. suffixes] If, perhaps, peradventure, lest, in case 2 *adv* Perhaps, possibly

કદાવર, *adv* [See કદ વારે + *P* આવર્ bringing *fr* આવર્ to bring] Tall in 2 Consequential, important

કદાસ, A form of કદાચ

કદાસ ચુ, *s f* [*S* કુ bad + *Guj* દાસ-ચુ fem of દાસ *f* S દાસ a slave] A scolding woman, a vixen

કદી, }
કદી કે, } *adv* [A short form of *Guj* કદી દીવસ on some day + એક indef] Ever, at any time

કદી-મદી, *adv* [+ મદી reuup] On an occasion, occasionally

Prov કદીમદી મીયા ચાચ્યા નદા (તે નદી ગઈ આથી) A rare occurrence meets with a rare difficulty

કદંદિ, *s f* [*S* કુ bad + દંદિ sight *fr* દુશ્ to see] An evil glance, an evil sight 2 An amorous look. 3 Loss of favour

કદંદુ, *s m* [*P* કદુ a gourd-કેદંદુ] The private parts of a man, the penis

કધાન, *s n* [*S* કુ bad + ધાન corn] An inferior kind of corn 2 Spoiled corn.

Prov કધાન કેળવીને ખવાય Make the best of a bad bargain

કધોલક, *s m* }
કધોલ ચુ, *s n* }
કધોલ્લી, *s f* } [*S* કુ bad + ધોલ-ચુ to

wash] State of dirtiness (of clothes) caused by not having been washed for a long time

કનક, *s f* [*S*] Gold, wealth 2 Thorn-apple, dhaturā

કનકલી, *s f* [Dim of કનકલે] A small paper kite

કનકલે, }
કનકુડી, } Same as કંકુડી

કનગર, [*S* કુ bad, evil, + *Ar* નગર sight] Same as કદ દિષ્ટિ

કનકગત, *s f* [See કનક-ગુ to harass + *S* ગતિ state *fr* ગમ્ to go] Harassing, the act of putting to inconvenience

કંચ Same as કંકચ

કનક કુ, *v l* [*S* કુ bad + નક-ગુ to harass] To harass, to give pain to (through ill-will), to put to inconvenience

કનકાદ, *s m* [+ દત્તિ being] Harassing 2 Disturbance

કનકુલ, *s n* [*S* કર્ણ, કાન, the ear + કુલ a flower *fr* *S* કુલ blown open] An ear-ornament worn by women

કનકાર, *s f* [*Mar* કેનાર *fr* કોલ *S* કુપા, pity] Anxiety, concern

કનસાર, *s m* [*S* કણ grain + સાર essence] A kind of sweet food prepared of wheat flour and molasses cooked in water Same as કંસાર

કનસારી, *s f* [See કસારી] A kind of moth which eats away woollen clothes

કનસારી, *s f* [See કનસારો *fr* *S* કાલ્પ pewter + કાર a doer, a worker, *fr* કુ, કર-વું, to do] The wife of a copper smith (કનસારો)

કનસારો, *s m* A coppersmith

કનાત, *s f* [A કેનાત] A flap of the sides of a tent

કનસ્તર, *s n* [Eng *Cassiter*] A small basket made of split canes and reeds. 2 A case made of tin 3 A bundle of 4000 cuns of leaves (પડિયા)

કની, *interj* [See કે what? + નદિ not *Cf* Hem Des કિયો = *S* પ્રસે used in questioning] Or not? whether or not?

કનિષ્ઠ, *adv* [*S*] Youngest 2 Inferior

(in merit, &c) 3 The least, lowest, worst
4 Smallest

Prov. કનિઃ ચાકરી Lean liberty is better than fat slavery

કનિઃ-પદ, *s m* [*S* + પદ side] The lowest stage or degree 2 The weaker side

કનિઃકા, *s f* [*S*] The little finger

કની, Same as કન્યા

કનીનિઠા, *s f* [*S*] The pupil of the eye

કને, *prep adv* [See કંડે beside] With, near, by the side of

કનેરી, *s f* [Mar કનેરી fr *S* કળ grain + આ-હાર eating, food] Gruel made of pounded rice

કનેરી, *s f* [See કિનારી border, કિનારે shore] A cornice

કનેચો, *s m* [*S* વળ a Hindu go. widely known for his wanton frolics] Agallant, a fop, a gay man, a beau

કનેચાં, *s m pl* [*S* કને, કાન, the ear + નીચ below] The part below the ears

કંત, *s m* [See કાન્ત] A lover 2 A husband

કંતાર, *s m* [*S* કુ bad + Ar તર a mode] Disagreement

કંતાર, *s f* [See કાન્ત to spin.] Spinning 2 The wages paid or obtained for spinning

કંતાર, } *s n* [*P* કંતાન flax] Flax
કંતાન, }
કંતારાણ, }

on cloth

કંતર, Same as કાન્તાર

કથ, Same as કંત, કાન્ત, A lover, a husband

Prov કથ લેઈ મહાલીએ, ને રોરી લેઈ ચાલીએ Cut your coat according to your cloth

કથડો, *s m* [+ Guj ડા, રો, લો, a dim suffix.] A husband (a term expressing fondness)

Prov કથડો એક, ને દેરાવર ઘણુ The same man has to attend to many things—said out of pity for an overworked person

કથવો, *s m* [See કથા a quilt + વાડ to one who wears fr *S* વ્હ to carry] He who

puts on rags, a poor man

કીન દુર્બળ ન કથવો, ખ્યા કરી મધુ સન્મુખ જુવો

—કરિશાસ.

કંથવો, *s m* [See કાન્ત to spin.] A threadlike little insect, seen in the rainy season

કંથા, *s f* [*S*] A quilt of rags and shreds. 2 A patched garment

કથા ન કરીય કાસડું, તેથી જુડા ચાર,

સોપી છુટી નયનું, સુમ કેવો દાદાર. —ભાષા.

કંથાર,

કંથારી,

કંથર,

} *s n* [See કાંટો a thorn + ધુ

રિયો prickly pear] A kind of thorny plant

કંથાળ, *s f* [*S* કંઠ the neck + આલ્લી a line, or વલ્લ a circle Cf કાંઠા.] A double sack with which asses, mules, &c, are laden

કંદ, *s n* [*S*] A tuberous root 2 (As the last member of a compound) The source, &c, eg સુખ-કંદ, પ્રિય-કંદ, આનંદ-કંદ. Id કંદમૂળ Roots of several kinds.

કંદરા, *s f* [*S*] A cave

ત્યાપી ચમચા સવે ભય પામી રે,

પેઠા કંદરામાં અંતરભરી રે —કથાશીખ.

કંદર્પે *s m* [*S* fr કિન્, કમ્, any one + દર્પ pride, making proud or mad, fr ર્પ to be proud] Cupid, the Hindu god of Love

કંદુક, *s m* [*S*] A ball for games

કંદાર, *s m* [*S* કાન્દવિક a baker, a confectioner, fr કાન્દવ anything baked or roasted in an iron pan or oven. Cf *P* કન્દ sugar = Guj ખાડ] A confectioner

કંદારા-બંધ, *adv* [See કંદારો waist-band + બાંધ to bind] Limited by the waist-band, confined to those that wear a waist-band, confined to males only

Id. કંદારાબધ નેતારી Invitations to males alone, i e excluding women and girls

કંદારો, *s m* [*P* કમર the waist + દારો a string] A waist-band (of silk, gold, silver, &c)

કંદરપ, Same as કંદર્પે

કથ, Same as કંથ, કથા

કંધરા, *s f* [*S* fr ક the head + ધ, ધાર, to hold] The neck

કધોડું, *s n* [See કધો an instalment]
The practice of hiring cattle for ploughing
fields on certain conditions

કદા, *s f* [S કળ a diagonal of a four-
sided figure] A string tied to the dia-
gonal stick in a paper-kite

કદી, *s f* [S કનિઠ lowest] A piece
of cloth attached to the lower end of a
paper kite in order to counterbalance the
weight at the other end

કન્ય કા, *s f* [See કન્યા a girl] A maiden,
a girl

કન્યા, Same as કદા

કન્યા, *s f* [S] A virgin, a bride 2
A girl 3 The sign Virgo

કન્યા-કાળ, *s m* The period of time during
which a girl may remain unmarried

કન્યા-કુમારી, *s f* Cape Comorin

કન્યા-ચૂડી, *s f* Bracelets presented to the
girl at the time of કન્યા દાન (giving
her away in marriage)

કન્યા-શ્રેષ્ઠ, *s n* Taking a girl in mar-
riage

કન્યા-ઢોલ, *s m* A blemish in a virgin

કન્યા-દાન, *s n* Giving away a daughter
in marriage 2 The dowry given to
the son-in-law

કન્યા-ધન, *s n* Purchase money for a
maiden (intended to be the price of
the bride)

કન્યા-પુત્ર, *s m* The son of an unmarri-
ed girl

કન્યા-પાશ, *adj* Impotent, effeminate,
womanish

કન્યા-પાશિ, *s f* The sign Virgo 2 *adj*
Feminine, womanish

કન્યા-વિક્રય, *s m* Selling a girl, selling
daughters in marriage, acceptance of
money by the girl's father from the
bridegroom

કન્યા-શાળા, *s f* A girls' school

કન્યા-હરણ, *s n* Carrying off a girl,
elopement

કન્યાકું, *s n* [S કુ bad+નાળ a stream] A,
well not made strong with masonry work

નદી નાળાં, કન્યાળા, દીકરામાયી પાણી થે

—ચંદેરીનગરી

ક-હૈયા, *adj* [S કૃષ્ણ, Guj કાન્હે, the god
Krishna Cf કનૈ-ચો] Playful, blithe, gallant

કપ, *s m* [S કાપ્પસ] Cotton

કપ, *s m* [Eng Cup] A cup

કપ, *s m* [See કાપ mud] Mud (Used
in the Surat District)

કપ-ચી, *s f* [See કાપ-ચુ to cut + P ચે
dim] Metal for roads; pieces of stone
knocked off 2 A thin piece, a thin crust

કપટ, *s n* [S] Fraud, deceit, guile 2
Malice, grudge

Id કપટ કરવું-ખેલવું-રમવું To deceive

Prov કપટ, તેનું ચપટ A cheating trade
seldom thrives

કપટ-કોટ, *s m* [+ કોટ a rampart.] A
sham rampart or wall

વેરયા કેસ વેણનો લેદર કરે વિશ્વાસ,

કપટકોટ માની પારો, નવ્યે તેની પાસ

—રત્નેશ્વર

કપટ-ખેલ, } *adj* [+ ખેલ P enjoying
કપટ ખાન, } and ખાન P playing] Deceitful

કપટ-ખાણ, *s f* A deceitful arrangement
or scheme

કપટ-ભાવ, *s m* [+ ભાવ feeling] A
disposition towards fraud or deceit

કપટ-વેષ, *s m* [+વેષ dress] A deceitful
dress, a disguise

કપટી, *adj* Fraudulent, deceitful, mali-
cious

Prov કપટી મિત્ર કરતાં, દાનો દુરમન સારો
False friends are worse than open enemies

કપકાર, } *s f* A long and thick piece
કપકાળ, } of wood cut off for burning

કપક-છાણ, *s n* [See કપકું cloth + છા-
ણ-વું to sift] Filtration. 2 *adj* Filtered

કપક-મટ્ટી, *s f* [+ મટ્ટી earth fr S
મૃત્તિકા earth] The act of making air-tight
with a piece of cloth and clay

કપકું, *s n* [S કપટ cloth fr કાપ્પસ cot-
ton] Cloth 2 A web 3 Dress, garments

ક-પતકું, *s n* [S કુ bad + પતક a sheet

metal for S વા a sheet of paper] The rind; the bark of a tree Cf ક-પોતક

કપાન, s m [Eng Captain] The captain of a ship 2 A military officer

કપર, adj [Dh Des લખરો લખુરો = S રુદ્ર dry] Difficult, hard 2 Merciless, unfeeling કપરેડ, s f A ditch across another ditch

કપદેકા, s f [S ફ કપદક] A cowrie a shell 2 A coin of a very low value

કપોટ, s n [S] A door, the shutters કપા-ભુ, s m [See કપા વુ to cut] Sun-stroke

કપાતર, adj [Corruption of ક-પાત] Unworthy, low, mean

કપાલ, s m [S] The skull, the cranium 2 The forehead

કપાલી, s m The God S'iva 2 [S કપાલિક one who carries a human skull in one's hand, as a mark of being a S'ivite] A devotee of S'iva

ઢેઈ વિષ્ણુ તણી અર્ચાય, કપાલી જગમને દુ બ યાય —ગિરિધર

Id કપાળમા ચાલો કરો, કપાળમા ચોટુ, કપાળમા ડામ દેવો 'To give nothing કપાળે ડાળળ, કપાળે મેશનો A mark of disgrace કપાળે ચો ટું 'To be inseparably connected with કપાળે લણે 'To be destined કપાળે ઢાપ દેવો 'To point the finger to one's forehead, to find fault with or blame one's own fate 2 To be hopeless

કપા વુ, v i [Pass of કપા વુ to cut] To be cut

કપાસ, s m [S કાપંસ] The cotton plant 2 Cotton

કપાસિ-યા, s m pl Cotton-seeds 2 Small bits or little globules of flesh in the skull of a man (vulgar)

કપાસી, s f [S કુ bad+પાસ, પાસુ side] Sore feet caused by ends of thorns being left in them

કપાસી, s f [See કપાસ cotton] A disease in sugar-cane by which the stalk grows soft 2 A surname given to a cotton merchant

કપાળ, s n [See કપાલ forehead] The forehead 2 Fate, chance 3 Nothing at all

Id ક-પાળ કુટ્ટ To beat the head with the hands through great disappointment 2 To work hard till the head aches 3 To grieve at a loss, to bewail a loss કપાળ કુટ્ટ To be struck on the head 2 To have incurred a great loss, to fall into great misfortune 3 To fail in fulfilling great hopes ચોટું કપાળ A large forehead 2 A great destiny, a good fortune કપાળે લખાવો ઢાવુ To be born to, to be destined to, to be bound to

Prov કપાળ કુટ્ટે ઈ નશીન ઉધરે ? Grief is not the way to improve one's fortune કપાળે કપાળે જૂદી મતિ Many men many minds કપાળ પ્રમાણે ઢીઝ Every one according to his means or merits

કપાળ-કુટ, s f [S + Gu કુટ-વુ to beat] Wearisome labour

કપિ, s m [S] A monkey, an ape

કપિ-જલ, s n [S] The chātaka bird 2 The partridge

કપિ-તાન, adj [S કપિ a monkey + તાન્દવ a dance] Mischievous, troublesome

કપિ-સુખ, s n [S + સુખ the face] A monkey like face

કપિલ, adj [S] Tawny

કપિલા, s f [S] A fabulous cow spoken of in the Purānas as being all of one colour 2 A brown or black cow

કપિલા-પછી, s f [S + પછી sixth f વુ six] A day on which six astronomical particulars synchronize, and on which it is considered very meritorious to make a gift of a કપિલ cow

કપિલો, s m [S કપિલ tawny] A tawny coloured medicine used for the itch

કપૂત, s n [S કુ bad + પુત a son] A disobedient son 2 The son who brings dishonour upon his family

કપૂર, s n [Dh Des કપૂરો ની S કપૂર, Cf Ar કપૂર] Camphor

Id કપૂરુ વહિતર Labour of love કપૂરે મગજ કરવા To roll in luxury, to experience pleasure, to be happy

કપૂર-કાચલી, *s f* [+ Guj કાચલી] A certain fragrant root

કપૂર-ચીની, *s f* [+ ચીન China.] A kind of medicinal drug

કપૂરિ યાં, *s n pl* Slices of raw mangoes

કપૂરિ યેા, *s m* The penis

કપૂરી, *adj* Fragrant (of betel leaves)

કપેચાં, *s n pl* [See કપચી a thin slice] A particular kind of spice

કપેચુ, *adj* [See ક bad + પેચ a twist] Having difficult turns or windings 2 Difficult

કામ કપેચુ કઈક આવે, ધીરા થોડુ નહીં છ —દયારામ

કપોલી, *s f* An upper film

કપોત, *s m* [S] A kind of pigeon

કપોતફું, Same as કપતફું

કપોતી, *s f* The female of a pigeon See કપોત

કપોળ, *s m* [S કપાલ] The cheek

અવદા, પીસે થાય રીસે, કોધે રક્ત કપોળ

—ગિરિધર

2 The temples 3 A certain section of Banās

કપોળ-કલિપત, *adj* [S કપાલ head, & કપોલ cheek, are confounded in this compound in Guj + કલિ ન invented *f* કૂપ to arrange] Fabricated, invented, fictitious

કપડ, *s n* [S કપટ cloth] Cloth, generally, cotton cloth

કપ્પી, *s f* } A pully, a pully block 2
કપ્પી, *s m* }

A bag made of mat

કફ, *s m* [S] Phlegm ૨ The mucus

hawked up 3 Watery froth

કફ, *s m* [Eng Cough] A cough

કફ-ગર, *s m* [S + ગર fever] Fever

due to an excess of phlegm in the body

કફન, *s n* [Ar કફન] A shroud, a

winding sheet

Prov કનકલોગ ગયો, ને મેખમાડ આવ્યો

Change of King Log to King Stork

કફની, *s f* [Ar કફની, Cf S કાપીન a loin

cloth 1 A sort of cloak worn by Fakirs

કફર, Same as કપર

કફી, Same as કપ્પી

કકિત, *s f n* [૧ કકોત] Damage, injury

કકોઈ, Same as કકર, કપર.

કકાયત, Same as કિકાયત

કકોડું, *adj* [S કુ bad + Guj કોડ, S કુદ, to break] Troublesome 2 Unsuited, disagreeing, badly matched (said of husband and wife), Cf કળેડું

કબજ, *adj* [Ar કબજ hold, possession] In the possession of. 2 Having constipation of the bowels

Id કબજ કરુ To seize, to take possession of 2 To arrest તેને કાઢેા કબજ છે He has constipation of the bowels

Prov કબજ રાન, ને મુકક રે રે When the king is in the possession of his enemies, his subjects can but weep and cry

કબજિ-યત, *s f* Constipation of the bowels, costiveness

કબજે-દાર, *adj* [See કબજે + દાર P holding] Holding possession, possessing 2 2 *s m f* A possessor

કબજે, *s m*. [P] Possession, custody. 2 A waist-coat with or without the sleeves

Id કબજે કરવે-લેવે-મેળવવે-કબજે લેવુ To take possession of, to seize કબજે આપવે-કાઢવે To give up possession કબજે રાખવે. કબજે રાખવુ To keep possession of 2 To keep an eye on, to keep under one's control કબજે પેદારવે To put a waist-coat on

કબડ, *adj* [See ક + બુદ્ધિ, Cf ક-બુદ્ધિ-બુ] Foolish, idiotic

કબડા ડું, *v ૧* [S કુ bad + Hind કડા = S કુદ big, grown, *f* S કુપ to grow] To be emaciated, to grow lean 2 To lose health, to be ill

કબંધ, *s n* [S] The trunk, the body without the head

તે દેખી બૂપતિ બચ પાડ્યો, પરચા દીડા કબંધ

—પ્રેમાનંદ.

કબર, *s f* [Ar કબર] A tomb, a grave

કબર-સ્તાન, *s n* [+ સ્થાન a place] A burial place, a cemetery

કબરી, *s f* [S] A braid of hair

કબાજ, *s f* [S કુ dim + બાજ a game] A bad art, a losing concern 2 A foolish husi-

ness 3 Disarrangement, disorganization; disorder

Id કપાટ કરવી To do a foolish act
કપાટ સૂઝવી To enter into the head (of a foolish or wicked plan) બાજની કપાટ થઈ ગઈ = બાજ કપાટ થઈ ગઈ A well-organized business has become disorganized or ruined

કપાટ, s n [Eng Cupboard Of S કપાટ a door] A cupboard, a book-case

કપાટ, s n [S કપાટ the shutters of a door See કપાટ] Timber

કપાડી, s m A timber-merchant 2 A wood-cutter (used in Sorath)

કપાડી, s m f [See કપાડ] A fool, an idiotic person 2 adj Quarrelsome

કપાડું, s n [S કુ dim + બાડ squinting] An unfavourable act, an act contrary to what was foreseen or expected

કપાખ, s f [P] Roasted meat

કપાખ-ચીની, s f [P] Cubebs, the ferry of a kind of pepper

કપાલો, s m [Ar કેવાલ, Cf Hem Des કવાલ = S કર્મ-સ્થાન, કર્મલયમ, a place of work or business, fr કર્મ work + આલય a house] A title-deed, a deed of sale or purchase

કપિલો, s n [Ar કેવીલ] A family, a household 2 The wife 3 A household.

કપિલ-દાર, adj [+ દાર P having] Having a large family

કપી, adv [S કદાપિ fr કિમ્ what? + અવિ even] Sometimes, at times

કપીર, s n. [Ar કમીર great] A bard, a poet 2 prop s m The founder of a religious sect in the Panjāb, who lived in the sixteenth century of the Christian era
કપીર-પંથી, adj [+ S પથેન્ the way] A follower of the sect of કપીર

કપીચ, s m An earthen cup or porringer, with which the followers of કપીર beg and in which they eat their food

ક-બુદ્ધિ, s f [See કુ dim + બુદ્ધિ mind] A wicked turn of the mind 2 Folly

Id ક-બુદ્ધિ થવી-સૂઝવી To have a wicked or foolish turn of the mind.

બુદ્ધિ કબ ન વિસરે, એ સાધુ સગ —ભાષા

ક-બુદ્ધિ-યું, adj Wicked 2 Foolish, senseless

કપૂ, Same as કપી

કપૂતર, s n [P કેવતર, Cf S કપોત] A pigeon, a dove

કપૂતર-ખાતું, s n [+ ખાતું a place] A pigeon-house 2 A dirty place

કપૂલ, adj [Ar કેવૂલ] Accepted, agreed; consented

કપૂલ ત, s f A written or oral agreement 2 Promise 3 A confession; an admission

Id કપૂલ કરવી-આપવી To make a promise, to consent to the terms of an agreement કપૂલ લેવી To receive or get a consent કપૂલ માગવી To ask for a sanction કપૂલનાયું, કપૂલપત્ર, A written agreement between two parties

કપૂલ-મેંજૂર, adj [+ મંજૂર approved] Sanctioned, accepted, consented to

કપૂલ-તું, v t To agree, to consent to; to promise

કપૂલા ત, Same as કપૂલ ત

કપેટું, s n [See કેટું Cf M. કોલ] A large tile 2 A piece of a broken earthen pot

ક-બોલ, s m [See કુ dim + બોલ speech] A bad word, bad or abusive language

ગરબ એડાવે હાથ, ગરબ કબોલ ન સાધે

—સામઘાટ

કભા, s m [Ar કેભા a coat] A robe of brocade put on by the bridegroom

કભા ય, s m A long loose garment, a gown, a robe

સરપાવ આપ્યો શાટને, ધન, અથ કનક, કભાચ

—વીરજી

કભાચ કોને પામરી, પટકા, નામ ન લયે ગણિયા છ

—મેમનંદ.

કેસરી વાંચો પેદરણે, શોભતી તેડ કભાચ —ભાષા
2 The sleeves

કભાવ, s m [See કુ dim + ભાવ feeling] A hostile feeling 2 Contempt, disgust

ભાવે કભાવે ગારા વારામા જેને ન હરનાર

—મેમનંદ

ક-મોહ, adj [See કુ + મુહ blint, point-

less] Rusty 2 Lying in an out-of-the-way place, lying uncared for, lying in a dirty place

ક્રમ, *adj* [P] Wanting, deficient, less, short of. 2 A prefix showing " littleness " or ' deficiency "

ક્રમ-અકક્ષી, *s f* [P + અકક્ષ intelligence] Feeble understanding 2 *adj* Stupid

ક્રમ-કદર, *s f* [P + A કદર appreciation] Little appreciation

ક્રમ-ક્રમ કુ, *v i* [See ક્રમ-ક્રમાન્ત.] To tremble, to quiver 2 To be shocked at

ક્રમ-ક્રમાન્ત, *s m* } [Hem Des હમ્મલ્લવનો =
ક્રમ-ક્રમાન્તી, *s f* }

S મનો-દુઃખ્મ mental suffering, or, See ક્રમ-ક્રમ-કુ, Imit to shake + વૃત્તિ state] A shudder, a shrinking 2 Disgust, horror

ક્રમ-કંપી, *s f* Trembling, quivering, tremor

Id ક્રમકમી પાતી To tremble, to shiver 2 To shrink

ક્રમ-કૌશલ, *adj* [P કમ્ less + કૌશલ strength] Weak, feeble

ક્રમ-અરચ, *s m* [P + અરચ expense] Little expenditure, economy, frugality, retrenchment in expenditure

ક્રમખી, *s f* [Dim of ક્રમખો] A small bodice

ક્રમખો, *s m* [See ક્રમખી fr P કમ્બો] A bodice

ક્રમચી, *s f* [Turk. ક્રમચો a twig] A switch, a whip 2 A twig

ક્રમ-અભાન, *s f* [P કમ્ little + લેવા the tongue, Cf S જિહ્વા] Mean language abusive language 2 Taciturnity, reticence, reserve in speech 3 *adj* Using abusive language 4 Taciturn, reserved in speech

ક્રમ-અદે, *adv* [S કુ bad + P ગુણ મળે payment] Uselessly

ક્રમ જાત, *adj* [P કમ્ low + Ar જાત Cf P જન્મ born, fr S જાત born fr જન્મ to be born.] Of low caste, lowbred, ignoble 2 illegitimate (of a child)

ક્રમ-અદે. *ad* [P + અદે more] More or less

ક્રમ-બુસ્ત, *adj* [P કમ્ + બુસ્ત boiling, excitement] Powerless, having no strength, weak

ક્રમ-બેર, *adj* [P બેર power] Weak, feeble, impotent, infirm

Prov ક્રમ-બેર, ને ગુસ્સા બદોલ A little pot is soon hot

ક્રમ-બેરી, *s f* Weakness, want of strength

ક્રમક, *s m* [S] A crab, a tortoise 2 An earthen pot having the form of a crab or tortoise

ક્રમક રૂપ ધર્મ મોરાર, ચૈદ રત્ન કાઠ્યા સમુદ્ર મોરાર. —પ્રેમાનંદ.

ક્રમ-કાણ, *s m* [See કર્મ, કામ, business + સ્થાન, પાણ, a place fr S સ્થા to stand] Arrangement of one's business, putting into order or managing one's business

ક્રમ-કાણી, *s m*. [See ક્રમ-કાણ] A learned carpenter or mason, working on scientific principles

ક્રમકી, *s f* [See ક્રમક a tortoise] A female crab or tortoise

ક્રમકાળ, *s m* [S કમ્બલ] An earthen or wooden water-pot used by ascetics

ક્રમ-તર, *adj* [P fr ક્રમ little + P તર = S તર comparative suffix] Less

Id ક્રમતર કરવ To reduce, to assuage

ક્રમ તરીન, *adj* [P] Very humble, least, lowest

ક્રમ તાકાત, *adj* [See ક્રમ little + તાકાત strength] Powerless, weak

ક્રમ-તાકાતી, *s f* Powerlessness, weakness

ક્રમ-તી, *adj* Less 2 Not enough

ક્રમ તોલ, *adj* [P + તોલ-વ to weigh] Of deficient weight 2 Of little influence

ક્રમન, *s n* [S કુ dim + મન, મન, the mind fr મન to think] Unwillingness

ક્રમન-કુ, *adj* [Genitive of ક્રમન] Not from the heart, insincere, reluctant, unwilling

ક્રમ-નગર, *s f* [P કમ્ little + નગર sight] Disfavour, lessened favour 2, *adj* Showing less or no favour 3 That to which

little or no favour is shown

ક્રમ-નસીબ, *s n* [P + Ar નસી fortune]
Misfortune 2 *adj* Unfortunate

ક્રમ-નીય, *adj* [S *f* કમ to desire, to love] Desirable 2 Lovable 3 Charming, pleasing

કોટી મનોજ તનુ ક્રમનીય —ગિરધર

ક્રમ પાક, *s m* [P કમ little + S પાક produce *fr* પચ to cook] A small produce, a bad harvest

ક્રમ-ખખત, } *adj* [P + કલ્પ fortune]
ક્રમ-ખખત }
Of ill luck, unfortunate 2 *s m. f* A rogue, a scoundrel

ક્રમ-ખખતી, } *s f* Unluckiness, misfortune
ક્રમ-ખખતી, }
fortune adversity

ક્રમર, *s f* [P] The loins, the waist

Id ક્રમર ભાગી to beat on the waist 2
To sink in spirits ક્રમર તોડવી to work hard or laboriously ક્રમર બાધવી-કસવી to gird up one's loins, to be up, to pick up one's courage

ક્રમર-કેસ, *s n* [+ P કમ્પ holder, supporting, *fr* કમ્પાદ to draw] The gum of the Bateen Frondasa, a drug which strengthens the loins

ક્રમરખ, *s n* [S કમરફ a particular fruit] The gooseberry

ક્રમરખ, ભજુ, ધોર, તાલ, તમાલ, સાલ ને સમઠી

—એચાનંદ

ક્રમર-પટી *s f* [See ક્રમર the waist + પટી a narrow strip of cloth] A strip of cloth sewn on as a belt to a coat.

ક્રમર-પટી, *s m* [P કમર the waist + પટી, S પટ, a strip of cloth] A belt, a girdle

ક્રમર-ખન્ધ, *s m*. [+ S બન્ધ a tie *f* બન્ધ to bind] A girdle intended for the loins, a girdle 2 *adj* Ready, alert, ready to act

ક્રમલ, Sanskrit form of ક્રમળ

ક્રમલ, *s f* [S] The goddess Laksmī
2 An excellent woman

ક્રમલિની, *s f* [S See ક્રમળ a lotus.]
The lotus plant

ક્રમ-મુખન, [P કમ્ less + મુખ speech]

Same as ક્રમ-જ્યાન

ક્રમ-મુખની, Same as ક્રમ-જ્યાન

ક્રમળ, *s n* [S કમલ] A lotus. 2 A metallic vessel in the form of a lotus. 3 The womb

Id ક્રમળ પૂજા Worship with lotus flowers
2 Worship with the head cut off and placed on the image

ક્રમળ-જુ, *s m* [+ S મૂ to be] The god Brahmā, said to be born in a lotus

ક્રમળજુ તનયા સતી સરસ્વતીને લાગુ પાય

—ગિરધર

ક્રમળ-કાકડી, [+ કાકડી cucumber] The seeds of the lotus plant

ક્રમળ-કોશ, [+ કોશ cavity] All the space in a lotus

ક્રમળ-લોચની, } *s f* [+ લોચન the eye
ક્રમળ-લોચની, }
f S લેવ to see] A woman whose eyes are as beautiful or attractive as a lotus flower, a beautiful woman

ક્રમળ-વદની, } *s f* [+ વદન the face *fr*
ક્રમળ-વદની, }
S વદ, વદવ to speak] A woman whose face is as charming as a lotus flower

ક્રમળ, Same as ક્રમલ.

ક્રમળાસન, *s m* [See ક્રમળ a lotus flower + આસન a seat] The god Brahmā whose seat is in a lotus

તેનપુત્ર સિદ્ધાસન વિષે, ક્રમળાસન ત્યા બહા મુખે

—ગિરિધર.

ક્રમળી, *s f* [See ક્રમળ a lotus flower]
A kind of blue flower resembling a lotus

ક્રમળી, *s m* [S કમલ] Jaundice
2 Envy 3 An orange

Prov ક્રમળાની આંખે, સૌ પીળુ દેખે To a jaundiced eye everything appears yellow

ક્રમ-ઈ, *s f* [See ક્રમ ડ to earn.] Earnings, gains, profits

ક્રમ-ઉ, *adj* That which gains or earns; earning, gaining; lucrative

Prov ક્રમાઈ દિકરો માળાપને વહાલો લોગે
Everyone who brings in an income is a dear little fellow

ક્રમાચલ, *s f* A woman of low character

ક્રમાંક, *s. n* [*S* કપાટ] A door
 Id ક્રમાંક વાસણું-રેણું To shut a door
 Prov ક્રમાંક અટલ ઢાળે બારે Don't burn
 a candle worth a shilling in seeking a
 farthing

ક્રમાંકી, Same as ક્રમાંક

ક્રમાંક, *s f* [*P*] A bow 2 An arch 3
 A rain bow 4 The spring of a watch or
 clock.

Id ક્રમાંક ખેંચવી To draw the bow, to
 pull the string of a bow આકાશમા ક્રમાંક ખે-
 વાઈ છે There is a rainbow in the sky
 ક્રમાંક બાંધવી To string a bow 2 To be
 ready for action ક્રમાંક ઢીલી પડવી To lose
 elasticity (of a bow) 2 To be slow in work,
 to be inattentive to one's duty ક્રમાંક કાઢવી
 To make an arch. ક્રમાંક નખાવવી-પણાવવી-બે
 સણાવવી To get the spring set in a watch or
 clock. ક્રમાંક ટુટવી To be broken (of the
 spring of a watch or clock)

ક્રમાંક-દાર, *adj* [+ *દાર* *P* having] Curved;
 arched

ક્રમાંક, *adj* [*Ar* કમાદ perfection] Beautiful.
 2 Excellent 3 Perfect

ક્રમાંકિયો, } *s m* [*S* કુ dim + માત્ર
 ક્રમાંકિયો, } substance] A man devoted to the service
 of the goddess બદુચરાઈ 2 A castrated man,
 a eunuch 3 A headstrong or shameless
 woman

ક્રમાંકિય-દાર, *s m* [*Ar* કમાદ cloth,
 furniture, + *P* દાર a keeper] The head
 collector of the revenues of a district.

ક્રમાંક-વડું, *v t* [Causal form of *Guj* ક્રમાંક
 to earn.] To assist a person in earning his
 livelihood

ક્રમાંકું, *v t* [*S* કમ્ to be able] To
 earn, to gain

ક્રમાંક, *adj* [See ક્રમાંક little] Deficient,
 wanting; short of.

ક્રમાંક-અટલી, *adj* Same as ક્રમાંક-અટલ

ક્રમાંક, *adj*. [*P* See ક્રમાંક] Low, mean

ક્રમાંક, *s f* [*P* કમ્ less] Wart

ક્રમાંકના-શ, *s f* [See ક્રમાંક, ક્રમાંક, ક્રમાંક]
 Deficiency

કરુણી, *s n. pl.* [See કુ dim + મુદ્દં an
 auspicious time] Days on which, accord-
 ing to astrologers, no auspicious ceremo-
 nies should be performed

કરોત, *s n* [*S* કુ dim + મૃત્યુ death *fr*
 મૃ to die] Unnatural death

કરોત, *s f* [*S* કુમ્દ a white lotus] A
 kind of fragrant rice of high quality

Id કરોત આપવી to cudgel કરોત હિતવી to
 be beaten

કરોતની, Same as કુમુદિની

કરોતમ, *s f* [*S* કુ dim + *Ar* મસિમ
 season] Improper time or season.

કંપ, *s m* [*S* *fr* કમ્ to shake] Tremor,
 trembling

કંપ ન, *s n* Same as કંપ

કંપની, *s f* [*Eng* Company] A com-
 pany, a band, an association 2 An associa-
 tion formed for trade; a mercantile company.
 3 The body of share holders in a mercantile
 company

Id, કંપની કાઢવી-ભરી કરવી To form a
 mercantile company કંપની રજીસ્ટર કરાવવી To
 get a trading company registered under
 the Indian Companies' Act કંપની કડવામાં
 બધ-પડાઈ A trading company is under liqui-
 dation કંપની બંધ થઈ A trading company is
 wound up

કંપની સરકાર, *s f* [+ સરકાર govern-
 ment] The government of the East India
 Company in India

કંપ-ના, } *s m* [*S* *fr* કમ્ to shake +
 કંપ-નાયુ, } વાયુ wind *fr* બ to blow] Palsy

કંપ-વુ, *v t* [See કંપ] To shake, to
 tremble 2 To shudder

કંપાણ, *s n* [*S* કમ્માન n shaking *fr* કમ્
 to shake] A steelyard, a balance

કંપાણી, *adj* He who uses a કંપાણ. 2
s f A caste or a class among merchants,
 whose occupation is weighing with a steel-
 yard

કંપાય-નન, *adj* Tremulous, trembling

કંપારી, *s f*
 કંપારી, *s m* } Same as કંપ. 2. Die

guar, contempt

Id કપારી ચાવતી-ફુટતી-વફુટતી To shake
2 To be disgusted

કપાસ, *s m* [Eng Compass] A pair of compasses. 2 A compass with a magnetic needle fixed in it 3 A mariner's compass

કપિ ત, *adj* [See કપાય-માન] Trembling, shaking

કંપુ, *s f* [Eng Camp or Company] Encampment 2 A regiment 3 A company of soldiers

કંબલ, *s m* [S] A blanket 2 The dewlap, the fold of skin that hangs from the throat of an ox or a cow

કંબા, *s f* [S કમ્બી a branch or joint of a bamboo] A chip of a bamboo 2 A measure of 24 inches used by carpenters in measuring timber

કંબા, *s f* [S કમ્બ] A bracelet 2 An anklet

કંચુ, *s m* [S] A conch 2 The neck. તારી ઝીવાએ કંચોત કચુ રેખા રાને, રે

—ટયારામ

Id કંચુઝીવા, કચુ કણી A lady with a neck like a conch shell, a beautiful woman

કંચીય, *s f* [S કમ્] A kind of plant, sticks of which are used to brush the teeth with

કરમર, *s f* [See કરમર] The waist, the loins

કરડો, *s m* [S કટક a bracelet, or, કડી a link of a chain] A finger-ring (generally of gold)

કરમન, Same as કપામન

કપાસ, Same as કપારી

કયુ, *pron adj* [S કિય્ what?] Who? which? what?

કર, *s m* [S ફ્ર ક to do, or, ફ્ર to scatter] A toll, a tax, a duty 2 A settled demand 3 [S ફ્ર ક to do] The hand 4 The trunk of an elephant 5 [S ફ્ર. ફ્ર ~ scatter] A ray 6 *s f* An unlucky day 7 [See કરગ] Doing; action

Id કર નાખવો-ઘેસાવવો-ઘેવો To put a tax on, to impose a tax કર ઉધરાવવો To collect

a tax કર માફ કરવો To remit a tax મારો તારા ઉપર ચાલ્યો કર છે This is my settled demand from you તારા કરકમળ વડે With your lotus-like hands શશિકર The rays of the moon હોળીની કર The days that are considered unlucky before or after the Holī festival જેને કર નહિ, તેને કર સાનો ? Why should he fear, who has done no offence સુખકર Giving pleasure

Prov કર કરનારો ભય, પણ કર ન ભય A tax once imposed is seldom abolished

હિમકર કર અડાલ, દુખહર નિશિ મૂઝા ન

—ગિતગોવિંદ.

કરકટી, *s f* A wooden bier

કર-કંઠોળ, *s n* [કર is a redup of કંઠોળ] Pulse and the like kinds of grain

કર-કડ, *s f* [Imitative of the sound, See કડ કડ] A loud grating, creaking, &c.

કર કડ ડુ, See કડ કડ ડુ

કર-કડા-ટ, *adv* [See કડ કડા-ટ.] Fluently, readily, swiftly

કર-કર, *s f* [Imitative of a plaintive voice] Idle or troublesome prattle 2 [Imit or See કંકર pebbles] Very small particles of stone or dust

Id એની આખમા કંકર રી છે 1 Lit There is a large quantity of dust in his eyes 2 He is very jealous

કર-કરિયા વર, *s m* [See કર a settled demand + કરિયા વર presents] A settled sum of money and other things which are sent with a married daughter to her husband's house

કર-કર, *adj* [Imitative of the sound or feeling produced by moving a finger over a rough surface See કર-કર] Rough 2 Sharp

કરકશી, *adj* Same as કંકશી 2 *s f* Gritty particles, grittiness

કરકશી, *s f* [S કરકશી ફ્ર કરકશી harsh] A scold, a vixen

કર-કમર, *s f* [P] Frugality, economy; clippings

Prov કરકસર રેવડનો ચીને સાધ Compe- tency attends on frugality.

કરકમરિયુ, *adj* Economical, frugal
કરકમરિયુ, *s n* A pair of compasses used
by Hindu astrologers

કરકમરિયુ, *adj* [S કર the hand + કમરિયુ
to cut] Fleshless, reduced to a skeleton
કરકમરિયુ, *s f* [S + કમરિયુ to cut fr S
ફર to cut Or this word may be a corrup-
tion of કરકમરિયુ] See કરકમરિયુ

કરકમરિયુ, *v t* [See કર the hand +
ખેલવુ to open] To eat little by little or
slowly

કરકમરિયુ, } Same as કરકમરિયુ
કરકમરિયુ, }

કરકમરિયુ, *s m* [S કુ dim + હરખ joy]

Sorrow

કરકમરિયુ, *s m* [S કર્મ a ploughman fr
કર્મ to draw, to plough] A cultivator, a
farmer

કરકમરિયુ, *s f* [Imit Cf કરકર] Grit,
grittiness, gritty particles

કરકમરિયુ, *v t* [Imit] To implore, to
crave, to beseech 2 To expostulate

કરકમરિયુ, *adj* [See કરકર grit] Gritty,
mixed with gritty particles

કરકમરિયુ, *s f* [See કરકર ગરુ to solicit
+ રતિ being] Entreaty, a troublesome
solicitation made in a whining tone

કરકમરિયુ, *s m* [See કરકર] A bit, a small
part 2 Dirt

કરકમરિયુ, *s f* [Dh Des કિલિષ = S લગુ હાફ
a small piece of wood fr S ફરુ કર્મ, to cut
+ P ફરુ dim Cf કમરિયુ] A small bit, a
fragment, a scrap

કરકમરિયુ, *s f* [See કરકર a bit, or કરકમરિયુ
a wrinkle] A ruffle, a wrinkle, a fold

કરકમરિયુ, *s n* }
કરકમરિયુ, *s m* } [S કર્મ a crab, or
Hem Des. ફરુકિલ = S વિગ્રહ a back biter
or, See કરકમરિયુ a wrinkle] A crab having
lines or wrinkles on its body

કરકમરિયુ, *s m* [See કરકર a bit] A strip
of hair left on the head 2 A person
having no sense

કરકમરિયુ, } *s f* [S કર the hand +
કરકમરિયુ, }
ચાળવુ to rub fr S ફરુ to crush, or, S ફરુ,
કર્મ, to cut + P ફરુ dim + લી dim] A
ruffle, a wrinkle, a fold

કરકમરિયુ, *s n* [P કર્મ debt Or, S કર્મ to
pain] Debt

Id કરકમરિયુ To incur a debt કરકમરિયુ
કમરિયુ To borrow money કરકમરિયુ આપવુ To lend
money as a debt કરકમરિયુ આપવુ ફરુકિલવાળુ
અદા કરકમરિયુ To repay as a debt કરકમરિયુ પદાવવુ To
make an amicable settlement of a debt
by repaying a portion of the debt instead
of the whole

Prov કરકમરિયુ ને કન્યા કરકમરિયુ ન મળે One can-
not obtain money in debt, nor a girl in
marriage by begging for it or her

કરકમરિયુ, *adj* [+ P ફરુ holding] Hav-
ing a debt to pay, owing, indebted *s m*
A debtor

કરકમરિયુ, *s f* [S કમલ lamp-black + આ-
લય an abode] An earthen pot placed
over a lamp to collect the soot

કરકમરિયુ, [+ ઝાલવુ to catch Or, S ઝાલ
flame fr જ્વલ to burn] Same as કરકમરિયુ

કરકમરિયુ, *s n* [S] A tree the Galsadupa
Arborea

કરકમરિયુ, *s m* A cascade, a playing foun-
tain

કરકમરિયુ, *s f* [See કરકમરિયુ hard, or કરકમરિયુ to
bite] Rice once ground and divested of
its outer husk. 2 A percentage given to
the buyer on a purchase of certain articles
of food.

કરકમરિયુ, *s f* [See કરકમરિયુ to bite] A sting,
a bite

કરકમરિયુ, *adj* [See કરકમરિયુ to bite]
Addicted to biting, having the habit
of biting

Prov કરકમરિયુ ફરુકિલ ફરુકિલ ફરુકિલ Con-
fusion worse confounded

કરકમરિયુ, *s m* Harshness 2 Hot
temper

કરકમરિયુ ફરુકિલ, નથી એવામા ધીરજ,
ધીરજ સાધવા નહિ, ખતા તેણે ખાતે છે

કરકું, *v t* [S કૂવ, કર્વ, to cut] To gnaw, to nibble 2 To bite

કરકાંચી, } *s f* [P fr કરકુ harsh Or, કરકાંચી, }
કરકાંચી, }
કરકાંચી to bite] An ironical speech, a taunt 2 A caustic speech.

કુ સરખી લક્ષ્મી, સાવિત્રી, કરે મારી કરકાંચી

—ત્રેમાનદ

કરકાંચાડી, *s f* [Same as ખરકા પાટી] A wooden board in the form of a slate, on which little boys learn elementary figures and the letter of the alphabet

કરકું, *adj* [Hem Des કુરકો = S નિર્દય merciless Cf P કરકા] Severe, rigorous, oppressive

હકિત કરાણ કાળ છે કરકો, માન સવતુ ચોડે

—છોટામ.

Id કરકી નજર A severe look, a look of displeasure 2 Displeasure કરકી નજર લાગવી-બેસવી To be under the influence of the evil eye

કરકુંડ, *s n* [S કુરકટ yellow amaryuth] An ear-ring worn by women

કરકોડ, *s m* A toe ring 2 A gold smith's tool

કરકું, *s n* [S ફી વૂ, કર, કરકું, to do] The idea expressed by the instrumental case (Gram) 2 The instrument of an action 3 Cause, motive 4 An astronomical division of a day

કરકું, *s n* [S કિરણ ફી, ફી, 'to scatter] A ray

કરકુંદ, *s n* [See કરકું the ear + રતિ a circle] A musical instrument having the form of the ear

કરકુંદી, *s f* An act, an action, a deed ધન્ય ધન્ય મયાસુર કરકુંદી, શારદા, ચેપ ન સકે વરકુંદી

—ગિરિધર

2 Merit, deserts 3 Surds (in Algebra)

Prov કરકુંદી તેવી પાર કરકુંદી As you sow, so you will reap

કરકોડ, *s m* [S કરકા] A box of metal or wicker work, a basket

કરકાં, *s f* [S કુ dim + વતુ a season] An improper season or time

કરકાં, *s n* [S કર the hand + તલ the surface] The palm of the hand .

કરકુંદી, *s f* [See કરકું] Though, yet, although 2 Than 3 Moreover, besides, further

—દયારામ

કરકાં, *s n* [S કરકાં ફી કર, કર, to do] That which should be done; duty 2 Magic, enchantment

કરકાં, *conj* [See કરકું] Though, yet, although 2 Than 3 Moreover, besides, further

કરકાં, *s m* [S કરકાં a doer ફી કર, કર, to do] The Creator

કરકાં, } *s f* [S ફી કર the hand + કરકાં, }
કરકાં, }
તાલ clapping ફી તલ્લુ to strike] A musical instrument made of wood or metal to keep time in music

કરકું, *s f* [See કર, કર, bad, evil, + નકુ a season] A bad season, an unfavourable season 2 An unfavourable time Cf. કરકાં

કરકું, *s n* [S કર, કર, to do] Bad action or conduct

કરકાં, Same as કરકાં

કરકાં, Same as કરકાં Mud

રમતા આગણે રે, કરકાં વળગે છે શીખરે, બહેકે બરાસથી રે, ઝાંઝી ફેલી છે હરિ સંગે

—દયારામ

કરકાં, *s m f n* [See કરકું to do] The doer, an agent

કરકાં, *adj* Doing working, active

કરકાં, *s m* [See કર the hand + વ્યાસ putting] Putting down, or assigning (particular deities) to the several fingers of the hands

કરકાં, *pro part* While doing (Used in poetry)

કરકાં, *s m* [See કરકાં, કરકાં] Pomp, awe, prestige

Id કરકાં કરકાં બેસાડવો-રાખવો To hold in awe, to establish one's power over

કરકાં, } Same as કરકાં.

કરકાં, *s m* [S કર the hand + પલ્લ leaves] The hand when like to a bunch

of leaves 2 Beckoning with the hand
 કર-પદ્ધતી, *s f* The art of talking with
 the fingers, the art of teaching the blind
 and deaf with the fingers, dactylology
 કર-પદ્ધ, *s n* A quantity as much as is
 contained in the two arms extended
 (Used in the Bhāl District)

કરપ-પુ, *v t* [S ફૂં to arrange, to cut]
 To eat away little by little 2 To shear off
 કરપ પુ, *v t* [See કરપ-પુ] To make a
 gift of certain articles to Brāhmins for the
 benefit of the dead on the first ઉરણ્ણ day
 and on the પચ્ચેઆક્રમ after a death

કરપી, *s f* [See સપ-પુ to cut] A farmer's
 weeding tool, otherwise called રાપડી
 કરપી, } *adj* [S કૃષ્ણ] Miserly,
 કરપીણ, }
 niggardly

Prov કરપીણ ધન એજેભય A miserly father
 has generally an extravagant son

કરપો, *s m* [See કરપ-પુ to arrange] A
 wooden terrace raised in a field on which
 a man takes his station and drives away
 birds. (Used in Kāphīwād.)

કરપ, [Ar] Same as કરપ, કરપ
 કરપ-સી, Same as કરપી
 કર-પોદ્ધ, *s n* [S કર the hand + પદ્ધ
 reed] A kind of reed used for making
 peps.

કરપ, *s m* [S] A young elephant 2
 The back of the hand from the wrist to
 the root of the fingers, the metacarpus

કર-ભાગ, *s m* [S કર a tax + માગ a part
 ભક્ષ to break] A tribute

કરમ, Same as કૃમિ A worm

કરમ, *s n* [S કરમ્ an action fr કર્ to
 do, See કર્મ] An action 2 A wicked deed
 Destiny, Fate, the Fates

Id કરમ કરવું To act in obedience to evil
 tendencies, to do a wicked act કરમ ચુલક-
 પડવું To get a favourable opportunity, to
 be fortunate કરમ પુટવું To be unfortunate
 કરમનો આનજો-બળિયો Fortunate કરમનો ઓઠો
 Unfortunate કરમના કાળા (રાધ) Evil des-
 tiny કાળા કરમનો કરનાર An evil doer કરમે

ચહેરિલુ-લગેલુ-લાગેલુ-વળગેલુ Destined, perma-
 nently attached, being a permanent encum-
 brance કરમનો-કરમે (સોધી) હાટેલો Brought
 in by Destiny (of an obstacle) કરમનો
 પુટેલો-પુટેલો Unfortunate કરમ ગાધવા To
 commit sin or sinful acts કરમના ભોગ
 Sufferings appointed by Fate

Prov કરમના આગળ, કે પરપયા પહેલા રાડયા
 There is no flying against Fate કરમ કહણ,
 ને કાયા સુંવાળી=કરમ કહિયારાવું, ને દેહ રાતની=કરમ
 કપીર ને દેહ સોનાની The misery of putting to-
 gether unsuitable things કરમ કરે, તે કોઈ ના
 કો The ways of Fate are mysterious કરમ
 કહે "કાલીમા પેલું," ને મન કહે "માળવે નહિ" A
 desire quite out of proportion to one's con-
 duct કરમમા ન હોય દોષ, ને કોના ભેષ ઓઠા ?
 Who can help me against my Fate? કરમની
 રતી, નાળી જંધી, તો યઈ છતી Good fortune can
 easily turn the table કરમને કાષ ધરમ નથી
 the Fates are inexorable કરમ પ્રમાણે સુદ્ધિ, ને
 જલ પમાણે પોયણ Our inclinations are deter-
 mined by our past conduct and our sur-
 roundings કરમમા ને ધરમમા કોઈને ભાગ નથી
 There is no partnership in Fate and Piety.
 કરમ વગરનો ખેતી કરે, બળદ મરે કે ઝુકવણ પડે
 Misfortunes seldom come single કરમ હોય
 પાધરા, તો વેરી સૌ આધળા Good fortune can
 silence all opponents ન્યા નય, ત્યા કરમ
 આગળ ને આગળ The more I try, the further
 I am off જનમ આપે જનેતા, પણ કરમ ન આપે
 કોઈ Every one has to suffer the consequ-
 ences of his past conduct

કરમ-કથા, } *s f* [S કર્મ્ fate + કથા,
 કામ-કલાણી, }
 કદાણી, a story] The history of one's mis-
 fortunes

કરમ-કુટ, *s f* [+ કટ-વું to beat] Unne-
 cessary or useless trouble 2 Drugery

કરમ-જ, Same as કિરમ-જ

કરમ-જી, Same as કિરમ-જી

કર-મણુ પુ, *v t* [S કર, કર, ill + મન
 mind] To be dissatisfied, to be perplexed
 કરમણી બોલી કામિની
 2 To be incommoded

કરમદી, *s f* [Hom Des. કાવંદી *f* S

કરમદું.] The corinda tree

કરમદું, *s n* A fruit of the corinda tree

કરમ-અપસેશ, *s f* [See કરમ Fate + અપસેશ a gift] Good fortune 2 A gift 3 Forgiveness

કર-મળો, *s n* [See કર the hand + મેળવ-વું to mix.] A sweetmeat ball made of the flour of parched bajra and molasses mixed together with the hands

કર ને કરમળો રો ન શીરાવતો ? —નરસિંહ મહેતા

કરમાણી-અમ્મો, *s m* [P કરમણી brought from Karman + અમ્મો] A kind of medicinal drug

કરમા-ધરમી, *ad* [S કરમ્ desuay + ધર્મ religious merit] Experienced (in happiness or unhappiness) as the fruit of merit or demerit

કરમા-હું, *v t* To wither, to fade, to pine away

Id તેવું મોઢ કરમાયુ She felt ashamed

કર-મોડા, *s f* [S કર the hand + મોડા a garland] The fingers used as a rosary 2 A rosary kept in the hand

કરમિયો, } Same as કૃમિ, કરમ, A worm

કરમી,

કરમી, *ad* [See કરમ fate] Fortunate, lucky

ન ગમ્યો કરમી કોઈ, ગમ્યા નહિ સામઢ ગૂરો

—સામળકટ

કરમો, *s m* [S કર્મ an act] A particular offering to a goddess

કર-મોડ, *s f* [See કર-મોડવું] A sprain

Id કરમોડ પાવી To suffer from a sprain

કર-મોડવું, *v t* [See કર the hand + મોડવું to break.] To twist, to bend, to dislocate

કરમોડિયા, *s m pl* A disease to which cattle are subject

કર-મોડું, *v t* [See કર the hand + મોડું to mix with oil] To mix (flour, &c) with oil or ghee with the hand

ચોળા ને ચણા ની (દાળ) રે, ધોળા કરમોડને

—મેમાનંદરામી

કર-વડો, *s m* [See કર the hand + વડવું turning] A pot with a tube attached to it

કરવત, *s n* [S. કાપન] A saw

Prov કરશીવું કરવત ઊંચુએ વહેરે, ને આડુએ વહેરે Time cuts both ways = Time and tide wait for no man

કરવતિ-ચો, *s m* A sawyer

કરવતી, *s f* A small saw 2 A kind of carriage

કરવતા-કેર, *s f* [+ Guj કર the edge] The-edge of a saw, the border of a dhotar in the form of a saw

કરવતી-દાવ, *s m* [+ Guj દાવ a game] A particular position or hold in wrestling

કર-વરૂ, *s n* [See કરેર calamity + વરસ a year] A year of scarcity

કરવાણ, *s f*

કરવાણુ, *s n* } [S કરવાલિકા a small

club] A sword

કયા આયુધ કરી રખવાળ, સનાદ પહેરી, કર કરવાળ —ભાદલ્યુ.

કરવીર, *s n* [S] A kind of flowering plant 2 The flower of the plant

કર-વું, *v t* [S કર to do] To do 2 To execute, to perform 3 To make, to create, to form 4 To commit, to perpetrate 5 To observe

N B —કરવું, showing action in the widest sense, is used with verbal nouns widely differing in their meaning, *s g* રાખન કરવું to sleep, બોનન કરવું to eat

Id અટો અટો કરવું, ધણા વાના કરવા To fondle, to indulge 2 To press કરી લેવું To do beforehand 2 To make one's own, to adopt કરતો કરવતો પુરમ The leading member in a family

Prov કરીએ, તેવું પામીએ = કરવું તેવું પામવું, ને વાવવું તેવું લણવું = કરશે તે બરશે, ને પોંકશે તે પસ્તાશે = કરેગા સો પાવેગા = કર અને લે As you sow, so you will reap = Gather thistles, expect prickles = Do good, if you expect to receive any કરે ચાતરી, તો પામે ભાખરી No pains, no gains = No sweat, no sweet કરે દાવે, ને વાગે ગાવે The evil we do to others frequently falls over our heads with added interest કરતા હો, તે કરો, ને હાસની દોડણી બરો Do what you are want to do, if you wish

n secure your object કર્યું એ કામ, ને વીધ્યુ
 ન મોદી Procrastination is the thief of
 time કર્યું તે ખર, ને કરીયુ તે ખોટું You are no
 more master of your future than of your
 past કર્યું, પસુ સેકી વાગ્યુ Work done against
 one's will. કર્યું ભગાતા બેગુ The work is spoiled
 કર્યા કરમ ભોગવના પડશે One has to suffer the
 consequences of one's past conduct જતા
 હોય સો કીલએ, ઓર ન કરિયે કામ Do not give
 way to any bold novelties. કરના તો કરના નહિ,
 ઓર કરના તો કરના નહિ Attempt not or ac-
 complish what you attempt

કરશીયુ, s n [See કલસ-હુ] An ear of
 corn

કરશીયુ, s n [S ફાં ન ploughing f; ફાં
 to draw, to plough] Cultivation, plough-
 ing

કરશીયુ, s m A cultivator, a farmer

કરશીયુ, s f [See કવગ, કશી, જગસી યો]
 A small water pot, a small goblet

કરશીયુ, s f [Ar] Fibres of silk.

કરશી, s n pl [S કર the hand] Bangles,
 wristlets

કરશીયુ, } v t [S કર side, કરો the
 કરશીયુ, } waist, See ક્રેડ + યુ to go] To strain (the
 bowels) 2 To make an inarticulate sound
 3 To turn and twist the body while lying
 down in bed (as a relief from pain)

કરશી, } s f Dry cotton stick
 કરશી, }

કરશી, s n Same as કરશી,

કરશી, s f A carpenter's tool

કરશી, s m pl [S કર hail] Hail stones,
 hail

કરશી, s m [See કરવત a saw] A sawyer,
 one whose business it is to saw timber, &c
 2 s f A crow bar (Used in Kāthiāwād)

કરશી, s f [See કર the hand + S
 કશા, કાપ, the arm pit] A long and triang-
 ular strip of cloth used in sewing a bodice
 or an અંચરખા

કરશી, s f [See કર the hand + ચાડું cross
 or, S કરાશ high, lofty, uneven, jagged]
 A precipice 2 s m A tall plant (Used

in Kāthiāwād)

કરશી, s f A deep hollow in the bed
 of a river always filled with water 3 A
 goldsmith's tool

કરશી, s m A high and steep bank 2
 The horizontal shaft, on which a beam rests
 in the process of sawing 3 A carpenter's
 tool used in hewing down large pieces of
 wood (Used in the Surat District)

કરશી, s m A purser in a ship

કરશી, } s f [Ar કરમાત્ર] Contri-
 કરશી, } vance, ingenuity 2 Skill, art 3 Cleverness,
 fraud, dishonesty 4 Magic

કરશી, s m [Ar] Ingenious, skilful 2
 Clever, fraudulent, dishonest

કરશી, s m [Ar] A promise 2 An
 agreement 3 Ease, quiet 4 Recovery
 from sickness

તરશી તમે વાડશી, કરાર થશે એ કાવ,
 વિ ન ડગ્યુ વિનતાવશુ, અમને વધારી આવ

—સામગ્રી

કરાર કરવો To make an agreement
 કરાર તોડવો To violate an agreement કરાર
 પાળવો To keep an agreement કરાર લખવો
 To write an agreement કરાર થવો To take
 place (of an agreement) 2 To be recovered
 from sickness કરારે By right 2, At ease
 3 Without fear or restraint, e. g કરારે ન;
 કરારે ખા, કરારે પૂછ કરાર હોય To recover from
 illness

કરાર, s m [See કરાર 1, કરારો] Slop-
 ing (Used in the Surat District)

કરાર, s m [See કરાર an agreement]
 To make an agreement

મેં તો વચને કીયેલ છે વાત, કરારેલ કીયેલે

—સામગ્રી

કરાર દાદ, s m [Ar] A deed of com-
 promise 2 An agreement

કરાર-નામું, s [+ P નામું a description]
 A deed, a bond 2 An agreement or en-
 gagement

કરારિયો, s m [See કરારિયો] A spider

કરાર, s m [S કરાર] Formidable,
 dreadful

સુખી રહે રમ પસરી ગઈ, કહ્યુંને કાળ કરાળ

—પ્રેમાનંદ

2 High, lofty

કરાળિ-યો, *s* [S કુલાલક earthenware *fr* કુલાલ a potter] A seller of earthenware, earthen goblets, smoking pipes, &c

કરાળિયો, Same as કરોડિયો

કરિણ્ણી, *s f* [S *fem* of કરિન્, કરી, an elephant] A female elephant

કરિયાણુ, *s. n* [See કિરિયાણુ] Grocery, drugs.

કરિયાણુ, *s n* [S કિરાત] Chiretta

કરી, *s m* [S કરિન્ *fr* કર the trunk of an elephant] An elephant

કરી, *s f* [See ચરી, ચરી, conduct] Diet, regimen

Id કરી પાળવી To live on a diet prescribed by a physician

કરી, *prep* Same as કરી-ને

કરી-ને, *prep* [Guj કરી-ને having done *fr* કરવું to do, or S કરને “in the sense of an instrument” *fr* કરવું an instrument *fr* ફ, ફર, કરવું, to do] By, from, owing to, through, by means of

કરીઆવર, *s m* [See કર a tax + વર has band] Money or articles which a person must give to his son-in-law, daughter, sister, &c, on certain auspicious occasions

Id કરીઆવર આપવો-કરવો To make a present, &c કરીઆવર લાવવો (said of a girl) To bring a present, &c

કરીમ, *adj* [Ar] Bountiful, gracious, generous 2, *s m* The lord of the earth

કરીર, *s n* [S] A kind of plant

કરણ, *adj* [See કરણ pity] Pitiable, exciting compassion

કરણી, *s f* [S] Grace, mercy, compassion pity

Id કરણી કરવી-લાવવી-આણવી To have pity

1 n કરણી માગવી To appeal to mercy

કરણીકર, *adj* A mine of mercy (generally applied to God)

કરણી-નિધિ, *s m* Store of mercy (generally applied to God)

કરણી-પામ, *adj* Fit for mercy

કરણી-મય, *adj* Merciful, kind

કરણી-રસ, *s m* The feeling of compassion 2 A tragedy

કરણી-સાગર, } *s m* An ocean of mercy

કરણી-સિન્ધુ, }
(applied to God)

કરણીયુ, *adj* Full of compassion, merciful

કરૂપ, } *adj* [S કુ bad + રૂપ form]

કરૂપું, } Deformed, ugly, ill shaped

કરેડું, *s n* [See કર a tax + રૂતિ being] An annual offering or present to a goddess or to an evil spirit 2 Same as કરેફું

કરેહી, *s f* Whitesand

કરેફું, *s n* [Cf Mar क्खरट Saltish *fr* ખાર salt + S ટ, ડું, dim] A cow's milk obtained immediately after the cow has given birth to her young one

કરેફું, *adj* [See કરેફું harsh] Having a disagreeable taste, tasteless

કરેડો, *s m* [See કરોડો 1] A vertical prop in an Indian spinning wheel

કરેણુ, *s f* [S કર્ણિકાર] A flowering plant

કરેણી, *s m pl* The flowers of કરેણુ

કરેણુ, *s m* [S] An elephant 2 *s f* A female elephant

કરેણું, *adj* [Past Part of કરવું to do] Done

કરેળી, *s f* [See કરાળ terrible] A terrible cry, a loud scream

કરેળી, *s f* [See કરાળ terrible] Anger; angry excitement

કરેળો એ કાણે બાધો છે, થુ આવે લાવની કરેળી છે, દોરડો એ કાણે બાધો છે, થુ આવે લાવની કરેળી છે, ઘ સરખો બેઢો થયો રોગિયો, દેખી મુને ચઢે છે કરેળી છે

—પ્રેમાનંદ.

કરો, *s m* [See કેડ, કટિ, S કટ, a side, the waist] The side-wall of a house

Id કરો ચણવો-ચણાવવો To raise or build a side-wall of a house કરો પાડવો To pull down a side wall સહિયારો કરો A sidewall common to two adjoining houses

કરોટી, *s f* [S કોટિ] A human skull

કરોહ, *s f* The sides of the body

કરોફું, *s n* [See કરેફું] Usage, custom

४३१६, *s f* [S ३३३ the bottom] The spine

४३१७, *adj* [S ३३३] Ten millions

Id ४३१८ पति=पति=पति A millionaire

४३१९, *adj* Many crores, bill ons, innumerable

४३२०, Same as ४३१९

४३२१, *s m* [S ३३३] A peacock (Found in the Bhāl District)

४३२२, } *s m* [Dh Des ३३३] a spider fr S ३३३ a weaver (fr Hem Des ३३३ = S ३३३ a spider) A spider २ [S ३३३ earthenware fr ३३३ a potter See ३३३] A filler of earthen pots ३ A part of a kind of plant and its seed

४३२३, } *s m* [S] A crab २ The zodiacal sign Cancer

४३२४, *s m* A kind of tree

४३२५, *adj* [S] Harsh २ Harid

४३२६, *s f* An ill-conducted or unfaithful woman.

४३२७, *s n* [S ३३३] A pair of compasses

४३२८, *s m* [S ३३३ Cancer + ३३३ the sun] The time when the sun's rays are vertical in the tropic of Cancer.

४३२९, *s m* [S] A species of cobra

४३३०, *s m* [S] The ear २ The hypotenuse of a right-angled triangle ३ A diagonal of a parallelogram ४ The helm of a ship

४३३१, *adj* Harsh to the ear

४३३२, *s m* The cutting off the ears (of a criminal)

४३३३, *s m* A helmsman

४३३४, *s m* A spirit capable of being subdued by a mantra and forced to tell the affairs of other people

४३३५, *s n* An ear-ornament worn by women.

४३३६, } *s f* The line which forms the hypotenuse or a diagonal

४३३७, *s m* The ceremony of piercing holes in the lobes of the ears of a child

४३३८, *adj* [See ३३३ a deer] Agreeing with or indicating the agent (Gram.)

४३३९, *s m* A sentence in which the verb agrees with its subject. २ The verb to do (Gram.)

४३४०, *s f* [S ३३३ to cut] Scissors, clippers

४३४१, *adj* [S ३३३ to do] Required to be done २ *s n* A deed ३ An action ४ One's duty

Id ३३३ *s m* Practical geometry.

४३४२, *s f* Mode of action २ Duty, one's whole duty

४३४३, } *s m* [S ३३३ to do] A doer, a worker, and a ther (२) The nominative case, the subj. of the verb (Gram.)

४३४४, *s m* [S + ३३३ a destroyer fr ३३३ to take away] The creator and the destroyer २ The chief manager

४३४५, *s n* The power of doing, potentiality, capacity, energy

४३४६, *adj* [३३३ + ३३३ fit to be spoken of fr ३३३ to speak] That (sentence) in which the agent is spoken of, & c in which the agent is the principal word, active in construction

४३४७, Same as ४३४६

४३४८, *s m* [S] Mud, dirt. २. Intermixture of castes

४३४९, *s n* [S] Cloth २ A garment [३३३, ३३३, ३३३, are derived from this Sanskrit word]

४३५०, *s n* [S] Camphor

४३५१, *adj* [S + ३३३ white] White like camphor २ *s m* The god S'iva

४३५२, *adj* [S] Variegated, spotted

४३५३, *s n* [S ३३३ to do] An action २ A religious action or ceremony (sacrifice, &c) ३ Works, conduct, course. ४ Destiny ५ Moral duty ६ (Gram.) The object of an action, the Accusative case,

the object of a verb 7 A function, an office 8 Immoral or censurable conduct 9 Sexual intercourse

કર્મ-કોશ, *s m* The section of the Vedas which treats of rites and observances

કર્મ-ગતિ, *s f* The force of past actions

કર્મ-ક, *adj* Strong or strict in adherence to duty or religious observances

ને કર્મ સંગ શુદ્ધ કર્યા, સત્યારી થોગી અત્ય

—દયારામ

કર્મજિ-દ્વિતીયા, *s f* The second or the Accusative case 2 to show the object of a verb

કર્મજિ-પ્રયોગ, *s m* A sentence in which the verb agrees with its object 2 The passive voice

કર્મજિ-વાચ્ય, *adj* That (sentence) in which the object is the principal word, passive in construction

કર્મ-નિષ્ઠ, *adj* Exact in the observance of rites, devoted to one's duty, firm in the performance of one's duty

કર્મ નિષ્ઠા, } *s f* Firmness in the
કર્મ-નિષ્ઠા-ઇ, } performance of religious observances or forms

કર્મ-પાર, *s m* Same as કર્મ-બંધ

કર્મ-બંધ, *s m* The tie of actions, the necessary relation between actions and their results, the bond of Fate

કર્મ-ભ્રષ્ટ, *adj* Lax in keeping ordinances and observances 2 Not doing one's duty

કર્મ-માર્ગ, *s m* The law of works 2 The prescribed way of performing religious acts

કર્મ-યોગ, *s m* The power of destiny, chance, an accident, an accidental union 2 Application to, or diligence in, one's duty

કર્મ-રેખા, *s f* Writing, (lit) lines, written by Destiny on the forehead of a man 2 Destiny, Fate

કર્મ-તત્ત્વ, *s m* The theory of predestination, fatalism

કર્મ-વાદી, *s m* An adherent of fatalism, a fatalist

કર્મ-વિપાક, *s m* The result or effect of one's past actions.

કર્મ-સંગ, *s m* A desire to secure and enjoy the results of one's own past actions

કર્મ-સંગેષ, *s m* An accidental meeting, an accidental conjunction of circumstances

કર્મ-વીણ, } *adj* Unfortunate, unlucky,
કર્મ-વીણ, } unhappy

કર્મા-ધર્મો, Same as કર્મા-ધર્મી

કર્માતીત, *adj* Being beyond the power of action, free from the bond of Action or Destiny

કર્માધીન, *adj* Dependent on one's past actions 2 Dependent on Fate

કર્માનુસાર, *s m* Following one's past actions

કર્માનુસારી, *adj* Following one's past actions

શુદ્ધ કર્માનુસારિણી —મનવદ્વ્યપીતા.

કર્માન્તર, *s m* All rites and ceremonies

કર્મિ ઇ, *adj* Very dutiful, exact in performing religious rites and ceremonies

કર્મેન્દ્રિય, *s f* The five principal organs of action

કર્પ, *s m* [S] A goldsmith's weight equal to eighty ratas, or sixteen māṣas, or 5 of a tāla

કર્પ-જ્ઞા, *s m* [Classical form of Guy કરણ] Attraction 2 Ploughing 3 Cultivation

કલ, *s f* [See કળા art] A fixed look 2 A spring, a contrivance; a machinery. Same as કળ

કલક, *s f* [Dh Des કળકોય fr S સ્વ-ધોતમ silver] Tin. 2 Coating with tin

Id કલક કરવી-દેવી-ચઢાવવી To cover or line with tin 2 To give a bright appearance, to polish કલક ઉતરી ગઈ-ગઈ રહી The

lining of tin has worn off

કલ-કલ, *s m* [*S* Imit *Cf* Eng *Clue*]

A confused jangling or noise (of men) 2

The chattering of birds

કલ-કલ ડું, Same as ક-કલ ડું

કલ-કલા ટ, *s m* } A loud confused
કલ-કલા ભૂ, *s. n* }

noise, an uproar Same as ક-કલા ટ

ક-કલિય, Same as ક-કલિય

ક કલિય } *adj* Having bad signs,
ક-કલિય, }

unlucky, unfortunate

કલ-ખાપરી, *s f* [*S* कला contrivance +
खपर an earthen pot] A medicinal prepara-
tion of burnt clay

કલગી, *s f* [*P*] A gem-studded or
namental crest 2 A nosegay 3 A flower-
ing tree 4 A kind of song

કલગી દાર, *adj* [+ દાર *P* having]
Having a crest (કલગી)

કલગે, *s f* A kind of silk cloth worn
by women

કલેક, *s n m* [*S*] A blot, a spot 2
An imputation, an accusation, a stigma,
a stain

Id કલે ચોટુ-ચટુ-એચુ-આચુ-લાગુ To
be blotted, stained, or under a stigma કલે
ઉદારુ-પીઠ નાગુ To make or be free from a
blot or a stigma

કલેકી, *adj* [See કલે a blot] Soiled,
contaminated 2 Slandered

કલકી, Same as *S* કલકી, of which કલકી
is a popular form

કલ-દાર, *adj* [See કલ art + દાર *P* hav-
ing] Made with art 2 (In coinage) Of
the British Indian currency, as distin-
guished from the Gāikawād's currency
(which latter is called ગાવાડી)

કલ-યુગ, *s n m* [*S* कल-युग *fr* कल a
quarrel + युग an age, a period] The fourth
age of the world, the present Iron Age, the
age of vice according to the Hindūs (It
commenced about three centuries before
the Christian era & is to last 4,32,000
years, at the expiration of which period,

according to the Sāstras, the world is to
be destroyed)

Id કલ્યુગ બેઠો છે The iron age of the
world has set in કલ્યુગ આવે-બરાવે To
come into play (of the vices and evils of
the iron age) કલ્યુગનો પોરો A sinful person

કલભ, *s* [*S* कल् to go, to incline] A
swamp, a bog, a morass, a marsh

ક લંક, *adj* [See કુ dim + લંક a mischief-
ous person] Troublesome, mischievous

કલત્ર, *s n* [*S*] The wife

કલ તર *s f* [*Guj* કળ-તર to pain *Cf*
વેદ ના] Rheumatism

કલ તર, *s n* [*S* कल् to know] An
estimate of the produce of a harvest

કલરી, *s f* [*S* कलरिय] A coarse grass
2 A kind of black seeds used as food

કલ-ની, *s f* [*S fr* कल् to know, to guess,
See કળ ડું] Knowledge, conception 2 A
conjecture, a guess, an estimate

કલપ, *s m* [See કલક] A composition
used to blacken hair, a hair-dye

કલપ ના, Same as કલપ-ના

કલપ-ચૂક, Same as કલપ-ચૂક

ક-લપ ડું, *v t* [*S* क् दुન + क् to speak]
To be in a great distress, to grieve over

કલપ ડું, *v t* [See કલપ ના imagination]
To imagine, to suppose

કલપાન્ત *s n* [*S* कल्प arrangement,
creation, See કલપ + અન્ત the end] The
end of the age of the world, the destruc-
tion of the world 2 Affliction, bewailment,
sorrow

કલપિ ત, *adj* [See કલપ-ત] Conceived,
invented, imaginary

કલક, *s m* [*Ar*] A composition for
blackening the hair, a hair-dye

કલકિત *adj* [*Ar*] Caulking, a process
in ship-building; the act of stopping and
sealing the seams of planks to make them
waterproof or air-tight

કલ-ખલ, *s f* Same as કલ-કલ

કલ-ખલા-ટ, Same as કલ-કલા ટ.

કલમ, *s f* [*S*=*Ar*] A pen, a reed 2
Hand-writing 3 A paragraph, a section

4 A condition in an agreement 5 A language or dialect 6 A painter's brush
7 A graft on a tree or plant 8 Lopping and pruning of trees

1d કવમ કરવી-ધરવી To mend a pen કવમ કરવી To engrave કલમ ધરવી-ધરવી To cut the point of a pen 2 To dismiss from service આ ત્રણ કવમ જાણે છે He knows three languages

કલમ-કશી, s m [Ar કલમ a pen + P કશી one who draws fr કશીદત્ત to draw] A writer, one who skilfully wields the pen

કલમ-તરાશી, s [Ar + P તરાશદત્ત to cut] A ready pen man 2 A penknife 3 adj Cut vertically and transversely like the point of a Hindū pen

કલમ-દાન, s n [Ar + P દાન a suffix showing place] An inkstand 2 A portable case for the instruments of writing

કલમ-બંદી, s f [Ar + P બંદ binding fr S બન્ધ, બાંધ ૩, to bind] Attachment, sequestration 2 A document showing the management and the state of affairs in a district 3 A writing under distinct heads and items 4 adj Written under distinct heads and sections

કલમી, } s f The second mast in a ship 2 The sail hung on the second mast

કલમી, s m [S કલમ rice Cf ગ્રામી, કૃષી] A cultivator, one who works in the field 2 The name of a caste among the Hindūs

કલમો, s m [Ar કલમ to speak] A precept of a chapter of the Qurān, the Muhammadan Confession of Faith, 'there is no God but Allah, and Muhammad is the apostle of Allah' 2 A noisy brawl, a loud vociferation

કલ-રવ, s m [S કલ indistinct + રવ sound fr ર to cry] A soft sweet sound અલિપ્ત રવ ને કોઈવના કવરત, દુર ગુણે ઉભાયે —ગીતગોવિંદ

કલ-કુ, Same as કલ-કુ

કલવાર, s f Red beetle nut (Used in Kāthiāwād) 2 Rotten beetle nut (Used in Surat)

કલવો, s m A ceremony performed by the women of the bride's party a little before the marriage procession starts, consisting in carrying to the bridegroom some sweetmeats (Written also કલોવો)

ત્યાથી અભિમન્યુ જાનીવાસે આપ્યા, નકાલ કવલો કરાવો રે

—અભિમન્યુનો ચકાવો

કલસ, s m [S કલસ a pot] A water-pot, a jar 2 A dome, a spire, the spire of a temple

કલસી, s f A measure of 16 maunds used in weighing corn Same as કલસી

કલમ, } s m A water-pot

કલમી-ગો, } s m A water-pot

કલણ, s m [S] A quarrel, a strife, a brawl

કલણાન્તરિતા, adj f [> fr કલણ a quarrel + અન્તરિત separated fr અન્તર a distance] Separated from her lover on account of a quarrel with him (of a woman)

કલા-કલા, adv [See કલ pleasing to the ear] Blooming, growing, prospering

Id એતરના યાજરી કલા કલા થઈ રહી છે Bājri is blooming or thriving in the fields

કલાડી, s f [S કલ કડ, કડ, side] The side or ribs of the body

કલા, Classical form of કલા An art છત્રી કલાસે હાલત વાલત, બેલત પ્રાણ આધારા, નેનલ જાસે સમ જગ બૂલ્યો, એવી પુણ્ય દે ન્યારા —મીરાબાઈ

કલાઈ, Same as કલઈ

કલાક s m [Eng Ocloc] An hour કલાયુ, adj [S કલ dim + યાગ ૩ to attach, to suit] Unsuitable

કલાદ, s m A goldsmith

કલા-ધર, s m [S fr કલા a digit + ધર ૩ to hold] The moon 2 [See કલા a beautiful appearance + ધર ૩ to have] A peacock

કલાપ, s m [S] A group 2 The

leathers of a peacock 3 The moon

કલાપી, ૨ મ ૨ peacock

શોભે મહા ધનુ સિખર, ઉપર નામે કલાપી શીર

—ગિરિ'ર

2 A cuckoo

કલા-પીટ, ૨ f [Guj કલ કલાટ noise + પીટ to beat] Hubbub, uproar 2 Bewail-ment

કલા-કુલ, ૨ ન [See કલ, કલ, a bright beautiful appearance + કુલ a flower] A particular kind of earring, also called કલરુ

કલે કલાકુલ શ્રાવ કુલે —ભાષા

કલા-ધ્રુવ, ૨ ન [P કલાધ્રુવ gold thread] Suben thread covered with gold or silver wire

કલાલો, ૨ મ [P] The cuts in the sleeves of an અગ્રપા,

કલામ, ૨ f [Ar] A speech, a sentence, words

Id કલામે મરીફ The Qurān

કલાલ, ૨ ન [S કલાલ a white water-lily] The name of a plant, with the leaves of which S'iva is particularly pleased

કલા-વસ ૨ મ [S See કલ, કલ, art + વસ sentiments] The sentiment awakened under the inspiration of any of the fine arts

મિથુની માયા રચી આ મેદિની રે,

હરે શાહ કોલી કલારસ કાન રે —મુળદાસ

કલાલ, ૨ મ [Ar કલાલ a childless man (being used as a curse), a liquor seller, showing public contempt at the traffic Or S કલાપાલ a distiller f કલા a spirituous liquor + પાલ a keeper fr પાલ to protect, to keep] A distiller, a vendor of spirituous liquors

કલાલ-ખાલ, ૨ ન [Ar + P કલાલ a house] The shop of a liquor-seller, a liquor shop, a tavern, a public house

કલાલ ભૂ, } ૨ f The wife of a liquor seller 2 A female liquor-seller

કલાલી ૨ f The trade or business of a liquor seller

કલા વતી, ૨ f [S કલાવતી f કલ an art

+ વત, વત, having] A dancing girl

કલા-વતુ, ૨ t [S કલા વત] To persuade, to induce

કલા ધી ધી ધી કામની, કલા નામી રે

સાત માણી પડે રેવા, ગુણી વાનિના નેવ

—સામગ્રી

કલામ, ૨ f [Eng Clam] A clam

કલિ, ૨ ન [S કલિ a quarrel] Same as કલિ-ગુણ 2 A quarrel 3 Vice

કલિ-ગુણ, ૨ ન [S કલિ] A water-melon

કલિ ત, તલ [S કલિ તો હવે] I know

કલિયાડ, ૨ ન [S કલિ black] A black antelope

કલિ-ચુલ, [S] Same as કલ-ચુલ

કલ્પ, ૨ ન [S] Sin 2 a dirty Muddy 3 Dirty & sinful

કલ્પિત, adj Same as કલ્પ, adj

કલ્ક, Same as કલ્ક

કલેક્ટર, ૨ મ [Eng Collector] A Collector of the Government Revenue, the chief revenue-officer in a collectorate in the Bombay Presidency

કલેસુ, ૨ ન [S કલેસ the liver] The liver, the heart 2 A term expressive of strong attachment

Id કલેસુ વણુ To grieve deeply કલેસુ યદુ કરુ To appease, to please, to delight 2 To satiate (of thirst, &c) કલેસુ કાપુ To pierce the heart

કલેડુ, ૨ ન [Dh Des કાલેડિયા, Cf Num Des કાલેડી = S ચણુપાદે પવન માચડુ a pan for baking bread] A hemispherical earthen-pan

Prov કલેડી વગર શું કાલુ રહેશે ? If one will not, another will ચણુ સામે તે કલેડી, ને વહુ સામે તે કલેડી A great person is never at fault The king can do no wrong

કલેડી, Same as કલેડી

કલેવર, ૨ ન [S] The body (of a man or a beast)

કલે, ૨ f Same as કલાલ, કલલ

કલેડુ Same as કલેડુ

કલેડી, ૨ f [G M કાલેડી fr S કલપ suspicious] A young cow, a heifer

કલોલ ૨ મ [S કલોલ] Billows, surges

કામના તણા કલોલ, અનેક ઉપર ચોળે —કલોલ
2 The noise or roar of billows 3 A noise, an uproar 4 Merriment

કલોલો, Same as કલલો

કલક, *adj* [S] Sinful 2 s n Dirt 3 Deceit, hypocrisy 4 A viscous sediment or paste obtained by crushing or pound ing together medicinal drugs

કલકી, s m [S કલ્ક] The tenth and last incarnation of Vishnu

કલપ, s m. [S ક્વિ to arrange, to create] One day of Brahmā, a period of 4,320,000,000 years, the period between the creation and destruction of the world 2 A work on Hindū ceremonial

કલપ-વૃક્ષ, }
કલપ-ત્રી, } s n [S + વ્ર, વૃક્ષ, a tree
કલપ-કુટુંબ, } ,

See કલપ-વૃક્ષ] A fabulous tree in Indra's garden, a tree that yields whatever may be desired of it 2 A tree which bears a large quantity of fruits. 3 A lucrative profession

કલપ-ની, s f [Classical form of કલપ-ની] An idea, imagination 2 A device 3 A sentiment 4 An assumption, a hypothesis કલપ-ની-શક્તિ, s f The power of forming ideal pictures, the faculty of imagination

કલપ-ની-સૃષ્ટિ, s f A creation of the imagination, an imaginary story, a fiction કલપ-નીય, *adj* [S] That can be imagined, conceivable

કલપ-વૃક્ષ, s f [S + વ્રજા n creeper] A fabulous creeper, supposed to have the power of fulfilling desires Of કલપ-વૃક્ષ

કલપ-વૃક્ષ, v t To imagine, to conjecture કલપ-ની, s m Classical form of કલપ-ની કલપા વચ્ચે, v t [Caus of કલપ to imagine] To cause to resolve or come to a determination 2 To cause anxiety or affliction

કલિપ ત, *adj* [S form of કલિપ-ત] Imagined, fancied, fictitious

કલોલોલોલ, s n [Ar] The Qurān

કલ્યાણ, s n [S] Well being, welfare

2 s m A particular tune in music

Id કલ્યાણ કરવું To do good કલ્યાણ માગવું To wish well of કલ્યાણ ચિંતા An anxiety for the welfare of

કલ્યાણી, s f A goddess who does good to all

પીડી ચોળીને પર કલ્યાણી —ભાષા

2 A woman whose husband is alive, 3 A woman who gads about (used for euphemy)

Id બાઈ કલ્યાણી 'A person crying "બાઈજ કલ્યાણ પામે My your ladyship be happy"

2 Begg ng, cringing, meanness

કલ્પી, s m pl [Hind See કલ્પી, 2] Whiskers

કલ્પી, s f [Dim of કલ્પ] A gold or silver armlet 2 The folds of the lower garment formed with the fingers

Id કલ્પી કરવી-પાડવી To make folds કલ્પી બાંધવી To fix the folded end of a garment.

કલ્પ, [S કલ્પ gold, a golden bracelet

See કલ્પ] A gold or silver ring for the ankles 2 A garment folded together to be put on by a woman

કલ્પો, s m [See કલ્પ કલ્પો, or કલ્પોલો roaring of waves] An uproar

કલ્પી, s m [Dh Des કલ્પી fr S કલ્પ: a bundle of grass fr S કલ્પ, કલ્પ, to arrange] A handful of grass 2 Thick and long mustaches 3 Pressure of the hand or of a bandage exerted on the waist of a woman in delivery

Id કલ્પી કરવો-દેવો To exert a pressure on the waist, &c

કલ્પોલ, s m [S Imit of the sound or waves] A tumultuous noise, bellowing 2 Merriment

કલ્પોલ, [S] Same as કલ્પોલ

ક વખત, s m f [See ક વખત + વખત time] A wrong time, a bad time

Id ક વખતે At a wrong time, unseasonably

ક વચ્ચે, } *adj* [S ક વચ્ચે + વચ્ચે convenient
ક વચ્ચે, }
ક વચ્ચે, } *adj* [S ક વચ્ચે + વચ્ચે convenience] Inconvenient

Id કવચ ગળ્યાથી Owing to cramps coming on કવચે An unfamiliar part of a city or country, a strange district

કવચ, Same as કવચ

કવચ, s n [S] An armour, a defensive coating 2 A coating 3 A mystical syllable used as a preservative or as a defensive coating

કવચી, Same as કુ વચન

કવચી-વ, s n [See કવચ, કૌવચ + વીજી seeds] The seed of a climbing herb, the *Mucuna Pruriens*

કવચી, s n pl A medicinal drug

કવ-કટ, s f [S કુ dim + વા wind + કટો a drop, See વા કટ] Trouble, drudgery, labour 2 The time of the monthly course of a woman

કવહી, s f A game for children other wise known as મોઈ દો (Used in Rewā Kāñhā)

કવણુ, adj [S કુ dim + વા a caste] Of low or degraded rank (of persons)

ગરજ ગતી સારક યધી, કવણુને બહા કહે

—મામળદ

કવણુ, Same as કોણુ Who ? Which ?

કવણુ તે કોણુ કહે ? કવણુ સરખા કામ ?

કવણુ સાથે કોણુ કહે ? કવણુ દેશ કોણુ કામ ?

—મામળદ

કવન, s n [S ફ્ર કુ to sound] Same as કવિતા 2 Composing verses 3 A poetical composition

કવની, s m A versifier, a bard 2 A cheat, a deceiver

કવર, s n [Eng Cover] A covering, an envelop

કવરણુ, s f [See કુ dim + વણુ n caste] A low caste 2 adj Belonging to a low caste

કવરણુ, adj [S કુ dim + વરણુ grown fr S વર to grow] Crooked, cross 2 Bitter, harsh

કોણુ વચન કહ્યું કે કવરણુ ? —મામળ

Id કવરણુ કહેવું-મામળ To be crooked or cross in speech, to speak bitter or harsh words

કવરણુ, s n [See કુ + વર husband] An ill

matched, badly matched husband and wife
કવરણુ, s n [S ક the letter or sound Ku + વર a cross] The five consonants of the k class, ક ખ ગ ઘ ઙ, the gutturals

કવરણુ, s f [S ક કાવરણુ, kavar- ed, perplexed] To harass

કવરણુ, s m [S See કાવરણુ] A mouthful of food

કવરણુ, s n pl [Cf કાવરણુ a tile fr S કાવરણુ a potter] The lines of tiles on the roof of a house

કવરણુ, s f [See કવરણુ a poem] To compose verses, to versify

કવરણુ કો તેણેના કવિ ? ગાવરણુના કાવરણુને કાવરણુ ? —મામળ

કવરણુ, adj [S કુ dim + વા proper] Dependent, under the control of 2 s f The monthly course of a woman

કવરણુ, Same as કવરણુ, કવરણુ

કવરણુ, s m } { See કુ dim + વા, વાવ, વાવ } An ill wind, a sickly wind 2 A disease 3 A change for the worse 4 Disunion 5 Unfavourable circumstances

Id કાવરણુ, કવરણુ The atmosphere is at present infected તેને કવરણુના કાવરણુ છે His body has become an abode of sickness or disease

કવરણુ કવરણુના કાવરણુ, ન લે મગ કવાને —મામળ

કવારણુ, s f [Ar કવારણુ of કર્મ military exercise] Military, discipline, military drill or exercise, parade 2 A subtle device

કવારણુ, adj Pertaining to military discipline 2 Disciplined

કવારણુ, s f [S કુ dim + વાવ, વાવ, a way fr વાવ to turn] A bad way, a bad course of life 2 Immoral conduct or course of life

કવારણુ, s n [See કુ + વાવ, વાવ, colour Cf સ વાવ] Defect

કવારણુ, Same as કવારણુ.

—કવારણુ, s m [Ar કવારણુ to speak] A songster 2 A particular air in music (ગાયક)

કચાલી, Same as કચાલી A songster
 ક-વા-હું, ૧૨ [See ક-વા, ક-વાયુ, a disease]
 To be affected by a disease
 કોને જીવે એ, કચાઈ કુખ ? —ગિરધર
 એવું નવાય વાદળ, એવું મિથ્યા શરીર
 —જીવરામભટ્ટ
 2 To be spoiled 3 To cease to give milk
 (of a cow, &c)
 Id કચાઈ જવું To be spoiled, to undergo
 a change for the worse બેસ કચાઈ-કચાઈ ગઈ
 The she-buffalo has ceased to give milk
 Prov કચાઈ કાઠરા Disunion goes before
 destruction
 ક-વાસ, ૨ મ [S કુ dim + વાસ residence
 fi જવું to dwell] Residence in a bad place
 ક-વાસ, ૨ મ f [S કુ bad + વાસ a smell]
 A bad smell
 કચિ, ૨ મ [S ફિ કુ to sound] A poet,
 a bard, a minstrel
 Prov ન્યા ન પહેલે રતિ, ત્યા પહેલે કચિ A
 poet can talk of things not seen in this
 world
 કચિ ત, ૨ ન A verse
 કચિ તા, ૨ f Poetry, 2 A poem
 કચિ-તા-ઈ, ૨ f The profession of mak-
 ing verses
 સવિતાઈ સેવકથી, કવિતાઈ કો કરત,
 પિતૃતાઈ પાગી પ્રેમે, વેપતાઈ વામણે —વૃક્ષભ
 કવિતા-કરણ, ૨ ન Skill in poetical com-
 position, the art of composing verses.
 કચિ-તા-શક્તિ, ૨ f Lit The power of
 writing poetry 2 Poet cel genius
 કચિ ત્વ, ૨ ન Versification 2 The power
 of versifying, poetical genius
 કચિધા, ૨ f [S કુ dim + ચિધા learning
 fi જિં to know] Bad learning, seductive
 speeches 2 Roguery, cunning
 કચિ-મણિ, ૨ મ [See કચિ + મણિ] A jewel
 among poets.
 કચિ-રાજ, ૨ મ [S + ગજ્જ a king fr
 રાજ to shine] An eminent poet, a
 prince among poets, a poet-laureate
 કચિ-વર, ૨ મ The best of poets
 કચીન્દ્ર, [S + રન્દ્ર the king of gods]
 Same as કચિ-રાજ

કચીશ્વર, [S + ફશ્વ lord fi ફશ્વ to rule
 Same as કચિ-રાજ
 કચેશ્વર, [Corrup of કચીશ્વર] Same as
 કચિ-રાજ
 ક-વેણ, Same as કુ-વચન
 ક રેળા, ૨ f [S કુ dim + વેણ, વેણ, time]
 An ill time, an improper time 2 An
 unlucky time
 કચ્ચ, ૨ ન [S] The oblation of the
 funeral cakes to the ancestors
 કશી, ૨ f [See કશી an iron bar] An
 iron instrument for digging
 કશીટી, ૨ મ [S કષ્ટ, કષ્ટ, pain] Afflic-
 tion, misery 2 Bodily exertion, hard work
 કમણું, ૨ ન [Metathesis of કણસ] An
 ear of corn
 કશલી, ૨ f [Metathesis of S કણસ &
 water-pot] A small water-pot which ex-
 actly fits the mouth of a larger pot
 કશીદિ, Same as કશીદિ
 કશું, ady [S કિશ્ what? + રજ્જ like fi
 રજ્જ to see] Any, whatever
 કશાહો, ૨ મ [S કશ્, કશ્, to rub See
 કસ-૩] A crowd, a crowded condition
 કપાય, ૨ ન [S] A decoction 2 An
 astringent taste 3 A brick-colour, a red-
 dish colour 4 Dirt, uncleanness, sin.
 એ ઇન્દ્રિયે એ કપાય કહ્યું, તેથી ગમ ત્યા તેડુ સહ્યું
 —અખી.
 5 Passion, emotion
 કષ્ટ, ૨ ન [S ફ્ર કષ્ to give pain]
 Bodily exertion 2 Suffering, pain
 Id કષ્ટ પડેલું To undergo bodily exer-
 tion 2 To suffer pain કષ્ટ અગત્ય-વેલું To
 bear bodily or mental trouble કષ્ટ રેડું To
 give pain to કષ્ટ ઠગુ-કાયા કષ્ટી To undergo
 bodily exertion. કપાય Bodily pain 2
 Mortification of the flesh કષ્ટાલ્પ (A
 disease) Which can be cured with diffi-
 culty કષ્ટભયન Deliberance from suffering
 કષ્ટાગી A deliverer from suffering
 , કષ્ટ-વું, ૧ ટ To give bodily or mental
 pain to
 કષ્ટા-વું, ૧ ટ To travail, to labour 2 To
 suffer the pangs attendant on delivery (of

a woman) 3 To suffer pain

કષિ-ત્વ, } *adj* Hard worked 2 Afflicted,
કષી, }
distressed

કસ, *s m* [*S* કર pith *f* ક્ષ્ to rub, to test Or, Ar કર pith] Pith, marrow, essence
2 Strength 3 The nutritive principle (of vegetable substances and articles of food) 4 The remunerativeness (of a trade) 5 The quality of gold or silver (as determined by rubbing it on a touch stone)

Id કર કરો-મારો-તેવો-તેવો To test by rubbing કર મારો To extract the essence of કર લેવો-ચુરવો To deplete of the essence કર આવવો-નધવો To have an increase of essence, substance, or strength કર ચોરવો To lose essence, substance, or strength, *e g.* આ સાથે ધરીએ પણ કર ચોર્યો તેમા કયો કર રહ્યો નથી He is penniless હસે આવવું=કસ પર આવવું = હસે નહવું = કરે જરા To reach a crisis, to be obstinate

કમ, *s f* [*S* કર a string] A bandage of an અંગરૂખ or bodice

Id. કસ બાધવી To tie the bandages of a garment કર દાસી-માસી-દેવી-ચોડવી To sew tapes or bandages (on a coat, &c)

કસઈ, *s m* [*Ar* કસત્ plenty] A butcher Same as કસાઈ

કમ-કસ-તું, *adj* [See કર કરા-તું to make tight] Tight

કસ-કસ વુ, } *v* ૨ [*S* કર to rub, to }
કસ-કસાવવુ, } scratch] To bind tightly 2 To rub hard 3 To test, to try hard

Id કરકસીને બાવુ To bind tightly

કસકિ-યો, *s m* [*S* કુ dim + સકે (speculation)] A pawnbroker, a money-lender

કસડો, *s m* [*Ses* કસ the tuck of a garment] A waistband of silver or gold

કસણ, *s f* Same as કર Rubbing, test ing

કસણુ દયા વિના કે —મેમાનદ

કસણુ-દું, *v* ૬ [*S* કરણ rubbing *f* કર to rub] To mix by gradually rubbing the

ingredients together; to mix by rubbing કરસણ, *s f* [*S* રાસ a cough] A disease of the lungs (in children)

કસણી, *s f* [*Ses* કસ test] A test by rubbing 2 Distrust

આવી કરાઈ દેખે કે કાળે, સ્વામીએ માયુ વરદાને —સાચોસાચ

કસણું, *Me'athosis* of કાળું, An ear of corn

કસદ, [*Ar*] Inclination, desire, purpose

કસ-દાર, } *adj* [See કર essence + P
કસ વાડુ, }

વાર, *S* ન્દ કર વાણ, possessing] Sappy, substantial, nutritive 2 Pithy

કમજ, *s m* [*Ar*] Gold or silver thread used in embroidery 2 A business, a trade, a profession 3 Conversancy in an art; proficiency 4 An artifice, a device 5 Harlotry

Id જુદો-ખોટો કસજ Imitation lace Lacc not made of gold or silver thread સચો કસજ Lace made of gold or silver thread એ એનો કસજ છે This is his forte 2 He is an expert in this matter

કસમ-ચોર, *s m f* He or she who cunningly learns an art from another and practices it 2 An artificer who cunningly spares his skill, or refuses to teach it to others 3 He or she who pilfers articles entrusted to him or her (of an artisan or a skilled labourer)

કસમ-ચોરી, *s f* The act of secretly learning and practising an art without admitting one's obligation to the teacher 2 The act of dishonestly concealing one's skill from learners 3 The act of dishonestly pilfering articles entrusted to one (of an artisan)

કસમ-બુ, *s f* A courtesan, a whore, a prostitute, a harlot

કસખા-તી, *adj* Belonging to a કરસણ or town

કસમી, *s m* [See કરમ an art] An artist, an artisan. 2 *adj* Skilful, clever 3 Made of brocade.

Id કચ્છી માણસ A skilful man, an artist
કચ્છી દેર A tape interwoven with gold or silver thread

કચ્છી, s m [Ar કચ્છ a town] A town

Prov કચ્છી તરફ ન હોય, બીજાને આપ, વગર
જરૂર ન હોય, બીજાને આપ Every man is a king in his own house Every cock is proud of his own dunghill Every dog is a lion at home

કચ્છી, s m pl [Ar કચ્છ an oath] An oath

Id કચ્છી બિલાડીવાળા-દેવા To administer an oath કચ્છી આવી To take an oath, to swear
કચ્છી, s f [S કુ દિરા + સમજ-તું to understand] A wrong understanding 2 A weak intellect

કચ્છી, s m [S કુ dim + સમી time fr S સમય time fr સમ together with + ફ to go] A bad or unluckily time, an inconvenient time

કચ્છી-કા, s m pl [S + સમય, See કચ્છી + ચડય rise, beginning, fr ચડ up + ફ to go Or, કચ્છી strength + Mar મોઢ-જે, મોઢ વૃ, to break fr S મૂદ to pound, to rub] Yawning and other signs of idleness or of coming illness

કચ્છી, s f [Ar] Deficiency, imperfection 2 Defect, short coming 3 A sum added to, or subtracted from, either side of an account to make the two sides balance 4 Thriftiness 5 Faint symptoms of a disease almost cured

Id કચ્છી કરવી To be thrifty કચ્છી આપવી To pay less 2 To pay or make an allowance for contingencies કચ્છી દેવી To pay less કચ્છી રાખવી To allow a defect to continue, to neglect તેની અંદર હજી જરા કચ્છી છે There is still a little defect left in him

Prov એ કચ્છી, ને સો સદર Money saved is money got

કચ્છી, s f [Ar] Practice 2 Exercise, the state of being constantly engaged (in gymnastic feats, &c) 3 The state of being accustomed to exertion or hard work

કચ્છી માણસ ady Loving physical ex-

ercise, practised in physical exercise; fond of athletics 2 Skilful, clever
કચ્છી-શાળા, s f A gymnasium

કચ્છી-યું, } ady Same as કચ્છી-માણસ
કચ્છી, } 2 Practised, exercised 3 Clever

કચ્છી-યું, } ady [See કચ્છી fragility]
કચ્છી-ખોર, }

Frugal, thrifty, economical

કચ્છી યું, } s n [See કચ્છી good health]
કચ્છી-યું, }

(Used for euphemy) A kind of epidemic disease 2 Cholera

કચ્છી-વાટ, s m [See કચ્છી essence + વાટ way] A wooden frame fixed in an oil mill, through which the oil passes

કચ્છી વાણ, s n [See કુ dim + ર વાણ good health Cy કચ્છી disease] Ill health, sickness

કચ્છી-યું, s t [S કર to rub] To bind tightly 2 To test, to try, to put to the test 3 To try or test gold, &c, by rubbing it on a touchstone 4 To put to exertion, to exert, to exercise, to fatigue, to exhaust by hard work

Id ચીરી નસવું-માય કચ્છી To make the body strong by hard work. સોનું કચ્છી To test gold by rubbing it on a touchstone. રવ કચ્છી To cultivate a habit દેર કચ્છી To bind the waist tight, to gird up the loins 2 To work with a heart કચ્છીને કામ દેવ To exact work.

Prov સોનું લેઈએ કરી, ને માણસ લેઈએ વસી The value of gold is determined by rubbing it, and that of a man by living long in his company

હરો પાસ ભેરી કરો, દાસને ઉદાસમા — નદીલ કચ્છી, Same as કચ્છી

Prov કચ્છીને ઘેર કુળ, ને ધર્મને ઘેર વાટ Honesty is praised but starves Plain dealing is a jewel, but they that use it die beggars કચ્છીને ઘેરથી ગાય હોડાવવી To save an innocent creature from certain death

કચ્છી-વાડો, s m The quarter inhabited by butchers 2 A slaughter house

કસા-કસી, ૨ ન } [See કસ ૩ to rub]
 કસા-કસી, ૨ f }

Rivalry, competition, emulation 2 Rashness

Id કસાકસીનો વખત A time of hard competition કસાકસી ચાલે છે There is a hard struggle or keen competition

કસાણું, Same as કટાણું

કસા યંત્ર, adj [See કસ ૩ to rub] Tested 2 Practised, accustomed to hard work

કસાર, Same as કનસાર

કસાડી, Same as કસારી

કસારો, Same as કણસારો

કસાવું, v ૨ [Pass of કસ ૩ to test, to rub] To be tested 2 To be accustomed to hard work

કસીદી, ૨ ન [P fr કસીદ્ to draw] Embroidery 2 A piece of a brick or tile burnt in fire and turned hard

Id કસીદો સરવો-કાદવો To do embroidery
 કસુ તર, adj [કસીમ + કસ તર easy to cross or to accomplish fr ગુ વૉલ + ટૂ, તર, to cross] Difficult, intricate, vexatious 2 Inconvenient

કસુમ ના, adj Same as કસુમ્બી, 2
 કસુમ્બી, ૨ f [> કસુમ] Safflower, saffron 2 adj Red, coloured with safflower
 કસુમ્બો, ૨ ન Saffron-colour, red colour 2 A garment dyed with a red or saffron colour 3 A drink of opium diluted with water and having a saffron colour

Id કસુમ્બો કાદવો To make a red liquid 2 To get a red liquid from safflowers 3 To make a drink of opium, &c કસુમ્બો ચાલવો To make a red coloured liquid of safflower: કસુમ્બો પીવો-લેવો To drink a preparation of opium કસુમ્બા પીણી કરાવો To make a feast in which a preparation of opium is the chief attraction 2 To effect a reconciliation between rivals who thereafter drink an opium preparation at a feast, to reconcile કસુમ્બો ચડાવવો-લેવો-પીવવો To dye red

કસુર, ૨ f [Ar] A fault, an error, a

shortcoming

Id કસુર કરાવો To commit a fault કસુર નાવો To find fault with

કસુવા-વડ, ૨ f [કસુવા + વડ + વડ confinement] Abortive, miscarriage 2 A painful delivery

કસોતું, adj [+ સોતું clean] Not pure, impure, defiled, polluted 2 Not in working order, out of order

Id કસોતી કરાવો To defile one's tongue, to make use of abusive words

કસોતી, ૨ ન Rubbish 2 Chaff,

કસોટી, ૨ f [See કસ rubbing + રતિ a circle] A touchstone, generally round in form 2 Making a trial, an experiment, a trial

Id કસોટી કરાવો To test by rubbing 2 To test a man by putting him to a severe trial કસોટીના લેગુ To exact hard work from a man

કસોત, ૨ ન Rubbish 2 Old grass used for thatching 3 Patching up old metal vessels

કસતી, ૨ f [P] The sacred thread tied round the waist by the Parsis

કસુતી, ૨ f [S કસુતી] Must

કસુતિ થો-ખાટ, ૨ ન A fragrant plant

કસુતિ થો-પૂગ, ૨ ન [S + પૂગ a deer] One musk deer

કહાલુ, Same as કહાલુ

કહાલુ, ૨ f [See કહેવું to tell] A story, a tradition 2 A proverb Same as કહેણી

કહાવણ, ૨ f [Caus of કહેવું to tell] To send a message

Id કહાવણ મોકલવું To send word
 કહાવણ, adj [S કહાવણ in what? fr કિમ what?] Where? at which place?

કહાવણ, adj At some place

કહેવણ, ૨ ન [See કહેવું to tell] A message 2 An invitation Same as કહેણી

Id કહેણ મોકલવું To send an invitation
 કહેણી, ૨ f That which is said 2 A mode of telling or speaking 3 A proverb, a maxim 4 A bad reputation, a public scandal Same as કહેણી

રાગ સા'ય લઈ લઈ, ક્યું કહેણી કઈ કઈ,
કે દુ જે રહી રહી, સમરી રામ નામને

—વશિષ્ઠ

પાણી પગ ખેંચી રહી, શુક પ્રત્યે એક કહેણી તહી

—મામળાનંદ

કહેવત, s f A proverb, a maxim 2 A bad reputation

Id કહેવત છે=કહેવત ચારે છે As the proverb goes As the proverb says માથે કહેવત આવવી To be subject to a charge, to be charged with an offence, to be reputed guilty

કહેવરાવવું, Same as કહાવવું

કહેવાવું, v ૨ [Pass of the Caus of કહેવત to tell] To be called 2 To be reputed 3 To be charged

કહેવું, v ૬ [S કહ્યું to tell] To tell, to inform Same as કહેવું

Id કહી દેવું To give out, to express કહી પૂરવું-નાખવું To have finished telling કહી સમજાવવું To relate, to tell 2 To use abusive language towards

Prov કહેવું ભૂલું, ને કરવું ભૂલું=કહેવું કઈ, ને કરવું કઈ=કહેવામા ને કરવામા ફેર છે Saying and doing are two things It is easier to speak

han to do કહેવા કરતાં કરવું સહેલું Better to do a thing than say it કહેવું યોડું, ને કરવું ધણું Promise little and do much કહેવું યોડું, પણ કરવું ધણું Be slow to promise but quick to perform કહેવું સહેલું છે, પણ કરવું કઠણું છે Saying is one thing, doing another કહ્યું તે કયા બરાબર છે Take the will for the deed કહેનાર કહી છુટે, ને વહેનાર (બળદ) વહી છુટે = કહુ તેા આ મર નયગા, ના કહુ તેા બાપ કુતા આ નયગા=હા કહુ તેા હાથ વડાય, ના કહુ તેા નાક કપાય It is a dilemma or a case difficult to decide કહું ધણું, કે સહે ધણું If a man do not give vent to his grief and cry out, he shall have to bear in silence much mental agony કહેતા તેા કહેવાયુ, પણ આખી રાત ન સહેવાયુ A rash speech is followed by painful consequences કહેતા બી દીવાના, ને સુનતા બી દીવાના A foolish speaker generally finds an equally foolish audience કહે હુંડી “નવાળ,” તે કહે “નવાળ” A dependent is bound to humour his master કહેા હાને “વર ધરા” ? Experience

generally belies the appearance કહેાડ, Same as કોાડ A cow pen

કહેાડ, Same as કોાડ

કહેાડિયું, Same as કોાડિયું

કહેાડિયાર, adj [See કહેાડ told fr કહેાડ to tell + કરવું to do] Obedient

કહેાડ, adj [Pret of કહેાડ to tell] Told, mentioned, ordered

Id મારી અક્ષય નહુ કરતી નથી My mind cannot comprehend it 2 I am astonished at it મારી આખ કહ્યું કરતી નથી I cannot hear the sight 2 I am envious 3 I am astonished at the sight મારાં નાજાનું કહ્યું કરવું નથી I cannot control my heart, I feel pity for it, I am moved with pity for it 2 I cannot believe it મારી મતી કહ્યું કરતી નથી I cannot repress my heart, I am impatient મારાં જીવ કહ્યું કરતો નથી I am not satisfied મારા પગ કહ્યું કરતા નથી My legs refuse to carry me about, I am so tired that I cannot walk. મારા મગજ કહ્યું કરવું નથી My head does not obey me, either because I am excited, or because it cannot comprehend the matter મારા મન કહ્યું કરવું નથી My mind is not satisfied 2 My mind is beyond my control 3 I am astonished at it

કળ, s f [S કહ્યું to know Of વેદના pain fr જિંદગી to know] A sharp excruciating pain

Id કળ આવવી-ચડવી To have a sharp pain કળ વળવી To be free from a sharp pain 2 To be at ease

કળ, s f [S કળા art] A stop-cock; a door handle 2 A scheme, a contrivance

Id કળ ફાળવી To turn on (of a knob a stop-cock, &c) 2 To put into motion 3 To incite the parties to a quarrel કળ ફેરી-મારવી To stop a machine from working કળ ઉઘાડવી To turn on (of a knob &c), and remove the covering કળ મરડવી To twist and break a knob, &c કળ બતાવવી To show the secret way of solving a difficulty

Prov કળથી ધાય, તે બળથી ન ધાય Knowledge is power=Mildness governs more than anger

၁၈, ၁၉ Soft and cold clay
 ၂၀-၂၁-၂၂, ၂၃ [See ၁၈ ၁၉-၂၀] Moan
 ing, weeping aloud ၂ Boiling hot Same
 as ၁၈-၁၉-၂၀

မုဟ်-မုဟ်, ဟ် ၃ [See မုဟ် မုဟ်, မုဟ်-မုဟ်]
To murmur ၂ To grumble

ᠪᠣᠨᠤᠭᠡᠳᠦ, s m [+ ᠵᠢ being] Moan-
ing, weeping aloud, a loud noise Same as
ᠪᠥᠨᠤᠭᠡᠳᠦ

Id કાચગીર કાઢવે To banish moaning and weeping, to put a stop to moaning and weeping કાચગીર ગયે An expression used when oil is spilt on the ground કાળી ચૈદસ-ને કાચગીર કાઢવે. An expression used while cakes are fried in oil on the કાળી ચૈદસ day, to show that all moaning and weeping is banished from the house

કાળી, & f [See કાલેશ, કાલેશ] Disagree-
ment, a quarrel (Used in Kāthiāwād)

કેમ-જે, Same as કેમ-જે

ଜ୍ଞାନ-ସାଧନ, Same as ଜ୍ଞାନ-ସାଧନ Knowledge

કળણા રહિત કોઈ નિબધ. —અખે।

કળ તર, Same as કલ-તર

કળત્ર, Same as કલત્ર Wife

પુત્ર કળત્ર પરિવાર વડાય —નરસિંહમેજતે।

કળથી, Same as કલથી

४५५३, v t [Sङ्ग्, कल्प् to arrange,
 to resolve] To resolve 2 To pour water
 into the hands of a priest as a mark of
 making a resolution to perform a religious
 ceremony

harrow, v t [See harrow a harrow] To harrow a field

ᐅᐅᐅᐅᐅ, ᐅ ᐅ [See ᐅᐅᐅᐅ the end of
the creation] To afflict, to distress.

ଶରୀ, s f [S ଟ୍ଵ to arrange] A harrow with which lines are made in a field

ETHU, 8 m A large harrow

𐤔𐤒𐤕 𐤔, Same as 𐤔𐤒𐤕.𐤔 To harrow

કળમે લુ, Same ને કળુમ લુ

દશમી, Same as દસમી, દશમી

ଚିତ୍ର-୩. ଚିତ୍ର, ଯାହା [S କଳା, ଶାସ୍ତ୍ର, ଯାହା contrivance
 + ବି. ଶାସ୍ତ୍ର putting a contrivance out of order
 ଯାହା ବି privative of + ଶାସ୍ତ୍ର] Tact, skill in

marrying

ॐ-ॐ, ॐ f [Imit] Same as ॐ-ॐ
 An indistinct loud noise

વાટે જગતી વાત, હૃદય મંજુને દળવળ.

—कृष्णाराम

કચ-ચળ-કું, v ૧ To make a noise

६म-वुं, v t [S कर् to know] To
understand

भाग सुकावे वीरभाय, कणे सुद्ध हे चढते। त्याय

—એમનંદ.

2 To guess 3 v : To give rise to a sharp pain

Id १११ To comprehend all about
a thing २ To guess a thing ५५ १११
There is a sharp pain in the legs १११ १११-
१११ To be engulfed or stuck fast (as in
mud) १११ १११ To know २ To have numb-
ness (as in cold weather) ३ To be stuck
(as in mud)

Prov કયો કાયડો કાઢીને A puzzle loses its value, when you know the solution

कुण्ड, क म [S कुण्ड] A water-pot
2 A pile of metal water-pots, set one
above another 3 A cupola, a dome

कलशियो, ४ ग. A goblet, a jug

કપડો-૪૩, ૪ : To go to stool

દળની, Same as મુલતી

કન-હીલ, See કન-હીલ under કન

හු-ඳි, See හු-ඳි under හු

Art 2 Ingenuity 3 A sixtieth part of a circle 4 A digit of the moon 5 The lustre of the countenance, a beautiful appearance 6 The expanded tail of a peacock

Id ཇམ་ རྩོམ་ལུ་ལྟོང་པོ་ To contrive, to
 scheme ཇམ་ རྩོམ་པོ་ To spread the tail (said of
 a peacock) ཇམ་ སྦྱོར་པོ་ To learn an art ཇམ་
 ལུང་པོ་ To lose the lustre of the countenance
 ཇམ་ གཤམ་ ཡོད་པོ་ To become less (of the lustre
 of the countenance) ཇམ་ རྩོམ་པོ་ To show
 one's own ingenuity or cleverness རྩོམ་པོ་
 The lustre of the countenance ཇམ་ སྦྱོར་ རྩོམ་
 ཇམ་ ཇམ་ There are fourteen departments
 of learning and sixty-four departments of
 technical skill སྦྱོར་པོ་ Arts, manual arts
 ཇམ་ ཇམ་ ཇམ་ ཇམ་ A single life b

into a wristlet, and tied round the wrist of the bride and bridegroom

કે મારા કાકરુ દોરા ઢોડાન રે, બાળા રાન રે

—અભિમન્યુનો ચકાવો

કાંટરી, *s f* [*S कङ्कर*] A small pebble
2 Sand

Id કાકરી ચાળો કરવો To throw pebbles at each other in play

Prov કાકરી ધડાને ફાડે A little leak will sink a great ship (of children)

કાકરી-કાવ *s m* A play for children, in which sixteen or thirty two pebbles are used

કાકરીદ, *s n* [*Eng Concrete*] Concrete, a hard mass formed by mixing together lime, sand, pebbles, &c

કાકરી, *s m* [*See કાકરી*] A pebble 2 A misgiving 3 A doubt, the cause of a doubt 4 A pain in the eye

Id કાકરી કાઢવો To take pebbles out of the bed of a river કાકરી બરવો To carry away pebbles કાકરી ધ્રુચવો To prick (of a pebble) 2 To be distressed in mind કાકરી નાંદી નાખવો To throw away a pebble 2 To remove an obstacle 3 To disregard આગરના કાકરી કરવા To form one's character or reputation. કાકરી સડાવવા To twist the ears with a pebble in order to enhance the pain. 2 Not to hear 3 To disregard

કાકરી રોડે કાકરી પાળ બવાય, ને ઘીરે ઘીરે રોડે + રોડે *Conc.* Dropping wears away strength and little strokes fell great oaks
કાકરીડા *Sanskrit* કાકરીડા

કાકરી, *conjunction* કાકરી, કેમ, why? + કે that, conj., both being derived from *S क्वि* why + કે Because, for, since

કાકરી *verb* [*See કાકરી shivering*] In *excess* *verb*, *સાગર* (Used in the *Surat District*)

Id કાકરી ચકાવો To be angry with કાકરી ચકાવવો To make angry

કાકરી, *s m* A kind of thorny shrub

કાકરી, *s m* [*S कङ्क*] A kind of corn

કાકરી, *s m* A weaver's instrument (Used in *Surat*)

કાંગડું *s n* [*See કાંગ* corn + *ડું dim*] That (grain) which will not boil soft, nor swell and shoot on being soaked in water
કાંગર-વું, *v t* To be angry (Used in *Jhālāwād*)

નાંગરી, *s f* [*See કાંગરી*] Indentations in an ornamental border 2 An ornamental border

કાંગરુ, *s m* [*Eng Kangaroo*] A kangaroo

કાંગરો, *s m* [*See કાંગરો*] Indentations on the edge of a thing 2 One of such indentations 3 A battlement 4 A spire, the top of a dome

Id કાંગરો કાંગરો કુદવો To leap over the battlements of a town 2 To be uncontrollable or wild કાંગરાવાળી કીર The border (of a garment) having indented embroidery on it

કાંગરા-... } *adj* Edged with indented
કાંગરા-ઢાળ, } embroidery, having ornamental borders

કાંગરો, *s m* [*See કાંગ*] A dish prepared of *કાંગ* and pulse

કાંગરી, *s f* A flowering plant

કાંગરી, *s f* [*See કાંગરી weak*] Delicate nature 2 Weakness

કાંગરી, *adj* [*See કાંગરી wretched*] Delicate 2 Weak

કાંગરી, } *s f* A flowering plant
કાંગરી, }

કાંગરી, *v t* [*See કાંગરી a courtesan*] To seduce 2 To deceive 3 To copulate

કાંગરી *s f* [*S कङ्करी*] A sleeved breast-band worn by women, a tucker 2 The slough or covering of a snake

Id. કાંગરી કાકરી નાખવી-કાકરી To throw off the slough (of a snake) કાંગરી પહેરવી Lit To put on a bodice 2 To act cowardly, to be effeminate

કાંગરી યા-પથ, *s m* [*See કાંગરી a bodice + S પથ way*] A sect of persons who perform grossly licentious ceremonies in the name of religion

કાંગરી, Same as કાંગરી

કાચીડી, Same as કાચંડી
 કાંચીડો, Same as કાચીડો
 કાંજી, *s f* Cunjee, gruel 2 Paste
 કાંજે, *cmy* [See કાં why? + જે since *fr*
S યદ્ which] Because, for, since
 કાંટ-લી, *s f* [**S** કાંટ the neck+ લી dim]
 A kind of gold necklace
 કાંટ-લો, *s m* The cut of a coat round
 the neck 2 A red circle round the throat
 of a parrot
 કાંટલો, *s m* [**S** કાંટ a thorn See
 કાંટો] A shuttle
 કાંટા-રખું, *s n* [See કાંટો thorn + રાખ ૩
 to protect] A shoe 2 *adj* Unshrinking,
 undaunted, indomitable (Used in Kāthī-
 āwād.)
 કાંટા-સરિ યો, *s m* [+ સળી a stick] A
 hedgehog
 કાંટા-ખું, *adj* [+ ખાણ having] Thorny,
 prickly
 કાંટિ ઝું, *s n* A piece of cloth used for
 covering a dead body and afterwords thrown
 on a thorny bush on the burning ground
 કાંટિ-યો, *s m* A revengeful man 2 A
 man of one of the mountain tribes
 કાંટી, *s f* [See કાંટો a fish bone] A
 kind of fish
 કાંટું, *s n* A loop or eye for a button
 કાંટો, *s m* [**S** કાંટક] A thorn 2
 The tongue of a balance 3 A balance 4
 The hand of a clock or a watch 5 A
 troublesome fellow 6 The backbone 7
 Spirit, mettle 8 A fish-bone 9 The hair
 on the body standing erect through joy,
 fear, &c 10 The sting of an animal, such
 as a scorpion or a bee 11 An ornament
 worn by women on the left nostril 12 A
 fork. 13 A cross (x) drawn to test the cor-
 rectness of the product of a multiplication
 14 A disease in the throat (in parrots)
 Id કાંટો મારવો To sting કાંટો વાગવો To
 be pricked with a thorn કાંટો કાંટવો To ex-
 tract a thorn કાંટો કાંટવો-કાંટી નાખવો To get
 rid of an obstacle or hindrance

કાંટો મનવો કાંટી નાખવો, તમે તમારી બસાઇ રાખવો
 —પ્રમાન
 કાંટના પડતુ To throw oneself into a
 difficulty કાંટ પડવા To be dry & rough
 (of the throat, for want of water) કા-
 મનો કાંટો-અદમનો કાંટો The scales of justice,
 પ્રેમનો કાંટો The restlessness caused by love
 કાંઠ-લી, *s f* Same as કાંટ લી
 કાંઠ લો, *s m* Same as કાંટલો 2 A
 circular ring of iron, &c (generally used
 as a support for vessels having a round
 bottom)
 કાંઠિ યો, *s m* [See કાંટો the limit] A
 cesspool
 કાંઠો, *s m* [**S** કાંટ the neck, the edge,
 A bank, a coast 2 The margin of a wall
 3 The limit, the end
 Id તેના કુ અંતો કાંઠો નથી Ther is no end
 to his troubles
 કાંડ ઝું, *v t* [See વાડ-ઝું] To oppress;
 કાંડા-ઢોડ,
 કાંડા-વઢોડ,
 કાંડા-ખડિયું, } *adj* [See કાંડ the
 wrist + ઢોડ-ઝું, વઢોડ-ઝું to release મઢોડ,
 strong] Strong armed, muscular 2 Power-
 ful, mighty
 કાંડિ-યું, *s n* A wristlet worn by women
 કાંડી, *s f* Same as કાંડું
 કાંડી, *s f* [**M** કાંડો, કાંડો, a stick *fr* એ
 wood] A lucifer match
 કાંડું, *s n* [**S** કાંડ a shaft, a long bone
 The wrist 2 A thread worn on the wrist
 on the fourteenth day of the bright fort-
 night of Bhādravā (August-September)
 Id કાંડું ઝાલવું-પકડવું To catch by the
 wrist 2 To catch in the act, to catch red-
 handed કાંડું ઢોડાવવું To free oneself from a
 catch by the wrist (of a game in wrestling)
 કાંડું વઢોડવું To repel, to show contempt to
 કાંડી કાંડા કરવા To cut off the hand કાંડું અપ-
 આવડું To put down one's signature
 કાંજી-કોડી, *s f* [See કાંજી a hole+ કોડી a
 store **S** કોટ a store room and કોડી embrace]
 A trick to please little children, in which
 a child is embraced (See કોડી કરો)

કામી, Same as કામી

કામી, Same as કામી

કામી, Same as કામી

કામી, ૬ f [See કામી ૩] A spindle

કામી-શી ૬ f [S કામી, See કામી ૩] The style or manner of spinning

કામી, ૬ n Act of spinning

કામી કું. v l [S કું, કું, કું, to cut] To spin to draw out into threads 2 To make thin 3 To curtail, to deduct, to make deductions 4 To reduce

Id કામી કામી To work with a careful attention to the minutest details કામી કામી કામી-કામી કામી Unnecessary, repetition

Prov કામી કામી કું કામી Well thrashed કામી, only [See કામી ? + ને but] Elsewhere whether

કામી ૩, ૬ n [See કામી ૩ to weave] A weaver's tool

કામી, ૬ n [S કામી a root] An onion 2 A tubular root 3 Profit, gain

Id કામી કામી To secure the substance કામી કામી કામી ? (Slang) What have you gained by this?

કામી, ૬ f [S કામી] The shoulder

કામી-કામી, ૬ m [S કામી-કામી, See કામી] An ox trained to carry burdens 2 A man who carries a dead body on his shoulders to the burning ground

Id કામી કામી To give a feast to those men who have assisted in carrying a dead body to the burning ground 2 To give a feast on the tenth, eleventh, twelfth, or thirteenth day after a death

કામી, ૬ f A stone shelf constructed in a wall (Used in Kāphīwād)

કામી કામી, ૬ f [See કામી shoulder + કામી] A yoke

કામી-કામી-કામી, ૬ n [+ કામી-૩ to turn] An officer whose duty it is to supervise a toll station (Used in Jhālāwād)

કામી, ૬ m } [S કામી the shoulder, a part of a book] An instalment

Id કામી કામી To agree to receive pay-

ment in instalments કામી કામી I get money in instalments કામી કામી To pay an instalment 2 (Slang) To be pregnant કામી કામી To be due (of an instalment) કામી કામી To fail to pay in instalment કામી કામી Money to be paid as an instalment

કામી, ૬ f [S કામી shaking for કામી to shake] A shivering 2 a m B'act soft clay fit for manure, borne down a river in flood

કામી ૬ f [Log Camp] A camp

કામી કું, ૬ n [S કામી to shake] To shake, to quake

કામી, ૬ n [See કામી ૩] As much as can be contained in a mass extended into (Used in Gujarati) 2 As much as a man can carry on his back (Used in Kāphīwād)

કામી, ૩ [S કામી] A bamboo-chip 2 An instrument used in measuring length (by carpenters, &c) 3 A ruler to draw lines with

કામી કામી, ૬ f Same as કામી A bamboo-chip

કામી કામી કામી કું, કામી કું કામી,

કામી કામી કામી કું, કામી કું કામી

—કામી

કામી-કામી, ૬ f [Eng Blanket, See કામી] A blanket, the cloth is called કામી-કામી from the resemblance between the two things and their English and Gujarati names] A superior kind of woollen cloth

કામી-કામી, ૬ f [S કામી] A loosely woven woollen stuff, a blanket

કામી-કામી, ૬ m A coarse blanket

Prov કામી કામી કામી કામી An evil neglected, grows worse and worse A stitch in time saves nine

કામી, ૬ f [See કામી a bamboo-chip] A kind of silver anklet 2 A ring, generally made of a bamboo chip 3 A leather water-bag, used for drawing water from a well, a leather bucket

કામી કામી, કામી કામી, કામી કામી કામી કામી

—કામી

કાં-ય, } *adv* [See કા] Why? 2 Where?
કાં-રો, }
કાંસ, *s. m.* [S કંસ a drinking vessel]
An artificial canal for irrigation

Id કાસ કાંસો-ખાંસો-ખાંસવેસો To make an irrigation canal

કાંસ-કો, *s. m.* [S કમ્, કસ-તુ, to rub, to make tight, or S કૂપ્ to draw] A large-sized comb

કાંસ-કી, *s. f.* A small comb used by women, a lady's comb

કાંસ-કું, *s. n.* [See કાંસુ bell-metal] A drinking vessel made of bell metal

કાસ-તું, *v. t.* [S કાસ panting fr કાસ to cough.] To pant, to breathe hard

કાસ તું, *v. t.* [See કસ-તુ to make tight] To fill by pressing the contents (Used in the Surat District)

કાંસાં, *s. n. pl.* [S કાંસ, કાસુ, bell metal] Large cymbals

કાંસા, *s. m. pl.* [S કાસ a kind of white grass] Weeds taken out of a field (Used in Gohilwād)

કાસા-કુટ, *s. f.* [See કાસા + કુટ-તું] The making a tinkling noise, as of musical instruments of bell-metal 2 A tinkling noise made by striking a metallic vessel

કાસા-ળું, *s. n.* Large cymbals made of bell-metal

કાસિ-યો, Same as કાંસ કો

કાંસિ-યો, *s. m.* [See કાસુ bell metal] A large open vessel made of bell-metal

કાંસી, }
કાંસી-જોડ, } *s. f.* [See કાસુ+ જોડ a pair]
A pair of cymbals made of bell-metal

Id કાસી જોડા વગાડવા To go about begging and beating a pair of cymbals

કાંસું, *s. n.* [S કાંસ] Bell metal, queen's metal, any amalgam of zinc and copper

કાઈ, *s. f.* [See કાયા the body] A thin layer 2 A thin covering

કામ, કોમ, મદ, મોહમા મોહયો, ચડી રે હમ્ કેરી કાઈ —ખાંખોખાંગત

કાઈજતું, *v. t.* [See કાઈર tired + જતું to go] To be tired of

કાઉ, Same as કાગ-ડો

કાઉ-કાઉ, } *adv* [Imit Or, See કાઉ a crow + redup] Talking indistinctly 2 *s. n.* Loud and simultaneous speaking of many persons

કાઉસગ, *s. m.* [S કાવોત્સર્ગ leaving the body fr કાયા the body + ઉત્સર્ગ leaving] Leaving the body 2 Deep meditation, in which the man loses all care about his body 3 The grave of a saint

કાઝેમ, Same as કાઝમ

કાક, *s. m.* [S] A crow, a rook, a raven

કાકયા, *s. m. pl.* Same as કાચકું

કાકચી, Same as કાચકી

કાકડ, *s. n.* [S કરકટ] A kind of plant, of the fruit of which a pickle is made

કાકડ-કુમો, *s. m.* A game for children

કાકડા-શીંગ, *s. n.* [+ શીંગ a pad] A medicinal drug

કાકડિ-ચું, *s. n.* [See કાકડો] A kind of rough silk

કાકડી, *s. f.* [S કરકદી] Cucumber

કાકડી, *s. f.* [See કાકડો] A small torch; a coarse wick

કાકડો, *s. m.* [S કાર્પટ, કર્પટ, a rag] A thick torch, a thick coarse wick

Id કાકડો કરવો To twist rags into a torch 2 To light a torch કાકડો બાળવા To light torches, and place them on the head of a person possessed by an evil spirit, as a means of driving away the evil spirit કાકડો નાખવા A trick of children to determine who should begin a play, in which each one puts down its hands on the ground

કાકડો, *s. m.* [See કાકડી a cucumber] A young and tender cocoanut

કાકડો, *s. m.* [S કાકનક the top of the wind pipe] The tonsils

Id કાકડા મળી જવા To swell so as to meet each other (of the two tonsils), swelling of the tonsils, either through great thirst or heat

કાક-ત્રાદી-ય, *adj* [S fr કાક a crow + ત્રાસ the fruit of a palm tree] Lit Like

the alighting of a crow on a branch of a palm tree and the falling down of its fruit 2 Accidental, happening by mere coincidence

કાક-કણિ, *s f* [+ કણિ] Lit. The sight of a crow 2 Fault-finding

કહેવાય છે ગણા પણ નહુતા કય નથી,
કાકકણિ કરી કર્મ પારે —સોનેભગત

કાક-પક્ષ, *s m* [+ પક્ષ a wing] The locks of hair kept on the temples of boys and young men

મથિ નિહિત મુકુટ ગિરાને, કાકપક્ષ સોભાય,
ત્રિપુર તાણુ વિરાજ જાણે, સુરગણુ કેરા રાય

—નાકર

કાક-પત્ર, } *s n* [S કાક + પત્ર a feather, કાક-પદ, }
પદ the foot] A caret, the mark (^) showing that something omitted is interlined above, and should be inserted

ગાકમ, *s m* [See કાકની] A decoction of mahudā (mhowra) flowers, boiled to some consistency

કાકમ, *s m* [See કાકની] The juice of sugarcane, boiled till it has the consistency of a paste

કાકર, *s m* [See કાકર રૂઝ] The teeth of a saw

કાકર-ડી, Same as કાકરી

કાકર-છી, *s f* [See કાકર] A file for blacksmiths (Used in Sorath)

કાકર-કું, *v t* To sharpen the teeth of a saw 2 To make use of deriphrastic language

કાકરિયાં, *s n pl* [Guy કાકરા pebbles] Small globules made of a preparation of sesamum and molasses

કાકરિયા, *s m pl* Sweet balls made of flour and molasses

કાકરિયું, *s n* Singular of કાકરિયા 2 *s n* [See કાકરો] A field in which pebbles are found in large quantities

કાકરિયું, *arj* [See કાકરો a pebble] Having pebbles 2 Abounding with pebbles

કાકરી, Same as કાકરી

કાક-લિયા, *s m pl* [See કાકા paternal uncle + લિ dim] A maternal uncle 2 Small pox, called કાકલિયા (dear uncle) out of respect to the god who is supposed to preside over the disease

કાક-હંડી-વેડા, *s m pl* [See કાક the arm pit + હંડે a lump + વેડે being] Mimicking, by beating the arms against the sides of the body

કાક-વેળા, } *ad f* [See કાક a crow + વેળા barren] Bearing fruit only once in life, only once in one's life giving birth to a child

દમયનીની નવા દેખી, કેજ રહી કાકવધા

—પ્રેમાનંદ

કાકલી, *s f* Molasses

કાકાકા, Same as કાકાકા

કાકા, *s m* [Hind વજા] Paternal uncle 2 A respectful appellation for an elderly man

Id સગો કાકા The brother of one's father
પિતરાઈ કાકા A man standing in the relation of an uncle through his being in the position of a brother to one's father ફાઈયાઈ કાકા A man standing in the relation of an uncle through his being in the position of a brother to one's father's sister મરીયાઈ કાકા A man standing in the relation of an uncle through his being in the position of a brother to one's mother's sister ગામરાઈ કાકા An elderly man who is addressed as કાકા, simply because he lives in the same village 2 A man who is addressed as કાકા by all the people of the village. કાકા ગુરુ A disciple of the religious preceptor of one's own religious preceptor, a follow-disciple of one's own religious preceptor કાકા મામા કરવા To praise falsely, to flatter 2 To solicit a favour meanly

Prov કાકા, બીચડી ખાશે ? તો, કહે " નાચો ખાડમી " = કાકા પરણ્યા, ને ફોણ રાડયા = કાકા રીડી, ભરિને ફોણ થાય ? = કાકા મર્યા ? તો, કહે " ચુમાઈને ન તો " Patiently should that be borne, which no strength can overcome, nor counsel

avoid “ કાકા, મામા ” કહેવાના, ને ગરિ હોય તે
ખાવાના With provisions in store, we have
friends by the score

કાકા, *adv* [Imit *Cf* S કાક a crow]
Cawing, cooing

કાકા-કોઓ, *s m* [Imit Or, See કાક a
crow + કોઓ a crow] A cockatoo, a macaw

કાકા-જી, *s m* [See કાકા + દેવ a god, a
term of respect] A husband's or a wife's,
paternal uncle, an uncle in law

કાકા-પુરી, *s m* [See કાકા paternal uncle
+ પુરવડા to fill] A bastard ? A slave 3
adv Promiscuously mixed up 4 Worth-
less 5 Decayed, tottering

કાકા-ખલિયા, } *s m pl* [+ ખલિયા
કાકા-ખળિયા, }
strong fr S કા strength *Cf* કાક લિયા]
Small-pox

કાકાખારી, *s m* [See કાકા uncle, or કાક,
કાગ, a crow + આખાર name of a port in the
Persian Gulf] An inferior kind of pearls
having stains and flaws

કાકિની, *s f* [S કાકિની a cowry, a shell]
A cowry, a shell 2 A small quantity 3
A worthless woman

કાકિની, *s f* [S કાકળી] An ornament
with bells attached to it

નોંહે શત્રુ કુ ધક્કેન કહી દે, જતે નયે કાકિની,
દીનતે મુખ સૂકવ, નયન મીચ્યા, શે તને કાકિની,
આખોને ઉધરેજો તેા, ધવલ તેબલે દિમે કાકિની,
સત્યાસત્ય વદો, કુરપતિ ભૂકું ન ભે કાકિની

—ગ્રેમાનદ

કાકી, *s f* [See કાકા] The wife of one's
paternal uncle 2 A term of address to a
respectable elderly woman

કાકી-જી, *s f* [See કાકા-જી] An aunt in
law

કાકી-સાસુ, *s f* [See કાકી + સાસુ fr S શ્વ
mother-in-law] The wife of a husband's
uncle, an aunt in law

કાકું, *s m* [See કાકા a boy] A pet
name for a boy

કાકું, *s m* [S] A change in the
voice, caused by fear, sorrow, &c

કાકો, *s m* Same as કાકા 2 A person

of whom one is afraid (slang).

કાકોલ, *s m* [S] A snake
ત્યા છવ જડ. વૃથિક, કાકોલ, આલિક દિવા રાત છ
—ગ્રેમાનદ.

કાકો-સસરો, Same as કાકા-જી.

કાખ, *s f* [Dh Des કવજા fr S કવજા the
arm-pit] The arm pit

Id કાખમા રાખવું Lit To keep under the
arm pit 2 To conceal 3 To protect

કાખ-ખલા-ઈ, *s f* [+ Ar વજા a calamity]
An abcess in the arm pit

કાખ-ખલાડી, } *s f* [+ Guj બિલાડી fr
કાખ-લિલાડી, }
S વિલાડા a cat] Same as કાખ-ખલા-ઈ.

કાખ લી, Same as કાખ
Id કાખલી કુટવી Lit To beat the arm-pit
(as a sign of delight) 2 To be delighted

કાખા-ઈ, *s f* [*Cf* કાસ-બી a comb] A
comb (Used by non Aryan tribes in the
Dharampur & Vansada States)

કાખી, *s f* [See કાખ the arm-pit]
The cut of a bodice under the arm-pit

કાખુ, *s m* The hair in the arm-pit

કાખો-લા-ઈ, Same as કાખ-ખલા-ઈ

કાગ, *s m* [Dh Des કાગ હો, *Cf* Mar
કાવજા fr S કાક] A crow, a rook, a raven
2 *adv* Clever, shrewd, cunning

Prov કાગનો વાધ કરવો=કાગનું બીજ કરવું The
making out that one has seen three crows,
when there was none at all = To make a
mountain of a mole hill કાગનું બેસવું, ને તારવું
પડવું (*Cf* કાક-તારી ય) An accidental occur-
rence તારે બારણે કાગો કાગ ક્યકયે May a
death occur in your house ! (Used as a
curse)

કાગજ, *s m* [P] See કાગળ

કાગ હા-કામ લી, *s f* [See કાગ-રો + કામલી,
કમ-કમા-લી shivering] A feeling of repul-
sion, disaffection, disagreement

કાગડા-કેરી, *s f* [+ કેરી] A kind of
wild fruit resembling a mango

કાગડા-સાણસી, *s f* [+ સાણસી] Pinches
with hooked points, a goldsmith's pinches

કાગડિયા, *s m* [See કાગ-ડી a crow,
fr કક-ડો, & કાગડ પેપર] A paper like

(Used in Kāṣṭhāwā.)

કાગડો, *s f* A female crow 2 A piece of wood in the pole of a waggon 3 Same as કાગડા-સાણસી 4 A shrewd or peevish woman

કાગડો, Same as કાગ, A crow

Id આ તે કાગડો છે He is a shrewd man
કાગડાની નજરે નેહુ To be watchful કાગડા ઉડવા Lit To fly (of crows) 2 To be deserted by the tenants (of a house) 3 To be in a dilapidated condition (of a house) 4 To lose almost all the members of one's family 5 To become childless કાગડા કળવા Lit To crow (of crows) 2 To have indications of the immediate ruin of one's family 3 To lose almost all the members of one's family 4 To become childless

Prov કાગડાની કંઈ તે રતન શોભે ? Every thing has its place = Wb is folly unless wisdom has the keeping of it કાગડાની કંઈ ફેલીયુ યુ ? Do not throw pearls before swine કાગડાને કાગે કંકોતરી આવી An indifferent invitation,

કાગડો-રૂપ, *adj* [See કાગ a crow + રૂપ a form] Having an ugly form

કાગડો-ફળિયુ, *s n* A medicinal fruit used as a purgative

કાગફ, [Ar] Same as કાગજ, કાગળ

કાગફી, *s m* A paper manufacturer, a stationer 2 A kind of lemon 3 *adj* Slight, flimsy 4 Having a thin delicate skin or bark 5 Of superficial structure

Id કાગફી બદામ (-ઇલાયચી-ફીચુ) An almond (or cardamom or lime) having a thin delicate skin or shell કાગફી જવાન A young man of a delicate and sickly constitution

કાગ-માળો, *s m* [See કાગ a crow+માળો a nest] A raven's nest

કાગડું,

કાગડું, } *s n* [See કાગડો, 2] The

end of the pole of a cart where the yoke is tied

અનુન કાગે એસરે તો, નુ નમાવ્યો નહિ નયુ,
એન કદીને ટોલુ રથનુ બાજે કાઢયુ કાગડુ

—પ્રેમાનંદ

કાગ-વાસ, } *s m* [S કાક a crow + વાસના

a wish] An oblation offered to crows

કાગ-વિદ્યા, *s f* [+ S વિદ્યા learning] Prophecy

કાગળ, *s m* [P કાગર્જ] Paper 2 A letter, an epistle

Id કાગળ લખવો To write a letter 2 To send a letter કાગળ બીડવો To close with gum an envelope containing a letter 2 To send a letter કાગળ વાચવો To read a letter કાગળ વચાવવો To get a person to read a letter, to get a letter read કાગળ ફેડવો To open a letter કાગળ મોકલવો-નાખવો To send a letter કાગળ નાખવો To feed a printing press with paper, કાગળ ઉપાડવો To pick up a paper from the press after it is printed કાગળ આપવો Lit To give a letter 2 To send a letter to a person through another person કાગળ લાવવો To bring a letter of recommendation, કાગળ માગવો Lit To ask for a letter 2 To require a letter of introduction કાગળ ચોટાડવો Lit To stick a paper 2 To close an envelope with a letter in it 3 To paste up an anonymous public notice કાગળે ચઢ્યુ Lit To appear on a paper or in writing 2 To be brought into public notice 3 To appear before a court of law કાગળની કોથળી નેહુ Easily broken 2 Weak

Prov કાગળની કોથળીમા હોદાના ખાલા An unsuitable combination કાગળની હોડીથી દરિયો ન તરાય કાગ One cannot cross the ocean in a paper boat, an impossibility

કાગળ-પતર, } *s m* [+ S પત્ર a sheet

of paper, a letter] An epistolary correspondence 2 Correspondence, communication by means of letters

કાગળિયા, *s n pl* Important papers 2 Useless papers

કાગળિયો, *s m* A carrier of letters, a messenger who carries letters

કાગા-રોળ, *s m* [See કાગ a crow + આવા a cry for] Bewailment

2 A catastrophe

કાચકોળ, *s n* [S કઢોલી] A thorny shrub

કાચ્છા, *s f* [S ફા કાચ્છ to desire] A desire

કાચ, *s m* [S] Glass 2 Crystal, quartz

3 A looking glass

Id કાચનો બચ્ચો A glass house કાચ નેત્રુ પાણી Clear water કાચવ વાસણ = નાચનો ફાળો Lit A glass-vessel, 2 Brittle, fragile, easily broken

કાચકી, *s f* A thorny shrub

કાચકું, *s n* } The fruit of કાચકી
કાચકો, *s m* }

કાચ-ડ, *s f* [See કાચ raw, unripe + ડિ dim] The swollen part round a boil

કાચકી, *s f* [See કાચરો] A female chameleon

કાચરો, *s m* A chameleon

કાચબી, *s f* A female of a કાચબો A tortoise 2 A rainbow (Used in Kāphīr-wād) 3 A kind of disease, cancer

કાચબો, *s m* [S કચ્છ] A crab, a tortoise

Id કાચબાની આંખથી નેત્રુ To have a sharp sight, to be Argus eyed

કાચર, *s f* [A metathesis of કચર] A small bit, a small piece

કાચર-કુચર, *s n* [+ કુચર a redup] Small broken things of little value 2 Bits of different kinds of food

કાચરી, *s f* [See કાચર] Slices of raw fruit preserved in salt

કાચ-સવણ, *s n* [See કાચ glass + સવણ salt] A kind of salt used in making glass Also called બગડી ખાર

કાચડી, *s f* A cocoa nut shell 2 Pieces of dried vegetable

Id કાચળીનો ચુરો An only extract of a cocoa nut shell

કાચ-છું, *s n* [See કાચ glass + છું dim] A hard shell

Id કાચલા કુટા To attempt an impossibility

કાચ છું, *s n* [S કચ્છ a marshy ground

a shore See કાછિયો] A plot of ground in a river-bed under cultivation (generally for water melons)

કાચિરોડી, *s m* [Hem Des કાચિરોડ, કાચિરોડો, *fr* S કાચલાસ] A chameleon

કાચી-કેદ, *s f* [See કાચ raw, unripe + કેદ imprisonment] Imprisonment during a police or magisterial inquiry, custody

કાચી-જપતી, *s f* An attachment before judgment, sequestration

કાચી-જમાખડી, *s f* A statement of the estimated revenue of a district

કાચી-નોંધ, *s f* A rough account

કાચી-ચુટી, *adj* Of immature judgment; foolish, negligent, simple minded, not shrewd

કાચી-ચુદ્ધિ, *s f* Immature judgment, childishness

કાચી-સુદત, *s f* Time not yet due

કાચુ, *adj* [S કચ્છ thin, lean, *fr* કચ્છ to become thin, lean, or emaciated] Raw, unripe, not mature, imperfect 2. Not quite skilful, not adept, inexperienced 3 Not durable, not fast (of colour, &c) 4 Less than the full measure 5 Of recent growth 6 Soft

Id કાચુ અન્ન Raw or uncooked food કાચુ ફળ An unripe fruit કાચુ ચુમકું A boil that has not yet come to a head કાચુ માણસ A young man not of age 2 A man whose intellect is not developed 3 An inexperienced man કાચો ખરડો A rough document or account કાચો દસ્તાવેજ A rough and incomplete document કાચો દિસાવ An account not finally settled કાચો સોદો A purchase, not finally settled કાચો કરાર An incomplete agreement કાચુ તોલ-માપ Weight or measure in which the wrapper is counted, &c કાચુ તોલ Weight in which the unit is a *sheer* (શેર) weighing forty tolas કાચુ કપાલ To be revealed at an imperfect stage (of news, a scheme, &c) કાચો રંગ A colour not fast કાચો પાયો Groundlessness કાચે પાયે Without good ground, groundlessly કાચો પાયો-

મન્યુમે Not a firm resolution એ આ કામ
કાચે પાચે-મન્યુમે-કાચું નથી I have not begun
this work (taken this resolution) without
great consideration કાચું કામ An imperfect
or unfinished work ૨ A work no. dura-
ble, or permanent કાચું સૂતર Thread not
fast twisted કાચું ઘર સૂઝી Management of
household affairs not placed on a firm basis
૨ The relation between husband and wife
when both have very little experience of
each other's company, or when both are
inexperienced in the management of do-
mestic concerns કાચો કાનિયો Children not
able to conduct household affairs, or to as-
sist the father of the family કાચું હૈયું A heart
wanting boldness, or yielding to little sor-
rows કુ બોનો કાચે તાતલું (સૂતરે) બધાએડોણુ Lit
I am bound to him with a weak thread ૨
A weak thread is enough to bind me to
him, ૧ & My submission to him is so great
that the weakest thread is able to bind me
to him આ હાલેડો ગણિતમા કાચો છે = આ હાલેડો
અશ્વિ કાચું છે This boy is below the stand-
ard in mathematics This boy is weak in
mathematics કાચી સડક An unmetalled road
કાચી ઉમર The age when the body and
mind are undeveloped, minority કાચા કાનુ
Easily believing whatever one is told, cre-
dulous કાચી બુદ્ધી A fool, a simpleton કાચું
કાવડ To compel a person to be insolvent
બેતા વગર શું તે કાચું બાપ છે ? He does not
wholly depend upon him, he would not be
quite helpless without him, he has other
patrons besides him કાચું સોનું Fertile land
કાચે ઘરે પાણી વરડું To attempt an impos-
sibility કાચો તેડવો To deflower કાચું પાડડું
To cause an abortion

સામળો ને સામળીયા વહાલા મારે,

તમની નથી કાંઈ કાચું રે,

ફાળું મળી શો આજ બે ને છે,

રખે તે માનતા સાચું — નરસિંહજીભટ્ટ

કાચું-કાંઈ, & n An unmarried little
girl or boy

કાચું-કાંઈ, & n. Sundry eatables consist-
ing of dry and raw articles ૪ Food not
requiring to be cooked

કાચું-કાંઈ, *adj* Food badly cooked
(raw or burnt)

કાચું-પાકું, *adj* Partly cooked and partly
not cooked (of the articles of food at a
meal) ૨ Well cooked and half-cooked (of
the several preparations at a meal)

કાચું-પોચું, *adj* Not skilful, not clever,
not shrewd ૨ Inexperienced

કાંઈ, Same as કાંઈ

કાંઈ-ઈ, & f [See કાંઈયે] A plot of
ground in the bed of a river under cultiva-
tion (Used in Rewā Kānthā)

કાંઈ-ડી, & f [See કાંઈ, કાંઈ] The tuck
of a *dhota*

Id કાંઈ છુટી નથી To lose courage કાંઈ
કાંઈને દોડડું To be in haste ૨ To be per-
plexed કાંઈનેા છુટો Addicted to adultery

કાંઈ-ડી-છુટો, *adj* Unrestrained in sexual
enjoyment, dissolute, lewd

કાંઈ ડો, & m The tuck of a *sārī*

Id કાંઈ વાજો To tuck up the ends
of a garment કાંઈ મારો To tuck up tight-
ly the ends of a garment

કાંઈ, & n A kind of coarse grass
(Used in Dharampur State)

કાંઈ-યેણુ, & f The wife of a કાંઈયે

કાંઈ-યે, & m [S કાંઈયે or કાંઈયે living
in a marshy place fr. S કાંઈ a marshy
ground] A vegetable-seller

કાંઈ, } Same as કાંઈ.
કાંઈડો, }

કાંઈ, & n [S કાંઈ ફર ફર to do] Work,
business

કાંઈ-કાંઈ, *adj* [S કાંઈ-કાંઈ ફર + ફર, કાંઈ,
to do] Able to do work, capable

કાંઈ ગરમી થયું નહિ કાંઈ,

એ શુભી, મુનિ મને આવે કાંઈ — વ્યારામ.

કાંઈ-ગાંઈ, *adj* [+ S કર doing ફર ફર to
do] Able to do one's duty, capable, suffi-
cient, enough for the purpose ૨ Dear,
precious ૩ That which is in the bloom
of life ૪ Delicate

કાંઈ-ગાંઈ, & n [S કાંઈ] Lampblack. ૨
A black pigment for the eyes

Id કાંઈ સારું To apply a black pig-

ment to the eyes

Prov કાવ્યની કાવ્ય શુ? What can be blacker than lampblack?, the blackest of all, the vilest

કાવ્ય-ભૂ, v ૨ To covered with soot or ashes (of a lamp or fire)

કાવ્યની, s f Soot, a fungous excrecence, generally black, found in rotten nuts 2 A small pot on which lampblack is collected 4 A particular vow taken by women

કાવ્ય, s f Same as કાવ્ય, કાવ્ય, Duty, business

નવા રાત્ર, ને નવી રાત્ર, નવી યુદ્ધ માત્રા કાવ્ય રે
—પ્રેમાનંદ

કાવ્ય-ભૂ, [See કાવ્ય-ભૂ] Relating to business 2 Profitable

કાવ્ય, } s m. [Ar] A judge among the Muhammadans 2 A judge

Prov કાવ્ય, કાવ્યના કેમ? તે કહે, "સારા પાવ્યની પીકર" A Paul Pry is ever uneasy કાવ્યની કુતરી યુદ્ધ ત્યારે બધુ ગામ, ને કાવ્ય યુવા, ત્યારે કાવ્ય નહિ Men often worship power more than the person કાવ્ય વિના હાલક ન થાય Every man has his proper duty કાવ્ય સાહેબ, કાવ્ય કરના? તે કહે, "કિ કુત્રે ઉઠતા ચલના" Every body speaks what is uppermost in his mind.

કાવ્ય, s n [S કાવ્ય] The cashew-nut 2 Cashew-nut fruit coated with sugar

Id કાવ્ય કાવ્યના Cashew-nuts

કાવ્ય, intery Well, all right (Used in Kathiawar.)

કાવ્ય, prep [S કાવ્ય Locative case of કાવ્ય fr કુ to do See કાવ્ય and કાવ્ય] For, on account of 2 adv On business

કાવ્ય, s m Sweeping

કાવ્ય, s m [S] Gold

કાવ્ય-વિના, s f [+ વાલ a creeper] A kind of flowering creeper

કાવ્યની, s f [S] A girdle

કાવ્ય, s m [See વાલ, sour, or S કાવ્ય rubbed fr કાવ્ય to rub] Rust, incrustation on iron or any other metal

Id કાવ્ય વળવો-ચડવો To be covered with rust કાવ્ય કાવ્ય To remove rust

કાવ્ય, s m [See કાવ્ય a thorn] An obstacle

Id કાવ્ય કાવ્ય To remove an obstacle 2 To kill 3 To compromise; to settle an account

કાવ્ય, s m [S કાવ્ય wood See કાવ્ય] Timber, wooden materials for house building

Id કાવ્ય વાવવો To buy timber કાવ્ય વાવવો To cover the roof of a house with rafters.

કાવ્ય-કુટ, s f [+ કુટ redup of કાવ્ય, કાવ્ય wood Or See કાવ્ય to cut] Cuttings; chips 2 Discussion, argumentation 3 Broken wooden materials for house building

કાવ્ય-કો, s m [Imit See કાવ્ય-કો] Thunder

Id કાવ્ય થવો To thunder

કાવ્ય-કોણ, } s m [See કાવ્ય to cut કાવ્ય-કોણ, }
+ કોણ an angle] A right angle 2 A carpenter's right-angled four-sided frame or rule, a T square

કાવ્ય-કોણ-કોણ, s m [+ કોણ a quadrangular figure] A rectangular figure, an oblong

કાવ્ય-કોણ-કોણ, s m [+ કોણ a triangle] A right-angled triangle

કાવ્ય-પીઠ-વો, s m [S કાવ્ય wood, See કાવ્ય wood + વીઠ a market] A dealer in timber, a timber-merchant

કાવ્ય લિ-વો, s m [See કાવ્ય] A person who officiates at a funeral ceremony and divides and joins the rice balls

કાવ્ય-કુટ, s m [See કાવ્ય to cut + કાવ્ય a weight] A weight made of a piece of iron exactly cut 2 A deduction, loss 3 A medicinal preparation made for a woman in childbed

Id. કાવ્ય કાવ્ય To put (a person) to a loss 2. To pay less than another man's dues કાવ્ય કાવ્ય Weights less than the standard કાવ્ય કાવ્ય Stamped weights કાવ્ય કાવ્ય A notorious person કાવ્ય કાવ્ય To examine weights 2 To have sexual union with a woman, to commit adultery કાવ્ય કાવ્ય To attempt an impossibility

Prov આપવા લેવાના કાંદમાં ભૂલ Dishonest dealings

કાંદ રૂં, *adj* [See કાંદ, rust] Having a reddish colour

કાંદ-રૂં, *v t* [Hind fr S कूट, कर्त, to cut] To cut

Prov કાંદોયે યુરો કોઈનો નહિ (Said of a Muhammadan) One cannot rely upon a Muhammadan

કાંદ-રો, *s m* [See કાંદ, wood] A medicinal plant

કાંદી-કાંદ, *s f* [See કાંદ-રૂં to cut + કાંદ redup] A cutting up, a mutual slaughter 2 Deductions in making a payment 3 Reduction in expenses

કાંદો-રો, *s m* [See કાંદ, rust] A stone from which iron is obtained 2 The residue left in the furnace after iron has been obtained from the ore

કાંદી *s f* [See કાંદ-રૂં] A funeral ceremony performed on the eleventh day after the death

કાંડ, See કાંદ Timber

કાંડ-ડી, *s f*

કાંડ-રૂં, *s n*

કાંડ-રો, *s m*

} [S કાંદ wood + ડી, રૂં, રો, dim] A wooden saddle

dim] A wooden saddle

Prov જો કંઈ દેકી, તો માણસે કંઈ કાંડા Tit for tat

કાંડ ઢો, *s m* [S कण्ठ the neck + dim] A part of the ornaments given as dowry to the bride by the parents of the bridegroom

કાંડ-ઘઉં, *s m pl* [Guj કાંડ relating to કાંડિયાવાડ, or કાંડિયા, કાંડ, hard + ઘઉં wheat] A kind of hard red wheat

કાંડ-રૂં, *s f* [See કાંડી + રૂં a covering fr S रक्ष a sheath] A waterproof covering for the harness of a horse 2 An inhabitant of Kāthiāwād.

કાંડી, *adj* [See કાંડ + યાજી] Having a remarkable frame or structure of the body 2 Stout and tall (Used in Kāthiāwād.)

કાંડિયા, *s n* [fr કાંડિયા hard] Harass-

કાંડિયાવાડો, *adj* [Guj કાંડિયાવાડ fr

કાંડ the name of a tribe + S वाट a region] Of or pertaining to Kāthiāwād

કાંડિયો, *s m* [See કાંદ, wood] The wooden frame of a waggon. (Used in Bābariāwād)

કાંડી, *s f* [Dh Des कण्ठ fr S कण्ठ wood] A stick; a staff 2 Fire-wood 3 Five cubits, five hand breadths, 400 of a ચિંચુ 4 The people of Kāthiāwād proper (the Kāthiis 5 The make of the body, the stature of a man

કાંડું, *s n* [S कण्ठ wood] Bodily frame or structure 2 A frame 3 A reed 4 A collection of reeds 4 See કાંડ રૂં.

કાંડું, *adj* [S कठिन] Hard 3 Hard-hearted 2 Miserly

Id સપાદ કાંડ A robust frame or constitution આ માણસ પરચનો કાંડો છે This man is miserly in spending his money કાંડ માણસ A hard-hearted man

કાંડ-ધાડ, *s f* [See કાંડ-રૂં to take out + ધાડ to put in] Repeatedly taking out and putting in, removing and replacing, rummaging

કાંડ, *s m* [See કાંદ, wood] The male generative organ (Used in the Panch Mahāls)

કાંડ-રૂં, } *v t* [Dh Des कट्टिय fr S

कट्ट draw fr कृ to draw] To take out, off, forth, from, away from 2 To trace, form, draw (of letters, figures, lines) 3 To form on the loom, to weave (of cloth) 4 To invent, to devise, to strike out (of a fashion, way, mode) 5 To draw, to derive, to gather, to obtain from 6 To earn, to gain by labour 7 To take up money, to draw, to borrow (from a bank, &c) 8 To bring out or introduce (as a subject of discourse) 9 To detect, to discover, to apprehend (of faults, excellences, properties) 10 To drag along, to bear or undergo (of grievous days or circumstances, pain or affliction) 11 To explore, search out (of a road or an object

of quest). 12 To wreak vengeance 13 To strike out, to erase 14 To force or bring on (of a quarrel) 15 To prolong or draw out (of work) 16 To gain one's object

Id દહાડા કાઢવા To spend one's days 2 To maintain oneself with difficulty, to make the two ends meet કામ ઉપર દહાડા કાઢવા-મહીના કાઢવા-વરસ કાઢવા 'To be occupied with or engaged in a work for days, &c રમત કાઢવી To think of a game, to start a game વાદ કાઢવી To introduce a subject વાદ કાઢી લેવી To get at a secret રસ્તા કાઢવો To make a way 2 To get over the road, to walk along નામ કાઢવું To win a name, to win fame કાપ કાઢવો To fix a price કાઢી લેવું To take out by stealth, to abstract, to purloin કામ કાઢી લેવું To get work done કરવું કાઢવું-કરવું કાઢવું-વ્યાખ્યા નાણા કાઢવા To borrow money at interest બીજા પાસેથી નાણા કાઢવા To get money from others બ્યાન કાઢવું To count the interest (on the sum lent) કાઠું કાઢવું To borrow money by instalments ખાતું કાઢવું To open a department of government કારખાતું કાઢવું To start a factory કલ્પના કાઢવી To conceive an idea-નો અત્યાય કાઢવો To find fault with a person શોધી કાઢવું To find out, to invent, to discover કાઢી નાખવું To cancel, to strike off 2 To leave off (of a work) 3 કાઠો કાઢી નાખવો To discharge or dismiss (of a suit at law) કાઢી ખૂટવું To drive away, to dismiss ખેંચી કાઢવું To take out, to extract તમાચો ખેંચી કાઢવો To strike a blow on the face with the open fingers of the hand ફર કાઢવું To send away to a distance ચિત્રમણ કાઢવું-લીટા કાઢવા To draw pictures and lines carelessly ચિત્ર કાઢવું To draw a picture અક્ષર કાઢવા To form letters. 2 To wipe out a writing તેના લેવા અક્ષર કાઢવા To imitate his hand-writing સૂતર કાઢવું To spin (cotton) into thread તાર કાઢવો To draw wire દેવાણું કાઢવું To be insolvent સાર કાઢવો-હાસલ કાઢવું To draw a moral 2 To get a profit. સાદ કાઢવો To speak loudly 2 To speak. ધાટી કાઢવો To speak loudly in order to

frighten ચુલો કાઢવો To draw an extract રસ કાઢવો To press (leaves, &c) and draw an extract રંગ કાઢવો To extract a colour હેવાયાથી-મજબૂતથી કાઢવું To invent, ઉભરો કાઢવો To give vent to a feeling મેલ કાઢવો To remove dirt દૂધ કાઢવું-રોડ કાઢવી To milk (a cow, &c) રોગ કાઢવા To ogle દાંત કાઢવા To laugh 2 To laugh at, to ridicule બળિયા કાઢવા-સિદ્ધા કાઢવી To vaccinate પાધડી કાઢવી Lit To put off one's turban 2 To make a request very humbly છાદી કાઢવી To strut about પોતિયું કાઢવું-કાઢી નાખવું To be frightened પાણી કાઢવું To draw water from a well કાઢો કાઢવો To extract a thorn 2 To get rid of a disagreeable person. ખૂજ કાઢવું-કાઢી નાખવું To extirpate કસુબો કાઢવો-કસુબાપાણી કાઢવા-ચદા કાઢવો-ચદાપાણી કાઢવાં To entertain a party of friends with an extract of opium & sweetmeat, or tea and sweetmeat નૂકું કાઢવું To place apart, to single out કાપ કાઢવું To find out the measure

કાઢો, } s m [S કાપ fr કાચ to boil]
કાઢો, }

A decoction

કાઢો, } s m [See કાઢવું, કાઢવું to draw]
કાઢો, }

A channel dug out to carry away superfluous water from a field. 2 A drain

કાણુ, s f [See કહેણુ a message] A visit of condolence 2 A message, word of mouth, tidings 3 An invitation

Id કાણુ કાઢવી To invite & collect a party of friends & relations કાણુ જવું To go on a visit of condolence કાણુ કરવી To condole. કાણુ માડવી To sit down (of a party on a visit of condolence)

કાણિયત, adj (One who has) Come on a visit of condolence, joined in a party for condolence

કાણી, Same as કહાણી

કાણું, adj [S કાળ one-eyed] Porous, having a hole 2 One-eyed 3 Tale-telling, slanderer 4 s n A hole

Id કાણું કરવું-પાડવું To make a hole

Prov કાણ્ડ થોડું, ને કરકાણ્ડ No fool like an old fool “ કાણ્ડા કાકા, નમસ્કાર,” તો કહે “ કદનાના ચાળા ” Nobody likes to see his defects exposed કાણ્ડા કળશિયો, ને રાડયો સરુ-રો (બે સરખા) ન મામા કરતા કાણ્ડા મામા સારો Half a loaf is better than no bread કાણ્ડી હોય, તો શાને નહિ, ને કાણ્ડી વગર ચાલે નહિ You may hate the one eyed rogue, but you cannot do without him આવ મારી કાણ્ડી, ૬ થ્યાં જે ન સમાણ્ડી One is bound to put up with what one is doomed to, When one cannot get what one would have, one must just be satisfied with what one has

કાણ્ડાને કાણ્ડ કહેતા વરવા કાણે વેણ,

પેરે પેરે પૂછીએ “કેમ ગયું તું નેણ” —ભાષા.

કાણ્ડ, *s m* [S] A chapter 2 A joint 3 A bough 4 An arrow

કાણ્ડ-ફાળ, *adj* [+ રહ, તોહ, to grow] Growing from joints (of sugar-cane, &c)

કાત, *s f* Stomach (used in Kathiāwād)

કાત, *s f* [S કત્તેલી ફી ફલ્ to cut] A goldsmith's clip

કાત-રી, *s f* [S કાતે skin + રી dim] The skin

કાત-ણી, *s f* [See કાત-ગુ to spin.] A roll of spun cotton (Used in Jhālāwād)

કાતર, *s f* [S ફર, કત્તે, to cut] Scissors, shears 2 A piece of a broken earthen vessel (Used in the Charotar)

Id કાતર મૂકની To make a reduction 2 To play false

કાતર, *adj* [S] Distressed

નિર ભક્ત વિરહે દુઃખ કાતર, દુઃખામય શ્રુતિ ગાય

—દયારામ

કાતર છી, *s f* Chipping, shearing, cutting 2 Shavings 3 Scissors, shears 4 Same as કાપ છી

કાતર કે, *v t* To chip, to cut with scissors, to shear 2 To deduct, to make a reduction

કાતરા, *s m pl* A chap (in the feet or hands) 2 The long bent fruit of tamarind, &c 3 A kind of firework

કાતરિયું, *s n* The uppermost storey of a house 2 A triangular building 3 A

wooden weapon used by the hill tribes. 4 Sidelong looks, glances 5 An ironwrist-let worn by women of the hill tribes

Id કાતરિયા પાવા To cast sidelong looks કાતરી, *s f* A thin slice (of leaves, &c)

કાતરો, *s m* [See કાતરા] An ornament worn on the arm 2 An insect, which cuts off shoots of corn in the fields

3 Same as કાતરા

કાત લી, *s f* A thin slice

કાતળ, *s f* [See કાતરિયું 3] An idle report (Used in Hālār)

Id કાતળ મારવી To spread an idle report

કાતળિ-યો, *s m* A superior kind of rice

2 Cooked rice in which each grain is separate from the others, and no grain is sticky

આજ મેં રાધ્યો કુર કાતળિયો કે,

દુષ્ટ પાતળિયો મારે પડેણો રે હા

—ભાલણ

કાતળું, *s n* [See કાતર ૩ to cut off.] A round piece of sugar-cane cut off. 2 A round & thin piece of wood cut off

કાતી, *s f* [S કાતરી scissors fr ફલ્ to cut] A knife 2 A saw 3 Treachery

Id પેટમા કાતી હોવી-રાખવી To be treacherous 2 To bear secret enmity against

કાતું, *s n* A knife

કાથ, *s m* [S કાથ a decoction, essence, fr કથ to boil] Power, strength, spirit

કાથું ઊંદ્ર એક પાણી, ધનુષ્ય સાધ્ય માણી, ફિરીલીએ કાથ્ય આણી, કોષ, રોષ કાથમા

—વક્ત્ર

2 Substance, stuff, pith

કાથા-કપાલા, *s m n* [See કાથો fibres + કપાલો a purchase] Petty quarrels (of women)

કાથા-ગોળી, *s f* [See કાથો catechu + ગોળી pills fr S ગોળ a globe] Pills of a preparation of catechu, &c

કાથિયું, *adj* Coloured with catechu, gray coloured

કાથિયું, *s n* [See કાથી, કાથો, fr કાથ pith] A rope made of cocoanut fibre

કાથી, *s f* } Cocoanut fibre
કાથો, *s m* }

કાથો, ૨ મ [See કાથ] Catechu

કાદવ, ૨ મ [S કદમ] Mud, mire, dirt

Id કાદવ ખુદવો Lit To crush mud 2 To be engaged in a profitless business

Prov કાદવમા દેડુ નાખે શો લાસ ? If you throw a stone into mud, you wil only soil your clothes

કાન, ૨ મ [S કર્ક] The ear 2 The eye or touch-hole of a musket

Id કાન ફરવા To whisper in the ear of કાન કાપવા To cut off the ears 2 To cheat 3 To defeat or surpass 4 To be superior to કાન ખેલવા To warn indirectly કાન ચીમટવા -આમળવા To admonish કાન ગાલવા To confess a fault કાન દેવા-ધરવા-માડવા To hear attentively 2 To pay attention to કાને દાખ મેલવા, કાને દાખ દેવા, કાને દાખ ધરવા, કાન પર દાખ મેલવા To disown કાન કુટવા To be deaf કાનમા કુક મારવી To bring a person over to one's party by secretly telling him something in his ear કાન કુટવા To teach a religious doctrine 2 Same as કાનમા કુક મારવી ૩ To give a warning 4 To instigate કાન ભરવા-ભરેરવા To give false information to a person and win him over to one's opinion કાન ઉઘડવા To come to know things & matters as they really are કાન ઉઘાડવા To make a (person) know things & matters as they really are 2 To remonstrate કાનમા કુચ મારવા, કાનમા પુચ મારવા, કાને દારા દેવા Not to listen to an advice કાન ભસા કરવા To listen carefully, to be watchful કાન આવવા To get the power of hearing કાન ધરેલું મૂકવા Not to hear what is said, owing to pride કાન ધરા દવા To lose all interest in listening to what is repeatedly said or urged કાન નીચે કાઢી નાખવું, કાન તળેથી કાઢી નાખવું To hear without interest કાન ફેડી નાખવા To stun the ears (with a loud or shrill sound) 2 To tire by frequent repetition or urging કાન માડવા To hear attentively કાન વીધી નાખવા To feel pity at hearing કાન સૂના થઈ જવા To be unable to hear, to be deaf કાનના કોડા ખરવા To be disgusted at hearing (bad words) કાનમા આમળીચો ધાલવી Not to listen

to કાનમા કહેવું To whisper in the ear 2 To give a speedy relief (of a medicine) કાને ના ખવું To inform 2 To bring to the notice of કાનમા વિષ રેડવું To poison the ears કાનેથી કાઢી નાખવું To hear without attention (પોતાના) કાન પકડવા To repent (સામાના) કાન પકડવા To point out to a person his mistake કાન ખોદરવા Lit To clear the ears 2 To be ashamed of one's own mistake કાનનો કાથો Almost deaf 2 Credulous કાન ફફડાવવા To be excited, to be angry 2 To threaten કાને પડવું To hear unwittingly, to happen to hear કાનો કાન સામળવું To hear with one's own ears કાને કાન સામળવું To know by hearsay

Prov કાને સામળી કાઈ ખોદી ? One has reason to believe what one has personally heard કાન તેને યાન, ને મીઠા તેને ઈંડા Animals that have ears, suckle their young, and those that have merely holes for their ears, lay eggs કાને કોટ દેખું નહિ, ને લાડવું તેા લેવું નહિ = હોડે કાને નહિ, કોટ નહિ, ને વાલ સોડવું Empty words without the substance કાન છે, પણ સાન નથી He has not the sense to profit by wise counsels કાન તેને સાન Those are wise who profit themselves by wise counsels આખ આરા કાન કરવા To connive at 2 To neglect કાને ગાંધ્યા હાથિયા ન રહે Those who have thrown off restraints cannot be corrected by mild advice

કાન-કેડિ ઝું, ૨ મ [૨ કરડવું to bite] A game for children

કાન-કેચિયા, ૨ મ [૨ કાચ વું to pierce] A piece of cloth tied round the ears

કાનખજુરો, ૨ મ [Hem Des કાજુરી = S ગૃહગાષ a house lizard] An earwig, a kind of centipede

Prov કાનખજુરોનો ઝે- પગ લાગ્યો, તેાંચે ઝું, ને આંખો તેાંચે રૂ ? It is only a drop in the ocean

કાન-ચિમરિ ઝુ, ૧ મ [+ ચિમરો a pinch] A kind of bat, a cricket et (So called from the animal being supposed to be particularly fond of biting the ears of men)

કાન-ચિમેરી, ૨ મ The long eared bat

કાન-છેરિયા, *s n pl* [+છેદ, ખેદ, galety] Locks of hair hanging on & about the ears વાંકી અખોડી, અને, મારા હૈયાને ચીરી નાખે એવા, ઉડતા કાન છેરિયા ! —ગ્રેમાર્નંદ

કાન-ટોપી, *s f* [+ટોપી *n* cap] A close-fitting cap, covering the crown & ears, (worn by children and Sādhvī)

કાનડી, *adj* [S कर्नाटक] Of the province Canara

કાનડો, *s m* A musical mode, peculiar to the province of Canara

કાન-કાંઠેણી, *s f* [S कर्ण, કાન, the ear + ઢાંચુ to cover up] A cap so made as to cover the ears

કાનન, *s n* [S] A forest

કાન-પટી, *s f* [See કાન + પટી a strip of cloth] The lobe of the ear

Id કાનપટી પકડવી Lit To punish by pinching the ears 2 To be superior to 3 To overreach, to be superior to in cunning or dishonesty

કાન-પટો, *s m* [+પટ cloth] A strip of cloth tied round the ears

કાન-ફેટો, *s m* [+S स्नाद, ફાટ ૩, to break, to tear] One of the sect of ascetics who cut their ears and wear large rings in the slits

કાન-કુંસિયું, *adj* [+કુંસ imit] Whispering in the ear 2 Backbiting poisoning the ears

કાન-મૂળિયું, *s n* [+મૂળ the root] A boil in the ear

કાનસ, *s f* A file 2 A saw

કાન-શિયાળ, *s f* [+શિયાળ a jackal] A kind of centipede

કાન સિયા, *s m pl* [S कर्ण, કાન, the ear + નસ a vein] Locks of hair above the ears

દીકરીઓના દાગ હટ્યે લાગ્યા રસિયા

કરે કારમા કામ, દેરા ધરે માનસિયા

—કૃષ્ણરામ

કાન-સિયાળ, [+સ્થળ, સ્થાન, place] Of Mar કાન-સિત્ત [The region of the ear] 2 Same as કાન (Used in Kāphīkavād.)

કાન્ધી, *s f*. The borders of a garment

tucked up

કાઝ, *s n* A musical instrument

કાનૂન, *s n* [Ar] A rule, a regulation, a statute 2 Customs, usage

કાનો, *s m* The vowel mark (i) in the Deva-nāgarī and the other characters derived from it, the stroke attached to a letter denoting the long vowel આ

કાનો, *s m* [S कर्ण the ear] The edges of the mouth of a pot, which serve as handles in lifting it up

Prov પાણી કોફીએ નો ન ચડે Nothing can be added to a thing, which has been worked out, and completed ૮૮ No advice can turn a hardened wretch from his evil ways

કાનો-માના, *s n pl* The vowel mark (i), the stroke to the right, & slanting line about, a consonant, added to denote the sound of ઝો

કાન્ત, *s m* [S fr कम् to love] A husband 2 A lover 3 *adj* Lovely, charming

શ્રવણ તો ધરને સુકુમાર આ મધુર કાન્ત પદોત્તપદેવના —ગીતગોવિંદ

કાન્તી, *s f* [S fr कम् to love] A wife 2 A lady love 3 A lovely and beloved woman 4 The earth

કાન્તાર, *s n* [S] A forest

કાન્તિ, *s f* [S See કાન્ત] Lustre, splendour, beauty, brilliancy, brightness

કાન્ત્યુપજ્જ, Sanskrit form of કાનોનો

કાકુન-મ, *s f* [S fr कृष्ण black + ભૂમિ land] Lit Black soil 2 The land or district between Beroḍā and Broach

કાપ, *s m* [See કાપ-કુ to cut] A cut, a wound 2 A chip 3 A large stud like ornament of gold or jewels, worn by women in the lobe of each ear

Id કાપ કાઢે To mark on cloth the cuttings for a coat, &c 2 To cut cloth to make a coat of કાપ મૂકે To cut

કાપ-કુપ, *s f* [+કપ redup of કાપ fr કાપ-કુ to cut] Cutting in various ways 2 Deductions, retrenchments

Id કાપટય કરી To reduce, to retrench; to make deductions

કાપટય, *s n* [S कपट] Fraud

કાપડ, *s n* [S कपट See कपड] Cloth, piece-goods

કાપડિયો, *s m* A draper, a cloth-merchant

કાપડિયો, } *s m* [Hem Des कपडो = S

પથિક a traveller] An ascetic

કૂચી કાપડી ને બપોએ ધર્યો,

માગવા મધુકરી તરત આવ્યો — સામળભટ

કાપડું, *s n* [See કાપડ] A bodice

કાપડી, *s f* [See કાપડ to cut] Reaping a field 2 The time of harvest 3 A goldsmith's clip

કાપડી, *s f* Clippings, strips of cloth left after it has been cut for a coat, &c

કાપડો, *s m* A cutting of cloth, a small piece of cloth cut off

કાપડું, *v t* [Dh and Hem Des कपटि = S क्षतिम् hewn, cleft] To cut, to fell 2 To reduce, to retrench (of wages, a payment, &c)

Id રસે કાપવે To get over a way એ કાપવે To remove dirt કાપ્યુ વ્યાજ In terest with discount allowed (કાપ્યુ in this phrase refers to the six days allowed in the year) નેતર કાપ્યુ Lit To cease to invite 2 To excommunicate

કાપી, *s m pl* Cuts, slits, clips, streaks 2 Marks, lines

Id કાપી કરવા-પાડવા To make cuts 2 To make marks by cutting કાપી કાપી વાજુ Having several cuts

કાપા-કાપ, } *s f* Slaughter, massacre કાપા-કાપી, } 2 A fight

કાપા-કુપા, *s m pl* Same as કાપા કાપી, *s f* [Eng Copy] A copy 2 A copy-book

કાપુસ, *s n* [S कपास] Cotton

કાપો, *s m* Singular of કાપા

કાફર, *s m f* [Ar] A kāfir, an infidel, an unbeliever, a blasphemous 2 A rogue,

a villain 3 A person watchful of his own interest, and not easily deceived

કાપરી, *s n. f* A negro, an Abyssinian

કાફલો, *s m* [Ar] A body of pilgrims

2 A caravan 3 A fleet

કાફી, *s f* [Eng Coffee] Coffee

કાફી, *adj* [P] Enough, sufficient, conclusive, satisfactory 2 *s f* A particular musical mode

કાપાર-ચિતરૂં, *adj* [See કાપર = S चित्र variegated] Party-coloured, diversified, variegated, of different colours

કાપરિ યું, Same as કાપર

કાપરી, *s f* A small irregular field of rice 2 The seed of the safflower plant

કાપર, *adj* [S कर्कर] Variegated, spotted

કાપસ, *s m* The dregs of oil

કાપા, *s m f* [Ar कعب the square temple at Mecca] Muhammadan pirates in the Gulf of Kutch

કાપુલી, *s m* [Ar کابل] An Afghan, an inhabitant of Kābul 2 *adj* Relating to Kābul

કાપુ, *s m f* [Ar] Power, authority 2 Influence, weight

Id કાપુ રાખી To exercise power over, to control કાપુ ધરાવતી To have power or influence over 2 To hold in possession, to possess કાપુમાં લેવું-રાખવું To take possession of. કાપુ નમતી To get a firm hold of

કાપુ દાર, *adj* [Ar કાપ + P દાર having] Possessing power, powerful, influential

કાખેર, *s f* [See કાખર] A bird resembling a martlet

કાખેલ, *adj* [Ar] Clever intelligent, expert, adept

કાખેલિ યત, *s f* Adeptness, cleverness

કાખો, *s m* [S कर्कर a tiger, a demon] A tribe of savages dwelling in Okhā mandal (Dwārakā), and maintaining themselves by highway robbery and piracy

કાખે અહુન દુરિયો

—ભાષા

કાખો, *adj* *m* Same as કાખેલ

કાખા, *s f* [S कदम + भाग wife of]

to maintain] An ill natured woman

કામ, ૨ ન [S કર્મ for ક્ર to do] Doing
2 An act, a deed, a work, a job 3 An
occupation, a calling 4 An affair, a mat-
ter 5 Need or occasion 6 Use, fitness,
serviceableness 7 *prop* For (Cf કામ, કામ)

કોઈ ક્યારે આવશે એકજ ચામ છ,

માત ચિતાને મળવા કામ છ —દયાપામ

Id કામ આવડુ-કામડુ To be useful કામ
કરુ To do a work, to work કામ લેવું To
examine a work 2 To judge of a man by
his work, without relying upon his profes-
sions કામ થવું To be done or accomplish-
ed કામ પડવું To be required or wanted
કામ પાડવું To come in contact with કામ
સર્યું The object is gained, one is no longer
concerned at the loss of a thing કામ
મળવું To get work, to be employed કામ
સોંપવું To entrust (a man) with a business
કામ લેવું To exact work કામ કાઢી લેવું To gain
one's object with cunning or dishonesty
કામના કામ કાઢી લેવું To gain one's object in-
cidentally or indirectly કામ કરી લેવું To
secure one's own ends 2 To get a work
done as an incidental gain, and not as
the principal object કામ સારવું To serve
the purpose of કામના આવડુ To be useful
કામ ચાલવું To be going on, 1 & not stop-
ped, (of a work)

Prov કામ ક્યું, તેણે કામજી ક્યું Business is
the salt of life, 1 & diligence is the mistress
of success કામ એટલોય ચરમ Keep no more
cats than will catch mice કામ નમની રીતે કરો
Think of a business well and then des-
patch it carefully કામ કામને સિખરે Do your
work, and you will gain proficiency in it,
Experience is the best teacher કામ વખત
કાઢી, નહિતર મેલે. કાઢી Good bye, basket,
the grapes are gathered, Vows made in
storms are forgotten in calms

કામ, ૨ મ [S જી કર્મ to desire, to love]
An ardent desire 2 The desired object 3
Worldly enjoyments, one of the four ob-
jects of life (યુગાર્થ), વીઝ ધર્મ, અર્થ, કામ,
મોક્ષ 4 Lust 5 Pleasure of the senses 6

Cupid, the Indian god of love

Id કામ ઉપજવો-પ્રગટવો Manifestation
or excitement of love કામ છતવો-મારવો To
restrain love

Prov કામ નાખળો છે Love is blind, Sen-
suality and sentiment are waders as the poles
asunder કામ છત્યો, તેણે સર્વે છત્યું The greatest
conquest is the conquest of one's passion.

કામ-કડા, ૨ f [See કામ love + કામ art]
Tricks of love 2 The wife of the god of
love

કામ-કાર, ૨ ન [See કામ work + કાર
work] Work, transactions 2 Dealings, a
trade 3 Miscellaneous work, work and
business of every kind and of any kind

કામ-કેલિ, } ૨ f [See કામ love + કેલિ,
કામ-કીલિ, } ૨ f [See કામ love + કેલિ,
ક્રીડા, sports] Amorous sports 2 Copulation

કામ-ગણ, } ૨ f [+ S કર્મ, to do]
કામ-ગિરી, } ૨ f [+ S કર્મ, to do]
Service 2 Commission, mission, power
authority 2 A piece of service or work

Prov કામગિરીથી ઉતર્યો કેડીનો A man
loses his value when he has parted with
his mission A servant is worthless, when
he has lost his power

કામ-ગરુ, adj Able to do one's duty,
capable 2 Busy, industrious

કામ-ચલા ઉ, adj [ચલાવું to cause of
ચાલવું, S ચલ, to walk.] Serviceable only
for the time, tentative 2 Passable, toler-
able 3 Acting, officiating

કામ-ચોર, ૨ મ [ચોર a thief for ચોરવું,
S ચુર, to steal] A shammer, a shirker

કામ-જોગ, adj [+ જોગ, ચો, junction]
યુજ્ઞ to join, to fit] Useful, serviceable

કામ-જવર, ૨ મ [See કામ love + જવર
fever] A love-fever

કામડિ-યો, ૨ મ [See કામડું a bow] A
bowman, an archer

કામકી, ૨ f } [S કમટ a tortoise, a bam-
કામકું, ૨ ન } boo] A bow

કામક-કોટિ યુ, ૨ ન [See કામકું a bamboo
+ કોટ, S કોટ, a surrounding wall] A house
made of bamboos

કામડી, *s f* } A chip of bamboo
કામડું, *s n* }

કામણ, *s m* [Hem Des કમ્પન fr S
કાર્મનમ્ doing a work well or completely fr
કર્મન્ work fr કુ, કર, કરુ, to do] Fasci-
nation, enchantment 2 Witchery

Id કામણ કરવું To practise witchery, to
bewitch

કામણ-ગાડ, *adv* [+ કુ, કર, કરુ, to do]
Bewitching; enchanting

કામણ-દુમણ, *s n* [+ દુમણ redup]
Sorcery, magic

કામણ-દુમણિયુ, *adv* Practising sorcery
or witchcraft

કામ-તાઈ, *s f* [See કામ love] Sensu-
ality, lustfulness

કામતાઈ કેલિ ચહે, કામતાઈ દમે રહે,

નમ્રતાઈ નામ તે શુ ? સમતાઈ શા મણે ?

—વર્ણન.

કામ-દાર, *s m* [See કામ work + P દાર
having] An officer, an official. 2 A mi-
nister 3 An administrator

કામ-દારી, *s f* The position and duties
of an officer

કામ-દુધા, } *s f* [See કામ desire + દુધા
કામ-દુધા, }
for દુધા yielding fr S દુહ to milk] The
name of a cow belonging to Indra that
grants everything requested of her

કામ-દષ્ટિ, *s f* [કામ love + દષ્ટિ sight fr
દષ્ટ to see] Looks of love 2 Amorous or
voluptuous looks

કામ-દેવ, *s m* The god of love, Cupid

કામ-ધંધા, *s m* Occupation, business

કામ-ધેતુ, *s f* Same as કામ-દુધા

કામ-ના, *s f* [S fr કન્ to desire] De-
sire, wish, inclination

Id કામના કરવી-ચની To desire

કામની, *s f* [S કામિ ની] A sweetheart
2 A lovely woman

કાંઠે કામની કામની તપ ઝોળી, દા, સાગિત કેલી વળે!

—પ્રેમાનંદ

કામ-ખાણ, *s n* The arrows of love

N B—Classical writers speak of Cupid
having *ilic* arrows, whence he is called

પર ખાણ They are —સિદ્ધ કમળ, કાણુ કમળ, આ
પાલો, આલો, અને મોનરો as also, રોમણ, દીપ
સમેહન, તાપન, અને ઉન્માદન

કામ-ભાવ, *s m* Lust, sensuality

કામ-રૂપ, *adv* Proteus-like, one posses-
sing the power of assuming any form
will 2 Lovely, charming

કામલેટ, *s f* Same as કામલેટ

કામ વતી, *adv f* [See કામ love + વતી
વતી, having] Having a desire for sexual
union (of a woman)

કામ-વામના, *s f* [S fr કામ love + વાના
a desire] A lustful desire, a libidinous
desire

કામ-વિકાર *s m* [+ વિકાર a change to
the worse fr વિદિમ્ કુ, કર, કરુ, to do
Passion, passionate love

કામ-વૃદ્ધિ, *s f* [+ S વૃદ્ધિ increase fr
વૃધ્ to increase] Increase of passion

કામ-શાસ્ત્ર, *s n* [+ શાસ્ત્ર science] A
treatise on the art of love, the erotic
science

કામસ, *s f* The cream of the juice of
sugar cane

કામ-સર *adv* [See કામ work + સર on]
On business 2 In the course of business
or duty 3 According to the course of busi-
ness or duty

કામ-સાધુ, *s m f* [+ સાધવ to gain]
One intent upon gaining one's own ends,
a selfish person

કામ-સૂત્ર, *s n* [See કામ love + સૂત્ર a
rule] A rule in કામ-શાસ્ત્ર

કામ-હીણ, *adv* [See કામ love + હીણ
S હીન, deprived of fr હા to abandon]
Incapable of loving, impotent

કામળ, *s f* [S કમ્પલ] A blanket

કામળિ યો, *s m* A hairy kind of cater-
pillar

કામળી, *s f* [See કામળી loving, charm-
ing, fr S કન્ to love] A violet made
of glass

કામળી, *s f* } Same as કામળ A blanket
કામળા, *s m* }

Prov કામળી શીતળ, તેમ સાટે પાપ The

more noble, the more humble

કામો, *s f* [See કામની] A lovely woman

સચી સાવિત્રી, કામો, રામા,

તે પણ નહીં સમોવડ આવર કોણ કામો ?

--દયાગામ

કામોક્ષી, *adj f* [+ અક્ષિ] (A woman)
Having voluptuous eyes 2 *s f* The name of a goddess

કામોગ્નિ, *s m* [*S f* કામ love + અગ્નિ fire] Fire of passion, violent passion

કામોદી, *s m* [See કામ work *Cf* M કોમદી] A caste of Hindūs who are generally labourers and palanquin bearers

કામોદર, *adj* [*S fr* કામ love + અદર suffering, sick] Inflamed with love, love-sick, affected by love

કામોદાર, A variant of કામ દાર A minister

તમારો કુબેર કામોદાર, શિવજી શેરિયા રે —ધુનાથ

કામોન્ધ, *adj* [+ અન્ધ blind] Blinded by love or passion

કામોનલ, *s m* [*S f* + અનલ fire] The fire of love, the heat of love See કામ-અવર

કામોર્થી, *adj* [See કામ work *fr* વૃ to do + અર્થ to beg] Diligent, busy 2 Intent upon accomplishing one's object

કામોવેશ, *s m* [*S f* કામ love *fr* કમ્ to love + અવેશ force *fr* આ up to + વિશ્ to enter] The excitement of love

કામોસ્ત્ર, *s n* [+ અસ્ત્ર a weapon] See કામ-આણ્

કામિની, Classic form of કામની

કામી, *adj* [*S* કામિન્] Lustful, amorous, libidinous

કામુ, *s n* [See કામ work] An office, administration, administratorship

પ્રોવ કામુ કામાને શીખને Experience is the best teacher

સેવકને સન્માન કરીને સોયો કામુ —કબ્જારામ.

કામુક, *adj* Desirous, wishing 2 Lustful, libidinous 3 *s m* A lover 4 A libidinous person

કામિટી, *s f* [Eng Committee] A committee 2 An examination

Id કામેરી આવવી To appear in or pass an examination 2 To pass an examination
કામેશ્વર, *s m* [See કામ love + શ્વર a ruler] One who has conquered one's passions or love 2 A name of Siva, who burnt the god of love to ashes

કામે, *s m* [See કામ a deed] A work of bravery, an exploit (Used in Kāthiāwād)

કામોદય, *s m* [*S fr* કામ love *fr* કમ્ to love + ઉદય rise *fr* ઉડ્ up + ઇ to go] Incipient love

કામોરો, Same as કામ-દો (Used in Hālār)

કામ્ય, *adj* Lovable, pleasing, charming 2 Done with the desire of gain, selfish

કાય, *s f* [*S*] The body

કાય-કષ્ટ, *s n* [+ કષ્ટ trouble] Bodily exertion, toil, bodily labour

કાય-કષ્ટી, *adj* Exerting oneself, toiling

કાયટિ યો, *s m* [See કાયટું] A priest whose duty it is to minister at funeral ceremonies on the eleventh day after death

કાયટું, *s n* [*S* કરટ] The obsequies performed on the eleventh day after death 2 A feast to one's caste-people given after a death

Id કાયટું સરાવડુ To perform obsequies on the eleventh day after death કાયટું આજુ To give a feast to one's caste-people on the thirteenth day after a death

ગોઠકાણુ હતી માટી તણી ધણા દુ ખની ઘેર,
કયતુ કીધુ કાયટું, આળ્યા પગના ડેર

—સામળબટ

કાયત, *s m* [*S* કાયત્સ a writer] A caste of professional writers among the Hindūs, a Kāyastha

કાયદા-સર, } *adv* [See કાયદો a law + પસર on] Lawfully 2 Regularly, punctually
કાયદો-સર, }
3 Legally, in accordance with law

કાયદો, *s m* [*Ar*] A law, a rule, a regulation 2 A command, an order 3 Straps of leather joining the carriage to a hook on the neck of the horse

Id કાયદા કરવા-પડવા To enact laws
 કાયદો તોડવો To break or violate a law
 કાયદો માનવો To obey a law કાયદા પ્રમાણે
 ચાલવું, નાયદામા રહેવું To act in accordance
 with laws કાયદામા લેવું-સંપડાવવું To bring
 (a person) into the clutches of the law
 કાયદો ચડાવવો To put the straps of leather,
 &c, on the hook કાયદો હટાવવો To take
 down the straps, &c, from the hook

કાયનાત, s f [P કોફનાત] Value, sub-
 stance, stuff

કાય-ફળ, s n [S] A kind of aromatic
 fruit

કાયમ, adj [Ar] Fixed, permanent
 2 Confirmed, sanctioned, approved

Id કાયમ કરવું To make permanent કાયમ
 થવું To become permanent કાયમ રાખવું To
 confirm, to approve કાયમ ન-યા A per-
 manent post or office

કાયમ-દાયમ, adj [+ Ar દાયમ્ always]
 Permanent, perpetual

કાયલી, adj [Hem Des કોઢલી = S તાવિકા
 fever] Sick, ill, sickly, delicate

કાયા, s f Same as કાય The body

Id કાચી કાયા This frail body કાયા વણસવી
 To be reduced in body 2 To be a prey to
 disease (of the body) કારમી કાયા This
 wonderful body કાયા વાચા મન Lit The body,
 speech, and the mind, & e The body and
 soul, the whole man

કાયા-કષ્ટ, Same as કાય-કષ્ટ

કાયિક, s, adj Corporeal, bodily

Id કાયિક વાયિક માનસિક Lit Corporeal,
 oral, and mental, & e in all respects (of
 an act done by a man)

કાયો, s m A kind of yellowish red
 earth (Used in Jhālāwād)

કાયો, Same as કાયર & કાયલી

કા, s m [S fr કૃ, કર, કર-વું, to do] A
 suffix implying the agent or doer of an
 action 2 A suffix showing the sound
 (in speech), or form (in writing), of the

king's reign

કારકુન, *s m* [*P*] A clerk, a writer

કારકુની, *s f* The office or fees of a
Kārkuu 2 The knack of a writer, as
opposed to that of one who cannot write
3 Cleverness, cunning, roguery

કાર-ખત, *s f* [See કાર doing + ખત a
mistake, trouble] Labour, work (Used
in Hilar)

કાર-ખાતુ, *s n* [*P* + ખાતુ a place] A
place of extensive business or work, a
manufactory, an establishment 2 A
workshop 3 A brothel

કાર-ગત, *s f* [+ ગતિ movement] Power;
influence 2 Range of action, reach

Id કારગત પહેાચવી-ચાલવી To be exercis-
ed over (of power or influence)

કાર-ચખી, } *s f* [See કાર work, skill,
કાર-ચોખી, }
+ *P* ચોખ a stick, a piece of wood] Carving
on wood 2 Embroidery

કારજ, *s n* [See કાર્ય] Business 2 A
festive occasion 3 A funeral ceremony

Id કારજ કરવું To perform funeral rites

કારજ-કારી, *adj* [+ કાર doing] Doing
work or service, serviceable, serving

અર્જુન આવી, નમી વદતો

“હરિ! કારજકારી થયા શું એવા?”—વલ્લભ

કારંજ, } *s m* [*P*] A fountain a cistern,
કારંજો, }
a reservoir

કાર-ડો, *s m* [*S* કેદાર] A field, a plot
of ground, a bed of rice

કારણ, *s n* [*S fr* કૃ to do] Cause,
reason, ground 2 Motive, purpose 3 Need
4 Sorcery; witchcraft 5 *conj* Because,
for, on account of

કારણ-અવતાર, *s m* [+ અવતાર] An in-
carnation of the Deity for a fixed purpose

કારણ-કે, *conj* [+ કે that] Because, for
કારણ-કેહ, *s m* }
કારણ-કેપ, *s n* } [+ કેહ, કેપ, સરીર]
કારણ-સરીર, *s n* }

The inner rudiment and cansative frame
or principle of the gross body

કારણુ કે તે અવતરી

—પ્રેમાનંદ

કારણ-ભૂત, *adj* [+ ભૂત] Lit Become
an instrument, *i e* instrumental

કારણ-વાદી, *s m* [*S* + વદ to speak] A
plaintiff 2 An appellant 3 A man who
maintains that God is the Material Cause
of the world

કારણ-સર, *adv* [+ *P* સર on] For the
reason of, on account of

કારણી, *adj f* [*S* કારિની *fem* of કારિ
doer *fr* કૃ to do] Doing (of a woman)

કથના માત્રની કારણી —નિધુલાનંદ

કારંક, *s n* [*S*] A duck

કારતક, } *s m* [*S* કાર્તિક *fr* કૃતિકા one
કારતગ, }

of the constellations] The first month of
the era of Vikrama (Oct-Novr)

Id કારત્તજન The vow of bathing in
cold water in the morning, observed from
the eleventh day of the bright fortnight
of આસો (September-October) till the full-
moon of કાર્તક (October-November)

કાર્તકી, *adj* Of or pertaining to the
month of કાર્તક

કારતુસ, *s n* [Eng Cartridge] A
cartridge

કાર-દાન, *s n* [*P fr* કાર contrivance
+ *P* દાસ્ત to hold] A contrivance, an artifice
વિષયમે જે ન બેઠા, તેા ચુકાવે હે ધ્યાન,
એસા અચ્છા, એસા બૂરા, કયા કરના કારદાન

—નિગતભક્ષ

2 An exploit

કાર-ભાર, *s m* [*S* કાર્ય business *fr* કૃ
to do + ભાર a burden] Management, busi-
ness, administration

કાર-ભારી, *s m* A manager, an adminis-
trator, a major domo, a house keeper

કાર-ભારૂ, *s n* Same as કાર-ભાર (Used
in contempt)

કાર્યું, *adj* [Hem Des કારિય *fr* *S* કૃત્રિમ
made by art] Strange, wonderful

કટક ચઢાવી કાર્યું, જે થાયે દુખા દેહ —પ્રેમાનંદ

Id કારમો દેખાવ A wonderful sight કારમો
ગનાવ A wonderful event કારમી કાયા This
body (the human body) so wonderful in
its structure કારમો પા A mortal wound

કાર-મોક, *adv* [See કાર, કાર્ય, work + મોખ, મુખ the mouth, the beginning] At once, with a start (Used in Kāphā-wād)

કાર-વહેવાર, *s m* [+ વહેવાર, dealings] Social intercourse

કાર-વો, *s m* [See કાર business + વાટ, વાડ વૃત્તિ, a region, a state, *fr* S વૃત્ત to be, to turn] An opportunity

તેની ક્યા તે જ હુતી, કુટો પડયો કારવો — વર્ણક

કારવો, *s m* [P કહાર a palanquin-bearer, a disguise] A particular dance 2 The musical mode suited to the dance

કાર-સાથ, *s f* [P કાર સાથ doing work] An amount of money deposited by a partner to ensure a concern being carried on, and to prevent its falling through

કાર-સો, *s m* A contrivance, a scheme

કાર-સિંચો, *s m* A hook for the chains of a swing

કાર-સી, *s f* A weighing instrument

કાર-રેતાન, *s n* [P કાર work + રેતાન, fraud] A plot, a fraud, a trick, an intrigue 2 A love intrigue (vulgar)

કાર-રેતાની, *adv* Contriving, plotting, intriguing

કારા-ખડિયો, *s m* [See કાથુ black + ખડિયો an inkstand] A messenger who brings the news of a death

કારા-ચુડ, *s n* [S *fr* વાત imprisonment + ગૃહ a house] A prison, a dungeon

કારિણી, *s f* [S કરિણી *fr* કરિ, કરી, an elephant] A female elephant

કારિણી કામજુગારી બેતો, જુ અકુરો બધાઈ ક્યાય ?

— દયારામ

કારિ પેરી, *s f* [See કાર્ય work + પેરી redup] Duplicity in speech or action

કારિકા, *s f* [S] A memorial verse, a mnemonic verse

કારી, *adv* [P = S કારી terrible] Deep, terrible, heart rending 2 Blooming, youthful 3 Important 4 Wonderful

અવિધારી પ્રેમાનંદ નારી, ધનદારક નિરધારી, પરાણી તારી કીર્તિ કારી, સાખ્ય આ વિચારી

— પ્રેમાનંદ

Id કારી ધા-જખમ A deep wound કારીના મરણ સમયે At the time of the death of a young person which causes deep sorrow

કારી, [S *fr* કર to do] A suffix showing the power of doing, *e g* સુખ-કારી pleasing, સુખ-કારી effective 2 Efficient, effecting 3 *s f* Effect, influence, power

કારી-ગર, *s m* [P See કાર્ય work + કર-કું to do] A workman, an artisan 2 A skilful labourer

કારી-ગરી, } *s f* Masterly work, workmanship, skill

કારી-પારી, *s f* [See કારી-પેરી] Obstacles and quarrels

કાર, *s m* [Dh Des કાર *fr* S કાર a doer, an artisan, *fr* કર, કર, કર-કું to do See S કાર, કારક, કારી] A doer 2 An artisan

કાર-ક્રિ-ક, *adv* [S *fr* કરણ mercy] Merciful

કાર-ક્રિ, [S *fr* કરણ] Mercy

કાર, Same as કાર

કાર-કી, *s f* A plant bearing bitter fruits used for food

કાર-કું, *s n* The fruit of the કાર-કી 2 A dumb-bell, a thick club

કાર-આર, A dialectic variant of કાર-આર.

કાર-આર-મંડળી, *s f* A managing committee

કારિક, Classical form of કાર-ક

કાર-ક, Sanskrit form of કાર-કી.

કાર-ક્રિ, *s n* [S *fr* ક્રિપ્ત miserly, mean] Miserly nature, meanness, miserliness 2 Wretchedness

કાર-ક, *s n* [S] A bow (in archery)

કાર્ય, Classical form of કાર-ક 2 *adv* What should be done

કાર્ય-કારણ-ભાવ, *s m* [S *fr* કાર્ય the effect + કારણ the cause + ભાવ nature, relation] The relation between a cause and its effect, causation

કાર્ય-ક્રમ, *s m* [+ ક્રમ order] The order of business 2 A programme of work

કાર્ય-પ્રયોજન, *s n* [S + પ્રયોજન object, cause, *fr* પ્ર forth + યુજ્ to join] Motive 2

A festive occasion

કાર્ય-સિદ્ધિ, *s f* [S *fr* + સિદ્ધિ accomplish-ment *fr* સિષ્ to be accomplished] The accomplishment of what was to be done, success

કાર્યકારણ, *adj* [S કાર્ય + કારણ, *y* having its vowel lengthened for euphony] Sufficient for the purpose, sufficient

કાલ, *s m* [S કાલ time] 1 Time 2 A period of time

કાલ, *s f* [Dh Des કલ; S કલ્ય to-morrow] To-morrow 2 Yesterday

Id આવતી કાલ To-morrow ગઈ કાલ Yesterday કાલ ઉપર રાખતુ Lat To postpone till to-morrow 2 To postpone

Prov કાલની વાદ કાલે = કાલ છે, ને ખુદા છે Sufficient for the day is the evil thereof = To-morrow will take care of itself.

કાલ-કલા-ય, *s f* [See કાલ time + કલ a particle] Infancy

કાલ-ખડ, *s m* [S *fr* + ખડ a part] The right side of the chest 2 A period of time

કાલચુત, *s n* [P] A shoe last 2 The source, the origin

કાલ-માપક, *s n* [S *fr* કાલ time + માપ a measure] An instrument to measure time by 2 A clock, a watch, a sun-dial

કાલવ હું, *v t* [S કાલ to push on *fr* કલ to go] To mix up with

કાલ-વાદા, *s m pl* [See કાલ *adj* indistinct + વદાહુ gear, the second part also serving as a redup of the first] Solicitations, entreaties

કાલિજી હું, *s n* [S કાલિજી] A water-melon

કાલિજી ટે, *s m* [S કાલિજી *fr* કાલિજી the name of a district on the Coromandel coast, known for a particular musical tune] A particular musical tune

કાલિન્દા, *s f* [S] The river Yamunā, (the Jumna)

કાલ, *adj* [S કલ an indistinct and pleasing sound or noise] Lispering, child like, and consequently pleasing (of the

utterance of words)

Id કાલ કાલ બોલતુ To lisp, to prattle કાલ વેલુ A childish prattle કાલ કાલવા To be childish નાની કાલી A little infant girl

Prov કાલો થઈને કાચળીયા દુણ પાવે He pretends to be a fool with a view to grin a secret object કાલાની કચ, ને બહેરાની અગા (એનો અંત ન આવે) There is no end to the prattle of one whose utterance is indistinct, and to a quarrel in which a deaf man is one of the parties

કાલું, *s n* A cotton pod (Generally used in the plural as કાલાં)

કાલુ, *s m* An oyster

કાલેડો, *s m* A particular musical tune

કાલ્પનિક, *adj* [S *fr* કલ્પના imagination *fr* કલ્પ to arrange, to invent] Imaginary, unreal 2 Inventive

કાવડ, *s f* [See કાવડ cloth & કાવડી an ascetic who carries a કાવડ on his shoulders] A bamboo lath provided with slings at each end for carrying pitchers, &c, on one's shoulder

કાવડિ થો, *s m* A bearer of a કાવડ

કાવ હું, *adj* [See કાવો roguery] Roguish, ungrateful (Used in Kāthāwād.)

કાવતરા-ખેલ, } *adj* [See કાવતર + P }
કાવતરા-ખાજ, }
ખેલ & ખાજ playing] Crafty, intriguing

કાવતર, *s n* [Probably *fr* કવિ કૃત્ત a corrupt of S કોન્ન-ત્ત the art of a poet *fr* કવિ a poet Or, See કાવો roguery] Fraud, knavery, a trick, an artifice

કાવરી, } *s f* A glass circle worn on
કાવલી, }
the wrist by women (Used in the Surat District)

કાવર, *adj* [Cf કાચર disgusted with] Teased, vexed, excited

કાવલુ, *adj* Delicate, brittle, showy, not durable

કાવશ, *s n* [See અવશ] Emptiness, vacuum

કાવડા, *s n* [See કાવડ] Fraud, gu

કાવળી, *s f* A thin black layer on the surface of water, &c

કાવા, *s n pl* [Des] A line of tiles on the roof of a house

કાવા-દાની, *s f* [Ar कवा coffee + 1' दन् a suffix denoting possession] A kettle in which coffee is boiled

કાવેરી, *s m* A particular musical tune

કાવો, *s m* The act of moving a horse in a ring

કાવો, *s m* [Ar कवा] Coffee 2 A potion 3 A decoction 4 Roguery

Id દુધનો કાવો Milk boiled with spices

કાવો-દાવો, *s m* [See કાવો roguery + દાવો a claim, enmity, or, કાવો redup of કાવો] Treachery, intrigue, guile

કાવ્ય, *s n* [S fr क to sound See કવિતા] A poem, a poetical composition

કાવ્ય-ચોરી, *s f* [+ Guj ચોરી theft] Plagiarism

કાવ્ય-રસિ-ક, *adj* [S + રસિ-ક relishing fr रस relish] Relishing a poetical composition

કાવ્ય-શાસ્ત્ર, *s n* [S + शास्त्र a set of rules fr शास्त्र to rule] The science and art of poetry and rhetoric

કાશ, } *s m* [S] A kind of white grass

માગ અમરાવતીનો વાસ, અમર ધટ્ટ, ને નળ કાસ — પ્રેમાનંદ

કાશ, } *s m* [S] Cough

કાશ, } *s f* [See કાચળ] An obstacle

કાશ દી, *s f* [S काशी the city of Benares] A brass vessel of a particular shape, brought from Benares

કાશળ, *s f* [S कशल dirt, sin] An obstacle, an inconvenience

કાશ્મીર, *s f* [S] A kind of woollen cloth 2 *s n* Saffron 3 Sandal wood 4 *s m* The name of a country in the extreme north of India, Cashmere

કાશ્મીરની થાતા કુતી, જળ ઉપર મરજીને ચરતી — ગિરિધર

કાશ્મીરી, *s f* Same as કાશ્મીર Woollen cloth 2 *adj* Pertaining to Cashmere

કાષ, *s n* [S काष्ठ] A piece of wood 2 A lean person

કાષ-ધંટા, *s f* [S + धण्ट a bell] A wooden log fastened inside a bell 2 A wooden log fastened to the neck of a beast to prevent it from running away or going astray

Prov કાષધરા ને વિઠાણા An ornament is very often a trouble

કાષ મય, *adj* [S fr + मय a suffix meaning "full of, made of"] Wooden made of wood

કાષા, *s f* [S] A direction 2 A degree

Id પરા કાષા The highest degree or limit પરા કાષાયે With the greatest difficulty

કાષૌષાધ, *s f* [S fr + औषधि a medicinal plant] Vegetable drugs

કાસ, Same as કાશ, કાસ, કાશળ

કાસ-કુ, *s n* [See કાસ trouble or કાષટું] A funeral ceremony performed on the eleventh day after the death of a person

કાસદ, *s m* [Ar] A messenger, a courier 2 A runner, a letter carrier

કાસદિ-યું, } *s n* The occupation of a messenger, running on errands

કાસદિ-યું *adj* Serving as a messenger, carrying a message

Id કાસદિયું ક્યાર A pigeon serving as a messenger by carrying little notes of paper from one place to another, a carrier-pigeon

કાસની, *s f* A kind of herb

કાસળ, Same as કાશળ An obstacle

Id કાસળ કાઢવું To extirpate, to root out

કાસળ કાઢવું કે કાસવું કોટી વાર,

નલો કહ્યું તેણે કૃષ્ણ, જુવો આવે રાય કે

— વસીલ

કાશિ યું, *s n* [S काश] A kind of marshy plant

કાશી-દોરિ યો, *s m* [S काशी Benares + દોરિયો a kind of cloth fr + દોરો a thread]

A kind of cotton-cloth having thicker threads at regular intervals

કાલ્પ, *s m* [S कल्ल] A large drum

કાલ્પિલી, *adj* [Ar काल्प] Sick, uneasy

2 Tired 3 Dull

કાલ્પે, *adj* [Ar काल्प See કાલ્પ] Tensed, vexed 2 Tired

કાલ, *s m* [S काल] Time 2 A period of time, a season 3 Yama, the god of death 4 The hour of death 5 A calamity, a misfortune 6 A famine, scarcity, want

Id કાળ આચરવે-ચરવે To be angry કાળ સમાચરવે To restrain one's anger કાળ કાઢવે To pass time કાળ દેખવે To look upon one as Death, to be afraid of કાળ કરવે-રવે To die, to expire વર્તમાન-ભૂત-ભવિષ્ય કાળ Present, Past, and Future Tense સૂકો કાળ A drought, a rainless year લીરો કાળ A year of excessive rain. કાળ પડવે To occur (of a famine) કાળજી વરસ A year of famine કાળ Famine, કન્યાનો કાળ પડવાજી કાલજી A reason for the scarcity of young girls કન્યા કાળ A marriageable age (in girls) કાળ ચુટવે To be on the point of rain કાળના કોદરા Very old કાળમાથી આવડુ To be famine stricken, to be very hungry

Prov કાળતણ મોઢ બાળ An imprecation on famine કાળ શોઠને ખાઈ લય છે Time is a great healer કાળ લય, ને કહેણી રહે When a time of difficulty has passed away, people remember with pain what the distressed said કાળ પડે, ત્યારે કોદરા એ સારા લાગે = કાળ પડે, ત્યારે કોદરા પણ મોઢા When there is a famine, even the coarsest food is a dainty, ૨ e With hunger no bread is unpleasant કાળમા વળી અધિક માત્ર Misfortunes seldom come single કાળ ક, *s f* Same as કાળા ૨ Blackness કાળના ફેરી કાળક સો મણ સાળથી ન લય

—દયારામ

2 See કલંક A blot

મુખી મુખ વધે ત્યારે, “ કાળક આ કાઢો મારી ”

—વલ્લભ

કાળ-ચંટી, *s f* [+ કાટ-ચુ to cut] Passing time, killing time

કાળક, *s f* [S कालिका] The name of a

goddess

કાળ-ફૂટ, *s n* [S] A deadly poison.

કાળ-ફૂટ, *s f* [See કાળ time + ફૂટ to beat] Killing one's time

કાળ-ક્રમ, *s m* [See કાળ time + ક્રમ passing] Lapse of time 2 The process or course of time

કાળ-ક્રમ-ણ, *s n* Passing away of time 2 The mode of spending one's time

કાળ-ફોપ, *s m* } Waste of time 2

કાળ-ફોપ ણ, *s n* } Delay 3 A scholarship, a stipend for a student

કાળ-ગતિ, *s f* Course of time

કાળ-ચક્ર, *s n* The changes of time which come over again and again, the revolutions of time 2 The vicissitudes of life, a term of misfortune, the wheel of Fortune, the spindle of Fate

કાળ-ચન્દ્ર, *s m* The conjunction of the moon with particular signs of the zodiac, which foretells a great misfortune

કાળ-ચોધડિ-ધુ, *s n* An unlucky time

કાળ-ચિન્હ, *s n* A symptom of approaching death

કાળજ, } Same as કહેણું The heart

કાળજ ફું, }
મુને અગેઅગ લાગી નાશ, કાળજ કોઈ માપે રે

—દયારામ.

Id કાળજી કોરાચ-કપાચુ To be carved or cut (of the liver or heart) કાળજી કંચુ, કાળજે ટાઢક વળવી To be cool (of the heart) 2 To be satisfied કાળજે કાણુ પડચુ To be pierced or bored (of the heart) કાળજ વિનાનુ Enterprising 2 Rash કાળજની કોર A great favourite very dear કાળજી ખસેલુ Mad કાળજી નરું Vigilant; watchful કાળજનેા ડગ An injury to the heart એના કાળજમા કઠારી છે He bears a grudge કાળજમા કોતરી (લખી) રાખાચુ To have engraven on one's heart કાચા કાળજી Cowardly એજી કાળજી કુતરે કંચુ છે Weak of memory કાળજી

ખરાઈ જવું To be distressed at heart. કાળજી
ખસવું To become mad કાળજી પાડવું To give
a severe pain to, to distress કાળજી ડેકાણું
હોવું To have one's wits about oneself કાળ
જી તપી આવવું To be angry કાળજી ધડકવું To
lose courage કાળજી પકડી રાખવું = કાળજી હાથ
ધરવો-રાખવો To keep up one's courage કા-
ળજી પાડવું હોવું To have a strong mind 2 To
have a strong memory 1 To have a strong
heart, to be not easily moved to pity કા-
ળજી ફટકી જવું To have one's heart broken 2
To become mad કાળજી ફાટી જવું To have one's
heart broken 2 To be wonder-struck કા-
ળજી ડુડી જવું To become stupid or foolish 2
To have a weak memory કાળજી ઘણી જવું To
be sorry 2 To be jealous 3 To forget એવું
કાળજી બહેતેર હાથ છે He has a strong mind 2
He has a strong heart 3 He is wide awake
કાળજી બરાઈ આવવું To be unable to cry, owing
to soft feelings having choked the heart

કાળજી, *s f* [S કાલક, કાલેય, the liver, jaun-
dice] Care, concern, solicitude, anxiety

Id કાળજી કરવી-ધરાવવી-રાખવી To have
care about, to care, to be careful

કાળ-જીભ, *adj* [See કાળ death + જીભ the
tongue] Having a cursed tongue, speak-
ing evil or mischief

કાળ-જ્વર, *s m* A fatal fever, a fever
just before death

કાળ-જ્ઞાન, *s n* Knowledge of the state
of affairs at a given time

કાળ-નિદ્રા, *s f* [See કાળ death + નિદ્રા
'sleep] The sleep of death

કાળ પ, *s f* Same as કાળા-પ

કાળ-પર લે, *adv* Owing to the force of
time, due to time having passed, in
accordance with the course of time

કાળ-પૂછી, } *adj f* (A she-buffalo)
કાળ-પૂછી, }

Having the tail covered with black hair
કાળ-પ્રસંગ, *s m* The time and occasion.

2 All the surrounding circumstances
Id કાળ પ્રસંગ વિચારવો To think of the
time and occasion, to think of a matter in
relation to its surrounding circumstances

કાળ-ભાસિ, *s m* A man having an ap-
pearance like that of the god of death;
a terrible looking man.

કાળ-માન, *s n* Measurement of time

2 An instrument for measuring time

3 A calculation of favourable and unfavourable
circumstances, an estimate of
opportunities and chances

કાળ-માપક, *s n* A chronometer

કાળ-મુખું, *adj* Having a disagreeable
face, having a terrible appearance

કાળ-પાતલ, *s f* Pain of death 2 Pun-
ishment inflicted by the god of death

કાળ-રાત્રિ, *s f* A night of destruction
2 A very dark and terrible night 3

The night on which the goddess કાલી
was born

કાળ-વેરી, *adj* Having a black colour
(said of a buffalo)

કાળ-વેળા, *s f* A terrible time 2 The
time of evening

કાળ-વેળિ-યો, *s m* A sorcerer, one who
carries off little children 2 A cunning

man having the appearance of a saint
કાળા, *s m pl* [See કાળું black] Black

spots 2 Stigmata.

પણ દયો કહે, "જેને ભક્તિ ન હાવી,

તેને લગતે વળિયા છે કાળા રે"—દયારામ.

કાળા-ઘર, *s n* [See કાલા-ગૃહ] A dungeon,
a prison

કાળા-ટ, *s f* [S કાલ black + ટિતિ state]
Blackness 2 A black soil

કાળો-તણ, *s m* [S ન તિલ sesamum seeds]
A grain of black sesamum 2 A black mark

on the skin, a black mole

કાળા-તરે, *adv* [S કાલ time + અત્ર
another or distance] After the lapse
of ages

કાળા-શી, *s f* [S કાલ black] Blackness
કાળિ-ફુંડું, Same as કાલિ-ફુંડું

કાળિ-ચું, *adj* [S કાલ black] Having
a black colour, black 2 *s n* Opium 3 A
necklace of a particular form, otherwise
called કાળી-ગાદી

કાળિ-યો, *s m* A black kind of tobacco

કાળિયો સરસ, *s m* A medicinal plant
કાળી, Same as કાળિકા

કાળી-કંઠી, } *s f* [S કાલ black + કંઠી
કાળા-ગાઠી, }
a necklace ગાઠ, and મંચિ, a knot *fr* મચ્છ to
weave] A golden neck-ornament worn by
women

કાળી-ચૈદસ, *s f* [S + ચૈદસ the 14th
day *fr* S ચતુર four + દસ ten] The fourteenth
day of the dark fortnight of વાસો (Oct-
Nov) on which the goddess મહાકાળી is
worshipped, and which is considered fa-
vourable to the acquisition of black magic

કાળી-જીર, *s f* [S + જીર, જીર, cum-
in seed] Purple flea bane

કાળી-દીલી, *s f* [S + નિલકા a spot, a
mark] Disgrace, a stain, dishonour

કાળી-દરાખ, } *s f* [S + ઘણ grapes]
કાળી-ઘણ, }
Black grapes or raisins

કાળી-કરોળ, } *s f* Black ring worm
કાળી-કાદર, }

કાળી-પગળ, *s f* [S કાળ black + પગળ
people] Dirty people or the lower
castes, as opposed to કચળી વરણ, people of
higher castes, & *e*, people other than
the S'ndras A general name for certain
tribes of darker colour than the Kanbis
& other ordinary cultivating classes

કાળી પલાડ, *s f* A medicinal plant

કાળું, *adv* [S કાલ] Black, dark 2

Wicked
Id કાળુ કરવું To blacken. 2 To disappear,
to hide one's face through shame or dis-
grace કાળુ પડવું To disappear કાળુ મેં કરવું To
hide one's face, to be ashamed of oneself
કાળા મોઢના કહેવા, ને વરવા મોઢની વધુ,

વારે વરસે વિવાદ આપ્યો, ત્યારે મોઢો કાળુ માંડે ચો
—ભાષા.

Id કાળુ પડવું To turn black, to be obscur-
ed કાળુ મોળુ-કાળુ ગોરુ કરવું To commit a sin
કાળું કાળુ ગોરુ નહે, તે વખ પાઈ મરવું પડે

—મેનાન

કાળા ચાસરને કૂડી મારવું To be illiterate
કાળી ન ગણ કા- black female serpent 2 A

malicious woman કાળો નાગ A deadly
poisonous serpent કાળો ચોર A great thief
2 A terrible person કાળો દેર Great oppres-
sion કાળુ સમર, કાળુ કલુ, કાળુ મેરા Decp
black કાળી રાત The dead of night, mid-
night કાળુ પાણી Banishment કાળે પાણીયો
કરવું To banish કાળો કૈવ A great misfor-
tune, a calamity કાળા માયાનો માનવી A
human being કાળા તર ચોરવા To commit
a very black (great) sin or crime કાળી
ધોડી ઉપર ચ.ચુ To eat opium કાળો ચાટ્ટો =
કાળો કાષ = કાળી ડીડી Disgrace કાળુ પહેરવું To
put on a black dress (in mourning)

Prov કાળા કાળા મુકોડા ને રાતી રાતી કીમેલો
It is Greek to me કાળા ચેટલા સતના કાળા
All is not gold that glitters = All are not
thieves that dogs bark at કાળા માયાનો મા-
નવી શુ નહિ કરે ? Few things are impossible
to the skill and industry of man કાળા ગયા,
ને ધોળા આપ્યા = કાળાના ધોળા થયા Advanced in
age, old 2 He is grey, before he is old કાળુ
મોઢ, ને કપિરના કાદા To add insult to injury,
to heighten the effect of a wicked act કાળા
ચોરના લાવીને આપ Pay your debts by bor-
rowing from even the blackest of thieves
(said by a creditor to his debtor, who is
unable to meet his demand)

કાળુ, Same as કાલુ

કાળુ-ખેડો, *s m* [See કાળુ black + ખેડ
grass.] A medicinal plant

કાળોતરી, *s f* [+ પત્ર કા a small note
fr પત્ર paper, a letter] Unlucky news 2
A letter of mourning

કાળોતરી-ચો, *s m* A messenger who
brings a letter of mourning

કાળો-ચાળો, *s m* [+ ચાળો, S કરિયમૂલ]
A kind of fragrant root

કાળો-સોમલ, *s m* [+ સોમલ] Black
arsenic

કિ-ચા, *Conj* [*fr* કિમ્ what ? + ચા or]
Or, else

કિ-કિ-ચા-ડી, *s f* } [Imit] A shriek,
કિ-કિ-ચા-ડો, *s m* }
a shrill cry

કિ-કિ-યા ય, *s n* The harmony of sounds or tunes of a high pitch

કિ-કિ-યારી, Same as કિ-કિ-યાલી.

કિ-કર, *s m* [*S fr* કિમ્ used for કિમ્વિ anything + ક્ to do] A servant

કિ-કર-રી, *s f* A maid servant

કિ-કિ-લી, *s f* [*S* Imitative of the sound] A small bell 2 A belt or girdle to which small bells are attached 3 A waist-band

કિ-કિ-લા ય, *s n* [*Imit*] A rapture.

Id કિ-લા-એ ચડુ To be in raptures, to be overjoyed

કિ-કિ-લા-યુ, *v i* To be in raptures, to be overjoyed

કિ-કિ-ય, *s f* [*Imitative of the sound*] Chattering

કિ-કિ-યા-વયુ, *v t* [*Imit Of કસ કસ-યુ*] To press hard 2 To tighten

કિ-કડ, *s m* Mud, mire, dirt

કિ-કોડો, *s m* [*M* ચિતુકા] A tamarind-seed

કિ-કિ-ય, *adv* [*S fr* કિમ્ what? + ચિદ indef suffix] Something 2 A little

કિ-કટલી, *s f* [*Eng Kettle*] A tea pot, a kettle

કિ-કટ-ખાદુ, *adv* [*S* કીટ an insect + ખાદ to eat] Eaten by worms 2 Tired, worn out

કિ-લી, Same as કી-લી

કિ-કિ-ક-થવો, *s m* [*See* કી-કી] An ant 2 Any little insect

કિ-કિ-મંકોલી, *s f* [*See* કી-કી an ant + મંકોલી a large ant] Little insects

કિ-કિ-યાડ, *s n* [*S* + ગૃહ or અગાર a house] A hole for ants

કિ-કિ-યા-સેર, *s f* [*See* કિ-કિ-ય thread + સેર a string *fr* સ્ to move] A necklaco of glass beads

કિ-કિ-યુ, *s n* [*S* કીટિ કા] A glass bead

કિ-તવ, *s m* [*S fr* કિમ્ what? + તવ thino] A gamester 2 A knave, a rogue કિ-તવ કાન્દની થીતિ કરતી, લાન્તી નથી લગાર

—રેવાશંકર

કિ-તા-ય, *s m* [*Ar* તિત્તાન] A title

કિ-તા-ય, *s f* [*P*] A book, a volume; a work

કિ-તા-ય-ખાનું, *s n* [*P* + કાનું a house] A library 2 A book-depôt, a book-shop

કિ-તો, *s m* [*Ar*] A copy slip 2 A reed-pen 3 A division of land 4 Anything the same as the foregoing, ditto

કિ-તખાખ, *s m* [*P* કિમ્ખાદ brocade] Brocade

કિ-તરી, *s f* [*See* કિ-તરી a divine female singer] A fiddle, a violin

કિ-તો-ખોર, *adv* [*See* કી-તો grudge + કોર eating *fr* કુદન્ to cat, to enjoy] Malicious, rancorous

કિ-નાત, Same as કનાત

કિ-નારી, *s f* [*See* કિ-નારો a shore] Border 2 Lace sewed on to the border of a garment

કિ-નારો, *s m* [*P*] A shore, a bank; the edge, the brink

કિ-તુ, *cony* [*S fr* કિમ્, કેમ, what? + તુ, તો, but] But

કિ-મર, *s m* [*S fr* કિમ્ for કુ dim + નર a man] A celestial musician fabled to have the head of a horse and the body of a man.

કિ-મરી, *s f* A female of the કિ-મર class 2 A fiddle, a violin

કિ-કા, *adv* [*Corrup* of કઈ પાસ on what side?] Whither? in what direction? 2 Where? to what place?

કિ-કાયત, *s f* [*P*] Profit, advantage, gain

કિ-મત, Same as કિ-મત

કિ-મત-વાન, } *adv* Valuable; costly, કિ-મતી, }

dear 2 *s m* A person who is able to judge the true price of a thing

કિ-મિયા ગર, *s m* [*See* કિ-મિયા alchemy + *S* ફ, કરુ, to do?] An alchemist

કિ-મિયા, *s m* [*Ar*] Alchemy 2 A remunerative contrivance 3 A profitable business

કિ-મત, *s f* [*Ar*] Price, cost 2 Worth, value 3 Test, examination

કિ-મત-વાર, *adv* [+ વારો turn] Stat-

ing the prices of articles according to a descending or an ascending order, making a list or catalogue

કિયુ, *pron* [S કિમ્] Who? which? what?

કિરકાળ, *adj* Sundry, miscellaneous
2 Not important, insignificant 3 *adv* By retail, in small quantities

કિરણ, *s m n* [S ફ્ર કિ, કિ, to scatter]
A ray, a beam

કિરણોપચક્ર, *s f* [S ફ્ર + ચાલે-
પ્ચ a picture + ચક્ર an art] Photography

કિરતન, *s n* [S કીર્તન ફ્ર કૃત્, કીર્ત, to
praise] Celebrating the praises of a god
with music and singing 2 Reciting the
name of a deity

કિરતનિયાં, *s n pl* Musical instruments
used in a કિરતન 2 Cymbals

કિરતાર, *s m* [S કર્ત, કર્તા, ફ્ર કૃ to
do, See કરાર] The Creator

કિરપા, *s f* [S કૃપા] Grace favour,
mercy

કિરમ-ચર, *s* [S કમિ જ ફ્ર કમિ an insect
+ જન to be] used Or, Ar કિરમજ્જ crimson]
Cochineer red dye

કિરમ, *adj* Crimson, scarlet

કિરમ-ચર, *s f* A medicinal drug

કિરત, *s m* [S] A tribe of Bhils who
live by hunting 2 A savage

કિરયા-દાર, *s m* [P કિરયા hire + P
દાર having] A tenant

કિરણ, *s n* [P કિરયા hire] Rent, hire

કિરિયા, Corrupt of કિયા

કિરિયા-દ્રવ્ય, *s n* [See કિરયા hire] Gro-
cery, drugs

કિરીટ, *s m* [S] A diadem, a crest,
a crown, a tiara

કિરે, *s m* [Imit] The sound uttered
by some birds and insects

કિર-કાર, *s m* } [See કદ, કદ-કદ + કાર a
કિર-કારી, *s f* } sound] A shriek 2 A noise

કિર-કિર, *s f* [Imit See કદ કદ] A
noise, chirping of birds.

કિર-કિર-કાર, } *s m* A shriek 2 A
કિર-કિર-કાર, }

noise

કારીબાવા, તે કરે કિરકિરકાર —દયારામ
કિર-કો, [See કીલી a key + વાહુ-કો a car-
rier, a bearer] Same as કિરિ-કાર.

કિલાવો, *s m* The rope hanging around
an elephant's neck and serving as stir-
rups for the rider

કિરિ-કાર, *s m* [See કીલી a key + P કાર
having ફ્ર S ધૃ to hold] A treasurer who
possesses the keys of the treasury

કિરિમપ, *s n* [S] Dirt 2 Sin 3
Fault, offence, injury, guilt

કીલી કૃષ્ણ ભક્તિ ભરપત્ર નરે, કોટિક કિરિમપદારી
—દયારામ

કિલ્લું, *s n* [S કોટ an insect + લું, કું,
dim] A little insect

કિલ્લો-દાર, *s m* [See કિલ્લો a fort + P
દાર having ફ્ર S ધૃ to hold] The officer in
charge of a fort

કિલ્લો, *s m* [P] A fort, a fortress a
castle, a stronghold

કિશોર, *s m* [S] A youth, a lad 2 A
minor (in law)

કિશોરી, *s f* A girl,

કિશન, *s f* [P કિશન cultivation] Cultiva-
tion, agriculture 3 An instalment of the
land tax to be paid by the cultivators

કિશન, *s f* [P શક્તિ defeat] Check
to the king (in the game of chess)

કિશન, *adj* [P શક્તિ defeat] Defeat-
ed, captured, imprisoned 2 *s f* A tribute,
a tax, a land-tax the payment of a tax by
instalments

કિસ, *adj* [Hind. ફ્ર S કીદશ ફ્ર કિમ્ ?
+ દશ like ફ્ર દશ to see] What? how
much? little

કિસત, *s f* Same as કિશન

કિસત, *s f* Same as કિસમ.

કિસમ, *s f* [P] Kind, sort, description
કિસમત, *s n* [Ar] Fortune, Fate,
destiny

કિસ્ત, Same as કિશન *s f.* and *adj*

કિસ્તો, *s m* [Ar] A story; a tale, a

romance, a fiction

Id કિસ્સો કરવો-કેલવવો-ગોવવો To make a scheme 2 To play a trick

હી, Same as કઈ

હીકરો, s m [Cf Mar चक्र] A chisel (Used in Kāphīṭhāḍ)

હીકરો, s m [See કિંકર a servant] A guest (Used by hill tribes in the Surat District)

હીકી, s f [S कनिका a girl, the pupil of the eye] A young girl 2 The pupil of the eye

Id આ મારે આખ ની યીથી સમાન છે I hold him as precious as the pupil of my eye, he is very dear to me

હીકો, s m [Masc of યીય] A young boy, a lad

હીચ, } Same as કિચક
હીચક, }

હીચક, s m [S] A large & hollow bamboo

હીચ્છિ-યો, s m A game for children (Used in the north of Gujarāt)

હીજે, v t [Hind होने fi S क्रियता let it be done, fi 7 to do, Imperat 3rd Pers Sing of Pass of કર-3 to do] Let it be done

હીટ, } s m [S] A worm, an insect
હીટ-ક, }

2 A book worm 3 A man well-versed in a particular subject 4 adv Thoroughly learnt

હીટ-ના-કાકડાં, s n pl [See કીટા wood split for fuel + કાકડું wood] Knotty blocks of wood

હીટિ-યુ, s n [See કીટા, કાટ, કાથ, wood] A chip of wood

હીટી, s f Particlas of dust or wood found in cotton

હીટ્ટ, s n The dregs left at the bottom of a pan in frying

હીટો, s m. [Hind काटना fr S कट to cut & Guy કાટ, કાથ wood] Wood split into pieces for fuel 2 A useless and worthless thing

હીટો, s m [Guy કાટ rust] Lumps of tiles, bricks, or metal formed by having been over-heated in a kiln or furnace

હીડી, s f [S काटका a small worm fr कौट a worm] An ant

Id હીડીઓ વઢવી To be disgusted with to dislike greatly તારા મોઢમા હીડીઓ બરાય I would rather see you dead (said as an imprecation)

Prov હીડીને મણ, ને હાળીને મણ Every-body should be given a share in proportion to his merits હીડી સચરે, ને હીતર ખાય One man's play is another man's opportunity હીડીઓનુ કટક, એક ચાલે, તેમ ખીજ ચાલે An army of blind followers હીડી ઉપર કટક=હીડીને કુજર કરવો To make a mountain of a mole-hill હીડીના મોઢમા કાલીંગુ Joining of disproportionate things હીડીને પાળો આવી Accumulation of new power

હીડી ડું, and other derivatives from હીડી, See under કિડિ-ડું, &c

હીડો, s m \ woria, an insect

Id હીડા પડવા To mortify હીડા કાઢવા To remove worms કાનમાંથી હીડા ખરે એવા વેણ Words so vulgar and abusive as to cause disgust

હીધ, Used in poetry for હીધું Done

હીધું, v t Past Tense of કર-ડું To do

હીધું, v t [Past Tense of કહે-ડું to tell See ક-7] Said; told (Used in a slipshod way for કહું)

હીનખાખ, Same as કિનખાખ

હીનખોર, Same as કિનાખોર

હીનારો, Same as કિનારો

હીનો, s m [P] Malice; rancour, spite

Id હીનો રાવવો To bear malice towards

હીમત Same as કિમત

હીમિયો, Same as કિમિયો

હીર, s m [Hem डेव હીર fr S किर]

A parrot

હીર-1, Same as કીર્તિ

હીર્ય, Same as કિરચ્ય

હીર્ત-1, Classical form of કિર્તન Celebrating the name of a god with music and singing

કીર્તન-ભાષિ, *s f* [*S* + *મક્તિ* worship *fr* *mukto* to worship] The worshipping of a deity by chanting his praises and reciting his various attributes

કીર્તિ-યો, Same as કિરતિ-યો

કીર્તિ, *s f* [*S*] Fame, renown 2 Praise

Id કીર્તિ મેળવવી To get fame, to become famous કીર્તિ કરવી To do a praiseworthy or meritorious act કીર્તિસ્તંભ A memorial pillar

કીર્તિ-માન, } *adj* [+ માન, મત, વાન, વત કાંતિ-વત, }

having] Famous, renowned, glorious

કીલ, *s m* [*S* કીલક a peg] Grense

કીલી, *s f* [See કીકી] A little girl

કીલી, *s f* [*S* કીલક a nail] A key 2 The treasury

કીલી-દાર, *s m* [*S* કીલક a nail + *P* દાર having] A treasurer

કીલો, Same as કીકો

કીલો, Same as ચીલો

કીસ, *s m* [*S*] A monkey

છાએજી નવ સાંપડે, કે ખાએ ઝટ વીપ,

આનંદે કિમિયા યકી પૂછ વિદાણે કીસ — રત્નેશ્વર કીસ, Same as કિસ Hind Of what nature or degree ? 2 What ? what ?

જકા તો સકા કહે, બેઈ બહાનુ, લક્ષણે લેલો, કુ કીસ ? — હયારામ

કુકર-દમ, *s n* [See કુકરો a cock + દમ breath] A false asseveration, a falsehood, a mere fiction

કુકરી, Same as કાકરી

કુકરી, Same as કાકરી

કુકા-વટી, *s f* [*S* કુકુમ a red pigment + વટિકા, વાટકો, a cup] A cup for keeping red powder of turmeric

કુકા-વટો, *s m* A wooden casket for keeping materials of worship

કુકા-વરણ, [*S* + વર્ણ colour] Having the colour of કુકુ, red

કુકું, Form of કુકુ

કુકરો, Same as કુકરી, કાકરી

કુચ-ડી, *s f* [*S* ચૂચ] A brush

કુચ-ડો, *s m* A large brush

કુચ લી, *s f* [*S* કચુક a robe] A blanket or cloth made to serve as a cloak by

puckering up one end in the shape of a hood or cowl

કુચી, *s f* [See કુચ-ડી, કુચ-ડો] A key 2 Same as કુચુ-ડી

કુચો, *s m* [See કુચ-ડો] A thing made into the form of a brush by crushing

Id. કુચો કરવો-કરી નાખવો To reduce to the form of a brush by crushing કુચા પાણી Milk not properly curdled 2 A thing in appearance but lacking its true substance or essence ઇલે કુચો વળવો To say the same thing over and over, to repeat (used with reference to advice given often and often, but as often unheeded)

કુચ-ડો, *s m* [*S* કુચ a bower of creepers] A seller of regetables 2 A gardener

કુચ-ડો, *s m* [See કચુક a miser + ડો dim] A miser (Used in contempt)

કુનો, Same as કુનો

કુચ-ડો, *s m* [*S* કુચ a hunchback] A sullen man, a surly man, a raucous man

કુકુ, } *s m* [*S*] A basin 2 A round

hole in the ground for receiving water 3 A pond or well consecrated to a deity 4 An altar on which sacrifices are made

કુકુ, } *s n* [*S* કુકુ] An earring

કુકુ, } *s f* [*S* કુકુલી] A small

ring or circle 2 A circle or figure drawn to exhibit the position of the planets, &c

કુકુ, *s n* A large circle

Id કુકુ કાઢવું-વાળવું Lit To make a circle or the figure zero 2 To be bankrupt 3 To refuse to grant a request કુકુ કરવું To make confusion 2 To stand in a circle

કુડી, *s f* [*Cf* Mar કોડી a score, a group of twenty *fr* *S* કુટ a multitude] A score, a group of twenty

કુડી, *s f* [*S* કુડ a basin] A water jar 2 A vessel of stone or earth 3 A cistern, a pool 4 A flower pot 5 Same as કુકુ A circle

કુડી-દા, *s m* [+ દાવ a game] A game with tops in which a circle is described
2 A circle

કુડું, *s n* Same as કુડી A circle

Id. કુડે ફેરવવું To make (a horse) run in a circle કુડે પાડવું-નાવવું To make (a person) run in a circle 2 To mislead

કુડવું, *s n* A manger, a hay-rick

કુડવું, *s n* A heap of hay or stick

કુડી, } *s f* [See કુપ, કુવે, a well] A small glass-bottle

અમુદ કુડી દેવના સ્થાળી —ગિરધર

કુપળ, *s n* [Dh Des કુપળ fr S કુપળ, કુટ્ત, a tender sprout] A tender sprout, a new twig

કુપળો, *s m*. A new shoot, a tender sprout

કુપે, *s m* [See કુડી, કુપ, કુવે, a well] A large glass-bottle, a jar

કપા તારી કાવતો કુપે —દયારામ

કુમ્ભ, } *s m* [S] A pitcher 2
કુમ્ભ, }
Aquarius, the 11th sign of the Zodiac 3
The frontal lobe on the forehead of an elephant

કુમ્ભાર, *s m* [Dh Des કુમ્ભાર fr S કુમ્ભાર a potter fr + કાર doing fr કુ, કર, કરે ૩. to do] A potter

Id કુમ્ભાર બેવે An unskilful or awkward person

Prov કુમ્ભાર કરતા ગધેડા ડાહ્યા Fools rush in where angels fear to tread કુમ્ભાર કહી સાંબે હાલે રાધે નહિ Who is worse shod than the shoe-maker's wife ? ચા કાઈ કુમ્ભારના ઘરનું હાલે છે, કે પાલી લવાય ? (Said of a wife) There is no divorce in Hindū Law કુમ્ભારને ચાકે ખેડો, ધડો ઉતરો કે ગાગર ? (તે નહીં સહત નથી) Nobody can say how the Fates will turn their spindle કુમ્ભારનો નીચારો, નિવરે વખાણ The proof of the pudding lies in the eating

કુમ્ભાર ચી, *s f* The wife of a potter 2
A female potter

કુમ્ભી *s f* The stone base of a pillar,

generally of the form of a water pot

કુલ્હ, *s n* A land measure of nearly an acre

કુવર, *s m* [S કુમાર] A lad, a boy 2 A prince, a son of a king 3 Same as કુવાર

કુવરી, *s f* [Dh Des કુમરી fr S કુમારી] A lass, a girl 2 A princess

કુવળ, *s n* [See કુપળ] Straw obtained from the stalks of wheat and barley

કુવારિ યો, *s m* [See કુવાર] A plant growing in the rainy season and disappearing at the end of the rains

કુવાર, *s f* [S કુમારી] The aloe-plant

કુવાર-દા, Same as કુમારિ-દા

કુવાર-કું, *s n* [+ કુ dim] Funeral ceremonies performed on the fourth day after the death of an infant

કુવાર, *adj* Unmarried

Prov કુવારીને હેકરા બહાવવા To build castles in the air કુવારી કયાને સો વર ને સો ધર A thousand ways may be thought about before one is finally chosen કુવારી તે રાહી હશે ? Lit An unmarried girl cannot be a widow ૨ e, A thing must be done before it can be undone કુવારેકાંઠે મરે, ને પરવશે પીડાએ મરે Married life is full of troubles, but celibacy is not without its woes Age and wedlock we all desire, and repent of

કુવેર, *s m* Same as કુવર A prince

કુવેર, *s f* કુવાર The aloe plant

કુ, [S] A prefix of depreciation, implying badness, inferiority, contempt, and wickedness

કુમ્, *s f* [See કુવે] A small well

કુક, *s n* [Imit] A sound uttered to surprise a child to make it gay, or drive away its dullness

કુક, *s n* [S કુકુ a cock] The crowing of a cock

કુકડ-વેદા-ફળ, *s n* [S કુકુટ + વેદા ૨ creeping plant + ફળ a fruit] A bitter medicinal fruit

કુકડા, *s n pl* Fowl, cocks and hens collectively

કુકડી, *s f* A hen

Prov કુકડી ગોઠ ઢેપલે (સાથ) Little minds are pleased with little things

કુકડે-કુકડે, } *s n* The crowing of a cock
કુકડે-કુકડે, }

કુકડો, *s m* [Dh Des કુકુડો *fr* S કુકુડ A cock.] A cock

Prov કુકડા વિના શું વઢાણું ન વાય ? = કુકડો હરો, ત્યાં જ વઢાણું વારો ? If one will not, another will કુકડા, છછ, તો કહે છછ Servants owe an implicit obedience to their masters

કુકર, *s m* [S કકુર] A dog

ગોવિંદ સ્વામીને ધુવગાળ્યા, યુતયો કુકર પાપી રે

—દયારામ

કુકરી, *s f* [See કુરી] A piece of an earthen pot made into a small circle, as a plaything for girls 2 A wooden peg attached to a plough

કુકર્મ, [S *fr* કુ dim + કર્મ an act *fr* કુ to do] A bad action, an evil deed, a crime

કુકર્મો, *adj* Wicked, iniquitous

કુ કથપના, *s f* [S + કથપના] A wicked idea, the notion that an unlucky event will come to pass, the supposition that some misfortune is at hand 2 An immoral thought

કુકવા, *s m pl* [See કુક Imit + S વાયુ, વા, wind *fr* વા i blow] Hesitation (marked by an abrupt and indistinct voice)

કુકવો, *s m* [Imit] A hallooing or shouting after the dead (by males)

Id કુકવો કરવો To halloo & shout in mourning (by males)

કુકો, *s m* [See કુકરો] A shell 2 A rounded piece of tile used in play by girls 3 A coin (in contempt)

કુકિ, } *s f* [S કુકિ] The side
કુકા, }

below the ribs 2 The abdomen 3 The womb 4 The heart, the mind

પણ સારીની સેવા શેણે કરવી ?

ઉપદેશની છે કઈ કહ્યું,

કર્ન નથી કાઢ્યું રે, કહ્યું થયું એવું કુબે

—ધીરો

Id કુબ લાગવી To be a disgrace to one's

mother કુબા કુબી લેવી To punish secretly 2 To remonstrate secretly કુબ રહેવી, કુબ ફાટવી To be pregnant કુબ ગાટવી To be pregnant for the first time કુબ ફેરવીને Turn-ing one's back કુબે આગળીએ કરવી To poke in the side with one's fingers, to tickle the sides of

કુ ગતિ, *s f* [See કુ dim + ગતિ motion] Coming to a bad end, not being saved 2 Wicked conduct

કુ ગ્રામ, *s m* [S *fr* + ગ્રામ avillage] A bad or poor village

કુચ, *s f* [S] The breast, the pap

કુચ, *s f* A variant for કૃચ A march, the departure of an army

કુચડી, *s f* [S કચ Sec કુચ ડી] A small brush 2 A painter's brush

કુચડો, *s m* [See કુચડો] A large brush

કુચડો, *s m* [See કુચડો] A jug

કુચારી, *adj* [See કુ dim + ચારા conduct] Going by a wrong way, living a bad life 2 *s f* Bad conduct 3 A quarrel (Used in the Surat district)

કુચાર, *s f* [S કુ dim + ચાર conduct *fr* S પદ, ચાલ-૩, to walk] Misconduct, misbehaviour

કુચેટા, [S *fr* + ચેટ motion, a gesture, *fr* ચેટ to move] Mischievous pranks

કુચો, *s m* [See કુચો, કુચલી] A brush 2 Sediments deposited at the bottom of a liquid

કુછ, *adj* [Hind *fr* S કિચિત્ *fr* કિચ what ? + ચિત્ indef. suffix] Something 2 A little

કુછદ, *s m* [S કુ dim + ઉદ whim, fancy] Addictedness 2 A vicious way of life

કુછલી, *adj* Taking a fancy for something bad, addicted to 2. Vicious.

કુજ, *s m* [S *fr* કુ the earth + જન્ to be born] The planet Mars, otherwise called મંગળ This planet is said to be born of the Earth (Myth)

Id કુજ વાર Tuesday (મંગળ વાર)

કુ.ન.મ, *s f* [See કુટુંબ + ન્યાય a place]
A bad place

તપાલ નિ યુદ્ધે નમ કુનમ —મખો

કુ.નિ.મ, *s m* [+ નેમ, યોગ, junction]
An evil conjunction (of planets)

કુનિ, [*S* જામ humpbacked] An earth-
an vessel with a long neck and a round
belly 2 A jug, a goblet

કુન, *s f* [*S*] An arbour, a bower of
creepers, a thicket

કુન-ગલી, *s f* [+ ગલી a lane] Lit An
avenue in a bower of creepers 2 A maze
of creepers 3 A narrow & crooked street

કુન-ચુડ, *s n*

કુન-ધામ, *s n*

કુન-મેડપ, *s m*

કુન-સાદન, *s n*

} A bower of creepers

કુન-બિહારી, } *adj* [*S* બિહારી sporting

કુન-વિહારી, }

fr વિ + ફ to sport] Sporting in an arbour
2 *s m* The god Krishna.

કુનર, *s m* [*S*] An elephant

કુનર-ચુડ, *v i* [See કુન] To be stunt-
ed in growth and bear no grains (of
bajri-plants, &c) (Used in the Charotar).

કુનર-ચેદ, *adj* Stunted in growth ow-
ing to a disease

કુટ, *s f* [*S* કુટ, કુટ, to break, or કુટ
to burn.] Broken or burnt vessels 2
Trouble, difficulty, intricacy, complica-
tions

કુટ, *s n* [*S* કુટ a fraud, a perplexing
question] A puzzle, a riddle 2 A difficult
problem 3 An illegible hand-writing

કુટ ચા, *s n pl* [See કુટ to beat]
Expressions or words uttered while beat-
ing the breast in mourning 2 The act of
beating the breast in mourning 3 Speak-
ing ill of others, slander

કુટણી, *s f* [*S* કુટિની a bawd] A pro-
curess, a bawd

કુટણી, *s f* [See કુટ to beat] Man-
ner of beating the breast in mourning.

કુટણ, *s n* [See કુટ] The beating of
breasts in mourning through great grief

કુટણ, *s n* [See કુટણી a procurers]
The occupation of a procurers

કુટણી, *s m* [*S* કુટિની a bawd] A go-
between, a pimp, a pander

કુટમ, } *s n* [*S* કુટમ] A family; a
કુટમ, }
household 2 The wife

કુટમ-કુખિણી, *s m* [કુખિણી] Wife and
children, all the members of a family

કુટ-કુટ, *v i* [*S* કુટ to break, to strike]
To beat the breast in mourning 2 To beat,
to strike 3 To be proud

કુટા-કુટ, *s f* Violent beating of the
breast by a large number of women at
the same time

કુટા-રો, *s m* [See કુટ to crush + રો
doing] Act or process of crushing or
pounding 2 Trouble, difficulty

કર્મ તથા કુટારો —મીતમદાસ.

કુટા કુ, *v i* [Passive form of કુટ to
crush] To be beaten, crushed, or pounded
2 To be subjected to sexual intercourse
(said of a woman)

કુટિ યુ, *s n* Beating 2 A preparation
of bajri

કુટિલ, *adj* [*S*] Crooked bent; 2
Obstinate 3 Cunning

મહ દસી] ચિત્ર કોટી, કુટિલ કટાક્ષ દાગળ કોટી
—દયારામ.

કુટિલતા, *s f* } Crookedness 2
કુટિલ પણ, *s n* }

Obstinacy 3 Cunning, roguery

કુટી, *s f* [*S*] A hut

કુટમ, [*S*] See કુટમ, કુટમ. A
family

કુટમ-કલહ, *s m* [*S* + કલહ a quarrel.]
A family feud 2 A domestic quarrel

કુટમ-પરિવાર, *s m* [*S* પરિવાર attend-
ants *fr* પરિ about + વ to cover] Wife,
children, and dependents, all the members
of a family

કુટમી, *s m* [*S*] A relative 2 A
family man 3 A householder

કુટે લ, *adj* [Properly કુટેણ p p of કુટ,
S કુટ, to break] Broken in 2 Trauned

ହୁଡ଼ି, Variant of ହୁଡ଼ି
ହୁଡ଼ିତ, *adj* [S ହୁଡ଼ିତ] Stopped, ob-
structed, hump-backed

ହୁଡ଼ି, *s n* [ହୁ] A reservoir of water
surrounded with steps to go down to the
bottom

ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି, } *s m* An illegitimate son
ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି, }
ଦାସ ଶିଳା ଓ ଶିଳା ଦିନ ଓ, ଯେ ହୁଡ଼ି ନାହିଁ ସେ ଶିଳା
—ସିଧାଳି

ହୁଡ଼ି, *s n* [S ହୁଡ଼ି] A large ear-
ring 2 A circle (*Cf* *n* ହୁଡ଼ି)

ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି, *s m* [Hind fr S ହୁଡ଼ି]
a circle] A kind of poetic composition

ହୁଡ଼ି, *s f* A small circle 2 A figure
drawn by astrologers to show the position
of stars and planets with reference to the
birth of a person

ହୁଡ଼ି, *s n* [S ହୁଡ଼ି a circle] A
circle

ହୁଡ଼ି, *s m* Same as ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି

ହୁଡ଼ି, *s n* A cudgel, a thick stick

ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି, *s f* [See ହୁଡ଼ି a dog +
ହୁଡ଼ି a cap] A mushroom

ହୁଡ଼ି, *s f* A bitch

Prov ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି ହୁଡ଼ି A bitch devours
her own puppies, *i e* An unnatural act

ହୁଡ଼ି

ହୁଡ଼ି, *s m* A dog

ହୁଡ଼ି, } *s m* [ହୁଡ଼ି] Warden,
ହୁଡ଼ି, }

ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି 2 A warden, a warden 3
Curator

ହୁଡ଼ି, Hind fr ହୁଡ଼ି A dog
ହୁଡ଼ି, Hind fr ହୁଡ଼ି A dog

ହୁଡ଼ି, Hind fr ହୁଡ଼ି A dog

ହୁଡ଼ି, *s f* [ହୁ] Contempt, contemp-
tible, mean, low 2 Dirty work

ହୁଡ଼ି, *s m* [S] A painted cloth covering
an elephant's back 2 A carpet

ହୁଡ଼ି, *adj* [See ହୁଡ଼ି] Dirty, filthy, re-
quiring great care (Used in Kāchāwād)

ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି, *s f* } [See ହୁଡ଼ି telling + ଗୁଡ଼ି,
ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି, *s m* }

ହୁଡ଼ି, *dim*] A useless story or talk

ହୁଡ଼ି, *s f* } [See ହୁଡ଼ି 2 to be out
ହୁଡ଼ି, *s m* }

of order to be spoiled fr S ହୁଡ଼ି + ହୁଡ଼ି,
ହୁଡ଼ି a place] Being out of order, derange-
ment 2 Confused state, confusion 3

Talking ill of others, slandering

ହୁଡ଼ି, *s m* [See ହୁଡ଼ି fr ହୁଡ଼ି + ଗୁଡ଼ି to
be out of order] Disorder, confusion 2
See ହୁଡ଼ି-ହୁଡ଼ି

ହୁଡ଼ି, *s m* [See ହୁଡ଼ି a brush]

which is crushed and pressed, and reduced to the state of a brush

गठ शास्त्र दल्लो कुयो शास्त्रे सभए कयो रो

—आपुसाहेम गायकवाड

कुथले, *s m* An idle talk

कुद-को, } *s m* [See कुद-उ to leap +

कुद-को, } doing] A leap, a jump

Id कुदो आरो-मारो To leap, to jump

कुद-कु, *s n* [See कुदो, कुदो] A thick stick, a club

गठ कुदो अछा रे, सुनने आयो मार अपार

—दयाराम

कुदरत, *s f* [*P*] Nature 2 The beauty of Nature 3 Disposition or nature 4 Power, an inherent power

कुदरती, *adj* Natural, not artificial

कुद उ, *v i* [*S* कुद] To leap, to spring 2 To jump over, to jump down 3 To bustle, to be tumultuous 4 To leap with joy, to be overjoyed 5 To boast

Id कुदो पउउ To make a leap rashly 2 To undertake without consideration

कुदो-कुद, *s f* Jumping about in several directions 2 A frequent change of place, unsteadiness, fickleness 3 Unnecessary activity

कुदधि, *s f* [See कुद dim + धि sight] Looking (at a thing) with a wicked intention

कुदधारी, *s m* [See कुद dim + धार salvation *Cf* सुदधारी improvement] Retrogression, change for the worse 2 Misjudged or ill directed progress

कुदधान्य, Sanskrit form of कुदधान

कुदधारी, *s f* [+ धारी a woman] A bad woman 2 A quarrelsome woman 3 An unchaste woman

कुदत, *s m* [*S*] A ringlet of hair, a curl of hair, curled hair

कुदत, *adj* [*S*] Curly, wavy (of hair)

कुद, *s m* [*S*] A kind of jasmine plant 2 *s n* A flower of the plant

कुद, *adj* [*Mar* कुद ने, कुद ने to stuff for to drive, to push] Stuffed, blocked

up 2 Sounding as if stuffed or choked, thick sounding (of a musical instrument, a sound, &c)

कुदर, *s n* [*P*] Pure gold 2 The socket of a gem

कुदरी, *s f* [See कुदरी a circle and कुदरी beating] An iron circle fixed at the lower end of a wooden pestle

कुदरी, *s f* [*S* कुद to strike *Cf* *S* कुद to beat] The act of calendering clothes 2 The instrument of calendering

Id कुदरी पाट Beating

कुदु, *s n* [See कुदरी] A thick piece of wood used as a stick. 2 A short thick piece of wood used as an instrument of beating 3 The stock of a musket

कुदो, *s m* A cudgel 2 The stock of a musket

कुदपथ, *s m* [*S* *fr* कुद dim + पथ, पथ, a way] A bad way 2 An immoral way of living

कुदपथ, *s n* [*S* *fr* कुदपथ] Deviation from a regimen prescribed by a physician

कुदपान, *adj* [*S* *fr* कुद dim + पान r vessel, a proper object, *fr* पा to drink.] Unworthy, unfit

कुदपुत्र, Sanskrit form of कुदपुत्र

कुदपी, *s f* [See कुदपी] A small leather-bottle

कुदपी, *s m* [*S* कुद a well] A large leather bottle

कुदर, *s m* [See कुदर] An infidel, an atheist

कुदरा, *s n* [*Ar*] An imputation. 2

An uproar, a bustle, a tumult

कुदमन, *s f* [*S* कुद a hump-backed woman] An ugly woman, a hag

कुदम, *adj* [*S* कुद + म dim] Hump-backed 2 Ugly, deformed

कुदो, *s f* [*Eug* *Culbray*] Cabbage

कुदो वाली, *s f* [See कुदो a plant + वाली, having] A woman who sells the products of a plant called कुदो

कुदोवाली, *s f* [*See* कुदो a mallet + वाली]

બી, વાળ, having] A woman who is engaged in consolidating or beating the ground with an instrument called કુબી

કુ.બુદ્ધિ, *s f* [*S fr* કુ dim + બુદ્ધિ intellect, the mind, *fr* જ્ઞ to know] Evil-mindedness. 2 A bad intention

કુબેર, *s m* [*S*] The name of the treasurer of the gods, the Indian Plutus

કુબો, *s m* A kind of plant

કુબો, *s m* [*S* કુ a well] A place of shelter made by lower animals for their own use 2 A hut

કુબો, *s m*. [*P* કુદ્ a mallet *fr* કુદન્ to beat] An instrument for consolidating and beating the ground. 2 A chunam floor

કુ.બોધ, *s m* [*S fr* કુ dim + બોધ advice *fr* જ્ઞ to know] Bad, vicious, or injurious advice

કુ.ભા, *s f* [*S fr* કુ the earth + ભા light *fr* શા to shine] The shadow of the earth

કુ.ભાષુક, *s m* [*S* કુ dim + વજ્ઞ a buffoon who speaks indecent words *fr* વજ્ઞ to speak.] A tortuous scheme 2. A false accusation

કુ.ભાષુકી, *s m* A hypocrite, a treacherous person 2 A false accuser

કુ.ભાવ, Sanskrit form of ક.ભાવ

કુ.ભોજન, *s n* [*S fr* + ભોજન eating] Bad food

કુ.ભારત્રી, [*S* કુ dim. + માયા wife] A bad wife 2 A scold, a vixen.

કુમક, *s f* [*P*] Help; assistance, aid, succour

Id કુમક મળવી To get help કુમક આવી પહોંચવી-આવી મળવી To arrive (of help) કુમક આપવી To give help to, to help

કુમકુમ, A dialectical variant of કંક, for Sanskrit કુમ્કુમ

કુ.માત્રી, *s f* [*S* કુ dim + માત્રી mother] A bad mother, a mother wanting in motherly affection for her child.

કુ.મતિ, *s f* [*S fr* કુ dim + મતિ mind *fr* ચન્ to think] Evil mindedness, an evil inclination of the mind.

કુ.મળી, *s f* [See કુમળ tender] Ten-

derness; softness

કુમળું, *adj* [Hem Des કુમળ = *S* મળન્ faded, *fr* *S* કોમલ delicate] Tender, pliant, delicate 2 Soft-hearted

Prov કુમળું યાદ જેમ વાળીએ, તેમ વળે A young plant is more easily bent than an old tree, i. e Habit in infancy becomes nature in old age

કુમાર, *s m* [*S*] A boy, a lad. 2 A prince, a son of a king See કુવર.

કુમારિકા, *s f* A young unmarried girl
કુમારી, *s f* A virgin 2 A maiden Same as કુંવરી

કુ.માર્ગ, *s m* [*S fr* કુ dim. માર્ગ way *fr* જ્ઞ to seek] A bad way; a sinful path 2 Heresy, irreligion.

કુમાવિસ-ખાતું, *s n* [*P* કુમાવિસ collection of revenue + ખાતું & department] The revenue department

કુમાવિસ-દાર, *s m* [+ *P* દાર having] A revenue collector

કુમાસ, *s f* [*Ar*] Texture 2 Fineness

કુ.મિત્ર, *s m* [*S fr* કુ dim + મિત્ર a friend.] A bad friend

કુમુદ, *s n* [*S*] The white water-lily that opens at night

કુમુદ-નાથ, }
કુમુદ-પતિ, } *s m* [*S* + નાથ & પતિ lord, }
કુમુદ-મંદુ, }
નચુ a friend] The moon.

કુમુદિની, *s f* The plant of કુમુદ

કુમ્બ, *s m* [*S*] A pitcher 2 A sign of the Zodiac, *Aquarius* 3 Same as કુંભ.

કુમ્બક, *s m* [*S*] Stopping the breath by closing the mouth and both nostrils with the fingers of the right hand 2 A religious exercise in Yoga philosophy

કુમ્બી, Same as કુંભી A pitcher 2 A cooking vessel.

કુમ્બી-પાક, *s m* [*S fr* + પાક cooking] A particular part of the lower world, in which the wicked are baked as in a cooking vessel

સ્વામિ દોહી પડે કુમ્બી પાકે —મમાનક
કુમ્બક, Same as કુમક Help

કુર-કરિ-યું, Same as કુર-કુરિ-યું

કુર-કુર, *s m* [Imit or S કુકુટ] A cock

કુરકર કટપદ ભેલ, ઉપને રીઝ —દયાશીમ

કુર-કુર, *Indecl* [Imitative of the sound a puppy makes, or S કુકુટ a dog] A word used in calling a puppy

કુર-કુરિ યુ, *s n* [See કુર કુર Imit. Or Hem Des કુરકરિયં = S રળ-રળ-ક a tinkling sound] A puppy, a whelp

કુરંગ, *s n* [S] A deer, an antelope

કુરબી, } *s f* A female deer

કુરંગી,

કુરતલી, *s f* [Eng *Curtain*] A curtain of a bed-stead.

કુરબાન, *s n* [Ar] A sacrifice 2 *adj* Overjoyed

કુરાન, *s n* [Ar] The Qu'rān, the sacred book of the Muhammadans

કુરિ-યો, *s m* [See ફર] Large grains left in the flour of juvār 2 A preparation made of large grains of juvār 3 Rice

કુદામાને દિન કુ ખના દીધા, કર વધારીને કુરિયા લીધા —ભોળેભગત

કુરુપ, } *adj* [S ફર કુ dim + રૂપ form

ફર રૂપ to see] Ugly, deformed

કુકુટ, *s m* [S કુકુટ] A cock

કુલ, *s n* [S] A family, a race 2 A high family, noble lineage 3 A multitude, a herd 4 A client of an advocate or pleader

કુલ, *adj* [Ar] Total, whole

કુલ-કુલી, *s n pl* [Imit Of ગલ-ગલિ યા] Chattering, high spirits & glee 2 *adv* Chattering 3 Being in high spirits & glee

કુલકુલી, *s m* [Ar] One entrusted with full power, a plenipotentiary

કુ લક્ષણ, *s r* [S ફર કુ dim + લક્ષણ a sign fr રુપ to see] A bad sign 2 A bad habit, misconduct

કુ લક્ષણ, *adj* Having bad signs 2 Ill-behaved

કુલ-પ્રેર, *s m* [S ફર કુલ family + પ્રેર a preceptor] A family-preceptor

કુલ-ગોર, *s m* [+ ગોર a priest] A family-priest

કુલદી, *s f* [S ફર કુલ a family + અદ to wander] An adulteress, a whore

કુલડી, *s f* [Dh Des કુલડય, Hem Des કુલડ = S છપ માળડય a small pot, fr S કુટ a pot] An earthen pot 2 The scrotum

Id કુલડીમા ગોળ ઘામલે To do secretly

કુલ-કુટ, *s m* [See કુલ family + કુટ-કુ, તેડ-કુ, to break] One who breaks the customs and traditions of one's family 2 *s f* Breaking the customs and traditions of one's family

ભેખ કુલકી બડા બનાયા, કુલકુટકોના કા'યા,

કુલકુટ તો સત્પુર કાપે, સખ જેણે ઉતરી માયા

—નીરાતભગત

કુલમ, *s m* [See કલમ] A kind of rice 2. A medicinal drug

કુલ-વધુ, Sanskrit form of કુલ-વધુ

કુલ, Plural of કુલો

કુલકુતી, *s f* [S ફર કુલ a family, noble descent + અર્જુની a woman] A woman of good or noble family, a lady

કુલકુર, *s m* [S ફર + અર્જુન fire] Lit A fire in one's family 2 A son who ruins or disgraces his family

કુલધાર, Sanskrit form of કુળધાર.

કુલખો, *s m* [Ar] A strip of land running into the sea

કુલાલ, *s m* [S] A potter

નમ કુલાલ રવે બહુ ભાડ —છાંદમ

કુલી ન, *adj* [S ફર કુલ a family] Respectable, noble, born in a noble family

કુલીન તા, *s f*

કુલીન-પણ્ય, *s n* } Gentility, nobility, noble birth

કુલો, *adv* [See Ar કુલ whole] On the whole, all taken together

કુલો, *s f* Raw flour of bājri or rice mixed with ghee and molasses, and used for food

કુલો, *s m* [Hem Des કુલ = S જવન-વસમ a cloth covering the loins] The buttock, the hip

કુલો, Same as કુલ દી

કુહી, *s f* Dim of કુહું
 કુહું, *s n* [See કુહી] A large leather
 vessel with a small neck

કુવચ, See કૈવચ
 કુવચ, *s n* [S કવચ] Armour
 કુવચન, *s n* [S કુ dim + વચન speech
 fr વ્ to speak] Bad words

કુવચની, *adj* Foul-mouthed, foul ton-
 gued, using abusive language

કુવત, Same as કૈવત

કુવલય, *s n* [S] A blue lotus

કુવલય દલની રે, સિદ્ધ હતી પર્વત,

તે હુ પામી રે, નયન સિદ્ધ પામે રહ

—દયારામ

કુવાથ, *s m* [S ક્વાય fr ક્વ to boil]
 A decoction Same as કવાથ

કુવા યમ, *s m* [See કુવો a well + સ્તમ,
 યામ-યો, a pillar] A mast of a ship

કુવાડી, A dialectical variant of કુહાડી

કુવારો, A dialectical variant of કુહારો

કુવાય રો, *s m* [See કુ dim + વાયુ,
 વાય-રો, wind] An ill wind, an unfavour-
 able wind

કુવાસના, *s f* [S fr કુ dim + વાસના a
 wish] A bad wish 2 An immoral desire

કુવાશી, } *s f* [S કુવર, કુમારી, an un-
 married girl + વ્ to dwell Cf કુવાસિની]
 કુવાસી, }
 An unmarried girl

કુવૃત્તિ, *s f* [S કુ dim + વૃત્તિ way of
 living fr વ્ to be, to turn] A bad desire
 2 A wrong way of living

કુવેણ, *s n* [S + વેણ, S વચન a speech
 fr વ્ to speak] Bad words, abusive
 language 2 Unlucky words

કુવેતર, *s n* [S કુવ, કુવો, a well + વેતર
 a field] Irrigated land

કુવો, *s m* [S કુવ] A well 2 A mast
 of a ship

Id. કુવો ખોદવો To dig a well 2 To
 get the masonry work of a well done કુવો
 ચલાવવો, કુવો પૂરવો, કુવો હવારો દરવો To throw
 oneself into a well. કુવામાં ઉતરવું Lit To
 go down into a well 2 To undertake a
 risk 3 To execute in order at any cost

હુ તારે માટે અડી રાતે (કાળી રાતે) કુવામાં ઉત
 રીશ I will carry out your wishes even at
 the most difficult time કુવે પડવું, કુવામાં પ-
 ડવું To throw oneself into a well 2 To
 commit suicide by throwing oneself in-
 to a well કુવો ઊડવો To unfurl the sails.
 કુવો વીંટળી મૂકવો To furl the sails

Pror કુવામાં હોય, તે દવાડામાં આવે What
 is in the pot will come on the plate કુવાને
 મોઢું દાકલું છે, કાઈ નગતને મોઢું દાકલું છે? Do as
 you like, you cannot curb men's tongues
 કુવાની છાયા કુવામાં સમાય Everything is
 limited by its own conditions બાપના કુવા-
 મા શુશ્રૂષી નરણુ? Your pride of your ancestry
 must be bounded by reason કુવા કાઠે લાકલું
 A lazy man dies of thirst even when a
 well is near at hand કુવામાં ઉતારીને વરત
 વાડવી To play the traitor

કુરા, *s m* [S] A kind of grass made
 use of in performing religious ceremonies,
 the *darbha* grass

કુરાળ, *adj* [S કુરાળ clever fr કુરા
 sacred grass+જા to take, to bring] Happy,
 well 2 Expert, well-versed, clever

Id કુરાળ ઇચ્છવું To wish well of કુરાળ ક-
 રવું To do good to નહીં હો, તે કુરાળ રહો Be
 well and happy, though you are my hus-
 band's sister (said by a man's wife to her
 sister-in-law, who is a source of trouble
 to the wife, ૧૯ Be kind even to your
 enemy) કુરાળ દક્ષિણ Presents of money
 given to Brahmins at a marriage

કુરાળ તા, *s f* Well-being, happiness 2
 Skill, cleverness

કુરાળા-તા, *s f* Well-being, happiness

કુરાળ-ચુદ્ધિ, *s f* [S કુરા sacred grass +
 ચપ્ a point + ચુદ્ધિ intellect fr ચુ to know]
 Intellect as sharp or acute as the point of
 a blade of કુરા grass

કુ-શીલ, *adj* [S fr કુ dim + શીલ cha-
 racter] Having a bad character

કુવાનર, કુવાવ, કુશીલ, કુકર્મ, અકર્મ લયો, મા

—વકીલ-

કુહ, *s n* [S] Leprosy

કુમારુડ, *s n* [S] A pumpkin gourd

કુસ કા, s m pl } [Hem Des. કુકુસો =
કુસ ધી, s f }
S ત્ર હશ્ક] Chaff of rice, bran

કુસંગ, s m [S fr કુ dim + સમ્ com
panv fr સ્મ્ to cling to] Bad or evil
company

કુસંગત, } s f [S fr કુ + સંગતિ com-
કુસંગતિ, }
pany fr સમ્ together with + ગમ્ to go]
Evil company

કુસંગી, adj Keeping bad company
કુસતી,
કુસતીખાટ, } s f [P કુસ્તી wrestling
+ ઘાજી a play fr ઘાજત્ to play] Wrestling,
gymnastic exercise

કુસતીખાજ, adj [P] Fond of wrest-
ling 2 s m An athlete

કુસંપ, s m [S કુ dim + સપ union]
Disunion, dissension, disagreement

કુસુમ, s n [S] A flower
કુસુમકર, s m [S fr + આકર a mine]
Lit A mine of flowers 2 The season of
Spring

કુસુમાયુધ, s m [S ફી + આયુધ a
weapon] The god of Love, whose weapons
are flowers, the Indian Cupid

કુસુમિત, adj Having flowers, loaded
with flowers

અદ્ભુત શોભા દીઠીત્યાય, ખટરુ કુસુમિત ફળ ન્યાય
—ઠયારામ

કુસતી, Same as કુસતી Wrestling
Id કુસતીમા ઠિરતુ To challenge to a
wrestling match

કુસુભાવ, s m [S fr કુ dim + સ્વ-
ભાવ nature ફી સ્વ own + ભાવ state ફી હુ
to be] Evil disposition, ill nature

કુહારી, s f [Dim of કુહારી] A small axe
કુહારી, s m [S કુહાર] An axe

Id તેણે પોતાને હાથે પોતાના પગ પર કુહારી
પાડી He has no one to blame but himself,
e e He has to thank himself for his mis-
fortune

કુહું, s n [S કુહું = Guj કુહું] The sides
of the body 2 The womb

કુહું, s n [S કુહું darbha grass] 3 A

sprout, a tender shoot

કુહું-સાથવા, v ૨ [See કુ dim + સ્થા
pleasure + કુ, ડા, dim + હુ to be] To
starve

કુળ, s n [See કુળ] Family, race, tribe
2 Ancestry

Id કુળભંગતુ To make one's family illus-
trious કુળ ભાંગતુ To disgrace one's family
કુળ દારતુ To save one's family from decline.
કુળ નેતુ To examine the line of one's ances-
tors (with a view to contract a marriage)

Prov કુળને ઘોય કે પાયરે What is the
use of one's noble ancestry (when one has
nothing else to boast of)

કુળકરણી, s m [S કુળ a family + કર, કર,
કરુ, to do, or Ar કુળ કરતુ to collect, to
make up the whole, ફી Ar કુળ whole + P
કરતુ doing fr કરવું to do S કરતુ for doing,
fr S કર, કર, કરવું, to do] A village ac-
countant, whose office is hereditary

કુળ-ફાય, s m [See કુળ family + ફાય
destruction] The extinction of a race or
family

કુળ-તારક, s m [+ તારક a saviour fr
તારુ to save] The saviour of one's family,

કુળ-દીપક, s m [+ દીપક, દીપ, દીપ્તિ, s
lamp] The lamp or glory of one's family

કુળ-દેવ, s m [+ દેવ a god] The tute-
lary god of a family

કુળ-દેવી, s f [+ દેવી a goddess.] The
tutelary goddess of a family

કુળ-ધર્મ, s m [+ ધર્મ religion] A
religious practice or custom peculiar to a
family

કુળ-ભૂષણ, s n [+ ભૂષણ an ornament]
The ornament of one's family

કુળ-રીત, s f [+ રીત custom] A custom
peculiar to one's family

કુળ-સહન-મણ, adj [S + સહન-મણ shameful
] Dishonourable to one's family

કુળ-વધુ, s f [+ વધુ a young woman]
A young woman of a noble family, a lady

કુળ-વંશ, } adj [+ S વંશ, વંત, વંન, વાણ,
કુળ વાન, }
having] Of a noble family, genteel

કુળ-હીણ, *adj* [+ હીણ low] Of a low family

કુળાચાર, *s m* [+ આચાર a custom] A practice that has come down from one's ancestors, a family-custom

કુળાચાર્ય, *s m* [+ આચાર્ય a preceptor] A family-priest

કુળાભિમાન, *s m* [+ pride] Family-pride

કુળોત્તેદ, *s m* [+ ઉત્તેદ destruction *fr* ઉપ + ઉદ્ to cut] Destruction of a family or race

કુળોદ્ધાર, *s m* [+ ઉદ્ધાર raising up *fr* ઉપ + ધ્ to hold, or ધ્ to take away] The raising up of one's family, the elevation of one's family or race

કૂંઈ, *s f* [See કૂંઈ a well.] A small well

કૂંઈ, *s n* [Imit] The crowing of a cock. 2 A sound used by children in play

કૂંઈ-વેલી, *s f* [See કૂંઈ + વેલી] A creeping plant much used as a medicine

કૂંઈ-વેણું, Same as કૂંઈ-વેલી કુળ

કૂંઈ, Same as કુખ The arm pit

કૂંઈ-ઓ, *s m* The part of a bodice which covers the sides

કૂંઈ, *s f* A march

કૂંઈ, *s f* [S ગુપ્ત what should be hidden *fr* ગુપ્ત to hide] A secret

કૂંઈ, *s m* [See કૂંઈ] A goblet

કૂંઈ, *s m* [S કુંઈ] A large brush 2 Sediments consisting of dry fibres 3 A repetition of a story or an incident 4 A full comprehension, thrashing out a subject

Prov દોરના ચાંચામા કૂંઈ પડે, પપ્પ માણસના ચાંચામા ન પડે Man is more cruel to his victim than a beast is

કૂંઈ, *s m* [See કૂંઈ a secret] Slander

કૂંઈ-ડો, *s m* [See કૂંઈ an earthen vessel + ડો dim] One who sells earthen vessels

કૂંઈ, [S કુંઈ hump-backed] A goblet or a jar with a long neck and a large body

કૂંઈ, *s f* [S કુટ fraud] Trouble, difficulty 2 A difficult problem, a puzzle, a riddle

Prov કૂંઈ ત્યાં કૂંઈ, ન કપટ ત્યાં ચપટ A cheat-

ing trade seldom thrives

કૂંઈ, *s n m*. [S] The top of a mountain

કૂંઈ-ચે, *s m* [S *fr* + ચે to stand] The Supreme Soul

કૂંઈય લગી ઉગણિત: નહિ, તે શુભેષુ મુરખુ મંદ છે
—દયારામ

કૂંઈ, *s n* [See કૂંઈ fraud] Deception, deceit, treachery, guile

કૂંઈ-કપટ, *s n* [+ કપટ fraud] Fraud in various matters

કૂંઈ યુ, *adj* Fraudulent

કૂંઈ, *adj* [S કુટ fraud] Wicked, bad. 2 Guileful, deceitful

કૂંઈ-કો, *s m* Same as કૂંઈ-કુ

કૂંઈ, કૂંઈ, મરી મસાલે, બાવે ભાગ હું રખડે
—દયારામ.

કૂંઈ, Classical form of કૂંઈ, કૂંઈ.

કૂંઈ-કુ, Same as કૂંઈ-કુ

કૂંઈ, *s m*. [S] Cooked rice

કૂંઈ, *s m* [S] A tortoise

કૂંઈ, Same as કુળ.

કૂંઈ, *adj* [S *fr* કુ to do] Done made, committed 2 Written, composed

કૂંઈ-કૃત્ય, *adj* [+ કૃત્ય successful] Successful

કૂંઈ-કૃત્ય, *adj* [S *fr* કૃત done + કૃત્ય what should be done, *fr* કૃ to do] One who has done one's duty, one who has accomplished one's desired object 2 Satisfied, contented

કૂંઈ-મ, *adj* [S *fr* + મ to kill] Ungrateful, thankless 2 Defeating all previous measures.

કૂંઈ-મતિ, *s f* Ingratitude, thanklessness

કૂંઈ-મી, Same as કૂંઈ-મ

કૂંઈ-મ, *adj* [S *fr* + જ્ઞ to know] Grateful, thankful

કૂંઈ-મતિ, *s f* Gratitude, thankfulness

કૂંઈ-યુગ, *s n* [S *fr* + યુગ, યુગ, an age]

That part of the world's existence in which men obtain the fruit of what they have done, the first of the four ages of the world, the golden age *Of* કૃતિ-યુગ.

કૂંઈ-ગદ્ય, *adj* [S *fr* + ગદ્ય the two hands joined together] Joining the hands in reverence

ક્રિયાન્ત, s m [3 fr + અન્ત the end] Yama, the god of death, Pluto 2 Death, destruction

ક્રિયાર્થ, adj [S fr + અર્થ an object fr અર્થ to beg] Successful. 2 Satisfied; contented.

ક્રિયા, s f [S fr ક્રિ to do] Action, doing, deed, an act

ક્રિય, s m [S ક્રિ] A sacrifice

ક્રિયાધ્યાન ચેતના ક્રિય —ગિરિધર.

ક્રિષ્કા, s f [S] The third of the twenty-seven lunar mansions or asterisms, the Pleiades

ક્રિય, s n [S] That which should be done, what is proposed to be done 2 A problem (in Geometry)

ક્રિયા, s f [S] The goddess of magic 2 A witch 3 A scold, a vixen

ક્રિત્રિય, } adj Artificial, not spontaneous. 2 Deceitful 3 Fictitious 4 **adv** Artificially; affectedly, deceitfully; falsely

ક્રિયન્ત, s n [S ક્રિય participle terminations + અન્ત the end] A participle

ક્રિયણ, adj [S] Miserly, niggardly, poor in spirits, narrow-minded

Prov ક્રિયણુ ધન એણે નય A miserly father has a spendthrift son

ક્રિયણતા, s f Niggardliness, miserly nature, narrow-mindedness

ક્રિયા, s f [S] Kindness 2 Compassion.

ક્રિયાન્તિ, s f [S fr + ક્રિ sight] A look of favour

ક્રિયાન્તા, s m [S fr + નાથ a lord] The lord of mercy, a very merciful man.

ક્રિયાનિધાન, s n } [નિધાન, નિધિ, a store
ક્રિયાનિધિ, s m } fr નિ down + ધા to put, to hold.] The store of mercy 2 God

ક્રિયાપાત્ર, adj [S fr + પાત્ર a drinking vessel fr પા to drink.] Worthy of favour

ક્રિયાન્ત, s m [S fr + ન્ત feeling] The sentiment of mercy

નેત ક્રિયાન્તના ભર્યા, મધુર મુખ, મદ દારૂય —ગિરિધર.

ક્રિયાન્ત, } adj Merciful
ક્રિયાન્તા, }

ક્રિયાન્તિ, s m [S fr + ન્તિ the ocean] An ocean of mercy

ક્રિયાન્ત, } adj [S ક્રિયા fr + આહ having] Kind, merciful

ક્રિમિ, s m [S] A worm 2 An intestinal worm

ક્રિમ, adj [S] Thin, slender; lean

ક્રિમણ, adj [S fr + અણ a limb, the body] Thin or delicate in form

ક્રિમાન, s m [S ક્રિમા] Fire

ક્રિષિ, s f [S fr કૃષ to draw, to plough] Agriculture

ક્રિષિન્ત, } s m [S fr + કૃ, કર્ણ, to do] An agriculturist, a cultivator
ક્રિષિન્તર, }

ક્રિષિન્ત્રી, s n [S fr + ક્રિ an act..] The occupation of an agriculturist

ક્રિષ્ણ, s m [S] The God Krishna. 2 **adj** Black, dark.

ક્રિષ્ણ-પદ્મ, s m [S + પદ્મ a wing, a half of a month] The dark half of a month.

ક્રિષ્ણ-સાર, s m A black antelope, a deer.

ક્રિષ્ણા, s f The name of a goddess. 2 Indigo

ક્રિષ્ણાગ્ર, } s n [S fr + અગ્ર] Black sandal-wood
ક્રિષ્ણાગ્રાર, }

ક્રિષ્ણાગાર મંદિર વાસ વર્ધન —પ્રેમાનંદ.

ક્રિષ્ણાર્પણ, s n [S fr + અર્પણ giving] Lit Dedication to the god Krishna. 2 Dedication or, presentat on to God 3 A disinterested gift, a gift out of pure charity.

Id ક્રિષ્ણાર્પણ કરતું To dedicate or present to God 2 To make a disinterested gift

કેન્દ્ર, s f [Corrup of કેસ a bandage] The string or tie of an angarakhā

કે, conj [S કિય what?] That 2 Either, or

કેઈ, Variant of કેઈ.

કે-કી, s f [S-Imit] The voice of a peacock

હાઈ કેકિન કેકાએ સપ્તાયમાન રે,
એમ નેતો નેતો તે મહાન રે. —પ્રેમાનંદ.

કેહી, *s m* [Limit of ગોખારુ to neigh] A horse

કેહી, *s m* [S fr કેમ + S ફ, યા hav ing] A persecut

કેટલાં-એક, *adv n pl* [See કેટલ how much + એક indefinite] Some, several, ૧ for

કેટ ઝુ, *adv* [S તિત્ત how much? fr તિત્ત what? + હુમ] How many? how much? of what size?

કેડ, *s f* [Dh Des તડિ fr S જડ] The waist

કેડ મરડીને પડો મેં શયો ર લોય,
ગુટેયો મારો નાસર કેરો દાર
મારા પદાવાજ હે — દયારામ
2 [S કટ side] The brcl, the rear

Id કેડુ શામેલુ Idle, dull, that will not make any exertion કેડ ભાગી To beat one so severely as to disable one from walking about કેડે લેડુ-તેડુ To set (a child) on one's hip and carry it about કેડ લેડી, કેડે પડુ To pursue

લે કામનીની કેડ, જર, જર, જરા તે નરો,
લે કામનીની કેડ, અમિત અતિ અનરય યાશે
— સામળાલ

2 To persecute કેડે કેડે જુડુ To go along or after 2 To follow secretly with a malicious purpose કેડે કેડે દરડુ To follow આ તેા મારી કેડ મારો નથી He does not leave me alone કેડ મરડવી To bend down, to bend low કેડ મરડીને બેઠુ રહેડુ To show one's disgust to wards (a thing or person) 2 To stand aloof from, to refuse to join (used with reference to women) કેડ પડ, કેડવા, કેડ સડુ, કેડ સમાડુ As high or low as the knee, up to the knee, down to the knee

Prov કેડમા હોડર ને ગામમા રહેરો You cannot see wood for the trees

કેડ-વા, *s m* Progeny, descendants, a race

કેડિ-યુ, *s n* A jacket reaching down to the waist

કેડી, *s f* A foot-path

કેડ, *prep* [See કેડ the back.] Behind, after 2 *adv*. Afterwards, then.

કેડી, *s m* [Cf જેડી, ડેડી, સિમાડી] The end 2 The following after, a pursuit 3 Persecution 4 A track, a way, a road

Id કેડી લેડી To pursue 2 To insist upon 3 To persecute, to annoy કેડી મૂકી To give up a pursuit 2 To give up thinking about 3 To consent to persecute

કેડી, *s n* A dialectal variant of કેડેડી
કેડી, *s n* A dialectal variant of કેડેડી

કેડી-મા, *adv* [See કેડી what? + મા, મા, મા, a way] Whither? where? in what direction?

કેડક, *s m* [S] Same as કેડકી 2 A gold ornament worn on the head by women

કેડક-કેડકી, *s m* [+ કેડકી = કેડક] Same as કેડક,

કેડકી, *s f* [S] A fragrant shrub 2 A blade of this shrub

કેડ, A dialectal variant of કેડ-હું How much?

કેડા ભાગી નય કયાની, વિંધી કેડ પડે — વસીલ

કેડુ, *s m* [S fr કેડ to mro to know fr તિત્ત to know] The ninth of the planets, the descending node (opposed to Rāhu, the ascending node) 2 A comet 3 A flag, a banner

કેડી, } *adv* [S જુ where? fr તિત્ત what?] Where? 2 Anywhere, wherever 3 Somewhere

કેડ, *s f* [Ar] Imprisonment, confinement 2 Constraint, restraint 2 Awe, respect

Id કેડે બરડુ-પડેડુ To make a prisoner કેડમા બાંધુ-બાંધુ To put into prison, to imprison

કેડ-બાંધુ, *s n* [Ar + P બાંધ a house] A prison, a jail

કેડાર, } *s m* A musical mode
કેડારી, }

કેડી, *s m f* [See કેડે imprisonment] A prisoner, a captive

કેડી, [Properly કેડીયુ, કેડી, of whom? fr કેડી who?] Of whom? whose?

કેડ, *s n* [S] The centre of a circle,

the focus of a curve 2 The point at issue
કેક, *s m f* [Ar] Intoxication, in-
ebriation 2 An intoxicating drug, an in-
toxicant

Id કેક કરી To take an intoxicant કેકમી
પડવું To acquire the habit of indulging in
an intoxicant કેક ચડી To be overpowered
by an intoxicant

કેકિ-ચત્ર, *s f* [Ar કેસ how] Particulars;
details 2 A written statement

કેકી, *adj* [See કેક] Addicted to the
use of intoxicating drugs or liquors 2 In-
toxicating

કેબીન, *s f* [Eng Cabin] A cabin, a
room in a ship

કેમ, *adv* [S કિમ્ what?] How? in what
manner? 2 Why? wherefore? 3 Well!

Id કેમે કરી-કરીને In any way, by any
means કેમ કરી-કરીને How?

કેમ-કે, } *conj* [S કિમ્ + કિમ્ & S કિમ્
કેમ-એ, }
+ ય્ which] For, because, since

કેમ-રે, *adv* [+ રે, ઓરે oh] Why?
wherefore?

કેર, *s n* [S કેસ a mango tree] A kind
of wild fruit

કેર, *s m* [Ar કેર] Killing of many
men, beasts, &c 2 A slaughter, oppres-
sion 3 A calamity 4 Doing to excess,
vehemence, boundlessness

Id કેર કરવો To tyrannize કાળો કેર A
great calamity, great tyranny

કેરબી, *s f* A small round body like a
pebble 2 A gold necklace

કેરડી, *s m* [See કેર] The tree which
bears a fruit culled કેર

કેરબો, *s m* [Hind કાર-બાહ a palanquin
bearer, a disguise, fr કાર an officer + વાહ to
carry] A kind of dance in which a male
performer is disguised as a female, or a
female as a male 2 The musical mode
suited to this dance 3 A conical glass
vessel for holding rose-water

કેરં, *s n pl* of કેક [See કેર] A kind
of small sour berries

કેરી, *s f* [S કેસ a mango tree] A
mango

કેરી-ઝાળો, *s m* [+ કાળ time] The
season in which mangos ripen

Prov કેરીઝાળો, ને પુણ ધાળો The mango-
season is a time of great temptation to
spend one's money

કેરું, *s n* A kind of small sour berry
કેસ, *adj* A term used for "one" (as in
કેસડી) (by merchants), one

કેસ, *s m* [See કેળવડું to bring up]
Mortar or chunam made ready for use

Id કેસનો પાયો A firm foundation કેસ
કરવો To cover a wall, &c, with chunam
કનક કેસ બા કામ ને છીકું, ત્યાં નાણાની નહિ ન્યૂન
—મેઆનંદ.

કેસ-પડી, *adj* [See કેસ one + પડ, પડી, ન
packet] A term used for "eleven" (by
merchants)

કેલિ, *s f* [S] Play, sport; pasture
આલિંગન યુબન રે હેલ, આલિંગનાને ઉર પર લેદાં,
કામની કેલિ રે કરતા, મનકું યોહનજી કરતાં
—ગિરિધર.

કેલિ-કલક, *s m* [S ફ્ર + કલક a quarrel]
A quarrel in play only, a pretended quarrel.

કેવડિ-યો-કાધો, *s m* [See કેવડો + કાધો]
Catechu kept in the blades of કેલડી or
કેવડો. and made fragrant

કેવડું, *adj* [S કિ-વત્? fr કિમ્ what?]
How long? how large? of what size or
dimensions?

કેવડો, *s m* [S કેલકી] A kind of fra-
grant tree or its flower

કેવત, A dialectical variant of કહેવત.

કેવળ, *adj* [S કેલ] Pure, mere 2
Alone, only 3 *adv* Altogether, in every
respect 4 Exactly, precisely

કેવળ-ધામ, *s n* [S + ધામ an abode fr
ધા to put] Absoluteness, the state of per-
fect freedom from pain

કેવળ-પ્રયોગી અભ્યય, *s m* [S પ્ર-યોગ uso
fr પ્ર forth & યુજ to join + અભ્યય a particle]
An interjection, a word which is used to
show merely the feeling of the speaker,
but which bears no relation to the words

of a sentence.

કે-વારે, [S કિય, કયું, what? + વાર, વાર, a day] At what time? on what occasion?

કેવું, *adv* [S કિય *fr* કિય] Of what sort or description?

કેવું, A dialectical variant of કહેવું.

કેસ, *s m pl* [S] The hair

કેસ-પાશ, *s m* [S *fr*. પાશ a tie,] A queue, a knot of hair

કેસ-વાળી, *s* [S કેસાલે a line of hair *fr* કેસ + આલે a line] A horse's or a lion's mane

કેસાકર્ષણ, *s n* [S + આકર્ષણ attraction *fr* આ up to + ફર to draw] Capillary attraction.

કેસ, *s m* [Eng Case] A case, a suit at law 2 A sick person under treatment by a doctor, a patient 3 The condition of a sick person.

કેસર, *s n* [S] Saffron 2 The mane of a horse, &c.

કેસર-પણુ, *s n* A Brāhmana beggar coming from the Madras Presidency

કેસરિયાં કરવાં, *v t* To make one last and desperate effort in a battle, (so called because men on such occasions take large doses of opium and sprinkle their bodies with saffron water)

કેસરિયું, *s n* A saffron-coloured cloth worn by women

કેસરી, *s m* [S *fr* કેસર the mane] A lion. 2 *adv* [S કેસર saffron] Saffron-coloured.

કેસ-વાઈ, Same as કેસ-વાળી.

કેસુ, કેસુ-વાઈ, કેસુ-સી, } *s n pl* [S કેસુક] The

name of a flower used in making saffron-colour

કાગણે કેસુ ફૂલ્યા, કુ કરમાણી રે —દયારામ.

કેસુ-ડી, *s f* The name of the tree which bears કેસુ-ડી flowers

કેડ, A dialectical variant of કેણ

સાંઠે કાં કેદને, પુત્ર, પુત્રી દરિનામ —ગુલસીદાસ
કેડવું, Same as કેવું, કહેવું.

કેદર, Same as કેર.

કેળ, *s f* [S કરલી] The plantain tree
Id કેળના ગર્ભે ભરું Smooth and full કેળ-સોપારી A superior kind of betel nut

Prov કેળે કેળાં, ને કૌનચે કૌનચાં As in the father, so is the son

કેળ-ફૂલ, *s n*. [S + ફૂલ] The flower of a plantain tree

કેળવ-ણી, *s f* [See કેળવ-વું] Education 2 Discipline, training 3 Knowledge, learning

કેળવણી-ખાતું, *s n* [+ ખાતું] The Educational Department

કેળવ-વું, *v t* [S કિત્ to urge, to instigate] To educate, to teach; to instruct 2 To breed, to train, to bring up 3 To make better, to improve

Id કષાનરે કેળવીરે ખાતું Even bad food, when skilfully prepared and cooked, is good કષુ કેળવવી To prepare flour for making bread (by kneading it, &c) કેડારને કેળવવી To educate or train up children

કેળવા-વું, *v i* [Pass. of કેળવ-વું] To be educated 2 To be improved

કેળિયું, *s n* [See કેા mortar or chunam] An iron-pan used in carrying chunnam. 2 A metallic tray 3 An ear-ornament (Used in Kathiawāḍ)

કેળું, *s n* [See કેળ] A plantain, a banana

કે, A variant of ક્યાં Where?

કે, A variant of કૌં Some

કેં-કે, *adv* [See કેંકે indef] Many, many a one, a great many 2 Some, several.

વનવાસ કેળી મધ્ય, દ્રોપદીનુ દરણ યથુ,

મરણુ કરી કેં કેર, પાછી આણી છે સતી

—વદિક.

કેલાસ, *s m* [S] The mount Kailās, 2 The heaven of S'iva

કેલાસ-નાથ, *s m* [S + નાથ a lord] An epithet of S'iva

કેલાસ-વાસી, *adv* [S + વસ to dwell] An inhabitant of the heaven of S'iva. 2 *s m f* A deceased one, one who has departed from this world and is transported to

the heaven of S'iva

કેલક, *s m* [S fr કેલ pure, absolute]

Detachment of the soul from matter, becoming one with the Supreme Spirit

2 Absorption salvation

કેલિકી-નૃત્તિ, *s f* [S] A composition in verse or prose in which the three sentiments of love, pleasure, and pity are combined

કેલ, A variant of કેલ Some

કેલ, *s m* [Imit] The sound uttered by a dove (કેલો)

Prov કેલ કાળે ફળદાયકા Keep a thing for seven years, and you will find a use for it
કેલો બોલે "કેલ, કેલ, ને કેલ" Even a dove says "If one will not, another will."

કેલઈ, *adv* [S કોલિ any fr ક, લિ, what? + અપિ even] Any, some

Prov કેલ પોતાના વાસાને વાક ન દેખે Every cook praises his own broth
કેલ માના પેટમા થી રીખીને નીકળ્યું છે? There is no royal road to learning
કેલએ પોતાનું નસીબ વેચી ખાણું છે? Every man is the architect of his own fortune
કેલ દહારો દસડું, ને કેલ દહારો ખસડું Those who smile on Saturdays weep on Sundays
કેલ ન પરણે, તેને ખેતરપાળ પરણે Bad men get bad companions ૨ e, Birds of a feather flock together
કેલ કહે "રાડ" He who says what he likes, hears what he does not like, ૨ e In jury done to others is repaid with interest
કેલના હાથ (ચાલે), તે કેલનું મોઢું (ચાલે) Words are but wind, but blows unkind
કેલની એજ ઉઘાડવી નહિ We should not expose others' weakness
કેલની દાડી બળે, ને કાઈને અનલુ થાય What is one man's food may be another man's poison ૨ e The wearer knows best where the shoe pinches
કેલની હવેલી ભેઈ, આપણી કુપડી તેડી પાડીએ? The greatest wealth is contentment with little
કેલ વેંત નમે, તે કેલ હાથ નમે Who stoops will conquer
કેલ કહેરો શુ ખાઈ? ને કેલ કહેરો શામા ખાઈ? Poor men seek meat for their stomach, rich men a stomach for their meat
કેલના પેટ ઉપર પાં મૂકવો નહિ

Never deprive one of one's means of livelihood
કેલના પેટમા કેલ પેસી નીકળ્યું છે? Nobody can judge what passes in the mind of another
કેલની રીસ કેલના ઉપર (ન કાઢવી) One should not suffer for another's fault
કેલને વાઢ કરવો નહિ Be not hasty to outbid another

કેલઈ-એક, } *adv* [+ એક indef.] Anyone; કેલઈ-ક, }

someone, some; any

કેલઈ-કાળે, *adv* [S + કાળ time] Sometimes, seldom 2 On certain occasions, 3 Once upon a time

કેલઈ-સમે, *adv* [S + સમે, સમય, time, coincidence] Same as કેલઈ-કાળે

કેલોલ, *s f* [S કોલિ-imitative of the sound a cuckoo utters] The black cuckoo.

કેલ-ક, Same as કેલઈ-એક.

કેલ, *s m* [S] A dove (કેલો)

બ્યાસ એક વરણગિયો, કયા રંજણાવે કાન, કવિતાને કંદ્રપ ભર્યો, કાયા કેલ યમાન

—સામળજાટ.

2 The god of love 3 A treatise on the art of love

કેલ ભણી તુ કામની, અનમરંગ આપાર, વાઝાવન અત વાચિયો, તેથી વડો નાર

—સામળજાટ.

કેલ-ડી, *s f* [S કોલ, a goose, a cuckoo, a frog + ડી dim] A skein, a hank of thread. 2 A dried fruit

કેલ કું, *s n* Same as કેલ-ડી A skein 2. An intricate matter, a confused business.

Id કેલ કું કુપડી-વણકુ To be in a confused state, to be complicated

કેલછી, *adv* [S કોલ્લ the strip of land to the west of the Sahyādrī Mountains (the Western Ghāts)] Belonging to the Province called the Konkan 2 *s m* A person living in the Konkan

કેલ-આણ, *s n* [S કોલ love + આણ an arrow] Cupid's arrow

કેલમ, *s n* A kind of sour fruit 2 *s n pl* Dried peel ngs of this fruit

કેલક-વરણ, } *adv* [H+m Des કુલમન = કેલક વાણ, }

S ॥ ॥ ॥ faded Cf ॥ ॥ ॥ Tepid, lukewarm

કેકરડું, *v t* To get by cheating 2 To cajole and cheat; to deceive or delude by flattery, to coax, to wheedle, to inveigle

કે.કરડું, *s n* The small projection opposite to the flap of the ear 2 A pearl ornament worn by women in this projection of the ear 3 A flower-like ornament, generally of pearls set in gold, worn by men or women in the middle of the inner part of each ear

કેક-લાલ, *s m* [See કેક-શાસ્ત્ર the science of love + લાલ a dandy] A procurer

કેક-લાલી, *s, f* The occupation of a procurer

કેક-શાસ્ત્ર, *s n* [S કેક the name of a minister to a king, who wrote a treatise on the art of love for his master's amusement + શાસ્ત્ર a science] A treatise on the art of love

કેકે, *s f* A less

પાનો ઉપરથી કે. કેકા છંદને કંઠ સ્પર્શવે,

શિર શુદ્ધિ કરી કે. કેકગે છંદને ધ્વજારે

—કયારામ

કેકિલ, *s m* [S] The male cuckoo

કેકિલા, *s f* [S] The Indian cuckoo

કેકીકું, Same as કેકરવાયું

કેકીશા, *s n pl* The ends of a bow 2 The holes in the wall of a city or a fort through which musket-shots or arrows may be discharged

કેકીયું, *s n* Singular of કેકીશા

કે-કે, *s m* [Eng Coat] A baby's jacket

કેકે, *s m* [Eng] Cocoa, a preparation from which a beverage is made

કેકળિયું, *s n* [See કેકળે vomiting] Cholera.

કેકળે, *s m* [S ફલ a mouthful] A mouthful of water or of any other liquid

Id કેકળે કરવે To gargle મેં એના નાગને સ્વારનેએ કેકળે કર્યાં I have washed my hands of him + એ, I have given up all connexion with him

Pror કેકળે દેવ ન દેવવાય A drop in the ocean

કેચ, *s m* [Eng Couch] A sofa

કેચ, *s n* [See કેચ-૩] A hole

કેચગંતી સ્થાન, *s f* [See કેચ-૨ + સ્થાન the year Or, S ફરત ગઈ slowly, a fixed star, ફી કે dim + ચલ to walk સ્થાન] Remote antiquity

કેચરી, *s f* [See કેચ-૩] A woman (a term of contempt, used in the Sorath district)

કેચ-ફે, *adj* Having holes

કેચ-રો, *s m* [See કેચ-૩ to carve, to cut] The god Indra, who had one thousand holes in his body, which were afterwards turned into one thousand eyes કાલો (શુક્રાચાર્ય), કુબેરો (વાલિયા કાલો), કેચરો (શ્રદ્ધ), ચાલડ (દુનુમાન), વાટક (વાચન), ચિલાડ (નરસિંહ), એ સૌ તમ રક્ષા કરો, ચાલડ (ચિવ), કાલડ (નારક). —ભાષા.

કેચ-ફું, *s n* [See કેક હું a shell, or કેચ-૩ કાલર વુ, to pierce] The shell of a nut કેચ-૩, *v t* [See કેકર-૩ to carve, to cut] To prick, to pierce 2 To make a hole.

Id વર કેચવું To break into a house for the purpose of robbery to commit robbery in a house 2 To commit adultery

કેચુ, *adj* [See કેચુ raw] Rotten 2 Wanting pith or substance

કે-નગરી, *s f* [S કે-જાગર ફા ક, કિન્ન, what? + જાગ to wake] A festival held at full-moon in the month of As'vina, and celebrated with various games 2 The full moon night of As'vina

કેટ, *s m* [S કેટ the inner space, the surrounding wall] A rampart, a fort 2 A solid square formed of troops

Id કેટ ચણવે-બાધવે To build or erect a wall or rampart મુજકેટ A rampart made of earth બહાર કેટ Lit Beyond the fort 2 An esplanade, a suburb કેટમા નરુ To file a suit or complaint કેટમા બાલુ-પરુ To put into prison, to make a prisoner

કેટ, *s f* [S કોટ the chest, breast] The neck. 2 [See કેટ] Lamentation while

hanging on the neck of a person

Id. કોટી પાસે To put an ornament round one's neck. 2 To throw responsibility on a person 3 To throw one's own fault or responsibility on another અડવી કોટી Lit The bare neck 2 The neck without any ornament on it કોટી રડી To lament in sympathy, by putting the neck on the shoulders of the other party (among women) કોટી વળાય To cling to the neck of 2 To be a burden or trouble to 3 To be unable to eat (through remembering an absent child) કોટી ચાલિયુ Lit An ornament worn round the neck 2 A darling

Prov કોટી માણ, ૨ હૈયામાં સડાળા A hypocrite

કોટ, s m [S કોટ a strongly enclosed place] (In the game of cards) Gaining seven tricks successively by one party before the other has scored any

Id કોટ ચાલવે-રેવે To gain successively seven tricks before the adversary has scored any કોટ હેરે To lose a game of cards through the first seven successive tricks being won by the opposite party

કોટ, s m [Eng Coat] A coat

કોટ-ડી, s f [See કોટ a fort + ડી dim] A small room.

કોટ-ડી, s n pl Houses 2 Walls

કોટ-છે, s n [S કોટ the inner space + છું dim] The shell of a nut containing a kernel 2 The mere shell, the husk

કોટ-વાણ, s m [See કોટ a fort + વાણ having] A police-magistrate

કોટ-વાણી, s f The office of a police magistrate

કોટી-કોટ, adj [See કોટી ten millions + redup] Several crores, hundreds of millions
કયા છે કોટીકોટ —પ્રેમાનંદ

કોટી-કોટ, adv [See કોટ n fort] Along a rampart

કોટી-ન-કોટ, adj [See કોટી + અનુ after + કોટી] Millions on millions, many crores

કોટી, s f [S] A crore, ten millions

કોટી-ચંચળ, s m [S + ચંચળ a banner]

A man on the top of whose house there is a banner to show that he possesses a crore of rupees, a millionaire

કોટી-ચું, s n [See કોટી a room] A canoe, a small boat

કોટી-ચું, s m [See કોટ, કોટી, neck] A wooden circle put round the neck of an animal 2 A trick in the Indian game of ચાલિયુ

કોટી-લી, s f [See કોટ-લુ a shell] A calico printer's die

કોટી-લો, s m [See કોટી] A spinning instrument

કોટી, s f [See કોટ the neck] An embrace, a hugging, clasping in the arms

Id કોટી હરવી To embrace

કોટી, s f [S કોટી] One side of a question in dispute 2 A class, a genus 3 [S કોટી] See કોટી Ten millions, a crore 4 The highest point, the pitch, the extreme, an extremity 5 A point of a bow 6 The largest bead in a rosary from which the counting begins

કોટ, s n [See કોટી one side, &c Or, See કોટ a fort] A dodge 2 An intrigue

કોટ, s n [See કોટ n fort] A nest

કોટ-કોટ, } adv [See કોટ a fort] Along
કોટ-કોટ, }
the surrounding wall

કોટચાલધિ, adj [S કોટચાલધિ ફી કોટી a crore + ચાલધિ a limit ફી અવ down + ધા to put] Reckoned by crores, innumerable

કોટ, s m [See કોટ leprosy, or કોટ-લુ a shell, a cowrie Cf કોટિયો સાવ] A kind of snake, having the colour of a cowrie on its back

કોટ, s n [S કોટ the inner part, a shell, a store room] A wood-apple

કોટ-લી, s f [S કોટી + લી a dim] A small earthen jar

કોટ-લો, s m [See કોટ a fort] A wooden box or cupboard, or a large circular earthen vessel, for preserving bread, meat, &c

કોટી-દાવ, s m [See કોટ a fort + દાવ a game] A game for children, in which

there are seven squares, generally known as નિસરણી (Used in the Nausari District)

કેડાર, *s m* [S કોઠાગાર *fr* કોઠ See કોઠ a fort + અગાર a house] A granary, a store house

કેડારિ-ધું, *s n* A small કેડાર

કેડારી, *s m* [+ S ફે, રૂ. having] A store keeper

કેડા-વિરામ, *s m* [See કેડો the stomach + S વિરામ rest *fr* વિ away from, opposite to, + રૂ. to play] Temperament, constitution

કેડી, *s f* [S કોઠ a store room] A large earthen jar 2 A kind of fire work. 3 A factory 4 A store room, a go-down 5 The Residency (of a political officer)

Prov કેડી ધોળને કાઢવે કાઢવે To carry coals to Newcastle, A dirty work has a dirty end પાડી કેડીએ કાન ન ચઢે Try to do a thing before it is too late કેડીમા પાડયા કંઈ ભવે? Death meets us anywhere

કેડી, *s f* [See કેડ a wood-apple] The tree which bears કેડ (wood apples)

કેડીમડી, *s f* The name of a creeping plant

કેડીમડું, *s n* The fruit of કેડીમડી

કેડું, *s n* [See કેડ] A wood-apple 2 [See કેડ neck] The face, the physiognomy, attention 3 [See કેડું] An intrigue, a love intrigue 4 [S કોઠ] A nest

કેડો, *s m* [S કોઠ the inner part] The stomach, the belly 2 A table, a written statement in a tabular form a synopsis 3 A warehouse 4 The upper part of an *angarkha* 5 An earthen vessel in which indigo is stored 6 A tower (in *Kāthiawād*) 7 A revenue office, in which dues are paid and collected. 8 A multiplication table

Id. કેડો વરધાવવો To eat a forbidden article of food કેડા લાગી (Slang) Lit. May your heart be afflicted (an expression used in abusing a woman)

Prov કેડે કેડે નવી યુદ્ધિ Many men, many minds

કેડ, *s m* [S કોરક wonderment, curi-

osity] Longing, hankering one's heart's desire

નને રાસ રમ્યાના રસ કોડ વહાલા,

ધે ધે રાસ રમાડ વહાલા —ભાષા

Id કોડ પૂરવા-પૂરા કરવા-પૂર પાડવા To gratify a longing, to supply what is wished for

કોડ, *s f* [See કહેડ *fr* S ગોઠ *fr* ગો a cow + સ્થા to stand] A cow-pen, a cattlepen, a byre 2 The place where artisans work.

કોડ, *s m* [S કુહ leprosy] Leprosy

Id ધોળો કોડ White leprosy કાળો કોડ Black leprosy ગળત કોડ Leprous sores કોડ નિકળવો To be attacked with leprosy

કોડાં, *s n pl* [S કોઠ or કોઠા an enclosed space] Shells

કોડા-મણું, *adj* [See કોડ a longing] Foppish, vain of one's own beauty 2 Enthusiastic, cheerful

કોડિ-ધું, *s n* [Dh Des કોટિયા *fr* S કોટિકા the *કોટિ*, Cf Hem Des કોટિય *fr* S કોઠ the inner part] An earthen cup hold ing oil and a wick for a light

Prov કોડિયા નેટલુ દયાળ, ને તેમાં વચ્ચે ભ-મરી

કોડિ ધું, *adj* [See કોડ, *s m*] Afflicted with white leprosy

કોડિ-ધું *s n* Same as કોડ

કોડિ યો-રોપાન, *s n* [See કેડી a cowrie + રોપાન] A kind of fragrant gum

કોડિ-યો-સાપ, Same as કોડ

કોડિ-હું, *adj* [See કોડ a longing] Ardent; eager

રો રો, રો પૂરો, દીસતો કોડિલો કોડામણો —નરસિંહ મહેતા.

કોડી, *s f* [See કોડું] A small cow, a sea shell. 2 A coin of a small denomination 3 Worthlessness

Id કેડી માત્ર અન્યાય The least wrong

Prov કેડીની કમાણી નહિ, ને ધડીની દુરસદ નહિ Busy doing nothing, ૨ ૯, Engaged in a profitless business કેડી ચોર તે પાડી ચોર He that will steal an egg will steal an ox કેડીની સત્તા, ને લાખની મત્તા Property gives a right to hold one's possessions against the whole world કેડી હુરામ, ગયકા હુલામ To strain

out a goat and swallow a camel

કોડું, *s n* [S કોડ an enclosed space]
A sea-shell

કોડી, *s m* A large cowry 2 *adj*
Foolish, dull (of a man)

કોડડી, *s m* Same as કોડડી A whip 2
Same as કોડડી A riddle, a puzzle

કોડ, Same as કોડ Leprosy

કોડિ-ડું, } Same as કોડિ-ડું, Loprous
કોડી-ડું, }

કોણ, *pron* [S કો who? *fr* કિમ what?
+ ફ્રા again] Who? which? what?

Prov કોણે કંથુ હર કે, “બેડા, બાવળિયે ચઢને?”
You have to thank yourself for your
misfortune, (of a self inflicted difficulty)
કોણે દીડી છે કાદ Who knows what the mor-
row will bring forth 1 *e* Boast not thyself
of tomorrow, for thou knowest not what
a day may bring forth કોણ કહે છે કે, રાખ-
ણીનો ધા વાપો ? If the cap fits you, you
may wear it

કોણ-માત્ર, *adj* [+ S માત્ર only, or See
માત્ર a measure] Of what consideration?
Who cares for you? 2 Inconsiderable,
insignificant

કોણ, *s m* [S] An angle, a corner

કોણી, *s f* [S કોણ an angle] The
elbow

કોતક, *s n* [S કોતક] A wonder, a
marvel, a wonderful thing or act

કોતર, *s n* [S કોતર a hollow, a hole Or,
See કોતર-ગુ to dig, to carve] A cave, a den
2 A deep and broad arm of the sea, a gulf.

કોતર-કું, *s n* A very small gulf.

કોતર-ણી, *s f* [See કોતર-ગુ to carve] An
engraving 2 An instrument for engraving

કોતર-ણું, *s n* Same as કોતર-ણી

કોતર-ણું *v t* [S કાત to cut] To engrave,
to carve 2 To burrow 3 To dig

Id કોતર કામ An engraving; sculpture

કોતક, *adj* [See કોત-વાળ the governor
of a fort] Adorned and walking without
a rider in the front of a procession (of
horses, &c.)

સુખપાલ સાથે ચાર કોતક, સખળ શોભા નથુ

—હરિદાસ

કોટાઈ, *s f* [P] Want, deficiency, in-
sufficiency

કોટાર, *s m* An elephant-driver (used
in Kāphjāwād)

કોથળી, } *s f* The coriander plant.
કોથળીર, }

કોથળી, *s f* [See કોથળી.] A purse 2
bag 2 The covering of the testicles 3 A
term for 1,000

Id કોથળીવાળા પ્રાણી Marsupials

Prov કોથળીમાંથી સાચ નિઠરવે Deceiving
expectation

કોથળી-સાંધ, *s f* [+ સાંધ a share of the
produce] A share paid to privileged
persons out of the produce of land

કોથળો, *s m*. [Dh Des કોટલો *fr* S
કોટ, S કોટી, a closed store-room *Of* Hem
Des કોત્યલો *fr* S કોટક a granary *fr* કોટ a
store-room] A large bag or sack

Id કોથળો કરવો To fill a bag and go as a
pedlar, to put knickknacks in a bag and
go about to sell them.

કોદડ, *s n* [S] A bow (archery)

કોદડા, *s m* *xl* [S કોદડ] A species
of corn used for food by the poor

Prov કાળમા કોદડા પહુ વહાલા લાગે Hunger
is the best sauce

કોદરી, *s f* Grains of કોદડા separated
from the husks

કોદળી, *s f* [S કુદાલ] A hoe, a spade

કોદળો, *s m* A large spade

કો-દી, *adv* [See કોઈ some + દિવસ a
day] Ever, at any time, sometimes.

કો-દુ, *s n* [S કુ dim + દુધ milk] An
old she-buffalo, yielding little or no milk

કો-નું, *adj* [Genitive of કોણ, કો, who?]
Whose?

Prov કોના બાપની દીવાળી? Men are liberal
in the use of other's money કોની ગાય? કોણ
બાય? હકિ તેડું નબોદ નય Nobody concerns
himself with other people's losses કોને માયે
લાડું ધાલ્યું છે? = કોને માયે મોડું છે? Everybody's
business is nobody's business

કોપ, *s m* [S *fr* ક્રુષ to be angry]
Wrath, anger

કોપરી, *s f* [S કુર્પટ a rag See કોપી]
A thin film (Used in Kāphīāwād)

કોપર-પાસ, *s m* [Eng Copper brass]
An alloy of copper and brass

કોપર-પાક, *s m* [કોપર kernel + પાક
a medicinal preparation] A sweetmeat
made of cocoanut, sugar, &c 2 A beating
(Used for euphemy)

કોપરિયુ, *s n* [S કુર્પ.] The elbow
કોપરૂ, *s n* [Guj કોપર See કોપી.] The
kernel of a cocoanut

કોપર-તેલ, *s n* [+ S તૈલ, તેલ, oil fr તિલ,
tila, sesamum] Cocoanut-oil

કોપડું, *v i* [See કોપ anger] To be
angry, to be enraged

કોપાય-માન, *adj* Angry, wrathful.
કોપીન, *s n* [S કૌપીન] A cloth worn
over the private parts

કોપર, *s n* [See કોર] A valley
કોપાડ, Same as કોપડું

કોપા વાળી, *adj f* [See કુપે a mallet
+ વાળી, વાળુ, having] A woman who does
the work of beating & levelling the ground
with a કુપે or wooden hammer

કોપી, } *s f* [Eng Cabbage, See કુપી.]
કોપીજ, }
Cabbage

કોપે, Same as કુપે
કોમ, *s f* [Ar] A people, a tribe, a
sect, a nation.

કોમળ, *adj* [S કોમલ] Soft, tender,
delicate 2 Mild, agreeable

કોમળતા, *s f* Softness, mildness, tender-
ness

કોમળતાઈ, *s f* [+ ઈ is redundant
the abstract noun being complete with તા]
Same as કોમળતા

કોપ A variant of કો, કોપ
કોપડો, Same as કોરડો A lash

કોપડો, *s m* [Hem Des કુટ્ટ, કોટ્ટો = S.
અચ્ચેન્ડ wonder, fr S કુટ્ટ a puzzle] A
puzzle, a riddle

કોપડા, } *s f* [S કોપિલા] The In-
કોપડાડી, }
-n cuckoo

કોપડી, *s f* A boil in the throat
કોપડુ, *adj* [Correctly કોપડું fr કોપડ
to rot] Decayed, decomposed, rotten. Cf
કોપડું

કોપડો, *s m* [Hem Des કોપલ = S
કાજકુતો burning embers of wood, & કોટલા =
S કર્પાશિઃ a fire of cow dung cakes, fr S
કાક charcoal] Charcoal, a coal

Id કોપડાનેરુ Black 2 Worthless, use-
less 3 Wicked, evil

Prov કોપડાની દલાદીમા હાથ કાળા Ho that
deals in dirt gets foul fingers કોપડાને સો
મણ સાધુએ ધૂએ, તેણે કાળા ને કાળા You cannot
wash a blackamoor white

કોપા-બોલું, } *adj* [See કોપ, કોપડુ, rotten
કોપુ.]
+ બોલવડ to speak] Speaking at tedious
length and unnecessarily upon any subject

કોર, *s f* [See કોરડ to bore a hole] A
side, the direction 2 The edge, the border
3 The edging or border of a cloth 4 A
piece of bread.

Id કકો કોર રોડો A crust of bread કકો
કોર Lit A piece or a crust 2 A piece કોર
મરડી To play false to one's own party; to
change sides, to go over to the enemy's
side કોર મૂકવી-ચોડવી To apply, sew, or put
a border (to a garment) કાળમની કોર
A darling

કોરડુ, *adj* [Mar કોરડો fr કોરડ wonder]
Shameless, callous, obdurate, incorrigible

કોરટ, *s f* [Eng Court] A court of law

કોરડા-લાવ, *s m* [See કોરડો a lash + લાવ
a game] A game for children, generally
known as ઘડી-બીલડો (Used in the Songhaḍ
Prānt)

કોરડું, *adj* - [See કોર] Dry, free from
moisture

કોરડો, *s m* [S ક્રૂર cruel] A lash, a
scourge 2 Power, authority 3 Oppression
tyranny

Id કોરડો મારો To lash. 2 To subject
to tyranny કોરડો બાળવો To exercise tyr-
anny over યુ, તારો હેડ કોરડો વાગે છે? How? am
I subject to your tyranny? કોપડાને કોરડ મરડ

કરુ To reduce to subjection by the power of law

કોરડો, Same as કોયડો A riddle, a puzzle

કોર-જી, *s f* Same as કોર A side

કોર-જી, *s n* [See રજી a battle] An army

2 A cyclone of dust

કોરે કોરજી, કાકરા, રજી થણી, ઉઠકા તણી પાત એ

—ક્રેમાનંદ

કોરજી-યો, *s m* [See કોરજી engraving]

The sides of a wooden frame which are grooved so as to fix boards in it

કોર-જી, Same as કોતર-જી

કોર-મું, *s n* [S કુર boiled rice] Coarsely ground pulse

કોર-વેઠું, *adj* [See કોર side + વાડું crooked.] Lying slanting sloping

કોર-વાણ, *adj* [See કોર dry + વર્ણ colour, state] Dry (Used in Kāthiāwād)

કોર-ટું, *s t* [See કોર-ટું to cut] To bore a hole, to scoop 2 To carve, to engrave

Id કાળજી કોરવું To afflict the heart કુચર કોરવા To excavate mountains

કોરસાણી, Same as કોતરણી

કોરા-ડું, } Same as કોર Dry
કોરા-જી, }
કોરા-જી, }

કોરા-જી, Same as કોર, કોર જી, A side

કોરી, *s f* A small silver coin worth about one third of a Rupee

કોર, *adj* [S કુર cruel, raw, hard, fr કૂ to cut] New, not used, not washed even once (of cloth) 2 Dry, not watery

3 Barron, fruitless, unproductive

શામ મેલીએ રે, ગાલિંદ ગાલિંદ રે, કોરી ક્યનીયી શુ યાવ ?

—દયારામ

Id કોર વાસણ-લુગડું A new and unused pot or cloth કોરકટ, કોર કાકરા, Brand new,

quite new and unused 2 Quite dry 3 Having no affection કોરો કાગળ Blank paper

કાગળિયે મઠ કરુ Signuig a blank paper, giving a *carte blanche*

કોર-મોર, *adj* [+મોર redup] Quite new કોરે, *adv* [See કોર side] Aside, by the side of.

Id કોરે કરુ-મુંડુ To set aside, કોરે કરી

રાખુ-મૂઠી રાખું To lay by; to abstain from present expenditure કોરે બેસુ To be in the monthly course (of a woman)

કોલ, *s m* [Ar] A word, a promise

2 A custom-house entry of the arrival or departure of a ship

Id કોલ આપવો To give a promise કોલ લેવો To obtain a promise કોલ તોડવો To break a promise કોલ પાળવો To keep a promise, to fulfil a promise

કોલ, *s m*. [See કોલ] Mortar

કોલ, *s m* [See કોલ] A jackal

કોલ-કરાર, *s m*. [+કરાર a contract] An agreement, a treaty

કોલમ, *s m* [See કુલમ fr S કલમ rice; or a metathesis of કમલ, Cf કમોલ fr S કુલર a kind of lotus] A kind of rice

કોલમ, *s m*. [Eng Column] A column

કોલસો, Same as કોયસો

કોલાહલ, *s m* [S Imit] An uproar, a bustle, a tumultuous noise

કોલી, *s f* [S કપિલ a brown cow fr કપિલ brown] A cow

કોલું, *adj* [S કપિલ brown] Of a reddish brown colour

કોલું, } *s n* [Dh Des કોલુઓ, Cf Hem.

કોલું, } Des કુલો, કોલુઓ, fr S કોટ] A jackal, a fox.

કોલું, *s m* [Hem Des. કોલુઓ = S ફડુ નિપીટન યન્ત્ર] A machine for extracting the juice of the sugar-cane

કોલેરા, *s m* [Eng Cholera] Cholera

કોલો, *s m* A hole in a wall

કોવાડ, *s m* [See કવો a well + આડું across] A piece of wood supporting the wooden wheel in a water-machine (કોર)

કો'વાડી, Same as કોલાડી

કો'વાણ, *s n* [See કોલો-વ to rot] Decay, decomposition, putrefaction.

કોવિદ, [S fr કિમ્ + અપિ anything + વિદ to know] A learned man, a doctor

કો'કું, *s* [Hem Des. કુદિય = S લિનમ besmeared, also + સીમનમ becoming wet Cf Mar કુસનં to putrefy] To putrefy, to decay

કોરા, *s m* [S] A treasury 2. A cavity

on the body ૩ A dictionary, a lexicon ૪ A chest, a scabbard ૫ A bud ૬ A leathern bag used in drawing water out of a well

૧. અનમય કેસી The cavity in the body which stores and digests food ૨. કેસી A vocabulary ૩. ચાર કેસી પાણી A quantity of water such as to require four bags or buckets to draw it out ૪. ચાલે કેસી A water-machine ૫. ચાલે કેસી To work with a water-machine, to draw out the water of a well ૬. ચાલે કેસી તાલે કેસી Oxen work a water-machine

કેસી, s m [S કોસ] A measure of length, a distance of one mile and a half

Id ચાર કેસી કેસી A distance of four કેસી (six miles) ૨ A very long distance ૩ A vast difference

કેસી, s f [S કુસા a plough share] An iron bar sharpened at one end, used as an instrument for digging

કેસી-તારો, s m [See કેસી a leather-bucket + તરવું to swim.] A man who cannot swim

કેસી, } Same as કેસી, કેસી, Economy
કેસી, }

કેસી કેસી કેસી કેસી, ખરચ કેસી કેસી નાણીયો,
કેસી વર્ણમા ચતુર નર, વિવેચી નેતા વાણીયો

—સામગ્રી

કેસી-ચિ. અર્થ Frugal, economical, miserly

કેસીગાર, s n [S ફ્ર. + અગાર a house] A treasure-house

કેસી-ચિદારી, }
કેસી-ચિપતિ, } s m [+ અધિકારી, અધિ-
કેસી-ધ્યક્ષ, }

પતિ, અધ્યક્ષ] A treasury-officer

કેસી-ચાળો, s m. [S કુસાપાલ fr કુસી, કેસી, an iron bar + આપાલ a protector fr આ all around પાલ, પા, to protect] A wooden wedge, placed between a ploughshare and the wooden frame of a plough, to hold both firm and tight

કેસીયો, s m [See કેસીયો : A kind of bird

કેસીયો, } s f [P] An endeavour, an effort

કેસી-ડો, s m [Dh Des કોસી fr S કોસ - a cavity] The cocoon of the silk worm

કેસી-કે, s n [S કોસ-ક fr કોસ See કેસી] A table of weights, measures, coins, &c ૨ Each of the four sided figures, formed on a paper with horizontal and vertical parallel straight lines

કેસી, s m [S] The stomach ૨ See કેસી. Id બધ કેસી Constipation

કેસી, s m [S કોસ See કેસી] A measure of distance, one mile and a half

કેસી, s n [S કોસ a cavity] A leather-bucket

કેસી, s f [S કુસી a plough share] An iron bar used in digging

કેસી-કુસો, s m [See કેસી + કુસો] A well from which water is drawn by means of a large leather-bucket

કેસી-ચી, s f [S કુસી] The side below the ribs

કેસી-કું, v t [S રુપા rubbing fr રુપા to rub Of કસી-કું, કસી-કું] To mix together by rubbing

કેસી, s m [S કુસમ saffron] The flower of કેસી

કેસી, s f A tree from the flowers of which a red colour is obtained

કેસી, Same as કેસી

કેસી, s f [Eng Council, counsel] A council ૨ Counsel, secret deliberation

Id કેસી કરવી To deliberate secretly, કેસી બરવી To call a secret meeting

કેસી-ચો, s m [See કેસી, કેસી] One who draws water from a well with a leather bucket

કેસી, Same as કેસી

કેસી-કું, s n [S કુસી a ploughshare; See કેસી, કેસી] A bar of iron attached to a plough

કેસી ટા, Same as કેસી ટા.

કેસીસ, Same as કેસીસ

કેસીકું, s n. [See કેસી] An ornaments

structure on a parapet or rampart

કેડ કેડ કેડીયા માય, કાગરા બહુવિધ બડયા

—કેયાનંદ

કેયું, *s n* [*S* કુશ a kind of grass] A shoot springing from a joint in a stock of bājra, juwār, &c 2 An end of a bow (of an archer)

કે, } *s f m* [See કેડે કેડે] Decay, કેવ, } કેડે, }

decomposition 2 Mortification 3 A disease in which the skin, or flesh, or both become rotten

કેડ-પણ, *s n* Mahorions fault-finding, p vishness, malice, spite rancour

કેડ-વું, Same as કેડે-વું, કે વું

કેડ-વાણ, } Same as કે-વાણ કેડ-વાણ, }

કેડણ, Same as કેવું

કેહિદુર, *s m* [*P* કોર a mountain + light] Lit A mountain of light 2 A large brilliant diamond, the kohinur

કેહિવું, Same as કેવું

કેહી, *s f* Same as કેડ-પણ

કેહી-છું, *adv* [See કાય-છું] Mahorions, spiteful, rancorous

કેહી-ઓછું, *adv* [+ બેઠ-વું to speak] Peevish 2 Quarrelsome

કેળ, *s m* [*Dh* Des કોલે = *S* ફિરિ a hog] A large rat

કેળણ, *s f* [See કેળી] Wife of a કેળી

કેળ વાઈ, *s f* [See કેળ] A trap for rats

કેળિ-યું, *s n* Same as કેળ-વાઈ

કેળિ-યે, *s m* [*S* ફલ] A mouthful 2 A small quantity of food

કેળી, *s m* [*S* કોલ a worshipper of S'akti, according to the left hand ritual (વામ માર્ગ)] A particular S'ādra class 2 An individual of that caste 3 A black and dirty stout man (colloq) 4 An unsympathising brute, 'a man of no feeling (colloq)

કેળી-નાળી, *s m pl* [+ નાળી redup of નાળી] All the castes of S'ādras.

કેળું, *s n* [*Dh* Das. કોહલિકો, *Of* Hem. Des કોહલી, *fr* *S* કુખાન્દ] A gourd; a pumpkin

કેળે-કેળે, *adv* [See કેળ પાન *fr* કેળ-વું to pain] Laughing boisterously

Id કેળેકેળે લેવી To laugh till one has a stitch in the side, or till the sides are about to burst

કૃષ્ણ કાશ કરી, કેળેકેળે લઈ કૃષ્ણ,

કૃષ્ણ હસે અપાર, પય વિધ યાચવે —વર્ણિત.

કેઓ, *s m* [*Dh* Des કલોઓ *fr* *S* કલોત a dove, or, કવવાઓ *fr* *S* કુકબક a cock] A crow

કેલક, Same as કેલુક

કેલી, Same as કેવલ

કેલુક, *s n* [*S* *fr* કુલક] Wonder 2 A marvel, any object, event, or act exciting fondness, admiration or delight. 3 Curiosity 4 An object of curiosity or wonder

Id કઈ કેલુક વખર અપાય છે ? I will come to see you, when there is a delightful occasion at your house, and make you a present (said at the time of parting as a benediction or expression of affection)

Prov કેલુક વિના દુસ્વ ન આવે One laughs only when one is delighted or sees a marvel

કેલીન, Sanskrit form of કેલીન

કેલાણ, *s n* [*S* કુ dim + મજ્ to speak] A false charge, a false claim, deceit, roguery

કેઆર, *s n* [*S* *fr* કનાર a boy] Ch ad-hood 2 The state of being unmarried

કેસુદી, *s f* [*S*] Moonlight

કેરવ, *s m* A descendant of Kuru 2. A ruler of the Kuru family

કેવચ, *s n* [*S* કુશ a kind of grass + કૃષિ a needle] A kind of nettle, cow itch

કેવલ, *s n* [*Ar*] Power, strength, vigour

કેશલ, *s n* [*S* *fr* કુશલ skilful] Expertness, cleverness

કેસુલ, *s n* [*S*] One of the fourteen precious things obtained from the ocean when it was churned by the gods

કચ્છ, A variant of કેમ

કયાં, adv [S કયામ્ in what? fr કિન્ what?] Where?

Prov કયા ઘોડું, ને કયા ગધેડું = કયાં રાત્ત ભોજ, ને કયા ગાગા તેણી = કયા મોદર, ને કયા અધેણી = કયા લોક, ને કયાં છાહોર? = કયા બીજી કાતયા, ને કયા દાવરા પીર? = વ્યા થેદન, ને કયા મલયાગિરિ, વ્યા સાયર કયા તીર? = A vast difference જેમ જેમ પડે વિપત્તી, તેમ તેમ સહે શરીર A man's power of endurance is almost unlimited, it grows with his difficulties

કયાં-ઈ,
કયાં-એ,
કયાં-ય,
કયાં-હી,

} adv [+ એ also, even, fr S

અપે also, even] Somewhere 2 anywhere

☞ When there is a negative word in a sentence, these words have an exhaustive meaning, અ, એવી ચીજ કયાંએ મળે નહિ Such a thing can nowhere be found

કચારો, s m A species of horses

કચામત, s f [Ar] The judgment-day, doomsday

કચાર હી, s f [See કચારો a plot of ground] A small plot of ground in a field or garden to keep water in

કચાર-હો, s m A plot of ground in a field or garden to keep water in

કચારી, s f A small ચારો. 2 Land which requires to be irrigated 3 Land which can be cultivated

કચારે, adj [See કયો which? + વાર time] When? at what time?

કચારે-ક, adv [+ એક indef] Sometimes

કચારો, s n [S કચાર a field under water] Same as કચાર-હો 2 A basin for water near the root of a tree

કચાસ, s m [Ar] A guess 2 Valuation, an estimate of the value of a thing
શુ ખોલશે, એવી ચારા, રાત્ત કરતો મનમા કચાસ

—ગ્રેમાનંદ

Id કચાસ કરવો To guess કચાસ નાંદવો To make an estimate

કહુ, s m [S] A sacrifice

સાહિત્ય સર્વે-સહાદીતે, કરો એ કહુ રાજ રે

—ગિરિધર

ક્રમ, s m [S fr ક્રમ્ to go] Order, succession, 1 series 2 A particular arrangement of the words of a Vedic verse 3 Going, proceeding, a course

Id ચાલતો ચાલેલો ક્રમ A way or line of conduct that has been handed down to us
ક્રમમા ગોઠવું-મૂકવું-લાવું To put in order; to reduce to order, to arrange in order
ક્રમે ક્રમે Gradually ક્રમે કરીને One after the other

ક્રમ પૂ, s n Act of walking or going
2 Advance, progress

ક્રમ-ભંગ, [+ મઠ્ઠ a breach fr મઠ્ઠ to break] Irregularity

ક્રમ-વાર, adv [+ વારો a turn] Accord to an order

કેય, s m [S fr ક્રી to buy] Buying; a purchase

કેય-વિ-કેય, s m [+ વિ-વ્રત selling fr વિ opposite to + ક્રી to buy] Buying and selling; trade

ક્રાન્તિ, s f [S See ક્રમ] The act of going
2 A change, a revolution 3 The ecliptic
4 The declination of a planet

ક્રાન્તિ-ચુર, s n [S + ચુર a circle fr ચુર to turn] The ecliptic

ક્રિયા-માણ, s n [S fr ક્રી to do] A rite, ritual, a ceremony 2 adj- Being done, in process, under operation.

ક્રિયા, s f An act, a deed 2 Motion, action, being 3 A ceremony, a religious rite 4 Practice, as opposed to શાસ્ત્ર (theory)

ક્રિયા-નષ્ટ, adj Lost or ruined by one's own acts 2 Forgetting benefits done to oneself, ungrateful

ક્રિયા-પદ, s n A verb

ક્રિયા-ફળ, s n The fruit or result of an act

ક્રિયા-બ્રહ્મ, adj Not performing proper ceremonies

ક્રિયા-વિશેષણ અવ્યય, s n. A predicative adjective 2. An adverb

ક્રિયા-શક્તિ, s f Power of action; energy, an act

ક્રિયાશ્રય, *s m* The subject or agent of a verb

ક્રિશ્ચિયન, *adj* [Eng Christian] Believing in Christ, following the precepts of religion laid down by Jesus Christ

ક્રીડા, *s f* [S *fr* ક્રીડ to play] Sport, play, recreation, a pastime, a pleasant occupation

ક્રીડાગાર, *ક્રીડાગૃહ*, A pleasure house
ક્રીડાસ્થાન A place for sports, an arena, a gymnasium
ક્રીડારીઝ A pleasure-mountain
ક્રીડા કરવી-રમવી To sport

ક્રુર, *adj* [S] Cruel, wicked 2 Formidable, dreadful 3 Harsh, merciless

કોડ, *adj* [S કોટિ] Ten millions

કોધ, *s, m* [S *fr* ક્રુષ to be angry] Wrath, anger, ire

કોધ કરવો To get angry કોધ મારવો To restrain one's own anger કોધ આણવો-તાવવો To be angry, to make oneself angry કોધાન્ધ Blind with anger; maddened with anger

કોધ-કું, *v +* To be angry

કળીનો ધેરો કોધો થયું —પ્રેમાનંદ

કોધાન્ધિ, *s m f* The heat of anger

કોધાય-માન, *adj* Angry, wrathful.

કોધાવેશ, *s m* A fit of anger

કોધિ-ષ્ટ, *adj* Passionate, irrefol, angry, fiery tempered

કોધી, Same as કોધિ ષ્ટ,

કૌન્ચ, *s m* [S કૌન્ચ] A heron, a curlew

ક્રિષ્ટ, *adj* [S *fr* ક્રિષ્ to give pain to] Distressed 2 Far-fetched, forced

કલીપ, *adj* [S] Impotent, neuter

કલીમ્, *Interj* A mystic syllable used in reciting a Vedic verse addressed to the god of love

કલેશ, *s m* [S *fr* ક્રિષ્ to give pain to] Distress, affliction 2 A quarrel

કલેશ કરવો=કલવને કલેશ કરવો To worry oneself

કલેશી, *adj* Quarrelsome

કલ-ચિત્, *adv* [S કલ where? *fr* કિમ્ what? ચિત્ indef] Seldom, rarely

કવાધ, *s m* [S *fr* ક્રુષ to boil] Decoc-

tion

કાલુ, *s m* [S] A measure of time equal to four fifths of a second 2 A moment; an instant

કાલુ-ચુદિ, *adj* [S *fr* + ચુદિ intellect, mind, *fr* ક્રુષ to know] Fickle-minded; capricious

કાલુ-ભંગુર, *adj* [S + મ્ભુર easily broken *fr* મ્ભુજ to break] Frail, transient, evanescent

કાલુ-ભર, *adv* [S + મ્ભુ to fill] For an instant, for a moment

કાલ્પિ ક, *adj* Momentary, transient

કાલ્પ-કાલ્પે, *adv* Every moment, repeatedly, every now and then, continually

ક્ષત *s n* [S *fr* ક્ષ્ to wound] A wound 2 *adv* Having a wound, wounded
કો ક્ષત દાકે આવના, કો ક્ષત્યદ્ધ કુપાવદી

—પ્રેમાનંદ.

ક્ષતિ, *s f* [S See ક્ષત] Loss

ક્ષત્રાણી, *s f* [See ક્ષત્રી] A woman of the ક્ષત્રિય caste

ક્ષત્રા-વળી, [+ આવલિ a line] Same as ક્ષત્રીવટ

ક્ષત્રિય, [S *fr* ક્ષત a wound + વ્રે to protect] The classical form of ક્ષત્રી

ક્ષત્રી, *s m*. The second of the four great classes of the Hindū people 2 An individual of the class

ક્ષત્રી-વટ, *s m* [Same as + વટિ living] The reputation, honour, or pride of the ક્ષત્રિય caste, military glory, militarism

ક્ષમ, *adj* [S *fr* ક્ષમ્ to forbear] Enduring, able to endure 2 Able, capable; competent 3 Patient

૨.મા, *s f* [S *fr* ક્ષમ્ to forbear] Forbearance 2 Forgiveness, pardon 3 Patience 4 The earth.

સ્વપ્ન મનોહર ચુદ્ધ મહિમય ક્ષમા છ,

અચળાનંદમય પ્રભુચંદ્રમા છ —દયારામ

કલ્પ કરવી-ક્ષમા કરવું-ક્ષમા આપવી To forgive ક્ષમા માગવી To beg pardon

ક્ષમા-પાત્ર, *adj* [+ પાત્ર] Fit to be pardoned

ક્રિયા-વાન, } *adj* Forbearing 2 For-

giving 3 Patient

ક્રિયા-શીલ, *adj* [*S* fr કર્મા + શીલ char-

acter.] Of a mild, forbearing disposition

કાય, *s m* [*S* fr ક્ષિ to waste away]

Waste; decline 2 Destruction, extinction; annihilation 3 Consumption

કાય-તિથિ, [*S* + તિથે a day] A day that

is not reckoned in a lunar month 2 The

ceremony of s'rāddha performed every

month during the first year after the death

of a person 3 The anniversary of the death

of a person

કાય-વૃદ્ધિ, *s f* [*S* fr + વૃદ્ધિ increase

fr વૃ to increase] Fall and rise 2. The

waning and waxing of the moon

કાયી, *adj* Liable to be destroyed 2

Consumptive 3 *s m* The moon

કાર, *adj* [*S* fr કર to drop] Liable

to destruction, destructible, perishable

કાર, *adj* [See કારિય] Relating or

peculiar to the military class 2 *s n* The

કારિય caste 3 The characteristics of a કારિય

કાર-કર્મ, *s n* [*S* fr કર્મ a wound fr

કર્મ to wound + કર્મ to protect + કર્મ] The

duty or occupation of the કારિય (warrior)

class.

કાર, *s m* [*S* fr કર to drop, to ooze]

Salt 2 A salty taste 3 Ashes of certain

medicinal drugs

કાર-ન, *s n* [*S* fr કર્મ to wash] Wash-

ing; removing, getting rid of

કિતિ, *s f* [*S*] The earth

કિતિ-જ, *s n* [*S* fr + જન to be born]

The horizon.

કિતિ-પાલ, *s m* [*S* fr કિતિ + પાળ-૩]

A king

કિપ, *adj* [*S* fr કિપ્ to throw] Thrown

કિપ, *adv*. [*S*] Quickly

પ્રાત કાલે વહેલા બીડી, દરિને સજતા કિપ

—હેતુ-૮

કિપ, *s f* [*S*] Rice-pudding

કીચ, *adj* [*S* fr ક્ષિ to waste away]

Wasted away consumed, exhausted 2

Weak, disabled, invalid

ફીણ-તા, *s f* Weakness; exhaustion

2 Delicate health

ફીર, *s f*. [*S*] Milk 2 Water. 3 Juice

of trees or plants

Id ફીર-નીર નફા કરા L & Taking out

milk from water-said to be done (only

by a સરોવર royal swan) 2 A disposition

to find out merits in others and disre-

gard their faults

ફીણિક, *s n* [*S* fr + નીર water] A

silk garment worn by women

જૂલ, *s f* [>] Hunger 2 Appeto

જુલિત, *adj* Hungry

જુલ, *adj* [*S*] Very small 2 Unim-

portant, insignificant 3 Trifling

જુલ-ધંદા-ગી, [*S* + ધંદા a bell + ગાલી a

line] Same as જુલ-ધંદા.

જુલ-ધંદા-કા, *s f* [*S* fr + ધંદા-કા a small

bell fr ધંદા unit, a bell] A waistband or

girdle having small bell attached to it

જુલ-તા, *s f* Littleness, smallness. 2

Meanness

જુર, *s m*. [*S* fr જર to cut] A razor

2 The hoof of a cow or horse

જુલ, *adj* [*S*] A little, trifling 2 Low,

mean 3 Unimportant, insignificant

ફેર, *s n* [*S*] A field 2 A holy place,

a place of pilgrimage 3 Area, surface 4

The body 5 A wife

ફેર-જ, *s m* [*S* fr + જન to be bor]

A son of the wife by a kinsman or by a

person duly appointed to procreate issue

for the husband

ફેર-પાલ, *s m* [ફેર પાલ fr + પાલ, પા,

to protect] The tutelary god of a place,

a local guardian deity

ફેર-રૂઝ, *s n* [ફેર રૂઝ fr + રૂઝ fruit, the

result of a calculation] The superficial

contents of an extended body, the area

2 The result 3 The net gain or loss in a

transaction

Id ફેર-રૂઝ કાલ To find out the area

ફેર-વહી, *s f* [+ વહી a book.] A field-

book (in land-surveying)

શ્રીનંદ-સંપ્રદાય, *s. m.* [*S fr + સ્થા to stand*]
The embodied soul. 2 *adj* Living in a
holy place

શ્રીપ્ર, *s. m.* } [*S fr સિપ્ to throw*]
શ્રીપ્ર-સંપ્રદાય *s. n.* }
Throwing, casting 2 Passing away, whil-
ing away (of time)

શ્રીપ્ર-સં, *s. m.* A stanza inserted into the
writing of one man by another, a passage
interpolated 2 An interpolator 3 The
number to be added to or subtracted
from a calculation (as of the heavenly
bodies) in order to make the calculation
correct

શ્રીપ્ર, *s. n.* [*S*] Well-being, welfare,
weal. 2 *adj* Happy, prosperous, thriving

શ્રીપ્ર-સં, *adj* [*S fr + ક્ર to do*] That
which confers happiness, that which
promotes well-being

શ્રીપ્ર, *s. f* [*S*] The earth 2 A hundred
billions

શ્રીપ્ર, *s. m.* [*S fr સુપ્ to be agitated*]
Agitation, commotion 2 The excitement
of anger, passion.

શ્રીપ્ર-સં, *v. t.* To be agitated. 2 To be
angry

શ્રીપ્ર-સં, *v. t.* [*Caus. of શ્રીપ્ર-સં*] To
stir one up against

શ્રીપ્ર-સં, *adj* Agitated, excited

શ્રીપ્ર, *s. n.* [*S fr શ્રુ a razor*] Shaving
(of the head)

શ્રીપ્ર, *s. f* [*S*] The earth

પ.

પ, *s. m.* [*S*] The thirteenth letter of
the Gujarātī Alphabet

પ, } *s. n.* [*S*] The sky, the heavens.
પ, }
2 A cipher

પ, *s. m.* [*See* શ્રીપ્ર] Consumption,
phthisis

પ, *s. f* Same as પાપ
પ, *adj* [*Imit* *See* પાપ-સં] Very
old, decayed, rotten

Id પાપ પાપ Very old, decayed and
rotten

પ-પાપ-સં, *adj* [*See* પ-પાપ-સં] Rattling,
cracking

પ-પાપ-સં, *v. t.* [*Imit of the sound*] To
rattle, to crack.

પ-પાપ-સં, *s. m.* A rattling or cracking
noise

પ-પાપ-સં, *v. t.* To make a rustling
sound 2 To chide, to rate, to scold

પાપ-સં, *adv* [*See* પાપ, પાપ-સં mak-
ing a house sound + પાપ-સં to scatter]
Being loose, decayed and scattered about

પ-પાપ-સં, *v. t.* [*Imit.*] To feel a loss

deeply 2 To give pain to

Id. પાપ-સં *v. t.* To decline in years,

પાપ-સં, *s. f* Hoarseness

પાપ-સં, *s. m.* Condolence 2 Repentance

પાપ-સં, *adj* [*See* પાપ-સં] Boiling;
very hot

પાપ-સં, *v. t.* [*Imit*] To boil

પાપ-સં, *v. t.* [*S* સ્થા to fall.] To be
very weak. 2 To be wasted away

પાપ-સં, *v. t.* To cause to boil

પાપ-સં, *v. t.* [*S* કર, શ્રુ to wash]
To shake and wash off 2 To obtain money

from a person under false pretences.

પાપ-સં, Same as પાપ-સં

પાપ-સં, *s. m.* The letter or sound પ (kh).

પાપ-સં, *s. m.* [*S fr* પ the sky + પાપ to
go] A bird 2 The heavens, the stars
or planets

પાપ-સં, *s. m.* [*S fr* + પાપ the lord fr
પાપ to protect] The king of birds, the eagle

પાપ-સં, *s. m.* [*S fr* + પાપ-સં a vehicle
fr વહ to carry] The god Vishnu

પાપ-સં, *adj* [*S fr* + પાપ-સં form fr
આ up to + ક્ર to do] Having a wonderful

or beautiful form; charming to the eyes
અગ્રેશ, *s n* [*S fr + રૂશ a ruler fr રૂશ to rule*] Same as અગ્ર-પતિ.

અગ્રોળ, *s n* [*S fr અ the sky + ગોળ a circle, a globe*] The heavens, the starry firmament 2 The celestial globe

અગ્રોળ-વિદ્યા, *s f* [*S + વિદ્યા knowledge fr વિદ to know*] Astronomy

અગ્રોળ-વેત્તા, *s m* An astronomer

અગ્રા, *s n* The sky

અગ્રા, *s m* [*S fr અ the sky, a circle, + ગ્રા eating, occupying, fr ગ્રા to eat*] The occultation of a heavenly body, a total eclipse

અંખ, *s f* [*See અખ-ખદ્-તું fr અખ-તું to dig*] Eager pursuit, perseverance 2 Want, longing 3 Desolation, derastation 4. Oppression, tyranny

Id અખ લાગવી To supply a want. નહિ-શહે દિહીમાં અખ વાલોઁ Nizār Shah desolated Delhi

અંખાટ-તું, *v t* [*See અટ રૂ*] To besmeal

અંખાળ-વડું, Same as અંખાળ વડું.

અંખાર, Same as અંખારી

અંખાર-તું, *v t* [*Imit Of ખાખાર રૂ, ઝાખાર-તું*] To neigh (of a horse), to hawl, to hem

અંખારી, *s m* Hoarseness of the voice 2 The neighing of a horse

અંખાળ-તું, *v t* [*S ઘા, ઘાટ, to wash*] To wash off & પંખાળ-તું to wash 2 To wash vigorously

અંખાર-તું, *v t* [*See અખ-તું to drop fr S ઠાર to drop*] To shake off the dust 2 To scold, to chide

Id અખરી નાખતું To shake off by briskly 2 To chide, to scold 3 To beat

અંખેલ, *c f* [*See અખ-ખેલ*] Back biting, fault-finding; malice

અંખોર-તું, *v t* [*S ફ to scatter*] To scatter 2 To scratch

અંખાળ-તું, *v t* [*ખાળ-તું*] To rummage, to throw into confusion or disorder, to throw about. 2 To search for 3 To shake off or to wash clean in abundance of water

અમવા ગયા, ત્યાં ગયા હામ,

ખોલતું અખોલતું બાધુ ગામ —સામળબટ

ઘાઠા પાણી, ઠંડા પાણી અંખોળિયા —સાધા

અંખોળા, *s m pl* Rummaging; eager search

અંખોળિ-પાં, *s n pl* Pouring over a child a large quantity of water at the end of its bath

ઘઠા પાણી ઠંડા પાણી અંખોળિયા, મામાના મોળિયા —સાધા.

અંચ, *s m* [*See અપ*] Revenge, spite, grudge 2 Recompense, redress.

ખોખેલા દિવસનો અગ વાલો —નરસિંહરાહેતો.

Id અગ વાળો To gratify one's feeling of revenge 2 To get a recompense

અંખાળ-તું, *v t* [*See અંખાળ-તું to wash off*] To cleanse the mouth in the morning

ખંચ, *adv* [*S જાત દુગ fr જર, અંચ-તું, to dig*] Or, *S ફટ દ્રશન ત્રાટ fr ફટ to draw tight*, See અસ-તું, અસ-કા-વડું, અસ-ચા-વડું] Tightly

અચકા-તું, *v t* [*See અચ-કે, પાચો, a pit.*] To stop, to be stopped 2 To shrink back

અચ-કે, Same as અચો

અચ-અચ-તું, *v t* To fill (a bag, &c) until the sides are fully extended and drawn tight.

નગર લઈ છે અચખચી, રાયે મંડાવ રચના રચી —ખેમાનંદ

અચર, Same as ખેચર

અચકે, *adv* [*See અચર*] Old 2 Wasted, jaded

અચકે, *s n* [*See ખેચર walking in the sky*] Death

અચા-અચી, *s f* [*Imit See ખચોખચ*] A crowd, the state of being crowded

અચિત, *adv* [*S fr અચ to set, to inlay, to fasten*] Set; inlaid, fastened

દેમ ઈરા અચિત વિધાન, રતનરિત કદિ મેળવ —ગિરિધર.

2 *adv* Certainly, positively, surely.

અચિત-ઈ, *s f* Certainly

અચુક અચુક, *adv* [*Imit*] Slowly trotting (said of the motion of a horse)

અચો-અચ, Same as અચો-અચ.

ખચર, ૨ ન [P] A mule, a zebra

Id. તારે ખચર થાય

ખજ, } Same as ખંજવાળ

ખજવાળ, } Same as ખંજવાળું

ખજન-ચી, ૨ મ [A લેજના a treasure + P ચી a suffix denoting position] A treasurer, a cashier

ખજનો, } ૨ મ [P] A treasury, the
ખજનો, } exchequer ૨ A treasure, riches

Id અજનો ખજનો A treasury of wisdom (used ironically to mean a stupid person) તેને એક દુનિયાનો ખજનો મળ્યો છે He has got a treasure

ખજુર, ૩ ન [See ખજુરી] Date (of a palm tree)

ખજુરી, ૨ f [Dh Des. જઝૂરી fr S જહી] A date tree, a palm-tree

ખજુરી, Same as ખજ Itch, the itch
Id ખજૂરી લાતુ ગવન A garment stamped with marks like the traces of old leaves on the trunk of a date tree ખજૂરી લાગવી To be attacked by an itchy sensation

ખજુર, ૨ ન Same as ખજુરી

ખંચાણ, ૧ ૨ [See ખાચો a pit] To hesitate, to keep back through shame

ખંજ, adj [S] Lame

ખજન, ૨ ન [S] A species of wagtail.

ખજન, ખંજનશી થયણ થય,

ખંજન, રજન વહાલ વરોણ !

—વધી

ખંજર, ૨ ન [Ar] A dagger, a poniard a dirk

ખંજરી, ૨ f [Imit] A small tam-bourine

ખંજવાળ, ૨ મ f [See ખંજવાળું] An itchy sensation, a desire to scratch

ખંજવાળું, } ૧ ૨ [S જન to aig + ખંજીણું, }
ખંજીણું, } જન to burn] To scorch, to itch

ખટ, adj [S પદ six.] Six

ખટ, ૨ મ A mode of music suitable for singing in the morning

ખટ, ૨ મ [S જટ.] A rogue, a scoundrel, a rascal

ખટ ૬, ૨ f [Imit Or, S જટ a wound fr જન to wound] Pain. ૨ Care Cf ખટકે

ખટ-કરમ, ૨ ન [S પદ six + કરમ act, a rite] The six religious ceremonies which a Brāmana is entitled to perform ૨ Wor-ship

ખટકું, ૧ ૨ [See ખટક] To prick, to pierce ૨ To rankle

ખટકે, ૨ મ [Guj ખટ Imit + કાર the sound] An impediment, an obstacle ૨ A suspicion, a doubt ૩ [See ખટક] Perseverance, care, vigilance

વાત ફરીને વિષ ને ગયા, ખાતરી ન મન ખટકો થયો
—સામળબટ.

Id ખટકો થયો To be impeded ખટકો રાખવો To be vigilant, to have a care about

ખટ-ખટ, ૨, f [Imit] A click. ૨ A bother ૩ A contention

ખટ-ખટ-શી, ૨ મ [+ કાર a sound] A noise, a troublesome continuous sound or talk ૨ A bother ૩ A contentious dispute

ખટ-ચક્ર, ૨ ન [S પદ six + ચક્ર a circle] The circular marks supposed to exist in the body, by writers on the યોગશાસ્ત્ર (a system of philosophy founded by પતંજલિ)

ખટ-દર્શન, ૨ ન [+ દર્શન a system of philosophy] The six systems of Hindū philosophy

ખટ-પટ, ૨ f [Imit of the motions of an intriguing person, or, See ખટ six + પટ cloth, a fold] Intricacy ૨ Pain, cares ૩ Discord ૪ Intrigues ૫ Diplomacy

ખટપટને ખટપટ વારે, ૬ અજગો આવી પીછી ઘે,
જગી દોલ ઘણા ગડગડે, ત્યાં કીણી વાત કાને ન પડે

—અખી.

Id ખટપટ ફરવી-ચલાવવી To make an intrigue ૨ To take pains, to undergo trouble

ખટપટ થવી To be not in harmony with

ખટ-પટ, ૧ ૨ To intrigue ૨ To conspire ૩ To form a plot

ખટ-પટિ-ચું, adj Intriguing

ખટ-પટિ-યો, } ૨ મ A busy-body ૨
ખટ-પટિ, }
adj m Intriguing ૩ Diplomatic.

ખટ-પટ, ૨ મ [See ખટ six + પટ a foot]

A bee, (since having six legs)

મુખન રોપે ખટપટ લયતો, અન્ય ક્રે વિદેશ વૃક્ષમા
—એમાનંદ.

અટ-મધુર, } *adj* [See ખાટું sour +
ખટ-મધુર, }
મધુર sweet] Having a sour and sweetish
taste

અટ-મહા, *s m* [S જલ્દા, ખાટ, a cot + મહા
an athlete] A bug 2 A man supported
by petticoat or back stair influence

નવવશાદીરજ, રાણીનો સાળો, રાણીનો
ખટપટ, are expressions sarcastically used
for a man who is supported by petticoat
or back stair influence

અટ-માસી, *adj* [S પદ six + માસ a month]
Existing or continuing for six months, oc-
curring every six months

અટ-મીઠું, [See ખાટું sour + મીઠું, S મિઠ,
sweet] Same as અટ-મધુરું

અટ-રસ, *s m pl* [S પદ six + રસ a taste]
The six primary tastes, all tastes 2 A
disagreement (used for euphemy)

અટ-રંગ, *s m* [S + રંગ a musical mode]
The six principal musical modes, all musical
modes 2 Disagreement (used for euphemy)
3 Troubles, anxieties

અટ-રસી, *adj* Having a taste for all
things, experienced 2 Intriguing

અટ-લો, *s m* [See ખાટ a cot, a bed
stead, or See હં-લો, હાટ, હાથ, wood લેટ dim]
A train, a retinue 2 A family 3 A dispute
4 A suit at law 5 An intricate matter

અટ-વડુ, *v t* [See ખાટું sour] To make
sour

અટ-તું, Same as ખાટ-તું

અટ-શાસ્ત્ર, *s n pl* [S પદ six + શાસ્ત્ર a
science] The six important *shastras*
(systems of philosophy) of the Hindus.

અટાઈ, *s f* [See ખાટું sour] Sourness,
acidity 2 A sour taste

Id ખાટું મિલિય Frequent disagreement
and reconciliation (as between friends)

અટા-પટી *s f* [See ખટ પટ] A noisy
quarrel

અટા-રો, *s m* [See ખટ Imit + રો a

sound, or, ખાટ a cot + આહાર a form] A
loaded cart, an old hackney-coach.

અટા-રો, *s m* [See અટ-રો, or, હં-રો. હાથ]
Furniture, wooden or otherwise, in a house

અટા-વડું, *v t* [See ખાટ-વ] To benefit,
to advantage, to ensure gain to another

અટા-તું, *v t* [See ખાટું sour] To be-
come sour, to turn sour

અટા-શી, *s f* [See ખાટું] Sourness, aci-
dity *Cf* અટા-ઈ.

ખટું-મધુર,
ખટું-અમીઠું, } *adj* [See અટ-મધુર]

Rather sour, sour and sweet in taste

ખડ, *s n* [Him Des જટ = S જામ
grass] Grass 2 Weeds

ખડ, *s n* [See ખર-ડ] A salve, a plaster

ખડક, *s m f* [See ખરખ, ખડગ, fr S
રજા a sword, or the horn of a rhinoceros Or,
S જાજ ક, ખડ, a piece] A rock 2 [See
ખડ-ખડિયુ આપડ to dismiss] Dismissal
(used in Jhālāwād)

Id ખડખડ ઢગી પડડ, ખડખડાટ દડડ, To
burst out laughing

એરે ખડડલ પારો આભ્યા, ખડખડ પાળા વાની
—એમાનંદ

ખડકે તું, *v t* [Imitative of the sound
made in putting things together] To ar-
range, to stow 2 To make a heap to heap

ખડકી, *s f* [Him Des જાજકી = S જુજામ
a small door *Cf* Mar તિજકી] A courtyard,
a compound 2 A street, a lane

ખડકું, *s n* [See ખડક] A small rock.

ખડકો, *s m* [See ખડક-ત] A heap

ખડ-ખડ, *s f* [Imit] Rattling, grating
2 An obstacle

ખડખડ-જોગ, *s m* [જોગ, યોગ, meeting,
junction.] A quarrel 2 Discord, disagree-
ment

ખડખડ-જડજડ, *s, f* [+ જડજડ redup]
Discordant sounds

ખડ-ખડ તું, *v t* To rattle, to grate, to
rustle

ખડખડા-ટ, *s m* A rattling sound.

ખડખડિયાં, *s n pl* A kind of dry
cakes made of plantains

અડખડિયુ, *s n* Anything that makes a rattling sound 2 An old hackney-coach 3 A cocoanut with dried kernel.

Id અડખડિયુ આપુ Lit To present one with a dry cocoanut 2 To dismiss અડખડિયુ મળુ To be dismissed

અડગ, *s m f* Same as અડક A rock

અડગ, *s n* [S અડગ] A sword 2 A rhinoceros' horn

અડગ-પાન, *s n* [S + પાન a vessel a cup, fr પા to drink] A vessel or cup made of rhinoceros horn

અડગુ, *s n* A species of small tiger

અડ-તલ, } *adj* [S કટ વર very laborious]

અડ-તલ, } *adj* [S કટ વર very laborious] Able-bodied; muscular 2 Laborious 3 Troublesome, vile, wicked, 4 Trifling
ખાતરી છે, હું ખડક છે કહું, હવે હવે કરવા દો ને દેશ, મોટા સાથે વહેશે, તે મરશે, સાખા છે સાકર કેળા

—સામયબદ

અડ-તલ, *s m pl* [S અડ six + તલ a clap fr તલ to beat] The six different ways of keeping time in music, all the ways of keeping time in music

અડ-તલ, *s m* [S અડ an અથ + તલ.] A kick. 2 A wooden partition (Used in Kaphiawadi)

અડ-તલ-હું, *v t* [See અડી a hoof + તલ-હું to beat] To strike the ground (of the hoof of a horse, bull, &c)

અડક, Same as અડકુ

અડ-ધાન, *s n* [See અડ grass + S ધાન corn] Wild corn, corn that has grown up without being sown 2 Grain or corn of an inferior quality

અડ-ધામણી, *s f* [See અડ grass + ધામણી] A kind of tree

અડ-ધાય-હું, *adj* [+ S ધે, ધા-હું, to suck] Afflicted with a skin disease 2 Dirty

અડ-ધા-તી, *adj* Having grass but no other food to eat 2 Weak. 3 Worn out

અડપ-હું, *v t* [See અડક] To scrape

અડ-હું, *s n* [See અડ grass + S પા to protect (used for euphem), cf પાળી a

knife Or, See અડપા, અડપા, અડપાડી] A tool to scrape with

અડપો, *s m* [See અડક] A crag; a cliff, a steep rock 2 [See અડક] A scraper 3 [See અડપો a shoe maker] A fool (vulgar)

અડ-અડ-હું, *adj* [Hem Des અડિઅં = S અડ-અડ, hard Cf અડ-હું, અડ-હું Guy અડ, અડ + અડ, અડ Limit] Rough, uneven
અડ-અડ-હું, *s m* [Imitative of the sound] A noise, an uproar 2 A tumult

અડખા, *s n pl*
અડખુ, *s n sing* } [See અડખા.] A hard layer on the surface of liquid substances

અડખુર, } *s n* [P અડખુર a water-melon, Cf અડખુર] A musk melon.

અડખુરી, *s f* A creeping plant which bears musk-melons

અડ-અડ, *s f* [Imitative of the sound] A loud rustling 2 Bickering, a strife

Id અડઅડ એમ A conjuncture of circumstances which will bring about a quarrel
અડ અડઅડીના એક વળે, પાલી અડઅડ એકી

—મોડલુ

અડ-અડ-હું, *v t* To rustle, to rattle 2 To quarrel

અડ-અડ-હું, Same as અડ-અડ-હું

અડ-આમી, *s f* [See અડ grass + S અમી to wander] A medicinal creeping plant

અડ-આમી, *s f* [See અડ grass + આમી a female monkey] A grasshopper

અડ-આસામ, *s n* [See અડ old + આસામ mother a family] The house or family of the maternal or paternal grandmother

અડ-હું, *v t* [See અડ, અડક] To besmear 2 To foul, to spoil 3 To accuse 4 To implicate

અડ-હું, *v t* [See અડ-હું fr S અડ to drop, to core] To be dislocated 2 To lose brightness, to be faint

અડસલ, *s m* [See અડક a pit + સલ a peg] The foundation of a building

અડ, *s f* [S અડ] Wooden-shoes, pattens

ખડા, *s f* [See ખડ standing] The upright part of the shoe at the back of the heel

ખડાઈ, *s f* A heifer (Used in the Sorath Prānt)

ખડા-ઉતાર, *adv* [See ખડ erect part, & + ઉતાર to put off] Payable at sight (of a bill, a draft)

ખડા-ઉપાડ, *adv* [+ ઉપાડ to raise up] Close fitting (of shoes with the part at the back of the heel straight up)

ખડા-ખડ, *adv* [Imitative] With a crack 2 Briskly

ખડા-ખાટ કું, } *s n* [S In Astrology
ખડા-ખાસકું, }
પદ્મક ફિ વદ, ખડ, સિષ + અષ્ટ & a group of eight fr અષ્ટ, અષ્ટ, eight] Hatred, disagreement

ખડાસન, *s m* [See ખડ grass + આસન a medicinal plant] A medicinal plant

ખડિ યા-ખડખડ, *s f* [See ખડિયો a bag + ખડ-ખડ a clashing sound] Extirpation, ruin 2 Decayed state 3 A misfortune, a calamity

ખડિ-ધું, *s n* [See ખડ ઢો] A famine, dearth 2 A leopard 3 A wild sho buffalo

ખડિ યો, *s m* [See ખડી chalk] An inkstand, an ink-holder 2 A many-folded bag

Id ખડિયા ભરવા, ખડિયા ચોટવા બાધવા, To remove one's household furniture 2 To change one's residence

ખડિયો ખાર, *s m* [+ ખાર a salt] Borax
ખડી, *s f* [S ચાટી કા] Chalk. 2 Pebbles

ખડી, *s f* [See ખડિ યુ] A young she-buffalo

ખડું, *adv* [Him Des વઢું fr S સ્થવ standing still, not moving fr સ્થવ to stand still, to be stiff like a pillar] Standing 2 Erect 3 Foolish (Used in Kathiāwād)

Id ખડું થવું To stand up 2 To be ready
ખડું રહેવું To remain standing ખડાખડા Lit Standing 2 In a short time, at once, immediately ખડીચોટ At once, immediate

ly ખડું દરવું To get up, to fabricate ખડી સાર Sugar-candy

ખડે-ધાટ, *adv* [See ખડ standing + S વટ form] Bleached (of cloth) 2 Standing, ready for action

ખડે-બોદ, *adv* [+ બોદ a courtyard] In the open air, openly, in the presence of all, in broad day-light

ખડે-ચેડે, *adv* [+ ચેડે a pair of shoes] Even before one has put off one's shoes, as soon as one has arrived, in a hurry

ખડે-હું, *s n* [See ખડિ-યુ] A young she buffalo

ખડે હું, *adv* [See ખડ યુ to drop] Fallen

ખડો, *s m* [See ખડ standing] The hinder part of a shoe, the heel of a shoe 2 A pigeon house

ખડી, *s n* [S] A sword 2 The horn of a rhinoceros 3 A rhinoceros

ખણ, *s f* [S સ્વ] A period of four minutes 2 An instant, a moment, a short time

ખણ, *s f* [S કન to dig] An itching sensation

ખણ, *s m* [S ભગ્ન a part fr ભગ્ન to break] A compartment, a division 2 A drawer (in a writing table)

ખણ ઢો, *s m* [Imit] Tinkling, a tinkling noise

ખણ-ખણ, *adv* Cracklingly, with a tinkling sound

ખણ-ખણ, Same as ખન ખન

ખણ-ખણ યુ, *s n* To tinkle, to rattle

ખણ-ખણા દ, *s m* A continuous or frequent tinkling sound

ખણ-ખોતર, *s f* [See ખણ યુ to dig + દોડ to engrave] Act of secretly searching for a thing

ખણ-ખોત, }
ખણ-ખોત, } *s f* [+ ખોત to dig and
ખણ-ખોત, }
ખણ-ખોત, }

રોષ યુ, ખોત યુ, to search] A minute search 2 A disposition to find fault the act of finding fault, malignity

Id અણખોળ, &c, કરી To speak ill of others behind their backs, to find fault with

અણ ચાકું, & n A spade

અણજ, Same as અંજવાળ

અણ-કું, v t [S કરું to dig] To dig

જેહ અણ, તે ત્યા જઈ પડે, જેને નીચે, તે નન નડે

—સામજાત

2 To scratch

Id સાય અણરી To dig the ground 2

To look down and scratch the ground

(through shame) ચુડી અણરી To pinch 2

To give a sharp hint સરીર અણચુ To scratch the body owing to itchiness

Prov અણવેા કુગર, ને મારવેા ઉદર Great pains, little gains, & , Much bruit, little fruit

અણસ, & f [Ham Des હળુમા = S મનો દુઃખમ્ anxiety] Perseverance 2 Hatred, spite, a grudge 3 Suspicion 4 An eager desire (generally to ease nature)

શુષ્ક ને સ્વાદ તેા ત્યારે પામે, ન્યારે અણસે ખાય

—દયારામ

Id અણમે ભગતુ To bear a grudge અણસ થરી I'o have an eager desire (to ease nature)

અણસા-કું, v t To bear hatred or grudge

2 To have an eager desire to ease nature

અણિ-ક, adj [S જાનિ-ક fr કળ, ખણ, n moment] Dying, or liable to be destroyed in a moment, transient

અણુ-અણુ, adv Every moment, every now and then, very frequently

અણુ-માત્ર, adv [S જન + માત્ર only] Only for a moment

ખંડ, & m [S fr ભવ્ડ to break] A division, a section

નદ કુંજર વણ નામ જયે તેા, જિન્હા કર શત ખંડ

—દયારામ

જનરડમા મૂળી વસ્ત્રને ખંડ કીયે,

રેણી મધ્યે નાથે વિભેજ કીયે —પ્રેમાનંદ

2 A piece of cloth sufficient for a woman's bodice 3 An apartment 4 A continent

Id ખંડ પહેલો The first part or chapter of a book કિનપાળનેા ખંડ A piece of brocade ધરનેા ખંડ A part of a house યુરોપ

ખંડ The continent of Europe ખંડ પાડવા

To make divisions, to divide

ખંડ-શી, & f A part of the revenues of a kingdom given to a superior king, tribute

ખંડ-ન, & n [S] Breaking, destroying

2 A refutation

Id ખંડ કરતુ To overturn, destroy, or confute (an argument)

ખંડ કું, v t To make parts, to divide

2 To break to piccos 3 To purchase in a lump at a cheap price 4 To square up accounts on receiving a payment less than the sum due

Id ખડી વાળતુ I'o purchase in a lump 2 To square up an account on receiving payment of the whole at once ખડી ચાપતુ To sell goods in a lump at a cheap price ખડી ચાપતુ-લેતુ I'o buy goods, &c &c

ખંડા-ખડી, & f Overcrowdedness

ખડા વતુ, Causal of ખાડ વુ To crush

ખંડા કું, Passive form of ખાડ કું

ખંડિ ત, adj [S] Broken, scattered

2 Disrespected, confuted, refuted 3

Unchaste (of an unmarried woman)

ખડિ તા, adj f Mortified or angry at seeing marks of infidelity in one's husband (of a woman)

ખડિ થર, } & n [See ખડિ broken +

અર ન city] Ruins 2 A desolated building

ખંડિ થો, adj [See ખંડ શી a tribute]

Tributary, paying a tribute to a superior king

ખડી, adj [Guy ખંડ a continent]

Inhabitant of a continent (at the end of a compound)

ખડુ, Same as ખડિ ત Broken

એક દીવે દીવા લાખો કરે, પાતુ તે-તે અડ ન પાપ

—નંભેરામ

ખડેર, Same as અરિ-યો

ખન, & n [Ar] A bond, a writing in acknowledgement of a debt

Id ખત કાગળ-પતર Bonds and letters

ખીરો ખત A mortgage deed ચાગડ ખત A deed on personal security ચાગડ ખત A

deed of sale કરાવે આ A deed of loan આ લેખુ To write a bond 2 To write a letter આ કરી આપુ To make a deed or written bond આ ફાટુ Lit To be torn (of a deed of loan) 2 To die (said on the death of an unmarried daughter)

અત્રમ, s f [Ar] End, termination

Id વાત્રમ સારી to carry matters to an extreme

અત્ર-રૂટ, s f [See સ્પર્શ + રૂટ] The profession or occupation of a સ્પર્શિય soldier 2 Perseverance, obstinacy

અત્ર-રૂટ, s f [See અત્ર-રૂટ to engrave + રૂટ state] Fruit finding

અત્રી, s m p' [સે અત્રી] Inconvenience, obstacle, difficulty, 2 A defect or fault

અત્રિયા-રૂટ, Same as અત્ર-રૂટ The occupation or duties of a સ્પર્શિય A soldier

દેવ, મરુ, મારુ સ્પર્શિય પ મરિ મર,

દેવો કહે 'રે ક્રુષ્ણ, વસુન્ધરા પારિવાર' —મય્ય

અત્રી, નદી [See સ્પર્શ] The name of a caste lower than સ્પર્શિય 2 s m An individual of this caste

અત્રી, s m [Ar] Doubt 2 Fear, apprehension

Id અત્રી મારુત્રી To ease nature, to go to stool

અત્ર-હી, s f [See અત્ર-હી] Posting items from the day-book and the cash-book into the ledger, opening an account in the ledger

અત્ર-વ-હી, v t [See અત્ર] To post items from the day book into the ledger

અત્રમ, s f [See અત્ર m mistake + એમ a blemish] A defect, a fault 2 A charge, an accusation 3 A curse (Used in Kāthiāwād)

અત્રી, s f [Ar] Loss, damage 2 A mistake, an error 3 Repentance 4 Failure

Id અત્રી આત્રી To suffer a loss 2 To be negligent 3 To repent

અત્રી, s m A woollen blanket (Used in Kāthiāwād)

અત્ર-અત્ર, adv [Imitative of the sound]

Boiling, simmering.

Id અત્ર-અત્ર વાત્ર To simmer, to boil

અત્ર-અત્ર-હી, v t To simmer, to boil

અત્ર-હી, v t [Caus of અત્ર-હી] To drive fast to push forward 2 To tire, to weary.

અત્ર-મણ, s f Digging fast 2 Useless running about

અત્ર-હી, adv [See અત્રી + હી thickness] Thick or rough in texture (generally of cloth)

અત્ર-હી-અત્ર-હી, adv [Imitative of the sound and motion] Trotting, ambling

અત્રી, s m a eunuch (Used in parts of Kāthiāwād)

અત્ર-મણ, adv [Imitative of the sound] Making a sound or humming 2 Teeming with vermin (of a substance in the process of decomposition)

અત્ર-મણ-હી, v t To make a sound as that of humming 2 To teem with vermin (of a substance, &c)

અત્ર-હી, v [S tr to be steady] To go fast

અત્ર-મણી આમણ અત્ર-મણ વડે

ઉત્ર-મણ-હી વાત્ર વાત્રે —અત્રી.

2 To run about uselessly

અત્રી આત્રી, વેદન દબાવવા લેણ, તને

—અત્રી.

અત્રી, s m [S] Name of a tree

અત્રી-અત્રી, adv [Imit] Running with short steps

અત્રી અત્રી આત્રી વાત્રે હી —આત્રી

અત્રી-હી, Same as અત્રી-હી.

અત્રી, Same as અત્રી

અત્રી } s f [See અત્રી eating] Appetite, hunger

અ-હી, s m [S fr ex the sky + હી to shine] A butterfly 2 A glowworm 3 A star 4 The sun

અત્ર, Same as હી, અત્ર.

અત્ર-અત્ર, s f [See અત્ર-હી to dig Cf. અત્ર-અત્ર] Addictedness 2. Perseverance 3 A careful search

અનિ, } s f [S fr જન to dig] A
ખની, }
mine

અનિ-જ, }
ખની-જ, } adj [+ જન to be born]
Mineral

અંત, s f [S જન to dig] Perseverance
2 Care 3 Disgust

Id. અંતે પડતું To persecute (a man)
2 To persevere 3 To be careful 4 To
watch narrowly another's actions

અંતી, }
અંતી-હું, } adj Persevering 2 Careful
3 Anxious, uneasy

અંદાઇ, }
અંધાઇ, } s f [See અયુ] Cunning,
knavery, roguery

અંદુ, }
અંદુ, } adj [Hem Des કંદો = S રહો

મન્યુ firm proud, mad, or Hem Des હોયો
= S અત્યુગ very hot f; S રાજ્ય the coin
mander in chief of the gods] Obustinate,
haughty 2 Cunning, knavish, roguish

અંદો ઢી, s m [S સ્કય] The shoulder
અંદુ, s n [See અણુ food] Pickles
(used in the Bhīl District)

અપ, s m [See અપૃ to be demand
ed] Demand 2 Consumption 3 Use
4 Want

Id અપ થશે To be sold off, to have a
large demand for અપ મગશે To have a
sudden demand for અપ ની ધીરે A useful
thing અપ પડશે To want, to have a use
for અપ આગ-દાન To be useful અપ રૂપ
Useful, suitable

Prov અપ તેની ડોઢ નહિ Necessity has
no law

અપ ડી, s t A wooden spade
અપ ડી, s m An iron spade (used in
the Surat District)

અપ ત, s f [See અપ] Daimon
અપ ડ, adj Much in request 2 Suit-
able 3 Useful, fit

અપરે ઢા, adj [S તરે a broken piece
of an earthen vessel Sો અપર, અપર]
2 dead, having a tiled roof

અપરું, v : [S અપ to cause to be less
fr શિ to be less, to waste away] To be
sold off 2 To be consumed; to be used 3
To be wanted, to be in request 4 To
be classed among

Id નહારીમા હું જ અપી I alone am classed
among bad women અપારે અણુમનુષ્ય
અપીને ધીરે We are detected in greater
folly અપી જડ To be consumed, to be used
up 2 To die 3 To be a victim of, to
fall a victim to આદ્યને શૂદ્ર અપી અપે
નહિ A Brāhman cannot use water touched
by a Śūdra તમને વાચી અપે ? Do you want
barphī (sweetment)? (used in Kāthī District)

Prov તને અપે, તે મને ન અપે I resign my
claim to anything you may like to take

અપાર, s f
અપારિ યું, s n } A bamboo-chip

અપા રૂ, }
અપા રૂ, } [Causal of અપૃ] To get
sold 2 To get consumed 3 To create a
demand for

અપૃ-રૂ, s f A hut (used in Kthd)
અપૃમ રૂ, s t [See રૂ દિન + અપૃમ to
rub] To ' it, to thrash (used in Kthd).
2 To per-vere, to be engrosed in

અપૃ-ડી, s f [S અપ to destroy See
અપૃ] A kind of insect very destructive
to crops

અપે ડી, s m [See અપાર] A partition
made of chips of bamboo

અપેડી, s f
અપે ડી, s n } [Hem Des રાડા = S

આ hard dry] Sand 2 A crust, a scale
અપર, s n [S તર] A piece of a
broken earthen vessel 2 A dish in which
food is presented to a goddess 3 A coco-
nut-hell used by beggars to collect alms in
અપર, s n [See અપર anger] Dis-
favour, anger

Id અપર ન અપર To fall a victim to
અપરના રૂડે To make a victim of, to victim-
ize દેવ નાંતર અપર આપે The anger of
the goddess is now seen working around

અફા, *adj* [P] Angry, offended.

Id અફા મરજ Displeasure

અમકા-વડું *v t* [See અપા-વડું] To steal
(used in Kthd)

અમડ દાર Same as અખર દાર

અમડ-દારી, Same as અખર દારી

અખર, *s f* [Ar] News, tidings 2
Information, a message 3 A rumour, a
report 4 Notice, an advertisement 5 Care,
regard 6 Knowledge

Id અખર આપવી To inform, to report
અખર રાખવી To take a due notice of what
passes around 2 To take care of, to look
after અખર લેવી To take care of 2 To see,
to be informed 3 To wreak vengeance
upon—ની અખર લેવી To inquire after, to look
after અખર કરવી To send word to અખર કાઢ-
વી To get information about

અખર અન્તર, *s f* [+ S અન્તર another]
Information or news about various matters

અખર-દાર *adj* [P + દાર having] Skil-
ful, well versed, adept, clever 2 Strong,
sound, firm 3 Substantial, well to-do,
being in easy circumstances 4 *interj*
Take care! Mind!

અખર-દારી, *s f* Persevering, protect-
ing, keeping in safety, order, or good
condition 2 Strength, firmness, soundness.

અમા-અમ, *s f* [By transposition of
letters fr અપા-વડું to speak Of ગુલા-ગળી.]
A confused noise 2 Confusion, disorder
3 A noisy quarrel (Used in Kthd)

અબુતર, *s n* [P] A pigeon, a dove
અબુતર-ખાનું, *s n* [+ P જાના a house]
A pigeon house

અબુમ ડું, Same as અબુમ-ડું

અબોધિ યું, Same as આબોધિ-યું

અ ભળ ડું, *v t* [See અળ ભળ-ડું] To
rumble, to be agitated

અ ભળા ટ, *s m* [+ રતિ state] Rum-
bling

અભો, *s m* [Hem Des અભો = S સ્કન્ધ
or સ્કન્ધ the shoulder; or Hem Des અભો,
વત્તે, = S વામ કર the left hand, fr a support
fr સ્કન્ધ to stop.] The shoulder

Id અભા ઉપર ગાયુ હોણ To have a head
on one's shoulders, to have the power or
strength to bear a burden or responsibility
અભે હાય મૂંઢા To swear by અભે ચડાવે To
shrug one's shoulders, to hesitate 2 To
refuse to do

અમ, *s f* [S સ્કન્ધ a support Of અભે]
The arm, the shoulder

અમ-અમ, *adv* [Imit] Chiming, hav-
ing the sound of chiming little bells
કટિ કોરડો રે, ચરચુ ધરદા અમઅમ બોલે

—દયારામ.

અમચ ડું, } Same as અંચા ડું
અમચા ડું, }

અમ છુ, *s n* [See અમ-છુ-ડું] Scrapings
of the kernel of a cocoanut or of any other
fruit

અમ-છુ હેકળાં, *s n* *pl* A preparation
of gram flour overspread with scrapings
of cocoanut kernel

અમ-છુ ડું, *v t* [See અમ-ડું] To scrape
the kernel of a cocoanut or of any other
fruit

અમ છા, Same as કામા (Used by
Jains)

અમ છી, *s f* [See અમ-ડું, અમ-છુ-ડું] A
scraper, a scoop

અમત-આમણું, *s n* [See કામા forgive-
ness] Begging pardon (Used by Jains)

અમ ડું, *v t* [S જન to endure] To
bear, to endure, to suffer

Id ડુકસાન અમડ To suffer a loss ડું અ
અમડ To bear affliction અમડી અસામી One
able to bear a burden, loss, &c

અમ-ડું, *v t* [S જન to injure] To
crush or peel with a scraper, to scrape
(used in Kthd)

Id ટોપર અમડ To scrape the kernel of
a cocoanut

અમા, *s f* [S જના] Forbearance 2
Forgiveness 3 Patience, endurance 4
interj God forbid! (an unlucky event).

હુ બલિદારી રાજ ધણી અમા,
દારી તમ તણી રે, તમને મોખુ તન મન ધન

—દયારામ.

Id ખમા ખમા God forbid ! (an unlucky event) ધણી ખમા May all evil be averted !

ખમાચ, } s m A particular musical
ખમાચી, }
ખમાજ, }
mode suited to be sung or played at night
ખમા રાણુ, s n [See ક્ષમા, ખમા, forgive
ness] Begging pardon 2 A particular
ceremony among Jains, in which a daugh-
ter-in-law makes a present to her mother
in law and begs her pardon.

ખમીર, s n [Ar] Leaven 2 Temper
3 Digestive power 4 adj [See also
ખમા] Able to digest 5 Habituated

ખમીશ, } s n [Portug *Cumisa* fr
ખમીસ, }
Fr *Chemise*] A shirt

ખં-પાણી, } s f [See ખમા forgiveness
ખં-પાણી, }
fr S *ખ* to forgive + પાણી a knife fr S
પાટ to protect (used for euphemy)] A knife
used by farmers

ખંખ, } s m [S *સ્તંભ* a support fr
ખંખ, }
સ્તંભ to stop] A pillar, a support, a prop
રાક્ષસી દ્વિદિગ્મા, ઝિય બીમ રસા,
છે પુત્ર ન ખમ્મા, ધંદાત્કચાદિ —પ્રેમાનંદ,
ખમ્માતી, } adj [Guj ખમ્માત Cambay]
ખમ્માતી, }

Pertaining to Cambay 2 s m An in-
habitant of Cambay (ખમ્માત)

ખમ્મા, } Same as ખમ્મા
ખમ્મા, }

ખચ, Same as ક્ષય

ખર, s m [S] An ass, a donkey
માર્ગમા દે પુરની કપરજ, વિષા મૂત પડયુ હોય ખરજ
—પ્રેમાનંદ

2 A dunce, a blockhead

ખર, adj [S] Hot 2 Sharp

હી પ્રમુખ ઉપર હોય, તે ખરભોલી શય વિધ વપુ આમે
—ગીતગોવિંદ

ખરખરચિયા, Same as ખડખરચિયા

ખર-ખખર, s f [See ખર, ખરી, true +
ખખર Or, ખર redup of ખખર] Correct in
ormation 2 News

ખર-ખર, s f [Imit] The hoarse sound

produced when the throat is sore or husky
ખર-ખર હું, v i To crash along, to rustle
2 [See ખરખરો] To be restless, to long
for

ખર-ખરી, Same as ખ ખરી
ખર-ખરો, s m [Imit] Regret, condo-
lence 2 Misgiving

કરી વાતનો ખરખરો મન ના'લો,
સુખ દુખ તે દેહના વર્મ નલો —ભુખલુ
Id ખરખરો કરવો To condole

ખરક હો, }
ખરખ હો, } s m [See ખરક to
ખરક હો, }
heap] A heap

દાદે આલ્યા દાયરિયેના દાન,
તાવડીઓના તે ખરખરા રે —ભાષા(કાળીની)
ખરચ, s m n [P] Expense, cost 2
Consumption 3 An occasion when a large
expenditure is incurred (especially a
funeral feast)

Id. ખરચ કરવું To spend ખરચ કાઢવું To
do an act which requires a large expendi-
ture ખરચ ખાતે નાખવું, ખરચ પાડવું, To enter
(an item) under a particular head of
expenditure 2 To spend પ્રાણ ખરચ કરવા
To sacrifice one's life ખરચ પાણી કરવા To
give a dinner to one's caste on the death
of a relative

ખરચ-ખુટ જી, s n [+ ખુટ-જી consump-
tion fr ખુટ to be exhausted, to be spent]
Expenditure

ખરચ હું, v i To spend, to expend

Id ખરચી ખાતું-નાખવું To squander, to
waste away

ખરચા ઉ, }
ખરચા ળ, } adj [+ S આજ having,
ખરચા-જી, }
possessing] Extravagant, liberal in expen-
diture

ખરચી, s f Money for current expenses,
pocket-money 2 adj Of daily use, common,
waste (as in ખરચી કાગદ વાસ્તે પેપર)

ખરચી-પાણી, s n Expenses 2 A
handsel ખરચી પાણી પાણી કરવા To misap-
propriate the property of one's master
without his knowledge ખરચ પાણી ખુટવા

To be exhausted (of money or resources)

Prov અચી ખુદી, ને ચારી હુદી Money makes the mare go

અચ્યુ, *s n* [See અચ્ય expense] Evacuating the bowels, going to stool

Id અચ્યુ જા To evacuate the bowels, to go to stool

અચ્ચો, *s m* [See અચ grass + P દેહ dim] A little thin blade of grass used to sew leaves together in making a dish of leaves (પતરાણુ)

અચ્ચ *s f* [See અચ્ચાળ] The itch

અચ્ચ, *s m* [S પદ્મ] The lowest scale in music

અચ્ચુ, *s n* [See અચ્ચ + itch વા, વાયુ, wind] Scarry

અચ્ચ, *s f* [S હાથ to wash] A salve

અચ્ચ, *s f n* [See અચ] Grass

અચ્ચુ, *s n* [S ડ્રોપ to drop] A streamlet (used in Jhālāwād)

અચ્ચુ, *v t* [S દ્રોપ to drop] To besmear 2 To make foul, to soil 3 To bring dishonour on, 4 To implicate

અચ્ચુ, *v t* [Passive form of અચ્ચુ] To be soiled, to be stained 2 To be enjoyed

Id ધણા રાણા, તે ધણા અચ્ચાચ = ધણા રાણા તે ધણા ઠાણે અચ્ચાચ The wiser the men, the more scrapes they will get into

અચ્ચિયું, *s n* [See અચ hot] A drought

અચ્ચો, *s m* [See અચ્ચુ to besmear] A rough copy, a draft 2 A register of the fields in a village 3 A subscription list

અચ્ચો, *s m* [See અચ્ચુ to besmear] A salve, a balm, applied to the body

અચ્ચત્તર, *s m*. [S ચત્તર hotter, more severe, fr અચ hot + અચ a collection Of ચત્તર-વ્રત] A class of Jain ascetics

અચ્ચાંડી, Same as અચ્ચી

અચ્ચાંડો, Same as અચ્ચો

અચ્ચાંડું, *v t* [S ચૂર, સર્વ, to move] To cut, to smash with an edged instrument 2 To dig 3 To remove with a spade or ૪ To remove weeds in a field, to weed

અચ્ચાંડું, *v t* To suffer a loss (Used in Kthd.)

અચ્ચી, *s f* A kind of spade 2 A small scraper

અચ્ચો, *s m* A scraper 2 The stump of a stalk of corn left in a field after the crop has been reaped

અચ્ચાંડું, Same as અચ્ચાંડું

અચ્ચાંડી, *s f*

અચ્ચાંડો, *s m*

} Practise, habit (used in the Bhārnagar District)

અચ્ચ, *s m* [See અચ્ચ to rub or pound in a mortar fr અચ a mortar] A pestle

અચ્ચ, *s m* [See અચ્ચ a salve] A salve

અચ્ચ, Same as અચ્ચ

અચ્ચ, *s f* [See અચ hot, hard, + અચ a layer] Dry scales in the bark of a tree

અચ્ચાંડ, *s f* Same as અચ્ચાંડ

અચ્ચાણુ, *adv* [See અચ an ass + વાહન carrying fr વહ, વહે ડ્રો, to carry] Suffering pain without murmuring, patient

અચ્ચુ, *v t* [S વર્ચ to drop See અચ્ચુ] To fall off 2 To fall down 3 To fade

Id અચ્ચુ દરજી To abandon અચ્ચુ અપડ To dismiss અચ્ચુ મૂક To set aside, to disregard અચ્ચુ પડ To drop off, to decay (of teeth, hair)

અચ્ચાંડ, *adv* Rough 2 Brittle (Used in Kthd)

અચ્ચાંડી, *s f*

અચ્ચાંડું, *s n*

} [See અચ grass + અચ a stick] A blade of grass

Prov અચ્ચાંડો (અચ્ચાંડો) ધાપ, ને મા વિનાનો ધાપ (બે સરખા) The father's affection for his children after the death of their mother is as short-lived as the heat of a fire made by burning blades of grass

અચ્ચાંડું, *s n* Same as અચ્ચાંડું

અચ્ચાંડું, *s n* The root of a particular tree used for food

અચ્ચાંડી, *s f* A particular plant, a kind of milk bush

Prov અચ્ચાંડોને કાંઈ ન થાય = અચ્ચાંડોને પાણી પાડ પડતું નથી Wild plants require no watering

અરિ-અર, *adv* [+ અર redup] Truly, positively, certainly

Id તે અરિઅર મરે છે He is ill, and this is his last illness, he is on his death bed

અરિ-અરિ, *s f* Veracity 2 A critical time 3 Adversity misfortune

અરિટા, *s m pl* [S જર to drop] Duty stains on the outside of a vessel

અરિ ડે, *s f* [See અર ડ્ર to drop + રૂતિ state] Deficiency, want (used in Gohilwād)

અરિદ, *s f* A turner's lathe

અરિદી, *s m* A turner

અરિ પચું, *s n* [See અર true] Veracity, truth, genuineness

અરિખ, *adj* [Ar] Bad, evil

Id અરિખ કરવું To make a bad use of 2 To harass, to annoy 3 To commit adultery with 4 To ruin અરિખ યજુ To be ruined અરિખ યાજ Adultery અરિખ ચેદરો An ugly face અરિખ હવા Unhealthy weather or climate

અરિખ-અરિતા, } *adj* [+ Ar સ્ખતા
અરિખ-ખારિતા, }
broken down] Very bad 2 Ruined

અરિખી, *s f* [See અરિખ] Badness, spoiling 2 Injury, detriment 3 Ruin 4 Misery

Id અરિખી કરવી To ruin અરિખી થવી To be ruined અરિખીતો ખાટો An utter ruin

અરિખેન્હાલ, *adj* [+ જલ circumstances] Fallen into a bad state, ruined

અરિખે, *s m* A bed of sand or a rook under water 2 A waste piece of ground

Id અરિખાની જમીન Waste land, barren land અરિખે પડવું To be wrecked (of a ship on a sand bank) 2 To become worthless or useless

અરિ-ખોલ, *adj* [See અર true + ખોલ-વું to speak] Truth speaking, truthful, veracious, honest

અરિ-વાડ, *s m* [See અરુ a barn + વાડ a place fr S વાટ a place] A spot near a village where farmers thrash their crops

અરિ-વાદી, *adj* [See અર true + વાદવું to speak] Same as અરિ-ખોલ 2 Relying

upon one's own work and worth, industrious 3 Plucky

અરી, *s f* [S જર] The hoof of an animal

અરી, *intary* Truly, just

અરી-ખો, *s f* [See અર true + ખો a game fr ખો Imit] A game for children, generally known સોલીકું (Used in the Nāvsārī District)

અરીદ, *adj* [P] Purchased, bought

Id અરીદ ભાવ The price at which a thing is bought, the buying price અરીદ કરવું To buy

અરીદ-દાર, *s m* [+ P દાર having] A purchaser, a buyer 2 One who declares the price, an appraiser

અરીદ-કું, *v t* To buy, to purchase

અરીદી, *s f* A purchase

અરી-પટ્ટી, [See અર true + S પટ a roll of names] A tax collected to relieve a village from debt

અરીફ, *s f* [Ar] Crops sown in the rainy season and reaped in winter

અર, *adj* [Prob fr S અ-ક્ષર unchanging, eternal, fr અ priv + જર to drop] True, real; genuine, certain, positive હાવા નહિ મૂકે રે, મોહનજી માને અરી —દયારામ. ખરારીયું મોત ખરો તનમા કષયોગ —મામળાસદ 2 Good, right 3 Well parched, well baked. 4 Learnt by heart, learnt and understood, thoroughly learnt

Id અર કહેવું To tell the truth 2 To call a spade a spade અર કરવું To ascertain, to show to be true 2 To learn thoroughly અર કરવા To be well after a sickness 2 To be safe, to be hale & hearty અર કરાવવું To oblige one to prove અર પડવું-કરવું To be shown to be true ખરો આદરો The true figure ખરો ભાવ The true price. ખરો ન્યાય-ઇનસાફ Real justice અર પાણી Genuineness, originality 2 Real worth અર પાણી પાણ To sharpen to a high degree અર પારખું An inquiry into the truth or falsehood of a subject, testing the real worth of અર સોદું Steel પાણી અર થવા દો Let the water

be very hot ફેરફારી ખરી થવા દે। Lot the cakes be well baked ખરો ન ખાટો પડે। Was quite bed ridden, was on his death bed ખરો (with an imperative verb) Just, as in દેખાડ તેો ખરો Just show it ખરો પરસેવાયુ Obtained with hard labour ૨ Legitimately obtained ખરા બધેર Exactly the midday ૨ The hottest part of the day ૩ The zenith of one's power or prosperity

Prov ખરી વાનમા ખાર રો ? ને પરડયુ આપે તેમા પાડ રો ? No man should bear a grudge, when one speaks the truth, and no man should expect thanks, when he prays only what was in the bargain ખરા બધેરે બ-ધુ, ૧ પોપાનાઈનું રાન્ય When there is a weak governor, there are riots in broad daylight ખરા બધેરે તારા દેખાડના To accomplish an impossible work

અર, s n [+ લોટું, iron, being understood] Steel

અરે, adv Truly, indeed, certainly

અરે-અર, } Same as અરે
અરે-અર, }
અરે-ખાત,

અરેટ-તું, v t [See અરીટ-તું] To sell (used in the Sorath Prānt)

અરેટા, s m pl [See અરડા-તું to be be- smeared] Daubs on a metallic vessel (Also written અરેટા)

અરેટી, s f A street, the mud in which is dried and the ground cracked owing to a break of rain in the rainy season. ૨ A covering of dirty or burnt matter on a pot, &c

અરે-ટું, s n [S ફીર milk + ટું dim] The first milk given by a cow or she- buffalo after delivery

અરેડા, s f [See અરેરો] A curry-comb

અરે ડી, s f [See ઘરે-ડી] A pulley

અરે-રી, s f [See અર અર, ઘર ઘર, a gur- gling sound] Soreness of the throat, a sore throat

અરેરો, s m [S ઝર to drop] A curry comb

અરો-અર, Same as અરે-અર

અર્ધ, s m [S] Ten thousand million, 10 ૦૦૦,૦૦૦,૦૦૦

અર્ધ, adj [S] Short in stature, dwarfish, stunted

અર્ધટ, s n [S] A village at the foot of a mountain

બેટ, ખર્ડ, વાટિકા, ૧૧, અને કપાન નાખ

—રોશિર

૨ A market-town ૩ A group of 400 vil- lages

ખડા, s m [S ઠકુલ, or S ઠક] A stone mortar ૨ Pounding and crushing in a mortar

Id ઘર ફરડ To pound or crush in a mortar

ખડા, s m [S] A rogue

ખડા, Same as ખડુ A thrashing-floor

Id ખા અગ A gift of corn made to beg- gars at the time of reaping the harvest

ખડક, s f [Ar] The world, the universe

Prov ખડકી નખાન, ઘોર ખુદકા નગરા The voice of the people is the voice of God.

ખડકો, s m A robe

ખડકો, s m [See ખડકો] A purse for holding betel, betel-leaves, &c

ખડા-ખરો, s m [See અવ a mortar + ખરો, દરો, a handle] A pestle

ખડા, Same as ખડક

ખડવા, s n pl Vegetables and gram flour fried in oil

ખડા-વાડ, s f [See અર વાડ, અર વાડ f] S ઠક-વાટ f ઠક a thrashing-floor + વાટ a place See અળી અળુ] A spot near a village used for thrashing purposes by the people

ખડા તું, v t [See અવ a mortar] To pound or crush in a mortar

ખડા તું, Same as ખીડા તું To bloom

ખડા-તું, s n [See ખીડા a peg] A wooden peg in the sides of a cart to sup- port a wooden frame

ખડારા, adj [Ar] Completed ૨ Consumed, exhausted ૩ Free, liberated, released

ખડારા છુ, } s f [Fem of ખડારી]
ખડારા છી, }

A sailor's wife

અધારી, s m [P ક્ષણશી a sailor] A sailor, a seaman, a mariner 2 A tile turner

અધારી, adj [S સ્થલિત fr સ્થલ to fall] Fallen, dropped

અધારી, [Ar ક્ષણશી a small bag] Same as અધારી

અધારી, s f [See અધારી] A squirrel

અધારી, s f A game for children, generally called બેબીડુ (Used in the Nāvāūr District)

અધારી-ચક્ર, s n A game for children, generally known as બેબીડુ (Used in the Kāḍr Prānt)

અધારી, s m [Ar ક્ષણશી f] ક્ષણશી to succeed] A successor of Muhammad, a caliph

અધારી, s m A game for children, generally known as બેબીડુ (Used in the Pēḥād District)

અધારી, s f Same as અધારી, અધારી

2 A purse for holding materials of worship

3 A bag for holding books

અધારી, } s f [Hem Des જાંકિડી = S

જોષા a lizard] A squirrel

અધારી, s f [Ar] An interruption, a disturbance 2 An injury

Id અધારી આધારી-કાચી To interrupt અધારી ધરી-પરોધારી-કાચી To be interrupted

અધારી, s n The fruit of the date palm, a date (Used in Kthd)

અધારી, v 1 To urinate, to make water (Used in Kthd)

અધારી, s m [See અધારી] A shoe (Used in Jld)

અધારી, s m A game for children, generally known as બેબીડુ (Used in Mewād)

અધારી, v 1 [Causal of અધારી to eat] To feed 2 To bribe 3 To administer poison in food

અધારી, v 1 [S અધારી agitated fr અધારી to be agitated] To roll in bed from pain or mental agitation

અધારી, Same as અધારી અધારી.

અધારી, s m [Ar અધારી] A dream

અધારી, Same as અધારી

અધારી, v 1 [Passive of અધારી to eat] To be eaten, swallowed, or devoured 2 To be misappropriated

Id અધારી અધારી To be eaten up (by worms), to be rotten, to be decayed

અધારી, [Ar] Habit 2 Nature, disposition 3 A page, a valet

અધારી, }
અધારી બી, } s f The wife of a valet
અધારી બી, }
અધારી,

2, A female servant
અધારી રિગાળા, બે અધારી રે —અધારી.

અધારી, } s m [Ar] An evil spirit
અધારી,

2 A monster without a head

અધારી, See અધારી

અધારી, v 1 [S અધારી injury or Ar અધારી castrated + અધારી fr S પડ to fall] To be ashamed or mortified

અધારી, s f [S] Itch

અધારી, s n [S અધારી poppy] A kind of grass having fragrant roots

અધારી, Same as અધારી

અધારી, s f [S અધારી poppy-seed fr અધારી poppy + અધારી, તદ, sesamum] Poppy seed

અધારી અધારી, adj n pl Small or minute as અધારી (poppy seeds)

અધારી અધારી, adv [See અધારી a shoe + અધારી redup] Drawing the shoes along, when they are loose and do not fit the feet shuffling along in loose shoes

અધારી, } Same as અધારી
અધારી,

અધારી s m [Ar] A husband

પ્રાર હોને ગઈ પુત, તે બો અધારી અધારી Many go out for wool, and come home horn, i e, The camel, going to seek horns, lost his ears

અધારી, Same as અધારી Flattery

અધારી અધારી ગયા સર્વે અધારી,

કા ને માર્ય કયા, પોરે પાને રે —અધારી અધારી.

અધારી, s f [See અધારી drawing fr S અધારી, કા, to draw, to drag] A piece of

thread used to mark out a straight line
2 A mark thus made

અસર-હું, *v t* To divide a field into separate plots

અસરિ-યે, *s m* [See અસર] A carpenter's tool

અસરે, *s m* A line marked with a free hand

અસહત, *s f* [Ar] Disposition, temper
2 Habit

અસ-હું, *adv* [See અસ] Suffering from itch

અસ-હું, *v t* [S કુષ, કચ્, to draw] To move, to slide 2 To go aside, to go to a distance

Id. અસી નહું-ખેસતુ To withdraw oneself from a responsibility, to throw up an undertaking અસદ યા To withdraw oneself અસદ હરુ To throw up a responsibility 2 To give up બિનજ અસવે To lose one's temper

અસિ યાહું, *adv* [See અસી castration] Abased, disconcerted, mortified

અસી, } *s f* [Ar] Castration
અસી, }

Id અસી કરી To castrate, to geld

અસી-યું, *adv* [See અસ itch] Suffering from itch

અસુસ, } *adv* [Ar અસુસ certain]
અસુસન, }

Particularly, especially 2 Positively, certainly

અસે હુ, *v t* [Causal of અસ હ] To remove, to move aside

અસોટી, Same as હવેડી

અસો-ર-હું, Same as અસે-હ-હું (Used in Kthd)

અળ, Same as અલ A rogue

અળ હ-હું, *v t* [See અળ-હ-હું] To appear splendid or beautiful

રાધા રૂપે તે હીસે રૂડી રે, અળકે કહ્યુને વળી ચડી રે
—ગોવિંદ

અળ-હ હું, [See અળ-અળ Imit] To make a rattling sound, to rattle

સાદરે સવન પાયમે, અળકે હુંડોળા ખાટ

—રત્નો

અળ-હી, *s m* [See અડ-હી a heap] A lump sum

અળ-હી, *s m* [See અડ-હી, અડ-હી, અળ-અળ-હ] Stopping a flow of water, and then allowing it to flow on again

અળ-અળ, *s f n* } [See અળ અળ-હ]
અળ-અળ-હ, *s m* }

A gurgling sound

અળ-અળ-હું, *v t* [Imit See અ-અળ-હું]
To boil 2 To be worn out by old age or long use

Id અળઅળ પાણી Boiling water

અળ-તા, *s f* [See અડ a rogue] Roguery, cunning

અળ-અળ, *s f* [Imit Or, S કુચ agitated fr કુચ to be agitated] Noise, tumult, disturbance 2 The confused state of the mind caused by fear, threat, &c

અળ-અળ-હું, *v t* To be confused in mind
2 To be in a state of popular insurrection (of the people of a town or country)

અળ-અળ-હ, *s m* [અટ્ટ state] Agitation, excitement

Id અળઅળ કરી મુઠે To create an agitation, to create a great sensation

અળ-હું, *v t* [See અળ-હું to prevent]
To stop, to be stopped 2 *v t* [See અડ-હું to rub, or અલ skin] To rub leather so as to make it glossy

અળી, *s f* } [S અલ, અલી, a thrashing-
અળુ, *s n* }

floor] A barn yard, a thrashing-floor

ખા, *s m* [P] Lord, prince 2 An ap preciator 3 A clever man, a master-hand

Id સવિતાના ખા The best versifier, the best of poets

ખા-અડિ-યું, *s n* [Imit] Cough

ખાખાલ, *s n* A medicinal drug

ખા-અણી, *s f* [See અણ-હું, or અણ અણ Imit] An angry speech 2 Anger

ખા-અણી, *s f* [Imit] A dry almond, in which the kernel makes a sound when shaken (Used in the Surat District)

ખા-ખલ. *s f* [Redup of ખલ, ખાલ] Attention, perseverance 2 Disgust 3

The habit of finding fault with others

ખા ખતી, *adj* Actentive, persevering

ખા.ખરોટ.ડું, *v t* [*S* ધ્ર to drop, ખા
redup See ખર.ડ, ખરડા.ડ, ખરેડી, ખરેડા]
To besmear

ખા-ખા, *s n pl* [See ખચુડ, ખંડ, ખા
redup] A fruitless search (Used in Kthd)

ખાં-ખાં-ખોખાં, *s n pl* [+ ખોખા.ડ to
search] A minute and careful search

Id ખાખોખા કરવા To make a fruitless
search

ખા-ખાં-તીખી, *s f* [+ તીખા ડ, વિખેર ડ to
scatter] Desolation, ruin

Id ખાખાતીખી કરવી To desolate, to ruin

ખાંચ.ડ, } *s m* [See ચખ ન sea-
ખાંચ.ડ.કો, } shell] A kind of sea shell 2 A brickbat

ખાંચ.ડી, *s f* } A kind of sholl 2 A
ખાંચ.ડો, *s m* } piece of a hile ground down and rounded
(used as a plaything by children)

ખાચુ, *s m* [See ખાનગી private] A
spy, an emissary

ખાંચુ, *s m* [See ખચુ ડ] A pit

ખાચુ, *s m* [See ખાચુ P] A drawer
of a table or cupboard

ખાચ, *s f* [See ખાચો an angle in a
street] Intricacy 2 Loss 3 Inequality
4 Slight inaccuracies in an account

ખાંચ-કો, Same as ખાચો

ખાચ-ખુચ, [+ ખુચ.ડ] Same as ખાચ

ખાચ-ખુંચ વાળુ, *adj* Intricate 2 Un
even 3 Crooked

ખાચ.ડ, *s f* [See ખાચો] A narrow
pass by the side of a hill 2 A valley

ખાચ.ડું, *v t* [See ખચા.ડ] To pull back

ખાચા-ખુંચી, *s f* [See ખાચ ખુચ] Alleys,
narrow lanes, corners, nooks

ખાચા-છું, *adj* [See ખાચો + વાળુ hav-
ing] Having corners and angles 2 Hav-
ing depressions and inequalities, uneven
3 Intricate, difficu't

ખાચો, *s m* [*S* કાત a ditch *fr* કન to
dig] A lane 2 A corner 3 A crooked
part 4 Prevention, objection 5 Hesita

tion 6 An obstacle, an impediment, a
hindrance

જે જે વાતના ખાચા તે કાટયા,

તે તે માર્ગ ખાટાયા

—દયારામ

Id, ખાચો આવવો To meet with an ob-
stacle ખાચો રાખવો-કરવો-પાડવો To make
a depression (in a piece of wood, &c)
ખાચો રાખવો-ધરાવવો To hesitate, to keep
back, to refrain from, owing to some suspi-
cion ખાચો કાઢવો To raise an obstacle, to
raise an objection

ખાજણ, *s f* [Hem Des સંજગો = *S*
કદમ mud] Ground lying along the coast
of an inlet, a salt marsh, cultivable land
lying along the coast and exposed to the
overflow of the tide

ખાજ, *s n* An inaccessible place, an
inaccessible state or position 2 A barn, a
granary (Used in the Surat District) 3
Flesh (Used in Kthd) 4 A brothel

Id ખાજરે નાખી નુકડુ To throw into a
corner, in contempt ખાજરે પડુ To be in
a corner, to be unnoticed

ખાડ, *s f* [*S* કચ્છ to break Or, *S* જાજવ
sugarcandy] Sugar pounded or crushed
into a fine powder 2 A notch or break
in the edge of a knife, sword, &c

Id. ખાડ ખાવી To speak a lie જા, જા, ખાડ
ખા I don't care what you say કાઈ તે
ખાડ ખાગ છે He speaks what is foolish ખાડ
સસરાવવી To speak pleasing and flattering
words. ખાડ પાપરવી To speak flattering
words 2 To give a costly dinner to one's
caste

ખાડ-કુટ, *s f* [See ખાડ.ડ to break +
કુટ.ડ to crush] A mental distress, suffer-
ing which troubles the mind, but which
can neither be expressed nor suppressed

ખાડ છિ યું, *s n* } [See ખાડ છી] A
ખાડ છિ-યો, *s m.* } large wooden or stone pestle

ખાડ-છી, *s f* [*S* કચ્છ to break] A
mortar

ખાડ છું, *s n* The act of beating or
pounding in a mortar

ખાંડહું ખાંડહું બેય જણે રે, દૂદ કરીને મન
—તુળજરામ

ખાંડ-હું, *v t* [*S* જઘ્ to break] To pound 2 To break, to ruin

કનક લક ઝરી કોયલા, અગેલક વાડી ખાંડી કરી
—સામળાસ

ખાંડિયુ, *s n* [See ખાંડ a sword & ખાંડ હું to break] An animal having an indented or broken horn 2 A buffalo

ખાંડી, *s f* [*S* જઘ્ a group, a heap] A weight or measure of capacity of 20 maunds or 800 lbs, a candy 2 A linear measure of 24 *casās* (વસા) or fifty three square feet and forty-eight square inches (used by carpenters)

Id ખાંડિય In gross, in large quantities 2 By the candy

ખાંડું, *s n* [*S* જઘ્] A cutlass, a sword

Id ખાંડું મોકલવું Lit To send a sword 2 Marriage with the sword of the bridegroom as his representative (a form of marriage among Rajput princes)

ખાંડું, *s n* [*S* જઘ્ to break] Indented 2 Broken

ખાંડિયું, *s n* [See સાંડ] A camel

ચાર દહાર ખાંડે મારે, હજેતા નાંચે પાર રે
—સામળાસ

ખાંડુ, Same as ખાંડહું

ખાંડિયો, Same as ખાંડિયો

ખાંડિયું, *s n* [See ખાંડ હું *Of* કૂદ હું] Mourning

ખાંડ, *s f* [See ખાંડ, ખાંડ ખાંડ] Perseverance, eager pursuit 2 A longing, an eager desire 3 Appetite

જનના નરજી, લાજ છે અતિ ધરી,

જનજો જનમ વારી ખાંડ લાગે —નરસિંહસહેલો

માનની મોટે મૂંચ મહા માયાજી મોટી,

છતવા ઇચ્છે ને, તેહ ઠી ખાંડ ન ખોટી

—સામળાસ

માટે મકર તણે માટે, કે કૂંધડિયા વેરતી ખાંડે

રાધાનામહીના

જેન ખેસવા હુ ગયો, મારી ખાંડ હયાની ખોટી

—કાળીદાસ

Id ખાંડે ખાંડ To eat with an appetite

ખાંડે જડ To have eagerness to go, to go

eagerly

ખાંડી-હું, Same as ખાંડી-હું

ખાંધ, *s f* [*S* સ્કન્ધ] The shoulder 2 The neck of beasts of burden 3 Help, aid

Id ખાંધ મારવો To behead તે ખાંધે ચઢીર ગયો Lit His dead body was carried to the burning ground on the shoulders of his sons, 2 He died and was carried to the burning ground as in a triumphal procession, there was nothing in connexion with his death that should be a cause of sorrow 3 He left behind a large and prosperous family ખાંધ દેવી To carry a dead body on one's shoulders ખાંધ મારવી To have a sore neck (of a bullock or other beast of burden)

Pror ખાંધે કોયળો, ને દેશ મોકલો He, whose belongings can be carried on his shoulders, can freely move about ૨ e A poor man has no ties to bind him to a particular place, person, or line of conduct

ખાંધિયો, *s m* One who carries a bier 2 A flatterer 3 One who helps or co-operates, a help, a helper

ખાંધું, *s n* [*S* સ્કન્ધ the shoulder, a support, a chapter, a section.] An instalment Same as કાંધું

ખાંધ, *s f* Same as ખાંધો A defect 2 [See ખાંધ હું 2] Lying prostrate, prostration

હાથી, ઘોડા, બરો, પાડા, પાડી પડી ગયા આડા,

નિદ્રા, મહા નિદ્રા પામ્યા, સૂતા બૂદા થયા આપ

—યશ્વંત

ખાંધિયું, *s f* [See ખાંધ હું] A defect, a flaw 2 Loss 3 Oil extracted from particular nuts (used as a medicine), also called ધાપ-ચું (a healer of wounds)

ખાંધ હું, Same as ખાંધ-હું To scrape

ખાંડો, *s m* [See ખાંધ હું, ખાંધ હું] A defect 2 A part of a thing remaining unscraped 3 The stump of a stalk of corn left standing after a field has been reaped

ખાંધ, } *s m* [*S* સ્કન્ધ a support for

સ્કન્ધ to support] A pillar, a post

ખાંભી, *s f* A stone or a structure put up in memory of one who has met with an untimely death

ખાંભી, *s f* [See ગાંધી] The frame in which the panels of a door are fixed

ખાંભી, *s n* A large pit in which sweepings and other manure are thrown

ખાંભી થી, Same as ખાંભી થી A mortar

Id ખાંભીયામા માથું મૂકીને ચૂક Lit To have Damocles' sword hanging over one's head 2 To live in a dangerous or risky condition ખાંભીયામા થાવીને ખાંભી To bring under one's control and tyrannize over

ખાંભી, Same as ખાંભી A mortar

Prov ખાંભીમા માથું, ત્યાં વચકારાને શોડર? Bear your misfortunes with fortitude

ખાંભી, *s f* [See કાંસ Or, Imit] Cough

ખાંભી, *s f* [See ખાંસ] Castration

Prov ગાંધુ ધર ખાંભી, ને લોકોં ધર હાંભી Cough is the origin of disease and ridicule that of a quarrel

ખાંભી, *s f* [S કાંઠા a mine *f*] खन to dig] A ditch 2 trench 2 A moat

ખાંભી, *s f* [See ખાંસ to eat] Food, pantry

ખાંભી-ખાંભી, *s n* Sweetmeat

ખાંભી, *adj* [See ખાંસ] This word occurs at the end of a compound and signifies, "one that eats, suffers, does, sustains," as in ખાંભી ખાંસ, ખાંભી ખાંસ

ખાંભી-કાં, } [+ કર to do] Same as
ખાંભી-કાં, }
ખાંભી-કર, }

ખાંભી-ધર

ખાંભી-ધર, *adj* [+ ધર to be satisfied] A glutton, one whose god is his belly

ખાંભી-કી, *s f* Lit Eating 2 Receiving illegal gratification 3 Bribery

ખાંભી-પાત્ર, *adj* [+ પાત્ર a vessel, subject to, *f*] વા to drink] Greedy

ખાંભી, *s f* [P] Wish, desire, inclination 2 Need, want

ખાંભી, *s f* [P] Ashes 2, Coal, 3 Total

destruction 4 An oxide

ખાંકડી, } *s f* [See ખાંકડી sour] A small unripe mango

ખાંકડી સાર, *adj* [P ખાંકડી ashes + P સાર like] Humble, obedient 2 Base, low

ખાંકડી, Same as ખાંકડી Ashes

Id ખાંકડી થયું To be burnt to ashes

ખાંકડી, *s m* [S લાંકડી] The name of a wild tree

Prov ખાંકડીની ખાંકડી સારને સ્વાદ શુભલે? Throw not your pearls before swine

ખાંકડી *s f* [See ખાંકડી ashes + ખાંકડી dry hard] Roasted bread 2 Dry leaves of the tobacco plant

ખાંકડી *s m* Roasted bread 2 Same as ખાંકડી

ખાંકડી-વિખી, Same as ખાંકડીની Pain, desolation

લાંકડી, નાંકડી નિવિનાખા, ખાંકડીની ખાંકડી —વિખી

ખાંકડી, *adj* [See ખાંકડી ashes] Besmeared with ashes, ascetic 2 Poor, indigent 2 *s m* An ascetic

ખાંકડી-ખાંકડી લી, } *s m* [+ ખાંકડી an inhabitant of Bengal *f*] અંગાળા *f* S ગુજરાત Bengal] A gilded wretch

ખાંકડી, *s m* One of the Kāthī tribes (inhabiting Kāthīwād)

ખાંકડી, *s n* [S કાંકડી *f*] Food 2 See ખાંકડી (Used in the Surat District)

ખાંકડી લી, *s f* } [See ખાંકડી] Pie crust.

ખાંકડી, *s n* }
ખાંકડી-ચણી, Same as ખાંકડી, ખાંકડી, (Used in Kāthīwād)

ખાંકડી, *s f* [S લાંકડી, લાંકડી, a cot] A cot a bedstead 2 A swing

ખાંકડી, *s f* [See ખાંકડી to gain] Gain a profit

ખાંકડી, *s m* [S લાંકડી a butcher *f*] અલેટ hunting] A butcher 2 *adj* Cruel

ખાંકડી-વાંકી *s m* [+ S વાંકી a place] The butchers' quarter 2 The place where animals are slaughtered, a slaughter-house

આટ અટ-મડુ, *ad* [See આટ sour + અટ મધુર] Sweet and sour at the same time

આટ લી, *s f* [See આટ-લો, આટ] A bier
2 A small cot

આટ-લો, *s m* A bedstead, a cot

Id આટલે પડુ, આટલો ભોગવો, To keep to one's bed, to be an invalid એને થેર આટલો આવવો છે His wife is about to be confined
ખરીજ આટલે પડેથી Quite confined to one's bed આટલો પાયરવો To spread a bed on a cot આટલો સાકવવો To join the several parts of a cot 2 To have sexual intercourse આટલો પાયરી આવવો To pander to the lust of આટલો ભાગવો To have sexual intercourse & not have progeny આટલો ભરવો To fill up the frame of a cot (with tape, rope &c) થરવા આટલો દોષો To have sickness in the house or family આટલો ઉઢરો થવો To be free from sickness આટલો ઉઢરો કરવો To remove the bedding from a cot, and keep the cot away આટલે મોટી ખોડ એ, કે ચોથો નયો જ નહીં There is one defect in him, which eclipses all his merits

Prov આટલેથી નાલે, ને ચાટલેથી આટલે From the blue bed to the brown

આટ ડું, *v t* [S આટ્ટ hunting, game] To gain

Id આટી જડુ To make a gain

આટ-ડું, *v t* [See આટ] To be sour

આટિ યું, *s n* [See આટ sour] A preparation of unripe mangoes

આટ, *adj* [S જટ sour] Sour, acid 2 Grieved, distressed

Id દિવ આટ થડુ To be embittered, to be sorry (of the mind) આટ થડુ To lose taste, to become decomposed આટ મોલુ થઈ જડુ To become decomposed 2 To be lost or ruined 3 To lose one's temper આટ આટ ચાખડુ To experience the joys and sorrows of the world

આટ-અટ, *adj* Extremely sour or acid

આટ-વડું, *s n* [+વડુ a small thick cake] A marriage feast, in which these cakes are served

આટો-લી, *s f* A kind of sour plant used

for food

આડ, *s f* [S જાત દગ ફી જાત to dig] A ditch, a hollow

આડી, *s f* A ditch, a trench 2 A channel, a creek, an inlet

આડું, *s n* [જાડ a group] A herd of she-buffaloes

આડો, *s m* [See આડ] A pit 2 Loss

Id આડો ખોદવો To dig a pit 2 To incur a debt 3 To betroth a girl આડો પડવો To suffer a loss આડો પૂરવો To fill up a ditch 2 To pay off a debt 3 To commit suicide by throwing oneself into a pit આડમા પડુ To make a mistake 2 To incur a loss આડમા ઉતારવું-નાખડુ To throw into a ditch 2 To put to a loss 3 To ruin આ જોડરીને માટે કાઈ આડો ખોદો ? Have you found a bridegroom for this girl ?

આડો-ખેંચો, *s m sin* [+ખાઈ] Several pits and ditches

આલુ, *s f* [S જાત ફી જાત to dig] A mine 2 A cellar 3 A mine, a fruitful source 4 A quarry

Id આલ ખોદવી To dig a mine આલ નિ-જાતી નજીની To get or find a mine

આલુ, *s f* [See આડ a notch] A jag or indentation on the edge of a knife, &c

આલુ, *s f* [See આલુ food] Boiled grain for cattle

ખા જિલું, Same as આડ જિલું

ખાણી, Same as આલુ A mine, a source

મડુ દુખ તણી ને ખાણી,

તેમા નજીને પડયા મુખ નજી

—નિષ્કુખાનંદ

ખાણું, *s n* [S જાત to eat] Dinner 2 A dinner party, an entertainment, a friendly feast

Id ખાણુ ખરાણ થડુ To be deprived of one's means of livelihood 2 To be in want 3 To have no food to eat તાર ખાણુ ખરાણ થશે May you have nothing to eat 2 A form of curse ખાણુ આપડુ To give a feast

ખાણુલા, *s n pl* Children's songs, or the tunes to which they are sung

ખાણી, S.

ખાત-ચુરત, s n [S કાત a ditch fr સ્ત્ર to dig + ચુરત fr S સુદત an auspicious day] The auspicious day on which the foundation of a building is laid ૨ The ceremony of laying down the foundation stone

ખાતર, s n [S કાદ, ખાત્ર, to eat] Manure

Id ખાતર સરતુ-નાખતુ To put manure in a field, to manure ખાતર રેખતુ To collect manure

ખાતર, s n [S સ્ત્ર to dig, or, કાતરતુ to engrave] House-breaking

Id ખાતર પાત્ર To commit house-breaking

Prov ખાતર કાતર દિવસ When misfortunes come, they come in battalions

ખાતર, s f [P કાતર the heart] Hospitality 2 Partiality 3 Sake, regard 4 prep In behalf of, for the sake of, for

Id ખાતર ગરદાન Hospitality મારી ખાતર For my sake સુખ ખાતર For pleasure

ખાતર-ગમા, s f [+ ગમા a collection] Assurance, satisfaction

ખાતર છો, s f [See ખાતર manure] A cart laden with coal along eokes

ખાતર દારો, s f [See ખાતર regard + P દાર having] Partiality, regard

ખાતર-નિશા, અર્થ [+ P નિશ undoubt edly] Same as ખાતર-ગમા Assurance

ખાતરનિશા થઈ માટી ઓળખાઈ નીકળી એવ, ગરદાનમાં બેઠુ મળ્યા, માની લઈ બેઠેત

—સામાન્ય

ખાતર-પડો, } s n [See ખાતર robb r, ખાતરપડો, }

+ પાડ to thieve, to attack] A burglar, a house-breaker

ખાતર-પુત્ર, s n [See ખાતર manure + પુત્ર] S પુત્ર a collection] The sweeping of a house or compound, which serve as manure

ખાતર પુત્ર, s f [See ખાતર manure] To abuse, to call names 2 To manure

ખાતર પુત્ર, s f [See ખાતર house-breaking] A tool or implement used in house-

breaking

ખાતર પુત્ર, s m [See ખાતર an evil spirit] One versed in black magic વાત સાચી બાબત સાચી, સુમત્રાને લાગી અસાધ્ય, ભૂત ખાતરિયા તેડાયા, આંખ એક સાદ

—મેમોરેન્ડમ

ખાતર, s f [P કાતર the heart] Assurance, confidence

ખાતર, s m [See કાતર the second of the four classes of the Hindu community] A caste of weavers among the Hindoos

ખાતર-પેટા, s n pl [See ખાતર an account + પેટા a bag, a purse] Accounts

ખાતર-મધી s f [+ ખાત્ર to bind] A system of management in which each farmer pays the land tax to government, the riyasatwar system of land revenue

ખાતર-મકલ s f [+ મકલ the remainder] The balance for or against in accounts-books

ખાતર-પાત્ર, s f [+ પાત્ર, વે, a book] The ledger

ખાતર-ચાર, અર્થ [+ ચાર a turn] Showing the accounts under separate headings

ખાત્ર s n [See કાત્ર a document] An account current with an individual 2 An account 3 A subject + a department

Id ખાત્ર ખાત્ર-ખાત્ર To begin or open an account in an account-book

ખાત્ર ખાત્ર To have money transactions ખાત્ર ખાત્ર To continue an account ખાત્ર ધુ-ધુ-ધુ

ધુ રી To pay off the balance of an account ખાત્ર મકલ ખાત્ર To close an account

2 To enter an item as a debit or credit To close the account ખાત્ર ખાત્ર-પાત્ર ૩ To

close an account opened by the debit or credit side, and

ખાત્ર ખાત્ર To enter an item as a debit or credit To enter an item as a debit or credit

ખાત્ર ૨ A present ready to the hand To enter an item as a debit or credit

ખાત્ર ખાત્ર To enter an item as a debit or credit To enter an item as a debit or credit

ખાત્ર ખાત્ર To enter an item as a debit or credit To enter an item as a debit or credit

Department

આઈ-પૃ, s n [+ પ n letter] Dealings on account borrowing and lending by making entries in account books

આઈ, } s f [S જા to eat See આઈ]
આઈ, }

Hunger, appetite 2 Abnormal appetite
3 Loss 4 A defect, a flaw 5 A deficiency
6 Damage

આઈ, s f Dugri cloth, a kind of coarse cloth

આઈ, s n [See આઈ fr જા to eat] Food 2 Provisions

આઈ-પૃ, s m [See આઈ a pit + પૃ a cavity, a hollow] A deep pit

આઈ-ગળી, s m [See આ ડ to eat + ગળી to swallow] Addictedness to eating

આઈ-વેધ, s m [+ વેધ piercing fr વિધ to pierce] Enmity

પ્રદ્રાવ એમ વાણી સહે, આઈવેધ માં આપણે
—પ્રેમાદ

આઈ-છું, adj [See આઈ defect + વાળ having] Defective 2 Damaged

આઈ, pret & p p n [See આ ડ to eat] Ate 2 Eaten

આઈ સ-પીધે-સ, adj [+ પી ડ to drink] That has known prosperous times

આઈ, Same as આ A nobleman

આઈની, adj [P] Private 2 Secret

આઈ દાન, s n [P] Family, parentage

2 adj Genteel, noble

આઈ-દાની, s f Family honour, family-dignity

આઈ-પાન, s n [S જા to eat + પાન f to drink] Eating and drinking 2 Worldly enjoyment

આઈ-ધ, s f [See આઈ, આ, a chieftain] Overbearing conduct, high-handedness 2 Violence, brute force

આઈ, s n [P ળન] An abode 2 A drawer 3 A tabulated statement, a square, a column (in a sheet of paper)

Id કે આઈ A prison ટોળવું આઈ A drawer in a desk આઈ પાડવું-ટોડ To make columns or squares on paper

આઈ, Same as આઈ Food

Id તો આઈ આઈ થાય May ruin seize thee આઈ આઈ May you enjoy prosperity

આઈ, s m f [S ળન a mirror] A mirror 2 [S ળ also આઈ ડ to break] A plate of metal

આઈ-ડું, s n [S ળન] A broken earthen vessel (Used in the Surat District)

આઈ, Same as આઈ

આઈ-સું, s n [S ળન a piece of a broken earthen vessel] Sulphate of zinc
આઈ, s f A hard crust of mucus in the nose

આઈ-કેડિયો, s m One of a body of conspirators 2 A rival, a competitor

આઈ-ઝેરી, s m [+ ઝેરી a jeweller] Lit A charmed jeweller 2 A clever and circumspect person, one not liable to be deceived

આઈ ડું v t [S ળન fr ળિ to waste away] To scrape

આઈ ડું, A small આ-મા-ધિ ડું

આ-મા-ધિ ડું, s n [See આઈ a ditch + P ળે smell + P ળે dim] A small shallow ditch in the ground, containing fetid water, a pool

આઈ, s m [S ળન a support, a prop, + f ળન to support] A pillar 2 The shoulder

આઈની, s f [See આઈની patience] Perseverance, eager pursuit 2 Care, attention (Used in Kthd & Cutch)

આઈ ળિ ડું, s n [See આઈ a support] One of the ropes with which a leather-bucket (ળિ) is let down into a well

આઈ, s n [See આઈ આઈ, a defect] A small depression on which a vessel with a round bottom can be kept 2 The basin at the root of a tree to hold water

આઈ, s f [P] A defect an imperfection 2 Folly 3 Want, deficiency 4 A mistake

આઈ, s n A form 2 A favourable place or direction (in Astrology) (ળન in Kthd)

આઈઆ, adj [P લાહસલ્લિ whether willing or not, at all events] Certainly,

at all events 2 Particularly; specially
સામની દીડી બીવડે, આ તે શેા કૈપાદ ।
આમુખા ખારો કાળિકા, વિપરીત યશે વાત

—સામળબટ

ખામોશ } s f [P લોમેન silent] For
ખામોશી, }
bearance 2 Patience

Id ખામોશ પકડી-રાખવી To have patience

ખામોશ-વાણુ, }
ખામોશી-વાણુ, } adj [+ વાણુ having]
Patient

ખાય-કી, s f [S' જાદ to eat] Gain 2
Peculation, improper gains

ખાયો, s m The testicles 2 The penis

ખાડ, s m [S જાર fr જર to ooze]
Salt 2 Salt-producing ground 3 Revenge,
rancour, malice, a grudge

Id ખાર રાખવો, ખારે બજુ, To bear malice
ખારે જુ To be malicious towards

ખાર-પાટ, s m n. [+ પટ a strip of land]
A salt marsh

ખાર-પાટિ યું, s n A woman who has
become lean on account of constantly
bearing malice

ખાર-ભેન છૂ, s n [+ S ભજન break
ing fr મજા, ભાગ્ય, to break] Sweetmeat
eaten by opium-eaters to remove the dis-
agreeable taste of opium (Used in Kthd)

ખાર રુ, s m A kind of coarse red cloth

ખાર-વો, s m [See ખાર salt + S વહુ,
વહેડ, to bear, to carry] A seaman, a sailor
2 A tile turner

ખારજ, s f [See ખાર, ખાવ, deficiency
Or, See ખારા રા a saltish taste] Loss

ખારા-ટ, }
ખારા રા, } s f [See ખાર salt] Acidity,
n saltish taste

ખારિ યા, s n pl Cucumbers dried and
preserved in salt

ખારિ યું, Sing of ખારિ યા

ખારિ-છું, adj Malicious, spiteful

ખારી, s f Salt obtained by boiling
the salt water of the sea 2 A kind of
grass growing on salty ground

ખારો, s f [૬ જારી a measure of capacity
equal to 512 lbs] A measure of sixty pounds
in weight (Used in the Bhāi District)

ખાર, adj Saline, saltish 2 Unpleasant,
bitter; harsh

Id ખારી ખુડ Ginger dried in salt ખારો
રાસાવ A harsh spiteful or malicious nature
ખારી માગી થઈ જવું I'o be on the point of
death, Cf Dust thou art, and unto dust
shalt thou return 2 To be reduced to a
miserable state ખારી દાંડ થઈ To get some-
thing to eat 2 To make a profit 3 I'o
receive a bribe ખારી બરા (૬ દલાકી a cr ૫
and P બરા a calamity) A kind of fire
supposed to set on fire the turbin of the
man on whose head it may alight

ખાર-ઉસ, adj [See ખાર saltish + ઉસ
salty earth] Exceedingly salt

ખાર-ઈ, s f [See ખાર રુ] A kind of
garment worn by widows

ખારેક, s f A dry date

Id ખારેક મેપરા A present sent by the
bridegroom's father to the bride in the
Holi holidays

ખારેક પાક, s [+ S વાક fr વહુ to cook]
A confection made of dry dates

ખારેકી-ખોર, s n, [See ખારેક date + ખોર
fr S બર the fruit of the jujube] The
jujube fruit as large and sweet as a date

ખારો, s m [See ખાર salt] Carbonate
of soda

ખારો ક, adj Abounding with salt
(of the soil, &c)

ખાતો પાટ, s m A game for children

ખાત, }
ખાલ કી, } s f [S સ્ખા to ther] Skin,
hide 2 The bark of a tree

ખાલ-પો, s m [S લાઠ leather + પો to
purify] A tanner

ખાલ-વજુ, s f [See ખારી c ૫૧] To
make empty, to empty

ખાલગા, adj [Ar] Held immediately
from Government or of which the state is
the sole proprietor (of land)

Id ખાલના રાજ To annex & govern

ment property

ખાલી, *adv* [Ar] Empty; vacant 2 Useless 3 Penniless 5 *adv* Merely, to no purpose

Id ખાલી થયું To remain unoccupied or unused 2 To be vacated 3 To be debilitated 4 To be reduced in pecuniary circumstances ખાલી કર્યું To make empty 2 To vacate ખાલી તસરી આપવી To give trouble to no purpose હૈયું ખાલી કર્યું To unburden one's heart to give vent to one's feelings ખાલી ખ મ ખમ quite empty ખાલી હાથે Empty handed 1 ખાલી હાથે જવું To die and go away to the next world empty handed, ૨ ૬ To have nothing to help the soul in the next world, to die without having done any good or meritorious act in this life

Prov ખાલી ચણે વાગે ધણે = ખાલી વાસણે ખખડે ધણે Empty vessels make the most noise ખાલી ડોલે જનમી, ખાલી હાથે જવું Dust thou art, and unto dust shalt thou return.

એનીસ પ્રહાર એ ની રે માયા,

એ તે ખવડ વિતરૂ ખાદુ ર —નિગતભક્ત

ખાલી, *s f* A numbing sensation in the skin, numbness

Id ખાલી આવરી-રહેતા To be benumbed

ખાલી-પીલી, *adv* [+ પીલી redup]

Groundlessly, without any cause

ખાજું, *s n* [See ખાલી empty] A piece of hollow cane or reed stuck in the shuttle and used in weaving

ખાજું, *s n* [See ખાલ skin] 1 Sl n, hide 2 The upper part of a shoe

ખાજું, *s n* [See ખાળ fr S જાલ to wash] 1 basin at the root of a tree made to hold water

ખાજેરા, *adj* [See ખાલી empty] Simple, innocent

ખાવડી, *s f* A game for children, generally known as નિસરણી (Used in the Kaḍī

Sim: as ખાવિન્

ખાવડ, *adv* [S જાલ to eat See ખા-૩]

Gluttonous

ખા-વા-તું, *s n* Sweatmeat 2 Food 3 A feast

ખાવિ-દ, *s m* [Ar] Lord, master 2 A husband

ખા વુ, *s n* [See ખા-૩ to eat] An eatable, sweatmeat

Id ખાવું બધાવડું To supply a guest with provisions for his further journey

ખા હું, *v l* [S જાલ to eat] To eat 2 To misappropriate 3 To enjoy 4 To upbraid 5 To omit 6 To corrode

Id દવા ખાવી To take a medicine, ખાવું પીવું To eat and drink, to live in comfort લાચ ખાવી To receive a bribe ધેસા ખાવા To receive illegal gratification 2 To misappropriate money એ દુકાન એ દેશ ઉતર રૂપિયા ખાયા This building took up, or cost ten thousand rupees માર ખાવો To get a beating હા ખાવી To inhale the air, to enjoy the fresh or open air તડા ખાવો To bask in the sun. સોગન ખાવા To take an oath યા ખાવો To take rest દન ખાવો To breathe freely 2 To rest oneself ગમ ખાવી To have patience, to bear patiently છીક ખાવી To sneeze ચાલી ખાવી To tell tales વખાણ ખાવી વધામણી ખાવી, To receive a present for bringing happy news ગાળ ખાવી To be taunted with abusive language રાખ ખાવી To be very humble ખાડ ખાવી To be a fool બાપની પુછ ખાવી To enjoy an inheritance ખાઈ બગાડવું To be ungrateful 2 Not to be able to digest what one has eaten, and so continue sick, ખાઈને ખોઈવું, ખાઈને ખોડ કરવું, To be ungrateful ખાઈને જમ માગવી To be compelled to perform the work of cleaning the dishes, &c, after one has eaten one's meal ખાયા પીયાનો દહાડો A day of feasting; a holiday 2 Days of indulging oneself in eating and drinking, and otherwise making oneself merry 3 Days of prosperity ખાયા આપવા To pay money to the guardians of the bride in exchange for the girl given in marriage ખાયા લેવા To receive

or capacity to eat, the quantity eaten

ખાસ, Same as ખાસોરા Ch. a, attention

Id શી તેમની ખાસ 1 How much care is taken of them :

ખામ, *adj* [P તોમ fી લેસર = S શદ્ધ to desire] Special peculiar 2 Own, private, personal 3 Relating or pertaining to the king or a regal governmental

દેવ કેમ છે અમારા, શક નથી ખાસમા — વરીભ 4 Pure, genuine, sterling, true, real, good

Id ખાન મારુ To be sure to come
ખાસ મોદેટ્ટે સ્વા નાય Expectations learned specially for the occasion
ખાસ આમદની The regular crop or produce
ખાસ ખાસર Authentic or official intelligence
ખાસ પાયા A body of horse under the immediate keeping and command of the king, ruler, or sultan
ખાસ ખાસર The principal market in a city

ખામ ગત, } *adj* Peculiar, personal, private, particular 2 Confidential 3 Important

ખાસ-ક-કુદેલ, *s m* [See ખાસ-ક a shoe + કુદ-ક to beat] He who receives a beating with a slipper, one who is often scolded 2 *adj m* Without a character, of a weak mind

ખાસ કા-ખાચ, *s f* [+ ખાચ playing a sport] Throwing shoes at each other in a quarrel, a vulgar quarrel

ખાસ-કા-ખોર, [+ P ખોર eating fી ભુંદે to eat] Same as ખાસ-ક-કુદેલ

ખાસ ડિયા કેળા, *s n pl* [+ શુ] Long mountain having a thick rind

ખાસ-કું, *s n* [See ખામ special] A shoe, a slipper

Id ખાસડખાસ Frequently subjected to blame or censure, accustomed to be blamed
ખાસડ મારવા To blame severely
ખાસડ ખાસડ To be severely blamed
મારી નહે ખાસડ રાત I don't care to know or to reply
ખાસડે મારી Don't care
ખાસડની તોલે Lit As good as my shoes 2 Worthless
ખાસડે દાજ વહેવવી To quarrel and beat each other with shoes

ખામ-દાર, *s m* [See ખામ special + P દાર having] A valet, a personal attendant
ખામ-દેસત *s* [+ દેસત a friend] A hearty friend; an intimate friend

ખામ-ખામ-દાર, *s m* An attendant, who carries his master's arms, &c

ખામા-કું બીડું, *s n* [+ બીડું] A roll of hotel half and area not intended for an important personage

ખામિ-ચત, *s f* [See ખામ special, or ખાસિ-યું covering for a saddle] A peculiar property 2 A habit, a peculiar habit

ખામિ-યું, *s n* A double bag to load a donkey with

ખાસી, Same as ખસી

ખાચુ, *adj* [See ખાચ] Good, fine 2 Brave, excellent 3 *interj* Well done! Bravo!

Id ખાચુ દીવા ભેલું Very clear and plain 2 Quite intelligible
ખાચુ મલકું Very fine

ખાચ, *s f* [S શદ્ધ to wash] A urinal 2 A drain, a gutter

Id ખાચે જવું To pass by the urinal 2 To go to make water
ખાચ કાઢવી To clear a drain or gutter

Prov ખાચે દયા, તે દરવાજ મોઢા Penny wise and pound foolish

ખાળ-કુંડી, *s f* [+ કુંડ a reservoir] A cesspool.

Prov ખાળકડીમા નાખીએ, તે આપલે જ ઇલાદે Jest with an ass and he will flap you in the face with his tail

ખાળ-કુંડો, *s m* [+ કુંડો a well] A very deep cesspool, a deep pit for refuse and garbage, dug underneath a house

ખાળ-કું, *v s* [S શદ્ધ to wash, or શદ્ધ caus of શર to drop] To hinder, to stop, to prevent 2 To get oneself rid of a thing by selling it off, to sell off 3 To bring about a final settlement of a long disputed point, to make a final settlement
ખાળ, *s m* [See ખાળા-ધર fr ખાળે the folds of a garment, protection] A security, a surety (Used in Kāthiāwād)

ખાળો, *s m* A hindrance 2 A delay

ખુનિ મુદ્દત ના ફૂંટું, થયો ખાળો,
તે વેળા રાગ વન સંતુ, જમ યાળો — ઢ્યારામ
ખાળો, *a m.* [See ખાડો, અ.ખાન] A
port; a harbour

ખિટ-લિ-યાળું, *adj* [See ખીલી, ખીટો, ખૂંટી,
a peg, a nail, + યાળું having] Curled
(of hair) 2 Hooked, bent.

ખિ-ખિ *a. f* [Limit] A jeering laugh
ખિચ-ખિચ, } *adj* [Hem Des કિચ્છ
ખિચ-ખિચ ઘ, }
fr. S ફૂચ્છ difficulty] Crowded

ખિચ-યાદડું, *s n* [+ યાદડું, યાડું, a cart]
A cart for baggage, a hackney coach

ખિચડી, *a. f* [Hem Des કિચ્છ fr. S
ફૂચ્છ] A mixture of rice and pulse 2 A
mixture

Id ખિચડી ખાવી To pay frequent and
harassing visits ખિચડી ખારવી-મૂડવી To
place a cooking pot containing rice and
pulse on a fire

Prov. ખિચડીને હુલાવવી નહિ, ને દીકરીને હ-
લાવવી નહિ Khichadī should not be stirred,
and a daughter should not be fondled

ખિચડો, *a. m.* A medley; a furrugo, a
hodge-podge.

ખિચા-ખિચ, } *adv* [See ખિચ ખિચ]
ખિચો-ખિચ, }
In a crowded state, crowdedly

ખિચડો, *s m* [૧ કદિર] A kind of tree

ખિચમત, *a. f* [P] Service, attendance

ખિચમત-દાર, *a. m* [+ P દાર having]
An attendant, a servant. 2 A slave

ખિચમત-દારી, *a. f* The position or du-
ties of a personal attendant

ખિચવડું, *v t* [Caus of ખિચ વડું] To
vex, to provoke, to jeer

ખિચવડું, ~ i. [Hem Des ક્ષિજિમ=ચ્ચાલમ્
a taunt, fr. S ક્ષિવત્ fr ક્ષિદ્ to be vexed]
To take offence, to get into a passion, to
lose one's temper.

ખિટ-લિ-યાળું, Same as ખિટ-લિ યાળું
ખિડ, *a. f* [S સખ્ધ to break] A valley,
a dell, a mountain pass

ખિટાખ, *a. m.* [Ar.] A title

ખિટાખ, Same as ખિટાખ

ખિન્ન, *adj* [S fr ક્ષિદ્ to be vexed]
Grieved, afflicted 2 Despondent, melan-
choly, dejected

ખિન્નતા, *s f* Dejection, despair 2 Vex-
ation

ખિમચું, *s m* A precious stone fixed in
a nose ring

ખિમા, Same as ક્ષિમા (Used by Jains)

ખિયાલા, *adj* [See ખ્યાલ pleasure]
Delighted, entranced

ખિયા ખિયાલા, ને, હુતા રે ખિયાલા,
નર ને અધારા, નરખ્યા વેણે રે — બોલોભગત
ખિરાદક, *s m* [S ક્ષીર milk, the milky
ocean, + વદક water] A silk garment worn by
women

ખિલકોડી, } *s f* [See ખિસકોડી] A
ખિલકોલી, } squirrel

ખિલડો, *s m* [See ખીલો a peg + ડો
dim] The central peg round which turns
the upper stone of a grinding mill

ખિલત, *s m* [Ar] A robe of honour

ખિલ-માકડી, *s f* [See ખીલડો+માકડું fr
S મકંટ a monkey] Tenon and mortise (in
carpentry)

ખિલવડું, *v t* [Caus of ખિલવડું] to blos-
som, to bloom] To cause to open or bloom
2 To cause to be delighted or pleased, to
humour 3 To encourage, to excite

ખિલ વડું, *v t* [See ખીલો a nail, a
peg] To sew

ખિલવડું, *v i* [S કિલ્ to urge] To blow,
to blossom, to bloom 2 To be elated, to
be puffed up

ખિલવડું, Same as ખિલવડું To sew

ખિલવત, *s m n* [Ar = a private cham-
ber] A private conference, a secret consul-
tation 2 A closet 3 Retirement

ખિલડી, *s m* [See ખેલ a game] a
player, an actor 2 *adj* Skilful, clever 3
Playful

ખિલા-પાટી, *s f* [See ખીલો a nail + S
પટ a narrow strip] A tool with which a
screw is made

ખિલા-રખું, *adj* [See ખીલો + રાખ ૩ ૧

keep *fr* રક to protect, to keep] Accustomed to be fastened to one particular peg (of a beast) 2 Naturally quiet, but showing signs of attack when fastened to a peg (of a beast)

ખિલિ-ખટ-કો, *s m* [+ખટ-કો a hindrance] A hindrance, an obstacle

ખિલિ-પસિયારા, *s n pl* [+પસિયારા a female screw] A male and female screw

ખિલો, *s m* [See ખીલો a nail] The fist pointed at a man, with the intention of assaulting him

ખિલોડી, Same as ખિલકોડી A squirrel

ખિલો-છું, *s n* [See ખેલ a game] A toy, a trinket

ખિસકોલી, *s f* [Hem Des લાલકીટી = S ગોધા a lizard] A squirrel

ખિસમિસ, *s f* [P કિશ્મિશ] A kind of raisin having no seeds

ખિસ-વું, Same as ખસ વું.

ખિસા-કાતર, *s m f* [See ખીસુ pocket + કાતર-વું to cut with scissors] A pick-pocket, a cutpurse

ખિસા-ખરચ, *s m* [+ ખરચ expense] Pocket-money

ખિસા-ખાલી *adv* [+ ખાલી empty] Having an empty pocket, penniless

ખાખી, *adv* [Imit] Laughing aloud

ખીચ, Same as ખિચડી Rice & pulse mixed together

કુસકું એક આળસ તથા લંડો,

લાખ સવા મહો ખીચ ખાતો —સામળાટ

ખીચી, *s f* [See ખિચડી, ખિચડો] The flour of juvār

ખાજ, *s f* [See ખિજ-જ] Anger 2 A cause of provocation

ખાજ-વું, Same as ખિજ-વું

ખીડી, } *s f* [Confusion of ખીલો a nail, and ખુડી a peg] A small wooden or iron stopple, a peg

Id મારે ખીડીએ પોતિયુ છે I have no encumbrances, I am quite free ખીડીએ મૂકુ To lay aside 2 To arrange 3 To allow to be forgotten, to throw into oblivion, to

forget; to be oblivious of

ખીટો, *s m* [A confusion of ખીલો and ખુટો] Same as ખુંટો

ખીણ, *s f* [See ખિરડ] A valley; a vale

ખીસો, *s m* [Ar] Minced meat 2 A kind of rice-pudding

ખીર, *s f* [Dh Des જીરી *fr* S કીર milk.] A dish composed of rice, milk, sugar, and spices.

ખીર ના પાધી, હું તો દાખી —ભાષા

ખીર, *s n* A leaven 2 A mixture of several things made ready for frying 3 A kind of cucumber 4 The milk of a cow, &c., obtained within a few days after delivery 5 A coarse kind of cloth (Used in Kthd)

ખીરોદક, Same as ખિરોદક A silk garment

મેહેતાને ખીરોદક સાટ, મેહેતાને મુજાફળ હાર —કરિદાસ

ખીલ, *s m* [See ખીલો a nail] A pimple

2 Hard and unyielding mucus of the eye

ખીલ-ખીલ-માંડવો, *s m*. A game for children, generally known as ખીલ-માંડાં, (Used in the Panch Mahāls)

ખીલ-ગોડીલો, *s m* A game for children generally known as ઘંટી-ખીલડો (Used in the Anreli Prunt)

ખીલ-દટો, *s m* A game for children, generally known as ઘંટી-ખીલડો (Used in the Charotar)

ખીલી, *s f* A pin, a bolt 2 A peg

Id ખીલી ઠાકવી To fix a peg 2 To stop a work by throwing some obstacle in its way ખીલી ખરકો Injury, harm

ખીલો, *s m* [S કીલક a peg] A nail, a spike

Prov ખીલા વળી બેસ કુદે Any man can accomplish great deeds, when supported by a great person

ખીલોડી, Same as ખિસકોડી

ખીશર, *s m* The day of the winter solstice (Used in Kāṭhāwād)

ખીચું, *s n* [P કીશર] A pocket

Id ખીસાના પાદરુ-ચુકુ To bring (s

person) under one's control 2 Not to care about ખીનું ભરતું To pay or take money secretly and dishonestly 2 To give or take a bribe ખીસુ તર A full pocket 2 Rich ખીનું ખારી An empty pocket 2 Peniless, poor

Prov ખીસાતો તર, ને હૈયાતો યુર્યા A foolish rich man ખીસા ખારી, ને ભરખ બારી Appearances are not always to be trusted 2 All is not gold that glitters ખીસા તર, તો ચાહે સો કર Riches rule the roost Money makes the mare go Gifts break rocks. A bribe in the lap blinds one's eyes

પ્રુ-ખાર-કું, v ૧ [See પ્રુ ખારે] To neigh 2 To utter a gurgling sound

પ્રુ-ખારો, s m [Guj પ્રુ & ખા Imt + કાર the sound of the preceding letters] A neighing, a hem (of the human voice)

પ્રુચ, } s f [See પ્રુચ-કું to prick + ખાચ redup] An indentation, a notch 2 A projecting point 3 Offence, displeasure, malice 4 A turn or modulation in singing 5 The beauty, the point, the sting, the moral 6 An insinuation, an innuendo

પ્રુચ-કું, v ૧ [Dh Des છૂનું = S નિમગ્નદ drowned f; કુદ, છુનદ, to injure] To prick, to pierce 2 To pain 3 To stick, to be addicted to, to be engrossed in

ખેડા ખેડમા શુ રે પ્રુચી રહો,

ભેડ, આગસ મેડ, ચથેત —ખીતમદાસ

Id ખેડમા પ્રુચ Lit I to have a pun in the stomach 2 To require to be paid or bribed

પ્રુચ-વી લેવું, } [Casual of પ્રુચવું + લેવું]
પ્રુચા-વવું,
પ્રુચા વી લેવું,

To snatch away; to wrest, to seize

પ્રુંટ પ્રુ, s n [See પ્રુંટી] The act of plucking off the hair from the head 2 An instrument for plucking off the hair

પ્રુંટ-વ v ૧ [See પ્રુંટ-વ,] To pluck off the tops of small plants 2 To pluck off the hair

પ્રુંડ-ચી, s n An uncastrated bull (Used in Kathiawar) 2 A man versed in witchcraft, a wizard (Used in the Surat District)

પ્રુંડી, s f [See પ્રુંટી] A peg 2 An angle in the hair on the head, made by plucking the hair 3 A particular part of an Angarkhā

પ્રુંડ, s n The portion of a tree, or of a plant, left in the ground, a stump

પ્રુંટી, s m [S કુટ્ to stop] A peg 2 The handle of a hand mill 3 The anchorage fee (of a ship)

Id પ્રુંટી ધાવેલો To plant or set foot on, to make an encroachment, to encroach upon પ્રુંટી ડેકવો To stick to a place or position for a long time 2 To decide 3 To lay the foundation of પ્રુંટી દીધો પરવો-યવો To lose support or patronage

પ્રુંદ-છું, s n [See પ્રુંદ કું, કુંદ-કું, to leap] Running about

વ્યર્થ નય પ્રતિજ્ઞા ને, સાત પેદી પૂર્વજને,

તાણી તાણી નરક નાણું, ને ચરો પ્રુંદછા પ્રુંદ

—વસંત

પ્રુંદ કું, v ૧ [See કુંદ-કું to leap] To walk round, singing and clapping the hands

પ્રુંદ-કું, v ૧ [S કુદ, કુનદ, to crush under the foot See કુંદ-કું] To tread on, to trample down, to press with the feet

પ્રુંદા-પ્રુંદ, s f Crushing

પ્રુંદા-ખીડ, v ૧ [See પ્રુંદ કું to run, or કુંદ કું to leap] To lead a life of pleasure.

પ્રુંધ, Same as પ્રુંધ

પ્રુંધિ પ્રું, Same as પ્રુંધ

પ્રુંપ, Same as પ્રુંપ

પ્રુંપ રી, s f [Hem. Des હુંપા = S જાનિયર ક્ષિતિ નિવારણ] A small screen or covering used in rainy weather, a hood for shelter in the rain

પ્રુંપ રી, s m A large screen or covering used in rainy weather, 2 That part of the upper garment worn by women which covers the sides

પ્રુંપરે, s m [S કૂર્ત the elbow] The stump, of a plant or tree 2 A thorn

ખુબી, s f [P] A distinguishing trait, a special excellence 2 Comeliness, neatness, trimness, tastefulness, beauty of appearance generally 3 The beauty, point, moral (of some tale or incident)

ખુબી-દાર, adj [+ P દાર having] Fine, excellent, capital, graceful, possessing a peculiar quality

ખુમચો, s m [P હિવાન્ચા a small tray] A tray 2 A present of fruits (placed in a tray)

ખુમારી, s f [P] The intoxication or drowsiness produced by indulging in spirits 2 The flash of the eye from passion 3 Same as **ખુમાશ**

ખુમાશ, s m [Ar] Colour 2 Same as **કુમાશ** 3 Same as **ખુમારી**

ખુર, s f [S] A hoof (of a horse, &c)
પ્રથમ પ્રેરતા પચવતી વત્ત કૈરી માત,
કતમ અખર ચોદના રૂપા ખુર ધાત —ગિરિધર
ખુર-ચન, s n [+ S ચન collecting f]
ચિ to collect] Scrapings of માત (milk inspissated by boiling) 2 Any dry or raw food

ખુરદિ-યો, s m [See ખુરદો] A merchant who exchanges copper coins for silver

ખુરદો, [P] Classical form of **ખુરદો**

ખુરધી, Same as ખરધી

ખુરખાન, adj [See કુરખાન] Enamoured of, doatingly fond of 2 Well spent or used
s n Fa our

ખુરખ ડો, s m [See કુખ ડો, fr S કુજ્જ a hunch back] A kind of shell, the shell of a sea snail or water-snail

ખુર-ચું, s n [See કુર rice] A kind of sweetmeat

ખાન ને ખુરમા રે, ચુના ઓળના હે —પ્રેમાનંદ

ખુરશેદ, s m [P] The sun

ખુરસી, s f [P] A chair

ખુરસુ, s n A rough sert woven with cane with or without arms 2 The piece of wood in which an anvil is fastened

ખુરસા, adj [P કોરસાન part of Persia]
Brought from, or bred in, Khorasan, (of horses, &c)

ખુલ-તું, adj [See ખુલ્લુ loose, open, or ખુલ-તું, ખિલ-તું, to appear splendid] Projecting, appearing prominent, conspicuous, beautiful or splendid in appearance 2 Opening, blown open, blooming 3 Light-coloured 4 Loose, not close fitting

ખીલ-તું, v ૨ To suit, to appear to advantage 2 To open and appear beautiful (of flowers)

ખુલ-તું, v ૧ [See ખુલ્લુ open] To expand, to dilate 2 To open wide

ખુલાસો, s m [See ખિલ-તું to bloom] Explanation, interpretation 2 Abridgment, an abstract, a summary 3 A settlement of a dispute 4 Openness, free ingress or egress (of air)

Id **ખુલાસો આપવો** To give an explanation **ખુલાસો કરવો** To render plain, to explain **ખુલાસો માગવો-લેવો** To call for an explanation **વધારે ખુલાસો, વધારે ખુલાસાથી, More** clearly, with greater clearness

ખુલ્લુ, } adj [P] Open, unclosed 2
ખુલ્લુ, } Open, frank 3 Clear, evident 4 Bare 5 Indecent 6 Unclouded

Id **ખુલ્લે ખુલ્લુ** Quite open, very plain, without reserve or hesitation **ખુલ્લુ કરવું** To lay open, to disclose 2 To reveal a secret **ખુલ્લુ મુદત્ત** To expose, to leave open **ખુલ્લુ કહેવું-કહી દેવું** To tell freely or candidly **ખુલ્લી આંખી** With the naked eye 2 With full knowledge of **ખુલ્લી દિશથી** With an open heart, frankly, without reserve **ખુલ્લી રીતે** In an open & straightforward manner **ખુલ્લો માર્ગ** A clear way **ખુલ્લો અવાજ** An unrestrained or open voice **ખુલ્લો કાગળ** An open letter **ખુલ્લો હિસાબ** A clear account **ખુલ્લો વ્યાપાર-વધો** An open and aboveboard business or procedure

ખુલાખ, s m [See ખાખ] A dream, a vision

ખુવાર, adj [P] Distressed, afflicted

ખુવારી, s f Distress, affliction

ખુશ, adj [P] Pleased, delighted 2 Healthy

Id ખુશ કરવું To please, to propitiate
ખુશ થવું-હોવું To be pleased ખુશ રહેવું To
live in happy circumstances 2 To live a
happy life; to take things lightly or easily
ખુશી, s f [P] The way by land

Id ખુશી અને જગ માટે By land & by sea
ખુશ-ખબર, s f [See ખુશ pleased + ખબર
news.] Glad tidings, joyful intelligence,
good news

ખુશ-નુમા, adj [P] Pleasing, charming,
beautiful

ખુશ(મને) પહાર, s m [P f] લગભગ pleasure
+ વજ્ર spring] Pleasure generally found
in spring, great pleasure

ખુશ-મખતી, v f [P f] + વજ્ર time]
Joy, delight, merriment

ખુશ-મો, } s f [P f] + મો smell] A
ખુશ-મો ધ, } pleasant smell, fragrance, perfume, odour

ખુશ-મો-દાર, adj [+ P દાર having]
Fragrant, perfumed

ખુશ-મરકરિ-યો, } s m One who makes
ખુશ-મરકરો, } jokes & pleasantry, a jester, a buffoon

ખુશ-મિત્ર, adj [P] Good natured,
gay, jocund, merry, jovial

ખુશ-હાલ, adj [P] Happy, healthy,
enjoying good health

ખુશ-હાલી, s f [P] A happy state, good
health

ખુશામત, s f [P] Flattery, fawning;
adulation, cringing manners, sycophancy,
toadyism

Id ખુશામત કરવી To flatter ખુશામત
ખાણવું Living on flattery

Prov. ખુશામત તાતે રોજગાર છે Ready flat-
tery and rich provision ખુશામત ખુદને પણ
વહાણી છે Everybody likes to be flattered,
not excepting God Himself

ખુશામત-ખોર, } adj [+ P કોર eating
ખુશામતિ યુ, } fr. કોર to eat] Fond of flattery, to be
attained by flattery

ખુશામતિદો, s m- A flatterer; a syco-
phant, a parasite

ખુશાલ, Same as ખુશ-હાલ
ખુશાલી, Same as ખુશ-હાલી
ખુશી, s f [See ખુશ] A wish, a desire.
2 Delight, joy 3 adj Same as ખુશ adj

Id ખુશીની વાત A delightful news 2
A matter of one's choice or pleasure, a
purely voluntary business

Prov. ખુશીને મોદો, ને હાથીને દોદો Work
willingly done is better than that done
under compulsion, i. e. voluntary work
is always delightful.

ખુશિયો, s m The testicles

ખૂચ, Same as ખુચ

ખૂટ, s f [See ખૂટ a peg] A landmark
2 adj Exactly, fully

Id પાંચ હાથ પૂર Exactly five hands (in
length)

ખૂટ-ડી, s f A forest tree (Used in the
Charotar) 2 An angle

ખૂટ-હુ, s n A bullock (used in Jhālā-
wād.) 2 A half burnt piece of fuel (used
in the Surat District)

ખૂટ-હુ, v t Same as હુંટ-હુંટ 2 To prick
(Used in the Surat Dist.)

ખૂટિ-યુ, s n An upright support in
the frame of a waggon

ખૂટી, s f [See ખૂટ a peg; or, ખમતી,
સમતી, patience] Steadiness, forbearance,
perseverance 2 Peace, quiet, tranquillity

રસ્તામા એક રાહ ચલાવો,
જઈ ખરા ખેલને ખુતા રે —ભોળેભગત

ખૂપ, s f [S સ્પ the shoulder] A
hump, a crook in the back

ખૂપુ, adj Humpbacked, hunchbacked

ખૂપ, s m [See ખૂપડી, ખૂપડી] A
crescent-shaped ornament worn by the
bridegroom on his forehead, representing a
coronet

તેના વીર કેરો દલિ, રાત્રિ દિન બેદ ભૂલી,
કવિતા કરત હલ્લુ, એ દનિ ગિર ખૂપ

ખૂટ, s f [See ખૂટ-હુ] Deficiency, want
ખૂટ-કો, s m Deficiency, a deficit

ખૂટા-મણ, s f Treachery; defection
(Used in Khd.) 2 A deficit

ખૂણો, Same as ખૂણો.

ખૂન, *s m* [See ખુન] Murder 2 Revenge;
rancour 3 Blood Same as ખુન

સાહી ખસા ધોયધોય,

ખૂનનો ખૂની કર — વસીલ

ખૂપ.વું, *v t* [See ખુપ.વડ] To fix, to
settle

દેશ દેશ નવી કુકાન ખૂપવે,

ત્યા મુનીમ છે ધણી, હિસાબ ચૂકવે

જીવરામભટ્ટ.

ખૂબ, *adv* [P] Good, fine 2 Much,
a good deal Same as ખુબ

ખૂબ-સૂરત, Classical form of ખુબ-સુરત

ખૂબસૂરતી, Classical form of ખુબ-સુરતી

ખૂશ, Same as ખુશ

ખેકડો, *s m* [S કચ્છપ] A orab (Used
in the Surat Dst)

ખે-ખે, *a f* [Imit] The sound of a
hacking cough, coughing, panting

Id, ખે ખે કરતું 'To cough, to breathe hard

ખેચ, *s f* [See ખેચ.વડ to pull] Pulling,
dragging 2 Importunity, perseverance,
solicitation

ખેચ-તાણુ, *s f* [+ તાણું to pull]
Pulling and hauling 2 Perseverance, im-
portunity, solicitation

Id ખેચતાણું કરવી To strain a point, to
dogmatize ખેચતાણું કરાવવી To wish to be
solicited or coaxed

ખેચ.વડ, *v t* [S કૃત્ to draw] To pull,
to tighten

Id ખેચી ઝાલવું-પકડવું-ઠાપવું To catch
tightly or firmly 2 To be obstinate, to
dogmatize

સ્નેહી સંગે ઝાલું ખેચી નવ ઝાલીએ ને,

જેવો સમો, તેવી વિધિ મા ચાલીએ ને

—દયારામ

Prov ખેચ પદડ, મુઝે જોર ચાતા હે Pride &
poverty are ill met, yet are often together

ખેચમ-ખેચા,

ખેચા-ખેચ,

ખેચા-ખેચી,

} *s f* Pulling and hauling

2 Embarrassment (pecuniary)

ખેતાળડું, *v t* To run away (Used in
3thd)

ખે, *s f* Same as કષ્ટ Destruction, ruin
Id ખે તિથિ Same as કષ્ટ-તિથિ

ખે-ખ લી *s f* [See ખેં ખેં] A dry hacking
cough 2 A fox (used in the Surat Dst)

ખે-ચર, *adv* [S ફર the sky + ચર to
walk.] Walking in the sky, flying 2 *s m*
A god 3 A planet, a star 4 A bird

ખેચરી, *s f* [Female of ખેચર.] A
goddess 2 A kite 3 A particular attitude
enjoined in the Yogi philosophy

દેખતા હુ ખ પામીએ, બોહો ભયાનક ગાળિકા,

ગાઈ ખાઈ હુ ખેચરી કાળ રૂપ યથ કાળિકા

—સામળભટ્ટ.

ખેટક, *s m* [S] A chase, hunting

નાનકા ખેટક તો, લાગે ખેટક શો થયો,

સચે દેવગિરા હોય, મહતા ગુમાવી છે !

વસીલ

ખટક, *adv* [Cf ખેતર હ, ખેતર.વડ to deceive]
Deceitful

ખેટકી, *s m* A hunter

ખેટકી, *s m* [See ખેતર a field, or, ખેડ.વું
to till] A cultivator, a peasant, a clown
ન્યા વરે ઝાડા ખેટકી જન, ખેટ તેનું નામ,
તેહ ખવડ જોહ સચે, ગિરિ નહીં નિકટે ઝામ

—રત્નેશ્વર

ખેટ.લી, *s f* A depression in a braid of
hair

ખેટું, Same as છેટું Distance

ખેટે, *adv* [Loc of ખેડ] At a distance

ખેડ, *s f* [See ખેડ.વડ to till.] Tillage,
ploughing 2 Cultivation, development
3 Waste land

Prov ખેડ, ખાતર, ને પાણી, ધનને લાવે તાણી
A field if manured and watered is sure to
bring wealth ખેડે તેનું ખેતર The field is his
who ploughs it Labour & care is the soul
of agriculture

ખેડ ઘા,

ખેડ ઘા-કર, } *s m* [+ કર a doer fr S

કૃ, કર.વડ, to do] A cultivator 2 A driver

ખેડ.તર, *adv* Cultivable, arable

ખેડ ડું, *v t* [Dh Des. કષ્ટવં = S વેટલ,

કષ્ટ, a field Or, S ખેડ to give pain to fr
વિદ્ to be pained] To till, to cultivate 2

To navigate (the sea) ૩ To drive ૪ To travel

Id ખેતર ખેડવું To plough a field ૫ ખેડવું To cultivate the mind દરિયા ખેડવો To plough the deep sea, to navigate in the sea ખેડ ખેડ કરતો કુદનપુર આવ્યો He came in haste to Kundanpur

ખેડ-હક, ૧ m [+ હક a right] The right of cultivating a field (as distinguished from the ownership of the field)

ખેડાણ, ૧ n Arable land ૨ Tillage, cultivation

ખેડું, ૧ n A village

ખેડામાય પ્રભ વાસુ કરી કમ,

એ આટલું ધર્મને ધારૂ

—પ્રેમાનંદ.

કાનડા ખેડા ફરી વરો, નિર્ધનિયા ધન હોય,

ગયુ ન જોવાન સાપડે, મુઠુ ન છોડે કાય

—ભાષા

ખેડું,

ખેડું,

ખેડું ત,

} ૧ m A peasant, a husband

man, an agriculturist

ખેડો, ૧ m [See ખેડવું to play, to act] An actor

ખેડો, ૧ m Same as છેડો An end

ખેત,

ખેતર,

} ૧ n [S જેત] A field

Prov જર ખેતરગા, ને ખેડા જેટમા Building castles in the air ખેતર રાજે વાડને, ને વાડ રાજે ખેતરને Interdependence

ખેતર-પડી, ૧ f, [See ખેતર ૧, છેતર ૩, to deceive + પડિત્વ cleverness] Deception, cheating

ખેતર-પાદર, ૧ n [See ખેતર ફેત, n field + પાદર ૧ પદ ૧ village] Immovable property, landed property

ખેતર-પાળ, ૧ m [+ પાળવું, વાળ fr જા to protect] The god *Ternarius* ૨ A tutelary god, a patron saint

ખેતર-વા, ady [+ વાટ a region, space] Of the length of a field, about one third of a mile in length

ખેતર હું, v t [See છેતરવું] To deceive, to cheat

ખેતરાં, ૧ n pl [See ખેતર a field] Small fields

ખેતરા-મણ, ૧ f [See ખેતરવું to deceive] Deception

ખેતરા ડું, ady [See ખેતર a field] Pertaining to a field

ખેતી, ૧ f Husbandry; agriculture

Prov કૃતમ ખેતી, મધ્યમ વેપાર, કનિષ્ઠ ચાટી, નિદાન બીજ Agriculture is the best of occupations, trade middling, and service the lowest, while begging should be resorted to only in the absence of any of these ખેતી પછી સેદતી There is an interdependence between a husbandman and his field. ખેતી આબાદાન Agriculture is the best of occupations

ખેતી-વાડી, ૧ f [+ વાડી n garden] Fields and gardens, cultivable land. ૨ Agriculture

ખેદ, ૧ m [S. fr હિદ to be afflicted] Affliction, remorse; grief

ખેદન, Same as છેદન Cutting off.

ખેદના, ૧ f Same as ખેદ.

ખેદાન,

ખેદાન-ખેદાન,

} ady Destroyed, desolated

ખેદો, } Same as છેડો Pursuit
ખેદો,

એકદા ગયો તે વનમાદ, કીચો હસીને ખેડો ત્યાં; મારે માતવે કરતો ગસી, રહી વાસના અવતર્યો હસી

—દયારામ.

ખેદ-યુક્ત, ady [S fr. + યુક્ત joined] Mournful, sorrowful

ખેન, ૧ f [See ફીણ wasted. See ફાવેરા] Consumption

ખેન, ૧ n A hindrance ૨ A very troublesome person

Id ખેન પડવું To meet with a hindrance or difficulty

ખેટ-ખાટલો, A great hindrance ૨ A very troublesome person.

ખેપ, ૧ f [S ફેપ throwing fr ફિ to throw] A journey to and fro; a trip. ૨ The fee paid for a journey to and fro ૩ Diligence, care ૪ A voyage, a journey. ૫ A periodical supply or arrival of merchandise ૬ A bundle of clothes given at

a time to a washerman for washing

Id એપ કરવી-મારવી To make a trip કપડાની એક એપ આવી One supply of cloth is received એપ લેવી To take care of ધોણી એક એપ લાગે The washerman has brought one washing.

Prov એપ હાર્યા કાઈ જ-મારો હાર્યા નથી A man may be deceived once, but he cannot be your victim all his life

એપટ, *s f* Dust (Used in Kithd)

એપ-ન, *s n* [S ક્ષેપણ See એપ] Throwing out, driving out 2 Affliction

એપિ-યો, *s m* A messenger, a courier

એપી, *adj* Diligent, careful

એમ, Same as ક્ષેમ Well being, safety

Prov એમને ખાય, ને કુશમને એ ખાય His bread is buttered on both sides

એમ-કુશળ, Same as ક્ષેમ-કુશળ

એમ-ખુશાલી, *s f* [+ ખુશાલી] Well-being; prosperity

એર, *s f* [See ખીર, rice pudding, દહીર, milk, એજ paste] A paste, starch

એર, *s f* [See એર-ગુ to scatter] Dust

એર, *s n* [S જાદર] A kind of tree, the acacia catechu

એર, *interj* [Ar.] Never mind, no matter

Id જયો, તે એર ! Never mind, if he is gone. એર થુજરી His suffering has passed away

એર, *s f* Same as એરિયત

એરખટ, *adv* At once (Used in Sorath Prant)

એરખાહ, *s m* [Ar + P] A well wisher

એરખાહી, *s f* Well wishing, patronage, protection

એરં ચો, *s m* [See એર dust + P એર dim] The dust of metals

એર છ, *adv* [See એર-ગુ to turn off] Scattered, dispersed

Id. વેરખુ એરખુ મધ જુ To be scattered about

એરં-ટો, *s m* [See એર dust] Dust

એર-વડું, *v t* [See વિ-એર ગુ to scatter fr S કિર્તિ to scatter fr ગિપાર્ત + ટું ફિર

to scatter] To turn off 2 To vex, to annoy 3 To let fall, to shed 4 To cause to throw
એરસલા, *s f* [Ar] Peace, tranquillity
એર-સાર, *s m* [See એર જાદર, + સાર essence] Catechu

એર-સાલ, *s m* [See + સાલ, લાલ, the bark] A drug produced from the એર tree

એરાત, *s f* [Ar] Alms, charity

એરાતી, *adj* Charitable 2 Set aside for charitable purposes

એરિયત, *s f* [Ar] Peace, tranquillity

એરી, *s m* A lamb, a sheep

એરી, *s f* Same as કમારી A moth

એરી, *s f* [See એર dust] Dust

એરી, *adv* [See એર, જારિ] Obtained from the એર tree

એરીજ, *adj* [Ar] Spare, additional, not included 2 *prep* Except, without, besides

એરી યુ, } *adj* [See એર ગુ fr વિ-એર-ગુ
એરે, }

to scatter] Scattered, dispersed

એરુ ચાદરણુ એરીયુ, એવી વેણુની બીંદ

—જગમજ

એરો, *s m* [See એર, જારિ] A thrashing stick made of the એર tree

એરો, *s m* [See એર ગુ to drop] A net in which mangoes or other fruits are kept

એરો, *s m* [See એર dust] Dust

એરો, *s m* [See એર, દહીર, એજ, Or, એર a moth] A disease in the stalk of rice

એરો, *s m* A hawk

એરો, *s m* [See એરો] An actor

એરો, *s m* Same as એર A paste

તેગાથી કાઢે ચાથુ પડતા એરો પરિયા,

અલાએ એકું કરીને, તેનો અદ્રમા પરિયા

—એમાનદ.

એલ, *s m* [See એલ-ગુ to play] A play, a sport 2 A show, a spectacle 3 A dramatic performance

Id એલ કરવો To give a spectacular performance એલ રચવો-મારવો To set up an arrangement for sport એલ ખરવો-ચરવો To act a drama 2 To set the demand for making a fallathon

બેલ-બેના, *s m* [P] The baggage and followers of an army 2. A lumbe, things heaped together or lying about confusedly or cumberingly. 3 Confusion, disorder સામર ન ચલે, ને વાસુદી ન હલે, ત્રે રે હલે, તો કરે બેલબેના રે —ભોલેભગત

બેલ-ભૂ, *s f* [See બેલ-બુ to play] A toy

ખતિ બાવે બેલભૂ, વળી પડી રહે, મૂકે; એવા રમતા રામનામ શામ ના ચૂકે —ભાલભૂ

બેલ-ન, *s n* Sporting, a sport

બેલ-વ-ધું, *s n* A toy

બેલવણા બહુ ભાતી, સર્કરા સધળે સરખી

—દયારાય

બેલ-ધું, *v r* [Hem Des કિત્તર = S કોહનિ fr કીર to sport Or, S લેત્ to play] To sport, to play

બેલા-રી, *s m* A player; an actor 2 *ady* Skilful, clever 3 Causing others to dance to a tune.

બેવ, *s m f* [See ક્ષણ a moment] Time

હલેવા મોક્ષવા પ્રભુએ બેવ —મેમાનંદ.

હે દેવના પશુ દેવ ઘ, તતબેવ દિલમા ધર દયા

—દલપતરામ

બેવટ, } *s m* [See વડા-વટ to pass by in safety] A helmsman

બિના બેવટ કોઈ પાર ના પાવે, બિના નાવ બૂડે વરતા, નિરાત નામ નાવ ચડ પાવે, સેને લવ સગતા

—નિશંતભા

બેવડો, *s m* A kind of grass (Used in Kthd)

બેવના *s f* Care, anxiety

બેસ, *s m* A cloth which is loosely thrown over the shoulders

Id બેસ નાખરા To put on an upper garment (of men) ખસે બેસ નાખીને ચાલ્યા Went away without caring for anything or anybody બેસ ખબેરવા To be free from responsibility or liability એમે વળગતું To hang upon as a dependant 2 To be unnecessarily troubled by

બેસ-ના-હુ-ગ t [Caus of ખસ-તું Cf ખ સે-તું] Same as ખમેડતું

બેસિ-ધું, *s n* Same as બેસ. 2 [Cf

બેના-ધર] A near relation (Used by Pārsis).

બેડ, *s f* Dust

ને જીરે વખોડનાર, દેહ બેડ તેની છે —વશીભ.

બેળ, *s f* [Cf બેર f S કીર milk, or, Cf M f S જલ્ પલ to wash] A plaster, starch

બેળો, *s m* [See બેલ-યુ to play] An itinerant actor 2 A woman having the manners and appearance of an actress; a bello

બેળા નાચે, બેળા નૃત્ય કરે,

બેલે "બાળત બેલ," બેલ્ય —સામળભટ.

બે, *s f* Same as ક્ષય Waste, loss, destruction

બે-ડ, *s f* [See બે, ક્ષય, +ડ dim] Want of water in a field, want of irrigation

Id બેડ વાળવી To irrigate a field

બે.ખા-ર-તું, Same as ધું.ખા-ર-તું To neigh

સમાચાર સૂણી, સતી પતિ ત્યાં બેખારી વધુ નાચ્યાં. —મેમાનંદ.

બે.ખા-ગ, *s n* [Imit + કાર a sound] Neighing 2 A gurgling sound.

Id બેખારો કરવો To cough or utter a gurgling sound in order to attract attention and give a hint

બેચ, *s f* [See ખુચ-તું to pierce] A slit 2 An abutment 3 A corner 4 Intricacy, a hitch, a rub

બે, *s f* [Imit] A game for children, generally known as બે બીલુ (Used in the Navsārī Prānt and in the Barodā Dist)

બે, *s f* [P] A habit, a custom 2. Malice, a grudge

Id બે રહી જવી To give up a habit or a grudge, to learn a lesson

બે, *s f* [See ખાઈ a ditch] A cave 2 An abode, a house (Used in the Sūrat Dist)

બેઈ, *s f* [See બેળી, બેળિ-ધું, a covering] A wallet, a hammock

બેખ, [See શુષ્ક dry] Same as ખખ Dry and hollow

બે.ખરાટ, *s m*. [See બે.ખાર-તું to neigh] Hoarseness, a hoarse sound, a

hoarse voice

બોખરી, *s f* Rice (Used by traders in their secret communications)

બોખરૂં, *adj* [See બોખારો] Hoarse, not clear sounding

Id બોખરી અવાજ A hoarse sound બોખર વાસણ A vessel (earthen) not sounding clear 2 Broken બોખર ઠરૂં To beat

બોખલી, *s f* [*Of* M લોકર *f* S કોઈ a fox] A female jackal

બોખ-હો, *s m* [Imit, or See ઘુષ dry + હો dim] Cough

બોખા-હું, *v i* [See બો માલ્સ] To bear malice to (Used in Kthd)

બોખા-ર-હું, Same as બું ખા ર-હું

બોખું, *s n* [Imit *Of* બોખરૂં hoarse, broken *Of* બોખ, અખ, ઘુષ, dry] The outer dry and hard crust, left after the inner part or kernel is taken away

બીડા કાઢ ન્યમ બોખું કરે, ખાઈ ભણુ રે —દયારામ 2 A skeleton 3 A chrysalis 4 A framework 5 A bill or draft receipted and cashed

Id બકામત બોખું The outer dry and hard crust, shell, or husk of an almond ખાઈને બોખું કરવું To eat away the flesh, &c, and leave the skeleton વડાણતુ બોખું The hull of a ship ફુડીતુ બોખું A money bill receipted & cashed બોખું તૈયાર કરવું To draw up a plan in a rough sketch 2 To sketch the outline of 2 To get up the framework of

Prov મયુ બોખું, ને મયુ બોખું Clear grains are obtained only when the husk is blown away

બો-ખું, *s n* [See બો જો બીજ] An out-door game played by more than nine boys

બોગીર, *s n* [P] A saddle, a pad, a cushion

બોખરૂં, *s s n* [See કોચર, કોચરાની સાથ, કોચ-હું, બો] A cave 2 Remote antiquity

બોખરૂં, *adj* [See કોચ-હું to carve] Hollow 2 Having notches

બોચરે-સ, *adj* Having notches

Id બોચરેસ રૂપિયા A rupee having notches and scratches

બોખ, *s m f* [S જુદિ, જોધ, inquiry *fr* જોધ to examine, cause of જુધ to be pure *Of* બોધ-હું to dig] A search; an inquiry

બોખ-હું, *v t* [See બોધ-હું to search] To search, to inquire

બીરે હો ધારણ રે, ખાત પરી પ્રજા બોલે —ધીરો બોલે, *s m* [P, or Dh Des છૂંક *fr* S કુજ hump backed, *Of* કુખ-હું] A eunuch

2 An individual of the Khoj community

બોટ, *s f* [See ખુટ-હું to be exhausted] Loss, damage 2 Want, deficiency 3 A mistake, an error

Id બોટ કરવી To make a mistake બોટ પડવી To be under a loss 2 To be in want બોટ ભવી-ખાવી To suffer a loss બોટ લાગવી To make up a deficiency, to supply a want બોટલું બોલે A child born to parents long childless

બોટ-ક-હું, *v i* To stop (Used in Kthd)

બોટ કો, *s m* Same as બોટ Loss, want

બોટ કો, *s m* Same as બોટ Defectiveness

બોટા-ઈ, *s f* [See વાટ false] Laziness; indolence 2. Falsehood, a lie

બોટા-વો, *s m* Ashes

બોટા-ઈ, *s n* [See બોટ + ઈર the sound] Falsehood 2 Intrigues, a deceit 3 *adj* Accustomed to tell lies, having the habit of telling lies

બોટી, *s f* [See કુદિ-ક-દ, ખુટ-હું, stopped] Delay, procrastination 2 Waste of time

Id બોટી થવું-રહેવું To be delayed બોટી કરવું To delay, to cause delay 2 To cause to wait

બોટી-હું, *adj* Same as બોટલું બોલે See બોટ a deficiency 2 Maimed, defective 3 Idle avoiding work

બોટું *adj* [S ફટ fraud, false] False 2 Incorrect 3 Counterfeit 4 Perfidious 5 Lazy 6 Not moral 7 Bad, alloyed (of money) 7 Unwelcome, disagreeable, unpleasant

Id બોટું બોલવું To tell a lie બોટી દિસાવ A false account બોટી ભવાવ An incorrect answer બોટી રૂપિયા A counterfeit rupee બોટું નિવડવું-નિજળવું To turn out perfidious હાલના

બોટો Unwilling to work, lazy બોટુ કામ An immoral act બોટુ લાગતું To feel hurt બોટુ લાગતું To feel annoyed, to show one's annoyance 2 To give offence to બોટુ ખત A false or counterfeit bond બોટી રાસના An immoral wish or desire બોટી નજર An immoral eye બોટુ કરતું To do injustice બોટી ચાલ Immoral conduct 2 Adultery બોટી દારનાં Idle, unwilling to put oneself to trouble બોટા નરના Not to pay back one's debt બોટી રૂપીયા Worthless 2 Not likely to survive a sickness (said of a sick person)

Prov બોટા ખત પર મુરદાની શાખ To turn a single fault to two બોટુ બોલવા કરતા ન બોલવું તે સારૂ Speak not rather than speak all બોટો તે બી નાકનો, ને પેલા તે બી પેરનો One's own is faultless, One's own is good food બોટો રૂપિયો ચગકે ધણો Empty vessels make most noise બોટુ બોવાય નહિ, ને ભુકું ઝરે નહિ A bad thing is not easily lost બોટુ બોટુ બોટુ ન = બોટુ તે નહિ ખરૂં થવાનું છે ? What is false cannot be true

બોડ, s n [Dh Des લોટ (fr S ફૂલ thick) = S સ્વચ્છ] A large block of wood

બોડ, s f [See બોટ, ખુટ, deficiency, ખુટ-૩ to be deficient] A bad habit, a vice 2 A blemish, a defect 3 A stigma, a stain

Id બોડ દહાડવી To find fault with બોડ લાગવી To get rid of a bad habit બોડ ભૂ લાગવી To humble one's haughtiness, to humiliate

બોડ-બાપણ, s f [+ બાપણ a defect] Faults and omissions 2 Imperfections, defects 3 Mistakes, errors

Id બોડબાપણ દહાડવી To find fault with બોડબાપણ વાણ Faulty 2 Deformed

બોડગું, } v ૧ [See બોડ defective + લગતું lame] To walk lame, to limp

બોડગું, v ૨ [See બોડ ૩ to dig] to bury 2 To stick, to set upright 3 To tear, to break (Used in Jhālān id)

બોડાગું, v ૩ [See બોડ defective] To walk lame, to limp

બોડિ-બોડ, s n [Mem Des નોનો = નીચ

વાટમ a piece of wood stuck in the ground to mark the boundary + બોડ fr S દર a door Or, બોડુ lame + બોડ] An opening in the hedge through which a man is required to jump on one leg

બોડિ-બુ, ul [See બોડ a defect] Defective, deformed

બોડિ-બો પાડો, s n A game for children (Used in the Charotar)

બોડી-બમચી, s f A game for children, generally known as નિસરણી

બે ડું, ul [See બોડ] Defective 2 Lame, crippled

Prov બોડી જિવાડી બપડુનગાથી ન જાય A wicked man cannot part with his wickedness

બોરો, s [S લેલ ૨ liquid venom fr ફિન્હ to be moist] Hurwar, scald head

Id તેવનો બોરો નિશળી ગયો Lit They had not only their heads shaved clean (a mark of disgrace) but had their hair wax removed (a mark of greater disgrace) 2 They were put to great shame 3 They were all put to death, they all died off બોરો કાઢી નાખવો To ruin entirely 2 To severely threaten

Prov બોરો ગયો ને દુનંદર આગ્યુ One evil is succeeded by another

બોતર છાં, s n pl [See કોતર-૩ to carve out] Old errors raked up, faults, slandering

Id બોતરણ કાઢવા-બોતરા To rake up old faults of others, fault-finding બોતરણ બો-જવા To be watchful in finding out other persons' errors and faults

દેવ એવા બોતરણ નાજવાની ચાને દોઈતા દાક્યા ઉધાડા લેવાની ચારે કા ટાપા દાયની બાધા છે ?

—પ્રેમાનંદ.

બોતર પૂરો, Same as કોતર-છો 2 Same as બોતર ન, બોતરા-મણ

બોલિયું, s n A burning piece of wood, a piece of a firebrand

બોતર-ગું, v [S ફૂટ to cut Cf કોતર ૩, કોતર-૩ to carve, to cut] To delve, to nibble, to scrape, to scratch

ખાતરાઈ, } s f Wages for carving
ખાતરા-મણી, }
or engraving 2 Carving, engraving,
sculpture

ખાતરફે, s n [See ખાતર-ઉ to dig up]
A pretext

ખાદ-કામ, s n [ખાદ-ઉ to dig + કામ
work] The work of digging 2 The work
of engraving on stone, wood, or metal

ખાદ-છી, s f Finding flaws and imper-
fections, censure 2 Defaming, slandering
Of ખાતર-છી

• Id ખાદછી કરવી-ખાદરી To search for
faults in others, fault-finding

ખાદ-વું, v t [S કુપ્ to make clear] To
dig, to burrow 2 To carve 3 To speak
ill of one behind one's back

Prov ખાદે, તે પડે = ખાદેગા, સો પારેગા
Evil to him who evil thinks. ખાદે ઉદર ને
સોગરે સોદેગા Foxes dig not their own holes

ખાદા, Same as ખુદા God

ખાદાઈ, s f [See ખાદા, ખુદા] Divini-
ty 2 Omnipotence 3 adj Divine

ખાદાઈ, s f [See ખાદ-ઉ to dig] Skill in
digging, carving, or engraving, sculpture
2 Same as ખાદા-મણી

ખાદા-ણ, s n Ground washed away by
a current of water 2 Ground dug up

ખાદા-મણી, } s f Wages for digging
ખાદા મણી, }

ખાદા વંદ, Same as ખુદા વિન્દ

ખાદુ, } adj Foolish, idiotic
ખાદુ, }

ખા-ધા, s m [See ગા-ધા] A great bull

ખાપ, s m [See ખેડ] A quarrel

ખાપ, s m [S કુપ a bush] The cane
2 A cloud 3 A debt (Used in Jhd
and Khd)

ખાપ ડ્ર, s n [Hem Des છપા = S વૃત્તાદિ
મય વૃત્તિ નિવારણ a rain hood or protection
against rain, made of grass leaves, &c, fr
S કુપ a bush] A cottage, a hut, a hovel

ખાપ-રી, s f [See ખાપ ડ્ર, Cf ખાપ-ર,
કોપ ર] The skull

ખાપ ફે, Same as કોપ રૂ

ખાફ, s m [P] Displeasure 2 Anger
ખાખ હો, }
ખાખો, } s m [S જ an aperture of
ખાખ-હો, }
ખાખો, }

the human body + અમ્ય both] The cavity
formed by putting the two hands together.

Id ખાખો સરવો To throw up handfuls of
water for the benefit of the souls of dead
relations ખાખો વાળવો To make a cup of
the hollow of the two hands

ખાખ, Same as ફોખ

ખાખ ણ, } s f [See ખા ખો] A hollow,
ખાખ-છી, }
ખાખા ણ, }

a pit 2 A cave, a den

Id ખાખણાળુ Grooved

ખાખર ણ, s f [See ખાખર-વું] Delay
(Used in Khd)

ખાખર-વું, v t [See યોખ રૂ to stop]
To stop, to stand still (Used in Khd)

ખાચ, Same as ખો A ditch

ખાચ-ણ, s n A firebrand

ખાચ-છી, s f [Cf Mar કોદ ની, See
ફેડ રૂ to break] Oil or ghee heated with
unsalted, mustard, &c, as a sauce for
a preparation of pulse, &c

ખાચ-જી, s n [See ખાચ ણ] A fire-
brand

ખાચલ, s n A cobbler's tool

ખાચુ, s n [See ખાચિ-ચુ an outer cover,
or ઝાળી a hanging bag] A cradle

ખારસો, s m An obstacle, a hindrance

ખાર, adj [P જોર enjoying fr હૃદય to
eat to enjoy] A suffix meaning "enjoying",
"indulging oneself in," "addicted to"

ખોર ડ, } s n [See ખોરી a room] A
ખોર-ડું, }

hut 2 A small house

ગોઠણિયુ તેો ગોઠિંડ નિના, ખોરડ ખાવા ધાય રે
—ભોજોભગત

ખોર-જી, Same as ખાચ ણ

ખોર-વું, v t [S કુર to scratch] To
stir up,

ખોરી ખોરી તને બાળશે, નેમ લોડું પડે હુદાર, રે
—ભોજોભગત

ખોરસુ, *s n* [See ખુરશી a chair] A three legged support

ખોરાક, *s m* [P *fr.* કુદેન્ to eat] Food, victuals, a meal

ખોરાકી, *s f* Provisions; food 2 Subsistence, alimony

ખોરાકી-પોશાકી, *s f* [+ પોશાક dress] Food and clothes 2 Livelihood, maintenance, alimony

ખોરા-શી, *s f* [See ખોર] Rancidness.

ખોર, *adj* [See ખાર, શાર, salt] Rancid

ખોલ, *s f* [See ખોલી a quiver] Hollow-ness. 2 A wedge 3 A loose covering made of metal or cloth

Id ખોલ ચઢાવવી-ચઢવી To put a covering on ખોલ બરવી To sew up a hollow part of a garment

ખોલ, *s m* [See ખાલ] The skin

ખોલ-કી, *s f* [See ખોલો an ass.] The foal of an ass

ખોલ-કો, *s m* An ass, a donkey

ખોલ-ખુલાર, *s m* [See ખોલ-વુ to open + કાર doing] He who opens

છીમોદીની હાટી, સદ્યુર ખોલખુલાર

—મીતમહાસ.

ખોલ વ-લું, *s n* A coppersmith's tool

ખોલ વુ, *v t* [See ખોલ loose] To open to unlock, to uncover

ખોલી, *s f* [Hem Des કુલ્ = S કુતી a cottage Or, S કોલિ a quiver] A metal covering 2 A room

ખોલી, *s f* [See ખોલો an ass] A she-ass.

ખોલું, *adj* [See ખુલ loose, or ખોલી a quiver] Loose, 2 Not tight

ખોલો, *s m* [Hem Des કોલો = S લુ ગદમ a small donkey *fr* S જર a donkey + લો, લો, dim] An ass, a donkey

ખોલ-ચાવવું, *v t* [Caus of ખો-વું to lose] To cause to lose, to deprive of

Id રોટલો ખોલવાવો To deprive a man of the means of his livelihood 2 To get a man dismissed from employment.

ખો-વું, *v t* [S જપ્ to cause to waste away *fr* જિ, જપ્, to waste away] To lose

2 To waste, to dissipate

Id પૈસો ખોલો To lose one's money આ-ખી કમર તેણે એણે ખોઈ He lost his whole life, and gained nothing ખોવા વારો The time or chance of losing 2 Loss

નિહત જઈએ તો, નયનવુ સુખ પણ ખોવા વારો આવે. —પ્રેમાનંદ.

ખોસ-વું, *v t* [S કુષ્ to embrace] To force into, to drive in, to pierce

Id પાધડીનો તોરો ખોસવો To set the tassels of a turban in their proper place કેદમાં ખોસી ધાલવુ To put into a prison by force 2 To take into custody by force, to arrest દટાર-ખોસવી To put on a dagger

ખોલ, Same as ખો A ditch

ખોલા-બુ, *s f* A precipitous bank of a river (Used in Jhālāwād)

ખોડો, *s m* Lit A man standing upright 2 A strong but idle person 3. A nigger.

ખોળ, *s f* [S શુદ્ધિ making clear or pure, an investigation, *fr.* શુધ્ to be pure *Cf* ખોન] A search, an inquiry

Id ખોળ કરવી To make a search ખોળમ-ખોળા, ધોળા ખોળ, A hasty search in several directions

ચરચર મુળે, કાઇ નવ સૂઝે, તેણે ખોળાખોળ અતિશય માડી —પ્રેમાનંદ.

ખોળ, *s m* [Hem Des લખ = S વિળાકલ a lump, *fr* S જલ] An oil-cake

Prov ખોળવું ધરાક ધાચી Like goes to like ખોળખો, *s m* [M કોલ્લા delay *fr* S જ the sky + ચલ્લ, hanging] Stoppage, stay, detained, delayed, or stopped state, delay, detention

ખોળ-વું, *v t* [See ખોળ a search] To search, to seek for

ખોળી-ખ-ખોળી, } *s n pl* [Redup of ખોળ a search] A minute search

ખોળા-ધર, *s m* [See ખોળો the folds of a garment near the lap + ધર-વુ to hold] A surety

ખોળા-ધરી, *s f* The duties and liabilities of a surety, suretyship

ખોળિયું, *s n* [See ખોલી a quiver] A quilt, a cover for the bed 2 The body which covers or contains the soul

Id. તેમનું માત્ર ખોળિયું જ નહોતું They have but one heart between them તેમને શાંતિ ખોળિયામાંથી નિકળતો નથી They do not die in peace દુરામખોરનું ખોળિયું A rogue ખોળિયામાં શાંતિ આવે To be at ease after excitement

ખોળી, Same as ખોલી

ખોળી, *s m* [See ખોલી a loose covering] The lap 2 The folds of a garment near the lap

Id ખોળે લેવું To adopt, to affiliate ખોળે પાપરવે To solicit, to supplicate ખોળે કરવે To perform a ceremony at the first pregnancy ખોળે બેસાડવું To take up & put in the lap 2 To adopt (a child) ખોળે વાળવે To pick up the folds of a garment ખોળે ધાવવું To give away in adoption પહેલાં ખોળાનું છેલ્લું The first-born ખોળે માયુ મુકવું To seek resort with, to seek the protection of 2 To place oneself at the mercy of ખોળે સોંપવું To place under the guardianship of

Prov ખોળામાં ખાવું, પણ ભૂખ વિના શાવે નહિ; ગળામાં ખાવું, પણ ઉઘટ વિના આવે નહિ Delicacies without hunger are tasteless,

and singing without one's heart in it is spiritless

ખોળા-બર-હું, *s n* A ceremony performed at the first pregnancy

ખ્યાત, *adj* [S fr જ્ઞા to tell] Famous, renowned

ખ્યાતિ, *s f* Fame, celebrity

ખ્યાલ, *s m* [P] Thought 2 Conjecture 3 Persecution, pursuit 4 A kind of musical mode

Id ખ્યાલ કરવો-લાવવો To imagine, to bring before the mind's eye 2 To conjecture; to guess ખ્યાલ ધોડવો To give up a pursuit 2 To give up a bad habit. ખ્યાલ રાખવો To bear in mind ખ્યાલ રખા Particular modes in music

નહિ જઈએ, કહે તો, નવ દિવસ, ખરો બતાવે ખ્યાલ, એ વિભરી ક્યમ યશે, માનનીયા શો માલ ?

—સામળકટ.

ખ્યાલી, *adj* Full of breaks 2 *s m* A composer of a song in the tune called khyāla

ખ્યાલી ખુશાલી, *s f* [+ ખુશાલી] Singing, dancing, and other pleasures, merriment

ખ્રિસ્તી, *adj* [Eng *Christ*] Christian *s m* A Christian

ખવાબ, *s m*. [P Cf ખુવાબ] A dream, a vision

ખવાર, Same as ખુવાર,

૩

ગ, The fourteenth letter of the Gujarātī Alphabet, and the third of the consonants

ગ, *s m* [See ગધાર] A short form of ગધાર, the third note of the Indian gamut

ગ, *adj* [S fr ગમ્ to go] Going, walking

Id This word, or rather this part of the root ગમ્ occurs only at the end of a compound, *s g* ગ-ગ Going, walking, or flying in the sky, a bird 2 A god ઢગ-ગ Cling, walking, or creeping on the breast, a reptile, a serpent

ગઈ, *adj f* [Fem past part of ગ-ગ]

See ગયું] Past and gone

Id ગઈ કાલ Yesterday ગઈ ગુજરી Past and gone ગઈ પચમહીને On the day before yesterday (Loo of ગઈ પચમહીને The day before yesterday) ગઈ રાતરે, ગઈ રાતે, ગઈરાતે, In or during the last night

Prov ગઈ વાત બેશીએ ન વાંચે = ગઈ ગુજરી, ને મૂકે (વસરી No weeping over spilt milk = Done is done, and cannot be undone ગઈ વાતનો શોડ ન કરવો Let by-gones be by-gones ગઈ જીવાની, ને આવ્યો ખુદાપો A fall follows a rise ગઈ પલ પાછી ન આવે Time once past cannot be recalled, *s o* An opportunity

once past cannot be redeemed

ગઉ, *s f* [*S* ગો, ગો] A cow

ગઉ-ચર, *s n* [*S* ગો-ચર *fr* ગો a cow + ચર to walk, to graze] A pasture, pasturage

ગઉ-દાન, *s n* [*S* ગો દાન *fr* + દાન a gift] The gift of a cow

ગ ઝડ-કું, *v t* [*Imit Or, S* ગજું to thunder] To roll down 2 To peal, to thunder
Id તેના તેા દાન ગયી ગયા His heart failed him, he lost all courage

ગ.ગડા-ટ, *s m* Thunder, a loud crash or peal, as of a large ball rolling down

ગ.ગડા-વડુ, *v t* [*Caus* of ગ.ગડ-કું] To roll along 2 To carry on a business merrily and without any obstacle

Id ગોગો ગડાવતો To throw an obstacle in the way of

ગગલુ } *s n* [*S*] The sky, the heavens.
ગગન, }

Id ગગન સાથે વાદ કરી To deal with impossibilities to build castles in the air
ગગન ગાને છે The thunder rolls

- ગગલુ-ગાઠિયા, *s m. pl* [+ ગાઠિયા *fr* ગાઠ a knot] A fried preparation of wheat flour in the form of knots

ગગરી, Same as ગાગર

ગગરૂ, *adj* [*See* કરક *fr* *S* કરક hard] Coarsely grounded

ગગરૂ, *s m* [*See* ગગરી ગાગર] A large round metal pot for fetching water

ગ.ગળા-કું, *v t* [*Redup* and *Intens* of ગળા to drop *fr* ગળ to drop] To be wasted away 2 To become weak 3 To become pale

ગ ગળું, *adj* Rather ripe

ગગી, *s f* [*See* ગો a boy] A girl 2 A daughter

ગગો, *s f* [*Imit Cf* કોકો] A boy; a lad. 2 A son

ગગો, *s m* The letter and sound ગ (ગ)

ગગા, ગોરી ગાય વાય, ગગો, વાહરું ચરવા નય —ભાષા
ગંગા, [*S* *Intens* *fr* ગમ to go] The Ganges 2 A river

ગંગા-ગોળી, *s f* [+ ગોળી a round water pot] A large vessel for keeping drinking-water, out of which many persons drink with the same cup, and which therefore is called ગંગા-ગોળી (a vessel for the water of the sacred river Ganges)

ગંગા-જળ, *s n* [+ જળ water.] The water of the Ganges. 2 *adj* Consecrated; holy

Id ગંગાજળ નેત્ર Clear 2 Pure 3 Holy.
ગંગા-દયા Become free from trouble. ગંગા સાગીરી A term of respect used in writing about a widow ગંગાસ્વરૂપ A term of respect used in writing about an elderly woman. ગંગાનો પ્રવાહ Lit. The flow of the waters of the Ganges. 2 An eloquent delivery 3 Pure and purifying (of a holy stream, or of caste people collectively)

ગંગા-જળી, *s f* A metallic pot with a narrow neck, in which water brought from the Ganges is kept 2 A species of horses
ગંગા-જમની, *adj* [+ જમના the Jumna] Having one colour in one border and a different one in the other (of a dhotar).

ગંગા-પુત્ર, *s m* [+ પુત્ર a son.] A Brahman living on the banks of the Ganges and working as a priest for the pilgrims

ગંગડી, *s f* A kind of tree

ગંગો-રી પાન, *s n* [*See* ગંગા + પાન *fr* *S* પાન a leaf] A kind of betel leaf having a white colour like the water of the Ganges

ગંગોદક, [*S fr* + દક water] Same as ગંગા-જળ

ગચ, *s m f* [*See* ગચ્ચ tightly] Mortar; cement

ગચ-ક-કું, } *s n* [*Imit* + ક & કું dim.]
ગચ કિ-કું, }

Bobbing up and down 2 Retching, vomit. 3 Eructation.

ગચ ક-કું, } *s n* [*See* ગચ્ચ tightly
ગચ-ક કિ-કું, } + ક dim + કું dim] Strenuous struggling and striving

ગચન, *adj* Maddened

ગ ચર-કું, *s n* [*See* ગચ-ક-કું] Eructa

tion, belching

Id ગચરકુ આવતુ To eructate, to belch

અચા-અચ, Same as અચો-અચ

અચે-દો, *s m* [See અચ + વૃત્તિ state]

A lump

Id લટિયાના અચેરા જાલી અચા The flowing hair has been matted together

અચ, *adv* [Limit Or, S પદ્ to shake, to rub Or, S કથિત woven together *f* કથિત્ to weave] Tightly, firmly, fast

અચિય-ચુ, *s n* [See અચ] A block of stone or bricks mixed with chunam or earth

Id અચિયુ નાખતુ To throw an obstacle in one's way, to interrupt, to hamper

અચી, *s m* [S ગચ્છ *f* ગચ્ to go] The number of terms in an Arithmetical Progression 2 A class, an order

અચ્છ-ચુ, *v t* [S ગચ્, ગચ્છ, to go] To go

અચ્છ તી, *s f* Making off, taking leg bail, running away

અચ, *s m* [S] An elephant

Prov રજનુ અચ કરતુ To make a mountain of a mole hill

અચ, *s m* [P *fr* Dh Des. ગજો = S ય અ barley-corn] A measure two feet long 2 A bar of iron

Id અચ અચ કુટતુ Lit To leap high 2 To leap with joy એના માયામા અચ ઘાટ્યા છે He talks without restraint એના યાત્રિયામાં અચ ઘાટ્યા છે He is not tired of walking અચેડુ Strong and unbending

Prov અચ ભરે, પથ્થર તુ ન ફારે Much smoke, but no fire ગણેડુ ગણેડુ Little mistakes may be overlooked in the face of great merits

અચ-કણ, *s m* [See અચ two feet + અચ a piece of cloth used for a bodice] A particular kind of cloth of which bodices are made

અચ-કરણ, *s m* [S ગજ કર્ણ *fr* ગજ an elephant + કર્ણ the ear] The god Ganapati, from his having ears like those of an elephant 3 Ringworm, from the skin having the appearance of that of an

elephant's ear

અચ-કરણી, *s f* [+ કરણી doing] A process of cleansing the stomach and bowels, adopted by yogis (ascetics), in which a large quantity of water is drunk and vomited

અચ-ગામ, *adj* [+ S ગચ્ to go] Mounted on an elephant

એને હાથે એક પુષ્પ છે, દું તારો અચગામ રે

—ગાવિદ.

અચગામી, *adj m f n* } [S *fr* + ગચ્ to go] A woman of a stately and majestic (elephantlike) gait

અચ-ગૌરી, *s f* The image of Pārvatī seated on an elephant

અચ-ધંદ, *s m* A bell dangling on each side of a riding elephant

અચ ઘટ નાખીને ઇશ કગારી, પક્ષીની કીધી પ્રતિપાળ —સુકુદ.

અચ-ઝાયા, *s f* [S ગજ the 13th lunar mansion + ઝાયા shade] Those days of the month of ભાદરવે during which the moon dwells in the 13th mansion

અચ-દળ, *s n* An army consisting of elephants.

અચ-ધર, *s m* [See અચ two feet + ધર-તું to hold] A tailor

અચ-ધર કહે, “દડાડા પાધરા દેતા, સિવ વરદાનની ધાપ છે રે ” —સામગ્રભટ

અચ-પતિ, *s m* [S *fr* ગજ an elephant + પતિ lord *f* જા to protect] A possessor of an elephant or elephants 2 A person at the head of the line of elephants in an army

અચ-દંત, *s m* [S ગજ an elephant + દંત a tooth] Ivory 2 Gunapati the god of learning, so called from his having two tusks like those of an elephant

અચ-પીપર, *s f* [+ પીપર *fr* S ટિપ્પી] A medicinal drug, long and large *fr* *fr*

અચ-અચ *s m* [Ar] Oppression, an outrage 2 Affliction; a calamity 3 Wonder 4 *adv* Very much

અચ-અચ, *adj* Oppressive

ધણી ગજળી, રે ગિરધારી, હર આર્યુ રે,
આપ તમારી —દયારામ

ગજર, } s m [Imitative Cf Eng
ગજર, }

Buz Or, S રજ to thunder] The rapid ringing of a bell at the end of each quarter of the day 2 The evening time 3. A loud repeated sound

ગજ-રોજ, s m [S ગજ an elephant + રોજ, રાત્ર, a king fr રાજ to shine] A large elephant

ગજરો, s m [P] A wreath of flowers

ગજરો, s f [P] An ode 2 A peculiar Persian air in music

ગજ વ-હું, v t [Caus of ગજ-રુ to thunder] To proclaim loudly 2 To make (a place) full of business and bustle

ગજરુ, s n [See ગજુ] A pocket in a coat, &c

Id ગજવાના વર A bridegroom born of a high family and requiring to be propitiated with presents ગજવું કરવું To give a bribe ગજવું જોઈ વાત કરવી Look before you leap, & c, Cut your coat according to your cloth ગજવામાં ધાણુ To bring under one's control 2 Not to care about

ગજવા-કોતર, s m [+ કોતર-રુ to cut with a pair of scissors] A cut-purse, a pickpocket

ગજ-વેલ, s f [P ગજ two feet + S વેલ, વેલો, a creeping plant] Steel. 2 A superior kind of rice

ગજ-શાળા, s f [S ગજ an elephant + શાળા a place] A stable for elephants.

ગજનાન, s m [S fr ગજના face] Gajapati, so called from his having the face of an elephant

ગજર, s f [See ગોમર] A dining room

ગજ-વ-હું, Same as ગજ-વ હું

ગજિ યા, adj m pl Same as ગજ-યુ

ગજિ-યા-ણી, s f A kind of silk cloth made up in strips measuring one ગજ (two feet) in breadth

ગજિ-હું, adj [See P ગજ a measure of two feet] Measuring a ગજ (two feet) in breadth

Id ગજ પતો, ગજિયા પતો, Breadth measuring two feet

ગજિ યો, s m [See P ગજ a bar of iron] A bar of iron used to fasten a door

ગજિ-યો, s m } A kind of coarse cotton cloth made up in rabs measuring one ગજ (two feet) in breadth

ગર્જ, s n [See ગજર, ગુર્જ, a pocket] Power, capacity; reach, range

Id ગજ તપાસુ To examine one's resources with a view to determine what one is able to do

Proz ગજ પ્રમાણે ખરચ કરો Cut your coat according to your cloth ગજ વિનાની ગણે, ને અમદવાદુ શાહુ To drive a snail to Rome

ગજેન્દ્ર, s m [S fr ગજ an elephant + દ્ર the lord of gods.] A king of elephants, a very large elephant

ગજર, s m [See ગજ ધા] A head-carpenter

ગજર, s f [See ગજર] Morning; day-break

ગંજ, s m [P = S] A heap, a pile, a stock 2 A number of things of the same kind forming one whole set

ગંજ-ન s n [S] Oppression 2 Contemning, disrespect 3 Putting to shame 4 adj Oppressive 5 Disrespectful 6. Putting to shame 7 Surpassing, superior

ગજ-હું, v t To oppress 2 To over-power 3 To harass

ગંજને ભૂપ ન ગંજે —સામઘવટ.

ગંજવર, adj [P See ગજ n heap + અવર great] Vast 2 Very large 3 On a large scale

ગંજિ-યુ, s n One out of a set of similar things

ગંજ, s f A hay stock

Id ગજમોનો સાપ A secret enemy

ગંજ-કરક, [Eng Gauge+Eng Frock.] An inner garment worn close to the body, made of guage cloth

ગંજફે, s m. [P] A pack of cards; a card

અંજેરી, *adj* [See ગાંજે] Addicted to smoking gānjā, bhāng, &c

ગટ,
ગટ-ગટ, } *adv* [Hem Des ગુર-ફ=5 વિવિધિ
ગટ-કં, }
he drinks Or, Imt] Gurglingly, noisily or greedily (drinking)

Id ગડક હટાવુ-હટારી જવું To be swallowed with ease ગડગડક મણકા મુકવા To count one's heads rapidly ગટક કરી જવું To misappropriate fraudulently and secretly

કયા રે હટુ છુ કુતેરની, ને સગદળવું મન પાય;
આપા કેરી કાકરી, તો ગટક હટારી લય —ભાષા
આટક માળા, ગટક માળા, ચોટા મણકાવાળી,
અરધી રાને માર ખડાગયો, ગેર મારી સાળી —ભાષા

ગટ કા-વ-કું, *v t* To drink or eat with ease
Id ગટકાવી જવું To misappropriate
ગટ-પટ, *s f* [Imitative] A slow and secret talk 2 A familiar conversation 3 A familiar intercourse

ગટર, *s f* [Eng Gutter] A gutter, a drain

ગટર-પટર, *s f* [See ગટ પટ] A familiar intercourse 2 The act of prejudicing the mind

ગટુ ચી, *s f* [S કટુ કી fr કટુ bitter] A kind of creeping plant, bearing bitter fruits
ગટ, Same as ગટ, ગટ-ક

ગટ્ટી, } *adv* [Hem Des ગિટ્ટો = 5 વામન
ગટ્ટ, }
a dwarf fr S મનિ n knot fr મન્ય to weave] Short and fat, compact

ગઠિ-યો, Same as ગંઠિ યો
ગઠો, *s m* [S મન્ય n knot fr મન્ય to weave] A knot 2 A lump 3 A conglomerated mass

ગડ, Same as ગાંડ, ગાંધ
ગડ-ગડગો, *s m* [See ગડ + ગડ્ય redup, or See ગડ Mar વઘ. tight] A crowd, a confused mass of things

ગડ-ગડ, *adv* [Imitative of the sound] Thundering, rolling

ગડ-ગડ-કું, Same as ગ-ગડ કું
માણસુરને માડને ગડગડિયા નિરાન ર —મેમાનંદ
ગડ-ગડા-ટ, Same as ગ-ગડા ટ.

ગડ-ગડા-વ-કું, *v t* To cause to roll or thunder

Id હુકો ગડગડાવવો To smoke a hubble-bubble

ગડ-ગુમડ, *s n* [See ગડ+ગુમડ] Either a knot or a boil

ગડ ડ-ગડ, *adv* [See ગડ ગડ + ગુમડ] Vanishing suddenly

ગડગડ ગયા, પોહોવાના પરમાણા કોઈએ મોકલ્યા નહિ —ધીરો.

ગડદા-ગડદી, *s f* [Redup of ગડદો] Wrestling, an appeal to blows

ગડદા-પાટ, *s n pl* }
ગડદા-પેચ, *s m pl* } [See ગડદો + પાટ,
ગડદા-સુક્કી, *s f pl* }
પેચ, સુક્કી] Blows, fist-cuffs

ગડદી, *s f* [See ગડદો fr ગરદ Cf Mar ગરદી fr P મિંદ dust] A crowd

ગડદો, *s m* [Hem Des ગુડદાનિય = S ગિંડકિત્ત્વ formed into a ball] A beating with the fist

Id ગડદો મારવો To beat with the fist
ગડદો ખાવો To be beaten with the fist ગડદો મારવો-ખાવો To dine at another man's house and to invite him to dine 2. Social intercourse

ગડ-બ, Same as ગડ.

ગડ-મડ, *s f* }
ગડ-મડા-ટ, *s m* } [Imitative of the sound or motion See ગડ-ગડ, ગડ redup] Clamour, an uproar 2 Bustle, hurry 3 Disorder 4 Commotion, tumult

ગડ બડ-ગોટો, *s m* [+ ગોટો a ball] Disorder, confusion

Id ગડબડ ગોટો વાજવો To make a muddle, to spoil by commixing

ગડ-મડ વુ, *v t* To roll along with clatter
ગડ બડ-મડ-બડ, *s f* Same as ગડ બડ-ગોટો

ગડ-મડિયું, *adv* Brisk, busy, active 2 s n A summersault

ગડબ વુ, *v t* [Imitative of the sound. Or, See ગુમડ or ગરદો] To press much 2 To beat severely

ગડ-ભાંગ, Same as ઘડ-ભાંગ.

વિચાર મનમાં અતિ થયો, કરવો કવણ ઉપાય,
ગડલાગ લાગી ઘટિ ઘડી, ખવાય કે ન ખવાય

—મુકુંદ

ગડ-મથ-લ, [See ઘડ-વું+મથ-વું] Same as
ગડ-મડ

ગડ-વું, v 1 [Passive form of ગાડ-વું] To
be burned, to have gone into, to penetrate

ભુજ પારો ભીડતા વસ્તુ કણ ગડિયા રે,

કે શુ એને કાળજડે કંઠાર કૃષ નડિયા રે—દયારામ

ગડ વુ, Same as ગડ-ગડ વું

ગડિયા મારે નિરબોના નીશાન —આનંદ

ગડ-વો, s m [S ગરુડુ ક n water pot
See ઘડો] A metallic water-pot with a
circular seat

ગડા-કુ, s m j [S ગુઢ molasses+ તમાકુ]
A preparation of tobacco with molasses
for smoking

Id. ગડાકુ થવું-બનવું To be senseless
through intoxication યાકીને ગડાકુ થવું To be
quite exhausted

ગડાડો, s m [S ગુઢ molasses + આકર a
mine] A small pit in which the seeds of
sugar-cane are kept

ગડાડો, s m [See ગાડ-વું + આકર a mine]
The foundation of a building

ગડા-રો, s m [See ગાડી] The space
between the two runs of the wheels of
a carriage 2 The space between the
hinder-legs and the fore-legs of a quadru-
ped 3 The trunk of a quadruped

ગડિ-થું, s n [See ઘેડ, ગડી] A bundle
of tobacco leaves

ગડિ-યો, s m [See ઘડ, ઘડી, ઘડી] A
table of multiplicat on of a certain number
successively multiplied by 1, 2, 3, &c,
up to 10

ગડી, s f [See ગડેડી] The groove of a
pulley 2 [See ગળિયો] A globule formed in
fried cakes 3 s m [Mar ગડી a companion a
servant See ગડ, ગડી] A domestic servant,
a labourer 4 s f Same as ઘેડ

Id ગડી પડવો To be formed into a knot
or globule ગડી વાગવી To fold a garment

ગડુ-ચી, s f [See ઘોડી + P જેદ diminutive
Or, Mar પદ ચા a tall stool on which

a drum is beaten f S ઘટ, ઘડો, a pot, a
drum, + વાગવિ-વે, વચાવ વુ, to cause to speak
f. S વચ to speak] A tripod

ગડો, s m [See ગાગડો, કાકરો] A large
pebble, a lump

ગીણી રેતીમાં ગડા નહિ શણે, ગરમા રજ મમાય

—મોનોભગત.

2 [See ગડ a fort] An octroi, a duty levied
at the gates of a town (used in Kthd)

ગડ, s m [Hem Des ગઢો f S ટું
f. હુમ્ with difficulty + ગમ્ to go] A hill, a
mount 2 A hill fort

Id ગડ લેવો-જીતવો To accomplish a great
and difficult work ગડ ઉઠેલવો-ઉચલાવવો To
work out a revolution, to revolutionize

ગડ-પતિ, s m [+ પતિ] The governor
of a fort

ગડ-વી, s m { + S વાહી defender f r વહ,
વહે-વું to carry } The governor of a fort 2
A bard, a panegyrist

Prov ગડની ઘેરના ઘેર Great pain, little
gain Tall talk & no work

ગડ વું, s n [See ઘડો + P જા, જા, dim]
A small jar

ગડ વુ, Same as ઘડ વું

ગડી, s m [See ગડી, 3] An inhabitant
of a hill fort

ગડાણ, s n [Gaj ગડ + આગણ] Pasture-
land, a meadow

ગઢેરો, s m [A metathesis of ઘરડો Or,
See ગડી + રો dim] An elderly man

ગણ, s m [S f ગમ્ to count] A
multitude

હરિ મુગ ગણ સા'વા, આવતા બે લલતા,
મરણ શરણ લતા, અગ ચિંતા પલતા —પ્રેમાનંદ.

2 A class 3 A foot in prosody 4 A troop
of the attendants of Shiva

ગણ, Same as ગુણ

Id See under ગુણ

Prov ગણના ભાઈ દોષ Returning evil for
good

ગણુ કે, s m [See ગણુ 3] An astrologer

ગણુ-કાં વું, } ૨ ૧ [See ગણુ-વું] To
mind 2 To obey 3 To regard

ગણ-ગણ, *s n* [Imitative of the sound]
Humming

ગણ-ગણ ડું, *adj* Humming, 2 Murmur
ing, complaining

ગણ-ગણ-વું, *v t* To hum 2 To murmur,
to complain

ગણ-ગણા દ, *s m* [+ રૂતિ] A humming
sound 2 Grumbling, a complaint

Id ગણ-ગણ કરવો To grumble, to com-
plain

ગણગેદી, *s f* A kind of tree

ગણ તર, *s n* [See ગણ વું] Act of
reckoning, calculation, computation

ગણ તરી, } *s f* Calculation, computation
ગણની, }
ગણ નિ, }

2 The method of calculating 3 Account,
estimation 4 Value, work

Id ગણતરી કરવી To count ગણતરીમા લેવું
To be included in a list 2 To consider
valuable ગણતરીમા હોવું To be considered
valuable ગણતરીની ગઢાર હોવું To be rejected
from admission into a class 2 To be not
included in a calculation 3 To be not
included in a list

ગણના, *s f* Calculation 2 Honour,
reputation 3 Estimation

ગણનીય, *adj* Fit to be reckoned 2
Fit to be considered or respected

ગણ-પતિ, *s m* [*S f* ગણ a crowd + પતિ
a lord *f*r પા to protect] Lit The leader of
a class or community Hence, 2 The god
Gana pati worshipped first on all aus-
picious occasions, the god of learning

Id ગણપતિ પધારવા To have a corpulent
body 2 To be big with child (vulgar) 1
ગણપતિ ખેલવા To be begun under favourable
circumstances, to be begun

ગણ-રવ, *s m* [See ગણ-ગણ વું + રવ]
Humming, a hum

ગણ-રત, Same as ગણોત

ગણ વું, *v t* [*S* ગણ to count] To count,
to number 2 To work sums 3 To regard,
to value

દ્રોણી, "દ્રી ડું ન ગણી, જયદ્રથ આ વાર રે"

—પ્રેમાનંદ

Id અગિયાર ગણવા=ગણવા ગણવા To run
away સરવાળો ગણવો To work a sum in
Addition હિસાબ ગણવો To work a sum or
a problem in Arithmetic હિસાબમા ગણવું To
consider valuable ગણ્યા ગાંધ્યા In a limited
number લગ્યા પણ ગણ્યા નહિ Learned but
not practical

Prov ગણે તેા ફેવ, નહિતર પથ્થર Faith is
everything

ગણ-આરો, *s m* [See ગણ ગણ+અણસારો]
A guess made from a sound

ગણા વું, *v t* [Pass of ગણ વું] To be
counted 2 To be regarded

Id તેના દહાડા ગણાઈ ચુક્યા છે His days are
numbered ચાર લોકમા ગણાવું To be respected
among the people

ગણિ ક, Same as ગણ ક
ન જમે આત, ન પાણી પીએ, કોઈ ન નલો કારણ કીયે,
પૂજ, પૂજાર, ને કિતાર, શૂદા, ગણિક મેક્યા કાર

—સામળાદ

ગણિકા, *s f* [*S*] A courtesan, a harlot
ગણિ ત, *adj* [See ગણ વું] Counted,
estimated 2 *s n* Mathematics

ગણિત-પ્રમાણ, *s t* [+પ્રમાણ *f*r ગ forth
+ મા to measure] Arithmetical proportion

ગણિત-પેઠી, } *s f* [+ એકે યોગે a series]
ગણિત-પેણી, }

An Arithmetical Progression

ગણું, *adv* [*S* ગુણ multiplication See
ગણ વું] (Used at the end of numerals to
show) Multiplied into, 'times'

ગણેશ, *s m* [*S* ગણ a crowd + ફશ a
lord] Same as ગણ-પતિ

Id ગણેશ ખેસાડવા To begin a ceremony

ગણેશિ-યું, *s n* } [*S* ગણ a class, a
ગણેશ યો, *s m* } number, + ફશ the lord *f*r ફશ to rule] An
instrument for digging used in pulling
down a wall, &c

ગણોત, *s n* [*S* ગણ a number + પત્ર n
letter, a document, or પતિ lord, *Cf* ગણ-
પતિ, ગણ વત] Tenancy 2 *s m* A tenant,
a lease holder

ગણોત-નામું, *s n* A lease of land given
by the proprietor to cultivators.

ગણિતિયો, *s m* A tenant, a lease-holder
 ગંઠ-બુ, Same as ગાંઠ-બુ.
 ગંઠ-બુ, Same as ગાંઠ-બુ
 ગંઠા-મણી, *s n f* } Wages of kn tting,
 ગંઠા-મણી, *s f* }
 tying, or wreathing 2 Skill in knitting,
 tying, or wreathing
 ગંઠા વ-બુ, *v t* To get beads or small
 parts of an ornament stringed and tied
 together
 ગંઠા-બુ, *v t* To be stringed, fixed, or
 tied in a string
 ગંઠિ-યો, *s m* [S ગ્રન્થિ a knot *fr* મન્ય-તો
 tie, to weave] A pick pocket, a swindler
 ગંઠી-છોડા, } *s m.* [+ છોડા-વ] A pick-
 ગંઠી-છોડો, }
 pocket
 ગંઠી, *s m* [S ગ્રન્થિ a knot, or કળ્લ the
 neck.] A neck-lace 2 A bundle 3 [Mar
 ગંઠી *fr* Eng Gunter] A measure of 8 feet
 ગંઠો ડો, *s m* [See ગાંઠિ-યો] An anklet
 2 An armlet 3 A medicinal drug consist-
 ing of knotty roots or twigs
 ગંઠ, *s m* [S] The cheek 3 The
 temples
 ડોલે મુકટ શિર પર હરિને, કુલવમરિત ગઠ
 —દયારામ
 ગંઠ-ક, *adj* [See ગાઠ or ગાઠ] Mad,
 stupid
 ગંઠ-માળ, *s f* [S ગળ્લ the temples +
 માળ a garland] Inflammation of the glands
 of the neck.
 ગંઠ વો, *adj m* [See ગાઠ + P ગાં dim]
 Stupid, senseless.
 ગંઠવો, *s m* [See ગાઠ + P ગાં dim]
s m A procurer, a male bawd
 ગંઠ-સ્થળ, *s n* [S *fr* ગળ્લ the temples
 + સ્થળ a place] The temples
 ગંઠિ યો, } *adj m* [See ગાઠ] Stupid
 ગંઠ, }
 or senseless (a man)
 ગરિરી, *s f* [Dh Des ફચ્ચ ગરીરી, Hem
 Des ગરીરી = S ફચ્ચ-ગરિરી a piece of sugar-
 cane *fr* S ગ્રન્થિ a joint, a knot] A piece
 of sugar cane peeled
 ગણી, Same as ગળ-ણી

ગંણું, Same as ગળ-ણું,
 ગત, *adj* [Hem Des ગય = S મૃત્યુ dead
fr S *fr* ગમ્ to go] Past, gone
 રામ નામ સત્ય છે, ને મુઠ્ઠ એ ગત છે —ભાષા
 Id ગત થયુ To be gone or past 2 To
 die ગત થાયુ To be defeated (used in Kthd)
 ગત, *s f* [Used for ગતિ] State, condi-
 tion 2 Power, ability
 ચૌદ લોકમા નયાની ગત્ય, તારં કારણ ગાયો સત્ય
 —પ્રેમાનંદ.
 ૩ Art, tact, skill 4 Amusical time or
 measure
 સંગીત, વૃત્ય, ગત, અકલિત અનુપમ, ઉપમા દેહ કેઈ ?
 —દયારામ
 5 Manner of going or living 6 A pecu-
 liar nature 7 The condition of the soul
 after death
 Id ગતે જયુ To be admitted into heaven
 after death ગતે યાજુ To perform the obse-
 quies to get the soul of a dead person
 admitted into heaven. 2 To turn to account
 એની ગત ન્દારી છે His power or skill is pec-
 uliar સદારની ગત A performance on a sa-
 dar (a musical instrument) વાણિયા ગત The
 peculiar nature or manner of a Banīa એ
 યોદાની ગત રમી ગયો He used his tact or skill
 ગતે ગયુ થયુ To be equal (of the profit and
 loss in trading)
 ગત ક-હું, *s n* A curiosity, a wonderful
 thing 2 A joke
 Id ગતકડા કાઢવાં To make jokes, to make
 jocular gestures
 ગનાગત, *adj* [S *fr* ગત gone + આગત
 come *fr* આ upto + ગમ્ to go] Going and
 coming 2 *s n* A reiterated motion
 ગતાગમ, *s m* [S ગત gone lost, + આગત
 acquisition] The acquisition of that which
 is lost 2 Knowledge
 ગનાનુગતિ ક, *adj* [S *fr* ગત gone + અનુ
 after + ગતિ] Blindly following those that
 have gone before
 ગતિ, *s f* [S *fr* ગમ્ to go] Motion 2
 Access 3 State, condition
 એક દુતો વાનસ્ત્ર-અધિપતિ, તેને પુછી એની ગતિ,
 “કહો કપીની હમને નેદનુ વૈર નિપન્યુ, કારણ કહું”
 —દયારામ.

4 Power, strength 5 The power of the intellect 6 The state of the soul after death
જે વિચારે, જીવ, તારિ શી વલે થશે,
શી વલે થશે રે, મૂરખ શી ગતિ થશે —દયારામ
વધુ અપરાધે પ્રદક્ષાદ પીડયો, હિરણ્યકશપ અભાગી રે,
શ્રી નરહરિ પાસે પ્રદક્ષારે, તેની વધુ ગતિ માગી રે
—દયારામ

7 Fate, fortune 8 End, termination. See ગત, *s f*

Id એમા મારી ગતિ ચાલવી નથી I can make no progress in this matter 2 I have no access to this thing આગળ શી ગતિ કરવી ? What is to be done now ? તારામા ક્યારે ગતિ આવશે ? When will you know this ? ગતિ પવી To obtain salvation સસાર વ્યવહારની ગતિ Knowledge of the world and its ways ગતિ આપવી To put into motion, to set in motion ગતિ, ગળની કૃતિ Motion is the result, exertion, or manifestation of a Force

ગતિ-ભંગ, *s m* [S + મટ્ breaking fr મટ્ to break] Stoppage 2 Want of power

ગતિ-માન, *adj* Moving

ગતિ કું, *adj* [See ગત, ગતિ] Gone to heaven, admitted into heaven 2 Skilful in accomplishing one's object

ગતે-ગતું, *s n* [S ગત gone + આગત come] The acquisition of what has been spent Of અત્યાગમ

ગદ, *s n* [See ગત, ગત-ખાદું] A defeat in a game, loss in a play (used in Kthd)

ગદ, *s m* [See ગદા] A mace-bearer શીએ ગદ વાલી સુગી, ઘણો કયો કપદેરા —પ્રેમાનંદ

ગદ, *s m* [S] Disease

ગદ-કું, *s n* [See ગદ ગદ + કું dim, also જો ગત ક-કું] An excuse, a pretext

ગદ-ગદ, *adv* [Imitative of the sound.] 'altering; sobbing

Id. ગદગદ કઠ A faltering voice

ગદ-ગદિ ત, *adj* Faltering, sobbing

ગદ-ગદું, *adj* Softened though really unripe (a fruit, &c)

ગદ-ગડું, *v t* [Imib See કડ-કડ to leap] To tread, to trample

ગદ-ગદ, *adj* [Imib of the motion] Swarming with (insects)

ગદ-ખદિ-યાં, *s n pl* [Imitative of the sound or motion] Immense wealth

ગદહું, *adj* [See ગરદ dust Or, Mar ગરદ grass trodden by cows fr S ગો a cow + રદ to tread] Dusty 2 Dirty

ગદ કું, *v t* [See ગો-ધો a strong bull] To stand firm (used in Kthd)

ગદા, *s f* [S] A mace, a club.

Id ગદાવાદ A blow with a mace ગદા-યુદ્ધ Fighting with maces as weapons. ગદા-ધરે Lit One who bears or uses a mace 2 An epithet of the god Visnu

ગદા-ર-કું, *v t* [Caus of ગદ-કું.] To hold firm, to support (used in Kāṭhīāṇḍ)

ગદિયાણી, *s f* A kind of plant

ગદિયાણો, *s m* A weight equal to half a tola or 52 grains Troy

ગદે છુ, *s n* [See ગદા] A quilt

ગદ્ગદ, Classical form of ગદ-ગદ

ગદ્, *s n* [S f, ગદ to speak] Prose

Id ગદ-પદ Prose and poetry ગદ-બંધ Composed in prose ગદપદ્યાત્મક Consisting of prose and verse

ગધા-ડિંકુ, *s n* [See ગદ-ડિંકુ] A piece of wood, in which the axles of the wheels of a carriage are fixed

ગધા-ડી, } *s f* [S ગદેની] A she ass
ગધે-ડી, }

Prov ગધેડી ગગામા નહાય, તો એ ગાય ન થાય A rogue is still a rogue, though he puts on a surplice ગધેડી કુલેકે અડી A fool puffed up with an idea of his own importance

ગધા કું, } *s n* An ass
ગધે-કું, }

ગધા-રો, } *s m* [S ગદમ] An ass, a
ગધે-રો, }

donkey 2 A stupid man, a dunce

Id ગધેડા બનવું=ગધેરે અડી થેર ઉતરડ To be made a fool of ગધેડા વહિતર કડુ To work hard without a proper remuneration ગધેડાનું પૂઠું આમળે બેરો A fool/an illiterate person ગધેડાનું પૂઠું પકડી રાખવું To be obstinate even to one's own injury or loss ગધેડાનો પાઘોડો યગ Making no distinction between good and bad, or right and wrong 2 Doing harm

without discrimination ગરેડે ગવાતુ To be very cheap 2 To be disgraced

Prov ગધેડાને ડફ્લા, ને તેછને ઇશારત A word to the wise, and a rod for the fool's back ગધેડા ઉપર અવાડી Spending much on a worthless object to make it look better ગધેડાનુ પૂછુ સાથુ, તે સાથુ Firm in one's obstinacy ગધેડાની ભેરે ધોડુ બાધે, તે હ મહીને શુંકવા શીખે An evil lesson is soon learnt ગધેડાના હાંડાએ પાપડ પાપ, તે અડદનો ઘાવ ફાઈ પૂછે નહિ=ગધેડાથી મુઠક લેવાય, તે પછી ધોડાનો ઘાવ ફાણુ પુછે ? The use of a thing determines its value ગધેડાની ગાય ન થાય You cannot wash the black a-moor white ગધેડાનુ મોઢુ કુદરે ચાટયુ Two of a feather flock together ગધેડાને પછુ તાવ આવે એવુ Very irritating ગધેડાને માથે શુ શીંગડા ફોય છે ? Nothing outward betrays a fool ગધેડાના પાછલા પગ ભેલા (વાડા) The greatest fool. અવેકું ઉતરડો જેથી હુંકે Like goes to like ગધેડે બેસીને ઘેર કુદરડું To complete one's disgrace ગધેડાનો વિવાદ, ને પાટુએ રણિયાત Injury is the sure reward for keeping a fool's company ગધેડાને વળી બગાઈવળગી Confusion worse confounded.

ગધેવાન, *s m* The owner of an ass

ગધો, } *s m* [Dh Des ગરદો *fr* S ગરદન] An ass

Prov ગદ્દને ખાયા બેત, નહિ પુરય નહિ પાપ Kindness is lost upon an ungrateful man ગદ્દા કયા નાને નદરાનકી બાત A fool cannot appreciate merits.

ગદ્દા ઈ, *s f* Folly, stupidity

ગદ્દા-પચીસી *s f* [+ પચીસ] The age of twenty-five or thereabouts when a man has wild and foolish ideas in his head

ગદ્દા-પાટુ, } *s f* Wild and foolish pranks
ગદ્દા-મરતી, }

ગદ્દા-વહિ-તરફ, *s n* [+ વહિ-તરફ] Useless drudgery

ગધિ યું, *s n* A kind of thick old coin ગદ્દી, Same as ગધે-લી.

ગનિમત, *s f* [P] A blessing, good fortune

ગનીમ, *s m* [Ar] An enemy, an open foe

ગનેહને, *adv* [P] By a guess

ગંદ-ફી, *s f* [S ગન્ધ smell] A stink, a stinking spot

ગંદ-વાડ, } *s m* [+ વૃત્તિ] A stink 2.
ગંદ-વાડી, }

Filth

ગંદું, *adj.* Filthy, dirty, nasty

ગંધ, *s f* [Hem Des ગંધિ ઓ = S ટુન્ધ a bad smell, *fr* S ગન્ધ smell] Smell; scent 2 A dirty smell 3 The smallest degree

ગંધક, *s m* [S] Sulphur

ગંધ-ધાણુ, *s f* [Guj ગંધ + ધાણુ] Strong stink

ગંધ-પુષ્પ, *s n pl* [S *fr* + પુષ્પ flower] Sandle ointment and flowers, esp used in the worship of gods and Brāhmans

ગંધરવ, } *s m* [S] A musician, a
ગંધર્વ, }

chorister 2 A class of demi gods whose occupation is music and singing

ગંધર્વ-નગર, *s n* [S' + નગર a town] The city of the Gandharvas (ગંધર્વ) 2 A fictitious town which appears and disappears at its pleasure 3 Mirage

ગંધર્વ-વિવાહ, *s m* } [S *fr* + વિવાહ
ગંધર્વ-લગ્ન, *s n* }

marriage *fr* વિ apart from and લઈ to carry, and લગ્ન] A love-marriage a marriage contracted by reciprocal affection

ગંધર્વ-વેદ, *s m* [S *fr* + વેદ the scriptures, knowledge, *fr* જ્ઞે to know] The science of music

ગંધ-આર, *s m* [S *fr* ગંધ + આર essence] A fragrant pigment

ગંધાક્ષત, *s m pl* [+ અક્ષત] Sandal ointment and grains of rice, used as materials of worship

ગંધા-તું, } *adj* Stinking 2 Putrified
ગંધા-ચ દુ, }

ગંધાર, *s m* [S ગાન્ધાર] The third of the seven primary notes of Hindu music.

ગંધા-વુ, *v i* [See ગંધ] To stink, to emit an offensive smell 2. To be putrified

ગંધિ યા-ણું, Same as ગાધિ-યા-ણું
ગંડી-હું, *adj* Malicious, peevish, quarrelsome

ગપ, *n f* [See ગુરુતેય] A common report, a popular talk, a rumour 2 Prattle, chatter

Id ગપ ચાલે છે There is a rumour, a rumour is in circulation ગપ મારતી-ઢાંકવી-હું *ti* To put a rumour into circulation 2 To tell an extravagant story, to exaggerate matters ગપે ગપ યુમાજશે Giving an exaggerated account of 2 Speaking without a foundation in truth

ગપ-તાણિ હું, *n* [S ગુન secret *ti* ગુપ્ત to protect + ટાપી clapping of the hands] 'I' heft

ગપ-સરપ, *n f* [Reduplication of ગપ] Rumours of several kinds and of several degrees of truthfulness, idle talk on several subjects idle and incoherent talk

ગપા-સ, *n f* [+ યાસ *abst*] A rumour very wide of the fact

ગપા-ગપ, *adv* [Imitative of the sound and motion] Beating briskly hurriedly, or without restraint 2 [*Cf* ગળા ગળી] Beating briskly

ગપા-ગપી, *n f* Boxing brawl, hurried, or untrained beating with closed fists

ગપા ટી, *n m* Same as ગપ

ગપાણક, *n m* [*Guj* ગપ + S અટક a collection of eight *ti* અટકુ eight] A chat, a chatter 2 An idle incoherent talk

ગપો હું, Same as ગપુ

ગપોહિ હું *n n* [S ગોપાન Name of Krishna well known for his amours] Copulation

ગપા-ગોણી, *n f* [See ગપુ + S ગોણી a talk] An idle, loose, or incoherent talk

ગપી, *adv* Gossiping, spreading rumours, prating, exaggerating

Prov ગપીને ઘેર ગપી આવ્યા “આવો, ગપી,” “ગાર હાયતુ કાલિગદુ ને તેર હાયતુ બી” Travellers have the privilege of lying

ગપી-દાસ, *n m* [+દાસ a term of respect *ti* S દાસ a slave] A gossip, a news-monger, a prator

ગપુ, *n n* Same as ગપ

Id ગપા દાહવા-મારવા To talk big

ગફલત, *n f* [*Ar*] Negligence, inadvertency 2 A mistake, a fault, an error

Id ગફલત કરી-જાતી To be negligent, to neglect

ગફલતી, *adv* Negligent, careless

ગરકુ, *adv* [See ગણ] Fast and plump

ગદા, Same as ગુદા

ગરફે, *n m* [See ગણ+કર part] A mouthful swallowed in haste

ગમ, } Same as ગપા-ગપ
ગમ-ગમ, }

ગમક-ગમક, *adv* [See ગમક + ગમક] Credulous and rash

ગમક-ગદું, *adv* Dirty and confused, filthy

ગમક ઘુ, *v 1* [See ગમક] To roll 2 To tumble To have a griping sensation in the bowels, to suffer from gripes

Id ગમકી પડવું To roll down, to stumble down

ગમકા-વ-ગુ, Causal of ગમક હું

ગમકી, } *n f* The act of running fast
ગમરે કી, }

ગમર, *n f* [S ગમર] A cave

ગમ-ગ, *adv* [See ગમ+વાણ, or ગમગ great] Full and juicy 2 Substantial, weighty 3 Comely

ગમણ, *n m*. [See ગુલામ] A form showing endearment, of the name of a person, which begins with the word ગુલામ

ગમ્મા-ગમ, Same as ગપા-ગપ

ગમ્મા-ગમી, Same as ગપા-ગપી

ગમ્માર, *n f* [See ગમ interior hollow] A pit

ગમ્મારો, *n m* [See ગમ+ અગાર *Cf* ગમ્મારો] A small balloon

ગમી, *n f* A little pit in the ground for playing at pebbles

ગમો-ગમ, [See ગમ્મા-ગમ] Hastily (of eating)

ગમ, *adv* [Imitative of the sound] Falling smartly

ગમ્મર, *adv* [See ગમક] Substantial 2 Wealthy

one's desire, anyhow 2 By any means, at any risk, at all risk

અમૈતદ્, *s m* [S ગ્રામાન્તર another village *f* ગ્રામ, ગામ, + અતર another] Emigration

અભીર, *adj* [S] Grave, serious, solemn 2 Considerate, thoughtful 3 Patient

અભીર-તા, } *s f* Gravity 2 Thoughtfulness 3 Patience

અપ્ય, *adj* [S *f* ગ્ત to go] Accessible, attainable

અયદે-રો, *s m* [See ધરકુ] An old and respected headman (પટેલ) in a village

અયણ, A form of અગન

અય-ર, *s m* [S ગજ an elephant + ર best *f* રૂ to choose] A large elephant

અયુ, *v t* [Hem Des ગય = S મૃત્ત્વ dead, *f* S ગત gone *f* ગમ્ to go] Past tense of જા-વું or જા-વું to go, went, passed 2 *adj* Gone, past

Prov ગયો અવસર પાછો ન આવે=અયુ, તે અયુ ન Lost time cannot be recalled અયુ બાપુ, ને યયુ બાપુ Young men look upon old man as so many obstacles in their way અયુ બિ-ટની મિંગડાની પેટે Lost for ever The time past never returns

અર, *s m* [S ગમ the foetus] Pulp, kernel, marrow, pith 2 A secret thought, an intention 3 A mystery

અર, *s m* [S રૂ to drop See અર-વું] Poisonous fecal matter of some animals and birds

અર, *adj* [P=S ફ. કર ૩, to do] A suffix found at the end of compounds, showing the "doer of an action"

Id સેતા-ર A seller ડારી-ગર An artizan અરક, *adj* [Ar] Drowned, sunk 2 Absorbed in, engrossed in

Id અરક થવું To be swallowed up or engulfed 2 To be absorbed in contem- plation

અરક-વું, *v t* To be drowned, to be buried deep 2 To be absorbed in, to be engrossed in

અરકા-વ, *adj* Full of, abounding with 2 Absorbed in

અર-ગટ, *s m* [See અર pulp + ગટો a lump *f* S ગતિય, See ગાડ] A short man

અર-ગડી, *s f* [See અર-ગડ] A small pulley

અર-ગડિ-યુ, *adj* [See અરગર અર્ગર Or, redup of અગ-વું to drop] Old and worn out અરથ વું, *v t* [Imit Or, ગથ-વું + ચાવ-વું]

To eat gluttonously, to glut

અરજ, *s f* [Ar] Need, necessity 2 Selfishness, self interest 3 Care, heed

Id અરજ પડવી-હોવી To be in need, to require અરજ સારવી To serve the purpose of

Prov ભેદિલ નોકર દુશ્મનની અરજ સારે છે A heedless (faithless) servant is as bad as an enemy અરજ ગિયારી બાપડી, ઉભે બાપરે ના- પડી Necessity has no law અરજે અધેડાને બાપ ધડેડો પડે Necessity has no law અરજ સરી, ને વેદ વેરી A gig to the doctor, when cured અરજ સાધરથી અળી = અરજે અધેડાને બાપ ધડેડો Necessity has no law

અરજળ, *s f* [S ગર્જના] A kind of bird

અરજ-ની, Same as અર્જ-ની.

અરજ-વેલ } *adj* [See અરજ + S વત્, અરજ વાન, }

વાન, વત, વાળુ, having] Needy, necessitous 2 Selfish

Prov અરજવત ને દરદરત A man in want is a man in woe અરજવાનને અકલ ન હોય Ne- cessity has no law

અરજ વું, *v t* [S ગજ to thunder] To thunder 2 To bellow

અરજ બોલી બાળા, ઘણા મોટા સોરથી ને

—મણિરામ

અરજ-સવાદી, *adj* [See અરજ ન સવાદ, સવાદ] Selfish

અરજ સવાદી ના ધર્મજે રે, મારા બ્વાલા, અરજ સવાદી ના ધર્મજે. —દયાગામ.

અરજ ઉ, } Same as અરજ-વેલ
અરજ, }
અરજ-વું, }

Prov અરજ ને અધેડો, જે બરાબર Necessity has no law

ગરબો, *s m* A pointed weapon 2 A thorn 3 A shoot of a leaf

ગરડ-ગપ, *adv* [Imitative of the sound] Being drowned suddenly, suddenly disappearing

ગરડ-કું, *v t* [S ઘૂ, ઘૂ, to drag See ધસ-કું] To form or fashion (letters in learning to write) by drawing a style or dry pen through the letters of the copy book

ગરડ કુ, *v i* [See ગરડ-ધરા gurgling] To gurgle

ગાથે ગીત ગરડી, ઐગ મરડી, અગે અનગ જગાડી

—પ્રેમાનંદ

ગરડો, } *s m* [See ગરડ-કું] A copy-
ગપડા. } slip for little children to write with a style or dry pen

ગર હુડી-ત, *s f* [See ગુર a teacher + હી fem suffix + હ દેવ, દેવી, a term of respect] A female devotee among the Jains

ગર છુ, Same as ગળ છુ

ગર છુ, *s n* [See ગર-હુડી-ત] A kind of religious ceremony

ગરથ, *s m* [S મઘ્વિ a knot fr મઘ્વ to tie] Money, wealth

Prov ગરથ વેચી ઘેલા થયુ Many buy nothing with their money but repentance ગરથ ગાંઠે, વિદ્યા પાંઠે, સ્ત્રી સાથે You should not part with your money, nor your knowledge, nor your wife ગરથ વિનાનો ગાનદો, ને ગરથે ગાનારાદ Money makes the mare go ગરથ વિનાનુ વેણ ને હેયા વિનાનુ નાનુ A man without money is taken to be a fool, and a man without a child is considered to be a child himself

ગરદ, *adj* [P] Thick, crowded 2 Buried, lost, engrossed

ગરદ, *s f* Dust

સ્વર સુણતામા હુ તે શુધ જુવ ત્રિસગી,

દંદમા ગરદ ગઈ છે ગળી

—દયાગમ

ગરદન, *s f* [P] The neck

Id ગરદન દાઢા દેવા ન હોવી To hold one's neck high 2 To be proud or haughty ગરદન નમવી To be disgraced 2 To suffer a loss 3 To be on the decline (of a person) 4 To be insolvent ગરદ નગાવવી To be engaged

in work; to be busy ગરદન નાખી દેવી To be on the point of death ગરદન મારકું-ગરદન ઠાપવી To be heed 2 To put to a loss 3 To ruin

ગરદી, *s f* [See ગરડ crowded] A crowd, a throng

ગરદો, *s m* [See ગરડ dust, also Cf ગરદો] Tobacco crushed and otherwise prepared for chewing

ગર-નાળ, *s f* [See ગર નાળુ, or, See ગર પિથ + નાળુ] A short piece of ordnance, a mortar

ગર-નાળુ, *s n* [See ગર નાળુ to drop, to dribble, to flow, + નાળુ નાકું, નાકી, નળી, a tube Or, See ગિતિ a mountain + નાળુ a river-bed] A culvert, a tunnel

ગર-મડ, Same as ગડ-મડ

Id ગરબાગરોડે વાળવે To make a confusion 2 To speak indistinctly 3 To embuzzle, account, to make false entries in account books ગર મડ કાઢી-મચાવવી To make a confusion 4 To create a breach of peace, to make a disturbance

ગર-મડ કું, Same as ગડ-મડ કું

ગરમડ-મરમડ, *s f* [Redup of ગર-મડ] A confusion, mixture 2 A complete change made by mixing together

ગર-મડા ટ, Same as ગડ-મડા ટ

ગરખી, *s f* [See ગરમે] A shed or canopy erected for the purpose of placing a lamp in its interior, and enabling women to dance and sing round the lamp 2 A particular kind of song sung under such a shed or canopy

ગરખો, *s m* [S ગરમે the interior] A song (ગરખી), a song sung by women while dancing in a circle 2 A circular dance, a dance round a lamp or a temporary shrine 3 An earthen vessel, which has holes in its sides and in the interior of which a lamp is placed burning

ગરભ, *s m* [S ગર્ભ the foetus] The foetus, an embryo 2 Pregnancy, conception 3 Pulp, pith, kernel, marrow 4 The interior portion 5 The essence, moral, sum substance 6 Roe, the eggs of the

fish 7 The space included, surface, area
Id ગરબ રહેઠો To conceive in the womb
ગરબ પાડો To miscarry ગરબ પાડો To procure
abortion

ગરબ-છાટ, *s f* [+ છાટ રૂ] A bomb 2 A
short piece of ordnance a mortar Same
as ગર-નાથ

ગરબ-સૂતર, *adj* [S ગમ the interior +
સૂતર cotton thread] (Cloth) Of which the
warp is cotton and the woof silk

ગરમ, *adj* [P = S ગર્મ heat] Hot,
warm 2 Impassioned, excited, angry

Id ગરમ કુશુડું Woollen cloth ગરમ થવું To
be hot 2 To be angry ગરમ કરવું To make
hot ગરમ પડવું To find or feel hot—a medi-
cine ગરમ ગિલ્લો Hot temper; anger ગરમ મ
સાડો Spices, curry stuff ગરમ આન Very hot

ગર-મર, *s m* [See ગર pith + મૂળ root
Or, ગરમ + મરી] A kind of wild root (Used
in Kthd)

ગરમા થી, *s f* } Same as ગરમી
ગરમા-લો, *s m* }

ગરમા-ગરમ, } *adj* [Redup of ગરમ]
ગરમા-ગરમી, }

Very hot, piping hot 2 Mixed with spices

ગરમા-ગો, *s m* [+ ગોળ] A kind of
medicinal plant, the pods of which contain
pith like molasses

ગરમી, *s f* [See ગરમ Or, Hem Des
ગુસ્સી, Cf Mar ગુસ્સી pride, = S ફજા a wish]
Heat, warinth 2 Passion, anger 3 The
lues venerea 4 Morbid heat

Prov ગરમી ગરમીને મારે Like cures like
= Diamonds cut diamonds

ગર સુ, *s m* [See ગર રૂ = Hind fir ના, to
drop to fall] A bowl made of bell metal
and having no seat attached to its bottom

ગરમે લ, *s f* [See ગરમ hot] A kind of
plant much esteemed for pickles

ગરમી, *s m* Same as ગરમા લો (Used
in Kthd)

ગરલ, *s m* [S] A Poison thrown out
or vomited by a serpent 2 A poison

ગરલ દોડ સાગર શિવ પીયો છ,
ચંદ્ર ચતુરશી લાવ લીયો

—દયારામ

થયો બાળો મોઢેબાડળો કોધ સમાવ્યો તર્ત,
ગરલ વાળ્ય દુ માગડી, માનની પામરો મર્ત

—સામળબટ

ગરવ, Same as ગર્વ.

ગરવુ, *adj* [S ગુરૂ grēat] Grand
ગરબ પડે ગરવી ધણી સ્વામી સાથ સમરથ સદા

—સામળબટ

2 [See ગુરૂ great or ગર્વ વાળુ proud] Proud
બચકે બાધ્યા વજ્ર ને વાગા, ધણુ ધરેણુ ગરવ રે

—કલ્યાણુ

ગર રું, *v 1* Shame as ગળ.રૂ To drop

ગર રૂ, *v 2* [S ગર્મ the interior part
Or, Hind મિત ના, ગળ રૂ to drop To enter
વિષય દિપાદમા દરે વલખનો, પારકા ધરમા અરે રે

—લોખોભગત

ગરાગ, Same ૧૧ ધરાક

ગરાગી Same ૧૧ ધરાકી

ગરા ક *s m* [See ગરાડો] A ditch, a pit
2 *adj* Large, grand

ગરાડી, *adj* [See ગરમ] Addicted to

ગરાડો, *s m* [See ગરાગાડો Cf ગરા ક]
A ditch, a pit

ગરામ, *s m* [S માત્ર eating, food, ૧
મસૂ to eat] Lands given for maintenance

ગરાસ-ભૂ, } *s f* The wife a ગરાસિ યા, a
ગરાસ ભૂી, }

woman of the ગરાસિ યા caste

ગરાસિ થો, *s m* A landholder 2 An
individual of a caste of Rajputs

ગરિ મા, *s m f* [S ૧ ગુર] Greatness

2 The power of becoming heavy at will,
one of the eight kinds of Siddhi

ગરિથો, *s m* A top

ગરી કું, *s m* [See ગળ.રૂ to drop] A
globule of dung

ગરીબ, *adj* [Ar] Poor, indigent 2
Meek, gentle, mild

Prov ગરીબના બેલી રાગ God helps the
poor, for the rich can help themselves
ગરીબનો બેલી પરમેશ્વર God protects the poor
ગરીબનુ ખાચ, તેનુ સત્યાનાસ નય The poor
man's penny unjustly detained, is a coal of
fire in a rich man's purse ગરીબની લેડે સળદી
લાલો All lay load on a quiet poor horse ગ
રીબની ગાદમા દાન He is a wolf in a lamb's

skin ગરીબનું નશીબ ગરીબ Misfortunes seldom come single ગરીબને ઘેર મોઢો, તે પૈસાદારને ઘેર સોઢો Riches beget riches, poverty begets poverty ગરીબને મન પોતાની કુપતી મહેલ બરાબર A poor man's hut is his own palace

ગરીબ-નિવાળ, *adj* [+P નવસ્ત્ર to give] Charitable towards the poor, conferring blessings on the poor

ગરીબ-ગરબા, } *s n pl* [+ redup or, ગરીબ-ગુરબા, } + ગરુ, ગુર, great] The poor (collectively), paupers

ગરીબ હું, *adj* Poor and wretched
ગરીબ-પરચર, *adj* [+ પરચર a protector] Friendly to the poor 2 An expression used in addressing petitions to superiors.

ગરીબાઈ, } *s f* Poverty, indigence 2 ગરબા, } Meekness, humility

Prov ગરીબાઈની કાંઈ દવા નથી Poverty is a boundary difficult to pass ગરીબાઈમાં કાંઈ સારમ નથી Poverty is no vice

ગરુ, Same as ગુરુ
ગરુ, *s m* [S] An eagle
ગરુ-ગામી, } *s m* [S fr + ગમ્ to go, ગરુ-દેવળ, }

S fr + ખજ a Lanner] A name of Vishnu, whose conveyance, as represented in the Purāṇs, is an eagle

ગરુડ-પાથુ, *s n* [+ S પાથ an emerald] An emerald

ગરુડ પાથુના પાથિયા જરુયા,
અન્યો અન્ય શોભા લેઈ ગરુયા —ગિરિધર
ગરુડો, *s, m* [See ગરુડો dim suffix] A priest of the pariahs

ગરુર, *adj* [P Cf મ-ગરુર] Haughty, proud, arrogant

ગરુરી, *s f* Haughtiness, pride, arrogance

Prov ગરુરીનું ઘર ખાલી Pride goes before destruction

ગરુડું, Same as ગરુડું Great

ગરવા ગુર ગરવા ર, એવા સાથ નિરજન દેવ

—અખો

એમા અર્થ છે ગવનવા, ગરુવો છે અથ

—મામજાલદ

દમયંતી કહે ‘ ભડી કા ન નાડો,
અધ્યા, ગરુવો થઈ શુ ગાડો ? ’ —પ્રેમાનંદ.

ગરુડો, Same as ગરુડો

ગરુદર, *adj f* [S ગર્મ the foetus + વદર the belly, the womb] Pregnant

ગરુળી, *s f* [Hein Des ઘરોલી = S ગૃહ-ગોલિ કા, ગૃહ-ગોલિ-કા, a house lizard Cf કાથિ-વડો See કરાળિ-ઓ fr Hem Des કોહુ = S કુક્કાસ a lizard] A lizard

ગર્જના, *s f* [S જા ગર્જ to thunder] Thunder, a roar 2 Bellowing, roaring Sanskrit form of ગરુજના

ગર્ત, *s n* [S] A hollow, a hole, a cave 2 A ditch

ગર્ન માછી ગાડયા નાણો, આ પાણ આ વ્યાધ છે —વદસલ.

ગર્દભ, }
ગધપ, } *s m* [S ગર્દમ] An ass, a donkey
ગર્ધવ, }

ગર્ભ *s m* [S] The foetus, an embryo 2 Marrow, Lernel, pulp Same as ગરુભ

ગર્ભ-પાત, Abortion, miscarriage

ગર્ભ-પાતી, That procures abortion or miscarriage

ગર્ભ-ચાતના, The discomforts which the soul suffers while in the womb of the mother

ગર્ભ વતી, } *adj f* Pregnant (a woman)
ગર્ભ-વતી, }

ગર્ભ-વાસ, Dwelling in the womb

ગર્ભ-શ્રી મત, Wealthy or great from birth, born to riches, born with a silver spoon in the mouth

ગર્ભ-રચાન, The womb, the uterus

ગર્ભ-રૂપ, Abortion

ગર્ભાશય, The womb

ગર્ભાધાન, The ceremony of consummation of marriage

ગર્ભિ-જ્ઞી, Same as ગર્ભ-વતી

ગર્ભિ ન, *adj* Included, contained 2 Implied, not expressed

ગર્વ, *s m* [S] Haughtiness, pride, arrogance

Id ગર્વ પવો-ચઢવો To have pride ગર્વ કરવો To behave oneself with pride ગર્વ હતર

વે To be humiliated

Prov ગર્વ તે રાજ રાવણે એ રહ્યો નથી
Pride goes before destruction

ગર્વ-વેદ્ય, *adj* [+ વેદ્ય] Maddened or
blinded with pride

ગર્વિષ્ઠ, } *adj* Haughty, proud, arro-
ગર્વી, } gant

ગલ, *s m* [S ગૂ to swallow See ગળ-ગૂ]
A fish hook 2 A hook 3 A bait, an alluie-
ment.

Id ગલ આપવે To hold forth a bait, to
tempt 2 To offer or give a bribe

ગલ, *s m* [See ગર ગલ, pith] The
pith, the pulpy part. 2 The essence 3 A
secret

Id ગલ આપવે To tell a secret in con-
fidence 2 To speak freely what is in one's
mind

ગલ, *s m* [S ગલ poison] Poisonous
exhalation

ગલ, *s m* [See ગુલ a flower] The
snuff of a wick in a burning lamp 2 To
bacco burnt red hot in a hubble-bubble 3
A red spot on a tobacco leaf (Used in
Kthd) 4 [See ગુલ a flower, as also ગર ગૂ
to drop] A spark of the snuff of a wick
in a burning lamp falling down 5 [See
ગુલ, as also ગુલ, ગોળ, and ગળ ગૂ, ગળી નવ-ગૂ] A
bribe

ગલ, Same as ગર, ગલ, Pith

ગલ કી, *s f* [See ગવ ગૂ] A plant, the
fruits of which are used for food

ગલ કું, *s n* [See ગર] The fruit of ગલ કી,

ગલ-ગલા મણી, *s f* [See ગવ ગવિ યા] A
game for children (Used in Kthd)

ગલ-ગલિ યા, *s n pl* [Hem Des ગિલિ
ગિલા-વિ-અ = S હાસ્ય સ્વાને અન્ન સ્પર્શ touching the
parts of the body so as to excite laughter
to titillate, *f* ૬ ગૂ, ગર, ગલ, ગળ ગૂ, to drop
Or, Imit Cf કલ-કલ] Titillation

Id ગલગલિયા કરવા To titillate, to tickle

ગલ-ગોટો, *s m* [P ગલ a flower + ગોટો
a ball] A kind of flowering plant, or its
flower

ગલ-જીલી, *s f* A kind of vegetable
used for food

ગલત, } *adj* [Ar Or, Hem Des
ગળત, }

ગલત્યલે એ = S કિત્ત thrown, rejected, *fr* S
ગૂ, ગર, ગલ, ગળ-ગૂ, to drop + સ્થલ place]
Erroneous 2 Wrong 3 False

ગલ-ગુલી, Same as ગલ-ગુલી

ગલ-પટો, Same as ગળ-પટો

ગલ-પાપડી, *s f* [See ગોળ + પાપડી]

A kind of sweetmeat made from molasses

ગલ-ગલ, Same as કલ-ગલ

ગલબા, *s m pl* [Ar વરવા an attack]
Crackers, squibs

ગલબું, *s n* [See ગલ બલ Or, See ગલબા]

An uproar, a shout 2 A rumour

એ ગલબું સુધુ ગલબું, " કાગળી રાધે પાડી છે વાટ,"
ચાર આવી એક ત્યાં બોલે, "તમે, સર્વ શૂર, કચ્ચાટ."

—પ્રેમાનંદ.

ગલબો, *s m* [See ગલબું] A rumour

ગલબો, *s m* [See ગુલાબ] A rose plant

ગલ-મંદી, *s f* [See ગુલ flower + મંદી]

A kind of fragrant plant

ગલ-ફૂલી, *s f* [See ગોળ molasses + S
ગૂ નિ dropping *f* ગૂ to drop, or ગોળ a plug,
a thick and soft thing steeped in a liquid,
or S કૃતિ an offering *f* કૃ to sacrifice Cf
ગૂલ-ગુલી, ગળ-ફૂલી] Drops of a mixture of
molasses, ghee, and water slowly put into
the mouth of a new born infant by means
of cotton steeped in the mixture

ગલાલ, Same as ગુલાલ

ગલાસ, *s m* [Eng Glass] A glass 2

A tumbler

ગલિ-ત, *adj* [S *fr* ગલ to drop, to fall]

Dropped, fallen

ગલિત લલિત કૂલની લટેરો, રતિમા અપીતે કુચી બેરા ?
—ગીતગોવિંદ

ગલી, Same as ગલી-ગલી

ગલી, *s f* [See ગળી the neck] A lane,
an alley 2 A valley

ગલી-કુંચી, *s f* [+ કુંચી a key *fr* S કુંચ a
bunch a bundle] Narrow and crooked lanes

ગલી-ગલી, } *s f* [Imit of the scree

tion See ગવ ગણિય યા] Intillation, tickling
 ગણિય, *adj* [Ar] Filthy, dirty
 ગણિયો, *s f* Filth, dirt
 ગણિયો, Same as ગણિયો
 ગણિય, *s m* [P વિષ્ણુ] Covering, a
 sheath
 ગણિયો, *s f* A kind of fried cake
 ગણિય, *s f* [See ગણિય] The kernel
 of a palm-nut
 ગણિય કુ, *s m* [See ગણિય cheek + પાત્ર
 side] The inside of the cheek
 ગણિય, *s f* } [See ગણિય] A
 ગણિય, *s m* } pellet box
 ગણિ, *s m* [S] The cheek
 ગણિ-તણિ, Same as ગણિ-તણિ
 ગણિય, *s m* [P] A money-box 2 A
 money box in a shop, a till
 ગણિય, Same as ગણિય
 ગણિય, *s m* [S ગમન *f* ગમ to go] Go-
 ing, motion, gait
 ગણિય, *s m* [Eng Gown] Fine chintz,
 calico 2 A kind of upper garment (for
 women)
 ગણિય, *s m* [Eng Governor] A gov-
 ernor, the head executive officer in an
 Indian Presidency
 ગણિય-ગણિય, *s m* [Eng Governor-
 General] The Governor-General, the chief
 British executive officer in India
 ગણિય, *s f* [ગણિય + ગ્રેટ] A cow
 ગણિય, Same as ગણિય
 ગણિય, Same as ગણિય
 ગણિય, *s f* [Causal form of ગણિય]
 To can a to sing to ask to sing
 ગણિય, *s m* [S ગણિય *f* ગો a cow
 ગણિય, *s m* [S ગણિય *f* ગો a cow
 + ગણિય *f* ગણિય to eat, or ગણિય many]
 Food - ગણિય for cows 2 All sorts of food
 mixed together
 ગણિય, *adj* [See ગણિય] Clumsy,
 awkward, dull, stupid
 ગણિય, *s f* A kind of bean Same as
 ગણિય
 ગણિય, *s f* } [+ ગણિય, ગણિય] A prod

of ગણિય. ગણિય
 ગણિય, *s f* ૧ ૨ [Passive form of ગણિય] To
 be fit to sing, to be sung 2 To be talked
 of, to be slandered
 ગણિય દિવસની ગણિય ધુ ગણિય,
 તે ગણિય લઈએ લાઢિયે —દયારામ
 ગણિય, *s f* [Ar] Evidence, testi-
 mony, deposition
 ગણિય, *s m* [See ગણિય a cowherd + ગણિય
 day house] A medley of articles 2 A wo-
 man's portmanteau 3 A covering, a case
 Id ગણિય ગણિય A bundle or heap
 made up of several odd things, odds
 and ends
 ગણિય, *s m* [S *f* ગો a cow + ગણિય the
 eye] An air hole, a loophole 2 A small
 window
 ગણિય ગણિય ગણિય ગણિય —ગેમાનંદ
 ગણિય, *s f* [S ગણિય to search for] Ma-
 lice, grudge (Used in the Hālār Prāt)
 ગણિય, *s m* [S ગણિય *f* ગો to sing]
 A songster
 ગણિય, *s m* [S *f* ગો a cow] Milk,
 butter &c, of a cow
 ગણિય, Same as ગણિય
 ગણિય, *s f* [P] Rounds of a patrol 2
 Patrolling, going the rounds
 ગણિય, *adj* [S] Inaccessible 2 Difficult
 3 Incomprehensible, inscrutable 4 Secret
 ગણિય, *s m* [S ગણિય] Wheat Same
 as ગણિય
 ગણિય, *adj* Of a wheat-colour, brown
 ગણિય, *s m* [S] A care
 ગણિય, ગણિય નહિયો, ને, ની,
 સમુદ્ર, ગણિય, પવનની તીર —સામગ્રી
 ગણિય, Same as ગણિય A fish hook
 ગણિય-ગણિય, *s f* [See ગણિય + ગણિય] A
 preserve of mangroves in molasses
 ગણિય-ગણિય, *s m* [S ગણિય, ગણિય, ગણિય, to swallow,
 See ગણિય Or See ગણિય molasses + ગણિય dim]
 Taste, liking, relish
 ગણિય-ગણિય, *s f* ૧ ૨ [Imitative of the feel-
 ing Or, S ગણિય, ગણિય, ગણિય to drop] To
 become piteous and supplicating
 ગણિય-ગણિય, *s f* } [See ગણિય, ગણિય]
 ગણિય-ગણિય, *s f* } *adj* [See ગણિય, ગણિય]

Humble, submissive, piteous and supplicating

ગળ ગળગળ થાય, નેત્રથી નિરઝરે છે,
બોલે દુનિયા બોલ, શાસ ઉશાસ ભરે છે

—સામગ્રી

2 Watery, watery

Id ગળ ગળ થયું to be affected by a feeling and be about to cry ગળગળો અવાજ A piteous voice

ગળ-ગોટિ એ, }
ગળ-ગોટિ-ડો, } *adj* m [See ગોટિ f] S ગોટ
ગળ-ગોટિ, }

round + ગોટિ a ball] Round, spherical

ગળ-ચક્ર, [See ગચ્ચ + ચાપ ૩] Same as ગળ-ચક્ર

ગળ-ચક્ર, *adj* [See ગચ્ચ + ચાટ ૩] Sweetish
ગળ-ચપા, s n *pl* [See ગળ ચપો] Being stupid standing, standing still and silent through confusion

ગળચ વુ, Same as ગરચ વુ

ગળ-ચપો, s m [ગળ + ચાપ-વુ] A kind of necklace

ગળ ચિ યુ, s n [See ગળ + P જેહ & યુ ડિમ] The bobbing up and down of a drowning man

ગળ ચી, s f [+ P જેહ dim] The neck, the throat, the wind-pipe

ગળ છી, s f [See ગળ-વુ to drop, also ગળ વુ to sift] A sieve

ગળ છુ, s n A piece of cloth used as a strainer, a filter

ગળત, Same as ગલત

ગળત-કોડ, s m [S ગલિત dropped fr ગળ to drop See ગળ વુ, + કુટ leprosy, See કોડ] Leprosy

ગળ તી, s f [See ગળ વુ] A vessel with a hole at its bottom through which water dribbles

ગળ-થુથી, Same as ગલ-થુથી

ગળ-ધાઈ, s f [See ગળ + S દાહ burning fr દહ to burn] A burning sensation in the throat

ગળ-પટો, s m [S + પટ cloth] A collar, a neckerchief

ગળ વચ્ચ, s n [See ગચ્ચ] Sweetness

ગળ-પાપડી, Same as ગલ-પાપડી

ગળ ફો, s m [See ગળ throat + ફીફ foam] Phlegm

ગળ-માણું, }
ગળ-માણું, } s n [See ગોળ + પાણી] A

kind of sweet meat made of wheat-flour boiled in molasses or sugar dissolved in water

ગળ વુ, v t [S ગળ, ગળ] To swallow

ગૂંદાસનનો ઉલસ, એથી નાશુ નાશુ થયે—વશીભ

Id વાત ગળી નવી Lit To eat or swallow what has been heard Hence, 2 To give no reply 3 To drop a subject in conversation હાડવા ગળી નવા To swallow sweet-meat balls, to eat sweet-meat balls greedily

ગળ વું, v t [S ગળ to drop to ooze] To drop, to ooze, to leak 2 To melt, to be dissolved, to be melted and purified or refined 3 To be ripe and sweet 4 To waste away, to grow thin or lean 5 To soften, to be over-awed, to be submissive

Id આંબા ઉપરથી ફેરી ગળે છે Mangoes drop down from a mango tree છાપરામાંથી પાણી ગળે છે Water trickles through the roof ફાળ ગળી ગઈ છે Pulse has been dissolved ફેળાં ગળી ગયા છે Plantains have been ripe and sweet તેજુ ચીરે ગળી ગયું છે His body has grown thin તેજું નાક ગળે છે His nose drops down rheum ચાકળી ગઈ A knot (in the body) is dissolved હાડ ગળવું To be thin in body, to lose flesh વાત ગળી નવી Not to speak about, or refer to, a matter કાદવા ગળી નવું To sink and stick in mud ખાડ ગળી ગઈ Sugar is dissolved and has become a liquid 2 Sugar is lost by being dissolved ગળતી ગાંઠિએ Without accomplishing one's object, being disappointed ગળિયો બળદ An unwilling ox 2 Unwilling to work

ગળ વુ, v t [Used as the causal of ગળ-વુ to drop, Cf ગળ વુ] To strain, to filter to sift

Id પાણી ગળવું To strain or filter water Prov મો ગળેલો ગળી પાણી પીવું One should be cautious every where

ગળ હુતી Same as ગલ-હુતી

ગળા-મણ, *s f n* The process of melting 2 Wages for melting 3 The residue left after melting, at the bottom of a crucible

ગળા-ત્રું, *v 1* [Passive form of ગળ ત્રું *f* S ગત્ to drop] To be melted or dissolved 2 To be wasted away, to be consumed 3 To be sifted or strained

ગળિ ત, Same as ગલિ ત

ગળિ યા-ગોદી, *s f* [See ગોળ molasses + ગોદી a pill] A game for girls

ગળિ યારો, *s m* [See ગળી + કર doing] One who dyes with indigo

ગળિ-યેર, } *adj* Having the colour of indigo 2 Dyed with indigo

ગળિ-યો, *s m* [S ગત્ to drop] An obstinate bullock, who drops or sits down when urged on

ગળી, *s f* [Hind गीला, લીલું, *f* S નીલી indigo *f* S નીલ black, blue] Indigo

ગળી, *s f* [See ગળું] The voice, the tone

ગળું, *s n* [Hem गलजो *f* S गल throat *f* १ to swallow] The throat 2 The voice, the tone

Id ગળું પડતું To have the voice lowered down, to be hoarse 2 To have the neck dislocated 3 A disease among infants ગળું દરાવતું To cure an infant affected by the disease (ગળું પડતું) ગળે પડતું To lay a false complaint against 2 To flatter, to court the favour of, to oblige another to grant one's request, to insist upon another man's granting a favour, to importune 3 To lay claim to what belongs to another, as if it were one's own 4 To be obliged to do against one's own wish (of an evil habit) ગળે ધાલવું To throw responsibility upon 2 To pierce the throat with ગળાકાપું, ગળાકાટું, ગળાકાણું A cut-throat 2 A rogue, a swindler ગળે દાય નાખવો To embrace (a woman) through love ગળે દાય મૂકવો To swear by (a person) ગળું પડવું To catch by the throat 2 To stop from

swallowing 3 To scize red handed or in the act વાન ચારે ગળે ઉતરી The argument has convinced me 2 I was convinced of the truth of the matter ગળે ઉતરવું To be swallowed (food) ગળી જવું To be melted or dissolved વાત ગળે કઠારવી To convince with arguments 2 To convince of the truth of a matter અમે તારે ગળે નહિ પડયા હતા We would not force ourselves on you ગળે વળગવું-જાગવું Same as ગળે પડવું 2 Not to be able to eat owing to the remembrance of an absent child or a dear person આ તતમા ચારે તે ગળે યાદિયા આપ્યા I am at my wits' end in this matter 2 I am disgusted with this matter 3 I shall be ruined in this business, I rue the day when I put my hands in this matter ગળું બધાવું, To be obstructed, to be choked (the throat) ગળા લગી Lit As far as the throat 2 Compleately 3 More than wanted 4 Extremely ગળાગાણા ઘણા ધાવવી To stop speaking ગળાગાણા ભેતવું ધાલવું-વળગાડવું To set a person to do an undesirable work, to throw responsibility upon an unwilling person ગળું નાપડવું-રહેડવું To cut off the head 2 To betray, to be perfidious to ગળું ભેંસી જવું To be hoarse (of the voice) ગળે ગળું મળી જવું To be extremely thirsty ગળે-ગળા ઉપર-છરી મૂકવી To threaten to cut off the head of, to threaten to kill 2 To be perfidious to ગળે કડાવું To be caught by the neck, to be thrown into a very difficult position ગળે દોરી આવવી ગળે ફાંસી આવવી To be suffocated 2 To be about to lose one's life 3 To be in a great difficulty, to be perplexed 4 ગળે નાખવું To throw responsibility upon ગળે પાણી ન પડવા દેવું To turn over, to harass ગળે નાખવું To throw a work upon a person against his will 2 To accept the responsibility of taking care of a child 3 To accept 4 To charge falsely with 5 To acquire an evil habit ગળેથી ઝાલવું To catch red-handed 2 To catch so as to leave no chance of escape ગળાના સમ To swear sincerely by (a person)

ગાંધી-પદ્ય, *u* [ગાંધી + પદ્ય] Lying claim to a thing without having any right to it
2 Bringing a false charge

ગાંધી, *m* [See ગાંધી sweet for euphemy
= Mar ગુરુચેત] A medicinal bitter plant

2 Bad habit, addictedness

ગાંધી, *u* [Guj ગાંધી fr S ગંધ molla
= S] Sweet

ગાંધી, *s* [A corruption of કાંધી fr
S કદાશ sharp pieces of stone] A small bit,
a small ગાંધી

ગાંધી, *u* [Hard that cannot become
tender even though well boiled (beans &c)]

11 ગાંધી રહેવું 'To lose the confidence of
each of the parties, to be disliked by both
parties

ગાંધી, *s* [See કાંધી] A large piece
2 A dry and unopened cotton pod

ગાંધી રહેવું, *v* [Imit] To bellow like
a bull

ગાંધી, Same as ગાંધી

ગાંધી, *s* [Imit Cf ગાંધી-ગાંધી, Eng
Hum] A humming sound 2 Hesitation
3 Grumbling, a complaint

ગાંધી, *u* [See ગાંધી-તેલી, ગાંધી] Im-
potent, wanting the power of procreation
(of males), effeminate 2 *s* [Adultery

ગાંધી-તેલી, *s* [See ગાંધી + તેલી
Or Imit] Hesitation, uncertainty

ગાંધી, *s* [Familiar corruption of
ગાંધી-દામ (a servant of the holy river Gan-
ge-) As the proverb says "કહા રામ જોગ,
ઓ કહા ગાંધી તેલી"] An itinerant oil man
2 An humble person

ગાંધી રહેવું, Same as ગાંધી રહેવું

ગાંધી રહેવું, *s* [S ગંધી disrespect, con-
tempt Or, S ગંધી hating] To overpower,
to overawe 2 To deceive

ગાંધી સુધી મેલે ગાંધી ગાંધી આયુષ્ય હોય,
ગાંધી સુધી હોય ગાંધી નદી, ગાંધી ગંધ નદી કાય
—સામગ્રી

ગાંધી-કડ્યુ, }
ગાંધી જોર, } *u* [See ગાંધી + કડ્યુ,
ગાંધી જોરિયું, }

ગાંધી] Addicted to smoking (tobacco or dried
hemp-flowers

ગાંધી, *s* [Hind] Hemp-flowers

ગાંધી, *s* [S ગંધી] A knot, a tie, a joint
2 Union, agreement, a firm resolution 3
Entanglement, ermy 4 Possession

Id ગાંધી-વાળી To tie a knot 2

To come to a resolution 3 To be spiteful 4

To remember well 5 To be clotted ગાંધી

One's own, out of one's own purse 6 ગાંધી

ની જીલ વાંતો જોડી-કમેરી To make an addi-

tion to a story out of one's own imagination,

to invent, to fabricate, to give one's own

version of a story ગાંધી ઘાંધી To have a

swollen gland ગાંધી કરી ગાંધી કરવું To collect

money secretly for one's own use ગાંધી હોવી

To be friends ગાંધી A very firm knot or

tie ગાંધી To tie a knot ગાંધી ગાંધી

At one's own expense ગાંધી ગાંધી Scruples

and objections 2 Fraud ગાંધી ગાંધી To settle

firmly 2 To keep under one's control 3

To secure, to gain

Prov ગાંધી પૂરી, તે બાલવામાં પૂરી A full

purse makes the mouth to speak ગાંધી ગાંધી

ગાંધી ગાંધી ગાંધી It is folly to spend one's

own money for the enjoyment of a fool's

company ગાંધી ગાંધી ગાંધી To spend one's

money and be called a fool in the bargain

ગાંધી, *s* [A bundle 2 Wealth, pro-

perty

ગાંધી, *s* [A large bundle

ગાંધી, *s* [A junction, a joint 2 The

knot of two threads at a junction

ગાંધી, *v* [To knot, to knit 2 To mind,

to obey

રોકે સાચુ, દીયર, કોઈને નથી ગાંધી લે

—મહિરામ.

ગાંધી યો, *s* [A knot of turmeric, the

root of turmeric 2 An article of food

made in the form of roots and knots of

turmeric 3 Any knotty root 4 *pl* The

testicles

ગાંધી યો તાવ, *s* [See ગાંધી + તાવ] In-

fluenza fever, bubonic plague

ગાંધી, *s* [A knot, a joint 5 *u*

as ગાંધી

ગાંધી, *s* [S ગાંધી the temple used for

Prov ગાઝરની પીપુડી, વાગીતો વાગી, નહિ તો ફરડી ખાધી Profitable both ways, in success or failure

ગાઝરિયો, *s m* [Guj ગાઝર, so culled from its likeness to the root] A large cross mark made on the forehead

ગાઝ-વીજ, *s f* [S ગજ ના, See ગાઝ-ગુ + વીજ *fr* S ચિહ્ન lightning *fr* ચિ intens + ચુત્ to shine] Thunder and lightning

ગાઝ ગુ, *v t* [Dh Des ગાઝે અં = S ગણિ તમ્ S ગર્જ] To thunder 2 To roar

ગાઈ ગુણુ દુ ગાઝ ગાઝ, કરો નિર્મળ અતિ સારી

—પ્રેમાનંદ

3 To fill the world with one's name and fame, to be very famous

વદાવાઝ હુ તો તમારા બળથી ઘણી ગાનું,

નાણો ડો, કહુ શુ અણુ રે, પાવવે લાગુ

—દયારામ

Id ગાઝગુ વાઝગુ In a procession accompanied with tom tom મેઘ ગાને છે The thunder rolls

Prov ગાઝગુ વાઝગુ હો એ માટે આપો The secret will be out ગાને તે વચરે નહિ, ૨ છુકે તે ફરડે નહિ A rolling thunder seldom bursts, and a barking dog seldom bites ગાને, તેનું વાને No love without fear

ગાઝ-મરદ, *s m* [Ar ઘોઘી brave + P મરદ a man] A brave man, a warrior, a hero

ગાંક ગુ, *v t* [See ગાંક, મયિ] To be deceived

દમવતી કહે “ બેઠી કા ન નાંડો ?

અથવા, ગરવો થઈ શુ ગાંડો ? ”

—પ્રેમાનંદ

ગાંક, *adj* [See ગાંક] Worn out 2 Weak

કુક નાગેંડની ત્યા ગાંડી રે

—પ્રેમાનંદ

અરિય નીંદર્યા, તર્યા ગાંડી, સયાતક હુણુહણે

—પ્રેમાનંદ

3 Detented

ગાંડી, *s m* [Eng Guard] A soldier, a guard Same as ગારફી

ગાંડ, *s n* [Rem Des ગઢી = S ગાંધો a emule sheep *fr* S ગઢુ] A sheep

ગાંડરિયું, *adj* Pertaining to sheep 2 Like sheep, sheepish

Id ગાંડરિયો પ્રવાહ The following or imitating another without due consideration

following like sheep

Prov ગાંડરિયો પ્રવાહ One sheep follows another, blind imitation

ગાંડક, Same as ગાંડર

ગાંડ-ગુ, *v t* [See ગર્ત] To bury, to inter

અન ગાંડી ગાંડયા બહો, આ પાસ આ વ્યાવ

—વશિષ્ઠ

ગાંડ વો, *s m* [S ઘટ, See ઘાંડ વો] An earthen jar

ગાંડિયું, *s n* [See ગાંડી] A small ગાંડ (cart)

ગાંડી, *s f*, [Hem Des ગઢી a carriage *fr* S ગઢી that goes (*from*) *fr* ગમ્ to go] A cart, 2 A carriage 3 A railway carriage or waggon

Id ચાલે તો કહિએ ગાંડી એવી દુનિયા આડી People in their perversity call a thing which moves (ગાંડી) a thing buried—a pun upon the word ગાંડી (a cart, and buried *fr* ગાંડ ગુ to bury)

Prov ગાંડી દેખી પાચ થાકે Unknown unmixed Out of sight, out of mind ગાંડી તથે કુતર નય, તે કહે “હું જ પાર એવું છું” Every man boasts of his own power ગાંડી વાડી, ને લાડી એ વધુ મળ્યા, એટલે તિલુવન મળુ Indulgence of the senses is with many the goal of life

ગાંડી ત, } *s m* [+ વા, વાણ] A cart-driver

ગાંડુ, *s n* [See ગાંડી] A cart, a carriage (used in contempt) 2 A loud cut

Id ગાંડુ ગરીકું A cart and such other things ગાંડુ બેરડું To joke the bullocks to a cart, and make it ready for driving ગાંડુ ટાંડુ To unjoke the bullocks from a cart and bring it to a stop 2 To take rest on a journey ગાંડુ ટાંકુ-ચાલવું To drive a cart 2 To set out on a journey 3 To push one's business on without fear or thought 4 To do one's own business without other's help ગાંડે ગાંડી Carts upon carts cart loads, a large heap ગાંડે ગાંડી અગી 1 A cart-load ગાંડે ગાંડી વખત A great deal of time ગાંડવાર A way on which carts can be driven 2 A high road ગાંડવાર રોડ ગાંડવાર (ગાંડવાર)

Round, true 2 Valuable ગાડાના પૈડા જેવડું (ના.)
A very large nose ગાડે ચઢીને આવવું To be
open or patent ગાડે ચઢીને મોઢા આવવું To die
suddenly

ગાડ, *adj* [S fr ગાઢ to enter] Deep
sound (sleep) 2 Thick 3 Great, extreme
Id ગાડ નિદ્રા Sound sleep ગા. પ્રીતિ Great
love

ગાઢુ, Same as ઘાઢુ

ગા છુ, Same as ગા ન, ગાય ન

ગાત, Same as ગામ The body

આવણું મનન કરે ગુણ વાત,

બાલે, દરબે, પરબે નારી-ગાત — નિકુલાનંદ

ગાત કી, *s f* [See ગાત] A knot of the
upper garment of women worn on the
breast

ગામ, *s n* [S] A limb, a member 2
The body

ગાથા, } *s f* [S fr ગે to sing] Verse,
ગાથી, }
a poem 2 A story written in verse

એ. ચિતે સામગ્રી લઈ, ગાથા અત્રી નિ સુખ નાઈ

— પ્રેમાનંદ

જરા તુષારત ગુપ્ત-ગાથી નહીં ઉડતી ગુરુગમ

— વલ્લભભટ્ટ

ગાદ છુ, *s n* [Diminutive of ગાદી] A
small bed, a mattress of cotton

ગાદી, *s f* [P] A raised seat 2 A
throne 3 A cushion, a soft pad

Id ગાદી તકિયો A cushion and a cushion
attached to it 2 Luxury, luxurious state
ગાદી પતિ A crowned king, an established
ruler

Prov ગાને તકિયો દે દોરી-ઢાંઢો An ailment
which will either secure a throne or reduce
the person to extreme poverty

ગા ન, *s n* [S fr ગે to sing See ગા વ]
Singing

Id ગા નાન Singing and music in their
various forms 2 Revelry

ગા-અર્વ, *adv* [S fr ગાવ] Pertaining
to or according to the musicians of gods
(ગા-અર્વ)

Id ગા-વર વિવાહ A form of marriage in
which the parties fall in love with each

other and secretly marry

ગાફેલ, *adj* [Ar fr ગફલત] Negligent
inadvertent

Id ગાફેલ રહેવું To be negligent, to neglect
ગામ કી, *s f* [See ગામ, ગરમ, ગર્મ] That
with which a hole is filled up 2 A small
hole 3 Ab-sconding (Slang)

Id ગામડી મારી જવું To disappear sudden-
ly 2 To be absent without notice

ગામ ડું, *s n* A hole 2 A loss

Id ગામડું પડવું To have a hole (a ship)
તેનું ગામડું નિકળ્યું It sprang a leak (a ship)
ગામડું પૂરવું To make up a loss

ગામ, Same as ગરમ (Used in the case
of lower animals)

ગામ, ગામ, ને પધા ઢાળ, સ્ત્રી ચરિત્ર, ને રોતા બાળ,
એની પગીસા જે કોઈ દરે તેને થેઝા સદુદેવ જોશી પાણી વારે
— ભાયા

ગામ છુ, } [S ગર્ભિની See ગામ] *adj* f
ગામ છુ, }
Pregnant, big with young (used in the
case of lower animals)

ગામડું, *adj* [See ગર્મ + ભાર burden]
Confused, perplexed

ગામ છુ, *s n* [See ગામ + હુ dim] A
quantity of carded cotton 2 A thin sheet
of carded cotton 3 *adj* Soft and tender

ગામ્મા-ચુથા, *s m pl* [See ગામ્મા+ચુથા હુ]
Crumpled pieces of cloth or paper

ગામ્મા, *s m* [See ગામ] That with which
a hole or a hollow is filled up 2 Pulp 3
Crumpled cloth or rags used in making up
a turban 4 A bar of copper or brass used
in making up gold or silver ornaments

Id ગામ્મા-ગામ્મા મારી નાખવા To beat
severely

ગામ, *s n* [S ગ્રામ] A village

Id ગામ ગાદું કરવું To please or charm
the whole village ગામ ગામું કરવું To make
an inquiry throughout the village ગામ દ-
લાવી મારવું-નાખવું To excite or rouse the
whole village ગામનો ઉતાર-ગામનું પાવ The
worst man in the village ગમે ગામના પાણી
પીવા To become clever by travelling ગમ
ડીને દીવાળી In Rome you must be a Roman

Prov ગામ, ત્યાં દેડવાડો Roses have their thorns Every medal has its reverse ગામમાં પેસવાના સાસા, ને પટેલને ઘેર બેના પાણી Beggars and borrowers should be no choosers ગામ ગયું સુધ્ધ નજો ગામ ગયું, સો તૂટ નજો No man feels happy in a strange country ગામ કરતા ગાયજી હતાવળી A poor man is more vexed than a rich man ગામ ઘેરે, ત્યારે દીવાળી ધેસ ઝોરે Too late in doing one's business ગામને દેવાળિયો, ને પરગામનો સાદુકાર (જો ખતખત) A man in his own surrounding is more trusted than a stranger ગામને મોઢે કાઈ ગળણુ છે ? Public opinion has often a false bias ગામ માં ધર રહિ, ને સીંગમા ખેતર નહિ A man without a settled habitation ગામ રીતે કનહી In Rome you must be a Roman ગામ વચ્ચે કૂતો દોઈ ઉંડો એ કહે, ને દોઈ હતળો એ કહે A public man is exposed to all sorts of criticism

ગામ-ગરામ, *s m* [+ ગરામ] Landed property, small or large, any kind of landed property 2 A permanent interest

ગામ-ગોર, *s m* [+ ગોર] A vill ge priest

ગામ કી, *adj* [S ગ્રામ સ્વ *f* + સ્થા to stand] Belonging or pertaining to the country as distinguished from town, not townish 2 Rustic 3 Not fashionable 4 Native, not foreign

ગામ હિ યુ, *adj* Cowinish, rude, unmanly, rustic

ગામ હિ યો, *s m* [Hem Des ગ્રામ ટ હો = S ગ્રામ વક્ત્ર the chief man in a village See ગામ] A villager

ગામ કુ, *s n* A small village

ગામ-વેખો, *s m* [+ વેખો વખ, *f* S વિષ poi son, or વ ખૂટ separated] Separation from a whole village, a quarrel with all the people of a village

ગામ-સંધી } *s f* [+ મેણી, S ગ્ર several-ly all] A dinner to which the whole of the population of a village is invited

ગામી, *s m* The owner of a village or villages

ગામી નામી તો મહી-પતિ બરને વરા વર્તી રહે

—સામથભટ

ગામી, *adj* [S *f* ગમ્ to go] Going (Used at the end of a compound word, as ક્રેત્ર ગામી)

ગામેતી, *s m* [See ગામ + વતિ] The headman of a village 2 A village watchman (Used in Kthid)

ગામોટ, *s m* [+ વતિ] A village-priest

ગામોટ, *s n* The profession or duties of a ગામોટ

અધ્યા ગોર, તમે ગામોટાને નહો સળો,

તો તો ગોર પદુ નહો, તમે ધૂતમા તળો —વીરજી

ગામોતર, *s m* [+ ઉતરવું to go beyond *f* S જુ up + વૃ to cross] An out-law from a village

ગામોતર, *s n* [S ગ્રામાન્તર another village *f* ગ્રામ, ગામ, + અન્તર another] Removing or going to another village, emigration

Id ગામોતર કરવું To journey to a village 2 To emigrate

ગામ્હીર્ય, *s n* [S *f* ગમ્હીર deep, grave] Depth 2 Gravity, solemnity

ગાય, *s f* [S ગૌ] A cow 2 A soft, gentle, or harmless person

Id ઘેર ગાય બાંધવી To keep a cow in the house or attached to a family ગાય વહેલી રિયાવી To finish one's meals earlier than others ગાયના સાધં જેવું Foolish

Prov ગાયનું લેસ તળે, ને ભેંસનું ગાય તળે Distribution of gifts without a consideration of propriety ગાય હોદી કુતરીને પાડુ To rob Peter to pay Paul ગાયે ગરુ રતન ત્યારે ગયા છવાડવી, ને રતન કાઢી લેવું You should accomplish your object without doing any unlawful act કન્યા ને ગાય, દોરે ત્યાં નય A daughter and a cow will quietly submit to whatever fate you choose to doom them to ગાય પછ વાડે વાજરકુ A child will follow its mother ગાય લેવી દુગ્ધતી, ને વડુ લેવી શોભતી Choose a milch-cow and a beautiful wife ગાય વિનાનું વાજરકુ As pitiful as an orphan ગાય વાળે, તે ગાવાળ One must be able to do one's duty ગાય ક, *s m* [S *f* ગૌ to sing] A songster, a musician

ગાય-કા, *s f* A female songster

ગાય-ત્રી, *s f* [S *f* ગૌ to sing + ત્રે to

protect) 1 Vedic metre of 24 syllables 2 The name of a very sacred verse repeated by every Brahmin at his morning and evening devotions and on other occasions, even great sins being expiated by its repetition 3 (From the resemblance of this word to the word गाय, a cow, it means popularly) The goddess represented by the cow, a cow worshipped as a goddess

ગાય., *s n* [S *fi* ગે to sing] Singing, music ? A song

ગાર, *s f* [See ગારો, ગળ, thick] A dilute mixture of cow dung, earth, and water, used in coating the ground 2 A mixture of earth and water used in erecting a wall

Prov. ગારે દીપ્તિ ધર સૈના Human nature is everywhere the same

ગાર, *adj* [Mar] Cool 2 Cold

ગાર, *s m* [P *fr* S કર *fr* ક to do] A suffix denoting “the door of an action”

ગારદી, *s m* [Eng Guard] A guard 2 A soldier

ગારવો, *s m* Same as ગર્વ Pride

માનવતી, મા દર ગારવો —પ્રેમાનંદ

ગારિયુ, *s n* [See ગારો, ગાર] Same as ગારો 2 An unburnt earthen vessel having the form of a basket

ગારીયો, *s m* A labourer employed in carrying ગારો

ગારુડી, *s m* [S ગારુડિક *fr* ગારુડ a charm against snake poison *fr* ગરુડ the king of birds, an eagle, which has a natural antipathy to snakes] A snake-charmer

વિષય વિષયીયુ ધણુ, ગોડમાનહિ ગારુડી —કાલિયુ 2 A juggler, a conjurer

Id ગારુડી વિધા Jugglery

ગારો, *s m* Same as ગાર, *s f*

ગારો *s m* [Mar ગર] Flint

ગાલ, *s f* [See ગલી, ધાસ *s f*] The lines of persons sitting down to dinner at the same time Same as ધાલ, *s f*

ગાલ, *s m* [S ગ્લ] The cheek

Id ગાલમા દસણુ To laugh in one's sleeve 2 To smile ગાલ ઉપર ગાલ ચડવા To have plump round cheeks

Prov ગાવ તેવા તમારા Everything in its proportion A tat for tat ગાવે તમારા મારી મોટા વાવ રાખણુ To keep up an outward show of riches or greatness

ગાલ-મરુદિયા, *s n pl* [+ Ar મરુદ] Small round cushions, generally made of silk cloth (મરાઝ) to be placed under the heels

ગાલ-માર, *adj* [See ગાવ, ધાસ, + માર ૩ *fr* મર ૩ *fr* S મૂ. o du] Given to boasting 2 Given to tall talk

ગાલ-ચીક, *adj* [See ગાલ-ધુ + ચીક] Illogical, idiotic (used in the South Prant)

ગાલી, *s f* [See ગલી] A valley

ગાલી, *s f* [S ગાલિ] An abusive term

ગાલીયો, *s m* [P] A woollen carpet

ગાલો-કુ, *s n* [See ગાલ + કો] The inside of the cheek

એમ બિયા કરી ગાલોડા

બુલો કાચમા નીચવા ગોડા —પ્રેમાનંદ

ગાલી, *s f* [See ગાલી a cart + લી diu] A cart, a load-cart 2 As much as can be contained or carried in a cart, a measure of 30 mounds

ગાલક, *s n* A large load-cart

ગાલકો, *s m* A small cart for boys to play with

ગાવ-ડી, *s f* [See ગરુ, ધા + ડો, ડી, ડુ, a diminutive suffix showing affection] A cow (spoken of with affection or reverence)

ગાવ-ડોલ, *s m* [+ ડોલ] The top-mast

ગાવદી, *adj* [Mar ગેદી, મેલતી *fr* Hind ગેદી *fr* ગેલ a fault] Dirty, filthy 2 Rude, ignorant 3 Foolish, senseless

ગાવ-લી, *s f* [See ગાવ ડી, Generally used with કાદો] Commission, discount

Id ગાવલી કાદો To secure one's own commission or profit ગાવલી કાદી નહુ To shirk one's own liabilities or duties on some pretext or other

ગાવ-ધુ કાદ-ધુ, *v ૨* [See ગાવ-લી + કાદો] To abstain from doing one's own duty on some pretext or other

ગા ૩, *v t* [S ગે to sing] To sing 2 To recite verses 3 To praise in verses 4

To publish, to declare, to proclaim 5 To publish one's own good deeds

Id ગાયુ વાડુ Harmony ગાયુ ગાડુ To dance to the tune of 2 To flatter

Prov ગર્હ ગર્હને યુવા, ને વરતુ નામ ધૂળ A mountain in labour Great trouble and no gain

ગાળ, ૪ f [S ગાળિ] Abusive language

Id ગાળ-દેડી-આડી-દેડી ૧૩૬૧ To use abusive language toward, to abuse (a person), ગાળ ખાડી To have abusive language used towards oneself, to be subjected to abusive language

Prov ગાળે કાઈ યુગાડ ન થાય Mere words do nobody any harm

ગાળ, ૪ મ [See ગાળ-૩, ગાળ ૩] That which has dropped to the bottom of a vessel, sediment ૫, dregs, the residue

ગાળ કું, ૫ t [Canal of ગાળ-૩] To strain, to filter 2 To take the sediments out of, to cleanse, to purify 3 To melt 4 To refine 5 To make thin or lean, to make feeble, to waste 6 To pass (time), to waste time in unprofitable occupations, to trifle

ગાળે તે પરા ન્યા, ગાળે તે આવી અડયા,

ગાળે તે ન્યારા હુમ, વહાલા આપ્યા બહાર

—વસીલા

કાઈ એક ગાળ ન્યા-બહુ સમયને ગાળેને પરિતાપ, દુઃખિતુ બનાવ કરતા, ત્યાંથી આવિયો આશ્રમ આવ

—દયારામ

Id ગાળી ગાળડુ To filter water કુંડો ગાળ વો To cleanse a well, to take the sediment out of a well કુંડુ ગાળડુ To melt gold 2 To refine gold ૩ ચીર ગાળડુ To emaciate one's body 2 To subject the body to austere penances વખત ગાળે To pass time ગાળી કાડુ To filter, to melt, to refine 2 To choose, to select ગાળી ગાળેને Very deliberately, after great consideration

ગાળા-ગાળી, ૪ f [See ગાળ an abusive-term] Reciprocal abusing 2 Abusive language in various ways

Id ગાળાગાળીએ આવડુ, ગાળામ જી કપર આવડુ To be about to begin a quarrel with the use of abusive language 2 To pour out a

torrent of abusive language

ગાળિ યું, ૪ ૧ [See ગાળ-૩ to filter] The sediments of butter milk

ગાળિ-યું, ૪ ૨ [See ગાળ ૩ to pass time] Absconding from work

ગાળિ યું, ૪ ૩ [See ગાળો] A small noose for the neck of young cattle

નવ કાળ ગાળિએ દાસ નવ બધાય,

કેવો બાળક વસાવી —નિરાતલમ

Id ગાળિયુ કાડુ Same as ગાળડુ કાડુ,

ગાળી, Hindi variant of ગાળ

અત તોળીયુ માર, તોળીયુ ભાવી ગાળી —જુહારામ

ગાળુ, ૪ ૨ [See ગાળ ૩ to filter, to pass time] An interval, the intervening time

ગાળો, ૪ ૧ [See કાળ time] A period of time 2 The season for particular crops or occurrences 3 [See ગાળ ૩ to drop] An interval in place, a part of a house, a room

4 The remainder from or addition to the original quantity, discount or premium

5 (See ગાળુ) A running knot, a noose 6

(See ગાળ-૩ to cleanse) A kind of dress worn by women 7 Refined or cleaned cotton

Id કરી ગાળો The season or time when mangoes are ripe ૪૨૧ વસાવો ગાળો The middle part of a house ૪૨૧૧ ગાળો Discount on a purchase ગાળો કાડવો-વાળવો To make a noose ગાળો કાડવો To remove the dregs 2 Esp To remove the unground grains from the mouth of a grinding hand-mill (મીડી) મારા તે ગાળા ન જરા થઈ ગયા I lost all my courage

૪૨૧૨ ગાળી કાડી બતાઈ, તમુ પુરુષ ગાળા —કમ્પીર.

ગિંડુ, Same as ગેંડ A ball

જમનામા ગિંડ પડ્યો, ચોખ્ખો, રે —કમ્પીર.

ગિ-અડા-કું, ૫ ૧ [See ગ-ગળ ૩ Intens of ગળ ૩] To be confused

ગિયો-ગિય, } adi [Another form of ગિય,

ગિયો-ગિય] In a close or thick state, pressing against one another, crowdedly

ગિફડ, ૫ ૧ [Imitate and expression of the slow and dull movements of a lazy person] Dull, heavy

ଗିଝି, e m [Imitative and expressive
 of the motion of a blow

Guinea s f [Eng Guinea] A guinea

मिथ्या, & f [At पान absence, hence,

anything uttered in one's absence } Im-
putation, accusation 2 Slander, calumny

ଜିଅତ-ଗୋର, and [+ P ଗୋର, ଅଞ୍ଚଳ, ଲୋ
cat] Slanderous

ગિણ.વું, *v t* [Imitation of the sound
 See ગિણ. ગિણ] To beat with the the fist

ଦିଆଯିବ, *also* [See *ଅଗାଧ* '1] Beat
ing smartly and repeatedly with fists

ब्रह्म, ८ म [See ब्रह्म-३] A blot with
the first

भित्त, ० f [P] Doat, earth

गिरदी, a f [See गरी, Cf M गरी १.
P गिरदुस्त] A crowd, a throng

अिशे, ४ अ [Hind गिर.ना. - ११३, to
drop] Sediment, residuo

गिर-नार, *8 m* [S गिर a mountain + नार
mal.] The name of the highest mountain
top in Kāthiāwād

Ques. 8 m An individual of a class
of Brahmins living near the Girnar moun-
tains

विश्वरूप, adj [P] Involved 2 En-
grossed in

गिर्यवर्ती, *f* The state of being involved or engrossed in, absorption of the mind

बिचय, adj [P] Pledged, pawned,
mortgaged

Id ગિરતી ચૂકુ To mortgage ગિરતી રાખવું
To keep as a mortgage

गिर, ४ f [S f] उद्-गिर ति he speaks
out f] उद्, up + गृ, गिर, to drop] Speech.

गिरास, Same ग्र ग्राम

Id गिरास-ब्यास An estate

山, s n [S] A mountain, a hill

गिरि-धर, } *adj* [गिरि + धर.उ] That

lifts up a mountain 2 s m. An epithet of
Kṛiṣṇa, who in his childhood lifted up a
mountain on the little finger of his right
hand

गिरि-२१, ४ म [+S शी to lie down, See

249.1) An epithet of the god Shiva, who
lives on the mountain Hem̃t'wa

$\text{Mg}^{+2}, n = [+ \frac{1}{2}]$ A part of a
month in

北山，即〔27〕的北麓的山
峰，最高的山是二七五
四米。

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
 drop, to fall + P ॐ नमो वासुदेवाय । A bird of
 prey, as that bird goes over head

1914, 2-1 (P) The part of the
 1914, 2-1 (P) The part of the

नि-२१, p. m. [See नि-२१ + ६३.] The last
of speech 2 an up that of the god Brahmā
७१ गदेभ्य निदेभ्य निदेभ्य अदेभ्य गदेभ्य

—जिखर

શિશુ. ગુપ્ત. [૫] સમગ્ર ના શિશુ.

In 1934-37 A mortgage bond

१३३-१३४, १३५ (Hind. १३३-१३४ to fall fr S
 १३५ to drop, See १३३ + S १३३ १३४, stretch)
 A cross shape I wood n support

गिआ.भेअ, } a) [सो गिआ.भेअ]
 गिआ.भेअ, }
 Shanderov, taking delight in pranking w/
 of others

ଜିଠି, ρf [ଯେ ମାତ୍ର ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ନିମ୍ନ] Tich-
ing, titillation

Gita, a f (See La f, 22, or 23)
A little bit of steel, called "ent", which
is struck in a game called Gita 23 or trip-
steel

બિન્દિ-બિન્દી, } સામ્રાજ્ય ગણી-ગણી,
 ગણિ-ગણી, }
 ગણી-ગણી

၆၆၁, Same as ၆၆၀ a little bit of stick
 ၆၆၁-၆၆၁, ၂ m [+ ၆၆, ၆၆၁, a stick]
 A game for boys

ମିଛ, & ମ [P] Calumny, libel, slander, reviling

गिस.धुं, ४ न [See नैस.ह, धुसः] A yoke
(used in Kthd)

गिरीसा, ४ नं० The name of a vegetable

गिस्त, adj. Fruitless, vain

તે ગિસ્ત ખોલ માર્યો ગયો. —સામળાજી.

ગીગણાવ, Same as ગીગણાવ
 ગીગી, A dialectal variant of ગીગી
 ગીગી, A dialectal variant of ગીગી
 ગીચ, *adv* [See ગીચ ગીચ] Crowdedly,
 pressing against one another
 ગીત, *s n* [*S f* ગીત to sing] A song
 2 A song sung by women, a song sung on
 occasions of social rejoicing
 ગીતા, *s f* A part of the મહાભારત, the
 great national epic of India 2 A religious
 poem containing a discourse on metaphy-
 sical subjects
 ગીતિ, *s f* A kind of metre
 ગીધ, *s n* [*S g* ગીધ] A vulture
 ગીર, *s m* [*S ગિર* a mountain] (Often
 used as ગી) Used at the end of the names
 of individuals of a class of ascetics, *e g*
 રતન-ગીર, રતન-ગીર, મોહન-ગીર, મોહન-ગીર
 ગીર, [*P ગિર* = *S કર* doing *f* કર to do]
 A Persian suffix showing the possessor or
 doer; *e g* તમાસ-ગીર
 ગીર, } Same as ગરવી
 ગીર, }
 ગીર-ગીર, *adj* [See ગીર] One's own
 ગીર-ગીર, *adj* [*S*] Divine 2 The Sans-
 krit language
 ગીર-ગીર, *adj* [*Imit*] Speaking through
 the nose, nasal
 ગીર-ગીર, *v i* [*Imit* Or, See ગીર + ગીર, ગીર
 ગીર] To be suffocated, to be smothered
 2 To be confused
 ગીર, *s m* The fleshy root of the sep-
 (trum of the nose 2 *adj* Speaking with a
 dull nasal sound 2 Dumb
 ગીર, *s m* A crust or scale formed of
 the slimy matter in the nose
 ગીર, *adj m* Dumb
 ગીર, *s f* Same ગીર
 ગીર-ગીર, } *s, f* [See ગીર ગીર] Entang-
 lement, intricacy 2 Perplexity, a puzzle, a
 muddle
 Id ગીર-ગીર ભરેલું Full of intricacies or
 complication, complicated, puzzling, per-
 flexing

ગીર-ગીર, Same as ગીર-ગીર
 ગીર-ગીર, } *s m* [+ ગીર] Same as
 ગીર-ગીર
 ગીર-ગીર, } Same as ગીર-ગીર.
 ગીર-ગીર, }
 ગીર-ગીર, *s f* [See ગીર Or, *S ગીર* a
 bunch, See ગીર] A skein of thread
 ગીર-ગીર યાત્રા, *adj* [+ ગીર, ગીર, ગીર, hav-
 ing] Formed into a skein—of thread or
 hair, entangled, curled, formed into curls
 ગીર-ગીર, *s n* A circular skein of thread,
 a coil
 ગીર-ગીર, *s n* (See ગીર) A pocket
 Id એને ઘેર ગીર-ગીર થાયે May ruin overtake
 him ! May he perish !
 ગીર-ગીર, *s n* [See ગીર-ગીર *adj* secret *fr* ગીર]
 A pocket, a bag attached to a coat
 ગીર-ગીર, Same as ગીર-ગીર.
 ગીર-ગીર, *v, i* (Properly ગીર-ગીર passive
 form of ગીર) To be occupied in; to be
 engaged in
 ગીર-ગીર, *s f* [See ગીર ગીર] Knitting 2
 The style of knitting
 ગીર-ગીર, *v i* [*S ગીર* to weave] To plait;
 to braid, to knit
 Id માથુ ગીર-ગીર, ગીર-ગીર ગીર-ગીર To plait the
 hair ઘેર ગીર-ગીર To wreath a garland
 ગીર-ગીર, } *s f* Same as ગીર-ગીર 2
 ગીર-ગીર, } wages for knitting or weaving
 ગીર-ગીર, *v i* [Passive form of ગીર ગીર]
 To be occupied in, to be detained 2 To be
 entangled 3 To be involved in 4 To be
 knit or roughly sewn; to darn
 ગીર, } *s n* Gum
 ગીર, }
 ગીર-ગીર, *s m* A rush, a bulrush
 ગીર-ગીર, *s m* [See ગીર + *S* ગીર any-
 thing dressed or cooked *fr* ગીર to cool] A
 kind of pastry made of gum, sugar, ghee,
 and such other articles
 ગીર-ગીર, *s n* [+ ગીર a particular kind
 of cake] A particular delicious dish
 ગીર-ગીર, } *s n* A bottle or any other
 ગીર-ગીર, }

vessel containing gum in a liquid state

ગુદ ડું, *v* 1 To reduce to the state of ગુદર (a slimy matter), to knead 2 To beat
ગુદી, *s f* A kind of tree, the fruits of which contain a slimy juice

ગુદુ, *s n* The fruit of ગુદી, generally used for pickles

ગુ, Same as ગુ

ગુડ, *s f* [See ગુડ] A little hollow or pit, in which marbles, &c, are thrown in a game

ગુઈ, *s f* [See ગુ] Breaking one's own promise, faithlessness (used in Kāthiāwād.)

ગુ-પાડી, *s f* [+ પાડી] A place of general resort for disburdening nature

ગુગળ, *s m* [S ગુગુ] A kind of fragrant gum

ગુગળી, *s f* A class of Bāhmāns who are generally servants in a temple 2 A miser

ગુપ-ગુપ, } *adv* [Reduplication of S ગુપ]
ગુપ-ગુપ, } *adv* [Reduplication of S ગુપ]
ગુપ ગુપ, *s f* [See ગુપ] Or, [Limit]
Whispering 2 Secretly, privately 3 *s f*
A secret talk

ગુપ-ગુપ, Same as ગુપ ગુપ

ગુપ-ગુપી, Same as ગુપ-ગુપી

ગુપ-ગુપ, *v* 1 To be entangled, to be involved 2 To be confused, to be perplexed
3 To be in an intricate state

ગુપ, *s m* [S See ગુપ] A bunch

ગુપી દાર, } *adv* [+ P દાર having] Having

the form or appearance of a bunch

ગુપી, *s m* The blossom 2 Curls 3 Earlocks 4 Whiskers

ગુપ ગુ, Same as ગુપ ગુ

ગુપ, *s f* [See ગુપ] A secret deliberation 2 A nail used in joining two planks together

ગુપ, Same as ગુપ for S ગુપ

ગુપી દાર ગુપી, ગુપી દાર ગુપી ગુપી, ગુપી દાર ગુપી

—ભાષા

ગુપી દાર, } *s n* An earthen vessel used

in carrying up coals to the house and p. used

on the sides of an altar

ગુપ-ગુપ, *v* 1 [P ગુપગત્ to pass away]
To pass away 2 To die, to perish 3 To befall

Id ગુપ ગુપી The past time, past events, the past

ગુપગતી, *adv* [S ગુપ + ગત્ a country, a nation, the territory ruled over by a king, *f* રાજ્ a king *f* રાજ્ to shine] Of or pertaining to Gujarāt 2 *s m* A man living in Gujarāt

ગુપરાત, *s n* [See ગુપ-ગુપ P] Maintenance, livelihood

ગુપરી, *s* 1 [See ગુપ] A wrestlet worn by women 2 [See ગુપ a signal bell or alarm *f* ગુપ-ગુપ, ગુપી] A market or fair held in the morning or evening as settled by custom 3 [Fām of S ગુપરાત an inhabitant of Gujarāt] A woman living in Gujarāt

ગુપ-ગુપી, *s m* A particular trick in the game of ગુપ-ગુપી

ગુપ-ગુપ, *s f* [P 1 ગુપ ગુપ] Measure or instrumentality of persons, legal presence or formal witnessing

ગુપ ગુપ, *v* 1 [See ગુપ ગુપ] To pass away, to spend (time) 2 To produce, to show (in a law court) 3 To take place, to happen

Id ગુપ ગુપી To oppress, to tyrannize over દાર ગુપી To oppress one's self with difficulty, to be hard pressed in procuring one's maintenance ગુપ ગુપી To present a petition

ગુપી, *s m* Same as ગુપરાત

ગુપ-ગુપ, *s m* [See ગુપ 1 S ગુપ, or, ગુપ] A kind of gum resin 2 A kind of bābul tree

ગુપ-ગુપ, *s m* [S ગુપ An inhabitant of Gujarāt Or, See ગુપ for ગુપ a measure of length + ધર *f* ધર, to hold] A class among Bāhmīs and Carpenters

ગુપ, *s m* [S ગુપ to hum imitative of Ling Hum] A hum, a humming noise

ગુપ, *adv* [S ગુપ 1 ગુપ to conceal] Secret, mysterious 2 *s n* A secret, a mystery

ધાકતો ને ગુજ કાજ, ઝાલતો પ્રેમેથી હાય,
કાજ તો કરાવ તેને, ખાય ખાય ખારમા —વધીલ
ગુજ, *s f* [*S* ગુજા] A small plant
bearing red and black berries 2 The
berry or the seed of the plant

ગુજ, *s f* [*S* ગુજ rope] A knot in a
rope of grass

ગુજ ગુ, *v t* [See ગુજ a hum] To hum
માન દરણુ પટપટ રોર કરતા, ગુજે રૂંડે મહાવિયો
—પ્રેમાનંદ

ખટખટ ગુજે, કીરે કીર, મરાજ ને —ગિરિધર

ગુજન, [*S*] Same as ગુજ *s f*

ગુજન-ગુજ, *s m* [Redup of ગુજ hum]
A loud humming noise

ગુજન રે, } *s m* [*S* ગુજ See ગુજ *s m*
ગુજન-રે, }
+ આ રવ sound *f* આ intenz + ર to mak
a noise] A hum, a humming noise

ગુજન શી, } *s f* [See ગજુ, ગુજ a pocket]
ગુજન સી, }

Ability capacity, power, reach, range

ચારે પાસર કોહા ગુજનશમા
પુરી પતિ તે ગયા વહી રે, તોય —જાનોભગત

ગુડ કે, *s m* [See ગુડિ કા] A small book
written lengthwise 2 A small circular
photograph of the image of a god put in
a fitting brass box

ગુડિકા, *s f* [*S* probably *f* ગુદ imitative
of the sound made in the throat while
swallowing] A pill

ગુડકી, *s f* [Hind ગુડકી *Of* Mar ગુડવા
the knee] A small pair of trousers

ગુડ ગુ, *v t* To cut, to saw

ગુડી, *s f* [Mar ગુડ, *Of* વડ a bunch] A
pole erected on occasions of joy

ધેર ધેર ગુડી ઉત્સવ થાય —વિષ્ણુ

ગુડો, *s m* [See ગુડ mchases] A visit
of condolence for the deceased 2 [See ગુ
ડકી, Mar ગુડવા] The sheen bone, the leg
(used in the Ahm-dabād Dist)

ગુણ, *s m* [*S*] A property, a quality
2 Virtue, merit 3 Advantage, benefit,
profit 4 The efficacy of a medicine, power
to cure 5 Remission or abatement of
a disease 6 Effect 7 Virtue, merit,

talents generally 8 One of the three pro-
perties of created things, viz. સત truth,
રજ dust, and તમ darkness 9 A rope,
thread 10 The bow string 11 Multiplica-
tion, product [In this sense this word
becomes ગણ in Guj, and is used at the
end of numerals to show, "multiplied into,"
s g, ત્રણગણુ three times, ચારગણુ four times
Of ગણુ]

Id ગણુ કરો To do benefit to, to benefit
ગણુ આવવો-પરો-પડવો To be beneficial 2 To
be cured ગણુ દેખાવો To have a tendency
or inclination to cure or to do benefit ગણુ-
આવા સવારના To be thankful to, to be grateful
to ગણુ ભૂલી જવો-વિસરવો વિસારવો To be
ungrateful to ગુણ દેખ Good and bad quali-
ties or properties, endowment and accom-
plishments as well as vices and evil ways
ગણુ દોર લેવા To criticize

Prov નવ ભાલ્યામા નવ ગુણ Silence is
gold અવગણિયાનો ગુણુ કરે તે આઠા લક્ષમા
નય An ungrateful man never thinks of
benefits done to him by others

ગુણુ, *s f* [*S* ગુણ a rope] Sack-cloth
2 A bag, a gunny bag

ગુણુ-આશિર્કૃત, *adj* [+ આશિર્કૃત]
Grateful, thankful

ગુણુ ક, *s m* [See ગુણુ ક] The multiplier,
a factor

ગુણુકા, Same as ગણુકા
ગુણુકાં, [*S* ગુણ See ગુણુ + અક્ષ a figure,
a number] Same as ગુણુ ક

ગુણુ-કાર *s*, } *adj* [+ કર to do] Profitable,
ગુણુ-કારી, }
advantageous 2 Efficacious, effective 3
Benevolent

ગુણુ-ગાન, *s m* [+ ગાન singing *f* ર ગે to
sing] Panegyric, praise

ગુણુ-ગુજ, *adj* [+ ગુણ secret] That
knows the secret of merit 2 That ap-
preciates merits

વળગુ ગાદરેય બાવિયા, રાર રમ્યક સહી,
સ્વાયગુનની વહી ને વાત, ગુણુ ગુજ દે ગુણી

—પ્રેમાનંદ
ગુણુ-રૂઝ ગુ, *s m* [+ પ્રજ્ઞ *f* જ્ઞ to think]

Appreciation of merit

ગુણ-આદર, } *adj* [+ માદક *fr* માદ to take] Appreciating good qualities

ગુણ-જા, *adj* [+ જા *fr* જા to know] Who admires merit, appreciative

ગુણ-ગુણ, *s f* [Imitative of the sound] A hum 2 Grumbling

વખાની થયી વાત સચી, સમરાને કહે છે સામની,
“ઉ” ધાકની શીદ ગુણગુણ કરે છે, શોક સગી સામની
—દયારામ

3 *adv* Humming, buzzing

ગુણ-નિધિ, *s m* [+ નિધિ] A store of merits

ગુણ-પાટ, *s f* [ગુણ *s f* + પાટ *fr* S પટ cloth] Suel-cloth, gunny

ગુણ પાડ, *s m* [See ગુણ + પાડ] Obligation, favour 2 Returning obligations received

ગુણ વત, } *adj* Virtuous, meritorious, qualified, accomplished

ગુણ-વાચક, *adj* [+ વચ્ચ to speak] Showing quality (in Gram)

ગુણ વિશેષગુણ, *s n* [+ વિશેષ *જુ*] An adjective showing quality

ગુણ ગુ, *v t* To multiply

સાક વિના મેં અદા છે, ગુ ય ગુન્ય દસ ગુણ

—દયારામ

ગુણ-સાગર, *s m* [+ સગર an ocean] An ocean of merit, i.e., very meritorious man

ગુણ ગુ, *adj* Thiel and short

ગુણ-હીન, *adj* [+ હીન] Having no merit, meritless

ગુણકર, [See ગુણ + કર result of calculation *fr* આ intent + કર to do] The process of multiplication 2 The result of multiplication, the product

ગુણનીત, *adj* [+ ગનીત gone beyond *fr* અતિ beyond + નીત to go] Devoid of quality, having no qualities

ગુણિય, } Same as ગુણવાન.

ગુણિયા, *s n* [S ગુટ a round vessel] A round pot

ગુણી, Same as ગુણ-વન્ત, ગુણ-વાન 2 *s m f* An accomplished person, a person skilled in fine arts such as singing, dancing, and painting

નિવાસ દરી ત્યાહી રહ્યા, ગુણી માગધ ગુણ ગાય
—ભાદણ

3 *s m* A devil-dealer

ગયા ગુણી ડેરી પાસ, પિતા માત દારી દાસ
મળ્યા, દયા દુખ ત્રાસ, રો મુકી સખાવતો —વકીલ.

ગુણી-ગન, *s m* [+ ગન a man *fr* જન્ to be horn] A meritorious, accomplished, clever, or learned man 2 A person skilled in fine arts such as singing, dancing, and painting

ગુણોત્તર, *s n m* [+ ઉત્તર answer ઉત્તર] A ratio (in Mathem)

ગુણકો, *s m* [Eng Gunter, whose chain was taken as the measure of land] A measure of land, $\frac{1}{40}$ th of an acre, 121 square yards

ગુણકું *s n* [ગુણ-વાણ] A crumb of a cake soaked with oil 2 A lump of kneaded flour made ready for making a cake of

ગુણ, Same as ગુણ

ગુણ, } *s m* [S *fr* ગુણ્ય fit to be multiplied See ગુણ + અદ્ધ a figure, a number] The multiplicand

ગુણ, } *s m* [S *fr* ગુણ્ય fit to be multiplied See ગુણ + અદ્ધ a figure, a number] The multiplicand

ગુણો, *s m* [P *fr* Hem Des ગુણો *fr* S *fr* Cf secret, concealed *fr* ગુપ્ત to protect] A contract, a monopoly

ગુદસ્ત, *s n* [P] The past year

ગુદ, *s f* [S ગુદ] The anus

ગુના, *s m* [P] An offence, a fault 2 A crime 3 Sin

Id ગુનાદ કરવો, ગુનાદગા આવવું To commit a fault

ગુનેહ-ગાહ, *adj* [+ P ગાહ *fr* S કાર *fr* કર to do] An offender, a criminal 2 A transgressor, a sinner

ગુનેહ-ગારી, *s f* A fault, committing a fault 2 Penalty, punishment

ગુનો, } Same as ગુના.

ગુપ-ગુપ, *adj* [Reduplication of S ગુપ,]

ગુપ્ત, to protect, to conceal Cf ગુપ્ત-ગુપ્ત] Secretly, quietly 2 Silently

ગુપ્ત, Same as ગુપ્ત

ગુપ્તી, Same as ગુપ્તી

ગુપ્ત, *adv* [S fr ગુપ્ત to protect, to conceal] Concealed secret, hidden

Id ગુપ્ત ગમી Whose mind and deep thoughts cannot be known or guessed, having deep plans in one's mind (said of a woman)

ગુપ્તી, *s f* [S ગુપ્ત protection, concealment See ગુપ્ત] The blade of a small sword concealed in a stick

ગુપ્તેશુ, *s f* [P] A secret conversation

ગુપ્ત, *s f* [S ગુપ્ત fr ગુપ્ત to conceal] A cave, a recess, a hollow place in a mountain

ગુપ્ત, *adv* [P] Still, quietly, silently 2 In a stray, missing, or lost state

Id ગુપ્ત દરૂ To lose, to miss 2 To hide, to conceal 3 To kill ગુપ્ત થયું To be lost, to disappear, to vanish

ગુપ્ત, *s m* [P = Mar ગુપ્ત, See ગુપ્ત, ધ મંદો] A dome, a vault

ગુપ્ત, *s n* [Hem Des ગુપ્ત fr S ગુપ્ત a knot, a boil] An abscess, a boil, a tumour

Id ગુપ્તે પરી થોપડવાય Useless, of no use 2 Worthless

Prov ગુપ્ત કાટયુ, ને વૈ વેરી A gig to the doctor when cured Vows made in storms are forgotten in calms

ગુપ્ત, *s n* [P] Pride, 2 Vanity 3 Conceit, 4 Doubt

Id ગુપ્ત દરૂ-રાખું To doubt, to suspect 2 To be proud, to be arrogant 3 To be vain

ગુપ્ત, *adv* Proud 2 Vain 3 Conceited

ગુપ્ત, *adv* [P Cf ગુપ્ત, See ગુપ્ત વચ્ચ] Rude, sonseless, dirty

ગુપ્ત, *v t* [See ગુપ્ત વચ્ચ] To lose 2 To squander, to waste

ગુપ્ત-ગિરી, } *s f* [See ગુપ્ત-ગિરી + ગર, ગુપ્ત-ગિરી, }

ગીર, ગાર fr S કર, કાર, fr કૃ to do] The position of an agent, agent, deputy ship,

service of a private man or a Sethiā

ગુપ્ત, *s m* [P ગુપ્ત to keep] A writer, a clerk 2 An agent 3 A servant

Prov ગુપ્ત-ગિરી ખીટીએ થોપાયું A servant is exposed to all kinds of vicissitudes

ગુપ્ત, *adv* [S fr ગુપ્ત to weave] Woven or knit in the form of a rosary

ગુર, *s f* [See ગર] Marrow of bones

ગુર-ગુર, *v t* [Imt] To growl

ગુર, *s f* [P] A mace, a club 2 A battle axe

ગદા ગુર પડે બહુ રમ્ય —ગેમાનદ.

ગુર, *s m* 1 dog of the spaniel kind

ગુર થી માની, *adv* [S ગુર-માન being composed or written fr ગુર to wreath See ગુર] Deceased, dead

ગુર, *s f* The kidneys 2 An iron mace

ગુર, *v t* [Imt See ગુર ગુર રૂ] To growl, to rumble, to caterwaul

ગુર, *s m pl* [See ગુર] The legs

ગુર, *s n* A kind of ship

ગુર, *s m* [S] A master, a teacher 2

A spiritual guide, a priest 3 The planet

Jupiter 4 The eldest man in a family, the

pater familias 5 *adv* Great 6 Heavy

7 Long (a vowel in Gr) 8 Measuring

two mātās (a vowel in Prosody)

Id ગુર આદેશ The order of a spiritual

teacher ગ પશુ મારો ગુર મર્યો I have found

my master in you ગુર મત ગુરો To give a

secret advice 2 To give a warning 3

To instigate

Prov ગુર કહે તેમ દરૂ, પશુ કહે તેમ ન દરૂ

To do as a friar says but not as he does ગુર

ગીર ગીર નાય પડા બળદને પાણી નાય

ગુર-ગમ, *s f* [+ ગમ knowledge] Know-

ledge obtained from a teacher

ગેરો તે પ્રાણી ગીરો, જેને ગુર-ગમ દોષ

—પ્રીતમદાસ

ગુર-તત્વ-ગ, *adv* [S fr + તત્વ a bed + ગ

to go] A violator of the bed of his own

spiritual teacher (ગુર)

ગોર, ગુર તત્વ ગ, મધુ પાની —દયાગમ

a rose garden

ગુણાદ, *s f* [+ આદી] A leap heels over head, a summersault, a somerset

Id ગુણાદ ખાત્તી-ખાતી To leap heels over head, to make a summersault & To turn round (in making an assertion), to disown an assertion, to deny what one has already asserted

ગુણામ, *s m* [P ગુલ the rose + આમ water] A rose flower 2 The rose plant

ગુણામ-જળ, *s n* [+ જળ] Rose water

ગુણામ-દામ, *s n* }

ગુણામ-દાની, *s f* } [P ગુલાબ + દાન suffix denoting possession] A holder for rose-water

ગુણાબી, *adj* Rosy, rose-coloured 2 Mild and pleasing 3 *s f* Sleep

Id ગુણાબી રંગુ Rose-coloured; rosy.

ગુલામ, *s m* [Ar] A slave, a bondman 2 A villain

ગુલામ-ગીરી, *s f* [+ ગર, ગીર ગાર, =S કર, કાર *fi* કૃ to do] Slavery, servility, servitude

ગુલામ-ડો, *s m* [+ ડો, ડી, ડુ, Guj suffixes showing contempt] A slave (in contempt)

ગુલામ-ખાતો, *s m* [+ ખાતુ offspring] Lit Born of a slave 2 Same as ગુલામ-ડો

ગુલામી, Same as ગુલામ ગીરી.

ગુલાલ, *s m* [P ગુલ + લાલ] A red powder used on occasions of joy, especially on Holi holidays

ગુલાલા, Same as ગુલાલ

ગુલી, *s f* [P] Indigo Same as ગળી

ગુલી, *s f* [See ગલી] A hole made by insects to live in

ગુલ્હ, *s f* [S] The ankle 2 The knee

ગુલ્હલલ બે ગુલ્હ પહેરા —ગિરધર

ગુદમ, *s n* [S] A knot 2 A glandular enlargement in the abdomen 3 A bump or tumour

ગુણાલ, *s m pl* [P] A parbionlar kind of pretty flower

ગુણ્ડ, *s w* [See ગોળ circular + ડુ *fr* S ૨ dim] A small round lump of kneaded flour

ગુવાર, *s f* [See ગવાર] A kind of bean
ગુસ્સો, *s m* [P હુસ્સા anger] Anger, passion, wrath

Id ગુસ્સો આવવો To be angry ગુસ્સો ચઢવો To be excited by anger ગુસ્સે થવું To be angry ગુસ્સો કરવો To be angry

ગુહા, *s f* [S *fr* ગુહ to conceal] A cave, a hollow place in a mountain

ગુહા *adj* [S *fr* ગુહ to conceal] Hidden, concealed, secret, private 2 *s n*. The private parts of the body 3 The penis, the female generative organ

ગૂચ, *s f* [S ગ્રચ to weave See ગુધ-ડું] Entanglement 2 A knot 3 An intricate business; a thing requiring great skill 4 A long piece of string in a complicated state

ગૂ, *s n* [S ગુ to evacuate the bowels] Excrement 2 Dung 3 Dirt.

ગૂચ, Same as ગુહા, *adj*

ગૂદ, *adj* [S *fr* ગુહ to conceal] Secret, deep, difficult to understand, incomprehensible

ગૂણ, *s f* [See ગુહ-ગાદ] A bag of coarse cloth, a gunny bag

Id ગૂણા કરવા To pack off bag and baggage

ગૂડી-ખું, *s n* [See ગ + ચાર-ડું, ધાડ-ડું] A broken earthen pot to sweep away dung or excrement with

ગૃહ, *s n* [S] A house

ગૃહ-સ્થ, *s m* [S + સ્થા to stand] A house-holder; the master of the house 2 A gentleman

ગૃહ-સ્થા-ઈ, *s f* The duties or status of a house-holder, gentlemanly conduct 2 Gentility, politeness

ગૃહ-સ્થા-વટ, *s m* [+ વટિ] Same as ગૃહ-સ્થા ઈ

દેહ ધારણી રીતે થવું. ખાવા પીવા બેઠ,

ગૃહસ્થને ગૃહસ્થાવટ થવું, રૂઢી રમતી રેઠ

—મામળખટ.

ગૃહસ્થાશ્રમ, *s m* [S *fr* ગૃહ-સ્થ, + આશ્રમ a stage in life] The duties and conduct of a house holder

ગૃહ-સ્થી, *adj* Having a family 2 Fit

for a house-holder

જુહી-જૂહી, *s f* [See જૂહી.] The mistress of the house, the wife of a gentleman, a house-wife

જુહી, *adv* Having a house 2 *s m*. A householder

ઝે-ઝાડ, *adv* [See ઝે+ઝાડ] Enraptured, delighted.

ઝેઝાડ, *adv* [See ઝે+ઝાડ + 2 dim., or રૂતિ] Noisy; uproarious

ઝેડી, *s f* [See ઝેડી] A female rhinoceros

ઝેડી, *s m* [Dh Des. મેંદ, મેંદયે, = Hem Des. મેંદ = S સ્તનયો સ્પર્શિ વક્ત્ર-ગથિ the knot of a woman's garment on her breasts Cf ઝેડે fr S કદુક a ball for play] A rhinoceros

ઝેણાં, *s n pl* Small bullocks

ઝેડ, *s f* [Hem Des. મેંદે fr S કદુક a ball for play Or, Hem; Des. મેંદ = સ્તનયો સ્પર્શિ વક્ત્ર-ગથિ the knot of a woman's garment on her breasts] A ball (of flowers, silk, &c)

ઝે, *s f* A beam in the ceiling or roof of a house

ઝેઝડું, *s n* A kind of nut used by children instead of marbles (used in Jhālāwād)

ઝેડ, Same as ઝેડ, ઝડી

ઝેડ, Same as ઝેર fetters (Used in Sorāth)

ઝેવિંદા મજ-સાજ ગુણવંદ ઝેડ ડાડાવી

—ઝેવેવેવેવે

ઝેડી, *s f* [See ઝેડી.] A stick bent at one end 2 A bat bent at one end, to strike the ball with

Id. ઝેડી ટેડી A bat and a ball for play 2 A game for children

ઝેડી, *s m* A large ઝેડી.

ઝેણી, } Same as ઝિની.

ઝેની,

ઝે-ઝળ, *s n* [S ગજ an elephant + ઝળ an army Cf ઢે ઢળ fr S હય-દહ; and ધે ઢળ fr S પદ-દહ] A herd of elephants

ઝેન, *s n* [See ઝેડ] An ornament, generally made of silver, worn by women on their toes

ઝેખ, *adv* [Ar] Invisible, concealed

Id ઝેખ યહું To be invisible ઝેખ હરજું To cause to disappear 2 To steal 3 To misappropriate secretly

ઝેખી, Same as ઝેખ.

Id. ઝેખી અવાજ A sound from an unknown source 2 A sound from the sky or heaven; a divine warning ઝેખી માર A secret beating; a beating, the effects of which are not visible, but felt inwardly. 2 A loss brought about by unexpected causes, from unknown quarters, or from unexpected persons. 3 A divine visitation; *vis major* ઝેખી ગોળો નજાડાવો To set a rumour afloat.

ઝે-ભર, *s m* [S घृत-भर fr घृत ghee + ૫ to cover] A kind of sweet-meat steeped in ghee

ઝેર, *s m* [See ઝળ+૩] Dust falling down from a piece of wood, &c., being shaken or gnawed by worms

ઝેર, [Ar ઝેર other] A prefix showing "otherness or difference," but generally of privative or deteriorative power It is prefixed arbitrarily, though more particularly to words introduced from Hindustānī It corresponds with "dis", "un" in English The following are some of the words, in which it occurs —

ઝેર-આખર, *s f* Disgrace, loss of reputation, dishonour

ઝેર-ધનસાક્ષ, *s m* Partial or one sided judgment

ઝેર-કાયદે, *adv* Not legally, unlawfully.

ઝેર-ખુશી, *s f* Displeasure 2 Unwill-
ingness

ઝેર-ખાપડો, *s m* Loss

ઝેર-ખંદોખસ્ત, *s m* Disorder; confusion

ઝેર-મરજી *s f* Disfavour, loss of favour

2 Offence, displeasure

ઝેર-મહેરખાની, *s f* Disfavour, loss of favour

ઝેર-માહીત, } *adv* Unacquainted

ઝેર-માહીત-ખાર, } with, ignorant of.

ઝેર-માહીતી, } *s f* Ignorance

ઝેર-માહીત-ખારી, } *s f* Ignorance

ઝેર-રસ્તે, *adv* In a bad way; in an

unjust manner, illegally, contrary to the established usage
ગર-રીત, *s f* An unusual, unfashionable, or improper way or practice
Id ગર-રીતે Illicitly; in a wrong way, unlawfully

ગર-વઢે, } *adv* Misaid, misplaced, missing
ગર-વઢે, }

ગર-વહીવટ, *s m* Mismanagement
ગર-વાજબી, *adv* Unjust, improper
ગર-વાટે, *adv* Improperly *Of* ગર-રસ્તે
ગર-શિરસ્તે, *adv* Same as ગર-રસ્તે,
ગર-વાટે 2 Irregularly
ગર-વ્યાજબી, Same as ગર-વાજબી.

ગર-સમજૂત, } *s f* Mistake, misap-
ગર-સમજૂતી, } prehension, misunderstanding

ગર-સાવધ, *adv* Inattentive, inadvertent, unheeding 2 Bereft of sense or consciousness

ગર-સોઈ, *s f* Inconvenience, uneommodiousness

ગર-હાજર, *adv* Absent, non-attendant
ગર-હાજરી, *s f* Absence, non-attendance

ગરત, *s f* [P] Sense of shame; a keen sense of honour, modesty, or bashfulness
ગરવો, *s m* [See ગર] A disease in a field of wheat

ગર વ-ડું, *v t* [Caus of ગર-ડ to drop] To cause to drop or fall 2 To shake with force

ગરિયત, Same as ગરત

ગરં, *s m* [See ગર] Same as ગરવો

ગર, *s m* [S ગરિ *f f* ગરિ a mountain] Red chalk or ochre

ગેલ, *s f* [Hem Des ગાં = S અમિતવિતમ્ desired *Of* P ગેલ = Ar ગુલ્ noise, Or, Ar ગેલ Will o' the wisp] Indulgence, caressing, blandishments 2 Amusement, diversion

ગેલ, *adv* Behind, following, after

ગાંધીશ દુ અથબેવડા, વારી ગિરધર તારી ગેલ

—ગાંધીશ

ગેસુ, } *s f* Dust (Used in Kshd)
ગેસુ ડી, }

ગેહ, *s m* [S] A house

ગેહિની, *s f* The mistress of the house, wife

ગેહી, *adv* [See ગેહ] Bad, naughty, dirty, wicked

ગેહી, *s m* } [See ગે + S રૂપ to obstruct
ગેહી, *s m* } *Of* પાદર] The village-pasture, the common 2 The confines of a village

ગેહો, *s m* [See ગે + અર, or ગે] All the articles of food at a dinner mixed together, and eaten without heed to their taste

ગેહ-ડું, *v s* [S ગુહ to conceal] To confine, to shut up 2 To detain

ગે, *s f* [S] A cow 2 An organ of sense

ગે-કણ, [S *f i* + કણ the ear] A cow's ear 2 The cavity of the hand formed in the shape of a cow's ear

ગેહ-અઘ-મ, *s f* [S ગેહુલ Name of the village where Krishna passed his childhood *f i* ગે a cow + હુલ a family + અઘ-મ] The eighth day of the dark half of the month of શ્રવણ (August-September), when the god Krishna was born

ગે-હળ-ગાય, *s f* [Hem Des ગેહાલિખા = S ગ્રાવિ કીટવિશેષ a kind of insect found in the rainy season, *fr* S ગે a cow + પલિતા protected *fr* પા, પાલ, to protect] A snail

ગે-હળી, *s m* A cow-herd (Used in Kshd.)

ગે-હીરો, *s m* [ગે Imit + S કાર suffix showing the sound] An uproar, a noise

ગેહી ૧ ગેહીરો ૨ નિ સામયે રે,

હા રે તોયે શુધીરના સિર નય રે

—ગેહીરોગત

ગે-હળ-ડુરી, *s f* [S, ગેહુલ the village in which the god Krishna lived in his childhood *f i* ગે, ગાય, a cow + હળ a family, a group, + ડુરી a city] Completely happy (of a family)

ગેખ, *s m* [S ગચ્છ a window] A balcony, a portico

ઘેની ગેહી અ-ગળ તરખા, ગેખ તોયે નદિ પા

—ગેહીરોગત

ગા-અર, *s m* [ગો a cow + અર an ass] An ass bred among cows

ગાખર, *s n* [S fr + અર the hoof]

* long thorny plant 2 Lace

ગાખ-લો, *s m* [See ગાખ] A hole, a niche or recess in a wall 2 The mouth

ગાખ-હુ, *v t* [S પ્ર to proclaim] To commit to memory by loud repetitions 2 To study carefully 3 To beat

Id ગાખી શકુ To commit to memory by repeated reading ગાખી રાખુ To commit to memory, to remember ગાખી નાવુ To beat

ગાખો, *s m* [See ગાખ] A nest of birds

ગા-ધારા, *s m* [S fr ગો a cow + ધારા food fr ધ્ર to eat] A portion of food reserved for cows.

ગા-ચર, *adj* [S ફિ ગો the senses + ચર to walk] Perceptible by the senses

ગા-ચર, *s n* [S ગો a cow + ગુજ ચર-તુ to feed fr S ચર to walk] A pasture

ગા-ચરી, *s f* Begging for a little at every door, the vow of begging for food, taken by Jain ascetics

ગાથ હુ, *s n* [See ગુથ ગુ a ball of thread] A round gathering, a troop of persons or other animals standing in a circle

Id ગાથક ગણવા To arise (of complicated and conflicting thoughts in the mind), to hesitate, to be undecided in the mind

ગા-ઝાર, } *adj* [See ગા-ઝારો] Spoiled
ગા-ઝાર, }

2 Sinful 3 Horrible, terrible 4 Cruel
દેહ દરે હું પરદર, ગાઝારો છવી શુ કા—ગેમાનંદ

ગાઝ, [See ગાઝારો] Same as ગંઝ

ગાઝાર, *s f* [See ગુહ + અઝાર] A secret room for storing away valuable articles

ગા-ઝારો, *s m* [S ગો a cow + ઝારો a killer fr ધ્ર forth + ઢ to take away] A cow-killer

ગોટ, *s m* [See ધુ-ટો] A draught, a gulp

ગોટ, *s m* [See ગોટો] A cloud of smoke
Id ગોટગોટ, ગોટગોટ Wreaths of smoke

2 *adv* In wreaths (smoke)

ગોટ કે, Same as ગુટ કે

ગોટ-પોટ, *s n* [Imit of Eng Good +

But] The English language, the English speech (Used by people ignorant of the English language and its sounds)

ગોટ-પોટ, } *adv* [Mar ગોટ the belly
ગોટ-પોટ, } fr S ઘટ a cavity, ગોટ redup, or See ગોટો
And, ગોટો + Mar ગોટ a bundle] (Sleeping) In each other's embrace 2 Sleeping with contracted limbs and closely covering the body with clothes

ગોટ-લી, *s f* [See ગોટો] The stone in a fruit, the nut of a fruit

ગોટ-લો, *s m* A large ગોટ-લી. 2 A lump of flesh

Id ગોટલા બાજવા-ચડવા To form into lumps (of the flesh of the body), to have cramps

ગોટા-ગોર, } *s f* [+ કોર a border] A
ગોટા-કોર, } border of a garment having clusters of flowers woven in it

ગોટ વ-હુ, } *v t* To be confused 2 To
ગોટા-હુ, } be suffocated 3 To be in a whirling condition (said of smoke)

ગોટા-ગો, *s m* [+ લો dim] A confusion.

Id ગોટાગો કરવો-વાળવો To make a confusion ગોટાગો થવો To be confused

ગોટિ-મ-હુ, } Same as ગોટિ-મ-હુ
ગોટિ-મ-હુ, }

ગોટિ યુ, *s n* A piece of cloth made use of in making up a turban to give it a round shape

ગોટિ-લો, *s m* A tool used by cotton-cleaners 2 A hard ball of cloth or any other soft material 3 A dhotar twisted lengthwise into a ball

ગોટી, *s f* A lump of silver 2 A clot of blood

ગોટો, *s m* [Hem Des ગોંડી = S મજરી a streak of blossom Cf Mar ગોંડા See ગોંગ, ગોંગો] A nosegay 2 The marigold flower 3 The kernel of a coco-nut 4 Higgledy-piggledy 5 A gross blunder 6 A round mass of smoke

Id ગોટો ધાવવો To throw a ball of rags

with burning materials in it over a house to set it on fire 2 To set a house on fire 3 To ruin a house or family 4 To throw into confusion, to make perplexing or confusing 5 To create a discord in a peaceful family 6 To commit a theft and run away ગોટો વાળવો To make a confusion 2 To rob and run away 3 To commit mistakes 4 To make contradictory statements ગડગડગોટો વાળવા To make a confusion in answering a question; to make equivocal or confused statements

ગોટો-ગોટો, Same as ગોળો-પડા-ગો

ગોઠ, *s f* [S. ગોઠી An assembly *fr* ગોઠ to assemble. Or, S. ગોઠી Conversation] A secret or confidential talk

તમા વધુ ગુણ ગોઠ કોને હતો? અવરતુ કારજ નથી દયાના પ્રજ્ઞ, પ્રજ્ઞ વધુને વચન ગોમ છતાં હતી

—દયારામ

2 A pleasure party 3 A present given on Holi holidays 4 Companionship, friendship વિષય વિષ વાધુ ધણુ. ગોઠમા નહિ ગારડી, મહિપરે મને ડશી, અવની પડી તે આરડી

—ભાલણુ

ગોઠંડી, *s f* A secret and confidential talk

ગોઠંડી, Same as ગોઠંડ-વંડી

ગોઠ ઠું, *adv* [See ગોઠંડ-વંડ] Suitable, fit

ગોઠંડ-વંડ, } *s f* An arrangement 2 A

scheme, a plan, a project, a contrivance

ગોઠંડ-વંડું, *v t* [See ગોઠ] To arrange 2 To give a support, to make steady 3 To contrive 4 To adjust 5 To settle 6 To contemplate

ગોઠ ઠું, *v t* To fit, to suit

જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, ગોઠ નહિ રે, ન ઉપરે દરિયુ હેન

—દયારામ

2 To recover from a sickness

ગોઠિંમ ઠું, *s n* A leap heels over head, a summersault, a somerset

ગોઠિંયણુ, } *s f* [See ગોઠ ગોઠિંયો] A

female companion or friend

ગોઠિંયો, *s m* A male companion or

friend

ગોઠી, *s m* [See ગોઠ *fr* S. ગોઠ to arrange] An officer in a Jain temple

ગો-કો, *s m* [S. ગો ક *fr* ગો a cow + કો to stand] A cattle yard, particularly for cow kind

ગોઠી, *s m* [See ગોઠંડ] Ease, a comfortable or suitable position

ગોઠી, *s m* [See કોઠી] A nest

ગોડ, *s n* [See ગુમડું] A boil, a tumour

ગોડ-ગુમડ, *s n pl* [See ગોટો, ગોળો, a round body+ગુમ ઠું *fr* S. ગુમ્ a knot] Boils and tumours on the body

ગોડ ઠું, *v t* [See ગોડંડું to bury Or, S. ગોઠ to arrange] To soften or loosen the soil round the roots of plants

ગોડ-સારંગ, *s m* [S. ગોડ Bengal + સારંગ the name of an air in music] A particular air in music

ગો-ડાઉન, *s f* [Eng. Go down] A go-down, a ware house

ગોડિ યો, *s m* [See ગોડ બગાસ under ગોડ] A magician, a juggler

ગોડિયો વરા કરે માઠો, રામાથી રાજવી રાઠો

—સામળભટ

ગોડી, *s f* [S. ગોડી of Bengal *fr* ગોડ Bengal] The name of a particular air in music

ગોડી, *s f* [Mar *fr* S. ગુડ molasses] Sweetness

ગોડે, } *prep* [See ગોડંડું] Like, as, in the same manner as

કરણી તો કાગની ગોડ કર ઉસની

દસને તો દસી કાઠે લવમા —નરસિંહમહેતા

ગોણી, *s f* [Mar. ગવજી a shepherdess *fr* S. ગો a cow + ગણ to protect Or, Corruption of ગોણણી] A woman having her husband alive, invited to a dinner in fulfilment of a vow

ગોત, Same as ગોત

ગોત, *s f* [See ગોતંડ] A search

ગોત ડી, *s f* The throat

ગો-તર, *s n* [S. ગો a cow + તર, તરણું.

grass] A kind of grass used as forage for cattle

ગ્રામર-જ, Same as ગ્રામર-જ

Id ગ્રામર-જન્યું કરતું To perform the ceremony of propitiating the guardian deity of the family

ગ્રામરી, *adj* [See ગ્રામ] Akin, born in the same family

ગ્રામર-જ, *s f* [See ગ્રામ+દેવી] The guardian deity of a family

ગ્રામ-વ-ચ્છ, *s f* [See ગ્રામ+ચ્છ] A search

કમાવ કુમર કેદઈ શિકર યાદ જે સિંચ,

ગ્રામચ્છાની તણી કરી, નણી લીધી સવિચ્છ —ચુકુદ

ગ્રામ-ચ્છ, *v t* [Hem Des ગુજો *fr* S ગ્રામ]

concealed, See ગ્રામ Or, Ar ગ્રામ a plunge, See ગ્રામ] To search for, to find out

ગ્રામ-દી, *adj* [See ગ્રામ an organ of sense + ગ્રામ] gone beyond] Being beyond the reach of the senses, super sensual

મન વાણી ગ્રામીત અગ્રામર —ગિરધર

ગ્રામ-દુ, *s n* [Hem Des ગ્રામ = S ઘાસ

grass, food for cows or cattle, *fr* S ગ્રામ a cow + અન્ન eaten *fr* અન્ન to eat] The husk of

પુર, &c, boiled as food for cattle 2

Forage 3 Manure 4 The refuse of a meal, several articles left uneaten in a dish at a meal

ગ્રામ, *adj* [Hem Des ગ્રામ secret *fr* S

ગ્રામ concealed, See ગ્રામ] Cold

ગ્રામ, *s n* [S] A family, a tribe

ગ્રામ-જ, *adj* [S *fr* + જન્ન to be born]

Born in the same family, akin, kith and kin

ગ્રામ-અંધ, *s m* [S *fr* + અન્ધ a relation

] A kinsman

ગ્રામી, Same as ગ્રામ-જ

ગ્રામ, *adj* A term used for the number four in secret conversation

ગ્રામ, *s f* [Ar ગ્રામ a plunge] A downward movement of a paper kite

Id ગ્રામ ગારવી-અગ્રામી To give a downward movement in the flight of a kite

ગ્રામ-પડી, *adj* A term used for the number fourteen in secret conversation

ગ્રામ, *s n* [See ગ્રામ] A vain struggle

gle 2 Deceit 3 The position of the body with the head downward

Id ગ્રામ ખાતું To make a mistake દવાઈ

તરી આપણે ગ્રામ પાધું છે We have failed as intermediaries ગ્રામ દેવું-પરગાવતું-મારતું To

cause to make a mistake ગ્રામ મારીને સુઈ ન

Lie there quietly with your head downward

ગ્રામ, *s f* [See ગ્રામ-ચ્છ] The lap, the bosom

બાવણ પ્રમુ રતુનાય બરાણા, કોસલ્યાની ગ્રામ

—ભાવણ.

Id. ગ્રામ લેકું To take in one's lap 2

To treat with care and affection. ગ્રામ મા

ધાવતું To place in the lap of 2 To request to treat with care and affection

ગ્રામ-ચ્છ, *s n* [See ગ્રામ-ચ્છ] A particular species of small pox covering the whole

body as with a quilt

ગ્રામ-ડી, *s f* A quilt, a mattress

ગ્રામ-ચ્છ, *s n* [Hem Des ગ્રામ = S શ્યામ,

ગ્રામ-નિશ, a bed, sound sleep] A large quilt or mattress

ગ્રામવરી, *adj* [S. ગ્રામવરી Name of a holy river in Southern India] A secret number

to express 12 (the date of the Godāvarī pilgrimage occurring once in twelve years)

ગ્રામ વ-ચ્છ, *v t* [See ગ્રામ] To give a push 2 To postpone from time to time,

to make several postponements

ગ્રામી, *s f* [See ગ્રામ *fr* Ar ગ્રામ a plunge] A dock-yard

ગ્રામ, *s m* [See ગ્રામ, ગ્રામ] A push

Id ગ્રામ આપવો વાગવો To receive a push 2 To suffer a loss ગ્રામ મારવો-ધાવવો To give

a push 2 To inflict a loss

ગ્રામ-ધણ, *s n* [S ગ્રામ a cow + ધન wealth] A herd of cattle

ગ્રામમ, Same as ગ્રામધૂમ

ગ્રામરિ-ચ્છ, *adj* [Gujar ગ્રામરા a part of the province of Rewā Kānthā.] Produced

in Godharā, brought from Godharā

Id ગ્રામરિયુ તેલ Oil of an inferior quality, generally brought from Godharā ગ્રામરિયુ

વાજી A troop of fools

ગોધલી-સગન, Same as ગોધુ સગન.

ગોધસિન્ધુ, } s n [See ગોધા] A young
ગોધુ,

bull, a male young one of a cow

ગોધુ સગન, s n [S ગો + ધૂલિ dust + સગન a marriage] A marriage celebrated at the dusk of the evening, when cattle return from the forest to the house, and raise dust in their way

ગોધુમ, } s m [S ગોધૂમ] Wheat
ગોધૂમ,

ગોધા, s m [S ગો a cow + ધવ husband]

1 bull

ગોપ, s m [S fr ગો + પા to protect]

1 cow-herd

ગોપ, } s m [S ગુપ્ to weave] A
ગોફ,

necklace intended for men

ગોપદ, s n [S ગો + પદ foot] The foot, or the foot-print of a cow

ગોપન, s n [S fr ગુપ્ to protect] Concealment, protection

ગોપવત્, v t [S ગુપ્, ગોપ્, to hide] To hide

મારત પિયકારી ગોપતી ગૌરવ શામ હરિ
—નરભેરામ

પાવક સરમ દાદિયો ત્યગ ગોપવ્યુ તેજ છ

—ભાલજી

ગોપ-કાર, s m [See ગોફ, ગોપ, + કાર necklace Of ગોપ a necklace for men] A neck lace for women

ગોપાલ, } s m [S ગો a cow + પાલ from
ગોપાળ,

પા to protect] Same as ગોપ A cow-herd

2 A child

હે ગુર આ ગોપાળ ગેં આપ્યુ એ આપને,
વશ કરી રાખો નિજ પાસે —દયારામ

ગોપિ કા, } s f A woman of the class
ગોપી,

of cow-herds

ગોપીચંદન, s n [S ગોપી fem of ગોપ, + ચંદન sandal wood] A kind of yellowish earth found in the river ગોમતી near દ્વારકા in Kthd

Id ગોપીચંદન કરવુ To spoil, to waste ગા-
કંડુ ગોપીચંદન કરવુ To spend one's own money

for the use of others

ગોપુર, s n [S] A town-gate 2 The principal gate 3 The ornamental gate-way of a temple

ગોપ્ય, adj [S fr ગુપ્ to protect, to conceal] That which should be kept secret

ગોફ-જી, } s f [S ગુપ્ to weave] A
ગોફ-જી,

sling
ગોફ-જી-યુ, adj That can be thrown with a sling (of a stone) 2 s m A sweet-meat ball (Slang)

ગોફણી, s f [S ગુપ્ to weave, or +ફણી, ફેણ, the hood of a snake] An ornament for the hair-knot usually worn by women

ગોખર, s m & n [Ham Des ગોખર=S પુરિષ્ human ordure, also Hem Des ગોખર fr S ગો-પુરિષ્ cow-dung] Cow-dung cakes in a powdered state 2 Dirt, filth

ગોખર કાદે ગાયત્રી, નાખે ઉકરડા સાથ,
એમ નિરા દિન તે તો કરે, રક્ષા નાખી ન્યાય —સુકુંદ.

ગોખર્ષ, s n Measles 2 adj [See ગોખર] Dirty, filthy

ગોખા ડું, } v t [See ગોખો, ગોખો] To
ગોખા-ડું,

be depressed in mind

ગોખો, } s m [See ગર્લ + સાવ] A de-
ગોખો,

pression in a metallic vessel

ગોમ, s f [See ગુમ] A blemish, a defect 2 Hesitation

હા કહીને હેલા માહી, બીરી મહી ચાલી સાથ;
રીઝે સદુ સાવતાથી, અસાવ તે ગોમ છે —વસંત

ગોમટી, s m A skein of thread left unwoven (used by weavers)

ગોમય, s n [S ગો a cow + મય made of, obtained from] Cow-dung

ગો-માસ, s n [S fr ગો + માંસ flesh] The flesh of a cow, beef

ગો-સુખ, s n [S fr ગો + મુત the mouth] The mouth of a cow 2 A figure of a cow's mouth made of wood, stone, or metal 3 A drum having the form of the mouth of a cow 4 A trumpet having the form of the mouth of a cow

મુદગ, ભેર, દદામા દમકે, ધમકે ગોમુખ ધાર છ,
દરો દિશા દડળડતા ચાલે, પાયક નલમ નેર છ

—ગિરિધર

ગો-મુખી, *s f* [*S* ગો + મુખ] A bag, generally made of wpolen cloth, in the form of a gnomon, used in repeating Vedic verses, or telling the beads of a rosary

ગો-મૂત્ર, *s n* [*S f* ગો + મૂત્ર urine] The urine of a cow

ગો-મેદ, *s m* [*S* + મેદ fab] A gem of four different colours, white, pale, yellow, red, and dark blue

ગો-મેધ, *s m* [*S f* ગો + મેધ sacrifice] a A sacrifice, in which a cow is offered to the gods

ગોત્ર છી, Same as ગોત્ર-છી

ગોત્ર, *s m* [*S* ગુર] A family priest

Prov ગોત્ર પરજીવી આપે, દઈ ધર ન ચલાવી આપે Marry, marry, and who is to manage the house? વર મરો, કે કન્યા મરો, પણ ગોત્રનું તર-સાજું સરો A selfish man looks to his own interest without any regard to circumstances

ગોત્ર, *s f* [*S* ગૌરી] Same as ગૌરી

તે વચ કીધો રાધે, દયાનો પ્રસુછ,

હુ નવ નહ્યું, તેને કેઈ ગોત્ર પૂછ —દયારામ

ગોત્ર, *s m* [See ગોત્ર.] Dust of cow-dung cakes

જર ગોત્ર છાણ તણો અગ્નિ આગ દિન આહ

—સામબલદ

ગોત્ર, *s n* [See ગો a cow] A herd of milch cattle, sheep, or goat

ગોત્ર-રક્ષ, *adj* [+ રક્ષ છ] Protected by a cow. 2 [See ગો an organ of sense + રક્ષ છ] That has controlled the senses or passions

ગોત્ર સધુ ને યયા, ગોત્ર પડિયુ નામ,

તેડ તણા ચરિત ગાવા, મનમા પઈ હામ —મુકુંદ

ગોત્ર-જ, *s f* [*S* ગો + રજ dust] Dust thrown up by cows running fast

ગોત્ર વદન વિરાલે, નહ્યે, પદન પર પરાગ મોલે

—દયારામ.

2 *adj* Same as ગોધુ in ગોધુ ભગન

ગોત્ર-જ, *s. m* [*S*. ગુર a priest + દેવ a god for દેવ to shine] A Jain priest or religious preacher,

ગોત્ર-ટિ-ધુ, } Same as ગોત્ર
ગોત્ર-ટું, }

ચિત-ગોત્રી, કે ગોત્રી, કે સામળી સોદામણી —પ્રેમાનંદ

ગોત્ર-ડી, Same as ગોત્રી

કુદક રે વેલી ગોત્રી, વિષ ગરીબને કેમ વરે ?

—સામબલદ

ગોત્ર-છી, *s f* [See ગોત્રી] A woman in her wife-hood, a woman whose husband is alive

ગોત્ર-તો, *s m* [See ગોત્ર, ગોત્રી, + તત] A vow in which women in wifehood are feasted

ગોત્ર-પદું, *s n* [*S* મુરુ + પદ position] The position, duties, or profession of a ગોત્ર

ગોત્ર-મરી, *s f* [*S* ગૌર yellow + મૃત્તિકા, માટી, earth] A yellow clay.

ગોત્ર-ભા-તું, *v* 1 [See ધોત્ર ભા-તું, ધોત્ર + ભાવ] To be confused, to be vexed and grieved

ગોત્ર-ભો, *s m* Confusion

મોટ રે પ્રભાતે મારે દ્વારે શીદ ભલા,

નભો, રો ગોત્રભો ધાલે રે ? —દયારામ

Id ગોત્રભો ધાલવો To throw into difficulty

2 To arise (of clouds and darkness in the sky) 3 To bear an angry or gloomy face

ગોત્ર-વ, *s m* [*S* ગૌત્ર greatness *f* ગુર great] A dinner given by the father of the bride to the bridegroom and his relations, when great respect is shown to them

ગોત્ર-સ, *s n* [*S* *fr* ગો a cow + રસ juice, a liquid, water] Milk, whey, curdled milk, butter 2 A vessel for holding milk, whey, &c

Id ગોત્રસ ભગન [See ગોત્રસ] A marriage in which the ceremony should be completed before 12 o'clock at night

ગોત્ર-સિ-ધુ, } *s n* Same as ગોત્ર-સ.
ગોત્ર-સું, }

ગોત્ર-સી, *s f* A small vessel for holding milk, whey, &c

ગોત્ર-ટ, } *adj* [See ગોત્ર] Light and
ગોત્ર-ટું, }

Sandy (soil)

ગોત્ર-છી, *s f* [See ગોત્ર, *s m*] The wife of the family-priest

ગોરા-દે, *s f* [See ગોરી + દેવી] Same as ગોરી

ગોરા શી, *s f* [See ગોર] Whiteness, fairness

ગોરી, *s f* A handsome, beautiful and charming woman 2 A female, a woman ગોરી ગુલાબી હુ હરિ, પાટસ રત્નકુળ સાણ, મેં ચપલ ભેઈ પડ્યા, પરિમલ મહી ન ભણુ

—દારકો

ગોરં, *adj* [S ગોર yellowish white] White, fair, handsome

Id ગોર ગદા Very fair, or white of complexion

ગોર-ચંદન, *s n* [A popular form of S મોરેષના] The Bezoar stone 2 The name of a drug or medicine ૩ A bright yellow pigment prepared from the urine of a cow or vomited by a cow, in the form of Scybala.

ગોલ, *adj* [S] Circular; cylindrical, round 2 Spherical

ગોલક-ધો, *s m* [Hem Des ગોલો = S સાહી a witness] A person who comes to a dinner-party uninvited

ગોલક, *s m* [See મલ્લો] A till, a money box

Id ગોલકમા નાખવું-મૂકવું To lay aside, to lay by 2 To misappropriate

ગોલક, [S] The offspring of a widow or of an unmarried girl

ગોલક ને ગિરનો દ્રોહી રે, ન ભેઈએ નપુસક કોઈ રે

—ગ્રેમાનદ

ગોલ જી, *s f* [See ગોલો] A woman of the caste of rice-beaters

ગોલ-દાઢ, *s m* [P ગુદલ a ball + મંદાજ a thrower fr મંદાજતન to throw See ગોલો] A gunner, a bombardier, a cannonier

ગોલ-વાડ, *s f* [See ગોલો + વાડો] That part of a town, in which rice-beaters live

ગોલ-બુ, *v t* [See ઘોળુ] To crush or press under feet

ગોલાર્ધ, *s m* [See ગોલ ગોળ, + S અર્ધ a half] A hemi sphere, a semi-sphere

ગોલી, *s f* [See ગોલો, 2] A female servant in the harem of a king 2 Same as ગોલજી

ગોલો, *s m* [Hem Des ગોલ = S સહી a female friend] A rice beater 2 A menial servant in the harem of a king 3 The knave in a pack of cards 4 A mean person (Colloq)

Prov ગોલો ગોલી લહે, ને ગવેડાના કાન કપાય The poor do penance for the follies of the great

ગોલ્લો, *s m* [See ગોલો + લો dim] A devotee of a goddess

Id માતાને ગોલ્લો A devotee of a goddess

ગો-વધ, *s m* [S fr ગો a cow + વધ killing] The slaughter of a cow

ગો-વદ્, Same as ગો-મદ્

ગો-વાદડે, *s n* [S ગો a cow + વદ્ a group] A plot of ground set aside for cattle-pasture 2 The confines of a village

ગોવા-ગરી, *adj* [Mar ગોવે-કરી fr ગોવે Goa, a Portuguese town on the west coast of India, + કર Mar suffix showing "residence"] Produced at or about Goa 2, Brought from Goa

ગો-વારું, *s n* [See ગો વાડર] A herd of cattle

ગો-વા લું, *v t* [See ગા-લું, વ-ગોવ-લું] To be ridiculed (Used in the Surat Dist)

ગો-વાળ, *s m* [S ગો a cow + વાળ fr વા to protect] A cowherd

ગો-વાળ-જી, } *s f* A woman of the cowherd caste

ગો-વળ-મકરી, *s f* [+ મકરી] A game for children, generally known as મકરાની ઝીડર

ગો-વાળિ યો, *s m* A cowherd, one who tends cattle

ગોશી, *s n* [P ગોશ્વ flesh] Meat, mutton

ગોપ, *s m* [S ઘોષ a cow-pen] A yard for shepherds

ગોટી, } *s f* [S ગોટી] A tale, a story.

2 Conversation

ગોસ, *adv* To the right (used by mariners in steering a ship) star board (nautical)

ગોસુ, Same as ગોશ

ગો-સાંઈ, *s m* [S ગો a cow + સાંઈ a lord, a protector] A mendicant, a Fakir, a monk; an itinerant beggar 2 A Shudra that professes to have renounced worldly business, pleasures, and affection

ગોહ, *s f* [S ગ્રહ *f* ગ્રહ to conceal] A cave, a cavern.

ગો-હત્યા, *s f* [See ગો a cow + હત્યા] Killing a cow, being one of the five great sins according to Hindū Scriptures, which can be atoned for only with capital punishment

ગો-હત્યા-રો, *s m* [+S કાર a doer *fr* ફ્ર, કરુ, to do] A killer of a cow 2 A great sinner

ગોહા-હું, *v i* [See ગ્રહ to conceal] To be confounded or puzzled

ગોહોર, *s f* [Ar ગૌર] Deed, thought

ગોહોર, *s f* [P ગૌર] A grave

ગોળ, *adj* [See ગોળ.] Circular, spherical, round, cylindrical, globular 2 A circle 3 A limited body, an organized association 4 A round piece of ivory

Id ગોળ ચક્ર લેવું-ફરવું To sing and dance round and round, to revolve ગોળ-મટોળ, ગોળ ઇંડા જેવું Quite circular ગોળ બાંધવો To organize an association. ગોળમટોળ A cipher 2 Valueless 3 Worthless

ગોળ, } *s m* [S ગુઢ] Molasses, jaggree, ran sugar

Id ગોળે વિદ્યાળીને વાત કરવી To give information in a flattering or harmless form 2 To make indefinite statements ગોળને પાણીએ નહાવું To lose and have no hope of recovery ગોળ બાધા સાથે જામ Attend to your object એની જામના ગોળ છે He has a sweet tongue ગોળનું ગાલેડું A great gain.

Prov ગોળ માલે, તેડું શ્રીયુ પાય The sweetest wine makes the sharpest vinegar ગોળે મરે, તેને વિષે (વખે) ન મારવો Never draw your dirk, when a dart will do ગોળ કાકરી, ને ધો આજળી Great things can be judged even in small quantities, ગોળ વગરનો ગોળો કસાર, ને

દ્વી વગરનો સુનો સસાર Sweet-meat is not sufficiently sweet without molasses, and life is not full without wife ગોળ ન્યારે ખાય, ત્યારે ગળે The sweetness of molasses can be known only by eating it Do not be deceived by appearances ગોળ ખોળનો એક ભાવ want of right appreciation

ગોળ-કેરી, *s f* [See ગોળ + કેરી] A decoction of molasses and mangoes

ગોળ-ગોળ, *adj* Uttering sweet words 2 Mitigated, softened

Id ગોળગોળ કરી નાખવું To win the favour of with sweet words

ગોળ-ધાણા, *s m pl* [+ ધાણા] Molasses and coriander-seeds (distributed on occasions of joy)

Id ગોળ-ધાણા વહેચવા To fall out, to quarrel

ગોળ-પાપડી, *s f* [+ પાપડી] A kind of sweetmeat or pastry made of raw sugar, wheat-flour, and ghee, a sugar cake

ગોળિયા-કેરી, *s f* [See ગોળ કેરી] A pickle made of mangoes and molasses

ગોળિ યો, *s m* [See ગોળ] An earthen vessel now empty, but which was previously filled with molasses

ગોળ-ગોળ, *adj* [See ગોળ] Unintelligible 2 Ambiguous

ગોળ-લો, *s m* [See ગોળ] A round piece of ivory 2 A dense and hard lump of curdled milk

ગોળાકાર, *adj* [See ગોળ + આકાર] Globular, circular, spherical

ગોળાઈ, Same as ગોલાઈ

ગોળી, *s f* [Dh Des ગુલ્લિઓ, Hem Des ગુલ્લિયા, *fr* S ગુલ્લિ a pill, a small round body See ગોળ round] A small ball 2 A bullet, shot 3 A pill, a globule 4 Loss; damage

Id ગોળી વાગવી To be shot 2 To incur loss, to suffer a damage 3 To be unable to do a thing through some obstruction 4 To have one's object accomplished ગોળી ખેંસવી To suffer a loss or damage

ગોળી, *s f* [Hem Des ગોલી = S ગવ્વી a vessel in which curdled milk is churned,

fr ગો-રસ] A round vessel in which curdled milk is churned

Id ગોળાનું પાણી સુકાત To suffer a great loss (either in money or men)

ગોળો, *s m* [See ગોલ] A globe, a ball; an orb, an artificial globe 2 A large vessel or pot round in shape 3 A rumour, news 4 A mass, a lump 5 Clod, clot 6 Hernia, a kind of disease 7 The included kernel, large pea-like seeds

Id ગોળો અડાવતો To throw an obstacle in the way 2 To circulate a rumour ગોળો વાળતો, ગોટો વાળતો To make a confusion ગોળો-પિડાવો Confusion, disorder 2 Entangle ment ગોળો અને ગોઢજી સાથે ગઈ Freed from all trouble

Prov હજારા દસાસની ગોળાનું પાણી નાસ પાને Quarrels drive all prosperity from the house

ગો, *s f* [S ગો] A cow 2 A helpless person seeking protection

ગો-ચર, *s n* [S + ચર to walk] A pasture reserved near a village, the village common

ગોડ, *adj* [S] Pertaining to Bengal, Bengalese

ગોડ-સારંગ, *s m* [S] A particular musical mode

ગોચ, *adj* [S fr ગુણ an attribute] Secondary, inferior

ગો-ત્ર-રાત્ર, } *s n* [S ગો a cow + ત્રિ three + રાત્રિ a night] A vow of cow-worship observed for three nights

ગો-દાન, *s n* [+ દાન a gift fr દા to give] The giving away of a cow in charity Same as ગો-દાન

ગો-ધન, *s n* [See ગો + ધન] Cows and other cattle considered as wealth

અહિંસા સ્વરૂપ અખડ અવિનાશી તે, ગોધનકે સગ આવે રે

—ગોબોધન.

2 The senses, the organs of sense

ગો-પ્રાદેશ-પ્રતિપાલ, *s m* [+ પ્રાદેશ + પ્રતિપાલ] The protector of Brāhmins and cows. 2 A title assumed by Hindū kings

ગો-મુખ, Same as ગો-મુખ

ગો-મુખી, Same as ગો-મુખી.

ગો-મુખો વાધ, *s m* [+ વાધ a tiger] A wolf in a lamb's skin

ગો-મૂન, Same as ગો-મૂન.

ગોર, *adj* [S] White 2 Yellowish white

ગોરવ, *s n* [S fr ગુરૂ great] Weight, gravity 2 Influence 3 Respect, honour

ગોર-વર્ણ, *adj* [+ વર્ણ colour] Having a white yellowish colour

ગોરી, *s f* A name of પાર્વતી, the wife of Shiva 2 An unmarried girl under ten years of age

ગો-વિલાપ, *s m* [S ગો a cow + વિલાપ mourning] Lamentation or distress of cows 2 Lamentations of a helpless person seeking protection

ગો-શાળા, *s f* [S ગો a cow + શાળા a house] A cow-house, a cow pen

ગ્યાલન, *s n* [Eng] A gallon.

ગ્યાસ, *s m* [Eng Gas] A gas

શ્ય, *s m* [S fr વ્ય to weave] A book. 2 A composition in prose or verse 3 A part, division, or section of a book 4 A large volume of literary composition

શ્ય-કર્તા, } *s m* [S fr + કર્તા, કર, a doer fr કર to do] A composer, a book-maker, an author

શ્ય-અન્ય, *s n* [+ અન્ય another] Another book. 2 Another scriptural authority

શ્ય, *s f* [S fr વ્ય to weave] A knot 2 A joint

શ્ય-રત, *adj* [S fr શ્ય to eat] Embroiled 2 Stricken, afflicted

શ્ય, *s m* [S fr શ્ય to take] Taking, seizing, receiving, holding, accepting 2 An impression produced on the mind 3 An eclipse of the sun or moon, seizure of the sun or moon The chief (by Rāhu) 4, A planet

Id મુખ્ય ગ્રહ A chief planet ૮૫મ ગ્રહ A smaller planet, a satellite ૬૪-સારી ગ્રહ a planet in a favourable position (in Astro-

logy) કનિષ્ઠ-કક્ષ-વાહા અહ A planet in an unfavourable position (in Astrology) દુષ્ટ અહ An evil planet (in Astrology) બેના મળતા અહ ચાલવા To have the positions of planets in the horoscope of one (bride or bridegroom) agreeable or favourable to those of the other અહ ગામ નવા-પરેણે મૂકવા To have an unfavourable conjunction of planets 2 To lose one's senses

અહ-અ, *s n* [*S fr* મ્હ to take] An eclipse 2 Receiving, seizure 3 Comprehension, understanding

Id.—મ્હ અહ અહ To be eclipsed અહ અહ To seize 2 To receive 3 To accept અહ અહ To clear the house of unclean things after an eclipse

Prov અહ અહ વખતે સાવ (નિકળવે or કાઢવે) To have one more difficulty added to those that already exist Confusion worse confounded.

અહ-અ, *s f* Diarrhæa 2 Dysentery *Of* અહ અહ

અહ-દરા, *s f* [See મ્હ planet+દરા condition] The (evil) influence of planets over men's fortune 2 Aspect of the planets

Id અહ અહ અહ To begin (of the influence of a planet, generally used with reference to the evil influence of a planet)

અહ-અહ, *s n* } Baneful influence of
અહ-અહ, *s f* } a planet 2 An eclipse

અહ-આવ, *s m* [+ આવ condition *fr* રૂ to be] The prosperity or adversity of a man arising from the influence of planets

અહ-મમ, *s m* [*S fr* + મમ a sacrifice] A sacrifice performed to propitiate the planets

અહ-મહ, *s n* [*S* + મહ a circle] The circle of the planets, all the planets

અહ રૂ, *v t* [*S* મ્હ to take] To seize, to catch 2 To comprehend 3 To have an impression produced on the mind

અહ-શાન્તિ, *s f* } [+ શાન્તિ] A reli-
અહ-શાન્તિ, *s n* } gious ceremony performed in the begin-

ning of an auspicious ceremony, to remove the evil influence of planets

અહ-સાતેક વેળા ગોરી રીસાતી બેઠા,

એને કોણ મનાવે, હો લોલણી,

આજો કુધર રે વહુને વહાલેરો ઘાગે —ભાષા.

અહ-સંગમ, *s m* [*S* + સમ joining *fr* સમ together + ગમ to go] Conjunction of planets

આમ, *s n* [*S*] A village, a hamlet 2 The scale in music, the gamut 3 A group, a collection

એકાદશી પર્વ કહીએ, સ્ત્રી-પર્વ જેવું નામ,

પાંચ પ્રકરણ તેના છે, ગાઈએ તેના ગ્રંથ આમ

—હરિદાસ.

આમ-કંટક, *s m* [+ કન્ટક a thorn] A village pest 2 A villifier

આમ-દેવતા, *s m f* [+ દેવતા] The guardian deity of a village

આમ-સિંહ, *s m* [+ સિંહ a lion *fr* હિંત to kill] A dog

આમાચાર, *s m* [+ આચાર] The laws and customs of a village, *lex loci*

આમ્ય, *adj* [*S fr* ગ્રામ a village] Relating to a village 2 Rustic

આસ, *s m* [*S fr* મસ to eat] A mouthful 2 Swallowing 3 An eclipse, the part of a planet eclipsed

આહ, *s m* [*S fr* મ્હ to take] A whale 2 An alligator

આહ-કે, *s m* A customer, *Of* ખરાક 2 An appreciator

આહી, *adj* [*S fr* મ્હ to take] Fit to be received, taken, or accepted

ઘીવ, } *s f* [*S* ઘીવ] The neck

ઘીવા, } *s f* [*S* ઘીવા] The hot season

ઘીખમ, *s m* [*S*] The hot season (June-July)

અશા નિ, *s f* [*S fr* ને to be fatigued] Lassitude, languor, dullness 2 Fatigue of the body 3 Depression of spirits

આલ, Same as ગો-પાલ, ગો-વાળ

આલ-ન, Same as ગો-વાળ-અ

સુર, નર, મુનિ કેરા સ્વપ્નના નામે,

વહુ આલન દેત હો ગારી રે —લોલોભગત

ધ

ધ, The aspirate of ગ, and represented by gh, the fifteenth letter of the Alphabet and the fourth consonant

ધઉ, *s m pl* [*S* ગોધૂમ = *P* ગદુમ] Wheat

Id ધઈ ભરવા જવું Lit To go to bring wheat (from Mālva) 2 To die ધઈપુર As little as, or equal in weight to, a grain of wheat

Prov ધઈ ખેતમા, ને બેઠા પેટમા Count not your chickens before they are hatched ધઈના રોટલા એ યાય, ને ધઈના વેળર એ યાય The best material may be put either to the best or worst use

ધઈ હો, *s m* A fragrant drug

ધઈ લોસાપ, *s m* [See ધઈ + સાપ] A kind of snake, the colour of whose skin is brown or wheaten

ધઈ-વરણ, } *adj* [+ વર્ણ colour] Of a wheaten colour, brown

ધમ-ડું, *v t* [*S* ધ્રુ to ory aloud] To upbraid, to chide

ધ-ધર-લું, *s n* [See ધર] Remarr age, a second marriage

ધધો, *s m* [See ઝરબો] A robe (Used in Kpbd.)

ધ-ધાલિ-યું, *s n* [See ધન ધાર] Desolation, ruin, destruction

ધે-ધોલિ-યું, *s n* [See ધન ધાર, Also ધર + redup Or, See ગોગો + ગાલય] A toy house made with pieces of cloth by children in play, and in which they hide themselves 2 A wretched dwelling place, a pig-stye

ધજ, *adv* [See ધોચ-ડું, or ધટ *adj* tight Or, Imit] Pricking, piercing

ધચડ-ડું, [*S* ધ્રૂ, ધ્રૂ, ધટ, to rub, *Cf* કચડ ડું *fr* કૂઢ, કઢ, કટ, to draw] Same as કચડ-ડું

ધચડા-ધચડી, *s* [*Cf* કચડા કચડી] Press, over crowdedness

ધચડા ડું, Same as કચડા ડું

ધચરકો, *s m* Same as ગચરકું

ધચુ મલ, *adj* [See ધચુ મલો] Confused mixed together

આણવટ વિહવા તો ચાર રે કમકે,

નેપુર કેરી ધચુમલ ધુધરી ધણકે —દયાર.મ.

ધચુ મલો, *s m* [See ધચુ વારો] Confusion ગળે ધરેણા યયા ધણા ધચુમલો રે લોલ —વસંતરાજ.

ધટ, *s f* [*S* ધટ to form] Decrease, deficiency, abatement diminution 2 *s* *as*

Id ધટ જવી-આવવી-પડવી-લાગવી To decrease, to have a deficiency ધટ ખમવી I suffer a loss or decrease

ધટ, Same as ધટું

ધટ, *s m* A water pot 2 he be

ભગવાન તો ધટ ધટ ત્યા ની રહો છે —ભા.

દયા ધામકો મૂલ હે, પાપ મૂલ અભિમાન,

તુલસી દયા ન છાડીએ, જળ લગ ધટમે પ્રાન

—તુલસીદાસ

મિથ્યા દેહનો મમત મૂઢાવી, લગાડે આત્મારામણ રંગ ધીર હગ થયો રે, ધ પા ધટ જ્ઞાન ગ્રેહ —ધર્મે

3 The individual soul, the mind, the heart 4 Life

Id ધટમા પ્રાણ હોય, ત્યા સુધી As long as there is life in the body

ધટ-ક, *adj* That which forms or constitutes, constituent 2 *s m* A constituent an essential or elementary part, an ingredient, a member 3 A manager

Id ધટકાવયવ A constituent part, an ingredient વાયુરૂપી ધટકાવયવ Gaseous ingredients or parts દવાના ધટકાવયવ Associated gases of the air

ધટક, *adv* [Imit] Swallowing eagerly or in haste, gulping down

Id ધટક લેધને Swallowing down at once ધટક-ધટક, *adv* [Imit] Drinking eagerly or in haste

ધટક-ડું, *v t* [See ધટક *adv*] To swallow, to gulp down

ધટકાવયવ, *s m* [See ધટક constituent + વયવ] A constituent part, an ingredient, an essential or elementary part, a member

Id વાયુરૂપી ધટકાવયવ Gaseous ingredients

or parts હવાના ધટકાવયવ, Associated gases of the air

પટકા-વ-વુ, v t [See ૫૨૬-૫૨૬] To drink eagerly or in haste

પટકા, s f [See ૫૨૬ adv] A draught of water or any other liquid.

કરી ચરણામૃત પી અર્ધ મીરા, અમૃતકી જેમી ધટકી
—મીરાંખાઈ

પટ-કા, s m [Imit See ૫૨-કા, ૨૨-કા] Smarting pain

પટ-કું, adv [See ૫૨-વુ to form] Fit; proper; deserving, suitable, worthy, becoming

Id ધટતો ઇલાજ A proper remedy ધટગ કરવું To do the needful.

પટ-કું, adv [See ૫૨-વુ to decrease] Decreasing; lessening, diminishing

પટ ના, s f [S fr ષટ to form] Workmanship, skill 2 Bringing about, happening, occurring

હેવ જેની અયોગ્યતા ધટના કરે,
તેણે યોગ્ય યવુ ક્યા ધટારત છે ? —એમાનદ
પટ-પાટ, s n [See ૫૨ tight + પાટ, પા-સો] A firm sent

સતો, પરમ ગુરુએ ધટપાટ ન માડયો,
એ તો અલગ ધણીને આરાયે —લોભોભગત

પટ-માન, adv [See ૫૨-વુ] Happening 2 Possible 3 Same as પટ કું Fit

પટ-માળ, s f [See ૫૨ a pot + માળ a series] A line or circle of earthen pots set round a wheel to draw water up out of a well 2 Ordinary course, routine
કા સમે મારો પુત્ર થયો, કા સમે કું તારો બાળ,
એમ અનાદિક આગળની, ચાલી નયે ધટમાળ

—દયારામ

પટ-વધ, Same as વધ-પટ

પટ-કું, v t [S ષટ to form] To shrink, to contract 2 To decrease, to abate 3 To waste, to subside, to be wanting, to be deficient

Id ચરીરે ધટકું To lose flesh ધટી નવુ To become less 2 To shrink. 3 To be wanting.

પટ-કું, v t [S ષટ to form] To deserve, to merit, to be worthy of

પટ-રફોટ, s m [S fr ષટ a pot + ફોટ breaking fr કટ, કુંટ-કું, ફોટ-કું, to break.] The

ceremony of ejecting irreversibly a person from the caste, also of deciding an offender to be civilly and religiously dead

પટા, s f [S fr ષટ to form] Masses of clouds, trees, &c 2 A thick close mass, a thick set arrangement 3 A large number or quantity

પટાકાટા, s n [See ૫૨ a pat + આકાશ] Lit The portion of the આકાશ (the sky or space) contained in or limited by a water pot Hence, 2 The individual soul

પટા-ડ-કું, v t [Caus of ૫૨-વુ to decrease] To diminish, to lessen, to reduce

પટા-ડો, } s m Deficiency 2 Diminution, decrease

પટારત, adv [See ૫૨-વુ to deserve + અર્થ] Becoming, fit, proper, worthy, deserving

પટિ-કા, s f [See ષટ a pot Of ધટો] A period of 24 minutes. 2 Same as ધટી

પટિ-ત, adv [See ૫૨-વુ to deserve] Proper, right, fit, suitable, worthy; deserving ધટી, Sanskrit form of ધટી

ધટીમા ધટી નય આયુષ્ય અલપ —શૂબલા-
ધટી-યેત, s n [+ યત] A contrivance

for measuring time, the metallic sinking cup, an hour-glass, a clock, a watch. 2 A Persian water-wheel

ધટ, adv [Hem Des ધિટો = S કમ્પ a hunch back.] Close, compact, firm 2 Thick; of close texture, having compact structure, frame, or make

ધટ-પણું, s n Closeness, compactness 2 Thickness, closeness of texture, compact structure, frame, or make.

ધડ, Same as ધડ

ધડ તર, s n [See ધડ-કું] Manufacture, an article manufactured by beating, hammering, or cutting 2 Skill displayed in a manufactured article 3 The wages of a manufacturer or artizan, who makes an article

ધડ-પણુ, s n [See ધડકું] Old age, senility, grey hair, ripe old age, the vale of years, the decline of life

બચપણમા બાને લાગશી, ધડપણમા બાને રોવ,
એ તો બબ્બે રે ધડપણની ટેવ, ધડપણ કેલે મોડકયુ ?
—ભાષા

Prov ધડપણ ને બચપણ બરાબર Old age is
second childhood

ધડ-ભાંગ, } s f [See ધડ-ગુ + ભાંગ-ગુ,
ધડ-ભાંગ, } Opposing thoughts, struggling
thoughts

ધડ-ભાંગી, s f [See ધડો + માચી] A
wooden tripod for placing a water-pot on
ધડ-વી, s m [See ગદ વી f r ગદ + વાહી]
A bard

ધડ-વી, [Dim of ધડો] A small store
for water

Prov “ધડવી, કયા ગયા હતા?”, તો કહે “ધરના
ધર” Much bruit, little fruit

ધડ-ઢું, v t [S ધદ્ to form] To fashion,
to forge, to shape, to frame, to form 2
To make by hammering, chiselling, chip
ping, &c 3 To draw up, to manufacture
(a paper, a document)

Id ધાડ ધડવો To fashion; to manufacture,
to give a shape to 2 To plan, to make a
design, to arrange a scheme 3 To put to
a loss, to ruin 4 To beat ધાડ ધડી નાખવો To
ruin irretrievably 2 To kill અરજ ધડવી To
frame a petition કલમ ધડવી To mend a pen
રોટલો ધડવો To make a cake વાસણ ધડવા To
make pots

ધડા-ઈ, }
ધડા-મણ, } s f Same as ધડ તર
ધડા-મણી, }

ધડા-ઢું, v t [Passive of ધડ ઢું] To be
made, to be framed 2 To be drawn up 3
To acquire experience by being repeatedly
corrected

Id ધડાઈ ધડાઈને After repeated bitter
experiences

ધડિ-યાં-લગ્ન, s n pl [See ધડી, ધડી, + લગ્ન]
Marriage at any time or season 2 Spec,
A marriage ceremony, of which all the
parts are performed at the same time

ધડિ-યાલ, } s f n [See + ધડી + આલય]
ધડિ-યાળ, }
A chronometer, a watch, a clock

ધડિ-યાલી, } A watch maker, a watch-
ધડિ-યાળી, }
repairer

ધડિ યાળાં, s n pl Same as યો-ધડિ-યાં.
ધડ ધડિયાળા ધોર —સામળાત

ધડિ યુ, s n [See ધડો] A pitcher

ધડી, s f [See ધડો, ધડિ-કા] A period
of 24 minutes (two ghadīs and a half,
being equal to one hour) 2 An instru-
ment for measuring time by letting
water to trickle down, aclepsydra 3 An
hour-glass

Id ધડી મૂઢવી-માડવી To begin to measure
time with a clepsydra સવિધ્યમા ને ધડી માડી
છે, તે નિશ્ચય યવાની નથી What is preordained,
will not be changed ધડીએ ગણવી Lit
To measure or count ghadīs 2 To wait for
anxiously 3 To be on the point of death
ધડીના છટા સાગમા In a very short period
of time, in a moment

Prov ધડીનો સરસો નથી Life is transient.
ધડીએ છૂટ સરાય On the point of death ધડી
ગઈ, તે સોનાની Nobody can be sure of the
future ધડીમા ધોડું, ને ધડીમા ગધેકું Ever
changing

ધડી-એક, }
ધડી-ક, } adv [See ધડી + એક] An
hour or so, about an hour

ધડી-ધડી, adv Every hour 2 Often,
frequently 3 Constantly, continually 4
Repeatedly

Id ધડીધડીને રમ Ever changing

ધડી-તાળ, adj [+ તાળ, તાલ] Being on
the point of death

Id આ માણસ ધડીતાળ છે This man is on
the point of death

ધડી-બધ, adj [See ધેડ + બન્ધ to bind]
Folded up 2 Unopened 3 Unused (cloth,
&c)

ધડી-ભર, adv [See ધડી short time +
સર-ઢું] For a moment,

Id ધડીસર યોસર To wait for a short
time

ધડું, s n [See ધડો] A very large
earthen pot to hold grain or water

ધડુડા ૮, s m [Imitative of the sound]

Rumbling sound

ધડું.લી, *s f* [See ધડો] A very small water pot

ધડું.લિ.યો, } *s m* [Diminutive of ધડો]

ધડું.લો, } *s m* [Diminutive of ધડો]

A small water pot
ધડો, *s m* [ઘટ *fr* ઘટ to form] An earthen vessel to hold water, a pitcher, a ewer, a jar

Id પાપનો ધડો The cup of iniquity તારા પાપનો ધડો સરાય ચુકશે The cup of your iniquity is full Your sin will soon find you out પાપનો ધડો ડુટશે Be sure your sin will find you out (ચાક ઉપર પેડો) ધડો ઉતરશે કે ગાગર None can say what the result will be so long as the causes are in the process of working

Prov અધુરો ધડો છલકાય ધણો Empty vessels make most noise ધડાના ધોણિયા કરવા To exchange a thing of great value for several of smaller value ધડો તેવી દીકરી, ને આ તેવી દીકરી As is the father, so is the son ધડા નેટલુ સાથુ જાલે, પણ ચણા નેટલુ નાક ન જાલે One would rather lose one's head than one's honour

ધડો-ઘાટ, *s m* [See ધડું + ઘાટ] Judgment, decision

ધડો લાડવો, *s m* The ceremony of breaking an earthen pot with a sweet-ball put on it, in the cemetery after a dead body is burnt

Id ધડો લાડવો કરવો To reconcile by any means, to do a business with fair means or foul 2 To do a thing treacherously 3 To have done with a business whether to one's advantage or loss

ધડું, *s m* [See ધડું + રાત] Grass standing on the ground, grass not mowed

ધડું, *s f* [S ધન thick] A large hammer

ધડું, *s m* [S ધન] A particular kind of insect found in timber

ધડું-ધડું, } *adj* Tinkling, jingling

ધડું-ધડું, } *adj* Tinkling, jingling

ધડું-ધડું.ટ, *s m* [+ ઘણું] A pearl, clang-

ing, din

ધડું-એક, } *adj* Many, several, some

ધડું-ટ, } *adj* Many, several, some

ધડું-ધડું, *s f* [See ધડું-ધડું or ધડું]

Close friendship, familiar footing; intimate terms

ધડું, *adj* [S ધન thick] Dense, close

2 Deep, much, a deal 3 Enough 4 *adv*

Largely, on a large scale, ever so much, in a great degree, not a little, in all conscience, too much, very, for the most part

Id ધડું વાના કરવા Frequent persuasion

2 Persuasion based on many grounds ધડું

ધડું ઠહેડું To persuade frequently 2 To persuade by appealing on many grounds ધડું

કરડું To spend one's money frugally ધડું

દોડું To be very sick

Prov ધડું ધરનો પડેલો ભૂખે મરે Between

two stools we come to the ground No

man can serve two masters ધડું કરે, તે યો

ડાને માટે=ધડું તાલે, તે ટુટવાને માટે After a storm

comes a calm The hotter war, the sooner

peace ધડું બીજો, તેમ ધડું સપડાય Harm

watch, harm catch ધડું ડોકરા હોય, પણ ગો-

સાઈને ન અપાય One may be angry with one's

dear ones, but would not part with them.

ધડું ડાલો ધડું ખરડાય = ડાલો તથા ઠેકલે ખરડાય

Don't be fastidious, lest you come to grief.

ધડું સાથે વેર ન કરડું Don't quarrel with those

who are strong in their number, or they

will make you unhappy ધડું ભૂખ હોય, પણ

જે દાથે ન અપાય Eagerness is no excuse for

impropriety ધડુંવાળાને ધડું લાલ Avarice

increases with wealth ધડું કાયરો, ત્યા ધડું

ચોર The more laws, the more offenders ધડું

ધડું દેવાળું, ને ધડું બકિએ ઢિનાળું Every excess

ધક્ષ-૪, *adv* [See ધક્ષ + ૪ fr S વ and, moreover] Intensely, very much, excessively 2 *adj* Intense, very much, excessive

ધક્ષ-તો, *adv* [+ તો] At the most
ધક્ષે કે, *adj* Plentiful, intense (Used in Poetry)

ધંટ, *s m* [S ઘટ] A bell
Id ઘટ ભેગો Rascally (vulgar) ધરમા ઘટ ફેરે The house is empty of the necessities of life ઘટ વાગેલો ફેરેલો To be wanting

Prov ધરમા તો ઘટ વાગે, ને બહાર તો લાલો સાહેબ Poor and yet foppish

ઘટ ડી, *s f* A small bell
Id ઘટડી વગાડવી To beg for alms
ઘટ-રવાળ, *s m* [S + રવ sound fr ર to cry + આલય place] A kind of musical instrument used by hunters

ઘંટા, *s f* [S Imit] A bell 2 Nothing (slang)

ઘટા-રવ, *s m* [+ રવ] The sound of a bell

ઘટિ યો, *s m* [See ઘડી] A portable grinding mill

ઘડી, *s f* [S ઘટ્ટ ઘરદી, ઘટ્ટિ કા, a grinding hand mill See ધર ધર Imit] A grinding mill 2 A moving circular machine

Prov ધરના હોઠરા ઘડી ચાટે, અને હવાધ્યાયને ચાટો કોણ આપે ? Charity must begin at home વહીના સો, ને ઘડાનો એક One blow with a heavy hammer more than counter-balances a hundred blows with a lighter one One shift of the cat is worth a hundred of the fox ઘડી પ્રમાણે બોચણુ ને મુલા પ્રમાણે બોચણુ Cut your coat according to your cloth

ઘડી-ચોર, *s m* [Hem Des ગઢિ-ચોરો fr S ગઢિ-ચોર કાઢ : a cut purse fr S ગઢિય, ગાઢ, a knot + ઢિદ, છેદું, to cut] A cut-purse 2 A skilful thief, a clever cheat

Prov ચોરનો વાઈ ધડીચોર Both are equal in cunning or roguery

ઘન, *s m n* [S] A cloud
ગગન ઘન ગાળે રે, ગિનલી ચમકે બાદલમે —ભાષા 2 [S ઘન thick, solid] The cube of a

number 3 A cube, a solid 4 (Arith) The cube power 5 *adj* Thick, dense
વસતે વાસતી કુસુમ સુમ ધન વને —ગીતગોવિંદ.
6 Solid 7 Cubic 8 [See ધક્ષ] Much
અવરનો ફરે રાગ પ્રકારો, ધને ધન ધરાતા —ગીતગોવિંદ.

Id ધન પદાર્થ A solid substance ધન ઇંચ A cubic inch ધન ફૂટ A cubic foot
ધન-ધટા, *s f* [+ ધટ] A thick mass of clouds

ધન ધન વિના ધાય રૂઢિ —અખો.
ધન-ધોર, *adj* [S + ધોર dreadful] Dark and dreadful, very dark. 2 Terrible on account of the pouring down of rain

ધન-અધર, *adj* [See ધન a cloud + અધર, અધ, a circle] Mad; stupid, foolish. 2 Muddle-headed.

ધન-ફલ, } *s n* [S + ફલ fruit, result]
ધન-ફળ, }
Cubical content 2 The cube, the result obtained by cubing a quantity

ધન-માપ, *s n* [+ માપ] Cubic measure
Id ધનમાપ-કરણ Calculation of the cubic contents of a solid body

ધન-માળ, *s f* [+ માળ] An assemblage of clouds.

વરસે શત વર્ષ ધન માળ. —ગિરધર.
ધન-મૂળ, *s n* [+ મૂળ] Cube root.
ધન-રયામ, *adj* [S fr ધન a cloud + રયામ black] Of the colour of a storm-cloud, of a dark colour

ધન-સાર, *s m* [S fr + સાર] Camphor
છાને રસા-ફળ ભોજન, શુદ્ધને ધન સાર —ગિરધર
ધનાશિર, *s m* [+ અશિર] A particular metre, in which each line contains thirty-two syllables

ધખ, *adv* [Imit] Piercing with force
Of ધચ

Prov ધખ ગોઠો ને ચાપુ ચણા The work is heavy and the remuneration light

ધમરા-ટ, *s m* [See ધામર + ટિ] Confusion, perplexity, agitation 2 Disorder, disturbance, alarm

ધમરા ડું, *v ૨* [See ધામર] To be confused or alarmed, to stand agog, not to

know what to make of, to lose the clew, to beat about the bush

ધભાણ, Same as ગભાણ

ધમ-ઠ-ઢું, *v* ૧ [See ધમ ધમ] To make a rumbling sound

ધમ-કાર, }
ધમ-કારી, } *s m* [+ S જાર sound fr કૂ,
ધમ-કો, }

ઠ-ઢું, to do] A rumbling sound

ધમધમ વાને ધુધરીનો ધમકાર — ધ્યારામ

ગોઠો ગોઠો ધુધરીને ધમકે — ઝેમાનંદ

ધમ-ધમ, *adv* [Imit] With a rumbling sound 2 Swiftly, soon.

Pray સોડી વાગે ચણચણ, વિધા ચાલે ધમધમ
Spare the rod and spoil the child

ધમ-ધમ ઢું, *v* ૧ To make a rumbling sound

પાયે નેપુર ધમધમે — રણુછેડછે દિવાન

ધમ-ધમા-ટ, [+ ટિ] Same as ધમ-કાર

ધમ-ધમા-વઢું, *v* ૧ To beat with force or severely

ધમ્-ડી, *s f* [+ ડું, ડી, dim] Revelling, luxurious indulgence 2 Pride, arrogance, haughtiness

ધમડીતણ, મડિતા પડિતા થઈ, ઢંડી રણુ રાખને રોપુ
— ઝેમાનંદ

ધમ-ઢું, *v* ૧ To beat Of ધમ-ધમા-વ ધુ

ધમ-ધાર, Same as ધન-ધાર

ધમ-ચકર-ડી, *s f* [See ધમ-ધમ + ચકર-ડી] Circular motion, a game played by children

ધમર-ધમર ઢર ઢું, *v* ૧ [ધમર ધમર Imit of the motion and sound + ઢર-વ] To turn round and round, to whirl

ધમસ-ધમા, *s f* Crowdedness pushing

ધમસાણુ, *s m* [See ધમ-ધમ] Violence of action, exuberance [or extravagance of action

નેમ તેમ સમલવે એકને, હોતારે તેની રીસ,

એ ધમસાણુ મલ્યુ ધણુ, દરા, વીસ, ત્રીસ, ચાળીસ

— સામલખટ

2 Riot, revel, luxurious banqueting 3 Mad capering, wild tumultuous jollity, romping 4 A crowd of people

Id. ધમસાણુ વાળુ To make havoc, to slaughter 2 To fight a long and fierce battle

ધમા-ધમ, *s f* [See ધમ ધમ] Hurry, confusion

ચર, *s n* [S ગૃહ a house fr ગૃમ્, ધર, to include, to take] A house, a habitation, a mansion, an edifice 2 Home 3 A family, a household 4 Domestic life, social life 5 Ancestors, ancestry 6 A den, a nest, a hole, a cell, a burrow (of lower animals) 7 A hole, a cavity 8 A frame, a stand, a cup, a rocket, a pigeon-hole 9 (In Astronomy) The station of a planet, a region or square in astronomical or astrological calculation, the quarter, the station, 10 The source, spring, seat, root, cause, the place of inherence 11 The compass, reach, sphere 12 Powers of accomplishing 13 The key; means, resources 14 A firm hold, or ground reserved to stand by (in argument)

Id ધર ઢરો To set up a house, to marry a wife 2 To obtain a footing 3 To take up one's abode 4 To settle down 5 To make a large collection by robbing others of their things ધર ઢણુ ઢરુ To make a traitor of one of the members of a family 2 To commit adultery with a female member of a family ધર ઢેચુ To commit adultery with a female member of a family ધર ધલો To make a theft in the house of an acquaintance or friend 2 To rob a person of his property by making friends with him 3 To misuse one's hospitality 4 To ruin the reputation of a family ધર નેહું Same as ધર વિચારુ 2 To search a house under a search-warrant ધર ચલાવો To manage one's domestic affairs ધર નેડો To form a friendly union with a family, to restore peace and union with a family ધર ઢુડો To be dissolved (of union with a family) ધર ઢુલવો To turn the house out of the windows ધર ધોવો To consume, devour, or dissipate the property of a family, to fleece utterly ધર ઢાડો To commit robbery ધર ઢેડો To cause a member, &c., of a household to play the traitor ધર બેસો To sink in reputation (of a family) 2 To become

insolvent થઈ બેસવું Lit To sit at home
Hence, 2 To be out of employment. થઈ બે-
સાવું To dismiss from employment થઈ બેઠા
Lit Sitting at home 2 Without active
services, being out of employment થાવું.
To be ruined (of a family) થઈ બરું To
enrich oneself થઈ સાખું To cause to dissolve a
marriage 2 To break the unity between
husband and wife થઈ માડું To set up, or
furnish a house 2 To bring about a mar-
riage union. થઈ મારું To plunder a house, to
rob a family થઈ રાખવું To take care of one's
own affairs 2 To protect one's own interest
થઈ રાખી વાત કરવી To take care of or protect
one's own interest, and then undertake a
new responsibility થઈ તપાસવું-વિચારવું To
examine one's own strength or circum-
stances. રાખવું થઈ જાણવું To know clearly
what particular musical air is being sung
or performed તે ઉદારીના થઈ હું He is in a
sorrowful mood થઈ સુનું લાગવું Lit To feel
that a house is empty, either through being
deserted or through the loss of a dear per-
son તેનું થઈ સાડાં છે તે સારા થઈ છે He belongs
to a respectable family નીચ થઈ Born in a
low family તે થઈ સુખી છે He is a well to
do man થઈ આગળું થઈ આગળું The open
ground or court-yard in front of a house
2 The range of one's domestic influence 3
Not very distant થઈ આગળું કરવું To wait
for impatiently 2 To be impatient

હું તેા હું જાએ થઈ આગળું કરવી હતી રે,
મારી રાધા મારા લીધાને સજીવાર — ઉપારામ
થઈ થઈ બનું To become childless or with-
out an heir થઈ ઉમેડી નાખવું To raise to the
ground. 2 To reduce a family to utter ruin
થઈ ઉમેડવું To be benefited 2 To get a wife
3 To get a child થઈ અજવાળવું થઈ ઉમેડવું કરવું
To raise the reputation of one's family
થઈ ઉમેડવું લેવું-ઉમેડવું To take upon oneself
the management of the house થઈ ઉમેડવું રા-
ખવું To keep up the reputation of the fam-
ily થઈ કુટુંબી A stay-at-home, home keep-
ing. થઈ નમાઈ Not sold off, lying uselessly
on one's hand (of an article for sale) 2

Keeping a thing to which one has no
right, and use it as one's own થઈ અમેડ
થઈ The family of which the members are
ill-behaved થઈ લાડું કે આ વહે છે લાડું Not to con-
cern oneself about other people's affairs, to
confine oneself to one's own house, and do
nobody any harm થઈ માથે લાડું To search in
all parts of the house થઈ લાગવું To become
childless through the death of an only son,
થઈ વસાવવું To get a house and furnish it.
2 To get oneself married 3 To bring up a
family થઈ ઉમાડું પડવું To be exposed to
public view (of the defects or reputa-
tion of a family) થઈ ધણેલિયું થઈ બનું To
be reduced in size or number (of a family).
થઈ ઉમરે Near the house થઈ ખુલ્લું Secretly
થઈ ખુલ્લું-બેરડો The pecuniary condition
of a family થઈ પલ-દીવો The supporter
of a family થઈ ખાર દાપનો (વાસ) ફરે છે :
થઈ ખાર બુલ્લું મારે છે થઈ પલ-સામ વાને છે થઈ
દાદી કુસરી કરે છે It is an empty house થઈ
માણું A confidential or trustworthy per-
son થઈ સુખી He commands a competency.
થઈ પલ The supporter of one's family, Le
on whom the family and their reputa-
tion and position depends 2 The husband,
થઈ ખુલ્લું પૂછવું To make a private inquiry

Prov થઈ ઉદાર થઈ થઈ તે ઉપારામ થઈ
દા કાલ આપે ? Charity must begin at home
પાણી પીને રે થઈ પૂછવું ? No weeping for shed
milk It is too late to shut the stable-door
when the steed is stolen After the death,
the doctor થઈ દુખવું જગમગાં જઈ જગમગાં
લાગી લાય થઈ ઉદાર વાસ થઈ, થઈ વનમાં
ઉડી વાય Out of the frying-pan into the fire
થઈ દાદી કુસરી કરે, ને બદાર તેા લાગી સાદલ He
robs his belly to provide for his back થઈ
થઈ માણી સુધાર All men have their defects
થઈ આને, થઈ માણ થઈ Put yourself in his
position થઈ માણને તીય દેણું કરે ? Charity
begins at home થઈ બેઠે મોનીએ લેઈ પુરવા To
build castles in the air થઈ વાપ થઈ, ને
બદાર થઈ થઈ Argue at home, but a
mole abroad થઈ સોને વાપ થઈ Every one
for himself, and God for us all થઈ ફરે થઈ

નય ધર કુટ્યુ, તેજું કરમ કુટ્યુ A house divided against itself cannot stand The evils of divided interest in a house are bad enough
 ના ભૂત, ને ધરના નગરિયા He whose father is judge, goes safe to trial ધરનો રોટલો બહાર ખાલો Hospitality received is only a return for hospitality shown ધર પ્રમાણે બારસાખ Everything has its measure and proportions ધર વની હુલે, પણ ધર વની ન હુલે If one has the means to live by, one can dispense with superfluities ધર વડ્યુ સગતાણુ પેહુ When one finds no pleasure at home, one seeks pleasures outside one's family ધર હોડ્યુ, ને દુખ વિસર્યું Out of sight, out of mind ધરમાં ન મળે પેસ, ને રાધના પેસ Empty-handed, one can do nothing ધરમા બોલે રોકરા, ને બહાર બોલે હોકરા A man, who is subjected to ridicule in public and to abuse at home, can command no respect ધર ભાડે, હાડે સારે, વાણેદાર, ને વ્યાજ, ૧ થોડું હીડે મધપતા, તે દેવાળાની શી વાન ? He who has no house of his own, who has to pay rent for his shop, who has to pay his servant, who has to pay interest on his capital, and who has to maintain himself in pomp, is sure to be insolvent

ધર-ખટલો, *s m* [See + ખટલો] Household affairs, domestic duties 2 A family dispute, the troubles and cares of the family 3 Family, wife, children, &c, all the appurtenances of a family

ધર-ક-કું, [Imit ધર] Same as ધર-ક-કું કુમતડું તે ફરકે છે, બોલો બોલો ધરકે છે —ભાષા

ધર-કાજ, } *s n* [See ધર + -જા, કામ]
 ધર-કામ, }
 Domestic duties

ધર-કાઠ્યુ, *s n* [See ધર કાઠ્યુ] Peevishness, a threat

ધર-કેળવણી, *s f* [See ધર + કેળવણી]
 H n Education

ધર-ખરચ, *s m* [See + ખરચ] The household expenses 2 Home consumption

ધર-ખૂણિયું, *adj* [+ ખૂણ] Lit Confined to a corner of a house Hence, 2 Relating to the secrets of a family

ધર-ગતુ, }
 ધર-ગથા-ઉ, } *adj* [See ધર + ગત gone
 ધર-ગથા, }
 ધર-ગુતી, }

fr ગતુ to go, and ધર + ગુથ-કું] Made, raised, produced or used at home 2 Not made for sale 3 Private, not public

ધર-ગાળી, } *s f* A silk cloth used at
 ધર-ગાળી, } the time of taking meals at home

ધર-ધરા-ઉ, Same as ધર-ગતુ

ધર-ધાણુ, *adj* [See ધર ધાણુ under ધર-] Treacherous 2 Expensive, profitless; fruitless

ધર-ચોણું, *s n* [See ધર + ચોણી a bodice] A silk-cloth worn at home by women

ધર-જમાઈ, *s m* [See ધર + જમાઈ] He, who with his wife dwells in the house of his father-in-law, and manages his domestic affairs

Id ધર જમાઈ પડી રહેતુ To lie idle on one's hand, to have no demand for (of an article of commerce)

ધરડ, *s f* [S ધર્ષ rubbing fr ધર to rub] A cart-road 2 A wheel-rut

ધરડ કો, Same as ધરડ-કો

ધરડ-પણુ, *s n* } Same as ધરડ-પણુ
 ધરડા-પો, *s m* }

ધરડ-તુ, *v t* [See ધરડ] To drag on the ground, to drag along a surface

ધરડિ-ચો, *s m* [See ધરડ-કું] A wooder ladle with which little cakes are turned in a frying pan 2 A small scythe with which short grass is cut 3 A whetstone 4 [See ધરડ-કો] A gurgling sound in the throat 5 The last hard breathing of a dying man

ધરડિ-ચો, *s m* [See ધરડા] An old man

ધરડિ-ચું, } *adj* [Hem Des જરડો, જરડો,
 ધરડ, } = S જરડ old, fr S જરડુ જરડ, fr જરડ to be

old] Advanced in years 2 Antique ancient 3 Worn out

Id ધરડ પાત Very old ધરડામા ખપતુ To be included in the class of old men, to be regarded as old

Prov ધરડી ઘોડી, ને લાલ લગામ ધરડી ગાય ને કોટે ડેરો He has a colt's tooth yet in his old head ધરડા ગાડા વાળે If you want good advice, consult an old man ધરડુ થાય, એટલે ગતિ નય ધરડુ થાય, એટલે અઘણ નય Old age is second childhood ધરડા માળાપે લાજ ન નય An old man in a house is a good sign on the door ધરડા એટલા શું ગાડા ? Wisdom is acquired by age

ધરડે-રૂ, Same as ધરડું

ધર છુ, s n [See અદ છુ] An eclipse, an obscuration of the sun or the moon 2 A critical juncture

Id. ધરજુ થવું To obtain a firm footing, to be taken Possession of ધરજુ લાગવું To be eclipsed ધરજુ લેજુ Lunatic ધરજુ વખતે સાચા કાંઠે To throw an obstruction in one's way at a critical juncture 2 To begin a work requiring a long time and to expect to finish it with great speed

ધર છી, s f [S ગૃહિણી the mistress of the house fr ગૃહ a house Cf અ-ધરછી] The mistress of the house, the wife, the housewife

ધર જોગન પચવીસ, ઘેર ધરછી શું ગમતા

—સામળખટ

ધર-ધણિ યાછી, s f [See ધર ધણી] The mistress of the house 2 The wife

ધર-ધણી, s m [See ધર + ધણી] The master of the house, the chief supporter of the family 2 The landlord

ધર-ધણી, s m [See ધર + ધણી] Business of the house, domestic duties, household affairs

ધર-ધણ, s n [+ S ધવ husband] Remarriage of a woman

ધર-ધાવડું, adj [+ ધાડું to run or ધાવડું to suck] Maintaining oneself upon what is left by one's ancestors 2 Idle, unemployed 3 Home keeping

ધર નાણુ, Same as ગર નાણુ

ધર-અવેશ, s m [S + પ્રવેશ fr પ્ર forth and વિશ્ to enter] Entering into a new house or building 2 The ceremony of occupying a new house

ધર-ફાડું, adj [+ ફાડું to break] That breaks open a house to commit a theft

ધર-ખાર, s n [See ધર + ખાર છુ] A family 2 A house and its appurtenances ધર-ખારી, s m A familyman, a married man 2 A householder

ધર-ખારી, s f [+ ખાર out] A feast given out of one's house, or in the open country, a picnic (Used in Kthd)

ધર-બોણુ, adj [+ બોણું to soak in water] Ruining one's own house or family

ધર-ભેદ, adj [+ ભેદ breaking, revealing a secret, fr ભેદ revealing, breaking, fr S ભિદ, ભેદવું, to break] Acquainted with the secrets of a house or family, and unscrupulous in betraying them

ધર-મેળ, s m [+ મેળ Union, harmony] Union between separate families; friendly intercourse between families

ધર-મેળે, adv [Instr Case of ધર મેળ] With union or harmony privately secured, without the knowledge of a third party, privately 2 Amicably, peaceably 3 In a friendly way; without coercion 4 Without going to law 5 Amongst one's relations and friends

Id ધરમેળે પડાવવું To settle a matter in dispute amicably, without going to law or to a third party

ધર-ગણુ, } adj [+ રાખવું to keep, & વિ-
ધર-વણુ, }
ધર-ગણુ, }
ધર-વણુ, }
ધર-ગણુ, }
ધર-વણુ, }
ધર-ગણુ, }
ધર-વણુ, }
ધર-ગણુ, }
ધર-વણુ, }
ધર-ગણુ, }
ધર-વણુ, }

ધર-વટ, s f [See ધર + વટિ] Friendly intercourse 2 Close connexion or acquaintance 3 Union

ધર-વાખરો, s m [See ધર + વાખરો S ગૃહોપસ્કાર fr ગૃહ, ધર, house + વપસ્કાર adornments, furniture] Household furniture, household goods or chattle

ધર-વેરો, s m [+ વેરો a tax] A house tax ધર-સરસાર, s m [See ધર + સરસાર] Household affairs 2 Worldly affairs

ધર-સરસારી, adj (A man) Who manages his household and worldly affairs, busy

or embarrassed with the troubles of maintaining one's family 2 Pertaining to worldly affairs

ધર-સૂત્ર, *s n* [See ધર + S સૂત્ર thread] Same as ધર-સંસાર.

ધરા-ઉ, *adj* [See ધર-ઉ] Private, not public

ધરાક, } *s m n* [S ધારક *fr* પ્રક to take] A customer, a purchaser 2. An appraiser

ધરાહી, } *s f* Sale, purchasing goods or wares; coming to buy, frequenting any place of sale for purchasing goods 2 The customers at a shop, custom, good will

ધરાણિ-યાત, } *adj* [See ધરણે] Mortgaged

ધરાણું, Same as ધરણું
ધરાર, *adv* [See ધરા *fr* A કોતર rest, settling] Of course

ધરે, *adv* To or in the house Same as ઘર

ધરેડ, Same as ધરડ
ધરેડી, *s f* [Imit See ધરેડો or ધસડડડ] A pulley

ધરેડો, *s m* [Imit Dh Des ગગર *fr* S ગગર For the change of *દ* to *ર* Cf અગિયાર *fr* S પકાદરા] A rattling in the throat, the death-rattle

ધરેણા-ઉ, *adj* [See ધરણે] Pertaining to a mortgage 2 Kept as a mortgage

ધરેણું, *s n* [See ધરેણું] An ornament, jewellery, trinkets, joys

Id ધરેણું નેત્રુ ભાગુ To appear nice or beautiful

ધરેણું, *adv* [S પ્રક જે in possession *fr* પ્રક to take Or, P મિતલ mortgaged] Mortgaged; pawned, pledged

Id ધરેણું મડડ To give in mortgage, to mortgage ધરેણું રાખડ To receive as a mortgage

ધરે-આરે, *adv* [See ધર-આર] Having a family, being happy in the married

state, being a happy wife, and the mother of a family (said of a young woman)

Id ધરે બારે હોતુ To be a happy wife and mother

ધરેડ, *s m* Same as ધરડ A cart-road
ધરેડ હોડી છતરા, ધરુ નઈ ન નાવમા

—પ્રેમાનંદ.

ધરે-બો, *s m* [See ધર + ભાવ state] Friendly relation, connexion, or intercourse between families, intimacy, close acquaintance

ધરેણી, } *s f* [S ગુલાહી] A lizard

ધરેણી, } *s m* [S] Heat 2 Perspiration

ધરેણું, *s n* [S *fr* ઘર, ઘરું, to rub] Friction

Id ધરેણુંવિનળી Frictional electricity
ધરેણું, *v r* [Pass of ધરેણું to thrust, to push] To be thrust or pushed, to be penetrated through 2 To be a loser

Id ધરેણું To lose money by the failure of a debtor ધરેણું નવા To be lost (of money) ધરેણું રહેતુ To confine oneself to one's house, to be unwilling to move about, to sit idle and without occupation

ધરેણી, *s f* [See ધરેણું a kind of fruit of the form of a button] A wooden button in the tether of cattle

ધરેણી, A dialectic variant of ધરેણી

ધરેણું, Same as ધરેણું

ધરેણું, *v t* [See ધર ન wound] To rub with the nails, to scratch

ધરેણું, *v r* [See ધર] To be wounded

ધરેણું, *adj* [See ધરેણું to rub] Salt in the form of a rough powder 2 Salt obtained from sea-water

ધરે-ધરે ટ, *adv* [See ધરેણું + redup + રત્તિ state] Soundly (sleeping)

Id ધરેધરે ટવડ To sleep soundly
ધરે-ડડડ, *v t* [S ઘર rubbed *fr* ઘર, ઘરું, to rub] To pull, drag, or roll along 2 To write in haste or carelessly, and very fast

Id ધરેડમા ધસડી નડ To drag to a

court of justice Hence, 2 To file a suit or a complaint against ધસરી કાઢવું To write in haste or carelessly, and very fast ધસરી નાખવું To write in haste or carelessly and bring fast to an end

ધસર-કે, s m [See ધસ-વ] A scratch, laceration

ધસર-ડો, Same as ધસા રો A scratch

વાર વાર વડું દ્યુ, જલુ વિપ્ત દ્યુ પ્યુ,

ખૂન ખૂની ધસુ, રે બદન આવડુ —વક્ત્રી

ધસ-વુ, v t [S ધ્રુ, ધ્ર, to rub] 1 to rub 2 To scour, to scrub, to polish 3 To edge, to whet, to sharpen 4 To write, to pen—without attention to the meaning

Id ધસવું ધસવા To rub and clean a vessel ઓસ ધસવું To rub a medicinal drug on a stone, &c ચાકુ ધસવું To sharpen a knife ળગ ધસી કાઢવું Same as ધસરી કાઢવું અસર ધસી નાખવા To rub out letters, to erase letters ધસી પીવું Not to care about, to consider as of no value or importance ધસીને કાપી નાખવું

ધસર-ધુ, s n [See ધસારો rubbing] Dust obtained by rubbing

ધસારો s m. [+ કા sound, a meaning] A scratch, a stroke, a rough rub or brush 2 A shock, a blow 3 A loss

Id ધસારો પડવો-સાગવો To be scratched or rubbed 2 To be injured 3 To be put to a loss ધસારો આપવો-દેવો To scratch or rub 2 To put to a loss. ધસારો વેઢવો-ખાવો To be subjected to scratching or rubbing 2 To be subjected to injury 3 To suffer a loss

ધસા-ડું, v t To be rubbed 2 To be worn out 3 To be emaciated, to be lean 4 To suffer a loss

Id ધસારણી પ્યુ ધસાતી નય છે Debt due to him are paid more and more slowly and reluctantly, all his dues cannot be collected ધસાતું ધાવતું To slander behind one's back, to defame one in one's absence, to back-bite તેનું નામ નિસાન ધસાઈ ગયું Every trace of it is lost. તે પૈસેડું ધસાયો He lost some of his wealth, he is reduced in his pecuniary circumstances, he is hard up

તેઓ ધસાવા માડયા They began to feel the shoe pinch શરીરે ધસાઈ જવું To be worn out or exhausted, to lose flesh

Prov સુગંધ ધસારો, કઈ ઓરસિયો ધસારો ? It is the sweetscented sandal-wood, and not the hard stone, which yields when rubbed It is better to give than to take

ધસિ-યો, s m Flour of bājri, wheat, &c, soaked in milk, and rubbed or kneaded, and parched or fried

ધસોટિ-યો, s m Flour of parched wheat mixed with ghee and sugar and rubbed or kneaded

ધળ કે, [Imit] Same as ધળ-કે A gurgling sound

ધાંધરી, s f [Imit Or, See ગાગર a large round copper pot] A kind of musical instrument

ધાધકાં, s n pl [See ગાગ-ગુ stupid] A ceremony intended to remove evil 2 A particular form of benedictory ceremony.

ધાધું, ady [See ગાગો Of ધાધા-ર] Hasty 2 Bewildered (Used in Kthd)

ધાય, s f [See ખાય] A pit 2 A rut in a cart-way 3 An obstacle

ધાય-ચુ, s f [See ધાય] An oilman's wife 2 A woman who makes and sells oil ધાયી, s m [S ધ્રુ, ધ્ર, to rub] An oilman, an oil-maker, one who deals in oil, an oil agent

Id ધાયીને બળે Lit The bull of an oilman (driven to go in a circle with his eyes closed) Hence, 2 A drudge 3 A person that can do nothing but hard bodily labour બેલો ધાયી જેવો Very dirty ધાયી જુલો To want oil (of a lamp)

Prov ધાયીને બળે કામ ને કામ Like a mill horse that trudges much, but gains no ground

ધાયે-ચુ, Same as ધાય-ચુ

ધાયો, s m A mat-maker 2 Same as ધાંધી (slang)

ધાંડા-ધાટ, s f [See ધાંડો + redup] A confused noise of several loud voices

ધાટી, s f [See ધાંડો] The throat, the

prominence in the throat, Adam's apple
2 [See ધાર a mountain pass] Obstacle
3 An uneven and precipitous path

Id ધારી આવતી-આવી પડતી-નડતી To meet
with an obstacle ધારી વડાવતી To overcome
or surmount an obstacle મરણની ધારી Death
is a gate or pass difficult to pass through
સુનાવડની ધારી The time of delivery is very
difficult ધારી ડુરતી To have the voice changed
and become hoarser (of a young man, a
lad) 2 To come of age

ધારો, s m [S ફટ the throat, or, ષટ
a bell] The throat, voice 2 A loud voice,
speaking aloud

Id ધારો દારવો-પારવો To speak loudly 2
To call out loudly 3 To speak loudly in
anger, to be angry ધારો પારીને બેસવું To
speak in a loud voice ધારો પારીને કહેવું To
say aloud ધારો પારીને લખવું To write while
speaking the word-aloud ધારો બેસવો To sink
or fall (of the voice), to be hoarse ધારો ઉપડવો
-ધુવવો To be able to speak. 2 To be cured
of the falling of the voice or hoarseness

ધા, s m [S ઘાત killing, striking] A
wound, a cut, a hurt, a stroke, a blow

Id ધા કરવો-મારવો To strike a blow 2 To
make a wound, to wound ધા થવો To be
wounded ધા વાગવો To receive a wound ધા
રૂઝવો To be healed (of a wound) ધા મથવો To
throw an obstacle in one's way ધારીનો ધા
A mortal blow ધા મારીને કામ કરવું To work
with a heart

Prov ધારેલો ધસરેલો The greater contains
the less As good twenty as nineteen

ધા s m [See ધારો f. S ઘાત a collec-
tion] A quire of paper

ધાઈ, s f [See ધાતે] Headlong enger-
ness, haste, hurry, precipitancy 2 Tumult,
bustle 3 Tumultuous and violent com-
motion, working, or action 4 Crowded
state, crowdedness

ધા.એલ, adj [See ધા.] Wounded, hurt
ધાધરી, s f [See ધાધરો.] A lower gar-
ment worn by women, a petticoat

ધાધરો, s m [Hem Des ધધર=S ઋષ્ણસ્ય

ધધ યેદ fr P ગેર] A petticoat, a garment
worn by women

ધાર, s m [S fr ષદ to form] Mode,
manner 2 Form, shape, external appear-
ance 3 An intrigue, cabal, a deep laid plot,
machination 4 An opportunity 5 Same
as ધાર-પેાત

ધાર ધાલે અતિ ચોખતો, દરે કશ્વો રે,
નિરખીને સાચુ નાક, શીઠરિ કશ્વો રે

—કરદામ.

Id ધાર કરારવો To give a shape, parti-
cularly on a lathe 2 To carry out a plot,
to make a plot successful ધાર પડવો-રચવો
To give a required form 2 To make a
design, to intrigue 3 To make a resolu-
tion 4 To make an opportunity 5 To
inflict a great loss 6 To kill, to destroy
ધાર આવવો-બઢવો To acquire a good shape
2 To get or have a good opportunity ધાર
કારવો To give a shape, particularly by
beating or hammering 2 To make an
opportunity ધારમા લેવું-લાવવું-આણવું To bring
into a required shape 2 To catch in a
snare, to make the victim of an intrigue
કાઈ ધાર બેઠો નદિ The plan miscarried,
the plan totally failed ધાર બેસવો To be
suitable to a plan 2 To be successful of a
plan ધાર મળવો આવવો To agree in form, to
be similar ધાર ધારવો To put on a white
piece of cloth on an auspicious occasion
(of a woman) 2 To carry out a design,
to bring to a successful end 3 To put to
death

ધાર, s m [Hom Des ધદો=S નદી તીર્થમ્,
f. S ષટ] A landing place, a quay, a wharf
2 Steps on the side of a river or tank,
leading to the water 3 A washing place
on the bank of a river or tank.

વાટે ને ધારે રાને વળગે છે વાટે ! —દયારામ
4 A mountain defile or pass 5 The
country east of the Sahyādrī range

Id ધાર ધારના પાણી Lit Water taken
from different places. એણે ધાર ધારના પાણી
પીધાં છે He has obtained experience from
different places, in different circumstances,

and among different people He has acquired varied experience of the world નદીને ધાટ Steps on the side of a river ધોડીને ધાટ Steps on the side of a river used to by washermen ખાખર ધાટ The Khyber Pass

ધાટ-ડી, ૪ f [See ધાટ-પેત] White-speckled cloth

પોત આડી ધાટડીએ, ને જડરા ઠાડડીએ A life long union (between husband and wife)

ધાટ-પેત, [See ધાટ + પ વેદ the west of cloth = ૬ વેત woven fr પ્ર forth + વે to weave] A kind of silk cloth

ધાટી, ૪ m [See ધાટ] A mountaineer, a highlander an inhabitant of the Ghants on the country above the Sahyādrī range ૨ વેડ Pertaining to the country known as the Ghants

ધાટી-કું, વેડ [See ધાટ form] Beautiful, well-shaped, fashionable

ધાટું, Same as ધાટું Thick, unfeeling, callous

અનાડરો કિયે કામ? ધાટો પડયો થન છે

—વસીલ

મુજને સૌ એ રાક કહે છે, હુ સરખી નહિ ધાટી રે,
મુખ આગળી મા'વજ ગયા, તેણે હુ એ નહિ ફાળી રે

—ભાલણુ

ધાડ, Same as ધાટું, ઘાઠ, Thick, close
ધાડ-કું, ૪ n [See ધાટો] An earthen vessel

ધાડ વેા, ૪ m An earthen pot ૨ A round vessel made of hide (to hold ghee, oil &c)

Id બળે ધીને ધાડવો ને મળ્યો ને ! As if one has met with one's desired object by one's good fortune he is overcome with joy at what he thinks to be his good fortune

ધાડા પડ્યું, ૪ n } [See ધાટ] Thickness,
ધાડા રી, ૪ f }
density

ધાડું, વેડ [See ધાડ, ધટ] Thick, close, dense, crowding ૨ Coarse, ૩ Capable of endurance, enduring, hardy

એમ વહી તાડ ધાડી, ગર્જના અસાડ ધાડી,

દ્રોણદીયુ દીધ ધાડી, કપ વધ સમમાય

—વસીલ

Id ધાડો સ્નેહ Close friendship ધાડું મન Lit A hard heart Hence, ૨ A heart strong and able to bear pain or misfortune

નિજ બળથી નિજ બળથી બ્યાને,

આયો પ્રેમ જુગલ પદ ધાડો રે લોલ —દયારામ

ધાણુ, ૧ f [S ઘાળ fr ધા to smell] An offensive smell, stench ૨ Anything nauseous, a stinking stuff, rubbish

ધાણુ, ૪ m [Hem Des ઘળ્લો = S હર the chest, the heart Or, See ધાણી] A quantity thrown at a time into a frying pan, &c, ૨ quantity of materials to be pounded, ground, &c ૫ Ruin, destruction

Id ધાણુ નાડવો-નાળવો To extirpate, to ruin ૨ To do too much in any matter (used in contempt) ધાણુ ધાણવો-નાળવો To throw a quantity of a preparation for frying into a frying pan ધાણુ ધાણવો-કાઠી નાળવો To ruin, to spoil ધાણુ ધાણવો To be spoiled, to be thrown into confusion (of a plan or scheme) ધાણુ નિકળી જવો To be ruined ૨ To be tired or exhausted ૩ To be put into a difficult position ધાણુ રેસવો To be sickly in body ૨ To be attacked by discord and disunion (of a family, society, body)

ધાણી, ૪ f [S ઘન a large heap, or S ઘાત, a collection, fr હર, સ હર, to collect, or, S ઘૂલિ rolling, revolving, fr ઘૂલ to revolve] An oil mill ૨ A sugar-cane press ૩ The block, in which the roller moves in an oil mill

Id ધાણીની ધાણી Lit The mill of an oil man Hence, ૨ Drudgery, hard and tedious work ધાણીની ધાણીને બળે Lit The bullock who turns the mill of an oil man Hence, ૨ A drudgo, one who does hard, tedious, and monotonous work ૩ One who is fit only for routine work ધાણીની ધાણીને નેડાડુ To be set to do a hard, tedious, monotonous, and routine work અવળી ધાણીએ પીચ ધાણીમા ધા ધી તેવ મટડુ To set to do a hard work ૨ To punish severely ૩ To harass, to persecute (used as a threat).

धात, s m f [S fr हन to strike, to kill] Murder 2 Slaughter, killing, striking 3 A blow, a stroke 4 Destruction, smash, ruin 5 Loss of life 6 Barbarity, wickedness. 7 Treachery 8 The power, to which a quantity is raised, the index (in Math)

Id धात करी To kill 2 To ruin, to spoil, to throw into disorder धात नवी To have a hair breadth escape आत्म धात Suicide धाम धात Killing नव धात Death by drowning द्वि धात Second power of a number or quantity, the square power त्रि-धात, चतुर्धात, पञ्च-धात, &c

धात-ह, }
धात-ही, } adj Destructive, murderous
धात-ही, }

2 Pitiless 3 Atrocious, barbarous 4 Treacherous, deceitful, faithless

धात-चंद्र, s m [+ चंद्र] The moon when she is in an inauspicious mansion in the horoscope of a person

धाती, s m A butcher a slaughterer
सज्जो धाती ते पशु परेधी — श्रीतमदास

धातु-ह, Same as धात ह

धात-ह, s m [See धा, धात, + तेह] A kind of oil used in healing wound

धा-पाशु, s m [+ पाशु] A stone which, when placed on a wound, sticks to the skin, and does not leave it until the wound is healed up

धात-ह, }
धात-ह, } adj [S गम भवति f1 गमं foetus
+ भर burden fr म, भर, भर वृ, to hold, See गमभर]
Confused, embarrassed, having a disturbed or restless mind, alarmed, surprised

धा-भाजि र धु, s n [See धा + भाजि र धु] A kind of plant whose stalk resembles a bajri-stalk, and has the property of healing wounds

धाम, s m pl Same as गाम

धातो, Same as गतो

धाम, s m [Dh Des घग्मा fr S धर्म heat Cf P गर्म] Warmth, heat 2 Perspiration, sweat

Id धाम धो To feel warm or hot

धाम, }
धाम, } s n [Correctly -धाम fr S
धाम, }

धाम, }
धाम, } s n [Correctly -धाम fr S
धाम, }

धाम, }
धाम, } [See धाम sweat + 2 dim]

Dirty with sweat 2 Ignorant, uninformed

धामो, }
धामो, } s m [S धाम a village + होन a

sacrificer f1 ह to sacrifice] A village priest

धामो, }
धामो, } s n The duties of a village-priest

धाम, Same as धा, धामो

धाम-म, adj [See धाम a round] +
S म in athlete] Brave, war like

धाम-य, }
धाम-य, } adj Wounded, injured, hurt.

2 Having a bitter experience 3 Experienced (used in the Bhāvnagar Prānt)

धाम-यु, adj m pl [See धाम + यु-वृ] (Men) Wounded or drowned (On the 14th day of the dark half of the month of Bhādarā, Shrāddha ceremony is performed for the benefit of the souls of persons who died by wounds or by drowning)

धामो, s m [S धाम a collection f1 हन to go] A quire of paper 24 sheets 2 [See धाम a wound] A wounded person, a person, who died of a wound 3 [See धाम a wound] A literary composition, which wounds or otherwise affects the mind of the reader 4 A literary composition that can be understood only by those persons, who have a clue to its meaning

धारण, s n [See धार-वृ, धार-पृ, धार (sleep) being understood] Being overcome by sleep 2 Sound sleep

धारण धारण डो, डो धारण ते, धार न रहने धारि, धारि धारि धारि — धारण

Id धारण धारण To throw into sound sleep, to produce drowsiness in, to make drowsy

ધારી, *s f* [See ધેર] The circumference
2 A kind of sweetmeat a particular kind
of pastry (of a circular form)

ધાર, *s n* [See ધર a hole] A hole
caused by a disease in the body

ધરુ થયુ પડયા ધારી, પીડ આવી આ ગરી

—અક્ષર

Id ધારી પડવા To have holes in the body,
caused by a disease

ધાર, *s n* A lamb (used in the Sorath
Prānt)

ધાર, *s f* [See ગાર *s f*] A row, a
rank, a file, a column 2 The number of
guests dining at one time at dinner party

3 [See ધાવ ડુ] Loss 4 Deficiency

ધાર-ખાદ, *s f* [+ ખાદ] Loss 2 De-
ficiency

ધારણુ-દામ, *s m* [See ધાવ-નુ + દામ]
An insolvent debtor, a bankrupt merchant

ધારા-મેલ, } *s f* [+ મેલ ડ, ધુસેડ ડ] De-
ધાર ધુસેડ, }
rangement, disorder 2 Jumbling together,
hurry, bustle, fuss 3 Chicanery, intrigue
4 Turmoil, tumult, dark manœuvring

Id ધારમેલ-ધારધુસેડ કરી To cause
disorder, to jumble together ધારમેલ-ધાર
ધુસેડ થઈ To be caused—of disorder 2 To be
jumbled together

ધારા-મેલિ થો, *adv* Always disturbing or
disordering 2 Busy and bustling 3 In-
triguing, full of fraudulent schemes 4 *s m*
A fond hunter, a flatterer, a sycophant

ધાર ડુ, *v t* [S ગ્રાહ to cause to take
for ગ્રાહ to take] To thrust into, to drive
into, to penetrate 2 To put on 3 To
misappropriate, to defraud 4 To dip into
5 To set to, to apply

Id ધર ધારુ To bring disgrace on one's
family નીચુ ધારુ, મોઢુ નીચુ ધારુ, To hang
own the head, to be ashamed કેઠી ધારવી
To establish a factory જાણે ધારુ Lit To
place in the lap of Hence, 2 To place under
the guardianship of જાણે માથુ ધારુ Lit To
place one's head in the lap of 2 To place
oneself totally at the mercy of. 3 To beg

pardon માણે પાધરી ધારવી To put a pāghadī
(a turban) on the head ઝેડા ધારવા To put
shoes on અગરખુ ધાવડુ To put a coat on અખા
ધાવવા To put spectacles on નાણા દાવવા To
misappropriate money ધારી બેસાડુ To refuse
to give back or return what one has
borrowed માથુ ધારવુ To thrust oneself into
another's affairs, to interfere or meddle
uncalled, with another's affairs માથે પાણી
ધારવુ 1 It To bathe (a sick man after recov-
ery) 2 To perform a ceremony, in which
a sick man after his recovery is given a
bath of medicinal waters and a feast is gi-
ven to friends and Brāhmins માથે ધૂળ ધાવવી
to commit some kind of wickedness or vil-
lany to injure another person માથે તેલ ધા-
વડુ To apply oil to the hair on the head
શૂળ ધારવુ To have a shooting pain ધરખ ધા-
વવી To form a knot—of a boil વેઢ ધારવી To
have a swelling of a gland or in a muscul-
ar centre વારે ધારવુ To perform a cere-
mony previous to the investiture with the
sacred thread of a Brāhman boy ગાડીમાં
ધારવુ To place in a carriage—of a sick
man નજર ધારવી Lit To look at carefully
Hence, 2 To pay particular attention to
મદ દાસ મુખ મરડલડા, ચચળ નયન નિહાળે છ,
પાણે વિહિયા રજુચુ, ચો દિશ મિઠી ધાલે

—ભાલુ.

ધાવ, *s m* [See ધાત Lilling Cf ધા, ધાય,
ધાયો] Same as ધા A stroke, a cut

સરસ ધાવ સમરોર, જોરથી ધાણે અટકો

—સામળાડ.

2 [See ધાયો 3] A literary composition,
in which questions are proposed, answers
to which can be found only by those who
have a clew to the author's meaning, *e g*
કયા ચન્ન ? કયા મલયાગિરિ ? કયા સાહેર ? કયા નીર ?
જ્યમ જ્યમ પડે વિપત્તી, ત્યમ ત્યમ સહે સરીર

—સામળાડ.

ધાવર, *s n* Dew (Used in the Surab
Prānt)

ધા-વેડી, *adv* [See ધા a blow + ટટિ
state] Sharp, clever (Used in Kṛthd)

ધાશિ યો, *s m* [See ધાસ grass] A grass-cutter

ધાશિયો, Same as ધાસિયો

ધાસ, *s n* [S] Grass, straw

Id ધાસ કાપુ Lit To cut grass 2 To do work of no value 3 To speak to no purpose (Colloq)

Prov ધાસની ગળ ઉપરનો કુતરો Like the dog on the manger

ધાસ, *s f* [See ધસ રુ to rub, ધસા-રુ to be rubbed] Wear and tear 2 Loss

Id ધાસ ખાવી To suffer or bear a loss, ધાસ પડવી-જી-લાગવી To be put to a loss

ધાસ-તેલ, *s n* [Eng Gas + તેલ] Petroleum, kerosine

ધાસ-દાણો, *s m*, Grass and grain (comprehensively) the *leap* (of horses)

ધાસ રુ, *v t* [See ધસ રુ] To scrub, to clean. 2 To wear away, to suffer wear and tear 3 To bear a loss, to be put to a loss

Id ધાસી છુટુ To bear a loss and get rid of a troublesome affair

ધાસિ-ચું, *adj* [See ધાસ grass] Producing grass (Used in the Surat Prant)

ધાસિયો, *s m* [Ar મોઝિય] A woollen covering on the saddle of a horse

Id ધાસિયો ગુડાગરો To pack off bag and baggage

ધાસો ટિ-ચું, *s n* [See ધાસ ધસ-રુ, ધસા-રો, rubbing + ટિ state] A bracelet worn while doing domestic duties, in which there is much wear and tear

ધિમેદા, *s f* A kind of insect

ધિ-યાળ, *adj* [See ધી + ચાળુ] (A cow or she buffalo) Yielding milk which contains a large quantity of glue

ધિહોલી, *s f* [S ગુહાલિકા See ધોળી] A lizard

ધિહોલી, *s f* [See ધિહોડ] A plant which bears fruit called ધિહોડ

ધિહોડું, *s n* [Hem Des ગોસ્તા-ફલ = S વિશ્વમ્ a kind of fruit] A sort of vegetable

Id ધિહોડું પેસદ To have an unnecessary

and troublesome encumbrance added

ધિ-મરુ, *s n* [See ધી + મરુ] A pointed rod used in training a bullock, a goad

ધિસ-વું, *v t* [S ઘૂ to rub See ધસ-રુ] To beat with clenched fists, to box

ધિસો, *s m* [See ધસ-રુ] A scratch or a cut made by rubbing one thing on another

Id ધીરનો દેનો To make a scratch 2 To put to a loss

ધી, *s n* [S ઘૂ નાં ઘૂ to make oily] Clarified butter, ghee

Id ધી ચાપડ, ધી ચોપડ Beamenrod or covered with ghee—cakes, &c ધી દેશો Lit A dish made of ghee and plantains 2 A large profit (slang)

Prov ધી ટોળાયુ, પણ ધીનુ ગાય ન ગયુ Slander always leaves a stain ધી દરુ, તે ખીચીશા It is not lost what a friend gets ધી પીરમે, ને ગણિયાશા Hand-ome is that handsome does ધી ખિચી એ, અને પાપડ બેઠા દેય Don't put your finger between the wood and the bark Don't meddle in another's family affairs

ધી-ગળણી, *s f* [+ ગળણી] A sieve for refining ghee

ધીસ, } [S કદ્દુ a difficulty] Same as ધીટ, }

ગિચ્ચ Crowded

ધીટ, *adj* [See ધટ્ thiel, hard] Thick; Stout, strong

ધીટ, *adj* [S ઘટ્ rubbed beaten, snubbed] Shameless 2 Bold 3 *s n* Boldness 4 Shamelessness

વહાવતા-નિર્લ-ધીટના નામ પાડયુ, ઘડકાંક ટાલો યા, કાણ પી પચ્છાવશે, તારા દેખી વક્ષ યા —દયાગમ

ધોમ, *s m* Suspicion, doubt (Used in Gohilwād)

ધી-યો, *s m* A ghee collar

ધીસ, *s f* [P ગસ્ત fr ગવત્ to turn] A patrol, a round taken to watch and observe what is passing inside, and secure the peace of a camp 2 A procession, (particular) the Holi procession

धीस, *s f* [See धिस+उ] Beating
धीसई, *s n* [See धुस] The yoke of
a plough (Used in Gohilwād.)

धुंगट, } *s m* [See धुमडी] A veil, a
धुधट, }

garment worn over the face and head, a
cover to conceal the face—worn by women

धुंगडी, *s f* A rough woollen garment
broad enough to cover the head

धुम-धु *v i* [S गुञ्जा hum Imit] To
hum, to buzz 2 To hum while moving

धुट डो, *s m* [S गृदि-का a pill, or, Imit]
A draught of a liquid, a gulp

Id धुडा गली नीचा To swallow down a
bitter pill 2 To eat the humble pie, to put
up with an insult धुडे डोढारेवे To swallow
down

धुट-धु, *s n* [S घुट, घुट क, घुटि क, the
ankle] The knee

Id धुल्ले-धुल्लिये पडु To kneel

धुटल्लि-या, *s n pl* Moving about with
the hands and knees—of a child

धुट डु *v t* [S घुट to rub, or घुल्ले to roll]
To rub 2 To glaze, to polish, to burnish
3 To form letters of the alphabet 4 To
pulverize

Id होपिस्टा घुटा To settle one's hand-
writing by passing one's hand through
the letters in copy slips राग घुटे To hum
over the tunes of an air in music डम घुटे
To draw in and hold one's breath ओरुड
घुटे To press and mix the ingredients of
a medicine by moving the pestle back-
ward and forward in a mortar

धुटा, *s n pl* A confused and involved
state, an imbraglio 2 Intricacy

Id आटा घुटा Intricate sums or accounts

धुटी, *s f* [See घुट] The ankle joint

धुटी, *s i* [S गृदि-का a pill See धु-डे]
A medicine consisting of aloes, spices and
borax given to a new born babe

धुटी, *s f* [See घुट, धु-ड] Intricacy,
entanglement

Id आटा धुटी *n* दुआण Intricate sums,
calculation, or accounts

धुटे, *s m* [See धु-उ] A tool used
in rubbing, pounding, or polishing

धुमेड, Same as धुवड

धुधर-भाण, *s f* [See धुधरी, धुधरो, +
भाण] A string of little bells, bells tiered
round the neck of a bullock 2 A neck lace
of little bells

धुधरी, *s f* [See धुधरो] A little bell 2
A jingling bell worn on the toes 3 A
rattle 4 A sort of sweet-meat

धुधरी याणु, *adv* [See धुधरी + याणु *fr* S
वड having] Having bells 2 Iorn (use
nominally)

धुधरो, *s m* [S घर्ग See धु-ध Imit
A small jingling bell 2 A kind of sweet
meat 3 A kind of flav

Id धुध-यावरा Lit To tie jingling
bells (to the ankles) 2 To dance wildly
with jingling bells tied round the ankles
धुधरा बडावरा to get jingling attached to a
ornament धुधरो यानु To indulge oneself
in one's vagaries 2 To be delighted

धु-धव डु, *v i* [See धु ध Imit] To roar
2 To growl 3 To speak loudly in anger

धु-ध-वाट, } *s m* (+ उत्ति state) A roar
धु ध वाटे, }

2 A growl 3 Speaking loudly in anger
Id धुधवाटे करे To speak loudly in anger
to threaten

धु ध, *adv* [Imit] Roaring 2 *s n*
The indistinct sound of a pigeon

धुडारथ, Same as गूढारथ

धुल्ल, *s n* [S] A particular kind of
insect found in timber

धुनो, Same as गुनाड

धुनो, *s m* A ditch (Used in Kthd.)

धुमडे, *s m* [See धुमर+P घेड dim] A
company of persons sitting close in a group

धुमर, } *s m* [P घुरर *n* dome of
धुमट, }

S गूड *n* wrapping, a wrapper *fr* घूट *n*
wrap] A dome, a cupola
धुमडी, *s f* A small dome or cupola 2
The top of a *triba*, generally in the form
of a small dome 3 An umbrella made
of leaves

ધુમટો, s m A veil Same as ધુમટ.ધુમટ.

Id ધુમટો તાલે-બેચે લેટ To draw a veil over the face-by a woman Hence, 2 To hide one's face

ધુમ-કંઠી, s f [See ધુમ-કુ to whirl round] A push or pull given to a cradle when the child is in it

કુવરને ધુમકંઠી ધારો, નેલેયાને દાલો કે દારો

—તુલસીદાસ

ધુમ છી, s f [See ધુમ-કુ or ધુમ-કુ] Movements of a cradle or a hammock, rocking a child in a cradle or hammock 2 A lullaby, a soothing song

દાલો ને વાલો બાઈને ધુમ છીએ ધારો,

બાઈ માટે ચામડે વીને ખિચી ચડાવો

—આપા

Id ધુમછી ધારી To rock a child in its cradle

ધુમે ડી, s f [See ધુમ-કુ See ધન ડી, ધુમાન] Pride, arrogance, haughtiness

વાત એ કે દમિય, વેર નહીં ધુમડીની —મણિભ

ધુમ ર ડી, s f [See ધુમ-કુ] Turning, running or dancing in circles 2 Intricate movements 3 An artifice to elude, subterfuge, prevarication, equivocation 4 Giddiness, a swoon, dizziness, vertigo

ધણ નાડો ધુમડી દે, ચાલી ચાલિયો કે,

કુદ સ્વામી બોરાક ખાનારી, કહે નહીં ઝાલિયો કે

—દયાનંદ

ધુમ-કા ડી-યો, } s m A mendicant beg

ધુમ ય ડી યો, } s m A mendicant beg
gung from door to door in the dress of a ગોપી (a shepherdess in love with the god Krishna)

ધુમરા ઈ, } s f Rolling the eyes as in intoxication, through pride, arrogance, or haughtiness 2 Same as ધુમ-કા ડી

ધુમ રા કુ, v i To frown, to snarl, to be gloomy

ધુમ રું, v i [Imit fr Hem Des હુન્નર = S હુન્નર it rolls, fr S હુન્નર to roll Of Hem Des હુન્નર = S પ્રમતિ it wanders] To resound, to ring 3 To fill the air with a sound 2 [See ધુમ, ધુમ] To be deeply engaged in to be

engrossed with to enjoy to or to fill 3 To revolve or revolve in the mind

ધુમા-ધુમ, } s f [See ધુમા-કુ] Wild

ધુમા-ધુમી, } s f [See ધુમા-કુ] Wild noise confu on accompanied with noise

2 Wild irregular motion

ચેળી મદનીતે પુમા પડી માડી કે,

દે નાના નાની માડી કે —નવચંદ્રમ,

ધુમા ર-કુ, v i [Cause of ધુમ-કુ] To turn in a circle 2 To revolve in the mind, to be deeply engaged in to be engrossed with

3 To equivocate in answering a question

ધુમ-ક-કુ, } s f [See ધુમા-કુ, ધુમા-કુ]

ધુમ ય-ક-કુ, } s f [See ધુમા-કુ, ધુમા-કુ] To turn or dance in circles 2, To stir, to agitate

ધુર-ક-કુ, v i [Imit] To growl, to snarl 2 To frown

ધુર કા-વ-કુ, v i To threaten, to frighten

ધુર કિ-યો, s m 1st Growling, a growl 2 Frightener, threat

ધુલર, } s [See ઝાલર, ધુલ-કુ] The

ધુલર, } s [See ઝાલર, ધુલ-કુ] The pulp or pith of a lotus flower 2 An ornament worn by women on the ears, generally consisting of pendant gold berries surmounted by a few small jewels

ગી ધુલગીયાલુ ધુલર, ને કહે લીને કા

—ભાલુ

ધુલર, s m [Hem Des હુન્નર = S હુન્નર an owl, fr S હુન્નર hooting, Imit] An owl

ધુમનિયો, s m [See ધુમ-કુ] An intruder an uninvited guest

ધુસ રું, v i [S હુન્નર to rub] To enter forcibly to rush, to pierce in, to push in 2 To enter uninvited, unprivileged, or unwarranted

Id ધુસી નર To enter uninvited, &c
ધુમિ ધુ, s m [See ધુસ] A rat-trip
ધુમિ-ધુ-મધ, s m [See ધુસ કુ + મધ] Honey made by bees in the hollows of trees

ધુમો, Same as ધુમો

ધુમો, s m [See ધુમ-કુ] The box, the clenched fist, a thrust with the clenched fist

છૂટ, *s m* [Imit See છુટ ડો] Same as છુટ ડો 2 The throat

Prov ધડીયે છૂટ ભરાય છે The present is the most important time The present is the time for work

છૂ-છૂ, Same as છુ-છુ A roaring sound

એમ બોલી રાખ વાય, પારાવાર પ્રવય યુ,

ધૂધ કરે નહો, નારાવા મૃદિ જરે જરે — વૃક્ષી

છૂડ, Same as છુવડ

છૂમ, *adv* [P ગુલ્ lost] Absorbed in 2, Intoxicated

છૂસ, *s m* A rat, a bandicote rat

છૂત, *s n* [S ફી છૂ to make oily] Clarified butter, ghee

છે.છ-ટ *s f* [Imit S સ્વસ્ત્ર wind accompanied with rain] The state of the sky when it is overspread with clouds saturated with rain

છે.છ-ટ, *adv* [See જે ૧, ધેન] Intoxicated, drowsy, dull

છેસ, *s f* A preparation of junār flour with whey

Prov આવડે નહીં છેસ, અને રાધવા પેસ A little pot is soon hot Little pitchers have great ears

છેટી, *s f* [See છેટું] A female of sheep

છેટું, *s n* A sheep, a lamb

છેટો, *s m* A male of sheep

છેડ, *s, f* Same as ઘડી A fold, a plait— of cloth or a garment

છેડ, *s f* [See ઘરો] A small water-pot યુ ઘરો કે છેડ ઉતરશે ? ચાક ઉપર હલ પેડો છે

—સામળાટ

ધેન, *s n* [P ગેન intoxication] Drowsiness, sleepiness, a wink of sleep 2 Lethargy 3 Trance

ધેખર, } *s m* [S છૂત થાર ફી છૂત butter] A kind of sweetmeat

ધેખરિ-યું, *adv* Delicious

આવ રે વરસાદ, ધેખરિયો પરસાદ,

હની હની રોટલી, ને કારેવાનુ રાક — ભાષા

ધેર, *s m f* [S મહ to take] The circumference, the periphery, an orb, a circle 2 A halo 3 The flaps of a garment

Id અગરખાનો ધેર The circumference of an Angarakhā (a long robe)

ધેર, *adv* [See ધર] In the house 2 Towards the house

Id See under ધર ખાન્સીને ધેર ભડી ગયુ છે Bajārī is very dear (દીવો) ધેર કરતો To put out (of a lamp) ધેર કાઢી પડવા To be deserted (of a house) 2 To be childless ધેર ગોળી બેસવી To suffer a loss ધેર જવુ Lit To go home 2 To disappear 3 To be put out (of a lamp) ધેર મૂકવુ To leave behind at home 2 To be without, to be unaccompanied by

ધેર જુ, *s f* [See ધેર રુ] Being under the influence of sound sleep 2 Sound sleep 3 Unconsciousness caused by sound

Id ધેરજુ ગોળી A pill to put a child to sleep, generally called બાળ ગોળી

નિમ કાયા ગાઢ ધેરજુ કરશે — સાલદ

ધેર જુ, *s n* Act of encircling or besieging 2 A siege

ધેર-દાર, *adv* [See ધેર flaps + P દાર having] Having a large circumference or flap, having long flaps or skirts 2 Loose, flowing, flapping

ધેર રુ, *v t* [S મહ to take] To encompass, to environ, to surround, to beset, to hem in 2 To involve in difficulties and embarrassments 3 To cover 4 To block the way of, to stop from advancing or moving about

Id ધેરી લેવુ To encircle completely, to cut off from communication with the outside world ધેરી બેસવુ To lay siege to, to lay a long siege to ધેરીને ગોળાનો ગારો ચલાવવો To lay to and bombard

ધેરાવ, } *s m* Circumference, an orb

ધેરાવો, }

2 The flaps of a garment

ધેરા હું, *v i* To be surrounded, to be encompassed, beset, or hemmed in

હથે ધેરાજુ રે ડોલો, મોદન બોલાવ્યા નવ બોલો

—દયારામ

Id આપણો છવ ધેરાજોનો નદિ We do not know each other well enough

ધેરી, *s f* [See ધેર circumference] A circular border of short hair on the head

ધેરું, *adj* [P ગરો = S ગર્ભીર deep] Deeply coloured, having a deep colour 2 [Also See ધેર-વું to surround.] Engrossed with, deeply engaged in

ધેર, *s n* [See ધેર] The owder of a worm-eaten piece of wood

ધેર-ધેર, } [See ધેર at home] In every house

Prov ધેર ધેર માટીના સુધા Everyman has his defects

ધેરા, *s m* [See ધેરાવ] Circumference, girth, measure around, encompassing, the environments 2 A serge

Id ધેરા ધાવવો-નાખવો To besiege ધેરા ઠાકાવો-કઠાવો To raise a siege ધેરા ઠાકાવો-કઠાવો મૂકવો To cause to raise a siege

ધેલ-ચંદ્ર, *s n* [See ધેલ + ચંદ્ર] A person whose madness increases and decreases with the waxing and waning of the moon, a lunatic

ધેલ-છા, *s f* [+ છાયા shade] Madness, folly, craze

Id ધેલો કરવી-કાઢવી To do mad acts

ધેલ ડી, *s f* A foolish woman (said in endearment)

ધેલ-સરૂં, *adj* [+ S શમ્પ grass See સરૂં] Mad, stupid

ધેલાઈ, *s f* Madness, foolishness, stupidity 2 Insanity

ધેલું, *adj* [Hem Des ઘમો = અનુરક્ત pleased with, loving, fr S ગૃહિત taken possession of fr ગ્રહ to take Cf ગેલ pleasing tricks] Mad, foolish, stupid 2 Distracted, enraged, furious 3 Insane

Id ધેલ કાઢવા To act like a fool 2 To feign madness 3 To mock, to mimic ધેલ કાઢવાની તમને દેવ, પાનીડા કેમ લરીએ

—દયારામ

શુ તને ધેલ લાગ્યું છે ? Have you gone mad ? તે એકાદને ધેલો કરશે He will drive anyone mad 2 He is very cunning

Prov ધેલા મારો ધેલુ થયું In Rome you

should be a Roman ધેલીના ધેરધેર સાસરા A fool is at home wherever he happens to go ધેલીનો ગવાળો A collection of nick-nacks ધેલી સાસરે ન નય, ને ડાહ્યોને શીખામણુ Example is better than precept It is easier to advise than to do

ધોક-વું, Same as ધોચ-વું

ધોકો, *s m* A shooting pain, aching sharp pain, smart pain 2 Pricking, piercing

ધોગાટ, } *s m* [Imit + વૃત્તિ] Noise

ધોધાટ, } clamour, disturbance, bawling, wild uproar or outcry, bellowing 2 Noising abroad, making notorious

ધોચ-વું, *v t* [See ધુસ-વું Cf ધોક-વું] To poke 2 To pierce, to prick, to thrust into

ધોટ-વું *v t* [Imit Or, See ધૂંટ-વું to roll ધાસ (breath) being understood.] To snore to make the sound ધોધો in sleep (used in contempt) 2 To sleep soundly

ધોટા-ળો, [See ધૂટ-વું] Same as ધોટા-ળો

ધો, *s f* [S ગોવા] An iguana.

ધોક-વું, *v t* Same as ધોક-વું 2 To bc-

ધોકો, Same as ધોકો

ધોગર, } *s m* An imaginary mon-

ધોધર, } strous being with which children are frightened into sleep 2 A terrible cat

ધોગર, } *s m* [+ રાણી] The same

as ધોગર

ધો-ધોળો, *s m* [Gaj ધો Imit + મથુ throat Cf Eng Gurgle fr Gurgula the throat] The throat

ધોધારી, *adj* Pertaining to ધોધા (Gogo)

ધો-ધો, *adj* [Imit.] Foolish; stupid 2 *s m* A word uttered by boys who hide themselves in the game of "Hide and seek."

ધોધા-રાણો, See ધોગર

ધોચ-વું, Same as ધોચ વું

Id ધોચી ધાલવું To put into prison, to imprison

ધોટ, *s m* [See ધૂટ રો] A mouthful of water or any other liquid, a gulp

ધોક-ગાંઠ, *s f* [See ધોક + ગાંઠ] (In

chess) The position of the knights when they defend each other 2 A particular kind of knot

ધોડ-ધોડ, *s f* [+ ધોડ-૩] A horse race 2 A race course

ધોડ-મહાત, *s f* [+ મહાત] (In chess) Checkmate by a knight

ધોડ-ચુધું, *ad* [+ ચુધ] Having the face like that of a horse

ધોડ-લી, Same as ધોડી (Used in endearment)

ધોડ-વેય, *s f* [+ વેય, વહેય, a carriage for ૧ વઢ વહે-૩ to carry] A horse cart

ધોડા-ગાઠ, Same as ધોડ-ગાઠ

ધોડા-ગાડી, *s f* [+ ગાડી] A horse-carriage

ધોડાર *s f* [See ધોડું + S અગ્ર a house] A stable for horses

ધોડા-વઢ, } *s f* An aromatic herb

ધોડા-વાળો, *s m* [See ધોડું + S વઢ, વાળ, having] A groom, a horse-keeper

ધોડિ યું, *s n* A cradle, a hammock

Id ધોડિયામણી ઝડપાત્ર To make an offer of a daughter in marriage, while the bridegroom is in his cradle

ધોડી, *s f* A mare 2 The bridge of a સારી (lyre) 3 A board stand 4 a woman of a girlish manner (used in contempt) 5 A knight (in chess) 6 A frame to support, crutches 7 The loop or cord, from which offending school boys are suspended by their hands

Id ધોડીએ ચડત્ર To be under the influence of an intoxicant drug કાળી ધોડીએ ચડત્ર To be under the influence of opium ધોડી કુદાવરી To limp, to walk lame ધોડી પલાણવી To train a mare 2 To have sexual intercourse with a woman (slang)

Prov ધોડી છુડી, કે ધોડો છુટયો (કાણુ નહી, ચુયો) Nobody can say what may happen the next moment Whatever may happen the object will be lost ધોડી, ધર આપણા You should not expect at home the same delicacies that you are treated to at your

friend's house as a guest

ધોડું, *s n* [See ધોડો] A horse without distinction of sex 2 A bad or poor horse

Prov કાણું ધોડું, ને કરડકણુ Poor and proud A little pot is soon hot ધોડું ધોડાના રૂપને ધોડે One can work only in proportion to one's strength ધોડું કે ગધેડું વગર વાપરે બગડે Disuse brings on wreck and ruin A used key is always bright

ધોડે-સ્વાર, *s m* [+ અસ્વાર] A rider, a horseman, a trooper, a mounted soldier

ધોડો, *s m* [S ધોડ ક] A horse 2 The knight (in chess) 3 A hobby, the stick on which children ride 4 A big giddy boy. 5 A stick stuck into a wall to put clothes on 6 A stand with steps on both sides. 7 A ladder 8 The cock of a gun

Id ધોડા જેવો Very strong and healthy ધોડે ચડત્ર To mount a horse 2 To be puffed up, to be elated ધોડે બેસત્ર ધોડો પલાણવો To sit on or ride a horse ધોડો પલાણવો To train a horse ધોડે પલાણુ માડત્ર To place a saddle on a horse (અડકનો) ધોડો ચડાવવો To cock a gun (અડકનો) ધોડો પાડવો To drop the cock of a gun 2 To discharge or fire a gun ધોડે બેસીને આવવું, ચઢે ધોડે આવવું To come in haste 2 To be urgent in demanding, to make an urgent demand ધોડ ઉપર ધોડા વધવા To increase by Compound Interest મારા ધોડા પોચતા નથી My legs refuse to carry me farther 2 I am exhausted ધોડાના ગાઠ A very long distance ધોડાની ચાંદે Quickly ધોડો ગઢવો To deliberate in secret ધોડો ચડાવવો To weigh less than the proper weight (said of a false balance)

Prov ધોડે ચઢે, તે પડે Every tide has its ebb (નેટલા) ધોડા, બેટલા અસ્વાર In proportion to each other As many as wanted

ધોઠ લો, *s m* [See ધોવેપાંચો dim] A bull

ધોણુ, *s m* [See ધણ] A large and heavy hammer

ધોણિ યું, *s n* [See ધણ ધણ] A drum

ધોણિ યો, *s m* A large round copper-pot (Used in K'hd)

ધો.૯, Same as ઘો.૯ Food placed before female cattle while milking

વાળી લાડુ ઘેર, ને ઘોડુ માડડુ ગળ્યુ.

નીડુ નીડુ છું, પણ તે ન સુધે —દયારામ

ધો.૧૫ વ.૩, Same as ઘોડા વ.૩ (Used in Kthd)

ધો.૧૫, } s m [See ઘો.૧૫] A deep indentation 2 A hollow made in a metal-pot by its being thrown violently on the ground, or by its being struck with any harder thing

Id ઘો.૧૫ પડે To have a hollow (of a metal-pot, &c) ઘો.૧૫ પાડે To make a hollow in a metal pot, &c ઘો.૧૫ ઉપાડે To set a metal pot right by raising the part pressed and bringing it back to its proper shape

ધો.૧૫, s n [See ઘા] A wound

ધો.૧, s m [S ધો.૧ fr ધ્રુ to proclaim] The bass of a musical instrument 2 Loud howling

Id ધો.૧ અવાજ A loud, deep, and hoarse sound

ધો.૧, adj [S] Frightful, horrible, terrific 2 Furious 3 Monstrous, prodigious

Id ધો.૧ નિદ્રા Deep and sound sleep ધો.૧ અધાર Dreadful darkness

Prov ચાર દહાડાનું આદરણુ, ને ધો.૧ અધારી રાત A short lived pleasure is followed by a life long misery

ધો.૧, s f [See ઘોડો] A grave

Id ધો.૧ ધોડવી To dig a grave 2 To appoint or settle a marriage for a daughter (a remnant of the custom of female infanticide) ધો.૧ ચણવી To build a grave 2 To dig a grave

ધો.૧ જી, s n [See ધો.૧૩] Snoring, snore

ધો.૧ તર, adj [See ધો.૧ frightful + S તર suffix of the comparative degree] More terrible 2 Very terrible

ધો.૧ તર પડિતાય પામી, અહો અવાળી રાજી

—તરનશ્વર

ધો.૧-ભા ધું, v ૧ [See ધો.૧ frightful + ભાવ] Same as ધો.૧-ભા-ધું 2 To be terribly black

ધો.૧ ધું, v ૨ [Imit Or. See ધો.૧ બસ] To snore 2 To sleep soundly (used in contempt)

ધો.૧-ધો.૧, s f [See ધો.૧ bass, or See ધો.૧ ધું] A loud noise accompanied by running about, hurry and confusion

ધો.૧, adj Weak (Used in Jhāḥṣwad)

ધો.૧, s m [See ઘો.૧] An intruder

ધો.૧, s m [See ધો.૧-ધું + દો dun] A land of cradle for babies

ધો.૧, s m [See ધો.૧ ધું] Boisterous, busy bustling, hurry-scurry, animated, vivid, wild, or tumultuous action

Id ધો.૧ ધાવે To make a confusion and tumult

ધો.૧ ધું, v t [Dh Des ધો.૧ revolving, rolling, Hem Des ધો.૧ = ધું ધો.૧ it rolls fr S ધ્રુ to roll] 1 To shake about to agitate briskly 2 To smooth 3 To mix 4 To squeeze with the fingers 5 To dissolve 6 To ponder on, to think upon

Id ધો.૧ ને ધો.૧-૧૩ To care very little about

ધો.૧-ધો.૧, s f Revolving in the mind 2 Uncertainty, suspense, hesitation

ધો.૧ ધું, v ૨ [Passive of ધો.૧ ધું] To be shaken about, to be agitated 2 To be delayed, to wait, to lounge

Id ધો.૧ ધા ધ્રુ To dwell long and frequently in the mind

ધો.૧ ધું, intaj Never mind, let it be, let it alone

ધ, adj [S fr ધ્રુ to kill] That kills or destroys, a suffix denoting "a killer" (Used the end of a compound, e g, ધ્રુ-ધ)

ધાણુ, s n [S ધ્રુ મા to smell] The nose 2 The sense of smell

ધાણેન્દ્રિય, s f [See ધાણુ + ધ્રુન્દ્રિય] The organ of smell

૬, The sixteenth letter of the Alphabet, and fifth among the consonants
There is no word beginning with ૬

ચ

ચ, The seventeenth letter of the Alphabet, and sixth among the consonants

ચધનર, Same as ચેન

Prot. ચધતર ચઢયે નહિ ને વેગાળા કતયે નહિ

ચઉટ્ટ, Same as ચૌટ્ટ

ચઉદ, Same as ચૌદ

ચઉદસ, Same as ચૌદસ

ચક, ૨ મ [૧ ચિત્] A curtain 2 A kind of screen made up of bamboo chips, used to keep out the glare of light, mosquitoes, and to prevent strangers from looking into a private apartment

Id ચક નાખવે To place or hang a curtain

ચક-ચક, *adv* [Cf કચ કચ] Chirping 2 Speaking quickly and without thought, hisping (Used in the Bhāl Prānt)

Id ચકચક કરવું To chirp 2 To speak quickly and without thought, to hiss

ચક-ચક, *adv* [Hem Des ચચિત્ Imit = S ચ્ચિત્તમ્ adorned] Glittering, gleaming 2 *adv* Glitteringly

ચક-ચક ડું, *adv* Brilliant, shining, glittering, gleaming, glistening, dazzling

ચક-ચક વુ, ૧ ૨ To shine, to glitter, to glisten to gleam

ચક-ચક વુ, ૧ ૨ [See કચ કચ] To regret or grieve about 2 To fret and be fidgety 3 To make the sound *chuka chuka* (as by a swallow), to chirp

ચક-ચકાંટ, ૨ મ [+ ચિત્] Refulgence, radiance, brilliancy, lustre, gloss 2 Cleanliness

ચક-ચકિ ત, *adv* Prilliant, bright, glossy, lustrous 2 Clean, tidy, neat, trim, fair

ચક-ચાર, } ૨ f [S ચર, ચલ, to move, ચક
ચક-ચાળ, }
Redup] Inquiry, investigation 2 Habit of questioning and making inquiries

ચક-ચુથ, } ૨ f [+ ચુથ વુ ધુંદ વુ] Fastidious
ચકચુથ, }
habits, fastidiousness over exactness

ચક-ચૂર, *adv* [+ ચૂરે] Engrossed in; absorbed in 2 Dead drunk 3 Overcome, overtaken, wrapped, rapt 4 Flushed, flustered 5 Top heavy, half seas over, three sheets in the wind 6 Voraciously eating

Id ચકચૂર થવું-બનવું To be engrossed or absorbed in

ફાની, વૈરાળી, જોગી, જતી રે, ચાવી કંધા ચકચૂર

—ઠવારેમ.

ચક-ડોલ, } ૨ મ [See ચકર + ડોલવું,
ચક-ડોળ, }

ડોળવું] A swing 2 Giddiness

Id ચકડોળે ચડવું To be giddy, to be in a state of giddiness 3 To be intoxicated. 4 To lose one's senses 5 To go beyond the proper limit 6 To be postponed from time to time

ચકકડી, Same as ચકરડી.

ચકકડું, Same as ચકરડું

ચક-ત્તી, ૨ f [S ચક્ત્ર a wheel] A flat round piece; a round slice, anything circular, flat, and thin

ચક-ત્ત ૨ ન A round piece, a round slice

ચક-ત્ત, *adv* [See ચક-ચક, ચક ચકવું, Or ચે-ત-વું] Circumspect, looking sharp, watchful

ચકક ડું, ૧ ૨ [P ચકીદર to drop] To crush under foot, to trample upon, to press hard 2 To harass; to oppress

ચકકું, *adv* [See ચકક watchful + ખંધુ] Clever, circumspect, watchful

ચકકો, Same as ચકચો

ચક-ભિલટ્ટ, ૨ ન [See ચક + બીર a companion] A game for children, generally known as *ખોલીકું* (Used in the Broach Dist)

ચક-મક, ૨ મ ન f [Imit Cf ચક-ચક વુ Or, P ચકચાક] Glitter; a gleam, a flash 2 A kind of mineral, flint, spar

Id તે બને વચ્ચે ચકમક કરી They quarrelled with each other ચકમક કરવાનો ત્રસવ A likelihood of high words or a quarrel

ચક-મહળ, ૧ ન [See ચકર + S ચ્ચલ

circle] A whirling motion 2 Intrigues

3 A body of persons met for light talk

Id. ચક્રમણે ચક્રુ To be involved in intrigues

ચક્રો, *s m* A kind of blanket (Used in *સુપ્ત*.)

ચક્ર, *s n* [*S* चक्र a wheel] A wheel
2 A circle 3 A ring 4 Rotation of the heavens 5 Giddiness

Id ચક્ર આવવા To be giddy ચક્ર ખાતુ
-મારવું-લેવું To take a turn, to wheel round

ચક્ર-ચક્ર, *adv* Round and round, turning in a circle

Id ચક્રચક્ર ફરવું To turn round and round

ચક્ર-ડી, *s f* A circle 2 A circular motion 3 A toy for children

Id ચક્રડી ભમરડી A toy for children 2 A whirlpool in water ચક્રડી ભમરડી રમાડની To mislead on various pretexts, and disappear in the end

ચક્ર-ડું, *s n* [+ *ડું* dim] A small circle
2 A round and flat thing 3 A turban having a round shape worn by the Deccanese (used in contempt)

Id ચક્રડા જેવો (રૂપિયો) Genuine, real, sterling (of a Rupee as a coin)

ચક્રદા, *adv* Tall and big

ચક્ર-ચક્ર, *adv* [+ *નિબેર* રૂ] Being out of senses owing to giddiness 2 Being unconscious

Id ચક્ર-ચક્ર થઈ જવું To be unconscious owing to giddiness

ચક્રા-વો, *s m* A long turn, a circumference

ચક્રા-વો, *s m* [+ *વ્યૂ*] A peculiar arrangement of troops in circles within circles

ચક્રી, *s f* Rotation 2 Whirling 3 Giddiness

Id આવવી-ખાવી To fall down while in a state of giddiness

ચક્રી-દાર, *adv* [+ દાર having] Having a circular form

ચક્ર, *s n* A thick round bread

ચકલી, *s f* [See ચક્રો] A hen sparrow

2 The cock of a pipe

Prov ચકલી કરવા ફેડો ચોરો Making a show quite beyond one's power Out of all proportion, disproportionate

ચકલી ભટ, *s m* [+ ભટ] A thin-poor begging Brahman

ચકલું, *s n* Any little bird 2 Any living being (Colloq) —Used with a negative

Id ચકલા ચુપવા To be employed in a trifling business

ચક-છુ, *s n* [See ચોક a spare space + *છુ* dim] A spot where four roads meet 2 A small market

Id ચકલે ચકલું To expose to public view.

ચકલે-દાર, *s m* [See ચકલો a court-yard + દાર having] An officer in charge of a street 2 A police constable 3 One who guards a street

ચકલો, *s m* [*S* चक्र] A cock sparrow

ચક-લો, *s m* [See ચોક + લો dim] A square a court-yard 2 A hall or stand of a banker, a station 3 A street 4 A subdivision of a city or town

ચકના-ચકવી, *s n* [*S* चक्रवाक + चक्रवाकी] The male and female of particular birds (These birds always go in pairs, and one of a pair cannot bear to be separated from the other) 2 A lover and his lady-love

ચકના ચકવી ચતુર, નર, નિત પત રહત કુદાસ
ખર ધૂવડ ચક્ર ચાચુર નર, સદા મગન પ્રીતિન

ચક હું, *adv* [See ચક્રિત] Watchful, ready (Used in Kithā)

ચક્રો, } *adv* [*S* चक्र, See ચક્ર.] In a circle (of *ling*) (This word occurs in such phrases as તેણે એક ચક્રે રાજ્ય ચલાવ્યું He ruled alone over a whole circle of kings)

ચકા, *s m pl* Ships or ships of stalks of grass

ચકામુ, *s n* [See ચક્રમ] A round sore or scar on the skin

ચકાર, *s m* [*S* च and + कार suffix showing the sound of the letter ચ (ch) 2 *adv* Nothing more, nothing at all (Generally used with verbs meaning બોલવું (to speak)

Id તે એક ચકાર ચમક બોલ્યો નહિ He did not speak even a single word

ચકિત, *adj* [S See ચક-ચકિત] Dazzled

2 Confounded 3 Bewitched, wonderstruck

4 Puzzled 5 Bewildered, astonished

ત્યારે તો પેલા શ્રી ભરપાર.

હવા ચકિત ચિતમા અપાર

—દયારામ

ચકી, Same as ચક્કી,

ચકોતરું, *s n* } [P ચકોતર Cf Lat culrus]
ચકોતરી, *s m* }

Pompelemoose, shaddock, n citron fruit

ચકોર, *s m* [S] A kind of bird, the

Greek partridge 2 *adj* Active, sharp 3

Attentive, cautious 4 Prompt, alert, brisk

5 Circumspect

ચક્કર, *s n* [See ચક] A wheel 2 A

ring, a circle. 3 A circular road 4 The

wheel rut of a lime mill 5 A halo 6 A

puzzle 7 A trip hither and back, a turn

a round 8 A trouble 9 Giddiness

Id ચક્કર ફરવું To turn upside down 2

To suffer alternately the various and con

trary states of life 3 To be revolutionized,

to undergo a revolution 4 To be set in

motion, to be started, to set a going ચક્કર

ચારી આવવું To take a round

ચક્કી, *s f* A hand-mill

ચક, *s n* [S] A wheel 2 A disc (es

pecially applied to the disc in the hands

of Vishnu), n sharp circular missile weapon

3 A host, n assemblage 4 An array of

troops 5 A diagram of various forms 6

A cycle 7 A sphere; n circle

ચક-હંક, *s m* [S, fi + હન the arm]

A kind of gymnastic exercise

ચક-ધારા, *s f* [S + ધાર periphery]

The periphery of a wheel

ચક-પાણિ, *s m* [S, fi + પાણિ the hand]

The God Vishnu, who is represented

as holding a wheel in his hand

ચક-વર્તી, *s m* [S fr + વર્ત, to be]

The ruler of a country extending

from sea to sea, an absolute king 2 A

king who rules over a circle or a num

ber of lesser kings Cf ચક્ર

ચક-વાક, *s m* [S + S વાક્, વાક, વાચા, a name] A kind of goose or duck, the ruddy goose

ચક-વાકી, *s f* The female of ચક-વાક

ચક-વાત *s m* [S fi ચક્ર a circle + વાત

wind] A whirlwind, a hurricane

ચક-વૃદ્ધિ, *adj* [S fi + વૃદ્ધિ increase]

Compound (interest)

ચક-વ્યૂહ, *s m* [S fr + વ્યૂહ arrange

ment,] A form of military array, a

circular array of troops 2 A deep and

complex plot or scheme

ચક્રકાર, *adj* [S fi + ચક્રકાર form]

Circular

ચક્રાક્રિત, *adj* [+ ચક્રિત marked]

Marked with circles 2 Branded with

the name of Vishnu

ચક્રી, *s m* A king, who sits surrounded

by a circle of minor kings, a paramount

king, a sovereign 2 The god Vishnu,

whose distinguishing weapon is a disc

3 A potter, who works with a wheel

ચક્ષુ, } *s n* [S ચક્ષુ] The eye

ચક્ષ, }

ચખ, }

સહુ બોલે રામચળી પક્ષે રે, જળ આવ્યુ મેનાને ચક્ષે રે

—દેવીદાસ

ચખા કાવુ, *v t* [See ચખ.કુ] To request

or cause to taste

Id સવાદ ચખાડવો Lit To give a taste of

Hence, 2 To wreak one's vengeance on

3 To return evil for evil

ચખાર, *s m* [Redup of ચોર] A thief

and persons like him

ખન ચુરેકીધારે બાર, ન કરે ચોરી ચોર ચખાર

—પ્રેમાનંદ

ચગદ.કું, A form of ચક્રદ.કું

ચગદા.કુ, *v t* To be crushed, to be

pressed 2 To be harassed

ચગ કુ, *v t* To fly (of a paper kite) 2 To

fly to or quickly understand another person's

intention, without direct communication

with him, by signs, appearances, &c

ચ ગળ.કું, *v t* [Redup of ગળ.કુ to

swallow] To chew slowly and long, to turn

round and round in the mouth, to munch, to eat exuberantly, to eat, to devour

ચગા-૫ ડું, *v t* [Caus of ચગ-૩] To fly (a paper kite) 2 To fly

ચગું, *adv* [See ચગ ૩ to fly] Knowing another's meaning only by signs, appearances, &c 2 Shrewd, clever, sharp

ચગુ, *s n* Clay deposited by a flood, alluvial soil

ચગા, *adv* [S & P] Handsome 2 Healthy 3 Strong

ચગા, *s m* [P] One of the eight suits at cards 2 A bell 3 A Jew's harp 4 *adv* Good, pleasing, pure, sound 3 Nothing, nothing at all (slang)

ચંગા, Same as ચંગ Healthy
Prov ચન ચંગા, તે ક્યરોતે ગયા A pure mind is more morituous than a long pilgrimage

ચંગારી, Same as ચિલુગારી
ચંગા, } *s m* [See ચગા, healthy
ચંગા-ચંગા, } *s m* [See ચગા, healthy

+ શાગ.] One who eats opium and drinks a solution of Bhāng, &c 2 A lewd fellow, a dissipated person

ચગાડી, *s f* [+ ચેદન] A sheet of cloth, with which the face is covered during sleep

ચ-ચલુ-ડું, *v t* [Gu ચલુ Imit of the sensation (f ચલુ ચલુ-ડું) To feel a burning pain

ચ-ચર ડું, *v t* [See ચર ચર ૩] To feel a pungent pain, to be affected with a smarting pain (as by an acrid thing) 2 *v t* To cause a smarting pain

ચચુ-કે, } Same as ચિચુ કે, ચિચુ કે
ચચુ-કે, }
ચચાર, *adv* [Redup of ચાર four] Four at a time

ચચો-મમો, *s m* [See ચોટ-૩ + મા] Vile abuses

ચંચ, *s f* [S ચચુ] A beak, a bill

ચચવાળ-ડું, *v t* [Redup of ચળ ચળ વ-૩, ચોળ-૩, ખનવાળ ૩ Of ચ ચળ] To turn over fondly in the hand—money, &c, by a miser

ચં-ચળ, *adv* [S ચચન unsteady, intens of ચર to walk] Fleeting; active, nimble; lively 2 Flighty, quick 3 Fickle, fidgety, volatile 4 Transitory, slippery 5 Capricious 6 Wanton

ચ-ચળા, *s f* Lightening 2 Laksmī, the goddess of wealth

ચ-ચળા ઈ, *s, f* Activity, vivacity, liveliness 2 Quickness of the intellect

ચચુ, } *s f* [S ચચુ] A beak, a bill
ચચુ, }

ચટ, *adv* [Hem Dev ચટ્ટ = S મટ્તિ he pounds, વનવત્તે Le perishes, ડુંડે he eats, f; S ચટ to stick, to strike] Quickly, instantly 2 Devouring, eating

બહુચગ માન મહાકાળ કપે થયા,
ડુંડુ ધન્ય તે ચટ કીયુ —હરિશ્ચંદ્ર-

ચટ, *s f* [See ચોટ] Obstinacy, taking to; addictedness 2 Care 3 Fondness

ચટ, *s m* [S કટ a mat] A knot of *darbhu* grass, representing a Brāhman, used in a *Shraddha* ceremony

ચટક, *s m* [S] A male sparrow

ચટ ક, *adv* [See ચટ, ચોટ.] Bright red
Id ચટક મટક ને રાગ ચટક, સાદી યાદિયો, તે મટ્યુ મટક This is a conundrum, the answer being “ચુપના લેડા” (the Surtī fashion of shoes)

ચટક-દાર, *adv* [See ચટકો + દાર having] Stinging 2 Causing a smart or pungent feeling 3 Causing a painful delight 4 Charming 5 Sensational (of a writing), thrilling (of a speech)

ચટ-ક-દું, *adv* [See ચટ-ક-મટ-ક] Foppish, gallant

ચા ગાગો પાડેગી રે, પાગો ચટકાલ —પ્રેમાનંદ-

ચટ-ક-મટ-ક, *adv* [See ચટ-ક bright red + redup] Looking sharp, smart foppish or gallant 2 *s f* A foppish gait or appearance

ચટક ડું, } *v t* [See ચટકો] To sting 2 To cause the pain of a sting 3 To cause an acute pain

Id ચંદની ચટ્ટી The moonlight causes a painful delight to a lover separated from his lady love

ચટ-કી, *s f* [See ચટ-કા bright red] Bright red colour

ચટ કી. *s f* [Dim of ચટ કા] A short sharp pain 2 A short-lived painful delight 3 The effect of a thrilling or sensational writing or speech

રસિયા તારા રમની લાગી ચટ્ટી ચિતડાગાય

—બ્રહ્માનંદ

એના ચિનમા ચટ્ટી લાગી રે, આ શુ રે કીધુ ?

—રામે

ચટ-કુ *s n* Same as ચટ-કી Sharp pain Prov રમતુ તે ચટકુ, કાઈ કુડા હોય ? Pleasures become bitter, when they are abused or long-continued

ચટ-કો, *s m* [See ચટ eating, Hem Des] A sting, a bite 2 A pang, a thrill, a nip 3 Sudden agony, a smart or pungent pain 4 Sarcasm, a taunt 5 Glow, ardour, scorching heat 6 Smart sensation 7 A delightful sensation of a short duration

Id, ચટાં ભરવો-મારવો-દેવો 'to sting ચટકો લાગવો 'to be stung 2 'to be subjected to a delightful pain, to be charmed or pleased with 3 'to be angry with, to be pained and angry

ચટ-ચટ, Same as ચટ-પટ

ચટણી, *s f* [See ચટ eating, Hem Des Or, See ચાટ-કુ] Salad, sensoming, sauce 2 Beaten, defeated, disgraced or confounded state

Id ચાટ બેલતુ તે ચટણીમા કાઠી નાખે છે He disregards all I say તેની તો ચટણી કરી નાખી He was completely crushed, beaten defeated, or ruined ચટણી કરવી 'to spend with a light heart ચટણી ખાઉ Lit Addicted to the use of ચટણી Hence, 2 An Inhabitant of the Deccan, a Deccanese (Used in contempt)

ચટ-ણી, *adj m* [See ચટણી ખાઉ under ચટ-ણી] Living in the Deccan

ચટ-પટ, *adv* [Imit + પટ redup] Smartly, briskly, pluckily, in a trice, instantly, immediately

ચટ-પટી, *s f* Fretting and grieving, an anxious longing and hankering 2 Uneasiness

ચટા ઈ, *s f* [See ચટ a mat] A mat, matting

ચટા-કો, *s m* [See ચટ કા] A smart and pungent taste 2 A smart and pleasing sensation

ચટા-ચટ, Same as ચટ Quickly, &c

ચટા-ક-કુ, *v t* [Caus of ચાટ-કુ.] To make to lick, to make to swallow 2 To bribe

Id મો ચટાડતુ 'To give good reception to, or speak hospitably with, an unworthy person

ચટા-પટી, Same as ચટ-પટી

ચટિ-યો, *adj m* [See ચટ obstinacy] Obstinate, perverse

ચટ-કુ, *adv* [See ચાટ-કુ] Addicted to eating at others' expense, addicted to enjoy oneself at another man's expense 2. Addicted to receive bribes

ચડ, ચડ-ચડ } *adv* [Imit Cf ચડ ચટ] Quickly, smartly 2 Making a creaking sound

ચડ-ઉતર, } *s f* [See ચડ-કુ + ઉતર-કુ] Ascent and descent, rise and fall 2 Fluctuations (of prices) 3 Appearing and disappearing

ચડ-ચડ કું, *v t* [See ચડ, ચડ ચડ] To make a creaking sound

કાંટે વાસ, રક્ષ ચડચડ —ગેમાનંદ.

ચડ જી, } *s f* An ascent, acclivity

ચડ તી, } *s f* Rise, advance, increase; elevation, prosperity

Id ચડતી પડતી Rise and fall ચડતી પડતી ચાલે છે There is a rise and fall ચડતી પડતી ચાલી નાચે છે Rise and fall follow each other

ચડ ઘડ, } *adv* Rising, growing 2 Superior

Id ચડતો દહાડો Lit Rising day the rising sun Hence, 2 A time of rise or

prosperity ચડતો પહેર The time of the day, when the heat of the sun is increasing ચડતી પાયરી A higher place, grade, or rank ચડતી દાલત Rising state, a prosperous and rising state ચડતી ભાનણી (In Arith) Reducing a quantity of a lower denomination to a higher ચડતી મેદી (In Mathem) Rising Progression in Arithmetic or Algebra ચડતુ બ્યાજ (In Arith) Compound Interest

ચડપ, ચડપ-ચડપ, } *adn.* Same as ચડ-પટ

ચડપ-તું, Same as ઝડપ તું

ચડ-ભડ-તું, } *v* ૧ [Imit] To talk loudly in anger, to quarrel noisily, to altercate

ચાળા, યુવતી, વજ્ર ચડમચડતી ના ચુકે

—ફજારામ

ચડ-ભડા-ટ, *s m* A noisy quarrel, an altercation, falling out

ચડ તું ચડ-તું, } *v* ૨ [S ચડ to stick] To ascend,

to mount, to climb, to go up 2 To increase, to augment 3 To swell, to rise (owing to fermentation) 4 To intoxicate, to inebriate, to rise into the head 5 To accumulate (of interest) 6 To become big, to be puffed up with pride 7 To be offered, to rise or get high (in an auction) 8 To be applied or laid on, to acquire fineness 9 To be baked, to be boiled, to become tender 10 To be more or greater (Used to express the sense of the Comparative Degree)

જીં શેરે ચડતું Lit To mount a horse 2 To be intoxicated 3 To be proud ચડે ચડતું Lit To climb a tree ચડે ઉપર-પાપરે ચડતું Lit To go beyond the limits 2 To be puffed up દહાડો-ટિરસ ચડતો To grow, to increase (if time) 2 To be prosperous કામડી ચડતી Lit To be strung (of a bow) 2 To collect an army ગૂર-પાણી ચડતું To rise or grow—of excitement ચડતો સૂ A note higher in the scale in music બાવ ચડતો To rise—of prices લીલા મા-માગણીના ચડતું To bid a higher price at an auction મગજે ચડતું To be keen or

eager in competing, to compete keenly or eagerly કેક-નિરો ચડો To be intoxicated સાગ-ગાને-અગીજુ-દાર ચડો To be intoxicated with સાગ, &c માયુ ચડતું To have a headache બ્યાજ ચડતું To accumulate—of interest પગાર ચડતો To accumulate—of wages દહાડા ચડવા To accumulate—of days of service એને ચડતા દહાડા છે She is pregnant એના ચડતા દહાડા છે He is in a prosperous condition રમ ચડતું To stick, to adhere—of a colour 2 To grow in deepness, to be deep—of a colour 3 To grow charming, to grow in beauty યંગરખુ, નેહુ, &c ચડતું To go on, to be fitting—as clothes on the body, &c લોલી ચડતું To get blood, to be healthy માથે લોલી ચડતું Lit To rise—of blood into the head Hence, 2 To be affected with delirium 3 To lose consciousness તાવ ચડતો To rise or increase (of fever) 2 To be unwilling એને ચડતો To rise or grow (of a swelling or a swollen part of the body) માટ ચડતો To get rust, to be rusty કાળ ચડતો To be very angry ઓપ ચડતી To stick, adhere (of polish) ટોળ ચડતો To stick, to adhere—of guilt રેડાડી-દાળ-સાત-ચડો To be baked or boiled, to become tender એને ડુધ ચડે છે He is highly honoured વિષ્ણુને ટુળગી ચડે છે Vishnu is worshipped with tulsi leaves મોદ ચડતું To be angry ચડે લોડે આ વતુ To be in a hurry-ઉપર ચડી બેસતું To beat down, to inflict a complete defeat કપડું ચડી જતું To be contracted—of a piece of cloth ચડી વાગતું To be oppressive or overbearing towards those, whom one formerly recognized as one's superiors ચડી જતું To be excited, to be angry, to lose one's temper 2 To lead an attack, to conduct an expedition—ઉપર ચડી આવતું To be attacked by વા-ચડો-નિશાન ચડતું To lead a military expedition against તેને શ્વાસ ચડ્યો His breath was laboured, he began to pant માથે ગુ-લો ચડતો To be charged with an offence દાડતું ચડતું To be dislocated—of a bone ખાડ કરતા ગોળ ગળપ લુમા ચડે છે Molasses is sweeter than sugar નકારી સોખતે ચડતું To be addicted to bad company રોન ચડતો To be caught—of a disease

વડાને ચડતુ To go on board a ship, to embark. 2 To go to a foreign country in a ship for trade -ને પાણી ચડતુ To be tempered or sharpened—of a sharp or edged tool or weapon ખાલી ચડતી To be benumbed કીડીએ ચડતી To have a creeping sensation નેને કામ ક-ગત કીડીએ ચરે છે He has a disgust for work, he dislikes to work ગોરવા ચડવા To have cramps વરોડે ચડતુ To mount a horse in a procession 2 (Ironical) To be publicly disgraced ચરેડ ચડતુ Lit To mount a donkey Hence, 2 To be publicly disgraced! ટાંઢે ચડી જતુ To be stiff or benumbed with cold ચડતી કમાન-કમા, ચડતો પારો Rising state, rise ચડ-પૂઢા ખાઈ Haste, hurry, unreasonable haste ચડચુ ખાચ Unreasonable and haughty

Prov ચરે, તે પડે While rising you may trip ચડ ચુવા-ખાઈ Urgent in one's demand, pressing for time, being in a great hurry ચડલ મેગા મુજીબર દે ખુદાકા નામ Talk of the war, but do not go to it A wise lawyer

ચડ વો, *s m* [See ચડ + P વા, વા, dim] 1 A pot of earthen water pot or goblet

ચડન, Same as ચરસ

ચડસા-ચડમી, [Hem Der समसीमी Imit-S રમી rivalry] Same as ચરસા-ચરમી

ચડમી છુ, *adj* [See ચડસ, ચરસ, + વાછુ having] Keen in competition 2 Enter taining a long standing grudge

ચડ યુ, *s n* [See ચડ યુ ચડ યુ, to rise] A machine to lift up water out of a tank or well

N B—ચડયુ ૧૫ called ચોપાલી in the Surat District, ચડયુ in Charotar, and ચડીહ in the Ahmadabad District

ચડા-ઉતરી, *s f* [See ચડ યુ + ઉતરી યુ] Going up and down 2 Promotion and degradation Same as ચડ-ઉતર

ચડાઈ, } *s f* [See ચડ યુ] An advance ચડાઈ, } upon, an attack, an assault, an expedition, an invasion

Id ચડાઈ-ચડાઈ કરતી To invade

ચડાઉ, } *adj* Vain, concerted 2 Becom ચડાઉ, } ing angry easily, or in trivial matters,

irascible 3 Flighty, imaginative, indulging oneself with one's own hobbies or vagaries 4 Covering the heels (of shoes)

ચડા-ચડી, } *s f* Emulous contest, competition 2 Outdoing, outvying

ચડા વ, } *s m* Ascent, acclivity 2 ચડા વ, } Increase, augmentation, advancement. 2 An attack, an assault

ચડા વ યુ, } *v t* [Cause of ચડ-યુ] To ચડા વ યુ, } mount, to climb, to cause to rise, to advance, to increase, 2 To indulge, to humour, to flatter 3 To ship off, to transport in a ship 4 To instigate 5 To swell 6 To string (of a bow) 7 To apply, to lay on (of a covering, &c)

ચડા-વો, } Same as ચડા-વ, ચડા-વ.

ચડિ-યા યુ, } *adj* Superior to ચડિ-યા-યુ, }

ચડી-ચોટ, *adv* [+ ચોટ a hit] Violently 1 2 In a hurry 3 Suddenly

ચડે-હાટ, *adv* [Imit See ચડ, ચડ-ચડ] With a loud sound

ચેડુ કહેતામા કવચુમ નાડો, ચડેહાટ ટોડલો ફાટયા —મેમાનંદ

ચડે હ, } Same as ચડા-ઉ, ચડા ઉ ચડે વ, }

ચડી, *s f* [See ચડ યુ] Short trousers, covering only the hips

ચડ-મડ યુ, Same as ચડ-મડ-યુ

ચડ યુ, ચડ યુ, ચડ તી, ચડા ઈ, ચડા ઉ, ચડા વ, &c See under ચડ

ચણક-ચીમડી, *s f* [See ચણો + ચીમડુ] A game for children, generally known as બેડી ફૂટરી (Used in Sorath)

ચણ-ખાર, *s m* [See ચણા + ખાર] An acid obtained from plants of gram

ચણગી, *s f* } Same as ચિણગી. ચણગો, *s m* }

ચણ-ચણ, *s f* [Imit] Lancing pain in an abscess, a sore, &c 2 *adv* Throbbing (of a sore) 2 Boiling (of water)

ચણ-ચણ યુ, ૨ To prove a lancing

pain. 2 To boil

ચક્ષુ-ચક્ષુ-૮, *s m* [See ચક્ષુ અમનરતિ]
A crackling sound 2 A lancing pain
ચક્ષુ-ચ્ચ, *adv* [Limit] Crackling, sim-
mering

ચક્ષુ ચપ ગા મને વડુ —ભાષા
ચક્ષુ-તર, *s n* [See ચક્ષુ-ચ] Masonry
work 2 Superstructure

ચક્ષુ-લુ, *v t* [S ચિ, ચિલિ, to collect]
To build, to construct, to erect, to raise 2
To produce, to fabricate

ભાગે પર પર સૂત, તેવી વાતો ચક્ષુતી
—દૃષ્ટરામ

ચક્ષુ, *s m pl* [S ચળક] Gram (Gene-
rally used in the plural)

Id ચક્ષુના ત્રાડ ઉપરથી કુંદુ Lit To jump
down from the top of a stalk of gram 2
To describe one's own doings in high sound-
ing terms, to magnify one's own deeds
ચક્ષુના જેમ ચક્ષુ ઓગળે તેમ ચા નિચારે એ-
નથી છે Lit He has become as thin as
a grain of gram becomes thin (really
very large) when kept in water 2 He
has become very fish (ironical) ચક્ષુને
ચક્ષુ કરે એવો Superior in power to deceive,
more cunning ચક્ષુ મગરા Something to eat,
something intended only to alleviate a
chagrin ચક્ષુના હોવાને હોવાને છે એ કહેવા
જાય છે 2 To lie, to humbug ચક્ષુ લઈ
જાય છે To neglect, to disregard

ચક્ષુ-હાથ, *s f* [+ હાથ] The pulse of
gram

ચક્ષુ-પણી, *s f* [S + પાણી] The stalk
of gram 2 A bundle of gram stalks

ચક્ષુ-પાણી, *s f* [+ પાણી] Sweet-
meat made of gram flour and molasses or
sugar

ચક્ષુક પાણી, *s m* [See ચક્ષુ] Allusion

ચક્ષુ ચક્ષુ, *s n* [See ચક્ષુ] A hole in
the back of wood on which a door turns

Id ચક્ષુ તાર ખસી જાય To have lost one's
senses, to be idiotic, to be eccentric ચક્ષુ
ચક્ષુ તાર ખસી જાય To roll the eyes in anger
એમાં તાર ચું ચક્ષુ તાર ખસી ગયું? How can you

say that this is a great loss to you? ચક્ષુ-
ચારી નચારા To express one's meaning by
movements of the eyes

ચક્ષુ-ચો, *s m* [+ ચો ચક્ષુ-ચો] Of ચો ચો
trousers 2 A petticoat

ચક્ષુ-ગોર, *s n* [See ચક્ષુ, ચક્ષુ, ગોર] A
small kind of berry (ગોર)

ચક્ષુ, *Sing* of ચક્ષુ

ચક્ષુ, *s f* [Dh Des કહેલો, Ham Des,
કહેલો, ચિત્રો = S ગુણ, f, S પગલ, ચક્ષુ, ૧
grain of gram + S ફાંટી, ફાંટી, a circle, round]
A small red & black berry 2 A weight
equal to 2½ grains

ચંક, *adj* [S] Hot 2 Angry

ચોળી રાવણ ચંક, ચોળી યમુના, બંદોળી દયા વિચારી
—ગીતગોવિંદ

ચંડાળ, *s m* [S જાદુગર] A man born of
a Brāhman mother and Sūdra father 2 An
assassin 3 A despicable fellow 4 *adj*
Vile, loathsome, abominable, heinous 5
Fierocious, barbarous, inhumane, atrocious,
flattering

ચંડાળ-ચોકડી, *s f* [S + ચોકડી] A band
of blackguards, a set of knaves and
scamps, a pack, a gang, an evil crew

ચંડાળ-ચી, } *s f* A woman of the ચંડાળ
ચંડાળ ચી, }
caste 2 A wicked woman.

ચંડિકા, *s f* [S ફર ચંડાળ] The
goddess Durgā. 2 A furious, merciless,
passionate woman

ચંડી-પાઠ, *s m* [+ પાઠ] A book con-
taining propitiatory verses of praises and
prayers offered to the goddess Durgā

Id ચંડી પાઠ કરેલો To recite particular
propitiatory verses before the goddess ચંડી
ચંડુલ, *s m* [See ચંડુલ] An intoxicating
preparation of opium, made for smoking

ચંડોલ, } *s m* A wood lark, the pyra-
ચંડોળ, }
mid crested wood lark

ચંડોલ, } *s m* 2 [See ચંડુલ] Inhal-
ચંડોળ, }
ing opium smoke through a pipe 3 A
preparation of opium for smoking

ચતુરંગ, *adv* [S ચતુર four + અંગ a limb, a part] (An army) Containing the four divisions (viz , elephants, cavalry, war chariots, and infantry)

ચતુરંગી, Same as ચતુરંગી

ચતુરંગી, *adv* [See + ચતુરંગ] Lying flat on the back

ચતુરંગી, *adv* [Dh Des સત્ત્વ fr S ત્યક્તુ abandoned fr ત્યજ, તજ ૩, to abandon Of ૭૩] Lying on the back, supine, not inverted 2 Favourable, propitious

Id ચતુરંગ પડી રહેતુ To lie down flat on the back

ચતુર, *adv* [S] Four

ચતુર, *adv* [S] Clever, intelligent, ingenious, shrewd, sagacious, skilful 2 Sharp, cunning

Prov ચતુરમા ચિતારો, તે મુખમા ચોગી A painter must be very clever and skilful, but even a fool can be a cobbler

ચતુરંગ, } *adv* f Classical forms of
ચતુરંગી,
ચતુરંગીણી,

ચતુરંગ,

ચતુર-શિશી-મણિ, *s m* [See ચતુર + શિશી ગણિ] Lit The crest jewel of all clever persons Hence, *adv* 2 Cleverest, shrewd est, most sagacious

ચતુર-સીમા, *s f* [See ચતુર four + સીમા boundary] The four boundary lines, boundaries Correct spelling ચતુ સીમા

ચતુર-મુખ, *adv* [See ચતુર + મુખ] Lit Clever and good 2 Wise, sagacious, shrewd, accomplished

ચતુરા, *s f* [See ચતુર] An intelligent, clever, shrewd, or accomplished woman

ચતુર ચાપે ચતુરા, કર ચોટીની યાજ —ભાલજી

ચતુરાંગી, *s f* Cleverness; intelligence, ingenuity, shrewdness, sagacity 2 Sharpness of the intellect, cunning

Id ચતુરાંગ કરવી-ચાલવી-વાપરવી To act cleverly, shrewdly, wisely, or sagaciously વાત કરવાની ચતુરાઈ, બોલવાની ચતુરાઈ Conversational powers

ચતુરાનન, *adv* [S ચતુર four + આનન the

mouth] Having four mouths (the god Brahmā)

ચતુરંગી, *adv* [S fr ચતુર + ગુણ, ગુણ ૩] Multiplied by four, quadruple

ચતુરંગી, *s m* [S fr ચતુર + વાન power in Math fr ઠાર to strike, See વાત] The fourth power of a quantity

ચતુરંગી-મૂળ, *s n* [S fr + મૂળ] The fourth root of a quantity

ચતુરંગી, *adv* [S fr ચતુર four] Fourth

ચતુરંગી, *s m* [S fr + ચતુરા] One fourth part, one quarter

ચતુરંગીશ્રમ, *s m* [S fr ચતુરંગ + આશ્રમ] The fourth religious order, the life of a recluse or તપાસી

ચતુરંગી, *s f* The fourth day of a lunar fortnight 2 The dative case (in Grammar)

ચતુરંગી, *adv* [S fr + દશ ten] Fourteen. 2 Fourteenth

ચતુરંગી, *s f* The fourteenth day of a lunar fortnight

ચતુરંગી, *adv* [See ચતુર + S દશ a leaf] Having four petals 2 Quadrifid; quadripartite

ચતુરંગી, *adv* [S fr + ધા suffix showing manner] In four ways.

ચતુરંગી, *adv* [S fr + યજ્ઞ the arm] Four-armed (of the god VISHNU), having four hands 2 Having the arms tied behind, captured with the hands tied behind

Id ચતુરંગી બનતુ To be taken prisoner, a have the hands tied behind one's back

ચતુરંગી, *adv* [S fr + વિષા manner] Of four kinds 2 Of all kinds or sorts

ચતુરંગી, *adv* [S fr + કોણ an angle] Quadrangular, four cornered 2. *s m* A square

ચતુરંગી, *s n* An aggregate of four, a group of four

ચતુરંગી, *s n* [S fr + પદ the foot] A quadruped 2 *adv* Four footed

ચતુર, Same as ચતુર.

ચતુર-ભુજ, Same as ચતુરભુજ.

ચતુર ક, Same as ક્ષણિક ૩ Momentary વળી ધરેણી પર, ચતુર કરી ચણાને —કૃષ્ણારામ.

ચંત, Same as ચિન્તા.

ચંત, *s m* [See ચિન્તા] The lover (Used with reference to a lady, who is pining for her absent lover)

ચંત, Same as ચિન્ત The mind

જે સુવચેથી જન દયા પ્રીતમ, દૃષ્ટપદ રહે ચંત

—દયારામ

ચંત-ની, *s f* [See ચિન્ત-વુ] One's lady love, a sweetheart 2 A woman

ચંતની કેરા ચોર કહેવાણા, તેની ચારે દોરો હો છ તારો

—સામગ્રહ

ચંતા, Same as ચિન્તા

ચંતા-મણી, Same as ચિન્તા-મણી

ચંદ, *s m* [See ચંદ્ર] The moon 2 A small bright metallic circle, which women apply to their foreheads 3 A suffix generally added to the names of Jains, *e g*, ચા-મર-ચંદ, દુષ્-ચંદ

ચંદ, *adj* [P] A little, very small 2 Transient

ચંદન, *s n* [S *fr* चन्द to delight] The sandal tree 2 Sandal-wood 3 An unctuous preparation of sandal-wood

ચંદન-ગિરિ,

ચંદનાચલ,

ચંદનાદિ,

} *s m* [S ગિરિ, અચલ, અદિ,

a mountain] The Malaya mountains, on which sandal trees grow

ચંદન-ધો, *s f* [S + ધો] A species of lizard, large and very strong

ચંદન-ચૂડી, *s f* [S + ચૂડો] The fore most of the wristlets worn by women

ચંદન-હાર, *s m* [Properly ચંદ્ર + હાર] A necklace made of bright little gold circles

ચંદણી,

ચંદની,

} *s f* A very large canopy

generally hung in front of a house on festive occasions

ચંદની, *s f* [See ચંદ્ર] The moonlight 2 A plant bearing fruits in all seasons

ચંદની, *s f* [See ચંદન] A metal dish, in which sandal-ointment is kept for the worship of gods

ચંદની, [Hem Des चंदमाला = S जाल-माला] *fr* S चंद्र-शाला a room at the

top of a house] Same as ચંદર-વો

ચંદર-વો, *s m* A canopy, an awning

Id ચંદર-વો જાધવો 'To open out a canopy

2 To make known to the public; to proclaim

3 To be disgraced

Prov ચંદર-વો બાવા યાચે ચાલે, પણ હોડવા કોઈ નહિ આવે More people are ready to prepare a feast than to work in winding it up

ચંદરસ, } Same as ચંદ્રમ

ચંદરમ, }

ચંદા, *s f* [See ચંદ્ર] The moon 2 The moonlight 3 A prefix sometimes used before the names of women

ચંદા વા, *s m pl* [See ચંદો+P ચંદિમ.] A small circle, the space contained in a small circle 2 Degree, measure

ચંદા-વા, *adj* [See ચંદા + વાટ region, space] Having a circle or circles painted or stuck (on a piece of cloth)

ચંદા-વુ, *v t* To be marked with spots; to be stained 2 To begin to putrefy (in the case of fruits)

ચંદો, *s f* [See ચણ + S દાય a share *fr* દા to give] The daily allowance of grain for cattle

ચંદેરી, *s f* [Guy चंदेरी a city in Northern India *fr* ચંદ + નરી] The name of a city in Northern India 2 *adj* Made in the city of ચંદેરી

ચંદો, *s m* [See ચંદ્ર] The moon 2 A circle painted, sewn or woven 3 A circular piece of cloth, metal, &c 4 A document engraved on a piece of metal, which purports to make a gift ચાત્રચંદ દિવાળી (as long as the sun and the moon exist in the sky &c in perpetuity)

ચંદ્ર, *s m* [S *fr* चन्द्र to delight] The moon 2 A satellite

ચંદ્ર-ક, *s m*. A round mark made on the forehead 2 An eye in a peacock's feather

ચંદ્ર-કળા, *s f* [S *fr* चत्वारि one-sixteenth part of a circle] A digit or one sixteenth, of the moon's orb 2 A kind of cloth or *scarf* used as an upper garment by women

चंद्र-कांत, *s m* [*S fr + क्त*] A fabulous gem supposed to be formed from the congelation of the rays of the moon, and accordingly to dissolve under the influence of her light, a moonstone

चंद्र-अधुःशु, *s n* [*S fr + अधुःशु*] An eclipse of the moon

चंद्र-मूड, } *s m* [*S + मूडा the*
चंद्र-मूडा-मणि, } head + मणि jewel] An epithet of Shiva who is represented as wearing a digit of the moon on his head

चंद्र-प्रयोजित, *s f* [*S + प्रयोजित light fr*]
जुन to shine] The moonlight 2 A kind of fire work

चंद्र-प्रभा, *s f* [+ प्रभा light fr प्र forth + भा to shine] Same as चंद्र-प्रयोजित (1)

चंद्र-चिह्न, *s n* [+ चिह्न a mark] The sign indicative of some natal wound

चंद्र-चिह्न, *s n* [*S fr, चिह्न*] The disc of the moon 2 The light of the moon

चंद्र-मणि, *s m* [*S fr + मणि a jewel*] Same as चंद्र-कांत

चंद्र-मंडल, *s n* [*S + मंडल a circle*] The moon considered as a region, the sphere of the moon 2 The disc of the moon

चंद्र-मा, *s m* [*S चंद्रमा, चन्द्रमा*] The moon

चंद्र-मुखी, *adj f* [*S fr + मुख the face*] Moon-faced, beautiful, lovely (of a woman) 2 *s f* A kind of flowering plant

चंद्र-मौलि, *adj* [*S fr + मौलि the head*] Bearing the moon on the head (of the god Shiva) Same as चंद्र-मूड

चंद्र-रेखा, } *s f* [*S fr + रेखा, रेखा, a*
चंद्र-रेखा, } line] A metre consisting of fifteen syllables in each of four lines 2 A kind of plant

चंद्र-वदन, } *adj f* [*S fr + वदन the*
चंद्र-वदनी, } face fr वद to speak] Same as चंद्र-मुखी (1)

चंद्र-वंश, *s m* [*S वंश dynasty*] The lunar race of kings, the second great line of Kshatriya kings in India, the first being सूर्य-वंश.

चंद्र-वंशी, *adj* Descended from the lunar race of kings

चंद्र-वार, *s m* [*S fr + वार a day*] Monday Cf सोम-वार

चंद्र-राम्भा, *s f* [*S fr + राम्भा a veranda*] A terrace open to the moonlight

चंद्र-शिखा, *s f* [*S fr + शिखा*] A slab of stone from which, when exposed to moon light, drops of water fall down

चंद्र-रोधर, *adj* [*S fr + रोधर the head*] Bearing the moon on the head (applied to the god Shiva)

चंद्रावली, *s f* [*S + आवलि line, row*] A kind of poetical composition 2 A kind of metre (Used in Kāthiawād & Ouch)

चंद्रावली, *s f* A kind of song

चंद्रि-का, *s f* [*S*] The moonlight

चंद्रुस, *s m* [*Ar सन्दरु*] A white gum oozing from the juniper tree

चंद्रोदय, *s m* [See चंद्र + उदय] The rising of the moon 2 The first appearance of the moon 2 The first appearance of the moon in a month

चप, *interj* [*Imit Or, P चप्पदा to press, to close fist*] Silent! Still! Quiet! Hush! Pencil 2 *adv* Silently, quietly

चप क ह्य, *adj* [See चप चप quickly] Mischievously active, trickish (Used in Khd.)

चप क ह्य, *s n* [See चप ह्य, चप ह्य] An earthen dish or bowl

चप-का-वृत्त, *v t* [See चप का] To cauterize, to burn, to scorch 2 To cause to adhere, to stick

चप का, *s m* [See चप Or, See चापक] A smart stroke, a rap 2 A cauterization

Id चपका देवा To cauterize

चप-चप, *adv* [See चप] Quickly 2 Briefly, smartly 3 Without any restraint

चप-चप वृ, *v t* To be saturated with water 2 To be sticky

चप-चप, *adj* Moist and tough

चपट, *adj* [See चपट] Low and flat, squat, flattened, dumpy, compressed, beaten out 2 Horizontal

Id ચપટ એનું To fit exactly, to coincide with each other (of two flat surfaces) 2 To sit quietly and at one's ease ચપટ વજર To bend double 2 To suffer a great loss ચપટ થવું Same as ચપટ વજર 2 To be raised to the ground

Prov કપટ, જેનું ચપટ A cheating trade seldom thrives

અપટા હું, v t To be pinched 2 To be trodden on 3 To be put to a loss

અપરી, s f [S ચટ ચેટ ચટા ચાટે ફ, a blow with the open hand] A pinch, a snap of the fingers 2 A small quantity 3 A moment, an instant 4 [See અપટ] Anything beaten flat

Id અપરીમા In a short time 2 Quickly, 3 Easily અપરીમા લેવું To press between two fingers 2 To catch in one's finger- to hold under one's thumb, to hold in one's control or power 3 To catch or bring under one's power 11 a moment અપરીમા લેવું-કેડાવવું To make a joke of (a person), to ridicule અપરી વગાડી To snap the fingers 2 To make a sign by snapping the fingers અપરી આગળ આપવું To give (in charity) a small quantity of flour or grain અપરીમા ગાવવું To be caught in a firm grasp અપહું, [S ચિટ flat nosed, also rice beaten flat] Same as અપટ

અપહું, v t [See અપટ] To make flat by hammering

અપડા લાખ, s f [See અપટ & અપડા + લાખ] Wax purified and made into thin sticks suitable for sticking

અપડા વ.હું, v t To steal, to pilfer 2 To devour

અપડિ યો, s m [See અપટ હું] One who hammers gold or silver wires

અપડી, s f [See અપડા લાખ] Wax (Used in Jhālāwād)

અપણ, } s. n [See અપટ] An earthen dish or bowl

અપ રાસ, s f [P ચ્ left + રાસ right] A breastplate, a buckle 2 A badge 3

Pride want, 4 Huges

In અપરોઘા કુદી To land fault with the doings of others

અપ રાસી, s m One bearing a badge, a peon, a runner, a messenger 2 s f વાગા, વા, pride 3 Idle talk, prattle 4 s m A chatter box a babbler, a gossip, a parrot

અપ નં.હું, v t [P નમંદા to press See અપ, અપટ] To land tightly

Id અપરી ઝડપ-પડવું To catch tightly અપરીની ગાવવું To tie tightly

અપર, aly [S ચટ] Active, agile 2 Quick, smart, lively 3 Fickle, volatile 4 Restless, fidgety 5 Wanton

અપર-તા, s f Smartness, activity 2 Sharpness, quickness 3 Volatility 4 Restlessness 5 Wantonness

અપળી, s n pl Winking of the eyes

અપળા, s f Lightning 2 Lakamī, the goddess of war 3 A sharp and unsteady woman

ગાંધ અપળા કુપ્રમાનની દુવારી —દયારામ.

અપળા ઈ, Same as અપળ-તા

અપા-અપ, adv [Imit See અપ-અપ] Briefly 2 Quickly

અપાટ-હું, } v t To gobble up, to devour quickly

અ-પાટી, } s f [See ચાર + પાટ, પટ, પડ અ-પાટી, }

(f ચો પાટ) A cake of four layers 2 A thick cake

અપેટ, } s f [See અપડી] Clutches

અપેટી, } 2 A stroke of misfortune 3 Loss 4 The state of being possessed by ghosts

અપો-અપ, adv [See અપ-અપ] At once, in a short time 2 Quietly, silently

3 Quietly and in a short time

અપ્પ, Same as અપ

અપ્પટ, Same as અપટ

અપ્પણ, } Same as અપણ

અપ્પણી-હું, }

અપ્પ, s n [See કાપ-વું] A penknife

અપ ક-હું, Same as અપ-ક હું, અપ-ક-હું.

અપ કારો, Same as અપ-કારો, અપ-કારો

અમ.કા.વ.કું, Same as અપ કા વ.કું
અમ.કા, Same as અપ.કા
અ-મરકી, *s f* [See ચાર, ચતુર્થ + વરક a sheet of paper See હ વારી] A small piece of paper

અમ-રાક, [See ચ રાસ] Same as અપા
અમડ-અમડ, Same as ચર-વર-ચર વર
અમા, *adv* [See વચન saying (by trans position) Or, See જાણ, જાણ the tongue, a word] Speaking a word or words

Id અમ કાવુ To speak a word, to utter the least sound એણે મોડામાથી અમા સરખું એ કહ્યું નહિ He did not speak even a word

અમાવણું, Same as અમાવણું
અચુતરો, *s m* [See ચોતરો] A police-station or gate 2 A toll-station, a toll booth A raised mass of earth 4 A raised seat 5 A lounge for scamps and idlers 6 The hall, court, or office of a magistrate

Id અચુતરે લઈ જવું Lit To drag to a police-station Hence 2 To lodge a complaint against

અચુતરો, *s m* [See કમ્પર a dove or ચોતરો a square raised altar] A raised platform generally square, on which grains of corn are thrown for birds to eat

અ.ચુલિયો, *s m* [See ચાર + બોલિયુ a knob, a button] A swing 2 A swinging bed

અ.બોલવું, } *v i* [S કુ બાદ + બોલ વ, અ બોલ વ, }
બોલવું, બોલ વ] To use abusive language, to abuse

અ બોલો, *s m pl* Questioning and answering, repartee

અ-મડ વુ, Same as અડ-મડ વું

અ-મડા-વ, Same as અડ-મડા-વ

અમ ક, *s f* [Imit] Glitter, a gleam, a flash 2 Lustre 3 Quivering, twitching, starting, thrilling, or shooting pain 4 A start, a sudden contraction of the body 5 An attack of hysteria

અમ-ક-પત્થર, *s m* [+ પત્થર] Same as અડ-મક

અમ ક વુ, *v i* To flash, to sparkle 2 To feel a sudden twitch in the bodily frame,

to be startled; to move suddenly and quickly 3 To glisten 4 To shrink, to wince 5 To transgress the limits of good conduct, politeness, or modesty

Id ચિજી અમકે છે The lightning flashes ઘોડો અમકે છે The horse shies તે સાપને જોઈને અમક્યો He started at the sight of a snake અમકી ઉઠવું To be startled, to be taken by surprise 2 To transgress the limits of good conduct, politeness, or modesty

અમ-કળા, *s f* Same as અપા-કળા. 2 A necklace worn by women

અમ કા ટ, *s m* [See અમ નટનિ] Glitter, gleam, flash, dazzling light, splendour 2 Transgression of the limits of good conduct, politeness, or modesty 3 An attack of hysteria, the effects of an attack of hysteria, sensitiveness

અમ કારો, *s m* [+ કાર sound] A flash of light 2 A sudden twitch in the bodily frame 3 A sudden passing sensation 4 A hint or an expression that touches the hearer to the quick 5 [See અમ અમ] A sharp squeaking sound

અમ-કા વ વુ, *v i* [Caus of અમ-કા વું] To make to glitter, flash, or gleam 2 To lash or cane soundly 3 To reprove, to rebuke, to admonish sharply 4 To frighten 5 To threaten to beat with a cane

અમ-અમ, *s f* [Imit of the sensation or sound] The sharp pain due to a severe beating, burning, &c., rap! rap! 2 The sensation in the tongue caused by eating something pungent 3 *adv* Imitative of the sound heard while a person is beaten with a thin cane stick 4 Imitative of the sensation caused by eating something pungent

Prov સોડી વાગે અમઅમ, ઘિયા ચાલે ધમધમ Sparo the rod, and spoil the child

અમ-અમ વું, *v i* To produce a burning sensation in the tongue or skin

અમ અમા-ટ, *s m* Same as અમ કારો 2 the flush or rush of energy owing to excitement, sudden activity

અમચી *s f* [Mar ચર્ચી *f* S જરુ the

beak. See ચાચ] A little bag or pouch with small partitions for holding beetle nut, tobacco, &c, a pocket-case

અમ-ચી, *s f* [See અમ ચી] A small spoon

અમ-ચો, *s m* [S ચ્ચ Imit, to sip, to drink Or, P ચ્ચ to eat + એહ dim] A spoon, a ladle

અમટી, *s f* [See અપટી] Same as અપટી

2 A snap of the fingers, a pinch

અમટો, *s m* A hard pinch, a painful squeeze with the thumb and the fingers

અમ હ-પોસ, *s m* [See આમ-હું + પોસ-વું to nourish, to protect] A covering made of leather to keep off rain-water

અમ-ડી, *s f* [See આપડી] Skin

Prov અમડી દુટે, પણ દમડી ન છુટે (Said of a closefisted miser) He would rather part with his skin than with his money

અમત્કાર, *s m* [S f ચ્ચ Imit of the feeling (See અમ-ક) + ત્કાર sound or meaning] A wonder, a marvel, a miracle, an astonishing event, circumstance, appearance, &c

Id તેણે અમત્કાર છે It is a grand sight
અમત્કાર કરવો To perform a miracle
અમત્કાર દેખાડવો-જતાવવો To perform a wonderful act, particularly out of vengeance, to return tit for tat

અમત્કારિ કે, } *adv* Wonderful, astonishing, miraculous, surprising; marvellous

અમન, *s f* [P] A garden, a green landscape 2 Revelry of spirit, high glee or jocundity

Id અમન મરવ To enjoy oneself

અમર, Same as અમર-મ (1)

અમર, *s m* [Generally used in the plural] [See અમર Or, S ચર્મ the skin] Courage heart, spirits

અમ-ગાથુ, *s n* [See અર્ધ, ચામ કું, + ગાથ-વું] The circle of leather, that supports the axle of a spinning wheel

અમરી, *s f* [S ચામ for ચર્મ a kind of wild cow] A fly-driver made of hair, &c 2 A blossom 3 An imitation garland made of oil or wool

અમમ, *s m n* [S f ચમ to sip] A sacrificial vessel, from which Soma juice is drunk.

અમાર, *s m* [S ચર્મ-કાર for ચર્મ skin + કર્ત to do] A tanner, a leather-dealer, a currier

અમેલી, Same as અંબેલી

અંબક, Same as અંબે.

અપત થ-હું, *v t* [See આપ-વું આપ-વું, + પત way (understood) + થ હું] To escape, to run away, to start off sharply

અપડ, *s f* [See આપ-વું] A slipper, a sandal

અંબા-રંગું *adv* [See અંબે + વર્ણ colour] Take the colour of the champ flower, white with faint yellow streaks, beautiful

અંબા ર હું, *v t* [Caus of આપ-વું] To get shampooed or pressed

અપા, *s f* Shampooing; kneading

અંબૂ *s n* [S] An elaborate and artistic literary composition, in which the same subject is handled in alternating prose and verse

અંબેલી, *s f* [See અંબે] A jasmine flower or tree

અંબે *s m* [S ચમક] A tree bearing yellow fragrant flowers. 2 The flower of this tree

Prov અમા, તુજમા તણુ ગુણુ, રૂપ રંગ ને બાસ પણ તુજમા એક આગુણુ છે, અમર ન આવે પાસ That greatness is contemptible, which repels those who seek its protection.

અંબુ, *s m* [Dh Dev કઢ = S શદ્ધ a couch, a shell Or, S કમ્બ the neck.] A vessel with a big belly and a tapering neck

અંબુ-ડી, *s f* A small અંબુ

અંબેલી, Same as અંબેલી

અંમ-ક, *adv* [See અમ-ડી Alluding to the proverb "અમડી દુટે, પણ દમડી ન છુટે". See under અમ-ડી] Miserly, parsimonious, penny-pinching

અમર, *s n* Same as અમરી 2 Same as અમર, *s m* ખે

અંબર-ગાથ, *s m* [See અમર + ગાથ ગાથ હું] A garland and a garble 2 *adv*, Same as

અંબર-અંધી Tied round the waist

અંબર-અધ, અમર-અધી, } *adj* [See અમર + અધ, અધ-૩] Wearing the અમર (the insignia of royalty)

અમર-અધી, *adj* Tied round the waist, wearing a girdle 2 *s f* The state of being tied round the waist, abstinence from sexual intercourse

In અમર અધીના અમર વડોડી નાખે એવો ગુરો Bold and brave enough to terrify the boldest and bravest

અથ *s m* [Sfr જિ to collect] A collection, a heap, a mass; a group 2 An increase

અચક-કી, *s f* [See અચકર smart pinching Or, ચિડાવ-૩] Joking, a joke (Used in Kthd.)

અચ લુ ડું, *v* [See ચેળ a desire to scratch Or, See ચેતન] To gnash the teeth in sleep

અર, *s f* [S વર to go, to move] A moat, a trench 2 A trench or channel, generally 3 A trench dug to make a fire in for cooking (Used in Kthd.)

અર, *adv*, [S fr વર to move, to go] Moving, movable 2 An epithet for certain mansions of the moon, and for a division of the signs of the zodiac [Whatever is to be accomplished with expedition should be done when the sun or moon is in these signs, but that of which permanency is desired, should not be done when they are in these mansions]

Id એ-અર Moving or living in the sky જલ-અર Moving or living in water; aquatic ભૂ-અર Moving or living on land. વન-અર Living in a forest

અર, *s m* [See અર] Food cooked for sacrificial offerings

અર, *adv* [Imit] Tearing, cutting (of cloth, skin) 2 Imitative of the sound made in tearing or cutting cloth, skin, &c.

અર-ક, *s f* [See અર ૩ ૩] Slimy faecal matter

અરક, *s f* [See અકર, અક] A game for children, generally known as ખેલણ (Used

in the Kadī Prānt)

અર-ક-લું, } *adj* [See અર-ક, અરક ૩]

Frequently passing slimy faecal matter અરક-લું, Same as અર-ક-લું (Used in Gohilwad.)

અરકલી, Same as અકલી.

અરકલું, Same as અકલું

અરકલો, Same as અકલો

અર-ક ડું, *v* ૧ [Imit] To discharge a little of slimy faecal matter with a low sound.

અરકી-ડો, } *s m* [P વરજ Of ચક] A

spinning wheel, a distaff 2 A machine for seeding or cleaning cotton, &c, a gun. 3. A lathe

મુણ, સાહેલી, અરખીડો તારો રે, રણમુણી બોલે —મીતમદાસ.

અરખી, } *s f* A small wheel; a hand-mill

અરખી-ડું, *adv* [See અરખી] Working in a spinning factory (of men, women, or children) 2 Pertaining to a spinning factory

અર-ખું, } *adj* [See અરતેનું] Hot or pungent to the taste

અર-અર, *s n* [Dh Des. હુલ-હુલિ-યં Imit Of M. હુલ-હુલ-ને] Smart, stinging pain.

અર અર-ડું, *v* ૧. To make the sound અર-અર 2 To feel a smart or stinging pain

અર અ ડું, *v* ૧ [S વર to anoint] To anoint, to besmear 2 To discuss, to comment 3 To talk idle slander about

અરથા, *s f* [S. વર્તી] Cursory or incidental expression, mention 2 Rumour; idle slander 3 Discussion, disputation, remarks

Id અરથા કરવી-અરથાવી To discuss, to comment 2 To ventilate (a subject) અરથા પત્રી To be made a subject of idle slander; to be slandered

અરથા-પત્રી, } *s m* [+ પત્ર] A correspondent of a newspaper

ચરચા-પતર, } s n A letter of news
ચરચા-પત્ર.

m a newspaper

ચરચા-વું, v t To be talked of or discussed in public

ચર-ડ, adv [Imit Cf ચર tearing] Tearing, cutting, imitating the sound made in tearing or cutting cloth, skin, &c

ચર-ડ-ડે, s m The sound made in tearing or cutting cloth or skin Hence, 2 A cutting or tearing sensation in the heart or body 3 Dread, terror 4 Anxiety

ચર-ડ-વું, v t To tear, to cut

ચર-ડ-વો, s m [See ચર, ચર, a pot] A small earthen pot

ચર-ણ, s m [S fr ચર to walk.] The foot 2 A metrical line, a quarter of a રસ, Id ચરણે પડવું To fall at the feet, to

make a bow ચરણની પૂજ કરવી To be obedient ચરણ સેવવા-ધરીને બેસવું To rely on the support of ચરણની રજા હોવું To be quite inferior to

ચર-ણ, s n [See ચર-વું to feed] A meadow, a pasture 4 Grazing

ચરણ-જીવ, } adj [S ચિત-જીવિત fr ચિત્ત
ચરણ-જીવી, }

for a long time + જીવ to live] Long-lived, May you live long ! [A form of address used to younger relations in the family by their elders] 2 s m A son

ચરણ-વું, v t [See ચર, ચર-ડ, tearing] To brand (Used in the Sūrat District)

ચરણ-સ્પર્શ, s m [See ચરણ + સ્પર્શ] Lit Touching the feet (of a venerable person) Hence, 2 The worship of the feet of a venerable person

ચરણ-મૃત, s m [S fr + અમૃત nectar] The nectar of the feet, i e, the water in which the feet of a holy man have been washed

ચરણ-રવિન્દ, s n [S fr + અરવિન્દ a lotus] The foot considered as a lotus, the foot of a respectable man, poetically described as being beautiful and delicate

ચણિ-ચૈ, s m Lit A garment which covers the legs Hence, 2 A woman's pet-

ticoat Cf ચણિ-ચૈ

ચીર, ચરણિયા ચપક-વરણા —મેખાનંદ
ચરણો, s m [See ચોરણો] A petticoat
ચરણોદક, s n [S fr + દંદક water] Water in, which the feet of a holy man have been washed

ચરણ-સેવા, s f [+ સેવા service] Prostration 2 Service, devotion

ચરફું, s n [P fr S ચર to walk.] A quadruped, a four footed animal.

ચરપણું, } adj [See કપણું] Miserly,
ચરપી, }

parsimonious, penurious

ચરપણ-વેડા, s m pl } [+ વેડા, રૂતિ, and
ચરપી-પણ, s n }

પણ.] Miserly nature or conduct

ચર-ફડ વું, }
ચર-ભડ-વું, } Same as ચડ-ભડ-વું.
ચર-વડ-વું, }

ચરખી, s f [P Or, S ચાર્ફા fr ચર્મ the skin] Fat, grease, tallow 2 Pride, arrogance

ચર-ભડ, } s n [See ચર+ભડ-ણું] Little
ચર-ભડ, }

Eating of food prepared for a sacrificial offering Hence, 2 A ceremony performed on the day next after the wedding day

ચર-ભડ-વું, Same as ચડ-ભડ-વું

તરભડે, દરભડે, ગરખડે કશુ થાય,
ચરભડે વહીશ તો, અમીર અમીરશું —વદીભ

ચર-ભડા-દ Same as ચડ-ભડા-દ

ચરમ, Same as ચર્મ

ચરમ, s m [S કુર્મ] A kind of worm found in the intestines

ચરમ, adj [S] Last, ultimate

ચરમ, s m [See તોમર] An iron club
વળતો ખડખ, ચરમ લેઈ દોડીયો, રીસે કાઢ્યો છે અત્ય
—દયારામ

ચરર, } adv [Imit Cf ચર] The sound
ચરરર, }

proceeding from a body under violent rending or tearing

ચર-વળ વું, Same as ચળ-વળ-વું

ચરવા-દાર, s m [P ચરીદ્ to graze = S ચર to feed + P દાર keeper fr રાક્ષ to keep = S ધુ,ધાર, to keep] A groom; a horse keeper

ચરવી, *s f* [*S* ચર] A small ચર
ચર વુ *v i* [*S* ચર to walk] To pas-
ture, to graze, to pick gruns 2 To be
making money, to be well off

Prov ફરે તે ચરે Diligence is the mistress
of success Nothing venture, nothing win
ચરસા, *s m* [See ચડવુ, ચટવુ, કેડ into-
xication, being understood] An intoxicat-
ing preparation of *bhūng* 2 Desire, fond-
ness; longing 3 Addictedness

ચરસા-ચરસી, *s f* [See ચરસ superior]
Competition, rivalry, emulation

ચરાઈ, *s f* [See ચરા વચુ] The price
paid for pasturage, or for tending herds at
pasture

ચરાઈ, *s f* [See ચાળવુ] The price paid
for turning the tiles on the roof of a house

ચરામ, *s m* [*P* ચિત્ત] A light, a lamp

ચરાચર, *adv* [*S fr* ચર movable + ચ વર
immovable *f* ચ not + ચર to walk] No
viable and immovable 2 *s n* Every created
thing, animate or inanimate, the creation,
the universe

ચરા-ચરમા સમીર વિસરે, ગુપ્તપણે અધિચાર
—પ્રમાનક

ચરા-ચુ, *s n* [See ચર વુ, ચાર grass + ચ-
રવ્ય, રાન] A pasture land

ચરા મણી, } Same as ચરાઈ
ચરા મણી, }

ચરા વચુ, *v t* [Caus of ચરવુ, to food]
To tend cattle, to graze, to pasture, to feed
2 To give (money as a bribe)

ચરાળ, *adv* [See ચડવુ + વાણ having]
Too high for a required purpose

ચરિત, Same as ચરિત્ર
સત્યુચના સમ્યક્ સ્વભાવનુ, રિત વીસરો, મુનિ, કમાય

—પ્રમાનક
ચરિતાર્થ, *s m* [+ ચર્ય] Maintenance,
livelihood

ચરિત્ર, *s n* [*S fr* ચર to walk] Ac-
tions, deeds, exploits, feats, proceedings,
achievements 2 Wile, an artifice, a trick,
a dodge, craft, subtlety 3 Conduct 4 Life,
biography, history, account

ચરિત્ર-નિરૂપણ, *s n* [નિરૂપણ telling] Des-

cribing the conduct of a man, a biography
ચરી, *s f* [*S* ચર to walk] An ap-
paratus intended to make a sick animal
walk

ચરી, Same as કરી
ચર *s m* [*S*] Cooked rice sprinkled
over with milk or ghee and intended for
oblation 2 A large copper pot, a caldron
Id ચર ચઢાવેલો To give a feast to a large
number of men

ચરડી, *s f* A metal jug
ચરે ઠાટ, Same as ચરેડા ઠાટ.

ઐટલામા તો ચક ચરેડાટ કરતક ને પરચુ કનિ, કે
તેણે સર્વેનો કચ્ચડ ધાણુ કાઢી નાખ્યો —પ્રમાનક.

ચરે ડો, Same as ચરડે ડો

ચરો, *s m* [See ચર વુ to graze] A
pasture-land, a meadow 2 Pasture, grass.

ચર્ય-ચુ, Same as ચરચ-ચુ

ચર્યા, Classical form of ચરચા.

ચરિત, *adv* [*S fr* ચર to anoint]
Anointed, smeared

ચર્મ, *s n* [*S*] Hide, skin 2 The bark
of a tree

ચર્મ-ચક્ષુ, *s n* [+ ચક્ષુ] The physical
eye, as opposed to જ્ઞાન ચક્ષુ The spiritual
eye, the thinking power

ચર્યા, *s f* [*S fr* ચર to walk] Customs
manners 2 Air, look 3 Deportment;
way 4 Usual conduct, mien 5 The cast
of the countenance, the character of the
complexion

ચર્ચણ, *s n* [*S fr* ચર to eat] Grinding
between the teeth, rumination, chewing

ચરા, *adv* [*S fr* ચર to move] Active
2 Unsteady 3 Transient, destructible,
perishable

ચલ કચ્છા-લું, *s n* A game for children,
generally known as ગાઈબાઈ રાહણી (Used
in Okhāmaudal)

ચલ-ચલ અંતર, [See ચાલવુ] Be gone!
Be off! 2 Mal o haste 3 Come along

ચલણ, *s n* Currency 2 Control,
check 3 Influence, management 4 Circula-
tion 5 Practice, custom, habit વગેરે,
fashion, mode 6 Power, authority, rule.

7 Conduct

Id ધરમા એનુ ચલણ સારી પેઠે He has the whole direction of the house પોતાનુ ચલણ યતા ન As soon as he got the management of his hand સોનાનુ ચલણ Gold currency.

સમજીને કોઇના ચલણ ના દેખવા,

આતમા ઝોળખી આપે એવું —ભોળો.

ચલણ છી, *adj* Current, in circulation

ચલણ ન, *s n* [S fr ચલ્ to walk] Walking, going

ચલણ ન, Same as ચલણ-જી.

ચલણો બસો ન કસીકો, કુદિતા બસી ન એક,

મંચનો બસો ન બાપકો, ને પ્રભુ રાખે ટેક

—ભાષા

ચલણ, *s f* An earthen pipe used for smoking purposes, a smoking instrument, the upper part of the Hookā, which contains tobacco and fire

ચલણ-ઝી, *adj* Passable, that serves the purpose, that may be shifted with

ચલણ-ચલિયાદો, *s m* [See ચલણો + ચલિયાદ] Buying goods with a joint capital, buying wholesale for a trading company

ચલણો, *s m* [See ચાર four + આખુ whole] A large piece of cloth of which the four sides are equal

ચલણી, *s f* A small ચલણું.

ચલણ-છી, *s f* A game for children, generally known as બાઈબાઈ ચલણી (Used in the Barodā Prānt

ચલણ, *s n* [See ચલ movable + વાસણ, વાટણ n pot] A wooden, metallic, or earthen cup

ચલણ મણી, *s f* [See ચલણ-ત્ર] A ceremony performed on the last day after marriage, in which presents are made by the members of one party to those of the other, and the two parties are free to depart

ચલણ ત્રું, *v t* [Causal of ચલણ-ત્ર] To make to proceed, to set in motion 2 To maintain in passage, flow, &c., to direct 3 To move in a course 4 To make current, to set on foot, to establish 5 To keep in action, to make to suit, to work, to conduct; to carry on 6 To make to

pass, serve or satisfy, to answer 7 To fire or shoot 8 To act for another 9 To beat, to slap, to thrash, to lift the hand, to pierce, to drive 10 To commence, to begin, to manage, to cause to work

Id તેની જગ્યા ચલાવવી To fill his place તેના જગર ચલાવવું-ચલાવી લેવું To do without him, to dispense with his presence or his help, to carry out a plan even though he is absent and withholds his help ધર ચલાવત્ર To direct the management of a house 2 To maintain the honour or prestige of the family કાયદો ચલાવવો To enforce a law પોતાનો કાયદો ચલાવવો To enforce one's own will, to exercise arbitrary power સચો ચલાવવો To set a machine in motion હાથ ચલાવવો To beat બદલનો મારો ચલાવવો To keep on firing rifles મોટું ચલાવત્ર To use abusive language

ચલિ-ત, *adj* [S fr ચલ્ to walk] Moving 2 Changed in opinion 3 Fickle-minded

ચલિ-ત-કુડળી, *s f* [S fr + કુદલ n circle] A horoscope showing which of the stars change their place

ચલિ-યું, *s n* [See ચલિ] A sparrow 2 A small bottle

ચલુ-ડો, Same as ચલુ-ડો

ચલે-ધો, *s m* [See ચાલ-વ to move + હાથો handle] A ladle used in cooking (Used in the Surāt Dst)

ચલો, *interj* [See ચાલ-વ] Be off! Begone! 2 Move away! 3 Make way! 4 Come on!

ચલોઠો, *s m* [See ચાર four + હાથ a hand] An upper garment used by men, generally four hands in length

ચલો, *s f* [Dh Des. & Hem Des. ચિત્રાં f] S ચટકા = S શકુનિકા પક્ષી a sparrow Cf ચલ્લી, ચલ્લો] A hen sparrow

ચલ્લું, *s n* [See ચલ્લો] A cock sparrow or a hen-sparrow 2 Any small bird

ચલ્લું, *s n* [S પૂલક.] The palm of the hand contracted so as to hold water

ચલ્લુ, *adj* [See ચાલ-ત્ર] Continuous

uninterrupted, unceasing

અવ્યયક, adj [See અવ્ય, or, S ચુલક a handful] Mean, low, not deserving or not worthy of notice

ધૃતરાષ્ટ્રે ચોદયોઃ સ્વદ્યુક્તે તે તો જોદયો વાણી અવ્યયક

—હરિહરસ

અવ્યયો, s m [See અવ્યયો] A cock-sparrow

અવ, s f [See અવ-વ] Taste, relish, perception by the palate, &c 2 Flavour, sapidity, pleasingness, agreeableness 3 Excitement, emulative ardour, an impulse or itching 4 A measure or standard of estimation obtained from a calculation based upon the number or weight of pearls 5 Manners, knowledge, ability, power

અવ-કા-વ વું, v t To make to eat, to cause to chew

અવક, } adj [See અવ-વ, અવક, or See અવકું,]

અવકું, } Tough, hard, strong

અવકું, s m [See અવકું] The part of a plough which enters the soil

અવ-રા વ-વું, v t [Caus of અવ વ fr S ચર્ to eat] To cause to bite or swallow 2 To feed 3 To give as a bribe *Of અવ કા-વ-વું*

અવલા, s m pl [See અવ-વ] A kind of insect, which eats away stalks of rice plants

અવ-લી ઝો, s f pl [S ચતુર્થ fourth part] Two-anna pieces

અવલો, s m [See અગરી] A kind of broom attached to a stick, carried by Jain ascetics

અવ-વું, v t [Hem Dev ચવર = S કથયતિ he tells, fr S કથ to tell] To narrate, to speak

શિવ સનકાદિક ધમ અવે, વ્યાખ્યા ચૌદે લોક

—ભાદાણ

અવ્યુ અવે, તે શાનો કવિ ? —વસંત

અવ-વેરો, s m [See અવ-વું to eat + વેરો a tax.] A tax levied on land and houses

અવ-વું, v t [S વ્યુ to fall] To experience another birth

અવ-વળ વું, v t [See અગ-વું + વળ-વું] To be restless, to be unquiet

અવ-વળા ટ, s n [+ રતિ] Restlessness, disquietude

અવળો, s m [See ચાર four (ખાનુએ bearing understood) + વળ વું to sweep Or, See અવલો, અગરી] A brush or broom with a handle carried by Jain ascetics under their arm

અવા હું, Same as અવે હું

અવા-હું, v t [Pass of અવ-વું to munch Or, Hem Des, ચવેળ = S ચવનિયમ censurable.] To be censured by the public

અવા હું, }

અવે-હું, }

અવે-હું, }

અવે-હું, }

s. n Dry eatables 2 Paroled

grain

અવે-યા, s m pl [See અવ-વું] Making mouths, gestures, mockery

અવો, s m [See અવ વું *Of ડાખ*] A word on the foot

અવ્વડ, Same as અવડ

અરમ, s f [P = S અમુ] The eye

અરમા, s n pl }

અરમા, s n pl } Spectacles, eye-glasses

Id અરમા આવા To have weak sight; to be required to wear spectacles **અરમા ડે-કાલે ન દોવા** To have lost one's temper

અરમા, s m pl [P] A spring of water, a fountain

અરમી કોર, s f [+ કોર] A border (of a garment), in which figures are painted or woven in the form of eyes

અરમે-ધામ, adj [+ ધામ] Stone blind, perfectly blind

અરમે-મુલાખ, adj [+ મુલાખ] Having a defect in the eyes

અસ ક, s f [See અસ કો] A throbbing pain, a shooting pain

Id અસક આવી-મારી-લાગવી To feel a throbbing or shooting pain

અસ ક વું, v t [See અસ વું] To move 2 To be demented

અસ કા વું, v t To be moved out of place or dislocated (of a bone).

અસ-કો, s m [S ચર્ to drink *Of વૃક્ષા*] A desire, a craving 2 Bragging 3 Coquetry 4 [See અસ ક] Pain, a shooting pain, a smarting pain

અસ-અસા-ટ, *adv* [See અસ-ટ + ટિતિ]

Tightly

અસમ-પ્રેક્ષી, *s f* [See અસમ + પ્રેક્ષ-ટ]

Connivance

અસપ્ત, *s n* Sing of અસમી.

અસ-પ્ત, } *v t* [Imit Cf કસ-ટ, ખસ-ટ]

અસપ્ત-પ્ત, }

To fail, to sink 2 To be lost, to become almost dead and breathless, to die

અહા-ટ, Same as આહ-ટ

અહ-ટ, *adv* [See અર fr S four + P ટ a suffix showing "time," here used to show "place" = S ટ a suffix showing manner] In all places, sides, or directions.

અહાટ અગ્નિ લગાવી દીધ, નળી રિપુની દાહ

—દયારામ

અહુવાણ, *adv* [See અર, ચો, four + આણ, આણ, command] An appellation of one of the noblest and bravest tribes of Rajputs

અળ, *adj* [S ચલ fr ચલ to walk]

Transitory, fugitive, movable, passing away, not fixed or stationary, in motion 2 *s f* Scratching sensation, itching

અળ-ક *s f* [Imit] Brightness, glitter

અળક-અળક, *adv* Brightly shining

અળક-તું, *adv* Shining, glittering, gleaming, brilliant, bright

અળ ક-તું, *v t* To shine, to glitter, to glisten, to gleam

અળ કા ટ, *s m* [+ ટિતિ] Lustre, brilliancy, radiance, splendour, refulgence, brightness, glitter, gleam

અળ-કા ટે, *s m* [See અળક + કાર] Brightness, splendour 2 A flash of light

અળકી, *s f* Same as અળકા-ટ

અળ-કી-અધ, *adv* [+ S બંધ to bind] New and bright (of coins, &c)

અળ છા, *s n* [See અળ છા] Passing of coins, currency 3 Practice, conduct 4 Rule, power, authority 5 Pievalence 6 Departing 7 Habit custom

અળ-છા, Same as અળ-છા

અળ-વ-છા, *s f* [See અળ-વ-ટ] Change of place

અળ-વ-ટ, *s f* [See અળ વ-ટ] Restless-

ness, unsettled state, disquietude, uneasiness, fidgetiness 2 Movement, disturbance

અળ-વળ-ટ, *v t* [See આલ-ટ + વળ-ટ]

To be restless, to turn and toss about

અળ-વળા-ટ, *s m* Same as અળ-વળ.

અળ-ટ, *v t* [S ચલ to walk, to wander]

To move away from, to shake. 2 To be infatuated 3 To swerve from the right path

Id અચનથી અળટ To break one's promise

પાતિમત્વથી અળટ To swerve from the vow of chastity (of a woman) અકલ અળવી To go astray (of one's reason)

અકલથી અળટ To lose one's reason અળી નવુ To transgress the limits of good conduct, politeness, or modesty

ત્યારે મહાદેવે માધવને કહ્યું કે, ના, ના, કુનદિ અળ લગાર.

—દયારામ

અળાક, *adv* [+ ટિતિ] Transgressing the limits of good conduct, politeness, or modesty, insolent, imprudent 2 Foolish; idiotic, mad (Used in Kēhā)

અળા-ક, Same as અળા-મણી

અળાઅળ, *adv* S ચલાચલ fr ચલ to walk + અ not and ચલ] Movable and stationary 2 Animate and inanimate See અણાઅર.

અળા-અણ, *s n* Same as અળા-મણી 2 The refuse obtained by sifting corn flower, &c

Id એના કામમા અળામણુ થી નિકળે / There is nothing that can be rejected in his work His work is always perfect

અળા-મણી, *s f* [See અળા-વ-ટ, 2] The wages for turning tiles on the roof of a house

અળા-વ-ટ, *v t* [Caus of અળ-ટ] To lead astray, to cause to swerve from the right path

અળા-વ-ટું, *v t* [Caus of અળા-ટ] To have the tiles on a roof turned, to engage (a man) to turn the tiles on the roof of a house

અભિ-ત, Same as અભિ ન

અભિ-યેટ, Same as અભે-ટ

અભિ-યાં, *s n pl* [See કળી, Cf કળીના લાડુ Or, See અળા-ટ] Hard pieces of the materials of which sweet balls (લાડુ) are

mude (Used in the Hālār Prīnt)

ચજિન્યા પુતજિન્યાં *s n pl* [See ચવિન્યુ, ચક્ર, a bird + પુત] The flowers or blossoms of wheat (Used in Kṛhd)

ચણું કરું, } *u* : [ચલક a cavity or hollow of the hand formed by contracting the fingers, the quantity of water contained in such a cavity + કરું, રેણું] To wash the mouth after eating

છવન નમીને, રે, ચણું કરો નાય,
ચેદન ગોરેણું, રે, યોતરાતુ હાય —ત્રેચાંદર
ચણું પાણી, *s n* [+ પાણી] Water used in washing the mouth after eating

ચળે હા, } *adj* [See ચજિન] Having an unsound mind, weak minded 2 Having a wavering mind 3 Gone astray 4 Apostate 5 Moving or moved from the proper place

ચાંઈ, *s f* [See ચાઈ લે] A small mark made with a pigment on the forehead or between the eye brows

ચાઈ, *adj* [Imit] Ashamed, abashed
ચાઈ, Vulgar form of ક્યાઈ or ક્યાંચ

ચાકંડુ, Same as ચોતડુ
ચાખડ, *adj* [See ચાચડ] Poor, wretched (Used in Jhālāwād)

ચાખડાઈ, *s f* Poverty (in Jhālāwād)

ચાગળું, *s n* [See ચાર four + ચાગળી] The hollow of the palm 2 The quantity of water, &c, contained in such a hollow 3 *adj* A little

Id ચપડી ચાગળું હાણું A snatch or handful of grain ચાગળું પાણી પણ પાય એવો નથી He is very miserly He would give away nothing that he can call his own

ચાગળી, *adj* [P ચંગા good] A species of good horses

ચાચ, *s f* [S ચચ્ચ] A beak, a bill 2 The projecting front of a turban

Id ચાચ ચારવી To peck at with the bill 2 To interfere with another person's business 3 To dip in, to get a superficial knowledge about ચાચ જોળવી નહિ-પ્રપતી નહિ-

To get no access to 2 To get no knowledge of ચાચે ચડવું To be the subject of popular talk. 2 To be the subject of unfavourable comment of the people ચાચમા લેવું To hold firmly in one's power, and to threaten to kill નહિ તેો ગદ લક લૂટયો, નલો આપ કાલ ખૂટયો, નજી રામ નામ, કાલ લિયો ચાચમે —શામળભટ્ટ.

ચાચડ, } *s m* A flea
ચાચણ, }

Id ચાચડની પેટ ચોળી નાખવું To easily crush and put to death

ચાચલ્ય, Same as ચાચલ્ય

ચાચ લે, *s m* A pirate

ચાચલો, *s m* [See ચાચ + P લા dim] A hoe

ચાચિયો, *s m* [See ચાચ] An individual of a community who wear long pointed turbans

ચાચિયો, *s m* A pirate

ચાચુ, *s n* [Imit] Any sound, the least sound

ચાટી, *s f* [S જાચ rogues fr રાહ a rogue] Foppishness, empty pride, undue elation of mind (Used in Kṛhd.)

ચાઈ, *s m* [See ચદ્ર] The moon 2. A medal

ચાટણું, } *s n* Moonlight 2 A little quantity or time
ચાઈરણું, }

Prov ચાર દિવસનું ચાઈરણું Pleasures have a short life

ચાઈની, } *s f* [See ચઈની, ચાઈરેલો]
ચાઈરેણી, } Moonshine, the light of the planets. 2 An awning 3 A scar, a planet

ચાર દિવસની ચાઈની, નતા નહિ લાગે વાર રે —દયારામ.

ચાઈનીજ, *s f* [See ચાઈ + ખીજ] The second day in the bright fortnight of a lunar month, the new-moon day

ચાઈરે-સી, *s n pl* The stars and planets
ચાઈરે છું, Same as ચાઈરેણું

ચાઈ-રાત, *s f* [See ચાઈ + રાત] The night, on which the new moon is seen

ચાંદર, *adj* [See ચદ્ર] Having white spots

ચાંદ.લિ.ચો, *s m* The moon (so called out of endearment)

Id તેમણે ચાંદલિયો સુદી લીધો They have secured the best thing of the lot

ચાંદ લો, *s m* [See ચાંદલો] A round sign made on the forehead 2 A present of money on a marriage occasion

Id ચાંદલે ચહેરાંડું To be inseparably attached to, to be destined

હયા પ્રથમે કરતો થઈ હમારે ચાંદલો,

તે ચોકલતો પ્રાણ હયા છે તેયાર —દયારામ

ચાંદ.તુ, *s n* [Cf Derivation of Eng Lunatic fr L. Luna the moon] Lunacy 2 Innocent and merry tricks, pranks 3 *adj* Lunatic 4 Tricky, prankish, frolicsome

ચાંદા.એ.હું, } *adj* [See ચાંદ] Marked
ચાંદા.ય.હું, }

with signs of decomposition, decomposed

ચાંદા.ચણુ, Same as ચાંદા.ચણુ

ચાંદી, *s f* Pure silver, silver bullion, silver 2 Ashes as white as pure silver 3 Syphilis 4 *adj* Pure

Id ચાંદી કરવી To reduce to white ashes 2 To ruin completely

ચાંદું, *s n* An ulcer having a round shape 2 A spot, a stigma 3 A fault

Id ચાંદાં લેવાં-ખાંખા To make a search for others' faults 2 To be fault-finding

ચાંદો, *s m* The moon

કાગ તણા કુટમની હોય, તે જનના ચાંદાં ભૂને

—છાંદમ

ચાંપ.ટ, *s f* [See ચાંપ.તુ] A clasp, a fastening 2 A lock 3 The lock of a gun 4 The key of a machine 5 A screw-press 6 A fish hook, an angle 7 An instrument of torture 8 Restraint, control 9 Influence, authority 10 Instigation

Id ચાંપ દેવી To fasten with a clasp 2 To instigate ચાંપ રાખવી To be careful about, to take care of ચાંપના લેવું-રાખવું To bring under one's control; to keep under one's influence ચાંપ ચઢાવવી To cock a gun

ચાંપણુ, }
ચાંપણી, } *s f* Squeezing, compression

■ In: igation 3 Influence; pressure

ચાંપણિ.યું, *s n* The upper piece of the frame of a door, which presses down upon the two side-pieces

ચાંપ.ણું, *s n* A part of a weaver's loom, which is pressed down (Generally used in the plural, as ચાંપણાં)

ચાંપ.તી, *s f* Injunction, warning, strict instruction.

ચાંપ.તું, *adj* Authoritative 2 Strict, rigorous 3 Vigorous

Id ચાંપતા હાંપય Rigorous or drastic measures

ચાંપલા વેણ, *s m pl* [See ચાંપણું + વેણ, વૃત્તિ] Punctiliousness, over-nicety

ચાંપ.હું, *adj* Punctilious; over-nice, fastidious 2 Worn away or twisted on one side, awry (of shoes) 3 Having the soles of the feet flat so as to wholly touch the ground in walking

ચાંપ.હું, *v t* [P चप् to press, to stick Or, S चम् to go, to move] To press, to compress, to squeeze 2 To knead the limbs, to shampoo 3 To crush, to tread 4 To thrust, to cram (of food, &c) 5 To try the strength of, to sound 6 To bribe, to give a bribe to 7 To thrash, to pommel 8 To feel and press in order to discover the seat of a disease 9 To feel and grope about

Id રીર-ચાંપ-પગ-ચાંપ To shampoo the body, &c પગે ચાંપવું To trample upon. ચાંપી લેવું To try, to sound ચાંપીને ચાંદવું To walk quickly ચાંપીને ખાંદવું To speak so as to bring under control, to speak authoritatively ન મગરી ચાંપવી To light the touch-hole of a gun or musket 2 To excite (persons) to quarrel ચાંપીને ખાંતુ To cram with food, to eat to excess ચાંપી ધાંલવું-દેવું To push into a corner બે પૈસા ચાંપવા To give a bribe ચાંપવું To feel one's pocket 2 To try to exact money from ચાંપીને Quickly

ચાંપી પેહેરે મોઝડી, ચાંપી લેવરાવે નખ,

ચાંપી પેહેરે પાથડી, એ ત્રણે ચાંપુરન્યા દખ

—ખાંપા.

ચાંચુ, *s m* [See ચો] The seed of the jack-fruit (ફલ) 2 A kind of fragrant flower, or the tree bearing it 3 A pearl in a nosering 4 A gold or silver head ornament worn by women

ચાણી-વહેવાર, *s m* [See ચાલો + વહેવાર] The practice of making and receiving presents on such occasions as marriage festivities, &c in a family 2 Friendship between families, familiarity

ચાલો, *s m* [See ચાલો] A mark made on the forehead 2 A nuptial present 3 A present of money on any festive occasion.

Id ચાલો કરો To make an auspicious mark on the forehead 2 To make an agreement of marriage 3 To make a present on an auspicious occasion 4 To put to a loss (by euphemy) ચાલો ચાલો To declare a sentence either of fine or imprisonment

ચા, *s f & m* [P] Tea

Id ચા પીવી-પીડ હોય To go wrong (of clock or watch), *e g*, તમારી ધડીયાળ ચા પીએ Your clock or watch goes wrong

ચા, } *s m* [See ચાલ-વ] Love, affection
ચાલ, }

Of ચાલો-ની
ચાલો, *s m* [P] The head of a certain number of soldiers, a jamedār

ચાક, *s m* [Dh Des વજ્ર f S વજ્ર] A wheel, a potter's wheel, a millstone 2 An ornament worn in the hair by women 3 A rotatory motion

Id ચાક ચાપવો-રો To give a rotatory motion, to turn round & round ચાક લેવો To turn round, to rotate ચાક ચડવું To be exposed to ridicule, to be ridiculed 2 To be revolutionized 3 To be destroyed 4 To be unsteady, to be transitory, to be perishable ચાચુ ચાક ચડવું હોય તેમ As if one's head were turning round, being giddy

Prov ચાક ઉપર પેડો, પેડો ઉપર ચો કે ગાગર (તેનો હવે ઉપર ચાલિરહે) No one can positively say what the result will be while the causes are yet working

ચાક, *s m* [Eng Chalk fr Lat calx Chalk

ચાક, *adv* [See ચાક ચાકીત] Bright

Id ચાક કરવું To brighten, to polish 2 To arouse, to shake off the dullness of 3 To excite, to put one on one's guard ડીરો ચાક કરવો To make a lamp brighter (by snuffing) ચાક થવું To be made bright 2 To be aroused

ચાકટ, } Same as ચાકળ
ચાકણ, }

ચાક-પાક, } *adj* [See ચાક bright + પાક, ચાક-માક, }
પાક, redup] Bright 2 Clever; sharp

ચા-કર, *s m* [P f ચહ anything f S કિમ્, ક, anything + P કર્ત્ત્વ fr S કુ, કર્ત્ત્વ, to do O/ S કિ-કર] A servant, a domestic, an attendant; a menial, a slave

Id ચાકર નકર *s m pl* Servants and the like; any one of a class of menials (Used in contempt)

Prov ચાકરને ઘેર ચુકર ને ચુકરને ઘેર નકર પણા Too many cooks spoil the broth ચાકરને રોક પણા, ને રોકને ચાકર પણા If a master won't stick to his servants, the servants will find other masters. ચાકર એવા કાકર (રોક) Like servant, like master ચાકર તે ચાકર A hiring is a hiring The work of a hiring cannot be expected to be as good as that of an interested person

ચા-કર ડી, *s f* A maid servant, a female servant

ચાકરિ-યાત, *adv* [See ચાકરી + યાતિ] Engaged in service 2 Working as a servant

Id ચાકરિયાત માણસ-આદમી A servant

ચાકરિ યુ, *s n* Land, &c, given in return for service done to a whole village

ચા-કરી, *s f* [See ચા કર] Service, the pay of a servant, duty, employment, attendance, one's proper business or work

Id ચાકરી કરવી To serve, to wait upon માલ માણસની ચાકરી કરવી To nurse a sick man ચાકરી મળવી To be employed -ની ચાકરીમા રહે, -ની ચાકરીએ રહેવું -ની ચાકરીએ રહેવું To be employed as a servant of ચાકરીમા રાખવું

employ as a servant કઠણ ચાકરી Hard service
ચાકરી-ચાર Avoiding work or one's own
duty—of a servant

Prov ચાકરી વિના શાખરી નહિ ચાકરી કરે, તે
ખાખરી પામે No gains without pains He that
doth not work shall not eat No sweat, no
vest ચાકરી સખરે ચાકરી The position of a
servant is very hard

ચાકંદો, *s m* [See ચાપ, ચક્ર] A water-
wheel, the Persian wheel

ચાકંબી, } *s f* A kind of snake which,
ચાકંબી-બુ }
when coiled, appears like a wheel

ચાકંબી, *s f* A small pot used on
suspicious occasions

ચાકંબી, *s m* [See ચાકંદો] A circular
mat made of leather 2 A water-wheel
A small water pot

ચાકી, *s f* A circular and flat piece
fixed in the axle of a wheel 2 A round
pattish gourd, a pumpkin

ચાકુ, *s m n* [See ચપ્પુ] A penknife

ચાકુ, *s n* [See ચક્ર] Any large thick
piece 2 A thick roundish mass

ચાખડી, *s f* [See ચાપ+ખડુ Or P ચર
મ + S જડ a cot, Cf Mar જડગા] A
wooden shoe, a patten, a clog (Generally
used in the plural)

ચાખડીયા પેહેરીને, સંદિરે એમ ચાલે.—મેમાનંદ

ચાખણું, *s n* [See ચાખ+ણું] Pickles
(Used in the Sūrat Dist)

ચાખણું, *v t* [S ચર to drink] To taste,
to relish 2 To experience 3 To ap-
preciate 4 To smack, to try the flavour of

ચાખ.ખિ.ચો, } Same as ચાકંબી
ચાખ ળો, }

ચાખણું, } *adj* [See ચંગ, Mar વાળે f;
ચા ળું, }

ચા, ચગ, good, handsome or ચાર four+ચગ+ચ
filter] Pretending to be very clean, pure,
or holy (Used in Gohilwād) 2 Foolish
not striving to be accounted shrewd or
knowing (Used in Kthd.) 3 Darling,
cuddled, indulged (Used in Hālār)

ચાગા-ચુથું *adj* Idiotic, wanting in com-

mon sense (Used in Kthd.)

ચાચર, *s m* [S ચત્તર] A square, a
court-yard

ચાચરિ-યાં, *s n pl* The attendants of
the guardian deity of a street

ચાચરું, *s n* The forehead (Used in
Jhālāwād)

ચાચા, *pl* of ચાચો

ચાચો, *s m* [See કાકો] An uncle

ચાચ્યથ, *s n* [S fr ચાચ્ય, ચંચલ]
Unsteadiness, fickleness, transitoriness 2
Activity 3 Cleverness

ચાટ, *s m* [S ચાટ a cheat fr ચટ to
pierce, to injure, to kill Or, S ચાટુ sweet]
A cheat who wins confidence and then
deceives 2 A person who is refuted in
arguments 3 A person who is put to shame

Id ચાટ પાડો To prove (a person) to
be a rogue તેને ચાટ પાડે છે He makes him
feel ridiculous

ચાટ, *s f* A slab of stone with a hole
scooped in it, in which is collected the
refuse of food for the use of cattle and dogs

Id કુતરાની ચાટ A hollow made in a slab
of stone, into which is thrown refuse of
food for the use of dogs

ચાટંકો, Same as ચટંકો

ચાટ.ણિ.યું, *adj* [See ચાટ+ણ, ચાખ+ણ, to
lick] Accustomed to obtain bribes

ચાટ.ણું, *s n* [See ચાટ+ણ] A lambative
or linctus 2 A form of medicine, an
electuary or bolus

ચાટ.ણું, *s n* [See ચાટ a slab+ણું dim] A
mirror, a looking glass

ચાટ.ણું, *s n* [See ચાટ a slab of stone+ણું
dim] A square nugget of gold or silver

ચાટ હો, *s m* [See ચાટ+હું] A rupee
(spoken of in contempt or disgust)

ચાટ.ણું, *v t* [Hem Des ચટ્ટ = S ઝરે
he eats, fr S ચાટ to cause to stick fr S ચટ
to stick, or S ચર to drink] To lap, to lick
2 To take down, to swallow, to get down

ચાટવો, *s m* A wooden ladle, a large
spoon made of wood 2 archedeo Aou

ଆଢ଼ୁରୀ, ୫ । [୨ ଜୁଲାଇ ୧୯୪୫]
 Ingenious, cleverness, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ, ସଜ୍ଞା
 ଓ, ଶ୍ରଦ୍ଧା

ચાતુર્ય, *s n* Sansk form of ચાતુરી
 ચાતુર્વેદી, *adj* [*S fr* ચત્ત્વ four + વેદ the Vedas, See વેદ] Studying or learned in the four Vedas

ચાદર, *s f* [*P* ચદ્ *fr* *S* દદ to cover] A sheet for a bed 2 A blanket, a sheet of cloth
 ૧૬ ચાદર બોદાદલી-નાખી Lit To place a sheet on or over (a person) 2 To perform a ceremony by placing a sheet of cloth or a robe of office over a person—particularly the ceremony of investing a pupil of a holy man or priest with the robe of his spiritual preceptor, and appointing the pupil as heir to the preceptorship 3 To invest with an office 4 To make a recluse of 5 (Ironical) To divest one of all one's worldly belongings, to impoverish, to ruin ચાદર બોદલી To become insolvent ચાદરના પાચરોરી ધાલી ચારડુ To beat in such a way that other people may not know of it.

ચાદર-પાટ, *s m* [See ચાદર + *S* પટ cloth] Cloth broad enough to be useful as a sheet for a bed

ચા-દાની, *s f* [See ચા + *P* દાની holding] A kettle for boiling tea

ચાનક, *s f* [See ચાલક, or ચિત, ચેત ન્ય, વાદેના] Care, salutary advice, admonition, warning

ચાન-દી, *s f* [See ચાદ + ધી dim] A small baked cake

ચાન ડુ, *s n* A small ચાન-દી 2 A little boy

ચાન્દ્રાયણ, *s n* [*S fr* ચન્દ્ર the moon + યજ્ઞ motion] An expiatory observance regulated by the moon's waxing and waning. In this observance the quantity of food taken on the day of full moon is sixteen mouthfuls, and is reduced by one mouthful every following day during the waning of the moon, until on the day of new-moon no food is taken, it is then increased by one mouthful every following day during the waxing of the moon, until it reaches sixteen mouthfuls on the day of full-moon

ચાપ, *s n* [*S*] A bow, an instrument

for shooting arrows

ચાપ, *s f* Corruption of ચાપ

ચાપકો, } Same as ચાપક
 ચાપખો, }

ચાપટ, Same as ચપટ

ચાપટિ-યુ, *s n* [See ચપટ, ચપટું] A flat kind of diamond, generally of a yellowish colour

ચાપા-ચિપ, *s f* [See ચાપ-ચુ] Making up with minute care, a nice arrangement, fastidiousness 2 The habit of delaying, procrastination 3 Botheration, tediousness

ચાપા-ચિપિ યુ, *adv* Nice or careful in arranging, fastidious 2 Causing delay 3 Tedious.

ચાપ-ડો, *s m* [See ચાપ-ચુ] A clasp

ચાપ-દુસી, *s f* [See ચાપ-ચુ + દુડુ, દોડુ] Flattery, fawning

ચાપુ, *s m* & *n* [See ચપ્પુ કાપ-ચુ] A knife, a penknife

ચાપક, }
 ચાપુક, } *s f* [*P* ચાકુ] A whip, a horse-whip

ચાપખો, *s m* A mild correction 2 An instructive poem

ચાપુક-સ્વાર, *s m* [+ અસ્વાર સ્વાર] A rider, a jockey, a skilful rider 2 A horse-breaker

ચામ, *s n* [*S* ચર્મ] Leather (Used in poetry)

ચામ-ખેડુ, *s n* [See ચામ-કું ક્ષેત્ર + ખેડ-ચુ to plough] A magician's bag or wand

ચામ-ચિરિ યુ, } *s n* [See ચામ, ચામડી,
 ચામ-ચિરિ-યુ, }

+ ચિરિ-યુ a bird.] The leather winged hat
 ચામ-ચોરી, *s f* [See ચામ-કી + ચોરી theft] Adultery, illicit intercourse between persons of different sexes

ચામ-જૂ, *s f* [+ જૂ] A louse which sticks to the skin

પ્રોવ તે મને ચામની જેઠે વળગે છે He does not cease to trouble me, i.e., He follows me wherever I go

ચામ-દી, *adv* *f* Fault-finding (a woman)

ચામડું, ન ન [See ચામડી] Same as ચાડું
ચામડિયો, ન મ One who takes off
the skin of dead animals

Prov ચામડિયા, અ અઈ દે સદી ? A tanner
must put up with bad smells, &c. A work
man must put up with the inconveniences
and discomforts of his work

ચામડી, ન f [Dh Des चम for ९ વર્ષ]
The skin 2 Hide; leather ૩ The bark of
a tree or of a fruit

Id ચામડી જવી To lose one's skin (by
disease) 2 To be punished severely ચા-
મડી આવે છે New skin forms ચામડી કઢવી
નાખવી Lit To take off the skin Hence, 2
To fly 3 To lash, to whip 4 To punish
severely -ની ચામડી ઝુલવી To expose the
wicked deeds of See N B under ચામડું

ચામડું, ન ન The skin 2 Hide 2 Lea-
ther

Id ચામડું તોડી નાખવું To beat severely, to
beat to death ચામડું ઝુલવું To thrash the husk
2 To take useless trouble 3 To commit
adultery ચામડું ઝુલવું To be exposed to the
tender mercy of wind, air, heat, beasts,
and birds (of a dead body) ચામડું ખરાબ થવું To
be beaten or thrashed ચામડાં નાણુ A res-
pectable elderly woman, who is able to
take care of the affairs of the family and
exercises a check over the younger mem-
bers ચામડાં નાણુ A government currency-
note or loan-bond ચામડાની નોટ લેવાવની To
take money for giving away a daughter in
marriage ચામડાની નોટ લેવાવની, ચામડાં કાજ
અણવવું To commit adultery for money (and
of a woman) ચામડાની જમ છે The tongue
can easily roll about in talking, &c. The
tongue is liable to speak a lie

N B - ચામડી is thin and delicate, and
ચામડું is thick and rough

ચામર, ન મ ૮ f [S for વર્ણી a kind of
cow] A fly driver 2 A kind of metro or
poetical composition, the letters of which
can be written in the form of a ચામર (a
fly-driver)

ચામરસ, ન ના [See ચામડી + રસ] Car-

nal pleasure, sexual enjoyment

Prov ચામરમ ૧ ચામરમ (જે મારખા)
Mango juice and carnal pleasure are
equally enticing

ચામા-ચિડિયું, Same as ચામ-ચિમડિયું
ચામા-ચેમું, ન f Alargen kind of monkey
2 Same as ચામા-ચિડિયું.

ચામુરૂડ, ન f [S ચામુરૂડ Nanna of the
goddess who killed the monsters જમ્મ and
નિગુમ્મ] Nanna of a goddess 2 A woman in
her angry mood

ચામોદિયું, ન f [See ચામોદી] Coquet-
tish 2 Peckish

ચામોદી, ન f [See ચામડી + ચોદ જો]
Haughtiness; arrogance 2 Coquetry 3
Amorous blandishments

ચાચ-જી, Same as ચાર-જી, ચામ-જી

ચાચ ના, Same as ચાચે ના

ચાર, ન f [S ચાર] Four 2 Any
moderate number or quantity

Id ચાર ખાવું The four great divisions
of animals, viz ચાર્મ born from eggs,
ઉડ્ડિન from germination, ચેદર from
from sweat or warm vapour, and બચાવ
viviparous ચાર ખુ The four corners 2
The whole earth ચારદાણુ Lit Four grains
2 A small quantity of corn તેનામા ચાર દા
ણુ એ નથી He has no common sense 2 He
is an idiot ચાર ધામ The four great holy
places in the four directions in India, viz,
જયપુરી in the East, સેતુ બપ રામેશ્વર in the
South, દ્વારકા in the West, and બદરી કેશ in
the North ચાર પદાર્થ The four great objects
of life, viz, ધર્મ Religious merit, અર્થ Worldly
objects, કામ Desire (wealth), and મોક્ષ Final
emancipation તેના એના ઉપર ચાર દાષ છે This
man enjoys that man's full favour તે ચાર
પેરે મુજી છે He enjoys a competency. He
is rich ચાર માનુષમા જિવાતે ને જી ૦ ૧
cannot be careful about what one says in
the presence of a large number of men
ચાર લેણામા જીવાતે To be respectful among the
people 2 To be contented as one of the Up-
per Ten ચાર નાં કદીને વાટમા ૧ કદીની વાટમા
and him as a friend ચારે ચારે ચારે દેખાતા નહી

ચોક્કસ માટે For a few days *સિલ્ક દામ ચાર*
ચા Very circumspect or watchful *ચાર*
ચા To have an angry look *ચાર ચા*
ચા To be angry 2 To envy 3 To
meet face to face 4 To be mad *ચાર દામ*
કરવા To make haste 2 To get another to
help oneself *ચારે દામ હેઠા પડવા* To lose
support or patronage 2 To be disappointed
ચાર ચારે At all times

Prov *ચાર દાદાનુ ચાર* ૧, ને ચાર નાની ગત
A few days of pleasure are succeeded by a
long period of misery *ચાર મળે નાટ્ય, નાટ્ય*
ચારે Too many cooks spoil the broth
ચાર કાનની વાત ઇ કાને ન જવા રેની Don't repeat
among strangers what you hear among
friends *ચાર ચાર નાટ ચામતા કામી પા દવાય*
Step by step one grows very fir

ચાર, s f [See *ચાર ૩* Or, *Dh D* નાં
= *S* *ચિત્ર* name of a plant] Green grass

ચાર, s m [*S fr* ચર to walk] A secret
messenger, a scout

ચાર-કણ, s n [See *ચાર grass* + *કણ* a par
ticle] A preparation of three ground grain
boiled to serve as food for cattle

ચાર-ખાની, s f [See *ચાર four* + *ખંડ* a
piece of cloth] A kind of chequered cotton
cloth

ચાર-જાયો, s m [+ *જાયો*] A varicelle
composed of four folds of cloth

ચારટ, } s f [Eng *Chariot*] A cha
ચારક, } riot, a kind of horse-carrriage

ચારણ, s m [*S*] A panegyrist a bard
2 Name of a Hindu caste 3 An indivi
dual of this caste

ચારણી, s f [See *ચારણ*] The dialect
of the *ચારણ* community

ચાર-ણી, s f [See *ચારણી*] A sieve

Prov *ચારણીમાં પાણી ખરડ* To store up
water in a sieve 2 To undertake to do a
fruitless work *ચારણીમાં ગુણ કરવા તાર, સુખ*
ગુણ મહેતાનુ કાર Do as the bee does with the
rose, take the honey and leave the thorn

ચાર-પાઈ, s f [See *ચાર four* + *પાઈ*
નાં] A cot, a bedstead a charpoy

ચારો પદો ચાર પાઠ ૫૦ ૧૦ દાઢ પાઠો ના, *ચારિ*
શ્રીયુ ચતુર્થી, ચાર-પાઠ ૫૦ પાઠ

—સામગ્રી

ચાર હો, s m [See *ચાર હો*] A large hall

ચાર-વાઈ, s f [*S* *ચાર, four* + *વાઈ*]
A weight equal to one eighth of a *તોલ*
(તોલ)

ચાર-ચુ, s f [See *ચાર-ચુ*] To sift (flour)
થોડી રીતે ચાર

ચાર-ચુ, s f [See *ચાર-ચુ* *સ* *ચુ* to
move] To turn the tiles on a roof, to put
tiles on a roof, to tile a roof

ચાર-ચુ, s f [*Canis* of ચર-ચુ] To graze
cattle 2 To tend cattle

ચાર-ચો, s m [See *ચાર four* + *S* *ગ્રામ, સો, a*
hundred] Four hundred, (400)

ચાર-ચો, s m [See *ચાર-ચો, ચાર-ચો*] A
covering for the bed

ચાર-ચો, s m Same as *ચાર-ચો*

ચાર-ચો, s m [*S* *ચો* ચરિ-*ચો*] Good
conduct

ચારી, s f [See *ચાર* a long trench for
cooling] A long trench in which a fire is
made

ચાર-ગાંધી ચારી પોદાચો રે, તે મચ્છે ગણિ ચિહાનો રે
—ગાંધી

ચાક, s n [*S* *ચર, વળ, ચાલ-ચુ, to walk*]
A wound on the outer part of the thigh
of an ox, caused by frequent pricking with
a goad

ચાક, s m [*S*] Beautiful, elegant,
handsome

ચાકમા ન કાઈ ચાક, ધોરય ગુરુ દયા વરો

—વર્ણન

ચાક-તર, s m [*S fr* + *તર* comp suffix]
More beautiful 2 Very beautiful

ચોક્કસ ચારતર ગુરુ વાણી તેવી,

ચોક્કસ ચાર-તર ગુરુ ભૂતિ નેની

—પ્રાચીન-કાળ-માળા

ચાક-ક, s m [See *ચાર four* + *એક one*]
About four

ચાર-ગામ, s m [+ *ગામ, ગામ, ગામ*] All
around on four sides, on every side

ચાર-વેળા, s f [+ *વેળા time*] Correct-

ચોથી વેળા *f* ચોથી fourth + વેળા] The fourth or last part of the day Hence, 2 The evening time

ચારો, *s m* [See ચાર grass] Fodder
2 Food for cattle or birds

ચારો, *s m* [S ચર to walk] Mode of living

Id ભાઈ ચારો Brotherly conduct.

ચારો, *s m* [P ચાર remedy = S ચાર in ૬૫ ચાર *f* ચર to walk *Cf* હા ચાર for ના ચાર Or, Hem Des ચાર = S રજા a wish] A means, a step, a measure, a remedy 2 Influence, efficiency, effectiveness

Id તે કામમાં મારો ક્યો ચારો ચાલતો નથી I can do nothing effective in the matter, I can do nothing that will influence the result

ચારોળી, *s f* [Guj ચાર a kind of tree + ગોળી small balls] Seeds of the tree called ચાર

ચારોળુ, *s n* [See ચાળુ-૩] Dust (Used in Khd.)

ચાર્લક, *s m* [S Name of a philosopher] An atheist, a materialist 2 A talkative man, a man that takes pleasure in talking

ચાલ, *s f* [S ચલ to walk See ચાલ ૩] Moving, walking, gait 2 Air, step, pace, manner of walking 3 The pace of a horse 4 Behaviour 5 *s m. f* Custom, fashion, practice, habit, way, manner, method 6 Currency or circulation (of a coin) 7 *s f* A uniform row, line, or series of houses 8 [See ચાલો] A trick, a whim

Id ચાલ ચાલવી To follow a line of conduct ચાલ ચલાવવી To introduce a custom એકની એક ચાલે ચાલે છે He moves at a uniform pace ઘોડાની ચાલે ચાલવું To walk at the speed of a horse ચાલમાં ચાલ પડ્યો છે It is a custom in the caste

ચાલક, *adv* [S ફર ચલ to move] Regulating, directing 2 *s m* A regulator, a director

ને માયા ચક્ર ચાલક નિત્ય —નિરધર
ચાલ-ચલ-ગત, *s f* [See ચાલ ચલ-૫ + નિ]

Same as ચાલ-ચલ-૫

ચાલ-ચલ-૫, *s n* [See ચાલ ચલ-૫] Manner, behaviour, conduct practice, usage, custom, ways, demeanour

ચાલ-ચલ-૫, *adv* [See ચાલ ચલ-૫] Serviceable for the time only, temporary 2 Not steady, fickle

ચાલ-ચલ-પાડી, *s f* [See ચાલ ૩ + પાડી] A go cart, a machine for teaching children to walk

ચાલ-ચલ-ચૂલો, *s m* [+ ચૂલો] A stove that can be removed from one place to another

ચાલ તા લગી, *adv* [+ લગી up to] As far as can be carried out, as far as one can exert one's influence as far as can be managed, as far as possible, if it be within one's power

ચાલ તી, *s f* Sneaking away

Id ચાલતી પકડી To sneak away, 'to withdraw privately, as a person afraid or ashamed of being seen

ચાલ-તું, *adv* That is in motion or action, active 2 Continuous 3 Current, prevalent 4 Being in the ascendant, being in use 5 Existing, subsisting 6 Going away; withdrawing

Id ચાલતો ક્યો વેચાતો લેલો-દારવો To mix oneself up in a quarrel, in which one has no concern ચાલત ક્યો શોધવો To seek occasion for quarrelling ચાલતી ચાલતે બેઠું To take the side of the successful party in a quarrel, to worship the rising sun ચાલત ચાલતું ચાલતું To manage with those things which are within one's reach ચાલતું પેટ A thriving and prosperous business ચાલતો ચાલતો મરી ગયો He died while in the bloom of health (Lit, able to walk and talk) ચાલતો ચાલતો Able to walk and talk 2 Quite well, all right ચાલતો ઋતુ The season of power and prosperity મારે તેના વિના ચાલતું નથી I cannot do without it, I will find no ease without it ચાલતી પકડી, ચાલતું પેટ To be gone, to withdraw oneself ચાલતું પેટ To be started or begun ચાલતી ધાર ૧ A running stream of water 2 A continuous stream of men & into one's reach ચાલતું પેટ ૧

temporary measure, a temporary arrangement

Prov આસતાના વધામણા આસતી વહેલે સૌ ખેરે
Every man worships the rising sun આસતી
બળદને આર ધોત્યની નહિ Do not spur a free
horse આસતી રોજને સાત માર ની નહિ Don't give
up the employment that you have, for a
prospective post

આસ ન, s n Moving a thing from its
place, shaking

આસ વુ, v t [S ચલ to walk] To move,
to walk 2 To march, to travel 3 To
proceed, to make a progress, to be under
proceeds 4 To flow, to pass, to have a
course, to continue on, to pass through
successive stages, to have currency 5 To
be permitted, suffered, or allowed 6 To
behave 7 To serve, to satisfy, to be con-
tent 8 To act, to work, to be in action 9
To go on regularly (of a watch) 10 To suit,
to answer, to do, to be adequate to a pur-
pose 11 To have effect, influence, or pre-
valence 12 To be received or tolerated, to
pass with 13 To perish, to die

Id કામ ચાલુ To proceed—of a work 2 to
be not stopped, to continue—of a work 3
To be conducted in a criminal court—of
legal proceedings તેની અક્ષ આ કામમાં શીક ચાલે
છે He has an insight into this business માંડ
ચાલુ To speak 2 To use abusive language
3 To get an appetite after a sickness 4 To be
eating continually હાય ચાલે To work with
the hand 2 To be able to work with the
hands 3 To beat or strike with the hand આ
કામ શીક ચાલે This pen continued serviceable
for a long time વરસના વરસ ચાલ્યા ગયા Year
after year elapsed વેપાર-ધંધો-રોજગાર ચા-
લે To be employed in a lucrative business
2 To be respected as an honest man સામ
ચાલે To be exercised—of power, influence,
or authority અસલ ચાલે છે A consultation
is going on સંદેશ ચાલે છે Messages are pass-
ing or interchanged (between two places)
એ પુસ્તકો નિમણવા ચાલે છે These books are
in use in schools માહી ચાલે ચાલુ To act

wrongly નાક ચેવા ભેરથી ચાલે છે He snores
so loudly સચો ચાલેતા થયો The machinery
was set in motion

Note —The applications of this verb
are manifold, but the general import is
that of motion or progression

આસાક, ddj [P f S ચલ to move]
Active, sharp, brisk, smart, nimble 2 In-
telligent, clever

આસાશી, s f Activity, sharpness, brisk-
ness, smartness 2 Intelligence, cleverness.

ચાલી, s f [See ચાલ, ચાલ-વુ] A row
of houses

ચાલુ, Same as ચાલ હું

ચાલ્યું, interj Never mind! don't care!

ચા-વડી, s f [See ચાર four + વાડ.] A
police office, gate, or station

ચાવડી, s f [See ચાવડો] A woman of
the ચાવડો class

ચાવ-હું, તાજ [See ચાળ-હું, ચળ-હું, or ચાવ-હું]
Nice or careful in talking 2 Talkative

વ્યતરશુ વ્યંમ કરી, ઉંચા બોલે ચાવહું? —વક્ત્ર

ચાવડો, s m An individual of a subdi-
vision of Rajputs

ચાવ-થિ-યા, s m pl [See ધાલ-હું]
The grinders 2 The gums of the teeth 3
The temples

ચાવ-હું, s n [See ચાવ-હું] Something
to eat, food

ચાવ-રો, s m A bug

ચાવલ, } s m. [Hem Des ચાલ fr S
ચાવળ, }
તજુલ rice] (Generally in the plural)
Rice

ચાવ-હું, v t [S ચલ to eat] To grind
with the teeth, to masticate to chew 2
To bite 3 To defame, to calumniate 3 To
speculate, to take bribes or doucaurs

Id ચાવી ખાવુ-નાખવુ To devour 2 To
subject to public ridicule or disgrace ચાવી
ચાવીને બોલવુ To speak with deliberation and
with an attempt to produce a rhetorical
effect 2 To repeat the same meaning in
different words ચાવીને ફોંચો કરવો To suck up
the juice and to leave behind only the husk

2 To discuss at great length or tediously
આવળ, *s m* [See ચારા + વાળ-વ] An
agricultural implement

આવી, *s f* [Port *Chara*.] A key

Id (ધડિયાળને) ચાવી આપવી To wind a
watch or clock

ચારા, *s m* [Hem Dec ચાસો = S ફત્ત
સ્કાટિન મુને રેલા a furrow, fr S ફૂલ to draw]
A furrow made with a plough

Id ચારા દેવી To give less than due ચા-
રા ખાવી-આપવી To take less than due

ચાપ, *s m* [S] A kind of bird

ચાસ, *s f* [See ચાસ-ણી] Boiled syrup

ચાસ-ણી, *s f* [S ચૂ to drink Of P
ચમી] Boiled syrup, sugar prepared for
confectionery

Id ચાસણી થવી To be boiled completety
ચાસ-ણી, *s f* [See ચાખ-વ] A test, a trial
ચાસ ડું, *v t* [See ચારા a furrow] To
plough deep

ચાહ, } Same as ચા
ચાહે, }

ચાહ, *s m* } Same as ચાહે-ના
ચાહ ના, *s f* }

ચાહ-કે, *adj*, [See ચાહ-વ] Loving, affec-
tionate 2. *s m* A lover

ચાહાન, } *adj* [P] Open, public. 2
ચાહન, }

Notorious

ચારી ચાહન થાય છે, ન્યારે ચાર કસાય

—દહાપતરામ

ચાહ વુ, } *v t* [S કમ્, કામ્, to desire,
ચાહા-વુ, }
to love] To love, to be fond of, to like
2 To wish; to desire, to long for 3 To
regard with tenderness or affection

ચાહે-ના, *s f* Love, fondness, attachment
2 Wish, desire 3 Choice

ચાળ, *s f* [See ચાહ-વ] The flaps of a
garment

ચાળ ઘા, *s n* [See ચાળ વ] The refuse
obtained by sifting in a sieve (ચાળ-ણી)

ચાળ-ણી, *s f* [See ચાળ વ] A sieve, a
strainer. 2 Sifang 3 Lifting or turning
the tiles of a roof

ચાળ-વ-ણી, *s f* [See ચાળ-વ-વ] Sifting,
turning 2 A change

ચાળ-વ વુ, *v t* [Caus of ચાળ-વ] To
turn frequently 2 To make use of in
several ways

જુગારીના રડાપણ ધણુ, ધરે ધણેરા ધાર,

જુગારી ચતુરાઈ ચાળને, તેમા ભરી વાર

—સામળભટ.

ચાળ-વું, *v t* [See ચાહ-વ] To sift, to
strain 2 To turn the tiles of a roof.

ચાળા, *s m pl* Gestures 2 Tricks,
pranks, frolics 3 Mimicry 4 Blandish-
ments, playfulness 5 Coquetry

Id ચાળા પાડવા To imitate or mimic
the gestures of a person in order to annoy
him ચાળા કરવા-ચાડવા Same as ચાળા પાડવા
2 To give excuses in order to avoid work

ચાળા-ખોર, *adj* [+ P હોઈ fond of fr
હર્દન to eat] Addicted to playful pranks
and tricks

ચાળા-ચસ-કા, *s m pl* [+ ચસ-કા] Playful
gestures

ચાળી, *s f* A she goat

ચાળીસ, *adj* [S ચત્વારિશ્વ fr ચત્ત four
+ રાશ ten] Forty, (40)

ચાળીસ-મું, *adj* Fortieth

ચાળુ, *s n* A sheep (Used in Ktbqd.)

ચાળો, *s m* [See ચાહ-વ to walk, to
move] Gestures, blandishments 2 Wink-
ing of the eyes

આ શો આખલીનો ચાળો રે,

સાહેબી આ તો મનુડો કામજુનાનો રે

—દયારામ.

3 An affected gait 4 Coquetry 5 [See ચાર
a spy] A precursor, a harbinger; an omen

ચાળો, *s m* [See ચાળ વુ to turn tiles]

A tile turner

ચિથ-વા-વ-વું, *v t* [See ચી ચી] To tan-
talize

ચિથ વા-વું, *v t* [Pass of ચિથ-વા-વ-વું]
To be tantalized

ચિથરિ-યું,

ચિથરી,

ચિથર,

ચિથર-હાલ,

} Same as ચિથરિ યું, ચિથરી

ચિહ્નરૂં, ચિહ્નરૂં-હાલ, Clothed in rags

ચિહ્નરૂં, *s m* [S ચીર, ચીર, a fine garment Or Dh Des ચિહ્ન *f* S ચિહ્ન a sign] A strip of cloth, a rag

ચિહ્નરૂં ડો, *s m* A long out in a piece of cloth.

ચિહ્નરી, } *s f* [See ચિહ્ન + ડો dim] A piece of rag, a rag

ચિહ્નરૂં, *v t* [See ચિ-ત-રૂં] To order, to direct

ચિહ્ન-બા-બુ, } *v t* [See ચિ-બા-ટો] To pinch (the ear)

ચિહ્નટ, *adj* [See ચીક Or, S ચિહ્ન] Gummy, adhesive 2 Tough, tough and enduring 3 Persuading, dogged, enduring 3 Inflexible 4 Importunate 5 Grasping tight 6 Niggardly, slow in working

ચિહ્નટ-પણ, *s m* Adhesiveness, stickiness 2 Toughness 3 Persistency 4 Importunity 5 A tight grasp 6 Niggardliness

ચિહ્નટ રૂં, } *v t* To be soiled with oil, sweat, &c 2 To stick, to adhere

ચિહ્ન ટો, *s m* A kind of flaxen cloth having the appearance of being soiled with oil, &c 2 Gold wire about 50 yards long

ચિ ટો ચિહ્નવાળો લઈને બાનાવિયા — વહલવા

ચિહ્નણ, *s f* A kind of cucumber

ચિહ્નણા ધં, *s f* [See ચિહ્ન] Unctuousness, fattiness

ચિહ્નણા રી, Same as ચિહ્નણા ધં

ચિહ્નણી સોપારી, *s f* [+ સોપારી] A kind of areca nut, which forms a sticky lump in the mouth, areca nut gathered at an early stage of ripeness, boiled in milk, and dried in the shade

ચિહ્નણ, *adj* [See ચિહ્નટ S ચિહ્ન] Sticky, adhesive greasy, gummy 2 Thick, substantial 3 Gripping fast 4 Tough 5 Miserly, stingy 6 Haggling

Id ચિહ્નણો વાગ-વાધર Very tough 2 Very persevering ચિહ્નણો વાગ Saturday

ચિહ્ન, *s m* [Eng Chequered] Embroidery

ચિહ્ન, Same as ચિહ્નણ A kind of cucumber

ચિહ્નસા, *s f* [See ચિહ્નિત્સા] Same as ચિહ્નિત્સા 2 A fault-finding and slandering tendency of the mind

ચિહ્નસા ખોર, *adj* [+ P ખોર fond of *f* ભૂંદર to eat] Fault-finding and slandering

ચિહ્નર, *adv* [Guj ચી ચી ચી, Imit + શર sound or meaning] Filled to the utmost capacity or fully 2 Crowdedly (Used with the verbs ખેલવ, બસવ, &c)

ચિકા રી, *s f* [See ચીક, ચિકટ, ચિકણ] Adhesiveness, viscosity, glutinousness, unctuousness, greasiness

ચિહ્નિત્સક, *adj* [See ચિહ્નિત્સા] Knowing and distinguishing different diseases 2 Observant of others' defects 3 Able to distinguish merits from demerits 4 Critical, fastidious

ચિહ્નિત્સા-ખોર, *adj* [See ચિહ્નસા-ખોર] Hypercritical, carping, captious 2 Fastidious 3 Falling an easy prey to one's fancies and unfounded apprehensions

ચિહ્નિત્સા-નીય, *adj* [See ચિહ્નિત્સા] Fit to be treated and likely to be cured by a physician 2 Medicable, curable

ચિહ્નિત્સા, *s f* [S *f*r કિત્ત to heal, to suspect] Knowledge of different diseases 2 The habit of observing defects 3 The ability to distinguish between merit and demerit

ચિકોટી, *s f* [See ચિકટ] A grip of the wrist

ચિખલ, } *s m* [Hem Des ચિખલો = ચખખલ]

S. કર્દમ: mud, *f* S ચિહ્નિત્ત mud] Mud, mire

ચિહ્નિટ, *adj* [See ચિકટ, ચીકટ] Sticky, tough 2 Slow, dilatory, lingering 3 So importunate as to tire

ચિહ્નિટ સુ-વુ, *v t* [+ સુ-વુ to sleep] To pretend to be asleep

ચિહ્નિટ, *adj* [Cf Mar ચેગટ See ચિકટ]

Same as ચિહ્નિટ 2 Artful, cunning

ચિહ્નર-વટી, *s f* [See બહર-વટી] A

strip of land, a narrow piece of land 2 [See चितरी + वट] A dirty narrow piece of land

विश्व-वटी, *s f* [Imit See च चरा २] A pain in the throat caused by eating sweet or warm substances 2 A feeling of excitement 3 Violent love

विश्व-वटी, *s m* Same as विश्व-वटी 2 Fear, dread 3 Perplexity

विश्व वटी चित्ता पर्या, नीच वातर्षि १८,
दुख तो बूझी जयो, पर्या धासके पैट

—भूषणभट्ट

विश्व-वटी, *s m* A squirt, an instrument to throw out a stream of liquid, a jet

Id विश्व-वटी चित्ता १८ To play with a squirt, to squirt, to throw out a jet of liquid

विश्व-वटी, *s m* . [See चित् + वटि] A loud noise, a scream 2 A row

विश्व-वटी चित्ता, *v t* Same as विश्व-वटी चित्ता २ [See विश्व-वटी] To cause or oblige to scream

विश्व-वटी, *s m* [Imit] A see saw

विश्व-वटी, *s f* [Imit See चित् चित्ता] A scream

विश्व-वटी, } *s m* [S चित्ता a tamarind tree + वटी a pebble to play with] A tamarind seed

विश्व-वटी, } *s m* [See चित् + P नवीन a writer for नवीन to write] A writer of notes, a private secretary 2 A chitradar a clerk with whose assistance the superior officer conducts his office work

विश्व, *s f* [See चित् + चित्] A note, a small epistle 2 A bill of exchange, a bond 3 A label 4 A note of invitation 5 An order 6 A letter of mourning 7 A card 8 A ticket

Id विश्व-वटी चित्ता To write a small letter चित्ता चित्ता चित्ता To write a bill of account, 2 To write a promissory note of hand चित्ता चित्ता चित्ता To stick a label चित्ता चित्ता चित्ता A promissory note, the amount of which is to be paid to any respectable person चित्ता चित्ता चित्ता

४२ Lit A messenger that carries a written note Hence, 2 A servant whose duty it is to duly deliver his master's note to the right person, but who is not free to do more चित्ता चित्ता चित्ता To die (of an unmarried daughter, referring to her parents' freedom from their duties and responsibilities)

विश्व-वटी, *s f* [+coup] Epistolary correspondence 2 A note, a letter

विश्व-वटी, *s f* [S + चित्] Same as विश्व-वटी

विश्व-वटी, *s m* [+ चित्] A string or a small note containing some inexplicable letters, having the efficacy, when tied on any part of the body of a person, of guarding him against evil spirits

विश्व-वटी, *v t* [S चित् to be fatigued See चित् + चित्] To provoke, to excite, to irritate 2 To vex to tease, to offend

विश्व-वटी, *v t* To be enraged

विश्व-वटी, Same as चित्ता-वटी.

विश्व-वटी, *adj* Irritable, provokable, excitable 2 That can be easily vexed or teased

विश्व-वटी, Same as चित्ता-वटी A bead

विश्व-वटी, *s m* [See चित्ता चित्ता] A bird

विश्व-वटी, *s f* [See चित्ता a fine garment + चित्ता] A kind of garment worn by women 2 A share of marriage presents given to the relations of the bridegroom as wearing apparel (चित्ता-वटी)

विश्व-वटी, *adj* [See चित्ता, चित्ता] Strictly and stinking

विश्व-वटी, *s f* }

विश्व-वटी, *s m* }

विश्व-वटी, *s f* }

विश्व-वटी, *s m* }

[चित्ता Imit of the

sound + S चित्ता suffer showing the sound of the preceding letters] A mark

Id विश्व-वटी चित्ता To set fire to 2 To incite men to quarrel

विश्व-वटी, *v t* [S चित्ता to collect] To fold into long strips 2 To form into wrinkles

विश्व, *s m* [S] Intellect, understand

jug 2 [See ચિત્ત.] Mind attention 3
Heed, care, caution

ચિત્ત, Same as ચિત્ત

ચિત્તું, ૧૦૦ ના ચિત્ત (Used in poetry)

મહા હીને ચિત્તું ચોરું, કૃષિ કદાચે કાળજી સારું

—દયારામ

ચિત્ત-ભરમ, } a m [+S ફર to wander]
ચિત્ત-શ્રમ, }

Distraction, bewilderment, lunacy, inanity
adj Bewildering, mahu g mad

ચિતરવું, v t [See ચિત્ર] 'To trace, to
draw, to sketch 2 To cover with figures
and pictures 3 To scrawl and scribble 4
To paint 5 To fill with flourishes 6 To
write carelessly

ચિતરાવું, v t [Pass of ચિતરવું] To
be drawn, sketched, or painted 2 'o be
distracted in mind

ચિતરી, s f [See ચિત્ર] Shuddering
2 Disgust 3 Horror

Id -કપર ચિતરી ચઢવી To be disgusted with

ચિતરી, Same as ચિતો

ચિતવણી, Same as ચેતવણી

મહા હસણી, વાકી ચિતવણીમાં તે,

વદાવમ, હાની દીધી છે છરી, રે —દયારામ

ચિતવવું, v t [See ચેતવવું] 'To
intimate 2 To lead one to understand
તે કહી કે અતર સળે છે, દેખી મને ચિતવે છે આહુ
—દયારામ

ચિતવું, v t [See ચિત્ત mind] To think,
to consider, to ponder, to muse, to medi-
tate 2 To desire, to long for

ચિતા, s f [હ] A pyre, a funeral pile

Prov ચિતા કરતા ચિતા કદાચ Anxiety is
worse than death

ચિતાર, s m [See ચિત્ર + કાર sound or
meaning] A portrait, a likeness 2 An
exact description

Id ચિતાર આપવો To give a lively de-
scription

ચિતારી, s m [S ચિત્ર-કાર fr ચિત્ર a picture
+ કર to do] A painter, a draughtsman

ચિત્ત, s n [S fr ચિત્ત to perceive]
The mind 2 Attention

Id ચિત્ત આપવું, ચિત્ત દેવું, ચિત્ત સ્થાપવું, ચિત્ત

પાલવું 'To pay attention to, to mind, to heed
ચિત દેખણે રાખવું To pay close attention to
ચિત ચોરવું To attract or divert one's atten-
tion હાર ચિતનો Noble minded; magnani-
mous એક ચિત યવુ I st 'I have one mind,
to be unanimous એક ચિત યાચો Bo of one
mind (an instruction given to the guests
to begin to eat at a cattle dinner) એક ચિ-
તથી With one accord

ચિત્ત-ચોર, s m [S fr + ચોર a thief fr
કુર to steal] A man who steals or attracts
the heart (of a woman), a dandy

ચિત્ત-શ્રમ, s m Same as ચિત્ત-ભરમ

ચિત્ત-વૃત્તિ, s f [હ fr + વૃત્તિ state fr
ફલ to be] The passion, feeling 2 The state
of the mind, an inclination or tendency
of the mind

ચિત્ત-વેધ, s m [S fr + વેધ piercing
fr વધ to pierce] Same as ચિત્ત-શ્રમ 2
adj Attracting the mind or heart, allur-
ing, enticing

ચિત્ત-સમાધાન, s n [S fr + સમાધાન]
Composure, ease or peace of mind 2
Contentment

ચિત્ત-પર, } adj [+ ફ to take away]
ચિત્ત છારી, }

Fascinating, attractive, beautiful

નાચે નારી ચિત્તહાર —મુદામાચરિત્ર.

ચિત્તાર્ક, s, adj [S fr + આર્કર્ષ attract-
ing See આર્કર્ષણ] Attracting the heart;
interesting

ચિતો, s m [Dh Des ચિત્તો fr S ચિત્ર-ક
fr ચિત્ર] A leopard 2 A panther, a cheetah

ચિત્ર, s n [S] A drawing a picture-
card 2 Variegated colour 3 A puppet 4
Mirage 5 Ceylon leadwort

Id ચિત્ર કાઢવું-પાડવું To draw a picture
ચિત્ર આપવું To give a life-like description

ચિત્રક, s m [S] A medicinal plant

ચિત્ર-કળા, s f [See ચિત્ર + કળા] The

art of drawing or painting

ચિત્ર-કાવ્ય, Same as ચિત્ત-કાવ્ય

ચિત્ર-કાવ્ય, s n [S fr + કાવ્ય] A verse
or a poem written in the form of a picture
or figure

चित्र-न्यस्त, [S + न्यस्त placed fr वि down + अस् to throw] Same as चित्राङ्कित Painted

चित्र-नत्, *adv* [S fr वत् like] In the manner of a picture 2 Being still or motionless

चित्र-वि-चित्र, *adj* [S fr + वि intens + चित्र] Various coloured or figured, variegated 2 Various, multiform

चित्र-शाला, [S + शाला a room] A painter's studio

चित्रा, *s f* [S] The fourteenth lunar mansion 2 A kind of metre

चित्रा मथु, *s n* [See चित्र] Scribbling 2 A drawing 3 A painting

चित्राङ्कित, [S + अङ्कित given] Painted
चित्रिणी, *s f* [ङ] A woman of varied talents [The four classes of womankind are चित्रिणी, चित्रिणी, गणिनी, and दृष्टिनी]

चित्रित, *adj* Painted

चित्रो, *s m* Same as चित्रो, चित्रो 2 A kind of snake

चित्-वत्, *s n* [S fr चित् + वत्-वत्] Pure intelligence—an epithet generally applied to God as the Universal Soul

चिथुं, *s n* [Dh D- चिथुं fr S चिथुं a sign] A rag, a clout, a shroud, a tatter

चिथुं चिथुं, *adv* Ragged, dressed in tatters, clothed in rags

चिथुं ही, *s f* Same as चिथुं

चिथुं ई, Same as चिथुं

Id चिथुं चिथुं To be reduced to a ragged condition, to be reduced to poverty

चिथुं-हृत्, *adv* [+ हृत्] Same as चिथुं चिथुं 2 Reduced to abject poverty

चिथुं-हृत्, *s m n* [S fr + आहृत्] The Universal Soul

चिथुं-हृत्, *s m* [S fr + आहृत्] The individual soul, which clings to worldly defilements

चिथुं-हृत्, *adv* [S fr See चिथुं + हृत् thick] Full of knowledge, possessed of pure intelligence (An epithet applied to the Supreme Being)

चिथुं-हृत्, *adv* [S fr + हृत् for चिथुं]

essence is knowledge 2 Intellectual, spiritual

चिथुं-वि-हृत्, *adv* [S fr + विहृत् sports fr वि intens + हृत् to dance] That which sports in knowledge 2 s m Sports in knowledge

चिथुं-हृत्, *adv* [S fr + आहृत्, or, आहृत् corrup of S आहृत् face] Whose essence is knowledge and delight 2 s m Brahma the supreme

चिन्त, *s f* [See चिन्त-वत्] Knowledge, acquaintance, familiarity

चिन्त तत् हृत् चिन्त सभाधि, तत् हृत् चिन्त तत्, आहृत् हृत् चिन्त ना पाते, अन्य हृत् चिन्त

—चिन्त-वत्

चिन्त, *s m* [S] China

Id चिन्त-वत् शङ्कर 2 A thief 2 A rogue
चिन्त-वत् Perishable articles

Prov चिन्त, चिन्त चिन्त Money spent in fancy articles is money lost

चिन्त-वत्, } Same as चिन्त-वत्
चिन्त-वत्, }

चिन्त-वत्, } *s f* [See चिन्त China, from चिन्त-वत्] which pure gold was imported + चिन्त-वत् A necklace of beads of gold

चिन्त-वत्, *v t* [S चिन्त to think] To know, to recognize

आहृत् तत् चिन्त-वत् चिन्त-वत् चिन्त-वत्

—चिन्त-वत्

चिन्त-वत्, } *adv* [S चिन्त China] Relating to China, Chinese 2 s m A fine silken cloth having beautiful devices woven into it

Id चिन्त-वत् चिन्त-वत् Articles of a perishable nature, articles fine but not durable 2 Fine delicate

चिन्त-वत्, Same as चिन्त-वत्

चिन्त-वत्, *s m* [S fr चिन्त to think] Thinking, considering, pondering, planning, devising, musing, meditation, contemplation

चिन्त-वत्, } *s f* Same as चिन्त-वत्
चिन्त-वत्, }

चिन्त-वत्, *adv* Fit to be considered

चिन्त-वन, *s n* Same as चिन्त न.
 चिन्त-वु, *v t* [*S* चिन्त to contemplate]
 To think, to contemplate
 चिन्ता, *s f* Anxiety, care, concern
 Id चिन्ता करवी-य न To have anxiety, to
 be anxious
 चिन्तायी चतुरार्थ धरे, धरे ३५, शुद्ध, ज्ञान,
 चिन्ता यदी अशास्त्रही, चिन्ता यिता समान

—अप्रा

चिन्ताग्नि, *s m* [+ अग्नि] Lit Fire of
 anxiety Hence, 2 Extreme anxiety

चिन्तापुत्र, *adj* [*S* fr + आतुर] Anxi-
 ous, solicitous

चिन्ता-मणि, *s n m* [*S* fi + मणि a
 jewel] A stone which yields everything
 desired, a wish fulfilling gem, the philo-
 sopher's stone 2 A name of गण-पति 3 An
 auspicious mark on a horse

चिन्ताशुब्ध, *s m* [*S* fi + अण्ड an ocean]
 A sea of anxieties.

चिन्ति त, *adj* Thought of, reflected or
 pondered upon 2 Planned, devised

चिन्त्य, *adj* Fit to be considered or
 pondered upon 2 Questionable, faulty

चिन्त्य, } *adj* [See चित् + *S* मय, गन्, }
 चिन्मान, } suffixes meaning "full of"] Spiritual,
 all intelligence (an epithet of the Deity)

चिप टी, *s f* [See चप, चप टी, चाप, च-
 प-ड, fr P चप्पीदत् to stick,] A pinch

Id चपटी मः As much as can be con-
 tained in a pinch, a pinch of चपटी स-ची
 To pinch

चिप डुं, *s n* } [See चिप-टी + पट] The
 चिप डी, *s m* } mucus of the eye, the aqueous humour

चिप-डुं, *v t* [Imit See चिपि-ये] To
 shuffle (cards at a play) 2 To fold the
 front part of a dhotar 3 To press and
 draw out

In चिपी चिपीने जेवतु To be particular
 and over-nice or over-accurate in speaking
 पाना-पाना चिपवा To shuffle cards धातिषु
 चिपवु To make regular folds in a dhotar

चिप-चिप, *s f* Nicety, the habit of

being particular about the details of an
 affair

चिपासि थु, *adj* Spruce, fastidious,
 overexact

चिपि-ये, *s m* [See चिप २] Tongue,
 pincers 2 Same as चिप-डे

चिप-टी, *s f* [See चिपु] A kind of owl
 (considered as a bird of bad omen)

चिपात्रु, *adj* [Hem Des हिचोकी = *S*
 निन्दार्थ गुण विवर्धित् distorting one's face to
 provoke another's anger See चिपु] Chil-
 dish, puerile 2 Mischierous 3 Abject 4
 Wicked, naughty, boyish ५ '100 name by
 half

चिपुड, *s f* [*S*] A dimple in the chin
 अधर प्रमाण, दाहिम दशन, चिपुड वाड यदेन

—चिपुड

चिपरी, *s f* [Dh Des चिम्परी *n* ६
 चिम्परी] The creeper which bears musk
 melons 2 Same as चिपरी

चिपडुं, *s n* A musk melon 2 The head
 (spoken of in contempt)

Prov चिपडामाथी वराण निहणे नहि You
 cannot draw blood from a post

चिप टी, Same as चिप-टी, चिप-टी

चिप-टी, *s m* [See चिपि-ये] Tongue,
 pincers

चिपडा-डु, *v २* To wither, to fade, to
 droop, to decay 2 To be scorched 3 To
 pine, to grieve

चिपरी, *s f* A small stall of jowār or
 bājri, left standing in a field after the har-
 vest has been reaped

चिपनी, *s f* [Eng] A chimney.

चिपणा डुं, Same as चिपडा डुं,

चिपा डु, *v २* To be grieved at one's
 own want of a thing 2 To look wistfully at
 3 To eye a thing with desire 4 To look shy
 because of one's being without a thing

चिमेड, } *s f* A kind of medicinal seed
 चिमेड, }

चिमेटी, *s f* The neck

चिमेटी, *s f* Seeds of a particular plant

चिम्भड, *adj* [Sea चिम्भ] Tough 2
 St ngy, miserly

ચિયુ, A dialectic variant of કયુ, કિયુ
ચિર, *adv* [S] For a long time 2
Eternally

ચિર-કાળ, *adv* [+કાળ] For a long time
2 Eternally

ચિરં-જીવ, }
ચિરં-જીવી, } *adj* [S *fr* + જીવ to live]
ચિરંજીવી, }

Long-lived 2 Immortal, eternal 3 *s m*
A son

N B—As an adjective it is used with
reference to a relative younger than the
speaker

ચિરાગ, *s m* [P] Light 2 A lamp

ચિરાડી, *s m* Same as ચીર A split

ચિરાયુ, *adj* [S *fr* ચિર + યાવ the pe-
riod of life] Long lived See N B under
ચિરં-જીવ

ચિકામત, *s n* [S ચીર + P ચક્તિ] Armour
for the body as light as a fine garment

ચિવટ, *s f* [See ચિમ્મટ] Care, atten-
tion 2 Perseverance

Id ચિવટ રાખતી To persevere

ચિવડ, Same as ચિમ્મટ

ચિટ્ટા, *s n pl* [S કૂટ drawn *fr* કૂષ to
draw Or see કિંદુ] Fibres

ચિટ્ટુ, *adj* [S છૂટ to suck] Dry and
tough

ચિહ્ન, } *s n* [S] A mark, an indica-
ચિન્હ, } tion, a sign, a symptom 2 A symbol, a
token 3 A badge 4 A blot, a spot 5
A characteristic

ચિન્હિત, *adj* Marked, bearing a sign
or badge

ચીલું, *s n* A seed of an apple

ચીણુ, Same as ચિયુ

ચીચી, *adv* [Imit] Imitative of the
twitter of sparrows, the chattering of
birds, &c

ચીચી, *s m* Hard and black stone

ચીક, *s m* [S ચિક્ષણ greasy] A glu-
tinous and acrid juice of trees, fruits, &c.,
the viscid ooze or sap of plants 2 Greasi-
ness, unctuousness 3 Beestings

ચીકટ, }
ચીગટ, } Same as ચીકટ

નયમ રસના ન અડે ચિચટ પકન પાન

—દયારામ.

ચીચ-વાડો, *s m* [See ચીચ ડુ] A scream,
moaning

ચીચ-બુ, *v ૨* [See ચી-ચી] To scream;
to cry to weep

ચીચો, *s m* [See કાકા] An uncle

ચીચુ, *s n* A sprout, particularly the
sprout end of a stalk of sugar-cane

ચીજ, *s f* [P] A thing, any substance,
anything spoken of indefinitely 2 An
admirable thing 3 A bit of poetry, an air

ચીજ-વસ્તુ, } *s f* [+ S વસ્તુ a thing]
ચીજ-વસ્તુ, }

Goods, chattels, luggage, baggage, furniture,
traps

ચીટિ યુ, *s n* [See ચીડી] A chip of
wood

ચીક ડુ, *s n* [See ચીડી + ડુ dim] A
small piece of paper with anything con-
temptible written on it 2 A piece of paper
with magic squares and charms drawn on it
કો મત, જત, કામણ કરે, કરતા દોરા, ચીકડા

—સામળખટ

ચીડા, *s n pl* [See ચીર ડા] An allow-
ance given by the landholders to the Patels
of a village for collecting their dues

ચીડ, } *s f* [See ખીજ *fr* S લિદ to be
ચીડ, } sorry] Offence, huff, angry excitement,
displeasure conceived 2 Irritability, huff-
ishness 3 Provocation 4 Aversion

Id ચીડ ચડવી To be offended

ચીડ વ ડું, Same as ચિડ વ ડુ

ચીણુ, *s f* A neck-ornament worn by
women

ચીણુ, *s f* [S ચિ નોતિ he collects *fr* ચિ
to collect See ચણુ ડુ] Tucks made in a
garment

ચીણુ, *s n* [See ણણુ ડુ] An instrument
for digging up earth, salt, &c.

ચીણુ ડું, *v ૮* [See ચીણુ *fr* S ચિનોતિ ૧
To make tucks in a garment

ચીણુ-બુ, Same as ચિન ડું

ચીણી-ખાર, Same as ચીની-ખાર

ચીણા, *s m* A very poor kind of produce, the third crop obtained from a field in the same year

ચીત, *adv* [S ચિત્ત conquered *f*, ચિ to conquer Or, limit of the sound uttered by an elephant when he feels helpless, *Cf* S ચીત્કાર] Floored, thrown (in wrestling) 2 Prostrated, runned, marred

ચીત-કામ, *s m* [See ચિત કાર] An artist who works on gold or silver ornaments

ચીતળ, } *s m* [See ચિત-વિ-ચિત] A spotted serpent, supposed to live on the juice of the prickly pear

ચીતળ, *s f* A faggot of firewood,

ચીન કાપાલા, } Same as ચણિક-કાપાલા

ચીની કાપાલા, }

ચીની-કામ, *s n* [See ચિનાઇ કામ work] China porcelain 2 Glassware

ચીની-ખાતું, *s n* Same as ચીની-કામ. 2 Fireworks pyrotechnics

ચીની બોર, *s n* [Guj ચીની of China small, delicate, or ચણા gram+બોર] A small kind of bore fruit (બોર)

ચીપ *s f* [See કાપ+ચ] A slip, a slice, a thin flat piece, a narrow shred

Id ચીપ ચાલવી To get a thin flat piece of gold fixed on bangles કાચા કાપવાની ચીપ A paper-knife

ચીપ-કુ, Same as ચીપ કું.

ચીપા-ચોતું, *s n* [See ચીપ slits + ચોતું] Gold of the best quality sold in thin strips

ચીપ ડી, *s f* [See ચીપુ] A bird having a flat face, a kind of owl

ચીપડું, *adv* Flat 2 *s n* A flat nose

ચીમડું, *s n* [See ચિમ+કું] A tender plant of jumār or bājrat

ચીધું, *adv* [Hem Des ચિચ્ચો, ચિચ્ચો, = ચિપેટ-જાત flat-nosed *f*, S ચિપેટ, ચપડું, flat] Flat-nosed

ચીર, *s n* [S] A fine silken garment worn by woman

ચીર, *s f* [See ચીર કું] A crack a slit, a rent 2 A small piece

ચીર-કાં, *s n pl* Plots of land given by the landholders in a village to the village officials in consideration of their services *Cf* ચીસાં

ચીરચુક, *s f* A wick (Used in the Sūrat Districts)

ચીર-કું, *v t* [Imit See ચર+ર Or, S ચી, ચીર 'to cut'] 'to split, 'to cut', to rend, to tear 2 To cleave, to cut 3 To cross

Id ચુકુ ચીરવ hold a *post mortem* examination ચીરીને ચીકુ બરવુ To inflict a severe punishment

ચીરાઈ, *s f* The price or cost of sawing, splitting, or cutting

ચીરા-કો, *s m* [See ચીર] A long slit *Cf* ચીર *s f*.

ચીરા-બધ, *adv* [Mar ચીરા outstore *f*, ચીર+ચ બાધ+ચ] Flagged 2. Paved with stones or bricks

ચીરા-મણ, } Same as ચીરાઈ

ચીરા-કું, *v t* To be split

Id આ કાંઈને બહુ ચીરાઈ ગયો છે This lad has gone beyond the limits of good conduct or politeness

ચીરિ યુ, *s n* A small piece

ચીરી, *s f* A long narrow piece

ચોથા, *s m* A slit, a crack, a crevice 2 A long piece of canvas for embroidery 3 [Mar ચિત a cut stone] A quay 4 The end

ચીલ, *s f* [See ચણી, ચકલી] A kite (bird)

ચીલ, *s f* A kind of weed

ચીણા, *s m* [Hem Des ચિહ્ન = S હિમ a rent, a hole] A cart-rut 2 A way, a path 3 A line of conduct, a practice, a custom

તમે શીલુ તેં અમે કરવુ, રમે રહેતો 'તીલો;

અમે કાઈ લોપુ નહિ, મામા કેરો ચીલો

—ત્રેમાનંદ.

Id ચીલે પડવુ To be set in the proper line, to be set a-going

ચી ૧૮, Same as ચિપટ

ચીપટ, *s, n*. [S] A fine garment

ચીસ, *s f* [Imit] A yellow scum, a

shriek, a loud cry, a hue and cry, a cry of horror

Id શીસ પાડવી To shriek, to scream, to yell શીસ થાવી To be afraid of, to be disgusted with

શીસ-કાર, } [૧ કાર] Loud and continued screaming
શીસ-રાણુ, }

શીસ-પટ્ટી, s f [Mar ચિવ વેટયા f૧ ચિવ=S ચિવા a tamarind tree + પેટી] An ornament worn by women round the neck

શીઝું, adv [See ચુસ-૩ Cf મખખી ચૂસ] Stingy, miserly

ચૂક, Same as ચૂક,

ચૂકે-આ કરે-તું, v ૧ To utter even the least sound of (spoken as a threat), e g, ને ચૂકે આ કરે, તે આ કારડે, ને તારે વાસે Utter a word, and you shall be thrashed severely on your back

ચુખડું, }
ચુખળું, } adv Squint eyed, short sighted, purblind
ચુચળું, }

ચુગા, s f Claws, grasp 2 Possession, custody, power

ચુંગી, s f A tobacco pipe 2 A tax levied on grain, cotton &c

ચુચળું, adv Having the eyes half opened
Id ચુચળું-ભાગુ-ભેડુ To look at with the eyes half opened

ચુંચી, s f [S જુજી] The nipple of the breast 2 The breast of a woman

ચુંચું, s, n [Imit] Chirping (of birds, mice, &c)

ચુંટ, s f [See ચુંડ] An itching sensation a desire to scratch

ચુંટ-શી, s f [See ચુંડ] Plucking up 2 Selection 3 Election

ચુંટ-ભેડ, s m Same as ચુંડી
ચુંટુ, v t [See ચુંડ] To pluck out to stop] To gather, to pick up, to pluck out 2 To select

Id ચુંડી પાડુ To peck at in anger or endearment ચુંડી લેવું To pluck and take 2 To select ચુંડી નાવું To pluck and take

pluck up and tear

ચુંડી, s f Pinching, pricking, digging with the fingers

Id ચુંડી લેવી-ખાણું To pinch 2 To punish ચુથ-તું, v t [S જુથ munched, chewed, f૧ જુથ to munch, to suck Cf ચુસ-૩] To turn and toss over and over confusedly 2 To ransack, to rummage 3 To spoil by turning over and over

ચુથા-ચુથ, s f Ransacking, rummaging 2 Spoiled state, spoiling 3 Derangement, disorder arising from turning and tossing

ચુથા-રો, s m }
ચુથા રો, } Anything turned over confusedly 2 Gries in the stomach
ચુથાણું, s n }

ચુથા-વુ, v ૧ To be confused, to be restless or disquieted 2 To gripe 3 To be dishonoured in a crowd of men (said of a woman) 4 To have the cleanliness and orderliness of clothes spoiled 5 To be dissected after death (of a corpse)

ચુથો, s m Anything ransacked, rummaged, &c 2 Rags

ચુંદ-ડી, s f [See ચુંડ] to prick] A mode of dyeing cloth by previously folding it 2 A silken cloth having devices painted on it

ચુચળું, Same as ચુખળું

ચુધી, s f Watching another's action and general behaviour narrowly 2 Finding faults

ચૂક, s f [See ચુંડ] A mistake, an error, a blunder, a fault, an inaccuracy

ચૂકતે હિસાબે, adv [૧ હિસાબ] By squaring all accounts 2 Finally 3 In full, fully

ચૂક-૨ વુ, v t To decide, to settle, to adjust 2 To pay off, to discharge 3 To evade (the right, &c, of) ૧ To cause to lose one's aim

Id ચૂકો ચૂકવે To decide or settle a matter in dispute ચૂકવે-દિશા To settle in a manner ૧ ચૂકવે To evade the

sight or attention of 2 To take advantage of a person's want of vigilance ૩ મને ચુકવે છે, કેમ ? Are you trying to escape from me ? Are you trying to avoid me ?

ચુક-ચુ, *v t* [Dh Des चक्र *f* S च्युत् fallen, also Hein Des चक्र = S ध्रुवति it falls, *f* S च्यु to fall] To mistake, to blunder; to err 2 To stray, to wander 3 To deviate from the road 4 To fail, to come short 5 To be deficient in duty, to miss 6 To fly wide, to fail to hit or catch 7 To be eluded 8 To let time pass

Id કામગા ચુકવું, કામ કરતા ચુકવું To make a mistake in one's work રસ્તા ચુકવે To go astray from the right path નિશાન ચુકવું To miss the aim

Prov અણી ચુકવે સો વરસ જીવે Threatened folks live long

ચુકા-દો, *s m* [See ચુક-ચુ + S दाय, दान, a gift *f* दा to give] Decision, settlement, adjustment, termination of differences

Id ચુકાદો કરવો-આપવો To give a decision, to pronounce a judgment

ચુકા-વ-ચુ, Same as ચુક-વ-ચુ

ચુકો, *s m* A kind of plant

ચુગડી, *s f* [See ચાર four + અચુકી] A punch, a small quantity 2 A silver ornament worn by women on their fingers

ચુગણી, *s f* [See ચુગ-ચુ] Food for birds.

જનમતા પહેતુ જનની સ્તન પય,

પ્રકટ કર્યું પ્રભુ પાસ,

ચુગણી રચ્યા પછી ચચુ રચી,

જડ જીવ નથી નિધાસ

—દયારામ

ચુગલ, } *s f* [P चगल] Calumny,

ચુગલી, } slander, back biting

ચોર હો, મારે હશે, એ ચુગલે ચોર,

જટિયા ખેંચતી છતરી, કાંદો મારો નર

—સામળાજી

ચુગલ-ખોર, } *adj* [See ચુગલી + P

ચુગલા ખોર, } fond of *f* खर to eat] Addicted to slandering or defaming

ચુગ-ચુ, *v t* To pierce or prick and then eat (of a bird)

ચુન્ન-ચુની, *s f* [See ચુની, ચૂर्ण] A white kind of sugar

ચુટ કી, *s f* [Imit] A fillip, a snap with the thumb and a finger 2 A moment

રાગ મદિરમા ગિરાળાઈ નાયત,

તાવ બનવત ચુટી

—મિરંબાઈ.

ચુટ-કો, *s m* A short and effective speech or writing 2 Short sentences or words 3 An incantation, a spell

Prov રસના ચુટા હોય, કાઈ કુડા ન હોય Good things are found only in small quantities

ચૂડ, Same as ચૂડ

ચૂડ-ગર, *s m* [See ચૂડો + P गर, गार, = S कर, कार, *f* क to do, or, See ધડ-ચુ] A bangle maker

ચૂડ કો, *s m* Bangles, bracelets

ચૂડા-કોટાર, *adj* [+કોટાર-ગ સ્લોપિંગ] Having the form of a cone cut into several circles, each of the upper ones being smaller than the lower ones, sloping

ચૂડી-ગર, Same as ચૂડ-ગર

ચૂડે લ, *s f* A female goblin, a fury, a witch 2 A hag, a slut, a beldam

ચૂડો, Same as ચૂડો

ચૂણ, *s f* [See ચૂણ-ચુ, *f* S चि, चि-नो-ति, to collect] Pecking for food (of birds)

ચૂણ-ચુ, Same as ચિણ-ચુ

ચૂણી, *s f* Small folds or wrinkles in coats or trousers

ચુન-ચુની, Same as ચુન્ન-ચુની

ચુન-ચુ, *v t* [S, चि, चि-नु, to collect See ચૂણ-ચુ] To pick up 2 To glean, to select

રોમ રોમકી છાઈ બનાઈ, વણ ચૂણકા ગાલા, હંદેત કમીરા ચુન ભાઈ સાધુ ચેતન ચુનવાવાલા

—કબીર

ચુન-ચું, Same as ચુમ-ચું

ચુના રો, *s m* [See ચુનો + કર doing] One who plasters walls with lime, a brick layer 2 A lime maker

ચુના-વા લો, *s m* [See ચુનો + આલય + P वा दान] A lime pot

ચુના-છે, *adj* [+ વાણ suffix showing possession] Covered with lime

ચુની, *s f* [See ચૂર્ણ] A small ruby

સુનો, *s m* [*S* જર્ન to powder] Lime, chunam 2 Utter demolition or destruction, a crumbled, crushed or ruined state

સુપ, *unlery* [*Unit* Or *P* બસીદ્દ to stick] Silent! Quiet! Hush! Hold your tongue! Peace! 2 *unl.* Silent, speechless

સુપ કી, *s f* Silence, quietness

સુપ ચાપ, Same as સુપ-સુપ

સુપ-સુ, *v t* To be thrust, to be pierced

સુપ-સુપ, *adv* Silently quietly, secretly, privately

સુમ સુ, *v t* [*See* સુમ ન] To kiss, to touch with the lip

સુમા-સું, *v t* [*Pass* of સુમ-સુ] Lit To be kissed Hence, 2 To be obliged to remain quiet, to be quiet against one's will

Id સુમાઈ રહેવું To be obliged to remain quiet, to suffer patiently

સુમી, *s f* A kiss a buss

Id સુમી લેવી To kiss

સુમો-તેર, *adv* [*S* ચતુર four + સિતેર fr *S* સત્તિ seventy] Seventy four, (74)

સુમ-ક, *s m* [*S* કુચ્છ to kiss] A decoy, an adulterer 2 A miser 3 A loadstone; a magnet

સુમ-ન, *s n* A kiss 2 The act of kissing

સુમ-સું, Same as સુમ સુ

સુમાળી, *s n* *pl* [*See* સુમાળી forty four] Weakness of sight owing to advanced age Hence, 2 Spectacles

Id તેને સુમાળી આવી His sight is weak owing to his advanced age, he is obliged to use spectacles

સુમાળી, } *adv* [*S* ચતુર four + જ્વારિ જ્વાર forty] Forty four, (44)

સુમાળ, *adv* Taking forty four as the unit (of a measure or weight) 2 Taking forty-four seers to be equal to one maund instead of forty

સુમાળી, *s m* [*S* કચ્છ, કામળી] A coarse blanket

સુમી, Same as સુમી

સુમોતેર, Same as સુમોતેર,

સુરસું, *s n* [*See* સુર સુ] A kind of sweetmeat made of crumbled bread, molasses, and ghee

સુર સુ, *v t* [*See* સુર્] To reduce to powder by crushing 2 To rumple, to crush, to rumple, to rattle, to ravelly put into disorder 3 To rub hard

સુરા ડો, *s m* Bricks reduced to powder, large fragments of bricks 2 Same as સૂરો

સુરા ડી, } *s f* [*S* કુકી *See* સૂરો] A small fireplace, a hearth

સુરા-ચેડી, *s m* [+ ચેડી] A house tax

સુરા-સગડી, *s f* [+ સગડી] A portable hearth or stove of iron, clay, &c

સુમેતર, *s n* A kind of partridge

સુદો, *s m* [*S* કુર] A fire place, the hearth, a stove

Id સુદામા ન-પડ-પેસ Go to the bad, do what you like (Used by women in utter contempt) સુદામા પેસવું, સુદો કુપવો To do cooking operations સુદો રાખાવવો To light the fire for cooking સુદો ચમોડ કરવો To clean the fire-place after a meal 2 To sweep the fireplace and clear away theavings સુદા કરવું ત્યાં સુદી મિસાવ The cooking cannot be hastened even should the cook sit on the fireplace સુદામોતો Lit Having a fear that burns or hurts everything 2 Malevolent, malicious સુદામા નાગવું-પાલવું To burn, to set fire to (Used in contempt) તેના સુદામા નિસારી આગેડે છે He has nothing to cook, nor to eat, he has nothing in his larder 2 He is very poor

Prov સુદામાથી નિકળી દોડામા પડવું To go from the frying pan into the fire સુદામા લાકડું સુદામા જળવાવું Fire wood must come at last to the fire place The dog returneth to his vomit Sorrow carried to excess destroys both body and mind ઘેરઘેર માંડીના સુદા Everyone has his infirmities All men have their misfortune સુદાવું ઉપરીપણું The direction of the affairs of the house

સુવાચન, *s n* [*See* સુવે 2] A kind sandal wood

ડ્રુડ, ૧૧ [S to drop, to fall] To drop to leak

ડ્રુડે ૨ મ [See ડ્રુડ] A leak in the roof of a house 2 Fragrant ointment 3 A rat

Prov સો ડ્રુડ મારી બિહી બાઈ પણ બેસી Having more than satisfied his wants by several ex l acts, he now claims to be a respectable man

ડ્રુડ રૂં, ૧૧ [S ડ્રુડ to suck up Or S ડ્રુડ to be dry] To suck, to imbibe 2 10 enfeeble

Id ડ્રુડી લેવું To suck up, to leave dry and bloodless ડ્રુડીને ડેડી કરવું To suck up the blood & leave a skeleton ડેડી ડ્રુડી To suck up the blood or vital elements and leave the body lifeless રસ ડ્રુડી To suck up juice

ડ્રુડ, ૨૬ [P હુસ્ત smart] Devoted, firm in principle, staunch, zealous 2 Sedulous, resolute 3 Persevering 4 Tight

ડ્રુડ, } *adv* [Imit] Chirping

ડ્રુડ, ૨૬ f A small nail 2 A nose ornament in the form of a nail 3 Cramp, stomach ache, gripes, colic

Id ડ્રુડ મારી To drive in a nail ડ્રુડ ધાલી To drive in and fix a nail 2 To throw an obstacle in one's way 3 To wear a nose ornament ડ્રુડ-મારી To have a stomach ache or the gripes 2 To be unwilling to work 3 To have a secret object in mind 4 To do a work

ડ્રુડ, Same as ડ્રુડી

ડ્રુડ, Same as ડ્રુડ

ડ્રુડ ૨ મ A tailor (Used in the Bhul)

ડ્રુડ-કર, ૨ મ [Corrup of ડ્રુડ-કર] A mental, a very low servant

Prov ચાકરો ડ્રુડ, ને તેને ઘેર પેરખાતી What good result can you expect from the work of a very low servant?

ડ્રુડ, ૨૬ [See ડ્રુડ] Bangles (worn by women) 2 Bangles set with pearls (worn by children) 3 A t t r ap

Id ડ્રુડ-કર-મારી

ડ્રુડ-કર, } Same as ડ્રુડ કર

ડ્રુડ-કર, ૨ મ [S fr ડ્રુડ the crest+મ] See ડ્રુડ કર 2 [See ડ્રુડ + કર] Cooking work, generally done by women who wear bangles (ડ્રુડ) (Spoken in contempt)

ડ્રુડ-ખેલિ, ૨ મ [S fr ડ્રુડ the crest+ખેલિ] A crest-jewel 2 A thing that is the best of its kind

ડ્રુડી, ૨૬ f [See ડ્રુડી ડ્રુડી] A bangle, a bracelet of ivory or glass

ડ્રુડી-કર, ૨ મ Breaking bangles or bracelets of a woman on the death of her husband 2 Cooking (Said of a man in contempt)

Id ડ્રુડી પેદારી To act the woman 2 To be womanish, to be effeminate, to lose one's manly qualities 2 To be cowardly

ડ્રુડી ૨ મ [Ham Des ડ્રુડી = S વધવું a bracelet] A bangle worn by women on their wrists

Id ડ્રુડી પહેરવે-ધારવે To put on a bangle ડ્રુડી પહેરાવવે To marry (of the bridegroom marrying the bride) ડ્રુડી ઠારવે-ઠારવે Lit To put off or break the bangles Hence, 2 To make a widow, to perform a rite in which a woman is divested of all the marks of her widowhood ઠારે ડ્રુડી ધારવે ઠારે An abusive expression used towards women

Prov ડ્રુડમા મૂડી સમાય Wisdom is a safe cover for adultery

ડ્રુડ, ૨ મ [S] A mango tree

ડ્રુડ, ૨૬ f [S જલિ] The vulva, the female organ of generation

ડ્રુડ, ૨ મ [See ડ્રુડ-રૂ] Food

ડ્રુડી, Same as ડ્રુડી

ડ્રુડ, Same as ડ્રુડ

ડ્રુડી, } Same as ડ્રુડી

ડ્રુડ-રૂ, ૨ મ [See ડ્રુડ-રૂ] Powder, a preparation made of various spices, flour, &c., a medicinal powder

ડ્રુડ-રૂડી, ૨ મ Smashed state

ડ્રુડી, ૨ મ Shattered and crumbled state in its fragments shivers bits 2

Smashed state 3 Powder, splinters, atoms
સૂર્ણ, Classical form of સૂરણ
વર આપ્યો અવિચાર પતિ, સહુ હુ આપન ન

—સૂચી

સૂચી કા, s f Prose explanation of a
verse

સૂકા, s f Same as સુકો

સૂકી યુ, s m [See સૂકો] An instru-
ment for cutting and preparing vegetables
for cooking

સૂતેતરે, s m [See સૂકો + તરેતર] An
instrument for cutting mangoes into pieces

સૂકો. Same as સુકો

સૂસ-શિ-યુ, s m [See સૂસ યુ] A toy for
infants

સૈ કે ચૂ, s n [Imit Cf ચ કે ચાકર યુ]
The least sound Cf ચું-કે-ચા

Id ચે કે ચૂ ન્યા વગર Without making
the least sound

સૈમટ, adj [See ચિટ્ટ] Slow, dilatory,
tire-some

સૈ-ચૈ, s f [Imit] Arrogance, haugh-
tiness, conceit, affectation

ચૈ-ચૈ, s f [Imit] The cry of little
birds 2 Loquacity

ચૈ-ચૈ-ચૈ, adv [Imit + redup] A little
2 In some places 2 s f Struggle, hesita-
tion, a murmur

ચૈકું, } s m [S ચુકું] A play ball
ચૈકું, }
ચૈકું,

ચૈકું, s m Same as ચૈકું

ચૈકું, s m [See ચૈકું] The pyra-
mid crested wood lark

ચૈચુ, s n A mole or musk rat

ચૈચુ, s f [See ચિચુ યુ,] Folda.

ચૈક, s m [Eng Cheque] A cheque,
a draft on a bank

ચૈ, s m [Eng] Check, caution

ચૈક, s m [S ચૈક] Know, to have
the power to love } Sorcery, witchcraft
} Wiles, cunning arts & evil machina-
tions, wicked scheming and devising 2
A lesson, a warning (Colloq)

ચૈક વ યુ, s t [See ચૈક યુ] To boil, to
cook

ચૈક, s n pl [See ચૈક] Folly 2 Fool-
ish pranks

Id ચૈક મટા To act as a fool or a
fool on

ચૈક, s m pl [See ચૈક]
clue, a previous intimation

ચૈચુ, Same as ચૈચુ A mole, a musk rat
ચૈત ન, adv [See ચિત] Endued with
life, sentient, conscious, percipient 2 s n
Intelligence, understanding 3 Power to
move, vitality, life

ચૈત ના, s f Life, vitality 2 Understand-
ing, mind, wisdom 3 Generative power

ચૈત મુદા અમૃત સૌંદર્ય, કે કે ચૈતતા પામી
—ચૈચુ

ચૈચુ ના, s f [See ચિત] Foolish

ચૈચુ ના, s f [See ચૈત વ યુ] A hint, a
caution, a warning, information previously
given or notice

Id ચૈતવણી આપવી-દેવી-કરવી To give a
warning

ચૈત વ યુ, Same as ચૈત વ યુ

ચૈત-યુ, v t [ચિત to be able to move
to know] To catch fire, to kindle (of a light)
2 To make out, to take a hint, to beware
3 To think, to perceive 4 To recollect
remember

Prov ચૈતતા નર સહા સુખી Forewarned is
forearmed

ચૈકા, s m pl An intimation, a hint

ચૈકા વ યુ, v t [Caus of ચૈત-યુ] To
hint, to caution, to warn, to apprise pre-
viously 2 To kindle, to light, to set fire to
3 To repair a building or its parts.

ચૈન, s f n [See ચૈત ન] Rest, ease
repose, relief, tranquillity, peace of mind
2 Merriment

Id ચૈન ના ચૈન મારવી, ચૈન દડાવવી, To
merry ચૈન પડે To be at one's ease

ચૈન, s n [See ચિન] A sign, a mark
ચૈન, s n pl [See ચૈન, ચિન] Gestures

ચૈન પાત્ર, s f [See ચૈન rest + P વાસું
fond of fr વાસું to play] Merriment,
luxury, various ways of living a life of

ease and merriment

Id ચેનાથ કરી-ગારી-કાચારી To live a life of ease and merriment, to lead a dissolute life

ચેના, *s m* [See ચેન merriment Or ચાહ-વુ, ચાવુ] Large desire craving diligence

ચેપ, *s m* [See ચેપ-વુ] Pressing, thronging 2 A throng, crowdedness 3 Contagion, infection 4 Press 5 Effects of evil association 6 Difficulty

Id ચેપ લાગેલો To be affected by contact, to be infected ચેપ કાઢી-પાતરી-મટાડવો To adjust, to settle, to decide (an account, &c) 2 To get rid of a bother or nuisance 3 To press, to compress, to squeeze ચેપ ઝાડવો To let go (a matter &c) (Used contemptuously)

ચેપ-વું, *v t* [Imit See ચપ Or પ ચસીવડુ to press] To press, to squeeze 2 To trust

ચેપી, *adj* Contagious, infectious 2 Persevering (Used in a bad sense)

ચેપી, } *adj* [See કૃષ્ણ] Miserly, stingy

ચેપુ, } *adj*

ચેર, *s n* Wood (Used in Kfhd)

ચેરમ-ચેરા, *s m pl* Same as ચેદેરમ-ચેરા

ચેર વું, *v t* [See ચિરુ] To strike out what has been written by running a line through it, to erase, to blot out 2 To expose to ridicule, to expose another's faults

ચેરી-મેરી, *s f* [Eng Cheery + Merry] A reward, a present, a gift, a bonus, a prize (This word is used particularly by servants then asking for little presents from Englishmen)

ચેલ-કી, *s f* [See ચેલી, ચેલે] A girl (Used in endowment)

ચેલ ઠા, *s m* A boy (Used in endowment)

ચેલિ યુ, *s n* A basket, generally made of metal or leather

ચેલી, *s f* [See ચેલે] A female disciple

ચેલો, *s m* [Hem Des ચિલો, ચેલો, = S માત a boy, fr S જે in attendance, a friend]

A disciple 2 A pupil, a scholar,

Id ચેલો મુટવો To make a disciple of 2 To bring under one's control 3 To deceive ચેવટ, Same as ચિવટ

ચેવલી, *adj* Pertaining to Chaval or Chaul, a village in the Konkan well-known for its betel leaves

ચેવ-વું, *v t* [See ચેવ-વુ] To make warm (with heated wax, water, &c)

ચેષ્ટા, *s f* [S fr ચટ to move] Mischiefous tricks, wagging, banter, quirk 2 Wild capers 3 Worrying, teasing 4 Jokes 5 Calumny 6 Mimicry

Id ચેષ્ટા કરી To play pranks 2 To tease by imitating one's gestures or movements

ચેષ્ટા-ખેર, *adj* [+ P જેઈ fond of fr ઉદ્ધ to eat] That which is full of tricks and pranks, given to making jests 2 Calumnious, censorious

ચેષ્ટાળો, *s f* [+ ચાલિ] A series of jokes 2 Mischief 3 A joke

ચેદ, *s f* Same as ચિદા A funeral pile, a pyre

ચેદન, Same as ચેન 2 Same as ચિન્દ

આગના ચેદન દીવે કાઢ ચાલે, રાતભરી રમ્યા હા પેલીની સગે —ઘયારામ-

ચેદેખચે, *s m* [P જેહ dim of જાહ a well + વ with+ જેહ redup] Mud 2 A pond

પોતાના વચ્ચે દાસીને પેદેરાવી, બેઠી ચેદેખચાગા આવી —પ્રેમાનંદ-

ચેદેર વું, Same as ચેર-વું To expose to ridicule

કૂડી ભુડી વાલ માલગી હોય, કાઈ આનજ નવ ચેદેરીએ —પ્રેમાનંદ

ચેદેરમ-ચેદેર, *s f* }
ચેદેરમ-ચેદેરા, *s m pl* } Scratching out,
ચેદેરા-ચેદેર, *s f* }

erasures made in a document

ચેદેરા હાર, *adj* [P જેહ + હાર having] Beautiful faced, having a handsome face

ચેદેશી, *s m* [P જેહ] The face, features, the visage, air, look, mien, countenance 2 A joke (Used in Kfhd)

Id 2 ચેદેરા કાચવો-રખાવવે To get the hair cut and the head shaved in an English

fashion ଖେଟେରା ଥରା To be talked of ଖେଟେରା
ଫାସିଆବୋ-ଫଟାସାବୋ To get a picture drawn
of one's likeness

ଖେଉ, *s f* [Dh Des ଫଳ fr S ଫଳ active,
moving] Itching, a desire to scratch 2
Excitement 3 Eagerness, inclination of
the mind

Id ଖେଉ ଖାବୁ-ଧବୀ To have a desire to
scratch ଖେଉ ଧବୀ To feel inclined

ଖେତ-ଡୋ, *s m* [See ଖେଉ or ଫାଟ ଡୋ]
Anxiety

ଖେତୁଡ଼ା, Some as ଫାଟୁଡ଼ା
ଖେତନ, *s n* [See ଖେତ-ଧ] Life, spirit;
essential activity 2 Intelligence

ଖେତ-ଧ, *s n* [S ଫି ଶେତ ନା ଫି ଚିତ୍ତ to move,
to know] Life 2 Knowledge 3 The Su-
preme Being

ଖେତ-ଧ-ଧନ, *adj* [S + ଧନ thick] Full
of knowledge 2 *s m* The Supreme Being

ଖେତର, } *s m* [S ଶେତ ଫି ବିଷା one of the
lunar mansions] The name of the Hindu
month corresponding to March-April

Prov ଖେତର ଧରାଧୋ ନଈ, ନେ ଦେଶାନ୍ତ ଗତୀ ନଈ
It is neither the one, nor the other

ଖେତ-ବିହନ, *s n* [See ଖେତ-ଧ + ବନ]
Bowling before the an idol in a temple
(Used by Jains)

ଖେୟ, *s n* A rope of darbh grass used
in plaiting the tape of a cot or bedstead

ଖେନୀ, *adj* Relating to the month of ଖେନ
2 *s f* A festival held in the month of ଖେନ

ଖୋ, Vulgar for ଖ୍ୟା

ଖୋଟ, *s f* [Imit Or See ଖା ନଟ]
Startling, a sudden start, a bounce

Id ଖୋଟି ଶାମୁକୀ To be startled 2 To be
in fear of

ଖୋଟ ଡ଼ୁ, } *v t* To start 2 To shrink
ଖୋଟି ଡ଼ୁ, }

3 To wince; to shy (as a horse)

ଖୋସାଣ୍ଡ, *adj* [See ଖସାଣ] Mischievous
2, Squint eyed Cf ଖୁସାଣ୍ଡ

ଖୋସାଣ, *s n' pl* Amorous dalliance,
coquetry, love airs, blandishments 2 Fun,
fuss, wantonness

ଖୋଟ, *s f* [See ଖାଟ, ଖୋଟ ୩] A pain in
the stomach caused by eating half-cooked
substances

ଖୋଟ ୩, *v t* To stick, to adhere, to cling

ଖୋଟା ଓ ଖୁ, *v t* [Caus of ଖୋଟ ୩] To make
to stick, to paste, to affix

ଖୋପ, *s f* [See ଖାପ, ଖାପ ୩, ଫି P ଖସିବୁ
to press] Vigilance 2 Haste

Id ଖୋପ ଶାମୁକୀ To have cure, to be care-
ful

ଖୋ, *s f* [See ଖସ] Taste

ଖୋ, *s m* [See ଖସା ୩] Eager desire,
a craving

ଖୋଟ, *s m* [S ଚତୁର୍ଲୋକ fr ଚତୁର four+ଲୋକ
an angle Or Hem Des ଚତୁର୍ଲୋକ ଫି S ଚତୁର୍ଲୋକ a
square ଫି ଚତୁର, ଧାର, four + କ collection] A
square, a court 2 An area 3 The number
four (on dice) a throw of four 4 A chunam
floor 5 A bazar 6 A market 7 The
square or quadrangle forming the central
portion of a temple, an open space in a
thickly populated part of a city or town
8 [S ଚତୁର୍ଲୋକ a group of four fr ଚତୁର four]
the term used for multiplying a number
by four 9 A stanza of four lines

Prov ଖୋଟ ଖୋଟି ଖୋଟି ଖୋଟି ପୁରା, See Prov,
under ଧର

ଖୋଟ, Same as ଖୋଟରୀ

ଧୁନି ଧିତାଧର ଧାଣି ଖୋଟି ଧାଣି ଧାଣି,
ଫି ଧାଣି ଧାଣି ଧାଣି, ଧାଣି ଧାଣି ଧାଣି ଧାଣି

—ସାମାନ୍ୟତା

ଖୋଟ ୩, *s n* [S ଚତୁର୍ଲୋକ collection of four
fr ଚତୁର four + କ collection + ଟ dim] A
frame, a quadrangular frame; a doorcase,
any four sided or rectangular frame 2 An
open quadrangle in a street

Id ଖୋଟ ଖୋଟାଣ To fix a frame or door
case 2 To settle a plan 3 To settle a
matrimonial alliance

ଖୋଟ ଡି ଧୁ, *s n* [See ଖୋଟ ୩] A silken
garment having squares woven in it, worn
by widows

ଖୋଟ ୩, *s f* An aggregate of four 2
A square 3 An asterisk 4 A period com-
prising the four ages of the world acc

ing to Hindū Mythology 5 A square spot, generally in a corner of a room set apart for accumulating waste water 6 One stroke crossing another 7 The sign for addition (+) or for multiplication (x)

Id ચાલ ચોક્કી A gang of conspirators 2 A company of ruffians ચો કી મુકા To erase, to scratch out 2 To write an asterisk - નામ ઉપર ચોક્કી મૂકવી To pluck a candidate at an examination

ચોક્કું, s m [See ચોક્ square, four] An ornament worn in the ear, containing four pearls 2 [S ચતુર four + ચી] The part of a bridle which is put in the mouth of a horse

ચાલતે તો નીસે ચલ્યો આજસે ગોડી ઊઠ, મુખમાં પાંચુ ચોક્કું, રાખી ઉપર રૂં—સામગ્રી

ચોક્ક-વટી, s f [See ચોક્ + S વટ n place, or Guj ચાલ a way, a road] An open spot where four roads meet 2 A bazar in the front of one or more streets, a market-place

ચોક્ક-વટી તે ચેહેસવાન, નવા ચેહેસ છે ચોક્કવાન, —ચીરછ

ચોક્કું, Same as ચોક્કું
ચોક્કું, v t [See ચોક્] To prepare in all details or equip (of a માર્ગ or square enclosure with a canopy) 2 To perform the final religious ceremony in a marriage

Id માર્ગ ચોક્કું To prepare a square enclosure for a marriage ceremony 2 To perform the final religious ceremony in a marriage

ચોક્કસ, adj [S ચોક્ pure] Exact, precise, strict 2 True, correct 3 Certain, sure 4 Shrewd, sharp, intelligent 5 Determined, indubitable 6 Of an inquiring mind 7 Cautious, circumspect

Id ચોક્કસ કરવું To determine, to come to a determination, to resolve ચોક્કસ કરવું To be determined, to be settled, to be resolved ચોક્કસ રહેવું To be cautious, to be particular ચોક્કસ ઠેકાણું A particular place, a place determined upon.

ચોક્કસ-ઈ, }
ચોક્કસી, }

vestigation, scrutiny 2 Caution, circumspection, vigilance 3 Cleverness

Id ચોક્કસી ઉપર રહેવું To look after, to be watching

ચોક્કસી, s f Same as ચોક્કસ-ઈ 2 s m An assayer of gold and silver, one that tests the quality of gold and silver, an assayer 3 a dealer in gold and silver, a jeweller

ચોક્કસી ય, s m [See ચોક્કી + ચલિ] A guard, a watchman 2 s f A toll or duty, money paid for guarding, the wages of a guard

ચોક્કું, s m A waggon or cart drawn by four bullocks 2 Skine ચોક્કું

ચોક્કી, s f [See ચોક્] A low square sent

તે ઉપર ચોક્કી મુકાવે, બેઠા ચોક્કી ઉપર પેલી વાર —ગિરિધર

2 A guard a watch 2 A party of constables, &c, stationed as guards 4 A police station or gate

Id ચોક્કી કરવી-કરવી To guard, to watch ચોક્કી નાટ, } s m [+ P વાર keeping
ચોક્કી વાળી, }

for વાલત્ત્વ=ધ, વાર, to keep, to held, =વાળ] A man on guard, a watchman

ચોક્કી દારી, s f The duty of a guard ચોક્કી-પહેરો, s m [+ પહેરો, પોદરો] Circular watching and guarding

ચોક્કી, s m A quadrangular spot Especially 2 A spot cleared for cooking 3 A spot cleared for a dining man to lie upon

Id ચોક્કી પાટવા કરવા To clear the kitchen after meals are over 2 To be completely free from business ચોક્કી-ગરબો-નાશવો To place a young man in the groom as on his last bed ચોક્કી-ગરબો-દોરો To prepare the last consecrated bed for a dying man 2 To impart respect and honour &c, by any means

ચોક્કી, s f [See ચોક્] 1 A man 2 The adjusting of accounts 3 A young man, a young man

ચોખ-ટ, Same as ચોખ-વટ

ચોખ-ટિ-યાટ, Same as ચોખું *Of*

ચોખ-લી-આટ

ચોખડ, } *adj* [*S* ચતુર + ખંડ, ખુણે]

ચોખાણ, } *adj* [*S* + ખુણે *f* *S* કોણ

Square, quadrangular, oblong 2 Broad, large, ample, spacious 3 *s m*. A square 4 *s m pl* [*Or* See + કાટ a continent, a division, *f* કાટ to divide] The four regions or quarters

ચોખંડુ, Same as ચોખંડ

ચોખંડ, } *s n* [*See* ચાર four + ખણ]

ચોખણ, } *s n* [*See* ચાર four + ખણ]

A group of villages 2 A district, a province

ચોખ સિ યાટ, *adj* [ચોખ + ડિ *dim* + વૃત્તિ] Same as ચોખું 2 Specially, so clean as not to be defiled by contact with persons or things of a lower class, so clean as to be partaken of by persons of higher classes (of food, clothes, &c)

ચોખ-વટ, *s f* [*See* ચોખ + વૃત્તિ] A particular desire or eagerness to be clean, love of cleanliness, fastidiousness 2 Cleanliness

ચોખા, *s m pl* [*See* ચોખું.] Rice

Id ચોખા ચોઢાડવા *Lit* To stick rice to the forehead of Hence, 2 To wish well, to give a blessing to ચોખા ચૂકવા *Lit* To give rice to (a mark of a solemn invitation) 2 To invite ઘેર ઘેર ચોખા ચૂકવા *Lit* To go about distributing rice or making solemn invitations to all persons one meets Hence, 2 To go about gossiping or exposing secrets તારા ચોખા ખાઈ-ચૂકવા-બાધુ (vulgar) May you die—a term of abuse used by Kolis and Vaghars ચોખા ત્રાખા-વેરવા To marry a second time (of a woman)

Prov ચોખા ભેગી ભેળ (ગધાવી) Great fish eat up small ones

ચોખાની, *s f* [*S* ચતુર four + *P* લોન a division] A kind of checkered cloth

ચોખા-પુર, } *adj* [*See* ચોખા + પૂર, પૂર ડ, *f* *S* પૂ and પૂ, ભર ડ, to fill] Being a grain

of rice in weight or measure

ચોખા-મું, Same as ચોખસિ-યાટ

ચોખાળ-વું, *v t* [*See* ચોખું] To make clean, to cleanse 2 To express clearly

ચોખણ, } *adj* [*S* + ખુણે *f* *S* કોણ

an angle] Quadrangular

ચોખૂટ, *adv* [*S* ચતુર, ચાર, + *See* ખૂટ, ખૂટ, a pivot *fr* *S* કુટ to stop] In the four regions or quarters, on all sides, all around

ચોખખા ઇ, *s f* [*See* ચોખું] Cleanliness, purity 2 Honesty, integrity 3 Spotlessness, faultlessness 4 Clearness

ચોખું, *adj* [*Hem* Des ચરુદુગ = *S* પ્રણીયમ handsome, *fr* *S* ચૌક, ચૌક, pure, clear] Clean, chaste, free from impurity. 2 Good, excellent 3 Unadulterated; clear, 4 Sincere, faithful 5 Real, genuine 6 Abstaining from corruption and bribery, honest

Id ચોખું દરુ To make clear ચોખું રહેવું To live a pure life એને ઘેર ચોખું ને ચોખું ને રહેવાનું છે *Lit* His house will be for ever clean (as he has no children) 2 He is childless ચોખો હિસાબ A clear and honest account ચોખે ચોખે દહેડુ To speak plainly; boldly, and honestly Hence, 2. Expressing one's ideas in the most realistic manner without regard to person, time, or place, openness of speech ચોખું ચણું Quite clear and open ચોખો હાથ Clean hands 2 Honest

ચોખડ, *s f* [*See* ચાર four + ગાંઠ] A knot of ropes tied round the marriage altar

ચોગ ડો, *s m* [*S* ચોંક four + ડો *dim*] The figure four, (4)

ચોગણ, *adj*. [+ ગુણ multiplication] Four fold, four times more

ચોગમ, *adv* [+ ગમ, મગ, માગ, માર્ગ *Of* બહી ગમ, પેલી-ગમ] On all sides, all around

ચોગઈમ, *adv* [*See* ચાર four + *P* નર્દિમ to surround] Surrounding, on all sides

ચોખાન, *s n* [*See* ચોંક a square] An open space, a large plain

ચો-ધડિ યા, *s n pl* [*See* ચાર four + ધરો a pot, a drum There is in this word a confusion between ધરો a pot, a drum, and

પણ a period of twenty four minutes } Four drums beaten together at the end of a પહર (three and three fourths ghadees), four times in the day and four times at night before the palace of a king or the temple of a god

ચો-ચરિ-યુ, ૪ ન { S ચત્તર four + પણ } A period of four ghadees, or, more accurately, three and three fourths ghadees, a period of one hour and a half 2 A period of time under the influence of a particular planet

Id ચમૃત-કાળ-શુભ-અળ-દેવ-સાત-કથોગ-ચોધિયુ are the seven names given to the several parts of the days of the week according to Hindoo astrologers

ચો-જાવો, ૪ ન { See ચાર four + જાવા N of island } Lit The four things brought from the Island of Java viz, લવિંગ, ઇલાયચી, તલ, નયકળ Hence, 2 Spices

ચોટ, ૪ f { See ચોટ-યુ } A wound, a cut, a bruise, a blow with the fist 2 A blow or stroke of misfortune 3 A spell causing death 4 A loss

Id ચોટ મારવી To strike a blow; to hit the one thing aimed at out of many 2 To make use of a magical charm in getting a man killed ચોટ ખાવી To be hurt, to be beaten or wounded ચોટ લાગવી To be successful in carrying out one's object ચોટ વાગવી To be struck a blow ચોટ રહેવી To have a stomach ache

ચોટ-છું, ૪ ન Clinging, adhering, adhesion 2 A thing that adheres

ચોટ-હી, ૪ f { Hem Des ચોટી = S શિખા the tuft of hair on the head fr S પટ્ટા crest } A tuft or lock of hair on the head

Id ચોટહી લઈ જવી-મતરવી To outwit, to be superior in intellect or bodily strength ચોટહી હાથગા આવવી To be under one's control

ચોટ-ચો, ૪ ન The hair on the head of a woman 2 The hair on the head

Id ચોટકો શુધવો-વાળો To braid the hair

(of a woman) ચોટચો જાવીને ખેંચી નાખીરા Lit I will drag you by your hair (said to a woman) Hence, 2 A term of abuse used among women

Prov ચાર મળે ચોટલા, તો વાળે લંધા ચોટલા Gossiping women are sure to give rise to a quarrel

ચોટ યુ, ૨ ૨ { Dh Des જોતઓ fr S ચોષ a goad fr S યુદ્, ચોદ, to drive Or Hem. Des જુદ = S નિમજ્જ sunk, plunged, fr S ચટતિ it sticks to } To stick, adhere, or cling to 2 To be struck or hit

Id ચોટી રહેલુ-બેઝલુ To stick fast

ચોટા યુ, ૪ ૨ { Pass of ચોટ-યુ } To make to adhere, stick, or cling 2 To be made to suffer a loss

ચોટા-ક યુ, ૪ ૨ { Caus of ચોટ-યુ } To stick, to affix.

ચોટી, ૪ ન { See ચોટ-યુ } He who strikes a blow

ચોટી, ૪ f Same as ચોટ હી. 3 The fibres at the top of a coconut

ચોટી-પ, ૪ f { See ચોટી } Theft, misappropriation 2 Thievish conduct

ચોટુ, adj { See ચોટ-યુ dim } Thievish, roguesli

ચોડ, ૪ f { See ચો પટ, ચો વટ, ચો વડ, ચો ડ } A small heap, of thin and flat things

શ્રી સર્વજ્ઞ (શિવજી સર્વસ્વ, ઉપનિષદોની ચોડ છે)
—દયારામ

ચોડ-વ યુ, ૪ ૨ { See ચડા-વ-યુ, ચડા-વ-યુ } To cook

ચોડ-યુ, ૪ ૨ { Caus of ચોટ-યુ } To plaster, to apply, to fix

ચોડા યુ, ૪ ન { See ચોડ } Breadth, width

ચો-ડુ, adj { S ચત્તર four + પટ cloth, fold } Four-fold 2 Broad, wide

ચોડી, ૪ ન A heap of thin & flat things

ચોડ છું, ૪ ન { See ચોટ-યુ } A small bright circle stuck on the forehead by women (Used in Kith)

ચોડ-યુ, Same as ચોડ-યુ

ચોતર, *adv* [S ચતુર, ચાર, four + તર for P તર side] On four sides, on all sides, all around

ચોતરીય, } *adj* [+ત્રીસ for S ચિત્ત thirty]
ચોતરી,

Thirt yfour, (34)

ચોતર, *s m* [S ચત્તર a quadrangle fr ચતુર four] A raised square 2 A police gate 3 A rectangular mass of earth or stone-work 4 An oblong structure of stone work erected for drying clothes

ચોતાર, *adv* [See ચાર four + તાર wire, thread] Having four wires (of a musical instrument) 2 Having four threads (of a coarse kind of cloth)

ચોતાર, *s m* A kind of coarse cloth
ચોતાર, } *adv* [S ચતુર four + તાર clap
ચોતાર, } ping the hands fr તર to bent] Having four measures of time (of particular modes of music)

ચોતાર, } Same as ચોતાર
ચોતાર, }
ચોત, *s f* [S ચતુર્થ fourth fr ચતુ four] The fourth lunar day 2 A fourth part 3 A tribute equal to a fourth part of the revenue

Id ચોત આપવી 'To pay a tribute ચોત ઉપાવવી-વેવી 'To collect a tribute

Prov તેણે ચોતેના ચંદ્રમા ભેષો છે 'He has seen the moon on the fourth day of the bright half of ચાદરથી (અણપતિ ચોત)-believed to make a person liable to a false charge Hence, 2 He is falsely charged with having acquired his property by foul means

ચો થા ઇ, *s f* A fourth part, a quarter
ચો (ચિ-ચું, *s n* The ceremony observed on the fourth day after the death of a child 2 A fourth part 3 Occurring on the fourth day

Id ચોથિયો તાવ Quartan fever

ચો ઘુ, *adv* Fourth

Id બેને ચોતો પાથો ન નથી 'It wants one of its four legs 2 It is very defective

ચોડડ, *v t* [S ચુદ to drive] 'To copulate, to unite (of the opposite sexes)

ચો દશ, } *adv* [Corrup of ચો-દિશા-એ
ચો-દિશ, }

fr S ચતુર four + દિશ, દિશા, a direction] On all sid + all around, everywhere

ચોલ-ચોલી, *s f* Copulation; cohabitation

ચોલ, *adv* Lustful, lecherous

ચો-ધરી, *s m* [See ચાર four + ધરી a holder] 'The headman among cart-drivers 2 A public officer in a village 3 The name of a tribe of mountaineers

ચો-ધરી, *s m* 'The headman of a village

ચો-ધાર, *adv & adv* [See ચાર four + ધાર a stream, an edge] Flowing in four lines (of tears), crying bitterly, overflowing with tears (f ચો-ધારે.

Id ચોધાર રોલુ-ચોધારે રોલુ-ચોધાર આસુએ રોલુ 'ashed tears copiously, to cry bitterly

ચો-ધારી, *s f* [S ચતુર four + ધાર fr ધાર edge] A kind of bean having four edges

ચો-ધાર, *s n* A reupen having four edges

ચો-ધારે, Same as ચો-ધાર.

ચોપ, *s f* [See ચાપ, ચાપ, fr P ચપ્પન to press] Repressing, disciplining 2 Vigilance, attention

ચોપ, Same as ચોપ.

ચો-પચુ, *s n* [S ચતુર four + પચ fr S, પદ the foot fr પદ to go] A quadruped, a four-footed animal

ચોપ-ચીની, *s f* [S चीन China] China root, China canbchs

ચો-પટ, *s f* [S ચતુર four + પટ a strip of cloth] The cloth or board on which draughts &c, are played 2 The game of ડે.જટા.

ચોપટ, Same as ચપટ

ચોપડ, *s t* [See ચોપડ-ચું] The applying of glue to bit, head, &c

ચોપડ-ચું, *t t* [Hem Des ચોપડ = S ઘસી લે લે means] 'To besmear, to grease, to rub over, to scrub, to lubricate 2 'To use abusive language towards (a person)

Id તે ચોપડુ લે બ્રામ્મણ સાથે ગાળ ચાપડી 'to use abusive language towards

ચોપડા ૧-૩, Caus of ચોપડ-૩

ચોપડી, *s f* Hem Des ચોપડ=સ ફડતિ
he besmears Or S ચતુર four + પટ a strip
of cloth a fold] A book

ચોપડું, *adj* [See ચોપડ ૩] Greasy, oily,
fatty, unctuous ૨ *s n* [Or See ચાર+પડ] ૩
A bread having several layers

ચોપડો, *s n* [See ચોપડી] A large ac-
count-book, a quarto volume, a folio volume

ચોપન, *adj* [S ચતુર four + પચાસ
fifty *f* પચ્ચ five+ દસ ten] Fifty four, (54)

ચોપડું, *r t* [See ચપ ચપ, ચપ કે Or P
ચા: દત્ત to press] To thrust, to pierce 2 To
beat ૩ To beat a floor in order to make
it firm

ચોપાઈ, *s f* [S ચતુર four + પદ, પાદ, પાય,
the foot] A verse consisting of four lines,
a stanza 2, Name of a metre

ચોપાટ, *s f* Same as ચોપટ The game
of ચોગટ

ચોપાનિયુ, *s n* [S ચતુર four + પાન *fr*
S પર્ણ a leaf] A pamphlet 2 A periodical,
a magazine

ચોપાયા, *s m pl* [See ચોપાઈ] A
periodical, a magazine

ચોપાડો, *s m* [See ચાર four + પાડો a
leg] A cot, a bedstead (Used in the Sūrat
Dist)

ચોપાર, *adv* [S ચતુર four + પાન *f*
S પાન side] On all sides, all around

ચોપાઈ, *s f* [S + પાર the opposite
side] A contrivance made with three
pieces of wood for irrigating a field

ચોપાઈ *s m* [See ચો S પન્ક, પારણ a
cradle] A swing, a swinging bed or seat,
a litter, a sedan

ચોપાઈ, *s f* [S + ચાર ૩ *f* સ્ફટ to
break, to tear] A sheet of cloth made up
of four pieces, a large double sheet of cloth

ચોપે, *adv* [See ચાર four + ફેર] On
all sides

ચોપ *s f* [P] A stick 2 A race ૩
The pole of a tent

ચોપ ૩, *r t* [See ચપ ૩] To brand
with red hot iron (Used in Kthq)

ચોખિયા, *s m* A doubt of colour
પણ ચોખે છે નહાયો દે, નહિ રંગનો ચોખિયો
--નરભેરામ.

ચોખો, *s m* The stick with which a drum
is beaten 2 The mark left on a drum from
being beaten with a stick ૩ The name of
a sect of Brāhmins

ચોખો, *s m* [See ચપ કે *f* P ચર્ચા to
press *Cf* ચોખ-૩] A brand 2 A juncture
શીઝ સંતોષના ચોખા દીધા પિના,
ચરગ ને ચપનો રંગ પાડે --ભોલેભાલ

ચોખી-દું, *adj* [See કોષ] Ashamed,
put out, taken aback

ચો-મટિયુ, *adj* [See ચાર four + મટ]
Having the four opposite ends of a piece
of cloth tied (in wearing a garment)

ચો-માસ, *s n* [S ચતુર four + માસ a
month] The four months of the rainy
season, July-October

ચો-મુખ, *adj* [+ મુખ] Having four
mouths, faces, or openings

ચો-મે, *adv* [+ મેર] On all sides, all
around

ચોચણો, Same as ચોરણો

ચોર, *s m* [S *fr* ચુર to steal] A thief,
a robber, one that conceals or reserves, one
that suppresses or keeps to himself 2 *adv*
Private, secret, concealed

Id ચોરડી A secret link ચોરડી A
secret nail Similarly, ચોરગાંઠ, ચોખાતુ, &c
કામચોર He who is sparing in labour and
shirks his duty ચિત્તચોર, ગનચોર દેયાચોર &c,
Captivating (said of a lover by his mistress
when he has won her heart) મસનતચોર He
who keeps his plans and purposes secret
Similarly, વિદ્યાચોર, ફિસલ ચોર, &c ચાચ ચોર
The objects of the five senses, ચાંદ, રૂપ,
રસ, ગન્ધ ગન્ધ and રસ્યં.

I roo ધરમનો ચોર પકડાય નહિ None can
restrain a house-thief ચોરની માત્ર કોલીના મો
He is compelled to silently bear his pain,
because he dare not disclose it He who
has horns in his bosom, let him not put
them on his head ચોરના મનમાં જોઈરણ A thief
ever fancies the moon is વળે તે પદમેશ્વરનો

ચોર ૩ He stands condemned in the sight of God ચોરનારને ચોર આળ A thief is always cautious ચોરનું રહ્યું સીકે ન ચઢે One cannot rise by dishonest means ચોરો ચોરલે ધૂળ ને ધૂળ A cheating trade seldom thrives ચોર ના પગલા ચોર નાણે = ચોરનો બાઈ ધરી ચોર Set a thief to catch a thief Every rogue is at length out-rogued

ચોર-આમલી, *s f* A kind of આમલી (tamarind tree)

ચોર-ખડ, *s m* A secret drawer or partition

ચોર-ખાતુ, *s n* A secret drawer, cell, or partition 2 A haunt or rendezvous of robbers

ચોર-ખિસુ, } *s n* [+ ખિસુ, ગજવુ] A secret pocket

ચોર-ગલી, *s f* [+ See ગલી] A by lane not easily noticed

ચોર-ગાંઠ, *s f* [+ ગાંઠ] A concealed knot

ચોર કં, } *adj* Thievish, roguish.

ચોર-દાનત, *s f* A secret bad intention

ચોર-નજર, *s f* Same as ચોર-દાનત 2 A stealthy look, a stolen glance

ચોર-આતમી, *s f* [+ આતમી] A secret intelligence, news received from spies

ચોર-લક્ષણ, *s n* [+ લક્ષણ] A look or signs showing a thievish disposition

ચોર-વાટ, *s f* [+ વાટ] A secret way, a hidden path

ચોર વાડો, *s m* [+ વાડો] A nest or haunt of thieves

ચોર-વિદ્યા, *s f* [+ વિદ્યા] An occult science or art

ચોર હુ, *v t* [S ચુ to steal] To steal, to pilfer, to rob

ચોરશી, *s f* [See ચોરશો] Trousers for a little person or a boy

ચોરશો, *s m* [See ચરણિ યો] A pair of trousers

ચોરમ, *adj* [S ચતુરસ f, ચતુર four + અનિ an angle] Quadrangular, square 2 *s m*

& *n* A square, a square figure ૩ The square measure, the area

ચોરસી, *s f* A brick made square by rubbing 2 A small square verandah ૩ A carpenter's tool 4 An ornament worn by women round the neck

ચોરસુ, *s n* A block, a cube, a six sided solid piece

ચોરસો, *s m* A square piece of coarse cloth (Used in Kfhd)

ચોરા ઉ, *adj* [See ચોર, ચોર હુ] Stolen

ચોરા-ચોરી, *s f* Theft committed in many ways or of many things by many men simultaneously

ચોરાણું, *adj* [S ચતુર four + નવત્તિ, નેતુ, ninety] Nienty four (94)

ચોરા વ હુ, *v t* [Caus of ચોર હુ] To cause to steal, to encourage in a theft

ચોરાસી, *adj* [See ચોર four + અંશી] Eighty-four, (84)

Id ચોરાસી આસન The eighty four postures or attitudes of the yogi (ascetic)

ચોરાસીના ફેરો The transmigration of the soul through eighty four lacs (eight million and four hundred thousand) of births

2 An inextricable maze ૩ An embarrassing and perplexing case or situation ચોરામી બદરનો વાવડો A place of rendezvous for various kinds of people

ચોરા હુ, *v t* [Pass of ચોર હુ] To be stolen 2 To be deceived, to be robbed

ચોરિ યા, *s m pl* [See ચોળ-હુ] Swelling in the gums caused by hard rubbing

ચોરિ યુ, *adj* [See ચોરિ યો] Committing piracy

ચોરિ યો *s m* [See ચોર, ચોર હુ] A pirate, a robber

ચોરી, *s f* Theft, robbery, stealth 2 A clandestine practice or act ૩ Concealment suppression

Prov ચોરીનો માવ ચંડાળે નય Evil got, evil spent ચોરી ઉપર શિરનેરી Adding insult to injury

ચોરી, *s f* [See ચોરસ, S ચતુર] The square enclosure, in which the bride and bride

groom are married

Prov ચોરીમાંથી દાદ કક્કાવવા To be in auspicious from the very beginning ચોરી માથી રડાશે To be unhappy from the very beginning of one's career

ચોરી, ૪ f [See ચોળા] A kind of bean

ચોરા-ચપાટી, ૪ f [See ચોરી, ચૌર્ય, theft + redup] Thieving and pilfering, picking and stealing 2 Any kind of theft or offence

ચોરા, ૪ m [See ચોરા ૧ f] S ચત્તર Cf ચોટ] 1 A public place in a village 2 A police station 3 An open verandah before a house

ચોર્યાસી, Same as ચોરાસી

ચોસ, ૪ f Bengali, madder a red dye

ચોસાઈ, ૪ f [See ચોળા] A kind of vegetable used for food

ચો-વટ, ૪ n [See ચાર four + વટ way Cf ચોટ] A plain or open space where four or more ways meet

તેજી લાલું નયને, તેજી લાલુ ચોસ,

સૂરો તમે તે સાચ રે, ચોવટ માહે ચોસ

—સામળાલટ

2 A market, a market place

ચતુર નતો તે ચોવટે, હેતે પોતાને દાદ,

માત્રની કેર માળિયુ, નીચે ભવાની વાટ

—સામળાલટ.

3 An open square

ત્યા ગગનમડપ મનોદ્વર, ચદરવા ચોવટ ને,

સુકતાફળ રત્ન અનમરે, નૈલોડય શોભા તેહ

—ઉરિદાસ

4 adv [See ચાર four + વટ a way, a direction] On four sides, on all sides

ચો-વટ, ૪ n [See ચાર four + વટ a profession] A decision or judgment given by four or more respectable men

ચો-વટ, } ૪ n Arbitration

ચો-વટિ યુ, } ૪ n Arbitration

ચો-વટિ-ગો, An arbitrator

ચો-વડું, ૪ n [See ચાર+વટિ, or ચો+વટ, ૫૩]

Four fold

ચો-વાટ, } adv [See ચાર+વાટ] Every

ચો-વાટે, } where, on all sides

ચો-વાડ, ૪ n [+વાડ a fence] Surrounded by fences on all sides—of a field 2 ૪ n

A field surrounded on four sides

ખેતર સધુ ચોવાડ, તે ભાગની વલ્લી કેા ના

—મેખાનંદ.

ચોવી-આર, ૪ f [See ચોવીસ twenty four + આર doing] The vow of not dining after sunset (among Jains)

ચો-વીસ, ૪ f [See ચાર four + વીસ] Twenty-four, (24)

ચો-વું, ૪ t [See ચોસ ૩] To prick, pierce, or thrust (in mud or cloth)

ચોરા-વું, Same as ચોસ-વું To suck, to attract

દયા પ્રીતમને તે જન પદાલો, રિપુ ગ્ને શિત ચોચે રે

—દયારામ

ચોશિ યુ, ૪ n [See ચાર four] A weight of four grains of mustard

ચો-મટ, } ૪ n [See ચાર four + મટ]

ચો-સઠ, } Sixty four, (64).

Id ચોસઠ કળા The sixty-four arts or accomplishments, which make up the list of arts, all the arts ચોસઠ નેગણીઓ Sixty four demi goddesses and evil spirits, all the spirits good and bad

ચો-સર, ૪ f [See ચાર + સર, સેર] A neck lace with four strings

માસુ મારી અતિ સાપણ, નહુદલ નાર કગારી રે,

કુલ રેલુલા ચોસર ગુચે, કેડ ન મેલે મારી

—મહેજી.

2 A particular game with સોગદાં

ચોસ ટું, ૪ n [See ચોસ + ટું dim] A block 2 A piece, a slice, a bit, a fragment

3 A square piece of hard earth, &c., used in masonry

ચોસિ-યુ, ૪ n [See ચાર four] A weight of sixteen maunds (Used in Jhalkand)

ચો-સેટ, } Same as ચો-સટ, ચો-સઠ

ચો-સેટ, } Same as ચો-સટ, ચો-સઠ

ચો-સેર, Same as ચો-સર

ચોળા, ૪ f [See ચોળ-વું] Very red, deep red

N B —ચોળ is used as an intensive with the adjectives-રડ and પીઠ, e g, રડ ચોળ, પીઠ ચોળ

ચોળમ-ચોળા, Same as ચોળા-ચોળા

ચોળ-વ-ચોળ, *s f* [See ચોળ ૩] Uneasiness of the mind

ચોળ-રૂં, *v t* [See ચાળ ૩, ચાણ ૩, to cause to move, to put in motion] To rub, to squeeze, to pommel, to crumple 2 To shampoo, to knead 3 To spoil

પ્રેમદા પુષ્પ સરીખા સગલે, નિરખે મન ચોલાએ રે,
ચોળ્યા પાછળ તેવા ન રહે, ચિત્ત પસ્તાવો થાએ રે

—દયારામ

Id પેટ ચોળવું To shampoo or rub the stomach, to perform the process of massage on the stomach માથું ચોળવું To cleanse the head with soap or the native substitutes for soap (used by women) લાવસી-કુલેર ચોળવી To mix *ghee* with લાવસી, કુલેર ચોળીને ચિઠ્ઠી કરવું To drag on to a tedious length રાખ ચોળવી Lit To apply ashes to the body—by ascetics and yogis 2 To be the leader in chauging or accusing a person 3 To lose one's all and become a beggar ચાવડની પેટે ચોળી નાખવું To ruin a person with the least difficulty રોજ એલે ચોળે નહિ Does not comb her hair every day

Prov પેટ ચોળીને પીડા કરવી To wilfully make oneself ill, to court misfortune

ચોળા, *s m pl* A kind of pulse 2 A kind of vegetable

Id ચોળા ફળી The pods of ચોળા

ચોળાઈ, *s f* A kind of vegetable used for food

ચોળા-ચોળ, } *s f* [See ચોળ ૩ + redup]
ચોળા-ચોળી, }

Rubbing roughly, frequently, or for a long time, crumpling, rumpling 2 Act of injuring one's business by looking at it from so many points of view as to perplex the mind

ચોળી, *s f* [S ચોલી] A kind of sleeved breast coat for women, a bodice 2 A kind of greens

ચોળી-ખંડ, *s m* [+ ખંડ] A piece of cloth suitable for a bodice

ચોળો, *s m* [See ચોળ-૩] Disorder and derangement of the mental faculties 2 Disorder and confusion

ચોળો, *s m* [See ચોળી] The body of a coat as distinguished from its skirts

ચો-કુ, *s m* [See ચો-વટુ / ચાર+વાટ] A mart, a market, a bazar 2 A square

Prov ચોરે ચાર ને વાઙીએ અદાર Things fetch different prices at different places

ચો-દ, *adj* [S ચતુર્, ચાર, four + દશ] Fourteen, (14)

Id ચૈદ ચોક્કડી રાજ્ય An Empire or Imperial Power lasting till the four yugas (ages) are repeated fourteen times over 2 A very large and powerful empire that will last for a long time ચૈદ કુવન એક થવા To be worked, to happen (of a great catastrophe or cataclysm) 2 The happening of a great misfortune

ચૈદ ભગન, } *s m pl* The fourteen worlds,
ચૈદ-ભુવન, } viz the seven heavens and the seven lower worlds

ચૈદ-રત્ન, *s m pl* These so called fourteen jewels (valuable things) obtained at the churning of the ocean by the gods, viz લદ્દખી, દૈસ્તુલ, (the gem of this name worn by Vishnu), પારિવાત (one of the fire trees of Paradise) ચુરા, ધન્વતરી, ચદ્રખા, કામરૂપી, મુરેશ્વરગજ (ચીરાવત, the elephant of Indra), દેવાગદાચા, સપ્તમુખી ચાક્ર ત્રિય, દરિદ્રગુણ, રૂપ, and અમૃત.

ચૈદ-મું, *adj* Fourteenth

ચૈદ-કુંચું રત્ન, *s m* A stick 2 Beating with a stick

Prov સી દડને મવાન ચૈદકુંચું રત્ન Beat ng will make a woman jeal'd, if she be obstinate

N B—The ચૈદકુંચું રત્ન is correctly અમૃત (amar), but the word is for enmity given the present meaning, owing to the mispronouncing of the Sanskrit word (અ) કુંચ (of the ocean) as Guj કુંચ (a short and thick stick) in the reverse “અમૃતે રત્નનિઠ વજ્ર”

ચૈદ લોક, *s m* Same as ચૈદ ભવન

ચૈદ વિદ્યા, *s f pl* The fourteen divisions of science or knowledge, viz, the four

Vedas, the six Angas, the Purāṇs, Mīmāṃsā, Njāya and the Dharma Shāstra—(વૃત્તવેદ, વર્ગ, અટાદય પુણ, મીમાંસા, ન્યાય, ધર્મશાસ્ત્ર)

Id ચૌદ વિદ્યા ગુણુ બહુ Proficient in all sciences and arts

ચૌદશ, *s f* The fourteenth lunar day

ચૌદેક, *adv* [+એક about] About fourteen

ચૌર તા-ઈ, *s f* [See ચૌર] The profession or practice of a thief, theft

બધા ફેરી બલાઈને, ખૂરાડી જે ખૂરાઈમા, ચૌરતાઈ ચાપે ચિત્ત, બુદ્ધ બરનાર હા||—વશભ.

ચ્યુત, *adv* [*S f* ચ્યુ to fall.] Fallen

2 Dethroned 3 Depraved

ચૌરી, Same as ચમરી

છ.

છ, The seventh consonant

છ, An interjection, showing contempt, Fie! Pshaw! Tut!

છ, *adv* [*S* વદ, વદ્] Six, (6)

છ, *v ૧* [*S* અન્તિ *fr* અસ્ to be] The root of the verbs છ, છુ, &c

છઠી, *v ૧* (I) Am

છક, *adv* [See ચક્રિત, છક છક ટી] Struck with wonder or amazement, astonished 2 *s f* Wonder 3 Pride, arrogance

અરસપરસ અચો દુસી મિળાવો, છકને તથાળે છાડુ

—નિરાતભક્ત

Id છક થઈ જવુ To be astonished છક ફેરી નાખવુ To produce astonishment in.

છક-છકા ટ, *s m* [+વત્તિ] Pride, arrogance

છક-છુછુ, *adv* [See છું છુ] Mixed and crushed together

છ-ક ડી, *s f* [See છ six + *S* ક collection + ડી dim] An aggregate of six sheets of paper, one fourth part of a quire

છકડુ, *s n*

છકડો, *s m* } [*S* ચકટ a cart] A cart,

a waggon

છડુ, } *v ૧* [See છક, છક, છક ટી

astonished] To be dazzled 2 To be confused or amazed 3 To be haughty, to be arrogant 4 To be puffed up

છ-કા-ઈ, *s f* [See છકે] Fasting for *s x* days together

છ કિ યુ, *s n* [See છ six] A cart with *s x* oxen yoked to it

છકે લ, *adv* [See છક-ચુ] Elated, inflated,

puffed up 2 Loose, profligate, dissolute.

છક-ક, *s f* A slap 2 A blow 3 A loss; ૪ deficit in trade, &c 4 A deceit, a piece of knavery played off

Id છક લગાવવી-મારવી To give a slap or sharp blow 2 To put to a great loss છક ખાવી To be beaten 2 To be deceived 3 To suffer a great loss

છક-લ, *s f* [See છકે] A particular game at ચોગટી (Indian drafts)

છ કો, *s m* [*S* વદ ક a group of six *fr* વદ, છ, six + ક group] A throw of six at dice 2 The six in a suit of cards

છકો પળે, *s m* [+ પગળે *fr* *S* વચ્ચ ક a group of five *fr* વચ્ચ five + ક group] A game at cards 2 Artifices, wiles, devices, stratagems. 3 Quaintness; turgidness

Id છકો પળે રમવો To deceive છકે પળે ફોડે

ફોડે To enjoy oneself at another's expense

છ ગ ડો, *s m* The figure six, (6)

છગાર, *s f* The top, the summit

છગ, *ind* A term used in multiplying

by six any number above unity

છ-ચોક, } *adv* [See છ six + ચોક mul-

tiplied by four *fr* હ ચટ્ટ, ચાર, four] Openly, publicly

છ-ચોર, *s m* [*S* ચટ્ટ a rogue + ચોર a thief] A rascal, a knave

છછર, Same as છાછર

છછુદર, } *s f* [*S* છછુદર] A mole, a

blind mouse

See ૭૧૨.૬] To sprinkle

છડડું, *v t* [Hem Des છળ = S ઘસારિ
મત્તે Squeezing or pressing of corn, &c Or
S ઘટિ છડી, a stick Cf ઘડ્ય-ઘડિયુ ઘ] To beat
with a stick, to thrash 2 To beat and
separate (rice, &c) from the husk

Id છડી નાવડું To beat severely

છડા, *s m pl* [See છડી, S સડા, or છડા]
Prints of the hand dipped in a red pig-
ment, made on auspicious occasions, on
clothes, doors, walls, &c

મરિય રખા છે જેવું, કુમકુમ રંગ છડા દિધા રે

—દસપત

છડા છુ, *s n* [See છડા.૬] Bran, chaff
of rice, husk

છડા નહ્ય, *s n* Wages paid for beating
and separating (rice, &c) from the husk

છડા-વડું, *v t* [Cause of છડા.૬] To cause
to separate (rice, &c) from the husk

છડિયા, *s m pl* [See છડું] Paren-
ters (going in bullock carts, &c)

છડિયાત, *adj* [See છડું] Single, alone,
unmarried 2 Without a child 3 Unac-
companied

છડી, *s f* [S ઘટિ] A nosegay of flowers
bound in a cluster at the top of a stick 3 A
cane, a switch, a ratan 4 [Also See છડું] A
woman not accompanied by her children

Id છડી ઘેઘારી To declare the praises
and exploits of (by a mace bearer) છડી
અમર A mace and fly driver, regarded as
signs of royalty and the royal office

છડી-છડી, *adj f* [See છડી alone + ૭૧૨
redup] A barren woman

છડી-દાર, } *adj* [See છડી a sceptre + P
છડી ધાર, }
દાર Keeping fr દાસ્તન = S ધૂ, ધાર, to hold]
Having a stick 2 Having the form of a
stick 3 *s m* An usher, the bearer of the
rod of dignity, a sceptre bearer

છડી સ્વારો, *s f* [See છડું + સ્વારી] Rid-
ing without any retinue or followers, a
light escort

છડું, *adj* [See છડી a stick] Alone,
without any companion 2 Single, unmar-

ried 3 Having no child, barren (a woman)

4 Unaccompanied by any child

છડી, *s m* [See ૨૧, રોર] A necklace
of pearls

છડી, *s m* [Imit or See ૭૧૨.૬] Sprink-
ling of water, cow dung wash, coloured
water, &c (Used with the verbs ડો, ગાવો)
Cf છડા

છડ્ય-ક-છડ્ય ક, *adv* [Imit] Tinkling,
jingling

છડ્ય ક યુ, *v t* To be angry with, to
speak in anger

છડ્ય ક-ડું, *v t* 2 [See ૭૧૩.૬] To sift flour

છડ્ય-ક-ભાડ્ય-ક, *s f* [+ ભાડ્ય-ક redup]
Same as છડ્ય-છડ્ય ક

છડ્ય ડો, *s m* [Hem Des છળ = S ઘસ-
પાન, torment Or Imit] A hissing sound
2 Afflictations, airs 3 Affected or real
anger 4 An abrupt angry speech ac-
companied by suitable gestures of the
hands, eyes, &c 5 Strutting and stalking,
walking with stately steps and swelling
air 6 A lofty burst of passion

છડ્ય-છડ્ય, *adj* [Imit] Chink chink,
jingling, tinkling. 2 Freely, lavishly,
liberally (of expending money)

છડ્ય-છડ્ય ડું, *adv* Tinkling, jingling 2
Boiling, hot 3 Being angry

છડ્ય-છડ્યા-ડ, *s m* Jingling, tinkling 2.
An air audible murmuring, grumbling

છડ્ય-જી, Same as છડ્ય-છડ્ય

છડ્ય ડું, *v t* [See છડા.૬] To filter; to
strain, to sift 2 To discriminate, to ex-
amine minutely 3 To scratch, to scratch
with the nails (as itches) 4 To rake up old
wounds or sores 5 To rake up old quarrels

ગાંધી છડ્યા તો નિન્દા થાશે રે,

અનામિતો અવજી થાશે રે —દયારામ.

છટ-કાવ, *s m* [See ૭૧૨.૬] Watering,
sprinkling

છટ કોર ડું, *v t* To extinguish with
water

છટા વ, Same as છટ કાવ

છટી-યુ, *v t* To be sprinkled, to be
covered with drops of any liquid 2 To be

covered with a perfumed water, or with muddy water in the Holi holidays 3 To be sprinkled over, to be stained 4 Hence to be afflicted by the evil consequences of the company of a wicked man 5 To be the subject of abusive language 6 To be pregnant (Used in the case of lower animals)

હડણ, Same as હડણ

હડણ, ૧ ૧ [Pass of હડણ, હડણ] To be given up for ever 2 To be left after eating

હડણ, ૧ ૧ [Pass of હડણ] To be sifted 4 To be tried or examined

હડણ, ૧ ૧ [Pass of હડણ] Same as હડણ, ૩, ૪ 2 ૧ ૧ To have the upper skin scratched

હડ, ૧ f, [S જર existing fr અ to be] Existence 2 Plenty, abundance

Prov હડ હડની ન રહે Existence cannot be concealed હડે ધીએ, હડુ દાખા યાય = હડે હાડે ખાકીના રોગન થું દરવા ખાકો હાડ = હડે પ્રાણે હાડીના રોગન દાખા યાય ? Who would suffer from the want of a thing, when it is within one's reach ? હા હડના ચાકા હે Luxurious habits are often the result of plenty

હડ, ૧ f [Dh હડ હડ fr S હડ fr S હડ to cover] A ceiling, an awning, a canopy

હડણ, ૩, ૪, ૫ [See હડણ, હડણ, umbrella] Open, not concealed, patent

હડણ, ૧ f [S હડ an umbrella fr હડ to cover Cf P જર an umbrella] An umbrella, a parasol 2 The hood of a carriage

હડણ, ૩, ૪, ૫ [See હડણ fr S હડણ + ઠીસ fr ઠીસ thirty fr થી three + દસ ten] Thirty six, (૩૬)

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ plenty + યાય, યાય, having] Plentiful, abundant 2 Easily available

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ plenty + યાય] Plenty, abundance

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

હડણ, ૩, ૪, ૫ } ૫૫ [See હડ + યાય] Lying flat on the back

વિવિધ વાજન વાજે, હદમા રે લોલ,
તાલ રવરે મળી કરે ગાન, પ્રિય વાસણી રે લોલ
—દયારામ

Id હદ લાગવે To be taken up with, to
be engrossed in, to be addicted to
છદ-સાત્ર, ૨ ન [+ સાત્ર] Prosody 2
A treatise on prosody

છરી, *adj* Full of pranks and tricks 2
Having evil habits 3 Wilful, wanton

કમળ નીપળે નીરચી પણ, નીરચી ન લેવાય,
તેમ સિત સિત છરીમા રે, વિષય લોગવે રાય

—પ્રેમાનંદ

છન્ના-છમી, *adv* [Imit Cf છણ છણ, ખણ-
ખણ] Tinkling (of the sound of money)

Id છન્નાછમી થઈ રહેવી To have an ample
amount of money

છન્નુ, *adj* [S વળગતે જી દદ, છ, six + નવત્તિ,
નેઠ, ninety] Ninety six, (96)

છ-પણ, *adj* [See + પગ] Six footed

છ-પડી, ૨ f [+ પડ a fold fr S પટ cloth]
Fraud, roguery

છપ-નડ, *adj* [See છાપર, છપ નડ] Shallow

છ-પય, ૨ મ [See છ six + પાય fr S પાદ
the foot] A stanza consisting of six lines

છપા, Same as છાપડું

છપર-ખાટ, ૨ મ [+ ખાટ fr S છદ્દના
bedstead.] A bedstead with a canopy
attached

છપર-પણ, *adj* [+ પગ] Having the
soles of the feet wholly touching the
ground while walking—regarded as an
unfortunate mark

છપર-પલંગ, ૨ મ [+ પલંગ fr S પર્યટન
bedstead] Same as છપર-ખાટ

છપ ડું, A dialectic variant of છુપા ડું

છપ ડું, ૨ ૨ [Pass of છાપ ડું] To shrink
back from fear, awe, &c

છ-પાય ગણુ વા, ૨ ૨ [See છ-પાય+ગણુ-વ
Cf અગિયારા ખણવા] To run away, to shrink

છપા-ઈ, }
છપા મણુ, } ૨ f [See છાપ-વ] The
છપા-મણી, }

manner of printing 3 The cost or price
of printing

છ-પાય, *adj* [See છ + પાયો Cf ખટ પદ]

Having six feet

છ-પો-સાત, ૨ મ પો [See છ six + પો,
પા, પાય, one + સાત seven] Seven in dice
containing six and one

છપા-વ-વું, ૨ ૨ [Caus of છાપ-વ] To get
printed 2 To advertise

છ-પ્પન, *adj* [See છ વાર + પચાસ fr S
પચાસાત્ fifty fr પચ્ચ five + દશ ten] Fifty-
six, (56) 2 Deep, sharp, cunning, know-
ing 3 (A person) That has travelled over
56 countries acquired 56 languages, and
can gull and cozen anybody

Id છપ્પન વખત A thousand times over
again, reiteratedly, repeatedly છપ્પનના વિ-
તાડવા To harness છપ્પન છપર ભુગળો વાગવી To
pay no attention to to disregard એવે ધર
છપ્પન છપર ભુગળો વાગે છે He lives in great
pomp, and it is difficult to reach his ears
and have an access to him છપ્પનને ખુલ્લે In
a retired and unfrequented corner છપ્પન
દેશનુ પાણી પીધુ છે (Hem Des છપ્પનો) He has
travelled far and wide, he has a varied
experience

N B—It is believed by the Hindus
that there are on the earth 56 countries,
56 languages, and 56 dictionaries of the
Sanskrit language

Prov નહિ તણુમા, નહિ તેરમા, ને નહિ છપ-
ના મેળમા Deserving no consideration છ-
પ્પન વેપારી A man busily engaged છપ્પન
વેપારી ને ભારો કુચી Too many cooks spoil
the broth

છપ્પન લોગ, ૨ મ [છપ્પન fifty six + લોગ]
A constant sufferer 2 A particular religious
ceremony among the Vaisnavas

છ-રપય, Same as છ-પય

છપર-ખાટ, }
છપર-પલંગ, } Same as છપર-ખાટ,

છપર-પલંગ

છપર-ખંદ, } ૨ મ [See છપર + બાધ-વ]
છપર-બધ, }

A thatcher 2 A maker of thatching frames.

3 *adj* Having or covered with a thatch

છપર-ખંદી, }
છપર-બંધી, } *adj* Same as છપર-ખંદ

ଝର, *s m* [*S* ଝର a razor Or See ଝରି a knife] A razor

Id ଛା ଝେରବେ To cut off with a razor 2 To lose one's reputation

ଝର, *adj* [*Imit*] Showing the sound produced while a thing is cut by a sharp tool

ଝର-ଝୁ, *adj* [See ଛା arrogance + ଧାତୁ crooked, or ଧାତୁ having] Arrogant, conceited 2 Rash.

ଝର ଡ଼, *adj* [*S* ଝ, ଛ, to move] Slanting, sloping

ଝରୀ, *s m pl* [*Dh Des* ଝରୀ *S* ଝରୀ a cluster] Bullets, small shots 2 A charge for a gun of nails, stones, &c

ଝରୀ-ଧାତୁ, } *adj* [See ଝର arrogance]

ଝରୀ-ଝୁ, } Raving, mad, half mad

ଝରି, *s f* [See ଝରି a knife] A small knife 2 Malice, spite

Id ଗଲେ ଝରି ଧୁରୀ To be ready to kill 2

To harass 3 To threaten to ruin

ଝରି ଝ, Same as ଝରୀ ଧାତୁ

ଝରି, *s m* [*S* ଝର the handle of a knife

Or *S* ଝୁଟି a knife] A large and sharp knife, a cleaver

ଝରି, Sing of ଝରୀ (Rare)

ଝର ଫୁଲ, *s m* [See ଝର light play] A whistlet made of light cheap wood

ଝର ଝାତୁ, } *v* [*S* ଝ, ଛ, to

move] To rise when stirred, and flow over the brim of the vessee (of a liquid), to be

spilled 2 To boast, to vaunt, to strut, to swagger, to talk big, to be elated, to be

puffed up, to exult vainly, to brag, to be over-joyed

Prov ଅଧୁରୀ ଝରି ଝରାଏ ଧଡ଼େ An empty vessel makes most sound

ଝରା, *s f* [*Hem Des* ଝରାଏ = *S* ଝରା leaping] A leap, a spring

Id ଝରା ଧାରୀ To leap, to jump

ଝରା, *s f* A kind of grass used in religious rites

ଝରା-ଝରା, } *adj* [See ଝରା ୩] Filled

ଝରା-ଝରା, }

to the brim, brimming over

ଝରୀ-ଝୁ, Same as ଝରୀ-ଝୁ.

ଝରି ଝରାଏ ଧାତୁ, ଝରା ଧାତୁ ଝରାଏ

—ଝରୀ.

ଝରୀ, *s f* The number six (Used in a conversation)

ଝରୀ, *s f* [See ଝରୀ the bark of a tree] A kind of disease of the skin

ଝରୀ, *s f* [See ଝରୀ a stick] A little chip inserted in a hole in the ear to widen the flaps

ଝରୀ, *s f* [See ଝରୀ] A gold-ring with little bells attached to it worn by women on a right hand finger

ଝରୀ, *s m* [See ଝରୀ] An octangular gold ring worn in a pair on the little finger

ଝରୀ ଝରୀ ଝରୀ ଝରୀ ଝରୀ, ଝରୀ ଝରୀ ଝରୀ ଝରୀ

—ଝରୀ.

ଝରୀ, *s m* [See ଝରୀ, ଝରୀ] A bracelet, in which materials of worship and offerings or presents are placed

In ଝରୀ ଝରୀ To perform a ceremony, in which materials of worship, &c., are placed in a bracelet, and a dinner is given in honour of a good deed

ଝରୀ-ଝୁ, *s f* [See ଝରୀ, ଝରୀ] To be covered 2 To be eclipsed 3 To amuse unknown

ଝ-ସିରି ଝା, *s n pl* [See ଝ six + ସିରି a ring] Silver ornaments worn by women on the toes

ଝ-ସିରି, *adj* [See ଝ + ସିରି twenty] Twenty-six, (26)

ଝ-ସିରି, } *adj* [+ ସିରି a hundred] Six hundred, (600)

ଝ-ସିରି, *s m* [See ଝରୀ + ସିରି dim] Loosened curdled milk.

ଝର, *s m* [*S* ଝର, fraud] A disguise, an assumed form 2 A pretence, a feint 3 Teasing; annoying 4 Fraud, trick, circumvention, treachery 5 A counterfeit look of shame 6 Persecution

ଝର-ଧାରି, *adj* [+ ଝର ଧ] Persecuting,

oppressive

તે ન વિચારી અવિચારી તો, નાહો આબો છળ-કો
—એમોનદ

છળ-કો, *s m* [See છળ+કો dim] A splash of water

છળ-ના, *s f* Persecution

છળ-અપચ, *s m* [+ અપચ] Persecution in various ways 2 Fraud 3 Treachery

છળ-ભેદ, *s m* [See છળ + ભેદ fr S બિદ to cut asunder, to separate] Fraud, secret fraudulent ways 2 Treachery

છળ-પિયા, *s f* [+ પિયા] Artful and skilful deception

છળ-હું, *v t* [See છળ] To cheat, to deceive 2 To annoy 3 To persecute

છળ-હું, *v z* To be afraid, to be frightened

છાઈ, Same as છાયા

છા-હું, *s m* [See છા-હું + હર doing fr S ફ, હર-હું, to do] A man who is in the habit of circulating false reports, a gossip, an idle tattler

છાછળ-માછળ, *adj* [See છાછ + redup] Not deep, shallow, superficial

છાછળ ચાલતો રહિ વાત, એ તો રમણી વાત અધાત,

—અર્થો

છાછળ *adj* [See છાછ] Mischievous, prankish

છા-છું, *s n* [Imit] The interjections and ejaculations of jugglery, a mere show, a parade, some empty noise, a little bustle about

છાંટ, *s f* [See છાંટ to sprinkle] Cuttings, clippings, shreds, slips 2 Sprinkling of water to purify impure things 3 Blots of colour (to beautify clothes) છાંટ ચાલવી To circulate false reports, to fabricate a story 4 [See છાંટ] Facility 5 A fib, a false story

છાંટ-ચા, *s n pl* Stains produced by sprinkling as in chintz 2 Sprinkling (clothes, &c) with saffron, &c

છાંટ-હું, *v t* [See છાંટ] To sprinkle, to scatter in drops 2 To circulate false reports 3 To extinguish (fire, &c,) by sprinkling water. 5. To bribe

Id પાણી છાંટુ 'To sprinkle water અપા છાંટા To circulate a false story 2 To talk tall, to hold an idle conversation બે પેસા છાંટા 'To give a bribe અપાધીસને છાંટા 'To bribe the judge

છાંટ-હું, *v t* [S છાંટ cut, divided, fr. છી to cut] To chip, to chop off, to cut off

Id વાડ છાંટી To prune a hedge છાંટી નાખું-છાંટુ To cut off

છાંટિ યુ, *s n* [See છાંટિ] A bath on account of mourning

છાંટિ યુ, *s n* [See છાંટ + આડિ a knot] An ornament having six knots and strings, worn round the neck by women

છાંટી, *s f* A sprinkling 2 Drizzling of rain

છાંટો, *s m* [Hem Deo છટો=S જટ જટા fr S છટા a lump] A drop. 2 A stain, a blot 3 Ignominy, a stigma

Id ઘેંછલા નાખી દેવા To perform a hasty worship છાંટ પાણી A covert term for liquor 2 Drinking liquor છાંટ પાણી દેવા To drink liquor છાંટ દેવા-સાચા To be sullied in one's reputation (by bad company)

છાંટણ, *s n* [See છાંટણ] Investigation, inquiry 2 Trial, examination

છાંટણ, *s n* [See છાંટણ] Act of leaving food in the dish after eating a part of it 2 The refuse of food

છાંટણ, *v t* [S છટ to show, used for euphem] To give up for ever, to quit, to abandon 2 To divorce 3 To leave the refuse of food at a dinner

Id મુખી છાંટુ To lay by ready to hand બેરી છાંટી To divorce wife છાંટી છાંટી To refuse to marry a girl to whom a promise of marriage is given

છાંટ-હું, Same as છાંટ-હું, છાંટ-હું.

છાંટિ છ, } *s n* The refuse of food 2

છાંટિ છ, } *s n* The refuse of food 2

A woman divorced from her husband છાંટ-હું, *v t* [See છાંટ] To be smeared or cover over with a thick layer of earth 2 To shut up with a thick layer of mud, &c

છાંટો, *s m* [See છાંટો] A thick layer

of something wet and moist

Id ઊઠો મારવો-દેવો To fill a hole up with a thick lump of mud ઊઠો ધાલવો To mix all sorts of food in a dish and eat the mixture in a hurry

અંચ, *s f* [*S* ઇયા] Shade, shadow, umbrage 2 Shelter, protection 3 Auspices, favour 4 A ghost, a demon, a phantom 5 A feint

અંચ-દી, *s f.* [+ *d* dūn] A small shade Prov જેના જેવાની અંચદી A man's fortune changes with circumstances 2 The rise and fall of a man, the vicissitudes of fortune ફરવાફરી અંચદી Shadows come and go Things never remain the same

અંચ-ડો, } *s m* Same as અંચ
અંચી,

અંક, *s f* [*S* શાક્ત a worshipper of the goddess, Shakti Cf અંકડો] Intoxication

અંક મતળાસા રૂપ બખાણુ, મગન રહે મન માહી
પ્યાગી વનથી યુદ્ધ ગિસારી, અંક ચડી લય નાહી
—નિરાતમજા

2 The disgusting smell of the mouth of a drunkard 3 Arrogance, haughtiness, pride

Id અંક મારવી To give out an offensive smell (as of liquor)

અંક-ટા-ઈ, *s f* Same as અંક-ટા-પણું

અંકટ, } *adj* [See અંક ટે] Drunk, intoxicated, stupefied with drink

અંકટા-પણું, *s n* A drunken state, drunkenness

અંકડો, *s m* [See અંક, અંકડો] A tippler, a sonker, a sot

અંકમ-ઢેળ, *adj* [+ ઢેળ] Overflowing, brimming over 2 In large quantities

અંકડું, } *v t* [See અંક, અંકડો] To be intoxicated, to be mad 2 To be puffed up

અંકડોટો, *s m* [*S* શાક્ત a worshipper of the goddess, Shakti (શક્તિ)] Same as અંક

અંગળ, *s f* A leathern bottle or bag for holding water

અંગળિયા, *s n pl* Same as અંગળ. 2 Extravagance

અંગળિયા, *s n* Sing of અંગળિયાં

અંકર, } *adj* [Dh & Hem Des કિંકરી= અંકર.]

S ન્યુ જલ પ્રવાહ a small stream of water] Shallow, not deep 2 Superficial

અંજ, *s f* [*S* અંજ-અંજ] A shelf

અંજ, *s f* [*S* અંજ, અંજ, to cover] A thatch 2 A kind of grass used in thatching

અંજ-દી, *s f* A ceiling 2 A thatch 3 A small balcony

અંજ-રૂં, *v t* [Hem Des અંજ= *S* રાજતિઃ appears splendid, fr *S* સજ ready, adorned] To become, to befit, to suit 2 To deserve, to merit

અમને ને ઠહીએ, તે અંજ, અંકડેટા, અંકર, અંજ-દી
—અંકર.

3 [See અંજ, અંજ-રૂં] To thatch 4 To continue

અંજિયાં, *s n* Beating the breast in mourning, owing to sorrow 2 A term of abuse used by women

Id અંજિયાં દેવા To beat the breast in mourning

અંજી, *s n* [See અંજ] A thatched shed in connection with a house

અંટ, *s f* [See અંટ ceiling] The ceiling of an underground tank of water

અંટ, *s f* [See અંટ + અંટ] A long slab of stone

અંજ, *s n* [Hem Des અંજ = *S* ગોમય, fr *S* ગળ] Dung of a bull, cow, or buffalo.

2 Courage, spirit

Id તેનામા અંજ નથી He is a coward અંજ

અંજુ To collect cow dung અંજુએ Cow-dung and other kinds of refuse, which ought to be collected and removed અંજુના કરવારે

મારવી To do a cowardly act

Prov અંજુના દેવને ખાસડાની પૂલ Tit for tat અંજુના દેવને વાસની-કપાસિયાની આગા Every thing at its proper value અંજુના ઝીડી

બીમા મરે One man's meat is another's poison Let every man confine himself to his element Sin is the life of a sinner, and

holiness his death

અંજુ. *v t* [See અંજુ-રૂં અંજુ-રૂં] To strain, to filter, to sift 2 To squeeze 3

To investigate 4 To discriminate
સદ્ ગુરના સગ થઈ સેવક જુઓ બગડયા;
નેહુ સત્ નામ લીધુ છે છાણી રે
—આપુસાહેબ ગાયકવાડ

અભિ-પ્ર, ૧ ન An article having the form of a basket made of cow dung,

અભિ, ૧ ન [See અભિ] A cow-dung cake
Id, અભિ ધાપવા To knead cow-dung and form it into cakes માથે અભિ ધાપવા To throw off obedience, to be disobedient વરને માથે અભિ ધાપશે She will rule the roost અભિ સ-કારવાં Helping in a meritorious act અભિ વીછીને ચલાવવો Helping one on in mischief, abetment

અતરક, ૧ f The gallop of a horse
અતર, ૧ ન pl [See ઓતર] Husks
અતી, ૧ f [S ઉદ્ to cover, See આ-અ-દન Or, S જાત divided f; છે to divide] The chest. 2 The breasts of a woman 3 Courage, boldness, intrepidity, fortitude 4 Presence of mind

Id અતી ઠાંડીને ચાલવું-અતીસેર ચાલવું To walk defiantly અતી કુટવી To heat the breast owing to sorrow અતી બેસવી To be drowned in sorrow, to lose one's courage અતી ફાટવી To be confused, to be confounded, to be surprised, to be astonished અતી બરાઈ આ વવી To be suffocated 2 To be overpowered by a sudden feeling, to be overcome with feelings અતી પાકવી To have putrid matter or phlegm in the chest અતી કુટવી (of a girl) To arrive at the age at which the breasts are formed અતી તોડવી To work hard અતી ઠાંડીને કહેવું To speak with confidence અતી પર બેસવું To sit so close to a person as to confound him (when he is at work) 2 To be doggedly pressing, to be imperative-urgent અતીપર દાય મુકવો, અતીએ દાય દેવો To encourage અતી [ગળવી To feel pity અતી ગળવી To be jealous 2 To sympathize અતી ચલાવવી-રાખવી To undertake a hazardous work અતીનું, અતીવાળું, અતીનું ધાતું Bold 2 Requiring boldness પાંચી અતીનો Unenterprising, timid અતી સરસુ ડાખવું-ચાપવું To hold in close embrace, to embrace with

affection અતી ઉપર દાય નાખવો To make an indecent attack upon a woman અતીનું કંહણ Unfeeling, heartless અતી ઉપર પરચર મુકવો To bear one's sorrow with a stout heart અતીની મુકો A blow on the vital parts 2 A loss or death which injure oneself personally; a personal injury અતી ઉચી આ-વવી To be gratified to be satisfied અતી ઠાવવી To bemoan one's mis fortune અતી ઠાંડી થવી To be satisfied, to be at ease અતી ઠાંડીને With certainty, confidently 2 with courage; courageously અતી દાય ન રહેવી To be under the control of emotions and feelings 2 To lose one's control over one's feelings, to lose courage અતીએ દાય લાગવો To be heartily sorry અતીએ ધરવું To embrace અતીનો આખો Adventurous, enterprising, careless of risk or danger, rash

અતી-ચઢું, adj [+ ચલાવવું] Bold; courageous

અતી-પૂર, adv [+ પૂર filling, reaching] Approaching to the breast

અતી-ફાટ, adv [+ ફાટવું] Bitterly (of crying weeping) 2 (Working) So hard as to break the chest

અતી-સેર, adv [+ બરાઈ ચાલવું, બરવું] So as to cause panting while ascending (of a steep height)

અના-અપહું, adj [See અનુ + છુપાવવું] Secret

અના-છીના, adv Secretly 2 Silently

અનું, adj [S ઉપર covered fr ઉદ્ to cover] Concealed 2 Secret, private 3 Silent

Id અનુ રાખવું To keep secret 2 To stop speaking or crying 3 To appease or pacify. અનુ રહેવું To be quiet to keep silence 2 To remain secret or unknown

અનું-અપહું, Same as અના-અપહું

અનું-માનું, adj [+ માનું redup of અનું] Very secretly and quietly

અપ, ૧ f [See અપવું] A stamp or print, an impression ૨ A seal ૩ The impress of a master or of perfection 4 reputation

Id ଚାପ ମାରଣୀ To make a seal, to seal
To produce an impression ଚାପ ପାଞ୍ଚି-ଝାଞ୍ଚି
To be affixed or produced (of a seal, an
impression) 2 To have a reputation (good
or bad) ଚାପ ପାଞ୍ଚି To make an impression
ଚାପ ପାଞ୍ଚି-ଘୋଷାଞ୍ଚି To establish a reputa-
tion (good or bad) 2 To produce a good im-
pression on another person's mind 3 To
create a respect for oneself, to hold in
awe, to hold in terror ଚାପ ପାଞ୍ଚି To come
down suddenly (of a paper kite) ଘୋଷାଞ୍ଚି
ଚାପ ଘୋଷାଞ୍ଚି-ଘୋଷାଞ୍ଚି Lit To get oneself branded
with the symbols of the weapons of the god
Krishna, as a mark of having made a pilgrim-
age to Dwārakā 2 To pass an examina-
tion 3 To obtain a certificate of having
passed an examination

ଚାପ-ଆଞ୍ଚି, } s n [P चापजाना fr चस्पादि
ଚାପା-ଆଞ୍ଚି, }
to stick, See ଚାପ, ଚାପ, ଚାପ ଗୁ, + ଆଞ୍ଚି] A
printing press. 2 A printing establish-
ment, a printing office

ଚାପ-କା, s m [+ P कर= S कृ, कर, कर= ३
to do] Same as ଚାପ-ନାଞ୍ଚି

ଚାପ ଘୁଞ୍ଚି, s f Printing, stamping, mak-
ing an impression 2 The manner of print-
ing 3 An edition

ଚାପଟ, s f [See ଚାପଟ, ଚାପ ଗୁ] A
smart blow, a slap

ଚାପ-ନାଞ୍ଚି, }
ଚାପ ନାଞ୍ଚି, } s m. A printer

ଚାପଞ୍ଚି, s f [See ଚାପଞ୍ଚି] A small roof
2 A thatched cottage

ଚାପଞ୍ଚି-ଆ, s m 2 A person of a caste
among the Hindus, who are generally
merchants and put on flat turbans

ଚାପଞ୍ଚି, s n [Dh Des छिप्रि = S पल्लव
straw] A roof 2 The top of a house 3 A
cottage, a small house 4 An over growth
of hair or the head so great that it putrally
covers the forehead 5 A broad uncouth hat

In ଚାପଞ୍ଚି ବସ୍ତ୍ର To increase (of the hair
on the head) ଚାପଞ୍ଚି ଶିଖର To put the roop
on ଚାପଞ୍ଚି ବସ୍ତ୍ର To throw off restraint ଚାପଞ୍ଚି

ସତ୍ୟସୁ To raise to the seventh heaven by
false praises

ଚାପ ଗୁ, v t [P चस्पदि to stick. Or S
स्पदि to place fr] To print, to stamp, to im-
press 2 To publish 3 To settle the price, &c

Id ଚାପେ ଶିଖର Lit A stamped weight.
2 A notorious person

ଚାପ, s n A newspaper 2 A mark, an
impression

Id ଚାପ ମାରଣ To cut a mark on

ଚାପେ-ଗୁ, p p adj [See ଚାପ-ଗୁ] Stamped;
impressed, printed 2 Published 3 Set-
tled as to the price, &c Notorious

Id ଚାପେ ଶିଖର See Id under ଚାପ-ଗୁ

ଚାପେ, s m A stamp, an impression 2
A sudden attack 3 An invasion 4 A tax

Id ଚାପେ ମାରଣ To make a sudden at-
tack on 2 To make a mark, to stamp

ଚାପ, s f [S जलव a shallow dish] A
circular, broad shallow bamboo basket

ଚାପ-ଶି, s f A small ଚାପ

Id ଚାପେ ଶିଖର To arrange fruits &c,
in a wicker basket, and present it to a
Brāhman, after the death of a person

ଚାପ ଗୁ, s n Same as ଚାପ, ଚାପ-ଶି.

Prov ଚାପେ ଶିଖର ଚାପେ ନ ଶିଖର The less
cannot include the greater The whole is
greater than its part

ଚାପ ଶି, s n [Hem Des माहुनी=S वस्त्र
a garment, or ଚାପେ= S प्रदीप a lamp, fr S
जया lustre] A kind of thin checkered cloth
used as an upper garment by women

ଚାପା s f [S छि छ to cover] Shade,
shadow 2 Shelter, protection 3 Auspices,
favour 4 A ghost, a phantom

Id ଚାପା ପଞ୍ଚି To fall (of a shadow) 2
To be thrown into shade, to be eclipsed,
to be humbled ଚାପା ମାରଣୀ To put in light
and shade (of a drawing) ଚାପାମା ଶିଖର To
live under the protection of

ଚାପା-ନଟ, s m [S छि + नट an actor fr.
नट to act a part] A particular musical air

ଚାପା-ପ୍ରସ୍ତା, s m [+ प्रस्त] The image
resembling one's own self which one sees

in the sky after intently looking at one's own shadow for a long time

હાયા-ચત્ર, *s n* [+ S યજ] A sun dial

હાથું, } *adj* [See હાથ] Thatched
હાથેલ, }

2 Covered with a roof, roofed

હાથેલ, Same as હાયા-ચત્ર

હાથે, *s m* Same as હાયા

હાથ, *s, m* [See હાથ, ખાસ] Ashes 2

Mould 3 Pellicle, a film

દીવા તે દોલા વા રો રે, પડી છેક ચરો તન ધાર

—હોટમ

હાથે, } *v t* [See હાથર ડ] To
હાથી વાળું, }

compromise

હારિ યુ, *s n* A brush made of a handful of grass, and used in rubbing and cleaning metal pots with ashes

હારી, *s f* [See હાર] A thin film or cover formed on the surface of a liquid, pellicle, a film

Id હારી વળવી To have the film formed on the surface of a liquid આખા ઉપર હારી વળવી To suffer from the cataract of the eye

હાથ, *s n* Dist, rubbish

હાથેલિયા, *s n pl* [See હાર ashes + ચોટ ડ] Three earthen pots, covered with a piece of yellow cloth, and placed at the end of a street in a court yard (ચણ) on the thirteenth day after the death of a man (among the કચ્છી community)

હાથ, *s f* [Dh & Hem Dec છાં=સ ત્વક skin, *f* S છાં, છાલ, ત્વક, bark, rind] Bark, rind, peel 2 An exterior covering

હાથ, *s m* [See આય fascination, charm] Fascination 2 An absorbing thought

Id તે તે મારો હાથ હોડતો વધી He is constantly after me making his entreaties હાથ મૂકતો-હોડતો To give up thinking about

હાથે, *s f* [S છાલ ન washing *f* ક્ષત્, છાલ, to wash] A wave, a sudden jerk of water, a splash

હાથ-ક-ખાથ, *s f* [+ P કાફી a player *f* રાજેન્દ્ર to play] The game, in which

each player tries to harass another by splashing water against his face

હાથ-કુ, *s n* A corn bag carried on the back of an ass, an ass pannier

હાથ-કુ, *adj*, [See હાથ-ક] Shallow, not deep, shoaly 2 Shallow minded, vain, inflated, light minded, empty headed

Id હાથના પાણીમાં ફરવું To be a fresh-water sailor, to be shallow minded, to be vain 2 To make a false show

હાથા, *s n pl* [See હાથ] Husks
Id હાથા ધરવા To make a vain attempt, to undergo fruitless trouble.

હાથિયા, *s n pl* Broad brass cups 2 Plural of હાલી

હાલી, *s f*. A bangle

Prov આ લે તારી હાલી, અને હું તેા મારે ચાલી (A wife says to her husband) Take these bangles which I wear owing to my relation to you, henceforth I shall have nothing to do with you (Used in showing willingness to part with or to be divorced from a dear thing)

હાથ, *s n* [See હાથ] Husk, peel.

હા વણુ, *s n* [See હાયા *f* S છદ્ to cover] Material used in thatching

હા વણી, *s f* Temporary sheds erected for troops, an encampment, a camp, lines

હાવર, *s m* [See હાવર] A Covering
હાવરનો હાવર કરીને રે, શ્રી બિરવર ધરવર તરો વરને રે
—કથાનામ

હાથ ર કુ, *v t* [See હાયા *f* S છદ્ to cover] To hide, to conceal, to keep secret 2 To take under one's protection 3 To compromise

હા-કુ, *v t* [S છદ્ to cover, See હા-વણુ] To thatch

હાથ, } *s f* [Hem Dec છાં=સ ત્વક whey] Whey, the serum or watery part of milk, butter milk.

Id હાથ ચાલ્યા પડ્ય ચયા All gone to dogs. હાથ પીરી To breakfast હાથ ચાલ્યા પડ્ય To become sour, to become tasteless 2 To become pale in the face, to be disappointed હાથમાં પાણી રમેવું To give an exagge-
ra-

ted account of

Prov કાસ લેવા નવુ ને દોઢણી સતાડવી Do nothing, which you would wish to conceal
કાસ ૬૬૨૨ે દોઢણી Giving away a thing
nt a dead loss 2 Marrying a girl to an
unworthy man

કા-સદ, } *adj* [S ૬૬ six + સદિ, સાડ, sixty]
કા-સેદ, }
Sixty six, (66)

કા-સદ યે, *s m* Jurār crop grown by
irrigating the fields in the month of Jeth
(May-June)

કા-સી, *adj* [S ૬૬ six + અસીતિ, એસી, eighty] Eighty six, (86)

કા-સેદ, Same as કા-સદ

કાળ, Same as કોળ

કિંક, *s f* [See કિંકુ] A sneeze

Id. કિંક આવવી-પાવી To sneeze કિંકા આવે
એવુ Very clean

કિંક ઘી, *s f* Snuff

કિંક-કુ, *v t* [S કિંકા a sneeze] To
sneeze

Id કિંકા કિંકુ પડવુ To take offence
without any serious fault કિંકા દેરે (એવે
જુલમ) Arbitrary sway, a tyrannical rule

કિંકારકું, } *s n* [See કિંકારકું + વાળુ hav-
કિંકાર, }
ing] A kind of deer having horns, a stag

કિંદ, Same as કિંદ

કિંડી, *s f* [Hem કેરી = S છપ્પ રચ્યા a narrow
lane] A narrow open space behind a house

કિ, *interj* [Imit] Pshaw ! fie ! pish !
for shame ! an interjection showing con-
tempt 2 A term used by children to denote
'some thing dirty, filthy, or disagreeable

કિંક-ઘી, Same as કિંક ઘી

કિંકાર-કુ, *s n* An animal of the lizard
kind, which is supposed to breathe out
poison 2 A small kind of deer

કિંકાર કું, } Same as કિંકાર-કું, કિંકાર
કિંકાર, }

કિંકારકું, *adj* [See કિંકારકું shallow]
Unsocial, insclement, impolite 2 Childish,
foolish 3 Mischievous, troublesome

કિંદ ફેર-કુ, *v t* [Imit See કિંદ-કું] To
sprinkle.

કિંદ-કિંદ, Same as કિંદ, કિંદ.

કિંક-કું, Same as કિંક-કું

કિંક-કું, Same as કિંક-કું.

કિંકારી, Same as કિંકારી

કિંક-કું, *v t* To be driven on to the shal-
lows, to be aground or stranded

કિંદ-રી, *s f* [See કિંદ, ચુન-ડી] A kind of
upper garment of varied colours worn by
women

Prov કિંદરી, એટલી સાત (માણસ ગિલકુલ
બસનો વારેલો છે) Every man has his defects
Every man is liable to err To err is
human 2 (= કપાળે કપાળે જુદી મતિ) Many
men many minds

કિંદ-કું, *v t* [See કિંદ-કું] To pound, to
beat severely, to press violently 2 To tram-
ple to tread upon

કિંદ, *s n* [S ફર કિંદ to cut] A hole, a
bore 2 A way of entrance 3 A flaw, a de-
fect 4 A secret fault 5 Vacuity 6 A fol-
ble; a shift, a salvo, a loophole 7 A vul-
nerable point

Id કિંદ રોપકુ To find out a hole or a
defect 2 To find out a fault in a man
with a view to censure him 3 To slander

કિંદ વ-કું, } *v t* [Caus of કિંદ કું for S
કિંદા-વ-કું, }
કિંદ, કિ ન-દ, to cut, to divide] To snatch, to
wrest, to deprive of, to usurp, to take away
by force

કિંદ-કું, *v t* [S કિંદ to cut] To peel 2
To slit

કિંદાળ, *s f* [Dh De = કિંદ = S કુશીલ
an ill behaved woman, or Hem Des કિંદા,
કિંદાળો, કિંદાળી, = S જાર a paramour, for S
કિંદ cut + નાર, નળ, નાળ, a tubular vessel of
the lody] An adultress, a whore, a forni-
catress, a harlot

કિંદાળ-વાડો, *s m* [+ વાડો] The part
of a town, where concubines reside 2
A brothel

કિંદાળ-કુ, *adj* Practising adultery, lewd,
debauched.

કિંદાળી, *s f* } Whoredom, adultery
કિંદાળ, *s n* }

concubinage, fornication

કિન્ન, *adj* [S fr કિન્ન to cut] Divided, cut off

કિન્ન-કિન્ન, *adj* [+કિન્ન] Cut and broken

2 Completely spoiled

કિન્ન-કાળી, *s* 1 A kind of snake

કિન્ન-જી, *s* n A large and shallow ear then dish.

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન] A large flat stone

કિન્ન, *adj* Dirty, filthy

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, } *v* 1 [Pres 1st pers pl of કિન્ન to be] (We) Are

કિન્ન, *s* n [See કિન્ન] A bark, peel

કિન્ન, } *s* n [See કિન્ન] A tank in a ruined state 2 A pond

કિન્ન લાઈ નવ, નવ આવી મળે નયારે

—વક્ત્ર.

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, *s* n [See કિન્ન] An opening in a hedge

Id કિન્ન પાડા To make a gap in a hedge

2 To make an opening in order to get access to, or go out of a place

Prov કિન્ન ચડે તે ચેર There is a presumption against a trespasser

કિન્ન, } *interj* Pshaw! tush! tut! tut!

adj Bad, dirty (Used in speaking with little children)

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન] Dust

કિન્ન-આરો, *s* m [See કિન્ન + આરો the sound fr કિન્ન] Putting one to shame

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન] Chirtz, printed cloth, calico

કિન્ન, *interj* [See કિન્ન, Imit] Same as કિન્ન

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન] A prejudice, an objection 2 Disgust

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન calico] a printed piece of cloth.

કિન્ન, *s* n [See કિન્ન] A pretence; a pretext

કિન્ન, *s* n 2 [See કિન્ન] Distance

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન, કિન્ન] A narrow path, an alley 2 A hedge

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન] A scraper, a scoop

Id માથે કિન્ન મૂકવી Lit. To cut down 2

To destroy 3 To waste 4 To annihilate

કિન્ન, *s* f [See કિન્ન] A prejudice, scruples an objection

કિન્ન, *adj* [See કિન્ન] Shallow

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, *s* f [S કિન્ન] A shell

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન, *v* 1 [Hem Des કિન્ન fr કિન્ન] it is satisfied fr S કિન્ન to be satisfied, or S કિન્ન, કિન્ન, to sprinkle] To be satisfied, to be allayed, to be quenched 2 To sprinkle

Id કિન્ન કિન્ન To quench or allay thirst

કિન્ન, *s* m [Dh Des કિન્ન = S કિન્ન] કાલો વિશ્વ: a calico printer fr P કલોદર to press See કિન્ન કિન્ન to print] A cloth printer 2 A stamper

કિન્ન-કાલો, Same as કિન્ન

કિન્ન, *s* n [See કિન્ન] A flat dish

કિન્ન, *v* 1 [Pres 1st Pers Sing of કિન્ન to be] (I) Am

કિન્ન, *s* n *pl* Unwoven stuff

Id કિન્ન નિઠવા To be worn out, to be threadbare (of a garment)

કિન્ન, *s* n [See કિન્ન, કાલો] The long projecting mouth of a beast, the snout

કિન્ન, Same as કિન્ન

કિન્ન-કાલો, *s* f [See કિન્ન] Act of treading or crushing

કિન્ન-કાલો, *s* n *pl* Ornamental small black dots tattooed on the hands, feet, and forehead of women

કિન્ન, *v* 1 [S કિન્ન, કિન્ન, to wound] To tread; to trample 2 To crush: to beat, to press violently

કિન્ન-કાલો, *v* 1 To tread, to trample

upon 2 To cause to crush

ક્રુદા ક્રુ, v ૨ To be trampled upon 2 To be crushed

ક્રુદા, s m Mince crushed state, anything crushed, or reduced to powder

Id ક્રુદા કરાવે To make fine pieces of a fruit, &c, by means of a scoop or knife

ક્રુ, interj [Imit] A term showing contempt 2 s n Conjuraton, a charm, a spell

ક્રુટ, s f [See ક્રુટ-૩] Liberty, freedom, exemption from control 2 Permission, allowance ૩ The amount deducted, abatement

Id ક્રુટ મેલવી-મુલવી To make a reduction in an account for prompt payment ક્રુટ રાખવી To make an exception or provision in an agreement ક્રુટ આપવા To give leave to do, to allow, to leave a matter to one's discretion 2 To leave one free to do or omit to do a thing ક્રુટ લેવી To take the liberty of, to presume બેલવાની ક્રુટ લેવી To take the liberty of saying ક્રુટી વાદ કરવી To talk freely 2 To talk unguardedly 3 To speak cheekily, to take liberties with

ક્રુ-ક, adu By retail; not whole sale (of selling or buying) 2 Selling or buying in small quantities

ક્રુટક-સારી, s j [+ વારી] A way or means of escape

ક્રુટ ક-મુદા, s m [+ વાર] Same as ક્રુટ-કારી, ક્રુટ-કે 2 Delivery, giving birth to a child

ક્રુટ-કારી, } s m Release, liberation, emancipation, deliverance, freedom from restraint 2 Remission of a claim, acquittance from debt

ક્રુટ-ક્રુ, v t [S ક્રુટ લેવા સુજા to leave] To become loose, to get loose from bondage, to be released from restraint or trouble to be extricated 2 To part or come asunder, to be disunited, undone, disjoined, or disengaged 3 To break out, to burst forth 4 To spring up, to rise into active

operation 5 To set in furiously, to run off wildly and madly 6 To become dissolute, to rush headlong 7 To go off, to explode, to be discharged (of a gun, &c) 8 To be reckless, to set to with full swing, to engage in ardently

N B—ક્રુટ ૧૩ is used as an auxiliary verb to show the completion of the action, in which the doer was engaged against his will, and of which he was glad to be free, e g, લખી ક્રુટુ કરી ક્રુટુ

Id બધનમાથી ક્રુટુ To be from a bondage or a binding કરજાની-કરજામાથી ક્રુટુ To be free from a debt ગાંઠ ક્રુટવી To be untied, to be unloosened (of a knot) 2 To be separated from (of friend) રાધા ક્રુટવા To be from gout 2 To be free (in body) to move about સાથે રાધા ક્રુટી જવા To be disjoined, to be loosened in the several joints of a whole પરમેવા ક્રુટવા To arise (of perspiration) ક્રુનરો-કમકમી-કમકમી ક્રુટું To have a trembling fit પવન ક્રુટવા To arise (of wind) 2 To break wind પાણી ક્રુટુ To have an unusual excretion of saliva 2 To have a discharge of seminal matter ગાંઠ ક્રુટવી To suffer from diarrhoea બહુ-તોપ-તી-આતસવાજ ક્રુટું To be discharged (of a musket, &c) ગિનાળ ક્રુટવી To be dismissed (of a school) ગિતિયુ ક્રુટુ-ક્રુટી જવું To be terrified ક્રુટી પડવું To drop down, by the knot being loosened or untied 2 To be expended uselessly, to be wasted (of money) 3 To be free from a binding, to plead that an agreement is not binding upon oneself (in law) ક્રુટી ચાલે ચાલવું To walk without a restraint or freely કામ કરી ક્રુટ એવું Obliging, of an obliging nature મહલુ ક્રુટી રહેવું To be over (of an eclipse)

Prov ચમકી રહે, પણ, કમકમી ન ક્રુટે, એવે A miser 2 Miserly

ક્રુટ-પણ, s n Release 2 Freedom

ક્રુટી, } s f Remission, leave, liberty

ક્રુટી, } 2 Permit on 3 Freedom from work, a vacation, the recess time

કુટ, } ady Loosened, disengaged, loose
કુટ, }
 2 Not fixed, hanging; flowing 3 Not crowded or close 4 Free, unengaged, unemployed 5 Exempt, free, detached 6 Unbound, at large 7 Not made fast, not attached 8 Distinct, separate

Id — **કુટ મક્ક** To let loose; to set at liberty 2 To weep and cry aloud **કુટ યત્ર** To play freely, not to be at the heels of the mother (of a child) **(ભાવવાળા)** **કુટ યત્ર** To speak without any restraint, to speak freely (of a child) **કુટ મ્હેરે રેત્ર** To weep bitterly or putting aside all restraint

કુટા છેલ, s m Divorce, dissolution of marriage, legal separation of husband and wife (Generally used with the verb કરો) 2 **કુટા છેલ યવા** To give birth to or deliver a child (of the mother)

કુટ પડત્ર To be separated **કુટ મારત્ર** To throw **મેહત્ર કુટ** Free in talking, talking freely **કાપત્ર કુટ** Liberal free in spending; generous, extravagant **કાપળીત્ર મેહ કુટ મારત્ર** To spend freely **કુટ કોપત્ર** Unencumbered 2 Securely, with out fear **કુટ મેહત્ર** With the face open 2 Without restraint

કુટ છવા યુ, adv [+ છવા ય] Being few and far between 2 Occurring at intervals

કુપ-કુપા-મણ, s f A game for children, generally known as એણ એણ દીવા ગેલ (Used in the Sūrat Dist), the play of Hide and Seek

કુપ યુ, v i [S જા protected fr ગુપ to protect] To hide or conceal oneself

કુપા ક ડું, } **કુપા વ યુ, }** **v t** To conceal, to hide, to lock up, to seal up 2 To withhold, to reserve, not to disclose, not to divulge, to conceal, to secrete 3 To suppress, to hush up, to keep back 4 To make a secret of.

કુપા-કું, v i [Pass of કુપ-ય] To be hidden 2 To hide in ambush, to conceal oneself.

કુપ, ady Hidden, concealed, secret.

કુમ કાર, } **કુમ કા, }** **s m** [See કુમ કુમ + કાર]

the sound] A jingling sound

ગિડ ગિડ તામ કુમ કુમ કુમ કુમ, વાળે પૂધરા રે વેલ
 — **દયાગમ**

કુમ-કુમ, adv [Imit] Jingling, tinkling

કુ-મતર, s m [Guj કુ Imit મતર, મત્ર]

Conjuration, incantation, enchantment, a charm, spells

કુરી, [S કુરિ Or, ગુ to wound, to injure] Same as **કરી**

કુવા-યુ, } **કુવા ઈય યુ, }** Same as **છવા-યુ**

કુવા યુ, } **કુવા ઈય યુ, }** Same as **છવા-યુ**

કુ ડું, v t [See સીવ યુ] To touch, to come in contact with, to meddle with 2 To feel 3 To pollute with the touch

કુટ, Same as કુટ

કુટ, Same as કુટ

કુપુ, Same as કુપુ

કુરી, Same as કુરી કરી

કુલ, Same as કુલ

કટા-વ-યુ, v i [See કટ] To be cross or sulien

કેતાળીસ, ady [See Guj કે fr S વટ six + ચાળીસ forty] Forty six, (46)

કે, v i [S અસ્તિ fr અત્ to be] Third person singular and plural, indicative present of કે, is, are

કે, અસ્તિ [Imit] Fiel Pshaw !

કે-કે, Same as છી-છી

કેકે s f [See કેકે] The end 2 An extremity 3 **adv** Very much, exceedingly 4 Wholly, entirely 5 At length, at last, after all

એ વેરાગ્યને લઈ વારણે, બીલ ગયા રે અનેક છ,
સલા રે ભુટા અવની ઉપડે, ગણતા ન આવે કેકે છ

— **નિકુળાનદ**

કેકે-છી, s f [See કેકે-ય] An erasure, act of erasing 2 An eraser

કેકે ડું, v t [See કેકે] To blot out, to cross, to cancel, to score out 2 To erase, to scratch

કેકા-કેક, s f Scratches in several places (in writing)

કેકે, s m [Henu Dicc કેક = ૬, સ્વમ

touched] The stroke, line, cross, &c., showing a cancellation, an erasure a scratch

Id ઉદી મારવેલમૂકવે To scratch out; to take out (of a list) by scratching

ઉદી, s. f [S રાદી a piece of cloth See રાદી] A dhotar worn by a child at night

ઉદ, s. n [See ઉડા, ઉદુ] A distance 2 An interval 3 Extent, reach, range 4 Impossibility

પૂર્વીમા આના નેવી અન્ય નેવી, તેના તે ઉડાં ની
—પ્રેમાનંદ

Id ઉદુ આગર To reduce the distance between. ઉદુ પડુ To be come distant, to be left at a distance

ઉડે, adv Far off, at a distance

Id ઉડે બિસુ To be in the monthly course.

ઉડ, } s f [See ઉડાં] Teasing 2 A nickname.

ઉડાંતી, s f [See ઉડાંત] A fault 2 A defect

Id ઉડી શોધવી To find fault with

ઉડ-સી, A poetic variant of ઉડી

ઉડાંતુ, v t [S હિદ to be afflicted See બિન-વ-ગ] To vex, to fret, to tease, to irritate 2 To touch, to intermeddle

Id ઉડી નેગ્ર To harass or insult a man in order to ascertain what stuff he is made of 2 To inquire into, to test, to sound 3 To play upon a musical instrument ઉડાંતુ કરુ To offend or tease a man often and often

ઉડાં-આંડાં-ભૂ, } s n [See ઉડાં + આંડાં]
ઉડાં-આંડાં-ભૂ, }
The garment with which the ends of the bride's and bridegroom's upper garments are tied in the marriage ceremony

ઉડાં-છુટ-કે, s m [+ છુટ-કે] Divorce

ઉડાં-ઉડી, s. f. [See ઉડાં] A knot of one of the ends of the upper garments of the bride and bridegroom tied at the time of performing the marriage ceremony

ઉડાં-બાધ-ન, } s n [+ બાધ-ન, બાધ-ભૂ,
ઉડાં-બાધ-ભૂ, }
ઉડાં-બાધ-ભૂ, }
બાધ-ભૂ] Same as ઉડાં-આંડાં-ભૂ

ઉડી, s m [Dh Des ઉડો fr S હર હર, cutting, a cut a division See ઉવડ, ઉવડ, ઉડ, ઉડ, ઉડ] The end, termination conclusion 2 Limit, boundary, skirts, border

Id ઉડી ગરવે-પડવે To take up 2 To importune ઉડી મુકવે To leave, 3 A connection with, to have nothing to do with 2 To cease from harassing, ઉડી ફાટવે-પડી આપવે To divorce ઉડી વાળવે To weep in a mourning with an end of the upper garment drawn over the face ટાંડી ઉડી વાળુ A term of abuse used by women [N B—ઉડી તાળવે To draw the upper end of the શ્દ્ધી over the face and weep Cf યુદ્ધી તાળવે or દાવ દાવે To draw the upper end of the શ્દ્ધી over the face from modesty]

ઉડી લાવવે To bring to a termination ઉડી આવવે To come to an end 2 To be extinct ઉડી મારે નાખવે To throw away all restraints of decency or politeness ઉડી તથે દાઢુ To cover the head of an infant with the end of the શ્દ્ધી in order to to protect it from the sun, rain, &c ઉડી ડાડવે To divorce ઉડી પાપરવે To beg pardon ઉડી શોધવે To seek the protection of ઉડી હાડી નાખવા To lose courage 2 To give up all concern with ઉડે ગાઠ વાળવી To remember 2 To make a resolution ઉડે વાળુ To collect 2 To follow an advice 3 To withdraw (a promise), to recant 4 To attach oneself firmly to (of a vicious habit) ઉડે વાધી નરુ To carry the results of one's meritorious deeds to the next world (of a dead or dying person)

ઉડી, s f [S હિદ, હિ-ન-દ, to cut See ઉડાં] A chisel

ઉડતર-પીડી, s f [See ઉડતર to deceive + પીડી a ball] Confusion 2 Cunning; deceit.

ઉડતર-બાણ, s f [+ P બાણ fond of fr માલતર to play] Same as ઉડતર-પીડી

ઉડતર-વડ, } v t To cheat, to deceive;
ઉડતરી ન-કુ, }

to impose upon, to defraud

ઉડતરાં-મણ, s f A deceit, a deception;

cheating; the state of being deceived or cheated

ઉત્તર-વું, *v* ૨ To be deceived, cheated, or imposed upon, to be taken in

ઉત્તર-લીસ, } *adj* [See ઉત્તર S ૫૬ six + ચાલીસ] Forty six, (46)

ઉત્તર, *s m* [S ઉત્તર to cut] A hole, a bore, an orifice, a burrow 2 A crack, a cleft, a fissure 3 The denominator of a fraction 4 The divisor

ઉત્તર-ક, *adj* That cuts, splits, or severs, piercing 2 *s m* A divisor 3 The denominator of a fraction

ઉત્તર-ન, *s n* Cutting, dividing, splitting, intersecting

Id ઉત્તર બિંદુ, ઉત્તર રમત The point of intersection ઉત્તર રેખા-લીસ The secant of a circle

ઉત્તર-ભેદન, *s n* [+ ભેદ ન] Complete wreck, total ruin

ઉત્તર વું, *v t* To cut, to split, to divide, to bore; to intersect 2 To destroy, to cut up 3 To pierce through, to sever 4 To perforate

ઉત્તર-વું, *v ૨* To be cut
ઉત્તર, *s m* [S ઉત્તર to cut See ઉત્તર, બેર, ઉત્તર] Following, a pursuit

ઉત્તર, *s n pl* Holes
ઉત્તર, *s f* [See ઉત્તર, ઉત્તર-વું, ઉત્તર, ઉત્તર, to move] Watery excrement, animal discharges, an animal secretion 2 Matter excreted and ejected by a bird, that which is discharged from the body of an animal after digestion.

ઉત્તર વે, *s m* Watery excrement 1
ઉત્તર વું, *v ૨* [See ઉત્તર બીર, ઉત્તર] To discharge watery excrements

Id ઉત્તર વેર To press or discharge watery excrements and spoil (clothes) Hence, 2 To leave unfinished 3 To fail in fulfilling a promise

ઉત્તર, *s m* [Hem Des ઉત્તર, ઉત્તર = S ઉત્તર clever Cf P ઉત્તર forty, ૨૦ he who spends forty Rupees, where one could do Or See ઉત્તર play] A fop 2 *adj* Foppish,

beauish, elegant, gallant, dashing; flashy
ઉત્તર-કડી, *s f* [+ કડી, કડી] An ear ring worn by men

ઉત્તર-કળીસ, *adj* [+ કળીસ] Same as ઉત્તર Foppish

Prov ઉત્તર કળીસો દાખા દાણ, વેર ચાલ્યા, ત્યારે કહેલું દાણ Fops live by empty show

ઉત્તર-ડી, *s f* A foppish woman, a coquette
ઉત્તર-ડી, Same as ઉત્તર A fop

ઉત્તર-પડી, *adj* Sixteen (Used in secret conversation by brokers)

ઉત્તર-ખટાઉ, *s m* [See ઉત્તર + S ૫૬ n boy] A beau, a foppish fellow, an elegant person, a dandy

ઉત્તર-વડેલું, *adj* [See ઉત્તર + વડેલું] First and last, final

ઉત્તર ઈ, *s f* Foppishness

ઉત્તર બી, } Same as ઉત્તર A fop
ઉત્તર ની, }

સહેલાણી

Id ઉત્તર-ઉત્તરની બેરડી A belle or a beau
ઉત્તર-વું, *v t* To steal

ઉત્તર, Same as ઉત્તર ઈ
ઉત્તર, *adj* [Hem Des ઉત્તર = S ઉત્તર the top + ઉ, ઉ, dim See ઉત્તર, ઉત્તર, ઉત્તર, ઉત્તર, ઉત્તર] The last 2 Latest 3 Hindmost

Id ઉત્તર વેર ઉત્તર નય ઉ The last days of her pregnancy are passing ઉત્તર ઉપાય The last remedy, when all other remedies have failed to effect a cure ઉત્તર અવરજી Old age 2 The time just before death

ખાન, પાન, સાન છું નથી, હાલ મેલી,
રખે બેની યાચ અવરજી ઉત્તર — ઉત્તર અવરજી

ઉત્તર બી Lit The last moment 2 The point of death ઉત્તર સજ્જ The last birth of the Soul, the human existence of the Soul, being the last of the eight four last (ચારાસી વેર) existences (onward forms) through which the Soul has to pass

સાન વેર પદ રાજી સામનિયા, સાનિયુગના બેળે, બાનવ ન હશે નિ બાનવે, હશે હાલ ઉત્તર ઉત્તર

ઉત્તર ઉત્તર Quite the last, certainly the last
ઉત્તર સજ્જ Lit The last salvation 2 ઉત્તર વેર ઉત્તર The Larning green, the

$\left. \begin{array}{l} \text{ॐ,} \\ \text{ॐ-ने,} \end{array} \right\}$ interj [See ॐ you are + ने,
नि] Let it, leave it २ What, if it be ३
adv Let, what if.

properly arranged
 ଝିଲୁ-ଠିଲି, & m [+ଅତ୍ମ ପୋଷେଇ] A fop

ਭੋਜ, 6 n [L toga a robe]. The tassels:

or gold threads at the end of a turban left hanging and dancing to the movements of the wearer 2 A bunch of flowers left hanging on the dress worn

Id ઉપાડે ઓપ Openly

છાંડ, s f [S ઝોચ purity fr શુચિ pure, clean Or See યુક્તિ, શોધ See ડોન] Shrink- ing from a fear of being polluted by filthy, impure, or unholy touch, sensitiveness or fastidiousness in matters of cleanliness

Id છાંડ ધરતી- ભરતી-વાળતી To be sensi- tive or fastidious in matters of cleaning and cleanliness

છાંડ ત, s f Same as છાંડ 2 [See છાંડ, ડોન, fr S ઝોપ a search fr ઝૂણ to search] 4 careful watch, narrowly watching one's actions and general behaviour 3 Finding fault with another

છાંડું, ad [See છાંડ & ઓછું] Not pro- minent 2 Faint 3 Alone

કહે દુર્ગોબન ખટ રથીને, “ભાઈઓ, યુ વિચારો? આલો છાંડો નહિ મળે, મારે સર્વે મળીને મારો

—એમાનંદ

4 s n Solitariness 5 Weakness defici- ency, a deficit

ત્રીને ધરમ એક તરતીય, સત્ સાહેબ કહે રાવ, છેક છાંડું છે તેલમાં, ધણો આણું છે ગરવ

—સામળબટ

છાંડ, Same as છાંડ

છાંડ, ad [Dh Des છું fr S સ્તોક્ small, little] Small 2 Little

છાંડ, s n [See છાંડ, છાંડ, +દ dim Or S છૂટ to cut] A chip 2 Same as છાંડું

છાંડ, s n [Hem Des છોરવો = S શુષ્ક વનસ્પતિ a dry plant of gram] A plant, a shrub, a tree 2 An embryo arrested in its growth in the womb, a mole

છાંડ, s n A dry crust of slime in the nose 2 The bark of a tree 3 Same as છાંડ A chip

છાંડ યુ, છાંડ-યુ-હાર, } s m [See છાંડ યુ+હાર] A liberator, a deliverer, a saviour

બાધી છાંડયુ મટ ચાટ શિરની ચુકાને

—સામળબટ

છાંડ-બાંધ, s f [See છાંડ યુ + બાંધ યુ] Frequent tying and untying, loosening and fastening

છાંડ વડું, } vt [Caus of છાંડ યુ] To

cause to loosen, to let go 2 To deliver, to liberate, to release 3 To extricate, to set free 4 To sever

છાંડ-યુ, vt [Hem Des છૂટ fr S છૂટાં to leave, to let go, to release] To let loose 2 To loosen from a bondage, to release, to extricate 3 To part or separate, to sever, to break asunder 4 To untie, to disunite, 5 To let go, to let alone, to quit hold of 6 To remit, to forego one's claim to, to absolve 7 To leave, to forsake, to abandon 8 To resign, to yield, to surrender 9 To discharge, to let off, to fire, (a gun, &c)

Id ચાલે છાંડી To loo en or untie a knot પાણીનો નળ છાંડવો To turn a water pipe on -નુ બંધન છાંડવું To release from bondage મિત્ર- મિત્રાઈ-વનેદ છાંડ To break asunder, to sever બાણ છાંડવું To let go an arrow સડ છાંડવો To untie or unfurl a sail હુક છાંડવો To forego one's claim છાંડી દેવ-મુકતું To leave to forsake 2 To yield, to surrender તોપ છાંડી To discharge a gun 2 To circulate a false rumour ચાલચાલ છાંડી To discharge fire work ઘાન છાંડી To leave off shame, to set aside considerations of shame નિશાન છાંડી To leave a school, to give up study 2 To dismiss the boys in a school

છાંડ વો, s m [See છાંડ+P વાંદિન] A shrub, a plant

છાંડ-વ યુ, Same as છાંડ-વ યુ

છાંડિ યુ, Same as છાંડી યુ

છાંડી, Same as છાંડી

છાંડી-યુ, s n [See છાંડું] Same as છાંડું, (1) and (2) 2 A slice of mango 3 A small chip of fuel

Id છાંડીયા પાડવા-ઉતારવા See છાંડી પાડવા under ડોડ

છાંડ, s n [Hem Dev છપડી = S પર્મ skin] A piece of the dry bark of a tree 2 A

chip 3 The shell of a fruit or nut

Id ડોડા ડોડારવા-કબેડી નાખવા To beat severely ડોડા પાડવા To find fault with one's actions with a view to censure one

2 To scold severely

ડોલ, Same as ડોલ, શુદ્ધિ.

ડોલક, Same as ડોલું

ડો-તેર, } *adj* [See હ સિ + સિતેર.]

Seventy six, (76)

ડોલો, *s m* [See ડોલ, ડોલ, શુદ્ધિ] A brush to clean pots with, a brush

ડો-મંથ, *adj* [See ડો plaster+ખાંવ+વુ] Covered with chunam, chunamed

ડોભા-વું, *v s* [See ડોભુ] To be ashamed

ડોભું, *adj* [See ડોભા agitation] A-shamed taken aback

ડોભો પડ્યો ને પાટો ફર્યો ને, ગણો આન્યો પોતાને ઘેર —દયારામ

ડો-ચ-કું, } *adj* [See ડો plaster]

Plastered
Id, ડોખેલો કુંવો Lit A plastered and cleaned well 2 A business, in which one has to depend upon one's honest gains

ડો-ચ-કું, *s n* A brick

Id ડોચલુ કુલુ To talk, to be voluble in talking, to talk so as to be tiresome

ડોર, Same as ડોર, ડુર, A razor

નારી સ-મુખ નાખિયો, ડોર એક નમ રારી

—મામળાબટ

ડોર-કું, *v t* [See કુરી & કુર] To dig up with a sharp spade

ડોરિ-યુ, *s n* A sharp-edged spade

ડોરી, Dim of ડોરરી Cf ડોડો

ડોફ, Same as ડોફ

Prov ડોડ કોડ યાય, પણ માતા કમાતા ન

યાય A son might neglect his parents, yet for all that parental solicitude would not abate in the least

ડોડો, Same as ડોડો

ડોલ, *s f* [See ડોલ, પાલ, skin] Rind; peel, bark

Id ડોલ ડોલરી To take off the skin

ડોલ-વુ, *v t* To peel, to skin, to flay, to scrape, to shell

ડોલા-ટ-કું, *v t* Same as ડોલ વુ 2 To scold 3 To give vent to one's anger

ડોલા-કું, *v z* To be peeled, to be scraped, pared, or scooped

ડો લા કું, *s n* [See ડો plaster] A plastered surface

ડોવ-રા-વ-કું, *v t* To get plastered

ડો વા કું, *v z* [Hem Des હિન્દ, હિન્દ, =S સ્પર્શિત it touches, also હોમારિત=S અન્સૂયા (a woman) unfit to be touched, (as in her monthly course) To be polluted by a filthy or unholy touch

ડોવા વુ, Pass of ડો-કું.

ડો વુ, *v t* [Hem Des હુદિલ =S લિપ્તુ besmeared, covered See ડો plaster] To plaster with chunam, mortar, &c

ડો કું, *v z* [See ડોલ] To be polluted by a filthy or unholy touch

આમળી માહે આગે ન દોતો, છલો છખીવા ડોવા દે —નરભોગમ.

ડોફ, Same as ડોફ

ડોફ, Same as ડોલ, ડોલ

ડોળ, *s f* [S ઉચ્ચાસ rising up fr વર up + સ્પર્શ to breathe] A splashing of water

2 A wave, billows

ડોળ-કું, *v z* [See ડોળ] To vomit the milk sucked (of a baby)

The nineteenth letter of the Gujarātī Alphabet, and the eighth consonant

જ, indecl [S જ and, certainly] One of the consonants 2 An suffix of emph asis,

indeed; surely, positively, *e g*, તે ચોર છે જ He is certainly a thief

જ, *adj* [Used at the end of compounds, S જ્ઞ to be born] Born of; sprung from,

world 2 The Supreme Soul *ଓ* *ଜଗତ୍ତମା*
ଜଗତ୍ତମା, } *ଃ* *ଫ* [+ *ଆତ୍ମା* mother] The
ଜଗତ୍ତମା, }
 mother of the world, a female personifica-
 tion of the Deity

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଆତ୍ମା*] The Su-
 preme Being, the Soul of the universe
ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଆତ୍ମା*] The sup-
 port of the world 2 The Almighty

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଆତ୍ମା*] Sem-
 blance or seeming of the world, *ଃ* *ଫ*, unre-
 ality or physical illusion 2 The outward
 (apparent and unreal) world

ଜଗତ୍ତମା, } *ଃ* *ମ* [+ *ଶାସ୍ତ୍ର*] The Su-
ଜଗତ୍ତମା, }
 preme Being, the Lord of the universe

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଶାସ୍ତ୍ର*] Salvation of
 the world 2 The Saviour of the world

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଶାସ୍ତ୍ର*] The Teacher of
 the world

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଶାସ୍ତ୍ର*] Adora-
 ble by the whole world

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [*Dh De* *ଜଗତ୍ତମା* *ଫ* *S* *ଯଜ୍ଞ*
ଫ *ଯଜ୍ଞ* to sacrifice] An offering 2 An
 auspicious occasion, an occasion of festivity
 in a family

Id *ଜଗତ୍ତମା* *କରିବେ* To accomplish a
 very difficult work

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [*ଜଗତ୍ତମା* + *ନାମ*] The ninth
 incarnation of the god *Va nu* 2 The cele-
 brated idol of this name worshipped at
 Orissa on the Coromandel coast

Id *ଜଗତ୍ତମା* *ପ୍ରସାଦ* *Lit* Food distri-
 buted at the temple of *ଜଗତ୍ତମା* at Orissa
 2 Food that can be eaten by all men with-
 out scruples of ceremonial purity

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ଫ* A kind of fine white
 cotton cloth

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ନିନ୍ଦା* to censure]
 Universally censured or reviled, calum-
 niated by all around

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ନିବାସ* residence
ଫ *ନି* down + *ସ୍* to dwell] The Dweller in
 the universe, the Supporter of the universe
 2 The god *Vishnu*

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ନିନ୍ଦା* ruler *ଫ*
ନି down + *ସ୍* to re-train] The Ruler of
 the world, *ଃ* *ଫ*, God

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ମିତ୍ର* a friend] A
 friend of the world, a friend to all without
 discrimination

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ପତି* lord] The Lord
 of the universe, God

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଫଳ* *S* *ବୀଜ* seed]
 An uncultivated piece of ground preserved
 as a picture, a meadow, the village common

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ମାୟା*] Honoured
 all over the world 2 Acknowledged as an
 authority by the whole world

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଫଳ* *S* *ମୁହ* to be silly]
Lit The charmer of the world Hence, 2 A
 very beautiful or enchanting woman

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ମାୟା*, *ମାୟା*] The Lord
 of the world

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [+ *ଫଳ*] The world's
 amusement, a public sport or fun 2 The
 world created by God at His sweet pleasure

ଜଗତ୍ତମା, *ଃ* *ମ* [*P=S* *ଭୂମି* the earth + *ଫଳ* the
 earth] A place, a spot, a site 2 Ground,
 room 3 A situation; a place in an office 4
 A footing; the standing ground 5 Space
 unoccupied 6 A station, rank 7 A field

Id *ଜଗତ୍ତମା* *ଆସନ* *ଦେ* *ଜଗତ୍ତମା* *କରିବେ* 2 To give
 a post *ଜଗତ୍ତମା* *କରିବେ* To make room for another
ଜଗତ୍ତମା *କରିବେ* To fill up a vacancy *ଜଗତ୍ତମା* *କରିବେ* To
 accept an employment, to be employed some-
 where *ଜଗତ୍ତମା* *କରିବେ* To apply for a situation
ଜଗତ୍ତମା *କରିବେ*, *ଫ* *t* [*Caus* of *ଜଗତ୍ତମା*] To
 awake, to rouse 2 *Fig* To apprise of be-
 forehand, to forewarn

ଜଗତ୍ତମା, Same as *ଜଗତ୍ତମା*
ଜଗତ୍ତମା, *ଫ* *t* [See *ଜଗତ୍ତମା*] To get
 up (a tumult) 2 To instigate

ଜଗତ୍ତମା, } *ଃ* *ମ* [Telugu=] A term used
ଜଗତ୍ତମା, }
 in the game of *ବିଜିତ* *ଦେ*

ଜଗତ୍ତମା, Same as *ଜଗତ୍ତମା*

ଜଗତ୍ତମା, Same as *ଜଗତ୍ତମା*

ଜଗତ୍ତମା, Same as *ଜଗତ୍ତମା*

ଜଗତ୍ତମା, *ଫ* [*S*] The hip and loins

જાન્ય, *adj* [S] Lowest, worst
જાન્ય, *s f* [S જાન્ય death fr જન to kill] The day (Bhādarvā Vad 13th) fixed for performing the *Shradha* ceremony of dead children

જાન્ય, *s f* [See જાન્ય] A dim recollection 2 A dream 3 [See જાન્ય] Attention, care, constant thinking on the same subject

જાન્ય વાન્ય, } *v* [See જાન્ય વાન્ય]
જાન્ય વાન્ય, }
To be ashamed

જાન્ય, *adj* Ashamed, abashed, confounded, perplexed

Id જાન્ય વાન્ય To be abashed

જાન્ય, *v* [See જાન્ય] To think on the same subject 2 To speak on the same subject incessantly through madness, &c
જાન્ય, *s f m* [P] A battle, a war 2 Any great bustle, a tumult 3 A row, a noisy quarrel

Id જાન્ય વાન્ય To raise a row

જાન્ય, *s m pl* Military guards who carry government treasury from one place to another

જાન્ય, *adj* [S Intens fr જાન્ય to go] Movable, moving (opposed to જાન્ય immovable) 2 *s m* A particular class of followers of Shiva

જાન્ય વિષ્ણુ તથા જાન્ય, જાન્ય જાન્ય વિષ્ણુ તથા જાન્ય

જાન્ય, *s n* [S=P] A forest, a wood, a thicket, a wilderness

Id જાન્ય જાન્ય To echo nature, to answer a call of nature જાન્ય રાજ An awkward person, a stupid person

Prov જાન્ય જાન્ય, જે જાન્ય જાન્ય A festival in a forest Solitude is at times the best solace A great city is a great solitude

જાન્ય, *adj* Pertaining to a forest, sylvan 2 Wild, uncultivated 3 Uncivilized, unpolished, rustic, boorish, barbarous

જાન્ય જાન્ય, *adj* [+ જાન્ય, જાન્ય] Boorish, clownish, rustic 2 Wanting in common sense

જાન્ય, *s m* A particular air in music

જાન્ય, *s m* Verdigris, green rust

જાન્ય, *adj* [See જાન્ય battle] Brave; courageous, daring 2 Requiring great efforts, vast, large 3 Weighty, heavy

જાન્ય, } *s f* [S જાન્ય] The thigh 2
જાન્ય, }

The whole leg

જાન્ય, *s m* [See જાન્ય] The performer of a sacrifice 2 The host 3 The patron of a priest 4 A patron

Prov જાન્ય જાન્ય જાન્ય જાન્ય? Beggars can be no choosers જાન્ય જાન્ય જાન્ય જાન્ય? Everything has its right place and right time

જાન્ય જાન્ય, } *s f* [+ જાન્ય] The way
જાન્ય જાન્ય, }

of living by what is obtained by serving as a priest 2 The duty of a priest
જાન્ય જાન્ય, *s m pl* The priests who have been engaged by lay men 2 Priests engaged by Banias

જાન્ય, *s m* [P] A poll tax

જાન્ય, *s f* [See જાન્ય] A small piece of cannon

જાન્ય, *s m* [S જાન્ય people + જાન્ય a net Or S જાન્ય intense heat fr જાન્ય to burn] Entanglement, embarrassment, cares, anxieties worldly troubles 2 A load, an encumbrance 3 Distress, misery 4 A bore, a clog

જાન્ય, *adj* Tearing, tiring, difficult, embarrassing 2 Having worldly anxieties and troubles

જાન્ય, *s f* [P] A chain 2 The spring of a watch or clock

જાન્ય, *s m* [P] A kind of gun 2 An ornamental silver or gold border 3 A fort surrounded by the sea 4 An island, an islet

જાન્ય, } *adj* [See જાન્ય] Obstinate
જાન્ય, }

2 Talking indistinct words 3 Chattering, loquacious

જાન્ય, *s f* [S] Matted hair on the head worn by devotees 2 The pendent branches of a banyan tree 3 A particular mode of combining and dividing Vedic verses

Prov જાન કાલો લેખી, ને યુલ્લુકની જટા It is impossible that a young ascetic can have long matted hair He is in a disguise A disguise is soon detected He shows wisdom above his years જટા ધરે જગદીશ મળે તેા, વડવા વેકું પામે It is not the cowl that makes the friar

જટાન્ન, *s m* [S fr જટા + જૂ group] A crown of matted hair, matted hair on the head arranged in the form of a crown

જટા-ધર, } *adj* [+ધ to hold] Wearing
જટા-ધારી, }
matted hair 2 *s m* An ascetic 3 The god Shiva, that wears matted hair 4 A banian tree

જટા-માત્રી, *s f* [See જટા + માસ] A particular medicinal root

જટાયુ, *s m* [S] A fabled bird spoken of in the રામાયણ

જટિયા, *s n pl* Short and thick hair
2 Dishevelled hair

જટિ-સ, Same as જટા-ધર

જઠ, *adj* [See જડ heavy] Hard

જઠર, *s n* [S] The stomach 2 The belly 3 Same as જઠરાગ્નિ

જઠરાગ્નિ, *s m* [+અગ્નિ fire] The fire of the stomach, ૧ *s*, the gastric juice, the digestive power

જડ, *adj* [S] Heavy 2 Dull, stupid; senseless, irrational 3, Slow 4 Heavy of digestion 5 Inanimate, motionless 6 Sluggish, inert 7 Material as opposed to ચેતન (spiritual)

જડ, *s f* [See જડ hair] A root 2 Stock, capital, wealth 3 A small nail, a fastening wire, a tack, 4 The origin

Id જડ પાડવી To accumulate money જડ પાડવી-નાખવી To throw deep roots into the soil જડ પાડીને બેસવું To be settled and firmly established જડ ઉખેડી નાખવી To pull up the roots of, to extirpate, to eradicate

જડજ, *s m* [Eng Judge] A judge, an officer who administers justice

જડ-તર, *s n* [See જડ જ] The manner of joining, setting, or inlaying 2 Gain

જડ-તા, *s f* } [S fr જડ heavy] Heaviness, weight 2 Stupidity; ignorance 3. Inertia, inactivity, dullness, disinclination to work.

જડત્વાકર્ષણ, *s n* [+આકર્ષણ] Gravitation, attraction of gravitation

જડ-ઘ, *adj* [See જડ-જ] Fitting, fit, suitable; proper

જડ-નીર, } *s m* A joiner
જડ-નાંકી, }

જડ-પણ, *s n* Same as જડ-ત્વા

જડ-બુદ્ધિ, *adj* [+બુદ્ધિ] Having a dull intellect; stupid; not quick in comprehending

જડબું, *s n* [S દંશ the jaw fr દંશ to bite] The jaw bone, the lower part of the face which contains the teeth and jaws

Id જડબું ફાટવું To open the mouth wide
2 To speak (in contempt) જડબું વધવું To speak thoughtlessly

જડ-બે-મુલાખ, *adv* [+બે, બિ + મુલાખ] Firmly, being fixed accurately 2. At once, without the slightest delay

જડ-ભરત, *adj* [See જડ dull + S भरत Name of a king fr ચ to fill] Dull-headed, stupid

જડ-મૂળ, *s n* [See જડ, જડ, root + મૂળ] A root 2 *adv* Completely, entirely wholly, altogether; utterly

Id જડમૂળથી-જડમૂળમાંથી કાઢવું-ઉખેડી નાખવું To eradicate, to extirpate, to root out.

જડ-રૂપ, *adj* [+રૂપ] Having a motionless or insensible form 2 Stupid, dull of intellect

જડ-રૂં, *v t* [Dh Des જડિ-યં = S જડિત્વ inlaid, infixed, fr S જડ to become twisted Or See જડ-રૂં fr S ચુક joined fr ચુક to join] To join, to connect, to combine, to put together 2 To set, to inlay, to infix, to stud 3 To find 4 To get, to acquire, to gain, to win 5 To derive or reap (a profit)

6 To meet with

જડસો, *s m* [See જડ dull] Dull of intellect and heavy of body 2 Stout and stupid

જડાંબ, ૪ f } The cost of setting
જડાં મણ, ૪ n }
gems 2 Joinery
જડાં-મૂળ, adv [See જડ-મૂળ] Plucking
up by the root, extirpating
જડાં-વ, ૪ m Jew | ornaments 2 Set-
ting inlaying, set or inlaid st. ec, inlaxing
Id જડાં કાગિનિ Ornaments made of
gem set in gold
જડાં વ. ૩, ૪ l [Caus of જડ-વ] To cause
to be studded or set 2 To give a slap on
the face
જડિ-તે, અડ [See જડ-૩] Studded, set
with gems
Id રત્ન જડિદ An ornament studded
with gems
જડિ-યાં, ૪ n pl [See જડાં, જડ root]
Roots 2 Fibres attached to the root
જડિ યે, ૪ m [See જડ ૩] A setter, an
inlayer
જડી, ૪ j [See જડાં, જડ, root] A me-
dicinal root or herb
જડી પુટી, ૪ f [See જડ root+પુટી] Me-
dicinal herbs; drugs
Id જડી પુટી સુધાડવી Lit To compel to
smell a medicinal herb 2 To bring under
one's control by misrepresentations 3 To
win over to one's side by a secret advice
4 To initiate into the mysteries of a pro-
fession
જણ, ૪ m. n [S જન a man fr જન્ to be
born] A person, an individual
I rov જણ આવે, ને જણુ દામ લેગ આવે Er-
ery one has his duty જણ આવે, ને જણુ નળી-
જ લેગ આવે God gives the mouth not with-
out food to fill it
જણ-અણ-દ, Same as જણ-અણ દ
જણ તા, ૪ n [See જણ-૩ to give birth]
An infant 2 Giving birth to a child,
delivery
જણ તો, ૪ f She who gives birth to a
child, the mother
જણ-દેહ, adv [See જણ-દેહ fi S દેહ
to ૪, ૧, ૧૧ to show] To each individual
in severally, ૧ or capula

જણ-નાર, } ૪ f [See જણ ૩] A
જણ-નારી, }
woman in labour 2 The mother
Prov જણનારીમા ભેર નહિ, તે દેવાણી યુ કરે ?
One must depend upon oneself Self-re-
liance is the salt of life
જણ-વ વુ, Same as જણ વ વુ, Caus of
જણ વુ
જણ વુ, ૪ l [S જન્ to be produced] To
bear, to bring forth 2 To deliver, to pro-
duce offspring, to give birth to, to propagate
the species
Prov જણે તે જણે, વાણી શું જણે ? Tho
wearer best knows where the shoe pinches
જણે તેટલા જીવે નહિ, ને વાવે તેટલા ઢગે નહિ All
do not live that are born જણે તેના પૂત, ને
કાતે તેના પૂત He who sows will reap જ-
ણાને જવારે, ને પાપાને પાણે, તેમા પાડ શાને ?
Everyone is bound to protect his wife and
children
જણસ, ૪ f [Ar [જિન] A thing; an
article 2 Goods, merchandise, a commodity;
wares 3 A jewel an ornament 4 A trinket
5 The number nine (used in secret com-
munication) 6 Opium
જણસ-ભાવ, ૪ f [+ભાવ existence, a
thing] Costly articles or things
જણા-વ વુ, ૪ l [Caus of જણ ૩] To in-
form, to acquaint, to intimate, to ap-
2 To signify to impart or convey the know-
ledge of 3 To let know, to announce, to
send word, to tell, to communicate 2 To
give notice of, to report.
જણા વ. ૩, ૪ l [Caus of જણ ૩] To
treat a woman in her delivery, to assist a
woman in childbirth
જણા વુ, }
જણા ઈઆવ વુ, } ૪ f [See જણ-૩] To be
જણા ઈજ વુ, }
known, to be found 2 To seem to appear
જણ, ૪ f [See જણ] A woman
જણે, Same as જણે
જણ, cony [S જણ] That, namely
જણ ૩, Same as જણ ૩
જણ, ૪ f } [S જણ fr જણ ૩]
જણ તો, ૪ f }

Preservation, care, heed 2 Protection, nurture,

જાતક ૬, ૮ ન } [See યત્ર] An iron plate
જાતક-કા, ૨ મ }

with holes of different dimensions through which wires are drawn

Id જાતકકા ધાવડુ-ખેવડુ To catch in a trap 2 To bring under control

જાતી, ૮ મ [S યતિ an ascetic fr યત્ to restrain] A religious mendicant of the Jain sect

Prov જાતક યોગ, ને સુર્યો જાતી, એ યોગની પાટલ નથી When a medicine is wounded, and a man becomes an ascetic, all marks of recognition are lost

જાતી-મતી, ૮ f [See જાતી a group & જાતી as + મતિ used for સમતિ] (In law) Responsibility of one solely or of many singly and severally, responsibility (in a company or party) of one member for all, or of each and every member for himself and the body Also એકજાતી એકમતી Agree ment or concurrence (of a number of in dividuals), full unanimity or agreement 2 adv With one consent or accord

જાતર-પથર, adv [See પથર stone, the first part being a redup of the second] At random, confusedly 2 In a deranged con dition, in a state of disorder

જાતી, adv [S જ્યાં fr યદ્ which] As, like as

Prov જાતી રાજ, તથા પ્રજા People follow their king As is the king, so are the people

જાતી-મધ, adv [See જાતી + માલમધ] Wholesale, in the lump, in large quantities

જાતીય, adv [S જ્યાં as fr યદ્ which + જય thing] Real, actual 2 Fit, suitable Same as યથાર્થ

જાતી, }
જાતી, } s m [S જ્ય a herd, a group]
જાતી, }

A mass, a heap, an aggregate 2 A collec tion 3 A band 4 A crowd, in assemblage

જાતિ, }
જાતિ, } cony [S યદ્, યદિ, if + જાપિ even] Although even if notwithstanding

જાતી, adv [S જ્યાં fr યદ્ which] When
જાતી-કાલ, adv cony [+ કાલ] At any time, at some time

જાતી-કાલ, adv [See જાતી + કાલ or + S તદ્ that + કાલ or] Valid inconsistent, ex travagant preposterous-(of speech, conduct, procedure)

Id જાતી કાલ અવિધ્યતિ Producing some sort of result, expressive of the conviction of 'the glorious uncertainty of medicine'

જાતી, ૮ મ ન [S fr જન્ to be born] Man, mankind 2 A collective body of men, the world

Prov જાતી કાલે કાલે નીકળે The world cannot be restrained from speaking un favourably or eulogiously of any man, one cannot curb man's tongue સામયિકે જાતી, ને ફરીએ તાતી Listen to public opinion, but follow your own mind Inquire and consult, but rest upon your own judgment

જાતી, ૮ મ ન Father 2 adv Creative, productive

જાતી-કથા, ૮ f [+ કથા.] Folk-lore, a legend, a tradition

જાતી-ચર્ચા, ૮ f [+ ચર્ચા] Popular report or talk, what the world says

જાતી, ૮ f [+ S તા suffer showing collection] A multitude or assemblage of persons 2 The people 3 The subjects as distinguished from the rulers

જાતી, ૮ મ ન Birth

જાતી, ૮ f A mother

જાતી-પદ, ૮ મ [+ પદ place fr યદ્ to go] A country 2 The country, villages

(હુ) વિરહ જાતી-પદ જાતી કુળો,

વિપ્રિયત નૃપ હુ પ્રખ્યાત —પ્રેમાનંદ
2 The people

જાતી-પદ-ધર્મ, ૮ મ [+ ધર્મ] Local prac tice, local customs

જાતી-પ્રવાહ, ૮ મ [+ પ્રવાહ] Lit A stream of the people, a crowd of men Hence, 2 Popular usage, general practice

જાતી, ૮ મ ન [See જાતી] Birth 2 Life time, the period of existence or natural life

Id જાતી-જાતી જાતી A liar from infancy

Similarly જનમનો ફેશી, જનમનો અભાગિયો, &c
જનમની રેશી A maintenance for the whole
life જનમનું માર્ગ Attainment of the goal of
life or of one's existence યેા જનમ આવતો
To be well after a severe illness or accident
યેલે જનમ In a past birth આવતે જનમ In the
next birth પુનર્જનમ Transmigration of the
soul, re birth, the "new birth" જનમની યોડ
A defect from birth, a natural defect

Prov જનમ આરે જોદો, પણ કરમ ન આરે
The parents bring the child into the world,
but its own acts determine its future

જન-મત, s m n [See જન+મત] Public
opinion, popular belief

જન-મર્યાદા, s f [+મર્યાદા] The bounds,
order, or set course of the people

જનમ-ધુ, v i [See જનમ birth] 'To be
born 2 To come to light, to see the light

જનમ-ગાઠ, s f [+ગાઠ] The anniversary
of one's birth 2 Ceremonies performed
every year on the birthday 3 A tie lasting
for life, an indissoluble connection (as that
of husband and wife) 4 Firm, strong, un-
alterable resolution, stout determination

જનમા યો, s m [+ આરો the other side
or side] The period of the life of a person,
a lifetime

જન-ચેતરી. }

જન-ચેતરી. }

જન-ચેતરી. }

paper, on which are recorded the day,
year, and the configuration of planets &c.
at one's birth 2 The table of the fortunes
of a person throughout his life, a horoscope

જન-રજત, s m [See જન+રજત] Glorify-
ing the people, courting popular favour

જન-ચેતરી. }

જન-ચેતરી. }

Popular usages and practice

જન-રજત, s m [+ રજત] Popular practice
or usage

જન-શ્રી, s m [+ શ્રી] Regard for
public opinion 2 Fear or shame of the
opinion of the people

જન લોક, s m [+લોક] People gen al

ly, all men 2 The fifth of the seven hea-
vens in Hindu mythology,

જન-વાણી, s f [+વાણી speech] Popular
report, common report or talk 2 The
voice of the people, public opinion

જન-વાદ, s m [+ વાદ speech fr વદ to
speak] Popular talk 2 News, report;
rumour 3 A scandal,

જન-વાર્તા, s f [+ વાર્તા talk] Popular
talk, or report Same as જન-વાણી

જનસ, Same as જલસ 2 Balance (in
account)

જન-સમુદ્ધ, s m [+ સમુદ્ધ] An assem-
blage of men

જન-હિત, s m [+ હિત] The welfare
of the people

જન-હિત-કામી, ady [+કારક] Beneficent,
benevolent

જન-હિત-કારુ, ady [+કારક] Benevolent

જનસ-પત્રી, s f A term to show the
number nineteen (used by merchants in
secret communication)

જનમા ઉ, } al [See જનસ] (Money
lent or borrowed on the credit of a thing
provided

જનક, s f Power to work energy

જન-કામી, s f [P જન કામી fr જન illicit
sexual intercourse fr જન a woman + કામ
doing fr કરત = S કર to do] Fornication,
adultery

જન-ચાલ, s m [S જન+ચાલ] Popular
custom

જન-ચાલ, s m [Ar જન] A her 2 A
financial procession among the Muham-
madians

જન-ચાલ, s m [P જન] A copper coin,
a piece

જન-ચાલ, s m [P જન] A woman + જન a her 2 A
financial procession among the Muham-
madians

જન-ચાલ, ad, feminine 2 Womenish
temperament 3 Corolla

જન-ચાલ, s m Same as જન-ચાલ 2
જન-ચાલ, s m [Ar જન] A woman

Highness, Excellency (A title by which Muhammadan kings are addressed)

જનાબે-આદી, *s m* [અમન, અલી, God] A person honoured by God, a very respectable man

જનાવર, *s n* [P] A beast, an animal, a brute, a quadruped 2 A negligent person

જનિત, *adj* [S fr જન્ to be produced] Born 2 Formed, produced, made 3 Caused

જનુન, *s f* [P] Fanaticism, enthusiasm 2 Madness, insanity 3 Anger, passion 4 Perverseness 5 Stubbornness, obstinacy

જનુની, *adj* Fanatical, enthusiastic 2 Mad 3 Passionate, angry 4 Perverse, 5 Stubborn, obstinate

જનુની, } Same as જનની
જનૈતા, }

જનુની જણે સત્ત જન, કા દાગ, કા શૂર,

તહિ તર રહેને વાઝણી, મત ગુમાવે તૂર —ભાષા

જનૈર્, *s f* [S યજ્ઞોપવીત fr યજ્ઞ + ડપવીત an upper garment fr ડપ near, inferior, +વે to weave] The sacred thread, the Brahmanical thread, the distinguishing thread worn over the left and under the right scoulder by the males of the higher classes among Hindūs

Id જનૈષ દેવ To perform the ceremony of investing a boy with the sacred thread
જનૈષ ધાણુ-પહેરુ To perform the annual ceremony of putting on the sacred thread

જત, *s m* [See જડ] A worm found in the intestines

જત્ત, *s n* [S યજ્ઞ] A charm 2 Squares, or figures, having a magical effect (Generally used as જતર-મંતર)

જત્ત ડું, Same as જતર-ડું

જંતુ, *s m* [S] A living creature, an insect 2 A reptile 3 A being of the lowest organization

જન, *s n* [See યન] A kind of musical instrument

વીણા, વેણુ, જન, ને નાવ, તેના રાજ્યોલે છે રમસ

—ચિત્રિયર

જનક, *s m* A musician who plays on a veena

જનની જુની જનની જ છે, દોડ ની પેદે સાને ?

—દયારામ

જંતી, *s f* An index (to a book), the table of contents 2 A table (of accounts)

3 A tabular presentation generally

જન્મ, *s m n* [S fr જન્ to be born] Birth 2 Production 3 Life time

Id See Id under જનમ

Prov જન્મ, જરા, અને મ-જા, માને માયે છે Birth, old age, and death are common to all The fairest rose will wither at last

જન્મ-કુણ્ડલી, *s f* [+ કુણ્ડ a circle, See કુણ્ડ] The figure drawn of the positions of the planets at the time of birth, the figure in a horoscope representing the position of the planets and stars at the time of a person's birth

જન્મ-ગાંઠ, Same as જનમ-ગાંઠ

જન્મ-ચરિત્ર, *s n* [+ચરિત્ર] A biography

જન્મ-તિથિ, *s f* [+ તિથિ] Same as

જન્મ-દિવસ

જન્મ-દિવસ, *s m* [+ દિવસ] The anniversary of one's birth, a birth day Same as જનમ-ગાંઠ

જન્મ-દેશ, *s m* [+દેશ] One's birthplace, one's native country, the mother country

જન્મ-નક્ષત્ર, *s n* [+નક્ષત્ર] The natal star

જન્મ-નામ, *s n* [+નામ] The name given to a child at its birth

જન્મ-પત્રિ કા, } *s f* [+પત્ર] A horoscope

જન્મ-પત્રી, }

Same as જનમોતરી

જન્મ-પ્રભૂતિ, *adj* [+પ્રભૂતિ from the time forward fr પ્ર forth +પ્ર to fill] From the time of birth forward

જન્મ-ભાષા, *s f* [+ભાષા] One's mother-tongue, one's native tongue

જન્મ-ભૂમિ, [+ભૂમિ] Same as જન્મ-દેશ

જન્મ-માફકથ, *s n* [+ S લાભ fr સ ફલ fruit fr સ with +કથ a fruit fr કથ to bear fruit] Attainment of the goal of one's existence

જન્મ-સ્થાન, *s n* [+ S સ્થાન a place fr જન્ to stand] One's birthplace, one's native country

જન્મ-સ્વભાવ, ૪ મ [+ સ્વભાવ] One's natural disposition

જન્મપત્ર, ૪ મ [+ પત્ર] A scroll of paper, on which are put down the positions of the planets and stars at the birth of a child Same as જન્મચોતરી

જન્મભાતર, ૪ મ [+ અન્ય another] Another birth 2 Another state of existence

જન્મભાવ, adj [અધ] Blind from birth, born blind

જન્મપ્રમી, ૪ f [અપ્રમી] The eighth day of the dark half of the month of Shrāvana, on which Krishna was born

જન્મો-જન્મ, adv [+ P વ and + જન્મ] In all forms of existence, from birth to birth, through many births

જન્મોતરી, } Same as જન્મચોતરી
જન્મોતરી, }

જપ, ૪ મ [S જપ to mutter] Muttering 2 Muttering prayers and counting the beads of a rosary 3 Repeating passages of the *Vedas* 4 A muttered prayer

Id જપ કરો To say one's prayers બેઠા બેઠા જપ કરો To pass one's time in idleness 2 To think constantly about 3 To wait for with eagerness

જપ યોગ, તપ યોગ, યોગ દાયા દયાની

—ભાષા

જપત, તપ [Ar તપ] Seized, sequestrated, attached

Id જપત કરુ To seize possession of, to take into custody, to keep under arrest

જપતી, ૪ f Seizure, sequestration, attachment

Id જપતી નૂની-ખેરાડની-વાવવી To effect a seizure or attachment

જપ-માત્ર, f [See જપ + માત્ર] A string of beads on which to tell one's prayers, a rosary

જપ યુ, ૪ f [See જપ] To mutter 2 To repeat and count the beads of a rosary 2 To remember a verse or a story 3 To wait patiently for, to wait for, to have or desire from one's heart

Id જપ કરો To repeat a verse of the

Vedas નામ જપ To think constantly about માત્ર જપ ની-લેવી To pass one's time in idleness 2 To think constantly about, harp on or dwell on, to be ever reiterating (the same subject) 3 To wait for with eagerness

જફ, ૪ f [P] Oppression, tyranny

જખર adj [Ar જખ oppression] Powerful 2 Heavy 3 Strong 4 Violent 5 Great, weighty 6 Difficult 7 Huge, vast 8 Arduous 9 Severe 10 Enormous

જખર-જગ adj [જગ] Heroic, warlike

જખર-જગ, } adj [P જ from-જર upon +

જખર-દસ્ત, } દસ્ત the hand] Powerful 2 Oppressive, tyrannical, unjust and violent 3 Strong, might

જખર-જગતી, } ૪ f Violence, force 2

જખર-દસ્ત, } Oppression, unjust force 3 Vehement action

જખડી, } Same as જખર-જગતી.
જખડી ઘ, }

જખડ, Same as જખર Powerful

Id જખર લાડ The stronger party

જખ-લગ, adj [S જખ + લગ લગી, લ ભજ] So long as

Prov જખડી લગ, તજવ ત આસ Who there is life, there is hope

જખ, } ૪ f [P જખ] The tongue
જખડ, }

2 Tongue, tongue speech 3 A dialect It જખડે જખડે Telling lies જખડે જખડે Telling the truth

Prov જખડ દાવી, તે સર્વ દાવી False of speech ૪ f In and matter

જખમ, Same as જખર

જખની, Same as જખડી

જખ કરુ } ૪ f [Ar જખ to cut +

જખ કરુ } ૪ f To cut to slaughter, to slay

જખ કરુ, } Same as જખર

જખ કરુ, } ૪ f [Ar જખ to cut +

જખ કરુ, } To cut to slaughter, to slay

જખડોળ, Same as જખડી

જામાલ-ગોરી, *s m* [Ar जमाल beautiful
+ ગોરી a ball] A powerful purgative nut
જામાલ, *s m* [See જામ] 4 Concurrence,
a multitude, a crowd 2 A collection, an
accumulation, a heap

જામાલ, *s m* [See જામ] Agreement,
accordance, correspondence, agreeing,
answering, tallying

જામા-ચટ, *s f* [See જામ + ચટ] A
harmonious mixture (of colours, sounds,
temperaments)

જામા-વસુલ, *s f* [See જામા + વસુલ] The
revenue of a state, revenue receipts

જામા વડુ, *v t* [See જામા or જામ વડુ]
To assemble, to gather 2 To collect, to
hoard up

જામા વડું, *v t* [See જામ-વડું] To con-
gent, to thicken, to congregate, to curd

જામા-વડુ, *v t* [See જામાલ] To har-
monize, to make to agree 2 To organize
and bring prosperity to

જામી-દાર, *s m* [See જામીન land + P દાર
keeper for દાસ્તાર to keep = S ધ, ધર, to hold]
A landlord, a land holder, a zamindar

જામી દારી, *s f* The business, duties,
rights, tenures, lands, &c, of a zamindar

જામીન, *s f* [P જમીન] Land, ground
2 Terrestrial distance, distance 3 The
soil, globe, earth 4 Arable land 5 Ear-
then floor 6 A country 7 The world

Id જામીન માપડી To stumble and fall
prostrate on the ground જામી ઊડાડી To
leave one's native country, to emigrate
જામીન ને આસમાન એક થતું To suffer from a
great misfortune or calamity જામીન આસ-
માનનું છેલું A vast difference જામીન દારી To
buy land 2 To repair the floor of a house
with cow-dung and mud 3 To come down
to the shore after a long sea-voyage (of
a ship or men) તે જામી પર પગ મૂકતા નથી
He walks very fast 2 He is very proud

Prov જામીન ખેડો હજીથી, ને મન ખેડો જાળી
Resolute application is to the mind what
deep tillage is to the soil

જામીન દાર, Same as જામી-દાર

જામીન-દારી, Same as જામી દારી

જામીન-દોરતી, *adv* [+ દોરત friend]
Levelled to the dust, razed to the ground,
lying level with the ground 2 Thrown on
the ground, baulked, floored 3 Destroyed
utterly, overthrown 4 Annihilated

જામે *s f* [See જામા] Items entered
on the credit side of an account, receipts,
collections 2 Profits 3 *adv* On the credit
side

Id જામે કરતુ-લખતુ To write on the credit
side of an account

જામે-મણી, Same as જામા-મણી

જામે-પાત્ર, *s n* [+ પાત્ર] The credit
side of an account

જામેયો, *s m* [Ar] A dagger

જામે, *s m* [S યમ to restrain] Quiet,
rest, ease

જાપ વડુ, *v t* [See જાપ] To rest, to be
quiet

જાપા-પાત, Same as જાપા-પાત

અગાધ જળ ત્યા આગળ અવ્યુ માહે માયાવી પરવરિયોછ;
ત્યા જાપાપાત થોડે પ્રીતુ, રાયને લઈ તરિયો છ

—ગોમાનંદ.

જાબુ, Same as જાબુ A rose apple

જાબુરો, *s m* [P જબૂર] A small can-
non 2 The assistant of a juggler

જાબુક, *s m* [S] A jachal

જાબૂડ, *s m* [See જાબુરો] A carpenter's
instrument for extracting nails

જાબૂરો, *s m* [P જબૂર] A small kind
of cannon 2 Same as જાબૂર 3 A magi-
cian's wand

જામ્મર, *s m* A great misfortune

કુટારી કહેતી જામર થયો, તમે કહો હવે રાઈ રે

—માયુસાહેબ

જય, *s m* [S જિ to conquer] Vic-
tory, conquest 2 Triumph

Id જય કરવો-મેળવવો To gain a victory

જય-જય,

જય-જય-કાંડ, } *s m* [+ કર suffix show-

ing the sound or meaning for જ to do] A
sound showing triumph or success, shouts
of acclamation

જય-કામી, *adv* [S જ + S કામ, કામ, to

desire See કામી] Desirous of victory 2
Ambitious, aspiring, aspirant
જયકામી કરતા યુદ્ધ, અતિ અત દરમ્મ અશુદ્ધ
—ગિરિધર.

જયંતી, *s f* A flag of victory 2 The
day of the year, on which great men ac-
chieved their greatest work

જય-ર દેવી, *adj* [*S* *fr* + કાલિન્ endowed
with *fr* કાલિ to be endowed with] Endowed
with victory, victorious 2 Long accus-
tomed to be victorious, never failing to gain
a victory, always successful

જયનંદ, *s m* [+ આનંદ] Joy or exulta-
tion for success, a triumph

જયી, *adj* Victorious, conquering, suc-
cessful

જય્ય, *adj* That can be conquered, con-
querable

જર, *s m* [*P* જર્ gold] Brocade 2
Wealth, riches 3 Money

Prov જર દરાવે રો Lend your money
and lose your friend જર દોતા, મરફ રોતા An
empty purse fills the face with wrinkles A
wrinkled purse, a wrinkled face જર, ચાહે રો
કર જર કરે પાણીમા ધર Money can do anything
Money makes the mare to go Gifts break
rocks જર દેખી મુનિવર ચમે Money allures
even the greatest of ascetics Riches rule the
roast જર, ભેર, ને જમીન એ કથયાના મૂળ Money,
laud, or a woman is at the bottom of every
quarrel જરુ કર લે જમા, દિર નહીં વિસીકી તમા
Money makes the mare go

જર-કસી, *adj* [See જર brocade + કસણ]
Worked with gold thread

જર-કોમ, *s m* False brocade

જર-જર, } *adj* [*S* જર્ *fr* to be
જર-જરિયુ, } old] Old 2 Worn out

જર-જિયાન, *s m* [See જર gold +
જરિયાન] Brocade and embroidery. 2
Morey and trinkets 3 Valuable things,
gold and golden things

જર-એખમ, *s n* [+ એખમ] Ornaments
and other valuable articles

જરક, *adj* [*S* *fr* to become old]

Worn out, decrepit 2 An old man

એવુ જરક રૂપ બેઈ ગળિ વરતુ, બોદયો વૃદ્ધાદિ વાણી
—ગિરિધર

જરણ, *s f* [*S* *fr* જર્, to digest,
to become old] Patience

સાધુ ચરલે સર્વે સમર્થે જરણના કળ છરવે

—જોનિભક્ત

જર-દેસી, *s f* [*P* જતાન્ the prophet of
the Parsis] Pertaining to Zoroaster (Zar-
tushtr) 2 *s m* A follower of Zoroaster, a Parsi

જરદ, *adj* [*P* જેઈ] Yellow

જરદો, *s m* Tobacco of a yellow colour,
cut, washed, and prepared for chew

જર-દોજ, *s m* [See જર gold + *P* દોઝીન્
to gild *fr* *P* જેરજ *fr* જર્ gold + દુઝન, દૂઝ
to sew] A worker in gold thread

જરમ, *s m* [*Ar* જર્ to be] Terror,
dread 2 Awe 3 A blow, a beating

જર-ત-તર, *adv* [See જર *P* little + *P* ત
and + જર *P*] A little, in a small degree

જર-તું, *v i* [*S* જૂ to become old] To
be digested, to be absorbed, to subside 2
To pass off without effect

જરા, *s f* [*S* *fr* જૂ to become old] Old
age 2 The relaxation and debility that
attend old age

જેમ દંડને જરા નય, તેવો સતી કૃપાય થાય

—પ્રેમાનંદ

જરા, *adv* [*P* જેરા a particle Hem Des
દર = *S* અર્ધન્ a half Or *S* દરન a little]
Somewhat, a little, rather, in a small
degree, in a small quantity

જરા-ક, *adv* [+ એક about Very little

જરા તરા, *adv* [Redup of જરા *P*] A
little, in a small degree

Id જરાતરામા For an unimportant rea-
son 2 In a very short time

જરાયુ જ, *adj* [*S* જરાયુ the skin which
covers the embryo જન્ન to be born] Born
from the womb, viviparous

જરાયેત, *adj* [*P* જેરએન્ *fr* જેર he sowed]
Watered only by the rain (of soil)

જરિયાન, *s n* [*P* જેરીન્ *fr* જર્ gold]
Ornaments of gold or silver

જરી, } adj [See જર gold] Worked
 જરીનું, }

with gold or silver thread

જરી, } Same as જરી-ક.
જરી-ક, }

જરી-જરી, Same as જરા-તરા

जरि-पट-डो, ६ m [See जर, जरी, gold +
S पट cloth] A golden girdle

जरी-पुराना, ० १२ pl [+ पुराना fr S प्राप्त
old fr प्राप्त formerly] Old brocade, frag-
ments and scraps of brocade

જરીફ, ૭ મ [Ar જરાવ] A land surveyor

જમીન-પત્ર, ૪ મ [+પત્ર] A land surveyor's field book

मरीचि मरीचि, & f [See मरर fever + मरीचि]
Epidemic or pestilential disease—especially, epidemic cholera This disease is, like small pox and cholera, personified as a goddess and propitiated

२ *adv* [Ar ज़रूर] Necessity, urgency
 2 *Emergency*, an urgent occasion, an imperative call 3 *adv* Necessary, urgent, emergent 4 *Expedient*, requisite, indispensable 5 *adv* Necessarily, positively, absolutely, at all risk

જરૂરિયાત, }
 જરૂરિયાતી, } s f Necessity, exigency,
 જરૂરી, }
 an occasion 2 An emergent business

જરો ઇ.ચું, ૧૧ [See ૧/૩ ૩] A chip of wood
plac'd under a joint of planks in the ceiling

မာမာ, Same as မာ-မာ

જલ. Same ns ૩૬

၁၇၆, ၈၇ [S] Water Same as ၁၇၆

जल ४, ८ न [+जन् to be born] A lotus
flower 2-A couch

वृष्टि-ः, s m [S fr + दा to give] Δ
cloud of rain

ઉચ્ચવર્ણ મંદુ કિરણ યજ્ઞી અદિત, સજળ જલદન્યમ સોહે
 —ગીતગોવિંદ

व्रत, adj [P व्रत] Quick, smart, active, fleet, rapid 2 Ardent, hot 3 Rapid in operation (of a medicine)

or-ei-é, s m [See or-a-ei-é] Disposing
of a dead body by throwing it into water

$\left. \begin{array}{l} \text{જલ-દર,} \\ \text{જલ-ધર,} \end{array} \right\} 8 \text{ ન } [S \text{ જલોદર } f_1 \text{ જલ water} +$

उदर the belly, or the enlargement of the abdomen] Dropsy

वेद, ४ f [See P वेद quick] Hurry,
haste 2 *adv* Quickly, soon, rapidly, hastily

oel-ly, Same as oyl-ly

જલાલી, *n f* [*P* જલાર See under જાહે-
જલાલી] Pomp, splendour

જલેખી, & f A kind of sweetmeat

वच, ४ m [S fī वच् to prattle] A
speech, words, sounds

સામુજેઈચાલપ,કાઈચેજજલપ,વદી તે ચાનલપ,સુણ,રાત
—પ્રેમાનંદ

બચુ કુ, " ૨ To prattle, to chatter.

जग्या जग जक्ष्ये धातु, वेता तद्वर वास

—ବିବିଧ—

၀၇၆၆, Same as ၀၇၆၆ Quick

अव, s m [Dh Des जत्रो, Hem Des
जवत्रो, fr S यव] Barley 2 The measure of
a finger's breadth 3 A natural line across
the thumb 4 A golden bead for a necklace,
of the form and size of a grain of barley

४२, adv [S पा वर when fr यद् which]
When

ᠠᠷᠠ-ᠸᠠᠨ, s m [See ᠠᠷᠠ barley + ᠸᠠᠨ]
Nitrate of potash, saltpetre, carbonate of
potash

अर्य, s m [अर्य] A non-Aryan, a
barbarian

જવર-અવર, Same as જવાર-અવાર

जवले, } adv [Mar जवळ=P जवार neigh-
जवळले.

bourhood] Seldom, rarely

जयलो, and, Bravo

ॐ ३, १ १ [S ३१ life fr जीव to live]
To be full grown, to be ripe २ To have
insects in the inside (of fruits)

જવા, } ૭ મ [See જવાન + મરદ] A
જવા-મરદ,

bold intrepid man, a valiant and courageous
man, a brave man, a hero, a warrior

२ 'To overlook', to tolerate (a fault or offence)

जवान, [P युवन्=brave=S युवन्] Same as
जुवान

જવાન પદો, *s m* [+S *ગુ* nourished *જ* to nourish] A stout, brave man
જવાની, Same as જુવાની

In જવાની આવતી To reach manhood
જવાની પાણી આવતી To be youthful again in old age
2 To have the vigour and enthusiasm of youth in old age
જવાનિયુતેર The strength and enthusiasm of youth

પ્રવ જવાની તે ચાર દિસની Youth is short
જવાની તે ઢીસની (બે સરખા) Youth is wild and full of freaks
જવાની પુણ્ય, તે ગાદુ દયુ (દીસી આવે) Youth is the time for making one's fortune

જવાબ, *s m* [P જવાવ] An answer, a reply, a rejoinder

Id જવાબ દેવો-આપવો To answer, to give a reply
2 To be responsible for
3 To be useful at a critical time
જવાબ લેવો To get a reply
2 To write down the deposition of a witness in a court of law
-પાડે જવાબ ગણવો-તે જવાબ લેવો To call one to account, to hold one responsible for
જમને પણ જવાબ દેવો Very strong and stout
જવાબ દેવો To be the evidence of

જવાબ દાર, *nd* [+કર keeper *જ* કાવતરું to keep=S *જ*, જાવ, to hold] Answerable, responsible, accountable

જવાબ દારી, *s f* Responsibility

જવાબી, *nd* 'That can give an answer, having presence of mind

Id જવાબી દુકાન A bill of exchange, the price of which is not paid till notice is received of the bill having been cashed

જવાર-અવાર, *s f* [See જવડું + આવાર or અવાર redup of જવો] The habit of paying frequent visits
2 Going and coming

જવારો, *s m pl* [See જવ, જુવાર, જુદાર] Tender plants of corn grown on the altar before a goddess

Id જવારો પવન Lit 'To sow corn on the altar before a goddess. Hence, 2 to invoke a goddess to enter into the house of a family and to begin a festival in her honour

જવારો, *s m* [Dh Des જવડું *s* S ચવમ grass] A prickly shrub, which grows in the

hot season, and dies in the rainy season

જવાણી, } *s n* [Ar જવાહર] A jewel, a gem, a precious stone
2 Jewelry, jewels.
3 A jewel-trinket
4 A sword of very superior material or workmanship

જવાણી-ખાતુ, *s n* [+ખાતુ] The place where jewelry is kept

જવાણી, *s f* [See જવ + S અવલિ a line.] The lines on the thumb, which are consulted by chiromancers
2 A kind of ornament worn by women, also called ઢાક-જવાણી

જવડું, *v t* (Past tense જવું) [Hem Des જવડું *જ* ચાવવું caus. of S વા to go] To go; to pass, to depart, to proceed, to travel, to leave
2 To be lost, mislaid, destroyed, or removed
3 To go by, to pass on, to lapse
4 To be deducted or subtracted from
5 To be ruined
6 To take place
7 To lose power
8 To be extinguished (of a lamp)
9 To waste away (of the body)
10 To go wrong
11 To be made

N B.—In verbs like જવડું, પડાઈ જવડું, the idea conveyed by જવડું is that the careful efforts of the agent to keep back certain matters were accidentally frustrated

2 The verb જવડું when joined with some other verbs is equal in import to the intensive adverbs, "down, away of up, over", &c, e.g., પડી જવડું To fall down, યુકાઈ જવડું To be dried up

3 In such compound verbs as લખી જવડું, પાચી જવડું, પાઈ જવડું, જવડું has the sense of "completion"

4 In such compound verbs as લખાઈ જવડું, પાડાઈ જવડું, પાડાઈ જવડું, જવડું has the sense of "continuance"

5 In such compound sentences as લખાવેતો ભયડે આ પાડવેતો ભયડે જવડું has the sense of "continuance of one action with another"

Id હાથથી-હાથગાથી જવડું To go beyond the control of
2 To throw off obedience to પગાડે જવડું To follow secretly
જવડું કરે To acquit a person of a charge, to excuse
જવડું મેલવું To let go
જવડું રહેવું To go away, to

Prov. 22:1-24:34, 27:1-28:34
 Chang, of Lin 20 and 21 and also - to
 find by a document 100 2 A diver
 tion of the 27 24 20, 27, 21 2
 24 21 In 100 24 21 21 21 21 21
 24 21 21 21 21 21 21 21 21 21
 24 21 21 21 21 21 21 21 21 21

જળ કમળ છાત્રી ભને બાળા, સ્વામી દુમારો નજરો,
નજરો, તને મારો, બાળદયા અમને તારો

—નરસિંહમહેતા

જળ-ક્રીડા, *s m* [+ક્રીડા] A water insect,
an insect found in water, microbes grow-
ing in water

જળ કુકુ, *s n* [+કુકુ, કુકીણ, ૨ circle]
A halo

જળ-કુકુડી, *s f* [+કુ-ડી] A water fool

જળ-કેસિ, } *s f* [કે=કેસી] Diversion
જળ-કીડી, }

in water, splashing one another with
water, hithing gambols a sea excursion

જળ-ચક્કી, *s f* [+ચક્કી] A river jaunt,
a water-mill

જળ-ચર, *s n* [+S ચર to wall] A
water-animal, an aquatic animal *adj*,
Aquatic

જળ-ચંદુ, *s m* [+ચંદુ] An aquatic
insect 2 A fish

જળ-ચક્કી, } *s f* [+ચક્કી] A water mill,
જળ-ચક્કી, }

a water engine or machine generally. 2 A
machine to shoot water, a spout, a jet

જળજલ કરાડે તોય, મવળાના ઉપર મળે તોય

—નિરંધર

જળ-જળ વું, *s f* [Guy જળ endup +
જળ ૩] To have the burning sensation 2
To burn

જળ-જળું, Same as જળ-જળું

જળ-જળું, *adj* [See જળ જળિયા] Filled
with tears (of eyes)

જળ જળાભયન જુએ અવર, માથે બાધ્યું ફાટ્યું ચીપે
—પ્રેમાનંદ

જળ-મધુ વે, *s m* [+મધુ] A plant
growing on river banks

જળ-અભિ-યુ, *s n* [See જળ અભિ ૩]
Shedding tears 2 Twilight

જળ યુ, *s n* [See જળ ૩ to burn] Fuel

જળ-તરંગ, *s n* [+S તરંગ a wave ૧૦ નું
to float] A water wave 2 A musical in-
strument producing notes made by strik-
ing china-cups filled with water

જળ-દાહ, *s m* [+S દાહ burning ૧૦ દર
to burn] A watery grave

જળ-દેવ-તા, *s f* [+દેવ-તા a goddess]
A water nymph

જળ-ધર, *s m* [+ધર-૩] A cloud

જળ-ધિ, *s n* [+ધિ ૧૦ to hold] The
ocean 2 A hundred billions

જળ દર, }

જળ-ધર, }

જળાદર, }

the belly or the enlargement of the abdo-
men] A luminal drop

જળ-નિધિ, *s m* [+નિધિ a store] The
ocean

જળ-પતિ, *s m* [+પતિ master ૧૦ નું
to protect] The ocean 2 Varuna, the
lord of waters

જળ-પર્યટન, *s n* [+પર્યટન] Sailing
over waters, a voyage

જળ-પાત્ર, *s n* [+પાત્ર] A water vessel

જળ-પાન, *s n* [+S પાન ૧૦ નું to drink]
Drinking water

જળ-પ્રાપ્તિ, *s m* [+પ્રાપ્તિ] An inunda-
tion, a deluge

જળ-પ્રાપ્તિ, *s m* [+પ્રાપ્તિ] An ex-
pedition over the seas, a voyage

જળ-પ્રાપ્તિ, *s m* [+પ્રાપ્તિ ૧૦ નું to carry]
A current of water

જળ-ખિયાડી, *s f* [+ખિયાડ, ખિયાડી, a cat]
A water

જળ મય, *adj* [+S મય full of] A bound-
ing in water, overflowing with water, con-
sisting of water

જળ-માન, *s n* [+માન ૧૦ નું] A merman,
or a mermaid 2 A meagre person, a
dwarf like person

જળ-માર્ગ, *s m* [+માર્ગ] A way by
water

જળ-યેન, Same as જળ-યેન

જળ-યાત્રા, *s f* [+યાત્રા] A journey
by water, a voyage

જળ-યાત્રા, *s n* [+યાત્રા ૧૦ નું conveyance
૧૦ નું to go] A ship, a boat

જળ-ચીકણ, *adj* [+ચીકણ] Impervious
to water

જળ-વાસ, *s m* [+વાસ, વસ ૩] Drown-
ing in water, death by drowning

જળ-વાસો, Same as જવાસો

જળ-વિયોગ-સ્થળ, *s n* [+વિયોગ+સ્થળ.]

A watershed

જળ-તુ, *v i* [*S* જ્વલ્ to burn] To burn, to be kindled; to be on fire, to be inflamed 2 To burn through grief

Id જળે તે ! Damn it!

જળ-શાધ, } *adj* [+ *S* શાવિન્ lying down

જળ-શાધી, } *adj* [+ *S* શાવિન્ lying down
fr જી to lie down] Lying in water (instead of being buried or burnt, said of a dead body) 2 *s f* Moss

જળસ, *s n* [See જળ or જળ] Slime passed with excreta

જળ-સમાધિ, *s f* [+ સમાધિ] Freeing oneself from the troubles of life by drowning [A way permitted only to Sannyās, and only at Prayāg, a city at the confluence of the Ganges and the Jumna]

જળ-હુળ, *adj* [See જળ હુ] Bright

જળા ઉ, *adj* [See જળ હુ] Fit for fuel

જળાધારી, *s f* [See જળ + *S* આધાર sup port fr આ up to + ધ to hold] That part of the phallic representation of Shiva which holds water

જળા-પે, *s m* [See જળ-હુ Cf જળા પે]
Burning 2 Anxiety 3 Envy

જળાભાસ, *s m* [See જળ + આભાસ]
Sambhance of water, mirage

જળાશય, *s m* [+ *S* આશય a reservoir
fr આ upto + જી to lie down] A collection of water, a reservoir 2 The ocean, a sea, a lake, a tank, a pond, a basin, a trough

જળી, *s f* [*S* જલ્કા] A leech (Plural form is જળો)

જળો-જળા, *s f* [+ જળા] Embarrassments of the family life, family cares 2
Scattering about, throwing about

જળોયુ, *s n* [See જડ યુ, બેડ-યુ] An iron or wooden strap

જળો-યુ, *s n* [See જળ યુ to burn]
A cicatrix, a scar

જંખ હું, } *v t* [See જાખુ+ધે-યુ] To
જખી હે યુ, }
have glimpses of, to glance at

જખી, *s f* [See જાખુ] A glimpse, a glance Cf જાખી

નિશ્ચયના મેહલમાં વસે મારો વદાવચો રે,
વસે જલ લાડિયો રે, જે રે ભાવે, તે જખી પામે છ
—દયારામ

જખું, *adj* [See જાખુ] Faint, dim

જળ, } *s f* [*S* જલ્વા] The thigh, the
ભંધ, }
loins

Id જળ હવામાં કરવી To expose to public view one's own defects

જગડ, *adj* (Things) Given for approval, (goods) taken from a shop to be bought if approved, taken without definite settlement of purchase

જગડ, *adj* [See જગ a tumult+હુ dim]
Making a confused noise

ધન, પતાકા, કળય બિરાજે, જગડ જગડ દુઃકૃષિ વાળે
—પ્રેમાનંદ.

જંગલો, *s m* [See જંગલ, જંગલી] A barbarian 2 A European (probably derived from "les Anglais")

જાંઝીયો, } *s m* [See જાં, જાંધ] A
જાંધીયો, }
kind of short breeches

જાગી, *s m* [See જાં, જાંધ] A large drum

જાંધ, Same as જાંઝી

જાદર-શી, *s f* [See જાદ ન a marriage party
+ રાણી a queen] A woman of the bride-
groom's side going with a marriage party
જેવા સરખી નદાણી ગાય છે, નીચા દેવની, જાગ કુમાર
—ગિરિધારી.

જાંબુ, *s n* [*S* જમ્બુ] A rose apple

જાંબુ ડી, *s f* A rose apple tree 2 A kind of toy of the form or size of a rose apple

જાંબુ ડે, *s m* Same as જાંબુ ડી A rose-apple tree

જાંબુ હું, *adj* Of a dark purple colour

જા, *interj* [Imperative, 2nd person,
sing of જ-યુ] Go, begone, depart, hence!

જા-ચાવ, *s f* [See જ-યુ+ચાવ-યુ] Fre-
quent coming and going, restless going
and coming, vain and wearisome trudging
backwards and forwards, fruitless journey-
ing to and fro

જામી, *s f* [*S* જામી, જામી] The jasmine flower or plant

જામી, *s f* [*S* જન to be born See જામી] ૧ another ૨ A gentle.

હાવ શાવ નેત્રમે એતે ડાહ્યા, પાહેર ન આચે જામી —નિરાંતભાવ

જામી-શીત્લ, *adj* [See જામી ૩ to be tied tight + શીત્લ face] Having delicate health, suffering from a chronic illness

જામી, *s m* [*S* યાગિ યજ્ઞ to sacrifice] Same as જામી. ૨ A deity invoked on auspicious occasions in a family

Id જામી વાવવા See Id ૨ વાવવા વવા under જામી

જામી, *adj* [See જામી ૩] Wakeful, cautious, vigilant

Id જામી નેન or નેધ, જામી નેન or નેધ. An idol in which the divinity is in full activity, an idol which is not sleeping or journeying ૨ A charm or med one having a ready virtue, power, or effect ૩ Wakeful, watchful જામી દિવસ Days of prosperity જામી પાન, ને ઉપાસો પાડો An enterprising man will gain by his diligence what the indolent will lose by his idleness

જામી-ગુણ, *s m* [*S* જાગ્ર to be awake] Wakefulness, the waking state ૨ Forbearance from sleep, watching or keeping vigils

જામી-ગુણિ થો, } *s m* One who beats drums before a goddess to keep her awake

Prov જામી માન જામીયા વાડે It is to the interest of the worshippers to raise the idol in popular esteem

જામી ત, Same as જામી ૩, જામી ત

જામી-ની, *s f* [Same as જામી ૩] Wakefulness ૨ Caution, circumspection.

જામી-તું, *v* ૧ [*S* જાગ્ર to be awake] To wake, to keep awake ૨ To watch; to be awake, to be vigilant, to be on one's guard ૩ To be alive to or attentive, to be cautious

જામી-તું, } *s f* [*P* જાગ્ર place + તિરફતર =

S જાગ્ર, to hold] A freehold, a grant of land, an assignment by government of

lands or revenues, a pension in land

જામી-દાર, *s m* [*S* જાગ્ર keeper for દાર to keep = *S* જાગ્ર, to hold] A freeholder, a landholder, one who holds a jagir

જામી-ત, *adj* [*S* જાગ્ર જાગ્ર] Awake ૨ Attentive, vigilant, heedful ૩ Ready, prompt, vigorous

જામી ત, [*S*] Same as જામી-ની

જામી, *adj* *m* [See જામી ૩] Awake, watchful

Prov જામી દુઃ, કે જામી દુઃ It is either a worthless or a wide-awake man who can afford to be violent

જામી-દવર-થો, *s f* [See જામી ૩ + અવર-થો] A state of wakefulness

જામી કે, *s m* [*S* જાગ્ર કરી જાગ્ર to beg] A beggar, a mendicant

જામી ત, *s f* Begging, the act of begging or asking for charity ૨ A humble request

જામી, *v* ૧ *t* To beg, to ask for alms ૨ To beseech, to entreat, to solicit, to humbly request

જામી-વેડો, *s m pl* [+ વેડો] Teasing solicitations

જામી કે, Same as જામી કે

જામી, *adj* Solicitous, importunate

જામી, *s* [*P* જાગ્ર - carpet] A large carpet

જામી-માન, *adj* [*S* જાગ્ર માન for જાગ્ર માન *f* જાગ્ર to burn] Bright ૨ Hot-tempered ૩ Watchful ૪ Brave ૫ Glorious ૬ Splendid.

જામી, *adj* [*S* Same as જામી ૩] Poor, wretched, exhausted, fatigued

જામી એવ જામી એવ કે ? પ્રતિ પામિણી પહેરે —અમી

જામી, *s m* [*P* જાગ્ર a place + અર ઉપર necessity] A privy room, a closet

જામી-માન, Same as જામી ૪ માન

તે કરે સોમવલીના પાન, તેનેથી જામી જામીમાન —કે માન

જામી, *s m* A particular tribe of Rājputs

જામી, *s f* [See જામી] The hair of sheep

ઘડ, } ૧ f [See ઘડ] Thickness 2
ઘડાઈ, }

Coarseness

ઘડું, *adv* [S ગ્રામ heaviness fr ગડ heavy] Thick 2 Plump 3 Sturdy 4 Course 5 Fat

Id ઘડી ધુજીને માણસ A man of a dull intellect, a solt ઘડો પાતળો રોયલો Food, however coarse and however little 2 Any kind of food

ઘણું, ૧ f [S જ્ઞાન fr જ્ઞા to know] Knowledge, information 2 Acquaintance 3 Intimation notice

ઘણું જુઝી, } *adv* [+જુઝી] Knowing
ઘણું જુઝી, }
ઘણું જુઝી, ૧ n Knowledge, the state of knowing

ઘણું જુઝી જુ, ૧ f [See ઘણું + જુઝી] Acquaintance

ઘણું-જેઠું, ૧ m [+જેઠું] A hypocrite, a dissembler 2 One who knows the secrets of a matter

ઘણું જા-જોડું, *adv* [+જોડું] S જેવ fit fr જુઝી to join, to be fit] Fit to be noticed or marked, noteworthy, worth knowing

ઘણું જા મા, } *adv* Within one's know-
ઘણું જા મા, }
ઘણું જા મા, } edge to one's knowledge or cognizance, according to one's knowledge, as far as one knows

ઘણું જુ, ૧ f [S જા, જા નાં જિ to know] To know, to understand, to apprehend, to perceive

Prox ઘણી જોઈને કુવામ ન પડે Let not your tongue cut your throat One should not, with a full knowledge of the evil consequences of a course of conduct, adopt that course Do not be suicidal in your conduct

ઘણી-જોડું, } *adv* [+જોડું, જુઝી, સમજ ૩]
ઘણી-જુઝી, }
ઘણી-સમજ, }

Knowingly, deliberately, designedly, intentionally, purposely, wilfully

ઘણી ઠ, *adv* Knowing, understanding

2 Acquainted with or versed in, well skilled in, familiar with 3 Arrived at an age of discretion

Prox ઘણીને ચોર પર ધાલે A traitor can effect a total ruin ઘણીને દેયડો દોડીને A puzzle when solved loses its charm A disease known is half cured

ઘણી, } *adv* As if, as it were, seemingly 2 Suppose that

ઘણી-અ ઘણી, *adv* Whether knowingly or unknowingly

ઘણી, ૧ f [S જાતિ fr જન to be born = Ar જાત race] Race, tribe, caste 2 Family; blood 3 Lineage 4 Original constitution, kind, sort, class, species 5 Quality, description 6 Nature, disposition 7 Origin, inherited qualities 8 The body 9 Self, one's own person

Id ઘણી જો ંસેલ ંતે By oneself, personally ંતે નેજે Single, the only one surviving member of the family ંતે By- of-as to caste ંતે ંતે જુઝી To act according to one's inherited tendencies ંતે ચોર To conceal one's own case 2 Lit To save one's body, not to work with a heart, to idle at work ંતે ંતે જુઝી ંતે To sort ંતે ચોરો પુર ચુઝી To pay off a debt at any cost ંતે ંતે જો To ascertain the parentage of ંતે ંતે જો To work hard ંતે જો To lose one's caste 2 To commit adultery ંતે જો Weak in body ંતે જો To suffer a loss for the sake of one's case

Prox ંતે જો, ંતે જો ને જો V may easily tell a man's caste, but we cannot tell his thoughts ંતે જો ને જો A difference in appearances indicates a difference in origin There can be no difference in appearances, unless there is a difference in origin ંતે જો ને જો, ંતે જો ને જો ંતે જો If we are bad the results of our badness will affect us alone, why should others concern themselves with it? ંતે જો ને જો Just as no impression can be made on a woollen carpet, so

cannot a man having the qualities of a low caste be successfully advised or persuaded to take to the path of righteousness જાત તે જાત, તે જાત તે જાત The boughs that bear most hang lowest Nobility binds to noble conduct જાત લેઈએ વસીને, ને યોગ્ય લેઈએ કરીને The character of a man is ascertained by living with him and that of gold by rubbing it hard on a touch stone જાત જાતને આય Diamond cut diamond

જાત, *p p adj* [*S j* જન્ to be born] Born, produced

જાત-કર્મ, *s n* [+કર્મ] One of the sixteen Samśkāras, giving the new born infant clarified butter out of a golden spoon before cutting the navelstring, a ceremony performed at birth

જાત-જમાત, *s f* [See જાત + જમાત] A whole caste, a caste considered collectively or as assembled together

જાત-સાઈ, *s m* [+ સાઈ] A person of the same religion or caste, a caste brother, a co religionist

જાતરા, Same as જાત્રા, યાત્રા.

જાત-વંત, } *adj* [See જાત race] Of high caste or family, high born 2 Genuine 3 Of a superior quality

જાતિ, Classical form of જાત Race

જાતિ-ધર્મ, *s m*, [+ ધર્મ] The duties of a caste 2 The duties of an individual according to his caste

જાતિ-ભેદ, *s m* [+ ભેદ] Caste distinctions

જાતિ-પ્રશ, *s m* [+ પ્રશ falling] Loss of caste

જાતિ-પ્રપ, *adj* [+પ્રપ fallen] Out-caste, fallen from caste, boycotted

જાતિ-વેર, *s n* [+ વેર enmity] Natural hostility or antipathy

જાતિ-વહેવાર, } *s m* [+વહેવાર, વ્યવહાર] The intercourse of one caste with another in eating and drinking together, &c

જાતિ-વાચક, *adj* [વાચક expressing+fr

જ્ઞ to speak] Expressing a genus, generic અતિ-સ્મરણ-પણ, *s m* [+ સ્મરણ+પણ abstract suffix] Knowledge of one's previous births and existences

ત્યાર પછી તેને અત્યારે દત્તમ દિવસે વેર,

જાતિ સ્મરણ પદ સાપદ્યુ વળી તે ગણિકાની મેર

—દયાસમ

જાતિ-સ્વભાવ, *s m* [+સ્વભાવ] Natural or innate disposition 2 Natural or original constitution 3 A generic character

પ્રત્ય જાતિ સ્વભાવે ન મુખ્યતે = જાતિ-સ્વભાવ નય નદિ Habit is second nature

જાતીય, *adj* Pertaining to a class

ઇદ સમાજીય Homogeneous વિભીય Heterogeneous

જાતે, *adv* [See જાત self] Personally

2 By caste 3 Naturally

જાતધ, *adj* [+ અંધ] Blind from birth, born blind

જાત્યભિમાન, *s m* [+ અભિમાન] Pride of caste

જાત્રા, *s f* [*S* જાત્રા *fr* જા to go] Pilgrimage 2 A fair

જાત્રાળુ, *s m* [+ જાત્રા suffix showing possession] A pilgrim

જાત્યુ, } *adv* Permanently 2 Fixedly; જાત્યુક, } regularly, constantly, continually, always

જાદુખી, } Same as જાદુ-રહી.

જાદુ-રહી, }

જાદુરિયુ, *s n* Sweetmeat made of unripe wheat

જાદુર-તું કાપડુ, *s n* [+ કાપડુ] A white silk garment worn by the bride during the marriage ceremony

જાદી, *adj* [*Ar* જાદા = *P* જિયાદા] More

જાદી, *s f* [*P* જાદી born *fr* જાદુ to give birth = *S* જાત born *fr* જન્ to be born] A daughter *Of* જાદો

જાદુ, } *s n* [*P*] Magic; sorcery, witchcraft, enchantment, necromancy, conjuration, incantations 2 A spell; a charm

જાદુ ખોર, } *s m* [+ જોર enjoying *fr* જાદુ ખોરો, }

જાદુ ખોરો, }

કુદેન્ to eat, to drink] A magician, a sorcerer; a wizard, a necromancer, a conjuror, one who practises magic

જાન્યુ ગર, } [+ P ગર doing fr કર્ત્વ=S F,
જાન્યુ ગિર, }

કર, કર-ગુ, to do] Same as જાન્યુ-ગોર

જાન્યુ ગિરી, s f Magical arts or practices, witchcraft.

જાન્યુ-રોહી, s n pl The black art, conjuration

જાન્યુ-મંત્ર, s m [+ મંત્ર] Enchantment

જાન્યુ, Same as જાન્યુ

જાન્યુ, s m [See જાન્યુ] A son.

જાન્યુ, s f [See જાન] A company and attendants at a marriage festivity, come from a different place 2 Friends who accompany the bridegroom or bride in the marriage procession

Prov જાન્યુ કોઈ જાન્યુ નહિ, ને જાન્યુ જાન્યુ વરનો બાપ He has neither house nor family, yet regards himself as the head of the house

જાન્યુ, s m [P S જન્ to be born] Life, vitality 2 The soul, spirit 3 Love, a darling; a sweetheart

Id જાન આપવો To surrender one's life for the sake of another જાન પર આવવું To require a life to be sacrificed or lost જાન પર કરવું To undertake a business at the risk of life, to run serious risk જાનથી મારવું, જાન લેવો To kill જાન આપવો To sacrifice one's own life જાનથી ખેંચવું કરવું To kill જાન સંજાળીને કામ કરવું To do a business without running any risk

જાન્યુ, s f [P જિયાન્] Injury, damage, loss

Prov જાન્યુની દોસ્તી એર જીવકા જાન The friendship of an ape leads to loss of life

જાન-પિછાન, Same as જાન્યુ-પિછા જી.

જાન-માલ, s m [See જાન life + માલ property] Person and property

Id જાન માલનું સરક્ષણ Protection of person and property

જાન્યુ-રોહી, s f [See જાન a marriage party + રોહી a queen.] A woman accompanying the bridegroom in a marriage party

જાન્યુ-વર, s m [See P જાન life + વર pos]

sessing] An animal 2 A beast. 3 A fool જાન્યુ, s f [See જાન life + Ar આ oh] A beloved woman

જાન્યુ, adj [P fr જાન life] Dear, hearty, sincere

Id જાન્યુ દુશ્મન A bitter enemy, a deadly foe જાન્યુ દોસ્ત An intimate friend

જાન્યુ-વાસો, s m. [See જાન્યુ a man of a marriage party + વાસો residence fr જી to dwell] A lodging-place given to the bridegroom and his followers during the marriage ceremonies

જાન્યુ, s m [S] The knee

જાન્યુ-ઘી, s f Same as જાન્યુ-રોહી 2 A cow or a buffalo whose milk owing to a vow cannot be used for food.

જાન્યુ યો, s m [See જાન a marriage-company] A man accompanying the bridegroom

જાન્યુ વર, Same as જાન્યુ s f A marriage party

અભિમન્યુનો વિવાહ કીધો, પછે વળ્યા વૈકુંઠરાય; જાન્યુ વર ગઈ દ્વારકા, એક રક્ષો છે સોભદ્રા

—પ્રેમાનંદ

જાન્યુ, Same as જાન્યુ

જાન્યુ કં, } s m One who recites Vedic

verses

જાન્યુતો, s m [Ar જાન્યુતા, જન્, to hold See જાન્યુ] A strict watch, a keen eye; a look-out

Id જાન્યુતો રાખવો To keep a watch

જાન્યુ-માની, adj [See જાન્યુ] Saffron-coloured, reddish yellow

જાન્યુ, s m [Ar = Eng Saffron] Saffron

Prov જાન્યુ જાન્યુતો કયા ખાન્યુ? To him that has lost his taste sweet is sour

જાન્યુ-પાણી, adj [P fr જાન્યુ a proper name + પાણી flourishing] Relating to the city of Jāfrābād in Kāthiāwād

જાન્યુ-કાંટ, s m [See જાન્યુ + કાંટ] Careless

જાન્યુ, Same as જાન્યુ

જાન્યુ, s m [See જાન્યુ-કાંટ, or F જાન્યુ,

નમે, dress] The title of the chief of Jāmāgar

નમ, s m [P] A bowl, a goblet, a flagon

નમ, s m [S યમ] A period of three hours

નમગરી, } s f [P] The match of a gun, the end of a squib where fire is applied

નમ-ભુ, s n [See નમ-તુ to congeal] Congelation 2 An acid substance put into milk to make it turn rennet

નમ-દાની, s f [P See નમે + દન place fr દાસ્તન્ to hold] A kind of cotton cloth in which flowers are woven used in making robes 2 A leathern basket

નમ-દાર, s m [P See નમે + દાર keeper fr દાસ્તન્ to keep = S ધૂ, ધાર, to hold] The keeper of the wardrobe 2 The officer in charge of the treasure and jewels

નમ દાર-ખાત્ર, [+ ખાત્ર place] A room where jewels, ornaments, and valuable clothes are kept 2 The treasure house, a treasury

નમ ની, s f [S યામિની fr યામ, નમ, a period of three hours] Night

નમ-દળ, s n [See નમુ, નમ, + દળ] A guava, a pear

નમ તુ, v ૨ [See નમ, નમા-ત] To collect, to be gathered 2 To be firmly established, to be consolidated 3 To congeal, to coagulate

Id ધમે નમવે To be firmly established (of a business) ધધામા નમતુ To be engrossed in conducting one's own business કનિયે નમવે To gather to a head (of a quarrel) દૂધ નમતુ to coagulate (of milk)

નમના, s m [S જાગત્] A son-in-law

નમિ ની, Same as નામ ની

નમીન, s m [Ar] A security, a surety, bail

Id નમીન આપવે To give as a security નમીન લેવે To accept as a security નમીન માગવે To ask for a security નમીન થવું To be a security, to stand security

Prov નમીન યઈને ગાઠતુ ખોતુ He that is surety for a stranger has to smart for it

નમીન-ગિરી, s f [+ P કરવ= S ફ, કરવું, to do] Security; obligation, bail

નમે, s m [P જામા] A long robe or vest, a gown 2 A long loose garment descending to the feet

નમ્યુક, s n [S જમ્બુક a jackal] A class of goblins

નમ્યુ-નદ, s n [S] Gold

ખીછ સભા યમરાત તણી, તે ઇન્દ્રસખાથી એણે ધણી, તેના રાત યોગન વિસ્તાર, નમ્યુનદ મણિ નરિન પ્રકાર. —ગિરિધર

નય-પત્રી, s f [S જાતી-પત્રી] Mace

નય-જળ, s n [S જાતી-ફલ] Nutmeg

નયા, s f [S fr જન્ to be produced] Wife

એમ ચણીને ચકસ્માત ન, તે દિન કેરી નયા —દયારામ

નયી, s f [See નદી] A daughter

નયું, નદ્ય [See નયો, નદો, નદી] Born, produced

Prov નય તે નવાને Everything that has a beginning has its end Everybody that is born has to die

નયો, s m [See નદો] A son

નર, Same as જુવાર.

Id નર ઘાળગી થતી To be lowered in reputation

નર, s m [S = P ચાર a friend] A paramour, a lover, an *amorous*, a leman, a gallant

નર-કર્મ, s n [+કર્મ] Adultery, illicit sexual intercourse, fornication

નર-કર્મી, નદ્ય Adulterous, nuchaste

નર-જ, નદ્ય [+S જન્ to be born] Born of a paramour 2. Born out of wedlock

નર જુ, s m [s f જૃ to become old, to waste] Incantations to produce disease infirmities, or death, incantations to produce some severe bodily injury

નરત, s f [P] Religious ceremonies performed by Muhammadans on the third day after death

અનિ-હી, *s f* [See અર] An adulteress, an unchaste woman

અરી, *s f* Adultery

Id અરી કરવી To cry; to weep 2 To commit adultery

અરી, *adv* [Ar] That is in progress, that is going on, continuing

Id અરી કરવું To begin અરી થવું To go on without interruption અરી રાખવું To carry on, to continue

અરી-વિ-અરી, *s f* [See અરી adultery + વિ અરી absence of adultery *fr* S વિ priv + અર a lover] Unlawful intimacy so cleverly conducted as to be even free from suspicion

અરૂં, *s m* [See અર અર્મ] Adultery

અરૂં, *s m* [See અરૂ] A cobweb, the line, the thread, or filament which a spider spins from its abdomen, the net of a spider

અરૂં, Same as અરી Progressing

અરૂં, Classical form of અરૂં

અસમ, } *adj* [Ar] Cruel 2 Oppressive
અસમી, }
aive, tyrannical 3 Potent, sharp, violent, severe 4 Overbearing

દગો દિશા દડગડતા ચાલે પ્રાયડ અસમ ભરે છ

—અરિધર

અસિન્દર, *s m* [See અસિન્દર] An order of ascetics

અસી, *adv* [See અસમ] Cruel. 2 Oppressive 3 Severe 4 Overbearing
સારનકો સાર કોઈ, અસી ગી-ચો હે મરેહ,
નિમંછ અર્થ હે દેહ, સાર સાર ગા-ચો હે

—સુકુન્દ

અસ-આવ, Same as અસ-આવ

અવક, *adv* [See અવક] That which is to go out or to be despatched, outward (of file or record) 2 *s f* Exportation 3 Exports, 4 Issuing, issue 5 Expenditure

અવક, *s m* Lac dye, red colour

અવક રોજ ગોપીતો અવ, અવક રાગ કંઠેરા રગ

—સામગ્રી

અવક-માર નિશી, *s f* [+ ગાર નિશી] Writing in an outward book, entries in an outward book 2 An outward book

અવત, *adv* [S યાવત *fr* યદ્ which] So long as, as long as 2 Until 3 While, during 4 *s f* A mark of contraction or abbreviation

અવત ચંદ્ર દિવાકર, *adv* [S યાવત ચંદ્ર-દિવાકરો *fr* યાવત See અવત, ચંદ્ર દિવાકર] As long as the moon and the sun exist, eternally, for ever

અવચી, Same as અવ-પચી

અવચી, *s f* [See અવચી fever] A preparation of pulse and rice, often prescribed as diet by native physicians in cases of fever

અવચી, *adv* [See અવચી] Perishable, destructible 2 Exhausted fatigued, worn out 3 Delicate

ધારી વારી ન અવચી વિરહથી વહાલી છવેછે ક્યમે
—ગીતગોવિંદ.

અવચી, Same as અવ-ચી

અવ, *v* ૨ [S જન્, જા, to be born] To be born

એવા ચતુરાનન પકવ ભતા —પ્રીતમદામ

અવેદાન, *adv* [P] Eternal, everlasting 2 *adv* Eternally, for ever 3 *s f* The next world

અવેદાની, *s f* Eternity

અમક, *adv* Abundant, plentiful

અસકિ યા, Same as અસકિ યા

અસવેણ, Same as અસવેદ

અસો, *s m* Incendiarism, secretly setting fire to, out of vengeance 2 Writing or posting up secret defamatory notices

રે આ ઉવા રાય, અસો ગર્વે ગ પડે,

વાહા કોઈ ન સા'ય, નરી ભદા તડે

—પ્રેમાનંદ

અસુદી, } *s f* [See અસુદી અસુદ] The

business or duty of a messenger 2 A work entrusted to a spy

અસુદી, } *s f* A plant bearing અસુદ

flowers

અસુદ, } *s m* [Ar અસુદ] A spy 2 A

messenger, a courier, a runner, an emis-

સાર્ય ૩ A letter carrier

અનુસી, } s f The duty or position of a
અનુસી, } messenger

અસ્ત, } adj [Ar] Much, more, a
અસ્તી, } great deal

અસ્તી, s f Increase, surplus ૩ s f
Compulsion, force

Id અસ્તી ચુલરથી To make use of com-
pulsion or force, to compel ૨ To oppress

અસ્તવદ, s n [Dh Des જામુળીય f] S
યશસ્વિની a wild cotton tree] A kind of flower

અહુકિયા, s n pl [See અખી] Abundance,
plenty

અહેર, adj [Ar જહિર] Evident, open,
public, published, proclaimed

Id અહેર કરવું To proclaim, to inform
અહેર થવું To become public, to be disclosed,
to be known અહેર પડવું To come to light,
to become publicly known અહેર પાડવું To
expose, to reveal અહેરમા આવવું To come to
light, to be exposed

અહેર-અખા, s f [+ખબર] An advertise-
ment, a notification, a proclamation.

અહેર-નાખું, s n [+ P નામ a paper] A
public notification, a proclamation, a pro-
mulgation.

Id અહેર નાખું કાઢવું To issue a proclamation

અહુકા ત, adv Openly, publicly ૨ Ex-
ternally, outwardly, apparently

અહેરાત s f An advertisement, a noti-
fication, a proclamation

અહેલ, adj [Ar] Irritable, furious
easily excited ૨ Obstinate ૩ Perverse 4
Barbarous, uninformed, ignorant

અહેલ, s n [P જાહ dignity] Splendour,
pomp ૨ Act of threatening, a threat,
violent language

અહે-જલાલી, s f [+જ and +જાહ splen-
dour] Pomp, splendour, dignity, grandeur,
magnificence

અળ, s f [S જાલ] ૧ net ૨ An en-
cagement ૩ a captation

Id અળ નાખવી-પાયરી To spread a net

અળાંક, s m [See અળ-વ-વું] A protector
તારક, દારક, અળક તેગા, બની આવે બેસાબેસ
—આપુસાહેબ આયકવાડ

અળવ-ગુણી, s f [See અળ-વ-વું] Care 2
Protection, preservation

અળવ-વું, v l [See અળ] To take care
of. ૨ To preserve uninjured

અળા-વાળિ-યું, s n [See અળ + વાળો]
Same as અળિ-યું ૨ A kind of thin cloth

અળિ-યું, s n A wicket ૨ A small
wooden frame with iron bars

અળિ-ચે, s m A kind of neck-ornament

અળી, s f A net, a net-work ૨ A muz-
zle ૩ A window secured with bars, lat-
tice, trellis ૪ The unwoven threads at
the extremity of a piece of cloth ૫ The
string of a spinning top ૬ Any reticulation

૭ Anything drilled or perforated with holes

અળી યું, s n A kind of medicinal plant

અળી-દાર, adj [+P દાર keeper fr દાતર=

S ધ, ધાર, to hold] Reticulated ૨ Drilled
with little holes ૩ Having holes

અળુ, s n A net ૨ A cobweb ૩ A
pellicle, a speck in the eye ૪ An entangle-
ment ૫ An embarrassment ૬ A bush, a
shrubby ૭ A film, a membranous tissue

Id રીસવું અળુ Irritable, excitable, los-
ing one's temper on slight grounds

નિગોડી-ડું, s n A louse on dogs, sheep, &c ;
a tick (U-ed in the three genders -નિગોડો,
નિગોડી, નિગોડું)

નિડ વું, s n [See નિડ-વું] A pod

Id નિડવાણુ હેલ One of twin children

નિહટ, s f [Ar] Obstinacy ૨ Discus-
sion ૩ Importunate begging, obstinate
haggling and chaffering

Id નિહર કરવી-લેવી To be obstinate

નિહટ, s n [P] The liver, the dia-
phragm ૨ The heart

નિહટ સા, s f [S Desid of જ્ઞા to know]
Inquisitiveness, curiosity, desire of know-
ledge

નિહટ-સુ, adj Inquisitive, curious, de-
sireous of knowing

નિહટ કી, s f [See કીયું] A female child

a few weeks old, or newly born 2 A girl
જિજ્ઞાસુ ડો, s m A male child a few weeks
old, or newly born 2 A boy

જિત ત, ady [S f જિ to conquer] Con-
quered, gained, won, overcome 2 Excel-
led, surpassed 3 s f Victory, success

જિત હું, v t To win, to conquer, to
subdue 2 To get the better of

જિતેન્દ્રિય, ady [+યન્દ્રિય] Having one's
affections and passions subdued, or under
one's control

જિદ, s f [Ar] Obstinacy 2 Contrariety,
opposition 3 Perverseness

જિદી,
જિદી-ખોર, } ady Obstinate, stubborn
2 Perverse

જિત, ady [S f જિ to conquer] Vict-
orious 2 s m A generic term for the chief
Buddha or Jainas saint 3 A term ap-
plied to the Arhats of the Jainas 4 An
epithet of Visnu

જિનેન્દ્ર, } s m [+S જન્, જંચર, lord]
જિનેન્દ્ર, }
The chief Buddha saint 5 An Arhat of
the Jainas

જિનસ, Same as જણસ
જિદ ગી, } s f [Hind જીત living fr
જિદ-ગાની, }
S જિદ, જવ-હું, to live] Life, existence, liv-
ing, subsisting, existing 2 The period of
existence

Id જિદગીપાથી નિહાળી જવું To be ruined;
to suffer a civil death

જિભ ડી, } Same as જભ
જિભ લ-ડી, }

જિમ, Same as જેમ.
જિયાદત, s f [Ar] A feast, a banquet,
an entertainment

જિયા-વર, s m [See જયા wife + વર
husband] A bridegroom

જિર વ હું, v t [S જિ, જિર, to become
old] To digest

જિરા-કેરી, s f [See જરા+કેરી] A preserve
made of camin seed and mangoes

જિરાયત, Same as જરાયેત

જિરા-સાળ, s f [See જરા+S સાલિ rice]
A kind of rice

જિરડો, s m [Ar જિર] A district, a
zilla a division of a province

જિવ હું, s n [See જવ + હું dim] An
insect

જિવ ડો, s m A small living creature
2 A darling 3 Life

જિવ ત, s u Existence 2 Life

જિવ-ત-ચરા, s f [+ચા ચાર conduct fr
ચર હું to behave] Caste-dinners given
during the lifetime of a man instead of
after his death

જિવ તર, s n Life in this world, worldly
existence

જિવ ત-દાન, s n [+દાન gift] The gift
of life, saving an imperilled life

જિવ-તું, ady Alive, living, not killed
2 Running, not stagnant 3 Fresh, quick,
active 4 Extant, current

Id જિવતો જાયલો Glowing charcoal જ-
વતો નજોતો All alive જિવતી ડાકેણી Lit A liv-
ing witch 2 A bad woman 3 A quar-
relsome woman જિવતી સાચ ગયા જેણી Lit
As injurious as swallowing a live fly 2
Putting to a loss for exceeding the gain
(of a dishonest transaction) જિવત પાણી
Water coming up from the bowels of the
earth 2 An inexhaustible supply of water
જિવત માણુ To put to a civil death 2 To
destroy everything dear in this world

Prov જિવતારી ખેડ મુલે નય Though you
drive nature with a stick, yet she will
return જિવતો નર લદા પારે Those who live
longest will see most

જિવા ઈ, s f A fixed income, pay, a
salary 2 Land held by village officers or
servants on a particular tenure

જિવારી, s f A musical instrument, a
particular kind of drum

જિવા ણ, ady [+S આદ વાણ, suffix show-
ing possession] Living, existent 2 Spirit-
ed, energetic, high mettled, high spirited

જિવે-જન, ady [+જન life] Hearty,
sincere 2 Affectionate 3 Familiar, in-

timate 4 Fast, devoted, warm, ardent
(of a friend) Same as જીવન

નિષ્ણ, *adj* [S f] જિ to conquer] Ever
triumphant

નિહાન, Same as જહાન
રાન કરો અધિકાર મળ્યો હોય, જને તામે હોય સર્વનિહાન
—ધીરે

નિહી, *s f* [S] The tongue

Id નિહી હોય A slip of the tongue

નિહીથે, *adv* [+ અમ] On the tip of
the tongue, by heart (learnt)

અ, *and* [S જીવ May you live long, See
અવ ૩ Or જય તુ May your honour conquer f]
જિ to conquer term See અવ ૩ and જિત ૩]
A term of respect corresponding to Sir,
Madam 2 A term expressing the assent of
an inferior to a superior, yes, sir, very
well, sir 3 A honorific suffix added to
proper names

અ, *s f* [See જનની] A mother

અ એ, *interj* [See અવ ૩] May you
live long 2 Well done !

અક, } *s f* Obstinacy 2 Discussion

અક, *s f* [Imit See ઝિ ૩] The beating
of a dhotar against a slab of stone (in
washing) 2 Beating, dashing

અ-અ, *s f* [See અ Madam] A mother,
a term of respect for an elderly female

અજમા, } *s f* [See + અ, બહેન]

A husband's sister

અજમા, *s f* [+ મા] A grandmother

અબ, *s m* A grand father

અવ ૩, Same as ઝિત ૩

અટ, *s n* [See ઝર] A thorny twig of
a plant

તમા હુવ નીર સરાણુ અટ અટા તે અપાણુ

—દયારામ

અથ, *s n* The stone in a mango

અથ, Same as ઝિત ૩

અત, *s f* [See જિત ૩] Victory, win-
ning, gaining success

અત-સખોટા, *s m pl* [+ સખોટો] A

game for children

અત ૩, Same as જિત ૩ To win

Id અતિ યાજ દારી To lose a game,
which was almost won

અતિ-૨-૩, } *v t* [Caus of અત-૩] To

assist one in gaining a victory

અતિ-૩, *v t* [Pass of અત-૩] To be
conquered, to be defeated

અ, *s m* [Ar] A gnomer, a demon,
a spirit, one of the genus; an evil spirit

અન, *s m* [S f] જિ to conquer] Same
as જિત

અન *s m* [P] A cardillo

અનો *s m* [P જિત] A staircase, a
flight of stairs

બીજે અને કાઢ્યો બાદા, ૨.યો ધેર નિશ્ય નિર તર
—સામગ્રાહ

અજાત, *s n* [Ar] Paradise

અમ, *s f* [Dh Des જોઈ f] S જંજ]
The tongue 2 Speech

Id તેને અમ નથી He cannot speak (either
because he is dumb, or because he has his
own reasons to be silent) તેની અમ કાળી છે He
speaks impertinently, disrespectfully or saucily
તેની અમ સખાણી રહેતી નથી He cannot hold
his tongue તેની અમ ધારી હુમી છે તે અમને
હુમી છે He is abusive in his speech, he
speaks without any restraint અમ દુધાવલી
To speak 2 To speak a little અમને કરો
Haish of speech threatening in speech
અમ કરાંને મરતુ To commit suicide by biting
off one's own tongue અમ કાપવી Lit To cut
off one's tongue Hence, 2 To stop speak-
ing અમ કાપવાના સમાચાર Unwelcome news
અમ ટૂંકી કરવી To shorten one's speech, to
speak in measured terms અમ ટૂંકી થઈ જવી To
stop speaking, a (little before one's death)
કટી અમ A bitter tongue અમ કાઢવી To
tire out 2 To astonish અમ પસાઈ જવી To
speak the same thing repeatedly મોઢામ
અમ પાવવી અમ ટૂંકી કરવી To stop speaking
2 To speak in measured terms, to speak
with modesty or shyness અમ ચાલી વાળવી
To speak in opposition to, to speak against

અમરા હાડકુ નથી=અમ ચામડાની છે He speaks without the restraints of truth or decency
અમ દોડની Lit To run (of the tongue) 2 To speak volubly and without restraint અમ બધ કરની To order to stop speaking અમ લ ચામડા રાખની To exercise control over one's tongue અમે કાટા પડવા To be dry with thirst (of the tongue) અમે લોચા વાળવા To speak indistinctly 2 To speak unintelligibly, not to give the correct information, not to answer decisively, not to give a decisive answer અમ વાળવી To remove the defect of stammering (from one's tongue), to cure the tongue of the defect of અમના કટકા કરવા Lit To turn the tongue in several ways in learning the proper sounds 2 To attempt to learn to speak correctly અમના કટકે કટકા કરવા=અમનો કુચો કરવો To speak words of advice repeatedly અમને ટેરવે At the tip of the tongue અમમા ઝોળ અને અમમા ઝેર Lit There is honey and poison in the tongue 2 The same tongue may be used in speaking both sweet and harsh words અમે ચઢતુ To be committed to memory તેની અમે સરસ્વતી છે I it The goddess of learning dwells on his tongue 2 He can easily learn 3 He is very learned અમનો નૂઠો Telling lies, lying અમનો સાચો speaking the truth, truthful, veracious

Prov ઉપાડી અમ, ને લગાડી તાળવે It is easy to speak, but difficult to act અમને કાંઈ હાડકુ નથી હોડ A fair word is as soon said as an ill one કહી કહીને અમે કુચો વચો Repeatedly said ને છે, તે અમમા છે Goodness or badness is generally the result of what one says અમને સ્વાદ છે, ગોદને નથી It is the tongue and not the mouth that tastes અમમા ઝેર, ને અમમા અમુત્ર The same tongue may speak good or bad words

અમ ડી, Same as અમ used in contempt

Id અમડી કરવી To be talkative and quarrelsome

અમા-તેળી, s f [+ તેર] A quarrel, in which each party talks the loudest, wrangling, a noisy brawl

દેવ, ત્યારે એને વારો, કે મારી નેરે અમા નેળી કરે નહિ —એમાનેદ

અમા ખું, અંજ [+S આદ, વાણ suffix showing possession] Foul-tongued, rabid (of words spoken)

અભિયા રસ, s m [+રસ] A delight in quarrelling

અભી, s f The sail hung on the foremast mast in native ships.

અર-ચુ, અંજ [S જીર્ણ f] To become old] Old and wasted, infirm and decayed, worn out 2 Digested

અરચુ તાવ, Same as અર્ચુ તવર

અર, s n [P=S જીર] Cumin seed

અર્ચુ, Classical form of અરચુ

અર્ચુ-તવર, s m [S જીર્ણ + તવર fever] A lingering fever

અર્ચોદાર, s m [S + ઉદાર] Repairs Especially, the repairs of a temple or any other building devoted to charitable or religious purposes

અ-સખ્યે, adv Merely, slavishly

પરતુ, અલકલિટોરી આગળ અવ્યય ધરતુદેહો દતો સરસ્વતીચંદ્ર

અવ, s m [S f] જીર to live] Life, 2 A living being, an animate creature 3, A small insect or creature 4 Energy, mettle, pluck, capability, life, spirit 5 Strength, firmness 6 Soundness, truth, reality 7 Animation, fire, heart 8 Power, vigour, productiveness 9 Solidity, consistency 10 Mind, intention, inclination 11 Worth, riches 12 Importance 13 Soul 14 The vital breath

Id અવ અડચો કરવો To vex a person by teasing him &c 2. To spend one's strength in toil &c અવ અર્ધા ધરતુદેહો To be worked, worried or frightened to death's door અવ આપવો-કાટવો To sacrifice one's life 2 To work hard 3 To commit suicide અવ આવવો ને જવો To be quivering in the last agonies એક અવ યતુ To unite, to join, to become one અવ કાટવો To exhaust or waste oneself through exertion 2 To urge (a claim) 3 To press, to worry 4 To

chase, to storm at અવ અહર રહેવો-અહર
 રહેવો To hang upon (any beloved object),
 to be extremely anxious અવહી જવો To be
 bewildered or perplexed, to lose one's self-
 possession અવ ધાકીને કરવું To work with
 all one's might and main અવ પાવો-લેવો To
 vex one's life out, to worry to death અવ
 ધાકીમા આની રહેવો To be on the point of
 death અવ લઈ નાસવું To flee for one's life. અવ
 નાખી દેવો To sacrifice one's life, to "refuse
 to be comforted" અવ તાણી-તોડી બેલવું-રડવું-
 હસવું To speak, cry, laugh vehemently, or
 excessively, or with might and main અવ
 ઠંકાણે નહીં રહેવો To be disconcerted or dis-
 composed, to be thrown off one's balance
 અવ દુટવો To be wearied out of one's life અવ
 તોડવો To be strenuous, to work oneself be-
 yond one's strength, to over-exhaust oneself
 અવ કરાવવો To make oneself calm or com-
 posed, to satisfy, to console અવ કરવો-હી ઠા-
 મ બેસવો-ઠંકાણે પડવો To be at rest (of the soul),
 to find peace, or satisfaction (of mind) અવ
 યોરો યોરો થવો To be languishing, failing,
 dying, to be extremely solicitous about, to
 be sinking under, to misgive and lose heart
 અવ પર કરવું-આવવું To commit suicide અવ પર
 આવી પડવું To endanger one's life, to be per-
 sonally responsible અવ ધરવો To be about to
 recover, to be convalescent (after a sick-
 ness) 2 To be patient અવ ધરીને Summon
 ing one's strength, earnestly, engagedly,
 intantly, with alacrity and animation અવ
 નાખીને-લાકીને-કરવું To enter into heartily,
 to perform (a work) with the mind fully
 set on it મારો અવ માને નહીં I can have no
 peace, rest, confidence, assurance, ease of
 mind, &c અવ બેસવો To have great delight
 in or fondness for અવ યોરો કરવો To keep
 up the spirits, to arouse oneself to great
 liberality (in giving or spending money)
 અવ રાખવો Not to be niggardly or stingy,
 to be liberal, generous, or high-minded
 (in its good sense) અવ લીંચો થવો To feel
 melancholy, heavy at heart, sad, dispirited
 અવ ઠોડવો To give up the ghost અવ પર બે

સવ To be doggedly and persistingly asking
 2 To depend upon અવમા સવ (A most
 solemn assurance) Upon my life or soul
 અવમા અવ તે ત્યા ત-ની 4૫ long as there is life
 (in me, you, &c) અવની ૪૩ To lose life
 (through some violence or with premature-
 ness) અવનો અવ (A phrase expressive of
 undearment) The life of my life, my life,
 "bone of my bones and flesh of my flesh"
 અવે ધરવું-આધવું To love or prize dearly અવ
 લાગવો To be attached to, to be very desir-
 ous of, to be set or fixed on any loved
 object અવે લાગવું To be excessively im-
 portunate, to be greatly interesting or
 dear unto અવ લગાડવો To apply oneself
 to, to give one's mind to અવ બગડવો To
 be uneasy, to be giddy અવ બગાડવો To do
 an unlawful act 2 To commit theft અવ
 ડુંકો કરવો To be stingy અવથી બચવું To be
 delivered from jeopardy or imminent
 death, to escape with life અવ લેવો To harass,
 or tease one's life out 2 To kill અવ જોતે
 રહેવો-નિકળી જવો To die, to expire અવ આટ
 થવો To be disappointed, displeased, and
 mortified અવ બાળવો, અવને બાળવો કરવો To
 pine, to fret, to grieve 2 To sympathize
 with 3 To be jealous of અવ બાદ્યો કરવો To
 be longing, or earnestly desiring, to be
 grieved, saddened, or mortified અવ રળવજોત
 To be fidgety, restless, or ill at ease, to be
 asking for (water, &c) importunately (as
 a sick man) અવ ચલાવવો To dare, venture,
 or hazard. અવ કરવો or બગાડવો To be indis-
 posed અવ દેખાડવો To show oneself wil-
 ling (to do a work, &c) અવ જોવો To try
 one's mettle અવ ચાલવો To be willing, mov-
 ed, prompted 2 To be courageous. અવથી
 મારવું To beat to death &c to kill અવ થવો
 To desire, to wish for આ ધધ, માહવે અવ રહે
 નથી There is now not much to gain in this
 occupation, this occupation has now ceased
 to be a lucrative one તેની પાસે દગ લાખવો અવ
 હો He has property worth ten lacs of Ru-
 pees અવ અધો અધો યઈ જવો To be pleased
 with, to be delighted, to be filled with joy

and be astonished અવ અક્ષા રહેવો અવ શિકે
 રંગાવો To be anxious અવ અક્ષર ફરવો To be
 distracted, to be unable to concentrate
 (the mind) અવ ઈચ્છા થવો To be excited, not
 to be at rest, not to be at ease તારો અવ ઈ
 પાપાકીએ ગયો છે ? What are you thinking
 about ? you are unable to fix your atten-
 tion on one subject અવ કપાઈ જવો To be
 very sorry અવ ઘેરાવો To be friends with,
 to love the company of અવ ચકરોળે ચકરો
 To be ill at ease 2 To lose one's wits
 અવ ઝાલ્યો ન રહેવો To lose control over one's
 mind 2 To be charmed with 3 To be
 impatient અવ ઝગમગ થવો To be wavering
 in mind, to be indecisive અવ તણવાયું થવો
 To be impatient, to be eager અવ ડેકાણે
 રાખવો To have one's wits about oneself
 અવ ટાઢો પડવો અવને ટાઢક વળી અવ નીચો
 બિસવો To be at rest, to be in peace or free
 from excitement મારો અવ ત્યા, ને જોળિયું
 અહીં છે My mind is there, although my
 body is here My mind is engrossed with
 thoughts about the person who is there
 અવ પડીકે બધાવો Not to be at ease અવ ઘડકે બ-
 ગવો To be very anxious અવ બરાઈ રહેવો અવ
 વળી રહેવો To be unwilling to give away or
 part with, owing to great attachment અવ
 લથ્થક લથ્થક થવો To be frightened અવ સંદોષ-
 યુ Involving danger to one's life અવથી જુ
 To die અવગા અવ હોવો As long as one lives
 અવતુ અવન The dearest, one most beloved
 Prov કોઈનું કોઈ ન અવ પર ચાલે નહીં No
 one has right over another's life or person
 જોતો અવ તેને બ્યારો No man ever hated his
 own flesh

અવ અવકે આસરે, અવ કરત હે રાજ,
 ટુલસી રાવની આસરે, યુ ગમરોલો કાજ

—ટુલસીદાસ

અવ-નંત, } Same as ૨ m [+નવ=નંત]
 અવ-નંતુ, }

An insect

અવ-આન, adj [+આન life] Dear as life,
 precious

અવ ડું, Same as જિવ ડું

અવણ, Same as અવન

અવણુ-અ, ૨ m [+દેવ] The lord of life,
 the husband

અવન-દાન, Same as જિવન-દાન

અવનવ્ય, See અવિનવ્ય

અવ-તુ, Same as જિવ તુ

અવ-દાર, adj [See અવ+P દાર having fr
 ધરતન=સ ધૃ દાર, to hold] Worthy, fit. 2
 Noble generous 3 Strong, stout, robust
 ઓ દિલ દાર

અવ-દેહ, ૨ m f [+દેહ] The gross and
 material body, as opp to કિડ્ડી દેહ

અવ ન, ૨ n Livelihood, subsistence 2.
 Food, provisions 3 Water

અવન-ગાળો, ૨ m [+ગાળુ to pass, or કાળ
 time] Means of maintenance or subsistence

અવન-દોડી, ૨ f [+દોડી] Lit The thread
 of life Hence, 2 A thread of hope 3 The
 ground or motive of living

અવન-મુક્તિ, ૨ f [+મુક્તિ] Liberation
 from the pain of being born again and
 again 2 Salvation

અવન-મૂળી, ૨ f [+મૂળી] Lit The root
 of life Hence, 2 The object or motive of
 living

અવનિ યુ, ૨ n } Means of livelihood ઓ
 અવનિ, ૨ f }

અવન ઈ, જિવન ઈ

અવન, Same as અવનંત

અવન-મુક્ત, adj [+મુક્ત] Emancipated
 even during this lifetime (of the soul) 2
 Purified by divine knowledge, absorbed in
 divine contemplation

અવન-દગ, adj [+દગ+ગુ to stick] Hearty,
 intimate, dear to one's soul

અવ તુ, v ૨ To live, to have life, to ex-
 ist, to be, to have being

Prov અવે, તેને જોય (જોયમ) છે While there
 is life, there is hope અવેગા નર, તેમ દિર બસા-
 યગા ધર While there is life, there is hope
 અવલુ થોડું, ને મગા ધણી=અવલુ થોડું, ને જાન
 ધણી Life is short, and attachments are
 many અવડું જગતને વધારું છે Every body wishes
 to live અવશે તે જાશે You will see it, if you
 live long enough

અવ-સંદોષટ, adj [+સંદોષટ Inm] Dan-

gerous to life, perilous, extremely hazardous

અવ-હત્યા, *s f* [+હત્યા killing] Destruction of life, taking life

અવાઈ, Same as જિવાઈ.

અવા-અવ, *s m* [+અવ] The life of life, the support of life

નહિ આનંદ આનંદનાથ, કોઈ દિન મુજને ને,
દીવાળીના અવા અવ, પુખ અતિ મુજને ને

—દીવાળીઆઈ

અવા-ક નાર, *s m* [See અવ-ક] A nourisher a guardian, a patron, a protector

અવા ક-વું, *v t* [Caus of અવ ક] To bring back to life, to spare, to preserve the life of

અવા ત, *s f pl* [See અવ+નતિ] Insects found in food grains

અવાતમા, *s m* [+આતમા] The personal soul, the sentient soul

અવા-રો, *s m* [+આરો] The aim of living or life *Of* અવિ-કા, અવા ઈ, અવન-ફરી, અવન-ગાળો

અવા ળ, Same as જિવા-ળ

અવિ કા, *s m* Means of subsistence or livelihood, property, the profession or occupation, by which life is maintained

અવિ-ત, *s n* Life

અવિ-તવ્ય, *adv* That for which one lives, the aim of living or life 2 Life, existence

અવી, *adv* Living, existing

Id ચિરઅવી A son 2 A daughter

અવે-અન, Same as જિવે-અન

અ-સાહેબ, *interj* [See અ+સાહેબ] Said by an inferior in reply to a call from a superior 2 Expressing assent—from an inferior

જુ-આળ, Same as જુ-આળ

જુગું, *adv* [જુગું જુગું] Strong 2 Skilful, ingenious

જુગણ, Same as ગુંગણ

જુગલ-કું, *v t* [See જુસર, જુસર, ધુસર] Lit To be yoked Hence, 2 To go on horse back in a marriage procession (poke in test of the bridegroom)

એવુ નવ્યા દતા, જુદવતા રી દરે?—ખેમાનંદ.

જુ, *s f* [S ચૂકા] A louse

જુઆ-ખાતું, *s n* [See જુગાર + ખાતું] A gambling house

જુઆ-ખોર, *s m* [+P ખોર fond of fr] To eat] A gambler

જુ-આળ, *s m* Tide

જુઈ, *s f* [S યુતિકા] A kind of plant bearing sweet smelling white flowers 2 A flower of this plant

જુઓ, Same as જુવો

જુખ, Same as યુખ

જુખિ,

જુખી,

જુખી ઈ,

to fit] Contrivance, scheme, art, means, knack 2 Skill 3 A device, a cunning invention 4 Delicacy of management

જુકતે, *adv* At that very moment, as soon as

જુખામ, *s n* [S રહેમ સજેખમ] Cold

જુખ, *s m* [S યુગ fr યુગ to join, to fit] A couple, a pair, a brace

વર વાગો, અદ્યુત ઉપજો, નૂપુર ઝમક જુગ પાય.
—દયારામ.

2 A period, an age

જુગ-જુગ, *adv* [Imit] Glimmeringly, flickeringly, quiveringly

જુગ કું, *s n* [See જુગાર] Gambling, gaming, dice throwing

જુગત,

જુગતી,

} Same as જુમ્મિ

દેહ તારી નથી ને જુગતે કરી, રાખતા નવ રહે, નિશ્ચે નયે
—નરાસિંહ મહેતા.

2 *adv* See જુમ્મ

જુગતખા, Same as જગદખા

જુગ-જુતા-ગતી, *adv* [જુગ+ગતિ] Together

જુગ તું, *adv* [S યુક્ત proper fr યુક્ત to join, to fit, to be proper] Proper 2 Fit, suitable 3 Agreeable

રોહિણીજી આદિ આરોશી-પારોશી સહુ આખ્યા રે,
સહુ કહે, એ વહાનને કન્યા જુગી નેડ —દયારામ

જુગદીશ,

જુગદીશ્વર,

} Same as જુગદીશ.

જુગમ, *s m* [S જુમ See જુલિત] A pair, twins

જુગમ રવિ-સુત રૂપ આગળ નય નાખી વાટ

—મેખાનદ

જુગ દા, *s f* [S જુગ-દા, See જુલિત] A pair, a match, joining with another, twins 2 The agreeing, according, harmonizing, suiting (of various agents, measures, &c)

જુગદ સ્વરૂપ આ લેઈને, હરે આગળી માહુરી

—દયારામ

જુગલ-કિશોર, *s m* [+કિશોર] A beautiful child

જુગા, *s m* [S જુત fr દિવ to gamble + કાર doing] Dice throwing, gambling, gaming

Id જુગાર ખેલવો-રમવો To gamble જુગાર-ખાનુ A haunt or den of gamblers

જુગારી, *s m* A gambler, he who plays at dice 2 *adj* Addicted to gambling

જુગી-જુગી, [See જુગ+P જુ=સ જૈ and] In every age 2 Constantly, always

જુલિત, Same as જુલિત

જુગમ, Same as જુગમ

જુડી ઈ, *s f* [See જુડી, ધિડી] Stoutness

2 Activity 3 Sharpness of intellect

જુડી, *adj* [See ધિડી] Strong, robust

2 Active 3 Sharp

જુલું, *adj* [Ar જુલું a part] A little, a part] A little, a few, little, small in quantity 2 Trifling, of no weight or importance

જુલું વી, *adj* [Ar] Slight, flimsy, narrow 2 Trifling 3 Conducted on a small scale, a little

જુલું, Same as જુલું

પડયો સ્વચ્છથી જુલું, લારે સુરતી દુખ ધાય

—કાળીદાસ

જુલું, *v t* [S જુલું to fight] To show courage or valour 2 To fight with

જુલું, Same as જુલું

જુલું, *adj* [See અજુલું] Offal, refuse of food

જુલું, *s m* [See જુલું] The buffoon in a drama

જુલું, *s n* [See જુલું] Untruth, a lie

જુલું-ખોલું, *adj* [+ ખોલું] Telling lies lying

જુલું, } *adj* [Hem Des જુ=સ અલીફમ

false, fr S જુટ polluted wicked, fr જુટ to be polluted, to be spoiled] False, untrue 2 Fictitious, forged, counterfeit, spurious 3 Mendacious, lying

Id જુલું ખોલું To tell a lie જુલું પડવું To prove false, to turn out untrue જુલું પાડવું To prove to be false, to give the lie to જુલું (નામું) માડવું To make false entries in an account-book મારા હાથ જુલું પડયો છે My hand is benumbed or paralysed

Prov જુલુંની માંડે જુલું (લાડ) પરજે Birds of a feather flock together જુલુંનો આનરદા ચાર ધડીને A cheating trade seldom thrives, જુલું ખોલવું તે જળ મારવી (મે જાગણ) To tell a lie is a great sin જુલું સાચાને વડવાવે જુલુંને ક્યા પડીએ ? Falsehood has often a better look than truth

જુલું, Same as અજુલું

દયાના પ્રીતમ વદાવા, મનગા વિચારો,

જુલું જાય, તે મીઠાની ચારો રે —દયારામ

જુડી, Same as જુડી

જુલું, *adj* [S જુત fr જુ to join] Joined, accompanying

જુલું, *s n* [S જુત or, See જુલું, જુલું] A carriage to which bullocks, &c are yoked

જુલું ખોડ, *adj* [See જુલું whines & હોર fond of fr જેલું to eat] Always liable to blame

જુલું Same as જુલું

જુલું, Same as જુલું

જુલું, } Same as જુલું A battle

જુલું *adj* [~ જુલું fr જેલું to become old] Old, ancient not recent or modern 2 Long and long-standing

Id જુલું પાળી A man addicted to cunning practices for a long time a man grown old in wickedness જુલું - પાળી To find out an old cause for a quarrel to gratify an old prejudice જુલું જુલું On the olden times old

Prov જુની આખે નવા ફેલે New things in an old light જુના ઝાડના ફેલા મૂળ Old trees have deep roots

જુન-ખખ, *adj* [See ખડખડ, or, ખોખડ] Worn-out, somewhat old

જુન-પાન, } *adj* [+ પાન redup & પુ-
જુન-પુન, } વાળ very old] Worn out, used and worn, old and impaired

જુખા, } Same as જુખાં, જુખાન The
જુખાન, } tongue

જુખાની, *s f* A deposition, the oral testimony of a witness

Id જુખાની આપવી To depose (of a witness) જુખાની લેવી To obtain information from a witness 2 To write down the deposition of a witness

જુમખુ, Same as જુમખું
જુમલે, } *adv* [See જુમલે] Altogether, in the aggregate, on the whole

જુમલે, } *s m* [Ar જુમ્લ] The amount, the sum, the total, the whole

Id જુદમ કરવો-ગુલરવો To oppress 2 To subject one to injustice

જુમ્લો, *s m* [Ar જુમ્લ] Responsibility 2 Charge

જુમ્લ, } *s f* [Ar] Boldness, bravery
જુમ્લિયત, }

2 Intrepidity, audacity
જુદમ, *s m* [Ar જુદ્મ] Oppression, tyranny 2 Injustice, wrong 3 Violence, force

જુદમ-ગાર, *s m* [+ ગાર doing fr P કરવું = S ક્રી to do] A tyrant, an oppressor

જુદમીત, *s m* [Ai See જુદમ] Oppression, tyranny 2 Injustice

જુદરી, *adj* Oppressive, tyrannical, iron handed

જુદાપ, *s m* [Ar for P યુદ્ધ fr ખૂં a rose + આન્ = અર આપ, water] A purgative 2 A purge 3 Scolding, upbraiding a threat

Id જુદાપ આપવો To administer a pur-

gative or an opening medicine 2 To frighten with threats જુદાપ લેવો To take a purgative

જુદ, } *s n pl* Locks of hair hanging
જુદાં, } over the temples

જુવની, } *s f* [S યુવતિ fr યુવ્ a young
જુવતી, } man] A young woman

જુવા, *s m pl* [S યુવા See જુ] A kind of insect

જુવા-ખાનુ, Same as જુવાન-ખાનું
જુવા-ખોર, *adj* [+ ખોર fond of fr ખૂંદ to eat] Same as જુગારી

જુવાન, *s m* [S યુવ્ young P જવ્ See જવ, જવાન] A young man 2 A stout and healthy young man 3 *adj* Young + Stout and healthy

Prov જુવાન બેશી ને ધડો વૈદ (હોય, તો સારા) A young astrologer and an old physician are to be preferred

જુવાન-બેધ, *s m* [+ બેધ] A stout and rash young man

જુવાની, *s f* Youth 2 Bloom of life, youthfulness

Id જુવાનીનું ભેર The rashness and enthusiasm of youth જુવાનીનો વખત The time of youth

Prov જુવાની ને હીવાની (બે બગાયર) Youth and madness are synonymous terms

જુવાખ, Same as જવાખ.

જુવાર, *s m* [Hem Des જોતિયા (Mar જોધયા), જોવારી, = S ધાન્ન corn Cf જવાર, જવારા, (જવ+આહાર, જવાદિય=જવ+હીરો)] A kind of grain

જુગાર, See જુહાર.

જુવારા, Same as જવારા

જુડ, [Dh Des જુદ્ધ fr S જુદ્ધ] Same as જુગાંડ. જુગાર

જુસતિસ, *s f* [Eng Justice] Justice

જુમ્લી Same as ધુમ્લી

જુમ્લો, *s m* [P જુસ્ત] Excitement, passion 2 Rage

જુહાર, *s m* [See જવ+હાર a necklace] Salutation (made by Kambīs and Rājputās)

જુહાર પદોળા, *s m pl* [+પદોળ] A visit paid on the Hindū New Year's day 2 A feast given to the son-in-law on New Year's day

જૂ, *s f* [Hem સ્થાિr S યુક્ત] A louse
જૂઈ, Same as જૂઈ
જૂજ, Same as જૂજ
જૂડું, Same as જૂડું
જૂડી, *s f* [S યુક્તિ f] યુજ to join Or, જુદ to join A bunch, a bundle

જૂતી, *s f* } A shoe
જૂટી, *s n* }

Id જુદ મારુ Lit To strike with a shoe Hence, 2 To treat with contempt. 3 To give a refusal before the eyes of the public, to give a flat refusal જૂતે મારી જુદ To treat a loss with indifference, not to care about a loss જુદ પાડુ-પડુ To be struck with a shoe 2 To be disgraced 3 To be treated with contempt એ તેા મારી પગની જૂતી ગ-દેખાર છે I look upon it with as much concern as I do upon my shoes એને ઘેર દેાણ જૂતીબાઈ નય ? I would not care to send even my shoes to his house

જૂથ, *s n* [S યુથ] A herd. 2 A troop (of birds) 3 A group, an assemblage, a crowd

જૂદાઈ, }
જૂદા ગિરી, } *s f* [See જૂડું] Separation,
જૂદાપણું, }
disjunction 2 Disunion, alienation in friend-ship 3 Difference, dissimilarity

જૂડું, *adj* [P જુદ fr S દ્વિતીય second f] દિ ત્રો] Separate, distinct 2 Different

Id જૂડું કાઠુ-પાડુ To separate જૂડું પડુ-યુદ To become separated 2 To be distinguished from જૂડું રહેડું To live separated તે તેા જૂડું That is a different thing એવાત જૂદીજ તેા Of course, that is quite a different thing

Prov જૂદે જૂદે મોહડે જૂદી જૂદી વાત Many men, many minds

જૂન, *s m* [Eng June] June

જૂડું, Same as જૂડું

જૂમ, *s f* [See જોગ] Cheerful spirits, energy

જૂડુ, *s n* Same as જુગાર
જેસદા, *s m* [See યુસર a yoke] A machine made to train a bullock

જે, See જય

Id જે કરવી To make a bow to a god
જે, *s f* [See જેર, જેરાવ] The bounding line 2 The fringe of a garment
જે, *rel pron* [S યદ who, which, rel] Who, which, that 2 *conj* That

Prov જે પીએ શરાબ, હસકા ખાના ખરાબ Counsels in wine seldom prosper જે મોહડે પાન ચાવ્યા, તે મોહડે કોયલા કેમ ચરાય ? If a promise be given, it must be fulfilled= Lawmakers should not be law breakers જે ખાય, તે રવાદ જાણે He only knows who has experienced જે ઘેર બેરીનું ભેર, ત્યા મોહડું રોજ It is a bad house, where the hen crows more than the cock જે જેમ ધાય તે તેમ ખાય Everyone to his liking જે થયુ, તે ઠીકજ છે It is well, it is no worse જે ધાય છે, તે સારાને માટે All for the better Nothing for the worse, જે નય દરખાર તેના નય ધરખાર Law licks up all જે કણીએ ખેસડુ, તેા જ કાપવી ? Don't kick the ladder on which you stand જે પાણીએ દાજ ન ચડે, તેણે મગ યુ ચડે ? How can he do a greater thing, when he cannot do a smaller one ? જે ગયાવ્યુ, તે ખરૂ When the house is on fire, save what little you can જે મો-તથી ન ડરે, તે ચાહે તે કરે A desperate man may do anything જે રસ્તે ચાલ્યુ તે રસ્તે ગયુ Light come, light go જે ઘેર ન જુડુ, તે ધરુ નામ યુ કરવા હેલુ ? Why should you talk of a thing, when you don't wish to do it ? જે યાદ જાણે, તેને ચારવાયો યુ શિખરે ? You must not teach fish to swim જે જેવા, તે તે તેવા Like for like જેને કોઈ ન પચાણે તેને ખેતરપાળ પરતે He can put up with all, good or bad જે રાગ રાગે, તેને કોણ મારી રહે ? Whom God will help, none can hinder જેને વાગે તેને યીરા=જેા માણે પર તેજ જાણે The wearer knows best where the shoe pinches જેણે મુશી વાગ, તેને નાનુ સરથુ રાજ He that has no shame, has no conscience જેણે માગ મારી તે નાખમ રાજે He that will steal an egg, will steal an ox જેણે માનુ સરથુ તેણે સવે યયુ Comia ud youm 'f, and you will

command others જેણે પોરણ, નેરો=જેણે પધાર્યુ, તે સુરે The responsibility of finishing a work lies upon him who begins it જેણે દાંત આપ્યા છે, તે જ ચાવણુ આપશે The God who gave us teeth will give us food to eat જેનું કામ તે કરે, બીજે કરે તે ગોદા ખાય Every man to his trade=Let the cobbler stick to his last જેના દહાડા પાધરા, તેના જેરી આધળા The better the day, the better the deed જેની ધડીએ દ-બીએ, તેના ગીત ગાઈએ Him laud whose bread you eat=It is an ill guest that never drinks to his host's health=Set your sails as the wind blows જેનો ચાઈ ખપ, તેનો ત્યા વણુ ખપ A bad thing never dies જેના પેટમા દુખે, તે અજમે માગે He who suffers will ask for a remedy જેના હાથમા પૈસો, તેના ઊકરા ધુધરે રમે Money makes the mare go જેનું કાઈ નહિ, તેના પરમેશ્વર God helps the helpless

જે કાંઈ, *pron n* [Guj જે which+કાંઈ some] Anything whatever 2 *adv* Whatever

જે કોઈ, *pron m f* Whosoever, whoever

જે ગમ, }
જે તરફ, } Same as જે છી ગમ, &c
જે પામ, }
જે મેર, }

જે ગોરાળા, *s m* [Guj જે, જય, victory +ગો-પાળ] A word of salutation used by Vānās જે જે, *pron* [See જે which + redup] Each, whoever, whichever, whatever

જે-જે-કાર, *s m* [See જે, જય, victory+S કાર suffix showing the sound and meaning of the preceding letters f કૂ, કરૂ, to do] Extolling with shouts, acclamations of praise, cries of exultation, shouts of victory 2 Rejoicings

જે-જે-વેતી, *s f* [S જય-જય-વેતી See જય] A kind of metre 2 A mode of music 3 A flowering creeper

જે-ટ છુ, *adv* [S યા વર્ જાં યવ which] As much, as large 2 As many

Prov જેટલો ગોળ નાખગો, તેટલું ગણુ થગે Plenty makes dainty જેટલું પેટનાને લાગે, તેટલું પરાયાને ન લાગે The weaver knows best where the shoe pinches, &c, He is the best judge whose own interests are concerned

જેટલો ગદાર છે, તેટલો માહે છે His plans are laid deep

જે-ટ હો, *adv* As just as, while, when જેઠ, *s m* [S જ્યેઠ the eighteenth lunar mansion] The eighth month of the Sinvat year, corresponding to May-June 2 [S જ્યેઠ eldest] The husband's elder brother 3 *adv* Eldest, older

જેઠા છી, *s f* The wife of the husband's elder brother

જેઠી, *s f* The day of full moon in the month of જેઠ (May-June)

જેઠી-પુત્ર, *s m* [+પુત્ર] The eldest son

જેઠી-મધ, *s n* [S વટિ n stick+મધ, મધ, honey] Liquorice

જેઠી-મધ નો સીંગે, *s m* [+શીરો] Juice of liquorice

જેઠી-મસ, *s m* [See જેઠ greatest+S મસ, મસ, મધ, a gymnast] The best among gymnasts or athletes.

જેઠા-ણ, *m* [See જેઠ greatest] A feast given by the bride's father to the bridegroom's party

જે છી ગમ, }
જે-છી તરફ, } *adv* [See જે which+ગમ,
જે છી પામ, }
જે છી મેર, }

તરફ, પાસ, મેર, *side*] Whither, in which direction, on which side

જે તે, *undef pron* [+તે that] Anybody, whatever, whatsoever 2 Anything

જે પ્રમાણે, *adv* [+પ્રમાણ] As, in the way or manner 2 In like manner accordingly, as, like

જેખ, *s m* [P જંબ, peculiarity] Tyranny, Oppression

જેટલાથી એ તે સંતોષ ન માનતા, મારી એખ સલા વચ્ચે જેવડાવવાનો જગર જેખ જ્યો —પ્રેમાનંદ 2 A large quantity

તેને પરીનાના જેખ જેખ વળા —ભાપા

જે-મ, Same as જે પ્રમાણે

જેમ-કે, *adv* [+ક] For instance, for example

જે મ તે મ, *adv* [+તેમ] Indifferently, negligently 2 Somehow or other, anyhow, tolerably

જેમનું તેમ, *adv* Precisely the same, in the same state, just as it was, *in statu quo*
 જેર, *adj* [P જે] Overcome, exhausted, enfeebled; reduced, subdued
 Id જેરકરુ To subdue જેરયુ To submit
 જેરકડી, *s f* [+કડી] The curb-chain or strap of a bit, an iron chain attached to a horse's bridle

જેર-દસ્ત, *adj* [P +દસ્ત the hand] Inferior, feebler; of less power, of less dignity, subject to the will of a superior

જેર-બંદ, [P +બંદ a band=S બંધ, બાધ હ, to bind] A strap to curb a horse 2 A scourge, a lash

જેર વ યુ, *v t* [S જૂ, જિર, to become old] To digest 2 To endure 3 To keep secret

જેલ, *s f* [Eng Jail] A jail, a goal

Id જેલ નાંત્રા કરવી To be thrown into a prison

જે વ હું, *adj* [See જેટલું] As big as, as much as, as large as

જેવર, Same as જવાહીર

ચાળ ધર્યો કર, તેથી દિસે વર, જેવર, નેવર, સોચવતી ત્યા

—વજીબ

જેવા હી, *s n* [See જેમનું = Mar જેવળું + પાણી] The refuse water in a kitchen

જેવું, *adj* [See જેવું હું] Similar, such, like, as

Prov જેવા દેશ તેવા વેશ In Rome be as a Roman જેવા કાર્યના મોસાળા, તેવા બેનના ગીત Like for like Tit for tat જેવા વડતેવા ટેટા, ને યાપ તેવા બેટા As is the father so is the son જેવા દેવ તેવા ભક્ત As is the god so is the worshipper જેવા સગ, તેવા રગ Tell me the company you keep and I'll tell you what you are જેવા શેઠ, તેવા વાણીતર As is the master, so is the servant

જેવું-તેવું, *adj* [+તેવું] Common, ordinary 2 Not particularly chosen or selected

જે.વે, *adv* [Loc of જેવું] While, when, during

જેઠ, Same as જેઠ

જેઠા, *s f* [S જ્યેઠા] The eighteenth lunar mansion

જેઠિયા, *s f* [S જઠિયા] A stick

જેસલી, *s f* A plough

જેસુ, Same as જેડુ

જેહ, Used in poetry for જે Which

જેહુ, *s f* Dust

જેહર, Same as જેર

જેં, Same as જેઈ A piece

જેન, *s m* [S જિન one of the deified mortals among the Baudddhas જિ to conquer] A worshipper of the Jinās, a Jainā.

જેસા, [Hind જિ S જાદશ such જિ વદ which + જશ to see] See જેવુ

Prov જેસેકુ ગિયા તેસા, તેસેકુ મિલી તાઈ, તીયુ મિલકે, ઘુનઘુની બાનઈ Birds of a feather flock together

જેસા-તેસા, [+S તાદશ like that જિ તદ that + જશ to see] Same as જેવુ-તેવું

Prov જેસા તેસા ભાવે નહિ, નેમન મમતા પાવે નહિ One would not when one may

જે, *conj*, [S યદિ, યાવત, if] If, provided, in case

જે, *v t* [Imp Second Per Sing of જેવું] Behold, see, look

જે વસે આદ્રી, તો ગારે માસ પાધરા,

જે વસે હતારા, તો ધાન ન ખાય કુતરા,

જે વસે પૂંડા તો ક્ષણી બેસે ધુરવા,

જે વસે હસ્ત, તો પાકે આરાદે વરત —ભાષા.

જેઈવું, *adj* [See જેઈ એ] Needful, expedient 2 Incumbent 3 Requisite

Prov જેઈવું હુણ, ને વેદે કહ્યું Being compelled to do what one wishes to do

જેઈ એ, *v t* [S યુજ્ય તે it has જિ યુજ to join Or Pass of જેણું to see, if] Must, ought, should

જેલ, *s f* [S જલ્કા] A leech

જે-કે, *conj* [See જે if + કે that] Although, though, notwithstanding

જેખસે, *adv* [See જેસ જેરસે, effervescence] Of course, as a matter of course

જેખ, *s n* [See જેખ હું] A weight, a mass to weigh with 2 Weighting

જેખ, *s f* [See જેલ] A leech

જેખ, *s f* [S જોખ જિ હુણ to delight] Pleasure

જરથી પામે જોખ, સતી શુભ કૃત્તની આવે

—સામગ્રહ

Prov જીવે, તેને જોખ Those who live longest, will see most

જોખમ, *s n* [Ar] Risk, hazard, peril, danger 2 A venture, an enterprise 3 Loss or deficiency of money 4 Responsibility

Id જોખમ દતારણ To insure 2 To be free from responsibility જોખમ ખમણુ-પાણુ To bear a loss જોખમ લાગણુ To be damaged જોખમ-મા નાખણુ To place in a responsible or risky situation એમા જોખમ છે It is risky, it involves a loss એની પાસે જોખમ છે He has valuable property (of gold, &c,) in an unsafe place)

જોખમ-દારી, *adv* [+ S ફ, કરણ, to do] Perilous, hazardous

જોખમ દાર, *adv* [+P દાર keeper fr દાત્તન =S ધ, વાર, to hold] Answerable, responsible

જોખમ-દારી, *s f* Responsibility

જોખ-માપ, *s n* [See જોખ weight + માપ measure] A measure and weight, measurement and weighing (in ascertaining and identifying a thing)

જોખમાણુ, *v ૨* [See જોખમ risk] To be damaged, hurt, or injured, to sustain an injury

જોખ ઝું, *v t* [S જુખ, જોખ, to be heated, to shine See જોશ, જોશ, ebullition] To weigh, to examine by a balance 2 To beat severely, to thrash ૩ To abuse with bad words (vulgar)

Id જોખી નાખણુ To ascertain the weight of 2 To beat 3 To threaten

Prov જોખ્યાણુ મોઢ દાણુ The weight of a thing is no respecter of person

જોખો, *s m* [S જોખ pleasure fr જુખ to be pleased See જોખ pleasure See મોઢો ન નોડ with the head] Pleasure

પાસે ધીએ પધારાને, કૃત ચાકરી જે,

રમી, જમી, જોખો રમી, જોખો તમારે જેર

—સામગ્રહ

જોગ, *s m* [S જોગ fr જુગ્ to join] Junction. 2 Consecutive disposition or arrange-

ment of things 3 A way, a means, an expedient 4 Spiritual or abstract devotion; abstract worship 5 Renunciation of the world and worldly passions and affections

Id જોગ આવવો-બનવો To take place (of a conjuncture or crisis) જોગ મળતો આવવો To occur (of a suitable or favourable conjuncture) જોગ સાવવો To take advantage of an opportunity, to make the best of an occurrence 2 To effect a junction of broken threads in weaving જોગ લેવો To adopt ascetic practices જોગ વહેવો To undergo a particular kind of ceremony, whereby a Jaina ascetic becomes entitled to great purity and sanctity

જોગ, *adv* [S જોગ fr જુગ્ to join] Suitable, worthy, becoming, fit, proper

Id લખવા જોગ, બોલવા જોગ, ખાધા જોગ Suitable for writing, speaking, eating

જોગ, *adv* To, towards

Id તેના જોગ કાગળ લખ્યા A letter was written to him તેના જોગના કાગળ A letter addressed to him નામ જોગ હુકી A money-order to be paid to the person whose name is mentioned therein શાહ જોગ હુકી A money-order to be paid to the bearer who should be ascertained to be in lawful possession of the document

જોગ-વી, *s f* [See જોગી + ડી dim] A female recluse, a female ascetic 2 A female devotee of a goddess 3 A female beggar. 4 A female friend 5 A witch

જોગ-ટો, *s m* [+ ટો dim] An ascetic, a recluse 2 A devotee 3 A religious mendicant (used in contempt)

જોગ જી, } [S જોગીની See જોગી] A female ascetic

જોગ-દેવ, *s m* [+ દેવ] A great ascetic ધીર વારે ધારણા રે, જોગદેવ જણી, જણી —ધીરો

જોગ-નિદ્રા, } *s f* [+ નિદ્રા, માયા] The

period between the destruction of the world and its new creation, during which

Brahmā, the creating god, is supposed to sleep

જેઠ-વટો, *s m* [+S વૃત્તિ way of living fr વૃત્ત to be] The state of a જેઠી or જેઠ-જી

Id જેઠ વહેવા To perform the religious ceremony, by which Jaina ascetics attain to holiness.

જેઠ-વ-હું, *v t* [See જેઠ] To get on tolerably well 2 To jog on 3 To obtain a sufficiency without much trouble 4 To pass or proceed 5 To thrive, to prosper, to flourish 6 To do for, to serve, to be sufficient for

જેઠ-વા-ઈ, *s f* Convenience 2 Opportunity, juncture, occasion, fit time, seasonable time

Id જેઠવાઈ કરવી To make an arrangement for the convenience of

જેઠાણ, *s f* [+ખાન] The feed of a horse, ox, &c., the allowance of grain, &c given to a horse, ox, &c, a ration

જેઠાણ્યાસ, *s m* [See યોગ+અધ્યાસ] Exercise in or practice of the principles of the Yoga philosophy, exercise in or practice of abstract worship or communion with the Universal Soul

જેઠિ-યો, *s m* A particular air in music

જેઠી, *s m* An individual of the lowest caste

Prov જેઠી વજર, ત્યાં દુમકું As is the minister, so is the nation

જેઠી, *s m* [S યોગિન્] Same as યોગી

Prov જાન કાલના જેઠી ને મુટજી સમી જતા A false ascetic

જેઠી-આસાવરી, *s f* [See જેઠિ-યો + આસા-વરી] A particular air in music, a combination of the two airs જેઠિ યો and આસા-વરી

જેઠું, Same as જેઠ, યોગ્ય, Fit

જેઠે જી, Same as જેઠ જી

જેઠન, Same as યોગન

જે-જે, *interj* [See જે વ] Take care !

Lock sharp !

જેટ ડી, *s f* } A young female buffalo
જેટ *s n* }

સાથીએ આદ્યા જેટીએના દાન રે

—અભિમાન્યુનોચકાવો.

જેટ-હાં, } *s n pl* [See જેટ] Silver
જેટ-વાં, }

rings worn on the toes by women

જેટો, *s m* [See જેટ] A couple, a pair
2 A pair of clothes

Id એ તેના જેટનો છે He is his equal એને જેટો મળે નહિ He has no equal, there is none to match him ઘેડી જેટો A suit of wearing apparel for men

જેડ, *s f* [See જેડ હું] A pair 2 A set, a pack 3 Close connection 4 A match; a fellow, a parallel, one of the same kind, a similar person or thing 5 An inclination to be united with, affinity

મનને જેડ માયાની ધણી —અખો.

જેડ-અક્ષર, *s m* [+ અક્ષર] A conjunct consonant (Gr)

જેડ-ક-હાં, } *s n pl* [See જેડ-વ] Ex-
જેડ-ક-હાં, } tempore songs sung in antiphony by women at a marriage

જેડ-કું, *s n* A couple, a pair

જેડ જી, *s f* [See જેડ હું] Joining, union, combination 2 Spelling, orthography (Gr) 3 The conjugation, a verb

જેડ-હા, *adv m pl* Twelve (Used by brokers, &c)

જેડ હું, *v t* [S હું joined fr હું to join, or, જર, જર, to join, to invent, See જેડ-વ] To join, to unite; to put together; to add to 2 To place or lay equally together, to lay along 3 To attain, to acquire 4 To contrive, to invent, to fabricate, to compose 5 To accomplish, to bring about 6 To yoke or put to 7 To apply at the end, to append, to attach, to annex, to subjoin

Id હાય જેડવા To beseech; to supplicate, to entreat જેડી દાટવ To invent વાત જેડવી To invent a story વાત જેડી મૂકવી To have a story ready beforehand ગાડીએ બળે જેડવા To yoke the bullocks to a carriage હાય

પગ લેડી બેસી રહેવું To sit idle doing nothing
જોડા, *s m pl* [See જોડ] A pair of shoes

Id જોડા પેહેરવા-ધાલવા To wear shoes
જોડા ફાડવા-ધસવા To tear one's shoes 2 To visit & wait upon with laborious trudging
જોડા મારવા To reprimand or rebuke severely
જોડા પાવા Lit To suffer being beaten with shoes 2 To suffer blame

જોડાફર, Same as જોડ-અફર
જોડા-જોડ, *adv* Closely, being close to each other

જોડા-મણ, *s n* [See જોડ ૩] The price or cost of putting together (of pieces)

જોડા ઘું, *v t* To be joined or united. 2 To be yoked, &c

જોડિ થો, *s m* [See જોડ-૩] A companion, an associate, a single one of any pair or couple

જોડી, *s f* A pair, a couple, two of a sort 2 [See જોડ] A match 3 A shoe of native fashion

જોડું, *s n* [See જોડ ૩] A married couple, a wedded pair 2 [See જોડી] A couple 3 A shoe

Id જોડું જમાડવું To invite a married couple to dinner, as a part of a religious ceremony

Prov અઘીને બનાવ્યા જોડા, અઠ અધા ને દુસરા બોડા Lit God made a pair, the one blind, the other lame = Six one, and half a dozen of the other

જોડે, *adv* [Loc of જોડા] With, along with, together with, in company with 2 Near, close, by, beside

જોડી, *s m* A pair 2 A shoe
જોડયા-બોલ, *s m pl* [+ બોલ, બોલ-૩] Same as જોડ કણા

જોણું, *s n* [See જોડ-૩] Seeing, a sight, a spectacle 2 An object of censure

Prov જોણું, રોણું, ને વગોણું, એ તણે બેળાં હોય When a man has attracted the attention of the people, he shall have cause to grieve and be censured

જોત, *s f* [S જ્યોતિષ fr જુવ to shine]

Light, brilliancy, brightness, lustre 2 The lighted wick of a lamp, the flame of a light or lamp

Id જગતી લેત, See Id under જગતી.

જોતર, *s n* [S જોત્ર, યોત્ર, fr યુ, યજ્ઞ to join.] A yoke-strap, a yoke collar, a throat-band, a leather strap

જોતર ઘું, *v t* To put a yoke on, to join in a yoke, to yoke

જોતર ઘુ, *v r* To be yoked together, to be joined to 2 To be united with (of husband and wife)

જોતર, Same as જોતર A yoke strap

Id જોતર ધાલવું To throw an unnecessary and unprofitable burden on જોતરે લેડાવું Lit To be yoked, to have the harness put upon 2 To have the duties and responsibilities of one's family thrown upon oneself. 3 To be married 4 To be engaged to do a hard work

જો તાં,
જો તા વાર માં, } *adv* [See જોડ-૩ to see+
જો તા-મા,
વાર time] While being seen, while all were looking 2 In the twinkling of an eye; in a moment, instantly

જોતિય, Same as જ્યોતિય.

જોતી, *s m* A priest that assists another in the performance of certain ceremonies according to the Vendidad (among Parsis)

જો ઘું,
જો ઈ ઘું, } *adj* [See જો ઈ-એ] Required, wanted, needed

જોધ, *adj* [S જોધ a warrior fr યુધ to fight] Strong, stout, lusty

જોદો, *adj* Same as જોધ. 2 *s m* A warrior, a soldier

જો-નાર, *s m* [See જો ઘું] A beholder, an onlooker, a spectator

જોની, *s f* [S જોનિ fr યુ to join] Pudendum muliebri or vulva 2 The birth-place, the origin 3 A class of created existences, whether animate or inanimate, a kingdom

જોખન, *s n* [S જોખન fr જુવ young, youthful of જવાની, જુવાની] The bloom of life;

youth, manhood, maidenhood 2 The breast of a young woman

Id ક્ષર જ્યેન The full maturity and development of the body of a boy or girl, the bloom or prime of youth

જ્યેન વતી, } *adj* *f* (A woman) being
જ્યેના, }
in the bloom of life, youthful, blooming, fresh

જ્યેનિનિયુ, Same as જ્યેન
જ્યેના વુ, } *v* ૧ [See જ્યેના] To be
જ્યેના ધજ્યુ, }
unconscious or excited 2 To perspire

જ્યેના, } *s m* [See જ્યેના agitation, derangement] Derangement of the bodily functions 2 Unconsciousness 3 Profuse perspiration caused by unconsciousness or excitement

Id જ્યેના આપવો To be totally deranged in the functions of the body 2 To perspire through excitement or unconsciousness

જ્યેન, *s m f n* [See જ્યેન *f* S જ્યેન]
Outhurst, passion 2 Force, strength, vigour
જ્યેની, *adj* Forceful, strong
જ્યે યુ, Past tense of જ્યે યુ 'To see

જ્યે યા-જ્યે, *adj* [+ જ્યે] Lit Worth looking at Hence, 2 Not worth seeing, bad, unpleasant to look at, ridiculous

Id તેને શાત પાડ નહીં, તે તે હમણા જ્યે
જ્યે કરશે Appease him, or he will presently do something unpleasant or ridiculous

જ્યે, *s n* [P જ્યે] Strength 2 Firmness, power of endurance or resistance 3 Oppression, violence 4 Influence, force, power 5 Impetuosity, vehemence, impetus 6 Compulsion 7 Stress, strain 8 Momentum, pull of a force 9 Hard straining of the muscles, a particular exercise in gymnastics 10 The flood tide at conjunction and opposition

In જ્યે દાદુ To practise a particular exercise in gymnastics જ્યે કરુ To resist greatly, to be hard of accomplishment 2 To compel, to force જ્યે મારુ-ચાવુ To

exercise power, to oppress, to tyrannize over જ્યે જ્યે-અનમાવુ To try one's strength or power

જ્યે-કસ, *adj* [+ કસ યુ] Athletic, gymnastic

જ્યે-જ્યે, *s f* [+ જ્યે] Violence, force, tyranny

જ્યે-જ્યે, *adv* [+ જ્યે] Forcefully, violently
જ્યે-વાન, } *adj* [+ વાન *f* S જ્યે = વાળો
જ્યે વાળો, }
suffix showing possession, having] Powerful, strong, mighty, potent, brave, courageous; bold, intrepid, vigorous, firm

જ્યે-વર, Same as જ્યે વાન
જ્યે-વરી, *s f* Violence, force, compulsion constraint

જ્યે-ળા, } *adj* [+ વાળ having] Strong,
જ્યે-ળા, }
powerful

જ્યે-ળા-પણુ, *s n* Consciousness of having strength or power

મહારાજ, એ જ્યે-ળા-પણુ અને ગર્વ શા કામના ?
—પ્રેમાનંદ.

જ્યેરી, *adj* Defended or supported (of a piece in a game at chess) 2 *s f* 1 game at chess, in which a piece is taken only if it be not defended or supported

જ્યે, *s f* [Hind See યાર, જ્યે] A wife
જ્યેરી, *s m* [See જ્યે] Authority 2 Force
પદાણુ તારી આવ્યે પરપચે, જ્યે-વાર સધાતે જ્યેરી છે !

—મામળભટ

ગાળી ગાળ દીથો અદેકરી, છે જ્યે-વારને જ્યેરી

—પ્રેમાનંદ

જ્યે વ યા વ યુ, *v t* [Caus of જ્યે-યુ to see]
To show, to exhibit, to point out 2 To request to see, to ask to see

જ્યે-વા-જ્યે, *adj* [+ જ્યે] Worth looking at, attractive 2 Sightly, beautiful

જ્યે યુ, *v t* [S યુ to join Or, S યુ to see] To look at, to behold, to view 2 To contemplate 3 To perceive in general 4 To look after, to attend to, to inspect, to review 5 To search for 6 To examine to prove 7 To mind, to regard, to consider to give attention to

Id નજરે લેવું To see with one's own eyes
 પેલાનું સામર્થ્ય લેવું To take into consideration
 one's strength or means નીડ લેવી To feel
 the pulse લેશ લેવો To examine the situa-
 tions and influences of stars so as to fore-
 tell events પર લેવું=પૂછી લેવું To examine the
 parentage, particularly with a view to con-
 tract a marriage હાથ લેવો To examine the
 lines on the hand with a view to foretell
 events માથું લેવું To comb the hair on the
 head and clean it દિસાખ લેવો To examine
 an account, to audit an account દફતર લેવું
 To examine a record લેઈ લેઈને લેવું To exa-
 mine minutely, for a long time, and on
 all sides લેઈને ચાલવું To conduct oneself
 with caution and prudence લેતો On con-
 sideration લેઈએ તેો If we consider 2 If
 you want લેઈશું We will consider or think
 about લેઈ લેવું To experience, to test 2 To
 keep in mind or wait for an opportunity
 3 To call (an enemy or one that has done
 mischief) to account 4 To make to pay
 the penalty of one's own improper doings
 લખી લેવું, લાચી લેવું, ખાઈ લેવું To make an at-
 tempt to write, see, eat

Prov લેવું એ નહીં, અને દાઝવું એ નહીં Unseen,
 unrued

લેઈ વિચારી કામ કરો, }
 લેઈને ડગલાં બરી, } Think before you
 લેઈ વિચારી મિત્ર કરો, }

leap Sudden friendship, sure repentance

લેશ, s m [P=S હુર, જોર, to be heat-
 ed, to shine] Ebullition, fermentation 2
 Passion, rage, anger 3 Commotion. 4 Ex-
 citement of lust

લેશ, } s m [See ન્યોતિય] Fortune,
 ભેષ, } destiny

લેશી, s m An astronomer 2 An as-
 trologer, a fortune teller

Prov લે-બી, રોશી, ને પટેમારું, એ નાણે કોગ-
 ણિયા An astrologer, an old woman, and a
 traveller serve ~ ને are served gratis લેશીનું
 પાટલે (રજવાનું), ને વૈદનું પાટલે (રજવાનું) The
 services of an astrologer are required on

auspicious occasions, while those of a
 physician are required when a man is on
 his sick bed લેશીનાં રોડે નહિ, ને વૈદનાં મરે નહિ
 If astrology and medicine have any efficacy,
 their relations should not suffer

લેમ, Same as લેશ Ebullition

લેમ, Same as લેશ Astrology

લેસ-તાન, } s n [P જુરે a part+તાન=S.
 લેસ-દાન, }

ધાન, ધામ, a place } A cloth so sewn as to form
 a case or bag to hold paper, books, &c.

લેમ્બો, Same as લેશ Ebullition

લેહાર, [See લેવ+હાર] Same as લુહાર

લેળ, s f [See લેટ a couple] Twins

સહિ, s f [S fr જ્ઞા to know] Under-
 standing; the intellectual faculty 2 Know-
 ledge

જ્ઞા-ત, s f Same as જ્ઞા-તિ 2 [S fr જ્ઞા
 know] Known, understood

જ્ઞા-ત-ત, ady That is to be known 2
 That should be known

જ્ઞાત-ગિ-દાન્ત, ady [+ગિદાન્ત] (A man)
 That is thoroughly versed in a science and
 knows the established truths.

જ્ઞા તિ, s m He who understands or
 knows, a knower 2 A wise man

જ્ઞા તિ, s f A group of people who know
 each other, a community A tribe, a class,
 a caste 2 A kind, a sort

જ્ઞા ન, s n Knowledge, acquaintance,
 information 2 A science, systematized
 knowledge 3 Spiritual knowledge 4
 Understanding, sense, judgment, intel-
 ligence

જ્ઞાન-કથા, s f [+ કથા] Intelligent con-
 versation

જ્ઞાન-રૂપી, s f [+ રૂપી light.] The full
 development of the intellect

જ્ઞાન-કાણ્ડ, s m [+ કાણ્ડ a chapter] The
 chapters of the Vedas, which treat of
 the knowledge of God, the philosophic
 portions of the Vedas [Distinguished from
 કર્મ-કાણ્ડ the ritual]

જ્ઞાન-ખળ, s m [+ ખળ] A hypocrite
 in knowledge, a pretender to knowledge

ज्ञान-गोष्ठी, } s f [+गोष्ठी, गोष्ठी] Intelligent conversation

ज्ञान-धन, adj [+धन thick, See धन] Full of knowledge, full of understanding and wisdom, rich in knowledge, being pure knowledge

ज्ञान-अक्षु, s n [+अक्षु the eye] The eye of understanding, the intellectual or mental eye 2 adj That can see or understand by means of the mental eye, learned

ज्ञान-अर्थी, s f [+अर्थी] Intelligent conversation

ज्ञान-तनु, s m [+तनु thread] A nerve

ज्ञान-दग्ध, adj [+दग्ध] Burnt, perverse, or atheistic owing to knowledge

ज्ञान-दर्पण, s n [+दर्पण a mirror] The mirror of knowledge

ज्ञान-दान, s n [+दान] Giving or imparting knowledge education, training

ज्ञान-दीप, } s m [+दीप, दीपक, a lamp] The lamp of knowledge, the light of knowledge, he whose riches is his knowledge

ज्ञान-दृष्टि, s f [+दृष्टि sight] Same as ज्ञान-अक्षु

ज्ञान-धन, s n [+धन wealth] Wealth consisting of knowledge 2 adj Looking upon knowledge as one's only wealth

ज्ञान-परंपरा, s f [+S परम्परा a series for another] A series of truths knowable one after another in their order

ज्ञान-पाचम, s f [+पाचम] The fifth day in the bright half of the month of Kārtika

ज्ञान-प्रसार क, adj [+S प्रसर क spread ing for forth + कृ to move] Knowledge-diffusing, spreading knowledge

ज्ञान-मार्ग, s m [+मार्ग] Knowledge as the way to the attainment of absorption into the universal spirit, the way of knowledge

ज्ञान-माला, } s f [+माला] A garland

or wreath put around his son by the father or by an ascetic (ऋषि), &c, when the lad commences the sacred study 2 Knowledge or truths arranged or systematized

ज्ञान-लक्ष्मि, s n [+लक्ष्मि] A sign or mark of knowledge acquired or to be acquired

ज्ञान-वल्ली, s f [+वल्ली] The creeper of knowledge, the plant which enlarges the understanding 2 The hemp-plant, bhāng, gūnjā

ज्ञान-वान्, adj [+वान् suffix showing possession] Possessing knowledge, wise

ज्ञान-व्याधु, s m [+व्याधु] A brain disease, which prompts the patient to chatter volubly on learned and profound subjects

ज्ञान-वि ज्ञान, s n [+वि ज्ञान particular knowledge for वि particularly + ज्ञान] Sacred and profane sciences 2 General and particular knowledge

ज्ञान-हीन, } adj [+हीन, हीन] Having no knowledge

ज्ञानाभ्यास, s m [+अभ्यास] The pursuit of knowledge, study

ज्ञानी, adj Wise, sensible intelligent, knowing 2 Possessing religious knowledge 3 Learned, erudite

ज्ञानीश्वर, s m [+ईश्वर] The best among wise men

ज्ञानेन्द्रिय, s n [+इन्द्रिय] An organ of knowledge, an organ by or through which knowledge is acquired, an organ of sense The five organs of sense are the ear, the skin, the eye, the tongue and the nose

ज्ञानोदय, s m [+उदय] The dawn of knowledge

ज्ञानोपदेश, s m [+उपदेश] Instruction in holy knowledge

ज्ञानोपासना, s f [+उपासना] Seeking knowledge or wisdom 2 Worship of God by the intellect

ज्ञान-पद, adj [S for ज्ञान-पद caus for ज्ञान, See ज्ञान] Making known, informing, indicating, indicative, declaratory

જા ૫-૫, ૬ ન Making known, informing
2 Declaration, proclamation, notification
જા ચિ ત, *adj* [S] Made known
1d જાપિત દુઃખનાયુ A declaratory decree
of a court

જો ય, *adj* That is to be known 2 Fit
to be known, knowable

જ્યમ-ત્યમ, Same as જેમ-તેમ

જ્યા, *adv rel* [S] यस्याम् in which, *જદ*
which] In which place, in which case 2
At which place, where

Prov જ્યા જય, ત્યા નરીજ ચાર ડગલા ચાગ-
જી આગળ The more I try, the farther I am
off જ્યા મળી રોડી, ત્યા પડ્યા લોડી Wasps haunt
the honey pot જ્યા જય ઉઠા, ત્યા સમુદ્ર ઝુલ
Wherever an unfortunate man goes, he
meets with misfortunes જ્યા ન પહોંચે રવિ,
ત્યા પહોંચે દિવ The poet's eye sees further
than the sun જ્યા રોજગાર, ત્યા ઘરગાર He
makes himself at home, wherever he can
work for gain

જ્યા-ત્યા, *adv* [+ ત્યા] In any way, in
some way 2 With the greatest difficulty

જ્યાહા, Same as જ્યા

જ્યા, *s f* [S] The chord of a segment
of a circle 2 The bow string

જ્યારે, Same as જારે

જ્યારે, *adv* [Contr of જે વારે at
which time See જે which + વાર time (જ
ધારે=જે વારે, ત્યારે=તે વારે) When

જ્યારે ત્યારે, *adv* [+ ત્યારે] Every now
and then, often, frequently

જ્યેષ્ઠ, *s m* [See જ્યેષ્ઠ See જે] The

cighth month of the Vikrama year, May-
June 2 *adj* [S] Eldest, oldest

જ્યોતિ, Same as જોત

જ્યોતિષ, *s n* Astronomy 2 Astrology
3 Mathematical, astronomical and astrolo-
gical science 4 The profession, situation,
or office of an astronomer or astrologer

જ્યોતિષી, *s m* An astronomer 2 An
astrologer

જ્યોતિ ખાન, *adj* Having light bril-
liant 2 *s m* The sun

જ્યોત્સ્ના, *s f* [S] ज्योत्स्ना *જ* જ્ઞ to shine
See જોત] Noorlight 2 A moon 1 t night

જ્વર, *s m* [S] Fever 2 Heat 3 Ex-
cited or an excited mental condition

જ્વરાશ, *s m* [+ અગ] Slight fever,
feverishness

જ્વરાશુદ્ધી, *s m* [+ અગ] A medicinal
preparation to check fever, an antifebrine,
a febrifuge

જ્વલત, *s n* [S] *જ* જ્ઞ to burn] Burn-
ing, combustion 2 Fire

જ્વાલા-ધીલી, *adj* [See જ્વાલા + S જ્ઞ
to take] Combustible, ignitable 2 In-
flammable

જ્વલિત, *adj* Burnt 2 burning, light
ed, illuminated

જ્વાળા, *s f* [S] જ્ઞ *જ* જ્ઞ to burn]
A flame 2 A blaze 3 Extreme anger

જ્વાળા-મુખી, *adj* [+ મુખ] Having fire
at the top 2 *s m* A volcano

1d જ્વાળામુખી પર્વત A volcano

ઝ.

ઝ, The twentieth letter of the Gujarātī
alphabet, and the eighth consonant

ઝખ, Same as જખ

ઝેલ, *s f* A breeze, a gale of wind
2 A wain, a waggon

ઝબ-ઝેલ, *s f* [See ઝેલ ઝેલ] Absorbed
in an occupation, deeply engaged

ઝબ-ઝબ, *adv* [S] *જ* જ્ઞ burnt *જ* જ્ઞ to
burn Or, S જ્ઞ-જ્ઞામ, Inat, To sparkle, to
flash] Brightly, brilliantly

ઝબ-ઝબ-જું, *adj* Sparkling, brilliant,
bright glaring, glittering

ઝબ-ઝબ વુ, *v* 1 To gleam, to glitter,
to sparkle

અગ્ર અગ્રા ૮, ૯ m [+ વૃત્તિ] Brilliancy, brightness; glare

અગ્ર ૩૧, Same as અધ-૩૧.

અમ-મગ, [+મગ redup] Same as અગ્ર-અગ્ર

અગ્ર-મગ-ગુ, Same as અગ્ર-અગ્ર-ગુ

અગ્ર, *adj* Solitary, deserted

અગ્ર-રુણ, ૯ n Same as અધ-૩૧

અગ્ર ગુ, Same as અગ્ર-અગ્ર-ગુ

અધ-૩૧, v ૧ [See યુદ્ધ, or Intens of ધ-૩૧, or S ધય burnt] To fight, to quarrel, to contend, to dispute

અધ-૩૧ ખેર, [P હોર્ fond of f] હેર to enjoy] Quarrelsome

અધ-૩૧-અધ-૩૧, ૯ f Mutual quarrelling

અધ-૩૧, ૯ m A fight, a contest 2 A quarrel; a dispute 3 A law suit, litigation

અધ-૩૧, ૯ m [See અગ્ર-અગ્ર+હર doing] A bright light

Id અધ-૩૧ જગ્ર To shine brightly

અધ-૩૧, *adj* Heavily bruised

અધ-૩૧ ના, ૯ f [See અધ-૩૧] Care, anxiety 2 Cogitation 3 A vision seen in a dream

અધ-૩૧ વાણી, *adj* [See અધ-૩૧ + વાણી, વણી] Ashamed, abashed

અધ-૩૧ વા ગુ, v ૧ To be ashamed, to feel ashamed.

અધ-૩૧ ગુ, v ૧ [Hem Des. જાગ્રહ=S સત્યતે he is excited, વિરુપતિ he weeps, વપાલમતે he rebukes, વિશ્વસિતિ he sighs, f] S દગ્ર to sting] To be anxious for, to brood over, to regard with anxiety for a long time

અગ્ર, ૯ m n [See અગ્ર] A war, a battle, warfare 2 A noisy quarrel

અગ્રી, *adj* [See અગ્રી] Pertaining to a war or battle, martial 2 Grand, big

અધ, } Same as અધ The thigh

અધ-અધ-૩૧, Same as અધ-અધ-૩૧

અધ-અધ-૩૧, ૯ f The sensation of smart pain, tingling 2 Passion, impulse

અધ-૩૧ ગુ, } v ૧ To project and hang

out, to overhang, to jut out 2 To hang down, to weigh down

Id કચ્છનો ભોજો ઝુમતો હતો A heavy load of debt was hanging over his head

અધ-અધ-૩૧, See અધ-અધ-૩૧

અધ-અધ-૩૧, } Same as અધ-અધ-૩૧

અધ-અધ-૩૧, } Same as અધ-અધ-૩૧

અધ-૩૧, Same as અધ-૩૧

અધ-૩૧, } ૯ m [See અધ-૩૧ ૩ fr S કચ્છ] a stormy wind] Chiding, scolding, reprobating 2 Reproof, reproach, blame

અધ-૩૧ ગુ, } v ૧ [See અધ-૩૧] To scold,

to rate, to chide, to upbraid 2 To treat scornfully, to reprove, to blame 3 To speak snappishly

અધ, } *adv* [S કચ્છ] Quickly,

forthwith, immediately, in a moment

અધ-૩૧, ૯ f A smart and rapid going and returning 2 A stroke, a whisk.

અધ-૩૧ ગુ, v ૧ [See અધ-૩૧, અધ-૩૧ ગુ] To shake, to jerk 2 To winnow, to fan, to pull with a sudden motion 3 To rate, to scold, to upbraid

અધ-૩૧-મણી, ૯ n } Wages paid for

winnowing 2 Refuse left after winnowing

અધ-૩૧ વ-ગુ, v ૧ [See અધ-૩૧] To strike

a sudden blow 2 To cut off

અધ-૩૧, ૯ m [See અધ-૩૧ showing sound

or meaning] A smart blow, a jerk 2 A

sudden and smart pull 3 A sudden or

smart pain, a shooting thrill, a pang, a

twinge 4 A blow or blast 5 Harm 6

The sweep or sway 7 A whisk from the

skirts or the end of a piece of cloth or of a

garment 8 A concussion, a wound, a cut

Id અધ-૩૧ મારવો To strike a sudden blow

અધ-૩૧ વાગવો To feel a sharp pain, as from a

sudden blow ૫યરાને શા અધ-૩૧ ૫યરાને ૬ ?

What harm will come to a store ? ૬૬૧૧૧

બોલ Words piercing or cutting the heart

અપટપખો ઝેર ધણુ છે તારી અપપમા, હો વાસલડી

—દયારામ

અપ ટા.હું, *v t* To be snatched, to be seized 2 To be liable to censure 3 To be obliged to pay money 4 To take ill, to be attacked by a disease

Id તે તાવથી અપટાયો છે He is attacked by fever

અપા-અપ, } *s f* [*Cf* અટપા અટ પી] A slaughter, a massacre 2 A scuffle

અપા ટ.હું, *t t* To despatch a meal, to devour, to gulp, to gobble up, to swallow eagerly, to bolt 2 To attack

અપા ટો, *s m* Force 2 A blast, a gust, a puff

Id બૂતનો અપાટો A blast from an evil spirit 3 A blow અપાટો મારવો-દેવો To do a thing in a very short time or briskly અપાટામા, એક અપાટો, અપાટા સાથે અપાટા બધ, In a very short time, quickly ધોરવાનો અપાટો A snore અપાટો કાઢી નાખવો To threaten 2 To frighten

અપે ટ, *s f* A beating with stripes
અપે.ટ.હું, *v t* To strike, to beat, to in flout blows or stripes

અપે.ટો, Same as અપા ટો

અપો-અપ, Same as અપ-અપ

અપ, Same as અપ

દાઢ તેલ મળે, અપ બાકડો યાચ હો, રગ રસિયા છ

—દયારામ

અપ ક.હું, } *v t* To be frightened,
અપ કી ઉક.હું, }
to be terrified, to start up

અપ-કારો, *s m* [+S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] A sudden light, a flash of light

અપ હો બ હું, *v t* To dip in water or in any other liquid, 2 To wash

અપ હેના, *s n pl* Frequent dipping in and taking out of water

અપ.છું, *s n* [See અપે.] A little coat for infants and children

અપા ટો, } *s m* Frequent flashes of
અપુ.ટો, }
light

અપુ.ક.હું, *v t* To flash, to make a sudden light

અપો બ હું, [See અપ, અપ, quickly + બે-હું to dip] Same as અપ.ટો બ.હું

અપો બિ હું, *adv* Dipped in water 2 *s n* Anything that is dipped in a liquid

અપ.છું, *s n* [See અપો+છું, હું, *fr* S ટ દિમ] A frock 2 A child's coat, a dress for children

અપે કરવું, Same as અપે કરવું

અપ.ભો, Same as અપ.ભો

અપ ક, *s f* [S યમ ક િ યમ્ to restrain Or, See અપ ક] Rhyme, alliteration

અપ કાર, } *s m* [See અપ ક અપ ક Or,
અપ કારો, }

અપ-અપ=Eng Hum, Init + S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] A tingling sound, a hum

અપ-અપ, *adv* With a jingling sound
2 Lightly and smoothly 3 With a burning sensation

અપા ટ-અપા ટ, Same as અપ-કારો. 2 Same as અપ-અપ

અપ-અપા ટ, *s m* [+ રસિ state] A loud jingling 2 A sensation caused on the tongue by eating hot and pungent things

અપ.હું, *v t* [See અપ હું to remain collected and standing] To ooze out, to dribble

અપા-અપી, *s f* [*Cf* અપા અપી] The clashing of swords 2 Battling 3 Squabbling, jangling, wrangling

અપ, *s f* [See અપ, અપ હું] Rest, ease

અપ, } *s m* [See અપ અપ, or S જમ્પા
અપ ક, }

a jump] A particular way of keeping time in music

અપ.પહો વ હું, } *v t* [Hem Des જમ્પ
અપ.પહો વી પડ હું, }

=S જમ્પિ he rushes] To rush into (an undertaking, &c)

અપ લા હું, *v t* [S જમ્પા a jump] To fall headlong, to precipitate

અપ હું, *v t* [S યમ્ to restrain See અપ હું] To rest, to enjoy ease

અપા-પાત, *s m* [*S* *પા* *જમ્પ* a jump + *પાત* a fall *પા* to fall] A sudden fall
અપા-પાત, *v t* To throw headlong
અપા પાત, *v t* To be thrown headlong, to fall headlong

અમર, *s m* [See અમર] A great misfortune 2 A funeral pyre, on which several dead bodies are burnt at the same time

અરખ, *s m* A wild animal of the fox-kind

અર કે, *s m* [See અરકે, અરકે] A rent in a garment

અરકે, *v t* To rend suddenly asunder (a piece of cloth)

અરકી નાખકું, *v t* [*અ* નાખકું] To scratch, to tear up

અરણ, *s n* [*S* *રણ* *પા* to flow, or to move, or *રણ* to drop *Of S* નિરં] A flow of water 2 A spring, a stream, dribbling of water 3 The quantity of a liquid that has dribbled out, a leakage

અરણ, *s n* [See અરણ] Becoming old, old age

અરણ, *s n* [See અરણ] Birth being born

અરણ, *s n* [See અરણ] Being burnt

અરણ, *s n* [See અરણ] Being burnt

અરણ, *v t* [See અરણ, or *S* *દ્રુ* to more] To flow slowly or in small quantities

2 To melt away, to be worn out

કાચો કુશ નરો ભરો, અપાત કુશી વાત ?

—અવરસમણ

અર-અર, *s n* [+ *અર* redup of *અર* *અ*] A kind of thin transparent cloth 2 Slight rain 3 A kind of ornament A gold pendant worn by women the neck and breast

અર-અર, *adv* Raining slightly, raining (of a slight shower)

અર-અરિ, *s n* Same as અર-અર A neck ornament

અરકું, *v t* [See અરકું] To ooze, to trickle 2 To leak, to drip 3 To shed

Id અર-અર To come to high words; to quarrel loudly

અર-કું, *v t* [See અર-કું] To waste away in langour and pain, to languish, to decline 2 To wear out 3 To melt, to be dissolved 4 To be worn out

અરી, Same as અરી

અરખી, *s m* [*P* *રખી* a window *fr S* *દાર* a door + *P* *ચ* diminutive suffix] A portico 2 A little window, a bull's-eye, an air-hole 3 A balcony

અરેળી, *s f* [See અરેળ] A cold fit; a shivering fit just before an attack of fever દોરો એ દોરે બાધો એ *પ* *ચ* ચાલે તાવની અરેળી છે, *અ* સરખો લોકો થયો રોગિયો, દેખી મુને ચઢે છે દેળી છે

—એમાનંદ

અરો, *s m* [See અર-અર *of S* નિરં a spring of water] A fountain, a spring of water 2 A kind of insect that eats away the leaves of the tree, on which it is found

અર, *s m* A kind of insect, a cricket

અરકે, *s f* [See અર-અર] Lustre 2 Splendour

અરકે પલક પૂરી, પલિ ! એ ના નિહાળુ —એમાનંદ.

અરકું, *v t* } *v t* To shine brightly

અરકા, *v t* } Same as અરકું.

ભોળા રસ અપાત, લેટો ને, લાલો —મણિરામ.

અલકું, *pas* of અલકું To catch

અલકું, *v t* [*Caus* of અલકું] To get seized or arrested, to ask to seize or arrest

અલી, *adj* *f* Attentive, diligent, eager

અલે, *s f* [*P* *fr S* *જલ્* to burn] Lustre, brightness, glitter, gloss, polish

અલે-અલે, *s f* Splendour, majesty, greatness

કાનપડી સાલી એ ગિનારસ સમા મધ્યે,

ખેલી નાદ પાત ધરી, અલેમલે કેની છે ?

—વલ્લભ.

અલે, *adj* [+ *P* *દાર* keeper *fr* *દાત* to hold, to keep] Shining; brilliant, polished

અલી, *v t* [*S* *જલ્* to burn] To be scorched

$\left. \begin{matrix} \text{सि.} \\ \text{सि.} \end{matrix} \right\} s f \text{ [Mem Des शक्य - S अन्तः]}$

$$\left. \begin{matrix} \alpha_1 \gamma_1^2, \\ \alpha_1 \alpha_1^2, \end{matrix} \right\} \text{ is in } [\text{Dec } 21, 1] \text{ A silver}$$

ornament having jingling bells, worn on the ankle, an anklet 2 A cymbal

Id અડરા પહેરના To have the fetters put on 2 To be arrested 3 To be punished with imprisonment

Prov અડર વેચી, શેઠાણી કહેવડાવતુ To undergo a substantial loss for the sake of a mere name

અંગરિયાં, *s n pl* Same as અંગર 2 Fetters (for euphemy)

અંગરી, *s f* Cymbals, castanets

અંગ, *see* અંગર

અંગવાં, *s n pl* [Dh Des જાણાં fr.S જાણાં a stormy wind, or જાણાં=S મગ જલમ્ mirage See અપ] A mirage

Id અંગવાં-જાણાં-નીર A mirage

અંગી, *adj* Excitable, irritable, angry

અંગ, *s n f* [See અંગ્ર S જાણાં an harbour] Same as અંગ્ર 2 Anything trifling 3 Nothing, (slang)

અંગાં, *s n pl* Hair of the pubes

અંગ, *s n* [Hem Des પટી=S જાણાં short erect hair, fr S જાણાં a wood a thicket] Sing of અંગાં

અંગમ, Same as અંગાં

અપ, *s f* Same અપ Dimness

અપ, *s f* A fruit-seller's basket

Id અંખે અપ વળે છે A dimness covers the eyes, he is dizzy

અપડી, *s f* Feminine of અપ ડો

અપ-ડો, *s m* [+ડો dim] A scavenger 2 The spirit or ghost of a deceased scavenger

અંગ્ર-દી, *s f* [See અંગ્ર] A wicket in a hedge or compound wall, serving as a way in or out

ઉપાડ, ઉપાડ, માલણ આપદી, સા માટે દીધી આપદી

—સામળાવડ

આપ-દો, Same as આપો

આપી, *s f* A small bamboo-casket

આપો, *s m* [S અંખે જાન, દોડે છે a covering, a lid]-An entrance, a gate, a matted or entangled door or gate in a hedge 2 The village gate

અંધ, *s f* [See અંધ] A shadow, a reflection 2 Lustre, brightness

અમર ઢળે એ પાસળી, ડો ગાય યુમ ઢાય.

તે સાથે વનિદ ઢળે કપડે, લય છત્રી અપ

—રતનેશ્વર.

અસ ડું, *v t* [See અસો] To give reluctantly or contemptuously

અભા-ચિટ્ટી, *s f* [+ ચિટ્ટી] A written notice fixed to a tree by an outlaw, stating the reasons of his going into outlawry

અંધો, *s m* Annoyance 2 Annoying language

અંધે, *adv* Weakly or sickly 2 Worn out 3 Uselessly

મિત્રમડળી તાર અંધે જશે, ન્યારે યાવનનો યારો પાદ, પસ્તાઈ રે, કટીંગ, જાન મેં ન અંધુ પશ્ચાત્ —ધાંડો

ન જઈને કહે તારી, યુગ છે ભ્રમે આદી ?

અંધે ત્વ જશે તારો, વા. એ લલાટ છે

—સામળાવડ.

અંગ, *s m* [See અંગ] A protector, a supporter, a patron

અંગમ, See અંગમ

અંગ-અમાળ, Same as અંગ-અ. ડું.

અંગમ-ઝાળ, *s m* [See અખી+ ઝાળ ડું, ડો-લ ડું] Delight, joy 2 *adv* Clean and clear ઘોડું બે. જાત, દારી પોળ, હવે આપા દર આંગમઝાળ

—અખો

અંગરિ યો, *s m* A broad mouthed earthen vessel

અંગળ, *s n f* Dew 2 Moisture

Id અંગળ પડતુ To fall (of dew) અંગળ ઉ-તારતુ To thrash, to beat 2 To threaten

અંગળ-વાળુ, *adv* [+વાળું having] Covered with dew

અંગળી, *adv* Damp 2 Moist

અંગ, } *s n* [P અંગારું] A ship, a vessel

અંગી, *s m* One who manages a ship, a pilot

અંગ મળ્યુ, પણ અંગી નથી તો, કઈ વિધિ પાર ઉતરવા

—નિરંત-ભક્ત.

અંગ, } *adv* More, greater

Prov અંગાવાળાને અંગુડુ ખ=અંગાવાળાને અંગી

પીડા A great ship needs deep water અર્થી
કીડીએ સાયને તાણે Union is strength અર્થી
સોયણીએ વેતર વડે=અર્થી મળે, ને ખાવા રળે Too
many cooks spoil the broth અર્થી મોઢે મારી
વાત Everybody's bussiness is nobody's
bussiness અર્થી હાય રળિયામણા Many hands
make light work અર્થી કરે, તે યાડા મરે He
that exalts himself shall be humbled અર્થી
ધીર, અર્થી દેવાળુ Extensive dealings on credit
are sure to end in utter insolvency અર્થી
ખાય, તે ઉતરડાને ભાર Excess in everything
should be avoided

અર્થકે, A poetic form for અર્થુ,
અર્થકે-અર્થ, s n [See અર્થકે-૩] The refuse
obtained by winnowing corn, &c
અર્થકે-અર્થ, s f Scolding, blame
અર્થકે-૩, v t [See અર્થકે-૩] To winnow,
to whisk, to sift, to dust 2 To blame, to
reprove

Id અર્થકે-૩-૩-૩-૩-૩ To blame or scold
severely

અર્થકે, Same as અર્થકે

અર્થ, s n [Dh Des જાટ f S જાટ an
arbour, a thicket, or જાલી=S જાલી a thicket,
also Hem Des જાટી=S ગુન્નમ્ a thicket, or
જાટ=S લતા-ગદનમ્ an arbour] A tree, a plant,
a herb 2 Anything having the form of a
tree 3 A chandelier 4 A particular ar-
rangement of fire works, having the ap-
pearance of a tree

Id વસાવળી અર્થ A genealogical tree
અર્થ યત્ર To stand up in anger and oppose or
assume a posture of attack યાટી અર્થ યાટી To
stand on the hinder legs (said of a horse)
અર્થ યત્ર Changing one's place frequently
2 Mischievous. અર્થ પર ચડત્ર To be puffed up
with one's own importance (દારૂયાવળ)
અર્થ ઉતારત્ર-ફાટત્ર To set fire to or ignite a
pyrotechnic arrangement having the ap-
pearance of a tree

Prov તે અર્થકે અર્થકે કરે, તે હુ પાલે પાલે કરે
I would make a minuter search than he
would કુમળુ અર્થકે નમાવીએ, તેમ નમે A young
tree is more easily bent than an old tree

A tender hint can be given any form અર્થ
-૩ નામે ૩૨ ને ૩૨ When one is permitted to
see a tree, one is inclined to abuse the
kindness by plucking its fruits અર્થ તેવા ફળ
As is the father, so is the son

અર્થકે-અર્થકે, s n [See અર્થકે ૩ અર્થકે-૩-૩-૩
અર્થકે-૩ or અર્થકે-૩-૩ Limit] The act or process
of winnowing, sifting, cleaning, &c

અર્થકે-૩, s n The refuse remaining
after winnowing corn, &c

અર્થકે-૩, Same as અર્થકે-૩

અર્થકે, s m The act or process of win-
nowing &c

Id અર્થકે-૩ નામે Same as અર્થકે-૩

અર્થકે-૩, s n [+અર્થકે redup of અર્થકે-૩, or
અર્થકે ૩] Shaking and dusting, sweeping
and wiping

અર્થકે-૩-૩-૩, s n pl [See અર્થકે-૩-૩-૩-૩-૩]
The New Year's Day according to the
Samvat era, the first day of the month of
of Kārtika (October-November)

અર્થકે-૩-૩, s n } [+પાન, પાંચો] Vegeta-
tion, herbage, simples 2 Coarse esculent
greens and leaves

અર્થકે-૩-૩, s f A game for children

અર્થકે-૩-૩, s n [+અર્થકે] A place covered
over with trees and grass

અર્થકે-૩, s n [+P ના dim] A small tree,
a plant

અર્થકે-૩, v t [See અર્થકે-૩-૩-૩] To sweep 2
To shake 3 To sift 4 To whisk, to flap
5 To scold, to rate, to abuse vehemently

Id અર્થકે-૩ નામે To sweep away અર્થકે-૩-૩-૩
ધીને વાળત્ર To make clean by sweeping and
lashing with a piece of cloth

અર્થકે-૩-૩, s f [See અર્થકે-૩-૩-૩ way] The
passage out of the body for excreta, the
anus

અર્થકે, s f [See અર્થકે] A wood thickly
set with small trees or bushes, a thicket
2 Woodiness 3 A forest, a wood 4
Brushwood, underwood

અલંક, Same as અલંક

અલંક, s f [S ફર્રી a curl] The fringe, an ornamental appendage to the borders of garments or furniture 2 Pulse soaked with water, and sprouting 3 [S ફર્રી Imit] A gong 4 A circular and shallow tray of wicker-work with a border

અલંકું, v t [S ધૃ, ધાર, to hold, or ગ્રહ to tal e] To hold, to catch

Id ધાય આવે Lit To catch the hand of, to catch by the hand Hence, 2 To help, to take under one's patronage 3 To merry ધાય અલીને ઇચુ રાગુ Lit To catch by the hand and ask to stand Hence, 2 To have a friendly influence over, to be so intimate as to be able to exercise an influence over one's conduct અલી પાડું To make up the distance between

બેળનિયા ને ભૂકું રે, ભાઇ નહિ આવડ

—ભાગ્યેશભાઈ

અલા, } s m A tribe of Rājputs
અલી, }

આવસોઈ, - f [Ar યા હુસન O Husain] 'Ya Husain,' a cry often heard in the tābūt holidays, wild and frantic leaps and cries 2 Riotous conduct

Id આવસોઈ કુટવી To leap and cry aloud riotously

આવ લી, } s f [See અટ a tree + Hem
આવ લી, }

ડાઁ નાહલી=ન મુન the arm] Thatch, cadjan, dried branch of a coc nut or palmyra tree

આવાં, s n pl [See આવડ to catch] The struggles of a drowning person

અલી, adj Wishing well to

અળ, Same as અલં

અળ યુ, s n [See અરડ] Soldering, joining with a metallic cement 2 A metallic cement

અળ ડું, v t [See અળાળા flame, or અરડ to solder] To solder, to unite or fasten with a metallic cement

અંક ડું, } v t [See અંક Imit] To dash
અંક ડું, }

against the ground 2 To throw down with force

Id માયુ-લમણુ ડું Lit To strike one's head or temples Hence, 2 To give trouble to the head, to make one undergo useless mental trouble

અંકા લી, s f [See અંકાની દીપ્તિ] A particular air in music

અટ ડું, v t [See અટ, અટ] To attach; to append

અટા યા વે, s m [See અટ ડું] A brick reduced to powder by dashing it against the ground or a stone

અજરો, s m A kind of grass

અપરો, s m A medicinal drug, liquorice

અપ ડું, v t [S અપ્ to throw] To catch a falling thing so as to prevent it from falling on the ground

અપ ડું, v t [See અપ ડું] Same as અપ ડું 2 To follow, to join to take part in 3 To catch, to seize, to hold 4 To catch the words of the leader in a singing party, to take up the refrain in singing

Id માયુ અપ ડું To accept a proposal of marriage for a daughter

અપ ડું, v t [See અપ ડું] To sport in water, to bathe

અપ ડું ના અપ ડું, સોહેલી, રે —ભાયા

અંક, s f [Imit] Dashing 2 Dashing by reason of contempt or disgust

અંક, Same as અંક

અંકો, Same as અંકા યા વે

અંકરો, s m A medicinal plant

અંકી, } s f [S અંકી] A kind of tree,
અંકી, }

the leaves of which are used in rolling cigars

અંક, } s n [See અટ, અટ] An appendage
અંક, }

2 A troublesome companion

અ, Same as અ

અંક, s f Same as અંક

અંક, s f A particular kind of lace or ribbon

Id અંક અંક A circular piece of lace

ઝીક ઝુ, s n [See ઝીક] Trouble, annoyance

ઝીક ઝુ, Same as ઝીક ઝુ

ઝીકી, s f Dust of bricks, used by children to cover their writing boards

ઝીલુ, Same as ઝીલુ

ઝીલુ-પલુ, s n }

ઝીલુ વટ, s f }

ઝીલુ-ધ, s f }

ઝીલુ-પલુ, s n }

ઝીલુ શી, s f }

[See ઝીલુ+પલુ, પલુ, રૂતિ]

Minuteness, acuteness, keenness 2 Acuteness of intellect, acute intelligence or power of observation 3 Wisdom, prudence

ઝીલુશી, s f [See ઝીલુ or ઝીલુ] Minuteness 2 Fineness

ઝીલુ, adj [Dh Des જાણ little, small, for S જાણમ્ wasted, slender, See ઝીલુ] Thin 2 Small, little 3 Fine

Prov ઝીલુ પલુ રાધેને દાવે Small but sharp or effective

ઝીમી s f A black garment worn by women

ઝીમેલ, Same as ઝીમેલ

ઝીલ, s f A kind of plant 2 An instrument used in reaping fields

ઝીલ, s f [See ઝીલ ઝુ to catch] A particular wire in an Indian lute, etc. 1 p and continuing the previous note to a high pitch 2 A large earthen jar for holding grain 3 A deep reservoir of water

ઝીલ ઝુ, Same as ઝીલ ઝુ

ઝીલો, s m Same as ઝીલ A particular wire, &c

ઝુંટ, s f [See ઝુંટ-ઝું] A sudden attack, snatching, taking by suddenly surprising

Id ઝુંટ મારવી To make a sudden attack and capture

ઝુંટ-ઝું, v t [S ઝુંટ abandoned, left, for મૂક to abandon, to leave Or, See ઝુંટ] To snatch, to seize by force

Id ઝુંટી લેવું, ઝુંટી લેવું To

ઝુંટી-ઝુંટ, s f A disorderly attack, etc.

ઝુંટી વડુ, v t To attack

Id 1 under 2 To take by force

ઝુંપ-ડી, s f } A hut, a cottage, a hovel

ઝુંપ-ઝું, s n } [Mar જોય sleep] Swinging of the head to and fro owing to sleep, dullness, or intoxication

ઝુંક ઝુ, v t To swing to and fro, to nod.

ઝુંસરી, Same as ઝુંસરી.

ઝુંસર, s n A large ઝુંસરી

ઝુંક ઝુ, v t [S ઝું, ઝુંક-ઝું, to shake] To lean, to be inclined 2 To project

ઝુંકી-વડી, s m pl [+વડી state] Throw down with force Cf ઝુંકી-વડી.

ઝુંકાર-ઝું, v t [See ઝુંકી, ઝુંક-ઝું] To make a camel to sit down on the ground

ઝુંકી વડું, v t to cause to bend 2 To throw 3 to throw oneself into, to be rash 4 To put on (an ornament) with the air of a dandy

ઝુંજ ઝુ, } v t [S ઝુંજ to fight] To fight, to contend 2 To strive 3 To watch to attack

રજમા ઝુંજે રહી, વાધ સાથે બાધ થાલે;

દગ્ત દગ, ને દાવ, હડપથી મરડી ઝાલે.

—સામબાલ.

ઝુંકી-ઝું, adj [+ઝુંકાર doing] Skilled in or fond of war, warlike 2 s m A warrior 3 Fighting, a fight

ઝુંકી-વડુ, v t [Caus of ઝુંજ-ઝું] To cause to fight 2 To cause to be fatigued

ઝુંટ ઝું Same as ઝુંટ-ઝું

ઝુંક-ઝું, v t [S ઝુંક to fight See ઝુંજ-ઝું] To beat 2 To thrash 3 To endgel, to strike 4 To obtain by continued persecution

Prov નીચી ઝારડી સૌ ઝુંડે Anybody may oppress the weak

ઝુંડિ-ઝું, s n } A threshing stick, a flail

ઝુંડો, s m [See ઝુંડો] A bunch of false hair used by women in making up the coils of their hair

ઝુંડો s n [Chom Des જાણલિયા = S તસ = ઝુંડો] A wild dance 1 A company, a day, a evening, a flock, a herd

multitude, an assembled body, a crowd
પ્રસર, *s m*. [See પ્રસર] A flag, a banner,
a streamer, an ensign

Id પ્રસર ઉડાવે Lit. To raise the
banner of war 2 To declare war 3 To be
the leader in a revolt પ્રસર ઉડાવે Lit To
cause banners to fly 2 To be triumphant
or victorious પ્રસર રેખે To plant a flag
2 To conquer 3 To lay the foundation of
one's power

પ્રસર-પ્રસર, *adv* [Imit] Tinkling, jingling
પ્રસર, *s m* Same as પ્રસર

પ્રસર, Same as પ્રસર

પ્રસર, *s f*. [See પ્રસર] The influence of
drink or of opium

પ્રસર, Same as પ્રસર

પ્રસર-પ્રસર, *s n pl* [See પ્રસર] A kind
of fruit

પ્રસર-પ્રસર, *s n* A group, a troop, an as-
sembly 2 A bunch

પ્રસર, *s n* } A bunch, a tassel, a
પ્રસર, *s m* } cluster 2 A knob in an earring, a kind of
pendant, a boss 3 A group, a troop, an
assemblage

પ્રસર, *s n* [Guj પ્રસર Imit See પ્રસર-પ્રસર,
પ્રસર કાર] A kind of tinkling ornament

પ્રસર કાનના રે, પડયા પ્રતિગિમ્મ, કપોળે ઝળકે,
પ્રસર, વેળિયુ, રે, ચોદી સરિયુ લટકે, લટકે

—કથારામ.

પ્રસર-પ્રસર, } *v i* [Imit See પ્રસર-પ્રસર]
પ્રસર રહે-પ્રસર, }

To aim at, to watch one's opportunity 2 To
be on the brink of tumbling down, to be
tottering

પ્રસર, *s n f* [See પ્રસર-પ્રસર, પ્રસર-પ્રસર] A
chandelier

પ્રસર, *s f* Same as પ્રસર

પ્રસર બાણ લાગ્યા લક્ષમણને, તાપ ઉપ-પ્રસર તનના રે,
ગદ્ગદ એ પેર પડી લક્ષમણને, પ્રસર લાગી મનના

—સીતાજીની કાચળી

પ્રસર-પ્રસર, *v i* [Dh Des પ્રસર=S જીર્ણ થવું
one old fr પ્રસર to become old, also Hem
Des પ્રસર=S પ્રસર હો is distressed, પ્રસરિ he
members, fr પ્રસર] To pine and waste

away, to droop, to languish, to be ema-
ciated, to fade

Id પ્રસર પ્રસરે મરી જવું To pine and waste
away to death, to fret to death

પ્રસર-પ્રસર, *s m* [+તાપ heat] A decay of
spirits, dejection, sorrow, pining away

પ્રસર, *s f* [See પ્રસર-પ્રસર] A cloth-border; a
cloth cover for the body of a horse, &c

પ્રસર-પ્રસર, *s f* A loose garment for little
children

પ્રસર-પ્રસર, *s n. pl* Swinging 2 A swing,
a cradle 3 Lullabies

પ્રસર-પ્રસર, } *s m. pl* A particular metre
પ્રસર-પ્રસર, }

પ્રસર પ્રસર, *adv* Pendent, hanging, jutting
over; dangling, swinging, waving to and
fro; hanging loose and quivering, nodding,
oscillating.

પ્રસર પ્રસરે એક વીત્યો, પ્રસરે ત્યારે શીખ્યો,

પ્રસર પ્રસરે સર્વ, મિત્ર રહે પ્રસરે

—વલ્લભ.

પ્રસર પ્રસરે અયા અતી, જ્યાં પર પ્રસરે —વલ્લભ.
2 Suspended from an office; uncared for;
neglected 3 Unaccomplished

Id પ્રસર રહેવું To remain unaccomplish-
ed પ્રસર થેવું To leave unaccomplished. પ્ર-
સરે હીરા-પ્રસર ફાનસ A revolving light

પ્રસર-પ્રસર, *v i* [See પ્રસર-પ્રસર, પ્રસર-પ્રસર] Or S પ્ર-
પ્રસર, to shake] To hang 2 To swing 3 To
nod 4 To shake, to oscillate 5 To go lazily
or leisurely along; to dangle 6 To saunter

પ્રસર-પ્રસર, } *adv* [+પ્રસર a doer fr પ્રસર-પ્રસર]
પ્રસર-પ્રસર, } Giving a swing (to a cradle, &c)

પ્રસર-પ્રસર, *v i* To cause to swing 2.
To cause to shake

પ્રસર, *s m* [See પ્રસર-પ્રસર to shake] A
swing 2 An oscillation 3 A loss

Id પ્રસર પ્રસરે To swing, to oscillate પ્રસર
પ્રસરે-પ્રસરે To put off or postpone the
fulfilment of an agreement

પ્રસર, } Same as પ્રસર, પ્રસર
પ્રસર, }

પ્રસર, See પ્રસર, પ્રસર, A joke

વરરાત્રને પોખ્યા લાડકડીની માતે,
હસર, હસળ, તાક, રવાઇ, રીતે માતે

—દયારામ

હુસરી, Same as હુંસરી

હુસરી, *s f* [See હુસર, *fr* S હુસ to fight]

A fight 2 A dispute, an altercation

હુસરું, Same as હુસરુ, હુસરું

અત્ર પેઠક, અત્ર બાજી, વાલિ તપ્પી બણી, ચાલી નયા ધાળી

—વલ્લભ

હૂક, *s n* [See હેક] A large alligator

હૂમ, Same as હુમ

હૂમ, *s f* Same as હુમ હુમ

હુમકા થવણે આવ મલિની રે ચળકે,

તેની ઉપર હૂમ પાતરીઓ અગકે

—દયારામ

હૂદા, Same as હુદા

હૂદા, [See શીવ a particular wire, &c]

The portion in a ballad, which joins two principal parts

હેણ, *s f* [See શીણ] Fine powder or

dust 2 Smoke issuing from a tobacco pipe,

&c 3 *s n* [See અન] Madness, fanaticism

હેર, *s n* [P See હેર] Poison 2 Anger

3 Disgust, annoyance 4 Antagonism,

enmity

Id હેર આપવું-દેવું To kill by poison. હેર

ચઢવું To work, to produce the effect (of a

poison) હેર ચઢવું-આવવું To get angry with

બેની આખમા હેર વરસી રહ્યું છે His look shows

that his mind is under the influence of

anger હેર હેરવું To subside (of a poison)

હેર હેરવું To remove a poison by an anti-

dote હેર વાવવું To sow the seeds of a quar-

rel હેર થવું To lose the favour of 2 To be

an object of dislike હેર વાગવું To be jealous

of 2 To be ready to do harm to

હેર, See અંજર

હેર-કચુરો, *s m* [+કચુરો] Strychnia

હેર છી, *s f* A small churning handle

હેરી, } *adj* Poisonous 2 Envious,

હેરી છું, } malicious, inimical

હેક, *s n* [See હરવું to drop] A sharp

shower

હેસુ, *s f* Dust

હેક, *s f* Same as હેક

હેક, *s f* [See હેકવું] A bending; an in-

clination, a leaning over 2 Deviation from

perpendicularity 3 A swinging motion

4 A loss 5 A sudden thrust in the eye

6 [S જેવ a cow pen] An enclosure near a

village, in which goats and sheep are kept

Id હેક લાગી-લાગી To suffer from a

thrust in the eye 2 To suffer a loss હેક

ઠારા To make mercuric passes to cure

the eye from the effects of a thrust

હુસર સગીર દિયો, રામ નામ રૂંદે દિયો,

બાકો બજવત બરો, અપાય દિયો હેકમા

—સામંતભટ્ટ.

હેકવું, *s m pl* [See હેકવું to toss

up Cf હેકવું] The hearty enjoyment of

a feast, merry making, revelry

હેકવું, *v t* To throw, to toss, to fling.

2 *v i* To rush, to throw oneself into a

work rashly, to venture 3 To nod or doze

through dullness or intoxication

હેકવું-વાડા, *s m pl* [+રસિત્ત] Rush-

ing blindly (of an enterprise)

હેકવું-વડા, *v i* To rush blindly 2 To

venture 3 To launch (a boat) at a time of

danger

હેકવું, *s n* A nod, a doze

Id હેક વાવું To nod, to doze બેક બેક

બેક વાવું To sit idle or doing nothing

હેકો, *s m* A swing, an oscillation 2

The act of reeling 3 A fraudulent turn

of a balance in weighing out goods 4 A

thrust in the eye, Cf હેક, 5

Prov દુખી આંખે હેકો વાગે Lit The eye

already paining gets a blow. It never rains,

but it pours Misfortunes never come

singly

હેક, *s f*

હેક-ડી, *s f*

હેકી, *s f*

હેક, *s n*

} [Hem Des જાણી = S અર્થ

મહિયો a young she-buffalo See દુધ, દુધવું,

દેકવું, to milk+કિ dim] A milch buffalo

માનની કહે રે મિત્ર મુણ, નથી મારે દાઈ ખેટ,

બેનરે મૃતની તાવડી દસ દુકે છે હેક

—સામંત

તે તો દાવ કદી આપ્યું ચાલતલું,
મયાથી દુકે ગ તો ઘર ૨ ૦ —નરસિંહમહેતા.

કાટિફગ, *s m* [See કાટિફગ fr *S* દહત
burning, or નવેદ flame, + અગ the body]
The spirit of a deceased person supposed
to be wandering about as a goblin

કેડ, *s n* An apparition, a ghost, an
evil spirit 2 A tiresome or troublesome
person

Id કેડ વળગતુ To be bothered by a tire-
some or troublesome person કેડ ઝડપ Be-
ing possessed by an evil spirit

કે.વૃણી, *s f* [See કેળી] A bag with a
narrow mouth 2 [કે.કેળી, કુવ.૩] A child's
cradle, a swing for a child to sleep in

કે.આ.કું, }
કે.આ.કુ, } *v ૨* [See કે.આ. કે.આ. કે.આ.]
કે.આ.કુ, }
કે.આ.કુ, }

To be totally deranged in the functions of
the body 2 To be unconscious

કે.આ. } Same as કે.આ.
કે.આ. }

કે.ર.જી, *s f* } [See કેળી] A bag, a
કે.ર.જી, *s m* }

wallet, a bag with four mouths

કે.કુ, *s n* [See કુવ.૩, કુ.કે.] A com-
pany, a crowd, a body, a multitude 2
Same as કે.કુ A nod, dozing

Id કે.કે.આ. To nod 2 To move or be

shelved from day to day, to be postponed
from day to day કે.કે.આ.આ. To postpone
from day to day

કે.કે.આ. } Same as કુ.કે.
કે.કે.આ. }

કે.આ. Same as નવ.આ.

કે.આ.કું, } *v t* [See કુવ.૩, + નવ.આ.કું
કે.આ. નવ.આ.કું, }

To shake 2 To catch a man's arms and
shake him, to torment

કે.આ.આ. Same as કે.આ.આ.

કે.આ.આ.કે.કે.કે. *s m* [See કે.આ. આ.કે.કે.કે.]
Fomentation with a heated bag containing
medicinal drugs

કે.આ. *s f* [See કુવ.૩, કુ.કે.આ.] A
four mouthed bag 2 A wallet of a beggar
or a religious mendicant

Id કે.આ. લેલી Lit To take up a wallet
for begging Hence, 2 To be an ascetic
and live by begging 3 To be a beggar

કે.આ.આ.આ. *s f* [+ આ.આ. redup] The
ceremony of swirging a newborn baby in
its cradle at the time of giving it its name
કે.આ. આ.આ. આ.આ. આ.આ. આ.આ. આ.આ. આ.આ.
—આ.આ.

કે.આ. Same as કે.આ.

Id કે.આ.આ.આ. Several groups, many
groups, a large number composed of many
groups

કે.આ. *s m* Same as કુ.કે.આ. કે.કે.આ. કે.કે.આ.

અ.

અ, *s m* The twenty first letter of the
alphabet, and the tenth among the con-
sonants

N B—There is no word beginning
with અ

૨.

૨, The twenty-second letter of the al-
phabet, and the first of the class of the
cerebrals or linguals (મૂર્ધન્યાવી)

૨ક, *adv* [Imit *Of* Ling *Tic'*] Shon
ing the sound *tal* a

૨ક-૨ક, *s f* [Imit *Of* Eng *Tic' tic'*]
Unceasing and troublesome speech, a chat.

3 Wrangling, quarrelling 4 *adv* With
a stare, with a fixed gaze

૨ક-૨ક-૨ક, *s m* [*See* *re* *ng* *fr* *૨૩*]

A tinkling sound 2 Prattle, chatter

૮૬-૮૬-૫, s n Anything that makes a continuous troublesome sound

૮૬ ૩, v ૨. [Mar રિક ન fr S સિદ્ધિ endurance, patience, fr સિદ્ધિ સિ Desid of સિ to endure, to suffer Or See તગી fr Ar તકવી fr કુવ, કૈવ, strength] To endure, to continue, to last 2 To remain, to stay

૮૬-૩, adj Durable, lasting, permanent, of long continuance

૮૬ ૨, s m Durability, stability 2 Remaining, staying

Id ૮૬૨ ૨૨૨-૨૨૨ To stand firm, not to yield, to hold on under unfavourable circumstances

૮૬-૫, s m [See તકિ-૫] A wooden or metallic support serving as a cushion, used while taking meals, a pillow 2 Same as તકિ-૫.

૮૬, s m [S ત્રિ-૩ a group of three, n triad, fr S ત્રિ three] A measure of value equal to three quarters of an anna or nine pies 2 A rupee in value 3 s m pl (૨૬) Money, wealth

Id એક, બે, ત્રણ, ૫૦ ૮૬, One, two, three, &c, per cent ૮૬૫ મહાસ A worthless person ૮૬ની પિત્તરી A miserable creature ૮૬ ૨૨૨ To sell things for money 2 To make money, to amass a fortune આ તને વેચીને ૮૬ ૨૨, એવો છે Lit He can sell you away and make money 2 He is shrewd enough to cheat you, and rob you of your money ૮૬ ઉપરાવવા To beg પૈસે ૮૬ સુખિયા લોક Well-to-do people ૮૬ ચઢવા To increase (of interest on money borrowed or lent) ૮૬ ચઢાવવા To exaggerate

Prov ૮૬ની તથા શેર Very cheap 2 Worthless ૮૬ શેર માલ, ૮૬ શેર માલ Absence of discrimination ૮૬ની રાશી ને ઘણું મુડામણ Great toil, little work Much ado about nothing ૮૬ પૈસો લે, ને મને જીવડી જવા દે Take from me whatever I have, and save my life ૮૬ પૈસો લે, ને મને મણું I would spend anything to gain reputation ૮૬ મળે, પણ તને બોલે નહિ Make use of your opportunity at

any cost Make hay while the sun shines ૮૬-૮૬, Same as ૮૬-૮૬.

૮-૬, s f [See ૮ ૬૨૦] Ridicule, irony, a burlesque

૮૬૨-૫, s n [See ૮ ૬૬૦+૫] A raised seat made for drummers, a place where kettledrums are beaten

૮ ૬૨ ૩, v Lit To give a quick smart blow Hence, 2 To give a warning, to warn, to caution

૮ ૬૨ી, s f A small ૮-૬૨ી 2 A small bell

૮-૬૨ી, s m [Guj ૮ Imit + S જા suffix showing the sound of the preceding letters fr જ to do] A quick smart blow, a stroke 2 A filip

Id ૮૬૨ી મારે To give a quick smart blow 2 To give a warning, to warn, to caution ૮૬૨ી મારે એવું Surpassing, superior to ૮૬૨ી મારી ભેટ To make an experiment by striking a quick smart blow 2 To try the patience of a man by striking a blow 3 To test મારને ૮૬૨ી At the stroke of four o'clock in the morning

૮-૬૨ી, s f [See ૮૬, ૮-૬૨ી, ૨૧૫] A joke, a piece of fun

૮૬૨, s f [Imit See ૮૬, ૮ ૬૨ી] A blow with the horns or forehead, a butt 2 An effort at rivalry

Id સામી ૮૬૨ Resistance ૮૬૨ લેવી To resist ૮૬૨ બીજી To resist successfully ૮૬૨ મારવી To give a violent blow

૮૬-૮૬, Same as ૮૬૨-૮૬૨.

૮૬-૮૬, adv Same as ૮૬૨-૮૬૨

૮૬-૮૬, adv [See ૮૬ મગ] Tottering, about to fall down.

૮૬૨-૮૬૨, } adv [Imit] Gazing, staring ૮૬૨-૮૬૨, }

Id ૮૬૨ ૮૬૨ ભેટ To gaze vacantly or helplessly

૮૬-૮૬, a [Imit See ૮૬-૮૬] Tottering 2 Continuing with interruptions 3 Walking with interruptions adv Interruptedly

૮૬, s m f [S ટક to fasten, ટકા to fasten up (The derivation of Eng T)

fr Lat tempus fr Gr temuo to out] A fixed time

Id એક ૨૬, બે ૨૬, ઇં, One time, once, two times, twice, &c

૨૬, Same as ૨૬ A small measure of value

નરસિંયા રકને ૨૬ કહણા કરો, દીન બધુ વળ્યો આઠ આડો.

—નરસિંહ મહેતા

૨૬, Same as ૨૬ A rupee

ન આધુરો મનમા આગક, તમ આરે પાપ્યા લખ ૨૬

—મેમાનદ

૨૬ણ-ખાર, s m [S ૨૬, ૨૬ળ+ખાર] Borax

૨૬-શાળ, } s f [S ૨૬-શાળા f ૨૬ળ a stamped coin fr ૨૬ to fasten, ૨૬ળ to out up, to scratch, to dig up, + શાળ place] A mint

૨૬-શાળી, } s m An officer in a mint, the mint-master

૨ કાર, s m [S f ૨ ટ્મ Imit +કાર suffix showing the sound of the preceding letters fr ફ to do] The sound of a bowstring, a twang

૨કર-વ-હુ, v t [Caus of ૨ક-હુ] To get a mark made with a chisel ૩ To attach with a pin (of a piece of paper) 4 To make a note of in writing

Id સેસ ૨કવધી To get a she-buffalo covered

૨કિ-ત, adj Made rough with a chisel (of the surface of a mill stone, &c) 2 Marked with small pits or depressions.

૨કે-૨ક, } adv [See ૨ક] Exactly at the fixed time, timely 2 Brimful ૩ Just up to the brim or end, and nothing more than that (of a liquid)

૨ગ-ડી, Same as ૨ગ 2 Same as તંગડી

Id ૨ગડી ઝાલવી To catch by the leg

૨ગા હુ, v ૨ [Pass of ૨ગા હુ] To be suspended or hung

૨ય, s m. [Eng Touch] The unit of measure of the quality of gold

Id સો ૨યહુ સોહુ Gold of the best quality

૨ય-લઈને, adv [Guj ૨ય Imit Cf ૨૬+લે હુ] In a moment, in a trice, immediately

૨ય ક-ડી, s f [Guj ૨ય+ક Imit] A fillip, a sound produced by a jerk of the middle finger forced suddenly from the thumb

૨ય કારી, [Guj ૨ય Imit Cf ૨૬, + S ફાર suffix showing the sound of the preceding letters] Same as ૨ય ક ડી

૨ય કિ-ચુ, s m [See ૨ય+ક ડી] A stiff back, stiffness of the back owing to rheumatism

૨ય કું, s m [See ૨ય ક-ડી] A hint, an insinuation 2 [Preceded by ૨હુ as ૨હુ-૨ય કું] A particular occasion 2 A ceremony, a festivity, a festive occasion

૨યરો, Same as ૨યરો, ૨યર

૨ય-લી આગળી, s f [+આગળી] The little finger

૨યા-ક, adv [See ૨ય+ક-ડી, ૨ય+કારી] Vain, boastful

૨યાક, adv [Imit] Noisily dashing against

૨યા ક ડી, } Same as ૨ય+ક-ડી

૨યા-કારી, }

૨૨વા ઘી, s f [See ૨હુ] A pony mare, a small mare

૨૨હુ, s m A small horse, a pony

૨-૨ બ-હુ, Same as ૨૨બ-હુ

૨-૨બા-૨, Same as ૨બ-વબા-૨

૨-૨બા વ હુ, v t [Caus of ૨ ૨બ-હુ] To make restless 2 To cause to pull on in hope ૩ To torment by giving a cause for hope, to tantalize 4 To starve, to famish

૨-૨ર, adv [Guj. ૨૨ Imit +૨ર doing Or See ૨ર, ૨ર, ૨ર, fr રિયર fixed fr S રજા to stand] Erect, straight up 2 Stiff, unbending

Id ૨૨ર ૬ય રહેહુ To stand up erect ૨૨ર

યહુ To stand erect 2 To be ready ૫૨૬૧

૨૨ર યાય હે The leaves straighten themselves out

૨હુ, s m n Same as ૨હુ

૨હી, s f [Hem Des ૨હી=સ તિલ્કારી a curtain, also તરી = S ફત્તે a hedge] A bamboo fence; a wicker fence or partition,

a hurdle

Id દર્શી હણી-પણી To be exposed to public ridicule 2 To be disgraced

ટફું, s m n [Hem Des ટફે=S મધમ તરફ્રુ =a very small horse] A pony, a small horse

Id તેવું ટફું ચાલવું નથી He cannot have it in his own way ટફું હાલવું To make way for oneself against resistance, or indifference on the part of others 2 To make oneself heard or attended to ટફું ચલાવવું To maintain oneself પેતાવું ટફું જેમ તેમ ચલાવવું To maintain oneself with difficulty

Prov ટફું મારે તેજ કપે To be wiser by another's bitter experience

ટક-પકાટી ટ, s m [See ટક + પકટ + ટકિ] Resistance, opposition

ટણ-ક, adj [Guj ટણ Imit + ક dim Or see ટણ hard, by transposition of letters] Stupid, thick headed 2 Wandering

ટણ-કો, s m [+કાર doing] False airs

ટણચ, s f A kind of snake

ટણી, s m Pudendum muliebre

ટટા-ખોર, adj [See ટટા + P ખોર fond of fr કુદર to eat] Quarrelsome, contentious

ટટા, s m [Hem Des ટટ=S વટમ્ asked] A quarrel, a pique, a dispute, a contention, wrangling, an altercation

Id ટટા બાટો-ટટા Dispute and differences 2 Any kind of dispute

ટટલ, s m The commander of a ship, the master of a craft 2 A tall man

Id ટટો ટટવ A very tall man

ટન s m [Eng] A ton

ટન limit n. see ટાપ-પૂ, ટાપ-પૂ, to pu. Or S ત્વિત્ to ooze] Quickly, sharp, smartly

ટપ, s n [Eng Tub] A cask, n tub

ટપ, s m [Eng Top] The top or cover of a lamp, carriage, &c.

ટપ ક-ટપ-ક, Same as ટપ-ટપ

ટપ-કું, v ૨ [See ટપ-ક ટપ-ક, ટપ-ટપ] To trickle, to drop, to leak, to drip

ટપ-કા-વ-ગુ, v t [Caus of ટપ-ક વ, ટપ-ક, to dribble] To make to fall in drops, to cause to trickle

ટપ-કા-વ-ગુ, v t [See ટપ-ક ટપ-ક, ટપ-ટપ] To make to fall in drops, to cause to trickle

ટપ-કા-વ-ગુ, v t [Caus of ટપ-ક વ, ટપ-ક, to dribble] To make to fall in drops, to cause to trickle

ટપ-કા-વ-ગુ, v t [Caus of ટપ-ક વ, ટપ-ક, to dribble] To make to fall in drops, to cause to trickle

ટપ-કા-વ-ગુ, v t [Caus of ટપ-ક વ, ટપ-ક, to dribble] To make to fall in drops, to cause to trickle

ટપ-કા-વ-ગુ, v t [See ટપ-કું] To mark, to note down, to put down on paper as short notes

ટપ-કા, s f [See ટપ ના drop] A small round mark on the forehead among the Hindūs 2 A small metallic circle

ટપ કું, s ૨ A drop 2 A blot

ટપ કો, s m A horoscope

ટપ-ટપ, adv [Redup of ટપ dribbling] Showing the sound of rain falling in drop, trickling 2 Quickly, smartly

ટપ-ટપિ-યું, s n } [See ટપ ટપ] A razor-strop

ટપ-ટપી, s f A slap, a stroke with the hand on the head

Id ટપટી મારવી To give a slap ટપટી ખાવી To be slapped 2 To learn a lesson at one's own cost

Prov ટપટી મારવી, ને ખાવી If you slap others, you must expect the same from them Do unto others as you would have them do unto you

ટપ કું, s n A wooden instrument used by potters

ટપ કા-ખાત્ર, s f [+P કાત્રે playing fr નોટર to play] Smacking and clapping 2 A succession of slaps given in jest

Id ટપટા બાલ કાત્રી To slap in jest ટપટા બાલ બાલને Owing to repeated reverses

ટપ કો, s m A slap, a heavy put 2 An imputation, a charge 3 Insolent censure, insolence 4 Censure 5 [See ટપ-કું] An instrument with which potters beat clay

Id ટપટો ખાત્રી To be blamed ટપટા બાલ બાલને ટપટું To be wise from hard or bitter experience ટપટો મારે રહેવો To have a charge hanging over one's head ટપટો મારવો (વકો-કિત્તી કહેવું) To make use of an ironical expression, to taunt

ટપ-કું, } [See ટપ, or ટાપ-પૂ-કું] v t

ટપી જ કું, } [See ટપ, or ટાપ-પૂ-કું] v t

To leap, to jump 2 To jump over

ટપસ-ટપસ, adv [Imit] Making the

sound ૨૫૨-૨૫૨ (of worn out shoes)

૨૫૧-૨૫, *adv* [See ૨૫] Briskly, smartly

૨૫૧-૨૫૧, *s f* An altercation, a sharp noisy quarrel

૨૫૧ લા, *s f* [See ૨૫૧ a halting place + ૨૫૧-૨૫ n house] Post, mail 2 A post-office

૨૫૧ લા ઘાટિસ, *s f* [+office] A post-office

૨૫૧૨ ડુ, *v t* [See ૨૫ + ૧૨ doing] To strike, to beat

૨ડુસિ યા, *s n pl* [See ૨૫, ૨૫-૨] Slaps given with the bottom of a winnowing fan in order to drive away dust or chaff from the grains 2 Loose shoes, slippers

૨ડેર-ડુ, Same as ૨૫૧૨ ડુ

૨ડો-૨૫, *adv* [See ૨૫, ૨૫ ૨૫] One after another, successively 2 In a trice or moment, instantly

૨ડુ, Same as ૨૫

૨ડો, *s m* [See ૨૫૧-૫-૩ to put] A halting place, a stage, a station. 2 A certain air in music 3 The range, the reach, the extent 4 A distance, a space 5 A rumour

Id ૨ડો મારવો To set a rumour circulating 2 To use a vexatious and slightly ironical statement ૨ડો બાવો To put up with a vexatious joke ૨ડો ૭૫૨ ૨ડો મારવો To advance one argument after another

૨ડુ ક ડું, Same as ૨૫-ક ડું

૨ડુ-કું, Same as ૨૫-કું

૨ડુકું, *s n* Same as ૨ડુકું

૨ડુ રી, *s m* [See ૨ડુ-૧૧-૧-૩ to make small notes fr ૨ડુ-કો, ૨૫-કો, small marks or notes] Household expenses, maintenance charges

૨ડુક ડિ ડું, *s n* [See ૨ડુક-ડી fr ૨ડુક] A particular kind of sweetmeat having the form of a dish

૨ડુ ડી, *s f* A small metallic water pot

૨ડો, *s m*. [S ડિવળી a comment fr ડિ to direct See ડિ] Comments, notes, a short commentary

૨ડ-૨ડ ડુ, *v i* [Imit] To hope for eagerly or anxiously

૨ડ-૨ડા-૨, *s m* Eager hope, eager

ness 2 Haste, hurry

૨ડાડી, See ૨ડાડી.

૨ડાડુ, See ૨ડાડુ

૨ડાડો, *s m* [See ૨ડેજ-૩ to stare at] A trip, a turn, an excursion

૨ડળ ડુ, Same as ૨ડળ વળ ડુ

૨ડેજ, *s f* [S ડિ three+સધા a joint, the evening being the third joint since the moving] The evening twilight 2 The evening

૨ડે ને ૨ડે, *adv* [See ૨ડુ a knob] Uninterruptedly, continuously

૨ડ-૨ડ, *adv* [Imit See ૨ડેજ-૩] With a fixed stare

૨ડ-૨ડા-૧ ડુ, *v t* [Imit] To gulp down, to swallow

૨ડ ડાડો *s m* [Guj ૨ડ Imit +S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] Frequent ejaculations through pain

૨ડલ, Same as ૨ડેલ

ગિયા પડી સહીપન યુર, કરી ૨ડલ રીઝાવે,

કાલાદિકકો અડી, યુર યુર લાવ દિયે હું

—દયારામ.

૨ડાડુ, Same as ૨ાડું

માદ ૨ડાડુ નાખુ છે, તો વિના, રે વડાલા,

આપણે ૨ડુ દુરિન ન લોક રે અ —દયારામ

૨ડુ-કો, *s m* [Guj ૨ડુ Imit + ૧૧૨, See ૨ડ કો] A loud and long cry 2 To interrupt a speech with ejaculations so as to encourage the speaker

૨ડળ વળ-કું, *v i* [Guj ૨, ૨ળ, Redup of વળ ડુ to turn] To be unsteady, to be restless 2 To pull on in hope 3 To be tormented by hope 4 To starve, to famish

૨ડળ-વળા-૨, *s m* [રાતિ etate] Restlessness 2 Pulling on in hope, eager expectation 3 The torments of suspense 4 Starvation

૨ડળ-કું, *v i* [See ૨ડળ-૩] To pass off, by, away, or over, to be cured, 2 To disappear, to glide off, to vanish 3 To elapse

૨ડક, *s f* [Ham Des ૨ડક=S હિમ્ cut up fr S ૨ક] The seventy-second part of a shet 2 A standard of weight much used in weighing pearls 3 [S ૨ક a hatchet

જી ટાંક to fasten, ટાંક to dig up] A nib
4 A steel nib of a pen 5 Marks made
with a pen 6 Writing 7 Time
નંદ કુવર માદારા કય થવાને, એટલે ચેના લખિયો ટાંક
—દયારામ

ટાંકણી, *s f* A pin

ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી] Frequent
warning, importunate urging

ટાંકણી, *s n* [Dh Des તક્કણ જી S
નવસમ્પત્તિ at that moment Or Hem Des યજ્ઞો =
S અવસર opportunity] A fit time or occasion,
a juncture, an opportunity 2 A holiday

ટાંકણી, *s n* [Hem Des ટાંક = S કનિષ્ઠ
an instrument for digging] A chisel.

ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી a pin] A small
pin

ટાંકણી, *s f* [See ટાંક] A small tank.

ટાંકણી, Same as ટાંકણી.

ટાંકણી, *v t* [See ટાંકણી a stitch] To sew,
to stitch 2 To append

Id ટાંકણી To sew a ribbon (on to a
coat, &c.) અરજીની લેટે ચાલી ટાંકણી To attach
a list to an application

ટાંકણી, *v t* [See ટાંકણી] To chisel 2
To write in haste, to note down

Id ટાંકણી To make pits or depres-
sions on a millstone દિસામ ટાંકણી રાખવો To
write down or note down an account

ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી a tank.] A cistern,
a reservoir of water, a small well, a small
tank.

ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી] The process of
chiselling 2 Incisions or notches made
with a chisel 3 A venereal disease, syphi-
litic cancer or ulcer

Id ટાંકણી થાવવી To have produced the
effect (of a medicine on a disease), to pro-
duce an effect

ટાંકણી, *s n* [See ટાંકણી] A reservoir for
water, a cistern a tank

ટાંકણી, *s m* [See ટાંકણી] A stitch

Id ટાંકણી મારવો-દેવો-સરવો To stitch ટાંકણી
ટાંકણી To open up (of a seam)

ટાંકણી, *s f* [S ટાંકણી, ટાંક] The leg, the
limb from the hip to the foot

ટાંકણી, *s n* [See ટાંકણી the leg] A nag,
a pony 2 A little and short fellow, a little
man, a diminutive creature 3 A contemp-
tuous epithet for a boy, a youngster

ટાંકણી, *v t* [S ટાંકણી to fasten up fr.
ટાંકણી to fasten] To hang, to suspend

ટાંકણી-ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી+ટાંકણી a group]
The act of lifting a child by its shoulders

ટાંકણી, *s m* See ટાંકણી.

ટાંકણી, *s m* A light horse-carriage

ટાંકણી, *s f & adj* [Eng Attachment]
A writ of attachment or sequestration

Id ટાંકણી આવવી-ઘેસવી To be under a writ
of attachment ટાંકણી ઘેસાડવી To get attached
under a writ ટાંકણી ફરી જવી To be free from
attachment under a writ

ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી a nib] The nib or
slit of a pen 2 An oblique hint

ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી a cut] Deficiency,
scarcity, want

Id ટાંકણી આવવી-પડવી To feel a scarcity or
want

ટાંકણી, *s n* [See ટાંકણી, ટાંકણી, to make
notes] A synopsis 2 Short notes

Id ટાંકણી ટાંકણી-ટાંકણી To make short notes

ટાંકણી, } Same as ટાંકણી A pin

ટાંકણી, }
ટાંકણી, *s f* [See ટાંકણી] Deficiency,
scarcity, want

ટાંકણી, *v t* [See ટાંકણી] To stitch 2
To thrust into 3 To chip, to retrench, to
economise

ટાંકણી, *adj* Short, dwarfish

Id ટાંકણી પડવું To be deficient or wanting

ટાંકણી-ટાંકણી, *s m* [Hem Des. ટાંક = S ગજા
the leg] The leg

Id ટાંકણી અડાઈ જવા-રહી જવા To be
unable to walk through over-exertion in
walking ટાંકણી લાગવા-લાગી જવા Lit To
have the legs broken Hence, 2 To lose all
ground for hope, to be hopeless ટાંકણી લા-
ગી નાખવા To give a severe beating 2 To
deprive of all ground for hope, to make
hopeless ટાંકણી ટાંકણી To have pain in the
calves of the legs ટાંકણી પડવા-ઝાડવા-ઝા-
ડવા

Id નાં ૨૧ Stark naked 2 Trans-
gressing the limits of decency or politeness

૨૧૮, s n [Eng Tight] Sack cloth,
canvas, gunny cloth

૨૧૮, s m A large shallow dish

અંગરાગ કે ૨૧૮, સ્વામી બેસુ સહ કાં,

આવતા વધારુ નાથ, (આ) અગ માનુ ન ચાગનુ

—વક્ષલ

૨૧૮-પટી, s f [+ પટો, પટી] Same as
૨૧૮ Sack-cloth

૨૧૮-કું, s n [See ૨૧૮ a dish] A vessel,
a pot 2 A dish in which a meal is served

૨૧૮-યાં, s n pl [See ૨૧૮] A bamboo
frame fixed in a cart

૨૧૮, Same as ૨૧૮

૨૧૮, s n A bamboo-frame which serves
as a seat

૨૧૮, s f [See કાર-ચુ, કાર, સ્થિર, or ૦૬,
શાન્ત] Cold, privation of heat, coldness
2 The sensation of cold

Id ૨૧૮ વાય-લાગે છે-આવે છે-ચઢે છે To be
attacked by a fit of shivering ૨૧૮ તરડે Lit
Cold and heat 2 Rise and fall 3 Pleasure
and pain ૨૧૮ ચઢવી To be unwilling ૨૧૮
ફેરા મારે છે Cold cannot enter 2 Cold can
produce no effect

Prov ૨૧૮ નય ઝાંચે, અને આદત નય મુઝે
What is bred in the bone will come out
of the flesh Filth is got rid of by washing,
not by habit ૨૧૮ મઠ ફરીએ નહિ, ને યાદના માયો
મરીએ નહિ Everybody complains of cold
but manages to put up with it ૨૧૮ વાય સ-
ફુને, ને ન વાય વફુને Everybody complains of
cold, but a young wife

૨૧૮ ક, s f Coldness, refreshing cold
2 Gratification, satisfaction

Id ૨૧૮ વળવી-પવી To be contented, to
feel oneself satisfied

૨૧૮ s m pl [Used for euphemy]
Brands, actual canteries 2 Ironical scold-
ing, taunts

Id ૨૧૮-દેવા To brand 2 To taunt, to
abuse

૨૧૮-યો તાવ, s m [+ તાવ] Agree

૨૧૮, s f Ashes of a dead body burnt
Id ૨૧૮ વાળવી To remove the ashes of
a dead body

૨૧૮-શિયલ, } s f [+ શિતળ] The seventh
૨૧૮-શિતળ, }

day of either of the fortnights of the month
of Shrāvan, on which cold food is eaten

૨૧૮, adj [See ૨૧૮] Cold, cool 2 Slow,
lingering 3 Not active, sluggish 4 Not
bright (of colour) 5 Quiet, calm 6 Satis-
fied

નાહર સુખ નેતા, મન માહર ધણુ થાય છે ૨૧૮ રે
—દયારામ.

Id ૨૧૮ માર મારવો To beat severely with
blows and kicks ૨૧૮ રસોઈ Cold food. 2 An-
cestral property તે વાત કરવાના ૨૧૮ છે He
is slow and lingering in talking ૨૧૮ પડવું
To lose vigour, to be quiet ૨૧૮ પડી જવું To
lose brightness 2 To be unnerved 3 To
be impotent ૨૧૮ રૂપ Perfectly quiet ૨૧૮
શીશુ Food left over from the previous day
2 Any food irrespective of its taste ૨૧૮
નાખવું To postpone to delay

માટે ૨૧૮ નાખ્યું છે, તક વિના રે વહાલા,

આપણે રસુ છે દુઃખન લેવું —દયારામ.

૨૧૮ પાટિયા કરવા To have done eating ૨૧૮
પથરા નેવો Dull ૨૧૮ ધોરાયા નેવું Stale and
cold (of food) ૨૧૮ હીમ-શીતળ Very cold
(of water), cold as ice ૨૧૮ ધોરનુ બાસુ Idle
talk ૨૧૮ પાણીનુ માટલું Timeserving ૨૧૮ સમ
Taking an oath by flowers, &c 2 Taking a
solemn oath ૨૧૮ માર Very cold 2 Being
without vigour ૨૧૮ થવું To be at one's
ease ૨૧૮ હમ કરવું To swallow down 2 To
misappropriate ૨૧૮ પાણી રેડવું To stop a
quarrel with soothing words ૨૧૮ પેટ Con-
tentment ૨૧૮ લોહી Freedom from anxiety
૨૧૮ ટાવવો To pass the hottest part of the
day in a cool place એ તો મને નેહને ૨૧૮ ન
થઈ ગયો His excitement subsided, when he
saw me હાવ ૨૧૮ નેવો To gain satisfaction
by making charitable donations to the
needy

મન માનુ સુખ મહાશીશુ, હાય જીશુ ૨૧૮ રે

—દયારામ

Prov ટાટા પાણીએ ખસ કાઢી To quietly get rid of a troublesome person

ટાટે ક, Same as ટાટે ક

ટાટે રિ યુ, s n A cooling medicine

ટાટે-ફિ-યુ, } s n [See ટાટે-બોટ ૩] A wet piece of cloth kept to cool the body 2 A vessel in which water is cooled

ટાણુ, Same as ટાણુ

ટાપ-ટીપ, s f [See ટપ ટપ + ટીપ ૩ Of ચાપા ચીપ] Repair, adjustment 2 A nice external appearance 3 Orderly habits

Id ટાપટીપ ને ઘેલકુ External artificial beauty given to a thing to conceal its inherent internal ugliness

ટાપસી, s f. An interruption in an other man's speech

Id ટાપસી પુરવી To interrupt a speech with short ejaculations (with a view to censure him or show off one's own talents)

ટાપુ, s m [S ટાપ, બેટ] An island, an isle

ટાપુવા, s m. [See ટપ ટપ] Bread

ટાપોટા, s m pl [See ટપો ટપ, ટપ ટપ] Clapping of hands

Id ટાપોટા વગાડવા-કુટવા-પાડવા To clap the hands in ridicule, to give ironical cheers

ટાપ ટી, s f [See ટટું] A small mare

ટાપ ડું, s n } A small horse

ટાપ રી, s m }

ટાપ ટુ, } s n [See ટાણુ] Loquacity,

ટાણુ ટુ, } babbling prattling, chattering 2 A self glorifying speech

Id ટાપટુ કુટ To prattle 2 To make a self glorifying speech

ટાલ, } s f [S તાલ the palate] Baldness of the head

ટાલ, } s f [S તાલ clapping the hands for તહ તહ, to beat] A kind of cymbals

ટાલ-કુ, s n [S તાલ the palate] The crown of the head

ટાલ, s n Same as ટાલ Baldness of the head

ટાળ, Same as ટાલ Cymbals.

ટાળ યુ, s n [See ટાળ ૩] The refuse, things that are rejected

ટાળ-કુ, v t [S ત્રુક abandoned for ત્રુક to abandon] To remove, to get rid of 2 To avert, to prevent 3 To reject, to cancel.

ટાળી, Same as ટાલી, ટાલી

ટાળો, s m [See ટાળ ૩] Evasion, avoid

Id ટાળો દેવો To evade 2 To make promise after promise, to make a new promise even though a previous one has not been fulfilled

ટાળો, s m [See તાલ a loc] Of તાળો] A mystery, a secret

તે ચાંદ વિદ્યા, ચાસટ કળા, ચાપા બેદના ટાળા ધણુ —ચાપા

ટાળો, See તાળો

ટાગા-ટાળી, Same as ટાગા-ટાળી

ટાગા યુ, Same as ટગા યુ

ટાચ-કુ, v t [Guy ટીચ, ટચ, Imit Of ટચ લઈને] To beat 2 To crack, to break 3 To eat away greedily

ટાચ વાં, s n pl [See ટાચ ૩] The fruits of the ટાચ

ટાચક, s n [Dh Des ટિંદરુ ટિંદુય, Hem Des ટેદુય= S તેટુકમ] A kind of tree

ટિકટ, } s f. n [Eag Ticket] A ticket 2 A label 3 A postage stamp

Id ટિકટ ચોટવી-મારવી-તપાસવી To stick a stamp (on an envelope or, a document)

ટિકક ક, s m [See ટીકી, ટીક] A thick small cake of bread

ટીકી, s f [See ટીક a red spot on the forehead, being an auspicious mark] Success 2 Influence interest

ટીચલ, } s ૨ Pleasantry, mockery, n jole

ટીચલી, } adj Jocular, jovial, gay

ટીકી-કુ, v ૨ [See ટગા ૩] To hang,

to project 2 To depend for support

રિચ.કુ, adj [See રચ સર્વે] Dwarfish, short

રિચિ-ચાણ, s n [Guj રિચિ Imit] Clamour, uproar

રિદોડી, s f [Guj રિચિ Imit] A female lapwing, a female sand piper

રિદોડો, s m A male lapwing, a sand-piper

રિદ-પીડ, s f See રડ-પીડ ૮

રિચ-ણી, s f [See રિચ a drop] Scarcity of water

રિચ ણી, s f [See રિચ-કુ] Beating, striking, hammering 3 Beating chunam or plaster to make it firm

રિચ ણી, s f [See રિચ ણ] Noting down, jotting, a note, a memorandum paper

રિચ-ણ, s n [S રિચી notes fr રિચ to direct] An almanac, a calendar 2 A document containing the particulars of a man's nativity

રિચ ણી, s f A measure of capacity, half a seer

રિચ-કુ, v t [S રિચ to throw] To strike, to hit, to beat 2 To hammer

રિચ કું, v t [S રિચ to direct] To note down, to jot down

રિચ કુ, v t [Mar રચ-જે, See રચ રચ] To pick up one by one, to glean

રિચણ, s n [S રિચી fr રિચ to direct] Jottings short notes

રિચો, s m [Imit See રચ, adv] Hitting a marble in the game of marbles

Id રિચો મારો To hit a marble

રિચમ, s m [S રિચ a globe, an egg] A dot, a cipher 2 A point in punctuation, the full point

રિચક, s n [S ચિત્રક a circular mark] A mark on the forehead, intended as a sectarian distinction

રિચા-ચત, adj The heir apparent, who is marked with an auspicious spot on his forehead

રિચા, s m pl [S સ્તંભ a pillar fr સ્તંભ to be fixed See ધારા-ધો] Peaks, tops

of mountains, hills, an eminence, an elevation, a rising ground

Id ધ્રુવ ટેકા Small and large hills

રિદ-કુ, v t [See રિદ] To observe minutely

રિદા, s f [S fr રિદ to go] A commentary, comments, annotations, notes, an interpretation

રિદા-દાર, s m [દાર doing fr કર to do] A commentator

રિદી, s f [See રિદ, રિદા] A small round mark of a pigment on the forehead 2 A small round cake 3 A small round piece of beaten gold or silver wire

રિદો, } s m Same as રિદું

રિચ-કાર, s m pl [See રિચ-કુ Imit + S કર suffix showing the sound or meaning of the preceding letter-] Mischievous acts

રિચ-કારી, s f A joke

રિચ-કુ, v t [Imit] To dash, to crack, to break 2 To eat away greedily (slang)

રિચા-કુ, v t To be dashed, to be broken 2 To be obliged to walk to and fro without doing any useful work 3 To be made to suffer rebukes from both contending parties

રિ-દી યાદો, s m [Guj રિ દી Imit + S કર doing-See રિચ દારી See રિદિ-યાદી, ચિચા-દી] Prattling, prating

રિડ, s n [Dem Des રોલો, તેલો,=S રાતમ a locust] A locust

રિચ, s f [See રિચ, રિચુ] A list, a catalogue 2 A subscription list 3 A memorandum-paper of amount and value, an inventory, a schedule 4 A note written at the bottom of a page, a foot-note 5 A sentence of imprisonment or transportation 6 A high pitch in music 7 [See રિચ, or રચ, રચ-રચ] A particular way of stitching 8 [See રિચ] Scarcity of water 9 Same as રિચ ણી, રિચ-ણી

Id રિચ કરવી To make a list રિચ કરવી ફેરવવી To make a list of names for collecting

subscriptions દીપ મારવી To pass a sentence of imprisonment દીપ સરવી-દેવી To stitch in a particular manner દીપમા ગાત્ર-દીપના સુરમા ગાત્ર To sing in a high key દીપ દેવી-મારવી To beat chunam or plaster so as to mak it firm

દીપ-હી, Same as દિપ-હી

દીપ-હુ, Same as દિપ હુ

દીપ-હુ, Same as દિપ હુ

દીપુ, s n [Dh Des યેલો, થલો, Hem Des યેલો, fr S સ્તેપ a drop, a small part, a little, also, Dh Des તિત્ત f S તિત્તમ્ web] A drop, a globule of moisture

Prov દીપે દીપે સરોવર બરાય, ને કાકરે કાકરે પાળ બધાય Constant dropping wears away stones, and little strokes fell great oaks

દી મણુ, s n Dry food 2 A feast given to the relatives on the day previous to that of a religious ceremony or feast

દીક્ષિ-યો, s m [See દીક્ષ an auspicious mark] A man who paints his body with sectarian marks in order to show that he is devout, a hypocrite in religion 2 A Brāhman.

દીક્ષી, s f A small દીક્ષી 2 A spot, a mark of disgrace

Id કાળી દીવી લાગવી-ચોદોદીવી To have a mark of disgrace

દીક્ષ, s n [S તિન્ક] A mark made upon the forehead

Id દીક્ષ ચાદી જુ To deceive 2 To act like a miser દીપા દપકા વાણવા To make sectarian marks on the forehead and other parts of the body દીક્ષ ચાદી નય એવો Miserly 2 Cunning enough to cheat.

Prov દીક્ષ દપકા હાથના ચાળા, ને ધોતી પોતી હતા ચાળા To make sectarian marks is within everybody's reach, but neatness in dress requires plenty of money

દીક્ષી, s m Same as દીક્ષ

દીક્ષી, } s f The top 2 The bud 3
દીક્ષી, }

Boasting, bragging

દ સી.ખો. ady f P દીપ fond of fr દીપ

to eat } Bonstful, vain

દીક્ષી, s m A game for children, generally known as ગેરી દડા (used in the Sankhed Prānt)

દીક્ષ, Same as દીક્ષ A peak

દીક્ષ, s f [See દીક્ષ ૨૧] A stanza in prosody

દીક્ષ, } ady [S સ્તોત્ર small, little Cf
દીક્ષ, }

ગોક્ષ ઇક્ષં] Short, brief, little

Id દીપી નજર Short sight 2 A short-sighted policy દીપી નજરનો Having short sight 2 A mean or ruggardly fellow 3 Not far sighted દીક્ષ કરવ-લાવવુ To make shorter, to shorten દીક્ષ પડવુ To be shorter than required દીક્ષી Brieft દીક્ષી દીક્ષી તે To be brief, to sum up

Prov દીક્ષ ને દીક્ષ Short and sweet લાગા નેડે દીક્ષી નય, મરે નહિ પાણુ મરે ધાય Like should draw to like Bird's of a feather flock together Unequal friendships end in ruin

દી કારો, s m [See ૫ thou + કાર સુખ] Saying "Thou" 2 Contemptuous language 3 Contempt

Id દીકારો કરવો To speak insolently to દીક્ષ-મુદ, ady [See દીક્ષ ૩] Broken, shattered

દીક્ષ હી, ady [See દીક્ષ] Having a defect or weakness in the hands

દીક્ષિ-યા, s n pl [See દીક્ષ, or દીક્ષિયા] The posture in which the legs are bent double

Id દીક્ષિયા વાળવા To draw the knees close to the body 2 To curtail one's expenses

દીક્ષિ યુ, s n [See દીક્ષ ૩] Dengue fever દીક્ષિ રીડી ન/ રુ, } ૧ To be stiffening
દીક્ષિ રીડી ન/ રુ, }

to rheumatism

દીપ દી, s l [Limit] To pinch, to pierce 2 To harass, to persecute, to worry 3 To strike with the bill, to peck 4 To knead

Id દીપી નાખવુ To digress

દીપિ યો, s m [See દીપિ] A kind of

golden neck-ornament

કુપો, *s m* The hyoid bone 2 A noose
Id કુપો પાવો To die by passing a noose
ound the neck કુપો દેવો 'To throttle, to
strangulate 2 'To deprive one of a profit,
to prevent one from reaping a benefit

કુપો, *s m* [See કુપ-૩ Cf Hind કુપ બીંધી
g fr S ત્થ thou + અપિ also] A taunt

કુપો, } *s m pl* [S ના cotton] Cotton
કુપો, }
steeped in milk (used as a soothing appli-
cation)

કુક, Same as કુક A stanza in prosody
કુક-ડો-ખાઉ, } *adj* [See કુકડો + ખાઉ
કુક-ડો-ખોર, }
and P જોર fond of fr જોર to eat] Living
by begging pieces of bread, dependent on
charity for maintenance

કુક ડો, *s f* A small division 2 A small
arty of soldiers, a brigade

કુક ડો, *s m* [S સ્લોઝ little, small, + ડો,
l, dim] A small piece, a bit 2 A mouth-
ful, a morsel

Id કુકડો માગી પાવો To beg for crumbs
of bread from door to door

Prov. કુકડે કુકે સિરિયદો Small bits make
a full meal

કુકલ, [See કુકલ a pair fr કુ two] A
large paper-kite

કુચ ઢી, *s f* [Guj ટચ, ટચ, Imit] A fil-
lip, a pinch

કુચ-કો, *s m* A short amusing story
2 A hint, an insinuation 3 Spell, magic,
enchantment

Prov રાગના કુચકા હોય, કુકા ન હોય Good
things can be had only in small quantities

કુટ-ક, *adj* [See કુટ ૩] Broken 2 Un-
connected

કુટ-પાટ, *s f* [+ ફાટ-૩] Wear and tear
2 Breaking, fracture 3 Disagreements,
misunderstanding, rupture, an act of separa-
tion, a breach 4 Falling out, disruption

કુટ-૩, Same as કુટ-૩

કુટી-ચાર, Same as કુટી-ચાર

કુકડ, *adj* [Cf કુક] Having crooked

hands 2 Having weak arms 3 Arrogant,
haughty, disrespectful to others

કુકડો, *s m* A man born without arms,
or having short arms 2 A rogue, a scamp

કુપ-કુ, Same as કુપ-૩

કુમ-કુમી, *s f* [Imit Cf Eng Tom tom]
The act of beating a drum as an announce-
ment

કુમ-જી, *s n* [Redup of કામ-જી] Sorcery,
magic, enchantments, charms and spells
(Generally used in the compound, કામજી
કુમજી)

કુવાલ, *s m* [Eng Towel] A towel

કુટ, *s f* [See કુટ ૩] Fracture, fissure
2 Disuniting, breaking 3 Disagreement,
misunderstanding 4 Discussion, division,
disunion, schism 5 A breach, falling out,
want, deficiency

Id કુટ વડી To break (of frier lship) 2
To drag ૩ To be wanting or deficient

કુટ, *s n* [See કાસડ] An opium eater
spoken of in contempt

કુટ-કુટ, *s f* [Imit] Pride, arrogance 2
The crying of a child

કુટો, *s m* [See કુટો peaks, hills] A
large heap 2 A heap of refuse or filthy
matter

કુટ, *s m f* [See કુટ ૩] Self respect,
rigid maintaining of one's dignity, rank,
or position 2 A prop, a support 3 Con-
sequence, importance 4 The chorus or
burden of a song

Id કુટ રાખવી-રાખવો To keep up one's
dignity કુટ ઓડવી-ઓડવો To give up one's
dignity, to yield, to submit કુટ પ્રદા An
image of firmness, firmness personified
2 Very firm

કુટ-જી, *s n* A prop, a support

કુટરી, *s f* [Hom Des કુટરી = S સ્વત્ત્વ
a place] A mount, a hill, a rising ground,
a knoll

કુટરી, *s m* A large કુટરી A mount, a
bump

કુટ વ-કુ, Same as કુટા-વ-કુ

ટૅક-વું, *v* 1 [S ટૅક to go, to resort to]

To rest, to place on a support, to lean

ટૅક-વ-વું, *v* 1 Caus of ટૅક-વું

ટૅકી, *s* *f* A thin rafter set up to support a roof, &c

ટૅકી, Same as ટિઝી, ટીઝી

ટૅકી, } *adj* [See ટૅક] Having self-

respect, staunch firm, unswerving, unyielding, unflinching

ટૅકો, *s* *m* A prop, a support, a stay 2 The fulcrum 3 Assistance, help, aid 4 Countenance, support, encouragement, patronage

Id ટૅકો આપવો-ટૅકો To support ટૅકો મળવો To be supported ટૅકો દેવો-લેવો To lean upon ટૅકો પડી ધાગવો To fall down (of a support), to lose a support 2 To be supportless, to be helpless

ટૅચ, *s* *f* [Imit Of ટૅટ, ટચ] Pride, haughtiness

ટૅલી, *s* *f* [S ચિખેટિ] A melon, a water melon

ટૅડ, *s* *n* The root of a reed-plant 2 The fleshy part of the leg

ટૅટો, *s* *m* [Imit] A kind of firework, a cracker 2 The fruit of the banian tree

- Prov બાપ તેવા ભેટા, ને વડ તેવા ટેટા Like father, like son

ટૅકા-ધી, } *s* *f* [See ટૅક] A slant, a

slope, obliquity 2 Willfulness, waywardness 3 Uncompromising nature 4 A difference or disagreement-between friends

ટૅકું, Same as ટેકું Slanting, cross

ટૅપ, *s* *f* [Eng Tape] A measuring tape

ટૅપ, Same as ટીપ A sentence of imprisonment or transportation

ટૅબલ, *s* *f* & *n* [Eng Table] A table 2 A desk

ટૅસો, } *s* *m* [S સ્ટેપ a drop] A stitch

Id. ટૅસો દેસો-મારવો To stitch

ટૅર-વ-વું, *v* 1 [See સ્થિર] To establish, to

patronage

Id પાયો ટૅરવવો To establish firmly 2 To uphold (a person or a theory)

ટૅરવું, *s* *n* The tip

Id ઝસવું ટૅરવું The tip of the tongue

આગળીવું ટૅરવું The tip of a finger આગળીના

ટૅરવા ઉપર રમાડવું To exercise unlimited influence or power over (a person) 2 To hold

at a distance, to give no access to આગળીના

ટૅરવા ઉપર રમાડે એવો That can twist others

round his finger, that can easily subject

men to his will 2 That can easily deceive

ટૅરો, *s* *m* A curtain

ટૅરો, Same as ટેટો the fruit of the banian tree

ટૅવ, *s* *f* [See સ્થિર] Habit, habitude

Id ટૅવ પડવી To be acquired (of a habit),

to be inured to ટૅવ પાડવી To get habituated

to, to contract a habit ટૅવ મૂકવી-છોડવી To

give up a habit ટૅવ કુટવી-મટવી To be free

from a habit

ટૅવ વું, *v* 1 To stare at, to gaze at 2

To guess, to conjecture 3 To accustom

ટૅવા વું, *v* 1 To be habituated or trained

to, to be accustomed to

ટૅવાળી જ વું, *v* 1 To swallow down

ટૅલો, Same as ટેલો

ટૅલેલ, *s* *f* [See ટૅલેલ વું] Walking to and

fro 2 Running on errands

વહાલાજી રે, માનીતીની મરજી જોઈ,

હોગો ફરીયુ આપની ટૅલેલ —દરબારમ

3 Walking from house to house as a beggar

Id ટૅલેલ મારવી To walk to and fro on an

errand ટૅલેલ કચી To run on errands ટૅલેલ

નાખવી To walk from house to house for

some days singing, and then begging for

alms ટૅલેલ ટોરો કરવો To walk on errands

ટૅલેલ-વું, *v* 1 To walk to and fro 2 To

walk from house to house for some days

singing, and then begging for alms

ટૅલેલિ યો, *s* *m* A Brāhman who goes

from house to house for some days, singing

and begging

ટૅલેલિયા શટવી ટૅલેલ છે, દાતાને મન સેલેલ છે

—ભાયા

ટેડ-કો, *s m* [See ટેડ] Anger and contempt, indignation,

Id ટેડકો ચડવો To be angry, to be indignant

ટેડ-પડ, *s f* [+પડ redup] Hurry-skurry, haste 2 Arrogance, boast

ટેડુ, Same as ટેડુ

ટેડો, *s m* An old man

ટોચ ઘુ, *s n* [See ટોચ-ઝુ] An owl Same as ટોચ ઘુ

ટોચ-ઝુ, *v t* [See ટોચ-ઝુ] To pierce, to thrust 2 To censure, to chide

ટોચા-ઝુ, *v t* To be pierced, to be pricked

ટોક, } *s f* [See ટોક-ઝુ] Goadings 2
ટોક-ઝી, }
A challenge 3 [See ટોચ] A peak, the highest point

ટોકર, Same as ટોકર

ટોકરી, *s f* The tongue of a bell

ટોક ઝુ, *v t* [See ટોક fr Hem Des ટકા =S હિન્ન cut off] To urge, to goad 2 To talk about often 3 To take to task about a work to be done 4 To chide, to reprimand

ટોચ, *s f* [Hem Des ટકે =S તટ a slope, declivity] The top 2 The point or extremity 3 A bill, a beak

ટોચ કી, *s f* Dim of ટોચ ઝુ

ટોચ-ઝુ, *s n* A round top

ટોચ-ઝુ, Same as ટોચ ઝુ

ટોચો, *s m* A wound caused by pricking, a cut 2 A taunt 3 Striking of the foot against, stumbling

ટોડી, *s f* [See ટોડી] A small pipe 2 The cap of a gun 3 An ear-ornament

ટોડો, *s m* [Dh D સ લોકો ફી S લોકમ્ a goad for driving cattle or elephants ફી હદ to drive] A pipe 2 The throat, the larynx 3 [Cf ટોડી] A large cylindrical cracker.

Id ટોડો ઝાડવો-ટોડો-પીચવો Lit To hold by the windpipe or throat Hence, 2 To put to death by suffocation, to strangle to death 3 To catch red-handed in an offence
ટોડો ઝાડવો To discharge a cracker

ટોડો, *s m* [S સ્તોક little Cf ટોડુ, હુડુ, - Deficiency 2 Loss 3 Want, scarcity

Id ટોડો ઝાડવો-જવો To suffer a loss
ટોડો પડવો To be wanting, to be scarce

ટોડા, *s m pl* Whole grains of wheat or bajra, boiled and eaten as food

ટોડા-ગરાસ, *s m* [See ટોડ-ઝુ+ગરાસ] An annual allotment of money in exchange for land

ટોડી, Same as ટોડી

ટોડો, *s m* [See ટોડો] An anklet 2 The match of a gun 3 A bag or purse containing 1,000 Rupees, a sum of 1000 Rupees, 1000 Rupees in value 4 Same as ટોડા-ગરાસ

ટોડો, Same as ટોડો

ટોચાવળિ દુમ, દુચ ટોડા, ઉચમળ યુ યોવારો

—પ્રેમાનંદ.

ટોચા, } *pl s n* [Used as a second member of the compound નાદુ ટોચા, the Singular ટોચ is very rarely used] Spells; charms, enchantment, magic.

ટોપ, *s m* [See ટોપ] A copper or brass vessel 2 A helmet 3 A kind of cap worn as a protection against rain 4 An umbrella
સારથિ ઘર કીડો ટોપ, સન નવચ આયુધ ને ટોપ.

—ગિરિધર.

ટોપ, *s f* Same as ટોપ

ટોપ ચી, *s m* [+P ચ dim suffix] A man of straw, a worthless man 2 A gim-crack

ટોપ-ઝુ, *s n* A man wearing a hat 2 A European (in contempt)

ટોપ-ફે, *s n* [See ટોપી] The kernel of a cocoa-nut

ટોપ લી, *s f* [See ટોપ+હુ, હુ, ડે=S ટ dim] A small round basket

ટોપ-લો, *s. m.* A pannier, a round basket made of bamboo chips

Id ઝડો ટોપલો માથે કોણુ લે ? Who would dirty his fingers with this business ?

ટોપ સ, Same as ટોપ-ઝુ

ટોપી, *s f* A cap, a skull-cap 2 A hat 3 The people who wear hats as distinguished from those who wear turbans

Id ટોપી પહેરો નો પુત્ર ટોપી

દલી-પેહેરાવી To blind by covering the eyes to hoodwink 2 To deceive by external appearances, to impose on ટોપી ધારવી Lit To put on a cap instead of a turban 2 To be insolvent 3. To throw of a feeling of shame, to be shameless 4 To lose one's money or fortune 5 To be an ascetic or recluse

ટોપી પેહેરે તણુ શુણ, નહિ વેરો, નહિ વેઠ,
“ બાવો, બાવો, ” સહુ કહે, સુખે ભરે છે પેટ.

—ભાષા.

ટોપી-વાળો, *s m* [+વાળો fr S વત્, વત્, a suffix showing “possession”] An individual of a nation who wear hats or caps 2 A European 3 An Englishman

ટોપું, *s n* The eyelid 2 A clumsy hat
ટોપ-લી, *l f* [See ટોપ, ટોપ] A small vessel for drinking water from

ટોપો, *s m* [See ટોપું] A person set to scare away birds from a field by crying aloud, a scarecrow

ટોપેલો, *s m* [See ટોડો +લો dim] A large wooden peg thrust in to the wall, a large peg 2 A stroke 3 A stroke with a stick or bat, a blow 3 Procrastination, delay, postponement

Id ટોપે મુકવું Lit To place on a peg, to suspend (Fig) To pay no attention to, to overlook, to leave aside, to forget ટોપેલો મારવો-ટોપે-ટોપે ચડાવવું To raise false hopes in order to delay, to postpone ટોપેલો મારવો A trick in the game of ગીલી દડો

ટોપા-વું, *v t* [Pass of ટોપું] To be exposed to public censure

Prov બાઈ નય ટોપ, ને ટોવાય દુડા દુડા To let go the thief and threaten the innocent ટો-વું, *v t* [Imit] To scare away birds by crying aloud

Id દુડા ટોવા To scare birds away from a field by crying aloud

ટોવું, *v t* [See ટોપું] To pour drop by drop

Id પાણી ટોવું To pour water drop by drop

ટોલ, *s m n f* Mockery, fun, witticism, a pun, cracking jokes

Id ટોળ કરી To make jokes, to crack jokes ટોળ ટોળ Several kinds of jokes

Prov ટોળ વગર દસડું ન આવે No laughter without a joke

ટોળકિયા, *s m pl* Members of one of the Brāhmanical castes

ટોળ-કી, *s f* [See ટોળ+કી dim] A gang; a band, a body, a troop, a swarm; a crowd 2 A clique, a league, a confederacy

ટોળિ-યો, *s m* [See ટોળ] A jester, a buffoon, a wag

ટોળી, Same as ટોળ કી

ટોળું, *s n* Same as ટોળ કી.

ટોળે-ટોળાં, *adv* In gangs, in troops, in crowds.

ટો-કાર, Same as ટો કો

ટોકા-રવ, *s m* [See ટોકા+રવ] Same as ટો-કો

ટો કો, *s m* [See ટો+કો+સ કાર showing the sound of the preceding letters] The voice of the cuckoo, peacock, &c 2 A call 3 A continued voice 4 A voice interrupting a continuous speech so as to encourage the speaker

૬.

૬, The twenty third letter and the twelfth consonant of the alphabet

ઠંસા-વું, *v t* [Pass of ઠંસા વું] To be closely united 2 To be swallowed at once

ઠ-ઠ-ઠ-ઠ, *adv* [Imit] Indicating reiterated strokes with a hammer, &c 2 *s f* A din, clatter, clank

ઠકરા-ઈ, } *s f* [See ઠકાર] The dignity or position of a ઠકાર, greatness

ઠકરા ભો, Same as ઠકાર

ઠકરા થી, *s f* } The wife of - ઠકાર
ઠકરા ગી, *s n pl* }
ઠકર, *s f* A particular caste among

the Hindūs 2 *adj* A term of respect applied to Bhāṣās and Luwāns

ઠગ, *s m* [See ઠગુ] A deceiver, a rogue, a knave, a cheat 2 *adj* Roguish

ઠગ-આણ, *s f* [+ વાજી play *fr* P વાજે player *fr* વાજેતર to play] Deception, trickery, roguery, fraudulent dealings, artfulness, cunning

ઠગ-વિદ્યા, *s f* [+વિદ્યા] The art of cheating, fraudulent arts, roguery, cunning

ઠગ-હું, *v t* [S સ્વગ a rogue *fr* સ્વગ to hide] To cheat to deceive, to defraud, to delude

ઠગ-વેડા, *s m pl* [+S શુચિ way of living *fr* શુચ to be, to exist] Knavish arts

ઠગા-ઈ, Same as ઠગ-આણ, ઠગ-વિદ્યા, ઠગ-વેડા

ઠગા-રૂ, *adj* [+કાર doing] Deceitful, misleading, artful, knavish, cunning

ઠગા-હું, *v t* [Pass of ઠગ હું] To be deceived, defrauded, or deluded 2 To be disappointed, to be balked

ઠં-ગરા-હું, *v t* [See ઠં + કાર doing, or ગાર cold] To be cold 2 To be stiff with cold

ઠ-ક, *s f* [Redup of S સ્થા to stand] A crowd, a multitude, a throng

ઠક-કાર હું, *v t* [See ઠક ઠક + કાર doing] To blame 2 To be angry with

મેં દેવને તથા એને ઠકાયા

—પ્રેમાનંદ

ઠ-કણ-હું, Same as ઠણ-કણ હું

ઠક-ર-હું, *v t* [See ઠક] To be adorned, to be sightly, to work at the toilet and dress so as to be attractive, to titivate

ઠક-વેડ, *s f* [See ઠક+વેડ] Entertaining a guest with great pomp 2 Hospitality

ઠક-ભ-હું, *v t* [Imit] To remain hand even though shaken while being boiled (of grains)

ઠક-ભ-હું, *v t* [Cf બ-બળી ન-હું] To be shaken in health, to lose health, to be infirm

ઠકારે, [See ઠક+કાર doing] Same as ઠક

ઠકારી, } *s f* [See ઠકાર+ટીળ] Same as ઠકારી, }
ઠકારી, }

ઠકા

ઠકે ઠકારી સદુ માહોમાહે, નાગરી નાત મોઝાર છ, વર લેઈએ તેા નરસિયા ઘેર, વરસ થયા છે ગાર છ —હરિદાસ.

ઠકા-ખેાર, *adj* [See ઠકા+ખેાર fond of *fr* હુંદર to eat] Jocular, jocose, funny, humorous, witty

ઠકા, *s m* [Imit] A joke, fun

Id ઠકા-મરકરી, ઠકા-બાજ Jeering, ridiculing, deriding

ઠણ-ક, *s f* [See ઠણ કાર-હું] Throbbing, heaving, beating (of the heart) 2 A gait, by which the rings worn on the toes make a tinkling sound.

ઠણ-ક-હું, } *v t* [Guj ઠણ Imit+S કાર
ઠણ-કાર-હું, } suffix showing the sound of the preceding letters *fr* ક to do] To throb, to beat, to pulsate, to palpitate 2 To walk so that the rings worn on the toes produce a tinkling sound

ઠણ-કે, *s m* A throbbing or shooting, a violent pulsation 2 A stylish gait, in which the rings worn on the toes make a sharp tinkling sound 3 Sharpness and keenness (of cold), the painful sensation caused by cold

ઠણ-કણ, *s f* [Imit] A hollow sound 2 Emptiness 3 The sound or action of throbbing or shooting, of hammering, or banging, or of the ringing of empty vessels 4 *adv* Imitative of the sound made by the falling of empty vessels, or by hammering

Id ઠણકણ-પાળ A lout without wit or money ઠણકણ પાઠ આપવે To beat

Prov ઠણકણ પાળ,ને મદન ઝોપાળ Absolutely resourcerless and yet proud, a fop

ઠણ-કણ-હું, *v t* To throb, to beat 2 To clank, to ring

ઠણ-કણા ટ, *s m* [+ ટતિ] Loud clanking, ringing, or clanging, a twang, a clank, a clang, a-ringing, &c

ઠણત્ કાર, *s m* Same as ઠમ-કારે, ઠમ-કે

કેર-હું, *v t* [See ઠણ ઠણ] To shake till

the joints become loose and rattle

Id હુદેરી કાઢવું To drive away

હંડ, Same as હંડી

હંડ ક, s f Same as હંડી 2 Tranquillity as a result of the satisfaction or fulfilment of desires

Id હંડ વળવળી To be tranquil as a result, &c હંડ રાખવી To allow to be cool 2 To make slow, to slacken 3 To be tranquil

હંડી, s f [See હંડ, હંડ, હંડ-ક] Cold, coldness, coolness 2 The sensation of cold

3 A cooling quality

હંડ, adv Cold, cool, cooling

Id હંડ પડવું To become cold 2 To lose brightness (of a colour) 3 To be tranquil, to be pacified, to be free from excitement

હંડ પાડવું To make cool 2 To lessen the brightness of 3 To tranquilize, to pacify, to free from excitement

હંડ ગાર Very cool, cold

હંડ ગાર થઈ જવું To be quite free from excitement 2 To be overawed, to be terrified

હાં હોદીયું Obtained without trouble

હાં મજરી A jest uttered with a serious face

હંડ પાણી રેડવું To put out (a fire) by pouring cold water on it

2 To throw cold water on, to discourage

હંડે હંડે Coolly, without being affected or excited

હંડિય, s n [S સ્પટિયલ a spot of ground prepared for a sacrifice, a barren field] A spot prepared for a sacrifice, an altar

Id હંડિય જવું To go to answer a call of nature, to go to stool (among Jains)

હંડ, } adv [Imit] Making a dull sound

હંડ, } હંડ-ક હંડ, } v ૨ To make a dull sound

હંડ-ક હંડ, } while being set down (of a vessel)

હંડ કાર હંડ, v t [See હંડ + S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] To strike, to clash

હંડ-કે, s m Rebuke, censure, reprimand, blame, reproach 2 A wiggling 3 A stigma, a slur, a blot, imputation of a crime

Id હંડકે દેવો To reprimand, to rebuke

હંડકે મળવો-ખાવો To be rebuked

હંડક-કુ, v ૨ [See હંડક, હંડક] To be beaten 2 To undergo unnecessary trouble

હંડ-ક, s f [Cf હંડ હંડ] The act of walking with a graceful easy air 2 A graceful easy gait

હંડક-હંડક, adv Walking with a graceful and easy gait

હંડ ક-કુ, v ૨ To walk with affected nicety and delicacy, to mince, to walk with grace or stateliness

હંડ કારી, Same as હંડ-કે

હંડ-કે, s m A jingling or clinking sound of ornaments made while walking with a stately last 2 Strutting or stalking, stately steps and a swelling air

હંડ-હંડ, adv [Imit] Jingling, clinking, tinkling

હંડ-હંડા ૨, s m A jingle, clinking, tinkling 2 Empty pomp, vanity, pride

હંડ થી, s f [See હંડ a place] A stand on which a book is placed while reading

હંડ-હંડા-વ, s m [See હંડ હંડા-વ] A definite contract

હંડ-હંડ, } s n [See હંડ હંડા-વ, હંડા-થી]

હંડ-હંડા-થી, } A fixed residence

હંડ-હંડ, v ૨ [Hem Des દોરજ = S ગર્વિત્વ pride, કારં સ્થિતમ્ standing erect, Cf Hindi ટાઢી, fr S સ્થિર steady fr સ્થા to stand] To become fixed, settled, determined, or decided 2 To stay or dwell, to be settled at, in, or with 3 To last, to continue 4 To subside, to settle, to sink to the bottom and repose there 5 To freeze, to congeal, to assume a solid state 6 To be pacified, to endure, to stay 7 To be resolved

જેડ, જેડ, જે, જમ કાણે, તે તેડને કર કરે

—દયારામ

Id જેડ કરવું Lit To feel cool in the stomach

2 To be satisfied, to be gratified, to be pleased

ખાખ કરવી To be gratified, to be pleased (of the eyes)

હંડકે કરી જવું To be congealed with cold

કરી હામ જેડવું To be

settled firmly 2 To sit down calmly at one's ease

ઠરાવ, *s m* Settlement, decision, determination, resolution 2 Stay, settledness at, in, or with 3 Agreement, award

ઠરાવ-પત્ર, *s n m* A decree, a judgment

ઠરાવ-ગુ, *v t* 'To settle, to fix, to appoint, to decide 2 To congeal, to turn from a fluid to a solid state, to cause to become cool, to let cool

ઠરી-ઠામ, } *s n* [See ઠર ઠામ] A fixed residence or locality 2 *adv* In the original position, at rest, steadily

ઠરે-દા, *adv* [See ઠર-ગુ] Fixed, steady, strong 2 Wise, possessed of gravity and good understanding, full of wisdom and great experience, discreet (of a person)

ઠલ-વા-ગુ, *v t* [See ઠલ-વ-ગુ, ઠલુ] To be poured out 2 To be emptied, to be empty

ઠસ, *adv* [Imit See ઠસ-ગુ] Closely, crowdedly 2 Being amazed, confounded, or thunderstruck

ઠસ-કં-બાજ, *adv* Smart, energetic, prompt

ઠસ-કા-દાર, *adv* [See ઠસ-કા + P દાર having] Sounding, clashing

ઠસ-કો, *s m* A sudden or abrupt blow 2 A haughty gait

ઠસ-ગુ, *v t* 'To sink deep 2 To be imprinted or impressed on the mind or memory

ઠસા-ઠસ, *adv* Completely, compactly, closely

ઠસા-દાર, *adv* [See ઠસો+દાર P having] Producing an impression on the mind 2 Dignified, stately in appearance

ઠસા-બંધ, *adv* [+ બાંધ-ગુ] In such a manner as to produce an impression on the mind. 2 Being dignified or stately

ઠસા-વ-ગુ, *v t* [Caus of ઠસ-ગુ] To impress on the mind or memory

ઠસો, } *s m* An impression 2 State, condition

dignity, airs, mien, stately appearance
ઠાગિ-પે, *s m* A seed, a stone in a fruit, a nut

ઠાગુ, *s n* [See ઠા-ગુ] Deceit, knavery, trickery, cunning 2 A dish of food (slang)

ઠાકુ, *s n* [See ઠાક ઠા] A skeleton 2 The upper part of the turban

ઠાકુ, *s n* A peg, a wooden pin

ઠામ, *adv* [See ઠસ, ઠસા-ગુ] Firm, hard 2 Clear and high 3 Fixed, fast 4 *s f* Firmness in texture, firmness

Id ઠસ ગારી To be proved

ઠાસ-ગુ, *v t* To make close 2 To cram, to stuff, to ram, to drive hard together 3 To eat voraciously or greedily, to quaff 4 *v t* To cough

ઠાસી, *s f* Same as ઠાસો

ઠાસો, *s m* [Imit] A cough

ઠાક-કાક, *s n* The act of placing things in order, or the act of giving them a false showy appearance *adv* Being well arranged

ઠાકર, *s m* } [See ઠાકર] The Rajputs
ઠાકરી, *s n pl* }

ઠાકરિ પે, Same as ઠાકર

ઘર પાક ઘર રે, જમતે ઠાકરિયા — પ્રેમાનંદ
2 A kind of scorpion 3 A kind of gonorrhoea

ઠાકર, *s m* [S ઠકાર] The name of a tribe of Rajputs 2 The chief amongst certain tribes of Rajputs 3 An honorific title after the name of a distinguished person, a title of respect 4 A god, an image of a god

Prov ઠાકર ગયા, ને ઠા રહ્યા The reality is lost, and falsehood has taken its place

ઠાકર-ગુ, *s m* Same as [+ દેવ] ઠાકર A god 2 A name of Vienu

ઠા-ગાલી, *s f* [ઠા Imit + ગાલી] A stroke of the bat on the face

ઠાગુ, Same as ઠાગુ

ઠાક, *s m* [Hem Des ઠાગ=S માન pride, respect, *f* S સ્થાન manner of standing *f* સ્થા to stand] State, dignity, pomp, pageantry, superb equipment

Id હાલ રચવે To To decorate, to beautify
હાલ-કી, *s f* [See હાલ+કી, ર હ, *f* S ૨
dim] A bier, a bamboo bier; a frame-work
of bamboos for carrying a dead body to
the burning ground

હાલ-માલ, [See હાલ+માલ redup of હાલ in
tensifying the meaning] Great pomp
હાલ-થુ, *adv* [See હાલ a frame] Dilapi-
dated, shaky

Id હાલિય બેસી નવુ-ભાગી પડવુ To be dilapi-
dated and crumbling down

હાલ, } *adj* Pompous, showy
હાલ હ, }
હાલ, *s n* A frame-work, the body 2
The large bones of the loins and chest 3
A broken and shaky frame work 4 Any-
thing broken and dilapidated 5 Severe
cold owing to the rains 6 Grains of bājra
twice beaten and made clean

Id હાલ ભાગવા-રખાવા To get the loins
bruised by a heavy fall હાલ ભાગવા-રખાવા-વેરી
નાખવા To beat severely હાલ બેસવા To be
reduced to a miserable condition 2 To be
discouraged

હાલ, *s n* [S સ્થાન a place *fr* સ્થા to stand]
A horse stall 2 *s f* Coquettish airs,
coquetry

હાલ, *s n* [Hem Des ટાળ *f* સ્થાન *m* a
place *f* સ્થા to stand] A post, a place, a
station, a locality, a spot 2 A police station

હાલ, *adv* [S સ્થાન to be fixed Or S
સ્થાન] Fixed, settled, firm, fast

હાલ, *s n* [Dh Des ઢગ=S ત્રમ્ strength,
f S સ્થાન] A place generally, a post, a
spot, a locality

મારે રચવું એક હાલ, તારી નદી રે —દયારામ
2 A pot, a vessel

Id હાલ બેસવું-પડવું To be at rest 2 To
recover 3 To remarry હાલ બેસવું Lit To
fix, to settle 2 To settle a widow in life by
remarriage; to give away (a widow in remar-
riage) હાલ શોધવું To search out a husband
for a widow હાલ કેહવા વિનાનું Without a
fixed residence (of a person) 2 Irregular,
disorderly 3 Stupid, having lost the ba-

lance of the mind

Prov હાલ જેવી દિકરી, તે મા તેવી દિકરી As
is the father, so is the son

હાલુ કું, *adv* Fixed, settled, firm 2 *adv*
Totally, quite

હાલે-હાલ, *adv* [+ P ન and + હાલ] In
all places, everywhere, wherever

હાર, *s m n* [See હારવું] Frost, dew,
nipping cold 2 Same as હાલ ૩ *s m* A
carpenter

હાર, *adv* [S સ્થિર fixed *fr* સ્થા to stand]
An emphatic particle qualifying verbs, and
expressing suddenness and completeness of
loss, ruin, or destruction, and correspond-
ing in English to "outright, smack, clean,
quite, utterly"

Id હાર હરવું-મારવું To kill on the spot, to
put to death at once

હાર ક, *s f* [See હારવું] Coolness; a
cooling property

હાર-કે, *s m* [See હાર frost + હાર doing]
Satisfaction, gratification, fulfilment of
desires 2 Contentment

Id હારકે હારવે To give satisfaction, to
fulfil desires

હારવું, *v t* [Caus of હારવું] To let
cool down 2 To freeze 3 To consolidate
4 To extinguish 5 To pacify 6 To gratify
Prov હારે તેવા કરને, તે બાળે તેવા બળને
You will reap as you sow

હાલ વ વુ, *v t* [See હાલ empty] To em-
pty, to pour out

હાલ, *adv* [Hem Des ટકો=S નિર્ધન having
no wealth, poor] Empty 2 Vain, vacant,
disengaged, unemployed *adv* To no pur-
pose

હાલ-માલ, *adv* [માલ redup of હાલ] Quite
empty 2 In vain

હાલ હા ઇ, *s f* [See હાવું] Steadiness;
firmness 2 Discreetness; a discreet ap-
pearance

હાવ-કું, *adv* [Dh Des ઠાવક=S સ્થાપિત
established, set, fixed, *fr* S સ્થાન to place
fr સ્થા to stand.] Steady, firm 2 Discreet,
judicious, wise, sagacious

ક્રિ.શ્રી, *adj* Short of stature, dwarfish, dumpy, low, undersized

ક્રિ.શ્રી, *s n* [See ક્રિ.શ્રી] An old house in a dilapidated condition

ક્રિ.શ્રી, *adj* Useless, unserviceable

ક્રિ.શ્રી, *s f* A chip or fragment of an earthen pot, a shred

ક્રિ.શ્રી, *s n* An earthen vessel, or a broken portion of it, a bit of an earthen pot Same as ક્રિ.શ્રી,

Id ક્રિ.શ્રી વાસણ An earthen vessel
ક્રિ.શ્રી દુરુટ To be distressed in matters of food, &c 2 To lose one's occupation or employment ક્રિ.શ્રી ફેડવું To deprive one of one's employment or means of livelihood ફેડવું ફેડવું To throw up one's employment at several places 2 To be employed in several occupations or subjects of study, and not to stick to one ક્રિ.શ્રીમા ધન પડી To be cursed (as a term of abuse)

Prov સાચુ ફોડે તે ક્રિ.શ્રી ને વધુ ફોડે તે ક્રિ.શ્રી One endeavours to minimize one's own fault, but to magnify a subordinate's fault ક્રિ.શ્રી ધડાને ફોડી નાખો A small person may do a great harm to a great person

ક્રિ.શ્રી, *s n* [S સ્વર્ણ to fill up] A stitch, a patch

Id ક્રિ.શ્રી રૂઝ To patch up

ક્રિ.શ્રી, Same as ક્રિ.શ્રી, ક્રિ.શ્રી

ક્રિ.શ્રી-ચારી, *s f* [Guj ક્રિ.શ્રી = Eng has

Imit + S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] A joke, a jest

ક્રિ.શ્રી, *adv* [S સ્થા to stand] Uprightly, justly, properly, very well 2 Suitably 3 Fittingly 4 Precisely, correctly, truly, exactly 5 Becomingly

Id તમને સારીરે ક્રિ.શ્રી લાગે If you feel well enough ક્રિ.શ્રી સમજવું To explain fully and clearly 2 To explain a matter or deliver a message so that the hearer may be favourably impressed ક્રિ.શ્રી સરુ To set right તારે સધળું ક્રિ.શ્રી ફરીશુ We will arrange everything for you, we will do nothing that will do you harm ક્રિ.શ્રી પડે છે It is convenient, it is easy

ક્રિ.શ્રી-ક્રિ.શ્રી, Same as ક્રિ.શ્રી-ક્રિ.શ્રી.

ક્રિ.શ્રી-ચારી, *s f* ક્રિ.શ્રી

ક્રિ.શ્રી-ક્રિ.શ્રી, *adv* So so, indifferent, middling

ક્રિ.શ્રી, *adv* [Imit] Laughing loudly

ક્રિ.શ્રી, Same as ક્રિ.શ્રી

ક્રિ.શ્રી, *s f* The lower flat part of a broken earthen pot 2 A large piece of a broken earthen pot

ક્રિ.શ્રી, Same as ક્રિ.શ્રી

ક્રિ.શ્રી, *s n* } [See ક્રિ.શ્રી] Raw or dry food
ક્રિ.શ્રી-ચારી, *s f* }

ક્રિ.શ્રી-ચારી, *v* ૨ To eat raw or dry food after the use of an intoxicant

ક્રિ.શ્રી-ચારી, } *s m* Eating raw or dry food after the use of an intoxicant 2 Same as ક્રિ.શ્રી-ચારી

Id ક્રિ.શ્રી પાણી લેવા To drink an intoxicant and eat dry food at one's pleasure, to be pleased with the drink and food one has received

ક્રિ.શ્રી-ચારી, *v* ૨ [See ક્રિ.શ્રી] To be stiff with cold 2 To tremble by excessive cold

Id ક્રિ.શ્રી-ચારી-ચારી To be stiff with cold ક્રિ.શ્રી, *adv* [Hem Des ક્રિ.શ્રી = S ક્રિ.શ્રી he whose hands are cut off] Having the body deprived of the hands 4 Having the point-end broken off, blunt (of a weapon) 3

s n The stump of a tree, shrub, or plant, deprived of its branches

Id ક્રિ.શ્રી-ચારી To be careless about Prov ક્રિ.શ્રી ચૂડા પેડેરના ગઈ, ત્યારે ગઈદિયો મારો પરચો Misfortunes never come singly ક્રિ.શ્રી, *s f* The chin

ક્રિ.શ્રી-ચારી, } *s m* Same as ક્રિ.શ્રી-ચારી 2 A taunt, taunting words

ક્રિ.શ્રી-ચારી આ સસાર માર્યો દુરો કે, આવાના ક્રિ.શ્રી આઈ પેટ લાગુ પડે છે ! — પ્રેમાનંદ.

ક્રિ.શ્રી-ચારી, Same as ક્રિ.શ્રી-ચારી
ક્રિ.શ્રી-ચારી, *s m* [Guj ક્રિ.શ્રી + redup Cf ક્રિ.શ્રી-ચારી] Loud lamentations

Id ક્રિ.શ્રી-ચારી To weep aloud

કુમરી, *s f* [See કમ કમ, કમ-કો] A kind of song 2 A species of amorous composition

કુમરો, *s m* A kind of beads made from stones, worn by a particular class of devotees 2 A particular preparation of large broken grains of millet

કુસકી, *s f* Breaking wind

કૂસી, }
કૂસી, } *s f* [See કુસો, કીસો] Pain in the
કૂસો, }

flesh and bones caused by being beaten, bodily exhaustion

Id કૂસી કાઢવી To put one to great trouble, to tire a man by obliging him to do much work

કેકડી, *s f* [See કેકડ] Mockery, a jest, a joke, fun, drollery 2 [See કેકડો] A jump, a leap (of a child)

Id કેકડી કરવી To mock at, to expose to ridicule કેકડી સરવી-મારવી To jump over (of a child)

કેકડો, *s m* A bound, a leap, a jump, a spring

Id કેકડો મારવો To leap, to spring કેકડો જારવો-મારવો To jump over

કેકડું, *v t* [See સ્થા to stand] To jump over

કેકડું, *v t* [See ડોકડું] To beat; to strike

કેકાણી, *s n* [See સ્થાન] A place, a spot 2 An abode, a dwelling 3 The unknown spot (of an article lost or sought for) 4 A station or post, an address 5 Steadiness 6 Consistency, harmony of conduct or speech 7 Appearance, signs (of a thing forthcoming or to be done) 8 Certainty, constancy 9 The utmost extent or profundity, the limit 10 Seat, home, dwelling place

Id કેકાણી કરવું To turn to use 2 To write the address or the destination on a letter; to write the post-office address કેકાણી In the place of, instead of કેકાણી કરવું To put in the right place 2 To place securely, to conceal 3 To kill 4 To kill and hide the dead

body કેકાણી આવવું To resume one's position 2 To come to one's senses કેકાણી લાવવું To bring one to one's senses 2 To humble તેના પેટનું કેકાણી કરવું To provide for his maintenance એનું બજવાનું કેકાણી હું કરીશ I shall arrange for his education તેનું કેકાણી કરવું To provide for him 2 To find work for him એના વરનું કેકાણી પડ્યું નહિ No husband has been settled for her તારા કેકાણી ક્યા છે ? I see, there is no steadiness in you તારા બેલવામાં કેકાણી નથી There is no consistency in your speech 2 There is no truth in what you say કેકાણી પડ્યું-પડ્યું To be settled, to be at rest કેકાણી પાડવું To fix, to settle, to establish in the world કેકાણી બેસાડવું Same as કેકાણી કરવું કેકાણી રહેવું To be considerate, to be prudent, not to be rash, to behave honestly

કેકો, *s m* A tap, a stroke 2 Keeping time while singing

Id કેકો ધરવો To keep time in music

કેક, *adv* Up to the end, up to, as far as, to the destination 2 Direct, straight, precisely, exactly

કેકડું, *adv* Clever, expert, smart, skilful, ingenious

Id કે તે મને કેકો મળ્યો ! You know the unfavourable points in my antecedents from their beginning 2 You will be my equal in cunning to the end 3 I cannot overreach you in cunning, you are not inferior to me in cunning

કેકુ, *s m* A robber who follows travelers on their way, and plunders them at a convenient place

કેપ દી, *s f* }
કેપ હું, *s n* } [See કેપ હું, કેપ-હું] A thick sweet cake 2 A small thick square piece of anything moist beaten and spread out

કેપું, *s n* Stumbling, a stumble

કેપો, }
કેપો, } Same as કેપો, કેપો.

કેર, *adv* [See સ્થિર, ધાર, ધાર, કેકાણી] In the right place 2 In the original state

Id કેર નરવું-મારવું Same as ધાર કરવું under

કર-કર-કર આવવું To return to one's original place 2 To resume one's original state

કર-કર, *adv* Everywhere

કર-વ-વું, *v t* [Caus form of કર-વ] To settle, to fix, to decide, to appoint, to determine, to resolve 2 To settle the hand on a writing board

કર-વું, *v i* To happen, to occur 2 To be settled, to stay

Id કરી જવી To happen, to occur (of a quarrel)

કરો-વું, *v i* [Pass of કર-વ-વું] To be settled, to be fixed

અગે ઉમન થયા પ્રેમે પિયુ તણા, ઠીક કરાઈ રહ્યું.
અવ શુદ્ધિ નહીં —ભોજોભગત

કરો-વ, A dialectal variant of કરો વ

કેલ-મ-કેલ, *s f* [See કેલ વ] Pushing, crowdedness

કેલ-વું, } *v t* [See સ્થળ place] To push, to shove, to press, to thrust, to crowd 2 To postpone

Id વહાણ કેલવું To push or sail a boat સસારવું નાવ કેલવાને બોલે The burden of managing the affairs of one's family કામ કેલવું To push on work 2 To dispose of work મુદત કેલવી To postpone business

કેલ-કેલ, Same as કેલ-મ-કેલ

કેસ, *s f* [See કેસ વ, કાસ વ] A knock, a push 2 An impediment 3 Striking of the foot against a stone, stumbling 4 A loss 5 Anything which helps in pushing, a pin; a knob

Id કેસ ખાવી To stumble કેસ મારવી To give a push with the foot 2 To throw an obstacle in one's way કેસે-કેસવે-કેસ પર ચડાવવું To postpone from day to day 2 To despise, to be careless about

કેસ-લિ-યું, *s n* Anything which helps in pushing 2 A guard ring

કેસ, *s f* [Imit] Same as કેસ

કેસ-વું, *v i* [Imit See કાસ-વું] To cough 2 To cram, to ram 3 To curb, to restrain, to constrain, to control, to keep within proper bounds

કોસો, *s m* [Imit] A blow with the fist, a box 2 A cough

કોક, *s f* [See કોક-વું] A blow or stroke with a stick or a cudgel 2 Censure

કોક-કોક, *s f* [+કોક redup of કોક] Continued knocking, the sound of reiterated strokes of a hammer, the sound of repeated strokes in several directions.

કો-કર, *s f*, [Guj કો Imit +S વર suffix showing the sound of the preceding letter] Same as કોમ.

Id કોકર ખાવી-લાગવી-વાગવી To stumble 2 To suffer harm, to be hurt 2 To suffer a loss કોકર મારવી See કેસ મારવી under કેમ. કોકર મારીને In spite of all obstacles

Prov કોકર વાગે, ત્યારે સમજણ આને Difficulties, and not facilities, are one's best teachers

કો-કરો-વું, *v i* To stumble 2 To learn a lesson from bitter experience

કો-ક-વું, *v t* To knock, to strike, to beat, to tap, to pat 2 To hammer 3 To guess 4 To have sexual intercourse with a woman (slang)

Id ગપ્પાકોકવા, હિંગકોકવું, To make haphazard statements. કોકીને લેવું To take by force કોકી બેસાડવું To make to sit by force or contrivance

કોકો-કોક, *s f* [See કોક-કોક] Repeated striking or hammering

કો કો, *s m* [See કોક-વું] A stroke 2 A paramour (slang)

કોક, *adv* Dull, stupid, sluggish of understanding

Prov કોક નિરાખિયાને વતરણા ધણા A bad workman quarrels with his tools

કોખર, } *adv* [See કોખરો] Ugly looking, not having a decent form, clumsy

કોખારી, Same as કોક

કોયો, *s m* [See કોસો] A blunted end of a piece of wood 2 A blow given with a blunt end of a piece of wood

શિવ સનકાદિકને જવ લાગ્યો, ત્યારે યઈ ગયો જ્ઞાન તે કોયો

—દયારામ.

કોર, *s n* Same as કોરું
અર્થર્થ એક અભાગિયો, બીજું લે તે કોર,
અમૂલક તે અતિ ઘણું, આવી સોના મોહોર

—સામળબટ

2 A kind of sweetmeat

કોર, *s m* [Eng store] Money collect-
ed in a large quantity, a store of money

કોર, Same as કોર

પ્રથમ પ્રીત શુ કરવા કીધી ? દૃઢ્ય ઉપર થઈ કોર રે

—નરભેરામ

કોરી લે-વુ, *v t* To take by force 2 To
win

કોલિ-યું, *adj* Jocular, rude, abusive 2
Flighty; accustomed to give oneself airs,
whimsical

કોલિ-યો, *s m* A man without wife,
family or home, without employment or
substance, and without connection or credit

2 A rude, illiterate fellow

કો-વા-વું, *v i* [See કો વુ] To be detain-
ed, to be stopped

કો વુ, *v t* [See ચોલ વુ] To detain, to stop

કોસો, Same as કોસો

કોળિ-યા, *s n pl* A kind of ear ring

૬.

ક, The twenty fourth letter of the al
phabet, and the eleventh consonant

કંશ, } Same as કંશ, કંખ
કંસ, }

કંશ વું, } Same as કંખ વુ
કંસ વુ, }

કંધયા, Same as કંધયા

કંકો, Same as કંકો

કંકો *s m* [Eng Dock See વંકો] A
dock, a wharf, a quay

કંખલ, See કંખલ

કંખલિ-યું, *s n* A liquid preparation of
whey, in which certain kinds of vegetables
are boiled

કંખુ, *s n* Boiled pulse

કંખો, *s m* Same as કંખુ 2 Confusion,
disorder

કંખોળ વું, *v t* To shake and mix to-
gether

કંગ, Same as કંગ વુ

કંગ-કંગ, *adv* [Imit] Imitative of the
sound or expressive of the movements of a
rickety thing, shaling, trembling tottering

કંગ-કંગ વું, *v i* To shake, to tremble

કંગ-કંગો, *s m* Hesitation

કંગ-મંગ, Same as કંગ-કંગ

કંગ-મંગ વુ, *v i* To totter, to shake
tumultuously 2 To rock, to quail with
fear 3 To shrink from, to fail in

કંગર, *s f* [Hem des] Way, road
કંગલી, *s f* [See કંગલો] A jacket, an
outer garment, a small coat

કંગલું, *s n* [See પગ લું] A step, the dis-
tance between the two feet in walking, a
pace

Id કંગલુ બરવુ-રેવુ To walk further, to
proceed 2 To take steps. નેઈને કંગલુ બરવુ To
be cautious before proceeding with one's
work કંગલે કંગલે Lit At every step Hence,
2 At short intervals, at every moment,
frequently

સાચા કણ્ણે કણ્ણે ચા થારો ? કંગલે કંગલે સમ થા ખારો ?
—દયારામ

Prov કંગલે દૂર, તે દેશાવરે દૂર Out of sight,
out of mind

કંગલુ, *s n* [See કંગલો, કંગલી] A small
coat 2 A child's coat

કંગલો, *s m* [Hen Des કંગલો=S મવનોપરિ
મુખિ તલમ્ a mud roof of a house, the roof
of a house, an upper storey covered with
mud, a terrace at the top of a house, cover-
ed with mud, a mud terrace See કંગલો, કંગ
Of Mar દોગ, કંગ (a cloud) A coat, a cloak

કંગ વુ, *v i* [See કંગ કંગ] To tremble, to
totter, to rock, to shake tremulously 2 To
give way, to yield 3 To crouch before, to
shrink, to fail, to falter, to waver 4 To
deviate, to swerve from

ડગાળુ, *e n* A thick flat piece of wood with which a heavy thing is kept in its position

ડગાળુ, Same as ડગાળુ

ડગુ-મગુ, Same as ડગા-મગા

ડકો, *s m* [S ઢકા] A large kettle-drum
2 A stroke of a bell 3 A public notice, notoriety, publicity 4 Joy on account of success

Id ડકો વાગવો-પવો Lit To beat a drum, Hence, 2 To strike a bell 3 To bring to public notice, to be well-known 3 To be congratulated on success ડકો કરવો To declare with the beat of drum ડકા નિયાન A big tomtom with a flag over it

ધડિયાળ ધડી થાય ન્યારે, પૂતળી નહ ડકો મારે

—ગિરિધા

ડકો, *e m* [Eng Dock] A wharf, a quay 4 A perpendicular bank or mole raised for the convenience of lading or emptying vessels

ડખ, Same as દશ

ડખ, *adv* [See દખ] Being astonished, being amazed, being thunder struck.

ડગો, Same as દગો

ડગોડ, *s n* }
ડગો, *s m* } [S ઢગ] A thick club, a cudgel
ડગોડો, *s m* }

ડચ, *adv* [Imit] "No", conveyed by the sound "decha" of the mouth

ડચ-કાર-ડું, *v i* [+S કાર suffix showing the sound of the preceding letters *f* *k* to do] To utter the sound *decha* (ડચ) in order to drive away birds, cattle, &c

ડચ-કારી, *s f* }
ડચ-કારો, *s m* } A sound implying negation, saying "no" with contempt

ડચ કિ યુ, *s n* }

ડચ કું, *s n* }

ડચ કો, *s m* }

gurgling sound 2 Regurgitation in drinking 3 A sudden feeling of terror or grief

4 A sob

ડચો, *s m* [See ડચો] A cork, a stopper

ડગા, *s n* [Eng Dozen] A dozen

ડટ-ભુ, *s n* [See ડટ-ભુ] The act of burying 2 The state of being buried, a buried state

Id ડટ ભાળ An underground receptacle for filth

ડટંતર, *s n* [See ડટ-ભુ to bury + અંતર another] A divine visitation by which the world crumbling to dust, is completely destroyed, and buried

ડંડ, Same as દંડ

જુઓ વટ જાતો બોલ સહે, જુઓ જાલ રાદા કર ડંડ મહે

—દયારામ

ડંડ કું, Same as દડ કું.

ડંડા ઇ, Same as ડંડા-ઈ

ડંડા કું, Same as દંડા-કું

ડંડિ-યો, Same as દંડિ-યો

ડંડુ કો, Same as દંડુ-કો.

ડંડો, Same as દડો

ડપ કા જી, }
ડપ-કા-મજી, } *s n* [See દાળ-કુ, દાળ-વ-કુ]

The act of threatening, a threat

ડપ-કી, *s f* [Guj ડપ, ડપ, ડપ, Imit See ડુપ કુ] A dive, a dip, a plunge

Id ડપકી મારવી To dive 2 To remain concealed

ડપ-કુ, *s n* Same as ડપ-કી

ડપ-કો, *s m* [See ડપ-કુ] A drop, a blot
2 Fear, apprehension 3 A kind of fried food made of gram-flour alone

Id ડપકો પડવો To be stained or spoiled with drops falling

ડપ-ટ-કુ,

ડપ દી બેસ કું, } *v t* [See ડપા-વ-કુ, દ-ગા-વ-કુ, દાળ-કુ] To get possession of by fraud

ડ-પોટો, *s m* [See ડ-પટો] A bag to hold sugar, &c

ડક, *s f n* [P ઢક Or, Hem Des ડક્ = S આટલ વિશેષ a kind of weapon, See ડક-ભુ] A kind of tambour, a kind of drum

ડક-કા-વ કું, *v t* To launch

ડક-કું,

ડક-ભુ, } *e n* [Hem Des ડક્ = S આટલ

વિશેષ a kind of weapon] A short and thick stick

Proor ઘોડાને ચાબક, ને ગવેડાને ટકણ A whip for a horse, and a cudgel for an ass

કચ્છી-વ.કું, v t [Ar દફન to bury] To bury

કંફાંસ, s f [See કંફ] A rumour, a fib, a lie, a falsehood 2 Swaggering talk

Id કંફાંસ કરવી-મારવી-હાલવી To put a rumour into circulation 2 To swagger

કંફાળ, } s m [See કું two+ફળ fruit
કંફાળ-ચદ, }

Cf રાફો] A stupid man, a stupid person

કંફાલ, adj [See કંફાળ] Stupid, foolish, ignorant

કમ-ક કું, Same as કમ કું, કમી કુ, To be greatly put out, to be put to shame

કમ-કા-ભુ, } s n Same as કપ-કા ભુ,
કમ-કા-મંભુ, }

કપ-કા-મંભુ

કમકિ યાળ, adj [+S આજ suffix showing "habit "] Skilled in diving

કમ-કી, Same as કપ કી

કમ-કુ, s n Same as કમ-કી, કપ કી

કમ-કો, Same as કપ કો

કમ-કમ, adv [Imit Cf કપ કપ] Fit-a pat 2 Quickly (of eating)

કમ-કી, } s f [See કમો] A small કમ કું
કમ કી, }

ભારંશ માવ ખાઈને રે, વધારે કમરીના યોડા

—કમૂરદાન

કમ-કું, s n A leathern bag

કમ-કો, s m A round vessel made of hide for holding ghee, oil, &c

કમ-કું, Same as કમી કું

કમી-કમ, adv [See કમી કમ] Hastily, quickly (drinking, eating, shedding tears, &c)

કમી-વ-કું, Same as કમી વ કું

કમી કું, Same as કમી કું

કમી, s f [See કમો] A small box or casket

કમી ચો s m [See કમી] Suffocation 2 A plug, a stopple

પાથં પાથિ પવિ જયુ, ધનુ ધારતો અતિ શેષમા,
નેઈ નેઈ જ નમતો, કમી ચો ઉરે કપરોપમા

—ક્રેમાનંદ

કમી, s n }
કમી, s m }

The hinder part of a vessel, the stern of a ship

કમી-ક, Same as કમી ક

કમી, s m [See કમી કું] A little box, a large casket 2 A paper lantern, a round lantern 3 A cattle pound

કમી, s m [See કમી કમ, or કમી-કું, or supra] A mouthful

Id કમી મારવો To eat hastily with large mouthfuls

કમી વ કું, v t [See કમી કમ, કમી-વ-કું] To plunge, to dip

કમી-ક-કું, v t To plunge, to dip, to soak in a liquid

કમી, Same as કમી

કમી, Same as કમી

કમી ય કું, s n [See કમી] An instrument for cauterizing

કમ કો, s m [See કમી Or, Guj કમ Imit] A kind of tambourine, a drum

કમ-કમ, s f [Imit Cf કમ કમ a drum] A tom-tom, the sound of a tambourine 2 A noise, a brawl

કમ-કમ ક, s m Same as કમ-કમ

કમ કું, s n [See કમી] A small piece of sugar cane 2 A small stick

કમકિ કું, s n [See કમકિ] A small cart drawn by two bullocks much used in Damam in Gujarāt

કમર કું, v t [See કમરો] To be in bloom, to put forth a large number of leaves

કમર, s m n [S કમર] A sort of tabor shaped like an hour glass 2 A little rattle

Id કમર કમર Wise sagacious.

કમરો, s m [S કમર] A sweet smelling plant or shrub

કમીક, s m [P કમી dignity Cf કમીક] Pomp, show, pride

કમીક s f [See કમી] Loquacity 2 Unnecessary expansion

Id ડંડાણુ ફાંચી To set a rumour in circulation

ડંબર, s n [S આદમ્બર] False show, ostentation, pompous conduct

Id મેધાડમ્બર An assemblage of clouds

ડંસ, s m [S દસ, See દસ] A sting, a bite 2 Malice, spite, rancour

ડર, s m [S દર] Fear, apprehension, dread

Id ડર રાખવો-ધરવો To have a fear of, to be afraid of

ડર-કંણ, adj Easily terrified, cowardly

ડર-ટર, adv [Imit] Palpitatingly

ડરપું, } v ૨ [Hem Des ડરફ=S વસ્યાતિ
ડરું, }

he is frightened, f 1 S દર fear, See ડર fear or દર્ pride, terror, fr દર્, દર્ફ, to be proud] To fear, to be afraid, to dread, to be frightened

ડરખી, Same as ડર કંણ

શુ મહીન ડર્યા ! ડરખી ન ડર્યા —પ્રેમાનંદ

Prov ડરના સો કરના નહિ, ઔર અના સો ડર ના નહિ Don't do what you are afraid of doing, and if you do a thing be fearless as to the consequences

ડરા-મણું, adj [See ડર.] Frightful, fearful, dreadful, terrible

ડરા વું, v ૧ To intimidate, to terrify by loud and wild bellowing and blustering, to terrify, to threaten

ડર, adj Terror stricken, stupified with fear, struck with fear

ડલી, s f [See દળ thickness] A piece of woollen cloth placed below the saddle of a horse

ડોલ, s n [Hem Des ડોલ rust of iron See દેલો] A hoarded treasure, substance, property, stock 2 A little lump or ball, a clogged or concreted mass 3 A lump generally

ધમાન ચોરકે બનાયા તુને ડહો (દેલો)

—આપુ સાહેબ ગાયકવાડ

ડમ-ક-ડમ-ક, adv [See ડસ ૨] With sobs 2 With interruptions

ડસક ડસક આસુ આવત, ચોર ઝોવર્ધનિયા

—કપીર.

ડસ-કં-લાં, s n pl Same as ડસ-કું (spoken in tenderness)

ડમ ક લાં, s n pl [See ડસ-કું] Wooden stocks (for criminals)

બેડી, ડસકલા ધાદયા ચણું, ધર્મ તજને નાખ્યા ધણું

—સમભાષટ.

ડસ-કું, s n [Guj ડસ Imit] A sob

ડમ-ડસ-કું, v ૨ [See ડસ-કું Or, ડસ, ડંડા, ડખ.] To be choked with emotion, to suffer silently.

ડસ વુ, Same as ડંખ-કું.

ડહા-પણ, s n [See ડાહુ] Wisdom, prudence

Id ડહાપણુ કરવું-ડોહોળવું To affect to be wise 2 To act beyond the limits of power, with which one is invested, to be officious. ડાહાપણુમા દવ લાગવો-ધૂળ પડવી To lose one's wits; to act as if one was devoid of wisdom

ડળ-કું, v ૨ [See ડળ-વું] To be enticed દામે ડળદો દાદ, મન માને, ત્યમ મદાલે

—કૃષ્ણરામ

ડળ વું, v ૨ [See દળ-કું] To be reduced to the state of husk, to eat away the substance of corn and leave the husks (of insects, &c.)

ડળી, See ઢલી

ડાંક,

ડાખ, } s m [See ડાખ, દસ] A large

green wasp 2 A bright piece of metal placed under a precious stone to make it shine brighter 3 A metallic cement

ડાખલી, s f

ડાખળું, s n } [Hem Des ડાખળું = S

મવનોપરિશિષ્ટિ તત્ત્વ an upper story of a house] A small branch of a tree issuing from a larger one, a twig

ડાગ, s f [See દડુ-કો] A cudgel, a thick stick, a long stick or club, a bludgeon, a pole

ડાંગર,

ડાંગર, } s f [S કડસાર] The plant pro-

ducing the dark green pumpkin 2 Uncleaned rice; rice in the husk, paddy

३३, *adj* [See ३३, ६३] Rude; impudent, barefaced, shameless 2 Sturdy, lusty 3 Violent, overbearing, headstrong 4 Wick ed 5 Single, unmarried

३३.०.१.०.६, } *s f* Rudeness 2 Forward-
३३.०.६, }
ness 3 Wickedness, roguery

३३.०.१. [See ३३+S क dim] Same as ३३
३३.०.१. Same as ३३.०.१. ६

३३.०.१. *s n* [Hem Des दंड = S वृष्या
सघटितानि वस्त्राणि a garment made up of
stitched pieces See ६३ a stick] A gar-
ment prepared for wearing by taking away
the worn out parts, and sewing together
two whole parts of the same piece of cloth

३३.०.१. *s m* A small piece of stick
2 A watchman who goes his rounds at
night beating a drum with a stick 3 A
public crier

३३.०.१. *s m* [See ६३, S दण्ड, a stick]
A single or unmarried man 2 A rogue,
a knave

३३.०.१. *s f* A small stick, a rod 2 A
small handle 3 The beam of a balance 4
A tabor 5 A perpendicular column 6
The pole of a banner 7 A light house

३३.०.१. *s m* [S दंड a handle, a staff] A
handle 2 A pole, a staff, a shaft 3 The
bridge of the nose 4 A pestle

३३.०.१. *s m* [See ३३.०.१.] A kind of vege-
table

३३.०.१. *s m* [S दण्ड, See ३३.०.१.] A gad
fly, a mosquito, a gnat 2 A large sting-
ing fly

३३.०.१. *s m* Same as ३३.०.१. ३

३३.०.१. *s m* Same as ३३.०.१. ३

३३.०.१. *s f* [S दण्ड a kind of drum, so call-
ed from a rattle carried by postal runners
in their hands Or Hind डाकघर, Eng
Dacoty, a band of robbers] An arrange-
ment (of horses and runners) along a road
to convey the post or travellers, the post,
the mail, the express 2 The post-office

३३.०.१. *s f* [See ३३.०.१.] Necromancy,
witchcraft

३३.०.१. *s f* [+ ३३.०.१. The station, at
which a relay of horses or men is posted
2 A strict watch

३३.०.१. *s m* [Eng Doctor] A doctor,
physician, a medical practitioner

३३.०.१. *s m* [Guj ३३ redup of ३-
३.०.१.] Same as ३३.०.१. ३, ३३.०.१.

३३.०.१. } *s f* [S डाकघर] A witch, a
३३.०.१. }
sorceress 2 A monstrous woman 3 An
old hag

Prov ३३.०.१. पडेदी धरनाले पाय A wicked
man ruins himself A wicked man is his
own enemy

३३.०.१. *adj* Wicked 2 Monstrous 3
Horrible

३३.०.१. *s f* [See ३३.०.१. S दण्ड a kind
of drum] A squeaking sound made by
snakes

३३.०.१. } *s n* [See ३३.०.१. fr S दण्ड a
३३.०.१. }
kind of drum] A kind of drum

Id ३३.०.१. पेसाडु To get a drum beaten
before a person possessed by a spirit or
ghost

३३.०.१. *s m* Same as ३३.०.१.

३३.०.१. *s m* A voracious eater

३३.०.१. *adj* [See ३३.०.१.] Disrespected, dis-
honoured

Id ३३.०.१. पडु To be disrespected

३३.०.१. *s m* Same as ३३.०.१.

३३.०.१. *s m* An attack by robbers

३३.०.१. *s m* Same as ३३.०.१.

३३.०.१. *s m* Same as ३३.०.१.

३३.०.१. } *s f* [See ३३.०.१. + ३३.०.१. redup
३३.०.१. }
See ३३.०.१. ३.०.१.] Repairs, putting in order
(of things and furniture in a house)

३३.०.१. *s f* [Hem Des दण्ड= S मन्त्रोपरि
मन्त्रे तन्त्र an upper storey in a house, the
highest or topmost part] The head 2 The
brain

Id ३३.०.१. पसवी-पसवी-८८८वी To be mad
or insane

३३.०.१. *s f* [See ३३.०.१. a blot, a scar]

A patch sewed on a garment to repair it

Id અંગ્રી મારતી-દેવી To repair (a garment) by putting a patch on it, to patch up અંગ્રી નિશાની નવી To be unsewn (of a patch)

અંગ્રી, s m A man full of fun and frolic 2 The clown in a drama

અધ, s m [P દાગ = S દગ્ધ burnt f] દગ્ધ to burn] A blot, a spot, a stain 2 A scar, a mole, a freckle 4 A slur, a stain, a stigma 4 Vindictive feeling, spite, malice, a grudge

અધી કૈરવે તે વિધિ, ખનમા લાગ્યો અધ, પાણવ ને સુખમા વગે, તો દુઃખાયુ કિમ પાધ ? —પ્રેમાનંદ.

અધા-ડુધી, s f Blots

અધિ-યુ, adj [See અધ malice] Malicious, spiteful

અધિ થો, s m A ferocious dog

અધી, Same as અધિ યુ

અધે લ, adj Blotted, spotted 2 Same as અધિ-યુ

અધુ, s m pl [S દગ્ધ burning f] દગ્ધ to burn] Those who carry a dead body or follow a funeral procession to the burning ground (Used as a collective noun).

અધો, Same as અધ, A blot, a scar

અધો-ડુધો, s m [+ Redup] Same as અધા-ડુધી

અડ, s n [S દટ્ઠા fr દટ્ઠ to bite, See ડાટ] The jaw-bone 2 A wrinkled face

Id ડાયાનો સળધો Talkative, chattering ડાડ ડાડ્યો દુખવા ચાલવું નથી ? Are you not tired of speaking ?

ડાટ, s m [See ડાટ-વ] Ruin, destruction

Id ડાટ વાળવો To annihilate, to ruin 2 To go to an extreme

ડાટ ડું, v t [Hem Des સદટ = S સદટ્ઠમ્ closely joined together, f] S સદટ્ઠમ્ fr સ્મ્ together + દટ્ઠ, ડસ ડું, to bite] To bury, to inter 2 To hide underneath the ground 3 To conceal, to keep secret

Prov ડાટયા ભૂલે, પણ સદટયા ન ભૂલે A treasure hoarded away may be forgotten, but what is written in a document remains for ever

"Littera scripta manet"

ડાટી, s f A crowd, a rush, a crush

અતી બીડ થઈ દરબાર દારે, દરવાજે ડાટી મળી —ગિરિધર.

ડાટો, s m A cork, a stopper

Id ડાટો દેવો-મારવો To shut up the mouth of a jar, bottle, &c ડાટ દેવા To gorge oneself with food on the day preceding a fast

ડાદ, Same as દાદ

ડાદા-ગ્રી, s f [+ રાગ ડ] A gum boil

ડાડું, s n [+ ફાટ-વ] The wide opening of the mouth

ડાકોડિયા, } s n pl Distractedness of the mind
ડાલિયાં, }

Id ડાકોડિયા મારવો To look about distractedly or aimlessly, to stare all around

ડાખ-ડી, Same as ડખી.

ડાખ-ડો Same as ડખો

ડાખલિ-યુ, s n [See ડાખ-લ] That which presses, a pressure, a weight

ડાખ-રિ યુ, s n [See ડાખ-ડો] A kind of open vessel

ડાખનિ-યાળુ, adj Having a spring with which pressure is exerted

Id ડાખનિયાળી યુગ A kind of nut cracker, to which a spring is attached

ડાખી-યજ, adj [See ડાખ] Left-handed

ડાખું, } adj [Hem Des. દક્ષ, ડાખો, = S ડાખું, }

બામ કર the left hand]

Id ડાખા પાનો અગારો The dust on the left foot, applied by a mother to the forehead of her child as a charm against all kinds of evil ડાખુ દરડુ Lit To throw to the left 2 To throw away, to prohibit the appearance of, to forget ડાખુ મૂકુ Lit To leave to the left 2 To forget

ડાખા જમણી, adv [See ડાખ + જમણ] On the right and left, on both sides 2 Either on the right or on the left 3 In such a manner as to place on the left side that which ought to be placed on the right 4 Being influenced by partiality

ડામ, } s m [Dh Des દમો f, S દર્મ]
ડામ ડા, }

A kind of grass used in religious ceremonies

ડામ ડા, s m Same as ડામ ડા, ડામો

ડામો-ડિ-યુ, *adj* Able to work more easily with the left hand than with the right, left handed

ડામ, s m [P દામ = S દાહ f, દહ to burn Or S દમ to restrain] A brand, a cautery, a mark made by searing with a hot iron 2 A stigma, a scar

Id ડામ દેવા-ચાપવા To brand 2 To insult, to taunt

ડામચિ યો, s m [See ડામ place, fixed, + ચાચી] A wooden stand or horse

ડામણ, s n [S દામન fr દમ to restrain] A cord to bind the foreleg and the hind leg of an animal, a tether

ડામર, s m A resinous exudation from a tree on the Malabar coast used as tar or - pitch, a kind of rosin

ડામ ડું, v t [See ડામ] To brand, to cauterize, to sear with a hot iron

ડામ-ડું, v t [See ડામણ] To tie with a cord

ડામા-ડોળ, *adv* [See ડામ-ડું] Being unsettled, fluctuating, changeable, inconsistent or utterly uncertain, wavering, changing

ડામીશ, } *adj* [Eng Damaged Or, See ડામીસ, }
ડામીસ, } ડામ] Damaged, branded, stigmatized, notorious

ડામે-લ, *adj* [See ડામ-ડું] Cauterized, branded

ડામ રો, s m [S દામ a share of ancestral property fr દા to give] A feast that one is obliged to give to one's community (used among Rajpūts)

ડામ ડું, v t [See ડામ-ડું] To frighten, to threaten 2 To prohibit, to stop

Id ડામ કરતા ડામવું To prohibit or stop from working

ડામે, s m [See ડર] A threat, a rebuke

ડાણ, s n [S દાલક] A basket

ડાવ, Same as દાવ

ડાણ પણ, s n [See ડાણ] Wisdom, prudence, good sense

ડાણી-નો ઘોડો, s m [See ડાણ, ડાણી, + ઘોડો] The game of "Hide and Seek", Blind Man's Buff

ડાણું, *adj* [Hem Des દક્ષ = S તીક્ષ્ણ sharp, pungent, fr S દક્ષ diligent] Wise, prudent, sensible, sagacious

Id ડાઠ ડાણું Same as દોઠ ડાણું

Prov ડાણી સાસરે ન નય, ને ગાડીને શિખામણ દે Example is better than precept How can the blind lead the blind ? ડાણો તે ધરડા Age alone is wisdom ડાણો દિકરા દેશાવર ભોગવે ને ડાણી વહુ યુવાના પેસે All place the load on the willing horse મરખ મિત્ર કરતા ડાણો દુશ્મન પણ સારો A wise enemy is better than a foolish friend ડાણો તણુ કેમણે ખરડાય = વણો ડાણો વણો ખરડાય See Prov under વણુ ડાણીના ગાડા, ને ગાડીના ડાણા (said of Rajpūts and Vānās) A wise mother may have a foolish son, and *vice versa*

ડાણું ડમરૂ, *adj* [+ ડમરો] Having the appearance of wisdom, but inwardly cunning, seemingly well behaved

ડાળ, } s f Dh Des ઢાલ, ઢાલી, = Hem
ડાળી, } Des ઢાલી = S શાકા a branch of a tree Or Hem Des સાહુલી = S મુજ the arm] A branch of a tree

Prov જે ડાળે બેસવું, તે જ ડાળ કાપવી Kick ing down the ladder by which one has risen A suicidal policy

ડાણ, s n Same as ડાળ

Id ડાળા પાખડા નાંદા કરવા To pull to pieces ડાળે વળગવું Lit To cling to a branch of a tree 2 To obtain patronage 3 To get a start in life, to get employment, to get into service ડાળે વળગાડવું To start another in life ડાળ પાખડું ન નાંદવું To be ignorant of ડિંગરી, s f A pod of vegetables used for food

ડિંગણ, s n A part of a branch

હિંગ, *s f n* [See હલ] A lie, a fib, an untruth, & false report

Id. હિંગ મારતુ To make exaggerated statements

હિંડ-વાણું, *s n* [See હિન્દ wretched + વાણું, વણું] Mismanagement

હિંડ-ફુડું, *s n* [S ફુડું coupled or joined together] A bulbous fruit 2 *adj* Mismanaged 3 Wretched, pitiful

હિંડીય, *s n* [See હિંડીય] A halting verse, bad versification 2 A falsehood, a lie, a rumour

હિંચ-ફુંડું, *s n* The stem or stalk of a fruit or leaf

હિંચી, } *s f* Same as હિંચ-ફુંડું 2 Same as હિંદી

હિંચું, } Same as હિંચ-ફુંડું

હિંદ, *s n* [S ફુડું a stick, the stalk of a flower Or see હિંડ ફુંડું] The pedicle or stem of a leaf

હિંદ, } *s f* [S ફુડું the stalk of a flower] The breast, the nipple.

હિંદ, See હિંદ

હિંદી, } *v t* To finish under great difficulty

હિંદી, *s n* A short stick for driving cattle

હિંદી, *s n* The prominent part of a thing

હિંદી, *s m* A sob, sobbing

હિંદીયું, Same as હિંદીયું

હિંદીયી, *s f* [Eng] D mity

હિંદી, Same as હિંદી

હિંદી વાણું, *v t* [See હિંદી-વાણું to cause to fall fr S હિંદી to shake] To cause to make a mistake, to mislead

હિંદી, *s f* [See હિંદી] Young tender sprouts

હિંદી-વાણું, *v t* To frighten, to terrify

હિંદી-ર, *s m* [Hem Des હિંગ તે-S શૈલ a mountain, fr હિંદી high] A hillock, an eminence 2 A pile, a heap, 2 A sharp and

peaked rising, a hill, a mountain

Prov. હિંગ દૂરથી રહિયામણી The hills look green that are far away ' Distance lends enchantment to the view "

હિંગરી, *s f* Rocks, hills, a mount, a hillock, an eminence

હિંગરી, *s m* A round top or ball on a cover used as a handle 2 A spire or spike

Id હિંગરી નવડીવણી To set fire to a forest on the top of a hill—a vow taken by Bhils to propitiate a god

હિંગી-ફુંડું, *v t* To be stunted in growth, to be below the average size

હિંગી, *s f* An onion

હિંગી, *s m* A pipe for smoking

હિંગી-ફુંડું, To drink with the lips

હિંગી, *s m* [P ફુંડી S ફિ two+P ફુંડી dim = doubled, twisted] Any thing put into the mouth to hinder speech or mastication, a gag 2 Something put into the neck of a vessel, &c, to block up the opening, a ball made of rags, with which a small opening is bunged, a plug 3 A clownish fellow

Id હિંગી મારવો—ફુંડી To stop with a plug 2 To stop up મોંઢીયા હિંગી મારવો—ફુંડી To stop speaking, owing to one's mouth being full 2 To strangle to death

હિંગી, *s f* [S ફુંડી] The navel

Id હિંગી ભમણકો Heart-felt feelings, a sincere feeling હિંગી હસવું A laugh from the bottom of the heart, a hearty laugh

Prov હિંગી પડવો વાળ (નહિ તેડવામાં, ને ભેડવામાં) That of which the growth is not stopped, growing wild

હિંગી, *s f* [See હિંગી Or હિંદી દલકી fr દલકીના to cause to run See હિંદી-ફુંડું] The drum beaten by a public crier Hence, 2 A proclamation 3 Notoricty, celebrity

હિંગી ફેરવું દેશમાં, હિંગી એ જીવી જાગ, હિંગીને માર્યા છેવરી, માર્યા પોતાનો સામ

—સમબલક

Id હિંગી પિટવી—ફુંડી To make known to the people by beating a metallic dish or drum

૩૬૧-૩૭ To be closed or overpowered with sleep

૩૬૧, s m [See ૩૬૫] A tent 2 An encampment 3 Any temporary habitation

Id ૩૬૧ કરવો To put up with ૩૬૧ દેવા To put up with 2 To be firmly settled

સતો દિવા રે અગમ પર ૩૬૧

—ખાચીન કવિતા

૩૬૧, s m [See ૩૬૨ delay] A log tied round the neck of vicious animals to prevent them from straying or running wild

૩૬૧, s f [Dh Des દિયલી, દિયલી, દેહલી, fr S દેહલી the door sill] A low-roofed house 2 A subordinate residence 3 A police gate or station

૩૬૧, s n The gate of a street 2 A house with an open space before it surrounded by a wall 3 A stable 4 A house having high and wide doors.

૩૬૧, s m A large ૩૬૧

૩૬૧-૬૧, s m [P દિઠકાન્ a villager fr દિઠ a village+Ar જાન્, ખાન્, ખા, a nobleman] A villager, a rustic, a peasant. 2 A foolish man, an ignorant person

૩૬૧, s n pl [See ૬૧] A sound showing that the speaker means to give nothing to the person spoken to, or that the person spoken to shall get nothing

૩૬૧-૬૧, s m [Dh Des દહો fr S દહો a spoon Or Hem Des હોહો=S દાહ દહ્ત a wooden spoon] A small pot with which water is taken out of a large vessel 2 The shell of a cocoa-nut used as a bowl 3 The bowl of a hookā

૩૬૧, s f A large metallic spoon with a wooden handle, a ladle

૩૬૧, s f [See ૩૬૫] The neck

Id દામના બોલએ જીવી ૩૬૧ એ યદી નથી I cannot even raise my head (turn away my mind) from my work owing to the pressure of the work જીવી ૩૬૧ કરવી-કાઢવી Lit To raise one's head, to hold up one's head, to be stiff-necked Hence, 2 To be conspicuous in opposing, to oppose, to resist

૩૬૧-૬૧, s f [See ૩૬૧, ૩૬૧, +ની dim Or Dh Des દહો=S વિજાવ an evil spirit Or, See દિઠો fr Hem Des દહો=S વિજાવ a child] An old woman (in contempt or endearment)

૩૬૧-૬૧, s m An old man (in contempt or endearment)

૩૬૧-૬૧, s f [See ૩૬૫+ખાચી] A wicket in a gate

૩૬૧-૬૧, v t To poke the head forward, to peep in, to pry into, to look at shily

૩૬૧-૬૧, s n Looking at by raising the head

Id ૩૬૧િયો કરવા To pry into, to peep in ૩૬૧, Same as ૩૬૧

Id ૩૬૧ ધુણાવવી To nod, to shake the head as a sign of either 'Yes' or 'No'

૩૬૧, s n The head

Id ૩૬૧ કાપવું To betray the confidence of, to commit a breach of trust. 2 To behead ૩૬૧ પાણુ To meddle with, to interfere in ૩૬૧ કાઢવું To raise one's head 2 To appear in public, to be seen ૩૬૧ કાપવું To play the traitor, to betray, to commit a breach of confidence ૩૬૧ ધુણાવવું To shake one's head in answer to a question either in the negative or in the affirmative

૩૬૧-૬૧, s f [See ૬૧ two + ખા a rogue Cf ઢિ ખા, જાણકારી ૩૬૧-૬૧] A troop of children

૩૬૧-૬૧, s f A kind of spoon

૩૬૧-૬૧, s n [See ૩૬૫] A round pot of clay

૩૬૧, s m A foolish man; a stupid man

૩૬૧-૬૧, Same as ૩૬૧ (used in contempt)

૩૬૧, s f [S દહો fr દહ, દો-૬-૬, to run] Running

Id ૩૬૧ મુઠવી-કાઢવી To run

૩૬૧, s f [S થવી cloth] A kind of thick cloth

૩૬૧, s m Malice, grudge

૩૬૧-૬૧, s n [See ૩૬૧, ૩૬૧, ૩૬૧] A kind of vegetable

૩૬૧-૬૧, Same as ૩૬૧

૩૬૧-૬૧, v t [See ૩૬૧] To put forth

an ear of corn or the early fruit

ડાડી, *s f* A kind of vegetable 2 An ornament worn above the elbow

ડાડુ, *s n* [See ડાડી] A small pod

ડાડી, *s m* [See ડાડુ *fr* S દડ the stalk of a flower] A pod

ડાડી, *s m* [See ડાડુ *cf* ડાડુ, ડાડી] Membrum virile 2 The testicles 3 Nothing (vulgar)

ડામ ડ, *s n* [See દે-હુ-ભી, દોભી+૩ *dim*] A broken earthen pot

ડામુ, *s n* [See દોહ ડ] An old cow or buffalo 2 An idiot

Id ડામ ચારવા To graze cattle 2 To be illiterate, ignorant, or unskilful

ડા યો, Same as ડાઈ યો

ડામ ડુ, *s n* [See દોરો] A button

ડાલ, *s f* [Ar દલ્] A bucket, a pail

Prov ડાલ ને વરાડુ દવામા પડ્યા The scheme proved a total failure

ડાલ, *s m* [See ડાલ ડ] A mast of a ship

ડાલ યી, *s f* [See ડાલ a bucket + P વેર *dim*] A leathern bucket, a small bucket for drawing water

ડાલ ટ્રિ યુ, *adv* [See ડાલ-ડુ] Oscillating, wavering unsteady

ડાલ મ-ડાલ, *adv* [See ડાલ ડ] Moving to and fro 2 Wavering 3 Being uncertain, hesitating

Id ડાલમડાલ કરવા To rock; to swing

ડાલર, *s m* The jasmine plant

ડાલરિયો, *s m* A kind of jasmine

લાગી આગલકીની ચોર ડાલરિયો દેખીને પાંચ ઘડ યઈ, જ, મારા રાજ —પ્રહાનદ

ડાલ-ડુ, *v ૨* [S ડુઝ See ડુલ ડ, ડુલો] To oscillate, to nod 2 To dangle, to swing, to move backwards and forwards 3 To walk nodding and wagging 4 To reel, to stagger, to roll, to rock, to totter 5 To swerve

સાત ગળે ગળ્યા પછી બેવ બેલીએ ને, બેલ્યા પછી દુખ થાય, નવ બેલીએ, ને

—દયારામ

ડાલું, *s n* Moving backwards and for-

wards 2 Nodding, a nod 3 A light slumber, a nap

Id ડાલ બાવ-આવવા To oscillate, to have a nap

ડાલો, *s m* Gain, profit 2 An important business

ડાસ લા, *s n pl* [See ડાસી, ડાસો, ડાસી, ડાસરો, +લા *dim*] An annual ceremony performed among the Pārsis in commemoration of the dead

Id ડાસલા બેસવા To be on the losing side 2 To be discouraged

ડાસી, *s m* [See દોશી વાણિ-યો] A cloth-dealer

ડાસી, } *s f* [See ડાસો] An old woman

Id ડાસી મારવા To do an insignificant or unimportant work or service ડાસીનો રૂઢિયો Slow work

Prov ડાસીએ ડાલ વાળ્યો An old woman generally works the ruin of the family ડાસી યુવાનો લો નથી, પણ જમ પળક્યાનો લો છે A small evil may be put up with, but a repetition is dangerous ડાસી ને અરવાર, સાથેના સાથે Slow but sure wins the race ડાસી મરી નય, તેા ધરમા ચોક્કુ યાય Younger persons are at liberty, when old men die

ડાસી વાણિ-યો, Same as દોશી વાણિ યો

ડાસુ-ડગર, *s n* [+ ડગર redup of ડાસુ, or see ડગ-લો, દગ દગ-લો] An old and decrepit person

ડાસો, *s m* [Hem Des દોલો=S અર્ધ a half *cf* ડાસરો, દિસરો] An old man

ડાહ, *s m* [S સદોહ] A pit for water, a deep pond

ડાહલ ડું, Same as ડાહ ડું

ડાહ, *s m n* [See ડાહ-ડું] A pompous air or mien, swaggering, swelling, strutting 2 Shape form, figure, fashion 3 Way, manner, style, air, general features 4 Signs, indications, manifestations, demonstrations

Id ડાહ ધાલવુ, ડાહ બતાવવુ, બોટ ડાહ ધાલવું To keep up false appearances ડાહમા આ-લુ-લાવવુ To give the required shape ડાહ-

ଢ଼ିଆ-ଢ଼ିଆ A pompous show ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ
It seemed so

ଢ଼ିଆ, s m [See ଢ଼ିଆ, or ଢ଼ିଆ, or ଢ଼ିଆ ୩]
Pulse roughly ground 2 A fool, a vagabond, an idiot

ଢ଼ିଆ-ଧାଡ଼ି, adj [See ଢ଼ିଆ pompous airs+ଧାଡ଼ି] Protentious 2 Hypocritical

ଢ଼ିଆ-ଧାର ଖୁଣି, s f [See ଢ଼ିଆ rough pulse+ଧାର ଖୁଣି, ଧାର-ଖୁଣି] A sieve with large holes in which rough pulse is sifted

ଢ଼ିଆ-ଧାର, adj [See+ P ଧାର keeping for ଧାରଣ=ସ୍ବ, ଧାର, to keep] Well-shapen, well fashioned, well made 2 Having a good form, shapely, fashionable in form

ଢ଼ିଆ-ଧା, v t [See ଢ଼ିଆ shape] To bring into shape, to give the required shape

ଢ଼ିଆ-ଧା, s m pl [See ଢ଼ିଆ rough pulse+ P ଧା dim] Grains of millet, &c, that have remained unparched in a quantity that has been parched

ଢ଼ିଆ ଡ଼ିଆ, v t [See ଢ଼ିଆ ଡ଼ିଆ Or, See ଢ଼ିଆ a deep pond] To shake or agitate (a liquid) 2 To rub (the eyes) so hard as to make them red 3 To shake to agitate 4 To engage in many works at the same time

Id ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To affect to be wise and meddle with another's business 2 To act beyond the limits of power with which one is invested

ଢ଼ିଆ-ଡ଼ି, v t To shake and pick up what comes to the surface

ଢ଼ିଆ-ଡ଼ି, s m [See ଢ଼ିଆ form+P ଧା dim]

A small entire piece of wood for fuel, a small faggot

ଢ଼ିଆ ଧୁ, s n [See ଢ଼ିଆ snape] A mould, a model 2 [See ଢ଼ିଆ]

ଢ଼ିଆ-ଧୁ, s n Oil extracted from the fruit of the Mahudā tree

ଢ଼ିଆ, s f [Dh & Hem Des ଢ଼ିଆ for S ଢ଼ିଆ a swing, ଶିବିକା a palanquin] A litter, a kind of swinging cot 2 Lure, ruin, disagreeable news

ଢ଼ିଆ, s f A ଢ଼ିଆ fruit

ଢ଼ିଆ, s m [Hem Des ଢ଼ିଆ, ଢ଼ିଆ, ଢ଼ିଆ, ଢ଼ିଆ, = S ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ to see] The eyeball, the pupil of the eye 2 The eye 3 Sight, vision 4 Attention regard 5 The eye of a peacock's feather

Id ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To be dizzy or giddy, to have swimming in the eyes ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To be dying ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To glare at angrily ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To become blind ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To goggle at 2 To threaten 3 To thrash till the eyes shoot out ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To come to one's senses ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To be proud and haughty ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To compel to wait however impatiently ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ To look at with a desire to possess a thing

Prov ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ, ନେ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ One would not like to lose another's company, but at the same time would not live in harmony with him

ଢ଼ିଆ, s m [See ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ, ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ] A thick filthy liquid

ଢ଼ିଆ

ଢ଼ିଆ, The twenty fifth letter of the alphabet, and the fourteenth consonant

ଢ଼ିଆ, Same as ଢ଼ିଆ

ଢ଼ିଆ, s m [See ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ a coat] A heap, a pile, numerous things piled together

Id ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ-ଧାଡ଼ି To make a heap, to pile in a heap

ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ, s m pl The buttocks, the hips

ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ s f A small ଢ଼ିଆ

ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ-ଧା, adv Plentifully, abundantly, in profusion, in heaps

ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ, Same as ଢ଼ିଆ

Id ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ-ଧା ଢ଼ିଆ He was struck all of a heap 2 He was exhausted 3 He became quite helpless

ଢ଼ିଆ-ଡ଼ି, v t [Pass of ଢ଼ିଆ-ଡ଼ି] To be covered, to be closed, to be concealed

Id ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ ଢ଼ିଆ An intelligent person

unknown to fame

ડંગ, *s m* [See ડોંગ] Pranks, frolics, tricks, practices 2 Conduct, behaviour, habits, demeanour, manners

શિખ સાચુલ દે છે રે, વહુલ રહો ડંગે —દયારામ રમ શુ ભેવા રે, નથી કાઈ ડંગ જનોના —૦

Id ડંગ વિનાનુ Contrary to the received rules of conduct, *gauche*, awkward, unsuitable ડંગે રહેવું To behave oneself according to the received rules of conduct, to be neat and decent એના ડંગ તો બુઝો ! Look at his pranks and tricks. એનામા શા ડંગ બ વ્યા છે ! = એનામા દર્શી વાતના ડંગ નથી He has no manners, he is awkward in his behaviour, he is dissolute in his conduct

દમ્ય, } *s m* [Dh Des દવરા = S વિશાચ દમ્યરો, } an evil spirit See દ્યરો] An old man (used in contempt) Cf ડેકરો

દમ્ય-પમ્ય, Same as ધમ્ય-પમ્ય

દ દહ્યા-વ વુ, Same as દહ્યા-દહ્યા વ વું

દટ્ટો, *s m* [Dh Des દટ્ટો = S મેરી a large drum, fr S દટ્ટા a large drum] A stupid man, fat and dull

દટ્ટો, *s m* The letter and sound દ (ઢ) 2 An illiterate person. 3 A stupid and senseless person

દટ્ટો, Same as ધટ્ટો

દહ્ય ક વું, *v t* To vander aimlessly, to lounge, to pass one's time in idle wandering માર દહ્યકગ દોર દહ્યકે છે મહુ નમમા,

સીમ ખેતર ખજી કાઈ ન મૂકે —દયારામ દહ્ય-દહ્ય, *adv* [Imit] Clanking, clanging, ringing

દહ્ય-દહ્ય-વું, *v t* [Or, S ધૂ મ વ-તિ it shakes fr ધૂ to shake] To shake, to tremble

દહ્ય-દહ્યા-વ-વુ, *v t* To shake, to cause to tremble 2 To commence with great enthusiasm

દહોર, *adv* [See દહોર+કાર state, or આ-કાર form] Vast, prodigious

દ દે રો, *s m* [See દહ્ય-દહ્ય + કાર doing Or S હુન્નિ ન drum + કાર doing] Publication by means of a crier, who beats a little drum, a promulgation 2 A proclamation,

a notification, a public notice

દ-દેળ વુ, } *v t* [Hem Des હુદ્દમ્ = S દ-દેળ વુ, }

ખમતિ it wandes] To catch and shake

દમ, *s f* [S દમ્ show fr દમ્ to make a show] A manner of action, a peculiar air, a style, a mode, a fashion 2 An imposing air, form, or appearance

દમ-છમ, *s f* [+ redup, or see છમ, છમી] Manner, behaviour 2 Outward appearance

દમ દાર, [+P દાર having fr દારત્ત = S ધૂ, ધાર, to keep] Showy, fine, of imposing appearance

દમ વુ, *v t* [See હુળ-વુ] To move the hands and feet up and down in swimming 2 To be drowned 3 To expire, to breathe one's last

દમ્ય, } *s m* [See દમ] A piece of copper money, a double pice; a half anna coin 2 A person seemingly strong and healthy, but really weak 3 A worthless person

Prov દખનેમે દમ્ય, ચૌર ચલનેમે શિવશાઈ, Oxford knives and London wives Much show little work ડહાની ડોશી, ને દમ્ય યુડામમ્ Great toil, little work Much bruit, little fruit Much cry and little wool

દમ્ય-ક-વું, *v t* [See ધુડ વુ, કમ વુ] To cover over

દમ્યીશ નવ ધોતિયામા એને, દેખાડજે વુ તો જને તેને —ધીરો

દમ્ય ક વુ, *v t* [Guj દમ Imit] To strike, to beat. 2 To stroke gently

દોંગીને તો દમ્યરો પેહેલા, કહેગે કલ્ય તારા જણાય —ધીરો

દમ્ય-વો, *s m* [See દમ્ય + વા] A worthless person 2 A mean profligate wretch, who caters for the lust of others, a pander, a pimp

કેલક ગુણકાને ઘેર દમ્યવા ભેવા જઈ સરાયા દતા

—અધેરી નગરીનો ગર્ધવમેન

દમ-દમ, *adv* [Imit Cf રમ-રમ, S હુન્નિ a large drum] Imitative of the sound of a drum

દમ-દોલ, *adv* [+દોલ] Shony, empty

Prov દમ દોલ, અને માહે પોલ Great show and empty pockets

દમ-પાટુંડી, *s f* [See દમ દમ + પાટું] A play for children

દર-કે-હુ, *v t* [See ધર-હુ] To drag, to pull on

દસ-હું, } *adj* Credulous, simple

દસ હું, } *v t* [See ધસ-હું] To push along, to pull on 2 To draw, to drag

Id દહડી કાઢવું To drag along, to drag out 2 To write in haste and without much care

દળા-કે-હું, *adj* [See દળ-હું] Inclining; sloping

Id દળેહુ બોલવું To speak inadvertently, to speak without firmness 2 To speak in such a manner as to betray one's leanings to the opposite party

દળા-હું, } *v t* [See ધ-હું, ધર-હું, to shake] To slip aside, to slide, to move out of place, to roll, to glide 2 To incline, to lean over 3 To come out, to be poured out in a large quantity 4 To lie down to sleep 5 To be enticed, to yield, to swerve from the path of rectitude

Id દળી પડવું To incline, to tumble 2 To swerve from one's promise 3 To lie down to sleep 4 To die દળતો કોટો Liberal, tolerant, forgiving

અદળક દળિયો રે શામળિયો, મુદિ તાલુલ મારે,

ઇન્દ્રો નૈલવ સદ્ગુણ આળ્યો, સ્વદેવ સુખી સારે

—મેમાનંદ

દળા વ-હું, Same as ઢોળા-વ હું

દળિ હું, *s n* A lump of earth, a piece of a brick

દર્યા, *intery* Come along, you wicked boy (said by a mother to her son as a term of abuse)

ઢાંક હું, } Same as ઢાંક હું

ઢાંક હું, } *s n* Same as ઢાંક હું

કુવા ઢાંકણ ઢાંકણ, એતર ઢાંકણ વાડ,

બાપત ઢાંકણ મેટરો, ધરતી ઢાંકણ નાર

(The lid protects a well, the fence a

field, the son protects a father, and the wife a house) —ભાષા.

ઢાંક-હી, *s f* The knee cap 2 A lid, a cover, a covering 3 An earthen vessel serving as a lid for another

Id ઢાંકણીમા પાણી ધાલી તારે જુડી મરવું લેધએ Lit Pour water in an earthen lid (which can contain no water in it), and drown yourself in it Hence, 2 You have done a very shameful act, for which you should put an end to your life in some way

ઢાંક-હિ-હું, } *s n* [See ઢાંક-હું to cover] ઢાંક-હું, } A lid, a cover, a covering 2 Protection, a protector

ઢાંક-પિછોડો, *s m* [+પિછોડો] A scheme intended to conceal a fault, an excuse 2 A particular game played by children

ઢાંક-હું, *v t* [Hem Des ઢાંક નો = S વિ-ધા-નિ કા ન lid, a cover, fr S અનિ-ધન ન cover fr અપિ all round+ ધા to put Or Hem Des ઢાંક = S છદયતિ it covers] To cover, to close with a top or lid, to overspread a thing with something else 2 To shut, to close 3 To hide, to conceal

હવે તમ પાપ્યે કેમ રહેવારો ? ઢાંક્યા ધીક્યા કેમ રહેવારો ? મે એ હું ખ કેને કહેવારો ? —દયારામ.

4 To veil, to suppress, to smother, to stifle

Id ઢાંકી દેવું-મૂકવું-રાખવું To cover and hide securely મારું ઢાંકવું To cover the head with the upper end of one's *scarf*, out of respect મોઢ ઢાંકવું To stop talking 2 To weep in mourning 3 To weep in secret or away from public gaze તાર મોઢ ઢાંક, શું લેઈને બોલે છે ? You should be ashamed to speak, as you have done a shameful act અનગ્રહ ઢાંકવા To conceal or not to notice one's faults ઢાંકી નાખવું To cover over entirely 2 To overcast, to eclipse, to surpass, to excel ઉપકારથી ઢાંકી નાખવું To render great and many services; to place under a debt of obligation ઢાંક્યાં ઉધાડી લેવા To inquire into the conduct of other people, to talk slander

ઢાંકો-હુમે, *s m* [+ર-હું to search] A survey

of the house, in which things left open are covered and secured (at night by the mistress of the house)

દાંક્યું, *s n* Meals prepared at one house and brought to another

દાંગાંફ, *s n* [S કઢકર See ડાંગર] A kind of large cucumber

દાંદું, *s n* [See દાંદો] A dead ox, buffalo, or other such animal

દાંદો, *s m* [See સાંદ] An ox

દાંક-દોળ, *s m* [See દાંક-વુ+ડોળ show] The external appearance, the form

દાંક-જો, *s m* [See ડાંચુ+કજો] Wisdom; prudence, foresight 2 Modesty, good manners

દાંકો-કુમો, Same as દાંકો-કુમો

દાંદી, *s m* [See ડાંદી] The beard 2 A particular class of musicians 3 A class of Muhammadan singers

દાંલ, *s f* [S] A shield, a buckler

સમન એસા ધીજએ, દાંલ સરીખા હોય,
સુખમે રહેવે પાંચે, દુખમે આગે જોય

(O good man, act like a shield, which hangs at the back in time of peace, but comes to the front in time of trouble)

—ભાષા

2 The grand flag of an army directing its march and encampments, the standard or banner of a chieftain, a flag flying on a fort, &c

Id અડી વેળાની દાંલ A person or thing, resorted to as the last but unfailing remedy 2 A powerful patron

Prov દાંલ હોય, તે આગળ ધરાય If one has a protector, one can protect oneself behind him A helpless man cannot protect himself

દાંલ-પછેડો, Same as દાંક-પિછેડો

દાળ, *s m* [See ઢાળ વુ] A slope, the inclination of a plane

Id દાળ પડવો To be sloping, to have a slope દાળ ઉતરવો To come down a slope દાળ ચઢવો To go up a slope દાળ ઉતારવો Lit To lessen a slope, to remove a slope Hence, to make level

દાળ, *s m* [See ઢાળ-વુ, to smooth, &c] Way, manner, style

રાગ દાળવુ માપ ન જાણ્યું, અહુ-ચુદ્ધિ કવિની વસે,
અલકારનો અક્ષર કેવો, જાણ્યું નહિ હું નવ રસે

—ભાષણ

2 Intercourse, familiarity

Id દાળમા ગાવુ To sing in the proper style
દાળ ફી, *s f* [See ઢાળ-વુ to fuse] A metal heated and poured into a mould 2 A solid piece of metal, an ingot

દાળ ફો, *s m* A large દાળ ફી.

દાળ જી, *s f* [See ઢાળ-વુ to mow] The act of reaping a harvest

Id દાળજી પડવી To be the time for reaping a harvest

દાળ દાર, *adv* [See ઢાળ style, form, + P દાર having fr દારત્ત= S ધાર, to keep] Sloping, inclining

દાળ-વું, *v t* [See ઢાળ વુ, છુક-વુ, જોક, ઢાળ-વુ] To spill; to pour 2 To fuse, to melt, to cast (a metal) 3 To drop or shed (tears)

4 To smooth or break the clods 5 To mow, to reap

Id આચુ દાળવા To shed tears પાસા દાળવા To throw the dice in a game

દાળિ યુ, *adv* Sloping, inclining

Id એક દાળિયુ A shed having the roof only with one slope

દાળિ યો, *s m* [See ઢાળ-વુ to mow] A reaper 2 [See ઢાળ] A water-course, an aqueduct

દાંક, *s f* [Imit] A push given from behind 2 A slap on the back

Prov દાંક મારીને દાંક ખાવી If you give a push, you must expect a push in return

દાંક-છું, *adv* [S ફિરુ ફી upon] Some, certain, unknown, uncared for; so and so

દાંક-પાટ, *s n* [See દાંક + પાટ] Wild boisterous jests, played by slapping and kicking each other; horse-play

દાંક-વો, *s m* [See દાંક+વો વાટ a place] A pit as deep as the knee made in a tank or in a river bed

Id દાંકવો ફો A pit made as above
દાંગલ મલ, Same as વાંગલ-મલ.

દીંગ-લી, *s f* A doll, a puppet

દીંચણ, *s m n* The knee

દીંચણ-પૂર, *adj* [+પૂર-હ, પૂર] As deep as the knee

દીંચણિ યું, *s n* A support for the knee used during dinner-time 2 *adj* Having the tail reaching to the knee (of a bullock, horse, &c)

દીંચ યુ, *v t* [Imit] To drink excessively, to drink profusely, to gorge oneself.

દીંક, } Same as દીંક
દીંકી, }

દીંક યું, Same as દીંક યું

દગલ-મલ, Same as ધિંગલ-મલ

રાણી રૂકિમણીએ ત્રિધાવિયા, ત્રિધમરાય અતિયા રે, તે તો પુરાણે પ્રસિદ્ધ, દીંગમલ અતિયા રે

—પ્રેમાનંદ

દીંગા ર, *s m* [See દગ, દગ-લો] A pile, a heap, a large mass

દીચ યું, Same as દીંચ યું

દીચ, *adj* [Cf લીમ] Strong, stout
ફૂંચ સાથ ગયો લીમ, બીકણુઓ બની દીચ,
જડી છુટી મની નીમ, મૂંચી બળ લીમ સાથ

—વલ્લભ

દીમ યુ, *s n* [P દમ્હ twisted lock of hair=દમ] A block of wood, a broad and thick piece of wood 2 A child short in stature for its age 3 [P દમ્ clotted blood] A round swelling resulting from contusion

દીમ ડું, }
દીમ-છુ, } *s n* A block of wood for

mincing meat on 2 A big swelling or bump

દીમર, }
દીમર, } *s m* [S ડીમર] A fisherman

દીમ યું, Same as દીમ યું

દીમુ, Same as દીમ ડું, દીમ-છું

દીલ, *s f* [See દીલ] Looseness, slackness, laxity 2 Remissness, perfunctoriness 3 Delay, procrastination, dilatoriness 4 Relaxation, remission of attention sluggishness

Id દીલ દરવી To delay

દીલ-ગંડુ, *adj* [+ગાડુ] Timid, cowardly

ડીંછ, *adj* [S ડીંચેલ] Loose, not tight, slack, relaxed 2 Slow, remiss, lazy 3

Weak, cowardly

Id દીલી દેરી A lax restraint or rule દીડુ મુકવુ To slacken or release 2 Not to be pressing in one's demand દીડુ પડવુ To be loose 2 To relax the rigour or rigour of. દીલી દાળનો ખાનારો Weak in body or mind

દુંક ડુ, *adj* [S ડોઠ to approach, to go] Near, nigh, close

Id દુડરે At a short distance, close by

દુક-ડુ, Same as દુક-ડું To search for તે ખસ દ્વાર આવિને બેઠા રહ્યા, ગોપિકા મુખ જ્ઞેવાને દુકે

—નરસિંહ મેહેતા

બરી બરી ધણા શાસ મૂકતી, ટંગી ટંગી દિલે તાય દુકી

—વલ્લભ.

દુંકુ, Same as દુંક-ડું

દુગ, Same as દોગ

દુગ યું, *v t* To eat

કોડકા રાટાઓ ધાસ કલુ કસડા, માર ખાઈને પછ તે જ દુગે

—દયારામ.

દુયું, *s n* A body or troop of players in children's games, a side of players in a game

દુર યુ, *v t* [See દુર યુ] To seek, to search

Id દુડી દુડીને ગરવુ To make a minute search to no purpose

દુંડી, *s f* [See દુંડ યુ] A game for children, generally known as ઘંટી-ખીલડો

દુંડણી, *s f* A game for children, generally known as પોટિયો પાડો (used in the Sidhapura Dist)

દુંડ યું, *v t* [Hem Des ટંટોલ=સ ગવેરયતિ, it searches, also, દુનુર=સ ધ્રમતિ it wanders Or S ડુનન seeking, prob fr ડુ, ધુ નાતિ, to shake] To seek, to search for, to look for; to make an inquiry, to go to find, to rummage for

દુડાં, *s n pl* [See દુડ] Ears of bājār from which the grains have been removed

ડુંડો, *s m* [See દુડ યુ] A man belonging to one of the sects of the Jain religion

દુંડે, *s n* [See દુંડ] An ear of bājār

દુંડો, }
દુંડી, } *s m* A thick wheaten cake

more than ten seers in weight

કુલુસાં, } Same as કુલુસાં
કુલુસાં, }

લેક, *adj* [See લેકે] Last (used by children in their games)

લેગી, *adj* Indolent, lazy

લે-ચલો, *s m* [See લે-ચલી] A kind of bird

લેક વો, [See લેકે, + P વા dim] Same as લેકે

લેક-લેયા, *s m pl* [+લેયા redup] Pits and holes, roughness of roads, unevenness of surface

લેક-લેયા-વાળું, *adj* [+વાળું having] Having pits and heights full of holes and heights, uneven

લે-કુટ, *s f* [See લેક+કુટ ક, Cf માયા કુટ] A wearisome, vexatious, and unprofitable labour

લેકે, *s m* A protuberance, a knot

Id લેકે નમાવવો I'o work hard

લેક, *s m* [Dh Des લયરો= S વિશાચ an evil spirit See લયર, લયરો, લયરો] An individual of the class of sweepers, &c., a scavenger, a sweeper, a man of the lowest caste

Id લેક ગુજરાતી The Gujarātī language spoken by the low-caste people in the Sūrat District 2 A corrupt form of the Gujarātī language

Prov લેક લેખડે રાજ Poor folks are glad of cottages લેક મુલો, ને આસડોડે યાી Getting rid of a trouble once for all લેકવાસગા તરફ પેકુ Confusion worse confounded લેકવાસિયા, ભાઈ, લેકવાસિયા It is hard to get rid of one's nature, nature will always assert itself

લેક-ફલેતી, *s f* [+ફલેતી] Public disgrace, the greatest infamy

લેક-વાડો, *s m* [વાડો, S વાટ a place] The part of a town where Dhedhs dwell

લેકિ ચો, Same as લેક

લેકી, *s f* A female લેક

Prov લેકીને હવાસદારે બેસાવી Little men are proud of little nonour

લેકું, *s n* [+ વાકું] A troop, body, or number of low caste people

લેકો, *s m* A man of the scavenger class 2 A low, wicked man

લેપ-કું, Same as લેપ, લેકું

લેપું, } *s n* [S લેપ a small quantity]

લેકુડ, a lump of earth or clay, a stone jutting out 2 A square of sweetmeat

લેપ રૂ, *s n* [See લેપ+રૂ dim] A thick cake, a cake spiced and fried

Id લેગરા વાળીને With energy, vigorously

લેમણો, *s m* A kind of medicinal plant

લેર, *s m* [See લગ, લગલો, રગલો] A heap, a mass

દ્રવ્ય અધર્મે કીધો લેર, લેપમા લેવા એક કુત્રેર

—લયારામ

લેલ, *s f* [Hem Des લલો= S નિષેન deprived of wealth] A pea hen, a female of the pea cock (The masculine is લેર)

લેશ-કું, *s n* [See લેપું, લેપ રૂ] A thick cake 2 A neck/lace

લેપ કાં, *s n pl* Same as લેશ-કું A neck-lace

લેસ રી, } *s m* See લગ, લગલો] A heap of

લેસ લો, } dung

લેક, *adj* [See લેક as વાંકું લેક] Very crooked 2 Used with વાકું

લે યું, *s n* [See લેકે] A large lump of clay

લેગ, *s m* [S દમ્પ fr દમ્પ to make a show] Hypocrisy, dissimulation, arrogant and fraudulent presumption and display 2 A pretence, a feint, a false appearance, a disguise, a masquerade 3 Trickery, deceit, knavery

Id લેગ દરો-ગારો To play the hypocrite કાલી લેગ Empty show or pomp

લેગી, *adj* Hypocritical, pretending, pretentious

લેચ, *adj* Worn out

લેક-ફોડો, *s m* [Mar ધોડા a stone-cutter 2] A stone cutter, a stone mason

લેકો, *s m* A stone 2 A blockhead, a stupid person

લેક કું, Same as લેક કું

લેકનાં, *s n pl* A dish prepared of

pulse and rice flour

દોઢાળિ-યુ વેલણ, *s n* [+See વેલણ] A small and thick wooden roller with which cakes are made

દોઢાળિ-યો, } *s f pl* Same as દોઢાળિ.

દોચડી, A small દોચ-કું

દોચ-કું, *s n* [See ડોઢ, ડોઢ, ડોચ-કું] A kind of earthen pot with a narrow mouth 2 The head

દોદો, *s m* [See ડોડો] The female generative organ

દોણુ, *s n* [See ધોણુ] A small stick attached to an end of a cradle to keep its width constant

દોર, *s n* [S કુર્ય a bull that is fit for the yoke fr ધુર a yoke] A beast 2 A stupid person

ચોર દોર મળ્યા દોળે, હવે જુઠું ચાલશે ?

3 Stolen property

Id ચોર દોર એકઠા મળ્યા, હવે એનું નક્કી કરો Here are the thieves and the property they stole, brought together before the court, now decide the case દોર નેવો Stupid વેદિયો દોર A learned fool, a person versed in book lore but devoid of practical knowledge

Prov દોરના ચાવ્યામા કુચો પડે, પપુ માણસના ચાવ્યામા ન પડે When a wicked man is bent upon ruining a person he is unsparing દોરતું તો ચામડુએ કામમા આવે છે, અને માણસતું તો એક વચન માત્ર કાનમા આવે The conduct of a man, whose word cannot be relied upon, is worse than that of a beast

દોર-દોઢ, *s n* [+દોઢ] Cattle (including old and useless ones)

દોલ, *s m* [S દોલ] A large drum

દોલ, *s f* [See ધોલ] A cuff, a box, a blow with the palm of the hand

Id દોલ ખાડ One who is often beaten or cuffed by his equals 2 One who is commonly rebuked દોલને ઢમકે Very distant (alluding to the practice prevalent in Mārwar of indicating to the driver of the bullocks

the arrival of the water-bag at the mouth of the well, by beat of drum) at a given alarm, at the proper time દોલ વાગતું To be known to the public by one's evil deeds, to be notorious

Prov દોલ વાગ્યું, કાંઈયું રહેશે ? Who can think of keeping a thing secret which has been notified to the public by beat of drum ?

દોલ-ક, } *s f* A small દોલ.

Id દોલકી બળવતી To encourage and flatter a person by supporting his statement ચાખા ચામમા દોલકી બળવતી To make known to the public by beat of drum 2. To give notoriety to

દોલ-કું, *s n* Same as દોલ-કી

દોલ-ડી, *s f* [See દોલિ-યો] A coloured and painted cot 2 A small bedstead

દોલિ યો, *s m* [See ડોળ-યુ in the phrase ખાટયો ડોળ વો] A bedstead, a cot

Prov દોલિયો વળાઈએ શોભે It is the appendages which adorn a thing

દોલી, *s m* [See દોલ] A drum-beater, a drummer

Prov દોલીને ધેર વિવાહ, તે હદે હદે નાચે When a person can have his own way, he may indulge himself in all his vagaries

દોલો, *adj* Foolish, senseless; stupid

દોલો, *s m* [S ધવ husband + દો દો] The husband

દોમું, *s n* Bran, husks

દોમો, } Same as દોમો.

દોલ, *s m* [S ધલ white See ધોણુ]

Plating, gilding 2 Lining, coating

Id દોળ ચડાવતો To gild, to plate

દોળ ડું, *v t* [See ડળ ડ, ડાળ-ડ, ડુલ-ડ, ડું-લો, ડુલ ડ] To spill, to pour out

Id દોળી પાડતું-નાખતું To bring down to the ground, to defeat (a wrestler) 2 To refute in argument 3 To frustrate, to baffle દોળી નાખતું To spill

Prov દોલો હાસ કરેરો દોળવી To make the best of a bad bargain 2 To throw a girl that has reached marriageable age away

on a bad husband, because no other is to be secured

ଦୋଧି ଉ, s n } [See ଡିଂ] A gradual
ଦୋଧି ଘ, s m }

descent, an inclined plane, a declivity, a slope

ଦୋଧି-ଓ, v ୧ [Pass of ଦୋଧି-ଓ] To be spilt, to be poured out

Id ଘା ଦୋଧିଂ ରଣା ଓ Lit Wind is sent

in currents with fans and whisk (said of a person who possesses tokens of royalty)

2 He rolls in royal luxury and splendour

ଦୋଧି ଧାଂ-ଓ, v t [+ଧାଂ-ଓ] To tumble down 2 To frustrate, to baffle 3 To refute in argument

ଦୋଧି-ଓ, adj m [S ଘ husband+P ଘା dim]

Effeminate, feminine, impotent 2 s m

A cuckold

ଉ.

ଉ, The twenty-sixth letter of the Alphabet, and the fifteenth consonant

N B—There is no word beginning with ଉ

ଠ

ଠ, The twenty seventh letter of the Alphabet, and the sixteenth consonant

ଠକ, s f [See ଠାକ-ଓ, or ଠା time] A juncture, an opportunity, an occasion 2 A crisis, a critical time

Id ଠକ ଖଣି-ଆସିବି To get an opportunity ଠକ ଧୋଳି-ସୁଆସିବି-ନାମା ଦେବି To lose or let go an opportunity ଠକ ସାଧିବି To supply a thing wanted at the proper time, to meet an emergency ଠକ ଖେଳି To watch for an opportunity ଠକେଣା ଶାସ ଶେଷା To embrace an opportunity

Prov ଠକ, ଠେଣା ଠାକି To behave oneself suitably to the occasion

ଠକ-ଠକ, Same as ଠକ-ଠକ Murmuring

ଠକ-ଠକ, adv [Imit Of ଧକ-ଧକ] With a glitter, sparkling, brightly, brilliantly
ଠକ-ଠକ ଗୁ, adj Glossy, shining, glistening, bright

Prov ଶିଂ ଓ ଠକଠକାଣି ତାପଣିଓ ତାପନାର Everyone worships the rising sun

ଠକ-ଠକ-ଓ, v ୧ [Imit Of ଧକ ଧକ] To appear bright

ଠକଣି, s f [See ଠକଣି] A small frame

ଠକଣି, s m [See ଠାଣି] A plank 2 A plate, 3 A pane of glass 4 A looking

glass, a mirror

ଠକଣି, s f [Ar] Fate, destiny

Prov ଠକଣିନୀ ଆଗର ଠକଣିର ଘଣ୍ଟି ଆଗର ନୀ Nature predominates over Art Man proposes and God disposes

ଠକଣି, s f [Ar କ୍ର to repeat] Disputing, altercation, contention, a difference in opinion 2 Stating objections, making difficulties, arguing the point, perverse demurring 3 Controversy, argument, discussion, argumentation 4 Strife, contention dispute

Id ଠକଣି ଧରିବି To dispute, to quarrel ଠକଣି ଧରିବି To discuss, to argue 2 To continue ୧ dispute or quarrel ଠକଣି ଧରିବି To raise an objection ଠକଣିନୀ ଆଗର For the sake of argument

ଠକଣି, adj Contentious, captious, disputatious 2 Disputed, controversial

ଠକଣି, adj [Ar ଠକଣି] Delicate 2 Weak, impotent, wanting the force of truth and judgment, not durable, not lasting 3 Imitated, forged, false, counterfeit 4 Not strong, unstable, not well executed

ଠକଣି, } [Ar] s f An offence, a fault,
ଠକଣି, }

a crime 2 Guiltiness, transgression

તકાલે, } s m [Ar તકાલે demanding]
તકાલે, }

Demanding, soliciting urgently, dunning, exacting 2 Importunity, urgency, an urging for payment, inexorable dunning or importunity

તકા વડું, } Same as તકા વડું
તકાવડું, }

તકિયો, s m [P તકિય a pillow] A pillow, a bolster, a cushion, a pad 2 The stone-sent in a vestibule, &c, a seat 3 A fukir's seat with a garden attached to it

તકે, s n [S] Why

તખત, } s n [P તખત] A throne, a
તખત, }

royal seat

તખત-નશીન, } s m [P +નશીન sitting]
તખત-નશીન, }

A king, a sovereign, a crowned king

તખતી, s f [Ar તખતી fr કત્તા to cut] A piece of paper cut and shaped as a model by which to form other similar pieces 2 A page, a sheet of paper, a little board used as a slate

તખતો, [P તખત] Same as તકલો

તગડ, s f Exhaustion 2 Walking on foot

તગડ વું, v t To exhaust, to tire 2 To wall, to walk fast, to trudge

તગડો, s m [S ત્રિ ક a group of three fr ત્રિ three] The figure three, (3)

તગણુ, ad [+S ગા multiplication fr ગુ to multiply See ત્ર ગણું] Three fold

તગ-તગ વું, Same as તક-તક વું

તગડ, s f n [S] A flowering shrub 2 s n A plant in bloom

તગ-તગ વું, [Intens of તગ વું Cf તક-તક વું] To shine very brightly

તગ વું i t [Hem Des. તેમજ Mar તે જે =S સ્ફોરતે it shines, fr S તિષ્ to ooze] To shine, to appear bright

તગાલો, } Same as તકાલો, તકાલો
તગાલો, }

તગાડ, s n [P તગાડ] A bricklayer's trough; a hod

Id તગાડ બસ To gorge oneself

તગાવી, s f [Ar તગાવી See દૈવત, Ar તક્ષા strength, Cf રકાવ, રકાવું to continue] Advance of money made by government to the cultivators

તગડ વું, Same as તગડ-વું

તગડો, s m Same as તગડ.

તગ, ad [P] Tight, straitened, pressed, pinched 2 Narrow, close 3 Scarce 4 s m A horse-belt, the belt by which the saddle is fixed tight on the back of a horse 5 A garter

Id છવ તગ રહેવો To be sparing in spending money 2 To feel uneasy, to be anxious તગ બલર A tight market, a market in which the supply is less than the demand તગ કસવો-ખેંચવો To fix the saddle or harness tight on the back of a horse

તગ-ડી, s f The leg 2 Short tight trousers, covering the legs, for little children

તગાશ, Same as તગી

તગિ-યો, m A kind of tight trousers

તગી, s f Straitness of circumstances, pinched state, closeness, embarrassment 2 Scarcity, deficiency, want 3 Poverty, penury, tightness, narrowness

તગ, s f [Dh Des તગા f S તજ, તજા, the skin] Cinnamon

તગ-ગોડો, s m [+P કર, ગુ, doing] A superficial examination 2 Auditing, checking, examination

Id તગગોડો થવો To audit, to examine

તગવીજ, s f [P તગવીજ] Inquiry, investigation, search, scrutiny 2 Considering, contriving, planning, arranging, attempting 3 An effort, an endeavour, a contrivance, a plan

Id ની તગવીજ કરવી To make an arrangement about, to take steps in the matter of તગવીજ લેવી To take care about, to look after

તગવું, i t [S તજ] To abandon, to forsake, to quit, to desert, to give up, to resign, to leave 2 To avoid, to shun

ત્રા.વ.૩, *v t* To cause to abandon or resign.

તટ, *s m f n* [S] A shore, a margin, a border, a side, a bank 2 Certain parts of the body which have sloping sides, *s g*, કુચ-તટ, શ્રેણી-તટ, &c

તટ-પટ, *s m* [S *fr* તટ+પટ] The length or extent of the bed of a river, the bed of a river

તટિ-ની, *s f* A river

તટ-સ્થ, *adv* [+S સ્થ to stand] Indifferent, unconcerned, neutral 2 Astonished, wonder struck

તડ, *s f* [See ડટ ૩] A split, a breach 2 A division, a sect, a party, a schism 3 A feud in a caste causing dissension and a split (The plural of this word is તડ or તડી, તડી being used in the neuter gender)

Id તડ આપવી-પડવી To split તડ આપવી-પડવી To cause to split, to bring about a division, to give rise to a schism

તડ-કે, *s f* [Imit] A shooting pain, a sharp sudden pain

તડ ક-કુ, *v ૨* [See તડ, ડટ-કુ] To crack, to split, to open in chinks and fissures

તડ ક કુ, *v ૨* [See તડ-ક] To be startled, to be alarmed

તડ કા-વ કુ, *v t* [Caus of તડ-ક-કુ to split, to be alarmed] To frighten, to threaten

તડ કો, *s m* [Hem Des તિરફી=S ડગ્ગાત્ત a hot wind *fr* S તત્ત heated *fr* તપ્ to be heated] Sunshine, sunbeams, rays of the sun 2 Heat

Id તડકે હાથડે વેડવે To experience the sorrows and pleasures of the world 2 To be well versed in the ways of the world

તડક-હાથ ડે, }
તડક-હાથો, } *s m* [+ હાથ ડે, હાથો,
તડક-શીખો, }

શીખો] A game for children

તડ-તડ, *adv* [Imit] The splitting and sputtering of things frying or parching, the cracking sound of a smart caning, or the popping of a brisk musket fire 2 Violently, roughly (tearing, &c)

હાથ ઝાલી બાણ મરોડી, તડતડ ચોળો ટૂંકી
—મીરાબાઈ

3 Snappishly, impertinently, outright, with plain and plump speaking, rattlingly; railingly, sharply and clamorously 4 Briskly, smartly, energetically 5 *s f* Any crackling, snapping, sharp rattling sound, &c 6 Haste, hurry

Id તડ તડ ટૂટુ-ફટુટુ To break or split with a crackling noise

તડ-તડ-કુ, *v ૨* To make a crackling noise, to split or break with a crackling noise

તડ-તડા-ટ, *s m* [+તડિ state] A crackling noise

તડ-તડિ યુ, *s n* Fuel which makes a crackling sound, or throws out sparks, while burning

તડ-તડિ યો, *s m* A spark of fire 2 Same as તડ-તડિ યુ 3 A hopping insect

તડ હઈ ને, }
તડ હઈ ને, } *adv* [Of ગટ હઈ ને] Quickly, at once, suddenly

તડ-પડ, *s f* }
તડ-પડા ટ, *s m* } [See તડ-ક ૩] Struggles, a conflict 2 Activity, briskness

તડ-કડ કુ, *v ૨* [Hem Des તડ-કહિત્ત=S પરિતઃ ચલિત્ત્ walking round about.] To toss about with violent agitation, to flounce, to flounder 2 To fume and chafe, to stamp and storm, to flutter, to palpitate 3 To struggle Same as તડ-કડ કુ

તડ-કડા ટ, *s m* [+તડિ] Fuming and chafing, fluttering, storming, struggling

તડપુચ, *s n* [S જીર્મદો] A water melon

તડ ભડ, *adv* [See તડા-ક+ભડા ક] Precipitately, hurriedly, hastily 2. *s f* A sudden breach of affection

તડ-વા, *s m* [See તડ a party, a schism, + S ગાહી the leader *fr* ગાહ to lead, to carry, See વહેડુ *Of* ગટ વી, રાધ વી] The leader of a party or schism

તડ કુ, *v ૨* [See તડ તડ] To run to strike, to run to attack to attack 2 To oppose, to rise in revolt

મારવાને નય તડી, વળી ચાટકી રહે તે — વક્ષભ
તડા-ક, } *adv* [See તડા-કે & તડા-કે-ભાડા-ક, }
તડા-કે-ભાડા-ક, }
તડા-કે] At once, with one stroke or blow.
2 Suddenly

તડા-કા-બધ, *adv* [See તડા-કે + બાધ-કું]
At a stroke or blow, suddenly, quickly

તડા-કે, *s m* [See તડ-તડ] A sounding
blow or stroke, a crack, a clash, a clatter, a
collision of two bodies 2 Bustle, brisk
ness, din and clamour 3 Force, sharpness,
severity, an animated course or full flow
4 A peal, a blast, a roar 5 A speech very
wide of the truth, a boisterous false speech,
a gossip, an idle tale 6 A sudden gain,
good luck, profit

Id તડાકા મારવા-ફાકવા To tell stories
very wide of the truth, to gossip, to tell idle
tales ૬૫૨ તડાકે પડવો To be subjected to a
blow, to receive a blow તડાકે પડવો-ભાગવો-
વાગવો-ચાલવો To be successful in a hazard-
ous business પહેલેજ તડાકે Lit At the first
stroke Hence, 2 With the enthusiasm
generally shown at the beginning of a bus-
iness

તડાકી, } *s m* [+ ફાર a term of
તડાકી-ફાર, }
respectful address] A gossip, an idle tattler

તડાગ, Same as તડાક

તડાગ, *s m* [S] A tank; a pond

એકાએક કેમ આગુ થઈ આવ્યું, નિરખીએ,

પરખ ન પરખીએ, વક્ષભ તડાગમા — વક્ષભ

તડા-તડ, } *adv* An intens of તડ-તડ
તડા-તડી, }

2 *s f* An altercation, a noisy quarrel 3
Competition, rivalry

તડા-તુમ, *adv* [See તડ તડ+તુમડી] Inflated
and glossy (of the skin or a full leather
bag)

તડા-પીટ, } *s f* [See તડાકે+પીટ-કું, ડિ-
તડા-પીટ, }
ક-કું] Beating repeatedly and severely

તડા-માર, *adv* [+માર-કું] At a stroke or
blow, rapidly, quickly

તડા-માર, } *s f* Beating repeatedly and
તડા-મારી, }
severely 2 Haste, hurry

તડિફું, *adv* [See તડ-તડ + અગ] Fat
and strong

તડિત્, *s f* [S *fr* તડ to strike] Light-
ning

તડિત એથ એથ, તડિત વણ ન સોય — દયારામ
તડી, *s f* [Dh Des તડિ-ય *fr* S તાડિ-તમ્
beating *fr* તડ, તાડ, to beat] Beating 2 A
quick succession of blows in beating. 3 A
shower of abusive language

Id તડી પડવી To be subjected to a quick
succession blows 2 To be subjected to a
shower of abusive language

તડું કં વુ, *v ૨* [Imit] To roar, to bellow
તડું ફો, *s m* A sudden roar

તડુમ-કું, *v ૨* [S તડ to strike See તડ-તડ]
To strike 2 To eat, to swallow

તડે-મકોરે, *adv* [See તીર+મકોરો] Readily
2 Anxiously

તડો-તડ, *adv* Same as તડ-તડ

તડો-વડ, *adv* [S તુલ્ય-વદ equally *fr* તર,
તેલ-કું, to weigh, +વદ suffix showing equ-
ality, or વડ class *fr* વૃત્તિ state] Equal, like

તણુ-ખ, *s f* [Imit See તન, તણુ, the body
+ ખણુ કું to dig] An itching sensation 2 A
smarting pain

તણુ-ખ-હું, *s n* [S તુન + હ + હું dim] A
straw, a blade of grass 2 A trifle, any-
thing worthless, insignificant, of no con-
sequence, of no weight, &c

તણુખિ યો, } *s m* A lame ox
તણુખિ-યો, }

તણુખો, *s m* [Imit] A spark.

Id તણુખા ઉડવા-ખરવા-ઝરવા To emit
sparks શરીર તણુખા નાખે છે There is pain in
several parts of the body

તણુ-અણું, *adv* [See તણુ+ગણુ *fr* ગણુ-કું]
Threefold

તણુછ, *s f* A kind of wood

તણુછા-કું, *v ૨* [See તણુ-છિ-યો, તણુખિ-યો]
To be lame

તણા કું, *v ૨* [Pass. of તણુ-કું] To be

drawn away, to be pulled, to be straitened
 2 To be contracted 3 To be impoverished
 through extravagance

Id તેનો પૈસો તણાતો નય છે=તે પૈસો તણાતો
 નય છે His money grows less and less, he
 feels the want of money, he is gradually be-
 ing reduced to poverty તણાઈ મરડુ To spend
 beyond one's means તે ખરચમા ને ખરચમા ત-
 ણાઈ ગયો He was reduced to poverty owing
 to his expenditure તેની પાછળ તણાયુ જુ To
 be drawn by the influence of, to be under
 the influence of, to be guided by, to follow
 submissively ચાલતા પ્રવાહમા તણાયુ જુ-તણાય
 જુ To behave oneself according to the tradi-
 tions or established custom 2 To be time-
 serving તણાઈ જુ To be lean (of the body)
 2 To be carried away by feelings. 3 To
 be wafted or carried away, to be fruitless,
 to produce no effect 4 To be reduced to a
 worse condition

તણું, [S તન] A termination of the
 genitive case used in poetry, appertaining
 to, belonging to

તેડો, Same as ટેડો

તતકાઈ, Same as તતકાઈ

તત-ફાણુ, Same as તતફાણુ

તત-ખેવ, Same as તતફાણુ

તતંગ, Same as ધતિડું

તતકકું, v 1 [Redup & Intens of તડ
 તડ crackling] To crack, to crackle 2 To
 give pain owing to a contraction of the
 muscles or skin

તતકકાવડું, v 1 To cause to crack or
 crackle 2 To tighten 3 To chide, to
 threaten

તતકકિ યું, Same as તડકકિ યું

તતકકિ યો, Same as તડકકિ યો

ત તુ ડી, s f A small તતુડું

ત તુ ડુ, s n [Imit] A small bugle

તતકાઈ, adv [S fi તડ that+જન time]

At the same time, instantly, immediately

તતફાણુ, adv [S fi + ફાણુ a moment]

Instantly, immediately

તતપદ, s n [+ પદ] Lit The word તત

(that) in the aphorism, તત્ સ્વ મસિ, of the
 Vedānt philosophy Hence, 2 The God-
 head, the Deity

તત્ત્વ-શાહી, adv [S fr + શહ to take]
 One who adopts the truth

તત્ત્વ, adv [Dh Dev તપસે fr S fr + ત
 great] Devoted, intent, diligent, attending
 closely and anxiously 2 Ready, prepared
 (of a person)

તત્ત્વરૂપ, s m [S fr + રૂપ] One of the
 forms of grammatical composition, in which
 the case terminations of the first element
 are omitted (Gr)

તત્ત્વ, adv [S fr + ત્ત્વ adverbial suffix
 showing "place"] There, in that place,
 therein 2 Thither; to that place

તત્ત્વપિ, adv [S fi + પિ even] Never-
 theless, notwithstanding that, still, yet

તત્ત્વ, s m [S fr + ત્ત્વ suffix showing
 "state or quality"] Essential nature 2 Act-
 ual existence, as opposed to unreal, fallaci-
 ous, illusory 3 A property 4 An element
 5 The cream, the pith, the essence, the
 sum and substance, the condensed strength
 6 A first principle, an axiom 7 The con-
 tents, the purport 8 The chief portion, an
 essential part 9 The real nature of the
 human soul, considered as one and the same
 with the Divine Spirit animating the
 universe 10 A name of પ્રભુ (the Creator
 in the Hindu Trinity)

તત્ત્વ-જ્ઞ, adv [S fr જ્ઞ to know] Know-
 ing the truth

તત્ત્વ-જ્ઞાન, s n [S fr + જ્ઞાન] A know-
 ledge of the essential nature 2 Know-
 ledge of divine truth or of the deity as
 the Truth or Reality, knowledge of the
 substantial being 3 Philosophy

તત્ત્વ-જ્ઞાની, adv (Generally masculine)
 One that knows the Truth, a philosopher

તત્ત્વમિતિ, s n [S fr + મિતિ to be] It is
 being the highest teaching of the Vedānt
 philosophy Hence, 2 The highest truth
 3 The essential and the real nature of

part of a thing

તત્ત્વ-વિદ્યા, *s f* [*S fi + વિદ્યા*] Same as તત્ત્વ-જ્ઞાન

તત્ત્વ-વેત્તા, *s m* [*S fr + વેત્તા*] Same as તત્ત્વ-જ્ઞાની

તત્ત્વા-તીત, *adv* [*S fr અતીત*] Gone or existing beyond the influence of the elements

તથ, Same as તિથિ

તથા, *adv* [*S fi + તથા* adverbial suffix showing "manner"] So, like, after that manner 2 *Conj* And, also, as well as 3 *s f* Extension, expansion, continuation 4 Regard, concern

Id દવે ગ તથા કચી મૂકી દે Now give up prolonging your story, don't spin out your story. એની મારે શી તથા પડી છે I have no concern with him

તથાપિ, *Conj* [*S fi + અપિ* even] Same as તત્ત્વાપિ

તથાસ્તુ, *adv* [*S fr + અસ્તુ* let it be *fr* અસ્તુ to be] Let it be so, so be it 2 *interj* Amen

તથા-સ્વ-રૂપ, *adv* [+સ્વ રૂપ] Uncertain, hesitating

તથી, Same as તિથિ

તદ-ઉપરાંત, *adv* [*S તદ્ that+ઉપરાંત* over] Moreover, in addition to that, also

તદન, *adv* [*S તદ્ that+અનુ* like, after] Wholly, altogether, entirely, utterly totally, completely, thoroughly

તદનન્તર, *adv* [*S તદનન્તર fr તદ્ that+See અનન્તર*] After that 2 Totally, wholly, quite

તદપિ, *adv* [*S fi તદ્ that+અપિ* even] Notwithstanding, however

છત્તા એક મુને છે તદપિ, પૂછું કરો અવિનાશી

—દયારામ

તદબીર, *s f* [*P તદ્બીર*] A plan, a contrivance, a measure, an expedient, a device.

તદા, *adv* [*S fi તદ્ that+તદા* adverbial suffix showing "time"] Then, at that time

તદાકાર, *adv* [*S fi +આકાર* form] Having the same form, of the same sort 2 Absorbed in that, devoted to that

તદા-કાળ, *adv* [*See તદા+કાળ*] At that time, then

તદાકાળ સકર એમ બોલયા, " સામળીએ અવિનાશી, આ નરસેયો વાકા ન માટે, તે કરેલા તમ દાસ "

—હિદામ

તદ્રૂપ, *adv* [*S fr +રૂપ* form] Same as તદાકાર

તન, Same as તનુ The body

Id તન ગન ધનથી At any sacrifice, at any risk

Id તનથી, તન દહે At great personal sacrifice, at great personal inconvenience

તન ક, *adv* [*S તનુ small, little + ક dim*] Small, little

નદાની તો નીચી ધાની, તનક ન દેખે કાન

—મામળભટ્ટ.

કેટલું બળ તમ અણબા કે ? તનક તાલ તે દેલા કે

—ગીતાજીની કાંચળી

તનખ, *s f* [*See તણખો* a spark] A burning sensation, a smarting pain

તનખા વન્નું, *v t* [*See તણખો, તનખો*] To harass 2 To annoy, to tease 3 To be angry with

તન-તાપ, *s m* [+તાપ] Bodily sufferings; bodily pain

તનખો, Same as તણખો A spark.

Id તનખા મારવા To throw out sparks of resentment 2 To taunt

આ અફાનો તનખો નૂની અવસ્થામાં પ્રગટાયો હતો

—મરસ્વતી-ચંદ્ર

તન-ખો, *s m* [*P fr તદ્ fr S તનુ, તન, the body + P લાસત્ fr S વાદ્ to desire*] An assignment from the revenues for an officer's personal expense 2 A standard rent-roll of villages 3 A salary 4 A claim, a right

તન કુ, [+કુ dim] Same as તન, તનુ, The body (said by endearment)

તન-દુરસ્ત, *adv* [*P fr તન, તન, the body, +દુરસ્ત* right, *See દુરસ્ત*] Healthy 2 Vigorous, hale

તન-દુરસ્તી, *s f* Bodily health, bodily vigour 2 Sound health

તનન, *adv* [*Imit*] Running over the

notes of music in tuning the voice 2 Humming a tune

તન-મન-તન-મન, *adv* [See તન + મન, or ત-મય] Being absorbed in 2 Being impatient 3 Being excited

તન-મન-ધન, *s n* [See તન + મન + ધન] Lit The body, the mind, and one's wealth Hence, 2 All that one loves, the highest object of one's ambition

તન-મના-ટ, *s m* [See ત-મય+ટસિ] Absorption of the mind 2 Impatience of the mind with regard to an obstacle, impatience 3 Excitement

તન-મનિ-યું *s n* [+મન] A kind of flower 2 A neck-ornament worn by women

સાતેરો શાસ્ત્ર દાડમ ખીજા દાડ, ડૂસી, તનમનિયું ચાર ચોરે ચત —દયારામ

તનયા, *s f m* [S] A son 2 A daughter

તનમનિયું *s n* [See તન the body of The daughter of] A coat, a shirt

તંત્રી, *s m* [See તાણું thread] A thread, a wire 2 An incantation. 3 *adv* Precisely, exactly, accurately

તત્ત્વ, *adv S*] Thin, emaciated 3 Small, scanty, little

તત્ત્વ, *s n* [S] The body

તરસ તનુ નિહાળે યાય શત્રુ વિભાગે —પ્રેમાનંદ

તત્ત્વ-જ, *s m* [S fr +જન to be born] A son

તત્ત્વ જા, *s f* A daughter

તંત્રી ડો, *s m* An ear-ornament worn by women

તંત્ર, *s m* [See ટંત્ર] Argument, discussion

ટણ ટણ શે હિસાબ, તા કરતા તરે —વલ્લભ

2 A quarrel

હી તા કરવો-તાણવો To discuss 2 To oppose

તત્ત્વ *s m* [See તત્ત્વ] The thread or connection of events 2 Relatedness 3 Pursuit, following

ધર્મ સતનાદી લીમનત, સદુદેવ ને પિત્રો તા —અખો

તત્ત્વ, *adv* [See અત્યત] Extremely 2 Wholly, quite 3 Fully

Id તતેતત, તતેતત. Fully, being filled to the brim

પછે ગાઢકે ગણી જોયા, કવચી તતેતત —પ્રેમાનંદ

તંત્રી, Same as તુન-તુની A lyre

એસેકે મિઠા તેસા, તેસેકે મિઠી તાથ, તીનું મિઠકે, તંત્રી ગળઈ

(Birds of a feather flock together)

—ભાષા

તંત્ર, *s m* [S fr તન to stretch] A thread, a string, a chord, a fibre, a filament, a capillament, a tendril

Id જ્ઞાન-તંત્ર A nerve

તત્ત્વ, *s n* [S] A ceremony, a formality, action is opposed to contemplation, a bodily act as opposed to a mental or spiritual act 2 Handiwork, handicraft, legerdemain, a sleight of hand 3 A troublesome or tedious work

તત્ત્વ-ખેલ, *s m* [+ખેલ] A magical performance

તંત્ર-રત્ન, Same as તન-રુરત્ન

તંત્ર-રત્ની, Same as તન-રુરત્ની

તંત્રા, *s f* [S] Lassitude, weariness; exhaustion 2 Sleepiness, sluggishness

આવી નિદ્રા કાઈને, તે કાઈ તંત્રામાં તણાયી

—વલ્લભ.

તંત્રાણ, *adv* [S +આણ having] Tired, exhausted 2 Sleepy, slothful

તત્ત્વ, *adv* [S fr તત્ત્વ that +ત્ત્વ suffix showing "filled with, full of"] Absorbed in, engrossed in Cf તદાકાર, તદ્દ્ય.

તત્ત્વ-તા, *s f* Absorption in

તત્ત્વ-ત, *s n* [+માત્ર only] An archetype or subtle rudiment of any of the five forms of elementary matter 2 *adv* Nothing else, simple, pure, only

તત્ત્વગી, [See તત્ત્વ thin + ગી] A slight and delicate woman

તત્ત્વી, *s f* [S fr તત્ત્વ thin] A slight and delicate woman, a slender woman

તત્ત્વ, *s n* [S તપ fr તપ to be hot] Religious austerity, penance, mortification of the flesh the practice of mental or moral self

હી તા પેલા to pursue, to follow

denial, the infliction of bodily tortures 2 A term of twelve years 3 Duty, the special observance of certain vows 4 Adoration, devotion

Id તપ કરવું-તપવું-મારવું To perform a penance

Prov તપને અંતે રાજ, ને રાજને અંતે તપ Religious austerity leads to luxury, and *vice versa* તપ શ્રીવે બાવેન યાય It is not the cow that makes the monk It is not the gay coat that makes the gentleman

—વક્ત્રલ

તપ, *s f* Same as તાપ Fever

તપ-ખીર, *s f* [+ ક્ષીર] Snuff, powdered tobacco

તપ-ખીરિયા, *adj* Snuff coloured, brown, dark-gray

તપ-ગરુડ, *s m* [+ ગરુડ] One of the Jaina sects

તપત, *s f* [See તાપ, તપ fever] Fever

તપન, *s m* [S] The sun

તપન તપે છે સર્વદા, ને મહા ભવનનો શુભ રે

—પ્રેમાનંદ

તપ-વન્દુ, Same as તપા-વન્દુ

તપ વું, *v 2* To be hot, to burn, to shine, to glow, to give light and heat 2 To shine in full splendour 3 To be in a passion or fume 4 To delay, to tarry

Id તપી જવું To be angry, to be excited તપ્યા કરવું To wait for

તપશ્ચર્યા *v f* [S *fr* તપ, તપ, + ચર્યા conduct *fr* ચર્ to walk, to practise] The practice of austerity, religious mortification

તપસી, Same as તપસ્વી

Prov તપસી, પડયા લપસી Ascetics often swerve from their vow

તપસીલ, *s f* [Ar] A detailed account or statement 2 The details

તપસીલ-વાર, *adj* [+ વારું having] Containing the details, detailed

તપસ્વી, *adj* [S *fr* તપ] Engaged wholly in the exercises of devotion and mortification *s m* An ascetic

તપા હન્ન, } *v t* [Caus of તપ-હ] To

heat, to warm 2 To inflame (one's anger) 3 To make one wait, to detain

તપાસ, } *s f* [Ar તપાસ] An inquiry, તપાસણી, }
 ry, an examination, an investigation; an inspection

Id તપાસ-તપાસણી કરવી To make an inquiry, to examine minutely, to scrutinize તપાસ-તપાસણી ચલાવવી To carry on a secret inquiry or a police-inquiry તપાસ-તપાસણી ચાલે છે A secret inquiry or police inquiry is in progress તપાસ મળે છે-લાગે છે A clue is found મૂળ-પહેલી તપાસણી The examination-in-chief of a witness આડી-વિરૂદ્ધ તપાસણી The cross examination of a witness ફેર-ખીલ તપાસણી The re-examination of a witness

તપાસ-વું, *v t* To inquire, to examine; to investigate, to scrutinize, to test, to try 2 To compare, to collate 3 To watch, to guard, to take care of

Id સાક્ષી તપાસવો To examine a witness ગન્ન તપાસવું To look into one's means

Prov પહેલા પેતાનુ ઘર તપાસવું Charity should begin at home Physician, cure thyself.

તપિ-પેા, Same as તપસ્વી

તપે હી, *s f* [See તપ-વું *Of* પાતેલી.] A small culinary vessel 2 A large cooking pot of copper or brass

તપે હું, *s n* Same as તપે-હી 2 *adj*. Heated, hot

તપે-ચરી, } [See તપ + ઈશ્વર] Same as તપે-ચરી, }
 તપસ્વી

તપો-ધન, *adj* [S *fr* તપ+ધન] Frequent in religious exercises, austere 2 *s m* A class of Brāhmins

તપો-નિધિ, *s m* [S *fr* +નિધિ.] A store of religious austerities 2 *adj* Very austere.

તપો-મળ, *s n* [S +મળ] Power acquired by religious austerities.

તપો-વન, *a n* [S +વન.] A forest in which ascetics and devotees perform their austerities, a sacred grove

તપ્ત, *adj* [See તપ, તપ] Heated, hot
2 Inflamed, angry, excited

તપ્તુ, Same as તપ્તુ

તપ્તુ, *adv* [See તપ્તુ, તપ્ત, difference]
In disorder, in confusion 2 Being lost

Id તપ્તુ થયું To be lost, not to be found
તપ્તુ કરવું To lose, to abstract, to secrete,
to do away with

તપ્તુ, *adj* [Ar *pl* of તપ્તુ difference
fr તપ્તુ difference] Supernumerary

તપ્ત, *s m* [P] Difference, dissimilitude, disparity 2 Deviation, variance, discrepancy 3 Error, inaccuracy, inaccuracy, 4 Distance, interval

તપ્ત, *s m* [See તપ્ત] A group, a troop 2 A division, a section

તપ્ત, *s f* [Ar તપ્ત] A plate, a tray 2
s n A circular patch of ground 3 A storey, a terrace

તપ્ત ડી, *s f* [+ડી dim] A small plate, a flat dish or tray 2 The plate or dish of a metal lamp

તપ્ત વડું, *v t* [Caus of તપ્ત] To boil

તપ્તુ કે, *adj* [See તપ્તુ] Silent; not speaking 2 Quiet, not moving from one's place

તપ્તુ યી, *s m* [P See તપ્તુ+P વેદ dim] One whose profession it is to play on a particular kind of drum (તપ્તુ)

તપ્તુ, Plural of તપ્તુ

તપ્તુ, *s n* [Ar તપ્ત] A kind of drum used as an accompaniment in singing to keep time

તપ્ત, *s f* [Ar] State of the body, as to health or disease 2 Constitution 3 Disposition, temper of mind, humour, mood, temperament, nature

તપ્ત, *adj* Whimsical, prone to give oneself airs.

તપ્ત, *s m* [Ar] A physician, a hakim

તપ્ત, *adj* Of or relating to the profession of a physician

તપ્ત, *s m* [P સ્ત્રુત prob fr Eng

Stable] A stable, a stall for horses and such other animals

તપ્ત, *s m* [S તપ્ત] Darkness 2 The blindness of anger 3 The principle of darkness (in Hindū philosophy), ignorance, as one of the three qualities or constituents of Created Existence (the other two being સત્ત્વ and રજસ)

તપ્ત, Same as તપ્ત

તપ્ત, Same as તપ્ત, તપ્ત

તપ્ત, *adj* [Imit] Pungent, acrid

તપ્ત, Same as તપ્ત

તપ્ત યા, *s n pl* [See S તપ્ત dark-ness] A kind of wood used as fuel

તપ્ત, *t n* [See તપ્ત] A kind of cricket that makes a shrill sound at night

તપ્ત, *s f* [Ar] Care or fear (respecting a thing or person) 2 Regard or consideration for a thing or person as being great or valuable 3 Concern 4 Necessity, want

Id તપ્ત રાખવી To care for; to regard, to be concerned at મારે તેની શી તપ્ત છે ? What do I care for him ?

તપ્ત, *s m* [S તપ્ત=P તપ્ત=Eng Tobacco] Tobacco

તપ્તુ તપ્ત મારે, સુવર્ણ દિવસ ફરતુ

To one addicted to the use of tobacco even a small quantity is worth more than its weight in gold —ભાષા

કેઈએ ખાધી, કેઈએ પીધી, કેઈએ લીધી નાશ,

તપ્તની નિંદા કરે, તેનો નાશ સત્તાનાશ

Some people chew tobacco, some smoke it, while others use it as a drink, don't decry tobacco on pain of your utter destruction

—ભાષા.

તપ્ત, *s m* [P તપ્ત] A slap in the face

Id તપ્ત મારવો-ખેંચી દાવો To give a slap on the face તપ્ત મારી મોટા રાગ ફરતુ Lit To give oneself a ruddy appearance by slapping one's face 2 To keep up an appearance of greatness even at much personal inconvenience

તપ્ત, *adj* [P] Completed, perfected,

finished, entire 2 *adv* Wholly, entirely, without abatement or exception

તમાલ, ૭ મ }
તમાલ-પત્ર, ૭ મ } [S] The cinnamon
તમાલ-પત્રી, ૭ મ }
ree

તમાશ-ગીર, } ૭ મ [P તમાશ a specta-
તમાશ-ગીર, } cle+ગીર one who takes fr તોફાન=S મૂં,
મદ, to take] A spectator or by stander 2
A showman, a juggler, an exhibitor of
snakes, &c

તમાશી, } ૭ મ [F તમાશ a spectacle] A
તમાસી, } show, a play, a farce 2 Sport, fun. 3 A
sight, a spectacle

Id તમાસો કરવો To show a sight તમાસો
જોવો To see a sight તમાસો જોવા કરવો To see
another person's disgrace without endea-
vouring to save him

Prov તમાસાડું તેડું નહિ, ને ધરાકું મૂલ નહિ
No invitation is necessary to go to see a
public spectacle, and no price can be put
on a love affair

તમે, }
તમે, } Pron pl of હું [Dh Des તમે fr
S. તમ્] Ye, you

તમેણ, ૭ મ [See તાપ, તાવ, heat] A large
fire-place.

તમો-ગુણ, ૭ મ [See તમ+ગુણ] The prin-
ciple of darkness, whence proceeds folly,
ignorance, wordly delusion, the blindness
of lust, anger, pride, &c *Of તમ*

Prov તમારો આવરદા મોટો છે Talk of the
devil, and he will appear

તમો-ગુણી, *adv* Hot tempered, irascible,
excitable; irritable

તમાકુ, Same as તમાકુ

તથુ, ૭ મ [S સ્તમ્મ a pillar, a pole, fr
સ્તમ્મ to be stiff] A movable lodging place
made of canvas extended upon poles, a
tent, a pavilion

Id તથુ ડોકો-મારવો To pitch a tent

તંબુરી, ૭ મ [See તંબુરો] A small guitar

તંબુરો, [P fr. Ar] A Turkish guitar
with four wires

તબોળ, ૩ મ [S તામૂળ] A betel leaf
with lime, catechu, and areca nut 2 Deep
red colour

Id તબોળ ઘાટવાની ક્રિયા The ceremony
of spitting out the saliva of betel-leaves,
&c, by the bride and the bridegroom
on each other during the marriage-festi-
vities તબોળ વહેંચવો To distribute dates, &c,
among women at a marriage તબોળિયો સાપ
A kind of thread like insect found on a
betel leaf 2 A particular disease of the
throat તબોળિયો ખંધ A species of consump-
tion, in which the chest is dry, and no
matter is thrown out from the lungs

તબોળી, ૭ મ A seller of betel leaves,
lime, catechu, and areca nut

તમ્મર, ૭ મ [See તિમિર darkness.] A
swoon, giddiness, vertigo

Id તમ્મર પાવી-આવવી To be giddy

તયાર, Same as તૈયાર

તર, [P=S તર suffix of the comparative
degree] A suffix of the comparative degree

તર, ૭ મ [See તર-જું] A ferry-boat, a raft,
a float 2 The cream of milk

Prov તરગત તર, બહુતર Knowledge is
power

તર, *adv* [P તર wet] Fresh, green, juicy.
2 Satisfied to one's fill 3 Rich, opulent

Id તેનું ખીસુ તર છે His pocket is full, he
is rich તેનું મગન તર છે He is contented and
happy તે નિગમી તર છે He is fully under the
influence of an intoxicant

તામોળ કેરા તરકયા, (તે) ત્યા તારિકા અનુપ છે
—મેમાનદ.

તરક, Same as તર્ક.

તરક થો, ૭ મ [P તરક a ditch+થેદ dim]
A drop 2 A spray, a jet of a liquid

તરક-ટ, ૭ મ [See તર્ક+S ટ =Guj ૩ dim]
A fabrication, a story invented to deceive,
defraud, &c, a fraud, forgery, imposture,
deceit, knavery, trickery

Id તરકટ કરવું-રચવું To get up a false
charge, to got up a false case તરકટ પકડવું-
પકડી પાડવું To discover a fraud તરકટ બધા
થવું To be exposed or revealed (of a fraud)

તરક-ટી, *adj* Fraudulent, plotting, roguish 2 Illegitimate, forged, not genuine
તરક-ડિ થો, *s m* A jolly fellow 2 The clown in a drama a buffoon

તરક-ડી, *s f* [See તરક ડો] A Muhammadan woman (used in contempt)

Prov તરકી સતી થઈ Nothing is more harsh than a low man when raised to a certain height

તરક ડુ, *adj* [See ડુડી] Saucy, impertinent, insolent

તરક-ડો, *s m* A Turk 2 A saucy, insolent fellow 3 A Muhammadan (in contempt)

તરક ડુ, *v* 1 [See તરક, તર્ક] I'o guess, to make out, to conjecture

તરકસ, *s n* [P *fr* તીર an arrow + P कसीन् *fr* S कृ to draw] A quiver for arrows

ભાયા, ખડગ, કદિમા ધરિયા, તરકસ તાતા દીર રે
—સામળાનદ

તરકા-છું, *s n*, [See તરકડો] A body or company of Muhammadans

તરકારી, *s f* An esculent vegetable, greens, vegetables

તરકીબ, *s f* [P] A plan, a scheme, a contrivance

તરખડ, *s f* [See તરક ટ or ખટ ખટ] Trouble 2 Trouble involved in entertaining one's guests

તર-ખટ્ટ, Same as તરખ-ખટ્ટ

તરગાળી, *s f* A woman of the તરગાળા Caste

તરખાળો, *s m* An individual of a caste, whose members are professional singers dancers, and actors

તર-ઘટ, *s m* [See તળિ-કુખાર] The lower piece in the frame of a door, the threshold.

તરગ, *s m* [S] A wave, a ripple on water, billows 2 Fancy, imagination

તરગિ થી, *s f* A river

તરખ, *s f* [See તરકીડ-કુ, તિરકાર] Arrogance, haughtiness

તરક-ટ, તરવ [S ટ, Guy ડ dim] Quite, wholly

તરછો ડ-કુ, *v t* [See તિરકાર] To scorn
તરજુમો, *s m* [P તરજુમા translation] A translation, a version, an interpretation
તરક, Saire as તક A split

તર ડ કુ, } *v* 2 To have a split, to crack
તર ડા કુ, }
2 To expand

આખ તરકે, દાત કરકે, માર્યો ખરગની મૂકે
—પ્રેમાનંદ

Id તરકાઈને બોલવું To speak angrily, to use insolent and reproachful language

તરકા-ટ, *s m* [તરકિ] Oblivious, a slant

તરણ, *adj* [See તરણ] Three

તરણ, Same as તરણ

જર તરણનો મેક કરે, રાજ આપાવે રકને
—સામળાનદ

તરણ, *s v* [*s f* તરણ] Floating, swimming 2 A boat

તરણ-તારણ *adj* [See તરણ floating+ તરણ] Saving or protecting 2 *s m* A saviour

તરણિ, *s m* [S] The sun

જગતી પર જળધર દેશો, સદિત તરણિ તૂર્ન રે
—પ્રેમાનંદ

તરણી, *s f* [See તરણ] A boat

તરણ, Same as તરણ Grass

Id તરણ તરણ Like grass like chaff or straw 2 Worthless, of no weight or consideration તરણ અપવા To undergo great trouble without producing the desired result તરણને તોલે without weight, worthless તરણનો મેક કરે To make a mountain of a mole hill 2 To exaggerate

Prov તરણે ચેર, તે તરણે ચેર He that will steal a pin, will steal a greater thing તરણનો મેક, મે મેકર તરણ *Vis major*, a great change

તરણ ન ચેરે જાવો શ્રદ્ધાચારી, પતિવ્રતા તે આ નારી
—ભાયા

તર ત, *adv* [S તરે ત તર to hasten] Immediately, instantly, quickly, directly, presently

Prov તર તર દાત મદા મુદા He gives the e, that gives in a trice *Bis dat qui cito dat*, તર ત મુદા તરકે Muslims are on the im-

pulse of the moment

તર-તપાસ, *s f* [Red. + તપાસ] A minute inquiry or investigation

તર-તવ, *s m* [S તર+તવ distinction fr તર suffix of the comparative degree+ તવ suffix of the superlative degree] The substance, the chief object

તરતીય, *s f* [P] Ordering, management, disposing of, providing or caring for, the due treatment and keeping of, method, regularity

હકમીયર પૂને લખુ, તરતીય સોની ટેવ

—સામળામટ.

ત્વચા તણી તરતીય પાથરણ પહેડે પ્રોતે,

હડે લઈ બેઠા, હોડ હોડ રાખાની રીતે

—સામળામટ

તરતીય-તર, *adj* [+ P તર=S તર comp suffix] Manageable, convenient, suitable, fitting 2 Good, excellent

તર હું *adj* [See તર હું] Floating, afloat 2 That is in good hands and under profitable employment, engaged in a lucrative business, or one without risk, flourishing, prosperous

તર-ધારી લાપશી, *s f* [See તર full +ધારા+લાપશી] A dish prepared from equal quantities of wheat-flour, ghee, and molasses

તર-પિણ્ડી, *s f* [See ત્રિ+પિણ્ડ] A religious ceremony performed on the anniversary of the death of a person

તરપત, *adj* Same as તૃપ્ત Satisfied

તરપત, *s f* Same as તૃપ્તિ Satisfaction

તરપ-હું, *adj* Lean, weak

તરપ હું, Same as તલાપ હું

તરફ, *s f* [Ar તરફ side] Side, quarter, direction 2 Side, party, interest 3 Margin, corner, part. 4 *prep* Towards.

તરફડે હું, Same as તરફડે હું.

તરફડા ટ, Same as તરફડા ટ

તરફડે હું, *s n* Struggles, tossing about (Generally used in the plural as તરફડેયા)

Id તરફડેયા ખાવા-મારવા To struggle, to toss about, to run here and there 2 To compete 3 To make vain attempts to surpass

તરફણ, Same as તરફ

તરફ-દાર, *adj* [See તરફ+P દાર keeper fr દાનવ=S ધ, ખા, to keep] Of the side or party interested in one's favour, partial, leaning to a particular party

તરફ દારી, *s f* Partiality, partisanship, espousal of a side, party, or cause

Id તરફદારી કરી To be partial to, to show partiality to

તર-ફાળ, *s f* [See ત્રણ+ફાળ, ફાળ. Cf. ચો-ફાળ] A quilt made of three pieces

તરફી, *adj* [See તરફ] Belonging to a party

Id એક તરફીદુકમનામુ An ex parte decree

તરફે-ણ, Same as તરફે-ણ, તરફે

Id તરફેણ કરી To show partiality to તરફેણ વાળો, *adj* Partial 2 *s m* A partisan

તર-ફેડે-હું, *vt* [See તર ફેડો] To abuse

તર-ફેડો, *s m* [See તર ફેડે હું] Pretended anger, a false quarrel

તર-ખર-હું, Same as ચા-ખર-હું

તરખિયાત, *s f* [P] Education, instruction, training 2 The state of being well versed, accomplished, or highly educated.

તરખુચ, } Same as તરખુચ.

તરખોળ, Same as ધરખોળ

તરસડે, ધરસડે, ગરખડે કશુ પાય ?

ગરખડે વણસ ટો, ગરખડે ગરખડે શુ —ચણસ.

તરભાણી, *s f* A small તરભાણું

તર-ભાણુ, *s n* [S તરખાણ Sર તરખાણ+ભાણુ] A copper-plate, a kind of copper-dish used in religious ceremonies

Prov વર મરો, કે કન્યા મરો, પણ ગોરત તર-ભાણુ ભરો Whether the bridegroom or the bride live or die, you must fill the priest's bowl

તર-ભેટ, } *s m* [See ત્રિ three + ભેટ+હું]

The spot where three roads meet

નવ ખડ ન્યાળી નેટ, તરતર વગર પેલી મા,

ત્રણ ગામ તરભેટ રેડે હરી ગદી મા —ચણસ.

તરમ-તરા, *adv* [Redup of તર હું] Being filled or flooded with water, 2 (The contents)

Being about to overflow

તરફ, *adj* [S] Active 2 Unsteady

તરફ બલાહા ધરિત ધરામા, દમકદી દામિની પેરે

—ગી-ગો.

તર-વંક, *s n* [See ત્રિ+વાક] Crookedness

લાગે લે છે, પાણી નહીં તપી, ટાળી દેરો તરવક

—ભોજોભગત

તર-વર, *s n* [S તર-વર See તર + S વર great] A large tree

તર-વર, *adv* [See તરવરાંટ] Shining, glistening 2 Appearing prominent or striking 3 Impatiently

Id તરવર તરવર થયું To be impatient તરવર તરવર બોલવું To be talkative, to talk impatiently

તર-વર-વું, *v t* To be shining or glistening, to appear prominent or striking

તરવરડી તરડી દુબને, તરણી નયન નિહાળું

—ગી-ગો

તર-વરાંટ, *s m* [See તર+વાંટ+ટ] Impatience 2 Activity 3 Haughtiness

તર-વાડી, Same as તર-વાડી

તર-વાડો, *s m* [See તર+વાડ+વું to cut] The man who climbs palm trees for the purpose of gathering toddy, a toddy extractor, a toddy-drawer

તર-વારો, *s m* [S ત્રિ+વાર the foot] A kind of tripod, a stool with three legs

તરવાર, *s f* [S તરવાર=P તરવાર, તરવાર..] A sword, a scimitar, a sabre

Id તરવારની ધાર ઉપર રહેવું Lit To walk on the edge of a sword 2 To behave one self with great care and caution

તરવારિયો, } *adj m* That fights with a sword 2 That draws a sword on the least provocation, rash, hasty

તે આમનો એક કારો, અધિક તરવારી છે આકરો

—સામળબટ

તર-વા વું, *v t* [See તર વું] To miscarry used in the case of lower animals

તર વું, *v t* [S તર, તર.. to cross] To swim, to float over 2 To pass over, to cross, to surmount

Id તરી જવું-ઉતરવું To cross over to the other side 2 To surmount a difficulty

તરીપાર ઉતરવું To get over one's difficulties

તર-વેણી, Same as ત્રિ-વેણી

તરસ, *s n* [S તરસ] A striped hyena.

તરસ, *s f* [Hem Des તરસ, f. તરસ તરસ, thirst f. તરસ to be thirsty] Thirst 2 Longing, eager desire

તરસ-વું, } *v t* To long for, to wish eagerly તરસા વું, }

આવણું સરવડિયે વરસો, કે નહીંયો નીર થયા તરસો

—રાધાના મહીના

તરસા-વ-વું, *v t* To cause to long for, to make eager

મારે મોહાલે આવો, દહાના, શીદ તરસાવો

—દયારામ.

તરસાંડ, *s f* [See તર-ચાંચ See તર+ચાંચ] Leaves of palm-trees.

તરસું, *adj* [See તરસ thirst] Thirsty

તરાંક, } *s f* [S તરું a spindle Of તરાંક, }

તરાંગ-ડો, તરાંગ-ડો] A spindle.

તરાગ-ડો, *s m* [તરા dim] Thread

તરાજવું, Same as તરાજવું.

તરાડ, *s m* [See ત્રિ+વડ] A conjuncture of causes 2 An opportunity

Id તરાડ પાવો-નમવો-આજવો To happen (of a conjuncture of causes), to occur (of an opportunity)

તરાપ, *s f* [See તરાપ હું] A quick flight, a sudden grasping

Id તરાપ મારવી To fly quickly at, to grasp at suddenly

તરા પો, *s m* [See તર વું] A raft, a float made by laying pieces of timber across one another

તરા વ વું, *v t* [Caus of તર-વું] To cause to float 2 To teach to swim

તરિયા, *s m pl* [See તર વું] A kind of grain found mixed with rice, which has to be picked out and thrown away (The singular of this word, તરિયો, is used with a plural meaning)

તરિયા તોરણ, *s m* [+ તોરણ] An aspi

vious mark, made on the threshold of the front door, which is covered with husked or unhusked rice coloured red by રૂકું, the upper piece of the frame being hung with the leaves of auspicious trees

માતા જસોદાને ત્યાય, નવા નવા રંગ થાય છે રે,
તરિયા તોરણ બધાય, માનુની મગન થાય છે રે

—મીરાબાઈ

તરિયું, *adj* [See ત્રણ] Of three kinds
2 [See ત્રીજું] Third

ત્રીજે મેરી સાહેબડી, તરિયા જ વારો વાર,
આ શુ ભૂલી સુદરી, કહુંને કાજળ સાર

—પંદર તથા

તરિયે, *s n* Fever recurring on every third day, intermittent fever

તરી, *s f* [S See તરંગ] Way by water (as distinct from way by land) 2 Transportation beyond the sea. 3 A boat, a ferry

Id તરીપાર ઉતરવું To go to the other side by water Hence, 2 'To get over one's difficulties

એમ અનેક ઉપાયે અર્થ નવ સરે,

તરી તારાને કોઈ નવ તરે —નિરાતભક્તી

તરીકે, *prep* [Ar તરીકે a road] For, in the place of 2 As, by way of

તરીકું, Same as તરેકું A yoke

આહવા માણી મરે અમરો, મિથ્યા તરીવા તારો રે

—સુકુંદ

તર, *s m* [S] A tree 2 *s n* A plant (generally used in the plural)

તરૂણ, *adj* [S] Young 2 Arrived at puberty, youthful

તરૂણી, *s f* A young woman

તર-વડ, *s n* [S fr તર+વડ great] A large tree

તરેડા ટ, [See તરફ+રતિ] A roar 2 An angry state of mind

શુ ગા જેવી વાન સુણી, તરેડાટ તાલે કોષ

અગો અગ વ્યાપી ગયો, કોપના આલાવ છે

—વલ્લભ

તરેરી, *s f* [See તરિર, તરાર] Excitement on account of anger

Id તરરી આવી To be excited on ing to anger,

તરેર, *adj* Excited by anger, angry
મગટ વાટે ખુખારી બોલ્યો, તીખો ને તરેરો રે
—પ્રેમાનંદ.

તરેણ, *s n* A yoke for two pairs of bullocks drawing at the same time

Id તરેણ તાણુ Lat To draw the yoke 2 To bear or carry a burden 3 To carry on the affairs of one's family તરેણ તાણી તાણીને એણે આટો નિકળી જશે He will be quite worn out by the burden of his family

તરેલ, *s f* [Ar] Manner, mode, sort, description, variety 2 Fashion, a model, a pattern

Id તરેલ તરેલુ of different kinds

તરેલ-વાર, *adj* [+ વાણુ having] Of a peculiar manner or kind 2 Fashionable

તરેલ જવુ, Same as તર-વા-વું

તરેલત, *s f* [Ar તરદ્દ a scheme] A contrivance

તરોપણ, *s n* A carpenter's tool

તરોપો, *s m* A coconut

તરો-વડ, Same as ત્રે-વડ

તર્ક, *s m* [S] Conjecturing, guessing, inferring 2 Reasoning, thought 3 The science of reasoning, logic 4 Fancy, imagination

Id તર્ક તાર The science of reasoning; logic તર્ક યત્નિ The reasoning power તર્ક વિ-તર્ક Arguments for and against તર્ક કરવો To guess, to infer તર્ક ચલાવવો To make use of one's reasoning power તર્ક ઉઠવો To arise (of a guess) તર્ક ઉઠાવવો To make an invention, to invent, to fabricate

તર્ક ટ, Same as તરક-ટ

તર્ક-પાત્ર, *adj* [P વાણ, વાણત્ત્વ to play] Acute in reasoning or conjecturing, shrewd, penetrating

તર્ક-વિદ્યા, *s f* } [S fr + વિદ્યા, શાસ્ત્ર]
તર્ક-શાસ્ત્ર, *s n* }

The science of reasoning logic

તર્ક-શાસ્ત્રી, *s m* [+ શાસ્ત્રી] A logician
2 A skilful thinker

તર્કી, *adj* Acute in reasoning, shrewd, penetrating

તર્ક ના, *s f* [S જા તર to chide] Child

ing 2 Threatening 3 Pointing at with the forefinger in ridicule or contempt

ତର୍ଜନୀ, *s f* The forefinger, the index finger

ତର୍ତ୍ତ, Same as ତରତ

ତର୍ତ୍ତ, *s m*

ତର୍ତ୍ତ ଥୁ, *s n* } [*S f* + ତର୍ତ୍ତ to satisfy *fr*

ତୁ to be satisfied] The act of satisfying 2 Presenting libations of water to the manes of the deceased ancestors or to the *pitris* collectively, or to the gods

Id ଆ ଭେଟା ଗଢ଼ା ଶୁ ତାରା ଆମ୍ଭେ ତର୍ତ୍ତ କରେ ? Why do you waste your time ?

ତର୍ତ୍ତ ହୁ, *v t*, To satisfy

ତର୍ତ୍ତିତ, *adj* Satisfied; contented

ତଳ, *s m* ୩ [*S*] The bottom, the lower surface 2 The surface, any extended surface

ତଳା, *s m* [*S* ଲିଳ] A plant bearing only seeds, *sesamum orientale* 2 Sesamum seed 4 A mole, a black spot on the skin 5 The smallest superficial measure

Id ତଳ ଗାତ୍ର, ତଳ-ପୁର, ତଳ ବାଘ, As large as a sesamum seed

Prox ତଳ ଆସା, ନେ ଆସ ଝିକଣି ଥାଏ ? Results take time to appear ତଳୁ ଧରାକ ଧାସି Like draws to like

ତ ଲକ୍ଷ, } *adv* [See ତେ + ଲାଗ ହୁ to stick]

Till, until, as long as 2 Up to that, as far as ତଳା, *adj* [*P*] Bitter, acrid, pungent ତଳା ଥୁ, *v t* To be impatient of 2 To wish for eagerly

ତଳାଧା, *s n pl* Impatience, eagerness ଉତ୍ପତ୍ତି, ଉତ୍ତରା ନ ଥିଲେ, ପର ପତ୍ନୀଶୁ ତଳା ?

—ତେଜାନ୍ତ

ତଳାପ, *s f* [See ତଳାପ + ଥୁ] Eagor desire 2 A leap, a spring 3 Same as ତଳିର, ତଳାଧ

Id ତଳୁ ଧାରୁ To spring upon 2 Grasping suddenly ତଳୁ ଆସିବି To feel an eager desire for ତଳୁ ଥୁଣି To fail in a premeditated attack, to escape from the grasp of ତଳୁ ଥୁଣିବି To evade the grasp of

ତଳୁ ଥୁ, *v t* [*Dh* ଦୁଷ୍ଟ ତଳି-କୋରୁ ନ ଥୁ-ହେତୁ wishing to get it *fr* ନୁ ଥିତ + ଲିମ

wishing to get *fr* ଲୁ to get Or See ତଳା] To wish for, to long for, to wish eagerly for 2 To be anxious 3 To be restless

Id ତଳୁ ଧାରୁ To be anxious and restless, to pine for 2 To fret and pine to death,

ଅତରଣୀ ଅଗଣା କ୍ଷ (ତା), ଝିକ୍ଷ, ତଳୁ ଧାରୁ

—ଭୋଗେ ଭଗତ

ତଳ-ଧାପୁ, *adj* [See ତଳ *sesamum* + ଧା-ପୁ] Restless, impatient

Id ତଳ ଧାପୁ ଥୁ To be impatient or restless

ତଳକ୍ଷ, } *s f* [*Ar* ଚାହୁ to ask] Desire

after, an uneasy feeling of the want of, itching, a bad habit, addictedness

ତଳ-ବତ, *s m* [See ତଳ *sesamum* + ବତ, ବତ, a circle] Sweetmeat made of sesamum and raw sugar

ତଳ-ଧାର, Same as ତଳ-ଧାର

ତଳ ଝାଡ଼ଣୀ, *s f* [See ତଳ *sesamum* + ଝାଡ଼ଣୀ] Sweetmeat made of sesamum, raw sugar, and ghee

ତଳ-ସରୀ, *s n pl* [+ ଝାଡ଼ଣୀ a stick] Sesamum shrubs, sesamum plants divested of the seeds

ତଳାସ ଥୁ, Same as ତଳାଧ ଥୁ

ତଳାକ୍ଷ, *s f* [*P*] A legal separation of husband and wife, divorce, repudiation of marriage

Id ତଳାକ୍ଷ ନାସୁ A deed of divorce ତଳାକ୍ଷ ଆସିବି To give a divorce to ତଳାକ୍ଷ ଦେଖି-ମେଦି To obtain a divorce

ତଳାଦୀ, Same as ତଳାଦି

ତଳାଦି, *s m* [*Hem* Des ଚଳି-ସ ମାମିନା the lord of a village Or see ତୋରୁ + ଚଳି] A village officer, whose duty formerly was to weigh and divide the products of the village between the cultivator and the government 2 A village officer

ତଳାଦି, *s n* The duties of a village officer

ତଳାଦି, *s n* [*S*] The fourth of the seven infernal regions

ତଳା ଚା, *s f* [*Ar* ଚାହୁ seeking *fr* ଚାହୁ to seek] A match, an equal, a rival

ତଳାସିନ, *adj* [See ତଳ bottom + *S* ଆ-ଲି-ନ

sunk, hidden, *fr* આ તત્ત્વો તરીકે to melt Or see તરીકે] Drowned in, engrossed in, deeply engaged in

તલાવ, Same as તલાવ

તલાશ, } *s f* [P] Search, inquiry, investigation, scrutiny

Id તલાસ લેવી-રાખવી To keep an eye on, to take care of

તલાક, Same as તલાક

તલી, *s f* The spleen 2 A disease of the spleen

તલી, *s f* [See તલ સેસમમ] A small kind of sesamum seed 2 A disease the sugarcane, by which the leaves become marked with small black spots

તલીન, *adv* [S *fr* તલ that + તરીકે ન melted, drowned, *fr* તરીકે to melt] Absorbed in, engrossed with

તવ, *pron* [S] Thy, thine

તવ, *adv* [S તવ then *fr* તલ that] Then (used in poetry)

તવગર, *adv* [P] Rich, opulent, wealthy

Prov તવગરના લેખા સૌ તણાય Some rich men are over valued, though worth nothing તવગર પાછળ તણાયો નહિ, ને ગરીબને ધિક્કારો નહિ Condemn not poor acquaintances, nor flatter rich friends

તવન, *s n* [See સતવન] A hymn, a prayer 2 (Particularly) A hymn repeated by Jains

તવર હું, *v ૨* [See તર-હું] To come up to the surface (of insects found in heaps of corn)

તવાઈ, *s f* [P તવાઈ ruin] Calamity, evil, a real, actual, present evil, distress, misfortune

તવારીખ, *s f* [P] History, chronicles, annals

તવા હું, *v ૨* [See તવ હું] To be heated 2 To pine away, to languish through grief 3 To be emaciated, to be weak

Id તવાઈ જવું To pine away, to be lean (in body), to be emaciated 2 To melt

તવી, *s f* [See તલે] A small griddle, pan

તલે-થે, *s m* [તલે તલે + થાય, ત થે] An iron instrument for turning cakes on the baking or frying pan

તલો, *s m* [Dh Des તલો *fr* S તલ] a pan *fr* તલ to be heated See તલ હું 3 A griddle, a pan for baking cakes, frying pan 2 A circular piece of an earthen vessel, on which lighted charcoal is placed in a hukā (દુકા)

તમ-કે, *s m* [S તમ-કે *fr* હિરન below + કૃ to do] Contempt, disdain 2 Indignation, wrath

તસ-તસ-હું, *adv* [See તસ તસ-હું] Tight, close

તમ-તસ-હું, *v ૨* [Imit See તસ-હું] To be so swollen as to be about to burst (of the skin)

તમખી, *s f* [Ar] A rosary, a string of beads

યુસલમાન રોલ કરે ને તમખી હિંદુ ડેવન માળાના સસખી

—નાયુસાદેમ ચાકકવાડ

તસમો, *s m* A leather strap

તમર, *s f* [See તસિયા, રીશી] A streak of colour, a tinge

તસલમાત, *s f* [Ar] Charge or care of, command over (troops, things, money) 2 Use, enjoyment, fruition

તસલમાત-ખાતુ, *s n* [+ખાતુ] A deposit-account under several heads

તસવીર, *s f* [Ar] A picture, a portrait, a likeness a drawing, a painting, a delineation in colours of a person or thing

તસિયા, *s m pl* [See રીશી, તસર] The red lines on the ball of the eye

તસિયો, *s m* A rent, a split

તણુ, *s m* A measure of length, a 24th part of a ગજ, an inch

Id એને તણુ જોય એ સૂઝતી નથી [તે તે] cannot see when an inch ahead Hence, 2 He is completely ignorant, he does not know what to do, he is confused or bewildered

તણું, *adv* [S તણું *fr* ત- that + જવું to see] Like that (તણું and its relative જણું are used in poetry)

ગૃહાદ્ય શુ સા'ય, હરતી ? રાકની દેર તયુ —વધીલ
તરકર, s n [S, fr થત from this+ક to
do] A thief, a robber, a highwayman, a
housebreaker

તરકર હું, v t To rob, to steal, to pilfer
તે તણી નારને તરકરી લાવિયો, લક લગી આવિયો શુદ્ધ લેવા

—સામળાદ

તરકરી, s f Theft, thievery, stealing
તરત, } s f [P તસ્ત+રા] A metal-
તરતાંડ, }
તરતાંડ,

lic vessel for holding water 2 A vessel for
receiving a gargle

તરહી, s f [Ar] Trouble, annoyance,
harassment, botheration

તરમાત, adv [S fr તદ્ that] From
that, therefore, for that reason

તર, s m [P] An engagement of amity
between contending parties, a truce

તરનામું, s n A written treaty

તરકીય, adj [Ar તર-કીય] Authentica-
ted, established

તરફ, } adv [Ar] Suspending, in a
તરફુ, }
state of suspension or temporary stoppage

Id તરફુ કરવું, તરફુ રાખવું To suspend,
to adjourn

તરસીલ, s f n [Ar] The collection of
revenue 2 Revenue collected or realized

તરસીલ દાર, s m [+દાર P having] A
collector of revenue

તરસીલ-નામું, s n [+નામું] A statement
showing the parties from whom, and the
proportions in which, the revenue is to be,
or has been, realized

તરહી, adv [S તરહી, in it, or તસ્ત, in
her, loc of તદ્ that] Thero, thither

તળ, Same as તળિયું

તળ-ઘટ, s m [+ઘટ] A wooden pile, on
which the foundation of a building is based

તળ-ધર, adj [See તળિયું+ધર] Indebt-
ed, owing money to

તળ-પટ, adj [See તળ+પટ] Born on
the soil, native

તળ-વટ, s n [Cf Mar तल- See તળા-

વટિ] A beam or spar, resting on wooden
pillars or opposite walls

નથ ચુમ્બિત છે મણિના યલ, સાતકુરુકના તળ વટ આરલ
—ગિરિધર

તળ-વટ, s n f [Dh Des તલવત fr S
તલ-પથમ્ the surface Or, See તળિયું the bot-
tom+વટિ state] The nature of the surface
2 The surface 3 The bottom

તળવટ, s f [See તળ+વા+ટ] Tenderness
in the soles of the feet owing to walking
over a very long distance

તળવા વું, v t [See તળ, તળિયું, તળ વું] To
be tender in the soles of the feet owing to
long continued walking

તળ વું, v t [See તેલ, તલ, oil] To fry
Prov તલુ તલુ દાશીએ નઈ આવ્યું He, poor
man, put up with all his difficulties, and
at last secured his object

તળ વું, Same as તળું, તળિયું
તળાસે વું, v t [See તળ+હસ્ત, હાથ] To
gently rub the soles of the feet of a vener-
able person with the palm of one's hand

Id વગ તળાસવા To gently rub &c
શોભે દીપક ચારે પાસ, જે ચરણ તળાસે દાસ
—ત્રેમાનદ

તળાઈ, s f [Dh Des તલિય, also Hem
Des તલ, તલ, fr S તલ્યમ્ a bed] Bedding

તળારી, Same as તલાડી

તળાડું, Same as તલાડું

તળાતળ, Same as તલાતલ

તળા-તાલના, adv [See તલ sesamum +
તાલના rice] Lit Being as much distinct
from each other as sesamum and rice
Hence, 2 Separated, dispersed, scattered
about

તળાવ, s n [Hem Des તળાવો fr S
તળાવ a pond Or, Hem Des તલ (તલ્લ) = S
તલ્યમ્ a pond] A tank, a pond, a small lake
Id તળાવ નહું To go to answer a call of
nature, to go to stool

તળાવટ, s f [See તળ, તળિયું+વટિ] The
nature of the soil or surface with regard
to habitableness

તળા-વટ, s f [See તળ વું+વટિ] The man-
ner of frying

तथाव.डी, *s f* } A small tank, a pond
 तथाव डुं, *s n* }
 तथा वु, *v* [Pass of तथाव] To be fried
 तथावे, *s m* [See तथा] One of the two
 pieces of wood with which the yoke is fixed
 to the front of a cart

तानी वेद्य, ने वुसरी वाडी,

सा-नी सोडा बाजी ७,

डाना तथावा ने, डो पि-वडिडा ?

अथह आध्या मे भाजी ७

—अमानह

तलि या-धट, }
 तलि या-ज-धट, } *adv* [See तलि-यु + धा
 ३, अट ३ वु] Lit So violently as to sweep
 the bottom clean Hence, 2 Sweeping away,
 swept away 3 Dispersed, scattered 4
 Leaving no remainder

तलियाह, *s n* [See तलि-यु + S आर an
 abode] The bottom *adv* Filled, though
 apparently empty

तलि युं, *s :* [See तल bottom] The
 bottom 2 The sole of the foot of a shoe
 3 A water melon

Id तलियु तपासड-नेडु To look to one's
 means, to make an estimate of one's re-
 sources तलियु नारडु To commit adultery
 with a woman तलिया अड Lit Sweeping
 clean (of the bottom of a treasury) 2
 Quite empty (of a treasury)

तली *s f* [See तलीह] A loose piece of
 leather placed in the inside of a saddle or
 shoe to make it tight and fitting

तलुं, Same as तलि यु

Id तलु आवडु Lit To reach the bottom
 Hence, 2 To be exhausted

तले, *adv* [See तलि-यु] Below, down,
 beneath, under, at the bottom तले डपर
 Upside down, inverted, topsy-turvy तले ड
 पर वडु To be sidgety through delay, &c
 तले डड-आवडु To be under the power of
 तले नवडु To bring under one's power तले
 रावडु To keep under one's power तले
 डरावडु To resort to one for protection तले
 नड तले डडे डडे तले Lit Likely to starve
 even under a tree having shade and fruit

Hence, 2 Backward in begging, shy or
 backward in asking for a favour

तलेडी, *s f* [+तलि] The foot of a moun-
 tain, a plain near the foot of a mountain

तल, *s f* [See तल] Thread, a fibre 2
 Catgut, a kind of cord of which fiddle
 strings are made

Id तल तलनी To break the thread of
 hope तल तल वडु 1. to be united, to live in
 harmony with

तल-थु, *s m* A thread, a fibre

Id तलथु डल वडनी रडेने To be on the
 point of death 2 To be lean owing to sick-
 ness 3 To be impatient

तलहले, }
 तलहलिया, } *s m* [See तलहला] A kind
 of vegetable, a pot herb

तलहला, *s m pl* [S तलहला rice] Grains
 of certain kinds of corn 2 A species of pop-
 per-seed

तलहड, Same as तलहला

तलहडी, *s f* [See तलह] A copper pot

तलहडी, *s m* A large तलहडी

तलह-डुडी, *s f* [+डुडी] A copper trough
 in which water for bathing is kept

तलह-नलुं, *s n* [+नलुं] Copper coin

तलह-नलुडी, *s m* [+नलुडी] A porringer
 made of copper

तलुं, *s n* [S तलु] Copper

Id तलुनो डुडिया A counterfeit coin 2
 Worthless 3 Not trustworthy

Pro तलानी तलह तल वानी गाने If you
 want to do one thing, several others are
 required

तल-सलि-युं, *s n* [See तल तलु, +सलि] A
 kind of fine silk

तल-सलुं, *s n* [+सलु] A porringer made
 of bell metal

तल-सि-थे, *s m* A large तल-सलुं

तल, *Conj* An abbreviation for तल

तल, [S] A suffix added to adjectives
 and nouns in Sanskrit to form abstract
 nouns

तल, *s m* [See तल] A sheet of paper

तल-थ, *s f* [See तल S -, suffix] A suffix

fix used in forming abstract nouns

તાર, *s m* [See તાર, તાર, તાર ૩. તાર-૩. fr S તર to stretch] A carder of wool, cotton, &c

તાર, *adj* [See તાર-૩ to heat] Rash, inconsiderate

તાર, *s m* [Ar તાર a peacock, hence, the musical instrument which is shaped like a peacock] A kind of musical instrument 2 A peacock

તાર, *s f* [S તર] Butter milk, whey

તાર, Same as તાર ૩

તાર ૩ Same as તાર ૩

તાર-૩, *s m* [See તાર ૩] An opportunity, an occasion 2 [See તાર ૩] Thread

તાર, } *s f* [Ar તાર strength]

તાર, } Power, strength

માસ ખાય થેરી રહત, તે તે રેર ભરાત,
તાર નહિ જો મચને, તે હુ ખુબિયો યાત

—સાચાં ભાષણ

2 Ability, capability

તાર, *v t* [Dh Des તમમ મના fr S તર-ગત-મના with the mind fixed on that fr તર that+ગત gone+મના the mind Or Hem Des તર-ગા=સ ફરજ wish] To stare, to gaze, to look intently at 2 To aim at, to have in view

નાય ખુબિયો કરવાને, નિત ચિત તારે —દયારામ

Id તાર-૩ તાર To seek who interests of શુક તાર To wish ill of નિરાન તાર To aim at the target or mark તારને નેરુ To stare at

તાર, } *s f* [P] Injunction, direction, express commanding 2 Haste, expedition, quickness, hurry

Id તાર કરવી To make haste, to expedite પૈસાની તાર કરવી To press or urge for payment તાર કરવું To do with haste, to despatch in haste તારથી કામ લેવું To get work done in a short time, to urge one to work તારી આપવી To give a sharp definite injunction

તાર, *s m* [S તાર to dig up See તાર ૩]

A recess in a wall

તાર, *s m* [See તાર ૩] One who never misses the aim in shooting

તાર, *s m* [Hem Des તમ = S તમ thread, fr S તર a spindle See તાર-૩, તાર ૩, તાર ૩] A whole piece of cloth

તાર, *s m* [See તાર leaving Or તાર, તાર ૩, thread, fr S તર a spindle] The end 2 Freedom from

Id તાર કારે To make an estimate of તાર આશુલે-કારે To bring to an end તાર લેવે To know the secret intention of

તાર-૩-લી-મ, *s f* [Imit fr S તર a group of three +ધી & ૩ Imit] A mode of play ag on drums 2 A mode of dancing 3 Merriment, revelling, a noisy revel, a noisy game

તાર ૩, Same as તાર ૩ Thread

Prov તારે તેવડ રાખવી Cut your coat according to your cloth

Prov (જરૂરી) એ કાઈ તારો છે, તે તેરી નખાય ? Life cannot be easily parted with

તારિ-યો, *s m* [See તાર ૩, તાર ૩] A silk merchant

તારી, Same as તારી

તાર, *v t* [See તાર] To have done with, to be free from

હું વાહી દેરાકે વેરાગી, સદ્ ગુર આધ્યાત્મ કરે તારી

—નિરાત ભક્ત

તાર, *s m* [See તાર leaving] Rebellion 2 Dunning

તાર, *s f* [fr S તર to peel, to pare See તાર-૩] Chips or pieces of stone left by stone-cutters

તાર-ખાણું, Same as તાર-ખાણું

તાર-૩, *v t* [Hem Des તર fr S તરો to peel, pares] To peel off, to deprive of an outer layer 2 To carve

તાર, *s m* [P તર a crown] A crown, a diadem 2 A chief, a head, a leader 3 The name of a suit of cards marked with a crown

Id તાર તારી લી The crown of the head Hence, 2 A person to whom one owes a thing one has, a protector, a patron

રાજ તાજ સુધોધન, સુત સુત કહ્યું ધન,
શકુનિ રાત રમે, નામ લીધ નઈ શકુ — ૨૨૭૪
તાજ, Same as તાજી Leaving
દુધને માટે ન ચાજ, રૂઢિચુલા પાન કાજ,
બન, બાન, બર તાજ, તરકસા નઈ શકુ — ૨૨૭૫

તાજ-ખાતુ, s m [P તજ ના ખાતુ (used
for euphemy) + જોત a house] A co. er. terra
for a privy room

તાજ ઘી, s f [P તજની freshness S. o
ting] Freshness 2 Lushness 3
Herbth

તાજ થો, s m [See તાજ, તેજ, તેન]
A whip, a lash

તાજમ, Same as તાજિમ

તાજ-બુ, s m A pair of scales, a balance

તાજ-ઈ, Same as તાજ-ઈ

તાજ-હાલમ, s f [P તજા fresh + હાલમ
pen = with the pen still fresh] A postscript,
P S, anything added and written after a
document is completed

તાજિમ, s f [Ar] Treating with cere
mony and respect, courtesy, politeness,
courteousness

તાજિયે, Same as તાજૂત

તાજૂ, adj [P તજા fresh, prepared]
Fresh, green, new, not stale 2 Plump
sleek, in good condition 3 Brisk, lively,
vigorous 4 Substantial, fat, full

Id તાજે માટે Fresh and strong

Flattery is always a paying affair

તાજુબ, s m [Ar તાજબ astonishment]
Astonishment, admiration 2 adj Astonish
ed, bewildered 3 Wonderful, marvellous,
strange

તાજુબી, s f Astonishment and ira
tion, wonder

તાજે-કલમ, Same as તાજા-કલમ

તાજે-તર, [+તર flowing] Fresh vigorous

તાડ, s m [See તાડ] Coarse hempen
cloth of which bags, sacks, &c, are made,
gunny

તાડ, adj [Eng Tight] Tight, close

તાડી, s m [See તાડી] A bamboo frame

તાડે, s m [See તાડ] A seat made of

Lambroos

તાડ, s m [S તાડ a palm tree] A
palm tree or bread tree

તાડ-છી, s m [તાડ, તાડ] A palm
leaf

તાડના, s f [S તાડના to beat]
Beating

તાડના, s f [તાડના to beat] To beat
મેટાં ચાલના તાડના ચાલે તાડના

— ૨૨૭૫

તાડિયું, s m [તાડિયું a palm tree] A
leaf of the palm tree

તાડી, s f [See તાડ] The spiritual ex
ultation obtained from a palm tree the
juice of the palm tree after fermentation
herb

તાડે, s m [See તાડે ૩] Shooting pains,
a lancinating pain 2 Long standing quarrel
by a grudge, a quarrel

ચતગી કત ચાર કહેવાણી, તેની તાડે કતે કા
ચતગી

— ૨૨૭૬

તાડે, Same as તાડે

તાડી, Same as તાડી

તાડું, Same as તાડું

તાણ, s f [S તાણ fr તણ to stretch]
The state of being stretched or strained,
strain 2 Vigorous and unremitting exer
tion or application 3 Pressure, press, stress,
straitness 4 Urgency, importunity, embar
rassment 5 Want, scarcity as occasioning
pressure or straitness 6 Holding up 7 A
strong current 8 Drawing, attraction 9
Convulsions, a spasm

Id તાણ કરી To exert force in hauling
to draw, to drag 2 To press, to urge તાણ
તાણ કરે છે The water has a strong current
તાણ કરી-ચાલ ન-ચાલ ની To have a hit or con
clusion તાણ કરી 1 To be deficient or want
ing

તાણ-કર, } f [+ કર ૩] Pulling
તાણ ન-તાણ,
તાણ ન-તાણ,

and hauling by several persons and in
several directions

Id તાન લેવી-ગારવી To run over many notes, to strain the voice in singing તાન લાગવી To have the attention absorbed or engrossed તાનના આનવુ To indulge oneself in one's vagaries 2 To be tumultuous

તાનું ન ન [See તાણે ગારવે Id under તાણે] A talent, a reproach

એવું દહી વડ્યા પાગાળી, સગાચાર દહી દાને,
પશુ પાળ તેડાવ્યા રાધે, સૂ-પતિને દાવડો તાને
—શ્રેયાનંદ

2 Anger, wrath

તાનડુળ, *s m* [S નડુળ] Rice

તાન, *s m* [S See તાનવુ, તાનવુ] Heat

2 Fever 3 The heat of rage, &c , fierceness 4 Hot sunshine 5 Oppression the sense of being oppressed 6 Splendour, pomp; grandeur, magnificence

Id તાન તણે છે The heat is at its height તાન તાવવે To perform a piece by keeping four fires burning in the corners of the stage 4 The sun is hot તાન દેવે To frighten, to threaten તાન સહેવે-પામવે To bear heat 2 To bear a threat with patience

તાન-દ, *adj* Dirty, exact 5 (of a horse)

તાન-ડી ચી, *s m* 1 Er y or o on the skin caused by the heat of summer, heat bumps 2 Long and thick plantains

તાનડું, *s m* [See યાનડું] A kind of coarse cloth made of jute

તાન હાડી, } The fireside, the hearth

તાન-હાડી, } fire lighted on the ground to give warmth in winter

તાન હું, *v 1* [S તપ્ to be hot See તપ હું] To become hot, to warm oneself 2 To be enraged, incensed, or inflamed with lust

Prov આપ્યું ને તાપ્યું ભેસી રહે નહિ A gift and the excitement of passion do not remain concealed

તાપ્ય, *s m* [See તપ] An ascetic a hermit, a monk.

તાપસી, *s f* A female ascetic, a nun

તાપાડો, *s m* [S તાપા હાન-ડો] 1) same as તાપ ડી યા

તાપા ડી-યાં, Same as તાપ ડી યાં તાપા -ડોળ, *adv* [See તેણા] On the instant, immediately, instantly, quickly; straightway, forthwith

તાપુદ, } *s m* 1 [Lr] A bier, coffin, or monument, especially that of Hazin and Pirvan, the grandsons of Muhamed, carried about in the *Muhar-ran* and thrown into the sea or a river by Muhammadans on the anniversary of the death of these mortals, also the procession 2 A puppet

3 Any grand show (slang)

Id તાપુદ જેવો Stupid, awl-ward તાપુદ, *adj* [See તાપુ] In the possession of, being subject to, or dependent on being under the rule of

Id See Id તાપુદ તાપા

તાપુદ તાપ, *adj* 1) P er se quor = S to keep a house 2) Peplodim, subject attention, following

તાપુદ તાપ f Subject on, subordination dependence, alliance, etc 2) તાપુદ તાપ તાપુદ being subject to a ruler, vassalage, fealty

Id તાપુદ તાપુદ તાપુદ તાપુદ To obey, to act in obedience to

તાપુદ, *s m* [Ar તપુદ he followed] Possession, author ty, control

Id તાપુદ યાપુદ To submit તાપુદ તાપુદ To take into one's possession, to take possession of તાપુદ માપુદ A person under one's influence or control, a dependant, a subordinate

તાપુદ-ડી, Same as તાપુદ-ડી

તાપુદ-ડી, Same as તાપુદ-ડી

તાપુદ, *adj* [See તપ] Affected by, or appertaining to, unkindness 2 Angry, wrathful 3 *s m* Anger, wrath, rage

તાપુદ-ડી, *adj* Same as તાપુદ-ડી Angry

તાપુદ-ડી, *s m* [S] A roll of betel leaf with lime carlamom, etc, a betel leaf

તાપુદ-ડી, *s m* [S] Copper leaf

તાપુદ-ડી, *s m* [S] Copper leaf

perplate inscription relative to a grant

તાયફ-વેડા, *s m pl* [See તાયફ + વડિ]
Merriment, noisy revelry 2 Dissolute conduct, extravagance

તાયફે, *s m* [Ar *pl* તાયફે *fr* તેફ] A set or band 2 A dancing girl with her companions 3 A tribe, a company

Id. શુ તારે ઘર તાયફે નાચે છે ? Is there a dancing party at your house ? Why do you indulge in such extravagance ?

તાર, *s m* [T] A wire, a filament or thread, a string 2 Thread, train, tenor, connection 3 State of intoxication

કર્ણ, દ્રોણ, અનયામા, દુર્યોધન આખ્યા સામા,
રાકુનિ કરે કથામા, દુ સાસન તારમા —વક્ષભ
4 Concentration of the mind, absorption of the mind

પ્રત્યેક મહિરે વાહી વાઝ, ઉચ્ચરે દ્વિજ તારમા
—પ્રેમાનંદ

5 A telegram

Id એક તાર થયુ To have the mind absorbed in, to be wholly engrossed with તાર છેડવે—મૂકવે To send a telegraphic message તાર મળવે To be in harmony with (said of a musical instrument) 2 To live in harmony with 3 To receive a telegraphic message તાર ઘટવે To break, to be interrupted (of communication) તાર સાધવે To repair a wire 2 To reconcile friends તારમા ને તારમા રહેવુ To be absorbed in meditation 2 To be delighted

તાર, *s n* [See તા a sheet of paper] A sheet of paper

તાર, *s m* [Eng Tar, or, P તાર wire] Tar, coal tar, pitch

તાર, *adj* [S] Good, excellent
શ્રી ભાગવત સુર તર કેરો, સાર અકુર તાર,
જન્મ ઉત્તમ અર્જુન, સર્વોપરિ સચાર

—રત્નેશ્વર
તાર *s m* [S] *fr* ત્ર, ત્ર to cross] The bank of a river, the shore 2 The other side, the opposite shore 3 The end

ક્યા પ્રીતમ કરના જિનકે પર, તિનકો લાગે તાર
—દયાગામ
તાર કે, *adj* [See તાર ૩] That causes to

pass over or through 2 *s m* A deliverer, a saviour, a preserver, a protector

તાર-કે, *s m* [S Cf તારો, તારા] A star

તાર-કસા, *s m* [See તાર+કસ+વુ] A wire-drawer 2 *s f* Gold and silver embroidery and lacing

તાર-જુ, *s n* [See તાર+વુ] Carrying or conveying across 2 Preservation, protection, salvation, deliverance; rescue 3 Money or things kept in deposit with one from whom money, &c, is borrowed, a pledge

Id તારજુ કાઢવુ To find out the essence or substance તારજુ આપવુ—મૂકવુ To give a security for, to guarantee

તાર-જુ-તર જુ, Same as તર જુ-તાર-જુ A saviour

સુખદાયક સેવો સદ્ગુ, ધરિત વાત મહિમા ધણે,
તારજુ-તરજુ વૈભોકગા, સ્વામી કાર્તિક સુત શિવ તણે
—સામળભટ

તાર-તમ્ય, *s n* [S *fr* તત્ત્વનિર્ણય terminations of the comp and superl degrees] Difference, distinction, discrimination

તાર નાર, Same as તાર કે

તાર વ-હુ, *v t* [Caus of તાર હુ] To raise, to pluck 2 To remove the dust from clothes. 3 To examine the credit and debit sides of an account 4 To make an abstract or a summary

તાર હુ, *v t* [Caus of તર હુ] To save, to deliver, to redeem, to protect, to preserve, to defend, to rescue 2 To raise, to bring to the surface

માઢીએ વિચારી મતિ, પારહુપતિ તારવાને—વક્ષભ

તારાજ, *adj* [P] Ruined, destroyed

તારા ૮૫ કી, *s f* [See તારા n star+૮૫+કી] Same as ૮૫ કી 2 Small bright circles of gold or silver

તારા પતિ, *s m* [+ પતિ] The lord of stars, the moon

તારા-મહળ, *s n* [+S મહળ a circle] The starry firmament

તારીખ, *s f* [Ar] The day of the month, the date 2 Epoch, era.

તારીજ, *s f* [See તાર+વ હુ, 2] An abstract,

a summary of accounts, a number of items set down without mentioning the particulars, for the purpose of adding them up together

તારીફ, [Ar fr અરીફ્ he knew] Praise, commendation, eulogy, applause, 2 Fame, renown

તારૂ, *adj* [Gen of ગ] Thy, thine
Prov તારી મોઈ ને તારો દા One is at liberty to indulge oneself at one's own cost તાર નામ ને તારૂ દામ You are the only person interested in this business તાર ગાડ સદિયાડ, ને માડ મારા ઘાપતુ What is yours is mine, but what is mine is another affair તાર ગાયુ ને કુતરનુ ડાયુ You are a liar

તારૂણી, Same as તરૂણી
તારૂણ્ય, *s n* [S f તરૂણ] Youth
તારૂ, *s m* [See તર-તુ] A strong swimmer 2 One who is skilful in saving a drowning man

નણીતા તારા જળ તણા, પ્રૈદા ઉતાર્યા પાય,
ખેસારી કાદી બારણે ના આવી કુની આય

—સામળસટ

Prov ભર્યો ભૂલે, ને તારો કુળે A good marksman may miss

તારો, *s m* [S તાર-ક a star] A planet, a star 3 A meteor, a falling star, a kind of fireworks 4 A beautiful person 5 The pupil of the eye 6 The quotient obtained by dividing a number by nine 7 The number obtained by counting the lunar mansions in order from the જન્મ-નક્ષત્ર of a person to any ચંદ્ર-નક્ષત્ર

Id તારો અસ્ત થયો The setting of an auspicious star 2 Decline, fall

તારો-તાર, *adv* [See તાર wire + P વ and +તાર wire] Lit Having one wire or thread separated from another Hence, 2 Being totally dispersed

હેડ તે દરખ્યુ નારતુ, સુણી નાયનો હોદાર,
અનિરૂદ્ધે તારૂણી દેખતા, શ્રીતુ સેન્યા તારો તાર

—પ્રેમાનંદ

તાર્કિક, *adj* [S f તર્ક] Relating to the science of reasoning; logical 2 Shrewd at

reasoning, discerning, penetrating, perspicuous 3 *s m* A logician 4 A philosopher 5 One who is guided by Reason alone, and discards Revelation, an atheist

તાલ, *s m f* [S f તલ to beat] Beating time in music, musical time or measure 2 *s m* A shift, a subterfuge, the last resource 3 Fraud, an artifice, an evasion, an elusory practice, a trick 4 Amusement, fun

Id તાલ આપવો-દેવો To show the measure of time in singing તાલ ધરવો-રાખવો To keep time in music તાલ આપવો-પડવો To be amused મુડે તાલ (તાલ heat) દેવો To be proud તાલ મચાવવો To make a show of, to present a spectacle or sight તાલ લાવવો-આણવો To make a success તાલ લેવો To look at one's foolish acts with pleasure તાલ પડવો To be pleased તાલ મેળવવો To clap the hands in order to keep time in music.

તાલ, *s f* [See તાલુ] Baldness of the head

તાલ-ધી, *s f* The palate, the roof of the mouth 2 The crown of the head 3 A skull cap for little children

તાલ-કુ, *s n* The skull, the crown of the head

તાલ-બંધ, *adv* [See તાલ+બંધિ-તુ] Suitably 2 Rightfully

તાલ-મેલ, *s f* [See તાલ friend+મેળ-તુ] A deceptive arrangement skilfully made, apparent harmony and peace

તાલવ્ય, *adj* [S fr તાલુ] Palatal 2 *s m* A palatal letter

તાલાવેલા, *s f* [See તાલ beating time + S આવિત troubled, distressed] Impatience, eagerness, anxiety 2 Embarrassment: confusion 3 Despondency

તાલીમ, *s f* [Ar તાલીમ્ fી અત્તમ્ he knew] Instruction, training 2 Teaching, education, breeding 3 Doctrines, the principles of a sect or of a religious teacher 4 Physical exercise.

તાલીમ-ખાતું, *s n* [+ખાતું] gymnasium 2 A school

તાલીમ-આજ, *s m* [+P *बाज़* playing *fr* *बाज़ेत्* to play] An athletic 2 A pick pocket or a vagabond having a showy dress and healthy appearance

તાણ, *s f* [S] The palate, the roof of the mouth 2 The crown of the head 3 The lower part of a bodice (The upper piece is called *કોરી*)

તાણકે દાર, *s m* [See *તાણકે+દાર* having] A landholder, a police patel 2 A chief, a petty prince

તાણકે-દારી, *adj* Relating to a *તાણકે દાર* 2 *s f* The duties and dignity of a *તાણકે દાર* 3 The jurisdiction of a *તાણકે દાર*

તાણકે, *s m* [Ar *تاجيكه* *f*] *अलक* he connected] A district, a division of a country, a subdivision of a province, a *tālul ā* 2 Jurisdiction, authority, province 3 Connection with, business with, concern in

Id *તાણકે ધરાવે* To have authority over *તાલે, s n* [Ar *تالیه*] Fortunes, destiny, luck, fate

તાલે વત, *adj* [Corruption of *તાલેમ્દ* *fr* *તાલે* fortune + P *मद्=स मद्, भव, पोषक* sing] Fortunate 2 Affluent, prosperous, flourishing, rich, opulent, wealthy

Prov *તાલેવતના મો સગા, ને ગરીબના કોઈ નહિ* Everyone likes to be friends with a rich man, but keeps away from the poor

તાલે-વર } [P *वर* possessor, and *वत्=*
તાલે-વાત } S *वत्, मत्, possessing*] Same as *તાલે-વત*

તાવ, *s m* [See *તાવ*] Heating to a red heat 2 Fever 3 Conceit pride 4 Curling the hair of the mustachios in a boastful manner

તાવ, *s m* [See *તા*] A sheet of paper 2 A pane of glass

Id *તાવ આવવે* To have fever, to get fever *તાવ ઉતરવે* To be better of a fever *દામ કરવા તને તાવ શાને આવે છે ?* Why are you unwilling to work ?

Prov *તાવને દેશ બહે કે, " ગુ આવ "* ? No body will court a misfortune *તાવ દારી ન હાડ સારે* Fever may ruin the health of the

stoutest man

તાવ તી, *s f* [See *તવે+તી dim*] A small *તવે* 2 A shallow pan of iron or copper

Prov *તાવડી તાના કરે, ને યાનરી બલરમા* Catch the bear before you sell his skin.

તાવ ટે, *s m* A large *તાવ-તી*

તાવણી, *s f* [See *તાવ+ણ*] Heating (ghee, &c) to the necessary degree

તાવદાન, [P] A pane of glass 2 A glazed door or window 3 A seat resembling a palanquin carried on men's shoulders

તાવ-રણુ, *adj* [See *તાવ, તાવ, + રાવ+ણ*] Angry, wroth, irascible

તાવરણું, *s n* [See *તાવ, તાવ, + વરસ*] The first year of a newly cultivated piece of land

તાવ-રું, *v t* [See *તાવ, તાવ, heat*] To make red hot 2 To heat to a red heat (metals, &c) 3 To fuse, to melt

Id *તાવી લેવું* Lit 'To carry through an ordeal by fire Hence, 2 To put to the severest test

તાવિજ, } *s n* [Ar] A particular ornament worn round the arm, &c, viewed generally as an amulet 2 A charm 3 Anything hung about the neck for preventing or curing a disease

તાવિત, *adj* [See *તાવ* 3] Lit Heated and tested Hence, 2 Sterling (com, money), cash

Id *તાવિત નાણું* Sterling money, ready money, cash

તાવી, Same as *તવી*

તાસ *s m* [Ar] An hour 2 A plate of metal on which the hours are struck, a gong 3 A silver tissue 4 A kind of cloth woven with gold thread

પાગ વરેના પચીસ તાસ, ચાર ચોકતી તાસ —મેમાનદ.

4 Same as *તાસ* 5 A dish અખા, તો ન દિને આપમા લે ના'ને રમના તાસમા —અખા

તાસ ક, *s f* plate or dish made of any kind of metal, or of glass

તાસ કી, *s f* A small તાસ ક

તાસતો, *s m* A kind of silk cloth 2 A kind of cloth of which waterproof umbrellas are made

તાસીર, *s f* A stamp or impress (left upon a thing), an effect, a result 2 Form, shape

Prov તુકમે તાસીર, ને સોજતે અસર Like father, like son A man is known by the company he keeps

તાસીરો, *s m* An artifice, a contrivance

તાસુ *s n* [Ar તાસ] A kind of drum made by covering a copper-dish with hide

તાણ, Same as તાલ Baldness

તાણું, Same as તાસુ The palate

Id તાણે ચડતુ To piss up by the nose into the head (of a spirituous or pungent liquid) તાણે ગોળ ચોટાડવો To hold out a hope

તાળા-કુચી, *s f* [See તાણ+કુચી] A game for children (used in the Petlad Dist)

તાળિ-યો મિત્ર, *s m* [See તાળી+મિત્ર] A friend who claps his hands in assent or in jest, a superficial friend

તાળી, *s f* [See તાવ beat ng time] Clapping of the hands 2 Keeping the time in music 3 Deep contemplation, absorption of the mind

આસન વાળીને, લાગી તાળી નપે લોળો દુઠ મન, શત વરસ એમ વહી ગયા, ઉધધ વળી તન

—એમાનદ

Id તાળી આપવી-દેડી To clap the hands to keep time in singing 2 To strike one's hand with another person's in assent 3 To promise તાળી ઝીતવી-લેવી To clap the hands to keep time in singing તાળી લેડી To strike one's hand with another person's in assent હાથ તાળી દેઈને ગાતી જુડુ To break a promise તાળી પડવી To applaud, to give cheers તાળ પાડવી To clap the hands 2 To give ironical cheers તાળી પડાવવી To ask to give ironical cheers 2 To expose to public ridicule

તાણું *s n* [S તાલક a bolt, a latch, તાલિકા a key] A lock, a padlock

Id તાણુ દેવુ-ગારવુ To lock, to shut up by a lock or a padlock તાણુ દેવાવુ To be locked in ગોઠડે તાણુ દેવાવુ To be silent 2 To be unable to speak through modesty or inability પરે તાણુ દેવાવુ To lose all one's children by death, to be without an heir 2 To be under an attachment ordered by a court of law

તાણુ Same as તાણુ

તાળો, *s m* [See તાણ a lock] Agreement, correspondence 2 A verification of the result of a calculation

Id તાળો મેજનવો To work the verification of a sum in mathematics

તાળો ટા, *s m* [See તાવ beating time] A loud clapping of the hands

તિકટ

તિકિટ } *s f* [Eng Ticket] A ticket

2 A passport 3 A postage-stamp

તિક-ત, *s m* [See ટીક, ટીકડ] A thick cake of bread

તિખટ, *s n* [S તિક્ક] Pungent spices

2 aly Pungent

તિખા શ *s f* [See ટીખુ, તિખટ] Acridness, a hot biting taste or quality, pungency

તિખુ, Same as તીખું

તિખેર, *s m* [Eng Treasurer] A treasurer

તિખેરી, *s f* [Eng Treasury] A treasury, a place in which riches and money are stored

તિ-તાલિ-યું aly [S ત્રિ three +તાવ beat ng time] Quick, unsteady 2 Childish, puerile, shallow

તિ નિશ્ચા, *s f* [Sf તિજ્ to bear, to forbear] Forbearance, sufferance, patience

તિતિર,

તિતિર } *s m* [S તિતિર] The franco

line partridge

તિથિ, *s f* [S] A lunar day, one thirtieth of a whole lunation 2 Date 3 Hindū date

તિથિ-પત્ર, *s n* [+પત્ર] A calendar

તિમગળ,

તિમિડ્ડમળ, } *s m* [S] An alligator, a

whale 2 A monster, a giant 3 A powerful person

Id મેદા તિમિર ગણ આવે, તે પશુ થુ ? I won't mind, even if a mighty person be present

તિમિર, *s n* [S] Darkness

તિર-કમ, } *adj* [P તીર. ધીર, an arrow, + કસદિવ = S કમ્, કસ વુ to draw] Oblique, slant, slanting 2 *adv* Obliquely, transversely 3 *s n* An aperture a hole in the roof or in a wall for admitting light, a loophole

તિરછું, [Hem Des તિરિછી *f* S તિર્યક્] Same as તિર્યક્ Slanting

તિરન્દાજ, } *s m* [P તીર an arrow + અન્દાજ throwing *f* અન્દાજિત્ત્ to throw, and રાજ્ play-ing *fr* રાજિત્ત્ to play] An archer

તિરન્દાજ, } *s f* Archery

તિર વેા, *s m* [+ વાવ, વાટ, space] A distance that can be measured by the flight of an arrow, a distance equal to the range of the flight of an arrow

તિરસ્કાર, *s m* [S *f* તિસ્ below + કાર doing *fr* ફ, કર વુ, to do] The feeling of disdain or disgust, scorn, contempt, disrespect, hatred, dislike, aversion

તિરસ્કાર-પૂર્વક, *adv* [+પૂર્વ] Disdainfully, with contempt or hatred, contemptuously

તિરો ભાવ, *s m* [S *f* તિસ્ away from, without + ભાવ being *f* S મ to be] Disappearance, absence

તિરો હિત, *adj* [S *f* +હિત placed *f* ખા to place] Disappeared, invisible, absent

તિરો હિત, Same as ત્રા હિત

તિર્યક્, *ind* [S *fr* તિસ્ below + અચ્ to go] Obliquely, crookedly, in a slanting direction

તિર્યચ, *s n* A lower animal 2 A bird

તિલ, The classical form of તલ Sesamum

તિલક, *s n* [S] A mark 2 A mark of sectarial distinction on the forehead

તિલકિ-યુ, *s n* A mould with which sectarial marks are made on the body

તિલ-પર્ણ, *s n* [S] Turpentine

તિલ-પર, } *adj* [See તિલ+પર+વુ, S પ્રાય almost] Lit As large as a sesamum seed

Hence, 2 The least bit, in the very least

તિલ-વટ, *s m* [See તિલ+વાટ+વુ to crush]

A sweet preparation of crushed sesamum made into balls

તિલાણી, *s m* A kind of song

તિલ-માર-ખા, *adj* [See તિલ ધીસ, +માર+ખ + ખા honorific] Hot-tempered 2 *s m* An ostentatious pretender, a swaggering boaster

તી, } *ind* [S ત્રિ three See ત્રણ] A particle used in multiplying a number by three

તીકમ, *s m* [+મમ્ to go] A pickaxe which can dig both ways

તીક્ષ્ણ, *adj* [S See તીષ્ણ] Pungent, hot, biting 2 Fierce, keen, acute 3 Sharp, cutting 4 Sarcastic, severe 5 Vehement

તીખા, *s n pl* Pepper 2 Chilies

તીષ્ણ, *adj* [Dh Des તિક્વાલિય *fr* તીક્ષ્ણાવિત્ત્ made hot or pungent, *fr* S તિક્, તીક્ષ્ણ] Pungent, having a hot, biting, taste 2 Sharp

તાવ તણી તીખી ધુની ધણુ માન વિરાજે —ગિરિધર 3 Same as તીક્ષ્ણ 4 *s n* Steel

Id તીષ્ણ તીષ્ણ આગ, તીષ્ણ તપતમગ્, Very pungent તીષ્ણ મિલન Hot temper તીષ્ણ મરી Hot tempered

અમારો અનિશ્ચય તીષ્ણ મરી, તે તો રવપ્રાગા ગયા વરી —પ્રેમાનંદ

તીજ, *s f* [See તીઝ, તીજ] The third day of the waxing or waning moon, the third day of each fortnight of a Hindu month

તીર્થ, *adj* [S તૃતીય third *f* ત્રિ three See તીર્થ] Third

તીડ, *s m* [Hem Des તેટ્ટો=S શતમઃ] A locust, a grass hopper

તીષ્ણ, [Hem Des તિષ્ઠ *f* S તીક્ષ્ણ sharp] Same as તીક્ષ્ણ

તીતર, *s f* [S તિતિર, ટિટિમ, Imit a par

tridge Cf Eng *Pee wit* See તિતિ, તિતિર]
A partridge

તી-તાડ, *s m* [S ત્રિ three+તાડ beating time] A particular measure of time in music

તી-તાડી, *adj* Wild, refractory, self-willed Cf તિ-તાડિ-ચુ

તીન, A Hindustānī variant of ત્રણ Three
તીન બોલાયે, તેર આયે, છૂં રામકી પાની,
રામ ભગત એમ કહે, " દે દાલમે પાની "

If more guests come than those who were invited, the plainest result is, each will have a smaller share of the food provided

તીન-પાચ, *s f* [See ત્રણ + પાચ] Being hot tempered, haughtiness, refractoriness

Id તીન-પાચ કરી To assume haughty airs, to be refractory

તીતી-ધોડો, *s m* [See તીતર a partridge, or તી-તી Imit + ધોડો a horse] A grass hopper 2 A hasty man who jumps to conclusions.

તીર, *s n* [S *fr* ત્રી to cross] A shore, a bank, a margin

તીર, *s n* [P] The name of the fourth Persian month, also the thirteenth day of every month

તીર, *s n* [P] Reed 2 An arrow, a shaft, a dart 3 A support placed slanting, a prop

Id પાસર તીર જેવું Quite straight like an arrow

Prov વાચ્યુ તે તીર, નહિ તે તકે Profitable both ways in success or failure Heads I win, tails you lose

તીરથ, } *s n* [S તીર્થ *fr* ત્રી to cross] A holy place, any place of pilgrimage 2 A holy stream, holy water 3 Water in which a Brāhmana, or a holy person, has dipped his foot 4 Pilgrimage to a holy place or stream

Id તીરથ કરવું To go on pilgrimage

Prov તીરે સુકાય Everything has its place

તીર-પાઈ, *s f* [See ત્રિ, ત્રણ, + પાચ] A three legged stool, a tepoy

તીર્થ-કર, *s m* [+કર, કરવું, to do] A Jain saint, a Jain *Arahat*

તીર્થ-યાત્રા, *s f* [+યાત્રા] A pilgrimage.

તીર્થ-રાજ, *s m n* [+રાજ] Lit The lord of the holy places Hence, 2 Prayāga, the town where the Ganges, the Jamnā, and the Saraswatī meet

તીર્થ-રૂપ, *s m* [+રૂપ] Father, a respectful term, in notes and writings, for one's father, mother, cousin, or other persons viewed in the relation of a parent, sire

તીર્થ-રાની, *adj* [+વાસ, વસવું] Living at a holy place

તીર્થ-સ્વ-રૂપ, *adj* A respectful term affixed in notes or writings to the names of elderly persons

તીવ્ર, *adj* [S] Hot, biting, pungent 2 Fierce, ardent, impetuous, vehement 3 Sharp, acute, active 4 Cutting, piercing, stinging

તીવ્ર-તા, *s f* Pungency 2 Fierceness, ardency, vehemence 3 Sharpness, acuteness 4 Cutting, piercing, or stinging quality

તીસ, Same as તીન Thirty

તું, *pron* [S ત્વમ્] Thou

Prov તું સુઝક, તે મેં તું કું = તું મેરી બિરદામે, તે મેં તેરી કિરદામે One good turn deserves another તું મારા મોહકામા આગળી કાઢ, ને હું તારી આગળી કાઢુ Whether you try to injure me, or I try to injure you, you shall be the sufferer, and I will be unhurt તેરી લી ચુપ, ને મેરી લી ચુપ We have both an equal interest in holding our peace over the matter તેરા તેવ ગયા, તેા મેરા ખેવ ગયા This event has done us both an equal harm તેરી માને પાસમ કિયા, તેા હું "ખહોત છુગ કિયા," કરકે છોડ કિયા, તેા હું "દસસે લી છુરા કિયા" When you undertake to do a thing, do it thoroughly તેરા મોહને, કે તેરા સાર્થકા મોહને? In your triumph do not forget what you owe to your teachers

તું કાર, } *s m* [+કાર suffix showing

તું-કારો,

the sound of the preceding letters] A word of contempt, a setting down

કુટિ યુ, s n [See કુટિ યુ, કુટિ યુ, કુટિ યુ] Rheumatism 2 Same as કુટિ યુ

કુટિ તા, ind [See કુટિ તા redup] Contemptuously, disdainfully 2 s n A disrespectful speech

કુટિ ડી, s n [Mem Doo કુટિ = S અટા, fr S કુટિ કા] A gourd 2 A creeper on which gourds grow 3 A bowl used by mendicants usually part of a hollowed gourd, c wood 4 A stringed instrument of music, with a gourd attached to it

Id કુટિ રહી જવી To be stiff in the neck 2 To have carried a heavy load

Prov કુટિને રેતો નથી, પણ કુટિ ધુટયાને રેલ છે The consequences may be very insignificant, though the causes are very great કુટિનાં શબ્દાં Unintelligible language, gibberish 2 Flippancy and noisy words with no meaning

કુટિ કુટિ, s n Same as કુટિ ડી 2 A Brahmana (in contempt) 3 The head of a foolish man (in contempt)

Id કુટિ કુટિવાવા-કુટિવાવા To set two parties quarrelling કુટિ કુટિવા To put to a pecuniary loss કુટિ રહી નાવડ To give a sharp blow on the head and to cause it to bleed 2 To put to a loss.

કુટિ કુટિ, interj [See કુટિ Thou (God)+ S કુટિ really] Lit Thou (God) art the reality, it is all Thy work Hence, 2 An exclamation often repeated by pious men to remind themselves and the hearers of the omnipresence and omnipotence of God

કુટિ, s f [See કુટિ fr કુટિ wire] Lace, gold or silver lace

કુટિ-ડી, s f [See કુટિ-ડી] A detachment of an army, a small company of soldiers

કુટિ ડી, s m [See કુટિ ડી] A piece, a bit, a fragment 2 Bread, maintenance, means of subsistence

કુટિમ, s n [P કુટિ seed] Seed 2 Birth, descent

Prov કુટિ તારી Like father, like son

કુટિમરિયા, s n pl [P કુટિમરિહાન] The seed of *Ocimum pilosum*

કુટિ, } s f A big paper kite

કુટિ, s m [See કુટિ કુટિ] A joke 2 A practical joke, a little trick

Prov કુટિ તો કુટિ, નહીં તો કુટિ Try it and if you fail, it will do you no harm Heads I win, tails you lose do you no harm

કુટિ, adj [S] High, lofty, tall, elevated, prominent

કુટિ, adj [S કુટિ empty] Light, mean, miserable, contemptible, worthless

કુટિ કુટિ, s m [+કાર suffix showing the sound of the preceding letters] Contempt, scorn, disdain, hatred, disrespect

કુટિ કુટિ, v t To make light of, to treat with contempt or scorn, to scorn

કુટિ, adj [S કુટિ fr કુટિ know] Thine (used in poetry)

કુટિ, s f [See કુટિ કુટિ] An intermission, a break 2 Separation, disunion 3 Rupture 4 Deficiency, want

કુટિ-કુટિ, adj [Hem Des કુટિ ન = અસહન] Unbearable See કુટિ-કુટિ] Cut off, separated, separate, disconnected 2 Liable to break 3 Unbearable, not amiable 4 s f Same as કુટિ

કુટિ-કુટિ, s f [+કુટિ કુટિ] Breaking breach, rupture, fracture 2 Disagreement, misunderstanding, dissension, disunion

કુટિ કુટિ, v t [S કુટિ to break See કુટિ-કુટિ] To break, to part in two 2 To break up, to fall to pieces, to fall asunder, to dissolve, to be destroyed 3 To be disunited or separated, to become distinct or mutually estranged, to be alienated 4 To decline in health, to break 5 To become bankrupt 6 To be disheartened, to be dejected

Id કુટિ કુટિ To be broken 2 To become weak in body કુટિ કુટિ To break down completely, to break down and be crushed 2 To make a headlong rush or attack 3 To burst and fall in heavy torrent- વરસાદ કુટિ કુટિ It rained heavily

Trade is ruined

તુટી-ચાર, *s f* [+ચાર four See તુટી ચાર]
A throw of four with dice, in which one die shows three and the other one 2
Disagreement, a break in friendship 3 *adv*
Broken down, pulled down, very weak

તુણ-તુ, Same as તુન તુ.
તુણિ-યાટ, Same as તુનિ-યાટ.
તુણક, *s n* [S] The mouth, the face
તુણક, *s n f* The deck of a ship
તુણંગ, *s n* [See તુન+તરંગ] A false charge, fraud 2 Fabrication

તુતી, *s f* [Imit] A canary bird
તુન-તું, *v t* [See તુ] To patch up, to darn

તુનિ યાટ, *s m* [See તુણ હુ+ચતિ] A darning 2 A petty cloth merchant

તુન્દ, Same as તુન્દ
તુમાન, *s f* [P] Loose trousers, breeches, drawers.

તુમાર, *s m* [P] A long correspondence in writing

તુમણ, *adv* [S Cf Lat *tumultus*] Confused, disordered 2 Violent
હવે શરૂ સાંચે પ્રેમાનંદ દિવસ, વર્ણવે તુમણ સહી રે
—પ્રેમાનંદ

તુમ્મ, Same as તુમ્મ હું,
તુમ્મર, *s n* [S] A kind of musical instrument

પુરોહિત પ્રજા કહેવાય, નારદ તુમ્મર વાય —શિરધર
એવે આવ્યા નારદ મુનિ, કરતા તુમ્મર કેરી પુત્રિ
—રત્નચર

તુમ્મી, Same as તુમ્મ હી
તુમ્મી-પાત્ર, *s n* [+પાત્ર] A bowl made of gourd

તુમ્મી-પાત્ર, *s n* [+પાત્ર] A gourd
તુર, Same as તુર
સહ તુરમે દિવસે કશયુ, રાત્ર કિયો હે,
સળ બુનિયત બુન્દ, તુર બાનય દિયા હે —દયારામ

તુટી ચાલ, *s f* [See તુટી+ચાલ gaik] A manner of prancing of horses

તુરંગ, *s m* Same as તરંગ A wave
તુરંગ, *s m* [S fr ત્વરા haste fr ત્વરા to hasten+ગ્ to go] A horse

તુરંગ, *s n* [Portuguese tronk] A jail, a prison

તુરંગ-ખાતું, *s n* [+ખાતું] Same as તુરંગ A prison

તુરંગ-ભેદ, } *adv* [See તુરંગ, તરંગ, n wave]
તુરંગ, } Imaginative, whimsical 2 Wayward, wilful 3 Unsteady of mind, fickle-minded

તુરત, *adv* [S ત્વરિત with haste fr ત્વરા haste fr ત્વરા to hasten See તરત] Immediately, instantly, quickly, presently

તુરાઈ, *s f* [See તુરી S તુરિય fourth, the highest note] A trumpet, a clarion

તુરાઈ, *s f* A weaver's beam, a toggle

તુરાઈ, *s f* [See તુરા] A kind of plant

તુરા-શ, *s f* [See તુરા] Astringency

તુરિ-યું, *s n* The name of a vegetable

તુરિ-યું, *s n* The fruit of the તુરાઈ plant

તુરી, *s f* [S તુરિય fourth, the highest note Or S તુર્ય a kind of musical instrument] A trumpet

તુરી, *s n* A toggle, a nail pointed at both ends.

તુરી, *s m* [See તુરંગ] A horse
તેને તુરી આ આપલે, તે ચક્ક રાખશે તમ તણે
—પ્રેમાનંદ

તુરીયા, *s f* [S તુરિય fourth] The fourth state of the mind knowledge of the truth, simultaneous with consciousness (Vedānt Phil)

તુર્કી, *adv* [Turk તુર્ક] Turkish, pertaining to Turkey 2 *s m* A Turk

તુર્ન, Same as તુરત

તુર્યા, [S See તુરીયા] Same as તુરીયા

તુલ, Same as તુલ્ય

તુલ ના, *s f* [S fr તુલ to weigh] Equality, likeness, match, comparison, resemblance

તાદરી તુલના, તાદરી તુલના, એક તુલ, કે તુલ બીય,
તુ તદૂપ, તુલ સ્વરૂપ, વાસ રૂપ, આખ્ય ચૂપ,
સક્ત રૂપ, શબ્દ અનૂપ, ગતિ અગાધે, અગાધે,
ધ્યાનિ રાધે.
—દયારામ

2 Comparing, likening

ગુલરી, s. f [S] A shrub venerated by the Hindūs, the holy basil *Of* ગુલરી

ગુલા, s f [See ગુલા ના] A balance 2 The seventh sign of the zodiac, *libra* 3 Weighing, weight, determining the quantity 4 Equality, likeness, resemblance તેની ગુલા ન આવે સ્વર્ગ, તેથી અદેકો નહિ અપવર્ગ

—રત્નેશ્વર

5 The religious act of weighing one's person against gold, silver, sugar jewels, or other things, and giving them away to Brāhmanas as દક્ષિણા (a gift)

ગુલા-દાન, s n [See ગુલા+દાન] Same as ગુલા, 5

ગુલિક, Same as લ લક, ત લગ

ગુલ્ય, adj [See ગુલા ના] Like, resembling, analogous 2 Equal

ગુવર, } s f A kind of pulse

ગુવેર, }
ગુધ, s m [S] Husk of rice, chaff of grain

તાન્દુલા મેલીને, ગુધને વળગી રહ્યો, ભૂખ નહિ ભાગે, એમ કાલ થાયે —નરસિંહ મહેતા

ગુધ-માન, Same as ગુદ, ગુદ-માન

ગુધાર, n n [S] Slight rain, a drizzle, spray 2 Hail, dew, frost 3 Ice, snow

Id ગુધારાદિ ગુધારપર્વત, ગુધારગિરિ, The Himālaya Mountains

ગુધી-પાટિ યા, } Same as ગુલરી-પાટિ યાં
ગુરી-પાટિ યા, }

ગુદ, } adj [S f] ગુ to be satisfied] Satisfied, gratified, pleased, contented 2 Indifferent to everything but what one possesses

ગુદિ, s f [S] Satisfaction, contentment

ગુલરી, s f [S ગુલરી] The holy basil, *ocymum sanctum*, a small shrub venerated by the Hindūs 2 A kind of neck-ornament

Id ગુલરી પત્ર (*Lot*) A ગુલરી leaf 2 (*Fig*) A very small gift ગુલરી વિવાહ The marriage between an image of Bānakī na and a plant of holy basil, performed on the 12th day in the bright half of the month *Kṛti titha* (Oct -Nov)

ગુલરી-પાટિ-યાં, s n pl [+ પાટિ યુ] A kind of neck-ornament worn by women

ગુલા, Same as ગુલા

ગુલ, s f [See ગુલ-ગી, ગુલ] A portion of a song; a metrical foot, construction put upon, or interpretation of a story, &c

ગુલ, s f [See ગુલ] Intermission; break 2 Separation, disjunction 3 Disunion, rupture, division 4 Rent, fissure 5 Deficiency, want

ગુલ, s n [See તેતો n parrot] A fabrication, an invention, a fictitious story or statement 2 A conspiracy 3 A misrepresentation 4 A prank, a trick, mischief નાચે કુદ નેહે લરિયા, કર અ-ચો-ચે તૂતો —પ્રેમાનંદ

Id નાચુ તૂત An open conspiracy, an open revolt, a barefaced misrepresentation તૂત ચલાવતુ To carry on an imposture તૂતે તૂત ચલાવતુ To carry on a series of impostures

તૂતિયો, s m A conspirator, a rebel

તૂત-તૂ, s n [Imit Corrup of કુતર *Of* તેતો] A dog

તૂતે-તૂત s n [See તૂત+redup] A series of impostures

Id See *Id* under તૂત

તૂતી, s f [See ગુદી, તેતો] A canary bird

તૂપ, s n [Dh Des ગુપ *Of* Mar તૂપ] Ghee (clarified butter)

તૂર, s f [S તૂર cotton] Very light cotton obtained from the pods of certain trees અમાગી સામા જઈ આક્રમ્યા, તનમા વાન્યા તૂર રે —ભોલો ભાગલ

તૂર, Same as તૂરાઈ

તૂર, s n [S તૂર] A kind of trumpet

તૂરાશ, s f [See તૂર] Astringent taste, astringency

તૂર, adj [Hem Des. તૂરાં=S રત વિશેડ=S તૂરાં=P તૂરી sour] Astringent

તૂલ, s n [S તૂલ cotton] Tender plants of corn sown in a field

તૂલ, adj Simple hearted, innocent, free from fraud

તૂણ, s n [S] Grass, any gramineous plant 2 A blade of grass

વૃજ-વત, *adv* [S fr + વત like] Like
grass 2 Light, not heavy 3 Worthless

વૃજ-સ.થરો, *s m* [+ સાયરો a bed] A
bed made of grass

વૃતીય, *adv* [S fr ત્રિ three] Third

વૃતીયાંશ, *s m* [અંશ a part] One-third,
a third part.

વૃતીયા, *s f* The third day of a lunar
fortnight 2 The instrumental case (in
Grammar)

વૃતીયા-પ્રકૃત, *adv* [S fr +પ્રકૃતિ na. re]
Lit Of the third nature or gender Hence,
2 Neutral, impotent

વૃત્ત, *adv* [S fr તૃ to be contented]
Contented, satisfied, satiated, gratified

વૃત્તિ, *s f* [S] Satisfaction, contentment
2 Pleasure, gratification 3 Satieby

વૃષા, *s f* [S] Thirst 2 Desire, wish

વૃષાગુર, } *adv* [S fr +આગુર] Afflicted
વૃષાન્ત, }
with thirst; thirty

વૃષાર્ત, *adv* [S fr +આર્ત distressed] Suf-
fering from thirst, thirsty

વૃષ્યુ, *s f* Thirst 2 A strong desire,
avidity 3 Ambition

વૃષ્યુ-ક્ષય, *s m* [+ ક્ષય] The cessation
of desire, tranquility of the mind

તેજા, *s m* A kind of anklet

તેન્દુ, Same as ટેન્દુ

તેન્તાળીસ, *adv* [S ત્રિ three + આળીસ]
Forty three; (43)

તે, *pron* [S ત્] He, she, it, that

Prov તેણે દેશ માંહેને, દરવાન ગળે બાંધ્યા He
is capable of doing anything તેના યાદેયા
તેના જ ગળામા He is caught in his own trap
તેની આંખમા સનિશ્ચર છે He is a green eyed
monster તેને મન ગોળ ગોળ સરખાં જ છે He
knows not a hawk from a hand saw તેની
તેના યુદ્ધ પર, ને મેરી મેરે યુદ્ધ પર To run with
the hare, and hold with the hound. તેના
પેટમા પાળી છે He is at heart an enemy

તે કરતાં, *conj* [See તે+કર+તુ] But, not-
withstanding, nevertheless, still, if, in case;
rather than 2 Than that

તે-ખડ,

તે-ખડુ,

તે ખળુ,

s n [See લીન, તણ, +ખડ, for યડ
તે ખળુ,]

the stem of a tree] An indirect way of ex-
changing girls in marriage, as distinguish-
ed from સાટુ, in which there is a direct
exchange

તેગ, *s f* [See તેગા.] A sword

એવો દોડે લીમ વાડ લલો, હસ્તમા તાદિ તેગ
—પ્રેમાનંદ.

તે-ગમ,

તે-તરફ,

તે-મેર,

તે-કોર,

adv [See તે+ગમ, મગ, તરફ, મેર,
કોર, side] Thither; on that side, there, in
that quarter or direction

તેગા, *s f* [P] A fashion, a scimitar

તેગાર, *s m* [P] Property, substance

તેજ *pron* [See તે+જ only.] The same,
identical

તેજ, *s n* [૧ તેજ light = P તેજ sharp]

Light, lustre, splendour, brilliancy, bright-
ness 2 Heat 3 Majesty, dignity, glory,
grandeur, authoritativeness, awfulness 4
Virtue, efficacy, goodness 5 Fire, energy;
vigour, nerve, force 6 Beauty 7 Sharp-
ness, acridity 8 *adv* Sharp edged, keen;
piercing, having an acute point 9 Acute
of mind, witty, ingenious; inventive 10
Strong, ardent

Id તેજ પડ્યુ To appear bright તેજ મા-
ર્યુ To throw out lustre, to be bright તેજ
પડ્યુ To throw light, to make bright તેજ-
મા અન્ન્યુ To be obscured or eclipsed

તેજ પ્રમાણે, *adv* [See તેજ+પ્રમાણે]
Similarly, accordingly, in like manner;
just so

તેજસ્વી, *adv* [S fr તેજ light] Splendid,
luminous, resplendent, refulgent 2. Majes-
tic, glorious, illustrious, dignified, honour-
able

તેજનો, *s m* [See તેજ light, heat]
Spices

Prov તેજનામા તણાકુ, ને વરણાળીમાં વાળ,
જવાનીમા મૂચો, ને શાઈબીમા ગાળ
Tobacco spoils spices, a hair spoils

cleanliness, lose spoil youth, and abusive language spoils friendship

તેજ્ય, *s m* [*P* તેજ્ strong, sharp,=*S* તેજ light, heat, + આજ્=*S* અર્, આર્, water] An acid, an oil, an essence, a spirit

તેજ્ય, Same as તેજસ્વી

તેજ્ય, *s f* [*P* તેજ્ sharp=*S* તેજ light, heat] Briskness, smartness 2 An increase or rise in the price of a commodity, a brisk market 3 *adv* Keen, sharp

Prov તેજ્યી બોધવાણા, મહીકા મુદ્ કાલા=તેજ્ય એ તેજ્ય, ને મહીએ મહી દેખાય A man is glad in prosperity, and gloomy in adversity

તેજ્ય, *s m* [*P*=*S*] An Arab horse

સામેલા સરને શીમતા ને અરવર યપા વરસાય, યનયન તેજ્ય નચાવતા રે, એવા સુર નર મલિ

હરણાય
—પ્રેમાનંદ

Prov તેજ્યને ઇસારો, ગધેડાને ડફડા, A nod for a wise man, a nod for a fool

તેજ્ય થમકે યાજુકે, ઢુંકારે રજપત,

વધ થટ સાને વાણિઓ, ડાક અવાજે ભૂત

A horse wakes up, when he sees a whip, a Ruppāt, when he is spoken to with disrespect, a Baniā, when he hears of the rise or fall of prices, and a spirit, when it hears the sound of a drum —ભાષા

તેજ્ય-મહી, *s f* [See તેજ્ય briskness મહી dullness] Briskness or slowness (in the market rates)

તેજ્ય-મય, *adv* [+ *S* *fr* તેજ light + મય full of] Consisting of or filled with light, refulgent, radiant, lustrous, splendid, brilliant

તેજ્ય-સૂતિ, *s m* [+મૂતિ] The sun

તેજ્ય-રૂપ, *s n* [+રૂપ] Brahman, the Universal Soul, the Supreme Being

તેજ્ય-મા, *adv* [See તેજ્ય] Meanwhile, in the meantime, by that time; in the interim

તેજ્ય, *adv* [See તે that] That much, so much

તેજ્ય, *adv* Till, ત્યાં, as long as, so long as 2 [See તેજ્ય મા] Then, no sooner than, as soon as

તેડ, *s f* [See તડ, તડ, તીર] A bank, a shore; an edge; a margin 2 A party to a quarrel 3 Partiality

કેડ તેડીયા કર નેડી બેમા રહે,

કેડ હારે, ને કેડ તેડ વાણે —સામળભટ્ટ.

તેડ-વું, *v t* To call, to summon, to invite

તેડ-વું, *v t* [See તડ side] To lift a child up and place it on one's waist

તેડ-વું, *v t* [Pass of તેડ-વું] To be sent for, to be called, to be invited

તેડ-વું-વું, *v t* To send for; to invite

તેડ, *s n* An invitation

તેડું, *adv* [*S* તિર્ધ્ low, oblique, *fr* તિર્ધ below+અજ્ઞ to go Or see તીડ (from the form of a locust)] Slant, crooked 2 Sidelong

તે જી-ગમ, } *adv* [See તે+ગમ, *P* ના

તે જી-મેર, } side] Thither; to that place 2 There, on that side, in that direction

તેતર, Same as તીતર

તે-તીસ, *adv* [See તીન, ત્રણ, three + તીસ thirty] Thirty-three, (33)

Id તે-તીસ્ય નમ્મ To be overtaken by a sudden misfortune, to meet with a sudden difficulty

તે થી, *adv* [See તે-થી Guj suffix of the Ablative] On that account, owing to, because of that

તે થી કરો-ને, *adv* [+કર-વું] Consequently, herefore, for that reason

તેનાઈજ વું, *v t* To be ripe, to ripen

તેનાત, Same as તેહેનાત

તે-પત, *adv* [*S* ત્રિ three + પચાસ] Fifty-three, (53)

તે પ્રમાણે, } *adv* [See તે + પ્રમાણે] So, તેમ, as, thus, in that manner, accordingly

તેર, *adv* [*S* ત્રયે-દશ *fr* ત્રિ three+દશ ten] Thirteen (13)

તેર યું, *adv* [+યું *fr* *S* તમ, ન suffix showing ordinals] Thirteenth 2 ન ન Rites performed on the thirteenth day after death by the surviving relatives

તેરમ, *s f* [*S* ત્રયે-દશ *fr* ત્રિ three+દશ ten

See ત્રયો દશી] The thirteenth day of a Hindu fortnight

તેરીખ, *s f* [See તારીખ] Date, days for which interest is counted 2 Rate of interest, interest 3 Profit, dividend

Id તેરીખ ચઢે છે The interest goes on accruing તેરીખ લેવી To charge interest તેરીખ દેવી To pay interest

તેરીજ, Same as તારીજ

તેરી મેરી, *s f* [Hind તેરી=Guj તારી thine +મેરી=Guj મારી mine] Abusive language

Id તેરી મેરી કરવી To abuse

તેલ, *s n* [S तैल fr तिल, तल, sesamum] Sesamum oil

Id. તેલ કાઢવું To tire, to give much trouble or work મનમાં તેલ રેડાવું To be frightened 2 To be jealous માથામાં તેલ ધાવવું To put oil on the hair of the head to make it soft and smooth તેલ નિકળી જવું To be exhausted, to be tired તેલ પૂરવું To put oil in a lamp 2 To play a particular trick in flying a paper kite તેલ પળી કરવી To maintain oneself in poor circumstances 2 To beg for one's maintenance તેલમાં માખ ખુડવી To be ashamed 2 To act under a feeling of shame

Prov તેલ લેવું, તેલની ધાર નેવી Venture upon nothing till you have well considered the results

તેલ-ચુ, *s f* Wife of a તેલી 2 A woman who sells oil

તેલ-વાણું, } *adj* [+વાણું having] Only, oiled

તેલો, *s n pl* The vow of observing three fast days in the 'navarātra' holidays, when oil should form no part of one's food

તેલિ-ચુ, *adj* Only, oil-d

તેલ-ચો-રાજ, *s m* [+રાજ] A mendicant who bathes in oil, and tells past events by an occult power which he pretends to possess.

તેલી, *s m* One who sells oil, an oil man

જુલો તેલીનો બજાર પરિક્રમા કરે,

પત્રગ જેટ ચાલે, દરખત ન કરે —દયારામ

તેહું, Singular of તેલા (Rare)

તે હું, *s n* [See તીન, તણ, +હું *Of* બે-હું] A collection of three

તે-વડ, Same as ત્રે-વડ Accommodation તેવડ વુ, *v t* To make threefold, to make three folds of

તે-વડું, *adj* [S ત્રિ three +વડું repetition fr વલ=L verlo to turn] Threefold, triple, having three folds

તે-વડું, [S ના વડ fr તદ્ that+વડ having] As large as that

તેવા-માં *adv* [See તે-વુ+મા Loc suffix in Gu fr S મધ્ય middle] By that time, at that time 2 Under the circumstances *Of* તેટલા-માં

તે વાકે, *adv* [See તે+વાકે time] Same as ત્યારે

તે વાસ્તે, *adj* [+વાસ્તે] Therefore, on that account, for that reason

તે-વીસ, *adj* [S ત્રિ three+વીસ twenty] Twenty-three, (23)

તે હું, *adv* [See તે+S વત્ like] Like that, of that kind, nature, or manner

તેવે, *adv* Immediately, instantly *Of* તેવા-માં

તેલ, Same as તે (Used in poetry)

તેહનાત, *s f* [Ar] A military charge or command, 2 A stipend or salary 3 Charge, trust, custody, care, keeping, management or direction, control, authority

Id તેહેનાતના રહેવું To be employed as a personal attendant તેહેનાતમાં રાખવું To employ as a personal attendant 2 To place under the care of

તેહે-વાર, *s m* A Muhammadan holiday 2 A holiday, a festival

તેહેસીલ, *s f* [Ar हस्त he obtained] Collection of the revenue, revenue collected or realized 2 Attainment, acquisition

તેહેસીલ-દાર, *s m* [See તેહેસીલ + P દાર having fr दाखत=S ધ, દાર, to put] A collector of revenue

તેં-ચે, Same as ત્યારે

તેં-ચે, *adv* [Corrupt of ત્યાં-ચે] Even there, there also

તેજસ, *adj* [S See તેજ light] Pertaining

ing to light 2 Same as તેજસ્વી

તેડ, Same as તેડ

તેડા-વું, Same as તેડા વું

તેણ, *s f* [See તેણ] A kind of grass

તેયાર, *adj* [P See તયાર] Prepared, completed, made 2 Ready, willing, waiting

તેયારી, *s f* Readiness, willingness, prepared state 2 Preparation, getting ready

તેલ, Classical form of તેલ Oil

તેં-તેર, *adj* [See ત્રણ+સિતેર] Seventy-three, (73)

તેા, *conj* [S તુ or તા જ્ઞ] If, then 2 *adv* Indeed, verily 3 Of course, certainly

N B—તેા occurs variously as an expletive and adds force to the expression

તેાઈ, Same as તુઈ Lace

તેાકલ, *s m* [P ત્રકુલ] Faith in the providence of God

તેાક-વું, *v t* [Imit See ટેક હું, ટેાચ હું] To envy 2 To caution

તેા-કે, *adv* [See તેા+કે] Same as તેા *Conj*

તેાખાર, *s m* A horse

હંદો, સ્વામી, ધમ પધાર્યા ? સાથે સો તેાખાર

—પ્રેમાનંદ

તેાજ-હા ઈ, *s f* [See તેાજ હું] Rudeness of language, coarseness of expression 2 Remaining aloof, a reserved nature

તેાજ હું, *adj* [See તેાજ] Rude, impolite (of words or nature)

તેાજ, *s f* [See વળે fr Ar' તર્જી deducting fr વર્જ્ય deduction] Substance, essence 2 Land revenue, money-payment in return for permission to cultivate a piece of land

તેાટા-વું, *v i* [See તેાટા, તેાટા] To go away hungry owing to the food being insufficient at a dinner party

તેાટી, Same as તેાટી

તેાટા, Same as તેાટા

તેાડ, *s m* [See તેાડ-વું] A compromise, a composition, an adjustment, a settlement of contending claims 2 An expedient, a scheme, a device, a contrivance, an expedited mode of solving a puzzle or surmounting a difficulty 3 A remedy 4 The act of breaking, or of giving trouble

Id તેાડ કરવો-આણવો-કાઢવો-પાડવો-લાવવો To make a compromise 2 To find an expedient 3 To bring to an end, to make a final settlement તેાડ પડવો To be compromised ટાડિયા તેાડ કરવી To cause pain in the legs, to walk a long distance

તેાડ-ભેડ, *s f* [+તેાડ હું] Lit Taking to pieces and reconstructing (a machine) Hence, 2 Compromising, adjusting, settling (a quarrel)

Id તેાડભેડ કાઢવી To find out an expedient 2 To bring about an amicable settlement

તેાડ વું, *v t* [Caus of તુડ-વું Or S તુડ, તોડ, to split] To break, to disserve, to part by violence, to burst, to open by force, to divide 2 To shatter to pieces, to crush, to disable, to incapacitate 3 To pull to pieces, to rend, to tear up 4 To dissolve, to disunite, to break up 5 To conclude, to compose, to quell 6 To violate, to infringe, to set at naught

Id તેાડી ફાંકીને કહેવું To explain clearly

Prov (વાળ) તેાડે નમણા, અને ખોડે જમણા If a hair is pulled out, it grows threetimes its length, and if cut, it grows twice its length

તેાડી, *s f* A particular air in music

તેાડે-મ-કેડે, *adv* [See તેાડ act of giving trouble+મન the mind+કેડે eager desire] Being ready to act, being impatient, awaiting with impatience or eagerness

તેાડા, *s m* [See તેાડ વું] An anklet made up of larks 2 Cotton dropped down in spinning 3 A bag or purse of coins, containing generally 1000 rupees 4 The mouth of a gun

તેાડા, Same as તેાડા, તેાડો 2 A minaret માતાજી કે ભગો નટવર ચર્યાયા વરપોરે કે, ચાલીને ઠના તારે તેાડે કે

—દયારામ

તેાડી નાખે હું, } To pull down, to break
તેાડી પાડે હું, }
off 2 To insult

તેાડી, Same as તેાડી

તેાડા હું, *adv* [Imit + હું dim] Stammer

ing, stuttering, faltering

તોત-હું, } *adj* Stammering or faltering

ing through endearment

તોતો, *s m* [Imit] A parrot

પ્રેમ પ્રીત ને નરહરિ નરખ્યા,

તારવિયા તનકા તોતો રે —ભોળો ભગત

તોપ, *s f* [See તોપ P તપ cannon] A cannon, a large gun

Id તોપ ચલાવવી To bombard તોપ છોડવી -ફોડવી-મારી To fire a cannon 2 To make an exaggerated statement 3 To make a guess તોપને મોઢે હોડાડુ To blow to pieces by blowing from the mouth of a cannon (a mode of putting a criminal to death in barbarous times) તોપની મારો Bombardment, a cannonade

તોપ-ખાલું, *s n* [+ ખાલું a place] The place where artillery is kept 2 Artillery and ammunition

તોપ-ચી, *s m* [+P જેહ tim] A gunner 2 A common place man (in contempt)

તો-પણ, *conj* [See તો if + પણ even] Although, notwithstanding, yet, nevertheless, still, however

તોફા, } *adj* [Ar તોફા] Fine, rare, excellent 2 Precious, valuable 3 Uncommon, unique

તોફાન, *s n* [Ar fr તવફ he went round, hence, a tempest] A storm, a tempest, a hurricane 2 Disturbance, uproar, clamour 3 Mischief, a tumult

Id તોફાન કરવું-મચાવવું To raise a storm (metaphorically), to create a disturbance, to make a clamour

તોફાની, *adj* Stormy 2 Boisterous 3 wild, unmanageable 4 Quarrelsome

તોફારી, *adj* Mixed, of various kinds, miscellaneous

તોપરો, *s m* [P તુર્] A horse's mouth-bag; a mouth bag, a skin bag from which horses eat grain 2 Any bag with a large mouth 3. A crammed mouth and puffed

cheeks

Id તોળરો ચઢવો=તોળારો લેવું મોઢું કરવું To be displeased, to be angry તોળરો ચઢાવે To fix a horse's mouth bag to the mouth of a man (a mode of punishment in barbarous times)

તોખા, *s f* [Ar] Penitence, asking forgiveness, and promising to sin no more, deprecation

Id તોળા પોકરાવવી To harass greatly, to give much pain to

તોખા-ખત, *s n* [+ખત a bond] A bond obtained by extortion

દયા પ્રીતમ યુને કાયર કરીને, તોખા-ખત લખાવ્યું

—દયારામ

તોમર, *s n* [ત] A lance 2 A iron club.

ખરિષ ફરચી ગદા તોમર, ખજૂ સાલો ચક્ર

—ગિરિધર.

તોય, *s n* [S] Water

પાપાણુ તોય વિષે તારિયા, રાવણાદિક મરડી મારિયા —સામળજીટ.

તો-ય, } *conj* [See તો then + Guy એ તો-ય, } *conj* [See તો then + Guy એ

even *f* S એવે even+પણ even] Same as તો-પણ

તોર, *s m* [Ar] Look, aspect 2 Loftiness of spirit, haughtiness, high mindedness, conceit, airs, swelling swaggering, pomp & Pride, arrogance 4 Whim, caprice

તોર ડી, *s f* [See તોર, તોરો, +ડી dīm] A kind of anklet worn by girls

તોરણ, *s n* [S] Leafy boughs, garlands, &c, hung over the door, or about it, on festive occasions

તોરી, *s f* [See તોર.] Anger, wrath 2 *adj* Whimsical, capricious

તોરી, *s m* [See ટુરગ, ટુર ગ] A horse

તોરો, *s m* [See તોર] A nosegay 2 A

plume, a crest, an ornament for the turban;

silk tassels of gold at the end a turban

3 A chieftain, a leader 4 A kind of song

તોલ, *s n* [તુલ to weigh] Weighing

2 Weight, quantity weighed by the balance 3 A mass by which, as the standard,

bodies are weighed, a weight 4 Inclination, leaning, bent or bearing towards 5 Equality of weight 6 Weight, influence; consequence

હાકરના મરણે કે અગરને મર્યાદા

તથા ગયા, એ તરફકરના શી તોલ ને —રથુનાથ.

7 Value, worth

Id તોલ કરવે-નેવે To measure the real worth of તોલ કરાવે To get weighed તોલ રાખવે To keep one's own self respect

તોલ-દી, s f An earthen pot with fire in it carried before a bier 2 A cooking vessel

Prov તાબાની તોલકી તેર વાના માગે More belongs to marriage than four bare legs

તોલ-દાર, ady [See તોલ+દાર P having] Heavy 2 Weighty, influential

તોલ-કું, Same as તોલ કુ.

તોલું, s n A small pot, used to keep ghee in 2 A quantity of grain ten seers' weight

Id તોલ નેબવા To be overcome with sleep, to nod, to doze

તોલે, ady Equal in weight to

તોલે, s m One rupee in weight, a weight equal to 179 grains Troy

તોલા-ખાતું, s n [P તેજા provisions + ખાતું place] Government treasury

તોપ s m [S fr તુષ to be satisfied See સંતોષ] Satisfaction

રેષે નવ નીખ્યુ ઢીલું કે તો ખન્યુ,

કરે શુ કહે રેષે તોયે —પ્રમાનક

તોલ-દાન, s n [P તેજા provisions + દાન P holding] A cartridge box a pouch 2 A school boy's bag

તોલોમત, s n [1 calumnious accusation or aspersion, a charge, an imputation

Id તોલોમત આપવું To be charged with an offence તોલોમત મૂકવું To charge with an offence તોલોમત રાખવું To frame a charge (by a magistrate)

તોલ કુ, v t [See તોલ] To weigh 2 To balance in mind, to weigh, to estimate, to consider.

Prov તોળવાના ભૂદા, તે દેખાડવાના ભૂદા (કા-ટકા) Giving and taking are two different affairs

તોળા, Same as તુલા (5)

તોળા-દ, s m [+દત્તિ manner of living fr વૃત્ત=Li verito to be, to turn] A weigher તોળા-મણી, s f Wage-maid for weighing ત્યજત, ady [S fr ત્યજ to abandon] Abandoned, left, quitted

ત્યા, ady [S તસ્મિન in it, or તસ્યામ્ in her, Loc of તદ્, તે, that] There, thither; in that place

Id ત્યાગી From that place, thence ત્યાગુધી-કચી Until; till 2 Up to that place or time

ત્યાગ, s m [S fr ત્યજ to abandon] Leaving, abandoning, forsaking, quitting 2 Abandonment of worldly objects, resignation 3 Charity, a free gift

ત્યાગ કું, Same as તજવું.

ત્યાગી, ady One who has left quitted, or abandoned 2 One who has renounced the world and worldly connections 3 One who is inclined to distribute wealth in charity

ત્યાગ્ય p, ady Fit to be left or abandoned, fit for abandonment 2 Detestable, censurable

ત્યાગ કું, ady [See ત્યાગ] Beginning from that time continuing since that time

ત્યાગ-કચી, ady [+કચી, વાગ કું] Up to that time, till that time

ત્યાગે, ady [See તે+વારે, વાર, time] Then, at that time

ત્યાસી ady [૧ ત્ર્યસિતિ fr ત્રિ three +સીતે ૨ fr ત્રય weight + સિ=Eighty, સુત્ર show- ing tens] Eighty three, (83)

ત્ર-ગડો, Same as ત્ર-ગડો

ત્ર-ગણું, ady [See ત્ર+સ ગુન multiplication] Threefold, triple Cf ત્ર-મણ

ત્રણ, ady [S ત્રીતિ nom pl of ત્રિ three] Three, (3)

Id ત્રણ પાયાવું Wanting one fourth part, three fourths 2 Defective 3 Stupid, foolish ત્રણ વાદાવું, ત્રણ ટકાવું, Worthless

Prov, ત્રણ તે તેત્રીસની ગરજ સારે Combination of labour is not a question of simple addition ત્રણ ઢીખળ નેદળ મેખળ Three rogues meeting may create any amount of trouble ત્રણ ખુણીની ટોપી જેમ ફેરવીએ, તેમ ફેરે The laws go as the kings please 2 A timeserving policy

ત્રણે-ક, *adj* [+એક] About three

ત્રમ-ઝડ, *adv* [See ત્રણ + ઝડ] Coming down in showers or torrents (of rain)

Id વરસાદ ત્રમઝડ પડે છે It rains in showers or torrents It rains cats and dogs

ત્રપણ, Same as તર્પણ

ત્રપતી, Same as તૃપ્તિ

ત્રભાણું, Same as તરભાણું

ત્રમ-ઝિક, *s f* [+ઝિક ડુ] Coming down in showers or torrents (of rain)

Id વરસાદની ત્રમઝિક પડે છે It rains in showers or torrents ગાળોની ત્રમઝિક પડે છે There is a shower of abusive language તલવારની ત્રમઝિક પડી The swords worked havoc.

ત્ર મણું, Same as ત્રંગણ

ત્રયક, Same as ત્રયબક The god Shiva

ત્રયા છું, *adv* [+વાળું having, belonging to] Belonging to or given by the god Shiva (ત્રયબક). 2 The bow given to Janaka by the god Shiva (ત્રયબક) and broken by Rāma સપ્તી, તેરસે ત્રણાણુ ભાગે રે દાક હુમાન ફેરી વાગે રે —આત્મારામ

ત્રયો-દશી, *s f* [See ત્રયો દશી] The thirteenth day after death

ત્રયો-દશી, *s f* [S fr ત્રિ three+દશ ten] The thirteenth day of a lunar fortnight

ત્ર-વટ, [+વાટ a way] Same as તર-ભેટ A place where three roads meet

તત્ર, ત્રત્રે, ને મત્રયા પાણી પાણી પાઈને દેતા ધૂણી, છતારા મૂકાળ્યા ભેઈએ, ત્રવટે છાણુ ને પૂણી

—પ્રેમાનંદ

ત્ર વાડી, *adv* [+વાડ, પદ-વુ] A subdivision of the Brāhman caste, the members of which study three Vedas

Prov ત્રવાડીના ત્રણે કુવા, તો એ તરવાડી તરસે મુવા Learned fools are ruined even by their learning

ત્રણ્યા, Same as તૃણ્યા.

ત્રાક, } Same as તરાક, તરાંક.

ત્રામ-ટ, *s n* [See તામ+વાટકા] A copper dish

ત્રામ ડી, Same as તાંમ ડી

ત્રામા-કુડી, Same as તામા-કુડી.

ત્રામા-નાણુ, Same as તાંમા-નાણુ

ત્રામા-મોદેર, *s f* [See તામ+મોદેર] A copper coin 2 A quarter auna piece, a pice

ત્રાંમા-નાય, *s f* [+નાઈ] A small piece of copper used in soldering metallic pieces

ત્રામિ થા, *s n* A copper coin equivalent to one pice and a half (Used in Kāthiāwād.)

ત્રાણુ, Same as તાણું

ત્રાસ, *s m* [See ત્રામ oppression] A piece of cloth or rope thrown round the neck of a person to strangle him

Id ત્રાસ દેવો To throw a piece of cloth or rope, &c

ત્રાસ, *s m* [See ત્રામ standing] A balance for weighing

નાપ્યો ત્રાસ, ને ત્રી-મ માંય પધારિયા —નરસિંહરામ.

ત્રાંસું, Same as તાંસું

ત્રાક-ડી, *s f* [See ત્રાગો thread] A part of a spinning wheel

ત્રાણું, *s n* [See ત્રાસ] Compulsion 2. Inflicting an injury upon one's own person in order to bring evil or blame upon another

Prov ત્રાણુ કરે નેવડ ન રહે In excitement one cannot calculate

ત્રાગ ડો, } *s m* [See ત્રણ+S ગુણ thread]

ત્રાગો, } Lit 'Three threads twisted into one Hence, 2 Thread

ત્રાજણું, *s n* A balance, scales

Id તાજણુ શારે થયુ To think oneself wealthy, to be self-conceited 2 To be proud ત્રાજણુ નમયુ To become heavier 2 To be raised in one's own reputation

ત્રાણુ ડી, *s f* A small balance

ત્રાણુ-કું, *s n* A green mark made by sprinkling the skin with a needle and then

applying a powder, a tattoo

માટી, Same as દટ્ટી A curtain made of bamboo chips

ગુદી ત્રાડી, ને ઉતર્યા ઘાડી,

માડીમા માડી, ને વરતી વેળા રે —ભોળે ભગત

માડ, *s m* [See ત્રાસ fear+રાડ a scream] roaring, n clamour

Id ત્રાડ મારવી-દેવી To make a roaring sound, to roar

ત્રાડ-રું, *v ૨* To roar

ત્રાણ, *s n* [S *fr* જૈ to protect] Preservation, protection

ગદાભાગ દત્તાત્રેય દેવા, ત્રણ લોક ત્રણને મારે,
તેહ કદરા વિષે વસે છે, આરાધા યિર સારે

—પ્રેમાનંદ

ત્રાણ, Same as તાણ

ત્રાતા, *s m* [S *fr* જૈ to protect] A protector, a saviour

ત્રાપો, *s m* [See તરા-પો, *fr* તર-વું] A raft

ત્રાણ, Same as તાણ

ત્રાસ, *s m* [S *જ્ઞ* to fear] Vexation, sense of annoyance, botheration, trouble
2 Disgust, dislike 3 Fear, dread, oppression

Id ત્રાસ આપવો-દેવો-ઉપનવવો To vex, to trouble ત્રાસ પામવું To be vexed or troubled ત્રાસ ઉપજવો-વર્તવો To be disgusted 2 To be oppressed ત્રાસ વર્તી રહેવો To be spread over (of oppression)

ત્રાસ ક, *s f* [P ત્રાસ a dish See ત્રાસ, ત્રાસ-ક, ત્રાસ-ધી, ત્રાણ] Same as ત્રાસ-ક

ત્રાસ-દા-ય ક, *adj* [See ત્રાસ+દા ય ક] Troublesome, vexatious

ત્રાસ-વું, *v ૨* To be vexed or troubled

Id ત્રાસી જવું To be disgusted 2 To be oppressed

ત્રાસું, *adj* [P ત્રાસીદત્ત to cut] Sidelong, oblique

ત્રાસિ, *int* , [S *fr* જૈ to protect] Save (me), Save (in 12 *sf* Oppression, harass sing

Id ત્રાસિ ત્રાસિ મારવી To harass greatly, to oppress

ત્રાસિ-મામ, *interj* [S *fr* + મામ *mam*]

Lit Protect me ! Save me !

ત્રાસિત, *s m* [See ત્રાસિત *fr* ત્રાસ bank+ S માસિત placed *fr* આપ to+પા, હિત, to place Or S ત્રિતો હિત disappeared] A disinterested person, a third party 2 An umpire, an arbitrator 3 A stranger 4 *adj* Disinterested, unconcerned 5 Unacquainted; unknown

ત્રાસે, } Same as ત્રાસિ
ત્રાસી, }

ત્રિ, *adj* [S] Three, (3)

ત્રિ-કાણ્ડ, *adj* [+ S કાણ્ડ a chapter] Having three sections or chapters 2 Having three articulations or articulated portions

ત્રિ-કાળ, *s m* [+કાળ] The three times, viz, the past, the present, the future 2 The three divisions of the day, ત્રિ, the morning, the noon, the evening

ત્રિ-કાલ-જ્ઞ, }
ત્રિ-કાલ-જ્ઞાની, } *adj* [+જ્ઞ *fr* જ્ઞ to know]
ત્રિ-કાલ-દર્શી, }

and દર્શી *fr* દર્શ to see] Omniscient

ત્રિ-કૂટ, *adj* [S કૂટ a peak] Having three peaks (of a mountain)

ત્રિ-કોણ, *s m* [+કોણ angle] A triangle

ત્રિ-કોણ-મિતિ, *s f* [+ મિતિ measure *fr* જ્ઞ to measure] Trigonometry

ત્રિકોણાકાર, *adj* [+આકાર form] Triangular

ત્રિ-ગુણ, *s m pl* [+ ગુણ quality] The three qualities incidental to created beings, viz, સત્ત્વ, રજસ્, and તમસ્

ત્રિ-જ્યા, *s f* [+જ્યા] A radius

ત્રિ-તાપ *s m pl* [+ તાપ heat] Three kinds of afflictions or ailments, viz, divine, mental, and physical, all kinds of misery

ત્રિ-દંડી, *s m* [+દંડ] A wand ring devotee of a particular order who carries three bamboo staves in his right hand 2 A religious person who has a maid over his word the whole day and nights or over his speech and actions

ત્રિ-દશ, *s m* [દશ] 10
harours of the 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100

ત્રિ મ ત્રાસ { - ૨ } ૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦

—ગિરિધર.

ବି ୩୫-୩, v t To regard, to have re
spect for

દણમાત્ર ત્રેવડતો નથી, બાણને તે મહાબાહુ,
અસુર સાથે શોભાએ, જેમ ચંદ્રમા ને રાહુ

—એમાનદ

ત્રે-વીસ, Same as તે-વીસ

ત્રે-વડુ, *adj* [S ત્રિ three+શ્વત્તિ repetition
fr વ્રવ=L ૧૯૧૦ to turn] Threefold, triple
2 Of three kinds or sorts

ત્રે-લોક્ય, *s n* [S fr ત્રે +લોક] The three
worlds collectively

ત્રેલી, *s f* A girdle, a waistband

કટિ ત્રેલી, દરેરે કુધરીના થેર,

પળી ફારી પેહેરી ઝાઝરી, ને પાની રાત્રી ચોળ

—ભાલણુ

ત્રેડ, Same as તોડ

ત્રેડ વુ, Same as તોડ વુ

ત્ર્યંબક, *s m* [S fr ત્રિ three+અંબક the eye]
An epithet of Shiva (having three eyes)

ત્વ, [S] A suffix, denoting "state," or
"quality," added to adjectives and nouns
to form abstract nouns

ત્વક્, } Same as ત્વચા The skin
ત્વચે, }

ત્વક્, દ્વાડ, માસ, ને નાડી —સામગ્રાહ
ત્વચિન્દ્રિય, *s f* [S fr ત્વ ત્વ, the
skin+ચિન્દ્રિય] The organ of touch, the skin

ત્વક્કૃય, *adj* [+મય made of] Made of
skin or leather 2 Made of the bark of
trees

ત્વચા, *s f* [S] The skin 2 The rind,
the bark, the peel

ત્વરા, *s f* [S fr ત્વ to hasten] Haste
hurry 2 Quickness, expedition, swiftness,
speed

થ

થ, The twenty eighth letter of the
Gujarātī Alphabet

થઈ, Fem of થયું

થઈને, *part* [See થ વુ] Having become
Prov થઈને રહીએ, કે કરીને રહીએ If you
wish to secure your object, you must either
surrender your will to that of your superi-
or, or subject him to your will

થકવ વું, } *v t* [Caus of થ વુ] To
થકાવ વું, } tire, to weary, to exhaust

થકિત, Same as ચકિત Astonished
નિરાત નામ નિરણ, થઈ નિર્ભય અતિ થયુ ડે મન (ચેરતા
—નિરાતભક્ત

થકું, [See થી + કું] An adjectival suffix
meaning "owing to"

થટ, *s f* [See કટ] A throng, a crowd,
a dense multitude 2 A loose or compact
order, a full and dense array

થડ, *s n* [See સ્થલ fr S સ્થા to stand]
The stem or trunk of a tree 2 Vicinity,
neighbourhood

Id થડથી માકીને From the beginning

110૪ થડ પડયુ, એરેને બધુએ નાવ્યુ If you

secure the head, you can easily be the
master of the whole થડ વગર રાજ હોય નહિ
Take away fuel, take away flame

થડક વું, } *v t* [Imit] To alter, to
થડકાવ વું, }

થડકો, *s m* The stress laid on a word
in a sentence, emphasis 2 An impressive
manner of speaking

થડ-થડ-વું, *v t* [Imit] To creak, to
make a grating sound

થડ વું, *v t* To twist (cotton thread)
થડાથડ, *adv* [Imit See થડ-થડ વું]
Clashingly; conflicting, clashing against
adjoining things

થડી, *s f* [See ચર a layer] A jundran
gular heap of cotton or cloth

થડું, } *s n* [See થડ] The roots of
થડિયું, } a tree, the part of the stem near the roots
of a tree

થડ, } *s f* [See થડ] Coldness, cool-
થડક, } ness 2 A cooling medium or
refrigerant See further ઉપર થડક

થડાઈ, *s f* Mildness, gentleness, moderation, temperateness 2 Slackness, *l* Indifference, faint interest or concern 3 Assuagement, appeasement, abatement

થડી, *s f* Coldness, coolness 2 The sensation of cold 3 Cooling quality

થડુ, *adj* [S સ્તમ્ભ fixed, motionless, *fr* સ્તમ્ભ to be stiff See ઠડુ] Cold, cool 2 Cooling, refrigerating 3 Reserved, phlegmatic 4 Mild, placid; equable 5 Dull, slow, sluggish 6 Quiet, still, composed, tranquil, calm, peaceful, undisturbed 7 Refreshed, calmed, tranquilized 8 Delightful, charmed, highly gratified or satisfied 9 Slacked or remitted (of a work)

Id યડુ યડુ-પડુ To be cooled 2 To be pacified યડુ ઠરુ-પાડુ To cool 2 To pacify, to calm one's anger, &c યડે પેડે Coolly, with indifference

થડું, } *adj* [+M ગાર cool] Very cold
થડુંગાર, }
થ-થડું, } Same as થર-થરું To tremble
થ-થરું, }
થ-થડાવું, *v t* To threaten, to intimidate, to frighten 2 To chide, to reproach

થ-થેડું, *v t* [See થર] To besmear, to daub thick

થ-થેડો, *s m* A thick layer

થનંક, }
થનંક-થનંક, } *adv* [Imit] Walking
થન-થન, }

with haste, leaping 2 Unsteadily, restlessly

Id થનથન ઠરી રહેવું-નાચી રહેવું To leap with joy 2 To be mad with joy

મનની સુમરી કે, લાલચ માખણ તણી બતાવે,

અતર પ્રેમથી રે, પ્રણી યદ્યપ્થ થનક નચાવે

—દયારામ

થપેલી, *s f* [See થાપું, થાળડું] A cake made by pressing flour with the hand, as distinguished from pressing with a wooden roller (વેણ)

થપેલો, *s m* A cake of bread made by kneading flour with the hand, as distinguished from kneading with a wooden roller (વેણ)

થપોઈ, *s n* }
થપોલિયું, *s n* } [See થાપું, થાળડું]
થપોલી, *s f* }

Anything that is given a round and flat form by pressing it with the hand 2 A cow dung cake

તે તેવો થપોઈ નથ રાય, કાઈક રવ થપી પાતળી માથ; તેની એક થપોલી દલી, તેનો આકારો કીધો રવી

—પ્રેમાનંદ

થપ્પડ, } *s f* [Imit See થાપું, થાળડું]
થપ્પડાક, } A slap, a smack, a blow with the open hand, a rap

Id થપ્પડ મારવી-દેવી-લગાવવી To give a slap 2 To outwit, to deceive 3 To put to a loss થપ્પડ ખાવી To get a slap 2 To be outwitted, to be deceived 3 To suffer a loss

Prov થપ્પડ વાગે, ત્યારે નહો Difficulties are our best teachers થપ્પડ મારવીને ખાવી You shall reap as you sow

થભ, *s m* [S સ્તમ્ભ *fr* સ્તમ્ભ to be stiff] A pillar, a post 2 A prop, a support 3 The person who supports a family, the mainstay of a family 4 *adj* Not in motion, standing still

થભડું, *v t* To stop 2 To stand firm

થમ-થી, *s f* [See થાપણ, or થમ] The capital, the stock, the amount of money with which a business is started

થયું, *v t* Past tense of થવું To become 2 *intery* Enough, sufficient

Prov થયુ તે થયુ, ન થયુ થાય નહિ Done is done, it cannot be undone There was no help for it

થર, *s m* [S ફર to spread, to cover] A layer, a stratum, a bed, a tier 2 A coating, a plaster 3 A suit or set of bangles

Id થર ઉતારવો To pull down a layer 2 To make a suit or set of bangles થર ચડાવવો To put a layer on થર પહેરાવવો To present a suit or set of bangles (to a woman) થર દેવો-મારવો-ઢેવો To plaster (a wall &c)

થરંક *s f* [See થર-પા] Terror, fear, dread

થર ઠ ડુ, *v* ૨ [See થર થર-ડુ] To tremble with fear, to fear, to dread

થર ઠ ડુ, } *v* ૨ [Dh Des થર ઠ ડુ *f* S
થર-ડા ડુ, }
સ્તમ્ભ: become stiff *f* સ્તમ્ભ to become stiff]
To be bent or crooked

થરડા ઠ, } *s* *f* [+૨તિ] Crookedness 2
થરડા ઠ, }
Haughtiness, 3 Trembling; tremor

આવળી ૩ વાળા ને દી' આવશે, તારી કાંઠે ચરડાઈ
—ભોભોભગત

થર-થર, *adv* [Imit] Tremblingly, quakingly, quiveringly

થર-થર ડું, *v* ૨ [Dh Des થર-હરિ ય=Hem
Des થર હરિ ં=S થેવત્તમ્, Imit Trembling]
To quake, to quiver, to tremble, to shake

થર-થરી, *s* *f* Quivering, shivering 2
A kind of dove

થર ડું, *v* ૧ [See થર] To put layers on
2 To spread straw in a barn as a protection to the corn that will be stored in it

થરી, *s* *f* A deep cut in the sides near the bottom of an earthen pot

થ-ડું, *v* ૧ [S અસ્તિ િસ *f* અસ્ત to be] To be
2 To become, to enter into a state or condition
3 To come to pass, to take place
4 To be ended, to be consumed or exhausted, to be done, gone, past, over, out, to be knocked up, to be clean broken down
5 To elapse, to pass away, to occur, to happen, to chance

Id થઈ રહેલું To be finished, to be exhausted 2 To pass away, to be over એને કાંઈ થયું છે There is something the matter with him There is something wrong with him ખરચ થયો To be spent ક્યારે નજરે પડશે, એલું મને થાય છે I long to see him તેનાથી થઈ નથી Lit He cannot do it 2 She is in her monthly course

Prov થવાકાળને કોઈ કાણું નથી Nobocy knows what will happen થાય એવા થઈએ, તે ગામ વચ્ચે રહીએ In Rome you must be a Roman થાય તે કંરુ, નહિ તે બેસી રહેલું If you cannot do your work, it is wise to be silent

થળ, *s* *n* [S થળ] A place, a spot, an abode 2 A haunt or lurking place of evil spirits

Id થળ પડવું To be put in the right place
2 To be calm and quiet

થળી, *s* *f* A tool used by goldsmiths
થાથ, *adv* [See થાન્ત cooled] Slow, tardy

થાભ ભો, } [Dh Des થાભ=સ સ્તમ્ભ] Same
થાભ ભો, }
as સ્તભ A pillar

Prov આગળી રૂને કાંઈ થાભભો થાય ? You cannot make an ountain out of a mole hill

થાભ લી, *s* *f* A small thin pillar, a rafter placed as a support

થાક, *s* *m* [See થાક ડું] Fatigue, exhaustion, lassitude 2 Cessation from bodily labour, rest, repose 3 A rest in music

Id થાક પાવો To take rest, to pause થાક લાગવો To be fatigued or exhausted થાકી નડું To be completely exhausted થાક્યો પાક્યો—
લાયો Tired or wearied (by a journey, &c)

થાક, Same as થાગ

થાક ડું, *v* ૨ [Hem Des થક+ડું=S નિઠંગતિ, *f* સ્થા to stand] To be tired, wearied, or fatigued, to be exhausted owing to severe bodily exertion, to be knocked up 2 To be at a loss or stand still, to be non plussed

Id તેમ તારૂં યુ થાકે છે ? What have you to lose in that ? How are you concerned with it ? એનાથી તે કુ થાક્યો I am tired of him, I have given him up થાકીને લેાય થયું To be tired to death થાક્યાના ગાક The state of incompleteness, appearing illimitable 2 There is no chance of success

Prov થાકશે, ત્યારે પાડું He will quietly submit, when he is tired In the end things will mend

થાગ, *s* *m* [Dh Des થાગે, થાગ-S નમોર deep Also Hem Des થાગો=S ગાથ deep Cf અ થાગ, *f* Hem Des અ થાક=S અ કાનટ accidental sudden] The exact place or spot 2 Limit, boundary 3 The bottom or depth 4 The utmost profundity

થાટ, *s* *m* [See ઠાટ] A pompous or showy

array 2 Pomp, state, magnificence, splendour

ଆରମ୍ଭ-ଦୀର୍, *s m* [See ଆରମ୍ଭ+P ଦୀର୍ having] An officer in charge of a station 2 An officer of justice stationed in a small district 3 A police officer

ଆରମ୍ଭ, *s n* [S ଯା-ନ ଫି ଯା to stand] A station, a post, a police station 2 A subdivision of a district under the civil authority of an officer of justice 3 A garrison

ଆରମ୍ଭ ଦୀର୍, Same as ଆରମ୍ଭ ଦୀର୍

ଆ-ଆ-ଆରମ୍ଭ-ନି, *s f* [See ଆରମ୍ଭ-ସ୍ତ, ଆ + ଆ Imit redup] Appeasing by gently stroking 2 Quieting an excited person by gentle but deceptive promises 3 Beguiling by promises not meant to be kept

ଆର, *s n* A web, or long piece (of cloth) 2 A kind of precious stone

ଆର, *s n* [Dh Des ଦଗା ଫି S ଶ୍ଚନ] A woman's breast, a dug, a nipple

ଆର-ଟ, *s n* [S ଚାନ a place ଫି ଫାନ to stand] A place, a seat

ଆପ, *s f* [See ଆପ 3 Imit Cf Eng Tap, Rap, Slap] Or see ଆପ 3, ଆପ 3 to place, to fix] A tap, a pat, a rap a blow with the palm 2 The dash of a wave 3 A stroke in swimming 4 Tapping or beating with the hand open 5 Beguiling, smoothing down 6 An error, a mistake 7 A stroke of policy 8 [See ଆପ-ସ୍ତ] Coating with mud

Id ଆପ ଆରମ୍ଭ To give a slap 2 To beat or play on a musical instrument ଆପ ଶରୀ To make a coating, to coat ଆପ ଦେବି, ଆପ ଆରମ୍ଭ To cheat ଆପ ଆରମ୍ଭ To make a mistake, to fall unwittingly into an error 2 To be cheated

ଆପ-ଟ, *s f* A slap, a tap, a pat, a blow with the palm of the hand

ଆପ-ଟ-ଆପ-ଟ, } *adv* [See ଆପ-ସ୍ତ] Stroking gently

ଝି ଆପ-ଟ ଆପ-ଟ ଆପ-ଟ, ଝି ଆପ-ଟ ଆପ-ଟ ଆପ-ଟ, ରମି ରମି ରମି ରମି ରମି, ଝି ଆପ-ଟ ଆପ-ଟ, ରମି

—ଆରମ୍ଭ.

ଆପ-ନି, *s f* A blow with the palm

ଆପ-ନି, *s f* [See ଆପ 3] A wooden trough

ଆପ-ନି, *s f* [See ଆପ-ଟ-ସ୍ତ.] A small thick cake

ଆପ-ନି, *s m* A wooden plank left to ship the cargo 2 A cargo-bent 3 [See ଆପ-ଟ, ଆପ-ନି] The joint of the pried by fear

ଆପ-ସ୍ତ, *s f* [S ଫାନ-ଟ establishing ଫି ଫାନ to stand] Capital, stock, funds 2 [See ଆପ-ସ୍ତ, ଆପ-ଟ-ସ୍ତ] Coating the floor with mud and cow dung

Id ଆପ-ସ୍ତ ଆପ-ନି To misappropriate a deposit, to deny that there was a deposit ଆପ-ସ୍ତ ଆପ-ନି To deposit money, &c ଆପ-ସ୍ତ ଆପ-ନି To receive a deposit

ଆପ-ନି *s n* The placing or establishing a god or goddess in a building &c 2 The establishing a point in dispute by means of reasons and arguments

ଆପ-ନି, *s f* The act of setting up or establishing (a new idol, as a god in a temple)

ଆପ-ସ୍ତ, *s f* To set up, to fix, to patch, to coat 2 [See ଆପ-ସ୍ତ, ଆପ-ଟ-ସ୍ତ] To flatten or beat into shape by patting 3 To form or piece in a flat shape 4 To cover the ground with a thick coating of mud by patting it with the hand

Id ଆପ-ଟ ଟ ଆପ-ଟ To be disobedient, to be presumptuous ଝି ଆପ-ଟ To appoint an agent

ଆପ-ନି, *s f* [See ଆପ-ନି] A mason's trowel

ଆପ-ସ୍ତ, *s n* [See ଆପ-ସ୍ତ] A kind of coarse cloth

ଆପ-ନି, *s m* [See ଆପ] The thigh

ଆପ-ନି, *s m* [See ଆପ-ସ୍ତ, 2] A sort of large, broad, flat tile, & ridge tile 2 A mark of the open hand as an omen of good luck, made with a red powder (ଝି)

Id ଆପ-ନି ଦେବା-ଆରମ୍ଭ To impress marks of the open hand, &c

ଆପ-ସ୍ତ-ସ୍ତ, *s f* [See ଆପ 3, ଆପ, ଆପ-ଟ] To pat, to tap on the back, to stroke gently

with the hand

Id ખભે ધામડે Lit To pat on the shoulders Hence, 2 To encourage

ધામડી, Same as ધાપડી

Id ધાયા ધામડી Patting, stroking (through endearment)

ધામ હો, Same as ધામ હો, ધામ હો

ધામડ, *adv* [S સ્થાવર *f* સ્થા to stand] Immovable, fixed, that which cannot be removed from the ground, fixed to the ground, stationary

ધામડુ, Same as થડું

ધામ, *s f* [S સ્વામી] A round shallow copper vessel, a copper or brass tray, a large plate 2 Meals served in a dish, to be presented to an idol

Id ધામ કરવી-ધામી To present meals served in a dish to an idol

ધામી, Same as ધામ

Id ધામી જેવડું કપાળ Fortunate ધામી ફેરવવી To proclaim with the beat of a drum 2 To collect money subscriptions given out of charity

ધામ, *s n* The basin of a well or of a grinding mill 2 A place at the root of a tree for holding water

Id કામ વાળે પડ્યું છે The work is, placed on a better footing કામ ધામે પાડ્યું-નાખ્યું To place a business on a better footing

ધામો, *s m* A large ધામી

ધામણ, *s n* [Sો ધામડું] The act of patching up the floor with mud

ધામડી, } *s f* A small ધામડું

ધામડું, } *s n* [Sો ધામડું] A patch

served out to cover a hole in a garment, &c

ધિર, Same as ધિર Sturdy

ધિર તા, Same as ધિર તા

ધી, *prep* [Guj Abhat suffix *fr* S તસ્માદ from that *fr* તત્થ that] From, since, proceeding from, out of, beside, by 2 Than, e.g., ગાંધેથી રામ ઉંચો છે Rām is taller than Govind

ધીનડુ, *v t* [S સ્થિત standing firm *f*

સ્થા to stand] To thicken from cold, to congeal

ધીર-ધુમ ડું, *s n* [Sો+ધુમ ડું *fr* S સ્તોત્ર a group] A collection of ears of corn

ધીવર, *adv* [S સ્થિત an old & steady man *f* સ્થા to stand] Old, infirm

ધુક, *s n* [Imit See ધુધુ Imit] Spittle, saliva

Id નામી ધુક શી ઉડાવી? Why do you press a clearly false argument?

Prov ધુકનું આયપદ, ને ધુકને વરો Empty vessels make most noise ધુકે પુડા ન થાય Ncthing can be made, unless you have the proper materials You cannot draw oil from sand

ધુકે રુ, *v t* To spit 2 To flout, to scorn to reproach to censure, to consider as shameful, disgraceful, or scandalous 3 To spurn, to reject contemptuously

Id ધુકેણ ગળાવું To break one's promise, to recant one's words ધુકીને ચાડવું To break a promise

ધુઈ, *s f* [Hem Dea ધુઈ *f* S સ્તુતિ praise, a prayer See સ્તુતિ Cf Mar ધુઈ એ praying for a postponement of a game] A postponement or truce in a game

ધુ-ધુ, *adv* [Imit] Showing the sound made in spitting 2 *interj* Fie, pshaw; tush

ધુમ ડું, *s n* [S સ્તોત્ર a large quantity + dīm] A collection of ears of corn Cf ધીર-ધુમ ડું

ધુવર, } *s f* A prickly and milky shrub, ધુવેડ, }

the name of a thorny plant.

ધુવેરિ થો, *s m* A prickly shrub

ધૂ Same as ધુ ધુ

Id ધૂ તારા નામ પર Fie upon thee

ધૂ-ધો, *s m* Chaff, husk 2 Refugee; searments

ધૂલ, *s n* [S દૂન Cotton] A thin film or blossom covering the ears of bājri, &c

ધૂલી, *s f* [Sો ધૂલ] A kind of sweet food prepared from the husks of wheat.

ધૂલ, *s n* The proper coat of the seed

of any farinaceous grain, separated from the flour, bran, chaff

Id યુદ્ધ દાદુ Lit To take off or remove the chaff from grain or corn 2 To tire down 3 To thrash, to beat 4 To disgrace

થેઈ, થેઈ-થેઈ, } *adv* [Imit] Showing the sound of bells tied to the ankles of a dancer

થેઈ-દાર, *s m* [+દાર] The sound of the bells tied to the ankles of a dancer 2 Pleasure derived from attending a dancing party.

દારિકાની સલામા ત્યહા, થઈ રહો થેઈદાર
—ગિરિધર

થેક ડી, Same as ટેક-ડી

થે-થે-ડો, *s m* [See થે+ડ] A thick layer
થેપ, *s f* [See થાપ 7, થાપ ૩ 2] Same as થાપ 7

થેપ થી, *s f* The act, process, or result, of coating with mud

થેપ લી, *s f* A square piece of sweetmeat poured out and allowed to cool in a tray

થેપ હું, *v t* [See થાપ+૩, 4] To cover the ground with a thick coating of mud by patting it with the hand

થેપા-ડું *s n* [See થાપ ૩ *Of* ટેપા-ડું] A kind of cloth, a sheet of cloth, a dhotar

થેલો, *s m* Same as થોલો થો

થેલો, *s m*. [See થાળ થો, રતલ] A support, a prop

થેઠ, *adv* [See તરફ] Towards

થેલી, *s f* A small થેલો 2 A money-bag, a purse

Id ત્યા થુ તારા બાપે થેલી દાડી રાખી છે ? Lit Has your father bequeathed to you an interest in the matter ? Hence, 2 You should not busy yourself about the matter You have not the shadow of an interest in the matter

થેલો, *s m* [Hem Des થવી=S પ્રસેવિકા a bag] A large bag

રો-દાર, *s m* [Guj થે Imit +S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] The sound of dancing and singing, dancing and singing, a noise of mirth and jollity.

થે-થે, Same as થેઈ-થેઈ

થોક, *s m* [S જોમ] A group, a collection, a number, a bundle

તેજરની તો યુજ સરખો, થોકના થોક બાપે
—પ્રેમાનંદ

થોક-ડી, *s f* A small થોક

થોક-ડો, Same as થોક

થોકે-થોક, *s m pl* Many groups

થોરા-બોરુ, *adv* [See થોડ + બોલ+૩] Reserved, silent, taciturn

થો ડુ, *adv* [Hem Des જેનો, થોનો, *fr* S જોન little+ડું dim *Of* થોડું, થોડર, હુક] Little, scanty, not much, small in quantity 2 A few

Id થોડુ થવું A little, somewhat થોડુ થવું કરવું To give a dinner-party to near relatives and only a few of one's acquaintances થોડે થોડે Little by little, gradually, by degrees થોડે થવું કરવું-બતાવવું-અભાવવું Lit To make a great show with little means Hence, 2 To manage things economically, to economize one's means થોડે થોડે થકુ Lit To construct little by little Hence, 2 To construct with great care થોડામા-થોડામાથી થોડું આપવું Lit To give a little out of a little Hence, 2 To give something in charity even when one has but little થોડામા થોડુ Superl of થોડું, The least થોડુ લખ્યું થવું કરી લખ્યો-માન્યો (written at the end of a letter) Lit. Expand this which is written in short Hence, 2 You will understand what I mean from what is written here in short, થોડી થકી પરાણે A person about to die

Prov થોડુ બોલે, તે ધારણે કોરે Still waters run deep Great barkers are not great biters થોડે રો ખીડ Scarcity gives value to a thing Too much of anything is bad Familiarity breeds contempt થોડામા બોડું To apply salt to a wound થોડામા ખાના, ચોર બરેસે રહેના Bread at pleasure, drink by measure થોડુ રાધ, ને મને ધરવું-થોડુ રાધ, મને પિરસ, ને (૬) ભૂખી રહે, તે ચારા સગ Economy at another's sacrifice થોડે નફે બમણો વકરે Low profits secure a large sale થોડું બોલે તે જીતી લય, ને બહુ બોલે તે ગાદા ખાય Silence is golden, but

speech is silver ચોરેબોલે ચોડુ ખાય None will give you, unless you ask ચોરે ચોરે ઠીક ન થાય Haste is waste Slow but sure

ચોડું-ક, *adv* [એક some] Very little, a little, somewhat 2 *adv* In some measure to a small extent, in a small quantity or number

ચોથ-દી, *s f* [See ચાપ-ગુ, યાળ-ડ-ગુ] A small thick cake of bread baked in the embers

ચો-થર, *s f* [S ચોક્ swelling + થર] A swelling, an inflammation

ચોથું, *s n* [Redup of ચોથી] Any worthless writing 2 Rotten parts of corn (Generally used in the *pl* as ચોથા)

Prov ચોથા તે ધ, ગા, અને ડાયા તે સાચા A man may repudiate what he has written, but he must be true to his word of mouth

ચોથો, *s m* The stem of a plantain tree

ચોભ, *s m* [See ચોસ-ગુ] A stop, an end, a limit

ચોભ-થુ, *s f* A support, a prop

ચોભ-ગુ, *v ૨* [S સ્તમ્ to stand firm] To stop 2 To desist from work 3 To delay, to tarry 4 *v t* To catch

ચોભા, *s m pl* [See ચોભિ યો] The whiskers

ચોભા-વ ગુ, *v t* Cans. of ચોભ ગુ

ચોભિ યો, *s m* [S રત્તમ્ to be stiff] The

whiskers, the hair on one of the cheeks

ચોર, } *s m* Same as યુવર
ચોરિ યો, }

Id ચોરિયા રોપવા To lay the foundation of a quarrel

ચોર, *adv* [Mar *f* Hem Des ચેનો, યોબો, *f* S સ્થવિર steady, old, *f* સ્થા to stand] Old 2 Great

રાધી ઘેર ગેલા, ચોર દેવા ઝાલા —રાધાખાઈ ચોરો, *s m* [See ચાવર, યીવર] Consistent conduct

ચોલ, *s m* [See ચોલો] A conjuncture of circumstances 2 An opportunity 3 Suitability, fitness 3 The conscience

Id ચોલ બેસવો-ફાવવો-મળવો To occur (of an opportunity), to get an opportunity, to be convenient

ચોલ, *s f* Same as ઘોલ A blow with the palm of the hand open

ખાય ચોલ યાપટે ન, આપટે ભૂમા ચારિ, દેરા સાહી હુસ્તમા, હરાડતો કરિ દરિ

—પ્રેમાનંદ

ચોલ-યાપ ટ, *s f* [+યાપ ટ.] Threatening; scolding, a threat

Id ચોલ-યાપટ કરવી To threaten, to scold

ચોલો, *s m* [See ચૂસ] A fleshy part projecting and flapping

ચા-દળ-એ, *s m* [See યાન breast + દળ thickness] A woman's breast, a dug

દ.

દ, The 29th letter of the Gujarātī Alphabet, and the 18th consonant

દ, *adv* [S *f* દા to give] That gives, giving (Used at the end of a no m, (e *g* ચુખ દ, દુખ દ)

દંશ, *s m* [S *f* રદ્ધ to sting, to bite] A sting, a bite 2 Malice, rancour, spite

દંશિ ત, *adv* Stung, bitten

દશી, *adv* Biting 2 Revengeful

દધ-તા, Same as દધિ તા

દ-કાળ, Same as દુ કાળ

દ-કાળિ-ચું, *adv* Eager to eat like a man

starving hungry 2 Meanly begging

દક્ષ, *adv* [S *Cf* L *dexter*, right, not left] Skilful, clever; expert, dexterous 2 Vigilant, watchful

દક્ષિણ, Same as દક્ષિણ The South

Prov દક્ષિણ ગયા, પખ લક્ષ્મી ન ગયા A change of place does not necessarily produce a change in the nature of a man

દક્ષિણ, *s f* [S દક્ષિણ] A gift money or alms given to Brāhm or priests 2 A charitable donation

દક્ષિણ-ગુ, } Same as દખણા ગુ, દખણા દ.
દક્ષિણા દ, }

દક્ષિણી, *adj* [See દક્ષિણ] Relating to the Deccan 2 A native of the Deccan

દક્ષિણી, *s f* [See દક્ષિ] Skill, cleverness, sharpness 2 Vigilance, watchfulness

દક્ષિણી, *s f* [S] The south 2 *adj* Southern 3 Right, not left 4 Same as દક્ષિ

દક્ષિણીચલ, *s m* [+ચલ] The southern mountains i.e., The Malaya mountains

દક્ષિણી-ભિ-મુખી, *adj* [S fr +મિ-મુખ] With the face turned towards the south

દક્ષિણીચલ, *s n* [+S ચલ going fr to go] The sun's southerly declination, the winter solstice

દક્ષિ, Same as દક્ષિણી

દક્ષિણી, Same as દક્ષિણી

દક્ષિણી, *s f* [S દક્ષિણી fr દક્ષિ +S દક્ષિણી] *adj* [S દક્ષિણી fr દક્ષિ +S દક્ષિણી]

દક્ષિ, *n*, suffix meaning "from" Facing towards the south

દક્ષિણી, Same as દક્ષિણી

દક્ષિણી, *s f* A Deccanī woman

દક્ષિણી, *s n* [P દક્ષિ] A place where Fāris deposit their dead; a Tower of Silence

દક્ષિણ, *s f* [Ar દક્ષિ he entered, he admitted Cf દક્ષિ, દક્ષિ, દક્ષિ] Obstruction, interruption, interference

Id દક્ષિણી To obstruct, to throw an obstacle in the way of, to interrupt, to interfere

દક્ષિણી, *s f* [See દક્ષિ] The south 2 The Deccan

દક્ષિણ, *s m* [Mar fr S દક્ષિ] A stone

દક્ષિણી, *adj* [See દક્ષિ] Treacherous, deceitful

દક્ષિણી, *s f* [See દક્ષિ] A block of wood or stone placed below posts or beams

દક્ષિણી, *s m* A large stone 2 A large lump of earth

Id દક્ષિણી The fourth day of the first fortnight of the month of Bhādarvā (Sept-Oct)

દક્ષિણી, *s m* [P દક્ષિણી wavering] Doubt, suspicion, hesitation

દક્ષિણી, *adj* [P દક્ષિ fraud + દક્ષિ]

playing fr દક્ષિણી to play] Treacherous, perfidious, deceitful, fraudulent

Prov દક્ષિણી દોડરા નમે, ચિત્તા ચોર કમાન Retreating a few paces in order to leap the better

દક્ષિણી, *s f* Treachery, perfidy, deceit, fraud

દક્ષિણી, *s f* [See દક્ષિણી enjoying and દક્ષિણી playing fr દક્ષિણી to eat and દક્ષિણી to play] Same as દક્ષિણી.

દક્ષિણી, *s f* Same as દક્ષિણી.

દક્ષિણી, *s m* [P દક્ષિ] Deceit, fraud, foul play, perfidy, treachery, deception

Id દક્ષિણી દોડરા દોડરા To cheat, to be treacherous

Prov દક્ષિણી દોડરા નહીં સગા Cheating play never thrives

દક્ષિણી, *adj* [S fr દક્ષિ to burn] Burnt, blasted, ruined, spoiled

દક્ષિણી, *adj* [S દક્ષિણી ignorant of the directions fr દક્ષિ, દિશા, directions fr દક્ષિ to show +મુદ્ધ stupefied] Surprised, astonished, thunderstruck, amazed

દક્ષિણી, *s f* A market where grass is sold, a grass market

દક્ષિણી, *s m* [See દક્ષિ] Tumult and confusion, disturbance 2 A rebellion, an insurrection

દક્ષિણી-દિ-મિત્ર, *s m* [+દિ-મિત્ર] Disturbance and quarrel, a noisy brawl

દક્ષિણી, *adj* [Eng Dozen] A dozen, twelve

દક્ષિણી-દક્ષિણી, Same as દક્ષિણી

દક્ષિણી, *s m* Same as દક્ષિણી Heat

વાદાવા નક્ષી દક્ષિણી વાદ ન દક્ષિણી, દક્ષિણી દક્ષિણી નક્ષી દક્ષિણી, દક્ષિણી વાદ ન દક્ષિણી, દક્ષિણી નક્ષી દક્ષિણી —નિર્ગતભાવ.

દક્ષિણી-દક્ષિણી, *adj* Half-burnt, imperfectly burnt

દક્ષિણી-દક્ષિણી, Cause of દક્ષિણી To bury

દક્ષિણી-દક્ષિણી [Pass of દક્ષિણી] To be buried

Id દક્ષિણી-દક્ષિણી To suffer a heavy loss

દડન, *s n* [See દડનુ] Being buried
Id પડન સો દડન Even great things
crumble to dust

દડે, *s m* [See દડનુ] A stopper, a cork
Id દડે દેવો-મારવો To put a cork on, to
be stopped

દડ, *s n* Soft sandy soil 2 A ditch in
a field concealed from the eye by grass
growing over it

દડ-દે, *s m* [See દડા] A lump

દડથે, *s m* [See દેવ-ડે by transposition
of letters] A very thick pot

દડ-દડ, } *adv* [Imit] Flowing un-
દડ-દડા ટ, }
ceasingly or in a large quantity

દડ-દડ-ડુ, *v i* To flow out in a rapid
succession of drops

દડ-દડા-ટ, *s m* [રતિ] Flowing out in
a rapid succession

દડ-દડી, *adv f* (A pulse) So cooked that
the grains are not soft and do not stick
to one another

દડખ, *s f* A lump of earth, a clod

દડખડ, } *adv* [Imit] Running
દડખડ-દડખડ, }
making a noise with the feet, trampling
2 Running boldly

દડખડ-ડુ, *v i* To run making a noise
with the feet

દડો દિશા દડદડ-તા ચાલે, પાચ નલમ જોર

—ચિરિધર

દડખડા ટ, *s m* [+રતિ] Running noise
ly running boldly

દડખુ, *s n* Same as દડખ

દડ-મજલ, *s f* [See દેડ ડુ+મજલ, or દર
each+મજલ] A rapid march without a halt,
a forced march

દડ-ડુ, *v t* [See દેડ ડુ fr S દાનત restrain
ed fr દુ to restrain] To make (the ground
in a barn) hard and smooth

દડા ડુ, *v i* [Pass of દડ-ડુ] To become
hard and smooth

દડિ થે, *s m* [See દડો ઝંભા] A cup
made of leaves sewn together

દડી, *s f* A small ball used in play,

made of cloth or leather 2 A ball of thread,
a clew

દડી-માર, *s f* [See દડી + માર ડુ] A game
for children

દડુ ટ, *adv* [Imit See દડ દડ] Running
with short steps

દડુ-લી, *s f* A small દડિ-થે

દડુ લી, *s f* A small ladle

દડુ-લો, *s m* A large ladle

દડી, *s m* A large ball of cloth or leather
2 A kind of food made of the flour of
pulse, &c, in the form of a ball

દડુ, *s n* [S દાનત a tether fr દાનત re-
straint fr દુ to restrain] A log tied to
a cow's neck to prevent her from straying

દડ, *s m* [S ફી દડ્ to punish] A stick,
a staff, a mace, a baton 2 Beating, flogging,
punishment 3 Money raised by a fine 4
The arm from the shoulder to the elbow
5 A long measure of four cubits 6 A par-
ticular exercise in athletics

Id દડ કરવો-દેવો-આપવો To inflict a
punishment, to punish દડ કરવો To inflict
a fine દડ થવો To be fined દડ ભરવો-આપવો
To pay a fine દડ લેવો-કરવો To exact a fine
સુઆચીનો દડ The staff carried by a Brāh-
man recluse દડ પીલવા To perform a parti-
cular athletic exercise

દડ-નીતિ, *s f* [+ નીતિ] Administration
of justice, judicature 2 System of civil
and military administration, ethics

દડ વત, } *s m* [S દડ્ વત્ doing like a
દડ વત, }
stick fr દડ +S વત્ like] A prostration of
the body in worship, a bowing without
bending the body

દડ ડુ, *v t* To punish, to fine, to mulct
દડિ ટ, *adv* That which is punished
or fined

દડિયુ, *adv* Standing on one pole or
pillar

Id દડિયો મેડુ A palace built on one
pillar

દડિ થે, *s m* A kind of cloth with
cross lines forming squares, worn by women-

દ-ડી, *s m* [S *fr* દણ્ડ a staff] One who carries a staff 2 A recluse, one who has renounced the world

દંડી-લો, } *adj* Impudent
દડે-લ, }

દંડુ-કો, } *s m* A thick stick, a cudgel'
દડી કો, }

a short thick piece of a stick

દંડો, *s m* A short thick stick used as a bat by children 2 A stout young man

દત્ત, *adj* [S=L *datum* given *fr* S *દ*=L *do* to give] Given, presented 2 Adopted (of a child) 2 Same as દત્તક

દત્ત-ક, *s m* A boy received in adoption, one of the twelve heirs recognized by Hindū Law

દત્ત-હું, *v t* To give

દ-દડે હું, Same as દડે-દડે હું

દદા, *s f* [Fem of દાદા] A maid servant (in contempt) 2 A querulous woman 2 A go between, a procuress

દદામું, *s n* [S *દિદિમ* Imit, a bell] A drum carried in the front of an army on its march, a war drum 2 The sound of a drum

સેન અગણિત સાથે લીધું ચઢ્યો રાય, દદામું દીધું

—ગિરધર

દ-દુડી, *s f* A small દ-દુડો.

દ-દુડો, *s m* [See દડે દડે Imit] A current of water falling down in a straight line

દધિ, Classical form of દદા

દ-ધિ, Same as ઉદ-ધિ

દધિ-ન, *s f* [+જન to be born] A name of the goddess Lakṣmī wealth, riches ત્યારે નારાયણુ નહે "દધિન, ધનને ધન્યો એની, એ ગીતા મહિમાની અદ્ભુત, ક્યા કહુ તેની"

—દયારામ

દધિ-નત, *s n* [P *fr* દધિ દહીં+S જન to be born] Butter obtained from curdled milk

દધિ-સુતા, [+સુતા, સુત] Same as દધિ-ન

દન, Same as દિન A day

દનુજ, *s m* [S *fr* દનુ Name of the mother of the demons+જન to be born] A demon

દેવ, દનુજ, નર, નાર, અને છે આત્મે લેરે

—સામળભટ.

દને-યું, *s n* [See દન દિન, a day] A book of accounts in which daily transactions are entered, an account book containing daily entries

દદ, *s m* [S=L *Dento dentis*] A tooth 2 An elephant's tusk or tooth

દત્ત-કથા, *s f* [+કથા] A popular story, a hearsay story, a tradition, a legend

દત્ત-ક્ષત, *s n* [+ક્ષત] A wound made with the teeth

દત્ત-ધાવન, *s n* [S *fr* +ધો ૩ *ધ* દાદધ] Washing and cle using the teeth in the morning

દત્ત હું, *adj* Having protruding teeth

દત્ત-ળી, *s n* }

દત્ત-ળી *s f* } [+વાણ having] A harrow

દત્તિ યો, *s m* }

દત્ત, *adj* [S *દન્ત*] Having teeth, tooth-ed 2 Dnti (of letters and in Grammar)

દંતુ, *s m* ૧૨ દંત

દનુ લી, *s f* A small tooth

દનુ-સી, }

દનુ-મળ, } *s m* [S *દન્ત* જન See દત્ત+મળ]

An elephant's tusk

દત્ત-યું, Same as દાતિ યું

દત્ય, *adj* Relating to the teeth 2 Dental (of letters and sounds in Grammar)

દપ-તી મણુ, *s f* [See દાપ ૩, દપા-વ-૩] Threats, intimidation

દપ ૮, *s f* [See દપા ૩ pressure] Abundance, profusion 2 *adv* Excessively

Id દપડ મારી To make a long run

દપટ દપટ દડી, નકટ નકટ નડી,

દરિ મણિ મહામણિ, દશું દ્યુરતિ રતિ —વસીભ

દપટ-કૂલો, *s m* [See દાટ-કુ+કૂલો] A cess-pool with closed orifice

દપ ૮-૩,

દપ ૮ી ૩ હું, }

દપોટ ૩,

ly 2 To drive fast

કાકના દાટ એટ, દપેડી દેહવટ દડ,

દરે, દડ ફેલ ગાય, ભાજી ભાર, ભાર, ભાર

—સામળભટ

દ-પોટો, *s m* [See ૩ પોટો, ૬ પોટો] A

piece of cloth in which valuable clothes are kept

દફ્ત્રા વ હું, *v t* [Ar દફન to bury] To bury 2 To hide or conceal 3 To put to sail, to launch 4 To copulate (slang)

દફતર, } *s n* [P દફતર record] A record, a register, official papers and documents, account-books 2 A large book, a work, a volume 3 A school boy's bundle of books

દફતર-ખાનું, *s n* [+P કોન a house See ખાનું] A place in which records and registers are deposited 2 A library

દફતર દાર, *s m* [+P દાર keeper *f* દારતન=૪, દાર, to keep] A record-keeper, a registrar 2 The head revenue officer in a collectorate

દફતરી, [+P ફ suffix showing "keeper"] Same as દફતર દાર

દફન, *s n* [Ar દફન to bury] Burying, concealing under ground 2 Interment, burial

દફનાવ હું, Same as દફ્ત્રા વ હું

દફે, } *adj* [Ar દફે removal *fr* દફે to remove+રફે to exalt] Disposed of, compromised, settled

Id દફે કરવું To bury દફે રફે કરવું To scatter about

દફે દાર, *s m* [P દફે a part+P દાર keeping or having] An officer of cavalry 2 A superior police officer

દફે દારી, *s f* The office and position of a દફે દાર

દફેળ, } Same as દફેળ, દફેળ અદે
દફેળ-અદે, }

દમ હા વ હું, *v t* [See દમ હું] To intimidate, to threaten, to terrify, to instill terror

દમ-દમ-ભરે હું, *adj* [See દમ દમો+ભર હું] Commanding, dignified, majestic, awful 2 Stately, grand, splendid, pompous, showy
દમ-દમો, *s m* [P દમ દમ dignity *fr* S દમ to restrain] Commanding influence, dignity, majesty, awfulness 2 State; grand

deur, splendour, pomp, show

Id દમદમો રાખવો To keep a dignified bearing, to have a commanding air

દમ હું, } *v t* [See દમો+હું] To yield
દમી જ હું, }
દમી હું, }

or give way, to bend under a weight 2 To succumb, to be awed or repressed before or by, to be frightened, to cower

દમી હું, *s n* Pressing, pressure 2 Weight, force, check 3 Moral pressure 4 Intimidation

Id દમી કરવું-અધાવડ-વાપરવું To use pressure, to intimidate દમી નીચે આવડું To be under pressure

દમી અહું, *s f* Pressure, weight 2 Intimidation, a threat, a menace

દમી વ-હું, *v t* To get pressed or compressed 2 To intimidate, to menace, to repress by threats, reproof, or abuse 3 To eat voraciously, to gormandize

દમી હું, *adj* Overawed, repressed, abashed 2 Obligated, being under obligations

દમ, *s m* [P ફ દમીદ્ન to breathe *fr* S દમ્ to restrain, to restrain the breath] Breath, life 2 Increased respiration; panting, gasping 3 Asthma. 4 A high opinion of oneself, haughty notions about oneself, conceit, swelling desires and projects, ambition. 5 A moment, an instant 6 Energy, vigour, stamina. 7 Resolution, confidence spirit, mettle 8 Strength, spirit 9 Goodness, virtue 10 [S દમ્ to restrain, to restrain the breath] The power of suspending respiration 11 Fixed humidity or moisture (of a soil) 12 Patience, power of enduring or persisting 13 A draw or pull, a whiff (of tobacco, &c)

Id દમ આપવો-દેવો-બિડાવવો To scold vehemently, to threaten, to overawe દમ દારવો To expire 2 To tire દમ ખાવો-મારવો-ખેંચવો To pause or take breath 2 To wait, to have patience દમ જવો To expire, to die દમ લેવો To try the mettle of દમ ખેંચવો To take a pull or whiff (as at a pipe) દમ દારવો

To give up hope, confidence, or courage 2
 To expire દમ તાણી રાખવો-પડવો To suspend
 breathing દમ તાણવો-ભાંધવો-મારવો To keep
 silence, to endure quietly and meekly દમ
 ધરવો To rest, to pause 2 To take courage
 3 To have patience દમ પડવો Same as દમ
 ખાવો દમ લાગવો To be subdued or destroyed
 દમ રાખવો To have courage, not to yield 2
 To have dignified air, to keep a command-
 ing look, though terrified at heart દમ લેવો To
 breathe in 2 To have courage, not to yield
 3 To oppress Lit To squeeze one's breath
 or life out Hence, 4 To harass, to oppress,
 to tyrannize over એતામા દમ છે Lit He has
 life in him Hence, 2 He does not yield=
 He can hold out દમ બાંડીને કામ કરવું To work
 with a heart દમમા ને દમમા With assumed
 airs, with assumed authority એક દમમા
 Quickly, in a moment એક દમ, એક દમ, At
 once, without hesitation દમ હરદમ Every
 moment, continually

દમ ક રુ, વ ૧ [See દમા=] To be in the
 height of one's power or influence 2 To
 shine out

દમ-ક-રુ, વ ૧ [Imit] To make the
 sound of a drum

મુઝમ, ભેર દમા દમકે, ધમકે ગોમુખ થો ૭,

દોશ દિશા દડગડતા ચાલે, પાયક નવગ જેર ૭

—નિદિવર

દમ-ગોલીસો, s m [See દમ + ગોલીસો] A
 game for children

દમ ડી, s f [See દામ] A measure of
 value equal to a fourth part of a pice 2
 The lowest copper coin

Id દમડીનુ માણસ A man of straw, a
 worthless man દમડી ભાર, દમડી પુર Of the
 weight or value of a દમડી, not at all

Prov ચમડી તોરે, પણ દમડી ન તોરે He (a
 miser) would rather part with his skin than
 with his money દમડી દમડી કરા રૂપિયો થાય
 Little and oft fills the purse Many a mickle
 makes a muckle દમડીના દમ ફેરા=દમડી સાર
 દમડી જુઠું Much puns no gunns The moun-
 tains in labour give birth to a mouse
 દમડી-નાં તેલ, તો કહે “ બદા નતમ હી-વડા ” If it

is a question of expenditure, one would
 have nothing to do with it

દમ-ડો, s m [See દમ breath] Life

દમ-ડો, s m Same as દમ ડી

Prov દમડે ઠી, પણ દમડે ધા ? An empty
 purse can make no purchase however cheap
 With all abundance one essential thing is
 wanting As poor as a church mouse

દમણ, s n Same as દમન

દમણ, s n m A kind of fragrant
 medicinal plant

દમણી, s f [Guj દમણ a town south of
 Surat See દમણ રુ] A bullock-vehicle,
 small and light bullock carriage

દમણ, s n A load cart

દમ-દમા ટ, s m [See દમાગ, દમદમો, +ટટિ]
 False show, foppery, pomp

દમ ન, s n [S fr દમ to restrain] Sub-
 jugation, subduing 2 Self-restraint

દમ પા દમ વાલે [See દમ breath +સપા]
 In quick succession, successively, 2 Every
 moment

દમડો, [S રમનક] Same as દમડો

દમ હું, ady [See દમ] Affected with
 or suffering from asthma

દમ રુ, v t [See દમ ન] To tire, to trou-
 ble, to annoy 2 v ૧ To become tired or
 subjected 3 To be exhausted or spent up

દમાક, } s m [See દમ P] Same as
 દમામ, }

દમદમો

દમિ યલ, ady [See દમ breath + S આહ
 possessing] Asthmatic, breathing with
 difficulty

દમો-દમ, adv [See દમ + Ar વ=સ વે, વા,
 and] In the ascendancy 2 In rivalry, in
 competition with, rivalling competing
 with

દપતી, s n pl [S fr દપ=જાવા wife +પતિ
 husband fr પા to protect] A married couple,
 husband and wife

દભ, s m [S fr દમ્ to pretend See
 દોમ] Deceit, hypocrisy, fraudulent as-
 sumption

Id દમ કરવો માડવો-રાખવો To make pre-

tensions to, to pretend, to practise hypocrisy
 દલિ-યુ, } *adj* Hypocritical, deceitful,
 દભી, }
 ostentatious, sanctimonious
 દય-ભુ, Same as દયા ભુ
 દયા, *s f* [S *fr* દય to pity] Pity, com-
 passion, commiseration, mercy, clemency,
 sympathy, tenderness
 Id દયા દરવી-ખાલી-લાવવી To have pity,
 to take pity on
 Prov દયા ડાહણને ખાય Kindness is lost
 upon an ungrateful man દયા વર્ચનું મૂળ છે
 Charity is the basis of religious merit
 દયા ભાવ, *s m* [+ભાવ] A kind disposi-
 tion
 દયા-મણી, *adj* [Hem Des દયા વળો=સ દાન
 poor See દયા વત] Pitiable
 દયા વત, } *adj* [+વત, વાન, વાળુ, hav
 દયા વાન, }
 ing] Tender, compassionate full of pity,
 kind-hearted, merciful
 દયા-સિન્ધુ, *s m* [S *fr* +સિન્ધુ] An ocean
 of pity, infinite kindness
 દયા ળ, } *adj* [S દયાળ *fr* દયા + S અણ
 દયાળુ, }
 possessing] Full of pity and tenderness,
 compassionate
 દયિ ત, *s m* [S *fr* દય to love] Hus-
 band
 દયિ તા, *s f* [S] Wife
 દયિતા દેવરને છાટલી, કટિબધન તાણી બાધલી
 —ગિરિધર
 દર, *adv* [P દર, ગન્દર=સ અન્તર in, sev-
 erally, singly] Severally, singly, distribu-
 tively 2 By, per, at, at the rate of 3 *s m*
 Rate, price 4 An allowance, a number,
 or a quantity fixed, a standard
 દર, *s n* [S *fr* દૃ to tear] A hole, a bur-
 row
 Id દર ઉધરુ To obtain a means of liveli-
 hood, to get an occupation દર પાડુ To make
 an entrance for oneself to enter by દર કરુ
 To reside
 Prov દરની માદી દરમાન સમાય Evolution
 equals involution Whatever is acquired by
 hard labour is just enough to pay the cost

દર-ઝોઠ, } *adj* [See દર P + ઝોઠ] Each,
 દરેક, } every

દર-કાર, *s f* [P દર into+કાર matter *fr*
 કર્તવ્ય=સ કુ, દર રુ to do] Need, necessity,
 want 2 Care, concern, solicitude, anxiety,
 regard

Id દરકાર કરવી-રાખવી To care about, to
 be concerned at

દર-ખામ, *s f* [P દરખાસ્ત *fr* P દર, દર,
 into, + P કાસ્ત=સ કાઢશ to desire] A
 humble application, a petition, a request
 2 A proposal, a motion, a movement

Id દરખાસ કરવી-મૂકવી To move a proposi-
 tion, to make a proposal દરખાસ પસાર થવી
 To carried, adopted, or passed (of a motion,
 proposal, or proposition by a meeting or
 assembly) દરખાસ ચાપવી To make an appli-
 cation to a court of law દરખાસ કબૂલ કરવી-
 નહુર રાખવી To be granted or allowed (of
 an application by a court of law)

દરવા, } *s f* [P દરગહ] A court-yard 2
 દરવા, }

The threshold, a door 3 A kind of mosque,
 a Muhammadan place of worship 4 The
 shrine of a Muhammadan saint a *dar-gah*

દર-ગુજર, *s f* [P *fr* દર-ગુજરતન to over-
 look *fr* દર into+ગુજરતન to pass away *fr*
 S ગુહ to conceal See ગુજર રુ] Allowing,
 admitting 2 Forgiveness, forbearance

દરજા ભુ, } *s f* [See દરજ] A female
 દરજા ભુ, }

tailor, a seamstress 2 The wife of a tailor
 દરજ, *s m* [P દર્જી] A tailor

Prov દરજનો દિકરા છવે, ત્યાસુધી રીતે Every
 one to his trade દરજુ વેતરુ, મોરીનુ વેતરુ
 નહિ In making your estimate leave a suf-
 ficient margin for all contingencies

દરજો, } *s m* [P દરજેદ dignity] Dig-
 નિતી, }
 દરજો, }
 2 Rank, position, degree, station,
 post

Id દરજો ચઢુ To rise in position દર-
 જો મળવે To get a high rank કેટલેક દરજો
 To some extent, in some respects, in some
 way

દરડ, *s m f* Same as દડ

દર-હું, Same as દહ હું.

દરદ, *s n* [P દર્ pain] Pain 2 An ailment, a disease, an obstinately lingering of a disease 3 Pain, grief, sorrow, distress, woe, bitterness, a heartache 4 Care, concern, anxiety 5. Interest, feeling 6 A secret object

Prov દરદ કરતા ઇલાજ બારે A remedy worse than the disease દરદ હોય, ત્યાં દવા હોય There is no wrong without a remedy

દર-દાગીનો, *s m* [See દર P each+ દાગીનો] Ornaments and money collectively

દર-દાવો, *s m* [P દર in, into, +દાવો, a claim] Every kind of claim, right or title

દરદી, *adj* [See દરદ] Diseased, ill, miserable 2 That feels for, that sympathises with or appreciates 3 *s m* The sick and the afflicted 4 A patient, a sick person

Prov દરદીની ગત દરદી ભણે The wearer knows best where the shoe pinches

દરપ હું, Same as દર્પ-હું

દરપ-હું, *v ૨* [See દર્પ pride] To be proud રામ, લક્ષ્મણ બધું બાળ બે બળ કશું ?

દરપશુ દેખતા દેહ આજી —સામઘણટ

દર-ખાતર, *s m. f n* [P *fr* દર, અદર=S અન્તર in+વાર=S દાર door] A royal court, an audience chamber, a levee hall 2 A king, the people assembled round a king 3 Holding a court or levee, giving audience 4 A court of justice, a judicial court

Prov દરખાર ને ખાર દર No reliance can be placed on the words of a king A thread will tie an honest man better than a rope can tie a rogue

દર-ખારી, *adj* Relating to a royal court 2 *s m* A courtier 3 A politician

દરભ, Same as દર્ભ A kind of grass

દરભિ-યો, *s m* A Brāhman who officiates at the funeral rites of Hindūs of the inferior castes

દર-માથો *s m* [See દર in+ માથ, મહિનો] The monthly pay, wages, or salary

દર-મિયાન, *adv prep* [See + P મિયાન between, amongst] Between 2 In the

midst of 3 During the time, during, while, when 3 In the meanwhile

દરવ, Same as દ્રવ્ય

દર-વાળો, *s m* [P દરવાજો *fr* દર=S દાર door+P વાજી=S વાજ open, outward, *fr* S વાજી out] A gate, a door, an entrance 2 A gateway or doorway 3 A means of ingress or egress

Id દરવાન હવાડા છે Lit The doors are open 2 Go where and when you please 3 You are at liberty to do what you please

Prove દરવાનને મોહરે છે It's the willing horse gets all the work દરવાન મોહળા, ને બાળે હુથા Penny wise and pound foolish

દરવાણી, } *s m* [+ P વાન=S વાન, વત, suffix showing possession] A doorkeeper, a gatekeeper, a porter; a janitor

કાયા નંદરમા હોરો હાહાકાર નો,

દરો ને દરવાણી યારો વેગળા —ભોળેભગત.

દર-વેશ, *s m* [P *fr* દર door, See દરવાળો, +P વેશ hanging, loitering,=S વેશ entering, *fr* P આવેશ *fr* આવેશત્ to hang=S આ વિશ to loiter *fr* આ up to+વેશ to enter, one who hangs or loiters about the doors of people] A darvesh, a fakir 2 A mendicant, a beggar

દરશી, } Same as દર્શી-ન.

મહિમા તમારો સામગ્રી, બહુ હસ મુખ મુનિરાય, તે યશી આતુરતા ધણી, ને દરશી ક્યારે યાય !

—દયાપામ

દરશી-ણિ-હું, *s n* A kind of bangles.

દરશી હું, *v ૨* [S દર્શ to see] To be seen to appear

દરશી-વ-હું, Same as દર્શી-વ હું

દર-સાલ, *adv* [See દર P each + સાલ a year] Every year, annually

દરાખ, Same as દ્રાક્ષ

દરાજ, *s f* [S દર] Ringworm

દરાજ, *s f* [Ar રજ inserting] An instrument for planing wood used by carpenters

દરાનિર્મયું, *adj* [See દરા- ring-worm] Suffering from ringworm, afflicted by ringworm

દરિદ્ર, *adj* [Hem Des દરિદ્રો fr S દરિદ્ર
poor, fr દરિદ્ર to be poor] Poor, needy,
indigent, wretched, distressed 2 *s n*
Poverty; wretchedness & Want, need,
deficiency, absence

દરિદ્ર તા, *sf* } Poverty, wretchedness
દરિદ્રી-પણું, *sn* }

દરિદ્રી *adj* Poor, needy; destitute 2
Mean, penurious, niggardly, beggarly

દરિયા-મહેલ, } *s m* [See દરિયો+મહેલ]
દરિયાઈ-મહેલ, }

A palace in the midst of a sea, a mansion
situated on the shore of the sea

દરિયાઈ, *adj* [See દરિયો] Relating to
the sea, marine 2 Living in the sea

Id દરિયાઈ હુબડું A kind of silk cloth
brought over the sea, particularly from
China

દરિયાઈ, } *s m* [P fr દર્યાફત્ન to un-
દરિયાફત્ન, }

derstand, to comprehend] Reflection, con-
sideration, thinking over

દરિયાવ, Pers form of દરિયો

દરિયો, *s m* [P દરિયા] The sea, the
ocean

Id દરિયો ખેડવો-સેવવો To make a voyage
2 To carry on trade with a foreign country
beyond the seas દરિયા જેવડું પેટ Noble-
minded, magnanimous 2 Merciful, forgiv-
ing 3 Liberal, generous દરિયામા હુબડી A
great undertaking દરિયામા હુબડું To be sur-
rounded by difficulties and misfortunes
2 To commit a wicked deed, to succumb
to allurements or to one's misfortunes & હુબો
ખોળવો Lit To cross the ocean 2 To be
successful in a great undertaking

Prov દરિયો કે દરબાર (એ પૈસો મેળવવાના સા
વન) A man can make his fortune either
at the court of a king, or in trade over
the seas દરિયામા રહેવું, ને મગર સાથે વેર It is
hard to live in Rome, and to fight with
the Pope

દરી, *s f* [S fr દૃ to tear] A cave 2
A valley

સોપત હો મુનુદ દરીમે, વદા દરિ આયે
વાલિ બાપી પીતામ્બર, રાપી આદ્યતા પાયે

—ધ્યાતમે

દરી-ખાન, *s m* [See દર a hole, an
abode + ખાન a chief] The abode of of a
chief, a mansion

દરબાર દરીખાન ઘેરે, અદબી અદારી હેરે,
ગોખ જોખ ફેરફેરે, લહો સખ લોહમે —આમળાલટ.

દરેક, Same as દર-એક

દરેક ડું, *v t* [See દર a hole + રેડું to
pour] To sow in rows

દરેડો, *s m* [See દડ દડ] A stream, a
current

દરેસ, *s m* [Eng Dress] A dress, the
uniform 2 The dress or uniform of a police
constable, or of a soldier in a regular army

દરો, } Same as દૂર્વ
દરો ઈ, }

દરોગો, *s m* [P દરોગા a superintendent]
A superintendent, an inspector, an overseer
2 The herd of an office

દરોડો, *s m* [See P દર in + વાડ way, or
દોડ-ડું, દોડ ડું, to run fr S ડું to run] An
attack by a band of robbers, a highway
robbery

Id દરોડો પાડવો To commit a highway
robbery 2 To attack and plunder (by a
band of robbers) 3 To interrupt

દરો-અસ્ત, *adj* [P દર, અસ્ત, = S અત્ત
in+પ્ વસ્ત bound fr વસ્ત્ = S વપ્ to bind]
All without exception, complete, entire,
whole

દરૂ, Same as દરદ,

દરૂર, *s m* [S Imit] A frog

દરૂ, *s m* [S fr રૂ to be proud] Pride,
arrogance 2 Boldness, reckless ardour
સમજ મુગન ચાન્ત, દાદરો દરૂ દરૂ તો —વશભ.

દરૂ-જી, *s m f* [S fr રૂ to be proud,
to shine] A mirror, a looking glass 2
That which gives a true representation

દરૂ-હર, *adj* [S See દરૂ+હર ડું] Humi-
liating, putting to shame, lowering the
pride of

નેની ચાતિશી દુમ્મ અપી, માન્તી ડે સાપાત,
ચોરા માળી દરૂ હા દરૂ, રોષસાપી ડે

—ધ્યાતમે

ફલે, *s m* [S fr ફલ to be of grass collected

ligious rites by Hindūs

Id દર્શ આપવો To perform religious rites for the benefit of the deceased relatives તે દર્શની સખી સરખી પાગથો નહિ He died without the necessary religious ceremonies being performed just before his death for the benefit of his soul. 2 He died an accidental death તે દર્શની પથારી પર-દર્શની રાખા પર છે He is on his death-bed

દર્શન, *adj* [S *f* દ્રશ to see] That shows or points out 2 *s m* The index of the power of a quantity (in Math)

દર્શન, *s n* Sight, seeing, looking 2 Showing 3 Aspect, appearance 4 A dream, a vision 5 Visiting an idol or a sacred shrine, worshipping in the presence of an image 6 A common term for the six schools of Hindū philosophy

Prov નામ ઘેરા, ને દર્શન ઘેરા Great indeed, but rogues Clean clothes and empty pockets

દર્શની, } *adj* Visible, prominent,
દર્શનિક, }
striking to the eye 2 Payable at sight (of a hundī, an order for payment on a bank, firm, &c)

દર્શનીય, *adj* Fit to be seen 2 Visible, prominent, striking to the eye

દર્શન, *adj* Visible, conspicuous 2 Shining, splendid

દર્શત બુદ્ધિ અરથો, પરસોઅ સોને -ગીત-ગોવિન્દ

દર્શન-વડું, *v t* To show 2 To hint, to suggest

દર્શી, *adj* [Used at the end of a compound] Seeing 2 Showing, indicating, implying 3 Meaning

Id દીર્ઘ દર્શી, દૂર દર્શી, Far-sighted

દલ, *s n* [S] A leaf. 2 A petal of a flower 3 A half 4 An army 5 Thickness, density, depth of substance

દલ, (Used in poetry) Same as દિલ The body

દલ-ગિર, Same as દિલ-ગિર

દલ-ગિરી, Same as દિલ-ગિરી

લ ડું, Dim of દલ, દિલ.

દલોડ-ડું, *v t* To enliven, to encourage, to cheer, to solace

દલાલ, *s m* [Ar *fr* દલ્ to argue, to remonstrate] A broker

Prov દલાલને દેવાણું નહિ A beggar will never be a bankrupt

દલાલી, *s f* The business or occupation of a broker 2 Brokerage

દલાણું, *s n* The business of a broker (used in contempt) 2 The business of a go between

દલાયો, Same as દિલાયો.

દલીલ, *s f* [Ar *f* દલ્ to argue] An argument, a plea

Id દલીલ આપવી-ખતાવવી-કરવી To give as a plea, to argue a cause

દલ્દો, Same as ડલ્દો

દવ, *s m* [S] A forest-conflagration

Id દવ બળવો-લાગવો-ઉઠવો To buru (of a forest conflagration) 2 To be thrown into distress or misfortune દવ લગાડવો To set a forest on fire દવ જાગવો To raise quarrels or disagreement

દવણું, *adj* [S દુઃ, ડુ, દુર્, ill, evil, + વદાણું dear Or See દોરણું painful] Not dear, being under disfavour, hated

દવા, *s f* [P] A medicine, a physic, a drug

Id દવા કરી To treat (a patient with medicines), to nurse a patient

દવા, Same as દુવા

Id દવા માગવી To ask for a blessing દવા દેવી To give a blessing

દવા, *s f* [S દુઃ, ડુ, દુર્, ill, evil + વા wind, air] Lit Unhealthy atmosphere Hence, 2 An epidemic disease

અટે અરિ ગણ મધ્ય, દુણી દાખે દવાને —વક્ષલ

દવાઈ, Same as દવા A medicine

દવાઈ, Same as દુવાઈ, દુવા, A blessing

દવા-ખાણું, *s n* [+ખાણું] A medical dispensary, a hospital

દવાડ, Same as દવ A forest on fire.

દવાત, Same as દુવાત

દવા-દર્શી, Same as દ્વા-દર્શી

દવા-દાડ, *s m* [See દવા+દાડ] A genera

term for medicines 2 Medical treatment

દેવે, *s m* [See द्वि two+वेद] A Brāhman who has studied two of the four Vedas 2 A surname among Brāhmans

દશ, Classical form of દસ Ten

દશ ક, *Sk* form of દસ કો

દશ-કંઠ, *adj* [+S क-ध the neck.] Having ten necks 2 *s m* A name of Rāvana, the king of Ceylon, who had ten necks

દશ-ગ્રંથ, *s m pl* [+ग्रन्थ] The ten books of the Rig-veda (ऋ-वेद)

દશ-દિશા, *s f pl* [+दिशा] The ten regions or quarters 2 *adv* Everywhere, towards every quarter of the heavens

દશ-ધા, *adv* [S fr + S धा suffix show ing manner] In ten ways

દશ ન, *s m* [S fr दश्, उष्ण-बु, to bite] A tooth

કનક સરીખી કાન્તિ ગળકે, દશન હીરા નયોત

—વીરજી

દશ મ, Classical form of દસ મ Tenth

દશમી, *s f* The tenth day of a lunar fortnight 2 A cake made with milk or fruit juice instead of water 2 Food which a person may eat without putting on a silken cloth

દશ યુ, *adv* Tenth 2 *s n* A ceremony performed on the tenth day after the death of a person

દશ-મૂળ, *s n pl* [+મૂળ] The roots of ten particular trees and plants, used as a medicine

દશ-મોઢ, *adv* [See दिशा+भू Of दि०, भू०] Unable to tell the quarters or directions 2 Bewildered

દશાશી, *s m* [+અશી] The tenth part 2 Decimal Fractions (Arith)

દશા, *s f* [S] State, condition 2 The aspect or configuration of the planets considered as influencing the fortunes of a person 3 The evil influence of planets

Id અતર્દશા The influence of a minor planet on the fortunes of a man મદ્દાદશા

The influence of a predominant planet દશા તસી To be under the influence of a planet

દશા ઉઠવી-હતરવી To expire, to be at an end (of the influence of a planet) બીજી દશા થવી To be in quite a different or contrary state, to be changed

એવુ ગુણી દશા દીડી બીજી, આ દયાના પ્રીતગ હપર રીડી —દયારામ.

દશા, *s f* [S] The loose threads at the ends of a garment

દશા, *s f* Same as દશી યુ The ceremony performed on the tenth day after death

દશા, *adv* [See દશ] Showing particular sections of castes, as distinguished from વીસા (See વીસ), *s g*, દશા લાડ, વીસા લાડ

દશાવતાર, *s m pl* [See દશ + અવતાર] The ten incarnations of Visnu, these are — મત્સ્ય, કૂર્મા, વરાહ, તુર્સિહ, વામન, પરશુરામ, રામ, કૃષ્ણ, બુદ્ધ and હદિક

દશા-વીશી, *s f* [See દશા ten+વીશી twenty] Rise and fall, ups and downs of fortune

દશી, Same as દશા State એક આદાશીશી કેરે રોગે, એક આ દશી પામી જોગે, એક આ દશી કૃષ્ણ બુજગ, એકાદશીએ નમ્યો રણ જગ

—દારકા.

દશી, Past tense, Fem gender, of દસ બું To bite

દશી, *s f* [S દશા] Loose threads at the end of a garment

દા દશી ચીર ચુધાય, દાદ શી પેરે હુધી યાય !

દાદશી પશુ ભૂધ્યા રાધા, દાદશીએ લીધી બાધા

—દારકા.

દશૌ યા ચર વા, *v ૨* [See દશ+ચર-બુ to eat] To enjoy the feasts given to the bride in her father in law's house, and to the bridegroom in his father in law's house, for a few days after the marriage

દશૌ યા ચાર વા, } " *t* [+ ચાર બુ to feed, દશૌ યા દે વા, } દે-બુ to give] To give a feast to the bride, &c &c

દશશીરી, *s f* } [+ ગેર] A weight or દશશીરો, *s m* } measure of ten pounds

દસ, *adv* [S ૧૦] Ten, (10)

દસ-ઉઠ-ભુ, *s n* [+ઉઠ બુ] The purifying process, through which a woman goes on

the tenth day after her delivery

દસકત, *s m* [P દસ્ the hand+ Ar ક્ત+ a writing] Handwriting 2 An autograph, a signature, an attestation

-મ ડો, *s m* [S દશ ક for દસ, દશ, +S ક suffix showing a group] A group of ten, a decade

દસ-કોઈ, *s f* [See દસ + કોરા, કોરા, two miles] The land included within a radius of 10 kos (or 15 miles) from the capital

દસ મ, *s f* [S દશ-મો for દશ+મ tenth for S દશ, દસ, ten] The tenth day of a lunar fortnight

દસ મું, Same as દશ મું

દસ-રો, *s f* [S દશદશ for દશ ten + ગદ્ + a day] The tenth day of આશ્વિન (Oct.-Nov), being the day on which Rāma marched against Rāvana 2 The tenth day of the first fortnight of જ્યેષ્ઠ (June July), being the day on which the Ganges came down to the earth from Heaven

Id દસરાનો પાડો મારવો To claim to have accomplished a very great work, when in fact the work was worth no praise

Prov દસરાને દહારે ઘેડું નહિ દોરે, તો ક્યારે દોરશે? One must have a return for the money one has spent

દસા, Same as દશા Opp to વીસા

દસી, } *s f* [See દસ, દશ] A period of ten years

દસી, } Same as દશા Loose ends of threads, &c

દસી-વીસી, } *s f* [See દસ+વીસ.] Prosperity and adversity, ups and downs, rise and fall 2 A difference

દસું દ, *s f* [See દસ ten] A tenth part

Id પાપની દસું A tenth part of a sin, being the share of those who see the sinner do it and do not stop him 2 A tenth part of the annual sum allotted to charities, a tithe 3 An annuity

દસુંદી, } *s m* He who claims a part in

the produce of the fields or of the rent

2 A bard, who has a claim to a part, &c

૩ડા દસુંદી રખિયલ તણા, સિરદાર નામ શુભ સેવ —મખળાટ.

દમે-રો, Same as દમ-ગો

દસ્કત, Same as દસ-કત

દસ્કત-શિક્ષક, *s m* [+શિક્ષક] A teacher or instructor of handwriting

દસ્ત, *s m* [P] The hand 2 Power, authority, right 3 An assessment or tax એક તને આપુ અનુપમ વસ્ત, નથી જેની હપત દેઈનેા દસ્ત —દયારામ

4 A purge, a motion, stool

Id દસ્ત આવવો-કાતરવો-ધવો To go to stool

દસ્તાન, *s n* [See દસ્ત a motion] Menstrual discharge

દસ્ત-ગિર, *s m* for દસ્ત hand+P મિસ્ત્ર for S ગ્રહ, ગૃમ્, ગમ્, to hold Cf ગાહ વરા] A patron, a protector

દસ્ત-રોજી, *s f* [P રોજી willing] A trespass

દસ્તાના, *s m pl* [See દસ્ત hand + P આના like] Gloves

દસ્તાવેજ, *s m* [P for + અવેજ valuable property] A note of hand, a title-deed, a bond 2 A signature, an original writing 3 A document

Id દસ્તાવેજ કરવો-કરી આપવો-લખી આપવો To write a document

દસ્તાવેજી, *adj* Documentary (of evidence)

દસ્તુર, *s m* [Pehl દસ્તોર for દસ્ત hand +તુર to carry] A Pārsī highpriest

દસ્તુર, *s m* [Ar] Usage, custom, long continued practice 3 A rule, a regulation, a statute, a law 4 An assessment, a tax

દસ્તુરી, *s f* [See દસ્તુર Pehlvi] The office of દસ્તુર (a Pārsī highpriest)

દસ્તુરી, *s f* [See દસ્તુર usage] Fee, customary appropriation or exaction 2 A allowance, a payment claimed by persons in office, a bonus, a reward

દસ્તો, *s m* [See દસ્ત] A handle 2 A pestle 3 A quire of paper

દમ-રો Same as દમ-મ

દહન, *s n* [*S fi* દહ to burn] Burn
ing, combustion 2 Cremation of the dead

દહન-ક્રિયા, *s f* [+ક્રિયા] The religious
ceremony with which a dead body is burnt

દહવું, *v t* To burn

દહાડા-વાળી, *adj f* [See દહારો a day +
વાળી, having] Being in the family
way, pregnant (of a woman)

દહાડી, *s f* Daily wages

દહાડી, *adv* [Used for દહારો Loc of દહારો]
n the day, during the day

Id આખો દહારો During the whole day
2 Very often

Prov દહારીનું લાગ્યું, ને સવનું લાગ્યું A con-
stant and inseparable alliance

દહાડો, *s m* [*S દિવસ fi* દિહ to shine +
ડો dim] A day

Id દહારો આવવો To arrive (of a day)
દહારો ઊગવો To rise (of the sun) 2 To be pros-
perous એનો તો દહારો જ આવી રહ્યો છે-ઊઠ્યો છે
The day of his reckoning has arrived, he is
doomed to be ruined દહારો ચડવો To rise,
to go up, to advance (of the day, the sun)

2 To be pregnant (of a woman) ચડતો દ-
હારો Time of rise or prosperity આજ કાલ
એનો દહારો ધર છે He is prosperous દહારો કરવો
To perform the obsequies દહારો રહેવો To be
in a family way, to be pregnant દહારો પો-
હોવે છે The appointed time is yet at a dis-
tance દહારો પોહોતો રહ્યો છે The appointed
time has arrived સારો-રૂડો દહારો An aus-
picious day or occasion એનો તો દહારો જ વાડો
છે It is the time of his decline, everything
goes wrong with him, એનો દહારો વચ્યો છે
There is a change for the better in his
fortune દહારે દહારે From day to day, as
days pass, as time goes એને (જીને) સારો દ-
હારો આવ્યો ન હતો She had not had a child

દહારો પાણી Funeral rites દહારો નાખવા-ગાળવા
-કાઢવા To pass (of days)

પાડવે દહારો નાખ્યા કોઈ, હું શાસને પાચાણી વગોઈ
—૧૬૬૭

2 To pass one's time in idleness દહારો જ-
રાઈ જવા-ચુકવા To have come near the end
(of a period of time) દહારો લાગવા To pass

one's time in idleness 2 To deduct a cer-
tain number of days from the number of
days served દહારો લેવા To pass time in dif-
ficulty દહારોની ચાલ The daily motions of

planets, &c દહારોવાળી Pregnant (of a woman)

દહારો લાગવું (also કાળે લાગવું) To obtain an
occupation દહારો ઉઘડવો-ફરવો To be pros-
perous દહારો ખેંચવો To fast during a day

દહારો વરવો To pass more days than the
appointed period દહારો ચિકકર થવો To be
fortunate

Prov દહારો ડાળા ચારે, ને રાતે હીરા પાચ્યુ A
stupid man can never know his proper
time

દહો *s n* [*S દિષ*] Curds, coagulated
sour milk, curdled milk

Id દહો મૂળીને ચાલુ To preserve even a
worthless or useless thing દહોનો ઘોડો A
game for children, also called એથુ-ગેથુ

2 The child who has lost the game of એ-
થુ-ગેથુ

Prov દહોમા ૧ દૂધમા Time-serving
દહોનો ઘોડો, Same as કાહી નો ઘોડો

દહોતિફ, } *s n* [*Hem Des* દહિત્યો, દહિ-
દહિથિફ, } ત્યો, *fr S* દધેસર, દધેસરમ્, fresh butter]

A kind of sweet cake

દહોતિફ, } *s n* [*See* દહોતિફ] A kind of
cake dipped in curds

દળ, *s n* [*S દલ*] An army, a force, a
corps, a division of an army, a troop

Id દળ દળ An army of horses, cavalry
મગ દળ An army of elephants

દળ, *s n* The substance, the real and
solid matter, the pulp, the pith, the kernel

3 Flesh, marrow 4 The thickness or depth
of substance

Id પાટિયાનું દળ The thickness of a plank
ટાપરાનું દળ The thickness of a kernel

પાછળ ચડવું દળ દીકું આવવું, કસા રહ્યા તેણે કાચ,
જે જે પોસી રૂમણી નાચની —દયારામ.

દળ, *s m* [*See* દળ હ] Flour fried and
mixed with sugar

દળ, Same as દહા A leaf

દળાણું, *s n* [*See* દળ હ] Corn prepared

for grinding, grist

Id દળણ દળણ To drudge 2 To do hard work, to work hard

દળદર, Same as દરિદ્ર Poverty

Prov દળદર ગણ, ને દાયરી આવી Penny wise and pound foolish

દળાદર, *adj* [See દળ thickness, kernel, +P દર having] Thick, substantial, solid; pulpy, full

દળદ્રી, Same as દરિદ્રી

દળ-ચા-દળ, *s n* [See દળ army + ચા-દળ a cloud] A storm 2 An army on march

દળ-તુ, *v t* [S દહ to split, to cleave] To grind 2 To crush

હર દળ નખ દરક વરી,

અભિયાગે યીઠ હિરણ્હરિણિયુ દળી વાજે

—ગીત-ગોવિન્દ

Id દળણ દળણ Lit To grind corn Hence, 2 To work hard for wages received to drudge દળણે દળણ An unnecessary repetition દળણ દળણ Wages got for hard work done

Prov દળ દળને કુવડીમા વાજ્ય To have nothing but one's labour for one's pains

દળા-ધ, *s f*

દળા-મણ, *s n*

દળા-મણી, *s f*

} The cost of grinding, money paid for grinding 2 The quantity of corn ground

દળણ, Same as દણણ, દણણ

દળા-વ તુ, *v t* [Caus of દળ તુ] To ask to grind, to get ground 2 To ask to do a tedious hard work

દળા-તુ, *v t* [Pass of દળ-તુ] To be ground 2 To be crushed

દળે હું *adj past part* Ground 2 *s n* The result obtained by grinding or crushing

Id દળેણ દળણ, *Cf S વિદ-વેળણ*, Lit Grind- ing what has been once ground Hence, 2 Repetition

દણ, *adj* [See દણ] Rude, violent 2 Overbearing, unyielding 3 Heedless, care- less 4 Unmarried (of a man)

દણિયે, *s m* [Sec દણ See દણિયે] A

stick, a thick and short piece of stick 2 A watchman who goes the rounds at night beating a drum with a stick 3. An unmar- ried man 4 A rogue

Id દણિયે રમ્યુ To play a dance with sticks in hand દણિયા ટોળુ A company or gang of rogues

દણી, *s f* [See ડાળ] A stick for hanging clothes on 2 The beam of a balance 3 A proclamation 3 A lighthouse 4. A kind of drum

Id નાકની દણી The length or ridge of the nose

દણે, *s m* [See ડાળ] A thick stick 2 A bauld 3 A pestle 4 The pole of a palanquin 5 The backbone 6 The stick of an umbrella or of a fan

Id દણે હાલવવે Lit To move a staff or handle Hence 2 To pose as the leader of an assembly, to show off one's superiority by interfering with others' business એને તે વેમાનવે દણે મળવાને છે (Ironically) He will be carried into heaven in a celestial chariot Hence 2 He thinks, it will be his salvation he looks upon it as a great reward, which it really is not દેહને દણે A ridge of sand દણે પકડવે-ઝાલવે To obstinately stick to a useless support

દાંત, See દાંત

દાંત, *s m* [S દન્ત=L *dento, dentis*] A tooth 2 The tooth of a comb, rake, saw, &c 3 Spite, grudge, malice

Id દાંત આવવા-ડૂટવા, To be teething (of an infant) 2 To become a little bolder in speech (said of a shy person) 3 To show the teeth, to laugh દાંત ખરવા-પડવા To fall off (of the teeth) દાંત કડકાવવા To gnash the teeth, to be crest-fallen દાંત દરડવા To give up a business owing to a defeat 2 To feel a sense of shame દાંત કાઢવા-દેખાડવા To laugh દાંત તોડી પાડવા-સાગી નાખવા To knock out one's teeth (said as a threat) દાંત પિસવા To be very angry દાંત બેસાડવા To set artificial teeth in place of the natural ones દાંત મઢાવવા To decorate the teeth

2 To furnish with written evidence 3 To give a passport દાખો દેવો-ઢાખાડેવો To set an example, to inflict an exemplary punishment દાખો નાખે To get evidence દાખો કરવો-ગણે To work a sum in Arithmetic or Algebra દાખે લેવો To adopt as a rule of conduct

દાખ-વ.૩, v t [Dh Des દર્શન ફ્ર S દર્શન or દર્શનિત્ શોવન ફ્ર S દર્શ to show ફ્ર દર્શ to see] To show, to exhibit, to point out 2 To bring to notice 3 To illustrate, to explain 4 To take effect

દાખ ડુ, (Used in poetry) Same as દાખ-વ.૩. એક-પાત્રી શ્રીરામ દિલે પોતાને દાખી, સત્યવતી સીતાવ રીત ધણી રૂડી રાખી

—સામળભટ

તારા ધરમા ઇનો રાખ, ઉતારણી ઠેકાણુ દાખ

—સામળભટ

રૂપવતો ને ગુણવતો, ને એવો કોઈ રૂને દાખુ ને

—દયારામ

દાખળી, s f [See દાખળી] A patch 2 Intellect

Id દાખળી ખસવી-ચસકવી To lose one's intellect, to have a fit of insanity

દાખિનો, s m An article, a package 2 A piece, a bundle 3 Any valuable article 4 An ornament

દાખ, s m [S ફ્ર દહ to burn] Burning 2 Craterization

દાખ, s f [S દહ, દખ, ફ્ર દહ to burn] Burning 2 Strong sympathy, strong interest, pity 3 Anger, spite, malice, rancour, spleen

To દાખરદવી-આવવી To be angry, to have spite or ill feeling towards દાખે બળતુ To have a grudge દાખ એળવવી-દાહની To have one's revenge gratified દાખ લાવવી-ખાવી-ધરાવવી To have pity on

દાખ-ધું, s n Burning

દાખ ડુ, v t To be burnt or scalded 2 To feel pity for, to sympathise with

ને તમે દુખ હમાર દાખે તે, પગ ધરને આ પથે

—દયારામ

Id દિલ-દિલમા દાખતુ To feel pity for

Prov. દાખા ઉપર ડાખ To apply salt to a

wound 2 Woe to the vanquished 3 To add insult to injury

દાખી ડુ ady Malicious, spiteful

દાહ, Same as દાહ

દાહ, ady Thick, dense 2 s f A crowd, a crowded state

Id દાહ દાહ Very thick

સુનાળા હાથેના રૂડો-રૂડો પાયા નાં નાદ બીજે દાહો દાખમાં

—મંગલાનદ

દાહ ડુ, v t [Hem Des હટો, દહો, ફ્ર S દહ to sting ફ્ર દહ ડખ-ડુ to sting] To bury, to inter 2 To hide, to conceal 3 To put out of remembrance, to forget

દાહી, s f A crowd, a throng 2 A pressed or crowded state

Id ધંને-ધંસાથી-દાહી દેવો To make a gift of a large amount of money ઉપદારથી દાહી દેવો To confer great and many obligations on

દાહો, s m [See દાહ ડુ See દાહો, રૂડો] A plug, a cork, a bung, a spigot, a stopple

દાહમ, }

દાહમ, } s n [S દાહમ, દાહમ] A pomegranate

દાહ, s f [S દાહ corrupt of દંદ્ર ફ્ર દહ to bite] A molar tooth, a grinder; a jaw

Id દાહ આવવી To have the jaws swollen દાહે લાગવુ-બળવતુ To get a taste for દાહ મા લેવુ-રાખવુ-પાલવુ To bear malice, to work for the gratification of a grudge દાહ લલચાવી-સળકવી-પેચવી To have a desire for, Of Eng "the mouth waters"

દાહિ થો, s m [See દાહો] A labourer paid by the day

દાહી, s f [S દાહિ જા See દાહ] The beard 2 The chin

Id દાહી રાખવી To have a beard દાહી રૂડો ઉતારાવવી-ચુરાવવી To get the beard and mustache shaved off, as an act of purification during a time of mourning દાહીમા દાખધાલવા To solicit humbly

Prov દાહીના દાહ સો, ને ચોટલીના ચાર સો Every rogue is at length out-rogued દાહીની દાહી ને સાવરણીની સાવરણી Killing two birds with one stone

દાહું, s n The unshaved beard (used in contempt)

દા-થરી, *s n* [See દા ન] A road cess; a transit duty

Id દાથરીયુ To collect a road cess or transit duty દાથ આપત્ત-કારયુ To pay a road cess or transit duty

Prov દાથ, બાકુ, ને દક્ષણ, એના ઉધારે નહિ A toll-tax, carriage fare, and charity should be paid in cash

દાથ-દર, Same as દાથરી A road-cess collector

દાથા, *s m*. Plural of દાથો Araing

દાથા દાર, *adj* [+P દાર keeper /] દાંતન= S ધ, ધાર, to keep] Containing grain 2 Granulous 3 Having a rough surface

દાથા-દુણી, *s f pl* [+ દુણી a redup of દાથા] Food-grains or corn of various kinds

દાથા-પીઠ, *s f n* [+ પીઠ] A grain market

દાથિ યુ, *s n* A necklace of glass beads

2. A mixture of different kinds of corn

દાથરી, *s m* [See દાથ] A road-cess collector 2 *adj* Having a right to collect a tax

દાથો, *s m* [P દાનેહ = S ધાન્ય corn] A grain 2 A single grain of corn, a single pearl or head, a pomegranate pip 3 A knot or roughness upon a smooth surface

4 A piece, a single article 5 A lump of cochineal 6 A square division of the coating of the custard apple

Id દાથો પાડવો *Li* To throw grains or rice 2 To remarry a widow દાથો ચાપી જોવો To make an experiment દાથો ઉતારવા-વાળવા To wave a handful of grain round the head of a person possessed by an evil spirit દાથા જોડાવવા-દેખાડવા To get such grains examined by a sorcerer

દાથો-દુણી, *s m* [+દુણી redup] Different kinds of corn

દાથો-પાણી, *s n* [+ પાણી *Of* અન્ન] Bread and water 2 Livelihood, maintenance, means of subsistence, the means of earning a livelihood 3 Fate, destiny

દાથો-પાણી ત્યા જઈશુ, મુનિયા કે દુનિયા પઈશુ —સામગ્રી

દાથણ, *s n* [S દન્ત-ધાવન washing the teeth *fr* દાન્ત-ધો-વ] Cleansing the teeth 2

A tooth-brush, a stick used as a tooth brush

Id દાથણ કરવું To clean the teeth and wash the face in the morning

Prov દાથણ વેગે દંદર ન જાય Long boasting shares no bread

દાથણ-પાણી, *s n* [+ પાણી] Cleansing the teeth and washing the face in the morning

દાથણી યો, *s m* A seller of sticks used as tooth brushes

દાથર હી, *s f* A small દાથર ડું

દાથર-ડું, *s n* [See દાથર] A scythe

દાથર ડું, *s n* [See દાથર] A fibrous stick used to brush the teeth with

Id દાથર ને બધિયા *Li* He has nothing but a scythe to cut grass and wisps to bind the bundles 2 He is very poor

દા તા,

દાતા-ર,

દાતારી,

} *s m* [S દા તુ, દાન્તા, દાન્તર; *n* giver *fr* દા=L Do to give] That gives, grants, or bestows, a donor 2 *adj* Generous, liberal, charitable, munificent; benevolent

Prov દાદર કરતાં સુખ સંધો, કે એ દાદર દે It is kindness at once to refuse what you have no intention of granting દાદારી દાન દે, ત્યા અનાકી આડા પડે=દાદારી દાન દે, ને બહારી પેટ ફટે The wine is the master's, but the goodness of it is the butler's દાદાર ને સુખને એક વરો A charitable man and a miser have to spend an equal amount in the end

દાદાર દાદાર સો મર ગયે, રહે ગયે મનખીયુસ, સેના દેના ખેરસંઘા, જોર લડનેમેં મનખીયુસ —ભાષા (I don't see liberal men here, there are here misers alone, who would give nothing but a severe scolding when asked, to give)

દા-થરી, *s f* An earthen plate

દા-થરિ-યુ, *s n* An earthen pot

દા-થરી, *s m* [Ham Des. દાથરી =S દન્ત-શાટક a hand kerchief *Of* P દન્તર *fr* દન્ત the hand] A layer of grass or leaves placed within a pot below an article to be cooled 2 A cremmed mouth and puffed cheeks

દાદ, *s f* [P *fr* દાદન=S દા, દદ, to give] Justice, equity, the redress of a grievance
2 Care, concern, regard, anxiety

Id દાદ માગવી To ask for the redress of grievances દાદ આપવી-દેવી To redress grievances. દાદ પહોંચી The complainant has been listened to દાદ પહોંચાડવી To lay a complaint before a competent authority દાદ ફરિયાદ Complaints of all sorts

દાદર, *s m* A staircase, a ladder

દાદર, *s f* [S રુ.] Ringworm

દાદર-ખારી, *s f* [See દાદર staircase+ખારી]

A shutter or closing door over a staircase
2 A staircase

દાદરો, *s m* A ladder 2 A part of the padlock 3 A kind of musical air

દાદી, *s f* [See દાદો] The grandmother
2 A woman

દાદી, *s m* [See દાદ] A complainant, a plaintiff

દાદર, *s m* [S રુદ્દર Imit] A frog

દાદો, *s m* [See દાદ father] The grandfather

દાદર, Same as દાદર Ringworm

દાદ-રુ, Same as દાદ રુ.

જળને નિરો, પ્રેમદા દાદી જ —પ્રેમાનંદ

દાદા-ખરુ, *adj* [S રુષ burnt *fr* રુદ્ધ to burn+ખરુ] Malicious. 2 Morose, sad

દાદા-રંગુ

દાદા-રિંગુ } *adj* [+રંગ colour] Having

the colour of the face as if it were burnt 2

Malicious 3 Same as દાદા-ખરુ 4 Mad

દાદે-જ, *adj* Burnt

દાન, *s n* [S દા=L Do to give] Giving, bestowing, conferring, a gift, a donation

2 Almsgiving, charity 3 [See દા-જ] A tax, a duty 4 Responsibility, liability in a game or play

Id દાન આપવું-દેવું-જવું To make a charitable gift, to give in charity દાન લેવું To accept a gift દાન-દક્ષિણ Charity given to learned Brāhmanas.

Prov દાન ઉપર દક્ષિણ To throw good money after bad દાન કરતા દયા બધી Pity is

nobler than charity દાન કરવું, ને કાશી દેવતા વાવવું What is given to the poor is laid up in heaven

દાન, *s n* [S *fr* દો to cut] The matter that exudes from the temples of an elephant in rut 2 Intoxication, madness કરિશી ઇક કાન કરે, યુદ્ધ બે, કરિ કામથી દાન કરે ન રહે

—વશભ.

દાન, *adj* [See દાન] Multiplied by ten.

દાન, *s n* [P Suffix meaning a place or receptacle,=S ધાન a receptacle *fr* ધા to hold.] A receptacle, a place, a stand, a case, *e g*, પાન-દાન.

દાન, *adj* [P દાનિસ્તન=S જ્ઞા, જ્ઞાનાતિ, to know] A suffix showing "One that knows, understands, or feels for," *e g*, કદર-દાન

દાન-ચોરી, *s f* [See દાન a tax + ચોરી theft] Smuggling, embezzlement

દાનત, *s f* [P દિયાન્ત integrity] Mind, inollination, or intention, with reference to its moral aspect

Id સારી દાનત A good intention ખોટી દાનત A wicked intention દાનત રાખવી To have an intention દાનતનો સાચો Good in his intentions દાનતનો ખોટો Wicked in his intentions. દાનત અગાડવી To entertain a wicked intention

Prov દાનત તેવી બરકત Good mind, good find

દાન-પાત્ર, *adj* [See દાન a gift + પાત્ર receptacle] Fit to receive charity

દાનવ, *s m* [S ફી રુ the name of the mother of the demons] A demon, a giant.

દાન-વાન, } *adj* [See દાન a gift + વાન, દન-શીલ, દાન-શીલ,

વાળુ, શીલ, શીલ having, doing] Making gifts, being in the habit of giving away in charity

દાન-ઈ, *s f* [P *fr* દાનિસ્તન=S જ્ઞા, જ્ઞાનાતિ, to know] Understanding, wisdom, prudence 2 Honesty

દાનિય, *adj* Knowing, wise, prudent, sensible, sagacious, clever.

દાનિક, }
દાનિક-મંદ, }
દાનિક, }
દાનિક-મંદ, }

મદ, મન્ત, having] Same as દાનો, દાનાવ
દાની, *adj* Same as દાન-વાન

દાની, *s f* Same as દાન, P, A receptacle
દાને-સારો, *s m* [See દાન a gift+શ્રી wealth,
an honorific suffix *Of* શાન્-શ્રી, લખે-શ્રી] A
great donor

દાનો, [P દાના] Same as દાનાવ Wise
Prov દાનો દુરમન સારો, પણ મુરખ મિત્ર ધો-
રો A wise enemy is better than a foolish
friend

દાન્ત, *adj* [S See દમન] Restrained 2
Practising self-denial

શાન્ત દાન્ત તપસ્વી જેઠ, બ્રહ્મલોકને પામે તેઠ
—જિરિધર

સત સાધુ મહત રોવી, આનન્દ-કદ ગાય મુકન્દ રે,
શાન્ત શીતલતા ધરીરે, દાન્ત મહાન્ત મુવન્દ રે

—સુકુન્દ

દાણ, *s n* [S દાણ to cause to give, *caus*
of દા to give] Right, claim, title, authority,
demand 2 Money given to a Brāhman on a
marriage occasion

દાખ, *s m* [S દખ to restrain] Restraint,
check, oppression

Id દાખ રાખવો To hold in check, to keep
up one's power over દાખ મૂકવો-દેવો To
frighten, to threaten દાખ બેસાડવો To estab-
lish one's authority over

દાખ ડ-દિખ-ડ, *adv* [+દિખડ redup of દા-
ખડ] Concealed, hidden

Id દાખડ-દિખડ રાખવું-ચલાવવું To keep con-
cealed

દાખ-ડી, Same as દાખ-ડી

દાખ-ડો, Same as દાખ ડો

દાખ-ણ, *s n* A weight to press down,
pressure

દાખ ડું, }
દાખી રાખ-ડું, } *v t* [See ડાખ ડું] To
press, to compress 2 To suppress, to con-
ceal, to keep secret

દાખ, Same as દાખ, ડાખ

દાખ, *s m* [S દ્રમ = Gr Drachma n.]

small coin.] Money, cash 2 Price.

Prov દાખ કરે કામ, ને બીજી કરે સલામ Money
makes the mare go

દાખ, }
દાખણ, } *s n* [S દાખ્ન a string, a tether,
for દમ to restrain See ડાખણ] A tether 2
Loose threads at the ends of garments,
the skirts of garments

બરદાપીડ દાખ ગુલામણી, અદ્યુત રૂપ રૂં તેનું

—દયારામ

વડું વેણ આજ નીતિ દાખનું ન દાખનું —વલ્લભ
દાખણ, *s f* [See ડાખણ] The left side
of a ship

દાખણી, *s f* [See દાખણ tether] An
ornament worn on the forehead by women
2 A rope

શીખ કૂલ સેધા મધ્યે સિન્દુર શોભે,
દાખણી મોઢેણુ બાલે સુમન લોભે —દયારામ
દાખણ, Same as દયા મણું Pitiful
દોરે દડબડ દાખણી, વાળી કર મૂક રે —પ્રેમાનંદ
દાખણ, *s n* [See દાખણ tether [A string,
a thin rope

દાખ-તાઈ, *s f* [See દાખ money + S તા
+ ઈ suffixes of abstract nouns] The state
of having riches or being rich

કામતાઈ કેલિ ચહે, દાખતાઈ દમે રહે,
નમ્રતાઈ નામ તે રૂં ૧ રામતાઈ સામણે —વલ્લભ

દાખની, }
દાખિની, } *s f* [S હે દાખનો for સુ good +
દાખણ tether] Lightning

દાખી, *s f* [S દમ્ to restrain] A match,
competition, equality

દોઢિ બાપ તે લાછ રહ્યા અળગા,
નહિ બીજે તમારા કોઇ દાખી દો —નરભગામ

દાખી, *adj* [See દાખ, P, money + ઈ
having] Rich

દાખર, Same as દાખર.

દાખિલ ક, *adj* [See દાખ] Hypocritical,
deceitful

દાખ, *s m* [S for દા to give] A share
of the ancestral property

દાખ ક, *adj* [S for દા=પ દંત્વ=L do to
give] That gives, bestows, confer, yield,
or renders; giving, yielding, rendering
c g. સુખ દાખ giving pleasure pleasurable

અખવાનદ દાયક અલખવા હેરો,
તેને વ તો સુખ દેયણી રે લોલ —દયારામ.
દાય.કે, Same as દમ કે

દાય ચો, } s m [See દાય a share, a guilt,
દાય બે, }
+P વેદ dim] A dowry

વિસવ આનદ થયો, ત્યા દાયબે ગદુ દીધો —દયારામ

દાય જી, Same as દાઈ, દાઈ બોલુ
દાય.તુ, s n Property (spec, a field)
given by the bride's father to the bride
in marriage, a dowry

દાય-ભાગ s m [+ભાગ] Division of the
ancestral property, a share of the ancestral
property

દાયરો, s m [P દાયરુ a circle fr દાયર
fr રેર revolving, turning round] An as
semblage, a company, a group

દાયી, Same as દા-ય-કે

દાર, Same as દારો Wife

દુ ખ દારજી પામી દાર, પામી પોપટીનો અવતાર
—દયારામ

દાર, adj [P દાર keeper fr દારત્ર =S ધ્ર, દાર,
to hold, to keep, to put] A Persian suffix
showing "holder, keeper, bearer, possessor,"
s g, અણી-દાર 2. Solvent, able to pay debts
Of ના-દાર Insolvent

દાર-હુ, v t [See વિ-દાર-હુ] To tear, to
break

રય ભગ ત્યા કીધો બદ્ધ, ગન્ વણા દાર્યો શીર

—ગિરિધર

દારો, s f [S દાર] Wife 2 A woman
મને કીધો દાણી, દારો, નજીરે ને —મણિરામ

દારિદ્ર, s n [S દારિ-દ્ર See દરિદ્ર] Pover-
ty, indigence Same as દરિદ્ર

દાર, s m [P] Spirituous or vinous
liquor 2 Medicine (in this sense it is used
in the compound દવા દાર) 3 Gunpowder

Prov દાર ને દેવતા, બે ભેગા રહે નહિ Con-
traries cannot co-exist

દાર, s n [S] Wood

સો રાય રીક ? શુક, યત્ર, ચંકટ, દાર, દારા, બાજ,
એ સર્વ પર-વસુ, તેમ પરવસ સહજ નગ, ગોપાળ

—દયારામ

દાર-ખાનુ, s n [See દાર gunpowder+ખાનુ
place] A powder magazine, powder works

2. Fire-works, combustibles 3 A liquor-shop
દાર-ગોળો, s m [+ ગોળો a ball] Am-
munition

Id દાર-ગોળો સજા-વે To break out (of a
war) 2 To begin (of a quarrel)

દાર-ડિ થો, s m A drunkard, a sot, a
tippler

દારજી adj [S] Horrible, terrific, fright-
ful, fearful, dreadful, shocking

એ દારજી વનની વાર દીધે, દુરો દેત્યનો ત્યાં વાસ
—પ્રેમાનંદ

દાર ખાન, adj [See દાર liquor + P વાજે
playing fr વાજેત્ર to play] Same as દાર-
ડિથો A drunkard

દાર-ડોળ, s f [+દળદાર] A kind of me-
dicinal plant

દારો, s m The rising of the ball into
the air when struck with the bat

દારોગો, Same as દરોગો.

દાર-ચિની, s f [See દાર wood + ચીન
China] Cinnamon

દા-વ, s m [See ડા-વ] A game 2 A
throw or cast 3 The turn up (of dice) 4
The time or turn to cast or play 5 Season;
occasion, fit time 6 The time of preva-
lence or power, opportunity, the day or
turn 7. The power, grasp, reach, or clutch
(of one person over another) 8 A hand at
cards 9 A scheme, a measure, a device,
a stratagem, a manoeuvre

ગધમાદનથી ગાછવ આબ્યા, રૂડો સાધી દાવ
—પ્રેમાનંદ.

Id તેનો દાવ આબ્યો-ફાવ્યો It was his turn
to play તેને માયે દાવ આબ્યો He was liable
to pay the penalty in a game દાવ ખેલવો
To play a game 2 To make use of a scheme
દાવ નેવો To watch one's opportunity દાવ
માગવો To demand the penalty in a game
દાવ લેવો To take one's turn in a game 2 To
have one's revenge gratified દાવ ફાવ્યો-
સ. થ્યો He was successful in his game or
trick

Prov દાવ આવે, ત્યારે સોગડી મારવી Strike
the iron, when it is hot

દાવદી, s f [See દાઉદી, શુભ દાવરી] The

name of a flowering plant having a sweet smell

દાવ-પેચ, *s m* [See દાવ+પેચ] Same as દાવ A scheme

દાવા-અરજી, *s f* [See દાવો + અરજી] A petition of claim in a court of law

દાવા-ગિર, *s m* [+P ગીર holding, a holder, *fr* ગિરફતર to hold=S પ્રહ, ગૃહ, ગૃહ to hold, to take] A holder of a claim, a claimant

દાવા-દાર, *s m* [+P દાર holding a holder *fr* દારતર=S હ, ધાર, to hold] The holder of a claim *Of* દાવા-ગિર

દાવાગિન, *s m* [S *fr* દાવ of the forest *fr* દાવ a forest+અગ્નિ fire] A forest-conflagration, a forest on fire

દાવાદળ, *s n* [See દળ વા-દળ] A tempest, a storm

દાવા-દળ, *s n* [S દા to give, See દાન+વા દળ a cloud] Many and varied demands (made unceasingly or of a sudden)

દાવાનળ, *s m* [S દાવાન *fr* દાવ of the forest *fr* દાવ a forest+અનળ fire] A forest on fire, a burning forest *Of* દાવાગિન

દાવું, *v t* [See દાખવું] To get a cow, &c., covered

દાવો, *s m* [Ar દાવો] A claim, a right, a title

અધર મુધારસ મુખનો સાગર આજ પીચો ને પાચો, રસિક રાય છે, દયાના પ્રીતમ, માટે મારો દાવો

—દયારામ
2 A demand, a pretension, asking what is due 3 A lawsuit 4 A quarrel, a dispute
દામની, માટે તુને કહુ કરગરી, દેવના દેવગુ મેલ દાવા

—સામળભટ્ટ
Id દાવો કરવો To lay claim to દાવો કરવો-મારવો To file a suit in a civil court દાવો ચાલવો To be proceeding દાવો ચલાવવો To proceed against in a civil court

દાસ, *s m* [S] A servant, a menial 2 A slave 3 *s f* [See દાસ્ય, દાસ તા] Slavery, service

ધરે મુખી છે તેડ તણા, ઈશ્વરની કરે દાસ —મુકુન્દ
દાસ તણા, *s n* }
દાસ તા, *s f* } Service, servitude 2
દાસ ત્વ, *s n* }

Slavery

જો દિવ દાસનાથુ દપનુ એક, મદને બાળ્યા રે —મોતેભગત

દાસા-નુબાસ, *s m* [S *fr* + અનુ after, inferior, + દાસ] A follower of a follower, a servant of servants, a very humble servant

દાસી, *s f* A maidservant, a handmaid 2 A female slave

દાસી-પુત્ર, *s m* [See દાસી+પુત્ર] The son of a female slave 2 A bastard

દાસતાન, *s f* [P] A narrative, a tale, a story, an account or description

દાસતાન, *s f n* [P દાસતર=S ધૃં ધાર, to keep] Hoarding storing, laying up 2 A store, grain laid up 3 A granary

દાસ્ય, Same as દાસ ત્વ

દાહ, *s n* [S *fr* દહ to burn] Burning, combustion 2 Great heat 3 Excessive hunger

દાહક, *adj* That which burns

દાહક તા, *s f* The burning power

દાહકે, Same as દાહકે

દાહ્ય, *adj* That which should be burnt, combustible, inflammable

દાળ, *s f* [S દળ a leaf Or S દળ to crush] Split pulse

Id દાળ પરણાવવી To increase the quantity of a preparation of pulse by adding a larger quantity of water than usual
દાળમાં કઈ દાળું છે There is an evil intention lurking in his mind દાળમાં નાખવી Lit To put into a preparation of pulse 2 To keep aside and not to make a proper use of

Prov દાળ બચી તેનો વરો બચશે, ને બીરી બચી તેનો સવ બચશે The success of a dinner party depends upon good food, while that of one's life upon a good wife

દાળિયા, *s m p* Fried pulse

દિયર, } *s m* [Dh Dc = દેવર + દેવર
દિયર, } S દર, દેવર] The husband's sister

Prov દિયર દેવર મુ દીસી ને દીસી one for himself Self choice
હિંદુ દીસી દીસી હિંદુ હિંદુ life God never sends me a life ment

दिक्, Same as दिश
 दिक्ता, *s f* [Ar] Suspicion, misgiving,
 a scruple in the mind
 दिक्ती, Same as दीक्ती
 दिक्ती, A son
 दिक्तामाली, *s f* A medicinal drug
 दिग्गत, *s m* [See दिक् + गत] The end
 or the boundary of vision, the sensible
 horizon
 दिग्गतर, *s n* [S *fr* + अतर interval] The
 interval between the directions
 दिग्गतर, *s n* [S *fr* + अन्तर another] An-
 other direction, different directions
 दिग्गत-रेखा, *s f* [+रेखा] The horizon
 दिग्ग-पाल, *s m* [S दिक् पाल *fr* दिक्+पाल+वु] A
 regent of a quarter of the universe, a
 god who protects a cardinal point of the
 universe
 दिग्ग-भूद, *adj* [+भूद] Astonished, wonder-
 struck,
 दिग्गपर, *adj* [+अपर a garment] Clad
 with space, naked 2 Hous eless 3 *s m*
 An ascetic 4 A sect of the Jains
 दिग्गपरि, *adj* Pertaining to the दिग्गपर
 sect among the Jains
 दिग्गर, *adj* [P दिग्ग another] Another,
 other, additional 2 *adv* Further, besides
 3 In the next place
 दिग्गज, *s m* [See दिक् + गज elephant] An
 elephant believed to be the supporter
 of the earth at one of the cardinal points
 2 A huge unwieldy person
 दिग्दर्शन, *s n* [S *fr* + दर्शन] Showing
 the direction 2 A hint
 दिग्दिगन्ध, *s m* [+दिगन्ध] A conquest
 of countries in all directions 2 A great
 victory
 दिग्दिगन्धी, *s m* A mighty conqueror
 दिग्दिवार, *s m* [See आदित्य the sun+वार
 a day] Sunday
 दिहारे, *s m* } [P *fr* दहि=S वृत्त to see]
 दिहारी, *s f* }
 The face, the countenance 2 Sight, an in-
 terview; a meeting 3 A stale condition
 देवादी देा दिहारी रे, अथवा मारा धरमा —भीदे

दिध, Used in poetry for दिधु
 दिध-वान, *adj* [+वर्ण, वान, colour.] Re-
 sembling what has been given, of the same
 nature as what has been given or done
 दिधवान् इति A result of the same
 kind as what has been given or done दिध-
 वान वेर A long-standing enmity; an in-
 veterate enmity
 दिन, Same as दीन Religion
 दिन, *s m* [S] A day
 दिन-कर, *s m* [+S कृ, कर+वु, to do] The
 sun
 दिन-मणि, *s m* [S *fr* मणि a jewel] The
 luminary of the day, the sun
 दिन-मान, *s n m* [+मान, माप] The
 measure or length of a day
 दिनेनो दिनमान धेर नथी His stars are
 against him
 दिनान्त, *s m* [+अन्त end] The close of
 the day, the evening
 दिनार, *s m* [P दिनार a coin] A persian
 coin
 दिनेश, *s m* [S *fr* दिन a day+ईश lord] The
 lord of the day, the sun
 दिप-कुं, *s n* A small दिप-डो,
 दिप-डो, *s m* [Dh Des डोकी *fr* S द्वीपिन] A
 panther 2 A tiger
 दिप-कुं, *v* 1 [S दीप् to shine] To be daz-
 zled 2 To shine, to glitter, to glisten 3 To
 appear splendid, eminent, or conspicuous
 दिपा-व-कुं, *adj* Elegant, beautiful, good-
 looking
 दिपा-डो, *s m* [P दाना silk + वेद् dim
 suffix=the preface, since silk was used in-
 stead of paper, and the preface was gener-
 ally written in an ornamental style and
 adorned with gilding or other decora-
 tions] A preface; an exordium, an intro-
 duction; a preamble
 दिभाष, *s m f n* [See दभाड] Haughti-
 ness
 दिभाम, same as दभाड, दभाम
 दिमेरी, *s f* [P दमयाती *fr* दमियाता,
 Damietta, a place in Egypt] A kind of
 fine cloth with flowers inwoven; dimity

द्विचर, द्विचरि यो, } same as द्विचर

द्विचर-वृद्ध, *s n* [+S वृत्ति way of living fr वृत् to be = L *ven* to to turn] Concubinage with a husband's younger brother; a levirate connexion

द्विचर, *s m* A wife's brother, a brother-in-law

द्विह, *s n* [P दिह the heart] The heart, the mind, the soul 2 Wish, desire, inclination, intention 3 Resolution 4 Love 5 The body

Id द्विह डी ननु-डरी ननु To have no mind for, to lose regard for द्विह डतारी नाभु To withdraw one's affection from द्विह योऽनु-वा ननु To have one's mind or heart fixed on द्विह वनाडु To mind, to attend to ओह द्विह यनु To be unanimous द्विह डरु To be calm at heart, to be contented, to be satisfied, to be pleased at heart द्विह नो दरिवाव Large hearted, patient, forgiving द्विह आपनु To give out or express one's feelings or secrets द्विह डयु यनु To be disappointed द्विह धाडु To be stout 2 To attend to द्विह यनु To have a mind to, to be inclined for 2 To have a wish for, to desire द्विह धारे यनु To feel dull 2 To have the premonitory symptoms of fever 3 To have fever on द्विह वराडु To have a fever on 2 To be moved (of the feelings) द्विह डेनु To be stout 2 To interest oneself in द्विह वराडु To put on flesh, to grow stout साह द्विह नो Honest 2 Outspoken द्विह-द्विह नो दानु To feel pity for

द्विह-गार, *adj* [+P गार doing fr कर्त् to do=S कार doing fr कृ, करु, to do] Affectionate, loving

द्विह-गारी, *s f* Affection, love

द्विह गिर, *adj* [+P गीर taking fr गिरुतन् =S गृम्, गम्, ग्रह्, to take] Sorrowful, sorry, sad, melancholy

द्विह गिरी, *s f* Sorrow, sadness, melancholy

द्विह-चमन, *adj* [See द्विह-चमन] Pleasing or interesting to the mind 2 Engaging, agreeable

द्विह-हार, *adj* [+हार having] Hearty, beloved 2 Generous, liberal, large minded 3 *s m* A lover, a paramour, a gallant. 4 A friend 5 *s f* A sweetheart

द्विह हारी, *s f* Love 2 Friendship 3 Generosity, liberality, large mindedness

द्विह-पसह, *adj* [+पसह] Liked or chosen, pleasing to the heart

द्विह-भार, *adj* [+P भर charming fr उरन् to charm, to carry, fr ष् to carry] Heart-ravishing 2 Same as द्विह-हार

द्विह-भारी, *s f* Pleasing raptures, the greatest pleasure

द्विह-सोख, *s f* [P=feeling fr दिह the heart सोर्जी fr सोखितन् to burn fr ष् शुष्, शोष्, to become dry] Ardour, earnestness

द्विहावर, *adj* [P fr दिह the heart, courage+आवुर्न् to bring] Bold, brave, intrepid 2 Having a generous heart, noble minded

द्विहावरी, *s f* Bravery, courage, boldness, intrepidity 2 Generosity

द्विहासो, *s m* [P दिहासा fr दिह the heart +आसादरन्=S आ-सास् to rest, to compose, fr आ up to+श्च् to breathe] Encouragement, assurance 2 Comfort, consolation

Id द्विहासो आपवे To console द्विहासो-म-जवे-वेवे To obtain consolation

द्विहोन्नत, *adj* [+P जाच् life fr ष् जन् to be born] Cordial, intimate, hearty

द्विहोन्नत थी, *adj* Heartily, sincerely, cordially, eagerly

द्विचट, Same as द्विचट

द्विचटि थुं, *s n* A hook to hold the wick in a lamp

द्विच डु, *s n* [See द्विच+डु dim] A kind of thick small cake with a pit in the middle, resembling an earthen lamp

द्विच-डो, *s m* A lamp made of wheat flour

द्विचर, *s m* [S fr दिह् to shine] A day

Id द्विचर दारवा-गणवा To pass one's days to pass away one's time 2 To pass one's time with difficulty 3 To tarry, to postpone नम तेम चरी द्विचर नारवा-गणवा To pass one's time with difficulty द्विचर नवा To pass it

anxiety (of one's day) દોડેલા દિવસ Days of difficulty or distress સારો દિવસ An auspicious day in a family માડો-ખોડો દિવસ An evil day in a family કાલ દિવસ A time of difficulty ચડેલો દિવસ A time of prosperity પડેલીના દિવસ A time of decline or adversity દિવસ ફરેલો To be changed (of days, time, circumstances) દિવસ રહેવા To be in the family way, to be pregnant આખો દિવસ At all times in the day, the whole day long 2 Always મેં દસ દિવસ કર્યા છે I have served for ten days દિવસ પાણી Funeral rites, obsequies દિવસ ગણવા Lit To count the days 2 To be anxious about the expiration of (life, a period) દિવસ ઘેર છે The time is favourable દિવસ ઘેર નથી The time is not favourable

Prov દિવસ દિવસનું કામ કરે છે Time and tide wait for nobody

દિવસ-વિકાસી, *adv* [S fr + વિકાસ+વ] Opening by day (of a flower)

દિવા, *adv* [S] By day, during the day દિવા મેયુન કરે તો, દપતી નરક પળાય —ગિરિધર

દિવા-ફર, *s m* [S fr દિવા by day fr દિવ to shine+ફ, ફર વ, to do] The sun 2 The sunflower 3 A crow

દિવા-દાંડી, *s f* [See દીવો+દાંડી]. A light-house

દિવાન, *s m* [Ar દોજાન a royal court] The prime minister, the chief revenue officer of a state

દિવાન-ખાનું, *s n* [ખાનું] A royal hall, a court of audience or of justice, a council chamber 2 A saloon, a reception hall, a drawing-room

દિવાન ગિરી, *s f* [+P ગિરફત્ત્=S ગુમ, ગમ 'n hold'] The office, duty, or dignity of a દિવાન

દિવાના-પણુ, *s n* [See દિવાનુ+Guy પણુ] Madness, insanity

દિવાની, *adv* [See દિવાન] Civil, not criminal 2 *s f* Proceedings in a civil court, a civil suit

Id દિવાની કરવી-મારવી To institute proceedings in a civil court

Prov દિવા કિયા નહું, ને દિવાના બનવું Fools

resort to law courts Far from court, far from care

દિવાનું, *adv* [P fr દીવ a demon fr S. દેવ a god fr દિવ to shine + P અજેહ like] Mad, insane 2 Foolish, silly 3 Wild, violent

દિવા-અતી, *s f* [See દીવો + અતી] A general term for lamps and lights

દિવા-રાત, [S દિવા by day + રાત, રાત્રિ, night] Same as રાત-દિવસ Day and night ત્યાં છવ વરુ, રાત્રિક, દાદાલ, આદિક દિવા રાત છ

—પ્રેમાનંદ

દિવાલ, *s f* [P દીવાલ a wall] A wall 2 A horse

દિવાલ-ગિરી, *s f* [Ar દીવાલ a wall fr ગીર that which holds fr ગિરફત્ત્=S ગુમ, ગમ, to take, to hold] A hook or hold in a wall for a lamp, &c 2 A wall lamp

દિવા-વખત, *s m* [+વખત] The time for lighting lamps, the evening time, nightfall

દિવા-સળી, *s f* [+ સળી] A match, a lucifer match

Id દિવા સળી ચૂલી To set fire to

દિવાનો, *s m* [See દીવો+અમાવાસ્યા] The Hindū holiday on the 30th day of આષાઢ (July-August)

દિવાળી, *s f* [See દીવો + આવલી a line] A day of lights and illuminations 2 The last day of the Hindū year, the 30th day of આશ્વિન (Oct-Nov) 3 The last day of any year

Id દિવાળીના દહાડા Days of joy & festivity

Prov દિવાળીને દહાડે ધૂન ફાણ પાય ? Who would be of a *surdhral* at a time of general festivity ? દિવાળી તે સાની, ને દસેરા વડુની There are general and special holidays

દિવાળું, Same as દેવા યું

દિવેટ, *s f* [See દીવો+S વર્તિ, વતી, a wick] A wick

દિવેટી, See દિવેટી

દિવેલ, *s n* [See દીવો+તેલ] Oil used in lamps 2 Castor oil

Id એનામા દિવેલ નથી There is no spirit left in him,

Prov ખાતર ઉપર દિવેલ To throw the
helve after the head of the hatchet સે
ગ મુ દિવેલે અધાર It is dark under the lamp
દિવેલે દેવાળુ નહિ આવે An insignificant item
of expenditure Necessaries must be had
at any cost

દિવેલી, *s f* Castor oil seed

દિવેલી, *s m* A castor oil plant

દિવ્ય, *adv* [S fr દિશ્ to shine] Divine,
celes'ial 2 Supernatural 3 Beautiful,
charming, splendid

દિય-અક્ષુ, *s n* [S fr + અક્ષુ the eye] A
prophetic or supernatural vision, the facul-
ty of seeing what is invisible to the ordina-
ry eye 2 *adj* One possessing superna-
tural vision

દિવ્ય-જ્ઞાન, *s n* [S fr + જ્ઞાન] Super-
natural knowledge

દિવ્યાગના, }
દિવ્ય નારી, } *s f* [S fr + અગના, નારી, સ્ત્રી,
દિવ્ય સ્ત્રી, }

a woman] A divine woman, a nymph, an
Apasara (અપ્સરા)

દિવ્યામ્બર, *s n* [+અમ્બર a garment] A
celestial garment, a very rich garment

દિશ, } *s f* [S fr દિશ્ to show] A
દિશા, }

direction, in space 2 A side, a part

Id દિશાએ જવું To go to stool દિશા બાધ-
વી To charm the regions of the sky by
magic spells, to blind the neighbourhood
by magic

દિશા-વિજય, Same as દિગ્વિજય Conquest
of countries in all directions

દિશા વિજય કરી આવે વહેલા, ત્યાર પછી દુઃખ પેર
—ગિરિધર

દિસ હું, *adv* [See દિસ હું] Visible, per-
ceptible obvious, apparent

Id દિસતુ રહ્યું " Glad that it has disap-
peared" (said of a hated thing or person
for euphemy) દિસતુ કરતું To hide, to conceal
2 To give up

દિસ-હુ, *v ૨* [S દિશ્ to show] To appear;
to be in sight, to be visible 2 To seem
(the opposite of "to be in reality") 3 To

look, to have a particular appearance 4
To be clear, plain, evident

દી, Same as દિવસ A day

Id નો દી હકથો-ફરી ગયો One's fortune
has fallen. દી વડ્યો One's fortune has risen

દીકરી, *s f* [See દીકરા] A daughter 2
A girl (in endearment)

Id તારી દીકરીએ દીવો ન રહેશે Lit Let
there be no lamp lighted even in the house
of your daughter May you be eternally
damned (an expression of imprecation)

Prov દીકરી ને ગાય, દોરે ત્યા નય The weak
man will always have someone to tyrann-
ize over him દીકરી સાસરે શેષે Everything
in its right place દીકરીને ગાળ, ને વહુને શિખા-
મણ An indirect mode of scolding

દીકરો, *s m* [Hem Des હરો = S શિશુ: a
child, fr S હરિત્ હરિતર, daughter Or S
દારક a son Cf ડાસો, ડાકરો] A son

Prov દીકરા, મોટા થા, પરજાણ હું Holding
out a false promise દીકરો એક, ને દેશાવર ધણા
One man has to bear all the care of the
whole family દીકરો થઈને ખવાય, બાપ થઈને
ખવાય નહિ You can secure your object by
humility, but not by arrogance The more
humble the more noble દીકરો રળે ચાર પહોર,
ને રૂપિયો રળે બાર પહોર Time and tide wait
for no one

દીક્ષા, *s f* [S fr દીક્ષ્ to prepare oneself
for a sacred rite] Advice, precept, moni-
tion, counsel 2 Initiation, sacrificing,
offering oblations 2 Worshipping 3 En-
gaging in a course of austerities 4 Cer-
tain ceremonies preliminary to a sacrifice
5 Receiving the initiatory *mantra*

દીક્ષિતા, *adv* Initiated 2 Engaged in
a course of austerities or ceremonies 3
s m The conductor of a sacrifice 4 A sect
among the Brāhman

દીઠ, *adv* [See દીકું] Severally, per, for,
each, at

Id ગાયા દીઠ *Per caput*, n head

દીકું, *v t* [Dh Des દિધ્ fr S દિદ્ show n,
or દટ seen See દેખ હું] Past tense of દેખ હું
To see

Prov દીકાણે કે Who knows nothing doubts nothing દીકું ન દીકું થાય કે? an eye witness is reliable આખ્યુ ખમાય, ખમ્યુ દીકું ન ખમાય Out of sight, out of mind

દી-ધ, (Used in poetry) Same as દીધુ

દીધુ, Past tense of દે To give

દીન, *adj* [સ] ૧ દીન poorish] Poor, indigent 2 Distressed, afflicted, miserable, wretched 3 Sorry, sad

દીન, *s f* [Ar] The Muhammadan Faith 2 The war cry of the Muhammadans 3 Faith, religion

મુઘી કાણ મરમ ના પાવે, કે બિના મત દારી દે,
દેડ દીન પર સરખા સાહેબ, નામ ધની પરવારી દે

—નિઝાતુલ્હક

4 *s n* A riot raised by the Muhammadans in the name of religion

Id દીન ઉઠેલુ-તગમુ Torise (of a riot by the Muhammadans in the name of religion)
દીન ધેઠારુ To raise a riot

દીન તા, *s f* }
દાન-તાંધ, *s f* } [See દીન S + poor. તા, ત્વ,
દીન-ત્વ, *s n* }

suffixes of abstract nouns] Poverty 2 Distress 3 Wretchedness 4 Sorrow

દીન-દયાળ, *adj* [See દીન poor + દયાળ merciful] Compassionate to the afflicted and indigent

દીન દાર, *adj* [See દીન faith+દાર having] Religious, devout, pious, virtuous

દીન દારી, *s f* Devoutness, piety

દીન-બંધુ, *s m* [See દીન poor + બંધુ] A friend of the poor

દીન-વત્સલ, *adj* [+વત્સલ] Kind to the poor

દીન-નાથ, *s m* [See દીન poor+નાથ lord] A protector and reliever of the wretched or miserable

દીનાર, *s n* [P] A copper coin

દીપ, } *s m* [S દીપ for દીપ્ત to shine]
દીપ ક, }

A lamp, a lampstand, a light 2 Kindling, inflaming 3 A mode in music (Same as દીપ કહ્યાણુ)

દીપ, Same as દિપ An elephant

ગજદાન નદીને દીપે, વસુ લેને વિદ્યુ થીરા,
એક માધવદેવ અધીપ, તેણે બીજો વસાવે દીપ
—દયાનાથ

દીપ કહ્યાણુ, *s m* [વચ્ચાત્રા n mode in music] A mode in music generally sung in the evening

દીપ-કું, Same as દિપ-કું

દીપ-માળ, *s f* [સ્રી દીપ+માળ] A stone-pillar in front of a temple intended to support lamps on festive occasions

દીપ ધ્રુ, }
દીપા ધ્રુ, } Classical form of દિપ-કું.

દીપ-વ-કું, }
દીપા-વ ધ્રુ, } *v t* To make bright 2 To dazzle 2 To make illustrious

દીપા-વ-કું, Same as દીપા-વ-કું

દીપિ-કા, *s f* [See દીપ] A lampstand 2 A small lamp

ખજા કીધી છે દારિક દીપિકા કે,
સૌ દે દીપતા આકરમાળ (ધોરો દારકેશનો)

—દયાનાથ.

દીપોત્કલ, *s m* }
દીપોત્સવી, *s f* } [+પ્રોત્સવ] A festivity with illuminations

દીપ, *adj* kindled 2 Blazing, glowing, luminous

દીપ્તિ, *s f* Light, brilliancy, illumination

દીપ્તો, *s m* Sudden suffocation, a sudden shock

Id દીપો ચલી આવવા-જવો To suffer from sudden suffocation

દીર્ઘ, *adj* [S] Long in time or space. 2 Long (of a vowel in Grammar)

દીર્ઘ-દર્શી, *adj* [S ફી + દર્શન seeing for વજ, to see] Far sighted; far-seeing 2 Wise, prudent, sagacious

દીર્ઘ-દષ્ટિ, *s f* [+દષ્ટિ] Longsight foresight 2 *adj* Same as દીર્ઘ-દર્શી

દીર્ઘ-વર્તુળ, *adj* [+વર્તુળ] An ellipse

દીર્ઘાયુ, *adj* [+આયુષ્ય] Long lived (Used in giving a blessing to a younger person)

દીલ, Same as દિલ

દીવ-ડે, Same as દીવો

દીવી, *s f* [See દીપ, દીપિકા] A lamp stand

દીવેટિ-યો, *s m* [See દિવેટ.] A torch bearer

અડતાળીસ અમિતો રૂપ છે, થયા દીવેટિયા સૌ ત્યાય
—ગિરિધારી

દીવો, *s m* [See દીપ] A lamp, a light
2 The pride of the family

Id દીવો હોલવર્ધ ગયો A man has died
દીવો દરવો-સળગાયવો To light a lamp દીવો વેઠ
દરવો-સણે દરવો-રાજ દરવો-વરો દરવો To extin-
guish a lamp દીવા જેવું Clear 2 Clear of
mistakes, free from mistakes 3 Bright
looking, fine દીવાની જ્યોત જેવું Pointed (of
the nose) દીવો ઉઠવો To be the brightest
man દીવો ન રહેવો To be extinguished (of a
family)

Prov દીવામા દિવેલ હોય, ત્યા સગી બળે One
can work only to the best of one's abilities

Prov દીવા પાછળ અધાર No rose without
a thorn

દીમ, Same as દીવસ

દીસ કું, Same as દીસ કું

ફુંડી, *s f* [S જન્દ a protuberant belly]
The navel

ફુંડો, *s m* An abnormally large navel,
a projecting navel

ફુંડિ-યો, *s m* [See ડારિ થો Cj Mr
દશદી] A town crier

ફુંડી, Same as ડાડી, 1, 3

ફુંડું, Same as ફુંડું

ફુંડ, *s f* [Dh Des જન્દ, also Hem Des
જન્દ=S જન્દ the belly, f S જન્દ the belly]
A pot-belly, a distended paunch

ફુંડાળું, *adj* [+ વાળું having] Having a
pot-belly

ફું, [S] A prefix showing " bad, hard
or difficult to do"

ફુંખ, *s m* [S] Pain, sorrow, affliction,
unhappiness, grief, vexation 2 S illness,
ailment, disease 3 Difficulty, trouble

Prov ફુંખ વિના સુખ નહિ, ને દુખ વિના દુખ
નહિ No gains without pains ફુંખ તેને વેલું
He jeers at scars that never felt a wound

Id માથે ફુંખના ઝાડ ઉગ્યા To be over

powered by misfortunes ફુંખ વાદળ A num-
ber of misfortunes suddenly gathering

Prov ફુંખ પા ડામ, ને પડયા પર પાટું Mis-
fortunes seldom come single When sorrows
come, they come not single ફુંખને અતે સુખ
Cloudy mornings often bring clear even-
ings ફુંખ ખોસડ દહાડા Time heals Patience
is the best remedy for grief Sorrow's best
antidote is employment ફુંખ કાઢેને પછીને આ-
વડ નથી Adversity flattereth no man ફુંખ
જોવડ સુખ Past labour is present delight
ફુંખનો બેઠી રામ God is everybody's best
friend in sorrow સુખે સાક્ષરે સોની, ને ફુંખ
સાક્ષરે રામ Men forgot God in prosperity,
and remember Him only in adversity

ફુંખ-દ, } *adj* [+S જા to grieve, દાય-દ]
ફુંખ-દાય ક, }

Giving or causing sorrow

ફુંખાડ, *adj* [S ફું કું bad, hard+સહેડું]
Difficult to bear, unbearable

ફુંખિ ત, } *adj* Distressed, miserable,
ફુંખી, } unhappy

ફું, *adj* [Dh Des દુગ્ધો for S દ્વિતીયઃ second
for ફું two] Multiplied by two (used in
the Multiplication Table)

ફુંચા, Same as ફુંવા

ફુંચો, *s m* [S ફું] Two (in cards), the
deuce 2 Two (in dice)

ફુંકાન, *s f* [Ar દુકાન] A shop

ફુંકાન દાર, [+ P દાર holding] A shop-
keeper

ફુંકાનદારી, *s f* The profession of a shop-
keeper

ફુંકાની, *s f* [Eng Duo=L duo=S ફું+
Eng Com] Two pies

ફુંકાની, *s f* [S ફું two+કાન] A piece of
cloth tied round the head so as to cover
the two ears Cj બેઠાની

ફુંકાળ, *s m* } [S] ડુંકાળ for ડુંક bad+કાળ
ફુંકાળી, *s f* } time] A famine, a dearth 2 Want, lack,
scarcity, delicacy

Id ફુંકાળ પરવો છે There is a famine

Prov ફુંકાળ ને વળી રાધિય માચ=ફુંકાળમા તેરમે

મહીના Mis ftunes seldom come single
 કુકુળ, s n [S કુકુળ] Very fine silk cloth
 કુખ, } Same as કુખ Pain
 કુખ-કુ, }
 Id કુખ વેડુ-સહેલુ To bear a misfortune
 patiently કુખે પામે With great difficulty
 કુખ ભૂ, s n pl [See કુખ-ભૂ] A form
 of benedictory ceremony
 Id કુખ ભૂ લેવા To remove pain 2 To
 perform a benedictory ceremony
 કુખ-ભૂ, s n [See કુખ] Pain 2 The
 throes or pangs of child birth, travail
 કુખ-દ, }
 કુખ-દાઇ, } adj [+ S દા to give See
 કુખ-દાયા, }
 કુખ-દા-ય ક, }
 દ, દાઇ, દા યી, દા-ય-ક] That gives pain,
 painful, sorrowful, grievous, vexatious
 કુખ-વટ, s n } [+વટિ state] A state of
 કુખ-વટી, s m } mourning
 Id કુખવટે નહુ To pay a visit of con-
 dolence
 કુખ વ-વુ, Same as કુખા-વ વું
 કુખ વું, v ૨ To ache, to pain,
 Prov કુખે પેટ, ને કુટે માથુ The best treat-
 ment is to remove the cause of the disease
 One doth the blame, another bears the
 shame
 કુખા-રિ, s m [S fr +આરિ] An enemy
 or destroyer of pain
 અધુના મહા યોગ નગથો કુખારિ,
 મહા મુક્તિહારી ધર્મો ધ્યાન ધારી —પ્રેમાનંદ
 કુખા વ, s m Ailment, pain
 કુખા વ-વુ, v t To give pain to, to hurt
 કુખા વુ v ૧ To be pained, to be hurt
 કુખા-વો, Same as કુખા-વ.
 કુખિ યારી, }
 કુખિ યું, } Same as કુખિ ત
 કુખી, }
 કુખ-કુળી, s f [Imit] An ornament
 worn round the neck
 ચૈદ રત્નમાળા મન્યે એક કુળકુળી,
 મધ્યે મોલી લગે ગોપીનાથ રે —પ્રેમાનંદ
 કુગન, } s f [S દિ ત્તો+ગુણ-વુ] Quail
 કુગાણુ, }

ness in singing, or in playing on a
 musical instrument
 કુધ, Sk form of કુધ, કુધ, Milk
 કુધા, s f [S કનિય doubtful fr સ્વ to-
 gether+દિ to besmear, s being omitted in
 Guj Or કુધીતા suffix] Hesitation, waver-
 ing of the mind 2 Uncertainty, suspense
 Prov કુધામા દેનુ ગયે, ન મિલે રામ, ને ન મિ-
 લી માયા By hesitation one loses both
 કુધ વુ, v t [See કુધ] To yield milk 2
 To yield a juice 3 To yield an income
 Id બેસ કુને છે A she buffalo gives milk
 બેસે થેર બે ગામ કુને છે He has an income of
 two villages કુની ગાય Lit A cow yielding
 milk 2 A source of profit or benefit
 કુન-વુ, v ૧ [Dh Dev કુઝાય fr S કુઝાત્ત્વ,
 કુઝત્ત્વ to be wretched, also Hem Des કુઝન
 =S વ્યમન્ a trouble, a difficulty, fr S કુર,
 કુન, ill +આ ત્ત્વ gone fr વા to go] To exude
 (of pus, &c., from a wound) to suppurate
 Id હરણ કુને છે The p les are bleeding
 કુજ, adj [S દિ તોય second fr દિ two
 Cf વુજ, વુજ, બીજ] Another, different
 કુજ ભૂ, s f [See કુજ વુ] A cow, &c.,
 that yields milk, a milch cow
 કુજ ભૂ, } adj Yielding milk
 કુજ-ભૂ, }
 Prov કુજાત ડાળાની પાકુ પણ ક્યાથી ? Who
 would not like to secure a great gain at a
 reasonable cost ? Better fast with good
 men than feast with bad
 કુજ વુ, Same as કુજ વું
 કુજા-ભૂ, s n The state of ૧ cow, &c.,
 yielding milk
 કુજાા કું, ૨ ૨ [S દહ ન burning fr દહ,
 દહ વુ, to burn] To be burnt or scorched
 in cooking 2 To bear malice
 કુજો, s m State of being burnt or
 scorched in cooking 2 The smell as of
 food being burnt or scorched in cooking
 કુડ, s f [See કુડ૨] A big paunch 2 A
 naked trunk or stem of a tree
 કુડકા બો, s m [+Guj વાળો=S વર્, વર્,
 suffix shov ing " having, possessing "] A
 man having a big belly

ફુરોડો, *s m* A certain number of printed sheets of paper made into a roll or bundle

ફુરોડો, *s m pl* [See ફોડ ૩ to run & ફુ intens] Small shoes

ફુધ-પાક, *s m* [ફુધ milk + પાક] A preparation of milk, rice, spices, &c, rice-pudding

ફુધ-પાણી, *s n* [+ પાણી] An emulsion of oil and salts having the appearance of milk

ફુધ-ભાઈ *s m* [+ ભાઈ] A foster brother

ફુધ વાળો, *s m* [+ વાળુ having] A milk man, a milk seller

ફુધાળ, *adj* [+ S આળ suffix showing 'having'] Milch, lactary 2 Yielding a large quantity of milk

ફુધિયા, *adj m pl* (The teeth of an infant) Grown white it still requires suckling 2 Having a milk white colour

ફુધિ ડું, Same as ફુધા ડું

ફુધિ યું, *s n* } [Dh Des દુધિય = S દુધિય
ફુધી, *s f* } a gourd, also Hem Des દુધિની = S દુધની a gourd] A white pumpkin, a white gourd

ફુધી-પાક, *s m* [+ પાક] A medicinal preparation of white pumpkin with sugar

ફુધે ભ, Same as ફુધા ભ

ફુધેલી, *s f* A preparation of the juice of sugar cane with milk 2 A kind of creeper

ફુનિયા, *s f* [P] The world, the universe, the creation 2 The earth, the terrestrial world 3 Mankind 4 The people

Id ફુનિયા પાર કરુ Lib To send beyond the limits of this world 2 To kill 3 To banish from a country ફુનિયા પારુ Superhuman 2 Extraordinary ફુનિયામાંથી નુઝ To throw off all restraint of public opinion, to lead a dissolute life 2 To become impotent 3 To become unfit for carrying on any worldly affair

Prov ફુનિયા દોરગી છે The world is fickle ફુનિયા દોરથી જીતી નથી None can conquer the people One must follow the people *Vox populi, vox Dei*. ફુનિયા દેવે

તેવે બોલે People say what they see People are carried away by appearances

ફુનિયા દાર, *adj* [દાર P having] Worldly, worldly minded

ફુનિયા દારી, *s f* Wordly, business or concerns, ordinary affairs of the world, worldliness

ફુ-દુભિ, *s m f* [S Imit] A large kettle-drum

ફુ-પટ, *adj* [S ફિ two+પટ cloth, a fold] Two fold, double, twice the number or space

ફુ-પટ્ટો, *s m* A sheet or cloth of two breadths or two lengths worn over the shoulders

ફુ-પટ, Same as ફુ-પટ

ફુ બળુ, *adj* [Hem Des ફુન્યુ fr S ફુન્યુ fr ફુર, ફર, ફ, privative+ન્યુ strength See ફુન્યુ] Weak, disabled 2 Thin, lean, meagre 3 Poor, helpless

Prov ફુબળા દોરને બગાઈએ પણી It is the poor who are the most oppressed ફુબળુ દોર કુચકે ગળિયામણુ A poor man is pleased with a small gift ફુબળી વારે લીકું પડે Every one can jeer at the king who has fallen from his high estate

ફુ બળો, *s m* [Hem Des ફુબો=ધન્યવા one who cooks and eats a dog] A man of one of the Bhil tribes

ફુભ-ભુ, *s f* [See ફુભ-વુ] Pining or wasting

Prov પાછળી દુભણ કરતા આગળી દુભણ સારી Prevention is better than cure A stitch in time saves nine

ફુભ વ-વું, }
ફુભ વુ, } *vt* [Hem Des ફુભવું, ફુભવું
ફુભા વ વુ, }

fr S ફુન્યુ unfortunate fr ફુર pr વ + મન ભાગ્ય, fortune See ફોદે વુ] To tease, to vex, to annoy

ફુ ભાવો, *s m* Same as ફુભ ભુ 2 Pain

ફુ-ભાષિ થો, *s m* [S ફિ, L duo, two+ભાષા See ફુ બાસ] An interpreter

ફુમ, *s f* [P] The tail

ફુમ ચી, *s f* [+ P ચર dim suffix] A

crupper 2 A leather bag to hold tobacco, opium, &c

દમ-દમ, *adv* [Imit=Eng Tom-tom *Of* દુન્દુભી] Tom tom

દમ-વુ, *v t* [Hem Des દમ્હ=S પરિતપયતિ it distresses, *fr* S દવ, દમ વુ, to distress] To distress, to trouble *Of* દુમ-વું

દુમા-એણું, *adj* [See દુમે] Having palpitations of the heart 2 Suffocated, choked in the throat

દુમેટો, *s m* [See નમ + વાણ having] A metre of eight સરણ (૮૮) feet

દુ-માર, } *s m* [S દિ two+માર to kill *fr* મૃ to die] An attack from two directions 2 A dilemma

દુમાસ, *s n* A kind of cloth Same as દુમાશ.

દુમે, Same as દુમે A gag
Id. દુમે સરાઈ આળે His pent up feelings gave way દુમે સરાઈ આળ્યાથી Through great emotion

દુરેત, *adj* [S *fr* દુ bad, hard,+અંત end] That which can be accomplished with difficulty

દુરંદેશી, *s f* } [P દુર=દુર far + અન્દેશો thought, See એદેશી, *fr* અન્દેશિદિન્ to think = S અન્ત inwardly + સહ, સીહ, to sit] Providence, prudent consideration for the future, foresight, circumspection

દુર-બીન, *s f* [+P બીન્ seeing *fr* દીદન્ to see] A telescope

દુર-સત, *adj* [P દુસત] Right; correct, accurate 2 Proper, perfect, well done, just 3 Safe, sound

દુરાયણ, *s m* [S *fr* દુર bad + આમણ] Obstinate retention of an opinion, obstinacy

દુરાચર યુ, *s n* } [S *fr* દુર wrong+આચરણ] Evil practices, vicious courses, wicked conduct

દુરાચારી, *adj* Vicious, wicked, dissolute, licentious.

દુરાત્મા, *s m* [S દુર bad + આત્મા] Evil-

mindedness, wickedness 2 A wicked person.

દુરિગ્ન, Same as દુર્ગત

દુરિત, *s n* [S] Sin

અન્યુતનો વળી આમય ચોટો, અગિય દુરિત દરિવારે
—રત્નેશ્વર

દુરી, *s f* [S દિ two] Same as દુઓ. Two (in cards)

દુરે, Same as દુર

દુર-સ, *s f* [S *fr* See દુ bad + સત્તિ] Bad speech 2 Abusive language

વચા દુર-સિ યાએ આળ, તે ગાળી મદા પાપી ચડાળ
—ગિરિધર

દુર, *ind* [S દુર, દુહ, દુર, દુ-] A depreciatory prefix implying inferiority, badness, grievousness, difficulty, want, or privation

દુર્ગ, *s m* [S *fr* ગમ્ to go] An inaccessible place 2 A fort, a fortress

દુર્ગે ધન ધણી ફરફરે, દુન્દુભી દોષ ત્યા ગરગરે
—ત્રેમાનંદ

દુર્ગતિ, *s f* [S *fr* ગતિ] A bad state 2 Trouble 3 Being thrown into the lower regions after death

દુર્ગંધ, } *s f* [+ ગંધ] A stink, an offensive smell, a stench

દુર્ગંધી, *adj* Bad smelling, stinking

દુર્ગમ, *adj* [S *fr* ગમ્ to go] Inaccessible, unattainable, impassable

દુર્ગા, *s f* [See દુર્ગ] The goddess Durgā, the wife of Shiva

દુર્ગા-ચકલી, } *s f* [+ ચકલી, ચણ] A kind of little black bird

દુર્ગુણ, *s m* [See દુર+ગુણ] V ce, a bad quality

દુર્ગટ, *adj* +ધર.ગ] Difficult of occurrence, performance, or accomplishment, arduous, hard

દુર્ગન, *s m* [+ગન] A wicked man.

દુર્ગય, *adj* [S *fr* ગય] Difficult to conquer

દુર્ગત, *adj* [+તદા born] Wretched 2 Bad tempered

દુર્દર્શી, *adj* [+દર્શ to see] Difficult to be seen, dazzling, awe-inspiring

દુર્દશા, *s f* [+દશા state] A Laid state, a troublous and distressful condition

દુર્દૈવ, *s n* [+દૈવ] An unhappy destiny

દુર્દૈવે, *adv* Unfortunately

દુર્બલ, *adj* [S દુર્બલ *f* + બલ strength] See બળ, and દુર્બળ] Feeble, thin, emaciated 2 Weak, powerless, impotent 3 Poor, indigent, needy

દુર્બિન, Same as દુર્બીન

દુર્બુદ્ધિ, *s f* [S *f* + બુદ્ધિ] Inclination to wickedness, *n* wicked disposition

દુર્ભક્ષ્ય, *s n* [S *f* + ભક્ષ્ય] Bad or condemned food

દુર્ભાગ્ય, *s n* [+ભાગ્ય] Ill luck, misfortune, adverse destiny

દુર્ભાષણ, *s n* [+ભાષણ] Abusive speech

દુર્ભિક્ષા, *s m* [S *f* + ભિક્ષા] A famine, dearth

દુર્ભૈતિ, *s f* [S *fr* + ભૈતિ] Evil disposition, inclination to wickedness

દુર્બોધ ન, *s m* [+ *fr* યુધ to fight] The eldest of the Kaurava brothers 2 *adj* Invincible

દુર્લક્ષ, *adj* [S. + *fr* લક્ષ to notice] *s m* *n* Inattention

દુર્લભ, *adj* [S *f* + લભ to get] Difficult of attainment or acquisition, obtained with difficulty, rare

દુર્લોકિય, *s n* [S *fr* + લોકિય] Bad reputation, ill fame

દુર્વચન, *s n* [S *f* + વચન] Bad speech or words

દુર્વાચના, *s f* [+વાચના] An evil inclination or desire

દુર્વિપાક, *s m* [S *f* + વિપાક] A bad result, a change for the worse

દુર્વ્યસન, *s n* [+વ્યસન] An evil propensity or habit, addictedness to vice

દુર્વ્યસની, *adj* [વ્યસની] Vicious

દુર્વતી, *s f* [See દુ two+વત *n* string] A neck ornament of two strings of gold beads worn by women

દુષ્કરી દશે નિર્નળ યોદી ૭, દોસ્તુલ મધિની જયોતિ ૭ —દયારામ

દુલ+હુ, Same as હુલ હુ

દુલહો, Same as દુલ્હા (Used by Jains)

દુલ્હાઈ, *s f* [See દુ શાલો by transposition of શ and હ] A quilt made of valuable material

દુલારી, *s f* [See દુ+લાર હુ, or હુલ હુ, હુલાવ હુ, to fondle] A daughter

દીરતી દુમારી બ્રહ્મચારી દુલારી,

ખારી શેષ મહુશની માતા રે લોક —દયારામ.

દુલારો, *s m* A son

દુલીચો, *s m* [See દુ two ગાલીચો] A carpet

સલા ગાલે સિદ્ધાસન સાર, ગાલી, તકિયા દુલીચા અપાર —ગિરિધર.

દુલો *adj* [Hem Des વેદુલો = S ગર્વિત, raging, getting mad See દુર્લભ] Magnanimous, liberal 2 Simple, frank

દુલા, *s f* [Ar દુલા *n* prayer] Prayer 2 A benediction, a blessing

Id દુલા કરવી-દેવી-ઈષ્ટવી-ચઢાવી To wish well of દુલા માગવી To pray to God for a blessing on

દુલાઈ, *s f* Prohibition in the name of the king or other high authority with implication of vengeance in case of disobedience

દુલાત, *s f* [Ar] An inkstand

દુરામન, *s m* [Zend દુન=S દુસ્, ડુર, bad+P મનીરુ=S મન્ to think] An enemy, a foe, an adversary, an opponent

Id દુરામની ગત A long and tedious night 2 A long wearisome period

Prov દુરામની કરતા રહેો Beware of an enemy's movements. ધૂરખ ચિત કરતા દાનો દુરામન સારો Better ride an ass that carries you than a horse that throws you

દુરામન-દાનો, *s m* }

દુરામન ડ, *s f* }

દુરામન વટ, *s f* }

[+ દાનો a claim, વતિ state] Enmity, hostility, evil feeling

દુ-શાલો, *s m* [See દુ two+શાલ] A double shawl, a pair of shawls

દુષ્કર, *adj* [S ડુર, દુષ્, bad + *fr* ક્ર, કર-હું, to do] Hard to be accomplished, difficult

દુષ્કર્મ, *s n* [S *f* + કર્મ] A sinful action, a wicked act

ફૂલો, *s f* [S] A kind of grass used in religious ceremonies

ફૂલો, *s n* [See ફૂલો] A kind of ear ring worn by women and children

ફૂલો, Same as ફૂલો

ફૂલો, *adj* [See ફૂલો] That blames, fault finding

ફૂલો, *s n* [S fr ફૂલ to pollute] Blame, censure 2 Fault, defect

ફૂલો, *adj* [S] Corrupted, spoiled 2 Hurt, injured 3 Demoralized 4 Censured, blamed

ફૂલો, } *s f* [S fr ફૂલ to see] Sight, eye

ફૂલો, *s m* [S fr + અચ્છ + end] It The corners of the eyes Hence, 2 A glance

ફૂલો, *adj* [S] Firm, solid, compact, hard, dense 2 Confirmed, settled, fixed

ફૂલો, *adj* [S fr + ના a comp suffix] Firmer, harder; closer

ફૂલો-બૂલ, Same as ફૂલો-બૂલ Made firm

ફૂલો, *s f* Firmness, firmness, stability, steadiness, an unswerving condition

ફૂલો-માન, *s m* [+માન +, માન +] The Greatest Common Measure (in Arithmetic)

ફૂલો, *s m* [ફૂલો] A stone

આતી આતી થઈ નીસરી, બળ કરી વટોડી દે,

ફૂલો લેઈ ગોવિન્દે તે વાટે, મહીની ગોળી ફેંકી દે

—ભાલજી

ફૂલો, } *adj* [S fr ફૂલ to see] Visible, appearing, apparent

ફૂલો, *adj* Seen 2 Known, understood

ફૂલો, *adj f* Seen (of a woman)

ફૂલો, *s n* [S fr + અલ +] An illustration, an example 2 A parable, an allegory

Id ફૂલો આપુ-દેહ To give as an illustration, to illustrate by examples ફૂલો લે To take as an illustration

ફૂલો, *adj* Illustrative, fit to be adduced in illustration

ફૂલો, *s f* [S fr ફૂલ to see] Sight 2 The eyes 3 Aspect, a point of view 4 Aim; attention 5 A favourable look, regard

Id ફૂલો આપુ The optic nerve ફૂલો આપુ To aim at 2 To meet the eyes of ફૂલો ફેંકી-નાખવી To throw a glance at ફૂલો કરવી To look at 2 To take care of ફૂલો લાગવી-ભેસી-ગોઠેડી To be the subject of an evil eye; to suffer from the effects of an evil eye વાવડારિ ફૂલો Looking at from a worldly point of view પરમાર્થિક ફૂલો Looking at from a spiritual point of view પ્રથમ ફૂલોએ At first sight બારીક ફૂલોએ લેવું To examine minutely ફૂલો પડવું To come under one's notice ફૂલો પાડવું To draw attention to ફૂલો-ગો ચર, *adj* [+ગો ચર + *adj*] Perceptible to the eye, within the range of sight variable

ફૂલો-ગો *s m* [S fr + ગો] Lit The falling of the eye Hence, 2 An accidental glance

ફૂલો-મર્યાદા, } *s f* [+મર્યાદા, રીમા] The sensible horizon

ફૂલો, *s n* A small water snake

ફૂલો, Same as ફૂલો-ફૂલો

ફૂલો હાર, Same as ફૂલો નાર

ફૂલો, *adj* [See ફૂલો] On sight 2 Instantly, immediately 3 In the presence of ફૂલો, *pro part* Same as ફૂલો, 3 ફૂલો, *adj* Having the power of seeing, not blind

Prov ફૂલો આપે અધારો, ને બદી માર રાપો None so blind as those who will not see ફૂલો તેવું રાપે Ill examples are like contagious diseases The young pig grunts like the old sow ફૂલો ગોળા, અંદે આપે રૂપા He cries wine and sells wine

ફૂલો નાર, *s m f* A looker-on, a spectator 2 One who sees

ફૂલો-ફૂલો, *s f* [+Redup, or ફૂલો] Supervision

Id ફૂલો રાખવી-ફૂલો To supervise, to have an eye over

ફૂલો, *s f* [Mem Des ફૂલો = S ફૂલો] To see, to witness, to view, to behold, to behold

Prov દેખુ નહિ, ને દાઝુ નહિ What the eye sees not, the heart rues not Unseen, unrueed Out of sight, out of mind દેખ દેખે, ને શીખ શીખે Frequent observation leads to a habit

દેખા, *s f* Appearance, sight

Id દેખા દેખી To appear, to become manifest

દેખાડું, *v t* [Caus of દેખાડું] To show, to exhibit, to expose to view, to point out 2 To indicate

દેખા-દેખી, *s f* Imitation 2 Rivalry

Prov દેખા દેખી સાથે લેગ ૧૨ નહિ તે ૫૨ે દેગ Compete not with persons who live means beyond thy reach

દેખાવ, *s m* Sight, aspect, view, appearance, look 2 Prospect, scenery

Id દેખાવ આપવો-દેવો To appear, to be seen

દેખાવું, *adj* Good looking, handsome, pretty, beautiful, charming, comely, sightly, of engaging appearance

દેખાવું, *v t* [Pass of દેખાવું] To seem, to look, to appear

દેખી હું, *adv* Obviously, manifestly, beyond doubt 2 In form or appearance

Prov દેખીના ઇન્દ્રનાયણના ફળ, પણ માહે દેખા ડેર, Appearances are often deceitful દેખી ડેર ધીવાય નહીં No man will drink a poison, when he knows it to be such Out of sight, out of mind

દેગ, *s f* [P See ડેગ, ડેગ] A large metal pot for cooking

દેગડી, *s f* A small દેગ ડે

દેગડો, *s m* A large દેગ

દેગ, *s n* [S દેવ what should be given fr દા to give] A gift made by the bride groom or his party to the bride in marriage

દેડકી, *s f* A female frog

દેડકો, *s m* [Hem Des દેડકો = S દેફ ૧ frog, fr S દેફ a frog See ડેડકો] A frog

Id દેડાની પાયથેરી A group of unsteady, mischievous, and weak people

દેણ, *s n* [Ar દેણ = S દેવ fr દા to give See દેણ] Money due, a debt 2 A tax, as

assessment

દેણ Same as દા યાક Giving

રસ ડા સર્વ આમથી ડે, યુગ ડા ને યુગ દેખી —દયાસાગર

દેણ-દા, } *s m* [દાર, P having] A

debtor 2 One under obligation

દેણ, Same as દેણ A debt

દેદાર, Same as દેદાર

દે દીપ્યમાન, *adj* [S Intense fr દેવ to shine] Shining intensely, blazing

દેન, See દહન Burning

માય નેત્રે ૧૨ી પડે, આપણે દેન દે ને —વક્રબ

દેન, *s f* [દેન] = દેન = દેન = દેન, vigour] Courage, boldness

Id તેની દે દેની નથી He has not the courage or boldness

પ્રત્યક્ષ વાતની પણ દેન દોડી નથી કે, આ માંમે યઈ, માઈ પણ મન્યાને ચેઈ નહીં રહે —પ્રેમાનંદ.

દે નાર, *adj* [See દેન] Giving 2 *s m f* A giver

દેર, Same as દિવર, દિવર

દેર, *s f* [Dh & Hem Des દેર, S લેવું long] Delay, procrastination

દેરડી, *s f* [See દેરી] A pile of pots, placed one above another

દેરાડી, *s f* [See દેર, દિવર] Wife of દિવર, દેર

દેરામર, *s m* [See દેર, દેદાર, + આશ્રય] A room in the house where family go to be kept

દેરી, *s f* A small દેર 2 [S દેરી] Same as દેવડી

દેરડે, *s n* [S દેરડે the threshold of a door] A small temple with a dome

દેરડે, *s n* [See દેવ a god + ર dim] An evil spirit possessing a person 2 Possession of a person by an evil spirit

દેલી, *s f* [See દેર] The upper storey in the front of a courtyard before a house 2 The open part of a house in its front

દેહું, *s n* [S દેહું the threshold of a door] Same as ડેહું

દેવ, *s m* [S દેવ a god = P દેવ a demon, fr S દિવ to shine] God, the Supreme

Being 2 A god; a deity 3 An idol of a god 4 A term of address to a king, Your Majesty 5 A good and virtuous man

Id દેવ દેવ કરતાં Through many supplications and prayers Through many efforts દેવનું નામ લેવું To enter upon a business or an act દેવ કાળીએ જવા To become impotent, to lose one's manhood (of a man) દેવનું કુહું લાવવું To perform a great exploit

Prov માનીએ ત્યાં સુધી દેવ, નહીં તે પચ્ચર When one has lost his regard for a thing, it is utterly worthless હાથના દેવને ખાસડાની પૂલ Desperate remedies are necessary for desperato maladies દેવ તેવી પૂલ Like saint, like offering દેવને પશુ ચપડી ચોખા નેઈએ Even a god expects a present from his devotee

દેવ ગયા કુચરે, ને પીર ગયા મહે,

ટોપીવાળાના રાજ્યા દેડ મારે ધમે

Hindū gods and Muhammadan saints have left the land, and under the European influence even a low-caste man may elbow his betters

—કાપા

દેવ-ઉઠી અગિયારસ, ૧ f [+ઉઠવું+અગિયારસ] The eleventh day of the bright fortnight of Kārtika (Nov-Dec), when the gods are believed to awake from their sleep

દેવ-જાણ, ૧ n [+જાણ] Debt due from man to gods, to be paid by offerings and sacrifices

દેવ-ચક્કી, ૧ f [+ચક્કી, ચક્કી] A kind of small black bird

દે વડ, ૧ f [See દે વડ+રતિ] The practice of lending or giving 2 [Generally used as લે વડ દે વડ Cf લેણ દેણ] Money dealings

દે વ-સા-વ-વુ, ૧ t [Caus of દે વું] To cause to be lent or given 2 To request to lend or give

દેવડી, ૧ f [S દેવડી the threshold of a door] ૨ A police station, or place in the front door of a house ૩ A police station

દેવ-તાર-ર-યો, ૧ m [See દેવ rain+તરસ] A kind of bird believed to be unable to drink any water except what falls from the clouds Same as વાનદે

દેવ-તા, ૧ m [S જા દેવ+તા abs suffix] Godhead, divinity, a vīno power 2 A god, a deity ૩ Fire

Id દેવતા કરવો-પાડે સજાવાનો To make a fire આ જગ્યાનો દેવતા ભયો છે This place is now in favour with its guardian deity એ માણસનો દેવતા ઠડયો છે This man is now in disfavour with his guardian deity દેવતા ઠડવો To be set fire to ૨ To be destroyed ૩ To be in disfavour with one's guardian deity દેવતા ઝગવો To quarrel તેની આજમાયી દેવતા ઝરે છે Sparks of fire come out from his eyes, he is very angry દેવતા મૂંચુ May it be burnt (said as an expression of disgust mostly by women) કાળના દેવતા રેડાવો To be extremely sorry 2 To be very jealous

Prov દેવતામાં પી દોમરું To add fuel to fire

દેવ તા ઈ, adj Divine, godlike, super human

દેવ-દાર, ૧ n [S દેવ-દાર f +S દાર wood] A species of pine; deal wood

દેવદારી, adj Made of fir wood

દેવ-દિવાળી, ૧ j [+દિવાળી] The name of a Hindū festival held on the 11th day of the bright fortnight of Kārtika (Nov-Dec)

દેવ-દૂત, ૧ m [S દે + દૂત] A messenger from God, an angel

દેવ-નગરી, ૧ f [S જા + નગરી] The Sanskrit characters or alphabet

દેવ-નિ-દા, ૧ f [+નિ-દા] Reviling the gods, blasphemy

દેવ-પોદી અગિયારસ, ૧ f [See દેવ+પોદી-૨+અગિયારસ] The 11th day of the bright fortnight of Āśāḍha (July-Aug), when, it is believed, the gods go to sleep

દેવર, Same as દેવર Husband's younger brother

દયિતા દેવરને હાડતી, કટિ બધન તાણી સાધતી

—નિધિર

દેવ-રાજ, ૧ m [S જા દેવ + રાજ] The King of the gods, Indra

દેવલી, Same as દેવ-ચક્કી

દેવ ટા, ૧ n pl [See દેવ + ટા, ટા, dūm] The images of gods worshipped in the house

(Used to show contempt)

દેવ-લોક, *s m* [+ લોક] Heaven, paradise 2 The supposed seven superior worlds from the earth to the *svadha*, the habitation of the celestials

Id દેવલોક પામતું To die

દેવ-સ્થાન, } *s m* [+ સ્થાન, સ્થાન] The abode of the gods, a temple 2 A hallowed or sacred place

દેવળ, *s n* [Hem dev દેહલં, દેવળ, *f* S દેવ-કુલમ્ a temple *fr* દેવ + કુલ *n* family] A temple, a pagoda

દેવાણી, *adv* [+ અણી, અણ] God-like
દેવાઙ્ગીના, *s f* [+ અંગના] A heavenly woman

દે.વા.સ.ગુ, Same as દે.વરાય.ગુ 2 To give a slap 3 To eat

દેવા-તપ્ત્ય, *s n* [See દેવ+ત્વ abst suffix] Divinity

દેવા-દાર, *adv* [See દેવ, debt + દાર, *P*, having *Of* દેવ-દાર] Being in debt, indebted

દેવાધિદેવ, *s m* [See દેવ + S અધિદેવ a superior god *fr* અધિ above+દેવ] The god of gods, the greatest god

દેવાર્ચન, *s n* [*S f* + અર્ચન] The worship of gods

દેવાલય, *s n* [See દેવ+આલય an abode] A temple

દેવાળિ થો, *s m* [See દેવ debt+S વત, વાદ, વાળુ, suffixes showing "possession"] An insolvent person, a bankrupt

Prov દેવાળિયાને ત્યાં દાનઈ ફરવી A bankrupt is sure to command respect દેવાળિયાને દિવાળી, ને વહેવારિયાને હોળી A bankrupt can command luxuries, which an honest must deny himself

દે.વાળુ, *s n* Insolvency, bankruptcy

Id દેવાળુ ઘડત-ફડતું To become bankrupt
દેવી, *s f* [See દે] A goddess, the wife of any deity or divine being 2 The goddess Durgā 3 The eldest wife of a king

Id દેવી આવનાં To shiver, to tremble

દે.ડું, *v t* [*S* દા=L દા=P દીદ્] To give,

to pay, to bestow, to confer, to deliver, to consign, to impart, to yield, to concede 2 (Used as an auxiliary verb) To allow, to permit to let, *e g*, દેવા દેડું, આપા દેડું, &c

Id બાટા દેડું To close or shut up a door
દેવાઈ નડું] It is one sput up 2 To lose all of one's progeny

દેડું, *s n* [Dh Deo દિન *f* S દત્ત્વ given *f* દા to give, or *S* દેવ *f* દા to give] A debt

Id દેવ દેડું To incur a debt દેડું વાળતું To pay off a debt

દેદેશ, *s m* [*S f* દેશ] The lord of the gods; Indra

દેશ, *s m* [*S f* દિશ્, દિશ્, a direction *f* દિશ્ to blow] A country, a territory 2 The native land, the father-land 3 Space, place region

Id દેશ વરુ To return to one's father-land 2 To proceed to a foreign country

Prov દેશ, તેવો વેરા, Conform yourself to a country's customs In Rome I am a Roman દેશ હોળીને, વરુ દેશ ગાય ન હોળીને = દેશ નય, વરુ દેશ-ચાલ ન નય, One may leave one's country, but will not and cannot leave one's habits and manners and customs

દેશ-કાળી, *s m* [+ કાળ time] The present time, the present generation 2 The present circumstances 3 The prevalent fashion

દેશ-દેહ, *s f* [+ દેહ] Feeling for the misfortunes of one's mother country, patriotic feeling patriotism

દેશ-વિદેશ, *s f* [*S fr* દિશ્ to show] Preaching, a sermon (Used by J ins)

દેશ-નિદેશ, *s m* [See દેશ+નિદેશ, નિદેશ ૩] Exile, banishment, transportation

દેશ-પાલ, } *s m* [*S fr* + પાળ.ડું]
દેશ-પાલ-ડું, } The protector of a country, a king

દેશ-પ્રીતિ, *s f* [*S f* + પ્રીતિ] The love of one's country, patriotism

દેશ-વિદેશ, *adv* [+ વિ.દેશ] Residing either in one's native country or in a foreign country 2 Residing anywhere

દેવ-સેવા, *s f* [*S fr+સેવા*] The service of one's native country

દેશ વટો, *s m* [+વટિ] Travelling in a foreign country 2 Banishment, exile

દેશાઈ, *s m* [See દેશ+ગાહ Or see દેશ+અધિકારી Or *P* દેશ a village + શાહ] A land owner, a *jamindār*, a hereditary officer in charge of a district

દેશાઈ ગિરી, *s f* [+*P* ગીર holding *fr* ગિરફતર = *S* ગ્રહ, to hold] The office or duties of a દેશાઈ 2 The privileges of a દેશાઈ 3 Lands and shares of the government revenue claimed by, and allotted to, a દેશાઈ

દેશાખ, *s m* [+શાખા] A subdivision of a mode in Music called also દેશ

દેશાચાર, *s m* [*S* See દેશ+આચાર] The customs of a country, local usage or practice

દેશાટન, *s n* [*S fr* +*S* અટ ન wandering *fr* અટ to wander] Travelling abroad, peregrination

દેશાણી, *s f* The wife a દેશાઈ

દેશાન્તર, *s n* [*S fr* દેશ+અન્તર another] Another country 2 A foreign country

દેશાભિમાન, *s m n* [*S fr* +અભિમાન] Glorying in, or zeal for, one's country, national pride, patriotic ardour, patriotism

દેશાવર, *s m* [+*S* અવર = *P* અર્ another] A foreign country

દેશી, *s f* A mode in music peculiar to a country

દેશી, *s m* A fellow-countryman, a native of one's own country 2 A native

દેશી, *adv* Native, born or produced in one's native country 2 Relating to the *deśh* or country above the *Ghāt*

દેશી બન, *s m. pl* [+બન] Fellow country men

દેશે-દેશી, } *adv* In all countries 2

દેશો-દેશી, } From one country to another 3 All around, in all places

દેશાઈ, Same as દેશાઈ

દેહ, *s m* [*S*] The body 2 *s n* [*P*] A village

Id દેહ છોડવો-પડવો to die

Prov દેહને તે દેવને You should be even-handed in your dealings with others દેહના દંડ દેહ ભોગવે One is bound by the consequences of one's acts

દેહ વટ, *adv* [See દેગ+વટિ (*f* દેગ+વટો)] In all directions 2 Scattered about,

પવન પ્રગટવો પાપ પુને, નાકા મેધ થયો ધુળાટ,

ચંદ્રો વા વટોળિયો, હડાટયા દેહવટ —પ્રમાનદ

કનકના કોટ ઓટ, દેશેડી દેહવટ ઠર,

ફરફર ફોજમાય, લાન્તુ માર માપ માર

—સામગ્રી

દેહ-દંડ, *s m* [*S fr* દેહ, *S* +દંડ] Mortification of the body by austerities 2 Corporal punishment 3 Punishment by mutilation of the body

દેહ રૂ, Same as દેહ

દેહરૂ, Same as દેહરૂ 150 per cent

હીન હીનો નહિ સૂચક ૧ મલિયાગર સાગર નાગર દેહરૂ

—વર્ણ

દેહાન્ત, *s m* [See દેહ+અન્ત] The end of the body death

દેહાન્ત દંડ, *s m* [*S fr* + અન્ત + દંડ] Punishment by putting an end to life, capital punishment

દેહાન્તર, *s n* [*S fr* +*S* અન્ત another] Another body 2 Metamorphosis, assuming new bodies

દેહી, *adv* Corporeal, carnal 2 Embodied, incarnate 3 *s m* The embodied soul, a man

દેહેશત, *s f* [*P* દહશત] Fear, terror, deer, awe

દેત, Same as દૈત્ય

દેતી, Same as દેવિ તી A beloved woman, wife

ગગાઈન રહોડ ઘેર, દેતા સુર દેત,

છળ ને મચ્છ યાદી ધણી, ના નારીને નેહ

—સામગ્રી

દૈત્ય, *s m* [*S fr* *S* દિતિ the mother of the *dēmon*] A demon, a giant, a monster 2 A monstrous being, an unfeling brute

दे३-३, *v* २ [See दे३] To bear pods, to bear fruits.

दे३-३, *v* २ [See दे३-३] To be able to run

दे३-३, } *s* १ [See दे३, two pies being taken as the unit] A pice, a quarter of an anna 2 *adj* Fifty per cent more

दे३, *s* १ A small दे३ A pod

दे३, *s* १ An ear of corn

दे३, *adj* [*S* दि = ६ दे, १, two + अर्ध half *Of* अर्ध *fr* *S* अर्ध half + दि two] One and a half, (1½)

Id दे३ शत्रु Officious, doing more than one's duty, meddling, meddlesome दे३ पा ये Stupid, senseless दे३ मयूनी बोपयनी To abuse in the vilest manner

दे३-३, *v* १ [See दे३ one and a half, or दे३-३ to stitch] To sew a garment of a size greater than the one required 2 To sew, generally

दे३, *adj* Fifty per cent more or larger

दे३-३, *adj* [दे३+३] One hundred and fifty, (150)

दे३-३, Same as दे३-३

दे३, Same as दुवात, दे३ An inkstand

दे३-३, *s* १ [+ *P* वा dim] A man who writes applications, &c, for others in a court

दे३-३, *s* १ [See ६, दे३ two+३, ३] A handful

दे३, *adj* [+ ३-३ or ३-३] Not well pounded, roughly beaten in a mortar 2 Beaten to pieces, shattered, weakened, become powerless

दे३-३, *s* १ *pl* [See ६, दे३, two+३, ३] A pasteboard, a writing board made of coarse thick paper, a copy board

दे३-३, *s* १ [+ ३-३] A kind of musical instrument

दे३-३, Same as दुयम

दे३-३ *adj* [*Dh* Des दुः, दुःख, *fr* *S* दुःख pain Or *Hem* Des दुःख, दुःख, *fr* *S* दुःख unfortunate See दुःख-३, दुःख ३, or दुःख

See दे३-३] That which can be done with pain or difficulty, difficult, painful.

दे३, *s* १ [*S*] A cord, a string, a thin rope 2 *s* १ Power, control, the ३ Pomp, show

Id दे३ दे३ Power and pomp

दे३-३, *adj* [*S* दि = *L* duo, ६, दे, two + २] Having two colours 2 Having contrary appearances 3 Shifting, not uniform in judgment

Prov दुनिया दे३ ३ The world is shifting from side to side

दे३ ३, *s* १ [See दे३] A thick cord

Prov दे३ ३ अजे, पजे वजे न नये, What is bred in the bone, will come out in the flesh

दे३ ३, *s* १ A thin or large rope, a piece of rope, a cord

दे३ ३, *s* १ A string used in wrapping round the hands of the bride and bridegroom in performing the marriage ceremony 2 A piece of string

Id दे३ ३ दे३ ३ A ceremony of untying the bracelet of threads at the end of the marriage ceremony

कुली रीते पली दे३ ३ दे३ ३, आनंद वरये अपार, राखी इगली, परये श्रीधरने, यथं दे३ नय नयकार —दयाराम

दे३ व ३, } *v* १ [*Hem* Des तेजवेष = *S* दे३ व, encouraged, *fr* *Ar* तेज awe, control, pomp, or *S* दे३, दे३ ३, a string] To lead, to direct 2 To draw lines with a ruler

दे३ ३ ३, } *v* १ [See दे३ ३ + आ३ ३,] To stitch, to sew

दे३ ३ ३, *s* १ [See दे३] A kind of thin cotton cloth 2 A pot for drawing water with a rope 3 A kind of neck ornament

सवा बाणनो मारो दे३ ३ आ३, आ३ ३ दे३ ३ दे३ ३ —नरसिंह मेहेते

दे३ ३, *s* १ A string, a cord 2 Influence शानती दे३ ३ मे गोसाधना दायगा दली (नेम नयावे, तेम नावे) —अर्धवने

3 A measur of length (used by carpenters 4 The plumb-line of a mason to ascertain the perpendicularity of a structure.

Id દોરી તુટતી To die છતાં દોરી Lit The thread of life Hence, 2 A darling, one loved more than life દોરી તાણી રાખતી To draw in the rein 2 To exercise a strong control દોરી ઠીકી મૂકવી To relax the rigour of one's control over દોરું સરખું To measure the length of timber, &c દોરી છાટવી To make a mark with a string દોરી મૂકવી To examine the perpendicularity of

Prov દોરી બળે, પણ આમળો ન મૂકે What is bred in the bone, will come out in the flesh દોરી લોટો, કે બારી તકિયો Either gain your object or lose it He will be either everything or nothing

દોરી-છટ, } *adv* [+ છટ રૂ] Being or moving in a straight line

Id દોરી છટ ચાલ્યો ન Go on straight in a line

દોરી, [Hem Des દરો=S તરૂં a thread, fr S દોર, દોર Also Hem Des દોરો=S કાંદી ગૂંચ a girdle] Thread, a string 2 Connection; a link 3 A charmed thread 4 A kind of neck lace

Id દોરો પડેવતો To rhread a needle દોરો સરવો-નાખવો To stitch

દોલત, *s f* [Ar દોલત] Wealth, riches, opulence, affluence 2 Fortune, prosperity

દોલત-મઠા, *interj* [+ મઠે more] May your wealth and dignity be increased 2, *s f* Affluence, pre-penit

દોલત-મઠ, } *adv* [+ P મલ્લ=S મલ્લ, ના ; વલ, વાન, suffix showing "possession"] Wealthy, rich, opulent, affluent

દોલ-લાખ, } *s m* [See દુ, દો, two + લાખ gain] A cupboard made in a wall

દોલો, Same as દુલો, દુલો.

દોરી, } *s m* [P દેશ્ the should der=S દોશ્ the arm So lanced from their habit of carrying their goods on their shoulders] A draper, a wandering cloth seller

દોષ, *s m* [S fr દુષ્ to be faulty] A fault, a blemish, a flaw, a defect 2 Sin offence, transgression 3 Reproach culpability 4 Disposal of the honours of the body

Id દોષ શોધવો To find fault with દોષ શરૂ ન થયું Reprehensible દોષ દેવો-મુકવો To lay the blame on, to blame દોષ લાગવો To stick (of a fault), to be open to blame

દોષ-દર્શી, *adv* [S fr + દર્શ to see] Fault finding

દોષ વાન, } *adv* Faulty, blemished, દોરી, } defective 2 Sinful, criminal

અતિ અપરાધ સહિત રૂપ શીધુ, સ્વર્ગ પમાડ્યો દોષી રે —દયારામ.

3 Reproachable, culpable 4 Arising from a disorder of the humours of the body

દોસ્ત, } *s m* [P દોસ્ત a friend + દોસ્ત દાર, } P દાર having] A friend 2 A companion, a comrade 3 A sweet-heart or gallant

દોસ્ત ફરી, } *s f* Friendship, friendly દોસ્તી, }

intimacy, intimacy, amicable footing 2 Illicit love, amorous hearing

દોડ છી, *s f* Dh Des દોરી fr S કોળી a vessel in which water is stored fr કોળા a cup made of leaves Or see દોડ-રૂ] A milkman, a trough 2 The pot containing the funeral fire

Prov હામ લે ન જરૂ ને દોડછી સતાડવી Do nothing, watch you would wish to conceal

દોડ-રૂ, *s m* an earthen vessel in which milk is kept for coagulating

દોડ-રૂ, *s m* [S] The longing of a pregnant woman 2 A violent desire

દોડ-ન, *s m*, [See દોડ રૂ] Milking 2 The real substance 3 Select extracts (from a literary work)

દોડ-રો, *s m* [See દો, દુ, two + રો, સર, a line, a string] A couplet or distich in Hindustani, &c

દોડ દા, *s m* [See દોડ-રૂ fr દુ પા] Pain, trouble, difficulty

પૂનમે પ્રસૂ ધન પામ્યો, દોહલ, દુઝા, દુર્ભતિ વામ્યો.
—નિરાંતભન.

દોહલ-કું, *v t* [*S ફૂં*] To milk

દોહિન, *s m* [*S દોહિન fr દુહિત્ a daughter fr દુહ to milk*] A daughter's son; a grandson.

દોહલ-કું, Same as દોહલ-કું.

દોહલ, Same as દુવાલ.

દોહલિય, *s n* [*S*] Ill luck; misfortune

ધુ-તિ, *s f* [*દિશ્ to shine*] Splendour; beauty, light

ધુ-ત, *s n* [*S fr દિશ્ to gamble*] Gambling, dice-playing

દ્રઢી-ભૂત, *adj* [*S fr દ્રઢ close + ભૂત become fr બૂ to become*] Become close, on strong, firm, or settled

દ્રવ, *s m* [*S fr દ્રુ to run, to flow*] A liquid 2 Melting or softening of the heart with pity, kindness, or affection

દ્રવ-કું, *v +* To become wet; to melt 2 To feel sympathy, to sympathize, to pity
હેતે દ્રવ્ય દ્રવ્ય પાડવડું, દેખી ધીરજવાન છ

—ગિરિધર

દ્રવ્ય, *a. n* [*S ગ્ર્ય, દ્રમ, Greek drachme, P દામ, દામ*] Wealth, riches, property 2 An elementary substance, a substance

દ્રવ્ય-વાન, *adj* [*+S વત્, વાત્, suffix showing "possession"*] Rich, wealthy, opulent.

દ્રાક્ષ, *s f* [*S ગ્રક્ષ*] The vine 2 A grape

દ્રામ, *s n* [*S દ્રમ wealth = Go drachme P દામ, દામ.*] Wealth

પ્રકર સાધિ ધૂત રમિયો, હાથો સર્વે દ્રામ

—ભાલજી

દ્રુ, Same as ધ્રુવ.

દ્રુત-વિલખિત, *s n* [*S fr દ્રુત rum fr દ્રુ = દોહડુ to run + વિલખ.*] A kind of Sanskrit metre; ~ ~ ~ ~ ~

દ્રુમ, *s n* [*S*] A tree

દ્રુમ-તળાઈ, *s f* [*+ તળાઈ*] A bod made of leaves of trees

દ્રુમ તળાઈ પાથર રે, અગે લગાડે અગાર

—ભાલજી

દ્રોણ, *s m.* [*S*] A sup made of leaves.

દ્રોહ, *s m* [*S fr દ્રુહ to feel malice*] Malice, spite

દ્રોહી, *adj* Spiteful, malicious; revengeful

દ્વદ્વ, *adj* [*S fr દ્વિ = L duo, બી, two*] Coupled, twin 2 *s m* Combination of two or more words which are regularly connected by a conjunction (in Grammar), a compound word in which two or more nouns are joined together, which if standing by themselves, would be in the same case connected by the conjunction 'And'

દ્વદ્વ-યુદ્ધ, *s n* [*+ યુદ્ધ*] A duel, a fight or match between two persons, a single combat

દ્વિ-દશ, *adj* [*S fr દ્વિ two + દશ, દશ, ten*] Twelve 2 Twelfth

દ્વિ-દશી, *s f* The twelfth day of any of the two fortnights of a Hindū month.

દ્વિ-પર, *s m* [*S fr દ્વિ two + પર next after, another*] The third of the four ages according to Hindū Mythology

દ્વાર, *s n* [*S*] A door, a gate, a doorway, a gate-way, an entrance, a passage; of the world a means of access or approach.

દ્વાર-પાલ, *s m* [*+પાલ.કુ*] A door keeper, a porter; a gate-keeper, a janitor

દ્વિ, *adj* [*S See દુ, દો, બે*] Two

દ્વિ-અર્થી, *adj* [*S fr દ્વિ = L duo, two, અર્થ*] Having two meanings, ambiguous; equivocal

દ્વિ-જ, *adj* [*S fr દ્વિ two + જન્ to be born*] Twice born 2 *s m* A bird, an oviporous animal 3 A tooth 4 An individual of any of the three castes, બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, and વૈશ્ય, of whom the investiture with the characteristic sacred thread at years of puberty constitutes, religiously and metaphorically, the second birth 4 A tooth
રક્ત અધર દ્વિજ પડિ, નજી ચદ્ર દિરજી વરહારા.

—ગિરિધર.

દ્વિ તીયા, *adj f* [*S fr દ્વિ two*] Second 2 *s f* The second case, the Accusative Case. grammar

3 The second day of either of the two fortnights of a Hindū month.

ᱫᱷᱟ, adv [S fr ᱦᱟ suffix showing manner fr ᱦᱟ to put] In two ways

अ-५, ० म [S fr + व to drink] An elephant

Q-46, adj [S f: +44] Having only
two feet 2 Binomial (Math)

द्वि-वचन, ० न [S fr + वचन] The dual
(of Number in Grammar)

214, 8 m [S fr + mg water.] A land
washed by water on all its sides 2 An
island

ଶ୍ରୀ ୫୫୪, ୫ ମ [S ଫ୍ର + ୩=୩ suffix short-
ing "considered as," "almost," ଫ୍ର ୩୨ to
think] Δ peninsula

३५, ४ म [S fr ई to hate] Hatred
२ Malice, rancour, spite

â'â-mîz, s m [s f + vîz] The feeling
of make or hatred

â'n, arj Malicious, rancorous, spite-
[u]

2-4, a n [5 fr f two] The quality
or state of being two fold 2 Disagreement;
a quarrel

$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial \mathbf{a}_i} = \frac{\partial \mathcal{L}}{\partial \mathbf{S}} \frac{\partial \mathbf{S}}{\partial \mathbf{a}_i}$

द्वैत-मत, or (Sfrutia) The doctrine that the Divine Being and the Universe are two distinct entities, the dualism antagonized in the Vedānt philosophy,

4.

4, The thirtieth letter, and the nineteenth consonant, of the Alphabet.

धृ, २ f [S ध् to burn] Thirst 2
Ardour, glowing or swelling (of ardour,
&c.) 3 Attention, mind

ધક-ધક.૬, Same as ધગ-ધગ.૬.

ଧକା-ଧକି, Same as ଧକା-ଧକି.

ધકા.વ.કું, વ ત [Seo ધકા] To push on
2 To continue with haste.

ધકે-લ-પું, v t To push, to drive onward
 Prov ધકેલ પચા દોડસે A mere guess-work
 invented on the spur of the moment

ਧੁਲੀ-ਧੁਲੀ, *s f* Shoving and pushing.
 a scuffle, a tussle 2 A crowded state (of
 men at a gathering, &c)

ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ, ੨ f [+ ਖੁਸ਼ੀ] Pushes and blows with the fists, fisticuffs 2 Repeated pushing and beating with the fists

५३, *ś f m* [See ५३ + *स* suffix showing the sound of the preceding letters *fr* *क्* to do] 1 A push, a shove, a jolt, a jog, a shock, a jerk 2 A loss in trade, a stroke of misfortune, damage 3 Detriment, deterioration 4 An artificial bank, a quay, a wharf; a small structure by the way-side to receive travellers' burdens 5 A going

to, a ramble, a useless or fruitless walk

Id ५३१ **आति** To go and come २ To take trouble ५३१ **आति-दे** To give a push ५३१ **आति-दे** Locative to go and come, to send on a fruitless errand ३ To postpone from time to time ४ To give false hopes ५३१ **आति-न** To get a push २ To be put to a loss ५३१ **आति** To be subjected to successive pushes २ To be postponed from time to time with false hopes ५३१ **आति** Same as ५३१ **आति-दे**.

ਖਘ, ੪ f [Sco ਖਘ.੬] Thirst

ध०-भ०, ० f. [+भ० redup] Harry

५५.३, व १ [S र to burn] To get
into a passion, to be vexed २ To be angry
with

உயு.அ.சூ, ௨ ௧ To heat, to make hot.

ဟိပ်, a n A peon (used to show contempt) 2 The hip

မှား-မှား၍, *and* [See မှား-မှား၍] Burn-
ing, blazing, fiercely hot

ਧਰ-ਧਰ ੩, v 1 [Redup of S ਧਰ burnt
fr ਧਰ to burn] To glow fiercely 2 To be
hot and burning.

4011. *f* Bent

ધગા-રી, ૪ f. [+રી dūm] A slight beat

2 A slight fever

ધંખના, Same as ઝંખના

ધચુ-પચુ, *adv* [Imit] Wavering; hesitating

ધજ, *s f* [See ધન] Gait, mien 2 Air, grace 3 Propriety, smart and masterly style or manner 4 Stature, form; figure, shape 5 *adj* Fine, good; elegant 6 Violent, forcible

નથી પ્રાણજી આચારજી, એ નથી વળી ભૂપતિ ધજ

—ગિરિધર

ધજા, *s f* [S ષજા] A flag, an ensign, a banner, a standard

Id ધજ ચડાવવી To place a flag on 2 To gain a victory, to celebrate a triumph ધજ બાધવી To reveal to the public, to bring to public notice એને ઘર ધર્મની ધજ છે He is very pious and charitable

ધજા-ગરો, *s m* [+ P ગિરફતર = S મઠ to take] The staff which holds a banner, a flag staff

ધડ, *s n* [Hem Des તંડ = S શિરો-વિહીન, deprived of the head] A headless trunk, the trunk as distinct from the head 2 *adj* The first

ધડ, *adv* [See ધડ ધડ] Right forward, plainly, outright, smack, without any thought

ધડક, *s f* A quick push 2 The quickness and force or violence of a push

ધડકણ, *adj* [See ધડકણ] Timid, cowardly

કિયા ધડકણ ને ધીર ? કિયા ગુણ હીન ને જ્ઞાતા ?

—સામળભટ્ટ

ધડક-ધડક, *adv* [Imit See ધડ ધડ] With a rush

ધડક-ગુ, *v ૨* [Imit] To palpitate, to beat, to throb

Id ઘડી ધડકે The heart beats or throbs 2 To be afraid

ધડ-ધડ, *adv* [Imit Cf Eng Thud] Quickly, smartly (of moving). 2 Dashing, striking or dashing quickly and loudly on other things

ધડ-ધડાટ, *s m* [+ ટતિ] Any loud thundering or roaring sound

ધડ-મડ-ધડ-મડ, *adv* [Imit] Running with a noise 2 Running with violence

ધડમ-ધડમ, Same as ધડ-ધડ

ધડમ-ધડા, *adv* See ધડમ-ધડમ 2 *s f* Striking with a loud sound 3 A fight with blows

ધડા ઠા-બધ, *adv* [See ધડા-ઠે + બાધ ગુ] With an explosion, with a thundering sound 2 Tumultuously

ધડા ઠે, *s m* An explosion; a peal, any loud report or crash, a thundering sound 2 A scene in general, vivid, hurried, and tumultuous

ધડા-ધડ, *adv* Imitative of brisk, smart, and closely consecutive sounds, with a crash, with a peal

પાલખ માર ધડાધડ પડશે, કાંઈક મઠ ચલાઈ.

—દયારામ.

ધડા-ધડી, *s f* Loud consecutive sounds 2 Smartness, hurry in doing a work, giving rise to loud consecutive sounds

ધડી, *s f* [See ધડી, 5] A weight put into one of the scales in weighing out a certain quantity 2 A guess, a conjecture

ધડીમ ભો, *s m* [Imit] Beating the breast violently (in mourning)

Id ધડીમભો લેવો To beat the breast violently (in mourning)

ધડક-ગુ, *v ૨* [See ધડા-ઠે] To make a loud sound, to roar, to thunder

ધડકા-ગુ, *v ૨* To beat, to strike

ધડો, *s m* [See ડઠ firm] A lesson, an assigned portion to be learnt 2 Consistency, firmness, determination 3 Confidence, assurance, satisfaction 4 Weight, influence 5 A weight put into the opposite scale

Id ધડો કરવો To equipoise a balance 2 To care about, to show regard to ધડે બેસવું To break down ધડે રહેવું To be atab ધડો રહેવો To have a measure for, to be guided by a hard and fast rule ધડો આપવો To teach a lesson ધડો લેવો To learn a lesson

એના બોલવાનો-બોલવાનો-કાંઈ ધરો નથી There is nothing definite in what he says He makes random statements

ધલુ-ધલુ-વું, *v t* [Imit] To make a crackling sound while burning fiercely - 10 burn fiercely.

ધલુ, *s n* [See ધન wealth] A herd of cattle

ધલુ-ધલુ-વ-વું, *v t* To cause to burn fiercely 2 To work with heat or enthusiasm 3 To threaten

ધલિયા-ણી, *s f* [See ધણી owner, husband] A female owner, a proprietress, the mistress 2 The wife

ધલિયા-ણું, } *ad* Having an owner 2
ધલિયા-ણું, }
One's own, private, personal

ધણી, *s n* [S ધનો *fr* ધન wealth See ધન] The master, the owner, the lord, the proprietor, the responsible man, the possessor 2 The husband

Id ધણી કરવો To live in concubinage with a man

Prov ધણીને સુઝે ઢાણીમા, પાટોરીને સુઝે ચારસીમા A gamester sees always more than a looker-on ધણીની માનીદી બાર ગામ ઉત્તર કરે One who has won the favour of a king, may oppress the subjects ધણી વચરના ટોર સુના The master's eye makes the horse thrive ધણી કહે "મારે જોઈએ નહિ", ને પાટોરી કહે "મારે ચિર સટે" Lit When a woman is despised by her husband, she will find ready lovers Hence, 2 If the rightful owner won't take care of his things, others will be only too glad to catch hold of them ધણી નાચ્યા, ને ચોર ભાગ્યા Pretenders will give way before the rightful owner ધણીને કોઈ ધણી છે ? The master is the lord of all he surveys ધણીનું ધાર્યું ચાય છે Man proposes, God disposes ધણીને કહે "ધા", ને ચોરને કહે "નાસ" To be Jack on both sides, ધણી વગર ધરાજ બેઠું The foot of the owner is the best manure for his land ધણી ધલિયાણી રાજ, તો ક્યા કરે મીઠા કાજ ? Law is impotent & ve, when parties agree ધણી ધલિયાણીના

કાજમા Man is fire, and woman tow ધણી ફેરે, કે ટોર ફેરે You will reap as you sow.

ધણી-બેગ, *ad* [+ બેગ] Payable to the person who purchases a Hundī [as distinguished from the ચાદ બેગ which is payable to any person of known respectability]

ધણી-ધોરી, *s m* [+ ધોરી Redup] A protector, a guardian, a supporter 2 An owner

ધણી-જણ, *s m* [+ જણ] A sole master or owner

ધત, *interj* [Imit Or S હત killed, struck, *fr* હત to kill, to strike] Push ! psba' 2. *s m* The penis (slang)

Id ધન બેસાડવું-મારવું To despise, to be unconcerned at the loss of

ધતિડંગ, *s n* Tumult, disorder 2 A pretension, a false claim

ધતુરો, *s m* [S ધતુર] The white thorn apple, *Datura*

ધ ધડાવ વું, *v t* [See ધડ-ધડ.] To frighten, to intimidate, to threaten, to overawe

ધ-ધલુ-વ વુ, Same as ધલુ-ધલુ-વ-વું
ધ-દો, *s m* The diagonal stick in a paper kite

ધન, *s n* [S *fr* હત to kill] Riches, substance, property 2 Any form of wealth, a treasure 3 Addendum, the sign plus (+) in Mathematics

Prov ધન તો ઢેડને ઘેર પલુ હોય Nobility consists in an amiable disposition, not in wealth ધન, બેબન, ને કરારે સદા કોઈના રહે નહિ Wealth, youth, and power do not stay long ધનના બુદ્ધસ્પતિ Prosperous times ધન કરતા ચાખત વધે A good name is better than riches ધનથી કાંઈ ધરાય છે ? Corroding care and thirst of more, attend the still increasing store ધન, ગર, ને સામે તારો ચત્રમાન મરે તો રહેલો મારો He that waits for dead men's shoes may go long enough barefoot.

ધન, *s f* [See ધનુર, ધનુષ્ય] The ninth sign of the zodiac, *Sagittarius* the Archer
ધન, Same as ધન્ય Happy

Id ધન ધડી, ધન દહારો An auspicious or fortunate time or occasion તેની કાઈને ધન

His gains are wonderful

ધન, Same as ધન્ય Happy

હું તમને પ્રજ્ઞ, ગારા ધન વહુ ગોરા રે

I ask you, my beautiful happy wife

—ભાષા

ધન-તેરસ, *s f* [See ધન wealth + તેરસ]

The thirteenth day of the dark fortnight of A'shvinā (Oct Nov), on which Hindūs worship their wealth

ધન-દે, *s m* [*S fr* + દા to give] A giver of wealth, the god કુબેર

અશ્વિની કુમાર, વાણ, ધનદે, ને ધર્મ સાચ

—વર્ણના

ધન-ધન, *adv* Same as ધન્ય Happy

ધન-ધન, *adv* [Imit *Cf* Eng *Tom-tom*] Imitative of the sound of a drum

ધનતર, *adv* [*S* ધન વત્તર very wealthy *fr* ધન-વત્ત ધન-વત્ત, having wealth + *S* ત્ત comp suffix] Very wealthy 2 Very Powerful, very influential

ધન-પતિ, *s m* [+ wealth + પતિ] Same as ધનેશ, ધનેશ્વર

કુબેર, The god of wealth

ધન-રેખા, *s f* [See ધન+રેખા] A certain line in the palm of the hand indicative of wealth

ધન-વંત, } *adv* [+ *S* વહ, વન્ત, વાન્, suffix showing "possessing, having"] Wealthy, affluent, rich, opulent

Prov ધનવાનનો કચરો, ને ગરીબનો પેટકરો
A great man's nod is a poor man's feast

ધનાઢય, *adv* [*S fr* + અઢય rich, abound ing in] Same as ધન વત્ત, ધન વાન

ધનાધ્યક્ષ, *s m* [*S fr* + અધ્યક્ષ] Same as ધનેશ, ધનેશ્વર

ધનાર્ક, } *s m* [See ધન Sagittarius + અર્ક sun] The sun in the sign Sagittarius

ધના-સરી, } *s f* A mode in music

ધના-શ્રી, } *s f* [*S*] The 23rd lunar mansion, consisting of four stars

ધની, *adv* [See ધન wealth] Wealthy, rich 2 Same as ધણી

ધનુ, *s n* [*S* ધનુઃ] A bow (in archery)

ધનુખ, Same as ધનુબ્ય

ધનુર, *s n* [See ધનુ] Tetanus, a disease in which the body is bent in the form of an arch

ધનુધારી, *adv* [*S fr* ધનુ+ધર ધુ] Carrying a bow 2 *s m* An archer

ધનુર્માસ, *s m* [*S fr* ધન, ધનિષ્ઠા, + માસ] The period during which the sun is in the sign *Sagittarius* 3 ^a feast given in the early morning to Brāhmanas during the period in which the sun is in *Sagittarius*

ધનુર્વિદ્યા, *s f* [*S fr* ધનુ, ધનુખ, + વિદ્યા] Archery 2 The science of archery

ધનુબ્ય, *s n* [*S fr* ધનુઃ] A bow

Id ધન્ન ધનુબ્ય A rain bow

ધનેતર, } *adv*, [*S* ધન વત્તર *fr* ધનવત્ત + ધનેતર, }

S ત્ત suffix of the comp degree] Very rich 2 Excellent, best *Cf* ધનતર.

ધનેફ, *s n* [See ધાન્ય+એફ] An insect found in corn

ધનેફ, } *s m* [*S* ધન+ફેશ, ફેશ્વર, lord] A

treasurer 2 An epithet of Kubera, the Hindū god of wealth 3 *adv* Wealthy, opulent

ધતર, *s n* [Redup of ધતર, ધત્ર] Pretended magic, sleight of hand, a trick to deceive

ધતુરો, Same as ધતુરો

ધધ, *s m* [See દ્ધ] A fight 2 Tumult, disorder

ધધા દાર, *adv* [See ધધા+દાર, P, having] Engaged in business, having the mind engrossed in work, working, not idle

ધધા દારી, *s f* The state of being engaged in business, the duties or manners of a man of business

ધધા-યો, *adv*, [+ અર્થ seeking *fr* *S* અર્થ to seek, to beg] Seeking an occupation or work 2 Devoted to one's own occupation or work. 3 Industrious, busy

ધધા, *s m* [See ધન wealth + દાય & ગિવિંગ Or, P દિહદેહ ગિવિંગ Or, Hem Des વધા = *S* રજા shame] Business, employ

ment; occupation, calling 2 Means of main-
tenance 3 The state of being occupied
4 Industry, trade

Id ધધો રોજાર Any kind of occupa-
tion, any occupation

Prov ધધો કરે ધન તો ન મળે, પણ ધાન્ય તો
મળે An industrious man is never starved
ધધો થોડો, ને ધાલ ધણી Much ado about no-
thing Idle folks have most labour ધધો
ધધારે વધારે It is work that makes a work-
man Practice makes perfect

ધન્ય, *adj* [S fr ધન wealth] Happy,
blessed, fortunate 2 *intery* Bravo! Capit-
al! Well done! Noble!

દુઃખ વિગ્રની પૂલ કરી, દરિ આતમવાન,
ધન્ય ધરાસુરને, દધો ધેનુનાં દાન —ગિરિધર.

ધન્યતા, *s f* Happiness 2 Good for-
tune

ધન્યવાદ, *s m* [+ fr S વદ્ to speak]
Congratulation, thanks, praise, applause

ધન્યા, *adj f* Happy, fortunate (of a
woman)

ધન્વતરી, *s m* [S ધન્વતરિ] The physi-
cian of the gods, Esculapius (Discovered
with a cup of nectar in his hand) at the
time of the churning of the ocean 2 The
name of કાશિરાજ, the supposed founder
of the Hindū medical school 3 The best
physician

ધપ કારો, *s m* [See ધપ+S કાર suffix
showing the end of the preceding letters
fr ક્ર to do] The sound of the fall of a
heavy body from a height 2 A shock, an
impression of violence

ધપવું, *v t* [See ધપા ધપ] To go for-
ward, to proceed

ધપા-ધપ, *adv* Imitative of the sound
of the blows with the hand, smart slapping,
cuffing, boxing, &c

ધપા-ધણી, Same as ધપા-ખાણ.

ધપા-ખાણ, *s f* [See ધપો + P માલતિ
to play] A brisk interchange of slaps and
cuffs in sport or as an amusement, smart
fisticuffs

ધપો, *s m* [Imit. See ધપ] A slap,

smack; a blow, a thump

Id ધપો ખાણે To receive a blow ધપો
મારવે To strike a blow.

Prov ધપો મારી, માથું મારતી To break
one's head and bring a plaster

ધપ, *adv* [Hem Des વધે=S વેગ speed,
force, fr S ધાવ, ધાવું. to run] Imit of the
sound of a thing dashing on the ground 2
Coming to a stop, ceasing

Id અધાર ધપ Total darkness, pitch
darkness

ધપ-કડું, *v t* To throb (of the pulse).

ધપ-કારો, Same as ધપ-કારો.

ધપક-કો, *s m* Confusion.

Id ધપકો વળવે To be confused, ધપકો
વળવે To make confusion

ધપ-ધપ, *adv* [Imit] Falling slowly
with a dull sound

ધપ-ધપાટ, *s m* [+ ટિ] A dull sound
2 Short panting breath, pulsation

ધપવું, *v t* To fall, to drop down 2
To become bankrupt, to be insolvent 3 To
die, to give up the ghost

ધપા-કો, Same as ધપ-કારો, ધપ કારો

ધપા-ધણી, *s f* Beating, a scuffle

ધપાય નમ, *s m* [+ નમ] Falling with
a dull sound, utter failure 2 Confusion

ધબોડવું, *v t* To beat with the hands
ધબલ, *adv* [See ડબલ] Doltish,
stupid 2 Fat

Id ધબલ સા, ધબલ ચડે, A fat inactive
person

ધબા ખાણ, Same as ધપા-ખાણ,

ધબો, Same as ધપો.

ધમ, *adv* [Cf S ખા, ધમ્, to blow, Eng
Hum] Imitative of the sound of a drum

Prov ધમ ધોકો, ને આપુ ચણા Break my
head and bring me a plaster

ધમક, *s f* [S ખા, ધમ્, to blow] Spirit;
mettle, pluck, courage, vigour; strength
2 Airs; pomp, a majestic appearance 3
Giving out (of a smell).

અલકશિરીની ધમક લેઈ, તે અંભઈ ગયો હતો

—સરસ્વતીચંદ્ર.

ધમકવું, Same as ધમકવું To resound.

ધમકે ધુધરી નધન ધન લોલે —ગી-ગોવિંદ
ધમ-કા-વ હુ, *v t* [See ધમ-ક] To threaten, to chide, to scold, to snub, to reprove, to intimidate, to abuse 2 To carry on a work with strength and courage

ધમ હારી, *s m* [+S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] A loud humming sound *Of* ધમ-કારી

ધમ ઠી, *s f* Threatening, scolding, a threat, a menace, a reproof, intimidation

Id ધમકી આપવી-દેવી To threaten

ધમ-જી, *s f* [S ધમ ની bellows, a pipe to blow with, *fr* મા, ધમ, to blow] Bellows

Id ધમજી ધમવી-ખેચવી-ચલાવવી To work the bellows ધમજી ધમવી To speak unnecessary words, to speak of the same thing often and often

ધમ-જી હુ, *v t* To work with bellows, to blow the bellows

ધમ ધમ, *adv* [See ધમ] Violently, with great force

ધમ-ધમ હુ, *v t* To sound very loudly and terribly

ધમ-ધમા-ટ, *s m, f* [+ટિ] Spirit; pluck, courage, vigour, strength 2 Airs; pomp, a majestic appearance 3 A row, a noisy quarrel 4 A strong, pungent smell given out

ધમ-ધમા-વ હુ, *v t* To threaten

ધમ-ધો કાર, *adv* [See ધમ+ધો Imit +S કાર suffix showing the sound of the preceding letters] With great noise, with great enthusiasm; smartly, briskly

ધમ-ની, *s f* [See ધમ જી] A small tube 2. Any tubular vessel of the body, as an artery or a vein

ધમ-પહાડ, *s m pl* [See ધમ ધમ+પહાડ-હુ] Violent struggles 3 Fruitless efforts

ધમ-પાચેરી, *s f* [+ પાચ+રોર] Violent beating of the breast and crying aloud

ધમ-રો-ળ, *s m* [See ધમ+રો-હ] Loud lamentation 2 Great consternation 3 Great disturbance, clamour, an uproar

ધમ-વ, Same as ધમ જી હુ To blow the bellows

Id ધમી જી To pilfer; steal 2 To deceive and carry away, to cheat

ધમા થક-ડી, } *s f* [See ધમ + થકર-ડી]
ધમા-થક-ડી, }
Clamour, an uproar

ધમા-ધમ, } *s f* Struggling together,
ધમા-ધમી, }
souffling, a tussle

ધમાર, *s m* [See ધમ-કારી] A particular measure of keeping time in music 2. A song sung in this particular measure

ધમાર હુ, *v t* To bathe or wash an animal

ધમાણ, *s n* An ill fashioned large turban

ધમાસો, *s m* A prickly plant 2 Any unknown plant or drug

Id ધમ ને ધમાસો Any subject long and tedious, and not worth mentioning. 2 A useless thing

ધર, *adv* [S *fr* ધૃ to hold] That holds or keeps. (This word occurs only at the end of a compound, as મણિ ધર, ધરણી ધર)

ધર, *s f* [See ધરા] The earth 2 [S ધૃ a yoke *fr* ધૃ, to hold] The yoke of a bullock. 3 The number of years from the time a bullock is yoked 4 The number two (Used by brokers in private talk) 5 [See ધર-હુ to hold] The beginning 6 A standard, an authority 7 Reliance, confidence 8 [See ધરા હુ, to be satisfied] Satisfaction

Id ધર ધરવી To bear a yoke 2 To bear the burden of a family ધર મૂળી From the beginning, from the root, ધર દહાડાવી From the first મનમાં ધર આવવી-વળવી To feel confidence 2 To feel satisfaction, to be satisfied ધર ધડી ધર દહાડો The same state as at the beginning *status quo ante*

ધર-ખ-હુ, Same as ધડક-હુ To throb
ધીરને દેવી ધારજી રે, રખે ધડ તાર નય ધરખી

—ધીર

ધર-જી, *s n* [S ધૃ, ધર, to hold] A dam across a river 2 *s f* [See ધાર-જી] A manner in singing 3 [See ધરણી] 4 A particular weight, equal to $\frac{2}{3}$ of a tola

ધર-શ્રી, *s f* [S *fr* ય, ધર, to hold] The earth 2 The soil

ધર-શ્રી-ધર, *s m* [S ધર-શ્રી the earth + ય, ધર, ધર-શ્રી, to hold] An epithet of the serpent Shesha, who is supposed to hold the earth on his head. 2 An epithet of Vishnu 3 A mountain 4 A king

ધર-શ્રી, *s n* The sitting in restraint at the door of a debtor (by the creditor or his agent)

ધર-તી, *s f* [S ધર-તી *fr* ધ, ધર, to hold] The earth 2 The soil, the ground

Id ધરતી ઉપર પગ મે ન મૂકે એકુ Lit Hardly touching the earth in walking 2 Very proud ધરતીનો છેડો The extreme limit ધરતીમા પેસી નહુ Lit To hide oneself under the surface of the earth 2 To hide oneself through shame so completely as to be seen by no one

ધરતી-કંપ, *t m* [+કંપ] An earth quake
ધર-પકડ, *s f* [See ધર-પકડ+પકડ-પકડ] Hastily taking many persons into custody under a legal order 2 Hot haste

ધર-પર, } *s f* [See ધર satisfaction+પર
ધર-પર, } *s f* [See ધર satisfaction+પર
confidence] Furious but vain and menning less storming and stamping, frantic and outrageous demeanour 2 A headlong or precipitate blundering 3 Patience

ધરમ, *s f* [See ધર satisfaction] Courage
ધર-ભાગ, *s n m* [See ધર-પકડ + ભાગ ૩] Complete ruin

Id ધર-ભાગ પાડવો To ruin completely
ધરમ, Same as ધર્મ

ધરમ-ખાતું, *s n* [ખાતું] An account of money spent in charity or religious matters

ધરમ-ધક્કો, *s m* [ધક્કો] Cares and crosses for another, toil and losses sustained in charitable services 2 An unprofitable going to, unprofitable kicks and knocks

ધર-મૂળ, *s n* [See ધર beginning, root, + મૂળ] The beginning

ધર-પકડ, *v t* [S ધ, ધર] To hold in the hand, to hold, to grasp, to gripe, to clutch, to clasp 2 To keep, to retain, to hold fast

3 To apprehend, to lay hold on

સહેલો પડે મુને, આવી પડુ વારણે —૩૬૫

4 To take up, to take a fancy to 5 To turn; to take to, to enter upon 6 To hold to account, to view 7 To occupy or take possession of 8 To mind, to heed, to regard 9 To assume, to take up, to place oneself into (a state) 10 To make or use 11 To acquire, to obtain, to receive 12 To take fright, to fear 13 To find out or detect 14 To hold amongst, to include 15 To take up, to observe, to hold, to keep

Id ધ્યાન ધરવું To be engrossed in meditation, to meditate નેરેય ધરવું To place dish of food before an idol for acceptance to present food to a god પગ ધરવો To hold forward one's foot 2 To get a footing in, to obtain access to ભોગ ધરવો To offer a sacrifice; to place a victim before a god ગાધી નીચું ધરવું To submit to, to yield, to give up one's cherished idea ગનમા ધરવું To beat in mind ચોડ ધરવું To interrupt one in talking દાખ ધરવો To extend or stretch one's hand, as in begging 2 To beg 3 To catch the hand of કાન ધરવો To hear attentively ધરી બેસવું To seize possession of, to usurp

ધર-પકડ, Same as ધર-પકડ, ધર-પકડ.

ધીંગા મળીને, ધ્યાન ધરી ધરવું રે

—માયુ સાહેબ ગાયકવાડ

ધરા, *s f* [S *fr* ધૃ to hold] The earth

ધરા-ધ, *s f* An oath

ધરા-ધર, *s m* [See ધરા + ધર holding Same as ધર-શ્રી-ધર

ધરા-ધર, *s f* [See ધર ૩] Seizing and apprehending of many persons

ધરા-ધરી, *adv* Together with

ધરા-ધરી, Same as ધરા-ધર As a matter of course, forcibly violently

ધરાધિપ, *s m* [See ધરા+S અધિપ ૫ *for* અધિ over+પ to protect] A king

ધરા-ભાગ, *adv* [See ધરા the earth ભાગ-૩ to drown] Submersion of the earth as at the time of a deluge (પ્રલય) 2 To be ruined in every way

ધરાર, *adv* [See ધર્ધાર] Of course, without hesitation 2 Same as ધરાર *rdj*

ધરાર, } *adj* [S *ધ્ર* a yoke+વાણ having]
ધરાણ,

Burdened too heavily towards the front

2 Able to bear a yoke 3 *s m* A leader

અદા લાવ, અદા લાવ, હર્થ આવ, ક્ષેત્ર યાવ,

વધેલ વધેલ ગાવ, ના ઉલાર, ના ધરાર. —વધેલ

ધરાવ-વું, *v t* [Caus of ધર વું] To have, to possess 2 To be endowed with 3 To

make an offering 4 To be under an obligation or moral debt, to owe to 5 To regard, to take into account, to attach much importance to

ધરાવ-વું, *v t* [Caus of ધરાવું to be satisfied] To satisfy, to gratify

ધરાવું, *v t* Pass of ધરવું To hold

ધરાવું, *v t* [See ધર satisfaction] To be satisfied or contented, to have to one's content

ધરિન્ની, Classical form of ધરતી The earth

ધરી, *s f* [See ધરવું] The axle of a wheel. 2 A support

ધર, Same as ધ્રુવ Certain sure

ધર, *s m* [See ધરી, દૂર્ગ] Young plants

ધરેશ, *s m* [S *ધ્ર* the earth + ધરી the lord] The lord of the earth, a sovereign, a king

ધરી, *s m* [S સ્દોહ] A deep pit in the stream of a river

Id. ધરામાં નાખવું To throw into a deep pit 2 To put to a great loss.

ધરી, Same as દૂર્ગ

ધર્મ, } *s m* [S *ધ્ર* ધૃ, ધર્, to hold] A
ધરમ,

system of divine faith and worship, religious practices, the customary observances

of caste, ordinance, custom, practice 2

A sacred obligation or duty 3 Alms-giving,

charitable acts and offices, alms, charities

bestowed 4 Virtue, moral or religious

merit 5 Nature, character, natural state

or disposition 6 A property, any apper-

taining quality, any peculiar, appropriate,

or prescribed practice or duty, a prescribed course of conduct 7 Law, justice, equity

Id ધર્મ-ધરમ કરવો To give in charity

ધર્મ પાળવો-સાચવવો To observe the com-

mands of one's religion ધર્મનો કંટો Perfect

accuracy in weighments, the wages obtain-

ed for weighing being dispensed in charity

ધર્મની ગાય A cow given away in charity

2 A daughter

Prov ધર્મ કરતા કર્મ નડયુ=ધર્મ કરતા ધાડ પડી

If you save a rogue from the gallows, he

will rob you the next night ધર્મની ગાયના

દાંડ સાં લેવા Don't look a gift-horse in the

mouth ધરમના દામમાં દીલ ન કરવી Never be

weary of well doing If a thing is worth

doing, it is worth doing well ધર્મ યુક્તિનું

દ્વાર છે Religion is the gate of Salvation

ધર્મમાં ને કર્મમાં કંઈનો સાચ નથી There is no

partnership in piety, nor in crime ધર્મો નય,

ને પાણે કાય Honesty is the best policy, while

dishonesty brings ruin આચાર પ્રથમો ધર્મ

Good conduct is the highest duty સરીર-

રક્ષિતો ધર્મ Religious conduct and health

are not inconsistent

ધર્મ-જ્ઞ, *adj* [S *ધ્ર* + જ્ઞ to know] Know-

ing one's religion or duty 2. Filled in

the nice points of Duty

ધર્મ-કર્મ, *s n* }

ધર્મ-કાર્ય, *s n* }

ધર્મ-કૃત્ય, *s n* }

ધર્મ-ક્રિયા, *s f* } [S *ધ્ર* + કર્મ, કાર્ય, કૃત્ય,

ક્રિયા] A religious observance, ceremony,

or rite

ધર્મ-ક્ષેત્ર, *s n* [ક્ષેત્ર] The land of religion

2 A holy spot

ધર્મ-ગુરુ, *s m* [+ગુર] A spiritual teacher

or guide

ધર્મ-ચર્યા, *s f* [+ચર્યા] Performance of

duty, observance of religious duty

ધર્મ-ચુસ્ત, *adj* [+ચુસ્ત] Rigidly attach-

ed to one's religion

ધર્મ-ઠગ, *s m* [+ઠગ] A hypocrite 2

A cheat who puts on the appearance of a

pious man 3 A great cheat

ધર્મ-ત્યાગ, *s m* [+ત્યાગ] Apostasy.

ધર્મ-દાન, *s n* [*S fr* + દાન] Giving of alms, charity

ધર્મ-દારા, *s f* [+ *S* દારા a wife] Same as ધર્મ-પત્ની

ધર્મ-ધ્યાન, *s n* [*S fi* + ધ્યાન] Practice and meditation of religion

ધર્મ-નીમ, *s m* [+ નીમ, નિયમ] Restraints of religion

ધર્મ-ધુર-ધર, *s m* [*S fi* + ધુર ધર] A defender of the Faith 2 One who performs benevolent acts

ધર્મ ની બેન, *s f* [+ બેન] Same as ધર્મ-ભગિની

ધર્મ-પત્ની, *s f* [+ પત્ની] A lawful wife

ધર્મ-પત્રિ દા, *s f* [*S fr* + પત્રિ દા] A deed of a charitable gift or endowment

ધર્મ-પથ, } *s m* [+ પથ] The way of religion or righteousness 2 A religious sect

ધર્મ-પરાયણ, *adj* [*S fi* + પરાયણ] Devoted to the practice of religion 2 Giving or serving for charity, or as a religious act 3 Giving or serving without charge

ધર્મ-પરાયણતા, *s f* Devotion to the practice of religion

ધર્મ-પુત્ર, *s m* [*S, fr* + પુત્ર] A young man considered as a son from charitable feelings, an adopted son 2 A lawful son, a son begotten from a sense of duty and not of pleasure

ધર્મ-પુસ્તક, *s n* [*S fi* + પુસ્તક] A sacred book, sacred writings, the Scripture

ધર્મ-બધુ, *s m* [+ બધુ] Same as ધર્મ-ભાઈ

ધર્મ-ભગિની, *s f* [*S, fi* + ભગિની sister] A lawful sister 2 A daughter of one's spiritual preceptor 3 A woman of the same religious creed regarded as a sister 4 A woman considered as a sister from charitable feelings

ધર્મ-ભાઈ, *s m* [+ ભાઈ] A brother-religionist 2 A man considered as a brother from charitable feelings

ધર્મ-દાન, *s n* [*S fr* + દાન] Giving of alms, charity

equitable battle or war 2 A religious war, a crusade

ધર્મ-રાજ, } *s m* [+ રાજા n king, see રાજ] An epithet of Yama, the god of Death 2 An epithet of યુધિષ્ઠિર, the eldest of the Pāṇḍava brothers

ધર્મ-રાજ્ય, *s n* A kingdom of just laws, an equitable government

ધર્મ-લાભ, *s m* [*S fr* + લાભ] Lit Acquisition of religious merit (An exclamation used by religious beggars among the Jains)

ધર્મ-લોપ, *s m* [*S fr* લોપ] Disappearance of religion, irreligion, general impiety and profanity

ધર્મ-વાસના, *s f* [*S fi* + વાસના] A pious disposition, a charitable nature

ધર્મ-શાસ્ત્ર, *s n* [*S fr* + શાસ્ત્ર] The law of piety and religion 2 The code or body of Hindū Law

ધર્મ-શાળા, *s f* [+ શાળા] A caravansary, a travellers' lodge erected as a work of piety

ધર્મ-શીલ, *adj* [+ શીલ] Religious, virtuous

ધર્મ-શોધન, *s n* [*S fi* + શોધન] Purification of a religion, a religious reformation

ધર્મ-સંકટ, *s n* [+ સંકટ difficulty] A difficulty arising from one's holding to one's religion or duty 2 A great difficulty

ધર્મ-સભા, *s f* [*S fi* + સભા] A religious assembly, an ecclesiastical association 2 A court of justice

ધર્મશરણ, *s n* [*S fi* આચરણ] Religious or virtuous demeanour or procedure

ધર્મચાર્ય, *s m* [+ આચાર્ય] A religious preceptor

ધર્માર્થ, *adj* Charitable, benevolent

વર્માત્મા, *s m* [*S fi* + આત્મા] A pious, charitable, virtuous person

ધર્મોદાર, *s m* [+ આદાન a share *fi* S આ up to + દા to give] Alms or a gift in charity 2 An endowment from revenue for

a religious purpose 3 *adj* Given in charity or for a religious purpose

ધર્માધિકાર, *s m* [S fr + અધિકાર] Religious authority

ધર્માધિકારી, *s m* [S fr + અધિકારી] An administrator of justice, a judge, a magistrate 2 An officer appointed to watch the administration of charitable funds

ધર્માધ્યક્ષ, *s m* [S fr + અધ્યક્ષ] A spiritual head, a bishop

ધર્માન્ય, *adj* [S fr + અન્ય, અન્ય જો] Absorbed in religion 2 Blinded by religion, fanatical

ધર્માન્ય પશું, *s n* Fanaticism

ધર્માભિમાન, *s n m* [S fr, અભિમાન] Bigotry

ધર્માભિમાની, *adj* Bigoted, fanatical

ધર્માર્થ, *adv* [S fr + અર્થ for] For the sake of religion, as a religious gift, in charity, gratuitously

ધર્મારણ્ય, *s n* [+ અરણ્ય] A sacred grove, a wood inhabited by ascetics, a wood in which nothing is done inconsistent with religious duty

ધર્માસન, *s n* [S fr + આસન] The throne of justice, the judgment seat

ધર્મિ ઇ, *adj* [S ધર્મિ ઇ most religious fr + ઇ suffix of the superl degree] Charitable, liberal in alms giving, benevolent 2 Virtuous, pious, just

ધર્મિન્દ્ર, *adj* Sk. Superl of ધર્મિ Pious

ધર્મી, *adj* Virtuous, pious, strict, just 2 Having qualities or properties (of the subject of a proposition, in opposition to its accidents or affections)

Id ધર્મી-દાન (Used by religious mendicants) Liberal in almsgiving, charitable

Prov ધર્મને ત્યાં ધારૂ, ને કષ્ટાને ઘેર કુતલ A pious man struggles under difficulties, while a rogue thrives ધર્મી ધર્મ કરે, ને પાપી પેટ ફટે A good man bestows in charity, while a wicked man burns with jealousy

ધર્માપદેશ, *s m* [S fr + અપદેશ] Religious and moral instruction

ધર્મું, *adv* [See ધર ડુ to hold, used for euphemy] Left, forsaken, left behind 2 Useless

ધર્માકાશરતારા ધર્મી રહશે, તિ આને સાથે એક દાણું — કોને ભગત

ધર્મ, *s m* [See ધરા ડુ] Satisfaction, contentment

ધર્મ તજ નવન તે, દુખ લાગ્યા રોવાને — વક્ત્ર

ધર્મ, *s m* [S] Husband

ધર્મ ડા વ ડુ, Same as ધર્મા ડ ડુ

ધર્મત, *s f* [See દૈવત divinity] Strength

ધર્મત, } *adj* [S ધર્મ, ધોળ] White

2 Pure, clear

ધર્મા, *s f* [See ધર્મ] Good state

Id ધર્મા વળી To come to a good condition again, to recover, to regain consciousness

ધર્માડ ડુ, *v t* [Cause of ધાવ ડુ] To cause or make to suck, to suckle

ધર્મ ફે, *s m* [Guj ધર્મ Imit + S કાર ફે, suffix showing the sound of the preceding letters] A shock 2 A sudden impression of terror or grief

ધર્મ-મર્મ, *s f* [+ મર્મ redup] Pushing, rushing, excitement

ધર્મ-મર્મ ડુ, *v t* To push, to rush 2 To run to make an attack

ધર્મ ડુ, *v t* [S ધૂર, ધર, to challenge] To push through, to force a passage through an obstruction 2 To put oneself forward for a service or work 3 To give way (of cloth) 4 To be sapped or undermined (of a foundation, a wall, &c)

ધર્મારો, } *s m* [+ માર & રતિ] A sudden

movement, a run, a rush 2 A sudden attack, an assault, an incursion

Id ધર્મારો કરવો To attack ધર્મારો લઈ જવો To conduct an attacking party

ધાખ ડી, *s f* [See ધાવ ડુ Cf ઝખ ના] Anxious watching, anxiety

સખી મોહન મળવા ની એટ અતરમા ધાખ ડી, લેઈ લેઈ જવન ની વાટ, જોઈ મેં તે ધાખ ડી

— સમાપ્ત

ધાખ.વું, *v t* [See ધાખ.વું, ધખ.ના] To look at closely or attentively, to stare at
જસોદા થઈ મનમા ધાખી, બેતી વદન ધાખી ધાખી —દ્વારકા

ધાખો, *s m* Anxiety 2 A doubt, a suspicion

અન્ય દેવની ઉપાસનામા આપડે રે.

ધરે દહારાને ધાખે ધાખે ધાય —નિરાંતભક્ત.

ધાંગ-વું, *s n* [See ધાગો a thread, that which joins.] A piece of wood or metal used in joining or fixing one part of a thing to another

ધાંધલ, *s f* [Dh Des હુલ્લિય = S ચમિત્ત્વ wandering *Of* હુંડ.વું to run about in search of.] Hurry, stir 2 Empty fuss or bustle, confusion, distraction, tumult, disturbance, noise, disorder derangement

Id ધાધલ રવી-મચાવવી To set up a disturbance, to create a confusion, to hurry

ધાંધલ-ખોર, } *s m* A bustling man.

ધાંધલિ-યો, }

ધા, *Sk* adverbial suffix showing “man-ner”, as દિ-ધા in two ways, ચિ-ધા, શત-ધા, ભક્ષ-ધા, &c

ધાઈ, *s f* [See ધાવ.વું] The breast of a woman 2 A teat, a pap

ધાક, *s f* [S દગ્ધ burnt *f* દહ, to burn] Awe, dread, habitual fear, fear and regard 2. Intimidation

Id ધાક દેખાડવી To inspire dread or fear in (a person, &c), to frighten ધાક ખાવી -ખેસવી To have dread or awe inspired in (persons, &c) ધાક ખેસાડવી-રાખવી To keep in awe or fear, to exercise a check over ધાકમા રાખવું To keep in awe or fear ધાક માનવી To be in fear of, to regard with fear

ધાક, *s m pl* Deafness.

અરદ વધાર્યું, મસાલો ભેળી કરી રે, તીખા રાયતા યાજે ધાક —કથારામ

Id કાને ધાક પડવા To be deaf ધાક ઉધડવા To be cured of deafness

ધાગ-વું, *v a* To be in awe, dread, or habitual fear

ધાગ-લી, } *s f* [See ધાગો] A quilt made

of rags stitched or patched together
નિશુદ્ધી માયા જેણે ત્યાગી, તેને બીનરથી ભે ભાગી,
ભોળે ભગત કહે, ગુર પ્રતાપે તેણે આદી અવિચળ ધાગી —ભોળેભગત.

ધાગડી-ઓ, *s m* Tumult, disturbance

ધાગો, *s m* [Hem Des ધરોમ્મો = S કાર્પાસ cotton] Thread 2 An old piece of cloth, tatters

ધાડી, *s f* [S ધૃતિ manner of holding, style, *f* ધૃ to hold] Manner, mode, way, style

બાલ્યો વાણી ખાડી ધાડી, માતુલને નિ-દે કહું —વસંત.

ધાડ, *s f* [Hem Des ધાડ.ફ = S નિસર્ગત comes out, *f* S ધાવ, ધા, to run *Of* Mar ધાડ જે to send] A sudden assault, an attack of a gang by robbers, plunderers or banditti 2 A consuming host of strangers, a swarm, a pest, a plague 3 Hurry, haste

Id ધાડ પડવી To be suddenly attacked by plunderers ધાડ મારવી To accomplish a great work

ધાડ-પાડું, *s m* [+ ધાડ.વું] A highway robber, a bandit, a group of banditti

ધા-સા-ધાડ, *s f* Haste, hurry

ધાડું, *s n* A gang of banditti 2 A crowd, a troop, a gang

ધાણા, *s m pl* [S ધાના] Coriander seeds

Id ગોળ ધાણા વહેંચવા To distribute molasses and coriander seeds on an auspicious occasion 2 (for euphemy) To quarrel.

ધાણિયો, *s m* A kind of quilt stuffed with thin cotton, and sewed with thread

ધાણિયા ઘઉં, *s m pl* [+ ધઉ] A kind of wheat containing little substance

ધાણિયા યુંદર, *s m* [+ યુંદર] A kind of gum not very sticky

ધાણી, *s, f* Parched grain

Id ધાણી દાળિયા ચવા To be spoiled at the surface (of the ivory bracelets worn by women) ધાણી દાળિયા જાડા ચવા To quarrel with, not to live in harmony with, to cease to love

ધાણી-પાપડ-શિવ-સો, *s m* [See ધાણી+પા-

પર+શેન] A game for children

ધાત, *s f* [See ધાત્રુ] Semen virile 2
A metal, a mineral 3 A table, a list 4
A Multiplication Table

Id ધાત્રુ નથી To have a seminal discharge
ધાત્રુ ધ્રુવી To suffer from gleet 2 To attain
puberty

ધાત-કાર, Same as ઝાત-કાર Tumul-
tuous noise

નેત્રુ કામધામ ધાતકાર, હીકા મેક્રીએ કામ કુમાર

—પ્રેમાનંદ

ધાત-વું, *v i* To be convenient, to be
suitable

ધાત્રા, *s m* [S ધાત્રુ *f* ધા to create] The
Creator, God

ધાત્રુ, *s m f* [S *fr* ધા to hold] Same as
ધાત, 1 & 2 2 The root of a verb (in Gram)

ધાત્રુ-ક્રિયા, *s f* [S *fr* + ક્રિયા] Miner-
alogy, metallurgy

ધાત્રુ-ક્ષય, *s m* [S *fr* + ક્ષય] A washing
away by ocason of a continued gleet,
Mucosum

ધાત્રુ-પાત્ર, *s n* [S *fr* + પાત્ર a vessel] A
metallic vessel

Id એના ધરમા ધાત્રુ-પાત્ર સરખુ એ નથી There
is not a single metallic vessel in his house,
he is very poor

ધાત્રુ-પુષ્ટ, *adj* [S *fr* + પુષ્ટ] Invigorating,
nutritive, strengthening, nourishing

ધાત્રુ-વિકાર, *s m* [S *fr* + વિકાર] Same
as ધાત્રુ-ક્ષય

ધાત્રુ-સાધિત, *adj* Derived or formed
from a root

Id ધાત્રુસાધિત નામ A derivative noun

ધાત્રુ, Classical form of ધા ત્રા

ધાત્રી, *s f* [S *fr* ધા to hold, to support] A
nurse, a wet-nurse; a foster-mother 2
The earth

ધાત્ર, *s n* Same as ધાત્રુ 2 Food

Id ધાત્ર ખાય છે, કે ધૂળ ખાય છે. Lit Do
you live on corn or dust (grass)? Hence,
2 Are you a man or a brute? You are a
fool

Prov ધાત્ર ખાત્રુ ધણીત્રુ, ને ગીત ગાત્રા નીરાત્રા

The wife sings the praises of her brother,
and lives at the expence of her husband
To rob Peter and pay Paul ધાત્ર વરપત, ને ધી
સપત્ર At a dinner party food is supplied
to the satisfaction of the guests, while
luxuries as far only as the means of the
host will allow ધાત્રુ માર્યું નીચુ જુએ He who
depends upon you for his food will always
be at your mercy ધાત્ર મારે, ને ધાત્ર છત્રારે
Food may be the means either of life or
of death ધાત્ર વિના મરે કે સાત્ર વિના મરે A
man may be ruined either for want of food
or for want of knowledge

ધાત્રુ-મુકિ, *adj* *adj* [+મર+ત્રુ] Struggling
for food, eager to get food, starving 2
Abstemious in the use of food, stingy in
feasting a guest 3 Miserable

ધાત્રા, *a m* [Hind for ધાત્રુ food, દાણા]
Same as ધાત્રુ.

Prov ધાત્રા ત્રા પાત્રા નહિ, ને પાત્રા ત્રા ધાત્રા
નહિ You can have one of the two

ધાત્રુ, *s n* [S *fr* ધા to hold] Corn, grain

ધાત્રુ, *s f* [Imit *Of* ધાત્રુ, ધાત્રુ] An
oversight or blunder caused by hurry

Id ધાત્રુ ખત્રાત્રા ની to cheat, to misrepro-
sent ધાત્રુ પાત્રી to be deceived, to be the
victim either of one's own blunder or of
another man's cunning ધાત્રુ મારત્રી To de-
ceive, to cheat

ધાત્રુ-ત્રા, *s n pl* Gently beating or
stroking (a child) to quiet it, or to dis-
suade it from being naughty 2 Persuasion

ધાત્રા કરે છે અપાર તેને નિરત્રે છે નહત્રે

—દસપત્ર

ધાત્રુ ડ-ધિત્રુ, *adj* [Imit +ધિત્રુ] Bois-
terous, lusty, wild 2 Strong, stout
ધાત્રુ ડ-ત્રુ, *i t* [See ધાત્રુ] To obtain by
cheating, to cheat

ધાત્રુ-ત્રી, *s f* [See ધાત્રુ] A small ધાત્રુ
ધાત્રુ-ત્રી, *s f* [See ધાત્રુ, or S ધાત્રુ, ધાત્રુ,
ત્રી'c] A small or thin ધાત્રુ-ત્રી

ધાત્રુ-ત્રી, *s m* [See ધાત્રુ wife] A large
or thick woollen blanket, generally of a
white colour

ધાત્રુ, *s n* [See ધાત્રુ, ધાત્રુ] A lot

a flat roof 2 A terrace erected in a field to catch or drive away birds 3 A blot

Id ધાણ પડતુ-મેસતુ To be blotted ધાણ પડતુ To blot ધણ બેસતુ To fall down (of a terrace), to be disappinted

ધામ, s n [S fi ધ to hold] A house, a dwelling place 2 A holy place, a place of pilgrimage 3 The body

Id ચાર ધામ Lit The four holy places visited by Hindūs, viz 1 Jagannāth in the East of India 2 Rameswaram in the South, 3 Dwārka in the West, and 4 Badrikedar in the North

ધામણ, s f A species of snake

ધામણી, s f A strong she buffalo

ધામ-ધુમ, } s f [Imit Cf Eng Hurry]

Wild hurry and bustle 2 Noisy and glaring pageantry, pomp, parade, show, éclat 3 Tumult, uproar

ધામરાણ, s n A kind of snake

ધામા, s m pl [See ધામ] A long and continuous stay

Id ધામા ધાતવા-નાખવા To stay as a guest for a long time

Prov સાઈ એ તે તારે જ વેર ધામા If you give him an inch, he will take an ell

ધામણ, s n [See ધામ+આણ or આણ ૩] A chariot furniture, &c, sent with the bride, when she first goes to dwell in her husband's house

ધામો, s m sing Same as ધામા

ધાર, s f [S ધાર] The edge of a tool 2 The brink 3 A stream, a line of a liquid oozing and running out from a vessel

Id ધાર કાઢી-ચઢાવવી-ભાવવી To edge or sharpen ધાર આવવી To get an edge or sharpness ધાર બેસવી To lose sharpness, to be blunt ધાર કરવી To pour out in a stream. ધાર મારવી To throw or eject in a stream એના સામે દુ ધાર એ (ધાર પર) મારવાનો નહિ I will not even look at him ધારે ધારે ચાલવું To go along the edge or brink of તરારની ધાર ઉપર રહેવું To be vigilant in one's conduct, to be very strict in one's adherence to rules of conduct

માયા માર, વાર ધાર, મદુ મૂકીર, મ દર વાર, નદ કુમાર, યાણ આતર, ને કુરુદાર, એ આમાર આખારે, પ્લાની રાગે —દર-દર

ધાર-ક *adj* [S fi ધ, ધર, to hold] Holding, inhering, possessing (Used as the second member of compound word Cf ધર, નીચ)

ધાર-ક દમી- પ્રદેવજ, માકડ મેઝા મુનિ, કવિતા સચિતા તરણા, વેક તણી ધારક ધુનિ

—સામગ્રી

ધારણ, s n [S fi ધૃ to hold] Holding, possessing 2 s f A prop or support (of a building) 3 Weighing, weight, the quantity, weighed 4 Current prices, market prices, the rate 5 Courage, comfort, consolation

Id ધારણ કરવું To put on, to assume ધારણ કરવું To assume a form 2 To disguise oneself as અવતાર ધારણ કરવો To come to birth, to be borne 2 To assume a birth (of a god), to be incarnated, to assume an incarnation વસ્ત્ર ધારણ કરવી To put on or wear clothes વિચાર ધારણ કરવો To entertain a thought, to think દિશગિરી ધારણ કરવી To be sad

પડયા ધા ધણા કોઈ, કોઈ ધારણને તત્ત,

બને નારણને સારી, બલે કીર્તિ કાપવી —વર્ણક

ધારણ, s f Mental retention, remembrance, memory 2 Absorption in thought, 3 Idea, opinion, consideration 4 Thought, intention, purpose 5 Conjecture, fancy, whim 6 Understanding, mind, inclination

ધારણા-ગત, s f [+ ગતિ] Discount in the price of a thing bought

ધારણિ-યો, s m [See ધારણ] A prop, a pillar

ધાર-દાર, } *adj* [See ધાર+પ દાર=વાણ ધાર વાણ, } Having] Having an edge, edged, sharp

ધાર-વ ડું, v t [See ધાર+તાર-વડું] To separate and drive away, as the chaff from grain, by means of wind, to winnow

ધારવું, v t [S ધૃ to hold See ધરવું] To consider, to think, to deem 2 To suppose, to believe, to presume 3 To guess, to con

jecture, to fancy 4 To look at attentively, to stare at

Id ધારીને જોવું To look at attentively
ધારી ધારીને જોવું To look at often and attentively મનમાં ધારવું To think યુ ધારીને આવ્યા છે ? With what object have you come ? કાઈ ધારીને આપ્યું હશે He must have given it with some object in view
વદાવનમાં બતાવે ધારી, વદાવે એ ચારે છે ગિરિધારી

—મીરાંબાઈ

Prov ધારવું માણસને હાય, કરવું ઈશ્વરને હાય
Man proposes, God disposes

ધારા, Classical form of ધાર Edge

ધારા-વડ, } s f [+ S વૃત્તિ a hedge f
ધારા-નાડી, }
વૃ to cover, વાડ a hedge] A stream of milk or water poured round a place to sanctify it, serving as a charmed hedge to drive away the influence of evil spirits or to prevent them from entering the place

ધારા-જી, *adv* [+ વાજી having] Having an edge, edged

ધારા-જો, s A soldier, a warrior

ધારા-સભા, s f [See ધારો a rule, a law, +સભા] A legislative council

ધારિ યા, s m pl An allowance made to the cultivator to defray the expenses of cultivation and the cost of seed

ધારિ યુ, s n [See ધાર edge] A scythe fixed at one end of a long staff

ધારિટ, s n [S ધાર્ત્વ boldness f ધૃટ bold f ધૃત્ to challenge] Undauntedness, intrepidity 2 Firmness, fortitude, presence of mind

ધારી, s f [See ધારા, ધાર, edge] A border, or a coloured strip, along a piece of cloth

ધારી, Same as ધાર ક

ધારો, s m [See ધાર જી] A law, a regulation, a statute, an act of the legislature 2 Rule usage, custom, practice 3 A general course or practice

Id ધારો બાધવો To legislate, to have a law passed

ધારિ + *adv* [S See ૧૧] Virensed.

righteous, just, religious, pious.

ધાવ, s f [See ધાવ-વું] A wet-nurse

ધાવડી, s f A tree, of which roots, flowers, &c, are used as medicines

ધાવ જી, s n Mother's milk 2 The breasts

Id ધાવજી હેડાવવું To wean (a child) એને તે હજી ધાવના દાદ છે The child is yet inexperienced

ધાવ-જી, s f A sucking toy for babies

ધાવ-જી, s n A suckling; a nursing 2 An infant; a baby 3 *adv* Fed at the breast

ધાવ-ભાઈ, s m [See ધાવ+ભાઈ] A foster brother

ધાવરી, s f A kind of medicinal drug

ધાવડ, s ૧ A rheumatic affection

ધાવડ, s n [See ધાવ-વું, to run] A horn or trumpet blown as an alarm at a time of public danger

ધાવ વું, v t [S ધે, ધવ, to give milk (as a cow)] To suck at the breasts

ધાવું, v t [S ધાવ to run] To run

ધારે ધરે યાજી રે, મૂકે ધ્યાનને ધાવું —ધીરો

ધીર સુખ સાગરે, ધ્યાનમાં હું ને ધાઈ —ધીરો

મા ધા વિધિ મન તને કરશે સદાય,

આધાર એ તજી તલો, વર પ્રેમદાય —રત્નેશ્વર

Id સામું ધાવું To run towards 2 To attack, to fall upon વારે ધાવું To run to the help of

Prov ધાવે સો પાવે Motion is life, and rest death ધાતા ધાન ગમે, ધન ન ગમે An industrious man never starves, though he may want luxuries

ધાવું, *adv* Equal, similar, like

ધાસ કે, Same as ધારા કે

ધાસ તી, } s f [See ધસ-કે, ધાસ કે.]

ધાસ-તી, }
Fear, terror

Id ધાસતી આવતી-દેવી-બાદલી To threaten ધાસતી કરતી-રાખતી To fear, to be afraid of

ધિગામ, s f } [See ધિગું] Furious and

ધિગામ, s n }
frantic doings, mischief 2 Disturbance, quarrel, rivalry

ધિક માત્ર [S] The 'Shamre' Fish

Pshaw! What a pity!

ધિક્કી, Same as ધીક-કી

ધિક-કુ, Same as ધીક-કુ

ધિકાર, s m [S fr ધિક્ + કાર suffix showing the sound of the preceding letters] Contempt, scorn, disdain, contemptuous treatment, disdainful rejection, scolding, flouting; hooting 2 Loathing, hatred, slight, aversion

ધિકાર-કુ, v t To treat scornfully, to despise to slight, to condemn, to scorn 2 To abhor, to loathe, to disdain, to hate

ધિક્કમ-ક મઠ, s m [See ધિક્કમ+મઠ] A stout and strong man

કુતરી, એ તો કાનુકો કામચુકારો,

એ ધિક્કમ-ક મઠ કુતારો રે, આ શુ રે ધીવુ—ગાં

ધિક્કરું, adj Huge, straggling, tall, tall and stout 2 Strong, powerful 3 Loose, dissolute, addicted to bad ways

ધિક્કો ધણી એ હેરાય, ન તે ચાલી કટ ચાપે

—વલ્લભ

ધિલોભે, s m A rogue

ધિખ કું, v t [Imit Of ધબ, ધાબ, ચાપ] To beat to strike with the fist

ધિખા-ધિખ, adv Imitative of the sound of quick blows

ધિખો-ર કું, Same as ધિખ-કું

ધિર-કુ, } v t [See ધીર, patience] To

confide, to trust 2 To lend; to give on credit, to advance (money)

ધી, s f [S fr ધૈ to contemplate] Intellect; understanding 2 The mind. 3 Thought, idea, imagination

અધર મુખા ધી પાપ વિચારત, કિંમત દેત મન ધી સુચાર્ય

—ગિરિધર

ધી, s f A daughter

ધીક-કી, s f [See ધીક-કું] Warmth, slight heat

ધીક-ધીક રુ, Same as ધમ-ધમ-રું Burning

ધીક-કુ, v t [S રહ, રજ, to burn.] To be heated 2 To be conducted or carried on at a brisk rate, to be profitable

Id દેવતા ધી-ને To be lighted (of fire) એનો ધી રાંધે ધીકે ૩ His business s brisk, his

business is profitable ધીકી રાંધી Anxiety.

ધીક-ર-કું, v t To light or make a fire 2 To conduct a profitable business, to gain profit in one's business

ધીન, s f [S દિવ્ય fr. દિવ્ to shine] An ordeal

કહો તો ધીન પદીન ત્ર, સિનપિરડી દાય ધરાવો રે

—કયાગમ.

ધીર, adj [S ધૃષ્ fr. ધૃષ્ to challenge] Bold, daring, forward, impudent; saucy

મુચલીએ ચેર દોડી, બચલીએ ગર ધીર,

કમળી શ્રી બીચ સાપ, ક્યાં કેવાં કાનનાન ?

—વલ્લભ.

ધીબ-કારો, Same as ધમ-કારો.

ધીબ-કો, sm [see ધીબ કું.] A blow with the fist

ધીમંત, ધીમાન્, adj [S ધી-મન્ fr ધી-મન્ suffix showing possession.] Intellectual, intelligent, wise.

ધીમર, sm [S ધીમર] A fisherman

ધીમા-શ, sf [See ધીમં] Slowness 2 Patience 3 Courage

ધીમું, adj [See ધી-મંત, ધીમાન્] Deliberate, grave, steady, staid, sedate, gentle; slack; soft 2 Cool, patient; forbearing 3 Slow; dull, heavy 4 Not loud, slow, low.

Id ધીમું કટરું-પાટરું To lessen the speed or to ease of, to relax; to soothe, to pacify.

ધીમું પટરું To be less in speed or degree ધી-

મો અવાજ A low sound

ધીમે, adv Slowly, gently 2 Coolly; pa-

tiently

Id ધીમે ધીમે Slowly; gradually, by degrees ધીમે રહીને Slowly, patiently ધીમેથી સાંભળવું To hear patiently 2 To hear attentively or quietly ધીમે બોલવું To speak slowly 2 To speak in a low voice

ધીર, adj [See ધીર, s f] Patient; forbearing; composed, calm; collected 2 Bold energetic; strong, courageous, brave 3 Undaunted; intrepid, resolute, of a firm mind, persevering 4 Wise, learned, clever; intelligent 5 Grave; solemn

Prov ઠવાયના સો બાવરા, ધીરા સો ચલાર They tumble down, who run fast

ધીર, *s f* [*S* ધૈર્ય *fr* धीर patient *fr* धृ to hold] The quality or power of expecting, enduring, or persisting patience, forbearance, steadiness, resolution 2 Trust, confidence, credit

ધીર-ગડું, *adj* [+ગડું *Of* ધીર-ગડું] Timid, cowardly

ધીરજ, *s f* [*S* ધૈર્ય See ધીર, *s f*] Patience, calmness, forbearance 2 Fortitude

Id ધીરજ આપવી To console, to encourage ધીરજ પકડવી-રાખવી To be forbearing or patient, to comfort, to reassure

Prov ધીરજ મોટી વાત છે Patience is a plaster for all sores He that can have patience, can have what he wills ધીરજની કળા ધીરજ Patience is a plaster for all sores

ધીર-તા, *s f* [See ધીર bold + ટા *m* an abstract suffix] Boldness 2 Wisdom

કદાચ કાઈ સહ્ય પડે, પડે વિભરીતુ કામ,
તો ત્યા ચરિત્ર બતાવજે, ધીરતા થઈને કામ

—સામળાનંદ

ધીર-ધાડ, *s f* [See ધિર ડુ + ધાર redup] Commercial dealings on credit, money lending

ધીર પ, *s f* [See ધીર ડુ + પછ] Credit in money matters, commercial credit.

ધીર ડ Same as ધિર ડુ

ધીરું, *adj* [See ધીર, *adj*] Patient, forbearing 2 Slow, calm 3 Cool, deliberate

Prov ધીરા સો ગધીર wisely and slowly They tumble down, who run fast ધીરા કામ સાહેબના God's ways are slow but good

ધીરે, *adv* Slowly 2 Patiently

Id ધીરે ધીરે Very slowly 2 Very patiently

ધીરો, *s m* [*S* ધૃ to hold See ધાર ધ, ડ, ધાર ધિ યો] A prop; a support

ધી-શ, *s m* [*S* ધિ ધી + ઈશ] The lord of intellect, a very intelligent man
કુશલ્લી ને સરસ્વતી સરી, ઉતરી આજ્યા ધીશ જ

—ગિરિધર

ધુ-ખાળ ડું, *v t* [See ધો ડુ + ડ ધ, ખાળ ડું, to wash] To wash clean

ધુધ, Same as ધુન, ધુન

ધુધ-વાટ, *s m* [+ વટ] Suppressed excitement.

ધુધ-વા ડુ, *v t* To emit smoke 2 To have suppressed excitement

ધુધ-પુવા, *adv* [See ધૂમ smoke + વા wind + પુવા redup] Exalted, confused through excitement

ધુધ-ભ-ડુ, } *s n* [See ધૂમ + આધણ] ધુ-ધળું,

Dusk, the evening twilight 2 The morning twilight 3 *adj* Misty, foggy

ધુવર, Same as ધુમર

ધુવો, Same as ધુમા ડો

ધુ શ, *s m* [See ધૂમ smoke + શ, આશ, abst suffix] Heat, the heat of the sun 2 *s f* Loud noise, *clat*

ધુ-શળ, *s n* [See જુસર, ડુસર, *fr* *S* ધુર a yoke + શળ a stick] A yoke

ધુ-સરી, *s f* Same as ધુ-શળ.

ધુ-સફ, Same as ધુસરી

ધુ-સો, *s m* [See ધૂમ smoke + શાદ. Or *S* ધૂમ smoke-coloured] A kind of warm woollen cloth, generally of a dusky shade

ધુડ-કા-વ ડું, *v t* [*Dh* Des બુદ્ધિય *Of* ધુડ-કાર-ડ] To treat with contempt, to scold. 2 To defy

ધુન-ડું, *v t* [*S* ધ્ર] To shake, to quiver, to tremble 2 To lose one's wits, to be overawed or overwhelmed

ધુન-રી, *s f* Trembling, tremor, trepidation 2 Delirium tremens 3 Horror

ધુન-રો, *s m* Same as ધુન રી

ધુન વ ડુ, *v t* To cause trembling; to make one tremble, to create horror 2 To make a loud sound and wild uproar

ધુ ધ્ર-ડુ, *v t* [*S* ધ્ર, ધ્ર ન] To quiver; to shake 2 To be under a demoniac influence causing a violent shaking of the head.

ધુ-ધા વ ડુ, *v t*, To shake; to nod 2 To fleece a man of his money by tricks.

Id ડાઠ ધુધાવવી To refuse

ધુ જી, *s f* [See ધૂમ] The smoky fire of an ascetic 2 A fire lighted by a Hindu ascetic, over which he sits inhaling the smoke

Id ધુણી ધાણીને બેસવું To sit down with a resolution to compel a person to grant one's request 2 To persist in one's request ધુણી તાપવી To perform austerities by sitting near a fire

ધુ.૫૩.૩, *v t* [See ધુ.૫૩.૩] To seek or search for

ધુત, *interj* [*S* રત *fr* હવ to strike] Get away! Get thee gone

Id ધુત બે દરુ To disrespect a person, to treat a person with scorn

ધુત-હાર-વું, *v t* [+ Dh Des ધુડકિય scolding, *fr* ધુત, ધિક, + હાર suffix sh'wing the sound Also Hem Des ધત્ *fr* S ધત્ત્વ destroyed *fr* ધત્ to destroy] To scorn, to defy

ધુત-વું, } *v t* [See ધુત-રો] To cheat, to deceive, to impose upon

ધુતાર, Same as ધૂત *adj*

ધુતાર-વું, *v t* To be cheated, to be imposed upon

ધુ-ધુ, *s n* [*Imit*] The sound of a trumpet or horn

ધુન, } *adj* [See ધૂન, ધૂમ, ધુણ-વું] Of

dimmed and dull vision 2 Bereft of sense or consciousness 3 Blinded, infatuated 4 Absorbed (in), abstracted, lost in 5 Same as ધુન્દી

ધુન્દી, *s f* Dimness of sight 2 A senseless or unconscious state

ધુન્ધ-હાર, *s m* [See ધૂમ+અંધ-હાર Or see ધુન્ધ-હાર] Darkness caused by a cloud of dust ધુન્ધાર નસમાં યઈ રહ્યું, યુ યશે પ્રદલે કાળ રે ? —ગિરિધર

ધુપ-વું, Same as ધુપેલ

ધુપ-વું, *v t* [See ધૂપ] To burn incense 2 To hold over the smoke of incense

ધુપેલ, *s n* [See ધૂપ + લેલ] A scented oil obtained by burning frankincense

ધુપેલિ-યો, } *s m* One who makes or sells ધુપેલ

ધુમ, *adv* [*Imit* Or, ધા-વું to run] With haste and force 2 *s f* Same as ધુમ-ધામ.

Id ધુમ મચાવવી-દગાવવી To raise a tumult and continue it

ધુમ-ધામ, *s f* [+ ધામ redup] Wild hurry and bustle, noisy and glaring pageantry, pomp, parade, *éclat*, ostent an display, an imposing style or air 2 Hurry-shurry, confusion, tumult

ધુમ-ધોહાર, Same as ધમ-ધો-હાર

ધુમર, } *s f n* [Hem Des ધૂમી, ધૂમ-નિહાર, S નિહાર a fog, a mist, *fr* S ધૂમ, ધૂમ, + નિહાર] Fog; mist. 2 *adj* Smoke-coloured.

ધુમા-ડિ-ધુ, *s n* [See ધુમા-ડો] A chimney, a passage for smoke to get out through, the fire-place

ધુમા-ડો, *s m* [*S* ધૂમ] Smoke

Id ધુમાડામા બાથકા કરવા To be struggling in vain ધુમાડાના ગોરા Clouds of smoke

2 In vain, fruitless ધુમાડામાં જવું To pass away in smoke 2 To be in vain, to be fruitless ધુમાડો કાઢી નાખવો To harass

ધુમા-વું, *adj* Smoking 2 Morose, sulky

ધુમાર, Same as ધમાર

ધુમો, *s m* A yearly payment of rent for the use of government land

ધુર, } *s n* [*S* ધુર a yoke] A yoke 2

The front 3 *adj* Of the first importance લીલા સરગ પ્રકરન ૫૮, ધુર અધિકાર સુગાય

—દયારામ.

ધુર-ધર, *adj* [*S* *fr* ધુર a yoke+ધ, ધર-વું, to hold] Bearing a burden, able to bear a burden 2 Laden with important-duties 3 Proficient; expert, adept 4 Grand 5 Chief, foremost, preeminent

ધુર-પ-ત્ત, } Same as ધરપત

ધુર-પ-ત્ત, } Same as ધરપત

ધુર-પદ, Same as ધુ-પદ.

ધુશળ-મુશળ, *s n* [See ધુસર + મુશળ] A yoke, a wooden pestle, &c, presented to the bridegroom by the bride's mother, in the marriage ceremony.

ધુશળ, મુશળ ત્રાક, રવેયો લાવ્યાં, વિવેક તેને કરીને શીઘ્ર ચઢાવ્યાં —ગિરિધર.

ધુસ.કે., *s m* [Imit +કે, કાર, suffix] A sudden crying, a sob

ધૂળ, Same as ધૂળ

ધૂળ-કેદ, *s m* [+કેદ] The state of being covered with dust 2 A heap of dust

ધૂળ-ધાણી, *s f* [+ધાણી] Ruin, discomfiture, failure, destruction, annihilation, the state of being reduced to dust devastation, demolition, total defeat, rout

Prov ધૂળધાણી, ચા પાણી A complete destruction or devastation, being reduced to dust Rank and ruin

ધૂળ-ઘેા યુ, *adv* [+ધેા.યુ] Besmeared or covered with dust

ધૂળ-ઘેાઘેા, *s m* One who washes sweepings from the street in the hope of finding something valuable

ધૂળ-પડવે, *s m* [+પડવે] The second day after the Holī festival, on which Hindūs throw dust at one another

ધૂળા ડે, *s m* [+ડે dim] Dust, as flying in clouds or as lying thick on the road 2 Same as ધૂળ-કેદ

ધૂળે-ટો, *s f* [+ટો] Same as ધૂળ-પડવે.

ધૂણુ ડ, Same as ધૂણુ.ડું

ધૂણુ.વ ડ, Same as ધૂણુ.વ ડું

ધૂતા ઈ, Same as ધૂતા ઈ

ધૂન, *s f* [S ધનિ f ધન to sound] Sound 2 Fine continuous undulations of a sound, recollection of a pleasing continuous sound 3 Meditation, deep thought

ધૂન, *s f* [See ધુ.ધ, ધુન, ધુન] Stuper, dullness arising from intoxication, drowsiness, &c

ધૂપ, *s f* [S ધિ ધૂપ to heat] Sunshine 2 *s m* [S ધિ ધૂપ to make fragrant] Incense, frankincense

Id ધૂપ કરો-આપવો-દેવો To fumigate (particularly in magic)

ધૂપ-દાની, *s f* [+દાની, P. n receptacle] A vessel for burning incense, a censor

ધૂમ, [S] Same as ધૂમાડે

ધૂમ, *adv* [See ધૂમ] Smartly, vigorous ly, vehemently, impetuously

ધૂમ-કેડુ, *s m* [S ધૂમ smoke + કેડુ a banner] A comet

ધૂન, *adv* [S] Shrewd, sharp, discerning 2 Fraudulent, crafty, subtle 3 *s m* A lover or gallant who having secured one mistress makes love to a second; a gay deceiver, a lothair

ધૂન-તા, }
ધૂન-ધ, }
ધૂન ઈ, } *s f* Fraud, craftiness, shrewdness, cleverness

ધૂસર, *adv* [S] Brown, tawny

ધૂસર દિય, ને રવિ રાગી પાછળ, જળ ધૂળ ભયકારી
—રત્નેશ્વર.

ધૂમ-મૂમ, *adv* [See ધૂમ.યુ + મૂમ redup] Rushing, running fast and recklessly

ધૂળ, *s f* [S ધળે] Dust 2 Confusion, a disconcerted, or baffled state, discomfiture, rout, overthrow; destruction, demolition, a ruined or damaged state

Id ધૂળ નાખી-પડી Fie on it ધૂળ વળુ-મળુ To be spoiled ધૂળમા મળી જવું To be utterly destroyed 2 To die Cf "Dust to dust, ashes to ashes" ધૂળ ફેલી To be thrown (of dust) ધૂળ ફેડાડી To raise dust નામે ધૂળ પાલવી To raise a quarrel 2 To take the blame upon one's own head આખમા ધૂળ નાખવી To throw dust into the eyes to deceive ધૂ તને આપી વાટની ધૂ સરખી પહે નહિ આપુ I will give you nothing You shall get not even a farthing from me —ની ધૂળ ફાડી નાખવી-ખચેરની To pitch into, to scold ધૂળ નની-પમાસાની વાતો Trivial matters ધૂળ ધૂ-મેળવું Lit Turned to dust 2 Spoiled 3 Quite useless ધૂળ બારી To speak improper or insulting words 3 To repent ધૂળ ચાટાડાડાડા To ruin ધૂળને પાટે At a very low price ધૂળને પેટે પાલવું To put to shame, to disgrace ધૂળ પર ટેકા Keeping up appearance, useless ધૂળ ફાડાડાડા To harass 2 To ruin ધૂળ ફાડાડાડા To go away disappointed ધૂળ લખા ધૂળ ફાડે છે I do not care for them ધૂ ને ધૂળ To level to the ground, to reduce to dust, ધૂળ નાખવી-ફેરવી ધૂળમા જવું To become fruitless to be expelled ધૂળમારો રોડ મારવું To make a gain from an unexpected source

Prov ધૂળ ધાણી ને વા પાણી=ધૂળના ટગથા, ને રાખના પોટલા Rack and ruin Being reduced to dust; ધૂળમા વિજ્ઞાનથી કાઠરા Nothing can come out of nothing ધૂળની બેન રાખોડી Between the hammer and the anvil ધૂળને પણ ચપ પરે છે Even little things have their value

ધૂળ-ધમાસ, *s n* [+ધમાસો] Anything not worth mentioning

ધૂ-નિ, *s f* [S fr ધૃ to hold] Steadiness, firmness, fortitude 2 Satisfaction

ધૂર, *adj* [S fr ધૂ to challenge] Courageous, brave, bold, confident 2 Impudent

ધેડ, Same as દેડ.

ધેડગુજરી, *s f* [+S ગુજરી the Gujarātī language] A barbarous mixture of languages

ધેડિ-ધુ, *adj* Fit for a ધેડ. 2 Base, low

ધેડો, } Same as ધેડ.

ધેન, *s f* [S ધેન] A cow 2 A woman in her first pregnancy

Prov કોની ધેન વિચાઈ છે? Who will be so bold? Who dares?

ધેન, *s f* [S] A cow; a milch-cow

ધેર-વા-હું, *v t* [Cause of ધરા-હું] To give (a horse) water to drink

ધરે, *s n* [S fr ધીર] Courage, firmness, resolution 2 Fortitude, forbearance, patience

ધેવત, *s m* [S] The sixth of the seven ascending notes in Indian music

ધોડો, *s m* [Mar] A stone 2 A grown up man (used in contempt or as a rebuke)

ધોસરી, Same as ધુસરી

ધો-બો, *s m* [Imit] A particular air in music

ધોસો, *s m* [See ધુસો] A coarse kind of woollen cloth

ધોચો, *s m* [S ધૂસર smoking] Anger

ધો, *s m* [See ધો હું] Washing, a wash

ધોઈલો, *s m* [See ધો-હું to wash] Sweetmeat made of crushed ચણદ (pulse)

Id ધોઈલે કાઢવો-ચાપવો To beat severely

ધોડે-હું, *s n* [S સ્ત્રીક small Or S સ્ત્રીક a group] A large bale of cotton 2 The body

ધો-ક-હું, *s n* [See ધો] A thick and short piece of wood used to beat clothes with in washing operations

ધો-કાર-અધ, } *adv* [See ધોડો+અધ+અધ]

ધો-કારે, }

Dashingly 2 Splendidly, prosperously

ધો-કો, *s m* [Imit See ધોકાર in ધગ-ધો-કાર.] A blow 2 A thick stick, a club 3 A blow of evil fortune, a great shock 4 A great loss in trade 5 A ground for fear, a danger, a peril, risk, hazard 6 [See ધુ અ, ધોચો] Anger, indignation, taking offence, being offended

Id ધોડો લાગવો-પોઢોચવો To receive a blow, to be injured. ધોડો ધરવો To be suspicious of danger

ધોખ, *s m* [See ધોક] A large heap

ધોખ ને વોખ, લે દ્રવ્ય તે ધારતો,

તોય તે, શાક રે, દુખિયો હોય લે — પ્રેમાનંદ.

ધોખ-હું, *v t* [See ધોખો] To be without food and water, to die for want of food and water -

ધોખો, *s m* [S દહ તે burn See ધખ-વું Or see ધુ અ] Same as ધોકો, 6

કહે સેયર સંજો આચારી જન, ધરો નહિ મન વોખો — પ્રેમાનંદ

ધોતર, Same as ધોતિ-ધુ

ધોત લી, *s f* A small ધોતિ ધુ

ધો-તાળ, *adj* [S ધોત washed, See ધો-હું + S આદ suffix showing habit Or ધો Imi + તાલ keeping time in music] Profuse in spending, open handed, liberal, generous, munificent 2 Lavish of money, extravagant

ધોતાળ પહુ, *s n* Prodigality, lavishness

ધોતિ ધુ, *s n* [See ધો-હું] A white garment worn round the waist by men, and tucked in behind, *adhota*

Id ધોતિયા દીધા ચઢવવા—લેવાઈવવા—હુડી જવા To be frightened

Prov ધોતવામા બધા એ નાગા No man is here to his own valet ધોતિયુ દિધું કરીએ, તો

આપણે જ નાગા દેખાઈએ No man should expose his own weakness

ધોતી, Same as ધોતી-લી

Prov ધોતી ધોતી હતના ચાળા, ને ધોતી ટપકા દાવના ચાળા Luxuries cost an amount of money, while everyone has it in one's power to be cleanly and neat

ધોતી-કરમ Same as ધોતી-કર્મ

ધોધ, }
ધોધ ડો, } s m [limit See ધો ધો Or
ધોધ-વો, }

Hem Des ધુધ-વો, ટક ધો = S સમૂહ : a multitude] A water fall, a cascade

ધો-ધો, adv Limit of the sound dash-dash (of falling water)

ધોન, s f [See ધરણી Or ધેનુ a cow, the earth being often represented in the Purāns as a cow] The earth

ધોનારું, v t [See ધોનું] To beat

ધોખ-ણુ, s f [See ધોખી] The wife of a ધોખી, a female of the ધોખી caste, a washer-woman.

ધોખાં, s n pl [See ધોખાં] Bricks

ધોખી, s m [See ધોખી] A washerman
Prov ધોખીને કુતરો તિહિ ધરનો, ને નહિ ધારનો
He that serves everybody, is paid by nobody

ધોખી-ગાઠો, }
ધોખી-ધર, } s m [+ ધાર.] A place
where washermen wash clothes

ધોણુ, adv Foolish stupid

ધોખો, s m A dunce, a dolt, a block-head 2 A false plan 3 A handful of liquid opium, offered to a guest 4 A silver vessel in the form of the cavity made by the palm of the hand

ધોમ, s m, Same as ધૂમ Smoke

Id ધોમ ધવનો To be very angry
દિહીથી દોષો દિહીનો પાદશાહ, ધોમ ધણિયો અપાર રે
—ભોખેભગત

ધો-ચઢો, s m [See ધો ડુ to wash] A sweetball made of washed અડક (pulse)

Id, ધોયલો આપવો-કાઢવો To beat 2 To tire down, to tire out 3 To threaten

ધો-ણુ, [S a vehicle fr ધો to go quickly, to be skilful] Bearing, aspect, appear

ance, look 2 Bent, leaning, inclination, tendency, propension 3 Direction, aim 4 Attention, advertency, heed, regard. 5 A standard, an authority

Id ધોરણુ સપાડુ To have a fixed standard

ધોરિ-ધર, Same as ધુર-ધર

ધોરિ-યો, s m [S ધુરે fit for a yoke fr ધુર a yoke] The shaft or pole of a carriage 2 A drain of water

ધોરી, s m [See ધોરિ-યો] A son 2 The husband, brother, or any male relation (used by women ironically or endearingly) 3 A bull

ધોરી, adv [Hem Des. ધુરિ અં = S દોષું long, broad, fr S ધોરેય fit for a yoked carriage fr ધુર a yoke] Large, great, main; public (a road, &c)

Id ધોરી નમ A large artery ધોરી રસ્તો A main road; a high road ધોરી ખર્ચ A large expenditure

ધોરો, s m [See ધોરિ-યો] A parapet-wall

Id ધોરો પારો To put together two or more threads for weaving

ધોલ, s f [See ઢોલ] A drum 2 A thump, a rap 3 A slap on the head

Id ધોલ ધાપોટ કરવી To threaten 2 To inflict a milder punishment as a warning ધોલ મારવી To give a slap 2 To inflict a loss 3 To deceive

ધો વ ડા વ ડુ, v t [Caus of ધો-ડું] To get washed 2 To cause to wash

ધો ડુ, v t [S ધાવન washing fr ધાવ to wash] To wash 2 To clear away clean, to bleach, to clean 3 To scour, to purge 4 To strip, to bare, to despoil 5 To beat, to strike

રીસ ચઢી જતું પછીને, પછી ધણિયાણીને ધોય

—મેમાનંદ

Id ઢાય ધોવા, ઢાય ધોઈને બેસવું To give up, to leave (a work) in disappointment and despair એ તેનું પાપ ધોઈ છે This man talks ill of him ધોવાઈ જવું To be washed away. 2 To lose flesh or blood, to lose strength 3 To be reduced in strength ધોઈ નાપડ

To beat 2 To make worthless, to spoil ધે-
ઈ પીડ To have no regard for ધેઈ વાળુ To
settle amicably (of a quarred)

ધેસે, Same as ધેસો.

ધેણ, *s m* [See ઢેણ] A kind of song
sung generally by women

ધેણડું, *s n* [See ધેણું, ધવલ, white, or
ડોળ-ડું, ડુલ-ડું, to shake] Curdled milk
churned into thick whey

પાણી વિના ને મહી ડોળડું,

તે સાગે પાર, પથુ યાય ધેણડું —અખે

ધેણા-ડું, *v t* [See ધેણું] To make white
2 To whitewash 3 (Used in jest) To
be successful, to accomplish an object

Id ત્યાંજને શું ધેણડું ? What good work
have you done there ? ત્યાં ધેણીનેજ આપ્યા કે ?
You have spoiled everything there You
have spoiled the thing in every way

ધેણા-ગી, *s f* Whiteness 2 Whitish-
ness.

ધેણિ-યો, *s m* A white man 2 A
white bull, dog, &c

ધેણી સુમળી, *s f* [+ સુમળી] A kind
of medicinal drug of a white colour

ધેણું, *adj* [*S* ધવલ] White 2 Pale

Id ધેણું ફા Quite white ધેણું પણી જેવું
As white as cotton, quite pale

Prov ધેણા ઉપર કાણુ દરડું To reduce to
writing 2 To give in writing ધેણામા ધૂળ
પડી To be disgraced in one's old age ' ધે-
ણિયા, ધાડ આવી ', તે કહે " ધણીને ઘેર " They
only are in danger from robbers, who have
something to lose

ધેણે-દહાડે, } *adv* [+ દિવસ, દહાડે] In
broad daylight, openly

Prov ધેણે દહાડે અધારું It is dark under
the lamp

ધોત, *adj* [*S*] Washed, cleaned, puri-
fied 2 White, bright

ધોતિ-કર્મ, *s n* [*S* fr + કર્મ] The act of
washing 2 Washing the intestines—one of
the ways of purifying the body, according
to the Yoga system of philosophy

ધ્યાતી, *s m* [*S* fr ધ્યૈ to meditate]
That meditates, reflects, or contemplates

ધ્યાન, *s n* [*S*] Meditation, reflection
contemplation 2 Religious meditation 3
Divine intuition or discernment 4 Mind,
apprehension, understanding 5 Attention,
advertency, heed, regard 6 Memory, re-
membrance 7 Consciousness of the senses
and faculties 8 Liking, approval, applica-
tion

Id ધ્યાનમા આવણુ-ઉતરવું To be approved
ધ્યાનમા લેવું To pay attention to, to mind
ધ્યાન ધરવું To meditate ધ્યાન આપવું-ફેરવું To
pay attention to

ધ્યાની, *adj* Meditative, reflective, con-
templative

ધ્યાનું, *v t* [See ધ્યાતી] To meditate
to think closely about

ધ્યાસ, [*S* અધ્યાસ fr અધિ upon + અસ to
throw Or *S* નિદિધ્યાસ fr નિ down + ધ્યૈ to
contemplate] A close, intent, unremit-
ting contemplation, a fond or anxious
dwelling upon

ધ્યેય, *adj* [See ધ્યાતી, ધ્યાન] Worth
contemplating

ધાગો, *s m* A drop

ધાગણુ, *s n* A bar attached to a door

ધા-ડું, Same as અધક-ડું

ધાસકો, *s m* [See ધાસ] Fear, terror

ધુલ-ડું, Same as ધુલ ડું

ધુલરી, } Same as ધુનગી, ધુનગે.

ધુનરો, }

ધુ-પદ, *s n* [See ધુવ-પદ] A kind of
song 2 The introductory stanza of a song,
which is repeated after each verse

ધુવ, *adj* [*S* fr ધૃ to be firm] Firm,
fixed, immovable 2 *s m* The Polar Star,
the North Pole

ધુવ-પદ, *s n* [*S* fr + પદ] The posi-
tion or place of the Polar Star 2 Same
as ધુ-પદ

ધુવ-વૃત્ત, *s n* - [*S* fr + વૃત્ત a circle]
The polar circle, the polar region

ધોતિ-ધું, *s n* [See ધેણ-ડું whey] A
large vessel in which whey is kept

ଧ୍ବସ୍ତ, s, m [S fr **ଧ୍ବ** to destroy] Destroying, demolishing; destruction, demolition
ଧ୍ବଜ, s m [S] A flag, a banner, a standard

ଧ୍ବନି, s f [S fr **ଧ୍ବ** to sound] Sound; noise, echo 2 Tune, the sound of a musical instrument 3 Allusion; hint
ଧ୍ବନି-ତ, adv Sounded 2 Alluded to; hinted at 3 Implied

୩.

ନ, The thirty first letter of the Alphabet, and the twentieth consonant

ନ, adv [S] No, not, neither 2 A particle of negation, or privation

Prov **ନ ଆସଇ ବ୍ୟାଧି, ତୋ ଚାଲୁ ଗାଆ ଶିଖ**
 The use of tobacco is a sure road to beggary
ନ ହେ ନାରାୟଣ, କେ ପଦରୀ ଗାଡ଼େ ଯଦେ He has no chance of securing his object **ନ ଲଭେ ଲେଶି,**
 ତେ ଲଭେ ଡୋଶି Old women often predict more accurately than many an astrologer **ନ ଘିଣ୍ଟି ଘିଣ୍ଟି,**
 ନେ ମାରି ଗଛୁଣି ନେ ଘିଣ୍ଟି Set a beggar on horse-back, and he will ride to the devil **ନ**
 ଗଣ୍ଡା ନାରି, ତୋ ସଦା ଧୂଳିଆରି Making a virtue of necessity **ନ** ଗଣ୍ଡା ନାରି An unwilling
 man can show many difficulties in his way **ନ** ମାମା ହରା ଖାଲୁ ମାମୋ ରୋ ଗୋଟି? Something
 is better than nothing **ନ** ଗୋଟିଆ ମାମା ଗୁଣ
 Silence is the sanctuary of truth Silence is golden He that keepeth his mouth,
 keepeth his life

ନଧି, s f [See **ନଧା-ପ** to bathe Cf **ନଧି**]
 A white pumpkin

ନକଡ଼, adv [Hind **ନ** ନାକ nose + **ନ** କାଟ-ନା
 f **ନ** କୁଟ to cut] Nose cut, noseless 2
 Camous 3 Shameless

Prov **ନକଡ଼ ନାକ ଧିବାଣି, ତେ ଗପେଇ ପର ସମାରି**
 Either the rich or the fool can afford to be
 extravagant

ନକଡ଼େ, s m as ଗୁଡ଼େ

ନ କରା ଗଲୁ, s m [See **ନ-କର-ପ** Cf **ନ-କର**
 ଚ-ପ, **ନ-କରା** ଗଲୁ] Payment made by way of
 damages by the man who cashes a hundred,
 in the event of its being dishonoured

ନ-କଡ଼, adv [See **ନ** not + **କ** a tax] Ex
 empt from taxation

ନ କଡ଼, adv [S **ନି** intens + **କ** unused

Or see **ନକର**] Untouched 2 Not interfered
 with; free, absolute 3 Pure, unmixed. 4
 Same, like, similar

Prov **ନକରୋ ନେ ଗଡ଼ରୋ (ଗେ ଶରମା)** Either
 the rich or the fool can afford to be
 extravagant

ନକଲ, s f [Ar **ନକଲ**] A copy, a tran-
 script, imitation, mimicry 2 A tale, a
 story; an anecdote, an apologue

Id **ନକଲ କରିବି-ହଜାରି** To copy, to imitate,

Prov **ନକଲମା ଗଛୁଣି** Make no changes
 in copying a document

ନକଲ-ଖୋର, adv [+ P **ଖୋର** enjoying fr
 ଖୁବ୍ଦ to eat, to enjoy] Full of diverting
 tales, a romancer 2 **s m** A mimic; an
 imitator

ନକଲି, adv Made in imitation, copied,
 imitated, forged, fabricated, counterfeit 2
 Full of tales and anecdotes, diverting

ନକରଶି, } s f [Ar **ନକର** to paint] Orna-
ନକରଶି, }
 mental representation; carved or sculptur-
 ed work, figured work, engraving, em-
 broidery, &c, flowered wood

ନକରଶି ଘର, } adv [+ **ଘର**, P] Ornament-
ନକରଶି ଘର, }
 ed, carved, flowered

ନକରଶି ଗର, } s m [+ **ଘର** P **କର** = S **କ** to
ନକରଶି-ଗର, }
 do] An engraver, a carver

ନକରୋ, } s m [Ar **ନକର**] A picture, a
ନକରୋ, }
 drawing, a painting, a map, a sketch, a
 plan 2 A prank; an not exciting laughter;
 a scene; a spectacle

ନକରୋ, s m [See **ନକରଶି** adornment, or
ନକରୋ a map] Reputation, credit

ન.કાચુ, *adj* [Hem Des નિકામ *fr* S નિષ્કામ without a desire *fr* નિષ્ priv + કામ a desire *fr* કમ્ to desire, to love] Of no use 2 Hollow, unsubstantial, vain, unsatisfactory, undeserving, unworthy 3 Vacant 4 Fruitless, unprofitable, unmeaning, idle 5 Unfurnished with the necessary materials 6 Unemployed, wanting occupation, not engaged, unapplied 7 Not bearing or having, not having accomplished the object purposed 8 *adv* For nothing; to no purpose, unnecessarily, in vain

ન.કાર, *s m* [S *fr* ન + કાર suffix howing the sound of the preceding letters] Denying, refusing, denial, refusal, rejection 2 Dishonouring (a bill, a cheque, &c)

ન.કાર રૂ, *v t* To deny, to decline, to negative, to refuse, to reject 2 To dishonour (a bill, a cheque, &c)

ન.કાર, } *adj* Naughty, obstinate, bad, worthless.

ન.કારી, } Same as નકશી, નકસી

ન.કારી, } Same as નકસી

ન.કી, } *s m* [Ar નકીશ] A person in the train of a great man, who proclaims his title, introduces visitors, &c, an usher

ન.કીચો, *s m* [See ન + ચી See ન.ચુકી] A staple, a loop of iron, a bar of iron bent and driven in at both ends

ન.કો, *s m* [See નીક] The nose
Id ન.કો દામરો To shut up or enclose the nose and mouth with a net (of cattle)

ન.કોડો, } *adj m* [See નકર. Or ન. not (used for enphemy) + કોડ dry + ડો m] Strictly fasting

ન.કોડો, } *adj m* [See નકર. Or ન. not (used for enphemy) + કોડ dry + ડો m] Strictly fasting

ન.કોડ, } *adj* [Hem Des નિકટ=S કટિનમ્ hard *fr* નિ.કટ close, near, *fr* નિ intens. + કટ side] Solid, dense, compact, strong; firm, hard; weighty 2 True, not fallacious

or counterfeit
ન.કી, *adj* [Hem Des નિવર્ત *fr* S નિવર્ત a gold coin, *Of* Eng Sterling See નકી, નકીબ, Ar] Exact, definite, fixed, settled 2 Right, correct 3 *adv* Exactly, definitely 4 Quite, just

or counterfeit

ન.કી, *adj* [Hem Des નિવર્ત *fr* S નિવર્ત a gold coin, *Of* Eng Sterling See નકી, નકીબ, Ar] Exact, definite, fixed, settled 2 Right, correct 3 *adv* Exactly, definitely 4 Quite, just

ન.કીર, *s n* [S] A star, a constellation.
2 One of the 27 lunar mansions

ન.કીરી, *adj* [See ન.કીર] Having no representation of the warrior or military class alive, destitute of the military class

નખ, *s m n* [S] The nail of a finger or of a toe 2 A claw, a talon

Id નખ પા ચાલુ To walk mincingly or delicately નખ પર દડાડી ગયુના To hope for with impatient eagerness નખડું ઝેર The poison of the nails, supposed to be communicated by scratching નખ બેટલ Insignificant, very small in quantity નખ યુપલો To obtain a foothold નખ નખ બીલુ To speak rapidly નખથી શિખા સુધી From top to toe તેના નખમાજે રોગ નથી He is quite healthy

Prov આગળથી નખ વેગળા, તે વેગળા My flesh is nearer to me than my shirt

નખ-ફાત, *s m* [S *fr* + ફાત a wound] A wound made with the nails

નખ-તેલ, *s n* [Ar નફ્ત=Eng Naphtha. + તેલ] Turpentine, rock-oil

નખ-સર, *adj* [See નખ + સર-રૂં] Small or little in size

નખરાં, *s n* [P નફર] Coquetry, feminine blanchishments, prudery, flirting
2 Strutting, frivolous pranks

નખરાં-ખેર, } *adj* [+P જોર having *fr* જુદેર to eat, and P વાજ playing *fr* નહિત્ to play] Coquettish, prudish, flirting 2 Strutting, giving oneself airs

નખ-લો, *s m* [See નખ] An ornament of the form of a crescent, worn on the forehead by women. 2 Silk thread spun with the nails 3 A small tool used by carpenters in carving 4 A medicinal drug, having the form of a nail

નખ-શિખ, *adv* [+ શિખા] From the

nails of the toes to the tuft of hair on the head, from head to foot, from top to toe, from head to heel, *cap-de pie*

નળાસર, *adj* [See નળાસર] Simple minded, guileless, innocent

નળા-વ ઘું, } *v t* [Caus of નળા ઘું] To get thrown out, to make one to throw 2 To get one employed

નળિ-યા, *સ ન pl* [See નળ] Annual parer 2 Pods of bean prepared with the nails for cooking 3 Scratches made with the nails

Id નળિયા ભરવા To scratch with the nails

નળી, *s f* A nail parer 2 An ornament for children made of a nail of a tiger or of a bear, and inlaid with gold 3 A metallic ring worn while playing on certain musical instruments

નળી, *adj* Having nails or sharp c'aws

નળેતર, Same as નળેતર

ન-ખોદ, *સ ન* [S નિવૃદ ન killing *fr* નિ

નળેતર, Same as નળેતર

ન-ખોદ, *સ ન* [S નિવૃદ-ન killing *fr* નિ down + કૂદ to kill] Leaving nothing to be destroyed, total destruction, perdition, annihilation 2 Loss of fortune

Id નખોદ ધાવડુ-વાળુ, To destroy totally, to annihilate નખોદ વળડુ-જડુ, To be destroyed totally, to be annihilated 2 To leave no child to inherit one's estate or property

Prov નવરો બેરો નખોદ ધાલે An idle man tempts the Devil

નખોદ-પારી, *સ f* [+ પારિયા a board with which a shop is shut up] Total destruction

Id એને ઘેર નખોદપારી વળી His house is shut up owing to the death of all his children

નખોદિ-યું, *adj* Destructive, ruinous. 2 Pertaining to one who has left no issue after him

Id નખોદિયો માલ The property of one the members of whose family are all dead

નખોદિયું, *સ ન* [See નખ] Scratches made with the nails or claws

નંગ, *સ મ* [S *fr* ન not + S ગમ્ to go *Of* અ ચલ] A mountain

મેર નંગ સહ લાવિયા હો, આવી ગયા પવિત્ર પુરય —મેમાનદ

નંગ, Same as નરંગ

ન ગહું, Same as ન ગહું

રક સધાતે પ્રીત, તેહ તેને મન રાખ,

સગણા સાથે નેહ, તેને ગન તે ગણુ ઝાઝા

—મામળાબટ

નગદ, *adj* [Ar નકદ] Ready money, in cash, coin, or specie 2 Valuable 3 Substantial, essential 4 Solid 5 Clever,

Id નગદ નાણુ Hard cash, property that can be turned into money at any time ૬ નગદ Cash નગદ માણસ A man clever, sharp, vigilant, or not easily deceived નગદ ધરાક Lit A person with solid means, a man of substance નગદ નારાયણ Rich 2 (For euphemy) Poor, penniless

નગદા-નગદી, *adj* Substantial, solid

નગદી, *સ f* Cash, bullion, specie 2 A treasure, a valuable property

ન- નદન નગદી નાણુ, પ્રગટ દુષ્ટ નેહચિ,

જેમ જણના પડયા રિદ, વધા તે દિન ખોઈએ ?

ન- નદન નગદી નાણુ, પ્રગટ દુષ્ટ નેહચિ,

જેમ જણના પડયા રિદ, વધા તે દિન ખોઈએ ?

—દયારાગ.

નગર, *સ ન* [S] A town, a city

Prov નગરે વગતા દેવડ, મામે વસતા માનવી Inhabitants of cities command more comforts than those of villages

નગર-ચર્ચા, *સ f* [+ ચર્ચા] The talk of the town, a rumour

નગ-રોડી, *સ મ* [See નગ, a mountain + ર- ચ વ] A game for children, in which seven pieces of bricks are placed one upon another

નગર-પેડો, *સ મ* [+ પડો] A proclamation made by the town-crier for the information of the inhabitants of the town, a public notice given by beating a drum

નગર-મદદિણી, *સ f* [+ મદદિણી] Carrying an idol round a city in a procession

નગર-રોક, *સ મ* [+ રોક] A chief or leading person in a city or town

નગરી, *સ f* Same as નગર

નંગર, *adj* [See નંગર] Having a leader or guide 2 Irreverent 3 Ungrateful 4 Shameless

નગાર-ખાતું, *s n* [See નગાર+ખાતું] The place, in which drums and other musical instruments of a band are kept and played 2 A band of musicians; musical instruments and the performers (collectively)

નગાર-ચી, *s m* [See નગાર + P જેહ dim] A beater of a kettle drum, a drummer

નગારી, *s n* [Ar नकारः] A kettle drum Prov નગારના અવાજમા તુલીને કોણ સાચાજે? The moon's not seen, where the sun shines

નગાધિપ, } *s m* [See નગ+અધિપ, અધિ-
નગાધિરાજ, }
નગેન્દ્ર,

રાજ, ઇન્દ્ર, the lord] The Himālayas, the lord of mountains 2 The Su-meru mountain

નગિનો, *s m* [P नगीन a signet] A gem, a precious stone 2 A good looking or clever man 3 (For euphemy) A blockhead, a worthless man

ન-ગુણું, *adj* [See ન+ગુણ] Ungrateful, making ill returns for benefits received

નગોડ, *s f* [S निर्गुण्ड] A kind of plant

નગ્ન, *adj* [S] Naked, nude; bare 2 Divested, destitute of

ન-ધરો-બા, *adj* [See ન-ગર] Respecting nothing as great, considering nothing as great 2 Careless; heedless

નખા-હું, *v 1* [Pass of નખ-હું] To be fatigued or exhausted 2 To vomit

નખા-ઈ જ-હું, *v 1* [See નખા-જ+જ-હું] To be dejected; to be in very low spirits

નંગ, *s n* [Of નગિનો] An ornament; a jewel, a trinket 2 The stone or gem of a ring, a precious stone 3 An article, an item 4 The pride of one's family 5 (For euphemy) A blockhead 6 A mischievous or cunning person

નચા-વ-હું, *v t* [Caus of નચ-વ] To make or compel to dance

ન-ચિન્ત, *adj* [See ન+ચિન્ત] Free from anxiety or solicitude, at ease, free from care, without care or apprehension, careless 2 Fearless, confident

ન ચિન્ત પહું, *s n* Freedom from anxiety, carelessness.

ન-ચુકો, Same as ન-કુચો

ન-ચોવ-હું, Same as નિ-ચોવ-હું.

ન-હુકું, } *adj* [See ન+હીક, હીક, + P.

ના dim] Childless, having no progeny

નજદીક, *adv* [P नज्दीक] Beside, by; nigh 2 Almost, about

નજર, *s f* [Ar नज़ر] Sight, seeing, vision 2 A look, a glance, a glimpse 3. Regard, countenance; esteem, a favourable look 4 Estimation, opinion, judgment 5 Attention, mind 6 A present, a gift

Id નજરે આવવું-ચઢવું To come under observation, to be seen 2 To draw another person's attention to oneself નજરે-નજરમાં-આવવું To be liked, to be chosen નજરે ચઢવું To draw another person's attention to oneself નજર તમે રાખવું To have an eye upon; to take care of નજર રાખવી To secretly keep an eye upon, to keep under observation નજર ખેંચવી To draw the attention of, to bring to the notice of કારી-સખત નજર Disfavour 2 An evil eye રીઝી નજર A favourable eye or look, a sweet disposition ડુંકી નજર A short sight 2 Narrow-mindedness 3 Want of generosity or liberality ડુંકી નજરનો Short-sighted નજર પહોંચવી-પાસવી To reach (of the sight) 2 To be able to see, to comprehend ખોટી નજર Evil sight 2 Envy 3 An inclination to ruin 4 A sensual desire, a lustful desire નજરમાં પાસવું To watch an opportunity to ruin નજરે ઝેરવું To have a personal look at; to see with one's own eyes નજર કરવી To look at 2 To show favour to નજર કરવું To make a present of, to present નજર ઉતારવી-વાળવી-પાધવી, To get the bad effects of evil sight removed by incantations, &c નજરે ઓળખવું To know a person only when he appears નજર પાસવી To be attentive to નજર ચુકવી To lose sight of, to make an omission, to make an oversight, to make a mistake નજર ચુકવવી To commit an oversight નજર ચોરાવવી-ચુકાવવી To elude the observation of નજર પ-

ડી To happen to see નજર મળવી To wish to accomplish a business dishonestly 2 To make an illicit use of one's eyes નજરમાં કચરી To deceive the sight by jugglery નજર લાગવી-ચેસવી-ચઢેલી To fall under the influence of a malignant eye નજરે નજર મળવી To look at each other નજરનો ઢેવ A delusion of the eye 2 A trick of optical delusion નજર-કેદ, s f Surveillance 2 adv Under surveillance

નજર-ચૂક, s f [+ ચૂક] An error of the sight, a mistake overlooked, an oversight નજર-ચોર, s m [+ ચોર] One that artfully eludes observation.

નજર-ચોરી, s f Eluding observation નજર-મંધી, s f [+ મંધી] Fascination and deception of the sight, jugglery 2 Restraint not by imprisonment, but by sight, restraint of personal liberty under a watch Same as નજર-કેદ

નજર-માગ, s m [+ માગ] A garden near one's house, which one can easily have a look at

નજર-માગ, adj [+ P નજર playing fિ પાલિત to play] Having a quiet but keen sight 2 Circumspect, cautious, far-seeing, having fore-sight 3 That ogle, leers, darts, glances, &c

નજર-નજર, s n A present, a gift નજર-નજર, s f Looking at each other, a mutual sight, a personal interview 2 adv Seeing with one's own eyes

નજર-નજર, s n A black spot made on one of the cheeks of a child, &c, to neutralize the effects of the evil eye

આંખ આંખડી રે, આંખ ગાલ નજરિયુ ધીયુ; સિલવટ સાસડું રે, રોએ કુકમ બિન્દુ ધીયુ —દયારામ.

નજર-નજર, Same as નજર-નજર નજરો, s m [Ar નજર a disease of the eye] The gout, flowing of humours of the eyes, coryza, catarrh

નજર, Same as નજરો નજર, adj [See નજર] Lifeless, weak 2 Unimportant, unsubstantial, imm

terial, trifling; worthless

નજર, adj [Ar] Foul, dirty, filthy 2 Churlish, captious, petulant, ill tempered, teasing, troublesome

નજર, s m [Ar] Astrology

નજરો, s m An astrologer

નટ, s m [S નટ to play a part] A player, an actor 2 A dancer 3 A class or caste of rope-dancers 4 A particular air in music

નટ-બી, } Same as નટ-બી, નટી
નટ-ડી, }

નટ-ખટ, adj [+ નટ] Roguish, knavish

નટ-નાગર, s m [+ નાગર] A clever actor 2 An epithet generally applied to Krishna by the Gopis

નટ-વર, s m [+ વર chief] The best actor

નટ-વા ઈ, s f [See નટ-વો] Rope dancing 2 The profession of an actor; the skill of an actor 3 Love of show and finery

નટ-બી, Fem of નટ-બી

નટ કુ, v t To act the part of in a drama. રેશમી યઈ નાટક નટીએ, તુલસી દીલક ક્યમ કરીએ રે ? —નરસિંહ મહેટે.

નટ-વો, } [See નટ + P નટ d m] Same as
નટ-વો, }

નટ (Used in contempt or endearment)

નટી, Fem of નટ

નટ-ચર, s m [S નટ + ઈચર] The god Shiva

નટ-કાં, adj [S નટ f- -કાં to perish + કાં doing Or see નિષ્કાર] Bad, naughty 2 Bad, useless, worthless, the refuse 3 Rude, improper, uncaring 4 Of an inferior quality, low, viled, mischievous 5 s n Abuse language 6 Indecent gestures

નટ-કાં, adj [S નિષ્કાર hard, unfeeling] Shameless, impudent

Prov નટોર નિષ્કારિયારે વતરણા થયા A bad workman quarrels with his tools

નટોર નટો, s n Shamelessness

નટ, } s f [See નટ 3] An impediment, a hindrance, an obstruction 2 s m A low-caste man

નટ-કુ, v t [Dh Des નટિ વ = ન યા જત

overpowered, also Hem D's નાટિ-ઓ = S
 वञ्चित deceived, वदित made sorry, also Hem
 Des નાદિ-ઓ = S दुहित distressed, f. S નર
 ruined fr નશ to be ruined] To ob-
 struct, to impede, to hinder 2 To hurt,
 to injure, to embarrass

નકોડો, *s m* Same as નકો

નકુદો દી, } *s f* [S નનાર f. નર to deli-

ght] Husband's sister

નકુદો દી, *s m* [+ પતિ] Husband of the
 husband's sister

નકુદ, Same as નકુદી

નક-વાગિ થો, *s m* [S નત fallen fr નમ્,
 નમ-કુ, to bend+વાગ કુ to turn away, *carus*
 of વળ-કુ to turn] A Brahmana who is fid
 every day for one year after a death has
 occurred in a family

નથ, *s f* [See નત] A nose ring, a ring
 worn in the nose by women

નથ, Same as નથી (Vulgar)

નથ-હી, } Same as નથ

નથ છી, }

નથા-કુ, *v ૨* [Pass of નાપ કુ] To be
 pierced in the nose 2 To be brought under
 control, to be reduced to subjection, to be
 tamed

નથી, *v ૨* [S નાસ્તે f. ન, ન, not+અસ્તિ it is
 fr અસ્=L esse to be] Is not, are not, &c

નદ, *s m* [> See નદી] A great river

ન-દાત } *adj* [See ન + દાત given]

Having the habit of not returning what
 has been received

ન દાર ત, } *adv* [See ના દાર] Having

nothing 2 Not at all, nothing

ન દાવા, *s m* [See ન+દાવો] An acquit-
 tance, a release, freedom from all liability

નદી, *s f* [S f. નર to sound See નદ]
 A river

Prov નદીનુ મૂળ અને ઋષિનુ કુળ બેડુ નહિ
 Every light has its shadow નદી પછવાડે ચો-
 વાર હોય ન Everything has its own remedy
 Every sore has its cure નદી નાવનો સનેગ
 A happy conjuncture

નદી-નાળુ, *s n* [+ નાળુ] A small or large
 river, any kind of river

નદી-ચાણી, *s m* [+ ચાણી] A river channel
 2 A way in a river for a boat, &c 3 A
 way by a river

ન. ધરિ-ગી, *u, adj* [See ન+ધરિ] Being
 without an owner, unclaimed, unowned
 2 Being without a guardian, patron, or
 benefactor

ન. ધરિ-ધેરુ, *adj* f (A woman) Desert-
 ed by her husband, or who has left her
 husband. 2 Helpless or unfortunate
 (of a woman)

ન. ધરિ, *adj* [See ન not+ ધાર] Stand-
 ing without a support

ન નદ કુ, *v t* [નક-કુ, ન redup] Same as
 ક-નક-કુ

ન-નગરી, *s f* [See ન-નાગુ] A frame of
 bamboo for carrying a dead body to the
 burning ground, so called for euphony,
 a bier

ન-નાથુ, *adj* [See ન+ નામ] Being with-
 out a name, anonymous

ન-નો થો, Same as ન-નો

નદ, *s m* [See નદ-ન] A merchant. 2
 A son

નદના દેવ ગોવિન્દ ન નદે

ધર્મી મુકો કીની શ્રીનંદના નદે —દયારામ

ભૂધર ભક્તિ સ્વામીન ભાવે રે

વદાવો રે નદે થેરે વેતુ ચરાવે રે —ભોજાભગત

3 Pride (according to the Vedānt philo-
 sophy)

નદ-ન, *s n* [S f. નર to rejoice See
 આ નદ] Delighting, rejoicing, making
 pleased or happy 2 Indra's pleasure
 garden, Ekism 3 A son

નદ-વ કુ, } *v t* [S નર to delight, for
 નદ કુ, } euphony used to avoid the evil or inauspi-
 cious idea suggested by "break ing"] To
 break (of an auspicious ornament)

નદ વા-કુ, *v ૨* To be broken (of an auspi-
 cious ornament)

નદા, same as નિ-દા

નદિ-ની, *s f* [Fem of નદ ના son] A
 daughter

નંદી, *s m* [Hem Des જવા, જંદી, જાદિજિ = S જો: a bull] One of Shiva's principal attendants 2 Shiva's riding bull

ન-નો, *s m* The letter ન 2 Denial 3 Negation

Id ન-નો વાસવો To refuse, to say No

ન-પગી, *adj* [See ન not + પગ Or see પગ lame, ન not being prefixed for euphemy] Having no feet, lame 2 Lamé, groundless 3 Fictitious, invented, false

ન-પાટ, *adj* Same as નફર 2 Bad

ન-પુસ ક, *adj* [S fr ન, ન, not + S પુસ a man] Neuter (in Gram) 2 Spiritless 3 Impotent

ન-પટ, *adj* [Hem Des જિવટો = S અધિક: superior to, extraordinary, Cf Ar કાલ, fr ૩ નિશ્વપ્ત નિશ્વ without + શ્વાપા shame fr શ્વ to be ashamed, or, S નિશ્વપ્ત without clothes, naked, fr નિશ્વ without + પટ a garment] Shameless, barefaced, disgraceful, reproachful, immodest

ન-પર, *s m* [Ar નફર] A servant for low or petty work, a menial

ન-પરકર, *adj* [+ ફિકર] Careless, indifferent

ન-પટ, Same as ન-પટ.

Prov નફરમા નફર ચાકરી Service is the most cursed of occupations

નફર દીકરો, નિર્દોષ વહુ, આવ રે દીકરા, કહાણી કહું
Shameless Come, my son, I will tell you a story my daughter-in-law is shameless, and my son more shameless still

—ભાષા

નફરો, *s f* [P નફાર noise] A kind of drum

નફો, *s m* [Ar નફ્ઝ] Profit, gain, lucre, advantage

Id નફો કરવો-મેળવવો To gain a profit
નફો ખાવો To claim a profit, to profit oneself, to reap the benefit

નબળાઈ, *s f* [See નબળું] Want of strength, force, or power, weakness, feebleness

નબળું, *adj* [See ન + બળ] Wanting

strength, force, or power, feeble, weak 2 Not trustworthy, not reliable 3 Weak-minded

Id નબળું પાતળું Lit Thick or thin, good or bad, coarse or delicate (of cloth, food, &c), ordinary; (anything) that can be had, whether good or bad

Prov નબળા દોરો અગાઈએ ધણી Poor cattle are plagued with vermin નબળો દુકાંડો આડું રહે What is worse than ill luck ? નબળો ધણી રાઝ ઉપર રૂરો A cowardly husband finds no better cause to show his temper than when his wife is the subject of his anger

નબાપું, *adj* [+બાપ] Fatherless

નબાપ, Same as નબાપું

નભ, *s m* [S] The sky 2 A cloud

ન-ભામું, *adj* [See ન + ભરમ] Divested of mystery, revealed, disabused, undeceived

ન ભ વુ, Same as નિ ભ વુ

ન-ભાવ, Same as નિ ભાવ

નમ જી, *s m* [See નદા જી] The water, in which the image of a god has been bathed.

અતે હરી મહાદેવનું નમજી તથા બીજી પત્ર તરજી આગળ ધર્યાં -સુઅતી-ચદ્ર

નમ જી, *s f* [See નમ જી] A rope tied to the horns and fore legs of a bull in order that he may hold his head down while walking

નમ-જું, *adj* Bent and well shaped

નમ જું, *adj* Lowering, declining 2 Submitting, yielding

Id નમ જી લેખતું To weigh more than the proper weight નમતી દોરી મૂકવી To yield, to submit નમતી દશા Declining state, decline, evil days નમતો પહેર The latter part of the day, when the sun declines, the afternoon નમતો દિવસ Days of decline નમતી બેસાતી To begin (of days of decline) નમ જી હાંસી Lessening pain

Prov નમતો તારો રૂંધે બેસે Friends are plenty, when the purse is full

નમ ન, *s m* [ન ન ન ન ન] Bending, bowing 2 Rendering obeisance or reverence (unto)

નમન નમતો દેવ દુ, કપડી નવો તિલાન, દનવાળા દોરો નવો, નિ નાંદે ર કમા

There are different ways of bending
Treachery bends itself twice, as for example,
a tiger, a thief, and the bow of an archer

—જાપા

3 The lines in praise of the deity said at
the commencement of a Purāna or other
work

નમ.ન.તા.ઈ, *s f* Submissiveness, humi-
lity, freedom from pride, modesty, polite-
ness, condescension Same as નમ્રતા

નમ.ય.તી, *s f* Submission, yielding

નમદ, Same as નામદ

નમદાઈ, Same as નામદાઈ

નમ.વું, *v t* [S નમ to bend, to salute]
To bend, to be inclined or incurvated by
2 To bend or bow to, to pay obeisance, to
render homage, to yield reverence to 3
To become humble before, to succumb or
submit to, to fall abate, or give way be-
fore, to be assuaged or mitigated by 4 To
stoop low, to bow like a mean, vile, slave

Id નમી વડુ To humble oneself before
નમ્યુ આપુ To yield, to submit

Prov નમવામા નવ ગુણ=નમ્યો તે પરમેશ્વરને
ગમ્યો Humility is the foundation of all
virtue The more humble, the more noble

નમસ્કાર, *s m* [+ S ફ. કરુ, to do]
Obeisance, reverential or respectful ad-
dress or salutation (It is performed by
joining the palms, inclining the head, and
pronouncing the word નમસ્કાર salutation)

Id નવ ગળના નમસ્કાર કરવા To keep at a
respectful distance 2 To keep away from,
to avoid

નમાજ, Same as નિમાજ

નમા.ય.વું, *adj* [See નમ.વું] Humble,
spiritless, dispirited

નમાયલા ન વાયલા બને સહુ સમર્પાને —એમાનદ.

નમા.યું, *adj* [See નમા] Motherless

નમાર, *s m* [S નીચાર.] Rice growing
spontaneously

નમાર-ચુંડું, *adj* [See નિમાજા hair + ચુંડું]
Unrestrained, insolent, impudent Cf
નમોર-ચુંડું

ન.માણું, *apj* [+માદ substance] Having
no substance, worthless

નમા.વ.વું, *v t* [Caus of નમ.વું] To in-
curvate, to bow, to bend 2 To subject, to
humble, to bring under 3 To lower; to
bend downwards

નચુના.દાર, } *adj* [See નચુને+દાર P દાર
નચુને.દાર, }
having.] Serving as a specimen. 2 The
best of its kind

નચુનો, *s m* [P નચુ] A specimen, a
sample, a pattern, a model 2 The best
of its kind 3 An example, an illustration,
an instance

ન.મેક, *adj* [See ન + મેદર] Merciless,
cruel, pitiless, unrelenting

નમોર-ચુંડું, *adj* [See નિમાજા + ચુંડું]
Idle, unemployed Cf નમાર-ચુંડું

નખર, *s m* [Eng] Number ? Δ rank,
pos tion, degree

Id નખર સખરો To keep one's position
or rank નખર નાખરો-પાટરો To put or write
a number (on a thing) નખર પાટરો To
classify or sort according to quality or merit

નંખર-વાર, *adv* [+ વાર, વારો] According
to quality or merit

નમ્યુ, Same as નમ.વું Submitting

Id નમ્યુ આપુ To give more than the
proper weight 2 To yield, to submit

નમ્ર, *adj.* [S See નમ.વું] Pliable,
obedient, submissive, mild, meek, civil.

નમ્રતા, *s f* Lowliness, humbleness;
modesty, mildness, obedience

નયણું, Same as નરણું

નય.ન, *s n* [S ની to lead] The eye
2 Leading, directing

નર, *s m* [S] Man 2 A male 3 The
spike which fits into a ring (માદા) of the
other portion forming together a hinge
(નર-માદા) 4 A brave man

Prov એક નર, ને હજાર હુજાર Man has a
thousand busy schemes and devices નર સ-
ખર છે A man is free to make his choice,
but not a woman

નરક, *s n.* [S] Hell, the infernal re-

gions 2 Human or animal excrement

Id નરકમા જુલું To engage oneself in a bad business for another નરકમા ફુણું To be deeply involved in debt નરક ખાડી A place of filth નરક કુડ An abyss in hell where, the wicked are tormented નરકનો ટોપલો A sinful work 2 A disagreeable business 3 A debt

નરખ, Same as નિરખ.

નરખ-ડું, Same as નિરખ-ડું

નરધા, *s m pl* [See નગાધ] A pair of drums used for keeping time in music

નર-અતિ, *s f* [See નર+અતિ] The masculine gender (in Gram)

નર-ડી, } *s m* [See નર] The throat or gullet 2 The wind-pipe, the trachea

નરણું, *adv* [*S* નિર, નિર, without + અન] Having no food, fasting. 2 [See નર] Unmixed; unalloyed

નાદા પાસે રાત તજને, નરથા પાણી નવ પીડુ
—વીરવિજય.

નરણું, *adv* [See નરણું, or *S* રત pleased, pleasing, *f* રત્, રમ-ડું to play, to be pleased] Bad 2 Wrong

નરકમ, *adv* [*P*] Pure; unadulterated; unalloyed 2. Simple, mere, unmingled with things of other kinds 3 *adv* Absolutely; entirely

નર-દેવ, }
નર-પત, } *s m* [See નર+દેવ god, પતિ,
નર-પતિ, }
નર-પાત, }

lord, પાત a protector] A king, a sovereign prince, a ruler

નરધીરા, Same as નરાધીરા A king

હું જીવતાં ઘરે કે નવ મારે, સામળ દો નરધીરા

—ગિરિધર.

નર-નાથ, *s m* [*S* *f* + નાથ] The lord of men, a king

નર-પ-ડું, *adv* [See નર-પ+ડું dim] Thin, slender; weak (of a person)

નર-ભે, Same as નિભેય.

નરમ, *adv* [*P* નર = *S* નમ] Bending, yielding, soft, tender 2 Gentle; easy,

mild, meek; civil, slow, simple, pliant, effeminate, imbecile 3 Watery, oily, smooth

Id નરમ કરડું To make soft નરમ કરડું-પાડડું To soften, to make gentle or yielding નરમ પડડું To be softened, to pliant; to slacken 2 To be pacified

નર-માડા, *s m pl* [See નર + માડા] The relation of male and female in the figurative sense 2 The spoke and ring of hinge, any pair of things bearing the relation

નરમા-ઈ, } *s f* [See નરમ] Softness

નરમારી, } gentleness, meekness, mildness 2 Ductility; flexibility 3 Composure

નર-મેય, *s m* [*S* *fr* નર+મેય] A human sacrifice

નરમે, *s m* [See નરમ] A kind of cotton

નર-વર, *s m* [*S* *fr* નર+વર] The best of men 2 A king 3 God

નરવી, *adv f* [See નર *Cl* Mar વારી, or see નર+વર] Unmarried (of a man)

કુરૂ પત્ની નવ કરી છે, નિરિદા રાખી નરની
—પ્રેમાનંદ

નર-વીર, *s m* [*S* *f* + વીર] A bold man, the boldest among men

નરડું, *adv* [See નર] Health

નરડું લેવાન દોષ, પુત્ર દોષન તન રો

—પાનનગર

2 *adv* Same as નરકમ, નર

નરમ, } *adv* [See નરમ] Having no

નર-રણું, } goodness or merit, of an inferior quality, bad, undesirable, wicked

નરસા-ઈ, *s f* Abundance of good quality or merit, inferiority in quality or merit

2 Business wickedness

હરી હરી કો મરે પતી પતી મરે, ની નરે
રસાઈ થયો તે, ર ને રસાઈ

નરસા, *s f* A quality or merit of a person for dignifying a person

નર-રો, *s m* [*Cl* *fr* નર+રો, ર, રો *f* ર, રૂ રો, રો, રો, રો રો રો રો રો] A man, a human being

नयन कमलसै निरप्या नट-पर, जोह्या कर्म कपाटा,
हसमा हरश्या देव निरञ्जन, नकरा दुषा नराटा

—લોજોભાગત

नखुरी, *n* f [Horn Des पहरी= छुरिका a small knife *f* १ नख] An instrument for paring the nails, a nail-parer

100 नराद्वी तो नष्ट हो, तेनाही काई माय
 सुझाय ? A fog cannot be dispelled by a fan
 नरा-दाह, *and* [See नर + ताव keeping
 time in music] *time* as नरदर

નરોદય, ૭ મ [૨૦ નર + અધ્યયન] Δ
wretch

नराधिप, } s m [See नरनाधिप, अ-
नराधिपति, }
धिपति, lord] A king

નિરાણુ પુ, } Same as નિરાણું
નિરાણ, }

नम्र, } *adj* [See नम्र] Pure, unmixed,
 unalloyed, unmingled २ *adv* Same as नम्र
 नम्र ३

નરેહિર, અર્થ [+ હિર, હિરહ] Ruined,
laid waste desolated

નરેશ્વરી, ૬૧૧૦૦ ૬૬ નરેશ્વરી

नरि-नयु, *adj* [See नर + नयु] Quite pure,
quite unalloyed

નવજીવ,
 નવચેત,
 નવરૂપ,
 નવોપદેશ,
 નવોપદેશ.

૬. ૩ [See નવ+પદ, ઉપદેશ, ઉપદેશ,

ॐ नमः] The lord of men, the ruler of men,
a king, a sovereign

नरै-व-पु-मरै-व, नरव [See नर + व or
पु-मर+व=Whether a man or an elephant]
A Sanskrit phrase expressive of utter igno-
rance of or unconcern about the answer
to a question &c &c

२९.३, ४ म [S for नृत्य to dance] An
३ for 2 A buffoon

પેચ ચઢાવો વાસ, જેથી નર્તક નર્તક નાચે

—ଆମପ୍ରଭା

11-21, 6 f A female dancer 2 A dancing-girl

બહીનન બાદુ શ્રીતિ વખાણે, નતકી નાચે ગાય

—ନିର୍ଦ୍ଦେଶ—

नर्तन ४७ [S for नृत to dance See

नाच, नाच-वृत्त] Dancing; a dance

नम, ० न [S] Sports, games 2 Pleasure, happiness

नर्म धर्म रसायन नाम्नी धार्यः ७. —टयाराम.
3 A 1060

दुनियांने दुःख देना लक्ष्मी वगा नर्मगा —वर्षस,

नदि.क, Sk form of नदी

नलिका-यंत्र, ४ न [S fr + यत्र] A tele
scope

नलिन, ४ न [S] A lotus flower

અમ્હેકના છેા તમેા પ્રાણ પરરપર,

नेन नखिनना तारा रे छाय — दयाराम

ਅਲਿਨ, ੪ f A lotus plant

Id નવિની ૫૫ A lotus leaf

ନବ, Sk form of ନବ୍. ୧ Beautiful, fine

भन रगलु हरवा वीलु वाता वेलु गाता नव रवे
—त्रेभानंद

गङ्गिगय भूपधुना नव दिग्गे, आगे प्रथम अवगोषा
—गाल गालवन्दे.

नव *adj* [S नवन्] Nine

Id नय गजनी नमस्कार A very low obeisance (Sud with reference to a person or thing, with whom one does not like to come in contact) नयनु साडीतेर वेतरु To spoil नय नेन यची To be overcome by great difficulties नय गजनी धुम A very long tongue २ An abusive or voluble tongue नय दुध नागनु उच्छेद गयु, त्यादे अणसियायु राग गयु The weak come into power, when the brave have left the field The hindmost dog of ten catches the hare

११, Poetical form of १६ १६, No, not.

नव-ग्रह, 8 m. pl. [See नव name + ग्रह]
The nine planets (they are सूर्य, चंद्र, मंगल,
बुध, अशुक्र, शनि, राहु, and केतु)

११-१३, ४ ॥ [See ११ + ३६] A ribbon
 for a head-dress, set with nine jewels
 which resemble in colour or is sacred to the
 nine planets २ A wristlet, set with, &c

အာ-ဗဒ္ဒ, *adj* [+ ဗဒ္ဒ] Having or using
 several artifices or resources to gain one's
 object, clover, circumspect

नव-शोभना, Same as नव-यौवना

44-215, ad) [See 44 page + 21- one

seventy second part of a *sheer*] Weighing one-eighth of a *sheer* 2 *s m* Same as નવ-ટાંકી

નવ-ટાંકી, *s f* A weight equal to one-eighth of a *sheer*

Prov નવટાંકી માટે નરિયાદ જુઝ Much pain, little gain

નવ-ડા-વ ડું, Same as નવ રા-વ ડું

નવ-ડો, *s m* [See નવ nine+ડો dim] The figure nine, (9)

નવ-તર, } *adj* [+ S તર comp suffix]

નવ તેફ, } Quite new 2. Recent, lately happened

નવતેરી નગરી વસે, ત્યા તરવેણી તીર

—ભોજોભગત

નવ ધા, *adv* [S *fr* + ધા adverbial suffix showing "inanner"] In nine ways

નવધા સક્તિ તે સદુ સાધન મણિ હકીમી

—દયારામ

નવ-નડું, Intens of નવુ

નવ-નેલ, *s m pl* [See નવ nine + નેલ a spear] Great trouble

નવનીત, *s n* [S] Butter

મીઠા આ નવનીતને, કવિ કહે, આ દ્રોપદી હર્ષ છે

—ત્રેમાનંદ

નવ-નિધ, *s f pl* [See નવ nine + નિધ a store] The nine treasures of the God કુબેર, the Hindū Plutus (They are મહાપદ્મ, પદ્મ, રાખ, મહર, કંઠપ, મુકંદ, કુન્દ, નીલ, and અર્ધ)

નવ મણિકા, *s f* [S] A kind of jasmine

નવ-મી, *s f* [S *fr* નવ nine] The ninth day of the lunar fortnight

નવ મું, *adj* [See નવ nine] Ninth

નવ-યૌવના, *s f* [S *fr* નવ, નવુ + યૌવન] A woman in the prime of her youth

નવ-રંગ, *adj* [See નવ new + રંગ] Having a new colour; newly or lately coloured

નવ રંગી, *adj* [See નવ nine + રંગ] Of diverse colours

નવ-રત્ન, *s n pl* [See નવ nine + રત] The nine precious gems

N B They are મુકતા (a pearl), માણિક (a ruby), પેદુર્ય (a *lapis lazuli*), ગોમેદ (Gomedā) વજ (a diamond), ચિદ્રુમ (coral), પદ્મરાગ

(topaz), મરહત (an emerald), નીલ (sapphire) 2 The nine men of letters at the Court of King વિક્રમ

નવ-રસ, *s m* [+રસ] Nine kinds of passions or sentiments alluded to or created by a literary composition

N B They are -શુદ્ધિર love, હાસ્ય mirth, કષ્ટા pitifulness or tenderness, રોદ્ર anger, વીર heroism, ભયાનક terror or fear, ખીસત્સ disgust, અદ્ભુત astonishment or surprise, શાન્તિtranquility

નવ-રાત, *s n pl*

નવ-રાતર, *s m pl*

નવ-રાત્ર, *s n pl*

નવ-રાત્રિ, *s f*

} [S નવ-રાત્ર.] The first nine days of the month of અશ્વિન held sacred to the goddess Durgā

નવ રા વ-ડું, *v t* [Caus of ના ડું, નદાં-ડું] To cause to bathe 2 To deceive, to cheat; to give less than what is one's just due

નવરા રા, *s f* [See નવર] The state of being unemployed, leisure

નવરૂં, *adj* [See નવ new + રાત, રાત્ર, રાત્ર, રાવ, a king Cf નવ-રો *fr* નવ + રાહ, વરરાત્ર, Mar નવરા] Unemployed, disengaged, unoccupied, being at leisure 2 Doing nothing; idle

Id નવરાની નિશાની The signs of an idle person, doing useless work.

Prov નવરો બેઠો નખોદાધાથે=નવરો ફળગ પાટલા મુરે=નવરા હાથ તણખલા તોરે છે, કે વાળ ઉપાડે છે An idle man tempts the Devil An idle brain is the Devil's workshop Doing nothing is doing ill નવરો વાણિયો કાટલા સાથે Lazy folks take the most pains નવરા રે, ડું કામ કર, ખાટલા ઉઠેલી વદાણુ બર = નવરો બેઠો યુ કરે ? ખાટલા ઉઠેલીને વદાણુ બરે Idle folks have the least leisure

નવ લ, *s f* [See નવુ+લ dim] A wondrous event, a wonder, a marvel 2 *adj* Same as નવું

નવ લ-કથા, *s f* [+ કથા] A novel, a romance

નવ-લખી, } *adj* [See નવ nine + લખ]

નવ-લખુ, }

Having nine lacks of Rupees, wealthy, very rich

Id નવ લખી હવેલી Ajail, aprison
નવલ-સા હીર-અ, ૪ m [Gnજ નવલસાહી-
ર-અ proper names See નવલ, શાહ, હીર, અ]
A phrase applied to an ordinary man, when
he conducts himself as a big gentleman
નવ-હું, Same as નવું New
પ્રીતલડી અવધુઅની તોડી,
નવર, નવલી કોની સગાયે બેડી?—દયારામ
નવ હું, Same as નવ રંગી Variegated
નામે મોરી સાહેલડી, નવલા બ પહેર ચીર

—પદર તિથિ

નવ-દેહુ, અડ [See લોહી blood] Having
new or rising blood 2 Youthful 3 Impa-
tient, impatient, impertinent
નવ-સર ૯:૨, ૪ m [See નવ nine + સર,
સર, + દાર] A necklace having nine strings
કેડ મરડીને ધોડા મેં બયો રે લોલ,
દુટયો મારો નવસર દાર, મારા વહાલાજી હો,
હાવા નહિ નહિ મહી વેચવા રે લોલ —દયારામ
નવસર-વું, v t [S ન નોત+અવ હુ to draw
back fr અવ away + , સર હુ, to move] To
succeed, to be successful

નવસર, } ૪ m [P નોશદર] Ammo-
નવસાગર, }
nia chlorata, sal amoniac

નવ-સો, ૪ m [P નવ ગ્રાહ fr નવ new +
શાહ a king Cf વર રાજ, નવર, Mar નવરા] The
bridegroom

નવ-જે, અડ [See નવજે] Naked, nude
નવા-જૂં, અડ [See નવ nine + અગ ૬
limb, a part Cf સાથા-૫ ન સ થાથ + અથ
eight+અગ] Complete in all its parts

નવા-ઈ, ૪ f [See નવ new] Novelty,
an uncommon, or extraordinary event or
object 2 Rarity, singularity, strangeness
3 Wonder; newness, oddity

નવાજ-વું, v t [See નવાજસ] To make
a present of, to present

નવાજસ, ૪ f [P નવાજિશ favour fr નવાજેત્ત
to favour] Favour; grace

નવા-બૂં, Same as નવુ-બૂં

નવા-બુ, ૪ m [See ના-બુ, નાહ-બુ, નહા-બુ]
A water side, a watering place

નવાજ પુરાબાં ગીરના, માયો સાપ ને સાપહી
—સામળબટ.

નવાજુ, ૪ n [See નવ + અજ] A kind of
rice

નવાજુ, } અડ. [See નવ nine + નેવુ.]
નવાજુ, }
Ninety-nine, (99) 2 A hundred minus
ninetynine, one (used by merchants in
their secret communication)

Id નવાજુ ટકા ગાદે Lit Deduct ninety-
nine per cent Hence, 2 Quite false

Prov નવાજુનો ધકો A total loss, an utter
ruin નવાજુ ચોસડ છે, પણ સોમ ચોસડ નથી
Every malady has a remedy except death
નવાજુ, તો કહે " બયો મો " Do not grieve
over trifles As good twenty as nineteen બે
નવરે નવાજુ, ને તમે પડ્યું તે કંચાલુ A depen-
dent is at the tender mercy of his master

નવાખ, ૪ m [Ar] A Nabob, a vicege-
rent, a lieutenant or governor of a province
નવાખી અડ Pertaining to a Nabob 2
૪ f The position or power of a Nabob

નવાર, Same as નમાર.
નવારમ, }
નવારસી, } અડ [See નવારસ] Heirless
નવારસુ, }
નવારસુ, }

2 Ownerless, unclaimed
નવા લો, ૪ m [S નિ વાપ a gift, an obla-
tion] A morsel, a mouthful

નવી બૂની, ૪ f [See નવ + બૂનુ] News
2 Abusing, reviling, slandering, an alter-
cation

નવી ન, Same as નવ new
નવીસંદો, ૪ m [P fr નવિસ્ત્ત્વ to write]
A writer, a copyist, a scribe, a clerk

નવું, અડ [S નવ=L novum=Eng New]
Not old, fresh, lately produced, novel,
strange 2 Not being before, young, recent;
strange 3 Modern, of the present times 4
Different from the former 5 Not antiquat-
ed, having the effect of novelty 6 Not
habituated, not familiar 7 Renovated;
so as to recover the first state 8 Fresh
coming after anything 9 Not of ancient
extraction

Id નવો જન્મ અપવો Lit To be born again 2 To be cured of a great sickness 3 To be saved from the effects of a great misfortune નવે નામે Over gain નવ યોદ્ધા, નવો છત્ર Lit Rising blood 2 The vigour and energy of a young person

Prov નવા રાજ, નવી પ્રજા New lords, new laws નવા નિશાળિયો નવ દંદાડા, ને ધણુ કરે, તેો દંદાડા A new broom sweeps clean નવા ધરના ધુમાડો A bad beginning નવી વહુ ને બે-સતો રાજ, વળાણીએ તેો વળાણાય Give a dog an ill name, and you may as well hang him નવો ભેરી ને નવો વેદ (મારા) One should cherish a fresh astronomer and an old physician

નવું-જૂનું, *adj* [See નવી નૂની] New and wonderful, new and particular, uncommon 2 *s n* A changed condition, a transformed state, a new aspect and appearance, a state of transition 3 An alteration, a change

નવું-નકોર, *adj* [+ નકર] Quite new, brand new

નવું-સવુ, *adj* [See નવુ + સવુ redup] New, recent, recently obtained 2 Unfamiliar

નવે છુ, *s f* [See નાહું-વું, નાં-વું] A cook room, a kitchen 2 The state of having bathed and being clean

નવેણિ યુ, *s n* A garment fit to be worn after a bath

નવે છિ-યો, *s m* A cook, one who serves food at a dinner

નવે-નામે, *adv* [See નવુ+નામું] Over again, *de novo*

નવે છી, *s f* [See નહાતું] A youthful woman

સ્વેદ સહિસથી નવાઈ નવેછી, દાક્તી નાયતી નવરસ થેછી —ગીત-ગોવિંદ

નવે-હો, *s n* Same as નહિ યુ

નવે-સર, } *adv* [See નવુ+સર a line]

નવે-સર થી, } Same as નવે-નામે

નવેળી, *s f* } [See નહાં-વું] A narrow strip of ground behind a house, generally used for bathing

નવોદા, *s f* [S *fr* નવ now + S ઝગા married *fr* વહ to carry Of વિ વાહ] A newly married woman

નવ્યાસી, *adj* [See નવ nine + એસી] Eighty nine, (89)

નવવાણુ, Same as નવાણુ.

નવો, *s m* The ninth in a pack of cards નરીય, Same as નરીય

નષ્ટ, *adj* [S *fr* નશ્ to perish] Lost, ruined, spoiled, damaged, destroyed, annihilated 2 Bad, wicked 3 Low, mean

નસ, *s f* [Ar] A blood vessel, a vein, an artery 2 The sinews, a muscle

Id નસ પકડવી To catch in one's vital parts નસનાથી પકડવું To catch the vital parts નસે નસ નહીં Totally a liar નસે નસ વ્યાપી રહેવું To pervade through all the veins, to spread over the whole body

નસ કોરી, *s f* [Dh Des નક્સિરા *fr* S નાસિકા nose + સિરા a vein, muscle] The nostril, the cavity in the nose

Id નસકોરી પુટવી To come out (of blood from the nostril)

નસ કોર, *s n* Same as નસ કોરી, A nostril

Id નસકોરા કુધાવવા, નસકોરાયા Cિત જવા, To be proud

નસેતાન, *adj* [See નસ+તાન] Without progeny or offspring, childless. 2 *s n* A childless state, the state of having all one's progeny dead

નસલ, *s f* [Ar નસ્લ] The origin, the root 2 Pedigree; race, descent 3 A trace, a vestige

ન સવાર, *adj* [See ન + સવાણુ, સુવાણુ] Having lost health, weak, uneasy

નસાં-હું, *v t* [Caus of નાસ વું] To drive away to put to flight

Id નસાડી નસવું To drive away નસાડી લઈ જવું To run away secretly with a woman, to elope (with a woman)

નસિયત, } *s f* [Ar] Admonition; reproof, chastisement, correction; punishment 2 Advice, instruction, counsel

Id નસિહત આપવી-દેવી To admonish, to reprove, to advise નસિહત મળવી-સાચી To be admonished, reprov'd, or advised

નસીક વું, *v t* [See નસિહત the nose] To clear or blow the nose

નસી ઝ-વું, *v t* [See નસ+ઝ-વું] To get the muscles of the neck (of an ox)inflamed, hard driving

નસીખ, *s m* [Ar] Fortune, destiny, fate, predestination, luck, chance

Id નસીખ નવવું-ખુલવું-કેવડવું To be lucky, to be fortunate નમીખ અનુભવવું To try one's fortune નસીખ દેખાડવું To present oneself for examination to a fortune teller નમીખ ફરી વળવું To undergo a change for the worse (of one's luck) નસીખ કુડવું To be ruined નસીખ વેચવું To depend upon one's own good luck નમીખનો આનખો Unfortunate નસીખવું પાડવું ફેરવું To have a change for the better (of one's luck)

Prov નસીખ ચાર ઝગલ આગળવું આગળ The more, I try the farther I am off નસીખમા લખ્યું હોય, તે થાય Nothing happens that is not destined

નસીખ-દાર, *adj* [+ P દાર holding *f* દારવું = S ધૃ, ધાર, to hold] Fortunate, lucky 2 Rich

નસીબો, *s m* Misfortune, ill luck

નસી હું, *adj* [See નસ] Resolute, firm

નસેસહો, *s m* One who carries upon his shoulder a biers among Pārsis

નસો, *s m* [See નસી decay] Uncleanliness

નસતર, *s n* [See નસ+તર] A lancet

Id નસતર ખૂંડવું To apply the lancet, to open (a boil, &c.,) with a lancet

નહર, *s f* [Ar] A canal 2 An aqueduct Cf નેહેર

નહાં-ણ, } Some as નવાણ
નહાં-પણ, }

Id નહાંવણ આવવું To appear for the first time (of the monthly course of a young woman)

નહાંન પણ, } Same as નાંન પણ, નાંન પણ
નહાંન-પણ, }

નહાતુ, Same as નાતું

નહાડ, *s m* [Ar=lighted part of the day] A hour, a hog

ન-હિ, *adv* [S જ ન, ન, not + ડિ certain ly] No, not, nay, don't, forbear

Id નહિ, ગરબુ કરવું To ruin or to destroy નહિ માગા કરના દાણા (પણ, ૧ ૨, કરેવાના) માગા સારા Something is better than nothing

Prov બેખાંડો ફતેરા નહિ, ધરતો અતે નહિ પાટતો He who pursues two hares catches neither

નહિ-તો, } *comp* [+ S નહું then તો] If not, otherwise or else

નહિ યું, *s m* [See નખ] The skin close to the nail

નહિ યું, *s n* } Same as નહિ
નાં-હિ, *s f* }

નહોડ, *s m* [See નહિ યું, નખ, નસાણી] A claw 2 Marks or scratches made with claws or nails

નળ, *s m* [S જલ ન રેડ] An aqueduct, a conduit, a pipe, a sewer, a drain 2 The bowels

નળ વાંઈજ વું, *v t* To be weakened in the body

નળા-કાંડ, *adj* [See નળ+આ કાર] Cylindrical

નળિ-કા, Same as નળી

નળિ યું, *s n* [Hem Des જલિખં=S ગૃહ] a house Or see નળી] A tile

નળી *s f* [See નળ] A tube, a pipe, a spout, a long and hollow body 2 Same as નળો, 1

નળો, *s m* The bone of the leg, the tibia 2 A long circular metallic vessel

નળો ક-ડી, *s f* [+ ડ, ડી, દીન] A narrow lane

નાંદિ-યો, *s m* [S નંદિ] An attendant of the god Shiva 2 The bull who is the vehicle of Shiva

ના, ના, ની, ને, નો, [S નામ] Terminations of the Genetive Case in Gujarātī

નાંગર, *s n* [See લગર] An anchor

નાંગર વું, *v t* To cast an anchor of (a ship) 2 To bring to a stand still, to tie firm, to fix

ડાલે હસ્તી સાકળ નાન્યા —પ્રેમાનંદ
નાગ છું, ૪ n [See નાકુ] A button-hole
નાથ હિંચું, Same as નાન હિંચું Little,
small, young (Used for endearment)
વહાલા કેમ વડેશી રે, ગારા નાથદિયા ભરપાર

—પ્રેમાનંદ

નાથ-દી, ૪ f [See નદ a son] A daughter
(Used by endearment)

ના, *adv* [See ન] No, not 2 Neither,
nor ૩ ૪ f Refusal, denial 4 A negative
prefix in words of Persian origin

નાથ ડી, ૪ f [See નાશી the navel] The
navel of a wheel

છ ઋતુઓ (ખજની) એ તેની નાથડી છે

—ભારતાર્ય પ્રકાશ

નાથમ, ૪ m [Ar] A man next in posi-
tion, a deputy, a lieutenant

ના ઇલાજ, ૪ m [See ના નોત + ઇલાજ]
Absence of remedy, helplessness 2 *adv*
Remediless, without any resource

નાથ, ૪ m [S નાથે નાથે સ્નાત્તે to cause to
bathe નાથે સ્નાત્તે to bathe See નાથ હું] A barber
ના ઉમેદ, *adv* [+ ઉમેદ] Discouraged,
disappointed, hopeless

ના-ઉમેદી, ૪ f Disappointment, frustra-
tion of one's hopes or desires

નાક, ૪ n [Dh Des નહો, also Hem Des
નહો, ના S નાસિકા] The nose 2 Anything
prominent, the principal person of a fami-
ly, the chief town of a country 2 Reputa-
tion 3 Sense of honour

Id નાક નાથવું To put to shame નાક જુ-
વું રહેવું-કમાવું To lose credit or reputation,
to be disgraced નાક નીચું થવું To be brought
low, to be humbled નાક ઉંચું રહેવું To have
one's pride kept up નાક ઉંચું કરવું To be
proud, to be insolent નાકમા બોલવું To speak
in a twang of the nose 2 To speak in an
under-tone, to speak with hesitation આ
ગામનું નાક A prominent man in the vil-
lage, the pride of the village (નહીંતું) નાક
ઠાપે એવું Blunt, edgeless હું તેની આગળ ચું ના
ક હઈને નાક ? On what grounds can I, in
decency, appear before him ? નાકની ઘડી સાચું
જવું હું walk straight on તે નાક પર ગાય બે-

સવા દેતો નથી Nobody can blame him એના
નાકમા ગમ માતી નથી He is very proud નાકમા
તીર ધાલવું To torture નાક ધસવું-નાક ધસાવી દ-
રવી-નાકે લીધી તાણવી To be obliged to propi-
tiate or submit oneself

Prov નાક નીચું ને પેટ ઉંચું Said of a person
who lives upon another's earnings by flat-
tering him નાક કદા તે કદા પણ ધી તે ચદા
He is more careful of his gain than of his
reputation નાકની વાટે દાણો ન ગળાય Every-
thing must take its proper course

નાક, ૪ m [S] Heaven
વાયુદેવ, આલો અને પ્રિયા ચાહું નાકનું નદનનવન
નિહાળો —પ્રેમાનંદ

નાક-ઠદું, *adv* [See નાક + Hind કાઢ ના=
S કૂટ to cut] Nose-cut 2 Disgraced

ના કખૂલ, *adv* [See ના નોત + કખૂલ] Not
acceptable 2 Not confessed or admitted
3 Not granted or accepted

નાક-સિમેરી, } ૪ f [See નાક + સિમેરી,
નાક-લીટી, }
લીટી] The act of rubbing the nose on the
ground before a person in order to show
repentance or to ask his pardon

નાકુ, ૪ n A station, a prominent place,
an important place, a place of receipt or
customs, a customs station 2 Duty to be
paid at a station 3 An entrance, a gate
4 A place where two or more roads meet,
the extremity of a road or a row of houses.
5 A hole, an orifice 6 The eye of a needle
7 pl નાસી Very fine pieces of rice, pulse, &c

Id નાકુ રોકવું To obstruct a place of
entrance to, to hold with a strong force
the entrance to નાકુ બેસાડવું To put a but-
ton in its hole 2 To appoint a place where
duty is to be paid નાકુ ચુકાવવું-ચુકવવું-ભરવું
To pay duty at a toll station નાકુ યુદાવવું To
avoid a toll station by taking another road
નાકની દુકાન A shop at a place where two
or more roads meet નાકુ પેરીવવું To thread
a needle

નાકે દાર, ૪ m [+ દાર, P, having] A
person in charge of a station 2 A toll-col-
lector

નાકે.બધી, *s f* [+ વાધ.વ] Blocking or stopping up roads or avenues, a siege, a blockade

ના.કેસી, *adj* [Eng No case] Imperfect, mutilated, defective, unenlarged, not wide or comprehensive 2 Feeble, deficient

ના.કૈવત, *adj* [See ના not + કૈવત] Impotent, powerless, weak 2 Infirm, feeble

ના.કૈવતી, *s f* Weakness, feebleness 2 Debility, inability

નાખ.ડું, *v t* [S ચાસ throwing *f*. નિ down + અસ to throw] 1 To throw away, off, from, down, to cast, to toss, to fling, to let fall 2 To leave, to abandon, to forsake, to relinquish, to give up 3 To lay upon, to commit over, to throw upon another, to leave for another 4 To cast 5 To vomit

Id પગ નાખવે Lit To put the foot in 2 To enter 3 To attempt to enter પાવે નાખવે To lay the foundation of કાન પરવા ત-સાદ-નાખો To gently carry or reveal in formation સાદ-સવાલ નાખવે To request, to beg હાય નાખવે To make an indecent attack on a woman સામન નાખવે To saddle (a horse) 2 To have sexual intercourse with a woman કામના હાય નાખવે-વચ્ચે હાય નાખવે To interfere, to meddle with another person's business ગાંડ તળે નાખી બેસડું To conceal one's money and refuse to pay one's creditors નીચે નાખવું To throw down (in wrestling), to defeat 2 To overreach 3 To reduce to subjection ખાતર નાખવું To put manure, to manure ચી. ફરડુ નાખવું To put on a garment in haste પાસ-પાસ નાખવું To spread a carpet for people to sit on બિહાનું નાખવું To make a bed બી નાખવું To sow the seed 2 To lay the foundation of વચ્ચે સાથ નાખવું To join in a quarrel નાનાના તેલ નાખવું To apply oil to the hair on the head કાઢી નાખવું, નાખી કાઢવું To vomit દોરને ઘાસ નાખવું To put fodder before cattle પડો નાખવે To throw or put a curtain over 2 To conceal

ચોપડીના પાન નાખવું To add a new page to a book કેદમાં નાખવું To put into prison, to sentence to imprisonment પવન નાખવે To fan રેહેલ નાખવી To beg નાખ્યા ન પોદાયવા Beyond the range of sight

N B—In such compound verbs as નાખી નાખવું, વાળી નાખવું, ખાઈ નાખવું, નાખવું adds the sense of "haste and completion" to the meaning of the principal verbs

નાખુદા, } *s m* [P નામદા *fr* નાવ, a નાખોદા, } ship + ખુદા lord] The master or commander of a ship

ના.ખુશી, *adj* [See ના not + ખુશ] Displeased, offended

ના.ખુશી, *s f* Displeasure, offence, anger નાખ્યા, *s n pl* [See નાખ.વ] Connection with great personages as a means of power or profit, interest

આ કેહણે આપણું નાખ્યા પોદોયે, તેમ નથી

—અધેરી નગરી

નાગ, *s m* [S] A serpent, the cobra de capello 2 A derided having a human form with the tail of a serpent

નાગ, *s m* [S] A elephant

નાગ મટાભાગ ભાઈ, માન ન સમાન હોય,

નિકર કદરાય થું 2 તર્ક એવા વેર છે —વધેલ

નાગ-કન્યા, *s f* [S *fr* + કન્યા] A fabulous race or an individual of it of females of serpentine extraction of a very beautiful appearance 2 A beautiful virgin or woman

નાગ-કેમર, *s n* [S *fr* નાગ + કેમર] A particular tree with fragrant flowers 2 The fibres of the flowers of the tree

નાગ.ડું, *adj* [See નાગ] Lean, thin 2 Naked (in contempt) 3 Shameless

નાગ છું, } *s f* [See નાગ] A female નાગ.છી, } serpent નાગે છું, }

Id કાળી નાગણી શી ! A malicious and revengeful woman

નાગ.છું, } *s n* [See નાગર.વ] A tether નાગય છું, } નાગર છું, }

નાગ-દત્તી, *s f* [*S* નાગ-દત્ત *n* peg *fr* નાગ *an* elephant + *દત્ત* *n* tooth] A peg inserted in a wall, serving to hang things on 2 A festoon of leaves and flowers of sacred and auspicious trees, hung at the door of a house

નાગ-પચમી, } *s f* [See નાગ + પચમી]
નાગ-પાચેમ, }

The fifth of Shrāvan Shud, or Vad in some places, a festival, in which serpents are worshipped

Prov નાગ, ફાગ અને દિવાળી, એ ત્રણે એકવારી
Making no distinction between good and bad occasions

નાગ-પાશ, *s m* [+ પાશ] A noose, an entanglement 2 A snare, a temptation 3 Name of the weapon of the god વરુણ

નાગર, *adj* [*S fr* નગ *a* city] Of or pertaining to a city 2 Living in a city 3 Clever, sharp, cunning, roguish 4 *s m* A particular class of Gujarātī Brāhmins દીન દીતી નહિ સૂઝડ ને, મહિયાગર સાગર નાગર દેરે
—વક્ત્ર

Prov નાગરની કન્યા છપાડી Everything is open Nothing is concealed

નાગર છુ, Same as નાગ છુ, નાગચ છુ

નાગર તી, *s f* [*S fr* નાગર] Cleverness, roguery 2 Ability or power to enjoy life and its pleasures

પદ્માવતી નિકટ નાગરતા સમવી —ગી ગોવિંદ

નાગર-મેથ, Same as મેથ

નાગર-વેદા, } *s f* [+ વેદ, વેદી] The
નાગર-વેદી, }

betel plant, a betel leaf

નાગ-રસ, *s m* [*S fr* નાગ *a* serpent + *રસ* *a* juice] Nectar (from its being considered to be the food of serpents in પાતાળ, the abode of serpents)

ગારી, જરા નાંવે તુજને, નાગ રસ ઠરાવુ પાન,

તાડ ચૌવન રહે સદા લગી, વાધરુ ધારો વાન

—પ્રેમાનંદ

નાગરી, *adj* Pertaining to the city, as distinguished from the country or village

2 *s f* A wise, sensible, intelligent woman

3 A woman of the નાગર class, the wife of

a નાગર 4 The Sanskrit language 5 The most common Hindū characters of writing

નાગ દા, *s m pl* [See નાગ + દા *dim*] Small snakes

નાગદી, *s f* A kind of corn, raggy

નાગ છું, Same as નાગ છું

નાગ-લોક, *s m* [See નાગ-લોક the world] One of the regions below the earth called પાતાલ, the world of serpents

નાગળ, Same as નાગર, લગર, An anchor રહેણી દહમયા રાખો રે, નાગળ નિશ્ચય તણા નાખો રે
—સોનેભગત

નાચુ, *adj* [*Hom Des* નગો *fr* *S* નગ] Naked 2 Uncovered, unshathed 3 Poor, destitute 4 Bankrupt 5 Shameless, bare-faced

Id નાગો વરસાદ Rain during sunshine નાચુ પુચુ Stark naked 2 Destitute, poor નાચુ ટાડ Discarding the restraints of decency, rude, rowdy, overbearing નાચુ બોલતુ To make use of obscene words

Prov નાગને કુદે બાવળીચો લગ્યો, તો કહે મમે છાવડો થયો A fool has no shame નાગો નાહે છું, ને નીચોવે શું? નાના સૌથી આગા Beggars can never be bankrupts નાગો કુદે કે નગો કુદે Only the rich or fools can afford to be extravagant નાગે કુદે ક્તેખા Said as a rebuke to a man who having no interest in the matter and hence nothing to lose, adopts, or persuades other people to adopt, one view or the other નાગી લેઈને પ્રનિવર ચલે Even the best of men cannot stand firm in the face of an enticement નાચુ ગાડુ ને જોડું ખાતુ Bad conduct shows bad morals.

નાગે છું, *s n* [See નાગ *a* serpent] A handle attached to a pot to facilitate lifting it up, generally of a circular form

નાધારી, *s m* [*Hind* નગો *n* town near Ajmere] A particular class of Mahomedans who tend cattle, a Muhammadan shepherd

નાચ, *s m* [*S* નૃત્ય. See નાચવું] A dance a dancing party

Id નાચ નચાવવો To hold a dancing party 2 To cause to dance to one's tune, to compel to do what one wishes.

નાચ-કે, *s m* Haughty airs, a proud appearance gait, or lunguage

નાચ-ત્તુ, *s f* A female dancer 2 An airy woman, a flirt, a coquette 3 A profligate woman

નાચ-ત્તુ-વેડા, *s m pl* [+ રૂતિ] Artifices and blandishments of a dancing woman or a prostitute

નાચ લિ-યો, *s m* [Hem Des જલ્લો = S રમજ-ગીત] playful, *f* S જૂન to dance See નાચ-વ] A dancer

નાચ-શૈલી, *s f* The manner of dancing

નાચ-તમાસો, *s m* [+ તમાસો] Dancing and shows, merry-making

નાચ નારી, *s f* A female dancer

Prov નાચનારીના પગ ન રહે, ને ગાનારીની છત્ર ન રહે Everything will appear in its true colours at last Reality cannot be disguised

નાચ ડું, *v* 1 [S રૂવ to dance] To dance, to jump 2 To curvet, to prance, to frisk 3 To talk magniloquently, to speak loftily

Prov નાચવ નહિ ત્યારે આગણુ ક્રીડુ A bad workman quarrels with his tools Where there is a will, there is a way જોયો છુદી ને યગ સાચુ લેવુ You have every liberty, but look to your means

ના-ચાર, *adj* [See ના-ચાર] Hopeless, destitute, forlorn, distressed 2 Poor wretched

ના-ચારી, *s f* Helplessness, forlorn state distressed condition 2 Poverty, wretchedness

નાજર, *s m* [Ar] The Sheriff of a law-court, 2 A eunuch

નાજુક, *adj* [P] Delicate, tender, soft thin 2 Elegant, nice 3 Subtle, fine, light

નાજુક-કુંડુ, *adj* [+ કુંડુ dim] Very delicate

નાજુકા ઈ, } *s f* Delicacy, tenderness, softness

નાટ-ક, *s n* [S *f* નટ, નટ, to play a part] A play; a drama 2 A comedy

નાટ-ક-કાર, *s m* [S *f* + કાર doing, a doe, *f* *r* ક to do] An actor on the stage

નાટક-ચેટક, *s n* [+ ચેટક] A drama and sorcery 2 The attraction or evil influence of dramatic performances 3 Merry-making

નાટક-શાળા, *s f* [+ શાળા] A play-house, a theatre 2 A dancing girl

નાટ કી, *adj* Pertaining to a drama or a dramatic exhibition, inclined to play a part, dramatic 2 Hypocritical, dissimulating, pretentious

નાટય, *s n* [S] Dancing 2 Dramatic representation 3 The science or art of dancing and acting

નાટય-રંગ, *s m* [+ રંગ] The pleasure and merriment produced in the theatre 2 The stage in a theatre

નાટય-શાસ્ત્ર, *s n* [+ શાસ્ત્ર] Dramaturgy

નાટયાચાર્ય, *s m* [+ આચાર્ય] A dancing master 2 The manager of a drama

નાકા-ખારી, *s f* [See નાકું, નાક-વ + ખારી] A secret door for running away 2 A subterfuge, prevarication

બોચે લસચાઈએ નહિ, નાકા-ખારી રાખીએ ને

—દયાગમ

નાડ, *s f* [See નાડી] An artery, a vein 2 The pulse 3 The umbilical cord 4 The rope, which connects the yoke with the pole of a cart 5 A rope of leather

Id નાડ લેવી To feel the pulse 2 To watch a person's disposition નાડ દાયમા આવવી To discover one's natural disposition and temper નાડ દેખાડવી To offer the pulse to be felt (by a physician) નાડ ટેકા-છે ન રહેવી To become wild, extravagant, or infatuated

નાડ છુ, *s n* Same as નાડ, 4

નાડ વુ, *v t* To fasten with a leather-rope

નાકા-છટી, *s f* [+ છટી] A cotton string of various colours

નાકા-છેડ, *s f* [See નાકું + છેડ વુ] Lit Untying the tape with which trousers are tied Hence, 2 Passing urine, urinating

નાડી, Classical form of નાડ

નાકું, *s n* The tape or string with which

drawers, &c, are drawn round the waist and tied; a fillet, a ribbon, tape 2 A rope
Id નાણું ઓણું To urinate, to make water
Prov નાણું નથી, તે વેદ જ્યાં મારે Do well and doubt no man

નાણું-ડું, v t [See જ્ઞાન] To try, to make an experiment of, to experience 2 to know

તે કહ્યું તે મેં નહિ માન્યું, આજે મારી બંતે નાણું

—દયારામ

નાણું-ડું, Same as ન not આણું ડું to bring
નાણા-વટ, s f [See નાણું+વટ, or S વટ a region, See વાટ] Money market, the exchange, that part of a town, where the shops of bankers and shroffs are situated

નાણા-વટી, s m A money changer, a shroff 2 A banker, a capitalist

નાણા-વટ્ટ, s m The profession of a money changer or banker

નાણું, s n [S નાણું+ક] A coin 3 Money, cash 3 Price, value

Prov નાણું જેની મુતીવર ચળે Gifts break rocks Money makes the mare to go નાણું મળે, પણું ટાણું ન મળે One can acquire money, but cannot make an opportunity at one's will નાણાનો કાંઈ ખેલ આવે છે ? Acquisition of money is not a farce નાણું મુકવાનું કહાણું મળે, પણું વાત કરવાનું ન મળે One can easily find a person to whom one can entrust one's money, but not one on whom one can rely for a beneficial advice

નાત, s f [See જ્ઞાતિ fr S જ્ઞા to know] A caste

Id નાત જમાડવી To give a dinner party to the caste people નાત બહાર મૂકવું To outcaste, to excommunicate નાતમાં લેવું To readmit an outcaste into the caste નાત ગયાનો પ્રવાહ છે A caste is ever holy A caste does no wrong નાત બહાર હોવું To be outcasted or boycotted નાતનું બધારણ The caste system, the caste rules

Prov નાતનું નોતરું ને પરખવું પાણી, એમાં સપાઈ શાનું ? There is no obligation where you have a right

નાત-પટેલ, s m [+ પટેલ] The leader

૮૮

of a caste

નાત-ભાઈ, s m [+ ભાઈ] A member of one's own caste, a caste brother

નાત-મેળો, s m [+ મેળો] An assemblage or gathering of a whole caste

નાતરસ, adj Cruel, unmerciful

નાતરિયા, adj m pl [See નાતર] (The people or caste) Among whom remarriage of widows is not prohibited

નાતરિયું, adj (A child) Accompanying its widowed mother at the time of her remarriage

નાતરૂ, s n [S નવ તર newer fr નવ new + તર comp] The remarriage of a widow 2 The remarriage of a woman

Id નાતરૂ કરવું To remarry નાતરે જવું To marry another man in the lifetime of the husband (said of a woman) નાતરે લાવવું To marry a woman whose husband is alive (said of a man)

નાત-વરો, s m [See નાત+વરો] A caste-dinner

ના તવાન, adj [P fr ના, ન, not + તવી power] Powerless, infirm, impotent 2 Helpless, destitute

નાતાલ, s f [Eng Natal] Christmasday; the Day, on which the birth of Jesus Christ is celebrated

નાતિ-લેદ, s m [See નાતિ + લેદ] Caste-distinction

નાતિ છું, adj [See નાત, જ્ઞાતિ] Of the same caste

નાતી ધોતી, adj f [See નદા ધુ+ધો+ડું] (A young woman) Arrived at puberty

નાતું, s n } Relationship 2 Familiar
નાતેસ m } connection

નાથ, s m [S fr નાથ to be master] The master, the husband 2 A name of Shiva; a class of Yogis

નાથ, s f [Hem Des જળ્યા = S નાસા રજ્જુ the nose-string Seo નથ નાસિકા, નાક] The nose string of a bullock 2 [See નથ] A nose ring worn by women

નાથ છુ, s n [See નથ, નાક] The hole, at

the end of the bar of a balance, through which the strings holding the scales are suspended

નાથ-૩, *v* [See નથ] To insert a nose string, as bridle, through a bullock's nostrils
નાદ, *s m* [*S* *fi* નદ to sound] Sound, noise

ખીજી કાઈ નવ બાવતા, અલખ એટલો નાદ,
કલા સતને એઈને સુન્ની અનદ નાદ — સુકુન્દ
દુકા ગાયા ને કવિતા કયા, છંદ બેદ ને નાદ,
એ તરંગ તારા સરસ્વતી, એ રાખના સવાદ — પ્રેમાનંદ
2 Addictedness, a habit 3 Pride, haughtiness

બસિ રાજ સુખ બાલિયા રે, કલાઝ દેવો નાદ
— નરભેરામ

Id નાદ કાગરો-નાદમા પડવ To be addicted to નાદ છેડવો To break off from addictedness to, to free oneself from a habit નાદ ઉતરવો To lose one's pride, to be humiliated or mortified નાદ કાગરો To humiliate, to mortify

નાદર, *adj* [*A*] First rate, excellent
ના દાન, *adj* [*P* See ના, *i*, not + દાનો, દાનાય] Unwise, foolish 2 Rash puerile, childish 3 Inconsiderate, thoughtless and inexperienced

Prov નાદાનથી દોસ્તી ઓર છવકા બન Friendship with a foolish man may cost one's life નાદાન દોસ્ત કરના ડાહ્યો દુશ્મન સારો A wise foe is preferable to a foolish friend

ના દાન પછું, *s n* }
ના-દાનિ-પત, *s f* } Same as નાદાની
ના-દાની, *s f* }
Thoughtlessness 2 Rashness 3 Childishness 4 Folly

ના દાર, *adj* [*P* *fr* ના not + દાર, *P*, having] Poor, indigent 2 *s m* A pauper, an insolvent person

ના દારી, *s f* Poverty 2 Pauperism, insolvency

નારી, *adj* [See નાર] Addicted to, given to, absorbed in 2 Full of airs, proud 3 Obstinate, self-willed.

નાન, *s n* [*P*] A particular kind of leavened bread eaten by Muhammadans

bread, loaf

નાન-ક ડુ, *adj* [See નાન + ક + ડુ] Very small 2 Little, young (Used for endearment)

નાન કિ થુ, *adj* Eager, impetuous, vigorous

નાન-પ, Same as નાન-મ.

નાન-પછું, *s n* Littleness 2 Minority (in age)

નાન-મ, *s f* [See નાન] Inferiority; defectiveness 2 Something beneath one (in rank, honour)

ના-તી, *interj* [See ના] No, no !

નાના, *adj* [*S*] Of various kinds, several, different

Id નાના પ્રકારનું Of various kinds

નાનું, } *adj* [Hem Des જગો = *S*

નાનું, }
જ્યેત્રે શ્રતા the eldest brother Of Mar જ્ઞાન
fr *S* રુપ small, little See નડાનું] Small, little 2 Young 3 Low, short

Id નાના બાપનું Of low origin કામનાર ક-રવાથી નાના બાપનું થવાનું નથી I here is nothing derogatory in doing work Work is more dignifying than idleness નાના છેકરાની રમત A trifling or unimportant business નાને મોઢે? બોલવું To speak (of little children)

Prov નાનાથી મોટું થવાય Great events have small beginnings નાનો પછું રાઈતો કા-ભો=નાનું કાપું રોડું વડાપૂં ડુબાવે A small leak will sink a great ship નાની મોટી જરા સમજવા રહ્યા By losing time in making a selection one may find, one has nothing to select from

નાનુ-ધાપું, *s n* The nose string or reins of a bullock

નાનું સુતું, *adj* [See નાનું + સુતું redup] Very small, inconsiderable

નાને ૩, *adj* [+ *z* *dim*] Little and therefore dear to one's mind

ના-દી, *s f* [*S* *fi* નદ to rejoice] A benedictory stanza, praise of a king or of a deity at the opening of a drama

ના-દી, } *s n* [*S* *fi* + આદ] A

shrāddh ceremony performed at the beginning of an auspicious function

નાન્ય-તર, *adj* [S *f* ન + અન્ય + S તર comp] Neither of the two

Id નાન્યતર નતિ Neuter Gender (Gram)

ના પસંદ, *adj* [See ન, ના, not + પસંદ] Unacceptable 2 Disagreeable, unpleasant, distasteful, unpalatable 3 Disliked, disapproved, disallowed, rejected

Id નાપસંદ પડવું To be not liked, to be disapproved, to be rejected નાપસંદ કરવા જેવું Objectionable, that may be rejected

ના-પાકે, *adj* [+ પાકે P pure] Unholy 2 Impure, unclean, unchaste, defiled 3 Vile, filthy, loathsome

ના પાકી, *s f* Impurity, defilement, unchastity, pollution, uncleanness, unholiness

ના પાકે વી, *v* [See ન, ના, નો + પાકે વું] To say "No", to deny, to refuse 2 To forbid, not to permit

ના પાસ, *adj* [+ પાસ] Same as ના પસંદ નાપિત્ર, *s m* [S નાપિત્ર *f* સ્નાત્ર to cause to bathe *f* સ્નાત્ર to bathe] A barber

નાપિત્રી, *s f* A woman of the barber caste

ના ક્રોધાની, *s f* [See ન, ના, નો + ક્રોધાની] Disobedience, insubordination

નાકરમાની, *adj* [નકરમા] Purple, violet-coloured

નાશુદ, *adj* [P] In the state of annihilation or utter destruction, lost, perished 2 Vanished, gone beyond all trace or vestige, become as if it had never been

નાભ, *s f* [P See S નાભિ] The nave of a wheel

નાભિ, } *s f* [S] The navel 2 The nave of a wheel

Id નાભિ કથન A poetic term for the navel

નામ, *s n* [Dhi Dcs નામ *f* S નામનું *f* નમ્ to sound] A name, an appellation 2 A noun, a substantive 3 Renown, reputation, character, good credit, good name

નામ રહવા કાકરા, નાણા નહીં રહત,

શ્રીતિ કેરા કોટડા, પાડયા નહીં પડત —ભાષા.

4 A bad name or character, a blot, a brand, a stigma 5 A nickname 6 A title, a designation

Id નામ કાઢવું-કાઢવું To be notorious 2 To be famous નામ બાજવું To be disgraced. 2 To lose one's reputation તેવું નામ ન દોન દો, are phrases used to show utter disgust or abhorrence towards નામ તારવું To raise one's reputation નામ ન લેવું-ન પૂરવું To refrain from, to name no more નામ નહિ There is not the shadow of નામ પર પાણી રેડવું-ચૂકવું, નામ બાજવું To give up, to relinquish નામનું Nominal, empty નામે રડવું-પોક મૂકવી To make a clamour against vehemently and publicly નામ મોટું પવું To attain to eminence નામ પાડવું-આપવું To give a nickname to 2 To particularize, to make definite 3 To give a name to (an infant, &c) જેવું નામ તે Excellent, the best of its kind આ માડ ઉપર પાદડાનું નામએ નથી-નામ સરખુએ નથી-નામ માત્ર નથી There is not a single leaf on this tree તાકમા નામ ગળપણ નથી There is not the least sweetness in this dish

Prov નામ મોટા ને દરીન મોટા નામે નવસારી મોટી Great indeed, but little worth નામ તેનો નાશ All will go to destruction in the long run A good name is better than riches

નામ-ક, *adj* (Used at the end of a compound) Having the name of, named, called

નામ-કરણ, *s n* [S + કરણ doing *f* કૃ to do] The ceremony of giving a name to an infant

ના મહુર, Same as ના મુકર.

નામ-જાદુ, *adj* [+P જાદુ a son = S જાત born *f* જન્ to be born] Famous 2 Notorious

નામ-જોગ, *adj* [+ જોગ, યોગ] Such (a Hūndī, &c) as should be paid to that person alone whose name it mentions

ના મહુર, *adj* [P *f* ના, ના, not + મહુર] Unacceptable, rejected, refused, returned,

dishonored (of a Hundī, &c)

નામંજુરી, *s f* Non admission, refusal to accept, rejection

નામ-ઠામ, *s n* [See નામ+ઠામ, ઠામ] A person's name and address, one's whereabouts

નામ દાર, *adj* [P See નામ+દાર, P] Renowned, celebrated, famous 2 Honourable, Right Honourable

નામ દારી, *s f*, Fame, renown, celebrity
નામ-ધાતુ, *s m* [See નામ+ધાતુ] A verbal base derived from a noun, a denominative verb

નામ-ધારી, *adj* [+વર+ગુ] Bearing a name, nominal 2 Pretending, false

નામના, *s f* [See નામ] Same as નામદારી.

Id નામના મેળવવી To get reputation or fame

નામ-નિવેશ, *s m* [+ નિવેશ camp, place] The name and address of a person

નામ-નિશાન, *n* [+ નિશાન] Name and designation with the title, abode, &c, the name and particulars of a person or thing

નામ તું, *adj* [Gen of નામ] Only in name, nominal

નામ-સારી, *adj* [See + સારી] Having the same name

નામ-મર્દ, *adj* [P *fr* ના, ન, not+મર્દ] Impotent 2 Effeminate 3 Imbecile, weak

Prov નામર્દ રહે હામને, ને મર્દ રહે નામને A coward is afraid of losing his money, while a brave man is afraid of losing his reputation

નામ-મર્દી-ઈ, } *s f* Impotency, unmanliness 2 Effeminacy, cowardice; weakness

નામ-સારિ, *s f* [See નામ+સારિ a sign of the Zodiac] Namesake

નામ-વર, *adj* [P *fr* નામ + વર great] Famous, celebrated

નામ તું, *v t* [Caus of નમ+ગુ] To pour out 2 To spill

કાણે કામની નય, નેણ તે નીચાનાને —સામળાજી

2 To bend towards, to turn towards; to go to

લેઈ શ્રદરથને આનદ પામ્યા, પુ. લેવાને ધર ભણી નામ્યા —સુકુન.

નામાદિત, *adj* [See નામ + અદિત] Famous, renowned

નામાભિધાન, *s n* [S *fr* + અભિધાન.] Mentioning name a name

નામાવળી, *s f* [+S અવળિ a row] A list of names

નામી, } *adj* [P નામી *fr* નામ+P. ન
નામી રુ, } *adj* suffix] Renowned, illustrious, famous
ગામી નામી ને મહીપતિ, વરને વરા વરતી રહે —સામળાજી

2 First rate superfine, excellent
Prov ના નિવા ચોર માર્યો નય Once a thief, always a thief

નામું, *s n* [P નમ્, See નામ] A narrative 2 A letter, an epistle 3 A deed, a writing, a reckoning 4 An account, an entry in an account-book

નામું-કામું, } *s n* [+ કામું redup, વેચ] નામું-કામું, }
નામું-કામું, } Items and details in an account-book

Id નામું-કામું લખાવું To keep the ledger and accounts નામું વેચું રૂ To close the accounts and settle the balance

નામુંકર, *adj* [P ના નોત + Ar મુકેર one who confesses] Denying, disowning

Id નામુંકર નય To deny, to disown

નામુંનાસિખ, *adj* [P *fr* + મુનાસિખ] Improper, unbecoming

નામુંનાસિખ, *adj* [P *fr* + મુનાસિખ] Disappointed, hopeless, unsuccessful

નામોશી, *s f* [Ar નામૂશી] Disgrace, shame, reproach

નાયક, *s m* [S *fr* ની to lead] A leader, a conductor, a commander 2 The husband or lover 3 The hero in a play or drama 4 The chief actor 5 Name of an aboriginal tribe in Gujarať

Prov નાયક વિનાયુ ટોણું (દીપગ નથી) An army without a leader is doomed to destruction

નાયક કાંડ, *s n pl* A body of men of the નાયક caste (used in contempt)

નાયકી, *s f* [S નાયિકા fem of નાયક] A mistress, a female lover 2 A dancing girl 3 The heroine in a play or drama

નાયકેણી, } *s f* A prostitute, a courtesan
નાયકેણી, }

નાય-ડી, Same as નાઈડી

નાયડી, *s f* [See નાઈડી, નાઈડી] A bow for discharging arrows

નાયડી, *s f* [See નાઈડી] A thin rope made of leather

નાય-ડી, *s f* [See નાઈડી] A block of wood, on which a carpenter places the piece to be worked

નાયખ, Same as નાઈખ

નાયિકા, Classical form of નાયકી

નાર, Same as નારી (Used in poetry)

નાર, Same as નારી

નાર, *s m* [Mar See નર] The heart or core of wood

નાર, *s m* [See નર] A living being

નારક, નાકર, નાકર, નાકર, નારક નાર ગયે જશે

—પ્રેમાનંદ

નારકી, *adv* [S નારકી વ See નરક] Relating to hell, hellish

નારંગી, *s f* [S નારંગ] An orange 2 The orange tree 3 *adv* of an orange colour

નારાય, *s n* [S] An arrow 2 *s m* A kind of metre

નારાજ, *adv* [See ના નોત + રાજ pleased] Dissatisfied, discontented, displeased

નારાયણ, *s m* [S નારાયણ a name of Vishnu] A recluse, a Sannyāsī

નારાયણ-તેલ, *s n* [+ તેલ] A medicinal preparation

નારાયણ-પ્રદીપ, *s f* [S ના + પ્રદીપ] An offering for the salvation of the souls of one's forefathers

નારિયળ, *s n* [S નારિકેલ] A coco nut

નારિયળી, *s f* A coco nut tree

નારી, *s f* [S See નર] A woman, a female

નાર, *s n* [See નાથ] A tunnel, the

bed of a small stream 2 A deep pit in the flesh caused by mortification

નાર, *s m* A guinea worm

નાર, *s n* [See નર] A certain fee given to workmen living in a village from the produce of the village

નાર-કાર, *adv* [See નર a man, used in contempt + કાર redup] Of a low origin

અરો સાસુ તણી છુવદુ નારે, નથી કાંઈ તે નારકારે

—મણિરામ

નારી, *s m* [Ar નારી a shoe] The shoe of a horse

નારી, *s f* [See નળ, નળી] A narrow lane, a valley 2 A gulf, an arm of the sea

3 A tube, a barrel

નાર, *s f* [Telugu નાર fourth] One (the fourth) of the seven blows in the game of ગોલી-દડા

નાલકી, *s f* [See પાલખી] A sedan

ના લાયક, *adv* [P ના, ના, not + લાયક]

Unworthy of, derogatory to, unadapted to

2 Unfit, unable, not qualified

ના-લાયકી, *s f* Unfitness disability

નાલાસ, } *s f* [P નાલિ complaint for

નાલાસી, }

નાલિદ્વ = S નિદ્વ to blame] Slander, calumny

2 A libel, an abuse

નાવ, } *s m* [Hem Des, નવનો for

નાવ સિંચો, }

નાવ હો, }

S નવ new, or નાવનો = S મો માન the owner of

a cow Or S નાય lord + નો dim Or S નવ new

+ નો dim] A husband, esp lately married

નારો નાવસિંચો નાવ બાળ, સખી ક્યમ કરીએ? —ભાવા.

નાવ, *s n* [S નો] A ship; a vessel

કવલ કહે અલી આવી ઉલવી, નાવ રૂપી નોકા છીતી

—દયારામ

Id નાવ ડેલુ Lit To thrust with staves

2 To maintain one's family, to decently

conduct the affairs of one's family

નાવ ડી, *s f* } A small boat, a canoe

નાવ ડુ, *s n* }

નાવણ, *s n* [Hem Des નાવ for S

નાવ નો સ્ના to bathe See નદી ૩, નાવ, ના

હુ ૩] The act of bathing, a bath

નાવણિ યુ, *s n* A bath room

2 To suffer a loss in business

women of the bride's family just before the performance of the marriage-ceremony

નાણું, Same as નાનું

નાણવ યુ, *s n* [See નાવ યુ] Menstrual discharges, menses

નાણવું, Same as નણા વું

ના-ઈ, Used in poetry for નહિ

નાળ, *s m* [*S* નાલ] [See નળ, નળી]

The umbilical cord 2 A water-pipe, a tube

3 The prow of a vessel

નાળ કે, } *s n* [+ *S* ફ = *P dim*] A funnel

નાળ-સદ, } *s m* [See નાળ a horse

નાળ-ધધ, } shoe + ધધ યુ] A shoer of horses

નાળ વુ, Same as નાળ યુ

નાળિયેર, Same as નારિયળ A coco nut

Id નાળિયેર મથતુ To be sent off 2 To be dismissed from service નાળિયેર યોડવતુ To propose a marriage નાળિયેર સ્વીકારવતુ To agree to be joined in marriage

નાળિયેરી, *s f* Coco nut-tree

નાળિ-યુ, *s n* [See નાળ] A narrow lane

નાળીએરી, *s m* The shell of a coco nut, the bowl of a coco nut

નાળું, *s n* [See નાળ, a water pipe] A rivulet 2 A canal 3 A sewer, an aque duct 4 A ravine

નિ, *prefix* [*S*] A prefix to verbs and nouns, meaning (1) down below, under, (2) Intensity, (3) Restraint, confinement, (4) In, into, (5) Proximity, nearness, (6) stopping, (7) Doubt 2 Corrupt form of નિસ, નિર

નિ, *adv* [*S* એ, ને] Used with verbs in Gujarātī to show "desire"

નિ, *adv* [See નહિ] Used with the verb in an interrogative sentence, meaning "whether", "whether or not", *e g*, આ વીસ કે નિ, જઈશ કે નિ or "endearment", *e g*, આલો નિ, આલો નિ

નિ-ગાળા, *s m pl* [*S* નિ down + ગાળ + યુ] Lines or streams of a liquid dripping or oozing down

નિંદ વુ, Same as નીંદ વુ

નિ અક, *adv* [+ *f* નિશ્ out + અક] Confident, ૨ 1 rmined, unhesitating, undoubt

હા ન પતા રે સરી અકળેલે અક,

અધર ઉડાવી રે વાચ્યા યુજ નિ અક — દયારામ

નિ શેષ, *adv* [*S* ફ + શેષ] Whole, entire 2 *adv* Wholly, entirely, utterly

નિ સત્વ, *adv* [*S* ફ + સત્વ] Wanting a proper and essential virtue, vigour, excellence, or efficacy 2 Sapless 3 Unsubstantial, unsound, non-existent, unreal

નિ સશય, } *adv* [*S* ફ + સશય, સદેહ] Without doubt, undoubtedly

નિ સગ, *adv* [*S* ફ + સગ] Lonely, alone, single

નિ સાધન, *adv* [*S* ફ + સાધન] Having no means

નિ સાવનના સાધન, નિર્ધનના ધન, શ્રીદરિ — દયારામ.

નિ સ્વાદ, *adv* [*S* ફ + સ્વાદ] Tasteless, insipid, vapid, flat

નિ સ્ત, *adv* [*S* ફ નિ down + સ્ત side] Near, nigh, close

નિ કદન, *s n* [*S* ફ + કદન destruction] Ruin, perdition, destruction

નિ કર, *s m* [*S* ફ + કર to scatter] A group, a collection, a crowd, a heap

નિ કર, *adv* [See નહિ કર યુ to do] If not, or else

નિ કરા વુ, *v 1* [*S* નિ out + કર, વૂ, to draw] Same as નિકળ વુ

નિકળ વુ, *v 1* [*S* નિશ્ out + કર to go, to push] To come out, to pass out of any place 2 To leave, to give up (service, &c) 3 To result, to proceed 4 To exude, to rise 5 To prove, to turn out 6 To be inferred

Id વાત નિકળે ત્યારે When the subject happens to be taken up for conversation નદી પર્વત ની નિકળે છે The source of a river is on a mountain ચાલ નિકળે છે The custom has been introduced એવો કાયદો નિકળે છે This is laid down

by law સુચો નિકળ્યો છે A machine has been invented દહાકેમ નિકળ્યો ? How shall I manage to live? જવા નિકળ્યું To set out, to be about to go નવું કામ નિકળ્યું છે A new industry has been started બૂબ નિકળી છે A fault has been found out or discovered આગળ નિકળ્યું To come forward ગુમડું નિકળ્યું છે There is a boil નિકળી જવું To elope (of a woman) 2 To throw up one's legal wardship 3 To live a dissolute life

નિકા, *s f* [Ar] Marriage, wedding 2 A marriage (of an inferior order), a wedding Id નિકા પદાવવા To perform a marriage ceremony

નિ.કાઠ, *s m* [S fr નિ S + S સિતો collect.] A house, a dwelling, a residence

નિ.કાઠ, *s m* [See નિ.કળ-તું] Settlement 2 Adjustment, clearance, disentanglement 3 Judgment, decision 4 Clearance of a passage by removing the obstruction 5 Vent, issue 6 A passage, an aperture, an opening

નિ.કાસ, *s f* [See નિ.કસ-તું] Export

નિકાસી, *adj* Exported 2 Fit for exportation

નિકુન્જ, *s n* [S fr નિ S + કુન્જ] A dense thicket; a dense bower of creepers

નિકોરી, *s f* [See નીકરો dim] A gutter, a narrow drain

નિ.કેતન, *s n* [S fr નિ intens + કિત્તો to mark] A place of abode, a residence, a mansion

નિ.ફેપ, *s m* [S fr નિ down + ફેપ્તો to throw] Throwing upon, casting on 2 Putting down, depositing 3 Money deposited

નિ.ખર હું, Same as નિ.ખાર હું

નિખર્વ, *adj* [S] A hundred thousand millions, one hundred crores, a billion

નિખાદ, Same as નિપાદ

નિ.ખાર *s m* [See નિ.ખાર-તું] The ebbing of the waters of the sea 2 Ebbing; going down to the lowest limit 3 Total disappearance

નિ.ખાર હું, *v t* [S નિ down + ખર, જાર,]

to wash' or ખાર See [નિખારસ] To bleach, to have a first wash, to be washed clean

નિખાલમ, *adj* [P fr Ar કોલેસ pure Cf Hem Des જિવ-સસરિ-ઓ=S અપદન સાર: deprived of the essence, fr નિ.ખાર-હું] Frank, plain, simple, guileless, open, straightforward 2 Absolute, unconditional 3 Unmixed, unadulterated

નિખિલ, *adj* [S Cf અખિલ] whole, all નિખિલ વૃષ છતી તથા, વધ કરી અવનિ આજ રે —ગિરિધર.

નિગડ, *s n* [S] Fetters, an iron chain for the feet of criminals

વહાણુ જડયાં સમા વિષે, તથા નિગડમા કથમ ?

વિવ આજ્ઞા, સાચુ દહો, સો એ દીધા સમ

—સામળાલટ.

નિ.ગમ, *s m* [S fr નિ down + ગમ્તો to go] The Vedas 2 God 3 End, result, issue

નિ.ગમ હું, *v t* To get rid of 2 વ ત To elapse 3 To drop gently

નિ.ગર્વી, *adj* [S નિષ્ પ્રિય + ગર્વ.] Void of pride, modest

નિ ગળા હું, *v t* [S નિ down + ગળ-તું] To cause to drop, to pass through a sieve, to sift

નિ ગાળા, *s m pl* That which has dropped down, the sediments

નિ ગૂઢ, *adj* [S fr નિ S + ગૂઢ] Closely concealed

નિ.થહ, *s m* [S fr નિ intens ગ્રહ to hold] Subjection, restraint, keeping in check 2 A war

નિ.ધર્ષ-ભ્રુ, *s n* [S fr + ધર્ષ-ભ્રુ] Rubbing, friction

નિધા, Same as નીધા Favour

નિધે-ખાની, *s f* [+P વાર=S વાર having] A favourable look

નિ.ચવ-હું, *v t* [S નિ intens + ચ્ય to fall See નિ.ચોવ-તું] To squeeze, to press 2 To wring, to strain, to extort

નિ.ચિન્ત, *adj* [S નિશ્ચિત્ત fr નિષ્ away from + ચિન્તા Cf ન.ચિન્ત] Without any anxiety, careless, calm

નિ.ચોવ હું, Same as નિ.ચવ-હું.

નિ.ષવ.શ્ચિ.યુ, ૪ n [See નિ.ષવ.યુ] A piece of cloth used in cleansing the inside of an earthen vessel

નિ.ષા.મય, ૪ n The muddy water obtained by cleansing the inside of an earthen vessel

નિ.ષા.યુ, ૪ t [S નિ intens. + શ્ચ્ + wash] To cleanse an earthen vessel by rubbing its inside with a piece of cloth

નિ.ષા.રો, ૪ m [See નિ.ષા.યુ] Same a નિકારી,

નિજ, adj [S] Own; proper, peculiar

નિજનદ, ૪ m [S fr + આનદ] He who finds joy in himself. 2 God 3 The joy obtained from a union with the Supreme Being

નદવાન નિજનદ આપો રે, એ વર માયુ

—દયારામ

નિજરો, Same as નેજરો

નિજ યુ, ૪ : [Mar નિજ્ઞે fr Hem Des નિજ્ઞો fr S નિદ્રિત sleeping See નિદ્રા] To sleep, to go to sleep

નિદોષ, } adv [See નિઠ ૩] Certainly; positively,

નિ ઠંડું, ૪ : [S + નિ.વૃત્ત turned away (from)] To be exhausted 2 To pass, to elapse, to glide away 3 To terminate; to end

Id રસ્તો નિઠી ગયો He got over the way, their road came to an end

નિઠિ થો, ૪ m Want, deficiency

નિઠિયો નથી પડ્યો વરનો, આજ નાગરી નાત રે

—હરિદાસ

નિઠાડું યુ, ૪ t To exhaust; to consume 2. To bring to an end

નિ.ડર, adj [See નિ, નિસ, નિર્, +ડર fear] Fearless, undaunted

નિત, Same as નિત્ય

નિતપ, ૪ m [S] The posteriors (of a woman)

નિ તર યુ, ૪ : [S નિ down + તર-યુ to swim] To settle, to subside, to become clear and lucid by the sediments subsiding at the bottom 2 To ooze

નિ.તરા.યુ, ૪ n. That which has oozed

out or settled down

નિ.તર્યુ, adj [Cf તર્યુ] Clear; lucid; pellucid, translucent, limpid; not muddy. 2 Mere; unmixed

નિ.તાર-યુ, ૪ t. [Caus of નિ.તર-યુ] To make to drop down or ooze

નિત્ય, adj [S] Everlasting, perpetual, continual 2 adv. Always; continually; ever નિત્ય-કર્મે, ૪ n [+ કર્મ] Daily actions; daily duties

નિત્યાનંદ, ૪ m [S fr + આનંદ] Eternal joy or happiness

નિત્યે, Same as નિત્ય 2 adv Daily, always

નિદર-હી, ૪ f [See નિદ્રા + હું, ડા, ડી, dim suffix.] Refreshing sleep much longed for

નિસારો નિદરહી ગઈ રે, સ્વપ્ન ક્યાથી હોય ?

દર્શન અતિ દુર્લભ થયુ રે, ક્યમે ન પામુ સોય

—ભાલશુ.

ચરતા ચરતા દીકો ડોળી, ખાતા ખાતા અણી પોળી; નીદરહીએ તો આપ્યો હાર, મેલ, રાત, દીકાનો ખ્યાલ

—ભાષા.

નિ.દાન, ૪ n [S નિદાન the original cause fr નિ out + દાન] An ultimatum 2 The highest or lowest extremity, the uttermost 3 Ascertaining the cause of a disease, pathology (in medicine) 4 adv At the last, after all; at the very end, at least

નિ દેશ, ૪ m [S fr નિ down + દિશ્ to show] Command, order

નિદ્રા, ૪ f [S] Sleep

નિદ્રા ય-આન, adj Sleeping; asleep

નિદ્રા-વશ, adj [S fr + વશ power] Overpowered by sleep

નિદ્રાણ, adj [S fr + S અણ suffix showing "habit"] Sleepy, inclined to sleep; drowsy

નિ ધડ ઠ, adv [See નિ intens + ધડ-યુ, Cf બે-ધડ-ટ] Fearlessly

ન-ધણિ યાદું, } adj [S નિષ priv + ધણી] નિ ધણિયુ, }

Having no owner, unclaimed,

નિ.ધન, ૪ n [S fr નિ down + ધન to kill] Death 2 Ruin; destruction

न.धन, Same as निर्धन

नि.धान, *s m* [S *fr* नि down + धा to put]
Same as निधि 2 A place, a habitation. 3
The desired object

निधि, *s m f* [See नि.धान] A treasure, a buried treasure, a mine of wealth
2 One of the nine treasures of Kubera,
(See under नव निधि) 3 A receptacle, a large vessel

निन्दक, *adj* [See निन्दतु] Reproaching; blaming, reviling, abusive, slandering 2
s m f A backbiter; a libeller, a calumniator

निन्दतु, *v t* [Dh Des नीणि = S उगुत्त गत = gone up, *fr* S निन् to censure] To revile, to abuse, to slander, to calumniate

निन्दा, *s f* Reproach, defamation, calumny, slander, censure, libel, abuse, contempt

निन्दा-भोर, *s m f* [+P कौर enjoying *fr* कुर्वत to eat] A defamer, a calumniator, a slanderer, a reviler; an abuser, a libeller

निन्दा-तु, *v t* To be abused or slandered

निन्दित, } *adj* Abused, slandered 2
निन्द्य, }

Contemtable

नि.पज, *s f* [See नि.पज-तु] Produce, product, proceeds; profits, gain 2 The origin 3 Growth

नि.पज-तु, *v t* [S निष् out + पद् to go] To spring or proceed, to be born or produced 2 To turn out, to prove to be, to appear on full development, to result, to happen 3 To profit, to get a profit

नि.पज-व-तु, *v t* To produce, to create

नि.पट, *adj* [S निष्णट naked *fr* निष् priv + पट cloth See नट] Shameless 2
adv Very, exceedingly, wholly, altogether, utterly 3 Absolutely, positively

निपट वपट नथी प्हीतो, धाया हल्ला सवे
—भेमानंद

नि पात, *s m* [S *fr* नि down + पत् to fall] Falling 2 Death 3 A word that cannot be traced back to any simpler origin (in Grammar)

निपावतुं, Same as नि.पज-तु

सृष्टि निपावा यई मनसाय, सुभट यई पोडया नभाय
—काणीदास

धनातुं क्षेत्र निपाव्य जीन वल्ल, याम ७ —दयाराम.

निपायो, *s m* Sweet and fresh toddy.
2 A kind of plant or its fruit, used as an aperient medicine

निपुण, *adj* [S] Proficient, skilled, well-versed

निपुण-ता, *s f* Proficiency, skill

नि.पध, *s m* [S *fr* नि intens वच् to bind] An essay, a composition 2 A treatise

नि.पा-तु, *v t* See नि.वा-तु To stand, to continue, to abide, to endure, to be held on

नि.पा-तु, *adj* Durable, lasting 2 That which serves the purpose, tolerable

निपा-तु, Same as नीलो

नि.पाव, *s m* [See नि.पा-तु] Passing through well, endurance 2 Subsistence, maintenance

निपाव-तु, *adj* Carrying through, bringing safely and well out of a difficulty

नेल्लो निपावतु, ये भीतम पातयिगे रे —दयाराम

नि.पा-व-तु, *v t* [Caus. of नि पा-तु] To carry through, to bring safely and well out of 2 To overlook, to pass by; to excuse 3 To support, to manage

नि.पा-वो, Same as नि.पाव

निष्पट, *adj* [S निष् *fr* निष् intens + मृ to fill] Heavy, strong, full 2 Hard, old and therefore not useful

नि.प्राप्त, *adj* [S निष् priv away from + प्राप्ति] Doubtless, sure, certain, confident

निम, [See नि.भु] Same as नियम.

निमक, *s n* [P] Common salt

निमक-दराम, *adj* [+दराम] Ungrateful; faithless

निमक-दरामी, *s f* Ingratitude, faithlessness

निमक-दलाल, *adj* [+दलाल] Faithful; true to one's salt, obedient

निमक-दलाली, *s f* Fidelity

नि.भञ्ज, *adj* [S *fr* नि down + भञ्ज] Drowned, immersed, plunged, sunk 2. Absorbed in, engrossed by, overwhelmed

नि.भ-तु, Same as नि.व-तु.

નિમ જુ-ક, *s f* [See નિમ-વુ] Appoint-
ment, assignment 2 An allowance, a
stipend 3 A situation, an office

નિમ-તા-હો, *s m* [See નીમે half] Check-
ing, auditing (in surveying, accounts, &c)

નિમત્ર-જુ, *s n* [S fr નિ intens +મત્ર to
consult] An invitation

નિમ-વું, *v t* [Dh Des નિમ્મા ય= S નિર્માન્તમ્,
નિર્મિ તમ્ created, also Hem Des બિમેળ, =સ્થાનમ્,
નિમ્મા જન્-નિર્મિ મી તે; નિમ્મ ઇન્-નયન્તિ, to perish,
fr S નિર્મો to create fr નિસ્ out+મા to mea-
sure] To appoint; to assign, to nominate

નિમાજ, *s f* [P નમાઝ] Prayer, worship;
of God, divine service, adoration 2
Prayers prescribed by the Muhammadan
religion

Id નિમાજ પદની To say prayers (of a
Muhammadan)

Prov નિમાજ પદતી મરીફ કોટે વળગી The
better man (and so the honest), the
worse luck

નિમા, } *s m* [See નિર્મા જુ] 'A potter's
નિમા-ડો, }
kiln 2 A pile of earthen pots (burnt or to
be burnt)

નિમાણ, *s m pl* [S નિદિમ વાળ] Hair
નિમિત્ત, *s n* [S] A cause, a ground
2 An object, a purpose, the aim, the in-
tention 3 A false plea, a pretence, a pre-
text 4 An instrument; a means

નિમ્નાશ, *s m* [S fr નિમ્ન low + અશ]
(Astrology) Declination of a planet or
star

નિ નિષ, *s m* [S fr નિ નિષ to shut the
eye, to wink] The twinkling of the eyes 2
A twinkling of the eye considered as a
measure of time, a moment 3 A little

નિ મીલ ન, *s n* [S fr નિ down +મીલ to
meet] Shutting the eyelids, winking

નિમે, *adv* [S નિમ] Half

નિમે હું, *adv* [See નિમ-વુ] Appointed,
fixed, determined

નિ-મેય, Same as નિ નિષ

નિમ્મ, Sk form of લિમ્મ, લિમ રો

નિ-યન્તા, *s m* [See નિ-યમ] That re-

strains, rules, regulates, or governs 2 God
નિ-યમ, *s m* [S fr નિ down+યમ્ to re-
strain] A rule, a law, an ordinance, a re-
gulation, a statute 2 A regular practice
or custom 3 Established order or method
4 An appointment, a matter fixed or set-
tled 5 A resolution 6 Any obligatory
religious observance

Id નિયમ કરવો-ગાધવો-કરાવવો To make
a rule નિયમ રાખવો-પાળવો To observe a
rule નિયમ લેવો To take a vow, to vow નિ-
યમથી As a rule, systematically

નિ યમ-ન, *s n* Restraining, controlling,

નિ-યમ-સાર, *adv* [See નિયમ+P સાર abo e
fr S સિસ્ર the head] Methodically, regu-
larly, punctually

નિ યમિ-ત, *adv* Appointed, fixed; set-
tled 2. Controlled, restrained, ruled 3
Regulated, prescribed

નિ-યામ-ક, *adv* Regulating, directing.
2 *s m*. A regulator, a director 3 A ruler

નિ યોગ, *s m* [S fr નિ down+યુજ્ to
join] A command, a commission, an ap-
pointed task

નિર, *adv* [S] A prefix showing nega-
tion or privation when used with nouns,
and certainty or completeness when used
with verbs

નિરકુશ, *adv* [S fr નિર priv + અકુશ]
Uncontrolled, unchecked, unrestrained

નિરખ, *s m* [P નિર્ણે rate fr S નિર +
ફૂજ to see See નિરીક્ષા] Inspection, test
2 Market rates, current prices

નિરખ વું, *v t* To behold intently, to
contemplate 2 To inspect closely

નિરજન, *adv* [S fr નિર priv + અજન]
Freed from all qualifications and conditions

2 All knowing and all good, void of all
darkness, ignorance, error, or imperfection

નિર ધણિ યું, Same as ન-ધણિ યાતું.

નિર ધાર, Same as નિર્ધાર

નિર ધાર વું, Same as નિર્ધાર વું.

નિર-નિરાણું, *adv* [See નિરાણું, નિર being
redup] Quite separate

નિરતર, *adv* [S fr નિર priv + અતર.]

Continuous, incessant, constant, perpetual 2 *adv* Continuously, incessantly, constantly, always

નિરપકારી, *adj* [+ અપકારી] Harmless, innocent, inoffensive

નિરપરાધી, *adj* [*S fr* + અપરાધી] Faultless, guiltless, innocent

નિરપેક્ષ, *adj* + અપેક્ષા] Free from desire 2 Unselfish

નિર-ભાર, *adj* [+ ભાર] Free from a burden

અચુર વશ નિર્દન કરના, ભૂ કરવા નિરભાર છ
—ભાસભુ

નિરર્થ, } *adj* [*S fr* + અર્થ] Devoid of
નિર્ર્થ-ક, }
meaning or sense 2 Profitless; not advantageous 3 Vain, empty, unavailing 4 Uncalled for, unnecessary

નિરસ, *adj* [*S* નીત્ત *f* નિર+સ] Tasteless, insipid, uninteresting

નિરહંકાર, *s m* [*S fr* + અહંકાર] Absence of pride 2 *adj* Free from pride, humble, modest, shy

નિરહંકારી, *adj* Same as નિર-હંકાર, *adj*

નિરાંત, *s f* [*S* નિર્વાત *fr* + વાત] Peace, tranquillity, security 2 Ease, comfort 3 Leisure

Id નિરાત થવી-વળવી To be in peace or at ease

નિરાતે, *adv* At one's ease

નિરાકરણ, *s n* [*S fr* નિર *priv* + આ *intens* + ક્ર to do] Removal, cancelling, repeal 2 Refutation, a reply

નિરાકાર, *adj* [*S fr* નિર *not* + આકાર] Void of form or figure, formless, having no form 2 *s m* The Universal Spirit

નિરાજન, Same as નીરાજન

નિરાધાર, *adj* [*S fr* + આધાર] Void of foundation or support, supportless, unsustained

નિરાપેક્ષી, Same as નિર-પેક્ષ.

નિરામય, *adj* [*S fr* + આમય *disease*] Free from sickness, healthy 2 *s n* Freedom from disease, good health

નિરાલય, *adj* [*S fr* + આલય *shelter*] Sup-

portless, friendless; forlorn

નિરાશ, *adj* [*S fr.* + આશ] Hopeless, despondent, despairing

નિરાશ્રય, } *adj* [*S fr* + આશ્રય] With-
નિરાશ્રિત, }
out shelter or protection, unsheltered; unprotected, friendless 2 Destitute, poor

નિરાહાર, *s m* [*S fr* + આહાર] Abstinance from food, fasting, a fast

નિરાળું, *adj* [*Hem Des* નિરાઆ = *S* પ્રકટ open, also See આર. *fr* *S* નિર away from + આસ *a house*] Separate, disjoined; parted; distinct 2 Different from, other than 3 Distinct from, diverse from, disagreeing with, foreign to.

નિરીક્ષ-ણ, *s n* } [*S fr* નિર *intens* +
નિરીક્ષા, *s f* }
f ર્શ્વ to see. See નિરણ] Beholding closely and attentively

નિર, *adj* [See નર્] Pure, genuine

નિરત્તર, *adj* [*S fr* નિર *priv* + ઉત્તર] Unanswerable, irrefutable 2 Having nothing to say in reply, silenced by the adversary's argument

નિરત્યાગ, *adj* [See + ઉત્યાગ] Dispirited, devoid of zeal

નિર્યોગ, } *adj* [*S fr* + ઉયોગ, ઉયોગી]
નિર્યોગી, }
Destitute of employment, unemployed, idle

નિરપકારી, *adj* [*S fr.* + અપકારી] Ungrateful 2 Ungracious, conferring a favour on nobody

નિરપદ્મ, } *adj* [*S fr* + અપદ્મ]
નિરપદ્મી, }
Harmless; inoffensive

નિરપમ, *adj* [*S fr* + અપમ] Peerless, matchless, incomparable

નિરપયોગ, } *adj* [*S fr* + અપયોગ, અ-
નિરપયોગી, }
પયોગી] Useless, unsuitable, not answering the purpose

નિરપાય, *adj* [*S fr* + અપાય] Without a remedy or resource, helpless, irremediable

નિરપ-ણ, *s n* [*S fr* નિર down + રૂપ to see See રૂપ] Describing or delineating 2

Narrating; telling; declaring, indicating
3 A description, an exposition

નિરોગી, *adj* [S નીરોગ *fr* નિર *priv* + રોગ] Without disease or sickness, healthy; well

નિરોધ, *s m* [S *fr* નિ *intens* + રુધ *to* obstruct] Opposition, hindrance 2 Check, restraint, prevention 2 Confinement; limitation

નિર્ગત, *adj* [S નિર *priv* + ગતિ] With out resource, powerless, feeble, weak

નિર્ગંધ, *adj* [S *fr* + ગંધ] Scentless, having no fragrance

નિર્ગમ, *s m* [S *fr* + S ગમ્ *to go*] Going out, exit *Of* નિર્ગમન

નિર્ગમન, *s n* [S *fr* નિર *intens* + ગમન] Passing away 2 Spending or passing (time) 3 An exodus

નિર્ગમ કું, *v t* To pass (one's time)
Id વખત-દહાડા નિર્ગમવા To pass one's time, days, &c

નિર્ગુણ, } *adj* [S *fr* નિર *priv* + ગુણ]
નિર્ગુણી, } Without attributes or properties 2 That is devoid of good qualities or attributes 3 Ungrateful

નર્મદી, *Sk* form of નગોડ
નિર્મલ, *adj* [S *fr* + ઘ્ના] Merciless, pitiless, hard hearted, cruel

નિર્ધા, *s m* [S *fr* નિર *intens* completely + ધા *loud bawling*] Sound in general 2 The sound of a bass voice or sound

નિર્જન, *adj* [S *fr* નિર *priv* + જન] Having no inhabitant 2 Uninhabited, unfrequented

નિર્જનતા, *s f* The state of being uninhabited 2 Solitude

નિર્જર, *adj*, [S *fr* + જરા *old age*] Undecaying, imperishable, not subject to old age 2 *s m* A god, a deity

નિર્જળ, *adj* [S નિર્જન *fr* + જળ] Having no water at all or only a little, without water 2 (A vow) in which abstinence from even water is undertaken

Id નિર્જળ અગિયારસ The eleventh day

of the bright fortnight of વ્રજ (May-June), on which even water is not drunk by those who observe the fast

નિર્જીવ, *adj* [S *fr* + જીવ] Destitute of life; inanimate 2 Weak; feeble; flimsy, unsubstantial, fragile

નિર્જર, *s n* [S *fr* નિર *out* + જર] A spring of water 2 A water fall

નિર્ણય, *s m* [S *fr* નિર *inten* + ને *to carry*] Determination or conclusion after investigation 2 A decision, a decree

નિર્ભય, *adj* [S *fr* નિર *priv* + દયા] Pitiless, ruthless, merciless, cruel, heartless

નિર્દેશ, *s m* [S *fr* નિર *inten* + દેશ *to show*] Indicating, pointing out; allusion, reference 2 An order, a command an authoritative direction

નિર્દોષ, } *adj* [S *fr* નિર *priv* + દોષ]
નિર્દોષી, } Faultless, blameless, spotless, innocent

નિર્ધન, } *adj* [S *fr* + ધન] Destitute of wealth, penniless, indigent, poor,
નિર્ધની, }

નિર્ધાર, *s m* [S *fr* નિર *inten* S + ધૃ *to hold*] Steadfastness of mind, positive assurance or persuasion 2 A resolution, a determination, a positive purpose 3 *adv* Certainly, positively

નિર્ધાર-કુ, *v t* To settle, to ascertain, to fix

નિર્ધાર, *s m* [+બધ, બાધ કુ] Determination resolution

નિર્મળ, *adj* [S નિર્મલ *fr* નિર *priv* + જન, બળ, strength] Powerless, feeble, weak; having no strength

નિર્મળતા, *s f* Feebleness, weakness

નિર્ભય, *adj* [S *fr* + ભય] Fearless, bold, undaunted 2 Free from danger, safe; secure

નિર્ભર, *adj* [S *fr* નિર *intens* + ધૃ *to fill*] Filled with; full of

નિર્ભર-ના, *s f* [S *fr* નિર્ભર *to revile*] Treating with contumacy, reviling, exposure of faults or weakness

निर्लोभ्य, *adj* [S *fr* निर् *priv* + लोभ]
 Unt fortunate; luckless, unlucky

निर्द्वान्त, *adj* [S + आन्ति] Not doubt
 ing, certain, sure, confident

निर्दोष, *adj* [S निर्दोष that which can be
 broken or pierced completely *fr* निर् *intens*
 + निर् to break But in Guj निर् is taken to
 mean "not."] Impenetrable

निर्मल, } *adj* [S निर्मल *fr* निर् *not* + मल
 निर्मल्य, }
 =शेध, भज] Void of dirt or impurity, clean,
 clear, pure 2 Unsullied, guiltless 3 Un-
 adulterated; unalloyed 4 Limpid, lucid,
 transparent. *Of* निर्मल, नीमल

निर्मल, *v t* [See निर्मल] To create
 2. To cause 3 To appoint

निर्मा, *s n* [S *fr* निर् *intens*, fully
 + मा to measure] Creation; production,
 bringing into existence 2 *adj* Created;
 produced, effected, made 3 Predestined

निर्मा, } *s n* [S निर्मा *fr* निर् away
 निर्मा, }
 from + माल्य a flower *fr* माणा] Flowers
 which after having been offered to an idol
 have become stale 2 *adj* Rejected, cast
 away 3 [*Of* निर्मा] Without substance,
 worth less

निर्मित, *adj* [See निर्मा] Created,
 produced, formed, made 2 Predestined

निर्मु, *adj* [S *fr* निर् *priv* + मु]
 Disappointed, despairing

भाक्ष सत्सरी सौ को हरे, आपणा निरी निर्मु
 —भेमानंद

निर्मु, *adj* [S निर्मु *fr* + मु] Being
 without a root 2, Eradicated, extirpated
 3 Unfounded, groundless

निर्मु, *adj* [S *fr* + मो] Free from
 illusion

निर्मु, *s n* [S निर्मु *fr* निर् *out* + या-
 ग् going *fr* या to go] Setting out on a jour-
 ney

निर्मु, *s m* [S *fr* + यस् to strive]
 Sap, juice

निर्मु, *adj* [S *fr* निर् *priv* + दम्]
 Shameless, immodest, impudent, indecent,

निर्मु, *s f* } Shamelessness,
 निर्मु, *s n* }
 barefacedness

निर्मु, *adj* [S *fr* + दोष] Unavari-
 cious, not covetous

निर्वचन, *s n* [S *fr* निर् *intens* + वच् to
 speak] Definition, exposition

निर्वेश, *adj* [S *fr* निर् *priv* + वश]
 Childless, heirless. 2 *s m* Extinction of a
 race or family

निर्वेशी, Same as निर्वेश, Heirless

निर्वच्य, *adj* [S See निर्वचन] Fit to
 be defined or expounded.

निर्वच्य, *s n* [S *fr* निर् *intens* + वच् to
 blow.] Extinction, death; annihilation, 2
 Absolution, emancipation from matter and
 re union with the Supreme Being; eternal
 bliss

पद नवाष्ट मया नृत्त भनवा,

सुरति स्वरपमा नृत्त लागी रे —लोकोत्तम.

3 Death, the state of Nirvāna 4 *adj*.
 Last, final 5 Sure, positive, certain

निर्वच्य *s m* [S *fr* + वच् to carry *Of*
 निर्मा] Conducting, carrying on, man-
 aging, accomplishing, management, accom-
 plishment 2 Maintenance, supporting

निर्विच्य, *adj* [S *fr* + विच्य] Not
 admitting an alternative 2 Recognizing
 no distinction as that of subject and ob-
 ject, or of the knower and the knowable
 In निर्विच्य ध्यान Meditation with per-
 fect forgetfulness of self

निर्विकार, *adj* [S *fr* निर् *priv* + विकार]
 Free from change, unchangeable

निर्विघ्न, *adj* [S *fr* + विघ्न] Free from
 obstruction, embarrassments, difficulties,
 or troubles

निर्विष्य, *adj* [S *fr* निर् *intens* + विद्
 to know] Despondent, depressed, over-
 come with sorrow

निर्विष, *adj* [S *fr* + विष] Having
 lost poison 2 Harmless

निर्वृ, *adj* [S *fr* निर् *intens*, com-
 pletely + वृ to choose] Happy, satisfied

निर्वृति, *s f* Happiness, satisfaction 2
 Repose, rest

નિર્વૃત્ત, *adj* [S fr નિર્ a way from વૃત્ = L *verto* to turn] Accomplished, attained

નિર્વૃત્તિ, *s f* Accomplishment

નિર્વેદ, *s m* [S See નિર્વિશ્વ] Disgust; dislike

નિર્વેધ, *adj* [S fr + વેધ] Free from obstacles or precluding grounds, free from opposition, free from anxiety

નિર્વૃત્તિની, *adj* [S fr + વ્યસન] Free from bad habits or evil propensities

નિર્વૃત્તિ, *s n* [S fr નિ S + લી to go] A dwelling place, a house

નિર્વૃત્ત, *s n* [See વૃત્] The forehead
નિર્વૃત્ત કુકુમ સાથ અક્ષત, નયણે કાળજી સોય,
વરસાય કંઠે હાર ચોસે, ભક્ત મોહા હોય

—હરિદાસ

નિર્લાભ, *adj* [+ લાભ, લાભ] Shameless, impudent

નિર્લાભ, Same as લિલાભ

નિર્વૃત્ત, *v t* [Dh Des નિર્વૃત્તિ = S નિર્વૃત્ત resulting; also નિર્વૃત્ત fr S નિર્વૃત્ત affected Also Hem Des નિર્વૃત્ત = S નિર્વૃત્ત its results, also નિર્વૃત્ત = S વ્યક્ત સ્વરો થા મવતિ becomes distinct or clear; also નિર્વૃત્ત = અર્થ વ્યક્ત proper S નિર્વૃત્ત performed fr નિર્વૃત્ત + વૃત્ = L *verto*, to turn] To prove to be, to turn out, to come up 2 To become conspicuous, to stand forth strikingly

Prov નિર્વૃત્ત વખાણ The proof of the pudding is in the eating

નિર્વાણ, Same as નવાળ

નિર્વાણ, *v t* [See નવાળ] To make a present of, to present, to make a gift of
નિર્વાણ, *s m* Bringing to an end or conclusion, doing away with 2 Settlement; adjustment 3 A decision Same as નિર્વેડો.

નિર્વારક, *adj* [See નિર્વારક] (Generally at the end of a compound) Warding off, averting, preventing, removing

નિર્વારક, *s n* [S See નિર્વારક] Turning back; warding off, precluding, averting; preventing, prohibiting 2. Removal of a trouble 3. Curing, a cure

નિર્વારક, *v t* [S નિર્વારક + ક to cover] To turn back or away from, to avert; to

ward off, to prevent, to prohibit 2 To do away with, to get rid of, to remove

નિર્વાસ, *s m* [S fr + વસ to dwell] Residence, dwelling, abiding 2 A mode of dwelling place

નિર્વાસી, *adj* Residing or dwelling 2 s m A resident

નિર્વૃત્ત, *adj* [Same See નિર્વૃત્ત] Turned back, retired from active life 2 Performed

નિર્વૃત્તિ, *s f* [S fr નિ down + વૃત્ = L *verto* to turn] Turning back or from; stopping, resting, ceasing, coming to a stand 2 Cessation from worldly concerns and engagements, retirement from active life 3 Quietude, passivity

નિર્વેડો, Same as નિર્વેડો A decision
Id નિર્વેડો કરવો To decide, to adjust નિર્વેડો લાવવો To bring to an end

યુગ્મી ન છૂટે, ન ચાપ છોડાવો,
મારો કિયે કાળ નિર્વેડો ?

—દયારામ

નિર્વેદ ન, *s n* [S fr નિ down + વિદ્ = L *video* to know] A representation, stating; telling, relating 2 Delivering, presenting, giving; offering

નિર્વેશ, *s m* [S fr નિ down + વિશ્ to enter] Entrance, admission 2 The camp of an army

નિશ, Same as નિશા, Night

નિશ-દિન, } *adv* [+ દિન a day] Day
નિશ-ભાર, }

and night

સખી, યુને વિશ્વ કરી ઠે, એની વાસણીએ રે,
ખુબી જેની ખસતી નથી નિશભાર રે

—દયારામ

નિશા, *s f* [P નિશા fr નિવાન = S નિવન્ to sit down fr નિ down + સ્થ to sit] Assurance, confidence, mental conviction

નિશા, *s m f* [P નિશા] Intoxication

નિશા, *s f* [S] Night

નિશા, *s f* [See નિશા] A slab of stone on which things are crushed or pounded

નિશા-ચર, *s m* [S fr નિશા night + ચર to do] The moon

નિશા-ચર, *s m* [S fr + ચર to walk]

A fiend, a goblin 2 An owl 3 A bat 4 A robber

आत बक्ष निशाचर गणिता, विष्णुको भार्या न्याय

—गिरिधर

निशाशु, *s m* [P निशान्] An ensign, a flag, a banner 2 A butt, a mark for firing at 3 Any object set or taken up as a mark, a sign, a target

पादवन निशाशु वाग्या, पश्यु युद्ध भगालु

—गिरिधर

निशाशु, *s f* A mark, a sign, a badge, a symbol, an emblem 2 A symptom; an indication, a trace, a vestige

निशातरो, *s m* [S निशाद-पुष n pestle *f* नि down+शद् to cut + पुन] A pounding stone, a pestle

निशान, Classical form of निशाशु, A target

अशु कोवि कर्माक्षीना निशान, के टण्डु तमोसु गावमाट

—हयाराम

Id निशान ताक्षु To aim at a target निशान मारु-पाक्षु To strike or bring down the target or the thing aimed at निशान उपावु-वागु To gain one's object

निशान-हार, *s m* [+हार P having, holding] A standard-bearer, an ensign

निशि, Same as निश, निशा, Night

निशि जट भास थाय, कहे कट कु-राय, रायि नट येक छ, व्यर्थ जेम काक तो —दक्षिण

निशान-प्राण, *adv* [+P बाज् playing *fr* बाहेतन् to play] Sure of hitting the target

2 *s m* A sure shot

निशानी, Same as निशाशु.

Id निशानी राखी To bear in mind as a marked thing

निशाण, *s f* Same as शाण A school

Id निशाणे बेसाडु-भुवु To place at school

निशाण-गणु, *s m* [+ गणु-पति] The worship of the goddess Sarasvatī, performed at the time of a boy's admission into a school

निशाणि-यो, *s m* A scholar; a school-boy, a student, a disciple

निशोतर, *s m* A medicinal plant used as a purgative

निश्चय, *s m* [S *fr* निश्, निश्, intens + चि to collect] A resolve, a settled purpose. 2 Determination, settlement, ascertainment, a positive conclusion 3 Confidence, assurance, firm belief or persuasion 4 Certainty 5 *adv* Certainly, positively

निश्चय, *adv* [S *f* निश् priv + च्च् to walk] Immovable, fixed 2 Unchangeable

निश्चि त, *adv* [S See निश्चय] Ascertained, determined

निश्चिन्त, *adv* [S *fr* निश् priv + चिन्ता] Free from anxiety or solicitude, careless 2 Confident 3 Sure, certain

निश्चिन्त-ता, *s f* Freedom from care or anxiety

निश्वास, *s m* [S *fr* नि down + श्च् to breathe See श्वास] Same as निशामो A sigh

निपाद, *s m*. [S *f* नि + पद् to sit] The

last or seventh note of the Hindī gamut

2 The lowest of the castes, an individual

of the lowest caste 3 A barbarian, such

as, a hunter, fisherman, &c

निषेध, *s m* [S *fr* सिध् to be accom-

plished] Prohibition, interdiction. 2

Denial, refusal, disavowal 3 Negation

निषेध-क, *adv* Putting an interdict

upon, forbidding, prohibiting, negating

निषेध-वु, *v t* To forbid, to prohibit,

to negative

निष्कण्टक, *adv* [S *fr* निश्, निश्, priv +

कण्टक, कटो, a thorn] Void of thorns 2

Free from danger

निष्कपट, } *adv* [S *fr* + कपट.] Free

from guile, fair, ingenuous 2 Candid,

frank, out-spoken

निष्कलुष, *adv* [S *fr* + कलुष] Pitiless,

cruel

निष्कर्म्म, *adv* [S *f* + कर्म्म] Free from

action 2. Doing nothing, inactive, passive

निष्कलंक, *adv* [S *f* + कलंक] Free from

stain, spot, or slur, immaculate; pure,

clean

निष्काम, — } *adv* [S *fr* + काम desire]

Free from desire 2 Unselfish

નિષ્કારણ, *adj* [S fr +કારણ] Causeless 2 Unnecessary

નિ ષ્ટા, *s f* [S fr નિ down +સ્ટા, L *sto*, Gr *histemi*, to stand] Fixed attention or affection, devotedness or engagedness of the heart or mind, attachment 2 Reliance; trust, confidence, faith 3 Aim, object; intent

નિષ્કુર, *adj* [S] Hard, rough 2 Severe 3 Cruel

નિષ્પક્ષ-પાત, *s m* [S fr નિષ્ priv +પક્ષ side+પાત falling fr પત્ to fall] Impartiality 2 *adj* Impartial

નિષ્પક્ષ-પાતી, *adj* Impartial

નિ ષ્યાપી, } *adj* [S fr નિષ્યાપ fr +પાપ]

નિ ષ્યાપી, } Sinless; free from sin

નિષ્ફલ, *adj* [S નિષ્ફલ fr +ફલ fruit] Fruitless, vain; unsuccessful

નિ સંડી, Same as નિ-સરણી

નિસખત, *s f* [Ar] Connection, relation 2 Care, charge 3 Care about (as of some consequence), concern, anxiety 4 *adv* Under the care of, through

નિ સરણી, *s f* [Dh Des નિસેળી, also Hem Des નીલગિઆ, fr S નિ થયળી or નિ થેળી fr નિસ down+થિ to go] A ladder, stairs 2 A game for children

નિ-સર-વું, *v ૨* [Dh Des નીહરિયં fr S નિઃસરત્ fr નિસ away from+સર, to move] To go 2 To proceed, to depart 3 To issue, to come out of.

Id નિસરી પડવું To depart from or leave at once, in haste, or surreptitiously

નિસાતરો, Same as નિશાતરો

નિ-સાસો, *s m* [See નિ આસ] A sigh, a groan 2 Respiration, a violent emission of breath 3 A curse

Id નિસાસો નાખવો-મૂકવો To heave a long sigh, to draw a deep sigh 2 To curse

નિસ્તર વુ, *v ૧* [S નિસ intens + તર-વું] To carry through; to accomplish, to complete

નિ-સ્તારો, *s m* Carrying through, accomplishment; completion

ઢાપ વિલક દુલસીની માળા, સાધુ સગ નિસ્તારા —મીરાંબાઈ,

નિસ્તેજ, *adj* [S fr નિસ priv +તેજ light] That which has lost its lustre, pale, pallid.

નિ-સ્પૃહ, } *adj* [S નિસ્પૃહ fr નિસ+સ્પૃહ]

નિ-સ્પૃહી, } Free from desire 2 Indifferent to, disregarding of 4 Detached, distinct, separate

નિસ્પૃહ તા, *s. f* Impartiality, disinterestedness.

નિસ્તરત્વ, Same as નિસતર

નિ હંતા, *s m* [S fr નિ intens. + હન્ to kill] A killer, a destroyer.

નિહાલ, Same as ન્યાહલ, ત્યહાલ Happy

દાસ દયો, ગાઈ થયો નિહાલ —દયારામ

નિ હાળા હું, *v ૧* [Dh Des નિહાલિયં = S નિમાલિત્વ stared at, Also Ham Des. નિગારહ = S કાળેક્ષિત કરોતિ to look at attentively] To inspect closely and attentively.

નીંદ, Same as નિદ્રા

ની, Same as નિ (અને) And

ની, Same as નિ (નહિ) Not

નીક, *s f* [S નીકા a channel for irrigation] A drain, a sewer, a sink

ની-કર, *adv* [See ન નોત+કર-વું] Same as ની તર

નીકા, Same as નિકા

નીકુ, *adj* [See નકર or નકી] Pure; clear. 2 Acceptable; fine

યર ચરોહા રસોઈ કરવા ચાલી, એવે કોઈક ગોપી છીંધી; બધી રહી નતા ત્યા ચાતા, રે વાત નહિ કાઈ નીકી.

—દયારામ.

નામ બહીકો સળસે નીકો, અનુકવી નન અદકારી હે

—નિરાતબેન.

નીકોલી, *s f* A medicinal plant

ની ખરા-વ-વું, *v ૧* [Caus of નિ-ખાર-વું] To get bleached

ની-ખાર વુ, Same as નિખાર-વું.

નીધપટ, *s m* [S નિધપટ] A vocabulary, a list of words, a dictionary.

નીધા, *s f* [P નિર્ગોદ] The eye, a look; the sight, seeing 2 Regard, attention; heed

Id નિધા કરવી-રાખવી To do favour to નિ-ધા રખો મેહેખાન Take care, Sire 2 Be plenary

used to favour this person, Sire 3 A term used by the attendants of great persons to call their attention to visitors.

નીચ, *adj* [S] Low, mean, base, abject, inferior 2 Not high or tall

નીચ-હું, *adj* Lower, inferior, situated below

નીચાણુ, *s n* Low ground, low level 2 Declivity, descent

નીચું, *adj* Low, not high 2 Inferior, lower 3 Mean, low, base

Id, નીચુ ધાલવું-લેવું To be ashamed of a bad action, to hang the head down through shame નીચુ લાગવું To feel degraded નીચી યુદ્ધિએ-નીચી ગરદને ચાલવું To behave oneself meekly or modestly

Prov નીચી બારડને સૈા પુરે In a calm sea every one is a pilot

નીચે, *adv* Beneath, under, down, below

Prov નીચે ધરતી, ને હશે આશ 1 (કોઈને અધાર નથી) Quite supportless.

નીચોચ-વૃત્ત, *s n* [See નીચું + ઉચું + વૃત્ત a circle] An epicycle (in Astronomy)

નીચોવણુ, } *s n* [See નીચોવણુ]

નીચા મણુ, } Water that has oozed out, or has been wrung out

નીચોવણું, *v t* [S નિ down+વૃ to fall] To squeeze, to strain ? To wring, to extort.

Id ગાળા નીચોવે એવું Very stingy, miserly in the use of one's money 2 Careful in saving money, saving one's money at any sacrifice; collecting money by any means however insignificant or wicked

નીચામ-હું, *s n* A frame of bamboo chips, on which an object soaked with water is placed for wringing water out of it

નીન, Same as નિત્ય

નીનર, [See નહીં, નહિ, + Mar નર if fr S નહીં then] If not, otherwise, or else

નીનરું, Same as નિનરું

નીનિ, *s f* [S નિ to carry, to lead See ને] Morals, ethics, the laws and rules

for conduct 2 Propriety, fitness, justness, equity 3 The fitness of a thing, the law of rectitude 4 Law, morality

Id નીતિ ગાયલી-પાળી To observe the rules of morality નીતિ યુક્ત Moral, just

નીતિ-માન, *adj* [+ ગત્, માત્, having] Moral, just

નીતિ-શાસ્ત્ર, *s m* [See + શાસ્ત્ર] The science of ethics or politics, moral philosophy

નીંદણુ, } *s n* [See નીંદણુ, નીંદણું]

Weeds plucked and up thrown away

નીંદર, Same as નિંદ્રા

નીંદણું, } *v t* [Hem Des નિંદિયો=S કું-નીંદણું, } To pluck up the weeds in a field, to weed

નિંદણુ = picking up weeds] To pluck up the weeds in a field, to weed

નીંદામણુ, } Wages paid for plucking

નીંદામણી, } up the weeds in a field

નીલો, *s m* A kiln of નિલાડો

નીમ, *s m* [See નિમય or નીમણું] Same as નિમય 2 An offering to ghosts, &c

નીમ-વેદ, *s m* [See નિમે half + વેદ] A quack doctor

નીમ-સાર, Same as નિમ-સાર

નીમ વુ, Same as નિમણું

નીમ-હુકીમ, *s m* [See નિમે + હુકીમ] A quack doctor, a mountebank.

નીમી, *s f* [See નિમણું] A money draft, a cheque

નીમે, *adv* [S નીમ A નિસ્ત, F નીમ a half] (Multiplied) By a half 2 *adv* Half.

નીમો, *s n* [P નીમ the upper garment = નીમે half] A robe

નીર, *s n* [S] Water 2 Lustre, temper, spirit, mettle, pluck

ચુદ્ધીર તાકી હરણુ નવ ધીર, ચયો ધૂધવાર હરણું સૈા નીર — પ્રેમાનંદ

નીરજ, *s n* [S નિ + જન્ to be born] A lotus flower,

નીરજ, *adv* [S નિ નિર પ્રિય + રજ dust] Free from dust or impurity 2 Clear, pure

નીરજ સરીર નિર્જર તણુ, પ્રત્યક્ષી હયા નજી — ભાલજી.

નીચુડી, Same as નીચોડ

નીચુ, *s n* [*S* જિર priv + અન્ન food]
Grass thrown before hungry cattle as fodder

નીચુ, *v t* [See નેહારી] To place grass
(before cattle) as fodder

નીચસ, *adj* [*S* fr નિષ્, નિર, not + રસ]
Destitute of juice or sap, dry 2 Tasteless,
insipid, vapid

નીચે, *s m* [He n Des નિષ્કિં = *S* અ-
વિશેષિત્ not undergone a special process]
Toddy juice; the unfermented exudation
of palm-trees, sweet toddy

નીલ, *adj* [*S*] Dark blue, green

તે સુણે નદસય, રક્ત નેત્ર નામ એવું,

કરશે પ્રીતિ નીલ વસન, નીલાભર નાન જેવું

—દારકે

નીલ-કંઠ, *s m* [*S* fr + કંઠ] An epithet
of the god Shiva

નીલ-મ, *s n* [+ મહિ] The sapphire, a
precious stone of a blue colour

નીલું, Same as લીલું.

નીચ, Same as નિયમ, નીમ, A rule; a
vow

કાળી જાળી, સોત ટાળી બેના રૂચિરમા મહાલી,
લગાવુ સુ-અગરાજ, વધેલ જો નીચ નાય —વલ્લભ

નીવી, *s f* [*S*] The tie of a woman's
drawers or under garment

નીચી, *s f* [*S* નિષ્ completely + વિન]
A vow among Jains, involving abstention
from sweets and delicacies

નીશા ખોર, } *adj* [See નિશા P + જોર
નાશા ખાજ, } eating *f* ખુરજ to eat, and P જાજે playing *f*

બાજીતર to play] Addicted to drinking

નીસબાસ, Same as નિ-આસ
નીસબાસ આરા હાડ રહો, કાચા આદિ કોથ લયો,
ચોહો પાસે જેની અતે, આયો હે આરોધમં
—સાગળસદ

નીસાસ, Same as નિસાસો

નુકતી, *s f* [See નુકતો] Pods of certain
plants coated with sugar

નુકસાન, *s n* [*Ar* નુક્સાન a defect]

Loss, damage, injury, harm, hurt 2 Dama-
ges (Law)

Id નુકસાન આવવું-જવું-લાગવું To suffer
loss or damage નુકસાન ખમવું To bear a loss
patiently નુકસાનમાં હોવું To be working at
a loss નુકસાનને પેટે By way of satisfaction
for injury or damage done

નુકસાન-કારક, *adj* [+ *S* કર to do] In-
jurious, doing harm

નુકસાની, *s f* Same as નુકસાન. 2 Com-
pensation for injury or damage done

નુકસે, *s m* [*Ar* નુક્ત] A point, a
dot 2 A vowel mark 3 A pretty fancy or
thought, a well turned phrase, a conceit, a
laconism

નુ-ગર, *adj* [See ન + ગર Cf ન-અર્થ.]
Ungrateful 2 Shameless

નુ તિ, *s f* [*S* નિ તુ to praise] Praise.
2 A prayer 3 Salutation, obeisance, pro-
strating oneself before a person as a
mark of respect

એના એ મને આદુતિ રે, આપવી કરી જિતુ-નુતિ રે
—પ્રેમાનંદ

નૂતન, } *adj* [*S* નિ નવ] New, fresh,
નૂતર, }

young, recent, late

આતે મદ ગતિ ગળ સરીખડી રે, નૂતર વજ્ર છે રે

—દયારામ.

નૂન, Same as ન્યૂન

નૂન તા, } Same as ન્યૂન તા
નૂન મ, }

નૂનમ એતી નવ રાખીએ, સતી નામની હામ

—સુકુન્દ.

નૂપુર, *s n* [*S*] An anklet

નૂર, } *s n* [*Ar* નૂર] Lustre, light 2
નૂર હુ, }

Blooming and beaming 3 Healthiness
4 Courage, heroism 5 Dignity and ma-
jesty

તન મન ધન અધ્યા તરણ ત્યારે,
લાગે તને નામનુ તે નૂરહુ નરહુ રે

—આયુ શાદેખ આયકવાહ

Id નૂર ઉતરવું To become less (of lustre),
to be ashamed નૂર ઉડી જવું To lose lustre

Prov એક નૂર નૂર, દબાવ નૂર કપડાં Decor-
ations enhance natural beauty

નૂર, *s n* [See નાવ n ship + નૂતર-વ] Pas-
sage money over the sea, fare

નરી, *adj* [See નર, Ar lustre] Bright, splendid, shining 2 *s f* A kind of parrot
નરીયો, *s m* A recipe, a medical prescription

નૃત્ય, *s n* [*S fr* નૃત્ to dance] Dancing, a dance

નૃત્ય-કાર, *s m* [*S fr* + કાર] A dancer

નૃ-પ, } *s m* [*S fr* નૃ a man + પ to protect and પતિ] A king, a sovereign
નૃ-પતિ, }
નૃ-પાલ, }

નૃ-સિંહ, *s m* [*S fr* + સિંહ] A king
2 A brave man

ને, *s f* [*P* નય a pipe, a bamboo] the tube in a hookā

ને-પણું, *v t* [See નર + ગળું] To be ripe and ready to fall down.

ને, Contraction of અને

નેક, *adj* [*P*] Virtuous, honest, upright; faithful, moral'y good 2 Generous benevolent, righteous 3 *s f* [*Of* નેકી] Probity, integrity of heart, truthfulness and moral goodness

બેડાણે છવ અનેક તાર્યા, શુ વર્ણુ નથી નેક

—નરસિંહરામ.

4 Uniform good conduct or profession, upright walk 5 The standard, ideal, or limit

નેને તુઠી સારદા, નેક રહી નહિ ન્યૂન,

વિદ્યા દેવણુ વિશ્વમા, તે વિણુ સધળુ શુન્ય

—સામળાલદ

6 Market-rates; prices current 7 *adv* In the least degree 8 (With) a negative Not at all

Id નેક કામ Honest work નેક ધનસાદ Upright justice એને બાધાને કસો નેક નથી There is no limit to a glutton નેક બાધ-વા-કાવવા To fix the market-rate or prices current

નેક, Same as નીક

નેક-નજર, *s f* [See નેક+નજર] Looking upon with pure or moral motives, a clear conscience; an honest purpose

નેક-નામ, } *adj* [+નામ] Honourable
નેક-નામ-દા, }

બે, celebrated, renowned 2 Famous for

virtue and good character, virtuous; good
નેકી, *s f* Virtue, goodness, piety 2 Probity, purity of the heart, integrity 3 Chastity

નેકી, *s m* [See નેકી] Order, discipline
નેગાનું, *v t* [See નેક, સ્નેહ, સ્તિમ્બ only To ent

નેથો, *s m* [See ને a pipe+P જે dim] A hookā-pipe, the whole smoking apparatus

નેજાનું, *s n* A wooden support placed under the eaves of a house

નેજી, *s n* Sing } [*P* નેજા] A banner, a flag 2 [See નેજા] A lance

ધન ફરકે, ને, નેલ ઝળકે, નિશાને બળિયા ધાય રે
—સામળાલદ

નેલ ફરકે રે, ફરે તરવાર, દ્વંદ્વ યુદ્ધ થયુ તેણીવાર
—પ્રેમાનંદ

નેજારા, *s m pl* [Ar નજારા looking once fr નજર] A sidelook, a glance

નેજો, *s m* [*P*] A lance, a spear, a javelin 2 Shelter 3, [See નેથો] A pipe for smoking

નેટ, *s m n* [See ન+દઢું] Exertion, endeavour; effort, strength put forth 2 Strain, stress, press, force bearing upon or sustained 3 Determinedness and vigour of purpose 4 *adv* Resolutely, firmly હેત ખીત દેખી નવ શકે, કરે તે નિન્દા નેટ

—સામળાલદ

ને પોતા કેર પેટ, તેને કેમ વિસરીયો નેટ

—પ્રેમાનંદ

નેટાં, *s n pl* [See નેટ firmly] Pursuit, a minute inquiry, observation in order to detect a fault

નેડો, *adv* [See સન્નિધ or S નીડે in nest] Near, close by, inside

નેડો, *s n* [See નેક, સ્નેહ] Love, attachment, affection

નદ કુવળી નેડા લાગ્યો, તે પ્રાણુ ગયે ન છુટાય રે
—મીરાંબાઈ.

2 Pursuit or observation with intent to detect a fault

Id નહુદ બહુ નેડા લે છે The sister in law

watches a young woman in order to detect a fault in her

नेष्ट, Same as नयन, The eye

नेतर, s n [S वृ] Cane 2 A rattan

नेतृ, s n [S नेतृ a leader f: नी to lead.] A rope for churning

नेता, s m [S नेतृ, f: नेता] A leader; that conducts, manages &c

ईष्ट साधुं पदं, ईष्टी साधुं, एण ईष्ट वेत्ता को ईष्ट नेता —मेमान्द

2 A carrier, a messenger

Id नेता येदोया छे Lit Messengers have arrived Hence, 2 Secret information has been received भारी नेता येदोया भया छे I have come to know all you intend to do

नेति, adv [S fr न+ति saying "No"] Not this 2 Endless, boundless, infinite

नेत्र, s n [S fr नी to lead, to carry] The eye

Id नेत्र भरवा To weep (with tears in the eyes)

नेत्र-पथी, s f [+ पथ] A way of communicating by means of movements of the eyes

नेत्र-वैद्य, s m [S fr + वैद्य An ophthalmic surgeon

नेन, Same as नयन.

नेन-स्त्री, } s n [+ Eng cloth & मुग]

नेन-मुग, }

A kind of fine cotton cloth

नेपथ्य, s n [S] That part of the stage behind the curtain, where the actors attire themselves 2 Dress; attire 3 The curtain

नेपाजो, s m [S नेपा a wild date tree] A particular nut-plant which is a powerful purgative, croton

Id नेपाजो आपवे Lit To give a purging medicine Hence, 2 To threaten, to scold नेपाजो देवा To take a purging medicine

नेपुर, Same as नूपुर

नेष्टी, s m [P नेष्ट] That part of a woman's drawers through which a string passes round the waist a waistband

नेम, s m f [See नियम, or नीम-वृ] Same as नियम 2 The aim, the thing aimed at, the butt 3 s f Intention 4 A rule of conduct; a vow

Id नेम चुकी To miss the aim 2 To fail in securing one's object नेम दाखी To aim at नेम पार पारी To gain one's object

नेम छुक, s f Appointment 2 An appointed provision, an allowance, a stipend. Same as निम-छुक

नेम-वृ, v t To appoint, to fix, to nominate 2 To make a resolution, to resolve 3 To aim Same as निम-वृ

नेई, s n [See नेईर, नईर] A drain or gutter to carry away rain-water

नेई, Same as न्याई

नेई, adv Near

हुवे इस्तमान, श्याम सुकामन नाम, [नखन निरप्या नेरा रे —लोनेभगत.

नेव, } s n pl [Dh Des. निव = S

नेवा, } पदलान्त Of the edge of the thatch of a roof See नेवृ] The eaves of a roof 2 Streams of water descending from the eaves in the rainy season 2 The tiles

Id नेवे भुवुं To lay aside

Prov नेवना पाणी सोले न चढे Can absurdities become realities? भदया भदया, ते नेवे भु-क्षु What I learn with one ear goes out by the other

नेवर, Same as नेपुर, नूपुर, A tinkling anklet

पाण धर्यो हर तेथी दिसे वर, नेवर नेवर रोयावती त्या. —चण्डो.

नेवस, s f [See निवड] Iron fetters for a criminal

नेव से, adv In large streams of water falling from the eaves of a house; in streams in a flow

नेवाणी, s f [+ पाणी] The place where the rain water descends from the eaves

ने वु, adv [S न वति fr नव nine + ति = Eng ty suffix showing "tens"] Nine ty; (90)

નેત્રું, s n [Dh Des નિર્જી fr S નીચ the edge of the thatch of a roof] A tile (in a roof)

Id નેવે મૂઝવ To forget or to neglect what is learnt

નેવ્યાસી, } adj [S નવાસીતિ fr નવ + એસી] Eighty-nine, (89)

નેશ, } adj [S નેટ fr ન + ઇટ] Inauspicious 2 Unfortunate, unlucky 3 Wretched, niggardly, miserly

નેસ, } s m [S નેપ a goat + વાડો] A cluster of huts in a forest built by shepherds 2 A shepherd's hut

નગર ને વળી માગ ભેતો, નેહ ને મણિ ખાણુ.
ખેટ ખર્ચ વાટિકા વત, અને ઉપવન ભણુ.
—રતેશ્વર

નેસ્તી, s m [Hem Des નેસ્તી=S ગ્રજીવ-ચરિત્ર a merchant's agent] A grocer, a corn seller.

નેહ, } Same as ને

નેહ, } s m [Dh Des નેહો fr S નેહ affection fr નિહ to feel affection for] Love, affection, attachment

સામળ કહે, “મહીપતિ, મૂરખનો નારી નેહ રૂંદે ધરે”
—સામળભટ

નેહ છેલું, adj. [See નેહ, નેહ+પેલું] Muddled with love

નેહ ભંગ, s m [+ભંગ] Breach of love

નેહરી, s f Same as નેફે A waist-band
સુવાને કાને સાધરો રે, વજ્ર પેઢેરવાને કાને ભડુ,
શીતળ જળે નાહી દીકરી રે, નહિ નેહરી ને નાહુ

—ત્રેમાનદ.

નેહમી, adv [See હમેશા] Constantly, always

નેહારી, s f [P = નિરાહાર] Breakfast

નેહેર, s f. [Ar See નહર] A stream, a rivulet 2 A canal 3 Abundance

નેળ, s f [See નળી] A narrow lane 2 A pipe for a hubble-bubble

Prov. નેળના અટખ્યા શુ નેળના રહેશે ? Is the

shadow of life eternal ?

નેળ-ચો, s m [+P ચો a dim suffix] The erect pipe in a hubble bubble

નેચ્ચત, s f [S નેચ્ચતો] The south-west 2 adj South-western

નેક, s m [See નાક a rope] The male generative organ, the penis

નેમિત્તિક, adj [S fr નિમિત્ત] Owing to a cause, occasional, not regular and constant, but arising upon an occasion

નેયત, s f [See નીતિ] Morality, morals. 2 Conduct with reference to its moral aspect

ન્યાયિક, adj [See ન્યાય] Pertaining to Logic 2 s m A logician, a student or follower of the ન્યાય philosophy

નેયુ, Same as નહિ-યુ.

નેવેદ, } s n [See નિ-વેદન.] An offering

નેવેદ, } of some eatable to an idol 2 The preparing of an offering 3 Making a meal

નેહિ ક, adj [See નિહા] Devoted, intent, having a fixed attachment 2 Regular in, and devoted to the observance of religious rites, ceremonies, and duties

નેમણિ ક, adj [S fr નિ-સ્થાન nature, the creation fr નિ down+મુઝ, સરજ-વુ, to create] Natural, inherent, innate, inborn

નોંધ, s. + [See નોંધ-વુ] A note-book, a memorandum book 2 A bill-book, an entry (in account-books)

નોંધ છું, Same as નાનક છું

નોંધ-વુ, v t [Hem Des નાદિમ્=S નિહ-ગણિત્વ the roar of a lion, fr S નર to be delighted, see આનંદ] To note down, to enter in a book, to make a note of

નો, adv [S] No, don't

નોંક, s f [P] A point, the top, an end 2 The point, sting, moral, or beauty (as of a speech). 3 A distinguishing air, cast, or style, smartness 4 Self-respect 5 adj. Pretty beautiful, handsome

નેરો છે લેખન તણો, ચતુરી દિસે છે અહેન,
બ્રમર દિસે છે શોશીતા, નોખ (નોંક) દિસે છે નેન
—સામળભટ.

Id નોંક રાખવી-સાચવવી-મળવવી To uphold the honour of a person at a critical time

નોંક-દાર, } *adj* [+ દાર, વાણુ, having]
નોંક-વાણુ, }

Having a peculiar point of excellence.

નોંકર, *s m* [P] A servant, a domestic, a menial

નોંકરી, *s f* Service; menial service

નોંકર, *s m* [See નવ nine+નમરકાર] A Jain prayer

નોંકર-વળી, *s f* [+તિ, રત્ત, વર્તુળ a circle, or વળ-વૃ to turn] The rosary with which Jains say their prayers

નોંકર રી, *s f* [+S સરસી, સરખી, like] A inner given to the whole Jain community

નોંચુ, *adv* [See તન્યાચું] Distinct; separate, another

નોંજાણું, *s n* [See ન + જાણું] A cord tying the hind legs of a cow while milking

નોંટ, *s f* [Eng Note] A note, a short letter 3 A short remark 4 A government promissory note

નોંતર, *s f* [See નોતર વૃ] A member of the bride groom's party invited to dinner by the bride's party

નોંતર-વૃ, *v t* [S નિ down + વૃ to consult] To invite

નોંતરિ ઘે, *s m* [+ધા વૃ to run] A man whose office it is to run on messages giving invitations to a dinner party

નોંતરું, *s n* An invitation

નોંધ ડિ ઘે, } *s m* [See નાન-ડિ ધુ] A boy, a male child (in endearment)

ચા કાઈક મોટા બાણુ, નંદના નોંધડિયા,
તે તે રમવા કાલે બાણુ, મળગાહે આડિયા

—દારકો

નોંધ-ડી, *s f* A female child, a girl (in endearment)

નોંધારું, *adv* [See ન, ને, + આ-ધાર] Supportless 2 Helpless 3 Groundless

નોંધા વ વૃ, *v t* [Caus of નોંધ-વ] To cause or make one to enter, &c

નોંખત, *s f* [Ar નખત a turn, a drum

beaten by turns at stated times] Time, turn 2 A large kettle-drum carried about in a cart or on horse-back

નોં મ, *s f* [See નમ-મી] The ninth day of either fortnight in a Hindu month

નોંય, *v t* [See નમ-હોય] May not be

નોંય કો, } Same as નાવ-કો
નોંય કો, }

નોંર, Same as નોળ, નૂર, Freight

નોંર, *s m* [See નખ] A scratch on the body made with the nails

નોં રતું, *s, n* Same as નવ-રાતર

નોંર પડ વૃ, *v t* [See નોર+પડ વૃ] To set sail 2 To depart

નોંરા, *s m pl* Entreaties

Id નોરા કરવા To entreat

નોંરિ-ધુ, *s n* [See નોર, નખ] Scratching with the nails

Id નોરિયા કરવા To scratch with the nails

નોળ, *s m* [See નૂર, passage-money fr Guj નાવ fr S નૌ a ship + ઉતર-વૃ to cross] - Freight 2 Passage money

નોળ વૃ, *v t* To wash clean (of earthen pots in a dairy)

નોળિ ઘે, *s m* [S નહલ Of Hem, Des મગસે ગુમ્મસે=S નહલ] A mongoose, a weasel, a ferret

નોળી-કરમ, *s n* [See નળી + કરમ] The act of drinking water through the nose 2 A trick, an artifice

નોળુ, *s n* [See નળી or નોળિ ઘે.] A kind of little snake

નોળુ, *s n* [See નોળ વૃ] A brush to cleanse dairy-pots with

નોં કા, *s f* [S fr નૌ a boat See નાવ] A boat, a ship

Id નોંકા-દડ An oar નોંકા સાસ Navigation નોંકા-સૈન્ય A naval army

નોંકા-ગમન, *s n* [S fr ગમન] Navigation

નોંકા-શાસ્ત્ર, *s n* [S fr + શાસ્ત્ર] The science of navigation.

નોંકા-સેનાપતિ, *s. m* [S fr + સેનાપતિ] An admiral

नौका-सैन्य, *s n* [*S fr + सैन्य*] A fleet, a naval squadron.

नौ-तम, *adj* [*See नवु+S तम* superlative suffix] New, recent 2 Beautiful, fine

न्यात, } Same as न्याति.

न्याति, } Same as न्याति.

न्याय, *s m* [*S fr नी* to lead] Justice, equity 2 Law, rule 3 A maxim, an axiom 3 Logic 4 One of the six systems of Hindā Philosophy

Id न्याय आपने To do justice to न्याय युकावने-करने To decide a quarrel न्याय मागने To ask for the redress of a grievance

न्याय-वट, *s m* }
न्याय-वृत्ति, *s f* } [+ वृत्ति] Disposition
न्या-वट, *s m* }

to do justice 2 Just or upright conduct

न्याय-शास्त्र, *s n* [*S fr + शास्त्र*] The science of Logic. 2 A particular system of Hindu philosophy

न्याय-सभा, *s f* [*S fr + सभा*] A court of justice

न्यायाधिकारी, } *s m* [*S fr + अधिकारी*,
न्यायाधीश, }
अधीश] An administrator of justice, a judge

न्यायासन, *s n* [*S fr + आसन*] The judgment-seat

न्यायी, *adj* Just, equitable 2 Upright,

न्याय्य, *adj* According to justice, just (of conduct, speech)

न्याई *adj* [*Hem Des निवार =S रिप-गृहम्* an enemy's house See निरागु] Separate; disjoined; distinct 2 Strange, singular 3 Different; dissimilar, other than

न्यास, *adj* Rich, opulent 2 That has obtained the object of one's existence; happy, satisfied

न्याय, *s n* [*S fr नि down + भू to throw*] Placing, depositing

Id अग न्यास Placing particular deities on particular parts of the body with Vedic verses, in order to purify the body 2 Assigning, while chanting Vedic verses, particular parts of the hand to particular deities. इर न्यास Placing particular deities on particular fingers with Vedic verses, in order to purify the hand, assigning particular deities to particular fingers धीर-न्यास Making known the germ of the plot of a play, or the secret of a Vedic verse

न्याय-वृत्ति, See निष्ठा-वृत्ति.

न्यून, *adj* [*S fr नि intens + ऊन less*] Less 2 Short, lower

न्यून-ता, *s f* The state of being less, a defect, a deficiency

न्यूस, *s f* [*Eng*] News, esp from a newspaper

न्यूस-पेपर, *s n* [*Eng*] A newspaper

न्या-वृत्ति, Same as न्याय-वृत्ति.

Prov न्याया अरुध पुरय Making the most of one's opportunities

५.

५, The 32nd letter of the Gujarātī Alphabet, and the 21st consonant

५, *adj* [*S fr पा* to protect] That protects, preserves or keeps, (At the end of compounds) *e g*, अ५, ५५

५, *adj* [*S fr पा* to drink] That drinks, At the end of compounds *e g*, अ५ ५

५५सा, Same as पैसा

५३३, *s f* [*See ५३३-३*] A hold; a

grasp 2 Pinches, a vice 3 A captious remark; an ambiguous expression used craftily, a salvo, a reservation

Id ५३३ ५३३ To have a strong hold on, to hold in a grip

५३३ ३, *v t* [*S अप-कृट् drawn away fr अप intens + कृट् to draw*] To catch, to seize, to grasp, to lay hold on, to arrest 2 To discover, to find out

Id ५३३ पा३ To overtake ५३ ५३३

To take on (good qualities) રંગ પકડવો To take on (a colour)

પકડા વ.કુ, Causal of પકડ-કુ

પકડ, *adj* [See પકડા-કુ, પોઢોય કુ, પુગ-કુ, or પુગત] Wide, broad, open, loose

પક વ.કુ, *v t* [Caus of પાક-કુ] To ripen 2 To bake 3 To mature, to perfect 4 To put to the test, to try the patience of

પકવાસી, *s f* A lathe

પકડું, *adj* [Dh Des પક, પિક, *fr* S પક્ષ cooked *fr* પચ to cook Also, Hem Des પક્ષ હો = S પરિત્રા a clever man Or, Dh Des પક્ષા, પક્ષા, = S સમય able, *fr* S પકા cooked, ripe, *fr* પચ to cook] Mature, ripe 2 Well concerted 3 Strong, durable 4 Perfect, accomplished, completed, full, superior 5 knowing well, competent, experienced 6 Shrewd, cunning, sharp, skilful, artful

પકવ, *adj* [S *fr* પચ to cook] Ripe 2 Cooked 3 Mature, ready

પકવાન, *s n* [S પક્ષા *fr* + અન] Rich and dainty food or dishes 2 Confectionery, sweetmeats, pastry

પક્ષ, *s m* [S] A wing 2 A half of a lunar month, a lunar fortnight (of which there are two ચુક the bright, and કાંઠ the dark fortnight) of વાદવ (Sept-Oct) 3 A side, a party, a division, a sect 4 The cause, opinion, tenets, or dogmas espoused 5 A side or flank 6 An argument, a thesis, a proposition advanced, a doctrine to be maintained 7 A schism, a faction

Id પક્ષ લેવો To espouse a cause or side પક્ષ લેવા-નાણો To be partial in judgment Prov પક્ષે ચેરી પક્ષે ન્યાય, પક્ષવિનાનો પાડો નય Partiality is the rule A man without patrons or partisans is condemned.

પક્ષ-કાર, *s m* [S *fr* + કર to do] A partisan 2 A party to a suit at law

પક્ષ-ધાત, *s m* [S *fr* + ધાત] Hemiplegy, paralysis of one side, palsy

પક્ષ-પાત, *s m f* [S *fr* + પાત] Espousing a side, espousing a cause; partisanship, partiality

પક્ષ-પાતી, *adj* Partial, carried astray by considerations of partisanship

પક્ષ-મતી, *s m* [S *fr* + મતી] A barrister at law, counsel

પક્ષ-વાદી, *s m* [S *fr* + વાદી] A pleader

પક્ષ, *s f* Same as પક્ષ. 2 An army

પક્ષ તૂટે નહિ, કદિ કરે કોઈ પક્ષા તમારી

—મેમાન

પક્ષાધાત, Same as પક્ષ-ધાત

પક્ષા-પક્ષી, *s f* Party-spirit

પક્ષી થી, *s f* [Sk. Fem of પક્ષી] One night and two days, or two nights and one day 2 A female bird

પક્ષી, *s m* [See પક્ષ a wing] A winged creature, a bird 2 A partisan 3 *adj* Belonging to a party, having the spirit and devotedness of a partisan

પક્ષે, *adv* In one way, on the one hand; from another point of view

પખ-વાજ, *s f* [S પક્ષ-વાજ *fr* પક્ષ + વાજ, વાજ] A tabor or drum that can be beaten on both sides.

પખવાની, *s f* A little tube or piece of pith put by women into the holes in their ears that they may be able to wear large ear ornaments

પખ-વાસિયું, } *s n* [See પક્ષ a half, a }
પખ-વાડું, }
fortnight, +વાર a day] A fortnight

પખાજ, Same as પખ-વાજ A drum beaten on both sides

Prov પખાજને બે પાસાને માર A middle-man has to bear blows from both sides

પખાજ, *s m* One that plays on a પખ-વાજ as one's profession

પ ખાલ, *s f* [S પયઃ water+ખલ skin] A double water-skin carried on a bullock

પખાલ ચી, } *s m* The driver of a bullock carrying a પખાલ, a water-carrier

પ.ખાલ, *s f* [S પ્ર ધાત ન washing *fr* પ્ર forth + ધાત, ધાત, to wash See પ.ખાળ કુ] The worship of an idol by giving it a bath

પ.ખાળ કુ, *v t* [S પ્ર forth+ધાત, ધાત, to wash] To wash

પરિચાઈ, ૪ ન [See પક્ષ+ચાર Cf પ-
સિન્ચાર] A joint 2 The socket of hinges

પક્ષ, ૪ ન Same as પક્ષ A side, a party
પ્રીતિ ધણી મેસાળ, પ્રીત ધણી શ્વર પખાની

—સામળાઈ.

પગ, ૪ ન [S પદ fr પદ to go] The
foot 2 The leg

Id પા ચાલવા To begin to walk (used
in the case of infants) પગ થવા To gain
power 2 To be able to know 3 To go
beyond the proper limit; to transgress
પગ ઢચવા-કેકાવવા-કેપાડવા-ચલાવવા To walk
quickly પગે પડવું To fall at the feet of 2 To
entreat earnestly 3 To shampoo the feet
of an elderly woman in one's family (by a
newly married bride) in a bending posi-
tion એનો પગ ટાળવો To prohibit one from
visiting or coming, to get rid of પગ ઠેકવો
To stand firm પગ તળે ચાલવું To trample
under foot પગ તળે ધાલવું To bring under
one's control or influence (in money mat-
ters) પગ પાડવા To be unable to walk 2
To be tired of, to give up in disgust પગ
પાણી પાણી થઈ જવા To be unable to stand
firm (owing to fear or danger). ત્યા જવાને
મારો પગ કપડતો નથી = ત્યા જવાને મારા પગ
પાછા પડે છે I have not the heart to go there
પગ કપર પગ ચઢાવી બેસવું To sit at one's ease,
to sit idle being unwilling to work પગ વા-
ળી બેસવું To sit at one's ease પગ વાળી બેસવા ન
પામવું To have one's hands full (with work),
to be fully occupied પગનો સળવો-સાચો Will-
ing to walk પગનો સાગેલો Unwilling to
walk પગનો આગો Unwilling to trouble
one's feet એના પગ તો પેટમાં છે He is like a
serpent, malicious and vindictive પગ સા-
ળી બેસવું To be disappointed પગ આગળ ધ-
રવો To proceed, to make a progress પગ સર
થવું To gain strength, to be able to stand
on one's own legs એનો પગ ટકતો નથી-કરતો
નથી He cannot fix his attention, he is
not a steady worker પગને બદલે હાથવાળા
પ્રાણી Brachtopods પગને બદલે વાળવાળા પ્રાણી
Bryozoans પગે ચાલનારા પ્રાણી Plantigrades
પગ મદવો To be free from, to withdraw

oneself from 2 To forbid one from enter-
ing 3 To dismiss 4 To deprive one of
one's power or influence over. પગ છુટો થવો
To be free from પગ તળેની પાટ The way or
road one has frequently passed over, the
way or road one is familiar with પગ તળે
મેલ છે Man is liable to die at any moment
પગ તળે વાડી નાખવું-ધરતી નાખવું To have sev-
eral times passed over or by (of a way, a
road) 2 To be familiarly acquainted
with (of a way, a road) 3 To regard
with contempt પગ ધાઈ પીવા જેવો Living
a pure, pious, holy life પગ પર-પગમાં
માથું ચડવું To prostrate oneself before, to
surrender to 2 To be wholly dependent
upon પગ પસારવો To establish one's power
over પગ પેસવો-પરવો To get access to 2 To
obtain a footing 3 To establish one's pow-
er over પગ બાંધીને રહેવું To stay firmly at
to be pinned to a place, to be prevented
from leaving a place પગ ભારે થવો To be
unwilling to go to પગ માડવો To stand firm-
ly on one's legs (of a child beginning
to walk) 2 To be at one's ease 3 To get
a footing in a business 4 To start a busi-
ness પગ વધારવો To advance towards, to rush
towards પગ વાળવો To rent oneself પગથી
માથા સુધી From top to toe પગની ડાળ-પગની
આગ-માથે જવી To be wholly under the influ-
ence of anger પગની ચેળ લાગવી To walk to
without securing one's object, to pay a
fruitless visit to એના પગરખામાં પગ ધાલનાર
કોણ છે? Lit Who can put on his shoes? 2
Who can equal him પગે કમાડ ઉઠવા To secure
one's object secretly and cunningly પગે
કીડીઓ ચઢવી To be unwilling to work પગે
પડવું-લાગવું To prostrate oneself at the feet
of, to fall at the feet of 2 To make an
humble obeisance પગે લાગ્યા Tired of, dis-
gusted with

Prov એના પેટમાં પગ છે His plans are
deep-laid. He is cunning પગલું માથે, ને માથાં
પગે પડેવું To be indiscriminate in the
observance of social rules or customs પગે
માફકા ચારે, ને મોહરે રામ પોકારે God in his

tongue and the Devil in his heart *Cf* To preach with a goose under the arm
પગ તળે બળદ, જે પારથી વાદ કરી = પગ નેઈને
પાયરજી તાણો Cut your coat according to your cloth

પગ-ચંપી, *s f* [+ ચાપ.વ] Shampooing the feet

પગડું, Same as પકડું

પગ થાર, *s m* [See પગ યિયુ] A raised platform having steps that serve as seats

પગ-ચારિ.યું, *s n* A step; a rundle

પગ-થિ.યું, *s n* [See પગ + ઠર.વ]
સ્થર firm *f* S થ્યા to stand] A step of a ladder; a rundle

પગથી, *s f* [+ પથ, way *Cf* પગ-રસ્તો] A footpath

પગ-પાળો, } *s m* [+ પાય.ન, ખાડું] A
પગ-ખાડું, }
walker 2 A messenger that goes on foot

પગ-પસારો, *s m* [+ પેસ.વ to enter, પે-સાડ.વું to thrust in, or પસાર.વ to spread, to extend] Getting a foothold

પગર, *s m* [See પગાર, પાર] A heap of corn

પગ-રખ, *s n* [See પગ+રાખ.વ] A shoe

પગરખ, } *s n* [See પગરખ] The
પગરાખ, }

beginning 2 The early ceremonies in a marriage, a festive occasion 3 An occasion, an opportunity

પગ-રવ, *s m* [+ રવ] The sound of the feet (in walking) 2 Easy access, going and coming at one's pleasure (into a house)

પગર-વરો, *s m* [+ રવિ] Easy access, going and coming at one's pleasure (into a house)

પગ-રસ્તો, *s m* [See પગ + રસ્તો] A way by land, opposed to one by sea 2 A foot-path

પગ-લી *s f* [Dim of પગ.લ] The foot-steps or foot-prints of a thief

પગ.લ, *s n* A pace, a step 2 A foot-print; a foot-mark

Id પગલ શોધવ-કાઠવ To find out the foot

prints of a thief, in order to ascertain the way he took પગલા કરવાં To pay a visit સારા પગલાડું Bringing good luck (of a guest) તમારા પગલા અમારે ઘેર કયાથી ? To what do I owe the honour of your visit ? પગલું બરાડું-ગાડવું To make a progress in a work, to proceed આગળ પગલું બરાડું To begin a transgression પગલા લારવાં-માપવા To measure with paces પગલા માપવા To watch the movements of. પગલે પગલે ચાલવું To walk in the foot-steps of, to follow faithfully એને પગલું ચૂકવા જેટલી જગા નથી He has not land that he can call his own 2 He is helpless પગલાં જોળખવા Lit To know the foot steps of 2 To be acquainted with the secret signification and intention of a person's slightest movements

પગ-વાટ, *s f* [+ વાટ way *Cf* પગ-રસ્તો] A foot-path, a way by land

પગાર, *s m* [Portug *Pagar* to pay *Cf* Eng *Pay*] Pay, salary, wages

Id પગાર યથો To get one's pay એનો પગાર યથો છે He is employed on a salary પગાર કર-નો To pay 2 To employ on a salary પગાર ઠરાવવો To settle the monthly salary of પગાર ચૂકવવો To pay the salary of પગાર બંધ થવો To be stopped (of an employment), to be dismissed from an employment

પગી, *s m* [Hem Des પાગનિ-જો = S સમિક a member of a king's court, also = S પૂત-કારયિતા one who engages parties in gambling; *fr* પદ, પગ, the foot *Cf* Mar પાગની a particular family name] A tracer of the foot-prints of thieves and robbers, a thief catcher 2 A watch-guard

લોક મળ્યા ત્યાં લક્ષ્યા પગલ કાઢવા પેર,
કુટી યુવા પગીઓ સહુ, પગલુ રેરડું પેર

—સામળકાટ.

પગે-લાગ.યું, *s n* [+ લાગ.વ to touch] Falling at the feet, prostration, a respectful salutation 2 A gift made at the time of saluting

પગાર, *s m* [See પગર, પાર] A heap of ears of corn, made to separate the grains from the husk

પદ્ય-અંધ, s m [See પાપડી + પાપડુ]
A turban maker

પદ, s m [S] Mud; dirt

પદ-જ, s m [S fr પદ્મ mud+ જ to be
urn] A lotus flower

એવા ચતુરાન પદજ નતા —મીતમદાસ

વદન પદજ વરણાગિયુ તિલોત્તમાને તુલ્ય
—ગામળાદ

પકા-વું, v t [See પક્ષિ or પખ્યાત] To
be esteemed, to be known far and wide,
to become celebrated, to be famous, to
be renowned

પક્ષિ, s f [S] A line, a row, a rank,
a range 2 A row of people sitting down
at a meal 3 Companionship, fellowship,
brotherhood 4 A body, a company, an
association, a society

Id પક્ષિભેદ Partiality in serving at a
dinner party 2 Distinction of lines at a
dinner party પક્ષિગા લેવું-મિસાડવું To re ad-
mit an excommunicated person back into
his caste

પંખ, s f [See પક્ષ] A wing 2 A
feather

પખ-વા, s m [+ વાત વાયુ] Same as
પક્ષ-વાત

પખાળિ-યું, } s n [+ S વત્ત, વાત, = વાયુ
પખાળી, }

A suffix showing "having", "possessing"
A kind of rice having feather-like husks
the best kind of rice

પખિ હી. Same as પાક્ષ-હી.

પંખિ-વું, adj Winged

પખી, s m n A bird

Id પખીને મેળો A temporary gathering
of people that gives delight, &c 2 An
accidental meeting of men, who are sure
to be separated from each other after
a short time

પખી-રૂ, Same as પખી

પંખો, s m. A large fan, a *pankhā* 2
A cover for the wheels of a carriage

Id પખો નાખવો-ઠરવો To fan પખો ખેંચવો
To pull a hanging fan.

પંગત, } [Dh Des વંતી fr S વક્ત્રિ, પ-
પંગતી, }

કિ Cf પાતી] Same as પંગિત.

પચુ, adj [S] Lame

પંચુ, adj [S અપાક્ષ, fr ગપ + અંગ] Crip-
pled, wanting a limb

પચ-ક-ડી, Same as પિચ-કારી.

પચકાણુ, } s n [See પ્રત્યાખ્યાન denial]
પચકાણુ, }

A vow of abstinence (among the Jains)

આપવાસ દયા એક માસના, પચ્ચાસ પચકાણુ,

એક પુણ્ય તારી રોકને, પુન આનંદે મુલમ્

—નામળાદ

પચકણુ, adj [Hem Des વચ્ચદોહો = S
આસન ચિત્ત having the mind fully occupied
with, fr S પ્રત્યક્ષ looking back fr ગતિ
back+અવ વોઠ ડુ to see] Cowardly, timid

પકરણુ, adj [See પેક+કાર, કાર-ડ] Timid,
fearful, timorous, cowardly

પચ ન, s n [S See પચ-વું] Digestion

પચ-પચ, adv [Imitative of the sound
પચ,] Wisly-washy

પચ-પચુ, adj Watery, muddy, marshy

પચ-રંગ } adj [See પચ, પાચ, + રંગ
પચ-રંગી, }

See પચ રંગી] Five coloured, having a va-
riety of colours, motley

પચ-વ-વું, Same as પચા-વ-વું

પચ-વું, v t [S વ્ત to cook] To cook
2 To undergo digestion, to be concocted
in the stomach, to digest

મીતે પચેલા અમે મજવારી છ,

ભેગ તે તમે નહ સાધો દાદા છ —દયારામ.

3 To be enjoyed without repugnance or
fear

પ્રાણી પ્રપચગાથુ પચી રહો, માની સ્વપ્નતણુ મુખ સારું
—મીતમદાસ.

4 To be able to enjoy the advantages of
unjustly acquired money, &c

Id પચી રહેવું-રચુ પચુ રહેવું To pursue
without intermission

માલ પચવો To enjoy an unjustly acquired
property

શીમે મગજ વત્યો ચાર, પ્રાણુ વદે પચો કનચાર

—હરિદાસ

પ ચાર.ત્રુ, *v t* [See પ.ચાર *fr* S *pr* forth + ચર to walk] To lightly touch a subject, to speak about a subject indirectly

પચા.વ.ત્રુ, *v t* [Caus of પચ.ત્રુ] To digest, to concoct in the stomach 2 To misappropriate, to usurp

પચાસ, *adj* [S પચ્ચાસ *fr* પચ્ચ, પાચ, five + દશ ten] Fifty, (50).

પચીસ, *adj* [See પાચ + વીસ] Twenty five, (25)

પચીસી, *s f* A group of twenty five

પચુ.લા, *s n pl* [See પચ.ત્રુ] Tricks made to amuse infants and children while being led

પચુસણ, *s n pl* [S પચુવળ *fr* પરિ about + સ્થ to dwell] The holidays of the Jains commencing from the *vad* 12th of ચાવથ and ending with the *shud* 4th of ભાદ્રપદ (Sept - Oct)

પચમ, Same as પશ્ચિમ The West

Id પચમ યુદ્ધિ An after thought

Prov પચમ યુદ્ધિ બ્રહ્મ A Brahmana can only reflect on what has been done, but cannot foresee events

પછડા ત્રુ, *v t* [Pass of પછડ.ત્રુ] To be thrown down in wrestling, to be floored 2 To be dashed on the ground, to be struck against 3 To be overtaken or seized by an illness

પછ-વાડ, *s f* [See પછી + વાડ beating time] Lamentations, bewailing

પછ-વાડી, Same as પછ-વાડે

પછ-વાડુ, *s n* [See પાછ + વાડે place] The back, the rear

પછ-વાડે, *adv* In the rear, behind, backwards 2 After, afterwards

Id પછવાડે પડ-દાગડ To pursue, to follow 2 (*Fig*) To worry, to persecute, to tease, to vex

પછડ, *s f* [See પછડ ત્રુ] Catching and overpowering 2 Posing or non plussing

Id પછડ પાવી To lie flat on the ground, from a standing posture, all of a sudden

પછડ.ત્રુ, *v t* [Hem Des પચ્છ *fr* = S

ગચ્છતિ it goes, *fr* S પ્ર સ્થિત thrown *fr* પ્ર forth + સ્થિ to throw, Or Hem Des પચ્છિત *fr* પ્રસિધિત made loose *fr* પ્ર intens+સિધિત loose] To throw in wrestling, to floor 2 To dash on the ground 3 To defeat, to overpower 4 To strike upon, to dash 5 To attack (by an illness)

Id ગાય પછડ Lit To dash or strike the head Hence, 2 To vex, to annoy

પછાડ, *s m pl* Vain and ineffectual efforts or endeavours, s' ruggles, striving.

Id પછાડી મારા-પાવા To make vain and ineffectual efforts

પછાડી, *s f* [See પછ વાડુ] The rear, the back 2 The ropes by which a horse's hind legs are tied 3 *adv* Same as પછ-વાડે

Id પછાડી રહે-પડતુ To be left behind પછાડી પડ-દાગડ To pursue, to watch the movements of

પછાડું, Same as પછ-વાડું

પછાડે, *s m* [See પછાડ.ત્રુ] 4 relapse

પછાડ, *s f* [S પચ્છાડ] Same as પછ-વાડે, 2 *adv* Same as પછ-વાડે, પછી, પછે.

પછી, } *adv* After, afterwards; subse-

પછે, } quently, then, by and by

Prov પછી પછવાડે, ને ચાડી ચાડી બીત After that comes a cow to be shod 2 After that, a horse in boots

પછીત, *s f* The hinder wall of a house

પછેડી, *s f* [See પિછેડી] A sheet of cloth 2 A scarf, a covering for the shoulders

Id અધાર પછેડી ઘોડાડી To delude the imagination of; to deceive પછેડીમા પયરો

લઈ ને પુટુ To speak at random; to speak not to the point, to argue in a circle

પછેડી-વા, *adv* [+વા, વાડ space, room]

Of the form or extent of a પછેડી

પછેડે, Same as પિછેડે

પજ.વ ત્રુ, *v t* [S પીડ to give pain, See

પીડ ત્રુ Or see પચ.વ.ત્રુ] To torment, to distress 2 To vex; to tease

પજ.વે, *s m* [See પચા વ ત્રુ] A kiln.

પચ, *adv* [S See પાચ] Five 2. *s n*.

An assembly of arbitration usually consisting of five persons, a jury

Id પંચ નીમણ-કારણ To appoint a jury or a body of arbitrators પચ બરુ-ગણુ-બે-ચક્ર To meet (of a body of arbitrators) પચ ચારણ-બેઠણ To call together a body of arbitrators

Prov પચ બાલે તે પરમેશ્વર *Vox populi, vox Dei* The voice of the people is the voice of God પંચાબી હાથી, બેહા બેજ Many hands make light work

પંચ, *s m* [Eng Punch fr Lat *pango* to prick] A machine to make holes with

Id પંચ કંડુ To make a hole with a punching machine

પંચ-ઉટાળી, *s f*; [+ ઉટાળી] Throwing pieces of bricks at a criminal, as a punishment, by the community or the people of a village 2 A punishment by death imposed by a body of arbitrators 3 Mobbing a person to death

પંચ-ક, *s n*. An aggregate of five 2 The five નક્ષત્ર from the latter half of Dhanisthā to the first half of Ashwinī during which certain kinds of work are forbidden

પંચ-ક-કુંડ, *s n*. A group of five

પંચ-કલ્યાણ, } *adj* [See પચ+કલ્યાણ]
પંચ-કલ્યાણી, }

Having five auspicious marks (of a horse)

પંચ-કાર, *s m* A weaver's tool

પંચ-કેશ, *s m* The hair growing on five parts of the body, viz, the head, the upper lip, the beard, the two arm-pits, and the private parts

Id. પચ-કેશ રાખવા To preserve all the hair on the body

પંચ-કેસ, } *s m* [+ Eng *Case*, and
પંચ-કયાસ, }

ખાસ] A decision arrived at by a body of arbitrators

પંચ-કોણ, [*S f*; પંચ + કોણ, ખૂણ] A pentagon

પંચ-કોશ, *s m pl* [*S fr* પચ five+કોશ] The five sheaths or envelopes of the spirit or divine particle in animated beings.

પંચ-ગાય, *s n* [*S fr* + *S* ગાય of the cow fr ગો a cow.] Five things derived from the cow, swallowed by the Brāhmanas as a means of purifying the body [They are મૂત્ર (urine), ગાયત્રી (dung), ક્ષીર (milk), દધિ (curdled milk), and ગ્રાહ્ય (ghee)

પચ-પાત્ર, *s n* [*S fr* + પાત્ર] A cylindrical metallic vessel serving many purposes in a Brāhman's religious worship

પંચ-પ્રાણ, *s m pl* [*S fr* + પ્રાણ] The five vital airs (They are -પ્રાણ, અપાન, વ્યાન, ઉદાન, and સમાન)

પચ-ભૂત, Same as પચ-મહાભૂત

પચ-મ, *adj* Fifth ? *s m* The fifth note in the Hindū gamut

પંચ-મહાભૂત, *s n pl* [*S f* + મહા+ભૂત] The five elements according to Hindū philosophy, વાયુ, પૃથ્વી (earth), પાણી (water), તેજ (light), વાયુ (air), and આકાશ (space)

પંચ-મી, *s f* The fifth day of either fortnight of a Hindū month 2 The fifth case, the Ablative Case (in Grammar)

પચ-મુખી, *adj* [See પચ+મુખ] Having five mouths or openings

પચ-રંગી, *adj* [+ રંગ] Five-coloured; having a variety of colours, motley Of પચ-રંગી

પચ-રસિ યુ, *adj* [+ રસ] Varied, diverse, of different kinds and fashions, heterogeneous

પંચ-રસિ, *s f* [*S fr* + રસિ] The Double Rule of Three, the Rule of Five (in Arithmetic)

પચ-વક્ત્ર, *adj*. [*S f* + વક્ત્ર] Having five mouths.

પચાક્ષ, *s n* [*S fr* + અક્ષ] An almanac, a calendar (So called because it supplies information about five things, વાયુ, તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, યોગ, and કર્ક)

પચાગ્નિ, *s m pl* [*S fr* + અગ્નિ] The five sacred fires collectively (viz, અન્વાહાર્યયજ્ઞ, ગાર્હપત્ય, સાદવતીય, સત્ય, and આવસત્ય), amidst which an ascetic performs his devotions.

પચાસ, *adj* [+ નેવુ] Ninety five, (95)

પચાસ, *s f* [See પચ five + S આયતન] An assembly of arbitrators, a jury 2 An investigation, by a jury, of a matter in dispute 3 A matter in dispute 4 The judgment or decision of a jury 5 A state of exigency, bewilderment, difficulty in general 6 Causing to be publicly talked about 7 Vain or needless discussing and objecting to a matter in question

Id See under પચ Five પેટની પચાસ Straits for food તેમને પેટની પચાસ છે They have not enough to eat પચાસો લેરી To fight out lawsuits

પચાસ-ખેર, *adj* [+ P ફી હુંદર to eat] Quarrelsome, querulous, contentious

પચાસ-નાયું, *s n* [+ નાયું.] The award or decision of an assembly of arbitrators, a written decision, the verdict of a jury

પચાસિ યું, *adj* That which should be decided or settled by a jury, that cannot be decided or settled by one man 2 Intricate, complicated, difficult to decide

પચાસી, *s m* A member of a body of arbitrators 2 *s f* Same as પચાસ

Prov પચાસીના ડાહરા શૂળે મરે An arbitrator does not work for gain

પચાસૂત, *s n* [S fr + અસૂત] The five nectareous substances, viz, milk, curds, clarified butter, honey, and sugar 2 A dish of which the Deccanese are particularly fond

પચાસત, Same as પચાસ

પચાસતન, *s n* [S ફી પચ્ચ five+ આયતન an abode] The five deities, viz, ગણપતિ, દેવી, સૂર્ય, વિષ્ણુ, and શિવ, worshipped in one place

પચાસ, *s m* S=Name of a particular province in ancient India] A rogue, a knave, a scamp 2 *adj* Roguish, knavish, wily, sly

પચાસન, *adj* [See પચ, પાચ, five + S પચ્ચાસ fifty Cf પચાસ] Fifty-five; (55)

પચાસી, *adj* [+ અસી] Eighty five; (85)

પચિ-યું, *s n* [S પચ્ચ, પાચ, five] A small dhotar or digogi, five hands long

પચી, *s f* [Hem Des પચ્ચર = S પાટ sweet, pleasing Or Hem Des પચાર = S ચપાસતે he censures] A joke 2 Ridicule

Id પચી હસાવવી To crack jokes at the expense of, to ridicule

પચી, *s f* [S પચ્ચ, પાચ, five] One of the five jewels fixed in a woman's nose ring

પચી-કર-બુ, *s n* [See પચ five + S ફ, કર, હું, to do] The reduction into union and order, of chaos or discordant elements of the material world

પંચેન્દ્રિય, *s f pl* [S fr + જિન્દિય.] The five organs of sense

પંચ-ભાગ, *s m* [+ ભાગ] Corn of five different sorts given to the family-priest as a religious gift

પંચર, *s n* [S] A cage 2 The fabric or skeleton Same as પાંચરૂં

પંચરી, } *s f* [See પચ five + અરી]

પચા-છરી, } A mixture of the kernel of coconut, parsley, poppy seeds, anagar, and ચારંગી, (eaten by women in child-bed), presented to the worshippers on the birth day of Krishna

પંખણી, *adj* [Hind પંખાદ fr S પચ્ચ five + અણ, આણ, water] Relating to or pertaining to the Punjab, a province in the North West of India 2 Muscular; tall and strong

પંખો, } *s m* [P પચ્ચ the palm with

પંખો, } the five fingers fr P પચ્ચ = S પચ્ચ five] The five of a suit in cards, the five on a die in play; a cast or turn up of five with dice 2 The hand opened out 3 The hand opened as a mark of favour 4 A claw, a paw 5 The iron hand of Muhammadans representing their five holy persons

Id પનખા લેવું To bring under one's influence પનખા પડવું-આવવું To fall into the clutches of 2 To be deceived પને પડવું To be successful

હે સતો કામના રહિત, અને સ્થિર મન ધરિને, આપણુ ઓને શુ પને લીને. —લોનોજનત.

પર્યટનું, *v t* [See પર્યટ] To bear, to endure; *to* put up with.

પર્યટ-દી, *s f* [See પર્યટ + દી state] A farmer's tool, a harrow, a rake

પર્યટ, *s m* [S પર્યટ cloth] A chequered board or cloth (to play at chess, &c) 2 A roll; a list, a catalogue, a table, a schedule 3 A curtain, a partition 4 A map, a plan 5 Breadth (of a river) 6 Cloth, a garment

હી દી પીતરનાર બ્રાજે, રસના તે અતિ રાજે છ
—દયારામ

7 A suffix added to numerals to show "times," *e g*, ૬-પર્યટ double ૧૨-પર્યટ treble

Id પર્યટ-પર્યટ-પર્યટ-પર્યટ To set up a curtain or partition

પર્યટ, *s m* [See પર્યટ] A layer, a coating 2 The effect of companionship

Id પર્યટ-પર્યટ 'to possess an effect of the companionship of પર્યટ-પર્યટ-પર્યટ To put a coating on.

પર્યટ, *adv* [Imit] At once, suddenly, immediately 2 Positively, decidedly, certainly

પર્યટી નને ભૂમિ, પર્યટી તારી વાત છે —વલ્લભ

પર્યટ-ક, *s f* [See પર્યટ-ક] Beating, throwing or dashing with force

પર્યટ-કું, *v t* [Imit] 'to dash, to knock down, to fling or cast away 2 To allure, to cheat, to deceive 3 To wheedle, to humbug

પર્યટ-કા-વ-કું, *v t* To seize smartly, to nab, to clutch, to catch 2 To put on a garment in a stylish or buckish manner, with a cock or with an airy looseness

પર્યટ પર્યટને પાચે આગળીએ, એવા સાચા શિષ્યને અમે ક્યારે કળીએ —ધીરે

પર્યટ-કા-કું, Pass of પર્યટ-ક-કું.

પર્યટ-કા, *s n* [Cf S કા a fine garment Cf પર્યટ.] A fine garment

પર્યટ-કે, *s m* [See પર્યટ cloth + કે dim] A cloth about a span in breadth worn round the waist or the head, a girdle, a sash

પર્યટ-ર, *s m* [+ આર] A cloth-curtain. 2. A curtain. 3. Intervention; being

indirect, separateness

પર્યટ વાત પર્યટરે, સાચુ જોઈ સુખ, પર્યટ મોહા કે રસ વિષે, વદ ને વિચારો વાણ

—સામળભટ.

પર્યટરે, *s m* A curtain 2 Distinction, separateness

પર્યટ-પર્યટ, *adv* [Imit] Quickly; being sharp in sound; occurring in rapid succession 2 *s f* Babbling, prattling

પર્યટ-પર્યટ કું, *v t* To utter 2 To be eager to speak

પર્યટ-પર્યટ-રે, *s m* [See પર્યટ-પર્યટ, પર્યટ-પર્યટ, +રે] Giving oneself airs by prating and unnecessary movements of the body

પર્યટ-પર્યટ-ર-કું, *v t* To give oneself airs by unbecoming and unnecessary movements of the body

પર્યટ-પર્યટ-કું, *adv* Prating, prattling babbling, loquacious 2 *s n* A toy or a doll showing quick movement of its parts

પર્યટ-પીત, *s n* [+ પીત yellow] A yellow garment

તેણે દીઠા અચ્યુત આગ, પર્યટ-પીત તેણે ધનશ્યામ
—ચિરિધર.

પર્યટ-રાણી, *s f* [See પર્યટ + રાણી] The head-wife of a Rājā, the eldest queen Same as પર્યટ-રાણી

પર્યટ-લ, *s m* [S = cloud, a covering] A crowd, a group, a collection

પીત પર્યટ પર્યટથી હરાયલ નીલ નવિન નયમ રાજ
—ગીત-ગોવિન્દ.

2 Same as પર્યટ, web or nebula over the eye

પર્યટ-લ, Same as પર્યટ-લ

પર્યટ-લ-ઈ, *s f* The position or duties of a પર્યટ-લ 2 The commission or dues received by a પર્યટ-લ 3 Arbitration between contending parties

પર્યટ-લ-પણી, *s f* [Fem of પર્યટ-લ] The wife of a પર્યટ-લ.

પર્યટ-લે, *s m* [See પર્યટ cloth + S લે weaver fr લે to weave] A maker of fringe, tassels, network of silk, &c

પર્યટ, *s m n* [S] A drum

મૃદંગ તાલ પશુવ ને વીણા, પર્યટ વેણુ રવર તાલ છ
—ચિરિધર

purchase, to settle the terms of a contract

પડાણ, *s m* [See પુટ, પડો] A Pathān, a Muhammadan tribe, ho have strong athletic frames and are brave soldiers

પડાણ, *s m* [See પીડ *f* S પૂઠ + વડાણ *a ship*] The keel of a ship

પડે, Same as પેડે

પડંગ, *s f* [See પીડ *f* S પૂઠ + અગ] Support, patrol age

પડ્ય, *s f* [See પાડ + અગ] *s m* A custom, a practice

પડો, *adj m* [Dh Des પત્તર *f* S પ્રાપ્ત્ય one who has secured one's object, નડ શિષ્ટિ well versed, expert, *f* પ્રપ્ત gained + અર્થ object] Muscular, robust, stalwart, sturdy

પડ, *s n* [See પડ cloth] A fold, a stratum, a layer 2 A division, a partition, a compartment, a cell 3 The part of a play ground, where the winners stand or play 4 The upper part of a mill-stone 5 A kind of snake with a variegated skin

પડપુ, *s n* [S પર્ષ, or S પ્રતિ against + જાત a pit *f* જન્] A side 2 A side rib 3 Neighbourhood, vicinity

પડ-ધરા, *s f* [S પ્રતિ against, in reply, + ધમ-ધમ] A drum, especially an English military drum

પડધી, *s f* [S પ્રતિ + ધાત striking] The base or stand of a vessel or pot

પડધી, *s f* [See પડ-ધી] A sound produced by stamping the feet on the ground

પડધો, *s m* [S પ્રતિ ધોર *f* પ્રતિ અગ *t* in reply, + ધ્વ, ધોષ to proclaim Or S પ્રતિ ધાત *f* પ્રતિ + ધાત striking *f* હ્વ to strike] An echo, a resonance

Id પડધો પડધો-વાગધો To be heard (of an echo).

પડ-છગ, *adj* [See પ્ર-ચડ] Terrible 2 Fall and stout

પડ-હંદ, } *s m* [S પ્રતિ-ધ્વન an echo *f* + ધ્વ to sound or, See પ્રતિ+હંદ] Same as પડ ધો, Echo

ગદા શબ્દ પડડા પડે, ટાલ્યા દો દિપાળ રે. —ગિરિધર.

2 Same as પડ-છાયો

પડ-છાયો, *s m* } [S પ્રતિ છાયા *f* + ધાય] A reflection, a shadow

પડ-છો, *s m* [Hein Des વાદિસિરી = S સ્પર્ધા competition, or S સદ્ગા like, similar] Comparison

Id પડછે મુકુ To compare

પડ છો, *s m* [See પડ-છાયો, or પ્ર ચંડ] A man tall and erect

પડ ત, Same as પડ-તર.

પડ તર, } *adj* [See પડ-તર] Lying idle

or unused 2 Waste, uncultivated 3 That which a thing has cost, (the) cost (price)

Id પડતર જમીન Land lying uncultivated ૫ડતર કિંમત Cost price

પડતરી, *s f* [See પડ+તરિ યુ] A leather bag to keep tobacco in

પડ તાલ-તું, *v t* [S પ્રતિ against+તાલો] To compare 2 [+ તર, તડ, to bent] To shuffle 3 To make away with 4 To dash against

પડ તી, *s f* [See પડ-તું] Decline (of power glory, &c), opposite of ચડતી.

પડ તી દેખા, } *s f* [+ દેખ, દેશ] Declining state, misfortune, adversity

પડ તી રત, *s f* [+ રત રાત્રી] Declining night 2 The latter half of the night ૫ડતી ગને પારને પ્રોતગ દોડની બેઠા નહવા હોઇ, રાત્ર, આવો ગારે થેર માણા —દયારામ

પડ ટું, *adj* Falling, sinking, decreasing, waning (This word corresponds with the Eng. "ish" as in થોળા પડટ Whittish or rather white)

Id પડટ બેલકુ-મુકુ To overlook, to leave to itself, to let alone 2 To fall upon a person or thing rather heavily, to jump down. ૫ડત દોડા Time of adversity, reduced circumstances

પડતો, Same as પડતો, પ્રત્યય, Power ૫ડતો પૂરાનો પુગમે, સનયુગ લડવાને શ્યામ —ભોળો ભયલ

પડ-ધાર, *s m* [*S* પ્રતિ against + સ્ત્ર to cover] A verandah, a portico

પડલી, *s f* [See પડદો] A light or thin partition 2 A bundle (of hay, &c)

પડકું *s n* A bundle of hay, &c, tied in a piece of cloth

પડદો-નરીના, } *adj* [See પડદો+ *P* નરીના
પડદો-પોરી, }
sitting *fr* નિશીદન = *S* નિ-વિશ્ન to sit, *P* ઘૂ
covering, wearing *fr* ધૂનિદન to cover, to wear]
Covered with a veil or curtain 2 Shut up,
secluded 3 *adv* Behind the curtain, with
a veil on the face, secretly 4 In a secluded
state, in a state of seclusion

પડદો, *s m* [*P* પદર] A curtain, a
screen, a veil, a valve, any intervening
cloth or frame, a partition 2 Privacy,
retiredness 3 Shame; shamefacedness
4 Decorous secrecy, backwardness, or
seclusion, the zenana, a harem 5 A curtain
ing or fold 6 A film over the eye, web,
or nebula, a parting membrane, coat, &c,
the tympanum 7 The front piece of an
ingukhū 8 Mental reservation, a reserved
or suppressed matter, concealment,
guarded intercommunication

Id પડદાનાં રાખુ To conceal ઘોષવાના પ
ડદો રાખવો To be reserved in speech, to be
reticent ચનના પડદો રાખવો To conceal one's
intention, to be uncommunicative પડદો પા-
ડવો-નાખવો To put or throw a curtain over
2 To conceal 3 To stop work for a time
પડદો પડવો To be dropped (of a curtain on
the stage) 2 To be concealed પડદો ઉપ-
ડાવો To be removed (of a curtain) 2 To
be exposed or revealed પડદો ઉપાડી ડાલ-
વો To remove a curtain from
2 To show in its true colours 3 To re-
veal the real state of things પડદો ટાલ ના
ખવો To throw off restraint, modesty, or
shame

પડપુ, *s n* A weak or lean person

પડ પુછ, *s f* [*S* પ્રતિ against + પુછ]
Inquiry about or after, investigation 2
Colloquy, conversation, talk

પડ બિડ યુ, } *s n* [See પડ + બિડ-યુ]
પર બિડિ યુ, }

An envelope, the cover of a letter

પડ ભિતિ-યુ, *s n* [*S* પ્રતિ against+ભિતિ]
A small wall erected to support another, a
retaining wall, a breast-wall, a buttress

પડ-વાથો, *s m* [+ વાથો] A wooden
prop

પડ-વુ, *v t* [*S* વન] To fall, to drop, to
tumble, to descend, in general, owing to loss
of support 2 To cease; to stop, to lie; to
be discontinued 3 To chance or happen to
be 4 To set upon, to attack violently 5
To take place or come on, to form, to arise,
to appear (of light, heat, cold, darkness) 6
To abate or subside, to decline from vehe-
mence to calmness (of wind), to become less
(of a rate or price) 7 To lie indolent and
idle 8 To remain unemployed or unused
9 To turn out, to prove to be, to seem in
the end 10 To die (by violence in a bat-
tle) 11 To engage in, to have a concern
with 12 To become necessary, obligatory,
or expedient 13 To happen, to occur, to
come to pass 14 To be beaten or de-
feated (in argument or play) 15 To be
fall or happen unto (of trouble or distress)
16 To become, to enter from one state in
to another 17 To arise, to result, to pro-
ceed, to be produced 18 To sink (into po-
verty or meanness) 19 To become thick,
faint, hoarse (of the voice) 20 To drop from
a higher place, to descend by the power
of gravity alone 21 To drop from an erect
posture 22 To disen bowl, to pass out of an
outlet, to flow out of a channel into a pond
(the waters of a river) 23 To be given
up, over thrown, ruined (of a town) 24 To
pass into a better or worse state 25 To
come into a new state of body or mind, to
become 26 To be put to shame, to abash,
to blush

Id પાડી પડુ To come unexpectedly
2 To be obliged to 3 To devolve upon.
નામ પડુ To get a nick-name રસ્તો પડવો

To be brought into use (of a way, a path) ૨ To be introduced (of a custom, or fashion) જરૂર પડવી To become necessary કામ ફરજ પડવું To have business with; to have to deal with ગયે પડવું To accuse falsely નરમ પડવું To subside, to grow less, to abate પડે પડવું To fall at the feet of, to submit oneself to રસે પડવું To be going on by the right path, to take the proper course or direction પડી જવું To tumble down મોડામળી પડવું To be dropped out or uttered carelessly પડું પડું ધઈ રહેવું To be on the point of falling down, to be tottering, to threaten to fall -ને માથે પડવું To be responsible for ૨ To be accused falsely ૩ To be subjected to a cross આડું પડવું To cross the way of, to be an obstacle to, to obstruct લડાઈમાં પડવું To lie on the field of battle, to die in active service સાવ પડવો To be less (of a rate or price) ૨ To be decided upon and declared (of a rate or price) સાવનો સાવ પડી રહેો છે The same rate continues. હરબત પડવી To be in a difficulty તમે રોકે પડયા, ને હું ચાલે પડ્યો It is true that, you are my master, and that I am your servant પડી રહેવું To be at ease ૨ To be idle ૩ To be useless ૪ To be not sold ૫ To remain lying (on the floor, &c) ધધામાં પડવું To be employed in a trade or occupation. ધધામાં કામમાં પડવું To be busily engaged in કામમાં ખાડામાં પડવું To throw oneself into trouble or difficulty ખાસડા પડવા To be blamed or scolded સાગે પડવું In proportion to a share, proportionate ચોપડીના પાચ રૂપીયા મને પડયા The book cost me five rupees કાળા-રાલા-સીલા પડવી To have a shade of black, red, pale colour કાળું પડવું To be changed to a black colour શીડું પડવું To become pale ૨ To become less લસળીર-હળી પડવી To be drawn (of a picture) આગળ-બહાર પડવું To come forward ૨ To be prominent. પાછળ-પાછું પડવું To shrink from પાછળ-પાછાડે-કંટે-પડે પડવું To pursue મેદાન-મેદાનમાં પડવું To come out for wrestling માડું પડવું To become ill. સમજ પડવી To understand ધજાર પડવી To

be informed ૨ To know by personal experience ખાતર પડવું To be plundered હાથ-તમાચે પડવો To get a slap, to be beaten હાથ પડવો To be lowered (of a railway signal) સારે પડવું To lie heavy ૨ To be felt too heavy or severe ૩ To be beyond one's means, resources, or power પાડો-ગળું પડો To be hoarse (of the voice) હાકડું પડવું To become less; to become milder, to be less heavy, to become less severe. ૨ To become less in price ૩ To be lowered in the eyes of the people દાણમાં ભજ-ભવડા પડયા છે Insects are produced in that corn અંધાર પડવું To be covered with darkness ૨ To be hidden અંધાર પડવું To throw darkness on ૨ To conceal અજવાળું પડવું To be placed in light ૨ To be revealed or made known અજવાળું પડવું To throw light on ૨ To make generally known પડવું ઊઠવું To rise after one's fall ગળું પડવું To have a disease of the throat અવાજ પડવો To be produced (of a sound) તાલ પડવી To find pleasure in ૨ To have baldness on the head ઝાડું પડવું To be different from, to become separate બધ પડવું To stop, to cease દૂર પડવું To be situated at a distance, to be distant એલે પડતા બોલ કીડી કીડા He did it as soon as the words were uttered એકલું પડવું To be alone, to be unassisted ઉપાડું પડવું To be brought into light, to be exposed સાચું પડવું To oppose વિચારમાં પડવું To be deep in thought. રાત પડવી To set in, to be (of night) સ્વસાવ પડવો To be in the habit of વચ્ચે-વચ્ચા પડવું To interfere વચ્ચા પડવું To intervene for the purpose of effecting a compromise ગારા કારસારમાં પડવાનું તારે કાઈ કામ નથી You have no business to interfere with my affairs તારી કોને (દરકાર) પડી છે-તારી કોઈને પડી નથી Nobody cares for you પડવું પાપડું Confining oneself to one's house and depending upon one's family for maintenance

Prov પડયા ઉપર પાટું ને કાઢ્યાપર કામ To apply salt to a wound ૨ પડી પડોળે ભાત ફરે પચું શીટ નહિ Crowns are never the whiter

for washing ૫ડી ગયા, તે હદે. “ દેવને નમ-
સ્કાર કર્યા ” To make a virtue of necessity
To convert an accident to a good account
It is useless to lament over calamities
which cannot be avoided ૫ડેખી જળ બુજેગી=
૫ડેશે તેવા દેવારો Experience teaches fools ૫
કર્યો પોદણો ૫જ સધને કહે A complaint whether
true or false, is sure to leave some blemish
behind “ ૫ડ ૫ડ, ” તે હદે “ સદાવડી ” An
impending misfortune makes the man
desperate

N B — ૫ડ ડું, as an auxiliary verb, used
with the perfect participle of the principal
verb, shows “ completion, fulness, tho-
roughness”, while with the infinitive of
the principal verb it shows “ obligation,
compulsion, unwillingness ”

૫ડ-વૈયો, } s m. [S પ્રતિ against, corres-
પોન્ડing, uniting, + પાયો] A wooden
support for a leg of a cot 2 A wooden
support for the leg during dinner.

૫ડવો, s m [S પ્રતિપદ] The first day
of a lunar fortnight

૫ડ સુદી, s f [S પ્રતિ A likenes + ગ્રહિ
cleanness, whiteness, f; ગ્રહ to be clean]
Fine white flour of wheat

૫ડળ, s n [S પટલ a covering, a cur-
tain] The film over the eye; the web or
nebula (of the eye)

Id ૫ડળ ઝાલવાં Lit To remove the film
from the eye Hence, 2 To observe care-
fully ૫ડળ ઉતારાવવા-ઝાલવાવવા To get
the film removed from the eye Fig To
get matters more clearly explained

૫ડા, s m pl [See ૫ડ] Marks of the
open hand made as omens of good luck.

આલે આનંદને એક, હકુ દેરા ૫ડા ૫ડયા રે

—મીરાબાઈ

૫ડાઈ, s f A paper-kite.

૫ડા ઉ, s m [See ૫ડાવ n camp] A
kind of boat carrying from five to twenty
Khāṇḍis of weight.

૫ડા-ઉ, adv [See ૫ડા-વડ or ૫ડ ડ, ૫
ક-વડ.] Obtained by force or unlawful

means, usurped; misappropriated

૫ડા-ક, adv [Limit Cf કહા-ક, તહા-ક +
કાર a sound] At once: suddenly, with a
crackling sound

માર જળ તે કાઈ ન થાયું, મને ૫ડાક ટોળી નાખી
—મીરાબાઈ.

૫ડા-૫ડ, } s f [See ૫ડ-ડું] Falling fre-
quently, falling of many things; crowding
together 2 Competition; rivalry

Id માલ આપવા લેવામા ૫ડાપડી ચાલતી હતી
There was a hard competition in securing
the articles = There was a hard bidding
and counterbidding for the articles

૫ડા-વ, s m [Hem Des વડમા f પતાકા,
વટા, n flag] An encampment; a halting
place 2 Encamping, halting

Id ૫ડાવ નોખવો To encamp

૫ડા-વ ડું, v t [Causal form of ૫ડ-ડું]
To obtain a thing either through cajolery
or violence

૫ડાળ, s f n [Dh Des વડલે = S વડલજ
A partition, a screen Also Hem Des વડમા
S વડ-દી a cottage of cloth, a cloth Or, S
પ્રતિ against + આ ભય a house] The slope of
a roof

Id આગળ ૫ડાળ The front પાછળ ૫ડાળ
The hinder slope of roof

૫ડાળી, s f [Hem Des. વડાલી = S. વડા: a
line Or, see ૫ડાળ] One sloped roof 2. A
shed

૫ડિ યું, s n [See ૫ડ a layer] Either of
the stones of a grinding mill 2 A kind
of snake with a variegated skin

૫ડિ થો, Same as દહિ-થો

૫ડી, s f [See ૫ડી] A small packet
of a medicine, powders

૫ડિ યાજુ, Same as ૫ડ-તર

૫ડી-કમલો, s n [S પરિ-કમ્ય ન f + પરિ.
around + કમ્ય to walk] Morning and evening
prayers of the Jains

૫ડીકું, s n [See ૫ ડી, ૫ડી + કું dim] A
small package 2 A powder of medicine

૫ડી, s f [See ૫ડી, ૫ડડ] A public
notice) a beat of drum

પડી-દાર, *s m* [+P દાર having] A town-
crier

એવે પડી-દાર ત્યાં આવે, બાદ્યો રાચે એ કા'યલ

—પ્રેરમાનદ

પડો, *s m* [See પુડો] A conical parcel
or bundle 2 A grocer's coffin

પડો, *s m* [S પટ્ટ] A kind of drum, a
tom tom

Id પડો વગાડવે To give a public notice
by a beat of drum

પડો-પાંદરી, *s f* [See પડો, પુડો+પાંદરી] A
kind of fragrant plant or its leaves

પડોશ, } *s f n* [S પ્રતિવેશ-ક f પ્રતિ
પડોશ, } against + વિશ્વ to enter] Neighbourhood,
nearness, vicinity, vicinage 2 Attach-
ment or fondness for (a person)

પડોશી, } *s f* [Fem of પડોશી] A fe-
પડોશી, } male neighbour

પડોશી, } *adj* Living in the neighbour-
પડોશી, } hood, neighbouring 2 *s m f* A neigh-
bour

પડ, *s m* [See પ્રાન] The leader or
captain of a party at play

પડ-ડું, *v t* [S પડ to repeat] To read,
to study, to learn 2 "To speak, to utter

પડે-છું, *adj* Learned
Prov પડેલ પણ કહેલ નહિ Learned but
not experienced પડેલ, કહેલ ને ફરેલ, Learned,
experienced, and inquiring

પણ, *s n* [S fિ પણ to promise] A
promise, an assurance, an engagement 2
Credit, reputation

Id પણ લેવું To take a vow પણ મૂકવું To
break one's vow

પણ, *conj* [S પરમ્ fિ પર another] But,
yet; nevertheless 2 *adv* Even; so much
as, also, likewise

પણ, [S ત્ત] A suffix attached to
adjectives and nouns to form abstract
nouns, corresponding in sense to English
"hood", "ship", "ness", "tion", "ment",
&c., & *g*, ગયપણ Childhood.

પણ-પટ, *s f* [See પાણી+પટ] A place
erected for drawing water from wells,
tanks, &c

પણુછ, *s f* [Dh ડસ વંચા fિ S પ્રત્યક્ષા
fિ પ્રતિ against + ચક્ષ્ to go] The string of
a bow 2 A chip of bamboo

પણુ-તર, *s n* [See પર-ણુ-તર] Wedding;
marriage, nuptials 2 The wife

પણુ, *s n* [S પટ્ટ a drum] A trumpet
મુદગ તાલ પણ ને વીણા, પટ્ટ જેણુ સ્વર તાન છ

—ગિરિધર.

પણિ-ચત, *adj* [See પરણિ-ચત, પણ-તર,
fિ પરણુ-તર to marry] (The woman) Mar-
ried, in relation to her husband, as distin-
guished from one living in cohabitation

પણિ ચારી, *s f* [See પાણી+S કર doing] A
woman carrying water from a public
watering-place

પણી, *s f* [See પદડ] A bundle of
grass, vegetable, &c

પણું, Same as પણ (A suffix)

પણું, *adv* [See પર the other] There,
at that place

પણી, *s m* Sand or sandy soil

પડ, *s m* [S મ [S પિંડ the body] The
body 2 Self, oneself

Id પડ મુકીની પચારી Living a single
unencumbered life

Prov પડ સવાન, તે પદરિયા બાદે તેરી
પડ, *adj* [S પાકુ white, pale See પદરું] Jaundice

પડિ-ત, *s m* [S fિ પદ્ધતિ wisdom] A
scholar, a learned man

પડિ-તા ઈ, *s f* The quality of being a
scholar, learning, wisdom 2 The dignity,
position, or duty of a learned man

પડું, *s m* [S પાકુ white, pale] Anæ-
mia, a disease in which the blood contains
an insufficient number of red corpuscles

પડે, *adv* [See પડ, self] Personally

પડોણ, *s n* [S પટોળ] A snake gourd

પણુ-સી, } *s f* [S fિ પદ્ય saleabli-

fિ. પણ to sell + સી, અગના, a woman] A
harlot, a courtesan.

પત, Same as રત-પિત

પત, Same as પિત

પત, s f [See પતીજ, પ્રતિતિ, પ્રત્યય]
Reputation 2 Credit

Id પત ખોડી-વડી, To lose respect 2 To
lose credit પત/સાખડી To preserve respect
2 To preserve credit

પત કરું, v t [+ કરું] To respect, to
regard, to mind 2 To accept, to admit, to
allow 3 To undertake to do

પતવ, s m [S] A moth 2 A paper-
kite 3 A bird 4 The sun 5 Sappan
wood, *Cassalpinia Sappan*

પતંગિ યું, s n } A butter fly

પતંગિ થો, s m }

પત-ઝડી, s f [See પા + ઝરું, ખરું
to drop Of પાણી-ખર] The end of autumn
and the beginning of winter

પત-જ, s n [C fr પત to fall] Falling,
alighting, descending

દાશે પાપ પતન, સકર સધાઈ સમશે

—કૃષ્ણારામ

Id પતન પામવું-પડવું To suffer a fall, to
fall પતન કોણ-પતન ખૂણે The angle of inci-
dence

પતર-ડી, Same as પતર

પતરાજ, } s f [See પતીજ, પ્રત્યય]

પતરાજી, }

Boast, bragging, consequential strut,
supercilious airs, empty show, vain conceit,
vanity, inflation

પતરાજ ખોર, } adj [P fr + જોર en

પતરાજી ખોર, }

joying fr ખૂર્જી to eat] Inflated, vain, con-
sequential

પતરાવળ, }

પતરાવળી, }

પતરાળ, }

પતરાળી, }

plate made of leaves sewn together 2 A
dish containing food

પતરાળું, Same as પતરાળ

પતરી, s f [See પતર] A thin and
small piece of metal

Id પતરીનાથો રૂપિયો A Rupee coin hav-
ing a pit which is filled up with a thin

and small piece of silver.

પતરું, s n [See પા a leaf, paper] A
thin sheet or plate of metal 2 Thin

પતરુ, s n [See પા credit] To be
adjusted, settled, or determined 2 To go
away, to be got rid of

પતળુ રુ, v t [See પિત bile + વાળ]
To be offended, to be displeased 2 To
break a promise

પતળુ રુ, v t [See પાવળ] To melt; to
soften

પતાક, } s f [S પતાક] An ensign,
પતાકી, }

a flag

પતા વડુ, v t [Caus. of પતવડ] To
settle, to decide, to adjust; to determine.
2 To compromise (a claim) 3 To have
done with

પતાકુ, s n [See પા] A sugar-cake;
a kind of sugar biscuit

પતાળ, Same as પાતાળ

પતિ, s m [S fr પા to protect] A
lord, a master; an owner 2 The husband
પતિ ત, adj [S fr પત to fall] Fallen
2 Wicked, abandoned 3 Fallen from
one's caste, excommunicated

પતિ ત-પાવન, s m [S fr + પાવન]
A purifier of the wicked 2 God

પતિ-પરાયણ, adj f [S fr + પરાયણ]
Devoted to one's own husband

પતિ યાર, Same as પત, પતીજ

પતિરા, s n pl White kids

પતિ-વત, s n [See પતિ + વત] Chris-
tity (of a woman) (Of S પતિકવ્ય)

પતિ-વતી, s f A chaste and dutiful
wife, a devoted and virtuous wife

પતિ-સેવા, s f [See પતિ + સેવા] Devot-
ion to one's own husband

પતીજ, s f [See પ્રતિતિ, પ્રત્યય] Satis-
faction, conviction, assurance 2 Con-
fidence, faith, reliance, trust

Id પતીજ પડી To be established (of
one's reputation) પતીજ રાખી To keep up
one's reputation પતીજ ખોડી-ગુમાવડી To lose
one's reputation

પટ્ટણું, Used in secret communication
for પોણું, 1 three fourths
પતેલી, Same as તપેલી
પતેણું, Same as તપેણું.

પતન, s n [S] A city

પતન પુનિત રણિયામણું, જગત્પત્ત કમળ ન્યા અત્ય,
અન્યથા મણું મધુ મત કરે, મહારૂ ગોપિત મત

—દયારામ

પત્તર, s f [S વાપ તા fr પાત] Reputation,
credit (Used with રમણું)

Id પત્તર રમણી To cause one to lose one's
reputation પત્તર ફાડતી To harass, to annoy;
to tire by overwork, &c.

પત્તર-વેસિંધુ, s n [See પત્ત + વેષ] A
preparation of gram-flour and slices of
leaves of vegetables

પત્તું, s n [Dh Dea વખાં fr S વખાણ
leaves fr પત્ત; or S વખાણ vessels fr. પાત]
A leaf of a tree 2 A card for play

પતો, s m [See પડ place] A trace,
an indication, a vestige 2 Hiding, an
account, an intelligence 3 A clue, a
guide, a direction 4 A person's address

Id પતો મળવો-લાગવો To get a trace of
2 To get intelligence about પતો લાગવો To
be successful in finding out પતો દેવો To
give a clue to 2 To give intelligence about

પત્થર, Same as પથ્થર.

પત્ની, s f [S Fem of પતિ husband]
Wife

પત્ત, s m n [S fr પત્ત to fall] A leaf
2 A letter, a note, an epistle, a written
paper or deed 3 The leaf of a book 4
Any thin sheet or plate of metal

પત્ત-ક, s n A leaf of a book, a sheet of
writing, an epistle 2 A paper containing
accounts, a statement, a table 3 A slip
from a memorandum-book, a list, a roll

પત્ત-પતિ, }
પત્ત-નધપતિ, } s m [+પતિ, અધિ પતિ]
The editor of a newspaper

પત્તાજ, }
પત્તાજ, } Same as પતરાજ, પતરાજ.

પત્તાજ, }
પત્તાજી, } Same as પતરાજ, પતરાજ
પત્તાજ, }
પત્તાજી, }

પત્તી, પતરાજ, પતરાજી

પત્તી-કા, s f [See પત્ત] A small letter;
a note 2 A horoscope.

પત્તી, s f A short but expressive letter

પત્તી, s f [See પત્તી] Mace

પત્તું, s n A thin tin sheet or plate
of metal 2 Tin Snail as પત્તું.

પથ, s m [See પથિન = Eng Path, fr
S પથ, પડ, to go] A way, a road, a path

પથરાવું, s n [See પથરાવું, પાથરાવું] A
scattered state

પથરાવું, s n [Parn of પાથરાવું] To
be spread out to be extended 2 To be
dispersed, to be scattered

પથરી, s f [See પથરી] A small stone 2
A whet stone for razors, a hone 2 The
flint (of a musket) 3 Stone in the blad-
der 4 Grit, gravel 5 A marble for play

Id પથરી કાઢી To remove the stone in
the bladder

પથરી, s m [Hem Dea વચ્ચે = S વાળ
વાળ a stroke with the leg, a kick fr S
પથરા a stone] A large stone 2 An im-
pediment, an obstacle 3 A dull man 4
A stupid, dull headed man 5 An unfeel-
ing, hard hearted person 6 Nothing

Id વચ્ચે પથરી નાખવો To throw a difficul-
ty in a person's way પથરી આપવો Lit To
give a stone (to a person engaged in a
quarrel to throw at his enemy) Hence,
2 To incite a person to a quarrel 3 To
misrepresent matters and create a quarrel.
એને શું પથરા આપે છે ? Lit Does he know
stones ? Hence, 3 He knows nothing એને
શું પથરા આપે ? He is to be given nothing
એનું મથુ તે પથરાનું છે Lit His head is made
of stone Hence, 2 He is not tired of speak-
ing=He keeps on talking without being
tired એ તે પથરી છે He is a stupid man=He
is a blockhead,

પ્રવ. પથરા એટલા દેવ કરા To worship
every image of God with a view to satisfy

and please all persons

પથાર, Same as પથારી

પથારી, *s f* [Dh Des પત્યારી=S પ્રસ્તાર a bed, also Hem Des પ્રવૃત્તિપ્રવર્તન=S શય્યા a bed fr S પ્રસ્તાર, સ્તાર, to spread See પાથરવું] Any thing spread, *s g*, a seat, a bed, bedding
2 Halting, lodging temporarily 3 Death bed

Id પથારી કરવી-નાખવી To make a settled residence of. પથારી સેવવી = પથારીએ પડવું To lie in a sick bed

પથારી, *s m* [S પ્રસ્તાર fr વ forth + સ્ત્ર to cover] Expanse, the extent

પથારી, *s m* [See પથ] A traveller, a way-farer

પથારી, Same as પથારી, Expanse

પાથ પથારી પરા થયા, એક પ્રકાર રક્ષા ભાગી રે, કર્મના પાસાણા કાપી નાખ્યા, ભાઈ જોળખ્યા અવિનાશી —ભોળોભગત

પથર, Same as પથરી, Stone

Id પથરનો ભમરડો Dull, stupid પથર એ-રક્ષા દેવ કરવા Lit 'To turn every stone into a god, to regard every stone as a god 2 To make vows to propitiate any and every god 3 To use all means within one's reach 4 To do one's best પથર ખેંચવો To maintain one's family with a difficulty પથરની છાતી A hard heart છાતીનો પથર કરવો To make oneself ready and willing to bear any kind of difficulty or misfortune

Prov પથર ઉપર પાણી To fruitlessly use all energy after an unworthy object પથર પર પાણી, અને સર્વે ધૂળ ઘાણી Fruitless trouble પથર ઉપરની નડ, ઉપડી નડા કેટલી વાર f That which can be easily extirpated, crushed, or ruined પથર તળે હાથ આવે, તે કળે કળે નિકળે when a man is in difficulty, he must use patience to extricate himself પથર ભેડે રતન પછાડવું To throw pearls before swine પથર સામે પાડવું પડવું To have to deal with a bad man આવ પથરા, પગ ઉપર પડ To court troubles પથર કરતી ઇટ ડુગળી Something is better than nothing પથરને ગાયકુ બરે તો સામા દાંત સામે He that blows in the dust, fills his own eyes પથર પર પાણી, સંજો, પાણી ભેડે તફાડ

is the water poured on an inverted pitcher, so is instruction to deaf ears 2 To work on an improper material is to waste one's energy

પથરિ-થો, *s m* A bowl made of stone

પથ, *s n* [See પથ] Diet, regimen, 2 Dietetics 3 *adj* Dietary, dietetic 4 Wholesome, healthy (of food)

પદ, *s n* [S પદ=L *pes, pedis*, the foot, fr S પદ to go] The foot 2 A foot-print, the mark of a foot 3 An office, a post; a rank; a station 4 A syllable (in Grammar) 5 A word 6 An inflected word 7 A variety of metrical composition used in hymns and anthems

પદે પદે દરિ કયા પાવન, વૈષ્ણવનો વિમાન

—ગિરિધર.

પદ અક્ષરના બધથી, સદૃષ્ય કુળ વારો

—દયારામ.

8 A connected sentence 9 A foot or a line of a verse or stanza 10 A collection of certain articles given to Brāhmana 11 A fourth part of a circle, a quadrant 12 A quantity a term of a series; a factor, the root of an expression (Math)

Id પદ મળવું-પામવું To get a rank or position પદ ખરી નવું To lose a rank or position, to be lowered, to be degraded પદે પદે ગાય To sing in a systematic way રાજ-પદ, ગુરુ પદ The position, dignity or office of a king, preceptor, &c સનતીય પદ Quantities of the same kind વિનતીય પદ Quantities of different kinds (Math)

પદ ક, *s n* An ornament hanging on the breast like a medal.

સોના સાકળી, પદક નડાવ —ગિરિધર.

પદ-ચેદ, *s m* [See પદ a word + છેદ] Resolving a sentence or a compound word into its elementary parts 2 Parsing

પદ-ચૂત, *adj* [See પદ a place + S ચૂત fallen fr ચૂ to fall] Fallen from office or rank; degraded, deposed, dethroned

પદ-ડી, *s f* A purse to keep tobacco in

પદ-પદ-જ, *s n* [See પદ the foot + પદ-જ] A lotus like foot

૫૬-૫૫, *s m n* [See ૫૬ metre + ૫૫, ૫૫.૫૩] Versification, prosody

૫૬-ભટ્ટ, *adj* [*S fr* + ૫૬] Fallen from one's position, deposed

૫૬મ, Same as ૫૬

૫૬મ ધી, } Same as ૫મિ-ની.
૫૬મ-ની, }

૫૬ર, *s m* [*S* ૫૬૧ a leaf, the skirt of a garment] An end of a garment 2 An ornamented border 3 Protection, support, patronage 4 *s f* Self, a personal concern

Id. ૫૬રુ One's own ૫૬રે ૫રુ To depend on for support

૫૬ર-ખાંડ, *s n* [+ ૫૫૧, ૫૫-૩] A bakery, a bakehouse

૫૬-રજ, *s f* [*S fr* ૫૬ the foot + રજ, રેણુ dust] The dust under the feet 2 *adj* Low; humble

૫૬-રેણુ, Same as ૫૬-રજ

૫૬-સાહિત્ય, *s n* [See ૫૬ a word + સાહિત્ય] Elegant and elaborate diction, the beauty resulting from rhyme, alliteration, or sonorous words, melodious arrangement of words, melody, harmony

૫૬-વિ ઋષ, *s m* [See ૫૬ + વિ-ઋષ *fr S* વિ apart + ઋહ to take] Same as ૫૬-અંબેદ

૫૬વી, *s f* [*S fr* ૫૬] Rank, position, dignity, station, post, office

Id ૫૬વી ૫૬વી, ૫૬વીએ ચડે To be promoted, to rise in rank ૫૬વી ૫૬વી-જારવી To be degraded

૫૬-સેવ, *s f* [+ સેવા] Lit Service at the feet (of a god, religious preceptor, &c) 2 Humble and faithful service

૫૬રથ, } *s m*. [*S fr* ૫૬ a word + અર્થ
૫૬રથ, } meaning] An object, an end 2 A category or predicament (in Logic) 3 The literal meaning of a sentence

Id ચાર ૫૬રથ The four highest objects of life, viz, ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ ૫૬રથ-માત્ર All things; the whole creation

૫૬રથ-વિજ્ઞાન, *s n* [*S fr* + વિ-જ્ઞાન] Natural Philosophy, the science of Physics.
૫૬ર-૩.૩, *v t* [Caus of ૫૬ર-૩] To cause

to break wind 2 To cow, to browbeat, to bully, to frighten

૫૬ી, *s f* [See ૫૬ a word, a song] A group of words, metres, or songs, *e g*, અષ્ટ-૫૬ી

૫૬, Same as ૫૬ n position, *e g*, ગેર-૫૬
૫૬-૩.૩, *v t* [See ૫૬ર-૩.૩] To drive fast

૫૬ી-૩.૩, *v t* To soil, to dirty

૫૬તિ, *s f* [*S fr* ૫૬ the foot + તિ strike *ing fr* ફટ્ to strike] A method, a mode, a way; a manner, course or practice 2 A work prescribing rites and ceremonies, a ritual, a manual, a formulary. 3 A line, a row, a range 4 A style or fashion (in composition or writing)

૫૬, *s n* [*S*] A lotus 2 One thousand millions, ten thousand lakhs, a hundred crores 3 One of the nine treasures of Kubera (See under નવ-નિધિ) 4 A particular mode of sexual enjoyment

૫૬-રાગ, *s m* [*S fr* + રાગ red colour] A ruby

૫૬-રેખા, *s f* [See ૫૬ + રેખા] The figure of a lotus on the palm of the hand, held to be indicative of wealthiness

૫૬ા, *s f* [*S* See ૫૬, 2 3] An epithet of Lakṣmī, the goddess of wealth

૫૬ાસન, *s n* [See ૫૬ + આસન] A particular posture in religious practices

૫મિ ની, *s f* A woman of the first of the four classes into which the female sex is divided by writers on શૃંગાર (the sentiment of Love) 2 A most beautiful woman

૫થ, *s n* [See ૫૬ a metre] A metre 2 A piece of metrical composition.

૫થ-૫થ, *s m* [*S fr* + ૫થ] A poetical composition

૫થરા-ધ, } *s f* [See ૫થરા-૩] Pre-
૫થરા-મણી, }
presenting clothes and money to relations on their departure 2 Departure 3 Invitation to and entertainment of a great person

૫થરા-૩.૩, *v t* To see one off respectfully 2 To invite respectfully 3 To bring

about a purchase by persuading the buyer

પધાર રૂ, *v t* [*S* ૫ forth + ધ, ધાર, to hold See ધાર રૂ] To go in peace and safety, to go, to depart, to leave, to proceed on a journey; to quit 2 To come, to give the pleasure of one's company, to honour by one's presence at

પનડો, *s m* [See પાનડું] A kind of ear-ring worn by women

પર-ધટ, Same as પથુ-ધટ

પનાદાર, *adj* [See પનો + *P* દાર having] Having breadth; broad (cloth, &c.)

પનારો, *s m* [See પાણી + આરો] The state of being carried down the stream, being doomed to live in the company of 2 Company, companionship

પનિ હાર, } *s f* [See પાણી + *S* હ to carry) A woman carrying water

પનાહ, *s f* [*P* પનાહ refuge] Careful protection, a refuge, a shield, a shelter, an asylum

પદ્ધ, *s m* } [*S* પા નીચ a drink *f* પા to drink See પાણી] Water acidulated with

boiled mangoes or tamarind, and mixed with molasses and other condiments

પનો, *s m* [*P* પદ્ધ] Breadth of cloth

પનોતી, *s f* A particular configuration of planets, supposed to bring evils 2 Evil destiny, ill fate, evil stars

પનોતું, *adj* Fortunate, lucky, auspicious, propitious

રતન દીકરી કયાથી આવે? તણુ ભાઈની બેન પનોતી

—પ્રેમાનંદ

પતિ-યાતું, *s n* [See પાતી, or *S* પચ્ચ પાય, + પાણ *f* *S* વર, વાર, having] Partnership, fellowship

પતિ-યાતો, *s m* A partner

પંથ, *s m* [See પય] A road, a way

પાયમે, મોરી માહેલડી, પય પલગ, કય દૂર

—પદર તિથિઓ

૧. Manner, fashion 3 A religious order or persuasion

Prov એક પય બોર દો કાજ To kill two

birds with one stone.

પથ, Same as પ્રથમ First

Id પા વર A bridegroom who marries for the first time, dist from પાન વર who marries a second time

પથિ-ક, Same as પથી

પથી, *s m* A sectary, a sectarian, a disciple of a leader in religion 2 A wayfarer, a traveller

પદર, *adj* [*S* પચ્ચ દસ *f* પાય + દસ] Fifteen, (15.)

પત્રગ, *s m* [*S* *f* પદ the foot + ન not + ગય to go] A serpent

વર પામી પત્રગ તણે, તે ચક્રનાની તીર પડ્યા રે

—પ્રેમાનંદ

પન્નાળ, Same as પરનાળ

પન્નાળિ-કા, Same as પરનાળિ-કા

પપનસ, } *s m* [A word from South

પપાણ] America] A pompelmoose

પપેરી, *s f* [*Z* and વતેલી *Of* *S* પતિત fallen] The Pārsī New Year's Day

પપેયો, [Hem Des પર્વગો = *S* પાતક] Same as ચાતક.

પપૈયા, Same as પપૈ

પપૈ, *s n* A kind of fruit

પપાલિટ, *adj* [Eng] Public 2 *s f* A prostitute, a courtesan

પપા રૂ, *v t* [Caus of પાગરૂ] To cause to reach or get 2 To give

પ-પાળ રૂ, *v t* [See પાળ-રૂ, redup] To feel with the hand so as to soothe, to pass the hand over so as to give a pleasing sensation 2 To grope

પય, *s n* [*S* પય] Milk 2 Water

પયુ, *s m* [See પાય, પગ, the foot] The track over which the bullocks walk while drawing water from a well

પયો-ધર, *s m* [*S* *f* પય + ધર ૧] A woman's breasts 2 A cloud 3 An ocean

પયોનધ, } *s m* [*S* *f* પય water +

પયોનિધિ, } નિધિ a store *f* નિ down + કા to hold] An ocean, the sea

પર, *adj* [*S*] Another different, not

one's own, alien

માટે યુઝ થર્મી રાય, પ્રેમ માની પરનો — રૂઝીમ

N B-૫૨ occurs as the first member of
-oral compounds, where it means " An-
other man's, not one's own ", e g ૫૨ગુ-દ,
૫૨ સી

2 Distant

સદેવ સાગર મૂક્યા છે ૫૨,

છે દ્રોપદીના બાળ કૃતિ-ત રાય — પ્રેમાનંદ.

3 Great, high

કપડીને માને વા, ૫૨ એ પ્રચાત છે — રૂઝીમ

4 s m God, Godhead

૫૨, Same as ઉપર

૫૨, s m [P f] પરીક્ષા to fly fr S ૨ forth
+ ફી to fly] A feather, wings

Id ૫૨ આવા To be able to fly 2 To
be able to rise or soar ૫૨ મૂક્યા Lit 'To
put forth feathers, to acquire the power
of flying or rising into the sky 2 To per-
form an exploit

૫૨ઈ, } s f [See પ્ર-દાર] A piston,

a pestle 2 A crowbar

૫૨ઈ, s f Corruption of the Feminine
of ૫૨ા.યુ.

૫૨કમણી, s f

૫૨કમણી, s m

૫૨કમણી, s f.

૫૨કમણી, s f

} [S પરિ-ક્રમ-ત f] S

પરિ = Gr *peri* around + ક્રમ to walk] Cir-
cumambulation, walking round or about
2 Same as પ્ર દક્ષિણ.

૫૨કાય-પ્રવેશ, s m [See ૫૨ another
+ કાય + પ્રવેશ] Entering of the soul of a
man into another man's body

૫૨ કીય, ady [S See ૫૨-કી] Belong-
ing to another person

૫૨ કીયા, s f The wife or mistress of
another man, a mistress

૫૨ખ, s f [See ૫૨-૫૨ પરીક્ષા] A test,
an examination 2 Recognition

બાળા માળા ઉપર ચડીને પુષ્પ મોતી વધારે,

નિર્ગો, હુર્ગો, ૫૨ખ ૫૨ખી માન ગોધંડ વારે

— પ્રેમાનંદ

૫૨ખણી હારો, } s m [See પરીક્ષા, પરી

૫૨ખનાર,

ફા.ય. + ફર doing] One who can test, a
connoisseur

૫૨ખ ડું, v t To test, to prove, to try,
to examine, to inspect

૫૨ખાણી, s m A cross beam in a ship,
to which a mast is fixed

૫૨ખા-વ-ડું, v t [Caus of ૫૨ખ-ડું] To
submit for testing or proving, to get tes-
ted or examined 2 To give, to pay (colloq)

Id એ તે રાત્રી દમી પસ ૫૨ખારનો નથી He
does not give or pay even a copp r coin

૫૨ખા ડું, v t To be tested or proved

૫૨ખિ-યો, s m A tester

૫૨-ગામી, ady [See ૫૨ another + ગામ]
Benevolent, generous

૫૨ગણી, s m [P ગણ] A district, a
province, a canton, a *Pargana*

૫૨-ગામ-ન, s m [See ૫૨ another + ગામ]
Adultery, fornication

૫૨-ગામ, s m [See ૫૨ not one's own
+ ગામ] Another village 2 A foreign
country

૫૨-ગામી, ady A foreigner, an outsider

૫૨-ગુણ, } s m [+ ગુણ, ૫૨] Another

૫૨-ધર, } man's house

૫૨ ગુણ-ગુણ, } ady [S ગુણ fr ૫૨ forth

+ ગુણ, ગુણ-ગુણ] Sundry, miscellaneous, di-
verse, various 2 Coins of a lower denomi-
nation, change

૫૨થો, Same as પ્ર-તાપ, ૫૨થો, Might,
power (of a god)

૫૨થો, Same as પરિ-ચય, Familiarity

૫૨જ, s m A basket-hilt (of a sword),
the handle of a shield 2 A musical mode

૫૨જક, Same as પર્યક

૫૨-ગામ, s f [See ૫૨ other + ગામ marriage
party] A party for a friend's marriage

નેજન એક ૫૨-ગામ વળાવી, મદન મેહેતા આગ્યા ૨

— હરિદાસ

૫૨-ગામ ડું, v t [S ગામ to burn severe-
ly fr ૫૨ forth + ગામ to burn] To burn
brightly

૫૨ગામ ડું, v t To flame; to ignite

પરિચયે ૨ m Same as પરજ A musical mode 2 A dirge, an elegy

પરકુંડુ, v t [Dh Des પરિ હરિયે fr S પરિ-ગદિતમ્ stirred up fr પરિ around + વદ્ to stir=to settle after much shaking, stirring haggling over (of a contract), also વ્યથ્ય fr S મન્તમ્ rolling on, going on, also Hem Des વદ્ધા fr S પ્રતિષ્ઠા firmness] To hold, to catch

સતી કહે, " જીવી, સુણો, પતિએ પરદી આણી, રતિ રતિ ચરણ ચાલે નહિ, ભોગી મનમાં નાગી "

—સામયભટ

2. To go

વરણી, વારે આશરે, પરકુંડુ પર દેશ

—સામયભટ

પરકુંડુ, v t Same as પૈકુંડુ, To settle Prov પરકુંડુ આપે, તેમાં શાનો પાક ? There is no obligation done when a man performs or fulfils his part of a contract

પરકો, ૨ m An agreement, a decision નારદ કહે તમેા ટાળી મૂક્યા છે ગાલવને ઘેર પાગ, દેવ માને પરકો પરકી, કાંચેા વમારો પાગ

—પ્રેમાનંદ

પરક, ૨ f [Eng] Parade 2 Concern; trouble; botheration.

Id આ નાની પરક શી? Why should I have this useless or unnecessary trouble

પરકો, ૨ m The pod of a babul tree

પરણ, ૨ n [S પરિ જય See પરણ-૩] Marriage

જનન, મરણ, ને પરણ Every man has to undergo birth, marriage, and death —ભાષા

પરણ, Same as પર્ણ A leaf

હૃત દ્રવ્ય આદે યજ્ઞ-સામગ્રી, અન્ય પરણ પુરોહિત

—ગિરિધર,

પરણુ, v t [S પરિ જય marriage fr S પરિ = Gr પરિ around + S ની to carry] To marry, to wed

Prov પરણે તેના ગીત ગાવાં Prosperity brings friends પરણે પાનેતર નહિ, ને અધરણીએ ચીર It is lost labour to sow where there is no soil પરવથો પીડાએ મરે, ને કુચારો કાંડે મરે Commend n wedded life, but keep thyself a bachelor પરવથાને પાળે, ને જવથાને છવાડે, તેમાં શાનો પાક ? There is no obligation done in

a man's maintaining his wife and children પરવથા પેહેલી અધરણી = પરવથા પેહેલા કુચારો You cry out before you are hurt Catch the hare, before you sell his skin

પરણા વ તુ, v t [Caus of પરણ-૩] To get married 2 To give in marriage

પરણિયત, adj [See પરણુ ૩] Married, joined in lawful wedlock.

પરણેત, } ૨ n Marriage

પરણેતર, } ૨ n Marriage

સસરો પહેલા પરણેતનો, ભણે સધળો ગમં

—સામયભટ

2 adj Married (Same as પરણિયત)

પર-તત્ત્વ, adj [See પર another + તત્ત્વ doing, conduct] Controlled by another; subject to another, dependant, unservient

પરતુંડુ, v t [S પરિ about + વદ્, વર્ત્, to turn] To pound into a fine powder

પરતી, ૨ f A narrow strip or ship

પરતો, ૨ m [See પ્રતાપ] Watchfulness, vigilance (of a god or of a supernatural power) 2 A miracle, a prodigy 3. Dignity; power, awe

પરત્વે, prep [S પર ત્વ greatness, power, fr પર great] By virtue of, through, owing to (Generally used at the end of a compound, ૨ g, કારણ પરત્વે Owing to a certain cause)

પરથાર, A bed

કહી ના મળે ગાહેની ભરથાર, કુમાર કાળો રાયનો રેલાઈ; તો તો પાકું હું પરથાર, કુમાર કાળો રાયને રે લોઈ

—દીવાળીઆઈ

પર-દાદો, ૨ m [See S પર great + દાદો] The great grand-father 2 A distant ancestor, a progenitor

પર દારી, ૨ f [S fr પર another's+દારી] The wife of another man

પર-દુઃખ-ભાગ્ય ન, ૨ m [See પર another + દુઃખ + ધી ભાગ્ય-૩] One who destroys or alleviates the sorrows of others, a philanthropist 2 An epithet of God

પર-દેશ, ૨ m [S+દેશ] A foreign country

પર-દેશી, adj Foreign; not native 2 ૨ m f A foreigner, a stranger 3 A particular caste of Hindūs in Upper India.

પર-ધર્મ, *s m* [*S fr + ધર્મ*] The religion of another man or foreigner, a religion not one's own

પર-નાતી, *adv* [+ નાદ] Belonging to a taste different from one's own

પર-નાળ, *s f* [*S મ જાલે કા* a water-course *fr મ* forth + *ન* a read *See નળ, નળી*] A water pipe, a water conveyance

પર-નાળિંદા, } Same as પર-નાળ, 2 A
પર-ણાળિંદા, } family-custom, a family-tradition

પર-નિન્દા, *s f* [*S See પર* another + *નિન્દા*] Speaking ill of another person, slander

પરંતુ, *conj* [*S*] But, yet, however

પર-ફ, *s m* [*P પરફ* *fr પર* feather] A bird

પરપંચ, Same as પ્રપંચ

પરપટી-પાટે, *adv* [*S જે પાટ* complete enumeration *fr S પર*=*Gr પર* around + *S પટ* to repeat] Certainly, surely, assuredly

પર-પુરુષ, *s m* [*See પર* not one's own + *પુરુષ*] A man other than one's husband 2 The husband of another woman

પર-પેઠ, *s f* [*See પર* another + *પેઠ*] A third copy of a *Hundī* (an order to pay money)

પર-પોટા, *s m* [*S મ* intensive + *પોત* a boat] A bubble

પરખ, *s f* [*S મ.પા* *fr S મ*=*L પ્ર*o forth + *S પા* to drink] A place on a public road to supply water to thirsty men

પરખ, Same as પરવ, પર્વ

પરખ-રી, Same as પરખ *fr S પ્ર*ખ

પરખરી, *s f* [*See પરખ, પરવ, પર્વ* Or *see પરખ* *fr પ્ર*ખ Or *S પરાવત*=*પારેત* a pigeon] A high stand, on which grain and water are placed for pigeons, squirrels, &c, on sacred days by persons after their bath

પરખિયો, *s m* [*See પરખ*] A man employed to supply water to thirsty people on a public road at a પરખ, 2 A watering place

પર-ચુદિ, *s f* [*S See પર* another + *દુ-ધિ*] Another's counsel or judgment

પર-બ્રહ્મ, *s n* [*S See પર* grent + *બ્રહ્મ*] The Supreme Being, the Supreme Spirit

પર બચ-વું, *v t* [*S પરિ-નવ* defeat *fr પરિ* = *Gr પરિ* around + *વ*, *મવ*, to be] To weary, to tire, to harass

પર-ભાતિ-યુ, *s n* [*See પ્ર-ભાત*] A morning h, mn

પરબરુ, *adv* [*fr પર* another + *બર* burden] At another's cost, not at one's own cost 2 Unconcerned, indifferent 3 *adv* Without one's knowledge or information, in ignorance 4 Without intervening, directly

પર-બોગી, *adv* [*See પર* another + *બોગ*] Enjoyed by persons other than the possessor (of a smell, &c) 2 Enjoying other persons property 3 Adulterous

પર-મ, *adv* [*S See પર* + *great* + *S ત* suffix of the Superlative Degree] Best, most excellent, highest 2 Chief, uttermost, exceeding, extreme

પરમ, Same as પરમ-દહાડો

પરમ-દહાડો, } *adv*, [*પરમ દહાડો*, *પરમ દી*]

પરમ-દી, } On the day before yesterday 2 On the day after to morrow

પરમ-દહાડો, } *s m* [*See પર મ* + *દહાડો*, *પરમ-દી*, *દી દિવસ*] The day before yesterday 2 The day after to morrow

પરમ-પ્રિય, *adv* [*S fr* + *પ્રિય*] Most beloved, dearest

પરમહેસ, *s m* [*S*] An ascetic who has subdued all his senses by abstract meditation

પર-માદી, *s f* [*See પર* another + *માદી* flesh] Meat

પરમાણુ, Same as પ્રમાણુ, A standard
Id તેજુ યવતર પમાણુ છે ! Blessed is his life !

એ રીતે આવડવ વન બાલ્યુ, પૃથા પુત્રે પરમાણુ
—ગિદિધર.

પર-માણુ-વું, *v t* [*See પ્ર-માણુ*] To accept or agree to as true

પરમાણુ, *s n pl* [*See પરમાણુ, પ્રમાણુ*]

A certificate, an authority

ગરડગડ ગયા, પોહોન્યાના પરમાણાકેલે મોડક્યા નહિ —ધીરે

પરમાણું, *s n* [See પ્રમાણ] Measure
2 Size

પરમાણુ, *s m* [S See પરમ+અણુ] An atom, the indivisible base of all compound bodies, an infinitesimally small particle

પરમાણે, *prep* According to, conformably with, agreeably to 2 Like unto, in a manner resembling *Cf* પ્રમાણે

પરમાત્મા, *s m* [S See પરમ+આત્મા] The Supreme Being considered as the Soul of the universe 2 The highest or most exalted soul in animated beings, God

પરમાનંદ, *s m* [S *fr* +આનંદ] Superlative or exceeding joy 2 Supreme bliss 3 God

પરમાર્થ, *s m* [S *fr* +અર્થ] The highest and most excellent end of man 2 Benevolence, philanthropy, charity

પરમાર્થી, *adj* Studious of Divine Truth, striving after conformity with the Deity 2 True, honest 3 Beneficent, philanthropic, charitable

પરમિ થો, *s m* [S પ્રતેદ *fr* S પ્ર=L *pro* forth+મિદ્ to be wet] Gonorrhœa, gleet

પરમેશ, } *s m* [S See પરમ+ઈશ, ઈશ્વર]
પરમેશ્વર, }
The Supreme Being, God

Id પરમેશ્વરની ગાય A snail See મેલગ ગાય
પરમેશ્વર માથે રાખીને Swearing before God પરમેશ્વરને જોળે મેલકુ To be secure and happy
પરમેશ્વર વહાલા હોય તે If you love God, if you want to please God

Prov પરમેશ્વરે ધાડું હરો, તે યરો God's will be done પરમેશ્વર પાધરો, તે વેરી આધળો When God will help, none can hinder

પરમેશ્વરી, *s f* The greatest goddess

પરમો, Same as પરમિ થો

પર-મોહ-વું, *v t* [See પ્ર મોહ] To persuade

પરં-પરા, *s f* [S See પર another] Regular succession. 2 *adv* Successively 3 From one generation to another, from generation to generation

પરપરાગત, *adj* [S *fr* + S આગત come *fr* આ up to + ગત to go] Come down from one generation to another, traditional

પર-રાજ્ય, *s n* [S See + રાજ્ય] A foreign kingdom or government 2 Foreign domination or rule

પરલી, *s f* [S પલ્લી] A lizard

પર-લોક, *s m* [S See પર another+લોક a world] The other world, the state after death, the region of bliss 2 A comprehensive term for all the places of bliss and woe after death invented by the Hindû, imagination

પરવ, Same as પર્ય

પર-વડ ડું, *v t* [S પ્ર=L *pro* forth + S વૃત્=L *ver*to to turn] To please, to suit the fancy, to meet with one's approval, to serve one's purpose 2 To afford

પર વડ ડું, *adj* Agreeable, acceptable, suitable

પરવણી, Same as પર્ય.ણી

પર વરતાવ ડું, *v t* [S પ્ર-વર્ત્ન causal of પ્ર વૃત્ See પર-વડ-ડું] To set up, to set a foot or a going, to establish 2 To found

પરવરદે ગાર, *s m* [P *fr* પર્વદંત્ to nourish + ગાર *doing fr* ગામત્ to do=S કાર *doing fr* કૃ to do] Providence, the Almighty

પર વર ડું, *v t* [S પ્ર વૃત્ to set about *fr* પ્ર forth + વૃત્ to be] To go, to depart.

પરવરણી, *s f* [P પર્વરીગ *fr* પર્વદંત્ to nourish] Maintenance, subsistence, sustenance 2 Breeding, fostering, rearing, nourishing

પર-વશ, *adj* [S See another + વશ power] Subject to another, dependent

Id પરવશ થયું-દોણ-પડ્યું To be dependent

પર-વશ-તા, *s f* }
પર-વશ પણ્ય, *s, u* } [+તા, પણ્ય] Dependence on others

પરવળ, *s n* [See પડોણ] A gourd long and round

પરવા, *s f* [P *fr* S પરિ દાર] Care, heed; regard, value for, anxiety, concern, solicitude, thought

Id પરવા કરવી To worry oneself about.

પરવાડ, *s f* [*S* પરિ=Gr *peri* around + *S* વાટ a place See વાડો] The precincts of a village or town

પરવાનગી, *s f* [*P* ફર પરવાનો] Permission wrong font, leave 2 Order

Id પરવાનગી માગવી To ask permission
પરવાનગી લેવી to get permission. પરવાનગી આપવી To give permission

પરવાનો, *s m* [*P*] An order, a pass, a license, a commission

પરવાર, *s f m* [See પરવારવું *S* પરિ about + વૃ to cover] Leisure, freedom from business, disengagedness, respite

Id પરવાર આવવી To be at leisure, to be free from work

પદ ન મળે પરવાર બહાલગી, ગમતો પુરુષ નવ લાગે રે
—દયારામ

પરવાર, Same as પરિવાર

પરવાર હું, *v t* [Hem Des પરિવારિ-ઓ= *S* પટિત made, done, also, પરિવારિ-*f*=*S* પટ-ચાલે; *fr S* પરિ હાર removal of an evil] To be disengaged from work, to have leisure, to have finished (a work)

Id કામથી-કામભાથી પરવારવું To finish one's work, to be at leisure બાઈ તો હવે પરવાર્યા The fellow has lost his all તેણે મિલકત પણી પરી પરવારી છે He has spent nearly all his property પરવારી લેવું-હેવું To finish one's work પરવારી ચુકવું-એચવું To lose, to have lost all concern or interest in

પરવારવું, *adj* Disengaged, unemployed

પરવારી, *s m* [*P* પર્શરી a shepherd See ભરવાડ] An individual of a low caste

પરવાળું, *s n* [*S* પ્રવાળ] Coral,

પરવોટો, *s m* [*S* પરિ around + વોટ વું] A wooden instrument used in spinning

પર શાળ, } *s f* [*S* પ્રતિ against + શાળા પર-શાળ, }
a house] The front portion of a house on the ground 2 A distinct and dependent erection attached to a house

પરચું, *s m* [*S*] An axe, a hatchet
પરચું-પરચું કચો, પરચું ધરીને નય —વલ્લભ
પરચું, } *s f* [*S* પરિ around + ચુંદિ પરચું, }

purity] Fine flour of wheat

પરસ, *s f* [See પરસેવો] Dew; frost; moisture

પરસન, Same as પ્રસન

પરમી વું, *v t* [See રપરી] To touch
દરશનથી દુકરિત રહે રે, પરસતાં પાવન થાય

—અણે

2 To serve faithfully and obediently
પાસે રે પીયુ, અલ્યા, તેને નવ પરસિયો

—નરસિંહ મેહેતા.

3 To worship

પર સાદ, Same as પ્રસાદ.

પર-સેવ, } *s m* [*S* પ્ર-સ્વિદ *fr S* પ્ર=L.

pro forth + સ્વિદ to perspire] Perspiration; sweat

Id પરસેવો વળવો To sweat, to perspire
પરસેવો ઉતારીને with the sweat of the brow

પરસ્તી, *s f* [*S* પ્ર-શાસ્તિ, પ્રશસા praise] Praise 2 Flattery

Id પરસ્તી કરવી To flatter

પર-સ્ત્રી, Same as પર-દારા, Another's wife

પગ્ની પાર સદા ખુવાર,

કોટોકા ગિયાના, યૌર ભૂતીકા ગાર

Adultery is always ruinous and disgraceful

—ભાષા.

પર-પર, *adv* [*S* See પર another] Mutually, reciprocally

પર-સ્વૈ-પદ, *s n* [*S*] The Active Voice (Gram)

પર-સ્વૈધીન, *adj* [*S* *fr* પર, *S* + સ્વૈ-ધીન] Subject to another, dependent

પર-હર-વું, *v t* [See પરિ-હાર] To forsake, to abandon, to give up, to relinquish
2 To remove, to avert 3 To hold

ગ્ર હરે, તે કમુલ ન કર, પલક એક તો નદિ પરહરે
—શામળભટ્ટ.

પર-હસ્ત-ગત, *adj* [See પર another + *S* હસ્ત, હાથ, + ગત gone *fr* ગમ્ to go] Passed into the hands of another

પરહેઝ, *adj* [*P* *fr* પરહેઝત્ to abstain. See પરિ-હાર] Abstaining 2 Having control over the passions, continent 3 Living under restraint or surveillance

પરહેજ, } s f Abstinence, diet, regimen 2 Control over the passions; continence 3 Restraint, surveillance

પરહેજ-ગાર, *adj* [P ગાર=S ગાર doing] Abstinent, continent 2 Observant of vows 3 Pious, devout

પરા, *adv* [See પર distant.] Being at a distance, removed

પરાત, *adj* [See ઉપરાત] Remaining, being the difference

પરાત વુ, v ૨ [S વા વૃત્ત returned, retired, f વા opposite + S વૃત્ત = L *verto* to turn] To be disengaged from work, to have leisure

પરા, Same as પરા At a distance

પરી હરિ કરી પરા, પરી હરિ ચાર રે —પ્રેમાનંદ
પરા, Sk Prefix meaning "away, back, in an inverted order, towards "

પરા, s f [S See પર, great] Speech in the first of its four stages 2 The highest or best state

પરા, } s f [See પર, ધર] A piston,
પરાધ, }
a pestle 2 A crowbar

પરા-કાષ્ઠા, s f [S fr પર, વા, distant + કાષ્ઠા a direction, an extremity] Excessiveness, superlativeness, the greatest possible degree, the uttermost height or extremity

પરા-ક્રમ, s n [S fr વા towards, opposite, + ક્રમ to walk] Prowess, valour, puissance 2 Exploit, achievement, heroism

પરા-ક્રમી, *adj* Powerful, mighty, puissant, eminent for feats of strength or valour, valiant

પરાગ, s m [S] The pollen or farina of a flower

પરાગ્ગતિ, *adj* [S fr પર another + ગતિ] Same as પર-ગતિ

પરાગ-મુખ, *adj* [S fr વા turned away from + મુખ face] With the face turned away from 2 Averse to, not favourably inclined towards, not favourably disposed

પરાગિત, Same as પ્રાયશ્ચિત

પરાજ, } s f A circular dish with rising edges

પરા મય, s m [S fr વા opposite + જિ to conquer] Defeat, overthrow, discomfiture
પરાજી, s n A measure of land equal to 30 *vighas* or 24 acres

પરાજી, s f [See પ્રદાત+અર્થ] A good
પરાટ, s f A rope of hair, with which a saddle is fastened on the back of an ass
પરાજી, *adv* [See પરાજી a good] Against one's will, forcibly; by constraint, at the point of the bayonet

Prov પરાજી ધીત ન વાય you may lead a horse to the water, but you cannot make him drink

પરાજી, s m [See પરાજી] A good
પરાજી, s m [Dh Des વા f S પ્રવર્ધ a beggar f પ્રતિ towards + અર્થ a beggar f અર્થ to beg Or S પ્રવર્ધ f પ્ર forth + વૃત્ત to wander] A guest

પરાત્પર, *adj* [S fr વા than the great + પર great] Most high the greatest of the great Supreme (used of the D it)

પરાધીન, *adj* [S fr વા another + અધીન] Subject to another, dependent

પરાધીન તા. s f } Dependence, the
પરાધીન પદ્ધતિ, s n }
state of being subject to another
Prov પરાધીનતા રાજી મુખ નાદિ Dependence is a poor trade to follow

પરાધ, s n [S fr વા] Food obtained or purchased at another's expense, dining at another's expense

પરા-પૂર્વ, } *adv* [See પરા back + પૂર્વ
પરા-પૂર્વ થી, }
old] From old times

પરા ભવ, s m [S fr વા opposite + વ to be] Defeat, overthrow, discomfiture

પરાજ, Same as પરાધ A crowbar

પરાયણ, *adj* [S See પર great + S અન અનબદ્ધ] Adhering, attached to, devoted to (At the end of a compound)

પરાધુ, *adj* [Dh Des વા રી રી રી left, abandoned, fr રી around - રી to go

Or S पर त्व्य belonging to another fr पर another] Pertaining to another, another's, not one's own

Prov राम नाम अपना, पराय मात अपना
[To be a hypocrite in matters of religion]

परार, *adv* [S परार] The year before last 2 The year after next

परार्ध, *s m* [S fr पर another + अर्ध half] A number of years equal to a half of Brahmā's life 2 *adj* One hundred thousand billions

पराध, *s f* [S पल्ल] Rice straw

परा-वर्त-न, *s n* [S fr परा opposite+वृत् to turn] Turning back or from 2 Reflection

Id परावर्तन पामर्श To be reflected (of the rays of light)

परा-वृत्त, *adj* Turned back. 2 Reflected 3 Retired 4 Disgusted

पराश, *s f* Water floating on the surface of whey

पराश, Same as पराश

परि, *adj* [S=Gr परः] A prefix in Sanskrit showing " ubiquity, all around, on every side "

परि-कम्बु, *s u* [S fr परि+कम्बु] Going round, circumambulation

परि-ग्रह, *s m* [S fr + ग्रह to take] Acceptance, taking 2 Assent, consent 3 Dependents, a retinue; the members of one's family

परि-ध, *s m* [S fr + घ going fr ह् to go] The circumference of a circle 2 An enclosure

परि-चय, *s m* [S. fr + च to collect] Acquaintance, intimacy, familiar intercourse, being conversant with

परि-चित, *adj* Familiar, acquainted with, intimate with

परि-विभक्त, *adj* [S fr + विद् to out] Distinguished, defined

परि-वेष्ट, *s m* That which distinguishes, a mark 2 A division, a segment

परि-व्यन, *s u* [S fr परि around + व्यन a man] A servant 2 A retinue

परि-प्लव, *s m n* [S fr + प्लव to bow] Result, fruit, product, end, sequel; consequence

Id परिप्लव वाच्य-आप्लव To get the result 2 To bring to an end अप्लव विना परिप्लव नथी There is no way out of it except writing=(I) must write

परि-पुत्र, *s m* [S See परपुत्र] Marriage

परि-ताप, *s m* [S fr + ताप] Great heat 2 Pain, sorrow, anguish 3 Anxiety, uneasiness

परि-तोष, *s m* [S fr + तृप् to satisfy] Satisfaction, gratification, delight

परि-त्याग, *s m* [S fr + त्याग] Quitting, giving up utterly, abandonment

परि-धान, *s n* [S fr + धा to put] Wearing, putting on 2 Garments

परि-धि, *s m f* The circumference of a circle 2 An enclosure 3 A halo 4. An epicyle

परि-पक्व, *adj* [S fr + पक्व] Perfectly ripe, mature, ready to produce the effect.

परि-पाठ, *s m* [S fr पाठ] Perfect-maturity, ripening 2 The consequence of an action

परि-पूर्य, *adj* [S fr + पूर्य] Quite filled, entire, completed, perfected

परि-भाव, } *s m* [S fr + भू to be] In-sult, disrespect, humiliation 2 Same as परा-भाव

परि-ग्रह, Same as पर-ग्रह

परि-भाषा, *s f* [S fr परि around+भाषा] A conventional term in a science, a technical term 2 A list of definitions, a table of abbreviations 3 An introductory chapter, preliminary observations, prolegomena 4 A rule of interpretation 5 A maxim given as an interpretation of the rules of Pāṇini the Grammarian

परि-भ्रम, *s u* } [S परि-भ्रमण fr परि+भ्रम] Wandering about

परि-मल, *s m* [S परिमल] An exquisite fragrance

પરિ-મા.શુ, *s n* [See પરિ + S મા to measure] Measure, magnitude, quantity
2 The rule or standard by which a thing is determined, adjusted, or proportioned
3 Notation and Numeration (Mathem) 4 Measurement, ascertainment by measuring
5 Geometrical dimension

પરિ મિ.ત, *adj* Measured, limited, enclosed, confined

પરિ મિ.તિ, *s f* Measure, quantity; limitation 2 Measure round, girth

પરિચક, Same as પર્યંક, A bed

પછી રતિ-રસ પોદયા પાયક, વિનય વિવેકશુ રે,

—દયાદામ

પરિચટ, } *s m* [Mar પરિટ *f* S પરિ

around + અટ to wander] A washerman who goes about from house to house, collecting people's clothes for washing

પાગરશુ પરિચટ પેર, આપદી ઝીકે ન્યારે,

અંગદે સમયાં રામ, તનથી કૂંધ્યો ત્યારે

—સામળખટ

પરિયા, *s m pl* [See પ્રેત] Forefathers, ancestors

Id પરિયાના પરિયા કહેવવા To talk slander about one's ancestors 2 To talk slander પરિયાતુ પાણી ઝાલુ To injure the reputation of one's ancestors

પરિયાશુ, Same as પ્રયાશુ

રામએ કર આયુષ ધર્મી, પ્રેમદા પુઠ પરિયાશુ ન હર્મી

—સામળખટ

પરિ રભણ, *s n* [S *fr* પરિ + S રમ્પ to begin] An embrace

પરિરમણ કરતા પાણે, મૂળે સ્તુતિ નાતા દીનવાણે

—ગિરિધર

પરિ વર્તન, *s n* [S *fr* પરિ round + વર્ત = L *ver* to turn] Turning round 2 Revolution

પરિ વાદ, *s m* [S *f*. + વદ to speak] Reproach 2 Censure, scandal.

પરિ-વાર, *s m* [See પરિ + S વ to cover] Dependants 2 Train, retinue 3 Progeny, children; family, attendants

પરિ-વેષ્ટન, *s. n* [S *f* + વેષ્ટન] A wrapper, a cover

પરિ શિષ્ટ, *adj* [S *f* + શિષ્ટ to remain] Left behind, remaining 2 *s n* A supplement, an appendix

પરિ-શુદ્ધિ, *s f* [S *fr* + શુદ્ધિ] Complete purification

પરિ શેષ, *s m* [S] Remainder; residue

પરિ શ્રમ, *s m* [S *fr* + શ્રમ] Labour, trouble, pains, exertion 2 Distress, fatigue

પરિ સખ્યા, *s f* [S *fr* + સખ્યા] Computation 2 Sum, total 3 A particular figure of speech

પરિ હાર, *s m* [S *fr* + હ, હર to take away] Removing, averting, remedying, clearing away, avoiding

ઓના પદિદાર અર્થે છ, કાપા પચમી તબવી સમયે છ

—પ્રેમાનંદ

Id પરિ-હાર કરવો to remove, to avoid, to remedy

પરિ હાસ, *s m* [S *f* + હસ to laugh See હસ ૩] Joking, jest, mirth, merriment 2 Ridicule

પરી, *s f* [P *fr* S અવ્તર] A fairy 2. A fabulous winged monster with a human face, the body of a horse, made by Mus salmans during the Muharram 3 A very beautiful woman

પરીક્ષક, *s m f* [See પરીક્ષા] An examiner 2 He or she who investigates accurately, a connoisseur, a critic, a judge 3 An assayer 4 An experimenter, a tester

Of પરિખ

પરીક્ષા, *s f* [S *fr* પરિ around + ફેંક to see] Examination, investigation, trial, experiment, putting to the test or proof 2 Knowledge, skill, or ability, as acquired from practice 3 Experimental knowledge; experience

Id પરીક્ષા કરવી To examine પરીક્ષા આપવી To submit to an examination, to appear at an examination પરીક્ષા લેવી To examine by questions and answers, to examine (a person) પરીક્ષા લેવી To test, to put to the test પરીક્ષા પસાર કરવી To be successful at an examination, to pass an examination પરીક્ષાના નાપાસ થવું To fail to pass an examination

પર્યટન, *s n* [*S* *f* પરિ + અટ થુ] Wander-
ing about, peregrination, roaming

પર્યંત, *prop* [*S* *f* + અંત] Until, till,
unto 2 Up to; as far as

પર્યવસાન, *s m* [*S* *f* + અવસાન] The
end, a termination

પર્યવસ્થા, *s f* [*S* *f* + અવસ્થા] Op-
position

પર્યાણ, Classical form of પલ્યાણ

પર્યાપ્તિ, *s f* [*S* *f* + આપ્ to obtain]
Fullness 2 Satisfaction, content 3 End,
limit, conclusion

પર્યાય, *s m* [*S* *f* + ઇ or અય્ to go]
Manner, way, style, fashion 2 A synonymi-
ous word 3 A scheme, a contrivance 4
An alternative

પર્યુપણ, Same as પર્યુસણ

પર્વ, *s n* [*S* પર્વ a juncture, a joint]
A common term for particular periods of
the year 2 A name given to certain days
in a lunar month, a religious holiday, a
festival 3 The moment of the sun's enter-
ing a new sign 4 A chapter Cf પરમ

પર્વણી, *s f* [*S* પર્ણે at a juncture, *S*
Loc of પર્વ a juncture] Same as પર્વ 1, 2,
3, &c 2 The day of full moon 3 The day
of new moon; Cf પરમ

પર્વત, *s m* [*S*] A mountain

પલ, *s f* [*S*] A moment, a minute, a
second 2 A very short time

પલ, *s n* [*S*] Flesh
જરાશિ બાળે અહાર માગ, ન હોય ક્યમ પલ ચર્મ
—દયારામ

પલ, Same as પુલ

પલક, } *s f n* [*P* પલ્ક] A twinkl-
ing of the eye 2 A moment, an instant

પલક-દરિયા, *s m* [+ દરિયા] A conti-
nued shower of rain, a perfect deluge 2
The great ocean 3 The Fountain of all
blessings, God

પલક હુ, } *v ૨* [See પલક] To smile
પલકા હુ, }
2 To be pleased or delighted

પલકા રો, *s m* [See પલક + રો] Same
as પલક

Id આખો પલકારો કરવો To make a sign
with the eye આખો પલકારો મારવો To cast
a glance at

પલ ઠો, *s m* A flash, lustre

ધાર્ઠ ગયા હુગે સર્વે રાત્ર, પ્રથમ રૂપના પલકા
—પ્રેમાનંદ.

પલંગ, Same as પર્યંક

પલંગ-ડો, *s f* A small cot 2 An old
and useless bedstead

પલંગ-પોપ,

પલંગ-પોસ,

પલંગ-પોખ,

ish] A counterpane or coverlet, a cover-
ing for the bed

પલટણ, } *s f* [Eng Battalion] A
પલટન,

battalion or regiment of soldiers
પલટ હુ, *v t* Hem Des પલટ, પલોટ, *f*
S પર્યસ્પતિ it rolls about *f* *S* પરિ = Gr *peri*,
around + *S* અસ્ to throw] To return, to
send back, to turn up 2 To break a pro-
mise or contract 3 To change

પલટ હુ, Same as પલોટ હુ To train
પીતાગર, પથુ પલટી રજા છે ક્યાહે ?
કોહોના જોડી લાગ્યા છે લેહોરિયા છ ?

—દયારામ

પલટા હુ, *v ૨* To change, to be changed

પલટો, *s m* [Hem Des પલટ્યો પલટો, *f*
પર્યસ્તઃ thrown about *f* પરિ about + અસ્
thrown *f* અસ્ to throw] Rise and fall of
notes in music 2 A particular exercise
in fencing

પલ-અર, *adv* [See પલ a moment + અ
ર હુ] For a moment

પલવટ, *s m* [*S* પરિ = Gr *peri*, around
+ *S* વટ = L *velo* to turn, or + *S* વેટ to
wrap] A kind of cloth worn round the
waist by Bhils and other rude tribes in
Gujarāt 2 A particular way of wearing
a garment

તાડ સુન્દર વદન વાજ મરવદનુ દાજ નહિ,
માર હુ તો પ્રેમેય પલવટ વાજુ રે

—ગાંધીજી

ପ୍ଳାସ୍ୟ, *v t* [See ପାଣି] To please, to amuse

ପ୍ଳାସ୍ୟ, *v t* [Hem Des ପରିଗଡ଼ି = S ପ୍ରାସ୍ୟତି it floods, fr S ଘୁ to flood Or Hem Des ପ୍ରସୟ = S ଶିଥିଳି ଯାତି it becomes loose, = ସଂସ୍ରାପି it spreads Or Hem Des ପ୍ରସ୍ରାପି = S ବିସ୍ତ୍ରାପି it drops down] To become wet, to become moist

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m pl* Same as ପ୍ଳାସ୍ୟା 2 The sum of a series in the Multiplication Tables

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s f* [See ପାଣି + ସାଧ] Any one of the Multiplication Tables 2 Any number multiplied by another in the Multiplication Tables 3 An answer to a question from the Multiplication Tables

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s f* [S ପରି around + ସାଧ] The posture of the body when sitting cross-legged

Id ପ୍ଳାସ୍ୟା ସାଧ୍ୟା To sit cross-legged ପ୍ଳାସ୍ୟା ସାଧ୍ୟା ଯେସବୁ To sit at ease

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* The posture of the body in sitting cross-legged and at one's ease

Id ପ୍ଳାସ୍ୟା ସାଧ୍ୟା-ସାଧ୍ୟା To sit at ease

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s n* [S ପ୍ରସ୍ତ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ତ୍ୟ] A saddle 2 To ride 3 To set out on horseback 4 To go out

Id ପ୍ଳାସ୍ୟା ସାଧ୍ୟା To put the saddle on, to saddle ପ୍ଳାସ୍ୟା ଯେସବୁ To mount a horse, &c

ପ୍ଳାସ୍ୟା-ସ୍ତ୍ର, *s n* [Owing to a confusion of ପ୍ଳାସ୍ୟ and a corruption of ସାଧ୍ୟା] To mount (a horse, &c) 2 To train (horse, &c)

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* A flat piece of wood, with which types for printing are brought to the same level in a form or frame

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* [S] An onion

ପ୍ଳାସ୍ୟା-ନ, *s n* [S ଫା ପ୍ରାସ୍ୟା opposite, away from, + ଯା to go] Running, fleeing, flight, elopement

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* A kind of dish made of flesh and rice cooked together and highly spiced Cf ପ୍ଳାସ୍ୟା.

ପ୍ଳାସ୍ୟା-ପଟ, *s f* [? + ପଟ] A tribe of Bhlis.

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* [S] A kind of tree

ପ୍ଳାସ୍ୟା-ପାସ୍ୟା, *s m* [+ ପାସ୍ୟା] The seeds of ପ୍ଳାସ୍ୟା used in medicine

ପ୍ଳାସ୍ୟା-ସ୍ତ୍ର, *s t* [Cause of ପ୍ଳାସ୍ୟା] To steep to boil; to wet 2 To persuade, to win over

ପ୍ରାସ୍ୟା-ସ୍ତ୍ର ଯେସବୁ ଯୁକ୍ତା Begin your work, and you are sure to find your way to the end Well begun is half done

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* [P ପ୍ରାସ୍ୟା impure Or ପ୍ରାସ୍ୟା ପ୍ରାସ୍ୟା a torch ଫା S ପ୍ରାସ୍ୟା lighted, Cf Eng Jack with the lantern] A ghost 2 A terrible or troublesome person

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m pl* [S ପ୍ରାସ୍ୟା lighted] Pieces of cake steeped in ghee and allowed to become cool 2, Plural of ପ୍ଳାସ୍ୟା

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* [Hem Des ପ୍ରାସ୍ୟା, ପ୍ରାସ୍ୟା ଫା S ପ୍ରାସ୍ୟା lighted, ଫା ପ୍ରାସ୍ୟା + ଫାସ୍ୟା, ଫାସ୍ୟା, to shine Cf Ar ଫାସ୍ୟା a wick] Cloth rolled round and formed into a ring which is used as a circular wick for a pot of oil 2 (ଫାସ୍ୟା) The priming wick, which carries fire to the charge of powder

Id ପ୍ଳାସ୍ୟା ସ୍ତ୍ରାସ୍ୟା-ସ୍ତ୍ରାସ୍ୟା To excite the wrath or feelings of a man by a short cutting speech

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s n* [S ପ୍ରାସ୍ୟା around + ପ୍ରାସ୍ୟା protect] A minute inspection of clothes with a view to carefully picking out vermin (among Jains)

ପ୍ଳାସ୍ୟା-ସ୍ତ୍ର, *v t* [Hem Des ପ୍ରାସ୍ୟା = S ପ୍ରାସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାସ୍ୟା it returns, it frequents fr S ପ୍ରାସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାସ୍ୟା See ପ୍ରାସ୍ୟାସ୍ତ୍ରାସ୍ୟା] To educate, to mould to form, to train, to bring up, to break 2 To knead, to shampoo

ମନିତ ଡା, ଆସା, ଶାସ୍ୟା ସୋସାସା,

ପ୍ରାସ୍ୟା ସାସ୍ୟା, ନଟ ଯକ୍ଷ ସାସା,

ଆଗାସ୍ୟାସ୍ୟାସ୍ୟା ଆଗାସ୍ୟା ସାସ୍ୟାସ୍ୟା—ସାସ୍ୟାସ୍ୟା

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s m* [S] Sprouting or shooting 2 A branch bearing new leaves, a sprig, luxuriant foliage 3 A skirt, an appendage (of a garment)

ପ୍ଳାସ୍ୟା ଯ, *adj* Having leaves

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s f* [S] A lizard

ପ୍ଳାସ୍ୟା, *s n* [See ପ୍ଳାସ୍ୟା the ends of a garment] Money conferred on the bride

by the bridegroom, pin money

Id ૫૯૬ ૬૩ 'To promise a dowry ૫૯૬
૬૩ To pay the amount of a dowry

૫૯૭, ૬ ૩ One of the scales of a balance

૫૯૮, ૬ ૩ [See ૫૯૧] The skirts of a woman's garment ૨ A stage in a journey

૫૯૯, Same as ૫૯૮

૫૯૯, ૬ ૩ [S] Wind, breeze ૨ A whim

Id ૫૯૯ ૫૯૯ ૭૩૦ 'To be led away by a whim To give oneself airs ૫૯૯ ૬૩૦ To blow violently (of wind) ૫૯૯ ૬૫૨ ૫૯૯ Lit To ride on the wind ૨ To act as one likes, to be whimsical ૫૯૯ ૬૫૨૦ To be affected or influenced by one's company ૫૯૯ ૭૩૦ To be fruitless, to have no attention paid

૫૯૯-૭૩૦, ૬૩ [+ ૭૩] Having the speed of wind, speedy

૫૯૯-૭૩૦, ૬૩ [+ See ૭૩૦] A wind mill

૫૯૯-૫૯૯ ૩, ૬૩ [+ ૫૯૯ ૩] Wooden shoes, with which a man is believed to be able to move in the air with the speed of the wind

૫૯૯ ૩-૭૩, ૭૩ [A form of ૫૯૯ ૩-૭૩] To cause or make to drink

૫૯૯ ૩, ૬ ૩ [M પગડા, પોષાડા, fr પોષા, પાડ, a bagpipe, Imit] An opio poem ૨ Satire, slander ૩ Useless talk, babbling

૫૯૯ ૩, ૬ ૩ [Hom Des પગડા = S પ્રમાણ a measure of capacity Cf P પગડા: See ૫૯૯ ૩ a cup] A small circular vessel of copper or brass to hold drinking water ૨ A certain measure of capacity

૫૯૯, ૬૩ [S] Indra's thunderbolt

૫૯૯, ૬૩ [S fr ૭૩ to purify] Pure, clean, free from ceremonial defilement ૨ Sinless, holy, sacred, morally clean ૩ Hallowed, holy, consecrated, virtuous

૫૯૯-૭૩, } ૬૩ Purity, cleanliness ૨
૫૯૯-૭૩, }

Sinlessness, holiness

૫૯૯-૭૩, ૬૩ [+ ૭૩૦] The day

on which the rite is performed of putting new threads round an idol, or round the Mahārājās (high priests), so that the threads may thus be sanctified, the 12th day of the bright half of Śhrāvaṇa (Aug-Sept)

૫૯૯, ૬૩ A ring made of twisted darbha grass ૨ A strip of silk cloth in which holy words are woven

૫૯૯, ૬ ૩ The Brāhmanical string, the holy thread ૨ A ring of gold, &c, worn on the fore finger during worship and in performing certain rites

૫૯૯, ૬ ૩ [P પગડા wool] The hair of the pubes ૨ Wool, fleece ૩ A straw, a trifle

૫૯૯, ૬૩ Woollen

૫૯૯, ૬૩ Same as ૫૯૯ ૬૩

૫૯૯, ૬ ૩ [S = Gr pecus] A beast, a brute, a quadruped ૨ An innocent or harmless creature ૩ A dunce

Id ૫૯૯ ૬૩ ૫૯૯-૭૩, ૫૯૯ ૭૩ Beastly

Prov ૫૯૯ ૭૩ ૫૯૯ ૭૩ Every poor man is counted a fool Money makes a man complete

૫૯૯-૫૯૯ ૩, ૬૩ [S fr + ૫૯૯ ૩] The arrow of Shiva

૫૯૯-૫૯૯ ૩, ૬ ૩ [S + ૫૯૯] A herdsman ૨ An epithet of Shiva

૫૯૯-૫૯૯ ૩, ૬ ૩ [S fr ૫૯૯ + ૫૯૯] An animal sacrifice

૫૯૯-૫૯૯, ૬૩ [S] After, afterwards, subsequently ૨ Behind

૫૯૯-૫૯૯ ૩, ૬ ૩ [S + ૫૯૯] Repentance, remorse, regret, penitence, contrition

Id ૫૯૯-૫૯૯ ૫૯૯-૭૩ To repent, to be sorry for one's past conduct

૫૯૯, ૬૩ [S The West ૨ ૬૩ Western ૩ Hinder

Id ૫૯૯ ૭૩૦ The Western Hemisphere here

Prov ૫૯૯ ૭૩૦ ૫૯૯ ૭૩૦ ૭૩૦, ૭૩૦ ૭૩૦ I won't give up my point, even though the worst should happen Unyielding obstinacy

પશ્ચિમ-યુદ્ધિ, *s f* [*S fi* + યુદ્ધિ] An after thought 2 *adv* Wise after the event
આગમ યુદ્ધિ વાણિયો, પશ્ચિમ યુદ્ધિ પ્રભા,
તરત યુદ્ધિ તરકડો, ગોરો ગારે ધગ,
A Vānū foresees events; a Brāhman is wise after the event, a Turk is quickly excited, and strikes a blow —આપા

પશ્ચત્ત, *s f* [*S fi* દુઃ, પશ્ચ, to see] Speech in the second of its four stages, from the first stirring of the breath up to articulate utterance, the faint whispering sound in the chest

પસતા, *s n pl* [*P વિસ્ત*] Pistachio nuts

પસતા-ગિયો *s m* [+*S* ક્રી, ક્રય, to sell] A vegetable seller

પસતું, Same as પસતું

પસંદ, *adv* [*P = S પ્રસન્ન*] Approved, agreeable 2 Selected, chosen, liked

Id પસંદ પડતું To like, to suit the fancy, to be agreeable પસંદ કરતું To choose, to select, to approve

પસંદ ગી, *s f* Approval, approbation, choice, selection, liking

પસર, *s f* [*S પ્રસર* moving abroad *fi* પ્ર forth + *મૃ* to move] Grazing of cattle in the morning

પસર ચરા વ-વી, *v t* [+ ચરા વડ] To graze cattle in the morning

પસર વુ, *v t* [See પ્રસર] To spread abroad, to distend, to stretch, to disperse, to scatter, to dissipate, to extend, to open out, to expand 2 To give way, to yield
શ્યામ સુન્દર તને મળ્યા હીરોછે, તે આગે પ્ર પસરાઈ

—દયારામ

પસ હી, *s f* [*S પ્રભુતિ* *Of* પોરા] The hollow of the hand

પ્રભુ, દાવાનળ તમે પીયોરે, સર્વે દેખતા પસહીમા હીરોરે —ગોવિન્દ

2 The quantity contained in the hollow of the hand

પસહી યોગા ને પૈસો, આરે શ્રી રણેડાર —કવિ
3 A gift given by a brother to his sister in the month of Shrāvan (August-September) 4 A ring worn on a finger of the hand

પસહી આપના જાહેન ન તણી, નર નરે ગારો ધણી,
નર આપને કાવે રાત, પથ હી નરે પ્રવાત

—સામળામટ.

પસ-હો, *s m* [See પસહી] The cavity formed by putting the two hands together

પસવાર વુ, *v t* [See પાસુવો] To stroke with affection, to rub gently with the hand by way of kindness, to caress; to fondle

પસાય, *s m* [See પ્રસાદ] Favour 2 Riches

પસાય હું, *s n* [See પ્રસાદ] Land set apart for the maintenance of the village artisans, or for religious and charitable purposes

પસાર, *s f* [Port *પાસાર* to pass See પ્રસર પ્રસર] Taking a few turns for exercise, walking backwards and forwards (as the sentry at his post) 2 Elopement 3 *adv* Passed, gone away 4 Passed, (an examination), successful, gone into

Id પસાર પડ To pass, to be successful 2 To pass by, to pass through 3 To run away, to abscond પસાર કરવું, To pass 2 To pass by, to pass through

પસાર વુ, *v t* [*Dh Des* પસારિ-વં *fr* *S* પ્રસારિ તમ્ *prend* Caus of પસાર વુ] To extend, to expand, to enlarge 2 To hold forward (a hand, a leg, &c)

પસારો, *s m* The state of beings spread out, scattered, or extended 2 Things lying scattered about 3 Publicity, wide diffusion

પસિ-ચાર, *s n* [See પાણ્ચ + ચગાર] Hinges 2 A joint

પસીનો, Same as પરસેવો

પસતાં, Same as પસતા

પસતા-ગિયો, Same as પસતાગિયો

પસતાંજું Same as પ્રમથાન

પસતાલ, *s f* [See પચ, પાચ, + તાલ baldness *Of* પચ કેસ] Lit Baldness in the five parts of the body, where hair grows (See પચ કેસ) Hence 2 A shower of abuses or scolding

પસતા હું, *v t* [See પસતાવો] To repent to sorrow or grieve over one's own doing

પરતાવો, Same as પશ્ચાત્તાપ, Repen-
tance

પરતી, *s f* } [See પુરિ] Defending,
પરતુ, *s n* } vindicating, standing up for, champion
ship

પહર, *s n* [See પસર] Grazing cattle at
midnight

પહાડ, *s m* [See પાહો, પાપાહ] A
mountain

Id પહાડ જેવો Big, and burly bulky and
strong

પહાડી, *adj* Mountainous, pertaining to
the highland 2 Vigorous and strong

Id પહાડી લોક Mountainers, highland
ers પહાડી અવાજ A loud and full voice

પહાણુ-કુ, *v t* To bleach (a cloth, &c)

પહાણી, Same as પાણી

પહુઆ, Same as પૌઆ

પહેરણુ, *s n* [See પહેર કુ] A sort of
shirt or frock.

પહેરણુ, *s n* A garment 2 The mode
of wearing or putting on

પહેર કુ, *v t* [Dh Des પરિણય *fr* S પરિ-
ધાનમ્ wearing 1, garment, *fr* S પરિહિત put
round *fr* પરિ around + હિત put *fr* ધા to put]
To put on, to wear 2 To dress, to attire

Id જોઈ પહેરવી To put on new sacred
threads on particular days in Shrāwana
(Aug-Sept) and Bhādrapada (Sept-
Oct)

પહેર-વેશ, *s m*. [+ S વેષ dress.] Dress,
habit, costumes

પહેરા મણી, *s f* A marriage portion
given to the bridegroom 2 A dowry

પહેરા વ કુ, *v t* [Caus-of પહેર કુ] To
cause to put on 2 To present with a dress,
to invest

પહેરેગીર, *s m* [See પોરો, પોહોરો, +P ગીર
holding *fr* P ગિરહતવ=S ગ્રૂમ મદ્, to hold]
A guard, a sentinal, a sontry Same as
પેરેગીર

પહેરો, Same as પોહોરો, પોરો, Guard,
custody

પહેલ, *s f* [See પહેલું] Inception, begin-

ning 2 *adj* First

Id પહેલ કાઢવી કરવી To set an example
by doing first

પહેલવાન, *s m* [P] A hero, a warrior

2 An athlete, a wrestler

પહેલવી, *s f* [P] The old Persian lang-
uage, Pehlavi

પહેલા, *adv* [See પહેલું] Before, formerly.

2 At first, first

પહોંચ, *s f* [See પહેા ચ કુ] Arrival and
reception, the coming to hand 2 A re-
ceipt, an acknowledgment 3 Understand-
ing, perception 4 Reach, range, power;
capacity, extent of access, discernment

પાટે જતાવુ કદ કાપીએ, જહા લગી આપણી પહોંચ

—દયારામ.

પહોંચ કુ, *v t* [S પ્રાપ્ત obtained; reached;
fr પ forth + આપ્ to obtain] To come;
to arrive at, to reach 2 To come to hand;
to be received 3 To understand, to appre-
hend, to get to the meaning of, to compre-
hend, to penetrate

પહોંચી, *s f* [See પોંચ, પોંચો] A wristlet,
a woman's ornament for the wrist

પહોંચુ, *s n* Same as પહોંચો *s m*

પહોંચે-કુ, *adj* [See પહેાચકુ] Knowing,
well-instructed, cunning

Id પહેાચા કરવા To repent

પહોંચો, *s m*. The wrist

પહે હું, *adj* [S વચ્ચમ foremost, first, *fr*.
પ forth+તમ suffix of Superl Degree] First,
Same as પહે હું

પહોંચ કુ, *v t* [See પ્રાપ્ત obtained, re-
ached] To come to, to arrive at, to reach.

2 To come to hand, to be received 3 To
understand, to apprehend 4 To get to the
meaning of, to comprehend, to penetrate

પહોંચે હું, *adj* Got to the meaning of;
knowing, cunning

Id પહેંચેલી બુદ્ધી-માયા An intelligent
person, a far seeing person, a person not
easily deceived

પહોંચો, Same as પોંચો, The wrist

પહેા, Same as પોર, પોહોર

પહેાણુ, Same as પોણુ, Wide, broad, loose

Id પહોળે હાથે Lit. With an open hand
2 Liberally (spending) 3 Extravagantly
(spending)

પળ, *s f n* [*S પલ*] A period of twenty-
four seconds. 2 A very short time; a
moment

પળ-કેડું, *v i* [*See પલ-કે*] (Having once
obtained food), To be often tempted to be
on the look out for it

પળ-ડું, *v i* [*See પલાય-ન*] To run
દિવા મેયુન કરે તો, દેવલો નરક પળાય — ગિરિધર

પળ-ડું, *v i* [*Pass of પાળ-ડું*] To be
observed (of a rule) 2 To be nurtured, to
be kept

વ્યસિયારી મનનાય, રખુવર એક પાની પળિયા

— દયારામ

3 To be fulfilled or realized (of a promise)

Prov કુતર પચ્ચ, ને ગિલાડી ન પળી The
touch of a dog contaminates, that of a cat
does not

પળ-ડું, *v i* [*See પળિયા*] To be white
or gray (of hair)

પળસી, *s f* [*See પળાસ-ડું Cf પગ-ચંપી*]
Lit Shampooing the feet or legs Hence
2 Humble service 3 Abject flattery

પળાસ-ડું, *v i* [*Hem Des પલસ-સેવા*
service Or, *See પગ+તળાસ-ડું*] Lit To sham-
poo the feet or legs Hence 2 To do service
of a humble nature, to do service. 3 To
flatter fulsomely

પળા, *s f* [*See પાળ-ડું*] Service

પળા, *s f* [*See બળા Or, See પલીત*] A
troublesome task or work.

મુન કરે કોણ એને ? પાધરો મુઠ્ઠા પળા — ગિરિધર

પળાય-ન, Same as પલાય-ન.

પળિયાં, *s n* [*S પલિત*] Gray hair, old age

પળી, *s f* [*See P. પલ્લ or S પલ્લવ*] A

ladle, a dipper

પળી, *s m* A large ladle

પળીટ-ડું, Same as પલોટ-ડું

પાઉં, *s m* [*French, pain = bread*] A

loaf baked in the English fashion, A loaf.

પોક-ડે, *adj.* [*See પાપડ*] Barren

પોષ્ય, *adj.* [*See પોષ-કે, પોષ-કે*] In-
fanded, wished for, expected, resolved upon,

પાંખ, *s f* [*See પક્ષ, પખ*] A wing 2.
A pectoral fin of a fish 3 A side of a roof
4 Shelter, protection

Id પાખમા ધાણુ-લેડું To take under one's
protection, to be the protector of પાખો વી-
ડી, Lit To flutter the wings (of a bird)

2 To make vain attempts at escaping

Prov પાખ પાદસાદની એ દપાય, પચ્ચ નેવ
રાડી રાડના ન દપાય No man can deprive an-
other of his right

પાખ-ડી, *s f* A petal 2 The hand, the
arm 3 A small or insignificant gift or
present

પાખ-ડું, *s n* A branch; a twig 2. A
branch of a genealogical table

પાખ-ડું, Same as પોખ-ડું.

પાખાળું, *adj* [*See પાખ + વાળું having*]
Winged (of a bird, insect, &c)

પાખિ-ચું, *s n* Same as પક્ષ A party 2 A
part of an anklet, completing the circle 3.
A blade of a pair of scissors

પાંખી, [*S પક્ષ*] Same as પાખી.

પાંખું, Same as પાંખ-ડું.

પાખો-કે, *s n* [+ *કલિ*] The arm

પાંગત, *s f* [*See પગ, પાય, + સ્થાન*]
That part of a cot where the sleeper's legs
are placed

પાંગણ, *s n* [*S પાંગળ an upper ga-*
ment *fr પા + આ-વર-ણ*] A small kind of
dhotar worn by men. 2 A bodice

પાણી લાણ એક પલદયા, કાણ નહિ લાગે વાર,

પાગરણ નાણ પેહેરીને, જીવન બેઠો સરયાર

— સામળભટ્ટ.

પાંગર-ડું, *v i* [*See પાંગરો*] To bloom;
to blossom

પાંગરો, *s m* [*See પાગ strings, or પખ,*
પાય, + કાર, આ-કાર, form] A loose string
hanging at the ends 2 Strings by which
a cradle is suspended

પાંગળા-ગાડી, *s f* [*See પાગળ + ગાડી*]
A go-cart, a bath-chair

પાગળું, *adj* [*S પદ્મ + ડું*] Lame, deprived
of, or not enjoying the use of the legs. 2
Crippled 3 Unable to move 4. Unsup-
ported, unauthorised; invalid

Id પાંચળો ઉપસાઈ A decision unsupported by law or proof

પાંચાઈ, s n The shoulder

પાંચ, અડ્ડ [S પચ્ચ] Five 5 2 Some, a few (Colloq)

Id. પાંચ લોકમાં પૂજા To be honoured in an assembly of respectable persons, to be respected by the people હજી તો હું પાંચ વરસનો બેઠાઈ Lit I am yet only five years old 2 I have the hopes and aspirations of a young man એણે તો પાંચ આગળીએ પૂજ્યા હશે Lit She must have worshipped a god with her five fingers, i e, with all her heart 2 She has secured the favour of God in every way 3 God is greatly pleased with her 4 She is happy in all respects પાંચનો ઝોવાળ, ત્યારે પચીસનો એ ઝોવાળ He who can watch over the welfare of a few can as well watch over that of a larger number પાંચ વરસનો ધર ધણી, ને સો વરસનો સુધાર Right is not affected by Age પાંચ વસાતુ આદમી, ને વીસ વસાતુ ઘુગડું Dress influences a man more than Character પાંચે પૂરો સળવો = પાંચ આગળીએ પોંચો સળવો Union is strength પાંચે આગળીએ કાંઈ સરખી ફોદી નથી All tongues are not made of the same flesh Every shoe fits not every foot

Prov પાંચ ત્યાં પાંચેધર Same as Prov પચ ત્યાં પચેધર under પચ પચિ આગળીએ સરખી રાખતી To treat all equally

પાંચ ડો, s n The figure 5

પાંચ મ, s f The fifth day of either half of a lunar month

પાંચ ધું, adj [S પચ્ચ મ See પાંચ] Fifth, 5th

પાંચુ, s n The five times table

પાંચે મ, Same as પાંચ મ.

પાંચણ, } s f [M પાંચણે f S પાંચણ પાંચણી, }

to cause to drink fr પા to drink] Habit, addictedness 2 A paste used to stiffen a thread 3 Applying a post to stiffen a thread

પાંચર, Same as પાંદર.

પાંચરા-પોળ, s f [See પાંચર a skeleton, a cage, + પાળ to protect, or પોળ + street]

An asylum for superannuated animals 2 A hospital for the reception of old and unserviceable animals

પાંચરી, s f A frame-work in the rear of a cart serving to prevent things from falling behind

પાંચરું, s n [S પચ્ચર] A cage 2 A frame, a skeleton 3 The prisoner's bar (in a court of law) 4 The witness-box. (in a court of law)

પાંચ, Same as પાંચણી, Habit

Id પાંચ પડવી To be addicted.

પાંત, Same as પાંગત

પાંત, s f [S પાંત્ત] A row or line of persons, sitting together on the ground

પાંતરી, s f [See પત્ર, પાંદડું, a leaf] A long thin leaf 2 Small leaves

પાંતરી, } adj [See પાંચ + ત્રીસ]

પાંતરીસ, }

Thirty five, 35

પાંતી, s f [Hem Des પંતી = S વેળી a braid of hair, fr S વણ્ણ a line, a row] A share in a joint-stock concern 2 A share, a part, a quota 3 A party, a side, a point of view 4 Practice (in Arith)

માન રાજ કરે ભુગણી, ન્યાયની પાંતીએ નર નાના રે —ભાગેભાગત.

પાંદડી, s f [See પાન, પાંડું] A leaf, a petal of a flower 2 A kind of ear ring

પાંદડું, s n A leaf

Id પાંદડું ફરી જવું (Cf below પુરપના નરીજ આફું પાંદડું છે) To turn a new leaf, to meet with a change in fortune પાંદડે પાણી પાડુ Lit To give nothing but a cup of leaves to drink water from Hence 2 To treat as an out-caste 3. To afflict, to give pain to એના વગર પાંદડું એ હાથવાડુ નથી Not the least thing can be done without his help પુરપના નરીજ આફું પાંદડું છે Nobody can say what a person is destined to be

પાંપણ, s f [Hem Des પાંપણી = S વસવ the eye-lid] The eye lash

પાંપણું, s n [See પોપા પાંપણું] A womanish man

પાંસફ, adj [S વ forth + ફ to move Cf

પાંસર] Straight, upright, erect 2 Direct
3 Sensible, prudent 4 પિત્ત; suitable 5
Law abiding, regular, steady, constant

Id પાંસર દોર Perfectly straight પાંસર પ-
ડ્યું-પ્યુ It was fortunate, it turned out
lucky

પાંસળી, *s f* [Hem Des પાસ = S તિર્થ
slanting, on a side, fr S પાશ્વ, પાસુ, side +
ટ, ડ, ળ, dim] A rib 2 Intelligence, wits

Id સાડી ત્રણ પાસળી વાણ Defective, foolish,
stupid ત્રણ પાસળીનો, પાસળી ખસવી-ચસવી To
be mad or stupid (Said of a barber)

પાસણું, *s r* Same as પાંસળી A rib

પાસુ, *s f* [S] Dust

પાસુ ઢા, *adj* [+ ણ dim] Covered with
dust 2 Defiled 3 Defiling, disgracing

પાસુ-લા, *s f* A licentious woman

પાંસે, *adj* [See પાસ + સાં] Sixty-
five, (65)

પા, *adj* [S પાદ the foot, a quarter]
One-fourth 2 *s m* A fourth part 3 A
Multiplication Table giving the products
of the numbers from one to one hundred,
each multiplied by one-fourth

પાઈ, *s f* [See પા a quarter, a પાઈ
being a fourth of a ફીટ યુ which is taken as
the unit Or see પાપ the foot, the foot of
the king being stamped on coins, Cf પઈસો
fr પાપ foot+સાદ king] A pie, one-twelfth
of an Anna.

Prov પાઈ પાઈ કરતા પૈસો પાપ Little and
little fills the purse પાઈની પેદાશ નદિ. ને
પાડીની નવરાશ નદિ Jack of all trades and
master of none

પાઈયો, Same as પાયો, The foot

Id એક પાઈયો એકા હોવો=દોઢ પાઈયાનુ હોવું,
&c To be half mad, to be a fool પાઈયો રો-
પવો To lay the foundation-stone to possess
a foot-hold.

પાઈ, *s n* [French pain = bread] A
loaf of bread

પાક, *s m* [S fr પક to cook] Dress-
ing; cooking, preparing by fire, ripening
2 Maturity, ripeness, state of readiness 3
A crop, a harvest 4 Suppuration 5 An

electuary, a syrup, decoction or the pro-
duct of it 6 Sugar boiled for conserves

પાક, *adj* [P] Pure, holy, clean, sacred,
free from defilement, consecrated, sancti-
fied, chaste

Id પાક દાન-નગર Pure or chaste morals
પાક દોસ્તી Pure friendship, Platonic affec-
tion પાક મોહબત Pure affection between
persons of different sexes, unmixed with
carnal desire, Platonic love

પાક-ચટ, *adj* [See પાક, S પાક a decoo-
tion + ચટ-વું] Almost ripe to the taste

પાક-ટ, *adj* Ripe

પાક ડું, *s n* [See પાગ, પગ, પદ, પાદ, +
સ્યાન] Influence, support, patronage

પાક-પ્રુ, *adj* Prone to ripen or mortify

પાક-પ્રુ, *v t* [See પાક a produce] To
grow ripe or mature 2 To become due 3
To suppurate 4 To be exhausted or tired
5 To be produced, to be born 6 To be a
gainer

Id ફડી પાકવી To become due (of a mo-
ney draft) માયુ પાપીવડું To be tired by think-
ing, to be annoyed એના તાર શુ પાક્યું ? What
have you gained by this ? વરસ સાર પાક્યું
This year the crops are good

Prov પાકરો, ત્યારે પાકરો He will yield,
when he is tired

પાક-શાસ્ત્ર, *s n* [S n [S fr + શાસ્ત્ર]
The science or theory of cookery, the
culinary art

પાક-ગાળા, *s f* [S fr S પાક + ગાળા =
ગાળા] A kitchen

પાટી, *s f* [See પાક, P holy] A holi-
day 2 A day, on which business in the
market, buying and selling, is stopped

Id પાટી પાળવી To stop the business of
the market, not to buy or sell

પાકું, *adj* [Dh Des પક, પિક્ક, fr S પક
cooked fr પક + to cook] Mature, ripe 2
Not raw, cooked, baked 3 Dressed or cook-
ed 4 Strong, durable 5 [Dh Des પકજો,
પકો, fr S પક, also Hem Des પકો = S ફવ
proud, સમર્થ, able, fr S પક ripe] Well-ex-
perienced, skilful, proficient; cunning, art-

ful ૬ Sure, certain, perfect, good, complete

Id પાપી મુદ્દન The full term પાપુ પાન An old person પાકે શુર An instructor, who produces very strong impressions upon his pupil's mind પાકે ઘટ A person superior in cunning and not easily deceived

Prov પાપી કોડીએ કાને ન ચઢે No addition can be made to a thing that is complete

પાપ, ૯ f [See પક્ષ] A side, a party ૨ A division, a sect (in religion, argumentation, &c)

પાપક, ૯ n [S પાવજ, પાલજ] Heterodoxy, heresy ૨ Hypocrisy, feigning, dissimulation, false pretence ૩ A fabrication, calumny, imposture

Prov પાપીને પૃથ્વી પાધી, ને ધૂતારાએ દેશ પાવે Godlessness ruins the world, and swindlers ruin the country

પાપડી, adj Heretical, heterodox ૨ ૯ m An impostor, a pretender, a heretic

પાપર, ૯ f [Hem Des પગવા = S ગરજ-સનાહ: a horse's saddle, fr S ગજવાર, પગર] A barb, a piece of armour for a horse or an elephant, a caparison ૨ A net of flowers to serve as a covering for a bed

પાપી ચાલે તત્તે, થોડે પાપર માંડ્યા રે

—મીંગળાઈ

પાપરિ થે, ૯ m A species of horse

પાણીપથ ને પાપરિયા, ઉત્તમજ નેની કાય રે

—સાગરગત

પાપાડો, ૯ n A cry, a loud voice

ભુડો ને પાપાડો પડે, ભુડો ને વણવાકે પડે

—સાગરગત

પાપાણુ Sime as પાપાણુ

પાપી, } prep [S વણે fr પક્ષ Of

પાપી, } Without, except ૨ Owing to the absence of

વ્યાકુળ થઈ છુ પ્રીતમ પાપી, કળ ન પડે કણ રે લોલ

—દયાગમ

મિથ્યા કું કહેતી નથી ગાઈ, કાણ માળા લે તુ-પારો

—પ્રેમાનંદ

પાપો, ૯ m [See પાપ pure] A pot internally besmeared with ashes, and thus made clean

પાગ, ૯ m [S પાદ, પદ, fi પદ to go See પગ] Same as પગ ૨ The rope by which a boat is secured

પાગ કું, ૯ n [+ કાણુ, સ્વાન] A stirrup

તેમના પાગકા પણુ મેડા દત્તા —પ્રાચીન કાવ્ય

પાગ કું, ૯ n A stirrup

પાગર, ૯ f The act of towing a boat or a ship

પાગરણુ, ૯ [See પાગરણુ] Bedding ૨ Decorations

“પાગરણુ સર્વે પ્રીતિ પરદરો દદાડી કરોછા તેણ કરો”;

—સામગ્રી

પાગલ-દાણુ, ૯ m pl [See પગ + લાંબ + દાણુ] A kind of silver aulet

પાગ-સાગ છુ, ૯ n [See પગ + સાગ-છુ] A present made by a younger to an elder person at the time of prostration before him

એણ કહી, ઇન્દ્રપ્રસ્થે ચાળ્યા, વદુ નમ્યા સાસુને પાગ, પાગ લાગણુ પણુ કીધુ, ને પિયરતુ સોસાગ

—પ્રેમાનંદ

પાગા, ૯ f [See પાચ ગા + P પાચ = S પાદ the foot + P ગાઢ = S ગૃહ place] A body of horse under one commander ૨ The stable or building in which horses are kept ૩ A stable for a large number of horses

પાગિયા, ૯ m, pl, [See પાવ-ની] Counsellors, advisers, allies, supporters ૨ Pins driven into ivory or wooden whistles to keep a plate of gold firmly attached

પાધ, Used in poetry for પાદ કી

પાધ કી, ૯ f [Hem Des પાદ fr S પામનમ્ a gift fi વ forth + અમ્ તમ્, અમર-તમ્, an ornamental dress fi અા intens + મ્ to hold] A turban

Id પાધી પાધી To mal cep a turban પાધી બધાવતી To present with a turban, ૨ To reward the services of, to appreciate the services of પાધી લેવી To deprive of what is valuable or ornamental, to defraud, to cheat, to oblige to submit, to oblige to yield, to expose to ridicule પાધી ફેરવની To change sides ૨ To belie oneself, to admit the falsity of one's own statement ૩ To be bankrupt પાધી સતાવતી To take

care, to beware ଅବଗଣି ପାଧନି ଧୂନି See ପାଧ-
ନି ହେବନି-ହୋବନି To beg humbly, to cringe,
to crave ପାଧନି ନିରୀ ଧନି To be disgraced
ପାଧନି ପଣି A respectable merchant ଭେଦାପି
ପାଧନି ଶାଣିନି ଦିଶୁ To conduct oneself de-
cently in the eyes of the world = Beware
of rogues, who may pick your turban off
your head, and leave you bare headed (ex-
posed to the ridicule of the people) ପାଧନି
ଭାବେ A term of abuse used by women
towards men

Prov ପାଧନି ପହେଇ ମାଣିତେ ନ ଧରାଏ It is not
the hood that makes a monk - It is not
the cowl that makes a friar It is not the
fine coat that makes a gentleman ପାଧନି
ଭାଷ, ନେ ଭାଷାମା ପାଧନି The same thing expres-
sed in different terms

ପାଧ-ହୁ, s n A turban got up carelessly,
or without regard to fashion

ପାଧ-କ, adj [See S ପାଧ cooking]
What cooks, ripens, or matures 2 Digestive,
peptic 3 s m A cook

ପାଧ-ନ, s n Cooking 2 Resolving into
digestive elements 3 Digestion

ପାଧ-ଧା, A form of ପାଧ-ଶାଧ

ପାଧ-ଧା-ଧି, A form of ପାଧ-ଶାଧି

ପାଧ-ଧି ରାତ, s f [See ପାଧ-ହୁ + ରାତ,
ରାତ୍ରି] The latter part of a night

ପାଧ-ହୁ, adj [See ପାଧ] Latter, last 2
Past 3 Back, hind, hinder

Id ପାଧି ପାର ଧନି, ପାଧି ପହେଇ, Declining
years, old age

ପାଧ-ଦୋ ପୋର, s m [+ ପୋର, ପହେଇ ଧନ୍ଦର]
Afternoon

ପାଧ-୭, prep, adv In time past, in
time anterior to some particular time 2
Behind, at the back of 3 After; after-
wards.

Id. ପାଧେ ପାଞ୍ଚ-ଶାଞ୍ଚ-ଧାଞ୍ଚ To persevere
in an attempt 2 To coax, to tease; to
harass ପାଧେ ପାଞ୍ଚ To follow with a hostile
intent 2 To tease one into doing a thing
ପାଧେ ଧୂଞ୍ଚ To eclipse, to outshine ତେନି ପା-
ଧେ Owing to that 2 For getting that
ତେନି ପାଧେ ପାଧେ ଧୂଞ୍ଚ To follow in his foot-

steps 2 To go after him, and watch him
narrowly

ପାଧ-୭-ଧି, prep, adv From behind 2
After, afterwards

ପାଧୁ adv [S ପଞ୍ଚ] Back. 2 Again;
once more, a second time 3 In return.

Id ପାଧୁ ପାଞ୍ଚ To die ପାଧୁ ଧୂଞ୍ଚ To return.
2 To refuse 3 To turn back or aside
to remove

ତମେ ଅବର ପେହେଇଁ ଅନି ଆଧୁ, ମୁଖ ପରୀ ଚୋରୀ ପାଧୁ
—ମେମାନଙ୍କ

ପାଧି ପାନି ଧନି To be slow or abash-
ed ପାଧି ପାନି ନିଶି ଧନି To be equal
to a time of crisis ପାଧି ପାନି Kāthiā
wār ପାଧୁ ବଣି ଧେଞ୍ଚ To turn back and
see 2 To reflect upon 3 To look to
the past and the future 4 To hesitate
ପାଧୁ ଧୂଞ୍ଚ-ପାଞ୍ଚ To turn back ପାଧୁ ଧୂଞ୍ଚ To
drive back, to drive away ପାଧୁ ଧୂଞ୍ଚ-ଧୋ-ଶୁ
-ପାଞ୍ଚ To send back 2 To refuse to grant
a request ପାଧୁ ପାଞ୍ଚ To turn back, to shrink
from ପାଧୁ ପାଞ୍ଚ To oblige to turn back or
run away ପାଧୁ ପାଞ୍ଚ ଧନି To turn away
from ପାଧୁ ପାଞ୍ଚ To be spoiled (of food)
ପାଧୁ ପାଞ୍ଚ To vomit

ପାଧି-ଧି-ଧି, s n [+ ଧୋଧି a pocket made
in a garment] A pocket at the back of a
garment

ପାଧି-ଧି, adj Produced late in a the
season (of a crop)

ପାଧ, s f [P ପାଧ onion Having the
thinness of the peelings of an onion] A
kind of thin cloth made of China silk.

ପାଧ, s f A quay 2 A bridge

ପାଧ-ଧି, Same as ପାଧ-ଧି

ପାଧ, adj [See ପାଧ, ପାଧ] Low;
mean, dastardly, vile, abject, wicked 2
s m A scrub, a sorry fellow 3 A miser

ପା-ଧା-ଧି, } adj [See ପା a quarter]
ପା-ଧା-ଧା-ଧି, }

+ ଧା + ଧି, ପାଧ, suffixes showing " posses-
sion "] Miserly, niggardly, close-fisted

ପା-ଧା-ଧା-ଧା, s m [S See ପା-ଧା, ପା-
ଧା.] The conch shell of Visnu

ପାଧ, s f [Dh Des ପା ଧା S ପାଧା

village site] A bench, a form to sit upon, a stool, a seat. 2 A throne 3 A plank; a board, 4 A stall, a platform 5 The upper or lower stone of a handmill for grinding 6 A part of the roe of a fish

Id પાટ બેસાડ To take a seat on a platform reserved for persons of distinction, raised near the place where a grand caste-dinner is given 2 To be crowned and enthroned (said of a prince)

પાટ, *s m* [Dh Des પટો = S તલમ્ bed (of a river), surface, S પટ પટ,] Breadth, width (of a river) 2 A strip of cloth

પાટ-ડો, [See પાટ a plank] A small beam

પાટ-ડો, *s m* A large beam

પાટ-નગર, *s n* [See પાટ + નગર] The capital city of a country

પાટલ, *adj* [S] Pale red 2 *s m* The pale-red colour 3 The trumpet-flower

પાટલા ઘે, *s f* [See પાટ-ઘે + ઘે] A flat kind of iguana

પાટલાસાસુ, *s f* [+સાસુ] An elder sister-in law, a wife's elder sister

પાટ-લી, *s f* A bench, a form 2 A low footstool, the sole of the foot 3 A brace let of gold, &c. 4 The folds of a garment, a fold or plait in a garment

પાટ-ઘે, *s m* A low footstool, a plank to sit upon 2 A sand board or writing-board used by school-boys, traders, &c 3 A slate

Id પાટલા ઉપર ધૂળ નાખવી To learn to write the alphabet (referring to the practice, now going out of fashion, of children learning to write the alphabet on a wooden board besprinkled with fine dust) પાટલા ફાડવા To neglect one's studies (said of children in contempt). પાટલે બેસાડી પૂન કરવી (To pay great respect to 2 (For euphemy)) પાટલે હોવા To be idle પાટલા પડવા To be successful પાટલા ફરવા To be accomplished (of a business.)

પાટ-વી કુવર, *s m* [પાટ, *s f* + કુમાર, કુવર]

The eldest son and heir apparent of a king the crown prince

પાટિ પા, *s n pl* A kind of necklace worn by women

પાટિ-પા, Plural of પાટિ-પુ A plank

Id પાટિયા દેવાવા To be insolvent 2 To be stopped or given up પાટિયા માનવા To have done eating (of the members of a house)

પાટિ-પુ, *s n* [See પાટ] A plank, a board

પાટિ-પે, *s m* [See પાટ.] An earthen pot used in cooking

પાટી, *s f* [See પાટ.] Same as પાટ-ઘે 2 A thick broad rope wound round the frame of a bedstead in lieu of planks, inkle 3 A tape 4 A porter's basket

Id પાટી ઉપર ધૂળ નાખવી To learn at a school

પાટી-દાર, *s m* [See પટેલ a deed of lease, &c, + દાર] A hereditary owner of land 2 A cultivator

પાટ, *s f* [See પાપ + પાટી fr અણતિ] A lick

N B—પાટ is used of a lick given by a bullock or buffalo, while ઘાટ is a lick given by a man or a horse

Id પાટ-મારવી-મૂવી To give a lick પાટ માળ To get a lick ગડદા પાટ Blows and kicks

Prov દાગળ ઉપર ડામ, ને પડયા ઉપર પાટ Branding after burning, and a lick after a fall Troubles never come singly It never rains but it pours, to add insult to injury

પાટ ડી, *s f* Same as પાટિ ઘે

પાટ-ડું, *s n* An earthen vessel, in which ghee, oil, &c, are kept

પાટ ડી, *s f* A small earthen vessel

પાટી, *s m* [See પાટ a strip] A bandage 2 A strip of cloth tied over the eyes to keep him shut 3 A mass of iron or stone 4 A slab upon which are ground the ingredients of condiments, &c. 5 A rail of a railway, an iron bar

Id ઘેરે કાઠીની સામે પાટી ગાસતો નથી He

does not live in harmony with any person આંખે પાટા બાંધવા To shut the eyes by tying them with a bandage આંખે પાટા બાંધીને ફરવું Lit To walk blindfold Hence, 2 To do one's business in total ignorance of facts આખના પાટા જેવું Disagreeable પાટી બાંધવે To tie on a medicinal bandage પેટે પાટા બાંધવા To starve oneself in order to save money પાટી જમવે To be on friendly terms 2 To have influence over

પાટોડી, *s f* [See પાટ a plank + ડી] A kind of food made up in squares

પાટો-પાટ, *adv* [See પાટિ-યુ Or M પાટો-પાટ fr પાટ fr S પટ, પાટ, the back Or, See પાટ a strip] From one end to the other, one after another, consecutively

Id પાટીપાટ સજગવું Lit To be on fire in a straight line, or from one end to the other 2 To be engaged in a quarrel between a large number of men on each side

પાઠ, *s m* [S fr પઠ to repeat] A reading, a lesson, a task, study, perusal 2 The text of a book, a reading, a variant

Id પાઠ આપવે To set a lesson પાઠ લેવે To take a lesson 2 To hear a lesson પાઠ મળવે To learn a lesson પાઠ ઠરવે To repeat પાઠ ઠરવું To learn by heart

પાઠ-ક, *s m* A teacher 2 A public teacher of religious or mythological books 3 A scholar

પાઠ-દોષ, *s m* [S fr + દોષ] A false reading 2 A bad reading

પાઠ વગુ, *v t* [Mar fr S વગ્યાણ્ to cause to set out, to send, fr વગ્યા to stand] To send

પા-શાળા, *s f* [S fr પાઠ + શાળા] A college, an academy, a school

પાઠાન્તર, *s n* [S fr + S અન્તર another] A different reading or lecture, a variant

પાઠા-ફેર, *s m* [+ ફેર, ફેરવવું] A different reading 2 A different practice 3 *adv* Different in reading 4 Different in practice

પાઠી, *adv* Studying, knowing by heart, cramming

પાટુ, *s n* [S પટ the buck] An anthrax, a carbuncle, a fatal tumour which appears on the backbone and other parts of the body 2 The fibrous part of sugar-cane left after the juice has been extracted 2 A blade of certain plants

પાટ, *s m* [See N B under પાટ] Obligation, favour

Id પાટ માનવે To acknowledge an obligation, to thank પાટ ચઢવે To be under an obligation પાટ વાજવે To return an obligation પાટ રાખવે To be under a sense of obligation towards

પાટ ડું, *v t* [Dh Des. પાઠિ વ fr S પાઠિ ત્ત્વ felled, Caus of પડવું] To make to fall, to fell, to lay, to knock or throw down 2 To make 3 To cast, to mould 4 To break down, to defeat

Id રસ્તે પાડવે To lay down a road 2 To introduce a fashion or custom રૂપિયા પાડવા To cast or mould rupees ટેવ પાડવી To form a habit ડુવા પાડવું To oppress સમજ પાડવું To explain, to elucidate જણાવ પાડવી To publish widely, to reveal જાણી પાડવી To spoil one's own beauty, to practise self-mortification and divest oneself of one's own beauty રેવતી પાડવે To make a fire ચિત્ર-છબી-પાડવું To draw a picture ડુંગળી પાડવું To draw a circle on paper, to make circles in water by throwing in a pebble ખાતર પાડવું To commit a robbery by house-breaking

પાસા-ખાર, *s m* [See પાસા a male-buffalo + ખાર revenge] Revenge, vengeance, bitter enmity

પાસા-પડોસ, *s m f* [See પડોસ] Neighbourhood, the relation between neighbours

પાસા-પડોસી, *s m pl* Neighbours

પાસી, *s f* [Hen Des પડી પ્રથમ ગ્રન્થા being in her first confinement] The young of a buffalo 2 A shebuffalo

પાસી છું, *adv* [See પાસ] Obligated, grateful, thankful

પાડું, *s n* [See પાસ] A calf, the young of a buffalo

પાડું વા, *adj m pl* [See પાડું + P ના dim] Easily thrown down, weak, powerless 2 Wicked

પાડો, *s m* [Mass of પાડો] A male buffalo

Id પાડો મુંડે એડા Unskilful પાડા એડા Stout and strong

Prov પાડે પાડા લે, ને ઝાડો એ નિકળે Great fishes eat up small ones પાડાના પેટ માં દુષ્ટ, ને પચાણીને ઝામ One man is at fault while another suffers for it

પાડો *s m* [See પાડ] A column of the Multiplication Tables 2 A prescribed lesson in Multiplication Tables 3 A custom, a practice

પાંડોશી, Same as પડોશી, પડોસ

પાંડોશી, Same as પડોશી, પડોસી

Prov પાંડોશીનું કમ ન આવે, પણ સોજ આવે A man is known by the company he keeps He who lies down with dogs must rise with fleas પાંડોશી શીની કાંઈ ઘર-ધણી યવાય? A neighbour cannot claim the rights of the house owner

પાંદીકાઈ, *adj* Kept in deposit

પાણ, Same as પાણિ, The hand

પાણ, *s f* [See પા ના quarter] A perpendicular stroke (।) denoting a fourth part, four annas in the rupee

પાણ, Same as પાયાણ

પાણ-રોડ, *s n* [See પાણી+રોડ] Rough thick cloth

પાણ તી, *s m* [See પાણી] A man whose duty it is to direct the course of water in irrigated fields

પાણિ, *s m* [S] The hand

એડવા પાણિ, દીન બોલની વાણી, થાય વદન પીછું વરણ —એમાનદ

પાણિ-ઝાડુ પુ, *s n* [S ફી + ગદ જ taking ફી મર to take] Junction of the hands of the bride and bridegroom 2 Nuptials, wedding 3 A contract of marriage

પાણિ પુ, *adj* [See પાણી + P ના dim] Full of water, filled with a milky fluid 2 *s n* A coconut filled with the juice

Id પાણિપુ આવડુ To dismiss from service

પાણિ-પાઈ, *s n* [See પાણી + S આગર an abode] A place in a house where water-pots are kept

પાણી, *s n* [S ના નીચ ફી ના to drink] Water 2 Temper 3 Spirit, pluck, mettle, energy, sprightliness 4 Lustre, water 5 A wash of gold or silver 6. Edge, keenness, whetted state 7 Honour, reputation 8 Relish, tastefulness 9 The seminal fluid

Id પાણી ઉતરુ To become less (of water) 2 To lose brightness or lustre (of a pearl) 3 To lose sharpness 4 To lose reputation 5 પાણી (=પરસેના) ઉતરુ To sweat, to perspire, hence, to be engaged in a laborious business પાણી ઉતરુ To put to a hard task 2 To put to shame, to humiliate, to mortify 3 To deprive of sharpness ઉતર પાણીમા ઉતરુ-પેસુ To put oneself in a difficulty, to interfere in a business so as to bring trouble upon oneself પાણી આવડુ To be in a state of flood (of a river, well, tank) 2 To have spirit or pluck 3 To get sharpness or an edge આવડમા પાણી આવડુ To be in tears પાણી-લાવડુ To bring water 2 To give sharpness to લેદીરુ પાણી કરુ To undergo much toil and trouble પેસાડુ પાણી કરુ To misappropriate another's money or valuables, to defraud one of one's money, &c પાણી ખોડું-ગુમાવડુ To lose one's influence or respect 2 To lose control over પાણી ચડુ To be encouraged, to be inspired with spirit પાણી ચડાવડુ To encourage, to inspire with spirit or strength of mind 2 To give a temper to (a sharp instrument) 3 To gild પાણી છાડુ To sprinkle water over, to throw water on or at 2 To extinguish (fire) 3 To throw water at, to purify it 4 To throw water at for producing a magical effect in, to mesmerize by throwing water at પાણી પાડુ To make very sharp પાણી ભૂડુ-આવડુ To water, to become wet 2 To have a desire to eat પાણી છૂડુ To perspire 2 To be exhausted, to be weak 3 To urinate through fear 4 To have a discharge of seminal fluid પાણી રોડુ To

urinate 2 To have a discharge of seminal fluid પાણી ઊડાવવું Lit To cause to urinate 2 To terrify, to terrorize over પાણી નવું To lose one's credit or reputation, to lose one's importance -તુ પાણી લેવું-પાખવું To find out the competency or capability of પાણી લેઈ લેવું To make an estimate of one's competency or capacity પાણી પાત્ર To temper, to whet 2 To make one to drink water, to give a person water to drink 3 To sprinkle (trees, &c) with water, to pour water at the basin of trees or plants પાણી પાણી કરવું To cry out for water 2 To completely tire or exhaust (a person, &c) by overwork. પાણી પાણી થઈ નવું To perspire through exhaustion પાણીથી પાલવું કરવું To put to shame, to disgrace પાણીનો પરપોટો A weak and fragile thing, an unstable or transitory thing પાણી ફાટું-ફરી વળવું To be reduced to wreck and ruin. (સારા નામ, આગર કપર) પાણી ફેરવવું To mar, destroy, or ruin the good name of (-નીઆગળ) પાણી ભરવું-પાણી ભરે એવું હોવું To be inferior to in beauty, merit &c પાણી ભરાવવું-ભરાવે એવું હોવું To be superior to in beauty, merit, &c હે અર્થે To deprive one of one's honour or reputation, to be able to put to shame પાણી ભરાવું To be accumulated (of water in a pit, pool, &c) 2 To have a flow of water (of the tides in the sea), to rise to the highest point obtainable (of the water of the tides) પાણી ભરાઈ નવું-ઘટવું To be turned (of the tide) પાણી ચોપડી ને વાણીએ તેના અક્ષર Bad hand writing પાણી મરવું To lose one's energy or mettle 2 To have lost chastity (said of a woman) પાણી મૂકવું-મેલવું To take a solemn vow પાણી પાય એટલું પીવું To be blindly guided by (પિદારીને) પાણી પાત્ર નવું To die (used as a curse) પાણી ભાળવું To tyrannize over 2 To repent, પાણી બલોવવું To undergo fruitless trouble પાણીના રેલાની પેઠે With great violence, in a short time પાણીની પેઠે રાહ લેવી To anxiously wait for પાણીમા ચક્ષો ઓગળે તેમ Grown very fat પાણીમા નવું To bear no fruit, to

become fruitless પાણીમા રૂપી નવું લેઈએ તેવું Very shameful પાણીમા તરવું To keep up one's obstinacy, to stick to one's resolution પાણીમાથી પેરા કાઢે એવું Very critical, fastidious પાણીમા પડવું To turn out to be useless પાણીમા પેરા વડેવા To be so mixed up as not to be distinguishable પાણીમા ભાળવું To spoil, to damage પાણીમા મૂલીઓ સરવી To undergo fruitless trouble પાણી છદ્દ આપવું To dismiss a guest or visitor 2 To refuse to grant a request પાણી છદ્દ કરી નાખવું To put to shame; to disgrace a man by giving up or abstaining from him 2 To give up in despair પાણીને મૂકે Exceedingly cheap માથે પાણી ધાલવું To perform the ceremony of washing one's head after one's recovery from a dangerous illness પાણી લાગવું To suffer from an unwholesome water or climate પાણી લેવું (= પણ લેવું) Same as પાણી મૂકવું 2 To deprive one of one's honour or reputation. આજુ પાણી પડવું There was much rain to-day પરિવાર પાણી The reputation or honour of one's ancestors આ તે કાલીપાડવું પાણી છે This is the spirit of the people of Kāthiawād. પાણે પાણી પાત્ર To treat as an outcaste, to look down upon 2 To tease to afflict પેટ પાણી પડવા ન દેવું Lit Not to let one drink water Hence, 2 Not to leave a person in peace, to annoy પાણીના ભરેલા ડોળાએ With tearful eyes તે પાણી એ ન ભાવે He lost all appetite તેના પેટમા પાણી એ ધગ નથી He vomits up, or throws out, everything he swallows પાણીના પાણીને અંતે એવું Very deep પાણી પાણી-ફેર કાઢેવા To go for a change of climate પાણી ઠારવું To heat water and then cool it પાણી ગળવું-ગળવું To filter or strain water પાણીએ દીરા ગળી ગયો He died from an accident (વર્ત) પાણીમા નવા To have uselessly spent one's years 2 To have lived to no purpose સો વખદ ગળીને પાણી પીવું To be very careful and cautious

Prov. પાણી પીને ઘર યુ પડવું ? It is too late to lock the stable door, when the steed is stolen પાણીમા રહેવું, અને મગા સાથે વેર To sit in Rome and strive with the Pope પાણી

વલોને માપણ ન નિકળે You cannot draw blood from a stone He draws water with a sieve પાણી પહેલાં ગાળીએ પાવ In far wea-ther prepare for foul Make hay while the sun shines Provide yourself with a remedy before the coming danger બના પાણીએ ધર ન ગળે You cannot kill a dog with a bone પાણી કહે, ત્યાં કાકરા એ ન હોય He makes an exaggerated statement પાણીને રસ્તે પાણી જશે Everything must have its own course પાણી તે પાનાર, ને તરવારનો મારનાર કૌતવ્યના સારા Haste is praiseworthy, where life and death are in question પાણી ચોર ભેડા ઉતારવા = પાણી પહેલાં મેળડા Counting the chickens before they are hatched

પાણી ચું s n [See પાણી water + P વેદ dim, or Mar જે of, or Guj ચુંg dripping fr ચુંg to dribble] A coconut having water in it

Id પાણીચું માપણ Lit To present with a coconut having water in it at the time of bidding farewell 2 To dismiss (as a guest or visitor) 3 To dismiss from service

પાણી-પાણી, s n [+ પાણી redup] A comprehensive term for the daily household duties pertaining to a woman, e g, Fetching water, cow dung smearing, sweeping, washing, &c

પાણી દાર, adj [+ P દાર having] Having temper, pluck, spirit, mettle

પાણી-પત્ર ક, s n [Mar વટ્ટા ની survey fr વટ્ટા ને fr S વટ્ટ to See + પત્ર ક] A rough statement of a revenue survey

પાણી-પથો, s m [See પાણી + પથ] A swift horse

પાણી-પોચું, } adj [+ પોચું] Soft from being moist

પાણી-ફેર, s n [+ ફેર, ફેરવવું] Change of air

પાણી, Same as પહાણી, પાણી

પાણડવ, s m [S fr પાણુ the father of the Pandavas fr વટ્ટ white] The sons of the King Pandu 2 adj Five

પાણિડત્ય, s n [See પાણી] Learning

2 Cleverness

પાણિડત્ય-વેતન, s n, [વેતન] A yearly amount given as a reward for learning

પાણડું, }
પાણડું, } adj [S] Pale
પાણડું, }

પાત, s m [S fr પત to fall] Falling, descending 2 The seventeenth of the astronomical Yugas 3 The ascending node in a planet's orbit 4 Equality of the declinations of the sun and moon

પાત ક, s n [S fr પાત to cruse to fall fr પત to fall] Sin 2 Crime 3 Wickedness

પાત કી, adj Sinful 2 Guilty, criminal 3 Wicked

પાતર, s f [See પાત] A dancing girl, a courtesan, a prostitute

પાતરા, s m [S પત a leaf fr પત to fall] Plural of પાતર A leaf

પાતરી, s f [S પતી a group of leaves fr પત] A small packet of leaves containing flowers

પાતર, s n [S પત a leaf to fall] A leaf Id પાતરે પાણી પાડે not ass, to tantalize

પતર, s n [See પત] A leaf
પાતર, s n [S પત fr પા to drink See પાન] A wooden bowl used by Tanuasetics to eat out of

પાતળ, s n [S પાતળ] A thin and light garment worn by women

પાતળ, s f [See પાતળ] A dish made of lean curries or mixed together

પાતળ-પેટ, adj [+ પેટ] Having a small stomach 2 Lacking only very little

પાતળી યું, adj Slender but healthy and beautiful

પાતળી થો, s m [See પાતળ] A slender but healthy man

પાતળ, adj [Dh D = = Hem D = = S n, = sharp, = = thin]

પાતળી, s n [S પાતળી = = S n fr પાતળી = = S n]

પાતળી, s n [S પાતળી = = S n]

slender, delicate C Faint feeble, slight

Id ૫૧૫૧/૧૧ ૫૧૫૧/૧૧ To show or prove
to be utterly shameless ૫૧૫૧ ૫૧૫૧ Corrae
or thin (of food) 2 In proportion to one's
resources

पितामह, ४ : १ [S गतात् f१ पाद the foot
+ तल the bottom] The regions under the
earth, the infernal regions, the abode of
the Nāgas (serpents)

Id પાતાં દેડા To sink a deep well પા
તાના પુતળાં ઢાલવા To be turbulent, to
throw off all restraint પાતાનમાં પગ દેવા To
be deep in council પાતાનમાંથી વાત લાવવી
To discover a fact after great trouble

யாதெ-யதரி, } *adj* [+ *உதரி*, *ய-ந*]
 யாதெ-ய-நி, }
 Deep in council, profound in contrivances
 2 Having ability of any and every kind

Water coming up from the lower regions 2 An inexhaustible supply of water

पाति, Same as पात
पाती, ४ f [See पति.] A letter
दयाना श्रीरामने आपी पाती, द्वी द्वितीया जेनी प्याति
—दयाराम

पाद, १ न [Dh Des पत्त फि ६ पत्रम् a
leaf] Same as पाद

पातली, ४ f [S पातली an earthen res
sel] A small metallic cooling pot

𑀧𑀺𑀓𑀭, s n A cooking pot of brass or copper, a culinary utensil

५१. २, ३ [*S* *f* *to drink*] A drinking vessel, a bowl, a cup, a jug २ A plate, a dish ३ A receptacle ४ One of the *dramatis personæ* ५ *adj* Worthy; deserving, fit, eligible, suitable

५४२.३, ४ ॥ [See ५४२.३.] A cloth spread on the ground for sitting on 2 A carpet 3 Money, capital 4 Property 5 Bedding 3, A carpet spread for mourners

प्र-स्तु-तम् spread out for S प्र=L pro forth-स्तु
to cover] To spread, to extend, to stretch
2 To place in a dispersed or scattered
state.

4491, a f Greer grass cut down and
lying about in a field

५१६, { S fr वृ to go } The foot 2 A
quarter, one fourth part 3 A foot or
line of verse ४ A quadrant of a circle

ਪਾਇ, ੪ ਅ ਜ [S ਫਰੰ-ਨ, ਪਾਇ-ਬ] *Pentris cepitum*

५।६-५, १ " [S f] पाद foot + पा to
drink] A tree

५१६-५२३, ६ १ } [S fr + ५२.३, ५२.३]
 ५१६-५१६, ६ १ }
 Filling up a deficiency in a metrical line

ग्राम, & न {Hem Des ग्राम fr S ग्राम
village } A common, uncultivated land
adjoining a village- the confines of a villa-
ge, the gate of a village 2 *ad* Plain, open

पुअरी, s m [Port Padre fr L pater
= S पितृ father] A Christian clergyman, a
parson, a priest, an ecclesiastic

५६.३, १ : [S ५६] 'To break wind'
२ To be at one's wits' end

418-2113, s in [P] A king, an emperor, a sovereign, a monarch

પાદ-શાદ-નદી, ૪ f [+ P જાદા જર S જાત
born fr જુ to be born] A prince's

ਪਾਟ-ਸ਼ਾਹੀ, & m. A prince
ਪਾਟ-ਸ਼ਾਹੀ, & f. The kingly dignity.

royalty, the reign or sway of a king 2
adj Pertaining to a king 3 Kingly, royal

4 Absolute, oppressive, disorderly (of power, administration &c) 5 Grand, fine, superb, splendid, noble 6 Exceeding, superlative, extraordinary

Clugs or wooden shoes 2 An impression of the feet in stone worshipped as the foot print of a god or a religious guide

पुद्गल, अर्ध (S ft, viz the foot + ६६
water) Water in which have been washed
or dipped the feet of a holy person

Water,
&c, for washing the feet

पाँचर, Same as पाँचर
पाँचर, *adj* [Hem Des परर = S ररु
straight] Not crooked, straight, upright,

erect, direct 2 Right, correct, not wrong
or nms, straight forward

પાંચ-દેર, *adj* [S + દેર] Straight;
direct 2 Reclaimed from vice

પાન, *s n* [S fr પા to drink] Drinking
2 A drink

Id પાન કરવું To drink.

પાન, *s f* [See પા, પાણ] A perpendi-
cular stroke (|) denoting a fourth part,
one fourth 2 A perpendicular stroke (|)
showing the end of a sentence

Id પાન મૂવી To bring to an end, to
stop પાનમાં લાવવું-આણવું-લેવું To bring under
one's control or power

પાન, *s n* [S પર્ણ] A leaf 2 A roll
of betel leaf with arecanut, lime, &c
3 A leaf or plate of metal foil 4 A leaf-
shaped ornament

Id પાનની નીચી માફે થી નીચે You will
be ruined in no time પાના ફૂંચાયા ઉછરવું To
be brought up in luxury, to be indulged
and fondled

પાન સડ, ઘોરા ઝડે, ગિધા ખીસર નય,
ચૂને પર રોડી નલે કહો, ગુરૂજ, યુ થાય ?

(ઉ-દેવ્યા વિના) —ભાષા

પાન, *s f* Hair divided in the form of
a leaf on the head of a woman

પાન-પર, *adj* [See + પર ડ to drop]
(The season) In which trees drop their
leaves, autumn, the “ fall ”

પાન-આલે વ હુની, *s f* [+ આળ-વ હુની] L t
1 Lifting and assorting betel leaves Hence,
2 Cleverness, quick comprehension

પાન ડી, *s f* An ornament for the front
of the neck of females, a kind of ear ring
2 A thin leaf

બુગધ શ્રવણે આવ મહિની રે ચળકે,

તેની ઉપર સૂમ પાનડીઓ રે અળકે —દયારામ

પાન હું, *s n* A leaf Same as પાદ હું

પાન દાન, *s n* [+P દાન : ‘holding, a re-
cep’acle, fr દાશવન =S ધૃ, ધાર, to hold] A
box or casket to hold betel leaves, areca
nut &c

પાન-સોપારી, *s f* [+ સોપારી] Betel leaf
and areca nut 2 A small present, a bonus

3 A small bribe

પાના, *s n pl* [See પાન] Cards 2 Leaves
or pages of a book 3 Gold, silver, or brass
foils

પાનિય લા, *adj* Having the colour of a
leaf

પાની, *s f* [See પગ, પાદ, the foot] The
hinder part of the sole, the heel

Id પાછી પાની ઠાઠી To turn back, to
retreat, to shrink from

Prov સ્ત્રીની બુદ્ધિ પાનીએ The talents of
a woman, however great, should be under
a check

પાનું, *s n* [See પાન a leaf] A leaf of a
book 2 A leaf, foil, or plate of metal 3
A single card out of a pack 4 An emerald

પાનુ, *s n* [Hem Des પત્તન =S વાળસ્ય
ક્લમ્ the head of an arrow] The blade of a
cutting instrument 2 One's lot or fortune

Id ની સાથે પાનું પડવું To have one's lot
cast with another, to be obliged to live in
the company of, or deal with, a particular
person પાનું કાઢવું-ઉઠાવું To repeatedly refer
to the same subject or person પાનું રોધવું
To refer to the past history of a person
with a view to find out his faults પાનું રો-
ધવું-ખોળવું To make inquiries about the
antecedents of a person with a view to
gratify one's revenge

પાને તર, *s n* [See પાનું & પરણે તર, પર-
ણવું] A silk or fine cotton garment worn
by the bride at the time of marriage

માતા મારી શીરા તમારા નથી વહેધી,

પાનેતર પ્રભુના પહેધી રે, મેં બહુ ચાર કીધું

—રાગે

પાનો, *s m* [Hem Des પાનકો =S સ્તન-
ધારી flow of milk from a woman's breasts,
fr S પ્ર સ્તવ fr પ્ર forth +સ્ત to flow] The
flowing of milk into the udder 2. The
filling with milk (of the breasts of a wo-
man) 3 Excitement, spirit 4 [Of પાણી]
Spirit, excitement

તો રેરે છે માનેઈ મૂઢ મતિ માનો, તણ દય પાનો, પય પળે

—પ્રેમાનંદ

પાનો હસ્યો રે, કેહા દધને કક લપટાવે,
શિર શુદ્ધિ કરી રે, કાલગ લધને વપરાવે

—દયારામ

Id પાનો મૂકવો To yield milk (of a cow, &c)
પાનો ચોરવો To refuse to yield milk (of a cow,
&c) પાનો ચઢવો To have the breasts filled
with milk (of a woman) 2 To have a desire
to suckle 3 To feel affection for (as the
mother for a long lost child) 4 To be ex-
cited પાનો ફટરવો To subside (of the flow of
milk into the teats or breasts) પાનો ચ-
દાવવો To excite

પાનોદ, *s f* [See પાદ ૬] Leaves of *jurā*
or *bājri*

પાન્ય, *s m* [S *fr* પાન] A traveller

પાપ, *s n* [S] Sin, crime, wickedness,
vice, offence 2 Immorality, an evil intent
3 A wicked or troublesome person, a
pest, a plague

Id પાપ કરવું To commit a sin પાપે પેટ
સરવું To maintain oneself by wicked
practices પાપ કરતા પાપુ નેવું To shrink from
committing a sin એણે પાપ કરતા પાપુ એણે,
તેરી એ ભાવે He seems to have shrunk back
from committing a sin, as a result of which
he is now saved એનાં પાપમા કાઢે પાપ છે He
entertains some dishonest or fraudulent
thought પાપ લેવું Lit To wash off another
man's sin 2 To speak ill of, to defame પાપ
ગયું It is well, he is gone પાપ છૂતી વાત An
honest expression, a sincere expression
પાપ ફરી વળવું To be overcome by one's
sins, to be subjected to the consequences
of one's sinful acts પાપ ફરી નિકળવું To be
revealed (of one's sins) *Of* Murder will
out 2 To be a prey to a terrible disease
પાપવું પોટવું પાપવું To add one sin to another,
to commit various sins

Prov પાપનો ધડો ભરાય, ત્યારે ધુટે Wicked
actions, when accumulated, are sure to
produce their evil consequences પાપ છાપરે
ચઢીને પોઠારે Murder will out Every sin
will cry out from the house-tops પાપ ભોલે
નહિ, પણ ભોલે Sin and sorrow cannot long
be separated

પાપ-શુદ્ધિ, *s m* [S *fr* + શુદ્ધ] An evil
or inauspicious planet

પાપક, *s m* [S વર્ષક] A sort of wafer-
cake, a thin crisp cake made of flour
mixed with spices

પાપક-ખાર, *s m* [+ખાર] Impure carbo-
nate of soda

પાપક-પાદુ, *adj* [+ પાદ-પુ] Weak,
powerless, spiritless (Slang)

પાપડી, *s f* A pat of flour 2 Bean-
pods 3 A thin slice of bread, cake, &c

પાપણી, *s f* [S પાણી ની *fr* પાપ] A
vixen, a virago 2 A sinful woman

પાપા, *s m f* [Imit] Bread. (Used by
infants)

પાપિષ્ઠ, } *adj* [See પાપ+ઈ, ઇષ્ઠ] Sinful;
પાપી, } wicked, depraved 3 Vicious, criminal,
guilty

Prov પાપનો આવડતો ખુટે નહિ A long
life is a sinner's punishment

પામર, *adj* [S] Wretched, miserable

પામરી, *s f* [Hem Des પોમર = S કુખમ
રક્ત વસ્ત્ર a red garment Or પામીર a country
in the North of Afghanistan, celebrated for
silk] A kind of fine silk cloth 2 A kind
of coarse shawl

પામરું, *v t* [S પ્ર = L *pro* forth + અર્
to obtain] To get, to obtain, to acquire,
to procure 2 To fetch, to bring 3 To
suffer, to undergo 4 To come to know, to
gain the knowledge of, to know

વાલડી ગઈ છુ રે પામરી, કહો તે, કહુ દાસ, દયાના રવામી
—દયારામ.

Id દરાને-દરા પામરું To be in a state
સુખ પામરું To be happy

પાપ, *s m* [P *fr* S પદ, પાદ] The foot
2 The leg

Id પાપ પડવું-વાગવું To fall at the feet,
to bow to, to bow before

પાપ-દિવસ, *adj* [+ દિવસ defeat *Of*
પાપ-માનવ] Deserted, barren

પાપ-ખાતું, *s n* [See પાપ + ખાતું] A
privy a water closet

પાપ-ગા, *s f* [P પાવ્ th a foot + ન]

place for પાય, પાદ, + શુદ્ધ] An extensive stable for horses 2 A troop of horses

પાય-આલી, s f [+ આલુ] Walking about in the contemplation of, walking about and thinking of

પાય-ખમો, s m [P + ખમો] Trousers, long drawers

પાય-દળ, s n [+ દળ an army] A troop serving on foot, infantry, foot soldiers

પાય-માવ, adj [P f + P માલિન = S સુદ, મર્દ, to rub] Trampled under foot 2 Destroyed, ruined, annihilated

પાય-માલી, s f Ruin, destruction, annihilation, devastation and ravages

પાય રી, s f A step, a rank, a grade, a station, dignity

Id પાયરીએ ચઢવું, પાયરી મળવી To be promoted

પાયરી, s f [Portug Pierre, from whom this kind of mango is called] A kind of mango

પાય લ, s m [See પાય] An ornament worn round the ankles by women, an anklet with bells attached to it

ભાદરવો ભડ વરસે, ચપળા ચમકે રે, રસિયાલ, એક સમે હુ આવી, પાયલ કળકે, રંગ રસિયાલ —દયારામ

પાય લી, s f [See પા] A silver coin equivalent to a quarter of a rupee 2 [See પ્યાલો] A measure of about four sheers

પાય છ, Same as પાવ છ

પાયો, s m [Dh Des પવા f. S પદ્મ the feet] The bottom of a hill 2 The foundation 3 The base 4 A support 5 A leg (of a thing) 6 A piece of wood used for washing clothes on

Id પાયો નાખતો-રોપવો To lay the foundation of પાયો ટેરવવો Lit To help in standing erect 2 To recommend and obtain a footing for એક પાયો ઓછો છે એવું, દોઢ પાયો હોયું To be half mad, to be a fool પાયખાળી ઉપડી જવું, પાયા ઉપડી જવા To be rooted out, to be extirpated પાયો પાડવા To wash (clothes, &c) by beating them with a piece of wood called ધોલુ

પાયો, s m [See પા] A fourth part

પાર, s m [>] The end, the bottom, the utmost reach or extent

એવું આત બહાર વચ્ચે લીધો પાર રે —મેમાનંદ.

2 The opposite bank of a river 3 Protection

નો ઇચ્છા હોય, તે આવે તે પારે રે —ખાચો.

4 adv Over, across, right through, on, at, across to the other side

Id પાર કરવું-મેલવું To ferry over, to cross

2 To finish, to conclude, to do away with

પાર પડવું-ઉતારવું To get safely out of or through, to be duly and fully executed or accomplished

પાર પાડવું-ઉતારવું To carry to a successful termination નો પાર લેવો To know

the end or aim of પાર ન હોવો To be endless, to be interminable પાર થવું=પસાર થવું,

ગૂં To decamp પાર પડવું To go through,

to conclude વારતા પાર થયા There was a long delay પાર પડવું To be finished

Prov આ પારકે પેલે પાર He will be a Caesar or a nobody Attempt not, or accomplish what you have in view

પાર ફું, adj [See પર another] Foreign,

not one's own Cf પરા પું

Id પારકું ધન A daughter છેકરોને પારકાં કરવા To give away children in marriage;

to betroth children

Prov પારકી ગારા સદાય નિરાસ Dependence upon others is a certain disappointment

પારકે પૈસે દીનાળી Cocks make free use of horse's corn પારકા છેકરોને ભેગી કરવાં To be liberal when one has nothing to pay from one's own pocket, to be liberal at another's expense

પારકે ઘેર પહોળા, ને પોતાને ઘેર સાડા To talk big in the case of others, to pretend to be liberal when others are to pay

પારકે લાણે મોટા લાડુ The crow thinks her own birds the fairest The wholesomest meat is at another's cost

પારકે રોટલે નીકર No one cries "Stinking fish" પારકો જરા અને પોતાના અપલક્ષ્ય દાકી ન રાખ

Search others for their virtues and thyself for thy vices પારકા ન પગ તળે બેલે, તેના કરતાં પોતાને માથે બેળે, ને જુઓ Reform these things

in yourself that you blame in other પારખી
જુવ પહેલી દેખાય, આપણી જુવ ના સમનય Men's
faults seldom to themselves appear. Our
own opinion is never wrong પારખી હુનેલી
દેખી, પેતાની કુપત્રી ના તોડી પડાય Do not
hate your things by comparing them
with those of others પાપકા પેટ ઉપર પાટ
To be merry at the expense of others
પારકા તે પારકા, ને પેતાના તે પેતાના The
natural feelings will at last assert their
supremacy પાપી ચેદમા કોણુ જળી મરે ? =
પારખી પીકા કોણુ વહેરે ? Who will trouble
himself with what does not concern him ?
પારખી મા કાન લીરે No one can be just in
what concerns oneself પાપી માના ગળેશો નહિ
It is an evil day when one is placed at
the mercy of strangers પાપી લેખાય, પારખી
ચાલી, મગ દરે મારા માવજાઈ One is easily
liberal with what does not concern oneself
પારકે ચોટડે બેસતુ, ને જળી જુખારા મરે ૧ No man
can take advantage of his own wrong પા
રકે પુત્રે સપુર (યવાય નહિ) That is but an
empty purse that is full of others' money

પારખ, s f [See પારખ, પરીક્ષા] Exam-
ining, examination, test, appreciation

પારખનાર, s m A critic, a tester a
judge, a connoisseur

પારખ તુ, v t To examine, to try, to
bring to the test 2 To identify, to re-
cognize

પારખું, s n Examination, test, trial.
Id પારખુ બેટુ-લેટુ To put to the test
પારખનાર, adv [S fr પાર the other end
માત્ર gone] Well-versed, adept, expert

પારખાઈ, s n pl [S પાર જ, પાર જા, ફી પ
to fill] Eating after a fast, breaking a fast
પારખું, s n [See પારખાઈ] Eating after
a fast, breaking a fast

પારખું, s n [S પાર ન ફી પાર to cause
to protect fr પા to protect] A cradle

Id પારખા બધાવવા To bless with a child
born after threatened sterility

પારક, s m [S] Quick-silver, mercury
પર-દર્શી ક, adv [S ફી પાર the other
side+દર્શી to show ફી દર્શ to see] Transparent

પારધ, s f [See પારધી] Hunting,
fowling, shooting 2 An animal pursued,
game, a prey

પારધી, s m [Hein Das પારધી fr S
પાપાઈ chase, hunting, fr S પાપ sin+કદિ in-
crease] A sportsman, a hunter, a fowler

પાર-પાર, } adv [See પાર] From one
પાર-પાર, } end to the other, right through, thoroughly
પાર-વડું, adv [+વિના] Endless, abundant
પાર-વડું, v t To pluck up the weeds, to
weed

પાપા, } s m [S સ્પર્શ touch fr
પાપા-મણિ, } સ્પર્શ to touch + મણિ,] The philosopher's
stone

પારમ જુ, s f [Fem of પારસી] A
Parsi woman

પાપા-પીપળો, s m [S સ્પર્શ + પીપળો]
A kind of pipal tree 2 A man depen-
dent upon no one, a man of independent
spirit 3 A man not encumbered with a
family or relations

પાપા-તું, v t [See સ્પર્શ] To touch, to
rub

પારસાત, prep [S પારસાત ફી પાશ્વ side]
From (Used in documents)

પારસાલ, s n [See પર another, gone,
+ સાલ a year] The last year

પારસી, s m [S પારસીક Persia] A Parsi 2
s f The conventional language of brokers
used in secret commerical communications
પારસે-આવડું v t [See પારસો+આવડું]
To be in heat (of a cow, a mare, &c)

પારસો મૂકવો, v t [S પ્રસાર flow
fr પ્ર forth + સુ to flow + મૂકવું] To let milk
flow into the udders (Said of a cow, &c)

પારાણ, s n [S પારાણ ફી પાર the other
side + S અવ ન ગોઈ ફી ફી to go] Parnal,
reading through 2 Reciting through
(Used especially of a sacred book)

પારા-પાર, adv [See પાર] From one
side to the other, from one end to the
other 2 Fully, thoroughly

પારાયણ, Classical form of પારાણ

पारावार, *s m* [*S* पार + अ.पार] The son, an ocean

पारावार टिटादीनी, रक्षे हदी नायगा । —वसिष्ठ
पारावार, Same as पारा-पार.

पारिजित, } *s n* [*S* *fr* परि about, पारिजित क, }
foreign, + न. born, this tree being imported by Krishna for his wife Satyabhāmā from a foreign country, probably the Malaya, of it is a native] The coral tree 2 The name which of one of the five trees of paradise (supposed to have been produced at the churning of the ocean)

पारि तोषि क, *s n* [*S* *fr* पारि-तोष] That which gives satisfaction 2 A reward

पारिपत्य, *s n* [*Mar* *fr* *S* परि पति a protector *fr* परि=Gr *peri* around + पति] Punishment, chastisement

पारि पार्श्व-क, *s m* [*S* पारि पार्श्व क *fr* परि=Gr *peri* around + *S* पार्श्व side] An assistant of the manager of a drama on the stage

पारि भाषि क, *adj* [*S* *fr* परि भाषा] Technical (of a term)

पारी, *s m* [*P*] A son

पारी, *s f* [*S* See पार] A flood of water

पारी, *s f* [See पारिष्ठ] A crowbar

पारिक, *adj* *f* [*S* प्र च्यु त See पारिसे] Not suckling her young (of a buffalo)

पारिषो, *s m* [*S* पारिषत] A dove, a pigeon

पारि, *s m* [See पारक] Quicksilver, mercury 2 Semen virilis 3 A small bul lot 4 A bead 5 A kind of necklace

पारिक, *adj* Decayed or decomposed by long disuse or by being long under water

पारो-पार, *adv* [See पार+P व and+Redup] From one end to the other, across through

पारोपार परया देषु, अथैते मदी सटु —वसिष्ठ
पार्थिव, *s m* [*S* *fr* पृथिवी] An emblematic representation of Shiva made of earth or clay 2 A king, a sovereign

पार्श्व क, *s m* [*S* *fr* पार्श्व-क to give] An attendant

पाद, *s m* [See पादे] Tender shoots

पाद, *s m* [See पाद, पार, a bank] A cloth curtain which serves as the wall of a tent आकृति ताक्षी (धनुष), सादया पाद धनुषा मेाडार —वीरश.

पाद, *s m* [*S* पत्र, पादे, leaves] A country abounding with trees, the leaves of which fall into the water and make the country unhealthy

पाद, *s m* [*S* *fr* पा-ह to cause to protect *fr* पा to protect] A protector (Used at the end of a compound, *s g*, भू-पाद)

पाद क, *s m* A protector, a guardian 2 *s f* A protectress; a female guardian

पादभ, *s f* [Hem Des पादुके= *S* नये-शिविका a litter for the wounded, *fr* *S* पयस्क See पयग] A cradle 2 A scaffolding

पादभी, *s f* [See पयग] A palanquin; a litter, a kind of conveyance of state

पादभी-पोश, *adj* [+ पुरीदन्= *S* पुष्ट to nourish] Sitting in a palanquin 2 Carrying as in a palanquin (a trick in a game for children)

पादट तु, Same as पदट तु To change

पादडी पल निर नाम निदाणे —निरातभक्त.

पादटो, *s m* [*S* पयस्त thrown about *fr* परि about + भू to throw] A return, a recompense

पाल भू, } *s n* [*S* पाल न, See पाल-क]

पाल न, } Preserving, nourishing, protecting, maintenance, supporting

Id पालय पोषय Nourishing, rearing, keeping and feeding.

पालव, *s m* [*S* पत्र See पादे] The skirts or hem of a garment 2 A tuft of foliage, a cluster of shoots or sprouts 3 Support

Id तेने पालने परये छु I humbly depend upon him, he is my patron

पाल व तु, *v t* 'to be able to afford or sell; to be able to bear the expense or cost

पालि यु, *adj* [See पात्र, पादे] Affected by the decomposition of leaves (पादे) (of water)

પા.લી, *s f* [Hem Des પાલી=S હોઠન માપડમ્
n milking vessel] Any measure of capacity
2 A measure of four *Sheers* (lbs)

પાલીશ, *s n* [Eng *Polish*] Polish

પાહું, *s n* [See પાલવ wall of a tent] A
space enclosed by strips of matting and
light sticks

પાહું, *s n* [See પાલો] A temporary
shed generally made of leaves

Prov પેટ ભેડુ પાહું, તેને કોઈ ના વહાણું Hung-
ry men are pitiless

પાલો-ગાર, *s m* [See પાલ-ન+કાર, ગાર, P]
A protector, a leader

પાલો, *s m* [S પમ્મ] Leaves, bunches of
leaves, foliage, herbage 2 Snow, ice

Id સાણ પાલો Leaves used for food ઝાડ-
પાલો Leaves and trees, &c

પાલો-રિ-ચું, *s n* A bunch of thorns

પાવ, *s m* [See પાદ, પા] A fourth part,
a quarter

પાવ પલકી ખબર નહિ, કર લે દલકી આશ,
જવ ઉપર જમડા સમે, જ્યમ તેતર ઉપર ખાલ

You do not know what will happen in
the twinkling of an eye, Death watches
his time to catch you, as does the hawk
his prey —ભાષા

પાવ-ક, *s m* [S પૂ to purify] Who
or what renders pure 2 Fire, the deified
personification of Fire

પાવટ-કુંડ, *s n* [See પાવ+ટતિ+કુંડ] The
sole of the foot
ફાંબે ફાંગ ખેલે ગોવિન્દા, પગરે પાવટડે હરિ લીલાટ ચગ
—ગુણસી-વિવાહ

પાવડિ યો, *s m* [See પાવ, પાદ+ટતિ] A
menial servant accompanying a band of
actors 2 A particular religious sect

પાવ-ડી, *s f* [+ડી dim] A kind of wooden
shoes, sandals 2 A weaver's pedal 3 A
certain wooden instrument used in gym-
nastic exercises 4 A small hoe

પાવ-કુંડ, *s n* Same as પાવ-ડો A step

પાવ-ડો, *s m* An iron step of a carriage
2 A stirrup 3 A spade 4 A notch cut
in a tree, by which to climb, a foot-stay,
a pedal 6. A leg

પાવ-ની, *s f* [See પામ-ન] A receipt

Id પાવની લે ની To take a receipt પાવની
આપવી To give a receipt

પાવ-ન, *adv* [S પૂ to purify] Purifying
2 Pure, clean, free from ceremonial de-
fillement

Id પર પાવન થયું (Said when a distin-
guished man takes the trouble of visiting
one's house) Your visit is an honour to me

પાવ-ધુ, *adv* [P વરદું brought up, ex-
perienced, પૂ વરદું to nourish=S વરે around
+ વધું, વધું, to increase] Clever, cautious,
circumspect

પાવ-ડો, *s m* [See પાવ-ડો] A horse's
mouth-brag

પાવ લિ-યો, *s m* The foot (Used in af-
fection or reverence)

પાવ લી, *s f*]

પાવ-કુંડ, *s n* } [See પા] A quarter of
પાવ-લો, *s m* }
a rupee, a four anna piece

પાવ-કુંડ, *s n* [See પા, પાવ] The foot.
દામોદર દુપડા કાપો રે, પાવલે લાગુ —દયાગમ.

પાવ-લો-પા, *interj* [See પા, પાવ] An
expression used in playing with a child
placing its feet on the speaker's feet

પાવ-લાં, *s n pl* A kind of shoes

પાવ-ન, *s m* [Mar વાસ પા S વાવું for
પા + આ વૃત્ત to rain] Rain

પાવળી યો, *s m* One who plays on drums
before a demon exorcist

પાવ-કુંડ, *v t* [Caus of પી-કુંડ] To give to
drink 2 To water (cattle, &c.)

પાવ-કુંડ, *v t* [S પા forth + આપ્ to obtain
See પાવ-કુંડ] To get, to obtain

પાવે, *s f s m* [Hem Des પેમંડો=S
પટ્ટ n eunuch] Masc of પાવે A eunuch, a
hermaphrodite

પાવો, *s m* [Mar પાવ flute, or See પાંસ-
ળી] A fife, a pipe, a flute

પાશ, *s m* [S] A noose, a running
knot, a tie or confining cord 2 A tie 3
nA allurement, enchantment

પાશ, } *s m* [See પાશું] An effect of
પાશ, }

contact or accompany

પાસ-લી, *s f* [See પાસુ, પાસ-ળી] A rib

પાસા-તાણિ-યો, *s m* [See પાસો+તાણ-યું]

One who draws silver into wire

પાસિ-યું, } *s n* [See પાસુ a side] A scythe

પાસિ-યું, }

having a sharpedge on one of its sides only

પાસેર, *adj* [See પાસેર] A quarter of

a Sheer (lb)

પાસેરો, *s m* A weight of a quarter of

a Sheer (lb)

Prov પાસેરામા પહેલી પછી This is only the

beginning of a long tale or account

પાસો, *s m* [See પાસો] A silver ingot

પાપાણુ, *s m* [S] A stone, a rock

પાપાણુ-ભેદ, *s m* [+ભેદ] A sticky substance

issuing from splits in rocks

પાસ, Same as પાસે

પાસ, *s m* [See પાસુ] The effect of being placed by the side of, an effect of contact or company 2 The udders of a cow, &c

Id નોપાસ લાગવો-મેસવો To be influenced by the contact or company of ભેંસ પાસ ચોરે છે=ભેંસ પામ મૂતી નથી The she buffalo does not yield milk

પાસ, *s m* [Eng Pass] A pass, a passport

Id પાસ મેળવવો To get a passport 2 To get permission

પાસ, [Eng Pass, Passed] Same as પસાર

પાસ લો, *s m* [See પાસો] A nugget of gold or silver having the form of a die

પાસ હું, *v t* [See પાસ, પાસુ] To submit to the operation of an acid 2 To make bright

Prov પાસે, તે રો He who has begun, must finish

પાસા-બંડી, *s f* [See પાસુ+બંડી] A waistcoat having strings at the sides to tie it with

પાસુ, *s n* [Dh Des પાસા fr S પાસે side] A rib 2 The side 3 Side, cause, partnership

છે કુત્તીજ સાસુ, બોનકુળ પાસું, ઘરોડય તપાસું તો સહુ —મેમાનંદ.

Id પાસું બદલવું-ફેરવવું To turn on the side 2 To turn the side of રોગનું પાસુ The effects of a disease પાસુ વાળીને સૂવું To lie down at one's ease પાસુ સેવવું To gain the protection of, to be a partisan of; to have recourse to

પાસે, *prep, adv* [S પાસે in the side. See પાસું] By the side of, near; nigh, close to 2 With, having; possessing 3 From 4 To 5 By, about, at, with

પાસો, *s m* [S પાસ] A die

Id અવળો પાસો પડવો To fail સવળો પાસો પડવો To be successful પાસો ચડવો To be on the ascendant, to be rising પાસો નાખવો Lit To throw the dice (in a game) 2 To try one's fortune 3 To engage oneself in an enterprise પાસો જાણવો To know the secret steps of a plot or scheme

પાસેતર, *s n* [See પેસેતર] The second crop in a field

પાણી, *s f* [See પાણ] A sheep that has not given birth to a young one

પાણહુ, *adj* Produced after the proper season (of a crop)

પાણો-વાડિયા, *adj n pl* [See પાસુ + વાડિ, S વાટ, વાડી] Neighbouring, adjoining; situated in the neighbourhood

પાળ, *s f* [S પાલે, પાળી] Margin, edge, brink 2 A parapet or marginal wall, a side 2 The raised edge of the mouth of a hand mill

Id પાણી પહેવા પાળ બાધવી Provide your self with a remedy for the coming danger

પાળ દે, Same as પાવ દે

પાળ છુ, Same as પાલ ન, પાવ છુ

પાળ હું, *v t* [S પાલું to cause to protect fr પા to protect] To protect, to preserve 2 To feed, to nourish, to foster 3 To tame 4 To keep to maintain, to hold inviolate 5 To be wholesome, or beneficial to; to agree with (of water, climate) 6 To suit, to be convenient to

Id પાળી પોળીને ચોદા ઠીક To bring up, to rear.

Prov પાળે, તેને ધર્મ Religious faith is a question of conscience

પાળિયુ, s n [See પાળ] A large number of plots of cultivated ground

પાળિયે, s m [See પાળવું] A memorial erected in honour of a brave man on the spot where he died

પાળી, s f [S પાળિયું to wait for f, પા to protect] A turn, a recurring season, an alternation

પાળી, s f [Dh Des પાળિયું S પાળિયું] A sword hilt S પાળો] A knife

Prov કાપે તેને પાળી કહે છે, એવી દુનિયા આપી People are so perverse as to give the name પાળી (a protecting instrument) to a cutting instrument

પાળું, adv [See પાળ, પાળ Cf પાળવું, પાળવું] Walking on foot, pedestrian

પાળો, s m [See પાળ] An encircling body or line 2 A drop of dew

જેમ રે પાળો, ઉદયથી નમ્યો, તેને રાખે સુરજ રૂપી, એ દિશો ધાર્યો — જોનેભગત.

પાળો, s m [See પાળું] A foot-soldier, a footman 2 A band, a troop, a party, a company 3 A flock, a herd 4 udv A-foot, on foot

પિંચવું, v t [S અપસ્કિરતિ f, અપ down+ફ to scatter, or S વિષ્, પિષ્, to grind] To disperse, to scatter 2 To ransack, to rummage 3 To tease, to vex

પિંક્કી, s f [S વિશ્વલ] A particular vessel or tube of the body, which is the chief passage of air and breath

પિંચવું, s n [See પિંચવું] Carding (of cotton, &c) 2 A long and tedious discourse, a rant, a rigmarole

પિંચવું, s m } A particular part of
પિંચવું, s f }

a cart
જૂની વે'દ્ય, ને ધૂસરી વાટી, સાગી સોડા ભાગી છે,
મેના તળાવા, ને કેા પિંચવું પાળે આપ્યા બે માગી છે
— પ્રેમાનંદ.

પિંચવું, s f [See પિંચવું] A carding instrument 2 The manner of carding

પિંચવું, } Same as પાંચરૂ A cage.

પિંચવું, v t [S વિદ્યા cotton] To card, to comb

પિંચવું, s m } The manner of carding
પિંચવું, s f }

પિંચવું, s f The wife of a પિંચરૂ. 2 A woman who cards cotton or wool

પિંચવું, s m A carder of cotton

પિંચવું, s m [See પિંચવું] A round lump of clay or moistened flour

પિંચરૂ, s m [Dh Des પિંચરૂ the principal part, Hem Des પેદારે = S સર્વે પાલ, ગોપાલ, a cow herd, f, S, વિંચરૂ f, વિંચ the chief part+રૂ one who takes away f, રૂ, હર, દરૂ, to take away] A hordeman 2 A plunderer, a bandit, a robber

મુખ્યા પિંચરૂ પ્રેરી, સમાને લીધી રેગી — પ્રેમાનંદ.
પિંચરૂ, s n [See પિંચવું] A mud-house

પિંચ, s m [S] The Indian cuckoo
પિંચ, s f [Imit] Spit, saliva 2 Juice of betel leaf chewed and spit out

કહો, રાને મુખ દેણું મુજ હેડે,
જુઓ રા દાર્યો તળાવની પિંચ તે — દયાગમ
પિંચ દાની, s f [+P દાનન = S ફ, ધાર, to hold] A vessel made to hold spittle, a spittoon.

પિંચવું, v t Same as પિંચવું.

પિંચવું, v t [S અપિ around, from + ગળવું] To be melted, to be fused, to be dissolved, to be softened

પિંક્કી, s n [S વિશ્વલ Name of the author of an ancient work on Sanskrit prosody] A treatise on prosody

Id પિંક્કી કરૂ To enlarge upon, to dilate upon 2 To expand (a theme, a subject)
3 To make a long speech on a small matter

પિંક્કી, s f [See પિંચવું] A cylindrical vessel

પિંચકારી, s f [Guj પિંચ Imit = પિંચ+S કાર showing the sound of the preceding letters f, ફ to do] A syringe, a squirt 2 A stream spouting out forcibly

Id પિચ્છારી મારી To syringe પિચ્છારી
મારી-છાડી To urinate (vulgar)

પિચ્છ, Same as પીછુ

પિચ્છો, Same as પીછો

પિચ્છાન, s f n [Dh Des પિચ્છ=સ પ્રેક્ષ સ્વ
f S પ્ર forth + ફેક્ષ to see] Knowledge, ac-
quaintance with, familiarity 2 Distingu-
ishing, recognizing

પિચ્છાનુ, v t [Dh Des પિચ્છ f S
પ્રેક્ષ he sees f પ્ર forth + ફેક્ષ to see] To re-
cognize 2 'To know thoroughly

પિછોડી, s f [Him પીછે, પાછું, back,
again, + ઓડ-વુ to wear, to put on, or S વૃત્તિ
n covering f વૃત્તિ to cover] A sheet 2 A
scarf, n covering for the shoulders

Id પિછોડી ઓડી To cover oneself with
a sheet 2 'To declare oneself as insolvent

Prov પિછોડીમા પાછરી ધાકીને મારે, તે જોડું
- Beware of a silent dog and still water

પિછોડો, s m A large પિછોડી

પિચ્છર, Same as પાચર A cage

પિટ વ વુ, } n t [Caus of પટ-વુ] To
પિટા વ વુ }

cause to beat

Id ઢંદરો-ડાડી પિટવવી To send a drummer
round the town beating a drum, to issue a
proclamation, to give a public notice by
beat of drum

પિટ વુ, } v t [S પિટ ground f વિવ્ર to
પીટ વુ, } grind, to crush] To beat or strike the
breast (as in mourning, &c) 2 'To beat
(a drum) with force, Cf ટીપ વુ

Id ઓસડો પિટવો 'To beat the breast (used
by women as a term of abuse) માથુ પિટવું
To beat the head 2 To vex, to put to
mental trouble

પિટા-પિટ, s f Repented beating of the
breast (as in mourning)

પિણ્ડ s m [S] A lump, n quantity,
a collection 2 A ball of cooked rice (given
as an offering to the dead), the funereal
cake 3 The body

Id. પિણ્ડ મુકરો-આપવો To perform a ce-
remony for the benefit of a dead person

પિણ્ડ-જ્ઞાન, s n [S fr + જ્ઞાન] The
Science of Anatomy

પિણ્ડ-જ્ઞાની, s m An anatomist

પિણ્ડ-રોગી, ul [See પાવડુ + રોગ] Suf-
fering from poor blood, pale

પિણ્ડ-રોગી, ady [From a confusion of
પાવડુ (pale) and પિણ્ડ (the body)] Sickly
from birth

પિણ્ડર, Classical form of પિંડારો

પિણ્ડી, s f [See પિણ્ડ] The calf of the
leg

પિણ્ડ, } s n A small ball of thread
પિણ્ડુ, }

પિણ્ડો, s m A large ball of thread

પિતર, s m pl [S પિતૃ father f પા to
protect] The deceased and deified proge-
nitors of mankind, the manes 2 Ancestors

પિતરાઈ, ul [S પિતૃ વ્ય જ born of the
પિતરાઈ, ul]

paternal uncle f પિતૃ વ્ય paternal uncle fr
પિત father + જન્ to be born] Of or relating
to a paternal uncle 2 Born of the same
ancestors

પિતરાણી, } ady f Married to the
પિતરેણી }

પિતા, s m Father

પિતામરી, s f [See પિતામર] An in-
ferior or small silk પિતામર

પિતા-મહ, s m [S See પિતામહા]
The paternal grandfather 2 An epithet
of Brahmā.

પિતૃ, s m Sk base of પિતર, પિતા

પિતૃ-ઋણ, s n [S ફા + ઋણ] The duties
incumbent upon the son in return for
life and other benefits received through
his father 2 The debts contracted by one's
ancestors

પિતૃ-પક્ષ, s m n [+પક્ષ a fortnight] The
dark fortnight of Bhādrapada (Sept-Oct)
appointed as the time for the Shrāddha
ceremony to the manes of the dead

પિતૃ-ભક્તિ, s f [S ફા + ભક્તિ] The
son's duty to his father

પિતૃ-દોષ, s m [S fr + દોષ] The

region or heaven inhabited by the पितर (manes)

पितृ-वत्, s f [S fr + वत्] Participle

पित, s n [S] One of the three humours of the body (the other two being वात and कफ), bile, the bilious humour 2 Cholera, irascibility

Id पित यद्वत् To be affected by bile
पित गये यद्वत् To be affected by bile in the head 2 To be angry पित उत्तर-मेयत् To be free from the effects of bile 2 To be free from anger, to be cool or quiet after an angry mood

पित-वत्, s m [S fi + वत्] A fever caused by an excess of bilious humour

पित-प्रवृत्ति, s f [S fi + वृत्ति] A bilious temperament

पित-वायु, s m [S fi + वायु] Flatulence arising from the vitiation of bilious humour

पित-वत्, adj Bilious, fiery

Id पितव स्वभावत् Of a bilious temperament, irritable, peevish

पितव, } s n [S पितव] Brines

पितवस्थ, s m n [S fi पितवस्थ + स्थ] an abode] The receptacle or seat of bile, the liver

पित्तो, s m Same as पित्त 2 The gall bladder 3 Cholera, anger, ire, rage

Id पित्तो अस्व-द्वारात् To be beyond one's control (of temper, anger)

पित्त-वत्, adj [See पी-वत्] Intoxicated, tipsy, drunk

पित्तक, s m [S] The bow of Shiva 2 The trident of Shiva

पित्त, s f [S पित्त=Long pepper

पित्त-मूल, s n. [+ मूल] The root of Piper Dichosomum

पित्तो, s m [S पित्त.] The holy fig tree, Ficus religiosa

Id पित्तो द्वारे द्वारे Lit To make known from the top of a pipal tree, Cf To declare from the house top पित्तो द्वारे To

be childless पित्तो द्वारे To be hold (of a large gathering of Brāhmins)

पित्त-वत्, s f [S fr + वत्] Thirst.

पित्त, s f [S पित्त] Fragrance

पित्त-वत्, s f [S पित्त] To give out fragrances or a sweet odour

पित्त, } s n [Hem De + पित्त fr S पित्त]

पित्त-वत्, s f [Hem De + पित्त fr S पित्त] The paternal mansion of a married girl

Id पित्त-वत्-पित्त-वत् A happy condition at the house of a married woman's father

पित्त-वत्-पित्त-वत् देव-पित्त-वत्, s f [Hem De + पित्त fr S पित्त] —पित्त-वत्

पित्त-वत्, } s n A relative of a married woman on her parents' side 2 adj

Of or relating to पित्त.

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

पित्त-वत्, s m [Hem De + पित्त fr S पित्त] Pertaining to another person or a stranger

પિલ કું, v t [S પીલ See પીડ.કું, પીલ.કું] To press, to squeeze 2 To force out, to express 3 To crush, to trample upon, to torture 4 To wrench, to wrest, to wailing out, to extort

Id અવળી ધણીએ પિલવું To torture, to torment

પિલા કું, v i To be crushed, to be tortured, to suffer a lingering pain

પિલુ, s m [S પેલુ delicate] A musical mode

પિલુ, s n The fruit of the tree **પિલ-વલુ**

પિલો ડિ કું, s n [See પીલો] A sprout shooting from stalks of Bajrī, &c

પિલ્લુ, s n. [See પિલ્લ + હું હુ, ર, dim] A small ball of thread

પિશ પી, s f [See P પેશ inside] A bag 2 Loose trousers, specially those worn by Musalman women

પિશાચ, s m [S] A devil, a ghost, an evil spirit, a goblin, a fiend

પિશાબ, s m f [P પેશ front + આર = S અપ, આપ, water] Urine

Id પિશાબ કરવો To urinate **પિશાબ થવો** To urinate involuntarily **પિશાબ થઈ ઓતો** To be terrified હું તેા એના કપર પિશાબ એ ન કર I shall have nothing to do with him (vulgar)

પિથુન, s m [S] A tale bearer, a tell tale

પિષ્ટ, s n [S પિષ્ટ, પિસ કું] Corn, &c, ground into flour, flour

પિષ્ટ-પેષ લુ, s n [+ S પેષ ૭ grinding] Lit Grinding that which has been already ground 2 Repetition

પિસ કું, v t [S પિષ્ટ] To grind, to reduce to powder in a mill

Id પડ પિસવા To grind wheat દાંત-દોડ પિસવા To gnash the teeth 2 To lose one's temper

પિસવો, s m. A whistle made of clay

પિચ્ચાળીસ, adj [See પાચ + ચાળીસ] Forty five, (45)

પિચ્ચોલ, s f [Eng Pistol] A pistol, a revolver, a small hand gun

પિહેરિ-ચું, Same as પિચરિ ચું

પિખ, } s f [See પિખડ, પિચા] A mark

made on the forehead by women on auspicious occasions

ચત ગાડા સરપણુ તખા, લેખન પ્રીધી નવાળ,

કુમકુમના હાથા કરે કરી પીળ કપાલ — સામગ્રામટ.

પિખ-ચુટું, adj [See પીચ + ચાટ.કું to lick, or ચટો a spot] Yellowish

પિખ-કું, v i To colour with હટ, to colour yellowish red 2 To spoil, to dirty

પિખા ટ, } s f Yellowishness, paleness.

પિખા ગ, }

પિખિ-ચુ, s n A garment, coloured yellow with turmeric, worn by the bride in the marriage ceremony

પીખ, s f [See પિખ.કું] Scattered state, 2 Ransacking, rummaging (Generally used as ચુથ-પીખ)

પીંછ, Same as પીછું

પીંડો, s m Same as પિહડો. *Of* પેડો.

પીંદાંચો, s m [S પિંદાર a religious oeggar for વિજ્ઞાન a ball of rice + ઠ, ઠા, ઠા, carrying] A free booter

પી, interj [Hmit] Fie! Oh, fie! Shame!

2 s f Ignominy, infamy

પીંછ, Same as પીછું

પીછી, s f [Hlem D-૧ પિચ્ચી = S પૂચ the crest] A brush, a switch 2 A fly-whisk made of feathers 3 A bundle of peacock's feathers

પીછું, s n [S પિચ્ચ] 1 feather

Id પીંચી પાંચ કરું To make a mountain of a mole hill **પીડ બેચ-દેચ-માચ** To sign a document without taking care to know what it is about **પીડ પાંચ** To throw an obstacle in the way of

પીંડો, s m [See પાંચ] Pursuing, pursuit 2 Persecuting persecution

Id પીંડો લેવો-પાંડો To follow with perseverance 2 To persecute without intermission

પીટ ઘી, s f [See પીટ ૩] Beating or striking the breast (in mourning)

પીટ કું, } Same as પિટ કું.

પીટી નાખ કું, }

પીટયો, *adj* in Deaf (used by women in abusing a man)

પીડ, *s f* [Hem Des પીઠ, પઠ, પઠ, *f* S પઠ.] The back

Id પીડા દેર Strength owing to supporters who stand behind the scene, support પીડ દેવી-યાગદેવી To stroke on the back out of fondness, to praise and encourage પીડ હયાડી પડી To love one's supporter or assistant 2 I'o have no one to help, to be helpless પીડ ચેરડી To retreat, to shrink from, to be afraid of પીડ ડાકડી To cover the rear on a battle-field 2 To help પીડ દેવી-ધરડી I'o run to the help of, to help પીડ પર દાય ફેરવડે To encourage, to comfort, to console પી. પાછળ મૂકુ To post-pose પીડ પડી To cover the rear of, to help પીડ ફેરવડી To turn one's back upon 2 To abandon, to forsake 3 To go over to the opposite party પીડ બાદવી I'o run away from (દામદી) પીડ સાધવી To perform the most difficult part of a work પીડ લેવી I'o pursue 2 To be urgent in soliciting 3 I'o harass પીડ દાખલ હોય I'o have a stout heart, to have courage પીડ પેટ ચોહાડેટુ To be lean 2 To be starved

પીડ, *s n* Same as પિટ Flour

પીડ, *s. f* [Dh Des પીઠ *f* > પીઠ a seat Or S પિટ ક a granary] A market for selling corn 2 A market 3 The state of the market, the market-rates

પીડી કો, *s f* [S *f* પીઠ a division of a book] A chronological account, a narration 2 Pedigree, lineage 3 A whole race, a series of generations

પીડી, *s f* [S પિટ flour *f* પિટુ to grind See પિસ-કુ] A yellow fragrant powder applied to the bodies of the bride and bridegroom in the marriage ceremony

Id પીડી ચોળવી To apply a yellow fragrant powder to the bride and bridegroom in the marriage ceremony

પીડું, *n* [See પિટ] Flour of ચાંડ made for a particular preparation

પીડું, *s n* [See પીડ a market] A liquor-

shop, a public house; a tavern 2 Same as પીડ A market

પીટ, Same as પીડી

પીડ, *s f* [See પીડ] Same as પીડ

પીડ, *s f* [See પિટ] A substance applied to the teeth to colour them

પીડ-કું, *v t* [S પીટ to give pain to] To give pain to; to afflict 2 I'o trouble, to harass; to ill-treat 3 I'o bore, to plague.

પીડા, *s f* Pain, anguish, torment 2 Trouble, vexation

Id પીડા ગડ-પતી A good riddance for bad rubbish

પીડા કર,

પીડા-કાર-ક, } *adj* [S *f* +કર-ક] Noxious,

પીડા-કારી,

injurious, hurtful

પીડા-કુ, *v t* To be in pain or trouble; to be ill, to be afflicted

પીડિ ત, *adj* Pained, tormented afflicted, distressed

પીડ, *s f* [See પીડિ-યુ] A grinding tooth, a grinder

પીડિ-યુ, *s n* [S પીઠ a stool] A beam on which the planks of the floor are fixed

પીડિ-યુ, *s n* [+ *Of* પીડ] grinding tooth, a grinder 3 The flesh that covers the lower parts of the teeth, the gums

પીત, *adj* [S] Yellow

પી ત, *s n* [S = drunk, soaked with water, *f* ગાંધક] Vegetables grown by irrigation

પીત-ઝેડી, *s f* A kind of little black bird

પીત-પાપડો, *s m*. [See પિત bile+પાપડ] A kind of medicinal plant

પીત-પાડો, *s m* [S પીત drunk *fr* પા to drink +પાડ, પાડો, a region] A field from which crops are obtained both in dry and wet seasons, a field watered in the dry season

પીતાળ, Same as પિત્તાળ Brass

પીતામ્બર, *s n* [S *fr* પીત, પીળ, yellow +અમ્બર cloth] A yellow silk loin-cloth 2 A silk loin cloth of any colour.

ପିଢ଼, s n [See ପିଢ଼ a circle] The circular spot from which marbles are thrown in the game

ପିଢ଼, past part of ପି.ଡ଼ To drink.

ପିନ, adj [S fr ପ୍ୟା to grow] Fat, plump; fleshy 2 Much, great

ପକ୍ଷ ଦିନ ଗଡ଼େ ଶୁଭା, ଶୁଭ ପିନ ଆସି ପଡ଼ିଲା,
ଅଳ୍ପ ଦିନ ଭେଟ ଶାନ୍ତି ଭେଟ ଶାନ୍ତି ହାତେ —**ପକ୍ଷ**

ପିପ, } *s f n* [Portug *pipa*=Eng

pipe] A cask, a barrel, a hogshead 2 A tub to keep water in

ପିପର, s f [S *ପିପ୍ପଳୀ* =Gr *piperi*] *Piper Dichotomum*; long pepper

ପିପଳ, s m [S *ପିପ୍ପଳ*] A kind of tree held in reverence by Hindus

ପି-ପି, s f [Imit See ପି] A pipe, a mouth-piece, a fife 2 Ignominy, infamy

ପିପୁ ଡି, s f A pipe, a mouth piece

Id **ପିପୁଡ଼ି ବଜାଉଛି** To play on a fife 2 To play the same tune with, to agree with as a matter of courtsey; to agree with a person in order to please or flatter him

ପିମିତା ଡ, s m f [See ପିମିତା ଡ଼, ପରିମିତା, + ଡ଼ିତା] A strong fragrant smell

ପିଧିତା, } s f [See ପିଧିତା, ପିଧିତା] Besmearing the forehead of women with a red ointment on auspicious occasions

ପିଧୁଧ, s n [S] The food of gods, ambrosia, nectar

ପିଧୋ, s m [S କ୍ଷିଣ] The mucus or gum of the eye

ପିର, s m [P] A Muhammadan saint
Prov **ପିରମୋ ମହିମା ଧୁଳିରେ ବ୍ୟାପେ** The leader's glory is magnified by his followers

ପିର, Same as ପିଡ଼, ପିଡ଼ି, Pain

ହା ହେଉ ଶରୀରୀ, ପିର ପିର ପିର ହାରି —**ପକ୍ଷ**

ପିଳ ଡ଼, Same as ପିଳ ଡ଼ To press

ପିଲୁ ଡି, s f [Db Des ପିଲୁ f S ପାଳ name] A kind of plant growing in a bush and bearing golden berries (ପିଲୁ ଡି)

ପିଲୋ, s m [See ପାଲୋ, ପାଲୋ] A sprout, a shoot

ପି.ଡ଼, v t [S ପା to drink] To drink

2 To tope, to tipplo, to soak 3 To inhale, to smoke, to draw (tobacco) 4 To absorb, to swallow up 5 To stifle, to smother 6 To endure quietly, to stomach affronts.

Id **ସକ୍ଷମ-ଧୀନ-ତମାସୁ ପିଠ** To smoke a pipe, &c ପାଲୋରେ ପି ଠିକ୍ To disregard the authority of

ପିଟା-ଡ଼ୁ, Same as ପିଟା-ଡ଼ୁ To grind, to crush

ସେହନାଶ ମାୟୋ ମାଡ଼ି, ପିଟି ଶିଖା ପାଲୁ —**ପ୍ରେମାନନ୍ଦ**.
ଆଜି ତ୍ୟାଜି ପଶୁ ଡ଼ି ଶାଳି କର ପିଟି —**ପ୍ରେମନ**

ପିତା ଡ଼, s f [See ପିତା ଡ଼ + dim] Palenoes

ପିତା-ଡ଼ୁ, Same as ପିତା ଡ଼ୁ, ପାଳ-ଡ଼ୁ

ପିତାଶ, Same as ପିତା ଡ଼, ପିତାଶ

ପିତୁ, adj [Hem Des. ପିତୁ fr S ପିତ + ଡ଼ dim] Yellow

Id **ପିତୋ ହେଉ** Pale, sickly

Prov **ପିତୁ ତେଜୁ ତୋଳୁ ନାହିଁ** All that glitters is not gold

ପିତୁ-ଧର୍ମକ, adj Deep yellow

ପୁଧ, Same as ପିଧ

ପୁଧ, s f [See ପାଧ fr ପକ୍ଷ a side] The side-slopes of the roof of a house

Prov **ପାଞ୍ଚାଶ-ନି ପକ୍ଷ ପୁଧ ବ୍ୟାପ, ପକ୍ଷ ରାଜି** ରାଜା ନେବ ନ ବ୍ୟାପ The side-slopes of the roof of the house of even an emperor may be cut off, but not the eaves of the house of even a poor widow, Right is Might

ପୁଧ ଡ଼, s n [Imit Cf Eng *Puff*] A slight breeze 2 A tender striping

ପୁଧ ଡ଼, v t [S ସେକ୍ତ to sprinkle] To sow corn with the hand 2 To perform the ceremony of welcoming the bride and bridegroom on their arrival in their marriage ceremony

ପୁଜି ଡ଼, s n [S ପୁଜି a betel-nut tree + ଡ଼ a fruit] Betel nut Cf **କୋ-ଡ଼ୁ**

ପୁଞ୍ଜ, } s f Same as ପୁଞ୍ଜ The tail

Id **ପୁଞ୍ଜି ଗାଈରା ମାଣିନେ ନାସକ** To sneak away like a frightened dog

Prov **ଫୁଟାରି ପୁଞ୍ଜି ବାଧି ତେ ବାଧି ନାହିଁ** bred in the bone, will never come out of the flesh **ପାଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି ଶାନ୍ତି ତେ ଶାନ୍ତି** An obstinate person will not yield his point

પ્રુહ.૩, *v t* [Hem Des પુહ, પુસ, પુસ, = S માઈ he wipes off Or Dh Des પુહિય f S મોહિત્ત્ વીપેd off fr મોહ to wipe off fr મ-હ્ to glean] To wipe off, to wipe away Cf પ્રુહ.૩

પ્રુહ.૩, *s m* Same as પ્રુહ.૩

પ્રુહ.૩, *v r* [See પૂન worship and પુને sweepings Here there is a confusion of the meanings of પુને sweepings, f S પુજ a heap, and પૂન (worship)] To sweep with care in order to save the lives even of little insects (Used by Jains) 2 To gather, to collect

પ્રુહ.૩, *s f* A broom carried by Jain ascetics

ધરમ લાભ કરી રહો, બોલીને મન ભાવ,

પાતરા, પ્રુહી પૂચી ધર્યા, બન્યો ત્યાહે બનાવ

—આમળસદ

પ્રુહ, *s f* [S પુજ a heap] A little heap 2 A stock, a fund, a store, a board, a capital 3 Property, substance, means, wealth

પ્રુહ, *s n* Rubbish, refuse, sweepings

પ્રુહિ.પ્રુ, *s n* [See પ્રુ, પ્રુ the back] The hinder part, the rear 2 The back 3 The hinder shutter of a carriage

Id સાઈના પ્રુહિયા ફાટે છે The fellow is afraid

પ્રુધ.પ્રુ, *s n* [S હજ the bottom] A large patch 2 A piece of leather fixed to the body to prevent friction

પ્રુમ.૩, *s n* Same as પ્રુમ ૩

પ્રુમ.૩, *s f* [See પ્રુમ.૩] Cotton left on the plants after the harvest is reaped

પ્રુમહી, *s f* [S f પ્રુ a man + હ્ to go] A lewd woman

પ્રુહાર, Same as પો.હાર

પ્રુખરા, Same as પો.ખરા.

પ્રુપ્ત, *adj* [P] Mature, ripe

Id પ્રુપ્ત વિચાર A mature thought પ્રુપ્ત ૬૫૨૫ Arrived at the age when the thoughts of the person are steady, of the age of forty years and upwards.

પ્રુગ.૩, *adj* [See પ્રુગ.૩ to reach] Sufficient, enough for

પ્રુગ.૩, *v t* [See પ્રુગ.૩] To reach, to arrive at 2 To come to hand, to be received by 3 To last, to continue, to suffice 4 To be equal, to be like unto

પ્રુગા.૩, [Caus of પ્રુગ.૩] To cause to reach, to send

પ્રુચ.હારી, *s f* [પ્રુચ Imit + હાર] The sound uttered to quiet or soothe (a child) ગાચિન્દ છૂટે રે દૂધ પીએ, જોસાદા મુખ જીએ, પ્રુચહારી હરી રે, જનની આખના આસુ ઢરે.

—દયારામ.

પ્રુચ, *s f n* Classical form of પ્રુહ.૩, પ્રુહ.૩, A tail

પ્રુહ.હિ પ્રુ, *adj* Having a tail

Id પ્રુહિયો તોરો A comet

પ્રુહ.હી, *s f* } A tail

પ્રુહ.૩, *s n* }

Id પ્રુહ પ્રુહિય To threaten, to be angry પ્રુહામા પેસુ To humbly seek the protection of (used in contempt) એને પ્રુહ બાણ છે He is an ass, he is a fool પ્રુહ છૂટી જુ To break the wind 2 To suffer from looseness of the bowels 3 To be terrified પ્રુહ પ્રુહ To stick to 2 To be obstinate in 3 To persevere in પ્રુહ ફાટુ To be terrified પ્રુહ બળુ To be angry with; to be displeased with ને પ્રુહ તણા To adopt and follow the opinions of

પ્રુહ-પર, }
પ્રુહ-પા, } [See પ્રુહ.૩ to ask + redup]
પ્રુહ-ગા, }

Inquiry, investigation.

પ્રુહ.૩, } *v t* [S પ્રુ, પ્રુ] To ask 2
પ્રુહ.૩, }

To question, to interrogate 3 To inquire of 4 To regard, to heed, to mind, to care about 5 To request, to beg, to solicit

Id વગર પ્રુહે Without making inquiries ને પ્રુહયા ચિવાય પાણી એ ન પીવું To consult and follow the advice of, even in the smallest matters

Prov પ્રુહ સૈને, ને ઠરુ પોતાનું Consult all and any bdy, but decide for yourself. પ્રુહો નર પરિદાય With an inquiring spirit a man becomes wiser પ્રુહો પ્રુહો લાજ નવાય

An inquir- ing mind can achieve anything howsoever difficult

પ્રકા-પ્રક, *s f* Repeated questionings
2 Questioning many persons or at many places

પ્રકા-૨-૧૫, *s n* Same as પ્રકા-૫૨૭
ન જમે અન, ન પાણી પીએ, કાઈ ન ભણે કારણ કિયે,
પૂજ, પ્રકારણ ને કૈતાર, ભુવા ગતિક મેલ્યા તે કાર
—સામળાટ

પ્રકા-૫ કું, *v t* To write or send to ask
2 To cause to be asked

પ્રકા-૫, *s n* [See પ્રકા, ૫૨, ૫૩ & Of
પ્રકા-૫] The hinder shutter of a carriage
પ્રકા, Same as પ્રકા

પ્રકા-૫, *v t* [S પ્રકા પ્રકા, to worship]

To worship, to adore, to render homage or reverence to 2 To place flowers, &c, upon an idol by way of worship

પ્રકા-૫૧, *s m* Apparatus for idol wor-
ship, materials of worship

પ્રકા-૫૧, } *adj* [S પ્રકા-૫૧ *f* પ્રકા +
પ્રકા-૫૧, } *adj* [S પ્રકા-૫૧ *f* પ્રકા +
પ્રકા-૫૧] A term of address in letters,
worshipful Of પ્રકા

પ્રકા-૫૧, } *s n* [S પ્રકા-૫૧ *f* પ્રકા do
પ્રકા-૫૧, } *s n* [S પ્રકા-૫૧ *f* પ્રકા do
ing *f* પ્રકા, to do] A worshipper 2
The officiating person in a temple

પ્રકા, } *s m* [S પ્રકા] A heap, a mass
પ્રકા, } *s m* [S પ્રકા] A heap, a mass
an accumulation, a pile, a collection

પ્રકા, *s m* [S પ્રકા *n* cavity] A cavity

પ્રકા, Same as પ્રકા, Cloth, width

પ્રકા, Same as પ્રકા The back

પ્રકા-૫, *adj* Behind 2 In the absence
of, at the back of

Id પ્રકા ૫૨૫-૫૩ To follow with perse-
verance

પ્રકા-૫૧, *s n* pl The fellows of a wheel
2 The hips

Id પ્રકા ૫૨૫-૫૩ To lose con-
rage

પ્રકા, } *s n* The cover of a book, &c or
પ્રકા, } *s n* The cover of a book, &c or
પ્રકા, } *s n* The cover of a book, &c or

ing 2 A file-book 3 The hips 4 Hunk
Same as પ્રકા

પ્રકા, *adv* Following, next to, after
Same as પ્રકા

પ્રકા, *s f* [S પ્રકા, *n* cavity] A small
bundle 2 A grocer's coffin, a packet

પ્રકા, *s m* A bundle 2 Honeycomb 3
A kind of bread 4 A grocer's coffin

પ્રકા-૫૧, *adj* [S પ્રકા + પ્રકા, પ્રકા વિધા]
Imperfect, deficient, incomplete

પ્રકા ૫, } *v t* [See પ્રકા complete] To
પ્રકા-૫, } *v t* [See પ્રકા complete] To

ripen, to result 2 *v t* To give pain to, to
harass, to vex

પ્રકા, } *s f* [Hem Des પ્રકા = S પ્રકા
પ્રકા, } *s f* [Hem Des પ્રકા = S પ્રકા

Also Hem Des પ્રકા = S પ્રકા = S પ્રકા, the part
of a spindle that holds the thread] A roll
of cotton ready for spinning, a skein

પ્રકા, *s n* [S] Moral or religious merit
2 Righteousness, virtue; charity 3 Denth-
bed charity

Prov પ્રકા ૫૧૫ પ્રકા Good conduct will
save a man from the consequences of
his sin પ્રકા, પ્રકા Success goes with pie-
ty પ્રકા પ્રકા પ્રકા તેને પ્રકા પ્રકા પ્રકા Prevent
no man from doing good પ્રકા પ્રકા પ્રકા
પ્રકા Good conduct leads to good results
પ્રકા પ્રકા પ્રકા know that the results of
his good conduct are already at an end
There is nothing that can save him from
the consequences of his bad conduct

પ્રકા-૫૧, *s n* [S *fr* + પ્રકા] Charities
પ્રકા-૫૧, *s m* [S *fr* + પ્રકા]

Efficacy of moral merit

પ્રકા-૫૧, *s n* [S *fr* + પ્રકા]
Heaven, paradise

પ્રકા ૫૧, *adj* [S *fr* + પ્રકા, *fr*
ing] Having a higher nature, more virtuous,
good righteous

પ્રકા-૫૧, *adj* [S *fr* + પ્રકા, *fr*
to have] Same as પ્રકા ૫૧

પ્રકા-૫૧, *adj* [S *fr* + પ્રકા, *fr*
to have] Same as પ્રકા ૫૧
પ્રકા-૫૧, *adj* [S *fr* + પ્રકા, *fr*
to have] Same as પ્રકા ૫૧

પુરુષાર્થ, adj [S fr + આત્મા the soul]
Holy-minded

પુરુષાર્થ-વાચન, s n [S fr + વાચન a day + વાચન causing to say fr વચ્ચે to speak] A ceremony in which Brāhman are requested to declare that the day is auspicious

પુતળિ-યુ, s n [See પુતળી] A gold coin bearing an impress on of a face 2 An ornament in which such gold coins are fixed

પુતળી, s f [S પુતલી] A figure of a woman in wood, &c, a small image, a doll, a puppet 2 A gold coin valuing about four rupees 3 The pupil of the eye 4 A beautiful woman, a beauty

પુતલું, s n A figure of a man in wood, metal, &c, a small image, a doll 2 An idol, a statue

પુતળ-વિધાન, s n [+ વિધાન a ceremony] Burning the effigy of a person, performing the funeral ceremonies on an image of a deceased person

પુત્ર, s m [S fr પુત્ર a particular hell to which childless persons are condemned + ત્રે to protect] A son

Prov પુત્રના શક્ષ પારણામાથી જણાય The child is father of the man Coming events cast their shadows before

પુત્ર-ભાવ, s m [S fr + ભાવ] Looking upon one as son 2 Behaving oneself as son

પુત્ર-વત્સલ, adj [S fr + વત્સલ] Kind to one's children

પુત્ર-વત્સલતા, } Kindness to one's children, fatherly affection

પુત્રી, s f A daughter

પુત્રી-જન્મ, s m [S fr + જન્મ to be born] A daughter's son

અંતરના તનુર હૃદયો, વસુદેવના પુત્રીજ

—લગ્નગરમ

પુદ્ગલ, s n [S પુદ્ગલ lump] The body

પુનમ, s f [S પૂન-માલી fr પૂર્ણ + માસ the moon] The day of the full moon

પુનરપિ, adv [S fr પુનર, પુન, ngain+અપિ also] Also again, again, once more, also

પુનરાગમન, [S fr આ+ગમ્ to come]
Returning, coming again

પુનરાવર્તન, s n [S fr + આવર્તન]
Coming back or again 2 Repetition 3 Reflection (of rays)

Id પ્રકાશના કિરણોનું પુનરાવર્તન Reflection of the rays of light

પુનરૂચિ, s f [S fr + ઉચિત saying]
Repetition, tautology

પુનર્જન્મ, s m [S fr + જન્મ] Being born again, returning into some form of existence after death, metempsychosis 2 Regeneration, re birth

પુનર્ભવ, s m [S] Transmigration, repeated birth

પુનર્વિષ્ણુ, s n [S] The seventh of the lunar asterisms

પુનર્વિવાહ, s m [S fr + વિવાહ]
Remarriage, second marriage

પુનીત, adj [S પૂ to purify] Pure; holy

પુનેમ, Same as પુનમ

પુમ્, s m [S પુમ્ a man opp to woman] A man, a male human being 2 A male (Generally occurs as the first part of a compound)

પુમ, s f [See પુમ.ગ] Fibres of cotton standing on cotton cloth 2 Fibres standing on any kind of cloth or thing

પુમ.કુંડ, s n [P પમ્ cotton] A piece of cotton

પુમ.કુંડ, } s n [P પમ્ cotton Cf Hem Des લોમ, પદમ પમ્, fr S પમ્ a lotus, form or figure of a lotus] Tassels, a tuft

પુર, s n [S] A city, a town

પુર, Same as પુર Flood

પુરજો, s m [P પુર્જ] A scrap, a slip. 2 A piece of paper

પુરુષ, } s n [See પુરુ.કુંડ] Stuffing, relishing ingredients 2 Filling up 4 A complement

પુરુષ-પોથી, s f [+ પોથી] A wheaten

cake with a stuffing of coarse sugar, split
pease, &c

પુરુષી, *s f* Filling up, supplying the
part wanting 2 A mixture of dust and
clay previously used

પુરત લ, *adv* [See પુર ૩] Giving, satisfi-
fying the desires

છત્ર ચરણ તારે શામની, હું પુરતલ મનની હામની,
મુને આશ તારા નામની, ત્રેલોક્ય તારણ મુન્દરી

—કાવિદાસ

પુરુહ, } *adv* Sufficient, enough 2 En-
પૂરુહ, } tire, complete, not wanting in quantity 3
Adequate

પુર-દર, *s m* [*S fr* પુર a town + દર to
to tear, destroy] A name of Indra

પુરબિ થો, *s m* [*S પૂર્વ* the east] An
individual of Hindustān Proper

પુર વણી, *s f* [See પુરણી, પુર ૩] Sup-
plying; furnishing 2 A supplement, an
appendix 3 Complement 4 Supporting,
substantiating, corroborating

પુરવાર, *adv* [+વાર, વાણ, having] Sub-
stantiated, established by evidence

Id પુરવાર કરવું To substantiate by evi-
dence, to corroborate, to prove

પુરવારી, *s f* Proof, corroboration, cor-
roborative evidence

પુરવી, } *s f* [See પૂર્વ the east] A parti-
પુરબી, } cular mode in music

પુરુહ, } *v t* [*Db* Des. પોરદ ફ, *S* વાર ય તિ
પૂરુહ, } *fr S* વૃ, ગ્ર, to fill] To fill up 2 To sup-
ply; to add 3 To bury, to inter 4 To plant
or fix in the ground 5 To block up, to
stop 6 To look up, to imprison

Id સાહેલી-સાક્ષી પુરવી, To give evidence,
to make a deposition વાડો-હોવા પુરવો To fill
up a ditch or well (with earth, &c) 2 To
commit suicide by throwing oneself into
a ditch or well આશા-મનોરથ પુરવો To fulfil
desires તેલ પુરવું To put oil (in a lamp)
પુરત પુરવી To give presents to a daughter
પુરવે દાપશી પુરવી See Id under દાપશી.

રંગ પુરવો To apply a colour to, to colour (a
picture) ૨ To enliven or brighten (of con-
versation) ફેરવવા પુરવું To confine in a
room સાદ પુરવો To join in calling સૂર-આવાજ
પુરવો To add to the fullness of sound or voice

પુરશાર્થ, Same as પુરુષાર્થ

પુરસ્ચરણ, *s n* [*S fr* ગત્ત forward+ચર
to perform] The recitation and other rites
prescribed by Mantra Shastra to be observ-
ed by one who would acquire the power
of using a Mantra

પુરસીસ, *s f* [*Eng Process*] Ques-
tioning, an interrogating (In law courts)

પુરસ્સર, } *S fr* ગત્ત forward ર, સર, to
પુરસસર, } move] Going forward, headed by, led by
2 *adv* With, being accompanied by

પુરાત, } *s f* [See ઉપરા-દ+પાશી]
પુરાત-પાશી, } Balance in hand, the last balance 2 Stock

પુરાણ, *s n* [*S પુરા* old *fr* પુરા formerly]
A sacred poetical work containing accounts
of persons and events of old times; the
name of a certain class of sacred works as-
cribed to વ્યાસ, and containing the whole
body of Hindū Mythology 2 *adv* Same
as પુરાણ

Id પુરાણ કાઢવું-માઢવું To talk about a
thing to a tedious length, to spin out a
story

પુરાણ-પુરુષ, *s m* [*S fr* પુરાણ old + પુરુષ
person.] God

પુરાણી, *s m* A Brāhman well read in
the Purāṇs 2 A public expounder of the
Purāṇs

પુરાણ, *adv* Old, ancient, antique
અવિધારી પ્રેમાનંદ નારી, ધનદારક નિરધારી,
પુરાણી તારી કીર્તિધારી, સાખ્ય આ વિચારી

—પ્રેમાનંદ.

પુરાતન, *adv* Old, ancient, antique

પુરાવ, *v t* [*Pass* of પુરવું to fill] To
be filled up 2 To be supplied. 3 To be
confined 4 To be planted or fixed to the
ground

પુરાવો, *s m* Evidence, proof, testi-
mony *Cf* પુરવારી

Id પુરાવો આપવો-દેવો To give evidence
પુરાવો દેવો-કરવો To testify to 2 To give
evidence પુરાવો બોલો કરવો To get up or
fabricate evidence પુરાવો લેવો To admit
evidence 2 To record evidence

પુરી, *s f* [S See પુર] A town or small
city

પુરી, [See પુર-ગુ] A raised wheaten cake
fried in ghee or oil

પુરીય, *s n* [S] Fæces, excrement,
ordure

પૂરું, *adj* [See પુર-ગુ] Complete, entire
2 Finished, completed, accomplished 3
Perfect, adept, well versed in 4 Sufficient,
enough, sufficing

Id. પૂર કરવું To make up a deficiency, to
complete પૂર કરવું-પાડવું To supply with પૂર
પાડવું To be a match for અધુરા (દહાડા) પુરા
કરવા To linger in death 2 To be misera-
ble તેને પૂર પાસર આવાનું એ મળ્યું નહિ He
did not get enough to maintain himself
with

પૂરણ, *s m* [S fr પૂર the body+શી to lie
down Or S પૂર forward+ગો to go] A male,
a man 2 An adult 3 The masculine
gender (in Gram) 4 A person, an individ-
ual

Prov પૂરણની નશીબ આહુ પાદહુ See Prov
under પાદહુ પૂરણ પ્રયત્ન, ને ઈશ્વર દયા Man
proposes, God disposes

પૂરણ-ત્વ, *s n* [S fr +ત્વ suffix showing
quality or nature] Virility 2 Manliness,
valour, prowess

પૂરણ-સર્વ-નામ, *s n* [S fr પૂરણ+સર્વ-નામ]
A personal pronoun (in Gram)

પૂરણ-તન, Same as પૂરણ ત્વ

પુરુષાર્થ, *s m* [S fr પુરુષ + અર્થ] The
four ends or objects of the existence of a
man. These are ધર્મ (piety), અર્થ (wealth),
કામ (desire), and મોક્ષ (absolution) 2
Manliness, prowess, valour, an exploit

Id પુરુષાર્થ કરવો-દેખાડવો To achieve or
perform a work vindicating a person's
existence in this world 2 To accomplish

a glorious object

પુરુષાર્થ, *adj* Working out or seeking
one of the forms of પુરુષાર્થ 2 Brave, valiant

પુરુષોત્તમ, *s m* [S fr +ઉત્તમ the best]
An excellent or superior man 2 Vignu

Id પુરુષોત્તમ માસ An ancillary month
in the Hindu Calendar, in which the days
are believed to be presided over by Vignu

પુર-પૂરું, *adj* [See પૂર] Complete 2
Accurate 3 Exact 4 Adequate, sufficient

પુરોહિત, *s m* [S] A sacrificial oblation

પુરો-હિત, *s m* [S fr પુર in front+હિત
placed] The family priest

પુલ, Same as પૂલ

પુલકિન્ત, *p adj* [S] Having the hairs
of the body erect (generally, through joy)

પુલિન, *s n* [S] A sand bank.

તાલ પુલિન તરેણી તટમા, તાપ્યો દુઃખે નિ સરેદ
—પ્રેમાનંદ.

પુલિન્ડ, *s m* [S fr પું male +લિન્ડ a
mark] The masculine gender 2 *adj*
Masculine, of the masculine gender

પુષ્કર, *s n* [S] The sky 2 A blue
lotus 3 Water 4 A pond, a tank.

પુષ્કળ, *adj* [S પુષ્કળ ! Much, abundant,
copious 2 Numerous, plentiful, many.

પુષ્કળ-તા, *s f* } Abundance, plenty
પુષ્કળ પદ્મ, *s n* }

પુષ્ટ, *adj* [S fr પૂષ to nourish] Fat,
full fed, plump 2 Nourished, cherished,
fed

Id દષ્ટ પુષ્ટ Well-fed and well pleased
પુષ્ટિ, *s f* Nourishing 2 Fatness,
plumpness 3 Strengthening; propping up,
help, assistance, support 4 Increase,
advance, thriving, prosperity

Id પુષ્ટિ આપવી-દેવી-કરવી To support પુષ્ટિ
યવી To be prosperous

પુષ્ટિ-કારક, *adj* [S fr +ક, કર-ગુ, to do]
Supporting, strengthening, nutritive

પુષ્ટિ-પત્ર, *s n* [S fr +પત્ર] The cover
of a book 2 A coarse sheet of paper placed
underneath the one to be written on

પુષ્ટિ-માર્ગ, *s m* [S fr +માર્ગ] The way
of enjoyment 2 The doctrine and practices

of the Vallabhāchāryas, Vaishnavism

ପୁଷ୍ପ, *s n* [S] A flower 2 The menstrual flux, *vulgo flowers*

Id ପୁଷ୍ପ ଆପଦା To bear flowers ଗନୋପଦେ
ପୁଷ୍ପ ଆପଦା To be fulfilled (of one's wishes)

ପୁଷ୍ପ-ଧରଣୀ, *s m* [S fr + ଧରଣ୍ୟ] The god of Love whose bow is represented to be made of flowers, Cupid

ପୁଷ୍ପ-ଆୟୁ, *s m* [S fr + ଆୟୁ an arrow] The god of Love, whose arrows are flowers

ପୁଷ୍ପ-ମାସ, *s m* [S fr + ମାସ] The month of ଶ୍ରବଣ (April May) 2 Spring

ପୁଷ୍ପ-ନାମ, } *s m* [S See ପୋଷାମ] A
ପୁଷ୍ପ-ନାମ, }
lopaz

ପୁଷ୍ପମାତ୍ର ଶ୍ରବଣମାସ, ଶ୍ରବଣମାସ ପାଦେ ଶ୍ରବଣ
—ଗିରିଧର

ପୁଷ୍ପ-ହସି, *s f* [S fr + ହସି] A shower of flowers

ପୁଷ୍ପାଙ୍ଗୁଳି, *s f* [S fr + ଅଙ୍ଗୁଳି, ଅଙ୍ଗୁଳି] The presenting an idol with flowers held in both hands opened and hollowed

Id ପୁଷ୍ପାଙ୍ଗୁଳି ଆପଦା To present flowers, &c., to a god in a worship 2 To use abusive language (for euphemy)

ପୁଷ୍ପିତ, *adj* Flowered, having flowers
ପୁଷ୍ପ, *s m* [S] The eighth lunar mansion

ପୁସ୍ତକ, *s n* [S] A book
ପୁସ୍ତକ-ଆୟତ୍ତ, *s n* }
ପୁସ୍ତକ-ଶାଳା, *s f* } [+ଶାଳା, ଆୟତ୍ତ, ଆଶୟ]
ପୁସ୍ତକାଳୟ, *s n* }

A library
ପୁସ୍ତକୀ, *s f* Rags of paper

ପୁସ୍ତକୀ, *s f* [P ପ୍ଳାସ୍ତରାଣ୍ଡ fr S ପୁସ୍ତ] A plaster for a wall near its foundation

ପୁସ୍ତକୀ, *s m* [P ପ୍ଳାସ୍ତରାଣ୍ଡ fr ପ୍ଳାସ୍ତରାଣ୍ଡ Cf=S ପୁସ୍ତ, ପିଣ୍ଡ, ଧୂଳି, or ପୁସ୍ତି] A buttress, a prop, a bank, an embankment, a quay, a dyke

ପୁଣି, } *s f* [S ପୁଣି a bundle fr ପୁଣି to
ପୁଣି, }
heap] A small bundle

ପୁଣି, } *s m* A bundle of grass, a
ପୁଣି, }
sheaf.

Id ପୁଣି ଧୂଳି To waste, to ruin 2 To tell to remove from sight, to let alone (said of a thing in utter contempt) ପୁଣି ଉଠିବା To take fire 2 To be ruined

ପୁଣି-ହସି, *v t* [Guj ପୁଣି + ହସି] To make water (used in the case of children)

ପୁଣି, *s n* [S ପୁଣି fit to be worshipped fr ପୁଣି to worship Used to mean "cypher" for euphemy] A dot, a cypher 2 The nasal sign (ଁ) 3 A full stop 4 *s m* A Jain priest

ପୁଣି ଧୂଳି, *adj* That worships, adores, or reverences. 2 *s m f* A worshipper

ପୁଣି ନାମ, *s n* Worship, worshipping, rendering homage

ପୁଣି ନାମ, Same as ପୁଣି

ପୁଣି ପୁଣି, Same as ପୁଣି

ପୁଣି, *s f* Worship, homage, adoration; devotion, reverence

Id ପୁଣି ଧୂଳି (for euphemy) To beat ପୁଣି ଧୂଳି To accept a worship 2 To undertake to worship an idol ପୁଣି ପାଦା To terminate a vow of performing a worship ପୁଣି ପାଦା Materials of worship 2 Worship

Prov ଉପାଦାନ ଦେବେ ପାଦାଦାନୀ ପୁଣି Like saint, like worship

ପୁଣି ନାମ, *adj* Worshipped; adored; revered

ପୁଣି, *adj* Fit to be worshipped, venerable 2 Euphemism for a dot, a cypher Cf ପୁଣି

ପୁଣି, *s f* [S ପୁଣି Cf ପୁଣି] The back 2. Absence

Id ପୁଣି ଧୂଳି-ହସି To turn one's back towards 2 To run away from 3 To be dissatisfied with 4 To betray, to play the traitor ପୁଣି ପାଦା To rest oneself ପୁଣି ପାଦା ନ ଧୂଳି To have no suspicion about, to have full confidence in -ନୀ ପୁଣି ଧୂଳି To watch one's movements secretly 2 To speak ill of a person behind his back ପୁଣି ଦେବାଦାନୀ To run away from ପୁଣି ନାମ ଧୂଳି Cowardly ପୁଣି ପାଦା Behind one's back, in the absence of ପୁଣି ପୁଣି To help ପୁଣି ପାଦା ଧୂଳି The

youngest child of its parents

Prov પૂઠે તે પાછાની એ છે Anybody may speak ill of another behind his back. 'The moon does not heed the barking of dogs

પૂઠું, } s n The covering of a book 2 Husk Cf. પુઠું

પૂઠે, prep Behind, at the back Cf પુઠે
Id પૂઠે પડવ-લાગવ To follow with reverence 2 To harass પૂઠે પૂઠે જવ-ચાલવ To follow in the footsteps of પૂઠે પૂઠે જવ To follow one to watch one's movements

પૂડો, Same as પુડો

પૂન, Same as પુન

પૂન, adj [S fr પૂ to purify] Purified; pure

પૂન, Same as પુણ્ય.

પૂનમ, Same as પુનમ

પૂનમિ-ચા-વઉ, s m [+ ધઉ] A kind of wheat having its husk like that of barley

પૂર, s n [S fr પૂ to fill] The swelling of a river, a flood, a sudden flush 2 Exuberance 3 Extent

પૂર, adj Same as પૂર્ણ

પૂર-ણ, Same as પૂર્ણ, પુર-ણ

પૂરત, s f [S પૂર્તિ filling fr પૂ to fill] A bride's portion, a dowry

પૂર-પાટ, adv [See પૂર + પાટ redup] Very quickly, very fast, rapidly

Id પૂરપાટ દોડવ To run as fast as one can

પૂર-વ-વું, v t To supply with 2 To support

ઉદ્ધવજ એવુ વચન બોલ્યા, પૂરવજ બે પાસુ

—ગિરિધર

પૂર-વું, Same as પુર વુ To supply, to add સુન્દરીકા સુર પચમ પૂરી, રમણરી રાગ ગિલાવે

—ગિતગોવિન્દ

પૂરિત, adj [S fr પૂ to fill] Filled, completed 2 Fulfilled 3 Gratified

પૂરે, Same as પુરે Full

Id પૂરે દરવ To complete 2 To finish, to put an end to 3 To destroy, to kill

પૂરે પડવ To be sufficient for, to suffice to be adequate to 2 To be equal to to be a match for પૂરે પાડવ To supply a want, to supply, to provide, to furnish with 2 To keep or observe (a promise) to perform

પૂર્ણ, adj [S fr પૂ to fill] Filled, full 2 Complete, perfect, entire 3 Not deficient, adept Cf પુર-ણ

પૂર્ણ-પૂર્ણ, adv [+પૂર્ણ] Fully, completely, totally

પૂર્ણ-ચંદ્ર, s m [S fr + ચંદ્ર] The full moon

પૂર્ણાંક s m [S fr + અંક] An integer

પૂર્ણાનંદ, s m [S fr + આનંદ] Nothing but delight, full delight

પૂર્ણાહુતિ, s f [S fr + આ-હુતિ] A particular offering to several deities made at the close of a sacrifice 2 Completion

પૂર્ણિમા, Same as પુનમ

પૂર્ણોપમા, s f [S fr પૂર્ણ full + ઉપમા] A full or complete simile or illustration

પૂર્તિ, } s f [S fr પૂ to fill] Fullness 2 Completion, fulfilment 3 Sufficiency

પૂર્વ, adj [S] Eastern 2 First, former, anterior 3 Prior, preceding 4 Initial 5 s f The East

Id પૂર્વ દેશ The eastern direction A guide, the guiding star 3 The bee 4 Perfect 4 Successful, triumphant

પૂર્વ-ક, adj Prior, preceding 2. ad With, together with (Used at the end compounds)

પૂર્વ-જ, adj [S fr + જ to be born Elder, born previously 2. s m f An ancestor

પૂર્વ-જન્મ, s m [S fr + જન્મ birth A previous birth, a former state of existence

પૂર્વ-જિ.યુ, s n [See પૂર્વ-જ] A religious ceremony performed in the month of શુક્ર (October-November) for the benefit of the souls of dead persons in a family

પૂર્વ-દત્ત, *adv* [P fr + દત્ત given] Given
or acquired in a former state of existence.

પૂર્વ-દ્વાર, *s n* [S fr + દ્વાર door] The
eastern gate or door 2. The front door 3.
The mouth

પૂર્વ-પશ્ચિમ, *adv* [S fr + પશ્ચિમ west]
Lying from east to west

પૂર્વ-પક્ષ, *s m* [S fr + પક્ષ side] The
first half of a lunar month 2 The propo-
sition, the position, assertion, thesis, pre-
misses, the first part of an argument, the
prima facie view of a question

પૂર્વ-પદ, *s n* [S fr + પદ sword] The
first member of a compound

પૂર્વ-રાત્ર, *s f* [S fr + રાત્રિ, રાત, night.]
The early part of the night, the time
from dusk to midnight

પૂર્વ-વત્, *adv* [S fr + વત્ in like man-
ner] As before, as in former times

પૂર્વાપર, *adv* [S fr + અપર another] East-
ern and western 2 First and last 3
Prior and subsequent 4 Preceding and
succeeding 5 *adv* From one end to the
other, in time or place

પૂર્વાશ્વિની, *s f* [S] The eleventh of
the lunar asterisms

પૂર્વાશ્વિની, *s f* [S] The first of the
two lunar asterisms called આશ્વિની.

પૂર્વાર્ધ, *adv* [S fr + અર્ધ a half] The
first half

પૂર્વપ્રસંગ, *s n* [S fr + અનુભવ See-
ing] Fore sight, forethought

પૂર્વાષાઠી, *s f* [S fr + આષાઠી the twen-
tieth lunar mansion] The first of the two
lunar mansions called આષાઠી

પૂર્વે, *adv* [See પૂર્વ] Formerly, in old
times

પૂર્વોક્ત, *adv* [S fr + ઉક્ત latter]
Same as પૂર્વપર 2, 3, 4

પુલ, *s m* [P] A bridge. Cf પલ

પૂછક, *adv* [3 fr પૂછ, પૂછક, to ask]
Inquiring, asking, curious 2 *s m* An in-
quirer

પૂછી, *s f* An inquiry, a question

પૃથક, *adv* [S] Separately, severally.

પૃથક્કરણ, *s n* [S fr + કર, કરવું, to do]
Decomposition, analysis

પૃથા, *s f* [S પ્રવચ a broad street fr +
વચ] Practice, custom

પૃથુ, *adv* [S] Broad; large

પૃથિવી, } *s f* [S fr + પૃથુ large] The
પૃથ્વી, } earth 2 Land

Id પૃથ્વી રસાતળા નય એવું Most unholy
or wicked

Prov પૃથ્વી સારી છે, કે સૌને ચાલવા દે છે Good
men do not look to others' failings

પૃથ્વીનાથ, *s m* The lord of the earth,
a king

પૃષ્ઠ, *s n* [S] A back 2 The page of
a book 3 The surface 4 *adv* Hinder

પેંગડું, *s n* [See પગ+પાવડું] A stirrup

Id પેંગડામાં પગ ધાલવો To walk in the
shoes of a great person 2 To compete; to
rival

Prov પેંગડે પગ ને બ્રહ્મ રૂપદેશ The know-
ledge of God cannot be secured in a hurry
Everything has its time

પેચુ, *adv* [S પ્રજ્ઞ lame] Limping 2
Weak, feeble, powerless

પેઠ, *s f* [See પૃષ્ઠ the back] A dupli-
cate of a *hundā* (bill of exchange) 2 A
letter of advice (in trade)

પેટો, *s m* [See પિણ્ડ] A piece of a
certain kind of sweetmeat 2 A lump of
clay, &c

શુ ધરો કે પેડ કીરો ? ચાલે ઉપર દણ પેટો છે
—સામગ્રીબદ.

3 Rice straw

પેતાન, *s n* [See પેતાન] Pretension, af-
fectionation

પેથી, Same as પેથી

પે ધ ડુ, } *v* & [See પાય+પૂજ] To be
પે ધા ડુ, }

accustomed to visit, to frequent (a place)
દાણુ ચલાવું દુ બા નથી, પા દરિ પેટો, તે માફું કે
—સામગ્રી.

Prov પેટો નાને પેટો, ને લખે ચાહે ટેર
Habit is second nature

પેધ, *s n* Habit, practice

Id જેવું પડતું To be accustomed to, to be in the habit of, to acquire the habit of.

વેળા, *s f* [imit] Vaunting, boasting
2 A kind of flute or pipe

વેળા, *v t* [S વેળા *f* પ્ર forth + ફેર to see] To see, to perceive, to observe closely
દૂર નથી નાથલ, નિઝન પ્રગટ પડ્યા વેળે — દારકે

વેળા, *s m* [P *f* વેળામ a messenger + ફેર to enjoy] Turbulent, mischievous

વેળા, *s m* [P *f* વેળામ a messenger + ફેર to carry] A prophet, a messenger from Heaven

વેળા, *s m* [P *f* વેળામ a message + ફેર to go] A message, an errand

વેચ, *s m* [P *f* વેચીદ્ to twist] A twist, a circumvolution, a turn 2 A lein, a wile, a trick, a trap, a snare, a subtle manoeuvre, tactics 3 A screw, a single relix 4 Entanglement 5 Trouble, difficulty, a perplexing affair, a strait, a dilemma, a scrape

Id વેચ એકવે-રમવે To make use of a trick વેચ દેવે To twist, to turn (a screw) 2 To tighten વેચ દીધી-નરમ યવે To become loose (of the turns of a screw) 3 To be out of order, to be deranged વાધીને વેચ a turn or twist of a turban વેચ નાથવે-કરવે-લદાવે To make use of a trick (in kite-flying, in behaving with others, &c)

વેચ-દાર, } *adj* [+ વાણુ=દાર] Shrewd
વેચ વાણુ, }

2 Same as વેચી

વેચી, } *adj* Clever, wily, shrewd
વેચી હું, }

વેચોટી, *s f* [+ ઓટી] The umbilical cord, the coeliac artery

વેળ, Same as વેચ, 4 5

વેળર, *s m* [P વેળર *f* P વચ્ચ=પાય, પગ, S પદ, the foot+જોર a piece] A shoe, a slipper

વેળર સરખી ઓવાળણી રે લોલ, તે તો મારા પગની વેળર — દયારામ

વેટ, *s n* [S વેટ a basket] The stomach 2 The abdomen, the belly 3 The uterus,

the womb 4 Pregnancy 5 Children
જે વેટા કે વેટ, તેને કેમ વિસરીએ ને — એમાનંદ.

6 The bulging protuberant portion of anything 7 Cavity, room, capacity 8 Sphere; compass, comprehension 9 The including quality or power 10 The main or interior portion, the body 11 The mind, the heart, the seat of the understanding or of the affections 12 The means of subsistence

Id વેટ આવતું To have motions, to have loose motions — ને વેટ આવતું પડતું To be born of વેટ ચડતું To have a pot-belly; to suffer from windiness વેટમા દુખતું To be jealous of, to envy 2 To wish to get a bribe 3 To hesitate વેટ વધતું To be pregnant વેટ વાસા સાથે ચેડોડી જતું To be hungry વેટ ફૂડતું To have a pot-belly, to suffer from windiness 2 To be pregnant વેટ જાળતું To starve oneself, to eat insufficiently વેટમા જાળતું-જાળતું To have sympathy for વેટને સાદું આવતું To eat to live, to eat only so much as will keep body and soul together વેટનું હોદ્દા One's own child, &c, not an adopted child વેટ પૂર-પૂર્યું To one's fill, abundant, plentiful વેટ જોડી વાત કરવી To open one's heart, to speak without reserve એના વેટમા પગ છે He is not open-hearted હરે-રાદે વેટ At ease, being satisfied વેટ હંડ-રાદું થતું To become happy વેટ પડાવાધવા To starve oneself 6 વેટ રાદું કરતું To make oneself at ease 2 To secretly misappropriate another's property વેટ રહેતું To be pregnant એ માગ વેટ! Oh, my child! વેટ પર પગ મૂકવે-દેવે To deprive one of one's bread, to deprive one of one's employment વેટમા વેસી વાત કાઢી લેવી To secure one's confidence and induce one to tell one's secrets મોટું વેટ રાખવું-કરવું To forgive, to be noble-minded સાડકા વેટનો Narrow-minded, miserly 2 Incapable of keeping a secret એના વેટમા રોગ છે He secretly cherishes ill-feeling towards વેટ હોદ્દા પડ્યા, એટલે કહેવાનું નથી I cannot say more, because I have my children to maintain વેટ જરૂર To maintain oneself દુખે પાપે વેટ જરૂર To maintain oneself

with difficulty પાપે પેટ ભરવું To maintain oneself by wicked means પેટ તણાવું To eat to excess પેટ તાણીને મરવું To die of starvation પેટમા ભરાઈને બેસવું To resort to, to seek refuge with પેટ પોસવું To be selfish પેટની સગાઈ The relationship between parents and their children જે છે, તે પેટની સગાઈ છે He will do anything he is ordered, so long as he is fed પેટ આપનારા પ્રાણી Reptiles, પેટ ઉપર પોરવું બાધવું To ask for more than one can eat at a dinner, and to take it home શું પેટ ઉપર પોરવું બાધશે ? What do you propose to do with all these articles that are in your dish ? (Said to a person eating to excess) = Can you eat all that you have collected in your dish ? You are sure to leave a large remainder, when you shall have eaten to your fill પેટ-પેટ નિકળવું To protrude in a round form near the middle of the body પેટ અવતાર લઈએ એવું Very pious, holy, or religious પેટ ઉચ્ચ આવવું To be successful 2 To have secured the object of one's desire 3 To be satisfied 4 To be satisfied by eating as much as one can પેટ ગળે આડવું To gorge oneself with food પેટ આપવું To give out one's secret પેટ ધરેણે મૂકવું To starve oneself પેટ ચાલવું To have frequent motions પેટ છૂની જવું To suffer from involuntary evacuations of the bowels 2 To be frightened પેટ નફા થવા To separate oneself from one's friends 2 To hold different opinions from one's friends પેટ દાબીને રહેવું To endure, to silently put up with an inconvenience - જે પેટ વડુ I'll be borne of પેટ પથરા પડવો To be born (of a stupid person, said in contempt) પેટ પરછરી મૂકવી To make oneself unhappy 2 To deprive one of one's means of maintenance પેટ પાડવું To give birth to (children) 2 To have a stitch in the side owing to long and continued laughter પેટ પાણી પડવા ન દેવું To allow one not to rest oneself, to keep one always engaged 2 To harass પેટ પેટલાઈ (પાટણ) જવું To be very angry પેટ ફેરવવું To reveal one's secrets, 2

To reveal a secret confided to one પેટ બળવું To be jealous પેટ બળવો Lit Burnt in the stomach (used as an imprecation by women) પેટનો બળવો Disappointed 2 Envious પેટની આગ A secret sorrow, anxiety પેટની પૂલ કરવી To eat પેટની વાત પેટમા રહી જવી To have one's desire not satisfied પેટનો પડ-દો-મેઝ A wicked secret kept in one's heart પેટમા આગ લાગવી-ભડની To be very hungry 2 To entertain a secret grudge against પેટમા આગ લાગી-ભડી Fire upon you ! (used as an imprecation) પેટનો આમળો A grudge, a secret enmity પેટમા કૂલા-કોળ-કોયલી પડવો To be sunken (of the belly) owing to severe hunger પેટમા તેલ રેડાવું=પેટમા કાળ-કાસકો પડવો To be shocked at પેટમા દાત-પાળી-કાટી A secret grudge પેટમા પેસી નિહજવું To know the secrets of પેટમા બળવાની સગાઈ A relationship giving rise to a heart felt sympathy પેટમા રાખવું-સમાવવું To keep a secret 2 To silently put up with an inconvenience પેટમા ઉતારવું To misappropriate another's property 2 To put into the belly of (through magical influence) 3 To persuade, to induce an unwilling hearer to accept one's views

Prov પેટાને હાથે પેટમા પાળી મારી He cut his feet with an axe પેટની પીડા માયું ન બોલે None knows the weight of another's burden મોઢે મિઠાસ અને પેટમા પાળી A honeyed tongue, a heart of gall God in his tongue, the Devil in his heart પેટ ઉધાડીને કોઈ જોવું નથી Nobody knows another's mind પેટ ચાળીને તુળી બીજું કરવું Let not your tongue cut your throat પેટને પૂર નહિ, અને કોટગરદાને વડા જોઈએ To be obliged to maintain a stranger luxuriously at one's own sacrifice પેટ ફાટે, ત્યાંદે પાટો ક્યા દેવો No fence against the flail પેટ કરાવે વેડ Self-interest is the strongest incitement to work ગાના પેટમાથી કોઈ શીખી નિહજ્ય નથી Knowledge comes with experience- Practice makes perfect પેટમા ન મળે પળી પાણી, જે મેરા નામ દયાવાવા Large trees give more shade than fruit પેટ કેપર પોરવું (અધાય નહિ) Cut your coat according to your cloth પેટ છે, કે પોળ ? Don't overburden

your stomach with food પેટમાં ગળેલા ગામ
બાળે One who has suffered a loss, will try
to inflict it on others પેટ સરાયુ, એટલે પા-
ટયુ સરાયુ He is a worthless being who lives
only for himself પેટમાં ફોડો ને વરસોડો જુલો
What enjoyment is it to have nothing to
eat and yet keep a servant? પેટ વસનાથી
પ્રથમ વરો Charity begins at home પેટ સોને
વત્રયુ પેટ-પેટ દોષને દોષી નથી=પેટને વાચકો ન થાય
Every one is guided by self interest

પેટ-મેસ-બુ, *s n* [*n* બેસ-બુ] Frequent
evacuation of the bowels, diarrhoea

પેટ-ભર, *adv* [See પેટ+ભર+તુ] Caring
for filling one's belly only, caring for
nothing but a bare maintenance 2 *s m*
One whose god is his belly

પેટ-વ-તું, *vt* [Caus of પેટ+તુ] To kindle,
to light, to ignite

પેટ-તું, *v t* [*M* પેટ ને] To kindle, to
light, to ignite

પેટા-ખાતું, *s n* [See પેટ+ખાતું] A sub-
division 2 A subordinate heading

પેટા-સાગિ-ચો, *s m* [+ સાગિ-ચો, સાગ] A
subordinate partner

પેટા-રકમ, *s f* [+ રકમ item] A subor-
dinate item.

પેટારો, *s m* [See પેટી] A large box

પેટિ-યું, *s n* [See પેટ] A daily allow-
ance of food. 2 Daily food, rations 3 Pay;
salary

Id પેટિયું આપતું To furnish one's board
in return for service

પેટિ-ચો, *adv m* (A servant) Employed
on condition of giving him nothing more
than his daily food

પેટી, *s f* [*S* પેટો a small box fr પેટ a
chest.] A small box, a trunk, a chest

પેટું, *s n* [See પેટ.] A sub-division 2 A
number of items written under one head
or heading 3 A projecting part near the
middle of the body of a thing

Id પેટામાંથી કપમેટો કાચ A convex lens
પેટામાંથી બોલો કાચ A concave lens પેટુ પટુ To
close a subdivision of an account ચાલતીને
પેટ Under the heading of service 2 In

consideration of service પેટુ પાટુ To make
or enter as a subdivision in accounts 2
To make a new paragraph

પેટું, *p p* of પેસ-બુ [*S* પ્રવેશ fr પ્રવેશ
+ વિગ્ર to enter See પેસ-બુ] Entered

પેટે, *prep* [See પૂટે પૂડે, the back] Like
to, in the same manner is

પેટું, *s n* [See પેટ+ડું dim] The lower
part of the belly

પેટિયો-ગત, *adv* [See પેટી] Hereditary

પેટી, *s f* [Hem Des પેટાફ=S કળદિ-વિક્રય-
સ્થાન a place where corn and such other
things are sold, fr *S* પેટ a seat, a market]
A generation, a family

બેલી પિતાથી સાતમી પેટી છ, માતાથી પચમી પેટી છ
—પ્રેમાનંદ.

2 A mercantile bank or firm, a house of
business 3 A step (of a ladder)

પેટી-નામું, *s n* [+નામું] A genealogical
tree

પેટી-પચ-ક, *s n* [+પચ-ક] The destroye
of a family

મલ સદારી (દારિ) ચાલેલા ચાલ્યા, પેટી પચક પરકસ રે
—નરભેરામ

પેણી, *s f* [Dh Des પેણવ=S મોજનો પાવન
a cooking utensil, fr વપાવન a gift Hem
Des. પેણવો=S વિડુ= broad, fr *S* પવોટ. skilful
Of Mar Puzzle કાકાના દોન કાન, કાકાના કન નાહી
કાકુલે શહાનમન કાકાના નાહી, the answer being
તકાં કકારે] A frying pan

પેણી, *s m* A large પેણી

પેણડો, *s m* [*S* પેણ a ball See પેડો]
A box; a blow with the clenched fist (used
for euphemy) 3 Dismissal, discharge

પેદ, *s f* Confusion, disorder; derange-
ment

પે-દળ, Same as પાય-દળ 2 *adv* On
foot, a foot

પેદા, *adv* [*P*] Being made, created,
produced, or born 2 Being acquired,
gained, obtained, or discovered

Id પેદા પેડું To produce, &c પેદા થયું To
be produced, &c

પેદાયા, }
પેદામ, } *s f* Birth, creation, produc-
પેદામ, }

ticn 2 Income, earning, profit

પેન, *s f* [Eng Pen] A pen 2 A slate-pencil

પેન-સીલ, *s f* [Eng Pencil] A pencil

પેર, *s f* [See પ્રકાર] A method, a way, a mode, a manner

સગા રે સગધી મુને પેરે પેરે પીડે,

સળળ સતાપે પિયુરો મારે.

પોપટ કહે, ' પછની, પછી ગી કરવી પેર ?'

—સામળબટ

2 A plan 3 A contrivance 4 Information

ન જડી પેર પક્ષી તણી, નર પતિએ ખોયુ નર

—સામળબટ

4 A limit

આહા ! વળી એના થયો સારા માહા યું કયાય ?

પુનઃય છે પેર વના, વાર, નયા વિવેક છે ! !

—વસીલ

પેરવી, *s f* [P વેરી following *f* વેરવ્ a follower] Previous measures, preparation

2 An effort, an attempt, an endeavour

પેરા, *s n pl* [S વર્ષ a joint] Thin stalks of sugar cane

પેરા ઈ, *s f* } The portion of a stalk of
પેરિ-યુ, *s n* }

sugar cane between two joints 2 The penis (Vulgar)

પેલ, *s n* [Dh Des વલ્લી = S કાર્પસ cotton, also Hem Des વિઝલી = S કાર્પસ.] Thick circles of spun cotton

પેલ, *s f* [See પીલટ] A circle of spun cotton (used in making a solution of opium, and, when steeped in milk, for soothing swollen eyes)

પેલી-ગમ, }
પેલી-મેર, } *adv* [See પેલ that+ગમ, મેર,
પેલી-તરફ, }

તરફ, side] Yon, yonder, there, thither, at that place, on that side

પેલું, *pron* [S પર another, that Or ઉપર the other side] That, it

પેલો દહાડો, *s m* [See પેલું+દહાડો] The fourth day either past or future, that day, the other day

પેશ, *adv*, [P વેશ before, in the front] Influential, weighty 2 Successful, realized

Id પેશ નવુ To be successful પેશ પોદો ચાડુ To carry to a successful end (a business) 2 To accomplish one's object of harassing or ruining another person

પેશ, Same as પેશી Profession

ખેપિયા નથી, કે સહે માર્ગ કદ પેશથી —વસીલ

પેશ-કર, *s f* [+P કસીદન=S કર to rub, to draw] Premium paid to the state upon receiving a grant of land

સહસ્રાર્જુનથી પેશકરા, યાચો નીલનય મામ;

નિરખ્યો નિલ મદિમ નિમગ્નમે, નીલ પ્રચયો નામ

—સામળબટ

પેશ કાર, } *s m* [P *f* +કાર doer *f* S
પેશ ગાર, }

ફ to do] A deputy, an adjutant 2 A valet, a page, a personal attendant 3 A secretary

પેશ ગી, *s f* [P *f* પેશ before] Money paid in advance

પેશ-વા, *s m* [P *f* પેશ before+P વા dim] The principal minister 2 The Peshwā; The leader of the Marāṭhā empire

પેશ વા-ઈ, *s f* The reign of the પેશવા. 2 Nobility, grandeur

પેશવાજ, *s m* [P] A long robe worn by dancing girls. 2 A gown

પેશાખ, Same as પિશાખ

પેશાખ-ખાલું, *s n* [+ખાલું] A natural

પેશી, *s f* A natural division of a fruit, &c

પેશી, *s m* [P વેશ *f* પેશ in the front] An occupation, an employment, a trade, a profession, a calling

પેસ યુ, *v i* [See ય વેસ] To enter, to penetrate, to rush in, to intrude

પેસા ક યુ, *v t* [Caus of પેસ-યુ] To make to penetrate, to thrust

પેસતર, *adv* [P See પેશ before+P તર *f* S. તર comp suffix] Coming, next, succeeding

પેહેર-યુ, Same as પહેર યુ

પેહેલ, Same as પહેલ

પેહેલ-વેહેલું, *adv* [See પહેલ+વેહેલું] First of all 2 *adv* At the very beginning or outset

પેદેલવાન, Same as પદેલવાન

પેહેલું, *adj* [S પ્રથમ] First, earliest

Id પેહેલા બેળાનું The first born child (of a woman) પેહેલા નબરનું First-rate, excellent પેહેલે થયેથી From the beginning પેહેલે પાડે At the beginning 2 To begin with

Prov પેહેલું નુપ તે નતે નગ Health is the greatest blessing

પેહેલાં, Same as પહેલા

પેળ, } s m [See પેરિયુ the pems]
પેળવે,

The testicles

પે, Same as પાઈ

પેઠંણ, s m [See પેઠંણ, પાઠંણ] An agreement, a contract

પેઠંણું, Same as પાઠંણું

પેડું, s m [Hem Des વડન = S રથ ચક્ષ્મ n wheel of a carriage fr પાદ, પાય, + ડું] A wheel 2 A small male

Id તારા વગર તો માંડે પેડું એકરે નહિ I cannot move even an inch without your assistance

પેડો, Same as પાડો

પેડું, s m [Hem Des વડન = S વર્તન n joint] A circular slice of a fruit 2 A circular piece of iron, earthen pot, &c, used by children in their games

પેશુન, s m [S પેશુન fr પિશુન] Backbiting, slander

પેસા, s m pl [See પેસો] Copper-coin 2 Money 3 Wealth

પેસા-દાર, *adj* [+P દાર having] Monied, wealthy, rich

Prov પેસાદારના ડોનરા ધુપરે રમે Money makes the mare go, let her have a leg or no

પેસો, s m [See પે, પાઈ, + સાદ n king, પાઈ-સા, પાદસાદ] A particular copper coin worth three pies (a farthing) 2 Money, riches, wealth

Id (કાઈનો) પેસો પાઈ જોતો To mis appropriate another's money પેસા ખાવા Lit To obtain money by dishonest means 2 To accept a bribe પેસા ખાવા-લેવા To take money for a daughter given away in marriage પેસા ખોરા થવા To lose money પેસાના કાદરા કરવા To spend money extravagantly પે

સાનુ પાવી રત To spend money extravagantly 2 To misappropriate another's money પેમોને બચાવી લેવી To love money for itself, to be a miser પેમાનુ પુતળુ One whose life and soul is in one's money 2 A very rich man પેમાનુ Cheap, worthless

પોત પેમાનુ સા મળુ An empty purse frights away friends પેસાને શુ મધ મળી ચાલી ગે ? Money alone has no value પેસોતો ઢેરને થો એ હોયડે Virtue is more valuable than money

પેમો મારો પરમેશ્વર, ને બની મારી ગૂડ,
તેમો ડોકતો મારિયામ, તો મેવા કોની દર ?

Money is my God, and my wife is my guide પેસાથી કાઈ સદગુણ પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી Riches cannot purchase worthy endowments પેમાને પાળ હોય છે Riches have rings પેસો હોય તો પાણુ પ, ને ન હોય તો પાણુ પ When we have gold, we are in fear, when we have none, we are in danger પેસો મેળવવો એ કષ્ટ, ને સાચવવો એ કષ્ટ Riches, though hard to gain, are still more hard to keep પેસો ચાહે ને કદે Money makes the mare-go પેસાનાં તે કાઈ કાંઈ બનતા હશે ? Money is not easily acquired પેસાનાં તે કાઈ વેપ આચતા દરે ? One may pretend to have anything but not money સા પેસાના ચાળા છે The rich may fish with a golden hook પેસો કાઈ પુરો નહિ, ને ચાકરે કાઈ અધરો નહિ No one has enough of money, and no one thinks himself wanting in wisdom પેસા વધે, તેમ લોભ વધે Increase of wealth increases avarice પેસાથી જીવાગ હોત, તો તાયેવત કાઈ મરત નહિ If money could procure life, no rich man would ever die પેસો પેસાને જેવી લાવે Money begets money પેસો તો લોડી છે Money is worthless, anybody may collect it પેસો કાઈનો ગ્લો નથી, ને રહેવાનો નથી Money often changes hands પેસો ગયો પાછો મળે, પણ પત ગઈ ન મળે Money lost may be regained, but not reputation પેસો ટકો લો, ને રોક મને કહો Reputation should be secured even at the sacrifice of money પેસો બચાવ્યો, તે પેસો રચ્યા બચાવર છે Money saved is money got

પેસો-ટકો, s m [See પેસો+ટકો three pies]

Riches, money in general

Id પેસે ટકે સુખી (માણસ) A well-to-do person

પેક, } s m [S પુકર a blue lotus Or
પેખ, }
પેસું to sprinkle fr પ્ર forth+સૂ to sprinkle]
Parched grains of fresh juwār, &c

પેક ડુ, } v t [S પેસું to sprinkle fr
પેખ ડુ, }
પ્ર forth+સૂ to sprinkle] To receive or wel
come the bride, or the bridegroom, or both,
with an auspicious ceremony

પેકિયું, } s n [See પેક, પેખ] An
પેખિયું,
ear of juwār, &c, fit to be parched

પેખ ઘા, s n pl [S પેખ ણ See પેખ ડુ]
The particular ceremony of receiving or
welcoming the bride or bridegroom 2 The
things with which this ceremony is per-
formed

પેહોય-ડું, Same as પહોય-ડું To reach
Id મારાથી પેહોયી વચાય નહિ I shall not
be able to carry it out successfully ઉમરે
પેહોયેસે Full grown, advanced in years ૩
મરે પેહોયેસી છેકરી A girl of marriageable
age

Prov વ્યાજના ઘેડાને કૈઈ પેહોયી રહે નહિ
Interest on capital accumulates very fast
Time and tide wait for nobody

પેયો, } s m The wrist
પેહોયો,
Id પેહોયી કરવા To repent 2 To be
defeated

પેહ-ડુ, v t [S પ્ર forth + મૂદ to crush]
To crush

પેહો, s m A thing crushed

પે, s m [S પાદ, પાય, the foot] The
ace of dice 2 A game played with dice

પેઈ, s f [See પેચોણ, પેચણ] The spike
which shoots out from the cocoanut and
some other palms, containing the radix
or fruit stalk 2 A kind of creeper

પેઈસ, s f [P પેઈસ fr પે run away fr
પેઈસ to run+ઈસ stand fr ઈસાઈસ fr S સ્થા
to stand] Calling on people to make way

for a carriage, to &c, 2 enter, Ho ! Halloa !
Room ! Make room ! make way ! take care !

પેચોણ, } s f [S પુકરિ ણી a lotus
પેચણ,
plant fr પુકર a blue lotus] A lotus plant
Same as પેચણ

પે ક, s f [See પે કાર] A loud cry of
lamentation owing to the death of a per-
son 2 A loud cry of sorrow

Id પેક યુખી To cry aloud
પેકાળ, adv [S પુકલ broad See પેકા.
Hem Des પુકાડ = લીનમ્ fat] Hollow, ex-
cavated, not solid 2 Empty 3 Fruitless
4 Unprofitable 5 Insincere, unreliable,
false

Id પેન થાક કરુ To weep
પેકળી, s f Cavity, a hollow

પે-કાર, s m [Dh Des પુકાઓ = S અલીક
પેકારાવઃ Brave loud talk, bragging, પેકાર
he brag, also Hem Des પેકાર = S આહરતિ
he speaks] Noise uproar, bawling, &
loud cry

Id પેકાર મારવે To cry aloud, to bawl,
પેકાર ઉઠાવે To get (people) to make
complaints

પે કાર ડુ, v t To bawl, to call aloud;
to exclaim, to cry aloud

પેકે-પેક, s f Loud lamentations 2-
adv Crying aloud, lamenting loudly

પેખરાજ, s m [S પુકરાજ] A topaz.

પેખ ડુ, Same as પેખ ડું 'To nourish

કુટુંબ પેખ ડુ કરાવે ૨ —મીતમદાસ.

પેગર, s f [See પેકળી] A hollow, a
vacuum

પેગળ, s n [See પેકળ] The interior

2 Hollowness, falsity 3 Insincerity

પેગળી, s f [See પેકળી] A bundle

પેચ, Same as પેચોણ

પેચ, s f [See પેચ] Unhusked rice,
which is soft and does not contain grains
પેચ ફટા વાસ ન લેય અ, એન ઉગરે કવળ કહેવડ
—દયારામ.

પેચ ક છુ, adv [See પેચ] Cowardly,
weak, effeminate, timid

પેચ ડું, s n [See પુન + ડું dim] A

small lump of dung

Id પોથકા નાખત Lit To throw out dung Hence, 2 To be terrified; to be overcome with fear

પોથું, *adj* [Ham Des પોથ પુથ્થ, = S મૃદુ soft, fr S પૃથ broad, wide] Soft, not firm 2 Delicate, humble, docile 3 Effeminate, timid 4 Weak feeble, not hard to Flexible

Id પોથુ પડતુ To become soft 2 To be afraid

પોટ, Same as પોટ-લો A bundle

પોટ કુ, *s n* A packet

પોટ લિ-પો, *s m* [See પોટ-લો] A double leather bag placed on the back of a horse

પોટ-લી, *s f* A bundle, a parcel, a package

પોટ-હું, *s n* Same as પોટ-લી

પોટ-લો, *s m* [Ham Des પોટલું = S વસ્ત્ર-નિબંધ વસ્ત્ર valuable property tied up in a part of one's garment fr ખોત પોત, cloth + હું dim, or પટ a cavity] A large loose bundle

પોટીસ, *s n* [Eng Poultice] A poultice

પોટ, *s f* [See પોટિ-પો] A caravan 2 A multitude, a number, a lot 3 A freight, a load

પોટિ પો, } *s m* [See પૂઠ the back] પોટી,

A prick bullock. 2 A caravan

પોટ હું, } *v 2* [S પ્રસુત slept fr પ્ર પહેલ-હું, }
intena + અટ to sleep] To sleep, to slumber

પોટું, Same as પોટ-હું

પોણ, *s n* [S વળ fr વળ to promise] A promise, a vow, a resolution

પોણિ-યું, *s n* [See પોણ three quarters.] That which is three fourths of a whole

પોણિ-સો *adj* [+ સો a hundred] Nine-ty nine and three fourths

પોણું, *adj* [See પા one fourth + બહુ less] Three-quarters, three-fourths; ¾

Id પોણા આઠ An impotent man પોણ

પી, Imperfect (referring to the પોટ નિધા

or fourteen departments of learning) 2. Incomplete 3 False

પોણી-સો, *adj* [+ સો a hundred] Three-fourths of one hundred, seventy-five 75

પોત, *s n* [S પોત woven fr પ્ર intens + પે to weave.] Westage, texture, fineness 2 Worth, value 3 Fine cloth 4 Clothes or their worth presented to the principal mourners by their relatives 5 A seton, an artificial ulcer made in the body to cause humours to issue out

Id પોત પ્રગટ-કિયાકુ કાવુ To reveal one's birth, show oneself in one's true colour

પોત, *adj* Six (used in secret conversation by merchants)

પોત, *s n* [S] A young one

પોત પોત કપોતવત, કેળ પતવત પથ

—સામગ્રી

પોત, *s m* [S] A boat, a raft

પોત, *s f* [Ham Des પોતી = S કાચ glass] Beads of glass

પોત-ડી, *s f* [See પોત texture + ડી dim] A small loin cloth

પોત-પોતે, *pron pl* [See પોતે] Each one, each severally

Prov પોતપોતાના ગીત સૌ ગાય Everyone blows his own trumpet

પોતા-પણું, *s n* [+ પણું abst suffix.] Individuality, personality 2 a peculiar quality 3 Self-interest

પોતિ-યું, *s n* [See પોત texture] A loin-cloth

Id પોતિયુ છૂટુ To be unmanned, to be unnerved

પોતી, *s f* Same as પોતિ-યું.

પોતી કુ, *pron adj* [See પોતે] Own, one's own

પોટું, *s n* [See પોત texture] A rag; a clouth

Id પોટું ફેરવતુ To wipe off પોટું ફેરવતુ To wipe off —

પોટું, *s n* [Mar પોત્ત a gunny bag fr પોત, S ખોત, texture] The amount of the re-

venue of a village sent to the government treasury

Id વેાડ મેલસણ-સારુ To send money in- to the treasury

વેાડ, } Pret of વેાડાચ-વું.
વેાડ્ય, }

વેાડે, pron [See સ્વત] Self

[N B—વેાડે takes the person, gender and number of the personal pronoun or of the noun with which it is used, e g, હું વેાડે I myself, અમે વેાડે we ourselves, તે વેાડે He himself, she herself, it itself, તેઓ વેાડે They themselves] 2 adv By oneself, personally

Id વેાડાનું કરી લેવું Lit To adopt as one's own Hence, 2 To win over to oneself

Prov વેાડાના ધરમા આવડ કોને ન ગમે ? Every one likes to make his own cabbages big વેાડાના ઘડિયા વેાડાના જ ગળામા=વેાડાનો કુદરો વેાડાના પગ પર વાગે The biter bit વેાડાની માને ઠાણુ કોણુ રહે ? Every cook praises his own broth Every crow thinks her own bird the fairest

વેાથી, s f [Dh Des વ્યવો fr S વડાં a thing Also Hem Des વ્યવો fr S વુત્તકમ a book] A book 2 Cotton steeped in lac dye

Prov વેાથીમાના ફગણા With a full stomach it is easy preaching to the fasting

વેાજી, s n A book, a writing (in con tempt

Prov વેાયા તે વેાયા, ને ડાયા તે સાયા What is written is useless, but what is spoken is binding

વેાડળો, s m. [S ગુલ્લ a lump] A lump of dung, &c. 2 An indolent person

Id વેાડળા નેવો Fat and dull 2 Not able to easily move about

વેાપચુ, s n [See વેાચુ] The eyelid 2 Same as વેા-પડું

વેા-પટ, s m [Imt See વટ-વટ] A parrot.

Id વેાપટ બાલવો To be exhausted, to be consumed વેાપટ કરી નાખવું To train up to repeat 2 To make clever વેાપટ કરી રાખવો To

keep under one's control; to keep obedient to oneself વેાપટ પાળવો To keep with care

વેાપટિ યુ, adj Having a colour like that of a parrot, yellowish green, whitish green (Feminine form of this adj is વેા-પટી, and masculine વેાપટિ-યો)

Id વેાપટિયુ જ્ઞાન Knowledge consisting in repeating what one has learnt, cram

વેાપટી, s f A female parrot 2 A butter fly 3 A kind of plant

વેાપટ, s n The berry of a વેાપટી A particular plant

વેાપટો, s m A pod

વેા-પડી, s f [See વેા-પડો.] A thin crust

વેાપ ડું, s n Same as વેા-પડી

વેા-પડો, s m [See વડ] A detached crust or peeling, an external coat, a scaly coat

વેાપનમ, Same as વપનમ.

વેાપ-લા, s n pl [See ફા-ફા. Cf વેાપા બા-ઈનું રાન્ય] Vain struggles

અનપા જપો અણદદ સુણો, વેાપલા સધળાં બધ

—દવારામ.

વેાપળ-ગાળું, Same as વેાપા-ગાળું

વેાપા બાઈનું રાન્ય, s n [Guj વેા પા Imth. + બાઈ+રાન્ય A humorous fictitious name given to a woman + બાઈ રાન્ય] A weak disorderly government or administration, Petticoat-government

Prov બેરે બેરે બણુ અને વેાપા બાઈનું રાન્ય When there is a weak governor, there are riots at noon day

વેાપા-ગાળું, adj [See વેાજ+ગાળું. Cf વેાપા બાઈનું રાન્ય] Soft, delicate, weak 2 Timid

વેાપે થો, s m [See વેાપ રા.] A boil, a pimple

વેાપેથો, s m A kind of tree. 3. The fruit of this tree

વેા-માર, s m pl [See વેા, પા, પાદ, ય, one at dice+માર twelve] A throw with three dice, two turning up 6 and the third 1; making a throw of 13

Id વેામાર કરવા, વેામાર કરવા-ગણવા, To decamp, to bolt away. આજ માલ નો ચેના વેા-માર છે He is now in the ascendant He is

now prosperous.

પોમ હું, *adj* [See પોમા-વું] Delighted, overjoyed

પોમા-હું, *v* ૨ [પ્ર-મોહ delight fr પ્ર intens + હું to be silly] To be delighted or overjoyed

પોય-થી, } Same as પોએ-થી
પોય થી, }

પોય-થી, *s n* A kind of lotus flower (This lotus opens at sunset and closes at sun-rise)

પોયું, *s n* [See પાયો, પાય, પગ] The place determined in a game, from which to begin or end the game (Various called હડ, પિયુ, પેદ, પોત, પોટ)

પોર, *adj* [S ગુર formerly] The last year, 2 The next year

પોર, *s m* [Dh Des પહોરો S પ્ર હર one-fourth part of a day of 12 hours fr પ્ર હુ to strike fr પ્ર intens + હ to take away Being the time when drums were beaten or bells struck to show the time of the day] A period of three hours

Id પહેલો પોર The first quarter of the day ચલેલો પોર The time of the day while the sun is ascending પાછલો-હારલો પોર The decline of the day, the part of the day, when the sun is descending

પોરસ, *s m* [S પ્ર-હર્વ fr પ્ર intens + હર્વ] Delight

પોર-વ-હું, Same as પોરો-વ-હું

પોરો-યો *s m* [Cf Mar પોચા fr Dh Des પોચો fr S પોત a child, also Hein Des પોચો-બાલ (પોત), પ્રમાર=S તરુણ a young person, and પોરો fr S પોર a citizen fr પ્ર a city; and પોરો fr S પૂતર] A boy, a lad, a child

પોરી, *s f* A little girl, a lassie

પોર-હું, *adj* [See પોર, પુરા] Of the last year

પોર-પોર, Same as પેર-પોર.

પોરો, *s m* [See પોરો-યો. Or see ફેર] An insect, a minute insect, a germ (found in water), a polypus

પોરો, *s m* [See પય water + આ-હાર eating] An omelet of eggs 2 A germ, a microbe. 3. A small insect.

Prov દુધમાથી પોરા કાઢવા To examine minutely, to adopt a hair splitting policy
પોરો, *s m* [See પોર, પ્ર-હર] A watch, a guard 2 Watching, guarding 3 Time, age
વેતો કલિયુગના માનવી, પોરો આપ્યો છે પર દે

—ભોજોભગત

Id પોરો બરવો To watch as a sentinel
2 To walk to and fro પોરો બદલવો To change (of sentinels) પોરામા રાખવું-બિસાડવું To keep under custody

પોરો, *s m* [Mar fr પોહ જે to swim fr S પ્ર forth + વહ to carry] A vessel for drawing water from a well

Id હાથ પોરો Hard times

પોરો, Same as પોરો-યો

પોલ, *s f* [See પોહ] Vacuum, a cavity 2 The sky

Id પોલ ચલાવવી-હાલવી To set a rumour in circulation પોલપોલો Total emptiness

પોલ, Same as પોલ 2 A bed made of carded cotton, a soft bed

પોલ રૂડો પાયથી આવળમા બારી બેઠ,

" ખમા ખમા " સહુકો હશે, નારી સાથે નેહ

—સામળબટ.

પોલ-કાર, }
પોલ-કાર, } *s n* Vacuum, a cavity.

પોલ-ફે, *adj* Hollow, unsubstantial, not solid

પોલા-થી, *s n* Hollowness, a cavity

પોલા-ફે Same as પોલું

પોલાદ, *s n* [P] Steel

પોલીસ, *s f* [Eng] Police 2 A police station

Id તેના રાજમા પોલુ બાલે છે There is much injustice or empty show in his kingdom પોલુ હે Quite empty

Prov પોલા ફેપકે પેલ નવ Where confusion rules anybody can easily gain his object

પોલે-પાલ, *s n* Total emptiness or hollowness

પોલું, [Dh Des પલ્લિય fr S જુલ્મ burnt fr જુલ્ to burn] Same as પોલેપોલ Hollow

પો-હું, Same as પોરો-વ-હું

પોર, *s f* [S પ્ર સુતિ fr પ્ર intens + મું to move] A handful 2 A present placed in the

hand of the bride to be given to the bridegroom

Id પૌરાણ બરવી To fill the hands with 2 To give as much as one wishes to have

પૌરાણ, *s m pl* [Hem Des પૌરાણો=S દુરયા miserable, fr S પૌરાણ] Nourishment (used for euphemy)

પૌરાણક, *s m* [P fr પૌરાણક to wear, to cover, fr S પુર to nourish] Apparel garments, vestments, dress, costume, habiliments, clothes

Id પૌરાણક અ પવો-પહેરાવવો To reward the services of 2 To invest an officer with authority by presenting him with a dress of honour

પૌરાણકી, *s m* Preparations made for the presentation of a dress

પૌરાણગીર, *s m* [+ ગીર holding fr ગિરફતને=S નુદ પ્રહ, to hold] A man who is fond of fine clothes, a sop 2 An athlete, a vigorous person 3 A cheat, an impostor

પૌરાણ-ભય, *s n* }
પૌરાણ, *s n* } [+ આભય, શાળા] A place of worship for Jains

સુખસાગર ઉ તેવુ નામ, રહેતો પૌરાણકથને ઠામ
વાર માતા, અચો નઈ છું, પૂજ કહે, પૌરાણ

—સામળખટ.

પૌરાણિક, *adj* [P પૌરાણિક fr પૌરાણ=S પુર to nourish] Fostering, supporting, patronizing

પૌરાણી, *adj* [See પૌરા] Of or relating to the month પૌરા (Deo-Jan)

પૌરા, *s m* [Dh Des પૌરા fr S પૌરા] The third month of the Vikrama year (Dec-Jan)

પૌરા ક, *adj* [See પૌરા ક] Feeding 2 Supporting, assisting

પૌરા ભુ, *s n* [S fr પુર to nourish] Nourishment, maintenance

પૌરા હું, }
પૌરાહું, } *v t* To nourish, to feed, to support, to maintain

પૌરાહું, }
પૌરાહું, } *v i* To be nourished, to be

fed 2 To suit, to accord with, to be suitable to.

Id પૌરાણ Plump, big & round એ ધીમતે પૌરાણ નથી It cannot be sold or bought at this price

પૌરા, Same as પૌરા

પૌરા, [P પૌરા poppy pods fr પૌરા husk=S પટ, પુઠ, પીઠ, the back.] Poppy

પૌરા, }
પૌરા, } *s n* [See પૌરા હું] A douceur, drink money

પૌરા, }
પૌરા, } *s f* [Eng Post] The postage 2 Postage

પૌરા, *adj* [See પુર, પૌરાહું] Fat, sluggish, indolent

પૌરા, *s m* [See પુરા] Dawn, the break of day

Id પૌરાકાલે To be the time of dawn

પૌરાકાલે, Same as પૌરા A watch

પૌરાકાલે, *s f* [S પા intens + કાલ fit to be ploughed fr કાલ, કાળ, plough] Land newly brought under cultivation

પૌરાકાલે, Same as પૌરા A period of three hours Cf પૌરા, પૌરા

પૌરા, *s f* [Dh Des પૌરા fr S પૌરા a street, a main road] A street, a lane

પૌરા ધ, *s f* [See પૌરા] Breadth; width

પૌરાધી, *s n* [See પૌરા] The rupee of the British Indian coinage [being broader than that of the native states.]

પૌરાધી, *s m* [See પૌરા a street] A door-keeper; a janitor; a porter

પૌરાધી પૌરાધીને મળી પૌરાધી પૌરાધીને રે —દયારામ

પૌરા, *s f* [Hem Des પૌરાધી=S અડક a cake, fr S પૌરા કા] A thin cake of bread 2 A sweet wheaten cake 3 Anything of the form of a cake

પૌરા, *adj* [S પૌરા much, large Cf પૌરા] Wide, broad 2 Loose

Id પૌરા પૌરા વાતો કચી To talk tall, to indulge in tall talk

પૌરા, }
પૌરા, } *s m pl* [S પૌરા] Rico

parched and beaten flat

પૌરા, *s m* [See પુરા n son] A grandson.

पौष, adj [S fr पुरष] Of or pertaining to man, manly 2 Made by man 3 **स न** Manliness, an exploit

पौष, Same as पौस, पौस

पौष्टि-क, adj [S See पुष्टि] Nourishing; fattening, nutritive, invigorating 2 Promoting welfare

प्याज, s m [P प्याज] An onion 2 A kind of silk cloth 3 A quay

प्याज, adj [See प्याज] Onion coloured, light-rosy coloured Same as प्याज

प्याही-भक्षित, s f [See प्याही + भक्षित] Checkmate with a pawn (in Chess)

प्याही, s n [P प्याह See प्याहण] A pawn at chess 2 A soldier, a footman

प्याही, s m Same as प्याही

प्यार, s m [See प्रिय + हर] Love, affection, fondness for, attachment to

प्यारी, s f A beloved woman, a sweetheart

प्याह, adj Dear, beloved

प्याही, s f See प्याही] A small cup

प्याह, s n A cup, a bowl

प्याही, s m [P प्याह] A cup

Id प्याही प्याही To be a companion of

2 To be converted to a religion

प्यास, s f [S पि-या स desire to drink] Thirst

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र, [S = L pro forth] A Sanskrit particle and prefix, implying advance or excess, and equal to English " forth, forward "

प्र-काश, adj [S fr प्र + कृ, कृ, to do] To the heart's content, at pleasure 3 **adj** Excessive, much

प्र-कार, s m [S. fr प्र + कृ + कृ to do] Sort, kind, species, variety 2 Way, mode, manner

प्र-काश, s m [S fr + काश to shine] Light, lustre, splendour, brightness

प्र-काश-क, adj Enlightening, illuminating 2 **s m** The publisher of a book

प्र-काश-जु, v 1 To shine forth, to glow 2 To emerge from obscurity, to shine out

प्र-काशित, adj Lighted, illumined 2 Enlightened, rendered clear, conspicuous, evident 3 Published (of a book)

प्र-काशी, Same as प्र-काश-क

प्र-कृत, adj [See प्र-कृति] Present, being in hand, being under discussion; being before the mind

प्र-कृति, s f [S fr प्र forth + कृ to do] Constitution, disposition, temper 2 Natural state or form 3 Nature (in philosophy) 4 Nature (in Mythology) 5 A radical form, predicament of being 6 A requisite of regal administration 7 A body of ministers, ministers 8 Subjects; the people 9 The original form in which an operation is to be performed 10 The base of a word (in Gram)

प्र-कम्प, s f [S परि-कम्प-ण fr परि around + कम्प to walk] Circumvolution, circumambulation

प्र-क्रिया, s f [See प्र-कृति] The way, manner, process, art, or mode of preparing, a process 2 The inflection of words (in Grammar)

प्र-क्षालन, s n [S fr प्र + क्षृ, क्षृ, to wash] Washing

प्र-भट, s f [S परि-भट् fr परि around + भट् to sit] An assembly (used by Jains)

प्र-भर, adj [S fr प्र + भर + कृ to do] Very hot

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

प्र-भर हिस्सेसे करी, प्रभर दाणे नागनी —वर्द्धन. 2 Severe, vehement, violent

अ.५५।८, *adj* [S fr म intens + स्था to tall] Renowned, celebrated, famous

अ.५५।८, *s f* Renown, celebrity, fame

अ.५६, *adj* [See अ.५६.] Displayed, unfolded 2 Manifest, evident; apparent 3 Proclaimed, patent, commonly known

अ.५६.३, *v t* 1 To be published, proclaimed, or declared abroad 2 To be lighted (of a lamp, fire)

अ.५६, Same as परगल्य

अ.५७, *s m* [S परि around + गम ३] Same as गम ३ 2 To extend, to spread, to pervade 3 To advance

अ.५८, *adj* [S fr म sorta + गम् to be bold] Matured, confirmed, perfected, full formed 2 Bold, confident, resolute, energetic 3 Illustrious, wise, grave, profound

अ.५९, *adj* [S fr म intens + अत hot] Very hot 2 Very angry 3 Violent 4 Extreme, excessive

अ.६०, *s m* [S fr + चर् to walk] Going forward, spread 2 Prevalence 3 Currency, practice, custom

अ.६०, *v t* To set in motion, to set a going 2 To urge, to excite, to encourage

अ.६१, *adj* [S fr + ऋ covered fr ऋ to cover] Covered, concealed

अ.६२, *v t* [S + ऋ to burn] To burn brightly, to burn fiercely 2 To burn with a bright flame

अ.६३, *s f* [S fr + जन to be born] Progeny; offspring 2 The subjects, the people, a nation.

Prov यथा राम, तथा प्रम Like father like son

अ.६४, *s m pl* [S परि around + ज्ञा to know] Sentiments, thoughts (used by Jains)

अ.६५, *s m* [See अ.६५ + पति] A name of Brahman, the creator member of the Hindu Trinity 2 A king, a sovereign

2 A potter

अ.६६, *s m* [S fr + पाल to protect] A protector of the subjects, a king

अ.६७, *s m* Protection of the subjects

अ.६८, *s m* [S fr + सत्ता + शासन] A commonwealth, a republic, a democracy

अ.६९, *v t* [Cause of अ.६९.३] To kindle, to burn

अ.७०, *s f* [S fr म intens + ज्ञा to know] Wisdom

अ.७१, *adj* [S See अ.७१] Bowing, submitting

अ.७२, *v t* [See अ.७२] To salute, to bow to

अ.७३, *s m* [S fr + ज्ञा to carry] Affection 2 Politeness

अ.७४, *s m* [S fr + ज्ञा to praise] The mystic name of the Hindu Trinity, the mystic syllable ओम् (Om)

अ.७५, *s m* [S fr म intens + नम्र to bend, to bow See नम्र ३] Reverential salutation, obeisance

अ.७६, *adj* Bowing, saluting 2 A particular religious sect

अ.७७, Same as पर-नाशि ६

अ.७८, *s m* [S म ति ऋ, म.नि.वत् म, fr म intens + नि down + पत to fall] Falling of the feet; prostration 2 Entreaty, solicitations

अ.७९, *s m* [S म ति ऋ, म.नि.वत् म, fr म intens + नि down + पत to fall] Falling of the feet; prostration 2 Entreaty, solicitations

अ.८०, *s f* [S म ति prefix showing likeness] A copy, a transcript from the original 2 An individual book 3 The original, that from which a copy is taken 4 A set, a class, a lot

अ.८१, *s f* [See अ.८१ + ज्ञा + पति] Classification

अ.८२, *s m* [S fr म intens + ज्ञा to be hot] Majesty, dignity, authoritative power, glow; grandeur; renown 2 Power 3 Efficiency, virtue, potency, power, value

अ.८३, *adj* Shining, bright, illustrious, mighty 2 Effulgent, powerful, glorious

प्रति, Sam-krit prefix implying (1) exchange, return, (2) Opposition, (3) Likeness, similarity

प्रति, Same as प्रत

प्रति-उत्तर, *s m* [+ उत्तर *n* reply] A reply, an answer

प्रति-कार, *s m* [*S fr* कृ to do] Resistance, opposition

प्रति-कूल, *adv* [*S* प्रति कूल *f* प्रति against + कूल bank, shore] Adverse, unfavourable, contrary, opposing, hostile

प्रति-ग्रह, *s m* [*S fr* प्रति towards + ग्रह to take] Acceptance of a gift 2 Acceptance, assent, receiving a gift

प्रति-ज्ञा, *s f* [*S fr* + ज्ञा to know] Promise, agreement, engagement 2 Solemn affirmation, an oath 3 A vow 4 The enunciation of a proposition

प्रति-दिन, *adv*. [*S fr* प्रति repeating + दिन a day] Every day, daily

प्रति-नायक, *s m* [*S fr* + नायक] A male character in a drama next in importance to the hero

प्रति-नायिका, *s f* A female character in a drama next in importance to the heroine

प्रति-निधि, *s m* [*S fr* प्रति for + निधि down + धा to put] A substitute, a viceroy, a vicegerent, a *locum tenens* 2 A surety or bondman 3 A representative

प्रति-पक्ष, *s m* [*S fr* + पक्ष] The opposite party, the enemy

प्रतिपद, } *s f* [*S* प्रतिपद *f* प्रति towards + पद to go] The first day of a lunar fortnight

प्रति-पादन, *s m* [*S fr* प्रति towards + पाद to cause to go *f* पद to go] Substantiating, proving, arguing, argument

प्रति-पाल, *s m* [*S* प्रति-पाल *f* प्रति all around + पाल, पा, to protect] Protection 2 Nourishing, cherishing; supporting

प्रति-पालन, *s n* Same as प्रति-पाल.

प्रति-बंध, *s m* [*S fr* प्रति against + बन्ध to bind See बाध-वृ] An obstacle, an im-

pediment, an obstruction

प्रति-चित्र, *s n* [*S fr* प्रति against + चित्र the disk of the sun] A reflected image, a reflection, a shadow

प्रति-बोध-वृ, *v t* [*S* प्रति towards + बुध् to know] 1 To awaken 2 To enlighten 3 To advise, to remonstrate

प्रति-भा, *s f* [*S fr* + भा to shine] An appearance 2 Splendour 3 Intellect, understanding 4 Pight conception, vivid imagination, poetic fancy 5 An image, a reflection

प्रति-भाग, *s m* [*S fr* + भाग] A division of a division, a sub-division

प्रति-बान, *s n* [See प्रति-भा.] Intellect, understanding 2 Brightness of conception 3 Ready wit, presence of mind

प्रति-भास, *s m* [*S fr* + भास् to shine] Occurring to the mind at once, flashing across the mind 2 Illusion

प्रति-मा, *s f* [*S fr* प्रति compared with मा to measure] A picture, a resemblance, a figure, an image

प्रति-रोध, *s m* [*S fr* + रोध] Obstruction, resistance

प्रति-वारी, *s m f* [*S fr* प्रति against + वृ to speak] A defendant, a respondent (in a court of Law)

प्रति-वार्षिक, *adv* [*S fr* + वार्षिक] Occurring every year, annual

प्रति-विभाग, *s m* [*S fr* + विभाग] A division of a division, a sub-division

प्रति-शब्द, *s m* [*S fr* + शब्द] An echo

प्रति-स्था, *s f* [*S fr* प्रति towards + स्था to stand] Being fixed, firmness 2 Honour, reputation, credit, fame, celebrity 2 Airs, swellings 3 Installation, inauguration 4 The summoning of a divinity into a new image and the establishing of it in a temple

प्रति-ष्ठित, *adv* Made firm 2 Treated with honour and respect 3 Honourable, respectable 4. Famed, celebrated 5 Installed, inaugurated

प्रति-स्पर्धा, *s f* [*S fr* प्रति against +

સ્પર્ધા to rival] Emulation, rivalry, competition

પ્રતિ સ્પર્ધા, *adj* .Emulous, rivalling, envious 2 *s m* A rival, a competitor

પ્રતિ હાર, *s m* [*S fr* પ્રતિ towards + પ્ર to carry] An usher 2 A door-keeper, a porter

પ્રતિ-હારી, *s f* A female usher 2 A female door-keeper

પ્રતીત, } *s f* [*S fr* પ્રતિ towards + દ

પ્રતીતિ, } to go] Experience, ascertainment, discovery 2 Definite perception, accurate impression 3 Confidence assurance

પ્રતીપ, *adj* [*S*] Going against, per verse, cross

પ્રત્યક્ષ, *adj* [*S* પ્રતિ towards + અક્ષ the eye, or અણ્ an organ of sense] Visible, present 2 Cognizable by any of the organs of sense

પ્રત્યક્ષ-પ્રમાણ, *s n* [*S fr* + પ્રમાણ] A self-evident truth, an axiom 2 Ocular proof

પ્રત્યક્ષ-સિદ્ધિ, *s f* [*S fr* + સિદ્ધિ] Quick accomplishment 2 A tangible result, a present or ready gain

પ્રત્યય, *s m* [*S* See પ્રતીતિ] An affix, a termination (in Grammar) 2 Assurance, confidence, trust, belief

પ્રત્યાધાત, *s m* [*S fr* પ્રતિ against + આધાત] Re-action

પ્રત્યાઢેપ, *s m* [*S fr* + આ ઢેપ] Re-crimination

પ્રત્યા હાર, *s m* [*S fr* + આ હાર] The drawing away or restraint of desires, self denial, self restraint 2 Abridgment, abbreviation, shortening

પ્રત્યુત્તર, *s m* [Classical of પ્રતિ ઉત્તર] A rejoinder, a reply to an answer, 2 A reply

પ્રત્યુપકાર, *s m* [*S fr* પ્રતિ against + ઉપકાર] A return for service rendered, gratitude

પ્રત્યે, *prep adv* [See પ્રતિ] To, towards 2 With reference to, with regard to

પ્રત્યેક, *adj* [*S fr* પ્રતિ for, to, + એક

one] Each, every one 2 *adv* Severally, one by one

પ્રથમ, *adj* [*S*] First, initial 2 Chief, principal *adv* First, in the beginning; at first

Id પ્રથમ or At the very beginning

Prov પ્રથમ શરો મક્ષિત An ill omen even at the very first step forward

પ્રથમ-પુરુષ, *s m* [*S fr* + પુરુષ] The First Person (in Grammar)

પ્રથમા, *s f* The Nominative case (in Gram)

પ્રથા, *s f* [*S fr* પ્ર forth + પ્રથ, પ્રથ, way] Custom practice 2 Fame, notoriety 3 Public opinion

પ્ર દક્ષિણ, } *s f* [*S* પ્ર દક્ષિણ *fr* પ્ર intens + દક્ષિણ right] Circumambulation of an object or idol from left to right

Id પ્રદક્ષણ ફરવી To go round, to circumambulate

પ્ર દર્શન, *s n* [*S fr* + દર્શન] Manifesting, displaying 2 An exhibition

પ્રદાન, *s n* [*S fr* + દાન] A gift 2 Charity

પ્ર દીપ્ત, *adj* [*S fr* + દીપ્ત] Kindled, lighted

પ્ર દેશ, *s m* [*S fr* + દેશ] A place, a spot, a region

પ્ર દોષ, *s m* [*S fr* પ્ર intens + દોષ] Evening 2 The worship of Shiva in the evening of the thirteenth day of a fortnight of a Hindu month 3 Nightfall

પ્ર હુન્ન, *s m* [*S*] An epithet of the god of Love

પ્રધાન, *s m* [*S fr* પ્ર forth + ધા to put] A minister, a counsellor 2 *adj* Chief, principal

પ્રધાન વદ્, *s n* [+ વતિ] The office and duties of a minister

પ્ર પચ, *s m* [*S*] The world, the great theatre of human action. 2 The business of life, worldly concerns 3 Deceit, trick, fraud, imposture 4 Error, illusion

Id પ્રવચ ચત્વેતિ-રમતે To arrange a fraudulent scheme or plot

પ્રવચીતી-તી Engaged in worldly business or pleasures, secular 2 Fraudulent, deceitful

પ્રપિતા, સ મ [S fr પ્ર intens + પિત] A paternal grandfather

પ્રપતિ-મહ, સ ના [S fr + પિત મહ] A paternal greatgrandfather

પ્રપૌત્ર, સ મ [S fr + પૌત્ર] A great-grandson in the male line

પ્રફુલ્લિત, } adj [S fr + ફૂલ blown, opened] Blown and expanded, full blown

પ્રબંધ, સ મ [S fr + બંધ, બાધ-વ, to bind] A kind of song or metrical composition 2 Construction, a discourse, a disquisition, a treatise, an essay, affairs 3 A plot, a design

પ્રબળ, adj [S પ્રબલ fr + લ, બળ, strength] Powerful, mighty, strong 2 ૩ Great power, might, or strength 3 Very powerful influence.

પ્રબોધ, સ ના [S fr + બોધ] Vigilance, wakefulness, self possession 2 Arousing, awakening, bringing one to one's senses 3 Knowledge, cognition 4 Impression, apprehension, conviction 4 Instruction, informing, acquainting, admonishing, appraising; advising

પ્રભા, સ f [S fr + પ્રા to shine] Light, radiance

પ્રભા, સ f [See પ્રવચ] Care, concern, regard

પ્રભા કર, સ મ [S fr ફ, કર-વ, to do] The sun

પ્રભાગ ભતિ અપૂર્ણાંશ, સ મ [See પ્ર + ભાગ + ભતિ અપૂર્ણાંશ] A compound fraction (in Arith)

પ્રભાત, સ f ન [See પ્રભા] Morning, dawn; day-break

પ્રભાતિ-મ્, સ ન The morning hymn 2 The musical mode suited to a morning hymn

પ્રભાવ, સ મ [S fr પ્ર intens + વ to be]

Power, puissance, prowess 2 Majesty, dignity

પ્રભુ, સ મ [S, See supra] Lord, a master 2 God 3 A husband 4 A king, a sovereign.

પ્રભુ કરે, તે સારાને મારે=પ્રભુ કરે, તે ખર્ચે What God makes, He never mars પ્રભુ રાખે, તેને દેખુ ચાખે ? Retribution belongs to God

પ્રભુતા, સ f Greatness 2 The position or dignity of a master or king 3 Attributes or qualities peculiar to God, divine attributes

પ્રભૃતિ, adj [S fr પ્ર forth + વ, ભર-વ, to fill] Beginning, commencement (generally used in this sense as the last member of a Bahuvrhi compound like the word આદિ, and may be rendered by "and others" or "et cetera," e g, ઉદ-પ્રભૃતિ Indra and others

પ્રમેલ, સ f [S fr + મલ to be mad] A woman 2 A wanton or a beautiful woman, an enchantress

પ્રમા, સ f [S See પ્રમાણ] Right knowledge, true knowledge

પ્રમાણ, સ ન [S fr + મા to measure See પ્રમા] True knowledge, right knowledge 2 Proof, evidence, authority 3 Warrant, assurance 4 Number 5 Measure 6 Magnitude (in Math). 7 A quantity 3 Proportion 9 Inference (Logic.) 10 adj Authoritative, reliable 11 True, right

મારે, પ્રમાણ વારે, ચાલતુ ભગવા ગિરિવરધારી રે.

—દયારામ

Id પ્રમાણ આપવું To give evidence, to show an authority પ્રમાણ લેવું To admit as evidence 2 To take as an authority પ્રમાણ માગવું To call for evidence or authority / વ્યા એ પ્રમાણ Blessed is your life

પ્રમાણ-પત્ર, સ મ ન [S fr + પત્ર] A certificate

પ્રમાણ-વ, વ ૨ To prove; to establish, to substantiate 2 To take as an authority to rely upon, to believe 3 To believe to be true

અમાલિયક, } *adj* Honest, just, fair,
અમાલિયક, }
equitable

અમાલિયક-પણ, } *s n* [+ પણ abst
અમાલિયક-પણ, }
suffix] Honesty

અમાણે, *adv* According to, conformably
with 2 Like unto, in a manner resem-
bling

અ-માતા-મહ, *s m* [*S fr* પ્ર intens+મા-
તામહ] The maternal great-grand father

અ-માદ, *s m* [*S fr* + મદ to be mad]
Heedlessness; carelessness, inadvertence,
error; inaccuracy, negligence 2 Intoxica-
ting influence 3, Haughtiness, pride; ar-
rogance

અ-માદી, *adj* Heedless; careless 2
Haughty, proud; arrogant

અ-મુખ, *adj* [*S fr* + મુખ mouth]
Chief, main, principal 2 *s m* A leader,
the headman 3 The president

અ-મુદિત, *adj* [See અ મોદ] Pleased;
rejoiced, delighted

અ-મોદ, *s m* [*S fr* + મિદ to be wet]
Gonorrhoea

અ-મોદ, *s m* [*S fr* + મુદ to be delight-
ed.] Delight, joy

અ-મોદ-કું, *v i* To be delighted 2 *v t*
[Caus] To cause to be delighted, to give
delight to 3 To allure, to entice 4 To
bribe

અ-યત્ન, *s m* [*S fr* + યત્ન effort *fr* યત્
to strive See યત્] Great exertion 2 An
effort, an endeavour

અ-યાત્ર, *s n* [*S fr* + યા to go] Going
forth, departing, departure 2 Death

અ-યાસ, *s m* [*S fr* + યસ to strive]
Labour, exertion, pains, efforts.

અ-ચુક્તિ, *s f* [*S fr* + ચુક્તિ contrivance]
A skilful contrivance

અચુત, *adv* [*S*] A million

અ-યોગ, *s m* [*S fr* પ્ર intens + યજ્ઞ to
join See યોગ] Applying, application, an
experiment 2 A rule, a canon 3 Con-
formable action 4 An experiment, a trial

5 A consequence, a result; an issue 6
Voice (in Gram)

અ-યોગ-ક, *adj* That which instigates,
moves, or urges. 2 *s m f* The original
instigator of any act, the first cause or
mover 3 The Agent of a Causal verb (in
Gram)

અ-યોગ-ન, *s n* Need, necessity, call;
occasion 2 Reason, object, ground, occa-
sion 4 A motive; a cause, the origin

અ-યોગ્ય, *adj* That which is instigated,
moved, or urged 2 *s com* *grnd* The doer
of the principal action in a Causal Con-
struction (in Gram).

અ-લય, *s m* [*S fr* + લી to melt] A
general destruction; annihilation, havoc,
devastation 2 A calamity, a misfortune

1d પ્રણ લય The time of universal de-
struction

અ લય, *s n* [*S fr* + લ્ to speak]
An unmeaning and unconnected speech 2
Talk, prattle

પલ્લે, Same as અ-લય

પલ્લે-કાર, *s m* [See પલ્લ+સ કાર a suffix
showing the meaning of the preceding
letters *fr* કર્ત્વ, to do; or + લય time]
Same as અ-લય-કાર under અ-લય

અ-વર્તક, *adj* [*S fr* પ્ર forth + વર્ત=L
vert to turn] That sets on foot or advances
forward Same as અ-યોગક

અ-વર્ત માન, *adj* Advancing 2 Current;
prevailing

અ-વર્ત કું, *v i* To engage oneself in, to
begin, to commence, to be set up, to be set
on foot 2 To prevail

અ વર્ત વ કું, *v t* [Caus of અ-વર્ત કું] To
set up 2 To publish, to edit

અ વાસ, *s m* [*S fr* + વસ, વસ કું, to
dwell See વાસ dwelling] Peregrination,
travelling 2 A travel. 3 Residence in a
foreign country

અ વાસી, *s m*. A traveller; a per grina-
tor 2 One living away from home

અ-વાહ, *s m* [*S fr* + વા to carry]
Sticam, flow. 2 Course, current

પ્ર.પાલી, *adj* Liquid, fluid

પ્ર.પાળ, } *s n* [*S* પ્રપાલ] Cereal

પ્ર.પાણી, *adj* Resembling coral, red, rosy

પ્ર.વિષ્ટ, *adj* [*See* પ્ર.વેશ] Entered 2 Arrived, reached

પ્ર.વિજ્ઞ, *adj* [*S*] Knowing well, well versed in, skilled in; erudite, accomplished, adept

પ્ર.વૃત્ત, *adj* [*See* પ્ર.વર્ત-કું] Set on foot, put in motion; established and set in motion 2 Engaged in, occupied with; embarked upon 3 Worldly, secular, temporal

પ્ર.વૃત્તિ, *sf* Establishment, prevalence, currency, commencement 2 Being engaged in 3 Activity, worldly life 4 A stream 5 A strong tendency

પ્ર.વેશ, *s m* [*S* *fr* પ્ર forth + જિગ્ to enter] The act of entering, entrance 2 A scene in a drama

Id પ્ર-વૃષ્ટ પ્રવેશ Trespass in a dwelling house પ્રવેશ પરીક્ષા An entrance examination

પ્ર.વેશ-ક, *s m* An introduction, a proem, an exordium 2 A prologue, an interlude (in a drama)

Id પ્રવેશ પરીક્ષા *See* પ્રવેશ પરીક્ષા under પ્ર.વેશ.

પ્ર.શંસા, *s f* [*S* *fr* + શ્વ to praise] Praise, commendation

Id પ્રશંસા પાત્ર Praiseworthy, commendable

પ્ર.શંસિત, *adj* Praised, praiseworthy, enlogised, extolled 2 Right 3 Roomy, capacious; large

પ્ર.શંસિત, Same as પ્ર.શંસા.

પ્ર.શ, *s m* [*S* *fr* પ્રશ્ન to ask] A question, a query 2 A question about the future proposed to an astrologer

Id પ્રશ મૂકવો To put a question before, to propose a subject for discussion or solution 2 To ask an astrologer about one's prospects or future પ્રશ લેવો To consult the stars on a proposed subject

પ્ર.શાર્ય સર્વ-નામ, *s n* [*S* *fr* + શર્ય + સર્વ + નામ] An Interrogative Pronoun (in gram)

પ્રશ્નોત્તરી, *s f* [+ ઉત્તર a reply] A tablet of fortunes 2 A book of questions and answers

પ્ર.સક્ત, *adj* [*S* *fr* પ્ર intens + સ્વ to adhere to] Attached to 2 Devoted to, applied to

પ્ર.સક્તિ, *s f* [*S* *See* above] Devotion to, application, attachment

પ્ર.સગ, *s m* [*S* *fr* પ્ર intens + સ્વ to adhere to] An occasion, circumstances. 2 A topic, a subject 3 Dealing with, intercourse 4 An adverse time, an affliction, a calamity, a misfortune

Id પ્રસગ આપવો To happen, to occur. પ્રસગ પડવો To happen, to come together, to meet accidentally મારે તેની આગે સારો પ્રસગ છે I have frequent dealings with him પ્રસગ નિકળવો To happen to speak about or refer to a subject in a meeting

પ્રસગ-વશ, *adj* [*S* *fr* + વશ] Being under the power or influence of circumstances

પ્રસગ-વશિત, *adv* Owing to the force of circumstances

પ્રસંગપાત્ર, *adv* [*S* *fr* + વ્યપ્ત taken, arrived, *fr* નેપ near + આ intens + દન given *fr* દા to give] According to the circumstances, suitable to the occasion, eventually.

પ્ર.સન્ન, *adj* [*S* *fr* પ્ર forth + સ્વ to sit] Pleased with, approving of, favourably disposed towards, propitiated 2 Delighted, gladdened

પ્ર.સન્ન-તા, *s f* Being pleased with; pleasure, favour 2 Preference, approval, selection 3 Liking, fondness, relish

પ્ર.સર, *s m*
પ્ર.સર-વ્ય, *s n* } [*S* *fr* + સ્વ to move]
પ્ર.સાર, *s m*

Spread, extension, expansion 2 Speed

પ્ર.સર-કું, *v i* To spread abroad; to extend; to be diffused

પ્ર.સવ, *s m* [*S* *fr* + સ્વ to give birth] Bringing forth, delivery 2 Birth, production.

પ્ર.સવ-કું, *v i* To give birth to.

મ-સાદ, *s m* [*S fr + સ્થ to sit*] Favour, graciousness; propitiousness 2 Anything given as a favour 3 Sweetmeat distributed after reading or reciting a sacred book 4 Food, dinner, meals 5 A sound beating or thrashing (for euphemy)

મ-સાદી, *s f* A present given by way of a blessing

મ સાર, Same as મ-સર

મ-સાર-ક, *adj* That extends, diffuses, or spreads.

મ-સાર-કું, *v t* To spread abroad, to scatter, to diffuse

મ-સિદ્ધ, *adj* [*S fr + સિધ્ to be accomplished*] Generally known public, notorious, spread or published far and wide 2 Well known, famous

મ-સિદ્ધિ, *s f* Celebrity, fame 2 Being well known, being advertised, advertisement

Id મસિદ્ધિ પામવી-મળવી To get fame, to become famous.

મ-સૂત્ર, *adj f* [See મ-સૂત્ર] That has brought forth or delivered

મ-સૂતા, *s f* A woman that has delivered a child

Prov મસૂતાની ધીરા વધ્યા શું ભણે ? Experience is the best guide None knows the weight of another's burden

મ સૂતિ, *s f* Delivery, childbed.

મ સૂતિ-કા, *s f* A woman that has recently given birth to a child, a woman in child bed

મ-સ્તાર, *s m* [*S fr + સ્થ to spread*] Spread, diffusion 2 Combination

મ-સ્તાવ, *s m* [*S See મ સ્તાવ ના*] Beginning 2 Mention, reference, allusion

શબ્દને કોઈ એ નવ કહેશે, બાળકને પ્રસ્તાવ,

—જિન્દગી

3 A cause; an occasion

હસે વિના પ્રસ્તાવ, લાવહીણ લાગણી છાડે

—સામગ્રી

4 Same as મ સ્તાવ ના

મ સ્તાવ ના, *s f* [*S fr + સ્ત to praise*]

A prelude, an introductory dialogue, 2,

A preface, an introduction, an exordium

મ-સ્તાવિ-ક, } *adj* Useful as an intro-

duction 2 Applicable to an occasion.

મ-સ્તુ-ત, *adj* Ready, prepared, at hand; on hand, in hand 2 *s n* The subject under discussion, the topic in hand. 3. An occasion, an auspicious occasion

મ સ્થા ન, *s n* [*S fr + સ્થ to stand*] A going forth, departure 2 After leaving one's own house to enter upon a journey, halting at a neighbour's house and spending there the remainder of the time

મ સ્ત્રવ, *s m* } [*S fr + સ્ત્ર to flow*]

Trickling forth, oozing out 2 A flow 3 Milk flowing from the breast

મ-સ્ત્રવે, Sk. form of પર-સેવે

મ હર, *s m* [*S fr + હર, to strike*; a drum being beaten, or a gong struck, at the end of a quarter of a day to mark the time, *fr + intens + હર to take away* See પે-હાર, પેહેર] A period of three hours, an eighth part of the day and night; a quarter of the time from morning to evening, or from evening to morning

મ હર્ષણ, *s n* [*S fr + હર્ષ*] Joy 3 *ddj*. Causing joy or delight

મ-હસન, *s n* [*S fr + હસ*] A comical drama

મ હાર, *s m* Striking, hitting 2 A blow, a stroke; a knock 3 A cut, a thrust.

Id વાક પ્રહાર Striking with words, hence, abusive language, scolding ચક્ક પ્રહાર Striking with a weapon હસ્ત પ્રહાર Striking with the hand, a blow with the hand

મ-નય, Same as મ-નય

મહા-મ, *s n* [*S fr + મહા*] Freedom of will 2 Willfulness 3 An irresistible will, considered as one of the attributes of the Supreme Being 4 One of the eight *Sādhis*, the power of willing and forth- with possessing 2 Excess

મહા-મ, *s n f* [*S fr + મહા*] A language

corrupted from Sanskrit 2 A vernacular language, any one of the vernaculars of India. 3 *adj* Customary, ordinary, usual, common, natural

પ્રાગ્, *s f* [S પ્રાગ્ gone before *fr* પ્રાગ્ more, earlier, See પ્રાગ્ the east, +ગત] Dawn

પ્રાગ્દ્વ્ય, *s n* [See પ્રાગ્દ્વ્ય] Boldness, confidence 2 Pride, arrogance

પ્રાગ્, *s f* [S *fr* પ્રાગ્, પ્રાગ્, *fr* ન forth+અગ્ to go] The east

પ્રાગ્-ન, *adj* Eastern 2 Of olden times, ancient

પ્રાગ્, Same as પ્રાગ્ધિત.

પ્રાગ્, Same as પ્રાગ્ધિત

પ્રાગ્, *s n* [S *fr* ન forth+અગ્ to breathe, *Of* L *animus* the mind] The vital air 2 Life, vitality, soul 3 The first of the five bodily airs (the others being અપાન, સુપાન, વ્યાન, and ક્ષીન) 4 A very dearly beloved person or thing, life, soul

Prov પ્રાગ્ ને પ્રાગ્ધિત સુગે નય Habit is second nature

પ્રાગ્-અગ્, *s m* [S *fr* + અગ્] He by whom life exists, a husband, a lover, a gallant

પ્રાગ્-નાય, } *s m* [S *fr* + નાય, પતિ] A husband, a lover, a gallant

પ્રાગ્-પ્રાગ્, *adj* [+પ્રાગ્] Dear as life

પ્રાગ્-મિય, *adj* [S *fr* + મિય] Same as પ્રાગ્-પ્રાગ્ 2 *s m* A lover, a husband

પ્રાગ્-મય-દેશ, *s m* [S *fr* +મય full of +દેશ] One of the five frames or sheaths of the animal soul

પ્રાગ્-વર્ણ, *adj* [S *fr* વર્ણ] Dear as life 2 *s m* A lover, a husband

પ્રાગ્-હાર, } *adj* [S *fr* + હાર + અગ્] Depriving of life, killing, deadly; noxious to life

પ્રાગ્ધાર, *s m* [S *fr* +અગ્ધાર] A prop or support of life 2 A husband or lover

પ્રાગ્-ન, *s m* [S *fr* +અગ્, અગ્] Death, the dying state 2 A great misfortune, a great danger

પ્રાગ્ધિત, *s m* [S *fr* +અગ્ધિત restrain ing *fr* અગ્ intens + અગ્ to restrain] The practice of breathing through the nostrils

પ્રાગ્, *s n m* An animal, a living creature

Id પ્રાગ્ધિત (more frequently પ્રાગ્ધિત પ્રાગ્) All animals, animal creation પ્રાગ્ધિત (more correctly પ્રાગ્ધિત) Organic substances, organic matter

પ્રાગ્-પ્રાગ્, *s m* [S પ્રાગ્ in the morning +અગ્ time] The early morning, the dawn, day break

પ્રાગ્-પ્રાગ્, *s f* [S. *fr* + પ્રાગ્] The morning devotions of Brāhman

પ્રાગ્ધિત, *s m* [S *fr* પ્રાગ્ openly +અગ્ to be] An arising or appearing; a coming forth into existence, manifestation

પ્રાધિત, *s n* [S *fr*, પ્રાધિત] Supremacy, ascendancy, predominance, pre-eminence 2 Prevalence, preponderance

પ્રાગ્, *s m* [S] A district, a province પ્રાગ્, *adj* [S *fr* ન forth+અગ્ to obtain] Acquired, obtained, gained; procured 2 Arrived, reached, attained

Id પ્રાગ્ પ્રાગ્, પ્રાગ્-પ્રાગ્, That of which the time has arrived, opportune, suited to the occasion

પ્રાગ્, *s f*. Gain, profit, acquisition 2. Acquired state 3 Advancement achieved.

પ્રાગ્ધિત, *s n* [S *fr* પ્રાગ્ધિત] Power; prevalence, predominance, ascendancy

પ્રાગ્ધિત, *s n* [S *fr* પ્રાગ્ a penance + અગ્] Atonement, penance, an expiatory act, expiation, indemnification, repentance, a religious act performed for the atonement of sinful conduct 2. A supplementary sacrifice

Id પ્રાગ્ધિત પ્રાગ્ધિત To undergo a penance પ્રાગ્ધિત પ્રાગ્ધિત To be liable to undergo a penance

પ્રાગ્ધિત, *s n* [S *fr* ન intens. +અગ્ up to+અગ્ to begin] Merit or demerit begun or done in some former state of existence, considered as constituting the occasion of the present birth, and as regulating the allotment to

it of good and evil 2 Destiny, fate

પ્રારંભ-વાદી, *adj* [S fr + વદ to speak] Depending upon fate, relying on fate 2 e. m A fatalist

પ્રારંભ, *s m* A beginning, a commencement

પ્રાર્થના, *s f* [S fr પ્ર + ઇત્ત + અર્થ to beg] Begging, entreating 2 Praying, a prayer, a request

પ્રારંભ, Same as પ્રારંભ

પ્રારંભ, *s n* [S fr પ્ર + ઇત્ત + અર્થ to eat] Drinking 2 Absorbing

પ્રારંભ, Same as પ્રારંભ પ્રારંભ Alliteration

Id પ્રારંભ મળે To rhyme with પ્રારંભ મળે To make to rhyme with

પ્રારંભ, *s m* [S fr પ્ર + અર્થ to throw] A dart, a barbed missile 2 A blow inflicted with a weapon, a wound 3 A depredation, plunder

પ્રારંભિક, *adj* [S fr પ્ર + અર્થ] Suited to the occasion 2 Opportune, relevant 3 Occasional, incidental

પ્રારંભ, *s m* [S fr પ્ર + ઇત્ત + અર્થ to sit] A palace, a mansion, a royal palace 2 A temple

પ્રારંભિક, *adj* [S fr પ્ર + અર્થ] Given as a favour

પ્રારંભિક, Sk form of પ્રારંભિક

પ્રારંભ, *s f* [See પ્રારંભ] Recognit on

પ્રારંભ, *v t* [See પ્રારંભ] To know, to understand, to recognize 2 To pacify, to console, to comfort

કુટુંબ સર્વ પ્રારંભ, ને પ્રારંભ પર નાર રે
—કુટુંબ

પ્રિય, *adj* [S fr પ્રિ + ઇત્ત to please] Beloved, dear 2 Agreeable, pleasing 3 e. m a husband, a lover

પ્રિય કર, } *adj* [S fr પ્રિ + ઇત્ત to do]
પ્રિય કરી, }
Lovely, amiable

પ્રિયતમ, *adj* [See પ્રિય + તમ superlative suffix] Dearest, most beloved

પ્રિયવદા, *s f* [S fr પ્રિ + વદ to speak] A woman whose talk is pleasing

પ્રિય-વાદી, *adj* Speaking kindly or

agreeably

પ્રિયા, *s f* [See પ્રિય] A lovely or beloved woman. 2 A sweetheart, a mistress 3 A wife

પ્રિય, Sure as પ્રિય Love, affection

Id પ્રિય ને પ્રિય-વાદી-ન પ્રિય-કરી To secure the love of, to fall in love with પ્રિય રાખી To continue to love પ્રિય પ્રિય-વાદી Continue to be kind and loving-a request usually made at the time of departure પ્રિય કરી To be faithful in love towards

પ્રિયતમ, *adj* [S fr પ્રિય + તમ superlative suffix] Dearest, most beloved 2 e. m a husband 3 A lover a gallant

પ્રિય, *s f* [S fr પ્રિ + ઇત્ત to please] Love, affection 2 Likings, fondness 3 Kindness, favour

Id See under પ્રિય

પ્રિય કર, *adj* [S fr પ્રિ + ઇત્ત to do] Lovely, lovable

પ્રેક્ષક, *s m* [S fr પ્ર + દ્રશ to see] A spectator

પ્રેત, *s m* [S fr પ્ર + ઇત્ત + ગો to go] A corpse 2 A goblin, a spirit

પ્રેમ, *s m* [S fr પ્ર + મિત to please] Love, affection, tender regard

પ્રેમ પ્રાપ્ત થી રહે, પ્રેમ પ્રાપ્ત ન થાય,

પ્રેમ પ્રાપ્ત થાય છે, પ્રેમ પ્રાપ્ત થાય

Love maintains life, Love will sacrifice life, and Love will save life —ભાગ્ય

પ્રેમ-દા, *s f* [S fr પ્ર + દા to give] A lovely woman

પ્રેમ-વાદી, *s m* [S fr + વાદ] The essence or true of Love

પ્રેમ-મય ન, *s n* [S fr + મય] The bond of Love

પ્રેમ-ભાવ, *s n* [S fr + ભાવ] The state or feeling of love

પ્રેમ-મય, Same as પ્રેમ-મય

તેનો પ્રેમ વાદો પ્રેમ-વાદી-પ્રેમ-વાદી

પ્રેમ ન, Same as પ્રેમ ન

પ્રેમ-દા, *s m* [S fr + દા to give] Dearest or pleasantest of all love

પ્રેમ-દા *adj* [S fr + દા to give] Let Love

merged in love Hence, 2 Overcome or influenced by love

પ્રેમાશુ, *s n* [*S fr + અશુ*] Tears arising from love or reflection

પ્રેમાળ, *adj* [+ *S* આલ having] Affectionate, kind, loving

પ્રેમી, *adj*, Affectionate, loving 2 Amorous

પ્રેરક, *adj* [*S fr = forth + ફર to go*] Urging, stimulating

Id પ્રક ભેદ The causal form of a root (in Gram)

પ્રેરણા, *s f* [*S fr = forth + ફર to go*] Sending; despatching 2 Urging, inciting

Id પ્રેરણા બુદ્ધિ Instinct મનની પ્રેરણા Inclination of the mind

પ્રેરકું, *v t* To send, to despatch ? To urge, to stir up 3 To cause to do

પ્રેરિત, *adj* Sent, despatched 2 Incited; urged, impelled

પ્રેસ, *s m n* [*Eng Press*] A Printing Press.

પ્રેત, *s m* [*See પ્રેત-દિન*] A class of Brāhmaṇas who act as family priests to Kāstīryas 2 An individual of this class

પ્રૈઠ, *adj* [*S fr = forth + ઠ carried fr વ્ to carry*] Full grown, matured, confirmed, perfected 2 Great, grand, illustrious 3 Dignified, venerable, respectable 4. Ornate, polite

પ્રૈઠા, *s f* A woman from thirty years of age to fifty five, a bold woman, advanced in years and no longer bashful 2 A woman of impetuous desire.

પ્રૈઠિ, *s f* Maturity 2 Elegance, courtliness, dignity 3 Boasting, arrogance

પ્રેલંગ, *s m* [*S fr = a jump fr જ to jump + ગ્ to go*] A monkey, an ape

પ્લાસ્ટર, *s n* [*Eng Plaster*] Plaster

પ્લાસ્ટર, } *s n* [*Eng Blister*] Blister

પ્રુત, *adj* [*S fr જુ to run*] Being three times the length of a short vowel, lengthened (of a vowel) (n Gram)

ફ.

ફ, The 33rd letter of the alphabet and the 22nd consonant

ફઈ, Same as ફેઈ.

ફકડી, *s f* [*See ફર ફડી or ફડડ*] Disgrace, ignominy

ફકત, *adv* [*Ar ફક્ત fr ફ now + કત cut off*] Only, merely, simply, solely

ફકર, Same as ફિકર

ફકીર, *s m* [*Ar ફકીર*] A mendicant, a fakir 2 A beggar 3 A poor, penniless person

Id. ફકીર યસ To put on the dress, &c, of a Muhammadan beggar or dervish during the Tabut Holidays (of a Hindū)

ફકીરી, *s f* Mendicancy, beggary 2 Indigence, poverty

ફકડ, *adj* [*Hom Des વકા ફ = લિટ-તિ it stands, or વકાળી=અભિચયેન-શોમયાન: beautiful (of a person) ચિદેશ્વર: having an engaging*

manner of speaking] Free, independent, libertine 2 Foppish, dandish, finical 3 Extravagant, prodigal, profuse

ફકડાઈ, *s f* Licentiousness, dissolute habits 2 Foppishness 3 Extravagance

ફકડકાડ, *s m pl* [*Imit See ફકડ*] Emphiness

ફગાફગાકું, *v t* [*Imit Cf ફર ફર, ફરફર*] To roam about, to wander aimlessly 2 To fly before the wind

ફગર, Same as પરાગ The pollen in flowers
ફવ ફગરો પાથરો, સાલુઠે દસળી ફર રે —ભાષા.
ફવના ફગર ગવડ, આઠની ત્રિયલિલિલ વઠ મુલ રીતે
—ગીત-ગોવિંદ.

ફગવકું, *v t* [*See ફાગ Or see ફેગ*] To mislead, to wheedle, to coax 2 To cause to swerve from, to cause to withdraw a statement 3 To force to retract

ફગવ, *v t* To be misled, to be mis

directed 2 To make random statements; to swerve from

બાઈલ, એમ બોલતા શુ ક્રોડ? દુર્બળ પશુ પોતાનો સંગો
—પ્રેમાનંદ

3 To abuse

Id ફાળી જવું To break a promise, to break the terms of an agreement by denying what was stated at the time

ક્રમ વે, s m [See ક્રમ + P વાદિમ] A present received in the Holī festival

ક્રમ-વ વુ, Same as ક્રમ વ વુ To recant

નિશ્ચેકારી કુદ મન તણો, બાજ દેરો ક્રમવી

—પ્રેમાનંદ

ક્રમો-ટ વુ, v t [+ રૂતિ, વર્તુળ] To throw away

ક્રમેત, adj [See ક્રમેતી] Abashed, confounded, put to shame; looking foolish 2 Disgraced

ક્રમેત-ખેર, adj [+ P જોર enjoying fr હુંદર to enjoy] Having the bad habit of putting others to shame or out of countenance 2 Habituated to bear disgrace; shameless

ક્રમેતી, s f [Ar] Disgrace, ignominy 2 Ridicule, shame

Id ક્રમેતીના ફળહા Great disgrace, disgrace in many respects, public disgrace

ક્રમેતો, s m. Open disgrace 2 A kind of sauce made of ripe mangoes

કેટ, intary [Imit See ફેટ-વુ] O fie! Shame!

Id ફેટ હેતી To say "Fie upon you," to expose one to public disgrace

કેટકે, s f [S સ્ફટિક fr સ્ફટ to break] Crystal

Id ઘેલુ કેટકે White as crystal

કેટક, s f [See ફેટકારો] A sheet of cloth waved up and down in sifting corn so as to blow away the chaff

Id કેટકે દેવાળિયો Quite insolvent.

કેટકે, s f [Imit See ફેટકારો] Throbbing of the heart through fear 2 Fear

કેટકે-કેટકે, adv Throbbingly

કેટકે કેટકે બળવું માથે થાય, શિદ દિવસ તન પિઠગરે છે

—દયારામ

કેટકે-ડી, s f [See ફેટકે crystal] Alnm

કેટકે વુ, v t [See ફેટકે વુ Cf. યાટકે-વુ.]

To be demented 2 To digress; to deviate.

3 To throw away all restraint

કેટકે વુ, v t [See ફેટકે] To lash; to cane

કેટકે વુ, v t [See ફેટકે crystal] To lose brightness

કેટકાર, Same as ફેટકાર

કેટકાર-વુ, Same as ફેટકાર-વુ

કેટકાર-વુ, v t [See ફેટકારો] To slash.

કેટકાર, adj [See ફેટકે વુ] Demented

મન વિચારમા કું ફેટકારી સગળી ફેરે ને —દયારામ.

કેટકારો, s m [ફેટ Imit + S કાર suffix showing the sound of the preceding letters

ફેટકે to do] A slash or sounding stroke with a cane 2 A vigorous attempt, a dash.

3 A blast, the whisk of the hand, a whizzing rush

કેટકે યુ યાટકે, s m [See ફેટકે-વુ+યાટકે Cf. યાટકે the gate of a compound] A single shutter to close a door

કેટકે-દેવાળિયો, s m [+દેવાળિયો] A broker who takes no responsibility on himself.

કેટકી, Same as ફેટકે-ડી.

કેટકે વુ, adj [See ફેટકે વુ, ફેટકે-વુ.] Eccentric, crack headed

કેટકે, s m [See ફેટકારો.] A stroke, a lash, a stripe

Id ફેટકે મારવો-ભગવવો To slash; to strike with a thin stick 2 To punish એકે ફેટકામા એણે માર વાર પાડ્યું He accomplished his object at a dash ફેટકે પાવો To receive a lashing 2 To be subjected to a loss

ફેટકે, adv [See ફેટકે.] Being made contemptible, being disgraced

ફેટકે-ડી, } s m [See ફેટકે-ડી fr S ફેટકે

to break.] A crack; squib, a paper-cracker

ફેટકે વુ, v t [Cause of ફેટકે-વુ] To cause

to break, to break 3 To allow to go beyond the limits of decency or good conduct

ફેટકે-વુ, s m pl [See ફેટકે Imit, or ફેટકે-વુ]

Obscene or abusive tongue.

ફેટકે વુ, s m Obscene or abusive words

ruled by a woman

મોટું દટાણું, ને ઘોડો દટાણું, પર નારીના પ્યારમાં
—મહિરસ

ફટા-પો, *s m* [See ફટ-પુ] A petty chief separated from the ruling power and taking away with him his share of the inheritance

ફટા-ર-ગું, *v t* [See ફટ-પુ] To expand the eyes through anger

ફટા-રી, *s f* Going beyond the limits of decency or good conduct 2 Boasting, exaggerated ideas of one's own importance

ધીર પહી ફંગટની એ છે ફટારી —ધીરો.

ફટા-ફ, *adv* Dilated, extended (of the eyes) 2 Gone beyond the limits of decency, or good conduct 3 Demented, maddened.

ફટા-વ-ગું, *v t* [Caus. of ફટ-ગું] To bring over, to bring over to one's side by false representations or bribes 2 To spoil by over-indulgence, to give undue liberty to (said of children or subordinates)

ફટા-પો, Same as ફટા-પો.

ફટાર, } *adv* [See ફટ-પુ] Soft and sweet (of a preta-nut) 2 *s n* A mango fallen to the ground from a tree by the blowing of the wind, &c

ફટ, *s n* A place of public business or public resort 2 The place where liquor is distilled, a distillery 3 A band or set of actors, dancers, songsters, &c 4 One of two parties in singing

ફટ, *adv* [Imit Cf ફટ, ફટ-પુ] With a quick sharp sound 2 Quickly

ફટ-ફ, *s f* [Imit See ફટ-ફટ] The flapping part of a garment, a flap

ફટ-ફટ-ગું, Same as ફટ-ફટ-ગું.

ફટ-ફટ-ગું, *v t* [Imit See ફટ-ફટ] To drink a liquid with a gurgling sound

ફટ-ફે, *s m* [See ફટ-ફે] Intimidation, dismay; terror 2 Taking with a smacking sound a draught from the hand into the mouth

ફટ-પ, *s f* [See ફટ-પુ, ફટ, + P જેહ dim] A small piece out-off.

ફટ-પો, *s m* [See ફટ-પુ+P જેહ dim Or

P પાલે a bit Cf ફટપા-ન, ફટ ફટ (ફટ-પાલ), an order + જેહ dim] Settlement, adjustment, decision, termination of differences. 2 Liquidation / of debts)

Id ફટપો ફરવે-લાવવે-આપવે-ખૂંદે To terminate a dispute, to decide a quarrel

ફટ-નવીન, } *s m* [See ફટ a piece of

ફટ-નવીન, } paper + P નવિસત્ત્વ to write fr S નિ વિશ્વ to enter, to insert, fr નિ દાખા વિશ્વ to enter] A keeper of registers, &c, a deputy auditor and accountant

ફટ-ફટ, *s f* [Imit] Flapping state 2 Struggling in a hurry, a hurry 3 Throbbing, palpitation 4 *adv* Flapping, struggling, throbbing

ફટ-ફટ-ગું, *v t* To make a flapping sound 2 To tremble through fear 3 To rail at, to rattle forth abuses

Id. ફટફટિ જગ To have a throbbing of the heart 2 To be terrified

ફટ-ફટ-ટ, *s m* A loud rattling or flapping 2 Fear, terror 3 Railing at, uttering reproaches 4 Airs, conceit, affectation

ફટ-ફટ-વ-ગું, *v t* To shake with a flapping sound, to flap (the wings)

Id નાન ફટફટારવા To be aroused, to become watchful.

ફટ-ખખતર, *adv* [See ફટ-પુ + ખખતર] Uncovered, open, unreserved

ફટા-ફા, *s f* [See ફટા-ફા] Vain talk, a boast, a brag

ફટા-ફટ, *adv* [Imit See ફટ-ફટ] Sound- ing in quick succession (of blows, &c), slashingly

ફટિ-પો, *s m* [See ફટ a place of public resort] A vendor of grain

ફટાર, } *s f* [See ફટ + ઢાણ ફેરું] A light partition made of bamboos, boards or bricks

Id ફટાર-ફટારા સરવી To make a high partition, &c

ફટુગી, *s f* A small ફટુગી.

ફટુગી, *s m* [S સ્ફુલ્લિત a spark] A

offshoot, a shoot, a portion shooting out and branching off

ફણસ, *s n* [S फणस.] The fruit of the bread-fruit tree, a jack fruit

ફણસી, *s f* The bread-fruit tree 2 A kind of pod

ફણી, } Same as ફેણ The hood of a serpent

ફણી, *s f* [S कणा See ફેણ Mar कणी a comb] A weaver's instrument for pressing and closing the woof, having teeth resembling those of a comb

ફણી, Same as ફેણી

Id ફણી or ફણી ફરતી-માડવી To spread out the hood (of a serpent) 2 To be angry

દહીં દૂધને કાળે વઢાલ, આપણે માડી ફણી

—ફાલણ

ફણી, } *s m* [S फ + धर + ध, ध-द्र]

A large serpent

ફટા-કું, *v. 3* [See ફાટી, ફટ-કું] To change the direction (of a stream of water in motion) 3 To be divided or separated 3 To digress

Id. ફટાયે નિકળ્યું To become an outlaw

ફટવા, *s m* [Ar फैतवा judgment] Expounding and clearing up a point of religion or law, a decision, an opinion 2 Feigning, dissembling, sham, pretence, hypocrisy

ફટવા-ખોર, } *adj* [+ P फेंक enjoying

ફટવા-ખોર, } *adj* [+ P फेंक enjoying
f. फेंक to enjoy] That pretends, that dissembles

ફતે, *s f* [P फतेह] Victory, success, triumph

Id ફતેના ડડા Drums beaten in token of a victory

ફતે-મારી *s f* [See ફતે + માર કું] A native craft, a small sailing vessel of a particular description

ફતેલ, Same as ફતે

ફતે-મંદ, } *adj* [P फ्र मन्द = S मंद,
ફતેલ મંદ, }

મ્ suffix showing possession] Victorious triumphant, successful, prosperous

ફતે-મદી, } *s f* Victory, success, a hap-

py conclusion, prosperity

ફટફટ-ફટફટ, *adv* [Imit] Galloping (of a horse)

ફટફટ કું, *v. 1* [Imit. Cf फट-फट] To fizz, to fizz, to sputter 2 To thrill, to tingle, to shoot 3 To look full and ready to burst 4 To be in a state of ferment

ફટફટ ટ, *s m* [+ફટ] Sputter, a fuss 2 Rapid, indistinct, or nonsensical talk

ફટિયું, *s n* [Eng Farthing = 8 Pies] A measure of value equal to four pies 2 A small sweetened cake

ફતેત, Same as ફેણસી

ફતી, *adj* [Ar فنا destruction.] Destroyed, extinct, annihilated 2 *s. f* Complete destruction 3 Consumption

Id ફતી ફાતિયા કરવા To annihilate ફતી ફાતિયા થયું To be annihilated

ફદ, *s m* [Hem Des फद fr. S हस्त throbbing, unsteadiness, fr हस्त to throb

A plot, an intrigue, a seditious scheme 2

An intrigue with a woman, a love affair

3 A vice, an evil habit

Id ફદ રચવો-માડવો To arrange an intrigue ફદ માડવો To be engaged in a noisy and turbulent affair ફદમાં વણવું To be addicted to 2 To be involved in a plot

ફદી, *adj* Mischievous, prankish, intriguing, plotting 2 Voluptuous 3 A mischief-devising person 4 A rake, a debauchee; a voluptuary

ફફડ કું, *v. 1* [See ફડ ફડ-કું] To take amiss, to take a huff, to bristle up, to show one's teeth, to stamp the foot, to stamp, to quiver, to swell, to foam with rage, to cut up rough 2 To be angry or passionate, to rail 3 To flutter

Id ફફડી ગયું-મરવું To be terrified

ફફડાદ, Same as ફડફડાદ

ફફળાવ-કું, *v. t* [Imit] To pour out

ફફળો, } *s m* [See ફેલવો] A pu-

ફફેલો, }

rule, a blister

બ્રમ પાડે, કૂંઠ મારે, ઘરીરે થાય ક-કૌસા,
તરકડે સેના રણ વિષે, જમ દલે દાખા હોવા

—પ્રેમાનંદ.

ક-કૌસ-કું, *v t* [See પૂછ-કું] To rummage,
to ransack

ક-કૌસી, } *s m* [See કૌસી] A pustule,
ક-કૌસો, }
a blister

કરક, *s m* [Ar કર્ક] Difference, dissimilitude; variation 2 Distance apart, interval 3 Discrepancy

કર-ક-ડી, *s f* [See કર-ક + ડ + ડી] A tool in spinning 2 A turnstile 3 Anything that turns round

કર-ક-કું, *v i* [Imit See કર-ક] To throb 2 To slip away 3 To move, to stir

Id પાછું ફરકું To return, to reappear
ફરકીએ To cast a look behind આખ ફરકે છે
The eye throbs વાવટે ફરકે છે The banner flies

કર-કી, *s m* [Eng a Frank.] A European 2 A Portuguese.

કર-ક, *s f* [Ar કર્જ obligatory duty] Duty, obligation

Id. ફર પડવી To be obliged or compelled
ફર પડવી To oblige, to compel

કર-કન, *s m* [P] Offspring, a child
કર-કી, Same as કર-ક-ડી

કર-કું, *adv* [See કર-ક] That turns, winds, rotates, or revolves 2 Changeable, capricious, fickle 3 Recurring, returning 4 Itinerating, travelling 5 Going about, circulating, walking to and fro 6 Turning; going round, surrounding.

Prov ફરત ફરતી બ-યડી No condition of life is stat onary

કર-ક, *s n* [A ફર્ડ single] One out of a pair or set (of garments)

કર-કર, *adv* [Imit See કર-ક] Flutteringly, flappingly 2 With a tearing sound

કર-કર, *adv* [See ફર] Falling like spray

કરમા-ન, *s m*. [P. See કરમા-સ] A man-

damus. 2 An order, a command, a precept; an instruction; a commandment, a mandate 3. A patent, a charter

કરમા-વ-કું, *v t* To order, to direct, to bid, to tell to do, to desire, to instruct

કરમા-સ, *s f* [P કર્મોદ્ધાર fr કર્મોદ્ધાર to order] An order, a direction 2 A charge or commission to execute 3 Desire, pleasure, will (of a superior expressed to his subordinate)

Id કરમાસ ઉઠાવવી To execute an order.

કરમાસી, } *adv* Made or prepared to
કરમાસુ, }
order, commissioned 2 Excellent, first-rate, prime, good, fine

કરમે, *s m* [Eng Form] A form a model, a pattern, a specimen 2 A plan; a map 3 A form in printing

કર-કું, *v i* [S ફર to throb] To turn, to move round a body 2 To return 3 To have a feeling of giddiness 4 To walk to and fro, to walk about 5 To travel over, to traverse, to go over, to go from one to another 6 To turn off, to take a new direction 7 To alter, to change 8 To be turned back, to be rejected 9 To be circulated 10 To turn against, to become adverse 11 To whirl

Id પાછું ફરવું To turn back, to shrink from
માથું ફરવું To have a feeling of giddiness. ફરવા
ફરવા To walk round (a tree, &c) પંડી-ફરદી-ચ-
કર ફરવું To move in a circle હુઆખા દેસ ફર્યો છું
I have travelled over the whole country
વિચાર ફરે છે The determination is changed
ચન ફરે છે The mind is changed વચન ફરવું To
be broken (of a promise) તેનો દિવસ ફર્યો છે His
circumstances are changed હાથ ફરવો To be
touched with the hand 2 To be stolen (of property) 3 To be in use. ચોદ ફરી જવું To
have the face averted ફરી જવું To break one's promise ફરી જવું To turn the
side 2 To revolt ફરી બસવું To turn the
side 3 To be cross ફરી વળવું To pass over;
to go over 2 To sail round (of a ship)
ફરવું ફરવું To wander aimlessly ફરવા જવું To

take a walk ફરવું ફરવું To walk with freedom
ફરવા ફરવાની જગ્યા A promenade રામની ચાલ
ફરે છે The king's order is obeyed, the king
is obeyed

Prov ફરે તે ચરે, ને બાધ્ય બાધે મરે The hand
of the diligent maketh rich, but the soul
of the sluggard hath nothing

ફરી બેસવું To break one's promise

ફરશી, } s f [S પરશુ] A battle axe 2
ફરસી, }

A chisel

ફરસ, s m [Ar ફરસ] A slab of stone

ફરસ-પથી, s f [Ar ફરસ stone + પથી] Paving, pavement, a stone floor

ફરસાટ, s f [See ફરસ] Astringency

ફરસી-પુરી, s f [See ફરસ+પુરી] A kind
of sour cake

ફરસું, adj Astringent and pungent
(of food, &c)

ફરસુંદ, Same as ફરસદ

ફરસુંગ, s m [P] A glossary, a vocabu-
lary, a dictionary; a lexicon

ફરાંસિસ, s m [Fr Française] A
Frenchman; a native of France

ફરાજત, s f [P ફરાજત] Leisure, respite
2 adj Unoccupied, disengaged

ફરાશી, adj [See ફરશી] Of the best
kind (of iron)

ફરાસ, s m [Ar ફરાસ] A servant whose
business it is to spread the carpets, &c

ફરાસ-ખાતું, s n [+ ખાતું] The place
where tents, carpets, mats, &c, of great
men are kept 2 The tents, &c, consider-
ed collectively

ફરાણ, s m [S ફરાણ ફરા + આ-હાર] A
slight repast, a luncheon

ફરિયાદ, s f [P] A complaint, an ap-
plication for redress, arraignment, accusa-
tion, indictment 2 Exclamation, lamen-
tation

Id ફરિયાદ કરવી-માઝી-જગવું To lay a com-
plaint before

ફરિયાદી, s m f A plaintiff, a complain-
ant; an appellant 2 s f Same as ફરિયાદ.

ફરી, }
ફરી-થી, } adv [See ફરવું] Again,

another time, a second time, next time,
once more

ફરેહાલ, Same as ફરેહાલ

ફરેહી, s f [See ફરેહ, ફરેહ-હી] Window
shutters

ફરેખ, s m [P] Misleading; beguiling,
deceit, deception, fraud, wile, guile

Id ફરેખ દેવા To deceive

ફરેખી, adj Deluding, deceiving 2 s
m f A deceiver, a cheat, an impostor 3
Same as ફરેખ

ફરેહી, adj [See ફરેહ] Experienced 2
Headstrong, heady, opinionated

Id માયાને ફરેહ Headstrong

ફરેસ્તો, s m [P ફરિસત] An angel 2 A
guileless person 3 A very handsome or
beautiful person

ફરે, s m [Hem Des ફરે f S ફરક
a plank] A measure of capacity for grain,
consisting of $\frac{1}{4}$ of a candy (ખાદી)

ફલ, Sk form of ફળ

ફલકુરી, s f Money (Used in secret
communication)

ફલખ, s f [S ફલખ going with leaps
fr સ્વ a leap fr જુ to run + નમ્ to go] A
bound; a leap, a hop, a spring; a jump

Id ફલખ મારવી To leap

ફલાઈ, adj [P ફલાઈ] Such a one, cer-
tain, such and such, some one

ફલાહાર, Sk form of ફરાહ

ફલિત, adj [S ફ્ર ફળ] Having fruits,
that has borne fruit 2 Implied (as to
meaning)

ફલિતાર્થ, s m [S ફ્ર + અર્થ] A mean-
ing borne, involved or implied

ફલ્ક, adj [See ફલે ફલ] Open, wide,
extended

ફર, s f [P ફરત] Defeat

ઈતે નજ નજ વાધે વેરી રસ ગાવી કાધે,

ફરી ફર દુરાગિન, ચોક્કીરો નાક તે — વલ્લભ

ફર, s f [Ar ફરદ a vein] A vein 2
Opening a vein, bleeding, phlebotomy.

Id ફર ખોલી To open a vein, to bleed

ફર-ફ-ઉ, v t [Imit] To burst, to come

to nothing, to end in smoke 2 To break a promise, to slip off, to be frustrated

ફસલ, *s f* [Ar ફસલ] The harvest or crop 2 The harvest season

Id ફસલ ભરવી To store up corn for use till the next crop

ફસાવડું, } *v i* [Caus of ફસાવડું] To entrap, to bring into a scrape, to deceive, to cheat; to gull

ફસાવડું, } *v i* [Hem Des ફસાવડું = S વિશ્વવદતિ to be discordant, fr S પાશ a snare See ફસો] To be entrapped or taken in, to be sunken or lost, to be involved in embarrassments 2 To be deceived, to be misled

Id ફસાઈ પડ્યું To be entrapped

ફળ, *s n* [S ફલ fr ફલ્ to bear fruit] A fruit 2 An effect, a consequence, a result 3 Profit, advantage 4 The area 5 [S ફા] A blade

ફળદ્રૂપ, *adj* [S ફ્ર + રૂપ] Fruitful, fertile, advantageous, effectual, availing, successful

ફળવંત, *adj* [S ફલવંત fr ફળ + વંત, વંત, = વાળુ having] Fruitful, fructiferous, luxuriant

ફળવું, *v i* To receive impregnation, to bear fruit 2 To yield profit or advantage 3 To be realised or verified

ફળાઉ, *adj* Bearing fruits

ફળાધાર, *s m* [+ આધાર] Living on fruits

ફળાર, } Same as ફરાર, ફલાધાર
ફળાધાર, }

ફળિયું, *s n* [Hem Des ફલિયો, ફલિહા, fr S પરિવા a surrounding ditch, S પરિવા the circumference] A street

ફળીભૂત, *adj* [S ફલ + ભૂ to be] That has become fruitful, that has borne fruit

ફેફકાઈ, *s f* [See ફેફકું] Foppishness, 2 Ostentation, pomp

ફેફકું, *adj* [See ફેફકાઈ] Foppish, spruce 2 Gay, sprightly 3 Showy, ostentatious.

ફેફકું, *s n* Jugglery.

ફેફકું, *s m* [See ફેફકાઈ fr ફેફકું + S ફર showing the sound of the preceding letters fr ફ to do] Presumption, vain and empty pretensions, self sufficiency

Id ફેફકાઈ ધરાવેલો-રાખેલો To be proud of
ફેફકાઈ, *s n* [See ફેફકું a perplexed state] A difficult or perplexing position

Id ફેફકાઈ નાખ્યું To put into a difficult, perplexing, or inconvenient position 2 To deceive

ફેફકાઈ, *adj m* Short-sighted, looking askant

ફેફકાઈ, *s f* [See ફેફકાઈ] The ends of a garment

ફેફકાઈ, *s m* An infusion of a medicinal drug

ફેફકાઈ, *s m* [See ફેફકું] A branch, a long divergent portion 2 Digression 3 A whim; a fancy, a freak 4 Spite, grudge

ફેફકાઈ, *s f* A pot-belly

ફેફકાઈ, *s m* [See ફેફકું] Deceit, a trick. 2 A snare a trap

ફેફકાઈવડું, *v i* [See ફેફકું] To tear

ફેફકાઈ, *s n pl* [Imit] Making vain or ineffectual endeavours, vain struggles 2 Groping about 3 Fruitlessness

Id ફેફકાઈ મારવા To make ineffectual efforts

ફેફકાઈ, *s f* [See ફેફકાઈ] Entanglement, embarrassment 2 Coming in the way, an obstacle 3 A noose

ફેફકાઈ, *s f* [Dh Des ફેફકાઈ = fr S સ્પર્શ touch] A splinter 2 A fine piece of wood penetrated into the skin

Id ફેફકાઈ કાઢવી To remove an obstacle
ફેફકાઈ મારવી To throw an obstacle in the way of મારા પગમા ફેફકાઈ ધાગી છે A splinter has entered my foot

Prov ફેફકાઈ કાઢતો પેસે સાવ To go for wool and come shorn

ફેફકાઈવડું *v i* To noose 2 To ensnare, to entangle 3 To cheat, to trick 4 To cut

Id ગળુ ફેફકાઈ To hang by the neck

ફેફકાઈવડું, *adj* Involving in a difficulty; scheming, intriguing

ફેફકાઈ, *s f* A noose. 2 Gallows 3.

Strangulation

ક્રિયુ, Same as ક્રિયુ. Involving in a difficulty

ક્રિયુ સમા મામેલ મારે, રહ્યું નહોતું, તે ક્રિયુ રે

—લગભગ

ક્રિયુ, *s m* [S પાશ *f* પશ to bind Cf ક્રિયુ] A snare, a net, a noose 2 A clasp or locket, a hook and eyes, a catch to fasten 3 A thing that entraps and entangles

ક્રિયુ, *s f* [See ક્રિયુ] Powder Cf ક્રિયુ ક્રિયુ, *v t* [Imit] To toss from the palm into the mouth

Id ક્રિયુ ક્રિયુ To die of starvation

ક્રિયુ, *s f* Medicinal powders

ક્રિયુ, } *s m* A quantity taken in the hand to be tossed into the mouth 2 A hungry day, a day of fasting 3 Poverty, want

Id ક્રિયુ or ક્રિયુ-મારે or મારે To toss a large quantity of dry or powdered food into the mouth ક્રિયુ મુઠી A mouthful or handful, a quantity whether small or large

ક્રિયુ, *s m* [Dh Des કાગળ *fr* S કાગળ, also Hem Des કાગળ (S કાગળ) = S વસંતોત્સવ the Holī holidays See ક્રિયુ] A song in praise of the Holī festival 2 Spring 3 Amatory songs, an obscene song

ક્રિયુ, *s m* [Dh Des કાગળ *fr* S કાગળ the month in which the Holī festival is celebrated] The fifth lunar month of the Samvat year; February — March

ક્રિયુ.ક્રિયુ, *s n* A kind of garment worn by women

ક્રિયુ, *s f* A wedge, a chip of wood driven in 2 An obstacle, an impediment

Id ક્રિયુ મારે To put an obstacle or throw an impediment in the way of

ક્રિયુ, *adj* Flat

ક્રિયુ, *adj* [Ar ક્રિયુ] Overplus, surplus 2 Spare, remaining, redundant, superfluous

ક્રિયુ, *s f* [See ક્રિયુ ૩] A fracture, a rent, a fissure, an opening, a cleft, a split 2 Breaking, disuniting, becoming separate,

disagreement, disunion, discord

Id ક્રિયુ પડવી To be divided

ક્રિયુ-ક્રિયુ, Same as ક્રિયુ-ક્રિયુ

ક્રિયુ ૩, *v t* [S ક્રિયુ ક્રિયુ, to break]

To tear, to rend, to burst, to split, to slit 2 To come to light 3 To break; to part, to separate, to become disunited 4 To be torn or broken 5 To chap or crack 6 To burst 7 To become violent or wild 8 To become unmanageable 9 To be aching

Id ક્રિયુ પડવો-મુઠી Expressions of abuse used by women વારો ક્રિયુ To have a pain in the back bone હારી ક્રિયુ To be overpowered આગ ક્રિયુ To look angry 2 To be maddened or violent ક્રિયુ જુ To go beyond the limits of decency or good conduct ક્રિયુ પડવું To die a sudden death ક્રિયુ જુ To throw off restraint 2 To be elated

Prov ક્રિયુ પગ વાડવો To add trouble to the wounded heart, to attack the weak point.

ક્રિયુ-ક્રિયુ, *s f* General disunion, general disagreement (of friends, &c)

ક્રિયુ, *adj* Torn, rent, tattered 2 Torn and worthless 3 Indecent, obscene

ક્રિયુ-ક્રિયુ, *adj* [+ ક્રિયુ ૩] Quite torn, torn in several places

ક્રિયુ-ક્રિયુ, *adj* Bold and heedless; free and fearless 2 Crack-brained, crazy

ક્રિયુ, *s f* [See ક્રિયુ ૩] Cutting 2 A slice, a segment 3 Half a rupee (in secret communication)

Id ક્રિયુ મગની બે ક્રિયુ Children of the same father and mother

ક્રિયુ, *v t* [Hem Des ક્રિયુ *fr* S વાટ વાળે, ક્રિયુ વાળે, it splits, or S ક્રિયુ to cause to break *fr* ક્રિયુ to break See ક્રિયુ ૩] To tear, to rend, to break, to cleave, to split

Id ક્રિયુ ક્રિયુ To blame, to taunt, to rail at ક્રિયુ ક્રિયુ બોલવું To make use of indecent language બેડા ક્રિયુ To pay frequent visits to 2 To make demands for money due ક્રિયુ વાગ To tear to pieces and devour

ક્રિયુ, *s n* A half 2 Half a rupee

cloth worn after a bath

ફાળી, *s f*. A kind of garment worn by women

ફાળી, Same as ફાળ-કું.

ફાળી, *s m* [See ફાળ-વ-કું] A share; a dividend, average, proportion, the part allotted in distributing

Id ફાળો નાખવો To distribute shares; to decide that a certain person should pay a certain amount

ફિકર, *s f* [Ar ફિકર deep thought] Care, concern, anxiety, solicitude

Id ફિકર રાખવી To be careful about

ફિક્કિ, *s f* [See ફિક્ક, ફીક] Paleness, faintness 2 Tastelessness, rapidity

ફિક્કું, *adj* [S સ્કીત pure, white See ફીક] Faint or dim (of colour), pale, light 2 Weak of taste, flat, rapid, dead 3 Faded in look, wan, pallid 4 Of no vigour or spirit, dull; barren

ફિક-કાર, *s m* [ફિક Imit + S કાર suffix showing the sound of the preceding letters fr ફ to do] Scorn, contempt 2 A curse, a malediction

ફિક-કાર-કું, *v t* To scorn, to despise

ફિક-કાર-કાળ, *s m* [See ફિક-કાર-કાળ] The time of destruction

ફિક-ફિક, *interj* [Imit See ફિક કાર] Fie! Shame!

ફિક-વ-કું, *v t* [See ફિક-વ] To get loosened 2 To clear away, to remove

ફિક-વ-કું, *v t* [See ફિકર] To bribe, to induce

ફિક-કુ, *v t* [Dh Des ફિકિય fr S સ્કુટિ-ત્ત્વ broken, fr કુટ to break Or Hem Dea ફિકર, ફિકર, =S બ્રચયતિ it falls] To get loose

ફીન દેવ ફીકપા હતા, તેમણે કહ્યું કયું ? —વશીકા 2 To be cleared or removed away 3 To get rid of, to be washed off

કાઈના અર્થ ના ફીકે, બહુ યાચજ સર્વનુ —પ્રેમાનંદ 4 To be opposed to, to become the enemy of, 5 To be spoiled, injured, or lost

ફીચુ-કુ, *v t* [See ફીચુ] To press or crush with the hand.

Id આ કામમાં તમે શું ફીચુ ? What did you get by all the trouble of this business?

ફીરુ, *s n* [Ar ફીર] Revolt, defection, perfidy; mutiny, sedition 2 A quarrel, a broil, a disturbance 3 Knavery; deception; fraud, imposition, trickery

ફીરુરી, *adj* Perfidious, seditious, mutinous 2 Treacherous, knavish, that deceives or defrauds

ફીરવી, *s m* [P પિરવા fr ફિદા a sacrifice, See ફિદા] A devoted servant

ફીદા, *adj* [Ar or P ફિદા a sacrifice] Devoted to, ready to be sacrificed for 2 Attached to, enamoured of, doatingly fond of

ફીચો, *s m* [S ફીર] The spleen

ફીર-કી, *s f* [See ફીર કું] A turn, round, or whirl 2 Whirling, any little roller or thing turning on an axis 3 A reel

ફીર-કો, *s m* A nation, a community, a tribe, a sect, a people

ફીરગી, *s m* [Eng a Frank See ફીરગી] A portuguese, a Frenchman, a European

ફીર-વન, *adj* [See ફીર વન-વન, વિન, with out] Headstrong, obstinate

ફિદાસુદ, *s m* [P fr Eng Philosopher] A Philosopher, a lover of Wisdom

ફિલસુફી, *s f* Philosophy

ફિસાહ, *s m* [Ar ફીસાહ corruption] Revolt, mutiny, insurrection, rebellion, sedition 2 Disturbance, tumult, commotion 3 A quarrel, a broil, a scuffle

ફિસાહ ખોડ, } *adj* [+P દોર enjoying fr. ફિસાહી,

હુદ્દર to enjoy] Mutinous, seditious, insurrectionary 2 Tumultuous, turbulent 3 Mischievous, dangerous

ફિમિ યારી, *s f* [Eng fuses Gnj ફીમી Imit + S કાર suffix showing the sound of the preceding letters fr ફ to do] Self-applause, self-complacency, self-conceit; self-esteem, self-sufficiency, pretension, coxcombr, vanity; pride, arrogance

Id ફિમિયારી મારવી To boast

ફિસોટો, *s m* [See ફીક] Flakes of foam adhering to the mouth through fatigue

or disease

Id હુ તારે કિસેટો કાદીરા I will belabour you till you are on the point of death

ફી, *s f* [Eng *Fee*] A small payment demanded and made as a right

ફીક, *s f* [See ફીકુ] Tastelessness or dryness of the tongue

ફીકુ, *adj* [S સ્ફીત pure, white] Same as ફીકુ

ફીણ, *s n* [S ફેન] Foam, spume, spray

Id મોંડે રીણ આવતુ To foam at the mouth 2 To be exhausted 3 To be subject to hysteric fits

Prov રીણુ વધેવે શુ નિકળે ? Nothing comes out of nothing You cannot gather figs from thistles

ફીણુ, Same as ફીણુ

ફીટ, *s f* [Hem Des સંકાલિ=S વક્રી a line Portug *Fita*] Lace, ribbon 2 [Eng *Feet*] A tape; a narrow strip of cloth or lace

ફીસી, Same as ફીસિયાસી

ફીણુ, *adj* Easily broken or torn, not tough, yielding

ફીણુ, Same as ફીણુ

ફું, *interj* [Imit] Pooh! tush!

ફુંક, *s f* [S ફૂલ-કાર ફી +કાર suffix See ફુંકારો] A quick blast with the mouth, a puff

Id ફુંક મારવી To blow with the month 2 To incite, to instigate કાનમા ફુંક મારવી To give secret advice ફુંકે ફાટવું To be totally at the mercy of ફુંક નિકળી જવી To die

ફુંકેશી, *s f* A tube to blow through, a blow pipe 2 the act of blowing, blowing

ફુંકેશું, *v t* To blow, to puff with the mouth 3 To sound or blow (as a wind instrument) 5 To inflame or excite, to blow out 6 To inflate 7 To dissipate; to squander 8 To gabble over 2 To perform the burning of a corpse (in contempt) 2 To trumpet abroad, to divulge a secret

Id સુવેા ફુંકવે To cook બણુકુ ફુંકવે To blow a trumpet 2 To reveal a secret રેવાણુ ફુંકવે To be insolvent ફુંકી મૂકવ-ફેવે To burn

down 2 To sell at any price however low ફુંકી બાતુ To squander, to dissipate (of a fortune) ફુંકી ફુંકીને બાતુ To defraud a person without his being aware of the fact તેનામા ફુંકી બાવા જેટલાએ દાણા નથી He is wanting in common sense

ફુંકારું, *v t* To hiss, to snort

ફુંકારો, *s m* A blast or puff with the mouth 2 Hissing

ફુંગરા-વડુ, *v t* [See ફુંકારો] To misinform

તમને મારે કાને જયા સાવળી, તમારાં માળાપને ફુંગરાવી, હું એટલી હોઉં, તો મને પુરી જ કરે નાથે તે

—પ્રેમાનંદ.

ફુંક-વાટો, } *s m* [Hem Des કોંકા =S. ફુંકી ડો, }

ખીચિલું શબ્દ words of threat *fr* કોંકા ના Imit +રતિ] Hissing 2 Frightening, terrifying

ફુંગારો, *s m* [Ar ફેફ્ફર effervescence *Cf.* ફુંકારો, ફુંક] A fountain, a jet 2 A spring.

ફુંક, Same as ફેફ્ફર

ફુંકેડ, *adj* [See ફુંક.] Unclean; dirty; filthy 2 Unmannerly

Prov ફુંકેડના (બારણા) કપાડે કોણ ? ને દે કોણ ? A careless man would not even care to shut or open his door

ફુંકો, *s m* [See ફેફ્ફર] A father's sister's husband

ફુંકો, *s m* [See ફુંકારો] The bladder, the kidneys

ફુંગા-ફું, *v t* [See ફુંગ] To get mouldy

ફુંટ, *s m* [Eng *Foot*] A measure twelve inches long, a foot

ફુંટ-કળ, *adj* [See ફુંટ] Retail, not wholesale, miscellaneous, sundry 2 Broken up, divided into small quantities 3 Odd, loose

ફુંટ ફિ-યું, Same as ફુંટ ફું

ફુંટ-ફી-મળ, *s f* [See ફુંટ-ફું+મળ] Cooked pulse having a thick consistency

ફુંટ ફું, *adj* [See ફુંટ-ફું] Coquetting, beautiful, attractive

ફુંટ-ફું, *v t* [Hem Des ફટફ, ફટફ = S. થયતિ it falls, *fr* ફટફ to break, also Dh Des ફટફ-થે *fr* S ફટફિતમ્ broken *fr* ફટફ to break

S ફટ્ક [to break] To break, to shatter, to burst, to split, to crack, to part or open suddenly 2 To sprout, to shoot, to bud, to spring, to germinate 3 To burst, to divide 4 To run; to let ink spread 5 To arise, or burst forth 7 To become public 8 To fall out with, to disagree 9 To open 10 To appear as eruptions 11 To cease, to fail, to become extinct, (a term of scolding) 12 To divulge a secret, to unbosom the heart, to unburden the mind, to betray, to reveal the truth

Id ઝાડને પાદડા કુટયા 'The tree has put forth leaves નસીયા કુટયુ Become unfortunate તેની આંખ કુડી છે He has lost his eye sight. તેના ધાન કુટપા છે He has lost his sense of hearing આ કાગળ ઉપર અક્ષર કુટે છે Ink goes through this paper કુડી બાલમુ Of no value કુટલા કપાળમુ Unfortunate

કુટી-કુટ, s f Breaking and bursting successively; falling away, dissolving, separating

કુણ્ણી, s f [S રફળમ a spark See ફણ્ણી] A pumple 2 A little bubble

કુત કાર, [S કુન્કાર See કુત] Same as કુકારી

કુત કાર કુ, Same as કુ-કાર કુ

કુદડી, s f [Guj કુ limit + દડી round]

A game of moving in circles played by girls, a kind of dance

Id કુદડી ફરવ 'To move in a circle

કુદડો, s m } [See ફેડું A heap of

કુદડ, s n }

rnbbish] A kind of insect, a cricket 2 A kind of grass

Id કુદાની પેડે (દીવા ઉપર) પડવ To be allured by the pomp or false show of another person

ફેદિને, s m [P ફેદિન] Mint *Mentha*

ફમતિયાળું, ady [See કુમતી, કુમવ + વાળ]

Having tassels

ખેચે કુમતિયાળી, રેશમી દોરી સાર —દયાશમ

કુમતી, s f [See કુમવ, પુમ કુ] An

ornament worn by women in their hair

કુમ-કુ, s n [See પુમ-કુ] A tassel, a tuff

Id કુમકું ઝાલીને બેસવ (Referring to the tassels in a palki) To sit at ease 2 To sit idle 3 To be unwilling to work

કુરબો, s m [Ar ફરજ] A custom-house

કુર-કું, v ૨ [Dh Das ફરિય, also Hem Des ફરિય, fr S ફરિય્ throbbed fr ફર to throb] To throb

કુરમદ, s f [Ar ફરમ See કમુદ] Leisure, interval, respite 2 Convenience with respect to time

કુલ-ખર, s n } [See કુવ + ખર-કું]

કુલ-ખર થી, s f } A kind of firework from which flowers appear to drop down

કુલ-કું, s n A procession 2 Same as કુલેકું, s n 3 A kind of thin small bread

કુલ-કું, s n A grain of corn well parched and burst open into the form of a flower

કુલ ભુ-ભ, s m [See કુલ-કું + ભ fr S જય ત્, may he be victorious, or દેવ a god See ભ] A man puffed up with conceit and complacency

કુલ-તેડો, s m [See કુલ + તેડો] A kind of anklets worn by women

કુલ-મરડો, s m, [+ મરડ] Areca nut, brittle, and white in the inside

કુલ-ખાગ, s m [+ ખાગ a garden] A flower garden

કુલ-વડી, s f [+ વડી] A small globule of flour fried in oil or ghee

કુલ વ કું, } v t [Caus of કુલ ક] To

cause to swell
કુલ-કું, v ૨ [See કુલ] To flower, to blossom 2, To puff out, to swell, to grow big 3 To look pleased, to be puffed up with pride, to be elated by praise 4 To become covered with eruptions of small-pox, itoh, 6 5 To look pleasant or agreeable

In કુલીને ટટા યતે To be swollen (of a part of the body) કુલીને દેડો યતે To be puffed up like the frog in one of Aesop's Fables

bles કુળીને ફાજદારી યહ To boast

Prov કુલે તે કરમાય The best rose will wither at last Pride goes before a fall, Pride will have a fall Pride is an ill horse to ride

કુલ-સાંકળાં, *s n pl* [+ સાંકળ] A kind of silver anklets worn by women

કુલ-રો, } Same as કુલારો, Vain glory
કુલ્ય, }

Prov કુલિયાઈની કુલ્ય, ને ઊકરા ખાશે મૂળ Vain glory blossoms, but never bears

કુલ-રું, *v t* [See કુલ-રું] To get elated, to be puffed up

કુલ-સ, *s f* Boasting, brag, vanity

Id કુલાર મારી To boast

કુલિ-યું, *s n* A small metal cup 2 A kind of plant

કુલે કુ, *s n* A marriage procession 2 A procession preliminary to the marriage-ceremony

Id કુલેકુ ચડુ To go in a marriage procession (of the bridegroom) 2 To be exposed to public ridicule (for euphemy)

કુલે-લ, *s n* [+ તેલ oil] A kind of scented oil 2 *past part* [See કુલ-રું] Puffed up, elated, proud, vain

કુલે-વડ, *adj* Flowery 2 Having flowers woven or carved 3 *s n* [Eng Flowers] A particular suit in Mugal cards

કુલસ, *s m* [Ar ફુલ્સ a pice] Money, rupees

કુલારો, Same as કુલારો.

કુલો, Same as કુલો

કુલ-ફાસ, } *adj* [Imit] Light, flimsy,
કુલ-કુલિયું, }

worthless, empty, hollow

કુલસા વ-રું, Same as કુલસા-વ-રું.

કુલિ-યું, Same as કુલ-કુલિ-યું.

કૂ, *interj* [Imit See કૂ] Push! Psh!w

કૂગ, *s f* Mould, a whitish exfoliation

Id કૂગ વળવી To turn mouldy

કૂટ, *s m* [See કૂટ-રું] A crack. 2 Division or separation 3 Fracture, dissolution, rupture, disunion, disagreement 4 A ripe musk melon

અનાયાસ પકવ કૂટ કૂટે, તેમ લગરું શિર કૂટે —અમનંદ.

Id કૂટ પડી To be divided 2 To have a disagreement, to disagree

Prov ધરની કૂટે શત્રુ ફાટે A house divided against itself cannot stand

કૂલ-*s n* [S ફુલ to expand, to bloom] A flower 2 A flower shaped spark 3 Fine cuttings of areca-nut 4 The mouth of the womb 5 The ovary, 6 Menstruum 7 Opacity of the eye 3 Crystals of certain medicinal drugs

Id હવડ કુવ As light as a flower કુવ પડુ To fall down in the form of flowers 2 આખમા કુવ પડુ To have defective vision કુવ ચાલુ To be in the monthly course (of a woman) 2 To give a promise of success કુવ ગુપા To be idle કુવો થોડે ચઢુ To make a false show કુલે વચાવુ To give a hearty welcome

Prov કુવ નહિ તે કુલની ખાખડી If not the whole flower, give a petal (said in modesty, of a gift given according to one's ability)

Id કુવ કુલ્ય કુવાર, ને, રાહો બેળાયડીઓ કુલ-રોળ, *s m* [+ રોળ-રું, હિરોળો] A festival in a Vaishnava temple, in which the idol is placed in a swing decorated with flowers

કુલ-ધાર, *adj* [+ ધર-રું to hold] Honest, trustworthy 2 Having good credit

કુલ-રડાકિ-યું, *adj* [+ રડા-કો] Foppish

Prov કુવકુલિયો, ને ફાટમા છાણુ, ઘેર ચાલે ત્યારે ચેલું છાણુ All is not gold that glitters

કૂહ, *s n* A white speck in the eye, opacity of the eye

કૂસ, *s n* [S કુસ chaff, rubbish] Grass

કૂં, } *adv* [Imit] Being wearied or exhausted
કૂં-કૂં, }

ફેક-રું, *v t* [S ફેક to throw] To throw; to fling, to cast, to toss, to hurl 2 To drive fast

Id નજર ફેંકી To glance at; to look at

carelessly or hurriedly

ફેટ, ૨ f [See ફેટ] A long strip of cloth tied round the waist, the skirts of a garment round the waist

Id ફેટ પકડ ૧ To catch hold of in anger

ફેટો, ૨ m [Hem Des કુચ = S કશા ચન્ધ a tie with a string See પટ, પટો] A long strip of cloth tied round the head as a small turban, a small kind of turban 2 Fraud, deceit, trickery

ફેટું, ૧ t [See ફિલ્ડુ, ઘીલું] To pound, to crush 3 To intersperse, to make a mess of

ફેરવેલ, ૨ t [See ફેરવું] Being widely circulated

ફેરવેલ, Same as ફેરવેલ

ફેરવેલો, Same as ફેરવેલો

ફેરવું, ૨ t [Caus of ફેરવું Or Dh Des પાઠિત્ય f S પ્રતિ હસ્તિતમ્ paid back, put back in the hand of, fr પ્રતિ against, brok, + હસ્ત the hand] To break down, to clear off 2 To remove, to get rid of

ફેરવું હેત તને, કયમ ગયુ બીસરી,

પથુ રે ફેરવે, નર રૂપ ધીયુ — નરસિંહ મહેતો

Id ફેરવું ફેરવું To pay off a debt ફેરવું ફેરવું To remove the sufferings of

ફેરવું, ૨ f [Dh Des ફાટ, also Hem Des ફાટ f S ફળા] The hood of a snake

Id ફેરવું નાકની To raise the hood 2 To be pleased (of a snake) 3 To be angry, or cross (of a person)

ફેરવું, ૨ m [S ફેન or ફેન] Foam, froth

ફેરવું, ૨ m [Eng Fine] Fine

ફેરવું ૨ f A swelling of the skin

ફેરવું, ૨ f Same as ફેરવું

ફેરવું, ૨ m [Imit See ફેરવું] A foaming fit, a fit of epilepsy

ફેરવું, ૨ m [S કુકુમ f કુકુમ Imit panting] The lungs

ફેરવું, ૨ m [See ફેરવું, ફેરવું] Again, once more

ફેરવું, ૨ m [See ફેરવું, ફેરવું] Difference, diversity, dissimilitude 2 Disagreement, discrepancy, variance 3 Change, alteration, a turn 4 Turning 5 A screw

6 Circumference 7 Dizziness, giddiness; vertigo 8 The flowing portion of a garment 9 Same as ફેરવું

Id ફેરવું આવા To feel giddy ફેરવું પડે To suffer 2 To get better (of a sick person) ફેરવું આવા, ફેરવું આવે, To come by a long or circuitous way ફેરવું Having a screw ફેરવું પાધી પાધી To break one's promise 2 To turn round, to turn out a traitor

ફેરવું-કુકુમ, ૨ m A perplexing circle 2 A perplexity

ફેરવું-પાળી, ૨ f [+ પાળી a turn] A turn, a change 2 A rotation of crops

ફેરવું-ફેરવું, ૨ t [+ ફેરવું = ફેરવું] Turning round, walking about, galloping up and down 2 Rambling, roving

ફેરવું-ફેરવું, ૨ m [+ ફેરવું redup] Turning about, changing about, shifting 2 Difference, variation 3 Alteration, change, innovation

ફેરવું-મદદ, ૨ m [+ મદદ] Exchanging 2 Transference to and from 3 Interchanging, mutual relieving

ફેરવું વડુ, ૧ t [Caus of ફેરવું, f S ફેરવું to expand] To turn, to change, to alter 2 To cause to gallop up and down, to turn round here and there 3 To turn over 4 To move round 5 To make to rotate or revolve, to whirl 6 To bring the inside out 7 To put the upper side downward, to change with respect to position 8 To reverse, to repeal 9 To circulate, to send round 10 To turn the head, to cause one to faint, to make one wild 11 To transpose, to substitute, to replace 12 To toss 13 To turn the mind from, to alienate 14 To make to move 15 To rub gently (with the hands) 16 To make giddy

Id મન ફેરવું To dissuade from 2 To change one's own resolution અજાણ-ધોડો ફેરવું To train a bullock, a horse ઘર ફેરવું To change one's residence દાખ ફેરવું To rob માથે દાખ ફેરવું Lit To put a hand on the head of, as a token of giving a blessing Hence 2 To bless 3 To surprise

ing (for euphemy) આપ-માડ દેવવુ To be angry ૫૨ દેવવુ To turn the back on 2 To have an aversion to, to have nothing to do with આપો-નરર દેવવુ To glare, to stare 2 To look at with attention જાણ દેવવુ To lick with the tongue ૫૩ ન દેવવુ To wipe off, to sweep away, to undo બદલ દેવવુ To take out for a walk દીવો દેવવુ To examine all about by the light of a lamp લાડી દેવવુ To beat with a stick બસરો દેવવુ To turn a top કુચી દેવવુ Lit To turn the key Hence, 2 To influence the opinion of a person રો દેવવુ Lit To make smooth with a carpenter's plane Hence, 2 To remove the opposition of a person 3 To win a person over to one's side ચલ દેવવુ Lit To turn in a circle Hence, 2 To change the condition of 3 To upset a skilfully laid plan ૫૪ દેવવુ To turn over a page of a book 2 To insert a new page in a book, having previously removed the old one

દેરા-વો, s m Circumference 2 Wind- ing, a circuitous turn

દેરિ થો, s m A pedlar, a hawker

દેરિસ્ત, s f [P ફિસ્ત] A list, a catalogue, a roll, a file, an inventory, a register

દેરી, s f [See દેરવુ ૩ દેરો] A turn, a trip, a circuit, a round 2 Time 3 A round, going about

દેરો, s m [See દેરુ, દેરવુ] A turn, a round, a circuit 2 A whirl, a gyration 3 A bending, a circuitous way 4 The circumference 5 [See દેરે જુ] Diarrhoea

Id દેરો જાવો To go to દેરો જાવો-પડવો To go to, without accomplishing the object દેરો દેરો જાવો To come and join in light work દેરો થવો-લાગવો To suffer from diarrhoea ૬રે જુ To go to stool દેરા દરવા To go round (the sacred fire) 2 To complete the ceremony of marriage

દેલ m [Ar ફિલ an act] Feigning, pretence, imposture 2 Misdeeds, loose practices, conduct, or behaviour

દેલ-ખો, adj [+ P જોઈ enjoying fr

ફેલ to enm] Feigning, pretending

દેલ-ખોની, s m [+ખોની] A guarantee against misconduct and for the fidelity or good conduct of a person

દેલ-વુ, Same as દેલ-વુ

દેલ વ, } s m [See દેરવુ, દેરુ] ૬લ વો, }

Outspread or diffused state, spread, extension, expansion 2 Progress

દેલ-વ વુ, v t [Hem Des વયવ fr S વસરિ t spreads fr વ forth + વુ વ, to move] To spread, to diffuse, to expand

દેલો વુ, v i To be spread, diffused, or expanded

દેલું, s n [See દેવ] Entanglement, embarrassment difficulty

Id દેલુ પેસુ To be involved in a difficulty

દેસલ, adj [See દેસલ] Decided. 2 Ended

દેસલો, s m [Ar ફેસલ:] Decision, settlement, adjudication, termination 2 Release

Id દેસલો આપવો-લાવવો-મુકવો To decide and bring to an end દેસલો આપવો-દેવો To give a decision, to decide

દેસ વુ, v t [See દેસો a નોસ] To take away, to take down, to pull down, to repudiate

દે, Same as દેઈ

દેસ દો, s m [See દેરવુ] A casual visit or a call

દેણ, s f [See દેન destruction] A cure, the subsiding (of a disease)

દેઈ, s f [Dh Des વિઠ-ચ્છા, Hem Des પુત્ર, પુત્રિ આ, fr S વિનુવમા fr વિનુ પિતા, father + S સ્ત્રી sister] A father's sister

Prov દેઈની ખારેદો આપો કાઢે Venture a small fish to catch a great one દેઈને મૂઠો દોડ, તે કાઢી જ ન શકે? Jack would wipe his nose, if he had it

દેઈ યાડ, s n [+કાર્ય] A present given to a father's sister

દેઈયાડ લેવાની જુઠિન લેઈ રે —એમનદ દેઈ, adj [Hem Des ફુફ=S મિથ્યા in vain] Void, hollow, empty, useless, null, e g મિથ્યા દેઈ કરવો

ફેરિ, *s f* [See ઘેરિ] A cry, a groan, weeping, moaning, loud lamentations

ફેરિ-૮, } *adv* For nothing, *gratis*, without money or labour 2 Without regard or recompense, in vain, to no purpose

ફેરિ ટિ યુ, *adv* That enjoys itself on another's possessions, scot-free 2 Useless, unprofitable

ફેરિ, *s f* [Ar ફેર] An army, a force & body of troops 2 A large number, a host, a fleet

ફેરિ દાર, *s m* [+P દાર holder *fr* દારનન = S ધુધાર, to hold] A Faujdār, a police magistrate, a head or chief constable

ફેરિ-દારી, *s f* The office or duty of a Faujdār or police magistrate 2 *adv* Relating to the investigation and punishment of crime

ફેરિ ઘી, *s f* [Hem Des ફોડિય = S રાજિકા-ધ્વેત્ત *fumigated* with mustard seeds boiled in oil See ફેરિ ૩ to break] Fumigating food with spices

ફેરિ ૩, *v t* [Caus of ફેર ૩] To break, to part by violence, to scatter, to shiver, to smash 2 To break open, to burst by violence, to force an opening 3 To cleave, to split, to dis sever by blows 4 To burst 5 To punch, to destroy, to pluck out 6 To fire, to shoot, to let off 7 To crack 8 To blow up 9 To disclose, to divulge, to reveal, to discover, to unveil 10 To gain over (the partisans of an opponent by bribery, treachery, &c) 11 To deflower, to ravish

Id ધન ફેરિવા To stun with noise ધાવ ફેરિવા To make blind નાચુ ફેરિવા To be concerned about 2 To trouble the mind ટ્યાના ફેરિવા To crack the joints of the body દારવાન-મુઠ-તોપ-સુરંગ-ફેરિવા To discharge or fire crackers, a rifle, a cannon, a mine સુરંગ ફેરિવા To lay a train and fire it 2 To produce a distant effect, unperceived by other people વાદ ફેરિવા To reveal a secret માણસને ફેરિવા To win a person over

to one's side ફેરિ લેવું To put up with what one is destined to suffer ફેરિવા ફેરિવા To open boils 2 To talk ill of સાગી ફેરિવા નાચુ To break and spoil ફેરિવા ફેરિવા કહેવું To explain clearly

ફેરિ ૩, *s n* [See ફેરિ ૩] A quantity of curdled milk

ફેરિ, *adv* [Ar ફેરિ death] Being killed

ફેરિ ૩, *s n* [See ફેરિ or S પૂઠ the back See પૂઠ, પીઠ] Husk, chaff

ફેરિ, *s m* [S પુદગલ a honp See ઘેરિ-ઘેરિ] Thick curdled milk 2 *adv* Soft, flabby

ફેરિ-ધન, *s n* [S ધન a the areca nut tree + ધન] The areca nut

ફેરિ-ધન, *s f* The areca nut tree

ફેરિ યો, *s m* [See ફેરિયો] A blister

ફેરિ, Same as ફેરિ

ફેરિ, *s f* [Ar ફેરિ effervescence] Smell, odour

ફેરિ-૩, *v t* To smell

ફેરિ-૪, *s f* [S ફેરિ activity *fr* ફેરિ to throb] Activity, cleverness, adroitness

ફેરિ, *s n* [Ar ફેરિ effervescence See ફેરિ *cf* S પૂતન a drop of water] A drop, spray 2 A daub, a spot of colour

ફેરિ દાર ગુલાબી ફેરિ, ચિત્ર ફેરિ રાખ્યુ ઘેરિ —દયારામ

ફેરિ, *adv* [S ફેરિ expanded, large, *fr* ફેરિ to expand] Too big for a person (of a garment, &c)

ફેરિ ઘેરિ કહેરે ધુધરીના ઘેર, વળી ફેરિ પહેરી ઝાઝરી, ને, પાની રાત્રી ઘેર —ભાલાયુ

ફેરિ, *s m* [See ફેરિ ૩] The bith of tamarind

ફેરિ-૩, *v t* [See ઘેરિ] To husk, to peel

ફેરિ, *s f* [See ફેરિયો] A small boil, a pimple

ફેરિયો, *s m* [S ફેરિ *fr* ફેરિ to break, to burst See ફેરિ યો, ફેરિ ૩, ફેરિ-૩] A boil, a tumour

Id ફેરિયો ફેરિ યો To be rid of a troublesome business 2 To be finally settled ફેરિયો ફેરિવા To speak ill of, to slander

ફેરિલા-૧૩, *v t* [Hem Des ફેરિ *fr* S ધન-તિ it strays] To cajole, to wheedle, to coax, to persuade, to inveigle; to seduce See ફેરિલા-૧૩

૫

૫, The 34th letter of the abjad, and the 23rd consonant

અસરી, }
અસુરી, } s f [See વાસળી] A lute, a
અસી, }

pipe, a flute

Id અસી બનવવી to cook one's meal

અક, Classical form of અગ

અક-અક, s f [Imit S અ to bark See વાસ-૩] Prattle, chatter, idle talk 2 Speaking senselessly, talking nonsense

અક-અકા ટ, s f m } Same as અક-અક

અક-અકા-રો, s n }

અક-અકિ-યો, s m A prater, a chatterer, a babbler, an idle talker

અકર-કુદી, s f [See વાકરો + કુદ ૩] Rising and darting forward as a goat 2 A particular exercise in gymnastics 3 Rioting, mischievous tricks

અકરી, s f A she-goat

Id. વાકરી બે થઈ જતું To be cowed down, to be terrified

Prov વાકરી કાઠાં પેને ઉડે 'To go for wool and come home shorn વાકરી દુધ આપે, પણ લોંબી કરે The cow gives milk, but kicks over the pail

અકરો ઈદ, s f [+ ઈદ] A Muhammadan festival

Prov વાકરી ઈદ સૌ કોઈ કરે, વાધ ઈદ કોઈ ન કરે God helps the rich, the poor can beg All lay load on the willing horse

અકરૂ, s n [See વાકરો] A goat kind, a lamb, a kid

અકરો, s m [S વર્કર] A he goat

અકવા, s f }
અકવા-ટ, s f } [See વાક વાક+૩(સિ, ૧૬ ૩)]
અક-વાદ, s m }
અકવો, s m }

Same as અક-અક

અક ડું, v t [See વાક-અક. or Imit Or see વાસ ૩] To chatter, to gabble, to prate, to babble, to talk much and emptily 2

To bet, to lay a wager 3 To lie, to tell a lie

અકાઈ, s f Same as અગાધુ.

અકા-ત, અઈ [See વાકી] The surplus remaining over

અકારી, s f [Cf ઘો મારી, ઈ ઘો, વ, બ, Imit + S ફર suffix showing the sound of the preceding letters ઈ કૃ to do] Vomiting

અકા રો, s m Same as અક-અક

અકાદ, s m [Ar વફાલ a greengrocer, ઈ વફૂલ vegetable] A petty shopkeeper 2 A miserly timid fellow 3 A Vānia (so called in contempt)

અકાદા પોઠ, s f [+ પોઠ, પોઠું] A vegetable market

અકાદુ, }
અકાદુ, } s n Fresh vegetables

અકા-વ-૩, v t [Cila of વાક-૩] To humbug, to bamboozle 2 To deceive, to mislead, to beguile 3 To incite, to instigate 4 To vex, to tease

અકુ ડી, s f [See વાકુ] A darling, a pet
અકુદી, s n [S] A flower tree as well as its flower

N B —Sanskrit poets represent this tree as blossoming only when young ladies throw on it mouthfuls of wine

અકોઠ s m [See વાકોર ૩] A noise, an uproar

વાકોર સમવાયો વારાને, લાલુપાનો હેત,
લ-યો જેતો વાતરી, આપ્યો લોક સમેત

—સામવાયક.

અકો ર-૩, v t [See વાકોર] To clamour, to shout

અક્ષી ૩, v t [See વાક્ષી] To give, to bestow, to confer 2 To present 3 To forgive, to pardon

અક્ષી, s m [P] A general or commander in chief. 2 A pay-master of the army

અક્ષીસ, s f [P] A gift, a donation; a present 2 Pardon, forgiveness

અખતર, સ ન [P વહ્નિત્] An armour, a coat of mail

અખતાવર, અદ્ય [+ P વહ્નિ fortune + P અવર = S, અવર great] Fortunate, prosperous, flourishing, thriving, lucky, propitious

અખર, સ f ન [See અખર] A history or memoir in Prakrit prose

અખર-સુ, વ ૨ [See વર-સુ to become worse, or વિખર સુ to scatter] To enjoy the possession of to possess

અખા-ખાખી, સ f [See અક અક] Disputation, contention 2 A fight, a struggle

અખિયો, સ મ [P ક્ષિય] Stitching closely

અખીલ, અદ્ય [Ar વહ્નિ a miser] Miserly, niggardly; stingy, parsimonious 2 Indigent

અખીલા-ઈ, સ f Stinginess; niggardliness, parsimony

અખેડે, સ મ [S વિ-જેવ distraction, confusion, f વિ away form + ક્ષિપ્ to throw] Contention, dispute, quarrelling, a tumult, an affray, an altercation, wrangling

અ-ખોલ, સ f [S કિ intens + ખોલ સુ to open] 1 A cleft in a tree, a hollow in a tree 2 A hole

અખત, સ ન [P વહ્નિ] Fate, destiny

અગ, સ મ [S વક See અક] A crane, a stork

અ-ગક સુ, વ ૧ [S વિ away from + અક સુ] To be spoiled, adulterated, or polluted

Id તણિયત અગકી 'To be ill 2 'To be out of temper અગકી તણિયત A run down constitution, ill health સરીર અગકસુ To be ill દાનદ અગકી To resort to evil practices 2 To be tempted ધેલિયુ અગકસુ To be overpowered with fear

અ-ગકી ઘો, સ મ [See બે two + ગક a fold] A cot the surface of which is made of ropes, two of these being raised and the next two pressed down

અ-ગકી, સ મ [See બે] The figure two, (2)

Id અગકે બે Lit Self and wife Hence 2 Having no issue 3 Impotent અગકે બે યસુ To be ruined

અગ-કાન, સ ન [See અગ અક, + કાન] Contemplation like that of a crane, deep meditation while the mind is bent on securing a wrongful end, hypocrisy in religious meditation

અગ-અગ્રે, સ ન [Init] Dawn, the morning twilight

અગ-ભગત, સ મ [See અગ, અગ, + ભગત] A hypocrite in matters religious

અગક, સ ન [See અગક, or વિ-કાર] Froth rising to the surface of liquids when heated

અગક, સ f [P વહ્નિ] The armpit, the arm 2 The triangular piece under the arm of an અખત (a coat), a gusset 3 A crutch 4 Shelter, protection 5 A side

Id અગકગા લેવું-સાવડું 'To give protection to અગકગા ગારડું 'To keep under one's control અગકગા ઘાલી બીજી જગડું 'To keep under one's control and deceive 'To be superior in cunning અગકગાથી વાત કાઢવી 'To fabricate a story અગકો ઉઘાડી પવી 'To have lost one's money 2 'To be free from business. અગકો ઉઘાડી મૂવી 'To pay no regard to public opinion 2 'To become shameless અગકો કુટવી 'To be delighted અગકો દેવાડવી 'To become insolvent

Prov સુખને રાખ, અગકને છૂરી, ભગત ભયે, પણ દાનદ ભરી God in his tongue, but the Devil in his heart Dissembled holiness is double iniquity

અગલ-દાણુ, અમ પલ [See દાણું] A kind of anklets.

અગલ-ભાવર્થી, અદ્ય [See અગ-સુ, અગ, + ભાવર્થ] One who, while making a creditable appearance, is ready, when an opportunity occurs, to snatch up an article and run off with it, a smooth faced

અગ-કુ, સ ન Same as અગ, અક

અગ-કો, સ મ [See અગ, અક અગ] A crane, a stork 2 An Arabian horse and vessel

ਅੰਗਰ, *a m* The wax in the ear
ਅੰਗਰ, [Hem Des बिगाड़ = S यो कीटो
संज्ञा भ्रमरः a kind of insects that go about
copulated] An insect found on the body
of cattle

ਅੰਗਰ, *a m* [See ਅੰਗਰ ੩] Spoiling,
corruption; adulteration 2 Injury, wast-
age 3 Sickness, indisposition 4 Disa-
greement, discord

ਅੰਗਰ, *v t* [Caus of ਅੰਗਰ ੩] To
spoil, to pollute, to corrupt 2 'To damage
3 To quarrel to embroil

Id ਇਤਿ ਅੰਗਰੀ To resort to evil ways
ਗੋੜ ਅੰਗਰੀ Lit 'To distort the face Hence,
2 'To be displeased ਆਖੰਗਰੇ ਅੰਗਰੀ To
commit adultery with a woman

ਅੰਗਰੀ, Same as ਅੰਗਰ

ਅੰਗਰੁ, *a n* [See ਅੰਗਰ opening]
A gape, a yawn

Id ਅੰਗਰੁ ਆਖੁ To yawn ਅੰਗਰਾ ਮਾਰਨਾ
To sit down idle

ਅੰਗਰ, *a f* [Eng Buggy] A buggy, a
carriage

ਅੰਗਰ, *a f* [See ਅੰਗਰ ੩] Speech

Id ਅੰਗਰੀ ਬੋਲਨਾ To speak

ਅੰਗਰੀ ਬੋਲ, *a m* [See ਅੰਗਰ + P ਚੰਗ dim]
A small garden, a bower

ਅੰਗਰੀ, *a m* A kind of chequered cloth
worn by women

ਅੰਗਰੀ, *a m* [S ਅੰਗਰੀ a hole] A hole in
a wall

ਅੰਗਰੀ-ਰਾਖ, Same as ਅੰਗਰੀ ਰਾਖ

ਅੰਗਰੀ ਰਾਖ, *v t* [See ਅੰਗਰੀ-ਰਾਖ ੩] To speak
out plainly, angrily, and strongly, to de-
claim against; to complain loudly

ਅੰਗਰੀ, *a m* [See ਅੰਗਰ + ਅੰਗਰੀ] Same
as ਅੰਗਰ Sugar of lead

ਅੰਗਰ, *a m* [S ਅੰਗਰੀ lead] Sugar of
lead 2 Pattern, sample 3 Whim, fancy

ਅੰਗਰੀ, *a f* A bangle, a bracelet of
glass, gold, or other material, worn on the
wrist by women

ਅੰਗਰੀ, *a f* A small ਅੰਗਰੀ

ਅੰਗਰੀ, *a m* [Beng बंगला fr S. बङ्ग

Bengal] A summer house, a country-house,
a villa, a bungalow

ਅੰਗਰੀ, *adv* [S ਅੰਗਰੀ Bengal] Pertain-
ing to Bengal 2 *a m* A native of Bengal
Id ਅੰਗਰੀ ਆਖੀ ? Quite poor ਅੰਗਰੀ ਫਾ
A great rogue ਅੰਗਰੀ ਫਾਇ Double the or-
dinary weight

ਅੰਗਰ-ਅੰਗਰ, } *adv* [Imit] Imitative
ਅੰਗਰ-ਅੰਗਰ-ਫਾ, }
of the sound made by children while
sucking

ਅੰਗਰ-ਫਾ, *a m* [See ਅੰਗਰ + ਫਾ, ਫਾਇ] A
disease in which the patient tries to bite

ਅੰਗਰ-ਫਾ, Same as ਅੰਗਰ

ਅੰਗਰੀ, *a f* [See ਅੰਗਰੀ + ਫਾ dim] A small
bundle

ਅੰਗਰੀ, *a m* [See ਅੰਗਰ ਅੰਗਰੀ] A bite

Id ਅੰਗਰੀ ਅੰਗਰੀ-ਫਾ To bite

ਅੰਗਰੀ, *a n* [See ਅੰਗਰੀ] A small bundle

ਅੰਗਰੀ-ਫਾ, *a m* [See ਅੰਗਰੀ] A bundle, a
package

ਅੰਗਰੀ, *a f* [See ਅੰਗਰੀ] Infancy, child-
hood, youth 2 Puerility

ਅੰਗਰੀ ਫਾਇ, } *adv* [See ਅੰਗਰੀ + S ਫਾਇ, ਫਾਇ,
ਅੰਗਰੀ ਫਾਇ, }
ਫਾਇ, having] Having many children, hav-
ing a family of many children

ਅੰਗਰੀ-ਫਾਇ, *a n* [+ ਅੰਗਰੀ, ਫਾਇ, S ਅੰਗਰੀ suf-
fix showing "state"] Same as ਅੰਗਰੀ.

ਅੰਗਰੀ ਰਾਖ, *v t* [S ਅੰਗਰੀ to elude, to
deceive] To be reserved, saved, or delivered
from, to escape unhurt, to be spared, to
recover 2 To be left, to remain unspent

Prov ਅੰਗਰੀ ਰਾਖੀ A penny saved is a
penny gained

ਅੰਗਰੀ, *adv* [S ਅੰਗਰੀ engaged in
thought, anxious, ਫਾਇ ਵਿਚਾਰ] Helpless,
forlorn, poor, wretched, miserable

ਅੰਗਰੀ-ਫਾ, *a m* Protection or preservation
2 Deliverance, escape, holding out, or
getting safely through 3 Saving, defence,
rescue, safety security

ਅੰਗਰੀ-ਫਾ, *v t* [Caus of ਅੰਗਰੀ ੩] To
protect, to preserve, to save

ਅੰਗਰੀ-ਫਾਇ, *a n* [See ਅੰਗਰੀ + ਫਾਇ ੩]

redup of અટલ, or See કાચુ] Little ones, children; infants

અટલા-છ, *s m* [See અટલ + છ] A term of contempt or defiance, "Indeed my fine fellow, come on"

અટલી, *s f* [P બોસ a kiss] A kiss, a buss

Id અટલી કરવી-ભરવી To kiss

અટલું, *s n* [Hem P's વચ્છી fr S વસ a child] A young one, a child, an infant

અટલો, *s m* A man, a fellow (used in contempt)

અજર, *s m* [See વજર] Tobacco

અજર-મુઠ્ઠું, *s n* [+મુટ્ટી a root] The root of a lotus plant 2 A particular nut of which beads are made and hung round the neck of a child to prevent the effects of the evil eye

અજરું, *v z* [See અજ વંચું] To be rung, to be played upon. 2 To be enforced, to be executed.

અજરું થો, *s m* One whose profession it is to play on drums and other musical instruments.

અજર, *s m* [Ar See અજર] A cloth-merchant

ને ઘોડે લોકોના મહારાજને, મહેતા માટે થયા અજર રે —મેમાનંદ

અજર, *s f* [Ar વજરજી a cloth seller fr વજરે cloth] Dealing in cloth 2 Bothering, botheration, dispute, higgling (between a purchaser and seller about the price)

અજર-વેડા, *s m pl* [+વટિ] Higgling, dispute, (between a cloth-merchant and a buyer about the price of an article)

અજરુ થો, *s m* [See અજ-વંચું] A rope dancer, a tumbler

અજર, *s n f* [P બાજાર] A market, a bazar, a mart 2 The market-affairs 3 Disorder, confusion, noise, turbulence 4 Market-price

Id અજર કરવો-હોરવો To go shopping, to buy various articles of household use

અજર-ગપ, *s f* [+ ગપ] The market-tattle, the bazar gossip

અજર-ભાવ, *s m* [+ભાવ] Market rate or tariff

અજર, *adj* Not good, common, ordinary, poor, bad 2 Low, scampish, disreputable

અજ વંચુ, *v t* [Hem Des વજાર-વ = S કયવ તિ he causes to speak, fr S વાદ to cause to speak fr વદ to speak See અજ-વંચું] to play upon, to ring, to beat (a drum, &c)

અજ વંચુ, *v t* [Dh Des વજારિય = S સિદ્ધ નાંચી, accomplished, carried out See *supra*] To carry out, to enforce, to execute, to perform

Id હુકમ અજવવો To execute an order હુકમનાચુ અજવવું To execute a decree of a civil court ઠીક અજવવું To beat

અજ-વંચી, *s f* (Law) The execution of a decree 2 Attachment

અજર, *adj* [S જા intens + જિત con- quered fr જિત to conquer See અજ-વંચું] Con- quered or overcome by

અજર, *adj* [Ar વંચ + જિત trial] Im- portunate, urgent, pressing

અજરો, *s m* A water-pot

અજરો, *s m pl* Ornaments worn on the arm

અજર નવ ને અજરો, દીસે કર રૂંડો —દયારામ.

અ-જોડ વુ, *v t* [S જિ intens + જુટુંચું] To strike or beat incessantly

અટ, *s m n* [See અટુંક Or S અટ a boy] A strong pony 2 *s n* A kind of iron 3 *adj* Compact, dense, strong, stout, solid

અટ-ક-મોહુ, *adj* [+ મોહું] Witty, humorous 2 *s n* A wit, a humorous person

અટ-કી, *s f* [See અટ 3] A short stout woman 2 A concubine, a mis- tress 3 A female slave 4 A maid servant

અટ-મો ગરો, *s m* [+ મોગરો] A species of jasmine, the plant or the flower; a double daisy

અટવો, *s m* [See અટવો] A money-bag, a purse

અટા.ઉ, *adj* [See ૫૮૬.૩] Loose in the practice of virtue, dissolute in character
અટાટા, *s m pl* [Eng *Potato*] Potatoes
અટા ટુ, *v ૨* [See ૫૮૬. ૫૮૭.૩, or see ૫૮૧૫] To be spoiled by being kept for a long time (of corn)

અટ્ટ.ક, *s m* [S *fr* बट्ट a boy] A young Brāhman. ૨ A dwarfish or short fellow

અટ્ટેરે, *s m* [See ૫૮૨.ક૧] A earthen cup
અટ્ટે, *s m* [See ૫૮૧૫] A stain, a slur, a stigma, a reproach ૨ Imputation, accusation, a charge

અટ્ટે, *s m* [Eng *Bottle Or Imit*] Wine-bottles, *s g* દારના બટ્ટે Bottles of liquor

અડ, *adj* [See ૫૮૬, ૫૮૭] Large, great
અડ હથ બડ થોધ, બીખપિતાડી રેધિ, —વણ્ણ
અડ, Same as અરડ

અડધા, *s m pl* Stalks of stalks of the last harvest standing in a field

અડ-છટ, *adj* [See ૫૮૨] Rough, not smooth

અડ-અડ, *s f* [See *infra*] Gabble, jabber, clack, prate ૨ Raving, delirious talk ૩ Grumbling, muttering

અડ-અડ ટુ, *v t* [Hein Des बड़-बड़ द = S विलप-ति it mourns] To gabble, to clack, to prate, to run on wildly or idly ૨ To talk in delirium, to rave ૩ To grumble, to murmur, to mutter

અડ-અડા ટ, *s m* Same as અડ-અડ

અડ-અડિ ટું, *adj* Prating, gabbling
અડ-મુછો, *adj m* [See ૫૮૩.૩ + મુછ] (A man) Having no moustache

અડ-ટું, *v t* [See ૫૪.૩] To spin cotton into thick thread

અડટું, *s n* [See ૫૮.૩, ૫૮.૩૧] Hinges
અડવો, *adj m* [See ૫૮૬] Having the head shaven of all hair (of a man) ૨ Ugly.
ઉભો રહે, અડવો દર, બડવો દર હરે —વણ્ણ.

અડ.વો, *s m* [See ૫૮૬.૪] A Brāhman boy whose thread ceremony is being performed ૨ One of the establishment of Brāhmans entertained at a Vaisnava temple for the service of the idol

Id બ.વો દરે A part of the thread ceremony, in which the boy is supposed to be displeased or dissatisfied બડવો દરેવવો The ceremony in which a newly invested Brāhman boy is made to run, caught, and brought back by his maternal uncle બડો દરેવવો The ceremony in which a newly invested Brāhman boy is brought back to his father's home with his intended bride
અડા.ઈ, *s f* [See ૫૮૬, ૫૮૭] Bragg, boast.
૨ Greatness, importance

Id બાઈ દરેકી-મારવી To boast, to talk boastfully

અડા.ઈ.ખેર, *adj* [+ P એન enjoying fr. ઉદ્દેશ to enjoy] Vain, conceited, bragging

અડા-બુટ, *adv* [See અખેર] Undisposed of, unchanged (of articles and things after food is eaten) ૨ Lying in disorder and confusion

બડું, Hindi form of વડું Great

Prov બડા હર શક્તિ દર High winds blow on high hills

બરે બરેકુ દુ બા દે, છાટેસે દુ બા દે,
તારે સળ ન્યારે રહે, મહે ચદ્ર ખોર સૂ
High winds blow on high hills Little gear, little care બાપા.

બડે.અવ, *exclary* [+ અ.૩] An exclamation uttered by a ઘોષાર (usher) before a Rājā in procession, answering to "Vive le roi" ૨ *adj* Great, illustrious

બડ.તી, *s f* [See ૫૪.૩] Increase, growth, rising state, prosperity

બણુ, *s n* [See ૫૮] A trumpet
Id બણુ કુરુટ To blow a trumpet ૨ To declare ૩ To sing false praises of ૪ To raise an insurrection or commotion

Prov બરે બપોરે બણુ, ને પોપાબાઈનું રાન્ય
See Prov under પોપાબાઈ

બણુ-બણુ ટુ, *v ૨* [Imit] To buzz, to hum

બણુ-બણુ.ટ, *s m* [+ વસિ] A buzz, a hum

બટી, *s f* A kind of corn

બ-હસ, *adj* [S ભિ+ હસ.૩] Filled or full with great pressure

ખંડય, *adj* [See બેઠું] Hoarse

ખડ, *s n* [Hem Des મદ=S કિન્ન-મૂર્ધા with the head cut off, decapitated Cf P] Insurrection, rebellion, commotion, revolt

ખંડ-ખેર, *adj* [+P કોર-enjoying *f* હુંદેન to enjoy] Rebellious, turbulent, rising in revolt

ખડી, *s f* [Dh Des મહી = S પિધાનિકા a cover, *f* S મળ્લનમ્ an ornament *f* મળ્લ to adorn. Also Hein Des ખંદ = S મળ્લનમ્ an ornament] A waistcoat

ખતક, *s n* [S વત્તક] A duck, a drake
2 A seal

ખતરીસ, *adj*. [See ખતરીસ] Thirty two, (32) Same as ખતરીસ

Id ખતરીસ તણસુ The thirty two marks of excellence in a perfect man or woman
ખતરીસ કોઠે દીના થવા To be fully aware of
2 To be highly delighted
ખતરીસ કોઠે જવ હોવા To be watchful in every direction

ખતરીસી, *s f* An aggregate of thirty-two 2 The teeth of a man, (thirtytwo in number) 3 The tongue 4 Common talk

Id ખતરીસીએ ચડવું To be the subject of general talk

ખતાવ હું, *v t* [See વતાવ હું] To represent, to exhibit 2 To show, to point out, to indicate, to guide, to direct 3 To describe, to explain, to expound 4 To tell, to inform, to teach, to instruct

Id આખ-ચાક-હાક-ખતાવ To terrify, to frighten હાથખતાવવા To beat with the hand
ચાકે ખતાવવા To show a flag, to make a signal

ખતેલો, *s m* [Portug or Eng boat] A native sailing vessel, *n n* batelā

ખતી, *s f*. [S વર્તી] A wick, a light, a lamp

Id ખતી ચાલવી To excite 2 To instigate
3 To encourage

ખતીરા, Same as ખતરીસ

ખતાવ હું, *v t* [See વાપ] To fatigue, to tire

Id બાપી પડવું To misappropriate by force, to usurp

ખદ, *s f* [P રદ bad] A Persian prefix denoting "badness"

ખદ, *s f* [See વ્યાધિ] A venereal bubo

ખદ-કાર, *s n* [See ખદ P + કાર] Misconduct 2 Adultery, fornication

ખદ ખમલત, *s f* [+ ખમિયત] Bad conduct

ખદ ગોઈ, *s f* [+*f*r P ગુફતર to speak] Evil speaking, slander, calumny

ખદ-ચાલ, *s f* [+ ચાલ] Misconduct, misbehaviour 2 Adultery

ખદ-કલા, *s f* [+કલ a blessing] A curse

ખદ-દાનત, *s f* [+દાનત] Evil intention, 2 Dishonesty, bad faith

ખદન, *s n* [P વદન the body, Cf S વદન the face *f* વદ to speak] The face 2 The body, the person 3 A shirt

ખદ-નગર, *s f* [See ખદ bad + નગર] Same as ખદ-દાનત

ખદ-નસીબ, *s n* [+નસીબ] Evil destiny, ill luck, misfortune

ખદ-નામ, *adj* [+ નામ] Infamous 2 Blameworthy, culpable

ખદ નામી, *s f* Blame, censure, reproach, false accusation, imputation 2 Ignominy, disgrace, infamy

ખદર, *s n* An earthen cessel used in supplying water to masons

ખદ ફેલી, *adj* [See ખદ bad + ફેલ] Lewd, dissolute 2 Adulterous 3 *s f* Misconduct; evil deed, devious practices 4 For-mention

ખદ ખખત, *adj* [+ ખખત] Unlucky 2 Wicked

ખદ બો, } *s f* [+બો] A stink, an

offensive smell 2 Ill & our bad odour

3 Evil reputation, ignominy, calumny

ખદરી, Classical form of બેર દી

ખદલ, *s n* [Ai રદ્દ exchange] Exchange
2 Compensation 3 *adj* Same as ખદલ
ખદલ હું, *v t* To change, to alter, to vary, to substitute, to exchange with

Id વેષ બદલવે To change the dress, to disguise oneself 2 To repudiate one's liability

અદ ત્રાગ, Same as અહ-નામ.

અદલાવ-તું, v t [Caus of અદવ-તું] To get changed, altered, exchanged, &c

અદલાવ-તું, v i [Pass of અદવ-તું] To undergo a change, to be changed

અદલી, s f Transference 2 A substitute 3 Exchange, relief

અદલે, adv In exchange for, for, instead of

અદલે, s m Requital, recompense 2 Retaliation, revenge 3 Exchange, return

Id અદલે આપવે-વાળવે To give in consideration of અદલે લેવે To take in consideration of અદલે કરવે To get changed

અદ-તું, v i [Pass of આપ-તું to influence] To obey, to submit, to yield, to be tractable

અદ શિકલ, adj [See અદ band + શિકલ face] Ugly, ill-shaped, deformed 2 s f An ugly form, ugliness

અદ સુરત, [+સુરત] Same as અદ-શિકલ
અદામ, s f [P નાદામ] An almond 2 The lowest measure of value

Id ફરી અદામ Nothing

અદામ-ડી, Same as અદામી s f

અદામી, s f An almond tree 2 adj Almond coloured, tawny, grey

અદી, s f [See અદ bad] Vice, wickedness 2 Slander, calumny

અદી, s f [See અદ distance] A little hole or ring at which marbles are thrown

અદ, adj [See અદ bad] Worthless 2 Timid

અદલ, Same as અદલે

અદ, adj [S fr બન્ધ to bind] Bound, fastened, tied

અધિર, adj [S] Deaf 2 Insensible, numb, callous Same as બેહુર

અધુ, adj [Correctly અધુ f S વૃદ્ધ in creased, grown See વધ-તું] All, entire, whole, total

Prov બધા પાતળાં બેરે, તે હથેડે કણ ? There would not be great ones, if there were no little

અધે, } adv Everywhere, in all places
અદે

અન-ડી, s f [See બાનુ] A newly married wife

અન-ડી, s m A newly married man 2 A kind of song sung by women

અન-તું, v i [See અન-તું વર્ણ] To be made or done, to be brought about, to be effected or accomplished 2 To come into any state, to be formed, to become 3 To befall, to occur, to happen, to take place 4 To become fat, or wealthy and prosperous 5 To be dressed finely, to be bedecked or bedizened 6 To agree, to suit, to accord, to fall in with to harmonize 7 To be fashioned 8 To expose oneself to ridicule, to be made a fool of

Id આવી બનતું To die તેનું શરીર બન્યું છે તે શરીરે બન્યો છે He has grown fat, muscular, or strong બની કહીને Having dressed oneself finely 2 Having prepared oneself, fully equipped બનીને Under the influence of an intoxicant કાફીતો બન્યા He has been openly ridiculed, he has been befooled in public બનવા લેગ Likely to happen, possible બનવા કાળ Destined to happen at the time બનતા સુધી As far as possible બને તેનું Likely to be accomplished or carried out બનતી રાશી Agreeableness, harmony (among friends)

બના, s f Reputation, credit 2 Modesty, shame

બનાત, s f [બનાત] Broad cloth

બનાવ, s m [See બન-તું] An incident or accident, an event, an occurrence 2 Mutual agreement, harmonious coexistence, harmony 3 Splendid arrangement or disposition of things

Id બનાવ બનવે To happen બનાવ કરવે To reconcile બનાવ થવે To be reconciled

બનાવ-ટ, s f. Structure, composition, make 2 A fabrication, machination, any fictitious or made up matters. 2 An invention, feigning, a contrivance

બનાવટી, adj Artificial, fabricated 2

Not genuine, not authentic 3 Being an imitation of

અના.વ.૩ું, *v t* To 'do, to make, to form, to frame, to perform, to accomplish 2 To adorn, to dress up, to trick out, to lay out in gorgeous manners 3 To humbug, to bamboozle, to make a fool of, to bedizen, to trick out

અને-વી, *s m* [See એહેન+પતિ] A sister's husband

અડી, *s f* [*Cf* બાવડી] A kind of inferior corn 2 An ear of આવડે

અદ, *adv* [*P* = *S* અદ See બદ, બધ] Stopped or blocked up 2 Shut up, confined, cooped up, closed, fastened, bound 3 *s m* A piece of string, a tape, anything to tie with, any fastening 4 A bond, shackles, fetters 5 A law, a regulation, a rule, power, authority 6 Incarceration, confinement 7 A water-dam, a hindrance 8 A Persian suffix signifying a bandage or tie
Id અદ કરવું-રાખવું-પાડવું To stop અદ થવું-રહેવું-પડવું To be stopped

અદ-બી, *s f* [*P f* અદ] Slavery or servitude 2 An order, a command 3 Worship, prayer, devotion 4 Salutation, obsequance

Id અદગી હાલવી To carry out an order અદગી કરવી To salute

અદર, *s n* [*P*] A port, a harbour, a port-town, a pier, a landing place on a coast 2 An emporium 3 A custom house

Id અદર કરવું To come into a port, to cast anchor at, to moor (of a ship)

અંદરી, *adv* Relating to a port

અંદ-વે, *s m* [See અંદ + *P* અ dim] A prisoner

અરી, *s f* Obstacle, impediment, hindrance 2 Restriction, limitation, confinement, prevention, prohibition

અરી, *s f* [*S* અર to salute] Praise 2. *s m* A bard, a panegyrist

માગ્ય અરી બેઠા, ૨૫ ઠીતિ નામ —ગિરિધા

અરી-ખાતુ, *s n* [+ ખાતુ] A prison, a jail, a dungeon, a place of confinement

બાદી-ગન, *s m* [See બાદી, a bard + ગન] A bard

બાદી વાન, *s m* [See બાદ + *S* વાન, વાણ, having] A prisoner, a captive

બુદ્ડે, *s f* [*Ar* बुद्धे a bullet, a gun] A musket, a firelock, a gun, a matchlock

બંદે, *s m* [Hem Des बंधे, *Cf* *P* बन्ध; *f* बन्ध = *S* बन्ध to bind] A slave or servant 2 Your humble servant, I, myself

Prov બંદા બાપ કે તાપે A careless man is free from anxiety A beggar is at home wherever he goes

બંદો-અરત, *s m* [*P f* બંદ + અરત; *f* અરત = *S* અર to bind] Settlement, adjustment, arrangement 2 Management, government, regulating and ruling 3 Orderliness, order, fitly arranged condition 4 Agreement, covenant

બંધ, *s m* [*S f* બંધ = *P* બંધ, બંદ, to bind] Same as અદ 3 Restriction, restraint, limitation, confinement 3 A tie, a fastening 4 A bond, shackles, fetters 5 A metrical composition 6 A posture in sexual intercourse

Id બંધ પડવો To be formed into a knot 2 To become a prisoner બંધ નાખવો To throw a noose round 2 To capture બંધ બેસાડવું બંધ બેસવું કરવું To make suitable or fitting

બંધ-કેરા, *s m* [+ કેરા] Constipation, costiveness

બંધ ન, *s n* Tying, binding, fastening 2 Fastened or bound state, confined state 3 A snare 4 A tie, a fastening, a chain, fetters, a bond

Id બંધ નાખવું To put a restraint on બંધ ના નાખવું To put under a restraint

બંધવ, *s m* [*S* બંધવ *f* બંધ] A brother

બંધાણ, Same as બંધારણ 2 Same as બંધન

બંધા મણી, *s n* } [See બાવડું] The

બંધા મણી, *s f* } cost of binding 2 The method or manner of binding

અધારણ, *s f* [See અધ + ધારણ] The wife of a અધારી 2 *s n* A guidance, a rule, a law, a statute, a canon 3 Construction, arrangement 4 Addictedness 5 A medicinal plaster tied round the stomach

અધારી, *s m* [See અધ + S કાર a doer *f* કુ, કરવું, todo] A dam, a dyke, a mound, an embankment 2 A binder, a knitter, one employed in tying and folding clothes which are to be variously coloured 3 A calenderer of silk clothes

અધારવું, *v t* To be bound, to be tied
Id પણાર અધારી To be fixed at (of wages, a salary) પણ અધારી જવા To be stiff (in the legs)

અધિયાર, *adj* Confined (of air), stagnant (of water)

અધી, *s f* A stipulation, an agreement 2 Limitation, restriction, prohibition; interdiction 3 Abstinence

અધી-ખાતું, Same as અધી-ખાતું

અધુ *s m* [S *f* બન્ધ to bind] A brother 2 An associate, a fellow, a comrade 3 A protector, a friend, a cherisher, a well-wisher

Id અશ્વઅધુ A worthless Brāhman

અધુ-ભાવ, *s m* [S *f* + ભાવ] Brotherly feeling or affection

અનુસ, *s n* [Ar કુર્મ] A blanket, a burnoose

અન્ને, *adj* [See બે two+એ also] Both
Prov અન્ને ખાતુની ટાલત્રી બળવવી Burning the candle at both ends

અપડું, *s n* [See આપ + ડું] A round wooden toy

Prov બારે વરસે બેઠા બોલ્યા, “આપા મને અપડું” The mountains in labour brought forth a mouse

અપે-યો, Same as અપે યો.

અ-પોર, *s m* [See બે+પાર, પોહોર, પ્રહર] Noon, mid-day

અપોરિ યું, *s n* Blue light, a kind of fire works 2 A labourer engaged to work till noon 3 The duties or business to be done at noon 4 A siesta 5 A kind of

flower which opens at noon

Id બરા બપોર The exact middle of the day 2 The hottest part of the day

Prov બરા બપોરે બણુ, ને પોપાબાઈનું રાજ
See Prov under પોપાબાઈ

અપોરિ-યો, *s m* [See અ-પોરિ-યું] The plant bearing the flower અપોરિયું

અપોરી વખત, At noon, at mid day

અપ્રા કરવું, *v t* [Ar વક્ષો sufficient+કરવું] To profit, to benefit

અફાં-યું, *s n*, [See બાફવું] Anything boiled 2 A pickle made of boiled man-goes

અફાં-રો, *s m* [S માવ્ય, બાફ, + રો] Vapour 2 Sultriness, closeness, suffocation 3 Warmth, heat 4 Perspiration, sweat

અફાં યુ, *v t* [Pass of બાફવું] To be oppressed with heat, to be suffocated 2 To be hurried

Prov બફાં સો નફાં, ને વા સો વા Heat is always good for health, but exposure does harm

અ-અડ-યું, Same as અડ-અડ-યું.

અ-અડાં-ટ, Same as અડ-અડાં-ટ.

અખરચી, *s m* [P વાવરચી] A cook, a butler

અખરચી-ખાતું, *s n* [+ ખાતું] A cook-room, a kitchen

અ-બુચ ક, *adj* [See બચું] Foolish, stupid

અમ, *interj* [S અમ] A sound uttered by rude worshippers of Shiva 2 *adj* Stout, strong

અમણુ-યું, *v t* [Imit See બણુ બણુ-યું] To hum, to buzz

અમણાં-ટ, *s m* A hum, a buzz

અ-મણુ, *adj* [See બે two] Double, two-fold

Id અમણી બારસ A greater difficulty

અબ, *s m* [Imit] A kind of drum 2 A war-drum

Id અબ બનવવું To strike, to beat અબ વાગવો To be ruined અબે અબ An empty show 2 Disorder, confusion અબે અબ ફેલવું To circulate a false story

અંબ, *adj* [See અંબ] Huge, vast, large

Id અગડબળ A fat fellow

અબે-અબ, *s n* False rumours

Id અબે બપ ચલાવવું To go on piling one falsehood upon another

અંબો, *s m* [Eng Pump] A water-pump, a pump 2 Anything large and round 3 [See બપ] Anything huge and monstrous

અબાન, *s n* [P બયાન] Description, account, narration, relation, delineation

અર, *s m* Merchandise 2 Breadth, width, size, reach, range

કીધા અતિ અતિશે બોધ, બરમા લાગી ને

—દીવાળીબાઈ

Id કપડું તેના બરડુ છે This cloth will suit him

અર, *adj* [P વર upon] Realized, fulfilled 2 Equal 3 Suitable, fit

Id બર આવવું-જવું To be realized or fulfilled 2 To succeed બર લાવવું To bring to a successful termination બરમા લાવવું To bring within one's reach, to bring under control

અરકત, *s f* [Ar વરકત a blessing] Success, happy termination, prosperous issue 2 Prosperity, luckiness, blessing 3 Advantage, benefit 4, Abundance plenty

અરકે હું, *v t* To call out

બોબો નાયબુજનેધરતા, અરકે મધુરે સાહે —એમાનંદ

અરકી, *s f* [P વરક camel's wool] A cotton bale

અરકો, *s m* [See અરકે u to call] Voice, a sound, a call

અરખારત, } [P = d spersion *f* વર
અરખારત, } up + જોસ્તવ to rise] Broken up, dissolved, dispersed

અરગલી, Same as અલગરી

અરછટ, *adj* [See અરડ] Rough, not smooth 2 Hard

અરછી, *s f* [S શુષ્ક a scorpion See વીંછી] A sort of spear, a lance, a javelin

અર બત, *adj* [See બદ bad + બત born] Baso born, of low birth

અર-બેરી, *s f* [P બજાર by force *f*r બ by + બેર] Compulsion, force, violence

Id બરબેરી વા રરની-બેરી To use force or violence

બરડ, *adj* Fragile, brittle 2 Not hard

બરડક-બોણ, *adj* [+ બોવ.વું] Out-spoken, plain-speaking

એટલે એક જણ બોલિયો, બરડક-બોલો બોલ

—સામબાલડ.

બરડો, *s m* The spine, the backbone, the back

Id બરડો થાગડવો Lit To strike on the backbone or back Hence, 2 To encourage બરડો સારે થવો Lit To have a painful backbone 2 To do something which will call for a severe beating

બર છી, *s f* [See સર.વું] A jar, a vase

બર તરફ, *adj* P *f*r વર at, on, + તરફ] Dismissed, turned off or out, discharged from service

બર તરફી, *s f* Dismissal, discharge

બરદ, Same as વરદ

બરદ, } Same as બિરદ A vow

બરદ, }

બરદિયા બદ તાર, હર દિયા હર દાર,
હર દિયા બદ, તે તો શૂર પૂર કાળ દાર —વદીબ.

બર દારી, } *s f* [P *f*r વર at, on, +
બર દારી, } વાતવું=S *v* બાર, to put] Looking after, tend-

ing with care 2 Entertainment of a guest.
3 Forbearing, hearing considerably

Id બરદારત લેવી-રાખવી To tend with care, to look after 2 To entertain a guest

બરદ, *s m* [P વરદ] Ice, snow

બરદી, *s f* [P બરદ snow, બારી being of a white colour] A kind of sweetmeat generally cut in square pieces

બરદી ચુરચુ, *s n* [+ ચુરચુ] A kind of sweetmeat

બર-બર, *s f* [See બપ વું + redup] Sympathy 2 Care, anxiety

બર બાદ, *adj* [P *f*r વર nt, on, + બાદ=S વાત w. and *f*r વા to blow] Vain, thrown away, fruitless 2 Spoiled, destroyed, ru-

ined, wasted, squandered away

Id ଅଥାଏଟ୍ ଚାନ୍ଦୁ To be thrown away 2 To be fruitless

ଅରହଟ, Same as ଅରହ 2 Rough

ଅରାଟ ଚୁ, v 1 [See ଗି + S ଗୀ a cry] ଚୁ to sound] To call aloud

ଅରାଡ଼ି, s m A loud cry

Id ଅରାଡ଼ି ଧାନ୍ଦା-ଧାନ୍ଦା To utter a loud cry 2 To bleat, to bellow

ଅରାଟ, s f [Ar ବ୍ରାତ୍ food] The retinue of a bridegroom 2 A marriage-procession 3 A set of cards

ଅରାଧର, adj [P = proper] ବର୍ଦ୍ଧ+ବର୍] Equal, alike 2 Exact, accurate, correct, accordant with 3 Proper, fit, just, right, good 4 Adequate, tantamount to 5 Even, level; smooth, straight, regular, orderly, uniform 6 adv Along together, at the same time; exactly, just, neatly, nicely, truly

Id ଅରାଧର ଛାନ୍ଦୁ To arrange, to put in order 2 To ruin ଭୋଧ ଗରାଧର ଛାନ୍ଦୁ To reduce to dust, to level to the ground

ଅରାଧରି ଧୁ, adj Equal, matching 2 s n A match, an associate

Prove ଅରାଧରିଆଧି ଗାଧ ଭାନ୍ଦି One should compete with one's equal Unequal friendship is always injurious

ଅରାଧରି, s f Equality, likeness 2 Competition, emulation 3 Evenness, regularity, uniformity

Id ଅରାଧରି ଛାନ୍ଦି To rival, to compete, to set oneself as a match for

ଅରାଧ, s n [Eng Brush] A brush 2 A measure of heaps of stone 3 A kind of camphor

ଅରି, s f [P ଚାରି relating to the chest] ଚାରି the chest] That part of a garment which covers the chest 2 One of the triangular pieces of an ଅଗରା 3 Coagulated milk, beestings

ଅର, s m [Dh Dos ବରହୋ = S ନୂନ-ବିଶେଷ a kind of grass, Also Hem Des ବରହ = S ଝୁ-ସଦୃଶ ନୂନ a kind of grass resembling sugar cane] A feed

ଅରୋ, s m [See ଚର or ଚାର] Pimples on the lips, being an after-effect of fever

Id ଅରୋଢ଼ା-ଢ଼ା To have pimples, &c

ଅରୋ, s m [See ଅରା ଓ] Pride, arrogance, vanity 2 Airs, swaggerings.

ଅପ୍ୟା ଶାଗି ଚରୋ ଧାରା, ଚେ ଶି' ଆସି ଚରୋ ଚରା

—ଭୋଲେଭଗତ.

ଅରୋ ଧୁ s n [See ଗର] A reed stick

ଅରୋଧର, Same as ଅରାଧର

ଅରୋଧରି, Same as ଅରାଧରି

ଅରୋଧରି-ଧୁ, Same as ଅରାଧରି-ଧୁ,

ଅରା, Classical form of ଅରା.

ଅରାଡ଼ି, adv [P] Not that alone, even; nay, yea 2 Nevertheless, but, notwithstanding

ଅରାଧମ, } s m [Ar ବହମ୍ = Gr Phlegm Cf S ଶ୍ଳେମ, ଶ୍ଳେମ] Phlegm, mucus

ଅରାଧି, s f [See ଅରାଧ+ଧୁ + ଗୁ] A necklace worn by women

ଅରାଧନ ଧୁ, v 1 [See ଅରାଧ+ଧୁ + ଚୁ] To be sacrificed for, to sympathize with

ଆରୋ ଅତରନା ଅଗା ଧା, ଅଧି ସର୍ବେ ଗେ ଗଲେ

—ଭୋଲେଭଗତ.

ଅ ଶବ୍ଦ, s n [See ଶି + ଶବ୍ଦ, ଶବ୍ଦ] A kind of salt used by those who have taken the vow of not using the common salt

ଅରାଧୋ, s m [Ar ବହା trial] A riot, a rising, an insurrection, a mutiny, a revolt, a rebellion Cf ଅରାଧୋ

ଅରା, s f [Ar] Misfortune, calamity, an evil occurrence 2 A plague, a pest, a trouble, a bother, pain, affliction

Id ଗାରି ଅରା ଲାଭେ = ଗାରି ଅରା ରା ଲାଭେ I don't care for it, I don't wish to trouble myself with it ଗାରି ବହାରି To bring a misfortune upon one's own head

ଅରାଧା, s f [S] A female crane

ଅରାଧାର, Classical form of ଅରାଧାର

ଅଭି-ନାନ, s n [S ଫି ବଳି an oblation + ନାନ a gift] Presentation of an offering to a deity 2 The offering of oblations to all creatures

Id ଅଭିନାନ ଗାଧୁ-ଦେବ To make an oblation

અભિહારી, *s f* Applause, commendation 2 *interj* Bravo! capital!

અભૈયા, *s n pl* [Hind बलयेँ *pl* of અબા] Drawing the hands over the head of another person, indicating readiness to bear his evils, (as a form of blessing)

પનઘટપર પ્રીતમ દયાનો, ચારી અભૈયા લે છે રે
—દયાગમ

અભયું, } *s n* [*S* बय a bracelet.] A bracelet
અભોયું, }

Id અભૈયા પહેરવા To be married (of a woman) અભૈયા ખેંચવા To be divorced (of a woman) 2 To write off an account

અલેકે, Same as અલકે

અવા ડુ, *s n* [See બે] The second year dating after the cultivation of a plot of ground

અ-ગેર, *s m pl* [See બે+ગેર] Two eers in weight

અ-ગેરી, *s f* A two-pound weight

અસ, *adv* [*P*] Enough, plenty, sufficient

અસે, } *adv* [See બે + સે *n* hundred.]
અસે, }
Two hundred, (200)

અસતો, *s m* [*P* बल bound *fr.* बलन् = *S* बन् to bind] A bale, a package

અણવ-હુ, *v t* [*S* अण्, अस-उ, to speak] To speak

ગુપ અરિન્દથી મધુ સમ મધુરા, અણવ વચન ગુપ રીતે
—ગીત-ગોવિન્દ

અણવ હું, Same as વહે હુ, To flow

સુરસ અણવતા જયદેવકના, મનમા મળ આ કરે

—ગીત ગોવિન્દ

અણદર, } *adv* [*P* बहादुर] Bold, daring,
અણદુર, }
અણદૂર, }
dashing, clever, adroit, expert 2 Warlike, brave, courageous 3 Adept, arrant

Id સમરેર-અણદુર Lit Brave at the sword fence, 2 Brave, warlike

મહાદૂરી, } *s f* Boldness, daring 2 Ex-
અણદૂરી, }
heronism

અણર, *s m f* [*P* =the season of Spring, *S* भर, मार, *fr* मृ to fill See ગર-હુ] Bloom, blooming condition. 2 Pleasure

ગ્વાથર વહૈસ તેા, શણે આવી અણરમા —ચંદ્રભ.
૬ A mode of music

Id અણર આવવી-પડવી To be pleasing or pleasant

અણર, *adv* [*Dh* Des बाहिर, बाहें, *fr.* S बहिर out] Out, outside, beyond, externally

Id. અણર પડવું-નિકળવું-આવવું To be exposed or revealed. અણર પાડવું To expose or reveal 2 To publish (a book, &c) અણર કાઢવું To drive away, to send away 2 To expose અણર જવું To go to stool અણર છે, નેતરો ભોાયમા છે He is very cunning

Prov અણર તેા બકરી, ને ઘરમા વાધ Mettle is dangerous in a blind horse અણર કાખનો, ને ઘરમા કાખનો Familiarity breeds contempt

અણર, Same as ખાર *P* The report of a gun, &c.

અણર-વટિ-યો, Same as ખાર-વટિ-યો.

અણર-વટ્ટ, Same as ખાર-વટ્ટ

અણલ, *adv* [*P fr* ब on + हा state] Established; confirmed, permanent (of a service)

Id અણલ કરવું-રાખવું To confirm. અણલ થવું To be confirmed

અણલી, *s f* Confirmation

અણ-હું, *v t* [See વહે-હું.] To spread, to scatter

અળ, અળ્હ, વહ્લી, નવમહ્લી, પરમ પરાગ અણાવે
—ગીત-ગોવિન્દ.

અહિર, Same as અણર Out

અહિ-રગ, *adv* [See અણર out + અગ] No in the body, out of the body, external

અહિલોપિકા, *s f* [*S fr* अस to speak.] A kind of riddle or enigma which does not contain in itself the answer (Opposed to અંતર્લોપિકા a riddle which contains in itself the answer)

અહિ-વિધિ-જુ, *adv* [*S fr* + वधि-उ] Growing from without or outside, exogenous

અહિ-ખાર, *s m* [*S fr* + खार] Throw-

ing out, excommunication

અપિષ્કૃત, *adv* [S fr + કૃત done] Thrown out, outcast, excommunicated

અહુ, *adv* [S] Much, many, large 2 *adv* Very, greatly, exceedingly

અહુત, *adv* [Hem Des વહુત fr S મ-મ-ત much fr + ત intens + મ to be] Same as અહુ.

Prov બહુ તાણે દૂધી નય=બહુ દોરે, તે પાછી પડે Gamesters and racers never last long બહુ તાણે બળિયુ Unity in strength બહુ જાણિયારે નહિ, 7 બહુ કુળિયારે કુખ નહિ Too much of a thing is good for nothing.

અહુ-ખુણુ, *adv* [+ ખુણુ] Having many angles 2 s n A polygon

અહુ-ધા, *adv* [S fr + ધા an adverbial affix showing 'manner'] In many ways Mostly, probably

અહુ-પરુ, } *adv* [+ પરુ] Having many
અહુ-પગી, }
...et 2 s n A myriapod

અહુ-બોહુ, *adv* [+ બોહુ] Talkative, loquacious, garrulous

અહુ-મત, s n [S fr + મત] A majority of opinions, the opinion of the majority

અહુ-રૂપી, s m [+રૂપ] An actor, a masker 2 *adv* Many-formed

અહુ-રચન, s n [S fr + રચન] The Plural Number (in Gram)

અહુ-વાર, *adv* [+ વાર] Many times, on many occasions, frequently, often

અહુ-વિધ, *adv* [S fr + વિધ manner] Of many kinds, multifarious 2 *adv* In many ways

અહુ-વીહિ, s m [હિ] One of the four classes of compounds in which two or more words are compounded to make an epithet or attributive (in Gram)

અહુ-શ્રુત, *adv* [See અહુ+શ્રુત heard fr શ્રુ to hear] Well-informed, very learned 2 Well versed in the Vedas

અહુ સાર, *adv* [See અહુ+સાર] Very well, all right.

અહેન, Same as એન.

અહેફ, Same as એફ

અહેબુ, *adv* [See પહેબુ] Large, extensive

Id બહેબે દાંબે Liberally (paid, spent)

અબ, s n [S, વત] Strength, power, might, force, ability 2 An army, forces 3 Rigour, severity

Id બળ કરવું To exercise strength બળ ભાગવું To lose strength બળ ગાવું To concentrate one's strength

Prov બળ કરતાં જ્ઞાન વધુ Knowledge is power

અબ-ક-ટ, Same as અબ-વાન.

અબગો, Same as અલખમ, અલગમ

અબ-ભેરી, [See બળ+ભેર Or see અર-ભેરી] Same as અર-ભેરી

અબ-તણ, s n [See બળ+તણ to burn + તણ grass] Fuel, fire wood

અબ-તર, } s f A burning sensation 2
અબ-તરી, }
Pining; grief, restlessness, pain

દયાના પ્રભુ ખાણ-પહિમ, મળે તે બળતર ટળે
—દયાપામ.

અબ-ત્ત, s n A flame 2 Burning 3 Grief, heart-ache

Prov અબતાગા ધી દોગડું To throw oil into fire

અબદ, s m [S વલીવદ, વલદ.] An ox, a bullock, a bull 2 A man who does hard work without intelligence

અબ-દાર, *adv* [See બળ+દાર I' having] Same as અબ-વેત, અબ-વાન, Strong અમલદાર બળદાર દાણ તે, ગણે તણખા તેધે
—અધિરાવ.

અબ-પારી, *adv* [+અપાર] Very strong બેહુ ગયા મગયા વગયા તળા, દોતુક એક દુહુ અબપારી
—એમાનદ.

અબ-અબ, [See બળ+અબ] Same as અર અર.

અબ-ખિરમ, s n [See ખીર + S કિમ્મ a particular fruit which is ruddy when ripe] A particular fruit

રૂપા વના રક્ત દશન વસન રે,
બળ.ગિરમ મુખા માનવું મર્યું —દર્શાવ

અળ-બીજ, ૨ ન [See બળ + બીજ] A medicinal drug

અળ-વંતર, *adj* [See અળવ-ત+S ત્ર comp suffix] More powerful, very powerful

અળ-વંત, } *adj* [Hem Des વલ-વંતી=S
અળ-વાન, }
આવાન-સહા able to under go fatigue, ૧ વલ+
શ્ચિ Sec બળ + S વન્, વાન્, વન્, વાળ, suffix
showing "possession"] Strong, powerful,
mighty

અળ-ગુ, ૧ ૨ [૩ જ્ઞ to burn] To burn,
to be on fire. ૨ To grieve over, to be mor-
tified ૩ To pine, to be jealous

Id દાહિ-પારે બળગુ To entertain malice
towards બળદરા બળવી To have a burning
sensation બળદરાએ-પારે દુ બે બળગુ To sym-
pathize with તાપે બળગુ To be exposed to
the heat of the sun વિરહે બળગુ To be afflic-
ted at the separation from one's lover or
lady-laro બળવા દો, બળી એ વાત Confound
it બળ્યુ Bother! Confound it બળ્યુ મારૂં ૩૫ I
What sufferings has my confounded beau-
ty brought upon me! બળતામા હોમગુ To
add to the excitement of a feeling, to pro-
vok બળીને બાળ થયુ To be jealous

Prov બળવી તાપણીએ સો ત પે Good wares
make quick market બળગુ થર દુષ્પાર્ણસુ When
'Tom's pitcher is broken, I shall have the
shreds of it બળતામાથી જે છુટ્યુ, તે બગ્ When
the whole house is on fire, anything that
is saved is a clear gain બળ્યુ બોલે A happy
heart makes a blooming visage

અળવા ખેર, *adj* [+ ખેર P] Insur-
gent, rebellious

અળવે, Same as અલવે

અળાકાર, ૨ મ [S ૧ બળ, + કાર, ક
કરુ, to do] Force, violence

અળા પે, ૨ મ [See બળ ગુ] Burning,
jealousy, envy ૨ Grief, sorrow, mortifica-
tion

અળિયા, }
અળિયા-કાકા, } Same as કાકા-અળિયા

Id અળિયા રાકવા-રાકવા To vaccinate
અળિયા રાકવાવા-રાકવાવા To get vaccinated બ
ળિયા રાકનાર A vaccinator અળિયા રાકવાવા

બીજ The vaccination department

અળિ-યુ, *adj* [Hem Des વલિઓ = S પીત
ફત, ૧ S વલે, વલ-વાન્] Same as અળ-વત
Strong

Prov બળિયાના બે ભાગ Might is right
બળિયા સાથે બાથ ન બીડવી One should not
strive to cope with another more powerful

અળિ-વેલ, *adj* [See બળ ગુ] Jealous,
envious ૨ Morose, sullen

અળિ ધ, *adj* [૬ See બળ] Most power-
ful, very strong

અળી, Same as અળ વત

અળી, ૨ જ [S વલે] An oblation, an
offering

Id બળી આપવે To make a sacrificial
offering

અળિ-દાન, Same as બાહ-દાન

અળેવ, ૨ જ [S વલે Name of a parti-
cular king] The Hindu festival in honour
of the king બળી, held on the fifteenth day
of the bright half of the month Shravana
(July Aug)

અળોતિ યુ, ૨ મ [See બાળ a child + S
વા having] A swaddling cloth

બાક, ૨ મ [Portug Bunco, a bench]
A bench or form

બાક-ગુ, Same as બકે ગુ, ભાબ ગુ, To
speak

બલિજા પાકતો, બળ થયુ બાકતો,

" નાર તે લકમાં નાથ લાગુ " — પામળબદ

બાકા-ઈ, ૨ જ [See બાક] Foppishness

બાકુ, *adj* [See બાક] Handsome,
beautiful ૨ Daring, dashing ૩ Delicate,
4 Unusual, uncommon

બાકે-રાવ, ૨ મ [+ રાવ, રાવ] A swell-
ing professor, a swaggerer ૨ A fop, a
beau

બાગ, ૨ જ [P રાગ a cry] The Muham-
madan call to prayer ૨ Bawling, bellow-
ing, roaring

Id બાગ પેલાગ ની-માર ની To call to prayer
from the top of a mosque બા ૧ મૂ-ની To cry
aloud in mourning

બાગ, ૨ ન [Hem Des વનો = S ગ-મળ
beautiful, ૧ See વાન, વલે] A 'nd of

richly embroidered silk-cloth worn by women

આગ્રહ, *adj* [See ગ્રહ for ગ્રહ] Cunning, artful, subtle, crafty, lusty 2 Daring, dashing

આગ્રહ, *adj* Fondled, indulged, boid, impudent

આગ્રહ, *v t* [See ગ્રહ] To call to prayer 2 To cry aloud

આગ્રહ, *s m* [See ગ્રહ] A term applied to a Muhamadan in speaking of him with contempt

આગ્રહ, *adj* [See ગ્રહ, ગ્રહ] Without a tail, having lost the tail Dressed or adorned in a manner in which the several parts do not suit each other

Prov ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ Disorder is the rule where Ignorance prevails

આગ્રહ, *s m* [See ગ્રહ] A dam, an embankment, a dyke 2 Tying, fastening, binding

આગ્રહ, *s n* [See ગ્રહ + ગ્રહ] Masonry work

આગ્રહ, *s f* [+ ગ્રહ] Tying and untying

Id ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ A question of making and unmaking, a difficult matter requiring the advice of a wise and experienced man

આગ્રહ, *s n* [Dh Des વળ, See ગ્રહ] A tie, a fastening 2 A pack cloth, a wrapper

આગ્રહ, *s f* A mode of dyeing cloth in which a piece is tied in several places 2 A kind of spotted cloth 3 The style, or fashion of building or binding, style, construction 4 A dam

આગ્રહ, *s n* A kind of chequered cloth 2 A hostile attitude

Id ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To give up hostility towards

આગ્રહ, *s n* A burial ground, a churchyard

આગ્રહ, *v t* [S ગ્રહ to bind] To tie, to bind, to fasten, to connect with and

confine by bonds 2 To tie with a knot, to enact, to frame 3 To fasten on, to fold 4 To envelop, to enfold, to tie up in 5 To stop up, to bind 6 To appoint, to establish, to set up 7 To build and construct 8 To set fast, to make 9 To form; to combine, to concert, to contrive 10 To contract (as friendship) 11 To make up, to form out of materials 12 To conceive and cherish, to set up in the mind 13 To bind up under magical influence and suspend the natural working of

Id ગ્રહ ગ્રહ To build a house ગ્રહ ગ્રહ To tie a knot 2 To be united in friendship ગ્રહ ગ્રહ To dance with little bells tied round the ankles ગ્રહ ગ્રહ To tie a piece of cloth round the head, as a preventive against cold ગ્રહ ગ્રહ To get up a turban in its proper form ગ્રહ ગ્રહ To shut the eyes with a piece of cloth 2 Not to be able to see 3 To be careless ગ્રહ ગ્રહ To stop speaking ગ્રહ ગ્રહ To tie the hands, as punishment ૩૩ ગ્રહ ગ્રહ To gird up the loins, to be ready for ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ, ગ્રહ ગ્રહ, ગ્રહ ગ્રહ, ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To get one to sign a document ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To starve oneself ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To contract affection for, to love ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To tie to a post and to whip, as punishment ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To make a rule or law ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To hope તર્ક ગ્રહ ગ્રહ To infer વિચાર ગ્રહ ગ્રહ To form an opinion ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To fix the limit of time નગર ગ્રહ ગ્રહ To deceive the eyes તરવાર ગ્રહ ગ્રહ Lit To put on a sword Hence, 2 To be prepared for a battle ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To fix the practice of buying a certain quantity at a regular interval ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To compose a book or an essay ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ To fix the time લોટ ગ્રહ ગ્રહ To make flour into dough ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ ગ્રહ ? What can a man take away with him, when he dies? ગ્રહ ગ્રહ Short and stout, of a short and thick stature ગ્રહ ગ્રહ To keep under con-

trol by spells 2 To put under a bond (by the conditions of an agreement) 3 To prevent one from raising an objection in a dispute માધો પગ રહેવો Not to be free to move about

Prov બાધી મુઠી લાખની A closed fist is equal to a palm

આધો, s m Make, structure, constitute

બાંધુ, s m [See ફાં] A bamboo

આભોરો, s m Soft sandy stone

આથ, s f [See આથ] The arm 2 The sleeve 3 Help, assistance

Id બાથ પકડી To help

આથ-ધર, } s m [+વર+તુ] A guarantee, & security

આથ-ધરી, s f The responsibility of a guarantee, guarantee, security

આંધુ, c m [Dh Des કાઢ, see આંધુ] A wooden support placed in the shutters of a door

આ, s f [See આઈ] Sister 2 Mother, mamma 3 utery A term of endearment for a boy

આઈ, s f [Mar કાઢ, See આઈ Or P કા, વા, a term of endearment, suffix of the fem gender or see the deriv of આચ-કો] A term of respect for a female, a lady, a nation, a mistress 2 A term of respect added to the names of women

Prov આઈના કુત આઈને, ને શોભા મારા આઈને Very liberal with what belongs to some one else આઈને કોઈ ક્ષેત્ર નહિ, ને આઈને કોઈ દેનાર નહિ A fit match, defective both ways.

આઈ-કચાણી, s f [+કચાણી] Beggar

2 Solicitations

Id આઈ કચાણી કરવી To solicit

આઈ આચુમ, s m [+આચુમ] A weak and helpless woman, woman-kind

આઈ, } c m [Hem Des કાઢ = S ફાં
આંધો, }
sugar cane, also કાઢ = S મક્કર boiled rice,
any food; S ફાં: sugar-cane] A sweet ball
(used in speaking with children)

આકરી, s f [Ar કાકર merciful] Affection, restlessness owing to affection 2 (By euphemy) Obstinate adherence to enmity તો તમારે શુ વડુ ? આધી આકરી કૈરવ પર ચડુ
—મિમાન્સ.

Id આકરી બાધવી To become an enemy of, to oppose

આકળા, s m pl A kind of dry pea or bean 2 Boiled pulse

Id ચાલને બાકળા નાખવા To pacify an evil spirit with a present 2 To propitiate an evildoer, to bribe

આકી, s f [Ar કાકી] A remainder 2 The balance, outstandings 3 adj Remaining 4 conj In that case, otherwise, else

Id બાકી કાઢવી To pass an acknowledgment by settling an account બાકી-બાકીગા-રહેતું To be left as a rem under 3 To remain undone બાકી-બાકીગા રાખવું To leave or keep back 2 To leave undone અચ કરવાગા બાકી રાખી નહિ He spared no expense બાકી-ત્રાકી Due (of money)

આકુ, } s n [See કાક broken 1 A
બાકોર, }
large hole, a bore

આખ કાકું, v r [S કાખ to speak] To scold, to rebuke

આખ કી, s f Milch cattle that after a long time, are about to stop yielding milk

આખા-બોધ, adj [See આખા + બોધ+તુ] Outspoken, candid, frank

આગ, s m [P કાઈ] A garden, an orchard

આગ વાન, s m [P ફી +કાન=S વડ, કાન=વાન having] A gardener, a planter

આગ પતી, adj Fit for garden plants (of the soil), cultivated by water from a well

આથક, adj [See વગરો] Terrible, frightful

આથકો, s m A frightful man

આચ-કો, s m [See આચ કુ] A handful

2 A snap with the fingers

Id, બાચકા કરવા-લેવા To grasp gently

and frequently with the hand, to paw, to handle roughly

Prov ધુમ્મસાબાજી બરયા He who runs after a shadow has a wearisome race

બાજ, s m [P बाज्] A hawk

Id શરો બાજ Having a quick and far-reaching eye 2 Quick of perception, circumspcct

બાજ, [P बाज् a player fr बाह् to play, Cf S बाध् to affect] A Persian suffix denoting "Addicted to"

બાજ, s f } A kind of trencher made of leaves used by Hindūs
બાજ-ડું, s n }

હેમ પાટ, તેવા પાત્ર, દિવને મોજન દેવા,
બાજડા ન મળે બાજે, જીવામા શો અર્થ છે !

—વક્ષમ

બાજ, Same as વાખ A horse

પૂડે ચાલેયો પૂરપણે, દોડાવતો બાજને —વક્ષમ

બાજટ, } s m. A bench, a seat, a plat-

form, a footstool

બાજદા-વેડા, s m pl [+see બાજટ+રતિ]
Circumspection, sharpness, cleverness 2 Cunning

બાજડું, adj m. [P बाह् to play, Cf S बाध् to affect] Circumspect, sharp, clever.

બાજરિ ધું, s n [See બાજરી] An ear of bājri 2 An ornament on which grains are marked

બાજરિ-ધો, s m. A preparation of bājri

બાજરી, s f A cereal grain

બાજરી, s m. A large variety of bājri

બાખ, s f [P बाख् to play, Cf S बाध् to affect] A game, a game board 2 A game at cards, a suit 3 The hand, the cards dealt 4 The game that is won, the game

Id બાજ રમવી To play a game બાજ રમવી-જેલવી-રમવી-માડવી To lay a plan બાજ જીતવી To win a game 2 To be successful in one's plans બાજ હારવી To lose a game 2 To be unsuccessful in one's plans. હારી બાજ જીતવી To win a game, which was almost lost જીતી બાજ હારવી To lose a game

which was almost won મારા હાથમા બાજ રહી નહિ I have lost control over the circumstances that influenced my plans

બા બગાડ, s m [P बाजी a sport fr बाह् to sport+भा= S कर a doer fr कर, કરવું, to do] A juggler, a conjuror

બાજુ, s f m [P बाजु= S बाहु, બાહી, the arm] The side 2 The verge, a border, a margin 3 Party, faction, interest, a part or side 4 Aid, help succour, assistance 5 Power, ability 6 The arm

Id બાજુ લેવી-પડેલી To take a side in a quarrel, to be partial to બાજુ રાખવી To uphold a cause at a critical moment

બાજુ-મંદ, s m [+ખાદ, બધ] A kind of bracelet, an armlet

બાજે, adj [Ar बाज् some] Some; certain, someone, any

બાજ ડું, v t [S बाध् to annoy] To seize, to lay hold of to catch, to hold tight 2 To stick close 3 To embrace, to clasp, to press endearingly to the breast 4 To quarrel, to fight

Id આડુ બાજુ To raise a quarrel based on false grounds મેલિયા બાજવા To stick close to the sides of a pot (of drops of water) તર બાજડી To be formed (of a layer of cream) બાજી પડ્યું To embrace 2 To make an indecent attack upon a woman મૂળ બાજુ To obtain a firm footing હાથે બાજી ચાલ્યું To walk hand in hand

બાટ, s m [Dh Des दाट fr S दाट् flour fr पिर् to grind] A sweet preparation of wheat-flour

બાટલી, s f [Eng Bottle] A bottle

Id બાટલી ભગાડ A drunkard

બાટલો, s m. A large bottle

બાટી, s f [See બાટ] A kind of cake

બાટું, s n pl Stalks of corn with their ears

બાડું, adj [Hem Des बाढ़ : 'बुद्ध् squint-eyed] Squint-eyed, purb. id

Id બાડી આંખે-બાડી નજરે લેડું To look askance at. 2 To look carefully at 3 To cast a glance at

આડુવાં, } *adj n pl* [See ગદુ-ક]
 આડુવાં, }
 Guileless little ones (children), poor little creatures

મેસાને પધારો, બાળક આડુઆ રે—પ્રેમાનંદ
 આદમ્, *adv* [S] Well, oh, yes; be it
 so, 2 Being stopp'd.

મહેવ નથી કાઈ દાવા, બેપયુ આદમ્ કર્યુ —વશીભ.
 આજુ, *s n* [S] An arrow, a shaft 2 A
 rocket 3 An extensive moorland washed
 by sea water 4 A missile, a weapon 5
 A stone worshipped as an emblem of
 Shiva

Id બાજુ વાગવા To be pierced in the
 heart with words as sharp as arrows

આજુ, *s n* [See વજુ પાન] A sign; a
 mark 2 A footprint 3 A trace of foot-
 prints

Id બાજુ કાઢવ To trace the path taken
 by a person from his footprints

આજુ, *s n* [Eng Bond] (In Survey-
 ing) A boundary-mark

આજુવણી, *s m* [+ આવણ] A skilful
 arrower

આજુલી, *s f* [See વાજુલી speech] An agree-
 ment, a stipulation 2 A term, a period

આજુ, *adv* [See બે+નેવુ] Ninety-two, (92)

આતર, *s f* [See વાત, વાંત] Intelli-
 gence, tidings, news, information.

Id આતમી કરવી—આપવી—દેવી To give in-
 formation, to inform

આતમી-દાર, *adv* [+ દાર P] Giving in-
 formation

આતલ, *adv* [Ar વાતિલ false] Rejected,
 abolished, annulled 2 Null and void, use-
 less 3 False, absurd, unfounded

Id આતલ કરવ To reject આતલ કરવુ-યવ
 To be rejected ૨૬ આતલ Null and void

આતેન, *adv* [Ar વાતિન inward] Inter-
 nal, secret, hidden, concealed

આથ, *s f* [See બે + ડાય] Claspings,
 grip 2 An embrace 3 Confronting,
 facing, opposing

Id આથ બીડવી To embrace 2 To com-
 pete આથ ભરવી-ભીડવી-ભિડાવવી-લેવી To en-

gage in an encounter, to encounter આથ
 ભરવી To embrace

આથોડિયા, *s n pl* Striving, strug-
 gling

Id આથોડિયા વારવા-મારવા To strive

આદ, *adv* [Ar વઝેદ્ after] Deducted,
 Subtracted, cast out, excluded 2 *prep*,
conj Subsequently, afterwards, next

Id આદ કરવ To deduct 2 To exclude,
 to reject

આદ-કા-ફક, *s m* [+ અક] The subtra-
 hend

આદ-આડ, *s f* [+ આડી] Subtraction

આદર, *adv* [See બહાર.] Large, not
 small

આદરું, *s n* [See વાદળી] Gold circu-
 lar wire used in making brocade

આદરું, *adv* [See આદ] Not lasting;
 perishable, delicate

આદ-શાહ, *s m* [P] An emperor, a
 great king, a sovereign 2 *adv* Imperial
 royal, absolute Cf પાદ-શાહ

Prov આદશાહ, ત્યા બનર Luxuries go
 with the king There would be no makers
 of luxuries, if there were no buyers

આદ-શાહી, *s f* Empire, imperial pow-
 er or dignity, sovereignty Cf પાદ-શાહી

આદિયાન, *s n* A particular kind of
 aromatic flowers used as condiments

આદી, *s f* [P fr વાદ = S વાન wind
 fr વા to blow] Indigestion, dyspepsia 2
 Windiness

આવ, *s m* } [S fr વાપ to annoy, to
 આધા, *s f* }

hinder] Opposing, hindering, an objec-
 tion, an obstacle, a precluding cause or
 reason 2 Sin, fault

રાધા આધા દારક, યુવતિ યૌવનવદી રાધી લેવી.
 —પ્રેમાનંદ.

Id આધ આવવો-નડવો To meet with an
 obstruction or obstacle

આધ ક, *adv* Objectionable, that objects
 or obstructs

આધા, *s f* A vow, a solemn religious
 promise to offer a thing to an idol, to

abstain from using certain things, or to perform certain resolutions

Id બાધા કરવી-લેવી-રાખવી To take a vow
બાધા પાળવી To observe a vow બાધા રોકવી-
મૂકવી To make a vow of abstaining from
sexual intercourse (among Jains)

બાધુ, *adj.* [See બધુ] Entire, whole
બાધે-બારે, *adv* [+ બાર Or see બાધ-૩
+ બાર] Ambiguously, doubtfully 2
Indirectly, not particularly mentioning 3
Privately 4 Out of respect, without doing
disrespect

બાન, Same as બાનુ earnest money

સેનાપતિને કુંદ ફરીને બાનના લઈ ગયા

—અધેરી નગરી

બાનક, Same as બાંધ હો

બાની, *s f* [See વાળી] The manner
or style of speaking or writing

બકે બાની મનમાની આવીનેકહેતો —વણી.

બાતુ, *s f* [P વાતુ n female] A lady.

બાતું, *s n* [P વડગોળ f] Ar વડન to
buy] Earnest-money

Id બાતુ આપવું To pay as earnest-money
બાતુ લેવું To take as earnest-money

બાતું, *s n* [P નહાન fr વહાનેસ્તન to pre-
tend] A pretence, a pretext, a sham plea,
a loophole

Id બાતુ રોધવું-ખોળવું To seek for a pre-
text બાતુ મરડવું-મળવું To find a pretext બા-
તુ રોકવું To make an excuse

બાપ, *s m* A father, papa

Id બાપ દીકરાનું તાડ Reltion or intima-
cy as close as that between the father and
his son બાપના કૃવામ રૂબી નામું To blindly
follow ancestral customs બાપના બાપ પાડે
જવું To be lost for good બાપના બાપ બેલાવવા
To vainly cry for help બાપની બાલ સહીયો
As a matter of course બાપને. હુમવાર કરવો
To do nothing; to be frustrated in one's
attempt.

Prov બાપને બાળારા વાગે, ને દીકરાને ગરબોળુ
નેઈયો Clean clothes and empty pockets
બાપ પદલાવ, કે શાક સરાવ Things not appa-
rent are to be considered as things non-
existent બાપ નેવા બેરા, ને વડ તેવા દેરા, As if

the father, so is the son

બાપ-૪-મારે, *adv* [+ મારા] In
the course of one's whole life

બાપ-હું, *adj* Poor, humble, inoffensive,
harmless 2 Pitiable 3 Wretched, miser-
able

બાપ-દાદા, *s m pl* [+દાદા] Ancestors,
forefathers, progenitors

બાપ દિ-યા, *interj* Ah me! Oh dear!

બાપ, *s m* Vocative [Hem Des વળે-S
પા father Cf Eg papa.] (As an address of
respect) Papa, father 2 (As an address

of endearment) My dear, dear, darling

બાપી-હું, *adj* Perpetual, patrimonial

બાપુ, *s m* [Hem Des ધે પુત્ર-S દિશાનમ્
childhood] A respectful term for a male,
sir, my good sir 2 A term of address used
by sweethearts to each other 3 A be-
loved person (spoken of endearingly and
freely)

બાપ, *s m f* [Hem Des વાપ fr. S વાપ
steam, vapour] Vapour, steam 2 Heat,
warmth 3 Perspiration, sweat

Id બાપ દેવો-આપવો To foment with
vapour બાપ લેવો To be fomented with va-
pour

બાપ-હું, *s n* Cooking, boiling 2 That
which is to be cooked or boiled 3 Badly
cooked food 4 A liquid preparation of
boiled unripe mangoes seasoned with
spices

બાપ હું, *v 1* [Hem Des વાપાદલ, વાપાઠઈ
=S અતિશયોગમ્ very hot, f] S વાપિતમ્ turn-
ed into vapour fr વાપ vapour] To boil,
to dress by boiling in water

બાપ, *s m* [Ar વાપ] A particular
point, a heading 2 A chapter, a section
3 An affair, a business, a case, a matter
4 A subject, a topic

બાપ ત, *s f* [P] A subject, a topic
2 A business, an affair, a concern 3 De-
tails, particulars 3 prep On account of,
respecting, regarding, with reference to

બાપ-તી, *s f* A part of the produce of
fields-paid to skinned men or the village;
a commission; a fee.

usult, a n pl [P a r a n t i o n O f S
barba beard.] Loose and dishevelled hair
on the head

ખાખરિ-યે, *ady* in Hairy 2. Having
long and matted hair

पुष्परी, a f [Hem Des. कपरी = S केश-
रचना an arrangement of hair, fr S कपरी]
Loose, flowing, and short hair on the
head 2 A hairy border.

આણ-વારી, & f [See વાપ + વારો] As
working according to the heads or subjects,
assortment

५१५२-८१, *adj* Related, connected

uui, s m. [See ouu, uuy] A tribe of Blüis 2 A term used for babies of Europeans; my little master. 3 A term of fondness for a child.

rupee-rupee, a m [See rupee + rupee] A
rupee of inferior value, formerly current
in the Gackwar's territory 2 *ad* Inferior,
of a low quality 3 Worthless

ৱাং, ৪ in [See only] An address of respect ২ A term of address to a Bengalee gentleman

બાદે, and [See above] Regarding,
concerning, for, on account of

બાલક, & in [limit] Bread (used in speaking to children)

—દયારામ

पुनः, * m An col 2 A particular
plant 3 [See 414.] A fathom

આમ, [Hein Dec. પ્રવર્તે.] Same as
પ્રાકૃત

अमिषि-यु, only Fit for a Brāhmana २
That may be used by a Brāhmana

பாம்பு, of Simon-பாம்பு 2 A kind of snake

Узгисит, * n [P] Dawn, day break

ખામતી, $\neq$ A tumour in the armpit

ਘਰ.ਭੀ, ੨ f (See ੭੧, ੭੧੩, ਘਰੀ See
 locution of ਘਰ.ਭੀ) A woman 2 A wife

પ્રજાવાદી લુગે માપતો, તે મા લુગે માપતો.
The wife looks to the income of her husband.

band, while the mother awaits with anxiety the return of her son. ગાંધીના પિતાને
પ્રેમ રહે, પણ વાત ન રહે A woman cannot
keep a secret ગાંધીનાં દેશને પ્રેમ નથી
જ્યાં દેશ He would sacrifice his dearest in-
terest for a pecuniary gain ગાંધીનાં પગરૂ
ન શોભે The gray mare is the bitter horse

आय दो, २ m [Hem Des भारते fr S
भीह a coward fr भी to fear Or see यह
a woman + दो dam] A man over with wo
men; a smock-dangler, a cotquean 2 र्द
m Governed by one's wife, hen pecked 3
Effeminate, womanish 4 Unaid unmanly

७५३, a m [P ७५३ = S ७५३ = Gm ७५३
 a turn] A charge of a gun 2 An ex-
 plosion, a discharge, a report

It was there I saw a man

आ, २१ (Dh Des दात, दात, fi दारि
doors fi दार a door देन आरु) A door
2 A courtyard in front of a house

Id 𑀘𑀓𑀡𑀓-𑀧𑀲𑀓𑀲𑀓-𑀘𑀲-𑀲𑀲𑀓 lo ebut a
door 𑀘𑀓𑀡𑀓 𑀲𑀲𑀓 lo open a door

આર. (૧૬) [S શદ્ધ] 7 નંબર, (12)

Id ગારે દહાઁ All days, for ever ગારવા-
દાઁ The greatest luxury ગારવાની ધેઁ A
body of di cordant members ગારવાની બા-
જરી A feeling of plenty 2 Contentment
ગારવાનું Full of youth and vigour રીઁ
ગારવા યોગ ગારવે હેઁ He knows no hang
H is illiterate બાઁ દાઁ યોગ H is ;
fice needs to any part of th lion

આર-અલી, } s f [See આર out + અણ]

Rent-free land

આર-ગીર, s m [P વાર a house + ગીર a holder fr ગિરફતર = S ગુમ, પ્ર, to hold]
A mounted soldier, a trooper who is mounted and equipped by his employer Op to શિયેદાર a trooper who keeps his own horse and maintains himself

આરક, n m The rope of a churning staff

આરણિયો, s m [See બહાર out+અણ]
One whose profession it is to sift ashes or dust in a goldsmith's workshop

આરણ, s n [Hem D ન વાર, ઘર, fr સ દાર] A door, a gate, an entrance 2 The court-yard in front of a house

Prov આરણા ઉઘાડી, ને આણે રૂપા Penny wise, pound foolish

Id આરણે જવું To go out of one's house
જુઓ, આરણે પહોર દહાડા ચડ્યો છે Look here, it is quite nine o'clock, though it may not seem so late from inside the house આરણે પહોર દહાડા ચડ્યો It is quite light outside
2 It is getting far on in the morning એને આરણે વાર શેરતુ તાણુ છે His door is fast locked
2 His house is shut up આરણા ડોકવા-તોડી પાડવા To din for payment, to demand urgently આરણે બેસવું To sit at one's debtor's house, demanding payment of debt આરણે હાથી ચૂપવા To be very rich આરણે રીતો રહેવો To be blessed with a long line of descendants

આર-દાન, s n [P fr વાર = આર a load + દાન a place] A chest, a box, a sack, a receptacle 2 Cargo, loading, burden, freight 3 Tare, tret 4 A wrapper, an allowance made by merchants in the weight of a commodity for prockage

Id અક્ષરતુ આરદાન Lit A receptacle of wisdom Hence 2 A fool

આર-નિસી s, f [Guj બહાર out + P નવિસી writing fr નવિવત્તર to write] Writing entries in an outward and inward book 2 A file for letters sent and received

આર-આસી, ady [See આર twelve + આસ a month] Pertaining to the twelve months of the year, perennial, annual 2 An evergreen plant or tree bearing flowers or fruits all the year round

આર-યુ, ady [See આર twelve + યુ = S તમ ordinal suffix] Twelfth 2 s n The r tes performed by relatives on the twelfth day after a person's decease

Id વારયો ચઢવા Disunion, discord, absence of harmony

આર-વટિ-યો, s m [See બહાર out+વટિયું to turn out fr વટિ] One who withdraws himself outside the limits of a state, with a view to harass and molest it by frequent raids, and so compel it to come to terms with him, an avenger 2 An outlaw

આર વટ, s n Outlawry 2 Revenge, vengeance

Id આરવટ નિકળવું To become an outlaw or avenger

આર-ચમિ-યો, s m [+વસ+તુ] A scavenger, a sweeper

આર તુ, v t [See આર] To sweep 2 To gather, to collect 3 To remember, to recollect

આરસ, s f [S દહાડી See આર twelve] The twelfth day of either half of a lunar month

આર-સાખ, } s f [See વાર, આરણ, + સાખા] A door-frame

આર-સે, ady [See આર twelve + સે a hundred] Twelv hundred, (1200)

આર-પીરી, } s f [+અધાર a letter] A term for a series of syllables formed by adding the twelve vowel sounds to each consonant ને e g, & (ક + ઐ), કા (ક + આ), &c

આરિક, ady [r વારીક] Fine, thin; slender, slim, not thick or coarse 2 Fine, subtle, rare 3 Slight, little, minute, trifling 4 Nice, exquisite, refined 5 Deep; profound, unfathomable, incomprehensible;

elicate 6 Acute, keen, critical

Id બારિક સમય-વખત A critical time
બારિક કામ A fine delicate work (said of a
work of art) બારિક નજર A minute, careful,
critical eye

બારિકી, *s f* Fineness, thinness, subt-
lty 2 Nicety, minuteness

બારિસ્ટર, *s m* [Eng *Barrister*] A
barrister at-law

બારી, *s f* [See બાર, બાર-ખુ] A win-
dow, a sally port 2 A safety-valve, an
escape 3 An alternative

Id બાગ બારી બોળવી-સોધવી To try to
get a way for escape, to find a pretext or
excuse બારી રાખવી To keep a way for es-
cape

બારું, *s n* A door, a gate, an opening
2 A harbour, a haven, a port, the offing,
the mouth or entrance of a harbour 3
Same as બારી, 1, 2, 3

બારે-માસ, *adv* [See બાર twelve+માસ]
During the whole year, all the year round
2 Ever, constantly continually, unceasing-
ly, permanently, always

બારે-વાટ, *adv* [+વાટ a way] Dispersed,
scattered 2 Higgledy-piggledy, confused,
thrown here and there 3 Squandered,
wasted, lost, ruined, destroyed 4 Wan-
dering

નથી મારક્ષી યોગી ને ધાર, એમ શુ આખ્યા બારેવાટ
—એમાનદ

બારે *adv* [See બાર out and બાર ૩
to gather Living abroad and collecting
money and things by fair or foul means
બારે યો, *s m* [See બાર twelve] A
rafter twelve cubits long

બારે યો, *s m* [See બાર + રહે-૩, બાર ૩,
to sweep] A sweeper 2 [See બારવટિ યો]
An outlaw

Prov બારેમાન બારેવાટ What belongs to
everybody belongs to nobody

બારેટ, *s m* [See બાર + ટિ] A par-
ticular section of the શાહ caste

બાલ, *s m* [See બાળ] Hair 2 Bristles
Id મુહનો બાલ A great favourite

બાલ, *s m* [S] A boy, a child, an
infant

બાલ-તોડ, *s m* An abscess

બાલદી, *s f* A leathern bucket 2 A
kind of leather

બાલ મ, *s m* [See વાહુ, વહાહુ વાહુ, +
S તમ superlative suffix] A lover 2 A
husband

બાલમ માનો કે ન માનો, એકનો હું બરમ લઉં છુંનો
—દયારામ

બાલ-મ-પેચ, [+ પેચ] A kind of twist
given to their turban by gay persons to
attract attention

બાલા, *s n pl* [See બાલુ] Excuses

બાલા-શુ, *s m* [See બાલ a child + શુ, ૭
a term of respect] A name of the youth-
ful Krishna 2 An idol of Krishna, repre-
senting him as he was when he was a
child

બાલાશી, } *s f* [P વાલશ્ચ growth *fi*
બાલાશી, }
વાલિદ્ન = S. વૃષ્, વર્ષ, to grow] Looking
after; care

Id બાલાગ or બાલાશી-કરવી or રાખવી To
look after, to take care

બાલુ ડો, Same as બાળ, બાળ ૬

બાલે-બાલ, *adv* [See બાલ hair] All
over, entirely, completely, exceedingly

બાલ્યાવસ્થા, *s f* [S *fi* કાલ્ય childhood
fi બાલ a child + અવસ્થા state] Childhood,
infancy

બાલુ, *s n* Very thin filings of gold or
silver

બાવટી, *s f* [S વાલુક] A kind of plant

બાવટો, *s m* A kind of corn

બાવન, *adv* [See બે + પચાસ] Fifty-
two, 52

Id બાવન વીર A very strong and brave
man

બાવન-વીર, *adj* [+ વીર] Valiant, dar-
ing; brave

બાવના-ચદન, *s n* [See + ચદન] Sandal-
wood

બાવની, *s f* [See બાવ] A group of
fifty two 2 The Gujarati alphabet (there

being fifty-two letters in the Gujarati viz 16 vowels, 25 letters of the five classes having five in each class, 4 semi vowels, 3 sibilants, 1 aspirate, and 4 d and t. 3 A group of fifty-two verses having a different letter of the Gujarati alphabet at the beginning of each

આવડું, *adj* [See બાળક] Bewildered, confounded, lost, at one's wits' end 2 Overcome, overpowered

Id આવડું બનવું To be bewildered

આવડું, *s n* [Dh Des યાદગી = S પુતલિકા a doll *fr* S બલિકા a little girl *fr* બાલ a child, also Heir Des યાદગી યાદગી, = S પુતલિકા a doll, also અવડું = S ઔલુક્યમ engerness, રોષેનું હિત્રેડ *fr* રાહુકમ *fr* રડ up + નાહ the arms] A statue, a puppet, a doll.

આવળ, }
આવળિ-દે, } The bābul tree

Id આવળ બેવે To sow the seeds o' a quarrel

આવળી, *s f* A species of bābul having large thorns

આવી, *s f* [See આવે] A nun a female ascetic

આવીસ, *adj* [See બે + વીસ] Twenty-two, 22

આડું, *s n* A cobweb

આવે, *s m* [See આવ, આવે] A father, 2 A hermit, an anchorite a monk, an ascetic

Id આવા-ટોળી Lit A cap generally worn by ascetics Hence 2 A cap for children covering the temples and ears આવા યૃ Lit To become an ascetic Hence 2 To resign, or to be free from, the cares of the world

Prov આવા હંચા, ને બચમા હાય, The beggar is at home wherever he goes

આવે નાચે, એટલે એટલી પછ નાચે When the crow flies, her tail follows આવે બેઠે ને, ને ને આવે તે ચે He will chime in with everything

આવડળ, *adj* [S વાકલ Name of a Hindū lawgiver] Devious, wild, incongruous 2

Loose, licentious

આવળ, *s m n* [S] Vapour 2 An incl; ના 1 ન, ભાગ

આવળ-વૃત્ત, *s n* [S *fr* + વૃ to become] A unization

આવળ-ચેતન, *s n* [S *fr* + ચેત to leave] The shedding of tears

આવળ, *s f* A Hindūstānī variant of આવળ smell

આવળી, *s f* [Eng Bābul] A bunch

આવળ, *adj* [See બે + સી] ચાલે તો, 62

આવળે, *s m* [P વાલેન woven *fr* વાલ to weave] A kind of fine cloth

આવળ, *s m* [See આવ, આવ, smell]

The essence, the substance

આવળે બુદ્ધિ ના સમુદાય માટે —ધીરે.

આવળી, *s f* [See આવળ fragrance + ફા]

A kind of essential, a liquid sweetmeat

આવળે, Same as આવળે

આવળ, *s m* [S] The whole arm 2

The upper arm

આવળ, *s m* [S] A monkey 2 A frightful fellow 3 A terrible &c-tic

આવળ, *s n* [See આવ + વળ] The strength of the arms, physical strength

આવળે, Same as આવળે Out

આવળે, *adj* Watchful vigilant, intelligent 2 Skilful

આવળ, *adj* [S *fr* બહિષ્ out] Exterior, external, outward.

આવળ-ગોળ, *s n* [+ ગોળ a globe] A convex body, convexity

આવળ-વધે-ક, *adj* [S *fr* + વધે, to grow, to increase] Exogenous, growing by additions on the outside (as plants) *op* to અવળ વધે Endogenous

આવળ-વતર, *adj* [S *fr* + અવતર, અવતર] External and internal

આવળે-પચાર, *s m* [S *fr* ઉપચાર] External or outward application, operation, effort, or remedy

આવળ, *s n* [See આવળ a child] A child, an infant

આવળ-ક, *s n* A child, a minor

આવળ-પ્રતિ, *s f* [+ પ્રતિ] Childishness.

માનકી, *s f* A girl
 માન-કુચારી, *s f* [See માન + કુચારી]
 An unmarried girl
 માનકો, *s m* [See માનક] A boy
 માન-કોડા, *s f* [+કોડા sport] Juvenile
 sporting
 માન-ખેલ, *s m* Same as માન-કોડા
 માનગોપાન, *s n pl* [+ ગોપાન] All
 the children in a family, young ones
 માન-ચરિત્ર, *s n* } [+ચરિત્ર, ચેષ્ટા] Same
 as માન-કોડા, માન ખેલ
 માન પ, *s f* Affection, love, or favour
 towards a child
 માનપણ, } *s n* [+ પણ] Childhood,
 માનપણ, } infancy
 માન-અચ્ચાં, *s n pl* Same as માન-
 ગોપાન
 માન-ચુદ્ધિ, *s f* [+ ચુદ્ધિ mind, intelli-
 gence] Childlike-ness, purity
 માન-મેધ, *adj* [+ મેધ understanding]
 Level with the capacity of children 2 *s n*
 The same as it or the Devanāgarī characters
 માન-અજ્ઞચારી, *s m* [+ અજ્ઞચારી] A
 man that has not been married and has
 never known woman
 માન બાપા, *s f* [+બાપા speech] A child's
 language 2 One's native tongue 3 A gib-
 berish 4 [S શબ્દ ભાષા] A language cor-
 rupted from Sanskrit
 માન-ભોગ, *s m* [+ ભોગ eating fr S
 પુત્ર to enjoy] The offering of food in a
 dish to an idol after the morning service
 માન-મિત્ર, *s m* [+ મિત્ર a friend] A
 friend of one's youthful days
 માન-રાજ, Same as માળા-રાજ
 માન-રાસ, *s f* [+ રાસ a widow] A
 female widowed in her girlhood, a child-
 widow
 માન-લીલા, *s f* [+ લીલા sports] Juve-
 nile sporting or amusements
 માન-વિધવા, *s f* [+ વિધવા a widow]
 Same as માન-રાસ
 માન-ગુ, *v t* [Caus. of બળ-ગુ] To burn

2 To vex, to grieve, to exasperate. 3 To
 make to pine 4 To inflame, to kindle 5
 To scold 6 To give reluctantly
 Id જા માનવા To be anxious about 2
 To feel for, to sympathize with, to pity 3
 To be sorry for હાથ માનવા To cook દાંડ
 બાગુ To vex, to annoy માન દાર મોઢ Go
 away = Don't show me your face
 I love થર માળી તીરથ કરતુ Charity must
 begin at home
 માન-રૂપ, *s n* [+ રૂપ] The form
 of a child 2 The representation of a per-
 son as he, or she, was in childhood
 માન-રૂપા, *s f* [+ રૂપા] Infanticide
 માળા, } *s f* [S શબ્દ] A girl, a young
 માળી, } woman under sixteen years of age 2 A
 young woman in general
 માળા પણ, *s n* [+ પણ, પણ] Girlhood;
 maidenhood
 માળામંચ, *s m* [See માળા + મંચ A
 turban or head-dress for a child
 માળા-રાજ, } *s m* [See માળા + રાજ.]
 માળા-રાજ, } A term for children who are proverbially
 as self-willed as a king
 માળુ-સોતુ *adj* [See માળ, માળક + સોતુ]
 Young and innocent
 માળુ-ચા, *s n pl* Children (used in
 poetry)
 માળે-ર, *adj* Of little age, young
 માળોદા, *s f* [+ ભાગ married] A girl
 that was married in her childhood
 બિંદુ ળી, *s f* [See બિંદુ to wrap.] A
 parcel, a bundle, a packet
 બિંદુ, *adj* [See બિંદુ.] Difficult,
 hard, arduous
 બિંદુ-ગુ, A Hindūstānī variant of બ-
 ગુ
 બિંદુ ગાડ, A Hindūstānī variant of બ-
 ગાડ
 બિંદુ ચાક, A Hindūstānī variant of બ-ચાક
 બિંદુવા, *s m pl* [See બિંદુ a scorpion]
 Ornaments worn by women on their toes
 બિંદુ-ગુ, *s n* [See બિંદુ-ગુ] A bed,

adapted to, to look well 3 To preside (at a meeting)

બિરાદર, *s m* [P *fr* S બ્રાત્ર, બ્રાત્ર, *Of Eng Brother*] Brother

બિરાદરી, *s f* A meeting of friends 2 Friendship,

બિરાત્ર, *adj* Alien, not one's own, stranger

બિલ, *s n* [S] A hole, a den

બિલ, *s n* [*Eng Bill*] A bill of charges

બિલ-કુલ, *adv* [*Ar fr* બિલ્ adverbial suffix + કુલ total] Altogether, wholly, utterly, totally, entirely 2 *adj* Whole, all, entire

બિલખી, *s f* A kind of fruit

બિલાડી, *s f* [See બિલાડો] A she cat 2 A hook 3 An anchor, a scraper

Id બિલાડીનું પથોળિયું A thing which a person is accustomed to keep always by himself.

Prov બિલાડીના પેટમાં બીર ન રહે A fool's heart is ever dancing on his lips બિલાડીને, મન દસતુ, ને હંસને! એવ નય One man's merit is another man's poison

બિલાડીનો ટોપ, *s m* [*ટોપ*] A mushroom

બિલાડું, *s n* A cat

Id બિલાડા ખેંચના To write or sign carelessly;

બિલાડો, *s m* [*Dh Des* વિલાટીઓ *fr* S બિલાલ] A male cat, a large cat

બિલાવર, *s m* A mode in music

બિલિયાન, *s n* A faceted diamond

બિહોર, *s m* [P *વિશ્ર*] Crystal glass

2 Quartz crystal, calcareous spar

બિહોર-ખાતું, } *s n* [*ખાતું*, કામ] Glass ware

બિહોરી, *adj* Made of crystal glass

બિહસ, *s m f* [P *કાલિસ*] A span

બિહી, Same as બિલાડી

બિલ્લુ *s n* [*બિલ્લુ*] A partition wall containing doors and windows

બિલ્લું, *adj* [See બિલાડો a cat] Clever, sharp

બિલ્લુ *s m*, [See બીર, બીર] Players in a game playing on the same side

બિવ કા વ હું, *v t* [*Caus* of બી હું to fear]

To frighten, to terrify, to overawe

બિસ્તારો, *s m* [See વિસ્તાર] A floor-cloth, a carpet

બિહુ હું, Same as બી હું

બિહાગ, *s m* A mode of music

બિહા મહુ, *adj* [See બિના મહુ] Frightful, terrible

બિ હારી, Same as વિહારી

બી, *adv* [*Hind fr* હ અર્થ] Even, also

બી, *s n* [See બીજ] The seed 2 The source; the root 3 The core, the heart, the kernel

Id બી વાવવું-રોપવું-નાખવું To sow the seed 2 To sow the seed of, to lay the foundation of

બીક, *s f* [See બી હું, બિદા-હું] Dread, terror, apprehension

Id બીક ગપાની-ધરાવવી To be afraid of. બીક દેખાડવી to intimidate

બીક હું, *adj* Timid, cowardly

બીચ, *adv* [*Hind* See વચ્ચે] In, inside, between

બીજ, *s n* [S See બી seed] Seed 2 Progeny, offspring 3 The original plant, matter, or fact, the principle, source, root spring, &c 4 Semen *genitals* 5 A letter of the alphabet 6 A cabalistic letter 7. The tenor, the inherent meaning

Id See under બી બીજ લાવવું-કાઢવું To get at the substance of an affair or dispute

સમ કોટિ સ્વરૂપે મન હંદ રહસ્ય, બીજ તે તત્ત્વ —બિરધર

બીજ, *s f* [See બીજું] The second day of a lunar fortnight 2 The crescent of the moon seen on this day

Id બીજનો ચંદ્ર The crescent of the moon, the sight of which is regarded as bringing good luck 2 The first step in the rise of a person 3 The first day of a Muhammad in month બીજના ચંદ્રની કજાની પેટે તમારી રહિયાઓ May you grow in prosperity from day to day બીજ જોવી To see the crescent

moon, (this being regarded as bringing good luck)

બીજગણિત, *s n* [*S fr* बीज a letter + ગણિત] Algebra

બીજ-માર્ગ, *s m* [*S fr* बीज seed + मार्ग] An evil practice prevailing among low men

બીજ-માર્ગી, *adj* Following the evil practices of the બીજ માર્ગ

બીજ-વર, *Suno* as બિજ-વર

બીજ-વાર, *adv* [*See* બીજ + વારો] A second time, again

બીજી, *adj* [*See* द्वितीय fr દિ = બે, two] Second 2 More, further 3 Another, different 4 *adv* Secondly 5 Again

પરમાં ગરીબ, બે, બારણે બીજે, ત્રીજે, તે બીજે વાર

—દયારામ

બીડ, *s n* Pasture land 2 Iron

બીડી, *s f* [*See* બિડ to wrap] A roll of betel leaf 2 A cheroot, a cigar

Id બીડી વાળવી To make a roll of betel leaf 2 To make a cigar બીડી ખાવી To eat a roll of betel leaf બીડી પીવી To smoke a cigar

બીડું, *s n* A roll of betel leaf and areca nut

Id બીડું ઉપાડું To promise to do a difficult task, to undertake an enterprise બીડું મુડવું To undertake an enterprise with eagerness to secure the glory it may bring

બીડી, *s m* A large roll 2 A large packet containing letters

બીડું, } Past Participle of બીડું, બિડું

બીડું, } To fear

બીન, *s f* [*See* बीन] A kind of musical instrument

બીબી, *s f* A Muhammadan lady

Prov બીબી ધર ભેગ, તે મિયા ધર ભેગ A wife fit for the house, and a husband fit for the grave (said in regard to an aged husband and his young wife)

બી બી-મયું, *adj* [+ બીયો] Of high birth born in a noble family

બીબું, *s n* [*Dh. Des* बिबु fr S बिब] A type, a printing type 2 A mould;

the framework in which a mould is fixed

Id બીબું બીબું Lat A type of intelligence Hence 2 (Ironically) A fool

બીભાર, *adj* [*S*] Disgusting, loathsome, obscene 2 Frightful, hideous, shocking, appalling 3 *s m* One of the nine sentiments of Indian Rhetoric, disgust.

બી-ચાચું, Same as બીજ, બીજી

બી-ચાચું, Same as બીયા મયું, બિડા મયું.

બીચું, Same as બી, બીજ, seed

બીયા, *s m* A kind of plant

બીરન, *s m* A delicious preparation of rice

બીલી, *s n* A leaf of બીલી.

બીલી, *s f* [*Dh. Dev* बिर् fr S. बिल] A kind of tree the leaves of which are acceptable to the god Shiva

બીલું, *s n* The fruit of the બીલી tree

બીડું, *v t* [*S* भी to fear] To fear, to be afraid, to dread

બુટ, *s m* A well of which the water is seldom used

બુટી, *adj* Dull, stupid, idle

બુટું, *s n* [*કુટ* The bottom of a vessel] The bottom of a pot, the part of a pot, on which it stands

બુબિયો, *s m* [*See* बूस] A drum beaten to give an alarm or notice of an accident

બુકડી, *s f* A kind of ear ring

બુકું, *v t* To eat (parched grain, &c)

બુકાન, *s f* [*See* બે + કાન] A kind of covering for the face, passing under the chin, over the cheeks, and extending to the top of the head

બુગાણ, *s n* [*See* બે two + ગણ, ગણ વાટ] A large sheet of thick coarse cloth spread in a cart to pack corn in

બુચ, *s m* [*See* बीच soft] A cork, a plug, a stopple

Id બુચ મારવો To stop with a cork 2. To close with a cork, to close

બુધિયો, *adj m* Earless

‘બુધિયો, *adj* [*See* बीछ] Having a flat nose.

બુધી, *s f* [See બુધી] A girl
 બુધી, *adj* [See બુધી] Having a flat nose, flat-nosed 2 Having a defect in the ear 3 Having no ornament put on the body

બુધી, *s m* [See બુધી] A boy
 બુધી, *s f* [Hem Des ઉઝર ફી S જાગે] S જાગે to awake, to be awakened, to know See બુધી, બુધી] Appreciation, a just valuation of merit 2 Test, examination

બુધી, *adj* [P ઉઝર great] Old, great, venerable 2 Learned, eminent, elderly 3 *s m* An ancestor

બુધી, *s f* Old age 2 Venerableness 3 Greatness, eminence

બુધી, *v t* [S જાગે to know] To know, to understand, to feel 2 To appreciate

Id બુધી બુધી To appreciate benefits or services done

પર નારીશુ ખીત, બુધી સારી નવ બુધી

—સામબાહ

બુધી, *v t* [Hem Des જોજ-ફ = S જાગે he is thirsty, and વિ જય સે it triumphs, જી વિ intens + જિ જય to conquer] To extinguish to put out

બુધી, *v t* To be extinguished, to be put out

બુધી, *s f* [S જાગે a circle ફી જાગે = L circle to faro] A point of flower 2 A figure worked upon cloth, embroidery 3 A simple, a nostrum 4 A sharp, clever fellow whose plans are deep-laid

Id બુધી સુધા-ફી To be incited or encouraged in an evil affair આ તે એક બધી છે He is a sharp or clever fellow

બુધી દાર, } *adj* [See બુધી, બુધી + દાર, P having] Decorated with figured or flowery work

બુધી, *s m* [See બુધી] See બુધી 2 A fancy, a whim

Id બુધી-કીવરો-બુધી To have a whim or fancy suggested

બુધી, *adj* [Dh Des ઉઝર ફી S જાગે a wise man, used for euphemy ફી જાગે to know]

Reduced to a stump 2 Blunt; not sharp, dull edged

Id બુધી અજ્ઞા A dull intellect

બુધી, *s n* An ear of millet

બુધી, *s f* [See બુધી-કુ, કુબી, કુબી] A d p or plunge, a dive

બુધી-થા, *adj* [+યસ] Foolish, stupid 2 *s m f* A blockhead, a dunce

બુધી-કુ, *v t* [Hem Des બુધી ફ = S મજા નિત it drowns] To drown, to sink 2 To be plunged or immersed in 3 To be destroyed, ruined, lost or blasted 4 To pass away unproductively 5 To close, to be no longer extant, prevalent, valid, or in vogue

Id બુધી-કીયા બુધી To meet with a loss

બુધી-કુ, } *v t* To sink, to drown 2 બુધી-કુ, }

To cast away, to waste 3 To overthrow, to upset

બુધી ચાળ, *adj* Stupid, foolish

બુધી યો, *s m* [See બુધી] An old black-faced monkey 2 An old man

બુધી યો, *s m* Old age

બુધી, *adj* [Hem Des બુધી ફ્ર S જાગે grown old, ફી જાગે to grow See વધુ] Old; aged

Prov બુધી યો, ને દાર અજામ Ill matched finery, old mares lost after new cruppers

બુધી, *s n* [Eng Button] A button

બુધી, } *s* - An accusation, an imputation 2 An indifferent piece of cloth used in making up a turban

બુધી, *s m* Same as બુધી, બુધી

બુધી, *s m* [S જાગે જાગે ફી જાગે the earth + જાગે to scatter] A kind of mop, a broom, a besom

બુધી બુધી, *s m* [S જાગે Imit Cf Eng Bubble] A bubble

બુધી બુધીને મોક્ષિક દેખે, તેણે મોક્ષાય દેખે —રતનેશ્વર-

બુધી, *adj* [S જાગે જાગે to know] That understands, wise, intelligent 2 *s m*. An epithet of સમ્યક્મુનિ the founder of the Buddhist religion (He is considered)

the ninth incarnation of Vishnu

સુદાયનાર, ૨ મ [S fr + ચવતાર] The ninth incarnat on of Vishnu 2 A meek, patient, and quiet person

સુદિ, ૨ f The understanding; the intellect 2 Sense, judgment 3 Opinion, mental determination 4 Will or affections 5 Purpose, mind, intention 6 A device, contrivance, scheme, advice, counsel, suggestion 7 Minding, reckoning, viewing, regarding, estimating 8 Holding, apprehending, understanding

Id સુદિ બિનવરી To cultivate or develop the intelligence સુદિ બતાવવી To give advice સુદિ ચવાવવી-ચાલવી To make a guess મારે તારી સુદિ લેઈતી નથી I don't need your advice સુદિ ફરતી To turn mad, to lose all good sense ચોક્કામ સુદિ A dull intellect Op, to કુશામ સુદિ A keen or acute understanding

સુદિ-મળ, ૨ મ [+ બળ] The power of the intellect 2 The game of chess

જેનુ સુદિ બળ કહેયુ નવ ભયે, તે પશુ રોડીને વરા થાય

—દયારામ

સુદિ-મન્ત, } ady [+S મત, મત, માન, having] } ૨ m [+S મત, મત, માન, having] Sensible, intelligent 2 Wise, sagacious, judicious

સુદિશાળી, [+શાલિન શાલી, having] Same as સુદિ-મન્ત

સુધ, ૨ m A wise man, a learned man 2 The planet Mercury 3 Same as સુધવાર

વાવારબાર ને સર્પ સુધ, સુધ ન જાતી બીજે છ

—દારકે

સુધ-વાર, ૨ m [See સુધ Mercury+વાર a day] Wednesday

સુધુ, ૨ n [See સુધ, બોધ Cf Prov માર સુધુ, ને ર મીધુ] A club, a cudgel, a stick for beating lime to separate it from pebbles

સુધે નર બાળતી, સુધે નાર પાધરી,

સુધે ડાહ્ય દોહવા દે સુધે ડાહ્ય રોડ રહે —ભાષા

સુન-દાણા, Same as બન્દ Coffee seed

સુનિયાત, }

સુનયાતી, } ady [P. કનિયા original]

High born, genteel, honourable 2 ૨ f Noble birth, a family of rank.

સુન્દ, ૨ n [See બિન્દ] A drop

સુન્દ, ૨ m [See બુન્દ-દાણા] A coffee-berry

Prov સુન્દે ગઈ, સો દોનું ન સુધરે It is no use crying over spilt milk

સુનસ, Same as બન્દ

સુબક, ૨ m A fool, an ignoramus, a blockhead, a stupid fellow

સુ-ભુક્ષિત, ady [S, fr મૂન to eat] Hungry 2 Poor, needy

સુમ, Same as બૂમ

સુમા ૨, ૨ m } [Hm Deo વનાન્તે = S. }
સુમા-દે, ૨ m }

કલ કલ a noise See બૂમ+વૃત્તિ] An outcry.

2 Ramour, report, unauthenticated news.

સુમા-બૂમ, ૨ f m [+ બૂમ] }
સુમા-રોર, ૨ m [+ રોર] } A loud outcry
સુમા-રવ, ૨ m [+ રવ] }

cry, clamour

દાવક દુધક તાસ, પડયા દોડીને દેદી,

સુગારવ ચોપાસ, ચિકટ વડો નરા દેડી

—સામળબટ.

સુરખો, ૨ m [Ar કુરુજ] A long veil-a mchil 2 A mch

Id સુરખો નાખતો-પહેરતો To put on a veil (by a lady), out of modesty

સુરજ, } ૨ m [Ar સુર] A tower
સુરજ, }

સુરજ, ૨ f [P] (In chess) That state of the game in which the king alone or the king with pawns remain on one side

સુરાઈ, ૨ f [See સુર] Badness, wickedness, evil 2 Animosity, hostility.

સુરાખ, Same as સુલાખ

સુરા-રૂં, ૨ m [See સુર-રૂ] To be blocked up

સુરા-રી, Same as સુરાઈ

સુલન્દ, ady [P = great] High, elevated, exalted, sublime

સુલ-સુલ, ૨ n [P] The Indian nightingale

સુલાખ, ૨-f [Turk કુલાકે a nose ring] An ornament suspended from the middle of the nose composed of a ring and a pearl

હાને મકરાફત કુવડળ કેરી તેડ
નાકે યુવાળ, ને યુગમા તગોળ —ભાલિયુ

સુસ-૮, } s f [See સુસ-૩] Rubbing
સુસ ૬, } with red powder (કક) the cheeks of a
woman in the ceremony performed on
account of her first pregnancy, (generally,
by the younger brother of her husband)

સુસટિ યો, } s m A younger brother
સુસકિ યો, } of the husband, he being entitled to per-
form the સુસટ ceremony

સુસટિયો અભિમન્યુ, આની ખોળે બેઠો રે,
કુમ કુમે કર પીળી, સુસક યાપી —કયાગમ
સુસારતુ, v ૨ To sweep (used in Cutch)

સુક, } s m [See સુક] A morsel
સુક ડો, }

સુક, s f [Eng Book] 1 book

સુચ ૮, adj [See સુચો, બચો] Childish
2 Foolish

સુચ ૧ ન બોલે છ, સુદ્ધિહીન ! બેસી રહા —વશીલ

સુચ, Same as સુચ

સુચ, Same as સુચ

સુટ, s f The upper part, or the lower
lobe of the ear

Id કા તિ બટ ઝાવરી To pull one's ear in
acknowledgment of a fault, or in acquies-
cence of something said કાનની બટ ઝાવરી
To make a person own himself in the wrong

સુટ, s m [Eng Boot] A boot

સુટ, Same as સુટિયો

સુત, s m Same as તાપુત

ગાફ ગાફ એક નવ, ન અ ઇ અનળુ થાય,
તેવા મૂખ એ પથી, ઇતેવાળ બૂતમા —વશીલ

સુધુ, Same as સુધુ

સુન-દાણા, s m pl [Ar કુન્ collection બો]
Coffee seeds

સુમ, s f [Imit] A cry, an uproar 2
A rumour, a false report

Id બગ કરી-પાડવી-મા વી To cry aloud
અસ કરી To lay a complaint અસ ઉડાડવી To
make false statements before the public

Prov અમ બેગો સીચિયો Do not grieve
for trifles

સુમા-સુમ, s f }
સુમે-સુમ, s f } Loud and confused
સુમ-સાણ, s n }

orise

સુમેયો ઢોલ, s m [+ ઢોલ] A drum beat-
en to give an alarm or warning

સુર, s n [Ar સુર : saw dust] An in-
ferior kind of sugar 2 adj Bad; evil, un-
happy

સુર, adj Stupid; blunt 2 Tasteless,
apathetic

સુરકુ, s n A shower of rain

સુહો, s m [See સુહ a wise man, used

b euphemy] A foolish man, a fool

સુહર, adj [S] Large, big, bulky

સુહરપત-વાર, s m [See સુહરપતિ+ વાર]

Thursday

સુહરપતિ, s m [S] The planet Jupiter

2 An eloquent or wise man, a Nestor, a
Ulysses 4 An insolent or troublesome
babbler (ironical)

બે adv Imitative of the cry of sheep;
bleating

Prov ગોલ બકરી “બે” તે કહે “બે” Im-
plicit obedience, blind faith

બેગી, s f [S અચ what should be con-
cealed] A parcel, a packet

બે-તાળી, s n pl [See બેતાળીસ] That
stage of life which necessitates the use of
the spectacles

Id બેતાળ આવવા-આખ બેતાળ આવવા To
be obliged to put on spectacles

બેતાળીસ, adj [See બે + યાળીસ] Forty
two, 42

બે-બે, s f [See બે] Bleating

બે, adj [S ફિ two] Two,

Id બેતા બે ન થકુ To cling to one's
point resolutely બે બીયતુ મોરી Lit A pearl

formed between two shells, hence large,
perfect, and round 2 A perfect or

faultless man 3 કાન વાગે ગાથુ રાખીને ચા-
લુ Lit To walk straight, without turning

the head towards the right or left Hence
2 To be straightforward and honest 3
one's dealings

Prov બે ધરગે પદોળી ભાષે મરે Between
wo stools, i.e. all to the ground બેની
વડાઈમા ત્રીજવું ના In a quarrel between
third is the gainer બે આખની તરફ
Out of sight, out of mind બે હાથ વગર તાળી
ન પડે No smoke without a fire It takes
two to make a quarrel બોલે, તે બે વાચ He
that asks shall have plenty of bread એક ને
એક, ને બે (હાથ) બા બીજીની ગરજ સાથે Union is
power બે હાથ તરફે વે Equal and impartial
to both sides બે ગોળીના ચેકરો = બે ગોળીના
ચાકળ To run with the hare and hunt with
the hounds બે હાથે ભાડવો ન અવાય Expect
not all at a time

બે, [P f] S is apart from] A Per-
son prefix showing "absence of, privation
of"

બે અકક્ષા, *adj* [See બે, P + અકક્ષા]
Senseless, unwise, imprudent, foolish

બે અદમ, *adj* [+ અદમ] Disrespectful,
rude, indecorous, impolite, unbecom-
presumptuous

બે અદમી, *s f* Rudeness, disrespect,
indecorum, impudence, presumption, in-
dignity

બે આની, *s f* [See બે two + આનો] A
silver coin worth two annas, a two anna
piece

બે આમર, *adj* [See બે, P + આમર]
Disgraced, dishonoured 2 *s f* Disrespect,
disgrace

બે-ઈતમારી, *adj* [+ ઈતમાર] Distrust-
ful, faithless, dishonest 2 *s f* Want of
confidence, distrust

બે ઇનસાફ, *s m* [+ ઇનસાફ, ઇનસાફ] Ir-
justice, unfairness

બે ઇમાન, } *adj* Faithless 2 Perfidious,
અ-ઈમાની, } false 3 Unbelieving

બે ઉ, *adj* [See બે two + બે અનો] Loth-
બે કદર, *adj* [See બે, P + કદર] In
sympathizing, unoppr claim

બે કરાર, *adj* [+ કરાર, સિદ્ધિ, બે 2
Restless, unsettled

બે ક-કુ, *v* [See ક-કુ] 10 send forth

fragrance 2 To be disobedient
અ-કાયદે, *adv* [See બે, P + કાયદે]

Irregularly 2 Being against the law

બેકાદ, *s m* [See બેકાદ + કાદ] Strong
fragrance 2 Impatience of restraint, dis-
obedience

બે કાદ, *adj* [P jr બે priv + P કાર=S
જવ work in P કાર=S S T, કાર, to do]
Out of service, unemployed, idle

બે કાવકુ, *s f* [Cause of બેક-કુ] To
tend so much as to make disobedient

બે-કાવકુ, *s f* [See બે without + કાવકુ]
Carelessness 2 *adj* Careless

બે ધી, *s f* [See બે two + S ધી]
An even number 2 A bond of union

Id બે ધી બે યુસદ બે, boys in asking of
their teacher for leave to go to stool, indi-
cated by two of their fingers stretched out

બે કેદ, *adj* [See બે priv + કેદ] Loose,
lawless, unrestrained, ungoverned 2 *adj*
Irregularly, licentiously, against the disci-
pline of a body of men

બે કેદુ, *adj* [See બે કે + કેદ] Di-
obedient

બે અમ, *adj* [See બે priv + અમર]
Ignorant, unacquainted, uninformed 2
Uncautions, unguarded

બે અમ, *s f* [Terf] A Muhammadan
lady or princess

બે અમ, *adj* [See બે without + અમ per-
ception] Foolish

બે અમર, } *adj* [See બે priv + અમર]
અ-અમર ઉ, }
બે અમરુ, }

That it does not stand in need of, indifferent
2 Disinterested, independent, impartial

બે-માર, *s m f* [See બે-માર Or Port
Beggart to beg] Labour or service exac-
ted by an official without giving remunera-
tion

Prov બેઘાળી બે-માર ભવે Better do press-
work than sit idle (and starve)

બે માસી, *s m* A labourer, a porter

બે ગુનાડ, *adj* [See બે priv + ગુનાડ]
Inoffensive, innocent, guiltless without
fault

બેધા-ધડ, *adj* [See બેધ + ધડ] Mixed together 2 Indiscriminate 3 Equivocal words or speech

બે-ચારે-ક, *adj* [See બે two + ચાર four + એ one, about] About two or four 2 Some few

બે ચેન, *adj* [+ ચેન] Uneasy, restless, fidgety

બે-ચેની, *s f* Uneasy state, restlessness
બેન, *adj* [P વેના improper fr વે priv + જા place] Improper, foreign to, irrelevant

બેનન, *adj* [This flank] Harassed vexed, tyrannized

બે-જવ-ચાળી, } *adj f* [See બે two + જવ + ચાળ] Pregnant (a woman)

બેનર, *adj* [P વૈજર] Worn out, tired, fatigued exhausted, vexed, disgusted with

બે જવ ચાળી, *adj f* [See બે two + જવ + ચાળ] Pregnant, in the family with, puerperal, big with child

બેટ, *s m* [S બેટિ surrounded fr વેદ to surround See વેદ ન વિદેહ] An island

બેટા-જ, *s m* [See બેટા + જ, દેવ] A fellow, a man (used in contempt)

બેટા-બેટી, *s n pl* [+ બેટી] Sons and daughters, boys and girls (of a family)

બેટી, *s f* [S વત્સ a daughter See બેટા a son] A daughter, a girl

બેટી-જ, *s f* [+ જ, દેવ] A daughter of a great man (used out of respect)

બેટો, *s m* [S વત્સ a son, a child] A son, a boy

Prov બેટો હોય, હ્યારે જાપ દહે કે ની ? If there be no seed, there is no hope of the fruit બેટા, મેટા યાગે, દાલ પરજાવીયુ Postponing from day to day, tantalizing

બેક ક, *s f* [See બેક ૩] Sitting 2 A seat 3 A haunt 4 A carpet, a mat, &c 5 A dancing room, a dance party 6 A particular gymnastic exercise 7 A party, an assembly, a meeting

બેકા-બેકા, *adv* Sitting, not moving,

not active, not working

બેકા-બેક, *adv* Without work or employment unemployed 2 At par, without gain or loss

બેકુ, *adj* Sitting 2 Short, low, not tall or high

Id બેકી દીવુ Of humble pretensions (a house, a speech), not tall બેકા બાદ Rice so cooked that the proper quantity of water and rice are placed on the fire and cooked, without involving the trouble of sifting out superfluous water બેકા વાઉ Eating and doing nothing, not earning one's food 2 Having no hard work to do 3 Being a burden to others

Prov બેકા વાડે તે બહાર એ ખુટે Even a large fortune may be lost, if a man is idle બેકા કરા બનર બોલો Better to do something than to be idle બેકોતે પોપડો ન ઉખેડો, ને રૂંટેતો સાપ ન જગાડો Do not open old sores બેકાની કાળી ઢાપવી નહિ Do not kick the ladder બેકાની સામે ઉશ્મણુ શુ ચાહે ? Wisdom is powerless before strength

બેકુ-બેકુ, } *adj* Sitting at ease
બેકા-બેકા, }
બેકા-બેકા, }

બેકે ક, *adj* Sedentary

બેકાપગાર, Pay without work. 2 A pension

બેકા ખાડુ, To maintain oneself without doing work 2 To live at ease or without anxiety

બેક, *s f* [See બે two] Either of the sides of a hearth

બેક કુ, *s n* [See બેકુ a finge-joint,] The digit of a finger 2 A segment of a tamarind fruit

બેક શી, } *s f* Pride, arrogance
બક-માઇ }

Id બેકસાઈ ગારી-દાઢી To talk proudly, to indulge in tall talk

બે કિ યુ, *s n* [See બે two] The load in a cart to which two bullocks are yoked 2 A cartload weighing 32 maunds

બે.કી, *s f* [See બે two + કે] stocks for

criminals] Fetters or chains 2 Manacles, handcuffs 3 A tie, a clog, an encumbrance 4 A rule, a law, a restraint

Id બેડી નાખવી-પાસડી-પહેરાવવી To put fetters on બેડી તોડવી To break a law or restraint

બે-ડું, ૬ ન } [See બે two + ડું] Two vessels filled with water and placed on the head one upon the other 2 A large earthen pot with a narrow mouth

Prov બેડા કપર બેડુ, તે પાણીયારીને સાર The more you heap, the worse you reap

બે ડો, ૬ ન A ship, a vessel 2 A division, a company

બેડો બાઈ બૂડો તારો કે અબે બાઈ પાર કોતરો કે —વણબ

બે-ડોલી, *adj* [See બે two + ડોલી a mast] Two masted

બે ડોળ, *adj* [See બે priv + ડોળ shape] Shapeless; ugly

બે ઢગ, } *adj* [+ ઢગ] Disorderly
બે ઢુ, }

2 Unprincipled, inconsistent 3 Loose, licentious, dissolute, immoral

બે ઢમ, *adj* [+ ઢમ] See બે ઢોળ

બે-ઢાળિ ઝું, ૬ ન [+ ઢાળ] A shed having two opposite slopes in the roof

બેત, ૬ ફ [Ar વચ્ચે] A couplet or distich 2 Poetry

બેત, ૬ મ [See વેતર ઝું] Arrangement 2 A dodge, a scheme 3 An intention

Id બેત કરવો-રચવો-પડવો To make a design or a scheme બેત કારવો To carry out a design

બે-તક, *adj* [See બે priv + તક] Unseasonable, inopportune

બે તકરીનું, *adj* [See બે priv + તકરીનું] Faultless, guiltless, innocent

બે તમા, *adj* [+ તમા] Careless unsolicitous, unanxious about, disregardful, not desirous of, not caring for, not concerned about, indifferent ૬ ફ See બેપરાયશ

બે-તરફી, *adj* [See બે two + તરફ] Relating to both parties or sides, not separate

2 Impartial 3 Dubious, equivocal

બે-તારી, } *adj* [See બે priv + તાર beat-
બે તાજ, } ing time in music] Out of time or measure, inharmonious, discordant 2 Having neither rhyme nor reason 3 Extravagant, dissipated

Id બે-તારા યજ્ઞ-મય To be out of time (a music)

બે તારીયા, *adj* [See બે two + ચાત્રસ] Forty two, 42

બે-તાજી, *adj* [See બે-તારીયા] Talking forty two બે for a મય or forty two તોળા for a રો (of weight)

બે-તરફી, *adj* [See બે priv + તરફ] Free from pain, well 2 Pitiless 3 Reckless

બે-તારીયા, ૬ ફ [See બે two + તારીયા] A particular drug

બે-તારીયા, ૬ મ *pl* [See બે priv + તારીયા] A kind of seedless grape

Id તેમના ને તારીયા નથી He has no sense, he is half mad 2 *adj* Seedless

બે-દાર, *adj* [+ દાર] Unjust 2 Mismanagement, anarchy

બે દારી, ૬ ફ [+ દાર] Injustice 2 Mismanagement, anarchy

બે દીસ, *adj* [+ દીસ] Disaffected, disaffected 2 Dispirited, disappointed 3. Sad, sorrowful

Prov બે દીસ દોસ્ત દુઝમનની ગરબ સારે A sensible foe is preferable to a foolish friend

બે દીસી, ૬ ફ Discord, disagreement 2 Disappointment

બેદુ, ૬ ન [Ar વચ્ચે] An egg

બે ધર ઝ, *adv* [+ ધર - ધર] Without fear or apprehension, boldly, promptly, unhesitatingly, undauntedly

બે-ધારી, *adj* [See બે two + ધાર edge] Double edged

બે ન, ૬ ફ [Dh Des વહિની fr S મનિન] A sister

Id બેન સમાની ગરબો Abusing a person's sisters

બેન-ડી, } (Used in endearment or in
પુન ડી, } poetry) Same as બેન

બેન-પણા, s n pl [+ પણ] Friendship
between women

બેન-પણી, s f A female friend

બેન-સીબ, adj [See બે priv + સીબ]

Unfortunate, luckless

બેની, s f [See બેન] A confidante 2
A dear sister

બે પગું, adj [See બે two + પગ] Having
two feet 2 s n A biped

બે-પરવા, adj [See બે priv + પરવા] See
બે-તમા

બે-પરવાઈ, s f Heeding no person,
caring for nothing, carelessness, indiffer-
ence, negligence, disregard, thoughtless-
ness

બે-કાંક, } adv [See બે Beyond + કાંક,
બે કાંક, } ફાંક] Immodestly, shamelessly

બે કામ, adj [+ કામ] Unwary, uncon-
scious 2 Heedless, careless, forgetful

બે ફિકર, } adj [+ફિકર] Careless, indif-
બે ફિકર, } ferent 2 Content, calm, cool

બે બન વ, s m [અબનવ] Disagree-ment,
discussion, contention, difference of opi-
nion, disunion

બે-બાક, adj [P fr બે priv + બાકી] Without a
remainder, complete, finished

બે-બાકણુ, adj [Hem Des વોકિલો = S
અલીફતૂર Pretending to be brave fr બાકણ
fr S હિ intens + આદિ distressed See બય +
બાકણ.] Distracted with fear 2 Confound-
ed, perplexed

બે-બાપ પું, adj [See બે two + બાપ] Adulterine,
bastard

બે બુનિયાત, adj [See બે priv + બુનિયાત] Of low
origin, without character, pedigree, or good
quality 2 Bastard

બે-બોલું, adj [Hem Des હુબોલો = S
અપાલમ a taunt, fr હુર ill + બોલ હુ to speak
Or S હિ બે, two + બોલ-હુ] Lying, untruthful

બે-બહુ, } adj [See બે two + સાદ a kind]
બે-બહુ, }

Of two kinds 2 Of several kinds mixed
together

બે બાન, adj [+ બાન] Unconscious, in-
sensible

બે-મના, s n f [See બે two + મના Or ડ
વિનસ્ક dispirited fr વિ away from + મના]
Hesitation

બે-મુર્જા adj [See બે priv + મુર્જા]
Transgressing the limits of decency and
good conduct

બેમાર, adj [See બિમાર] Ill, ailing 2.
Wearied, tired, disgusted with, sick of

બે માલમ, } adj [See બે priv + માલમ.
બે માલુમ, } માલમ] Hard to be perceived, impercepti-
ble, hard to be discovered

બે મુરવત, adj [+ મુરવત] That has no
regard, deference, or esteem for one that
is entitled to it, ungrateful, uncourteous

બે-રખી, s f [ડિ વિ intens + રક્ષા, ક્ષા-
ધ-ત] A wristlet

બે રબો, s m A rosary, beads

બે-રંગ, } adj [See બે without + રંગ]
બે-રંગી, }

Discoloured 2 Faint 3 Deprived of
pleasure or pleasantness 4 s m Tack of
harmonious colour 5 The state of being
devoid of pleasure or pleasantness

બે-રો, s m A medicinal drug

બેરડાઈ, s f [See બેરડું] Roguery;
knavery 2 Sauciness, impertinence, aud-
acity

બેરડું, adj Cunning, roguish 2 Saucy;
audacious

બે-રત, adj Cunning, roguish 2 Saucy,
audacious

બે-રત, s f [See બે priv + રતું] The
being out of season or inopportune 2 adj.
Unseasonable, inopportune untimely

બે રિ પું, s n A kind of bird

બેર, adj [Hem Des રહો fr S વીષ
deaf] Deaf 2 Benumbed, torpid

બે રોજગાર, } adj [See બે without +
બે-રોજગારી, } રોજગાર] Out of employment, unemployed.

બેસ, *s m* [Hem Des જલો fr S જલોર્દ] A bull a bullock, an ox

બેસ, *s f* [See બે two+દ્વ દિન] A companion 2 A contribution

હૈવે મારી બેવ તેા નાખી તેાડી, હો, ગમ-મિથાજ
—દયાશીમ

Prov મિત્ર હોય બોવાડી, તેઓ પોતાની બેવ
Even a quarrelsome friend is useful

બેસ-ડી, } *s f* [+કં] The company of two

બેસડીએ વળગ્યા ત્રિશાધાર સુદામે ભતા ર્યો વિચાર
—કેમનંદ

બેસ દાર, *s m* [P=a labourer fr કલ a spade+દાર P] A stone digger, a quarry-worker, a sapper, a miner 2 A labourer, a porter

બેસાશક, *adv* [Ar વિનાશક fr વિના priv + શક doubt] Without fear, unhesitatingly, unscrupulously 2 Undoubtedly, surely, certainly

બેસિ-ચું, *s n* [See બેસી a kind of fragrant flower] A kind of fragrant oil 2 A tingling sensation in the hand

બેસી, *a m* [Dh Des બેસી = S સ્તંભ a pillar, a support, Cf Ar ગલી a guardian See વાલી] A giver of happiness, a destroyer of distress, a helper, a patron 2 A friend

બેસ, *s n* A roll of cotton for spinning 2 A white sand stone

બેસી બેસી બેસી, બેસીની સાથે જ બેસી હશે, કોમ શ હશે નાગરિક, અને શુ હશે સત્યવામા ?

—કેમનંદ

બેસકું, *adv* [See બે priv + વકું] Foolishly, stupid, senseless

બેસકું, *s f* Folly, stupidity, silliness, foolishness

બેસકર, *adv* [+વકર] Having no moral control, having no influence

બેસમત, *adv* [+વપત] Untimely, ill-timed, unreasonable

બેસની, *adv* [+વચન] Not true to one's own word, faithless, dishonest

બેસડ, *adv* [See બે વડ+ડ] Folded double, double

Id બેસડ વળવી To be folded double, to bend double

બે વડ+ડ, *v t*, [See બે two + S ફૂટ=L erto to turn] To fold double, to double

બે વડિ યુ, *s n* A copper coin equal to two pice

બે-વડ, *adv* Tw ,fold, double

બે વતની, *adv* [See P બે without+વતન] Having no home 2 Deprived of home or of one's native place, exiled, banished

બે-વડા, *adv* [+ વડા] Ungrateful, treacherous, perfidious, insincere

બે વડા ઈ, *s f* Unfaithfulness, infidelity, insincerity, ingratitude 2 Disloyalty

બે-વડા દારી, Same as બે-વડાઈ.

બે-વારસી, *adv* [+ વારસ] Having no heir 2. Having no owner

બેસ, *adv* [P] Good, proper, suitable, fit 2 *adv* Well, good

બે શક, *adv* [P વ without+ શક doubt] Doubtless 2 Sure, true, correct 3 *adv* Undoubtedly, unquestionably 4 Surely, certainly

બે-શરમ, } *adv* [+શરમ shame] Shameless, unmodest, impudent, disgraceful, indecent

બે શુદ્ધ, } *adv* [+શુદ્ધ] Bereft of consciousness insensible, senseless

બેસ ઉં, Same as ઉં મંત્ર

બેસ-બેસ, *s f* [See બેસ-ડુ to sit] A seat a stool, a bench 2 A stand 3 The state of sitting a mode of sitting See બેસ-બેસ, Same as બેસ-બેસ

બે મતમ, *adv* [S મિ = P બે intens + સતમ] Oppressive, tyrannical, despotic 2 Excessive 3 *adv* Oppressively, tyrannically, despotically 4 Excessively

બેસ-ડું, *adv* [See બેસ-ડ] Fitting, suitable 2 Beginning, commencing, setting in

Id See Id under બેસ-ડું.

બે-સધુરી, *s f*, [See બે without + મધુરી

બો, *s f* Thin and stiff thread, commonly used in flying kites

બોઈ, *s. f* Mullet, a particular kind of fish

બોકડો, }
બોકડું, } [Him Des બોકડો = S જાગ
બોકડો, } a goat] Same as બેડરી, બેકડું, બેકરી

બો-કાની, Same as બુકની

બોકિ છ, *s n* [See બોકી a kiss+છ dim]

A puppy

બોકી, *s f* [F ચોસી *f* ચોસીન to kiss
See બચ્ચો] A kiss, a buss, a smack

Id બોકી લેવી-કરીવી To kiss

બોખ, *s f* A leathern water pot 2 A deep and vast natural reservoir of water, a deep pond

બોખ-દું, Same as બોખુ.

બોખાર, *s m* [Ar હુઆર vapour, heat] A glowing fire 2 Steam 3 *s m f* Fever

બોખું, *adv* [Hem Des ચસોચો = S પતિત દન્ત who has lost his teeth] Toothless

બોધકું, }
બોધરું, } *s n* [See બટ+ચું] A small
બોધકું, }

metallic pot, generally of brass or copper, serving many culinary purposes

બોધકું, *adv* Simple, guileless, innocent

બોચ હો, *s m* [See બોચ] A hood for children 2 A covering for the head formed of false hair, a wig

બોચિ યુ, *s r* A light shallow basket made of bamboo chips

બોચી, *s f* The hinder part of the neck

Id બોચી ઝાલી-પકડી To catch by the hinder part of the neck

બોજ, *s m* [See બોધ] A load, a burden 2 Weight, dignity, importance, consideration 3 Honour, reputation, respectability

જુઓ વટ જતાનો બોજ મહે, જુઓ અધ સદા ના હડ મહે —દયાગામ

Fineness of texture (of cloth)

Id બોજ રહેવો To be felt (of dignity, importance, honour

બોજ-દાર, *adv* [૧૫૨ P] Weighty, honourable, respectable

બોજ-કું, *r r* To afford; to be able 2 To suit

બોજો *s m* [Hem Des જોડા = S વૃથ broad Or see બુધ, બોધ, બોજ *f* S જુઝ to know] A weight, a load, a burden 2 Responsibility

Id બોજો લેવો-ઉપાડવો To undertake the responsibility of 2 To help

બોટ, *s f* [Eug Boat] A boat, a small vessel

બોટ, *s n* [See બોટ *f* S મુજા eaten] Same as ચા બોટ 2 A thin cow dung plaster where men have eat their food

બોટ યુ, *s n* [S મુજા eaten] Giving of solid food for the first time to an infant 2 Eating, drinking

સગે સુધળી નજાર, મિઠા બોટો મુકુદેશ દે, બોટજી દેલે ગણા, જેલે ધરિયેલે નજાર —ભાણુ

બોટ યુ, *s f* S મુજા eaten *f* કુત્રો eat] To pollute, or defile, by eating 2 To eat

બોટિ યુ, Same as ચા બોટિ યુ

બોડ, *s f* [૧૮૦ ગાળો] A hollow or hole made by an animal to lie in; a hollow a den

બોડ કી, *s f* [See બોટ યુ] A woman whose head is shaven a widow

બોડ કું, *adv* Whose head is shaven 2 Bald headed 3 Bare headed

બોડ વુ, *r r* [S કુટ to shave *f* હાથ the head] To shave

બોડા વુ, *r r* [u of બોડ વું] To get shaved

બોડી, Same as બોડ કી.

બોડું, *adv* [Hem D - રૂટ = S ના hair on the head and face, also કાઢા = S ના a young man *f* ના to shave the head, *f* કુટ the head] Bare headed

Id મે - રૂટ-ગોલ નોટ Quite bald બોડા-બોડિયા-બોટ Letter with the omission of the vowels, writing without letters or signs

બોજી યુ, *r r* [See બોડી] To be a

સાડી દેડ To order to sit down ઉસરે બેસાડવે
To cause to effervesce, to subside ટટો બે-
સાડવે To put a stop to a quarrel 2 To
effect a compromise

બેસા.મહુ, s n The state of sitting, a
sitting posture

બેસા મહુ, s n Condolence, attending
a mourning party 2 A mourning party

બેસા-ર, s m A passenger in a convey-
ance

બે.સુસાર, adj [See બે n thout+સુસાર]
Excessive, extravagant, immoderate, be-
yond all bounds, incalculable, numerous

બે સર, } adj [+ સર] Unmusical,
બે.સર, } discordant, jarring, inharmonious

બેસ્તી, s f [See બેસતુ] Agreement,
harmony, friendly terms

બે.હક, adv [See બે પ્રિ + હક Cf ના-
હક] Without a claim or right 2 Help
lessly

Id બે.હક બેસતુ To sit down in a help-
less state, to be about to die

બે.હક વુ, same as બે હક વુ,

બેહકા વ.વુ, Same as બે હા વ વુ

બે હક, adj [See બે without + હક] Li-
mitless, illimitable, without bounds, end-
less, boundless 2 Excessive, in the great-
est possible degree, enormous, stupend-
ous 4 adv Excessively, exceedingly

બે હયા, adj [P જા P બે without + Ar
દયા shame] Same as બે શમ

આધળો નર ને ધરમા રમે, બે હયા નાર મમે તે કંડે
—નામબહત

બે હાલ, adj [See બે without, bad, +
હાલ] Unwell, ill, 2 Senseless, insensible
3 Ruined, destroyed

બે.હુ, adj [See બે two] Both

બે.હુસ્ત, adj [See બે without+હુસત]
Dishonoured, degraded

બેહેક, s f [See બેહેકત, બેકત] A strong
sweet smell, a strong fragrance

બેહેતર, adj [P બિજર better fા બિ good
ન ત્ = S ત્ comp suffix] Good, well,

better, excellent, fine

બેહેન, Same as બેન, બહેન

બેહેન, s f [See બેર, બેહેર] Deafness 2.
Numbness, torpidity

Id બેહેર મારની To be deaf 2 To be be-
numbed

બેહેરખ, s f [Ar વજ્જ a flag] A flag
2 A company of soldiers having a flag in
their train

બેહેર, Same as બેર

બેહેસ્ત, s n [P બિહિસ્ત] Paradise;
heaven

બેહેસ્તી, adj Heavenly 2 Deceased

બે.હાશ, }
બે હામ, } adj [See P બે without +
બે હાશ, }
બે હામ, }

હાશ, હામ, &c] Inevincible, senseless, bereft
of consciousness 2 Listless, remiss

બે.હાશી, }
બે હાસી, } s f Insensibility, a swoon,
બે હાશી, }
બે હાસી, }

syncore, stupefaction, torpor.

મૈકક-બોધુ, Same as બેટક-બોધુ.

મહા કુલ પરિચટ પુરનો, તેને યથ જ્ઞાણ રાડ;
તે મૈકક-બોધો બોધિયો, ફાટે કુ બે પહાડ

—હરિદાસ.

બૈકતુ, s n [Cf બટકું] A hinge

બૈય, Same as બૈરી

બૈયા-બોડ, s n [Cf બિયા.બોડ.] Dis-
agreement, enmity

બૈરક-શાસ્ત્રી, s n [See બૈરી + શાસ્ત્ર]
Beliefs or customs dictated by women

બૈરી, s f [See બા, માર્થ બાય મી બૈ ચ.]

બૈડી, બૈડી Cf M ન વચ, વાચ, વજો, વજ, વાર્, વચ્ચે, વત્ત, from કે મ વર્ષ fit to be protected, owing to a well known text of Hindu Law ન સ્ત્રી સ્વાતન્ત્ર્ય-મજાતિ A woman ought to be protected See માર્ડી Or P વા, ના, dim, Mar. ના masculine વાર્ડ, બા, બાર્ડ dim feminine] A woman 2 A wife

બૈર, Same as બૈરી

બો, s f [P] Smell, odour, scent.

versation, a parley, a discourse 2 Familiarity; acquaintance, intercourse

બોધ-છા, s f [+છાયા or છા] The manner of speaking

બોધ-અમં, v m [+અમં] An agreement in words, a verbal contract

બોધ-અમં કરીને સખી સાથે, આલો આપણુ જમના જમીએ; ગોરની ગોળી લો માથે, સદુ મદિયારી યર્થએ રે
—એમાંતંદ

બોધ-આલા, s f Affluence, prosperity 2 interj May you and yours be happy and prosperous!

બોધ-બોલા, s f Same as બોલા-બોલ

બોધ-બુ, v t [Hem Des બોલે =S ક્યય તિ, 1 S ક્ર to speak] To speak, to utter, to say, to tell, to declare, to relate to converse, to rehearse

Id બોલનો ચાલો In a healthy condition, all right બોલવું થવું To exchange hard words, to quarrel સાસુ બોલવું To contradict 2 To insult in talk, to speak contemptuously નામ બોલવું To call out a name બોલી બતાવવું To give expression to, to speak out બોલવું ચાલવું To have a talk with 2 To be on familiar terms with બોલી જવું To utter or speak thoughtlessly or in haste 2 To recite

Prov બોલે તે બે બાપ See under બે બોલે નહિ ત્યારે દુઃખ સમજવી Silence gives consent બોલ્યા બગર માથે ન પીરસે=બોલે તેના બોલ વેચાય A closed mouth catches no flies બોલેલું પાછું ગળવું To break one's promise બોલતા તે બધારે આવડે Speech is the gift of all, but thought of few બોલેલું કાઠ પાછું ઝોગા પેસવાનું છે ? A word spoken is an arrow let fly બોલીએ તે બાપના વચન શું પાળીએ Ratify your promises by performances આવો પણ, બોલો કે બોલો નહિ Converse so as to please others, not in order to please yourself બોલવું ને લોટ ફાંકવું, એ બે સાથે ન જાશે No man can serve two masters બોલવું તેવું પાળવું Keep your promise બોલ્યું બહાર પડે, ને તાપુ પરે પડે Time and words cannot be recalled

બોલા-ચાલી, s f [+ચાલ] Speaking, exchanging words 2 Familiarity

બોલા-બોલ, s f Disputing, wrangling

a sharp altercation, exchanging hard words

બોલા વ બુ, v t [Caus of બોલવું] To call, to summon, to invite, to send for 2 To invite 3 To remember one to

Id મારી વતી તેમને બોલાવને (In a letter) Remember me to them

બોલી, s f A tongue, a speech, a dialect, a language 2 Agreement, settlement, stipulation, promises, a proviso

Id બોલી કરી To make an agreement

બોલુ, Same as બોલ ક છુ (Used at the end of a compound)

બા વુ, v t [See વાવ વુ] To sow 2 To waste

બોમ, s f [Ar બોમ્ debate] Obstinacy, persistence 2 Force, violence, compulsion, urging upon, pressing 3 Vanity, self-conceit

બોમો, s m [P બોમી See બોમી] A buss, a smack, a kiss See બોમી

બોહોત, Same as બોહુત

બોહોતા-જી, Same as બહુત, બહુ

બોહોજી, adj [See પહોજી] Large; extensive

બોજ, s m Aloes gum myrrh

બોજ, adj [See બોજ વુ] Salted, preserved in salt

Id બોજ ફેરી Pickled mangoes

બોજ વુ, v t [S જુલ લોટ, to salt] To dip 2 To destroy, to ruin

Id નામ બોજવું To lose reputation ભલે બોજી To lose one's caste, to be in outcast

બોજા-વાડો, s m [+વાડો] Pollution, uncleanness

Prov બોજાવાડો બોલે નહિ પણ બોજ Sin will out in the end

બોજી યા, Same as બોજ adj Salted

બોજો, Same as મોટો

બોદ, s m [S બોદ] Same as બુદ

s m 2 adj Relating to Buddha

બોદ-માર્ગી s n [S બો + ની] A follower of the religion of Buddha, a Buddhist

બ્યાન, Same as બ્યાન.

purchaser 2 To give an opportunity to earn or to be profited 3 (See બોધી used ironically) To abuse, to use abusive language

બોધી, *s f* [P *बोध* *for* *आ* *बुद्ध* to buy See બોધી *O* *S* *પ્રાપ્તિ* the goddess of good luck See બોધીશી] A handso 2 A present 3 An abuse

બોધ Same as બુદ્ધ
Prov બોધ ગર્હ, ને થોડી ગ્હી It is the fig and બોધ મોયા, ને હોડી દારૂ Too much of anything is bad

બોધ, *s m* A fool
મારશે કે મોત, બોધ મોખન્યા ? ન વાળિયા !
નાસી નબો કેટલેક ? બેટકે ન વાળિયા — પ્રેમાનંદ.

બોધ ડો, *s m* A young camel
બોધાન, } Same as બુધાન, બુધાનુ
બોધાનુ, }
બોધે, *adv* [See બોધ + બોધે] Seven
૩ ૮૦, 72

બોધક, *adv* [See બુદ્ધ, or મેપાર + થક]
Sluggish, dull, stupid, doltish, blockish

બોધાર-રેશી, *s f* [See બોધ] Litharge
બોધાવ, *v n* To be saturated with water 2 To be deformed or worn out by the constant falling of water (a piece of wood, &c)

બોધ, *adv*, [Limit] Fibre 2 *n* An earthen vessel not well burnt, or having a crack

બોધ, *s m* [*S for* *બુધ* to know] Perception 2 Explaining, making known, knowledge, instruction, admonition 4 Awakened state, arousing

Id બોધકરો-દેવો-આપવો To teach, to advise બોધ લેવો To learn a lesson, to learn

બોધ કે, *adv* That explains or makes known, that indicates or points out, that typifies, or prefigures; that informs, instructs, teaches, or makes acquainted with 2 That awakens (Generally used at the end of a compound) 2 *s m* A teacher

બોધાન, *s m* Explaining, teaching, instructing

બોધાવ, *v n* To make known to ex-

plain, to advise

બોધ બોધા સચિત્ર રાણી, તમે માવબો સેયર મમાની — પ્રેમાનંદ

બોધિત, *adv* Explained, declared, made known, instructed

બોધુ *adv* [Limit See બોધ] Stuttering, stammering, speaking hesperly

Id બોધુ બોધવું To stammer, to stutter
બોધુ નાપુસ A stammering person

બોધુ, *s n* The path of rectitude &c
બોધુ, *s n* [Eng *buoy*] A buoy

બોધ, *s n* (See બોધી) The fruit of બોધી (*પલ* બોધ, બોધા)

Id બોધ બોધ મેપડા બાનુ Big tears તેના દાસના બે બોધ પા દોઈ લે નહિ બોધ Lit So dirty that one would not accept even a few berries from his hands Hence 2. Very dirty

બોધી, *s f* [Dh. Des *કોરી* *for* *S* *વરો*] The jujube tree

Id બોધીકુટી-બોધી To beat or strike soundly with a stick

બોધ, *s f* A side, the right or left; a verge, a margin 2 *adv* Alongside

બોધ, *v t* [See વોધ, વ્યવહાર] To sweep or clean (privies)

બોધાલી, *s f* [See બોધ + બોધ] A kind of tree bearing fragrant flowers, and fruits like બોધ

બોધી યુ, *s n* [See બોધ] A brooch, a button

બોધી, *s f* [See બોધ inferior sugar] Dust in corn

બોધ, *s n* Grains in an ear of corn

બોધ, *s m* A kind of carpet

બોધ, *s m* [See બોધ + બોધ] Speech; a saying, words, thoughts expressed 2 A letter; a sentence 3 A taunt 4 A metrical foot

Id બોધ બોધવું To speak words બોધ લેવું To speak words of advice બોધ મારવું To taunt બોધ કરવું To speak with thought or deliberation

બોધ કે બુ, *adv* Talkative, loquacious
2 Fluent, eloquent

બોધ-આલ *s f* [*આલ*] A colloquy, con-

first deity of the Hindu Triad, on whom falls the duty of creating the world

અક્ષર, *s n* [+ અક્ષ, ઉત્ત, an egg] The mundane egg, the universe, the world 2 The crown of the human head

અક્ષાન્ન, *s m* [ડાં + અન્ન] The bliss of God 2 The bliss or joy subsisting in absorption into અક્ષ

અક્ષા-પર્ણ, *s n* [S + અર્પણ] A present given to God, presentation to God

અક્ષાત્ર, *s n* [+ અક્ષ a missile] A missile presided over by Brahmā 2 A Brāhman's curse

અક્ષ-જ્ઞ, *s m* A Brāhman, an individual of the highest caste among Hindus

Prov અક્ષજ્ઞહીકૃતે A Brāhman has only to give his advice અક્ષજ્ઞર્થ માટે ને મળે One fool makes a hundred

અક્ષિય યા, } *adj* Fit for a brāhman
અક્ષિય યુ, }

2 Prepared by a Brāhman. 3 Humble but good, simple

અક્ષી, *s f* [S] A woman of the Brāhman caste 2 The wife of a Brāhman

અક્ષ-યુક્ત, *s n* [S See અક્ષ + યુક્ત] A particular period of the early part of the day

અક્ષ-વિ વાહ, *s m* [S See અક્ષ-જ્ઞ + વિ-વાહ] One of the eight forms of marriage in which the bride is bestowed on the bridegroom, decorated, and without any gift taken from him

અક્ષી, *s f* [S] A kind of medicinal plant

અક્ષ, *s* [સ વ્રજ A station of cowherds] The place where Kṛiṣṇa was brought up. Muttra in the United Provinces 2 *adj* Relating to Muttra

અક્ષ-ભાષા, *s f* [ભાષા] The language of the people of the district round Muttra,

અ.

અ, The 35th letter of the alphabet, and the 24th consonant

અક્ષ-ભક્ષ, *adj* [Imit Or See અક્ષ કે] Daringly, forcibly 2 Burning with flames

અક્ષ, *s m* [S + વ્રજ to worship] A worshipper, a votary, one devoted and attached to See અક્ષ

અક્ષ-વત્સલ, *s n* [S + વત્સલ] Gracious, or propitious to one's worshippers

અક્ષ-વત્સલતા, *s f* Favour, grace, or kindness to one's worshippers

અક્ષ *s f* Worship, adoration, devotion 2 Liking or love of, fondness for, attachment, loyalty, faithfulness

અક્ષિ-પૂર્વક, *adj* [S + પૂર્વ first] Devoutly, reverentially

અક્ષિ-ભાવ, *s m* [S + ભાવ] Devout feeling, adoring or reverent frame of mind devoutness 2 Attachment, fondness for, disposition towards

અક્ષિ માન, } *adj* [સ + માન, ગાન, અક્ષિ માન, } having] Devout, pious 2 Attached to; devoted to, fond of 3 Believing, confiding, trusting

અક્ષિ-માર્ગ, *s m* [S + માર્ગ] The way of obtaining salvation through worship, faith, love to God as a way to eternal bliss, faith, or most obedience

અક્ષ *s m* [S + વ્રજ to worship] Prey Cf અક્ષ-પ્રેય

અક્ષ-પ્રેય, *s n* Eating

અક્ષ-પ્રેય, *v t* To eat

અક્ષી, *adj* (Used at the end of a compound) That eats

અક્ષ-પ્રેય, *adj* Fit to be eaten 2 *s m* See અક્ષ

અક્ષ, Same as અક્ષ

અક્ષ-પ્રેય, *v t* To eat, to prey upon, to devour

બચારી, *adj* [See બે two + બેસી eighty]
Eighty two, 82

અહ, *s n* [*S fi* હ to grow] The
divine cause or essence of the universe all
existences being supposed to be its expan-
sion, the Supreme Being regarded as im-
personal, the soul of the universe, from
which all created things emanate and to
which they return 2 God

અહ-મંત્રુ, *s n* [*S fi* + મંત્ર] A debt
owing to a Brāhman

અહ-દેહી, *s m* [*S fi* + *S* દેહ = *સદેહ*]
The universe

અહ-દ્વિ, *s m* [+ દ્વિ] A subdivi-
sion of the દ્વિ caste, who observe the
rights and ceremonies of the Brāhman

અહ-ગાંઠ, *s f* [+ ગાંઠ a knot] A very
complicated knot, in which two ends
of the sacred thread of a Brāhman are
tied together

અહ ચર્ચ, *s n* [See અહ-ચારી] One of
the four states of life through which a
Brāhman passes, a state of abstinence
from sexual intercourse, religious student
ship

અહ-ચારી, *s m* [*S fi* ચર + ચ to prac-
tise] A Brāhman in the state of અહચર્ય
2 One who has taken a vow to lead a
celibate life

અહ-જ્ઞાન, *s n* [*S fi* + જ્ઞાન knowledge]
Divine knowledge, knowledge of the unity
of the world and અહ

અહ-જ્ઞાતી, *adj* That knows અહ is the
one real substance underlying all exis-
tences

અહ-હર, *s m* [+ હર] A great deceiver
a great rogue

અહ-તેજ, *s n* [*S fi* + તેજ] The glory
or lustre conceived to surround a Brāhman
and to difference him from common men

અહ-તેલ, *s n* [+ તેલ] Lit Oil obtained
by squeezing a Brāhman Hence 2 Op-
pressing a worshipful person

Id અહ તેવ કહેવું To oppress a worship-

ful person, to oppress

અહ-ત્વ, *s n* [*S fi* + ત્વ a suffix of
abstract nouns] Spiritual or essential
truth, *c c* અહ, as the substantial or real
truth

અહ-દશી, *s f* [*S fi* + દશી] The state
of living in God

અહ-દેવ, *s m* [+ દેવ a god] The god
અહ, the creating member of the Hindu
Triad 2 A Brāhman

અહ-વાસ, *s n* [*S fi* + વાસ] The
abode of God, heaven

અહ-પુરી, *s f* [+ પુરી a town] A town
full of Brāhman, a place inhabited by
learned and ascetic Brāhman

અહ-ભોજન *s n* [+ ભોજન, eating]
Feeding of Brāhman as a religious act

અહ-યત્ર, *s m* [*S fi* + યત્ર] The stud-
y of the Vedas

અહ-રેખ, *s n* [*S fi* + *S* રેખ a hole]
The aperture supposed to be at the crown
of the head, through which the soul takes
its flight at death

અહ-રેશ્મ, *s m* [+ રેશ્મ a demon]
The ghost of a Brāhman who, while
living, indulges in a haughty spirit

અહ-ચિંત, *s m* [*S fi* + ચિંત]
Thoughts about god

અહ-વેળ, *s f* [+ વેળ] A band of roguish
Brāhman

અહ-વેત્તા, *s m* [*S fi* + વેત્તા] That
knows God

અહ-શત્રુ, *s n* [*S fi* + શત્રુ] The
hater of a Brāhman, an enemy of the
Brāhman

અહ-સંબંધ, *s m* [*S fi* + સંબંધ] Union
with God 2 A ceremony among the
followers of Vallabhāchārya

અહ-સૂત્ર, *s n* [*S fi* + સૂત્ર] The Brah-
manical thread 2 The order or course
ordained by God 3 Destiny, as esta-
blished by God

અહ-હત્યા, *s f* [*S fi* + હત્યા] The
killing of a Brāhman

અહા, *s m* [*S* અહ, See અહ] The

અખડું, Same as અડું
રાત્રીના સમાગે કેના, કળા, ગળા, બાઈ રે

—વક્ત્રી

અખળ, *adj* [See અખળ Or See અખળ]
Same as અખળ-લ

અખ યુ, *v t* [S ક્રમ, અખ, to fall] To
fall from morality, to be debilitated or polluted
અખ યે લ, *adj* Defiled or polluted,
lost, abandoned, depraved

અખડ, Same as અખ

અખાખોલો, *adj* [See અખ યુ + ખોલ + યુ]
Outspoken, frank, candid

અખ, *s n* [S અખ pudendum muliebri]
An ulcer, a s

અખ, *s n* [S] Good luck 2 Fortune
3 Grandeur, majesty, glory 4 Fame,
honour, reputation 5 The sun

અહો રથામા ગારી, અખ અખતે ગુ યશી મગ્યા,
અહો વારી દેવા, અખ અખતી ક્યાદિ કયા,
અહો કહે સેવા, અખ અખ ગણે તે ગામિ મગ્યા,
અહો સમારાધિ, અખ અખતરે ગામિનિ ગમ્યા

—અખાનદ

અખાણ, *s m* [S *f* *m* a metrical foot
consisting of three syllables the first of
which is long, and the second and third
short, + અખ a group] One of the eight
metrical feet in Sanskrit versification,
consisting of three syllables, the first be-
ing long and the second and third short,
(— — —) a dactyl

અખાણ, *s m* [S *f* *m* a star + અખ a
group] The twelve signs of the zodiac 2
The starry host 4 Circuit through the
zodiac

અખલ, Same as અખલ

અખલી, Same as અખલિ

અખલું, *s n* Excessive devoutness in
the performance of religious duties, excess
in piety, superstitious regard for religious
practices

અખાણું, *s n* [See અખ] A hole, a bore
2 A secret fault, a forlorn

અખ ની, Same as અખ ની

અખ-દર, *s n* [See અખ a hole + દર
treat] A disease in which fistulas and ul-

cerous holes form in the anus and private
parts 2 A hole

અખ અખ, Same as અખ-અખ

અખ ૩, *adj* [See અખ યુ,] Not sticky,
liable to break

અખ વત, *s m* [See અખ glory + S અ
having] The Supreme Being, God 2 *adj*
Godlike, respectable, worshipful

અખ વત પગાયણ, *adj* [S *f* + પગાયણ]
Devoted to the worship of God

અખ વતી *s f* A name of પાર્વતી, any of
the principal goddesses 2 A queen

અખ-વત, Same as અખ-વત

અખ વાન, *s m* The Supreme Being,
God 2 A king

અખ-યુ, *adj* Of a red-ochre colour

Id અખા કરવા-પહેરવા To put on gar-
ments coloured with ochre 2 To be an
ascetic અખી ચીયગી An ascetic who begs
from door to door

અખળ, [See અખળું] Same as અખળું

અખળ-ભાવાર્થી, *adj* [See અખળ+ભાવાર્થ]
Same as અખળગત

અખિની, *s f* [S] A sister 2 A wo-
man

અખોડ, *s n* [See અખોડ] A skein of silk
thread

Id અખોડ પાડવા To prepare silk thread
for weaving

અખ, *adj* [S *f* અખ to break] Broken
shattered, marred, shivered 3
Destroyed, demolished

અખ, *s m* Breaking 2 A break

Id, અખ કરવા-પાડવા To break, to put a
stop to 2 To interrupt

અખ, Same as અખ. An intoxicating
drug

અખ *s*, *adj* Admitted to the use of અખ

અખડ-ખાણ, *s n* [+ અખડું] A place
where people assemble to drink અખ

અખાણું, *s n* [See અખ-યુ, અખ યુ] A
break, an intermission

અખા-ર, *s m* Broken pots; broken
vessels

અખિ યા, *s m* A lot, caste individual

A henpecked husband

ભડા-૬, *adv* [See ભડ-૩૩ + ધાર a suffix-
showing the sound of preceding letters]
Imit of a crashing or bursting sound

ભડા-૬, *s m* A crash, a crack, a loud
noise 2 A blaze, a fierce and glowing
flame

Id ભડાકા મારવો To work with a rage
2 To gain success suddenly or at a stroke
of good fortune 3 To speak fearlessly 4
To fearlessly make an unpleasant state
ment without regard to the truth

ભડા-ભડ, *adv* Briskly, smartly, closely,
violently and reiteratedly (of pouring,
flowing, &c)

ભડા-ભૂટ, *adv* [Imit] Being scattered
about

ભડું, *s n* A thin wall 2 The front of
a house

Id બેઠું બેઠું બેઠું બેઠું બેઠું Lit He is
obliged to sit in the front of his house=
He has lost his house (all his property)
Hence, 2 He is totally ruined

ભડો-ભડ, Same as ભડા-ભડ

ભડુ Same as ભડું

ભડુ-ધાર, }
ભડુ-ધારી, } *s m* [ભડુ Imit + ધાર a suffix
ભડુદી, }

showing the sound of the preceding letters
for *ક* to do] An impression of a whistling
or humming sound; a hum, a tingling im-
pression.

Id ભડુકારી વાગવા To be heard (of a
hum, an echo)

ભડુતર, *s n* [See ભડુ ટુ] Learning,
study, knowledge

ભડુ-તિ-યાળ, *adv* [+S વાહ suffix show
ing possession] Very learned

ભડુ-ટુ, *v t* [S મળ to speak] To learn
2 To study 3 To repeat, to recite 4 To
speak, to say

પોતે નાસિકાએ ગણગણતી, લામા ભમરની પોતે ભડુતી
—પ્રેમાનંદ

Id ભડુકુ ગણુ To learn and make use
of what one has learnt; to practise what one

has learnt ભણી ગણીને Having received a
fair education ભણ્યો ગણ્યો Fairly educated
ભણી જુઠું To commit a theft and run away
with the stolen property અગિયારા ભણવા
See અગિયારા ગણવા હા ભણવી To say "yes",
to consent

Prov ભણે તેની વિધા It is never too late
to learn ભણતી પડતી નીપરે, લખના લલિયો યાય,
Practice makes a man perfect ભણી ભણીને
સા પાઠવા ફારવા ?=ભણી ભણીને શુ ફારવા વાળ્યા ?
ભણે ગણે, તે નામું લખે, ને, ના ભણે, તે ફીવા ધરે,
ભણ્યા પણ ગણ્યા નહિ, ભણ્યો કણુખી કદમ બોલે
Study to be worthy of your parents ભણ્યો
ભણે, ને તારો કુબે A good marksman may
miss ભણો તેમજ ગણો પણુ ખાર Study mankind
as well as books

ભણુ-મણુ, *s n* Tuition fees

ભણુવ ટુ, *v t* To teach; to instruct 2
To make to learn or study 3 To have to
pray (as by a priest) 4 To poison one's
ears

ભણી, *adv* Towards

ભણે-લ, *adv* [See ભણુ-લું] Learned,
well read

ભડાર, *s m* [S ખજ્જ a treasure+અગાર a
house] A treasury 2 A treasure, wealth
hoarded, riches 3 A cabin 4 A ware-
house, a store house

Id અખુર ભડાર-ભડાર ભરપૂર An inexhaus-
tible store of wealth

ભડાર-ટુ, *v t* To bury under ground

ભડારી ટું, *s m* A recess in a wall &c ,
serving as a cupboard 2 A kind of
travelling box

ભડારી, *s m* A treasurer 2 A ware-
house man

ભંડારી, [S માળી an Indian fig tree]
An individual whose profession it is to ex-
tract spirituous juice from palm trees

ભડારી, *s m* [See ભડાર] A dinner
given to all the individuals of one's own
caste

ભંડોળ, *s n* [S ખજ્જ a treasure+આલય]
Capital, stock, fund

ભંડોળિયો, *s m* A capitalist

rove or wander 2 To cause to grope about
3 To mislead, to lead astray 4 To quarrel,
to fight 5 To come in the way of.

ભટ્ટ કિ-યાં, Same as ભટ્ટ-કિ.

ભટ્ટ, *s m* [*S*] A title affixed to the
names of learned Brāhmanas 2 A learned
man; a philosopher

ભટ્ટા-ઈ, *s f* [See ભટ્ટ, ભટ્ટા-ઈ] Mean
adulation, sycophancy, flattery

ભટ્ટિ-યો, *s m* [See ભટ્ટ, 1, 2] A depen-
dent of ગોપાલચંદ્ર મહારાજ (of the Vairavās)

ભટ્ટ-રિ-યું, *s n* A preparation of rice
given to milch cattle to make them yield
much milk

ભટ્ટા, *s m* [See ભટ્ટ, a learned man]
A contemptuous term for a Brāhman

ભટ્ટ-વુ, *v t* To chide, to scold

ભટ્ટિ-યા-રો, *s m* [See ભટ્ટ + *S* કરના
doer *fr* ફર, કર-વુ, to do] An eating house
keeper; a baker, a cook.

Poet સહિયારના છેલ્લા એક ભૂખે મરે ? He
who works will never go hungry to his
bed

ભટ્ટી, *s f* [*S* ફટિ frying, *fr* ફટ્ટ to
fry] A kiln, a furnace, an oven 2 A
smith's forge, a stove, the fireplace of a
washer-man 3 A spirit-still; a distillery,
a brewery 4 A style, a character

Id ભટ્ટી-ચડવી-કેતરી To be ripe, to be
mature—the materials in a furnace ભટ્ટી ચ-
ડાવવી To put in a furnace 2 To purify,
to get rid of an alloy a metal, &c

ભટ્ટ, *s m* [See ભટ્ટ, a warrior] A war-
rior; a hero 2 An opulent person 3 *adj*
Strong, mighty 4 Opulent, glorious

પુરુષવત પરિવાર સદ્ ભટ્ટ ભાવિક ભટ્ટી

—સામળભટ્ટ

ભટ્ટ-કે ભુ, *adj* [See ભટ્ટ-કે-વુ.] Prone to
shy, be startled, or take fright

Id ભટ્ટભુ ટું Sensitive, touchy, shy

ભટ્ટ-કે-વું, *v t* [See ભટ્ટ-કે-વુ] To take
fright and run away wildly, to start, to
shy, to be frightened to death

ભટ્ટ-કે વ વુ, *v t* To frighten away, to
alarm, to terrify

ભટ્ટ-કિ-યું, *s n* [See ભટ્ટ-કિ] A medi-
cinal preparation of ghee and sulphur made
by burning them

ભટ્ટ-કી, *s f*
ભટ્ટ-કું, *s n* } [See ભટ્ટ-કે-વું] A pre-

paration of roughly ground flour of bajra

ભટ્ટ-કું, *s n* [See ભટ્ટ-કે-વું] A blaze; a
fierce and glowing fire, a flame

ભટ્ટ-કું, *s n* [See ભટ્ટ-કે-વું] Fright, alarm

ભટ્ટ-કે, *s n* A blaze, a fierce and glo-
wing fire

Id ભટ્ટ-કે-વે To burn fierce and glow-
ing 2 To be begun a hot quarrel

ભટ્ટ-ગ, *adv* [*Imit*] Completely, totally.

ભટ્ટ-ત, Same as ભટ્ટ-ત, Filled

ભટ્ટ-ત, *s n* [See ભટ્ટ-કે-વું] A prepara-
tion of vegetables made by roasting and
stuffing them with condiments

ભટ્ટ-થા-વું, *v t* [*S* મૂટ fried *fr* મૂટ to
fry] To be burnt or scorched

ભટ્ટ-ભટ્ટ, *adv* [*Imit*] Violently, gush-
ingly, copiously, rattlingly, quickly, smart-
ly, rapidly

ભટ્ટ-ભટ્ટ વુ, *v t* [See ભટ્ટ-વુ *Of* ભટ્ટ-ભટ્ટ-વુ]
To talk thoughtlessly

Id ભટ્ટ-ભટ્ટ ભટ્ટ To rattle forth, to blaze
up 2 To speak in a rage

ભટ્ટ-ભટ્ટિ યું, *adj* That rattles forth
whatever is uppermost in the mind, loqua-
cious, outspoken, frank, candid

ભટ્ટ-ભટ્ટ, *adj* [See ભટ્ટ a warrior + ભટ્ટ-
કે-વું brave] Powerful, influential, respect-
able

ભટ્ટ વા-ઈ, *s f* [See ભટ્ટ-વે] Panderism;
pimping 2 The wages of procuring pro-
stitutes

Id ભટ્ટ-વાઈ કુટવી To procure prostitutes

ભટ્ટ-વું, [See ભટ્ટ-કે-વું] To grind 2 To
talk much, to spin a long yarn, to rattle
forth sonorous nonsense 3 To quarrel, to
wrangle 4 To scribble, to scrawl; to write
in haste

ભટ્ટ-વે, *s m* [*S* મટ, ભટ્ટ, a warrior + *P*
વા, મા, dim] The attendant on a dancing
girl 2 A pimp, a procurer, a pander 3

Id એની ગાંડે અમરો છે He must be running about = He is in the habit of wandering about = He cannot rest in one place અમરો સુસાઈ જવો To become a widow

અમ.કું, *v* ૧ [Hem Des મમડ ફ મમ્મડ-ફ, મગાડ ફ, it wanders *f* S અમ્ to wander] To rove, to roam, to wander about ? [Imit] To hum, to buzz

અમા-ક-કું, *v* ૬ To cause to run round, to turn round

એક શિલા સરખા વૃક્ષ મોટો, તે દૈત્ય લાખ્યો ઉપાડીય, તે ઝંતુદનની ઉપર નાખ્યો, માયા ઉપર અમાડીય

—પ્રેમાનંદ

અમાવ કું, *v* ૭ [Causal of અમ.કું] To make to go astray, to mislead 2 To hum bug, to be fool, to deceive

અ-પાડો, *adj* *m* [Guj અમ, ખઢા, large Imit + પાડો] As fat as a buffalo

અપોદા, *adj* [+ પોદું] Hollow and inflated 2 Swaggering, vain

અ-ભેર-ખી, *s* *f* [See અભેરકું] Misleading by false reports

અ-ભેર કું, *v* ૬ [Hem Des મની = S અગતિ enemy] See અમાવ કું + ભેર-વ-કું] To mislead, to delude

Id યાન અભેરયા To mislead by false reports

અ ભેરા-કું, *v* ૧ [Pass of અભેરકું] To be misled or deluded

અભો, *s* *m* [See અભો] A water pot made of earth

અ ભોર કું, Same as અ-ભેર-કું

અ ભોળ કું, *v* ૧ [See અમ કું + ભાળ-કું] To walk about in search of, to search for

અમ, *adv* [Imit] Dashing

અમર, *s* *f* [S અ] The eye brow

Id અમર ચઢાવવી To look at in anger; to be displeased with

અય, *s* *m* ૧ [S *f* મી to fear] Fear, alarm, dread, fright, terror 2 Danger, risk, hazard, jeopardy

Id અય રાખવો-ધરાવવો To be in fear of અય દેખાડવો To terrify અય પાગવ To fear, to be afraid

Prov અય નિના પીત નહિ 'I here is no love without fear = Respect is better secured by exacting than by soliciting it

અમ-કર, *adj* [S *f* + કર, કર કું, to do] Frightful; terrifying, terrible, dreadful, dangerous

અય-ભીત, *adj* [S *f* + મી to fear] Frightened, afraid, terror-struck

અયા, *m* } *adj* [Hind *f* S મ to be]
અયી, *f* }

Been, become, taken place

પછે આખ્યા કુડાળી ફરી, અયી જુવાની બૂ-યો દરિ
—ભોળો ભગત

અયા, Same as અઈ

અયા-તુર, *adj* [S *f* + આતુર] Distressed with fear

અયાન, } *adj* [S] See અયકર ૨ *s* *m*
અયાન ક, }

One of the eight sentiments in Rhetoric, the sentiment of dread

અયો, *interj* [Hind *jr* S અ to be] Enough ! That will do ! No more (showing satisfaction)

N B 'The priest at the end of a ceremony, says અયો (= " That will do, " " I am satisfied "), when a vow is fulfilled, and no vow can be considered fulfilled, until the priest has clapped the person on the back, and said " અયો "

Id નાથદારાયા અયો દસાયો (Not the priest to witness the discharge of a vow at Nāth dāra)

અર, *s* *m* [S *f* અર કું, to fill] Fullness, height, flush, spring, flow, meridian, plenitude, zenith, heyday 2 Fill 3 Measure 4 A cartload of grass or fuel 5 *adv* Fully, wholly, to the amount of, upto 6 To the uttermost, in the highest and fullest state, to the greatest possible degree (in this sense અર is prefixed to nouns, *adjectives*, &c, forming the first member of a compound, as અર જુવાની, અર દરિયા)

અર-કેલ, *s* *f* [+ કીપ] Sound sleep

અર-કૂશ, *s* *f* [+ કુશળી] A crowd of

Id દુક સરોજિયો Having a small capital
અત્તુ, *s m* [See અત્તુ] A lunch 2 An allowance of food 3 A money-allowance for food-expenses

અત્તી-ભો, *s m* [S બ્રાન્-જ fr બ્રાન્ brother+જન to be born] Brother's son, nephew

Prov કાકો શીડી અત્તીને કોણ ગાય? He begs at them that borrowed at him

અથ-વાડે, *s n* [+ વહે-વું to carry] The person who carries food to the labourers working in the fields

અથ-વું, *v ૧* To be successful in a particular game

અથુ, Same as અત્તુ
અદ્ર, *s n* [S] Prosperity, welfare, good fortune 2 [S મદ્રાક્ષણ] Shaving 3 અદ્ય Happy, suspicious, prosperous 4 *s m* A title of address, "Sir" "My good Sir"

અદ્રક, *s m* Happiness, blessing, good fortune

તારા ભેખમા શો અદ્રક સાણુ રે, એવડા નાકા રે
—અપિરાય

અદ્રાક્ષ, *s m* [S fr +અક્ષ nuts] A tree the seeds of which are like beads

અપકા-દાર, }
અપકા-અંધ, } *adj* [Ses અપકા+અ P, અપ, અપકા-વાણુ, }

વાણુ] Pompous, ostentatious 2 Showy

અપકા વ વું, *v ૧* [See અપકા, અપકા] To pour out with force 2 To kindle

અપ કી, *s f* A threat, a menace, an intimidation

અપ કો, *s n* [Guj અપ Hem Des મજ્જ fr S અરમ Of અપકો] A threat 2 Puff, pomp, show, ostentation

Id અપકો-મારવો-સમાવવો To give one's self airs પાલી-પોહળ-અપકો Vain boasting

અપુ-કો, Same as અપ કો
પીડા પામે, પરી યશે નવ આવે,

અપુકો એકરો જે કાઈ એકમા —દયારામ

અપ્પલ, *adj* [Imit Or See બોપાણુ] Puffed, very corpulent; fat, bulky, unwieldy

અ-ભક, *s f* [See અપકા] Lustre, splendour 2 Beauty, elegance

Prov અમક કારી, ને ખિસા ખાતી Clean clo

thes and empty pockets

અમ-કા-વ-વું, Same as અપ-કા-વ-વું.

અમ કો, Same as અપ-કો.

અ-સક-વું, *v ૧* [Guj અસ limit] To have one's mind set upon eating, to be eager to eat 2 To utter a loud cry

અ-સ-કો, *s m* A craving, for food, a longing for eating

અ-સરા-વ-વું, *v ૧* [Guj અસ limit] To strewn, to throw over, to sprinkle, to scatter

Id મીઠું-મરચુ અસરાવવું To strewn salt and powder of chillies on 2 To exaggerate, to give one's own version of a story માયે બે ચપ્પી અસરાવે એવું Superior in cunning

અ ભુકો, *s m* [Imit See અપ-કો, અમ-કો] A sudden puff or gust of flame 2 Brightness, splendour

અ ભુલ, } *s f* [See ચિત્-તિ] Ashes, અ-ભુતી, }

2 Charmed ashes

Id અણુની ચોળાવડી To bring one to a beggarly condition

અપ તી, *s f* [See અમ-તુ] A fly

અમર, *s f* [See અમરો, અમર] A whirlpool, an eddy, a quick rotation, whirling 2 [See અમર] A wasp, a bee

Id કાણુ વામર Deep black

અમર કી, *s f* A small અમરડો

અમર-કો, *s m* [See અમર fr S અમ્ to wander] A top, a whirl

Id અમરડો ફેરવવો To spin the top 2 To sign a paper with a light heart અમરડો જેવું Wandering, unsteady 2 Stupid, foolish

અમર-ભોણું, *adj* [અભોણું] Simple-minded

દહી દૂધ ને કરમવડો ગાદી શાકર વોળી, મારા વદાવાઇ આરોગે, પિરમે અમર-ભોળી

—નરસિંહ મહેતા.

અમરી, *s f* [See અમર] Giddiness, vertigo, fainting, a swoon 2 Whirlpool 3 A female wasp 4 A bee

Id અમરી ખાતી To run in a circle and get dizzy

અમરો, *s m* See અમર fr અમ્ to wander See અમર] A large black bee, a beetle, a wasp 2 A whirlpool a vortex.

full, brimful 2 Filled to excess, crowded, thronged; crammed 3 More than enough 4 Abundant

ભર-ભરું, *adj* [Hem Des કમીરમયે = S રુદ્ધ dry See સભરા-વ-વું] Dry not smooth, not oily, not sticky

ભર-ભાંખણું, *s n* [See ભર + S મા to shine] Twilight; dawn; early morning

ભરમ, *s n* [See ભ્રમ] Mistake, misapprehension, erroneous conception 2 Suspicion, surmise; slight belief or persuasion 3 Doubtfulness, doubt 4 Credit, reputation, character 5 A mystery, a secret

Id ભરમ ખોલવો-કપાડો કરવો-ભાગવો To lay open a mystery, a suspicion

Prov ભરમવારી, ખીરસા ખાલી, Great show, empty pockets

ભરમા-વ-વું, *v t* [Caus of ભગ-વું] Same as ભ્રમા-વ-વું

ધૂપ કરે, ને ગાથા ધ્યાન ધરે, લોભા લેાકને ભરમાવા —લોભે ભગત

ભરમા-વું, *v t* To be mislead

ભર-મિજલસ, *s f* [See ભર + મિજલસ] A full assembly

ભરવાડ, *s m* [See પરવારી] A shepherd, one who tends sheep and goats

Prov ભરવાડ ગાંધુકી A dirty occupation makes a man dirty

ભરવાડ-પુ, *s f* A shepherdess

ભર-વું, *v t* [See ભર] To fill 2 To fill up, to supply 3 To fill in, to put in 4 To pour into 5 To cover all over 6 To pay in 7 To complete or fill up a period or time 8 To measure 9 To compose (types) 12 To convene, to call (a meeting) 13 To subscribe

Id ભરી કાઢવું To fill up (traces, outlines) ભરી આપવું To make good (a deficit, a loss) 2 To measure out 3 To pay damages for; to indemnify ભરી લેવું To receive in full, to get all one's claims fulfilled or satisfied ભરી પીવું To know and execute one's own duty or liability; to request not to interfere ભરી રુઢવું To lay up (corn, &c) બહુ ~ રી Lit To charge a gun Hence, 2 To

be ready ખાવું ભરવું To fill in or fill up a column (of a paper) સભા ભરી To call a meeting લીપગા ભરવું To subscribe money to a fund પહેરો ભરવો To keep a watch વસુલ ભરવું To pay on the credit side of an account પાણી ભરવું To draw water from a well 2 To fetch water from a river નેહરી ભરી To serve પેટ ભરવું To maintain one's self આંખ ભરી To have tears in the eyes મોંદ ભરવું Lit To fill the mouth of Hence, 2 To give a bribe to બચકુ ભરવું To bite 2 To quarrel દોરો ભરવો To stitch, to sew જમીન ભરી To measure land દાણા ભરવા To store up corn ફસલ ભરી To store up articles in the house, necessary for a year કર ભરવો To pay a tax ભરણું ભરવું To pay into the treasury ભાર ભરવો To put a burden on 2 To place responsibility on the shoulders of ભરત ભરવું To embroider રંગ ભરવો To fill in colours રંગલું ભરવું To take steps, to take measures વાડી ભરી To weave flowers in the hair of a woman બહું ઘર A rich house બહું ભાર Enriched with furniture and necessities

Prov ભરતના ભરવું To carry one's to Newcastle ભરી પેટ પર ખાડ પહુ ખારી To a full stomach all meat is bad

ભરા-ઈ, *s f* Wages paid for ભરવું 2 The mode or fashion of ભરવું

ભરા-ઉં, *adj* Plump; fleshy

ભરા-વ, *s m* Gathering, a crowd, filling, filled-up state, fulness, closeness

ભરા વડુ, *v t* To poison one's ears 2 To fasten, to button 3 To put hanging on a peg

ભરા વું, *v t* To be filled 2 To be covered 3 To be surrounded

Id જરાઈ આવવું To be fatigued 2 To be attacked by illness, disease ભરાઈ જવું To be quite full or filled with 2 To be entangled 3 To conceal oneself વરસાદ ભરાઈ આવ્યો છે The rain has gathered to a head

ભરી-પુરી, *adv* [See ભર + પુર-વું] In full, fully

worthless men

અરખ. Same as અક્ષ

અરખ વું, v ૨ To bite

દૃષ્ય પુરકે, અધર અરખે, કૌંધે રાતો યાય રે

—ગિરિધર

અર-ચક, }
અર-ચટ, } s f [+ ચક, ચકર, a circle]
અર-ચર, }

State of fulness, plenty, abundance, treasure or revenue without a deficit

અર-ચોમા-ચું. s n [+ ચો માસ] The height of the rainy season

અર-જુવાની, s f [+ જુવાની youth] The prime of youth, the hayday of youth, the vigour of youth 2 Adult age, puberty

અર-ડ-ડુ, v t [Limit] To grind coarsely or roughly 2 To do cursorily or coarsely 3 To mumble, to mutter, to speak without any consideration 4 To talk much, to spin a long yarn, to rattle forth sonorous nonsense 5 To scribble, to scrawl, to write in paste

અરડે, s m. Split pulse and rice coarsely ground together 2 A devotee of Shiva 3 Cross bar in the roof of a house 4 A disease in sugar-cane stalks 5 A man of the sixth caste in the Brāhmanas

અર-ચું, [S See અર-ચું] Feeding, nourishing; maintenance 2 Filling stuff, stuffing 3 An application to the eye lashes of sulphate of zinc, &c 4 Making use of black magic

Id આખમા અરચું અરચું To put sulphate of zinc, &c, into the eye, as a medicine

અર-ચું-પેય ચું, s n [S f + પેયચું] Feeding and nourishing, supporting and maintaining

અર-જી, s f Filling in, up, on, &c 2 Filling materials 3 [Cf અરજી] A cooking pot

સુન્દર રીતે શાક વધાર્યું, ભોગન પામે અરજી

—દયારામ

અર-જી, s f [S] The second lunar mansion

અર-જું, s n Completing, filling up 2

A piece in architecture, placed at the top of a pillar to support a beam

પગરામ મણિની કુશલી, ચારે પાસ મુકી છે બ્રહ્મી, તેની ઉપર હીરાના સ્પષ્ટ, અરજી નીલ મણિ આરબ —ગિરિધર.

3 Paying in full 4 Collection, payment Id અરજી કરવું-અરજી To pay into the treasury

અર-ત, s n Measurement, area, size, measurements 2 Embroidery, working flowers on cloth 3 Casting metals in moulds 4 A kind of game 5 A preparation of vegetables made by stuffing them with condiments

અરત-ખંડ, s m [S fr અરત Name of a king + ખંડ] India, Hindustan, the Indian continent

અર તર, }
અર તલ, } adj [See અર-ત] Moulded
અર-તળી, }

2 s n An article made in a mould

અરત-વર્ષ, [S અરત Name of a king + વર્ષ a continent] See અરત-ખંડ

અરત-વાક્ય, s n [S f + વાક્ય] The final benediction in a pray, the final chorus

અર તાડ, s m [S અર્ટ, તર્ક, મતોર, fr મૃ to fill, to maintain] Husband

અર તિ-ચું, s n [See અર ત] An invoice

અર તિ-યો, s m [See અર-તર] A caster of metals, a brazier

અર તી, s f [See અર-ત] The flux of the ocean, the tide 2 Completing, filling, acquisition 3 Increment, increase 4 Levy, recruit

Id અરતી આવવી To take place (of the flux of the ocean, tide) અરતી કરવી To fill up, to make up the required number in a regiment

અર-ધાર, Same as અર-તાર

અર-પાઈ, s f [See અર-ત + પામવું] Receipt in full 2 A written acknowledgement of full receipt, or acknowledgement made on the face of a bill, &c.

અર-પુર, adj [+ પુરવું] Filled to the

Id સવ બગડે-બગડે To be ruined for life 2 To be ruined (of the life of a woman, by the death of her husband) સવ સુધરે To be improved in condition of life સવની સવટ ટળી-ભાગવી To be released from a life long trouble એક સવતુ સાદુ Lit. A contract on company lasting till the end of the present life Hence 2 A life long trouble સવ દારી કુટુ To suffer or put up with a life long trouble ભવે સવ Lasting for many lives or births, lasting through successive lives or births એક સવમા બે સવ કરવા To be faithless to one's husband

ભવ-તારણ, ૨ ન [S fr + તારણ] A deliverer from the pains and pangs of earthly existence 2 God

ભવ-ન, ૨ ન [S fr + ન to be] A house, a dwelling, a place 2 Being, existence

ભવર, Same as ભરમર

ભવ-જાળ, }
ભવ-સંસુદ્ર, } ૨ મ [S fr ભવસંસુદ્ર, સાગર,
ભવ-સાગર, }
ભવ-સિન્ધુ, }

સિન્ધુ] Existence in this world, which is filled with dangers and difficulties as great as those in the vast ocean

ભવા, ૨ ન pl Same as ભરમર

ભવા ઈ, ૨ f [See ભૂતી f] S મગની the goddess Durgā, the wife of Shiva fr મવ Shiva f + મ to be Or S મવ an actor in a drama] Music and dancing, a performance by itinerant actors 2 Disgrace

Prov ભુગળ વિનાની ભવાઈ A disgraceful quarrel openly engaged in before the public

ભવા ડો, ૨ મ [See ભવાઈ] Quarrelling in such a manner as to attract public attention, an open and shameless quarrel 2 Public disgrace or clamour

Id જગત્ ભવાડો Public disgrace ભવાડો કરવો To disgrace નાગો ભવાડો Useless or fruitless disgrace

ભવાધિય, }
ભવાધિય, } ૨ મ [See ભવ+S ગમિય, અર્ણવ,
ભવાધિય, } an ocean] Same as ભવ-સંસુદ્ર.

ભવા-યો, ૨ મ. [See ભવાઈ] An actor

2 A shameless person, an impudent man ભવિષ્ય, ૨ મ [S fr + મ to be] A future event, prophecy 2 Fate, fortune, destiny.

3 The future 4 adj Future

Id ભવિષ્ય કહેવું-વર્તાવવું-વર્ણવું To foretell, to prophecy

ભવિષ્ય-કાળ, ૨ મ [See ભવિષ્ય + કાળ] The future tense (in Gram)

ભવિષ્ય-વચ્ચા, }
ભવિષ્ય-વાદી, } adj [S fr + વચ્ચ, વદ, to speak] Predicting future events 2 ન મ A foreteller, a prophet, a soothsayer

ભવિષ્ય-વેત્તા, ૨ મ [S fr + વેત્તા] He who knows the future

ભરૂં, ૨ ન [Dh Des. મજા fr S મ] Same as ભરમર The eyebrow

Id ભાવ ચડાવવા To frown

ભાવે ડો, Same as ભવા ડો

ભાવે, Same as ભવા ઈ

ભાવો-ભવ, adv [See ભવ] In several lives or existences, for ever

ભવ્ય, adj [S fr + મ to be] Of a fine, bold, or showy mien or appearance, beautiful, handsome 2 Future

ભાસડો, ૨ મ [See ભાસવ ભાસ] An eager desire to eat, a fancy for food

Id ભાસકા યવા To be eager to eat, to anticipate the pleasures of eating

ભાસ કું, ૨ ન A slight downpour of rain

ભાસમ, Same as ભરમ

ભાસ વુ, v ૨ [S મવ to bark] To bark 2 To speak or utter (said contemptuously)

Prov ભસના કુત્રા કાદે નહિ=ભસતે કરડે નહિ=ગાન્યા યેષ વરડે નહિ, Barking dogs seldom bite ભસના કુત્રાને રોટલીનો કાકો (આપવો) To stop the mouth of a dog with a sop

ભરતુ, ૨ ન [P બેરેત] A contemptuous term for a Pārā Tower of Silence

ભરતું, ૨ ન [S મજા bellows] The belly

ભરતો, ૨ મ Same as ભરતું

ભરતો, ૨ મ Same as ભરતું The belly

ભરમ, ૨ f [S મરમ] Holy ashes 2 Ashes 3 The oxide of a metal or mineral

ભરમી-ભૂત, adj [S fr + ભૂત] Reduced to ashes

અફસો, Same as અરોસો

અફ રી, *s f* [See અર, અર-ઈ] Colour, contour

અફ-આથુ, *adv* [+ આથુ] At a full dish, without leaving anything behind or asking for anything more

અરોસા દાર, *adv* [See અરોસો + P દાર] Trusty, confidential, faithful, trust worthy, honest

અરોસો, *s m* [S વિશ્વાસ] Confidence, trust, reliance 2 Assurance or satisfaction, conviction

Id. અરોસો દેવો, અરોસો પાપવો, To assure; to make one to rely upon અરોસો કરવો To depend upon

Prov અરોસાની બેસે પારો નવયો Great boast and small roast અરોસાની બેસ બજે મર Never trust to another what you should do yourself

ભાતો, *s m* [S ફિલ્લ to fill, to maintain] Husband 2 Master, lord

અક્ષ-તા-ઈ, *s f* } See ભક્ષ-ઈ.
અક્ષ-પણ, *s n* }

સખ્ય વિનાયુ કહો તમે શર.

“ પ્રભ, પ્રભ ” ધરી જલતાર્ —ધીરો

હસે વિના પ્રસ્તાવ, ભાવ હાથ લવપણ છાડે

—સામળભટ.

અક્ષ-પુ, Same as ભાઈ A spear

Id એની આખ તે અક્ષ લેવી છે He has eharp eyes એના અક્ષર સવડા લેવા છે He writes a bold round hand

અક્ષ-પુ, *adv* [See અક્ષ] Of any kind or sort 2 Anything that comes uppermost, impertinent

અક્ષ-ફાઈ, *adv* Several, great

Prov અવસલા કુવારા, ને જોનને બે બાઈની Fortune often favours fools અવાસલી પૂરની છે The earth is large enough to accomodate all sorts of men The earth is too spacious to exclude good men Good men are found at all times and in all circumstances

અક્ષ-મણસાઈ, } *s f* [See અક્ષ + માણસ]
અક્ષ-નસાઈ, }

Goodness, politeness, blandness, courtesy,

kindliness, affability, urbanity 2 Honesty; integrity

અક્ષાઈ, *s f* Goodness, gentleness, kindness, mildness, softness of mind 2 Weal, welfare 3 Health, prosperity 1 Honesty, integrity

અક્ષા મણ, *s f* Recommendation 2 A letter of credit 3 A letter of introduction

Id અક્ષામણ કરી To recommend

અક્ષા-મણ-પત્ર, *s m n* [+પત્ર] A letter of recommendation

અક્ષી-વચાઈ ઓ, *adv* [See અક્ષ + વચાઈ] In a gentleman like manner

અક્ષી-વાત, *s f* [+ વાત manner] Good manners, polite or decent conduct

અક્ષી-વાર, *s m* [+ વારિ] Spirit, pluck, mettle 2 Worth 3 Acquaintance, knowledge

અહુ, *adv* [See અહ] Good kind, worthy, virtuous, gentle, affable, courteous, meek, honest, upright 2 Honourable, respectable, creditable 3 *s n* Welfare

Prov સવાની દુનિયા નથી It is not time to do good અહીં હસે પારો નવયો Great boast, small roast સવા કર, સવા હોયગા One good turn deserves another યો અહુ અહુ a good cat a good rat સવા સારની પ્રીત Good men love good men, 2 A superficial acquaintance અહો દે હોડે Great vices as well as great virtues make a man famous

અહો, *intery* Well ' good ! fine ! bravo ! well-done !

અહો-ફ, Same as અહુ

અહો-ધનેતર, *adv m* [+ધનેતર *fr* S ધન-વત્તર richer *fr* ધન-વત્ત, ધન વાન rich *fr* ધન-વૈભવ + વત્, વાત્, વાન, having] The richest man, a Croesus

અણ, *s m* [S] A spear, a lance

અણ, *s n* [S *વર Cf* અણ] See અક્ષ-મનસાઈ.

અણી સમાન સહ્ય, શરુ શુમાન અહ,

વળતો કમાન લેહ, શરુ શરુ સારી રે —વહીલ

ભવ, *s m* [S *fr* I, to be] The world

2 Birth, origin, production 3 Being, existence 4 Worldly existence, life 5 A name of Shiva

આંધ-પાતરી, *s f* [+ પાતરી.] A kind of plant

આ, *s m* [See આઈ] A term of address to an elderly man. 2 A mother's father 3 A grandfather

આઈ, *s m* [Dh Des માયા *fr* S પ્રાત્, also Hem Des. માવમો *fr* S અનુકા: *fr* S માતૃ *fr* પ્રાત્ to shine] A brother 2 A friend; a fellow 3 A cousin 4 An affix added to proper names to show respect

Id આઈ ગાપા કરવા = આઈ સહાય કરવું To entreat humbly

Prov જેવા આઈના મોસાજા, તેવા બહેનના ગીત Like for like આઈ કરતા આઈખિ વરે Friendship is stronger than kinship A friend in need is a friend indeed

આઈ-ચારી, *s m* [+ S ચર to practise, to behave one's self] Brotherly intercourse, brotherliness, brotherly footing or feeling

આઈ-જી, *s m* [+ જી honorific suffix] An elder brother of one's husband

આઈ-મિત્ર, *s m* [+ મિત્ર] A friend, a companion, an associate 2 A brother, a kinsman, a clansman 3 The members of any fraternity 4 A contemporary

આઈ-મિત્રી, } *s f* Friendship, amity, intimacy, companionship, fraternity, communion, fellowship

આઈ-મિત્રી, *s f* [+ મિત્ર] The second day of the bright half of the month કાર્તિક (Oct - Nov) when the brother is invited to dinner by the sister and is otherwise honoured at her hands

આઈ-ચાપી, *s f* Intimate friendship

આઈ-લા-મિત્ર, Same as આઈ-મિત્ર.

આકર-કથા, *s f* [See આપી speech + 3 dim + કથા] An impossible story

આપરી, *s f* [Mar] A loaf & thick hard flat cake

આપરી, *s m* A large and thick આપરી

આપ-રું, *v t* [S આર to speak] To tell, to say, to utter, to speak

આપા, Same as આપા

આગ, *s m* [S *fr* મચ્છ to break See આગ-વું] A share, a portion, a part 2 The quotient 3 A fraction

આગ, Same as આગ્ય

આગ હું, *adv* [See આગવું, આગ] Broken

Id યાગ્યવું આગવું Averse to walking

હાય પગવું આગવું Averse to do work, idle

આગ દો, *s m* [See આગ a sacrifice, an offering + ડુ, ર, ડા, diminutive suffixes in Guj *fr* S ટ] A dish of food prepared as a present to a goddess

આગ-વું, *v t* [Dh Des & Hem Des ખન *fr* S ખન broken *fr* મચ્છ to break] Same as આગવું 2 Not to pay, not to repay, to deduct from a payment

Id વચન આગવું To break a promise ૫-ગાર આગવો Not to pay one's salary or wages હાડકા આગવા To beat a person હાડી આગવા To be idle, to be engaged in useless or fruitless work આગી નવું-પડવું To be stopped before being finished, to get broken up આગી નવું To be wrecked or to founder (of a ship) સાદકાર આગ્યો The banker has become insolvent નેર આગવું To lose in power, to become less powerful ફેરડું આગવું To be twisted (of a rope) લો આગવો To be free from fear, to gain courage માગે આગવું To take the responsibility upon oneself આગવું લોસ Loss in weight આગી રાત The last part of the night

Prov આપાનો બીર, ને મોખીવદન ને ગેર Piety is often a cover for poverty A man ruined in trade may wisely put on the disguise of piety આગ્યો વધિયો દવાર, ને સા-પી પારસી દવાર A ruined merchant may truly become a broker and a ruined *Farā* may truly become a liquor seller આગ્યુ આગ્યુ, તોપગ્યુ શરૂઆત A little fire burns up a great deal of corn આગી ઘાડ ડેકવાડે પડે The weak man will always have some one to tyrannize over him

આગ વું, *v t* [S ખન ranted See આગવું, આગવું] To run away, to abscond, to escape

આગળ, *s f* [See આગ apart + આગળ Of ગોળીય] A gate in the wall of a town 2.

પાપ ચતુર વિધિ પલટમા પગારો,
વિવિધ તાપ તૂતે ભસ્મી ભૂત ધારો —દયારામ
ભળ, *s f* [See ભળ-વુ] Reserve or shy-
ness owing to a want of familiarity

ભળ-કુ, *s n* [See ભળ-વુ] Twilight

ભળ-કું, Same as ભલકું A spear

આખ અધિયાળી તારી ઘર સળકે,

ઘાજલુ કોરાયે વચનને ભળકે —દયારામ

ભળ-વુ, *v t* [*Cf* ભેળવવુ See ભેદ-વુ, or
મળ વુ] To resemble, to be like 2 To be
agreeable 3 To be familiar

ભળાવ-વુ, *v t* [Caus of ભળ-વુ] To
make familiar 2 To introduce

ભા, *adv* [Limit] A bellowing sound

ભાજ, *s f* [*S* મસ્જા] Hemp 2 A drink
prepared from hemp

Id ભાંજ પીવી To drink a preparation of
bhāng ભાજ ચટવી To be intoxicated with
bhāng

ભાંગ-કું, } *adj* [See ભાંગ-વુ] Breakable,
ભાંગ-કે, }
brittle, which breaks into pieces while be-
ing freed from husks (of rice)

ભાંગ-ઝે, *s m* A kind of medicinal
plant, *Verbascum prostrata*

ભાંગ-કું, *v t* [*S* મચ્છ to break See ભા-
ંગ-વુ, ભાંગ-વુ] To break, to divide, to shat-
ter 2 To pay less than one's due 3 To
appease, to satisfy

Prov ભાંગી હાંતી ચુકે ચેટે નહિ An empty
bag cannot stand on its bottom

ભાંગ-કું, *v t* To be broken, to be divided

ભાંગુ, *adv* Broken to pieces

ભાંગ-ગડ, *s f* [See ભાંગ વુ + ગડ વુ]
Intricacy, confusion, discussion, dispute,
debate, altercation 2 Settlement of a
dispute, a compromise

ભાંગ ગડિ યુ, *adj* Complicated, intri-
cate 2 Full of trouble

ભાંગ-ગડિ યે, *s m* Who settles a dis-
pute, he who brings about a compromise 2
A member of a body of arbitrators, an
arbitrator

Prov ભાંગગડિયાના ડોકરા ભૂખે મરે નહિ A

broker will never be a bankrupt

ભાંજ-ભૂ, *s f* Reduction (in Arith)
Portioning, distribution 3 Dividend 4
Dividing, division

Id ચટવી ભાંજવી Reducing a number to
a higher denomination ટટવી ભાંજવી Redu-
cing a number to a lower denomination

ભાંગ-વુ, *v t* [*S* મચ્છ See ભાંગ-કું, ભા-
ંગુ] To break, to shatter, to smash, to
demolish, to raze, to crush, to rout, to
scatter, to disband, to quash, to subdue, to
lame 2 To change, to reduce into the
metals, to turn into ashes 3 To disturb
to interrupt 4 To displease 5 To con-
sume, to kill 6 To suppress, to subdue 7
To appease, to settle 8 To infringe, to
violate 9 To abrogate, to abolish 10 To
reduce to bankruptcy or ruin, to break
11 To divide to portion, to distribute, to
share out

ભાંડ, *s m* [*S* મજ્જ *f* મજ્જ to jest] A
class of jesters, buffoons, &c. 2 A pugna-
cious fellow 3 *adj* Indecent, obscene

Id ભાંડ ભાંડવુ To speak indecent words

ભાંડ-ભા, *s n* A quarrel, a dispute

ભાંડ-કું, *v t* [Hem Des મેંઝન = *S* કલ
a quarrel] To abuse, to revile, to slander
2 To dispute, to quarrel, to fight

Id નાજ ભાંડવી To make use of abusive
language

ભાંડુ, *s n* [*S* માચ્છ] A pot; a vessel

ભેળી ધાડ ભેડા છે મહીપતિ,

ભીખાના ભાંડા કયમ રીકે ચટગે—સામળભટ્ટ

ભાંડુ, Same as ભાંડુ

ભાભર, }
ભાંભર, } *adj* [Hem Des મંત્ર = *S*
ભાંભર, }

અભિયન unpleasant] Rather saltish (*c*
water)

ભાંય-રસો, *s m* [See ભાંય + રસ] A
kind of medicinal preparation made from
the urine of cows

ભાંય-રિંગણી, *s f* [+ રિંગણી.] A medi-
cinal plant, the deadly nightshade

ભાંય-રિંગ, *s f* [+ રિંગ] A ground nu

दी, नारु] A lease of a house
भाटि-यो, ३ म [See भाट a kiln] An earthen pot with a hole in its side in which corn is parched

भाटु, ३ म [S मष्ट wages] Rent, hire, fare

Prov भाटु ति नहेरु गेणो मेरु The tenant may leave the house at any time

भाटु ती, ३ म [See भाटु-हति] A tenant 2 A hirer

Prov भाटु ७ हाँ बीरु भाटु १ The master does more work than twenty servants

भाटु ती, ३ म Hired, hackney 2 Mercenary, hiring, hired

भाटु ३ म [S फ्र १३ to speak] A line of dramatic composition, in which only one actor appears on the scene

भाटु, Same as भाटु

भाटु-जी, Same as भाटु-जी

भाटु-दी, Same as भाटु-दी

भाटु-थ, } ३ म [S भाटु-थ fr भतिनी

sister] A sister's daughter a niece

भाटि-यो, ३ म [S भतिनी fr भतिनी sister]

A sister's son, a nephew

भाटु-थ, ३ म [Dh Des मष्ट fr S फ्र १३

pot fr भाटु a pot fr भाटु to employ, to eat]

Lead, a dish a meal, a dinner

Id भाटु भाटु A quarrel at the time of dining 2 Starvation, insufficiency of food
भाटु भाटु Different kinds of food served to different persons, though dining at the same time or at the same table भाटु भाटु To dine

Id भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १
To have to survive is the great aim of man

भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १
भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १

भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १
भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १

भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १
भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १

भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १
भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १

भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १
भाटु भाटु भाटु १, ३ म भाटु भाटु १

According to Hindu Law the ... and the ... importance

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

भाटु, ३ म [S ...]

The precincts of a village 3 A bazaar
ભાગજિયાં, *s m* A bazaar shopkeeper
ભાગીદાર, *s m* [S *fr* ભાગ+દાર ડુ] Division 2, The quotient

ભાગિ-યું, } *adj n f m* Same as ભા-
ભાગિ થેણું, }
ભાગિ થો, }

ભાગીદાર
ભાગી દાર, *s m* [Sec ભાગ +દાર P] A partner, a shareholder

ભાડું, *adj* Broken 2 Averse to work, idle, dull

ભાગો-વડ, *s m* [+વડ, size] The middle size, class, or rank

ભાગોળ, See ભાગળ

Id ભાગોળે જવું To go to stool

ભાગ્ય, *s n* [S] Luck, destiny, fortune, lot 2 Good fortune, prosperity

Id ભાગ્ય ધરવું To be overtaken by adversity.

Prov ભાગ્યમા હોય, તે ઘેર બેઠા આવે Everything comes of itself to a fortunate man
હુતર દરો હુતર, ભાગ્ય બિન કોડીન પાવે Fortune favours fools

ભાગ્ય-યોગ, *s m* [S *fr* + યુગ to join] The accession of good luck or fortune

ભાગ્ય વન્ત, } *adj* [+S વન્, વાન્, શાન્તી, suf-
ભાગ્ય વાન, }
ભાગ્ય-શાન્તી, }

fixes showing "possession"] Fortunate, lucky; prosperous

Prov ભાગ્યશાન્તીને વૃત્ત રહે=ભાગ્યશાન્તીને પગલે પગલે નિધાન Everything comes of itself to a fortunate man

ભાગ્ય-હીન, *adj* [S *fr* +હીન] Luckless, unfortunate

ભાગ્યે, *adv* Seldom, rarely 2 By luck, by good fortune (સારા ભાગ્યે is more common in this sense)

ભાગ્યોદય, *s m* [S *fr* +ઉદય] The dawn of good fortune, rising prosperity

ભાગ્ય-ક, *adj* [S *fr* ભાગ્ય] (Math) That which divides 2 *s m* A divisor

ભાગ્ય ન, *s n* [S] A pot, a vessel, a receptacle

ત્યારે ઉડવા પ્રાણજી કોળન દરતા,ભાગ્ય મુખ્યાં ભાગન છ
—પ્રેમાનંદ.

ભાટ, *s f* [S મારી rice gruel] Herbs, greens, vegetables, esculent vegetables

ભાટ-પાટો, *s m* [+પાટો] A pot herb, esculent vegetables

ભાટ-મૂળા, *adj* [+મૂળા] Of no value; worthless

Prov ભાટ મૂળા તે કાઈ સામાન લેવું Every body despises the poor

ભાગ્ય, *adj* [See ભાગ ડુ] Divisible, distributable 2 *s m* (Math) The dividend

ભાટ, *s m* [See ભટ્ટ S ભટ્ટ n learned man] A bard, a minstrel, a poet 2 A gossip

Prov ભાટનો દોષરો નનમો ભાટ Every one to his trade ભાટ આદામુ ભાટ, વખ પેસાડ્યુ રેશે Beggars do not wait for an invitation

ભાટ-વેશ, *s m* પિ [+વેશ] Exaggerated speeches

ભાટી ઈ, *s f* The office or duty of a કાર 2 Same as ભાટ-વેશ

ભાટિ-યો, *s m* A class of Vāṇiās 2 A milkman 3 A vegetable seller

ભાક, *s f* [S મૂટ parched, burnt, *fr* ખસ્ટ to parch Cf બુઝડ] An ulcer in which the skin is lost, and the flesh is pitted

ભાકું, *s n* A shoal, a shallow 2 A sandbank

ભાકું, *s n* [S મૂટ burnt See ભાક] An ulcer

ભાકે-લા, *s m* pl A class of Brāhmanas 2 A boor, a villager

ભાક, *s f* [S માટ્ ક *fr* ખસ્ટ to parch] A kiln or oven for parching corn, &c 2 A pan in which corn is parched 3 A large well

ભાક, *s f* [See ભાકું] Profits obtained by letting out females for prostitution

ભાક-મુલો, *s m* [See ભાક + મુલ] A grain parcher

ભાક-વાત, Same as ભાકું-ત

ભાક-ચીઠી, } *s f & s n* [See ભાક+ચી-
ભાક-નોચી, }

ભારતી, *s n* A weight, a pressure
ભારતી, *s f* [S] A name of Sarasvatī,
the goddess of speech 2 Declamation 3
An order of the Jaisāri class of ascetics
ભારતી, *adj f* [રિ f] ગરત Name of a
king fr પૂ to fill] Relating to ભારત, re-
lating to India

ભારથી, *adj* [See ભારતી, t being chang-
ed to થ to make the word rhyme with મ-
હારથી] Brave

મણાય ન મણના દે, બીમ ભારે ભારથી —વૃક્ષભ

ભાર-દોરી, *s f* [See ભાર+દોરી] A charm-
ed thread believed to have efficacy to pre-
vent a miscarriage

ભારદ્વાજ, *s m* [S] The crow pheasant
2 A name of a Rishi 3 A class of Brāhmins

ભાર-મગદોરી, *adj* [P વારદોરી fr વાર=ભાર
a burden+મગદોરી carrying fr મગદોર to carry]
That bears a burden (camels, bulls, &c)
2 *s f* Carrying of a load, baggage &c

ભાર-બોજ, } *s m* [See ભાર+બોજ, વજર]
ભાર-વજર, }
Weight, importance; consequence 2 Gra-
vity, seriousness; state, dignity, respect

ભાર-વટિ-યો, *s m* [See ભાર + વટિ] A
beam Of ભારોટિ યો

ભાગું, *v t* To keep live coals, buried
in the ashes 2 To charm, to enchant; to
fascinate, to bewitch

ભારી, *adj* [See ભાર.] Heavy, ponder-
ous, weighty 2 Difficult 3 Important,
profound, great, mighty 4 Of high price,
valuable, costly 5 Disinclined, indifferent
6 Heavy, stiff, dull, torpid 7 *adv* Much,
very, exceedingly

ભારી, *s f* A bundle of sticks &c

ભારે, *adj* Same as ભારી

Id ભારે કરતુ To magnify, to increase
the importance of ભારે થતુ To assume im-
portance ભારે પડતુ To be costly ૩ To be
burdensome

ભારે-ખમ, *adj* [+ખમ+તુ to bear] Grave,
sedate, serious, weighty

ભારે-વાઈ, *adj f* [+ વહે+ય] Pregnant

ભારી, *s m* A load; a bundle

ભારો-લી, *s f* [See ભાર. + વૃત્તિ] A
bundle of fuel

ભારો-જાર, *adv* Up to the weight of,
in equilibrium with, equal in weight to
2 Much

ભારોવ, *s m* [S fr મૂળ Name of a
sage] A class of Brāhmins 2 A name
of પરશુ રામ

ભાર્યો, *s f* [S fr પૂ to fill, to main-
tain] A wife lawfully married

ભાલ, *s n* A shoal

ભાળ, *s f* [See ભાળ, ભાળ+તુ] A clue,
a search, an investigation

મારે તો નામ યકી તરતુ, એવું વદે માહે ભાલ છે
—ઝોરીખાઈ.

ભાલ, *s n* [S] The forehead

ભાલ-દાર, *s m* [See ભાલો + દાર, P]
An usher, an attendant on a great man

ભાલિ યો, *s m* A water pot

ભાલુ, *s n* } [Hem Des મુઠ્ઠીકો f] S
ભાલો, *s m* }
મજ] A lance, a spear, a javelin

ભાલો-ડું, *s n* The spear head fixed at
the end of an arrow

ભાવ, *s m* [S fr પૂ to be] The state or
condition of being 2 The natural state of
being, an innate property; the disposition,
one's nature 3 Meaning, purpose, in-
tention

વહસ વહસ ગાય, ભાયા ભાવ ભાવ તો —વૃક્ષભ
4 The inclination & disposition of the
mind, desire 5 A state or affection of the
mind, emotion, passion, sentiment

મોહની રૂપ દાર : છત્યા, તેવો કરતુ મ ભાવ

—પ્રેમાનંદ

6 Being, existence 7 The simple idea
involved in the root

પાટલી પુષ્પ શિલીમુખ, સચુક્ત શરદિ ભાવ ભભવે

—ગીત-ગોવિન્દ

8 A class of affections, passions, 9 Gestures
10 Love 11 Assurance, faith in or towards,
trust, confidence

એક મો (ને) એક ચિત્તે તુ ખજાને આણી ભાવ

—પ્રેમાનંદ

12 Price, value, rate

યદુ-આવયુ To come to consciousness 2 To remember

ભાત્ર, *s m* [S fr મા to shine] The sun
ભાભી, *s f* [See ભાત્ર + ભાઈ] A brother's wife

ભાભી છ, *s f* [+ છ, દેવ a god.] An elder brother's wife 2 *adj* Effeminate, womanish

ભાભુ, *s f* [See ભા + ભાઈ] A father's mother, a grand mother 2 [See ભાત્ર + ભાઈ] A brother's wife

ભા-ભો, *s n* [See ભાઈ, ભા] A term applied to a Kumbi 2 A stupid, dull headed person

Prov ભાભા નાદે, તે કદ "તમારી જ વેરે" When you pity a man, he falls a dead weight on your hand ભાભાજી ભાર ન, તે વડુ લાજમા In the husband wisdom, in the wife gentleness

ભામ, *s m* Hide 2 A tax on leather 3 See ભાન 4 See ભામિની

ભામ-દો, *s m* [S શાન્ત wandering fr શ્વ to wander] A sly thief, one who eludes observation in order to steal

ભામણી, *s n pl* Same as બોનારણી
અજ્ઞા દિયે અતિ સામણી રે, શિવ સનકાદિક ગાય —અખો

ભામની, Same as ભામિની.
ભા-મણુ, *adj* [See મોણુ] Tasteless (water)

ધાર્યું તે કમાય નહિ, હપ નહો ભામણો. —વક્ત્ર
ભામા, *s n pl* [See જ-મણુ] Vain attempts 2 Superstition

માણુ માણુ મનના ભામા, રાજ, મારે ધેર શિદ્ધા અખ્યા? —ગોવિન્દ

ભામા, *s f* [S] A passionate or angry woman

ભામિની, *s f* [S મામ anger, passion, fr મામ to be angry] A woman 2 A young beautiful woman 3 An angry woman

ભામું, *s n* [See ભામા vain attempts] Superstition
ભામો, *s m* Same as ભામા
વચ વગાડી વિહલે, અતિ લગાડ્યો ભામોજી —ભાલજી

ભાર-ડો, *s m* [See ભાઈ] A man 2 An adult 3 A husband

Id ઉભે ભાયરે-છતે ભાયરે-ખીનને વડુ To obtain a divorce from the first husband and marry another

ભાયાત્ર, *s m* [See ભાઈ + વૃત્તિ] A kinsman, a brother of a ruling chief

ભાયાત્રી, *adj* Pertaining to a kinsman of a ruling chief

ભાવ, *s n* [S fr મૃ to fill, to hold] Gravity 2 Weight, pressure 3 A weight, a load, a burden 4. Importance, consequence, influence

દસી બોલ્યો વિદુન ૧ વાલી છ,
એ ગુ માયુ શાર બદુ આપી છ —પ્રેમાનંદ.
5 Obligation, being obliged 6 Weight, force, power

નાટે વળાવા ર.ખો બે તણેક, ત્યારે તેનો નદિ શાર —ડયારામ.

7 Indigestion 8 A big bundle of the leaves of the ખાખરા tree used in making પરાળા 9 *adj* Of the weight of, equal in weight to

Id ભાર વહેવો-તાણવો To bear a burden, to bear responsibility ભાર મુકવો To oblige 2 To lay stress on, to emphasize ભાર ભરવો-લાદવો To put a burden on a cart, or beast ભાર પડવો To be felt (the weight or influence of a person's presence character, reputation) ભાર રાખવો To feel respect for 2 To assert one's self respect ભાર ખોવો To lose influence or repute (a person) ભાર-છાડવો-ભાગવો To lose respect for others ભાર વગરનું Having no weight, imponderable 2 Inspiring no respect for oneself પેટમા ભાર રહેવો To suffer from indigestion ભાર બોજ Influence, respect

Prov ગાડી તણે કુતરું નય, તે કહે દુજ ભાર ખેંચુ છું, Every horse thinks his own pack the heaviest

ભારન, *S me as* ૧ ઈયો.
ભાર ટિ-યો, }
ભારો, } *s m* [See ભાર + S ટ્યા to stand] A beam
ભાર-ટિ-યું, }

ભાળ, *s n* [*S માત્ર*] The forehead
ભાળ, *s f* [See ભાળ-વું] Seeing, sight,
appearance 2 Search; investigation 3 A
clue, a trace

Id ભાળ લાગવી-મળવી To obtain a clue
ભાળ દાટવી To make a search ભાળ આપવી-
દેવી To give information ભાળ લેવી To have
an eye upon, to take care about

ભાળ-વણુ, } *s f* [See ભાળ-વ-વું, Or,
ભાળ-વણી, }
સે સલા મણુ] Recommendation

ભાળ-વ-વું, *v t* [Caus of ભાળ-વું] To
introduce 2 To recommend

ભાળ-વું, *v t* [See ભાળ the forehead]
To see, to observe, to notice

ભાળિ યો, Same as ભાલિ યો
ભાળુ, *adv* Well, very good

ભિગ-ડું, *s n* [*Dh Des* ભિંગારી = *S* જીની
a wasp, also *Hem Des* ભિંગારી = *S* મુંગર: a
bee, *S* રુક્ષ a large black bee] Scales (of
fish) 2 Husks

Id ભિંગડા કચેડી નાખવા To crush down
(said as a threat)

ભિંગારી, *s f* A kind of wasp
ભિંગારો, *s m* A wasp

ભિજઈ, *adv* Having abundant hair 2
Having dishevelled hair

ભિજ-વ-વું, *v t* [Caus of ભિજ-વું] To
wet, to moisten, to saturate 2 To win
over, to gain over 3 To bribe

ભિજ-વું, *v t* [See ભિજ-વું, ભીજું] To
get wet, to wet, to be drenched with
water

ભિડા, *s m pl* A kind of vegetable,
Hibiscus oculentus

ભિડી, A kind of hemp, flax *ute*
ભિત-ડી, } *s f* Same as ભીંત
ભિત-ર-ડી, }

ભિસવું, *v t* [See ભીંસવું] To press, to
embrace

ભિસ્યા, *s f* [*S fr* ભિજ્ઞ to beg] Ask-
ing, begging 2 Alms, charity, a boon

ભિસ્યા-વૃત્તિ, *s f* [*S fr* + વૃત્તિ] The
profession of alms-begging

ભિચુ-ક, *s m* A mendicant Brāhman,

a beggar

ભિખ-ઝાળી, *s f* [See ભીખ + ઝાળી.] An
ornament for the upper part of the right
ear

ભિખ-વું, *v t* [*S* ભિજ્ઞ to beg] To beg;
to ask for presents

ભિખ-વું, *v t* To be reduced to beggary,
to be deprived of an income 2 To be
disappointed, to fail in business

ભિખાર-ઘોટ, *adv* [See ભિખારી + ઘોટ]
Miserly, wretched 2 Beggarly,

ભિખારી, *s m* [See ભીખ + કાર] A
mendicant, a beggar 2 *adv* Poor, miserly;
wretched

Prov ભિખારી ભિખારીવાઈ, મેરમેરકાઈ Sue
a vaggar and catch a louse

ભિખા-ક, Same as ભિખારી.

ભિખા-ર-ણુ, } *s f* A female mendicant
ભિખા-ર-ણી, }

or beggar
ભિજ-વું, *v t* [See ભીજું] To be wet-
ted, to be drenched with water

ભિડ-વું, *v t* [*Dh Des* અભિધિયં *fr* ડે
એદિત્ત્વ broken *fr* ભિર, ભેડ to break] To
come into contact or contiguity, to be-
close at hand 2 To wrangle, to fight 3
To embrace, to hug 4 To undertake, to
venture, to come forward 5 To shut (as
the doors)

Id હાથ ભિડવી To undertake, to engage
one's self in an enterprise બાથ ભિડવી To
engage in a fight with

ભિડા-ભીડ, *s f* Crowded state
ભિડા-વ-વું, *v t* Caus of ભિડ-વું] To out-
wit, to nonplus 2 To threat, to menace

3 To clasp, to embrace 4 See ભિડવું 5 To
poison one's ears

ભિડા-વું, *v t* To be in a crowd 2 To
be in a fix

ભિજુડી-માળ, *s f* [See માળ] A sling
ભિત-ડી, } *s f* Same as ભીંત, (Used
ભિત-ર-ડી, }

in contempt)

ભિતર, *adv* [*S* અખ્યત્તર] In, inside,
within 2 *s n* The heart

Id ભાવ કરવો-કરવો To settle the price
of વાત કરવો To ask a higher price ભાવ
પાવો To try to secure respect for one
self ભાવ પૂરવો To pay respect to, to have
regard for ભાવ ધવો To have an eager desire
for ભાવથી With affection 2 Sincerely ભાવ
આવવો-કેવવો To get a price for 2 To
feel affection for ભાવ સત્તવો To show one-
self in one's true colours ભાવે કસાવે With
or without love or sincerity

ભાવ, *s m* [S] A worthy man (a term
of address in a drama)

ભાવ ! હાવ ભાવ વિનાની દિતુ ભાવવાળો દીર્ઘસ્વર,
સુરસા પહેલા ન હુ આની ઉભારેલા છુ —ગ્રેમાનદ

ભાવ-ક, } *s f* [+ વતિ] Thought, idea
ભાવ ક, }
2 Bother, trouble

Id ભવની ભાવ-જીવી-રજીની-ભાગીની To be
free from the troubles of life

ભાવત-ખીજ, *s f*. [See ભાઈ+ખીજ Same
as ભાઈ-ખીજ.

ભાવ તુ, *adj* [See ભાવ તુ] Agreeable,
suitable, choice, approved, amiable

Prov ભાવતુ હુ ને જે કહ્યું We are apt to
believe what we wish for

ભાવ ન, *adj* Pleasing, suiting, agree-
able 2 *s n* A taunt, a reproach

ભાવ ની, *s f* Forming in the mind,
conceiving, imagining, supposing 2 As-
surance, faith 3 Natural constitution,
nature 4 Wish, desire 5 Choice, approval
6 Abstract meditation

ભાવ-વાચક, *adj* [S See ભાવ + વાચક]
(Gram) An abstract (noun), showing
"state or condition"

ભાવ-તુ, *v t* [See ભાવ] To be inclin-
ed to, to wish, to approve, to be pleased
with 2 To be food for; to agree with 3
To please or suit; to be agreeable to, or
liked by

Prov ભાવે એટલુ જાણુ નહિ, ને આવડે એટલુ
બોલુ નહિ Tell not all you know, nor do all
you can

ભાવસાર, *s m* A class of cloth dyers
among Hindus

ભાવાર્થ, *s m* [See ભાવ+અર્થ] The
inherent or implied sense or meaning;
the purport, tenor, or drift

ભાવિ-ક, *adj* Believing, trusting, con-
fiding devoted, devout

ભાવી, *adj* Future 2 Predestined fated,
Prov ભાની આગ કાઢી આગ નહી No
body can change his destiny, There is no
flying against destiny ભાવી શુભાવે Ill fate
will mislead the man

ભાવી પ્રયોગ, *s m* [See ભાવ + પ્રયોગ.]
The impersonal construction determined
by the relation of an impersonal verb with
the agent (Gram)

ભાવ-ક, *adj* [S fr માવ to speak] That
which speaks, implies, or indicates Cf
વાચ-ક

ભાવ ભુ, A speech, a discourse, an ora-
tion, a lecture

ભાષા, *s f* Speech, language, tongue,
dialect 2 The Vrija dialect, a corruption
of Sanskrit

ભાષા-જ્ઞાન, *s n* [S fr + જ્ઞાન] The
science of language, philology

ભાષા-ત્તર, *s n* [S fr + અત્તર another]
A translation, a version

ભાષી, *adj* That speaks (used at the
end of a compound) Eg બહુભાષી

ભાષ્ય, *s n* A gloss, a commentary, an
exposition, a scholium 2 Annotations,
comments

ભાષ્ય-કાર, *s m* [S fr + કર to do]
A commentator, an expounder, an an-
notator

ભાસ, *s m* [S fr ભા to appear]
An impression, a perception, a fancy 2 A
semblance, a seeming likeness, appearance
3 Verisimilitude

ભાસ માન, *adj* Seeming, apparent 2
Impressive

ભાસ તુ, *v t* To appear, to seem, to
have a resemblance or likeness. 2 To im-
press, to strike

ભાસ-કર, *s m* [S fr માસ light fr જાણ
to shine + કર to do] The sun

ભુડા-ઈ, } s f [See ભુડ] A quarrel;
ભુડાઈ, }

a dispute, a disagreement 2 Ruin; perdition 3 Badness, wickedness, injuriousness

ભુડાઈ, s n Abusive language 2 Indecent gestures 3 Illicit intercourse with a woman.

Id ભુડાઈ બોલવું To use abusive language
ભુડાઈ કરવું To make indecent gestures 2 To commit adultery with a woman

ભુડ, અડ્ય [See ભુડ] Bad, evil, sinful, wicked 2 Unnatural, improper 3 Immoral, spiteful

પ્રજા ભુડાઈ ભરત નારો = ભુડા માણસનું કાણુ
મેં Every body fears a serpent bite ભુડાયા
ભુડા ભુખ A hungry man is an angry man.
ભુડ રોડે બસણો વરો A man must ask his wife's leave to thrive ભુડ ભુડાનો ભાવ બજબજા
વગર રહે નહિ Worse will come to worse

ભુડું, s n A knot of roots 2 અડ્ય Ugly

ભુ-ભું, અડ્ય [Imit] Imitative of the sound of a bugle

ભુડા કું, v t [S કું chaff] To blot out, to efface, to destroy

ભુડું, s n [S કું] Chaff, husk, bran

ભુ, s n Water (used by children)

Id ભુ બીતો કરવો To make powerless (as a king or a superior)

ભુઆ, Same as ભુઆ

ભુઓ, Same as ભુઓ

ભુડી, s f See ભુડી

ભુડે-ભુડે અડ્ય Being reduced or crushed to powder

ભુડે, Same as ભુડે

ભુડા, અડ્ય [S See ભુડિ] Eaten 2 Enjoyed

ભુડાવવું, v t To cause to eat or enjoy
નિજ જન સહુ ભુખ ભુડાવો, અલોપ રાખો રાદો

—દયારામ

ભુડિ, s f [S ફી ખુડ to enjoy] Fruition, enjoyment 2 Dining, making a meal

ભુખ, s f [Dh Des મહિય ફી s હુખિતમ
hungry, also Hem Des મુજ રોજો fr S હુમજા
desire to eat, hunger, ફી ખુડ to eat, to

enjoy] Hunger appetite 2 Desire, longing

Id ભુખ લાગવી To be hungry ભુખે મરડું
To starve, to famish 3 To die of hunger
ભુખે મારવું To put to death by starvation

પ્રજા ભુખ ન ભુડે ભાખરો, હંધ ન ભુડે સાયરો =
સામે ભુડુ ભાવે, હંધ હંકરે આવે Hunger is the
best sauce, and fatigue is the best pillow.
ભુખ વિનાનું વાડ, ને મન વિનાનું ગાડું Don't eat
if you have no appetite, and don't sing
if you are not so inclined ભુખે મરડું ઘાસો
ખાય Hunger is the worst of enemies

ભુખ-હું, અડ્ય Hungry 2 Indigent, needy

Id ભુખાં વારસ Quite hungry

ભુખ-મરો, s m [See ભુખ + મરો, મરવું]
Suffering from hunger, starvation

ભુખર, s m A contrary wind, a head
wind (Used by sailors)

ભુખર, અડ્ય Faded, pale (of a colours).

ભુખાનું વુ, Same as ભુખું

ભુચિ થો, અડ્ય Easily broken, brittle

ભુજ, s m [S] The whole arm 2 A
side of a polygon (in Geom) 3. A curve

ભુજગ, s m [S fr + ગમ્ to go] A snake,
the cobra de-capello

ભુજંગ પ્રયાત, See ભુજંગી

ભુજંગી, s m [S] A kind of metre.

ભુડા-ચોર, s m [See ભાખરો + ચોર] A
petty thief, a mean pilferer

ભુડો, s m An ear of Indian corn, a
maize top

ભુડ-કે વુ, Same as ભુડ કે વુ

ભુડકમ, s m પ્લ I little children

ભુત-ખાડું, s m [+ ખાડું] A haunt of
ghosts, a place infested with spirits,
goblins, &c

ભુત કું, s n } Calcareous earth

ભુત ડો, s m }

ભુના, s n pl Green dry grains found
in pulse 2 Berries of a વિપળી tree

ભુર, Same as ભુરસી

ભુર-કે-વું, } v t To be terrified 2 v t.

ભુર-કો વુ, }

To enchant 3 To cheat

ભુરસી, s f [S મુવસી દહિયા great present

લિનાન્તુ, *v* ૧ [See લીન્તુ] To be wet-
ted; to be drenched with water

લિનાન્ત, *s f* Wetness, moisture

લિન્ન, *adj* [*S fr* ભિન્ન to break] Bro-
ken, divided, parted, disunited 2 Separate,
distinct, different

લિન્ન-ભાવ, *s m* [*S fr* + ભાવ] The
feeling of difference, disunion, separation

લિન્ન-સિ, *s n* Spittal thrown out by
babies

લિન્ન-સી, *s f* [See લીન્ન] A female લીન્ન

લિન્ન-સુ, *s n* } [*Dh Des* મમલ *fr* *S*

લિન્ન-સી, *s m* } [*Dh Des* મમલ *fr* *S*

મમલ] The marking-nut tree 2 A mark
ingnut

લિન્ન-સુ, *s m* [See લિન્ન-સુ] A playmate,
a compeer *Of* લીન્ન

લિન્ન-સી, *s m* [*P* વિદિવતી heavenly *fr*
વિદિવતી paradise] A water-carrier, a water-
man

લીન્ન, *s f* [*S* ભિન્ન] A wall

લીન્ન, *s f* [See લિન્ન] Alms 2 Want,
lack

Id લીન્ન ભાગવી To beg લીન્ન લાગવી To be
reduced to beggary

Prov લીન્નના હાથી સડિ ચડે નહિ What is
obtained in dribblets does not make rich
લીન્ન તેને ભૂખ સી ? Beggars can never be
bankrupts લીન્નની બહેન ચાદરી *S*-rving is
as good as begging લીન્નને મારે સડે Begging
is the most despised occupation લીન્ન સડે
ભૂખ સારી It is better to die than to beg

લીન્ન, Same as લેન્ન

લીન્ન, *s f* [See લિન્ન-સુ] Crowdedness,
thronged state, a crowd, a throng 2 Scar-
city, preciousness 3 Straited circum-
stances

Id લીન્ન લાગવી-પાગવી To free from
straited circumstances, to help one in
one's difficulty, to supply with necessities
લીન્ન હામ આવવું To help one in one's diffi-
culty

લીન્ન-તિ, *s f* [*S fr* ભી to fear] Dread,
apprehension 2 Terror, fright, alarm,

લીન્ન-સી, *s m*. [See લીન્ન] A beam rest-

ing on a wall

લીન્ન, *adj* [See લિન્ન] Moist, we'

લીન્ન ચાગિયારસ, *s f* [*S* ચામ Name of
one of the Pāṇḍavas + ચાગિયારસ] The ele-
venth day of the bright fortnight of જ્યેષ્ઠ
May-June

લીન્ન, *s f* [See લીન્ન] Help, aid, assist-
ance

લીન્ન, *s m* [See લિન્ન] A partner, a
companion

લીન્ન, *s m* [*S* ભિન્ન] A race of people
that inhabit hills, forests, &c, a barbarian
of a particular class

લીન્ન-સુ, *adj* [*S fr* ભી to fear] Ter-
rible

ભુન્ન, *c n pl* Water

Id ભુન્ન ભરાઈ જવા To be tired

ભુન્ન-સુ, *v*, ૧ [*Hem Des* મુઠ્ઠા = ૨
મળતિ it barks *fr* મળ, ભાસવું, to bark] To
bark

ભુન્ન-સી, *adj* Having the colour of ashes

ભુન્ન-સી, } *s m pl* [See ભુન્ન-સી] Parched

ભુન્ન-સી, } *s m pl* [See ભુન્ન-સી] Parched

wheat or gram

ભુન્ન-સી, *s f* Hot ashes

ભુન્ન-સી, *s f* [*Imit*] A bugle, a trum-
pet 2 A tube 3 A door-bar

ભુન્ન-સી-સી, *s m* A bugler 2 A kind
of drug

ભુન્ન-સી, *s f* [See ભુન્ન-સી] A tube, a
long pipe, a poker

ભુન્ન-સી, *s n* A long circular case made
of paper, metals, &c 2 A cylinder,

ભુન્ન-સી-સી, *s m* A troop of little chil-
dren

ભુન્ન-સી, *v t* [*S* ધસ્ત્ર ધૂસ્ત્ર, to parch]
To roast

ભુન્ન-સી, *adj* [See ભુન્ન-સી blunt] Mortified,
humiliated, held in disrespect

Id ભુન્ન-સી પાડવું To mortify, to show dis-
respect to

ભુન્ન-સી, *s n* [*Hem Des* મુંઝે = *S* મૂકર a
hog] A hog; a boar

ભુન્ન-સી, *s f* A sow

ભુન્ન-મશેળિન્યુ, *adj*. Rancorous, mali-
cious, revengeful

stands above meanness

ભૂ-ગોળ, *s m* [See ભૂ the earth + ગોળ a globe] A terrestrial globe, the earth 2 *s f* Geography

ભૂ-ગોળ-વિદ્યા, *s f* [S *f* + વિદ્યા] Same as ભૂ-ગોળ Geography.

ભૂ-ચર, *adj* [S *f* + ચર to walk] That moves, or lives, on land

શૂંઢું, *adj* Ashamed, abashed, confounded, astounded

ભૂત, *s n* [S *f* + ન to be] A malignant spirit, a goblin, a fiend 2 A ghost, a demon, a monster, an apparition, the shade of a deceased person 3 A god, a devil a demigod 4 Any one of the five elements 5 Any material, element, or principle 6 *adj* Past, gone by, elapsed, been 7 Become

Id ભૂત વળગતું To be possessed by an evil spirit ભૂત આવતું To be present (of an evil spirit in a person) 2 To be obstinate to be cross ભૂત કાઢતું To drive away an evil spirit 2 To persuade to give up one's obstinacy ભૂત વળગાડતું To mislead, to lead in to a wrong path

Prov ભૂત ગયું, ને પલિત લગ્યું Out of the frying pan into the fire ભૂત બુસકા મારે, ૧ હુનુમાન હરિયો કાઢે An empty house 2 A very poor condition ભૂતુ ઠેઠાણુ આગલી Firewood must at last come to the fireplace

ભૂત-કાળ, *s m* [+કાળ time] The past time 2 Past tense (in Gram)

ભૂતાવળ, *s n* [+આવણિ a line, a row] A group or troop of spirits, goblins, &c

ભૂ-તળ, *s n* [See ભૂ the earth + તળિયું] The surface of the earth 2 *s f* Physical geography

ભૂતિ, *s f* [S *f*, + ન to be] Being, existence 2 Birth, production 3 Well being, prosperity 4 Good fortune, success 5 Wealth 6 Grandeur, dignity 7 Superhuman power over other persons obtained by the practice of penance or magical rites

ભૂતિ કરો દરજી કરતા, ને પૂરે લીમ ભૂતિ ।

ભૂતિ લહે મન યકી, રૂઝી ને ધરાવે જ ભૂતિ ॥

ભૂતિ એની પવન યકી છે, ના લબને વિભૂતિ ॥

ભૂતિ નહે થઈ કરિ હરિ, આન તારી વિભૂતિ ॥

—ત્રેમાનદ

ભૂ-દેવ *s m* [S *f* + દેવ a god] A god on the earth, a title arrogated to themselves by the Brāhmins

ભૂ-ધર, *s m* [S *f* + ધર to hold] A king 2 A large snake 3 A mountain

ભૂ-૨, *s m* [S *f* + ૨ to protect] A king 2 A mode in music

ભૂપ કલ્યાણ, *s m* [S] A particular musical mode

ભૂ-પતિ, *s m* [S *f* + ભૂ the earth + પતિ a lord] A king

ભૂ-પાળ, *s m* [+પાળ to protect] See ભૂ-પતિ

ભૂ-ભાર, *s n* [S *f* + ભાર a burden] A load or burden upon the earth, sins or wickedness committed by men upon the earth

ભૂ-મણ્ડળ, *s n* [S *f* + મણ્ડળ a circle] The terrestrial globe

ભૂ મિ, *s f* [S *f* + ભૂ the earth] The earth 2 Land, ground 3 An upper storey in a house

કનક જીવન વિશાળ સુધર તેજનો અગાર,

સપ્તભૂમિ અવાસ સુધર થઈ રહ્યો ઝા કાર

—હરિદાસ

ભૂમિ ઝા, *s f* The earth 2 A dramatic persona, a dramatic part 3 A stage, an arena

ભૂમિતિ, *s f* [S *f* + ભૂ the earth + મિતિ measuring *f* + મા to measure] Geometry

ભૂ મિતિ શ્રેણી, } *s f* [S *f* + મિતિ }
ભૂ મિતિ શ્રેણી, }
શ્રેણી, a row] Geometrical progression

ભૂર, Same as ભૂર, ભૂરસી

ભૂર, } *adj* [S *m*] Much, many

ભૂરિ, }

લક્ષ્મીને નિશ્ચય કાગે, લાડ ભૂર પડ્યો તે ભાગે

—નિરંધર

છે ભૂર ભોગી વાણીનો, ચુરા માન ખીલે નહિ દે

—ત્રેમાનદ.

દે માત અથવા થયો તુજ પર, થયા ભૂરિ ભાર

—રતનેશ્વર.

Id લેજું ફાવી નહુ To be insane, to be crazy
લેજું ખસડુ, લેજું ઠેકાણે ન હોડુ, To be foolish

લેટ, *s f* [S અમીત gone towards, met, *fr* અમિ towards + ફ to go] A meeting, an interview, a visit 2 A present, a gift, an offering 3 An embrace, augging

Id લેટ લેવી To pay a visit લેટ મોકલવી To send a present લેટ આપવી To make a gift

લેટ રુ, *v t* To meet, to have an interview 2 To embrace, to hug 3 To meet, to encounter

લેટ-લેટા, *s f* Mutual meeting or embracing, a face to face encounter

લેટા-રુડું, *v t* [Caus of લેટ રુ] To bring together to a meeting or close embrace

લેટા-મણ, *s n* A gift made at the time of paying a visit

લેટિ-યો, *s m* A bearer of a gift

લેટો, *s m* Meeting on the way by coming together in opposite directions

લેડ, *s n* A sheep, a goat

લેડિ-યો, *s m* A wolf

લેજું, *s n* An earthen vessel to cook in

લેદ, *s m* [S *fr* ભિદ to break] Dividing, separating 2 Division, separation, alienation 3 Difference, diversity, variety 4 Distinguishing, discrimination 5 A species; a kind 6 A mystery, secret ar-tana, secret matters 7 Guile, deceit 8 One of the four means of success against an opponent, splitting, dividing

Id લેદ લેવો-અણવો To find out one's secrets 2 To test લેદ ફેડવો To divulge the secrets લેદ રાખવો To keep secret લેદ આપવો To let another person know one's secrets

લેદ રું, *v t* To divide, to separate, to plit asunder, to pierce, to be disunited, to hjoine 2 To distinguish, to discriminate 3 To work, to produce an effect

Id લેદ લેડુ To break or pierce the heart

લેદિ-યો, } *s m* That knows the se-
લેદ, } crets, a spy 2 A confidant

લેલટ, *s f* Hot ashes

લેર, Same as લેરી

લેરવ, *s m* [S ભેર *fr* મીંદ timid *fr* મીં to fear] A kind of musical mode sung in the morning 2 A form of Shiva 3 *ady* Relating to લેરવ 4 Terrible, horrible, terrifio

Id લેરવ ભેગ ખાવો To throw oneself down from the top of a particular hill of Girnar in Kāthiāwād, believed to secure salvation

લેરવી, *s f* A particular musical mode sung in the morning

લેરવ રુ, *v t*. [Caus of લેરવ રુ] To put in, to fasten, to fix, to button 2 To mislead, to poison one's ears 3 To place hang-ing (a cloth, &c) on a peg

લેર-વા-કું, *v t* [Pass of લેર વ-કું] To be put in, to be fixed 2 To be in a difficult situation

લેરી, *s f* [S] A kind of kettledrum.

લેર, Same as લેરી

લેસાડ, *s m* [See લીસ+રતિ] Spoiling; ruining (a harvest)

લેસા ડ રુ, *v t* [See લિહ] To spoil a harvest by setting cattle to eat it or by plundering it

લેવ, *s n* [See લેદ] A secret

લેવજ, *s n* [S *fr* લિયજ a physician] A medicine

લેસપત-વાર, *s m* [S *fr* વૃહસ્પતિ the preceptor of gods + વાર a day] Thursday.

લેખ, *s m* [See લખ-રુ] A mixture, a compound of different substances mixed together

રાય સાથે રાય દીપે, મુયોધન, ઈંદો, રમો, સર્વે કહ્યુ “ ખરી વાત, શુદ્ધ આ તો લેખ છે ”

—વર્ણન.

લેખ-વણ, } *s f* Mixing together
લેખ વણી, }

લેખ-વ-કું, *v t* [Caus of લખરુ] To mix, to mingle 2 To add 3 To adulterate 4

ભૂરૂ, *adj* Brown, auburn

Id ભૂર મટલ Very white

ભૂલ, *s f* [*S* *ધ્રમ* *fr* *ધ્રમ* to wander] A mistake

Id ભૂલ ખાલી-કરવી To make a mistake
ભૂલ આવવી-પડવી To creep in (of a mistake)

ભૂલ ભરેલું Full of mistakes, mistaken; wrong

Prov ભૂલ તો પ્રજ્ઞાની એ માથે = માણસ ભૂલને પાત્ર છે = માણસ છે, ભૂલે પણ ખરું *Humanum est errare* = Man is liable to err = To err is human

ભૂ-લોક, *s m* [*S* *ધ્રમ* *fr* the earth + લોક the world] The earth as the habitation of men

ભૂ-શલાકા, } *s f* [*See* *ધ્રમ* the earth +
ભૂ-ફીર, } *S* શલ્કા a stick, શીર the head] A promontory, a cape

ભૂષણ, *s m* [*S* *ધ્રમ* *fr* to adorn] An ornament. 2 Decoration, embellishment

ભૂષિત, *adj* Adorned, decorated embellished.

ભૂ-સૃષ્ટિ-વિદ્યા, *s f* [*S* *ધ્રમ* *fr* the earth + સૃષ્ટિ + વિદ્યા] Physical geography

ભૂ-સ્તર-વિદ્યા, *s f* [*S* *ધ્રમ* *fr* + સ્તર to cover + વિદ્યા] Geology

ભૂ-કુટી, Same as ભૂ-કુટિ

ભૂચ-વાર, *s m* [*S* *ધ્રમ* name of a sage + વાર a day] Friday

ભૂગ, *s m* [*S*] A wasp

ભૂત્ય, *s m* [*S* *ધ્રમ* *fr* ધૃ, ભર ડ, to fill, to maintain] A servant

ભુવ, Same as ભૂ

ભેક ડો, *s m* [*Imit* *See* ભેક a frog] A loud prolonged cry

ભેચો, *s m* Crushing 2 Anything crushed

ભેસ, *s f* [*Dh* *Des* મહિસી *fr* *S* મહિષી] A she buffalo

Prov ભેસ ચાગળ ભાગવત To throw pearls before swine ભેસ ચાવતા પહેલાં ખુટો દાટવો = ભેસ ભાગાળે, ને ઘેર ઝૂંટકા To count one's chickens before they are hatched ભેમ ફેરે તે ખીલા વણી Put off your armour, and then talk of your courage

ભેસર, *s m* A male buffalo

ભેસ-લો, *s m* The ground between two wheel ruts

ભેસામુર, *s m* [*See* ભેસ + અમુર] A demon in the form of a buffalo 2 A terrible man

ભે, *s m* [*See* ભય] Fear, dread, danger, risk

Id ભે ભાગે To be free from fear

Prov ભે વિના પ્રીત નહિ No love without fear

ભેડ, *s m* [*S*] A frog

ભેખ, *s m* [*See* વેપ] A disguise 2 [*See* વેપ or ભીખ] An ascetic who maintains himself upon begging

Id ભેખ ધરો To retire from the cares of the world

ભેખડ, *s f* A mass, a heap 2 A clod; a lump of clay. 3 A precipice, a rock

Id ભેખડ પડે To get a heap of money.

ભેખ-ધારી, *adj* [*S* *ધ્રમ* + ધરત] Wearing a disguise 2 *s m* An ascetic beggar, who is known from his dress

ભેખ-વટો, *s m* [+ વટ] Maintaining one's self by begging 2 Asceticism, living the life of an ascetic

ભેગ, *s m* Admixture, adulteration

ભેગ-વ-ડું, } *adj* Mixed together 2
ભેગુ,

Being together, being in combination with, collected, assembled

Id ભેગ કરત To mix 2 To assemble
ભેગુ થત To meet 3 To be joined, to be mingled

ભેગા-ભેગુ, *adj* Accompanied by, being along with

ભે-ચક, *adj* [*See* ભે + ચકિત] Overcome with fear, distressed with fear

ખુદ્ધિ ખૂટી નય મોહતા, ભાળી ભેચક ધારે,

અખડ મોચુ કલતન્યુ, કાચું કેવામા નાંચે

—ભોભોભાગત

ભેચો, *s m* Strength, power

ભેન, *s f* [*See* શિન-વ] Humidity, dampness, moisture

ભેજુ, *s n* The brains 2 Intellect.

ભોજન, *s n* [*S fr* *જુઝ* to enjoy] Eating, dining 2 Dinner, meal, victuals

ભોજન-દક્ષિણ, *s f* [+દક્ષિણ] Money-presents given to Brāhmins after supplying them with a meal

ભોજન-વૃક્ષ, *s m*. [*S* *વૃજ-વૃજ*] The bark of the birch tree

ભોજન-હું, *s n* An ape, a monkey

ભોભઈ, *s f* [*Hem Des માઝા fr S* *ધારુ, જતા, a brother+નયી a wife*] A brother's wife

ભોટ, *s m* A dunce, a blockhead

ભોટલો, *s m* An earthen jug

ભોલીહું, *s n* A puppy, a whelp

ભોહું, Same as ભૂહું.

ભોથડ, *adv* Dull headed, stupid, foolish

ભોથ, *s n* [*See* *થ*] A knot of roots

ભોયાળી, *s f* [*See* *ભૂય + આલસ*] A morning hymn in which occur the names of ancient kings of sacred fame

ભોયાણ, *s n* Hollowness, emptiness 2 Exposure.

Id ભોયાણ કધાહુ પડયુ The bubble burst

ભોયી, *s m* A person that officiates in a temple of Shiva

ભોમ, *s m* [*S* *મૈમ* the planet Mars + *વાર a day, being understood*] Tuesday

ભોમિયો, *s m* [*See* *ભૂમિ*] A guide 2 *adv* Acquainted with; conversant with

ભોર *s f* [*See* *ભર*] The morning twilight

~ ભોર થઈ, ભોર ચિડિયા ચયાની,

ભાગ્યો ન લય, ભયાયો ન લય —દયારામ

ભોર, Same as ભોળ

Id ભોર મુકયુ To waste (money)

ભોર, } *adv* Being consumed or
ભોરમ-ભોર, } exhausted 2 Being finished

ભોરિફ, *s m* [*See* *ભૂનગ*] An adder

ભોસ, } *s f* The female organ of
ભોસ, }
ભોશી, }
ભોસ-શી, }

generation

ભોસ-ડો, *s m* Same as ભોસ

ભોળ, *s m*. [*See* *ભ્રમ*] Dizziness; giddiness 2 Vomitting caused by dizziness.

ભોળ-પણ, *s n* [*See* *ભોળ*] Simplicity; artlessness, frankness 2 Credulity 3 Fairness, candour; guilelessness, plainness

ભોળ વડુ, *v t* To impose upon, to cajole, to take in, to beguile, to mislead, to deceive, to wheedle

ભોળ-વા-વડુ, *v t*. [*Pass of* *ભોળ-વ-વડુ*] To be deceived

ભોળા ઈ, *s f* Same as ભોળ-પણ

ભોળિયો, *s m* A particular class of beggars 2 *adv m* *See* *ભોળ*

ભોળુ, *adv* [*Dh Des* *વગો = S* *દહલ* large, broad Or *S* *માલુ* affectionate *fr* *માવ* affection] Simple, artless, guileless 3 Weal, silly, foolish 4 Credulous

Id ભોળા રાસ-ભોળો પ્રદા નેવો Very open-hearted, silly, foolish

Prov ભોળે ભાવે રામૈયો A credulous man is indifferent to consequences.

ભૌતિક, *adv* [*See* *ફ* *શૂત* an element] Elemental, relating to the universe or elemental combinations, physical, material

ભ્રશ, *s m* [*S fr* *શ્ચ* to fall] Falling, fallen state, deviation from rectitude 2 Corruption

ભ્રમ, *s m* [*S fr* *મ્* to wander] Wandering 2 Mistake, error; delusion erroneous conception or judgment 3 Wandering of mind, aberration, incoherence, wildness of thought 4 Straying 5 Suspicion 6 *Mov ng* in a circle

ભ્રમ ભુ, *s n* Same as ભ્રમ

ભ્રમ ભુ તા, } *s f* Same as ભ્રમ-ભુ

ભ્રમ-ભુ, }

ભ્રમર, *s m* [*S fr* *મ્* to wander] A large black bee 2 A wasp 3 A ringlet or curl line of hair 4 An eddy 5 [*See* *ભ્રુ*] The eye brow

ભ્રમિ ત, } *adv* [*See* *ભ્રમ*] Wandering,
ભ્રમિ-મ, }
ભ્રમી, }

confused, bewildered, deluded

ભ્રમી, *s f* [*S* *શાક્ષી*] A kind of mud

To associate, to mix up with

ભેળ-સેળ, *adj* [+ સેળ redup] Mixed together 2 Hotch-potch

ભેળા-ડ-ડુ, Same as ભેલા-ડ-ડુ

ભેળું, *adv* Associating, accompanying 2 Mixed up

Id ભેળુ થયું To be mixed up 2 To meet or assemble તમને હું ભેળેા મળ્યા I will meet you ભેળુ કર્યું To mix up

ભેડ-કી, Same as ભડ-કી

ભેડ ડુ, Same as ભડ ડુ

ભેડ-ડુ, Same as ભરડ-ડુ

ભેરવ, Classical form of ભેરવ.

ભા, Same as ભોય

ભા, *adv* Limit of the sound

ભાક, Same as ભાક

ભોય, *s f* [See ભૂગ] The ground, the floor. 2 Land

Id ભોય કરવી To make the floor level with mud ભોય ચાવવી To cicatrize ભોય લાગવી To slough (said of the skin) ભોયે પડ્યું To lie down on the ground at full length out of weariness ભોયે કર્યું, ભોયે નાખ્યું To prepare to receive the last sacrament ભોયે નાખ્યા About to die (used as a term of abuse by women) ભાય ખોતરવી-ભોયગા પેસ્યું To feel ashamed ભોય ભેજુ નરડું To level with the ground, to ruin

Prov ભોયના પડયા કાઠે ભોયે રહેવાના છે ? Ups and downs follow alternately

ભોય-તળિ-યું, *s n* [+તળિ-યું] The ground-floor of a house

ભોય-ફે, *s n* [+મગાર a house] A cellar, a vault

Prov ભોયરાખા નાખી યઈને નાચે, તોપણ છાત્રુ ન રહે Every act, however secret, comes to light in the long run.

ભોયો, Same as ભોમિયો

ભેરી, *s f* [See ભમરી] A black bee

ભોસ-ડુ, Same as ભુસ ડું

ભોસ-ડુ, Same as ભુસ-ડુ

ભેા, *s m* [See ભય] Fear, dread, terror, danger

ભેાઈ, *s m* [Dh Des મુઘો fr S મુજ the arm, also Hem Das મુઘ, મોદ. fr S મુલિ

service, or મુલ્યા a servant] A palanquin-bearer

ભેાક, *s n* [See ભેાક-ડ] A perforation, a hole, a bore

ભેાક ડુ, *v l* To pierce, to perforate, to bore, to puncture 2 To drive in or through, to stab

ભેાકા-ફે, *s n* Hollowness, emptiness, unsubstantiality (*exp* of that which bears a fair outside)

ભેાસતા, *s m* [S fr મુજ to enjoy] That enjoys or experiences 2 A pleasure enjoyer or 3 An epicure

ભોગ, *s m* [S See ભોગ-વ-ડુ] Pleasure, enjoyment 2 Sexual enjoyment 3 Endurance, experience 4 Use, using 4 Allotment, lot 5 Suffering, an evil, misfortune, a woeful plight 6 Eating, devouring 7 A sacrifice, an oblation, an offering

Id ભોગ ભોગવા-ફરી વળવા-મળવા To come into a difficult position 2 To be attacked by misfortune ભોગ ભોગવા To enjoy pleasures ભોગ પડ્યું To be the property of ભોગ યઈ પડ્યું To fall a victim to

ભોગ-જોગ, *s m* [જોગ] A coincidence, a casualty

ભોગ-જોગે, *adv* Accidentally, by chance, casually

ભોગ-દાર, *adv* [+દાર P] Being the proprietor of, having property in

ભોગ-દારી, *s f* Proprietorship

ભોગ વટો, *s m* [+વટિ state] Enjoyment, possession and use

ભોગ વ-ડુ, *v t* [S મુજ to enjoy] To enjoy, to experience 2 To undergo, to bear, to suffer 3 To use, to manage

Prov ભોગને, તે ભોગચાણી Not possession but use is the only riches Wealth is not his who has it, but his who enjoys it

ભોગી, *s m* [S fr ભોગ] That enjoys 2 A voluptuary 3 An epicure 4 A king 5 A wasp 6 [S fr ભોગ the hood of a snake] A snake

ભોજ દ, *s m* [S fr. મુજ to enjoy] A Jain musician

ment 2 A farm of any item of revenue, a monopoly

મહિસા, *s f* [S] A fly

મખ, *s m* [S] A sacrifice

મખમલ, *s f* [Ar મલ્લમલ] Velvet

મખખી-ચૂસ, *adj* [See માખી + ચૂસ-૩] Stingy, miserly; niggardly, close-fisted 2 *s m*. A miser

મખ, *s m* [Hem -Des ઘમો fr S ઘમ] A kind of kidney-bean

Id એ ખાણીએ મખ ચડવાની નથી This is not a suitable means to the end in view; this is not the proper instrument

Prov મખનું નામ મરી (ન દેવું) Not to give the right name of a thing (out of policy or for some secret purpose)

મખ, *s m* [See માર્ગ] A way; a passage 2 *adv* Towards (In આણી-ગમ, પેલી-ગમ, મખ is used for મગ by metathesis)

મગ-કસાર-ખાફળી, *s n pl* [See મગ a kind of kidney bean + કસાર+ખાફળી] Fuel (so called for euphemy)

મખજ, *s m* [P મયિજ] Pulp; pith, the kernel, marrow 2 The brain 3 The head. 4 Understanding 5 A kind of sweetmeat made from gram flour

મખજ, *s f* [P See મખજ] Ornamental edging or border of a garment

મખ-ઝો, *s m* [See મખ a kind of kidney-bean + ઝો] Seeds of ચુલખાસ

મખતરૂં, *s n* A winged insect; a gnat

મખ-દળ, *s n* [See મખ a kind of kidney-bean + દળ pulp] A kind of sweetmeat 2 [See મખદળિ-ચુ] A thick club swung in the hands as an athletic exercise, a dumb bell

મખદળિ-ચુ, *s n* [S ઘમ] See મખદળ, 2

મખદૂર, *s f* [Ar મક્દૂર] Power; might, ability; capability to afford 2 Daring, adventuring; courage, intrepidity; boldness

મ-ગણ, *s m* [S fr મ a particular metrical foot + ગણ a group] A metrical foot consisting of three long vowels, a molossus; (- - -)

મખન, *adj* [See મખ.] Delighted, pleased

મખ-ખાફળી, Same as મગ-કસાર-ખાફળી.

મખ-ફળી, *s f* [See મખ a kind of kidney-bean + ફળ] A kind of bean, a ground nut

મખ-મગા-ટ, Same as મધ-મધા-ટ

મખર, *conj* [P.] But; still, yet, however

મખર, મખર-મખ, } *s m* [See મખ an alligator + મખ] An alligator; a whale

મખર-મરત, *adj* [+ મખ, S મત્ત or P મત્ત.] Strong, stout 2 Enormous

મખરિ-ચુ, *s n* [See મખર alligator S] A hole in the roof of a house, through which a ખવારી (a tile-turner) can go on to the roof

મખરૂપ, } *adj* [P મમ્મર] Proud; arrogant; haughty, full of airs, full of affected dignity

મખરૂપી, } *s f* Pride, arrogance, haughtiness; affected airs

મખા-વ-કુ, *v t* [Caus. of મખા-૩] To send for; to order to be brought

મખિ-ચુ, *s n* [See મખ kidney bean] A kind of upper garment of the colour of મગ (dark green), worn by women

મખ, *adj* [S fr મત્ત to be drowned] Absorbed in, engrossed in, swallowed up in 2 Glad, cheerful, delighted

મધ-મધ-કુ, *v t* To have a diffusive fragrance; to have a sweet and strong scent

મધ-મધા-ટ, *s m* [+ રતિ] Fragrance, a grateful odour, sweetness of smell; a strong sweet smell

મધવા, *s m* [S] The god Indra

ધડનારો વિષદર્શી અવશ્યમેવ, વાસે વસતામધવા દેવ —ગોમાનદ.

મધા, *s f* [ડ] The eighth lunar mansion, in which the constellation "Sickle" is included

મધ્યાની ઝોરણી, *s f* [+ ઝોરણી] Noon

usual plant

છદ, *adj.* [S See જરા] Fallen, depraved, polluted 2 Vicious; lost; abandoned

છદાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર.] A devious, lax, impure course of life, a dissolute life; a life of dissipation

છાત, } *s m* [S જાત, ખાત] A brother
છાતી, }

ther

છાન્તિ, *s f* [S See જમ] Mistake, error;

ror; delusion; wrong notion 2 Wandering; aberration, erroneous judgment 3 Doubt; uncertainty

છુ, *s f* [S] The eyebrow

છુકુટિ, }
છુકુટી, } *s. f* [S *fr* + કુટિ કુટી, a *cur-s*,
છુવણી, }

છી a creeper] The eyebrow 2 A contracted eye brow, a frown

મ

મ, The thirty-sixth letter of the alphabet, and the 25th consonant

મ, *adv* [S મા] No, not

મળિ, Same as મૈ.

મળિ થ-કું, *v l* [See મળિ, મૈ + થ-કું] To be submissive, to be obedient

મકર, *s m* [S] An aquatic monster; a fabulous marine monster 2 A crocodile 3 A fish 4 One of the signs of the zodiac, *Capricornus*

મકર, *s m* [Ar મઠ્ઠ fraud, deceit] Fraud, a feint; a pretence, a show 2 Dissimulation; hypocrisy

મકર-કેતન, } *s m* [S *fr* મકર a fish +
મકર-ધ્વજ, }

S કેતન, ધ્વજ, a banner] The God of Love, Cupid

મકરંદ, *s m* [S] The nectar or honey of a flower

યરણ કમલ મકરંદ મુવાસિદ, મન મટપદ યથ લેશે.

—મેઆનંદ.

2 The cuckoo

મકર-ખાજ, *adj* [See મકર fraud + P વજ્ર practising *fr* વાજેત્ત, to enjoy, to practise] Fraudulent, pretentious, showy

મકર-રાશિ, *s f* [See મકર a fish + રાશિ] See મકર, 4 the zodiacal sign *Capricornus*

મકરવા, *s m pl* Pieces of sugar-cane

મકર-સંકેત મ, } *s f* [See મકર a fish
મકર-સંકેતિ, }

+ સંકેત-મ, સંકેતિ] The passage of the sun from *Sagittarius* into *Capricornus*

મકરંકર, *s m* [See મકર an aquatic monster + અકર a mine.] The ocean

મકરાકૃત, *adj* [S *fr* + આકૃત formed *fr* આકાર.] Having the form of a fish

મકરંદ, *s m f* [Ar મકરંદ] Intent; design, purpose, desire, wish; meaning, object

મકરંદ, *adv* [Ar See *supra*] Purposely, intentionally, knowingly

મકાઈ, *s m f* Indian corn, maize

મકાઈ, *s f m* [See મકાઈ.] A monopoly 2 An excise duty, an inland duty or impost

મકાન, *s n* [Ar] A place 2 A residence, a house 3 A stage, a halting-place. 4 A villa, a country seat

મકાર, *s. m* A maund (Used in secret conversation by merchants)

મકૈ, Same as મકાઈ

મકોડી, Same as મકોડી.

મકોડો, Same as મકોડો.

મકમ, *adj* [Hem Des મક = S જિત્તમ covered. Cf Ar મકમ firm] Strong, stout; firm, stable, fixed

મકર, Same as [Ar મકર,] Fraud.

મકાળ, *s. f.* [Ar] A school, a seminary.

મકાઈ, *adj* [See મકાઈ left] Wide, broad

મકાઈ, *s m* [Ar] A contract; an agree-

Pride, a boast

મચ્છર-દાની, *s f* [See મચ્છર, a gnat + P દને: holding fr દાનત્ત = S ધ, ધાર to hold] Mosquito-curtains, bed-curtains

મચ્છરાળ, *adj* [See મદ or મચ્છર envy + આળ having] Intoxicated, mad, excited to frenzy

વાકી ને વરણાગણી, રૂડી અને રસાળ,

સારી ને સહસાણી, માન્યની મદ મચ્છરાળ

—આમળાદ

મચ્છામિ હોઠડો, *intery* [Des મિચ્છામિ હોઠડો=S જા, ભા, not + હચ્છામિ, ઇચ્છવુ, + ઠોઠડો] Lit I have no desire even for a farthing, an expression used by a Jain when resigning the world and becoming an ascetic

મચ્છી, *s f* [See મચ્છ] A fish

મચ્છી-માર, *s m* [+ મારવુ] A fisherman

મચ્છણ, *s n* [See મુખ+S ય કાલન wash- ing fr ય forth+ કાલ, કાલ, to wash] Cleaning the mouth and washing the face after a meal

મચ્છ-ફે, *s n* [See મચ્છ] A gnat or any other insect of the same kind

મચ્છ-વો, } *s m* [See મચ્છ + S વાહ a carrier fr વહ to carry] A small boat, a lighter

મચ્, Same as મુચ, *Pron*

મચ્-ક, Same as મચ્-ક

મચ્-કુર, *s m* [Ar મચ્-કુર abovesaid] A statement, an account, a communication, the context, or purport of a letter, &c 2 *adj* Above mentioned, the said, aforesaid, foresaid

મચ્-મુ, } *adj* [P મચ્-મુ mad] Insane, mad

મચ્-મુત, *adj* [Ar મચ્-મુત] Strong, firm, impact, fast, fixed 2 Staunch, steady, settled, positive, determinate, resolute 3 robust, stout, muscular 4 Cogent, powerful, forcible

મચ્-મુતી, } *s f* Strength, firmness,

solidity, muscularity 2 Cogency; power 3 Positiveness, fixedness, settledness

Id મચ્-મુતી આપવી To give strength to, to support

મચ્-મલે, *adv* [Ar મિત્ from + +મુત્ત whole] Altogether, on the whole

મચ્-મુ, } *s n* [Ar મચ્-મુ collected]

Co partnership

મચ્-મુ-દાર, *s m* [P fr + દાર having] An accountant-general or auditor 2 A partner 3 A record-keeper, a hereditary revenue-officer

મચ્-રે, *adv* [Ar મચ્-રે flowing] In the satisfaction of a debt &c (said of a payment)

Id મચ્-રે આપવુ To give credit for મચ્-રે લેવુ To reimburse one's self મચ્-રે આપવુ To be realized, to be fruitful

મચ્-રે, Same as મચ્-રે

મચ્-લ, *s f* [Ar મચ્-લ] A march, the distance passed over 2 A stage, a day's journey 3 A halt 4 The last stage, the journey's end

Id મચ્-લ કાપવી-મારવી To make a journey મચ્-લો, *s m* [Ar મચ્-લો a place] An upper story

મચ્-લુપ, *s m* [Ar] Religion, creed, faith 2 A religious brotherhood

મચ્-મ, *s f* [P મચ્-મ] Flavour, taste, relish 2 Delight, pleasure, agreeableness; enjoyment, 3 Tastiness, tastefulness; pleasantness 4 Prettiness, loveliness, fineness 5 Fun, frolic, diversion, sport, gaiety; merriment, joy, hilarity, mirth

Id મચ્-મારવી-પડવી To find pleasure in.

મચ્-કે, } *s f* [Ar મચ્-કે] Jests; jokes

મચ્-ખ, } gibes, pleasantries

Id મચ્-કે કરવી To make jests of, to enjoy pleasure at the cost of

મચ્-ગર Same as મચ્-ગર

મચ્-કે, *s f* [S મચ્-કે] Bengal madder, a red dye

મચ્-યાઈ, *s n* [See મચ્-યાઈ] Partner-

ing seeds in the month of માગ (February-March)

મકોડી, *s f* [Fem of મકોડી] A large ant

મકોડી, *s m* [Hem Doe મકોડી = નાગર કુમિ an insect that leaves its nest, then મકોડી = S ૩-૪ કિલ્લા cu ant that makes rool. See મકોડી + કી] A very large black ant

મગડ, Same as મગડ

મગડ, *s m* A hill, a high rock

મંગળ, *s n* [S મંગળ] Good fortune, welfare 2 A festive occasion 4 A bene dictory poem

Id મંગળ મંગળ નામ To sing auspicious songs

મંગળ, *s m* [૭] The planet Mars 2 [+ var a day, being understood] Tuesday

Id મંગળ નિશા The influence of Mars in a person's horoscope

મંગળ-દેરા *s m pl* [See મંગળ good fortune + દેરા] Going round the hymeneal altar by the bride and bridegroom

મંગળ-મૂર્તિ, *adj* [+ મૂર્તિ] (An image of a god) Whose right is auspicious 2 (A person) Whose face shows him to be always pleased, cheerful and uprightly (of a person)

મંગળ-વાર, *s n* [S જર + વાર, વાર, a day] Tuesday

મંગળ-મુજ, *s n* [+ મુજ] The marriage string worn by married women 2 A gold ornament worn by women round the neck

મંગળ, *s m pl* The first or morning visit to a temple of Krishna

Id મંગળના દિન The first visit of the devotees which Krishna receives in the morning in a temple

મંગળાચરણ, *s n* [+ આચરણ] Invocation of a deity at the commencement of a work

મંગળાચરણ, *s n* [+ ચરણ group of eight] Eight appropriate verses recited as a benediction on auspicious occasions, especially, at marriages

મંગળ-ગુ, Same as મંગળ-ગુ
મંગળી, *s n* [See મંગળ] A temporary hearth

મંગળ *s f* Retreating, going in
મંગળ-ગિ, *s n* [See મંગળ] A kind of ear ring

મંગળ, Same as મંગળ-ગુ.

મંગળી, *s m* [Imi] A coquettish girl, a coquette who goes to

સાલ મંગળ બાલિયા કે, પડે ૩ ૧ ૨ ૩ ૪

મંગળી, *s m* Repulse, repulse 2 Contumacious treatment

મંગળી-ટ, *s f* [See મંગળ] Bending, twisting

Id મંગળી પાળી To be bent or twisted
મંગળી-ટ, *s f* To turn the face away from

Id મંગળ મંગળી To make a very face
મંગળી, *s f* [Imi] To bend, to incurse, to incurse 2 To twist

મંગળ-મંગળી, *s f* [Imi] To more playfully, to more with sport re games 2 To wash a cloth in a particular manner

મંગળી, *s f* [S મંગળી to be drowned] To be absorbed, to swell and abound, to rise and prevail in force 3 To apply one's self to 4 To grow fat or desperate

Id મંગળ મંગળ-પાળી મંગળ To persevere in

મંગળી, *s f* [Cans of મંગળ] To set on foot, to get up or make

Id મંગળ મંગળી To set going violent pleasure or merriment

મંગળી, *s f* [See મંગળ] A kind of plant growing on the sea shore

મંગળ, *s m* [S મંગળ] A fish 2 The first of the 12 incarnations of વિષ્ણુ 3 The sign Pices of the zodiac 4 A rainbow 5 The sharp-edged member of a pier which meets and sustains the force of the stream

મંગળ, *s m* [S મંગળ] A gnat, a mosquito 2 Envy, jealousy 3 [See મંગ] An intoxicated condition, madness, frenzy 4

मठाधिकारी, }
 मठाध्यक्ष, } 8 m [S fr + अधिकारी, अध्यक्ष,
 मठाधिपति, }

अधिपति, a lord] An abbot, a monk

મહાધિકારિણી, *s f* An abbess

મહારંગ, વ ત [See મહેરંગ] To smooth,
to polish; to level ૨ To scrape on a lathe

મહિયા, a n pl [See મહ a kind of kidney-bean] A particular kind of food made of the flour of મહ 2 A particular kind of food made of gram flour

મહેર-પ્લેન, ૪ ફ [See મહેર-ગ્રુ] A carpenter's plane

મઠર-વું, *v t* [See મઠન, or S મૂઠ wiped
fr મૂઠ to wipe, to cleanse] See મઠર-વું 2.
 2 To give a decent form to 3 To have
 illicit intercourse with a woman (vulgar)

मूँ, } s m [Hem Des मूँ=स कलप
मूँ, }
muddy Cf P मात्त curdled milk] Milk
coagulated and churned

२५, ४ f [See २२३ to twist] Gravel,
gravelly soil २ Pertinacity, persistency,
stubbornness

મહદ્, Same as મુહદ્.

454, a m A kind of vegetable used for food

मह, a f [Eng *Madam*] Madam, a
European lady

મડ.વું, વ ટ [See મડ.વું to twist] To
bend, to incurvate, to incline 2 To twist
3 To subjugate, to control, to make
crooked

મહા ગાંઠ, ઇ જ [See મહુ + ગાંઠ] A fast knot

મહિયા, ૬ ન પ્લ [See મહિયા, મહિયા]
Hollow anklets or wristlets that require
to be twisted while being put on

મહિ.યો, ૬ મ [See ગડ a gravel ૨]
Gravel]

भु, [Hem Des मरु *fr* S मृत *dead fr*
 म, भ२भु, to die, also Dh Des मरु *fr* S
 मृतकम् मृतम्; also Hem Des मरु मरु, *fr* S
 मृत; also Hem Des मरुद्वय = S हतम् killed,
fr S मृतम्] Same as भु३६

પાન કરૂં છિણ્ણ લોહી, નૃત્ય કરૂં સૂર જોઈ,
વારશે અમોને કોઈ, તેહ જાણવ મહ —વૃંદા.

मढ-वुं, v t [Dh Des. मढिप = S क्षणम्
crushed, *fr* S मृद् to crush, also Hem Des
मलह, मढह, मडुह *fr* S मृद् to crush] To overlay
or line, to cover over 2 To encase with a
metal leaf

મહી, } ૭ f [See મહા ના monastery 2]
મહ.ડી.

A hut, a shed; a cottage

મણ, ૪ મ [See માન measure] A
mannnd, forty seers in weight

Prov મહત્તુ માય જાને, પણ નિષ્ઠાકતુ નાક ન
જશે I would rather incur a large sacrifice
than even a little disgrace

મણ-કે, a m [See મણ] A bead; a
gem 2 A single vertebra of the back

Id માળાનો મણકો Dear as a bead of the
rosary, very dear મણકો મૂલ્યો To count
one's beads

भण्ण, ४ f [Dh Des. मणयं f'r S मणाफ् a
little] Want, deficiency

મણિ, ં n [S] A jewel, a gem 2.
Anything excellent of its kind

મણિ.કો, ૪ મ [See મણ] A weight
equal to a maund 2 A measure equal to
a maund

મણિ-ધર, *n* [See મણિ + ધર.વુ. A
snake of a venomous kind, a cobra

अलङ्कारः, अलङ्कृतः [S fr अलङ्कृतः to adorn] An ornament, a decoration, jewels, trinkets 2 Adorning, dressing out 3 Establishing; maintaining, proving

2 A temporary structure erected on festive occasions

भं० गुं, व १ [S मन् to rejoice Or S
मन् to think, to wish for] To begin, to
set to 2 To persevere

Id କାମଧର-କାମଭା-କାମଧା ନେ କାମଧା ରହେବ To
persevere in a business, to stick to one's
own work

गडल, } १ न [S गडल] A circle, a
 गडल, }
 ring, a circumference, a compass.

ship 2. *adj* Joint, held in common, common

મહુર, *s m* [*૧ ગુર*] A day labourer, a porter; a cooly; a carrier

મહુરી, } *s f* Drudgers toil-some
મહુરી, }
work, labour 2 The wages of a labourer

મહુર, } *s f* [*૧ કચ્છ*] A coffer, a chest

મહે, Same as મન, મગા.

મનન, *s m* [*૧ સ્* for મન, ૧૨૨ to be drowned] Immersion, dipping 2 Ablution, bathing

મનન, *s f* [*૧ S*] The marrow of the bones 2 The pith or sap of plant

મગા, } *s f* Same as મન.
મગે, }
મગે, }

મગાનું, } *adj* Fine, tasteful, beautiful; charming; soothing, soft, first rate, pretty

મગિયાડ, *adj* [*૧ મગ middle*] See મગયાડ

મગેદાર, *adj* [See મગા + દાર having] Same as મગા નું, મગેનું

મગેદારી, *s f* Merriment, mirth, hilarity

મગ, } *s f* [*૧ S*] A bedstead, a cot

મગ, }
મગ, } *s f* [*૧ S* માગ See મન+S મગ to fly away] Wish, desire

Prov મગા કાલે ને કાલે મન An idle mind is the Devil's workshop

મગન, *s m* [See મનન, માગનું] Cleansing 2 A tooth powder, a medicine to clean, strengthen, or colour the teeth

મગરી, *s f* [*૧ S*] A streak of flowers, a cluster of blossoms

મગર, *s m* [*૧ મગર*] A male cat

મગિરા, *s m pl* [*૧ મગર*] an anklet) Cymbals

મગુ, } *adj* [*૧ S*] Melodious, sweet

મગુદા, }
2 Gentle, soft; mild; lovely, agreeable (In respect of sound or voice)

કાલે કેલિ દાસ કુટુમ્બી, મગુર વગુર કુમ્બી
—નીત-ગેવિન્દ

મગુર, *adj* [*૧ મગુર*] Approved; confirmed 2 Agreeable, acceptable

મગુરી, *s f* Approval, confirmation, consent, concurrence

Id મગુરી દે બે-ગેવિન્દ To get the approval or consent of મગુરી આપવું To give assent or consent to

મંગે, *s m* A kind of toy for children, a marble, a pebble

મટ, *s f* [*૧ મટ*] Rest, repose 2 Same as મટ-કે.

મટ ક, *s f* See મટકે.

મટકાની મટકા દે ભાગ્યાની મટકા,
દે ન મટકાની મટકા દે ન મટકા દે —દયારામ
મટકા-વગુ, *s f* To speak with the eyes twinkling

મટકાની મટકાની મટકાની મટકા દે —દયારામ.

મટકી, *s f* [See મટકી earth] A small earthen vessel, a pot, a pail

મટકુ, *s m* Same as મટકી

મટકે, *s m* [*૧ મટકે* See મટકે do ng] Gutter ૧, gesticulations

નગી ને બે મટકી મટકી કરતી યુગ —મગમગદ.

મટ-મટકા-વગુ, *s f* To quickly close and open (the eyes)

મટ-વગુ, *s f* [*૧ મટ*] To shut up for, to shut up for, to shut down + મટ to open] To pass away, to be over 2 To be done, removed, eradicated or gone, 3 To be effaced or erased

Id ઇસરી કન્યા મટી ગોરી આઠ વર્ષે થાય છે A female child ceases to be an infant and becomes a girl, when eight years old

મટકી, Same as મટકી.

મટકી, *s f* [See મટકી earth + ડિ dim] Earth, clay, dust

મટકી-કું, *s m* Earth, clay, mud, a clod of earth

મટ, *s m* [*૧ મટ*] S વગુર delicious] A kind of pulse, a kind of kidney-bean

મટ, *s m* An abbey, a monastery, a hermitage

મતિ-મેદ, *adj* [S *fr* + મદ slow] Dull, slow of understanding, dull-headed

મતિ-માન, *adj* [S *fr* મતિ + S મવ, માન having] Intelligent

મતિ-ધુ, } *adj* Opinionated, opinionative,
મતિ-દુ, } self-willed, obstinate

મતીફ, *s n* A cucumber

મદ, } *s n* [See મદ, or more correctly
મદુ, } સમત] The signature of the party executing a document

Id મદ કરવું To testify in writing

મદ, *adj* [S *fr* મદ to be mad] Intoxicated, inebriated 2 Mad, furious, arrogant, impudent

મત્સર, Classical form of મત્સર envy

મત્સરી, *adj* Envious, spiteful

મત્સ્ય, Classical form of મત્સ્ય, A fish

મથક, *s n*. [See મસ્તક, માથું] The principal place, the head-quarters, the seat, the central place

મથન, *s n* [S See મથવું to churn] Churning 2 Agitating a subject, discussing, debating, revolving 3 A struggle, exertion

મથની, *s f* A pot, generally earthen, in which curdled milk is churned

માખણ ચોર, ફોડ મથનીનો, પીલો છારા ગઢુ ભાવી

—દયારામ

મથવું, *v t* [S મથ્વ to churn] To churn 2 To discuss, to debate, to sift, to consider mentally 3 *v i* To exert oneself hard, to struggle

Id મરી ગયીને દહાડા કાઢવા To struggle through the days, to get through the days —મહા great difficulty

મથાવડું, *v t* [Cause of મથવું] To cause one to exert oneself 2 To defeat to humble

મથાળી, *s f* [See મથાળું, માથું] A turban

મથાળું, *s n* [See માથું the head+તળિયું surface, bottom] The top the heading, the forepart of anything 2 A turban (in

contempt)

Id મથાણુ બાધવું To make an estimate
મથાણુ ધાલવું-પહેરવું To put on a turban

મથાલી, *s f* [+ દલિ] The part of the head of horned cattle nearest their horns, the forehead of horned animals

મથાડું, *s n* A man's height, 6 feet deep, as a measure of depth

મદ, *s m* [S *fr* મદ to be mad] Inebriety, intoxication 2 Passion, love, affection 3 The liquid running from an elephant's temples when in rut, the rutting juice 4 Pride, arrogance, haughtiness 5 Madness 6 Wild tricks

Id. મદમા આવવું-મદ કરવો To be proud or arrogant. મદ કારવો To be free from intoxication or pride મદ ધરવો To flow (of the rutting juice of elephants)

મદ-કલા, *adj* [S *fr* + કલ કલા ૮.] Noisy or talkative on account of intoxication or pride

મદ કલ કોલિલના કલરવ શી, ન જ સુણી મુજ કિલકારી.
—ગીત-ગોવિન્દ.

મદ-ગાળ, *s. m* [+ ગણવું to drop] An elephant

મદદ, *s f* [Ar મદદ] Assistance, help, aid, succour 2 Protection, shelter 3 Encouragement 4 Abetment 5 An aider; a backer

Id મદદ માગવી To ask help of મદદ લેવી To take the help of. મદદ કરવી-આપવી To give help to મદદ મેળવવી To get the help of
મદતિ-ધુ, *s n* An assistant *adj* Assisting, aiding, encouraging

મદદ-આર, } *s m* [See મદદ + P માર =
મદદ-નીસ } કાર doing *fr* કર to do, and P મદદસ્ત્રીસ a writer who helps *fr* Ar મદદ + P નવિસનવ to write] A helper, an assistant, an aider 2 A favourer, a protector

મદન, *s m* [S *fr* મદ] The God of Love, the Hindu Cupid 2 Lust, concupiscence the sexual passion

મદન-ફળ, *s n* [+ ફળ] A fruit much used in marriage ceremonies

- મતસ્ય ત્રિકોણ ધનુષ મધવા, હલસા મરણ નામ
—દયારામ.
- 2 The disk or orb (of the sun or moon)
- 3 An assemblage, a company
વિવિધ મરણ માસતા, ખારતા પૃથ્વી નામ.
—ગિરિધર.
- 4 A province, a district
મહાનિઠાર, *adj* [+ આસાર] Circular
મહાનિઠાર, *adj* A tributary chief
માસતા, *s f* [See મરણ] An assembly,
pany, a meeting, a congregation 2
letv, an association
- મા ઈ, *s f* }
મહા ભુ, *s m* } [See માસ] A pre
મહા મહુ, *s m* }
મહા-મહુ, *s m* }
- mum or bonus to a money lender over
and above the stipulated interest
- મહા-ભુ, *s m* [See મરણ] A beginn-
ing, a commencement 2 The overspread
ing of clouds
- Id મહાભુ માસ-સર To make a beginning
- મહા-વ-રુ *v t* [Caus of માસ-] To get
entered, to get put down 2 [Caus of માસ-]
To cause to commence
- મહા-રુ, *v i* [Pass of માસ-] To be
entered, to be put down 2 To be in a
predicament, to be in a trying position 3
To enter into the conjugal state, to marry
- 4 To be established, to be set up to busi-
ness
- Id મહાઈ મુરુ To be insolvent 2 To
lose the last heir; to be heirless
- Prov મહાય ત્યા હયાય Conveniences have
their inconveniences, and comforts have
their crosses
- મહિ-ત, *adj* [S See મહા-] Adorned,
beautified, embellished
- મહુ, *s m* [S] A frog
- મત, *s m n* [S fr મત્ to think] Opin-
ion; sentiment, judgment, mind 2 A vote.
- 3 Accord, consent 4 A particular dogma
or tenet 5 A sect or persuasion, a party,
a school (in religion or philosophy)
- Id મત વાધુ To form an opinion મત

- મત્યારુ To express an opinion મત જાપુ
To give an opinion 2 To vote for
- મત દાર, *adj* [+ દાર P having] Hav-
ing a vote or votes 2 *s m* A voter
- મત-બેદ, *s m* [See મત + બેદ] Differ-
ence of opinion
- મતલખ, *s f* [Ar મતલખ] Purpose,
design, object; intent; motive 2 Purport
or meaning; substance 3 Signification
- મતલખ-સર, *adv* [+ સર upon] With
an object, for the purpose of gaining an
object
- મતલખી, *adj* Selfish, having in view
one's own object, self interested 2 Design-
ing, crafty
- મત-વાદી, *adj* [See મત + વાદ] Dog-
matical, opinionated
- મત-વારી, }
મત વારી, } *adj f* [See મત+વારુ har-
મત-વારુ, }
ing] Gay, smart, spirited, gallant
- મત-સરવણી, *s f* [See મત + મારવ] A
row observed by girls from the 11th of
Aśvīna Vada, to the 3rd of Śrāvaṇa
Shukla.
- મતા, *s f* [S મતા fr મત mine] Pro-
perty, possession 2 Worth, value 3
Goods, merchandise 4 Capital; wealth
- મતા દાર, *s m* [See મત + દાર P] A
village-officer, who bears witness to the
payments made by the villagers into the
Government treasury
- મતા-દારી, *s f* The office and duties of
a મતા-દાર
- મતાખર, Same as મતખર.
- મતાભિમાન, *s m n* [S See મત + અ-
ભિમાન] Opinionativeness, dogmatism
- મતિ, *s f* [S See મત] Understand-
ing, intellect, sense, judgment, impres-
sion
- Id અવળી મતિ સુન્ધા To be led astray by
a wrong judgment or by false impressions
- મતિ-શ્રમ, *s m* [S fr + શ્રમ] An unset-
tled state of the mind 2 Weakness of the
mind, weakness of memory, forgetfulness

the centre, in the middle; between, between

મધ્ય, ૨ ન [S] The middle, the centre
2 Ten thousand billions 3 *adj* Middle, central

મધ્ય-પ્રમાણ, ૨ ન [See + પ્રમાણ] The mean proportion

મધ્ય-બિંદુ, ૨ ન [S *f* + બિંદુ a point] The centre, the centre of a circle

મધ્ય-મ, *adj* [+ ન, ત્વ, a suffix of the superlative degree] Middle 2 Middling, common, moderate, mediocre, holding the mean 3 *s m*. One of the seven musical notes, the fourth of the Hindū gamut

મધ્યમ-રેખા, ૨ *f* [See + રેખા a line] The central meridian of the earth

મધ્યમ-લોક, ૨ ન [*S. f* + લોક the world, See લોક] The middle world, ૨ *e* The earth

મધ્ય-મી, ૨ *f* The middle finger 2 A female just arrived at maturity 3 Speech in the third of its four stages

મધ્ય-રેખા, ૨ *f* [See મધ્ય + રેખા] The equator

મધ્ય-સ્થિતિ, *adj* [See મધ્ય + *f* *S* સ્થિતિ to stand] Situated in the middle part 2 Impartial, indifferent, neutral 3 *s m* A mediator, an arbitrator 4 A disinterested person

મધ્યાહન, } *s m* [S મધ્યાહન *f* મધ્ય, + મધ્યાહન, }
મધ્ય, *adv* or *prep* Inside, in the middle, in, into, amongst, between, amidst

મન, ૨ ન [S મન *f* મન to think] The mind, the intellect, the seat of judgment, reflection, reasoning, the faculty of understanding, memory 2 The heart, the seat of the sentiment, passions, and affections 3 The conscience, the moral sense 4 The will or desire, the determining faculty. 5 Mind, liking choice, inclination of the mind 6 Thought

Id મન કરવું To have an inclination to મન થવું To be inclined to મન મારવું To re-

strain the mind મન ખાટું કરવું To displease મન ચોળવું To hesitate, to repent, to regret મારું મન માનવું નથી I cannot make my mind believe this મન માનવું To accept, to adopt મન ગાને ત્યાં Wherever one pleases મન માને તેમ In whatever way one likes મન મનાવવું To please, to propitiate, to persuade મનમાં આવવું, મનમાં ઉતરવું To have a mind to, to like, to prefer મન ઉતરવું To be disgusted with, to be displeased with મન દેવું-આપવું To be attentive to 2 To reveal one's mind, wishes, or intentions મન ધીને Attentively મન ગળવું-પિગળવું To be melted with pity (the mind) મનમાં યુક્તવું To be elated in mind, to be puffed up in mind મનમાં મહાલવું To be pleased in mind મનમાં-મનથી-ધારવું To resolve in mind મન-મનમાં-સુઝાવું To be perplexed in mind મન ચઢાવે ચઢવું Not to be able to come to a resolution, to be irresolute મન દોરવું To have an eager desire for 2 To wander (of the mind) 3 To indulge in flights of imagination મન વાળવું To make the mind contented, to rest satisfied, to console oneself તેવું મન વળાવવું To comfort him મન ઉઠવું To be disgusted with, to be tired of 2 To be estranged, to be alienated મન ઝેલુ-વર્તવું To gauge one's mind, to sound the mind મન ખેડવું, મન ચોરવું, મન લાગવું To like, to prefer મન લગાવવું To attend to મન દોરવું-ખેંચવું To attract the attention of મન તે ચોરવું-ચોળવું To keep one's mind from, not to reveal one's mind મનનું મનમાં રહી જવું Not to have one's wishes fulfilled 2 Not to be able to express one's wishes મનમાં બસાવવું To speak to oneself, not to give expression to one's grievances, to murmur at મનમાં ઘેલાયા કરવું To revolve in one's mind, to hesitate મન ધાલવું, મન પર લેવું To attend to, to take up seriously, to be interested in મન ઉઘ્રિય થવું To be displeased 2 To be estranged મનમાં બળવું To have a heart-burning, to be peevish through envy મનમાં આપવું-લાવવું To be concerned at, to be affected by મન મોટું-મોટાં-કાવું To be generous-minded મન ટાટું કાવું To be contented

મહત્ત-પ્રાણ, *s n* [*S fr + પ્રાણ*] *Capid's*
arrow 2 A kind of fragrant flower
મદ-તુ, *adj* [*See મદ*] Being under
the influence of intoxication or pride
રાલે બાલસરી (બોરસળી) મધુથી તર,
મધુપ સમૃદ્ધ શુ મદલી —ગીત-ગોવિન્દ
મદ-મત, } *adj* [*See મદ + મત, માત્ર*]
મદ-માત્ર, }

In the free and unrestrained swing of
pride 2 Haughty 3 Inflamed with lust
મદ-દેશ, *s f* [*Ar મદિત્ત*] An academy,
a college, a university n school

મદા-મધ, *adj* [*See મદ + અ-મધ*] Blind
from pride (of riches, &c)

મદાર, *s m* [*Ar મદાર* the hump on a
dromedary's back] Assurance, confidence,
reliance 2 End, aim, object, motive

મદારત, *s f* [*Ar મુદારત્*] Hospitality,
kind reception

મદારી, *s m* A juggler, a conjurer, a
mountebank, a snake-charmer, a tumbler
મદિરા, *s m* [*S*] Spirituous liquor

મદિરાક્ષી, *s f* [*S fr + અક્ષિ* the eye]
A woman with fascinating eyes

મદી, *adj* [*See મદ*] Same as મત
મદો-મત, *adj* [*S fr + ઉ-મત*] Intoxi-
cated, infatuated, furious, impetuous, fren-
zied, frantic

મદ, *s m* Spirituous or vinous liquor
મદ-પ, Same as મદ પી

મદ-પાન, *s n* [*S fr + પાન* drinking
fr પા to drink] Drinking of spirits or
wines 2 An intoxicating beverage

મદ-પી, That drinks wine, a drunkard
મદ્રાસી, } *adj* [*Eng Madras fr મદ્ર*
મદ્રાજ, }

+ રાનપ] Belonging or relating to Madras
મધ, *s n* [*S નય* honey] The nectar
or honey of flowers 2 Honey

Id ગત્યુ મધ નેવુ Very sweet 2 Very
dear

Prov ગધના દીપાની પેટે A s an enticement
મધ-પાદ, *s m* A kind of disease gene-
rally evidenced on the tongue

મધ-પુડો, *s m* [*મધુડો*] A honey-comb

મધ-જાગ, *s m* [*See મધ + middle +*
જાગ a part] The middle part

મધ-મઃખ, } *s f* [+ માખ, માખી a fly]
મધ-માખી, }
The fly that makes honey, the honey fly,
n bee

મધ-રાત, } *s f* [+ રાત, રાત્રિ, night.]
મધ-રાત્રિ, }
midnight, the dead of night

મધ-લાલ, *s f* [*See મધ honey + લાલ*]
An eager desire

મધા વિરામા શિબિર તાલુકા, રાય પડયા મધલાલ સહી
—પ્રેમાનંદ.

મધવો, *adj* [*See મધ, મધુ*] Nourished,
well-fed, fat

મધુ *s n* [*Sanskrit form of મદ* honey]
Honey 2 *s m* Spirituous liquor 3 The
season of Spring 4 *adj* Sweet, pleasant,
agreeable

મધુ-કર, *s m* [*S fr + કર, કરવું, to do*]
A bee 2 A wasp

મધુગરી, *s f* [*S માધુક્તિ fr મધુ દર*] Col-
lecting alms by bagging from door to door,
as a bee collects honey by moving from
flower to flower, alms so collected, dressed
food given as alms

મધુ-પ, *s m* [*S fr મધુ* honey + *પા* to
drink] A bee 2. A wasp

મધુ-પર્ક, *s n* [*S fr + પર્ક* touch *fr*
વજ્ર to touch] The oblation of curds, milk,
honey, &c, a respectful offering made to
a guest, especially to the bridegroom at
his father-in law's house in the marriage
ceremony

મધુ-અમેઝ, *s m*. [*S fr + અમેઝ*] Dia-
betes

મધુર, } *adj* [*S નયુર* sweet *fr* મધુ
મધુર, }
honey] Sweet 2 Melodious, harmonious;
dulcet 3 Beautiful, lovely 4 Fragrant 5
Mild, gentle, grateful, soft

મધુર તા, *s f* Same as માધુર્ય.

મધુ-વન, *s n* [*S fr મધુ + વન*] A
forest near the town of Mathura, ૨-દાવન

મધો-મધ, *adv* [*See મધ + middle*] In

a purpose; an intention 2 Consideration, deliberation, consultation

मनस्वी, adj [S fr मन+S विन् having] Capricious, whimsical. 2 Lawless, loose, licentious

मन-हर, adj [S मनो-हर attractive to the mind fr मन+हर+ण् हर to carry away] A particular metre in Sanskrit and Gujarati 2 **adj** See मनोहर

मना, मनाई, } s f [Ar मन्ना] Prohibition, interdiction, forbidding

Id मनाई हुकम (Law) An order to stop a work

मना-मेल, s n pl [See मना व-यु] Persuasion, reconciliation, propitiation

मना-व-धुं, v t [Caus of मान-यु to think.] To gain or win over, to persuade, to induce, to conciliate, to reconcile 2 To cause to confess, to extort a confession

मनी, s f [Imit Of Eng Mewing] A cat, puss, pussy

मनी-आर्डर, s m [Eng Money-order] A money-order

मनीश, Same as मनुष्य

मनी-यार, } s n [See मणि a jewel+S कार a doer fr कृ to do] A seller of wristlets or bangles (यूडा, यूडा)

मनीयाई, s n The occupation of one who sells bangles

मनु, s m [S] A great Hindū law giver 2 One of the fourteen sages presiding over the universe

मनुज, s m [S +जन् to be born] A man, in general

मनुष्य, s m n [S] Man, a human being 2 A man, as distinguished from a woman

मनुष्य-युग, s n [S fr +युग] One of the three divisions of the Nakshatras

मनुष्य-लोक, s m n [S fr लोक the world] The world of mortals, this present world

मनु-हार, } s f [See मनो हर, मनो हरी]

Persuasion

मने, pron [S वस्पर् base of the first personal pronoun] To me, me

मने, Same as मना, मनाई.

मनो-गम, adj [See मन + गमय] Same as मन मानदु

मनो ज्ञ, adj [S fr + S ज्ञा to know] Agreeable to the mind

मनो-धर्म, s m [S fr मन+धर्म] A passion or affection of the mind 2 A faculty of the mind

मनो-द्वेग, s m [S fr +द्वेग] Disappointment, disconcertment

मनो-भव, } s m [S fr +भू to be] See मनो-भू

मनो-भाव, s m [S fr + भाव] Mind; thought, intent, purpose

मनोभग, s m [+ हृभग] Gladness of one's heart, cheerfulness

मनो भय, adj [S fr मन+S भय full of, nothing but] Mental

मनो-गम-केशि, s m [S fr + केशि, a treasury] The sheath or "I" which asserts personality or property

मनो-यत्न, s m [S fr + यत्न] Lit An effort of the mind Hence 2 An exercise (in a book)

मनो-रञ्जक, adj [S fr मन + रञ्जक] Interesting, pleasing, engaging

मनो-रथ, [S] Same as मनोर्थ

मनोर्थ, s m [S fr मन + र्थ] Wish, desire, purpose, design, plan, scheme

मनो-विकार, s m [S fr + विकार] A passion, an emotion

मनो-वृत्ति, s f [S fr + वृत्ति] The thoughts and feelings; all affections and emotions, the whole mind or heart

मनो-हर, } adj [S fr + हर, हर, to carry away] Captivating, fascinating, bewitching; charming, enchanting

मनो-हारि, }

मतर, Same as मन्त्र

Id छुमतर Magic, a spell, a charm

Prov मतर करता ततर नथे Practice is

મન મેલીને-ખુશી મનથી Open heartedly મન ગ-
મન-સાવનું What the mind likes, agreeable
to the mind પોચું મન A soft mind, weak-
mindedness ૨ Timidity કઠણ મન Hard-
heartedness કાચુ મન Half-heartedness ટચુ-
પચુ મન Irresolution ગરા મનથી Sincerely
મેહું મન Dishonesty, fraud મનમાથી-મન ઉપ-
રથી-કાઠી નાખવું To dispel from the mind, to
try to forget (thoughts or impressions) મનનો
પાર પામવો To know the innermost secrets
of a person મનનો લરમ Suspicion, a pre-
judice મનનો હાથ Mental injury received,
insult, rancour મનનો મેલ Fraud

Prov મન મન્યુ, ત્યાં નત થી પુત્રી Fair is
not fair, but that which pleaseth=Fancy
possesseth beauty = A burden that one
chooseth is not felt મન હોય, તે માળવે જવા-
ચ=મન આદે સો કરે, Where there is a will,
there is always a way When the will is
ready, the feet are light મન ચગા, તે કયરો-
ટમા ગગા મન મુડયા વિના માય મુડયુ ચા કાગનું ?
It is not the cowl that makes a friar મનમા
પરદયા ને મનમાં રાડયા Under my cloak, I
will kill the king મન કહે હુ માળવે જઈ, અને
કરમ કહે કોઠીમા પેસુ, Will without wealth is
useless મન તે માંકડું છે Mental faculties re-
quire to be kept under control મન નજી કોય-
જો Everybody knows best what he is worth
મન નહિ, તેની મહા પચું નહિ Why should one
wish for what one cannot have ? મનોમન
સાક્ષી There is a sympathetic action be-
tween men who come in contact with each
other મન નજી પાપ, ને મા નજી આપ Every
man is best known to himself

મન નય, તેા નને દો, શુ મત ન રીર,

ગિના પશુજી કામડી, ક્યુ લગેગા તીર —ભાષા

A mental act is fruitless, unless sup-
ported by a physical act, how can the bow
strike the aim, unless it has a string ?

મન-કંદિપત, *adj* [+કંદિપત arranged, im-
agined] Invented by the mind, fictitious,
imaginary, feigned

મન-કામના, *s f* [+કામના desire] The
heart's desire, wish

મનમ, Same as માણસ, મનુષ્ય

મનમા-દેહ, *s f* [+દેહ body] The human
form or body

મનમો, *s m*, Human existence or life,
humanity

Id મનમો લેવો To deprive one of one's
good name or reputation એવો ચાખો મનમો
એવો ગયો The whole of his life was a grand
failure, he made no use of his life, his life
has been useless

મન-ગમતું, *adj* [See મન+ગમનું] Agree-
able or pleasing to one's mind, acceptable
મન-ડું, Same as મન (Used in poetry)

મન-ન, *s n* [S for મન to think] Re-
flecting upon, revolving in the mind,
meditation

મન-ફેર, *adj* [+ફેર change] A little
different

મન-ભાવ-તું, *adj* [+ભાવનું] Pleasing to
the mind, acceptable

મન-માન-તું, *adj* [+માનનું] Same as
મન-ગમ-તું.

મન-મેળાપી, *adj* [+મેળાપ] Winning,
conciliating, amiable

મન-મેછ, *adj* [+મેછ] Whimsical
capricious, self willed

મન-મેહન, *adj* [+મેહન] Attractive,
engaging, charming

મન-વર, *s f* Welcome, reception,
hospitality

મન-વણિયું, *adj* [See મનાવનું] Per-
suasive

મનવા, *s m* [See માનવ] A man ૨
[See મન] The mind

મન-વાંચિત, *adj* [See મન + વાંચિત]
Desired

મન-વાર, *s f* [Eng Man o'war] A
mah-o'-war, a war ship

મન-વેગી, *adj* [+વેગ] As swift as the
mind, very swift

મન-શા, *s f* [S મનોવા See મહા] A desire,
a wish, mind

મનસિન્ન, *s m* [S મનસિ in the mind
ફી મનુષ્ય the mind-જન્ન to be born] The God
of Love

મનસૂચો, *s m* [Ar મનસૂચી] A design,

મરણો, નામ આલોક.

Id 447 447-447-447 To treat
one's death, to die 447 447 To be
scrupulous in the performance of the
ceremonies for the 447 447-447 To
kill 447 447-447 447 To prevent
the 447 447 447 from being 447
Hence 2 To 447 the 447 (of one's
wicked 447 in life) 447 447 447
with 447 447 447 447 447 447

better than precept

મતર-હું, *v t* To charm, to enchant, to read a magic formula over, to bewitch

મંત્ર, *s m* [S fr મન્ to deliberate] A spell, a charm, enchantment, an incantation 2 A formula sacred to a deity 3 A division of the Vedes 4 Secret consultation, private advice

મંત્ર-પુષ્પાન્જલિ, *s f* [S fr + પુષ્પ + અન્જલિ] The double handful of flowers accompanied by the recitation of a Mantra, thrown on an idol's head 2 (Ironical) A shower of abusive terms threats, &c

મન્ત્ર-શાસ્ત્ર, *s n* [S fr + શાસ્ત્ર] The system which treats of mystic formulas, spells, &c

મન્ત્ર-સિદ્ધિ, *s f* [S fr + સિદ્ધિ] The power obtained by the possession of spells

મંત્રી, *s m* A king's councillor or minister; an adviser 2 A secretary

મંથન, Same as મથન

મંદ, *adj* [S] Slow; tardy, languid 2 Stupid, heavy 3 Apathetic, phlegmatic, cold. 4 Dim, soft, gentle

Id મંદ પડતુ To slacken the speed, to become lax

મદ, [P મદ્ = S મત, મન્ત] A Persian suffix meaning "possessing, having, endowed with"

મંદ-વાડ, *s m* [રતિ] Sickness, illness

મંદ-વાર, *s m* [+વાર a day] Saturday

મંદ-હાસ્ય, *s n* [S fr + હાસ્ય] A smile, a gentle laugh

મંદાકિની, *s f* [S] The river Gangā, the Ganges 2 The Milky Way in the heavens

મંદાર, *s n* [S] The coral tree

મંદિર, *s n* [S] A dwelling house a mansion 2 A temple

Id રાજમંદિર A royal palace

મંદિલ, *s n* [Ar મન્દીલ a turban] A small turban embroidered with gold

મંદી, *s f* [See મન્ત slow, dull] Low prices, a dull market

મંદુ, Same as મદ Slow

મન્મથ, *s m* [S fr મન્ + મથન્] Cupid
મન્મોહ, *s f* [+ મોહ delight] Gladness of heart

મન્વન્તર, *s m* [S fr મન્ + અન્તર distance] The life-time of a મન્વુ *q v*, a period equal to 71 ages of the gods, or 306,720,000 years of mortals

મપા-દો, *s m* [See માપન્ + દોર] A grain weigher or measurer 2 A merchant who sells corn

મફત, *adv* [Dh Des મુક્ત, ગ્રહિયા, fr S મુક્ત in vain, fruitless P મુક્ત] Gratis, gratuitously, for nothing, being free of charge 2 At a nominal price, exceedingly cheap

Prov મફતનું ખાણુ ને મરીદે ચુક He is as free as the wind મફતની મારતી, ને સાચે સીમારે હથળી=મફતકા ચદન થયે બે લાલિયા Cooks make free of horse's corn મફતના મરી કાને લીધા લાગે? The wholesome meat is at another's cost

મફતિ યુ, *adv* Gratuitous, free of charge 2 That takes enjoyment at another's expense

મોહમ, *adv* [Ar મુઠમ્ indefinite Of S મોહમ in vain] Doubtful, ambiguous, uncertain

મમત, *pron adj* [Hcm Des નમનો = S રાવે anger See મમ ત્વ] Persistency, pertinacity, obstinacy, stubbornness

Id મમત કરવો=માડવો To be obstinate, મમત ઠોડવો=મૂઠવો To give up obstinacy

મમ તી, *s f* [S fr મમ + S તા suffix showing 'state'] Viewing a thing as one's own, and the affection entertained on that consideration 2 Love, tenderness

Id મમતા કરવી=ગાવી To feel interested in

મમ-તા-મમ-તી, *s f* Rivalry, competition, emulation

મમ તા-શુ, *adv* [See મમ તા + S અહુ having] Affectionate, kind, tender, loving

મમ-તી, *adv* Obstinate, headstrong, pertinacious, dogged, tenacious, contumacious

મરી, *s n* [S મરીવ] Black-pepper
 Id મરી મચાલે Pepper and spices
 મરડિયો, *s m* One who makes and
 sells wristlets, and puts wristlets on the
 wrists of women.

ચોતરાના દાદે મરડિયા જમાડયા,
 ચૂડીના નહ જાડુ સારા રે.

—અભિમાન્યુનો ચકાવો

Prov ફૂલી થયો પહેરવા નહ, ત્યારે મરડિયો
 મરો પડયો Misfortunes seldom come singly
 મરડો, *s f* A hut, a small cottage
 મરડુ, *s m* [S] Wind, air. 2 The deity
 presiding over Wind

મરેડો, *s f* Same as મરાડો. 2 A medic-
 inal herb

મરેડો, Same as મરાડો

મરો, *s m* [See મર-ગુ] Death 2 A con-
 dition of embarrassment, a plight

મરોડ, *s m* [See મરડ-ગુ, મરડ.] A twist,
 a turn, writhing; a bend, a circumvolution
 2 Airs; foppery 3 Gripes.

મરોડ મૂડી ચાલી નારી, એકલી સુ સાવમા.—એમનંદ.

મરોડ-ગુ, *v t* [See મરડ-ગુ] To writhe,
 to twist, to contort, to gripe, to bend, to
 make contortures

રક્ષ પતિ તારા તે, મારા લેખામા કુચ્છ ?

મરોડને લેઈ નામ, દેઈ માર, માર, માર

—સામળાલટ.

મરેડ, *s m* [S] A monkey; an ape
 2 A lean, gaunt, or thin person

Prov મરડ ને વળી મરિરા પીધી Confusion
 worse confounded

મર્ત્ય, *adv* [S fr મૃ to die] Mortal 2
s m A human being, a mortal

મર્ત્ય-લોક, Same as મૃત્યુ-લોક
 મર્દન, *s n* [S fr મૃ to crush, to rub]

Rubbing, shampooing; kneading

મર્મ, *s m* [S fr મૃ to die] A vital
 organ; a mortal spot, a vulnerable point
 2 The secret meaning or purpose, the
 point, bearing, drift, or shag 3 Art, trick
 4 A dexterous contrivance 5 A secret,
 latent virtue, a mystery

મર્મ-જ્ઞ, *s m* [S fr + જ્ઞ to know]
 One who knows a secret or mystery

મર્મ-લોક, *s m* [S fr + લોક] Disclosing
 the secrets or weak points of another

મર્મ-સ્થળ, } *s n* [S fr + સ્થળ, સ્થાન.]
 મર્મ-સ્થાન, }

A vital part or place

મર્માળ, } *adv* [+વાળું having] Having
 મર્માણું, }

a mysterious or secret meaning 2 Affect-
 ing the vital parts, taunting; piercing;
 cutting

મર્યાદ-શીલ, *adv* [See મર્યાદ+શીલ] Re-
 spectful, modest, deferential

મર્યાદા, *s f* [S] The boundary, a limit,
 the end, a border, a verge, a terminus
 2 Restraint; limitation; confinement; re-
 striction, the prohibition of law 3 Decorum;
 decency, modesty, demeanour, seemliness
 of deportment

Id મર્યાદા રાખવી To behave oneself
 with decency towards, to keep oneself
 within the bounds of decency or good
 conduct મર્યાદા-મૂલવી-ઘાડવી To throw off
 the restraints of decency or good conduct
 in dealing with a respectable person

મલ, Same as મળ

મલ-કટ, *s m* [See મલ, મલ, + કટ:] A
 part of a bodice

મલઈ, Same as મલાઈ

મલકે ડું, *v ૨* [See મલકાવ-ગુ] To smile;
 to have a smiling appearance

મલકાવ-ગુ, *v t* [Caus of મલકે ગુ] To
 cause to smile, to cause to have a smiling
 appearance

મલકાવું, *v ૨*. [Pass of મલકાવ-ગુ] To
 smile, to rejoice

મલકુંડું, *s n* [See કુંડું] An earthen
 vessel in which whey is kept

મલપ-ગુ, *adv* [See મલકાવ-ગુ] Moving
 on with light or playful spirits, sauntering
 along 2 Walking slowly, at one's pleasure,
 and with a dignified gait

મલમ, *s m n* [P મલમ] An ointment;
 a salve; a plaster; an unguent

Id મલમ પડો કરો To dress a wound.

મલમલ, *s f*. Muslim

2 The last resource

મરણુ-તોશ, *adj* [+ તોશ-શુ] Almost dying, being on the point of death, reduced to the verge of the grave, exceedingly emaciated

મરણુ-દ્વિગત, *s f* [See મરણુ + ગતિ] The time or manner of death 2 *adv* At the cost of one's life

મરણુ-ન્ત, *adj* [S *fr* + અન્ત] Ending with death, lasting till death

મરણિ-યુ, *adj* Desperate
Prov એક મરણિયો સોને બારે Necessity is a powerful weapon

મરતબો, *s m* [Ar મરતબ] Rank, post, dignity, station

Id મરતબો સાચવે-રાખે To keep up the prestige or dignity of

મરદ, *s m* [P મરદ] A man, a male 2 A hero, a brave or warlike man

Paov મરદની ગરદમા રલીએ, પણ નામરદની સો-દ્યા ના રહીએ It is better to be a humble servant to a powerful man than to be a favourite of a weak man મરદ મરે નામદ, ને નામરદ મરે દામદ A brave man cares for his reputation more than for his money

મરદદું, *v t* [See મરદન] To rub, to press
મરદાઈ, } *s f* Manliness, bravery,
મરદા નંગી, }
intrepidity 2 Virility

મરદાની, *adj* Suitable to a male 2 Manly, bold, brave, intrepid

મરદી, *s f* Boldness, manliness, valour, heroic feats, valiant achievements

મરદુ-મી, *s f* [P *fr* મરદુ-people, a man] Manliness, boldness; heroic feats 2 Wickedness

મરદે-આદમી, *s m* [+આદમી] A gentleman, a man of birth, a respectable man

મર-નાર, *adj* [See મર-શુ] Deceased, late; defunct

Prov મરનારને ઉચ્ચનારની શી શીકર ? After me the deluge

મર-વું, *v t* [S મર, to die] To die 2 To wither; to dry up, to fade, to droop 3 To fail, to sink 4 To go, to be out, to

cease 5 To perish 6 To suffer the privation of active qualities 7 To fail, to pass away, to be no more 8 To lose freshness 9 To undergo any extreme suffering or sickness; to toil and tug hard, to exhaust one's self 10 To be very impatient, to be dying with impatience

Id મરી પણ To do a thing without any consideration to one's income 2 To ruin one's self મરતાને પણ "મર" કહે એવો નથી He would not hurt anyone's feelings = He would not say Boo! to a goose મરી નથીને દહાડા કાઢવા To drag the days along painfully, to maintain one's self with difficulty પાણી મરતુ To be suspected, to be the ground of suspicion મરની ચાલીયો Go away! મરી નહું To die હુસ્સો મરી નવો To ensnare (of enthusiasm) હામ કરતા શું ન મરી નય છે ? Work will certainly do you no harm જમીનમાં પાણી મરતુ To be soaked in the ground (of water)

Prov મરતાને મારવો નહિ Don't pour water on a drowned mouse મરીને કાંઈ માળવો લેવારો ? = જીવેને પાવુ છે, કાંઈ મરીને પાવુ નથી Better be poor and live, than rich and perish મરતો-એ નથી, ને સાચો મૂકતો એ નથી Hesitating; indecisive કુધી બેચરા નોટા ડોળા Nobody knows the value of a thing until he loses it

મરવો, *s m* A young unripe mango
મરણિયા, *s m pl* [Ar મરણિયા] An elegy; a funeral eulogium, especially those sung by the Mahomedans during the Muharram in commemoration of the descendants of Alī

મરાઠી, *s m pl* [S મહારાષ્ટ્ર the Deccan *fr* મહારાષ્ટ્ર] The Marāṭhīs

મરાઠી, *adj* Pertaining to Mahārāṣṭra or the Deccan 2, *s f* The Marāṭhī language

મરાઠો, *s m* Sing of મરાઠી

મરામત, *s f* [Ar મરમત] Repairing, mending, repairs

મરાળ, *s m* [S મરાળ a swan] A goose with red legs and bill

તેમ તારે-સામી નય ભણું, વદીએ વામા ચાલ ગરાળ
—એ માનદ.

मसृणितम् made smooth Hem Des. मिसालिच fr
S मिश्र mixed P मसिश् rubbing fr भासिदम्=
S मृद to rub] To rub 2 To press, to break
with the hand 3 To knead, to shampoo

भसायु, s n [Dh Des मसार्ण fr S स्वज्ञान]
A burial place, a cemetery 2 A burning
ground

Prov भसायु गयेदा भडा पाछा न वजे Dead
men tell no tales भसायुना बाहुमा भेसवीने
रेवास शाने ? To expect wool from an ass.

भसायु-या, s m pl Sweetmeat balls
made with bad ghee

भसायु-ये, s m One that has taken
part in a funeral procession. 2 Same as
भसायु 4

भसायु, s m One that officiates at the
ceremony of burning or burying the dead
2 One that sells articles necessary for
funeral ceremonies 3 adj Wretched,
miserable 4 s m A man with a sullen or
morose countenance

भसात, s f [Ar मसहद.] Land measure-
ment

भसाद, Same as भसाद

भसादी, s m [Hem Des मिसालिय fr S
मिश्रित mixed Ar मसालिह those things which
improve other things, pl of मसलह welfare]
Spices, stuff, condiments, seasoning, in-
gredients for seasoning

Id भसाये बलरावी ६डेवु To exaggerate,
to so describe as to create an interest in

भसा-या-ध, adj [See भसा] Pertaining,
or with reference, to a maternal aunt

भसा-येयु, adj Fem of भसायाध

भसी, s f [S मसी, मसी See मीरी, मिरसी]
Soot, lampblack 2 A kind of tooth pow-
der which imparts a black colour to the
teeth

भसी, s f A kind of insect found on
plants and creepers

भसीद, Same as भसायु

भसर, s f [S] A kind of pulse

भसो, s m [S मस] A wart, mole, freckle

भसा-तु, s n [See सी, भीसी, गिस्सी] A
clout, a rag.

भरत, adj [P] Same as भरतान

भरतक, s n [S] The head or skull 2.

The top of a thing

भरतान, Pers form of भरतान

भरती, Pers form of भरती

भरती-भार, Same as भरती-भार

भरतु, s n Taunting; scolding, a
launt, a rancorous speech

भरतु, adj [Ar भरतु] Suspended,
stopped, deferred, adjourned, postponed

भरत, adj [S fr भर to increase]
Great, large, excellent, high, noble

भरत, s n

भरती, s f } [S fr भरती, भरती, suffixes
भरती ध, s f }

showing "state," "condition"] Magnitude,
dimension 2 Importance 3 Greatness,
grandeur

भरत-भूत, adj [S fr भरत] Extraordi-
nary, singular, marvellous, rare

भरत, s m A religious superior, the
chief of a monastery

यह-भरतु, v १ [Hem Des यह-यह-र=S
गन्धः प्रसरति fragrance spreads Also Dh Des
महामयि = S वासितम् fragrant Of Dh Des
तिम-हय = S विजैतामोदम् that has lost its frag-
rance Of भेदे २-३] To give out a fragrant
smell

भरत, s n A launt, a speech contain-
ing an allusion to a secret

भरत-लोक, s m n [S fr भरत, भर, lustre
+लोक] The fourth of the seven upper worlds

भरत, s m [S See भरत great + रुचि]
A saint of a high order, a great sage

भडा, adj [See भरत] (Used as the first
part of a compound) Large, great 2 adv
Very

भडा, s m [See भरत] The month
Māgha, January February

भडा-हाय, s m [See भरत + हाय, an
epithet of Shiva] Shiva in his capacity of
a destroying deity

भडा-हाय, s n [See भरत+हाय] A great
or classical poem, an epic poem, an epic
2 A poem containing more than nine

મહાયાનર, *s n* [S fr મહા name of a mountain+નર] The best kind of sandal wood on the mountain મહાય

મહાય, *s f* [Hem Des મહાય=S અપુકમદ, માદપુલે, *n* kind of cake] Cream

મહાનર, *s n pl* [See મહાલુ + નર] Sweet and agreeable parley, coaxing words or acts

મહાનરવનુ, *v t* [Caus of માલનુ] To set off, to beautify 2 To enlarge, to exaggerate

Id મોહ મહાનર To smile

મહાને, Same as મહાને.

મહાનર, *s m* Setting off 2 Exaggeration

મહાનર, *s m* [P માલિદ=S મુદિ ત rubbed fr માલિદ=S મુદ to rub] A kind of sweetmeat made of wheat-flour, sugar, &c 2 A mess, a mash, 3 A sound thrashing

મહાનર, *adj* [S fr મહા dirt See મહા] Dirty, filthy, foul 2 Criminal, vicious, depraved

મહાનર, *adj* [Ar માલિક a king] Excellent, fine, good

મહા, Same as મહાનર.

મહાનર, *s n* A piece of wood with which threads are tightened on a spinning wheel

મહાનર *s m* [S] A professional wrestler, an athlete 2 *adj* Stout, robust, athletic

મહાનર, *s m* A kind of musical mode

મહાનર, *v t* [Caus of માનુ] To make to comprice, to make to fill, to accommodate

મહા, Same as મહા

મહાનર, *s f* [P નરક=S નરક a leather-bag] A leathern water-bag 2 [S] A gnat, a mosquito

મહાનર, *adj* [P મહાનર] Absorbed, occupied; employed, engaged

મહાનર, *s m* [Ar મહાનર lawful fr શરખ Muhammadan law] A silk and cotton stuff with waved stripes

મહાનર, *adj* [Ar] Famous, renowned, celebrated 2 Notorious, conspicuous, generally known

મહાનર, *s f* [Ar મહાનર] A torch

મહાનર-ની, } [+Turk ની dealing with, મહાનર-ની, }

Keeping] A torch-bearer

મહાનર, Same as મહાનર.

મહા, Same as મહા.

મહા, Same as મહા

મહા, *adj* [P મહા sufficient See બસ] Much, many, abundant, plentiful

મહા, Same as મહા.

મહાનર, *s f* [Ar મહાનર a joke] A jest, a joke, fun, raillery, ridicule

મહાનર, *s m* A jester, a mocker, a scoffer 2 A witty person, a wit 3 A buffoon, a zany, a merry-andrew

મહાનર, *s m* [Ar નરક] Batter

Id મહાનર વગાડવે To flatter obsequiously

મહાનર, *s f* [Ar] A mosque, a place of worship for Muhammadans

મહાનર, *adj* [P મહા. See મહાનર] Fat, bulky 2 Mischievous 3 Intoxicated 4. Lusty, lecherous, salacious

મહાનર, *s f* Pride, haughtiness 2 Wantonness, mischief, hurt, injury Same as મહાનર.

મહાનર-બેર, *adj* [+P બેર enjoying fr મુદ્દ to eat] Mischievous, riotous

મહાનર, *s f* [Ar] A throne, a state-chair

મહા-મહાનર, *v t* [Imit] To give out or diffuse a strong fragrance

મહામહાનર મોહન થેર ચાલે લસસતે મહે
—નરસિંહ મહેતા.

મહા, Same as મહા

મહાનર, *s f* [Ar] Advice, deliberation.

મહાનર-બેર, *s m* That advises, an adviser 2 *adj* Deep of counsel

મહા નર, Same as મહાનર-બેર.

મહા-વાડા, *s m pl* Conception; pregnancy

મહા-વાડા, *s n* [See વહ-વાડા] The hinder part or rear of a house

મહા નાડા, *s m* The hinder part or rear of a village

મહાનર-નુ, *v t* [Dh Des, મહાનર fr S.

મહાવરો, *s m* [Hem Des મહુતલિઝ= S પરિચિત્ત્વ acquainted *Of Ar* મહોવર] Practice, habit

મહિના, *s m pl* [See મહિનો] Pregnancy. 2 Songs describing the beauties appropriate to the twelve months of the year

Id મહિના રહેવા To conceive, to be pregnant

મહિના-દાર, } *s m* [દાર P, and વાણ having] One that is paid wages every month

મહિના-વાળી, *adv f* Pregnant.

મહિને મહિને, *adv* Monthly; every month, per mensem

મહિનો, *s m* [P મહીના a monthly salary *fr* માહ = S માસ a month] A month 2 Monthly wages or salary

Id મહિનો કરવો-કરાવવો To fix a monthly salary

મહિમા, *s m* [S *fr* મહત્] Greatness, grandeur; glory, majesty 2 Magnitude 3 Virtue, efficacy

મહિયર, Same as મહિયેર.

મહિયારી, *s f* [See મહિ, મહી, *cnrd*+વાણ having] A milk-woman 2 A woman engaged in worshipping the tutelary deity of the family

મહિયેર, *s n* [Hem Des મામ-હર, મામ-હર, *fr* S માતૃ-ગૃહમ *f* See માતા+ગૃહ] A married woman's mother's house

મહિલા, *s f* [S મહિલા a woman] A queen 2 A woman

મહી, } *s n* Same as મહી

મહી-પતિ, } *s m* [+પતિ, પાણજી] A king,

a sovereign

મહિષ, *s m* [S મહિષ] A buffalo

મહિષી, *s f* A female buffalo

મહિષી, *s f* The crowned queen, the principal queen

ચત્ર ચણ સોળ સદસ મહિષી, વર્ષા શ્રીસગવાન
—ગિરિધર.

મહી, *s f* [S] The earth

મહિ, *s n* [Dh Des, મહિયં *f* S મહિયં A cow 2 Curd

મહી, *adv prep* [See મહી] Inside; in, in the interior

મહુડા, *s n pl* [S મહુડા a Mowra tree] Flowers of the Mowra tree, *Bassia Latifolia*

Prov મહુડાની યોડ નજુમા What is lost under one head of account is made up by gain under another head.

મહુડો, *s m* A Mowra-tree

મહુવર, *s f* [See મોહ]. A snake-charmer's flute

મહેતો, Same as મેહેતો

મહેતાણ, Same as મેહેતાણ.

મહેન્દ્ર, *s m* [See મહા+ઈન્દ્ર] An epithet of Indra

મહેલ, Same as મેહેલ.

મહેલા-ચત્ર, Same as મેહેલા-ચત્ર

મહેશ, } *s m* [S *fr* મહા + ઈશ, ઈશર]

The great god, i e Shiva

મહોત્સવ, *s m* [S *fr* + ઉત્સવ] A great festival

મહોત્સાહ, *s m* [S *fr* + ઉત્સાહ] Great zeal

મળ, *s m* [S મલ See મેલ] Dirt, filth; foulness 2 An impure excretion of the body 3 Moral impurity, evil intent

મલ, Same as મલ

મળક-કુ, Same as મલક-કું

મળ-કું, *adv* A little muddy (of water)

મળણ, *s n* [See મળણ] Fellowship; companionship

મળતર, *s n* Gain, profit, advantage

મળતા વડું, *adv* [See મળણ+વડું] Social, companionable, familiar, affable

મળતિ યો, *s m* A companion, an associate, a comrade 2 An accessory, an abettor, an accomplice

મળ-માસ, *s m* [મળ + માસ] The intercalary month in the Hindu calendar occurring every two years and a half

મળ કું, *v i* [S મિલ્ to join] To mix, to mingle 2 To meet, to assemble, to

cantos

મહા-વન, *s n* [*S fr* + વન people]
Magnates, grandees 2 Merchants 3 A
community 4 *s m* An illustrious man

મહાત્, *s m* [*Ar* માત he died *fr* નોત to
die. See મોત death] A checkmate 2 See
મદાપદ

મહાત્મ, *s n*, [See મહત્તમ, મહાત્મ્ય]
Greatness, 2 Virtue, efficacy

મહાત્મા, *adj* [*S fr* મહા + આત્મા soul]
Noble-minded, magnanimous; generous

મહા-દશ, *s f* [*S fr* + દશ state] The
sway of the predominant planet

મહા-દેવ, *s m* [*S fr* + દેવ] Shiva, the
third member of the Hindū triad

Prov મહાદેવના ગુણ પાર્વતી નહીં No one
is a hero to his valet

મહા-દ્વીપ, *s m* [*S fr* + દ્વીપ, an island]
A continent

મહાન્, Same as મહત્, મહા

મહાનુભવ, *adj* [*S fr* + અનુભવ] Mag-
nanimous, dignified, esteemed 2 Virtuous
3 *s m* A worthy gentleman

મહા-પદ, *s n* [*S fr* + પદ] A million
of millions 2 One of the nine treasures
of Kubera

મહા-પાતક, *s n* [*S fr* + પાતક] A great
sin or crime, Five such are reckoned, બ્રહ્-
દત્ત (killing a Brāhman), સ્ત્રાપાન (taking
of wine) ચોરી (theft), ગુરુની સ્ત્રી સાથે વ્યભિચાર
(adultery with the wife of a preceptor),
and પતિતનો સંસ્પર્શ (associating with a person
guilty of any one of the four preceding
crimes)

મહા-વિધ, *s m* [*S fr* + પ્રલય] The
universal destruction

મહા-ઝાણ, *s m* [*S fr* + ઝાણ] The as-
piration or full utterance of a letter, an
aspirated letter, sounded with some force
of breath 2 *pl* The aspirated letters (They
are બ્, બ્હ, ઢ, ઢહ, ઢહ, ઢહ, ઢહ, ઢહ, ઢહ, ઢહ,
સ, and હ)

મહા-ભારત, *s n* [*S fr* મહા, + *S* ભારત
one of the great epics of India *fr* ભરત
Name of a king and his descendants] The

epic poem (written by Vyās) which nar-
rates the war between the Pāṇḍavas and
the Kauravas 2 *adj* Highly important,
great, difficult, arduous

મહા-ભૂત, *s n* [*S fr* + ભૂત an element]
A primary element

મહા-મતિ, *adj* [*S fr* + મતિ] Having a
bright intellect, very intelligent. 2 Noble-
minded

મહા-માયા, *s f* [*S fr* + માયા] The god-
dess Durgā 2 The unreality and illusive-
ness of the universe

મહા-મારી, *s f* [+મારી, મરણ] An epide-
mic disease, by which many men die

મહા-રથી, *s m* [See મહા-રથ] A mighty
warrior, a brave soldier, a bold champion

મહા-રાજ, *s m*, [*S fr* + રાજ] A great
king 2 Sir, your honour 3 A religious
preceptor of the Vaiṣṇavas

મહા-રાજા, *s m* An emperor 2 *adj*
Simple, innocent, guileless

મહા-રાત્રિ, *s f* [*S fr* + રાત્રિ] The four-
teenth day of the dark fortnight of the
month of Magha (Jan -Feb), the great
Shivr-*rātri*

મહારાષ્ટ્ર, *s m* [*S fr* + રાષ્ટ્ર] The Marā-
ṭha country, the Deccan

મહાલ, *s m* [*Ar pl* of મહલ a district
See મહેલો] A subdivision of a Talukā

મહાલ-કારી, } *s m* [+ *P* કાર = *S* કાર a
મહાલ-કરી, } doer *fr* કર to do] An officer in charge of a
Mahāl

મહાલય, *s m* [See મહા + આલય] A
sanctuary 2 A temple 3 The Shrāddha
ceremony performed in the dark fortnight
of Chāitrad.

મહાલ હું, [Hem Des સ્વલ્પ = *S* લીલ
sports] Same as મહા હું.

મહાલા-નિહાય, *adv* [See મહાલ + a dis-
trict + *Ar* નિહાય extremity] Throughout the
district

મહાવત, } *s m* [*S* મહામાવ.] An ele-
મહાવધ, } phant-driver

Id માની વાણુ To write off an account
2 To put a stop to 3 To settle a dispute amicably

Id મોઢ માઢુ To hear with respect or attention 2 To eat પગ-માઢ માઢી To gain a footing કાણુ માઢી To mourn for the death of કાન માઢવા To hear with attention વાઢ માઢી To begin to tell a tiresome story નાણુ માઢુ To enter in an account book દુકાન માઢી To open a shop 2 To conduct openly the sale of a prohibited article, to prostitute one's self 3 To become a public prostitute (of a woman) મોઢે માઢુ To touch with the lips સસાર માઢેવા To set up in life, to start in life

મોંઘે, Same as મડપ a hooth

Id માઢવા ખરચ The wedding expenses

મોણ, s n [See મોહન] Oil or butter poured over dough to make it soft. 2 The intoxicating element in sugar-cane, millet-stalks, &c 3 The bark of sugar cane, millet-stalks, &c of મોયણ

મોંઘેળી, S f [P દરમાદગી helplessness See માઢ] Illness, sickness.

માઢ, adv [P દરમાદ helplessness fr માન્દન to remain Cf માન્દ] Ill, ailing, unhealthy

મોંઘે, Same as મોંઘે

મોંઘે, s n [S માંસ] Flesh, meat

Id માસ-માધી Flesh used for food

Prov. માસ ખાતા હશે, તે શુ હાડકા કદે બાધ
dt હશે ? Wicked men seldom proclaim their wicked deeds

મોંઘી, } adv prep [See મધ્ય] In; in-
માઢે, } side, among, within, in the interior

મા, s f [Dh Des. માયા fr S માતા; See માતા] A mother, mamma 2 A matron 3 A respectful appellation for an old woman

Id માની બહેન બહેન Sisters born of the same mother, full sisters

Prov મા, મને દોઢીમાથી કાઢ Lat Save me,
O Mother 2 An expression of sincere re-
pentance To go for wool and come home
shorn. મા તે મા, ને જીલ વગાડતા વા The mo-
ther always wishes well for her child,

others more love their own interest માન
પેટમાથી કાણુ શીખી આવ્યુ છે ? No man is born
wise મા તેવી હાકરી As is the father, so is
the son મા મરે તે મોહેલી, વાણુ ખરખર મોહેલી
To have to starve is the greatest mis-
fortune મા મેં બધા, કે મેરા બાઈ ? તે, કહે બેઠ
દેડા ઝોર દુસરા કસાઈ Gossiping and lying
go hand in hand

મા, adv [S Nob, don't

મા-ધ, s f [See માતા, મા] A mother
2 Madam, lady

માઈ કામળ, adv [કામ, કામ] Delicate,
weak 2 Harmless, innocent

માઈલ, s m, [Eng Mile] A mile

માઈલ, } Same as માઈલ

માઈલી, s f [See માઈલ] A female
monkey

માઈલી, s f [Hem Des મકોહો-S વંત મુક-
નાયે રાશી a heap of cotton, &c, to be put
into a machine] A tenon in a grinding mill
2 A skin disease 3 A buffalo of a grey
colour 4 A poisonous insect 6 [See મા-
ઈલ] A little bug

માઈલું, s n [S મકંટ] A redfaced mon-
key 2 A baboon

Id લાકડે માઈલું વળગાડી દેલ Lit To join
or bring together incoherent or incongru-
ous things Hence 2 To be satisfied with
any arrangement without regard to the
suitability of the things brought together,
to be driven to make any kind of arrange-
ment

માઈલું, adv Reddish, reddish brown

માઈલું, s m S મકુળ Hem Des દેકુળ.
દેકુળ Cf Mar દેકુળ, દેકુળ] A bug

Prov માઈલુંને આખો આવી Newly acquired
greatness

માખ, s f [S મલિકા See માખી.] A fly

Id નાક ઉપર માખ સરખી પણ બેસવા દે નહિ
તેવો Having no fault or defect

Prov માખ બેસે, તે નાક વાઢવા દેસો થાય
Disproportionate punishment. માખ મારે, તે
માણસ મારે Small faults indulged will let
in greater

come together 3 To agree or unite with
4 To be accordant with or adapted to 5
To be earned or gained, to be derived or
produced from 6 To encounter, to come
face to face 7 To be found, seen, or met
with, to be picked up by

Id મળવું આવવું-યવું To be fitting, to fit
2, To resemble 3 To agree, to consent
મળવું કરવું To make fitting 2 To reconcile
જીવ મળવે To live on terms of intimate
friendship, to have one heart with મળી નરૂ
To go secretly over to the enemy's side,
to act the traitor આવી મળવું To gob by
chance or good luck

From મળ્યા સાધની ધીન Slight acquain-
tance મળ્યા તેા મીર, નદિ તેા ફીર To day a
king, to morrow a nobody મળ્યાની તેા રૂકરૂ
દીસો છે It's plenty that makes you dainty
મળ્યાને માથુ આપવું One good turn deserves
another.

મળરાત્રી, s m Dawn, the break of day,
twilight

મળિયામળક, Same as મલયામળક

મળી, s f [See મળ, મેવ મડે, મલાર્ક]
Grease 2 A sack filled with rags

મા, [See માહે] A suffix of the Locative
case in Gujarātī, in, at, within, into.

માંકડી, Same as મલકડી

માંકડી-કુકડી, [+ કુકડી] s f A kind of
insect

માંકડું, Same as માકડું.

માંગ, s f. [Mar માગ See મગ] The
line along the front of the skull made by
parting the hair on both sides 2 Plaited
hair.

અતિ રતેા અધઃતલો વાન, શિર માગ પડી શેશાવાન
—વીજી

માંગ, adj The number eight (used by
brokers in secret communications)

માંગ, s m [S માત્રક a man of the lowest
caste] A representation of a woman of the
cavenger caste with her two children,
drawn in lamp black on a bell metal dish,
and worshipped on auspicious occasions
by certain castes

માંગ-પડી. adj [See માગ adj] The
number eighteen (used by brokers in
secret communications)

માચી, Same as માચી.

માચી, } Same as માચી.
માચીડી, }

માચર, s n [See માચરી] A cluster
of blossoms, a flower stalk 2 A leather
strap placed inside a shoe

માચર, s f [S માચર] A cat.

માચરું, adj. catlike 2 Grey eyed, cat-
eyed 2 Puffed up, cunning

માચરું, Same as માચરું

માડી, Same as માડી s n

માડ, s m [See માડવું] Arrangement;
disposition 2 Vessels or pots for decora-
tion

માડ, adv Same as માં-માંડ.

માડ વા, s n A pool of stagnant water
near a flag

માડવું } s f [See માડવું] Arrange-
માડવા, }

માડવું 2 The height of the floor of a house
પાંચ તળી મળ્યા માડવું, આપે વોલે માડે ધણી
—અખી

માંડ-માંડ, adv [See માડવું] With great
difficulty

માંડવી, s f [See મણવ, માડવો] A
custom house 2 A slightly raised platform
of levelground before the doors of certain
houses 3 A cylindrical frame of wood, &c.,
on which lamps are arranged in circular
rows from the bottom to the top, and
round which men move in circles, singing
songs in the Navarātri holidays

માંડવું, v t [S મણ્ડ to adorn] To set,
to place, to dispose, to arrange 2 To set
up, to establish 3 To note down, to enter,
to commit to books 4 To take to, turn to
5 To enter vehemently or licentiously
upon

વળગી દોર કાઢે, નવી નવી શીત માડે,
જણાયે દુ ખને ટાંડે, રનેદીને નિથય દોરે —ગેમાનંદ.
6 To inaugurate 7 To begin (used with
the infinitive)

भा० पुं, } *u t* [S मृज्, मर्ज्, to clean
भा० पुं, }
Or S मज्ज् to clean] To clean, to furbish,
to burnish, to rinse, to polish

भा०, *s f* [See ग्रा + ष] A grandmother
2 A respectful appellation for an elderly
woman 4 The goddess Ambāji

भा०, *adv* [Ar मज्जी past] Past, late,
quondam, deceased, former

भा० श्रेष्ठ, *s m* [Eng *Magistrate*] A
magistrate

भा० दुग्ध, *s n* [S मायाफल] A gall nut
भा०, *s m* [See भा० पुं, भा० पुं] Glaz-
ed cotton-thread, 'cotton-thread incrusted
with a varnicious coating

भा० म, *s f* [Ar मञ्जुन्] An inebriat-
ing preparation of Bhāṅg

भा० म-रात, *s f* [See मध्य-म रात, राति]
An intensely dark night

भा०, *s m* [Contraction of युक्तान्] Re-
spect, deference

भा०, *s n m* [See गा० earth] An
earthen pot 2 Flesh used for food (so
called for the sake of euphemy)

भा०, Used in poetry for भा०

भा० दि ये, *s m* [See गा० earth] An
unbuilt well

भा०-दी, *s f* [See गा० an earthen pot]
A small earthen pot

भा०-धु, *s n* A large earthen pot

भा०, *s f* [S मृत्ति का] Earth, clay

Prov गा० दिना गानवी, भा० गा० गणी, क्षया
तिरी नरो नक्ष बा०, Dust thou art and unto
dust shalt thou return

भा०, *adv* [See भा० तेह] Strong, mighty,
powerful 3 *s m* A husband 2 [See गा०]
Flesh

Prov भी० ते पय गा० Revere your
superiors however weak

भा०-डा, *s m* A husband 2 An adult,
a man

भा०, *prep* On account of, for, for the
sake of 2 *conj* Therefore, for that reason

भा०, *s f* A pot herb

भा०, *adv* [Dh Des मः = S मन्द slow

Also Hem Des मटो=S मृत्त-विहीन that has
lost its horns Cf भा०-२-पु] Bad; evil, ill;
wrong, improper, vicious, wicked 2 [Less
than the proper weight or measure 3
Disgraceful, shameful 4 Unfortunate

Id भा० दागु To be displeased or griev-
ed भा० तोलु To weigh less than the re-
quired quantity

भा०-इ, *adv* [+dim] A little, not much

भा०, *s n* A cocoon-nut tree 2 A vow
taken by women, in connexion with which
a small temple is made of stalks of planta-
in trees

भा० धु, *s n* [S मण्डन decoration fr.
मण्ड to adorn See भा०-ली, भा०-पु] Drawing
of figures and otherwise decorating the
forehead and cheeks of a woman on festive
occasions 2 A pool of stagnant water near
a village, in which buffaloes delight to
lie down and roll about Same as भा०-धु

भा०, } *s m pl* [S मण्ड a very thin
भा०, }
kind of cake] A large thin cake made of
millet and wheat-flour

भा०, *s f* [See भा०, भा०-ता, +दी, डा, दुं, fr
S दृ द्दि] A mother, mamma 2 An old
woman

भा०, } *s m* [See भा०, भा०] Singular
भा०, }
of भा०, भा० 2 A thin crust of a cake or
loaf

भा०-डा, *s n pl* [S माधव्य, मादव्य, a dear
person] A pet, a darling

भा०, *s f* [S मणिक a round earthen
vessel] A metallic water-pot 2 A large
metal vessel used as a musical accompani-
ment by a certain class of preachers

भा०, *s f* [See भा०-ली, भा०-पु] A beauti-
ful arrangement of household vessels

भा०, Same as भा०, भा०-भा०

भा०, *s n* [See भा०, भा०] A bounda-
ry, a limit

जिप नाग नभी तोगी रहा, लेम सा १३ मेवे भा०

માખણ, *s n* [Dh Des મચ્છિયે *fr* મૃદિ-
ત્ત્વ beameared, butter ૨ મચ્છન marrow]
Butter ૨ Flattery

Prov માખણ વલોણ્ય કે પાણી? Was the
business a profitable one or not ?

માખણિયું, *adj* Soft as butter ૨ Mix-
ed with butter ૩ Obsequiously flattering

માખણ, *s m* [See માપ + ખણી, ખણ]
Measuring out or otherwise determ ning
the government does in a harvest, when
it is brought to the threshing floor

માખી, Same as માખ.

Prov માખી ભુજે ચાંદ, ને વેદ ભુજે માંદું
Every one to his trade

માખેા, *s m* A large fly

માખ, *s m* [See માખે માખ] A road, a
way, a path ૨ Room, place space ૩ In-
terval 4. A trace

Id ચોખે માખ કાઢે To trace a thief માખ
આપવે-કરવે To give scope to ૨ To make
room for માખ આપવે-કરવે To make way for
ચાર લોકમા માખ મૂકાવે એવે Who is respected
in a public meeting, respected by good
and honourable men

માખણ, *s m* [See માખણ] A beggar,
a mendicant

માખણી, *s f* Asking for; demanding
૨ A demand, a requisition, a proposal
૩ Asking a girl in marriage, betrothal 4
A call 5 A bid, an offer of a price

માખણ, *s n* A claim, a debt, a de-
mand

માખણ, *s m* [S *fr* મગધ a bard] A
bard, a minstrel

માગધ બહી બોલતા, વૃષ કીર્તિ નામ — ગિરિધર
માગધી, *adj* [S મગધ Name of a count-
ry] Pertaining to Magadha, the southern
part of Behar ૨ *s f* The language of the
people of Magadha

માગનાર, *s m* [See માગણ] One who
asks ૨ A claimant ૩ A creditor 4 A
beggar, a mendicant

માગણું, *v, t* [S માગું to seek, to ask for]
To ask for; to beg, to require, to demand,
to claim ૨ To be a creditor ૩ To ask,

to request.

Id માગી પાવું To live by begging માગી
લેવું To make a humble request for

Prov માગી પાવું, ને મરીદે ચૂકું Free from
all care Beware of him who has nothing
to lose માગે મુકાફ મળે, પછી ભીખને માગે લક
Begging is condemned, though often
lucrative માગવાથી મરવું લક It is better to
die than to beg માગ્યુ તેા મોત એ આવવું નથી
One is not always sure of getting what
one asks for માગ્યા વગર માગે ન પીરસે A
closed mouth catches no flies

માગસર, *s m* [Dh Des. માગસિરો *fr* S
માગસીર] The second month of the Samvat
year, November-December

માગું, *s n* Same as માગણી

Id માગું આવવું To be asked for betrothal
માગ, કીધવું To accept an offer of betroth-
al ૨ To be prepared to carry out a request
માગું કરવું-મેલવવું To ask a girl or a boy
for betrothal

માધ, *s m* [S See મધ] The fourth month
of the Samvat year, January-February.

મધ-વટો, *s m* [+ વટિ state, or વટ a vow]
Vows observed or ceremonies performed
in the month of માધ

માફુંલિ-ક, *s n* [S See મગળ] A festive
occasion ૨ A benediction, a blessing ૩
adj Auspicious

માફુંલ્ય, *s n* A festive occasion ૨
Welfare, good fortune

માચડો, *s m* [See માચે] A frame-
work of wood, a wooden stand

માચી, *s f* A kind of stool or chair; a
sedan

માચો, *s m* [See માચ, માચ-ક] A column
of squares on one part of the board on
which a game of ચોગડાં is played.

માચ-લી, *s f* [S' મત્ત્વ See માચ] A fish

માચ હું, *s n* A large fish

માછી, *s m* A fisherman.

માનમ, Same as માનમ

માનર-વેલ, *s m* [See માનર + વેલ] A
kind of rice

માન, adv [Samekṛit suffix showing "nothing but"] Only, merely, solely, barely, *e g*, માન એક ઘોડો 2 **adv** All, whole, *e g*, માણસ માન

માના, s f [S fr મા to measure] The oblique stroke written above the horizontal line of Devanāgarī characters, ૨૧ in the vowels એ, ઐ, ઓ, ઔ 2 Quantity, the measure of ૧ syllable 3 A medicinal preparation of metals and minerals

Id માના મેળ A class of Prākṛit and Gujarātī verses, in which the quantity of the vowels in a line is alone taken into account

માથા-ઝોળા, s f [See માથું + ઝોલું] A widow's right to claim maintenance out of the ancestral property from united coparceners

માથા-કુટ, s f [+ કુટુંબ] A wearisome, vexatious, and unprofitable labour 2 A wearying & tiresome insistence upon a subject, incessant prating, importunate begging 3 An altercation

માથા-ઝિઠ, s f [+ ઝિઠું] Same as માથા કુટ

માથા-ઘીઠ, adv [+ ઘીઠ] Per output

માથા-ફેડ, s f [+ ફેડું] Same as માથા-કુટ

માથા-બાધણ, s n [+ બાધ, બાધણ] A piece of cloth with which Parsi women bind their hair

માથા-બોળ, adv [+ બોળું] Bathing without omitting to plunge the head in water, or to pour water on the head

માથા-મેલી, adv f [+ મેલું] Unwell, menstruant, being in menses

માથા-વટી, s f [Hem Des વ્યવહાર fr S વસ્ત્રાગ્રહ contact with a garment, f S વસ્ત્ર a garment + વૃત્તિ state, being] A stain of oil &c, left on a garment worn over the head by women 2 A piece of cloth substituted for the part of a garment worn over the head by women

માથું, s n [S મસ્તક] The crown, the icaput 2 The forehead 3 The head 4 The brains 5 The head or knob of any-

thing 6 The top, the summit

Id માથું મારવું, માથું ધારવું To exert oneself about, to concern oneself with 2 To interfere માથું આપવું To work for the benefit of another at the cost of one's self માથું ઉચકવું-ઢાલવું To show a bold front, to rise against, to stand against for a fight માથું ઢાલવું To bring one into ruin 2 To commit a breach of trust, to betray confidence માથું ઝોળવું To comb the hair માથું ઝોળવું To clean the hair on the head માથું ઝોળવું To surrender unconditionally or at discretion, to be at the mercy of માથું ઝિઠવું, માથું પટવું, માથું ફેડવું, માથું કુટવું To trouble the mind in vain માથું કુટવું To beat one's head owing to excitement માથું પાકવું, માથું પાછી જવું To be troubled in the mind, માથું નમાવવું, માથું નીચે કરવું To submit માથું ફરવું To swoon, to be giddy 2 To be excited, to be angry માથું ફેરવવું To work oneself into a frenzy માથું બોડાવવું To get one's head shaved by a barber 2 To remain illiterate માથું ભાગવું To defeat in a competition 2 To put to shame માથું ખાવું To trouble the mind by incessant talking માથું નિઝળી પડવું, માથાના કડકા થવા To have a severe headache માથું હલાવવું To shake the head in token of assent or dissent માથાનો ફરેલ, માથાનો ફરેલ Obsolete, headstrong બે માથાનો ખર્ચ The cost of the two parties to a suit બે માથાનું Lit Having two heads Hence 2 Reckless, thoughtless (in undertaking a risk) માથા વગરનું Lit Having no head Hence 2 Having no fear for one's own head, fearless, reckless માથું દોરાણે મૂકવું Lit To set aside all thought of one's own head Hence, 2 To be thoughtless બે હાન વચ્ચે માથું કસવું To pull by the ears (used in threatening children) માથે ધૂળ ધાલવી Lit To throw dust on one's head Hence 2 To expose one's own weakness or folly by defaming other persons 3 To defame માથા મટે માથું Full consideration for a contract માથામા પવન ભરાવે To be giddy in the head, to be puffed up, to be arro-

માણુ, માણુ-માણુ, } *Sara* —
માણુ-માણુ મનના સામા, રાજ મારે ઘેર શીદ આબ્યા ?
—ગોવિન્દ

એમાનુ અમે ન કશું, નિઘે નાર કાલ માશ
સાચક એક સાચક, બીજી ગદા માણુમાણુ

—વશીલ

માણુ-કમાઈ, *adj* [See માણુ-માણુ + કમાઈ]
That which earns nothing 2 *s m* An idle drone

Prov માણુ-કમાઈ, ને મોડા ઉઠ્યા Roguery supplants justice

માણુકી, *s f* [See માણુક] A particular kind of mare

માણુ-વુ, *v t* [*S* માનુ to cause to think *fr* માનુ to think Same as માન-વું] To experience a pleasure

જાન મારે છે જગત, માણુ વૃદ્ધાસ દયાના સ્વામી
—દયારામ

માણુસ, *s m n* [See મનુષ્ય] A man, a human being, a person

Prov માણુસનું ધારવું, પરમેશ્વરનું પાર ઉતારવું
Man proposes, God disposes સોનું નેઈએ કરી,
અને માણુસ નેઈએ વસી A touchstone is the test of gold, and conduct that of a man
માણુસ નેઈને વાત કરવી Cleave the log according to its grain માણુસમા આતરો, કેઈ
અવેર ને કેઈ કાકરો, Among men some are jewels, some are pebbles માણુસને ધરાવત,
ગધેડાને ડકણ A word for a wise man, a rod for a fool માણુસની ઓળખા નહિ હોય, તેને શુ ?
Fools laugh at their own sport માણુસમા લે-વાય, કે વગરે લેવાય A man yields either
through fear or modesty માણુસ માણુસમા ફેર છે There are various sorts of men

માણુસાધ, *s f* Manliness, civil manners, politeness

Id માણુસાઈ રાખવી-શીખવી To behave towards another with politeness

માણી-ગર, *s m* [Ar મની virile semen+ P નર having] A voluptuary, an epicure
મેહોલે પધારો, મારા રાજ, માણીગર મેહોલે પધારો

—દયારામ

માણી-તલ, *s n* [See માહોલું + તલ] A place where one finds consolation or

pleasure

ગયુ માણી-તલ માહર, નહીને જાળે દેવ રે
—નરભેરામ

માણુક, *s n* [S માણિક્ય] A ruby, a precious stone

માણુક-જમાની, *c. f* [+ જમાન] Security bound on condition of paying a debt only if the original debtor fail to pay it

માણુક હારો, *s f* [+હાર-વું] The full moon day of આશ્વિન

માણુકલિ-ક, *adj* [See મણક] Ruling a province 2 *s m* The ruler of a province, a feudatory king

માન, Same as માતા, મા

માતંગ, *s m* [>] An elephant

માતબર, *adj* [Ar મુઘ્નિયત્ trustworthy] Rich; wealthy, opulent

માનમરી, *s f* Respectability, greatness, eminence

માતમ, માહાર્ય, } *s n* [See મહારામા] Greatness 2 Virtue, efficacy

માતફે, *s n* [See મૂતર-વું] Passing of urine

Id માતર ફરવું To pass urine (Used by the Jains)

મા-તા, *s f* [*S* માનુ, માતા, *fr* મા, નિર્મા, to create] A mother 2 A goddess 3 Small-pox

માતા-મહ, *s m* [S] A maternal grandfather

માતું, Same as માતે હું

ઓહોરા આવો ની, બંચુ શાળો ની, રાંધા રસ માતા
—દયારામ

માતું-તાતું, *adj* [+તાત] Stout and excited

માતુલ, *adj* [*S fr* માતા] A maternal uncle

માતુથી, *s f* [*S* માતુ-થી See માતા+થી] A term of respectful address to one's mother

માતે-હું, *adj* [See મત] Fat; plump, corpulent 2 Arrogant, overbearing, haughty

માતુ-ધાત, *s m f*. [*S fr* માતા + ધાત] Matricide

कोम विभाष्य सभाय मान, नारद पात्र्या अतर्धान
—गिरिधर

मान.करी, } s m [See मान respect+कर]
 मान.करी, }

A person entitled (from office, relation, merit, &c) to certain honours and presents rendered at courts, councils, weddings, festivals, village assemblies, &c , a person generally claiming distinction or attention

मान.ता, s f [See मान.वु] A vow

Id मानता राजी-मानवी To make a vow or promise to a deity of making an offering on the fulfilment of one's particular desire मानता करी To fulfil a vow

माननी, Same as मानिनी

मान.पत्र, s n [See मान, respect + पत्र]

A document presented out of respect or to do honour, an address

मान.भग, s n [S fr + मङ्ग breaking fr मङ्ग to break] Insult, humiliation, disrespect

मान.व, adj Human 2 s m [S fr मनु] A man, a human being

मान वती, s f [S fr मान, respect+वत्, वत्, वती, suffixes showing "possession "] A proud woman 2 A sweetheart angry with her lover

मानवी, adj [See मानव] Human 2 s m n A man, a human being

मान.उं, v t [S मन् to cause to think fr मन् to think] To obey 2 To believe, to credit 3 To admit, To allow, to hold to be true or right 4 To hold, to view, to consider, to regard 5 To mind, to care for 6 To vow, to take a vow 7 To confess, to acknowledge, to own, to avow 8 To be pleased, to please, to be agreeable to

Prov मान्या तो देव, नदि तो पश्यर They who worship God merely for fear would worship the devil should he appear

मानस, Same as मन 2 Same as मानसिक

मानसिक, adj [S fr मन] Mental, spiritual, intellectual 2 Chimerical, imaginary

मानसिक-शास्त्र, s n [S fr + शास्त्र] Mental philosophy, psychology

मान युक्त, s m [See युक्त, शक्त] An omen

मानि तुं, adj [See मान.वु] Favourably regarded 2 Grave, sedate

मानि नी, Fem of मानी, Same as मान-वती

मानो, adj [See मान respect] Proud

दुर्योधन अभिमानी, दु शासन धृष्टी मानी, नदि शीघ्र कोनी मानी, करे युद्ध तेड तो

—वक्षिण

मान्य, adj [S See मान.वु] Respectable, venerable 2 Agreeable, acceptable, approved, esteemed

Id मान्य करु, मान्य राजु To admit or allow

मानुभाव, Same as भक्षुभाव

मा प, s n [S माप् to cause to measure fr मा to measure] Measuring, measurements 2 Measure (of length) 3 A measure (of capacity) 4 A portion measured off

Id माप करु-मेडु To measure 2 To make an estimate, to estimate माप कटु To make a guess at the dimensions माप लेडु-बरु To take the measure of length and breadth माप राखु To have a standard or measure, to keep within limits of moderation माप जोडु To lose one's reputation or honour

दुष्ट जनो स्वभाव, नभ्याने तो नित्य दुष्टे, करे न कष्ट विचार, माझे नच मापने —वक्षिण.

माप करण, s n [S fr + करण, करुं] Mensuration

मा प क्षी, s f Measuring, admeasurement 2 Land-surveying

मापक्षी-डामदार, s m [+डामदार] A land-surveyor

मापक्षी-भाट, s n [+ भाट] The land-survey department of government

माप हूं, s n Food supplied to one engaged in sowing

माप-उं, v t [See माप] To measure

Id नमीन मापवी To fall prostrate on the

gant એના માથામા ગજ ધાદયા છે Lit His head is furnished with strong iron bars to protect it against being split Hence 2 He is very talkative સૂચ્ય ગાયે આવ્યે The sun has reached the meridian, it is mid day માયાનોડ મહેનત Work hard enough to split one's head, very hard work માયા ઉતરણ દામ Perfunctory work માયા વગરના માણી Acepala, માયા આગળ પગલાળી જતાવર Cephalopods માયે હોણ To be responsible for માયુ ચડણ To suffer from headache માયે ચઢી બેસણ-ચઢી વાગણ To disobey 2 To be so insolent as to think oneself able to order about one's own superiors માયે મારણ-ઓઢા-ડણ-નાખણ-પાડણ To unjustly throw a burden or loss on a person 2 To mislead a person as to the worth of a thing, and to induce him to pay a price higher than its real worth માયે રાખણ To place responsibility on a person માયે ચઢાવણ To obey implicitly, to accept submissively 2 To indulge unduly માયે થણ To be in menses માયે પડણ To be responsible against one's will માયે ધાણ-નાખણ To throw the responsibility on the head of another માયે પાણી ધાણ To take a bath and make atonement for dereliction or suspension of religious duty during one's illness છેડા માયે નાખણ To throw off all considerations of shame or decency (said of a woman) માયેથી ઉતારણ To be free from a responsibility, to discharge an onerous duty માયે લેણ-વહોણ To undertake the responsibility of doing માયે હાય દેણ To be disappointed માયે હાય મુકણ To bless 2 To infect another with one's own wickedness

Prov એકથી બે માયા બધા Two heads are better than one માયું આયે, તે મિત્ર A friend in need is a friend indeed માયે પડી વિશ્વ દેવા Necessity is the mother of invention Necessity has no law માયુ સોધુ, ત્યારે નાક ાનનો રો ઉધારો ? The greater contains the less The power of the less ceases in the presence of the greater માયુ વાદીને બેસવા આપીએ, તોએ કહે “ડોએ,” If you give an

inch, he will take an ell માયા કરતા મનોહર મોહ Cut your coat according to your cloth માદક, *adj* [S fr માદ to cause to be mad fr મદ to be mad See મદ] Intoxicating

માદર-ચોદ, *adj* [P માદર= S માનુ = માતા + ચોદ ણ] A term of low, vulgar, and coarse abuse

માદર પાટ, *s m* [See માદરપાટ fr P ચાદર a sheet+પાટ, પટ, cloth Or Manchester +પાટ] A kind of cloth, Madrepollam

માદર-મ-ખત, *adj* [Contraction of માદર-વ કિત્તા one whose mother is at fault fr P માદર= S માનુ = માતા + ખ at + Ar કિત્તા fault] A term of low, vulgar, and coarse abuse

માદળિ યુ, *s n* An amulet 2 A kind of ornament

Id દેવાનો દાર ને કેટલુ માદળિયુ Dattling, very dear

માદા, *s f* [Hem Des માદુ fr માનુ Of P] The female among lower animals

માધવ, *s m* [S fr મા the goddess લક્ષ્મી+વવ] Krishna or Vishnu 2 [S fr મધુ honey See મધ] The month of વૈશાખ (April-May)

માધવી, *s f* [S] A kind of creeping plant bearing fragrant flowers

માધુરી, *s f*
માધુર્ય, *s n* } [S fr મધુર] Sweetness

2. Melodiousness 3 Fragrance

માન, }
માન, } [S મદ, માન, મન્ત] An adjectival
મન્ત, }

suffix in Sanskrit showing “possession”

માન, *s n* [S fr મા to think] Respect, regard, reverence, honour 2 Arrogance, conceit 3 Importance, estimation, veneration

Id માન મળવુ To be respected માન મેળવવુ To get respect માન આપણ-દેણ To pay respect to

માન, *s n* [S fr મા to measure] Measure, degree, capacity 2 Magnitude, extent 3 Greatness 4 Importance 5 Dignity

ness 4 Pity, tenderness, compassion 5 *Cannabis indica*, hemp bhāṅg 6 The personification of a goddess as being the immediate and active cause of the creation 7 Illusion which causes one to regard the Supreme Spirit and the universe as two distinct realities (in the Vedānta philosophy)

Id ભાયા કરવી-રાખવી To bear affection to, to love ભાયા ભૂલી To cease loving, to grow cool towards ભાયા-પાણી A beverage made from bhāṅg

Prov ભો ભાયાને કે કાયાને ! A beggar may sing before the thief

ભાયા, *s f* [P] Property, substance, stock, wealth Same as ભાયો

Prov હો ભાયાનું સુચુ છે Everybody loves his self interest above everything else

ભાયા-ભોસો, *s m* A fraudulent speech (Used by the Jains)

ભાયાની, Same as ભાયિક

ભાયા-બુ, *adj* [See ભાયા affection+S હાઇ having] Tender, pitiful, compassionate, loving, fond, affectionate

ભાયિક, *adj* Illusory, unreal, false, deceptive

ભાયું, Same as ભાણું-કળ

ભાયો, *s m* [See ભાયા P] Property, substance, stock, wealth

ભાર, *s m* [See ભાર-વુ] A beating, thrashing 2 A firing at, cannonading, a bombardment, a battering 3 Rushing upon 4 Exuberance, overflowing, plenty, press or vigour of any action, urgency 5 Pressure, a constraining force 6 Affliction, distress, embarrassment

Id ગાર ખાવો To be beaten 2 To suffer a loss 3 To be defeated or beaten (in a battle) ગાર ગાર કરવું To beat incessantly 2 To press hard, to urge ગાર ગારવો To beat

Prov ગાર ચોદયુ રતન છે Spare the rod, and spoil the child ગાર છુલુ ને કર સુધુ Strike hard, and do your work well

ગાર-ક, *adj* Killing, destroying; coun-

terworking, neutralizing

ગાર-ક-જુ, *adj* Given to' butting or kicking 2 Frightful, terrible 3 Bewitching, lovely

Prov ગારકણે સાડ, ને ચોખાસુ મહાદયો Confusion worse confounded.

ગાર-કટ, *s f* [See ગાર-વુ+કટ-વુ] Beating and buffeting, drubbing, pommelling and pounding 2 Difficulty 3 Haste, hurry

ગાર-કો, *s m* [See ગાર-ક] Evil, adversity, affliction 2 Consumption 3 Pressure, urgency

ગારકો, *s m* [Eng Mark] A mark or sign made on bales of goods.

Id ગારકો કરવો To mark with the trademark of.

ગાર-ખાઉ, *adj* [See ગાર + ખા-વુ] That constantly undergoes beating, that is used to being beaten

ગારગ, Same as ગારો

Id ગારગે પડવું-ગારગ પડવો To go on in one's own way 2 To take up one's career; to follow as one's occupation

ગારગી, *s m f* A member of a diabolical sect in Kāthiāwār 2 A traveller; a wayfarer

Id એક ગારગી He who minds nothing but his own business

ગારગુ, *adj* Travelling 2 Fit for travelling purposes

Id વટે ગારગુ A traveller

ગાર-જપટ, } *s f* [See ગારજુ+જપટ, જુ-ગાર-જુક, }

3-વુ] Pommelling and felling 2 Alacrity, promptitude 3 *adv* In full swing, in full sway, promptly

ગાર-જી, *s n* Killing 2 Incantations to destroy

ગાર-ખીટ, *s f* [See ગાર-વુ+ખીટ-વુ] See ગાર-કુટ

ગારકત, *s f* [Ar મધ્યસ્થિતિ acquaintance] Intervention, interposition, influence 2 Medium, means, channel 3 Agency, authority, instrumentality

Id ગારકત કરવી To act as an agent ગાર-

ground by the slipping of the foot while walking

માયુ, *s n* A measure of capacity 2 A measure of length

Id માયુ લેવું-સરવું To measure length and breadth

માફ, *adj* [Ar मुआफ़ि pardoned] Pardoned, forgiven 2 Waived; remitted, absolved

Id માફ કરવું To pardon one for

માફક, *adj* [Ar सुभाक्क] Suitable, agreeable, according with 2 Conformable to, like; similar to 3 Passable, moderate, middling

Id માફ-આવવું-પડવું To be agreeable or suitable.

માફક-સર, *adv* [+ સર P the head] Moderately, so as to suit or agree

માફી, *s f* [Ar See માફ] Pardon, forgiveness, absolution 2 Remission, abatement, relinquishment of right 3 Exemption

Id મારી માગવી To beg pardon **મારી આપવી-બક્ષવી** To pardon **મારી મળવી** To be pardoned, to be exempted from

માફી જમીન, *s f* [+ જમીન] Land free of assessment

માફી-પત્ર, *n m n* [+ પત્ર] A written apology

માફે, *s m* [Ar महफे] A kind of conveyance, a cart, a waggon

મામ, *s f* [See મગના] An eager desire

હથુ વડુ તે ને નામ, તેમા હાગી મનની મામ

—ચુકુંદ

2 Curiosity 3 Resolution, resoluteness; firmness of mind, boldness

સેન મારિયુ તમમ, મામ મૂખી નય ને —પ્રેમાનંદ
તેને મન છે મારમ મામ, હામ વાસના સિદ્ધુ દાન

—સામળસદ

Id મામ મૂઢવી-છાડવી To give up one's obstinacy

મામ, *s n* [Imt Cf Eng Munch] Food

Id મામના વાધા Having not even a

morsel to eat, extreme poverty

મામ-ફળ, *s n* A kind of fruit

મામલત, *s f* [Ar मामलत an affair, an act] A public business, government service, esp the collection of revenues and general administration 2 An enterprise, understanding, business 3 Importance, weight, worth, estimation, value 4 Property

મામલત દાર, *s m* [+ દાર, P,] A Taluk revenue collector, a Māmlatdār

મામલત-દારી, *s f* The business or office of a Māmlatdār

મામલો, *s m* [See મામલત] An affair, business, a transaction, a concern 2 An involved or troublesome matter

મામી, *s f* [Dh Des & Hem Des મામી f] S માતુલાની See મામે] A mother's brother's wife

મામી-સાસુ, *s f* [+ સાસુ] The મામી of the husband in her relation to the wife 2 The મામી of the wife in her relation to the husband

મામુદ, *s m* [Ar मामूद acted] Custom; usage, practice 2 *adj* Ordinary, usual

મામેરું, *s m* [See મહિયર] Presents sent by parents to their daughter in the seventh month of her first pregnancy

મામે, *s m* [See માતા+સાઈ] A mother's brother, a maternal uncle

મામે-સસરો, *s m* [+ સસરો] The મામે of the husband in his relation to the wife 2 The મામે of the wife in his relation to the husband

માય, *s f* [See મા, માતા] A mother

માય, } Same as માદે.
માય, }

માયનો, *s m* [Ar मयनी] Meaning; signification, import

માયરું, } Same as મહિયર.
માયરું, }

માયરું, *s n* An altar erected for a marriage ceremony

માયા, *s f* [S] Creation, illusion, 2 Deceit, jugglery 3 Affection, love, fond-

મારવું નય, ને મારવું નય He will try to bring you down to his own level

મારવું, *v* ૨ To produce an effect vehemently or quickly, *e g*, ચળકારે મારવો, બાક મારવી, કાળ મારવી

મારા-માર, } *s f*. Mutual fighting or
મારા-મારી, }
beating, a scuffle, a broil, an affray, a fray
2 Assault, battery

મારી, *s f* A plague, cholera

મારૂં, *pron adj* [S અસ્માક્ our, ours] My, mine

Id મારૂં તારૂં કરવું To show a spirit of dissension (between friends)

મારૂં, *adj* [See મારવું] Killing, bewitching 2 Cutting, keen

મારૂં, *s m* [S મરૂં] The country of Mār wād. 2 A musical mode

મારૂત, *s m* [S *f* મરૂત wind] Wind
મારૂતિ, *s m* [S =son of મરૂત wind] An epithet of the monkey god Hanumān

મારો, *s m* [See મારવું] An attack, battering, beating, striking 2 Cannonading; bombarding 3 An assassin 4 Overwhelming profusion or plenty 5 Consumption

મારો, *s m f* [Eng *Mark*] Same as મારકો. 2 Mark

માર્ગ, *s m* [S *f* મુગ્ધ to seek] A road, a path, a way, a mode, a manner 2 Creed, persuasion a sect, a religious order

Id માર્ગ કરવો To make a way 2 To open a new way 2 To remove obstacles from one's way, to clear the way માર્ગ કાઢવો To open a new way 2 To remove obstacles from the way માર્ગ બતાવવો-દેખાડવો To show the way to

માર્ગશીપ, *s m* [S] The month of માર્ગશીર (November-December)

માર્ચ, *s m* [Eng *March*] The month of March

માર્જન, *s n* [S *f* મૃજ્ઞ to wipe] Sprinkling 2 Cleaning, cleansing, washing

મારૂંડ, *s m* [S] The sun

માર્મિક, *adj* [See મારવું] Piercing the

vital parts, poignant, cutting, stinging (words or speech) 2 Subtle, ingenious 3 Acquainted with the mysteries and secrets of, discerning hidden beauties

માર્મિકતા, *s f* Piercing quality, poignancy of speech or writing 2 The power of discerning hidden beauties

માલ, *s m* [Ar] Property 2 Goods, wares, commodities, merchandise 3 An article or thing considered with relation to worth or value 4 Worth, value

Id એમાં માલ નથી This is worthless થીમતી માલ A valuable article માલ લેવો To test the value of માલ-પચાવવો-હજમ કરવો-પાલ જવો-માલનું પાણી કરવું To misappropriate another person's property

Prov માલ માલનો બહેનો, ને પેસા પાણીમાં Light come, light go માલ પાવો મારીશો, ને ગીત ગાવા વીરાના One man pays for the bottle, and others enjoy it

માલ, Same as મહાલ

માલ દગી, Same as મહાલ દગી

માલ કાંકણી, *s f* A kind of medicinal seeds

માલકો, Same as માલિકી

માલ કુ, *adv* [See મલકાવું ૩] Squint, looking askint

Id માલકુ લેવું-માલકુ To look askint

માલકોશ, *s m* [S મલકોશ] A musical mode

માલ-જામીન, *s m* [See માલ + જામીન] A security for goods or money (Distinguished *f* દ્વાર જામીન A security for the appearance of the person)

માલવાળી, *s f* [S માતૃ નો a woman who makes and sells garlands *f* પાવા, મારી] A flower-girl, a wife of a gardener

માલતી, *s f* [S] A kind of jasmine

માલ-પૂડો, *s m* [See માલ + પૂડો] A kind of pinckake

માલમ, *s f m* [Ar ઉમ્મર] A shipmate 2 A pilot

માલમ, Same as માલમ

માલ-મતી, *s f* [See માલ + મતી] Goods, stock; effects; property, chattels, furniture

ફત ધાલવી To admit the intervention of, to recognize the intervention of, to recognize one as the medium or agent

મારકતિ.યુ, ady Intervening, interposing 2 Being the instrument

મારકતિ યો, s m An agent, a factor, one who transacts business for another

મારકાડ, s f [See મારકુત્તુડુ] learing and killing, a slaughter, carnage

મારવાડી, ady [મારવાડ fr S મરુવાટ fr મરુ a waterless country +વાટ a region] Relating to Mārwar 2 Parsimonious, miserly 3 s m A Mārwardī, an inhabitant of Mārwar

મારકું, v t. [Caus of મરકું] To beat, to buffet, to thump, to knock, to hit, to strike 2 To overcome, to vanquish, to defeat 3 To kill, to destroy 4 To destroy the active qualities of 5 To master, to subdue, to tame, to overcome 6 To attack, to assault 7 To drive in, to apply, to fix, to fasten, to clap on, to impel 8 To do or make with force, promptitude, or smartness 9 To fire, to fight, to lay on 10 To dart, to hurl, to chuck in or toss off 11 To earn smartly and cleverly, to make 12 To utter sharply or loudly, to banl, to bellow

Id નેન-આખ મારવા I o glance at amorously બોલી-બોલ-ટાણો-મેણુ-મારકું To taunt હાય મારવો To earn by foul means. 2 To steal આથમા મારકું To give with contempt or an air of superiority માયે મારકું To practise deceit in delivering articles bargained for; to deliver inferior articles માયામા મારીને In spite of. માર્યું મારકું To push oneself in 2 To interfere uncalled for with another person's business એક મારકું To eat in a hurry બડક મારવી To fire at a target, to aim at with a musket તોપ મારવી-ગપ્પુ મારકું-ટાકો મારવો To make an exaggerated statement વરવાર મારવી To gain one's object with courage or bravery 2 To exploit,

to be successful મૂક મારવી To make use of spells or charms to kill a man, to practise black magic નિશાન મારકું To aim at and hit with a rifle shot or an arrow 2 To gun one's object ધાકું મારવી To destroy the active qualities of a metal or a poisonous drug ફૂચો મારવો To stop with a plug ઘોડો મારવો To make a horse run એડી મારવી To prick a horse with the spurs 2 To give a hint with a quick movement of the foot 3 To mark a silver or gold coin, in order to test its quality ધાડ મારવી To exploit, to accomplish a great object થર મારકું To ruin a house or family by treachery 2 To have illicit intercourse with a woman of the family ગાડ મારવી To have sexual intercourse with a woman 2 To be guilty of sodomy 3 To cheat (vulgar) ખીંચો મારવો To drive in a nail મેખ મારવી To drive in a peg 2 To throw in an obstacle તાણુ મારકું To look બૂમ મારવી To utter a loud cry રાખ મારવા To make a vain search તડાકો-સપાડો મારવો To conduct a work with speed સરત મારવી To lay a wager ફાકો-ફાડો મારવો To swallow a ponder હાયા મારવી To show tints of colour તેજ મારકું To shine brightly હાત મારવી To kick. ઘોડ મારવી To give a slap on the face હાલ-ધોળ-મારવી Not to pay or give 2 To deceive in making a payment 3 To contemptuously refuse to accept (a bribe or illegal gratification) નખ મારવી Lit To kill fishes Hence 2 To commit an evil act 3 To commit a mistake મન મારકું To practise self-restraint or self-denial ભૂખ મારવી To refuse to eat વરસ મારવી To refuse to drink મારી નાખકું To kill મારી પાડકું-હતારકું To gain in a short time or at a stroke મારી પાકું To gain by foul means માર્યું જકું To be ruined, to be frustrated

Prox મારવો તે મીર, છુટવો, તે મરડાર Away I do some great feat, some sounding exploit (said to a drivelling boaster) મારે, તેની લવવાર, Might is right આવી ન મરે, તેના ડીકા શું મરે ? There is no love without fear

Id માહિતગાર થયું To become acquainted with, to know particularly માહિતગાર કરવું To make acquainted with

માહિત-ગારી, } s f Acquaintance or conversancy with, knowledge; proficiency 2 Experience, particular knowledge

Id માહિતી મેળવવી To get information or knowledge about

માહ, adj [See માહ, મુદ] Miserable, unhappy

માહે, Same as માહે

માહેર, adj [Ar માહિર] Familiar with, conversant with 2 Proficient, skilful, intelligent, clever; ingenious, sagacious.

માહેર, s n [See મહિયર, મા + ધર] A raised seat with a canopy over it, made in the front of a house, on it the marriage-ceremony is performed

માહો-માહે, adv [See માહે] Mutually 2 Internally 3 Amicably

માળ, s m [Hem Des માહિમ = S ગૃહ્મ a house] A storey, a loft of a house

માળ, s f [See માળા] See માળા 2 A strap of leather or cotton rope passing round two wheels which move together

ધર-ધધામા ફરે કેટિયો, નાકે તાર ન તૂટે છ, અણ માળ સો ધરમા હલીએ, ખરચ કરે નવ ખૂટે રે

—નિરાતભજન

માળ-કો, s m [See માળા] A file or collection of papers strung together

Id માળકે લખવડું-નાખડું To put in a file of papers, to file a paper

માળ છુ, Same as માલ-છુ

માળવી, adv [S માલવીય f માલ Malwā] Relating to Malwā

માળ-તું, s n [See માળ, માળો, a storey] Same as માળી લેવું

માળી લેવું, v t [See માળો] To get roofed, to get tiled (of a house)

માળા, s f [S માળા] A garland, a wreath, a chaplet 2 A rosary, a string of beads 3 A row of petals or corn's 4 A line; a series, a long array

Id માળા લેવી Lit To take up the rosary

Hence 2 To renounce the world, to become a recluse માળા જપવી-ફેરવવી To count one's beads 2 To be incessantly remembering a person or thing માળાનો મણકો A dear son માળાનો મેળ The best and chief among a group of persons

Prov માળાના મૂળગા યયા He went for wool, and came home shorn

માળિ-યા, s n } [See માળ a storey] માળ-યું, s m } The loft of a house

માળી, s m [S માલિક a florist f માલિક, ગાલી, having a garland, fr માળા garland] A gardener, a florist, a horticulturist 2 A vender of flowers

Prov માળી રૂક્યો ફલ લેશે, ચોટલી તે નહિ લે ? Let the worst come to the worst માળી સીંચે ચોમણા, પછુ રત વિના ફળ ન હોય Everything is good in its season, if that season be watched

માળે-છુ, Same as માલ-છુ, માલે-છુ, મા-ળ-છુ

માળો, s m [See માળ a storey, a loft] A loft 2 A large house 3 A bird's nest

મિચાઉ, adv [Cf Eng Mew] Imit. of the cry of a cat, or the crowing of a child, mewling

મિચ-તું, v t [S મિચ to snut] To close, to shut

Id આંખો મિચવી To close the eyes. 2 To die આંખો મિચીને Without consideration. 2 Hastily

મિચા-મણી, s n pl (Generally preceded by આંખ the eye) Shutting and opening the eyes frequently and rapidly 2 Winking with the eyes

મિત્રયાન, Same as મેત્રયાન

મિત્રયાની, Same as મેત્રયાની

મિત્રયાન, Same as મિત્રયાન

મિત્રલસ, s f [Ar મજલિસ an assembly.] An assembly, a meeting, a congregation

2 A pleasure party

મિત્રગર, s n [See મિત્ર-ગાર] Jointed hinges

મિત્રજ, s m [Ar મિત્રજ] Temper;

भाक्ष-भस्त, *adj* [+ भस्त] Puffed up by riches, purse-proud 2 *s m f*. A Mammonist, a Mammon worshipper

भाक्ष-भिक्षक, *s f* [+ भिक्षक] See भाक्ष-भता

भाक्ष-कुं *s n* An earthen pot for keeping whey, &c

भाक्ष दु, *v १*. [See गदान्.] To walk about completely free from care

भाक्षि, *s m* [Ar] A proprietor, an owner

भाक्षिडी, *s f* [P गालिकी *fr* Ar गालिख] Proprietorship, ownership

भाक्षिनी, *s f* [S] A particular Sains krib metre 2 A beautiful woman

भाक्षि-यात, *s n* [See भाषा] Land producing such valuable crops as are grown in a garden 2 A garden crop grown in fields

भाक्षु, *adj* [Ar मञ्जु] Known
Id भाक्षु यदु-पडु To be known भाक्षु करुं To make known

भाक्ष, *s m* The husband
भाक्ष । अमी भाव । शीमुष वशी, जेवु निपे उच्यरी
—गीत-गोविन्द

भाक्षत, *s f*. [Ar मङ्गलजित्. protection] Care, attention

भाक्ष-तुं, *s n* [See भाष+तु] A shower of rain falling at an unseasonable time, especially, a shower of rain in the month of भाष

भाक्षि-ये, *s m* [See भावडी] A son loving and obedient to his mother

भाक्ष डी, *s f* [Hem Des. माद-आ Also Dh Des मादया *fr* S मातृ-का *fr* मातृ, माता, + हा *dim* See भा, माता] A mother, a woman who is as kind as mother

भाक्षत, See भक्षित
भाक्षितर, *s f* [S मातृ+पितृ, पितर See माता, पिता] A mother

भाक्षुं, *v १* [S ना to measure] To enter and be contained 2 To be comprised 3 To hold (of a measure of capacity)

भाक्षी, *s m* Milk inspissated by boiling 2 Pith, kernel; substance 3 A soft powder

भाक्षु, *s f* [Ar मङ्गलजित् beloved = S मङ्गल *fr* मङ्गल+मुष] A sweetheart, a beloved woman, an innamorata, a mistress 2 *adj* Beloved, dear 3 Handsome

भाक्ष, *s n* [S मास=P मास a month, the moon, *fr* S मा to measure] A month

भाक्षी, *s m* [See भिक्ष, भिक्षा] A sample, a specimen, a pattern 2 A fashion, a make

भाक्षि-क, *adj* [See भाक्ष a month] Monthly

भाक्षि ये, Same as भाक्षी-सी

भाक्षी, *s f* [Dh Des माद-सिया *fr* S मातृ-वत्ता. See माता + S. स्वसृ स्वस, sister] A mother's sister

भाक्षी-सासु, *s f* [+ सासु] The भाक्षी of the husband in her relation to the wife 2 The भाक्षी of the wife in her relation to the husband

भाक्षी-सी, *s m* [See भाक्षि-क + भाक्ष] A Shrāddha ceremony performed every month after the death of a relative

भाक्षी, *s m* [Dh Des. माद-का *fr* S मातृ-वत्ता See भाक्षी] The husband of the भाक्षी

भाक्षी, *s m* [S मास = भाक्ष] A weight used in weighing gold, equal to eighth *ratis*, or one twelfth part of a *tolā*

भाक्ष, *s m* [P माह = S मास a month] A month

भाक्ष, [Hem Des माह] Same as भाक्ष.

भाक्षत, Same as भाक्षित

भाक्षत, *s n*. [P] Grief, mourning 3 Lamentation, weeping, moaning

भाक्ष-वारी, *adv* [See भक्ष, a month, + P वार an adjectival suffix = Eng 'ly'] In each successive month, in each month; monthly

भाक्षित, Classical form of भक्षित.

भाक्षित दु, Same as भाक्ष दुं

भाक्षित, *adj* [Ar माहीयत् state of being what it is] Known, familiar

भाक्षित-गार, *adv* [+ P गार = S कार door *fr* कृ to do] Conversant with, acquainted with, familiar with 2 Well informed, proficient, competent.

Measured 2 Moderate, temperate 3 Limited

मित-व्यय, *s m* [*S fi + व्यय*] Economy, frugality, frugal and judicious use of money

मिताहार, *s m* [*S fi + आहार*] Temperance in eating

मिती, *s f* [*S मि ति measurement fi* ना to measure See मि त] A specified lunar day considered as a date, a date

मित्र, *s m* [*S fi मिद्र to feel affection for*] A friend, a companion, an associate

मित्र ता, } *s f* Friendship, intimacy, amity
मित्र ता धि,
मित्रा-धि,

मित्र-द्रोह, *s. m* [*S fi + द्रोह*] Hating a friend, treachery to a friend

मित्र-भाव, *s m* [See मित्र + भाव] Friendliness

मित्राचार्य, *s f* [+ चर्या, आचार] See मित्रता, &c

मिथुन, Same as मैथुन.

मिथुन, *s n* [*S*] A couple, a pair 2 *s f* [+ राशि a sign of the Zodiac, being understood] The sign *Gemini* of the Zodiac

मिथुनी, Same as मैथुनी

मिथ्या, *adj* [*S*] False, untrue, unreal 2 *adv* In vain, ineffectually, to no purpose

मिथ्याभिमान, *adj* [See मिथ्या + अभिमान] Vain, conceited, vaunting

मिन-डी, Same as मनी a she cat

मिन-डुं, *s n* A cat

मिताहंसे, *s n* [*Ar मुनाकंशः a quarrel*] A disagreement, a difference 2 Spite; grudge, rancour

मिताहारी, *adj* [*P* = a kind of painting *fi* मीना a paint + कार्य = *S* कार्य work *fi* कृ to do] Enamelled

मिनारि, *s m* [*Ar*] A tower, a turret, a minaret

मिनिट, *s f* [*Eng Minute*] A minute

मियां, } Same as मीया
मिया,

मियान, Same as म्यान

मियानो, Same as म्यानो

मिर-अ, *s m* [*P मीरज noble fi* मीर a nobleman + जो born *fi* जादन् = *S* जर to be born] A Muhammadan title of respect

मिरात, *s f* [*Ar मिराह inheritance*] Wealth, riches

मुन अगला ने मोदी मिरात, गाई

साभणे धरेलु सायु रे —मिरा-माध.

मिदहत, *s f* [*Ar मिदकते*] Property; estate, effects, chattels, goods

मिलन, *s n* [*S fi मिह् to join, to meet*] Joining, meeting, assembling together 2 Encountering 3 Being mixed with, coming in contact with

मिलन-सार, *adj*, [See मलय + सार good] Social, affable, agreeable, courteous, amiable

मिलन-सारी, *s f* Sociability, sociableness, affability, amiability

मिलाप, *s m* Junction 2 Concord, harmony 3 Union, confluence, juncture 4 Meeting, interview

मिलापी, Same as मिलन-सार

मिला-वट, *s f* [+ वृत्ति] Being of the same kind or state, harmony

मिला वडो, *s m* [See मय वु + वृत्ति or *S* वार a region] A party, a social assemblage 2 A gathering, a crowd

मिश्र, } *adj* [*S*] Mixed, blended, mingled, combined 2 Added

मिष, *s n* [*S*] An excuse, a pretence; a pretext, a sham, a feint 2 A fraud, a trick

Id मिष ण्डवु To find out an excuse, to show an excuse

मिष्ट, *adj* [*S*] Sweet, savoury; dainty, sapid 2 Pungent, piquant

मिष्टान, *s n* [*S fi + अन्न*] Savoury food, dainty dishes

Id मिष्टान गारवा To eat sweet things gluttonously

मिस्रिन, *adj* [*Ar मिस्कीन् a man so poor that he has no food for even a day*] *Of* *Ar* कैंकीर who has food in stock for one

temperament 2 Wrath, disdainfulness, airs and affectation, prudery 3 Pride, arrogance, haughtiness, vainglory 4 Anger, ire, disposition, temper, constitution 5 Fastidiousness

Id મિત્ર દરેક To be proud મિત્ર જે વા-નવા-ગસવા To be out of temper, to lose temper

મિત્ર, *adj* Fastidious, full of airs 2 Proud, haughty, arrogant 3 Whimsical, capricious 4 Irascible, irritable, hot-tempered, squeamish

મિત્ર, *s n* [Ar મિત્ર a balance] A measure 2 A quantity 3 A guess, a conjecture

મિત્ર-સર, *adv* [+સર, સર] According to the standard, moderate

મિત્ર, Same as મિત્ર

મિત્રી, Same as મિત્ર

મિટ, *s f* [S મિટ to shub] Patience, resignation, endurance 2 The meeting of the eyes, looking at each other at the same time

આવી પોપટ પાનર તમે, મિટમિટ બેઠું જાણી મને
—સામળાસર

Id મિટ મેળાવે The meeting of the eyes, looking at each other at the same time

મિટ-ડું, *v* ૧ [S મિટ wiped fr મૂલ to wipe] To be effaced, rubbed out, or washed out 2 To expire, to elapse, to glide away, to pass away 3 To terminate, to end, to come to conclusion

મિટ્ટી, *s f* [Hind fr S મૃત્તિકા fr મૃત earth] Earth, clay

મિટ-ડા, *s n pl* [See મીઠું sweet] A form of benedictory ceremony 2 A hug, a close clasp or embrace, a locking within the arms

હસા હસા જુનાને તીર, જાન્યે મેલીનેલીધા મેંતા મિટડરિ
—પ્રદાનદ

Id મિટડા લેવા See under જોવારજા મિટડા દાજવા To show outward affection while inwardly cherishing ill will

મિટડા દાજી જે મુખ, મિટ જેનું માન રાખે,
દાવ આરિને જ દાખે, વળી દહુ રાજ ! દુ

—વધવા.

મિટ-ડું, *adj* Sweet (used in endearment) 2 Speaking sweetly

મિટા ધ, *s f* Sweetmeat, confectionary; pastry

મિટાધ-વાળો, *s m*. [+ વાળ having] A sweetmeat maker or seller, a confectioner

મિટા-ચર, *adj* [+ ચર to graze] Ad-dicted to eating sweet things 2 Fastid-ious in one's taste at meals

મિટા-બોહ, *adj* [+ બોહ to] Sweetly speaking 2 Honey-tongued

મિટાસ, *s f* Sweetness

મિટા-ભાત, *s m* [+ભાત] A preparation of rice with sugar, &c

મિટાધો, *adj* [P મિતિદિ the headman of a village fr મિતિ the head+દિ a village] Fat and strong 2 *s m* A messenger, a runner 3 An inspector of messengers

મિટાળો, } *s m* [S મિટ the head + આ-વણ] A braid of hair on the forehead of a girl

મિટિ થો, *adj m* [See મીઠું,] Having the horns bent over the forehead (of an ox, a goat, &c)

મિટળ, } *s n* A fruit used in several religious ceremonies, and also for medicinal purposes

Id મિટળ-મિટળ બાધતુ To tie the fruit મિટળ to the wrist of a person on an auspi-cious occasion

મિટિ-આવળ, } *s f* [See આવળ] Senna

મિટિ-આવળ, } *s f* [See આવળ] Senna

મિટા-કપડ, *s n* [See મીટા+કપડ] Wax cloth, oil-cloth

મિટા-ખત્તી, *s f* [+ખત્તી] A candle

મિટા-ચુ, *s n* Wax-cloth.

મિટા-ધ, *s f* [See મિટડું] The quality

of concocting deep laid plans 2 Craftiness.

3 Conceit

મિટડું, *adj* [See મિટ Or S મિટ indolence fr મિટ to be greasy] Having deep-

laid plans. 2 Crafty, artful 3 Conceited

મિત્ર, *adj* [S, fr મા to measure]

Prov મીયા થાય ગેર લેગ, ત્યારે બીગી થાય
પર લેગ The one on the threshold of death,
the other on the threshold of life મીયા થ
ડયા, પણ ડાગ ઉચી His prosperity has disap
peared, but his pride remains મીયા મુસા ને
વા ને પાણી Reduction to dust, rask and
ruin, મીયા મસાલા વગર રતા Poor against his
will મૂળ મીયા નાડા, ને વળી ભાગ પીધી Confu
sion worse confounded મીયાના ચાદે ચાદે One
sheep follows another મીયાણી બે સડુ ડોળા ક્યુ
હલા ? It is our own vanity that makes
others' vanity intolerable મીયા હોરે, પણ
બીબી ક્યુ હોરે ? Compelled against one's will
to cling to the undesirable મીયા તેવી ઘેર
Stretch your legs according to your cov
erlet મીયાની વાદે ચાપા ન ચાપીએ Cut your
coat according to your cloth મીયા ગરે ને મ
સીદે દીવે થાય Never trust to another what
you should do yourself નીયા ગહાદેવને લેગ
દેમ ખાય ? Can a mouse fill in lota with a
n cat ? મીયા ગેર પળી પળી, ને, અણી હલાવે કુપ્યા
Ever spare, ever Lerr મીયા વૂરા, ને લેખા વૂરા
The two sides of an account are equal

મીર, ૨ મ [Ar Contraction of અગીર]
A ling 2 A grandee, a person of elevat
ed rank or station 3 The king in a suit
at cards

મીરજન, Same as મિરજન

મીલ, ૨ f [Eng Mill] A mill, a grind
ing, weaving, or spinning, machine 2 The
building that contains the machinery for
grinding, spinning, or weaving

મીલ, ૨ f [See મળવું] A party or side

Id મીલ બાધવી To form and organize a
party to a quarrel

મીસી, Same as મિસ્સી

મુંચ, ૨ f [S મુક See મુંચ] Dumb, de
prived of speech, mute 2 Silent, taciturn

Id મુંચ રહેવું-બેસવું To be quiet or silent,
To cease talking

મુંચ, ૨ f [S મમ્મ the beard See મુંચ]
Mustaches

મુંચ-વણ, } Same as મુંચ-વણ.
મુંચા-મણ, }

મુંચાવું, Same as મુંચાવું

મુંડ-ચુ, ૨ ૨ [S મુંડ ન જી મુંડ to shave]
Shaving, tonsure 2 The ceremony of
tonsure 3 Being deceived

મુંડ વું, ૨ ૮ [S મુંડ to shave] To shave
2 To admit, by the recitation of a *mantra*,
to the degree of a disciple 3 To cheat,
to gull, to deceive

Id માયુ મુંડવું To shave the head બેડા બેડા
સા માયા મુંડા હા? You have been sitting doing
no work ચેલો મુંડવો To win a person over
to one's side 2 To convert a person to
one's own religion 3 To appoint a disciple
as the heir to the property and dignity of
a hermitage

મુંકા વુ, ૨ ૨ [Pass of મુંકાવું] To be
shaved 2 To be made a disciple 3 To
be cheated

મુંડી, ૨ f [Dh Des મવડી જી મવડી the
top-lock, also Hem Des મવડી મુકડી=S જૂદ
metted hair on the head Or S મુંડ the
head See મુંડી] The head 2 A small bundle
or case 3 Money laid out to trade, capital,
stock

મુંકડેા, ૨ મ [See મુંકા absolved.] A silken
garment

મુંકદમો, } ૨ મ [Ar મુંકદમ a propo
મુંકરદમો, } sal] A case, a lawsuit 2 An affair, a
matter, a business

મુંકરર, ૨ f [Ar] Settled, fixed, deter
mined 2 *cdu* Certainly, positively, sure
ly, unquestionably

મુંકરી અવું, ૨ ૮ [Ar મુંકરી one who con
fesses અવું Of ના-મુંકર to deny] To deny.

દિ દિન તમને પૂછતી, ક્યા રહેડા નિત રાત,
મુંજ આગળ મુંકરી જતા, વિપરીત કહેતા વાત

—સામલભટ.

મુંક-વું, ૨ ૮ [S મુંક to leave, to set free]
To put, to place, to set, to lay 2 To put
up, to lay by, to postpone 3 To leave; to
set aside, to forsake 4 To fix, to settle, to
establish 5 To send or begin to send 6
To let go, to let loose, to set free, to liber
ate, to release, to deposit 7 To omit, to
leave out Same as મુંક-વું

day only] Humble, wretched, indigent, poor, destitute, needy 2 Harmless, inoffensive

મિસરી, *s f* [Ar મિલ Egypt] Sugar-candy (Fine sugar being imported from Egypt)

મિસાલ, } *s f* [Ar] An example, an instance; an illustration, an analogy 2 Manner; mode; style

મિસ્તરી, *s m* [Eng Mastery, Master] A skilful mason or carpenter 2 A skilful artisan

મિસી, } *s f* [S મલિ, મલી, lamp black See મસી] A powder with which the teeth are tinged black. 2 A dentifrice, a tooth powder

મીન, Same as મીચ

મીંડુ, *s n* [See મિંદુ] A dot, a cypher, a zero 2 A small point

Id મેટા વગરનું મીંડુ Groundless મીંડુ મુકવું To strike out, to cancel, to leave out મીંડુ વગરનું To be blotted out or effaced 2 To be totally lost

મીંડુ, *adv* Having the rims turned over; having no rims

મીંદડી, Same as મની 2 An anchor

મીચ, *s f* [See મીન] A kernel

મીટ, *s f* [S મિટ to shut See નિમિષ, નિમેષ] The eye, the sight

મીટ-ખટ્ટ, *s n* [See મીંડુ salt + ખટ્ટ] That part of the beach where salt is manufactured from sea water

મીઠી, *s f* [See મીંડુ sweet] Embracing, clasping 2 Kissing the lips 3 Sleep

મીંડુ, *adv* [Hem Des મિંડુ fr S મૃદુ See મિંડુ] Sweet, luscious (taste) 2 Pleasing (manners) 3 Grateful, fragrant (smell) 4 Mild, soft, gentle (sound) 5 Placid, slow, pleasant (sight) 6 Fresh (water) 7 *s n* A portion or section of a poem 8 Salt

Id મીંડુ મરતું સમરાવતું To enhance the effect of a story, to exaggerate

Prov મીડા ઝાડતું મૂળન કદાકડું One should not overtax the goodness of a good man. મીડી ઝસ રાખવાનાં કાંઈ જતું નથી A good word costs nothing

મીણ, *s n* [Dh Des. નવનં fr S નદગઃ bee's wax Cf Mar મેખ & P મૂઝ wax] Wax

Prov મીણોના પણ માડી See under માડી a husband

મીણિ-ચું, *adv* Only, sticky 2 *s n* Wax-cloth

મીણિ-ચું, *adv* [See મીણો] Being under the influence of an intoxicant, intoxicated પળી ચંચા પારો, સદ્ગુની મહેને મીણી ચંચુરી

—મીત-મેચિન્દ.

મીણો, *s m* An intoxicating element in certain kinds of fruits

મીન, *s n* [S] A fish 2 *s f* The sign Pisces in the Zodiac 3 Vignu in his fifth incarnation

મીન, *s f* The ground allotted to each party in a game, the limits of the ground as allotted 2 A party or side

દુરિ દુગધર બેઠે જાતને, ગૌરવ રયામ દુરિ, મહી મઈ પેતાની મીન, ગૌરવ રયામ દુરિ

—નરભેગમ.

મીન-કેતન, *s m* [S fr નાન a fish+કેતન a banner] The God of Love; Cupid

મીન-મેખ, *adv* [See મીન + મેખ, મેખ] Increasing and decreasing, a little more or less

મીની, } Same as મની
મીન ડી, }

મીનો, *s m* [P મીના painting See મિનાશરી] Enamel

મી-માસા, *s f* [S fr માત્ to contemplate] Deep inquiry, examination, investigation 2 A system of Hinda philosophy—the first part, the પૂર્વ મીમાસા, illustrates the *Karmal ānanda* or practical portion of the Vedas, the second part, the હેતુ મીમાસા, is founded on the *Gnāna-īndā* or theological portion of the Vedas

મીયાં, *s m* [Neither P nor Ar Prob fr મ્યેચ or મીર] A title of distinction among Muhammadans

મુખ-ચંદ્ર, *s m* [S *f* મુખ+ચંદ્ર] A face as pleasing as the moon

મુખ-જુબાની, *s f* [+ જુબાની] Oral evidence, deposition 2 *adv* Orally, verbally, by word of mouth, *vive voce*

મુખ-હુ, *s n* The countenance or mouth, the face

મુખતિહ, *s n* An anniversary ceremony among the Pārsis in commemoration of the dead

મુખતેસર, *adv* [Ar *مختصر* brief] Abbreviated, abridged, brief, short 2 *s n* a compendium, an epitome, a summary; a synopsis

મુખત્યાર, *adv* [Ar *مختار* authorized] Absolute, free, without control, free or at liberty to act, independent 2 *s m* Master of one's own self, a plenipotentiary or delegate 3 An agent, a factor, a deputy, a representative

મુખત્યાર-નામુ, *s n* [+નામુ] A power of attorney

મુખત્યારી, *s f* Full power or authority delegated, absolute or uncontrolled state; unfettered will 2 Independence 3 Authority 4 Freedom, liberty

મુખ-પાઠ, *adv* [See મુખ + પાઠ] Learnt by heart, committed to memory

મુખ-મુદ્રા, *s f* [S *f* +મુદ્રા] Features, the countenance

મુખર, *adv* [S] Noisy, resounding

મુખ-વાસ, *s m* [S *f* +વાસ fragrance] Anything that sweetens the breath after a meal 2 Betel leaf and areca nut

મુખ-સામુદ્રિકા, *s f* [S *f* +સામુદ્રિકા] Physiognomy

મુખારવિન્દ, *s n* [S *f* +અરવિન્દ] A face as pleasing as a lotus flower

મુખિ-યો, *s m* The chief of the servants engaged in the services of an idol

મુખી, *s m* The chief, the headman, the principal person in a village

મુખા ઈ, *adv* [Ar *مocha* Mocha, a port in Arabia] Pertaining to Mocha, a city in Arabia

મુખ્ય, *adv* [S See મુખ] Chief; primary, principal, leading

મુખ્ય-ત્વ, *s n* [S *f* +ત્વ a suffix showing "state"] The first position, importance

મુખ્ય-ત્વે કરીને, *adv* [+ કરીને] Chiefly, mainly, principally, above all 2 For the most part, mostly

મુગટ, *s m* [S *मुकुट*] A crest, a crown; a diadem, a tiara

મુગટી, *s f* A small મુગટો.

મુગટો, Same as મુકટો

મુગડી, *s f* [See મગ a kind of pulse]

A kind of fried cake 2 A kind of ear-ring

મુગલ, *s m* [P *मुगल* a Mongolian] A Mughal, a Mogal

મુગલાઈ, *s f* The government of the Mughals 2 Magnificence; grandeur, pomp 3 Despotism 4 Cunning, craft, roguery 5 *adv* Relating to the Mughals

મુગલાઈ ચલાવવી To exercise despotic power 2 To conduct one's affairs irregularly 3 To allow confusion and disorder to reign supreme in one's affairs

મુગા-સાડી, *s f* [See મગ+સાડી] A kind of checkered silken cloth for the use of females

મુઝે, Same as મુઝુ.

મુઝ, *adv* [S *f* *मुह* to be silly] Ignorant; foolish, stupid 2 Innocent, guileless, simple 3 Perplexed, infatuated 4 Attractive by youthful simplicity 5 Beautiful, lovely; charming

મુઝા, *s f* [S *f* *मुह* to be silly] A girl just arrived at puberty, a maid

મુચરકો, *s m* [Turk *मुचरका*] A recognition, a quality bond, a bond of record - Id મુચરકો લેવો To take a bond or recognition (by a court of justice) મુચરકો આપવો To give a bond or recognition (to a court of justice) મુચરકો-દાય મુચરકો A bond or recognition written by the person himself.

મુઝ, Same as મૂઝ

મુઝા બો, *adv m* [See મૂઝ+બો having] Unstitched, one who has long mus'aches

Id મુશી દેવ To let go 2 To abandon one's claim 3 To omit, to leave out 4 To liberate પેહ મુશી To lament loudly પાણી મુશુ To make a resolution આરા મુશી To give up hops about ગીરો મુશુ To mortgage યાપણ મુશી To deposit money નિરાણે મુશુ To put to school નિરાણ મુશી To leave school, to give up study ઉચુ-આધુ-મુશુ To misappropriate another person's property મણકા મુશા To count one's beads તેની વાત મુકો-તેની વાત પડી મુકી Give up the idea of it

[N B મુશુ, when used as an auxiliary verb, intensifies the sense of the principal verb, and adds to it the meaning of "completeness," or "thoroughness"]

સુકાદમ, s m [Ar સુકાદમ a foreman] A headman, an overseer, a superintendent સુકાદમી, s f The office or duties of a headman, overseer, or superintendant

સુકાબલ, adj [See સુકાબલો] Compared with

સુકાબલો, s m [Ar સુકાબલ] A comparison, a simile 2 A competitor, a rival

સુકામ, s m [Ar સુકામ] A lodging-house, a temporary residence, a house, a dwelling 2 A stage in a journey, a halt 3 A camping ground, a camp

Id સુકામ નાખવો-કરવો To lodge, to make a temporary residence સુકામ ઉઠાવવો To leave one's lodgings

સુકાવ હું, v t [Caus of મુક હું] To make to leave, to part or separate 2 To wean one of a bad habit

Id વ્યસન સુકાવતુ To wean a person of his bad habits

સુકા હું, v t [Pass of મુક હું] To be absolved

સુકુન્દ, s m [S] The god Vignu 2 One of the nine treasures of Kubera

સુકુલ, s m [S] A bud 2 A blossom

સુકર, } Same as સુકરર
સુકરર, }

સુકી, s f [Cf Dh Des વુકા, સુકી, clenched fist] S સુકી the fist] A blow with

the hand, a box, a cuff

સુકો, s m A violent blow with the hand

સુક્ત, adj [S fr સુષ to leave] Released, liberated, freed, absolved, loosed 3 Redeemed from the bondage of sin and from liability to births and deaths, liberated from corporeal existence

સુક્તા, s n [S] A pearl

સુક્ત-નંદ, s m [See સુક્ત+આનંદ] A man released from the world's bondage, and who rejoices on that account

સુક્તા-દ્વળ, s n [See સુક્તા+દ્વળ] A pearl 2 Fine writing, calligraphy 3 A custard apple

સુક્તિ, s f [S See સુક્ત] Absolution, freedom, emancipation 2 Setting free, liberation 3 Final beatitude, salvation 4 The enlargement of the spirit from corporeal and individual existence, the exemption of the spirit from further migration, the reabsorption of the spirit into Brahma its source

Id સુક્તિ આપવી To liberate સુક્તિ મેળવવી To get absolution or deliverance સુક્તિ પામવી To be liberated

સુક્તિ-પદ, s n [S fr + પદ] The state of final beatitude

સુક્તિ-માર્ગ, s m [S fr + માર્ગ] The way of obtaining salvation

સુખ, s n [S] The mouth 2 The mouth of a river 3 The face, the countenance 4 The front, the fore-part, the entrance 5 The prime, or initial, part, the chief, principal, or leading person

Prov સુખમે સમ, બગલમે કુરી, ભગત ભયે પણ કાનત ભુરી God in his tongue, but the Devil in his heart Dissembled holiness is double iniquity Full of courtesy, full of gall A honey tongue, a heart of gall

સુખ ક, s m [S સુક fr સુષ, સુષ, to steal See મુષક] A mouse, a rat

સુખ-કળા, s f [S fr + કળા] The appearance of the face

સુતરાનંદુ, *v t* [Caus of સુતર-નં] To make to void urine

સુતરિ યુ, *s n* A urine-vessel, a urinal

સુતલક, } *adv* [Ar સુતલક્ absolute]

સુતલગ, } Wholly, entirely, totally.

સુતાલિક, *s m* [Ar સુતમોલિક્ connected]

An officer next in rank to the prime minister; a deputy prime minister

સુતસદી, Same as સુસદી

સુરત, *s f* [Ar સુરત્] A fixed period, a term 2 Limitation

સુદત-સર, *adv* [+સર, સિર] In due time

સુદલ, } *s n* [Ar] The principal, the capital, the original stock

Id સુદલે, સુદલમ Wholly, entirely

સુદા, *s f* [S ફિ સુદ to be delighted] Delight, joy

જદા મય્યા નયુ તદા, સુદા યઈ માર તીર — નક્કલ

સુદામ, } *adv* [Ar સુદામ્ always] Expressly, positively 2. Specially

સુદિ ત, *adv* [S ફિ સુદ to be delighted] Pleased, delighted, happy, rejoiced, joyful

સુદે, *s m* [Ar સુદમ્] Evidence, argument, presumption, proof 3 Clue, guide, direction 3 A mark, a sign, a trace, a vestige 4 *Corpus delicti*, the very substance of the offence

સુદા, *s f* [S] A sign, a signet, the mark 2 A stamp, a print, an impression, a seal 3 A sealing 4 A figure or mark made on the breast with ગોળીચદા 5 A mysterious stamp heated and pressed on the skin 6 The features, visage, cast, air 7 A coin, a piece of money 8 A mode of intertwining the fingers during worship 9 Type 10 An air or disposition of the countenance during abstract meditation (સમાધિ)

સુદાકરિત, *adv* [S ફિ +ચકરિત] Typed, graphed, marked with a stamp or seal

સુદા-લેખ, *s m* [See સુદા-લેખ] A motto

સુદિ-દા, Same as સુદા

સુનસી, } *s m* [Ar સુનસી a compiler; a secretary] A writer: a secretary 2 A teacher

સુનસક, } *s m* [Ar સુનસિક્ a judge] A subordinate judge

સુનસદી, *s f* The office or business of a munaf 2 Administration of justice, judicature

સુનાસય, } *adj* [Ar] Fit, proper; worthy 2 Right; just, equitable; fair

સુનિ, *s m* [S ફર સુન્ to think] A holy sage, a saint 2 An ascetic, a devotee, a recluse

સુનિ-વત, *s n* [S ફિ +વત] Taciturnity.

સુનીમ, *s m* [Ar સુનીમ્ one who turns towards what is right] A foreman; a headman, an agent, a factor; a manager.

સુનીમી, *s f* The office or business of a સુનીમ

સુન્ય, *s n* [See સીન] Silence, taciturnity

સુદલસ, *adv* [Ar સુદલસ] Destitute, indigent, penniless, wretched

સુદલસી, *s f* Poverty, indigence

સુખારક, *adv* [Ar] Blessed, propitious; prosperous, successful, happy, fortunate, auspicious

સુખારક-બાદી, *s f* [P સુખારકબાદ may it be happy for +P વાદ may it be for] Congratulations, felicitations

Id સુખારકબાદી આપવી To congratulate

સુમતી, *s f* [See સુખ + S વતિ a hedge for વૃ to cover] A piece of cloth kept over the mouth by Jain priests

સુમને, *s m* A man of the Mumanā castes among the Muhammadans (The Mumanāns are converted Hindus)

મુ યુદ્ધ, *s m* [S Desiderative of મુચ્ચ to release See મોદ્ધ] A man desirous of getting absolute or final emancipation.

મુમ્મી, *s f* [P મુમ્મદાઈ ફિ. વદ્ war, See મીલ Cf Eng Mummy] An ointment made out of human fat 2 Pommelling

Prov મરદ મુઠાળો, ને બજદ મુઠાળો Every thing is good in its own place

મુજ, *pron* [Hind fr S. મમ્મ] To me, me 2 My, mine

મુજ-વ, Same as મુજ-વ હુ

મુજ-મ, *adv* [Ar મુજિમ] According to, in conformity with, agreeable to, like, as

મુજ-સુ દાર, Same as મજ-સુ દાર

મુજ-ડે, Same as મજ-ડે

મુજ-રે, *s m* [Ar See મજ-રે] Respectful salutation, obeisance 2 A performance by a band of singers on their introduction to their employer, or on taking leave of him Same as મજ-રે

મુજ-હામલ, *s f* [Ar મુજાહમલ] Prevention, obstacle 2 Comments, criticism, animadversion

મુજ-ખે, *s m* [Ar મુજીબકદ] Consequence, importance, significance

મુજ-વર, *s m* A sweeper of a mosque

Prov પીરનો મહિમા મુજવર વધારે It is the attendants, who raise the importance of a man

મુજિ-યો, *s m* [See મુજ-ર] A boy who is undergoing the ceremony of investiture with the sacred thread

મુજ-વ હુ, *s f* [See મુજ-વુ] Disturbance; uneasiness, annoyance, vexation; botheration, disquietude, unsettled state of mind

Id મુજવ હુ યકી To be uneasy, to be ill at ease

મુજા-રો, *s m* [See મુજ-વુ+દાર] Brain fever

મુજા-વુ, *v 1* [S મુજ to be silly Cf મુજા-રો, મુજ-વ-હુ] To be uneasy, annoyed, vexed, or unsettled in mind

મુજ-ર, *s n* [S] A kind of grass (of which a girdle is made to be worn by the boy during his thread ceremony) This grass is commonly used in making brooms and ropes

મુઠ, *s f* See મૂઠ.

મુઠિ-ધુ, *s n* [See મુઠી, મુઠિ, મૂઠી] A fist-shaped preparation of flour

Id મુઠિયા મારવાં To practise masturbation

મુઠી, *s f* [See મુઠિ] The fist 2 A handful

Id મુઠી વાળી To close the fist 2 To be determined not to continue to give, to refuse to give મુઠીયો વાળીને નાસતી To run with all one's might મુઠી આપી To give daily in the morning a handful of corn or flour in charity મુઠી ફરે ઘેગ Large and solid, substantial (wheat, rice &c) મુઠી સર A limited number, a few, a little

મુઠો, *s m* A large handful 2 A ball of silk

મુરદાર-ગી, *s f* [See મરદ-ગુ + ગી] A pod of a plant, used in medicine-

મુરદાર, *adv* [P મુરદાર carcass fr મુરદ= S મૃ to die] Lifeless, spiritless, dead and rotting, vigourless, wanting in tact 2 Lean; thin, meagre

મુરદું, *s n* [P See મુરદાર] A corpse, a dead body

મુરી, Same as મુરી, મૂરી.

મુરો, Same as મૂરો

મુરડ, *s n* [S] The head, the neck, the skull

મુરડ, *adv* [See મૂર] Unlearned, foolish, stupid, ignorant, dull

મુરડ-ન, Classical form of મુરડ હુ

મુરડ-માળા, *s f* [See મુરડ + માળા] A garland of heads (represented as being worn by Shiva)

મુરર, Same as મૂર.

મુરડા ડી, Same as મૂરડા ડી

મુરડા-ધું, *v 1* To urinate, to make water Id વાદી આગળી ઉપર એ મુરડે, એવો નથી So disobliging or unsympathetic as not to be useful even at a critical time or under painful circumstances સમુદાયમાં મુરડા લીટ To urinate in a person's dish at a dinner Hence 2 To spoil a person's plans, to throw obstacles in the way of a person and to frustrate his plans

મુતરા-ણી, *s f* The organ through which urine passes out

મુતરા-ણું, *adv* Inclined or urged to urinate

men tell no tales મુને વર, ને બળી નન I will have no more trouble about it મુના પછવાડે અધાર After my death, deluge મુના નહિ, ને પાળા યથા (એકનુ એકન) It amounts to the same thing મુના પછી બીત યાએ Death's day is doomsday મુનાને સૌ વખાણે A good thing when lost is valued most મુઈ ગાને ધાવડ To expect an impossibility

મુશકે-ટાટ, *adv* [See મુખ, મરતક + ટાટ] Having the arms pinioned or tied behind the back

મુશકે બાંધ-વું, *v t* [+ બાંધવું] To tie the hands behind the back

મુશળ, Same as મુસળું

મુશ્કેલ, *adj* [Ar મુશ્કેલ difficult, difficulty] Difficult, troublesome 2 Improbable મુશ્કેલી, *s f* Difficulty, hardness 2 Improbability

મુઠિ, *s f* [S] Same as મુઠી 2 A hilt, a handle

મુસકાં-ડુ, *v t* [S મુડ to rejoice] To be delighted

મુસદ્દી, *s m* [Ar મુસદ્દી] A clerk, a writer 2 A politician, a statesman

મુસદ્દે, *s m* [Ar મુસદ્દા] A draft, a rough sketch

મુસલમાન, *s m* [P] A Musalmān, a follower of the religion of Muhammad 2 *adj* Mischievous

મુસલમાની, *adj* Relating to the Musalmāns 2 *s f* A Musalmān woman 3 The Muhammadan rule or sway

મુમદ્દો, *s m* A carpet or piece of cloth on which a Muhammadan says his prayers 2 A Musalmān (in contempt)

મુસળ-ખેંડી, *s m* [See મુસળ + ખાંડ ૩] Rice

મુસલ-ધાર, *adj* [+ ધાર a stream] Falling down in great showers (rain)

મુસળ-સ્નાન, *s n* [+ સ્નાન] A mere washing of one's body distinguished from bathing as a religious rite

મુસળી, *s f* [S મુસલી] A medicinal root or plant

મુસળું, *s n* [S મુસલ] A wooden pestle

(used in cleaning rice)

મુસાફર, *s m* [Ar મુસાફર] A traveller, a sojourner

મુસાફરી, *s f* Travel, journey, travelling

મુસારી, *s m* [Ar મુસારા monthly salary] Pay, salary, wages

મુસાદિખ, *s m* [Ar મુસાદિખ a companion] A companion, an attendant

મુસીબત, *s f* [Ar મુસીબત calamity] Difficulty, hardship, calamity, misfortune, evil, misery, adversity, affliction 2 Tyranny, oppression

Id મુસીબત-વેઠ-ની-ભોગવવી To suffer a hardship, misfortune, or misery

મુસ્તકીન, *adj* [Ar મુસ્તકીમ firm, permanent] Firm, strong, solid 2. Firmly established

મુઢૂતી, *s n* [S] A period of 48 minutes.

હજી તેમ તેણે હજી ચુક કહે છે શુભ વાત, ખાંડ મુજો પ્રભાવતી, મુઢૂત ગઈ એક રાત

—સામળસટ

2 The fit time, the auspicious moment or season 3 Commencing, beginning, entering upon 4 The first pregnancy

Id મુઢૂત જેવું To search for an auspicious time મુઢૂત સાચવડ Not to allow an appointed auspicious time to slip away

મુળ-ચુ, *adv* [See મુળ+ક] Altogether, wholly, entirely, at all (generally used with a negative) 2 *adj* Original (used by old poets)

મુળથી } *s f* [See મોઢી] Purging and vomiting owing to indigestion

મુળા-પણી, *s f* [See મુળા + પાણી] A bundle of radishes

Pro. મુળ પણી કાંઈ સાકમા લેખુ ? All flesh is not vension

મુળાફર, Same as મૂળાફર

મુળા-ડિ યા, *s n* *pl* [See મુળા+S dim] Roots

મુળિ-ચુ, *s n* A root or a part of a root, a rootlet

મૂઢુ, *adj* [S મૂક.] Dumb 2 Silent

મૂઢ, *s f* [S મૂઢ the beard, Eng

સુરખ, Same as મૂર્ખ
Prov સુરખનુ નાચુ બીને A white wall is the fool's paper

Id સુરખનો સરદાર The greatest fool.

સુરખા ઈ, Same as મૂર્ખા ઈ

સુરધી, Same as મરધી

સુરજ, s m [S] A kind of drum or labor

વેણા, સુરજ, મૃદંગને, મધ્ય મોરલી વાળે

—ગિરિધા

સુરત, Same as મૂર્તિ

સુરખ્ખી, s m [Ar] A patron, a bene factor

સુરખ્ખો, s m [Ar ગરુવા preserved, patronized] Conserva of fruits, preserves

સુરલી, s f [S] A flute

સુરલી-ધર, s m [S fr + ધર+વુ] An epithet of Krishna

સુરવત, s f [Ar સુવત્ત humanity] A we, reverence 2 Respect, estimation, regard; consideration

સુરસદ, s m A religious teacher, a spiritual guide

ઈલમ આલકે બડે હડાવો, સળકુ તુમ સમલવો,
મેં મુખસે હુ "સુરસદ મેરા, મહેરમ મોઢે બતાવો

—નિરાતભક્ત

સુરાતખ, s n [Ar] Dignity, eminence, rank, station 2 Prestige

Id માન-સુરાતખ Respect and dignity મુ-રાતખ સાચવવુ 'To assert or demand respect સુરાતખ ખોવુ To lose one's respect

સુરાદ, s f [Ar] Wish, desire, hope, intention, inclination, design, anticipation

મુરાગિ, s m [S fr મુર name of a demon+ગિ] The foe of the demon Mura, Visnu, Krishna

સુરીદ, s m [Ar Cf સુરસદ] A religious teacher, a spiritual guide

પીડ બિના સો પીર હડાવે, દરદબિના દરવેસા,
ગામદશી સો સુરીદ હડાવે, રહેમ બિના દહો કેસા /

—નિરાતભક્ત

સુલક s m [Ar સુલક] A country, a region, a territory, a dominion

સુલક-ગિરી, s f [+ P ગિરી taking fr વિજેત્ર = S ગુપ્, મહ, to tale] Conquest,

sovereignty, political affairs 2 Travel, journey

સુલકી, ady Belonging to the civil ad ministration of a country, civil' 2 Belong- ing to the revenue department

Id સુલકી ખાત્ર The revenue department સુલકી કામદાર A revenue officer

સુલતવી, ady [Ar સુલત્તી postponed] Postponed, adjourned deferred, prolonged, delayed; protracted સુલતવી રાખવુ To postpone

સુલતાની, ady [સુલ્તાન name of a pro- vince of India] Belonging to the country of Multān 2 s f A musical mode

સુલદાર, ady [See મૂલ price +દાર, P] Valuable, costly, precious

સુલપરી, ady A covert term for 15

સુલવ હું, v t [See મૂલ price] To settle the price

સુલ વાન, Same as મુલ્યવાન

સુલાઇમ, ady [Ar સુલાઇમ] Soft, tender, smooth, gentle, delicate, mild

સુલાકત, } s f [Ar સુલાકાત] An inter- view, a meeting

Id સુલાકાત લેવી-કરવી To get an interview સુલાકત આપવી To allow to see, to allow to interview 2 To visit

સુલાબે, s m [Ar સુલાહજે observation] Deference, regard, respect, consideration

Id સુલાબે રાખવો-પાળવો-સાચવવો To show respect to

સુલામ, s m [Ar સુલમમે] Plating, gilding 2 ady Good, fine

સુભા, } s m [Ar સુભા a scholar] A Muhammadian theologian and jurist 2 A school master

સુલ્હો, s m [See મૂલ] Wealth, riches, property

સુવા ડો, s m [See ગડ+વાડો] A tamarlet

સુવા બો, s m [See મો+વાળ] Hair

સુ હું, ady [See મર+હું] May he die! (a term of abuse used by women)

Prov સુવા પહેલી ઘેર ચણવી=સુવા પહેલી મોઢોડાણુ શી ? Cill not a surgeon, before you are wounded સુવેહુ ગાયુ ન હચકે De-2

3 The origin, the ground 4 The founder, the progenitor 5 The origin, commencement 6 The first copy 7 The capital or principal (in a business) 8 The root of a number 9 The source of a river 10 A covert term for 5

Id મૂળ ધાણુ-નાખતુ To throw deep roots 2 To get a footing સમજ મૂળ-ઉઠું મૂળ Deep roots, મૂળ મેળવતુ To search for the original cause મૂળમાથી કાઢી નાખતુ-મૂળ કાઢી નાખતુ To extirpate, to pull up by the root મૂળમા To begin with, at the outset, in the first place મૂળે ને-મૂળમાજ From the very beginning, from the very birth 2 Even at the very beginning

મૂળ-પાઠ, s m [S f + પાઠ the text of a book f + વ્ઠ to read] The original text of any work (as distinguished from a commentary)

મૂળ-પીઠિકા, s f [+ ઠિકા] A prolegomenon, an introductory remark; the origin, the very beginning

મૂળ-પુરુષ, s m [+ પુરુષ] The founder of a race

મૂળાક્ષર, s m [+ અક્ષર] An alphabet

મૂળી, s f A tender root

મૂળે, adv In the very beginning or outset, at the very source, root, &c

મૂળી, s m [S મૂળ a little root fr મૂળ root + ક aim] A radish

Prov મૂળમા મીઠું ને કેળામા ખાડ Every thing is good in its own place

Prov મૂળના ચારને મુશકાને માર Disproportionate punishment

મૂઠ, s m [S] A deer; an antelope 2 The fifth lunar mansion

મૂઠ-જળ, s n [+ જળ] Mirage

મૂઠ-તુલ્યા, s f [S f + તુલ્યા] Same as મૂઠ-જળ

મૂઠ-નાભિ, s m [S fr + નભિ the navel] Musk

મૂઠ-પતિ s m [S f + પતિ] The lord of beasts, a lion

મૂઠ-મદ, s m [S f + મદ] Musk

નયમ રાસકાને મૂઠ-મદનું લેવન, શૂકર ગગા-સ્નાન —ગિરિધર.

મૂઠયા, s f n [S f + યા to go] The chase, hunting

Id મૂઠયા કરવી-રમવી To hunt, to go on a hunting expedition

મૂઠ-દાઝ-ચન, s m [S f + દાઝ-ચન] The moon

મૂઠ-લોચન, } s f [+ લોચન] A woman
મૂઠ-લોચની, }
having eyes as liquid as those of a deer; a fawn eyed woman, a beauty

મૂઠરા, s n [S મૂઠરા, મૂઠરાઈ] The fifth lunar mansion

મૂઠાફી, s f [S fr મૂઠ + અફી] Same as મૂઠ-લોચન, મૂઠ-લોચની

મૂઠી, s f A female deer, a doe 2, A kind of plant

મૂઠી, અરણી, ને મરેડી —પ્રેમાનંદ.

મૂઠેન્દ્ર, s m [S f + ઇન્દ્ર] The lord of beasts, a lion

મૂઠાણ, s m [S] The stalk of the lotus

મૂત, adj [S f + મૃ to die] Dead, expired, deceased

મૂત ક, adj [S] Pertaining to the dead 2 s n Funeral rites 3 Pollution to the surviving relations arising from death

મૂતારીચ, s n [See મૂત + ચારીચ] Ceremonial defilement recognized by the near relations of the deceased

મૃત્તિકા, s f [S f + મૃદ earth] Earth; dust, clay

મૃત્યુ, s n [S fr મૃ to die See મરવું, મૃત] Death, decease 2 The Judge of the dead, Yama

મૃત્યુ-લોક, s m n [S fr + લોક] The world of mortals, the earth, this world.

મૃદંગ, s n [S f + મૃદ earth + અંગ] A kind of labor or drum

મૃદ, adj [S] Soft, sweet 2 Tender, delicate, gentle, mild

મૃ-મય, adj [S મૃમય f + મૃદ earth + મય suffix showing "made of"] Earthen

મે, pron [S મવા] By me

મે, Hindi for હું or મેં

Mustache *fr* Gr *Mustax* the upper lip]
The mustache

Id મૂઝ પર તાવ દેવો, મૂઝ પર તાલ દેવો, મૂઝ
મરડવી To set at defiance, to scorn

મૂઝ, *adj* [Ar મૂઝી noxious] Foolish,
stupid

મૂઝ, *s f* [See મુઝિ] The fist 2 The
hilt 3 A handful 4 A magical formula
used for killing or injuring a person 5
Striking by a long piece of wood a smaller
piece placed on the hand (in the game of
ગિલિદગી)

Id મૂઝ ઝાલવી-પકડવી To lay the hand on
the hilt of one's sword, to draw the sword
મૂઝ મારવી See under મારડ

મૂઝી, Same as મુઝી, 1 2

મૂઝી, *s m* The fist in which the fingers
are held loose

Id મૂઝી ભરવો Lit To fill the fist
Hence 2 To take a large quantity

મૂઝી, *s f* [S મૂઝ the head] The head
2 Money laid out to trade, capital, stock

મૂઝી, *s m* A measure of capacity equal
to a hundred mannds

મૂઢ, *s m* [S *fr* મૂઢ to be silly] Stupid
2 Ignorant, illiterate, unlearned, foolish
2 Vacant-minded

Id મૂઢ બની જવું To become vacant-
minded

મૂઢ-મતિ *adj* [S *fr* + મતિ] Dull-witted,
stupid, foolish

મૂત, } *s n* [S મૂત] Urine

મૂત, }
મૂતર-લી, *s f* A urinal

મૂતર-પરીક્ષા, *s f* [S *fr* + પરીક્ષા] Uro-
scopy

મૂતર પથ્થર, *s m* [S *fr* + પિથર] The
kidneys

મૂત્રા, *s m* The vulva of lower animals
મૂત્રાશય, *s m n* [S See મૂત્ર + આશય]
The bladder

મૂર્ખ, *adj* [S] Foolish, stupid 2 Un-
wise, injudicious 3 *s m* A fool, a block-
head

Id મૂર્ખને માન હોય, પશુ સાન ન હોય A fool

can follow advice, but cannot give it મૂર્ખને
શર્દ ધિંગડા હોય છે ? There is no sign which
marks a fool મૂર્ખ મિત્ર કરતાં દોષી દુરમન સારો =
મૂર્ખ મિત્ર દુરમનની ગરબ આરે A sensible foe
is preferable to a foolish friend

મૂર્ખા ઈ, *s f* Folly, stupidity

મૂર્ખાઈ-ભરેલું, *adj* [+મરડ] Foolish

મૂર્છાની, } *s f* [S *fr* મૂર્છ to swoon]
મૂર્છા, }

A swoon, fainting

Id મૂર્છા આવવી-ખાવી To be in a swoon

મૂર્છા વગી To be free from a swoon.

મૂર્છાઈ-જગત, } *adj* [S મૂર્છાઈ *fr* મૂર્છ to
મૂર્ચિત, } swoon + ગત gone *fr* ગત to go] Fainting;
swooned

મૂર્તિ, *s f* [S] An idol, an image, any
figure or shape a statue, a portrait 2 A
person, a man, an individual

મૂર્તિ-પૂજક, *adj.* Worshipping idols,
idolatrous

મૂર્તિપૂજા, *s f* Idolatry

મૂર્તિ-માન, *adj* [S *fr* + S મત્, માન
suffix showing " possession "] Present in
person, same, self same, identical

મૂર્ધન્ય, *adj* [S *fr* મૂર્ધ the head See
મૂર્ધા] Cerebral, formed high and back in
the mouth up, lingual (sound) 2 *s m* Any
one of the lingual letters of the alphabet

મૂર્ધા, *s f* [S મૂર્ધ] The head

મૂર્ધા-સ્થાની, *adj* [S *fr* + સ્થાન] Same
as મૂર્ધન્ય

મૂલ, } *s n* [Dh Des મૂલ *fr* S મૂલ્ય]
મૂલ્ય, }

Price, value, cost, rate 2 Discovery of
real worth 3 Wages

મૂલ્ય-વાન, [S *fr* + વત્, વત્ suffix show-
ing " possession "] Same as મૂલ દાઠ

મૂપક, *s m* [S *fr* મર, મર to steal] A
mouse, a rat

મૂખ, *s f* [S મૂ] A crucible 2 A
matrix or mould

મૂળ, *s n* [S મૂળ the root] The root
of a tree 2 The nineteenth lunar mansion

મેથિયુ, *adj* Seasoned with મેથી

મેથી, *s f* [S મેથે] Foenugreek grass. 2 the grains or seeds of this grass 3 A kind of greens 4 A sound thrashing, a drubbing

Id અહીં તો મેથીના (વાડું) ખાવાના નથી You have not been invited to a dinner, but to hard work

મેઢ, *s m* [S મેદ્ધ fat, marrow] Fat; marrow

મેઢનો, *s f* [See મેદિની] The world; the universe 2 A crowd, a gathering; a meeting, a multitude

મેદાન, *s n* [Ar નયદાન.] A plain, a meadow 2 An esplanade 3 A battle field

Id મેદાનમાં આવડુ-પડડુ-ડતરડુ To stand against boldly in a combat or a wrestling match 2 To publicly declare oneself an enemy

મેદિની, *s f* [S] The earth

મેધ, *s m* [S] A sacrifice

મેના, *s m* [Imit] A canary bird, the Indian Jay

મેનો, Same as મ્યાનો

મેમાન, *s m* [See મેદમાન] A guest 2 A host

મેર, *s f* Direction, side 2 Verge, margin

મેર, *s m* [Hem Des મેરા f] S મેરા name of a mountain See મેર, 2] The largest bead in a rosary from which the reckoning begins 2 A kind of large copper or brass pot 3 A kind of insect

મેર, Same as મેર 2 The tube of a hubbubble

મેર, *interj* [See મરડુ] Get thee gone! 2 Let it alone

મેર-મેરા હું, [મેર=Pers મિર, the sun + હેરડુ, the word હેરડુ being understood] The sun has set

મેરા, Hindi for માઈ

Prov તેરી બી ચુપ, ને મેરી બી ચુપ It is wise to be silent in the matter

મેરા ઈ, *s m* A tailor

મેરાબી, } See મેદેરાબી
મેરાવા, }

પૃથીરાજ રાસો ચદ નામ સાદુ લખી ગયો;
તો એ કાશીર ક્યો, મેલ એ મેરાવી છે — વક્તલ.

મેરાયા, *s n pl* Same as મેરિયુ 2 Advantage gained by a player from a trick, throw, or move of another player

મેરિયુ, *s n* [See મેદર+રાન] A lamp ignited on sugarcane stalks during the Diwali holidays

મેરી, *s f* A woman, a female

મેર, *s m* An associate, a companion 2 [S] The mountain Meru, which is represented as the support of the earth 3 The tube of a hubbubble

મેલ, *s m* [S મલ dirt] Dirt, filth 2 Any excretion or dirt of the body 3 Dregs, dross, sediments, rust

Id મેલ મૂકવા નહિ Not to make one's point clearly or frankly (Colloq) મેલ દોડવા To refine, to purify

મેલડુ, *v t* [Hem Des મેલ ફ=S મૂકવતે He leaves or abandons] To put, to place, to keep 2 To leave, to let go, to quit hold of 3 To send, to convey 4 To conduct, to effect the safe passage of

N B—મેવડુ is generally used for મુકડું in a somewhat depreciatory sense

Id See under મુકડું

મેલાણ, *s n* Placing, putting down 2 A step in walking 3 Abandoning, leaving, becoming free from (of an eclipse)

Id (મલજુન) મેલાણ થયું To become free from an eclipse

મેલાવડુ, *v t* To make free, to set free 2 To cause to set free

Id આ બે જણ લડે છે, તેમને મેલાવ Separate these two persons who are quarrelling with each other

મેઢ, *adj* [Dh Des મદ્દ f] S મલિતમ્, મલિનમ્, also Hem Des. મદ્દલ=S ગતિજ that has lost its lustre See મેલ dirt] Dirty, foul, nasty, filthy 2 *s n* A demon, an evil spirit 3 A pest, a plague

Id મેલી (વધા) Black magic; Luorledh

મેટડ, *s m* [S मण्डूक] A frog
 મેટડી, *s f* A female frog
 મેડો, *s m* [Dh Des मिट्ठाओ] *f* S
 મેટ્ઠ; મેટ્ઠા, *n ram* S મેચ a goat *f* મેચ a
 sacrifice] A ram, a sheep

મેદી, *s f* [S मेदा] A particular plant,
Lawsonia inermis

N B—The leaves of this plant are used
 by girls and young women in painting red
 the nails, hands, and feet

Id શું તારે દાયે પડે મેદી મૂકી છે કે? Why
 are you so idle?

મેદો, *s m* [S मंदू fat marrow See
 મેદ] Fine wheaten flour 2 Marrow

Id મેદો દાદવો-દાવો To be engaged in a
 work which requires strength and atten-
 tion

મેસ, *s f* [S मासि See मिस्सी] Lamp-
 black, soot

Id આખમા મેસ ચાલવી-ધાલવી-સારવી To
 colour the eyes black with a pigment મે-
 સનો ચાલ્લો Lit A spot of lamp-black Hence
 2 Infamy, public disgrace

મે, *s f* [Hind मे I, hence egoism] Au-
 thority, power

મે, *s m* [Eng] May, the fifth month
 of the Christian year

મેણણુ, *s m* A kind of spoon

મેખ, *s f* [P मेख] A peg, a tent-pin

Id મેખ મારવી to interpose a serious ob-
 stacle

મેખ, same as મેખ

મેખ ચું, *s n* } [+P છે a dim suffix]
 મેખ લી-વી, *s f* }

A lamp with a stand

મેખળ, *s n* A weapon of war 2 [See
 મેખળા] A girdle, a zone

મેખળા, *s f* [S मेखला] A woman's girdle,
 a belt, a zone

મેખાન્ટર *s n* [See મિખ + S અન્ટર an-
 other] An excuse, a pretence, a pretext

મેખું, *s n* [See મિસ્સી lamp-black.]
 Opium 2 Intoxication

મેગળ, *s m* [S मण्डल fr મદ a liquid
 discharge from the eyes + S ગલ્ to drop]

An elephant

મેધ, *s m* [S fr मित्र to become wet] A
 cloud 2 Rain

મેધ-ચાપ, }
 મેધ-ધનુષ્ય } [+ ચાપ, ધનુષ્ય] A rainbow

મેધ-રાજા, *s m* [+રાજા] The thunderer,
 the king of the watery clouds, 2 The god
 Indra 3 Rain

મેધાડખર, *s m n* [S fr + આડખર Or,
 S મેઘડમ્બર thunder] The lowering of the
 clouds 2 A canopied seat upon an ele-
 phant 3 A thundering noise, an uproar
 4 Empty menaces and intimidations, vain
 bluster

મેચકુ, *s n* [See મેખ-ચુ] Same as મેખ-ચુ
 2 A little baby

મેળ, *s n* [See મીચ] Fruits used in
 religious ceremonies by the Parsīs

મેઝ, *s m s f* [Latin, mensa, Or P
 મેઝે] A table

મેળ ખાત, *s m* [P મેઝે વાર a host fr +
 નાન=S વાન=વાણ having,] A host 2 A guest

મેળ ખાની, *s f* [P=hospitality See મિ-
 નખાની] A feast, an entertainment, a din-
 ner-party 2 Hospitality

મેજર, *s m* [Eng Measure] A memo-
 rial, a representation

મેજર, *s m* [Eng Major] A title of
 military officers, a major

મેડક, Same as મેડક

મેડકી, Same as મેડકી

મેડી, *s f* [See માળો, માળ] An upper
 storey

મેડો, *s m* See મેડી.

મેણુ, *s n* [See મીણો] A taunt, a bitter
 remark, a sarcasm

Id મેણુ-મારવું-દેવું To taunt, to reprove
 મેણુ વાવું To receive a taunt, to be taunted

મેતર, *s m* [P મિત્તર=S મહત્તર greater
 fr P મિત્ત=S મહત્ત great+P=S તર comp
 suffix] A sweeper, a scavenger

મેતરાણી, *s f* A female sweeper, the
 wife of a sweeper

મેધિ-યા, *s m pīl* [See મેધી] A kind of
 wild seeds resembling મેધી, found in rice

વહનાવણુ *fr* વહેળો a stream *fr* વહે-વ]
A sea

મેહરો, *s m* A palik bearer

મેહલ, *s m* [*Ar* મેહલ a palace *S* મહાલય
a great house *fr* મહા great+આલય abode] A
royal palace 2 A mansion 2 A decorated
part of a house

Id હવાઈ મેહેલ Castles in the air (નનગા)
મેહેલ ચણવો 'To build castles in the air

મેહલા-ચત, *s f* The beauty, dignity or
splendour of a palace

મેહલ્લી, Same as મોહોલ્લી

મેહસુલ, *s m n* [*Ar* મહેસૂલ gained] A
tax, a duty 2 Revenue 3 Finance

મેહસુલી, *adj* Pertaining to the collec-
tion of taxes, or the revenue department

મેળ, *s m* [*S* મેલ meeting *fr* મિલ્ to
join] Tallying, balancing of accounts
2 Certainty, necessity, obligation 3 A
necessary consequence 4 A cash-book 5.
A day-book 6 Nearness, approximation
7 Concord, agreement

Id મેળ કાઢવો-મેળવવો-મેસાડવો To balance
an account મેળ ખાવો-મેસવો 'To meet to
gether, to be suitable or favourable મેળ
કરવો 'To unite 2 To reconcile મેળલાવવો
To make fitting or suitable 2 To bring
about a reconciliation તેના આવવાનો મેળ
નથી It is not certain or settled when he
will come

મેળ-વ-ણુ, *s n* [*See* મેળ-વ-વ] Mixing
2 A mixture, a composition 3 An acid
put into milk to curdle it

મેળ-વ-ણી, *s f* A mixture 2 Admix-
ture, addition, adding, composition 3 A
sum, addition (in Mathem) 4 Exaggera-
tion 5 Adapting, joining, suiting 6 Com-
parison

મેળ વ-વું, *v t* [*Caus* of મળ-વ *fr* *S*
મિલ્ to join] To mix; to mingle, to combine,
to unite, to join together, to add, to sum
up 2 To earn, to gain, to acquire 3 To
collect 4 To reconcile, to bring together
5 To tally, to correspond, to harmonize
6 To compare 7 To introduce

Id હિસાબ મેળવવો-ખાત્ર મેળવવું To com-
pare account-books તાળો મેળવવો 'To verify
the result of a mathematical calculation
દુધ મેળવવું To mix a sour substance with
milk in order to curdle it

મેળા, *s f* [*S* મહિલા *fr* મદ્ to gladden]
A woman

મેળા પ, *s m* [*S* મેલા-પ-નક *See* મેળ વ-વું]
A meeting, an interview

મેળા વ-ડો, } *s m* A congregation, a
મેળાવો, }
concourse; a collection of people 2 A
meeting, an assembly

Id મેળાવરો કરવો-ભરવો-મેળવવો To call or
hold a gathering or meeting

મેળે, *adv* Of itself; of its own accord,
spontaneously, willingly

મેળો, *s m* [*Dh* ડેસ. મેલ્; *also* Hem
Des મેરી = *S* સહતિ a group *S* મેલ *See* મે-
ળ-વ-વું] A concourse of people, a fair 2
Meeting together 3 Seeing a dying per-
son for the last time

મેયી, *s f* [*S* મિત્ર] Friendship
મેયુન, *s n* [*S* *fr* મિયુન a couple *See*
મિયુન] Copulation, sexual intercourse 2
Junction, union, combination, coalition
3 [*See* મિયુન] A couple, a pair 4 A man
and his wife

મેયુની, *adj* Arising from the union of
sexes 2 Relating to the union of the sexes

Id મેયુની પ્રત Propagation of the species
by the union of the sexes

મેયત, *s f* [*Ar* મૈયત્ dead] Death, A
funeral 2 *adj* Deceased, dead

મેયત-ખર્ચ, *s m n* [+ ખર્ચ] Funeral
expenses

મેયર, Same as મહિયર. Relations on
the mother's side

માતા પિતા મેયર સતાપે, સાસરિયા ચતિ આરત આપે
—દયાગમ

મેયા, *s f* [*See* મા, માતા] A mother

મેલ, *s m* [*Eng* Mile] A mile

મો, } *s n* [*See* મુખ] The mouth
મોહ, }
Id *See* under *Id* મોહ

of dealings with evil spirits, witchcraft 2
The Art or practice of intrigue

મેલ્લો, Same as મેહલ્લો, મેહોલ્લો

મેવ-લો, *s m* [See મેહ, મેહલો, મેવ] Rain
2 Songs sung to propitiate the god of rain,
when there has been no rain for many
days in the rainy season

મેવાડી, *s m pl* [મેવાડ name of a part
of Rājputānā] A class of Brāhmanas who
originally came to Gujarāt from Mevād

મેવાડી, Me-vādī, *adj* Relating to Me-
vād

મેવાડે, *s m* A particuler class among
Vānās, who deal in piece goods, &c. 2
The singular of મેવાડી 3 A particuler
musical mode

મેવાસી, *s m* [મહી a river in Gujarāt +
વાસી] The province of Mahikānphā 2 A
class of freebooters in Gujarāt

મેવાસી, *adj* Turbulent, insubordinate
2 *s m* See મેવાસી

મેવો, *s m* [P મેવ] Fruit

મેસી, *adj* [See મિસ્સી, મેસ] Stingy,
miserly

મેષ, *s m*. [S] A ram 2 *s f* The first
sign of the Zodiac, the constellat on *Artes*
મેષો-મેષ, *s m* [S નિમેષો-મેષ, *fr*
નિમેષ shutting the eye + વમેષ opening the
eye *fr* નિ down, ચડ up + મિષ to shut the
eye] Twinkle, twinkling, winking with
the eye

મેસ, *s f* [See મસી] Soot, lampblack

મેસરી, *s m* [See મહેશ્વર] A class of
Vānās

મેહસુર, } *s m* A particuler kind of
મેસુર, }
sweetmeat

મેહ } *s m* [Hem Des મેહો *fr*
મેહલો, }
મેવ: See મેવ] Rain

મેહક, *s m* [S મહક *fr* મહ to gladden]
Perfume, fragrance

મેહ-ક-ડું, *v ૨* [S મિહ to be wet, to emit
semen *Cf* મેહુ, મેહકુ] To emit a sweet
smell

મેહકા-ટ, *s m* [+રતિ] A strong sweet
smell

મેહજું, Same as મેહું.

મેહતર, Same as મે-તર

મેહતરાણી, Same as મે તરાણી

મેહતલ, *s f* [Ar મુહલ્ત] Respite, post-
ponement, delay, rest 2 Time, interval

મેહતા જી, *s m* [See મેહતો+જી] A school
master, a tutor, an instructor, a teacher

Prov મેહેતાજી ન હોય, ત્યારે ઓકરાને મજા,
When the cat is away, the mice will play

મેહતાપ, *s m* [P મેહતાપ moonlight *fr*
માહ the moon+તાપ=S તાપ] The moon

મેહતો, *s m* [Hem Des મેહો = S વળિ-
સહાય a merchant's clerk *fr* S મહત્ત praised-
ed, great *fr* મહ to praise, to make great]
A schoolmaster 2 An accountant, a clerk,
a writer

Prov મેહેતા મારે નહિ, ને જણાવે નહિ A
man of no pluck or courage

મેહનત, *s f* [Ar મિહનત,] Labour, toil,
pains 2 Work 3 Price or wages of labour
4 Difficulty, trouble Same as મહેનત

મેહનતુ, *adj* Painstaking, industrious,
laborious, hardworking, diligent

મેહબૂબ, *s m* [Ar] God

મેહમાન, *s m* [P મેહમાન] A guest Same
as મહેમાન

મેહડ, *s f* [P મિહર] Favour, kindness,
graciousness

મેહર પાન, *adj* [P મિ+વાન=S વાન=વાણ hav-
ing] Kind, favourable, gracious, affection-
ate, loving, benignant 2 *s m* A patron;
a benefactor

મેહર-પાની, *s f* Kindness, favour, re-
gard, obligation, condescension

મેહરમ, *adj* [P મહેરમ a man related to a
woman whom she is prohibited by religion
from marrying, as her father or brother,
and in whose presence she can dispense
with the veil] Heartily beloved

મેહરાપ, *s m* [Ar મિહરાહ] An arch,
a vault 2 A building in the form of a
segment of a circle

મેહરામણ, *s m* [Prob a corruption of

७१? What is your object or motive in coming or calling? What has brought you here?

मोचने, *s m* [See मुचने, मुचने] The front or foremost part, the van

Id मोचने ननु To walk in front, to be the leader of, to lead मोचने दनु-धनु To place in front, to appoint as the leader of मोचने सायनने To face boldly, to bear the brunt of war मोचने भिसनु To sit in front, to occupy one of the front places 2 To be considered deserving of respect

मोचने, *s f* [See मोचने] The seed vessel of the radish 2 A mallet, a wooden hammer 3 Arabian jasmine 4 A small pestle

मोचने-स, *s n* [+तेव] Jasmine scent, hair oil

मोचने, *s m* [Hem Des मोचने=S मुलम् a bud S मुलम् a hammer] The jasmine flower 2 A jasmine shaped ornament 3. The snuff of a wick 4 A dome, a cupola

मोचने, Same as मुचने

मोचने, *adj* [Ar मुचने indefinite] General, indefinite, vague, loose, equivocal, unexplained

Id मोचने राणनु To leave undefined or undecided, not to make a clear statement

मोचने-वारी, } *s f* [See मोचने+वारी] Dear
मोचने वारी, }
ness, high prices

मोचने, } *adj* [S महावर्धने मद्ध+अर्थ price]
मोचने, }

Dear, bearing a high price, not cheap, costly 2 Difficult of attainment

Prov इनेती मोचने, ने मोचने मोचने Disgrace cheaper than honour मोचने गान पराये
! Good things go to the guest

मोचने, *adj* [S फि मुचने to release] That frees, liberates or looses (used at the end of a compound word)

मोचने, *s f* A female of the मोचने class
मोचने, *s n* Liberating, freeing, releasing, setting free, loosening

मोचने, *s n* False pride 2 Empty

splendour

नेदु तथु ननगा धनगा नदि, मोचनेमा क्षणमा पनगा शु
—वक्षु

मोचने-स, *s m* [+स] The gum of the silk cotton tree

मोचने, *s m* [See मुचने] The unploughed space left in a field

मोचने, *v i* To be twisted or dislocated

मोचने, *s m* [Hem Des मोचने a kind of shoes Cf मोचने a stocking fi P मोचने a stocking] A shoemaker, a cobbler

मोचने, *s f* [Ar मुचने wave Cf तरंग] Pleasure, mirth, merriment joy, gaiety, hilarity, delight, enjoyment 2 Choice, will

Id तारी मोचनेमा आवे तेग Just as you please मोचने गान-दर-दर-माचने To experience pleasure 2 To act as one wills मोचने मोचने Pleasures of various kinds

मोचने, Same as मोचने a wave

मोचने राणने, दव के दाणने,
पाणी पडेवा, सा मोचने? —सामान्य

मोचने-दी, [See मोचने] Shoes, slippers

मोचने-खो, *s f* [Mar fi मोचने वं fi Ar मीजान a balance] A survey with a cross-staff 2 Measuring

मोचने-दी-दार, *s m* [+दार P] A surveyor who measures with a cross staff

मोचने-नु, *v t* [See मोचने] To survey
2 To comprehend, to understand 3 To measure

मोचने, *s n pl* [P मोचने] Stockings or socks 2 Gloves

मोचने, *s n pl* [Ar मुचने a wave Cf मेने] Waves, billows

मोचने, } *prop* [Hem Des मुचने-
मोचने, }
S मय the middle, fi मय centre + गगान house] In, into (Used in poet)

मोचने, } *adj* [See मोचने] That excites
मोचने, }

encases pleasure, voluptuous 2 Gay

मोचने, *s n* [P मोचने stockings, glo
Cf Hem Des मोचने under मोचने See
न दी] A stocking, a glove

મોઘ-વારી, Same as મોઘ વારી
મોંધા ઈ, s f Value, worth 2 Claim to
indulgence or respect

મોંધુ, Same as મોંધુ
મોં-ને હા, } s n [+ને હા] A gift given
મોં-નેય હા, }
at the first visit 2 The ceremony of first
seeing the bride or bridegroom
વધુ વર મોં નેયણા કરે સર્વ, તમયો મદન મેહેનાએ ગર્વ

—હરિદાસ

મોં-માર્યુ, adj [See મો + માર્યુ] As
much (price) as is asked or demanded,
without abatement, without haggling

મોં-માર, adj [+માર્યુ] Without consi-
derations of respect or favour, fearless,
bold-speaking, speaking with boldness

મોં-રખુ, adj [+રાખ્યુ] Acting with
reserve out of respect for a person, modest,
shy 2 Partial to, out of respect

મોં-વડ, adj [+S વર્તીત્ત્વ being, existing,
f] જુત to be See વૃત્તિ] Before the face, in
front, just near in front

મોંઈ, s f A little bit of stick struck
in the game called મોંઈ-ડોડા or ગિલી-ડોડા
(trip-stick).

Prov મોંઈ પાદી, તે લાલ Something is
better than nothing

મોંકમ, Same as મક્કમ

તહે તલનો હિસાબ દેરો, મોંકમ દેરો મારો

—મોનોભગત

મોંકલ હુ, v t [See મૂક હુ] To send, to
despatch 2 To remit, to transmit

મોંકળા-મ, s f [See મોંકળુ] Width,
breadth 2 Spaciousness, roominess, ex-
tensiveness 3 Freedom, ease, openness
4 Extension, expansion

મોંકળુ, adj [Hem Des મુક્ત=S સ્વેચ્છ,
સ્વચ્છદ્મ, at one's will Also Dh Des મુક્ત
f] S મુક્ત ka let loose See મુક્ત] Free, un-
bound, unconfined, unrestrained, at liber-
ty 2 Open, unclosed, not shut 3 Loose,
separate, distinct 4 Empty, unoccupied
5 Free, relieved 6 Magnanimous, ele-
vated in soul 7 Frank, ingenuous

Id પગ મોંકળા કરવા To move one's legs

about, to walk about મન મોંકળી કરીને બોલવું
To speak freely, to unburden one's mind
સાકરે મોંકળે ચલાવી લેવું To manage as best
one can મોંકળે મદદાવવું To indulge oneself
with freedom 2 To separate oneself from
one's relations and live a life of ease and
freedom

મોં-કાણુ, s f [Hem Des મોંકળિયા=S
અસિતપથોદર the black interior of a lotus Also
Dh Des મુઠવિકોળો=S નિર્દાર્ય મુઠ વેકૂળનમ્ mak-
ing faces at Or See મોંક+કાણુ] A visit of
condolence 2 News of a death having oc-
curred 3 Ruin, perdition

Id મોંકાણુના સમાચાર Discouraging news,
information about one's failure મોંકાણુ મા-
ડવી To gather a number of mourners 2
To spoil or ruin one's business or life

મોંકુક, }
મોંકુબ, } adj [Ar મવ્કૂફ stopped] Post-
poned, delayed, deferred, put off, adjourn-
ed 2 Abolished, abrogated, stopped, re-
pealed, censed 3 Dismissed, discharged

મોંકા, s n [S See મૂક-હુ Cf મુક્તિ] Final
and eternal happiness, final emancipation
2 Liberation

Id મોંકા પામવો-મેળવવો To get absolution
or salvation of the soul 2 To die મોંકા દેવો-
ખાપવો To save the soul of 2 To kill મોંકા
જવું-મોંકા યવો To return to one's Maker 2
To die મોંકા-કાળ The time of release (of the
soul, or of death) 2 The time of release (of
the sun or moon from an eclipse) મોંકા-પદ
The state of deliverance from all existence
as an individual

મોંખ, s m [See મુખ્ય] A tent-pole

મોંખ, s m [Ar મવ્કૂફ, also, See મુખ્ય]
An opportunity 2 An intention, a motive
3 Cause

Id મોંખ સાધવો To take advantage of
one's opportunities મોંખ ધારવો To make
provision for મોંખ ખાવો To get an oppor-
tunity મોંખમા ને મોંખમા ફરવું-હોવું To run
about in search of an opportunity, to be
engrossed in taking advantage of an oppor-
tunity, to be self seeking સા મોંખમા આજ્યા

part 7 A spokesman 8 Boldness 9 An entrance, a passage

1d મો (મોહ) આવવું To have inflammation of the interior membrane of the month, to salivate મને એવું મો આર છે I feel shy or modest in his presence મો આણવું-લાવવું To cause to salivate મો ઉધાવવું-ઉધારવું Lit To open the mouth Hence 2 To cause to speak 3 To beg, to request 4 To begin to speak (a child) 5 To throw off modesty or respect and speak impudently; to use impudent or insolent language મો (મોહ) ઉતરવું-ઉતરી જવું To turn pale, to lose colour through disappointment, sorrow or shame કાળુ મો (મોહ) Disgrace કાળું મો (મોહ) કરવું To get away, to run away in disgrace, to hide one's face મો કરવું-ચડવું-કાઢવું To collect the puss or matter at a particular point (of a boil) મો ઉધારવું-ખીસવું To have a blooming face or appearance મો (મોહ) ચઢાવવું To knit the brows, to wear an angry expression, to be angry મો (મોહ) ચઢવું To have an angry face મો ચળવળવું To have a desire to speak મો ચુકાવવું To escape the notice of, to turn away and avoid meeting with મો કાઢવું-ટાળવું To avoid the sight or face of, to avoid looking at, or being looked at, to refuse to see (out of contempt or disgust) મો (મોહ) છુપાવવું-સાઠાવવું To conceal one's face, to be ashamed મો જાણીને મો (મોહ) લેવાવું To have dealings with, every moment, to be inevitable મો એવું છેલ્લું An only son મો ઢાંકવું To cover or shut the mouth (of a pot, jar, &c) મો (મોહ) પડવું-પડી જવું See મો ઉતરી જવું મો ફેરવવું Lit To turn the face Hence 2 To give up one's own party, to go over to the enemy મો ફેરવીને બોલવું To speak excitedly 2 To speak in anger મો બંધ કરવું To shut the mouth; to stop from speaking 2 To win over by an illegal gratification, to give a bribe મો ભરવું To eat 2 To take a mouthful 3 To give a bribe મો રાખવું To behave oneself respectfully towards, to obey out of respect for; to consent to out of

respect for મો વશીનીને રહેવું Lit To remain with the mouth gaping wide (out of surprise, astonishment, helplessness) Hence 2 To remain or to be left helpless મો વશાળવું To eat hot મો (મોહ) મો રાખવું To restrain the tongue 2 Not to speak disagreeable words 3 Not to eat injurious things મો વાળવું-ઢાંકવું To mourn for the dead મો ચુકાવવું To stop crying, to comfort or console a mourner મો પહોણું થવું To die મો પહોણું કરવું-ધાંકવું Lit To gape wide Hence 2 To be astonished 3 To remain anxiously waiting for મો બગડવું To lose taste, to have a foul taste or smell in the month મો બગાડવું To make a wry face બાળ તાર મોહ Get away, be gone, get you gone મો બાધવું See મો બંધ કરવું મો દુધાવવું To speak in anger મો (મોહ) સલાડવું-સલાડાવું To have a desire to eat મો મલાકાવવું To smile, to be pleased મો સિવવું To seal the mouth, to stop speaking મો સીડવું To seal or stop the opening made a little above the bottom of a કોડી (an earthen jar filled with grain) મો (મોહ) ઢલાવવું To eat, to chew 2 To speak મો ધોડવું To cleanse the mouth, to wash the face મો ધોઈ આવવું Lit To wash the face, and be prepared to receive a gift Hence 2 To put on a pleasing appearance in expectation of receiving a gift (said by a giver to one who makes a request, when he has no mind to grant the request) ચાલવું મો કરીને ખેસવું To turn one's back upon, to be indisposed to મો આડું કરવું To avoid looking at, or being looked at એવું મો ઉપરવું He has gained the power to speak, he is free from the restraint that obliged him to be silent ઉજવું મો-જવું મો Honourable acquittal ગળ્યું મો કરવું To eat sweetmeats ગળ્યું મો દરાવવું To give sweetmeats to eat 2 To give a feast in honour of a victory મો ઉપર દેવતા યાને To set fire to the funeral pyre મો ઉપર દેવતા ચુકાર A near relative who sets fire to the funeral pyre, and inherits the property of the deceased; the heir નરા નેરવું

મોજી, *s n* [Ar] wave
 મોજી, *adv* [Ar મજીદ existent] Ready,
 on hand 2 Existing, present
 મોજે, *s n* [Ar મજીબે a place, the site]
 A village

મોજીએ, *s m* [Ar] A miracle, a wonder
 મોજી, *s m* [See મોજી a wave] A large
 and high wave

મોટ, Same as મોટું Large, great

મોટમ, } *s n* [See મોટું + પછુ, પછુ, =S
 મોટમ, }
 ત્ suffix forming abstract nouns from ad
 jectives] Same as મોટા ઈ

મોટાઈ, *s f* Largeness, bigness 2
 Greatness 3 Large-mindedness, magnani-
 mity 4 Pride, arrogance; vanity ostenta-
 tion

મોટિયું, *s n* [Mar મોટ a bundle] A
 sack of grain, a load

મોટું, *adv* [See મોટું] Large, big, ex-
 tensive 2 Copious 3 Great grand, mag-
 nificent 4 Considerable 5 Old, generous,
 magnanimous 6 Grown up, having at-
 tained the age of puberty

Id ધરમા એવું માયુ મોટું કેની ? Indeed he
 is the head and leading member of the
 family મોટા જોડા Grown up નાનાથી મોટો ક્યો
 Reared him up from childhood મોટું મન
 A generous mind મોટું મન કરવું-રાખવું To
 forgive; to overlook short-comings મોટું પેટ
 રાખવું To bear and forbear

Prov મોટાતા પગરખામા કોણુ પગ ધાલી શકે ?
 Who can vie with the great ? મોટા એટલા
 ખોરા A fine shoe often hurts the foot
 મોટા ધરના પેકણ વાસા Much display but no
 substance મોટાની મોટી વાત, અડવો રોટલો ને
 આખી રાત (દેખાવે) Serve a great man, and
 you will know what sorrow is મોટાને મોટી
 ફીફર High winds blow on high hills

મોટે થી, *adv* Loudly, noisily, clamo-
 rously, with a loud voice

મોટે પરાદિયે, *adv* [+ પરાદિયું] Early in
 the morning

મોટેફ, Same as મોટું

મોટો પેસો, *s m* [+પેસો] One pice and

a half, four pices and a half

મોટી, *s f* Dining, eating; food; vic-
 tuals, meal

Id મોટીસાસ An epicure

મોડ, *s m* [See મોડું the face, or મોડ
 the head] A kind of chaplet worn by
 females on auspicious occasions 2 Ears of
 corn fallen to the ground from their stalks
 3 Crossness, coquetry, ill humour

એક વાતે ઘુ ઘરે, મેલી મનને મોડ —સામજાવટ.

Id ખવો મોડ તમારે મારે છે The credit of
 all this arrangement is due to you

મોડ, Same as મોડ delay

ઘપનરે કહ્યું, “ કદાવો, રૂપમાનને રે,
 પડિત છે એ વાત, રખે કરતા મોડ ” —દયારામ.

મોડછી, *s f* [See મોડું, મુજબી, મુજબી]
 Purging and vomiting, cholera

મોડ વું, *v t* [See મરડ વું] To twist, to
 turn, to bend 2 To dishonour, to disre-
 spect

ત્યા માનમોડી રાયના, સીતા વર્ધા શ્રીરંગ —ગિરિધર.

મોડ વું, *s n* A heap or pile of cow-dung-
 cakes or of grass

મોડા, *s m pl* A roll of names of boys
 in a school 2 The roll-call

મોડા-મોડ, } *adv* [See મોડું, મરડ વું]
 મોડા-મોડ, }

Turning and twisting (as the gestures of
 a coquette) 2 [See મોડું] Face to face,
 in the presence of

મોડિયું, *s n* [See મો, મુખ] The mouth
 of a thing, a piece which covers an aper-
 ture

મોડી, *s f* [Mar See મોડી] A written
 character peculiar to the Marāṭhī language

મોડી, *s f* A small મોડું

મોડું, *s n* [See મોડ વું a heap] Late 2
 Delay, lateness

મોડું, } *s n* [Hem Des મોટ f] S
 મોડું, }
 મો,

મુઝમ્ the head Or see મુખ, મોડ, the mouth,
 the face] The mouth 2 The tongue 3
 The face 4 An aperture, an orifice; an
 opening 5 The head of a boil 6 The fore

છીપડું મોતી A pearl of the purest water 2
An honest person અખળા જેવડું મોતી A big
round pearl of the finest water

Prov મોતીના પાણી ઉતર્યા તે ઉતર્યા Done
is done A permanent loss

મોતી-ચૂર, *s m* [+ ચૂર-ચ] A kind of
sweetmeat

મોતી-ચો, *s m* [See મોતિ-ચો] Cataract
(of the eye)

મોતી-ચો, *s m* [See મોતી] A drop of
water 2 A pimple

મોતી-ચો, Same as મોતી-ચૂર.

મોથ, *s m* [S ઇસ્તા] A fragrant grass

મોદ, *s m* [S ફ્ર મુદ to rejoice] Joy,
delight, pleasure

મોદ, *s f* A kind of coarse thick cloth
in which corn is packed in a cart

મોદ-કું, *v ૧* [સ્-૭ મોદ joy] To be de-
lighted

મોદ-વ, *s m*. [S ફ્ર મોદ joy] A sort of
sweetmeat 2 *adv* Delightful

મોદિ-ચુ, Same as મોદ A kind of coarse
cotton cloth

મોઠી, *s m* A steward 2 A grain dealer,
a retail grocer

મોઠી-ખાનું, *s n* [+ ખાનું] A granary 2
The Comm. Usariat department 3 The busi-
ness of supplying corn and other provisions

મોનિ-ચું, *s n* [See માન respect] A half
hearted invitation

પણ અમને સાથે તેડી જવાને મોનિયુ ક્યું નહિ ને !
—એમાનદ

મોબેદ, *s m* [P મુહ્દ wise, talented, fr
p talents + મુદ્ having] A Pārēī priest, one
of the Magi

મોભ, } *s m* [Hem Des યુગ્મો = યુગ
મોભારો, }
ન તે તિયગ દાર્ક a circular beam in the roof of a
house] A roof beam, the ridge

Prov મોભને રો, ને, વળીને એક (ખીલો) Reg-
al honours have regal cares, and little
gear, little care

મોભમ, Same as મોધમ

મોભાચ-ચુદ્ધિ, *s f* [+ ચામ + ચુદ્ધિ] A quill

intellect

મોભા-દાર, } *adv* Respectable, influ-
મોભા વાળુ }
ential; leading, having a number of fol-
lowers

મોભી, *s m* [See મોભો] The managing
member of a house, the support of the
family

મોભો, *s m* [Ar મુહોવા awe, regard.]
Importance, weight; consequence, influence;
self respect, regard, deference

Id મોભો'નજવવો-રાખવો-સાચવવો To keep
up one's respectability

મોમ, *s n* [P મૂમ્ fr મીષ] Wax

મોયડો, Same as મોદો

મોયફું, *s n* [See મહિયર] The raised
platform on which the marriage ceremony
is performed

ત્યાથી અભિગન્યુ મોયરામા આભ્યા,
મામાહ કન્યા પધરાવો રે —અભિમન્યુનો ચકાવો.

મોર, *s m*. [See મયૂર] A peacock. (fem
દેવ)

Id મોર મારવો To do a glorious deed
એમા તેણે શો મોર માર્યો ? What has he done
to merit praise ?

Prov મોરના છંદા કાઢી ચીતરવા પડે ? A good
face needs no paint મોર પોંછે રગિયામણો All
is not gold that glitters

મોર, *adv* [S મુલ્લર standing in front fr.
મુલ્લ] Before, in front of. 2 Before, pre-
viously

મોરથી મેઘી દેલે માન, તો અત સમે આવે વિમાન.
—ભોભેભગત.

મોર, Same as મોહોર.

મોર-ચગ, *s m*. [See મોર a peacock + ચગ]
A Jew's harp

મોરચા-બધ, *adv* [See મોરચો + બાધકું]
With the batteries arranged or drawn up;
being fortified, entrenched

મોરચી, Same as મોડછી

મોરચો, *s m* [P મોર્ષદ] A battery 2.
A gate, fortification

Id મોરચો બાધવો To make preparations
for a battle, to be prepared to fight મોરચો
પડવો To fight and proceed, 2. To pursue

મેા યઈ નવુ To be ashamed મારી આગળ તુ શુ
મેા ઘઈને બાંધે ? How can you stand before
me, and speak on the matter? 2 Knowing
your antecedents, which are bad enough,
are you not ashamed to speak to me on
the matter? બે મેા વારવા-વારી લેવા To eat a
little and in haste મેા ગામ્યુ-મેાદે ગામ્યુ
Lit What is asked for, Hence 2 A price
paid without haggling એનું લોહીઆણુ-યોતી
બંધુ-મેા છે He has lost the dearest and
nearest relative મેાદે બહેનુ-મેા ઉપર કહેવુ-મેા
ઉપર મારવુ To speak without being afraid,
to tell boldly મેા ઉપર મારવુ To return
in a lump what one was dunned for મેાદે-
મેાદે કરવુ To commit to memory, to learn
by heart મેાદે ચડવુ To be committed to me-
mory (of a lesson) મેાદે ચડાવુ To indulge to
excess, to fondle મેાદે ચડીને કહેવુ To speak
to in person 2 To speak to without fear
મેાદે તાણુ દેવુ To shut the mouth of to cause
to stop from speaking મેાદે ભણી નવુ To
repeat by heart, મેાનુ છુટુ Free in speaking,
outspoken મેાનુ પ્રાચુ True to one's pro-
mise મેાનુ નૂંદુ False to one's promise મેાગા
આગળ, ના ધાલવી To be tired or disgusted
with મેાગા આગળી ધાલીએ તો એ કરડે નહિ એવો
Harmless, innocent મેામેા છલ ધાલવી To stop
speaking તારા મેાગા છલ છે કે નહિ ? Why do
you not speak ? મેામા દુગ્રો ભરવો-મેામા વારવુ
To eat voraciously મેામાં (મેાદે) દુગ્રો-દેવો સાર-
વો To stop speaking મેામા યુદ એવો More
cunning than મેામા પાણી આવવુ To have a
desire to eat મેામા અગીન હોવી-મેામાથી અગી
નવી રહેવી To have a dry tongue 2 To lose
relish for food મેામા મારીને લેવુ To take not
withstanding resistance or opposition, to
take by force

Prov મેા વાધનું, પુછી ગિઆળની Bold in
appearance, but timid at heart મેાદે મિતરા,
ને, પેરમા પાળી = મેાદે પરવત, ને, પેરમા નરવત A
lickerish tongue, a treacherous trait મેા પાય,
ને હોડ દાંડે He who takes the profit in a
business, must also take the loss મેા લેઈને
રૂપડાં માગવી-મેા તેવો તમારો To treat one ac-
cording to one's deserts મેા પાધીને સારી દ

ગાવળી Kind cruelty મેામા આરેકો કાળિઓ પાછો
નય There is many a slip betwixt the cup
and the lip

મેાદ, *ઉદ* [Guj મેાદે name of a village
in the Barodā District] Name of a section
of Brāhminas and Vānās

મેાદો, *સ મ* } A net placed on the
મેાદિ યુ, *સ મ* } mouth of large animals to prevent them
from biting, &c

મેાણ, Same as મેાયાણ.

Id મેાણ મેાણ કરી નામ્યુ Lit To make
soft and shiny Hence 2 To please and win
over to one's side, to coax into obedience

મેાત, *સ ન* [Ar મરુ death] Death, de-
mise, decease

Prov માગ્યુ મેાતે ગળુ નથી A closed
mouth catches no flies મેાત કાઈને ઓરડુ નથી
Everything is doomed to destruction

મેાતિ યા, *સ ન પ્* [See મોતી] Strength,
courage

Id મેાતિયા લેનારા, મેાતિયા મરવાં To lose
courage

મેાતિ-યુ *સ ન* The eaves. 2 A piece of
wood fixed to the eaves rafter to prevent
the tiles from sliding off

મેાતિ યો, *સ મ* [See મોતી a pearl] A
kind of jasmine 2 A disorder of the eye,
cataract 3 Strength, courage

Id મેાતિયો આવવો To have cataract of
the eye મેાતિયો દાઢવો To remove cataract
from the eye

મેાતી, *સ મ* [S માત્ક-ફા મુક્તા a pearl]
A pearl 2 An imitation pearl

Id મેાતીએ ચેસ પુરવો Lit To stnd the
court-yard of a house with pearls Hence
2 To do what one wills, to indulge
in extravagant words, to misrepresent
matters so as to suit one's purpose મેાતીએ
વવાવવુ Lit To welcome one by carrying
handfuls of pearls round one's head, to re-
move the influence of the evil eye to con-
sider nothing to be more valuable than
the arrival and presence of a beloved per-
son Hence 2 To give a cordial welcome

allured 2 Ignorance; foolishness 3 Affection; love, fondness 4 Loss of consciousness, fainting, swoon 5 Delusion of mind which prevents the discernment of truth

Id મોહ ધવો-૬૫૧વો To feel affection for મોહ પાગલો To be under the influence of a swoon, to swoon, to faint

મોહાન્ય, Blinded by ignorance, infatuated

મોહ-ક, *adj* [See મોહ] Enchanting; fascinating, captivating

મોહકમ, *adj* [Ar મુક્કમ firm, established See મકમ] Much, plentiful

મોહ-જાળ, *s f* [+જાળ] The snare of the world; the fascination or fetters of illusory objects

મોહ-ન, *adj* Alluring, enchanting, bewitching, stupefying, fascinating, producing stupor or nervous composure 2 *s n* Bewitchment, enchantment, fascination

મોહ-ન-મોળા, *s f* [+મોળા] A particular ornament for the neck

મોહબત, *s f* [Ar મહેબત love, affection] Friendship 2 Love, affection, intimacy

Id મોહબત રાખવી To continue friendly towards

મોહ-આણુ, *s n* [+આણુ] Attraction of charms

મોહ-રખાઈ, *s f* [See મો, મો, મોહ, +રખા ડુ See મો-રખુ] A reward given to an informer, or to one who promises to discover the offender

મોહ-રખાઈ યો, *s m* A man who accepts મોહો-રખાઈ, an informer; a detective

મોહરમ, *s f* [Ar મુહર્રમ the first month of the Muharradun year] The Muslimān month of Mohurram 2 The Mohurram holidays

મોહફ, *s n* [See મોહોર] A chessman, a piece, a counter 2 A brilliant person, a valuable person

મોહફો, *s m* Gloss, polish, glaze 2 A shell for polishing

મોહફો, *s m*. [See મોહફ; also P મુહફ

the instrument of glazing a conch shell] A stone found in the hood of a snake supposed to be a cure for snakepoison 2 Polish, gloss, brightness 3 That with which a thing is polished or made bright

મોહવણુ, Same as મોયણુ, મોણુ

મોહર, *s m* [Hem Des મોહર=S શાકમ્ a pot-herb S મુહર standing in front of મુખ] Blossom

મોહવા-ડું, *v t* [Pass of મોહ-ડું] To be bewitched

મન વનિતા મોહવાઈ રહી, શ્રીનામજી, ધુધરીનો ધમધાર —દયારામ.

મોહ ડુ, } *v t* [See મોહ] To bewitch, મો-ડુ.

to captivate, to fascinate 2 To mix the grain, &c, with a little oil

મોહિત, *adj* Fascinated, captivated, enchanted, bewitched 2 Enamoured, charmed

મોહિની, *s f* [S મોહ-ની. See મોહ, *s m*] Bewitchment, charm 2, A fascinating woman, a charmer

Id મોહિની લાગવી To be bewitched

મોહોદ, Same as મોહુ 2 Very early

મોહોટ રે પ્રભાતે, મારે દ્વાર થીકે લેલા, નજો યો મોરસો ઠાવો રે —દયારામ.

મોહોર, *s f* [Ar મુહર a seal] A gold coin worth sixteen rupees; a mohor 2 A seal

Id મોહોર મોહોરના રાખ Lit Words each worth sixteen rupees Hence 2 Bad words (ironical)

મોહોલો, Same as મોહોલેલો

મોહોલા, *s n pl* [See મોહ ડુ to make only] Pieces of old leather

મોહોલેલો, *s m* [Hem Des મહો = S નિહ a group Ar મહેન a place, a street] A street, a division of a town

મોહ, *s m f* [S મુહુલ water, મુદુ soft See મોણ] Nausea, qualm 2 A layer 3 A ring (of cloth, &c) to be put under a load on the head, or underneath a vessel, to break the weight

મોળ, *s f* [See મોણ fr S મુદુ soft]

one's object with steadiness and zeal **ભાર-એ** **મારવો** To win a battle તેણે શો મારવો માર્યો ? What glorious deed has he done ?

ભારત, s n A kind of food made by frying

ભાર-થુથુ, s n [S મયૂર તુલ્ય f; મયૂર, ભાર, a peacock+S તુલ્ય sulphate of copper] Blue vitriol; sulphate of copper

ભાર-ફેર, adj [See ભાર, મોહોર+ફેર] Of a different stamp (a coin)

ભારદી, Same as સુરદી

ભાર-વ-બુ, s n [S મૃદ to rub] Powder of cowdung

ભાર વણ, s n [See ભાર-વ-બુ+પાણી water] An acid put into milk to curdle it

ભાર-વ-હું, v t [M મરવું f; S માર v to kill fr મૃ to die See મરવું] To curd, to curdle

ભાર હું, v t [See ભાર, મોહર, blossom] To bear blossom

ભાર-હું, Same as મોળ હું

ભાર-વેલ, s f [See મોહર blossom+વેલ] A kind of medicinal creeper

ભારસ, s m A creeping plant growing on sea coast

ભારમ, s f [Eng *Mauritius* an island on the coast of Africa] Fine sugar, imported from Mauritius

ભારસો, s m A knoll of ground under cultivation, which has low lying sides

ભારાખી, adj [See મોહ+રાખવું] Told under reserve or with shyness 2 **s m** An informer 3 A king's evidence

ભારાણી, adj [See ભાર મુખર, મોખરો + S ની to lead, to carry] Leading, chief, principal

માનીતો તો કરવા ફે, તમે કાચ મોરા લીને

—નરભેરામ

ભારિ-થું, s n [See ભાર, મુખર, Cf મોળિ-થું] A particular kind of turban

ભારિ થો, s m [See મુખ, મોહ, the mouth] A pitcher, a ewer, an earthen pot

ભારી, s f [See મુખ, મોહ, the mouth] A little channel to carry off water; a gutter, a conduit, a drain

ભારી, s m [See મુખર, મોખરો] The beginning of a tune in music 2 A particular mode in beating a drum 3 The initial steps in wrestling 4 A stroke of a sword 6 A prepossessing appearance

પોરા પરખી મોરા હયાં, ધનન્યે રરિયો —વક્ત્ર.

મોહ, s m [See મૂઝ] A crop

મોહની, s m [Ar મુહમ્મદ a learned man] A learned Muhammadan, a doctor of laws

મોહું, s n [See મુખ + Guj હું dium] A drum having two faces beaten at the time of invoking a ghost or a spirit

મોહ્યો દાર, s m [See મોહોહ્યો+દાર, P] A street-fellow, a neighbour

મોહ્યો, s m A kind of conical-shaped cracker

મોહ્યો, Same as મોહોહ્યો

મો-વાનો, s m [See મો + વાસવું] A mouth disease in cattle

મો-વાળ, s m [See મોહ + વાળ having] Friendship intimacy

મોવાળો, Same as મુવાળો

મો-વુ, Same as મોહ વુ,

મોસમ, s f [Ar મસ્મિ] A season; a recurrent period

મોસંખી, s f [Eng *Mozambique*, whence it originally came] A kind of orange

મોસલ, s m [Ar મુહમ્મદ one who collects] A summons 2 A motion; an application 3 A bailiff

મોસાળ, s n [S માતૃ mother + થાળા a house] Maternal grandfather's house

Prov મોસાળે જગવ, ને મા પિરસનાર The circumstances are all favourable One circumstance heightens the effect of others

મોસાળિ-ન્યા, s n. pl Relatives at the **મોસાળ**

મોસાળું, s n Presents given by the **મોસાળિ-ન્યા** to the girl on occasions of marriage, first pregnancy, or tonsure ceremonies 2 A song sung on the occasion of making such presents

મોહ, s m [S ફ્ર મૂહ to be silly] Be witchment, fascination; the state of being

he performs religious ceremonies

यन्मान-वृत्ति, *s f* [*S fr* यन्मान+वृत्ति]

The business of officiating at the performance of ceremonies at a patron's house

यन्नुं, *v t* To worship, to adore 2

To offer a sacrifice

यजुर्वेद, *s m* [*S fr* यजुस् a sacrificial

prayer *fr* यन् + वेद] The second of the four Vedas; it is written in prose and treats of sacrifices

यजुर्वेदी, *s m* A student of यजुर्वेद, a class of Brāhmanas

यज्ञ, *s m* [*S fr* यन् + ज्ञ] A sacrifice, an

offering 2 An oblation, an observance or act for propitiating a deity

यज्ञ-कुण्ड, *s m* [*S fr* + कुण्ड] A hole in

the ground built for receiving the sacrificial fire

यज्ञ-नारायण, *s m* [*S fr* + नारायण a name

of Viṣṇu] A term for sacrificial fire viewed as a deity

यज्ञ-पशु, *s m* [*S fr* + पशु] A sacrifice-

beast

यज्ञ-याग, *s m* [*S fr* + याग] A com-

prehensive term for sacrifices, sacrifices and offerings of all kinds

यज्ञ-वृक्ष, *s m* [*S fr* + वृक्ष] A tree, the

wood of which is used in sacrifices

यज्ञ-शाला, *s f* [+ शाला] A place of

sacrifice

यज्ञोपवीत, Classical form of जनेध

यति, *s f* [*S fr* यत् to restrain] A

pause in a verse, a caesura 2 A stop or pause in prose, a mark in punctuation

यति, } *s m* [*S* यतिन्, यती, *fr* यत् to at-

tempt] A religious mendicant. 2 A person who subdues his passions, an ascetic See जती

यत्किञ्चित्, *adv* [*S fr* यत्, *or* अ, *or* +

किञ्चित्] Somewhat, something; a little

यत्न, *s m* [*S fr* यत् to strive, to at-

tempt] Effort, endeavour; exertion, attempt

यथा, *adv* [*S fr* यत्. *or* त] As, like as,

according to

Prov यथा राज तथा प्रज As is the king, so are the subjects

यथा-क्रम, *adv* [*S fr* + क्रम] Regularly, orderly

यथान्ताथा, } *adv* [*S* यथा-तथ्य] Truly, in fact, actually

यथा-तृप्त, *adv* [*S fr* + तृप्त] To the heart's content, to one's satisfaction

यथानुक्रम, *adv* [*S fr* + अनुक्रम] See यथाक्रम

यथा-न्याय, *adv* [*S fr* + न्याय] In accord with justice, just, equitable 2 *adv* Equitably, justly

यथा-बुद्धि, *adv* [*S fr* + बुद्धि] According to one's capacity, sense, or intellect

यथा-भक्ति, *adv* [*S fr* + भक्ति] See यथा-बुद्धि

यथा-युक्त, *adv* [*S fr* + युक्त] Rightly, suitably, properly, justly, fairly, fitly

यथा-योग्य, *adv* [*S fr* + योग्य] Same as यथा-युक्त 2 *adv* Proper, fit, suitable, right

यथा-इच्छि, *adv* [*S fr* + इच्छि] According to one's taste or desire

यथार्थ, *adv* [*S fr* + अर्थ] According to the fact 2 Correctly, rightly 3 Truly, really, actually 4 *adv* True, right, real, actual

यथा-विधि, *adv* [*S fr* + विधि] As prescribed or ordained, according to the prescribed method or process, methodically

यथा-शक्ति, *adv* [*S fr* + शक्ति] As far as possible, to the utmost of one's power

यथा-श्रुत, *adv* [*S fr* + श्रुत heard *fr* श्रु to hear] As heard

यथा-सम्प्रदाय, *adv* [*S fr* + सम्प्रदाय] According to custom or practice

यथा-स्थित, *adv* [*S fr* + स्थित] Suitably with, conveniently, properly, rightly. 2 As things stood before, as matters then were, *in statu quo*

यथा-ज्ञान, *adv* [*S fr* + ज्ञान] According to one's knowledge or understanding

Low prices, a dull market

મોળ-વું, *v t* [*S* મૂટ, મૂટાતિ, to crush]
To shred (vegetables) for cooking

મોળાઈ, *adj m* [See મોસાળ] Of or per-
તઃ to મોસાળ, related through the
maternal uncle, (a son) of the maternal
uncle

મોળે-યુ, *adj f* See મોળાઈ

મોળિ-યું, *s n* [See મુખર, મોલિ-યુ, મોખરે]
That part of a garment on which lace is
fixed 2 Lace

મોળી, *s f* [See મોળું] A kind of pre-
paration of gram-flour made into thin
long sticks having no salt in it

મોળુ, *adj* [*S* મુલુ water *fr* મુલુ soft]
(Tasteless, insipid 2 Brackish 3 Spiritless)

Prov મોળુ દહીં દાંત પાડે There is a snake
under the grass

મૈ, *adj* [Hem Des મઝબ=S દીનમ poor,
miserable *fr* *S* મુલુ soft See મુલુ, મળી] Soft,
pliant 2 Indigent, necessitous, miserable
3 *s m* A dunce, a blockhead

મૈ-ડું, *adj* Acting like a needy person,
hungry, beggarly

મૈ-ડું, *s m* A flower of મૈ-ડો Same as
as મહુ-ડાં.

મૈ-ડો, *s m* [*S* મધુ a spirituous liquor+
ડો dim See મધ, મહુ-ડો] A kind of tree from
the flowers of which a spirituous liquor is
made, a Mhowra tree

મૈન, *s n* [*S* See મુનિ n taciturn man,
a sage] Silence, taciturnity

મૈલિ, *s n* [*S*] The head

મૈવર, } Same as મહુવર
મૈવર, }

ત્રિવિધનો ધારી ત્રાસ, મૈવરના માનને — વશબ

મ્યાન, *s f* [*P* નયામ્] A scabbard, a
sheath

Id તલવાર મ્યાન કરી To sheath a sword

મ્યાનો, *s m* A kind of palanquin, a
luxurious litter

મ્યુનિસિપાલ કમિટી, *s f* }
મ્યુનિસિપાલ ખાતું, *s n* } [Eng + ખાતું]
મ્યુનિસિપાલિટી, *s f* }

A municipal Committee, a municipality

મ્લા ન, *adj* [*S* *fr* *મ્લે* to fade] Faded,
withered 2 Sad, dejected 3 Languid; weak,
feeble

મ્લેચ, *s m* [*S*] The generic term for
a barbarian or a foreigner in India, a
barbarian

ય.

ય, The thirty-seventh letter of the
alphabet, and twenty sixth consonant

‘ય પલાય’, *s n* [*S* યપ્લાયતે, સ જીવાતિ, He
who runs away, saves his life, *fr* યવ, ય,
who+પલાયતે runs away See જત, જે, and
પરાયન] Running away; absconding

યક્ષ, *s m* [*S*] A class of demigods or
minor deities, or an individual of it, a
servant of Kubera, the god of wealth

યક્ષ-કર્દમ, *s m* [*S* *fr* + કર્દમ, કાદવ] A
fragrant ointment made by mixing to-
gether saffron, sandal, musk, and cam-
phor (Used by poets)

યક્ષ છી, *s f* [*S* યક્ષિ-ની] A female યક્ષ

2 The wife of a યક્ષ.

યક્ષ, *s n* [*S*] The liver

ય-ગણ, *s m* [*S* *fr* ય name of a metri-
cal foot+ગણ] A metrical foot of three syl-
lables, of which the first is short and the
other two long; (— — —), *Baccheus*

યજ્ઞ-ન, *s n* [*S* *fr* યજ્ઞ to worship, to
sacrifice] Sacrificing, offering to a god by
throwing oblations into fire

યજ્ઞ-માન, *s m* [*S* =sacrificing, a sacri-
ficer, a host] A host, a patron 2 A
sacrificer

યજ્ઞ-માનિ-યો, *s m* A Brāhmana, who
has his hereditary patrons, at whose house

याद-गीरी, *s f* [+ गिरात्त = S गृह्, पद to take] A token of remembrance, a memento
2 Remembrance 3 Name; fame, praise

याद-दन्त, *s f* [P *fr* + दन्त = S धृ, धर to hold] Memory, remembrance 2 A memorandum

यादी, *s f* [See याद] A memorandum scrap, a petition, a representation 2 A list, a roll

यादशि, *adv* [S *fr* यद् नत + यद् to see] As, like

यान, *s n* [S *fr* या to go] A vehicle; a conveyance, a carriage 2 Going, travelling; proceeding

याने, *conj* [Ar यमेनी that is to say] Or, in other words

यानिक, *adj* [S *fr* यन्] Pertaining to a machine, mechanical

याम, *s m* [S] The eighth part of a day, a period of three hours

याम, *adj* [See यम] Ceasing, ceasing
यामनी, } Same as यमनी.
यामिनी, }

यार, *s m* [P = a friend, a helper, = S जार a paramour] A friend, an associate 2 A gallant a paramour

यार-याज, *adj* [P *fr* + यज् practising, sporting, *f* दक्षित to sport] Voluptuous

यार-याज, } *s f* Friendship, companion-
यारी, } ship 2 Amour

यारी, *s f* [Eng Yard] A Halyard, a halliard

याद, *s f* [P अयाह] Mane (as of a tiger)
यावत्, *adv* [S *fr* यत्, नत] As far as, as long as 2 Till, until

यावनी, *adj* [S See यवन] Barbarian; foreign

याहुदी, *s m* [Ar यहूदी a Jew] The Jews, the people of Judea 2 *adj* Jewish

यादाम, *adv* [Ar या-हिल + S दाम] Rushingly, daringly, desperately

Id यादाम करु To do a thing desperately or at any risk

याज, Same as याद

युज, *adj* [S *fr* युज् to join] Joined; connected, united 2 Possessing, endowed with 3 Intent on, engaged in 4 Proper, becoming, suitable

युज्यायुज, *adj* [S *fr* + अ-युक्त improper *fr* अ not + युज्] Proper and improper, good and bad, fit and unfit

युक्ति, *s f* [S See *supra* See युक्ति] Junction 2 Ingenuity, inventiveness, contrivance, cunning, art, skill, knack, tact, dexterity 3 A plan, a device, a mode 4 A measure, a stop, a means, an expedient

Id युक्ति करी-रचनी To make a contrivance, to contrive युक्ति वापरनी To make use of a contrivance

युक्ति-यान्, } *adj* [See युक्ति + यान्, यद्,
युक्ति-यन्, }
युक्ति यान्, }
युक्ति-वाण्, }

यान्, वाण्=having] Ingenious, skilful 2 Inventive

युग, *s m* [S *fr* युज् to join] One of the four ages, the period comprising the four ages. See युग 3 Same as युग्म a couple

युगानयुग, } *adv* From age to age; in
युगानयुग, }
युगेयुग, }

all ages in succession

युग्म, *s m* [S *fr* युज् to join] A brace; a pair 2 The male and his female; a couple

युद्ध, *s n* [S *fr* युद् to fight] A war; a battle, a fight, a wrestling; a conflict
Same as युद्ध

युद्धो, Same as युद्धो

युनानी, *adj* [Ar *fr* युनान् the ancient Ionian islands] Persian 2 Muhammadan

युरोपीयन्, *s m* [Eng European] A European, an inhabitant of Europe 2 An Englishman

युवति, } *s f* [S Fem of युव] A young
युवती, }

woman Same as युवती

युव-राज, *s m* [S *fr* + राज] An heir apparent to the throne

યથેચ્છ, } *adv* [S *fr* + ઇચ્છા, ઇષ્ટ *fr* રિષ્ટ
યથેચ્છા, }
યચ્છ, }

to wish] According to one's desire or wish
યથેસ્ત, *adj* [S *fr* + ઇષ્ટ] As spoken or
said, as prescribed, directed or ordained
યથાપિ, *conj* [S *fr* યદિ if + અપિ even]
Even if, though, although; notwithstanding
યંત્ર, *s n* [S *fr* યન્ત્ર to restrain See
ન્ટ્ર] An engine, a machine, an apparatus
2 A plate or paper on which are written
the names of certain deities, and which is
worshipped or suspended around the neck,
an amulet, a charm 3 A diagram of a
mystical or astrological character
યન્ત્ર-ચંચના, *s f* [S *fr* + ચંચના] The con-
struction of a machine, mechanism
યન્ત્ર-વિદ્યા, *s f* [S *fr* + વિદ્યા] Mechanics
યન્ત્ર-શાસ્ત્ર, *s n* [S *fr* + શાસ્ત્ર] The
science of machines, mechanics
યમ, *s m* [S *fr* યમ્ to restrain] Re-
straint of the senses, affections, and
passions
યમ, *s m* [S See *Supra*] The judge
of the dead 2 Death 3 The punisher of
the wicked 1 A fierce, savage, pitiless,
man, a devil
યમ ક, *s m* [S *fr* યમ twin] Allitera-
tion, rhyme
યમ-દૂત, *s m* [See યમ + દૂત] A mes-
senger of Yama, an angel of death
યમ-ન, *s m* [S] A mode of music
યમ-પાશ, *s m* [S *fr* યમ the god of
death + પાશ] The snare of Yama or death
personified, the pangs of death
યમ-પુરી, *s f* [See યમ + પુરી a town]
The city ruled over by Yama, Death's
regions
યવ, *s m* [S See યવ] Barley
યવન, *s m* [S] An Ionian or Greek 2
A barbarian, a foreigner
યવની, *s f* A યવન roman
યશ, *s m n* [યજ્ઞ] Luckiness; for-
tunateness, felicity of destiny, propitious-
ness 2, Success, happy result or issue 3

Fame, glory, renown, reputation, celebrity
4 Credit, honour

Id યશ મળવો-પામવો To get glory or
fame

યશ-વર્તી, *adj* [+ વર્ત-વ] See યશસ્વી
યશસ્વી, *adj* Fortunate, lucky, of hap-
py destiny 2 Successful 3 Renowned,
famous, celebrated

યશો-મતિ, *s f* [+ મતિ] Intellect that
leads to fame and glory 2 Name of the
mother of Krishn-

કાટિ કાટિ યશસ્વી કેરો કર્તા

તાકે ય(ન)શોમતિ ગોદ ખિલાવે રે —ભોળો અમત.

યષ્ટિ-કા, *s f* [S] A stick

યા, *conj* [P યા = S વા] Or, in other
word-

યાદુત, *s n* [Ar યદ્વત્] A ruby

યાદુતી, } *s f* [Ar યદ્વતી a medicinal
યાદુહી, } compound made of યાદુત] A preparation
with sugar, spices, &c, of the hemp plant.

યાગ, *s f* [S *fr* યજ્ઞ to worship, to
sacrifice See નય] A sacrifice

યાચ-ક, *adj* [S *fr* યાચુ See નયક]
That begs or solicits, a beggar

યાચ ના, *s f* [S See યાચ વુ] Begging;
beseeching, petitioning, a prayer, a request

યાચ-વુ, *v t* [S યાચ્ to beg See નય-વુ]
To beg to beseech, to pray, to request

યાજ્ઞિ-ક, *s m* [S *fr* યજ્ઞ] A sacrificer;
an officiating priest at a sacrifice

યાત ના, *s f* [S *fr* યત્ to struggle]
The agony of hell 2 Pain inflicted by
Yama 3 Torment, anguish, agonies, ex-
treme pain

અરર ! યાદના આનિયે રૂયા

અરર ! રાખવો યમની વ્યથા —ગ્રેમાનદ.

યા-ત્રા, Classical form of યત્રા

યાત્રા યુ, Classical form of યત્રા યુ

યાદ, *s f* [P = remembrance] Remem-
brance, recollection 2 Same as યાદી

Id યાદ કરવું To remember યાદ આપવું
To remind યાદ આપવું To be remembered

યાદ-ગીરી, [+ યદ્ *fr* + ગીર, કાર્ = S કર્
doer *fr* કર્ to do] Same as યાદ-ગીરી.

૨.

૨, The thirty-eighth letter of the alphabet, and twenty seventh consonant

રૂઈ, *s f* [See રતિ] The wife of the god of love

રૂઈ, Same as રાઈ.

Id એના રૂઈ રૂઈ જેટલા દુકડા કરી નાખીશ I will cut him up into pieces as small as mustard grains

રૂઝ-ઝઝ, *s f* [Gu] રઝ redup of રઝ *fr* P જિહ્ defeat] Disputation, controversy 2 Obstinacy, pertinacity

Id રઝઝ કરવી To hold a disputation, to be engaged in a noisy quarrel

રૂઝ, *s f* [Ar રઝ્.] An item, an article 2 A sum, an amount, a number

Id રૂઝા ઉપાડવી To borrow a sum of money રૂઝ નામે લખવી To sell on credit a sum of money or an article of value, and enter it in the account-book.

રૂઝાન, *s m* [P. રઝાન્] A custom, a practice.

રૂઝાર, *s m* [S *fr* ર the sound or sign રૂઝાર a suffix showing the sound or sign of the preceding letter or letters] The sound or sign રૂ(r)

રૂઝાર દુખ વસી મન મધે, પ્રવિણ પ્રાણ આધાર, આપ લકાર લખો તમે ટાળી, નહિ તેા લખોય રૂઝાર

—દયારામ.

રૂઝાખ, *s m* [Ar] A strrup

રૂઝાખી, } *s f* [P રઝાખ] A plate, a saucer; a dish

રૂઝો, *s m* [See રૂઝો] A resolution order, management

રૂઝ, *s n* [S *fr* રઝ્ to colour red] Blood

રૂઝ, *adj* Red, blood red 2 Coloured, dyed 3 Attached to, fond of, enamoured of.

ભર ભરાસે ગુર સત થીય, બને તે વર ભડત,

નન ડયા પ્રીતમ દુખ્ય વહિસ, સહ સહાગતિ રહત

—દયારામ.

રૂઝ-ચંદન, *s n* [S *fr*. + ચંદન] Red sandal-wood.

રૂઝ પાત, *s. m.* [S. *fr* + પાત] Blood-shedding

રૂઝ-કુષ,

રૂઝ-પિત, } *s n* [S *fr*. રૂઝ blood +

કુષ, પિત] Black leprosy

રૂઝ-પ્રમેહ, *s m* [S *fr* + પ્રમેહ] Passing of blood in the urine, bloody urine

રૂઝ-વાહિની, *s f* [S *fr* + વહેવું] A blood vessel, an artery

રૂઝ-વિકાર, *s m* [S *fr* + વિકાર] Corruption, or disorder generally, of the blood.

રૂઝ-વૃદ્ધિ, *s f* [S *fr* + વૃદ્ધિ] Increase of blood 2 Return of colour and flesh after sickness, convalescence

રૂઝ-સ્રાવ, *s m* [S *fr* + સ્રાવ] Flow or running of blood generally 2 Haemorrhage.

રૂઝાતિસાર, *s m* [S *fr* + અતિસાર] Diarrhoea or dysentery with blood-red mucus

રૂઝારીઠ, *s m* [S *fr* + અરીઠ] A red ayreia tree.

રૂઝીક, *adj* [S *fr* રઝ to protect] Preserving, protecting 2 *s m* A protector

રૂઝીણ, *s n* Keeping, protection; preservation, security

રૂઝી ઠું, *v t* To preserve, to protect

રૂઝા, *s f* Preservation, protection 2 A twist of thread tied as a preservative from evil around the wrist at particular periods 3 Classical form of રૂઝા ashes

Id રૂઝા કરવી To protect 2 To reduce to ashes રૂઝા બાંધવી To tie a thread round the wrist, as an amulet, for protection against evil

રૂઝીત, *adj* Protected

રૂખ, *adj* A secret term for *thief*

રૂખ, *s m* [See રૂખિ] A Jain ascetic

રૂખડ, *s f* [See રૂખડ-રૂ] Moving or wandering, trudging along

રૂખડ-પટ્ટી, *s f* [+પટ્ટી] Roaming, wandering, moving on heavily and tardily

રૂખડ-ઠું, *v t* To wander; to roam 2 To jog, to trudge on 3 To be out of employment

યુવા, } *s m* [*S* યુવન્. યુવા. See યુવાન]
 યુવાન, }
 A youth, a young man
 યુવાવસ્થા, *s f* [*S* *fr* + અવસ્થા] Youth, juvenility
 યૂથ, *s n* [*S* See જૂથ] A flock, a herd, a troop
 યોગ, *s m* [*S* *fr* યુજ to join See લેગ] Junction 2 Consecutive disposition as established by the Deity 3 Spiritual or abstract meditation of the Supreme Being 4 The system of philosophy established by Patanjali (in which it is maintained that absolution or નિર્વાણ can only be obtained by abstract meditation of the Supreme Being) 5 A way or expedient 6 The twenty seventh part of a circle measured on the plane of the ecliptic and used in calculating the longitudes of the sun and the moon
 Id યોગ (લેગ) આવે-બનવે-ખાવે To take place, to happen, to occur (a conjuncture of circumstances યોગ (લેગ) સાધવે To take advantage of a conjuncture of circumstances or opportunity 2 To acquire proficiency in ascetic practices recommended by Yoga philosophy તેને યોગે-તેના યોગે કરીને-તેના યોગથી Under its influence, by means of that, through it
 યોગ-દશા, *s f* [*S* *fr* + દશા] The state of the mind in contemplation 2 The highest bliss according to Yoga philosophy
 યોગ-માર્ગ, *s m* [*S* *fr* + માર્ગ] The way of attaining to the highest bliss, recommended by Yoga philosophy
 યોગ-માયા, *s f* [*S* *fr* + માયા] See લેગ નિદા 2 The Creative Power abstracted from actual creation
 યોગ-રૂઢ, *adj* [*S* *fr* + રૂઢ] (A word) That is correct etymologically as well as by use
 યોગાભ્યાસ, *s m* [*S* *fr* + અભ્યાસ] The practice of abstract devotion or meditation

યોગાયોગ, *s m* [*S* *fr* + યોગ *fr* અનોત્તર યોગ] Seasonable and unseasonable time
 2 A conjuncture
 યોગાસન, *s n* [*S* *fr* + આસન] The posture fitted for profound and abstract meditation
 યોગિની, *s f* A subordinate goddess attendant on and created by Durgā 2 A female devotee
 યોગી, *s m* A follower of the Yoga philosophy 2 An ascetic, a devotee
 યોગીશ્વર, } *s m* [+ ઈશ્વર] A great
 યોગેશ્વર, } ascetic
 યોગ્ય, *adj* Suitable, fit, proper, worthy of, becoming; beseeeming, right 2 Deserving, qualified
 યોગ્યતા, *s f* Propriety, suitability, fitness, worth; qualification, merit. 2 Importance
 યોગ્યાયોગ્ય, *adj*. [*S* *fr* + અયોગ્ય] Fit and unfit
 Id યોગ્યાયોગ્ય વિચાર Consideration of what is fit and unfit
 યોજક, *adj* Inventive, skilful
 યોજન, *s m* [*S* See લેજન] A measure of distance equal to eight miles
 યોજના, *s f* [*S* *fr* યુજ to join] Arrangement, contrivance, plan; device, disposition
 યોજ-રૂં, *v t* To arrange, to dispose, to contrive, to put to, to set on, to fix, to apply 2 To excogitate, to strike out by thinking
 યોદ્ધા, *s m* [*S* *fr* યુધ્ to fight] A warrior, a combatant, a hero
 યોનિ, *s f* [*S*] The female organ of generation, pudendum muliebre or vulva, womb, uterus. 2 A source, an origin, spring, the place of birth
 યૌવન, *s n* [*S* See યુવા. See લેજન] Youth, prime of life, puberty
 યૌવના, *s f* A young beautiful woman

રગડા.કું, *v* ૨ To be pressed and rubbed roughly 2 To be oppressed 3 To be obliged to work hard

રગડો, *s m* A thick liquid, muddiness 2 Sediment 8 A throng, a press, a crowd of people pressing against each other

રગડોળ.કું, *v t* [See રગડો+ડોળ.કું] To roll in mud, to soil

રગડી, *s m* [S *fr* ર name of a metrical foot + ગડી] A foot of three syllables having the middle one short and the rest long, an *amphimacer*, (—)

રગડી, Same as રગડ

રગડ-રોયડો, *s m* A medicinal plant

રગડ-રોયડું, *v t* To postpone from time to time, to put off

રગડું, *v t* To entreat, to ask earnestly; to importune

રગડી.ધું, *adj* [See રગ+ડી, રીતળ, cold] Slow, moving slowly.

રગડી.ધું, } *adj* [See રગ] Obstinate

રગડી.ધું, } *adj* [See રગ] Obstinate

જોના બાપ ભાઈ છે, ઈન્દ્રના વગિયા રે;

જોના સગા પછા છે, ગગિયા રે —એમાનક

Id એક રગિયો Staunch and persevering in pursuit, headstrong, obstinate

રગડ, *adj* [See રગડો] Thick and liquid

રગડ, *s m* [ય *c* રગડાણ+રતિ] A disturbed state of the mind; hurry, confusion

રગડ, *adj* [See રગ] Bewildered, perplexed, confounded

Id રગડાણુ ભૂત A person of a restless disposition

રગ, *s m* [S] A poor wretch, a beggar, a destitute person

Prov રગને ઘેર રતના Unexpected and overwhelming good luck

રગ, *s m* [S *fr* રજ્જ to colour] Colour, hue, tint 2 A dye, a paint, a pigment, a colouring substance or composition 3 Splendour; brilliance 4 Beauty, excellence of state 5 Dignity 6 Appearance, aspect 7 A suit at cards 8 Fun, frolic, sport, pleasure, animation, spirits 9 Affection,

love, attachment

ચોટમ જોતાં માવજી સરેલું મનનો સાગરો છ,

મીત અમારી વીસરીને, કુળભજ્ય રગ સાગરો

—ભાદામી

10 A stage, a circus. 11 *intery* Bravo! Hurrah!

Id રગ જતવો To lose colour or brightness, to fade રગ કરવો To be victorious, to be triumphant 2 To acquire glory, to be glorious રગ નમવો To be steady, to reach the highest pitch of merriment, રગ ગયાવવો To put in a merry mood રગ બેસવો-સાગવો To stick; to be fast (said of a colour) રગ દેવો-ચડાવવો To colour, to dye રગ દેવો To congratulate on a success રગ નમાવવો-સાગવો To make successful 2 To bring to the highest degree of success attainable રગ રાખવો To preserve one's credit, dignity, superiority, &c રગમાં હોયું To be jolly or in good humour રગ રમવું See under રમવું

Prov રગમાં ભગ A play ending in a fray રગના તે ચટકા, કહી દુકાં હોય? Pleasures should last for a short time only Pleasures have a higher relish when they are but rarely used

રગડ, *adj* [S રજ્જિન See રગ] Coloured 2 Elegant, full of figures 3 Splendid, gaudy

રગડ, *adj* [ય *Gu* રો, ડી, કુ *fr* S *dim*] Addicted to the pleasures of sense, sensual. રીડયા રગડ કંપ અતર, અહો! કામે કરી વાગ છે? —ગીત.ગોવિંદ

રંગ છું, *s m* The occupation of dyeing ઘેર રગજી રંગે ખણી, ખરાબી ગામના છે ધણી

—સામંતલાલ

રગ તાળી, *s f* [+ તાળી] Clapping the hands on account of success, delight, or pleasure

રગ-દાર, *adj* [+દાર, P, having] Beautifully coloured, painted

રગ-પત્રી, *s f* [+ પત્ર, પત્રિકા, પત્રી] A kind of medicinal drug

રગ-પાણી, *s m* [+ પાણી] An intoxicating drink

રગ-ખાજ, *s m f* [+ P વા playin;]

૨૫૬૫ ઉ, } *adj* Wandering; vagabond
 ૨૫૬૫ દી, }
 ૨ Unsettled, itinerant, of a roving disposition.

૨૫૬૫-મણી, Same as ૨૫૬૫-પટ્ટી
 ૨૫૬૫-વ ડું, *v t* To cause to wander 2
 To make or leave without, to deprive of
 Id તમે અમને પાણી વિના રાડાડયા You
 left us to suffer from want of water

૨૫૬૫, *s f* [See ૨૫૫-ડું] Respect towards, partiality to
 ઢૂ ડું તેરે પણુ લેતો રે નથી, નથી રાખતો એ ૨૫૬૫
 —રઘુનાથ

૨૫૫-પત, *s f* [See ૨૫૫-પત] Protection of one's reputation

Prov ૨૫૫ત, તો ૨૫૫ત Do unto others as you would have them do unto you

૨૫૫-૨૫, *s f* [See ૨૬૫ ashes] An unnatural and excessive hunger or thirst such as arises in diseases of children

Id ૨૫ ૨૫ ઢરડું To be uneasy, to be ill at ease

૨૫-૨૫ડી, *s f* [See ૨૫૫ ashes+ ૨૫ડી] Ashes or dust taken from the border of a village and applied to the forehead of a child, as a protection against evil

૨૫-૨૫વટ, Same as ૨૫૫-વટ

૨૫ વાળ, *s m* [See ૨૬૫ ડું, ૨૫ ડું, +વાળું having] A guardian, a protector 2 A guard, a watchman 3 *s f* Guardianship, protection

૨૫-વાળી, *s f* } Protecting, guarding,
 ૨૫-વાળું, *s n* }
 keeping; taking care of; preservation; protection, care 2 Guardianship 3 The price paid for anything being taken care of or kept under protection

૨૫૫ પત, *s f* [Caus of ૨૫-પત] Conduct which evokes respect, obliging conduct

૨૫૫-વટ, *s f* [+વટિ] Partiality; partiality

૨૫૫, }
 ૨૫૫ સર, } *s m* [See ૨૫૫, used by
 ૨૫૫-સર, }
 euphemism] A scavenger (Used in Kāth

āwād)

૨૫, *adj* Protecting; preserving (Used as the second part of a compound, *e g* ડેયા-૨૫, મો-૨૫)

૨૫, }
 ૨૫ને, } *conj* [See ૨૫-૩] Lest, perhaps, perchance, in case, peradventure; for fear that

૨૫ વાળ, Same as ૨૫-વાળ.

૨૫-વાળી, Same as ૨૫-વાળી

૨૫-બા-ડું, *v t* [See ૨૬૫, ૨૫, ashes+વાળું having] To rub or mix with ashes

૨૫, *s m* [See ૨૬૫ ડું, ૨૫-ડું] A watchman, a guard

૨૫-ડું, Same as ૨૫-બા-ડું

૨૫-પિ-પી, Same as ૨૫

૨૫-પું, *s n* Watching 2 Money paid for watching

૨૫, *s f* [S ૨૬૫] ૧ ૨ ૩ Nothing

૨૫, *s f* [P.] A vein; a blood vessel 2 The secret purpose or meaning, a secret 3 Excitement

૨૫ની રીત રો તો, આવતાને મળાયે,
 અગિ ક્ય ન મૂકે સૂર તેને વડાયે —મેમનંદ.

Id ૨૫ લેવી-તપાસવી Lit To examine the pulse Hence 2 To examine one's temper ૨૫ પાસવી-ગોળપવી-તપાસવી To know or understand another person's temper રો રો In every vein, in every part 2 Wholly; totally રો રો વ્યાપક To pervade every vein or the whole body

૨૫-બગ, Same as ૨૬-બગ

૨૫-કગ, *adv* [See ૨૬-કગ+૨૫ redup] Trudgingly, slowly and with difficulty

૨૫-કમ, *s m* [See ૨૬-કગ + મ] An athlete who can crush anything 2 A rude, overbearing, rough fellow, a bully

૨૫-ડું, *v t* [See ૨૫ a vein] To press and rub roughly, to drive on, to push along 2 To beat soundly 3 To work hard 4 To pound, to pulverize 5 To scour

Id ૨૫ની ૨૫ડું To knead the body ૫૨૨ ૨૫ડી To torment, to vex, to tease

૨૫-ટ, *s m* [+વટિ] Trudging, drudging, drudgery, hard work.

man in cunning

Prov રમણ ગાજ (કરવું) To make a mountain of a molehill

રમ ઈ, Same as રમૈ.

રમ-ક, ૨ n [Ar રિજ્જે] Food, livelihood, subsistence

Prov ન્યા નેવું રમક જાયુ હરો, ત્યાં તે જરો Destiny carries a man where he would not go

રમ-ક, ૨ m [S fr રજ્જ to colour] A washerman

રમ-કણ, ૨ f [See રમ dust + કણ] A particle, an atom

રમત, ૨ n [S] Silver

રમની, ૨ f [S] Night

રમની-કર, ૨ m [S fr + કર to do] The moon.

રમની-ચર, ૨ m [S fr + ચર to walk Of નિયા-ચર] A demon

રમ-પુત, ૨ m [See રામ + પુત્ર] An individual of the warlike class among the Hindūs, a Rajpūt 2 An inhabitant of Rājputānā.

રમ-પુત્રી, ૨ f A Rajpūt woman

રમ-પુત્રી, ૨ f The profession of a Rajpūt; valour, heroism

રમ-વાડો, ૨ m [+ વાડો] A Native state; the territory of an Indian prince

રમ-વધા, ૨ f [S fr રમ] A woman in her courses

રમ, ૨ f [Ar રિજ્જ compliance] Permission; leave 2 Consent, acquiescence 3 Dismissal. 4 Leave, vacation, recess

Id રમ લેવી To obtain permission or consent 2 To obtain leave of absence 3 To leave service રમ આપવી To give permission or consent 2 To dismiss from service રમ હોવી-પવી To be permitted 2 To be observed as a holiday રમ પડવી To begin (holidays or a vacation) રમ મળવી To be permitted to go 2 To be dismissed from service

રમઈ, Same as રમ ઈ, રમૈ.

રમ-કળ ૨ f [See રમ+કળ] Sickness 2 Misfortune, difficulty 3 Death

Id રમકળ પવી To fall sick 2 To meet with a misfortune or difficulty 3 To die રમ-ણ, ૨ n [Ar રમણ low, mean] An inferior kind of fuel

રજિ-યુ, ૨ f [See રજ] A sand box.

રજ, ૨ f The seminal fluid

રજુ, adj [Ar રજુ a return] Introduced, placed in; produced, brought forward

Id રજુ કરવું To produce, to present, to bring or place forward 2 To compare and verify (a copy of a document with the original) 3 To enter (a document in a register) રજુ થવું To be present

રજુ-આત, ૨ f Presenting; submitting 2 Trial, investigation 3 Confronting, verifying 4 Meeting, interview.

રજે-રજ, adv [See રમ dust + એ=અવિ even+રજ] Taking up even the smallest quantity 2 Wholly, entirely

રજે, ૨ f [Hind રજા fr S રજ્જ to colour ૨ f રમ-ઈ, રમ-ઈ] A quilt

રજે-ગુણ, ૨ m [S fr રજ+ગુણ] Passion; lust, pride; worldly coveting, falsehood; pain 2 The second of the three primary qualities of nature, which is supposed to be the source of energy in creatures

રજે-ગુણી, adj Passionate; prone to excitement

રજે-દી, ૨ f Fine dust

રજે-ઠિ-યુ, ૨ n [+ રથાન] Same as ઠિ-રિ-યુ

રજે-થો, ૨ m [+ ઠરથ, ઠર થ] A broom or brush made of wool, carried by Jain ascetics to remove dust

રજે-દર્શન, ૨ n [S fr દર્શન] The first appearance of the menses

રજે યથો, ૨ m [+ ઠર-થ taking away fr ઠ, ઠર to take away] A Jain ascetic

રજુ, ૨ f [S] A string, a cord, a rope.

રજા-વૃં, v ૨ [See રમડ] To wander; to stray; to roam

Prov રજાતી રાડ, ને રજાડી ઊઠરા As is the tree so is the fruit

રજા-ટ, ૨ m Wandering, roaming

રજા-વૃં, v ૧ To misguide; to mis-

practising, *fr*; **મહત્ત્વ** to play] A man of pleasure; a voluptuary

રંગ-ખાખ, *s f*. [+P **મજી** play, practice, *fr* **મહત્ત્વ** to play] Pleasure, merriment
2 A mode of playing at cards

રંગ-બે-રંગી, *adj* [See **રંગ+બે-રંગ** deprived of colour, or **બે** two + **રંગ**] Diversified, checkered

રંગ-ભૂમિ, *s f* [S *fr* + **ભૂમિ**] A theatre, a stage, an arena, a circus.

રંગ-ભેર, *adv* [+ **ભર+રંગ**] With pleasure, in the excitement of joy, joyfully

રંગ-ભોગ, *s m* [+ **ભોગ**] Pleasures and enjoyments of various kinds

રંગ-મંડપ, *s m* [S *fr* + **મંડપ**] A stage, a theatre, a place for sports

રંગ-મહેલ,
રંગ-મોહેલ, } *s m* [+ **મહેલ**] A saloon,
a drawing room

રંગ-રસિયો, *adj m* [S *fr* + **રસિયો**] Addicted to pleasures with a keen relish

રંગ-રાગ, *s m* [S *fr*. + **રાગ**] Merry-making

રંગ-રાત્રી, [+ **રાત્રી**] Same as **રંગી**, **રંગીલું**

રંગરાત્રી મહેમાનો, વાસલડીના ગીત ગાતો,

—દયારામ

રંગ-રેખા, *s f* [+ **રેખા**] Lines of colour drawn or marked on the several parts of the body of a woman

રંગ-રેલ,
રંગ-રોળ, } *adv* [+**રેલ**, **રોળ**] Overflowing with pleasure; flooded with sensual or voluptuous pleasures

રંગ-રજ, *s m* [P **રજાજ** *fr* + **મજ** one who colours *fr* **રંગીન**=S **રજ** to colour] A dyer.

રંગ-હો, *s m* [See **રંગી-હુ**] A jester, a clown; a buffoon, a zany

રંગ હું, *v t* To colour, to dye, to paint

રંગી, *adj f*. Same as **રંગી-હું**

રંગી ઈ,

રંગીમણી, } *s f* The cost or wages paid

for dyeing or colouring

રંગી-ટ, *s m* }

રંગી-ટી, *s f* } [+**ટી**] The occupation

of dyeing, dyeing

રંગાદી, *s m* A dyer

રંગા-કુંડ, *s n* A large water-pot made of copper intended to keep coloured water in

રંગારી, *s m* [+S **કાર** a door *fr* **કર** to do] A dyer

રંગા-કુંડ, *v t*. To be dyed or coloured

રંગિ-ત, Same as **રંગ-ત**

રંગી, *adj* Given to pleasures, gay; merry, wild with pleasure.

રંગીન, Same as **રંગિ-ત**.

રંગી-હું, Same as **રંગી**

રંગે-ચંગે, *adv* [+ચંગ P delight] With pleasure and delight, harmoniously; amicably, without a quarrel or any unpleasantness

રંગી-બાથ, *s n* [See **રંગી-બા**] An instrument with which lines and figures are drawn on the ground, particularly round the dishes at a dinner party

રંગી બા, *s f* [+ **બાથ**] Lines and figures marked or drawn on the ground, particularly round the dishes at a dinner party

રચ ના, *s f* [S See **રચ-ત**] Arrangement, composition, disposition 2 Scenery, view, prospect

રચ તુ, *v t* [S **રચ** to arrange] To arrange. 2 To compose, to compile 3 To contrive, to plan, to concert 4 To dispose

Id રચ રચે To compose a book 2 To fabricate a long story out of a small or insignificant incident, to exaggerate the weak points of an incident **દરે રચે** To concoct a story, to get up a story

રચિ-ત, *adj* Composed, compiled. 2 Arranged.

રચ્યું-પચ્યું, *adj* [+પચ્યું] Deeply engaged in, absorbed in, immersed in 2 Settled, steady, fixed

રચ્યે, *adj* (Used with **પીળું** as **પીળું રચ્યે**) Deep (yellow)

રજ, *s f* [S **રજ**] Dust, sand 2 An atom, a particle 3 Menses

Id રજ નાખી-સસરાવવી To spread dust over a writing to dry the ink **તે તે એ રજે** **રજ સસરાવે એવો છે** He is superior to this

રડા-વ-ડું, *v t* [Causal of રડ-વ] To make to cry 2 To cheat

રડચો, *s m* [See રડ-વ] A term used by women in abusing men

રડચુ-ખડચુ, *adj* [See રડ-વું + ખડ-વું redup] Scattered, dispersed 2 Stray 3 Troubled, afflicted

રદ, *s f* [Hem Des लहर्=रम्य charming] Deep meditation, abstraction 2 Per severance, persistence, obstinacy 3 Ad-dictedness

રદિ યાર, Same as રદિ યાર

રદિયા-શુ, *adj* Handsome, fine, pretty, beautiful

રણ, *s n* [S] A battle, a war, a fight, a quarrel 2 A battle field

Id રણે રાખતુ Lit To protect in a battle-field Hence 2 To protect from danger what was almost lost 3 A sandy desert

રણ, *s n* [See ચારણ] A sandy desert

રણ, Same as રણ a debt

રણ-કાર, } *s m* [S રણ to sound + કાર]

The sound of a metallic vessel

રણ-ફેલ, *s n* [S See રણ n battle+ફેલ] A battle-field

રણ-છોડ, *adj* [See રણ + છોડાવ વું] That which saves or frees from a debt

શુભ ગાય મુક-ક કવિ પોતે, રણ છોડ મુ રણછોડ

—શુકુન્દ

રણ-જગ, *s n* [See રણ a battle field + જગ] A terrible battle or war 2 A great tumultuous quarrel or strife

Id રણજગ ગચાવડુ-મીડુ To enter into or engage in a terrible war, or in a great tumultuous quarrel or strife

રણ જિત, [S રણજિત *fr* +S જિ, જિત વું, to conquer] Victorious in a battle

રણ-જિત, *s f* [+જિત વું] Lit Swaying of swords in a battle Hence 2 The clash of swords 3 A tumultuous and boisterous quarrel

રણ-ત-કાર, Same as રણ-કાર, રણ કે

રણ-તૂર, *s f* [+ તૂરા ઈ, તૂરી] A kind of musical instrument used in a battle, a

war-trumpet

રણ-ધીમ, Same as રણ-સ્ત્રીમ

રણ-ધીર, *adj* [S *fr* + ધીર] Bold in battle

રણ-પડિત, *adj* [S *fr* + પડિત] Skilful on the field of battle, skilful as a general of an army

રણ-ભૂમિ, *s f* [S *fr* + ભૂમિ] A battle-field

રણ-મક્ષી, *s m* [S *fr* + મક્ષી] A stout warrior

રણ-રણ વું, *v t* [See રણ-કે] To make a tinkling metallic sound

રણ રણા ટ, *s m* [+વતિ] A continued tinkling or metallic sound

રણ-વગડે, *s m* [See રણ, ચારણ, +વગડે] Lit A sandy desert and a dense forest Hence 2 A dreary barren land

Id રણવગડે મુકતુ Lit To leave in a dreary barren land Hence 2 To leave behind in a helpless condition a wife, children, &c

રણ-વટ, *s f* [See રણ a battle-field + વતિ] The duty of a warrior on the field of battle; fighting

ઘોવિધ પડે છે ચીસ, રીસથી રણવટ ખોલે,

ધુળે સવે ધરણ, દિશ પાળ દિશા દસ રોલે

—સામળભટ્ટ,

રણ-વાટ, *s f* [+વતિ] Maintaining oneself by plundering the people, outlawry

રણ-વાદ્ય, *s n* [S *fr* + વાદ્ય] An instrument of military music

રણ-વાસ, *s m* [See રણી+વાસ dwelling] The residence of a queen, a seraglio, a harem

રણ-શિંગ, } *s n* [+શિંગ, શિંગ-ડું] A war-trumpet

રણ-શૂર, } *adj* [S *fr* + શૂર] Brave on the field of battle

રણ-સથામ, *s m n* [+સથામ] A frightful battle

રણ-સખધ, Same as રણીસખધ

રણ-સ્ત્રીમ, *s m* [S *fr* + સ્ત્રીમ] The rallying post in a battle 2 A pillar in

direct 2 To leave a thing undone or incomplete within the fixed time

રચ, } *adj* [See ૨૭] A little
રચક, }

નમ સાગરથી ખગચય, રચક હોમે રમા તેમ તુળને રે
—ઢયાશમ

રંચ, *adj* [See ૨૬ Contemptible, mean
પચ એક ચ સા કરો / રંચો ન પર્વ છા,
આ સતી તમેા ધરો, ચમેા નહીં જ પર્વ ન્યાં

—મેમાનક

રંજ, *s f* [P *fr* રજીદ્ to grieve of
S રજ્ to please] Grief, sorrow, distress,
affliction, anguish 2 Toil; drudgery, pains

રંજક, *adj* [S *fr* રજ્] Pleasing,
charming, interesting (Used ab the end
of a compound, e g, મનોરંજક pleasing to
the mind)

રંજક, *s m f* [See ૨૫ક] Priming powder
2 A gun match 3 A train of powder
to a mine

રંજક, Same as રંચક

રીચરિત બહુ લાખ, નીચ મતિ જુગતે જોરે,
લાખ દિવસની મીત, રીત રજકમા તોરે

—સામળાહ

રંજન, *s n* [S *fr* રજ્] Delighting,
enraving, enrapturing

રંજું, *v t* To give pleasure to, to please

રંચા મીતમને તે જન વહાસો, રિપુજને ચિત્ત ચોષે રે

—ઢયાશમ

રંજાક, } *s m* [See ૨૭ grief] Mis-
રંજાક, } chief 2 Spoiling

રંજાકું, } *v t* To spoil by mischief or
રંજાકું, }

carelessness 2 To give trouble to

રંજ દા, *adj* [P See ૨૭ grief] Trou-
bled, worn out, wearied 2 Harassed, griev-
ed 3 Peevish

રંટ જી, *s n* }

રંટન, *s n* }

રંટ જી, *s f* }

રંટના, *s f* }

[S રંટ ન *fr* રંટ to shout

See ૨૩ ગ] Repeating, repetition 2 In-
ters; study 3 *adj* (Used as an intensi-
ve of અટજી) Wandering, roaming

રંટ જી, *v t* To speak out, to utter; to
call upon, to remember frequently

રંટ જી, Same as રંટ-જી 3

રંટ-જી, *adj* Inferior; worthless

રંડક-જી, *adj* [See ૨૩-ગ] Crying, weep-
ing, about to cry or weep, pitiful 2 Gloomy,
melancholy

રંડ-વડ, *s f* [See ૨૩-વડ-ગ] Wandering
about

રંડ વડ જી, *v t* [Intens of રંડ-ગ] To
wander, to roam 2 To trudge; to drudge

Id રંડવડી મરેડુ To wander about and be
distrressed

રંડ-ગ, *v t* [Db Des રંદિ યં *fr* S રંદિ તમ્
fr S રંટ to shout, to scream] To cry, to
weep 2 To be hopeless, to be disappoint-
ed, to be smashed, to be quashed 3 To be
deceived 4 *v t* To tell or relate in a pe-
cious manner (one's trials, afflictions, &c)

Id રંડી પડવુ-જવુ-દેડુ To bewail one's
misfortunes રંડી સુરત A weeping or pitiful
face 2. A person having a pitiful face, as
of one crying

Prov હસવુ એકરુ રંડવુ Sadness and glad-
ness succeed each other રંડીના ચાપુ છુછવાં
(એવું) Trying to comfort, well knowing
there is no ground for comfort રંડીને પીએ-
રિયા મળ્યા Sympathisers give strength in
pouring out one's feelings રંડો નય, તે સુ-
વાની ખપર લાવે Things badly begun seldom
end well Evil beginnings have wretched
endings

રંડ જી, *v t* [See ૨૩-વડ-જી] To slip, to
tumble 2 To roll over, to slip through

મારી નજર ચુકીને રંડું રતન રંડવું—ભાલજી

Id રંડી પડવું-જવું To roll over, to slip
through.

રંડા-કુટ, } *s f* [+ કુટ-ગ, પિટ-ગ] Vehe-

રંડા-પીટ, } ment lamentations, loud wailing 2 Fruit-

less trouble

રંડા કુટો, *s m* Same as રંડા-કુટ

રંડા-રંડ, } *s f* [+ રંડા-ગ] Loud lam-

entations

having various kinds of jewels or valuable things in its interior

રત્ન-ગરુડિત, *adj* [S *જડિત* fixed *જડિત*] Set with jewels

રત્નાકર, Classical form of રતનાકર

રથ, *s m* [S] A war chariot, a car 2 The revolution of the planets

રથ-જાત્રા, } *s f* [જાત્રા, યાત્રા] A festival

observed in Vr snava temples on the 2nd day of the bright fortnight of the month of Āśādhā (June-July) on which day the idol is placed in a chariot, and driven round the city

રથી, *s m* A warrior who sits in a chariot and fights

રથિતી લગે રથી આ, મથી મરે રૂ વળે?—વર્ણન

રથ્યક, *s m* [See યર] A coarse covering of mud, cow-dung, &c, on the floor of a house

રદ, *adj* [Ar *રદ* to cancel] Cancelled, rejected, cast off 2 Rendered null and void 3 Refused 4 Refuted, confuted 5 Abrogated, repealed, annulled

Id રદ જુઝ To be rejected રદ બાત Rejected and useless

રદ, } *s m* [S *રદ* to gnaw] A tooth

પાદ નળે પાદ દાખી રથયા હેઠ આપા, યોગી નાપયો ચપડીમા, રુણ કેટલા મહુ —વર્ણન

રદ, Same as રદથ

રેવિ હરિવદની મદની રદની કદની દુખ મોચવદી ત્યા —વર્ણન

રદન, *s m* [S *રદ* to gnaw] A tooth

રદ ન, *s n* [See રદ ન] Crying, weeping, lamentations, moaning

રદન, Same as રદ, રદથ

રદ રદ રોકુઝ Lit To burn the heart hence 2 To give much pain, to distress

રદ બદલી, *s f* [See રદ cancelled + બદલી change] Cancelling and changing what as been said or done, withdrawing and mending one's words or acts 2 Protest-
on behalf of, intercession

રદિ-યો, *s m* [See રદ] Refutation; con-
futation, rejoinder

Id રદિયો આપવો To advance an argu-
ment in refutation of

રદી, *adj* [See રદ] Rejected 2 Worth-
less, cancelled, useless

રધિ યુ, *adj* [S જાત્રિ prosperity] Pro-
sperous and with a large population (of a
city)

રન-વન, *adj* [See રથ, અરથ + વન]
Scattered, dispersed 2 Wretched, miserable

રણે રનવન કર્યો, ફેલ થયા કાવયા —વર્ણન.

રનો-ડી, *adj* [See રાન a forest] Savage,
wild

રદો, } *s m* [F *રદ* *રદો* to make
plain] A carpenter's plane

Id રદો ચાપવો-રદો-ફેરવવો To make plain
with a carpenter's plane

રંધા મણ, } *s f* Wages for planing 2
રંધા મણી, } Manner of planing

રંધા મણ, } *s f* [See રંધ ૩] Money
રંધા-મણી, } paid for the labour of cooking, the wages
of a cook 2 Manner of cooking

રંધ ચાપો, *s m* [રંધ ૩] A cook

રંધા-રૂ, *v ૨* [Pass of રંધ ૩] To be
cooked 2 To be profited

રંધા-રેવ, *s f n* [S *રંધા* the wife of
the god sun] Rice paddy sown in a basket
in the marriage ceremony 2 The wife of
the Sun

રંધા રૂ, *v ૨* [See રંધો] To run violently
રંધો, *s f* } [+ આરો] Going to and
રંધો, *s m* } coming back

Id રંધો મારવો-રંધો To go running

રંધોટ, *s m* [Eng *Report*] A report

રંધત, *s m* [Ar *રંધ*] Study, practice

રંધતે રંધતે, *adv* [P *રંધ* to go] By
degrees, slowly, gradually

રંધુ, *s m* [Ar *રંધ*] Darning

રંધુ-અક્ષર, *s n* [See રંધુ+અક્ષર] Mischief
done by the enemy 2 A stratagem ૨

memory of a battle

રત્ન-ગર્ભ, *s f* [See રત્ન + a battle-field + ઘડ] Noise on the field of battle

રત્ન-ગર્ભ, *s n* [S fr અક્ષય, આગર્ભ] A battle field

રત્ન-ગર્ભ, Same as અક્ષયગર્ભ.

રત્ન-ગર્ભ, *adj* [See અક્ષય] Indebted

રત્ન, *s f*. [Dh Des રત્નની *f* S રત્ની a small jewel, also Hem Des રત્ન fr S રત્ન a jewel See રત્ન, રત્ન] A small part of gold, &c, handed over to a goldsmith to make ornaments of

રત્ન-ગર્ભ, *adj m*. [See રત્ન + P ગર્ભ] Effeminate, impotent

રત્ન, *s f* [S] A widow 2. A slut

રત્ન-ગર્ભ, *s m*. [+ પત્ન, S ત્વ, પત્ન a suffix showing "state"] Widowhood

રત્ન-યત્ન, *adj f* (A woman) Deprived of a husband by death, widowed

રત્ન-યત્ન, *adj m* Deprived of a wife by death, become a widower

રત્ન-યત્ન, *v t* To lose a husband by death, to become a widow 2 To lose a wife by death, to become a widower

રત્ન, *s f* A prostitute, a courtesan, a dancing girl

રત્ન-ગર્ભ, *s m* [+ P ગર્ભ sporting fr ગર્ભ to sport.] A whoremonger, a fornicator; a lewd or licentious person

રત્ન-ગર્ભ, *s f* Whoredom, wenching, fornication, adultery

રત્ન, *s f* [See રત્ન] A season

Prov રત વિના ફળ ન હોય Everything has its time.

રત્ન, *adj* [S fr રત્ન to play] Enamoured of, captivated with, attached to Same as રતિ

રત્ન, *s n* [See રત્ન] Same as રત્ન 2 The pupil of the eye

રત્ન-ગર્ભ, *s f* [+ ગર્ભ, ગર્ભાતિ] A medicine for cooling the eyes

રત્ન-ગર્ભ, *s m* [+ S ગર્ભ a mine] A mine of jewels 2 A sea, an ocean.

રત્ન-ગર્ભ, *adj* [+ ગર્ભ] Bright, lively, spirited

ગારી, રત્નગારી રતિયાળી, મોટી આખડી રે;

એના અધર આંખ રતિ ચોળ —દયારામ.

રત્ન-ગર્ભ, *s m* [See રત્ન + ગર્ભ] A species of babul tree

A species of babul tree

રત્ન, *s m* [Ar] A pound in weight

રત્ન-ગર્ભ, *s m* [See રત્ન red, or રત્ન blood, + ત્વ, ત્વ] A disease in which red spots or pimples are seen on the skin

રત્ન-ગર્ભ, } *adj* [See રત્ન, રતિ, + આંધળું] Afflicted with night-blindness

રત્ન-ગર્ભ, } *s f* [See રત્ન, રત્ન + ચન્દન] Red sandal wood

રત્ન-ગર્ભ, } *s f* [See રત્ન, રત્ન + ચન્દન] Red sandal wood

રત્ન-ગર્ભ, *s f* [See રત્ન] Redness, a reddish colour

રત્ન, *s n* [+ ગર્ભ] Sweet potato, yam

રતિ, *s f* [S fr રત્ન to play, to sport.] Pleasure 2 Good fortune 3 Love between the sexes. 4 Coition 5 The wife of Cupid

મિત્ર હંદે, "મોટું સર્વ, શુ રત્ન મારી રતિ !"

રે રતિ, રે રતિ-રાય, રત્ન હુંને, રામજી યા રત્ન રત્ન દી રત્ન.

—વર્ણ

રતિ-પતિ, *s m* [S fr + પતિ.] The husband of રતિ, the god of love; Cupid

રતિ-પુર, *adj* [See રતિ + પુર.] As small as a રતિ (a weight), very small, inconsiderable

રતિ-ગાર, *adj* [+ ગાર] As light in weight as a રતિ, very little, very light

રતિ, *s f* [S રત્ન-ગાર a seed of Ganj (ગંજ) fr રત્ન] The seed of the *Abrus precatorius* used as the smallest weight, 2½ grains

Troy

રત્ન, *s m. f* [See રત્ન] A season 2. Menses, catamenia

રત્ન-ગર્ભ, *adj* [See રત્ન] Reddish

રત્ન-ગર્ભ, } *adv* [See રત્ન, રતિ, રત્ન, + વહે-વહે] In the very night, at night time, by night

રત્ન, *s n* [S See રત્ન] A gem, a jewel, a precious stone (See નવ) 2 A thing excellent of its kind 3 An excellent thing

રત્ન-ગર્ભ, *s f* [S fr + ગર્ભ] The earth,

ing a plot to gain one's own object રમત ર-
મી To play રમી રહેલું To occupy wholly, to
pervade 2 To completely take possession
of the mind, to be uppermost in the mind
રમ-રમીન, *s u* [+ મરવી] A tumult, a
noisy quarrel, a brawl

રમણ, *s f* [Ar રમણ sand, from which
fortune was originally predicted] A sort
of geomancy, the art of foretelling by
figures

રમણી, *s m* A geomancer, a fortune-
teller

રમી, *s f* [*S f* રમ્ to play See રમ-મુ]
A woman, a sweet looking woman 2 The
goddess of good fortune; Laksmī

રમી-ડંડું, *v t* [Caus of રમ-મુ] To
amuse, to divert 2 To incite, to make fun
of 3 To cheat; to deceive

Id રમીડેલું To kill (used by way of
euphony)

Prov રમીડયું કેઈ ન બહે, પણ રડીયું સેા બહે
Men seldom remember benefits received,
but always remember injuries suffered

રમીડે, *s n* An amusement, a diver-
sion

રમુજ, } *s f* [Ar રમુજે *pl* of રમુજ irony]
રમુજ, }
Diversion, fun, frolic, amusement, play,
sport

રમુજ, } *adv* Amusing, witty, hum-
રમુજી, }
orous, diverting.

રમીન, *s n* [*S f* રમ્ to bellow] Bel-
lowing, roaring 2 The sound made in
jasing

રમી, *s f* [*S*] A fairy 2 A charming
courtesan 3 A most charming and beauti-
ful woman 4 A plantain tree

પૃથ્થ કદેશી પત્ર ઉપમા, જ્યાં રવા ગી બાજે ?
રત્નકે અગ્રી મનકળી, પદસમ પદ દાજે — રત્નકેશર.

રમી-રમી, *s n* [+ રમી] A plantain

રમી ર, *s f* [*S f* + રમ the thigh] A
woman whose thighs are like the stem of
a plantain tree Hence 2 A beautiful woman

રમ, *adv* [*S* See રમ-મુ] Pleasing,

charming, beautiful, delightful

રમણી, } Same as રમની.
રમની, }

ચૌરમ્ તેા હીસે ચિત, આધારી રમની વિષે — વર્ણન.

રવ, *s m* [*S f* રવ to sound.] Noise
2 Fame

કલિ-મેળાળા બાધી કરીને, છુદ્ધ ધરિકા રવ ઝાઝાર.
— દયારામ.

રવ-ધ, *s f* [Hem Deo રવો *S* મન્યા
churning] A churning staff

રવ-ધી, *s m* [Ar રવે consideration]
Practice, a custom, a usage, a rule; a law

રવ-ધી, *s m* Same as રવધ

ધુરાળ ધુરાળ ત્રાક રવધી લાખ્યા,

વિવેક તેને કરીને શીય ચડાખ્યા — ગિરિધર.

2 A wooden mace made in the form of a
રવધ, and fixed in the front of a house on
certain auspicious occasions 4 The open-
ing of a leathern water bag

ર-વડ-ડું, Same as ર-વડ-ડું.

Id રવડી મરડું To wander about and be
fatigued

રવદ, *s f* [See રવ+વદ-ડું] A wager, a
bet

રવ રવ, *adv* [*Imit*] Indicating a chill-
ing sensation

રવદી-પચ-ક, *adv* [*S* રવદી one of the 27
lunar mansions, regarded as unlucky + પ-
ચક, પાચ] Mad, insane 2 Mischievous,
troublesome

રવા, *adv* [*P*] Right, proper, worthy,
becoming

રવાજ, *s n* [See રવાજ, રવાજ] A kind
of musical instrument

રવા દાર, [See રવા + *P* દાર having]
Having small fine particles

રવા દાર ગી, } *s f* [*P* રવા દાર allowance
રવા દારી, }

f રવા allowed + દાર, *P*] Approbation 2
Partiality, favour, conniving at, preference

રવાગી, *s f* [*P* See રવાને] Sending
off, dismissing a visitor 2 A gift offered
at one's departure 3 An export

રવાગી, } *adv* [*P* રવાગી despatched]
રવાગે, }

Being set out, being despatched

adv Smashed, dashed, squashed
રૂઢી-રૂઢી, *adv* Ruined 2 Spoiled
રૂઢી, *s m* God
રૂઢી બી ઉસ દિન નહિયા, ગાલિક બી ઉસ દિન નહિયા,
ઘોડાણ ઉસમ વાહી મળસકે, જો ઘાત નારા લતા
— નિરાંત ભલે.

રૂઢી, *s n* [Eng *Rubber*] Rubber
રૂઢી, *s m* [See રૂઢી + રૂઢી, રૂઢી] A
shepherd.

રૂઢી, Same as રૂઢી A winter crop

રૂઢી-રૂઢી, } *s f* [See રૂઢી + રૂઢી, રૂઢી
રૂઢી-રૂઢી, }

Of રૂઢી-રૂઢી] A playful and sportive habit,
accompanied with a charming sound

રૂઢી-રૂઢી, *s n* [See રૂઢી-રૂઢી] A toy, a
plaything

રૂઢી-રૂઢી, *s n* [+ રૂઢી-રૂઢી] Havoc, total
destruction

Id રૂઢી-રૂઢી વાળુ-રૂઢી-રૂઢી To cause
great havoc

રૂઢી, *s f* A kind of red earth

રૂઢી-રૂઢી, *s n* A vessel in which રૂઢી
is kept

રૂઢી, *s m* [Ar *રૂઢી*] The ninth
month of the Muhammadan year

રૂઢી, *adv* [+રૂઢી] Striking or beating
vigorously and rapidly

રૂઢી, *s n* [S *fr* રૂઢી, રૂઢી, to play,
to sport] Pleasure, a game, a sport 2
Amorous sports, coition 3 A lover, a
husband

રૂઢી-રૂઢી, See રૂઢી-રૂઢી.

રૂઢી-રૂઢી, *adv* [+રૂઢી-રૂઢી, રૂઢી-રૂઢી] In
a scattered condition, thrown about in dis-
order or confusion

Id રૂઢી રૂઢી રૂઢી-રૂઢી નાખુ To scatter,
to throw about in disorder or confusion

રૂઢી, *s f* (Used in poetry) A charm-
ing woman

રૂઢી, Classical form of રૂઢી 2 *adv*
Same as રૂઢી

વાહી રૂઢી પોતીકી હલી, ધામ-વાસના મન ભગતી
— ભાદરૂ

રૂઢી-રૂઢી, *adv* Delightful, charming,
pleasing, diverting, handsome, beautiful

રૂઢી-રૂઢી, Classical form of રૂઢી-રૂઢી
રૂઢી-રૂઢી, *s f* [See રૂઢી-રૂઢી] A play, a sport,
a diversion, a game, an amusement

Id રૂઢી રૂઢી-રૂઢી-રૂઢી To amuse one
self 2 To work without heart, to be inat-
tentive to the work one is engaged in આ
રૂઢી વાત નથી This is not a matter of
amusement, you should seriously think of
this matter, this is a work involving many
difficulties

રૂઢી-રૂઢી, *s f* [+ રૂઢી-રૂઢી] Amusements
of various kinds

રૂઢી-રૂઢી, *s n* [+ રૂઢી-રૂઢી] A useless oc-
cupation, loitering, wasting one's time and
energy

રૂઢી-રૂઢી, *adv* Leisurely, easily,
without trouble.

રૂઢી-રૂઢી, *s m* [+ S *fr* name of a
god. See રૂઢી-રૂઢી] A wanderer, a wayfarer,
a vagrant 2 *adv* Itinerant

કોઈ કોઈ વાર આરે રૂઢી, આ પુરમાં એ સાર,
રૂઢી રૂઢી રૂઢી સારી, કો નવ ભલે પાર — રૂઢી-રૂઢી

રૂઢી-રૂઢી, *adv* Playful, sportive

રૂઢી, *adv* Playing, sporting 2 Mov-
ing about freely 3 Moving about without
friction

Id રૂઢી રૂઢી To kill (used by euphemy)
2 To make larger (a hole), to make (a piet-
on, &c) move in a cylinder without fric-
tion રૂઢી રૂઢી To be larger than the body
(said of a coat)

રૂઢી-રૂઢી, *adv* [See રૂઢી-રૂઢી] Playing
and making a tinkling sound with the bells
attached to the anklets and girdle 2 Stout,
healthy, and playful

રૂઢી-રૂઢી, *v i* [Guj *Int* of રૂઢી] *v i*
To work with a heart, to work zealously
and vigorously 2 To walk up to with
speed 3 *v t* [Imit or રૂઢી-રૂઢી used by way
of euphemy], To beat soundly

રૂઢી, *v i* [S *fr* to play, to sport] *v i*
To divert oneself, to play, to sport 2 To
saunter about 3 To dally with 4 To coress

Id રૂઢી રૂઢી To enjoy amorous pleasures
રામ રૂઢી નવા To die દાવ રૂઢી To be design-

રસ-પુઝ, } *s m* [*S fr + પુઝ*] An abundance of sentiments, a rhetorical effect

રસનેન્દ્રિય, *s f* [*S fi + ઇન્દ્રિય*] The organ or sense of taste, the tongue

રસ-મર, *adj* [See રસ+મર] Euraptured, carried away by the sentiment

રસ-ભંગ, *s m* [*S fi + ભંગ*] The frustration of one's hopes, a break in pleasure, disappointment

રસ-ભાવ, *s m* [*S fi + ભાવ*] Production of poetical sentiment or rhetorical effect

રસમ, *s f* [*Ar રસમ*] A custom, a usage, a practice

રસ-મય, *adj* [*S fi રસ + મય* suffix meaning "full of"] Full of pleasure, pleasant, charming

રસ-મસ્ત, *adj* [+ મસ્ત] Maddened by pleasures, sentiment, or rhetorical effect

રસ-રત્ન, *s m* [+ રત્ન] Lit The king of poetical sentiments Hence 2 Love, the amorous passion as a subject of poetical description or dramatic representation 2 A kind of medicinal drug

રસ વટ, *s f* [See રીસ+વટ] A grudge, enmity

રસ-વતી, *s f* [*S રસ વતી fr + વટ, વત્* વાણ, having] A kind of collyrium

રસ-વાદ, *s m* [+ રવાદ] Competition, envy 2 Excitement caused by competition or envy

રસ-વાહિની, *adj f* [*S fi + વહે-વુ*] Carrying or circulating the juice in a tree 2 *s f* A tube in a tree through which the sap circulates

રસ-વાણ, *adj* [+ વાણ having] Having juice 2 Pleasing

રસ-વિ કાર, *s m* [+ વિ-કાર] Nettle rash
રસ ઝું, *v t* [See રસ] To gild, to plate
2 To enamel

રસ-સિન્દૂર, *s n* [*S fi + સિન્દૂર*] An artificial vermilion made of zinc, mercury, blue vitriol, and nitro or saltpetre, fused together

રસાનુ, *v t* [See રસાનુ] To be dilatory 2 To wander, to roam

રસાનુ, } Same as રસાનુ
રસાનુ છ, }

રસાનુન, *s n* [See રસ+અનુન] A medical preparation

રસા-તળ, *s n* [*S fi રસ* the earth+તળ the bottom] The lowest of the seven divisions of the lower regions

Id રસાતળ ધાવું To rob a person of his property, &c

રસાભસ, *s m* [*S fi + આભાસ*] Spurious or false sentiment or passion 2 Concealment of one's real sentiment under some false guise

રસાયણ, } *s m* [*S રસાયન fi રસ + યજ્ઞ*
રસાયન, } a place, a site] A medicinal preparation from metals and minerals 2 Chemistry; alchemy 3 The *elixir vitae* of the alchemists

રસાયણી, } *s n* An alchemist, a
રસાયણી, } chemist

રસાલ-દાર, *s m* [See રસાલો + P દાર having] A cavalry officer

રસાલો, *s m* [*Ar રસાલ a mission a missile*] Train, retinue, attendants, suite
2 A troop of horse

રસાય વુ, *v t* [*Caus of રસ+વુ*] To gild, to plate 2 To get gilded

રસાળ, } *adj* [See રસ+વાળ having]
રસાળ, } Juicy, succulent 2 Fertile 3 Sapid, savoury

રસાળ, *s m* [*S રસાળ*] A mango tree
માધવીને પરિચી રસાળે, મુકુષ પુષ્કર ફરસારે
—ગી.ગોવિન્દ

રસિ-ક, *adj* Savoury, sapid, tasty, tasteful, elegant 2 Sharp, smart 3 That which has intellectual relish 4 Sentimental, loving 5 Humorous; witty 6 Same as રસિ-યું
રસિક તી, *s f* Appreciative power, taste
રસિ યું, *adj* Full of pleasure, merry, jolly 2 In crested, eager, desirous
રસિયેલુ, Fem of રસિયો.

રસામ, Same as રસામ, રસ
રસા યો, Same as રસ યો, રસે યો.
રસાલ, *s f* [P રસાલ *f* રસ a way + અ
like] Trotting (of a horse)
રસિ, *s m* [S] The sun
રસિ-મંડળ, *s n* [+ મંડળ] The disc of
the sun

રસિ-વાર, *s m* [S *f* + વાર, વાર]
Sundry, the Sabbath day

રસી, *s f* [Eng Review] A review of
an army, a military parade

રસી, *s f* [Ar રસી spring, a winter-
crop Of S રસિ the sun] A winter-crop
રસેઈ, [S રસે on Sunday, See રસિ] Same
as રસિ-વાર.

રસેશ, *s m* [P રસેશ a gallery *f* રસેશ
રસેશ, } *s m* [P રસેશ a gallery *f* રસેશ
to walk] A custom, a manner, a mode 2
A particular part of an edifice, a front
gallery on the second storey of a house

રસેયા, *adj* [See રસેશ] Idle and fond
of gadding about (of a woman)

રસે, Same as રસેઈ.

રસે યા, *adj n pl* [See રસે] Small,
round and long (of particular fruits used
for food) 2 *s n pl* Small and round fruits
seasoned and fried

રસે-યો, Same as રસેઈયો

રસે, *s m* A grain, a granule 2 Granu-
lous flour of wheat 3 A particle of gold,
silver, &c 4 A mass of a granulous sub-
stance

Id ગાળેતો રસે A circular bar contain-
ing molasses

રસિમ, *s m* [S] A beam, a ray 2 A
string, a r pe

રસ, *s m* [S *f* રસ to taste] A juice,
sap, the liquor of fruits or plants, an exuda-
tion of trees 2 Water

તે સર્વ પામ્યા નારા ન્યારે, તના કૃત્ય નહુ હુડુ,
પડવા લાગિયો રસ વિપતપાથી, નિપન્યુ એમ અવનહુ

—એમનંદ

8 Flavour, taste 4 Metal in the state of
fusion 5 Swelling in any part of the
body 6 Elephantiasis 7 Pathos, fire,

sweetness, spirit, beauty, entertainment,
interest, lucrativeness, profit 8 An affec-
tion or emotion of the mind, a passion or
sentiment 9 A poetic sentiment, rhetoric-
al effect (The 9 kinds of રસ are શૃંગાર,
હાસ્ય, હઝળ, રૌદ્ર, વીર, ભયાનક, ખીમત, અદ્ભુત
and ગુતિ)

Id રસ ઉતરવે To get a swelling રસ પડવે
To be interested or delighted રસ મુકવે To
exaggerate, to give a lively description રસ
નમવે To reach a height and remain settled
(said of a pleasure, a poetical sentiment
or a rhetorical effect) રસ કાઢવે To extract
a juice રસ કાઢી લેવે To get the juice or the
substance out of, and leave sapless રસ-મે
With pleasure, with a heart, with enthu-
siasm, zealously, ardently

રસ-કંપૂર, *s n* [+ કંપૂર] White subli-
mate, sublimiate of mercury, made with
sulphur, quicksilver, and common salt

રસ-કંસ, *s m* [+ કંસ] Vigour, virtue,
essence, extract 2 Bickering, jarring, spar-
ring 3 Obstinacy, persistence, importunity,
urging upon 4 Fertility

રસ-ધેણુ, *adj* [+ ધેણુ] Madened by
pleasure, sentiment, or rhetorical effect,
running after a sentiment, enthusiastic

રસ-રસ, *adj* [S *f* + જ્ઞા to know] Ap-
preciative 2 *s m* One who appreciates
the excellence of.

રસ શ્ચિ યો, *s m* [See રસ-રુ] A gilder,
a plater

રસ દાર, *adj* [See રસ + ૧ દાર having]
Juicy, tasteful, savoury 2 Delightful, in-
teresting

રસ-ધામ, *s n* [S *f* + ધામ] The abode
of pleasures, sentiments, or rhetorical ef-
fect 2 *adj* Pleasing, charming

રતિ રશુ-ધીર કુરુધર રામા, પિયુ હર આવરતી રસ ધામા
—ગી.ગોવિન્દ

રસ ના, *s f* [S *f* રસ to taste] The
tongue

રસ-નિષ્પત્તિ, *s f* [S *f* + નિષ્પત્તિ out-
come *f* નિસ્ out + ય્ to go] The production
of sentiment or rhetorical effect

forms *continuous tenses*, and has the sense of "continuing" the action implied by the principal verb, e.g. **ତେ ଲେଖିତେ ରହେ** He continues to write He continues writing

II—With the *pres part indeclinable*, **ରହେ-ଉ** has the sense of "stopping or discontinuing" the action implied by the principal verb, e.g. **ତେ ଲେଖି ରହେ**, **ତେ ଲେଖି ବନ୍ଧି ରହେ** He stopped writing He discontinued writing

III—With the *past part indeclinable*, **ରହେ-ଉ** has the sense of "completion of, completing" the action implied by the principal verb, e.g. **ତେ ଲେଖି ରହେ** He finished writing

ରହୁ, interj Let it go! Set it aside!
ରହୁ ଗହୁ, s n Residue, whatever is left behind

ରହ-କର, s n [See **ରହ-କ**] Income, earnings, gains

ରହ-କ୍ଷୁ, v t To earn, to gain, to acquire
Id **ରହା ଖାଲି ଉତରୁ** Lit To have gained and lost. Hence 2 To have one's powers exhausted in making gains and losses, to have exhausted oneself in conducting one's worldly affairs 3 To have reached a stage in one's life, when one should resign all worldly care

ରହା-ଡି, aui Earning, gaining 2 Profitable

Prov **ରହା ଶିଶୁ ଡେଇଁ ବଢ଼ାଏ ନ ଶାଗେ ?** Everybody loves a son who earns

ରହ-ମିତ, ady [See **ରହ-ମି** ଯୟ] Pleasing, sweet, soothing, jolly, merry

ରହ-ଧା-ଭଣ୍ଡ, ady Pleasing, beautiful, delightful, diverting; merry, handsome, agreeable

ରହ-ନାଚି, adv [+ **ରାସ** n kind of dance] In pleasure and merriment, with great elation, without let or hindrance

ରହ-ନି, s f Pleasure, rapture, joy 2 Eagerness

ପଡ଼େ ଓଡ଼େ ପାଞ୍ଚରୁ ଗୋଟିଏ ଚାବୁଳି ନାଏ ପୋତି ରହ
—**ସାଧାରଣ**
ଧାନ୍ଦେ ସ୍ବାଗତା ପ୍ରଭୁ ଗୁଣବତା, ପୁରୀ ତଥାସି, ରହ
—**ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ**

ରାବ, } ady [Hem Des **ରାବ**=S **ସିନି** he grinds Or S **ରାବ, ରା**] Poor; humble, mild; meek 2 Moneyless, penniless

Prov **ରାବ ଉପର ସିନା ରା ?** Why should you be angry with a poor person

ରାବ-କାବି, s m [+ **କାବି**] Lit A demand made by a miserable person Hence 2 A request, based on one's misery, and not on one's merit or claim

ରାବ, s n A beggar (used in **Kāphā-wād**)

ରାଗ, s f [See **ରା** a battlefield] A wall of a rampart

ରାଗ-ରା, ady m That walks slowly

ରାଗ-ରା, } s f [Dh Des **ରାଗ-ରା**=S **ଅଗ୍ନି-ରାଗ** an earthen jar] A disease in the legs, *elephantiasis*

ରାବ, s m [See **ପରି-ରାବ**] A curve; a bend, crookedness. 2 Disagreement; a cause of dispute

ରାବ, ady Curved, bent 2. Having the legs a little crooked

Id **ରାବ ଗୋଟିଏ** To speak wide of the truth, to tell a lie

ରାବ, s f [S **ରାବ** fr **ରାବ** maimed] A widow 2 A courtesan, a concubine, a prostitute 4 A lassie, a wench, a woman

Id **ରାବ-ରାବ** **ପେଟେ** Bastard, illegitimate (of a son) 2 **s m** A bastard, a villain, a knave (used as a term of abuse)

Prov **ରାବ ଚାନ୍ଦି ଚାନ୍ଦି, ନେ ଚାନ୍ଦି ଚାନ୍ଦି** Faults are thine when love is thin **ରାବ ନାଚି, ନେ ଚାନ୍ଦି ଚାନ୍ଦି** Adultery is no offence when the husband connives "ରାବ" ଶ୍ରୀମତୀ, 'ଭିତର' ନାଶନା Others will hurt you, if you hurt them He who says what he likes, hears what he does not like **ରାବ ଗା-ରା** **ପୁରୁ ରାବ** **ହାତରେ ଗାନ୍ଧୀ ?** Speakers have a privilege to tell lies, but hearers must make use of their reason

ରାବ-ରାବ, [+P ଦାଉଁ sporting fr **ବାସ୍ତବ** to sport] Same as **ରାବ** ଗା-ରା

ରାବ-ରା, Same as ରାବ-ରା

રસિયો, *s m* A voluptuary
 રસિ હું, *adj* Entertaining; diverting,
 pleasing, exhilarating See રસિ-ઠ
 રસી, *s f* Pus, matter 2 A thick liquid
 રસી, *s f* [Hem Des રસી *fr* S રસિ]
 A string, a cord, a rope
 રસીદ, *s f* [Eng Receipt] A receipt
 રસુદ, *s m* [Ar] A prophet
 રસેન્દ્રિય, Same as રસનેન્દ્રિય
 રસે-હું, *adj* [See રસ] Gilt
 રસો, *s m* [See રસ] The spicy liquid
 from a boiled vegetable, a sauce
 રસો, *s m* [See રસિમ, રસી] A thick rope
 રસોઈ-યો, *s m* A cook, one who dresses
 victuals
 રસોઈ, *s f* Cooking or dressing victuals,
 cookery 2 Meals, dinner
 રસોઈ-યે-યુ, Fem of રસોઈ-યો
 રસો-હું, *s m* [See રસ+વાટ a place] A
 kitchen, a cook-room
 રસોળી, *s f* [See રસ+વાળુ] A tumour,
 a bump
 રસ્તો, *s m* [P રસ્ત a line of shops]
 A road, a path; a way
 Id રસ્તો કાપવો To travel from stage to
 stage, to go off or away રસ્તો લેવો-પડવો
 To go away રસ્તે લખાડુ-પાટુ To guide
 રસ્તે પડવું To be settled in life, and able to
 manage one's affairs રસ્તે રસ્તે હો સારુ યશે
 Everything will be all right in its own
 way 2 Everything will at last turn out
 all right
 રહસ્ય, *s n* [S *fr* રહ્ secreey] A
 secret, a mystery 2 A secret meaning or
 object
 રહિત, *adj* [S *fr* રહ to leave] Des-
 titute of; void of, unaccompanied with,
 being without
 રહીશ, *adj* [See રહે વુ] Dwelling, in-
 habiting 2 *s m* An inhabitant, a resident
 રહે-ગુ-ઠ, *s m* [See રહે-વુ] An abode,
 a residence, a lodging
 રહે-શી, *s f* Manner of living, conduct
 in respect of morality
 Prov રહેણીતેવી રહેણી નેઈએ Does you say

Practise what you preach

રહેમ, } [Ar] Favour, grace
 રહેમિ-યત, }
 Id રહેમ નજર Lit A look of favour
 Hence 2 Pity, mercy
 રહેવા-શી, } *s m* [See રહે-વું+ગુ Guj
 રહે-વાસ, }
 suffix Or, રહે-વું+વાસ-વું] Residing and settl-
 ing; residence
 રહેવા-શી, } *adj* Residing; dwelling 2
 રહે-વાસી, }
s m f An inhabitant; a resident
 રહે-વું, *v* ૧ [Hen Des રહ *fr* S રજતિ
 itshine, also રહો=S નિવત્ત close] To dwell,
 to reside 2 To remain; to continue 3 To
 be continued in, to remain 4 To be, to stay
 5 To stop, to cease, to discontinue, to end
 6 To remain or be left alone for the pre-
 sent, to be unfinished 7 To be left as sur-
 plus, &c, to lie over 8 To refrain from, to
 hold back from doing 9 To be employed
 Id ધરમા રહેવું To dwell in a house વાઠ-
 નરી-રહેવું To continue ગુપ રહેવું To remain
 silent વાળી રહેવું To be left behind વાળીને
 વાળી રહેવું To dog one's steps, to watch
 with a view to detect a fault કાચુ રહેવું To
 pursue, to follow with perseverance ગુપ્ત
 રહેવું To remain hungry ખવ રહેવું To be
 stopped; to be discontinued, to come to
 an end અધુરું રહેવું To be unfinished વાધી
 રહેવું To be left as surplus, to be left undone
 or unperformed રહી જવું To stop, to cease
 2 To be left behind 3 To lose the use of,
 to be paralysed (of a limb) 4 To expire,
 to breathe one's last, to be dead (of a
 person on his death-bed) રહી રહીને At in-
 tervals, fitfully 2 At last, after a long
 time, at length રહુ સહુ Residue, refuse
 ચાકર રહેવું-ચાકરીએ રહેવું To be engaged as a
 servant તેની જગ્યા હપ રહેવું To serve as a
 substitute for him દહાડા રહેવા To be pre-
 nant (a woman) તે કહીને રહેજો ક્યા? Where
 would he find himself, if he venture to
 speak
 N B. I-With the *pres part* રહે-વું

રાખ, *s f* [See રક્ષા, *f* S રક્ષ to protect] Ashes. 2 Nothing

Id રાખ ચોરાડી To apply ashes 2 To become an ascetic. રાખ ચોરાવડી To defraud a person of his money; to ruin a man રાખ મારે ઘાલવી Lit To throw ashes on one's own head Hence 2 To take a leading part in doing a wicked or censurable act

રાખ, *s f* [See રાખ-ચુ] A concubine

રાખ-ડી, *s f* [See રક્ષ-ધુ, રક્ષા] A thread tied round the arm as a preservative against evils See રક્ષા

પાચરો માસે બાવેને રાખડી, છઠ્ઠે તે ઢીઢીલા દૂધ રે
—અભિમન્યુનો ચરારો

રાખ-પત, *s f* [See રાખ-પત Of રખા-પત] Preserving a person's reputation from injury

રાખ-રખા વટ, *s f* Partiality, partisan ship

રાખ રૂ, *v t* [S રક્ષ to protect] To keep, to preserve; to protect, to guard, to save, to lay by or up, to reserve, to withhold, to have 2 To possess, to be endowed with 3 To hold in, to retain, to put, to make ready, to prepare, to be ready with, to maintain, to lay aside 4 To employ, to engage, to keep 5 To purchase, to buy

Id બેલ-ચુકન-વચન-રાખવું To keep one's promises 2 To grant a request માન રાખવું To preserve one's dignity 2 To pay respect to હાથ-હાથમા રાખવું To keep under one's control હાથ રાખવે With economy, economically બેર રાખવું To assist in lifting or pushing કબજો-કબજો રાખવું To keep possession of, to keep in one's possession માં રાખવું To take the responsibility of, on one's head મોહ રાખવું To feel shy at the presence of, to pay respect to by granting one's request ગીરો રાખવું To receive as a mortgage વેચાણ રાખવું To buy વાડત રાખવે To keep as a tenant વાડે રાખવું To hire ધરમા રાખવું To keep as a member of one's family કાયમ રાખવું To keep safe, not to injure, to preserve intact કાયમ-બહાલ રાખવું To confirm, not to upset હીલુ રાખવું To keep loose, not

to tighten તમ રાખવું To tighten ચોક્કસી-તપાસ-નજર-ક્યાન-રાખવું To keep an eye upon, to take care of ક્યાનમા રાખવું To bear in mind રાખી ચૂકવું To reserve for છૂ રાખવી To give freedom to, to make an exception in favour of, to exempt from હક રાખવે To have a right to પગ રાખવે To go frequently to, to frequent 2 To have access to

રાખસ, Same as રાક્ષસ

રાખત્રી, Same as રાક્ષત્રી

રાખે લી, *s f* A woman kept as a concubine, a mistress

Id રાખેલીના પેટનો છોડરો A bastard

રાખે લો, *s m* A paramour

રાખો ડી, *s f* [See રાખ, રક્ષા, ashes+ટી] Ashes

રાખો ડો, *s m* Same as રાખો-ડી

રાખ, *s m* [S રક્ષ to colour] Voice

2 Music, a musical mode

રાખ, પાખ, ને પાખા, નાકી ને વળી ન્યાય, તરુ, તરવરું, ને તરકરું, એ આદે આપ દબાય

—ભાષા

3 A song, a tune 4 Harmony 5 Anger, wrath, passion

વાધ તલો શોધે લાગ, લાગ સારો બક્ષી નાગ, રાગ પશુ કરે વાધ વક યાય યાયરે —વર્ણન.

6 Love, affection 7 Agreement, union

8 Absorption in the interests of worldly ties 9 Redness, red colour

ચાવે રાગથી ચિત ને, અધર તે પૂરેન મોઢે કરે

—ગીત-ગોવિન્દ

Id રાગ આવવે To be angry with રાગ લાવવે To feel anger towards રાગ બાવે To sing a tune રાગ કાઢવે To sing

Prov રાગચેલો દેખ ને દેખ ચેલો શોક Anger begets malice, malice brings sorrow

ગગ ડો, *s m* A loud and long continued sound

Id રાગડો તાણવે To sing loudly

રાગ છી, *s f* [S રાગિ નિ *f* રાગ] A musical mode

રાગ-ખાણ, *s f* [+ ગાના] A string of tunes 2 A collection of songs

રાગાન્ધ, *adj* [S *f* + અન્ધ] Blinded by affection or love

Prov રાડયા કેડે રળે, ને રાડયા કેડે ગળે Fore-thought spares after-thought રાડયા પછી ડાપણુ આવે When a thing is done advice comes too late

રાડ વેા, *s m* A womanish fellow, an effeminate person See રડવેા

રાડી કુડી, } *s f* A widow, a helpless
રાડી-રાડ, }
widow

Prov દાડી પુત ગાડનદા, ને બાપ મુવા બોલે હમરાવનદા Young men think themselves to be lords, when they become their own masters

રાડી-હાડી, *s f* [+ હાડ હુ] A widow, a woman abandoned by her husband

રાડ-હુ, *s n* [Hen Des રડુમ=સ રડુ a rope] A rope, a string, a cord

રાડો, Same as રોડો

રાદેસ, Same as રસા-દેવ.

દક્ષણ દેઈબ્રાહ્મણ સનોપિયા રે, રાદેસ પધરાવ્યા તતખેન
—દયારામ

રાદેસ, *adj* Belonging to a tribe of Rajpūts 2 An individual of the tribe

રાંધણુ હડ, *s f* [See રાંધ-વુ + હડ] The ૦૪th day of Shrāvana Shudā or Vada (July-August) on which day food is prepared for the next day (શિની સાતમ, *q v*)

રાંધ છિ યુ, *s f n* A kitchen, a cook room

રાંધ છિ યે, *s m* A cook

રાંધ છી, *s f* Same as રાંધ છિ યુ

રાંધ-છી, *s n* Things which are to be joked

રાંધ હું, *v t* [S રધ્.] To cook

Id રાવેસી રસોઈ A complete scheme આ પછી રાવેલી રસોઈ કોઈ જમી બધ Some one may step in, and get the benefit of our work

Prov રાંતે કોઈ, ને જમે કોઈ God cures and doctors take the fee

રાંપ, } *s f* (Hem Des રપ્=સ નક્ષોતિ
રાંપ-ડી, }
he works with a spade, he pares] A plough to cut out weeds or wild herbs, a weeding plough, a small hoe

રાંપ લ હું, *v t* To work with the weeding plough, to take out weeds with a રાંપડી

રાંપ-હું, *v t* [See રાંપ-વુ] To arrange in rows (of the plants in a field)

રાંપી, *s f* A cobbler's tool

તે વતિક નથી બહુતો, એ ત્રિપ હસા બેર બધ,
તરણાનો મેર પયો, યથો રાંપીનો ધાય —સામગ્રાહક.

રાંપો, } *s n m* A particular instru-
રાંપી, }
ment for digging 2 *s m* A clown; a rustic

રા, *s f* [S રે, ર] Wealth 2 Gold

રાઈ, *s f* [S રાજિકા] Mustard 2 A piece of silver or copper used in soldering

Prov રાઈના પહાડ રાંતે વહી પા Every rogue is at length out rogued

રાઈ-જગ, *s f* [See રાય, રાન+જગન, જગ] Splendour, magnificence

રાઈ તી કેરી, *s f* [+ કેરી] A pickle of mangoes with mustard

રાઈ હું, *s n* A mustard pickle 2 Pickles, 3 Mischievous, harm, injury

રાઈ-મીઠું, *s n* [+મીઠું] The ceremony of carrying salt and mustard round a person to take away the effects of the evil eye or of evil spirits

રાઉત, *s m* [See રાયત] A brave man

રાઓણુ, Same as રાયણુ.

રાકા, *s f* [S] The night of full moon

રાકા-રાતિ, *s m* [S ફી + પતિ] The moon on the night of full moon

રાક્ષસ, *s m* [S ફી રક્ષ an evil spirit] A demon, a giant, a fiend, an evil spirit a monster

રાક્ષસ-ગણ, *s f* [+ગણ] A group of some of the twenty seven lunar mansions

રાક્ષસી, *adj* Monstrous, gigantic, daring, desperate, violent, enormous, very great

Id રાક્ષસી કામ A gigantic work રાક્ષસી માયા Illusions and deceptions resorted to by demons or wicked persons

રાક્ષસી, } *s f* A female of the રાક્ષસ
રાક્ષસ-છી, }
રાક્ષ છી, }
kind, a female monster

રાક્ષી, *s f* The canine teeth. 2 *adj* Corruption of રાક્ષસી, *adj*.

રાજ્ય-શાસ્ત્રી, Same as રાજ્ય-દરબારી
 રાજ્ય-ધર્મ, *s m* [*S fr + ધર્મ*] Kingly
 duties, virtues appropriate in a king
 રાજ્ય-ધારી, *s f* [*S fr + ધાર* to pub] The
 metropolis, the capital, the chief town
 રાજ્ય, Classical form of રાજ
 રાજ્ય-નગર, *s n* [*S fr + નગર*] Same as
 રાજ્ય-ધારી
 રાજ્ય-નીતિ, *s f* [*S fr + નીતિ*] Regal
 jurisprudence, polity, politics, statesman-
 ship, administration of government
 રાજ્ય-પદ, } *s n* [*S fr + પદ*] Royalty;
 રાજ્ય-પદ્મ, } the position or dignity of a king
 રાજ્ય-પાદ, *s n* [+ પાદ] The throne
 રાજ્ય-પુત્ર, *s m* [*S fr + પુત્ર*] A king's
 son, a prince
 રાજ્ય-પુત્રી, *s f* [*S fr + પુત્રી*] A king's
 daughter, a princess
 રાજ્ય-પુરુષ, *s m* [*S fr + પુરુષ*] A royal
 servant; an officer of the king, a minister
 રાજ્ય-પ્રતિ-નિધિ, *s m* [*S fr + પ્રતિ-નિધિ*]
 A viceroy, a king's regent
 રાજ્ય-ફેર, *s m* [+ ફેર, ફેર-દાર] A change
 of kings 2 [See રાજ્ય+ફેર] A change of
 administration 3 A political revolution
 રાજ્ય-ખીજ, *adj* [See રાજ+ખીજ] Royal
 birth 2 Of kingly birth
 રાજ્ય-ભક્તિ, *s f* [*S fr + ભક્તિ*] Devota-
 tion to the king; loyalty
 રાજ્ય-ભય, *s m n* [*S fr રાજ, રાજ+ભય*]
 Fear from the king
 રાજ્ય-ભવન, } *s n* [*S fr + ભવન, શુભ*
 રાજ્ય-શુભન, } a dwelling place] Same as રાજ્ય-મંદિર
 રાજ્ય-ભોગ, *s m* [*S fr + ભોગ*] A royal
 repast, a king's meal
 રાજ્ય-અપ્પ, *adj* [*S રાજ્ય+અપ્પ રાજ્ય + અપ્પ*
 fallen] Dethroned, deposed
 રાજ્ય-મંડળ, *s n* [+ મંડળ] A group of
 kings 2 The king's council. 3 A body of
 officers who represent the king
 રાજ્ય-મદ, } *s m* [+ મદ] Pride or ar-
 રાજ્ય-મદ, } rogance, commonly found in kings on ac-

count of their duties and position
 રાજ્ય-મંદિર, *s n* [*S fr રાજ+મંદિર*] A
 royal mansion, a palace.
 રાજ્ય-મહેલ, *s m* [+ મહેલ] A royal palace
 રાજ્ય-માતા, *s f* [*S fr + માતા*] The
 mother of the king, the queen-dowager
 રાજ્ય-માન્ય, *adj* [*S fr + માન્ય*] Hon-
 oured by the king 2 Excellent, eminent;
 exalted 3 A term of address, *s g*, રાજ મા-
 ન્ય ગાનથી અનંતરાય
 રાજ્ય-માર્ગ, *s m* [*S fr + માર્ગ*] The
 king's highway, a public or main road
 રાજ્ય-મુદ્રા, *s f* [*S fr + મુદ્રા*] The royal
 signet or seal 2 The impression or stamp
 of the royal seal
 રાજ્ય-યોગ, *s m* [*S fr + યોગ*] A parti-
 cular configuration of the planets at the
 birth of a person which indicates his ad-
 mission into the court of a king or kingship
 રાજ્ય-રિક્ષિ, *s f* [See રાજ્ય+રિક્ષિ] The
 prosperity of the kingdom
 રાજ્ય-રીતી, } *s f* [+ રીત, રીતિ] The
 રાજ્ય-રીતિ, } manners or practice at the court of a king
 રાજ્ય-રેખા, *s f* [+ રેખા] A line or lines
 on the hands, feet, &c., which are parti-
 cularly found on the body of a king
 રાજ્ય-રોગ, *s m* [See રાજ+રોગ] Pulm-
 onary consumption
 રાજ્ય-રૂપિ, *s m* [*S fr + રૂપિ*] A sage
 born in a family of the warrior class (*s s*
 ક્ષત્રિય), a king behaving like a saint, a
 royal saint, a saintly king
 રાજ્ય-લક્ષ્મી, *s f* [*S fr + લક્ષ્મી*] The
 prosperity of a king
 રાજ્ય-લેખ, *s m* [*S fr + લેખ*] A royal
 edict, a royal charter
 રાજ્ય-વંશ, *s m* [*S fr + વંશ*] A royal
 dynasty
 રાજ્ય-વંશી, *adj* [+ વંશ] Born in a royal
 family
 રાજ્ય-વદ, } *s n* [+ વદ, વૃત્તિ] Royal
 રાજ્ય-વદ્ધ, } manners; courtly manners
 રાજ્ય-વંદ્ય, *s f* [Fem of રાજ્ય-વંશ] A

રાજા, *adj* [Dh Des રાજાં fr S રક્ષ]
See રક્ષ] Sensitive, enraged, nervous 2
Amorous.

ધન્ય પ્રભુ । ધન્ય રાજ્ય । રાજા અર્થે અર્થુ વળી,
રેરાની થઈ અધિક, દિવિ આજે રોઈએ ? —વર્ણન.

3 Absorbed in the interests of this world

4 Angry; irate; irascible

ને ધરિયું પણ લીમ મહા બડ,

ખૂન ખૂની બની રે, પીડ ગળી —વર્ણન

ગોઠા-દ-દ, *v* 2 [See રાન+ધુટ+હુ] To hum

2 To repeat in music.

રાગે-ટો, *s m* Singing without any re-
gard to the rules of music *Of* રાગ-ટો

રાધુ, *s m* [S રાધ name of Rāma] A
red ringed parrot

રાચ, *s m* [See રચ+હુ] Materials; tools,
&c, furniture

રાચ-રચી-હું, *s n* [+રચી+હુ redup, or રચ+હુ]
Household furniture

રાચ-હું, *v* 2 [S રાચ to shine] To be
pleased, to be merry or gratified 2 To
look well or fair

રાજ, Same as રાજ્ય.

N. B રાજ્ય, when it forms compounds
with other words, is popularly written and
spoken as રાજ

રાજ, Same as રાજ (Generally used at
the end of a સમાસ (compound))

માણ માણ મનના લામા, રાજ મારે ધેર શીલ આપ્યા ।

—ગોવિન્દ.

Id દીવો રાજ (રાણી) કરવો To put out a
lamp

રાજ-ક-કૈલ-ક, *adj* Calamities owing to
the king or God, *vis major*

રાજ-ગદા, *s f* [S fr રાજ + ગદા] A
king's daughter, a princess.

રાજ-કવિ, *s r* [S fr કવિ] The poet-
laureate

રાજ-કાર, } *s m* [See રાજ + કાર, કાર-
કાર-કારણ, }
રાજ-કારણ, }

રાજ-કારણ, } *s m* [See રાજ + કાર, કાર-
કારણ, } State affairs, state business 2 Poli-
tics, government, diplomacy

રાજ-કારણી, *s m* A minister 2 A
statesman, a politician; a diplomatist

રાજ-કી-ય, *adj* Regal; royal, kingly. 2

Political

રાજ-કુવર, *s m* [+કુવર.] A king's son, a
prince

રાજ-કુવરી, *s f* [+કુવરી.] A king's
daughter; a princess

રાજ-કુમાર, Classical form of રાજ-કુવર.

રાજ-ગઠ, *s m* [+ગઠ] A rampart round
the palace of a king

રાજગદા, *s m* Name of a plant and
its seeds

રાજ-ગાદી, *s f* [See રાજ+ગાદી] A throne,
the royal seat

રાજ-ગોર, *s m* [+ગોર] The king's
family priest

રાજ-ચિન્હ, *s n* [S. fr ચિન્હ] The royal
ensign, the royal insignia, the royal par-
aphernalia. 2 The royal seal

રાજત, *s n* [S fr રાજ to shine] Silver
કનક રાજત આદિકે યુત, જ્યુત પદ તેડ

—રત્નેશ્વર.

રાજ-તેન, *s n* [S fr રાજ, રાજ્ય+તેન] The
administration of a kingdom.

રાજ-તિલક, *s n* [S fr રાજ, રાજ+તિલક]
A spot of a fragrant ointment marked on
the forehead of a king at his coronation

રાજ-તેજ, *s n* [S fr + તેજ] Royal
splendour or pomp

રાજ-તુ, *adj* [See રાજ+તુ] Shining,
magnificent

રાજ-દણ્ડ, *s m* [S fr +દણ્ડ] A fine im-
posed by a king, a punishment inflicted by
a king 2 A royal sceptre

રાજ-દરબાર, *s m* n [+દરબાર] A royal
court of justice

રાજ-દરબારી, *adj* Royal; regal, politi-
cal, diplomatic 2 Pertaining to or belong-
ing to the royal court

રાજ-દૂત, *s m* [S fr + દૂત] A royal
messenger or ambassador

રાજ-દ્રોહ, *s m* [S + દ્રોહ] High treas-
on, rebellion

રાજ-દ્રોહી, *s m* A person guilty of high
treason, a rebel, a mutineer.

રાજ-દ્વાર, *s n* [S fr + દ્વાર] Same as
રાજ-દરબાર.

રાજ-ભોજ, *s m* [See રાજ+ભોજ, a king of this name who was just and generous] A liberal and generous person, a philanthropist

રાજી-યો, *s m* Same as રાજ-વી

રાજ, *adj* [Ar રાજી pleased] Willing, pleased with, consenting, acquiescent agreeing 2 Contented, satisfied

Id રાજ કરવું To please રાજ થવું To be pleased or satisfied, રાજ ખુશી Free will and pleasure

Prov ધણી ધણિયાણી રાજ, તો ક્યા કરે મીયાં કાજ A law is inoperative, when parties agree

રાજ-નામું, *s n* [+ નામું] Resignation 2 A deed of acquittance, a release

Id રાજ નામું આપવું-કરવું To resign 2 To withdraw one's complaint against from a court of law

રાજ-યો, *s m* Willingness, consent, acquiescence, contentedness

રાજ-રજ-વહી, *s f* [+ રજ] Free will and full consent; acquiescence, permission

રાજવ, *s n* [S] A blue lotus

રાજવ-લોચન, *adj*. [S fr + લોચન] Having eyes as beautiful as blue lotuses રોમ રોમ વ્યાપી રાહો છે, મહા રાજવ લોચન રામ —ભાલણુ

રાજેન્દ્ર, } *s m* [S fr રાજ+ઈન્દ્ર, ઉચર] રાજેશ્વર, }

The king of kings, an emperor

રાજે-શ્રી, Same as રાજ શ્રી

રાજો, Same as રાજ (Used in Kāthā wād)

રાજ્ય, *s n* [S fr રાજન્ a king fr રાજ to shine See રાજ] A kingdom; a dominion, monarchy 2 Administration of a kingdom

રાજ્ય-કૌશલ, } *s n* [S fr + કૌશલ, કૌશલ્ય] Statesmanship

રાજ્ય-તત્ત્વ, *s n* [S fr + તત્ત્વ] The administration of a kingdom

રાજ્ય-ધામ, *s n* [S fr + ધામ] The capital of a kingdom

રાજ્ય-ભાર, *s m* [S fr + ભાર] The

burden of government, the responsibilities of administration

રાજ્ય-લેખ, *s m* [S fr + લેખ] A royal charter

રાજ્યાધિ કાર, *s m* [S fr અધિ+કાર] An authority over a kingdom

રાજ્યાભિ-ષેક, *s m* [S fr + અભિ શેક] Inauguration to a throne, enthronement, coronation

રાજ્યાસન, *s m* [S fr + આસન] A throne ગઠિડ, *adj* [S રથસ્વ fr રથ + S સ્થા to stand] Lit Sitting in a chariot while fighting Of રથી Hence 2 Name of a tribe of Rajputs 3 An individual of the tribe

રાડ, Same as રડ

રડિયા માહે લાગી છે રાડ, એટલે વાત તો હઠી રેખાડ —રામભાઈ

રાડ, } *s f* [See રડ રડ] A cry 2 A noise રાડ, }

3 A quarrel, wrangling 4 A complaint

5 A separation

સતી વિષ્ણુ સર જે, ગતિધારી કરે તે,

રતિ રાડ રકરસે, વાર્યા રડ્યા તનમા —વજ્રભ

રાડ પડવી To be uttered (a loud cry) 2

To arise (a quarrel, a disagreement) 3

પાડવી To cry aloud

રાડું, *s n* A stalk of corn 2 An arrow

3 A bricklayer's implement

રાણી, *s f* [S રાજી fr રાજન્ a king See રાજ] A king's wife, a queen

Id રાણીનો સાળો કોણ થાય ? Joan is as

good as my Lady in the dark

રાણી-નયો, *adj* [+ નયો] Born of a queen (a prince, as distinguished from one

born of a concubine of a king)

રાણી પ, *s f* [See રાજ-યો] Harmony,

agreement, union

રાણી, } *s m* [See રાજ] A king; a રાણી-જી, }

chief 2 A rice beater (being employed as

a menial servant in Rajput families)

Id રાતનો રાણી A thief 2 An owl રાણી

કરવો To extinguish, to put out (of a lamp)

રાણી થવો To be extinguished, to be put

(of a lamp)

queen 2 A fortunate woman

રાજ-વહિવટ, *s m* [See રાજ, રાજ્ય+વહિ-વટ.] The administration of a kingdom

રાજ-વળુ, *s n* [+ વળુ a circle, a ring] The persons who surround a king, the royal court

રાજ-વી, *s m* [See રાજ, રાજ્ય + S વિન્, વિન્, ફન્ having, possessing] A man possessing or enjoying the splendour, glory, or good fortune of a king 2 A fortunate man 3 A mourning song, a funeral song sung by women (so called from the word રાજવી (a fortunate man) forming the burden of the song

રાજ-વુ, *v ૧* [S રજ્ to shine, to appear splendid] To appear splendid

તારી મીવાએ ક્યોત ક્યુ રેખા રાજે રે —દયારામ
રાજ-વૈદ્ય, *s m* [> ડિ રાજ+વૈદ્ય] A royal physician 2 An eminent physician

રાજ-વૈભવ, *s m n* [S ડિ + વૈભવ] Royal splendour

રાજ-શોભા, *s f* [S ફ્ર + શોભ] Royal splendour

ગજ ધિયા-વિરાજ ત, *adj* [S ફ્ર + શી+વિ-રાજિત] Adorned with the greatness of a king (Used as an epithet of courteous address)

રાજ-શ્રી, *adj* Having the greatness of a king (A term of courteous address) 2 *s f* Same as રાજ-સફરી

રાજસ, *adj* [S ડિ રજસ dust See રજ] Passionate, lustful

રાજમ, *adj* [See રાજ] Kingly, royal, grand, superexcellent

યુગ પ્રેમદાને સદશી પ્રીત, ગુદન્યાવટ ગુપ્ત રાજસ ગીત —સામળસદ

રાજસ, *adj* [Eng *Rog*, a name of English makers of cutlery, confused with S રાજસ & રાજ] The best (of cutlery)

Id રાજસ અપુ The best knife

રાજ-સત્તા, *s f* [S ડિ રાજ+સત્તા] Royal authority, a king's power

રાજ-સભા, *s f* [S ડિ રાજ+સભા] A royal assembly; a council chamber

રાજશી, Same as રાજસ

રાજ-એઈ, *s m* [S રાજ સૂય ડિ રાજ, + S સુ to sacrifice] A sacrifice performed by a universal monarch at the time of his coronation, as a mark of undisputed sovereignty

રાજ-સ્થાન, } *s n* [S રાજસ્થાન ડિ + સ્થા-ન] The kingdom of a native prince in India

રાજ-હંસ, *s m* [S ફ્ર + હંસ] A swan, a flamingo, a white goose with a red bill and legs

રાજ-હત્યા, *s f* [S ફ્ર + હત્યા] Regicide

રાજ, *s m* [S ડિ રાજ્ to shine] A king, a sovereign, a ruler, a prince 2 A head, a master, a lord

Id રાજ કચ્છને વખત Early morning (so called on account of the practice of the Hindus to utter the name of કચ્છ a general of દુર્યોધન in the great war of the Mahābhārata, well-known for his generosity રાજ જેવો Prince-ly, royal generous, noble minded (a man) આતો રાજ છે He is a simpleton રાજ સાથે લેલુ Lit 'To join hands with the king or principal person in a meeting Hence 2 To eat only the best dish at a dinner party 3 To go in for ghee food only

પ્રોવ યથા રાજ તથા પ્રજા, As is the king, so are the subjects રાજ ને ગમતી રાણી ને છા-ણી વીણતી આણી Fair is not fair, but that which pleaseth રાજ, વાલ, ને વાદરા (બરાબર) A king's favour is no inheritance રાજથી રક સુધી એક ન્યાય Justice is no respecter of person રાજ દરે સૌ નહણે, શ્રદ્ધ દરે કોઈ ન નહણે Everybody knows when the king inflicts a punishment, but nobody when Fate does its fell work રાજના ચીર ધોખીને મન બળોતિયા No man is a hero to his valet રાજ દાને, ને પ્રજા સ્નાને Every one according to his means રાજ વટે રંધત, ને રંધત વટે રાજ There is an interdependence between a king and his subjects

રાજાધિ-રાજ, *s m* [S ડિ + અધિ-રાજ a superior king ડિ અધિ above+રાજ] A king of kings, an emperor.

talking slander of others, and occupy your mind with something creditable આત્મરામ The individual soul, one's own heart or conscience રામ વગરનું—એનારા રા રાન છે ? It wants substance It is hollow

Prov અન્દરથી ખાત રામ બહુ All is not gold that glitters રામ બોલો, લાઈ રામ A cry used while carrying a dead body રા નાન જપના, પરાયો ગાંધ અપના Said of a hypocrite, who, under the guise of religion, resorts to dishonest practices To make godliness again રામ રામ, તે કહે રીંગણ I talk of chalk, and you of cheese એને રામ રાખે તેને કોણ ચાખે Retribution belongs to God રામ ધણી, કે ગામ ધણી God and the king can control men's actions. રામ નામે પત્થર તરે Anything, however difficult, can be accomplished under the name of a great person રામને જીવુ નહિ, ને સીતાને દળવુ નહિ He lives from hand to mouth રામનુ સગણુ બરતને કશુ One sows and another reaps the harvest

રામ મરેાળે બકડે, સળકા બુજરા ચેત,

નેસી નકી ચાકરી, વેસા ઉનકુ કેત

God knows well which are the best pilgrims

રામ, Same as રામા.

રાતી રોહિણી વસે ગોકુળ ગામે બે,

સરસ્વતી રાધા રાન મદા શુભ ધામે બે —કથારામ

રામ-આણુ, *s f* [+આણુ, આણા] Lit An order or prohibition imposed under the name of રામ Hence 2 An inviolable order or prohibition

રામ-દળી, *s f* [+દળી] A particular mode in music

રામ-છી, *s f* [+Hind કો, કી, કું genitive suffixes—S ગઠ, ફક, belonging to] The wife of an anchorite

રામ-ગોવાળિ-યો, *s m.* [+ગો-વાળિ-યો.] A term used for young boys while they can go about naked

રામ-ચી, *s m.* A particular mode in music

રામ-જણી, } *s f* [See રામ + જન] A dancing girl
રામ-જની, }

રામ-કાઈ થુ. *s n* [+ કાઈ-યુ] A broken, hoarse, dilapidated, or old thing

રામ-કોલ, *s m* [+કોલ] A large drum.

રામજી-દીવો, Same as લામજી-દીવો

માયે મીઠ ભગરિયાળો કજે રે,

હાથમા તે ગમજીદીવો લજે રે —ગેમાન્દ

રામ-દવઈ, } *s f* [+દવઈ] See રામ-આણુ.
રામ-દવાઈ,
ગામ-દુવાઈ,

રામ-દારિ-થુ, *adj* [+ દાર] Pertaining to a servant of રામ (Jod) 2 Pertaining to a mendicant, beggarly, miserable 3 *s n* A beggar 4 A beggarly person

રામ-નવગી, } *s f* [S રામ name of an
રામ-નોગી,
રામ-નોમ,
incarnation of Vishnu + નવ-મી] The ninth day of the bright half of ચૈત્ર (March-April) being Rāma's birth-day

રામ-પત્રી, *s f* [+ પત્ર, પત્રી] A kind of medicinal drug

રામ પાન, *s n* [+પાન] A kind of drinking vessel

રામ-ફળ, *s n* [+ ફળ] The fruit, Annona reticulata, roseapple

રામ-આણુ, *s n* [+ આણુ] An infallible promise 2 *adj* Infallible, unswerving, very efficacious

Id રામ ગાણુ ચામડ A specific
રામજી-જુગાર, *s n* [+ જુગાર] A large earthen lid for a water pot

Id રામજી કુચારા નેવુ Ugly, shapeless
રામ-દ્વા, *s f* [S + રદ્વા protection]
hymn of praise to Rāma 2 Protection given by Rāma

રામ-રસ, *s m* [+રસ] Salt
રામ-રજ, *s n* [+ રાજ] Lit The reign

of Rāma (in which all people were happy)
2 A government in which people enjoy full justice, freedom, and protection

રામ-રામ, *s m* Salutations, comments 2 Mere acquaintance

રામ-રોટી, *s f.* [+ રોટી] Cooked food given to religious mendicants as charity

રાગા, *s f* [S રા રા to play] A char

રૂમર, *s f* [See રૂમર] Mud having the consistence of રૂમ (gruel)

રૂમર, *adv* Having a dull intellect, stupid *Of* રૂમર

રૂમર, *s m* [See રૂમર] Very red

—અર્થ

રૂમર, *s m* A cultivator 2 A stupid person 3 A simple-minded person, a simpleton

રૂમર, *s f* [See રૂમર, રૂમર] Night

Prov રૂમર ને તરુ તરુ, રૂમર, વાલિયા તરુ ને તરુ All cats are grey in the dark રૂમર રૂમર, ને રૂમર રૂમર The day is short and the work much

રૂમર, *s m* [Dh Des રૂમર, Hein Des રૂમર = S રૂમર a barber] A respectful term of address to a barber, a barber

રૂમર, *s f* [See રૂમર] Redness

રૂમર રૂમર, *s m pl* [See રૂમર night or રૂમર red] Small wheaten cakes dried and fried રૂમર રૂમર, *s m pl* A kind of radish, carrot, રૂમર

રૂમર રૂમર, *s m* A red kira or murel

રૂમર, Same as રૂમર રૂમર

રૂમર-રૂમર, *adv* [See રૂમર *s f* + રૂમર] By day and night, always, at all hours, constantly

રૂમર, *s f* [Ar રૂમર] Rat on, lizard a nuisance to be supplied at stated times

રૂમર રૂમર ને રૂમર, રૂમર તરુરે રૂમર, રૂમર રૂમર પાત્ર, રૂમર રૂમરે રૂમર

—અર્થ

રૂમર, *s m*, Same as રૂમર night (Used in poetry)

રૂમર રૂમર, *adv* [+P રૂમર + રૂમર રૂમર] At any time or season, in season or out of season 2 At any time however inconvenient

રૂમર-રૂમર, *s m* [રૂમર, રૂમર] Residing during a night on a journey

રૂમર, Same as રૂમર

રૂમર, *s m* [See રૂમર] Red; crimson 2 Fugacious in love or love, maddened by love

રૂમર રૂમર રૂમર રૂમર To try to

appear rich by false pomp, to keep up the honour of one's family at a sacrifice which cannot be brought to public notice રૂમર રૂમર રૂમર રૂમર રૂમર Very red.

2 Stout and healthy

રૂમર-રૂમર, *adv* [See રૂમર night + Ar રૂમર and રૂમર] In the nighttime, in the very night, that very night.

રૂમર-રૂમર, *adv* Even at night, although it was night-time

રૂમર, } *s f* [S રૂમર] Night

રૂમર, } *s f* [S fr રૂમર to please] A

who e, an adulteress 2 A simple woman (colicq)

રૂમર, *s m f* [Dh Des રૂમર fr. S રૂમર a forest *Of* રૂમર] A forest, a wood 2 A wild, a waste

રૂમર-રૂમર, } *adv* Sylvan; wild, savage

રૂમર, Same as રૂમર-રૂમર

રૂમર-રૂમર રૂમર, રૂમર રૂમર રૂમર, રૂમર રૂમર રૂમર —રૂમર

રૂમર, } *s m* [Dh Des રૂમર & Hem

Des. રૂમર = S રૂમર] A snake's hole or burrow 2 An ant hill

Id રૂમર રૂમર Lt To burst open an ant hill Hence 2 To come out and spread over in a large number, to swarm

રૂમર, } *s f* Gruel, sugared water boiled with spices and flour, a beverage for the sick

રૂમર, *s m* [Ar રૂમર frequency of coming and going] Custom, practice

રૂમર, *s m* [S રૂમર, રૂમર, a plant fr રૂમર, રૂમર, to grow] A rustic; an illiterate peasant

રૂમર, *s m* [S fr રૂમર to play] An incarnation of Vishnu 2 God 3 The Soul 4 Pluck, mettle, spirit, courage, boldness, strength 5 One anna, money, (used by merchants)

Id રૂમર રૂમર રૂમર-રૂમર રૂમર To die અરે રૂમર A cry of despair રૂમર રૂમર Give up

Id જાનતી રાશી-એક રાશી Agreement, harmony રાશી કામ રાશી પડ્યું My business is going on regularly

રાશી-કી, Same as રાશી-કી

રાશી-વા, *adj* Of the length of a rope; sixteen feet in length

રાશી, *s f* [S] A heap, a group 2 A quantity (Mathem) 3 A sign of the zodiac

રાશી, *adj* Taken from a heap, of average quality, indifferent, bad

રાશી-કી, *s f* A particular medicine

રાશી, *s m* [S *fr* રાજ to shine, to rule See રાજ] A realm, a kingdom 2 A nation

રાશી, *s m* [S *fr* રજ to relish] A circular dance accompanied with singing; esp that played by Krishna with the Gopis of Vrindāvan 3 A heroic poem in a Prākṛit language

રાશી, *s f* [See રાશી.] Same as રાશી, રાશી. 2. Average 3 Stock, capital 4 Agreement, harmony

રાશી, *s f* [See રાશી.] A rein

રાશી-કીડા, *s f* [S *fr* + કીડા] The sports of Krishna at Vrindāvan, where he danced with the Gopis 2 Sports like those of Krishna at Vrindāvan

રાશી-કી, *s f* [See રાશી, રાશી] A string, a rope 2 A silver neck ornament

રાશી-કી, *s m* [See રાશી n dance] A kind of song

રાશી-ધારી, *s m* [+ ધાર-કી] An actor in the circular dance of Krishna with the Gopis.

રાશી, *s m* [S] An ass, a donkey

રાશી-કી, *s f* A female donkey

રાશી-મંડળ, *s m* }

રાશી-મંડળી, *s f* } [+ મંડળ, મંડળી] The

company of persons playing રાશી-કીડા.

રાશી-લીલા, *s f* [S *fr* + લીલા] See રાશી-કીડા

રાશી, Same as રાશી Bad

રાશી-કી, *adj m*. [See રોડ night+શી-ય] One who cannot see in the evening but in the later part of the night (distinguished thus from the રાશી-કી)

રાશી, Same as રાશી, *s m*.

રાશી, *adj* [P રાશી right] True; just; equitable

રાશી, *s f* Truth; justice; rectitude, fidelity

રાશી, *s m* [P] A way; a road, a path. 2 *s f* Mode; manner 3 Delay; waiting

Id રાશી-કી To wait for રાશી-કી Accord- ing to the usual way, in the course of business

રાશી, Same as રાશી

રાશી-કી, *s f* [P રાશી, having] Pass- ing; going; transit 2 A passport 3 Transit duties

રાશી-કી, *s f* [See રાશી-કી+કી] Way of living, manner of conducting one's life 2 Consummation of marriage

રાશી, *s m* [S] The ascending node. 2 A demon supposed to swallow the sun and the moon, thus causing eclipses 3 A mischievous fellow; a troublesome person.

રાશી, *s f* Resin

રાશી, *s m* [Spanish *Real* a coin.] A dollar.

રાશી-કી, *v* 1 [See રાશી-કી] To make smooth 2 To effect a compromise, to make an amicable settlement of

હૈદ દેખાડીએ, દરી રાશીએ, નવળીએ ૭ પળું એકનારી
—સામળાનંદ.

રિશ-કી, *s f* The plant that produces brinjal

Id રિશ-કી પચિમ A festivity observed by all men, a general holiday.

રિશ-કી, *s m* A kind of vegetable, brinjal

રિશ-કી, *s f* [See રાશી-કી] Bother; altercation; dissonance

રિશ-કી, } Same as રાશી, રાશી

રિશ-કી, } Same as રાશી, રાશી

રિશ-કી, } *v* 1 [S રિશ to go, to crawl]

To roam about 2 To crawl; to creep on all fours (of a child)

રિશ-કી, *s f* [See રિશ-કી] The act or manner of pleasing or propitiating

રિશ-કી, *v* 1 [See રિશ-કી] To be pleased,

ing young and beautiful woman 2. A
woman in general!

Signature: [Signature] (S for name of an
information of V. G. + 2007; A set of
H. G. - 2007.

...the ... of ...
... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...
... the ... of ...

In April 1968, the following was written:

1. The first part of the document is a list of names and their corresponding addresses. The names are: "John Doe", "Jane Smith", "Bob Johnson", "Alice Brown", "Charlie White", "David Green", "Eve Black", "Frank Grey", "Grace Pink", "Henry Blue", "Ivy Yellow", "Jack Purple", "Karen Red", "Leo Orange", "Mia Silver", "Noah Gold", "Olivia Bronze", "Pete Copper", "Quinn Iron", "Rory Tin", "Sam Lead", "Tina Zinc", "Uma Nickel", "Victor Platinum", "Wendy Silver", "Xavier Gold", "Yara Bronze", "Zoe Copper", "Adam Iron", "Eve Tin", "Frank Lead", "Grace Zinc", "Henry Nickel", "Ivy Platinum", "Jack Silver", "Karen Gold", "Leo Bronze", "Mia Copper", "Noah Iron", "Olivia Tin", "Pete Lead", "Quinn Zinc", "Rory Nickel", "Sam Platinum", "Tina Silver", "Uma Gold", "Victor Bronze", "Wendy Copper", "Xavier Iron", "Yara Tin", "Zoe Lead".

A large number of the "The" = "The"

And another day

At the western slopes of the Santal, so
A. ...

2. The Commission has also received information from the Government of Karnataka that the Government of Karnataka has decided to set up a committee to study the feasibility of establishing a new university in the state of Karnataka.

Name of the person: _____
 Address: _____
 City: _____ State: _____ Zip: _____
 Country: _____

[illegible]

ଉପ-ନାମ, ଯାହା (See ଉପ-ନାମ) A. Lingh
in the

2nd, in Cmtg, John S Smye, com
mon, one part

$\Rightarrow 14.01$, σf A child of tree $\Rightarrow$ A b-mn
 $f = 14.01$

ମାଧବ-ଦେବୀ, ୧୫ [୧୯୯୯] A dried berry
ମାଧବ

अथ, & f [Ar. विषय-विषय] Farou
अथ 2 Remission, abatement

मर, Same as मर
मर, मर [S रा मर] मर]
मर

॥ १ ॥
 ॥ २ ॥
 ॥ ३ ॥
 ॥ ४ ॥
 ॥ ५ ॥
 ॥ ६ ॥
 ॥ ७ ॥
 ॥ ८ ॥
 ॥ ९ ॥
 ॥ १० ॥
 ॥ ११ ॥
 ॥ १२ ॥
 ॥ १३ ॥
 ॥ १४ ॥
 ॥ १५ ॥
 ॥ १६ ॥
 ॥ १७ ॥
 ॥ १८ ॥
 ॥ १९ ॥
 ॥ २० ॥
 ॥ २१ ॥
 ॥ २२ ॥
 ॥ २३ ॥
 ॥ २४ ॥
 ॥ २५ ॥
 ॥ २६ ॥
 ॥ २७ ॥
 ॥ २८ ॥
 ॥ २९ ॥
 ॥ ३० ॥
 ॥ ३१ ॥
 ॥ ३२ ॥
 ॥ ३३ ॥
 ॥ ३४ ॥
 ॥ ३५ ॥
 ॥ ३६ ॥
 ॥ ३७ ॥
 ॥ ३८ ॥
 ॥ ३९ ॥
 ॥ ४० ॥
 ॥ ४१ ॥
 ॥ ४२ ॥
 ॥ ४३ ॥
 ॥ ४४ ॥
 ॥ ४५ ॥
 ॥ ४६ ॥
 ॥ ४७ ॥
 ॥ ४८ ॥
 ॥ ४९ ॥
 ॥ ५० ॥
 ॥ ५१ ॥
 ॥ ५२ ॥
 ॥ ५३ ॥
 ॥ ५४ ॥
 ॥ ५५ ॥
 ॥ ५६ ॥
 ॥ ५७ ॥
 ॥ ५८ ॥
 ॥ ५९ ॥
 ॥ ६० ॥
 ॥ ६१ ॥
 ॥ ६२ ॥
 ॥ ६३ ॥
 ॥ ६४ ॥
 ॥ ६५ ॥
 ॥ ६६ ॥
 ॥ ६७ ॥
 ॥ ६८ ॥
 ॥ ६९ ॥
 ॥ ७० ॥
 ॥ ७१ ॥
 ॥ ७२ ॥
 ॥ ७३ ॥
 ॥ ७४ ॥
 ॥ ७५ ॥
 ॥ ७६ ॥
 ॥ ७७ ॥
 ॥ ७८ ॥
 ॥ ७९ ॥
 ॥ ८० ॥
 ॥ ८१ ॥
 ॥ ८२ ॥
 ॥ ८३ ॥
 ॥ ८४ ॥
 ॥ ८५ ॥
 ॥ ८६ ॥
 ॥ ८७ ॥
 ॥ ८८ ॥
 ॥ ८९ ॥
 ॥ ९० ॥
 ॥ ९१ ॥
 ॥ ९२ ॥
 ॥ ९३ ॥
 ॥ ९४ ॥
 ॥ ९५ ॥
 ॥ ९६ ॥
 ॥ ९७ ॥
 ॥ ९८ ॥
 ॥ ९९ ॥
 ॥ १०० ॥

2. A cry for a redress of a grievance 3
Bull-baiting, standard

Id. = still - वरि To singer
= ग. २१, २११ = १, २०, or २१. १ + १०
a c r e } A small tent. २ A circular
terrace, a terrace

नवविंशे. Same as नवविंशे.

Aug. 27 (Sat., 1892) An no-
nally of Bayre Theore. 2 A case
meeting 3 Merry making and gossiping
at a case meeting 4 Barrie, a soldier
and son.

It is suggested that to give an interview
ing not a clerk of your office and
that to participate in the Bureau's

1994, 8 - [See - 1.] A. E. Thomas,

21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-10

[illegible]

137. Same as 136. Head 2 mm.

Id. = 10 and Lr To take out or missy
under a 65 much of a precious metal

the weight of the water's cement bond
me' as an ornament / in a garden

Hence 2 To misappropriate secretly

one's g. n. 3 To misappropriate secretly

GAIL STARR, Petitioner to your Honor
of your Honor

॥ १०० ॥

संज्ञा-सूत्रम् । न [+ आ, अ, इ, उ] आदि
संज्ञा-सूत्रम् । न [+ आ, अ, इ, उ] आदि

शिवणि ये, ६८ [See १८३] A man of
the Sanyasi caste. A village watchman.

Proor ३८०१ ५२२ ३ ७ Poor folks are
glad of yattage

Sampad Samiti

३३१, } = ३३ [See ३३३.] A heap २ Th

average 3 of A sign of the zodiac. 4
Particular, following 5 [See sign.]
rein

nature

ફેલું, ૭ ન Same as ફેલું

પરે કાળા, ને મનમાં રહેલું ને —નીકમ.

ફેલું, ૭ મ [P ૨ the face + P માલ = S આપ: water] The appearance of the face
2 A magnificent, imposing, or commanding appearance

ફેલું, Same as ફેલું.

ફેલું, ૭ મ [See ૨ + ફેલું, P] Stuffed with carded cotton

ફેલું, ૭ મ [S ફેલું, ૭ મ See ફેલું] A disease
૧ ફેલું, ૧ ફેલું, ૧ ફેલું, ૧ ફેલું, ૧ ફેલું —ફેલું

ફેલું, Same as ફેલું.

ફેલું નહિ રહેલું, ફેલું ફેલું એ ને —ફેલું

ફેલું, ૭ મ [Ar ફેલું] A note, a letter

ફેલું, ૭ ફ [See ફેલું] Partiality, pleasure, inclination

Id ફેલું રાખવી To be partial.

ફેલું, } ૭ ન [See ફેલું] A small tree,
ફેલું, }
n shrub

ફેલું, ૭ ફ [Ar ફેલું] Leave, permission 2 Discharge, dismissal

ફેલું, Same as ફેલું

ફેલું, } ૭ મ [See ફેલું + ફેલું] Agree-
ફેલું, }
able to the taste

ફેલું, ૭ ૨ [S ફેલું to relish] To relish
2 To be agreeable

ફેલું, ૭ ફ Taste, relish; flavour, liking
ફેલું ૨, ૭ મ [S] Charming, captivat-
ing; delightful, agreeable

ફેલું, Same as ફેલું.

ફેલું, } ૭ ૨ [See ફેલું] To be healed
ફેલું, }
or cured (of a wound)

ફેલું, ૭ ૨ [S ફેલું angry ૧ ફેલું to be
angry See ફેલું] To be displeased or of
fended with

Id ફેલું તે ફેલું-ફેલું ને ફેલું He, has
been unfortunate

ફેલું, ૭ મ [See ફેલું, ફેલું] Good, fine 2
Proper, becoming, suitable 3 Virtuous
4 Acceptable, desirable

Id ફેલું આચર્યું Good, proper, virtuous

conduct ફેલું માણસ A wise, prudent, virtu-
ous person. ફેલું ફેલું ફેલું Everything
will be all right; Everything will turn
out well

Prov ફેલું નામ, ફેલું નામ A man acquire
reputation either by good or bad acts ફેલું
ફેલું, ને ફેલું ફેલું You will reap as you sow

ફેલું, ૭ ન [S] The head ૭ ૨ separated
from the body

ફેલું-ફેલું, ૭ મ [ફેલું, ૭ મ, ફેલું] Round,
perfectly round, round on all sides 2
Maimed, deprived of the head and of the
limbs

ફેલું, ૭ ન [S ફેલું to cry] Crying,
weeping, lamentation; moaning

ફેલું, } Same as ફેલું.
ફેલું, }

ફેલું, ૭ મ [S] A name of Shiva 2, A
semi-god 3 ૭ મ Eleven

ફેલું-ફેલું, ૭ મ [S ફેલું + ફેલું beating the
time in music] A particular measure of
time in music.

ફેલું, ૭ મ ફ [S ફેલું + ફેલું] A seed of
a particular tree sacred to Shiva

ફેલું, A hymn sacred to Shiva.

ફેલું, ૭ ન [S] Blood.

ફેલું, Same as ફેલું.

ફેલું-ફેલું, ૭ મ [See ફેલું] A silver coin,
equal to 16 annas, a rupee

Id મફોરફેલું-ફેલું ફેલું Lit False
or worthless coin Hence 2 A worthless
person ફેલું ફેલું Hardly one rupee

Prov ફેલું ફેલું સવા ફેલું ફેલું Riches beget
pride

ફેલું-ફેલું, ૭ ફ [+ ફેલું, ફેલું, ફેલું] A con-
temptuous term for a rupee

ફેલું, ૭ મ [See ફેલું + ફેલું] having
Beautiful handsome, good looking, pretty

ફેલું-ફેલું, ૭ મ [See ફેલું] Plated or washe
with silver 2 Silvery; made of silver

ફેલું, Same as ફેલું.

ફેલું, ૭ મ, ૭ મ Same as ફેલું.

ફેલું-ફેલું, ૭ મ Imitative of the sound
jingling

ફેલું, ૭ ફ [See ફેલું hair + ફેલું]

to be delighted, to be pro, uous, to be di-
verted, astounded, gratified, entertained

विशुद्ध, e m [See अवि] A tree, an
ocean

आवि विमल सुविमल, विमल विमल विमल

—विमल

विमल-विमल, Same as विमल

विमल, e f [Hem Des विमल]
fr २२ to paper] Prosperity २ Very
richer

विमल, e m [>] An empty, a f

विमल, e f [To be]

विमल, e m [To be]

विमल, e m [To be]

विमल, e m [To be]

Custom, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

Id विमल विमल विमल विमल
in taking office २ To be
to be sensitive in small matters

विमल-विमल, e f [See विमल]
विमल-विमल.

विमल-विमल, e m [See विमल]
ceptibility of taking offence
thing २ ad Susceptible of taking offence

विमल-विमल, e m [See विमल]
to take offence, to be displeased

विमल-विमल, Same as विमल-विमल, ad

विमल, e m [Dh Des विमल]
A bear २ A savage fellow.

विमल, e f [See विमल] Delight in,
pleasure, diversion; entertainment

विमल, e m n Same as विमल

विमल, e f [See विमल] A clamour, an
outcry

विमल, [Dh Des विमल, Hem Des विमल]
अनार, अविमल, disregard, contempt Or
Hem Des विमल] S २२ prosperity, See
विमल Cf २३] Hard, strong, durable

विमल, e f [See विमल] Way, manner,
method, mode २ Custom, usage, practice,
habit ३ Fashion, conduct ४ Local usage

Id विमल विमल To behave oneself in

conformity with the

२ To be moderate

To refer २ To be moderate

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

विमल-विमल, [See विमल]

Id विमल विमल विमल विमल Th-

person has inherited no part of the other's

smaller cupolas

રૂપ-ધામ, *s n* [S *fi* +ધામ] The abode of beauty, the highest degree of beauty

રૂપ-રંગ, *s m* [+ રંગ] The general appearance

રૂપ-ગતી, *s f* [S *fi* +ગત, ગત્, ગતી, = વાહુ having] A handsome and beautiful woman

રૂપ-અંગાન, *s n* [S *fi* +અંગાઅંગાન] Inflection or conjugation of a verb (Gram)

રૂપાણું, Same as રૂપાણું.

રૂપિન્ધ્રી, Fem of રૂપી (at the end of a compound)

રૂપી, *adj* [S કલિન્, કલ્પી, *fi* રૂપ] Having the form or appearance of (at the end of a compound)

રૂપું, *s n* [Dh Des રૂપયે *fi* S રોપ્ય્ Also Hem Des રૂપ *fi* S રૂપમ silver] Silver

રૂપેરી, Same as રૂપેરી

રૂપ રૂ, *adv* [P રૂ the face +ર on+ર the face] On the face, before, face to face; in the presence of

રૂલ, *s f* [Eng *Rule*] A rule, a law

રૂલ, } *s f* [Eng *Ruler*] A ruler; an instrument used in drawing straight lines

રૂહ, *s m* [Ar રૂહ] The soul, the spirit

રૂંઠડો, } *s m* A kind of bullock cart

રૂંઠડો, *s m* [See રૂંઠડું] A long continuous monotonous bleating of cattle

Syn -રૂંઠડો is used in the case of lower animals, and રૂંઠડો in the case of human beings

રૂંઠડું, *v &* [Guj રૂં Imit + ઠાર suff showing sound] To make a long continuous monotonous sound (of the lower animals)

Syn -રૂંઠડું, રૂંઠડું Same as under રૂંઠડો

રૂંઠડો, *s m* Mud

રૂંઠડો-રૂંઠડો, } *adj m* Weak, cowardly, worthless

રૂંઠડો; worthless

રૂંઠડો ગયા બાવરા યદ્દે રૂંઠડો ને રૂંઠડો —નદીનદી
[રૂંઠડો *s m* [S રૂંઠડો a spring] A water-

wheel 2 *adj* Weak, feeble

રૂંઠડો-માળ, *s f* [+માળ, માળા] The series of vessels placed round a water-wheel

રૂંઠડો-ચો, *s m* [Dh Des ચરદ્દો=S ઘટી-ચક્કર a wheel with pots attached to it for drawing water] A spinning wheel

Prox ઠાકરા બાપના રાજમા ન સમાય, પછુ માના રૂંઠડોમાં સમાઈ રહે A poor mother can satisfy a child better than a rich father

રૂંઠડો, Same as રૂંઠડો

રૂંઠડો, *s m* [Of રૂંટા] An upper garment

માથે બાધી પાપ મુનેરી, રૂંટા રૂંટા બોલી, મન લલચાવતી રે —દયારામ.

રૂંઠડો, *s m* [Of Mar રૂંટા] A bull.

રૂંઠડું, *s n* A cart

રૂં, *interj* [S] Oh ! You ! alas !

રૂં, Same as રૂં

રાત્રી રૂં ધોળો શીઠો શીઠો બાને ઠા ? બહુ શોભી છે —દયારામ

રૂંઠડો, *s m* [P રૂંઠડો a mixed dialect] A Hindustānī ode

રૂંઠડો, *s m* [S *fr* રૂંઠડો +અંશ] Longitude 2 A degree of longitude

રૂંઠડો, *s f* [S] A line, a streak 2 The natural lines on the palms of the hands. 3 Longitude 4 [See લાવણ-રૂંઠડો] A charming woman 5 A small wedge of gold driven between two adjacent teeth to heighten the beauty of the face

તારી ત્રીવાજે કપોત કચુ રૂંઠડો રાને રે —દયારામ.

રૂંઠડો, *s m* [S *fr* રૂંઠડો to evacuate] Purging 2 A purgative medicine 3 A throat

Id રૂંઠડો આપવો To threaten રૂંઠડો લાગવો To purge

રૂંઠડો, *adj* Purgative, cathartic. 2 *s m* A purgative medicine

રૂંઠડો, *s n* The utterance of a bystander calculated to irritate persons quarrelling with each other

રૂંઠડો, *adv* [See રૂંઠડો, or, by metathesis, રૂંઠડો P] Defeated, beaten

રૂંઠડો રાફરુક મેલેલા કો મન મોડે —સામળામડ.

રૂંઠડો, *adv* [See રૂંઠડો] (A throw of dice)

Cupping

રૂપ-રૂં, ૦ ૧ [See રૂપ-રૂં] To wander, to roam

રૂપે લીમ, રૂં નામ, પ્રમે તડાગે, વિખેરે મુદ્, મદલે ચે ગણ ?
—પ્રેમાનંદ.

રૂપ-રૂં, Same as રૂપ-રૂં
રૂપ-રૂં, ૦ ૩ [See રૂપ-રૂં] Running about, and making a noise

તે મેં એટલો રૂપ-રૂં ન કર્યો હોત, તેા ચવારમા
૦૩ એ ક્યારના એ મનમા ચાલ્યા ગયા હોત

—પ્રેમાનંદ

2 A quarrel

રૂપ-મરુતકી, ૦ ૩ A kind of medicinal gum

રૂ-મોલ, ૦ ૩ [P ૬ the face+માલિદ્ = S
મુદ મલ, to rub] A handkerchief

રૂપાદી Same as રૂપાદી.

રૂપાન ૩ [P ૬ the soul] A corpse, a carcass

રૂપેલું, Same as રૂપેલું.

રૂપે, ૦ ૩ A piece of iron with a pit on which a door turn

Prov રૂપેલું નડયો રૂપે, તેા વાવ ગોદાવ કે
રૂપે ? Empty vessels make most noise

રૂપેલ, ૦ ૬ [Ar રિવલ] A bribe

Id રૂપેલ પાવી-લેવી To accept a bribe
રૂપેલ આપવી To give a bribe

રૂપેલ ખાઉ, } adj [+P જોર enjoying fr
રૂપેલ ખોર, }

રૂપેલ to eat, to enjoy] Open to bribes, corrupt

રૂપેલ ખોરી, ૦ ૬ Accepting bribes, bribery

રૂપેલું, ૦ ૩ [See રૂપેલું, રૂપ] taking buff

રૂપેલું, Same as રૂપેલું.

પ્રમુખે ધાર્યું, તે રૂપી રૂપે નહિ, ધાર્યું માત્ર પદ્ય થાય

—દયારામ.

રૂ, ૦ ૩ [Dh Des રૂપે and Hem Des
રૂપે = S રૂપ cotton.] Cotton, carded cotton

રૂપે, prep [P ૬ the face, a way] Through, by virtue of 2 According to

રૂપેલ, ૦ ૩ [an abbreviation of રૂપેલું,
રૂપેલું+S રૂપ suffix showing the sound of the
preceding letter fr ૬ to do.] Consent, assent

રૂપ, ૦ ૩ [P ૬ the face] The cheek

2 Face, countenance

રૂપ, ૦ ૬ [P ૬ નિલે See નિરૂપ] A guess, a conjecture 2 A guess about prices in the market 3 A fit time ૦ ૬ Opinion

5 Inclination, desire

રાણીની નાણી રૂપ મરણ કીધી રે—દીવાળીખાધ.

રાજ્ય કીલે અરિકેર, રાણી એ રૂપ છે—વલ્લભ.

Id રૂપ બાધવી To make a guess બનરની

રૂપ કેવી છે ? How are prices in the market ?

રૂપ લેવી To watch for a fit time, to watch

one's opportunity

રૂપ, ૦ ૩ [Dh Des રૂપે fr S રૂપ] A

tree 2 A root

રૂપ સાહિતે ઉપાડયા રૂપરા, રૂપપતિ રામ, દહેમાં રહેલો રે.

—આત્મારામ.

રૂપી, Same as રૂપિ.

રૂપ, ૦ ૬ [See રૂપે] Healing

Id રૂપ આપવી To be healed

રૂપે, Same as રૂપે

રૂપે, adj [S fr રૂપ to grow. See રૂપ]

Established by custom, customary 2 Com-

monly known, generally received, popular

મોદ માયા બ્યાપે નહિ તેને, રૂપ વેરાગ્ય લેના મનમરિ

—રસિક મહેતા.

રૂપે, ૦ ૬ [S fr રૂપ to grow] Customary

usage, custom 2 Popular acceptance 3

Idiom

રૂપ, ૦ ૬ [See રૂપે] A season 2 Climate,

temperature

રૂપે, Same as રૂપે (Used in poetry)

રૂપ, ૦ ૩ [S fr રૂપ to see] The face,

the countenance, the external appearance,

the semblance 2 A form, a shape, a figure,

a lool, the form of the features 3 Nature

4 Beauty, elegance, grace, lustre 5 An

inflected form of a noun or verb 6 Mood

(Gram) 7 adj (At the end of a com-

pound) Like, resembling

Prov રૂપની રૂપે, ને હરમની ગાય Beauty

weeps, while fortune makes merry રૂપની

રૂપ, ને હરમની રૂપે Appearances are deceitful

રૂપ ૩, ૦ ૩ A metaphor (in Rhetoric)

2 A particular measure of time in music

રૂપ-લેખી, ૦ ૬ [+લેખી] The square form

ed at the top of a temple, made up of

2 To pour out, to spill 3 To scatter; to disperse; to remove

આખ્યા વહાલો કુલી એલખેલી, મેલ કુખનાખુ છે રેલી —દયારામ

4 To go towards

નેરથી આવિયા, ખધ પર ધાવિયા,

રેળિયા રેરે, ને રહે રેલ્યો —સામળભટ

રેલ-હેલ, *s f* [See રેલ + હલ-ક-હું to overflow, or એલ sporting] Overflowing plenty; over abundance, exuberance; profusion

રેલ રે, *s f* [Eng *Railway*] A railway; a railroad

રેલ-હું, *v t* [See રેલો, રેલ] To spread (any fluid substance)

અગર ચઢન પ્રસુ રેલાયા લેલાડ,

અવળા સવળા આછાણ પહેરિયાઈ —દયારામ

રેલિ-ધું, *c n* Articles carried away by a flood.

રેલો, *s m* [See રેલ.] A stream, a torrent 2 An attack, an assault

રેલ્યો, *s f* Rhubarb

Id રેવસીનો શીરો Gamboge

રેલ-હી, *s f* [Hem Des રેલિખ = S વપા-ભવ્યુ censured Cf Hem Des રેલિખા = S પાલવન: See under રેલી] Disgrace; exposure, discomfiture 2 A sweetmeat made of syrup and sesamum seed.

રેવતી, *s f* [S] The twenty seventh lunar mansion

રેવત, *s m* [S અર્ધ, અર્ધનંત] A horse

રેવન્યુ, *s f* [Eng] Revenue 2 *s n* The revenue department of government

રેલ-હું, *v t* [See રેલ્યુ cement for metals] To join with a metallic cement, to solder

અલસાતને કલક, રેલ્યુ વિના રેવતી —વક્ષેલ

રેશ, *s n* [See રેશ or રેષા] A particle, a smallest part 2 *adv* In the least (used in a negative sentence)

એક દિવસે નળ નૃપતિ, વિસર્જો લવ લેશ;

ઉદ્ધ નેક કળિ કરેતો માર્ગ મળિયો રેશ —ભાલજી

રેશમ, *s n* [P fr S રશિ a ray] Silk

Id રેશમ જેવું Resembling silk 2 Soft રેશમનો ધોડો A silk worm

રેશમી, *adv* Silken 2 Having silken borders

રેષા, Same as રેષા

રેસ, *s f* [Portug *Rees*] The twenty-fifth part of an anna, or the four-hundredth part of a rupee 2 *adv* Little

રેસો, *s m* [See રેષા, રેષા] A fibre

રેલ-હી, }
રહે હી, } Same as રહે-હી
રહે-હી, }

રેલવાસી, } *adv* [See રેલ-હું, રહે-હું+વસ-હું.]
રહે-વાસી, }

Living, dwelling, inhabiting, residing 2 *s m* An inhabitant, a resident, a dweller

રેલમ, }
રહેમ, } Same as રહેમ.

રેલ-હું, Same as રહે-હું

રેલશ-હું, *v t* [See રેશ.] To kill

રેળ હું, *v t* [See રેલ, રેલો] To spread; to run over (of a liquid)

રેયત, *s f* [Ar રયવ] Subjects 2, Tenants

રેયું, *adv* [See રાહ, રાહ] Rustic, clownish.

રેયો, *s m* A rustic, a clown

રેલો, *s m* [See રહે grown up] An afternoon meal 2 Luncheon, luncheon; tiffin

Id રેલો રેળા The time of tiffin, 1 P M to 3 P M

રેક, Same as રેક-હું

કેડ રોત્યા ૫૨ વહુના, મામેરે છે રેક —મેમાનંદ.

રેક, Same as રેક હી

રે-કકળ, *s f* [See રેલ+કકળ] Lamentations

રેક-ક, *s f* [S રક્ષ hard or S રક્ષ] Cash, ready money, hard money, hard cash 2 *adv* Convertible into cash

રેક-ક-મેળ, *s m* [+ મેળ-વ-વ] The cash-book

રેકડિ-ધું, *adv* Allowing of no credit, cash 2 Giving ready answers.

રેકડી, *s f* Working over time from 7 A M to 9 A M, when the labourer is paid cash on the spot

Id રેકડીએ જવ To work over-time from 7 A M to 9 A M

રેકડ, *adv* Cash, ready money, hard

having a piece.

રેડું, *s n* [See રેલે] The ace of dice

રેલો, *s m* [P રેલે a piece fr રેલન to shed, to pour] A crucible 2 A piece of silken or other valuable cloth

રેટો, *s m* [See રેટ.] A small kind of turban

રેહાણ, }
રેહ-હાણ, }
રેહ-હાણ, } *s n* [See રહ-હુ + રયાન] An

abode, a residence, a dwelling place 2 An asylum, a haunt

રેહ, *s f* [See રેહ-હુ] Running after; following; pursuit

બેઠ મૂગપુઠ કરી રેહ મેન દમી અતિસે અળગો પડયે રે —દયારામ.

રેહ-વ-ફૂં, *v t* [Caus of રેહ હું] To make one pull on or drag on, to assist one in getting on

રેહ-હું, *v t* To pour 2 To purge

Id (દેવતા કપર) પાણી રેહું To put out (fire) with water poured on it 2 To cool down, to soften (the temper of a person) નામ પર પાણી રેહું To wash one's name off (a paper), to strike a name off a list 2 Not to utter one's name, to rid oneself of (a person)

રેહો, *s m* A common cart

રેહિ-યાર, }
રેહ-યાણ, } *adj* [See રહિ-યાર] Roving

2 Good for-nothing, useless, worthless

રેહિ-યાણ, *adj* Ugly, unshapely

રેહિ-યુ, *adj* [See રહોડો] Thick, dense (of a liquid)

Id રેહિયો ક્યુમ્મો A thick liquid solution

રેહું, *adj* [See રીહું and રૂં] Hardened by use 2 Uncared for, exposed 3 Unclaimed

રેહુ, *s f* [Dh Des રપની fr S રજની Sea રેન, રજની] Night

રે, Same as રેહું

રેહુ, *s n* [Dh Dec રેતલિયા=S. કામ્ય માનવક a pot made of bell metal] A cement for metallic articles

વેણ સુણી હરિ નેણ નમાવત, કેણ નડે પ્રિય રેણ નશાસે —વલ્લભ.

રેણુ, *s f* [S] Dust 2 A particle; an atom

રેણુક, *s f* A medicinal drug

રેણુક-ખીજ, *s n* [See ખીજ seed] A particular medicinal drug

રેત, *s n* [S રેત્] Semen virile; the seminal fluid

ધૂર્લિ ધ્યાન થકી હરી યજિયા, રેત થયુ રખલન તે રેત પતન ચતુરાનને નિરખ્યુ, ભયધર્યો અતિ મન —મેમાનંદ.

રેત, *s f* Same as રેતી.

Prov રેતનાં નાવન રાડે You cannot gather figs from thistles

રેત-દાની, *s f* [See રેતી+P દાન: place fr દાનેસ્તન=S ખા to put] A sand-box, a pounce-box.

રેતર-હી, *s f* A small file.

રેતર-હો, *s m* A large file

રેત-વી, *adj* [See રેતી] Sandy

રેત-બી, *adj* [+વાણું haying] Sandy.

રેતિ યુ, *s n* Same as રેત-દાની

રેતી, *s f* [Hem Des રેતલિયા=S શહુકાવતે: a whirlpool of sand Or S રેતજા P. રેત્ sand.] Sand, gravel

રેથળ, *s m* [See રહે-હું+રયાળ] The floor of a storey of a house, made with bricks and covered with a layer of mud and cow-dung

રેત, *s j* [See રેણુ, રજની] Night

રેત, *s f* [Eng] A rein

રેઠ, *s m* [S fr Ar રહ્ exalted] The letter ર 2 The mark or crescent by which ર is denoted when the first member of a conjunct letter, as in રથે

રેહા, *s f* [Dh Des રવરૂટી fr S રવ-રૂટિ: a downpour down of rain in the form of a stream of a river] A flood, an inundation. 2 Abundance, profusion

રેહા-હું, *s n* [+વહે-હું] A young snake found floating in water

રેહા-હું, *v t* [See રેહ-હું] To pour down upon

વટાણા તો વેરી યદ બેઠા, કુ ખના હુમાર રેથા

—ગોવિન્દ

શબ્દ-નામું, *s n* [+ નામું] A day book, a cash-book

શબ્દ-નિશી, *s f* [+ P નવિશત્ત to write] A diary

રોજેદા, *adv* [P રોજે a day+અન્દ n doer] Everyday; daily

રોજ-મેળ, *s m* [+ મેળ-વ-વું] A daily account, the day-book

રોજ-રોજ, *adv* Daily, everyday

રોજિ-દાર, *s m* [+P દાર] A day labourer; a journeyman, A day-stipendiary

રોજિ-દુ, *adv* Daily 2 Done, paid, or kept everyday

રોજ, *s f* Daily wages 2 Earnings, income, hire, wages, any sum received for service 3 Service, employment; occupation 4 A daily allowance 5 Subsistence, livelihood

રોઝે, *s m* [P રોઝ: a fast fr રોજે a day] The Muhammadan fast, a fast

રોઝે, *s m* [Ar રઝ્જા a garden] A tomb

રોઝ, *s m n* [Hem Des રોઝો fr S રાજ્ય a white-footed antelope] A white footed antelope 2 A blockhead, a dull, stupid fellow

રોઝી, *adv* Indifferent, not superior (of a kind of cotton)

રોટ-દી, *s f* [Hem Des રોટ દેટ, = S તંદુલ-પિટમ flour of rice] A thin flat cake of bread 2 Livelihood

રોટદો, *s m* A cake of bread thicker than a રોટદી 2 Food 3 Maintenance

Id રોઝો-નરો રોટદો Inferior kind of food 2 Enough to eat અરોઝો-પાતળો-આરો રોટદો A quantity of food however small 2 Enough to eat રજો રોટદો ખાઈ છે He eats his honest bread He honestly earns his bread, and lives a decent life 2 He works for his bread, and lives a decent life He is not rich, and at the same time not in debt He commands a competency રોટદો ખાવરા વેલો To get one dismissed from employment રોટદા વેળા Dinner time, 10 or 11 o'clock in the morning

Prov રોટદો ત્યા પોટવે One should stick

to the place, where one gets one's maintenance રોટદો આપવે પણ ચોટદો ન આપવે One would more easily be provided with maintenance than with a resting place

રોટી, *s f* [See રોટદો] A cake 2 Food

રોટી ચોપારી, *s f* An inferior kind of arica nut

રોડ, *adv* [Redup of રોડ] Very thick (Always used as રોડ રોડ)

રોડુ, *s n* A brickbat 2 A clod of earth

રોડી, } *s m pl* Flight

રોડો, *s m* A large cow-Jung cake

રોણ, *s f* [S રોણ See રોણ] A fierce quarrel

રોણક, Same as રોનક

રોણું, *s n* [See રોણ] Crying, weeping

રોત ડી, *s f* Same as રોચડી 2 *adv* Habituated to cry or weep (said of children)

રોઈ ડા રડવા, } *v i* [See રડવા+રડવું]

રોઈ છુા રડવા, } To tell tales of sorrow, to make a poor face

રોઈ, *s m* [S રોચ obstruction] A pit in the way of a cart

રોચ, *s m* [S fr રચ to obstruct] Obstructing impeding, hindering 2 Blocking up, stopping

રોચે મસ્તકે છેડે છે શીઢરિ ધોવે રકમનીચે રોચ —દયારામ.

રોચક, *adv* Obstructing, obstructive, hindering 2 Preventing, stopping

રોચ ન, *s n* Same as રોચ

રોચવું, *v t* To hinder, to obstruct 2

To stop, to block up, to close 3 To confine રડ રોચુ, આવે વડવા, હદીતે પાડી યુ પુરુષાગે —ગેમાનદ

રોન, } *s f* [Eng Round] The rounds, રોચ, }

patrol, night watch

Id રોન ફાડી To go on one's rounds and keep watch

રોનક, *s f* [P રોનક] Splendour, lustr

2 Beauty, grace, ornament

રોનક દાર, *adv* [+દાર P. having] Splen-

coin ૨ *adv* Sharply, smartly; promptly
૩ Instantly, forthwith

Id ર૨૧૩૧ પ૨૨૧ *Cash*, money down ર૨૧૩૧
ચ૨૧૧ *A* ready, sharp or straightforward
answer ૨ *A* plump refusal

શિક્ષણી, *s f* Same as શિક્ષણ

મન પવન અગ્રમ, બે રોમ્મા, હોડા દેમ રહે ?
એ બેની શિક્ષણી હર તમારે —પારામ.

શિક્ષુ, *v t* [*S* *fr* *obstructed*, occupied,
fr *હર* to obstruct] ૧ to stop, to detain, to
engage ૨ To obstruct, to impede, to in-
terrupt, to prohibit, to prevent ૩ To en-
close, to surround

Id પ૨૨૧ શિક્ષા To invest money ર૨૧૧
સુરુ-સામુ ૧ To hold back, to prevent સામુ
સને ર૨૨૧ ૧ to engage a man as servant

શિક્ષણ, *s n* Hindrance, obstruction,
stoppage, prohibition, prevention, deten-
tion ૨ Embarrassment in business ૩
adv Being occupied

શિક્ષ-ક, *v t* To be engaged, occupied,
detained, or employed

શિક્ષ, Same as શિક્ષ, શિક્ષુ

શિક્ષ, *s m* [See ર૨૧ or, See નિરખ-ક *fr*
S નિરંક to stare at] An eager desire ૨.
Giving oneself airs, entertaining high
notions about one's own importance.

રેણે પુત્ર પરિવાર સાથે, વધાવિયો (સાથ) ર૨ખખા
—પ્રમાનદ

શિક્ષ-લ્પ, *s n* [*S* *fr* to be angry See
ર૨૧] A brawl, a tumultuous broil, a scuffle
શિક્ષુ, *adv* [See રૂપ price] Similar to,
like to, of the same value as

શિક્ષુ, *s n* [See રૂપ a tree] Wood, fuel

ર૨૧, *s m* [*S* *fr* *હર* to pain] Dis-ease,
disorder, malady, sickness ૪ Angry, a
grudge ૫ Arrogance, conceit, pride,
haughtiness.

Id ર૨૧ કાઢવે To take the conceit out
of, to humiliate

Prov ર૨નુ ધર ખારી, ને કહ્યાનુ મૂળ દોરી
Conjuring is the source of disease, and
joking of a quarrel

ર૨૧-ચાલો, *s m* [ત્યાગ-ક] An epidemic
disease

ર૨૧-શિક્ષ, *s f*, [+ શિક્ષ redup] Diseases
and other ailments caused by evil spirits

ર૨૧ાન, *s m* [*P* ર૨૧] Varnish ૨ *A*
coating of varnish

Id ર૨નાન હરુ To varnish ૨. To excite
ર૨િયુ થુ, *adv* [See ર૨૧] Of a richly
constitution, richly (ર૨િયુ, ર૨િયુ-ય, મ, ર૨-
િયુ થુ *f*, ર૨િયુ-ય ન)

ર૨િયુ-ય, Sanskrit Superlative form of
ર૨િયુ and ર૨િયુ.

ર૨િયુ, *adv* Diseased ૨ Unhealthy, un-
wholesome ૩ *s n* *f* A patient

ર૨િયુ હુ, Same as ર૨િયુ થુ.

ર૨િયુ, *adv* [*S* *fr* ર૨િયુ] That makes
tasteful or palatable, rapid, easy, easy
(of a medicine or condiments) ૨ That
which stimulates or restores a vitiated palate

ર૨િયુ-લી, } *s f* [See ર૨૧, ર૨૩; ર૨૬,
ર૨૭.લી, } *s f* [See ર૨૧, ર૨૩; ર૨૬,

ર૨૩] Knavery, cunning (Used by children
in their games)

ર૨િયન, *s n* [See ર૨િયુ, ર૨િયુ] Splendour,
magnificence, charming appearance, charm-
ing manner માદનમ ર૨િયન માદનમાદનમાદનમાદન
—વર્ણન

ર૨િયુ, *adv* [See ર૨િયુ, ર૨૬, ર૨૬] Dried and
wrinkled, contracted and covered with
wrinkles

ર૨િયુ, Same as ર૨િયુ

ર૨િય, *s m* [*P* ર૨િય] A day ૨ Daily
wages ૩ *adv* Daily, everyday

Id ર૨િય નરુ To be engaged as a day-
labourer ર૨િયે રાખુ To engage as a day-
labourer ર૨િય બરુ To work as a day-
labourer ર૨િય હોને Everyday, daily

ર૨િય આવડુ, *v t* [See ર૨૧ + આવડ]
To be ready to cry or weep

ર૨િય ગાર, *s m* [*P* ર૨િય *fr* ર૨િયગાર]
Occupation, calling, business ૨ Employ-
ment

ર૨િય નર-ગાર, *adv*. [+ *P* *fr* upon See
ગાર] Employed, engaged in service

ર૨િય-ગારી, *adv*. That has employment
or service

redup + વેળા] The evening twilight
 સોનો, *s m*. [See સો] Noise, uproar 2
 Income
 સોદ્ર-રસ, *s m* [S *f* રઝ terrible + રસ]

Anger, rage 2 The sentiment of anger in rhetoric
 સોરવ, *s n* [S] A name of one of the hells

સ.

સ, The thirty-ninth letter of the alphabet, and the twenty eighth consonant
 લઉઓ, Same as લોઓ

લકવો, *s m* [Ar लक्ष्ण] Paralysis, palsy, hemiplegia

For સક, લકા, લંગોટ, લંગોડી, લધન, and such other words, usually written with an Anuswār, see under their proper nasal letter

લંકાર, *s m* [S लंकार] The letter લ, or its sound

લો દકાર દુખ વસી મન મધ્યે પ્રાણી પ્રાણ આધાર, આપ લંકાર લગો તમે યાળી, નહિ હો લગેરા રંકાર
 —દયારામ

લકીર, *s f* [See લોળા, લળાંચ] A line, a streak, a thin stripe

લકુળો, *s m* [See લાલ] Gain, profit (Used in contempt)

લકુડી, Same as લાકડી

ગુનદાર ગુ નંદર ધાવો, લકુડી લીજે લકુડીવાળા
 —દયારામ.

લકડ, Same as લાકડ

લકડ-કોટ, *s m* [+ કોટ] A barricade, a stockade paling, a wall of stakes or palisades around a place

લકડ-ખોદ, *s m* [+ ખોદ-ચ] The woodpecker

લકડ રી, *adj* [See લાકડ-રી] Hard, stiff, and tasteless, like saw dust

લકરિ યુ, *s n* A wooden casket, in which spices, &c, are kept near the hearth for use in cooking

લક્ષી, *s n* [See લગ લગ] A species of pigeon

લક્ષ, *s m n* [S लक्ष *f* लक्ष to see] Attention, need, mind

Id લક્ષ આપવું-કેવું, લક્ષગા લેવું To attend

to; to take into consideration લક્ષ ખેંચવું-કેવું To attract the attention of, to draw the attention લક્ષમા આવવું-કેવું To be pleased with, to like લક્ષ્ય The thing aimed at, the thing to be attained; the goal 2 The thing or word of which a definition is framed

લક્ષ, *adj* [S] A hundred thousand, a lakh

Id લક્ષ વસા Most probably

લક્ષ-ચુ, *s n* [S *f* लक्ष to see] A mark, a sign, an indication, a symptom; evidence 2 A quality, a property, any distinguishing attribute or characteristic 2 A definition 4 Conduct, practice, course of life 5 Habit, addictedness 6 Look, aspect

લક્ષ-ચુ-વર્ણ, *adj* [+S લક્ષ, લક્ષ=વાળું having] Worthy, qualified 2 (Ironical) Unworthy

લક્ષ-ચુ-વહેણું, *adj* [+S લક્ષ to bear, to possess See વહેણું] See લક્ષ-ચુ-વર્ણ

N B Generally used of a woman, as લક્ષ-ચુ-વહેણી, out of endearment or tenderness

લક્ષ યુ, *s f* An ellipsis, a word, &c, understood though not inserted 2 The force or application of a word or phrase

લક્ષ રૂ, *v t*. To aim 2 To expect, to look for 3 To guess, to conjecture 4 To discover, to discern

લક્ષધિપતિ, } *s m* [See લક્ષ, *adj* + અ-લક્ષધીશ,

ધિપતિ, અધીશ] A millionaire, a person possessed of a lac (of rupees)

લક્ષવદિ, *adv* [S *f* + અવદિ] By lakhs, by hundred thousands

લક્ષી, *adj* [See લક્ષ attention] Attention

did 2 Beautiful, graceful

રૈપ, *s m* [S See રૈપ-૩] A young plant, a sappling, a shrub

રૈપ-બી, *s f* Planting; sowing

રૈપ-હું, *v t* [S રૈપ to cause to grow fr હું to grow] To plant, to sow 2 To lay the foundation of.

રૈપે, Same as રૈપ.

રૈફ, Same as રૈપ

રૈફ-દાર, } *adj* Giving oneself airs, ostentatious

રૈય, *s m* [Ar રૂય awe] Awe, fear, terror, apprehension, reverential fear 2 An awe compelling look or appearance 3 Ostentation, vanity, pride

Id કપર રૈય રાખવે-ધરાવવે-ચલાવવે To hold in awe; to overawe રૈય ગાવે To give oneself airs રૈય બેસાડવે To establish one's reputation as being awe-inspiring or terrible

રૈયડ, *adj* Stupid, dull

રૈય-ડી, *s. f* An ornament worn by women

ગદયા, લાજ ટકાની મારી રૈયડી ને;

હીરા જડિત મારો છે હાર ને —તનિયો

રૈમ, *s n* [S] The hair on the body

Id રૈમે રૈમ, રૈમરૈમ Lib In every hair of the body Hence 2 In every part of the body, all over the body

રૈમ-ફૂપ, *s m* [+ S ફૂપ, ફૂવે, & well] The pit or cell in which a hair is set, a pore of the skin

રૈમ-શત્રુ, *s m* [S ફી + શત્રુ] A barber
રૈમ-ચંદ, *s. m* Hair on the body standing erect

રૈમ-ચિત, *adj* [fr + અર્ચિત p p of અર્ચ to make clear, to unfold] Having the hair erect (either through joy, wonder, or fear)

રૈમ-ચળી, *s f* [+ ચાલવિ] A line of hair (above the navel)

રૈયણ, Same as રૈદન, રૂદન.

ગમા રૈયણ રૈયણી, નયેણે મરિયા નીર —સામળાણ.

રૈયલી, *s f* An anchor

રૈયુ, *adj* [See રૈ-૩] Wretched; miserable (used as a term of abuse by women).

રૈલ, *s m* [Eng Roll] A roll 2 Giddiness, sea sickness 3 A kind of silken cloth

રૈહું, *adj* [See રૈ-૩] Dull-headed; stupid

રૈ-વ-ડા-વ-ગુ. *v t*. [Caus. of રૈ-૩] Same as રડા-વ-હું

રૈ ગુ, *v i* [S હું to cry] To cry, to weep 2 To be defrauded or deceived.

Id રૈલી સૂર A weeping face

Prov રૈતો નય, તે મુવાની ખખર લાવે A crow was never the bearer of good news

રૈશન, *adj* [P રૈશન bright] Bright, shining 2 Manifest, obvious; apparent

રૈશના ઈ, *s f* [Hem Des રૈસાનિદ = S માર્દિ cleanses or washes] Light, illumination 2 Ink

રૈશની, *s f* [Dh Des રૈસનિય = S માર્જિત્ત્ polished] Light, illumination 2 Liveliness, pleasure 3 Ink

રૈર, *s m* [S ફી હું to be angry] Anger, ire, wrath

Id રૈય રાખવે To bear a grudge

રૈરિણી, *s f* [S] The fourth lunar mansion or constellation (containing five stars) in the form of a cart

રૈય, *s m* [Hem Des રૈયે = S ફરહઃ a quarrel, રૈય a loud sound See રૈ-૩] Plague; pestilence 2 Prevalence or spread of terror 3 Confusion 2 Noise, uproar 5 Ignominious treatment 6. A large quantity

રૈયમા રૈય તણ ઘણે પેળી —ફૂપરૈમ.

Id રૈય ચાધવે To prevail (of a plague) રૈય રૈય Morniment or revelry in which red powder (રૂચાદ), pleasure, music, and noise prevail or have the upper hand ધણ રૈય Weeping, lamentations

રૈય-વા-હું, *v i* To be angry

રૈય-હું, *v t* To roll, to plane, to polish. 2 To press, to crush

રૈયા-ગુ, *v i* To walter 2 To be crushed and beaten down 3 To strive hard at any business

જાણી કોણી વેળા, *s f*. [See રૈય+કોણી

writing, a copying fee

લખાણ, *s n* A writing, a document
2 Style, mode of writing 3 A petition,
a representation

લખામણ, *s n* } Same as લખાણ
લખામણી, *s f* }

લખાણો, *s m* [લખ-લખ+કાર *Of* લખારો]

Idle and useless talk

લખાણવટ, *s f* [See લખાણ + વટ] Same
as લખાણ 2 The mode or style of writing

લખાણવટું, *v t* [Caus of લખણ] To
have or get written 2 To dictate 3 To
snoop on, to pounce upon

લખાણું, *v i* To be written

લખાણું, *v i* [See લક્ષ, લક્ષ્ય attention]
To be understood

લખાણી તળું લખણું; મુણું તળું, અઢી કાય

—દયારામ

લખિત, *adv.* Written, documentary
2 Destined

લખિતગ, Same as લખિતંગ

લખે શ્રી, } [See લક્ષ, લાખ, a lākh+શ્રી]
લખે સરી, }

Same as લખપરિ

Prov લાખ મળવાના નથી, અને લખેસરી થવાના
નથી A phrase used by one whose ambition
in worldly affairs does not soar high

લખેડ-વુ, *v t* [See લાખ sealing wax+
S વૃત્ત=L varto to turn] To cover with
sealing wax and glaze, to glaze with
sealing-wax

લખેડી, *s f* A small marble

લખેડો, *s m* A large marble 2 A
sealed cover, a sealed letter

લખ્યા, *s n pl* [See લખણ] A writing,
a document લખ્યા કરવા To have the dowry
&c, settled

લખ, *s m* [See લાખણ] A beam placed
on a wall

લખડી, *s f* [See નગદી *f* Ar નક્કું
ready] A bar of gold or silver

લખડું, *s n* [S લખડ a stick, wood, see
લક્ષ, લાલકું] A wooden frame placed on an
ass's back to hold a burden 2 A heavy
burden

લખ ચોરાશી કેર લગડું, માથે ગાગી લીધું કે

—દયારામ

લગણ, *adv* [See લાગણ] Till, until,
so long as, as far as

લગણ, *s m* [S *fr* લ a particular
metrical foot+ગણ] A metrical foot of one
short syllable

લગત, *s f* [See લાગણ] Junction, pro
ximity, nearness; vicinity 2 Intimacy;
acquaintance 3 *adv* Adjoining, near 4
adv Being adjacent, accompanying

લગતી, *s f* Partiality, partizanship,
favouritism

લગતું, *adv* Close to, near, nigh; con
nected with 2 Relating or pertaining to;
relative to 3 Relevant, pertinent

લગતી, Same as લગતી

લગન, *s n* [S લગ્ન *f* લગ્ન to join See
લાગણ] Being absorbed in, absorption of
the mind 2 Nuptials, marriage, matrimony
3 A period of five *ghadīs* or two hours

Id લગન લેવું (more often in the plural,
as લગન લેવાં) To fix the day for the mar
riage લગન માડવું To begin the preparations
of a marriage ceremony લગન કરવું To mar
ry લગન બેઠું To examine the horoscopes of
the bride and the bridegroom with a view
to fix the day of marriage ધડીયા લગન A
marriage gone through in a very short time

Prov લગનના ષીત લગને જ ગવાય Every
thing has its season લગન કરી જુઓ, ને ધર
હોયી જુઓ Performance is more difficult
than theory લગને લગને કુવારા Always in need
2 Not satisfied 3 Importunate

લગન, Same as લગની Desire 2 Eager
ness

લગને લાગ્યા ગાયન કરતા, ભૂત ભેરવ થી ચાલ્યા !
—પ્રેમાનંદ.

લગન-ગાળો, *s m* [See લગન marriage +
લાગ time] The period of the year when
many marriages are celebrated, the mar
riage-season

લગન-પડો, *s m* [પડો, પડીકું] A bundle
containing sweetmeats or red powder sent
as a present to the bride by the bridepro-

tive 2 Expectant

લક્ષ્મી, *s f* [S] The wife of Vishnu, the goddess of fortune and beauty (supposed to have come out of the ocean when churned by the gods and demons). 2 Fortune, riches, wealth, prosperity 3 Elegance, loveliness, charm, splendour, beauty 4 Royal power

Prov લક્ષ્મી ચાલ્યો દર ન ચાલે, ત્યારે મો ધોવા
જુ To let pass a favourable opportunity Cf
He who will not when he may when he
wills, shall have nay લક્ષ્મી ચાલ્યો દર ન ચાલે
ત્યારે મો ધોવા ન જુ Strike the iron while
it is hot When the pig is proffered hold
up the poke

લક્ષ્મી-પૂજ ન, *s n* [S fr + પૂજ] The ceremony of worshipping Laksmi on the 13th of the dark fortnight of ચામો

લક્ષ્મી વાન, } *adj* [S લક્ષ્મી-વન + વન,
લક્ષ્મી વન, } *adj* [S લક્ષ્મી-વન + વન,

વાન, વન, = વાનુ having] Wealthy, rich, opulent 2 Prosperous, flourishing

લક્ષ્ય, *adj* [S જી to see See લક્ષ]
Worthy of attent on 2 Fit to be aimed at
3 *s n* The aim, the mark

Id લક્ષ્ય The thing aimed at, the aim, the goal 2 The meaning intended to be conveyed by an expression

લખ, *s f* [See લક્ષ, લક્ષ્ય] A vicious propensity, addictedness to

લખ, *s f* [See લક્ષ-ની] Wealth, riches

લખ, *s m* [See લક્ષ] A lakh, a hundred thousand

ઈય અળગા હવે, શીય દારે થકી,
લક્ષમણે હરી લખ નહો લક્ષ —સામળાદ.

લખ-લખ, Same as લખા લખ

લખ-લખ, *s n* [See લખ-લખ] The work or duty of a writer

લખ-લખી, *s f* A subscription list

Id લખણી દરની To open a subscription list

લખ-ત, *s n* A writing, a document, a bond, an agreement

Id લખ વતર Any kind of document, however indefinite or informal

લખ-ત, *adj* Writing 2 *s m* The writer of a document, the undersigned writer, the writer of the above

લખ-પતિ, *s m* [See લક્ષ a lakh + પતિ.] A millionaire

લખમી, Same as લક્ષ્મી.

લખ-લખ, *adv* [Imit] Brilliantly, brightly

લખલખ લવલવ શી કરે ? જરૂર આવશે ચાલ
—સામળાદ.

Id લખજી હવે To speak rapidly, loudly, and at intervals interrupting other speakers લખલખ થયું લોહો bristling with rays (of a bright object), to sparkle 2 To tremble, to shake

લખ-લખિત, *adj* Bright, sparkling, brilliant

લખ હુત, *adj* [See લખ, લક્ષ, લખ + હુત-હુત] By thousands and hundreds of thousands 2 Abundantly, extravagantly, lavishly

લખ લુ, *v t* [S લેખ to scratch, to write] To write, to pen 2 To compose 3 To copy

Id લેખા લખી રાખ્યું To have impressed firmly on one's heart, so as never to be forgotten લખી લખ્યું To write off, to have the work of writing completed 2 To close an account 3 To write an item off, so as not to be recovered લખી આપ્યું To pass a writing લખી રાખ્યું To make a note, to enter into a memorandum book, to preserve in a written document, to preserve in writing લખી લખ્યું To write in haste and not with great care તેના ભાગ્યના દુ પાને લખ્યું હશે It is possible he is destined to suffer pain લખાં કરવાં To reduce to writing, to make an agreement in writing

Prov લખ્યા લેખ નિશ્યા ન થાય લખારે There is no flying against destiny લખાણે તે વચા-લું=લક્ષ્યા ભણે, પણ લખ્યા ન ભણે The buried is forgotten, but not the written

લખ હું, *v t* [See લક્ષ, લક્ષ્ય, attention] To observe with attention

સુધારક ચઢતે લખી લાય થયો, તે લખવાય —દયારામ.

લખવો, Same as લક્ષવો.

લખા-જ, *s f* [See લખ-જ] Wages for

spicious hour in which the main ceremony in the celebration of a marriage is commenced

અક્ષ-તિથી, *s f* [*S f* + તિથી] An auspicious lunar day on which marriages can be celebrated

અક્ષ-નક્ષત્ર, *s m* [*S f* + નક્ષત્ર] A constellation in the moon's path that is auspicious for the celebration of marriages

અક્ષ-પત્રિકા, *s f* [*S f* + પત્રિકા a paper] A paper on which the auspicious times for the celebration of a marriage are written

અક્ષ-યુક્ત, *s m* [*S f* + યુક્ત] An auspicious period of time in which the parties to be married may be religiously united

અધિ-મા, *s f* [*S f* + અધિ small] Smallness, littleness, lightness, levity

અધુ, *adj* [*Dh Des* અધુ *f* *S* અધુ] Small, little 2 Light, not heavy 3 Short

અધુ-તા, *s f* }
અધુ-તા ઇ, *s f* } Smallness, littleness 2
અધુ-ત્વ, *s n* }

Lightness 3 Shortness

અધુ-નીતિ, *s f* [*S f* + નીતિ] Same as અધુ-રાહ

અધુ-લાઘવી, *s f* [*S f* + લાઘવી cleverness *f* + અધુ short, clever] A clever contrivance, a stratagem, an ingenious plan, a master stroke

લાખો કર કરી, અધુલાઘવીના પખીનો કર કાલેયો
—પ્રેમાનંદ

અધુ-શંકા, *s f* [*S f* + શંકા] (*Lit* The minor shaine) Making water

લંક, *s m* [See વક, વક, વક] The elegant curve of the waist of a woman

તેના ચરણ નીચે પદની, લંકરી કીતો લક
—પ્રેમાનંદ

લંક, *adj* [See લંક the capital of Ravana, which was supposed to be built with gold] Rich

Id લક લાગતુ To be rich લક લાગતુ To make rich, to patronize and promote the fortune of

લકા, *s f* [*S*] The kingdom ruled over

by Ravana the modern Ceylon 2 The figure of trees, giants, monkeys, &c., made of gunpowder, and let off as fireworks, 3 A conflagration

Prov લંકાની લાકા, ને લાકાનો વર Two things that will never be reconciled, Two incompatibles લાકાનો સોલુ, તે શા કામનું ? What is the good of that which one cannot get લકા લુગાણી ત્યારે, ડોશી કહે “ મારી પૂણીઓ એ નંચ ? ” Every one for himself

લગ, *adj* [See લગડ] Lame, crippled

લગ-લાંડુ, *v* ૨ To limp, to hobble 2 To become weak

લંગ, *adj* [*S* લંગ lameness] Lame, crippled, disabled

લગર, *s n* [*Dh Des* લગલ *f* *S* લગલ the tail *Of* *P* લગર] An anchor 2 An anklet 3 A toy made by children resembling a plummet

Id લગર લગલ, લગર લગલ To weigh anchor લગર નાખતુ, લગર ફાંસતુ To cast an anchor લગરવાર કરતુ Same as લગર

લગર તુ, *v* ૧ To anchor, to moor

લગરિ-યુ, Same as લગર, 3

લગરી, *s f* A small anklet

સુંદર જાળક, રૂપ રસાંતુ ચરણ લગરી વાગે રે
—દયાગામ

લંચુડ, }
લંચુડિ-યુ, } *s m* [*S* લંચુડ a tail] A
લંચુડ, }

tail 2 A monkey

રાવણની ક્યા ગઈ રિદ્ધિ રે ? લંચુડિયે લીધી રે.
—સુધિરાવ.

લંગોટ, *s m* [See લંગોટ + લંગોટ] A piece of cloth worn round the loins covering the privities

Id લંગોટ મારવો To become an ascetic લંગોટ-બધ, *adj* [+ બધ, બધ-તુ] Devoted to a life of celibacy, chaste, continent

લંગોટિ-યો, *s m* A friend of one's boyish days, one with whom friendship was formed when the parties were children 2 A hermit 3 A playmate, a comrade, an associate, a companion

om's party

લગ્ન-સરા, *s f* [+ P સરા] The season for celebrating marriages, the marriage season

લગ્નિ-ધી, *e m* A person bearing a letter from the bride to the bridegroom fixing a day for the celebration of the marriage

લગ્નની, *s f* [See લગ્નની] Being deeply engrossed in, abstraction of the mind, deep meditation 2 Being wholly engrossed in, or intent upon 3 An arrangement, a design, a scheme

લગ્ન ની વર ન ગા, ગર ગોરા વધાય, લગ્નની ખત દયાની, હોરતા સૌથી નવે — ગ્રેમાન્દ લગ્ન-લગ્ન, *adv* [See લગ્ન ગુ + લગ્ન reap] Being close to or near, about, thereabouts, almost

લગ્નની-એક, } *adv* [See લગ્ન + એક] લગ્નની-ક, }

Little, at a short distance, for a short time

લગ્ન-વાડ, *s f* [See લગ્ન-વાડ રસ] Connection, attachment, love, affection, intimacy

લગ્ન હું, *s m* [See લગ્ન-હું] A certain quantity (as of an article of consumption) taken daily or regularly and at a settled rate

લગ્ન-હું, *v l* [Caus of લગ્ન-હું] To touch, to apply, to lay, to put 2 To fix the mind upon, to engage, to attach to 3 To employ 4 To set fire to, to burn 5 To strike to beat 6 To set people quarrelling with each other 7 To put a meaning upon the words of a speech, to interpret

Id લગ્ન લગ્ન To apply a medicine હાથ લગાડો To touch with the hand 2 To touch with the intention of taking possession of કામે લગાડુ To employ ગત લગાડુ To fix the mind upon દેવા લગાડો To make a fire ચાલિ લગાડો-ચાલ લગાડો To set fire to ચાલ લગાડુ To cause to persecute or harass ચર્ચ લગાડો To put a meaning upon, to interpret ધોડા લગાડો To stitch 2 To sew કામે લગાડુ To employ જોડુ-માડુ લગાડુ To annoy 2 To take ill, to be annoyed

વાર લગાડો To delay, to detain 2 To hesitate, to scruple ચુપ લગાડો To produce (good or bad) effects, as a result of one's contact or company દવા લગાડો To make a comparison; to make use of the figure of speech called simile

લગમ, *s f* [P] The bit of a bridle 2 The reins, guidance; direction, management, power 3 Cheek, control

Id લગમ હાથ રાખ ની To keep under control 2 To keep oneself under control, to restrain oneself લગમ દી ચુપી To let alone, to let one have his own way. લગમ લગ દી To be frugal in spending money 2 To exercise one's control over another person with severity, to tyrannize લગમ ચાલિ-પડો To stop going 2 To stop

લગમ, *n l* [See લગમ-ચાલિ] A little; slight 2 At a short distance 3 For a short time

લગમ-ક, Same as લગમ-એક

લગમ-ચુ, *v l* [Caus of લગમ-ચુ] See લગમ-ચુ 2 To apply, to lay on, to strike 2 To fix, to listen

Id લગમ લગમ To give a slap in the face of a person, to slap in the face ચુપ લગમ To use a contrivance, to make use of a contrivance ચાલિ લગમ To tune a fiddle

લગમ, Same as લગમ

લગમ, Same as લગમ

લગમ, *interj* [See લગમ-ચુ] A word of encouragement, "At it!" "Go it!" "Bravo!"

લગમ-લગ, *adv prep* Being close to or near 2 Almost

લગમ, Same as લગમ-લગ

લગમ, Classical form of લગમ

લગ્ન-કાર્ય, *s m* [S f + કાર્ય] Marriage ceremonies

લગ્ન-કુરુળી, *s f* [S f + કુરુળી] A circular figure with 12 columns, in each of which the number of the sign of the zodiac is placed

લગ્ન-ધર્મિકા, *s f* [ધર્મિકા n space of time equal to 24 minutes ધર્મિકા] The au-

dulous 2 Supportless 3 Without occupa-
tion or patronage.

ચાને જ્યારે તે મોત્રે તા માત્ર્યં, ત્યારે સદૃશતા મૂક્યાં.

—प्रैमानंद

Id aṅga ṁṁṁ To let alone, not to con-
cern oneself about

સાદ ક.તું, and Same as સાદ.ક.તું.

to dance] To hang 2 To remain support-
less 3 To be without occupation or
patronage

၂. To put on; to toss on or throw over

Coquettish, flirting, of affected airs.

લટકું, ૪ ન Same as લટ-કે

અમુક્ષણ સટકુ હાશનું, ચેત્યા તે પામ્યા પાર.

—इयारम

ॐ-ॐ, ॐ m [ॐ नृत्य, नर्त, to dance]
 Coquetry, affectedness, an affected grace
 ful gait 2 A graceful gesture 3 A casual
 occurrence, an accidental event

Id ઝટકો કરવો To make a graceful gesture

ભટ-કો-ઝટકો, *adv.* Casually, accidentally

2 *s f* Briskness, liveliness, restlessness.

Id ६२५३ ६२५३ To make a bustle in
order to mislead or deceive

६२-५१-३, *adj* Brisk, lively, restless 2
१ Briskly moving about

2 To do idle and useless work.

or 2 Dangling; hanging about loose and gracefully 3 Bristling with rays of light

ed 2. [See **અટ.**] To be entangled

નાકે મોતી લઈ લટકરી, સદર મુખ પર ઝમે ર

—तुषारिभ

hair
 ६२.५१, ६३५१ Looks of hair, tangled

Id ଶଯ୍ୟା ଧରିବା To catch by the lock

2 To catch in the most vulnerable part ၵၢၤ
 ၵၢၤ ၵိၵိၵၢၤ Lit To pluck the locks of hair
 2 To crush; to ruin.

ਢੁਲੀ, *adj* [See ਢੁਲੰਗ, ਢੁਲੰਢੁ] Dangling; dancing gaily and gravely.

નાકે મોતી લટે લટ્ટરી, સદર મુળ પર બ્રમે ર

—हय।१।म.

Engrossed, intent upon 2.
Still, motionless

Id aṭ aṭ-may To be wholly engrossed in or under the influence of. 2 To be still or motionless.

६४, }
 ६५, } m. [Hem Des लट्टी f; S पट्टि a
 ६६-६७, }

ଅଢ଼ିବୁଜା, *adj* Stout, sturdy, robust;
strong 2 Roguish, knavish

ਭੰਗ, ੨ m A stout fellow ੨ The axle
of a cart-wheel ੩ A lump of gold

၇၁၁.၁၂, } *adj* [See ၇၁.၁၃] Quarrel-
 ၇၁၁.၁၃, }
 some, contentious

ငါးငါး, Same as ငါးငါး

६३-२३ जुं, व २ [Limit Or, See edit]
 To stumble, to stagger २ To stammer

લડ-ચડિ.યુ, ૭ ન Stumbling, a stumble.
 લડધ, *adī* [See લડ ૧, લડ:૩] Violent.

turbulent, quarrelsome 2 Big; stout
 swing, to rock, to shake 2 To dangle; to
 with, to be officious 2 To meddle

લક-મહિ યુ, અર્થ Meddlesome; officious

લડમ-લડ, Same as લડા-લડ

ଶ୍ରୀ.ବା.ସ୍ତ, [+ ବଢ଼ି ଗଲା] Same ନଂ ଶ୍ରୀ.ବା.ସ୍ତ

असु, व १ [Hum Des ~~असु~~ =
विदितम् disunited] To quarrel, to fight, to
contend २ To wage war ३ To go to law

લગોટી, *s f* A small લગોટ
Id લગોટી પાત્રી To wear a loin cloth
as opposed to *dhotar* Hence 2 To squander
away one's all and put on a loin cloth
and live like a begging mendicant 3 To
turn a recluse

લગોટી, *s m* See લક્ષોટ 2 Same as
લગોટી થે

લંઘન, *s n* [S See લંઘન] Transgress-
ing, disregarding 2 Fasting, abstinence
લંઘુ, Same as લંઘન

લંધી *s f* A woman who serves as a
prompter at the time of mourning

લંધી, *s f* [Hindi લંધી *f* S નાગરિક
an inhabitant of a city See નાગર Fem of
Hind *लंघी* *f* નાગર, નાગરિક, +P ના લંધી]
A beautiful woman

લંચક, *adv* [Imit Or, See લંચક] To
munch 2 To eat in haste

Id લંચક લંચક ખાતુ To munch 2 To eat
in haste

લંચક, *s f* [See નાચ *fr* S નૃત્, નર્ત, to
dance] A sprain, a strain, a dislocation
2 A graceful gait

લંચકુ, *v t* [See લંચક, લંચકુ] To
receive a sprain or strain 2 To give way,
to yield, to sink under pressure 3 To
walk gracefully

લંચકો, *s m* A lump, a glutinous mass

Id લંચકો ધાન્ય પાત્રા જેટલુ માણુ ચલણુ છે I
(generally, a young married woman in a
joint Hindu family) have no influence in
the management of the family affairs I
have simply to live and work for the good
of the family without exercising any in-
fluence over the management

લંચકુ, *v t* [See લંચક] To besmear,
to daub

લંચક, Same as લંચકુ

લંચપથ, *adv* [See લંચકુ + પથ, or પથ
edup of લંચ] Being glutinous, clammy,
or viscid

લંચ-લંચ, *adj* Glutinous, clammy
viscid

લંચ-લંચકુ, Same as લંચકુ

લંચકુ, *v t* [See લંચક Hem Des લંચક
S લંચકે it falls or slips] To sink unde
pressure, to yield, to give way, to give in

Id લંચી લંચ To shrink under pressure
to yield, to give way, to give in લંચી લંચ-
કુ To shrink under pressure, to submit
2 To beg meanly

લંચાણ, *s n* [See લંચક + યા.] A per-
plexing affair, a difficulty or trouble

લંચન, Same as લંચણ

લંચ, Same as લંચી

લંચ વ કુ, *v t* [See લંચ, લંચ] To be
ashamed or abashed

લંચ-વ-કુ, } *v t* To ખંજો shame
લંચ-વ કુ, }

લંચ-મણી, *s f* The sensitive plant, the
Humble plant

લંચ-મણ, *adj* That brings disgrace or
shame

લંચ, *s f* [S *fr* લંચ to be ashamed]
Shame, modesty, bashfulness 2 Shame,
disgrace

Id લંચ પામી To be ashamed

લંચાણ, *s n* [+ચાણ.] Same as લંચ-મણી

લંચાણ-કુ, } *adj* [S લંચાણ *fr* આલુ c
લંચાણ, }
suffix showing "possession."] Bashful
modest, shy

લંચાણ, *adj* Ashamed, abashed, con-
fused by guilt

લંચન, Same as લંચાણ

લંચ, *s f* [See લંચકુ] A lock of hair,
tangled hair 2 Entangledness 3 A string
of pearls.

લંચક, *s f* [See લંચકુ, લંચક] A grace-
ful gait or gesture 2 Manner; air, style,
fashion 2 A sprain

Id લંચક સવાય A bow with a graceful
gesture, a formal bow 2 A casual acquaint-
ance, not amounting to familiarity or
friendship

લંચક-લંચ, } *s n* A pendant 2 A
લંચક લંચ, }
kind of wooden frame, a kind of stand

લંચકુ, *adj* Hanging, swinging, pen-

person ૩ An obstacle

Id લપ વળગતી To be troubled, obstructed, or bored

લપ, *adv* [Imit] Hastily

Id લપ લઈને Hastily

લપ-કો, *s m pl* [S લપ્ to speak + કર doing fr ક્ર to do] Taunts

Id લપડા કરવા To taunt લપડા ખાવા To bear taunts with patience

લપ-કોરો, *s m* Quickly moving the tongue backward and forward

લપ-કો, *s m* [See લપેડ-કુ] A lump, a dab

લપ-કો અપ-કો, *s m* An event sudden and of a short duration

લપ-છપ, *s f* [See લપા-કુ+છપા-કુ Cf લા-ભેલ] Roguish arts, dark manœuvring, fraudulent complicity

લપટ, *s f* [See લપેટ કુ] Pouncing upon 2 A snatch, a swoop ૩ A trap, a snare 4 Fragrance, odour, smell

Id. લપટમા લેવું-લપટ મારવી To snatch લપટમા આવવું To be entrapped, to be caught in a trap

લપટ, *adv* Wholly engrossed in લપટ થયા લાલ કો ભારે અતીસે, કે થઈ સુતા છે, ભારે રીસે —દયારામ

લપટ-અપટ, *s f* [+અપટ] A skilful grasp લપટ કું, Same as લપેટ-કુ

લપટા-કુ, *v t* [Pass of લપટ-કુ] To be enwrapped, or covered, to be wound up 2 To be entrapped

લપટ *adv* [S લિપ્ See લપેડ કુ] Loose, slack 2 Rickety ૩ Greedy, avaricious

Id લપટ પડવું To be loose

લપડ-કુ, Same as લપેડ કુ

લપડા ક, *s f* [See લપેડ-કુ] A slap, a cuff, a thump

Id લપડાક મારવી To slap in the face 2 To deceive લપડાક ખાવી To be slapped in the face 2 To be deceived

લપ-કો, A thick લેપ

લપ-લપ, *adv* [Imit] Nimbly, quickly

Id લપલપ ખાવું To eat in haste, to swallow down in haste ગાડ લપલપ થવી To be

terrified

લપ-લપ, *s f* [S લપ્ to speak] Prattling, prating

Id લપલપ બોલવું-લપલપ કરવી To interrupt other persons in their speech by talking in haste idle and useless words

લપ-લપા-ટ, *s f m* [+ટતિ] Working in a hurry, bustle

લપ-લપિ યુ, *adv* [See લપ-લપ] Prattling, chattering ૨ Bustling ૩ Hasty, rash, precipitate

લપ-કુ, } *v t* [Hem Des લિપ્ત=S નિ-લીપ્ત તે it hides itself] To be hidden

લપસ-કું, *s n* [See લપસ કુ] Slippery, glib, smooth

લપસ-કું, *v t* [S સ્પ, સ્પ્, to move] To slip, to slide

Prov લપસી પડ્યો, તેા કહે " નમસ્કાર," Making virtue of necessity

લપ સિંહર *s n* [+ચિદ્ગરી] A tediously long talk or speech 2 Useless and tedious talk

લપાટિ થો, *s m* [See લપડા-ક] Same as કુસટિ થો

લપા કુ, *v t* [See લોપ કુ, લોપ] To hide oneself

Id લપાઈ રહેવું-એસવ-જવું To hide oneself લપુ ક, } Same as લપ-લપ, *adv*

લપુ-લપુ, } Same as લપ-લપ, *adv*

લપુ કું, *adv*, [S લપ્ to speak] Garrulous; chattering, talkative

લપેટ કુ, *v t* [See લપેડ કુ] To roll up, to enwrap, to wrap around, to envelope,

to wind up, to fold, to gird, to roll together, to coil 2 To involve, to implicate

લપેટો, *s m* A covering, a coating 2, Rich brocade Same as લપેટો

લપેડ કુ, *v t* [S લિપ્ besmeared f; લિપ્ to besmear See લિપ-કુ] To besmear, to bedaub

લપેડ કુ, *v t* To be besmeared or bedaubed

લપોડ, *s m* [S લપ્ to speak+ટતિ] One that gives empty promises

to litigate 4 To emulate to vie with a rival, to cope with

લડવે.થો, s n A wrestler; a combatant, a warrior

લડ-સડ-ડું, v t [See લડ, લડક+મડ redup] Same as લડ-ખડ ડું.

મસમસતા મોહન પેર આલો, લડસડતે રંગે —નરસિંગ મહેતા.

લડા-ઈ, s f A fight, a battle, a war, wrestling, a combat 2 A contest, a brawl, a scuffle, an affray, a quarrel, an altercation 3 A lawsuit, a litigation 4 Disagreement, disunion, discord

Id લડાઈ લડ ની To fight a battle
લડાઈખોર, adv [+P ધોર enjoying fr, ઉદ્દેશ to eat, to enjoy] Quarrelsome, contentious

લડા ય ક, adv Warlike, belligerent, military

લડા-લડ, } Same as લડા-ઈ
લડા-લડી, }

લડા વ-ડું, v t [Caus of લડ-ડું] To set to quarrel, fight, or contend

લડા-વ-ડું, v t [See લાડ] To fondle to indulge

Id લાડ કરવા-લાડવા To indulge, to fondle
લડુ, s n A goldsmith's tool

લડું, Same as લડુ

લડ ભૂ, s f Style, mode 2 Custom, habit

Id લડેશુ પડવી To acquire a habit 2 To fall into a habit

લડ ડું, Same as લડ ડું

લડા-ઈ, Same as લડા-ઈ

લડુ ડું, v t [S રૂ, કુના નિ, to cut] To break off the ears of corn 2 To gather 3 To reap 4 To adopt the virtue of

તે આપણી લાંબાળી વાત લણી નય નહિ —પ્રેમાનંદ

લંક, s m [See લિંગ] The male organ of generation, the penis

લંકોર, adv Dissipated, dissolute 2

Rascally, roguish

લલ, s f [See લગ-ન, લાગ ડું] Craving for; hankering after 2 Trick, vice, evil habit, addictedness.

Id લલ લાગી-પડવી To be addicted to

તેને એ ની લલ લાગી Such was her devotion to
લલ, s f [S] A creeping plant, a creeper.

લલ-કુડુ, s n }
લલ-થો, s n } [+ કુડુ, રૂપ, મર્યા]
લલ-મર્યા, s m, }

A lower, an harbour

લલ-ર, s f [S જાત-જાત ન fr જાત, લાત, + તાત-ન] Kicking, a kick 2 Evasion, avoiding 3 After effects

Id લલ માર ની-ખાતવાની To mislead and ruin લલ ખા ની To be misled લલ લા ની-વા ની To suffer from the after effects of a bad deed 2 To suffer a loss

લલ ર-ડું, v t To mar, to blast, to spoil 2 To insult

લલ, s n ડલ [Dh Deo કવ્ય fr S જાત] a garment Or S જાત a tattered piece of cloth [Clothe, articles of apparel] ગુણ લલ Several kinds of varying apparel લલ લેવા To strip one of one's clothes 2 To expose the failings or weaknesses of

લલો, s m [See લા-ડું] A division of a town, a ward 2 The confines, the bordering land

લથર-ડું, Same as લર-થર ડું

Id લથરી દેહ Decrepit old age

લથરા-વ ડું, v t [Caus of લથર ડું] To make to stagger 2 To set quarreling, to embroil

લથરિ-થું, s n A staggering gait, a staggering motion

Id લથરિયા ખાવા To stagger 2 To fall into a mistake

લથ-મથ, adv [See લાત+મથ] Closing with, or grappling with (in a fight or wrestling)

લથર-પથર, adv [લથર redup + પથર ડું] Being scattered about

લદ-મદ, adv Being besmeared, being soaked in

લદા-વ-ડું, v t [See લાધ-ડું to get] To usurp

લપ, s f Trouble, a p's., a plague, a bore 2 An importunate and bothersome

લંબાઈ, *s f* } Length, extension 2
લંબાણ, *s n* }

Proximity

લંબાવવું, *v i* To lengthen, to prolong;
to protract; to draw out

Id લંબાવીને કહેવું-વાત કચી To spin out a
story 2 To state in detail or fully

લંબાડું, *v i* To be protracted, or pro-
longed 2 To lie down at full length

લંબુ સ, *adj* Long as a lath, more than
usually tall; lanky and lean

લંબોચાઈ, *s f* [+ લંબાઈ] Perpendicular
height

લંબોદર, *adj* [S *fr* +કદર] Having a long
belly.

લય, *s m* [S *લ* to melt] Extinction,
destruction 2 Absorption, intentness 3
Concentration, exclusive devotion

અલય કહેરો લગાડી, લાગ લયમા બે —ધીરે
4 The sound of a musical instrument that
lingers after it has ceased to play, a pause,
rest 5 Equal time in music

લયાનત, *s f* [Ar *લ* to curse,] Dis-
grace, ignominy 2 Wishing ill

લલકાયમાન, *adj* [See લલકારું] Dangling,
hanging loose and gracefully

આડ લેણે ચોખા ચોદિયા, વાળી નાસિકા લલકાયમા
—નરોરોમ

લ-લ કાર, *s m* [લ લ Imit+S *કર* suffix
showing the sound of the preceding letters
fi *ક* to do] Bawling after, hallooing, cal-
ling out, singing with a raised voice 2
A call, a challenge

લ-લ કારું, *v i* To halloo, to call after
loudly, to hawl to shout, to roar, to sing
aloud.

લલચાવવું, *v t* [Doo લલચ] To allure,
to tempt, to entice; to attract

લલચાડું, *v i* To be allured, enticed,
carried away or attracted

લલના, *s f* [S *fr* *લ* to play, to sport] A
sensuous and fascinating woman, a
wanton woman 2 Woman in general

લલટ, *s n* [S] The forehead 2 Des-
tiny; fate

લલિત, *adj* [S *fr* *લ* to play, to sport] Sportive;
playful 2 Sensuous, languid
through excess of sensuality 3 *s m* A
particular musical mode 4 A particular
metre

લલિતા, *s f* A charming young woman
લલુ તા, Same as લલુપતા

લલુપતા, *s f* [S *લે* to covet, *પ* to covet very
engor *પ* *લુ* to covet] Ardent desire; ap-
petite, a craving

લલોપતા, *s n pl* [S *લે* to covet, *પ* to covet
desirous] Flattery

લલ કહે લલોપતા, આકુળ વ્યાકુળ થાય, —દયારામ.

લવ, *s m* [S *fr* *લ* to cut] A particle;
a small part 2 *adj* Little, small

લવગ, *s n* [S] A clove tree 2 A clove

3 An ear ornament resembling a clove

લવગિયું, *s n* An ornament worn by
men in the lobe of each ear

લવણ, *s n* [S *લ* to cut] Salt

લવરો, *s f* [S *લ* to speak See લવડું] Loquacity,
prattle, chattering; empty talk

લવ લવ, Same as લવરો

લવ-લવડું, *v i* To prate, to chatter, to
tattle 2 To twitch or itch owing to anger-
ness

લવ-લવા ટ, *s m* Same as લવ રી

લવ લેરા, *adv* [See લવ + લેરા] Little;
small; a whit, a bit, a jot

લવડું, *v i* [S *લ* to speak] To prate,
to chatter, to tattle

Id લલેડું To carelessly reveal a secret

2 To speak beyond the limits of decency,
to use abusive language

લવાજણ, *s f* [See લાવજણ] An agree-
able way of speaking, popularity

લવાજમ, *s n* [Ar *લ* to take] A fee, an
allowance, a perquisite 2 A right, a title,
a claim

લવાઈ, *s m* [Ar *લ* to take for one's
defence] An umpire, an arbitrator; an ar-
bitration

લવાઈ, *s f* Umpireship, arbitration

લવાડ, Same as લુહાર

લવારે-વાડો, *s m* [+ વાડો] The part of

સપોડ, *s* ન [See સોડો] A term of abuse
સપોડ-શંખ, [+ શંખ] Same as સપોડ a
term of abuse

પ્રવ સપોડશંખ " સાખ, " તે, દહે " અવા
સાખ " Expect nothing from him who prom-
ises a great deal

સપોડો, *s* *m* [See સોડો] The penis of
a grown-up man

સપડ, Same as સપડોડ

સપન-હપન, *s* *n* [See સપા રૂ to diss-
appear + છપવું to be concealed] Roguish
arts, a pretence, an evasive speech 2 *adv*
Shily, by stealth

સપો, *s* *m* [See સપો] Rich brocade

સફા-ઈ, *s* *f* [See સફા] Roguery 2
Mendacity 3 Shamelessness, brazen-
facedness.

સફું, *adv* Roguish 2 Mendacious 3
Shameless.

સફ-ડ-ડું, *adv* [See સફ-ડ-ડું] Loose

સફ-ડ-ડું, *v* ૧ To play loosely, to flap

સફ-ફે *s* *n* [See સફોડોડ, *dim*] A hob-
ble, a pest, a plague, a bore, an impor-
tunate and bothersome person 2 An ob-
stacle, an impediment 3 Sticky matter
gathered in the nose

સમ, *s* *m* [P = I Lubrum] The lip
Viscid matter-trickling from the mouth
of a person asleep

સમડપડે, *adv* [See સમડવપડે] High-
mindedly, overhearingly 2 Perforce, of
necessity

સમડ-ડ-ડું, *v* ૧ To hang, to suspend, to
dangle, to swing, to oscillate

Id સમડ મૂડ To leave hanging or sus-
pended. 2 To leave alone, without taking
any notice of.

સમડ-ડ-ડું, *v* ૧ To cause to hang,
dangle, or swing

સમડફે, *adv* Lenn, lank; weak

સમડિયો, *adv* *m*. [See સમડો] Con-
sisting of nothing but rage; ragged, tat-
tered.

સમડો, *s* *m* [P નવાદ: a coat] An odd
collection of miscellaneous things, parti-

cularly clothes

સમડો, *s* *f* [See S સ્પ to speak +

વૃત્તિ.] Untrue, false

સમડો, *s* *f* Untruthfulness, falsehood

સમડો-વેડું, *s* *m* *pl* [+વેડો, વૃત્તિ] Un-
truthful words or speeches

સમડ-સમડ, } See સમડ સમડ.

સમડું, *s* *n* [See સોડ, સોડું + P, વે: a
dim] The tongue, speech (used to show
contempt)

સમડ, *adv* [S fr સ્પ to get] Acquir-
ed; received, gained, got. 2. Obtained

સમડો, *s* *f* Uneasiness arising from
entanglements, embarrassments, troubles,
cares of children, dependents, and members
of the family

સમડિય, *s* *f* [S] Acquisition

સમડ, *adv* Obtainable, acquirable

સમડું, *s* *n* (Generally used in the
plural as સમડું) The temple

Id સમડી ઝીંકવા, To weary one's brains
out સમડે હાથ દબાવે બેસાટ Lit To sit press-
ing the hands on the temples Hence 2 To
sit in despair, to be sunk in utter want of
hope, to despair તાર સમડું જુદી જોડે I will
break your head open with a blow સમડી
રોડે જવા To suffer from exposure to the
heat of the sun

સમડ, } *adv* [S] Addicted to licenti-

ous pleasures, dissolute, lecherous 2 *s* *m*.
A libertine

સમ, *s* *m* [S fr સ્પ to hang] A
plummet 2 A perpendicular 3 A sound-
ing line 4 *adv* Long 5. Tall

સમડ-સમડું, *adv* [S fr + સમડું, તાર.] Long-
eared 2 *s* *m* An ass

સમડ-ગોળ, *adv* [+ ગોળ] Egg-shaped

સમડ-ચોરસ, *s* *m* [+ ચોરસ] An oblong.
2 *adv* Having the form of an oblong

સમડ-દોરી, *s* *f* [+ દોરી] Perpendicular
distance or height

સમડ-વર્ણન, *s* *n* [+ વર્ણન] An ellipse

લાલક.ક.વું, v ૨ [S લલ્ક to play] To walk with - playful gait 2 To send out flashes of light

લાલક.કું, v ૨ [S લલ્ક to play See લાલ] To be in an ecstasy of love, to be overcome by an ecstasy of love

લણી લણી લાલુ પાચ, મારી ગદુચરમાને રે

—વદનભાટ

2 To relish 3 To spread about, as the rays of light

ચરણ નણા લળતા અળતાયણી, રગિત ઉર મારે

—ગી ગોવિન્દ

લાંકે, s m s m [See લાક and લટકો] A bent, a slight curvature

ચંદ્રવદની બૃકડી શુભ વાક, સિંહાકારે કડીને લાક

—સામળભાટ

લાલ, s f A kind of purple

લાલ-કલાશ s m [Eng Long cloth] Long cloth

લાંગર-વુ, Same as લંગર-વું

લાલ-બુ, s f [See લાલ-વુ] Fasting, a fast 2 See લાલ-બું

લાલ-બુની, s f A frame-work in a cart to raise the front part so as to be on a level with the hinder part

લાલ-કું, s n [See લાલ-બુ] Fasting before the door of the house of a debtor by the creditor to enforce payment of his dues

લાલ કું, v ૨ [S લલ્ક to fast] To be without food and drink, to fast 2 To fast at the door of a debtor's house to enforce payment of one's dues

લાલો, s m Same as લાલ-બુ

લાલ્ય, s f [See નમ-વું] Bending down, a downward bent

લાલ્ય, s f [Dh Des લલ્કા f ૬ લલ્કા] Bribe, bribery

લાલ્ય-ખાઉ, } ady [+ See ખાઉ, and P

લાલ્ય-ખોર, } ady [+ See ખાઉ, and P

જોર-નજીવણી, } ady [+ See ખાઉ, and P

લાલ્ય વુ, v ૨ [See લાલ, લાલ વુ, નમવું] To bend downward

સાયર ક્યમ લાલેરે, વહેતે અકલી ચાયવલી

—નરસિંહરા

લાલ્ય-કું, v ૨ [See લાલ, S લલ્કા] To give a bribe

લાલ્ય-બુ, ady That receives bribes, corrupt, venal

લાલો, Same as લાલ્ય બુ

લાલ્ય, ady [See લાલ-વું, લાલ-વું, નમ-વું] Become less, lessened, decreased

ગદે રોગે તેલેવું હેત પણ, મેં કીડું છે લાલ્ય રે —દયારામ.

લાલો, } s m [See લાલો] A dispute;

an unsettled or incompleated business transaction, an involved transaction

કહ્યવલ, અકુર, આદે સકુ નલવ રીતે, પોખ્ય

લાલો ના પડેલા —દયારામ.

લાલ, } ady [See લાલ] Stout, rude, unbending

2 Unprincipled, cunning, wicked

લાલ-ઈ, s f Cunn rudeness; bullying, roughness

લાલો, s m [See લાલ] A paramour

લાલ્ય, s f [See લાલ] See લાલો

લાલો, Same as લાલો

લાલ કું, s n [See લાલ] Dry or green stunted grass.

લાલ, s f Remembrance, recollection 2 Sudden recollection, sudden consciousness

લાલ ભાત, s n [+ લાલ] Stalks of rice of the previous harvest

લાલો-કુંકી, s f [+ કુંકી] Speaking pertly, or saucily, abuses

લાલો, s f [Eng To lump] Lumpy, a kind of cement used by glaziers

લાલ્ય, ady [S લલ્ક fr લલ્ક to hang] Long 2 Tall 3 Distant, remote 4 Laid at full length, stretched out, lying prostrate

Id લાલો નજર Long sight 2 Foresight, consideration of remote consequences લાલ્ય દરવુ To lengthen 2 To give a tedious detailed account લાલો વિચાર Consideration of remote consequences લાલ્ય કાઢવુ To give a long life લાલ્ય યઈ બધુ To lie prostrate or stretched along the ground લાલો લેખણે લખવુ To carry on transactions on a large scale or beyond one's resources

Prov લાખા ભેરે કુંકી નલ્ય, ગદે નાલ પણ ગાં-

a town or city inhabited by blacksmiths
Prov લવારવારે સોય લેવવી To carry coals
to Newcastle

લવારી, Same as લવરી

લવારું, *s m* [See લવ+લાર doing=prattling Cf Deriv of Eng *Infant*, and of Mar
સુભા *f* Hem Des સૂલો *f* S મૂક, Guj મૂ
ગો, not speaking] A suckling, an infant 2
The young of a goat 3 The young of a
sheep, a lamb

લવારો, *s m* Same as લવરી

લવિકુશ, Same as લવગ

લવિકુશિયું, Same as લવગિયું.

લવજ, *s m* [Ar लवज् a word] A word
પ્રગ ને આનંદ પાત્રે, લાગ્યું બિનાનો લવજ — વક્ષણ
લવો, *s m* [See લવો *f* લવ+વ *f* S
ભૂત to speak] The mass or bulk of the
tongue

લવો, Same as લઉઓ,

લશ્કર, *s n* [P] An army, a force 2 A
troop, a number, a multitude

Prov લશ્કરકાં ભેદ પાયા, કે આગુસં ગદ્દા આયા
Coming events cast their shadows before
them લશ્કર ને ડોશી સામેના સાથે Slow but sure
wins the race

લશ્કરી, *adv* Military, martial, warlike

લસણ, *s n* [S लसण] Garlic

Prov લસણની વાસ કાંઈ જાની રહેતી નથી
The truth must out

લસણિયું, *adv* Mixed with garlic 2
Worthless

લસણિયો, *s m* A kind of precious stone
as small as garlic, beryl

લસણું, *adv* [S ભૂત to shine] Brilliant,
elegant 2 Soft and sticky 3 Slack, loose,
not hard or cruel

લસરક-લસરક, *adv* [Imit Or S ભૂત to
desire] Hastily, quickly

Id લસરક લસરક ચાલવું To walk with long
steps and in haste

લસરકો, *s m* [See લસરકું] A scratch,
a cut

લસરિયું, Same as લસણિયું

લસ-લસણું, *adv* [See લસ+ણ] Soft and
sticky, clammy. viscous, 2-Brilliant, bright

લસ-લસણું, *v t* To be soft and sticky
2 To be brilliant

લસ-લગાવ *adv* [+ રૂતિ] Soundly;
calmly

Id લસલસાર ઉઘડું To sleep soundly or
calmly

લસણું, } *v t* [S ભૂત to shine, to play]
લસાણું, }
To slide, to slip 2 To play 3 To look
beautiful

મૂન મદ સમ મલુલ, નવ પદિવ વાસ તગાલ લસાવે
—ગી ગોવિન્દ.

લમોટણું, *v t* [See લીસું+વારું] To grind
finely by rubbing with a muller, to levi-
gate, to mash

લણ, *s m* [See લેણ, વય,] Relish, pleas-
ing taste

લણકો, Same as લણ, લેણકો, લહેકો

લણરી, Classical form of લેણર, લહેર

લણાય, *s n* [See લાભ] Profit, gain

લણણી, *s f* Distribution of things of
the same kind, as gifts to all the members
present at a festive occasion

Id લણણી લણણી-વહેણી To distribute
things &c

લણણું, *s n* [Hem Des લણણ=સ મોજ્વ-ભેદ
particular kind of food] Same as લણણું,

લણણી 2 Distribution of things of the same
kind as presents to the members of one's
own community, generally on the occasion
of a death

લણાણું, *v t* [See લાભ] To distribute

લણિયો, *s m* [See લણ+ણ *f* S લિટ to
scratch, to write] A writer, a scribe Cf
લેયો

લણી, *s f* Paste

લણેકું, Same as લેણકું 2 To move to
and fro with a graceful manner

ગેવી લીલી લતાઓ લહેર, રઘુપતિ ગમ રૂઢેમા રહેલોરે
—આત્મારામ.

લહેકો, Same as લેકો, લહેકો

લહેણું, *v t* [See લેણ, વય, 3 attention]
To attend to, to listen to with interest

ગેવો ઉ-મત્ત-વધ-સય, તેણે વાણી લી સુખદાય
—મૈસાનદ

સાચું, *s n* [See સાચી sealing wax] A natural spot on the body of the colour of sealing wax

સાચું-છું, *adv* [See સાચી one hundred thousand] Honest; upright; super-excellent

સાચું હેખાં, *s n pl* [+સેણ] Transactions to the amount of hundreds of thousands

સાચું-દુ, *adv* [See સાચી sealing wax+S] નાં covered fr દુ to cover] Covered with sealing-wax 2 Greasy, oily

સાચું-ટી, *s m* [See સાચી sealing-wax+ટી] A letter sealed with wax 2 A closed letter

સાચું, *s m* [See સાચું] A catch; a hold 2 The end, the bottom, the root, the source 3 A hitch, a lodge, a support, the basis, ground, &c 4 Adaptedness, a fit occasion, an opportunity, a crisis 5 Hitting, touching; reaching 6 Harmonious or congruous relation, consistency, concurrence; correspondence, reciprocal suitableness, propriety

Id સાચું આવે To occur (of an opportunity) સાચું જાય To pass away an opportunity સાચું ફરવે To have its effect (of an opportunity, or a conjuncture of circumstances) સાચું ન-સાચું-જોવે To watch one's opportunity સાચું મેળવવે To procure a conjuncture of circumstances suitable or favourable to oneself, to get an opportunity સાચું લેવે To take advantage of a favourable opportunity 2 Not to miss one's opportunity સાચું ખોવા-શ્યામવે To lose an opportunity સાચુંમાં આવવું To be under one's power, control, or subjection સાચુંમાં લેવું To bring under power, control, or subjection સાચુંમાંથી નજર રહેવું-પાડી નજર To be out of, or free from, one's power control, or subjection સાચું સાચું Exactly fitting 2 Exactly counterbalancing

સાચું-ટ, *adv* [+ રસિ] Without intermission; incessantly; unceasingly, continually, successively, continuously

સાચું-દુ, *s n* Illicit intimacy between two persons of opposite sexes

સાચું-જી, *s f* Feeling

સાચું-ત, *s f* Prime cost; cost-price 2 Duty charged on an article of trade.

સાચું-ત-વળાઈ જી, *adv* [+વળાઈ-જી] Relative to; pertaining to; referring to 2 Connected with the subject in hand

સાચું-સાચું, *s m* [+ સાચું] A share obtained owing to relationship

સાચું-સાચું, *s m* } *adv* [+સાચું-સાચું] Instantly, forthwith 2 Repeating itself after short intervals

સાચું-જી, *adv*. Instantly, forthwith, immediately, at once; straightway

સાચું જુ, *v t* [S જુ to join] To come into contact with 2 To have suitableness or harmonious relation with 3 To touch, to hit, to stick to; to refer to, to appertain to, to pertain to 4 To fit, to suit, to apply to 5 To close; to shut 6 To be duly joined to or with 7 To have or feel 8 To commence or begin from 9 *v i* To seem, to appear, to be perceived or apprehended; to strike, to be affected with 10 To be related to, or connected with 11 To stick or adhere to 12 (Used as an auxiliary verb) To begin, to enter upon 13 To be occupied or engaged in 14 To set in, to begin 15 To be fixed upon or attached to

Id મારી લાકડી તેને લાગી My stick touched him તે કાગળની પેડી તેને ચોપડી લાગી He took the paper-box to be a book He mistook the paper box for a book તેજુ ગાયન મને સુ-સુ સાચું I was pleased with his singing તેના મનને થયું સાચું He took it to his heart He was offended or mortified at it સાચું It was on fire રાજ સાચું To be in full swing (pleasure, merriment, &c) અને પચીસ રૂપિયા લાગ્યા It cost me twenty five rupees પતો લાગતો નથી No trace can be found તે તેના કાચુ લાગે છે? How is he related to him? અને એમ લાગે છે I think so તે કામને લાગ્યા, રોજ-જાને લાગ્યા He is employed in, or occupied with, his business કામને લાગવું To be useful for તે તાગાને આ કુચી લાગે છે This key fits

દે થાય Strive not to vie with the great
લાંભ-કુ, } s n [See લાભ] A lot, a
લાભ, }
lottery

લાંભ, Same as લાંભી
લાંભીલાજ, *adj* [See ની, ની, not, + ઉલા-
જ] Helpless; remediless, destitute of means
લાંભ-સરકર s n [See રાવ, રાય, + સરકર]
An army with all its parts Same as લાવ-
સરકર.

લાંકડ, *adj* [See લાંકડું] Wooden
લાંકડ-કુકડ, s n [લંકડી or કુકડ Imit]
Sundry articles of wood, of no great value
લાંકડ-શી, *adj*; [સરખુ] Like wood 2
Hard and tasteless especially of sweet-
meats (લાંકડું)

Id લાંકડી લાંકડા Sweetmeats, hard and
tasteless because of too little ghee having
been added

Prov લાંકડી લાંકડા, જોઈ પસંદાયના,
નહિ ખાયના, જોઈ પસંદાયના A dilemma

લાંકડાં, s n *pl* [See લાંકડું] Timber 2
Firewood, fuel

લાંકડી, s f A stick, a staff

Id. એ લાંકડીએ હાકડું, To apply the same
rule or law to all To govern or tyrannize
over without distinction To govern, to
have the upper hand લાંકડી કરવી (Slang)
To annoy, to vex લાંકડી લેવી (Lit) To take
up a stick to beat one with 2 To be angry
લાંકડી ઝાલવી (Lit) To require a stick or a
staff to support oneself with in old age 2
To be decrepit as in old age 3 To be of
a great age 4 To guide in the way

Prov ચાલરી કરો, કે લાંકડી ? Will you
serve or will you hinder ચાલરી નહિ, પણ
લાંકડી A hindrance rather than a help

લાંકડું, s n [Hem Des લકુદ fr S
લકુટ, લકુટ] Wood 2 Timber 3 Fuel,
firewood

Id લાંકડું ધાલવું To encroach upon લાંકડું
માલકું વળાડવું To hurry up a match (by
uniting together in marriage a bride and
bridegroom of opposite dispositions)

Prov કુળવાનકું લાંકડું A chip or son of

a high family માત્ર લાંકડીને જોવામાં કેટલી હાલિ
કે ? What ruin it is 'o look only to family-
standing ? કુળજી લાંકડું તેને કાળ જેવું લાગ્યું The
obstacle of family-standing was absolutely
insurmountable

લાંકડી-ક, *adj* [S See લાંકડું] Figura-
tive, metaphorical 2 Typical, emblematic;
prefiguring 3 Characteristic, indicative of
લાંકડા, } s f [S] Sealing wax. 2 A
લાંખ, }

kind of red dye (used by women), lac-dye
Id લાંખ ફેરી-મારી To seal with wax, to
seal

Id લાંખાનું Sec લાંખાનું
લાંખ, s m [S e લાંખ] A hundred thou-
sands, a lakkh.

Id લાંખ રૂપિયાનું માણસ=લાંખી માણસ A
perfect gentleman, a man of superlative
qualities લાંખ વાતની એક વાર The substance
of all that one has said in the fewest pos-
sible words, the long and short of a thing
લાંખી વણ્ણરો One who trades in lacs, a
great trader

Prov લાંખ જલે, પણ સાળ ન જશે It is
better to die than to live disgraced લાંખના
તુટયા, ફેડાએ સધાય નહિ=આખરા ફાટ્યું, તેને ઠિ-
ગડું ક્યા દેવાય ? To cut a long story short
The long and short of a thing લાંખ મળનાર
નથી, ને, લણે'ની થનાર નથી Poor folks are glad
of pottage

લાંખા-ગુણ, } s n [S લાંખા-ગુણ fr લાંખા +
લાંખા-ગુણ, }
ગુણ] A house made of sealing wax (Such
a house was made by the Kauravas, in
which they intended to burn the Pāṇḍavas)

લાંખી કું, *adj* [See લાંખ sealing-wax.]
Made of sealing-wax, covered with sealing-
wax. 2 s n A wristlet made of sealing-
wax worn by women

લાંખી, *adj* Having the same colour as
sealing wax

લાંખી-વજ્રમર, } s m [See લાંખ one
લાંખી-વજ્રમર, }
hundred thousand + વજ્રમર] A વજ્રમરો
(trader) who owns a hundred thousand
oxen

કા મૌજિકે, કે સ્ત્રી-વન પુષ્પ, લાલઅ લાડી વધાવતી
—મેમાનક

લાલ-બી, [See લાલ + અબી] See લાલ-મણી
લાલખું, Same as લાલ-વાખું
લાલુ લાડી, s f [See લાલ + લાડી] A
bashful and fondled girl

લાલ-ન, s n [S fી લાલ to mar] A
stigma, a stain, a blot 3 The discoloration
or spots on the moon's disk

લાટ, s m [Eng Lot] A number in a
lottery, lottery 2 A large quantity

લાટ, } s f. the vertical pestle of an
oil mill 2 The axle of a wheel 3 A roller
લાટ-બંધ, adv [See લાટ a lot + બંધ-કું]
In large quantities or numbers

લાટાનુપ્રાસ, s m [S fr લાટ fી S રાટ
name of a country p ob Kāphīāwāḍa +
અનુ-પ્રાસ] Alliteration

લાટી, s f [S યટિ a stick] A place
where timber or fuel is stored and sold.

લાટી, s f A thiel stick

લાટ, s m [S લાટ, fી S રાટ name of
a country p ob Kāphīāwāḍa] An individual
of a particular section among Wāṇiyās

લાડ, s n [S લલન fી લાટ to caress to
play fી લટ to play] Caressing, fondling;
tiddling, indulgence, endearment, kind
ness, tenderness, favour granted.

Id લાડ લાડવા To fondle; to indulge
લાડકાર Fondling and satisfying the desire
with respect to several kinds of things

લાડ-ક-કું, } adj [See લાડ કું, લાડ-વાણ]
લાડ-ક-વાણ, }
Darling, dear, pet, regarded with fondness
2 Done out of indulgence 3 Saucy, defy-
ing, &c, as arising from presumption upon
the fondness with which one is regarded

લાડકા લાડુ, s m [+ લાડુ] Sweetmeat
presented by relatives to young members
in the family on auspicious occasions

લાડ-કું, Same as લાડ-ક-કું

લાડ-ધેણ, } adj [+ ધેણ] Spoilt through
લાડસ-ધેણ, }
indulgence and fondness.

મારી લાડકી ક્યા લાગી આવડી વાર ?

મારી લાડસેલી લાટણી? —કયારામ.

લાડ-લી, s f A woman bred up in the
midst of fondness and indulgence

લાડી-છુ, Same as લાડ-ક-કું.

લાડ-વા યુ, Same as લાડ-કું, લાડ-ક-કું.

લાડ-કુ, v & To act from presumption
upon another's fondness or indulgence, 2
To appear to be saucy, through conscious-
ness of another's indulgence

લાડવા, s m [See લાડુ] A sweetmeat
ball

લાડા-લાડ, s f Being saucy through
consciousness of another's indulgence

લાડી, s f A loss, a lussio 2 A bride
Of. લાડ-લી

Prov લાડી પાડી નિવરે વળાણ The proof
of the pudding is in eating

લાડી-છું, s m A man bred up in the
midst of fondness and indulgence 2 A
lad, a bride groom

લાડુ, s m [S લાટુ] A sweetmeat ball.
2 Profit, advantage, benefit 3 A circle
made of lace or silk on a bodice

Id આ લાડુ પાવાણું હામ નથી This is not a
bed of roses લાડુ વાર A man who eats and
does no work, an idle fellow.

લાડે, Same as લાડી છું.

લાડે, લાડી જમે કે કસાર, ઉપર વેવાણુ રજવડે ?
—જામી.

લાણુ, s n [See લામ, લાણી] Profit,
gain 2 Benefit

લાણી, s f [S ર દમ, to cut] Reaping

લાણી, } s f [See લાલ] Distribu-
લાણી, }
tion of things of the same kind as presents
to members of a community

લાણી, } s n Same as લાણી.
લાણી, }
લાટ, s f [S લાલ] A kick, a blow with
the foot

Id લાટ પાડી To be kicked and maled
To be ch. 2. To spurn

that look તે ગુનાહરે આ હા-1 લાગે છે This section applies to that offence પગે લાગતું To fall at the feet of (in reverence) અચ્ચેભે લાગેતો To be astonished. સરમ-દુ જ-શુભ-તર-સ-પિતામ-ધા-રૂપ લાગે To feel inclined to, shame, pain, &c પૂઠે લાગતું To pursue 2 To persecute; to harass હાય લાગતું To be found; to come by, to meet with તે તેણીની સાથે લાગે છે He is in criminal intimacy with her મન-ચિત્ત લાગતું To be fixed (of mind, or attention) અસર લાગવી To be influenced or affected by. કાને લાગતું To whisper in the ear તેને તે જગાનું પાણી લાગ્યું The climate of that place has affected his health કીમત લાગતી To cost મારાં લાગ્યા હું લોગામી I alone should bear what I am destined to suffer સહારની તાજ તેમને લાગી નહોતી They were free from the troubles of their position in society

Prov, લાગે તેા દીર નીકર તુકો I will either make a bolt or shaft of it

લાગુ, s n Same as લાગેા.

લાગુ, ad Near to, close to, connected with, contiguous 2 Pursuing, following 3 Applicable 4 Suitable 5 Agreeable

Id લાગુ રહેતું To continue, to pursue લાગુ પડતું To have an effect upon. દવા લાગુ પડી The medicine has a favourable effect upon લાગેને કુચી લાગુ પડી-મઈ The key fits the lock લાગુ પડતું To be applicable લાગુ પાડતું To apply, to make fit રોગ લાગુ થવો To be attacked by a disease

લાગે-હું, ad Attached to (in illicit love)

લાગેા, s m [Dh Des લાગેા & Hem Des લાગેા fr S લાગેા attached, inseparable] A tax, a duty 2 A lien, a right 3 A relation

Id લાગેા નાખવે-પાસવે To put a tax upon લાગેા ઉપાસવે લેવે To collect a tax

લાઘવ, s n [S fr લુ] Lightness, delicacy, softness 2 Smallness 3 Dexterity skill

લાઘવ-તા, s f Same as લાઘવ.

લાઘવી, s f. Same as લાઘવ.

લા-ચાર, ad [P fr ના નોત્ત-ચાર a remedy fr S ચાર to walk. See ના-ચાર] Remediless, helpless, forlorn 2 Poor Of ના-ચાર.

લા-ચારી, s f Helpless and wretched state, poverty See ના-ચારી

લાછ, Same as લકુમી.

લાછા-કુંવર, s m. [See લાછ, લકુમી + કુંવર] A young rich man 2 A dandy

લાછા કુંવર, જો લાછા કુંવર —ભાષા.

લાછાં, s n pl [See લાછાન] Fomentation of the feet with hot iron, &c

Id લાછા લેવા To foment the feet, &c. મારાં તેા લાછા લેવાયા My feet are scorched while walking over hot sand, &c.

લાછો, s m Same as લાછાં

જેના લા-ચોળ-મનો રોગ ગયો, તેને લેવો શે પડે લાછો? —મેઘાનંદ.

લાછો, s m Same as લા-ચોળ.

મેલી ગયાનેા નહિ કાઈ લાછો, આજી તારી મન્યે નર આજો —ભાલુ

લાછો, s. m. A bundle of silk thread.

લાન, s f [See S લાન] Shame, bashfulness, modesty 2 Respect, deference 3 Honour, reputation, credit 4 Disgrace, shame

Id લાન આવવી To be ashamed લાન લાવવી To veil the face with the ends of the upper garment, through modesty (by a woman) લાન રાખવી To preserve credit, to protect from disgrace લાન યુકવી To be shameless

Prov જેણે મૂકી લાન, તેને નાનુ સરખુ રાન He that has no shame, has no conscience

લાનમ, ad [Ar લાનમ્] Proper, suitable 2 Incumbent upon, necessary, urgent

લાન-લા-મુશ્કી, [See લાન + લા-મુશ્કી] Same as લાન-મુશ્કી

લાન-વાણુ, ad [પ્રવાણુ having] Modest, bashful 2 Respected, honoured

લાન-વુ, v. To be ashamed, or abashed, to shrink from in modesty

લાન, s n pl [S. લાન] Parched rice, rice or wheat swollen by parching

લાન, s m Same as લાન,

gung, boasting.

Id सायरी करी-यसावरी To boast, to speak in an exaggerated language

साय-शेपा-ओ, } *adv* [साय fire + शेप, शे-
साय-शेपा-धी, } य.उं] Under great inconvenience or difficulty

Id इ सायशेपाथी-सायशेपाओ भाइं यसाइं छु I maintain myself with great difficulty

साय, *s f* [*S* सहरी a wave] A line, a row
सायरी, *s f* [*Eng* Lorry] A lorry; a wheel-barrow

साइ, *s n* [*See* साय, साइर, a wave] Continuation, succession 2 A long line, a row, a large number, a crowd

भनथी भूथी डेने रे. भायातुं साइ —धीरे
साइ, *adv* Behind

साइ, *adv* [*Dh* Des लक्कल=*S* मोषण terrible, or रक्तः red, *Cf* P लोह् a ruby] Red, crimson 2 *s f* A ruby 3 *s m* A precious fellow, a fop, a beau 4 A son 5 A kind of red bird.

साइय, *s f* [*See* साय] A bait, a lure, a temptation 2 Bribe; bribery 3 Avarice, covetousness, greediness, cupidity

Id साइय आपवी-देआवरी-भतावरी To promise a gratification generally illegal 2 To tempt साइय करी To expect a gratification, to which one has no claim; to feel tempted

साइ-यट.क, [*See* साय+यट.क] Deep red, flaming red

साइय, *adv* [*See* साइय] Covetous; greedy, avaricious

साइ-युसाइ, [*See* साय+युसाय] Same as साइ-यट.क,

साइ-येआ, [+येआ उं] Same as साइ-यट.क

साइ-य, *s m* [*See* साय+य] A metallic idol of young Krishna

साइ.न, *s n* [*S f* लह् to cause to play *f* लह् to play *See* साइ] Fondling, caressing, dandling

Id साइनयाइन Lit Fondling and protecting 2 Careful rearing up 3 Indulgence

साइ-पाय, *s f* [+ पाय उं] Kind treat-

ment, indulgence

साइ-आइ लगा.उ.वी, *v t* [*See* साय+आइ +लगा.उ.उ] To burn 2 To condemn 3 To let alone (Used in disgust or in contempt)

साइ-भलाइ, *adv* [*See* साइ] Red 2 Pleasing 3 Foppish

सा-साइ, *s f* [*S f* ले intensive + स्प्, स्प् to desire] Eagerness 2 An ardent desire

साइ, *s m* [*See* साइ] The name of a beautiful flower; the Indian tulip 2 A fop, a beau

Id साइ लेहेरी A lively gay man, a spark

साइय, *s f* Foppishness

साइय छ, [+ छ, देव, suffix] Same as साइय

साइय-ताय, *s f* [*From* साइय voc of साइय name of a person + ताय.यु to pull साइय ताय = 'Oh साइय, pull me up,' being the burden of a popular story] Dishonour, disgrace

साइय-री, *s f* [*See* साय+आइ abs suffix] Redness, red colour

साइय, *s n* [*S f* ललित] Lolling; languid signs and gestures indicative of the tender passion 2 Brilliance, beauty; elegance, loveliness

साइरी, *s f* [*See* साइ] Redness, crimson hue, bloom.

साय, *s m* [*See* साये, साय] Fruition; enjoyment of pleasure

साययु ता. *s f* Same as साययुय

साययुली, *s f* [*S* ललित्यमयी *See* साययुय] A ballad, a love song

साययुली-यट.क, *s n* [*M* or *fr* लह् नी planting *f* लह् ने to plant *f* साय उ + यट.क] A statement of fields cultivated in the year, showing persons from whom revenue is to be collected

साययुय, *s n* [*S fr* ललित] Beauty, loveliness 2 Suavity or sweetness of language

सायरी, *s f* A kind of quail

सायरे, *s n* [*See* सायरी, सायरी, साय उ] Barking of a dog 2 Angry words 3 Biting by a dog

Id सायरी नायय-सायय To get angry

કાતી, *s f* [S કાટ, S કાટ name of a country on the sea-coast, *prob* Kāṭhīāwāḍa] A warehouse near a port, a ware house, a store-house

કાલ, *s f* [See કાલ, કાલ] The dung of some lower animals, *e g* horses, asses, &c
કાલ-ડું, *v t* [See કાલ-ડું] To load, to burden, to freight 2 To pile or heap upon
કાલી, *s f* [See કાલ-ડું] A pavement
2. A hewn stone

કાલ-ડું, *v t* [S કલ્ય gotten fr કલ્ય to get] To load 2 To be found, to accrue, to arise into 3 To strike on hard ground, to strand (a boat, &c)

કાનત, Same as કાનત

કાપન, *s n* [S ફા કપ્ to speak] Construing, interpretation, construction

કાપસી, *s f* [S કાસિકા] A sweet dish made of wheat flour and sugar or molasses
Of કંસાર

Prov આપશે કાપસી, પરાઈ કુસકી Every one thinks his shilling worth thirteen pence

કાપેટ, Same as કાપડા-ક

Id કાપેટ કાપડા Brushing, mild thrashing, threatening

કાફી-કાફી, *s f* [See કાફી] Extravagance, prodigality

કાફી, *s m* [P] A strengthening bar of wood nailed across or along a gate door or window shutters 2 An extravagant person

કાખડી, Same as કાખરી

કાખ-ફે, *adj* Tender, delicate

કાખસી, Same as કાખરી

કાચુ, *s n* A leaf of an aloe tree

કાલ, *s m* [S ફા કલ્ to get] Acquisition 2 Gain, profit, advantage, lucre 2 The first quantity in measuring or weighing

Id. કાલ આપવે To reward for, to give the benefit of કાલ લેવે To take advantage of. કાલ મેળવવે To gain a profit, to gain

Prov કાલ તે સચાઈ Lit A profit at the rate of twenty five per cent Hence 2 An expression of good wishes, used by mer

chants and traders in greeting each other on the New Year's Day, or on the amicable settlement of a dispute

કાલ-કારી, *adj* [S ફા + કર્ to do] Profitable, advantageous, lucrative

કાલ-પાંચમ, *s f* [+ પાંચમ] The fifth day of the bright fortnight of Kārtika.

કાલ-ડું, *v t* To get, to find

કાલાકાલ, *s m* [S ફા + અ not + કાલ] Profit and loss, advantage and detriment
2 [See કાલ-કારી] Extravagance, prodigality
3 Pompous exhibition, parading.

કાલોચ-કાલો, *s m* [+ ચ, વચ, success + કાલ] The first quantity in measuring or weighing.

Id કાલોચ કાલો ન કરીશ The first quantity measured or weighed may be given over and above the proper quantity, but subsequent quantities should not be so given

કામચુ-દીવો, *s n* [See કામચુ+દીવો Or કામચુ-દીવો, રાગચુ-દીવો *prob* fr S અર્ચકળ, અર્ચકાર+દીવો] A hanging lamp carried by the bride groom's mother in the wedding procession 2 A hanging lamp

કાચ, *s f* [S જેઠ licking fr લિહ્ to lick] A medicine that is to be licked

કાચ, *s f* [Dh De° અલવં fr S અલાવ્ a fire brand] Fire, conflagration 2 A kind of silk cloth

Id કાચ લાગરી To be set on fire કાચ લાગરી To set on fire મારા પેટમા કાચ લાગી છે I am very hungry 2 I am excited with anger.

કાચક, *adj*. [Ar લાકકે] Proper, suitable, fit, becoming, capable, competent, worthy, qualified for

રોતી સડી રહે નહિ, અદ ગતિ હેતે હર્યા, વેક વાટ અફે કરી, લક માહે કાચક થયા — સામળભટ.

કાચકી, *s f* Suitableness, propriety, fitness, worthiness, worth, competency, being qualified for, qualifications

કાચકી વાળું, *adj* [+વાળું having] Possessing propriety, respectable, worthy, good

કાચરી, *s f* [See કાચરી a wave.] Brag-

of slime running from the nose

સિધરૈ, *adj* Having large bundles of clothes 2 Ragged.

સિપ+ણ, *s n* [See સિપ+ણ] Plastering or smearing over, a thin coating on the ground of cow dung and mud

Prov ધૂળ લપર સિપણ Water on a duck's back

સિપ+હું, *v t* [S સિપ to smear] To daub or smear over with, to plaster

સિપિ, *s f* [S See સિપ+હું] Writing, alphabet, characters સિપિધારા Δ spelling-book 2 A copy-book, containing lines for copy with instructions how to write

સિસ, *adj* [S See સિપ+હું] Besmeared

સિસા, *s f* [S જાંતુ to get] Desire of obtaining 2 Desire

સિમ+ડી, *s f* [See સિમ+ડી] A species of *numb* tree

સિમ+ડો, Same as સિમ+ડી

સિમોન્ધવ, *s m* [See સિમ+ડો+જોન્ધવ] A festival observed on the first day of ચૈત્ર (April May), when the juice of leaves of *numb* trees is drunk

સિમ્બાળી, *s f* A copper vessel having the form of a *સિંગાળી*, used in cooking

સિલ+છોડું, *adj* [See સિલ+છાયા] Greenish

સિલ+આયું, *s n* [See સિલ+આય+હું] Same as સિલ+આયું

સિલમ, *s n* [+મણિ] An emerald

સિલવટ, *s n* [See લવાટ] The forehead.

આલ આખડી રે, આલ ગાલ નજરિયુ કીયુ,

સિલવટ લાલનુ રે, શોભે કુરુકુમ બિન્દુ રીધુ —દયારામ

સિલ+વા, *s m pl* [See સિલ+વાલ] Green grains of bean

સિલ+વેણુ, *s f* [See સિલ] A kind of grass which is made into baskets

સિલ+વો, *s m* [See સિલ+વા] A seed of the bean 2 The clitoris, the vagina

સિલાં+પાણી, *s n pl* [See સિલ+પાણી] Green-water, *blāmg*

સિલાણુ, *s n* Greenness, a verdant pasturage

સિલામ, *s n* [Porting] An auction

સિલાયું, *s n* [See સિલ+આયું] A green

or black scar caused by being beaten

સિલા-લહેર, *s f* [See સિલા+લહેરી.] Perfection of happiness

સિહું છમ, Same as સિહું છમ.

સિસોતરી, *s f* Verdure 2 Green vegetables, greens

સિસો+ડી, *s f* [S લેખા a writing fr- લેખ to write+ટુનિ See લખ+હું Or See સિસુ fr Hem Des સિસિમ=S તરુ કતમ્ made thin.] Δ crooked line 2 A scratch

સિસો ટો, *s m* [Hem Des. લેખો=S સિસિ-તમ્ written fr S લેખા, લેખ, a line fr લેખ to write+ટુનિ] A long and thick સિસો+ડી.

સિસ્ટ, *s n* [Eng List] A list, a catalogue, a roll

લીંટ, Same as લીંટ

લીંપણુ, Same as લિપણુ

લીંપણું, Same as લિપણું

લીક, *s f* [See લીક] A line 2 A limit.

હસે લોક રૂપે લીક વાળી, નાખે કાકરા, પાડે તાળી —મેમાનંદ.

લીખ, *s f* [S લિખા] A small louse, a nit

લીટ, *s n* [S લેખન] Sticky matter emitting from the nose, mucus લીટ નીકળેટ To snivel, to run at the nose

લીટી, *s f* [Hem Des લિત્તી = S જહાદાનાં લેખ: a fault in a sword See લિસો ડી fr S લેખા fr લિખ to write+ટુનિ] A line 2 A row 3 A quarter of a rupee

Id લીટી દોરવી, લીટી પાડવી, લીટી કાઢી To draw a line લીટી દોરવી To write એને લીટી દોરતા એ આવડત નથી He cannot write He is illiterate

લીટો, *s m* A thick line

લીંડી, *s f* [Dh Des લેડુ, લેડુકો, લેડુમોં

also Hom Des લેડુકો, લેડુકો, લેડુમાં fr S લોટમ્ a clod] A small globule of dung of a goat, mouse, &c

લીંડી પીપર, *s f* [+પીપરી] Long pepper used in medicines

લીંડું, *s n* [See લીંડી, લીંડ, લીંડ] A globule of dung

લીંડ, *s f* The dung of horses, elephants, &c

words 2 To bite (of a dog)

સાવ-સરકર, *s n* [See સાવ+સરકર] Forces, an army, a troop

સાવ હું, *v t* [See લેવ+આવ+હું] To bring, to fetch, to procure, to get

Id સારી મૂકવું To bring to the right point, to prove a thing by a long and tedious method મનમાં સાવવું To think about, to take into consideration ટેકાણે સાવવું To set right

સાવ-હું, *v t* [Mar ભાગે *f* S ભાગવે to cause to be honoured *f* સી to melt Used by euphemy to mean "closing a door, Cf. ટીકો રાણો કરવો] To shut, to close (a door, a window)

ફારને સાવતા, બોગળો લીડતા,
દાદી ધન ધરણી, કંઈ સાત પાતા —પ્રેમાનંદ

સાહે, *v t* [See સાલ] To distribute things of the same kind to persons of a community on auspicious occasions

સાલો, *s m* [See સાલ, સાલ] Enjoyment of a pleasure, fruition

Id સાલો લેવો To enjoy pleasure સમારનો સાલો Pleasures of a family life

સાસ, } *adj* [P ભાગ્ય carcass Cf નાશ
સાસ, } ruin] Ruined, wrecked, damaged

Id સાસ નડવું To be ruined, to be lost or damaged

સાસ, *s f* [See સાસ] A corpse, a carcass
સાસરિયા પાણી, } *s n & m pl* Fickle
સાસરિયા લેણી, }

ness, &c 2 Having no regard for promise, faithlessness

સાસરિ યુ, *adj* [See કીસુ+સર+યુ] Fickle, unsteady; changeable, inconstant 2. Regardless of promise, faithless

સાચુ, *adj* Dry, not greased or oiled 2 *s n* Any kind of corn except pulse

સાલ, *s f* [See સાલ] Fire, flame 2 Great heat

સાલર, *s f* [See સલરી] Delay

સાલો, Same as સાલો

સાલો હું, *v t* [See સાલ, સાલ, સાલો] To distribute articles of the same kind among

the members of a community

સાણી, *s f* [See લેહ *f* S લિહ to lick] Paste

સાહે, } *s f* [See સાહ, સાલ] Same as
સાહે, }

સાલ. 2 Violent hunger appetite 3 A kind of silk cloth

સાલરી, *s f* [See સલરી] Bragging; empty bluster, boasting, vanity, arrogance, petty pride

સાળ, *s f* [સાળ] Saliva

સાળિ-યુ, *adj* Having સાળ

સાળી, *s f* [સાળ the tongue] The tip of the ear; the ear; the ear lap 2 The tongue of a bell

સાળો, *s m* [See સાહ, સાલ + વાળું having] Burning coal

સિખિ-યુ, *s n* [See લીપ] A kind of small comb fitted to catch nits

સિપ-યુ, Same as સિપ-યુ

સિપ હું, Same as સિપ હું

સિમ ડો, *s m* [S નિમ્] A nimble tree,

સિમુ, *s n* [S નિમ્] A lime, a lemon

સિમી-યુ, } *s f* A lemon-tree

સિમી ઈ, }
સિમી બી, *s f* [See સિમ-ડો] The fruit of the nimble tree

સિખિ-ત, *adj* [S *f* લિહ to write] Written, documentary

સિહ્ન, *s n* [S *f* લિહ to move] A sign, a token, a mark, a characteristic 2 The male organ of generation 3 Gender (in Gram) 4 The phallus or emblematic representation of ગદાદેવ or Shiva

Id લિંગ શરીર-દેહ The tenuous or ethereal body, the subtle vehicle of જીવાત્મા or sentient soul, and the causative principle and archetype of the સ્થૂત શરીર

સિદ્ધગાયત્રી, *s n* [S *f* + ગઈ to worship] Worship of Shiva in the shape of a સિદ્ધ, 4

સિદ્ધગાયત્રી, *s m* A linga worshipper who carries the emblem of Shiva suspended around the neck

સિદિ-યુ, *adj* [See લીટ] Having line

કુચી, *s m* [S લોટ ૩ lump of clay] A small round lump of dough

કુક, *s f* [See ક] Hot wind 2 Sun stroke

Id કુક લાગી To be attacked by sun-stroke

કુખરા, *s f* [See કુખ+ખરા] Dry itches

કુખરી, *s f* [See કુખ+રા કું] Prickly heat 2 Itches

કુખિ ધું, *s f* [See કુખ] An earthen pipe

કુખ્ય, } *adj* [S કુચ dry] Dry, not greased 2 Unsavoury, unrelishable

Id કુખ્યાય Dry કુખ્યાય Dry or empty fondling

Prov કુખા વાડ બેલીએ વાડ Praise with out profit puts little into the pocket

કુખડ, *s n* [Hind કુખડ wife, woman, *f* S કુખડ, marriage, +કુ dim] A garment, clothes, esp for women's wear 2 Clothes fit for wear 3 Cloth

Id કુખડ લાવ Various kinds of wearing apparel કુખડ બાથ નહાય To bathe so as to wet all one's clothes કુખડ પહેરવ To put on a garment કુખડ કાઢવ To put off a garment કુખડ કાઢવા To put off one's garments, as a preparation to hear the news of the death of one's near relatives કુખડ-કાઢવા To read a letter containing the news of the death of one's near relative, after putting off one's clothes 2 To give up all hope કુખડ કાઢવા-લેવા To plunder, to rob 2 To defeat કુખડ લેવા To be plundered 2 To be defeated કુખડવાર To present garments to one's daughter

કુખડી, *s f* [See કુખડ] A ball or mass of a sticky substance

કુખ્યા ધી, *s f* [See કુખ્ય] Roguery, knavery, cunning, a trick

Id કુખ્યાઈ કરવી-રખવી To play a trick

કુખ્ય, *adj* [S કુચ to pluck, to tear] Cunning, roguish, clever 2 False to one's marriage vow, adulterous

કુચ થિયુ, *s n* [See કુચ] A towel 2 A piece of cloth for wiping

કુચ વુ, Same as કુચ વુ

કુદ-કાદ, *s f* [See કુદ કાદ ૧] Plunder; plunder, depredation

કુદ કું, *v t* Same as કુદ કું.

કુદા ઉ, *adj* Robbed or stolen (of property) 2 Exposed to robbery (unclaimed property)

કુદા હી, [+હીર doing] Same as કુદા હી

કુદા-કુદ, *s f* Robbery or theft of several things or in several places

કુદા વ કું, *v t* To cause to be plundered ૨ To squander, to dissipate, to waste

૩ To sell at a cheap price

કુદ વુ, *v i* [S કુદ, કદ to wallow] To wallow

વધીય કદે, વામ દિન, બે પડે વધીય — વધીય.

કુલુ, *s n* [See કુલુ] Salt 2 Being under obligation

Id કુલુ લાવ To wave a quantity of salt and mustard seeds over the head of a person and bring it down to the ground ૧ order to remove the effects of evil sight, &c 2 To remove bitterness from a cucumber by rubbing salt at its upper end કુલુ વાવ To be indebted to a person for saving one's life with gifts of food; to be maintained by, to be under great obligation to કુલુ લાવ કરવ To be true to one's salt, to be grateful કુલુ દારા કરવ To be false to one's salt, to be ungrateful

કુલુ ચી, *s n* પ' [+P વેર dim] Slices of cucumber rubbed with salt

કુલુ-કુલુ, *adj* [+કુલુ Cf નિમ-કુલુ] Ungrateful, faithless

કુલુ-કુલુ, *adj* Same as કુલુ-કુલુ ૨ *s f* Ungratefulness, ingratitude

કુલુ, *s f* A kind of greens રાંધેલો

કુલુ, *s m* The effect of combination with salt

Id કુલુ લાવવા To crumble - રાંધેલો effect of combination with salt

કુલુ, *adj* [S કુ to disapp ૨ ૨ ૨

શીલુ, [S *lagn* gotten fr *લગ્ન* to get] The past tense of લે-નું.

લીધે, *prep* Owing to, on account of 2 For, for the sake of

લીન, *adv* [S fr *લી* to melt] Absorbed in, engrossed in, swallowed up in 2 Dumble, meek, lowly

Id લીન થવું To be absorbed in

લીલ, *s f* [See લીલ] Moss, the green matter which collects on the surface of stagnant water

Id લીલ પરણી [S *નિલોદ્ધાર* fr *નીલ*, લીલુ, + *દ્ધાર* marriage fr *ઢર* up+*ધર* to carry *Of* વિ-વાહ] Marriage with a second wife with in a year from the death of the first

લીલ-કંઠ, Same as નીલ-કણ્ઠ

લી-લજ, Same as નિ લજ

લી-લજ-વેડા, *s m pl* [+ *રતિ*] Shameless conduct, shameless acts

લીલ-વણી,

લીલ-વણી, } Same as લિલ-વેણી 2 Green

colour, green colour of fresh vegetation

લીલ-વય, *s f* [See લીલુ + *વય*] Infancy; childhood

લીલા, *s f* [S] Play, sport, diversion, pastime 2 A sportive act, wanton sport 3 Sportiveness 4 An incarnation, exploits of a deity in an incarnation

Id બહારની લીલા Outward conduct બાહેની લીલા The play of the passions. લીલા વરતારની (*Lit*) To continue the sports or exploits 2 To die and continue one's own exploits in the other world (said of a divine person) 3 To die પરમેશ્વરની લીલા The creation and maintenance of the world લીલા રમવી-કરવી To arrange and carry out a cunning trick

લીલા-લેહેર, Same as લિલા-લહેર

લીલી પીઠ, *s f* [See લીલુ+પીઠ] A vegetable market

લીલું, *adv* [S *નીલ* blue] Green 2 Blue 3 Fresh, new, recent 4 Wet, humid, moist. 5 Sappy, juicy

Id લીલુ ફરવું To benefit, to enrich લીલી થાડી Bhāng water લીલું પુટા Prosperity and adversity લીલો કાળ Famine caused by ex-

cessive rain તે લીલો છે He is a rich man

Prov લીલા વનના મુડા ધણા Friends are plenty, when the purse is full Daub yourself with honey, and you will have plenty of flies

લીલું-જમ, [+ P *સજ્જ* green See સુખ.] Same as લિલું-જમ.

લીસું, *adv* [Hem. Des *લિસમ્*=S *તરુ* *ફુત* made thin Or S *સજ્જ* 1 Smooth; glossy; glib, slippery

Id લીમો માણસ A dishonest person

લીલ,

લીલી, } *s f* [See લીલી, લિસો-લી] A

line; succession 2 A boundary, a limit

લીલુ લોપારો લોડગાં રે, બીજ વસે કેની વા' ?

—લોભેલગત.

લુંગી, *s f* [See લંગોટ] A piece of cloth used by a barber to collect the hair in at the time of shaving

લુંગી, *s f* [S *કુચ્છ* to pluck] Turning back

Id હુગી પાલી To turn back

લુંક-લુંક, *v t* [Hem. Des *કુચ્છ-ર*, *કુદ-ર*=S *માર્જિ* it wipes] To wipe, to cleanse by rubbing with something soft

લુંદ, *s f* [See લુંદ-વ] Plundering, spoiling 2 Plunder, booty 3 Waste, lavish distribution of

લુંદ-વ, *v t* [S *કુદ* to rob] To plunder; to pillage, to trip, to fleece, to rob

Prov હુડાયા કેરે લો નદિ, અને આપમ્યા કેરે અમુર નદિ No use weeping over spilt milk. હુડાયા તે હુડાયા, પણ ચોર તે રીડા Fools are devoid of shame

લુંદલિ-પો,

લુંદારી, } *s m* A plunderer, a robber

લુંક,

લુંકા, } *adv m* [S *કુદ* to stir up]

Violent, powerful 2 *s m* The nusuvuu.

લુંડી, Same as લોડી

લુંદો, Same as લોદો.

લુંમે-લુંમે, *adv* [See લુંમ-ખું+લુંમ-ખું Or S *તરુ* to hang] Adorned with ornaments hanging about the body

લુંધ, *s f*. Same as લુંગી.

composition

લેખ-વ હું, v t To regard, to mind 2 To reckon, to estimate, to calculate

લેખ-હું, Same as લેખ વ હું

લેખા, s f [S] A streak, a line

લેખા-વટિયો, s m [See લેખ+વટ reputation. Cf વહાણ વટિયો] One who is recognized to be an arithmetician or accountant

લેખું, s n [See લેખ] Account; estimation, reckoning

માત પિતા વીરધિયાતો, ગમારુ લેખુછ ?—ભાણુ 2 A writing

Id લેખા Multiplication tables, mental arithmetic લેખે લાગુ To serve the purpose, to be useful એ શા લેખામા ? Of what account or importance is he ? I don't care for him

લેખે, prep Per, at, at the rate of 2 Counting upon, out of regard for

Id પરમેશ્વરને લેખે Lit Out of regard to God, for God's sake Hence 2 With the object of pleasing God

લેખત, } s f [See લેહેત] Taste, relish, flavour 2 Pleasure, enjoyment

લેખે, Same as લેખે

લેટ હું, v t [See લેટ હું] To lie down, to recline, to repose

લેણ, s n [See લેણ, લેણ] Dues, debts due 2 Taking

Id લેણદેણ The relation of giver and receiver See નાણાનુબંધ, લેણ-દેણી

લેણ, s f [લેણા હું two] The second measure in the game of ગિલ્દી-હાકી

લેણ-દાર s m [See લેણ n debt+P દાર] A creditor

લેણ-નેણો s f [See લેણ+દેણ] Dealings, transactions, traffic, business, commercial transactions 2 The connexion of indebtedness contracted in some previous birth, and forming the ground or reason of certain sufferings or enjoyments in the present life

લેણી યાત, s m A creditor

લેણ, s n [See લેણ] An outstanding debt, a sum of money due from a person

2 Agreement, concord; cordiality, esteem.

Id લેણ લેવા ગાળ્યો છે Lit He as our creditor in past life is born in our family to receive the payment of his money in this life Hence 2 He is born to inflict pain upon us and our family, we can expect nothing but pain from him.

લેપ, s m [S f] To besmear] A salve, a plaster, a liniment, an unguent, an ointment 2 A coating, smearing, plastering, anointing

લેપ-ઢી, s f A thick coating; a poultice.

લેપ-હું, s n [See લેપ] Striking the ground

લેપ-ન, s n [See લેપ] Plaster, plastering, besmearing

લેપ હું, v t To besmear; to plaster

લેપા હું, v t To be annointed, besmeared or covered 2 To be surrounded 3 To be influenced or affected by

તે નર સર્વ કારન કરે, તેણે લેપાય નવ લગાર —ધીરે

લેણ, s m [See લેણ] A coating of clay, clay attached to the bottom of a flat surface

લેખાસ, s m. [Ar લેખાસ a garment] Custom, habit; dress 2 Apparel, garments; clothes, attire 3 Disguise.

લેખાણ, s m [See લેણ+ભાણ હું to run away] A sciolist, a shallow man, a smatterer, a pushing sort of fellow 2 A runaway 3 A person with a superficial knowledge pretending to know everything

Id લેખાણ (પરેણી) Imperfectly educated

લે-નેણ, s f [See લેણ+નેણ] Taking and putting 2 Haste, or hurry owing to being pressed for time, agitation, confusion 3 Being on the point of death, preparations for receiving the last sacrament

Id લેણેય યતી To be in a hurry, to be in confusion

લેણ, s f [See લેણી] A wave 2 A convulsive or spasmodic affection of the body 3 A whiff of soft wind, a breath of air 4 A freak, a fancy, an irregular working of the soul 5 A wavy line.

લેપ] Dropped; cut off

હુંલેપમા, *s f* [*S fr* + લેપમા,] A partial simile

હુંપ્પ, *adv* [*S. fr.* છૂપ to cover See લેપમા] Affected with a desire of 2 Covetous, greedy 3 Cupidinous 4 Intent upon; deeply engaged in

હુંપ્પ-ક, *s m* [*S*] A hunter
હુંપ્પ-ક, *s f* [See હુંપ્પ] Greed, avarice, an eager desire to possess a thing

અરે હું પ્રગટા, ગન હર યુધા, હેડી હુંપ્પા, નમ ગારી
—મીમાનંદ

હુંપ્પા હું, *v i* To be affected with an intense desire.

હુંપ્પ હું, *v i* To hang down from a stem

હુંપ્પ ફે, } *s m* [See હુંપ્પા dim] A bunch of fruits 2. Profit, gain

હુંપ્પરી, *s f* A maid-servant

હુંપ્પારી, *s f* A woman of the હુંપ્પારી caste

હુંપ્પારી, *s m* An man belonging to one of the Rajpūt communities

હુંપ્પ-હુંપ્પ, *adv* [*Imit*] Imiting in haste

હુંપ્પ, *adv* Fatigued, tired, exhausted

હુંપ્પ-ર, *s m* [*S* હુંપ્પ-ર *f* + ર iron + ર to do] A blacksmith હુંપ્પ-ર Iron work, hardware

Prov હુંપ્પર વારે લેપ લેપ To carry coals to Newcastle

હું, *s f* [*Hem Des* હુંપ્પ=S હુંપ્પ-જનના a mirage] A hot wind 2 Sunstroke

Id હું વાવી To blow (of hot winds) હું લાગવી To suffer from sunstroke.

હુંપ્પ, Same as હુંપ્પ.

હુંપ્પ, Same as હુંપ્પ

હુંપ્પ, *s f* [*Hem Des* હુંપ્પ=S હુંપ્પ-ક a bunch] A bunch of fruits

હુંપ્પી, *s f* [*S* હુંપ્પ the tongue *fr* હુંપ્પ unsteady *fr* હુંપ્પ to shake] The tongue

Id હુંપ્પી હુંપ્પી To answer every question in the affirmative, to say "yes" in answer to every question 2 To agree with; to consent

હુંપ્પ, *adv* [See હુંપ્પ હું] Lame 2 Deceitful

at 3. Weak, delicacy; unsound

Prov હુંપ્પે પાડી, ને આ-મુલે દાડી Feed the cripple, but drive away the idle નહીં હુંપ્પ નહીં હુંપ્પ The gods help those who help themselves

હુંપ્પ-હું, *v i* [*S* હુંપ્પ to hang] To hang; to be dragged along

હુંપ્પ-વ-હું, *v i* To quarrel 2 To raise, to raise a tune (in singing)

હુંપ્પી, *s m* [See હુંપ્પ a fixed state of mind + હુંપ્પી] Motion, gait, port, manner of moving the body; a gait

Id હુંપ્પી હુંપ્પી To neglect, neglectful port + હુંપ્પી + હુંપ્પી [See હુંપ્પ] To lump, to halt

હુંપ્પી, *s f* [See હુંપ્પ] Small tree

હુંપ્પી, *s m* Large tree, tree, stream, brook

હુંપ્પી, *s f* A kind of that bread made of wheat flour

હુંપ્પ, } *s f* [See હુંપ્પ] Same as હુંપ્પ 2

Inclination, propensity, inclination

હુંપ્પ, } [*S* હુંપ્પ a liquid *fr* હુંપ્પ to hold] Same as હુંપ્પ, 2

હુંપ્પી *adv* [*Ar* હુંપ્પી=પ હુંપ્પી] But

હુંપ્પ, *s m* [*S* *fr* હુંપ્પ to scratch, to write See હુંપ્પ-હું] A writing, anything written, a document, a written contract

2 A statement, a mention made of 3 Handwriting

Id હુંપ્પી હુંપ્પી To write a document

હુંપ્પ, *adv* [See હુંપ્પ] In the least, even a little

હુંપ્પ-ક, *s m* [See હુંપ્પ-ક] A scribbler, a writer, a copyist

હુંપ્પી, } *s f* A reed pen, a pen

હુંપ્પી, } *s f* A reed pen, a pen

નહીં શોધે લખાય ? લેખની શોધે પચાય ? —વશીલ.

લેખ ન, *s m* Writing, transcribing

Id લેખન સાધન Writing materials

લેખન-કળા, *s f* [+ કળા] The art of writing

લેખન-પદ્ધતિ, *s f* [+ પદ્ધતિ] The manner of writing 2. The style of writing or

off લઈ લેવું To withdraw a gift લઈ બેસવું, લઈ લેવું To usurp, to appropriate વખત લેવો To occupy time, to take up time, to be slow or late પક્ષ-વદાર-કુમક-કપરાણું લેવું To take the side of one in a dispute, to give one support, to uphold the cause of લેખ-લેખ-સ્વાગ-લેવો To assume the character of, to impersonate, to act the part of શક લેવો To suspect બાગર-ઘાજ લેવી To disgrace 2 To ravish નામ લેવું To utter the name of કું તેવું નામ લેવો નથી I have no dealings with him I do not concern myself with him I have no concern with him લઈ મુકવું-નાણવું To defat in an argument 2 To threaten 3 To blame સોગમ-કસમ-શપથ લેવા To take an oath બળિ-ભોગ લેવો To take or seize (as one's prey) નિમાઓ લેવો To cause to pronounce a curse upon the head of, to make unhappy, to give pain to ટ્રાસ લેવો To draw in the breath 2 To take rest by stopping work સુધ લેવી To sleep ચુચન લેવું To kiss ભાગ લેવો To take part in, to co operate with in a work કામ લેવું To take work from, to oblige one to work કામ કાઢી લેવું To secure one's object 2 To persuade a man to do what is required of him ચુક લેવી To take care of શોધ લેવો-લેવી To inquire after ચાપ લેવું To measure 2 To drink wine રાવામ લેવી (શીવની) To accept a salutation from સવાગમી લેવી To wish all of, to invite God's blessings upon મોહ લેવાઈ નહું To be abashed 2 To be disappointed હાથમા લેવું To take in hand, to take up work 2 To bring under subjection or subordination આજ્ઞા-રજ-લેવી To ask for leave, to ask permission of વાસ લેવો To transfer furniture from one place to another વાસ લેવી To perceive a smell સુગંધ લેવી To inhale a perfume

N B લેવું is used as an auxiliary verb to show (1) completion, (2) quickness, or (3) both of these at the same time

પ્રોત લેને ગઈ પ્રત, ૭ ગોઈ આની ગસમ (of a husband) To go out for wool and come home shorn લોકે લક્ષી જોર દેનેક પત્થર Prompt in receiving but loth in paying લેના દેના

ખેરસહી, જોર ધિગણા બહેતેરા Little fruit, mickle brint Little gain, mickle pain લેના આપવાના કાટલા નુકા Selfish ways of life There are more foolish buyers than sellers

લેરા, s m [S] A particle, a bit, a little, a small quantity 2 adv Ready, prepared

લેણ } Same as લે, લય, ૨

લેણ, s m [S for લિહ to lick] A medicine taken on the tongue, a tincture, a lincture

લેણક વુ, v ૨ To hang, to be hanging

લેણરિ યુ, Same as લેરિયું

કો મોલીનું લેણરિયું વેપારી રે —ખેમાનદ

લેણર, s m [See લેર, લેણર] A gentle breeze

લેણ-લીન, adj [See લે, લેણ, લેણે + લીન] Wholly engrossed or absorbed in

લક્ષ્મીતા, લેણલી ૧ વાસના, પરખે પરખનહારો રે —નિરાતભક્ત

લેણ લું, v t To reflect, to think of, to comprehend

લેણ વા વુ, v ૨ To be known, to be seen, to be met

તે ચિત આણી કપને, ભાઈ, એમ નિખળતા લેણાય —ધીરો

લેણે કો, Same as લે કો

લેણેવત, s f [Ar લજ્જત] Same as લેવત

લેણેબો, s m [Ar લજ્જો] An instant, a moment, the twinkling of an eye

લેણેણુ, Same as લેણું

લેણર, Same as લેર, લેણરી

લેણરી, Same as લેરી

લે લે વુ, Same as લે વુ

લેયો,

લેણિયો, } s m [See લેવત] A scribe; a writer

લેણ કી, s f [S કોટ, કોટ, a fox] A fox વૈકું, adj Wealthy opulent

લેણ કો, adj [See લેણ લાક, for S હુદ લેક lighted for હુદ હરી to be delighted] Stout, sturdy, rude 2 Clever; cunning

વેણી રાત ન ગાને કોય, પવમા નગરી લેણી નેય —લોનોલગત.

Id લેર આવવી To come with a wavy motion, to come as waves Hence 2 To have an attack of fits or convulsions 3 To be unconscious owing to the effect of a poison, as of a serpent, mad dog &c ૪૫૧-
૭- A breeze of air પાણીની લેર A ripple of water કેફરી લેર A soothing or soporific effect of a poison નાની લેર A whim or fancy લેર પડવી To find pleasure in લેર કરી To have a merry time of it

Prov રનાગર સાગરની લેર છે (An inscription on a wall or the first writing in the account-books of merchants) May there be as many waves of good fortune in the transactions of the firm, as there are in the ocean, which is a store of precious things

લેરખ ડું, *ad* [+ ડરખ + ડું dim suffix] Merry, jolly, gay

લેરખુ, *s n* A bunch of fruits hanging on a tree

લે-રિયાં, *s n pl* Wavy lines.

લેરિયુ, *s n* A kind of necklace 2 A kind of upper garment having wavy lines on it (worn by females)

પીતાગર પ્રભુ, પાંડી રણા છે ક્યાહે,

મોહોના મોહોની લાખ્યા છે લેરિયાજ —દયારામ

લેરી, *ad* Fanciful, capricious, whimsical, that follows only the irregular impulses of one's own mind, that is guided only by one's own fancies and humours 2 Gay; merry, jolly 3 Voluptuous

લેલાટ, }
લેલાડ, } Same as લીલાટ.
લેલાવટ, }

અગર ચદન, પ્રભુ લેલાયા લેલાડ,

અવળા સવળા આસરણ પડેરિયાજ —દયારામ

સાસ તિલક લેલાવટ ઢરિને, સાથે ચાદો ચિત્ત ચોરહો

—નરલેરામ

લેલાર, }
લેલર, } *ad* Much, in a large quantity,

મગળ મોટી હસ ચરે -ઈ, મગળ ગાસ લાલી લેલાર

—દયારામ

લેલી, *s f* [See લીલું] A kind of bird of a green colour

લે-લીન, *ad* [See લે, લેડ + લીન] Intent

upon, engrossed in

લેલીમગ્ન, *ad* [See મગ્ન] Distracted, wretched, miserable

લે-લુટ, *ad* [+ લુટ-૩.] Large or great enough to please or satisfy the heart 2 Much, in a large quantity

લે-લુશ, *s f* Hurry

લેલો, *s m* A trowel

લેવટી, }
લેવટી, } *s m pl* A kind of small fish

લે વડ, *s f* [See લે-૩ + વડન] Dealings, business

Id લેવડ દેવડ [+ *f* દે-૩] Taking and giving, borrowing and lending

લે-વડા-ઉ, *ad f* [See લે વડા-વડું] Dis-solute, adulterous, lustful, libidinous

લે વડા-વડું, *v t* [Claus of લે-૩] To cause to take, receive or accept 2 To cause to eat 3 To cause to enjoy

લે વડા-વડું, *v t* [Pass of લે વડા-વડું] To be taken 2 To be received

લેવા-દેવા, *s f* [See લે-૩ + દે-૩] The relation of taking and giving, dealings 2 Cern, relation, connexion

લેવા-વડું, *v t* [Pass of લે-૩] To be brought under subjection or subordination 2 To be abashed 3 To become lean, emaciated, or thin

Id લેવાડ જડ To become emaciated

લે-૩, *v t* [S ની to carry] To take, to receive, to accept 2 To lay, hold of, to seize, to snatch, to catch, to grasp 3 To espouse, to take 4 To assume, to affect to be 5 To take away, to deprive of, to destroy, to ruin, to disgrace 6 To require, to be necessary for 13 To upbraid, to scold, to rate

Id અદર-મા લેડ To admit દર લેડી To sympathize with ખમર લેવી To inquire after 2 To wreak one's vengeance upon જોળે લેડ To adopt (a son, &c) જન લેવો To kill દરાર લેવી To dispute, to take objection to દાદ લેવી To redress a grievance નખ લેવા To pare the nails માથે લેડ To undertake, to be bound to carry out રસ્તા લેવો To be

લોચાણું, *v* ૨ [See લોચો] To be involved in, to be entangled 2 To be in confusion, to be embarrassed 3 To be heavy (of the eyes)

Id લોચાઈ જુગ-પડું To be confused with one's own business, to be deeply engaged in મારી આખ લોચાય છે My eyes are heavy

લોચો, *s* *m* [S લોચક a lump of flesh] A lump, a mass 2 Disorderliness, confusion 3 Speaking unintelligently 4 A dispute or trouble in business

Id લોચો વાજવો-કરવો Lit To reduce to a lump or mass Hence 2 To spoil લોચા વાજવા To mix up truth with falsehood 2 To quibble, to prevaricate લોચો વજવો To be reduced to a lump or mass Hence 2 To be spoiled મારા મોહમાં લોચા વજે છે I am unable to eat, either because the food has no taste, or because I have no appetite લોચો મારવો-દેવો To fill up a hole with a lump of clay, &c માસના લોચા Muscles.

લોટ, *s* *m*. [S લોટ a lump of earth] Flour 2 Powder

લોટ-કોટ, *s* *m* [See લોટો +કોટ dim] A small earthen pot

લોટ-જી, *s* *m* [S જટ to wallow] Tumbler pigeons.

લોટ-પોટ, *adj* [See લોટ-જી + પોટ redup] Tossed and tumbled, rolled down, wallowing લોટપોટ થઈ ગઈ હૈા લલના, પ્રીતમમા મન પ્રોચુ

—દયારામ

લોટ ઝું, *v* ૨ [Dh Des લોટ્ also Hem Des લોટ્=S સ્વપિતિ fr S જટ to wallow] To roll over and over, to turn and toss about, to wallow, to roll or sweep along, to flow on, to roll down in streams. 2 To roll, to trundle 3 To lie down, to humble oneself before

રાવણુ રાન એ છે ડાહો, લક્ષ વશા પડશે એ લોટી

—સામળસાટ

Id લોટી પડવું Lit To roll at the feet of, to fall prostrate before, to humble oneself before

લોટિયો, *s* *m*. [See લોટો] A section of Muhāmmadans, a Voharā, a Borā

લોટી, *s* *f* [See લોટો] A small drinking-pot

લોટો, *s* *m* A drinking pot

લોટી, *s* *f* [See લોટો] The penis of a child.

લોટો, *s* *m* [Dh Des લોટો fr S લુટ્ a piece of wood, a thick stick] The penis, membrum virile, the male organ of generation

લોટ, *s* *m* [S લોટ to shake] A swing 2 A wave

લોટ ઝું, *v* ૧ [See લોટું] To separate cotton seeds from cotton with iron tools (in a ginning factory)

લોટી, *s* *f* An iron pan

લોટું, *s* *m* [See લોટ] Iron 2 A razor 3 A mason's tool

Id લોટી A carpenter's iron tools

લોટી, *s* *f* [See લોટી] A slave girl; a maid-servant

લોટી, *s* *m* [Hind લોટો, લોટ a boy, a son, fr S લુટ to fondle+કોટ dim See લોટ] A slave

લોથ, *s* *f* [See લોસ] A carcass; a corpse 2 *adj* Fatigued, exhausted 3 Inferior, (a cant term for) bad, not good, indifferent

Id ચાકીને લોથ થવું To be totally exhausted or tired હું તે જી મારા કરમની લોથ વાણુ ? An expression used by a woman to show utter helplessness and inability લોથ જાની to be totally ruined લોથ વાજી To work utter ruin, to ruin totally લોથપોથ Totally exhausted લોથ વહેર રી To put one to unnecessary trouble

લોથડી, *s* *f* A cake toasted

લોથ ઝું, *v* ૧ [See લોથ Or, Cf ચાલોટ-જી] To roll about uneasily (in a sick bed)

લોથે, ધ્યાન વિરે જીરે, દુઃખ ગિરે, કપે રવા, પાગરે —ગીત-ગોવિન્દ.

લોથ ઝું, *adj* [See લોથ.] Inferior, worthless

લોથ ઝું, *v* ૧ [See લોથ] To lead to pommel

લોધર, *s* *m* [S લોધ] A particular tree,

3 Rich; opulent 4 *s m* A paramour, a gallant

લોકી, Same as લોકીડી

લોકી-અયો, *s m* [અયો] An illegitimate son

લોકો, *s m* A clammy lump or mass, a soft mass

લોકીયરી, *s f* [See લોક + ચીયરી] A valuable woollen cloth

પાપણુ કપર વાવ લેલકે, લોકીરી હોડી લાવ,

આ આવે આપણી લણી, કોની લગતી છે વાદ

—પ્રેમાનંદ

લોક, *s m* [*S fr* લોક to see] People, mankind, folks, the community, the public, the populace 2 A people, a class, an order, any particular body 3 Domestic, family people 4 Any division of the universe; a world, a region 5 The world, the masses 6 Other people; strangers. 7 Peasants, rustics, villagers

લોક-ચર્ચા, *s f* [અચર્ચા] Popular talk, talk among people

લોક-હિન્દી, *s n pl* Common people, people of the middle class (Used in contempt or pity)

લોક-પરંપરા, *s f* [*S fr* + પરંપરા] A popular tradition 2 Customs &c, handed down from one generation to another, although having no foundation in the holy books

લોક-પાલ, *s m* [અપાલ] The protect-or of the world or people

લોક-મત, *s m n* [અમા] The opinion of the people, popular opinion, the voice of the people

લોક-રૂઢિ, *s f* [અરૂઢિ] The prevailing custom or fashion of the people, a popular custom, popular practice

લોક-ચાપકા, *s f* [અચાપકા] Popular report

લોક-વ્યવહાર, *s f* [અવ્યવહાર] The affairs of the people, the dealings of the people

લોક-પ્રસિદ્ધ, *adj* [અપ્રસિદ્ધ] Publicly known

લોક-પ્રિય, *adj* [અપ્રિય] Popular.

લોક-લાજ, *s f* [અલાજ] Regard for public opinion 2 Fear of the censure of the people

લોકા-ઈ, *s f* Conduct towards strangers
લોકાચાર, *s m* [*S fr* લોક + આચાર] Popular usage or practice

Id લોકાચાર કરવો To perform a ceremony to satisfy public opinion

લોકાપવાદ, *s m* [*S fr* + અપ-વાદ] A popular accusation; popular censure; a general outcry against

લોકા-ચત્ત, *adj* [*S*] Atheist or
લોકાયત વાદે રે, પ્રભુને ન લોકાયે રે —છોટામ.

લોકી-ક, *s m* [See લોકી-ક] Fame, notoriety 2 A visit of condolence

લોકો, *s m pl* [See લોક] The people; the public See લોક

લોકોત્તર, *s m* [*S fr* + ઉત્તર] The next world 2 *adj* Uncommon, extraordinary, singular 3 Superhuman

લોકોપકાર, *s m* [*S fr* + ઉપકાર] Public good, public charity, a benefit conferred upon a community

લોખડ, *s n* [See લોહ + ખંડ] Iron 2 Tools 3 Iron-ware

લોચ, *s m* [*S* લુચ્ to pluck.] Plucking out the hair of the head with one's own hand (A religious act among Jain ascetics)

લોચ-ક, *s n* [See લોચ] A woman's breast (slang) 2 A carpenter's tool

લોચન, *s n f* [*S fr* લોક to see] The eye.

લોચન, *s n* Same as લોચ
યુ યુ ધરિજા ભસ્મ લેપન કરે યુ યુ વાળ લોચન કીધે

—નરસિંહ મેહતા

લોચન, *s n* [*S* લુચ્ન *fr* લુચ્ to pluck] Robbing, plundering, depriving

Id લોચન લોચન Depriving or robbing one even of one's clothes

લોચ ના, *s f* [See લોચન the eye See લોચન] Uneasiness, restlessness on account of an excessive desire a craving

લોચ કું, } *v* + To desire earnestly 2
લોચ-કું, }
To roll about in the bed through uneasiness.

anger એક લોહીનું Descended from the same
ancestors, born in the same family લોહીનું
ફરુ The circulation of the blood લોહી ઉ-
કાયો Lit That which boils or heats the
blood Hence 2 An occasion of excitement
or irritation, a strife લોહીનું માથે ચડવું Heat
apoplexy મીઠા લોહીનું Of an amiable disposi-
tion લોહીનો તરસો Bloodthirsty

લોહી-લોહી-લુ, *ad* Bloody, stained
with blood.

લોહી ડું, *s n* [See લોહ] A button like
ornament worn by women in the lobe of

each ear, generally consisting of a jewel
set in gold

લોહી, *s m* The tongue

લોહી, *s m* [See લુ ૩ to prattle] A
humorist in the court of a king, a buffoon

લોહ્ય, *s n* [S લોય f લોહ] Avarice-
ousness, greediness

લોકિક, *ad* [S f લોક] Popular, social
2 Common, general 3 *s n* Renown,
fame, notoriety, public life 4 Same as
લોકિક

લ્યાનત, Same as લ્યાનત.

વ.

વ, The fortieth letter of the Alphabet,
and the twenty sixth consonant

વંશ, *s m* [S] A bamboo
વશ તથા વન સગમાની દેવુ, કોઈ ખોટું કહેતો કેની છ
—દયારામ

વશ, *s m*. [S] Race, lineage, family
2 Progeny, descendants

Id વશનો વેલો The scion of the family
વશ કાઢવો To destroy or ruin a family

વંશ-જ, *s m* [S f + જન્ to be born]
A descendant

વશ-પત, *s f* [+પત] The status or im-
portance of the family 3 The only male
child in the family

સાસળ વાસણના વશપત, સાસળ કહુછ કુળદીપ
—સામળજી

વંશ-પરંપરા, *s f* [+પરંપરા] A succession
of generations 2 Heredity

વશાવળી, *s f* [S વશાવળી fr + ગાળલ]
Genealogy, a genealogical tree or table

Id વશાવળી વાચવી To read the genea-
logical tree or table of a family 2 To
recite the glorious acts of one's ancestors
(by the family bard or herald)

વંશી, *ad* (Used at the end of a com-
pound) Of a race or family

વંશી, }
ખસી, } [See વાસળી] A pipe, a flute.

વઈ, Same as વે

વકટ, *s m* [Telugu વકટ one] The first
measure in the distance between the "pit"
and the place where the "bat" is thrown
in the game of "tip-cat"

વકટ-રેડ, }
વકટ-લેડ, } *s m* [+ Tel લેડ two] The
game of tip cat, ખોઈ દડો or ગિલી દડો

વકર-ડું, *v t* [See વક, or વિ-કાર] To be
crooked 2 To be crooked 3 To deny what
one has previously stated 4 To slip away
from control, to throw control away

વકરી, *s f* Same as વકરો

વકરો, *s m* [See વિ-કય] Sale 2 Cash
realized by the sale of goods 3 Things
sold 4 The cash book.

વ-કાર વું, *v t* [Caus of વકર-ડું] To
irritate, to tease

વકોદરે વકારી, એક યુદ્ધિ ગિરમા મારી —ગિરિધર.

વકાલત, *s f* [Ar Sec વકીલ, વકિલાત]
The duties of a Vakil; plenaryship 2
Agency 3 Mission, deputation, embassy
વકાલત-નાયું, *s n* [+ નાયું] A power of
attorney

વ-કાર, Same as વિ કાર

વ-કાર વું, *v t* [See વિ-કાર ૩] To yawn,
to gape, to open the mouth wide
વકિલાત, Same as વકાલત

2 A medicinal drug

લોહી, s m [See લોહી] A huge creature

લોપ, s m [S fi દુ to disappear] Disappearance, omission, extinction 2

Grammatical elision

લોપડ લોપડ, s n [See લોપ+લોપડ+ડ હ in હી being charged to લો to make a rhyme with લોપડ] Lit Any substance used for besmearing calves Hence 2 Ghee

લોપ ડું, v 1 To hide 2 To disobey, to disrespect 4 To be concealed

લોખ, s f [See લોખ] Remembrance, recollection

લોખરી, Same as લોખરી

લોખરી માધી લોખરી, જરૂરપણે ત્યાં નહોતો, હજી લોખરી લોખરી, ખાતર ધણીથી ખાતર —સામળાબદ

લોખન, s m [Ar લુખ] Olibanum, benzoin, frankincenses

લોભ, s m [S fi દુ to covet] Greedy desire, avarice, ambition, covetousness, cupidity

Poor લોભી લોભી Raptivity is the off spring of avarice લોભી લોભી નહોતો A covetous man never thinks he has enough

લોભા-ડું, v 1 To be enticed, allured 2 To be enamoured, to be besetted

લોભિયું, } ady Greedy, avaricious, covetous, ambitious 2 Stingy, parsimonious

Poor લોભિયા વગે, ત્યાં હુતારા બુધે ન મરે Credulous hearts are the prey of crafty ones લોભિય, ady [Superl of લોભી] Most greedily, &c 2 Most stingy

લોભ, s m [S લોભ] The hair on the body of men or animals

લોભ-લોભ લોભ, ady [S fi લોભ hair + લોભી] Moved from + લોભી] Moving along the grain and in the opposite direction 2 Hesitating, doubtful, uncertain

લોભ, ady [S fi લોભ, દુ, to shake] Ir motion; trembling, quivering, shivering 2 Active 3 Impatient, eager, ardent 4 1 Moving in a circle 5 An expletive occurring at the end of a song, standing

for લોભી, લોભી.

ધગદે ધુધરી જધન ધન લોભી —ગી ગોવિન્દ. લોટી-ડે, s n A pendant, an ear drop, an earring

લોલ-શી s f [Fem of લોલ] A woman graceful in her movements

સતી મનાવે તો, માયુ હો લોલશી, સાચી સમજણ બુદ્ધિ ખાતરી રે લોલ —ગોપાળ.

લોલપી, ady [S લોલપ] Eager; desirous, covetous

લોલકા, s f [S See લોલ] The tongue લો લીન, ady [See લીન+લો redup of લી, being prefixed as intensitive] Deeply absorbed

શીળ સતોષે શીતળ સદા, ત્રિગુણે ત્યાગી રે, જે ની સુરતી મે સ્વરૂપમા, લોલીન લાગી રે —ભોજાલગત.

લોલુપ, Classical form of લોલપી

લોહ, s n [S] Iron

લોહ કાન્ત, s n [+ કાન્ત] A particular medicinal preparation of iron

લોહ-ચુમ્મક, s n [S fi + ચુમ્મક] A magnet, the loadstone

લોહ-અન્ન, s f [S fi + અન્ન] A medicinal preparation of iron

લોહી, } s m. [See લોહી] An obstinate, self-willed, unyielding man 2 A fool

લોહ ડું, v 1 To wipe, to wash off

લોહિત, ady [S] Red

લોહિયાળ, } ady [See લોહી+યાળ having] Bloody, stained with blood

લોહિ યું, s n [See લોહ] A pan for frying

લોહી, s n [S લોહિત Blood for લોહિત red] Blood 2 Stool, family relation

Id લોહી પડડું To press blood લોહી ચાલડું To have an increase of blood in the body લોહી ઘટડું To be reduced in body લોહી ચઢડું To be greatly delighted લોહી હડી જડું To be very sorry લોહી જળડું To feel anxiety for, to be anxious about લોહી ચુસડું To harass લોહી લેવું To gain blood Hence 2 To thrive. લોહી-તરી જડું-કડડું To have hot blood Hence 2 To be in the heat of

Prov વખાણી ખીચડી ફાટે વખારે A full fed horse kicks his own master

વખાર, *s f* [Hem Des વસ્ત્રાર્થિક=S રતિ-ગૃહ a brothel] A godown, a warehouse, a store room

વખારિયા, } *s m* A warehouse-keeper
વખારી, }
2 A merchant

Prov હવત વખારી, ને કારો કુચી Said of a man, who makes a show of his business being very extensive

વખુ, *adv* [Used at the end of a compound See વક્ષ side] Partial to, favourable to, fond of

Id. વખા-મા-ખરી-વધુ-વખુ Partial to, or under the control of, father, &c

વખુડ, Same as વખુડું

વખેરું, Same as વિખેરું

વખો, *s m* [See વખ-વખો] A state of starvation 2 A difficulty against which one has not the power to save oneself

Id વખાડું મારું Famine stricken 2 Oppressed, tyrannized over

વખોડું, *v t* [Dh Des & Hem Des વસ્ત્રોદ્ધેય=S નિર્ગઢિતમ્ separated (of clotted or matted hair, *f* S વિ intens+ખોડ a defect Or Hem Des વસ્ત્રોદ્ધેય=S કોપિતં it cuts] To find fault with 2 To carp at 3 To back bite 4 To slander 5 To hate 6 To abhor 7 To loathe

વખોડી, *s m* [See વખાર] A drawer 2 A small box

વખ, *s f m* [See વેગ] Influence, support, patronage 2 Favour, interest, countenance 3 Room, space, place 4 Accommodation

કરવી વાજરાની વખ ઇ, કેવુ ન ધારે ગાયની શય

—પ્રેમાનંદ

Id વગ લાગવી-ચાલવી To have influence વગ લગાવવી-લગાડવી To make use of influence વગ વશીલો Influence of several kinds 2 Influential વગ સગ Influence, support 2 Convenience, accommodation. વગે પાડવું-કરવું To put in a proper place વગે વગે As it suits the circumstances,

વગડાઉ, *adv* [See વગડો] Growing in a forest, wild 2 Untamed, undomesticated.

વગડો, *s m* [S કાટે કા a garden] A plain 2 An open field 3 A forest 4 Waste land 5 A predicament, a strait, a difficulty

વગદા, *s n pl* [See વિ.સા.ન] Ineffectual efforts

વખત નય છે, કરો ન વગદા, લક્ષ્મીવર લેવારે,

—ભોળેભગત

વગર, *prep adv* [Ar વિગેરે] Without 2 Except 3 Besides

વગળ, *s m* [વિ apart + ગહ to drop] An alloy 2 A mixture 3 A mixed caste; 4 A deceit, a fraud

Id વગળ વશી Of hybrid birth or origin, hybrid

વગાડું, *v t* [Caus of વા-નુ] To ring 2 To sound 3 To strike 4 To play on (a fife, a drum, a violin, or any musical instrument)

વગી થું, } *s n* [See વગ] Partiality; favouritism 2 *adv* Acquainted with. 3 Favourite, favoured

વગુલી, *adv f* A slut, a slattern

Prov વગુરી રાડ, ને ચડર્ની બારા The children of a slut are generally luckless boobies

વગેરે, *adv* [Ar વગેરે and others than that] Including, altogether, et cetera, (&c), and others, &c on, &c forth, and so of the rest, with, alongwith

વગે, *s m* [See વગ, વાગ] A subdivision of a place 2 Room, space

વગો છુ, *s n* [See વગેવગ] Ignominy 2 Disgrace 3 Calumny 4 A public disgrace

વગેવગ હું, *v t* [Hem Des વિગેરે=S વ્યક્ત મન્ય distressed mind, mental distress] To calumniate 2 To vilify 3 To disgrace 4 To defame 5 To rail against 6 To slander 7 To libel

વગેવગ હું, *v t* [S વિ apart+ગળ ૧. See વાગેવગ] To chew 2 To ruminate 3 To masticate. 4 To chew the cud

વક્રી, *s f* [*Ar* શકિતિ happening] Prospect, expectation, anticipation

Id વક્રી રાખતી To expect

વકીલ, *s m* [*Ar*] An agent, an envoy, a deputy, an ambassador, a substitute, a factor 2 A solicitor, a lawyer, an attorney, a pleader, a *Vakil* 3 An executor 4 A servant

વકુલ, *s f*

વકુબ, *s f*

વકુબી, *s m*

} [*Ar* શકુલ] Sense, shrewd-

ness, understanding, intelligence, wisdom

વકર, *s m* [*Ar* શકર] Honour, reputation 2 Dignity, weight, importance

Id વકર ખેલો To lose one's reputation, dignity, or importance

વકર, Same as વિહાર

Id વકરનો પિદ્ડ Lit An illegitimate child Hence 2 A mischievous child, an urchin

વક્ત્રી, *s m* [*S f* વક્ to speak] A speaker, an eloquent speaker, an orator

વકત્વ ત્વ, *s n* Eloquence, elocution, oratory

વદન, *s n* The mouth, the face

વદનરાવિન્દ, *s n* [*S f* + અવિન્દ a lotus] The bloom and beauty of the countenance, a lotus i.e. face

વક્ર, *adj* [*S*] Crooked, curved, bent 2 Of sinuous or devious course 3 Of backward course, retrogressive 4 Tortuous, fraudulent

વક્ર-ચતુ, *s n* [*S f* + ચતુ, ચાત્ર] A parrot 2 A species of birds

વક્રી, *adj* (A planet) Proceeding from Aries towards Pisces 2 Retrogressive 3 Of evil view 4 Malicious, inimical

વક્રી-અવન, *s n* [*S f* + અવન *f* ગુ to be] Refraction of rays

વક્રોક્તિ, *s f* [*S f* વક્ર + ક્તિ] Equivocal, sarcasm 2 Perverse speech

વક્ષ-સ્થલ, *s n* [*S f* વક્ષ the chest + સ્થલ, સ્થળ] The breast, the bosom

વક્ષ માણ, *adj* [*S f* વક્ષ to speak] That is about to be spoken

વખ, Same as વિપ.

વખત, *s m* [*Ar* વક્ર] Time, a certain duration 2 Season 3 An opportunity, an occasion 4 Leisure 5 A hard time 6 Delay 7 Repetition, times 8 Interval. 9 Convenience 10 Occurrence,

Id વખત એ વખત At any time, on any unforeseen occasion વખતે વખતે = વખતો વખત Every now and then, from time to time, often, sometimes 2 By fits and starts. વખત ગુતરવો, વખત ગાળવો, વખત દાડવો To pass time, to beguile the time વખત લેવો-તપાસવો To examine the times or present circumstances વખત લેઈને Suitable to the present circumstances વખત સાચવવો To be punctual. 2 To serve the times

Prov વખત કરે, તે કોઈ ના કરે Time heals all વખતના ઝીત વખતે ગવાય Everything has its time વખત વખતની હાથડી Adversity follows prosperity and *vice versa* વખતે મળે તે કૃષા Every contract is the best under the circumstances વખત વખતને ખાતો આવે ઉ Each succeeding time is worse than the preceding

વખત સર, *vdu* [*P* સર, upon] Time 2, At the proper time 3 Seasonably 4 Time allowing, probably, perhaps.

વખ-વખ, *s f*

વખ-વખાટ, *s m*

વખ-વખો, *s m*

} [See વખ-વખાટ]

Ravenous hunger; insatiable appetite 2 Worrying, goading, restless and fidgety state

વખ-વખ હું, *v t* [*P* આવહ alas *fr* વખ, વિપ, poison] To become dry and thirsty 2 To ardently long for 3 To hanker after 4 To feel a sensation of acidity 5 To be ravenously hungry, greedy, &c.

વખાણ, *s n* [*Hem Des* વક્ષાણ *fr* *S* વ્યાખ્યા ન illustration, explanation, *fr* વિ away form + આ up to + વ્યા to tell *Sco* વ્યાખ્યાન] Praise, eulogy, encomium 2 Praises of God (used by Jains).

વખાણું હું, *v t* To praise, to commend, to laud, to eulogize, to extol

appoint an arbitrator વચ્ચે બોધવું To interrupt in speech વચ્ચે વચ્ચે At intervals વચમા હાથ ધાવવો To interfere

Prov ધુરી વચ્ચે સોપારી A dilemma, between hammer and anvil

વચ્ચો-વચ, *adv prep* Exactly in the middle

વચ્ચ, *s m n* [*S* વચ્ચ] A calf, a young one of a cow

વચ્ચ-નાશ, *s m* [*S* વચ્ચનાશ] A poisonous root 2 The name of a vegetable poison

વચ્ચિયાત, *s m* [*See* વચ્ચે] A foreign merchant who seeks to make purchases and sales 2 An agent

વચ્ચડુ, *v t* [*S* વિ intens + ધ્રુવ] To be separated 2 To fly off accidentally, to be discharged (a missile).

વચ્ચડુ, *adv* Separated, disjoined

વચ્ચેરી, *s f* [*S* વચ્ચ-તરી *See* વચ્ચ] A filly 2 A young mare 3 A foal 4 A calf

વચ્ચેરો, *s m* A foal 2 A colt 3 A heifer

વચ્ચો, *s m* [*S* વિચ્છેદ *fr* વિ + છેદ] Separation

આ વિરહ વચો વનિતા તણો, નણે હરિશ્ચ હજુ છતી

—સામગ્રી

વચ્ચેડું, *v t* [*Caus* of વચ્ચડું] To separate, to disjoin 2 To wean (a child) 3 To let go, to discharge, to fire

વચ્ચન, *s n* [*Ar* વચ્ચન] A weight 2 A burden 3 Dignity 4 Weight 5 Influence 6 Authority 7 Importance, consequence 8 A mass or standard by which the weight of bodies is determined

Id વચન પડવું To be felt (of weight or influence), to be influenced by

વચ્ચન-દાર, *adv* [+ *P* દાર] Weighty 2 Heavy 3 Influential

વચ્ચર-કદા, *s m pl* [*See* વચ + કદા produced in Kāthīāwād] Having a whitish colour

વચ્ચર-મદ્દ, Same as વચ્ચર-મદ્દ

વચ્ચ, *s f* [*Ar* વચ્ચ mode, manner] Understanding, intellect 2 Inclination, tendency

વચ્ચ, Same as વચ્ચ

આખા જીવ તણી એ વચ્ચ અગ્રને હાથે પૂજે આન —અર્થો

વચ્ચ-ડું, *v t* [*S* વચ્ચ ડું વચ્ચ to speak *Cf* વચ્ચ-ડું] To ring, to sound 2 To play upon 3 To strike 4 To play upon a musical instrument

વચ્ચે દાર, *s m* [*See* વચ્ચે + *P* દાર] A landholder, a farmer 2 A jāgirdār, a pensioner

વચ્ચેરો, *s m* [*Ar* વચ્ચેરો an allowance] A jāgīr, an estate 2 A farm 3 Land under cultivation or yielding revenue 4 Land held in virtue of a government grant 5 A pension, a stipend

વચ્ચર, *s m* [*Ar* વચ્ચર] A vazīr, a prime minister 2 The queen at chess

વચ્ચરો ત, } *s f* Ministerial duties, function, or business 2 The office of a vazīr

વચ્ચ, *s n* [*Ar* વચ્ચ ablution] Washing (by Musalmāns) of hands, feet, and mouth, as a preparation for saying prayers

વચ્ચ, *s f* [*See* વચ્ચ, *Ar*] Payment in kind 2 Revenue from land

વચ્ચર, Same as વચ્ચ

વચ્ચ, *s n* [*S*] The thunderbolt of Indra, (it was formed out of the bones of the sage Dadhīchi) 2 A thunderbolt 3 Lightning 4 A diamond 5 A flower before the petals have parted 6 A kind of abstract worship 7 *adv* Iron hearted, of a robust and hardy constitution

વચ્ચ-લેપ, *s m* [+ લેપ] A kind of cement made from diamonds, a very strong cement 2 *adv* Joined by a strong cement, inseparable, irremovable

વચ્ચ ક, *s m f* [*S* *fr* વચ્ચ to deceive] A deceiver, a cheat, a rogue

વચ્ચ ક, *s n* [*See* વચ્ચ ક] Pending

વચ્ચ વ, *v t* [*See* વચ્ચ વ] To be saved

છાઈ રીતે સાચી પડે, ક્યમ વચ્ચે એના પ્રાણ ?

—સામગ્રી

વચ્ચવ-વું, *v t* To save 2 *Caus* of વચ્ચવ. વચ્ચા વ, *v t* [*Pass* of વચ્ચ વ] To be read 2 To be talked about 3 To be a subject

1044 To throw in an impediment: 2 T

વડ-કાર, } ૨ ન [+ કાર] Skill, genius
 વડ-કાર, }
 વડે-છું, ૨ ન [See વડા-છું] A pen 2 A
 piece of wood having a sharp point, used
 by children for writing on sand boards
 વડે-માર્ગ, ૨ ન [See વાટ a way + માર્ગ]
 A wayfarer 2. A traveller
 વડ, ૨ ન [S વટ.] The banian tree, the
 Indian fig tree
 Prov વડ તેવા ટેટા, ને જાપ તેવા બેટા Like
 father, like son
 વડ, Same as વડી-લા, વડો
 વડ, ૨ ન [See વટિ] A kind, a genus
 2 Size, form, type
 વડ ક છું, Same as વડ ક છું,
 વડ કાર, Same as વડ કાર,
 વડ કાર વડ, ૨ ન [Cause of વડ વડ] To
 give offence to, to offend 2 To scold, to
 reprove
 વડ-ભીર, ૨ ન [See વડુ+ભીર] The leader
 of a party at play
 વડ-વાઈ, ૨ ન [See વડ, the Indian fig
 tree + P વાઈ dim] Roots shooting from the
 branches of the Indian fig tree
 વડ-વાગોળ, ૨ ન [+ વાગોળ fr S વગુલી]
 A wild bat
 વડ-વાડ, Same as વડ-વાડ
 વડ-વાડિયા, ૨ ન pl [See વડ વડ] A
 species of birds, often seen quarrelling
 with one another
 વડ વાડિયું, ૨ ન [See વડ-વાડ] Quar
 relsome 2 Giving rise to a quarrel
 વડવાનળ, ૨ ન [S વડવાનળ fr વડવા a
 mare + અનલ fire] The sub-marine fire,
 supposed by the Hindu poets to be the
 cause of waves in the oceans
 વડ-વડ, Same as વડ-વડ
 વડ વે, }
 વડા વે, } ૨ ન [See વડુ elder + P વા
 વડુ વે, } dim] A grandfather 2 An ancestor, a
 progenitor
 વડ-સસરો, ૨ ન [સસરો] A grand-
 father in law
 વડ સાવિત્રી, ૨ ન [See વડ the Indian fig

tree+S સાવિત્રી daughter of the sun fr સાવિ-
 ત્રી-તા] The worship of an Indian fig-tree,
 performed by a newly married couple on
 the full-moon day of મેય (May-June)
 વડ-સાસુ, ૨ ન [See વડુ elder + સાસુ] A
 grandmother in law
 વડ હાથ, ૨ ન [+ હાથ] Powerful 2
 Strong
 વડાઈ, ૨ ન [See વડુ elder] Greatness
 2 Boast, vanity 3 A brag, a vaunt 4.
 Vain ostentation 7 Puffing
 વડાગર મીઠું, ૨ ન [See વડુ great + અગર,
 આગર, + મીઠું] A kind of salt, made by
 concentrating sea water in large pits
 વડિયો, ૨ ન [See વડ વડ, or વટિ+સામી
 opposite, *being underfoot*] A rival, a
 competitor
 વડિ-આઈ, ૨ ન [See વડુ elder + M આઈ
 mother fr S આઈ a venerable woman fr
 આઈ respectable] A grandmother
 વડી, ૨ ન [S વટી Cf વટિ] A kind of
 cake 2 A pat
 વડી લા, ૨ ન [Hem Des વટો = S મહાન
 great, fr S વડ] Elder (a relative) 2 ૨ ન
 An elder 3 A senior
 Id વડીલાઈત Lit Acquired by an-
 cestors Hence 2 Ancestral property, &c.
 વડુ, ૨ ન [Hem Des વટુ = S લાંબું long,
 grown up, fr S વટુ fr વડ to grow] Great,
 grand
 Id વડુ કરવું To extinguish, to put out
 2 To rub out
 વડુ, ૨ ન [S વટક] Same as વડી 2 A
 kind of fried dish
 વડે, ૨ ન [See વટિ Cf વટી] By 2
 Through 3 In virtue of
 વડ છું, ૨ ન [See વડ-વડ] Quarrelsome
 વડ કાર, ૨ ન [See વડ વડ + કાર fr S વડ to
 do] See વડ ક છું
 વડ-વાડ, ૨ ન [See વડુ elder] 2 A dispute,
 3 A fight 4 A scuffle
 વડ વડ, ૨ ન [See વડ વડ] To quarrel 2
 To fight 3 To reprove 4 To reproach,
 5 To dispute
 વડા વડ, ૨ ન [Pass of વડ વડ] To be cu

of scandal or of popular censure

વચાળો, } s m [See વા, ચિના, વચાળો,
વન-ચાળો, }
વાળા-વડ, વાળા-વડ] An unfrequented spot 2
A nook, n corner

વડા, s f [See વડા] A barren woman
વડ, s m f [See વડ] Self respect 2
Credit 3 Reputation

Id વડ રાખી To preserve one's credit,
reputation, or honour વડ ગોવે To lose
one's credit, reputation or honour

વડ, s m f [S. વડ a region, n place]
A place, n region

Id વાણીવડ A street where rich mer-
chants live 2 The Exchange

વડ, [S] The Indian fig tree

વડા-વડ, s f [See વડા] Money paid to
make up the difference when exchanging
a superior for an inferior thing 2 Com-
pensation, recompense 3 T t for fat rela-
tion

વડક-વડ, v t [See વડ ૩] To pass away
to recede

આરગા આરક તા, વડક ગા વેગળો —નિરાતમકન

વડ-કી વડ, v t To let so as not to
allow of being milked (used of a cow, &c)

વડદ વડ, } v t [Dh Des વડ, f S
વડ-લા-વડ, }
મરમૂ fullen, f મરમૂ to fall, also Hem Des
વિમર-વડ S વિ મરમૂ ને બેલ the traitor, becomes
separated, f S વિ પ્રિવ + વડ, ઘડ, to form]
To be polluted, to be defiled 2 To be a
pervert to another religion.

વડલા-વડ, v t [Caus of વડા ૩] To
pollute, to defile 2 To apostatize

વડ લે લ, વડ Apostate, converted to
another religion

વડ-લો, adj Abject 2 Mean

વડ લો-ઈ, s f [See વડા-કી-લો] A brass
water-pot

વડ-વડ, v t [S વડ turned f વડ to
turn] To pass away 2 To go off 3 To
subside, to stop 4 To recede 5 To elapse
6 To glide away (as time, opportunity)
7. To sneak away, to disappear

કપા સુધી લેતાવડ ખડકો, ગુપ્ત પાઈ ગાનારો વડો
—અખો

Id લેજા વડી વધી To be pressed away (of
an appointed time)

વડાવડ, s m પૂં [S વડાવડ] Peace 2
Peace

Id વડાવડ વડી વડ To abscond, to run
away

વડા-લું, s m [See વડા-લું] A wooden pen.

વડા-વડ, s m [See વડ-૩] Discount or
premium 2 Exchange of different curren-
cies 3 Profit 4 Balance of different cur-
rencies

વડા-વડ-વડ, v t [Caus of વડ-૩] To ex-
chang. 2 To cash 3 To pass round, to
pass by safely or successfully, to be ap-
proved 4 To avoid trouble 5 To surround
6 To change coins, generally of a higher
value or denomination into those of a
lower one

Id ૩ લેજા વડાવડી To get small change
for a rupee ૪ વડાવડી To cash a check or
draft કાઢીમરદો વડાવડી એવુ લગન લાગે એવી મરદો
She could do embroidery that would throw
that of skilled workmen into the shade
૫ વડાવડી To avoid one way and take
another ૬ વડાવડી To go safely or suc-
cessfully through a difficult pass in the
mountains

વડા વડ-વડ, v t [Caus of વડા ૩] To get
pounded or powdered

વડાવડ, v t [Pass of વડા ૩] To be
pounded or powdered

Id વડાવડ-વડ To be pounded or powder-
ed 2 To be crushed, as in a crowd.

વડા વડ, s m [See વડા-વડ-૩] Pollution
2 Impurity 3 Defilement

વડા-વડ વડ, Same as વડ લા-વડ-વડ

વડાવડી, Same as વડા-વડ

વડી, adj [See વડા-વડ ૩] An affix signi-
fying "one who follows the trade or profes-
sion of" 2 One who deals in money 3 A
banker

વડ, s m [See વડી] An affix denoting
profession, e g વડાન-વડ, ગાંધી-વડ

pay] A jāgīr, an hereditary estate

Id. વતન વાડી Property in land, landed property

વતન-દાર, *s m* [+ P દાર] A landlord
2 A holder of an hereditary estate 3 A native of a city or country

વતની, *adj* Native, indigenous 2 Obtained by inheritance 3 Held in one's own right 4 Belonging to one's own native country

વતરકુંડું, Same as વતેકુંડું

વતરણ, *s n* [S ચિત્રણ an instrument of accomplishing an object] A pen

Prov કોઠા ધિરાણિયાને વતરણા ધણુ A bad word man quarrels with his tools

વતરેક, *prep* [See વ્યતિરેક] Without, except

વતરોગ, } Same as વતરેક
વતરોગે, }

વતાર ગરો, *s m* [See વહિ તર + S કરા a doer *f* કરું to do] A carrier, a porter

વટાડુ, Same as વિતાડુ

વટાવડું, *v t* [See વિતાડું] To stop

વટાવડું, *v t* Same as વટાવડું

વતિ પાત, *s m* [S વ્યતિ પાત *fr* વિaway+ અતિ beyond+વત to fall] The seventeenth astrological conjunction (*yoga*) on which occasion the performance or celebration of good actions and ceremonies is interdicted 2 A portent 3 A prodigy indicating calamity

વતિ-પાતિ યુ, *adj* Mischievous; trouble-some 2 Naughty

વતી, *prep* [See વતિ *Of* વડે] Instead of, in place of, for 2 On account of 3 On the side of 4 In the room of 5 In the cause or behalf of 6 In favour of 7 See વડે

વટું, *s n* [See વધ ઘ] Shaving

વટે, *prep* [See વતી, વડે] By means of, by, through, with, through the instrumentality of

વતેસર, *s n* [See વાત+સી] Unnecessarily length

Id વાતવુ વતેસર કરવું To make a mound of a mole hill

વતેક, *s f* [See વડકુંડું] A desire to scratch, an itching sensation

વતેકુંડું, *v t* [S વિ away + તર side *Of* કતરકુંડું] To scratch

વરુ, Same as વધ ઘ

વરુ, Same as વરુ.

વરુ, *s m* [S] A child 2 A young one

વરુ લી, *adj* [S *f* + લી good, kind] Loving, affectionate, tender 2 That pities 3 That feels or cares for

વરુ લી તી, *s f* Affection for young ones 2 Kindness, pity

વદ, *s f* [S વપ] The dark fortnight of a lunar month; the dark half of a Hindū lunar month from the full moon to the new moon

વદ ન, *s n* [S *f* વદ to speak.] The mouth 2 The face

વદ યુ, *v t* To speak 2 To utter 3 To declare

વદા, *adv* [Ar વદોએ adieu] Departing, going away

વદા ઇ, *s f* Leave 2 Dismission 3 Taking leave 4 Farewell 5 Going or sending away

વદા ગિરી, } Same as વદા ઇ
વદા ઇ ગિરી, }
વદાય ગિરી, }

વદાડ, *s m* [See વડ યુ] Appointing a time to do a work that has been postponed, the time or day on which one has promised to make a payment

વદાર, Same as વદાડ

વદિતા, *s f* [See વદ યુ] Voice, sound સમય પરવે મધુર વદિતા કાઠિલા સમાજે — પ્રેમાનંદ વદી, Same as વદ

વદી, } *s f* [See વદિ] The digit carried forward and added to the next column of numbers

વદાન, *s n* [See વિ દાન] Fraud, deceit

વધ, *s m* [S] Killing, slaughter

વધ, *s f* [See વધ યુ] Increase, surplus, excess

વધ-ધટ, *s f* [1 વધ-યુ] Increase or de-

Id મારી જલ વદાઈ, કે આ વલે આવી This is the undesirable result of my speaking out when I ought not to have spoken

વણ, Same as વિના.

વણ, s m [See વણ-વ] Cotton 2 The cotton plant

વણ-કર, s m [+કર fr S ફ to do] A weaver, one who weaves cloth

વણ-ખુટે, adv [See વણ, વિના, +ખુ.ટ] Inexhaustibly 2 Before a thing is exhausted

વણ-દો, s m [See વન+વણ] A shaded spot, the space over which the shade of a tree extends

વણ s m [S વણેજ્ય fr વણિ a trader] Trade 2 Commerce 3 Traffic

વણન ર, s f [+S કાર doing fr ફ to do] A caravan 2 A camp or company of travelling merchants 3 A number of bullocks laden with corn, salt, and other merchandise

વણન ર, adv Relating to a caravan 2 Wild 3 Of an inferior kind

વણન રી, s m A travelling merchant who carries for sale goods in a caravan 2 A kind of musical air

વણ તર, s n [See વણ-વ] Weaving 2 Texture

વણ-તોલ, adv [See વણ, વિના + તોલ, તો.લ.વ] Immeasurable 2 Abundant

વણ-વ, v t [S વણ weaving fr વે to weave] To weave 2 To intertwine 3 To pick 4 To roll 5 To collect, to gather 6 To select

Id કપડું વણવ To weave cloth દેરી વણવી To twist yarn into a rope ચણી વણવી To roll flour into cakes વણીને કહવું-કહેવું To exaggerate a story 2 To tell by a guess

વણસ-વ, v t [S વિ intens + વણ to perish Cf વિ નાશ] To be spoiled 2 To perish, to be destroyed

વણસ ક, s m [See વણસ-વ] Detention 2 Putrefaction 3 Destruction 4 adv Putrid 5 Corrupt 6 Passing 7 Failing 8 Transitory

વણ માડ વું, v t [See વિ નાશ] To spoil

2 To corrupt 3 To make useless

વણ-ઈ, s f [See વણ-વ] The price paid for weaving 2 Wages for weaving

વણ દ, s m Same as વણ-તર.

વણિક, s m [S વણિ fr વણિ] A trader; a merchant 3 A grocer 4 A grain vendor

વણિયર, } s f A depredating icon-
વણિયર, } neumonlike animal.

વેટાળ, } s m [See વિનાશ-વ] A
વેટાળિયો, } whirlwind 2 A vortex

વેઠ, s m [See વિ-વ] Convulsion of the bowels through indigestion &c,

વેઠ-વું, v t [See વેઠ-વ, or વિનાશવાન] To be insolent 2 To be depraved 3 To be dissipated

Id વલી વડ To pass the limits of modesty 2 To be uncontrollable or incorrigible

વેઠ-વું, } adj [Hem Des વડો=S અ-ફત-
વેઠ વું, } વિવાહ: unmarried વિવેહ: unfeeling, having no affection] Dissipated 2 Incorrigible or uncontrollable

વણ, s m [See વણ] A eunuch
વણી, s f [See વણ, also વણી = Eng Verandah, fr P વણદ something come out fr વણ out + આવદ come fr આવદ to come Or S વણદ verandah] A wall running round a compound, a compound wall.

વણી, s m [Hem Des વણી = S આકાર: a surrounding wall] A large compound surrounded by a wall 2 The wall surrounding the compound of a house 3 A partition wall between the open grounds near a house

વણ, [S વણ an adverbial suffix] As 2 Like 3 Similarly 4 In like form (used at the end of a compound)

વણ ર વું, v t [S વિ apart + વણ-વું] To scratch with the nails

વણવણ, Same as વણ-વ

વણ, s n [Ar વણ] One's native land, one's mother land 2 [S વણ ન stipend, a

forest, an anchorite

वन-देव ता, *s m* [*S fi* + देव, देव-ता] *A*
sylvan deity, a faun

वन-राज, *s m* [*S fr* + राज] *A* lion

वन-यागोष्ठ, *s n* Same as वड यागोष्ठ

वन-यागोष्ठ, Same as वड-यागोष्ठ

वन-वास, *s m* [*S fi* वन + वास living]

Dwelling in a forest 2 A wild unsettled
manner of life

वन-विहार, *s m* [*S fr* + विहार] The
sports and diversions in a wood

वन-व्यसि, *s f* [*S fi* + पति] Veget-
ables 2 A medicinal plant 3 A tree or
plant 4 Greens

वना, Same as विना

वनि ता, *s f* [*S fi* वन् to beg] *A*
woman, a female 2 A wife 3 A loved
woman वनिता विसास The wanton sports of
women

वनेष्ठा, *s m pl* [See मनीषा desire, कर्म-
नी (of fate) being understood] Affliction,
distress, misery

वने-चर, *adj* [See वन-चर] Foolish,
stupid

वनेड वु, *v t* [See वनेरो] To throw into
bewilderment, to bewilder, to confound 2
To afflict, to trouble, to distress 3 To spoil

वनेरो, *s m* [See विवेरो, कर्मने (of fate)
being understood] Bewilderment, embar-
rassment

वने, Same as विनय

Prov वने वैरीरे वरा करे Sweetness of
temper can overcome enemies, a kind word
turneth away wrath

वत, [*S वत् वान्, वत= वायु* having] *An*
affix denoting "possession"

वतरी, } *s f* [See वन *n* forest] *A*
वतरी, }
witch 2 A hag

वन्ताड, } *s n* Brinjal

वन्त्याड, }

वद न, *s n* } [*S fr* वद् to salute] *A*
वद न, *s f* } bow, a salutation 2 Ho nage

वद वु, *t* : To make a bow to, to salute

2 To reverence, to adore, to worship

वंदि न, *adj* Saluted 2 Worshipped,
वंदो, Same as वारो

वध, *adj* [*S* See वदन] Fit to be salut-
ed 2 Reverend adorable

वध्या, *s f* [*S fi* वध fruitless] *A* bar-
ren woman

वप न, *s n* [*S fi* वप् to shave] Shaving

वपरा वु, *v t* [Passive of वापर-वु See
व्यापार] To be used 2 To be expended 3
To be worn out 4 To be occupied 5 To
be employed for any purpose 6 To be of
some utility

वप हो, *s m* A wonder, a marvel

वपरा श, *s f* [See वापर वु] Use

वपु, *s n m* [*S वपु*] The body, the
person

वदा, *s f* [*Ar* वद] Faithful perform-
ance of a promise 3 Observance of faith
4 Sincerity, fidelity

वदा दार, *adj* [+ *P* दार] Faithful 2
Loyal, trustworthy, sincere

वदा दारी, *s f* Loyalty 2 Fidelity, faith-
fulness, sincerity

व (भुड वु, *s n* [*S* वि कोष न *fr* वि intense +
तृ to know] Trouble 2 Pain

वलो, Same as वैभव 2 A large quan-
tity

द्वाररी सभाभा वडा वसाभा वस पूरिया जन गते

—प्रैमानद

वम न, *s n* [*S fr* वम् to vomit]
Vomiting

वमथ, *s m* [*Hem* Des वमथ इ = *S*
गुञ्जयति it gathers into a heap Also *Mh*
Des वमथ= *S* वमथ going off] *A* vortex
2 A whirlpool, an eddy, 3 Anxiety 4
Forgetfulness

वमभा वु, *v t* [See वि वम-वु] To be
pensive 2 To be given to earnest refer-
tion 3 To repent 4 To think 5 To med-
itate upon

वमे वु, *adj* [*S* वम-वु] Vortex 2
Infer from the right course of conduct

वय, *s f* [*S* व-व] *A* व, *s* of *if*,

crease, profit or loss

વધ ડું, *adj* Increasing 2. More, additional 3 Spent, exhausted, consumed (for euphemy)

વધ ના.વ ડું, *v t* [Caus of વધાર.ડું] To cause to add or increase

વધ-રા વળ, *s f* A tumour in the scrotum

વધ-ડું, *v t* [S વૃધ્ to grow] 'To increase, to be more than 2 'To grow 3 To advance 4 To bid at an auction

Id વાત વધી જતી To go beyond the fore seen limits; to exceed the bounds of reason (of a matter) 2 To be beyond one's control (of a matter) 3 To come to blows, to break into an open quarrel (of a person) વધી પડડું To be more than the intended number, to be left behind, to remain આ ગળ વધકું To go forward, to march on (of an army) 2 To be promoted in office

વધા ઈ, *s f* [See વધા મણી] Good news 2 Congratulation 3 Felicitation 4 A gift given to the bearer of good news

Id વધાઈ જાવી To inform one of one's good fortune and obtain a reward 2 To bring good news to

વધા મણા, *s n pl* The worship of a goddess on an auspicious occasion *Cf* વધા-મણી, વધા ઈ

વધા-મણી, [Hem Des વદુ-વળ=S અપુદયા વેદનમ્ informing one of one's good fortune, *fr* S વધવિનમ્ increasing *fr* વૃધ્, વધ્, to increase] Same as વધા-ઈ

વધા ર ડું, *v t* [Caus of વધ-ડું] To increase 2 To add 3 To promote 4 To exalt, to raise, to elevate (in rank, dignity, or emoluments)

વધારે, *adj* More 2 Greater 3 Additional 4 Much

Id વધારે પડડું To be more than what was required or intended 2 To be a burden 3 'To be a cause of pain or difficulty વધારે પડડું હેડું To pass the bounds of politeness in speaking 2 To use harsh language to વધારે હેડું To exaggerate a person's

merits when recommending him 2 To recommend strongly

Prov વધારે રાશી વધારે ખરાય Positive men are most in error

વધા-રો, *s m* Increase 2 Addition 3 Profit 4 Surplus 5 Residue 6 Supplement 7 Appendix 8 Overplus

Id વધારો કરવો To make an addition to to add to વધારો રહેવો To be left behind, as profit વધારાડું Left behind, as being more than what was intended or required 2 Useless 3 Troublesome

વધા-વ-ડું, *v t* [Caus of વધ-ડું] To perform certain ceremonies in welcoming a person on his arrival 2 To perform a certain ceremony on the occasion of admitting the bride or bridegroom into the house

વધા વો, *s m* [See વધા રો] An odd number

વધા-વો, *s m*. [See વધા-વ ડું] A present sent to a bride or bridegroom 2 A bridal gift

વધુ, *adj* [See વધ ડું] More 2 Greater. 3 Additional

વધુ, *s f* [S] A young woman, a maid 2 A bride 3 A son's wife 4 A wife

વધે ર ડું, *v t* [Hem Des વદુવિએ=S સમાવિતમ્ brought to an end, *fr* S વધવિ તમ્ increased *fr* વૃધ્, વધ્ to grow] To offer a sacrifice 2 To sacrifice 3 To cut 4 To break 5 To break into pieces 6 'To dissolve (a marriage contract) 7 To crush

વધ્ય, *adj* [S *fr* વધ] Fit to be killed

વન, *s n* [S] A forest, a wood 2 A bush, a thicket 3 A grove 4 Water

નેહ તણા જનમા ધનગા નહિ,
મોચનગા કષુચા વનમા શું ? —વક્ષલ

Id રન રન યાને વન વન દરડું To be reduced to a desert and a forest, to desolate

વન-કુળ, *s n* [S વન a forest + દુક્ક a fine garment *Cf* S વત્કન] A dress made of leaves or bark

વન-ચર, *adj* [S *fr* વન+ચર ડું, ચાલ-ડું] Living in a forest, wild 2 *s m*. An animal that lives in a forest 2 A man living in a

A leathern rope for a bucket ((કેશી)

વરત ડી, *s f* A small rope

વરતણિ યો, *s m* [See વેતન *Cf* વરતા-ગ-ગુ]

A village guard 2 A policeman 3 A person employed for the regulation and government of a village in Gujarāt 4 An individual of a tribe who serve as an escort from one village to another, an escort

વરત ગુ, *v i* [*S* જ્ઞ, વર્ત, to be] To act to conduct oneself 2 To happen. 3 *v t* [See વરતાવ-ગુ] To fathom, to find out 4 To gain, to acquire, to earn 5 To calculate (eclipses, changes of the signs of the zodiac, motions of the stars, &c) 6 To determine the period or occurrence of, to foretell

વરતા રો, *s m* An astrologer 2 Calculation (of eclipses, changes of the signs of the zodiac, motions of the stars, &c)

Id વરતારો કાઢવો-જોવો To predict

વરતા વ ગુ, *v t* [Caus of વરત-ગુ] To proclaim, to announce, to declare, to foretell 2 To employ in some profession 3 To dissipate, to squander, to distribute 4 To cause to occur, to make 5 Same as વરત-ગુ 3, 4, 5, 6

Id વરતાવી નાખવું To give away, to distribute આણું વરતાવવી To establish and declare one's power (by a king) કેર-કેહેર વરતાવવો To oppress, to tyrannize over વરતાવવું To compel to act under one's power, to reduce to subjection

વરતા ગુ, *v i* [Pass of વરતાવ-ગુ] To be maintained, fed or supported 2 To be used or consumed 3 To be found out or known

વરતિક, } *s m* [See વ્રત] A man who is particular in the observance of religious vows 2 A Jain priest or ascetic

વરતી, Same as વૃત્તિ

વરતી, Same as વળતી

વરદ, *adv* [See વર, વર દાન, +S દા to give] That grants a boon, that is inclined to grant a boon.

વર-દાન, *s n* Granting of a boon, favour or blessing 2 A boon, a gift, a request

વર-દાયક, } *adj* Giving or bestowing
વર દાયી, }

વરદી, *s f* [Eng Word] Information, instruction 2 Order, command

Id વરદી કરી-આપવી-મહેરવારવી To inform વરદી આપવી To give instructions; to order વરદી માગવી To beg permission

વરધ, *s f* [See વરદિ] Each of the intervening days between the installation of the marriage tent and the celebration of the marriage 2 A procession of women bringing water to the marriage tent

વરધ, Same as વરત A leathern rope
વરધ-સાડળી, *s f* [See વરદિ+સાડળી] A necklace obtained from a woman all of whose children are alive, and put round the neck of an infant by its mother her previous children having died in their infancy

વરધ-સુવાણ, *s n* [+સુવાણ, soft, used for euphemy *Cf* વરદિ-ચૂલક] The state of pollution on account of having given birth to a child

વર-ગાળ, *s f* [See વર bridegroom+ગાળ] The garland or chaplet intended to be thrown by the bride around the neck of the man whom she chooses for her husband 2 A garland worn by the bride or the bridegroom at the nuptial ceremonies.

વર-ગાળ, *s m* [+ગાળ] The bridegroom
વર ગુ, *v t* [*S* છૂં to choose] To marry; to wed, to choose or accept in marriage 2. To accept, to adopt

ગિવવાન મુતી, વાણી વદે, વરને મુનિ કહુ તે કહે
—કથારામ.

3 To choose

મુનિ થણા તે યક્ષમા વરિયા, મુણ પૂણ સમુદાય
—ગિરિધર

વર હું, *v i* [Pass of વાવરવું] To be over or exhausted, to be spent (as provisions, &c)

વર-ગુ, *adv* [See વિ-ગુ] Ugly, shapeless.

time of life

વચી, *adv* [See વચ] Of the age of 2
Coeval with

વર, *s m* [*S f* *v* to choose] A bride-
groom 2 A husband

Prov વરને કહેણે વખાણે ૧ તેો કહે, વચી ખાણે
Every man thinks his own geese swans

વર, *s m* [*S f* *v* to choose *Of* Mar
નવર husband and *Guj* નવરો *idle, f* Hem
Des ભર=૨ વચજ્ઞ only, alone none but]
Same as વર દાન, a boon, a gift, a request
2 A sparrow

વચુ વિના વનિદ, વર મરચુ પામી પડિ રહ્યા

—પ્રમાનદ

3 *adv* Chosen, preferable 3 Best, excellent

વરક, } *s m* [*Ar* વરફ] Thin leaves
વરખ, } of gold or silver, a leaf (of a metal) 3
A leaf of a book, a sheet of paper.

વરખ, Same as વરખ.

વરખ ડો, *s m* [*See* વરખ] A kind of tree

વરખ-હું, Same as વરસ હું

કો કુસમ વરખે પાણીમા લઈ, કો બિયોનિયે ભાળી

—પ્રમાનદ

વરખાસન, Same as વરખાસન

વરખે, *adv* [*Guj* વરખે *f* વરખ] In the
year

વરગ, Same as વર્ગ

વરગણી, *s f* [*See* વર્ગ] A subscription
2 Distribution according to rank

વર-ધેડ, } *s f* [*See* વર bridegroom] A
વર-ધેર, } few persons sent by the bride's party to
detain, in a marriage ceremony, the bride-
groom's party, with a view to exacting a
present

વરધોડો, *s n* [*Hem* Des વરદાડ ૧ = *S*
નિ જતિ goes out] A horse for the bride-
groom to ride in the marriage procession

2 A marriage procession 3 The train of
a bridegroom and a bride, or of the bride-
groom alone 4 (Used for euphemy)
Figuring in public a public exposure

Id. વરધોડો ચડે To start (of a marriage
procession or any kind of procession) વરધોડો

ચડવુ (Ironical) To be disgraced. વરધોડો ઠર-
વો-વરધોડો ચડાવવુ To disgrace

વરંઝો, *s m* A disease in cattle

વરચ હું, *v t* [*S* વિ *priv* + +રચ] To be
disgusted

વરચસ, *s m* An act done out of ver-
geance to put to shame a person who has
unreasonably censured, grumbling, mur-
muring

વરચા-હું, *v t* [*See* ચોચાર હું, હચાર-હું]
To speak, to utter

વર ઝગ, *s n* [*See* વર great+ઝગ a war]
A great war, a great battle

મનસગ થઈ, વર નવવાડા, વર સાચવ નહિ તડાપિ મગે
—વક્તબ

વરજ હું, Same as વર્જ-હું

વર-તોગ, *adv f* [*See* વર + તોગ] Mar-
riageable

વર-તોળો, *s m* [*See* વરધોડો, used for
euphemy] Trouble, that which disturbs,
annoyance

વરડ હું, *v t* [*See* વડ-હું] To scratch,
to twitch, to cut

વરડુ, *s n* The shoot of a plant bearing
pulse

વરડુ, *s n* [*See* વળ-હું] The symbols
(or) to denote *ક* or *ગ* subscribed under
a consonant 2 A rope

વરણ, *s f* [*See* વર્ણ] A caste, a class
2 Estimation, reputation, a character 3
A letter of the alphabet, written or spoken
4. Colour

વરણ-સંકર, *adv* [+ સંકર] Of mixed
birth, half-caste 2 Alloyed, mixed 3 Mis-
chievous, troublesome 4 *s m* Mixed birth
5 A bastard

વરણાગિ-ચું, *adv* [+ અગ] Foppish, showy

2 Nice, scrupulous

વરણગી, *s f* Foppery 2 Pomp

વરણા વરણી, *s f* [*See* વર્ણ + redup]
Different castes and their subdivisions

વરત, Same as વત

વરત, *s f* [*See* વત] Wages paid for
watching and pasturing cattle

વત, *s f* [*See* વત a strap of leather]

ligious ceremony

વરા વ.૩, *v t* [Caus of વરા.૩ *fr* વાવરા.૩]
To spend 2 To give

વરા ૩, *v t* [See વરા ૩, વાવરા ૩] To be
expended, to be consumed

વરા ૩, [Pass of વરા ૩, to choose] To
be chosen to perform a religious ceremony

વરાહ, *s m* [S] A boar 2 The third
incarnation of Vishnu in the form of a boar

વરાળ, *s f* Steam, vapour, fumes વા-
પના શામી થતી વરાળ ખૂણ કાઢતો નથી He would
not breathe a word against his father

વરાળ યન્ત્ર, *s n* [+ યન્ત્ર] A steam-engine

વરાળિ થું, *adj* That from which steam
issues 2 Made of steam

વરિયાળી, *s f* Fennel seed
વરિ ષ, *adj* [*fr* શ્રુ ગ્રેટ + ષટ્ત superl
suffix] Greatest, excellent 2 Supreme

વરી, *s f* [Hem Des વરિઓ = S શ્રીધ *fr*
S શ્રીધ] A particular kind of grain

વરોડા, } *s m pl* [S વહ વહે ૩, + ડા dim]
વીડા, }

Little wells dug in the bed of a pond

વર, *s n m* [S વૂક] A wolf

વ રૂડ, *s n* [See વિ+રૂડ] Shoots of rice
soaked in water

વ રૂડિ થું, *adj* Made by soaking rice in
water

વરુણ, *s m* [S] Varuna, the Indian
Neptune, the deity or the regent of the
west, the deity of the waters of the ocean

વરણી, *s f* [S વર ણ choosing *fr* વૃ to
choose] Choosing a Brāhmaṇa and wor-
shipping him before employing him in the
performance of a ceremony 2 Punishment
3 Being in a fix. 4 Choice, selection

વાર વરને કહેલી વરણી, “વાર, કરને વિગતે વરણી વરણી
—પ્રેમાનંદ.

વરેડી, } *s f* [See વરા.૩ to be consum-
વરોડી, }

ed, or વરા n bridegroom] A caste dinner on
account of the celebration of a marriage
or of an investiture ceremony

વરેડું, Same as વરેડું a rope

વરો, *s m* [See વાવરા ૩, વરા ૩] A largo

feast, a dinner party 2 Expenditure, ex-
pense

Id વરો કરવો To give a large feast વરા
વાજન Giving a large feast and starting pro-
cessions accompanied with musical instru-
ments. વાત વરો A caste dinner

વરોત, *s n* [See વરા] A largo rope

વરોહ, *s m* [S] A male bee

વરોહી, *s f* [S] A female bee

અજન અજન શા વણુ અખ, વ્યજન રજન વા'લ વરોહી
—વક્ત્ર

વરોળ, *s n* Fairness

વર્ગ, *s m* [S] A class, an order, a di-
vision 2 The second power or square of
an algebraical expression 3 A chapter, a
section

Id વર્ગ પાડવો-કરવો To divide or distri-
bute into different classes according to
merit વર્ગ કરવો To square or raise to the
second power (of a number or quantity)

વર્ગ-મૂળ, *s n* [S *fr* + મૂળ] The square
root of a quantity

Id વર્ગમૂળ કાઢવું To find the square root
of a quantity

વર્ણ, Same as વર્ણિત

વર્ણ ૩, *v t* [S વર્જ to abandon *fr* વૃણ
to go] To forsake, to leave, to quit 2 To
exclude 3 To forbid

વર્ણિત, *adj* Forsaken, abandoned 2 Ex-
cluded 3 Rejected, cast out 4 Forbidden

વર્ણ, *s m* [S *fr* વર્ણ to colour, to des-
cribe] A caste (one of the original castes
—વારણ, કાશિય, વૈશ્ય, and શૂદ્ર), a tribe 2
Colour, hue 3 A letter of the alphabet

વર્ણ ન, *s, n* A description, an account.
2 Praise

વર્ણ નીય, *adj* Fit to be described 2
Praiseworthy

વર્ણ સંગાથ, *s f* [+ સંગાથ] Rhyming of
letters in a verse (in Prosody)

વર્ણ વ ૩, *v t* To describe

વર્ણ-સકર, *s m* [See વર્ણ+સકર] A mix-
ture of castes, a hybrid birth or origin

વર્ણનાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર] The
conduct proper to members of the several

2 Inferior

੨ਐ ਨਹਿ ਧਰ ਫੁਰੇ, (ਫੇਰ) ਵਰਾਣਾ ਭਾਸੇ — ਗੀ ਗੋਵਿੰਦ
੨ ਪਥੁ ਵਰਾਣੀ ਭਾਉ ਵਾਪੁ, ਪਥਕ ਭੇਦਮਾ ਪਾਤੁ ਭਾਉ
— ਸਾਮਭਾਸਟ

ਵਰਾਣੀ, } [Hem Des ਵਿੱਤਿ f, ਵਰਮ] Sauré
ਵਰਾਣੀ, }
as वर्ष

ਵਰਾਣੀ-ਗਾਠ, s f [+ ਗਾਠ] A birthday 2
The anniversary

ਵਰਾਣੀ-ਫੁਲਾਡੀ, s m [+ ਫੁਲਾਡੀ] A holiday,
or any other auspicious day, which occurs
only once in a year 2 adv All the year
long

ਵਰਾਣੀ-ਬੂ, v 1 [S ਵਰ, ਵ, to run] To
rain] To rain, to shower 2 To give or
bestow in a large quantity, to make a
valuable present

ਵਰਾਣੀ-ਬੂ, s n [See ਵਰਾਣੀ] An annual
allowance or stipend, a salary, an annuity

ਵਰਾਣੀ-ਫ, s m [S ਵਰਾਣੀ a cloud f, ਵਰਾਣੀ
ਰਾਏ rain See ਵਰਾਣੀ + ਦਾ to give] Rain, a
shower or fall of rain, raining 2 A shower,
(as of arrows, stones, or other missiles), a
volley, a torrent, a stream

ਵਰਾਣੀ, s f [See ਵਰਾਣੀ, वर्ष] The first
anniversary of the dead, the Shrāddha ce-
remony performed at the end of the first
year after the death of a man

Id ਵਰਾਣੀ ਵਾਗਾਣੀ To perform the first an-
niversary of the dead

ਵਰਾਣੀ-ਫ, } s f The annual offerings 2
ਵਰਾਣੀ-ਫ, }
An allowance received every year

ਵਰਾਣੀ ਵਰਾਣੀ, adv [Cf ਵਰਾਣੀ ਵਰਾਣੀ] Year-
ly, annually, every year, from year to year

ਵਰਾਣੀ-ਫ, s f [S ਵਿ much + ਵਰਾਣੀ-ਫ
Cf ਵਰਾਣੀ] A non malignant tumour, such
as a fatty tumour or a fibroid tumour

ਵਰਾਣੀ ਬੂ, v 1 [See ਵਿਰਾਣੀ or ਵਿਰਾਣੀ ਬੂ]
To be deceived after having placed confid-
ence, to be deceived, to suffer owing to a
breach of confidence 2 To repent, to regret
ਫੁ ਵਰਾਣੀ ਰੇ ਭਾਪੁ, ਭੇਮ ਭਾਸੀ ਰੇ ਵਿਖਾਪੁ — ਭੋਮਾਨਦ
ਵਰਾਣੀ, adv By relying upon, through
confidence.

ਵਰਾਣੀ, s m [S ਵਿਰਾਣੀ (f ਭਾਸੀ) Re-
liance, confidence

ਆਪਾਨੇ ਫੁਲਾਡੇ ਰੇ, ਪਾਣੀ ਵਰਾਣੀ ਧਾਪੁ — ਭਵਾਣੀ ਭਾਟ.

ਵਰਾਣੀ, s f [S] Pitiable, poor
ਸੁਖੀ ਸਿੱਧ ਨੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਵਰਾਣੀ, ਭਾਸੀ ਰਾਏ ਗਾਣੀ ਨਾ =
— ਗਿਣਿਧਾ.

ਵਰਾਣੀ-ਫੁਲਾਡੀ, Same as ਵਰਾਣੀ-ਫੁਲਾਡੀ

ਵਰਾਣੀ-ਫੁਲਾਡੀ, s f [S ਜੁ ਵਰ beautiful + ਫੁਲਾਡੀ
ਫੁਲਾਡੀ] A beautiful woman 2 A courtesan,
a prostitute

ਵਰਾਣੀ, } s f [See ਵਰਾਣੀ, ਵਰਾਣੀ] A quarrel-
ਵਰਾਣੀ, }

ਵਰਾਣੀ, } f [See ਵਰਾਣੀ, ਵਾਗਾਣੀ, to be con-
ਵਰਾਣੀ, } sumed] A share, a contribution, a prop-
ortion

Id ਵਰਾਣੀ ਵਾਗਾਣੀ-ਪਾਤੁ According to the
distribution by shares, falling to each one's
share

ਵਰਾਣੀ-ਫੁਲਾਡੀ, v 1 [Caus of ਵਰਾਣੀ] To cause
to quarrel

ਵਰਾਣੀ, s m pl Quarrelsome men

ਵਰਾਣੀ-ਫੁਲਾਡੀ, m p [See ਵਰਾਣੀ proportion]
By, through, with

ਵਰਾਣੀ, s f [S ਭਾਣੀ a group, a collection]
A company of men, women, and children,
going from the village in which the bride-
groom lives to that in which the bride lives

ਵਰਾਣੀ, s f [P ਵਰਾਣੀ] An assignment or
order upon the revenues or treasury

ਵਰਾਣੀ, s f [See ਵਰਾਣੀ] Inflammation of
the stomach 2 A kind of medicinal plant.

ਵਰਾਣੀ-ਵਾਗਾਣੀ, s f [+ ਵਾ ਵਾਗਾਣੀ-ਵਾਗਾਣੀ]
Wind in the stomach, flatulence

ਵਰਾਣੀ, s f [See ਵਰਾਣੀ best + ਵਾਗਾਣੀ vapour,
steam] The best time for sowing 2 The
best stage in the cooking process

ਵਰਾਣੀ ਬੂ, s n Shoots of rice sown dry
in a field

ਵਰਾਣੀ ਵ ਬੂ, v 1 [Caus of ਵਰਾਣੀ To choose
in marriage, to marry,] To cause to marry,
to give in marriage

ਬੂ ਵਰਾਣੀ ਭੀਰਨੇ, ਬੁਨਾ ਵਰਾਣੀ ਰੇ — ਫੁਲਾਡੀ.
2 To choose, to select 3 To elect, ap-
point, and invite priests to perform a re-

the amount of a loan

વસદે, } *adv* [Ar વસદ્ a son, *pl* અવસદ્,
વસદે, } વસદે a son of.] Son (of) It is prefixed to
the name of the father, and is used espe-
cially in notes and writings

વસન્દા, *s m pl* [Eng *Holland*] The
Hollanders, the Dutch

વસન્ધાવું, *v i* [S અવ down + લન્ધ to
hang See અવસન્ધ support] To be engag-
ed or occupied in

વસય, *s n* [S] A bracelet

વસવસ, *s f* [See વસવસ-વું] Restlessness,
fidgetiness

વસવસ-વું, *adv* Restless, fidgety

વસવસ-વું, *v i* [Redup of વળવું] To be
restless; to be fidgety

વસવસાટ, *s f* Restlessness 2 Clamour
and confusion arising from restlessness

વસવસિ-યુ, Same as વસવસ વું

વસી, *s m* [Ar વસીય a friend] A godly
personage, a saint; a sage

વસુદ, } *adv* [See વસુધ-વું] Engaged
વસુદ, } in, absorbed in, addicted to

વસુદેવ, } *v i* [S વિ excessively+વસુધ]
વસુદેવ, } To engage oneself in, to occupy oneself
with

જરવતારી જુવતી વાણીતર સાથ વસુદે —સામગ્રી

વસુદેવું, *v i* To scratch vehemently, to
scrape

વસુળ, *s f* [S વસુ to move, to turn]
An itching sensation

વસે, *s f* [Hem Des વસે = S નિષ્પત્તિ
નિશ્ચય determination Ar વસહ perturbation
of mind] Condition, state 2 Wretched
condition 3 A stroke of misfortune 4
A remedy, reparation, correction, punish-
ment

વસોણા વાર, *adv* [See વસોણા+વાર a day]
On alternate days. 2 Recurring necessari-
ly on alternate days

વસોણું, *s n* [See વસોણ-વું] Churning 2
A churning vessel.

Id વસોણું વસોણું To make whey from
curdled milk

Prov વસોણામા મૂતરયુ To spoil a good
work by interfering with it

વસોણાટ, *s m* [See વસવસ-વું + ઉત્પાદ]
Clamour and confusion arising through
impatience 2 Weeping, crying

વસોણાતિયુ, *adv* Clamorous, impatient,
troublesome

વસોવ વુ, *v i* [Hem Des વિગેહન-દ = S
મચ્ચાન્તિ it churns] To churn

વસદસ, *s n* [S] The inner bark of a
tree 2 A garment made of the inner bark
of a tree

વસલ, *adv* [S] Dear, beloved. 2 *s m*
A husband. 3 A paramour, a gallant, a
lover

વસલિયા, *s f* A wife 2 A mistress, a
sweetheart

વસલિ, *adv* [S વસમીય fr વસમ the name
of the founder of a religious sect] Relat-
ing to Vallabhāchārya's sect

વસલ-વું, *v i* [Causal of વળવું] To set-
tle amicably, to compromise.

વસિકા, } *s f* [S] A creeper, a creep-
વસી, } ing plant

વસુ, *adv* [See વળ-વું] Extended, wide,
open

વ વરતરું, *adv* [S વિ away + વૃજ, વસું, to
ge] Appointed, fixed, settled

વવરા વું, *v i* [See વર વુ વ i] To be
consumed, to be exhausted

વવળ વું, *adv* [See વવળ-વું, વસવસ-વું]
Causing an itching sensation

વવળ વુ, *v i* [See વસવસ-વું, વળ વુ] To
itch

વવળાટ, *s m* An itching sensation

વવાવું, *v i* [See વાદવું] To be deceived
નશ્યુ નરો નાનકડો વવાયો, કે કામળો, તેથી થયો દગાયો
—પ્રેમાનંદ

વવો, *s m* [Guj The letter or sound
v repeated in the word વિવેક] Prudence,
wisdom (Used conventionally to mean
વિવેક).

castes

વર્ણાવર્ણ, *s. m* [See વર્ણ+S અ not+વર્ણ]
Confusion of castes, an indiscriminate collection of people of all castes

વર્ણાશ્રમ, *s. m pl* [*S fr* + આશ્રમ] The four grand divisions of Hindūs into castes, and the four stages of their life, viz પ્રાણી, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય, શૂદ્ર, and બ્રહ્મચર્ય, ગૃહસ્થાશ્રમ, વાન-પ્રસ્થ and સન્યાસ

વર્ણાશ્રય, *s. m* [*S fr* + શ્રયાર] Pronunciation of letters, orthoepi

વર્તણુ, *s. m* [See વર્ત ડુ, વર્તન] A guide, an escort

વર્તણુક, *s. f* Conduct, behaviour, deportment, demeanour, carriage

વર્તન, *s. n* Behaviour 2 Occupation, profession, calling, vocation

વર્તમાન, *adj* Being 2 Present, extant 3 *s. n* News, tidings, intelligence

Id વર્તમાન નાળ The present tense (in Gram)

વર્તમાનપત્ર, *s. n* [*S fr* + પત્ર] A newspaper, a journal, a periodical

વર્તવું, *v. i* [*S વૃત્*, વર્ત, to be=L *ver to* I turn] To act, to behave oneself 2 To be 3 To subsist, to maintain oneself 4 To happen, to take place, to prevail, to sound, to make out 5 To guess 6 To predict

Id સ્વરૂપ વર્તવું To gauge the character પગ વર્તવા To know a person by the sound of his footsteps 2 To guess by one's conduct ઊભરા પ્રમાણે વર્ત્યો Acted or lived as his son વર્તી કાઢવું To foretell

વર્તારો, Same as વરતારો

વર્તી વડું, Same as વરતી વડું

વર્તી ક, Same as વર્તી ક

વર્તી, *adj* [*S fr* વૃત્, વર્ત, to be] An affix denoting " abiding ", staying, existing in, at, &c

વર્તુલ, } *s. n* [*S વર્તેલ fr* વૃત્, વર્ત = L *vert* I turn] A circle 2 *adj* Circular, round

વૃદ્ધિ, *adj* [*S. fr* વૃષ્ટ, વૃધ્, to grow] That augments or increases 2 That causes

to grow, advance, or thrive

વર્ધ-માન, *adj* Growing, advancing, increasing 2 Prosperous, thriving

વર્ધ, *s. n* [*S fr* વૃત to cover] An armour

વર્ધ, *adj* [*S* See વર chief] Chief, principal 2 Choice, chosen

વર્ષ, *s. n* [*S fr* વૃષ્ટ to rain] A year

2 A continent *c. g* ભરતવર્ષ India

વર્ષગાઠ, *s. f* [See વર્ષ + ગાઠ] A birthday, an anniversary Same as વરસ-ગાઠ.

વર્ષદ્વય, *s. n* [+ દ્વય] The events or fortunes of the year as determined astrologically on its first day

વર્ષા, *s. m* [*S fr* વૃષ્ટ to rain] The rainy season, the monsoons

વર્ષારાન *s. n* [*S* વર્ષારાન *fr* વર્ષ + આશ્રન] An annuity, a yearly stipend

વર્ષોવર્ષ, Same as વરસો-વરસ.

વલદખાવું, *v. i* [*S* લિ greatly + ભવ to desire] To make ineffectual exertions

વિષય વિહારમા ફરે વલખતો, પારક ધરમાં ગરે રે —ઝાંઝાભગત.

વલખા, *s. n pl* [See વળ ડુ + કાર] Vain exertions

Id વલખા નારવા-વિણવા To make ineffectual exertions

વલગા-ઝૂમી, *s. f* [See વળગવું + ઝૂમી ડુ] The use of brute force in a struggle, violence

મન માન્યું તે કીધું ઊણે, વવગાઝૂમી કરીને —દયારામ

વલણ, *s. n* [*S* વલ ન, વળ ડુ] Inclination, the bent of the mind 2 The fashion

૩ A winding, a turn, a bend or curvature (of a road, river, &c) 4 A figure, a form, a shape 5 A verse in a poem, indicating

a change in the mode of singing 6 The amount of profit or loss to be received or paid in commercial dealings

Id વવણ વલણ To adopt the ways of, to follow વવણ પતવણ-વલણ To receive or pay the amount of profit or loss in commercial dealings

વલદ-દાણિયાં, *adj* [See વળ-ડુ + દાણો] A kind of usufructuary mortgage of the produce of land. 2, Any fund pledged to repay

capacity

વસા વે, *s m* A village watchman

વસિયત, } *s n* [Ar વસાયલ a will +

P નામ a writing] A bequest, the last will and testament 2 Inheritance

વસિયાણું, *s n* [See વસ+યુ + યાન] An inhabited place 2 The state of being populated or inhabited

વસિલો, } *s m* [Ar વસીલ means]

Support, influence, recommendation, interest, countenance, patronage

વસુ *s m* [S] Wealth 2 Riches 3 Gold 4 A tree 5 The sun

વસુ વિના વન્દિ વર મરણ પામી પડિ રહ્યા,

વસુ હુ શે વારો, પ્રિય મન ધરી એ હુવિ શ્યા

—પ્રેમાનંદ

Prov વસુ વિના નર પશુ A man without money meets with no respect

વસુક વુ, *v ૨* [S વિ intens + ચુકવ] To stop giving milk (of a cow, &c) See વટકી જડું

વસુ ધા, *s f* [S ધિ વસુધા to hold] The earth

વસુધાધિપ, *s m* [S ધિ + અધિ+પ] A king

વસુધરા, *s f* [S ધિ + ધૃ, ધર to hold.] The earth

વસુલ, } *s n f* [Ar વસૂલ] Revenue 2 Receipts 3 Income 4 Money actually paid

Id વસુવ કાવ-લેવુ To collect money વસુવ આપવુ To deduct from the total due an amount previously received

વસુલાત, *s f* [Ar વસૂલાત *pl s f* હુક્મ See વસુ+] Revenue 2 Actual receipts

વસી, *s n* [See વીસ] A twentieth part of a Vighā, or 184320 square inches 2 A twentieth part 3 Credit 4 Reputation

Id વસા દારવા To lose credit or reputation

વસત, Same as વસતુ.

વસતાવ, Same as વિસતાવ

વસતાવણું, *s f* [Lem of વસવારી] Har-

ing a large family (of a woman)

વસતારી, *adv* [See વિસતાર] Having an extensive family

વસતી, *s f* [See વસ+તી] Residing 2 An abode 3 Residence 4 Population

Prov હોડી પારડા ધરી વસતી A girl marries and becomes a member of another family

વસતી-પત્રક, *s n* [+ પત્રક] A statement of the population, &c, of a village, town, or country 2 A census statement 3 A census

વસતુ, *s f* [S] A thing, an article 3 Any matter 3 Essence 4 *s n* The main plot (of a play or poem)

Id વસતુમાન All things

વસતુત, *adv* Actually, really; in fact વસતુ-સંકલન, *s f* [S ધિ સંકલન+વુ] The arrangement of the plot of a literary composition 2 The weaving together of the several incidents of a story

વસતેવ, Same as વસતેવ

વસા, *s n* [S ધિ વસા to dress] A garment, clothes, a dress

Id અન્ન વસા Lit Food and clothes, maintenance

વસા-લોચન, *s n* [S વસતુચ ન ધિ + લોચન ન plundering ધિ હુક્મ to plunder] Plundering of clothes 2 Plundering completely, not leaving even the clothes worn on the person.

વસયું, Same as વસયુ

વસ ન, *s n* Same as વસન 2 Carrying 3 *s m* [S દત્તદા ધિ દત્ત sacrificed, the oblation ધિ દુતો - critical + દા ન] Fire

વસાડિયું *s n* A bag of dāras

વસાણું, *s n* [See વસાડિ] A ship, a vessel

વસાણું વટી, *s n* [See વસાણું (૬)] A sailor, a pilot 2 A merchant who carries his merchandise in ships to a foreign country 3 A great merchant

વસાણું-વટી, *s n* [+ વસાણું, વટી] Voyaging in ships ન વસાણું

વહાણું.

વહાણું-હીટું, } *s n* [Heni De- નિર્મિત = S વજતર brighten, lit n S નિર્મિત ધિ નિર્મિત]

વશ, *adj* [૩ fr. વશ to wish] Being subjected, subdued, charmed, or fascinated.
2 *adj* Subject or obedient, rendered submissive to, subdued by charms and incantations, enchanted

વશાત્, *prep* On account of, through the sway or rule of

વશિષ્ઠ, *s m* A snake, a serpent
તે પ્રત્યે વશિષ્ઠ કહેવાત, “સ્ત્રી વચન સામ્રાજ્યે તત”
—દયારામ

વશી-કરણ, *s n* [See વશ + કરણ] Subduing 2 Fascination, enchantment 3 An amulet, a spell, a charm

વશેક, Same as વિશેષ

વસતાણ, *s n* [S ક્રિતે unpaid labour, sending, fr ક્રિત to perform, to go to] Persuasion, inducing 2 An overture for marriage 3 Pandering, pimping

વસતાણો, *s m* One who persuades or induces, 2 One who negotiates an arrange 3 A pander

વસ-તિ, } *s f* [S વસ તિ fr વસ to dwell]
વસ-તી, }
An abode, 2 Population 3 A populated place

વસતેવ, *s m* [Mar વસતેવ] Fire

વસન, *s n* [S fr વસ to dress Cf વસ] A dress, clothing, clothes

વસન વસન બને, પુરતરે દિવ્ય દીપા. —વશિષ્ઠ

વસન, Same as વ્યસન

વસની, Same as વ્યસની

વસત, *s m* [S] Spring, the vernal season, the months of વસંત (March-April) and વૈશાક (April-May) in Gujarāt 2 A musical mode peculiar to the time of spring 3 The beauty of Spring, the blooming season

વસત-તિલક ઠા, *s m* Name of a Samskrit metre

વસત-પચમી, *s f* [S fr + પચમી] The fifth day of the bright half of માગશિર (Jan-Feb)

વસત-પૂન, *s f* [S fr + પૂન] Entertainments and honours paid to Brāhmanas in the season of Spring

વસતિ ધુ, *s n* A white dress tinged with red worn by women in Spring

વસતું, *adj* [See વસ વસ] Hard, difficult, distressing, disagreeable 2 Evil

વસતો, *s m* [Ar વસતો to join Or Ar. વસતો to disjoin] A division

વસવો, *s m* [Ar. વસવો] A surmise. 2 A prejudice 3 A suspicion, a scruple

વસ-વા ધુ, *s n* [See વસ વસ] An individual of the artisan class, who obtains land, or a certain fixed share of the revenue in land, from the cultivators in consideration of service done to the village officers and villagers

વન-વાસ, *s f* [See વસવો] Competition, rivalry

વનવાસ, A form of વિશ્વાસ

વન-રૂં, *s n* [S વસ to dwell] To abide; to dwell 2 To be peopled 3 To brood over 4 To be impressed with (of the mind), to be convinced of 5 To be pleased with

ધુની વાત ગલમા વસી, દેતે પહેલી મતમા હમી.
—સામગ્રજ.

Id દુકાન વસતી કરી I it To cause a shop to be inhabited, or resorted to, by people Hence 2 (By euphemism) To shut up a shop

Prov સોનું ભેદજો સોનીને માલસ ભેદજો વસીને The value of gold is determined by rubbing it on the touchstone, and that of a person by associating with him

વસાણું, *s n* [See વસાણું + અન or ધાત્ય] Grocery, drugs, a medicinal drug. 2 An electuary composed of several drugs

વસાણ, Same as વિસાણ

વસાવ-રૂં, *v t* [Cave of વસવ] To people, to colourize, to populate, to settle (a country) 2 To provide, to furnish.

Id ઘરમા ચીજો વસાવવી To furnish a house 2 To add to the furniture of the house 3 To acquire new things, and thus increase the stock in the house

વસા-રૂં, *s n* Watching at night by Bhils, &c, who serve the villagers in this

cause to flow or float, to shed

વહેવાણું, } s f [Fem of વહેવાઈ] A son's or a daughter's mother in law 2 The bridegroom's and the bride's mothers, as related to each other through their son and daughter respectively

વહેવરા-મણ, s n Deception, fraud 2 Loss

વહેવરા વ ડું, v t [Caus of વહેવડ Cf વહેવડાવવું] To cause to flow or float, to shed 2 To mislead, to deceive 3 To put off

વહેવરાવ ડું, v t [See વ્યવહાર] To cause to be profited

વહેવાઈ, s m [S वैवाहिक for पिता] The bridegroom's and the bride's fathers, as related to each other through their son and daughter respectively

વહેવાર, s m [See વ્યવહાર] Intercourse 2 Transaction, dealings 3 Social intercourse, social conduct

વહેવારિ થો, s m A dealer 2 A man of credit

વહેવડ, v t [S वह to bear, to carry, to flow] To flow, to glide, to run (of water, a river) 2 To pass away, to elapse (of time) 3 To carry, to bear (of a burden) 4 To endure (of pain) 5 To be carried astray, to be spoiled morally (of a person)

Id સાર વહેવો To carry or bear a burden or responsibility ૬ બ વહેવ To endure pain વખત વહી જવો To pass away time વહી જવું To be morally spoiled, to be dissolute, to live a dissolute life વણુ જવું To be drawn after or along 2 To pass away (of time) 3 To pass by unnoticed (of time) વહેવડ મૂકવું To leave floating, to lay afloat. 2 To let alone, not to take into account or consideration

વણનિ, s m [S] Fire વણુવણુ, adv Wandering about 2 Making ineffectual efforts 3 Bewildered માત દીન યાવડો, ફર નો વણુ — ૭-રામભટ્ટ. વહેણો, Same as વેણો વહેણે, Same as વેણે.

વળ, s m [See વળગવું] A twist 2 A coil 3 Texture 4 A contrivance વળુ ઠહે, "સાન્ત યાવ, વારી લાગુ અથો વળે "

—વણી

5 A scheme 6 An opportunity 7 A secret and unexpressed conviction against, a pre-conceived idea, a prejudice 8 Spite, grudge વારા મનનો વળ ઉઠવશે સદુ ધર્મ સમજા ન થશે —ધીરો.

Id વળ ફેરો-નાખવો To twist વળ ઉતારવો To untwist 2 To counterbalance, to counteract, to neutralize the effect of 3 (Cf ધાટ ઉતારવો) To make a suitable and satisfactory arrangement વળે વળ ઉતારવો-મેસારવો To make fitting or suitable arrangements વળ અદાવતો To twist 2 To incite, to put up, to encourage વળ ભાગવો To twist વળ રાખવો Not to give up one's prejudices, to stick to one's prejudices, not to yield to persuasions 2 To bear a grudge વળ ભેરો To accommodate oneself to the circumstances વળુ Useful વળુ માનુસ A person under one's control or power વળ આવે-વળ ભેરો, તો એક દીરો લેવો કે I wish to purchase a diamond, if I find an opportunity or if it will suit my circumstances વળ હવળ Suitability or unsuitability વળમા આવડું To be under one's power, to be under one's thumb વળમા લાવડું-વેડું To bring under one's power

Prov ફેરીવો વળ આમળે નય Action and reaction are equal and opposite

વળકો, s m [See વણ, or વળ] Absorption of steam and moisture by food-stuff in the process of cooking 2 Subsidence of one's grief 3 Appeasing, pacification of the mind, tranquillity of the mind વળકે વળવો To allow food stuff to absorb steam 2 To give vent to one's grief

વળગણ, s n [See વળગવું] Connection, attachment 2 Grasp, seizure 3 Possession by ghosts 4 Evil spirits

વળગણી, s f A clothes horse, a string or chain hanging between two opposite walls to place clothes upon

વળગણ, s f [Dh D. વળગણ, અર્થ

+જા to shine] The dawn, the daybreak.

Id વહાણ વાયછે It is the dawn, the day break ૨ વહાણ વહી ગયા Morning after morning has passed away ૨ Several days have elapsed

વહાર, Same as વાર, વહાર Help

વહાઈ, ૨ ન [See વહાઈ, વહાઈ] Affection, ove

વહાઈ, *adj* [Hem Des વહો, વહો, = S સિગ્ન: a child, fr S વહાઈ] Dear; loved

Prov વહાલામાં વરાળ નહિ Love sanctifies all Love sees no faults વહાલામાં વહાઈ પેટ Self is the centre of all affections

વહાડું, *v t* [વહે-વું] To bear a burden, to bear the responsibility of

પુત્ર કળત્ર પરિવાર વહાય —નરસિંહ મહેતા.

વહાડુ, *v t* [Pass of વહે-વું] To be carried astray ૨ To be deceived

વહુ તપાસે રળે વરતી, કાઠી થઈને વહાલી—પ્રેમાનંદ.

વહિતરફ, ૨ ન [S વહ to carry] The labour of carrying ૨ Unprofitable toil, thankless service ૩ Drudgery ૪ Labour or work performed for hire

વહિ-વટ, ૨ ન [See વે-વાર, વ્યવહાર+રતિ] Administration or management, skill or tact of management ૨ Business, traffic, dealings, ૩ Use, practice ૪ Intercourse

Id વહિવટ કરવો-ચલાવવો To administer an estate વહિવટ ખોવો To lose one's position as an administrator of an estate ૨ To lose one's possession વહિવટ લખાવવો To carry on a business on a larger scale, to increase one's business

વહી, ૨ f An account-book ૨ Any book (blank, written, or printed)

Id વહી વાંચવી To narrate the incidents of old history by a bard of a family ૨ To narrate old events ૩ To use abusive language towards

વહી-પૂજા, ૨ f [+ પૂજ] Worship of account-books, performed on the last day of the Hindu year

વહી-વચો, ૨ m [+વાચ ૩] The bard who narrates events in the old history of a family, a family bard ૨ A bard

વહુ, ૨ f [Dh Des વહુ fr S વહુ] A wife ૨ A daughter-in law. ૩ An affix added to the name of a young woman, showing the affection for her of the elderly members in her husband's family

Prov વહુ વાપને ખબુ વહાલી છે Everybody loves his wife વહુ ફેરે તે દેવેદા, ને સાસુ ફેરે તે ઠીરા When there is no love, anything is a fault વહુની રીસ, ને સાસુને સતોય Anger is a short madness Anger is our worst enemy An angry man punishes himself

વહુ વર, ૨ pl [+વર husband] Husband and wife, lately married ૨ See વહુ-વર.

વહુ વાર, ૨ f A young married girl or woman

દુ વહુ-વાર જાણે વેપ, મારા વહાલા, આપણા આપણા ધણુ રાત રે છ —દયાદામ.

૨ ૨ n pl All young married girls or women in a family, spoken of collectively

વહેચણી, ૨ ન } [See વહે-વ ૩] Distribution ૨ A share

વહેચ-વું, *v t* [S વિનિયમ સહિ to collect] To distribute ૨ To divide

વહેમ, ૨ m [Ar વહ deep thought, a whim] Suspicion, doubt, fancy ૨ Misapprehension ૩ Freak, imagination, conception ૪ Superstition

Id વહેમ ખાવો-ચેવો-લાવવો-રાખવો To entertain a suspicion, to suspect

વહેમી, *adj* Suspicious; doubting; credulous ૨ Whimsical, capricious

વહેર, ૨ m [See વેડ, વેધ, fr S વેધ to pierce] Sandust

વહેરું, *v t* To saw (wood), to cut timber with a saw

વહેરાઈ, ૨ f } Wages for sawing

વહેરા મણ, ૨ ન }

વહેણ, *adj* [See વ્યાકુળ troubled] Quick, fast ૨ *adv* Quickly, hastily ૩ Early

Prov વહેવો તે પહેલો First come, first served

વહેવ ડાવ-વું, *v t* [One of વહે-વું Of વહેવરાવ-વું] To spoil (a child) by over-indulgence ૨ To mislead ૩ To put off ૪ To

To incline, to induce, to persuade 8 To neutralise the evil or injurious effects of

Id વળાવવા જવું To see a person off ૧૮ વળાવવું To persuade સારસે વળાવવી To send (a girl) to her husband's house કોકિયો વળાવવો To feed વાડા વળવું Lit To bend down Hence 2 To be under compulsion or necessity, to be forced or obliged

વળાવિ-યો, ૨ m A companion on a journey, an escort 2 A guide

વળાવું, v ૩ [Passive of વળવું] To be turned 2 To be formed or shaped 3 To be returned, to be liquidated (of a debt)

વળાવો, Same as વળાવિ-યો

વળિયા ચમ્પુ, adj [S વળી a fold, a wrinkle See વળવું, + ચાપ વું] (An ox) Having a circle of hair on the forehead, and in the straight line joining the roots of the horns

વળિયા, ૨ n pl Two pads joined together, and put on the back of a beast of burthen to lessen friction 2 Wrinkles in a garment

Id વળિયા પડવા To have wrinkles, caused by frequent use (of a garment)

વળી, adv [See વળ વું Cf ફરી, ફરી થી] Again, once more 2 Further, moreover, also

વળી, ૨ f [Hem Des વળિયા=S. ज्या the chord of an arc, the string of a bow] A round rafter

Prov વળીની ગાડામાં એક ખીયો, તે ચોસની ગાડામાં સો ખીયા Regal honours have regal cares Cf Uneasy lies the head that wears a crown 2 [See વળું] A metallic circle or a cylinder placed at the end of a piece of wood or of a stick, a ring

વળું, ૨ n [S વળય See વળવું] A circle 2 A hoop 3 A gathering 4 A stratum, a bed 5 A plot of land 6 A wheaten cake 7 A blot of sweat on clothes

વળુંદે વું, Same as વળુંદે વું.

વળું કો, } ૨ m [See વળવું, વળ, વળકેતર-વળોતર, }
[Being broken in or trained; training,

education 2 Good manners

વળોતર વું, ૨ t To go beyond, to surpass શૂન્ય વળોતરીને ત્રણ, ચૈતન્ય ચાલ્યુ આધ નારાયણને આરાધી. —સોનેભગત.

વાક, ૨ m [See વાકું] An ornament made of bents for the arms (of females) 2 A curve, curvature 3 Crookedness, a bent 4 A fault, an offence, something or some act liable to censure, blame or reproach

Id વાક કાઢવો To find fault with, to put the blame on વાકમા આવવું To commit a fault unintentionally or through ignorance

વાકંક-વેણું, adj [-વેલો] Crooked like a creeper

કનક ચૂરી, કનક વાક, વાકંકવેલા,

હેમ માટે તે આશ્ચર્ય, અતી ચોસેલા —દયારામ.

વાકંકી, ૨ f A superior kind of areca nut

વાકંકું, } Same as વાકું

વાકંકું, } Same as વાકું

વાક ડો, ૨ m [See વાક] A dorry

વાક-આશિયો, ૨ m [+ સારિયો] A સાશિયો (auspicious diagram) having bents in its arms

વાકા ધ, } ૨ f Deviation from a right

વાકા શ, } line, deviation from parallelism or perpendicularity 2 Deviation from moral rectitude, perversity 3 Impertinence 4. Perversity

વાકા-બોણું, adj [+ બોલવું] Speaking perversely or impertinently

વાકું, adj [Dh Des & Hem Des ફક fr S વક્ર a bent Or વક્ર crooked] Crooked 2 Oblique 3 Foppish, finical 4 Untrue; false 5 Hostile, opposed 6 Evil 7. ૨ n Harm 8 Untruth 9 Misunderstanding, perversity 10 Hostility, opposition

Id વાકું બોલવું To speak ill, disrespectfully, or out of grudge 2 To tell a lie વાકું વળવું To bend, to bow વાકું વાળવું To bend to lower, to humble વાકું પડવું-વડવું To be offensive, to have the contrary effect વાળી વાપરી મુદતી To be insolvent. વાળી સખન Perverse understanding વાળી નવર A sidelong

ascended, fr S અવલગમ્ attached fr અવ down + લગ્ to be attached, also Hem Des વલગ્ = S અરોહ્ તિ it ascends] To seize to lay hold of 2 To embrace 3 To adhere to, to stick to, to cling 4 To quarrel, to wrangle

Id કેટે વળગતુ To embrace ગળે વળગતુ Lit To stick in the throat Hence 2 To be unable to swallow owing to the memory of an absent friend 2 To have a responsibility thrown upon one 3 To be pestered with વળગી પડતુ To hold in a close embrace 2 To seize with violence 3 To lay a false claim to ભૂત વળગતુ To be possessed by an evil spirit અન-ગ્રાહ-વળગતુ To be put to unnecessary trouble, to be pestered with વાટે વળગતુ To be engaged in conversation હાને વળગતુ To be engaged in one's business વળગીને ઘાલુ To make a pressing request

વળાચાર, } ૯ m. f [See વળાચાર. ૩] See વળાચાર, ૩ 4

વળાચાર, v t [Causal of વળાચાર] To make to adhere, to attach to, to stick, to cause to cling, to hang 2 To get embraced

Id કેટે વળાચાર To force one into કેટે માણ વળાચાર To force goods upon another હાને-રોજગારે-વળાચાર To employ વાટે વળાચાર To engage one in an entertaining conversation with a view to deceive રમતમા વળાચાર To occupy one's mind with a play or game with a view to divert one's attention

વળાચાર, Same as વળાચાર

વળાચાર, adv Then, afterwards, in the next place, next 2 In addition to, more over. 3 See વળાચાર

વળાચાર, v t [S વળ to turn] To bend 2 To turn, to turn round 3 To change the course or direction 4 To be deducted, repaid, or reimbursed 5 To take or assume a due form or figure (a letter, &c) 6 To be profited. 7 To be successful or effectual 8 To feel relief

Id. આડુ વળાચાર To lie down and relax the

limbs, to take rest 2 To change one's way 3 To come in the way of, to stop the way, to prevent from proceeding વાપુ-વળાચાર To turn back, to return 2 To vomit 3. To be returned (of money), to be repaid. અડી વળાચાર To fall in a swoon, to swoon 2 To be free from a swoon. આન વળાચાર To be punished for an injury done આન વળાચાર To be persuaded સરીર વળાચાર To assume the proper or healthy form (of the body) વર્ષ વળાચાર To be (of a year of plenty after a famine) વાણી વાપુ વળાચાર To ebb after a high tide 2 To be tasteless (of water) Cf ધાન્ય વાપુ વળાચાર To lose taste, to be tasteless (of cooked food), વાટે વળાચાર See વાટે વળાચાર To assume the proper shape (of sweetball) શેવળ વળાચાર To be overgrown with moss તે આવણી તરફ વળાચાર He will change his mind and join our party તેના અક્ષર ના ઉ He can give the proper shape to his letters, his writing has improved તેણે કંઈ વળાચાર નહિ All his contrivances failed, he could do nothing, he was quite unsuccessful ટાંકુ-કુટાણ વળાચાર To assume the form of a circle 2 To stand in a circle વાપુ વળાચાર To bend down 2 To change one's way 3 To be under a necessity વળાચાર વળાચારો દહારો The declining time or day 2 The latter part of the day, the afternoon 3 A time of adversity દહાર વળાચાર To be prosperous after times of adversity ઢગલો વળાચાર To be formed into a pile ઢગલો વળાચાર Lit To be reduced to a heap Hence 2 To be reduced to a dead head (of the body of a person) 3 To be totally exhausted or tired

Prov વળાચારો વળાચાર, નહિતર પત્થર વળાચાર A self-willed person may yield or resist with all his heart, if it so please him

વળાચાર, v t [Causal of વળાચાર] To accompany a guest to some distance, as a mark of respect, to see him off, to dismiss 2 To send a daughter to her husband's house 3 To get swept 4 To turn 5 To have sent back 6 To form, to fashion, 7

a candle to the devil

વાંદર-ચેષ્ટા, *s f* [+ ચેષ્ટા] A mischievous trick

વાંદરી, *s f* A female monkey

વાંદરે, *s n* Same as વાંદર

વાંદરો, *s m* A monkey, an ape 2 The tongue of a lock or padlock into which the hole of the key enters, a latch 3 A crane to lift up or lower down burdens

વાંદો, *s m* A beetle 2 A murrain in cattle

વાયો, *s m* [See વા-ય] A dispute 2 A doubt 3 An objection 4 A protest 5 An unsettled or unclosed business, an affair or transaction involved in dispute

Id વાંદો કહાવતો-કાદતો-ચેતો To object to, to dispute, to take exception to ડાહ્યાના વાંધા હોય છે There is a scarcity of children He has no children

વાં ફળ, *adj* [See વા, વાયુ+ફળ] Fruitless, empty, unmeaning, silly, vapid (of speech or speaker) 2 Wild, freakish, scampish (of a person)

વાં ફળ પહોં, *s n* } Vanity, emptiness
વાંધળા ઇ, *s f* }
2 Wildness in conduct

વાસ, *s m* [Hem Des વસો fr S વસ] A bamboo 2 A measure of 10 feet

Id મુકો વાસ મારતો To give a flat denial to, to refuse in plain words

વાસ-કપૂર, *s m* [+કપૂર] A soft substance found inside a bamboo

વામ ડો, *s m* A bamboo

વામ-ફોડણ, } *s f* [See વામ-ફોડો] The
વામ-ફોડો, }
wife of a વામ-ફોડો 2 A woman who works in bamboos

વામ-ફોડો, *s m* [See વામ + ફોડ ડુ] A man who works in bamboos

વાસ હ-રી, *s f* Same as વામ યી (spoken of in fondness)

વામ હા, *s m* [Hem Des વાહ લી fr S વાહી ના હા] A n adze

Id વામલો હાથનો ચાલ્યા નહીં To work without a heart, to work carelessly

વાસ યી, *s f* [See વાસ] A flute, a fife. 2 A pipe 3 A long and narrow bag or purse which, while holding money, is tied round the waist

વાસી, *s f* A scythe fixed to the end of a long bamboo

વાંચે, *adv* [See વાંચો] After, behind 2 In the absence of, behind one's back

વાંચો, *s m* [Hem Des વાંચ = S વાંચા side Or, S વાંચ the backbone, a bamboo] The backbone, the back

વા, *interj* [Imit] Well ! Well-done ! Bravo ! Very fine !

વા, *s m* [See વા, વાયુ] Wind 2 Rheumatism 3 Fancy; whim 4 Pride, conceit

Id તેને જગતનો વા વાંચો નથી He has no experience of life તેને અમદાવાદનો વા વાંચો નથી He is not affected by the influences at work in Ahmadābād He is not spoiled by his residence at Ahmadābād વા વાંચો To pass time doing nothing; to be idle 2 To be useless વા ઝુટવો-સરવો To break wind વાંચે આંચે તેમ કરવું To do as one pleases, to act according to one's will or pleasure

Prov વાંચે વાદ નય Walls have ears
વા, *conj* [S] Or
વા ઇ, *s f* [See વાયુ] Flatulence 2.

Epilepsy
વા ઊ, *s f* [See વાયુ] Cracks in the sole of the foot caused by cold

વા ઊ, Same as વાયલ
વાફ, *s f* [S See વાયા] Speech
હિંસક આનળ ધમચાચ, તે નય અવરધા વાફ —ગિરિધર.

વાફ-ચતુરી, *s f* [S fr + ચતુરી] Cleverness in speaking, conversational powers

વાફ, } *s m* [See વફા] Fibres of palm
વાખ, }
leaves, &c

વાફ, *s m* [See વાફ] Shape, form 2 Stamina, substance, essence

વાફવાન હની લઈ, સારવ બનવરી —વફીલ
વા ફડ ડુ, *adj* [See વા + ફડ ડુ] A little bitter bitternish 2 [See વા wind + ફડ ડુ] Bit or owing to exposure to the air

look, a glance વાંચી નજરથી જોવું To look askant, to glance at 2 To throw amorous glances at 3 To be angry with વાક્ય મોઢું ફેરવું To turn one's face away from 2 To be displeased with, to be angry with વાંકો વાળ થવા ટેરો નહિ He would never allow a hair of his head to be touched, he would never let him be annoyed વાક્ય ચાલવું To act crookedly 2 To act wrongly 3 To act in disagreement with

Prov વાંચી આગળી વિના થી ન નીકળે A restive horse must have a sharp spur

વાંક્ય-ચુક્ર, *adj* [+ ચુક્ર redup] Curved and crooked, winding; zigzag 2 Crooked or ironical (speech)

Prov વાંકા ચુકા પશુ ઘડના રોટલા Form deserves no consideration so long as the substance is preserved

વાંક્ય-તેડ, *adj* [+ તેડ] Very crooked

વાક્ય-વસતુ, *adj* [+ વસતુ] Disagreeing, quarrelling 2. *s n* Disagreement, a quarrel

વાગલાં, } *s n pl* [See વાક] Vam
વાંધલાં, }
staggles

અત્ર વિના પુત્ર માટે વાંધલા, તે ક્યાથી ટોળી આગલા —પ્રેમાનંદ

વાક્ય, } *s n* [See વાક] A cave

વાણ, }

વાંધા, *s m* [See વર્ગ] A class, an order; a division

Id વચલા વાધાતુ Of middle size or class, middling, moderate

વાંચન, *s n* [See વાચક] Reading

વાચન-પાઠ, *s m* [+ પાઠ] A reading lesson

વાંચન-માળા, *s f* [+ માળા] A series of reading lessons, a course of reading 2 A series of reading books

વાચકું, *v t* [S વાઝ to cause to speak, to read *fr* વાઝ to speak] To read, to peruse

Id સાર-ભણ વાચવું To wish well to બુક-જુર વાચવું To wish ill to વાંચી કાઢવું To read through 2 To read in a hurry વાંચી જોવું To read or look over carefully વાંચી વાંચી To read the history of one's ancestors 2 To

speak ill of one's ancestors 3 To quarrel or abuse by speaking ill of one's former conduct

વાંછના, } Same as વાંછ ના, વાંછા.

વાંઝ, Same as વાંઝ-જી

વાંઝ-જી, *s f* A barren woman, a childless woman

Id. વાંઝી વિચારી-વાંઝીને ઇચ્છા આવવાં To be very tardy, to take too much time in doing something

વાંઝ-જી-નો, *adj m Lit* -(A son) Born of a barren woman 2 A term of abuse to boys or men

વાંઝ જી, Same as વાંઝિયું

વાંઝિયું-આફ, *s n* [+ આફ, આર-જી] An only son in a large family, looked upon as the only male person who will continue the family 2 *adj* Only one 2 Very dear વાંઝિયું, *adj* [S વાંઝ. See વાંઝ] Barren, fruitless 2 Childless

Id વાંઝિયાના વાંઝુ The only one 2 Very dear, highly prized વાંઝિયા મહેલું Being called "barren" with an abusive reference 2 The state of being barren or childless

વાટ, *s m* [See વાટો] A share. 2 A fixed portion distributed out of food presented to an idol

પણ અહીં જોઈયું સાચાવાની, નહિ મિલનકો વાટ, અહીં વિના જો સાચાયો, તે હો ભરેની છાટ.

—નિર્મલભક્ત

વાંટ-ચું, *v t* [See વાટો] To distribute, to divide

વાટો, *s m* [Hem Des વટ્ટે=3 જથ્થા a part *fr* S વટ્ટ a portion *fr* વટ્ટ to divide] A share or portion (of the ancestral property) 2 Land held in fee simple

વાલો, *s m* [S વટ્ટ unmarried] A bachelor 2 A widower

વાટર-ચું, *v t* [S વિ-કુટ, કુટ to cut See કાટર ચું] To cut or eat through

વાટરી, *s f* A kind of white ants

વાદ, *s m* [See વાનર] A monkey, an ape 2 A mischievous person

Prov વાંદરાને વળી નીમરડી આપવી To hold

ની એકમા હાય વાધવો To attempt a dangerous undertaking વાધવું ચોદ લોહિયાણું (એક વખત ચુનો કરે, તેનો ખીલ વખત વહેમ આવે) Once a thief always a thief

વાધ, *s m* [*S* જાણ a multitude *f* જાણ to go] A flock (of sheep or goats) Used in Kāṭhīāwād. 2 A mortgage (used in Kāṭhīāwād), મેં એતર વાધ માડ્યું છે I have mortgaged the field

વાધ, *s f* A slave girl, a maid-servant વાધણ, Same as વાધેણું

વાધ-મઠરી, *s f* [+ મઠરી] A game for children

N B—This game is known as વાધણ દાવ in the Baroda District, વાધણ દોરી in the Amreli District Kachīawād, and વાધ પટેળી in Northern Gujaraṭ

વાધ-આરસ, *s f* [See વાધ + આરસ] The twelfth of the dark fortnight of Āshvin (Sep Oct)

વાધરણ, *s f* [See વાધરી] A woman of the વાધરી caste 2 A dirty woman

વાધરી, *s m* [*S* વાગર a net] A man of a caste the members of which maintain themselves by birdcatching and hunting

વાધા, *s m pl* [Hem Des કચ્છ એ = ડ વિકસિત blown open] Same as વાગો

વાધા-મર, *s n* [See વાધ+આમર] A cloth made of a tiger's skin

વાધેણ, *s f* [See વાધ] A tigress 2 A woman of majestic mien

Id. વાધેણો ધારવો Lat Suckled by a tigress, born of and brought up by tigers Hence 2 Dauntless, brave (of a man esp of a Rajput)

વાધેડા, *s m* A man of a particular tribe of Rajputs

વાચ, Same as વાક, વાચા

વાચક, *adj* [*S* See વાચક] Declaratory, explanatory, expressive of, explaining, signifying (General) used at the end of a compound, e g, ગુણવાચક, ઉપમાવાચક

વાચન, *s n* [*S* See વાચક] Reading, perusal

વાચન-પતિ, *s m* [*S* *f* વાચ, વાના, પતિ]

Bṛhaspati, Jupiter, the preceptor of the gods

વાચા, *s f* [*S* See વાક, વાચ] Speech, language 2 A word 3 Articulate utterance 4 The faculty of speech 5 A divine utterance 6 A promise

વાચા સન, *adj* [+ આસન] Well-versed in literary lore, master of learning, learned, eloquent, effective as a speaker

પુરાણિક ને જ્યોતિષી, પડિત વાચાસન —વીરજી

વાચાળ, *adj* [*S* જાણ See વાચા] Eloquent 2 Talkative, loquacious, garrulous વાચાળ પણ *s n* Talkativeness, loquacity 2 (Ironically) A quick tongue

વાચિક, *adj* Verbal, oral

વાચ્ય, *adj* Intended to be spoken, expressed, or indicated

વાચ્યાર્થ, *s m* [*S* *f* + આર્થ] The literal meaning, the expressed meaning

વા ઇટ, *s f* [See વા, વાયુ, + ઇટ] Drifting rain 2 Splashing or spurting of water 3 Water of a shower driven (into a house, &c) by the force of the wind

વા ઇટ્ટ, Same as વાઇટ

વા ઇટ્ટિયુ, *s n* A projecting frame to keep off rain, as each board

વાઇટ ડી, *s f* [See વાઇટ ડી] A heifer, a female calf

વાઇટ ડું, *s n* [See વાઇટ ડું] A calf

વાઇટ-ડ, *s n* [Dh Dev વાઇટ *f* ડ વામ See વાઇટ] A calf 2 An infant

વાઇટ, *s n* [*S* વાન-વ *f* વાન-વ, વાન] Kindness, affection, or fondness displayed by parents towards their children

વા ડુટ, *s f* [See વા, વાયુ, + ડુટ] The breaking of wind

વાચ, *s f* [See વાચ] From બા-બા-બા-બા Id વાચ આત્મ પોષાતી બા-બા-બા-બા

વાચ એ નદિ કુર્ણવ ગામ આ ન વાચ ન રૂપા ન રૂપા —એનનદ

વાચ, *s f* [*Ar* વાચ, preaching] Preaching, a sermon

વાચન-પતિ, *s m* [*S* *f* વાચ, વાના, પતિ]

વાચન-પતિ, *adj* [*Ar* વાચ] 1st, 2nd, 3rd abl 2 Improper, fit, fair

વાક્યકરણ, *adj* [See વાક્ય] Perverse
 વાક્યકરણ, } *adj* [Ar વાક્યિક્ અચિન્ત્ય-
 વાક્યકરણ, }
 વાક્યકરણ, }
 વાક્યકરણ, }
 ed] Acquainted with, conversant with 2
 Versed in 3 Experienced in
 વાક્યકરણ, *s m* [S વહ to flow] A stream,
 a rivulet
 વાક્યકરણ-ગારી, *s f* [See વાક્યકરણ, વાક્યકરણ, + P
 ગાર=કાર a doer *f* કર to do] I Experience
 2 Acquaintance with, knowledge of
 વાક્યકરણ, *s m* [S *f* વચ્ to speak] A
 sentence 2 A word 3, A promise 4 An
 aphorism, a dictum 5 A complete propo-
 sition 6 A maxim 7 Speech
 વાક્યકરણ, *s f* }
 વાક્યકરણ, *s f* } [S *f* + વચ્, રચ-
 વાક્યકરણ, *s m* }
 વાક્યકરણ-વિન્યાસ, *s m* }
 ના, વિચાર, વિન્યાસ] Syntax
 વાક્યકરણ, *s f* [S *f* + આવશી] A
 series of sentences 2 The manner of speak-
 ing 3 A speech.
 વાક્યકરણ, Same as વાક્ય, વાક્ય
 વાક્યકરણ, }
 વાક્યકરણ, } [S વપસ્કર furniture *f* વપ
 near+કર to scatter See વિચરણ] Furniture
 2 The various odd things in a house
 (Generally used as a compound with ઘર,
 ઘરવાપરણ)
 વાક્યકરણ, *s m pl* Same as વાક્યકરણ
 Id અત્યંત પશુ તેને વાક્યકરણ છે He suffers
 even from want of food
 વાક્યકરણ, *s m* [Ar વાક્યિક્ an occurrence]
 Calamity, misfortune, ill luck 2 Priva-
 tion, great want, scarcity or starvation 3
 Pestilence (Generally used in the Plural).
 વાક્યકરણ, Same as વાક્યકરણ
 વાક્યકરણ, *s f* The reins, the guiding rope
 of a bullock
 કુવડી મેલો ધોડીવાની વાક્યકરણ રે, કુવડી રાવ તણી
 —લગભગ
 વાક્યકરણ, *s m* Pertaining to the pro-
 vince of વાક્યકરણ 2 A particular kind of
 female dress.

વાક્યકરણ, *v 2* [See વાક્યકરણ] To make a
 sound, to be struck, to fall upon or beat
 2 To light on, to come upon and affect,
 to injure 3 To come in contact with
 hurtfully or sensibly
 Id એના પગલા વાક્યકરણ છે He is expected
 every moment વાક્યકરણ વાક્યકરણ છે A musical in-
 strument is played upon તે મને વાક્યકરણ છે It
 hurts me તારા શબ્દો મારા હાનગા વાક્યકરણ છે You
 speak very loudly 2 Your words are
 harsh or unpleasant
 Prov વાક્યકરણ તેને સાથે The wearer knows
 best where the shoe pinches વાક્યકરણ તેણે યોડ-
 યુ He who will not when he may, when
 he will he shall have nay વાક્યકરણ તે તીર ન-
 દિતર દુકો If thou hast not a cap on, feed
 on an onion
 વાક્યકરણ, *s m* Same as વાક્યકરણ
 વાક્યકરણ, *s m* [S *f* વાક્ય, વાક્ય + ઈશ]
 The lord of speech or language
 વાક્યકરણ વદને ગોલિએ, જેને દુદયે લક્ષ્મી વિદ્યાસ.
 —ગિરિધર.
 વાક્યકરણ, *s f* [S *f* + ઈશ્વર] The god-
 dess Sarasvati, presiding over Speech and
 Fine Arts
 વાક્યકરણ, *s m* A dress, a dress of honour
 2 Besmearing an image with oil &c
 વાક્યકરણ, *s f m* [See વાક્યકરણ-કરણ] Chewing
 the cud
 વાક્યકરણ, }
 વાક્યકરણ, } [Dh Des ચગાલો = S રોમન્ય
 chewing & Hem Des વગોલ-ફ = S રોમન્યપતિ
 it chews *f* S ચડ up + ઘૂ, ગિર, to drop] To
 chew the cud, to ruminate
 વાક્યકરણ, *s m* [Dh Des વાક્યકરણ *f* S વાક્ય] A
 tiger 2 A ferocious man 3 A bold man
 Id વાક્યકરણ મારી A cat વાક્યકરણ નેહલી આજસ
 Great idleness માળીનો વાક્યકરણ મારવા નેહું કહ્યું
 As difficult as killing a large fly 2 (Iron)
 Very easy
 Prov વાક્યકરણ નકરી એક આરે પાણી પીએ છે
 Justice is administered equally to the rich
 and the poor ટાંગનો વાક્યકરણ કરવો To make a
 mountain of a mole hill વાક્યકરણ કુદ્યે મધ (મિળવડું
 મરકેલ) The lion's skin is never cheap વાક્ય

against

વાટ.૩, Same as વાટ.૩

વાટ.૩, *s m* [See વાટ.૩ a wrinkle Or, See વાટ.૩ a boy, a boy carrying a purse of areca nut, &c, being generally in attendance upon persons of importance] A purse, a bag, a circular bag having partitions (for holding money, tobacco, areca-nut, &c,)

વાટ.૩, *s f* [*S fr* વાટ an enclosed space] A garden, an orchard

વાટ.૩, *s f* [See વાટ.૩] A metal saucer 2 Anything hollow like a cup 3 A half of the kernel of a coconut

વાટ.૩, *s n* Same as વાટ.૩

વાટ.૩, } Same as વાટ.૩

વાટ.૩, *s m* [See વાટ.૩ a road] A traveller

વાટ.૩, *s m* [See વાટ.૩ a road] A traveller

વાટ.૩, *s m* [*S* વાટ, વાટ, = *L. verto* to turn] A tree 2 A corrugation 3 A wrinkle 4 Pointing with mortar

Id, વાટ.૩ યુક્તિ To be spent or exhausted, to become less and less in amount પેટની દુદે વાટ પડયા હતા Rolls of fat covered his stomach

વાટ.૩ *s f* [*Hem Des* વાટી = *S* વૃત્તિ a hedge, *f* *S* વાટી કા a garden *f* *S* વાટ an enclosed space] A hedge, a fence, an enclosure 2 A street, a ward

Prov વાટ વગર વેલો ન ચડે Without influence no one can rise વાટમા દાખા ધાડીયો તે કાટા વાગે He that handles thorns will prick his fingers વાટ વેરાને પાચ He covers me with his wings, and bites me with his bill વાટ સાસણે વાટનો કાટો સાસણે Walls have ears

વાટ.૩, Same as વાટ.૩ a small cup

વાટ.૩, *s n* [See વાટ.૩] A cup of ordinary size

વાટ.૩, *s m* [See વાટ.૩] A large cup

વાટ.૩, *s m* [*S*] A Brāhman 2 The subterranean fires

વાટિયો, } *s m* [See વાટ.૩] A ship-builder 2 A carpenter 3 A title given to housebuilders and shipwrights

વારિયો, *s m* [See વાટ.૩] A desire, eagerness, an ardent wish

વાડી, *s f* [See વાટ.૩] A garden, garden land 2 A large piece of ground enclosed with buildings all round 3 A network of flowers 4 A country house

Id વાડીનો વરયોડો A thing beautiful in appearance but not durable, a fancy article વાડી ઉપર વાદળ, વેડી ઉપર મેદ, ગૂળી ઉપર સાયરો, પર નારીયું નેહ —ભાષા. Falling in love with another's wife often involves the loss of life

વાડો, *s m* [*Hem Des* વાડનરા = *S* કુટિમ્ a college See વાડ, a hedge] An enclosure, a compound 2 A privy 3 A mansion 4 A ward 5 A fold, a pen 6 A party, a faction

વાડો ઢિયું, *s n* [See વાડ, વાડો] A small fence, a small fence round a plant or tree 2 A spot enclosed in a small fence, a small enclosure

વાડ, *s m* [See વાટ.૩] The edge of an instrument for cutting 2 A cut, a wound 3 Reaping a field 4 Cramps

Id વાડ ચડાવેલો To sharpen વાડ ચૂકવેલો To make a mark for cutting 2 To cut વાડ કાપેલો To cut વાડ કાપેલો ધવેલો Surgery

વાડ-કુટિયો, *s m* [+ કુટ] A quarrel some or troublesome man 2 A surgeon

વાડ.૩, *v t* [*S* વધ killing See વધ] To cut 2 To dissect 3 To divide 4 To perform surgical operations upon

વાટી, *s f* [*S* વટ to blow] A kind of vessel for keeping *ghee* in

વાણિ, *s f* [*S* વાગી See વાણી] Speech 2 [See વાણી] Cheap cordage made of palm, &c 3 [See વણ, વના, વિના] Want, deficiency, lack, defectiveness, insufficiency, scantiness

વાણિન્ય, *s n* [*S*] Trade, traffic

વાણિયણ, } *jem* of વાણિયો.

right 4 Becoming, suitable

વાળ કું, v ૨ [S વાર્ to cause to speak
-કું to speak] To make a sound

Id વાળુ ગાળુ With noise or shouts,
with pomp and clatter (as of a procession)

Prov વાળુ ગાળુ સૌ માડવે આવશે All will
be brought to light at last

વાળ-વાળો, s m [See વાળુ + વાળુ har-
ing] A professional musician, a player
on a musical instrument

વાળિ ન, s n [S વાલિ See વાળુ] A
musical instrument

વાળિયા, ad m pl Produced by water-
ing a field without the aid of rain water
(of a crop of wheat) s m A kind of wheat

વાછ, s m [S વાલિ] A horse

Id વાછશાળા A stable

રીસ ધરી કહ્યુ વાલુચિયાને, “કા દુર્ભગલોડયા વાછ”
—પ્રેમાનંદ

વાછ કરણ, s n [S fr વાલિન strength+
કું to do] Stimulating or exciting desire
by aphrodisiacs, stimulating amorous de-
sires 2 Magic

વાછ-વિદ્યા, s f [+ વિદ્યા] Magic

વાળું, s n [See વાળ-કું] A musical in-
strument 2 A musical-box 3 Harmony,
accord 4 A company of persons of the same
frame of mind

Id વાળુ ઠીં મયુ છે (Iron) It is a good-
ly company that has gathered together
'હારીસવાન Thirty-six kinds of musical in-
st ents

વા-ઝડું, } Same as વાઝો કું
વા-ઝાડું, }

વાઝો-કું, s n [See વા, વાયુ, + ઝડું] A
stormy wind

વાચ્છ ના, s f [See વાચ્છ કું] A wish,
a desire

વાચ્છ કું, v t [S વાચ્છ] To wish for,
to desire

વાચ્છા, Same as વાચ્છ ના

વાચ્છ ત, ad Wished for, desired

વાટ, s f [He ૫ Des વટ=૫ વયા a way,
fr S વલિ going, moving, વલેન wiy, fr વટ
to be, Cf, L વેલો to turn] A road, a

path, a way 2 Expectation, awaiting

Id વાટ લે-ની To expect to wait for વાટ
જાળ વડવાડ લે-ની To pick up a quarrel with-
out any cause for offence વાટ પડ-ની To be
used as a way or path વાટ પાડ-ની To use as
a way or path 2 To commit highway
robbery વાટ માર-ની To go on one's journey,
to pass over one's way વાટ મુકાવ-ની To oblige
to make way 2 To oblige to give way, to
drive back, to defeat

દાનવેનો વાળો, દાટ, અગિર ૬ મુકાવે વાટ —પ્રેમાનંદ
વાટપચ-વાટપચી Travelling expenses 2
Money set aside to be spent on a journey
3 Alms, charity, and good actions done in
this life, serving to facilitate one's journey
to the next world વાટ પાટ Lit on the way
and or on the bank of a river, originally
said by a Gopi to Krishna Hence 2 Any-
where and every where

વાટ, s f [Her Des વટી fr S વર્તે fr
વટ=L વેલો to turn] A wick

Id વાટ ડહ-ની To be set on fire (used to
show contempt) ડાસા જવરમા વાટ ડહી Fie
upon you

વાટ, s f [See વટ, વલિ] An iron circle
put round the wheel of a carriage, a tire

Id પેડાને વાટ ચડાવ-ની To put tires on
wheels

વાટ ફી, s f [S વાટિકા a small garden
See વાટ] A small cup of brass or copper

વાટ જિઓ, } s m [See વાટ કું] A long
વાટ-જો, }

re and stone used in crushing or beating
on a slab of stone called નિસાતરો, a muller

વાટ-પાડું s m [+ પાડ-કું] A highway
robber 2 One who makes a new way, a
pioneer

વાટ-માર, s m [+ માર કું] A highway-
man 2 A highway robber or plunderer

વાટ ઢા, s m pl [See વાટ કું] Broken
rice

વાટ કું, v t [S વટ, વર્તે=L વેલો to turn]
To pound, to ground by rubbing upon a
stone with a muller, to mash

Id કપર નરી ઝીડ વાટકું To bear a grudge

tanglement or perplexity વાત મારી જા
Not to be noticed or paid attention to (of an
request) વાત ગણડી To be spoiled (of an
affair 2 To be beyond one's control વાંચે
વાત ચાલવી To be freely talked about, to be
a subject of public or general talk

Prov વાત ન કરીએ વાંટે, વાત ન કરીએ રાતે
It is not safe to confide our secrets to a
man on the road, nor in the stillness of
the night Cf Even walls have ears વાંટે
કાંઈ વડા થાય નહિ Work and not an empty
promise will gain the object વાત વાને પથ
ધીરની નહિ Rely upon nobody વાત નહિ, ને વા-
તનો પાયો નહિ There is no foundation for
this talk વાત દુકારે, ને ગાળ દુકારે A speaker
continues when he has an attentive hear-
er, and a quarrel continues when the op-
ponent uses abusive language વાંટે પાપડ,
વાંટે વડી, વાંટે વડુ ગમેડે ચડી A rowl-town is
seldom a good housewife at home

વા ત, s m [S fr વા to blow] Wind
2 Rheumatic affection, the gout, cramps
વાત ગડ, ady [See વાત, s f + f] S ફ
to do] Inclined to talk, talkative com-
municative

વાત-ચિત, s f [+ચિત redup] Conversa-
tion, discourse, easy talk, a chat, an in-
terchange of ideas

વા તડ, s f A lengthy dialogue

વા તડ, s f [See વા wind + તડ] An
imperceptible crack, caused by exposure
to the air

વાના-વરણ, s n [See વાન wind++આવ
રણ] The atmosphere

વાતી, s f [S વાતિ a wick See વાટ] A
perfume match or taper

વાલુ ડું, } [S વાલુ] See વાતગડું.
વાંતો ડું, }

વાતમધ્ય, s n Same as વાતસલતા

વાદ, s m [S વદ f] to speak] A dis-
pute, a discussion, a controversy, a debate,
a quarrel 2 A plaint, a suit at law 3
Rivalry, competition

Id એ ની વચ્ચે એ બાબતનો વાદ પરચો There
was a dispute about this matter between

them

વાદક, s m One who plays on a music
al instrument

વાદ-વિવાદ, s m [S f + વિવાદ] A
debate, a dispute, a discussion, a disputa-
tion

વા દળ, s n [Item Des વદલ=S હરિનમ્
a cloudy day, fr See વા, વાયુ +દળ] A cloud
2 Raw weather 3 A storm, a tempest 4
A person whose presence is undesirable
in a company of friends

Id વાદળ ચડી આવવું The rising of a tem-
pest 2 The befalling of misfortunes

વા દળી, s f A small cloud, 2 A sponge,
a piece of sponge

વા દળ, Same as વા દળ

વાદી, s m [S વાદિ, વાદી, f] વાદ] A
complairant, a plaintiff, a dispuant 2
ady That disputes or maintains a point at
issue 3 s m [S વાદેજ a musical instrn
ment] A snake-charmer, a conjurer

વાદી ગર, [S વાદ્ય a leather strap+P ગર
a doer fr કદવું=S કરવું to do fr S ફ, ફર ડ
to do] Same as વાદી

વાદો વાદી, s f [See વાદ] Competition,
rivalry

વાધ, s n [S f વદ to speak] A
musical instrument

વાધ ઘા, } s f [See વાધ ડ, વધતુ Or,
વાધ ઘા, }
વાંતો] Hiccough, frequent belching

વાધર, }
વાધરી, } s f A thong, a leathern
વાધર ડી, }
strap 2 A leathern rope

Prov વાધર માટે બેસ મારી (એ મૂર્ખાઈ) કા-
મ) To bring nine pence to nothing

વાધ ડ, v ૧ [See વધ ડ] To advance,
to proceed 2 To rush forward 3 To happen

વાન્, ady [S વ્, વાન See વાળુ having]
An affix denoting possession, e g ધન વાન્.

વાન, s m [See વર્ણ] Colour, hue, tint,
2 s n The body

Id વાન વળતું To assume a proper or
healthy form (of the body of a person after

વાણિયા-શાહી, *adj* [See વાણિયો+શાહ, Cf Hem Des વેમારિત્વ=3 વ્રતારિત્વ cheated fr S મ્યાપારિત્વ traded, acted as a trader] Ways of merchants, economy, economical practices, a calculating way

વાણિયો, *s m* [Dh Des વાણિયક fr S વાણિય-કા, traders See વણિક, વણજ] A Bania, an individual of a particular caste in Gujarāt, the members of which are generally traders, shop-keepers, or money-lenders 2 A trader, a merchant 3 A dealer in grain

Id વાણિયાવિદ્યા કરી To act like a merchant, to look to pecuniary gain or loss in an affair 2 To serve the tunes, to be time serving 3 To come to an amicable settlement in a dispute, to make a compromise 4 To run away from a difficulty

Prov વાણિયો રિંચે પળી પળી, ને રાગ ઉઠાવે કુપ્યા What the good wife spares, the cat eats Ever spare, ever bare વાણિયા વાઈની મૂક નીચી તેા નીચી Spare no pain to secure a gain વાણિયો ાદેશે દોઈ Everybody looks to his own interest વાણિયો રીઝ્યો, તેાતાળી આપે There is no use depending upon a trader's words વાણિયો લોભે લેવાણી The miser is ever in want નતે વાણિયા વાઈ, એટલે, તેાડલેડ કરવા મા કુશળ Being a born merchant, he was possessed of tact and was good in settling quarrels.

વાણી, *s f* [S] Speech, articulate utterance, sound 2 Voice 3 The faculty of speech, the power of speech, eloquence 4 The goddess of speech, Sarasvatī 5 Public voice, public opinion

વિધાતાની ગતિ તેા મેં અણી, તે માટે લાગ્યો રાધવરાણી, પાછી આપે યાય કુલેતીની વાણી કે —ભાવાન વાણી મૂરા વાણિયા, રહુ મૂરા રવપૂત —ભાવા વાણી, Same as વહાણી

વાણી, *s m* [S વાન weav ng fr વે to weave See વણ-જુ] The woof 2 The woof and the warp

વાણીનાર, *s m* [See વાણિયો + S નર a comp suffix] A merchant's clerk 2 A servant, a factor, an agent

વાત, *s f* [S વર્તા fr વૃદ્, વર્વ, to be] Talk, conversation 2 A story, a narrative, a fable, a tradition 3 News, a rumour 4 History 5 Relation, discourse 6 An affair, a transaction, a business 7 Circumstances, events 8 A suggestion, a proposal 9 A subject, a point 10 The import

Id વાતનુ વનેસર કરતુ To make a mountain of a mole hill, to give an unnecessary importance to an occurrence વાત ઉડારી દેવી To avoid the point at issue વાત ખાઈ નવી To avoid giving an answer to a question 2 To avoid replying to a request વાત ઉપાડવી To start the subject of a discussion વાત ફારી To be divulged (of a secret) વાત ઉડારી To circulate a rumour વાત ચાવવી, વાતો થવી To be circulated (of a rumour) વાત પામવી To know the secret, to unravel a mystery, to see through an intrigue વાત મળવી To be corroborated, to be confirmed (of a statement) વાત માનવી To take a statement to be true, to believe વાત બનાવવી To invent a story, to spread a false report વાતમા પડતુ, વાતમા લાગતુ, વાતે વળગતુ, To be engaged in conversation વાત કરવી To talk about, to converse, to open a subject, to talk of a thing but not making it principal subject of conversation, to talk incidentally of a વાત કરવી To expose the weakness or private conduct of (a person) એક વાત A decisive statement ચેરા લેાકની વાત જૂરી ને ગરીબની વાત જૂરી, The case (circumstances or condition) of the great is quite different from that of the poor વાત ફારી To start or open a subject એની શી વાત કરવી He is beyond our comprehension, or beyond our reach we can be no match for him શી વાત કે બંધુ મારી ચપા I Champā is all in all to me વાતે વાતમા While talking about several things, by way of digression, talking incidentally about વાતો કરાવવી To give an opportunity to (a person) to talk about Hence 2 To expose one's private affairs to public scrutiny, to expose oneself to public censure વાત ઉઠાવી To find one's way out of an en-

વાયદ, Same as વાદ-ક

વાયજ, } s f [Ar વર્જ See વાએજ, વાજ]
વાયજ, }

A sermon

Id વાયજ કરવી To preach

વાય-હુ, *adj* [See વાયુ] Flatulent; windy

2. Indigestible 3 Not relished (of a reproof). 4 Obstinate, self willed

વાયહુ, s n [Dh Des વાયળ=S મોજોવા-
યન, માજનોવાયન, a present of food, or વાયળ
fr S વપાયન a present Hem Des વાયળ=S
મોજોવાયન fr S વાયન] A dinner given by
her relatives to a young wife in her first
pregnancy

વાયદા-સર, *adv* [See વાયદા + સર, *adv*]
At the appointed or stated time

વાયદા, s m. [Ar વર્જ] A stipulated
time 2 A time bargain 3 A promise, an
appointment; a stipulation

Id વાયદા કરે To appoint a time વાયદે
ચડું To be postponed from time to time
વાયદા સર At the appointed time

Prov અગસ્ત્ય ઋષિના વાયદા When two
Sundays meet At the Greek Kalends વાયદે
વડાહુ વાયુ Procrastination is the thief of
time

વાય રે, s m [Hem Des વાયારો=S શિશિ
સ્વાત: a cold wind See વાયુ] Wind, air, a
gust of wind

Id વાયરો વાવે To blow (of the wind)
2 To have a whim or a freak વાયરે ચડું
To build castles in the air 2 To indulge
oneself with one's own whims વાત વાયરે
ચડી (Of વાયદે ચડું) To be frequently
postponed (of a business)

વાય હી, } *adj* [See વાયુ] Wild, whim-
વાય હી, }

sical, eccentric
વાયવ્ય, s f [S fr વાયુ] The north-
west direction.

વાયસ, s m [S] A crow

ઉડને કદળી ફળતુ લોચન, વાયસ અમૃત આહાર
—ગિરિધર.

વાયું, s n [See વા વાયુ] An earthen pot
made to serve as a protection for a lamp

against the wind

વાયુ, s m [S fr વા to blow] Air 2
Wind 3 The wind personified as a deity
4 A vital air of the animal system (these
vital airs are five, viz પ્રાણ, અપાન, વ્યાન,
ઉદાન, and સમાન) 6 Rheumatism 7 Air
considered as one of the humours of the
body 8 Flatulence 9 Ciamps. વાયુ પુરાણ
A name of one of the 18 *Purāṇas*

Id અર્ધાંગ વાયુ Semi-paralyse વાયુ રૂપી
પદાર્થ Gaseous bodies વાયે લીધું જવું To be
so light as to be carried away before the
wind 2 To be lowered in respect or posi-
tion

જે જીને નહિ માન વિયુત, તે વાયે લીધી નય.

—ભાષા.

વાયુ-ચુર-ત્વ, s n [S + ચુર-ત્વ] The weight
of the atmosphere

વાયુ-ચુર-ત્વ-માપક, *adj* [S + માપક]
Measuring the weight of the atmosphere
2 s m One who measures the weight of
the atmosphere, marks the direction of
the wind, &c, a meteorological observer

Id વાયુ-ચુર-ત્વ માપક વા A barometer

વાયુ-ચક્ર, s n [S fr + ચક્ર] The atmo-
sphere

વાયુ-ચક્ર-શાસ્ત્ર, s n [S + શાસ્ત્ર] Meteo-
rology

વાયુ-ચક્ર-શાસ્ત્રી, s m A meteorologist

વાયુ ચર, s n [S fr + ચર to move] A
bird

વાર, s m [S વાર, વાર] A day of the
week 2 A stated or recurring day 3 A
week (It is used either alone, or is affixed
to the names of the planets and the sun,
to show the days of the week, as રવિવાર,
સોમવાર, &c)

વાર, s m [Eng Yard.] A yard in
length, a measure of length equal to three
feet

વાર, s f [See વાર a day, time] Delay,
time, procrastination 2 Time repeated
(once, twice, &c) 3 Time as considered
long or excessive, and as taken up or used

Id વાર કરી, વાં લગાડવી To delay

sickness)

Prov સોબે સાન અને વીરે વાન One's senses matures at sixteen, one's physical frame at twenty

વાન, *s f* Skin cracked by cold

વાનગી, *s f* [Ar વાનગી.] A sample, a specimen 2 A curious article, a novelty

વાન-પ્રસ્થ, *s m* [S fr વન a forest + પ્રસ્થાન] A hermit, an anchorite 2 A man in the third stage of life according to the Hindu tenets

વાનર, *s m* [S fr વા almost+નર a man] An ape, a monkey

વાની, *s f* [See વાન] Kind, sort, variety A kind of delicious *guru*

વાનું, *s n* [Dli Dee વાનું=S વસ્તુ a thing fr See વર્ણ] An ingredient, an article a thing 2 A hint, an abusive hint, an abusive language, a taunt

Id ઘણી વાની કરવા To treat politely, to entreat 2 To use taunting words બે વાની કરવા To admonish, to advise

વાની, *s m* A fragrant drug

Id વાને ધાણું To rub a fragrant yellow powder on the body of the bride or bridegroom on an auspicious day before the marriage

વાન્નિ, *s f* [S fr વાન્=L vomit] Vomiting

વાપર, *s m* [See વાપાર] Use, employing, making use of

વાપર-વું, *v t* To use, to bring into use 2 To occupy 3 To live in (a house) 4 To employ, to make use of 5 To spend, to consume

વાપી, *s f* [S] A well with steps, an oblong or round reservoir of water

વાડી, *s m* [S વાડ steam See વાડ-વું] A bed in a garden, a plantation

વાવડું, *adj* [P વાવડ connected, dependent] Related, connected (as a relation, a friend, an acquaintance, &c)

વામ, *s f m* [S વ્યામ] A fathom, a measure of length equal to six feet

વામ, *adj* [S] Left, opposed to right

2 Contrary, reverse

વાટણુર પતન એક નામ, ત્યા એક પ્રાણી હિતિ વામ —દયારામ.

વામ, Same as વામા

કરો ક્રિયા ન આમ, વામ કામ કહું રે દિરે—પ્રેમાનંદ.

વામણું, *adj* [S વામન] Short, stunted; dwarfish 2 Flattened by pressure

વામ તા, } *s f* [See વામ left] Con-

trary conduct, acting contrary to what one is asl ed to do, wayward conduct, obstinacy

વામન, *adj* [S] Dwarfish 2 *s m* A dwarfish form of Vighu in his fifth incarnation, assumed to prevent Bali from obtaining mastery over the three worlds વામન-પુરાણ Name of one of the 18 Purāṇas

વામન-દ્વાદશી, *s f* [S fr + દ્વાદશી] The anniversary of Vāmana's victory over Bali, being the twelfth of the bright half of Bhādrapada (Aug-Sep)

વામ-માર્ગી, *adj* [S fr વામ left + માર્ગ] That worships a goddess with obscene rites

વામ-વું, *v t* [See વામ] To throw overboard (goods at sea) 2 To cast out 3 To throw out words, to express a thought, to speak out, to remonstrate

આજ એકા ત છે, જાનત વામુ બધી,

વાત વાંતિ પ્રત્યે વેણુ વામુ —સામગ્રજી.

4 To abandon, to go away, to assert the presence of

વડું અજ વામી નય, ધર્મ દેવ વામી નય—વર્ણક.

વામાં-ટામાં, *s n pl* [See વામ left+ટામાં redup] Hesitation, irresolution 2 Being in a strait betwixt two things

વામા, *s f* [S] A woman 2 The goddess of wealth 3 The goddess of learning.

4 Pārvatī, the wife of શિવ

વામી, Same as વામ-માર્ગી

વામેડ, } [S વામ beautiful + ઝડ, જરૂ ન

વામેડ, } thigh] A handsome-thighed woman

વાય, *interj* [Imit See હાય] An exclamation of grief

વાયક, *s n* [See વાય] A dictum. 2. An aphorism.

ક્ષિર સમુદ્રમા વારિદે. કરિયુ રાયનજ;

નિઠર બેલી વારિની, દમલ નયન જ —નાકર.

વારિ-ધિ, } s m [S fr વારિ, + S થા
વારિ-નિધિ, }

to hold, & fr + નિધિ] A sea, an ocean

વારી, s f [See વારો] A turn, the time at which, by successive vicissitudes, a thing is to be had or done 2 A turn or time at which a village officer or servant is required to serve according to rotation, a turn in the rotation of village officers 3 A compensation, a reward for work done or religious injunctions obeyed

વિચારી વિઠ્ઠલ કૃપાએ, સાખ્ય શુદ્ધ ઉચારી રે,

વારી ધારે ધ્યાનમા નવ, જેહ સદાચારી રે

—મેમાનદ

વારી, s m [S વારિ, વારી] A horse

વાર, adv [S વર્મ fr વર best] Well, good 2 Yes, very well

સાર સ્મરનાર નદિ, વાર વરનાર નદિ,

શુદ્ધ ભરનાર નદિ, ધરા ધારમે દેદ —વક્ષભ.

વારણી, s f [S] An intoxicating liquor

વારે-ધીએ, adv [See વારો-ધી] Same as વાર વાર

વારે-ધાર, s m [See વારો+ધાર, P] One whose turn it is 2 A tax gatherer

વારે-વારે, adv [See વારો See વાર વાર] Same as વાર-વાર

વારો, s m [See વાર a day] A recurring time 2 A turn 3 An opportunity, an occasion 4 Cessation of work by workmen and tradesmen on certain days

Prov વારો આવે ડોશીને પણ નાચતુ પડે Everybody will have his turn

વારો-વાર, s m [See વાર a day of the week] The same day of the next week, this day week

વાર્તા, s f [S fr વર્ત, વર્ત, to be See વાર] Tidings, news 2 Conversation 3 History 4 A narrative 5 An account

વાર્તા દ, s n A supplementary explanation 2 s m A bearer of news, an informant

વારિ-ક, adv [S fr વર્ષ] Annual, yearly

વાલ, s m [S] A kind of pulse, bean

2 One thirtieth part of a tola

Id વાલમાથી રતી A small part taken out of a small thing, a part of a part

વાલ-નદ, } s m [See વાળ + S નો to cut] A barber

વાલ-પાપડી, s f [See વાલ bean+પાપડી] A sort of bean

વાલ મ, } s m [S વલ્લભ-ત્તમ dearest
વાલ-મ જ, } fr વલ્લભ, વલ્લભ] The dearest man 2 The husband

વાલિયા, s m pl [See વાલ] Strings with which a cradle is hung 2 Strings for the scalepans of a balance

વાલી, s m [Dh Dev વેલી=S સ્તંભ a pillar, a prop Cf Ar વાલી See બેલી] A guardian, a patron, a protector 2 A master, a lord 3 A lover

Id વાલી વારસ A patron or an heir

વાલી, } s m [Hem Des વલ્લભ fr
વાલી ઘોડો, } S હલ્લા & mare] A strong horse

વા-લેસગી, adv [+ સર the head] Well wishing 2 s m f A well wisher, a patron 3 An affectionate elderly person.

વા લોળ, } s f A bean, a kind of vegetable
વા લોર, }

table
વાવ, s f [See વાવો] A large well with steps leading down to the water's edge

Same as વાવો

વાવટા-કાઠી, s f [See વાવટો+કાઠી] A flag staff, the staff on which flags are hoisted

વા વટો, s m [See વા, વાવ, + S વર્ત, વર્ત, =L. verto to turn] A flag, a banner, an ensign, a standard

Id વાવટો-ચકાવટો-કાઠીવટો To raise the flag (a sign of success)

વા વડ, s m [See વા, વાવ, + વળ, વળ-વડ Or વાવર વડ, વાવર વડ] Spread, diffusion (of a disease), infection 2 Rumour, news, information

વાવ ડી, s f [See વાવ, વાવો] A small

વાર, *adv* [P વાર a suffix=Eng *ly, like*]
Like or in the manner of, *g* વિગત વાર

વાર, } *s f* [S વાર covering, a protec-
તિય, }
tion *f* કૃ to cover, See વાર in નિવારણ Or,
See વ્યવહાર] Help, aid 2, A cry for help
or protection, a complaint

બેળી થઈ ચાર, બીજી મળી બાર,

કરી નઈ વાર, ચાલે કૃષ્ણ આદ્યા —રાધાબાઈ

Id વાર કરવી 'To assist વારે ચડુ 'To aid,
to come to succour

વાર, *s f* Names as નિવારણ

એ તેજ અદ્યુત અજીત, અજને તેજ વાર

—રત્નેશ્વર

વાર, Same as વારિ

દમયંતી છે અતિ મનોહર, ઉતારે સર્વનું વાર

—ભાલણુ

વારણ, *s n* [S કૃ to cover] Warding
off, averting, opposing, turning back or
from

વારણ, *s m* [S] An elephant 2 Re-
straining or keeping back or down
અદ્યુત ચા સસા દવથી, અધિધ ન વારણ તેને

—વક્ત્ર

વારણ, Same as એવારણ

નિગમ નેતિ ગવાય, વારીનક વારણ —અખો

વારણ, *s n* [Eng Warrant] A war-
rant, a warrant issued by a court to ap-
prehend a criminal

વારતા, Same as વાર્તા

વાર-તેહેવાર, *s m* [See વાર a day + તે
હેવાર] Certain days of the week of certain
lunar months and holidays, a holiday

વાર વાર, }
વાર વાર, } *adv* [S વારવાર *f* વાર time]

Frequently, often, repeatedly, again and
again, now and then.

વારું, *v t* [S કૃ to cover See વારણ]
To forbid, to prohibit, to prevent, to avert,
to ward off, to hinder, to stop; to oppose,
to remove, to turn back

વારું, *v ૨* [See એવારણ] To ward off
misfortunes by waving the hands, or hand-
fuls of certain seeds, round the head of a
friend

લાળી નારી, વારી વારિ, તેને દીધા રે
દીવાળી નઈએ વારી, તેને દીધા રે —દીવાળીબાઈ
2 To compare a thing with another, and
throw it away, on its being found unfit for
comparison, to compare and find worthless
દુરિના મુખડા ઉપર, વારી કૈલિક ચેદ્રમા —દયારામ.
તારા નેત્ર ઉપર વાર મૂકને મીન —દયારામ

Id વારીજુ 'To take another's misfortu-
nes on one's own head, to sacrifice one's
own interests to ward off the misfortunes
of others and secure their welfare વારી ના-
ખડુ 'To throw away a valuable thing with-
out the least concern, owing to one's ad-
miration for another thing with which it
has been compared and found unfit for
comparison 2 To wish well to વાર્યું કરુ 'To
listen to advice

Prox વાર્યું ન કરે, પચા હાર્યું રે One does
not listen to advice, but one yields when
defeated

વારસ, *s m* [Ar વારિસ] An heir, an
inheritor

વારસનામું, *s n* [+ નામું] A document
appointing an heir or heirs

વારસો, *s m* [See વારસ] Inheritance,
a heritage, a legacy, a bequest

વારાડગના, *s f* [S *f* વાર a multitude
+ અડગના] A concubine, a courtesan, a
prostitute

વારા-ફરતી, }
વારા-ફરતું, } *adv* [See વારો+ફરતું]
Turn by turn, one after another, by turns,
alternately

વારા-ફેરા, *s m pl* Turns, alternation,
reciprocal succession

Id અગત્યા સૌના વારાફેરા છે All have
their ups and downs in this world.

વારિ, *s n* [S] Water

લાલી નારી, વારી વારિ, તેને દીધા રે,
દીવાળી નઈએ વારી, તેને દીધા રે —દીવાળીબાઈ.

વારિજા, *s f* [S *f* + જન્ to be born]
The goddess Lakshmi, so called from her
being alluded to as the daughter of the
ocean

well with steps 2 A small well into which people are obliged to descend to get water

Prov વાવડી ચસળી Lit The well has moved from its place Hence, 2 An exaggerated assertion 3 Follies and humours of prating barbers

વાવણિ-યો, *s m* [See વાવ-ણી] A drill plough, the sowing machine

વાવ ણી, *s f* [See વાવ-ણ] Sowing (seeds) 2 The act of sowing seeds

વા-વટોળી, *s m* [See વા, વાયુ+વટોળિયો] Whirlwind

વા વતર, Same as વાવે તર

વાવર-હું, Same as વાપર-હું

વાવ-હા, *s n pl* [See વાવ-હું] Land given free in return for services done to the villagers

વાવ-હું, *v t* [S વ્] To sow, to plant, to scatter seeds in the ground

Prov વાવે તેણે સણે As you sow, so you will reap, Do evil, and look for like

વા-વા, *adv & adv* [Imit See વાદ] Very good, excellent (Used in talking with little children)

વા-વા ઝોહું, Same as વાઝો હું.

વાવા દળી, *s n* [See વા, વાયુ, + વાદળ] Stormy clouds

વા-હું, *v t* [S વ્ to carry See વહે-હું] To persuade, to induce 2 To mislead હું તેા નહીં તમારી વાત, વિઠ્ઠલ મૂંઠા વાયા ની વાત

—ગોવિન્દ

3 To raise (a weapon) 4 To besmear, to daub 3 *v i* To be drawn or dragged.

Id વાયદે વાહુ To be deceived by several postponements

વા હું, *v i* [S વા to blow] To blow 2 To feel; to be felt

વા-હું, *v t* To blow (a musical wind instrument) so as to produce music

મારે આગણિએ નેલાય, મોરડી વાઈ રે —વૈદ્ય

વાવે-તર, *s n* [See વાવ-હું] Sowing, planting 2 Cultivation 3 A crop 4 *adv* Brought under cultivation, cultivated

વાસ, *s f* [S] Smell, odour 2 Scent, flavour 3 A bad smell 4 Trace, sign 5

Colour, appearance of

Id કાચવાસ Food placed for crows in a *Sarāddha* ceremony વાસ આવી To be carried or wafted (of a smell, particularly a bad smell) વાસ ચારી To give out a bad smell વાસ લેવી To feel or perceive a smell, a scent

વાસ, *s m* [S *fr* વ્ to dwell] Residence 2 An abode, a dwelling 3 A part of a town inhabited by a section of the people, quarters, a street.

Id વાસ પૂરો-કરવો To take up one's lodging, to dwell

Prov ભૂતો વાસ પાપળે Firewood must at last come to the fireplace

વાસ, *s n* [S વાસ *fr* વ્ to dress] A garment, wearing apparel, clothes

આદ્રે વસાઈ અવર, સિલવે ને પહુ વાસ —દયારામ.

વાસ-સંગમ, } *s f*. [S See વાસ વાસ-સંગમતા, } fragrance + સંગમ] A woman, who has collected objects of enjoyment and expects to meet her lover

વાસકુટ, *s m* [Eng Waistcoat] A waistcoat

વાસણ, *s n* [See વાસ a dwelling] A utensil, a pot, a vessel, a culinary vessel

વાસણ-કુસણ, *s n pl* [*f* + કુસણ redup] Culinary utensils, vessels of all kinds

વાસતા, *s f* [S] Desire, inclination, wish 2 The impression on the mind of past actions whether good or evil which produces pleasure or pain

વાસન્તી, *s f* [S See વસન્ત] The god-
dess of the spring season

વાસર, *s m* [S] A day

વાસર-મણિ, *s m* [S *fr* + મણિ] The sun

વાસવ, *s m* [S] The God Indra

વાસ હું, *v t* [Causal of વસ-હું, used to avoid the inauspicious expression બંધ કર-હું] To close, to shut 2 To fill or blow (of a musical wind instrument)

વિઠ્ઠલ વાસણી મા વાસરે, માફ કાજ ન હોય ૭

—દયારામ.

વાસ-હું, *v t* To inhabit; to make in-

encircle

વિટાડું, *v* ૧ Passive of વિટવું

વિટાળું, *v* ૧ [Causal of વિટવું] To

roll 2 To wrap 3 To twine

વિટી, *s* *f* A ring

વિટો, Same as વિટો

વિધ-છુ, *s* *n* [See વિધ વું] A chisel

વિધ-વું, *v* ૧ [S મધ્, વિધ્ to pierce] To pierce 2 To perforate 3 To have a piercing effect on the mind

વિધારો, *s* *m* A borer, a perforator

વિધાડું, Passive of વિધ વું

વિધુ, *s* *n* A hole, a bore

વિ, [S] A prefix denoting separation, aversion, difference, variety, opposition or augmentation

વિચાળ, Same as ચાળ

વિચાળુ, *adj* Relating to interest or money-lending

વિચાડું, *v* ૧ [S વી to conceive] To bring forth 2 To deliver

વિકટ, *adj* [S] Difficult, hard 2 Formidable, frightful, terrible

વિકરાળ, *adj* [S વિકરાળ *f* વિ excessively] Very terrible, formidable

વિકર્મ, *s* *n* [S *fr* વિ away from + કર્મ] Bad action, a wicked act, sin

વિકલ, *adj* [S *f* વિ + કલ a part *Cf* સકળ] Wanting in some parts, incomplete 2 Distracted, bewildered; perplexed

વિકલ્પ, *s* *m* [S *fr* વિ opposite + ક્ષપ્ to arrange See દ્વેષાત] Doubt, suspicion, indecision 2 Difference of opinion 3 An alternative, option

વિકસડું, Same as વિકસ વું

વિકસવર, *adj* Opening, expanding

વિકળ, Same as વિકલ

સખી મને વિકળ કરી છે, એની વાસવિયેરે —દયારામ
વિકળતા, *s* *f* Distracted state of the mind, bewilderment, perplexity

વિકળા, *s* *f* [S વિકલ *f* વિ excessively + કલ a sixtieth part] A sixtieth part of a sixtieth part, a second

વિકાર, *s* *m* [S *f* વિ opposite + ક્ર to do] Disease disorder 2 Change of form,

of nature 3 Feeling, passion, emotion

Id વિકાર હેતુ The cause of વિકાર, a temptation

વિકાસ, *s* *m* [S *fr* વિ excessively + કાસ, વાગ, to shine, to appear] Opening 2 Expanding, blooming

વિકાસ વું, *v* ૧ To open 2 To expand

3 To bloom 4 *v* ૧ To open, to extend

વિકાસી, *adj* Opening, expanding; blooming (of a flower It occurs at the end of a compound)

Id દિવસ વિકાસી Blooming by day રાત્રિ-

વિકાસી Blooming by night

વિકૃત, *adj* [S See વિકાર] Diseased

2 Spoiled 3 Changed

વિકૃતિ, *s* *f* Same as વિકાર

વિક્રમ, *s* *m* [S *fr* વિ excessively + ક્રમ to walk] Heroism, valour, prowess 2 *s* *m* An epithet of Vishnu

વિક્રમ સવત, *s* *m* [S વિક્રમ સવત્તર *fr* વિક્રમ name of a king of Ujjayini + સવત્તર a year See સવત, સવત્તર] The era of Vikrama

વિક્રેય, *s* *m* [S *f* વિ opposite + ક્રી to buy] Selling; a sale

વિકટાળ, Same as વિકટાળ

વિકટિયા, *s* *f* Same as વિકાર

વિક્ષેપ, *s* *m* [S *fr* વિ excessively + ક્ષિપ્ to throw] Hindrance, an obstacle

Id મા or માહે વિક્ષેપ-પડવો-નડવો-થવો To occur an obstacle

વિષ
વિષ-કું, } *s* *n* [S વિષ] Poison, venom

વિષમ, Same as વિષમ

વિષાર વું, *v* ૧ Passive of વિષેર વું

વિષ-વાણુ, *s* *f* [+વાણી] A bitter taunt

એમ નથી નહોતો, “કરો હું કોણું છું ?”
વિષ વાણુ નહોતું વેપારી-કમાયો શું —નિરાતસહ.

વિષ વાદ, *s* *m* [See વિષ+વાદ] Disagreement, a quarrel

વિષ વું, *v* ૧ [See વિષેર વું *Cf* વિષ વું] To tear and scatter through anger, excitement, or sorrow

Id લટિયા વિષવા To tear and scatter the hair through anger, &c

વિખિયા, *s* *f* [See વેરવા.] A vomit

To set upside down 3 To ruin, to spoil
 મોઝ વાળતુ, મો વાળતુ To cry with the face
 covered દાખ વાળવા To beat the breast
 through sorrow in mourning વરસી વાળવી
 To perform the first anniversary ceremony
 after the death of a person ઝેર વાળતુ To
 neutralize the effects of a poison દણી વાળા
 To repeat a spell on a quantity of grain
 મન વાળતુ To turn the mind away from, to
 appease the eagerness of the mind, to
 pacify the mind પોતાનુ મન વાળતુ To com-
 fort one's self એમ વિચારી તે મન વાળતો He
 comforted himself with this thought નવા-
 બ વાળવો To return an answer, to reply પગ
 વાળવા To take rest after walking or stand-
 ing વાળી લેતુ To sweep and collect a heap of
 corn or spilt liquid 2 To deduct dues in
 paying an amount દગડો વાળવો To make a
 heap, to pile up ઉપકાર વાળવો To return
 a kindness બદલો વાળવો To return a kind-
 ness or an injury પાછી વાળતુ To turn the
 course of water દેખિયો વાળવો Lit To put
 a quantity of food into a form fit for eat-
 ing it into the mouth Hence 2 To eat
 બીડી વાળવી To make cheeroots of tobacco
 and cover them with dry leaves દોરડુ વાળતુ
 To make a coil of a rope ધડો વાળી લેવો To
 draw towards one's self a pot filled with
 water and drawn from the bottom of a
 well up to its mouth (સાર) વાળી લેવો To
 rut (a heavy burden) on one's own head
 with one's own hands ટરીર વાળતુ To give
 a proper or healthy shape to the limbs by
 hard bodily exercise દેડ વાળવી To work hard
 2 To work with care or attention વેડ વાળવી
 To fold (clothes, paper) પડાડી વાળવી To sit
 with crossed legs પસાડી વાળવો To sit with
 crossed legs at one's ease and free from
 anxiety વાળી લાવતુ To collect and bring
 દાન વાળવી To engraft a plant on another
 2 To change the subject, style, or aim of
 one's writings or speeches 3 To desert
 one party and join the opposite one

વાળા, *s m pl* [See વાળો] An ear orna-
 ment made of gold wire

વાળાંતુચી, *s f* [See વાળ + તુચી] A gold-
 smith's brush

વાળિંચો, *s m* [See વાળ+તુ to sweep]
 Sleeping a heap of corn

વાળી, *s f* [S વર્ત્ત a circle fr વર્ત્ત to
 turn See વળ+તુ] A nose ring 2 An ear-ring

વાળુ, [S વર્ત્ત, વર્ત્ત] An adjective suffix
 showing "possession"

વાળુ, } *s n* [Hem Des વિખાડિયા = S
 વાળુ, } પૂર્ણ મોજનમ breakfast, fr S વિખાડાટ] Eating

food cooked at noon 2 Supper

વાળુ, *s f* [S વાદળ] Sand 2 Gravel

વાળો, *s m* [Dh Des વાલ્મો fr S વાન વ-
 small hair See વાળ] A wire 2 The Guinea-
 worm

Id વાળો ખેંચવો To draw into a wire.
 વાળો નિકળવો To suffer from Guinea-worm

વાળો, *s m* [S વલ્લુ] The grass of which
 the roots are fragrant, *Andropogon mur-
 catus* 2 The roots of this grass

વિંધુ, } *s n* [S વિ particularly, + વાત a
 વિંધુ, } group fr વાત to collect] Square measure
 equal to about 1/3 acre, a *vighā*

વિંધોલી, *s f* [+વલિ] An assessment on
 land collected per વિંધા 2 An assessment
 on land

વિંછી, *s m* [Hem Des વિંછીઓ fr S
 વિક્ષિ] A scorpion

વિંજણો, *s m* [S વ્યજન] A fan 2 A
 large hanging fan, a *punkhā*

Id વિંજણો નાખવો-ઝડાડવો To fan with a
 fan

વિંજ પું, }
 વિંજ પું, } *r l* To swirl, to whirl round
 in the air 2 To fan a fire

વિંટણિયો, *s m* [See વિંટણ] A reel of
 thread

વિંટ-હો, *s m* [See વિંટ+તુ] A round roll,
 a roll

વિંટ પું, *v t* [Dh Des વિંટ, Hem Des વિંટિ
 fr S વેદિત્તમ fr S વેદ to surround See વેદ+તુ]
 To wrap 2 To roll, to twine, to wind

Id વિંટી લેતુ-વળતુ To surround, to

to wash,] To wash, to cleanse, to rinse

વિધુવા, *s m pl* [See વિંછી] A pair of silver ornaments worn by women on the toes.

વિ છોડ, *s m* [See વિ.ચ્છે *Of* વછો] Separation

વનિતાનો વિરહ વિછોડ તે, દંદન દાવાનજથી ધણો

—સામળાદ

વિજ્ય-વારા, *s m* [See વિજ્ય+વાયરો] Fanning

વિજ્યો, } Same as વિજ્યો, વિજ્યો
વિજ્યો, }

વિજન, *adj* [*S* વિ apart + જન *n* man] Unpeopled 2 Solitary, retired, secluded, tenantless

વિજય, *s m* [*S fr* વિ excessively + *મય*] Victory 2 Conquest

Id વિજય કરવે-મેળવવે To gain a victory
વિજય-સ્થાન, *s n* [*S fr* + સ્થાન] The place where a victory was gained, a place of victory

વિજયા, *s p* Hemp, bhāṅga 2 An epithet of Durgā

વિજયા-દશમી, *s f* [*S fr* + +દશમી] The Daserā, the tenth day of the bright fortnight of Āshvin (Sep - Oct)

વિજયાનન્દ, *s m* [*S fr* + આનન્દ] Joy on account of a victory, a triumph 2 God

વિજયી, *adj* [*S* વિજયિન્, વિજયી, *fr* વિજય] Victorious; conquering, triumphant 2 *s m* A victor

વિજ્યળી, *s f* [Hem Des વિજ્ઞાન *fr* વિજ્ઞાન *fr* વિ excessively + યુજ્ઞ to shine] Lightning 2 Electricity

Id વિજ્યળીનો તાર The electric telegraph a telegram વિજ્યળીનો ઝળકારો A flash of lightning

વિજળી-કોઠો, *s m* [+ કોઠો] A game for children (In the Sorath District)

વિ-મતિ, } *adj* [*S fr* વિ different +
વિ-મતીય, } *adj* [*S fr* વિ different +
નતિ] Of a different caste tribe, or class, heterogeneous, dissimilar

વિ-મરી, *s f* [Redup of મરી adultery, confused with ઈન્દર P trousers] Adultery

2 Cunning conduct, roguery 2 Sleight of hand jugglery (Generally used in the expression મરી-વિમરી)

વિ-જોગ, Same as વિ-યોગ.

વિ-જોગી, Same as વિ-યોગી.

વિ-જ્ઞાપિ, Same as વિ-જ્ઞાપના

વિજ્ઞાન, *s n* [*S fr* વિ excessively + જ્ઞાન,] Particular, minute, or accurate knowledge

વિજ્ઞાન-મય-કોશ, *s m* [*S fr* + કોશ] One of the sheaths of the soul of man according to the Vedānta teaching 2 Knowledge or perception of the eternal being while the individual soul is conscious of its own worldly existence

વિ-જ્ઞાપના, *s f* [*S fr* વિ particularly + જ્ઞાપ્ to inform *fr* જ્ઞા to know] A respectful statement or representation

વિટગા, *s f* [*S* વિટ a voluptuary + ગા-ગત] A voluptuous woman 2 An accomplished woman

કુતવના યુગથી કચરી પતિ, વહુભગી નહિ વેળા વિટગા —વહુભ.

વિટક, *s n* [*S* વિટક] Pretension, feigning

વિટકા, *adj m pl* Pretentious, false કાઈ વિટકા કહાવે તર્થી, જ્ઞાન-પાળન કટલાએક જ ખરા —અખો.

વિટમ્બણ, *s f* [*S* વિટમ્બન] Disgrace; dishonour 2 Ignominious treatment, 3 Trouble, difficulty, distress.

Id વિટમ્બણ પડવો To be exposed or subjected to trouble, difficulty, or distress વિટમ્બણ વેઠવો To undergo trouble, &c.

વિટ લા, *s m pl* [See વિટી] Ear-ornaments worn by children and women

વિટ-વું, *v t* [*S* વિટ to surround See વિટવું] To wrap, to roll, to encircle 2 To hem in, to encompass 3 To wind, to twine

વિટળા વું, *v t* [Passive of વિટાવું] To roll round 2 To be encircled

વિટાળ વું, *v t* [See વિટાવું] To roll round 2 To twine 3 To fold up 4 To wrap 5 To wind 6 To pack

વિટાળો, *s m* A round roll, a roll

વિટમ્બના, Classical form of વિટમ્બના.

વિ સાર-વું, *v t* [See વિસાર વું] To tear, to cut 2 To relieve, to allay

(used in contempt)

વિષે, Same as વિષે

વિ.ખેડ.૩, *v t* [Dh Des ઘેસ, વેરા.૩, scattered *fr* S વિચિત્ર *fr* વિ apart + ફટ્ ફિટ્, to scatter] To scatter, to throw about in disorder

વિ.ખ્યાત, *adj* [S *fr* + ત્યા to tell] Famous, celebrated, renowned

વિ.ખ્યાતિ, *s f* Fame, celebrity

વિગત, *s f* [S *fr* વિ particularly + ગમ્ to go] Description 2 Particulars, details
૪. *adj* Gone 5 Departed, separated, lost

વિગત-વાર, *adj* [+ વાર, P] Particular, minute 2 Detailed, being in full particulars.

વિગેરે, *adv* [Ar વિગેરે *fr* વ and + ગૌ another + હિ that] Etcetera, &c, and so on, that and others

વિગો.૩, Same as વગો.૩

વિ.ગ્રહ, *s m* [S *fr* વિ apart + ગ્રહ to take.] A war, a battle, a fight, a quarrel 2 Analysis of compound words, dissolution of a compound (Gram)

Id વિગ્રહ સભા A council of war

વિઘા.૩, } *v t* [+ ગા.૩, ગળ ૩] To be melted; to be dissolved 2 To be dispersed or scattered 3 To be confused or embarrassed 4 To be disheartened or dispirited

વિ.ઘરો, *s m* [See વધરો, વિગ્રહ] See વધરો 2 Disagreement, a quarrel.

વિધું, Same as વિધું

વિધ્ન, *s n* [S *fr* વિ excessively, opposite, + હન્ to strike] Impediment, obstacle, hindrance 2 Mishap, misfortune

Id વિધ્ન આવડુ-ધડુ-નડડુ-પડડુ To occur an obstacle

વિધ્ન-હારી, *adj* [S *fr* + હર to take away] Removing an obstacle 2 *s m* A remover of obstacles

વિચક્ષણ, *adj* [S] Shrewd, sharp, clever

વિ ચા.૩, *v t* [S વિ excessively + ચર્ to walk] To go 2 To enter

વિ.ચાર, *s m* [S See વિચાર ૩] Notion, view, judgment, reflection, thought 2. Trouble, perplexity, a difficult and embarrassing case 3 Investigation 4 Deliberation 5 Meditation 6 Determination, decision

Id ચિચાર આવવો To strike the mind (of a thought) ચિચાર કરવો To think, to meditate, to deliberate ચિચાર થવો-આવવો To be formed (a thought, an intention) 2. To have an inclination or mind to ચિચાર ચાવવો-દેશવો-પહેચાડવો To think out, to devise by serious thinking, to excogitate ચિચાર-આપવો-દેશવો-ગતાવો To give out or express an opinion ચિચાર ધારણ કરવો To entertain an opinion ઘણો ચિચાર A thought or calculation of remote consequences, ઘણો ચિચાર કરી રહે એવો Foresighted, prudent ચિચાર-પૂર્વક Preceded by a thought or consideration, thoughtfully, deliberately

ચિચાર વન્ત, } *adj* [S *fr* + વન્, વાવ શીત, ચિચાર-વાવ, }
ચિચાર-શીત, }

affixes showing possession] Considerate, thoughtful, contemplative

ચિચાર ડું, *v t* To reflect, to think, to cogitate, to ponder over 5 To reason 6 To revolve in the mind

ચિચાર-શ્રેણી, *s f*. [S *fr* + શ્રેણી] A series of thoughts.

વિચિક્ષણ, Same as વિચક્ષણ

વિ.ચિત્ર, *adj* [S *fr* વિ excessively + ચિત્ર] Divers, various 2 Surprising, marvellous 3 Strange 4 Sundry 5 Of different colours

વિ.ચેતન, *adj* [S *fr* વિ apart + ચેતન] Unconscious, senseless, dead

વિચ્છેદ, *s m* [S *fr* વિ excessively + હિદ્ to cut] Division, disjunction

વિચ્છર.૩, *v t* [See વિચ્છેદ] To be separated

જુઓ મન્ન મળથી વિચરતા, તમે પ્રાણ, ધન-ચેતન —દયા.૩૫૫

વિ.છળ ડું, *v t* [Hem Des વિચ્છેદ + ડું ચક્ષણ is shake *fr*, S વિ intem — ૫૫૫

વેરી વિહારો લાણી, બે રૂએ, તે તેન — પ્રેમાનંદ
વિષય, *prep* [S વિના] Except, without
See વિના

વિષયુ, *v t* [See વિનય] To clean 2
To select 3 To collect, to glean, to gather,
to pick up, to pluck 4 To pick up and
separate extraneous particles from corn

Id દાણા વિષયુ To pick up grains, to
glean 2 To pick up extraneous particles
from corn ડુલ વિષયુ To pick up flowers
વધવા વિષયુ To make ineffectual efforts, to
struggle even when there is no hope of
success વિહી નાંડુ-વેડુ To pick out, to select

વિષ્ણુ-ચુડા, *s m pl* [+ ચુડુ] Uneasi-
ness, restlessness

વિષ્ણુ-મણ, *s n* [See વિષુ] Dust
that comes out from corn when cleaned
2 The wages for cleaning

Prov ધૂળમા વિષ્ણુમણ કાઢરા Nothing can
come out of nothing

વિત દે, *s n* [See વિતુ] That has
happened, that has befallen, trials trou-
bles

વિતણુ-વાદ, *s m* [S See વિટણુ + વાદ]
An unnecessary dispute, a useless argu-
mentation

વિતંડા, *s f* Same as વિતણુ-વાદ

વિતય વિતડા ઠરી મે, લેવા તેણે આ લાવ ?

—રતનેચ

વિ-તથ *adj* [S *f* વિ priv + તથા] False

વિ તતુ, *s m* [S *f* વિ priv તુ the body
Cf અનનગ] The god of love, who has no
body, being burnt down by the god Shiva

વિ-તર્ક, *s m* [S *fr* વિ opposite + તર્ક]
A conceit 2 Conjecture, guess 3 Doubt,
apprehension

Id તર્ક વિતર્ક Various conjectures

વિત-રૂં, *v t* [Hem Des વિત *f* S થામ્
happened *fr* રૂં to be Or S વિ apart + રૂત
gone *f* રૂ to go See વીત] To elapse, to
expire, to pass away 2 To happen, to
come to pass 3 To be obliged to suffer or
undergo 4 To experience (as a calamity,
misfortune)

Id ઔરોએ વિતવે To enjoy the pleasure

of, to have a liking for something realised
વળા વિતવે-વિતી વેવે To pass away, to
expire (of time) 2 To pass away, to
expire (of the appointed time) માયે વિતરું
To be obliged to suffer, or put up with, to
experience (a calamity, misfortune)

Prov વિતી હોય, તે નાંડુ He jests at scars,
that never felt a wound

વિ તળ, } *s n* [S વિતલ *fr* વિ intens. +
વિ તલ, } તલ, તળિયુ] One of the seven lower regions
according to Hindu Mythology

વિતાડું, *v t* To oblige to suffer, to
harass

વિત, *s n* [S *fr* વિ to obtain] Money
2 Property, wealth, substance 3 Strength,
worth 4 Resources

વિદગ્ધ, *adj* [S] Clever, sharp, shrewd
2 [S *fr* વિ excessively + દગ્ધ burnt *fr*. દહ
to burn] Excessively burnt 3 Completely
burnt

વિદગ્ધા, *s f* A shrewd and artful
woman

વિ-દળ, *s n* [S વિ priv + દળ a part] A
bulbous root, which has no parts, but is
a lump

હા મૂળ અલક્ષને બોળો, વાગી વિ-દળ તે વળે છ
—વી-વિનય.

વિદાય, Same as વદા

વિદાય-ગિરી, } Same as વદાય-ગિરી.
વિદાયી, }

વિદારણ, *s n* [S *f* વિ excessively + દ,
દાર, to tear] Tearing, rending, splitting
2 Killing, slaughtering

વિ-દાર-રૂં, *v t* To tear, to rend 2 To
cut, to split, to cleave 3 To lay open, to
cut to pieces

વિદિ-ત, *adj* [S *fr* વિ to know]
Known, understood

વિદુર, *adj* [S] Wise, intelligent

વિ-દૂષ-ક, *s m* [S *f* વિ excessively +
દૂષ, દૂષ, to spoil] The clown (in a drama).
2 A jester, a joker

વિ-દેશ, *s m* [S *f* વિ a part + દેશ] A
foreign country or land

to break } Divided 2 Separated

वि-भक्ति, *s f* A case (in Gram) 2 Inflection or variation of nouns, declension, a change in a word made by adding a termination

विभव, *s m* [*S fr* वि particularly + भू to be] Greatness, glory, magnanimity 2 Wealth, riches

विभा-कर, *s m* [*S fr* वि intens + का to shine + कृ, कर्, क्यु] The sun

विभाग, *s m* [*S See* वि-भक्ति] Division. 2 A partition 3 A subdivision 4 A share

विभाव, *s m* [*S See* विभ व] Emotion, 2 A cause of love-sentiment

विभावना, *s f* Fancy, imagination 2 Possibility

विभा-तुं, *v १* [*S fr* वि + भा to shine] To shine 2 To appear splendid or beautiful

यदनं यदिया नाग दिने शु ! वेस विभाती यश परे
—अमानद

विभु, *adj* Pervading all material things, being everywhere, omnipresent 2 *s m* The Supreme Being

विभु-तु, *s n* Affliction, distress 2 Misfortune

वि-भूति, } *s f* [*S विभूति* greatness. See विभव] Ashes 2 Ashes with which ascetics besmear their bodies in imitation of Shiva

3 Greatness, superhuman power
वागीश्वरी तथी विभूति उरे सुदानी,
पद्मान्तरि निहते नागरता भालवी — श्री गोविन्द

वि-भूपण, [*See fr* वि intons + भूपण] Same as भूपण

विभूपित, Same as भूपित

वि-भ्रम, *s m* [*S fr* वि excessively + भ्रम] Doubt, suspicion 2 Graceful motions

वि-भ्रान्त, *adj* [*S*] Perplexed, stupefied, confounded, bewildered

वि-भज, *adj* [*S विभज fr* वि apart + भज, भेज] Clean; pure, being without dirt or foulness

विभा-चिह्नी, *s f* [*See* विभो + चिह्नी] A

policy of insurance, note of protection

विमान, *s n* [*S*] A balloon 2 A celestial self-moving chariot

विभा-वाणी, *s m* [*See* विभो + वाण having] An under-writer, an assurer 2 One who undertakes the risk to which another is exposed

वि-भासण, *s f* [*See* वि-भास-ण] Mental gloom 2 Fearful anticipation, ill consequence

वि-भाम तुं, *v १* [*S विमनस्क* dispirited *fr* वि apart + भन] To be gloomy, to have fearful anticipations 2 To be dispirited, to be put out, to be annoyed

वि-भुष, *adj* [*S fr* वि apart + भुष] That has turned its face away, adverse, unfavourable

विभो, Same as विभा-चिह्नी

विथ डो, } *s m* [*See* वेदेणो *fr* S वृ to flow] A pit made in the bed or on the bank of a river to obtain filtered water from

विधाण, *adj* [*See* विधा-ण, व्या-ण] Giving birth, delivering a young one (Used at the end of a compound)

विधा-तुं, Same as विधा-ण, व्या-तुं

विधो, *s m* [*S fr* वि apart + धो] Separation 2 Separation (of lovers from each other)

वि-धो, *adj* Separated 2 Suffering from the pangs of separation

वि-रक्त, *adj* [*S fr* + रक्त pleased, devoted, *fr* रक्त to be pleased] Disgusted 2 That has renounced the world

वि-रञ्ज, *s m* [*S विरञ्जि*] The God Brahmā, the Creator

विरञ्ज, } *s m* [*Dh Des* विरञ्ज *fr* S विरञ्ज] A kind of fragrant root

वि-रति, *s f* [*S fr* वि apart + रति pleasure *fr* रत्न to sport See रति] Disgust

वि-रञ्ज-तुं, *v १* To stop, to cease

विरल, } *adj* [*S विरल*] Rare, unfrequent, 2 Uncommon 3 Being scarce

विरल, } *adj* [*S विरल*] Rare, unfrequent, 2 Uncommon 3 Being scarce

વિધ્યર્થ, *s m* [S See વિધિ + અર્થ] The imperative mood (in Gram)

વિધ્વંસ, *s m* [S *fr* વિ excessively + અસ્ to destroy] Ruin, destruction, demolition

વેનતા, Same as વનિતા.

વિનતિ, } *s f* [S વિનતિ *fr* વિ excessively + ન્ to bow, to bend] Request 2 Entreaty, supplication 3 A humble, and respectful petition or representation

વિનય, *s m* [S *fr* વિ apart + ની to carry] Courtesy, propriety of conduct, decorum 2 Politeness, gentleman like bearing 3 Meekness, humility, modesty, affability

વિનવ ડું, *v ૨* [See વિનય, or વિનનિ] To entreat 2 To supplicate 3 To persuade 4 To pray 5 To praise 6 To induce

વિના, *prep* [S] Except, without

વિનાયક, *s m* [S] An epithet of ગણેશ

વિનાશ, *s m* [S *fr* વિ excessively + નાશ] Destruction, ruin 2 Perdition 3 Extinction 4 Death

Prov વિનાશ કાળે વિપરીત બુદ્ધિ Pride goeth before destruction

વિનાશક, *adj* That which destroys, destructive

વિનાશી, *adj* Perishable, liable to be destroyed

વિનિ-પાત, *s m* [S *fr* વિ excessively + નિ down + પત્ to fall] A fall 2 Ruin, calamity, evil

વિ-નિ-યોગ, *s m* [S *fr* વિ intens + નિ down + યોગ] Use, employment, applying, application, charge, duty

વિ નીત, *adj* [S See વિનય] Courteous, polite 2 Meek, modest, humble

વિ ને, See વિનય

વિ નોદ, *s m* [S *fr* વિ excessively + નુદ to drive] Diversion, sport, play, pastime, merriment

વિ-નોહી, *adj* Gay, jolly, sportive

વિન્યાસ, *s m* [S *fr* વિ particularly + નિ down + અસ્ to throw] Arrangement 2 A

deposit

વિપત, *s f* [S વિપદ. See વિપતિ] Misfortune, adversity, calamity, affliction 2 An adverse or distressing occurrence

વિપતિ, [S *fr* વિ opposite + પદ to go] See વિપત

વિ-પરીત, *adj* [S *fr* વિ apart + પરિ around + દ to go] Opposite, reverse 2 Adverse 3 Hostile, not favourable or propitious

વિ-પર્યય, *s m* [S *fr* વિ + પરિ around + દ to go] Contrariety, reverse, inversion 2. Change 3 Absence, non-existence

વિપદે વિપર્યય ને વરણો, તેનુ ઔપધ ક્યાહી, વિનાશ વિનીતને નવ નરે, દોષ માલ ને માહી

—તેનુ શ્રી.

વિ-પર્યાય, *s m* [S *fr* વિ + પરિ + અસ્ to throw] Change, contrariety, reverse

વિપિન, *s n* [S] A wood, a forest

વિપુલ, } *adj* [S વિપુલ] Large, broad, wide, capacious, abounding 2 Deep, profound

દુશી કરમા ધરાં છા, વિપુલ દેવ પાવન —ભાકલુ.

વિપ્ર, *s m* [S] A Brāhmana

વિ-પ્રયોગ, *s m* [S *fr* વિ apart + પ્ર forth + યોગ] Separation 2 The separation of a lover from his lady love

વિ-પ્ર-લપ્ધ્યા, *s f* [S See વિપ્રલગ્ન] A woman disappointed by her lover's not keeping his appointment

વિ-પ્ર લગ્ન, *s m* [S *fr* વિ apart + પ્ર forth + લગ્ન to get] Deception 2 Separation of lovers

વિ-દુર-ડું, *v t* [+દુર-ડું] To be infatuated, to be maddened 2 To be provoked

વિદ્ધ, *adj* [S. વિહિલ *fr* વિ apart + દ્ધ] Useless 2 Fruitless

યથો દારૂ મન ગા-ગી, વિદ્ધ યદ સ્નેહ-ની સાનો

—મરવતીચદ્ર

વિ-યુધ, *s m* [S *fr* વિ excessively, + યુધ્ to know] A god

વિ-બોધ, *s m* [S *fr* વિ particularly + બુધ to know] Awakening 2 Becoming conscious 3 Knowledge, wisdom

વિભક્ત, *adj* [S *fr* વિ excessively + ભક્ત

Sulphate of magnesia

વિલાતું, *v t* [See વિલય] To melt away, to be dissolved 2 To be destroyed
દીસ'તા એ કાળે રહા, એ કહે વિલાય બેને

—રામદાન

વિલાસ, *s m* [*S fr* વિ excessively + નચ્ચ to dance] Sport, pleasure 2 Amorous dalliance

વિલાસી, *adj* Given to pleasures 2 Sensual, amorous, voluptuous 3 *s m* A voluptuary, a sensualist

વિલિયુ, *s n* [Eng William] Half a rupee coin

વિલીન, *adj* [*S fr* વિ excessively + ની to melt] Dissolved, liquefied, melted 2 Immersed in

વિદ્યુધ, *adj* [*S fr* + દ્યુધ] Enticed, allured 2 Engrossed, absorbed

વિદોષ-શી, *s f* [See વિદોષન] Manner of looking at

મહ દુસણી, તારી વધ વિદોષણી,

તેથી માઈ, સારી છે કશી રે

—દયારામ

વિદોષન, *s n* [*S fr* + લોક to see] Seeing, looking at, observing, observation

વિદોષ-કું, *v t* To see, to look at, to observe

વિલોચન, *s n* [*S fr* + લોક to see] The eye

વિલોચ-કું, *v t* To see, to look, to observe

વિવક્ષા, *s f* [*S fr* વચ્ચ to speak] Desire to speak 2 Meaning, intention in speaking

વિવક્ષિત, *adj* Desired to be spoken 2 Intended or designed to be spoken 2 Certain, particular

વિવર, *s n* [*S*] A burrow, a hole 2 A cave, a cavern

વિવરણ, *s n* [*S fr* + વૃ to cover] Exposition, comment, interpretation, explanation

વિવર્ણ, *adj* [*S fr* વિ apart + વર્ણ colour] Pallid, p'le

વિવર્તન, *s n* [*S fr* વિ excessively + વર્તન] Revolving, whirling round

વિવર્દિત, *adj* [*S fr* વિ intens + વર્દિ] Increased, enlarged

વિવશ, *adj* [*S fr* વિ apart + વશ power] Confounded agitated, perplexed

વિવાદ, *s m* [*S fr* વિ excessively + વાદ] Discussion 2 Controversy

વિવાહ, *s m* [*S fr* વિ apart + વહ to carry] Betrothal 2 Marriage, wedlock

Id વિવાહ કરવો To betrothe વિવાહ માડવો To begin the ceremony of marriage વિવાહ તોડવો-ટાક કરવો To break a promise of marriage

Prov વિવાહના ગીત વિવાહ અવસરને ગવાય Everything is good in its season વિવાહ પેહેવા માડવો શી Call not a surgeon before you are wounded વિવાહની વરશી Funeral instead of marriage વિવાહથી રૂઝ યા ? Marriage marks an important period in a man's life વિવાહ ખાલી ભૂરો ને ધર ઉઠેલી ભૂરો One can not previously form an idea of what a marriage or a house will cost વિવાહ વીધો, ને નાક ધાલે When the cow is old, she is soon sold

વિવાહ-વાજન, *s n* [+ વાજન] A marriage ceremony and such other festive occasions in which musical instruments are played

વિવિધ, *adj* [*S fr* વિ excessively + વિનિ kind fr, જિખા to hold] Various, diverse, of many kinds or various denominations, sundry

વિવેક, *s m* [*S fr* + વિવે to distinguish] Etiquette 2 Politeness 3 Discretion, discrimination 5 Shrewdness 6 Judgment, common sense

વિવેક-શુદ્ધિ, *s f* [*S fr* + શુદ્ધિ] Power of discrimination, judgment

વિવેકયુક્ત, *adj* [*S fr* + યુક્ત] Politely, courteously 2 Sensibly

વિવેચી, *adj* Judicious 2 Discreet 3 Polite 4 Shrewd 5 Intelligent

વિવેચન, *s n* [*S* Sec વિવે] Comments, discussion 2 Expounding, exposition

વિશાખા, *s n* [*S*] The 16th lunar mansion (consisting of two stars).

विरयलु, *s f* A kind of grass

वि-रस, *adj* [Dh Des विरसि-य f विरसि-तम् made thin f S f वि apart + रस] Tasteless, insipid, vapid 2 Dispirited, disappointed

वि-रस, *s m* [S f वि apart + रस to go] Separation 2 The separation of lovers

Id विरसक्ति, विरसना, Fire of separation, pain of separation विरसित Pining away owing to separation from the beloved विरसितकिंती A woman distressed by the separation from her lover

वि-रस-जन्य, *s m* [S f + जन्य] The fever or anguish caused by separation

वि-रसिणी, *f* A woman separated from her lover

वि-रसी, *s m* A man separated from his lady-love 2 *adj* Suffering from separation

विरस दुं, *v t* [See विरस] Same as वरसि-तु

विराग, *s m* [S See विरग] Disgust 2 Giving up worldly enjoyments, renunciation of the world

वि-रागी, *adj* Disgusted 2 Disgusted with the world 3 *s m* One who has renounced the world, an ascetic, one who has dedicated himself to the service of God

द्रोणदी दामणी के रस गही, हस्तरी दोही लमाडु विरागी

—यक्षक

वि-राग-मान, } *adj* [S fr वि excessively + राज to shine] Shining, appearing splendid 2 Occupying an honourable seat.

वि-राग-तुं, *v t* To occupy an honourable seat

वि-राट, *adj* [S विराट्, विराट्, shining, splendid, fr वि excessively + राज to shine] Shining, splendid 2 *s n* The universe looked upon as being a manifestation of the Supreme Being

विराम, *s m* [S See विरति] Cessation 2 End 3 A stop, a mark in writing, intended to distinguish the different clauses or sentences अटप विराम चिन्ह a comma (,) अध विराम चिन्ह A semi colon (,) पण विराम

चिन्ह A full stop ( )

वि-रुद्ध, *adj* [S fr वि opposite + रुद्ध to obstruct] Checked, obstructed 2 Opposite; contrary 3 Adverse

वि-रुप, } *adj* [S fr वि opposite + रूप] Ugly, ill looking, uncouth, deformed

वि-रेदन, *s n* [S fr वि excessively + रेच] Evacuation of the bowels 2 Purging

वि-रोध, *s m* [S See विरुद्ध] Opposition, resistance 2 Hostility, enmity 3 A quarrel, a disagreement 4 Contrariety; contradiction, inconsistency

विरोधात्मक, *s m* [S fr वि + आत्मक] (Rhet) An appearance of incongruity, which is merely verbal, and is explained away by properly construing the passage; representing things as antithetical to one another, though in the nature of things they are not inconsistent

वि-रोधी, *adj* Opposing 2 Hostile 3 Disagreeing

वि-रक्षय, *adj* [S fr वि apart + रक्षय] Extraordinary 2 Strange 3 Uncouth 4 Novel

वि-रक्ष-तु, *v t* [See विरक्ष] To lament, to bemoan, to mourn

वि-रक्ष, *s n* [S fr वि intens + रक्ष to hang] Delay, procrastination, length of time (consumed or elapsed)

वि-रक्ष, *s m* [S fr + रक्ष] Dissolution; destruction 2 Melting away, disappearance

वि-रक्ष-तुं, *v t* [See विरक्ष] To be shining, brilliant, or splendid

विदात, *s f* [Ar वदात् country, native country] The native country 2 The soil agreeable to the produce of 3 Great Britain

विलाती, *adj* English, British 2 Gone to and returned from England

विलाप, *s m* [S fr वि excessively + रप् to speak] Lamentation, wailing, bemoaning

विलायत, Same as विलात

विलायती भीड़, *s n* [See विलाती + भीड़]

fects of a poison by an antidote વિષ મારતું
To remove the poisonous properties of a drug 2 To pacify one's anger or malice

વિષ-ધર, *s m* [*S fr* + ધરતું, ધરાવતું] A snake

વિષદુશ્ચ, *adj* [*S See* વિષાદ] Dejected, sad; melancholy

વિષમ, *adj* [*S fr* વિ apart + સમ even, equal] Unequal 2 Uneven, having a rough or rugged surface 3 Odd, uneven 4 Hostile, inimical 5 Having no equal, matchless

Id સમ વિષમ Difference વિષમ ન્વર Re mittant fever વિષમ અપૂર્ણક Improper fraction

વિષય, *s m* [*S*] A subject, a matter 2 A subject; the province 3 An object of sense, an object of enjoyment (there are 5 objects of sense, *viz* — શ્રવણ, for the ear, રૂપ, for the eye, રસ, for the tongue, પ્રાણ or ગંધ for the nose, and સ્પર્શ for the skin) 4 Enjoyment or gratification of passions 5 Sexual enjoyment

Id વિષય કાઢવો To open a subject in conversation વિષય લેવો To take up a subject to talk about 2 To choose a subject બૂદો વિષય A different subject, a digression, a matter not connected with the subject in hand વિષય કરવો To have sexual intercourse વિષય ભોગ Enjoyment of the pleasures of the senses

વિષયાતીત, *adj* [*S fr* + ગતિ passed] Being beyond the reach of the senses

વિષયાનન્દ, *s m* [*S fr* + આનન્દ] Gratification of the sexual desire

વિષયાન્તર, *s n* [*S fr* + અન્તર another] 1 A different subject, a digression

વિષયાન્ધ, *adj* [*S fr* + અન્ધ] Blinded by the pleasures of the senses, engrossed in the pleasures of the senses

વિષયાસક્ત, *adj* [*S fr* + આસક્ત] Attached or devoted to the pleasures of the senses

વિષયી, *adj* Engrossed in gratifying the senses, engaged and interested in

worldly affairs 2 Sensual, carnal, lustful, voluptuous.

વિષયે, *prep* [*See* વિષે] In the matter of, about; with regard to, concerning

વિષાદ, *s m* [*S fr* વિ excessively + સદ્ to sit] D-jection 2 Grief, sorrow. 3 Malice, rancour

વિષુવ-વૃત્ત, [*S fr* વિરુદ્ધ the point of Aries or Libra + વૃત્ત a circle] The equator

વિષુ-ચક્ષી, *s f* [*S*] Cholera

વિષે, *prep* [*See* વિષયે, વિષય] About, concerning, respecting, regarding 2 On the subject of, in the matter of, on the business of, with regard to

વિદિ, *s f* [*S fr* વિદ્ to go] A mission for peace, negotiations for peace 2 Negotiations

વિદ્યા, *s f* [*S fr* વિદ્, વિદ્, faeces] Excrement, faeces, ordure

વિષ્ણુ, *s n* [*S fr* વિદ્ to pervade] God 2 Vignu, the second deity of the Hindu triad વિષ્ણુપુરાણ Name of one of the 18 Puranas

વિષ્ણુ-તેજ, *s n* [*S* + તેજ] Ghee (so-called by the Brāhman)

વિસમ વૃં, *v t* [*S* વિશ્વમ trust, confidence 2 To give as a trust

વિસમ વૃં, *v t* [*S* વિ intens. + સમવૃં] To cool, to lose heat

વિસર-ભોણ, *adj* [*See* વિસરવું + ભોણ] Forgetful 2 Negligent

વિન્નર વૃં, *v t* [*Mem* Des વિસર ૨ *fr* *S* વિન્નર તિ ho forgets, *fr* *S* વિ apart + સ્મૃ to remember] To forget 2 To neglect 3 To omit negligently

વિન્નર, *s m* [*S fr* વિ apart + ન્ન to abandon] The soft aspirate written as ( ) in Gujarāt

વિન્નર-ન, *s n* Act of sending away 2 Dissolution (of an assembly)

વિન્નર-સી, *s m f* Same as વિન્નર-સી

વિન્નર-વાની, *s f* [*See* વીર + વાની] One twentieth part of a વરો, and one four hundredth part of a વિયુ 2 A measure for timber

વિશાળ, *adj* [S વિજ્ઞાન] Large, extensive, vast 2 Great

વિશુદ્ધિ, *s f* [S *fr* વિ excessively + શુધ to purify] Complete purity 2 Sanctification

વિશે, Same as વષે

વિશેષ, } *s m* [S *fr* વિ particularly + શિષ્ to remain] Particularity 2 Distinction, difference 3 A distinguishing quality, a characteristic 4 *adj* Particular, especial 5 Singular 6 Additional

Id વિશેષ એટલું જ છે The only difference is this વિશેષમા દહેવ To add, to conclude by saying હું કાંઈ વિશેષ નથી કરતો I am doing no more than I ought to do

વિશેષણ, *s n* An attribute 2 An adjective (in Gram)

Id વિશેષણ-આપણુ-લાગણુ To apply an attribute to, to compare with

વિશેષ-કરીને, *adv* [See વિશેષ+તરણુ] Particularly, especially

વિશેષ્ય, *s n* A word qualified by an adjective (in Gram)

વિશ્રમ્ય, *adj* [S] Confidential, trustworthy

વિશ્રાન્તિ, *s f* [S *fr* વિ apart + શ્રમ] Rest, repose 2 Relief

વિશ્રામ, *s m* A resting place, a place of repose 2 Rest

"વિશ્રામમા વિશ્રામ લો," એલુ એમ દ્વિજને ત્યા
—વલ્લભ

વિશ્રામ-ગું, *v ૨* To take rest

વિશ્વ, *s n* [S વિશ્વ all] The universe, the world, the whole creation 2 *adj* All નથી તુજ સમા, દેઈ અખિસ વિશ્વ વામા—દયાગામ

વિશ્વ-કારણ, *s n* [S *fr* કારણ] The cause of the world, the creator of the world 2 God

વિશ્વ-જનક, } *s m* [S *fr* + જનક, નાથ.]
વિશ્વ-નાથ, }

The creator or the lord of the universe

વિશ્વ-સ્થાપક, *s m* [S *fr* + સ્થાપય] The Nourisher of the universe; God, 2 An epithet of Vishnu or of Indra

વિશ્વ-સ્થાપક, *s f* The earth

વિશ્વ-રૂપ, *s m* [S *fr* + રૂપ] He whose form is the world, God

વિશ્વ-વ્યાપક, } *s m* [S *fr* + વ્યાપય] He
વિશ્વ-વ્યાપા, } who pervades through the whole world; God

વિશ્વાત્મા, *s m* [S *fr* + આત્મા] *Anima mundi*, the Soul of the universe, God, 2 Brahman

વિશ્વાધાર, *s m* [S *fr* + આધાર] The support of the world, God

વિશ્વાસ, *s m* [S વિ particularly + આસ] Confidence, faith, trust, assurance, reliance 2 Belief

Id વિશ્વાસ આપવો-દેવો To pledge one's faith, to assure, to guarantee, to promise વિશ્વાસ કરવો-મફવો-રાખવો To place confidence or faith in વિશ્વાસે રહેવું To rely upon વિશ્વાસે મરવું To suffer from a breach of promise or faith ઉપર વિશ્વાસ ખેસવો To trust, to rely upon વિશ્વાસ ખેસાડવો To create confidence

વિશ્વાસ-ધાત, *s m* [S *fr* + ધાત] Breach of trust, violation or abuse of confidence reposed, treachery

વિશ્વાસ-ધાતી, *adj* That abuses or violates confidence that betrays, treacherous

Prov વિશ્વાસ ધાતી મહા પાપી Breach of trust is the greatest sin

વિશ્વાસી, } *adj* Trusty, trustworthy 2
વિશ્વાસુ, } Credulous, simple 3 Believing in Christ as the Saviour 4 *s m f* A native Christian

Id વિશ્વાસી ધર્મ The religion which commands faith in Christ as the Saviour; Christianity

વિશ્વેશ, } *s m* [See વિશ્વ+ઈશ, ઈશ્વર]
વિશ્વેશ્વર, } The Lord of the universe, God

વિષ, *s n* [S] Poison, venom 2 Malice, grudge

Id વિષ આપવું-દેવું-મવડાવવું To poison (a person, an animal). વિષ ચડવું To be affected by a poison વિષ ઉતારવું To subside the effects of a poison વિષ ઉતારવું To remove the ef-

દારે To insure

વીર, *s m* [S-L var & man] A hero, a warrior, a champion 2 A demi god 3 [See વીરો] A brother

Id વીર ચુકવે By spells to induce demi-gods to possess a person

વીર રસ, *s m* [S fr + રસ] The sentiment of bravery

વીરવિદ્યા, *s f* [+ વિદ્યા] The art of getting demi-gods into one's possession

વીર-શ્રી, *s f* [S fr + શ્રી,] The glory or splendid appearance of a brave man

વીર-હાક, *s f* [+ હાક] A loud and terrible cry uttered by a warrior on the battle field

વીરૂધ, *s f* [S] A creeping plant, a creeper

સરિતા સાગરને જઈ મળતી, તરવર વીરૂધ ઓપધી ફૂતી —રત્નેશ્વર

વીરો, *s m* [See વીર] A brother (addressed in fondness by the sister)

વીર્ય, *s n* [S See વીર] Semen virile 2 Strength, vigour, heroism

વીર, *s n* [See વિસિય] A covert term for half a rupee

વીલ, *s n* [Eng Will] A will, a testament

વીલ, } *s f* [See વહે-વ] The tides, the flux

વીલ, *s n pl* A kind of bird

વીલ, } *adj* [Dh Des & Hem Des]

વિલિન=S ભિક્ષુ, ashamed Or Dh Des વિલિન fr S વિલિનમ્ crying, See વિ-વાપ Or Hem Des વિભોલો=S અવિનઃ dejected Or Hem Des વિલિન=S દીનમ્ wretched] Alone, solitary, going astray, stray 2 Being without any other person to look after or guide 3 Perplexed, abashed

Id વીલ પડવું To be pale through shame વીલ રૂઝવું To leave alone without anybody વીલ મહેલો A serious face a dejected countenance, વીલ મહેલો કરવું To have a serious face through shame disgrace or dejection

વીસ, *adj* [S વિશતિ fr દિ br + વસ ten] Twenty, 20

વીસી, *s f* A group or collection of twenty, a score

Id વીસી વીસી Ups and downs, a perceptible difference વંચી માણસ An honest man, a perfect gentleman ચેણી વીસી માણસ A dishonest man, a man deficient in several virtues

વીસી, *s f* [S વિશ્ત to enter See પ્રવેશ, a hotel being generally situated at the entrance of a village or town] A hotel, an inn

વુજી, *s n* Existence 2 Essence

વુઠ વુ, *v t* [S વસ to dwell] To reside

વુઠ વુ, *v t* [See વરિ] To rain, to shower 2 To be pleased or satisfied 3 To favour

વુઠ-વુ, *v t* [See રૂઢ fr S જ to increase] To go

વુઠ, *s n* [S] A wolf

Id વુઠિય An epithet of Bhīma, the second among the Pāndavas

વુઠ, *s n* [S] A tree, a large tree

વુખલ, Same as વુખલ

વુત, *s n* [S fr વૃત=L revolve to turn] A circle 2 Conduct, behaviour 3 An occurrence, an event 4 A kind of metre

વુત-વુત, *s n m* [S fr + વા-વ] An account, a description of an occurrence

વુતિ, *s f* [S See વુત] Conduct behaviour 2 Profession, calling 3 Maintenance 4 Inclination, bent or tendency of the mind 5 (Rhet) A particular way of using words in composition, a particular style 6 A particular mode of dramatic composition

વુત્યુપાસ, *s m* [S fr + વુત્યુપાસ] Alliteration, repetition of a letter in a sentence

વુથા, *adj* [S] In vain, fruitlessly, to no purpose

વુઢ, *adj* [S fr વૃધ to increase] Increased. 2 Old aged, *s n pl* Ancients

વુઢ-પરમ્પરા, *s f* [S fr + પરમ્પરા] A succession of ancestors 2 Tradition of a

विस्तार, *s f* [Ar विस्तार a carpet] Worth, value, use (Used in contempt)

विस्तारो, *s m* [See विस्तार] A resting place 2 Rest, repose, cessation from toil or occupation 3 A confidant

Id विस्तारो करवो-भावो-वेदो To tal a rest

विस्तार, Same as विस्तारो

विस्तार-वु, *v t* [See विस्तार-वु] To forget 2 To ignore

विस्तारो, *s m* [See विस्तार वु] Forgetting, forgetfulness

Id विस्तारो भूषु To forget

विस्तार-वु, *v t* [See विस्तार] To be extended

विस्तार, *s m* [S fr वि apart + तृ to spread] Extent, expansion 2 The area of a land 3 Progeny, descendants

विस्तार-वु, *v t* To extend 2 To expand

Id क्षीया विस्तारो See under क्षीया

विस्तारो, *adv* [S See विस्तार] Extensive, vast, roomy

विस्फोटक, *s m* [S fr वि excessively + स्फोट to break] A skin disease in which there are boils all over the body

विस्मय, *s m* [S fr वि excessively + स्मित to smile] Surprise, astonishment, wonder

Id विस्मय पात्रो, विस्मय यत्रो To be surprised or astonished

विस्मय-वु, *s n* [S fr वि apart + स्मय] Forgetfulness

विस्मय, *adv* [S See विस्मय] Surprised, astonished, wonder struck

विस्मयति, *s f* Same as विस्मय

विडम्ब, *s m* [S fr विडम्ब the sky + गद् to go] A bird 2 A particular musical mode

विडम्ब, Same as विडम्ब, 1

विडम्ब, *v t* [See विडम्ब] To sport, to amuse oneself

विडम्ब-वु, *v t* [S वि apart + गद् to go] To pass away, to expire

विडम्ब, *s m* [S fr वि apart + गद् to take away] P dalliance, pleasure, sport, play, pastime 2 Walking for pleasure 3 A place

used by Jains for prayer

विडम्ब, *adv* Sporting, amusing oneself. (Generally at the end of a compound)

विडम्ब, *adv* [S विडम्ब fr वि apart + हा to go] Separated from, deprived of, being without

विडम्ब, *adv* [See विडम्ब] Wanting, being without

विडम्ब, *adv* [S विडम्ब fr वि apart + गद् to move] Embarrassed, confused, uneasy, agonized

विडम्ब-ता, *s f* [S fr + ता abstract suffix] Embarrassment, confusion of the mind, agonized state

विडम्ब, *s m* [See विडम्ब] A fool, a person whose mind is confused

वी, A contraction of विद्यमान.

वी, Same as वि

वी, Same as वि

वी, Same as वि

वी, *s m* [S वृषिक] A scorpion

वी, Same as वि

वी, *s f* [S वृ to surround See वि, वि] A ring

वी, *s m* A roll

वी, Same as वि

वी, *s f* [S] A musical instrument, a lute

वी, *adv* [S fr + वृ] Holding a lute 2 *s m* An epithet of Nārād

वी, *adv* [S fr + वृ the hand] Having a lute in the hand 2 *s m* An epithet of Nārād

वी, Same as वि

वी, *adv* [S fr वि apart + वृ to go] Gone away, devoid of, freed from

वी, *adv* [S fr + राग] Free from passions, calm, tranquil 2 *s m* A sage with subdued passions 3 A Jain तीर्थंकर.

वी, Same as वि

वी, *s m* [S वि particularly + मा to measure] Insurance 2 A venture, an enterprise 3 A risk

Id वीमो वीमो वीमो to get insured वीमो वीमो

Mean labour; tiresome or tedious work
6 A load or burden carried by a person or animal pressed into service

Id વેક બિલી To be useless (used in contempt) તારા ડહાપણમા વેક બિલી Thy wisdom is useless, Fie upon your wisdom ! વેક ઉતા રવી-હાદવી-વાળવી To work indifferently and unwillingly વેક પડકરુ-હાદરુ To force to do an unpaid work દૈવના ધરની વેક Worldly existence, regarded as labour or misery, forced upon a person by Fate, a miserable life

વેક-બુ, v t [See *Supra*] To endure, to suffer, to put up with, to bear patiently
2 To tolerate (an evil, &c)

વેકિયા-વાડ, s f [+તિ] Finishing up a work without regard to the manner of doing it, the manner in which any work, labour, or service, exacted without remuneration, is done, carelessness, indifference

Prov “વેકિયાવાડ કરજે,” તે કહે, “ના આવ્યો ને હડી મઠ” If you want your work to be done, pay for it

વેકિ-યો, s m A forced labourer, an unpaid labourer, a person pressed to carry a load or to perform any other work without recompense

વેકક-રુ, v t [Mar વેક madness] To waste, to spend uselessly

વેકમી, s f [Dh Des વેકડિય = S ભખિતમ stuffed, f S વેકિતમ surrounded] A sugar-cake 2 A kind of sweet-bread

વેકુ, v t [See વેલુ] To pluck (flowers, fruits, &c from a tree) 2 Same as વેકુ

વેકાડુ, s m A horse

વેકાહુગ અમુલક વાહરો, હોરે આગળ થઈ કય
—સામળબદ

વેકી, s f [See વેકુ] A bamboo with a cloth or a net tied at one end to pluck mangoes

વેકુર, adj [S વેરૂં lapis lazuli] Beautiful, fine

વેકો, s m [See વેકુ] A man who climbs a mango tree and plucks the fruits

વેક, s m [Dh Dch વેકિયં f S વેકેતમ surrounded] A joint of the fingers, the

knuckle 2 A finger ring

વેકો, s m A joint of the fingers 2 A circular log of wood

Id વેકા ગણવા To count numbers on the joints of the fingers. 2 To wait for anxiously.

વેક વડુ, v t [See વેળવડ] To compare.

વેલુ [Dh Des વળા f S વલનમ] Same as વચન

Id વેલુ આપડુ To make a promise વેલુ કાદરુ To utter a word વેલુ માગડુ To ask a promise

વેલુ, s m [See વદન, વડે-રુ] A stream of water

વૃષ્ટા રૂપી નદી પૂરેચડી રે, વેગવાળુ અતિ વેલુ લેખાય.
—ધીકા.

વેલુ, Same as વેણી

વેલુ, Same as વેલુ

વેલુ, s f [S વેલુ bamboo See વેલુ] The stock of a cotton plant

વેલુ, Same as વીણુ

વેલુ-ચુટા, s m pl [See વીખ-રુ + રુ] The bitings or prangs of hunger

Id વેરમા વેલુચુટા યના 'To suffer from prangs of hunger

વેણી, s f [S] A braid of hair 2 A long piece of wood fitted vertically to the shutters of a door

Id વેણી ગુચડી To make up a braid of hair in a particular fashion

વેણુ s f [See વદન, વડે રુ] A water-cart

વેણુ, } s f [S વેણુ bamboo] A flute

વેણુ-કા, } s f [S વેણુ bamboo] A flute

રૂકે રૂકે વેણુમા ધારી, પત્રે પત્રે દરિયુર ચારી
—દયાનામ

વેણુક વાડુ, v t [See વાડુ + વા રુ] To be the time of dawn

વેત, s m f [See વીત-રુ] A proper opportunity 2 Accommodation

Id વેત કરી To accommodate, to make fitting વેત રચવે To make a plot or design, to plot

વેતર, s m [See વેતર રુ, વેતર રુ] Braving forth 2 Birth 3 A low (lower animal)

Id વેતરે આપડુ To be in the lower

family 3 *adj* Traditional, handed down from father to son

દુદાચાર, *s m* [*S fr* + ચાર] The practice of old men or ancestors, the course of our forefathers

દુદાવસ્થા, *s f* [*S fr* + વસ્થા] Old age, the decline or eve of life

દુદ્ધિ, *s f* Growth increase, enlargement 2 The lengthening of a vowel, the change of અ, ઈ, ઉ, ઋ (short or long) to ં, ઐ, ઔ, આર, respectively (in Gram) 3 Impurity from childbirth or miscarriage

દુદ્ધિગત, *adj* [*S fr* + ગત] Increased, advancing, growing

દુદ્ધ, *s n* [*S*] A crowd, a multitude 2 A gathering

દુદ્ધા, *s f* [*S*] The holy basil

દુદ્ધા વતમાળા રતિદામ છ —દયારામ

દુદ્ધારક, *adj* [*S*] Excellent, best 2 *s m* The chief of any class

દુદ્ધારકમા ગ, પ્રશંસાએ —દયારામ

દુદ્ધાવન, *s n* [*S*] Same as વન, 2

દુદ્ધિક, *s m* [*S*] A scorpion 2 The sign *Scorpio* in the zodiac

દુધણ, *s n* [*S fr* ધૃ to shower] The testicles 2 The scrotum

દુધન, *s m* [*S*] A bull 2 The sign *Taurus* in the zodiac

દુધિ, *s f* [*S fr* ધૃ to shower] A shower 2 Rain

વેગણ, *s n* Brirjal

વેત, } *s m f* [*S* વિનાસ્તિ] A span,

a measure of length equal to nine inches

વેતિયું, *adj* Dwarfish 2 *s n* A dwarf, a pigmy

વેકળી, *s m* [See વહેકું] A streamlet, a rivulet

વેખ, Same as વેશ, વેષ

વેખણ, *s f* A kind of medicinal drug

વેગ, *s m* [*S fr* વિજ્ to shake] Velocity, speed 2 The force of a body in motion 3 A sudden impulse or effort

Id સરખો વેગ Uniform velocity

વેગણ, *s f* [Eng Waggon] A waggon,

a railway waggon

વેગણું, Same as વેગણ, *s n*

વેગળાંઈ, *s f* [See વેગણું] Distance 2 Difference

વેગણ, *adj* [*S* વિ apart+ ગત] Distant 2 Distinct 3 Separate 4 Different

Id વેગણ બેસવું To sit apart on account of menstruation, to be in the monthly course

વેચ, *s m* [*S* વ્યાજ્ઞ deprived of a limb *fr* વિ apart+ચાડું] A fool, a dull headed person

વેચવું, *v t* [*S* વિ apart+ક્રી to buy] To sell

વેચાઉ, *adj* [Hem Des વિક્રેયજ્ઞ *fr* *S* વિ ક્રેયજ્ઞ fit to be sold *S* વિક્રય] Offered for sale, kept to be sold, that is exposed for sale

વેચાણ, *s n* A sale

Id વેચાણખત A deed of sale વેચાણ નડગી Land free of tax વેચાણ અક્ષામતી Land subject to a quit-rent only

વેચાણિયું, *adj* Obtained, bought, purchased,

વેચાણું, *adj* Bought

Id કનિયા વેચાતો બેસો To take part in a quarrel about a thing with which one has no concern

વેચાવું, *v t* [Pass of વેચવું] To be sold વેળં, *s n pl* [See વેદન] Vain endeavours, vain struggles

વેખ, *s f* [Hem Des વિજ્ઞા *fr* *S* વિદ્યા knowledge *fr* વિદ્ to know *Of Eng ling* and cunning from A *S* cunning to know] A trouble, an affliction

વેખણ, *s m* [See વેજ] A dam, a construction intended to resist the advance or encroachment of water

વેડ, *s f* [*S* વિદિ] Forced labour 2 Drudgery 3 Labour or service exacted (by a government, a person in power, or a private individual) without giving remuneration for it 4 Unpaid, unrequited, or unrewarded labour or work, fruitless, vain, or unprofitable toil or exertion, 5.

Id વેર વસાવડુ-રાખડુ To bear enmity towards વેર લેડુ-વાળડુ-સોધડુ-ઠાડુ To gratify revenge

વેડ, } s m [See વેરડુ] Saw dust

વેર-મણી, adj f [S વૈરળી See વૈ, વેર] Revengeful (a woman)

વેડાણુ ખેડાણુ, adj [See વેરણુ+ખેરણુ redup] Scattered, dispersed

વેરણિયો, s m [See વેર ડુ, વહેર ડુ] One who saws wood, a sawyer

વેર-ભાવ, s m [See વેડ s m + ભાવ] Enmity, malice 2 Revenge

Prov વેરનાવે ભગવાન મળ્યા Good may sometimes come out of evil

વેર ડું, v t [S વિપાર્તિ-કૃતિ, to scatter Cf (વખેરડુ) To scatter, to disperse, to throw loosely about 2 To dissipate, to spend extravagantly

Id. પરી પાખો વેરીને બેડુ છે The bird spreads out its wings, and sits at its ease વેરી નાખડુ To scatter વૈસો વેરનો To place one's money into several hands 2 To spend extravagantly

વેર ડું, Same as વહેર ડું

વે-ગ, s m [See વૈરાગ્ય] Renounce ment of worldly affections, absence of worldly desire or passion 2 Disregard of or indifference to all sensual enjoyments and worldly affections

વે રાગણુ, Fem of વે રાગી

વે રાગી, s m [See વિરાગી] One that has subdued his worldly desires and passions, he who has renounced the pleasures and pursuits of this world, one who leads a secluded and contemplative life 2 An ascetic, a hermit 3 A particular class of religious mendicants or an individual of that class

વેરાડી, s m [S વિરાટ name of a king and also that of his kingdom fr વિરિત્ત to shine Modern વરાડ, Barar] A particular mode of music.

વેગાણુ, } adj [See વેરડુ] Desolate,

waste, uninhabited, deserted

વેરા ડુ, v t [Hem Des વિરાટ=S વિરિત્ત it is destroyed See વિ-ખેર ડુ] To be scattered

Id વેરાઈ ડુ [Hem Des વિરિત્ત=S વિરિત્ત thinned] To become threadbare by being drawn in different directions (of a garment)

વેરી, s m f [See વેર, વૈર] A foe, an enemy 2 adj Hostile, inimical 3 Revengeful

વેડે, prep [See વર husband Cf વડ, વેડે, with ધર વેડે] To, with (used with the verb પરણુ or વાત થવ)

વેડો, s m [See વડવાર, વેવાર] A tax, an assessment, a toll

Id વેડો નાખવો-વેડો To impose a tax

વેરો, s m [See વેડ ડેરડુ] Difference, dissimilitude, distinction

Id વેરો યાતરો કરો To observe a dis tinction

વેડ, v f [See વેડો] 1 creep, a creep ing plant 2 Lumbroderia in the form of a creeper

વેડ, } v f [See વહેડુ] A kind of carriage drawn by bullock, a bullock cart

Prov જે ને વેરે બેસીએ, તેના ને ગાંધિ જેત જોરુ સુલે as the wind blows

વેડણુ, s m [S વર To shake, to move about] A rolling pin, or a roller for making bread

વેડણિયુ, adj Having the cylindrical form of a rolling pin 2 s m See વેડણુ

વેડા, s m pl [Hem D વેડા-સ વાત a thief, કુચ્છ a wooden post, વિરમ pleasure] Difficulty, a strait 2 Inconvenience, distress

Id વેડાપડા To be distressed for want of વેડા, s f [S] Time, a span of time, duration 2 The season

વેડા, s f [S] Speech

વેડા મેડા જે વાડી, વેડા મેડા જે વાડી, વેડા મેડા જે વાડી, વેડા મેડા જે વાડી

વેડિયું s m [See વિરિત્ત] A

season વેતર વડુ To have wicked ohildron
વેતર-શુ, *s f* [See વેતર શુ] A scheme
2 A contrivance, a device 3 A punish-
ment

Id વેતરશુ કરવી To punish વેતરશુ કરવી,
વેતરશુમા દોવુ, વેતરશુમા પડવુ To make arrange-
ments for, to accommodate, to make con-
venient

વેતર વું, *v t* [See વચ્ચ] To cut out ac-
cording to the measure or form (cloth, &c.,
by a tailor) 2 To determine, settle, or
finish (an affair)

Id ઓડવુ ઓડ વેતરવુ To spoil in cutting
2. To make bad or inconvenient arrange-
ments

વેતા, *s m pl* [S જેદિતા power of know-
ing *fr* જેદ્ to know] Intelligence, capacity
of understanding

વેતાળ, *s m* [S વેતાલ] A kind of ghost
or evil spirit 2 The king of the evil spirits

વેતા, *adj* [*S fr* વિદ્ to know] That
knows (Generally used at the end of a
compound)

માહા મુનિ શ્રી વ્યાસ જી, ત્રા સકળ વેદના વેતા,
વેદસ્વરૂપી વિશ્વરૂપી, તારાયણ સર્વના વેતા — પ્રેમાનંદ

વેત્રાસન, *s n* [*S fr* વેત્ર=વેતર cane+આ
સન] A cane seat 2 A chair

વેદ, *s m* [*S fr* વિદ્ to know] The
Veda, the sacred writings of the Hindus
(The Vedas are regarded as a direct reve-
lation from the Deity, and are supposed to
have been arranged by Vyāsa There are
4 Vedas, viz ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ સામવેદ, and
અથર્વવેદ The last seems to have been a
later addition) 2 Knowledge 2 System-
matized knowledge, science

વેદના, *s f* [*S* See વેદ] Pain, anguish,
trouble 2 Toil, hardship 3 Difficulty 4
Misery 5 A dilemma 6 Distress

વેદ-માર્ગ, *adj* [+ માર્ગ] Following the
doctrines of the Vedas, *s com* a Hindū

વેદ-મૂર્તિ, *s m* [*S fr* વેદ + મૂર્તિ] One
versed in the Vedas, a learned Brāhmana
2 An honourable compellation used in
letters before the name of a learned

Brāhmana

વેદા-રૂ ગ, *s n* [*S fr* + ગગ] A part
of the Vedas They are six, viz, સિદ્ધા, કદપ,
વ્યાકરણ, નિરૂક્ત, હદ and ન્યોતિય

વેદાન્ત, *s m n* [*S fr* અન્ત] The name
of a particular system of Hindū philosophy

વેદાન્તી, *s m* A follower of the Vedānta
philosophy

વેદિ-યો, *s m* [See વેદ] A Brāhmana
that has studied the Vedas 2 A learned
man wanting in worldly wisdom, a learned
fool

Id વેદિયો દોર A learned fool

વેદોક્ત, *adj* [*S fr* + ક્ત] Mentioned
in the Vedas, as revealed in the Vedas

વેધ, *s m* [*S fr* વ્ધ, વિધ, to pierce
See વિધ-શુ] A hole, a puncture 2 The time
during which the sun or moon is in the
penumbra before an eclipse 3 A fault, a
defect 4 Inconvenience

તેથી ઓગા દસદુય મેષ જ, સમૃતિ પૂટે નહિ, એ વેધ જ
—દયારામ

વેધ હો, *s m* [+વેધ dim] An ornament
worn by women in a hole in the top of -
each ear

વેધ શુ, *v t* [See *supra*] To bore a
hole 2 To pierce 3 To impress on the
mind, to produce an effect on the mind

વેધ-શાળા, *s f* [See વેધ + શાળા] An
observatory

વેધી, *adj* Piercing, penetrating 2
Defective 3 Having a hole

વેપથુ, *s m* [*S fr* વૃપ્ to tremble]
A tremor

વેપક્ષો, *s m* [See વેપાર] An unprofit-
able trade 2 A contemptuous term for
trade

વેપાર, *s m* [See વ્યાપાર] Trade, traffic,
commerce, mercantile business or dealings
Prov વેપારનો કાંઈ પાર નથી Trade will
have no limits

વેપારી, *s m* A merchant, a trader, a
dealer

વેર, *s n* [See વૈર] Enmity, animosity,
hostility, 2 Reveng, vindictiveness.

વેરે-જો, *s. m* [Dh Des નિચ્ચા=S તનુસરિતા
a small river, *fr* S નિ priv + ચ free Or
Hem Des બહેલો, શાહલી, નિચ્ચો=S તનુ-જલ પ્રવાહ
a small stream, *fr* S વહ to flow.] A stream,
a brook, a rivulet

વેળ, *s f* [See વેળા] A fit, convulsions.

વેળ, } *s f.* [S વેળા] Time 2. A juncture 3 An opportunity

Id વેળા વટી To fleet away (of time)

વેળા વચી To be changed for the better (the pecuniary circumstances of ones)

Prov વેળા એજ વરતુ Time is money વેળા-એ મળે, તે કેળા Better a small fish than an empty dish વેળા વેળાની ઘાયી He who swells in prosperity will shrink in adversity

વેળા-સર, *adv.* [+સર, *adv*] In due time, timely

વેળિ થું, *s n* [See વાળો, વાળી] An ornament made of thin gold wire

વેણુ, *s f* [Dh Des વેણુ=S વેણુ sand See S માણુકા] Sand, gravel

રાણો નિભીયણુ, વડ વીર રાગ ધીવો બે, વેણુની લકા લીધ, સ્વારાય સીધો બે —લીવાળીબાઇ વેળો, Same as વેરેળો

વૈ, *s f* [See વાયુ a fit] A fit, convulsions 2 Hysteria 3 Epilepsy

Prov વરને વૈ આવી છે He is unwilling to do his work now

વૈ, *s f* A trap

વૈકલ, *adj* [S વૈકલ્ય weakness, defectiveness, *fr* વિકલ weak *fr* નિ apart + કલ a part] Stupid, foolish 2 Mischievous

વૈકુણ્ઠ, *s n* [S] The abode of Vignu, the paradise of Vignu

વૈકુણ્ઠ-વાસ, *s m* [S *fr* + વાસ dwelling] Residence in the paradise of Vignu 2 The highest happiness after death

વૈકુણ્ઠ-વાસી, *adj* Dwelling in the paradise of Vignu 2 Deceased, late

વૈખરી, *s f* [S] The distinct utterance of an articulate sound, distinct speech

વૈચિત્ર્ય, *s n* [S *fr* વિચિત્ર] Strangeness, peculiarity; peculiar marks

વૈજયતિક, *s m* [S વૈજયત the banner

of Indra *fr* વિજય] A standard bearer વૈજયતે વૈજય ભયો, તેવો વૈજય માણ્યો, વૈજયતિક તે તે યથોક્ત એવો ન ભણ્યો —રત્નેશ્વર.

વૈજયતી, *s f* The black species of holy basil 2 A necklace 3 The particular necklace worn by Vignu

શેષે લાગન પવંત માળ, ક્રોસુષ કંઠે વૈજયતી —નિરિધર.

વૈ-તર-ણી, *s f* [S *fr* નિ with difficulty+તરણ,] The river to be crossed by a disembodied spirit on its way to the infernal regions, the Hindu Styx

વૈ તરૂં, *s n* [See વહેતુ] Carrying loads, 2 Drudgery, hard work 3 Forced labour વૈતાળ, Same as વેતાળ

વૈદ, *s n* [S વૈવ *fr* વિદ્ to know] A doctor; a physician

Prov વૈદ ગાધીનુ સદિયાર One helps the other in deceiving the people

વૈદ-ક, *s n* The science of medicine વૈદ વારૂં, *s n.* [વૈદ + કાર, કાર doing] Medical treatment

વૈદા છી, *s f* A woman who practises medicine 2 The wife of a physician

વૈદિ ક, *adj* [S *fr* વૈદ] Pertaining to the Vedas 2 Knowing the Vedas

વૈદુ, *s n* [See વૈદ, વૈદ] The profession of a physician

Id. વૈદુ કરતુ To practise medicine 2 To administer a medicine 3 To apply a remedy 4 To beat

વૈદ્ય, Classical form of વૈદ

વૈદ્ય-વિદ્યા, *s f* [S *fr* + વિદ્યા.] The science of Medicine

વૈદ્યરત, *s n* [S. વૈદ્યરતિ] The 27th astronomical Yoga

વૈધવ્ય, *s n* [S See વિધવા] Widowhood

વૈભવ, *s m.* [S See વિશ્વ] Grandeur, glory; magnificence, wealth

વૈભવી, *adj* Grand, glorious, magnificent, wealthy, opulent

વૈયાકરણ, *adj* [S *fr* વ્યાકરણ] Pertaining to the science of Grammar, grammatical 2 *s m.* A grammarian

વૈર, Classical form of વેર

વૈર-૧૫, Classical form of વેર-સાચ,

rupee coin

વેલી, *s f* [See વેલ] A small creeper

વેલો, *s m* [S વલો] A creeping plant, a climbing plant, = creeper 2 A particular creeper bearing fragrant flowers

વેવ, *s f* [See વેલ] A kind of creeper

વેવણ, Same as વહેવણ

વેવરામણ, *s n* [See વેર-વું] Getting at a cheap rate, buying at an advantage

વેવરા વું, *v ૨* [See વે-વડા-વ-વું] To be profited by, to be purchased at a cheap rate

વેવણી, *s n pl* [See વેવણ] Vain endeavours, fruitless exertions

Id વેવણ વીણવા To make fruitless exertions

વેવણ, *adv* [See વહે વું] Wild, whimsical, stupid

વેવણું, *adv* [See વણવણ, or વહે-વું] Talkative 2 Communicative

વેવાઈ, Same as વહેવાઈ

વેવા વું, *adv* [See વેવાઈ વિવાઈ] Engaged with pleasure in performing the various duties in connexion with a marriage ceremony

વેવાઈ, Same as વિવાઈ

વેવીશાળ, *s n* [See વિવાઈ] A betrothal, a promise to give away a girl in marriage
વેવીશાળી ઓ, *s m* One that effects a betrothal between the bride and the bride groom

વેશ, *s m* [S વેશ See વેષ] Costume, dress, attire 2 Disguise or guise 3 A mask 4 The toilet and ornaments worn by a woman whose husband is alive

Id વેશ કાઢવો-સજવો-વેવો To put on a disguise વેશ કાઢવો-ઠગારવો To throw off a disguise, to show oneself in one's true character વેશ કાઢવો To throw off a disguise Hence 2 To break a promise વેશ ગદાવો Lit To change one's dress Hence 2 To change one's side or party વેગ રાખવો To allow a child-widow to continue to wear the marks and ornaments peculiar to a woman whose husband is alive, until she

reaches her womanhood

વેશવાળ, Same as વેવોશાળ

વેશ્યા, *s f* [S] A prostitute, a harlot; a courtesan

Prov વેશ્યા ધટાડે તેગી વધારે (વરસ) Dissolute habits shorten one's life, while a vow of asceticism prolongs it વેશ્યાનો છેડરો કોને ગાપ દહે ! What belongs to the public belongs to nobody

વેશ્યાચારજ, *s m* [+ આચાર્ય] The principal attendant of a courtesan 2 One who is fond of the company of prostitutes.

વેષ, Classical form of વેશ

વેષ-ધારી, *adj* [S ફ્ર + ધરાવ-વું] Assuming a garb or disguise 2 A hypocrite, an impostor 3 Hypocritical, dissembling

વેષ્ટન, *s n* [S ફ્ર વેટ to surround] A wrapper, a covering 2 An enclosure

વેસણ, *s n* [S વ્યજન - that which is used to season food, spices See વ્યજન] Gram flour reduced to a liquid state

વેસર, *s f* [See વે, વેહે, વેવ, +સર-વું] A nose ring 2 A hole made in the nose for a nose ring

રતિ પતિ ! ગજ ગતિ મદિલા,

મેળવ્ય ચુગન કસવ્ય વેસરવું —ત્રેમાનંદ.

વેસર, *s n* [S અશ્વેતર ફ્ર અશ્વ a horse + ઈતર other] A mule

કચૂ મદિય ને વેસર વોડા, ૪૫ દાયણી બહુ સારી છ —ગિરિધર.

વેસરી, *s f* A nose-ring

વેમવાળ, Same as વેવોશાળ

વેહ, Same as વે

વેહેચ-વું, Same as વહેચ વં.

વેહેણુક, *s n f* [See વહાણુ+વેહે-વું] The dawn, morning

વેહેમ, Same as વહેમ

વેહેર વું, Same as વહેર વું.

વેહેરો, See વેરો difference

વેહેલ, Same as વહેલ

વેહેણું, Same as વહેણું

વેહેવા ઈ, Same as વેવા ઈ

વેહેવાડ, Same as વહેવાડ

વેહેવારિ યો, Same as વહેવારિ-યો.

વેહે-વું, Same as વહે વું.

round+च to walk] Violation of the rules of proper conduct 2 Adultery

વ્યભિચારિણી, *adj* *f* Adulterous (a woman)

વ્યભિચારિ ભાવ, *s m*. [*S* *f* +સાર] Any one of the feelings which may or may not be present in, and are accidents of, the manifestation of a sentiment (રસ)

વ્યભિચારી, *adj*. Adulterous, heentious

વ્યય, *s m* [*S* *f* વિ apart + ય to go] Expense, consumption

વ્યર્થ, *adj* [*S* *f* +વર્થ] Vain, fruitless. 2 *adv* Vainly, fruitless, to no purpose

વ્યહીદ, *s m* [*S*] A great fault, im proper conduct, transgression of orders 2 Any cause of uneasiness

વ્યવસાય, *s m* [*S* *f* +અવ down+સો to cut] An engagement, the being occupied with work 2 Resolve, determination

વ્યવસ્થા, *s f* [*S* *f* વિapart+અવ down+સ્થ=L sto=Gr *hustemv*=Sax *standun* to stand] Arrangement, order, adjustment 2 Disposal settlement

વ્યવસ્થિત, *adj* Arranged, orderly; regular, regulated

વ્યવહાર, [*S* *f* વિ+અવ+હ to take away] Classical form of વહેવાર

Id વ્યવહાર દૃષ્ટિ A practical insight

વ્યવહારિક, *adj* [*S* વ્યવહારિક *f* વ્યવહાર] Pertaining to the dealings of one with another, business like, regular in proceedings

વ્યસન, *s n* [*S* *f* વિapart+અન્ to throw] A habit, a practice 2 The being attached to a bad course of conduct, fond devotion to a bad habit

Id વ્યસનમાં પડવું To acquire a bad habit, to be addicted to વ્યસન ગળે પડવું-ચોપડવું To be addicted to a bad habit

વ્યસની, *adj* Habituated. 2 Attached to a bad course of conduct

વ્યવત, *adj* [*S* See વ્યવત] Inverse, in direct 2 Scattered, squandered

કરનારે ઘેરિયો, દેવાણું કુટિયું, એ પ્રકારે પાપ દ્રવ્ય વ્યવત થઈ ગયું —જીવરામખંડ

વ્યાકરણ, *s n* [*S* *f* વિ apart+અપ્ to+ક્ર to do] Grammar

વ્યાકરણી, *s m* A grammarian

વ્યાકુળ, *adj* -[*S* વ્યાકુળ *f* વિ excessively+આકુળ] Confused, disturbed 2 Pained, agonized

વ્યાખ્યા, *s f* [*S* *f* વિ+આખ્યા] Definition 2 Explanation

વ્યાખ્યાન, *s n* Explanation 2 A lecture, a discourse (generally oral, but sometimes written also).

વ્યાધ, *s m* [*S*] A tiger

વ્યાજ, *s n* [*S*] Fraud, deceit 2 A plea, an excuse

હું અણના સતી બેઠાં છતાં ગતિ, વહુલ વહુલ, વહુલ વ્યાજે —વહુલ

Id વ્યાજસ્તુતિ Fraudulent praise, irony વ્યાજ નિરૂદ્ધિ Fraudulent censure, praise

વ્યાજ, *s n* [*S* વ્યાજ fraud] Interest on money lent

Id વ્યાજ પાડવું-લેવું To earn interest વ્યાજ કાઢવું To find out the interest વ્યાજ કાપવું To deduct the interest કાપ્યું વ્યાજ Interest with discount allowed વારેવારિયું વ્યાજ Compound interest calculated for each day ચ-કરૂં વ્યાજ Compound Interest વ્યાજની કસર Discount

Prov વ્યાજના ઘેરનારે કોઈ પહેલાગુ નથી It is very difficult to get out of debt

વ્યાજ આઉ, }
વ્યાજ-ખોર, } *s m* [+ખાવ, and P જોર
વ્યાજ-ખોરી, }

enjoying *f* જીવન to eat] A usurer

વ્યાજ-ખાદ, *s f* [+ખાવ] Loss of interest on account of money lying idle

વ્યાજ-વદતર, *s n* [+વદતર] The business of lending money at interest and of giving change for money.

વ્યાજ-વડુ, *s n* [+વડતિ] The business of lending money at interest, usury

વ્યાજ-વટી, *s m* [+વટી, વાપર] Maintaining oneself only on the interest of one's money

વ્યાજી, *adj* Lent or borrowed at interest 2 Bearing or yielding interest (n.)

વૈ.ર.અ., *s n* [*S fr* વિ.ર.સ] Tasteless
ness. 2 Disagreeableness in taste, unpleasantness 3 Ill feeling, enmity

વૈરાગ્ય, *s m* [*See* વૈરાગ્ય] The alienation
of the affections from worldly pleasures
See વિરાગ.

વૈરાગી, *adj m f* That has alienated
himself from the affections of the world
See વિરાગી

વૈરાગ્ય, *S fr* વૈરાગ્ય having no love *fr* વિ
apart + અગ love *fr* રજ્ઞ to be pleased *See*
રાગ] Classical form of વૈરાગ્ય

વૈરાટ, *adj* [*S fr* વિરાટ] Vast, large,
extensive

વૈરી, Classical form of વરી.

વૈવર્ય, *s n* [*S*] Change of comple
xion, paleness

વૈશાખ, *f m* [*S fr* વિશાખા] The 7th
month of the Samvat year (April-May)

વૈશ્ય, *s m* [*S fr* વિશ્વ an individual of
the third class of the Āryan people, the
mercantile and agricultural classes 2 A
merchant, an agriculturist

વૈશ્વ-દેવ, *s m* [*S fr* વિશ્વ all-દેવ a god]
A daily sacrifice to all gods

વૈશ્વ-દેવિ યુ, *s n* An altar on which વૈ-
શ્વદેવ is performed

વૈશ્વાનર, *s m* [*S*] Fire
ત્યારેવૈશ્વાનરની પ્રત્યે, બોલ્યા દેવઋષિ સાક્ષાત્
—ગિરિધર

વૈષ્ણવ, *adj* [*S fr* વિષ્ણુ] Pertaining
to વિષ્ણુ 2 *s m f* A member of the sect
who regard Viṣṇu as the Supreme Deity

વૈષ્ણવી, *s f* The goddess of wealth

વૈ, *s m* [*See* વહે ૩] A flow of water
વૈ, *pron* That

વૈશ્વી, *s f* [*See* નવોઠો] A young cow
or she-buffalo

વૈશ્વં, *s n* The young of a cow or of a
she-buffalo

વૈષ્ણ, *s n* [*See* વહે-૩, વૈ] A ditch full
of stagnant water lying on the confines of
a village

વૈરત, *s f* [*See* વૈરત] Purchase, buy-
ing 2 Responsibility

વૈરતના સાકરે ના યાત્રુ, વૈરતના ધર્મી—દયારામ.
વૈરતિ થો, *s m* A purchaser; a buyer
વૈર-વું, *v t* [*See* વ્યવહાર] To purchase,
to buy 2 To collect, to gather 3 To take
upon oneself 4 To ask alms from house to
house (of Jain ascetics)

Id વૈરતના વજ્રુ To beg for alms (of Jain
ascetics) ગાયે વૈરતી લેતુ To take upon one's
own head, to bear the brunt of નિસારો વૈ-
રતો To sterve up bitter regret

વૈરો, *s m* [*Hein* Des વૈરો=સ માગ્ય
a mixed tribe, a bard Also *Hein* Des
વૈરો=સ સંપાદન a broom, *fr* S વૈરુ much
+કાર door] A trader, a Dealer 2 An in-
dividual of a particular sect of Indian
Muhammadans

વૈરોણુ, *adj* [*See* વિદીન] Deprived of,
destitute of, being without
ગાતા વૈરોણુ થયા દામણુ રે, નદી કોઈ, રૂંટી સાથે
—પ્રેમાનંદ.

વૈરોણુ, Same as વૈર વું
વ્યક્ત, *adj*, [*S fr* વિ apart + અજ્ઞ to
anoint] Manifested, evident, open 2 *s f*
In Sāṅkhya philosophy, Matter in a
manifest form, including the 23 *tattvas* or
entities evolved from Pralīti, all that is
except Prakṛiti and Puruṣa

વ્યથ, *adj* [*S fr* + અગ] Unsettled,
agitated, disquieted, perturbed

વ્યગ, *adj* [*S fr* વિ priv + અગ] De-
prived of a limb, mutilated

વ્યંચ, *s n* [*S* *See* વ્યંચ] An insinuation,
the meaning suggested by the words of a
sentence, an allusion

વ્યંચન, *s m* [*S* *See* વ્યંચ] A con-
sonant (Gram)

વ્યંચન, *s m* [*S* વિ apart + અગ] An
effeminate or impotent man, a eunuch

વ્યતિરેક, *s m* [*S* વ્યતિરેક separation, ab-
sence, *fr* વિ apart + અતિ beyond + રિત્ત to
evacuate] Separation, absence 2 *adj* Se-
parate, distinct

વ્યથા, *s f* [*S*] Pain, agony, affliction,
anguish

વ્યલિચાર, *s m* [*S fr* વિ apart + અગ]

An omen, a prognostic

શિક્ષે, *s m* [P શિક્ષે a kind of hawk]

A hawk, a falcon 2 A shrewd fellow

Id શિક્ષે બાજુ A hawk 2 *adj* Sharp, keen, watchful, circumspect

શિક્ષે, *v 1* [Dh Des સક્ષ્ ફ્ર S. ક્ષમોતિ he is able *f* S શક્તિ to be able] To be able

શિક્ષે, *s m* [S See શિક્ષે] See શિક્ષે 2 The point or subject upon which an astrologer, &c, is consulted

Id શિક્ષે જોવા To observe an omen or prognostication, whether lucky or unlucky 2 To wait for a lucky omen 3 To observe whether a person is or is not possessed by an evil spirit શિક્ષે થવા To meet with an omen 2 To meet with a lucky omen in the beginning of an undertaking શિક્ષે લેવા To accept as a lucky omen

Prov શિક્ષેથી શબ્દ આગળ A benediction is more effective than a lucky omen

શિક્ષે, *s m* [S] A bird 2 A vulture

શિક્ષે, Same as શિક્ષે

શિક્ષે, *conj* [S શક્ય=I doubt See શક્ય] I think, as if.

શિક્ષે વાણી બેલુની, શિક્ષે હામ-ગાણી મૂક્યા કરી!

—નર્મ-કાશી

શિક્ષે, Same as શિક્ષે ૩

શિક્ષે, *s m* [See શિક્ષે.] See શિક્ષે 2 The face, the appearance of the face

શિક્ષે-દાર, *adj* [See શિક્ષે, શિક્ષે, + P દાર having, See દાર P] Having a good face or appearance, having a prepossessing appearance 2 Pleasing, charming

શિક્ષે, *adj* [S *fr* શક્તિ to be able] Able 2 Strong, powerful

શિક્ષે, *s f* Ability 2 Power, strength, prowess, energy 3 A goddess. 4 A spear, a dart

શિક્ષે ગયે શિક્ષે એતી, છે મન પાદનમાં —વર્ણના.

Id જ્ઞાન-શિક્ષે Force of intellect, mental power શિક્ષે શિક્ષે Power in the performance of an undertaking શિક્ષે આવવી To gain power; to become powerful શિક્ષે જતી To lose power, to become powerless

શિક્ષે-માન, }
શિક્ષે વાન, } *adj* [S *fr* + મન, માન,
શિક્ષે-વાણ, }

માન having] Able 2 Powerful, strong, capable 3 Having money, well off in point of money; wealthy

શિક્ષે-હીન, *adj* [+ હીન] Powerless

શિક્ષે, *adj* Probable, possible 2 Practicable

શિક્ષે-રૂપ, }
શિક્ષે-રૂપ, } *adj* [S *fr* + રૂપ, અર્થ] A

form of a root showing "ability" (Gram)

શિક્ષે, *s m* [S] Indra

શિક્ષે, *s m* See શિક્ષે.

શિક્ષે, *s m* [Ar શક્તિ a person] An individual, a person

શિક્ષે, *s f* [See શિક્ષે] A conical form 2 The conical form, which grains, &c, have when a measure is full

યાજ્ઞેયી શિક્ષે મોદીએ —નરસિંહ મહેતા
3 The conical form of a flame, the cone of a flame, a flame 4 The tent, the dug of a beast

કરો વાણીકાની વગ છ, કે'વુ ન ધાવે ગાયની ગગ

—મે માનદ

શિક્ષે, Same as મધરી

શિક્ષે, *s m* [S *fr* શ વelfare + ક્ર to do] The god Siva

શિક્ષે શિક્ષે, *s m* [S શક્તિમાણ *fr* + આ-શરણ] A particular mode in music

શિક્ષે શિક્ષે, *v 1* [See શિક્ષે] To have a doubt or suspicion

શિક્ષે, *s f* [S *fr* શક્ય to doubt] Doubt, suspicion 2 Diffidence, misgiving

Id શિક્ષે હી-આવવી To have a doubt or suspicion શિક્ષે શિક્ષે An inclination to migrate શિક્ષે થવી To have an inclination to migrate or to go to stool

શિક્ષે શિક્ષે, *v 1* To be ashamed, to be abashed

શિક્ષે-શિક્ષે, *adj* [+ શિક્ષે] Doubtful, hesitating 2 Suspicious

શિક્ષે, *s m* [S] A cone 2 The top, the tip 3 The pointed end of a needle, the point of an iron nail

money)

આબુ-ચિહ્ન, [S fr + ચિહ્ન] A promissory note or bond for money lent, stipulating interest

આધ, s m [S fr આ to pierce] A hunter, a sportsman.

આધિ, s m. f [S fr વિ excessively + આધિ] A disease, a malady

Id આધિ અસ્ત Lit Swallowed by diseases; suffering from various diseases

આપક, adj [S See આપવું] That occupies or pervades

આપવું, v i [S વિ excessively + આપ to obtain] To pervade, to occupy

આપાર, s m [S fr વિ excessively + આપ to be busy] Classical form of વેપાર 2. Operation; process

આપ, adj [S See આપવું] Occupied, pervaded.

આવું, Same as વિઆવું

આસ, s m [S] The diameter of a circle

આસક્રમ, s m [S fr વિ excessively + આસક્રમ, આસક્રિ] Diligent application, intense pursuit

આસ, s m. [S] A snake

આવૃત્તિ, s f [S ફિ વિ excessively + આવૃત્તિ] Derivation, etymology 2 The being versed in polite literature

આવૃત્ત, adj Learned in the science of derivation 2 Learned enough to explain any book.

આવૃત્ત, s f [S] A battle array

Id આવૃત્તયન The arrangement of an army in battle array

ઓમ, s n [S] The sky.

આપણે વસવું જણે ઓમ —પ્રેમાનંદ.

ઓમ-ચર, s n [S fr ચર to walk. See ચરવું] A bird

મગ, s n [S] A village inhabited by cowherds 2. Bindrāvana, near Gokul in the United Provinces

મગ-વાસી, adj [S fr વસવું] Dwelling at Bindrāvana 2 s m f An inhabitant of Bindrāvana

મગ વું, v i [S જવું to go] To go

વત, s n [S] A vow, a religious observance

Id વત લેવું To make a vow વત પાળવું To observe a vow વત તોડવું To break a vow વત મુકવું To cease to observe a vow વત ઉજવવું To perform a ceremony at the end of a religious vow

વતા-ય, adj [+ S આત્મ having] Particular in the observance of a religious vow.

મીશ, s f [S] Modesty, bashfulness

મીશિ, s m [S] A grain of rice, rice ખટુમીશિ Lit Having many kinds of rice 2 Name of a Samās (compound in Gram).

મેણ, Same as વિરહ

જહાર, s n [See વહાર help] An army

સખ્યા પાર પામે કોણ ! બને જહાર વહો, આઈ —વસંત.

જેણ, s f [Eng whale] A whale

શ.

શ, The 41st letter of the alphabet, and 27th consonant

શક, s m [Ar શકું doubt] Doubt, suspicion 2 Ambiguity, uncertainty

Id શક રાખવો-લેવો To entertain a suspicion, to suspect શક પડવો To have a doubt

શક, s m [S] Era, epoch (esp that of શકાવિહ ૧, which began in 78 A D) 2 A

Scythian warrior tribe

શકટ, s m [S] A cart શકટ આવૃત્ત The car form arrangement of troops in an army

શકટ-ચો, } s m [P શિકનજ a machine] A pressing machine 2 Machinery

શકન, s m [See શકન S શકન fr શકન a bird Cf the derivation of Eng Augury]

moving + દર to walk] The planet Saturn
2 A sapphire 3 Envy, pain felt and malignity conceived at the sight of excellence, felicity, or jealousy 4 A malignant person

Id એની આખા ગનિશ્વર છે His look is malignant

શનેઉ, Same as શનિ s m 2

શનેશ્વર, Classical form of શનિશ્વર.

શનેશ્વર તો આખે એવો, શનેશ્વર નવ વાકા છ,
શનેશ્વર જેવા હુ ખ દાઈ, તોય તર્કા તે નકા છ.

—ફારકો

શપથ, s m [S શપ્ત fr શપ્ to swear]
An oath, an adjuration

Id શપથ ખવડાવવા-દેવા To adjure શપથ
લેવા To swear

શબ, s m. [S શ્વ] A corpse

શબ્દ, s m [S] Sound 2 A word 3
A part of speech 4 Censure, reproof

Id શબ્દ કરવો To utter a sound 2. To
call શબ્દ કાઢવો To utter a word એ શબ્દ A
small speech or statement એ શબ્દ કહેવા To
recommend શબ્દ-રેખી Shooting or aiming
when hearing only the sound uttered by
the prey

શબ્દ-કોશ, s m [S fr + કોશ] A dic-
tionary, a vocabulary, a lexicon

શબ્દ-ચોગી અવ્યય, s m [S fr શબ્દ +
ચોગ+અવ્યય] A preposition (in Gram)

શબ્દ-રચના, s f [S fr +રચના] An ar-
rangement of words, style

શબ્દ-વિચાર, s m [S fr +વિચાર] Or-
thography (in Gram)

શબ્દાલંકાર, s m [S fr શબ્દ+અલંકાર]
A pleasing arrangement of sounds (શબ્દ),
as distinguished from their meaning (અર્થ)

શમ, s m [S fr શમ્ to be calm]
Tranquillity or peace of mind

શમતા, } s f Tranquillity 2 For
શમતાઈ, }
bearance, patience

શમન, s m The act of tranquillizing,
pacification

શમન-લાડું, s m [+ લાડું] A ball of
Sweetmeat put in the mouth of a dying
person

શમ-બુ, v ૨ [Hem Des સમિખ=S દમ્
burnt] To become motionless or dead to
all appearance 2 To disappear (as a tu-
mour) 3 To be diminished in force 4
To be calm

શમ-શમાકાર, adj [+ આકાર] Void of
motion, statue like, dead to all appearance

શમશેર, s f [P ગ્રાશ્વ fr શમ્ the nail+
શર a hon= weapon like the nail of a lion]
A sword

શમશેર-મહાદુર, adj [+ મહાદુર] Brave
in the use of the sword 2 Brave & Skilful.

શમી, s f [S] A particular kind of
thorny tree

શન્શુ s m [S fr શ્વ welfare+શ્ to be]
The god Siva

શયન, s m [S fr શી to lie down]
Sleeping 2 A bedstead શયન-ગૃહ, શયન-
શુચન A bed-chamber

શય્યા, s f [S See શયન] A bed

શર, s m [S] An arrow

શરણુ, s m [S શરણ a protection] Protec-
tion, defence, a refuge

Id શરણે તરવ-યતુ-પડતુ To submit શરણુ-
માં Complete submission

શરણુ-ગાં રે, મેં તે બાધી દૂડ કરી,
તેણે રામે રે, શુદ્ધ વર બોલ્યા દરિ—શુદ્ધિદાન.

શરણાગત, adj [S fr + આગત come
See આગમ] That has come for refuge

શરણુ, s m [See શરણ] Help, aid, succour

શરત્, s f [Ar શરત a condition, a wager]
A stipulation, an agreement 2 A wager,
a stake & A course, a race

Id શરત બાંધી-મારતી To wager, to bet,
to stake શરતનો મોડો A race horse શરતમાં
દોડતુ To run a race 2 To compete, to rival
શરતનુ કુડાણ A race course

શરદ્, s f [S] Winter, the months
of Āshvin and Kārtik. (Sep-Oct and
Oct-Nov) 2 The full moon night in
Āshvin (Sep-Oct) 3 A year

શુદ્ધપામગ રૂપી ભગીર્થે, શન ચરો ચોરી રાં
—મેમનદ.

2 adj, Damp, wet, humid

તે બુદ્ધ પાપ હોય, તે માનો,

લાગે ગુણ કે શક્ય અગે ૭ —પ્રેમાનંદ

4 A sun dial 5, The reedle of a dial 6
A cross staff in land measurement 7 Ten
billions

શક્ય-અ, ૬ મ [S] A conch shell 2
Conch form lines at the extremities of
fingers 3 A senseless fellow, a blockhead
4 A miser, an illiberal fellow 5 A hun-
dred billions

Id શબ્દ પ્રકારે To blow a conch-shell (by
beggars) to attract the attention of the
people 2 To be insolvent શબ્દ વાગ્યો હોલે
exhausted, to be wanting ગામ વગાડ્યો To
declare oneself as insolvent શબ્દ-ગામ A
great fool

શક્ય-અ-અંક, ૬ મ [P શક્ય-અ-અંક a superior
kind of cummin seed ૧ શક્ય-અ-અંક] A kind of
cummin seed

શક્ય-અણી, ૬ f [S શક્ય-અણી] An ugly,
lustful woman 2 A quarrelsome and
shameless woman, a termagant

શક્ય-અ-હા, ૬ મ [See શક્ય-અ] A small
conch shell

Id -માં ગરુ ખલો બેવલો To be exhausted

શક્ય-ખા-તુ, Same as શક્ય-કા-તુ

શક્ય-ખા-લો, ૬ મ [See શક્ય-કા-તુ] Shame

શક્ય-ખિની, Classical form of શક્ય-અણી

શક્ય-શ્રી, ૬ f [S] The wife of Indra

શક્ય, ૮૮ [S શક્ય a rogue] Miserly 2
Cruel, merciless, hard hearted 3 Roguish,
knavish, crafty, perfidious, wicked, deceit-
ful 4 ૬ મ A rogue

શક્ય-શાની, ૮૮ [શાની] Cunning, roguish

શક્યતા,

શક્યતા-ઈ, } ૬ f Roguery, knavery, craft

શક્યતા-ઈ,

tinness, perfidiousness

શબ્દ, ૬ મ [Hem Des શબ્દ ૧ S શબ્દ
smooth Or S શબ્દ hemp] Hemp 2
Linen 3 Flax

શબ્દ-ગઠ, ૬ f [+ ગાઠ] A very firm knot

વશીકરણ વેળા તમે ક્યા રે ગુલાબી ?

સુરદાસી શબ્દ-ગઠ વાળી રે —નરસિંહ મહેતા

શબ્દગો, Same as શબ્દગો

શબ્દગો, ૬ f [See શબ્દગો] A jute-
plant

શબ્દ-ગુ, Same as શબ્દ-ગુ

મારવા લાગ્યો તે કાજ ગરુ નહીં શક્યો. —વજ્રાન.

શબ્દ-શુ, ૬ મ [See શબ્દ] A linen wearing
apparel

શબ્દ-શ્રી, Same as શ્રી

શત, ૮૮ [S શત=L centum] A
hundred, 100

શત-ક, ૬ મ A cento, a century, a col-
lection of hundred

શત-કરુ, ૬ મ [S ૧ + કરુ a sacrifice]
An epithet of Indra, who alone is believed
to have performed a hundred sacrifices

શત-કરુ, } ૮૮ [S ૧ + કરુ] Lit-
શત-કરુ, } ૮૮ [S ૧ + કરુ] Lit-

ing a hundred years (Used as a blessing)
શત-કરુ, ૮૮ [S ૧ + કરુ a suffix]
In a hundred ways

શત-પદી, ૮૮ [S ૧ + પદ the foot]
A centipede, having a hundred legs

શત-ગાથ, ૬ f A century of poetical
pieces

શત-શ્રી, ૬ મ [S ૧ + શ્રી] A hand-
redth part

શત-શ્રી, ૬ f [P શ્રી] Quick ness

શત-શ્રી ૬ f [S] A kind of medicin-
al plant

શત્રુ, ૬ મ [S ૧ શત્રુ to cut] An enemy,
a foe, an adversary

Prov શત્રુ ને ગેર, કમલ ડેરા An enemy
and a disease should be nipped in the bud.

શત્રુ-તા, } ૬ f Enmity, spite

શત્રુ-તા-ઈ, } ૬ f Enmity, malice;
spite

શનિ, ૬ મ [S See below] The planet
Saturn 2 [+ શનિ a day, being understood]
Saturday 3 [+ શનિ a day, being understood]
A supphne

Id શનિની દશ The influence of the
planet Saturn (in Astrology) Hence 2 Suf-
fering, misery ગારમે શનિ Bitter enmity

શનિ, ૮૮ [S શનિ Slowly] Slow in
moving

શનિ-શ્લોક, ૬ મ [S શનિ શનિ slowly

શશી, *s m* [S] A hare
 શશી, *s m* [S fr શશ a hare] The moon

શશી-સુખી, *adj f* [+ સુખ] Having a face as pleasing and lovely as the moon

શશી-ધર, } *s m* [S શશધર fr શશ a hare fr ધર to hold] The moon

શસ્ત્ર, *s n* [S fr શસ to cut] A weapon
 ગત્ર વિદ્યા The science of arms

શસ્ત્ર, Same as શેષ

શહેર, *s n* [P શહર] A city, a large town
 Prov શહેર ત્યાં શહેર A great city is a great solitude 2 A city abounds with luxuries

શેષ, Same as શસ્ત્ર

શળ, *s m* [See fr S તાલ] A mark made by folding paper, cloth, &c 2 A mark made by whipping or caning, a weal

Id શળ પાડવો To make a crease by folding paper, &c શળ ઉઠવો-પાડવો To cause the skin to swell by whipping or caning

શળ, *s f* Same as સિદ્ધા

શળી, *s f* [S શિલા] A whetstone used by barbers to sharpen their razors while shaving

શળો, *s f* [S શલ્લા] A chip 2 A covert term for a quarter of a rupee, used by merchants in secret conversation (so called because a quarter of a rupee is represented by (૧) in writing, which resembles a શળી or chip)

Id શળી કરવી To exhort, to instigate, to encourage

શળો, Same as સળો સરો

શીઠ ડુ, *v t* [See ઠીડ ડુ to leave] To go away

શી, Same as શીઠ

શીઠ, *s f* [P સિપાહી blackness fr સિપાહ= S શ્યામ black] Ink 2 Blackness, black colour

Id મોઢ શીઠ બેસુ થઈ નહુ To be blackened (of the face), to be disgraced શીઠ બંધને રહેલી બાવી The black colour of the hair is gone and a white colour has come = Youth is

past and old age has come

શીક, *s n* [S] A pot-herb, a vegetable
 2 An esculent herb 3 Greens

શીકણ, } *s f* [S શાકિની] A witch
 શીકણી, }
 શીકણ, }

શીકે, *adv* [See શીક] In the era of Shālivāhana, commencing A D 78

શીખ, *adj* [S શિત, a goddess] A worshipper of the female principle (શક્તિ)

શીખ, *s f* [See શીખ] Surname

શીખ, *s f* [See સાક્ષિ] Mercantile credit.

2 Good repute 3 Honourable character

4 Testimony

Id શીખ પડવી To be established of credit, reputation, or honourable character શીખ નવી To have lost-credit, reputation, or honourable character

Prov શીખ નલે, પણ શીખ ન જોયો=શીખની અગાડી શીખ તે શીખ બરાબર છે A good name is worth millions.

શીખા, *s f* [S] A branch of a tree 2

2 A party, a sect

શીખિ યુ, *s n* [See શીક] A mango fruit almost ripe

શીગરિત, } *s m* [P શાગિદ a pupil] A
 શીગિદ, }

disciple 2 A pupil 3 A partisan

શીણ પણ, Same as સાણ પણ

શીણ, Same as સાણ

Prov શીણને સાન, ગણેકાને રફણ, A word to the wise, a rod to a fool

શીતા, Same as શીતિ

Id શીતા વળવી To be reduced to a quiet state શીતામાં રહેવું To live at ease

શીદી, *s f* [P શાદી pleasure fr શાદ glad] A marriage, nuptials

શીન, *s f* [Ar જન position] Appearance, show, 2 Fashion

શીન હાડ, *adj* [+ હાડ, P] Showy; fine
 2 Fashionable

શીન-શીખત, *s f* [+ Ar શીખત pomp] Particular attention to fine dress, fondness of dress 2 A fashionable dress.

શીને, *adv* [Dut of શી] Why? for

શરદ-પુનમ, } ૧ f [+ પુનમ, પુનમ] The
શરદ-પુનમ, }
fifteenth day of the bright half of Āshvin
(September October)

શરદી, ૧ f [See શરદ, *adj*] Dampness,
cold, chilliness

શરદન્દુ, ૧ m [See શરદ+દન્દુ] The moon
as seen in the months of Āshvin and
Kārkāṭik (Sep-Oct and Oct-Nov)

શરદધિ, ૧ m [S fr શરદ+ધ to hold] A
store of arrows; a quiver

શરદ્ધત, ૧ m [Ar શરદ્ધ a draught fr
શરદ્ધ to drink+ત once] A kind of drink, a
cooling drink made of water, sugar, and
lemon juice, a syrup

શરમ, ૧ f [Γ શર્મ] Modesty, bashful-
ness 2 Shame 3 A stigma, a blot

Id શરમ આવતી-દાગળી To feel shame, to
be ashamed

શરમાણ, *adj* [+વાણ having] Bashful,
coy

શરમાવ-વું, v t [Causal of શરમાવ] To
make ashamed, to put to shame 2 To
win over by influence, to influence

શરમાવુ, v t [See શરમ] To be ashamed,
to be abashed 2 To be put out of counte-
enance

શર-મિન્દગી, ૧ f [See શરમિન્દુ] Dis-
grace, shame

શરમિન્દુ, *adj* [શરમિન્દુ ashamed fr શર્મિન્દ
to feel shame] Ashamed, abashed 2 Dis-
graceful

શરવ-દુ, ૧ n [By transposition of letters
of વષા] A little shower

માવણ વર્ષો શરવડીયો —ભાષા

શરવું, *adj* Delicious to the taste.

શર-વુ, *adj* [See શરવણ] Sharp at hear-
ing, having a very keen sense of hearing
શરાધ, Same as શરદ

શરાધિ-યા, ૧ n pl Days sacred to the
performance of obsequies to the manes of
the dead

શરાધ, Corruption of શરધ, શરધ

શરાધ, ૧ m [Ar. શરાધ a liquid fr. શર્ધ

to drink See શરાધ] A spirituous liquor,
wine or liquor 3 Spirits 3 Ardent spirits

Prov શરાણ, તેરા ખાના ખરાણ Liquor is
a curse in a dinner

શરાવ-વું, Same as સરાવ-વું.

શરાસન, ૧ n [S fr શર+આસન] A bow.

શરિયો, Same as સરિયો.

ઈકી, પીકી, શરિયો, સપુટ, વાહ ઝડકે,

સામુએ તાવણ ચૂક, દેખ્યું નાકે —દયારામ.

શરીક, *adj* [Ar શરીક an ally, a partner]
Having a partner or sharer

શરીગત, *adj* [Corruption of શરીક Ar.
શરિક partnership fr શરીક] A partner, a
partisan

શરીર, ૧ n [S] The body

Id શરીર સ્વપતિ Health, bodily vigour

Prov શરીર સવાગત, તે પધડિયા બહેતેરી
Health is at the root of all happiness. શરીર
હયાથા હરાત ધસાયુ સાર A used key is always
bright

શર, *adj* [Ar શરૂએ commencement]
Begun 2 Continuing

શરઆત, ૧ f [A corruption of શર, Cf
રનુઆત corruption of રનુ] Beginning; com-
mencement

શરવો, ૧ m [S શ્રવ a sacrificial ladle]
A wooden ladle used in a sacrifice to serv-
ing out ghee

શરે, ૧ m [Ar] Muhammadan Law

શરેર, ૧ f [See શરે P= a line] A delicious
taste, a sensation produced by anything
very sweet or cooling

શરેરો, Same as શરેરો

શરેરા, ૧ f [S =Gr શરેરા=L શરેરા-
ron=Ar શરેરા=Eng Sugar] Sugar

શર્વરી, ૧ f [S] Night

રગમા નયે શર્વરી, તેણે સખ ગયો વિચરી

—ગ્રેમાનંદ.

શલ્લકા, ૧ f [S] A stick.

શલ્ય, ૧ n [S] An arrow 2 A thorn

શલ્ય થયો જસો શલ્ય, પારો તમે જલ્દ મલ્લ

—વલ્લભ.

ગવ, [S] Same as શખ.

શવ યાન, ૧ f [S fr યાન] A bier

શવલ, *adj* [S] Variegated

D 78

શાવક, Same as શ્રાવક

શાવકી, *s f* [*M* શાવક શાવકી, *f* *S* શાવકી]

A porcupine

શાશ્વત, *adj* [*S f* શશ્વત eternally]

Eternal, permanent

શાસન, *s n* [*S fr* શાસ to rule] Pun

ishment, chastisement correction 2 A command, an order

શાસ્ત્ર, *s n* A science a system 2 The

Scriptures, institutes of religion 3 Law 4 Literature

શાસ્ત્રાર્થ, *s m* [*S f* + અર્થ,] The meaning

of the Scriptures, a precept of the Scriptures

શાસ્ત્રી, *s m* One learned in the Shāstras,one versed in religious texts 2 One who has studied any art, science, or system of religion or philosophy 3 *adj* See શાસ્ત્રીયશાસ્ત્રીય, *adj* Pertaining to the Scriptures, scientificશાસ્ત્રોક્ત, *adj* [*S f* શાસ્ત્ર + ઉક્ત spoken *fr* વા to speak] Enjoined or allowed by the Shāstrasશાહ, *s m* [*P* શાહ a king] A king; an emperor

Prov શાહ ત્યા બહાર Courtiers follow the King

શાહ, *s m* [See શાહ-શર] A banker, an honest man 2 A title given to a Hindu merchant, banl er, or shopkeeper in Gujarāt

Id શાહનેય (દુદી) (A hundī) which on being presented entitles the holder to be entrusted with the amount in cash

Prov શાહ ત્યા બહાર That is a market in which there are honest merchant

શાહ-નદી, *s f* [See શાહ નદી] The daughter of a king, a princessશાહ-નેય, *adj* [See શાહ, શાહ શાહ + નેય, યેય] Payable to the holder (a bill of exchange or a *n nādī*) 2 Honest, dealing honestly 3 Lawful, legitimateશાહ-નદી, *s m* [+ નદી] The son of a king, a princeશાહ-ચત્ર, [*P* શાહચત્ર] See શાહ ચત્રશાહ-વટ, *s f* [See શાહ, a banl er + વટ, દત્તિ] Honest conduct or commerce in one's dealings, honesty

શાહી, Same as શાહ

શાહુ દાર, *s m* [*Hori* Dae દાર *fr* Sશાહુ good See શાહુ + S વાર *fr* ન કરા, to do] A banker, a shroff 2 A gentleman, a man of creditશાહુ દારી, *s f* Honest conduct in one's dealings, honesty

શાહુડી, Same as શાવકી

શાહેદ, *s m* [*Ar* શહીદ a witness] A witness, one who gives evidence 2 One who attests another's signatureશાહેદી, *s f* Evidence, testimony, attestation 2 Evidence, deposition

Id શાહેદી પૂર ને-શાહુડી To bear testimony, to depose as a witness શાહેદી પેશી To write down the deposition of a witness in a court

શાહેદી રાખવા To ask a person to bear testimony શાહેદી મુખે To submit the name of

a person as a witness in a court of law શાહુડી ઉમેશ કરવા To place a witness in the

witness box 2 To get a witness to bear false testimony

શાહેર, See શાહ

શાહેરી, *s f* Poetry, balladશાહ, *s m* [*S* શાહ] Rich in luck

ને બાદ શાહ ને વળી જુએ મુદી રે, તે શાહી ને બાદ શાહ ને મુદી રે રી રે ;

—પ્રેમનંદ

શાહા, *s f* [*S* શાહ] A place, a town 2 A school, an academyશાહિયુ, *s m* [*S* શાહ] A kind of rice in Indiaશાહાપથેગી, *adj* [+ પથ + ગી] Proper for school purposesશિખ, *s m* [*Do* શિખ *fr* S શિખ પાઠશાળા] A school 2 A school of thoughtશિખર, *s m* A mountain peak, a mountainશિખર પર્વત, *s m* A mountain peak, a mountainશિખર, *s m* A mountain peak, a mountain

what reason?

शान्त, *adj* [S See शम] Quiet, calm
2 Mild, gentle शान्तरस The sentiment of
quietism or indifference to all world'y ob-
jects

Id शान्त पड्ड To abate, to be calm शान्त
पाड्ड To pacify

शान्ति, *s f* Quiet, ease, composure,
calmness, tranquillity 2 Mildness, gentle-
ness 3 Pacification

Id शान्ति वणवी To be reduced to a quiet
state

शप, *s m* [S fr शप् to swear See
शप] A curse, an imprecation

Id शप देवा To curse

शपित, *adj* Cursed, lying under a
curse

शाम्भ, [S शाम्भ] Same as आभर

शाम्भान, *s m* The eighth month of the
Mohammedan year

शाम्भान, *interj* [P fr शा f शार् glad
+ ब्रा be] Bravo! thank! capital! well
done!

शाम्भारी, *s f* Praise, applause, com-
mendation

Id शाम्भारी आश्री-देवी To applaud. शा-
म्भारी देवी-भेजवकी To win applause

शाम्भित, }
शाम्भुत, } *adj* [Ar सामित] Strong,
शाम्भित, }

firm 2 Uninjured, sound 3 Whole, un-
impaired, entire, untouched. 4 Durable,
lasting, standing 5 Proved, established
by arguments

शाम्भित, } *s f* Evidence, proof, veri-
शाम्भित, }

fication, confirmation

Id शाम्भित आश्री To produce evidence
शाम्भुती, *s f* Strength, firmness 2 Safe-
ty, security

शाम्भ, *adj* [S श्याम] Black dark

शाम्भान-वान, *adj* [See शाम्भु + वान, व-
र्ण] Having a black complexion

शाम्भान थ, *s m* See शाम्भु+थ, देव, an
honourific suffix] An epithet of Krishna.

शाम्भु, *adj* [See शाम्भ] Of a dark
colour or complexion

शाम्भित, } *adj* [Ar सामित containing]
शाम्भित, }

Attached, annexed, joined, associated 2.
Included, comprised 3 Concerned in, con-
nected with, accessory

शाम्भ, *s m* [Ar शार्द a poet] A poet,
a bard

शाम्भ, *adj* [S शाम्भ, शमी See शम्भ]
That sleeps or lies down

शाम्भ, *s m* [S शृ to cut.] A hole made
by piercing, a bore, a hole

Id शाम्भ पाड्डे To cut a hole through
शाम्भ, *s m* [S शाम्भ f शृदा a horn.]
A bow of an archer

शाम्भ, } *s f* [S] The goddess of
शाम्भ, }

learning, the Hindū Minerva
शुरि नर शम्भ, शिव ने शाम्भ दे शेष निरतर नाम
—निर्वातलभ

शाम्भ-वु, *v t* [See शाम्भ] To bore a hole,
to bore

Id शाम्भ नरु To torment constantly

शाम्भ, *adj* [S See शरी-] Corporeal;
bodily 2 *s m* Anatomy

शाम्भिदि, *s, adj* See शाम्भ, 1 शाम्भिदि विद्या
Anatomy

शाम्भ, *s m* [S] A tiger

शाम्भ विडीहित, *s m n* [S fr + वि
excessively + वीड.] A particular kind of
Samskrit metre containing 19 syllables in
a verse

शाम्भ, *s f* [P शार्द S शार्द] A shawl, a
fine kind of ornamented woolien cloth

Id शाम्भ ओदाश्री To present with a robe
of honour

शाम्भ-हुशाम्भ, *s m pl* [+ हुशाम्भ] Robes
of honour

शाम्भ, Classical form of शाम्भ.

शाम्भियाम, *s m* [S] A round black
stone worshipped as being essentially a
form of Vishnu 2 A flinty stone

शाम्भियाम्भ, *s m* [S] The name of a
king whose era, called शम्भ, commences A

Prov માના પેટમાંથી શિખીને કોઈ અવતર્યું નથી
No one is born a learned man

શિખા, *s f* [S] The crest, a plume
2 The tuft or lock of hair on the head

Id અગ્નિની શિખા A flame of fire

શિખા-ઉ, *adj* [See શિખા ૩] Learning,
having not yet finished one's education,
probationary 2 *s m f* An apprentice, a
novice

શિખાડ વુ, Same as શિખ-વ-હું

શિખા મણ્ય, *s f* Instruction, advice,
counsel 2 Admonition, a lesson, a warning

Id શિખામણ્ય દેવી-આપવી To admonish
શિખામણ્ય લે ની To learn a moral lesson from
શિખામણ્ય મારે ચઢાવ ની To promise to hum-
bly follow advice

શિખા, *s m* [S *f* શિખા] A pen-rock
શિંગ, *s f* [S *m* શિંગડું 2 A bean, a pod
શિતાખ, *adj* [P શિતાખ haste *f* શિતાફૂત્તર
to hasten] Smart; active; sharp

શિતાખી, *s f* Smartness, activity, sharp-
ness, alacrity

Id. શિતાખી કરવી-રાખ ની To use quickness,
to make haste

શિથિલ, } *adj* [S શિથિલ] Loose 2
શિથિલતા, }
Languid 3 Unenergetic

શિપારસ, } *s f* [P શિપારસ *fr*. સિપારસ to
શિકારસ, } entrust] Recommendation

શિખિકા, *s f* [S] A sedan, a litter, a
palanquin

શિખિકામાં સહુ અળખા બેઠી, નિઝળાળક ઉત્તમ અથ
—નિરિધર

શિખિર, *s m* [S] A camp, an encamp-
ment 2 A tent

શિયળ, *s m* [See શી +] Chastity in the
part of a woman, faithfulness to a husband
2 Right conduct, good conduct 3 [See
શી +] A sl in disease

શિયા-વિદા, *adj* Abashed, disconcerted,
confounded, confused

શિયાળ, *s n* [Hem Dec શિયાળા ૧
શિયાળ] A fox, a pelt

Id નિહ કે શિયાળ ? Is this an over "yes"

or "no" ? Is the news good or bad ?

Prov શિયાળ તાલે સિમ ભરતી, ને કુતર તાલે
ચાગ ભરતી Each one is keen in his own in-
terest Each one takes care of Number One

શિયાળુ, *adj* [See શિયાળો] Wintry. 2
Produced in winter (a crop, &c)

શિયા-બો, *s m* [See શીત+કાળ] Winter;
cold season

શિર, *s n* [S શિર] The head 2. The
top, the front

Id શિર આપવું To promise to perform
even at the cost of one's head શિર કાપવું
To play the traitor, to be false to શિર સદે
At the cost of one's head શિર ઉપર લેવું, શિરે
હોવું To be responsible for

Prov શિર સવામન, તે પધડિયા બઢોતેરી
Those who live longest will see most

શિર-છત્ર, *s n* [+છત્ર] Lit A protection
for the head Hence 2 A powerful pro-
tector

શિર-છેદ, Same as શિર-છેદ.

શિર-જોર, *adj* [+જોર] Headstrong 2.
Commanding, imperious, demanding

શિર-જોરી, Same as શિર-જોરી

શિર-તાર, *s n* [+તાર] Lit A crown
for the head, an ornament worn on the
head, the best of ornaments in one's pos-
session, an object of pride

શિર-નાયું, Same as શિર-નાયું

શિર-પાવ, *s m* [P પાવ from head to
foot, entirely, *fr* P પા the head+P વા the
foot See શિર+પાવ] A present, an honorarium

Id શિરપાવ આપવો To present one with
a dress of honour

શિર-પેચ, *s m* [See શિર + P પેચ to
press] An ornament worn in the turban

શિર-બંદ, *s m* [+બંદ, બધી] An ornament-
al band with which the turban is tied to
the head

શિર-મદલ, *s f* [S] A m maintained for
the protection of forts and towns

શિર-મંજી, Same as શિર-મંજી.

શિર-રહે } *s n* [S શિર + રહે]
શિર-રહે }
The head, the top of the head.

શિગિયો વચ્ચનાગ, *s m* Twisted and horn like roots of *gloriosa superba*, which is more poi onous than ordinary વચ્ચનાગ
શિગી, *a, s f* Horned, having horns
શિગોદી, *s f* [See શિગમરતિ] The form of the horns of an animal 2 A metallic tip or ornament for the horns 3 The root or base of horns 4 A polishing tool made of a horn

શિગોમંત્રુ, *s n* [*S* શ્વગટ ફી શ્વગ] A kind of aquatic plant, or the fruit of it

શિક્ક, Same as અકુ

શિયાળમંત્રુ, *s n* [See શિયાળ] A fox, a jackal

શિક્ષત, *adj* [*P* શિક્ષ્ત a defect ફી શિક્ષત્ત્વ to defeat] Defeated, overthrown 2 *s f* Discomfiture, overthrow, defeat

શિકા, *s n pl* [See શીકુ] Strings of pearls worn on the forehead by women

શિકાકાંઈ, *s f* [*M* શિવકાંઈ] Pods of a certain kind of tree used in cleaning the hair

શિકાર, *s m* [*P*] Hunting, chase, shooting 2 A prey, a victim 4 Perquisites, speculation, venery

Id શિકાર કરવો-રખવો શિકારે જુડ To hunt શિકાર સાવવો To gain the desired object

Prov શિકાર લેવો હોય, ત્યાં શિકાર જાય નમે છે There is no harm in stooping down, when you have to gain your object

શિકાર, *adj* [See શીકાર] Excellent

શીકાર, *s m* [See સ્વીકાર] (In commerce) Acceptance (of a draft, Hundi, or bill of exchange), endorsement

શિકારુ, *v t* [See સ્વીકાર-રુ] To honour (a bill) 2 To accept 3 To endorse

શિકારી, *s m* [See શિકાર, *P*] 1 A hunter, a sportsman 2 *adj* Pertaining to hunting, useful in hunting 3 Subsisting on hunting

શિકાર, Same as શિકારી

શિકે, *prep* [See સહિત] With, along with, together with

શિકેતર, *s n*

શિકેતરી, *s f*

શિકેતર, *s f*

} A spirit or a ghost of

an inferior order

શિકેકે, *s n* [*P* શિકેક] An earthen dish 2 The head

શિક્ષક, *s m* [*S* શ્રી શિક્ષ to teach] A teacher, a tutor, an instructor

શિક્ષણ, *s n* Learning 2 Teaching; instruction

Id શિક્ષણ પદ્ધતિ The mode or method of imparting knowledge શિક્ષણ આપવું To impart education, to teach શિક્ષણ લેવું To receive education, to learn

શિક્ષા, *s f* [*S* શ્રી શિક્ષક] Instruction; teaching, tuition, communication of knowledge, knowledge received or acquired 2 Chastisement, correction, punishment

Id શિક્ષા લેવી To learn a moral lesson from શિક્ષા આપવી-કરવી To punish શિક્ષા થવી To be punished શિક્ષા વળવી To be subjected to punishment, to be punished 2 To learn a lesson શિક્ષા-પાત્ર Liable to punishment, punishable

શિક્ષિત, *adj* Educated, disciplined

Id શિક્ષિત વર્ગ The educated classes, educated men

શિખ, Same as શિખામંત્રુ

શિ ખાગડ, Same as શ્રી ખાગડ

શિખાગુરી, *s m* [*S* શ્રી શિખાગુડ a crest] A percock

શિખર, *s n* [*S*] A peak, a summit; the top 2 The extremity or crest (of a tree, a building, &c) 3 A pinnacle, a minaret

Id શિખર ચઢાવવું To place an ornamental top on the roof of a temple શિખરે જુડ-પોદાયવું To reach the top 2 To perform the greatest act within one's power or reach

શિખરિણી, *s n* [*S*] A Sanskrit metro containing 17 syllables in a verse

શિખ વણી, *s f* [See શિખવંચુ] Instigation, tutoring

શિખ વચુ, *v t* [Causal of શિખ ડ] To teach, to instruct 2 To instigate, to put up

શિખુ, *v t* [*S* શિક્ષ to learn] To learn, to study

શિશિર, *s m* [S શિશિર cold] The season of excessive cold, the months of Posa and Magha (Dec-Jan and Jan Feb), winter

ગિશુ, *s m* [S] A child, an infant
શિરન, } *s m* [S શિર] The male generative organ
શિરતુ, }

શિષિયો, Same as શિષ્ય

શિષ્ટ, *adj* [S શિષ્ટ remained, distinguished *f* શિષ્ટ to remain, to distinguish] Left, remaining 2 Respectable, honourable

શિષ્ટાર્થ, *s f* Same as શિષ્ટાચાર

શિષ્ટાચાર, *s m* [S *fr* શિષ્ટ + આચાર] Respectable conduct

શિષ્ય, *s m* [S *f* જ્ઞાત્ to rule] A pupil, a disciple

શિસ્ત, *adj* [P શસ્ત્ aim] Suitable, proper

શિશિ યો, Same as શીળો

શિળી સાતમ, *s f* [See શીળ + સાતમ] The seventh day of the bright or dark fortnight of Shrāvana, on which cold food is eaten

શી, *adj f* [See શું] What ?

શીકર, *s m* [S] A spray of water

શીકુ, *s m* [S શિક્વ] A sling for suspending things in

શીખ, Same as શિખ

શીખ, *s f* [See શિક્ષ] Punishment

શી નાય અમારી શીખ, નહિ આપે કે માગી લીખ —સામળહટ

શીખ, *s f* [See શિખા] A pointed iron bar 2 A hollow pointed iron bar used to draw out grain, &c, from a bag

શીખામ, *s m* (See શીખ + આરામ) A arrange

શીઘ્ર, *adj* [S] Quick 2 *adv* Quickly, swiftly

શીઘ્ર-એધ, *s m* [S *fr* + એધ] Smoking Indian hemp or gānjā 2 Indian hemp, *Junabis Indica*

શીડ વુ, *v t* To fill up (a hollow or pit)

શીત, *adj* [S] Cold, frigid 2 *s m*

Cold, excessive cold

Id શીત વજુ To arise, to come on (perspiration before death)

શીત, *s n* Grains of cooled rice

શીત કટિ-અધ, *s m* [+ કટિ અધ] The Frigid Zone

શીત-કાળ, *s m* [+ કાળ] The cold season; winter

શીતળ, *adj* [S શીતળ] Cool, soothing, agreeable

શીતળા, *s f* [S શીતળા *fr* શીતળ] Small pox

Id શીતળા કાઢી-ડાકી To vaccinate

શીયળો, *s m* A wooden contrivance to drag thorny plants with

શીયળો લઈ તે સ્વયં, આખરા લેવા નય,

એટલે પેલા વાળિયો, આખો છે ધરમાય —સામળહટ

શીદ, } *adv* [Guj સાથી from what?]
શીદ ને, }

f શુ, Or શિદ્ધિ] Why ?

શી-દળ, Same શી-દળ

શીયળ, } *s n* [See શીલ, શીયળ + વત]
શીયળ-વત, }

The vow of chastity

શીરો, Same as શિરો

શીર્ષ, Same as શીર્ષ, *s n*

શીલ, *s n* [S] Nature, disposition 2 Conduct, character 3 Good conduct, good character

શીલ વર્ત, } *adj* Holding a good character
શીલ વાત, }

શીખ, *s n* [S શીખ] The head

શીખ, Corruption of શિષ્ય

શીખો, *s m* [P શીખ glass] A bottle, a phial

શીળ, Same as શીલ

શીળા, Same as શિલા.

શીળી, Same as શીતળા

શીળું, *s n* [See શીળ] Shade 2, A shady place

શીળું *adv* [See શીતળ] Cold, stale,

not fresh 2 Dull, not active 3 [Also *fr*

શીળ શીળ] Quiet, gentle, mild, patient

4, Poor, moneyless.

शिरस्ते द्यो, Same as शिरस्ते द्यो
शिरस्ते, *स म* [*P* शिरस्ते the end of a
thread *शिर* the head + *स्ते* thread]
Practice, custom

Id शिरस्ते पद्धते To establish a practice
शिरस्ते पद्धते To be established (of a prac-
tice)

शिरा, *स फ* [*S*] A vein 2 A fibre
शिरा पु, *स म* [*See* शिरा] A blister
शिरा भय, *स म* [*See* शिरा भय] Br-
fast, the morning meal

शिरा-भय, *स फ* Same as शिरा-भय
शिरा भय, *स म* [*See* शिरा भय] To
breakfast 2 *व त* To eat in the morning
शिरा, *स फ* [*P* शिरा-भय *शिरा* = *शिरा*
milk] Sweetness

शिरा, *अय* [*See* शिरा] *शिरा* did not
शिरा, *स म* [*S*] Name of a flower,
noted for its extreme delicacy

शिरा, *स म* [*P* शिरा-भय] A particular
sweetmeat 2 A syrup, the juice of fruits,
&c, boiled with sugar

Prov शिरा भय शिरा भय To report one's
opinions for the loaves and fishes

शिरा-भय, *स म* [*See* शिरा] The vortex
शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*] A
jewel worn on the head 2 The best of its
kind 3 A leader

शिरा, *स फ* [*Ar* शिरा thread] A balance
in hand 2 Reminders, the residue

शिरा, *स फ* [*S*] A long and hard stone,
a slab

शिरा-भय, *स फ* [+ *भय*, *भय* *शिरा* *P*
चरित to press *See* शिरा, शिरा] Lithogra-
phy 2 A lithograph

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय* conquer
ing *शिरा* to conquer] Bitumen

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*] Benzoin
2 Incense

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*] An in-
scription on a stone

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* an arrow +
भय] A bee 2 An arrow

शिरा, *स म* [*S*] Handicraft 2 A me-
chanical art

शिरा द्यो, *स म* [*S* *शिरा* + *द्यो*]
शिरा द्यो, *स म* [*S* *शिरा* + *द्यो*]
शिरा + *द्यो*] An arch-n

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*] A
treatise on an, manual, mechanical or in-
art

शिरा-भय, *स म* An arch-n
शिरा-भय, *स फ* [*शिरा* + *भय*]
A work, sep, a manual, story

शिरा Same as शिरा द्यो
शिरा, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*, the god
Shiva] The god Shiva, the third male
of the Hindu Trinity 1 With the
word of deification 2 The worship of
the deity (*शिरा*) 3 *शिरा* 3 *शिरा*

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*]
—शिरा-भय

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*]
flower full in bloom (*शिरा*) *शिरा* +
भय] The flower of the *शिरा* 2
A deposit, property in *शिरा* + *भय*
tion that shall be appropriate

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*] One of
the 15 *शिरा*

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*]
the *शिरा*, who ruled the *शिरा* + *भय* kingdom +
भय, *स म*] A copper coin of *शिरा* 2 A
copper coin current in the *शिरा* + *भय* *शिरा* +
भय, equal to three pice

शिरा-भय, *स फ* [*See* शिरा-भय, शिरा]
शिरा-भय, *स फ* [*See* शिरा-भय, शिरा]
The 11th of the dark fortnight of every
lunar month 2 A Hindu holiday ob-
served in honour of Shiva

शिरा-भय, *स म* [*S* *See* शिरा-भय]
Shiva in the form of a phallus

शिरा, *स म* [*S*] A name of the wife of
Shiva (*शिरा*) 2 A female jewel

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*]
—शिरा-भय

शिरा-भय, *स म* [*Ar* शिरा] Without,
except, save 2 Besides, moreover

शिरा-भय, *स म* [*S* *शिरा* + *भय*]
A temple sacred to Shiva

signs, aspects, days, &c.) 5 *s n*. Good fortune, auspiciousness; welfare

શુભેચ્છુ, *s m f* [*S fr + ઉચ્છુ*] A well-wisher 2 A benefactor

શુભ, *adj* [*S See શુભ, શોભા*] Bright; lustrous 2 White.

શુમાર, *s m* [*P fr શુમાર to count*] A rough estimate 2 Counting; computing, computation 3 A guess, a conjecture, a conjectural estimate 4 A rough calculation 5 Nearness, approximation

Id શુમાર કાઢવો-લેવો To calculate approximately

શુમારે, *adv* Approximately

શુક, Same as શરૂ.

શુક, *adj* [*S fr શુક to be dry*] Dried up; dry 2 Emaciated, withered. 3. Insipid, tasteless

શુકર, *s m* [*S*] A hog 2 A pig

શુદ્ધ, *s m* [*S*] An individual of the lowest of the four great classes of the Aryans, a serving man; a servant.

શૂન, } *s n* [*S*] Inanity 2 A cipher, a dot 3 Insensibility 4 Vacuity emptiness, a vacuum 5 Nothingness, nonentity 6 Numbness, torpor, deadness; stupefaction 7. Stillness, silence 8 *adj* Empty, vacant 9 Benumbed, torpid 10. Stupefied

શૂન્યવાદી, *s m* [*S fr + વાદ*] One that holds the doctrine of the non-existence of the universe and of its creator, an atheist.

શૂન્ય-હૃદય, *adj* [*S fr + હૃદય*] Having a vacant heart, heartless 2 Absent-minded, insensible, unimpressible 3 Merciless, cruel; brutal

શૂર, *adj* [*S*] Brave, valiant, heroic, intrepid, bold 2 *s m* A warrior, a hero, a bold fellow 3 *s n* Bravery, heroism, intrepidity, boldness

Id શૂર આપવું-ચાહવું-છેલું To be inspired with bravery or courage શૂર રાખવું To take courage

શૂર-પણું, *s n* Bravery, courage

શૂર-પૂર, } *adj* [+પૂર] Overflowing with bravery, very brave

શૂર-વીર, *adj* [+વીર] Brave, courageous.

શૂર-વીર-પણું, } *s n* Bravery, courage

શૂરા-તન, } Same as શૂર. *adj*

શૂલ, } *s f* [*S શૂલ*] A prick 2 Gripes; colic, a shooting pain 3 A thorn 4 A stake on which criminals were impaled

શૂળી, *s f* The gallows, a gibbet

Id શૂળી દેવી, શૂળીએ ચડાવવું, To hang શૂળીનું સાધ A difficult, laborious, or risky work voluntarily undertaken શૂળી ઉપર સૂતા નેહું To lie on a bed of thorns, to be at the risk of one's life

શૂગાલ, *s m* [*S*] A jackal

શૂરંગ, *s n* [*S*] A horn 2. The summit of a mountain 3 The pinnacle of a palace or temple

શૂરંગ-કળાસ (સિરાને) શિખરે, રૂપા કેસી શૂરંગ, હ —ગિરિધર.

શૂર-ખંભા, *s f* [*S*] A chain

શૂરૈર, *s m* [*S*] Decoration, ornamentation 2 A dress suitable for amorous purposes 3 Love; love affairs, sexual enjoyment, coition 4 One of the poet's sentiments according to Hindū rhetoric the sentiment of love 5 The effects or impressions produced on the mind by the sentiment of love

Id શૂરૈર સજવો-કરવો To tastefully decorate oneself.

શૂરૈર-રસ, *s m*. [*S fr + રસ*] Same as શૂરૈર, 3

શૂરૈરી, *adj* Voluptuous, lustful, lecherous.

શૈ, *adv* [*See શૈ*] Why

શૈક ડા, *s m* [*See શૈ, શૈક, શૈક*] An aggregate of one hundred, a century 2 *adj pl* Hundreds, several hundreds, by hundreds

શૈકી, *s f* [*See શૈક*] A net put on a bullock's mouth

Id કદુ શીલુ ખાઈને રહેતુ I to maintain one-
self on whatever one gets, to maintain one
self with difficulty

શીલો, ૨ m Same as શીલું, ૨ n

શીલો, *ady* m [See શીલું, ૩ and શીલ, શીલ] Apparently respectable or prudent,
but really dull or stupid

શું, *ady* [P જા of what kind ?] What ?
which ? 2 Of what value or worth ? (used
to show contempt)

શું, *ady* [S મજા like *fr* સ equal, like,
+ રજા to see] Used as a suffix to show
likeness

નારકના એક તો લાગે, એક તો યથો—વજ્રભ

શું, *prep* [See સહ] With, being con-
nected with

શુંક, ૨ f [S કુચ્છી] Dry ginger

Prov શુંકે ગાંઠિયે કાંઈ ગાંધી થયાય ? One
flower makes no garland=One swallow
does not make the spring

શુંક, ૨ f [S શુક્ર] The trunk of an
elephant

શુંક-શુંક, *adv* [See ૫૧ or શૂન્ય + ૫૨ or
શૂન] Quietly, passively 2 Being un-
conscious and silent

શુંક-શુંક, *v* ૧ [S શુષ્ See ગોધ-૩] To go,
to walk

શુંક, ૨ m [S] A parrot 2 The name
of a sage

શુંકન, ૨ m [S શકુન a bird, an omen
Of The derivation of Eng *Augury*] See
શકુન

શુંકર, ૨ m [Ar શક્] Thanks, grati-
tude 2 Victory, conquest, glory

શુંકરાન્તી, ૨ m *pl* [Ar *fr* શુંકર thanks]
Thanksgiving

શુંકલ, ૨ m [See શુંક] A superior
caste of Brāhminyan

શુંકે, ૨ m [S] The planet Venus 2
Friday 3 The name of the preceptor of
the demons 4 Semen virile

શુંક પદ્યે સરદાર પૂરો કાવે ૭,
એમ દુ બ સેતા અપાર વર ધો ભાવે ૭—દારકો

શુંક-વાર, ૨ m [S *fr* + વાર day] Friday

શુંકાચાંચ, ૨ m [S *fr* + આચાંચ] See

શુંક, ૩

શુંક, *ady* [S] White, bright ૨ ૨ m
Same as શુંકલ

શુંક-પક્ષ, ૨ m [S *fr* + પક્ષ] The
bright half of a month, the period of the
waxing moon

શુંચિ, *ady* [S] Pure, clean, clear 2
Holy

શુંકો, ૨ m [See શુંક] A parrot

શુંક, ૨ f [See શુંક] Same as શુંક-પક્ષ

શુંક, *ady* [S *fr* શુષ્ to become puri-
fied] Pure, clean, purified 2 Stainless,
chaste ૩ Right, free from faults or error

શુંક, ૨ f [See શુંક] Consciousness

Id શુંકે કાંઈ આવડી To come to one's
right senses, to be prudent and sober શુંક
કે કાંઈ લાવડી To make prudent and sober

શુંકાન્ત, ૨ m n [S *fr* + અન્ત] A
seraglio, a harem

શુંકિ, ૨ f Purification, purity, cleanli-
ness 2 Consciousness

Id શુંકિ આવડી, શુંકિ ઉપર આવડુ To come
to consciousness, to become conscious શુંકિ
લાવડી, શુંકિ ઉપર લાવડુ To bring back consci-
ousness, to make conscious

શુંકિ-પત્ર, ૨ m [S *fr* + પત્ર] A list
of errata, *Aulenda et corrigenda*

શુંક-શુંક, ૨ f [+ શુંક] Consciousness,
alertness of the faculties, as opposed to a
state of swoon or insensibility

શુંક દાર, *ady* [See શુંક + S, કાર a suffix
showing the meaning of the preceding
word *fr* કર to do] Dismally and gloomily
empty, inane

શુંકી, ૨ f [S શુંકો *fr* ચાર, જા, ૨ dog
See ચાન] A bitch

શુંક-રાત્રી, ૨ f [P રત્રી night + વરાત્ર mar-
riage] A festival observed by the Muham-
madans on the 18th day of the month
Shābībū the 8th month of the Muham-
madan year

શુંક, *ady* [S *fr* શુષ્ to appear splen-
did See શેલ] Good 2 Favourable, pro-
pitious ૩ Lucky, fortunate, auspicious 4
Happy, felicitous (૧ acts, rites, omens

of 40 *tolas* 2 A measure of capacity regarded as equivalent to 40 *tolas* in weight.

Id એના શેર સાચા છે He is circumspect and watchful, and is not easily deceived
શેર બાતરી Enough to maintain oneself upon, a competency

Prov શેરને માથે સવા શેર Diamond on diamond શેર ચોળા ન્યા બાધવા લખ્યા હોય ત્યા બાધાય We are ruled by destiny wherever we go There is no flying against destiny
શેર કરતા પાયરી બારે The whole is undoubtedly greater than its parts

શેર, Same as સેર S

શેર, Same as શેર, P

શેરડી, s f Sugar-cane

Prov શેરડીનો સારો પુછ્યા લગી નહોતો ન હોય Sweet things may not always have a sweet end

શેરડો, Same as સેરડો

શેરિ-ધુ, s m [See શેર a pound in weight] A measure containing one pound in weight

શેરી, s f [Hem Des સેરી=S સીર્ષા long, નમ્રાકૃતિ having an auspicious appearance, સિદ્ધિની=S સાર્જિતા swept, fr S સિદ્ધિની an excellent woman, સર્કરી=S રચ્યા a lane] A line, a street 2 An alley

Prov શેરી ભેઈ ચાલીએ, ને કય ભેઈ ચાલીએ Look to your purse before you buy

શેરી-હોખાન, s m [Otherwise called શરીહુવાન f. P સર્વિઝ્ઝો f. સર્વ a cyprus tree yielding a fragrant gum + હોખાન] A kind of benzoin

શેરી, s m [See શિર the head] An endorsement 2 A remark

Id શેરી મારવા-કરવા-લખવા To make a remark To write a minute

શેરી, s f [See સેર a string] A piece of string ignited by contact with a flint when struck with steel

શેરું, s m [See શાલ] Fine cloth with gold borders worn as a part of a dress of honour

શેરો, s m The cord for binding the hind legs of a cow at the time of milking

her

હું તો ગાવડી તે દોઢવા નીસરી રે લોલ, શેલો લીધો ને તાબડી નિસરી રે લોલ —વસંત.

શેલોત, s m [See ક્ષેત્ર, ખેતર a field + S વૃત્તિ wages See વૃત્તિ] A landholder's agent who collects his masters' due...

શેષ, s m n [See છેડો, સિમારો.] The end, the termination 2 Result, conclusion

Id શેવટ આવડુ To be ended શેવટ લાવડુ-આવડુ To bring to an end or conclusion

શેવડી, s f A Jain female saint, a Jain nun

ગેવડો, s m [See સેવત] A Jain saint
2. An individual of a particular order of mendicants who allow the hair of their heads to grow

શેવાળ, s f [S શેવલ, શેવલ, શેવલ.] Moss
Id શેવાળ વળવી To be covered with moss

શેવાળ, s f [See સ્વેદ + વર્ણ] Particles of watery vapour attached to the bottom of a vessel covering a boiling pot.

શેવુ, ady Sloping down
શેવ, s m [S] The king of the serpent-race (represented as the upholder of the earth, having a thousand heads and forming the couch of Vignu)

શેવ, s m [શિષ્ટ to remain.] The remainder, the residue

અહો મ્, બજ-પૂર, સચોળી શેવને, જોડી ઘ યુવ, પાચીસ શેવને ? —પ્રેમાનંદ.

2 The remainder of presents made to a god 3 ady Remaining

શેવ-શાચી, ady [S fr શેવ the serpent king+શાચી to lie down] Lying down on the serpent king (an epithet of Vignu)

ગેલ, s f [P શરૂ a king] A check, (in chess playing) 2 A state of opposition (as of an enemy against a person or place) 3 Intent or vigilant state, as of one watching an opportunity

Id શેલ ગાવડી-લાગવી-પડવી To be under a check શેલ દેવી-ગાવડી To keep under check

શેદ-જેર, ady [+જેર] Very powerful

શેદ-જેરી, s f Great power

શેઠ, *s m.* [*S* શકટી a movable hearth *fr* શકટ a cart See સગડી] Fomentation 2. Warming of a limb or member at the fire or with heated cloth, leaves, or medicaments.

Id. શેઠ કરવે-આપવે-દેવે To foment

શેઠ-વું, *v t* To foment 2 To bake 3 To torment

Id શેઠયા કરવું To torment તેવું હૈયું શેઠયા કરવું His heart was in a turmoil હારકા શેઠયા To beat severely, to thrash 2 To starve આતરડી શેઠયા To starve 2 To torment, to oppress. રોટલા શેઠયા To bake cakes. પખ શેઠયા To foment

શેખ, *s m.* [*Ar* શખ્લ] The head of an Arabian family or tribe 2 A Muhammadan ecclesiastical of a high grade

શેખ-ઈ, Same as શેખી

શેખ-ચહેરી, *s m* [See શેખ + ચહેરી] One that builds castles in the air, a mad-cap 2 A braggart, a boaster

Id શેખ-ચહોના વિચાર Building castles in the air

શેખ-દાર, *s m.* [+ દાર, *P*] A village officer

શેખર, *s m* [*S*] Same as શિખર. 2 A garland of leaves worn on the head

શેખ-સહેલી, Same as શેખ-ચહેરી.

શેખી, *s f* [See શેખ] Brag, vanity, boasting, vauntings 2 Audacity, arrogance

Id શેખી કરવી-મારવી To brag, to boast

શેખી-ખોર, *adv* [*P fr* + ખોર enjoying *fr* હુંદન to eat] Bragging, vain, boastful 2. Arrogant, audacious.

શેઠ, *s f.* [See શેખ] A bed, a bedding 2 A bedstead

Id શેઠ બિછાવવી-કરવી To make a bed

શેઠ, *s m* [*Hem* Des સેઠી=S પ્રમોશન a principal merchant in a city, *fr* *S* શેઠિય, શેઠી, a merchant *fr* શેખ] A master, an employer 2 A rich man 3 A respectful term for a merchant or gentleman, a title equivalent to "Mister" or "Esquire"

Prov શેઠ આવ્યા, તે નાખો વખારે A constant guest is never welcomed શેઠ કેમ તણા

યા, તે લોભે લોભે Covetousness bursts the bag શેઠ ગયા કે, ચાકરને મળ When the cat is away, the mice are at play શેઠની શીખામણ બાપા સુધી Out of sight out of mind શેઠ તેવા વાણેદાર Like master like man શેઠના સાળા સા થવા નય A full purse never lacks friends શેઠની કાંટે ફાણી થઈ, ને પપાળીને મોટી કરી To make a mountain of a mole hill શેઠનું મોટું પેટ Great men are patient and forgiving શેઠને ચાકર ધણા, ને ચાકરને ઠાકર ધણા Employers and labourers have a wide field to choose from શેઠ બોલ્યા તે સવા વીસ Be it for better, or be it for worse, Be ruled by him that bears the purse

શેઠાઈ, *s f* The dignity of a Sheth, mastership, superiority 2 Power, authority

શેઠિ-યો, *s m* A rich man 2 A gentleman 3 A leader; a magnate, the head member of a community or society 4 A man of respectability, consequence, and influence

શેઠિ-યો, *adv m* [See શેઠ] White (a bullock)

શેઠો, *s m* [See સિમારો *Of* સીમ, ડેરો, હેરો] A boundary 2 A foot-path, a way.

શેણ, Same as શાણ

શેણે, *master of શુ* By whom or which?

શેતર-જ, *s f* [*P* શત્રુજ=S પટ, વટ, શજ (men of chess) + રજ] Chess, a game of chess.

શેતર-જી, *s f* શત્રુજી See શેતર-જ] A carpet

શેતાન, *s m* [*Ar* શત્તાન Satan.] Satan. 2 A hobgoblin 3 A mischievous fellow

શેતુર, *s n* [*P* શાદત્ત,] A mulberry tree or its fruit

શેર, *s m* [*P* શેર] A lion 2 A tiger

ગણિકા તે સતી થઈ, ક્યું તરણાનું શેર, જળને સ્થાનક સ્થળ ક્યું, સામા એના શેર

—સામળસદ

Id પહેલા બકરી જેવો હતો, પછુ હવે તે શેર થયો He was formerly as tame as a sheep but now he is a tiger શેર થવું To be a tyrant to tyrannize over.

શેર, *s m* A pound in weight, a weigh

beautiful] To look well 2 To become, to suit, to be suitable, to be graceful ornamental, fitting, or appropriate

શોભા, *s f* Beauty, elegance 2 Creditableness 3 An ornament 4 A decoration

Id શોભા આપવી To add to the splendour of, to adorn, to beautify શોભા રાખવી To maintain the splendour or honour of શોભા લેવી To deprive a rival of his splendour, to throw a rival into the shade, to outshine, to surpass in splendour 2 To enjoy the pleasure of, to accept respect paid

Prov શોભા બેટકી બોભા Every pleasure has its reaction Every pleasure is followed by pain

શોભાય-માન, } *adj* Beautiful, elegant, splendid
શોભી-દું,

ગોર, *s m* [*P fr* ગોરીદ્વ to make noise] Noise, uproar, hubbub, outcry; tumult

Id ગોર બકેર Uproar (The addition of બકેર intensifies the meaning of ગોર)

શોષ, *s m* [*S fr* શુષ્ to be dry See ચુસ-વ] Thirst 2 Absorbing, absorption 1 A strong desire

Id શોષ પડેવા To feel thirsty

શોષ-ચુ, *s n* Absorption, suction 2 Drying up

શોષ-કું, *v t* To imbibe, to suck, to absorb 2 To dry up 3 To suck up (moisture or liquor)

Id શોષી લેવું To suck up શોષાઈ નહ To be sucked up 2 To be emaciated

શોષા-કું, *v n* To be made dry, to be dried up 1

શૌચ, *s n* [*S fr* શુચિ pure] Purity, cleanliness, purification 2 Evacuation of the bowels

Id શૌચે નહ, શૌચ નહ To go to obey the call of nature

શૌર્ય, *s m* [*S fr* શૂર] Valour, prowess, courage, heroism

શ્મશાન, *s n* [*S*] A cemetery, a burial ground, a burning ground

શ્મશાન-ભૂમિ, *s f* [*S fr* ભૂમિ] A

burial ground Same as શ્મશાન

શ્મશાન-વૈરાગ્ય, *s m* [*S. fr.* + વૈરાગ્ય] Momentary alienation of the affections from the pleasures of the world by the sight of a cemetery

શ્યામ, *adj* [*S*] Black 2 Dark 3 Blue
શ્યામ-કર્ણ, *s m* [*S fr* + કર્ણ] A horse having his ears and tail black, and the body white 2 A beautiful horse

શ્યામ-કલ્યાણ, *s m* [*S* સવ્ય in the evening + કલ્યાણ] A particular musical mode sung in the evening

શ્યામ-વર્ણ, *adj* [*S fr* + વર્ણ colour] Having a dark complexion, black

શ્યામ, *s f* [*S* See શ્યામ] A young woman under sixteen years of her age 2 A woman of the colour of heated gold, whose limbs are pleasing to the touch in all the seasons.

શ્યાલક, *s m*. [*S* See સાલો] A wife's brother

શ્યા વટ, *s f* [*Deo* શા, સા, સાદુસારશાન] Same as સાદુ કારી

શ્રદ્ધા, *s f* [*S fr* શ્રદ્ધા connatency + મા to put] Faith, belief, confidence 2 Good faith

Id શ્રદ્ધા રાખવી To place confidence in, to confide in

શ્રદ્ધાળુ, *adj* [*S fr* + આલું having-] Having faith, believing

શ્રમ, *s m* [*S fr* શ્રમ to be fatigued] Labour, toil, exertion; pains 2 Weariness; fatigue 3 Annoyance

Id શ્રમ પડેવા-ભાગે-સોદાયેવા To feel the fatigue of, to be fatigued શ્રમ લેવા To take the trouble of શ્રમ-નજ Sweet

શ્રમિત, *adj* Fatigued, exhausted 2 Tired, wearied

શ્રવણ, *s n* [*S fr* શ્રવ to hear] Hearing, audition 2 The ear

શ્રવણ મગજ દષ્ટ્ય મુખાદિ, કલિ મગજ રાગત (વચોદય) —ગિરિવર.

3 The 22nd lunar mansion

Id શ્રવણેન્દ્રિય The organ of hearing the ear

શેલન-શાલ, *s m* [P શાલ kings + શાલ a king] An emperor 2 A king of kings.

શેહેરી, *adj* Pertaining to a city as distinguished from a village 2 *s m* A citizen

શે, *s m*. A measure of corn (used in Kāthiawād)

શે-કે, *s m* [S શતક a group of one hundred *fr* શતમ=L centum a hundred] A century See સેકે

શેલ, *s m* [S *fr* શિલા] A mountain
તેને તમ કુશમા નામે, પછે શેલ શિલા વાર છ
—પ્રેમાનંદ

શેલ *s f* [*fr* શીલ] Manner; mode, fashion

શેવ, } *adj* [S *fr* શિવ] Pertaining
શૈવી, }
to Shiva 2 *s m* A worshipper of Shiva, a member of Shaiva sect

શેલ-વુ, *v t* [See શુલ-વુ] To go

શેલ, *s m* [S *fr* શુલ to bewail] Grief, sorrow, lamentation, affliction 2 Mourning

Id શેલ કરવે-ધરવે To lament શેલ પાળવે To observe mourning

શેલ-કારક, } *adj* [*fr* શુલ, કર-વુ to do]
શેલ-કારી, }
Causing sorrow, sorrowful

શેલિ-શુ, *adj* Pertaining to mourning
2 *s m* A garment worn as a mark of mourning

શેલ્ય } *s f* [S સપત્ની *fr* સ common
શેલ, }
શેલ-લ-ડી, }
+પત્તિ husband] A co-wife

Id શેલ્યનુ સાલ The annoyance of a co-wife શેલ્યનો ખાટકો પાથરી આપવા બરાબર A suicidal policy

Prov શેલ્યનાં દંડણુ સાથે ઉતરે Partners should equally share the loss. શેલ્યની દાંડે ધણીનુ ઘર હની સરસુ Jealousy is blind even to one's own interest

શેખ, *s m* [Ar શખ્સ desire] Liking, fondness. 2 Desire, wish

Id શેખ કરવે-મારવે To indulge oneself
શેખી, } *adj*. Fond of, pleasure seek-
શેખી-શુ, }

Id કવિતાનો શેખી Fond of poetry, having a taste for poetry ખાવા પીવામાં શેખી Fastidious about food શેખી જમનાર Particular about food, epicurean

શેચ, } *s m* [See શેલ] Lamenta-
શેચન, }
tion, sorrow 2 Grief, anxiety, care

શેચ-ના, *s f* Same as શેચ, શેલ, *s m*
શેચ-નીય, *adj* [See શેલ, S શુલ to be-
wail] Deploable, mournful, lamentable

શેલિત, *s m* [S] Blood
શેલ, *s f m* [S *fr* શુલ to make clear]

Search, quest inquiry 2 Discovery, exploration 3 Purification 4 Examination; scrutiny, scanning, inspection.

Id શેલ કરવે-લેવે To discover " To make an inquiry

શેલ-ક, *adj* That searches or inquires.
2 That investigates or examines. 3 That discovers 4 *s m* A discoverer; an inventor.

Id શેલ-શક્તિ Inventive power, inventive genius

શેલ-કે, *s m* A spy; a scout
એમ બોધકા મળીને, ક્ષેમ શેલકા વિચારે,
આવી શેલકા ઉચારે, શુભો મળ્ય બનતા —વક્ર.

શેલન, *s m* Act of searching, a search
2 Act of examining, an examination 3. Act of clearing, purifying, or correcting

શેલ-વુ, *v t* To search 2 To inquire
after 3 To explore 4 To examine 5 To purify

શેલ્યા તેલ મુગધી લાલ્યા, સેવક તેલુ વાર,
મર્દન કીધા મોહનજીએ, જવન બગદાધાર
—હરિદાસ.

શેલ્યાશેલ, *s f* [Redup of શેલ.] A search by several persons in several ways

શેલિ-ત, *adj* Inquired 2 Examined
3 Cleared, purified, corrected

શેલ, *s m pl* [S શતપુષ્પ *fr* શત+પુષ્પ]
Anise-seed or plant

શેલન, *adj* [S See શેલ-વુ] Shining; splendid, beautiful 2 Good 3 Auspicious
નૂતન ઘન સમ શેલન, દુગ શેલન એ

—ગીત-ગોવિંદ.
શેલ-વુ, *v t* [S શુભ, શેષ, to appear

The audience and the speaker; the whole assembly

શ્રોત્ર, *s m n* The ear

શ્રોત્રી, *s m* [*S* શ્રોત્રિય *fr* શ્રુતિ the *Vedas*]
A Brāhmaṇa who observes the rites and ceremonies prescribed by the *Vedas*

શ્રોત્ર, *adj* [*S* *fr* શ્રુતિ the *Vedas*]
Pertaining to or prescribed by the *Vedas*
૨. *s n* The rites and ceremonies prescribed by the *Vedas*

શ્લેષ, *s m* [*S* *fr* શિલ્પ to embrace.]
An expression having two or more meanings, an equivocal expression

શ્લોક, *s m* [*Hem* Des શિલોકો *fr* *S* શ્લોક to praise] A stanza, a verse ૨ Praise

શ્લોક-બદ્ધ, *adj* [*S* *fr* + બદ્ધ] Written or composed in verses

શ્વશુર, *s m* [*S* See સસરો] A father-in-law

Id શ્વશુર પક્ષ The party of the father-in-law.

શ્વશુ, Samskrit form of સસુ.

શ્વાન, *s m* [*S*. શ્વ, શ્વા] A dog

શ્વાન-નિદ્રા, *s f* [+ નિદ્રા] A dog's sleep
૨ A light slumber which is broken by the slightest noise or touch

શ્વાસ, *s m* [*S* *fr* શ્વ to breathe]
Breath; breathing, respiration ૨ Thick and hard breathing; panting ૩ Asthma

Id શ્વાસ ચાલવો To suffer from asthmatic convulsions ૨ To breathe hard (a little before death) શ્વાસ ધરવો To breathe out શ્વાસ ધરતા લગી Till the last breath, at the cost of life શ્વાસ ચૂકવો To take rest શ્વાસ લેવો To draw in breath ૨ To take rest શ્વાસ ધૃતવા-મારવો-દાખવો To restrain or suspend breathing શ્વાસ નાખવો To sigh deeply શ્વાસ માર્ક The windpipe

Prov શ્વાસ લગી રોય Man lives by hope
શ્વાસોઽશ્વાસ, *s m* [*S* *fr* + ઔશ્વાસ.]
Respiration

Id શ્વાસોઽશ્વાસ લેવો To breathe in and out, to breathe શ્વાસોઽશ્વાસ નાખવો To blow out of breath

શ્વેત, *adj.* [*S*] White

શ્વેતાશ્ચર્ય, *s m* [*S* *fr* + અશ્ચર્ય *n* garment] An order of ascetics among the Jains, who put on white garments, (as distinguished from દિગ્મચર, an order of ascetics whose clothes are the air & who go about naked)

૫.

૫, The 42nd letter of the *Alphabēt*, and the 31st consonant

૫૬-કર્મ, *s n* [*S* *fr* ૫૬, ૫૬, six+કર્મ See ૫૬-કર્મ] The six duties enjoined for a Brāhmaṇa viz -sacrificing (યજન), conducting a sacrifice (યજન), sacred study (અધ્યયન), teaching (અધ્યાપન), giving alms (દાન), and accepting gifts (ગ્રહણ)

૫૬-કોણ, *s n* [*S* *fr* + કોણ, કોણ] A hexagon ૨ The thunderbolt of Indra

૫૬-કોણાકાર, *adj* [*S* *fr* + આકાર] Hexangular

૫૬-ચક્ર, *s n pl* [*S* *fr* + ચક્ર] The six particular spots in the body of a man, sup-

posed to be sacred to six gods according to the *Yoga* philosophy

૫૬-પદ, *adj* [*S* *fr* + પદ, પદ, the foot] Six-footed ૨ A stanza of six lines ૩ *s m*. A bee

૫૬-શાસ્ત્ર, *s n pl* [*S* *fr* + શાસ્ત્ર] The six *Śāstras*, viz., two branches of the *Nyāya* philosophy, two branches of the *Mīmāṃsā* philosophy, and the *Sāṅkhya* and the *Yoga*

૫૬-ગુણ, *s n pl* [*S* *fr* + ગુણ] Six merits, viz., greatness, spiritual merit, fame, glory, knowledge, and independence of mind ૨. In military matters *tracā*, war,

શ્રવ્ય, *adj* [S fr શ્રુ to hear] Audible
2 Intended to be only heard (a species of dramatic poetry)

શ્રાદ્ધ, *s n* [S fr શ્રદ્ધા] Obsequies, n
sacrifice performed at certain times, generally intended for the salvation of the dead

Id શ્રદ્ધ સરાય, *કે*, બાપ દેવાડ Make a choice between the two alternatives, there is no third course

શ્રાપ, Corruption of શ્રાપ.

શ્રાપ વ્રુ, *v t* To curse

શ્રાવક, *s m* [S. a hearer distinct from a teacher or preacher, *from* શ્રુ to hear Or અમળક a Buddhist devotee] A lay follower of Jainism

શ્રાવણ, *s m* [S fr શ્રવણ, 3] The tenth month of the Samvat year, July-August

શ્રાવણી, *s f* A particular religious ceremony performed by the Brāhmanas on the full moon day in the month of Shrāvan (July-Aug)

શ્રાવિહી, Fem of શ્રાવક.

શ્રી, *s f* [S] Lakṣmī, the goddess of wealth 2 Wealth, glory 3 Beauty, grace 4 The three objects of life ૧૨, duty (યદ્ય), wealth (અર્થ), and fulfilment of desires (વાસ) 5 An honorific prefix to the names of great men, gods, and celebrated works

શ્રી-કાર, *adj* [S fr +કાર a suffix showing the sense of the preceding word *fr* કર to do] Best, superior, superfine 2 Opulent 3 Reputable

શ્રી-ખલુડ, *s m* [S fr +ખલુડ collection] Sandal wood 2 A particular dish made with sugar and spices mixed with curds

શ્રી-ધર, *s m* [S fr શ્રી+ધર+વ્રુ] The god Viṣṇu

શ્રી-પાત્ર, *s m* [+ પાત્ર, પાત્ર] A recluse

શ્રી-ફળ, *s n*. [See ફિર+ફળ] A cocoa nut

Id શ્રીફળ આપવ્રુ To dismiss (ironical)

શ્રી-મત્, *adj* [S fr +મત્, માત્, suffixes showing possession] Glorious, splendid, fortunate

શ્રી-મન્તા, *adj* Opulent, rich, wealthy 2 A term prefixed to the names of kings, equivalent to "His Highness."

શ્રીમેત, Same as શ્રીમેન્

શ્રી-મન્તા-ધી, *s f* The state of being rich, splendid, glorious

શ્રી-માત્, Same as શ્રીમત્

શ્રી-સુખ, *s n* [S. fr શ્રી+સુખ] A glorious or splendid, *fac*

શ્રી-વિગ, *s m* [S fr +વિગ] The god Viṣṇu

શ્રી-રાગ, *s m* [S fr +રાગ] A particular musical mode

શ્રી-ચન્દ્ર, *s m* [S fr +ચન્દ્ર] The particular mark which Viṣṇu has on his breast

શ્રી-ન્યસ્તે, *adj* [See સ્વ+ન્યસ્તે] With one's own hands

શ્રુત, *adj* [S fr શ્રુ to hear] Heard

શ્રુતિ, *s f* Hearing, audition 2 The ear 3 That which was heard by sages, *i e*, the Vedas

શ્રુતિ-કટુ, *adj* [S fr +કટુ] That grates on the ear, harsh to the ear, not melodious

શ્રુતિ-વિષય, *s m* [S fr +વિષય] Sound, the object of the sense of hearing 2 The reach of the ear 3 The subject matter of the Vedas

શ્રેદી, *s f* [S] (In Arith) Progression

Id અભિન શ્રેદી Arithmetical progression
અભિતિ શ્રેદી Geometrical progression
અદી શ્રેદી Ascending progression
ઉદી શ્રેદી Descending progression.

શ્રેણી, *s f* [S] A row, a line

શ્રેય, *s m* [S શ્રેય greater, *comp* of શ્રી-મદ] Moral or religious merit 2 Welfare
Id શ્રેયકર શ્રેયસ્કર Propitious, imparting bliss or happiness

શ્રેષ્ઠ, *adj* [S Superlative of શ્રીમત્] Best, excellent

શ્રેષ્ઠી, *s m* [S શ્રેષ્ઠ See શ્રેષ્ઠ] The foremost among traders 2 A celebrated merchant

શ્રીણી, }
શ્રીણી, } *s f* [S] The hip and loins, the buttocks

શ્રીતા, *s m* [S શ્રીત્, શ્રીતા, a hearer *fr* શ્રુ to hear] A hearer

Id શ્રીતાવન The audience, શ્રીતા-વન

સવત, s m [S સંવત્ See સવત્સર] The era of Vikrama beginning B C 56 57 2 A year of the era of Vikrama

સંવત્સર, s m. [S] Any one of the sixty years making the Indian cycle 2 A year

સંવત્સરી, s f The anniversary of the death of a person

સંવર-વું, v t [S સંવરણ shutting fr સ્વ together+વું to cover] To wind up, to conclude, to finish.

સંવાદ, s m [S fr વાદ] Conversation, a dialogue

સંવિધાન, s n [S fr + વિધાન] Performance 2 Arrangement 3 Plan 4 The arrangement of incidents in the plot of a drama

સંશય, s m [S fr + શી to lie down] Doubt; uncertainty, irresolution, suspicion 2 Misgiving, apprehension.

Id સંશય આવવો-ઉપજવો, સંશયમાં પડવું To entertain a suspicion સંશય દૂર કરવો To dispel a suspicion, to disillusionise સંશય અદૂર થવું The removal of a doubt સંશય પ્રકૃતિ A suspicious nature

સંશયાર્મ-ક, adj [S fr + આત્મા] Doubtful; uncertain

સં શુદ્ધિ, } s n [S + શુદ્ધિ, શોધ] The rough purification

સં-શય, s m [+ fr + શી to go] Refuge 2 Patronage

સં-સર્ગ, s m [S fr + સર્જ to create] Contact 2 A close union of bodies 3 Intercourse, communion, fellowship, association

Id સંસર્ગ કરવો To come in contact with 2 To hold intercourse with સંસર્ગ તરવો To part from, to dissociate oneself from

સં-સર્ગી, adj That is in contact or near connexion with, concomitant, intimate

સંસાર, s m [S fr + સૃજ to move] The universe, the system of created things, the world 2 The earth and its inhabitants, secular life, worldly pursuits, general af-

fairs of life 3 Worldly business, worldly wisdom 4 Human life; the mortal state 4 The cares and troubles of the mortal state

Id સંસાર માડવો To be married 2 To begin the world સંસારમાં પડવું To begin the world સંસાર ચલાવવો, સંસારમાં રહેવું-બેસવું To decently carry on the duties of married life સંસારની નળ, સંસાર ચક્ર, સંસાર વ્યવહાર The ties of married life સંસાર મુખ, સંસારનો તાલવો The enjoyment of the pleasures of one's own home સંસાર-વ્યવહારની ગતિ The tact or intelligence required in conducting oneself decently as a house holder સંસારની રીત The ways and customs of life as a house holder સંસાર-સુધારો Social reform

Prov ઊંઘતી બિના સંસાર નકાલો છે Children are an ornament in a house સંસાર અસાર છે; સંસાર નહીં છે, સંસાર દુઃખ રૂપ છે The world is unsubstantial The world is unreal Worldly existence is full of difficulties and miseries સંસાર પુરે લાગ્યો છે Everywhere we have to face the difficulties of a worldly life

સંસારી ક, adj Worldly, social
અસારી, adj That has the cares of a family, worldly, that is engaged in the business, and exposed to the troubles of human life 2 Having a wife

સમ્પ્રકાર, s m [S fr સ્વ well+કૃ to do] Embellishing, ichining, polishing 2 Consecration, purification 3 An essential and purificatory rite or ceremony, a sacrament 4 An impression on the mind 5 The effects of actions done in a past life 6 Troubles, difficulties

Id સમ્પ્રકાર કરવો To embellish, to refine, to purify 2 To perform purificatory rites and ceremonies માટે સમ્પ્રકાર રીતવાં To be subjected or exposed to troubles and difficulties સમ્પ્રકાર સરસાર Burning the dead body સમ્પ્રકાર-રહિત-વિરહિત-વર્ણિત-હીં Of whom the purificatory ceremonies have not been performed

Prov જોતો જોતો સંસાર (રેડું રેડું મળે) A man is guided in his conduct by the world

marching, siege, defection, and alliance

षडर्शना, *s n pl* [*S fr* र्शना] The six systems of Hindū philosophy taken collectively, *viz* साय, वैशेषिक, सांख्य, योन-मासा and वेदान See ५२११३

षड्भोगि, *adj* [+ भोग an intoxicating drug] Stupid

षड्भुज, *s n pl* [*S fr* + भुज-] The six parts of the body, *viz*, the two arms, the two legs, the head, and the waist 2 The six works auxiliary to the Vedas, *viz* grammar (व्याकरण), prosody (छन्दः) astronomy (ज्योतिष), the science of pronunciation (लिङ्ग), a glossary of the meanings of obscure Vedic terms (निरुक्त), and a directory of the ritual of the Hindū religion (स्तव). 5. Six things, obtained from a cow and considered as auspicious, *viz* urine (मूत्र), cowdung (गोमय), milk (क्षीर), clarified butter (सर्पि or घी), curdled milk (दधि), and yellow pigment (गोशैत्यनी)

षडानन, *adj* [*S fr* + आनन] Six-faced 2. *s m* Kārtikeya, one of the sons of Shiva and commander-in-chief of the gods

षड्ऋतु, *s m pl* [*S fr* + ऋतु] The six seasons of the year, *viz* शिशिर (the cool season), वसन्त (the spring), ग्रीष्म (the

summer), वर्षा (the rainy season), शरद (the autumn), and देवन्त (the cold season or winter)

षड्भुज, *s m pl* [*S fr* + भुज] The six tastes, *viz* sweet, sour, salt, pungent, astringent, and bitter See ५२२३.

षड्विषय, *s n pl* [*S fr* + विषय] The six enemies of the soul, *viz*, lust, anger, carelessness, fascination pride, and envy.

षड्वि, } *s m* [*S fr* + वि] A hermaphrodite, a eunuch

षड्मास, *s m pl* [*S fr* + मास, षट् six+मास.] A period of six months.

षष्टि, *adj* [*S fr* + षि a suffix showing " tens " = षट् + ति] Sixty

षष्ठी, *s f* [*S fr* + षट्, षष्ठि *fr* षट्, षट्, six+य an ordinal suffix] The sixth day of a lunar fortnight 2 The genitive or possessive case (in Gram) षष्ठीत्युपसर्ग The उपसर्ग compound, the first member of which corresponds to a genitive case (in Gram.)

षोडश, *adj* [*S fr* + षट्, षट्, six+दश, दश, ten] Sixteen 2 Sixteenth

षोडशोपचार, *s m pl* [*S fr* + षोपचार] The sixteen ways of idol worship

स.

स, The 43rd letter of the Alphabet, and the 32nd consonant

स, *prep* [*S* See सद] With, together with, along with, *c g* स युज

स, Same as सु.

संज्ञा, Same as संज्ञा

संयम, *s m* [*S fr* सम् together + यम् to restrain] Restraint, restriction, check

संयमन, *s n* Same as संयम.

संयुक्त, *adj* [*S fr* सम् together + युज joined *fr* युज् to join] Joined together, combined united, mixed

संयोग, *s. m.* [*S fr* + योग] Union 2.

Junction 3 Mixing 4 Copulation, coalition, संयोगीकरण, *s n* [*S fr* + करण] Synthesis, composition

संयोगीकण, *s n* [+ कण] A narrow channel joining two seas, a strait

संयोगीकृषि, *s f* [+ कृषि] An isthmus

संरक्षण, *s n* [*S fr* + रक्षण] Protection, preservation

संरक्षित, *adj* Well protected

संलग्न, *adj* [*S fr* + लग्न] Joined, attached

विधि सेवागां, देव श्रवण, ब्रह्मानंदमा सर्वे भक्त — विधिधर.

Sweet potatoes, yams

સાંસ્કૃત્ય, *adj* [S *fr* સ, સહિત with + સ્કૃત્ય organs, limbs] Having organs or limbs, organic

Id. સ્કૃત્ય પદાર્થ Organic matter

સાંસ્કૃત્યી, *adj* [See સુ + ક્ષી] Fortunate, lucky 2 That behaves well, that acts virtuously

Prov સાંસ્કૃત્યીની જલ, ને અસંસ્કૃત્યીના યાદિયા He who has no brains ought to have legs = Little wit in the head makes much work for the feet

સાંસ્કૃત્યેન્દ્ર, *adj* [S *fr* સ+ક્રમે] Transitive (of a verb, in Gram).

સંસ્કૃત, *s f* [Turk ફક્લત = Eng Sackcloth.] A kind of broadcloth, a kind of fine woollen cloth

ગેલેશ્વિય, નાનમ તકિયા, સંસ્કૃત રૂપ વિશાળ

—હરિદાસ

સંસ્કૃત, *adj* [See સ+કૃત, essence] Having the essence, strong

સંસ્કૃત, *adj* [S સક્લ, *fr* સ, સહ, with + કલ a part See સમ્યક્] Whole, entire, all, complete

સંસ્કામ, *adj* [S *fr* સ+કામ desire] Interested 2 Sensual, carnally minded, lustful 3 *adv* Sensually, voluptuously

સંસ્કાર, *s m* [S સુ well + કર to do] Good manners, accomplishments 2 Fashion, love of fashion

સંસ્કાર-કુંડ, Same as સંસ્કાર કુંડ, સ્વી-કાર-કુંડ

સંસ્કારી, *s m* [See સુ well+કાર *fr* કર વ]

A stick placed by Indian weavers in the warp to keep the threads in their proper places.

સંસ્કાન, Same as સુ-કાન

સંસ્કુમાર, *adj* [See સુ+કુમાર.] Delicate; tender

સંસ્કૃત્, *adv* [S] Once

સંસ્કામળ, *adj* [S સુ much+કામળ] Very delicate

સંસ્કાર, Same as સિંકોઈ

સંસ્કર્ષ, *adj* [See સિંકોઈ] Having the stamp (of a coin), true; real. 2 Fine, excellent

સંસ્કર-ખોર, *s n* [See સંસ્કર+P લોર eating *fr* હર્ષ to eat] An insect which lives on sugar, or which is found in sugar

સુધર-ટોટી, *s f* [+ ટોટી] Musk melon

સંસ્કર-પારો, *s m* [+ પારો] A kind of sweetmeat 2 Sugar plums.

સંસ્કો, *s m* [See સિંકોઈ] A stamp 2 A coin stamped 3 [Also see સંસ્ક.] Character; reputation, notoriety 4 Credit

સંખ-શ્વ, *adj* [See સુખ] Meek, quiet, gentle

સખત, *adj* [P સક્ષિત] Firm 2 Hard 3 Solid 4 Difficult 5 Hard arduous, fatiguing; laborious 6 Cruel; unfeeling, rigorous; severe; harsh 7 Strong; resisting penetration or separation, dense 8 Painful, keen; distressful

Id સખત ભાષણ A strong recommendation સખત લખાણ કરવું To write strongly in favour of or against a point at issue સખત મજૂરીની સજા A sentence of imprisonment with hard labour સખત કાયદો An oppressive law સખત તાપ Great heat સખત કામ લેવું To overwork

સખતાર્ષ, } *s f* Asperity, harshness, severity; rigour 2 Hardship, cruelty, oppression 3 Pressing nature urgency.

Id સખતાર્ષ વાપરવી-ગુનરવી-કરવી To be severe or harsh towards 2 To lay down strict injunctions in a matter.

સખલાત, } Same as સંસ્કૃત

સખલાત, } Same as સંસ્કૃત

સખા, *s m* [S સખિ, સખા, a friend] A friend, a companion, an associate

સખાવત, *s f* [Ar સહૌવત્ liberality See સખી] Bounty, munificence; generosity, liberality

સખી, *adj* [Ar સહૌ liberal] Bounteous, munificent, generous, liberal

Id સખીનો લાભ A generous or liberal person

Prov સખીથી મુખ ભરી, કે ઝડ નવાજ દે A civil denial is better than a rude grant = It is charity not to excite hopes that must

of his actions in his past life

N B—The following are the sixteen purificatory rites among the Hindus for males of the three first classes—(1), ગર્ભાશન Sacrifice on or before conception, (2), પુરુષન Sacrifice on perceiving the first signs of vitality in the foetus, (3), અનવર્ધાશન Sacrifice in the third month of pregnancy, (4), સપ્તમસિ Sacrifice in the seventh month of pregnancy, (5), ચતુર્થાશન Sacrifice in the fourth, sixth, or eighth month, (6), નવ દર્શન Giving the infant clarified butter out of a golden spoon before dividing the navel string; (7), નામ દર્શન Naming the child on the tenth, eleventh, or hundredth and first day; (8), નિષ્ક્રમણ Carrying him out to be presented to the moon on the third lunar day of the third bright fortnight, (9), સૂર્યવિદ્યોત્તન Carrying him out to be presented to the sun in the third or fourth month; (10), અન્ન પ્રાશન Feeding him with rice in the sixth or eighth month, or when he has cut his teeth, (11), ચૂડાકર્ચ Tonsure in the second or third year, (12), ઉપનયન Investiture with the sacred string in the fifth, eighth, or sixteenth year, (13), મહાનામ્ય Instruction in the Gāyatri; (14), સમાવર્તન Loosening the Brāhmanical girdle from the loins, (15), વિવાહ Marriage, and (16), સ્વર્ણારોહણ Funeral obsequies

સંસ્કારી, *adj* That has been the subject of a સંસ્કાર, embellished, polished, purified, consecrated 2 Enjoying the effects of good actions done in a past life

સંસ્કૃત, *s f* The Sanskrit language 2 *adj* Of or belonging to the Sanskrit language 3 That has been the subject of a purificatory rite 4 Elaborated, wrought

સંસ્થા, *s f* [S *fr* સ્થા well + સ્થા to stand] An establishment 2 An institution.

સંસ્થાન, *s n* [S *fr* સ્થા well + સ્થાન] A state; a body politic 2 A colony, a settlement 3 A royal city

સંસ્થાનિક, } *adj* Enjoying the revenues of a town or district assigned for maintenance

સંસ્થાપક, *s m* The founder

સંસ્થાપના, *s f* } Setting up, establishing, founding (as a king, an idol, a religion)

સંસ્થાપિત, *adj* Set up, established, founded (as a king, an idol, a religion).

સંહાર, *s m* [S *fr* સ્મ together + હ to take away] Destruction, annihilation, extinction. 2 Collection, assemblage

સંહારકુંડ, *v t* To destroy, to extinguish, to extirpate

સંહિતા, *s f* [S *fr* સહિત collected *fr* સ્મ together + સહિત placed *fr* શા to place] Proximity, esp the proximity of two letters without an intervening pause (in Gram) 2 An arrangement of the hymnal texts of the Vedas into short sentences, named after the person by whom it was made 3 A compilation or compendium of laws, a code, a digest

સર્ધ, *s m* [See સીવંત્ર] A tailor

Prov સર્ધની સાંજ અને મેચીતુ વદાણુ When two Sundays meet. When Calais and Dover meet=At the Greek kalends સર્ધ, સોની ને સાળવી, જમ ન શકે નળવી Put a miller, a weaver, and a tailor in a bag, and shake them, the first that comes out will be a thief.

સર્ધ, } *s f* [See સખી] A female companion, a female friend

સર્ધ-દર, *s m* [See શિર, સર, દર rate] A capitation-tax; a poll tax 2 A tax, an impost.

સઉ, Same as સહુ.

સકડકુંડ, *v t* [See સંકડાકુંડ. સકટ] To bind tight, to tighten

સકન, *s f* A cross-bar, a cross peg (in a cart) 2 See સકુન.

સકર-કન્દ, } *s n pl* [See સાકર + કન્દ.] સકરિયાં,

ranging 3 Addition (in Math)

સંકલિત, *adj* Blended 2 Arranged
3 Added to

સકલ્પ, *s m* [*S fr* + *કલ્પ* to arrange]
Volition, wish, a desire 2 A resolve, a
determination 3 A solemn and formal
declaration or enunciation of purpose, pre-
paratory to entrance upon the performance
of a religious rite or work

Id સકલ્પ વિશ્વસ્ય Hestitation સકલ્પ કરવો
-મુકવો To make a resolution સકલ્પ લેવો To
perform a solemn and formal religious ce-
remony preparatory to beginning a religi-
ous vow 2 To make a solemn resolution
સકલ્પ મુકવો To give up hope સકલ્પ બહુવો
To repeat the sacred formula previous to
beginning a religious vow સકલ્પ ઉઠવો To
'adulge in a reverie

સકલ્પ, Same as સકલ્પ.

સંકલિત, *adj* [*S See* સકલ] Mixed 2
Confused 3 Miscellaneous

સંકેત, *s m* [*S fr* સમ્ together + *કેત* to
make a sign] A sign, a signal; an intima-
tion 2 Assignment, an appointment 3
Abbreviation

Id સંકેત-સ્થાન A place of assignation
or appointment, especially between lovers

સંકોચ, *v t* [*Dh Des* સંકોચ્ય *fr* સંકો-
ચિત્ત્વ made narrow, contracted *S*
સંકોચન winding up, narrowing, *fr* સમ્ to-
gether + *કલ્* to hold] To wind up, to gather,
to fold

સંકોચ, *s m* [*S fr* સમ્ together + *કલ્*
to contract] Contractedness 2 Difficulty
3 Reserve 4 Drawing together, in, or up
5 Straitness

સંકોચન, *s n*. Drawing together, in,
or up, narrowing, contracting, shrinking,
shrivelling

સંકોચ્ય, *v t* To be contracted, to
be narrowed, to shrivel up 2 To be a-
shamed

સંકોચિત, *adj* Drawn together, in, or
up 3 Become reserved or close, abashed
Intimidated, overawed

સંકોચ્ય, Same as સંકોચ્ય

સંકોચ્ય, *s f* [*See* સંકોચ] Brighten-
ing, enlivening, the act of exciting

સંકોચ, *v t* [*See* સંકોચ] To brighten,
to enliven, to stir up

Id દેવતા સંકોચવો To brighten burning
fire લાકડા સંકોચવો To stir up fuel 2 To
partake in a transaction

સંકોચ, Same as સંકોચ

સંકોચ, *s n* [*S See* સંકોચ] The
transit of a heavenly body

સંકોચ, *s f* [*See* સંકોચ] The winter
solstice, the sun's crossing of the tropic of
Capricorn 2 *adj* Passed or gone on 2
Entered

સંકાન્તિ, *s f* [*S fr* સમ્ together + *કન્તિ*
to walk] The passage of the sun or of the
planets from one sign of the zodiac into
another

સખા, Same as સંકોચ

સખા, *s m* An inclination to ease
nature 2 Disgust 3 Shame

સંક્ષિપ્ત, *adj* [*S See* સંક્ષેપ] Abridged;
abbreviated

સંક્ષેપ, *s m* [*S fr* સમ્ together with +
ક્ષિપ્ to throw] Abridgment, abbreviation
સંખ્ય, *adj* [*S See* સંખ્યા] That can be
numbered or counted

સંખ્યા, *s f* [*S fr* સમ્ together + *ખ્યા* to
tell] A number, a figure 2 Numeration

Id સંખ્યા માંડવી-લખવી To write down a
number

સંખ્યા-વાચક, *adj* [+ *વાચક*] Meaning a
number (of a word), numeral

સંખ્યા-વિશેષણ, *s n* [*S fr* + *વિશેષણ*]
A numeral adjective

સંગ, *s m* [*S fr* સમ્ to go] Associa-
tion, society, companionship 2 Contagion,
infection 3 Congress of the sexes, copula-
tion, coition 4 Union, junction

Id સંગ કરવો To associate with
સંગ-તત્ત્વો-મુકવો To leave the company of

Prov સંગ તેલો સંગ A man is known by
the company he keeps. *Thou art what thou
goest with, and I will tell thee*

end in disappointment સખીથી બોવ બાલા, ચૌર સુખા મોહ કાલા May the charitable prosper, and damn the face of a miser

સખી, *s f* [S See સખા] A female friend or companion

સખી-ભાવ, *s m* [S *fr* + ભાવ] The relation of friendship to a woman 2 Being womanish, womanish conduct, feminism

સખુન, *s m* [P હુક્ત] Speech 2 A promise 3 A request

Id બે સખુન કહેવા To remonstrate બે સખુન સાંભળવા To patiently listen to advice સંખેદ, *adj* [S *fr* સ with + ખેદ] In distress

સખો, Same as સખા.

સગ, Same as શગ

સગ-ટો, *s m* [See ડોહું] The end of a garment

સગડ, *s f* [See સગવડ] A track, a clue 2 A footmark, the print or impression of a foot

સગડી, *s f* [હ શકટી a small cart] A pan to hold live coal or embers, a fire pan, a portable iron grate

Id સગડી નાંચે લેવી To take upon one's self another person's troublesome duty બાળી સગડી A debt 2 A continuous trouble સગડી સજાવાવી To light a fire in a portable iron grate

સગણ, *s m* [S *fr* સ a particular foot in prosody + ગણ] A particular foot in Sanskrit prosody, an anapaestus foot, (— — —)

સગન, *s m* An iron nail fixed in the pole of a plough for fastening the yoke

સગ-પણ, *s n* [See સચુ + પણ *fr* હ ત્ત a suffix showing quality] Relationship, affinity, connexion, relation

Id સગપણ કરવું To betroth

સગરામ, *s m* A kind of carriage

સગવડ, *s f* [See સુ + ધડ-વું Or સુ+ગન] Convenience 2 Suitableness 3 Accommodation, room 4 Roominess

સગ-ચીડ, *s f* [See સચું + ચીડ] Same as સગ-પણ.

સગરણ, *s f* An occasion - an opportunity

સગા-ઈ, *s f* [See સચુ] A betrothal, an affiancement 2 Relationship, connexion

સગીર, *s m* [Ar સગીર minor *fr* 'સિગ્ન' in-fancy] A minor, a person under the legal age

સચું, *adj* [See સ-ગોત્ર] Cognate, proper, full, born in the same family 2 [See સ-ગા, or સ-ગીય] Related, formed by blood-relationship 3 *s n* A relation, a relative, a kinsman

Id સગા સહેલાર Born in the same family; relations and kinsmen, kith and kin સગા સબંધી-સચું-સાગવું Friends and relations, relatives both near and distant

સ-ચુણ, *adj* [S *fr* સ with + ચુણ] Having attributes, having a perceptible or sensible form

સ-ચુરો, *adj m* [+ ચુર] Having a religious guide

સ-ગોત્ર, *adj* [S *fr* સ common with + ગોત્ર] Of the same family; born in the same family, sprung from a common ancestor

સધડી, Same as સગડી

સધળું, *adj* [See સધળ] All, whole; entire, complete

સંકટ, *s n*. [S *fr* સમ્ together + કટ side] A strait, a difficulty, a trouble 2 Adversity

Id સંકટ પડવું To be put to inconvenience or difficulty સંકટ વેઠવું To put up with an inconvenience or difficulty

સંકડાસ, } *s f* Closeness, want of sufficient accommodation

સંકડામણ, }

સંકડા-તુ, *v z* To be crowded

સંકર, *s m* [S *fr* સમ્ together + કૃ to scatter] Intermixture, a medley 2 A mixed caste or race

Id વર્ણ-સંકર Intermixture of castes

સંકર્ષણ, *s n* [S *fr* + કર્ષ to draw, to to plough] Drawing, attracting, pulling 2 Ploughing

સં-કલન, *s n* } [S *fr* સમ્ together with સં-કલન, *s f*] સમ્ to collect] Mixing; blending 2 Ar-

(a business or an undertaking) without any obstruction in the way. સચરાચર વ્યાપક To pervade, to permeate 2 To engross the attention of

સચ, Same as સોચ.

સ-ચિન્તા, *adj* [S સ with + ચિન્તા] Anxious 2 Filled with gloomy thoughts.

સચિ, *s f* [S ચી] The wife of Indra

સચિવ, *s m* [S] A minister of state 2 A vizier

સ-ચેતન, *adj* [S fr સ+ચેતન] Animate, living 2 Awake, vigilant

સ-ચોટ, *adv* [See સ+ચોટ] Striking directly; with full force 2 Prosperously 3 Firmly, being well established 4. [See સચ+ચટિ] Honestly

સ-ચોડું, *adj* [+ ચોડું] All, complete, entire, full 2 *adv* Completely, entirely, fully.

સચ્ચરિત્, } *s n* [S See સત્ + ચરિત]
સચ્ચરિત્, }
Good conduct

સચ્ચિદાનન્દ, *s m* [S fr. સત્ + ચિત્ + આનન્દ] That which is Truth Intelligent & Joy, God, the Supreme and all sustaining essence

સચ્ચુ, Same as સોચું.

સચ, *adj* [S સજ ready] ready 2 fitted up, furnished, equipped 3 Armed

સચ-ક, *adj* [See સચ] Watchful; awake.

સચક યઈને સુ-દરી દાવા, વસ પહેરો ની વાળી

—દયારામ

સ-ચક, *adj* [S છટ fr સુ+કટ] Strong 2 Firm, immovable 3 Unchangeable 4 Past recovery, dead

Id સચક ઝાલુ-પકડુ To hold fast or firmly સચક માર A severe beating સચક માપ A severe blow અગ સચક રહી નહુ To be quite stiff (of the body) સચક યઈ નહુ To be overawed, to be cowed down 2 To be dead સચક લેવું To threaten

સ-ચન-તા, }
સ-ચન-તાઈ, } Same as સુ-ચન-તા.
સ-ચનાઈ, }

સ-ચની, *s f* [See સચન] A mistress; a sweetheart 2 A woman's female companion

સચ-વુ, *v t* [See સચ, સચ] To make ready; to equip 2 To adorn, to decorate 3 To sharpen, to whet 4 *v i* To become prepared or ready 5 To become fit 6 To speak

સચે સાદે સારે સુવદની, આદી તો લખી નથી
—મેમાન્દ.

Id ચણચાર સચવા To put on ornaments, to adorn oneself સચને બેસવું To be ready

સ-ચળ, *adj* [S સજન fr સ + ચળ, ચળ] Filled with water, having water, containing water

સજન, *s f* [P સજો fr સજદ્ to deserve] Punishment, chastisement, correction

Id સજ કચી-મારવી-દેવી To punish

સજન-ઈ, *s f* [See સજ, સજ] Preparations.

તે સર્વને આજ્ઞા દીધ, ધીને સત્વર સજઈ સિદ્ધ
—મેમાન્દ.

સજઈ, Same as સહાયી

સ-જન, *adj* [S જ well + નતિ] Of good birth or family 2 Civil, good-natured 3 Dutiful, virtuous

સ-જનતિ, } *adj* [S fr સ common with +
સ-જનતીય, }
નતિ] Of the same caste or species, homogeneous

સજનો, *s m* [See સનું] Health

સજનય, } *s f* [See સંધ્યા] Meditation.
સજાય, }

2 Advice, instructions

સજનો, *s m* [See સચનું to sharpen] A razor

સજવર, *adj* Fit, suitable

સજ હું, *v i* [Pass of સચ] To be made ready 2 To be adorned

અનિત, *adj* See ધાર, મચર.

સ-જન, } *adj* [S fr સ+જન] Forever
સ-જનન, }
સ-જનું, }

ing life, animate, alive

Id સજન પાણી Ever flowing water 2 Inexhaustible water સજન-ગીરખી A plant

does

સંગત, *s f* Same as સંગતિ. 2 *adj* Accompanying; united, connected with, attached to

સંગતિ, *s f* [S fr સમ્ together + ગતિ] See સંગ.

Id સંગતિ દોષ The bad effects of vicious company

સંગ-હિસ, *adj* [P સ્થા a stone + હિસ the heart. See હિસ] Hard-hearted, relentless, cruel

સંગમ, *s m* [S. See સંગતિ] A junction; a meeting, a union 2. A confluence (of rivers)

સંગત, } Same as સંગતિ.

સંગતિ, } Same as સંગતિ.

સંગતી, *s m* A companion
સંગી, *adj* [S સંગિત, સંગી. See સંગ] Accompanying; following, attached to

સંગીત, *s n*. [S fr સમ્ together + ગે to sing See ગા] Singing, music 2 The science of music

સંગીન, *adj* [P સ્થા a stone, a weight + ન suffix = "made of"] Solid, hard 2. Heavy; massive 3 Thick, dense 4 Complete 5 Strong, conclusive, able to prove the conclusion

સંગે, } *prep* [See સંગ] With,
સંગતે, } along with, accompanying

સંગ-મરમર, *s m* [P સ્થા a stone + નર્મ = Gr. *marmaros* marble] Marble

સંગ્રહ, *s m* [S fr સમ્ together + ગ્રહ to take] A collection, an accumulation, a compilation. 2 An assemblage, a heap, a store, a hoard

સંગ્રહ-છી, *s f* [S] Dysentery, costiveness alternately with diarrhoea.

સંગ્રહ-સ્થાન, *s n* [+ fr સંગ્રહ + સ્થાન] A museum

સંગ્રહી, *s m* He who is in the habit of accumulating or collecting

સંગ્રામ, *s m* [S] A war, a battle

સંધ, *s m* [S fr સમ્ together + ધ્વ to n] A crowd, a multitude 2. A body of

pilgrims.

Id અપ યાત્રે To lead a body of pilgrims
2 To become ineolvent આ સધ કારીએ નવાનો નથી This unwieldy and disorganized business cannot be brought to a successful termination

સંધટ, *adj* [S fr સ્વ + ધટ to form] Crowded

સંધર-વે, *v t* [See સંધટ] To preferre
2 To board.

પ્રોર સપરો સાપ પસ કામના આવે Keep a thing for seven years, and you will find a use for it

સંધરા, *s f* [See સિંગુ being used in cupping] Venesection, opening a vein.

સંધરો, Same as સંધર.

સંધ-વી, *s m* [S સ્વપ-વાટે. સ્વપવાટી, fr સ્વપ+વાટ to carry See સમ, વહેવ] The leader of a body of pilgrims

સંધારિ-યો, *s m* [See સંધારો] A worker on a lathe

સંધારો, *s m* [Hem Des સપારી = S યુગ્મ a couple] A lathe.

Id સપારે ચઠાવુ-ડોરારુ To work on a lathe 2 To give brightness and polish to a thing by working it on a lathe એ સંધારે ઉતારે Perfectly similar

સંધાત, *s m* [S fr સ્વ together + ધાત a group fr રવ to go] A multitude, a group

સંધાત, } *s m* Accompanying on a
સંધાથ, } journey; an escort

Id. સપાત લેવો To get a good and trust worthy company or companion

પ્રોવ સપાતની મારી સાસરે ગઈ, ને, ટાલે ઝાલી લશી રહી To take useless trouble

સંધાતી, } *s m f*. A companion on a
સંગાથી, } journey

સંધાતે, } *prep* With, accompanying,
સંધાથે, } in company with

સંચરાચર, *adj* [S fr સ + ચરાચર.] Including movable and immovable things

Id. સચરાચરે (કામ) ઉતરવું To be finished

संयुक्त, Same as संयुक्त.

संयुक्त, Same as संयुक्त

संयोग, *s m* [See संयोग] A coincidence, a concurrence of events at the same time

2 A conjunction, a meeting 3 An interview 4 Orderly and discreet arrangement or management 5 An event, an accident

संनोरी, *s m* [See संयोग] An ascetic who does not leave his worldly affairs

संनोरी, *s f* A kind of sweetmeat peculiar to the Diwālī holidays

संज्ञा, *s f* [*S fr* सम् together + ज्ञा to know] That by which a thing is known, a name, a sign 2 Return of consciousness after a swoon. 3 A signal, any kind of gesture 4 The Gāyatrī of the Vedas 5 A technical term

संज्ञ, *s m* [Eng *Set*] 1 set, an assortment, a number of things that suit each the others, a suit

संज्ञ, } *adv* [*Guj* संज्ञ, अज्ञ, इति + हेतु] In an instant, quickly 2 Forcibly, violently

संज्ञ-संज्ञ, *v* 1 To run away, to abscond, to decamp, to be off in a shake 2 To start and disappear, to slip, to slide

Id संज्ञी नञ्, संज्ञी नञ् To run away, to decamp

संज्ञ-संज्ञ, *v t* To strike, to beat 2 To sew

संज्ञ-संज्ञ, *s m* A noose, a running knot, a slip-knot. 2 A little mouse 3 *adv* That which slips or slides

संज्ञ-संज्ञ, *s m* A stick, a walking stick
संज्ञ-संज्ञ, *adv* [See संज्ञ-संज्ञ] Higgle dy-piggledy 2 *s f* A jumble, a number of odd things, any disorderly collection of various kinds of articles, a medley, a miscellany 3 *adv* Confused, disorderly

संज्ञ, *adv* [Eng *Settle*] Settled, agreed upon, determined, fixed

संज्ञ, Same as संज्ञ संज्ञ

संज्ञ, *adv* [Imit See संज्ञ, संज्ञ संज्ञ] Imit of the sound produced by striking a whip,

&c 2 Smartly, briskly

Id संज्ञ संज्ञ के Promptly, smartly
संज्ञ, *s f* A large and long whip making a cracking sound

संज्ञ-संज्ञ, *adv* [+ संज्ञ, संज्ञ-संज्ञ] In a shake, in a jiffy, in an instant

संज्ञ, *adv* [*S fr* संज्ञ] That has a commentary annexed to it 2 Annotated.

संज्ञ-संज्ञ, *s m* [See संज्ञ] A speculator

संज्ञ-संज्ञ, *adv* [See संज्ञ, संज्ञ संज्ञ] Smartly, promptly, in a shake, in a trice

संज्ञ-संज्ञ, } [See संज्ञ + P क्तिर enjoying

fr क्तिर to enjoy, and वाक् practicing *fr*. वाक्तिर to play] See संज्ञ-संज्ञ

संज्ञ, *s m* [See संज्ञ] Speculation, a gambling transaction 2 A time bargain 3 Stealing, theft

संज्ञ संज्ञ Loose, not tight

संज्ञ, *adv* [Imit] Crackling, cracking

संज्ञ, } *adv* [See संज्ञ-संज्ञ] Being stiff or motionless

संज्ञ, *s f* [*S* संज्ञ *fr* संज्ञ, संज्ञ, to move]

A main road, a trunk road, a straight road.

2 A road that is made

Id संज्ञ संज्ञ A straight road, a straight

way वाक् संज्ञ A rail road संज्ञ वाक्-संज्ञ

संज्ञ To make a road

संज्ञ संज्ञ, Same as संज्ञ

संज्ञ-संज्ञ, *s m* [See संज्ञ] A draught of liquid food taken with the hand

संज्ञ-संज्ञ, *adv* [See संज्ञ-संज्ञ] Two and a half (used in secret communication)

संज्ञ-संज्ञ, *s m* [See संज्ञ, संज्ञ-संज्ञ] One who blindly sticks to his own opinions or assertions

संज्ञ-संज्ञ, *v* 1 [*S* संज्ञ to be dissolved] To rot; to corrupt. 2 To putrefy

संज्ञ संज्ञ, *v t* To make a latticed frame with bamboo chips

संज्ञ-संज्ञ-संज्ञ, *v* 1 [Imit] To make sharp, successive sounds, as in firing

संज्ञ-संज्ञ संज्ञ, *v* 1 [*Hem* Des मन्त्रादिभ = *S* गरिमापितम् much heated *fr* *S* सम् together +

which grows rapidly, and lives though cut down સજવન કરવું To bring to life again; to revive

Prov. સજવે પૂછે નજવાને “ ગુ મને કઈ દે ” નજવે પૂછે સજવાને “ તારી એક ટુટી કે બે ? ” He begs a blessing of a wooden god

સ-અવારોપણ, *s. n.* [See સજવ+આરોપણ] Personification

સ-એકું, *s. n.* [See સ + એકું] A married couple living together

સંજ્ઞા, }
સંજ્ઞા-ત, } Classical forms of સંજ્ઞા,
સંજ્ઞા

સંજ્ઞા, Same as સંજ્ઞા

સંજ્ઞાન, *s. m.* [S fr સત્સંજ્ઞા] A virtuous man, a well bred man 2 A beloved man, a paramour

સંજ્ઞાન, *s. n.* [See સંજ્ઞા] The act of decorating, decoration

સંજ્ઞાન-તા, }
સંજ્ઞાન-તા-ઈ, } *s. f.* [See સંજ્ઞાન a virtu-
સંજ્ઞાના-ઈ, }
ous man] Gentlemanliness 2 Goodness, politeness.

સંજ્ઞા, *s. f.* See સંજ્ઞા 2 Bedding and a couch given to a Brāhmana on the thirteenth day after death

સંજ્ઞા, *s. m.* Same as સંજ્ઞા 2 A plan, a design, an arrangement 3 A contrivance in the side of a wall or beam, or a drawer in a big box (પટારા), for keeping precious things in time of danger, so skilfully arranged that it is likely to escape one's notice even on close examination

સંજ્ઞાકું, Same as સંજ્ઞાકું

સંજ્ઞાય, *s. m.* [S fr સમ્ together + વિ to collect] An accumulation, a collection, a heap, a hoard

સંજ્ઞારું, *v. t.* [S સમ્ all around + ચર to walk] To walk about, to enter and roam over 2 To pervade, to penetrate

સંજ્ઞારું, *v. t.* [See સંજ્ઞાય, or સંજ્ઞારું] To collect 2 To store up carefully

Id સંજ્ઞારી રાખવું To store up carefully

સંજ્ઞારું See સંજ્ઞારું To turn the tiles

on a roof

સંજ્ઞા, *v. t.* [S સમ્ together + વિ to collect. See સંજ્ઞાય] To accumulate, to amass

સંજ્ઞા, *s. n.* [S સીવલ fr સુવર્ણ name of a country] Natron

સંજ્ઞાર, *s. m.* [S See સંજ્ઞારું] Per vasion, penetration 2 Stirring about, lively motion

સંજ્ઞારું, *v. t.* [Caus of સંજ્ઞારું] To throw, to pour (water, &c)

કથોદક સંજ્ઞારી, પરાણે કરાવ્યું મળ્યું —વીરજી.
2 To turn about

સંજ્ઞારું, *v. t.* [S સમ્ together+પાદ+કું] To turn the tiles on a roof

સંજ્ઞારી, *adj.* Wandering 2 Changing, unsteady 3 Eranescent 4 *s. m.* A transient or evanescent feeling which serves to strengthen the prevailing sentiment

Id સંજ્ઞારી ભાવ A transitory feeling, accessory to the prevailing feeling, acting as its feeder, and strengthening it in various ways, whether openly or covertly

સંજ્ઞિત, *adj.* [S See સંજ્ઞાય] Amassed, accumulated 2 *s. n.* The stock of merit or demerit over and above that portion of it which causes the allotment of good and evil to be experienced in any particular birth, or of merit and demerit wrought out and laid up in preceding stages of existence

સંજ્ઞા, *s. m.* [See સંજ્ઞા] A machine 2. An engine

સંજ્ઞારો, *s. m.* [See સંજ્ઞાય, or સંજ્ઞાર] Carbonate of soda

સંજ્ઞા, *s. m.* [See સંજ્ઞા] Admonition, remonstrance

સંજ્ઞા, } *s. f.* [See સંજ્ઞા] Evening;
સંજ્ઞા, }
eve, the close of day

સંજ્ઞા, } *s. m.* [P સંજ્ઞા] An orna-
સંજ્ઞા, }
mental border to garments, a fringe

સંજ્ઞામી, *s. m.* [See સંજ્ઞા] A class of
સંજ્ઞામી,

સત-શુગ, Same as સત્ય-શુગ
સત ત, *adv* [*S fr* સમ્ together + ત્ to stretch] Always, eternally, continually

આત્મા સહિત સદ્ આર્પિને, સેવે સતત યદ દાસ
—દયારામ

સતમ, *s m* [*P* સિત્ત] Tyranny 2
Violence, oppression
Id સતમ શુભરથી To tyrannize over, to oppress.

સતમી, *s f* [*Eng Custom*] An invoice or manifest, a passport for a ship to leave the harbour

સતર, *s f* [*Ar સર્*,] A row, a line 2
A series, a column

સતાર, *s m f* [*P* સિતાર *fr* સિ three+તાર a wire Or, See હ+તાર] A guitar with six or three strings

સતારો, *s m* [*P* સિતાર=*Gr astron*=*Eng Star*] A star 2 Fortune, luck

Id સતારો પાસરો હોવાથી Through good fortune

સત્તાવ હું, *v t* [*Hem Des* સત્તાવ = *S* હર્ષિતમ્ excited See સત્તાવ-હું] To harass, to tease, to vex.

સતિ-યો, *s m* [See સત્] A truthful man, an honest man

સતી, *s f* [*S* See સત્] A chaste and virtuous wife 2 A woman who burns herself alive with her dead husband

Prov સતી શાપ દે નહિ, સખણીના હાગે નહિ
Cattle do not die from cow's cursing

સત્, *adv* [See સત્] Just, virtuous

સત્, *adv* [See સત્] Being, existing, continuing

સત્કર્મ, *s n* [*S fr* સત્+કર્મ] A virtuous action

સત્કાર, *s m* [*S fr* +કૃ to do] Respect, courtesy, paying reverence or respect 2 Welcoming and entertaining a visitor

સત્કાલ-ક્ષેપ, *s m* [*S fr* + કાલ + ક્ષેપ] Spending time in good deeds

સત્ક્રિયા, *s f* [*S fr* +ક્રિયા] A good action

સત્તમ, *adv* [*S fr* સત્તમ] Best 2. Most true

મહા સકટ પરિણુ હો, હરિચંદ્ર બૂપને,
પક્ષી સતમ બાળો હો, સુખ થયુ તે અનુપને
—મેમાનંદ.

સત્તર, *adv* [*S* સત્ seven + દશ ten; See સાત+દશ] Seventeen, 17

Id સતર આના ને બે પાઈ Most agreeable or acceptable

Prov સતર સાંધા, ને સો વાધા A chain may break at any link. The more complex a machinery, the more liable is it to go wrong

સત્તા, *s f* [*S fr* સત્] Being, existence 2 Ownership, mastership 3 Authority, power, jurisdiction 4 Strength, power 5 Wealth, riches

Id સત્તા આવવી To get strength after a sickness, to convalesce સત્તા આપવી To give power to, to empower, to authorise સત્તા મળવી To get power, to be authorised સત્તા ચલાવવી To exercise power ઉપર સત્તા ચલાવવી To tyrannize over અપ સત્તા One's own powers

Prov સત્તા આગળ સદાણુપણુ થા કામનું? The intellect is powerless before brute force

સત્તાણુ, *adv* [See સાત + નેવું] Ninety seven, 97

સત્તા-ધારી, } *adv* [*S fr* સત્તા + ધરાવ-વું, સત્તા-ધીરા, }
અધીરા] Being in power or authority, ruling, governing

સત્તા-લોભી, *adv* [*S fr* + લોભી] Greedy of power, ambitious

સત્તાવન, *adv* [See સાત + પચાસ] Fifty seven, 57

સત્તા વાન, } *adv* [*S fr* સત્તા+S વત્, વન, સત્તા વાણુ, }
=ગુણ વાણુ having] Powerful, mighty See સત્તાધારી

સત્તાવીસ, *adv* [See સાત+વીસ] Twenty-seven, 27

સત્તો, *s m* [See સાત] A card or a die marked with seven points 2 A throw of seven with dice

સત્ત્વ, *s n* [*fr* સત્, S + ત્ a suffix showing quality] Being, existence, entity

સત્ to be hot] To simmer, to be boiled
સક-સકા-ટ, *adv* [See સક, સક દધને]

Nimble, with light, quick motion

સક-સેટ, *adv* [S સન seven+શ્વેટિ sixty
See સાત+સાઠ] Sixty seven, 67

સકાક, *adv* [See સક, Imit] Quickly
મારિયુ સકાક સર, નેય નેય મુગ એ તે —વણીલ
સકા-કો, *s m* [See સકાક] A sounding
stroke or lash 2 The roaring and bellow-
ing (of a storm, &c) 3 The crack, whack
(of a sound and hearty caning &c.)

Id સકાકો ધણુવો-મારવો To take a large
draught of a liquid

સકિ-યો, *s m* [See સર a string] A
large vein found in a preparation of અગવી
leaf

સકો, *s m* [See સક હું] Putrefaction 2
The cause of putrefaction

Id સકો પડવો-પેસવો To begin to rot

સક, *s m* [Hem Des સકો = S સ્તમ્ભ: a
pillar] The sail of a ship

Id સક ચઢાવવો To hoist a sail, to unfurl
a sail

સક, *adv* [See સ નક] Being stiff or
motionless 2 Stupid, bewildered

સક, *adj* [S સુ well + કુદ See સ-નક]
Hard, unyielding to pressure

સણ, Same as શણ

સણ-કો, *s m* [Guj સણ Imit] A whiz-
zing sound emitted from the nose while
taking a deep inspiration. 2 A shooting
pain, a lancinating pain

Id સણકા નાખવા-આવવા-મારવા To feel a
shooting pain

સણગટ, *s m* [See સણગાર] That part
of a woman's dress which covers the body
from the head to the waist

સણગમ-હું, *v t* [Passive of સણગાર-હું]
To be adorned

સણગાર, *s m* [S શૃંગાર] Ornament,
decoration

સણગાર હું, *v t* To adorn

સણગો, *s m* [See કણગો] A young
shoot, a sprout

સણંગ, *s f* [See સુ-રંગ] A passage under

ground, a subterraneous passage 2 House-
breaking

સણદ, Same as સનદ.

સણદી, Same as સનદી

સણલિડી, Same as શણલિડી

સણ-સણ, *adv* [Imit] Fizzing (imitative
of the sounding in boiling).

સણ-સણ હું, *v t* To fizz, to hiss, to boil.

સણ-સણા-ટ, *s m* A fizzing sound,
the sound of boiling

સણમાર-હું, *v t* [See અણસારો, or S સ્મ
well + માર to cause to move fr મૂ to move]
To give a signal, to a bullock, horse, &c,
to make it run faster

સણિ-યું, *s n* [See યણિયું] Hemp cloth
2 A cloth worn round the waist and loins
by the Hindus while they are sacrament-
ally clean

સણિ-યું, *adv* [See શણું] Circumspect;
quick of understanding, sharp

પક્ષીના લડ તે દાગ, ચોપગમા શિયાળ સણિયું,

નવ સદો નરમાદ, ભાડ વિદ્યા તે સણિયો

—સામજાભટ.

સણીજી, *s f* [S સવન birth fr સૂ to give
birth to+જ] Mother

મણીજો, *s m* Father

મણડાસ, *s m* [Guj છડાશ fr છાડ-હું]
A privy

સત્, *adv* [S ફિ અત્ to be] True, real,
actual, that truly is or exists 2 Good;
virtuous. 3 Right, correct 4 Proper 5
Genuine, not counterfeited or imitated, 6
Honest, upright, free from fraudulence or
guile *s n* Essence 1 Virtue, probity,
integrity, honesty 2 Veracity, inward
purity 3 Truth, reality, the real being

Id સત્ આવવું To be inspired with ani-
mation or life સત્ ચડવું To be possessed by
an elevating excitement [said of a woman
(સદી) burning herself on the funeral pyre
of her husband]

Prov સત્કા જેલી રામ Truth is God's
daughter=Virtue is as good as a thousand
shields સત્તી બાધી જેદની The world is ruled
by Truth

સદર, *અર્થ* [Ar સદર a president] Chief, supreme

સદર-અમીન, *સ મ* [+ અમીન] A Native Civil Judge subordinate to the District Court

સદર-પરવાનગી, *સ ફ* [+ પરવાનગી] Full permission, unconditional permission

સદર-ખબર, *સ મ* [See સદર+ખબર] A bazaar in a British camp

સદર હુ, *અર્થ* [Not used in P or Ar fr સદર+Ar તુ he] Aforesaid, set forth above, mentioned or indicated above, above al- luded to

સદરૈ, *સ મ* [Ar સદર the chest] A shirt worn by the Parsis, as enjoined by the religion of Zoroaster

સદ-તુ, *વ ૨* [See સત, સદ] To be agree- able, to suit

સ-દળ, *અર્થ* [See સ with + દળ thick ness] Thick, pulpy

સદા, *અર્થ* [S] Always, at all times for ever, eternally

સદા-કાળ, [+ કાળ] Same as સ દા

સદાચરણ, *સ ન* [S fr સત, સદ, આચરણ] Good action, good and right conduct or behaviour 2 Good practice

સદાચાર, *સ મ* [S fr + આચાર] Good morals, good conduct or behaviour

સદાનન્દ, *સ મ* [S fr સદા+આનન્દ] Et- ernal joy 2 An epithet of Shiva.

સદાખરે Same as સદા-વર્તુ

સદારદા, *અર્થ* Without cause with a slight cause

સદા વડુ, *અર્થ* [+ વડિ] Wholly, entire ly, solely

સદાવગ્ત, *સ ન* [S સતવર્ત, fr સત સદ, + આગ્ત a crowded place fr અર upto + વર્ત, વર્ત, =L *verto* to turn] A religious daily distri- bution of food to mendicants, foreign beggars, &c

સદા-શિવ, *સ મ* [S fr સદા + શિવ] The God Shiva

સદા-સર્વ-દા, *અર્થ* [S fr સદા+સર્વદા] Always; eternally, constantly

સદી, *સ ફ* [P સદર=S શત=Eng cent=L.

centum a hundred] A century

સદીસા, *અર્થ* [See સદા+દિવસ] In time; at the proper time, timely

સદૈવ, *અર્થ* [S fr સદા, + S જન only] Always 2 Invariably

સદોદિત, [S fr + ઉદિત] Same as સદૈવ સત્ય સદોદિત ન્યયનુ ન્યન છે ના આવે, ના નય, પદ અવિનાશીરે, અવગણ ના આવે—નિરાતભાત

સદ-ગતિ, *સ ફ* [S fr સત, સદ, + ગતિ] Happy state 2 Salvation

સદ-ગુણ, *સ મ* [S fr + ગુણ] Good quality or property 2 Virtue

Id સદ-ગુણ સપત્ત Possessing good quali- ties, virtuous

સદ-ગુણી *અર્થ* Possessing good qualities. 2 Virtuous

સદગૃહસ્થ, *સ મ* [S fr + ગૃહસ્થ] A respectable gentleman

મદર Same as સધર

મદર્મ, *સ મ* [S fr +ધર્મ] True religion. 2 True duty

સદ-યુદ્ધિ, *સ ફ* [S fr + યુદ્ધિ] Good unde standing, good faith

સદ-ભાવ, *સ મ* [S fr + ભાવ] A good or virtuous motive or des re

મથ, *સ ન* [S સદર fr સ્ત to sit] See સ દા] A house, an abode, a dwelling

સઘ, *અર્થ* [S સ્થા] Quickly, readily, at once

સદ-વર્તન, *સ ન* [S fr સત+વર્તન] Good conduct

મદ્ગુ, *સ ફ* [S fr સત, સદ, + વસ્તુ] A real or good thing

સદામના, *સ ફ* [S fr + વાસના] A good desire

સધર, *અર્થ* [S ધુ well-to-do, પર. to hold] See ધર ધ] Able 2 That has wealth or property 3 Affluent 4 Solvent *સ મ* [See યુ+ધરાય] A belly god, a g utter

Id સધર આસામી A person ab's to pay his deb's 2 A wealthy person

મ-વર ધુ Same as યુ-વર ધુ

મ-વામ, *સ ન* [S સદર fr સત + વામ.] The original abode of the soul, Heaven

Id સધમ પોદાયુ-મર્ગ To die

2 Essence, strength 3 Energy, efficacy, virtue 4 The property of excellence or of goodness 5 An elementary substance (e.g. earth, air, fire, &c.) 6 A being, an animal

પ્રથમ અક્ષર પર દૃષ્ટા કરાવેલ, સત્ય ઉપન્યાસોપદેશ
—દયારામ

Id સત્યશુભ The principle of purity or goodness, the first and the best of the three (viz. સત્ય, રજસ and તમસ) properties

સત્ય, *adj* [S *fr* અસ to be See સત] Existing 2 True, real, actual 3 Genuine 4 Sincere, voracious, honest *s n* Existence 2 Truth, reality 3 Genuineness 4 Sincerity, veracity, honesty

Prov સત્ય તરે ડે સત્યમેવ જયતે સત્યનો જય સત્યનો બેલી ઉઠેલ Truth and oil are ever uppermost Truth has always a fast bottom Truth is truth to the end of reckoning Truth is God's daughter

સત્ય તા, *s f* See સત્ય, 5, 6, 7, 8

સત્ય-યુગ, *s m* [S *fr* સત્ય + યુગ] The golden age, or the first of the four Yugas, consisting of 1,728,000 years

સત્ય-લોક, *s m* [S *fr* + લોક] The seventh heaven; the abode of the blessed, the uppermost world, wherein reside truth, Brahms, and saints

સત્ય-વત્તા, } *adj* [S *fr* + વાદી, વક્તા]
સત્ય-વાદી, }

Truthful, veracious

સત્ય-શીલ, *adj* [S *fr* + શીલ] That has a habitual disposition to speak the truth, veracious.

સત્ય-સ્વરૂપ, *s m* [S *fr* + સ્વરૂપ] God, whose form is Truth

સત્યાનાશ, } *s n* [See સત્તા + નાશ]
સત્યાનાસ, }

Perdition, utter destruction, ruin

Id સત્યાનાશ વળેલું To be utterly ruined તાર સત્યાનાશ જય Confound you! સત્યાનાશ જુલું To be left without an heir or child સત્યાનાશ ધાસલું To bring to utter ruin, to ruin in every way

સત્યા-રથ, *s n* [See સત્ય+અર્થ] The

truth, a matter of fact

સત્યાગી, *adj* [See સત્તા+ગી] Eighty-seven, 87

સત્યાગી-યુ, *adj* Pertaining to the year 87

Prov સાસરે સત્યાગીયો, ને પીયર અક્યાગીયો (દુકાળ) Out of the frying pan into the fire

સત્ય, *s n* [S *fr* સ્થ to sit] A sacrifice 2 Reciting the praises of a goddess 3 A place where food is distributed to Brāhmanas and other mendicants.

સત્ય-પ, *s m* [S ક્ષપ a governor, a satrap, *fr* ક્ષપ a dominion + પા to protect] A satrap, a governor of a province

સત્ય-ગાળા, *s f* [S *fr* સત્+ગાળા] A place where alms are distributed, an almonry

સત્તર, *adv* [S *fr* સ with + તર] Hastily, quickly, swiftly, promptly

સત્સંગ, *s m*
સત્-અંગતિ, *s f* } [S *fr* સત્+સદ્+ગ, સ-

ંગતિ] Association with good or religious men 2 Good society

સત્-અંગી, *adj* Associating with good or religious men

સત્થર-પથ, *adv* [Guj સથર redup of પથ *fr* પાથર, or See સાથરા+પાથર] See સથર પથ] Being scattered all about

સત્થરાણુ, *s n* [See સાથરો *fr* S સ્થ to cover] Scattering about 2 A slaughter of an army

સત્ય-વારો, *s m*, [See સાથ+વારું possessive suffix] A caravan, a company of travellers

સથવારો પ્રવાસીનો, મિત્ર ગાનુ સમો યક્ષ, શુદ્ધવાસી દેવો મિત્ર, માનિની મનાય છે —વક્ષભ.

સદ્, The form of સત્, when followed by a vowel or a soft consonant, *s g* સદાચાર, સદ્-ગુણ

સદગર વુ, *v t* [See સદ્, સત્ સત્ય+ગર વુ] To accept as true, to believe to trust

સદન, *s n* [S *fr* સ્થ to sit] A house, a dwelling place

બુદ્ધા ભમે તે, બીજા સદનમાં રોકે રે —દયારામ.

મદ્ય, *adj* [S *fr* મ with + દ્યા] Merciful

સંતોષ, *s m* [*S fr* સ્થ together + ય્ to be satisfied Cf *L Satis* enough] Satis-
faction, contentment, patience

Id સંતોષ થાજવે To reconcile one's mind
to one's unsatisfactory circumstances

Prov સંતોષ સર્વ સુખનું મૂળ છે Content-
ment is the true philosopher's stone

સંતોષ-કારક, *adj* [*S fr* + કારક doing]
Satisfactory

સંતોષ-વૃત્તિ, *s f* [*S fr* + વૃત્તિ] Con-
tented nature, contentment

સંતોષી, Same as સંતુષ્ટ.

સંત્યાનુ, *v* : [See સંસ્થા] To be en-
gaged, to be employed 2 To be betrothed
(of a boy or girl)

સંતેજ, *s m* [*S fr* સ્થ together + જ્ to
tie] The connexion of one portion of a
writing or a speech with another 2 The
context 3 Allusion

સંતેજન, *s m* [*S fr* સ્થ + દીપ] In-
flaming, kindling 2 Exciting

સંદુક, *s m* [*S*] A chest, a coffer

સંદેશ, *s m* [*S સંદેશ fr* + દેશ to show]
A message, tidings, an errand

Id સંદેશ કહાવવો-મેાકવો To send a mes-
sage સંદેશ લાવવો To bring a message

સંદેહ, *s m* [*S fr* + દિહ to besmear]
Doubt, aspicion 2 Ambiguity, uncer-
tainty, suspense

Id સંદેહ પડવો=સંદેહમાં પડવું To feel
doubtful સંદેહ આણવો-લાવવો To entertain a
doubt; to doubt

મંદ્યાણુ, *s m* [See સંધિ] Pickles.

સંધાન *s n* [*S fr* + યા to hold] Unit-
ing, joining 2 Aim 3. Opportunity 4
Conjuncture

Id સંધાન માડવું-મેાડવું To aim at સંધાન
લાવવું To find out a means to gain one's
object by recommendation

સંધાની, *adj* Scheming, designing 2
Watchful in taking advantage of an op-
portunity

સંધાવો, *s m*. [+કાર doing fr. કરવું] A
coppersmith

સંધિ, *s f* [*S* હો સંધાન] A juncture.

2 The euphonic union of letters, a coalition
of letters (in Gram) 3 Treaty, peace 4
Alliance 5 Union 6 The point of junction
7 The exact time, the nick of time 8 A
period at the expiration of a *yuga* or age,
equal to one sixth of its duration, and in-
tervening between it and the succeeding
yuga

સંધિ વા, *s m* [+તિ, વાયુ] Rheumatism
in the joints

સંધુ, *adj* [*S સંધ્ય fr* સ્થ with + ધ્વ n
tie] Whole, entire 2 All, ever

સંધે, *adv* Everywhere

સંધે, Same as સંદેહ

સંધ્યા, *s f* [*S* See સંધિ] The time
which joins any of the parts of a day,
morning, evening, midday 2 [*S fr* સ્થ
well + ધ્વ to contemplate See ધ્યાન] Polig-
ous performance, prayers, and meditation
performed at sunrise, mid day, and sunset

Id સંધ્યા-વદન Performance of the even-
ing prayers

સંધ્યા કાળ, *s m* [*S fr* + કાળ] Even-
ing 2 Nightfall

સંધ્યાક, *s m* [*S fr* સ્થ + ક to bind]
A coat of mail, a suit of armour
ઉચ્ચ આયુષ્ય કરી રખવાળ સનાત પદેથી કર કરાળ
—ભાષ્ય

સંધિ, *adv* [See સંધાન] Being near
or close

સંધિધાન, *s n* [*S fr* સ્થ together + ધ્વ
down + ધા to hold] Nearness, proximity,
neighbourhood, vicinity

સંધિધિ, *s f m* Same as સંધિ ધાન
મંધિધાન, Sanskrit form of મંધિધાન

સંન્યસ, } *s n* [*S fr* સ્થ down + ય
સંન્યસ, } to throw] Renunciation of the world,
turning a recluse, the fourth stage in the
life of a Brahmana

સંન્યાસી, *s m* One who has renounced
the world, a recluse 2 A Brahmana in
the fourth stage of his life

સંન્યાસ, *s m* [*S* નિવૃત્તિ]
S નિવૃત્તિ + હો સંન્યાસ See સંન્યાસ

મ-ધાર-વું, *v* ૧. [See મુધાર-વું] To go off
સ-ધાર-વું, *v* ૨ [See સધાર-વું Or, S go
well + ધાર] To go off

મન, *s m* [Ar સ્વ. year] An epoch,
an era, an age

સનદ, *s f* [Ar સનદ a charter, a certi-
ficate] A commission, a warrant 2 A
charter, a diploma 3 A royal mandate, a
grant

સનદી, *adj* That has obtained a સનદ.
2. Authorised 3 Lawful

સન-મન, *s f* [See શુન્ય + મન] Sorrow,
grief; anxiety

સુભી એમ, સનમના યદ્ય સદ્ બિયા,

દુઃખ માર્યો વેવાદ તથા રે

—દયારામ

સનસ, *s f* Need, want 3 Care con-
cern; anxiety

Id સનસ રાખવી To feel anxiety about,
to be partial to

સનાતન, *adj* [S fr સદા] That has
ever been and will ever be, everlasting,
eternal, perpetual

સનાય, *adj* [S fr સનાય] Having a
patron, that is patronised, protected, or
befriended

સનાદે, *adv* [See સન્નિધિ.] Near, by the
side of

મારા વદાલા સનાદે રહેને રે,

મીઠા બોલા સનાદે રહેને રે

—ગીવિન્દ

સનાન, *s n* [See સ્નાન] Bathing during
a period of mourning for the death of a
relative 2 Intelligence of the death of a
relative 3 A cant term for disappointment,
denial, or refusal

Id સનાન સુતક નડવ-આવડ To be put to
inconvenience or trouble સનાન મારવું To
hold a mourning party at one's own house
for a relative that died at another house
or at a distant place

સનાનિ-યું, *adj* Bearing the intelligence
of the death of a relative 2 Having to
bathe at a time of mourning for the death
of a relative 3 That which has come in
contact with one who has to bathe at a
period of mourning.

સનિ-પાત, Same as મને-પાત

મની, Same as શનિ

સને-ડો, *s m* [See સ્નેહ+ડો dim suffix]

Affection, love

છબિલા સાથે મારો સનેડો બધાણો,

ચાલી તુસારની લાગ સર્વે છોડી રે —શિવભગત.

સને-પાત, *s n* [S સ્નિપત fr સ્ન much+
નિ down + પત to fall] Delirium (General
ly used for delirium before death)

સન્ત, *s n* [S સન્ત પ્ of સન્ત] A saint

Id સન્ત-સમાગમ Association with good
people

મન્ત-તિ, *s f* [S fr સન્ત together + ત્
to stretch] Offspring, progeny, decen-
dants

સુતરું, *s n* [Eng Citron] A citron

મન્તલસ, *s f n* [Ar મન્તલન an empire,
an organisation, See મુક્તાન.] Collusion,
fraud by concert, artifice, a scheme

મંતા-કુકડી, *s f* [See સંતાવ + કુકડી] A
game for children, the game of hide and
seek

મંતા-કુકડુ, *s n* Same as મંતા કુકડી (used
in the Panch Mahāl.)

મંતા-કુકડો, *s m* Same as મંતા-કુકડી (used
in Jhālāwād)

મન્તાડ-વું, *v t* [S સ્મ together + ત્
drawn fr ત્ to draw] To conceal, to hide

સન્તાન, *s m* [S See સન્તિ] Progeny,
offspring, issue

સન્તાપ, *s m* [S fr સન્ત together+તાપ] Affliction, pain, distress, anguish, sorrow

મન્તાપ-વું, *v t* To be grieved, to be
vexed 2 *v t* To grieve, to vex

સન્તાવું, *v t* [S સ્મ together + તાવ્તે is
stretched fr ત્ to stretch] To be conceal-
ed, to conceal oneself

સન્ગુષ્ઠ, *adj* [S fr. + ડુષ્ઠ] Satisfied,
gratified, contented

મન્તોપ, Same as સન્તોષ

સન્તોષવું, *v t* To gratify 2 To satisfy.

સન્તોષો, } *s m* [See સમતોષ] A

weight put into the opposite scale as a
counterbalance.

સમઘી, કૌચ, ચાક, and પુઠર

સમ-ધાતુ, *s f pl* [*S f + ધાતુ*] The seven metallic substances, viz gold, silver, lead, copper, tin, iron and bell metal 2 The seven elementary substances of the body, viz chyle, blood, flesh, fat, marrow, bone, and semen

સમઘી, *s f* [*S*] The Locative case (in Gram) 2 The sanskrit form of સાતેમ

સમ-સાંશિ, *s f* The rule of seven

સમધિ Same as સમ-સધિ

સમ-સ્વર, *s m pl* [*S f + સ્વર*] The seven notes of music, viz સા, રી, ગ, પ, ધ, ની, સ 2 A revolving through of a Purāṇa in a week 2 A tight, *adj* [See સપાટ] Fitting tight, lying in close contact

સંક, *s n* [*Ar* સંક a line, Or, S રણ tender grass] The hair on the pubes 2 A hue a row, a rank, a column

સંકર, *s f* [*Ar* સંકર journey] A voyage 2 A journey, travels

Id સંકર કરી=સંકરે જવું To go on a voyage સંકર ગારવી To go for a pleasure trip on sea

સંકરજન, *s n* A quince, a pear

સંકરી, *adj* Sea going (of a ship) *s m* A mariner, a sailor

સંકરી, *adj* Liberal 2 Extravagant, prodigal

સંકળી, *adj* [*S* સફલ See સ with + કળ] Fruitful 2 Successful, effectual 3 Profitable, advantageous (of a business or concern)

સંકલ્પ, *adj* [*Ar* સ્વચ્છ purity] Sa ne as સ્વચ્છ

Id સંકલ્પ થઈ જવું To be consumed or exhausted, to be removed completely

સંકલ્પ, *s, f* Cleanliness 2 Neatness 3 Gloss 4 Decision, adjustment 5 Spruceness, elegance (of dress, furniture, &c), freedom from dirt or bith 6 Plainness, distinctness 7 A surface, a superficies 8 Fluency, volubility, openness 9 Liquidation (of debts)

Id સંકલ્પ કરવી

હાલ 2 To talk

(કઈ સારવી-

all એકર

સંકલ્પ The same plane

સંકલ્પ-દાર, *adj* [દાર P] Plain, smooth સંકલ્પ, *adj* [*S* સ with + કળ] Feeling anxiety or surprise, being startled or surprised, sudden

સંકલ્પ, *s f* A game for children Same as ઝોબીલું

સંકલ્પ, *s f* [*Ar* ક્ષેત્ર a projection of a wall] The ramparts, a parapet-wall, a breast-work or intrenchment 2 Adjoining land

સંકલ્પ-દાર, *adj* [દાર, P.] Adjoining a wall being near a wall.

સંકલ્પ, *s n* [*P* સ્વચ્છ] A page (of a book)

સંકલ્પ, *adj* [*P* સ્વચ્છ=સ સ્વચ્છ] White સંકલ્પ

સુસળી A kind of drug

સંકલ્પી, *s f* Whiteness. 2 The white of an egg 3 A coating of whitewash 4 A kind of medicine

સંકલ્પી, *s m* Chalk 2 White lead

સંકલ્પ, *s n* [*Heu* Des સંકલ્પ fr S ગર tender grass] The hair of the pubes See સંક, 1

સમ, *s n* See ગળ 2 *adj* [*Hind* સમ સર્વ] All

Id સમ સોનેળાંબાર ગાડ પિત્તળી You spoil a good dish with all sauce સમ સળગી જાય Every one for himself સમરો બની ચુપ Silence is the best virtue=Speech is silver but silence is golden સમરો થો તે ગરવાડ, બાર મરે મરે તે સતી There is one good wit in the country and every man thinks he hath her સમ બંદરકા વેપારી Jack of all trades and master of none સમરો મેરા લગત છે He has a riddle for every horse He will go with every wind He would have a hunger in every pie સમ સળગી સમાધિયો Every one for himself Let every man soap his own beard સમ સાથ, ને, જગતાય=સૌ સાથે મરતુ તે વિવાદ જેટુ મરતુ Social sorrow loses half its sting

સમક, *s m* [*Ar* સર્ક] A lesson, a task

મખાંઝ, *s f* [*P* સર્ક] Green] A portion made of dry hemp-leaves, black pepper, sugar, &c 2 Greenness, verdure 3 Green 4 Culinary veg'

well+માન respect] Respect, honour

સન્માર્ગ, *s m* [S See સત્+ માર્ગ] The right course, the proper way

સન્માર્જની, *s f* [S સમાર્જની *fr* સ્મ well + મૂઝ to wipe] A broom

સન્મિત્ર, *s m* [S See સત્+ મિત્ર] A faithful friend

સન્મુખ, *adv* [S સંમુજ *fr* સ્મ together + મુખ] In front of, before the face of, fronting, facing 2 Looking at with favour, favourable

Id સન્મુખ યત્ To show a bold front, to stand boldly in front of, to oppose

સપ્તમ્બર, *s m* [Eng September] September

સપટા વડું, *v t* [See સપાટી] To close; to shut up, or in

સપડા વડું, *v t* [See પાટી] To catch 2 To entrap, to ensnare 3 To scold, to tar 4 To involve in difficulties, to perplex, to confound, to confuse

સપડાડું, *v &* To be caught 2 To be ensnared, to be entrapped 3 To come into distress 4 To be scolded

સપત, } Same as સપથ
સપથ, }

સપદ સાચા કોણ કહેશે ? મનમીએ મનગાહે રહેશે —કારકી.

સપત્ની, *s f* [S *fr* સ common + પતિ] A co-wife

સપન, } Same as સવન.
સપનું, }

સપરમો, *adv m* [S સુ well + પર્વ] Very great, festive (of a day)

સપરાશુ, *adv* [S સમ્પર્ન *fr* સ્મ together + શૂ to fill] All, whole

સપરિવાર, *adv* [S *fr* સ with+ પરિવાર] Accompanied by children and dependents

સપર્ચા, *s f* [S] Worship

સપસપ, *adv* [Imit] Quickly

સપાટ, *adv* [S સુ well + પાટ extension See પાટ, પટ] Level, flat, plain, even *s f* Flat shoes, slippers *adv* Removing a heap, making plain

Id સપાટ બેસતું આવતું To sit in firm;

સપાટા-મન્ધ, *adv* [See સપાટા+મન્ધ, બા-ધતું] Quickly, smartly, with great speed, with full force 2 Straight; directly, strongly સપાટિ-ચું, *s n* A chip of bamboo or reed

સપાટી, *s f* [See સપાટ] Evenness, smoothness 2 A smooth and level expanse, a surface

સપાટી, *s m* [S સ્વત્ *fr* સ્મ together + પત્ to fall See સપાટી] Quickness, smartness 2 Full force, full speed 3 A blast, a gust 4 A smart slap 5 Activity, smart doing 6 A sounding cuff, a thump, a rap, a stroke, a blow, a puff, a whisk. 7 Action in general, of which rapidity, smartness, vehemence, &c, are the features

Id સપાટી મારતો-ઘાવતો To do an act with spirit or vehemence

સપાડું, *s n* [S સુ well+સપાર] Obligation 2 Favour

સપાદે, *adv* [+પાર] Right, correct, exact.

સપુરું, [=પુડા સાથે S સ + પુચ્છ a tail] Same as સન્મૂળયુ

સપુરું, *adv* [See સુ + પુરતું] Totally; entirely

N B—Always used with a negative, *નહિ*, *ના*, *નહિ*, *નથી*, and means, none, nothing at all, not at all, never

સપુરત, *s f* [+પુરત] Trusting in; confiding in, entrusting to

સપૂત, *s m* [+પુત] A good son, a dutiful son

સપૂત હકે કુ-નિહત-કુ-નિપાત, To prove or turn out to be a good and dutiful son

સપ્ત, [S સત્ત=7, Septem=Gr Hepta=7 ફક્ત] See સપ્ત

સપ્ત-ઋષિ, *s m pl* [S *fr* + ઋષિ] The seven sages, *નિ* મરીચિ અત્રિ, અરુઘિરસ, પુલસ્ત્ય, પુલ્હ, and વસિષ્ઠ 2 The seven saints of the Brahmarshi order, contemporary with each Manu 3 A cluster of seven stars; the asterism of Ursa Major

સપ્ત-દ્વીપ, *s m pl* [S *fr* + દ્વીપ] The seven divisions of the earth, according to Hindu mythology, *વરુણ*, *કશ્યપ*, *કશ્યપ*, *વરુણ*, *કશ્યપ*, *કશ્યપ*, *વરુણ*

સમજ, } s f [See સમજ.૩] Under-
 સમજણ, } standing, apprehension, comprehension
 2 Discernment, power of apprehending
 or comprehension 3 Interpretation, com-
 ment, exposition 4 Pacifying, reconcilia-
 tion, a right understanding 5 An under-
 standing, a tacit agreement

Id સમજના ઘરમા આવવું To arrive at the
 age of discretion

સમજ છું, adj Sensible, prudent, wise,
 easily reconciled 2 Come to years of dis-
 cretion

સમજ-દાર, adj [See સમજ + દાર, F]
 Sensible 2 That has power of understand-
 ing See સમજણું

સમજ-હું, v t. [S સમ well + જા, જાનાતિ, to
 know] To understand, to comprehend, to
 know, to have knowledge of 2 v i To
 come to an understanding, to agree, to be
 reconciled, to be persuaded or pacified

Id સમજ લેવું To settle amicably સમજને
 બેસવું To sit quiet in obedience to the
 dictates of prudence

Prov સમજને નહિ, તે સરખો ભાગ માગે A
 foolish person cannot claim an equal share
 with his wiser colleagues

સમજાવ-વું, v t To make one under-
 stand or comprehend 2 To explain (a
 subject) 3 To bring round, to persuade
 4 To deceive, to take in 5 To pacify 6
 To convince 7 To conciliate, to gain over,
 to reconcile, to satisfy

Id ખોટા-આડુ અવજી-નેમ તેમ-સમજવું To
 give a person a false impression, to influ-
 ence in the wrong direction, to mislead,
 to misguide

સમજી, } adj Wise, prudent, discreet
 સમજી ૬, } 2 Considerate, thinking, reflecting, judi-
 cious, discerning 4 Rational, sensible 5
 Sharp-witted

Prov સમજુ વેરી સારો, પણ મૂર્ખ સાદમજ
 ખોટો A wise enemy is better than a foolish
 friend સમજી ની વાત દર Forwarned fore-

armed

સમજીતી, } s f Understanding 2
 સમજીતી, }

Bringing to a just understanding, bring-
 ing round or over 3 Satisfying, pacifica-
 tion, reconciliation 4 Effecting a right
 understanding 5 Explanation, the art of
 explaining, expounding, or convincing

Id સમજીતી ઉપર આવવું To agree to settle
 a dispute amicably

સમ-ડી, s f A lite 2 [See સમી] A
 kind of tree

સમ ડો, s. m [See સમી] A small thorny
 tree

સમજી, s n [See સમા, Or, સમ adj]
 As much as can be contained, a quantum
 sufficient

સમજી, s n [See સ્વપ્ન] A dream, a
 vision

Id સમજી સાથડુ-આવડુ, To dream a dream
 સમજી સમજી A very happy occasion, e g the
 birth of a son

સમજી, s f [See સમજી, સમાજી] A
 goldsmith's small pinces

સમ-તલ, s m. [S fr સમ equal, even
 + તલ, તલિયુ] An even surface 2 A plane
 superficies (Geom)

સમ-તલ-પટ, s n [S fr + પટ] A plane
 superficies (Geom).

સમ-તલ-ખૂણો, s m [+ ખૂણો] A plane
 angle

સમ-તલ-સીધી-સીધી-ખૂણો, s m A plane
 rectilinear angle (Geom)

સમ તા, s f [S fr સમ] Equanimity
 યુગી સિખ બોલે, "પ્રતો, કમ સમ-તા, તે સમી
 —દુઃખરમ

2 Balance of the passions, equilibrium
 Id સમ તા સમ તા To preserve the balance

of the mind, to have an undisturbed
 સમ-તા, s f [See સમ] Control over
 the mind, restraint of the mind 2 Pa-

ience, forbearance

સમ-તોષ, adj [+ દોષ, તે નાશ] Of equal
 weight 2 Equal in matter or quality.

4 Evenly proportioned

સમબો, *s m*. [See *Supra*] A kind of fragrant plant

સમ-ડોકે, *s m*. The sound made in sipping a liquid, a smack.

Id સગડકે મારવો To eat or drink heartily
સમડા-ક, *adv* [Imit] Imitative of the sound made in sipping

સમડા-વ ડું, *v t* To sip.

સમ-બુધું, *adj* [S સુવદ્ *fr* સુ+બુધ] Having a good make, well made, well-built. 2 Strong; healthy

સમબ, *s m* [Ar] Cause; motive, reason, ground. 2 *conj* For that reason, therefore

Id સમબ કાઢવો To find an excuse સમબ બતાવવો-દેખાડવો To show or produce an excuse સમબ નેત્રે To examine the validity of an excuse

સમર, Same as સમુર, સમુગી.

સમ-રસ, *s n* [Hind સર્વ *fr* સર્વ + રસ.] Salt

સમ-બળ, *adj* [See સ with + બળ.] Strong, powerful, vigorous 2 Having attributes (said of બ્રહ્મ)

સમ-બળું, Same as સમબળ 1

સમી, *s f* [See છમી.] A portrait, a picture, a likeness

સમ્યુદ્ધિ, [See સુ+યુદ્ધિ] See સદ્યુદ્ધિ

સમ્પર, } *s f* [Ar સર્પ patient, and સર્પી or સર્પ patience] Patience, forbearance 2 Endurance, waiting

Id સમ્પરી પકડવી To wait To bear patiently

Prov સમ્પરીના ફળ મીઠા, સમ્પરીનો બદલો સા-હેબ આપે Patience is a plaster for all sores. Patience is bitter but its fruits are sweet

સમ-ભય, *adj* [S *f* સ with + ભય] Frightened, afraid timid

સમ-ભર, *adj* [S મુ wall + ભર-વું] Filled to the full

ખા'ર ને લીંદર સમરે બરો કાણ નહિ ખામી,
—ભાગેભગત

સમ-ભરે, *adv* To the full, totally, entirely

Id. સમરે ભરવું To fill to the full

સભા, *s f* [S.] An assembly, a council
2 A meeting 3 A public audience

Id સભા બેળવની-ભરવી-બોલાવવી To call or hold an assembly or meeting સભા-દોશ Nervousness in speaking or acting before an assembly

સભા-સદ, *s m* [S સભાસદ *fr*. + સદ to sit] A member of an assembly

સભાર, *adj* [See સુ+ ભર-વું] Rich; opulent 2 Powerful, strong

સભ્ય, *adj* [S *fr* સભા] Polite, well-bred, gentlemanly, refined, civilised 2, *s m* See સભાસદ

સભ્ય-તા, *s f* Politeness, courtesy, gentlemanly conduct, good behaviour

સમ્, [S] A prefix corresponding with L *co*, *con*, and showing union, junction (with, together), collection, excellence, intensity

સમ્, *s m pl*. [S સમય, *Of* Ar કસ્મ] An oath, an adjuration

Id સમ ખાવા-દેવા To swear સમ ધાડવા-દેવા-આપવા To administer an oath મારા સમ. મારા જીવના સમ I swear by my own life તમારા સમ, ભાઈના સમ I swear by you

Prov સમ ખાય, તે સદાવ નુકો People swear, because their words are worthless Frequent swearing argues in a man perpetual distrust of his own reputation

સમ, *adj* [S] Equal, like, similar 2. Even, level, smooth 3 Uniform

Id સમ અપુલ્કિત A proper fraction.

સમ-ધી, *s f* [Ar ઘસે] A brass lamp-stand

સમ-કાળીક, *adj* [See સમ, *adj* + કાળ.] Contemporaneous, simultaneous

સમક્ષ, *prep* [S *fr* સમ + અક્ષિ] Before the eye of, in the presence of

સમગ્ર, *adj* [S *fr* + અગ્ર] Complete; whole, all

સમ-ચોરસ, *adj* [See સમ, *adj* + ચોરસ.] Having four equal sides, square

સમ-હેદ, *s m* [See સમ, *adj* + હેદ] A common denominator

સમન્વ, ૧૧ [See સમાન્વ] To be contained
 સમન્વ, ૧૨ [See ગમન્વ] To abate, to be
 less, to subside ૩ To be extinguished
 Id લાગણી સમન્વ To subside (of the feel-
 ings)

સમશર, Same as શમશર

સમષ્ટિ, ૧૬ [S fr સમ્ together + અષ્ટ to
 pervade] The state of being gathered up
 into and of subsisting with

સમ-સમાકાર, ૧૮ [See સ્વયં + અકાર]
 Complete stillness, perfect silence

સમસાન, Same as સમગાન

સમસાનિયુ, ૨૦ [Accompan, in a funer-
 al procession to the burning ground ૨ Re-
 sembling a burning ground

સમ-મુખ, ૨૧ [S fr સમ equal + મુખ]
 The continuat on of a straight line ૨ ad]
 Situated in the same straight line

સમસ્ત, ૨૨ [S fr સમ્ together + અસ્
 to throw] All, entire, the whole

સમ-સ્તર, ૨૩ [See સમ equal, even,
 + સ્તર] Level ground, a level surface ૨
 ad] Level, even

સમસ્તયા, ૨૪ [S] A significant gesture
 ૨ A glance, a wink, a hint ૩ A riddle,
 a puzzle, an enigma

Id સમસ્તયા પૂરવી To solve a riddle

સમાગમ, ૨૫ [S fr સમ્ together + આ-
 ગમ] Meeting, society, company, associa-
 tion ૨ Junction, coalition

સમાચાર, ૨૬ [S fr + આચાર] News
 tidings, intelligence, account ૨ The en-
 quiring into and relieving the wants and
 sufferings of the poor, sick, &c ૩ Inquiry
 as to one's health

Id ના સમાચાર લેવા-લેવા To look after,
 to inquire after, to take an interest in

સમાજ, ૨૭ [S] An assembly, a
 meeting of respectable persons

સમન્વ, Same as સમન્વ

સમાણી, ૨૮ [See સમાણી] A gold
 smith's snail pincers

સમાણ, ૨૯ [See સમાન] Like, equal
 સિદ્ધિ અગ ને લાભ ધણે નહિ મળે એક સમાન
 —દયાનંદ.

સમણી, ૩૦ [See સમાન] A gold-
 smith's pincers

સમાધ, ૩૧ [See સમાધિ] A tomb
 erected over the grave of a saint

સમાધાન, ૩૨ [S fr સમ્ together + આ-
 નિષ્ઠા to put] Adjustment, settlement,
 solution ૨ Ease, relief ૩ Explanation,
 satisfaction of a difficulty ૪ Pleasing quies-
 cence of mind, rest, quiet ૫ Abstract
 contemplation

સમાધાની, ૩૩ [See સમાધાન]

Id સમાધાની ઉપર આવવું To reach the
 stage of reconciliation (of a dispute) સમા-
 ધાની ઉપર લાવવું To bring a dispute to the
 stage of reconciliation

સમાધિ, ૩૪ [S fr Deep and devout con-
 templation, silence ૨ Abstract contempla-
 tion, perfect absorption of thought into
 the one object of meditation, viz the Su-
 preme Spirit ૩ Self immolation (of an
 ascetic) ૪ Devout meditation ૫ See
 મગાધિ

Id મગાધિ લેવી-ચકાવવી To fall into deep
 devout contemplation મગાધિ લેવી To be
 buried or drowned while alive મગાધિ લા-
 ગવી To be in deep devout contemplation

મગાધિ-સ્થિતિ, ૩૫ [S fr + સ્થિતિ to stand]

Engrossed in deep devout contemplation

સમાન, ૩૬ [S fr સમ્ together + અન-
 to be] Equal ૧ Like ૨ Level, even

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯ ૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩ ૨૪ ૨૫ ૨૬ ૨૭ ૨૮ ૨૯ ૩૦ ૩૧ ૩૨ ૩૩ ૩૪ ૩૫ ૩૬ ૩૭ ૩૮ ૩૯ ૪૦ ૪૧ ૪૨ ૪૩ ૪૪ ૪૫ ૪૬ ૪૭ ૪૮ ૪૯ ૫૦ ૫૧ ૫૨ ૫૩ ૫૪ ૫૫ ૫૬ ૫૭ ૫૮ ૫૯ ૬૦ ૬૧ ૬૨ ૬૩ ૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦

૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬ ૧૭ ૧૮ ૧૯ ૨૦ ૨૧ ૨૨ ૨૩ ૨૪ ૨૫ ૨૬ ૨૭ ૨૮ ૨૯ ૩૦ ૩૧ ૩૨ ૩૩ ૩૪ ૩૫ ૩૬ ૩૭ ૩૮ ૩૯ ૪૦ ૪૧ ૪૨ ૪૩ ૪૪ ૪૫ ૪૬ ૪૭ ૪૮ ૪૯ ૫૦ ૫૧ ૫૨ ૫૩ ૫૪ ૫૫ ૫૬ ૫૭ ૫૮ ૫૯ ૬૦ ૬૧ ૬૨ ૬૩ ૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦

સમાન-સ્થિતિ, ૩૭ [S fr + સ્થિતિ] Even-
 ness of mind, equanimity, the habit of
 regarding all things with indifference

સમાનાધિકરણ, ૩૮ [S fr + અધિકરણ]

Be in the same ceremony or go-erment (in
 Gram)

સમાનાર્થ, ૩૯ [S fr + આર્થ] Having
 the same meaning (words)

Id સમાનાર્થ એક જ શબ્દ એક જ અર્થ

Id સમ તોલ હતરુ To be equal to be a match for

સમ-દર્શી, *adj* [S *fi* + દર્શ to see.] Impartial, unbiassed

સમ-દુ ખી, *adj* [S *fi* + દુ ખ, દુ ખી] Equally unhappy 2 Sympathizing, sympathetic.

સમ-દષ્ટિ, *s f* [S *fi* + દષ્ટિ] Impartiality 2 *adj* Same as સમ-દર્શી

Id-કપર સમ દૃષ્ટિ રાખવી To behave one self with impartiality towards

સમદો, *s m* Fresh uncoloured leather

સમ-ધાત, *adj* [See સમ+ધાતુ] Moderate, temperate, not violent 2 Pacific, quiet

સમન, *s m* [Eng *Summons*] A summons

સમન્ધ, Same as સમ્મન્ધ

સમેવી, Same as સમ્મંથી

સમ-મહુ-ખૂણ, *s m* [See સમ+મહુ+ખૂણ, ખૂણ] An equiangular polygon (Geom)

સમ-ખાત્રુ-ત્રિકોણ, *s m* [See સમ+ખાત્રુ+ત્રિકોણ] An equilateral triangle (Geom)

સમ-ભાગ, *s m* [See સમ + ભાગ] An equal share

સમ-ભાવ, *s m* [+ ભાવ] Impartiality, even handed conduct

સમય, *s m* [S *fi* સમ્ together + ય to go] Time, a juncture 2 The season 3 An opportunity, an occasion

Id સમય નેયો-વર્તેયો To serve the times, to suit one's conduct to the circumstances of the time and place

પ્રવ સમે (સમય) વર્તે સાવધાન Set your sails as the wind blows

સમય-એક, } *s m* [S *fi* + એક, એક]
સમય-સંગ, }
Not keeping the appointed time 2 [S *fi* સમ a promise + એક, એક] Not fulfilling one's promise, a breach of promise

સમય-સૂચક, *adj* [S *fi* + સૂચક] Ready-
w and preserving one's presence of mind

સમય-સૂચક તા, *s f* Presence of mind

સમયાનુકાર, *adj* [S See સમય+અનુસર+વ]
Time serving 2 *adv* According to the circumstances of the time

સમયોચિત, *adj* [S *fr* + યચિત] Proper to the time or occasion

સંગ્રા, *s m* [S] A battle, a fight

કરી રિપુ દાણ સમર સદુ છત્યા, સમદૃષ્ટુ મદારાય
—દયારામ.

સમર, *adj* One of the secret numbers meaning 7

સમગ્ર, Same as સમગ્રણ

સમગ્રણી, Same as સમગ્રણી.

સમરથ, Same as સમર્થ.

સમર-તું, Same as સમર તું

સમગ્ર-ગણ, *s n* [S See સમ+ગ્રામણ]
A battle field

સમગ્ર વ તું, *v t* [Causal of સમાર-વ]
To get a thing repaired

સમગ્રી, *s t* [End] A summary 2 *adj* Short, brief

Id સમગ્રી કરી To make a summary, to write down in short the substance of સમરી કામ-કેસ A summary trial in a court of justice

સમર્થ, *adj* [S] Powerful, strong 2 Rich, wealthy

સમર્થન, *s n* [S *fi* સમ્ with + અર્થ to beg.] Argument, pleading in defence 2 Defence or support in a dispute

સમર્પણ, *s n* [S *fi* સમ્ well + અર્પણ]
Offering, presenting, making over 2 Devoting or offering everything one possesses to one's spiritual guide

સમર્પ ખી, *adj* That has offered or devoted over thing to his spiritual guide

સમર્પ તું, *v t* To devote one's possessions to a sacred purpose

સમલો, *s m* [Ar ગમ્લ the flap of a turban] A turban for children with a flap of glittering metallic circles

સમ-વર્તી, *adj* [See સમ equal+વર્ત age]
Having equal ages, of the same age, coeval

સમવાર, *s m* [S] Collection 2 Relation

સમ-વિષમ, *adj* [See સમ equal+વિષમ]
Changing, unsteady 2 Partial

સમ-વિષમ-તા, *s f* }
સમ-વિષમ-પણું, *s n* } A changeful nature, unsteadiness 2 Partiality

ing twilight

સમું, *adv* [See સમ equal] Entire, unbroken 2 Right, proper 3 Uninjured, in a good state 4 Healthy, well

સમુચ્ચય, *s m* [S *fr* સમ્ + ઉપ + ચિ to collect] A collection, an aggregation, an assemblage

સમુદાય, *s m* [S *fr* સમ્ together + ઉપ + ઇ to go] A multitude, a collection, a heap, a number (of things, persons, &c)

સમુદ્ર, *s m* [S] A sea, an ocean
Id સમુદ્ર મયન કરવું = સમુદ્ર ડોળવો = સમુદ્ર વલોવવો Lit To churn the ocean Hence 2 To agitate, discuss, sift, scrutinize a very difficult subject.

Prov સમુદ્ર તરીને ખાખોચિયામા ફુગવું To swallow a whole ox and be choked with the tail સમુદ્ર આગળ ખાખોચિયા A drop in the ocean સમુદ્ર પાણી કાઈ સાવણીએ ખળે 7 It is hard to fight with the wide ocean

સમુદ્ર-ધુની, *s f* [S See સામુદ્ર ધુની] A strait

સમુદ્ર-ફળ, *s n* [See સમુદ્ર-ફળ] A kind of fruit, *Barringtonia acutangula*

સ-સુરત, *s n* [S *g* well + સુહૃદ] An auspicious time

સમુખું, } *adv* [S સમૂલ્ક *fr* સ with + મૂળ] Whole, entire, all 2 *adv* Wholly, entirely

સમૂહ, [S] A multitude, a collection, a large number

Id જન સમૂહ A multitude of people, the people, society

સમૃદ્ધ, *adv* [S See *infra*] Abundant 2 Prosperous; thriving 3 Rich, wealthy સમૃદ્ધિ, *s f* [S *fr* સમ્ much + ઋદ્ધિ] Abundance, plenty, profusion, prosperity 2 Wealth, riches.

સમે, Same as સમય
સમેટું, *v t* [S સમ્ together + ટિટું] To wind up 2 To end, to close, to stop 3 To crowd, to collect, to gather

સમેત, *adv* [S *fr* સમ્ together + ઇ to go] Accompanied with, possessed of.

સમે-દાની, } *s f* [See સમર્થ + P. દન place *fr* દાનવ = S ધા to put] A brass lamp-stand 2 A candlestick

સમયો, *s m* [See સમાજ or સમય time] An assembly of the people of a particular religious sect 2 The time when such an assembly gathers together

સમો, *s m* [Dh Des સમયો *fr* સમય] Time 2 Occasion 3 Season

Id સારો સમો An auspicious occasion સમો બારિક (કઠણ) છે It is a critical or difficult time સમો આવવો To arise (of an occasion) સમો-આણવો-લાવવો To bring about a conjunction of events સમો લેવો To examine or take into consideration the circumstances of the time

Prov સમે વર્ત સાવધાન To hit the nail on the head To strike when the iron is hot When you are an anvil hold you still, when you are a hammer strike your fill સમે કામ લાગ્યું તે ખરું A friend in need is a friend indeed

સમોત્તી, *s f* [See સમાન + ઉત્તી સવાસ] Happiness or tranquility obtained by living together in harmony

સમોત્ત, *adv* Honoured or fondled on account of peaceable and loving qualities displayed in living together (spoken of a newly married girl living in her father-in-law's family)

પરવચાનો યોદિયો નવ વીત્યો, નવ સાસરે સમોતી —પ્રેમાનંદ

સમે ઠું, *adv* [See સમાન + ઠું, સમાવડું, સામટું] Taken together, taken as a whole. બહુ કમળો લાર, રાકેટ સમેતો —દયારામ.

સમો-વડ, } *s f* [See સમ + વડ, વડ] સમો-વડાઈ, } સમો-વડી, }

A feeling of equality, evenness of mind 2 Condescension

છાટ હોયે તો પણ સમોવડાઈ દાખીએ લે —દયારામ

સમો-વડ, } સમો-વડાઈ, } સમો-વડી, } *s f* [See સાદુ રતિ, વડ] Rivalry, competition 2 Enmity

કયયેની Copulative conjunction

સામાન્તર, *adj* [S fr સમ equal+અન્તર]
Parallel, equidistant

સમાપ્ત *adj* [S See સમાપ્તિ] Finished,
completed

સમાપ્તિ, *s f* [S fr સ્મ together + આપ્ to obtain] End, conclusion, completion,
finis

સમાયક, *s f* [S સમાયિક collected in a
body fr સમય coming together a meeting,
fr સ્મ together + ઇ to go] Sitting down
together in a body for worshipping and
saying prayers (Used by Jains)

સમારંભ, *s m* [S fr સ્મ together +
આરંભ] A commencement, a beginning
2 Celebration; pompous arrangements

સમાર, *s m* [See સમારવુ] A flat board
drawn on a field after sowing to cover the
seed with earth

સમારવું, *v t* [See સાચુ] To correct,
to repair, to mend, to erect after injury or
dilapidation 2 To adorn.

Id સાક સમારવુ To weed and make fit
for cooking (of vegetables)

સમારવું, *v t* [See સદારવુ] To cut 2
To kill

કરવુ અમારે કેમ? કાક શો તમારે નેમ?
ચતુઓ સમારો દિતા? ભણો, ભણો, ભાઈ રે —વક્ષણ

સમાર વુ, Same as સમાળ વુ
સેવક વહે સમારી, વાણી યાવ છે બિચારી,
શે શકુ અમેા ક્યારી, રાય ગાપ પાસ એ —વક્ષણ

સમાલવું, Same as સમ્ભાળવું

સમાવ, *s m* [See સમાવવુ] Accom-
modation, room, space 2 Capacity, the
power of containing, holding, or compris-
ing

સમાવવું, *v t* [S સમાવ to finish fr સ્મ
together + આપ્ to obtain] To put in, to
accommodate, to make room for 2 To in-
clude, to comprise

સમાવવુ, *v t* [See સમાવવુ] To abate,
to mitigate, to pacify

Id કાળ સમાવતો To restrain one's own
anger

સમાવું, *v t* [Passive of સમાવવુ] To

be contained in 2 To be accommodated

3 To ingratiate oneself with

Id લોયમા સમાઈનવુ To be swallowed up
by Mother Earth

સમાવું, *v t* [Passive of સમાવવુ] To
be mitigated

Id હસરો સમાઈ નવો To abate, to sub-
side (of a swelling, rising, or excitement)

સમાવેશ, *s m* [S fr સ્મ together+આ
upto + વિશ્ to enter] Accommodation 2
Inclusion

સમાસ, *s m* [S fr + અસ્ to throw
See સમસ્ત] Composition of words, forma-
tion of compound terms (in Gram) 2 A
compound word, a noun formed by the
combination of two or more words 3 Con-
traction

સમાસ, *s m* [See સમાવ, સમાવેશ]
Room, accommodation

Id -ગા સમાસ થવો To get on harmoni-
ously or peaceably with સાસરામા સમાસ થવો
To get on harmoniously with one's father-
in-law's family (said of a married girl)

સમાસ, *s m* [S સમાસ fr સ્મ with+વાસ,-
વસ વુ] Dwelling in company with

Id તારે સાસરિયામા સમાસ કરવો છે You
have to dwell harmoniously with the mem-
bers of your father-in-law's family (said
to a married girl)

સમાસક્ત, *adj* [S fr સ્મ with+આસક્ત]
Devotedly attached

સંબધ વિના નથી રહેવાના, સર્વ સંબધમા સમાસક્ત
—ધીરો

સમાહાર, *s m* [S fr + આ upto + હ to
take way] Collection, aggregation, as-
semblage

સામી-કરણ, *s n* [S fr સમ equal+કરણ]
Algebraic equations (In Mathematics) 2
Equalizing, equalization

સામીપ, *adj* [S] Near, nigh, close 2
Contiguous 3 Proximate

સામીર, *s m* [S] Wind

સામી-સધ્યા, } *s f* [See સામીપ, or સાચુ,
સામી-સાજ, }
સધ્યા, સાજ] The hour about even-tide, even-

brance સમારણુ રહે એટલું કરવું To do a work where by one's memory will by perpetuated

સમ્ભાર.વું, *v t* [Dh Des સંયતિય્ *fr* S સ્મૃતમ્ remembered See સમરણ] To remember

સમ્ભારિ.યું, *adj* [See સમ્ભાર] Mixed with powdered salt and spices

સમ્ભાવ.ના, *s f* [S See સમ્ભાવ] Possibility; the sense expressed by the Potential Mood 2 Respect; respect shown in welcoming a guest

સમ્ભાવિ.ત, *adj* Possible; probable. 2 Respectable; honoured

સમ્ભાષ.ણુ, *s n* [S. *fr* સમ્ together + ભાષણ] A conversation

સમ્ભાળ, *s f* [See સમ્ભાળ.વું] Care; heed 2 Protection; taking care of.

Id. સમ્ભાળ લેવી-રાખવી To take care of. સંભાળ નીચે Under the care of

સમ્ભાળ.વું, *v t* [See સમ્ + S માન the forehead See ભાળ.વું] To take care of. 2 To protect, to preserve 3 To be cautious

સમ્ભોગ, *s m* [S *fr* સમ્ together + ભોગ] Enjoyment 2 Sexual enjoyment, copulation

સમ્શ્રમ, *s f* [S. *fr* + શ્રમ] Wild thoughts, ravings See આન્તિ

સમ્મત, *adj* [S See સમ્મતિ] Approved of 2 Agreed or assented to 3 *s m* Approval, consent

મહિસમત ઉદરિવરા તલો, વળી શ્રીભાગવતની ધ્યાય છ —ગિરિધર

સમ્મતિ, *s f* [S *fr* સમ્ together + મત્ to think] Assent, approbation, approval, consent 2 Concurrence, agreement

Id સમતિ લેવી-મેળવવી To get the approval or sanction of સમતિ આપવી To give one's approval or sanction

સમ્મર્દ, *s m* [S *fr* + મૃદ to crush] Hard fighting 2 A great war 3 Friction; rubbing 4 Jostling in a crowd 5 A crowd

સમ્માર્જની, *s f* [S *fr* + મૃજ to wipe, See માર્જન] A broom

સમ્મુખ, *adj* [S *fr* + મુખ] Facing, face to face, opposite

સમ્યક્, *adv* [S *fr* + ગમ્ to go] Well, properly

સમ્યોત, Same as સમ્યુતિ.

સય, Same as શિત, સૌ

સર, *s n* [S સર] A lake, a pond.

સર, Same as શર

સર, *s m* [S] A string, a necklace

સર, *s m* [Eng Share] A share in a joint stock company

સર, *s n* [P See સિર.] The head. 2

adj Chief. 3 *adv* and *prep* According to, following

Id. સર કરવું To conquer

સર, *s m* The amount of interest calculated in dokaḍḍas (દાકડા) at one per cent per mensem

સર.ધોય, *s m* [S કુપિ fragrant] One who sells perfumery; a perfumer

સર.કંટ, *s n* [See સર+કાઠ] An arrow-strok 2 A bundle of firewood. 3. A species of coarse grass or reed

સરકા.યું, *adj* [See સર+ચ] Slippery. 2 Smooth. 3 *s n* Slipperiness

સરક.વું, *v t* [S ચ, સર, to move] To move

તેણે ધ્યુ, “સરકા સહુ, એક સંત્ર હુ પાસે” —દયારામ. 2 To slip; to slide 3 To slip away, to run away stealthily, to slink off; to sneak away.

સમઇ સખા સરકી ગયા, મહારાજ, હો છ રે, સખીએએ માડી ધામધુમ —દયારામ.

Id સરકી જવું To slip away, to slink, to sneak off

સર કરસ, } *s n* [P ગહરાસ્ત going round the town *fr* રોહેર, +P ચત્રવ to go round]

A procession 2 A show, a spectacle 3 [Eng Circus] A circus

Id સરગસ ચડાવવું To form and start a procession 2 To set going, to begin 3. To expose to public ridicule

સર.કાર, *s f* [P *fr* સર the head+કાર= S કાર્ય] The Government, the supreme power or authority 2 The administrator of a government, the supreme magistrate, a sovereign 3 A mistress, a sweetheart.

સમો-વહિ-યું, *adj* [See સમ, સામ્યવાદ] Homogeneous, of the same kind 2 Rival-ling, standing in comp with

સમ્ય, *s m* [S સમ સમ્યક્ + યત્ to fall] Union, unanimity, harmony, unity

Id સપ કરવો To make an alliance સપ રાખવો To keep the peace સપ રાખીને Peace-fully, harmoniously

Prov સપ તા સપ Lit where union is there is peace From prudence peace, from peace abundance

સમ્યત, [S સદ] Same as સમ્યક્તિ

Prov સમ્યદ હોય થોડી, તેા રાખીએ ગાય કે થોડી Barefooted men should not go among thorns

સમ્યક્તિ, *s f* [S ફી સમ્યક્ + યત્ to go] Riches, wealth

સમ્યક્, *adj* Possessed of - Rich, wealthy

સમ્યક્, *s m* [S] Coll of, one of

સમ્ય સમ્યકીયું, *adj* Same as સમ્યકીયું

સમ્યાદ-કુ, *v t* [See સમ્યાદ કુ] To have or get made (as ornaments)

સમ્યાન, *s m* [S ફી + પત્ત falling fr પદ to fall] Falling together, meeting to-gether, concurrence, collision

સમ્યાદ ન, *s n* [S See સમ્યક્તિ] Acquir-ing, attaining, acquisition

સમ્યાદ હું, *v t* To acquire, to attain

સમ્યકી હું, *adj* [See સમ્ય] Unan-ious, united, living in harmony

સમ્યુદ, *s n* [S સમ્યુદ a casket fr સમ્ to-gether + યુદ a cavity] A kind of casket composed of two concave bodies joined mouth to mouth, just like the cavity formed by the palms hollowed and placed over each other, the two hands folded o e over the other 2 A cavity

સમ્યુદ્ધ, *adj* [S ફી + યુદ્ધ] Finished, completed 2 All, whole, entire

સમ્ય-દાન, *s n* [S ફી + યા forth+દાન] The relation between a noun and its verb in a sentence, shown by the Dative case (in Gram)

સમ્ય દાય, *s m* [S See સમ્ય દાય] Cue

tom; practice 2 A religious sect

સમ્યન્ધ, *s m* [S ફી + બન્ધ to bind; See બાંધ] Relation, connection, affinity 2 Relationship

Id સમ્ય સમ્યને To be related to, to have relation or concern with સમ્ય સમ્યને સમ્ય The contents of writing સમ્ય સમ્યને બસવો To be fitting સમ્ય બેઠવો To make fitting 2 To make a marriage contract, to join in marriage one family with another

સમ્યધ-ક, *adj* Connecting

સમ્યન્ધી, *adj* [S સમ્યન્ધ, સંબંધી fr સમ્યન્ધ] Connected with 2 *s m f* A kins-man, a relative

સમ્યન્ધી સર્વનાર, *s n* [+ સર્વનામ] A relative pronoun

સમ્યન્ધી, *s n* [S ફી સમ્ય together + યુદ્ધ to know] Addressing, calling 2 The Vocative case (in Gram)

સમ્યન્ધી હું, *v t* To call, to address

સમ્યાદી સમ્યાદી નરી,

ગોળાએ ચિત્રવેદી મુઠી વિસારી — પ્રેમાનંદ

સમ્યવ, *s m* [S ફી + યુ to be] Prob-ability, likelihood, possibility 2 Evident congruity, consistency 3 Origin, birth; production

Id સમ્ય હોવો-રહેવો To be possible

સમ્ય હું, *v t* To be probable, to be likely 2 To consist suitably, to be consis-tent 3 To originate, to arise

સમ્યવિ ત, *adj* Probable, likely

સમ્યવિ ત હું, *v t* [Causal of સામ્યવ To cause to hear 2 To inform, to make known 3 To utter, or deliver, (a speech a lecture &c)

Id બે ગાંઠે લખાવવા To use abusive language 2 To request 3 To request in hum manner

સમ્યાર, *s m* [S સમ્યાર together + યુ to fill] Salt and spices powdered and used in stuffing pickles with

સમ્યાર હું, *s n* [See સમ્યાર હું] A to-ken of remembrance, a memento, a keep-sake 2 A memorial 3 A gift for famc

Id સમ્યાર રહેવું To be a token of remem-

A president, a chairman

સરનાથુ, *s n* [See સર the head+નાથ]

A superscription, the address (of a letter)

સરપથુ, *s n* Fire-wood, fuel

સર-પાવ, *m* [See શિર-પાવ P સત્તા from head to foot See સર the head + પાવ, પાદ, પગ] A present, a gift, (generally of a turban, or dress of honour)

Id સરપાવ કરવો-આપવો To present with a dress of office or honour.

સર-પચ, *s m* [+ પચ arbitration] The head of a body of arbitrators, the umpire

સર-પેચ, *s m* [See શિર-પેચ] An egret or tuft of jewels, &c., (generally worn on the head)

સરકરાણ, *s f* [P સર્કરજી exaltation *f* સર the head, + અર્કરજી to exalt] Recommendation 2 Advancement, promotion; exaltation 3 Distinction, eminence

સરખત, Same as શરખત

સર-અર, *adj* [See સર the head+ અર ૩] Equal 2 Equal in value 3 At par

Id સરઅરખાણ An account in which the credit and the debit sides are equal

સર-ભરા, *s f* Hospitality, entertaining a guest

Id સરભરા રેવી To receive, as a guest

સરમ, Same as શરમ

સરમિ-યો, *s m* [See કરમ, *s m*] A small intestinal round worm

સરવ, *s m* [P સર્] A cypress tree

સરવ રિયાં, *s n pl* [S ચર્ષી rain *f* વૃષ to rain] Showers of rain coming at intervals

સરવણ, *adj* [S વ્રજન name of a Brāhmana] Wandering, travelling, frequenting

સરવણ, *s n* [S વ્રજન] The twenty second lunar asterism

સરવ-સ, *s n* [See સર્વસ] All, every thing

સરવા, *s m pl* [Hem Des સરિવાઓ = S આભાર: a shower of rain.] Showers of rain

સરવાણી, *s f* [S યુ, સ્, to move+ પાણી, Or, S સ્વળ n stream, a spring, *f* સુ to flow] A spring of water

સરવાણી, *s n* [See સરવાળો] A balance-sheet 2 The yearly balance 3 The summing up of accounts 4 The sum total

Id સરવાણી કાઢવું-કરવું To make a summary of an account. 2 To find the net profit or loss of an account

સરવાળો, *adv* In total; in the end

Id ડેવટ સરવાળો=સરવાળો As the sum total of a long account 2 In the long run; in the end

સરવાળો, *s m* [See સર્વ + વાળવું, or સર the head+વાળવું] Addition, a sum. 2 The total, the whole amount added up

Id સરવાળો બાધવો-કરવો To determine the sum total, to add together

સર ૩, *v t* [S યુ, સ્, to move] To move

ચમકે ચપળા યુ રાશુ અતિરો,

ફરી રાતડી, આગ ન ખીત સરે —મેભાનદ.

2. To slip, to slide 3 To go smoothly 4 To be accomplished, to be effected. 5 To serve the purpose of

Id કામ-અર્થ સર To be accomplished or effected (of a wish, or object) ગરન સરવી To be supplied (said of a want)

સર ૩, *adj* [See શ્રવણ] Having keenness of hearing, keen in hearing 2 Shrill, spoken at a high pitch

સરવે સાદે સ્વર કયો, એ કુણું ઉધાડ —સામળામદ.

સરવે, Same as સર્વે

સરવે, } *s f* [Eng Survey] A survey or measurement of fields 2 A survey or examination of fields, &c 2 The Survey Department of Government

Id સરવે વાગ The Survey Department of Government સરવે કામદાર An officer of the Government Survey Department સરવે કરવી To survey land, fields, &c

સરવેચર, *s m* [Eng Surveyor] A surveyor of lands, fields, &c

સરવો, *s m* [S યુ a sacrificial ladle] A wooden ladle made for offering ghee to the god Fire

સરવો, *s m* [See શ્રવણ hearing *f* ૩

4 A fool

Id સરકાર દરબારે ચઢવું To appeal to law; to sue

Prov સરકારના ઘોડા કાઈ બુધે મરવાના નથી
A great man's dependents are never in trouble એ ત્ય સરકાર, તેના ત્ય ધરબાર The expenses at law are ruinous Law licks up all સરકાર દરબારના અવળા પગ Justice is blind. The more law the less justice

સર-કારી, *adj* Relating to Government; connected with Government, governmental
2 Belonging to many, public

Id સરકારી રસ્તો A public road સરકારી or દરબારી માણસ A man familiar with affairs at a king's court, a man of influence at a king's court, a high officer

સર-કાવ-કું, *v t* [Causal of સર-કવું] To push or to move a little

સર-કો, *s m* [Dh Des સરકો *fr* S સરક, spirituous liquor *Cf* P સિરક] Vinegar

સર-કચ્છકર, *s m* [Eng Circular] A circular order 2 A document sent round for the information of many men

સર-ખા-વ કું, *v t* [See સરખું] To compare 2 To contrast

સરખું, *adj* [Hem Des સરિસાહલો, *f* સરિસો, સરિચ્છો, S સવ્રા *f* સ equal+દસ to see] Equal like, similar 2 Uniform 3 Fit, suitable 4 Level, plain

Id સરખી નજર Impartiality નહિ સરખું Very little નહિ સરખું થઈ જવું To vanish, to disappear નહિ સરખું કરવું To annihilate

સરખે-સરખું, *adj* Equally matched

સરગ, Same as સરગ.

સરગવો, *n m* The name of a tree
Same as શેગડો

સરગસ, Same as સરકસ, સરગસ.

સર-ડંગ, *n m* A boatswain

સર-ડંગ, *s f* See સલુ-ડંગ, 1, 2

સર-જન, } *s n* [S સર્જન *fr* મૂજ to create]
સર-જન, }

Creation, the act of creating

સર-જન-કાર, *s m* [+S કાર a doer *f* કૃ to do] The Creator, God

સર-જન-કું, }
સર-જન-કું, } *v t* [See સર-જન] To create,
સર-જન-કું, }

to make

સર-જોરી, *s f* [See સર the head + જોર] Force, violence 2 Insubordination; defiance, disobedience 3 A mutiny

Id સરજોરી વાપરવી-કરવી To compel, to force

સર-જામ, *s m* [P સરજામ end, result] Materials, articles, implements, apparatus
2 Furniture, things or articles appertaining unto or necessary for

Id સરજામ ઉતરવું To be completed

સર-ડ-કો, *s m* [Imit] Breathing in audibly

સર-ડ કું, *v t* [See સર a string] To connect closely and tightly several bamboos by means of a cord or rope

સર-ડો, *s m* [Dh Des સરખી = S ચીરિકા, also સરડો = S કુકલાસ, *f* S સરટ *fr* ટૂ, સર, to move] A chameleon

સર-ધા-ઈ, *s f* [See સર, સર, + નળી, નાળકું] A kind of bugle, a fife

સરત, *s f* [See સરત] A wager, a bet, a stake 2 A condition, a stipulation 3 An agreement, a provision 4 Remembrance, recollection 5 Attention 6 A horse race

Id સરત મારવી-ખકવી To lay a wager સરત રમવી To gamble સરતનો ઘોડો A race horse

સરતી, *s f* Recollection, remembrance
2 Attention

સરદાર, *s m* [P *fr* સર the head + દાર, P] A leader, a chieftain 2 A commander, a general 3 The principal, the head

સરદારી, *s f* Command, chieftainship
2 The office or duties of a Sirdār

સરદી, *s f* [See સરદી] Coldness, dampness 2 Morbid cold

સર-દે, *adj* [See સુ+ દદય] Soft-minded; kind hearted

સર-નશીન, *adj* [P See સર the head, top, +P નિશસ્ત = S નિચીડ to sit down *fr* નિ down + સદ to sit] Chief, principal 2 *s m*.

અગ રંગ તરંગ નેળન, એતા તુલ ન થઈએ,
ક્રુયા તુલા પીડે નહિ, એવા સરપ સરામા રહિએ

સરાક, } s m n A pricker, a thorn

સરાકતી, *adv* f [Ar શરાકત partnership]
(Land) Requiring a payment of a tax,
though held by grant or as *મદમ*

સરાગ, *adv* [S fr સ with+રાગ colour,
affection] Having a peculiar colour 2
Having a red colour 3 Impassioned, full
of love, enamoured

એક માધુરી મોગરે, ક્રુયા ક્રુસ સરાગ,
રીતા લેવા સચરી, ક્રુદ્યો વિરહ નાગ —દ્વારકો

મરાટ, } s f [See સેડા, See સરવ]
સરામ, }
Relish, a palatable meal

સરાડે, *adv* [See સરાય] Moving, a going
Id સરાડે ચડવું To be going on, to be
moving, to be begun સરાડે પાડવું-ચડાવવું To
set a going, to move, to set in motion, to
begin

ન્યા ભુવે હરિ દૃષ્ટ પડે, ત્યારે ભક્તિ સરાડે ચડે
—અખો

સરાથ, s f [S ગ્રાળ, ગ્રેણી, ગ્રેટી.] A whet-
stone, a grindstone

સરાથિયો, s m One who sharpens
edged tools 2 A cutler

સરાધ, Same as શાધ
સરાધશ, *adv* [S સર્વાથ fr સર્વ+આધાર]
From the beginning to the end

સરાધિયા, Same as શરાધિયા

સરાપ, Same as શરાપ, શાપ

સરાક, s m [Ar સર્રાફ] A money
changer 2 A banker, a shroff, one who
deals in money

સરાફી, s f The business of a shroff or
banker, banking, money-changing 2 *adv*
Relating to a shroff 3 Mercantile, com-
mercial 4 Exact, accurate

Id સરાફી ધધો An exact trade, a trade
in which there are no secrets, and nothing
is concealed from the purchaser

સરામ, s m [See સરાગ] Vinous or
spiruous liquor; wine

સરામથ, s n [S ગ્રાવ] Protection

વાસી ધર ચોર પેઠા, માર મારે ધણીને તે,
કોણેયો ભય માહે, વધેલ સરામથે ન —વધેલ

સરાસ, *adv* [See સરેસ] From one end
to the other 2 Rushing headlong

પાળતો પળે ન પાળ્યો, કબૂચો સરાસમા —વધેલ.

સરાવણ, s n [S ગ્રાવ] An earthen dish

સરા વડુ, v t [See સરવડુ v 1 to be
performed] To cause to offer funeral cakes
to the manes of the deceased

Id શાદ સરાવડુ To perform ceremonies
for the benefit of the souls of deceased
ancestors

સરાવડું, v t [Caus of સારવડું to bore
a hole] To cause to bore a hole

સરાવડું, v t [Caus of સારવડું to anoint]
To anoint

નેહનું નયણે કહો તે કાળજ સરાવડું —ગોપાળ

સરાવડું, v t [Pass of સરાવડું] To be
anointed 2 To be made better 3 To be
delighted, to be pleased

વિપ્રભોલાવી સ્વસ્તિ વાચન કરી, રોહિણી નયન સરાણી.
—દયારામ.

સરાસર, } *adv* [See સર the head+આ-
સરાસરી, }
સરે, આસરે] In the average, as an average
or mean 2 Approximately

સરાસરી, s f The average, a propor-
tionate quantity 2 *adv* Average, propor-
tionate 3 Approximate

સરાધ, s f [See સદેર] Praise

સરાધવડું, v t To praise, to increase the
glory of

સરાહી, *adj* Fit to be praised or admir-
ed, admirable charming

શી ગની નૂતન એ તનશુ, ધનવતો રિસાઈ, સરાહી અજગા
—વધેલ.

સરિગત, Same as શરીગત.

સરિતા, s f [S fr સ, સર, to move]
A river

સરિયત, Same as શરત

સરૂપ, *adv* [S. fr સ having + રૂપ]
Having beauty, beautiful, handsome

સરિયાથ, } *adv* [Ar fr શરિય a road
સરિયામ, }
+ ઝામ public.] Straight, direct 2. Evident,

to hear] Sharp of hearing 2 A generous man

સરસ, *adv* [See સુ well or સ with + રસ, *sr*, *shres* greater *fr* શ્રીમત્] Excellent 2 Capital, fine, good 3 Surpassing 4 Exceeding, more, greater; larger

Id સરસ રીતે In an excellent manner સરસ તોલણ To weigh and give more than the exact weight

સરસ, *adv* [S *fr* સ with + રસ juice, taste] Having a delicious juice, juicy તે ફળ મેં આરોધ્ય, શુક તણા મુખમાય, શુક તણા મુખથી સરસ તે, પડયુ પૃથ્વીમાય

—રત્નેશ્વર

સરસ, *s m* [S *સ* with + રસ] Glue, a viscous substance

સરસ, *s m* [See સુ+રસ] A kind of tree having fragrant flowers

સરસદેશી, *s m* [See સર the head+મ-દેશી] A message of general information

સરસર, *adv* [See સર+સુ Or, Imit] Sliding hastily 2 Slipping quickly 3 Imitative of the rustling of a snake in motion 4 Imitative of the sound of slipping, sliding, gliding, rustling, &c

સરસર, *s f* [See સર+સુ to slip] A game for children, generally known as ખારી-પારી (in the Sorath Prānt)

સરસવ, *s m* [S સર્વ] Rape-seed, a species of mustard

સરસા-ર્થ, *s f* [See સરસ, *adv*] Superiority, ascendancy 2 Rivalry, competition

Id સરસાર્થ કરવી To compete સરસાર્થ કરવી—મેળવવી To gain superiority over, to be superior to

સરસામાન, *s m*. [P *fr* સર્ an expletive + સામાન] All things, all kinds of things

સરસા-સરસી, Same as સરસા ઈ

સરસિકારસ, *s f* [+ સિકારસ] Recommendation in various ways

સરસિ યુ, *s n* [See સરસવ] Rape seed oil

સરસી Same as સરસા ઈ

સરસીધુ, *s n* [See સર the head + સીધુ *s n*] Articles of food and all other requisites for preparing food

સરસું, *prep adv* [See સરસ *fr* S સરસ] With, along with 2 In contiguity with Id બાતી સરસું ચાપણ To press to one's bosom, to embrace 2 To give comfort, to comfort સરસું બેસણ To sit close to

સરસું, *adv* [See સરસ *adv*] Relishing, loving, enjoying

સસારમા સરસીયો રહે, મન માદ્દારી પારો

—નરસિંહમેહતા.

સરસુબો, *s m* [See સર the head+સુબો] An officer in charge of a *mahal* or *pargana* સરસ્વતી, *s f* [S] The goddess of speech, music, and language generally 2 Speech 3 A Veda, Shāstra, or any Samskrit writing 4 Learning

Id સરસ્વતીદાન Instruction, teaching સરસ્વતી પૂજન The worshipping of account-books by traders on the last day of the Hindū year

સરહદ, *s f* [See સર the head + હદ] Frontiers, the boundary, the confines

સરળ, *adv* [S સત્] Straight, direct 2 Easy 3 Frank, candid 4 Upright; honest

તરલ સરળ દૃષ્ટિ કામોને અગ લાગે । —પ્રેમાનંદ.

Id સરળ રીતે In a straightforward manner, frankly 2 Easily સરળ સ્વભાવ A frank disposition, open-heartedness સરળ કામ An easy work એનું કામ તો સરળ He works honestly

સરળતા, *s f* } Straightness 2 Faci-
સરળ-પણું, *s n* } lity 3 Frankness, candour, open-heartedness 4 Uprightness

સરાડી, *s f* Cotton sticks

સરા, *s f* [P] A street 2 A carnival 3 Time, the season 4 Harvest-time 5 The season or period of peculiar fitness or greatest prevalence

Id લગ્ન સરા The season of the greatest prevalence of marriages, the marriage season

સરા, *s f* [S મૃ, સર્ to move *Of* સરિતા Or, S સ્ત્રોતઃ a current *fr* મૃ to flow] A stream or current of water

palace having entrances opposed to the several points of the compass 3 A form of military array *g* the square or circle 4 A kind of charade in which the same words answer several questions 5 A form of verse so contrived that the same meanings and words occur whether the line be read backwards or forwards or in any of several other directions

सर्व-त्र, *adv* [S fr + त्र a suffix showing "place"] Everywhere, universally

सर्व-था, *adv*, [S fr + था a suffix showing "manner"] In every way, in every respect, altogether

सर्व-दा, *adv* [S fr + दा a suffix showing "time"] Always, constantly

सर्व-नाम, *s n* [S fr + नाम] A pronoun

सर्व-प्रिय, *adj* [S fr + प्रिय] Beloved by all

सर्व-भक्ष, *adj* [S fr + भक्ष] Eating anything indiscriminately, omnivorous

सर्वमान्य, *adj* [S fr + मान्य] Universally acknowledged or admitted 2 Respected by all

सर्वरी, *s f* [S सर्वरी] The night

सर्वव्यापक, *adj* [S fr + व्यापक] Ubiquitous, omnipresent, all pervading, universal

सर्व-शक्तिमान, } *adj* [+ शक्ति मान, शक्तिमान] Omnipotent, all powerful

सर्व-स्व, *s n* [S fr + S स्व wealth] One's all, the whole or totality of what is one's own 2 The very essence of

सर्वग, *s n* [S fr + गग] The whole body

सर्वव्यापक, *adj* [S fr + व्यापक] Transgressing all, having an existence different from that of all others

सर्वानुमते, *adv* [See सर्वानुमति.] Unanimously

सर्वे, Same as सर्व.

सर्वेश, } *s m* [S fr + ईश, ईश्वर] The Lord of all

सर्वोत्कृष्ट, } *adj* [S fr + उत्कृष्ट, उत्तम]

Best of all, supremely good, superlatively good

सर्वोपयोगी, *adj* [S fr + उपयोगी] Useful to all

सर्वोपरि, *adj* [+ उपरि] The highest of all, the greatest 2 Having paramount power

Id सर्वोपरि सत्ता Absolute power, supremacy

सख, Same as शिखा

स-सखल, } *adj* [See सु+सखल] Having good signs or qualities 2. Prudent, wise

स-सग, } *adj* [S सग fr सग together + सग to join See सग-स] Continuous, uninterrupted, without division, separation or juncture, entire, whole (as a piece of cloth, a plank, a board, &c)

स-सल, *adj* [S fr स+सल] Modest, decorous, shy, coy

ससलतत, *s f* [Ar ससलतत] An armament, an equipment 2 Sovereignty, kingdom

ससली, *s f* A kind of fish

ससली, } *s m* A breath, an inspiration as from a tobacco pipe or *chulam*

ससल, *s m* [See ससल + Hind. ससल fr S सस, सस, to cut] A stone cutter, a stone mason

ससली, *s f* [See ससली] A slab of stone used as a whetstone by cobblers *whetstone*

ससली, *s n pl* Tricks to mislead or cheat

स-सली, *s n* [See ससली] A maker's whetstone

ससल, *s f* [Ar] A salaam, a bow, an obeisance

ससल, *s f* [Ar] To accept a bow

ससल, *s f* [Ar] To accept a bow

plain, apparent, obvious 3 Public, open to all; accessible to the public

Id સરિયમ માર્ગ→રોડ A public road

સરિયો, *s m* [See સળી] A rod, a ' ar

2 A stock of corn

સરી-ધાર, Same as શ્રીકાર

રાફે, *adj* [See સાર] Having relish, palatable

રાફે, }
સરા, } [S સ્, સ્, to move See સર-વ]
સરી, }

An adjective suffix added to Gujarātī adverbs of place and showing "direction towards"

ત્યાં ને આંધ્યા રે, વહાલાઈ, ત્યાં સરાંરે

નરસિંહભટેતો

ગરૂં પામે કરી માર્યો પત્રીનાઠો ત્યાં સરો—આસણુ

સર, Persian form of સરવ

સર, Same as શર

સ રૂપ, *s n* [See સુ good+રૂપ] A beautiful form

સ-રૂપ, Same as સ્વ-રૂપ

મ-રૂપ *adj* [S fr સ common w th+રૂપ] Having a form common with another, like, similar

સ-રૂપ, *adj* [S fr સ having + રૂપ] Having beauty, beautiful

સ-રૂપ-તા, *s f* Likeness, similarity 2. Assimilation to the Deity

સરે-તોરે, *adv* [See સરા a necklace+તોરે] Pompously, triumphantly 2 Boldly

સરે-નાસ, [P સરેત્ત per head fr સ the head + નાસ] Same as સરાસરી.

સરેશ, Same as સરસ, S, *s m*

સરે-યો, *s m* [See સરઈ-યો] A perfume vendor

સરી-જ, *s n* [S fr સ, See સરા a lake+જ to be produced] A lotus flower

સરી-ડ-ડું, *v t* [See સરા a string] To tie the free end of the tether of one animal to the neck of another so as to prevent them from going astray 2 [See સરાડી] To untie and scatter (bundles of grass)

સરેડું, *s n* [See સરાડી] A reed or stock of *jurad* or other plants 2 A bit of a

jurad or *bajrad* stock placed in a spinning wheel

સરોતરી, *adj* [See સાર + S સ્ better: See ઉત્તર] Just, impartial 2 Exact, right

સરોતરી તમે સરોતરી ન્યાય કરો—અંધેરી નગરી
સરોતરી, *s m* [See સ્વર + ઉદય] The art of foretelling by means of the manner of breathing 2 The art of managing the breath 3 A fiddle, a violin. 4 A nut-cracker

સરી-રૂષ, *s n* [S fr સરા a lake + S રૂષ to grow] A lotus-flower

સરીવર, *s n* [S fr + વર great] A large lake, a lake

સ-રોપ, *adj* [S fr સ having + રોપ] Angry

મર્ચ, *s m* [S fr સ્જ to create] Creation 2 The inventive power, originality.

3 A chapter or part of a poem, a canto

મર્ષ, *s m* [S fr સ્પ to move] A serpent, a snake

સર્ષ, *adv* [S સ્પ, સ્પ to run=Run, run] Quickly, speedily

ચમક્યો ચળ્યો ચતુર, લાખ્ય, લાખ્ય ભાવી બધે;
લાખ્ય, લાખ્ય દુ ખ ફે-ય, ચાણી મર્ષ મર્ષતો.

મર્ષ-વું, *v i* To creep, to go quickly, to run

મર્ષ, *adj* [S] All, every, complete, entire, whole

પ્રે સર્વ નાનાથી મોટું યાય છે From childhood we grow to manhood સર્વ પાવખીએ બે-સના હોય, તે પછી ઉચકે દોણ? If wishes were horses, then beggars ride

મર્ષ-જ્ઞ, *adj* [S fr જ્ઞ to know] All-knowing, omniscient.

સર્વ-જ્ઞ-તા, *s f* Omniscience

સર્વજ્ઞી, *s f* [See સરા-વ વ] The ceremony of Shrādhha, connected with the funeral rites

Id સરાજી આપવી To present a Brāhmana with bedding, &c, on the thirteenth day after death

મર્ષતો-ભદ્ર, *s n* [S fr સર્વત: on all sides fr સર્વ + ભદ્ર=Auspicious on all sides] A mystical diagram painted on a cloth intended to cover an altar, 2 A temple or

2 A charge at the rate of a rupee and a quarter for every rupee 3 Excess 4 Extra work 5 Superiority

Id. સવાઈ કરવી To be superior to, to be more glorious than

સવાઈયો, } s m A pice, a quarter of an anna
સવા-કો, }

Prov સવાઈયાના સો ધક્કા A very dear bargain

સ-વાણ, s f [See સુ + વર્ણ Cf ક-વાણ] Relief from pain, recovery from a distemper, ease, being at ease

Id સવાણે આવવું To be in heat (used in the case of lower animals)

સવાદ, Same as સવાદ

સવાદ-દાર, adj [+ દાર, P,] Palatable, giving relish, delicious

સવાદિ-યું, Same as સવાદ-દાર. 2 Ad dicted to the enjoyment of the pleasures of taste, epicurean

સવાય, s m [Ar સ્વાય reward for good actions] Merit arising from virtuous actions 2 Virtue; righteousness

સવા-યા, s m pl [See સવા one and a quarter] The 14 multiplication table

સવા યું, adj More by twenty-five per cent 2 Surpassing; excelling

સવા-યો, s m. [See સવાકો, સવા-યુ] A pice, a quarter of an anna

Prov સવાયાની ડોસી ને ટ્યુજો ચુંડામણ Great toil, little gains સવાયાના સો ધક્કા કેણ ખાય ? Who would like to do an unprofitable business ?

સવાર, s f n [See સુ+વાર time] Morning, dawn

સવાર, s m [See અસ્વાર, સ્વાર, fr S અશ્વોર fr અશ્વ a horse +આરહ્ to mount fr અ upto+રહ્ to grow] A rider, a horseman 2 A cavalier; a trooper

સવારી, s f A retinue 2 A ride 3 An invasion, an expedition 4 A journey 5 A dignified way of going (said out of courtesy or ironically) 6 A dignified person (said out of courtesy or ironically)

Id સવારી ચઢવી-નિકળવી To start a procession

સવાઈ, adv [See સવાર morning] Early. 2 Betimes, in time

મીરા કહે "સાથે થયુ, સવારે યુજને, પર પુરુષને પેથીડુ ખ" —દયારામ.

સવાલ, s m [Ar સ્વાલ] A question, a query 2 A request; begging

Id સવાલ કરવો-પૂછવો To ask a question સવાલ નાખવો To make a request સવાલ જવાબ Questions and answers 2 A conversation

સવા-લખી, } adj [See સવા + લખ] Valuable
સવા-લખુ, }

સુન્દર સન્યા સજ્જગર, મદનપ્રોહને સવાલખી દે —કલપેત.

સવા-વું, v 1 [See સ-વાણે આવવું, or સુવા-વડ] To be pregnant

સવાસણું, s n [See સુ+વાસના] Lit Good wishes; blessings Hence 2 Abject entreaties, solicitations (Used in the plural)

Id સવાસણ કરવા To entreat, to solicit સવા-ઓ, adj [See સવા one and a quarter+સો] One hundred and twenty-five, 125

સવિ, adj [See સર્વ] All 2 Whole

સવિ તા, s m [S સર્વિત્, સર્વિતા, a creator, the sun, fr સ to give birth] The sun

સવિતા-ઈ, s f Lustre, brightness 2 Prowess, power, bravery, strength

સવિતાઈ સેવથી, કવિતાઈ કો કરત, પિતૃતાઈ પાળી પ્રેમે, વેપતાઈ વામણે —વર્મજી.

સ-વિલાસ, adj [S fr સ with + વિલાસ sport] Sporting, gay, merry 2 adv Sportively, gaily, merrily

સ-વિસ્તાર, adj [S fr સ + વિસ્તાર.] Detailed, circumstantial, minute

સ-વે, adv [See સ-વા fr સુ+વા] Favourably disposed

Id સવે પડવું To be favourable, to be suitable સવે કરવું-વાવવું To make favourable; to make suitable

મદો કે ઉમદો, બગાડ્યુ લાભો સવે —વર્મજી
સ-વેરા, Same as સ-વેળા.

politely making a bow)

સલામત, adj [*Ar* સલામત safety] Free from danger or harm, uninjured, safe and sound 2 That exists, remains, or endures, permanent, enduring, lasting

Id સલામત રહેવું To be safe સલામ રાખવું To keep safe

સલામતી, s f An undisturbed condition 2 Security 3 A salute 4 Health 5 A drink to the health of. 6 Prosperity 7 Permanence, lastingness, continuance

સલામી, s f A salute (by guns, banners, &c.) 2 A quitrent, a nominal rent paid to the liege lord on a *joigir* or estate 3 *adj* [of a land] Held at a quitrent

Id સલામી કરવી-આપવી To pay a quitrent, to pay the land-tax

સલાહ, s f [*Ar* સલાહ virtue] Friendship, amity 2 Peace 3 Advice, counsel 4 Reconciliation

Id સલાહ કરવી To make peace, to make a treaty સલાહ આપવી To advise સલાહ લેવી To consult

સલિસ, s n [*S fr* *સ* to move] Water

સહુક, s f [*Ar* સહુક behaviour] Understanding 2 Manners, behaviour, conduct, deportment 3 Civility, refined manners.

સહુકાઈ, s f Good behaviour

સ-હુકું, adj [*See* સ+હુક, લવણ, લાવણ] Superlatively good, best, excellent, fine, sweet, dainty

અન્ય સહુકી, મુગયા નેહી, મોહન વરા કીનો રે

—દયારામ

સલેટ, s f [*Eng* *Slate*] A slate

સ-સોહ-તી, s f [*S fr* સ + સોહ + તા a suffix showing "quality"] Residence with a particular deity worshipped or propitiated as the Supreme Deity.

સલોહા, s m pl [*See* સ્લોહ] The recital of certain stanzas by the bride and the bridegroom at the marriage ceremony

Id સલોહા સણવા To recite Vedic verses.

સણ, s m, [*S* ગુણ an arrow] A suspicion સણ, Same as સસંગ

સલેહી, s m Fine pounded lime

સવ ઈ, Same as સવે

સવડ, [See સવ+ડુ] Same as સગવડ.

Id. સવડ કરવી To accommodate સવડ પડવું Convenient 2 To be convenient સવડ પડવું Convenient

સવત્ત, adj [*S fr* સ with, having + વત્ત] Accompanied by the young one.

સ-વત્તા, } Fem of સ-વત્ત.
સ-વત્તી, }

સ-વર્ણ, adj [*S fr* સ common to+વર્ણ] Having the same colour or caste 2 Like, similar 3 Homogeneous (of letters of the alphabet), belonging to the same class of letters, and requiring the same effort in pronunciation

સ-વલ-હું, v t To make thin (as plants in a field thickly sown)

સ-વળ-હું, v i [*See* સમ્+વળ+હું] To roll about gently 2 To writhe, to smart 3 To shake the fist (as a menace)

સ-વળું, adj [*See* સમ્ along with+વળ] Right, proper.

Id સવળ પડવું To turn out right, to turn out successful સવળો પાસો પડવો To be lucky સવળ બાસવું To appear through affection or partiality to be right, though really wrong (of the acts of a favourite).

સ-વા, adj [*See* સ + વા] One and a quarter, 1½

Id સવા વીસ All that is desired 2 Well done ! Bravo ! 3 Approved ! an expression showing perfect approval

Prov સવા ગણ તેલે અધાર Stygian darkness 2 Anarchy

સ-વા, adj [*See* સુ+વા, વાયુ] Favourable (of the wind)

એકલો છતી આવે, ન લે સવા વાને —વક્ત્ર

Id. સ-વા ક-વા Lit Favourable or unfavourable wind Hence 2 An accident, *vis major* સવા વાનો To be favourably inclined, to be favourable

સવા, s m pl A kind of flees found in the eye-lash

સવા ઈ, s f [*See* સવા one and a quarter] More by a fourth, except by one-fourth

ખીડી ખાળ બે ભાઈ ઉસા, યુગ્મ ભેઈ જનની સહરાણી
—દયારામ.

સહ-વર્તમાન *adv* [See સહ+વર્તમાન] To
gether with, along with, being accompanied
by

સહ-વાસ, *s m* [+વાસ dwelling] Dwell-
ing with 2 Familiar intercourse 3 Study,
practice

સહ-વાસી, *adv* Living together 2
Acquainted

સહસા, *adv* [*S fr* સહ force, violence]
Rashly, indiscreetly.

Prov સહસા કામ નરું નહિ Do nothing in
haste or rashly

સહસ્ર, *adv* [*S*] One thousand

Id સહસ્રાંશુ, સહસ્રકિરણ The sun સહસ્રાક્ષ,
સહસ્રનયન, સહસ્રનેત્ર, *s m* [*S fr* + આંધ્ર, નયન,
નેત્ર, the eye] Indra

સહસ્રાવધિ, *adv* [*S fr* + અવધિ] To
the extent of a thousand, by thousands

સહાય, *s m f* [*S fr* સહ + ય to go] A
companion, a colleague 2 An accomplice;
an abettor

Id. સહાય કરવી-આપવી To help સહાય મ
ળવી To get help

સહાય, } Same as સાહાય, સાહાય
સહાય તા, }

Id સહાયકારક ક્રિયાપદ An auxiliary verb

સહાય-ભૂત, *adv* [*S fr* સહાય+મૂત fr મૂ
to be] That serves as a help

સહાયી, *adv* Assistant, helping; aiding

સહિત, *prep* [*S* See સહ] With, along
with, accompanied by, associated with,
together with

સહિ યડ, *s m* [See સૈયડ, મખા] Small-
pox

સહિ-યર, *s f* [*Dh Des* સહયો fr *S*
સહોદર a brother born of the same mother
See સખી] A female companion, a female
friend

સહિ યાટ, *s m* [*Dh Des* સહયિય fr *S*
સહકારિય from સહ + ય to do] Partnership,
fellowship 2 *adv* Held in partnership

Id સહિયાર કરવું To carry on business
in partnership સહિયાર બંડોળ Joint stock

સહિ-ષ, *adv* [*S* સહ most patient fr
સહ to bear] Patient; enduring

સહિ-જ્યુ, *adv* [*S*] Patient, meek;
capable of enduring, forbearing

સહી, *s f* [*Ar* સહી correct] A signature;
a name written on any document, paper,
&c, by the party executing it, or by the
person attesting another's signature 2
adv Correct, accurate, right 3 Just, per-
fect 4 Approved, acquiesced in 5 Indeed,
of course; certainly

Id સહી કરવી To sign સહી કરવું To finally
consent સહી સહુ A contract, an agreement

સહી-સલામત, *adv* [+સલામત] Safe and
sound, unharmed, unhurt

સહુ, Same as સા, સર્વ

સહે-જ, } Same as સહે-જ.
સહે-જ-સાજ, }

સહેલ, Same as સહેલું

સહેલ, *s f* [*Dh Des* સહેલી fr *S* સુવ +
કેલી Cf *Ar* સય a walk.] Loitering, a plea-
sure excursion 2 Merriment

Id સહેલ કરવી-મારવી To make oneself
merry; to enjoy oneself freely સહેલ સપાટ
મારવા To enjoy oneself

સહેલ-ધા, *s f* [+ *P* માફ place] An easy
leisurely walk, loitering 2 A place of
amusement

સહેલાણી, *adv* Linger or acting at one's
ease or leisure 2 Gay, easy going

સહેલું, *adv* [*Dh Des* સહેલી fr *S* હજ +
હલિ a play Also Hem Des સહેલી ફરમી = *S*
સુખ pleasure] Easy, not difficult

Id સહેલું સારું Very easy

સહેલું, *v t* [*S* સહ to bear, to suffer]
To bear, to suffer to endure 2 To tolerate,
to put up with

સહેલું, *adv* [*S fr* સહ + હર] Co-uterine
2 *s m* A brother of whole blood

મહી, *adv* [*S fr* સહ to bear See મહેનત]

Sufferable, bearable, endurable to be

સજા, *s m* [See સહી] Marks on the
body caused by the stroke of a cane, whip,
&c, a bruise, a wound 2 A line

Id સવ પડેના-ગેસેના-ડેડેના To rise, to

ચઢયા રે શિખર પર, ને હુવા રે સવેરા,
સાગી ગઈ રનની, ને બાણ કયા રે — જોભોભગત

સ-વેલી, *adj* [+વેલી] Having crepeers
2 Having descendants

સ-વેળા, *adv* [See સુ+વેળા] In proper
time, in good time

Id. સવેળાથી યેતડુ To take precautions
in good time to prevent an injury

Prov સવેળાએ સધરેલુ કવેળાએ કામ આવે He
that saveth his dinner, will have the more
for his supper

સવૈ, Same as સવાઈ

સવૈ.યો, *s m* A kind of verse 2 A
measure of Prākṛita verse

સવ્ય, *adj* [S] Left; not right 2 Re
verse, contrary 3 *s m* The right hand

Id સવ્ય અપસવ્ય કરડુ To keep things to
the right and left side 2 To hide 3 To
misappropriate

સ-શક્તિ, *adj* [See સ with+શક્તિ, or સુ+
શક્તિ] Strong

સસડું, *v 1* [Imit] To boil 2 To
move, to stir

સસણી, *s f* [Imit. Or See રવાસ] Hoop-
ing cough

સસડું, *adj* [See સ્વસ્થ] Cheap, low-
priced

Prov સસડુ ભાડું ને સિંધપુરની નાત્રા To buy
a worthless thing at a cheap rate = Spend
nothing, get nothing

સસરૈ, *s m* [See શશુર] A father in law

સસ હું, *s n* [Db Des. સ્વૈ fr S સ્વેન.

Or S શશ] A hare, a rabbit

સસડુ, Same as સોસાડું

મચુ-માઈ, *s n* [See સસડુ + ગારડુ] A

kind of aquatic animal

સસો, *s m* Same as સસડું

સહ, *prep* [S] With, together with,

along with

સહકાર, *s m* [S] A fragrant sort of

mango

સહકાર ફળ વામણો ઈચ્છે, અપગ તરવા સિન્ધુ,

તેગ દાસ તારો કુ ઈચ્છું, હજી બાધવા પદ બડુ

—પ્રેમાનંદ

સહ-કાર, } *adj* [S fr સહ + ક, કરડુ]

સહ-કારી, } Working together, co operating, assisting,
helping 2 *s m f* A co-worker, a colla-
borator; a colleague, a helper, an assistant,

સહ-ગમન, *s n* [S fr + ગમન] Going
with 2 The burning herself by a widow
on her husband's funeral pyre

સહચર, *adj* [S fr સહ with+ચર to move]
That accompanies or goes with 2 *s. m*
A companion, a friend

સહચરી, *s f* [S See સહચર] A female
companion, a wife

સહ-ચારી, *adj* Going or living with,
accompanying

સહ-જ, *adj* [S fr + જન્ to be born]
Born with, natural, innate, inherent 2
Co-uterine

સહજ, } *adv* Easily, without any

labour 4 Simply 5 A little, being in-
significant 6 In a short time, quickly 7
Without trouble or difficulty, easily. 8.
With no particular object in view 9
Without any reason 10 Naturally

Id સહેજ સાન બાળતમા About trifles સ-
હેજ ઓળખાણ A slight acquaintance સહેજ
વાદ A trivial matter મે એ વાત સહેજ કરી I
mentioned this quite naturally સહેજ વાક
A slight fault

સહજાનંદ *adj* [S fr + આનંદ] Having
natural, innate, or inherent joy 2 *s m*
The name of the founder of the Swāmi
Nārāyaṇa sect

સહન, *s n* [S fr સહ to bear, to suffer]
Bearing, suffering, endurance 2 For-
bearance, patience

સહન-તા, *s f* Endurance 2 Forbearance

સહન-શીલ, *adj* [S fr સહન+શીલ charac-
ter] Enduring, patient, forbearing

સહન-શીલ-તા, *s f* Forbearance, pati-
ence

સહ પાઠી, *adj* [S fr સહ+પાઠ] Study-
ing together 2 *s m f* A fellow student

મહરાડું, *v 1* [See હર્ષ] To be delighted

કહે લોક, “ સાંકળ સવે બાળી, ગુરુ દેવ મોરાર ”
—દરિદાસ.

સાંકળ-હું, ૧ ૧ To put together in the form of a chain ૨ ૧ To be bound, as with a chain, to be fettered

દુ તો સાંકળો ચારે પાસ, ૨ ૧ બરી રાખા રે
—દયારામ

સાંકળિ-યુ, ૧ ૧ The contents of a book, an index to a book ૨ See સાંકળ

સાંકળી, ૧ ૧ A small chain (generally of gold or silver)

Id તક સાંકળી A sweetmeat made from sesamum seeds

સાંકળ, ૧ ૧ A wristlet, an anklet (generally of gold or silver)

સાંકે, ૧ ૧ [See સપ્ત] The testing of a measure or weight

સાંખ-હું, ૧ ૧ [Hem Des સપ્ત = S અનુગમન following, fr S અનુ after ગમ્ to go or ખમ-હું to bear, to endure] To forbear ૨ To endure; to bear; to suffer ૩ To tolerate.

સાંખો, ૧ ૧ [See સપ્ત] A term for the figure one, used in secret communication

સાંજ, ૧ ૧ [Hem Des સપ્ત = જય વજ્રક સંદિગ્ધા ગતનો મહતો શિલ્પ a weapon made of an iron ball in which nails are fixed, fr S શત બે killing a hundred fr શત+જ Or, S શાંજ made of horn, a bow, fr શૂંજ] An iron spear ૨ A lance

સાંકળ, adj [S fr સ with + અગ part] With all the parts, complete

સાંકળી, ૧ ૧ [See સખી, સખી] Pods of a Sami tree.

સાંકળું, ૧ ૧ [See શૂંકળ] A necklace worn by children as an amulet

૭૨ ઉપર સાંકળું રે, સિંદુરન શોભે, સુવર્ણ ગદિયો
—દયારામ.

સાંકળું, Same as સાંકળું
સાંકળ-માથી, ૧ ૧ [See સાંકળ, શૂંકળ+માથી] A small seat with a back

સાંકળી, ૧ ૧ A square board or raised ground coloured and decorated with different pictures ૨ The tub of a carriage

ચંચી સાંકળી પડળ લટકાવિયો, વસ્ત્રે બાધ્યા બેઠું દાપ.
—દયારામ.

સાંકળ-પાણી, } adj [S fr સાંકળ fr સાંકળ-પાણી,
સમ્યગ્, સ્વપાણ] With the principal and subordinate parts; complete

માચર-હું, ૧ ૧ [See સમચર-હું] To go, to pass

માચ-હું, ૧ ૧ [See સમચ હું, સમચ-ય] To collect ૨ To pay beforehand

સાંચો, ૧ ૧ [See સાંચો] A machine ૨ A mould, a matrix

સાંજ, ૧ ૧ [Hem Des સંજા fr See સંજા] The evening

Id સાંજ પતી-પડતી To be evening સાંજ પડતી To delay one's work in the latter part of the day સાંજ પડે At eventide, in the evening સવાર સાંજ=સાંજ સવાર In the morning and evening, every day

સાંજ, ૧ ૧ Songs sung in the evening during a marriage-ceremony

સાંજો, ૧ ૧ [S સજવ] A swelling, a protuberance

સાંકે, ૧ ૧ [S સમ્ together + સ્થા to stand] A reed ૨ A stalk

સાંક, } ૧ ૧ [S વજ્ર a bull Or, S સ with+અડ] A mischievous bull ૨ A camel

૩ An unbridled person, a boisterous person સાંકસી, ૧ ૧ [S સંકસા fr સમ્ + કસ.] A small kind of tongs or pincers

સાંકસો, ૧ ૧ Large tongs સાંક, Same as સાંક

સાંકળી, ૧ ૧ [S વજ્રલી a wanton woman] A female camel, a dromedary ૨ A swifid kind of riding camel.

સાંક હું, ૧ ૧ To go swifidly ત્યાર પહેલો તેની માત, સુત મળવાને સાંકી —વજ્રલ સાંકિ યો, ૧ ૧ A camel

સાંકરું, adj [S સુ good + તર] Well arranged ૨ Prepared; ready ૩ Easy to do બેઠી દમયતી શીય ગુલાવા, સ્વયવરમા સાંકરી યાવા
—પ્રેમાનંદ.

સાંકરું, ૧ ૧ A quantum of articles of food daily set apart, a portion (of rice,

swell (of a scar, a mark) સળ પાડવો To make a mark by folding (paper, &c) 2 To mark out a margin by folding a paper ફેંટણના સળ દીસે પીઠે, શીદ સતાડો? આનંદ થાયછે કીંટો

—દયારામ

સળ-ક, *s f* [*S* ગ્રણ્ય an arrow] Shooting pains

Id સળક આપવી To feel shooting pains

સળ-ક-ડી, *s f* A chip, a thin long piece of bamboo, reed, &c

સળ-ક-ડું, *s n* Same as સળ-ક-ડી

સળકમ, Same as સળેકમ, સળેખમ

સળક-વુ, *v i* See સવળવું

હાહાહાર હવો અસુરના સૈન્યમા

રૂગમગ્યો ચેર ને સમુદ્ર સળકયો —હરિદાસ

સળક-વું, *v i* [See સળ, સોળ, શૂળ, or સજીકો] To feel a sudden piercing sharp pain

Id. દાંડ સળકવી To have an eager desire

સળકું, *s n* [See સળ, સળી] An instrument fitted to lift up thorny shrubs with

સળકો, *s m* [See સળક-વુ] Acute pain

2 An eager desire

ઋતુપર્ણ આસને ઉઠે બેસે, થાય પરણવાના સળકા

—ત્રેમાનંદ

સળગ-વું, *v i* [See સ + અગ્નિ] To burn, to take fire 2 To break out (of a quarrel, riot, &c)

Id આગ સળગવી To take fire 2 To break out (of a quarrel) 3 To arise (of a feeling of enmity)

સળગા-વ-વુ, *v i* [Causal of સળગ-વુ] To kindle 2 To inflame, to instigate 3 To prejudice against

સળ-વસળ, *adv* [See સળી + *S* વિ priv + સળી *Of* સમ વિપ્રત *Of* Eng *Along the grain*, and against the grain] Even and uneven Hence 2 Having opposite qualities combined in the same thing, indiscriminately mixed together

સળ-વળ, *adv* [See સળ-વુ + વળ-વુ] Rolling about, writhing 2 Being restless or unsteady

સળ-વળ-વુ, *v i* To roll about 2 To stir 3 To move

સળ-વું, *v i* [*S* ગ્રહ to roll about, to

to writhe See સડ-વુ] To be rotten See સડ-વુ

સળિ-યો, *s m* [See સળી] A bar, a rod 2 A pricker

સળી, *s f* [*S* શલકા] A small thin stick.

2 See સળી

સળી-અયો, *s m* [+ સયો] A secret arrangement made to secure success

સળેકમ, } *s n* [*S* ફળેષ્] Cold, a discharge of mucus through the nose owing to cold

સળો, *s m* [*Dh* Des સળો *fr* *S* શલમ a locust] Rottenness 2 A disease 3 Discord, disagreement

Id સળો પેસવો To begin to rot 2 To begin to decline

સાં-ઈ, *s m* [See સ્વામી] A fakir, a Muhammadan mendicant

Id સાઈ મૌલા The disguise of a mad fakir exhibited in the *Tūbut* procession

Prov સાઈકે ટકુ ચસને દો Look not a gift-horse in the mouth

સાઈ, } *s n* [See સ્થાન] Welfare; a happy state 2 An embrace at meeting after a long separation

દામ દયાનો પ્રીતમ લગવો, નિશ દિન દેવ સાઈ —દયારામ.

સાંકડ, *s f* [See સડ-કટ] A difficulty

સાંકડું, *adv* Narrow 2 Insufficient 3 Incommodious 4 Scanty

Id સાંકડો સમ્બંધ An intimate connexion, a close relation સાંકડે સાંકડે (ચોટળે) સમાસ કરવો To accommodate even at one's own inconvenience સાંકડે સાંકડે (ચોટળે) ચલાવવુ To manage somehow or other; to manage with difficulty સાંકડે આવવુ To be placed in a difficult position, to be in a difficulty

શું કરે બે આવી સાંકડે, મારે ભેર ન ફાળ્યુ —દયારામ.

સાંકડું, *v i* [See સાંકો] To test the accuracy of a measure or weight

સાંકળ, *s f* [*S* મૂલ્લા] A chain 2 Fetters, restraint 3 A measuring chain.

rare, to be scarce

Prov ગામના પેસવાના સાસા, ને પટેલને ઘેર
કન્દા પાણી Beggars and borrowers should
be no choosers

સાંસારિક, *adj* [See સસાર] Worldly,
secular, lay, relating to the affairs of the
family 2 Social

સાસો, *s m* Same as સાસાં
અથવા બાળનો સાસો રહી નયે, આગળી રહે કપાડી રે
—કામગીરામ.

સાદ સામળીને સાસો થીયો, ત્યારે હેત જાણ્યું
—સામળબટ

સાસોટ, *adv* [S સસિદ્ધ f સમ well+સિદ્ધ,
સોસરું] Being straight 2 Passing through
or across

એવે ચાલતા મંદિર આવ્યું, ત્યાં કનક તણે છે કોટ,
તે મહા મનોહર કેળી રાત્રી, તેણે અશ્વ હાકિયો સાસોટ
—પ્રેમાનંદ

સા, *pron f* [S] She, that
“ચરણે યા મતિ સાગતિ” પાડ્યો, તાડનોજ અવતાર
—દયારામ

સા, *s m* [See સાદ] An honorific
suffix added to the names of merchants,
money lenders, relations of the bride and
bridegroom, the bridegroom, &c

સાઉ, Same as સાહુ

સાઉકાર, Same as સાહુકાર

સાઉ કારી, Same as સાહુકારી.

સાક દી, } *s f* [See સાગ+કાષ, કાડી] A
સાક કી, }
rafter of teak

સાકર, *s f* [S શર્કરી Ar શુક્ત=P શર્કર=

Eng Sugar] Sugar candy, sugar

Id સાકર પિરસવી To cajole, to flatter

Prov સાકરના હીરા ગળ્યા, તે ગળ્યા A con-
tract once entered into is binding until
its fulfilment સાકરને કડવી કોણ કહે ? Who
but a diseased person will say, “ Sugar is
bitter ” ?

સાકણ, Same as શાકણ.

સાકર વુ, *v* : [See સાકર + S ફ to
do] To call

સાકરિયા, *adv* R
sweet 2 Sugared,

સાકર, *adv* [S

candy,

Let

tored, learned literary, literate

સાક્ષાત, *adv* [S f + સાક્ષિ] Before
the eyes of, in the presence of 2 Evi-
dently openly, manifestly

સાક્ષાત્કાર, *s m* [S f + કર to do] A
manifestation

સાક્ષી, *s m* [S સાક્ષિ See સાક્ષાત] A
witness, an eye witness 2 *s f* The act of
attesting another person's signature 3
Testimony, evidence

Id સાક્ષી કરવી To write down one's signa-
ture as a witness સાક્ષી આપવી-પૂરી To give
evidence as a witness મારું મન આ વાતની
સાક્ષી પૂરવું નથી I cannot swear to the truth
of the statement

સાક્ષી-દાર, *s m* [+ P દાર having] A
witness

સાખ, *s f* [S સાખ See સાક્ષી, સાક્ષાત]
Attestation 2 Reputation, character 3
Commercial credit

Id સાખ પડવી To be reputed honest and
and honourable સાખ પાડવી To establish a
reputation સાખ વધારવી To increase one's
credit or reputation સાખ બુમાવવી To lose
one's credit or reputation સાખ પહીં ને દબાર
A signature written in the presence of two
parties (an expression used in signing a
document as a witness)

સાખ, *s f* } [S શાક edible leave*]
સાખચું, *s n* }
A fruit that has ripened on the tree 2
A halfripe fruit

સાખી, *s f* [Ar સાખિ at rest standing,
a song sung by women while standing at
rest in a circle, the other part being sung
while walking] A kind of short poem
often used as an authority 2 A measure
in poetry

સાખો, *s m* [See સાખ reputation used
by way of euphemy] A brawl, a scuffle

Id સાખો કરવા-ગાડવા To raise a brawl
or a noisy quarrel

સાગ, *s m* [S સાગ] A teak tree 2
Teak wood

સાગ, નીચા, તે નીચાં દી ન

pulse, &c) allotted for the day's consumption, taken out from the store and set apart to be dressed

સાત-વુ, *v t* [Causal of સતા-વુ] To hide, to conceal

સાત વુ, *v t* [See સાત] To be finished, to be over

એક દિવસમા સહુ સુખ સાત્યુ, જગત ભવાદો પ્રીયો
—દયારામ.

સા-તળ વુ, *v t* [See સખ + તળવુ] To fry in ghee or oil

સાતી, } *s n* [S શમ્વ, સમ્વ, ploughing]
સાતી હુ, }
A plough 2 As much land as can be cultivated by one plough

સાતે લી, *s f* [See સાથ વુ] A game for children, generally known as બકરાની ઝાડર, played in the Kadi district

સાતે છ, *s n* A wooden frame used in yoking a bullock

સાથ, *s f* A lease of land 2 The rent of land

સાંથ-વુ, *v t* To let, to rent out land for ploughing or cultivation

સાથવો, *s m* A sweet preparation of the flour of bajrā

સાથળ, *s f, s n pl* The thigh

સાથી, *s m* [See સાય] A servant engaged for a twelvemonth, a servant paid every month

સાથી-હુ *s n* A harrow

સાથી-ડો, *s m* [See સાદી] A farmer 2 A cultivator

સાંધ, *s f* [See સાધ વુ] A cleft, a crack 2 A joint, a juncture, a seam 3 The line or point of juncture

સાધ-વુ, *n s n* An appendix 2 A continuation, a complement

સાંધ-વુ, *v t* [See સન્ધિ] To unite, to join 2 To append, to attach

સાધો, *s m* A cleft 2 An internode 3 A joint, a juncture 4 A patch, a seam 5 The line or point of juncture

Id સાધો બેસવો To fit in the joint સાવે મળવો To be completely joined together

સાધો બાવો To be suitable to the accomplishment of one's object સાધે સાવે નહો False at every joint, false in all points માધાવાળા પ્રાણી The articulates (in Zoology)

Prov સાના એટલા સાધા Each joint adds to the weakness of the machine

સા પડ, Same as મરખુદ

સા-પડ વુ, *v t* [Hem Des સપડિય = S લખમ્ goot, *f i* મપાદન] To find 2 To meet with 4 To discover 5 To give birth to Id ઊઠક સાપડવુ To give birth to a child સાપ-વુ, Same as ચોં-પ-વુ.

સાખ, *s f* [S શમ્વ the iron head of a pestle] An iron ring fixed at the end of a stick

માં-એલ, *s f* An iron nail fixed at each end of a yoke

સાથે-હું, *s n* [S શમ્વ the iron head of a pestle] A wooden pestle for beating rice out of paddy

સાબર વુ, *v t* [Hem Des સરમેર્ક, સારમેર્ક *f i* S સ્મૃત્તમ remembered સ્માતિન્ reminded] To collect, to gather

સાબર-વું, *v t* [See સમર-વુ] To be remembered 2 To recollect

સાભળ વું, *v t* [S નિશ્રમ્, નિજામ્ to hear] To hear, to listen 2 To attend, to mind 3 To obey

Id ચરન સાભળવો To take a request into one's favourable consideration કહ્યુ સાભળવુ To obey an order

Prov સામળીએ સૌવ, કરિયે મનવુ, Hear all, but follow your own counsels=Inquire and consult, but, act upon your own judgment

સામળી, *s f* [See સાસન Or સસઝી] A secret instigation

માસ તો, *s f* [See સાસ-વુ] Want 2 Difficulty

સાસવું, *adv* [See થાસ] Slowly, mildly સાસતા રહી સત્યભાષા બોલ્યા, હાથ દઈ પોતાને માલે, આજ તો હાર લાવોની પાછો, નેઈએ તો આવશેદાયે
—પ્રેમાનંદ

સાસાં, *s n pl* [See સસાય] Want, privation 2 A doubt, hesitation

Id સાસા પડવા To be wanting, to be

સાગર, *s n* [See સંગર] A gathering of respectable gentlemen attending a marriage procession, the bridegroom's train, retinue, or equipage

સાગરું, *s n* A meeting of caste people for determining a caste-question

સાગરું, *v t* [See સગ, સાર] To cleanse, to clean 2 To become; to besit, to suit, to look seemly or harmonious with See સાગરું

સાગરસંબંધ, *s m* [See સાગ+સંબંધ] A befitting preparation

સાગરિની, *s m* [P સગિન્દા a player for song preparation for સંદિત્ to make, to be ready] A musical performer who accompanies a dancer or a songster

સાગર-ખાત્ર, *s m*. [S સર્જિકાકાર fr. સર્જીકા natron + ખાત્ર] Natron

સાગરું, *adj* [Db Des. સમક્ક fr S સપક્કમ a short time ago, recent fr S સપ્ત recently + ક *adj* suff Also Hem Des સજ્જોક=S પ્રત્યક્ recent] Healthy 2 Entire, unbroken 3 Perfect, sound.

Id સાગરું તાજું, સાગરું સચું Healthy and fresh; hale and hearty

માત્ર, Same as સાહાત્ર

સાટ, *s f* [See સોટા] The backbone

સાટ-કો, *s m* [સાટ Imib + S ક to do] A whip 2. A lash

Id સાટ-કો મારતો To lash

સાટ-માર, *s m* [See હસ્ટી+માર રું] A gymnast who can tease an elephant by pricking him with a lance

સાટ-મારી, *s f* Fighting with elephants 2 The sport of baiting elephants with lances

સાટરું, *v t* [See સાટ, સટે] To make a bargain of, to contract for, to purchase

સારી, *s f* The frame of a carriage in which men sit

સારી-આખરી, } *s n pl* [See સારી+આ-
સારી-આખરી, }
ખર] Words which cause misunderstanding between persons

સારીન, *s f* [Eng Sati :] Satin

સાટું, *s n* [Dh Des સાહટ્ટિય=S વિહિત્

covered See સટે] A bargain 2 A contract of sale or purchase 3 Buying up; purchasing, a bargain 4 A return (for benefits received). 5 A contract or agreement for the purchase of the whole stock of goods, landed property, &c

Id સાટું કરતું To make an agreement 2 To exchange સાટા ખત A written agreement સાટું તેખટું A direct or indirect exchange of girls in marriage

સાટું-કે, *s m* [See સટ] A rogue.
સાટું કરતોના સગન કરીએ સમય, પડે અવગતના સમયે
—મીરાંબાઈ.

સાટે, *adv* In exchange for, in return for સાટો, *s m* [See સાટી] The framework of a large cart 2 Refined or purified ghee. 3 Flour of rice rubbed with ghee

સાટ, *adj* [S ષટ્ fr षष्, षट्, six+તિ suffix showing 'tens'] Sixty, 60

સાટી, *s f* Sixty years of age, the age of sixty

Prov સાટી ને યુદ્ધિ નારી Old age is second childhood

સાટસીમ, *adj* [S. ષટ્ six+ તીસ.] Thirty-seven, 37

સાટ-લો, *s m* [See સાટી] A kind of cloth worn by women

સા-સા, *adv* [S સાથે with a half fr ય with + અર્ધ] A word prefixed to numerals and denoting "more by a half," e g સાસ ચાર Four and a half, 4½

Id સાસ ત્રણ પંચખીતે Whimsical, capricious

સાસી, *s f* [S ઝાટ] A kind of cloth worn by women, a garment around the body and passing thence over the head of women સાસીસાસી, *s f* [See સાસ+સાસ] Period of 7½ years of the influence of શનિ (Saturn) on the destinies of a person, being an unfortunate period

મા ડું, *s m* [S. સગની See સાગી + સ ની the husband fr ષટ્, પડેડ, to c ની, to mar r] Husband of one's wife's sister

Prov સગાઈના સાડું, ને અવગતના સાડું T. wife's relations have a greater claim

સાગ, Same as સરાક, સરાગ.

સાગર, *s m* [S fr સગર name of a king]

An ocean; a sea

સામરેન્ન, *s f* [S fr + જન્ to be born]

(Hindu Myth) The goddess of wealth, Lakshmi, who was born of the ocean

એવુ વચન સુણી કમળાનુ, શ્રીહરિ ભોધ્યા વળણ,
“ હું નથી નિદ્રાણુ નથી ઉદારી, સાગર ન સામળણ ”

—દયારામ

સાગરીત, Same as શાગરીત, શાગરીદ

સાગ-વાન, *s n* [See સાગ teak + વન]

Teak-wood

સાગણુ, *s n* [Redup of સગ્ય used as સગ્ય સાગણુ] Relations

સામેળ, *s m* Fine chunam powder

સાંકેતિક, *adj* [S fr સંકેત] Conventional, determined by an agreement 2 Technical (of a word)

સાંકૃષ્ય, *s n* [S fr સંખ્યા] The Sāṅkhya system of philosophy, the name of one of the six systems of Hindu philosophy, ascribed to the sage Kapila

[This philosophy is so called because it enumerates or discriminates (સમુચ્ચયા) twenty-five Tattvas or true principles, and its chief object is to effect the emancipation of the twenty fifth Tattva, i.e. the Purusha, or the soul, from the bonds of this worldly existence, the fetters of phenomenal creation, by conveying a correct knowledge (સચ્ચા) of the twenty-four other Tattvas, and by properly discriminating the soul from these]

સાકુગ, *adj* [S fr સ with+અગ.] Having all limbs. 2 Complete, whole

સાકુ ગોપાકુગ, *adj* [S fr +કોપાગ] Having all principal and accessory limbs

Id સાકુ ગો-પાકુ ગ ઉતરવું To carry out a work or business in all its details

સાચ, *s n* [See સત્ય] Truth

Prov સાચને આચ નથી Truth may be blamed but not shamed=Truth seeks no corners

સાચ-વટ, *s f* [+વટ] Same as સાચા ડ

સાચવણુ, } *s f* [See સાચ-વણુ] Pre-

serving 2 Protection 3 Care

સાચવણુ, *v t* [Hem Des સચેત્ર = S સચિત્ર arranged, fr સંચિત્ર collected fr સમ્ together See સેચય] To preserve, to protect, to take care of.

Id વખત સાચવેલો To keep the appointed time, to be punctual ચાણી સાચવેલી To be serviceable at a critical moment મરજ સાચવેલી To act according to the whim of, to propitiate સાચવી રાખવું-મુકવું To preserve, to lay by; not to waste ઉકારાને સાચવેલો To take care of લાજ-આજર-સાચવેલી To keep up one's reputation

સાચાઈ, *s f* [See સાચ] Truthfulness 2 Honesty, probity 3 Fairness and correctness of intention in dealing

સાચા-બોણું, *adj* [See સાચું + બોવણું] Truthful, veracious

Prov સાચા-બોણાને સગી માએ માર્યો=સાચુ બોણેણુ ગણાને હડવું લાગે Truth is the only thing that is offensive=Truth finds foes where it makes none

સાચું, *adj* [Dh Des. & Hem Des સર્વ, સર્વ fr સત્ય] True, veracious, true to one's own word or promise 2 Genuine, real, not counterfeit 3 Sincere, honest. 4 Faithful. 5 Just 6 Proper 7 *s n* Truth, a truth

Id સાચુ નહું સમજાવવું To misrepresent, to mislead

Pro સાચુ બોણું તેા મા મારી નય, નિકર બાપ કુતા બાપ Between the hammer and the anvil સાચાનો બોલનાર અને માયાનો વાદનાર (બે સરખા) Flattery sits in the parlour, while plain dealing is kicked out of doors=Truth is the only thing offensive

સાચે, } *adv* Truly 2 Certainly, indeed 3 Properly, justly, rightly.

સાજ, *s m* [See સજ્જ= P સજ્જ preparation See સાજિન્દો] A dress 2 Equipments 3 Apparatus, materials, instruments, accompaniments 4 A saddle 5 The gear of dancers 6 Dressing up 7 Fitting out

for 2 Why ?, on what account ?, by what means ?, how ?

સાથે, *prop adv* [See સાથ] With, in the company of

સાથે લાગુ, *adv* [+ લાગુ, લાગુ] In continuation with, being continued. 2 Taken together, simultaneously

સાદ, *s m* [Hem Des સદો *fr* રાપદ] Voice, sound, a cry 2 A noise 3 A hallooing to, also the answer or call returned 4 An echo

Id સાદ કરવો To call aloud સાદ દેવો To reply to a call સાદ કાઢવો To utter a sound સાદ પાડવો To make a public declaration by the town crier સાદ નિકળવો To come out (of a sound), to be able to utter a sound સાદ બેસવો To be hoarse or low (said of the voice)

સાદક-ખરચ, *s m* [Ar સારૂ all, sundry, + ખરચ] The fund raised by the village people to be spent under the superintendence of Government officers towards distributing charities to saints and fakirs

સાદ-ડી, *s f* [See સાદ + ડી dim] A soft low voice

સાદકી પાકુ, તો, વહાલા, લોકડિયા નગે
—નરસિંહ મહેતા

સાદકી, *s f* [Dh Des સારૂ n mat of darbha grass Cf સાયરો] A mat 2 Matting 3 A texture of sedges or rushes

સાદ-હું, *s n* A small ragged mat

સાદ ડો, *s m* [P શાદતઃ a particular medicinal plant] A kind of timber tree 2 A name of a particular kind of timber of a reddish colour

સાદર, *adv* [S *fr* સ with + આદર] Respectful, reverential 2 Published, issued 3 Arrived 4 *s f* Pleasure, delight 5 The ravings of a pregnant woman 6 Grating the cravings of a pregnant woman કુવરનાઈનુ આગ્ય સીમત, સાદર વાત ન પૂછે કય
—પ્રેમાનંદ

સાદાઈ, *s f* [See સાદુ] Plainliness 2 Simplicity of conduct

સાદું, *adv* [P શાદ] Plain, simple, art

less, guileless 2 Plain and neat

સાદશ્ય, *s n* [S *fr* સદ્ગ્ like *fr* સલિક + દ્રશ્ to see] Resemblance, similarity 2 A likeness

સાધ, Same as સાધુ a holy person

માતૃલ છે સાધે વળી, સત્યનામા સાધ છે —વર્ણી

સાધ, Same as સ્વાધીન

ત્રીકમ કેમ તરડોડો તારણી સાધ બે —મહિરામ

સાધક, *adv* [S *fr* સાધ to accomplish See સાધુ] That accomplishes, effects, or brings about, that is instrumental, conducive to, or productive of 2 *s m f n* An abettor, an accomplice 3 A votary, a worshipper

સાધન, *s n* Means 2 Materials 3 Accomplishing, achieving, effecting, executing, performing, making, doing 3 Matter 4 An instrument, an implement, a tool, an agent 5 An expedient, a contrivance 6 Good works 7 The observance of the moral and ceremonial parts of the Hindu religion, as secondary means of obtaining purity and emancipation 8 A carpenter's square; a normal 9 The premises (Logic) 10 Preparation (of metals) by oxidation, &c, for medicinal and alchemical purposes

સાધન-ચતુષ્ટય *s n* [S *fr* + ચતુષ્ટય] A group of particular four means of attaining absolution according to Vedānta philosophy, યજ્ઞ, નિત્યાનિત્ય વસ્તુચિન્તેષ, વૈરાગ્ય, શમાદિ સમ્પતિ and યુગુક્ષય

સાધન-ભૂત, *adv* [S *fr* + ભૂત become *fr* ભૂ to become] Become an instrument, instrumental

સાધના, *s f* Observance of ceremonies 2 Ceremonies observed with a view to propitiate a god, or an evil spirit

સાધ-ધર્મ, *s n* [S *fr* સ common with + ધર્મ] Equality (of qualities) 2 Sameness of nature, likeness

સાધવી, Same as સાધ્વી

સાધ હું, *v t* [S રૂપ to accomplish] To accomplish, to achieve 2 To subdue, to win, to succeed 3 To prevail upon 4 To

one's affection than any others

સાણુંકું, *s n* [Ar સેન a dish, P સેનકું a small dish] An earthen dish used by beggars to collect food in

સાણું-પણું, *s n* [See સાણું fr સન્માન] Wisdom, discreetness, decorum, politeness
સાણુંસી, Same as સાંડસી.

સાણુંસો, Same as સાંડસો

સાણું, Same as મોણું

સાણું, *s n* [See કાણું] A hole in the height near the bottom of a large earthen vessel

સાણી જુઓ તો, વિકાર નહિ જેના ઉધાર્યું દિરાનું સાણું
—નિરાતબંધ

સાણું, *adj* [See સ + બાન Or સ + જ્ઞાન] Wise, discreet decorous, polite

સાત, *adj* [S સત્] Seven, 7

Id સાત પાય થી To be in difficulty, to be put to great trouble સાત વીસે રો ગણે એના Foolish મારે ક્યા સાત પાય પાલવવાના છે ? I have no family to provide for

Prov સાત સૈયાણીએ વેર વેડે Many cooks spoil the broth સાત પાયથી લકડી ચોર એકા બોલ Many hands make light work સાત સધિ ને તેર લૂટે The more I try, the farther I am off. સાત કીડવળ સાત વાર પાછી ફરે Haste is waste સાત ગણે ગણીને પાણી પીએ I think twice before you take a leap સાતમા ચુરો ને પાયમા પૂરો He has a saddle to fit every horse = He will go with every wind

સાત-ડે-સાત, *s m n* The figure "7"
2. A dot, a zero 2 Total failure

સાત-પટ્ટી, *s f* [+ પટ, પટો] A bay or gulf running into land in seven channels

સાત-પડી, *adj* [+ પડ] Having seven folds

સાત-પડો, *s m* A palmar abscess

સાતમ, *s*

સાતેમ, *s f* [See સાત-ચું] The seventh

day of each half of the lunar months

સાત-ચું, *adj* [S સત્તમ See સાત] Seventh

સાતરા, *adj m pl* Adorned and made ready, fitted out, equipped

સાતવો, Same as સાવું

સાતા, *s f* [S સાત pleasure, delight]

Rest 2 Contentment 3 Ease, peace of mind

Id સાતા વગી To be at ease, to have peace of mind સુખસાતા Happiness and peace of mind

સાવું, *s m* [S સવું barley] Flour of parched corn

સાત્વિક, *adv* [S See સત્વ] Pure 2 Virtuous 3 Real, existent 4 Honest, true, sincere good 5 Mild 6 Efficacious

સાત્વિક-ભાવ, *s m* [S. fr + ભાવ] The natural, spontaneous, and honest affections of the mind, also, the acts or movements expressing them

સાથ, *s m* [Hem Des સત્યમે = S સમ્હ: a group, fr S સર્થ a caravan] Company 2 Society, association 3 Fellowship 4 A partner 5 A company of persons come on a visit of condolence

સાથ, Same as સાથે

સાથરિ-યો, *s m* [See સાયરો] A dealer of sundry articles at any place and at any time

સાથરી, *s f* A raft of bamboos specially made by Brāhmanas used on riverbanks to keep various materials of worship for their clients

સાથે, *s m* [Dh Des. & Hem Des સત્યમે = S શય્યા a bed, fr S સત્તર: fr S સમ્ + લૂ to cover See અસ્તર] A grass-bed 2 The ground prepared for a dying person.

Id સાથરે યુવાડુ To cut down, to kill

સાથળ, Same as સાંથળ.

સાથિ-યો, *s m* [S સાસ્તિક fr મુ well+ અસ્તિ is fr અન્ to be See સ્વસ્તિ.] An auspicious mark painted in the front of a house, &c 2 A mark affixed to a writing in place of her signature by a woman who does not know how to write

સાથી, *s m* [Hem Des સહચરિ-યા = S દત્તી a female servant, fr S સહ together + ચરિત risen fr ઉઠ up + સ્થા to stand] A companion, a colleague, a helper, an assistant; a comrade

સાથી, *ad conj* [Abl of યુ] Because,

or vice in the front of you, and wolves behind you=Between the hammer and the anvil=It cuts both ways, like a two-edged sword સાપ ઘણી ને ઘો પડેણી Whether long or short, both are equal in magnitude સાપ અધે વાટે, પછુ દેખા સીયો Adapt yourself to circumstances સાપ ગયા, ને લિસોટા રહ્યા When the substance is lost, it leaves its shadows behind સાપને લારો ને કુવારી કન્યા, નળવવા કહ્યું The anxiety to the parents of a grown up unmarried girl is as great as if they were carrying a bundle of serpents on their heads

સાપ-જી, Same as સાપે-જી

સાપ-ગામઝી, *s f* [+ ગામઝી] A lizard, a lizard with a glistening skin, short feet, and serpent-like briskness 2 A kind of serpent, having white spots on the mouth, a red tail, and a body of a black colour

સાપે-જી, *s f* [S સર્પિણી Fem of સર્પ, સાપ] A female serpent

Id સાપેજી જેવી Very active and shrewd 2 Very malicious

સાપો-લિ-જી, *s n* The young one of a snake 2 A small snake

સાફ, *adj* [Ar સ્વક્] Clean, free from dirt or filth, not dirty 2 Clear, limpid, lucid, transparent 3 Free from moral impurity, pure, holy, chaste, guiltless 4 Free from disease or hurt 5 Free from blemish, flaw, or defect, polished, burnished 6 Smooth, even, level 7 Uniform, regular 8 Plain, open, obvious, apparent 9 Not ambiguous 10 Easy, simple 11 Straight-forward, sincere, open hearted, candid

સાફ-સુદ્ધ, *adv* Neat and clean

સાફી, *s f* A piece of cloth through which smoke, &c is strained 2 Puffery

સાખદ, *adj* [See સાખિત, સાખત, સાખદ] All 2 Healthy, recovered from sickness, refreshed

સાખર, *s n* [S સમ્બર] A stag, an elk

સાખર સિંગડું, } *s. n* [+ સિંગડું] The

horn of a stag

સાખરી, *s f*. A female stag

સાખલિ-યો, *s m* A kind of rough thin cloth

સાખિત, Same as સાખિત.

સાબુ, *s m* [Ar સાબુન] Soap

Prov સા મણુ સાબુએ ધુરે, તોએ સિંધીભાઈ કાળા ને કાળા You cannot wash a blackamoor white

સાબુ-ગોળો, *s m* [+ ગોળો] A ball of soap 2 A kind of sweet-meat made of sugar 3 A stout man having a short stature and a greasy skin (slang)

સાબુ-ચોખા, *s m pl* [Eng Sago + ચોખા] Sago

સાખુત, } Same as સાખિત, સાખિત

Id સાખુત રાખુત To keep intact or unhurt સામેલો, *s m* [P ગામ્બાલ a bridegroom]

A well dressed child riding in the front of the bridegroom's procession, or of any procession

સામ, *s m*. [S] The third Veda 2 Conciliating means, conciliatory measures, adulatory or suppliant steps and deportment

Prov સામ દામ ને બેદ ડપાય, પછીથી ચોરો દેડ ડપાય Never draw your dirk, when a dirt will do

સામ, *s f* [S સમ્મ an iron head of a pestle See સમિડ] The head of a pestle

સામઝી, *s f* [S સમજ] Means 2 Collection of materials or tools; apparatus

સામઢ, *adv* [See સમન્ત] Collectively; wholesale 2 Simultaneously 3 Altogether.

સામત, } *s m* [See સામન્ત] A feudatory chief, a petty chief. 2 A warrior

ત ગર્યા કરમી કાય, ન ગર્યા સામદ સુરો

—સામેળસહ.

સામન્ત, Same as સામાન્ત.

સામનો, *s m* [See સામ] Opposition.

2 A fight

જોઈ પછી સુપાની, ને ધરો ચાલ સામનો —વદ્ધલ.

સામન્ત, *s m* [S fr સમન્ત all around]

observe 5 To effect, to execute, to perform, to make, to do 6 To avail

Id કામ સાધવું To accomplish one's object અત્ર સાધવો To perform ceremonies in order to secure the efficacy of a charm

સાધારણ, *adj* [S] General, not particular 2 Common, belonging to all or many 3 Generic, not peculiar or specific 4 Mid dling, indifferent, ordinary, of the common sort

સાધારણ-ખાતું, *s n* [See સાધારણ+ખાતું] An account kept under the heading "charity"

સાધારણ-પક્ષ, *adj* [S fr + પક્ષ] Mid dling; mediocre, ordinary

સાધિત, *adj* [S See સાધ+વું] Accomplished, achieved 2 Derivative (in Gram) 3 Made, done, effected

સાધુ, *s m* [S See સાધ+વું] A saint, a sage, a holy man 2 A good man; a pious man, a virtuous man, an honest man 3 An ascetic, a recluse 4 *adj* Holy, virtuous, pure, honest

સાધુ-સન્ત, *s m* [+ સન્ત] A saint 2 *s m pl* Saints and sages of various denominations

સાધ્ય, *adj* [S See સાધ+વું] Accomplishable, attainable, practicable, feasible; acquirable. 2 *s n* That which is to be proved; the conclusion (in Logic) 3 The twenty-second of the astronomical *yogas* 4 An order of deities, a god

સાધ્વી, *s f* [S Fem of સાધુ] A chaste or virtuous woman, a saintly woman 2 An abbess

સાન, *s f* [Ar સંદર્શ a signal] A sign, a signal; a beacon; a wink 2 A hint, an allusion

Id સાન કરવી To make a gesture, to be noon સાનમા સમજાવવું To express one's meaning by secret signs or gestures

સાન, *s f* [See સાણુ wise fr સ+સાન or સન Or, P જ્ઞાન position, splendour] Understanding; sense

નેગ કરી અગ્નિને જોણું, જો ધાગે શુભ સાન — ખેમાનંદ

Id સાન વળવી To come to one's senses, to become wiser by experience or advice.

Prov સોળે સાન, ને, વીસે વાન A fool at forty will never be wise He that is not handsome at twenty, strong at thirty, wise at forty, rich at fifty, will never be handsome, strong, wise, or rich

સાન, *s n* Pawn, mortgage, security 2 Anything given in pledge.

સાન-દે, *s f* [See સાણું] A small dish or plate made of clay

સાનંદ, *adj* [S fr સ + આનંદ] Joyful. 2 *adv* Joyfully

સા નન્દાચર્ય, *s n* [S fr. + આદર્શ] Admiration mingled with joy

સાની, *s f* [See સાન+નાણું] Dregs of sesamum seeds left in the mill after the oil is pressed out of them 2 Dregs of sweetmeat left at the bottom of the frying-pan

સાનુકૂળ, *adj* [See સ+અનુકૂળ] Favourable, helping.

સાનુસ્વાર, *adj* [S fr. સ+અનુસ્વાર] Having the nasal sound or the nasal mark.

સાન્વનન, *s n* [S fr સન્ન to appease] Pacification, comforting, consoling

સાન્વન, *adj* [S fr સ with+આન્વન] Accompanied by the descendants 2 Suitable to the context 3 (Gram.) Complex (a sentence)

સાનિધ્ય, *s n* [S See સન્નિધ] Proximity, vicinity, neighbourhood

સાપ, *s m* [See સર્પ] A snake, a serpent.

Id સાપની કાચળી The slough of a snake

Prov દુધ પાઈને સાપ ઉછરેશે The clouds that the sun builds up, dark en him=Vipers will breed vipers સાપ કે ઘો ને નિડેળે તે પાઈ To take one's chance સાપના પગ સાપ નહીં = સાપના પગ પેટમા Set a thief to catch a thief. સાપને ઘેર સાપ પહેણે They are well matched સાપને માથે મધિ Honey is sweet, but the bee stings સાપે કરેરેશે દોરડી (હુડડી) બીચે A burnt child dreads the fire = Whom a serpent has bitten, a lizard alarms સાપે હુડડેર ગણ્યુ, મૂકે તો મરે, ને ગળે તો આધળો ગાય A pre-

સામે-શું, Same as સામે-શું

સામે-યુ, s n [See સાયું] A deputation to receive a man or men in a high position

Id સામેયુ કરવું To give a formal reception સામેયુ સર્વ જવું To give a formal reception by carrying a deputation of respectable persons in a procession

સામે, s m [S તમાશા] An inferior kind of corn, growing without being sown

સામેપચાર, s n [S fr સામ pacification+પચાર] Mild persuasions, conciliatory measures.

સામેગત, adv. [S fr સમ્પત્તિ at present] Now-a days, now, at this time, at present

સામ્મ, s m. [S fr સ, + અમ્મા the goddess Durgā] The god Shiva accompanied by the goddess Durgā

સામ્ય, s. n [S See સમ] Equality 2 Resemblance 3 Points of agreement.

સાય-સન્ધ્યા, s. f [S fr સાય in the evening+સન્ધ્યા] Daily prayers and worship to be performed in the evening

સાયક, s n [S] An arrow 2 A sword

સાયક સાધ ન સાયક એકન,

સાય શુ સાય જ ગાય કદા જો —મેમાનંદ

સાયક, Same as સહાયક

સાયક-કાળ, s m. [S સાય in the evening+કાળ] Evening

સાયર, s n [Ar શાદ્ર] A tax on palm-tree juice.

સાયર, Same as શહેર.

સાયર, Same as સાગર

સાદ સાયર જેની ચોખી કરતા, ફરવ નીર ખર,
—ભોલેભાગત

સાયુજ્ય, s f [S] Absorption into the essence of બ્રહ્મ

સાયો, s m [See સાહાય.] Support; countenance; patronage

સાર, s n. n [S સાર essence] The essence, the essential or vital part of a thing

2 Substance 3 Cream 4 Profit, advantage

સાર, See સારૂ (used in poetry)

ન્યા શી ચયુના સરિતા સારથ,

મણિપુર નદિત તટ છબી સારથ —દયારામ

સાર, s f Same as સાર-વાર.

સુદામા તણી સાર અત્યંત શીધી,

સુડી તાલુદામા નવે નિધ દીધી. —ભૂખલુ.

સાર, s n [See સાર-ડી] A hole made with a સાર-ડી

સાર-ક, adv [S fr સૂ, સરવું, to move] Moving the bowels (a medicine), purgative

સાર-ક, s m f [See સારવું to embellish, to dress] A toilet-maker, a hair dresser

મહુલ કય સારક, વજુલ વય ધારક,

રતિ પતિ પીડ વિડારી —મેમાનંદ.

સારગ, s m [S] A particular mode of music appropriate to noon 2 The spotted deer 3 An elephant 4 A lion 5 The flamingo, a swan 6 The bird ચાતક 7 A peacock 8 The Indian cuckoo 9 A scorpion 10 A wasp 11 A flower 12 A lotus, 13 A shell 14 A bow 15 Rain 16 A fiddle 17 Hair 18 Sandal wood 19 Camphor 20 Gold 21 A jewel 22 The earth 23 The night 24 Light 25 Cupid 26. A serpent 27 A tree 28 A cloud 29. adv Variegated, spotted

સારગ-પાણિ, s. m [S શારંગપાણિ fr શારંગ a bow made of horn fr શૂક્ર+પાણિ the hand] A name of Vishnu

સારંગી, s f A fiddle 2 A violin

સાર-ડી, s f [See સાર હું to bore a hole] A carpenter's instrument to bore a hole with

Id સારડી મૂકવી To bore a hole દૂધામા સારડી મૂકવી To bore a hole in the rock at the bottom of a well; to make an artesian well

સારણ, s m [S સૂ to move] A water course flowing from a well

સારણ-ગાઠ, s f [+ ગાઠ] Hernia

સારથી, s m [S સાયે] A cartman 2 A charioteer

સાર-પ હું, v t [S સૂ, સરું, to move] To weed a field and put the weeds into the furrows.

સાર-મણડળ, s n [See સ્વર+મણડળ] A stringed instrument of music (ordinarily of thirty two strings)

સારવા, s f [See સાર essence+વાળું har-ing] The best soil

See સામત 2 *adj* Neighbouring, adjoining
સામર, s n A kind of a tree

સામર્ય, } s n [S સમર્થ. See સમર્થ]

Strength, power, force, might 2 Virtue, efficacy, potency

સામ-સામુ, *adj* [See સામુ] Standing face to face 2 Confronting 3 Rival, hostile

સામ-શુ, *adj* [S ચામલ See ચામ] Blackish, darkish 2 Black

સામળિયો, s m An epithet of Krishna
સામા-દસકત, s m [See સામુ+દસકત] A

bond of acknowledgement written by a debtor under his signature in his creditor's book, a receipt, a promissory note, a writing passed by one contracting party to another

સામાન, s m [P] Furniture 2 Things necessary, the materials or means generally, required for business or work 3 Implements, tools, apparatus 4 Goods, chattels, articles of property, things 5 Baggage, kit

Id થોડા હેપર સામાન નાખવો-ભીડવો-માડવો To put the saddle on a horse સામાન ભરવો-લાદવો To put a burden on સર-સામાન All kinds of articles, sundries

સામાન્ય, s n [S See સમાન] Commonness, community, state of being common to many things 2 A generic name, the idea connoted by a class name 3 *adj* See સાધારણ

સામાન્ય-નામ, s n [S fr + નામ] A common noun (in Gram)

સામાન્યા, s f A harlot
સામા-પાચેમ, s f [See સામે + પાચેમ] The fifth day of the bright half of શાદરવો on which સામે is eaten

સામા-વડિયો, } [See સામુ + વડિ, વડ]
સામા-વળિયો, }

Same as સામા-વાળો.

સામા-વાળો, s m [See સામુ+વાળુ having] The opposing or opposite party, the opponent 2 A rival

સામા-સામી, *adv* Standing face to face, face to face, mutually 2 s f Reciprocity

3 Rivalry

Id સામા-સામી આવતુ To come to blows, to buffet

સામીલ, *adj* [Ar સામિલ,] Associated with 2 Connected with 3 Accessory to, assisting, aiding, that helps, that aids or abets

સામું, }
સામા, } *adv* [See સામુ] Being opposite સામે, }

or opposed, in the front of, on the face of, before 2 On the contrary

સવળુ પડે અન્ય દેવને, સામુ દેડુ ખ સતુ પ્રમાણે —દયારામ.

સામુ, *adj* [S સમુદ્ર fr સમ + સુખ] Opposite, being in the opposite direction; being face to face, standing opposite 2 Weighed in the opposite scale of a balance, compensating, equal

નમ્યુ હેમ, ને સામા શ્રીકૃષ્ણ કર્યા —નરભેરમ.

Id સામુ યતુ To oppose સામુ પડતુ To join the opposite party સામુ જતુ To go to receive as a guest સામુ આવતુ To come to receive as a guest સામું ભેડુ-ભાજતુ To take care of સામુ યોલવ-પામે જવાબ આપવો To contradict 2 To speak with insolence

Prov સામે ગળે, સવૈયાતુ નન કરે If you meet him, he will do you no good, but on the contrary, put you to some trouble (said of an unwelcome guest) સામું નેતા ઉમે રહે, આલો કહેતા બેસે, ભાટ આઘણતુ લાકડુ વણુ ઊલ્યુ થેસે Beware of the fore part of a woman, the hind part of a mule, and all sides of a priest

સામુદ્ર-ધુની, s f [S fr સમુદ્ર + ધુનો a river] A strait, a narrow channel joining two seas

સામુદ્રિક, s n [S] Palmistry, chiromancy 2 *adj* Relating to spots and lines on the body supposed to indicate good or ill fortune 3 [See સમુદ્ર] Marine.

સામે, *adv* Same as સામું *adv*

સામેરી, s m A particular musical mode.

સામેલ, Same as સામેલ.

સામેલ, Same as સામીલ.

Purpose, end, object

સાર્વ-અનિક, *adj* [S See સર્વ+અન]

Public, pertaining to all men, universal

સાર્વ-ભૌમ, *s m* [S See સર્વ+ભૂમિ] An emperor, a universal monarch

સાલ, *s f* [P] A year 2 A yearly stipend; an annuity

સાલ, *s n* [See સાર a hole Or S શલ્ય an arrow, a spear] A joint that fits a socket 2 An impediment, an obstacle 3 A cause of annoyance or pain

મત મહિષ વહારી ક્યું ગન, સાલ સગૂળ રહે સુરમા તે —મેનાનક.

4 A game in *gilt dando* (ગીલી દંડો) one by a party at play as against the other

Id સાલ કાઢવું To make a joint exactly fit a socket 2 To remove an impediment

સાલ ખેસાડવું To fit a joint into a socket રો ક્યવું સાલ The annoyance caused by a co-

wife સાલ ચડવું To be indebted to the other party (to a number of games in *gilt dando*)

સાલ-ગિરી, *s f* [P fr સાલ a year+ગિરી =S પ્રતિ a knot fr વચ્ચું to wreath] Birth day, the anniversary of one's birth

સાલ-ગુદસ્ત, *s n* [+ ગુદસ્ત] The last year

સાલમ, *s m f* [Ar સૌમલ] Salep

Id. સાલમ-પાક A medicinal preparation of salep

સાલ-મિમ્સી, *s f*. [Ar fr સાલમ, +મિમ્સી of Egypt fr મિસર Egypt] See સાલમ

સાલ-વ કું, *v t* [See સાલ a joint] To mal n a joint exactly fitting the socket

સાલ-વા-મણ, *s n* [+મણ a suffix showing "action"] Wages paid for fitting joints in their sockets

સાલ-વાર, *adv* [See સાલ a year + વાર, વારો, order] In order of years, in chronological order; chronologically

સાલ-વારી, *s f* Chronology

સાલ-વી, *s m* [See સાલ a joint+S વાહી a carrier, a maker fr વહું, વહેવું, to carry]

A maker of joints, a carpenter

વિશ્વના આલવા રે સર્વ સાવધી સાથે, વિન વિચિત્રના મરણ રચી છ —દયાલાલ

સાલ ધુ, *v t* [S. શલ્ય an arrow, a spear See સાલ a joint.] To prick, to pinch, to punch 2 To ache, to be in pain, to smart

સાલસ, *adj* [Ar સલીસ easy] Honest; honourable 2 Polite; gentlemanly

સાલ-સકથો, *s m*. [+ સકથો] Machine- tions, an intrigue, a design; a plot; a secret arrangement

સાલસ-પણું, *s n* } [See સાલસ] Honesty

સાલસા હી, *s f* } 2 Politeness 3 Gentleness

સાલસારી, *s m pl* [Imit See કાલ- વાલ] Supplication, humble entreaty.

સાલસલુહ, *adj* [See સાલસ] Dull of com- prehension and credulous, simple minded.

સાસિ યા, *s m pl* [See સાલ a joint] The railing in the sides of the frame of a carriage

સાસિ યાલુ, } સાસિ-યાલુ, } *s n* [See સાલ a year] An

સાસિ-યું, } annual stipend, an annuity

સા-લોમ્પ, *s n* See સેસેલ્ટી

સાલો, *s m* [See સાલી+ડી dim] A cotton upper garment worn by women

સાવ, *adv* [Hem Des સવ fr. S સર્વ. Or See સર્વ] Wholly, entirely, completely.

સાવક, Same as સાવક

સાવ-કું, *adj* [S સાવલ fr. n common to many + વતિ the husband] Related to a different mother

Id સાવકી મા A step-mother સાવરી બહેન A step-sister સાવકો ભાઈ A step-brother સા-

વકો બાપ A step-father

સાવ-ચેત, *adj* [See સાવધ + ચિત] Cau- tious, vigilant, conscious, attentive

સાવ-ચેતી, *s f* Attention, caution, heed; regard, advertence, vigilance

સાવળ, *s n* [S સાવર] A tiger, a wild animal, an undomesticated quadruped. 2

A savage, a barbarian

સાવણ, Same as સાવણ

સાવધ, *adj* [See સાવધાન] Cautious, advertent 2 Cautious, vigilant, attentive

સાવધાન, *adj* [S fr સા + વધાન] A:

ગાર-વાર, *s m* [*P* સાર a camel] ગર-વાણુ having] A camel-driver

સાર-વાર, *s f* [See સાર-વું to treat a guest] Entertaining a guest, hospitality
સાર-વું, *v t* [*S* મૂસર, to move] To bore a hole with a સારી 2 To give an excruciating pain

Id તે મને રોજ સાર્યા કરે છે He troubles me everyday

સાર-વું, *v t* To fill up the place of, to take the place of, to serve the purpose of 2 To accomplish

કરોડીને કહે કૌસલયા માત, કોઈ જોવાવો રામ એ વાર, કહેતા સાર સોના કામ —ભાલાજી.

Id દોતની ગરજ સારવી To serve the purpose of teeth, to act as teeth

સાર-વું, *v t* [See સર-વું to slip away] To drop, to let fall

આખામાથી ચાલુ સારવી, અને છાનું છાનું ચીણું ચીણું રોતી —સર-વતીચંદ્ર

સાર-વું, *v t* To dress, to decorate, to embellish

Id, આખ સારવી To dress the eyes with lamp-black

સાર-વું, *v. t* [See સરાવ-વું] To offer funeral cakes to the manes of the dead.

સારસ, *s m* [*S.*] The Indian crane

સારાં, *s n pl* [See સાર used ironically and in contempt] A class of low caste people who commit petty thefts

સારાં-જાનાં, *s n pl.* [See સાર + વાનું] Good or happy results

સારારી, *s m* [*S* See સાર essence+અરી] The substance, the essence, an abstract, an epitome

સારા-ઈ, *s f*

સારા-પણું, *s n*

સારા-શી, *s f*

} [See સાર] Goodness, fame.

સારાસાર, *s m* [See સાર essence + અસાર] A consideration of essential and not essential things or of good and bad qualities of a thing

સારા-સારી, *s f.* Intimacy; friendship-

રસિકા, *s f* [*S*] A canary bird; the

Indian jay

સા-રી-ગ-મ, *s f* [*S* પદ્મ, ગા, મ, being the initial letters of the names of the first four notes of the gamut, રાઝ પદ્મ, કદમ, ગાપાર, and મધ્યમ] Chaunting the names of the notes of the gamut instead of the letters of a song

સારી-પણે, } *adv* [See સાર+પણે, પણ.]

સારી-પેઠે, } Thoroughly, fully 2 Well, much. 3 Keeping good health, well, healthy 4 Properly, carefully, attentively

સારીવા, *s f* A medicinal plant, a herb.

સારું, *adv* [See સાર] Whole, continuous, all along a period of time

દરિયા તોરણ મારે દારે ગંધાવ,

અજળ ગવરાવું સારી રાતરે —નરસિંહ મહેતા.

Prov સારા રાત્રીમાં એક જ સારવરી The only things of its kind that a person possesses.

સાર, *adv* [See સાર+વાણુ having] Good, fine, excellent 2 *interj* Well!, very well; yes &c

Id સારી નરસી કરવી-કહેવી To speak ill of, behind one's back. સાર નરસુ કરવું To select. સારો દંદારો An auspicious day 2 (With reference to a woman) Pregnancy

Prov સાર એટલું સાર ન Truth has always a fast bottom સારાના નશીબ સારા To a good cat, a good rat. સારાની કસર કોણ નહીં? Merit seldom meets with reward સારા કામ સાહેબના The king can do no wrong

સાર, *prep* For, for the sake of, for the purpose of

સારી, *s m* [See સાર, સરવાળું] The events or fortunes of the year as determined astrologically on the first day of it.

સારીદાર, *s m* [*S* fr સાર essence+ઉદાર] Attaining or getting to the essence of a thing, extracting the essence or substance of a discourse or discussion

સાર્ય, *adv* [*S* fr સમ્યર્થ] Having a meaning 2 True to the meaning of the name 3 Accompanied with a meaning

સાર્ય-ક, *s n* [*S* સમ્યર્થ fr સાર્ય] Accomplishment, fulfilment, completion 2.

creep

સાહસિક, *adj* Enterprising, adventurous 2 Daring; bold 3 Rash, thoughtless 4 Violent, furious, desperate

સાહાય, } *s f* [S સાહાય See સહાય]
સાહાય્ય, }
Assistance; help; aid; succour
સાહાઈ, Same as સાહુ.

સાહિત, } *s n* [S સાહિત્ય fr સહિત]
સાહિત્ય, }
Materials 2 Implements, apparatus, means
3 The science of rhetoric and literary Criticism

સાહી, Same as શાહી, શાઈ.
શાહીખી, Same as સાહેબી.
સાહુ, Same as સાઉ
સાહુકાર, *s m*. [See સાહકાર a doer fr S ફ કરવું to do] An honest man 2 A merchant, a banker; a shroff 3 A money-lender 4 A man of credit

Id ચિનનો સાહુકાર A dishonest person
2 A thief

સાહુકારી, *s f* Honesty in one's dealings 2 Mercantile credit 3 Dealing or trafficking in money, banking 4 The business or concern of a banker 5 Trustworthiness 6 *adv* Of, belonging to, or relating to a banker or merchant 7 Legal, rightful; not stolen or contraband (of goods, or articles)

સાહુડી, *s f* [Hem Des સહુડી=S શહુનિકા, fr S સહુડી] A porcupine
સાહેત, *adv* [See સહિત] Just, soon, immediately

સાહેદ, *s m* [See સાહેદ] A witness
સાહેદી, *s f* [See સાહેદી] A witness 2 Evidence સાહેદી પુરવી To give evidence
સાહેબ, *s n* [Ar સાહેબ a companion] A lord, a master 2 A gentleman, sir, mister 3 Madam 4 Your Honour, Your Excellency, Your Lordship 5 A European gentleman 6 The Lord, God

Id સાહેબ રસ Sentiment relating to God, piety, devotion, faith
સાહેબો, *s m* A husband

હારે રસ રતિ એક ધટમાં ને સચરે,
તેને આગણો રે સાહેબો દરસાય —કબીર.

સાહેબી, *s f* Mastership, lordship 2 Rule, government 3 Sway, superiority 4 Grandeur

સાહેત, Same as સાયત, સાગર
સખી, આવેલો આસો માસ, તાઘ મારી તગતો,
સખી સાહેર જાધારોની પાળ, શગ રસ બિતરે
—રામધંઓ.

સાહેલી *s f* [Hem Des સાહલી fr સખી]
A female companion

સાદ્દ, Same as સાહાય, સાહાય્ય
સાદીતા, Same as સાદી
સાળ, *s n f* [P સાળ] A loom
સાળવી, *s m* [+S વે to weave Or, See સાલ n jointવાહી, fr વહે હુ] A weaver
સાળાવેલી, *s f* [See સાળો] The wife of a સાળો, the wife of the brother of one's wife

સાળિયું, *s n* [S સાળિ] Paddy, unhusked ed rice

સાળી, *s f* [See સાળો] A wife's sister; a sister in law

સાણ, *adv* Used of anything in endearment or contempt

સાણ, *s m* [See સાલ] A fine upper garment worn by women

સાળે લી, Same as સાળા વેલી
સાળો, *s m* [S સાલ, સાલક] A wife's brother

સિંગ, *s f* [See સિંગ હુ] A bean 2 A pod.
સિંગડી, Same as સિંગડી
સિંગડું, Same as સિંગડું
સિંગારા, *s m pl* A kind of fish
સિંગોટી, *s f* [See સિંગોટી] A horn tax.
2. See સિંગોટી.

સિંગોડું, Same as સિંગોડું
સિંચણું યું, *s n* [See સિંચણું] A rope to draw water with from a well

સિંચવું, *v t* [Hem Des સિંચ fr S સિંચ તિ he sprinkles fr S સિંચ વિંચ, to sprinkle] To water 2 To sprinkle, to irrigate 3 To draw water from a well 4 To put in good order 5 To pile up (things, clothes, &c)

entive, advertent 2 Cautious 3 Careful;
ve to 4 s n The utterance used at
e marriage ceremony when the cloth
partition between the bride and the bride-
room is removed, signifying "mind I take
eed I the hour is come!"

સાવરણી, s f. [S સ્વ to cause to move
સ્વ to move] A broom, a besom

Prov સાવરણી મજાને ત્યારે સુધિયુ થાવે I talk
chalk, and you talk of cheese=I ask for
fork, and you bring me a rake સારા રા-
ખ્યા એક સાવરણી The only thing of its
nd that a person possesses

સાવર હો, s, m A large broom

સાવરિ-યુ, Same as સાસરું

સાવર-હું, Same as સારાવ હું.

સાધિની, s f [S ફ્ર સતિ the sun See
વિતા] A ray of light 2 See સાયની.

સા-રું, v t. [See સાદાય, સાદાય, સદાય.]
o catch, to hold; to support

સા-દીર્ઘ, adv [S ફ્ર સ with + અદીર્ઘ]
With astonishment

સાષ્ટાંગ, s m [S ફ્ર સ + અષ્ટ + અંગ]
'rostration with the eight members of
he body; a humble bow 2 adj (Saluta-
ion) made with eight members of the body

સાસ, s m [See સાસ] Breath 2
Asthma 3 Life

Prov સાસ, ત્યાં સુધી આસ While there is
ife, there is hope

સાસર-વાસો, s m [See સાસર+વાસ, વસ-રું.]
Presents of household utensils, ornaments,
dresses, &c, given to the bride by her
parents when they sent her to live in the
house of her husband

સાસર-વેડ, } s f [+વેડો] A relative on
સાસર-વેડ, }
the husband's side

સાસરિ-યા, s n pl The relatives on
the husband's side

સાસરી, s f } [See સાસરો] The wife's
સાસરું, s m }
paternal house as related to the husband.
2 The husband's paternal house as relat-
ed to the wife

Id સાસરીની બેઠી The restraints at a
girl's father-in law's house દીદરીને સાસરીએ
વળાવતી To send for the first time a daughter
to her father-in law's house, with presents
to the members of the house

Prov સાસરે જતા કોઇ બીનાજ દહે નહિ Mar-
riage is honourable and the bed undefiled
સાસુ, s f [Dh Des. માસ ફ્ર S સ્ત્ર] The
mother-in-law either of the wife or of the
husband

Prov. સો દહાડા સાસુના, તો એક દહાડો વદનો=
સાસુ પળ વદનો વરો=સાસુ દને સવેળા, તો વદુ દમે
દવેળા Every man has his hour. સાસુ વદુને વેર
Mother-in law and daughter-in law are a
tempest and a hail-storm સાસુ દમે સવેળા, તો
વદુ દમે દવેળા Every dog has his day, and
every man has his hour

સાસુ-ડી, Same as સાસુ used in contempt
સાસોટ, adv [See સાસ+રતિ] Panting
2 Running quickly and with force or
rashness

એવુ હીને મેલી દોર, ઉવરે આલ્યો સાસોટ.

—મેમાનડ.

સાહ, s m [See સા, સાહ] A title given
to a Hindú merchant, banker, or shop-
keeper in Gujarrāt

સાહ-જન, s n [+જન] A gathering of
respectable gentlemen attending a mar-
riage procession

સાહજિ-ક, adv [S See સદન] Natural;
not borrowed, nor artificial, nor assumed,
nor affected

સાહ-બેગ, adv [See સાહ, સા, સાહ, સાહ-
દાર+બેગ] (A bill of exchange or a hundī)
Payable to the holder if he is a respectable
man

સાહસ, s n [S See સદસા] Enterprise;
adventure 2 A thoughtless action. 3
Violence, fury, a desperate adventure, any
violent or furious deed or action.

Id સાહસ કરવુ-આદરવું To undertake a
thoughtless action

Prov સાહસ કરવુ નહિ Recklessness is
the parent of miseries=Look before you
leap, for snakes among sweet flowers do

सितार, Same as सतार

सिताक्ष, *s m* [P सितार=L *astrum*=Gr *astron*=Eng *star*] A star, a planet 2 Fortune, destiny, fate

Id मितारे पासरे होवाची Through good fortune

सितेर, *adj* [S सप्तति f सप्त seven+ति a suffix showing 'tens' =Eng 'ty'] Seven ty, 70

सितोत्तेर, *adj* [See सात+सितेर] Seven ty seven, 77

सिद्ध, *adj* [S *fr* सिष् to be accomplished] Accomplished, effected, formed 2 Proved, established by proof 3 Finished, completed 4 Ready, willing and waiting (as a person to act, a thing to be used) 5 *s m* An ascetic who has acquired superhuman powers 6 A class of demigods 7 A magician 8 The twenty-first of the astronomical *yogas*

सिद्धन्नाधिक, *s m pl* [S + सिधक] Two persons, one of whom pretends to have attained superhuman powers, and the other to be his pupil, and who thus combine to deceive laymen, pretenders who support each the other 2 One who falsely supports the professions of another 3 A member of a band bound by a secret compact

सिद्धाधि, *s f* The power of working miracles, the attainment of supernatural powers

सिद्धान्त, *s m* [S सिद्ध + अन्त] Resolution, determination 2 A proposition, a problem; a demonstrated conclusion, a theorem 3 An established fact or truth

सिद्धान्ती, *adj* That has arrived at a conclusion 2 That is learned in any particular science

सिद्धि, *s f*. Accomplishment, completion, fulfilment 2 Establishment, settlement 3 Formation, enactment 4 Proficiency 5 The accomplishment of the object of life, viz emancipation from transmigration and beatification by absorption into the essence of the Supreme Spirit 6 Pro

perity, success 7 The 16th or the 19th of the astronomical *yogas* 8 Supernatural power or faculty; marvellous faculty or capability 9 The fruit of a course of ascetic exercises.

N B The *siddhis* are eight —

1 अक्षिमा The power of becoming as small as an atom,

2 भक्षिमा „ „ increasing size at will,

3 गरिमा „ „ becoming heavy „ „

4 लक्षिमा „ „ light „ „

5 प्राप्ति „ „ obtaining every thing „ „

6 गाम्भीर्य „ „ willing and forthwith having

7 ईशित्व „ „ lordship,

8 वशित्व „ „ subjecting or fascinating at will

Id सिद्धि पावची To be accomplished सिद्धि मेवची To accomplish

सिद्धि दु, „ [S सिष्] To be accomplished, to be effected

सिद्धि दो, *s n* [See सीधु] A support or prop to keep a cart standing

सिद्धारुं, } „ [See सिद्धि + करुं] To
सिद्धा व रुं, } go, to proceed, to depart. 2 To come (used by way of euphemism)

सिन्धी, *s m* [Ar] A negro, an Abyssinian

सिन्दरी, *s f* [Hem Des सिंद, सिंदुर्य, सिंद= रज्जु: a rope; f Dh Des सिंदोन & Hem Des सिंदी=S खरूती a date tree] Cor 2 A cor-rope

सिन्दुरि या, *adj* [See सिन्दूर] Having a vermilion colour

सिन्दुरी, *s f* A kind of red upper garment worn by widows 2 *adj* Of the colour of सिन्दूर, red

सिन्दूर, *s n* [S] Vermilion, red lead 2 A particular mode in music

सिन्धु-मैरवी, *s f* [H सिन्धु, न सिन्धु] The Bombay Presidency for सिन्धु + मैरवी A particular mode of music

सिन्धव, *s m* [S सिन्धु + व] P 1

सिंहालो, *s m* [*S* ह्यन] A falcon

काण सिंहालो रे शिा करे, भूरुण करे प्रथय

—छवराभलट

सिंह-लोहा, *s n* [*See* सिंह-व + लू] Rock salt.

सिंह, *s m* [*S* *fr* सिंह to kill] A lion
2 The sign *Leo* of the zodiac 3 A brave warrior

Prov सिंह के शिण ? Lit What is it, a lion or a jachal ? Hence 2. Is the news favourable or unfavourable ?

सिंह-कटि, *adj f* [*S* *fr* + कटि] (A woman) Having a delicate waist

सिंह-धु, *s f* A lioness

सिंह-स्थ, *s m* [*S* *fr* + स्था to stand] The position of Jupiter in the sign *Leo* of the zodiac. 2 The period of time marked by this position considered as inauspicious

सिंह-वक्रोद्गी, *adj.* [*S* *fr* + वक्रोद्गी] (A kind of metrical composition) In which the first line of a new verse is the same as the last line of the preceding verse

सिंहासन, *s n* [*S* *fr* + आसन] A throne

सिंहि-की, *s f* A lioness

Id सिंहिका-सुत Lit A male cub of a lioness Hence 2 (Myth) A demon supposed to swallow the sun and the moon, and thus cause their eclipses, *Rāhu* 3 The ascending node

सिंहिका-सुतने शरीर होत तो, मुलने बिदा थोडी,

सुधाकरने अगत पेटमा, भाणी थात तापोडी

—भ्रैमानंद

सिंह-यो, } Same as शिंह-यो, शिंह-यो

सिंह-तो, *s f* [*S*] Sand

सिंह-दर, *adj* [*S* *fr* *Gr* *Alexander*] Victorious 2 Prosperous. 3 *s m* The Gujarātī form of the English "Alexander"
4 Prosperity, good fortune

सिंह-ल, *s f* [*Ar* शकल] The face 2 Appearance 3 Polish 4 Features, the visage, the countenance

सिंह-दी-भर, *s m* [*Ar* सफ़ल polish + *P* गह-स का a deer *fr* क to do] A polisher, a furbisher or burnisher (of tools, knives,

swords and other weapons)

सिंहार-वु, *v t* [*See* स्वीकार-वुं] To consent, to agree to 2 To accept 3 To honour a bill of exchange, to endorse

सिंहार-दार, *adj* [*See* सिंहार-दार, *P*] Of a beautiful appearance

सिंहार-ध, [+धाध-वु] Sealed 2 Intact 3 Unopened, unused

सिंह-कटार, *s f* [+कटार] A seal made in the form of a dagger

सिंहो, *s m* [*Ar* सिक्क] A seal 2 A coin 3 A stamp, an impression on paper, coin, &c 4 Currency, stamped coin

Id सिंहो करे-भारो To seal 2 To do a thing successfully

सिंहालो, Same as सिंयालो.

सिंह-वुं, } *v t* [*S* सिं to be accomplished

निर्-वुं, } To be parboiled, 2 To be scorched, to be burnt 3 To be distressed, to be afflicted

लीन्दी तन अथु पातथी, सिन्दी चितभां यंगी रे
—भ्रैमानंद.

4 *v t* [*See* सिंह] To accomplish 5 To appease, to quiet, to calm

नात रोह पारकी लडाई सिंहवे,

हारु कुटुण भात तात रिखे —छवराभलट.

6 *v t* To be accomplished

नाहो अयन कोडे सिन्वे, शी कीन्वे यादरे, राणीछ

—भ्रैमानंद.

कृष्ण करे, प्रभाष, काण वल्लभो के सिन्वे —दयाराम
Id वृत्ति सिन्वी To be wholly under one's control (of the passions)

सिन् व वु, *v t* [*Causal* of सिंह-वु] To parboil

सिटी, } *s f* [*Imit*] A whistle 2 The act of smoking *Ghēṅṅā*

भित, *adj* [*S*] White

भितथ, Same as शीतथ

सिनथा, Same as शीनथा

सिता-रुथ, *s n* [*S* सोताफल] A custard apple, *annona squamosa*.

सिता-रुथी, *s f* A tree bearing custard apples

See साद्री] A porcupine's quill

सिणि-सातेम, Same as सिणि-सातेम.

सीक, *adj* [Eng Sack Of Hem Des सिमो=S ग्रन्थ fatigued] Sick; ill

सीक, *s f* [P सीक] An iron prong 2 A spit for roasting

सीकुं, Same as शिकुं.

सीकुं, *v t* [See शिकुं, छिद्र] To close up or fill up a gap or hole

Id हर सीकुं To fill up a hole

सीडी, *s f* [See मेडी] A ladder, a flight of steps; a staircase

सीत, Same as शीत

सीता-दण, Same as सितादण

सीत-कार, *s m* [S fr सीत Imit. + हर sound *f* क हर-व] The sound made in sighing, whistling, shivering with cold, &c

सीदाहुं, *v t* [S हद, सीद] To be distressed or afflicted

सीदी, } Same as सिधी
सीधी, }

सीधुं, }
सीधुं, साभान, } *s n* [See सिद्ध+साभान]

Undressed provisions such as are taken on a journey, or given to a mendicant, or guest, &c

सीधुं, *adj* [See शुद्ध] Straight 2 Direct 3 Upright, honest

Id सीधुं होर हरु To make straight 2 To bring back to ways of righteousness
सीधी नगण A direct answer, not an evasive answer

सीने, *s m* [P सीन=L sinus the bosom] The breast, the bosom

सीप, *s f* [See छिप] Mother-of pearl, the shell in which pearls are generated, a half of an oyster shell

Id सीपनु मेती Of the best quality

सीम, *s f* [S सीमन्, सोमा] A boundary, a limit, a border (of a field, village &c)

सीमोकि, *adv* [+ ठि कुं] Including all, without leaving out any, every one

सीमन्त, *s n* [S सीमन्तोन्नयन *fr* सीमन्त the line where the hair of the head is parted *fr* सीम + अन्त, + उन्नयन lifting up *f* उद् up

+नी to carry] Same as अधरणी.

सीमा, Same as सीम

Id सीमा नयनी=धरतीनी सीमा आवनी To reach the extreme limit

सीमा-डे, *s m* The boundary or limit of a village or field

सीमा-सूत्र, *s n* [S *fr* + सूत्र] The perimeter

सीयम, *adj* [P तिउम् third *fr* ति: three] (Land) Of the third class; of an inferior quality See सीयम.

सीरस, *s n* [See सीणी] A skin disease in which the body is covered with red spots

सीरी, *s f* [P सीरीन् sweet] Sweetness 2 Relish

सीरी, Same as शिरी

सीस, Same as शिष्य

सीसा, *s f* [See सीसे] A small bottle; a vial, a phial.

Prov सीसी ने दूध The bubble may burst at any time (said of an extravagant person)

सीसुं, *s n* Lead

सीसे, [P नीस] Same as शीसे

सीणी, Same as शितणी

सुं, *prep* [See शु] A suffix denoting "with"

सुंआणुं, } *s n* [See सुंवाणु] The shaving of the head as a means of purification from the pollution contracted during mourning

सुंभरा, } *s n pl* [See सुं + सुणी] A thorny projection in seeds of grass

सुधु, *v t* [Hem Des सुधिय= S ग्रन्थ smelled, Dh Des जिधिय *fr* S जिमति he smells, also मोसिधिय *fr* S अव जिम ति, from म्र, जिह् to smell S सिह् to smell See उंछी] To smell, to scent

सुं, Same as शुं *s f* Dry ginger
Prov सुंने गालीने गाली न यवाय One straw does not make the spring

सुं, } Same as शुं
सुं, }

salt

सिन्धु, *s m* [S] A sea, an ocean 2 A particular mode in music 3 *s f* The river Indus

सिन्धुडी, *s m* A war song

सिन्धुशी, *s f* [See सिन्धु] Sprinkling water

सिन्धु, *v t* [S] सिन्धु to throw See सिन्धु] To sprinkle, to water

सिपाही, *s m.* [P सिपाही a soldier] A sepoy, a soldier, a military man 2 A policeman, a constable 3 A page, an attendant on great men 4 A peon

सिपाहीगरी, *s f* [P *f* गरी doing for S *f* to do] The profession of a soldier or sepoy; military conduct

सिपाही, *s f* [See शीप] A small shell

सिपात, Same as श्रीपात

सिद्ध, *s f* [Ar सिद्ध a qualification] A peculiar quality, an attribute, a property 2 Manner, a peculiarity 3 Tact, ingenuity, skill 4 A scheme, a contrivance 5 Praise

सिद्ध, *adj* [Ar सिद्ध] Unmannerly, indiscreet, odd, queer, strange

सिद्धमहादुर, *adj* [See सिपाही + महादुर] Courageous, brave

सिद्धारस, *s f* [P] A recommendation

सिपन्दी, Same as सिद्धपन्दी.

सिन्धु, *s m* [Hem Des हमलथो = S सन्धुदः *f* S शाल्मली] The cotton tree

सिन्धुडी, *s m* [*ड* सीमा See सिन्धुडी, शेडी, डेडी, डेडी] A boundary, a limit

सिन्धु, *s n* [Eng Cement] Cement

सिन्धु, } *s n* Same as शिन्धु.

सिन्धु, Same as शिन्धु

सिर, *s n* [P=S शिर] The head

सिर-नेरी, *s f* [+नेरी] Overbearing conduct

सिर ताज, *s m* [P *f* +ताज] A crown

सिर-पेथ, *s m* [P सरपेथ *f* सिर the head, + पेथ *f* पेसीदन् to bind See पेथ] A scarf tied over a turban

सिर-पन्दी, *s f* [P. सरपन्दी *f*. सिर the

head+पन्दी-पु.] A subsidiary. 2 An irregular force

सिरस्ते-दार, *s m* [P *f* सिरस्ते+दार, P,] A subordinate officer who manages the routine of an office, a head clerk

सिरस्ते-दारी, *s f* The position and duties of a सिरस्तेदार

सिरस्ते, *s m* [P सिरस्ते thread] Usage; practice, custom 2 A rule of conduct.

सिर-पेथ, *s f* [Ar मुतही] A waterpot made of metal with a long neck.

सिद्ध, *s f* [Ar] A balance (in accounts) 2 Cash in hand, the remainder in hand after expenditure

सिद्ध, *adj* Lying as balance, spare, reserved

सिद्ध-सिद्ध-पन्दी, *adj* [P *f* Ar सिद्धि a chain-पन्दी-पु] In succession, in a series

सिद्धाजित, Same as सिद्धाजित

सिद्ध-दार, *s m* [P सिद्ध-दार armed for Ar सिद्ध an arm + दार, P,] A horse soldier, a trooper 2 A cavalier

सिद्ध-मन्थ, } *s f*. [See सिद्ध-पन्दी]

The wages paid for sewing

सिद्ध-पन्दी, *v t* [Causal of सिद्ध-पन्दी] To get sewed; to ask to sew

सिद्ध-पन्थ, } *s f*. [See सिद्ध-पन्दी] Sewing

2 A fashion of sewing 3 A seam

सिद्ध-पन्थ, *v t* [S सिद्ध to sew.] To sew 2 To stitch

सिद्ध-पन्थ, Same as सिद्ध-पन्थ, सिद्ध-पन्थ

सिद्ध-पन्थ, } *prep* [Ar] Without; excluding, except. 2 *conj* Besides, in addition to

सिद्ध, *s n* [S शिन्धु] Sisoo, blackwood

Id सिद्ध नेरी Hard and heavy ३ पन्थ सिद्ध नेरी कटो Of a black complexion सिद्ध-पन्थी पुतणी A woman with regular features but very black

सिद्ध-पन्थी, *s f* A kind of tree

सिद्ध-पन्थी, *s n* [S सलकी a porcupine

જા નાળે? Wake not sleeping dogs=When sorrow is asleep, wake it not સુખના સ્રો (સ્રો) સ્રો In time of prosperity friends will be plenty, in time of adversity not one in twenty=When poverty comes in at the door, love flies out at the window સુખનું મુખ સતેષ Contentment is the root of happiness

સુખ કર, }
સુખ નાક, } *adj* [S fr + કર to do]
સુખ-કારી, }

Giving happiness 2 Comfortable, convenient, agreeable, pleasing See સુખ-દાઈ, સુખદાયક

સુખ-ચેત, s m [+ચેત] Ease, tranquillity
સુખડ, s f [S સીલક] Sandal-wood

Prox સુખડ ધસારો, કાઈ ઓરસિયો ધસારો ?
The more noble, the more humble

સુખરિ-ચે, s m [See સુખી] A confectioner

સુખ રી, s f [See સુખ or ચુક] A kind of sweetmeat 2 A fee; a bonus, a perquisite, a reward

Id સુખી બધાવતી To supply one with dry food for one's journey

સુખ-તપી, s f [See સુખ+તપિયુ] A leather slip along the sole in the inside of a shoe to absorb the perspiration of the feet

સુખ દ, }
સુખ દાઈ, } *adj* [+ દા to give] Com-
સુખ-દાયક, }

fortable, producing happiness 2 Causing or producing ease or contentment 3 Joyful, pleasing 4 Blessed, comforting; glad; happy

સુખ-ધાની, s f [+ S ધા to hold, to put. Cf રાજ-ધાની] A comfortable bed

રતનરહિત પથક પોઠયા, વર્ણો ન નય સુખ-ધાની
—દયારામ

સુખન, s m [Ar સુખ્ત] A word 2 Utterance; speech 3 A request

સુખ-પાલ, s f. [See સુખ+પાળે] A pa-
languin

સુખમણી, s f [S સુમ્ના] A particular artery or vessel of the body, situated bet-

ween two other vessels (ઈડા and પિક્કળા), and supposed to be one of the passages for the breath or spirit

સુખ-રાશિ, }
સુખ-રાશિ, } *adj* [See સુખ + રાશિ]

Giving a large amount of happiness.

સુખ-રૂપ, *adj* [S See સુખ + રૂપ] Happy, comfortable, content 2 Unhurt, uninjured, well, free from pain or affliction. 3 *adv* Comfortably, pleasantly, conveniently

સુખ-લી, s m pl Wheat ground rough, rough flour of wheat

સુખ-લીલા, s f [See સુખ+લીલા] Pleasing sports, sportive activity

સુખ-વર્ધન, *adj* [S fr + વધ-વ] Increasing men's happiness

સુખ-વેલ, s f [+ વેલે] A kind of rice

સુખ-સંન્યા s f [+ સંન્યા] A festal coach, a comfortable bed

સુખ-સાતા, s f [+ સાતા, સાતા] Comfort, ease 2 Peace and happiness.

સુખ-સાર, s m [+ સાર] The essence of happiness, the highest happiness

સુખા કારી, s f [+ S કર to do] A healthy state; health

સુખાસ્વાદ, s m [S fr + અસ્વાદ taste] Enjoyment of pleasure or happiness.

સુખા-શુ, *adj* [+ S શુ=જીવ વાળુ a suffix showing possession] Being happy, being at ease 2 Lying at ease; enjoying one's rest

Id સુખાળા શુ To lie at ease, to enjoy one's rest

સુખિ શુ, *adj* Comfortable; happy

સુખી, *adj* Happy, easy, comfortable, enjoying pleasure, ease, comfort, happiness, felicity 2 That is in easy circumstances

Id સુખી ઘર-કુટુંબ A happy home, a happy family

સુખોત્પત્તિ, s f [S fr સુખ + ઉત્પત્તિ] The production of happiness

સુખોત્સવ, s m [S + ઉત્સવ] A joyful festival, a jubilee

સુ-ગન્ધ, s f [S fr સુ+ગન્ધ,] Odour,

સુક-હી, *s f* A small basket

સુક-હો, *s m* A large basket

સુક રુ, Same as સુક-રુ

ભડ, ભડ, રે આજસુ હેતે ખેડા લે દાય

સમસામા સમલવિધો, સુક અમારી સાથ

—સામળભટ.

મન વેળી સાદણી સુકાડી, મારે જાડુ સો સો કોગ

—ખીરાખાઈ

સુકિ-રુ, *s m* [See સુક, રુક] An inferior kind of jumār

સુકિયો-કોગ, *s m* [See સુક + કોગ] A leather bag for drawing water, made in the form of the trunk of an elephant

સુકિ-રુ, *s m* A circle of rope or rag, made to steady vessels having a convex bottom

સુક ઘુ, *s f* [See ઘોડ-વ] A square pit in which dyers soak their cloth

સુવાળી, *s f* [See સુવાળ, used ironically] A kind of dry cake

સુવાળ, *adv* [Hem Des. સુમાલ, સોમાલ *fr* S સુ કુમાર very delicate *fr* સુ well+કુમાર a child S સુકામેલ, સુકમાર.] Soft, smooth 2 *s n* [Generally વરધ સુવાળ *fr* રૂઢિ + સુવાળ, or વાળ] Pollution owing to the birth of a child

Id સુવાળો માણસ A person of a gentle nature સુવાળો રૂપિયો A smooth rupee, a rupee deteriorated in its value on account of its face being worn

સુ, [S] A prefix denoting "excellence, intensity, increase, advancement," and equivalent to "good, well"

સુકન, *s m* [See સુકન] An omen, a prognostication 2 See સુખન

Id બે સુકન દેવો To speak in favour of સુકન લેવો To observe an omen. 2 To prophesy or find out the truth by counting grains.

સુક-લકરી, *adv* [See સુક + લકડું] Lean, thin (of the body)

સુકવ-ણી, *s f* [See સુક+વ-ણ] Dryness 2 A withered state 3 The portico lost by drying (of grain, spirit, &c)

સુક-વણ, *s n* The dried or withered

state of a crop through insufficiency of rains

Id સુકવણ પડવું To have insufficient rain.

સુક-વ-ણ, *v t* [Causal of સુક-વ] To dry; to free from moisture, to wipe away or exhale moisture 2 To expose to the rays of the sun or fire

સુક-રુ, Same as સુકાડુ.

સુકાન, *s n* [Ar સુક્ત the rudder] A helm, a rudder 2 A moving or directing power

સુકાની, *s m* A helmsman

સુકાડુ, *v t* [See સુક] To dry up, to lose moisture or dampness 2 To be parched, to be scorched 3 To be dried up 4 To pine away, to wither, to droop, to lose flesh 5 To be lean or emaciated (as a tree, plant, person) 6 To become dry, shallow, scanty, &c (as the beds of rivers, streams, tanks, ponds, wells, &c.)

સુ-કાળ, *s m* [See સુ+કાળ] A time of plenty and cheapness 2 Plenty, abundance.

સુ-કીર્તિ, *s f* [S *fr* સુ+કીર્તિ] A good name, honourable repute

સુ-કુમાર, *adv* [S *fr* સુ+કુમાર] Delicate, tender, soft, (as a person, plant, flower)

સુ-કૃત, *s n* [S *fr* + કૃ to do] Any good or virtuous act 2 Virtue, moral merit

સુકર, Same as સુક-વાર.

સુકો, *s m* [See સુક] Tobacco 2 *adv* Poor, penniless 3 Possessing very little or no money, having an empty pocket

Id સુકુ ભટ Quite dry 2 Quite poor

સુખ, *s n* [S] Happiness, comfort, pleasure 2 Quiet, rest, ease 3 Satisfaction, gratification 4 Delight, joy

Id સુખે કે દુખે Whether you will or not સુખ સમાધાન Peace and happiness સુખ સમાધાનનું વર્તમાન Reassuring news.

Prox સુખના સારી, દુખના વેરી Prosperity brings friends, adversity tries them સુખ પાછળ દુખ, ને દુખ પાછળ સુખ Every tide has its ebb સુખે સોની, દુખે રામ In prosperity gold, in adversity God સુખનો અવ દુખમા કો-

સુધા.૩, v ૧ [See સુધા.૩] To be swollen, to swell, to heave

સુધા.૧ જી, s f [See સુધા.૧.૩] The act of causing to hear 2 The act of bringing to the notice of, or of informing

સુધા.૧ વ ૩, v t [Causal of સુધા.૩] To cause to hear 2 To bring to the notice of, to inform

સુત, s m [S fr સુ to give birth to] A son

સુતરુ, adj [S fr સુ beautiful+તરુ body] Having a beautiful body 2 Thin, slender 3 s f A beautiful lady

સુતર, s n [S સ્થ thread] Cotton thread, cotton yarn 2 Twist, string

સુતર, } adj [S See સુ + તર, Or, S
સુતર, } better fr S + તર a comp suffix, Or see સુત] Easy, convenient

સુતરા ઉ, } adj [See સુતર s n] Made
સુતર ઉ, } of cotton

સુતર-ફેણી, s f [+ ફેણી] A kind of sweetmeat made of sugar, milk, and spices, and resembling threads

સુતર-આળ, s f [See સુ + આળિયુ] A kind of rice

સુતરિયા, s m A merchant dealing in cotton thread or yarn

સુતળ, s n [S સુતળ] The third of the seven lower worlds

સુતળ ૩, v t [See સુતળી] To chain 2 To connect

સુતળી, [See સુત, સુતર] Twine 2 Pack-thread 3 String 4 [See સુખ-તળી] Same as સુખ-તળી

સુતા, s f [S See સુત] A daughter
સુતાર, s m [S સુતાર fr સુત, +ક to do] A carpenter

Prov સુતારુ મન બાવળીએ A cat always dreams of mice

સુતારી, adj Relating to a carpenter
સુથાડિયા, s m [See સુત] A kind of grass having thick stems

સુથાર, Same as સુતાર.

સુદર્શન, s n [S fr સુ+દર્શન] Beauty 2 The discus of Vishnu or Krishna 3 adj Good looking, beautiful

સુદમત, adv [See સલામત] Safely, without incurring danger

સુ-દિન, s m [S fr સુ + દિન] A happy day, an auspicious day

સુદી, adj [See શુદ્ધ] Pertaining to the bright half of a Hindū month

સુદૃઢ, adj [S fr સુ + દૃઢ] Strong 2 Compact 3 Hard

સુદા, Same as સુદા

સુધ-સુધ, s f [See સુધિ + સુધિ] Presence of mind, self possession

Id સુવસુધ હી નથી To lose one's presence of mind

સુધર ૩, v ૧ [See સુ + દહાર] To improve, to grow better, to be reformed 2 To be enlightened, to be civilized 3 To advance in goodness 4 To be revised or corrected

સુધરા ઈ, s f Improvement 2 Advancement, progress, an improved state 3 Civilization 4 Reformation

Id સુધાર્થ બાગ A municipality

સુધા, s f [S] The beverage of immortality and the substance of the gods, nectar, ambrosia 2 Lime, chunam used in whitewashing walls, &c

સુધા કર, s m. [S fr + કર to do] The moon

સુધાર ક, s m f [See સુધાર ૩] A reformer

સુધાર ૩, v t [Causal of સુધર ૩.] To set to rights 2 To improve, to reform 3 To make correct, proper, or right 4 To civilize

Id અક્ષર સુધારવા To improve one's handwriting બગરે સુધારવા To bring back a person to the path of righteousness સુધારવા To make a vegetable ready for cooking by cleaning & chopping it

સુધા-રસ, s m [S fr સુધા + રસ.] Nectar, ambrosia

સુધારા-વાળુ, adj [See સુધારા+વાળુ hav-

perfume, fragrance, a pleasant or agreeable smell

Id સોલુ ને સુગન્ધ બને મન્ય Wealth and good family are both secured

સુગન્ધિ, *adj* Fragrant sweet-smelling 2 *s f* See સુગન્ધ

Id સુગંધી લેવી To perceive a fragrant odour

સુગન્ધિ-દાર, *adj* [+ દાર, P] Fragrant, perfumed, odoriferous

સુગમ, *adj* [S fr સુ+S ગમ્ to go] Easily reached, accessible 2 Easily acquirable or attainable 3 Plain, simple, easily understood

Id સુગમ પડતુ To be easily accessible 2 To be easily understood

સુગરી, *s f* A female bottle-bird

સુગર, *s n* A nest of a bottle bird

સુગર, *adj* [સુ+ગુર a spiritual teacher] Having a good and great spiritual teacher, initiated by a good and great spiritual teacher 2 Initiated into the mysteries of the Vedānta philosophy

સુગરી, *s m* [See સુ + ધડ-૩] A kind of bird which shows great skill in making its nest, the bottle bird

સુગામહ, *adj* [See સુ] Disgusting

સુગા-૩, *v 1* To dislike, to loathe, to hate, to be averse to 2 To be prejudiced against 3 To have a strong antipathy, dislike, or aversion for anything 4 To nauseate, to turn away with disgust

સુગાન, *adj* [See સુ-કા] Plentiful, abundant

સુધડ, *adj* [See સુ+ધડ-૩] Neat, tidy 2. Having good manners

Id સુધડ જમનારી People accustomed to food dished up in a dainty manner

સુધડ તી, *s f* Neatness, cleanliness

સુચરિત, *s n* [S fr સુ well + ચરિત conduct] Good conduct, meritorious deeds

સુચ-૩, *v t* [See સુચના] To hint, to suggest 2 To inform, to apprise 3 To acquaint, to intimate

સુજન, *s n* [S fr સુ + જન] A good

man 2 A virtuous man

સુજન-તા, *s f* Goodness, affability, complaisance, kindness

સુજની, Same as સુજની

સુજની, *s f* [P સૂજની needle-work fr.

સૂજ a needle] A quilt, a bed-cover

સુગ-૩, *v 2* [S જન swollen fr જિ to swell See સુજ-૩] To swell, to be swollen or puffed up

Id સુજને યામલો યતુ To have a large swelling

સુજાણ, *adj* [See સુ + જાણ-૩] Intelligent, sharp, ready, clever 2 Well informed 3 Wise, patient, forbearing

સુજાણ-પણ, *s n* [+ પણ an abstract suffix] Wisdom, patience, forbearance

સુજાત, *adj* [+ જાતિ] Noble, of noble birth

સુજ, *adj* [S fr + જ્ઞ to know] See સુજાણ

સુજ-તા, *s f* Same as સુજાણ-પણ

સુજ, Same as સુજ

સુજ ૩, *v 1*. To seem, to appear 2 To see, to behold 3 To be able to make out or understand, to comprehend

Id તેને કંઈ સુજતુ નહિ He did not feel up to anything તેને જમણુ પણ સુજતુ નહિ He did not relish even his meal

સુજાડ-૩, *v t* To teach, to point out 2. To put into the mind of, to inspire

સુસત.લીસ, *adj* [S સત seven+ચાલીસ] Forty seven, 47

સુસ-તાળો, *s m*. The great famine of 1847 of the Sainvat era (A D 1790-91)

સુડ ૩, *v t* [See સુડ, શુદ્ધ] To cut off or pluck up weeds in a field of *juvār*.

સુડી, *s f* [See હરી] A small nut-cracker

Prov સુડી વચ્ચે સોપારી Between hammer and anvil Between two stools we fall to the ground

સુડો, *s m* [See શુક] A parrot 2 [See સુડ-૩] Land producing grass, a meadow 3 [See સુડી] A large nut-cracker

સુણ-૩, *v s* [S શ્ર, શૃણોતિ, to hear] To hear

quiet

સુમાર, *s m* [P ગુમાર *fr* ગુનાર to count
See ગુમાર] An estimate 2 An approxima-
tion 3 Intoxication

Id સુમાર કાઢવે To make an estimate,
to find out the cost, &c, approximately

સુમારે, *adv* Approximately, about

સુખ, *s m* [Ar શુખ a miser] A miser

2 *adv* Miserly, niggardly, close fisted

સુયાણી, *s f* [Dh Des ગુણો *fr* S સુ-જન
a good man] A midwife

સુર, *s m* [S] A god; a deity

સુર, *s n* [See સ્વર] A note in music

2 A tune, modulation of the voice

Id સુર કાઢવે To utter a musical note

સુર મેળવવે To harmonize સુર પૂરવે To ac-

company vocal music સુર ખેંચવે To strain

the voice 2 To sing in a very high Key

સુરખી, *s f* [P કુટ્ટી redness *fr* સુત્ર

red] Redness, red colour or ink 2 Blom

3 The flush of good health 4 The flush of

pleasure

સુરગ, *s f* [Hem Des સૂરો = S પ્રદીપ a

lamp, *fr* S કુટ્ટા] An excavation to be

filled with gunpowder and fired, a mine

2 An underground passage filled with gun

powder for blowing up fortifications, blast-

ing rocks, &c 3 A subterraneous passage

Id સુરગ કાઢવી To make an underground

passage by means of exploding mines

Hence 2 To make a secret passage સુરગ

ફેડવી To explode a mine Hence 2 To ob-

tain information about another person's

secrets

સુરગ, *adv* [See સુરગી] Chestnut-co-

loured (said of a horse)

સુરગી, *adv* [See સુરગ] Beautiful 2

Blooming 3 Variegated.

સુરગ, Same as સૂર્ય

સુરગ-પૂલ, *s n* [+ પૂલ]

the heliotrope

સુરગ-માળા, *s f* [

system

સુરગ-સુખી, *s n* [

Id. સુરગ-સુખી આ

સુરગ-વંશી, *adv* [+ વંશ] Born of the
solar race of Raptas.

સુરત, *s f* [Ar સુર appearance] The

countenance; the face, features; contour

2 [See સ્મૃતિ] Remembrance; recollection

Prov સુરતે શ્રીત થડી, શિન પંખ ઉડ નય;

સુરત તે નવી રહે, શ્રીત છુ ન નય

Better good fame than a fine face

સુરત, *s n* [S ફી સુરગ-ગ] Union of

the sexes, coition

સુરતી, *s f* Being wholly engrossed

in (of the mind) 2 Deep communion;

being engrossed in deep meditation

સુરતિ, *s f* [S ફી સુરતિ] Love; affection

2 Deep communion

વીરય મત એ ચરણે નય, એક ધરે ધ સુરતિ આય.

—ભોભોગત.

સુરતી, *s f* [See સ્મૃતિ] Remembrance;

recollection

સુર-દારી, *s m* [See સુર, સુર+દારી.] A

blind man

સુર-દ્રુમ, *s m n* [S *fr* સુર a god + દ્રુમ

a tree] A celestial tree ? See હાલ-પૂર્ણ.

સુર-ધન, *s m pl* [See સુર a god + ધન]

Forefathers, ancestors

સુર-પતિ, *s m* [S *fr*+પતિ] Indra; the

lord of gods

સુર-પ્રક, *s m* [See સુર, સુર+પ્રક] A

particular measure of time in music

સુરભી, *s f* [S] The cow of plenty;

the cow which grants every desire (Hindu

Myth)

સુરભી, *s m* [P સુર] Sulphuret of

antimony; antimony 2 A collyrium of

antimony

Id સુરભી આલવે To paint the eyes with

collyrium

સુરવાસ, } *s f* [Ar સુરવાસ.] Long

trousers; pantaloons

સુર-મુદી, *s f* [See સુર+મુદી] The river

Changai

સુરા, *s f* [S.] A spirituous liquor; wine.

સુરા-પત્ની, *s f* [S *fr* સુરા પત્ની] A

celestial woman. 2. A courtes.

ing] Adopting reforms and changes, generally based on European lines

સુ-ધારો, *s m* [See સુધારવ] Reformation 2 Civilization 3 Setting to rights, correcting, making accurate and exact 4 Improvement

Id સુધારો દાખા કરવો To introduce a reform 2 To introduce an innovation 3 To introduce or adopt European manners સુધારામા બપવ To show oneself off as a reformer

સુધી, *adv* [See સુધી, સુધી.] Till, until 2 During, while 3 Unto; up to 4 Through, throughout the whole

સુ-વીર, *adj* [*S fr* મ well + વીર.] Very brave

સુધાં, *prep* [*S* સર્થ with, including Or, See યથા] With, together with

સુન-કાર, *s m* [See સૂ-ય + કાર a suffix showing the sense of the preceding word *fr* ક to do] Emptiness; vacuum 2 Inanition, stillness

સુનત, } *s f* [*Ar* સુન્ન a custom]
સુનતી, }
Circumcision

સુના-ગેર, Same as સોના-ગેર

સુના-મણી, }
સુના-વણી, } Same as સુણા-વણી

સુના-સુખી, Same as સોના-સુખી

સુની, *s m* [*Ar*] That one of the two Muhammadan sects, which acknowledges the four successors of Muhammad

સુદ્ધ, Same as સુદ્ધ

સુનેરી, Same as સોનેરી

સુન્દર, *adj* [*S*] Handsome, beautiful, lovely

સુન્દરી, *s f* A beautiful woman, a beauty 2 A small guitar

સુપ-ડી, *s f* [See સુપ-ડું] A small winnowing fan 2 A splash board of a *shugrām* or other conveyance

સુપ ડું, *s n* [*S* રૂં] A winnowing fan, a kind of flat basket used as a winnowing fan 2 An iron gutter fixed to the eaves of a house, having the form of a સુપડું

સુપતી, *s f* A hammer for splitting stones

સુપન, Same as સ્વપ્ન.

સુ-પાત્ર, *adv* [*S fr* સુ + પાત્ર] That is worthy of gifts and honours 2 Noble, generous

Prov સુપાત્રે દાન Liberality consists not in giving largely, but in giving wisely સુ-પાત્ર માખાપના ડુપાડ ઘેડરા A fine goose may have an ugly gosling

સુ-પુત્ર, *s m* [*S fr* સુ + પુત્ર] A good son, a dutiful son

સુપુતર કરું, *v t* [See સુ + પુત્ર + કરવું] To hand over a charge of.

સુ-પ્રવૃત્તિ, *s f* [*S fr* સુ + પ્રવૃત્તિ] Good inclinations, an inclination to do good and virtuous acts

સુબે-દાર, *s m* [See સુબો + દાર, P] The governor of a province 2 A native officer in the army or the police next above a *jamādār*, a *sub-dār*

સુબે-દારી, *s f* The rank, dignity, office, or duty of a *sub-dār*

સુબો, *s m*. [*Ar*] A province, a division of a country 2 A province governed by a delegate of the sovereign 3 [*For* સુબે-દાર.] The governor of a province

સુ-બોધ, *s m* [*S fr* સુ + બોધ] Good advice or instruction, good counsel

સુ-ભગ, *adj* [*S fr* + ભગ good fortune] Fortunate 2 Auspicious.

સુ-ભગા, *adv f* Enjoying the bliss of wifehood (said of a woman)

સુ-ભટ, *s m* [*S fr* + ભટ.] A good warrior

સુ-ભાગ્ય, *s n* [*S fr* + ભાગ્ય] Good fortune 2 *adv* Fortunate

સુ-ભાષિત, *adv* [*S fr* + ભાષા] (A writing or speech) Well spoken or written, eloquent 2 Witty, humorous 3 *s n* A witty speech or saying, an apophthegm

સુ-મતિ, *s f* [*S fr* + મતિ] Good understanding; sense, wisdom

સુમન, *s n* [*S* સુમન] A flower

સુમ-સામ, *s m* [See સુમ + સામ] Stillness, silence, quiet 2 *adv* Still, silent,

adorned, decorated 2 Elegant, decent-looking

સુ-સુધિ, *s f* [*S f* સ્પ to sleep] Pro found sleep, sleep without dreaming or consciousness

સુપુન્ના, [*S*] See સુખ-મણા

સુસવાદ, } *s m* [Imit Hem Des.

સુસવાદો, } *s m* [Imit Hem Des.

સોસળો=S પવન wind, *f* *S* કુષ્ to dry, *Of* વ ઝોલયતે માસ્ત Bh G Or, સ્વાસ+વૃત્તિ] A blast of wind, blowing

સુસવાદ, } *s f* [*P* સ્વચ્ચ the green

સુસવાળ, } *s f* [*P* સ્વચ્ચ the green

lizard, an alligator] An alligator

સુન્તા, *adj* [*P*=*S* સુત્ત well situated *fr*

S + સ્તા to stand] Lazy, indolent, dull 2

Slow, dilatory

સુસ્તી, *s f* Laziness, indolence, dullness 2 Slowness, dilatoriness

Id સુસ્તી રાખવી-કરવી To be lazy

સુસ્તી-ખોર, *adj* [+ *P* ખોર having *fr* ખોર to eat, to enjoy] Lazy

સુસ્વર, *s m* [*S f* સુ + સ્વર] A pleasant note or sound, a musical note or tune 2 *adj* Having a sweet sound, pleasing to the ear

Id સુસ્વરે ગાડુ To sing sweetly

સુ હાગ, Same as સો હાગ

સુ હાગ હુ, Same as સો હાગ હુ

સુ-હાગી, Same as સો-હાગી

સુ-હાલું, *v* ૧ [See સોહાલું] To look well

સુહાલું, *v* ૧ [See સોહાલું] To be agree

able, to agree with, to be suitable or comfortable

ને તને સરખા નથી સુહાલું, તો ચાલ્ય, આપણે રાને

રાને સલા સ્થાનમા નહીં — પ્રેમાનંદ

સુ-હૃદ, *adj* [*S* હૃદ *fr* સુ+હૃદય] Well-

disposed, good hearted, 2 Friendly 3 *s m*.

A friend

સુકર, *s m* [*S* ક્રક See સુવર] A hog,

a boar 2 A pig

સુકું, *adj*, [*S* કુષ્ *fr* કુષ્ to dry] Dry

2 Lean (in body)

Id સુકો રોટલો પણ મળે છે We have enough

to eat

Prov સુકા ભેડુ લીધું પણ ખળે The good sometimes suffer along with the bad

સુકો, *s m* Tobacco

Id સુકો કરવો To fill a pipe with tobacco, and make it ready for smoking સુકો કુકવો To smoke tobacco

સુક્ત, *adj* [*S fr* સુ+ક્રક] Well spoken or said 2 Good 3 Right 4 *s n* A collection of Vedic verses 5 See સુક્તિ

સુક્તિ, *s f* Good or friendly speech

સુક્તમ, *adj* [*S*] Fine 2 Minute, subtle 3 Small

સુક્તમ-દર્શક, *adj* [*S fr* + દર્શક] Showing very small things 2 *s n* A microscope

સુક્તમ-દર્શી, *adj* Sharp-sighted 2 Acute, 3 Penetrating

સુક્તમ-દેહ, *s m* [*S f* + દેહ] The ethereal substance wherein lies the seat of feeling, the discriminating faculty, the powers of perception and action, and the vital airs

સુગ, *s f* [Hem Des સિદ્ધગર્વ=S ક્ષત્રાત્ well born] Disgust, dislike

Id સુગ-ચક્રી-માવવી To feel disgusted; to feel an aversion

સુગાળ, } *adj* [+ વાણ having] Feel-

સુગાળકું, } *adj* [+ વાણ having] Feel-

ing disgust at

સૂચક, *adj* [*S f* સૂચ to suggest See સૂચ વ-કું] Suggestive 2 Leading, that intimates instructs, informs, acquaints, admonishes, or signifies

Id સૂચક પ્રશ્ન Leading questions સમય સૂચક Ready witted સમય સૂચકતા Presence of mind

સૂચના, *s f* Suggesting, hinting, a suggestion, a hint 2 An intimation, an indication 3 Caution

Id સૂચના આપવી-દે ની-કરવી To give notice, to warn. સૂચના મળવી To receive notice, warning, or intimation

સૂચિત, *adj* Suggested 2 Indicated

સૂચી, *adj* That indicates, an index

સૂચકું, *v* ૧ [See સૂચ] To be purified

2 To pass through an ordeal 3 To prove

court of Indra, the king of gods

સુરા-પાન, *s m* [S fr સુરા+પાન drinking] Drinking of spirituous liquor

સુરાદિ, *s n* [S fr સુરા a god + યારિ] A demon

સુરા-વટ, *s f* [See સુરા, સ્વર + વટ] The arrangement of tunes in a given mode of music.

સુરી-ના, *s m pl* [See સુરા + નર] The gods and men

સુ-રેખ, *adj* [See સુ+રેખ] Having well and finely proportioned lineaments, well-proportioned

સુરે-શ, *s m* [S fr સુ+શ] The king of the gods, Indra

સુરો-ખાર, *s m* [P જૂ નિત્રે fr જૂ saltish=સુરા, ખાર, ખાર. In this word ખાર is redundant] Nitre, saltpetre

સુ-લટા-વડું, *v t* [See સુ લટ] To set right

સુ-સદ્, *adj* [See સુ + લેટ-વડું Or લટ. Cf લટ] Right, not reverse, inverse, obverse

સુલતાન, *s m* [Ar સુલ્તાન] An emperor, a monarch

સુલતાની, *adj* Imperial, royal 2 *s f* Calamitous visitations from kings or governments.

સુ-સહ, *adj* [S fr સુ+સહ] Easily attainable 2 Practicable

સુ-સહિત, *adj* [S fr + સહિત] Very graceful or charming

સુસાખ, *s n* [P છાજ a hole] A hole or bore made in a coin or ornament to test its purity

સુલેષ, } *s f* [Ar દુલ્લ treatment, }
સુલેખ, }
behaviour] An amicable understanding, peace

સુલેષ, *s f* [દુલ્લ Ar Law] (Law) Peace, amity

Id સુલેષાધિકારી A justice of the peace
સુલેષનો સદ્ગ A disturbance of the peace

સુવર, *s m* [S જૂ. See સુર] A hog; a boar 2, A pig

સુ-વર્ણ, *s m* [S fr સુ + વર્ણ] Gold 2

adj Having a good colour or complexion

3 Beautiful

સુ-વાણ, *s f* [See+સુ+વાણ] Relief, cure 2 Pleasure

સુવા, *s m pl* [Hem Des સુવા=સ અમા the mother, fr સુ well + વિઆ-વડું to give birth to See સુવા-વડું] Fennel 2 Seeds used in cookery and medicine

સુવાર અ, *adj* [See સોગ, સ્વાગ] Absolute 2 *s m* Dress 3 A mask, a disguise

સુવા-શોગ, *s m* [See સુવા-વડું+શોગ] Consumption as incidental to puerperal women

સુવા-વડ, *s f* [See સુવ, વડ; Or S સુ to give birth + વડિ] Childbed, confinement 2 Ceremonial impurity proceeding from childbirth

સુવા-વરી, *s f* A woman recently confined, a woman considered impure for forty days after her delivery

Id સુવાવરીના ખારવાની પેટે Lit Lying as in childbed Hence 2 Thinking oneself to be weak in health, and consequently idly lying in bed, and thus trying to recover one's health

સુ-વાસ, *s m* [S fr સુ + વાસ smell] A sweet odour, fragrance

સુ-વાસિત, *adj* Made fragrant. 2. Fragrant

સુ-વાસિની, *s f* [S fr સુ+વાસ dwelling.] A woman whose husband is alive

સુ-વિહિત, *adj* [S fr + વિહિત] Well performed 2 Ordered by the best and highest authority 3 Well established

સુવ, *v t* [Dh Des સુવ-ફ S સ્વપિતિ he sleeps fr S સ્વ to sleep] To go to bed, to sleep 2 To lie down

Prov સુવેદો તાપ ન્યાડવો નહિ Remitted vengeance should not be awakened. Do not whip the old sores, let sleeping dogs lie

સુ-શિક્ષિત, *adj* [S fr સુ well+શિક્ષિત] Well educated

સુ-સાલ, *adj* [S fr + સાલ] Well-conducted; well behaved, having a good character

સુ-શોભિત, *adj* [S fr + શોભા] Well-

malice may darken truth, it cannot put it out=Virtue will shine at last

સૂર્ય, *s n* [Hem Des ગુણો=૨ કવ્ય]
A kind of bulbous root

સૂરત, Same as સુરત, The face

સૂરિ, *s m* [S] A learned man. 2 A priest 3 A common title of Jaina saints (સાધુ), *e g* નરેન્દ્રસૂરિ

સૂરિ-ચંદ્ર, *adj* [See સૂર, ચંદ્ર, ગૌર્ય ૧ Exciting to acts of bravery or heroism (of military music)

સૂરી, *s f* [See સૌર્ય, સૂર, સૂર] A woman who is going to burn herself on the funeral pyre of her husband, a *sati*

સૂરો, *s m* [See સૌર્ય, સૂર, સૂર] A brave man 2 An excited man, a desperate man 3 A man whose headless body still fights in a battle

સૂર્ય, *s m* [S See સૂરજ, સૂરજ, સૂર] The sun

Id સૂર્ય નારાયણ The sun (personified as a god)

Prov સૂર્ય સામે ધૂળ નાખીએ, તો ઉઘડી આંખ માં પડે He that blows in the dust, fills his eyes

સૂર્ય-કાન્ત, *s m* [S fr + કાન્ત, કાન્તિ] A prism, a crystal

સૂર્ય-ગ્રહણ, *s n* [S fr ગ્રહણ] A solar eclipse

સૂર્ય-પુટ, *s n* [S fr + પુટ a fold See પટ, પડ] The heating or drying a medicinal preparation by exposure to the sun

સૂર્ય-મણિ, *s m* [S fr + મણિ] The sun stone

સૂર્ય-મહાકળ, *s n* [+ મહાકળ] The disc of the sun 2 The region of the sun 3 The solar system

સૂર્ય-વંશ, *s m* [S fr + વંશ] The solar dynasty

સૂર્યાસ્ત, *s m* [S fr + અસ્ત] Sunset

સૂર્યાદય, *s m* [S fr + ઉદય] Sunrise

સુલ, *s n* [See સૂચ્ય, Or, વસુલ, Or, સુલેલ] The settlement of an account or dispute
ગર નાકે સેં તન્યા, કરત મનન સુવ —હરિદાસ
સુવર, Same as સુવર.

સૂચ્ય, *v ૧* [See સૂચ્ય-વાર] To make a hissing sound

સીકારો સૂચવે, કવે, ઠલી ઠલી દોડે, પડે બૂતલે
—ગીતગોવિંદ.

સૂચ, Same as સૂચ,

સૂચી, Same as સૂચી

સૂચ્ય-કુ, *v ૮* [S મજ] To create

સૂચ, *adj* Created

સૂચિ, *s f* Creation 2 The creation of the world, the universe; nature, the world 3 Any false exhibition

Id સૂચિ પ્રાપ્ત ઈશ્વર જ્ઞાન Natural Theology.
સૂચિ નિયંત્ર The Ruler of the universe; the creator

સૂચિ-ક્રમ, *s m* [S fr + ક્રમ] The natural course, a natural order, the order of things in the universe

સૂચિ-અન્ય, *adj* [S fr + અન્ય arising fr જન્ to be produced] Arising from a contemplation of Nature

Id સૂચિ-અન્ય ઈશ્વર જ્ઞાન Natural Theology.

સૂચિ-સૌન્દર્ય, *s n* [S fr + સૌન્દર્ય] The beauty of Nature

સૈ, Same as શત.

સૈક-ડો, Same as સૈકડો

સૈત ક, *adj* [See શત] Many, numerous.

સૈત સિ, *s m* [See સાધિ-પો] See સસ-કુ.

સૈતી, *s f*

સૈથી, *s f*

સૈથો, *s m* } [S સીમત fr સીમા + ચન્ત] A

line that parts the hair of the head

Id સૈથો પાડવો To part the hair of the head
સૈથો પૂરવો To fill in the parting of the hair of the head with red powder

સૈ, *s f* [S શ્રુ to hear See સદન] Power of endurance 2 Habit, practice

સૈકડો, *s m* [S શ્રીકર] A kind of tree, the pods of which are used for food

સૈખ ઈ, Same as સૈખઈ.

સૈખ-સદ્દી, *s n* Same as સૈખન-પી

સૈખી, Same as સૈખી

સૈચન, *s m* [S fr હિત to sprinkle]

Sprinkling, watering

સૈન, } Same as સૈન-૧, નલે-૧-૧-૧-૧
સૈન-સાર, }

the truth of by passing through an ordeal
સૂઝ, *s f* [See સૂઝવ to suggest] Ap-
prehension, understanding

Id સૂઝ પડવી To comprehend; to realize
2. To be in one's senses

સૂઝ, *adv* [See સીધુ, શુદ્ધ] Direct,
straight, simple (of interest)

સૂઝ, *s m* [See સે ૧] Abstracting or
bringing clearly out (of an account) 2
An account epitomized from the village
accounts

સૂડી, *s f* [See સૂળી] A nut-cracker
Prov સૂડી વચ્ચે સોપારી Between the
hammer and the anvil

સેડો, *s m* [See શુક] A species of parrot
સેત, *s m* [S] The son of a Kshatriya
by a woman of the Brāhmana caste 2 A
charioteer 3 A bard 4 A minstrel 5 *adv*
[S fr સૂ to give birth to] Born, engender-
ed, produced

સૂતક, *s n* [S] Ceremonial defile
ment owing to a birth or a death

Id સૂતક પડવું To be in ceremonial de-
fillement owing to a birth or a death in
one's family સૂતક આવડુ-લાગવું To be so re-
lated to a family as to contract ceremonial
defilement owing to a birth or a death in
that family સૂતક પાળવું To observe ceremoni-
al defilement, &c

સૂતકી, *adv* Ceremonially impure owing
to a birth or a death

સૂતિન્ડી, *s f* [S fr સૂ to give birth to]
A woman recently delivered

સૂત્ર, *s n* [S See સુતર] A thread, a
string, a line, a fibre, a filament, parti-
cularly of cotton 2 A short rule, a canon
3 A system-of instructions and directions
4 A precept (in morals or science) 5 A
short, obscure, and technical sentence ex-
pressing a rule of grammar, logic, religion,
or science

સૂત્ર-તંતુ, *s m* [S fr તંતુ] A filament
of cotton

Id નેના ધરમા સૂત તંતુ પછી નથી He is quite
poor

સૂત્ર-ધાર, *s m* [S fr + ધર-વ] A stage
manager, the chief interlocutor in the pro-
logue or prelude to a drama

સૂત્ર-ધાર, [S] Same as સુતાર.

પણી અનેક સિદ્ધી સૂત્રધારને તેજાવ્યા

રાજે ત્યજા તદકાળ છ —ગિરિધર.

સૂદ્ધ, *s f* [See સૂરી, શુદ્ધ] The bright
half of a lunar month

સૂઝ, *s f* [See શુદ્ધિ] Sense, under-
standing, clear perception 2 Notice, care,
regard

Id સૂઝ આવવી-સૂઝ સાન વળી To come to
oneself, to come to one's senses

સૂધી, *adv* [See સુદ્ધા, શુદ્ધિ] As far as 2
Till, until See સુધી.

સુધ્ધ, *adv* [See સુધી See શુદ્ધ] Straight;
direct, easy 2 Honest 3 Simple

સૂન-સૂન, *adv* [See શૂન્ય + માન] Being
vacant-minded and speechless

સૂડ, *adv* Solitary, lonely 2 Deserted
3 Unprotected

Id સૂડ પડવું To be separated from 2
To feel the loss of and hanker after સૂડ
મૂડવું To desert નિશાળ સૂની મૂડવી To leave a
school without any one to look after it સૂડ
લાગવું To feel deserted, to feel terrible or
unbearable (owing to being deserted and
solitary)

Prov ધણી વગરના દોર સૂનાં When the
cat's away, the mice will play સ્ત્રી વિના સૂનો
સસાર No life without a wife

મૂઢ, *s f* [Ar મૂઢ્ઠા wool] A fine kind
of woollen cloth

સૂમ, Same as સુમ્બલ a miser

Prov સૂમ કાતારનો એક વરો At the end
of their reckoning a miser and a spend-
thrift find their balances equal

સૂર, *s m* [See સ્વર] A note in music
2 A sound, a noise

સૂર, *s n* [See મૂર્ધ, સૂર] Bravery,
heroism 2 Enthusiasm, zeal, excitement

Id સૂર ચઢવું To be excited.

સૂર, } Same as સૂર્ય.
સૂરજ, }

Prov. સૂરજ છાપરે ઢાંચો ન રહે Though

સેર-ડા, *s m* [See સેર a string] A footpath 2 A by-path 3 The sensation caused by eating a very hot or very cold substance

Id ગમે સેરડા પડે છે He has a very cool and sweet sensation in the throat એના મોઢા હપર શરમતા સેરડા પડ્યા છે There are blushes on his face from shyness= He is very bashful આમુના મુઠા સેરડા ગાલ હપર પડ્યા છે There are traces of tears on his cheeks

સેરમાઈ, *s f* A kind of fish

સેરવું, *v t* [Causal of સરવું] To cause to slide 2 To move along, to push સેરવો, *s m* [P ગ્રાવ: fr ગ્રા=શાર, ખાર, + આર્=સ મપ્, માપ્ water] Soup, gravy, broth સેલ, *s f* [See શિલા] A slab of stone used in washing clothes on or in taking a bath

સેલ, Same as સેર, Ar

સેલ, Same as સરેલું

સેલહી, Same as સેરહી, શેરહી.

સેલકું, } *s m* A flower of કુવાડ

સેલરૂ, }

સેલાણી, Same as સહેલાણી

સેલાની, *s f* [See સેહ] A kind of cloth worn by women

સેલા સાડી, *s f* [See સેહ+સાડી] A kind of cloth half cotton and half silk, with red and yellow lines, worn by women

સેલી, *s f* [See સેલી] Ashes.

સેલું, Same as સેલું

સેલું, Same as સેલું

સેલો, *s m* [See સેહ] A rope used for tying the hind legs of a cow while milking her

સેવ, *s f* [See સીવનું] A thread like eatable made of gram flour or wheat flour

Id સેવ ગાંઠિયા Thin and thick સેવ mix ad together.

સેવ, Same as સેવા

સેવ ઈ, Same as સેવે.

સેવક, *s m* [S See સેવા] A servant 2 A follower 3 A worshipper, a votary

સેવકાઈ, *s f* The position of a servant, votary, &c.

સ્વામિનાથ સાયવતા, સેવકાઈ થકી તેડ, હીનતાઈ પામી પડ્યા, મિત્રતાઈ સામણે — વફાઈ

સેવટ, *s m* [See સીમ, સેવટ, ઉવટ] End, termination, conclusion, close

સેવ ડી, Fem of સેવડા

સેવડા, *s m* [See સેવડ] An individual of a particular order of mendicants who allow the hair on their heads to grow 2 A conjuror

સેવટી, *s f* [P લેવટી] A kind of fragrant flower, or the shrub producing it

સેવન, *s n* [S See સેવા] Serving; service 2 Taking into use 3 Hatching eggs incubation

સેવન્ટક, *s n* The fruit of a particular tree

સેવન્ટક, *s n* [S શ્રીવર્ધન The name of a town in the Konkan fr શ્રીવર્ધન] A kind of betelnut

સેવના, *s f* The act of serving faith fully

સેવવું, *v t* [S મ્ત્વ to serve See સેવ] To serve 2 To take into use 3 To hatch, to incubate

Id સવ સેવવો To serve a king and give him favour ઈડ. સેવવા To hatch eggs

સેવા, *s f* [S fr સ્વ to serve] Service, servitude 2 At variance and objection 3 The office or condition of a servant 4 Worship, homage, &c 5 Religion or divine service

Id સેવાધર્મ The functions of service 2 The duty of service સેવા દાત્ર In n n n n worshippers

Prov હિંદુસ પાના નેમ, સેવા સેવા પૂરુ બૂરી The food made ready by Hindoos good, but the preliminary work of preparing &c, which they are not proud to do, are very troublesome

સેવાળી, Same as સેવાળી

સેવ, *s f* [S See સેવ, સેવ] To serve, to follow, to worship 2 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 3 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 4 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 5 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 6 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 7 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 8 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 9 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 10 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 11 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 12 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 13 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 14 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 15 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 16 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 17 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 18 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 19 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 20 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 21 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 22 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 23 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 24 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 25 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 26 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 27 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 28 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 29 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 30 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 31 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 32 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 33 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 34 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 35 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 36 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 37 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 38 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 39 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 40 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 41 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 42 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 43 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 44 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 45 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 46 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 47 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 48 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 49 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 50 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 51 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 52 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 53 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 54 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 55 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 56 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 57 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 58 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 59 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 60 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 61 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 62 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 63 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 64 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 65 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 66 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 67 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 68 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 69 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 70 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 71 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 72 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 73 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 74 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 75 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 76 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 77 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 78 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 79 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 80 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 81 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 82 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 83 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 84 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 85 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 86 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 87 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 88 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 89 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 90 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 91 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 92 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 93 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 94 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 95 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 96 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 97 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 98 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 99 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c 100 To do no harm, to be a follower, to be a worshipper, &c

સેન, Same as મેન

સેન, s n [S સંદ f] s d to be distressed]

Crying, weeping

સેનર, s m Steam

સેનર, s m [See સેન a little] A part,

a portion 2 A vestige, a trace

સેનરત, Same as સેન, adv

સેનિ યુ, s n [See મેન, adv, Or, સેન, સેન] A loin-cloth without a border

સેનું, s n [See સેન] The make of the body (as regards its hardness or softness)

સેન, adv [See સહેન, સદન] Without trouble or difficulty

બધે વા આપ્યા મુર-સાન, સેન નળુ સરિયુ કાન

—પ્રેમાનંદ

સેડા, } s m [See સીમ, સીમા, ડેડા, ડેવાડું, સેડા, }

ડેડા] A boundary 2 A foot-path 3 The margin of a field left uncultivated for grass to grow on

Id ડેડા મૂવે To leave the margin of a field uncultivated ડેડા કાપવા To mow the grass growing on the uncultivated margins of a field

સેણ, s m [See સેની] A friend

કુલ દેડા કીજાળતા ન્યારે સામા આવે છે, સેણ,

નદવ સાચું નેઈરે, મારા નાય, રે છે નેણ

—પ્રેમાનંદ

અમદાદ દેમાલિયા, મુર, વાદા સેણ,

મુન લિન કડી ન આળગે, મીઠા લાગે નેણ —ભાષા

સેણ, adv [See સાણ] Good, virtuous

સેણી, s f [See સદન, Cf કરુણ, રહેણી] Power of endurance

સૌ આનંદ નંગળ ગાય, માતમ રેણી, રે,

નિગત મહે, મદારાન, કહણ બહુ સેણી રે

—નિરાલભજ

સેત, Same as સેતુ

સેતવી દપિ કટક ચાપ્યા, કણુમા બાધ્યા સેત

—દયારામ

સેતર-જ, Same as સેતર-જ.

સેતર-જ, Same as સેતર-જ

સેતુ, s m. [S] A bridge, a causeway, a dyke

સેતુ-બંધ, s m [S fr + વધ્ to bind] The forming of a bridge or causeway 2

The stone bridge between Ceylon and Rameshvaram

સેતુર, Same as સેતુ.

સેન, s f [See સાન a hint] A suggestive gesture, a significant movement of the body

સેન, Same as સૈન્ય

સેના, s f [S] An army

સેના s n [P સન] Armour

કવચ કુરુડન સેના ટોપ, લેચન રાતડા મનમા ટોપ.

—પ્રેમાનંદ.

સેના-પતિ, s m [S fr + પતિ] The commander of an array, a generalissimo, the commander-in-chief.

સેનું, adv [See યુ] Why? of what sort? how?

સેનો, s m [Eng Senna.] A kind of longcloth.

સેપ, } s n [P મેટ] An apple

સેર, s f [Ar સર્ to walk, a walk] Perambulation, loitering 2 Taking the air, a walk, an airing

સેર, s f [Hem ડસ સ્પ = S નાલ a garland S સ્પ] A string 2 [Db ડસ સેરવા fr S સેરવા a small crest, the top lock] A blade of grass 3 A stream of liquid; a jet of water

Id સેડીની સેર A string of pearls કંડીની સેર A string in a necklace સેર પડેવવી To wreath in a string સેર સાધવી To obey દર્સની સેર A blade of *darbha* grass. દર્સની સેર પામવી To die without the last sacrament 2 To meet with an accidental death એ કાઈ દર્સ પાધરીને સુવાને નથી He shall die without the last sacrament (said of a wicked man, as the result of his evil acts). સેર ધુટવી To burst out (of a jet of water) સેર પડવી To fall down (of a jet of milk, while milking a cow, &c)

સેર, s f [See શિરા] A vein

Id સેરે આપતુ To be possessed (of a person by an evil spirit) 2 To distress

સેર, Same as સેર, a pound

સેરડી, Same as સેરડી

through

Id સોસર કાઢુ To pierce through સોસર
નિકળુ To come out through સોસર પડુ-નિ-
કળુ To pass through violently

સૌંદ, ૨ m [See સૌંદમ.] Consciousness
2 Sense, perception 3 Understanding

સૌ, ૧૦૦ [See ૧૦] One hundred, 100
Prov સૌ મધુ તેરે અધાર It is dark under

the lamp સૌ ગળે ગળિયે, ત્યારે એક વાત કરિયે
Measure twice, cut but once Venture upon
nothing till you have well considered the

ends સૌ દહાડા સમુના તે એક દહાડો વધુને
Every man has his hour સૌ ઉદર મારીને મી

નીખાઈ પાટે બેઠા All saint without, all devil
within સૌ કાગડ મા રોકે હસ When ignorance

is bliss, 'tis folly to be wise સૌના દુવા સાક,
આધા ગયા નાક, તસ દેગે, દસ દિવાળી, ચોર દમકા

દેના લેના ક્યા ? Putting one off does not neces-
sarily imply refusal સૌના સાક કવા I'd dig up

a nail and plant a pin સૌ મધુ ભરમા એક અગારો
One sheep infects the whole flock સૌ નાખુ

ને એક લખુ Documentary evidence is more
weighty than oral સૌ મધુ સાખુએ દુગણી બાઈ

કાળા ને કાળા You cannot wash the blacka
moor white-You will end him, but you

will not mend him સૌ મત સડખી, લાખ મત
લડખી His plenty made him poor-His cop-

iousness of ideas embarrassed him સૌમ શુ
રૌ, એકમા નહિ પૂરો Jack of all trades, and

master of none સૌએ સહસ વચાય To make
a mountain of a mole hill સૌ નેશી ને એક

ડોશી (બરાણર) One old woman, with her
experience, can predict things as correctly

as one hundred astrologers સૌ તારી રામ કુ
વાઈ, એક માફ હુ-સૌ તારી હા, પણ મારી એક ના

For all your solemn declarations I will
stick to my refusal સૌ દવા ને એક હવા Pure

air is worth a thousand medicines સૌ મા
જસ મારે, ત્યારે એક વૈદ યાય Experience is

gained at a great cost સૌમુ બોસડ નથી One
may escape any danger but death સૌ સાધા

અને સાત સૌ વાખા (હ) Everything yet re-
mains to be done સૌ મુનાવડ અને એક કમુના-

વડ Everything is a source of evil, when
it departs from the natural course સૌ સ

પાડા ને એક મુળા પછી A hundred demands in
return for one obligation સૌ મધુ મુકુંડ પરો,
ત્યારે કાઠરી આદામુએ પરો All are rowing in
the same boat સૌ વસાનો મુતાર ને પાચ વસ
નો ધર પછી It is the duty of the servant to
obey his master સૌ રૂપિયા રૂપિયામા નહિ, ને,
એક હંકરો હંકરમા નહિ One swallow does not
make a summer

સૌ ઈ, ૨ m [S સૌલિક See સઈ, સૌય] A
tailor See સૌ

સૌ ઈ, ૨ f [Hem Des સુ-સ દુદિ the
mind, an inclination of the mind, or fr

જુદિ: જોખ cleanliness M સૌય fr S જુલિ, રૌખ]
Convenience, a convenient arrangement

સૌ ઈ યાજી, ૨ f [See સુવાવડ] A midwife
Prov સૌ સૌઈપાજીએ વેવર વડે Many cooks

spoil the broth
સૌઈ યૌ, ૨ m [See સૌય] A large needle

સૌકડી, ૨ f Same as સૌકડુ
સૌ-કડુ, ૨ m [M fr સૌ + કડ a square

of the chess board fr S કડ a side Or
S સદસ fr સારી a chessman + મડ a die to

play with] A piece of wood, or ivory, used
in a particular game, a piece

સૌકય, ૨ f [S સવલી fr સ in common
with + પતિ] A co-wife, a rival wife

Prov સૌકયનુ સાલ The misery of having
a co wife સૌકયોના હારે બાગે All are rowing

in the same boat
સૌખ, Same as સૌખ

સૌગન, [P સગન] An oath
Id સૌગન આવા-લેવા To take an oath

સૌગન આપવા-અવડાવવા To administer an
oath

Prov સૌગન ખાય, તે મદાએ જુડો Those
who lightly swear are liars

સૌગાત, ૨ f [P સગાત a gift] A gift, a
present 2 A rarity, a curiosity

સૌચ, Same as સૌક
સૌચ, ૨ m. [See સૌય] An inquiry; a

search
સૌચ ના, ૨ f Same as સૌચના, સૌચ

સૌચ, ૨ m [See સૌચ, Or સૌચ, or સૌચ]
Conduct, habit, character

Prov સૌચે વડાડુ કાળી A person b

સેવ્ય, *adj* [S See સેવા] To be served or obeyed

Id સેવ્ય સેવક Master and servant સેવ્ય સેવકશાપ The relation between master and servant

સેસ, *s f* [See સેપ, 2] A coconut, betel leaves, and nuts, and also a rupee put into the hands of a bride or bridegroom at the time of marriage 2 Presents of money, clothes, &c, from friends or relations to the bride or bridegroom or to one in whose family there is a marriage or other festive ceremony

સેસ-ફૂલ, *s n* [See સીપ the head, Or S શિલી a kind of fragrant flower + ફૂલ] An ornament resembling a flower, worn on the head by women

સેસવા, *s m pl* Gram fried and mixed with spices

સેહ, *s f* [See સહ, સેહ] Awe, restraint 2 A check (in Chess)

સેહ, *s f* [See સહન] Power of endurance 2 Habit practice

સેહેન, Same as સહેન

સેહેન-શાહ, [P શહશાહ] Same as સહેન-શાહ

સેહેલ, Same as સહેલ

સેહેલ, Same as સહેલ

સેહેલ, Same as સહેલ

સે-મૌલી, *s m* [See સર્ધ+મૌલી] A Muhammadan anchoirite

સે, *s m* [S સૂકિ See સોય] A tailor See સોઈ

સે કો, *s m* [See સત+ક] A century, a period of 100 years

સેક કુ, *s n* [See સર, મેર, a string, Or સેક+કુ, સીક+કુ] A running knot which fastens the tighter the more it is drawn, a noose

સેક-કો, Same as મરક-કો

સેકસ, *s n* [See સેક કુ] A cord for binding bamboo chips in a roof

સેક કુ, Same as સીક-કુ

સેનિક, *adj* [S See *infra*] Relating to an army 2 *s m* A soldier

સેન્ય, *s n* [S See સેના] An army a

force

Id સેન્ય-દળ A large army

સેન્ય-વ, *s m* [S See સિન્ધુ] Rook-salt

સેન્ય-વ, *s m* [S *fr* સિન્ધુ the river Indus in Sind] A horse

સેય હ, *s m* [See સખા *Of* કાદા ગળિયો] Small pox

સેયદ, *s m* [Ar] A descendant of the prophet Muhammad

સેય-ર, *s f* [See સખી] A female companion

સેયાર, *s n* [See સદ + S કાર doing fr કુ to do] Co-operation, partnership 2 *adj* Joint

Id સેયારી સારુ, ને કશરે મોઢાણ Every-body's business is nobody's

સેયગ, *s m* [S *સુ* similar + ચામ] A guise; a sham 2 An empty show, a parade 3 A part in a dramatic play or representation 4 A caricature

Id મેય લેવો-લાવવો-ધરવો To put on a guise, to assume a character

સૌધ-વારી, *s f* [See સૌધ+વાર, વારો, time] The season of plenty 2 Abundance 3 Cheapness

સૌધ, *adj* [S *સુ* easily + ગર્વ price *fr* અર્થ to be worth to cost] Cheap

Prov મોઢુ શાકુ, ને સિદ્ધપુરની યાત્રા Spend nothing, get nothing સૌધ મોઢાને પદાવે What we buy cheap, is in the long run very dear = The best is always the cheapest

મોઢુ, *v r* [See સિદ્ધ or શુદ્ધ] To be ready

કાઈ સારુ થઈ કાઈથી સૌંદર, દળ નેઈ મેતતા, કોઈ નેદા
—મેમાનદ

સૌતાળ-કુ, Same as સાંતાળ કુ

સૌધા, *s m pl* [See સુગન્ધ] A kind of fragrant d'ung

સૌપણ, *s f* [See સૌપ-કુ] Consigning to the care of, the act of consigning 2 The thing consigned, a consignment

સૌપ-કુ, *v t* [See સમર્પણ] To commit to the charge or care of, to deliver over to to hand over, to entrust

સૌસર, *adj* [See સમ+સર કુ] Passing

many places

સોના-પાણી, *s n* See સોનુ+પાણી] Purification by being sprinkled with water touched with gold, when there is only a suspicion of having come in contact with a polluted thing

સોના-ગેર, *s m* ગેર] A kind of red ochre

સોના-સુખી, *s f* [See સોનુ+સુખ] Senna

સોનાર, *s m* [*s* સુવર્ણ-કાર. See સોનુ + S નાર a doer for કૃ to do] A goldsmith

સોનાર-સ્ત્રી, *s f* Fem of સોનાર

સોની, *s m* [See સોનુ] A goldsmith
Prov સોની સરી બહેનનો નહિ A goldsmith will steal even from his sister

સોનું, *s n* [See સુવર્ણ] Gold

Prov સોના રતા ધરામણ મોણ Great toil and little work સોનુ દેખી મુનીવર ચળે Gifts - break rocks Money makes the mare go સોનુ નેણએ સ્ત્રી, માણસ નેણએ વતી Judge not of men or things at first sight સોના કરતા પીછુ શુ ? As yellow as a golden sovereign સોનાના ચૂસાવાળી કાતણવાળીનું આચ The rich eat up the labours of the poor સોનાની પાણીમા લેવાની યેજા You spoil a good dish with an ill sauce સોનુ મૂળીને પીતળમા કોણુ હાય ધાલે If you can kiss the mistress, never kiss the maid સોનુ લામા, તે શા કામનું ? Honey is sweet, but the bee stings = It is good fish, if it were but caught સોનાને રથામતા વળગે નહિ Truth has no shame સોનું ને સુગંધ (બે સેક્ષા મન્યા છે) Wealth and high birth meet (in him) સોનાની કટાર કમરે બંધાય, કાંઈ પેટમા બોસાય ? Everything in its proper place સોનાની રતીનું મૂલ, પણ કંમની રતીનું મૂલ નહિ Nobody can predict what a man may accomplish સોનુ તારે, તેમ મોણ Gold shines the brighter, the more it is heated

સોનેરી, *adv* Golden

Id સોનેરી ફળું A bright yellow plantain

સોને-ચો, *s m* A gold coin

Id સોનેચો કે રૂપેયો ? A game for children, played in water

સોપાન, *s n* [S] A stair case, the stairs
મણિ સ્ફટિકના સોપાન જળ નિર્મળ સુગંધવાન
—ગિરિધર.

સોપારી, *s f n* [Guj સોપારા the name of a port] The Areca nut 2 The fruit of *areca catechu*

Id સોપારી આપવું To appoint to perform a religious act 2 To hand over the result of one's religious acts

સોદ-વા, *s m* [S શોક swelling+ વા, વાત.] A disease in which the whole body is swollen

સોખત, *s f* [Ar સુદવ] Company, as sociation, companionship 2 Co-habitation, sexual intercourse

Prov સોખત તેવી અસર, સોખતે અસર, હુખમે તારીર A man is influenced by the company he keeps

સોખતી, *s m* A companion, an accompanier

સોલ, *s m* [See સોલા, Or, શુભ] Songs sung by women when the bride and bridegroom are taken before a god to get his blessing

સોલ વુ, Same as ગોલ વુ

સોલા, Same as ગોલા

સો-લાગ, *s n* [See સો ભાગ] The state or position of a woman whose husband is alive, wifehood 2 The dress ornaments and other marks worn only by those women whose husbands are alive

સોભાગ વટુ, *s n* [+ટતિ] A piece of cloth fixed to the upper part of the frame of a door

સોભાગ વતી, } [+S વતી સિત્તી of સંજ્ઞાતિ
સોભાગ વન્તી, }

having] A married and unmarried woman

સોભાગ-પચમી, *s f* [+પચમી] The fifth day of the bright half of Kartika (Oct-Nov)

સોમ, *s m* [S] The moon 2 The plant of the same name

સોમ-ચરણ, } , *m* [S યે + ચરણ ચાર] 2
સોમ-ચાન, }

specific at which the juice of the tree is

loved by his good conduct

સોજી-ફ, *adj* Having a good disposition, sociable, pleasant in manners

સોજી, *s f* [See સોજી] The flour of wheat

સોજી, *adj* [Dh Des સોજીયો] S સોજી ક, સુદ્ધ, clean See સુ well+સ+જી] Clean, free from dirt

સોજી, *s m* [See સુજી-તુ to swell] A swelling, a protuberance

Id સોજી ચઢવો-આવવો To have a swelling, to swell સોજી ઇતરવો To subside (a swelling)

Prov સોજી આવ્યો, તો કહે, નડા યયા To make a virtue of a necessity

સોટી, *s f* [See સોટો] A switch 2 A cane 3 A thin stick

Prov સોટી વાજે ચમચમ, વિદ્યા આવે ધમધમ, Spare the rod and spoil the child Lay on the rod and you will bring on scholars

સોટો-કુપડો *adv* [See સોટો+કુપડો] With stick and scarf 2 (A term for a light or scanty equipment in travelling) Being lightly equipped, being unburdened by kit or baggage

સોટો, *s m* [S કુ well મચિ a stick] A club, a cudgel, a mace, a staff, a thick stick 2 Control

Id સોટો ચલાવવો-ખનવવો To exercise one's control over

સોડ, *s f* [સુ+ઓડ ટુ] A side of the body

ગાઈ નથો ને ઘેર આપણે હો,

સોડ સવાઈ ફોગટ લેવી આન હો —ભાલણ

2 A portion of the *Saree* drawn over the head by women and used as a veil

Id સોડમા ભરાતુ To resort to (a person)

સોડ વાળીને સુતુ To sleep with the face covered

Prov સોડ પ્રમાણે સાપરો Ask thy purse

what thou shouldst buy=Cut your coat according to your cloth

સોડ, *s f* [See સુગંધ, or સોડમ.] A smell

2 A bad smell

સોડમ, *s f* Same as સોરમ, ગોરમ

સોડ-વણ, *s m* [S સુતુ slept f] સુતુ to sleep See સોડ, સેડ] A thin soft sheet plac-

ed under a quilt

સોડ-તુ, *v 1* [See સોડ smell] To smell

2 To stink

સોડિ યુ, *s m* [See સોડ a veil] See સોડ

2 A veil

Id સોડિયુ વાળતુ To cover oneself with the upper end of one's garment, and thus avoid another's gaze

સોડિ-યો, *s m* Same as સોડિ યુ

સોડે, *adv* [See સોડ asde] Near, nigh, close to 2 According to, like

સોડો, *s m* [See સોડ] An upper garment (of men or women

Id સોડો તાણવો To cover one's face with one's garment and lie in idleness

સોણ, *s f* A wooden tack 2 A lobster 3 A pawn 4 A cuttle fish 5 A crustaceous fish

સોણ, *s f* [See સડ, સેડ] A nail, a peg; a wedge

સોણ, *s m* [See સમણ, રવમ] A dream

આવ્ય નવ દાય 1 સોણ, વર્ષા ઉચી ધનમા

—વધીત

સોત, } *adv* [See સહિત] Along with, including, સાથે,

સોલંક, *adj* [S fr સ with+ લંક] Having anxiety or eagerness 2 *adv* Anxiously, eagerly

સોદા ઈ, *s f* [See સોડુ] Roguery, cunningness

સોદા-ગર, *s m* [P fr સોદો, +ગ= S કર a door f] કુ to do] A merchant who deals in valuable things, or with large sums

સોદા ગિરી, *s f* Dealing in valuable things, or with large sums 2 *adv* Mercantile, commercial

સોડ, *adv* [P શરદ roguish] Roguish, knavish, cunning

સોદો, *s m* [P સદ્ય dealing] Trade; traffic 2 Merchandise 3 Marketing 4 A bargain, the purchase or sale of goods, buying and selling, mercantile dealings

સોધ તુ, Same as સોધ તુ

સોધા-સોધ, *s f* An anxious search m

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]
 वैद्य, ८१ [See]
 Mathel, ८१ [See]

1, a site, a loca
 o point 5 Tho
 o of any letter
 6 An abode, a

from office, de

a res de nec 2
 principal place
 r, one's proper

to a place, 1 val
 ५५३] That
 dishes, ५५३
 That with a
 termines 5

the
 ing, fixing
 inding, in
 ordaining;
 urban at
 3 or cor-
 he object
 nong de

to a place
 ५५३] That

the
 ५५३] That

the
 ५५३] That

the
 ५५३] That

the
 ५५३] That

the
 ५५३] That

the
 ५५३] That

the
 ५५३] That

plant is drunk

સોમ-રાજ, *s m* [*S fr + રાજ, રાજ*] A king who has performed the રાજ-સૂય-યજ્ઞ (the sacrifice performed by the supreme king)

સોમક, *s m* [*Ar સમુક્ત* (often used in Guj as સોમતપાર) a poison for rats *fr* સગ a poison+હલ્+ફાર a rat] White arsenic

સોમ-વંશ, *s m* [*S See સોમ + વંશ*] The lunar race or dynasty

સોમ-વૃત્તી, *adv f* [*See સોમ the moon + S વૃત્ત-વાણ* having] The last day of the lunar month happening on a Monday

Prov સોમવની અમાસ ને શુક્રવાર (એટલે કેઈ દહાડે નહિ) When two Sundays come together, i e, never

સોમ-વૃક્ષ, *s f* [*S See સોમ a plant+વૃક્ષ*] The *sonia* plant

સોમ-વાર, *s m* Same as સોમ 2

સોય, *s f* [*Hem Des સિન્ધી, સિન્ધી = S સૂઈ a needle See સીવ હુ Or S સૂઈ*] A needle

Prov સોય કેડે દોરો A necessary adjunct—When the crow flies, her tail follows સોયની ચોગી ને એરણનો માર A disproportionate punishment

સોય, *pron* [*S સ he*] He, that (Used in poetry)

સૌન્ધ, *pron* Same as સૌંધે

માત તાત સુત બ્રાત ને ભગની, સગા સહોદર સોય.

—દયારામ.

સાયણી, *s f* [*See સોભા*] The name of a particular mode of music

સોયમ, *adj* [*See સીયમ*] (Land) Of the third or inferior class, rough, and of a light-brown colour

સોયણું, *adj* [*See સહેણ, સેહેણ, સુલભ*] Easy 2 Not intricate

એ સવે તેા સોયણું, દોહણ કામ છે બરીયુ;

નિમે દોહણ નિર્બંધ, વધેરણુ ને નારીયુ

—સામળભટ

સોયો, Same as સોઈયો.

સોર, Same as સોર.

સોરગી, *s f* [*Hem Des સુગી f, S ડિગ-ન* a particular kind of pot-herb, or,

See સુરગ] A kind of vegetable product from which a red dye is made

સોરઠ, *s m* [*S સૌરઠ the name of a province of India fr સુ રાજ્ય*] A district of this name in Kāthiāwāḍ 2 A particular musical mode

સોરઠો, *s m* A mode of music

સોરતી, *s f* [*Eng Surely, security, અમીન*] A lottery, a distribution of prizes by chance, a raffle

સોરગ, } *s f* [*S સૌરગ fragrance fr સુગંધ fragrant*] Fragrance, odour 2 Smell
સોર-વ.વું, *v t* [*See સુ + રમ-વું*] To be agreeable, to suit

સોર-વું, *v t* [*See સારવું, or, ઘોલવું*] To scrape, to peel, to take off the outer hard layer or skin, to flay 2 To pierce with unkind words, to use abusive language 3 To be sorry at the remembrance of past events or associations, to pine and waste away

Id માળો સોરતી To use abusive language
વહુ પીયર સહારી સોર છે A daughter-in-law becomes sorry when she remembers her father's house

સોરા-ટ-વું, } *v t* [*Caus of સોર વું*] To use abusive language
સોરા-હ વું, }

સોરા-વું, *v t* [*Passive of સોર-વું*] To be peeled, to be skinned

સોરા-ઘોર, *s m* [*Redup of સોર, સોર*] A noise of several persons speaking at the same time, an uproar

સોરા-ઘોર, *s f* [*Redup of સોધ Cf સોધા-સોધ*] A search by several persons in several ways

સો-વરણુ-યું, *adj* [*See સુન્ધ*] Having a good appearance, beautiful

સોર-ણુ, *s f* [*See સોર-વું*] Being sorry for the remembrance of mining and wasting away, anxiety at the absence of

સોવરા વ.વું, *v t* [*See સોભા-વ વું*] To beautify

જાન વેરાગ્ય બાન્ધુબંધ સોવરાવું —ગોપાળ.

ough when they can, and weep when they will શ્રીતુ બેર નબર Women can do every-thing, for they rule those who command everything શ્રીતુ બેર જીએ A woman's strength is in her tongue શ્રી વિના સુતો કસાર, ગોળ વિના મેળો કસાર No life without wife શ્રીદહ પૂરી ન પડે Swine, women, and bees cannot be turned

શ્રી-કેસર, ૭ ન [S fr + કેસર] A tendril

શ્રી-ચરિત્ર, ૭ ન [S fi + ચરિત્ર] The feats and exploits of women, the marvelous and subtle doings of the fair sex.

Prov શ્રીચરિત્રને જાત બાળ, તેનો કાઈ પામે ન-દિ પાર Women's doings are as deep as an ocean

શ્રી-ધન, ૭ ન [S fr + ધન] Woman's peculium, the property altogether at the disposal of the wife

શ્રી-સમ્પદ, adj [+ સમ્પદ] Devotedly attached to woman, engrossed by woman, licentious, of a loose and immoral character

શ્રી-લિંગ, ૭ f [S fi + લિંગ] The feminine gender. (in Gram)

શ્રી-સમાજ, ૭ ન f [S fi સમાજ] An assembly of women

શ્રી-હૃદ, ૭ f [See શ્રી+હૃદ] The natural obstinacy of woman

શ્રી-હત્યા, ૭ f [S fi + હત્યા] Killing a woman

શ્રી-હરણ, ૭ ન S fi + હ to take away] The forcible abduction of a woman

સ્થ, adj [S fi સ્થ=L Stoa=Gr Hui temai=P સ્ત to stand] That stands, stays, rests abides (Used at the end of a compound, ૭ g આશ્રયસ્થ)

સ્થળ, ૭ ન [S સ્થળ fr સ્થા to stand] A place, a spot સ્થળદેવતા A local or rural deity સ્થળમાર્ગ Way by land

સ્થળ-ચર, adj [S fr + ચર to walk, to live] Living on land (opposed to જળચર living in water)

સ્થાપુ, ૭ ન [S fr સ્થા to stand] A pillar 2 A post, a stake 3 An epithet of Shiva 4 adj Immovable, steady, firm

સ્થાન, ૭ ન A place, a spot 2 A station, a

position 3 A situation, a site, a local position 4 An appropriate point 5 The place or organ of utterance of any letter (in Gram), ૭ g મુદ્ધાસ્થાન 6 An abode, a dwelling place

Id સ્થાનચ્છે Dismissed from office, deposed displaced

સ્થાન ૭, ૭ ન An abode, a residence 2 A situation, a place 3 The principal place of residence, the head quarters, one's proper place or rank

સ્થાનિ ૭, adj Belonging to a place, local સ્થાપ ૭, adj [S See સ્થાપ ૩] That places, sets, fixes 2 That establishes, erects, institutes, founds sets up 3 That settles, orders, ordains, appoints, determines 4 That substantiates proves, verifies

સ્થાપ ૫, ૭ f Placing, setting fixing 2 Establishing, erecting, founding, instituting 3 Settling, ordering, ordaining; appointing, determining 4 Substantiating, proving, verifying 5 Fixing or concentrating the thoughts upon the object of worship or meditation (as among devotees)

સ્થાપ ઘુ, v t [S સ્થાપ to cause to stand fr સ્થા to stand] To place, to fix 2 To erect, to establish 3 To substantiate

સ્થાપિત, adj Established 2 Verified, proved

સ્થાયી, adj [S સ્થાયિવ, સ્થાયી fr સ્થા to stand] Durable, lasting, permanent, steady 2 That stays, abides, rests, dwells

સ્થાયી-ભાવ, ૭ ન [૭ fr + ભાવ] A feeling or passion as an object of dramatic or poetical description, a lasting feeling (Eight are reckoned, ૫૨ રતિ દામ, રોષ, દેવ, ક્રોધ, ભય, મુગ્ધાસા, and વિસ્મય)

સ્થાયી-ચર, adj Fixed, immovable સ્થાયી નિમ (Law) Movable and immovable property સ્થાયી-સ્થિતિ Immovable property

નિથિતિ, ૭ f State condition, situation position, dignity 2 Residence, stay 3 A settled state

નિથિતિ-આપક, adj [૭ fr + આપક]

coureth me, not he that pitieth me સૌની
ગત ને વહુની ગત=સૌનુ યશે તે વહુનુ યશે=સૌ સાથે
મરવું તે વિવાહ જેવું ગયું All are rowing in the
same boat સૌ માર જેવું છેવટ સાર All's well
that ends well સૌ કોઈ પોતાનું નશીબ સાથે થઈ
આવે છે God never sends a mouth, but He
sends meat સૌ સૌના ખીન ગાય Every cook
praises his own broth સૌમા મૂંગા એકમા નહિ
પૂગે Jack of all trades, but master of none
સૌ સૌને ચઢતી પડતી ચાલી નય છે Every man
has his ups and downs in life સૌ સૌના મન
સવા શેર I am always number one Takes care
of number one સૌના ધર ગારે લીધા છે Every-
one has his own failings

સૌન્દર્ય-દ્રવ્ય, *s n* [*S fr + દ્રવ્ય*]
Auspicious things such as હળદર (turmeric),
હકું (red powder of turmeric), અક્ષત (un-
broken rice), &c

સૌન્દર્ય, *s n* [*See સુ કુમાર*] Delicacy,
softness

સૌખ્ય, Same as સુખ

સૌન્દર્ય, *s n* [*S fr સુન્દર*,] Goodness.
2 Kindness

સૌદામિની, *s f* [*S*] Lightning, a flash
of lightning

સૌન્દર્ય, *s n* [*S See સુન્દર*] Beauti-
fulness, loveliness, elegance, handsome-
ness, gracefulness

સૌન્દર્ય, *s n* [*S See સુન્દર*, સૌન્દર્ય]
The happy and joyous state of wifehood
(as *op* to widowhood) 2 Good fortune

સૌન્દર્ય-વતી, *s f* [*S fr + વતી fem* of
વત=વાણ having] A married unwidowed
woman

સૌન્દર્ય-વર્ધક, *adj* [*S fr + વર્ધક*]
Conducive to the promotion of the state of
happy wifehood (of religious ceremonies)

સૌન્દર્ય, *adj* [*S See સૌન્દર્ય* the moon]
Mild, soft, gentle 2 Handsome, pleasing

સ્કન્ધ, *s m* [*S*] The shoulder 2 The
trunk of a tree 3 A chapter, a section of
a book, any division, branch, part, or sec-
tion of a book

સ્તન, *s n* [*S*] The female breast 2
The teat, an udder or dug of any female

animal

સ્તન-પાન, *s n* [*S fr + પાન drinking*]
Sucking of the breast or teat

સ્તન-વત્, *adj* [*S fr + વત, વાણ* hav-
ing] Having teats

Id સ્તન-વત પ્રાણી A mammal

સ્તંભ, *adj* [*S fr સ્તંભ* to be stiff]
Stiffened 2 Brought to a stand 3 Trans-
fixed in thought, paralyzed, senseless,
stupefied 4 Surprised

સ્તંભ, *s m* [*S See યામલે*] A post,
a column, a pillar

સ્તંભન, *s n* Stopping, arresting 2
Suppressing (as of the functions or faculti-
es of an animal by magical incantations,
medicines, &c), stunning, benumbing;
paralyzing 3 Depriving a limb or an organ
of its function 4 Anything (a charm, &c)
by which a limb is deprived of its power
to move

સ્તવન, *s n* [*S fr સ્તુ* to praise] Praise,
lauding 2 A song or verse composed in
praise of, a hymn

સ્તવ હું, *v t* To praise, to laud, to glori-
fy, to magnify

સ્તુતિ, *s f* Praise, commendation,
eulogy

સ્તુતિ-પાઠ, *s m* [*S fr + પાઠ*] Sing-
ing or reciting of praises

સ્તુતિ-પાઠક, *s m* [*S fr + પાઠક*] A
bard

સ્તુતિ-પાત્ર, *adj* [*S fr + પાત્ર*] Deserv-
ing praise, praiseworthy

સ્તુત્ય, *adj* Fit to be praised, praise-
worthy

સ્તોત્ર, *s n* A hymn 2 Praise, a panegy-
ric, a eulogium

સ્રી, *s f* [*S*] A woman, a female 2
A wife

Prov સ્રીની શુદ્ધિ પાનીએ Women are short-
sighted સ્રીની આગળ સાચું ન બોલે He who
tells his wife all is but newly married. સ્રી
કોઈની યથા નથી તે યવાની નથી સ્રી નતનો વિશ્વાસ
નહિ No relying on wine, women, and for-
tune. સ્રીની આજમા આસુ તો ભરેલાજ Women

fest 3 To be excited

स्मर, *s m* [S] The god of Love, Cupid

स्मरश्च, *s n* [S fr स्मृ, स्मर, to remember] Recalling to mind, recollecting; remembering 2 Memory, remembrance 3 Mental recitation of the name of a deity 4 A memorial, a memento, a token or mark of remembrance

स्मर-छाँ, *s f* A sort of rosary
नाही थाई भीरा दे स्मरछाँ, तो पूल कत सीतापदी
—भीरापुर्ण

स्मर-छाँ, *s f* [+ छाँ] A memorandum book, a note book to assist the memory

स्मर-छाँ, *adj* Memorable, worthy of being held in remembrance

स्मर-वृ, *v t* [Dh Des सुपरिचयि स्मृत्य remember-d f स्मृ to remember] To recollect, to recall to mind, to remember 3 To recite mentally the name or names of a deity, and to meditate upon him with supplication or adoration

स्मरान, Same as स्मरान

स्मारक, *adj* [See स्मर ३] Causing to remember; memorial 2 *s n* A memorial, a monument

स्मार्त, *s n* [S f स्मृति] That follows the doctrine of the Smritis

स्मित, *s n* [S f स्मित to smile] A smile, smiling *n* gentle laugh 2 *adj* Blown, expanded (as a flower, &c)

स्मृति, *s f* [S See स्मरश्च] Recollection, remembrance, memory 2 A work or body of works in which the sages of antiquity, who saw or received the revelation of the Vedas, set down their recollections (as to प्रति the revelation of what was heard) 3 Law or the body of laws as delivered originally by Manu and other legislators to their respective pupils, and committed by them from memory to writing also any book, canon, or portion of this code

स्मृत्, *s m* [S fr स्मृत् to move smoothly] A chariot

स्मय, Same as स्मयि.

स्त्राव, *s m* [S fr स्त्रु to run, to ooze] Oozing, flowing 2 That which oozes or flows 3 Menstruation, menstrual discharge

Id स्त्राव, Loss of blood, a slaughter
स्त्रोत, *s f* [Eng State] A slate for writing on

स्व, *prez* [S] One's own (Used as the first part of a compound)

स्व-इच्छित *adj* [S fr + इच्छित] Of one's own intention or fancy

स्व ही य, *adj* Own

स्व-ही या, *s f* One's own wife

स्वच्छ, *adj* [S f स्त्रु + अच्छ, अच्] Exceedingly clean or pure 2 Unblemished stainless, spotless 3 Unsoured, unsullied

स्वच्छता, *s f* Cleanliness 2 Neatness

स्वच्छ-इच्छ, *s n* [S f स्वच्छ + इच्छ] One's own will or fancy

Id स्वच्छ-इच्छ To act as one wishes, to be self-willed स्वच्छ-इच्छ Self-willed conduct

स्वच्छ-इच्छी, *adj* Self-willed wilful 2 Headstrong

स्व-जन, *s n* [S f + जन] A kinsman, a relative

स्व-जति, *s f* [S f + जति] One's own caste or species 2 *adj* Homogeneous

स्व त तत्त्व [S f + तत्त्व from] By one's self, of one's own accord, in propriety

स्व त-निष्ठ, *adj* [S f + निष्ठ] Self-formed 2 Self-existent, self-constituted 3 Absolute, free from control

स्व-तन्त्र, *adj* [S fr स्व + तन्त्र] Independent, free, absolute, uncontrolled 2 Of independent means, possessing a competency 3 Not obsequious 4 Self-willed, wilful

Id स्व-तन्त्र A book containing independent thoughts 2 A book free from plagiarism 3 स्व-तन्त्र पुस्तक To write a separate work treating solely of a particular subject स्व-तन्त्र Independent thoughts

स्व-तन्त्र तत्त्व, *s f* Independent, freedom

Elastic

સ્થિતિ-સ્થાપકતા, *s f* Elasticityસ્થિર, *adj* Steady, settled, fixed firm, still 2 Cool, calm, composed, quiescent, collected

Id સ્થિર રાખવું To keep steady

સ્થિરતા, *s f* Settledness, steadiness

2 Coolness, calmness, composure

અધૂળ, *adj* [*S* મૂળ] Large, great 2

Stupid, dull 3 Dense, gross 4 Big, thick, bulky, huge 5 Fat, corpulent 6 Not attenuated or subtle 7 Coarse, rough (of a calculation, &c)

Id સ્થૂળ દૃષ્ટિ=સ્થૂળ વિચાર Ordinary thought
સ્થૂળ દૃષ્ટિએ જોઈ Speaking generally, looking at from general considerations સ્થૂળ દૃષ્ટિ વાળા મણ્ડમ Men of ordinary visionસ્થૂળ-દેહ, *s f* }સ્થૂળ-શરીર, *s n* } [+ દેહ. શરીર] Thegrosser or material and perishable body (as *op* to સુક્ષ્મ-શરીર)સ્નાત, *adj* [*S* See સ્ના] Bathedસ્નાન, *s n* [*S* *fr* જ્ઞા to bathe] Ablution, bathing 2 Ceremonial ablution in connexion with a deceased person 3 Ceremonial purification of the body (through ablution with water, or through smearing ashes, &c)સ્નાયુ, *s* [*S*=Eng *Sineus*] A tendon, a muscle (Generally used in *pl*)સ્નેહ, *s m* [*S* *fr* જિહ્વા to feel affection for] Affection, attachment, fondness 2 Friendship 3 An unctuous substance, oil શીર્ષમાથી સ્નેહ કાઢી ચરખી, વિગ્રા મદુ — વર્ણવ.સ્નેહ-વટ, *s m* [+ વટ, વતિ] Friendly relationsસ્નેહાકર્ષણ, *s n* [*S* *fr* + આકર્ષણ] The attraction of cohesionસ્નેહાર્દ્ર, *adj* [*S* *fr* + આર્દ્ર] Lit Wet with affection Hence 2 Melted by affection, affectionateસ્નેહાણ, *adj* [*S* જ્ઞાત *fr* + આણ a suffix showing 'possession'] Affection etc, loving, kindસ્નેહી, *adj* Affection loving 2Friendly 3 *s m* A friend.સ્પર્ધા, *s f* [*S* *fr* સ્પર્ધ to compete] Rivalry, emulation 2 Jealousy, envy 3 Enmityસ્પર્શ, *s m* [*S*, *fr* સ્પર્શ to touch] Touch, contact 2 The sense of touch 3 A whit, a jot 4 Any one of the 25 letters of the Gujarati alphabet distributed into five classes, any of the letters from ક to મ

Id સ્પર્ગરેખા=સ્પર્ગરેખી A tangent સ્પર્ગ-મણિ The philosopher's stone સ્પર્ગ કાળ The time of the beginning of an eclipse સ્પર્ગ કરવો To touch જરા સ્પર્ગ થાશે If there be the least contact તેનો સ્પર્ગ થાય છે, It is felt સ્પર્ગન્દ્રિય The organ of feeling, the skin

સ્પર્શ-સ્પર્શ, *s m* Mutual contact or touch of persons or things which should not come togetherસ્પષ્ટ, *adj* [*S* *fr* સ્પષ્ટ to see clearly] Clear, plain, evident, manifest, distinctસ્પષ્ટ-હતા, *s m* [*S* *fr* + હતા] One who speaks clearly and articulately 2 An outspoken personસ્પષ્ટીકરણ, *s n* [*S* *fr* + કર to do] Elucidating, explicating, expounding 2 An explanationસ્પૃહ-સ્પૃહીય, *adj* [*S* See સ્પૃહ] Desirable, enviableસ્પૃહા, *s f* [*S* *fr* સ્પૃહ to desire] Desire, wish 2 Longing

Id સ્પૃહા રાખવી To desire

સ્ફટિક, *s n* [*S*] Crystal, quartzસ્ફટિક, *adj* Belonging or relating to crystal, crystalસ્ફુટ, *adj* [*S* *fr* સ્ફુટ to break] Loose, detached 2 Blown, expanded 3 Rent, burst, opened 4 Explained, expounded 5 Declared, revealed 6 Evident, plain, apparentસ્ફુરણ, *s n* [*S* *fr* સ્ફુર to throb] Twitching, quivering, thrilling, vibration, trembling shuddering 2 Stirring, reculating to mind 3 Rapid decorations 4 Excitement

સ્ફુટુ રૂપે To set out 2 To be manifest

2. One's countenance, visage, look, or features. 3 A natural condition or quality 4 One's own appropriate form, mode, or character of being 5 Personal beauty

સ્વ-રૂપ વાન, *adj* Handsome, pretty, beautiful, good-looking

સ્વ-રૂપ, *s m* [S fr સ્વ+રૂપ] Classical form of સરોવર.

સ્વર્ગ, *s n* [S Sro સ્વર્ગ] Heaven, Indra's paradise

Id સ્વર્ગનુ સુખ=સ્વર્ગ સુખ Heavenly happiness

Prov તેને સ્વર્ગ આગળ બાકી છે He is very proud in anticipation of reaching the goal of his ambition આપ મુલા વિના સ્વર્ગ ન જવાય

Lit A man must die before he can get to heaven Hence 2 Much pains, much gains

સ્વર્ગગંગા, *s f* [S fr સ્વર્ગ+ગંગા the river Ganges, lit going or flowing rapidly fr S ગત્ to go] The Galaxy, the Milky Way

સ્વર્ગ-વાસ, *s m* [S fr સ્વર્ગ+વાસ dwell ling] Residence in paradise or heaven

Id તેના સ્વર્ગવાસ થયો He died

સ્વર્ગ-વાસી, *adj* That dwells in heaven
2 Deceased

સ્વર્ગીય, *adj* Divine

સ્વલ્પ, *adj* [S fr સ્વ+અલ્પ] Very little; few, small, limited

સ્વ-વશ, *adj* [S fr સ્વ+વશ] That is subject to himself, independent, uncontrolled, free

સ્વશુર, Classical form of સરોરો

સ્વસા, *s f* [S સસુ, સસા] A sister

સ્વસ્તિ, *intery* [S fr સ્વ+અસ્તિ] It is well 2 An exclamation of benediction, an auspicious exclamation 3 (Used ironically) Abusing, abuse

Id સ્વસ્તિ કહેવું To say "It is well done", to bless a gift, to accept a gift

સ્વસ્તિકા, *s n* [S] A mystical figure the inscription of which upon any person or thing is considered to be lucky 2 The emblem of the seventh deified teacher of the present era, having this form

 (Jainism) 3 A temple of a particular form with a portico in front 4 Any auspicious or lucky object

સ્વસ્તિ-ક્ષેમ, *s n* [S fr +ક્ષેમ] Welfare, well being 2 An uncomfortable condition

3 *adv* Happily

સ્વસ્તિ-વાચન, *s n* [S fr +વાચન] A benediction, a blessing; any benedictory speech 2 A benedictory ceremony with Vedic verses performed before beginning some auspicious rite

સ્વસ્તિ-શ્રી, *adj* [S fr +શ્રી] Auspicious and glorious (Used at the beginning of a letter)

સ્વ-સ્થ, *adj* [S સ્થાન] Tranquility fr સુ+સ્થ] Easy; happy, comfortable 2 Steady, firm 3 Confident

સ્વસ્થ-તા, *s f* Composedness 2 Quietness, quietude 3 Peace

સ્વ-સ્થાન, *s n* [S fr સ્થ+સ્થાન] One's own place

સ્વાગ, *s m* [Sro સ્વાગ] Personation
See સ્વાગ:

સ્વાગત, } *s f* [S સ્વાગત fr સ્વ+ગત]
સ્વાગતા, } A welcome, a courteous reception of a visitor

Id સ્વાગત નક્ષત્રી A reception committee

સ્વાતંત્ર્ય, *s n* [Sro સ્વાતંત્ર્ય] Independence 2 Freedom, liberty

સ્વાતી, *s f* [S] The star Arcturus, the 15th lunar asterism 2 One of the wives of the Sun

Id સ્વાતીના ધુલે Lit Drops of rain during the influence of the asterism સ્વાતી

N B It is believed that three drops falling into oysters in the sea, form pearls. Hence 2 A highly valuable and desirable thing

સ્વાતંત્ર્ય-ભાવ, *s n* [S fr +સ્વાતંત્ર્ય +ભાવ] Personal consciousness, personal experience

સ્વાદ, *s m* [S fr સ્વાદ] Taste, flavor, relish 2 Liking

સ્વ-દેશ, *a m* [*S fr* સ્વ + દેશ] One's own country, one's native country, the mother-country; the father-land

સ્વ-દેશ-હિતેચ્છુ, *adj* [+ હિતેચ્છ] Wishing well of one's own country, patriotic

સ્વ-દેશપ્રિયાત, *s n m* [*S fr* + અભિમત] Patriotism

સ્વ-દેશપ્રિયાતી, *adj* Patriotic 2 *s m* A patriot

સ્વ-દેશી, } *adj* Native, born, produced, or made in one's own native country

સ્વ-ધર્મ, *s m* [*S fr* સ્વ + ધર્મ] One's own duty or religion 2 A native or inherent quality, a natural property 3 One's peculiar business

સ્વ-ધામ, *s n* [*S fr* + ધામ] Lit One's own or proper abode Hence 2 Heaven

Id સ્વ-ધામ નિવૃત્તિ-પ્રાપ્તિ-પામણુ To die
સ્વપ્ન, *s n* [*S fr* સ્વ + નિદ્રા to sleep] Dreaming, a dream, a vision

Id સ્વપ્ન આવણુ-દેખાણુ To have a dream
સ્વપ્ન જોણુ To see a vision

સ્વ-પ્રદર્શન, *s n* [*S fr* + દર્શન] Seeing in a dream, a vision in a dream

સ્વ-પ્રવૃત્તિ, *adj* [*S fr* + વૃત્ત like] Like a dream 2 Illusory, unreal, unsubstantial 3 Fleeing, transitory

સ્વ-પ્રાન્તર, *s n* [See સ્વપ્ન + *S* આત્મ internal *fr* અન્તર in, within See અન્તર] The state of being in a dream

સ્વ-પ્રકાશ, } *adj* [*S fr* સ્વ + પ્રકાશ] Self illuminated (said of God)

સ્વ-ભાવ, *s m* [*S fr* + ભાવ] One's own quality, nature, natural temper; disposition, constitution, an inherent property

Id એ તો એના સ્વભાવ પરથી That is his nature, he is in the habit of એ તો એના સ્વભાવનો મેળ It depends upon his nature

સ્વ-ભાષિત, *adj* Natural 2 Essential
સ્વ-ભાષા *s f* [*S fr* સ્વ + ભાષા] One's native tongue, one's mother-tongue

સ્વ-ભૂમિ, *s f* [*S fr* + ભૂમિ] One's own country, one's native place

સ્વ-અભુ, *adj* [*S* See સ્વ] Spontaneously 2 Self (as the first part of a compound)

સ્વ-અભુત, *adj* [*S fr* + જાત *pp* of જન્ to be produced] Self-born

સ્વ-અર્પણ, *adj* [*S fr* + દત્ત *pp* of દા to give] Self given 2 (Law) (A boy) Who has given himself to be adopted

સ્વ-અભ્યાસ, *s m* [*S fr* + અભ્યાસ] Cooking with one's own hand 2 Cooking 3. Food cooked

સ્વ-અભ્યાસી, Same as સ્વ-અભ્યાસી

સ્વ-અભ્યુ, *s m* [*S fr* + અભ્યુ to be] The self-existent God 2 Brahman; Vishnu, Shiva 3 *adj* Self-existent

સ્વ-અભ્યુ, *s m* [*S fr* + અભ્યુ to be] Choice of a husband made by a girl herself, 2 A marriage from choice

સ્વ-અભ્યુ, *adj* [*S fr* + અભ્યુ to carry] That carries or bears itself, automatic

સ્વર, *s m* [*S*] The space between the sun and the polar star, the region of the planets and constellations 2 The sky, the heavens 3 The residence of Indra, the gods, and deified mortals

સ્વર, *s m* [*S fr* સ્વ, સ્વ to sound] Sound in general 2 A vowel 3 Accent, stress 4 Air breathed through a nostril 5 A note in music

Id સ્વર કાઢવો To utter a sound કીપવો સ્વર a high note

સ્વ-રક્ષણ, *s n* [*S fr* સ્વ + રક્ષણ] Self-preservation 2 Self defence

સ્વ-રાજ, } *s n* [*S fr* સ્વ + રાજ] Self-government 2 One's own kingdom

Id સ્થાનિક સ્વરાજ્ય Local self-government

સ્વરિત, *s m* [*S fr* સ્વર] The circumflex accent (in the Vedas) 2 *adj* Articulated 3 Accented 4 Sounded (as a note), pitched

સ્વ-રૂપ, *s n* [*S fr* સ્વ + રૂપ] One's own figure or form, the natural or real figure, the general appearance, contour.

Taking upon one's self, undertaking 3
Admitting, confession 4 Adopting, embracing, professing, assuming (an opinion, &c).

સ્વી-કાર-કું, *v t* To acknowledge 2 To confess 3 To adopt, to embrace, to admit 4 To accept 5 To take upon one's self, to undertake See સ-કાર કું

સ્વી-ય, *adj* [S *fr* સ્વ] one's own belonging or relating to one's self

સ્વીયા, *s f* One's own wife

સ્વેચ્છ, *adj* [S See સ્વેચ્છ] Self willed, whimsical 2 *adv* According to one's own will

સ્વેચ્છા, *s f* [S *fr* સ્વ + ઇચ્છા] One's own wish or will 2 Willfulness

સ્વેચ્છાચાર, *s m* [S *fr* + આચાર] Self

willed conduct

સ્વેચ્છાચારી, *adj* Self willed

સ્વેચ્છા-પ્રારબ્ધ, *s n* [S *fr* + પ્રારબ્ધ]

The happening of a thing according to one's own wish

સ્વેદ, *s m* [S *fr* સિદ્ધ to perspire]

Perspiration, sweat

સ્વેદ જ, *adj* [S *fr* + જન્મ to be born]

Born from perspiration (as of vermin).

સ્વૈર, *adj* [S *fr* સ્વ + S દ્ર to go]

Wanton, unrestrained

સ્વૈરિણી, *s f* A wanton woman, a

loose woman

સ્વોપાર્જિત, *adj* [S See સ્વ + S ઝાપ્તિ

acquired *fr* ઝપગજ્ઞ to earn] Self acquired (as wealth)

ક.

ક, The 44th letter of the Gujarati alphabet, and the 33rd consonant

કૈ, *inter* [Imit] An interjection indicating attention, intelligence, and assent, yes, oh, indeed !

કસ, *s m* [S અહ સ I am that *fr* અહ I + સ he, that] The individual soul

નિવ સાધન બલે તે થયો પ્રહરો કસ —દયારામ 2 An ascetic of the highest order (Same as પરમ-કસ)

કસ, *s m* [S] A goose, a swan, a flamingo

Id કસની ગતિ The graceful movements of a swan

Prov કસની ચાલ ચાલવા જતા કાચડીની બે બૂદ્યો 'To go for wool and come home shorn'

કસ-ગામિની, *s f* + જા S નમ to go] A woman having a graceful gait

કસ ણી, } *s f* A female swan

કસી, } *s f* A female swan

કૈ, *inter* [Imit See કૈ] An exclamation of wonder or admiration

કસ, *s m* [A1 કસ] Right, claim, title 2 Justness of claim or pretension 3 A pri

vilege, a prerogative 4 Behalf, favour 5 Money asked as a claim, a fee 6 *adv* Just, right, equitable, proper

Id કસ તરફ To die તેના કસના આ his or half, on his side કસ પડાયો To have a claim upon

Prov કસ તરફ સહેલો God is the high 1 Truth

કસ-સાહી, *s m* [Ar *fr* તમામ high] The Most High, The Supreme, God

કસ-દાર, *adj* [See કસ-દાર, P] 1 Rightful, legitimate 2 Just, possessing a just right or title 3 Demanding the restoration of one's rights, being a claimant 4 A claimant

કસ-વેલ, *adv* [+ વેલ] Rightly, wrongly, justly or unjustly 2 Unlawfully, wrongfully 3 Inconsiderately, rashly 4 Without reason or excuse, lawlessly

કસ સ, *s f* A claimant, a creditor, a creditor

કસી, *s f* [See કસી] A claimant

Id જિજ્ઞાસુ સ્વાદ Excessive desire to eat
સ્વાદ લેવો To taste સ્વાદ ચાખવો To taste સ્વાદ
ચાખાડવો To let one know the taste of

સ્વાદિ ઇ, *adj* [૧ Superlative of સ્વાદ
palatable *f* સ્વાદ] Very palatable, delici-
ous, savoury

સ્વાદી-હુ, *adj* Given to enjoy the taste
of, fastidious in criticising the dishes
served up for dinner

સ્વાધીન, *adj* [*S* *f* સ્વ + આધીન] That
is subject to itself, that is its own master,
independent 2 Being under the control
of, or in the state of subjection under, being
in the custody, control care, keeping of

Id સ્વાધીન કરવું To hand over to, to in-
trust સ્વાધીન લેવું To take charge of

સ્વાધીન-પતિકા, *adj* *f* [*S* *f* + પતિ]
(A woman) Who keeps her lover firm in
his attachment to herself

સ્વાન, *S*me as સ્વાન

સ્વાભાવિ ક, *adj* [*S* *f* સ્વાભાવ] Be-
longing to one's own nature, natural
native, inherent, peculiar 2 Spontaneous
See સ્વાભાવિક

સ્વાભિમાન, *s* *n* [*S* *f* સ્વ + અભિમાન]
Self respect

સ્વામ, *S*me as સ્વામી

સ્વામ ની, } *s* *f* [*Fem* of સ્વામી] A wife
સ્વામિ ની, }
of the master or owner, mistress

કઇ અર્થે સુખ મહે, શેભા કથી સ્વામની —વધીલ
એ છે સર્વ સ્વામિનીઓ, દયા દાસની બેર —દયારામ

સ્વામિ તા, *s* *f* }
સ્વામ તા ઇ, *s* *f* } Ownership, master-
સ્વામિ ત્ય, *s* *n* }

ship 2 Lordship, sovereignty
સ્વામિતાઇ પાચવતા, સેવકાઇ યશી નેહ,
હીનતાઇ પામી પાચા, સિતતાઇ ભાગણે —વધીલ

સ્વામિ-દ્રોહ, *s* *m* [+ દ્રોહ] Infidelity to
one's master 2 Disloyalty, treason

સ્વામિ-દ્રોહી, *adj* Disloyal 2 Treasona-
re

સ્વામી, *s* *m* [*S* સ્વામિન, સ્વામી, *f* સ
wealth] A proprietor, an owner, a master
or lord 2 A husband 3 A sovereign, a king

or a monarch 4 A god 5 An ascetic or a
saint of the highest order (In this sense
this word is affixed to proper names, e *g*
ક્ષીરસ્વામી)

સ્વાર, *s* *m* [See અસ્વાર *fr* P અશ્વરોહ
fr અશ્વ a horse + ગારોહ a rider *f* આ up to+
હ to grow] A horseman 2 A cavalier
3 One mounted on the back of an animal

Prov સ્વાર ને ડોલી હારે ને હારે All are
rowing in the same boat

સ્વાસ્થ, *S*me as સ્વાસ્થ્ય

સ્વાસ્થ્યિયુ, }
સ્વાસ્થી, } *adj* [See સ્વાસ્થ્ય] Selfish,
સ્વાસ્થ્ય }

that pursues only its own projects or pur-
poses

સ્વારી, *s* *f* [See સ્વાર] Mounting on
horseback 2 An equipage, a retinue 3
A body of troops 4 A rider 5 Riding on
6 An invasion, an expedition

Id સ્વારી કરવી To invade સ્વારીએ ચડવું
To join an invasion (as a soldier) સ્વારી ચડવી
To start (a procession)

સ્વાર્થ, *s* *m* [*S* *f* સ્વ + અર્થ] Self in-
terest, selfishness 2 Avarice 3 The in-
herent meaning (Gram) 4 A pleonasm

Id સ્વાર્થ સાધવો To accomplish one's
own interest સ્વાર્થ ની સગાઈ Interested friend-
ship સ્વાર્થ પર Devoted to one's own interest,
selfish

Prov સ્વાર્થ આધણો છે Men are blind in
their own cause

સ્વાર્થી, [*S* સ્વાર્થિન સ્વાર્થી, *f* સ્વાર્થ] Dis-
sical form of સ્વાસ્થ્યિ-યુ, સ્વાસ્થી, સ્વાસ્થ્ય

સ્વામ, *S* me as સ્વામી

સ્વાહા, *s* *n* [*S*] An exclamation used
in throwing an oblation for a god into the
fire 2 Burning out 3 Swallowing, gulp-
ing 4 Misappropriating 5 *s* *f* The wife
of Fire

Id સ્વાહા કરવું To eat up, to swallow 2
To misappropriate સ્વાહા થઈ નવું To be
burnt down 2 To be totally ruined

સ્વી-કાર, *s* *m* [*S* *fr* સ્વ + કાર doing *fr*
કૃ to do] Acknowledging, accepting

ness, Your Excellency, Your Worship, a title by which kings, princes, noblemen and other great men are addressed

Id ଶୁଭା ଶୁଭା To call together an assembly of great men Hence 2 To make a particular experiment of mesmerism, in which the subject sees an assembly of great persons

ଶୁଭା, s m [Ar ହଜାମ୍ a copper] A barber 2 An unskilful mechanic (Shug) 3 A term for an inexperienced or ignorant workman ଶୁଭାମନେ ଦାୟ ଆରଣୀ The higher the ape goes, the more he shows his tail
ଶୁଭା-ମ, s f [Ar ହଜାମ୍ cupping] Tonsure, shaving 2 Long hair
8 The business of a barber

Id ଶୁଭାମ ଶୁଭା To be engaged in an unprofitable occupation

ଶୁଭା, adj [P ହଜାମ୍=S ଶୁଭା] A thousand, 1000

ଶୁଭା, adj Having a thousand parts, having many parts 2 Having a large number of petals (of a flower)

ଶୁଭା, adv [S ଅସାମି fr ଅସ, ଆଜ, today - ଅସି even] Still, yet 2 Until now, as yet, up to this time

ଶୁଭା, s m [Ar ହଜୀର] A tomb, a sarcophagus 2 A mausoleum

ଶୁଭା, adv [S ଅସପୁନ fr ଅସ, ଆଜ, to day + ପୁନ again] Still, yet 2 Until now, as yet, up to this time

ଶୁଭା, s f [Ar ହଜୀର] Presence 2 The person of one of exalted rank 3 Appearance, attendance

ଶୁଭା-ସି, } s m An attendant whose duty it is to be present before a great man; a personal attendant

ଶୁଭା, interj [See ଶୁଭା] Begone

ଶୁଭା-ଧା, s f [Guj ଶୁଭା redup+ଧା] A catch or impediment in the mind a scruple

ଶୁଭା, s f [S] Obstinacy, pertinacity, stubbornness, persistency

Id ଶୁଭା-ଧା To be obstinate about

ଶୁଭା ଧା To stick obstinately to ଶୁଭା ଧା-ଶୁଭା ଧା To be obstinate

ଶୁଭା-ଧା, s m [S. fr + ଧା] Ascetic practices in which self-denial has a prominent place

ଶୁଭା ଧା, v ୧ [See ଶୁଭା struck] To recede, to retreat, to step back, to retire

Id ଶୁଭା ଧା To retreat, to draw back, to shrink from

ଶୁଭା-ଧା, s f Same as ଶୁଭା

ଶୁଭା ଧା, adj [See ଶୁଭା-ଧା having] Obstinate, stubborn 2 Perverse

ଶୁଭା-ଧା, s f Importunity, urging

ଶୁଭା ଧା, s m [Telugu ହଜୀ a dog+ଧା] Hydrophobia 2 Peevishness, fretfulness, petulance

Id ଶୁଭା ଧା To suffer from hydrophobia 2 To have a tendency to bite or be peevish

ଶୁଭା ଧା, } adj Affected with hydrophobia 2 Peevish, fretful, petulant

ଶୁଭା-ଧା, } s f [S ଶୁଭା-ଧା] Yellow orpiment, a sulphuret of arsenic

Id ଶୁଭା ଧା To erase, to scratch out (of a writing), yellow orpiment being used in old religious books to erase or scratch out letters

ଶୁଭା-ଧା, } s f [See ଶୁଭା-ଧା] The act of shutting up all the shops in a market and refusing to sell anything on account of oppression or tyranny exercised by the government or its officers, stopping of business, dealings, traffick, &c on account of the prevalence of gross injustice

Id ଶୁଭା ଧା To be shut up (on reference to buying and selling in a market) ଶୁଭା ଧା To close or order shops to be closed

ଶୁଭା, s f A report in a mirror of a person's character or of a city or country

ଶୁଭା-ଧା, s f The chin

ଶୁଭା ଧା, Same as ଶୁଭା ଧା

start 2 To urge on, to drive
નિ રજ ફેર પડે પતિ રીડા, ડારી વડારી, હકારી હરી લે
—વધીલ.

હકારે, s m [See હેડારે] A man who
is employed to invite men to a dinner

હકીકત, } s f [Ar ફકોક્ત a fact]
હકીગત, }

Circumstances 2 Tidings 3 A descrip-
tion, a narration, a relation, a representa-
tion 4 An occurrence, the details, a de-
tailed account

હકીમ, s m [Ar ફકોમ] A physician,
a doctor; r medical practitioner

હકીમી, s f The profession of a physi-
cian, medical practice 2 Medicine, the
Healing Art

હકુમત, s f [Ar ફકુમત] Dominion,
sovereignty, sway, rule, government 2
Power, authority, jurisdiction

Id હકુમત ચલાવવી To exercise power over
હક, Same as હક.

હુખા-હુખા, adv [Guj હુખ redup
of હુખ fr હુખ] Damaged and become
loose, in a slack state

હુગ-ચોક, s f [See હુગ+ચોક]
Cholera

હુગ-ચુગ, adv [Guj હુગ redup of ચક,
ચક, ચગદ, with reference to ચક-ધ્યાન a
crane's steadiness in catching fishes] Close
attention in securing one's own object

હુગ-ચુગ, v t To be steady, to be
motionless 2 To be cowed down, to crouch
under a threat

હુગ-ચુગીયા હુરણ, હાય ! આપુ મરણ આ —વધીલ
હુગ, v t [S ફ્] To void or dis-
charge excrement, to go to stool, to answer
the call of nature

Id હુગી દેણ-પડવું-જવું To discharge ex-
crement suddenly through fear 2 To dis-
burden oneself of what has been unjustly
obtained

હુગા-મણ, Same as અધા-મણ

Id હુગામણ પદામણ Being terrified

હુગર, s f Dung of birds or of mon-
keys Same as અધાર

હકા-ઈ, s f
હકા-મણ, s f n } [See હકા+ઈ | Wages
હકા-મણી, s f }

for drawing burdens

હકા, v t [Pass of હકા+ઈ] To be
driven 2 To be driven away with contempt
શ્વત્ત યદિયા, બગવાનને ભૂ-ધો, હકાઈયા ઘેર ઘેર

—દયારામ.

હકાર, Same as અહકાર

હકાર-હુ, [See હ + S કાર doing f; કૃ to
do] Same as હકાર હુ

હ-ખાર હુ, v t [Cf Mar સં.લેશ fr S
સમ્ well + જર ખાર+હુ to drop Or See સરકાર]
To cleanse, to purify 2 To filter, to strain

હ-ખારો, s m Dregs left behind in the
cloth after filtering or straining

હુગામ, s m [P ફગામ time] An occa-
sion, an opportunity 2 The season, the
proper time

હુગામી, adj Temporary, (a servant)
engaged for the time

હુગામો, s m [P ફગામ] Uproar, hub-
bub 2 A riot, a tumult, r disturbance 3
See હુકામ] The time, the season

હ-કાર, s m [S ફ + કાર the sound fr
ફ, ફર હ to go] The letter or sound હ (h)
2 Good qualities (inasmuch as હાર a cor-
ruption of સાર, commences with the sound
of હ)

Id રસોઈયા કો હ-કાર નહતો There were
no good qualities in the food cooked=The
food had no taste

હુચ-મચા-ટ, s m [Guj હુચ Imib + મચ
redup] Turning and twisting, agitation,
disturbance

હુચ-મચા-વ-હુ, } v t To turn and twist,
હુચ-હુચા વ હુ, }

to agitate, to disturb

હુજ, s f [Ar ફજ] Pilgrimage to
Mecca by the Muhammadans

હુજમ, adj [Ar ફજ] Digested, 2.
Misappropriating

હુજરત, s m [Ar ફજત presence] A
term of respect for Muhammadans of his-
tinction 2 Your Majesty, Your High-

Prov ଝିଲିମା ନୟାପୁ To lead one by the nose.

ଝିଲି-ଝି, *s f* [+ସୃଜି] Dexterity, skill of hand, knack 2 A way or manner peculiarly one's own

Id ଝିଲି ପାଦି To be accustomed; to be familiar ଝିଲି ଭେଟି To have acquired a particular aptitude for

ଝିଲି-ଝି, *s f* [See ଝାପ + ଝିତି] A small hammer

ଝିଲି-ଝି, *s m* A large hammer

ଝଡ଼, } *s f* [Ar ହର୍ଡ଼] The end, a bound

ry, a limit, a border, precincts 2. The extreme limit, an excess

Id ଝଡ଼ ପାର-ପାରି-ଝପାରି Excessively ଝଡ଼ମା ରହିବେ With moderation ଝଡ଼ ଆସିବି To be reached (of a climax) ଝଡ଼ ବାଜିବି-ଝରିବି To reach the climax ଭେ-ଝଡ଼ Boundless ଝଡ଼ ମଉଳି To meet (the adjoining boundaries)

ଝନ-ଝନ, *s f* [See ଝା + ନା+ଝେ+ନା] Hesitation

ଝନୁ-ଝରି, *s f* [S ହନୁ+ଝରି] The chin

ଝନ୍ତା, *s m* [S ହନ୍ତୁ, ହନ୍ତା, fr ହନ୍ to kill] A slayer, a murderer

ଝପଟା, } *s m* [P ହଫ୍ଟ=ଝ ସପ୍ତାହ a week
ଝଟାଟା, } *s m* [P ହଫ୍ଟ=ଝ ସପ୍ତାହ a week
fr ସପ୍ତ=ଝ ହଫ୍ଟ=ଝ Hepta=Guj ସାତ seven+
ଗହନ a day] A week 2 A fixed term,
3 An instalment

Id ଝପଟା ଝରିବା To fix the instalments ଝପଟା ଝରିବେ To pay an instalment ଝପଟା ଝରିବା To be completed (of the period of paying an instalment) ଝପଟା ପଡ଼ିବା To be allowed to pass without a payment (at the the fixed period)

ଝପଟାଝୁ, } *s f* [See ଝପଟା, ଝପଟା] An Abyssinian woman

ଝପଟା, } *s m* [Ar ହବଶୀ of ହବଶ Abyssinia] An Abyssinian, a negro, a Moor 2 adly Abyssinian

ଝଡ଼ୁ, *s m* [Portug Alphonso See ଆଫୁସ] A particular kind of mango

ଝମ-ଝ, *s f* [Imit See ଝୋଟ] Fright,

terror, consternation

Id ଝପଟା ଝାଦି To be terrified

ଝପଟ ଝୁ, *v t* To be frightened or terrified

Id ଝପଟା ଝୁ To be terrified

ଝପଟା-ଝୁ, *v t* To terrify, to frighten

ଝପଟୁ, Same as ଝପଟୁ

ଝପଟା ଝୁ, Fem of ଝପଟା

ଝପଟା, *s m* [Eng Abyssinian] A native of Abyssinia, an Abyssinian 2 adly Pertaining to Abyssinia

ଝପ-ଝପାଟ, *s m* [Guj ଝପ Imit + ଝଟ, ଝଟି] A noise; an uproar; din

ଝପଟି, *s f* A circle formed by women in which they move round while singing, in the festivities of a first pregnancy in the family

ଝମ-ଝି, *s f* [Hind ହମ୍ = Gaj ହୁ fr S ଅହମ୍] Cf ଅହମ୍ ଝରି] Egotism; pride; conceit. ଝାଝିଆଧନଗଣେ ନିହାରିବି ନି ସାଧନୀଝମଣିମାଧରିବି, ହା ଦୀନତାଭେ ହରି ମନେ ହରିବି —ହାସାଧ

ଝମଣା, } *adv* [S ଅଧୁନା] Now; at present
ଝମଣି, }

ଝମା, *s m* [Ar ହମାମ୍] A bathing place, a bath

ଝମା-ଝାଟ, *s n* [+ ଝାଟ] A bathing-place; a bath

ଝମା-ଝଟା, *s m* [P ହବ୍‌ହସ୍ତା fr ହବ୍‌ହସ୍ତ a mortar+ହସ୍ତ a handle fr ହସ୍ତ= S ହସ୍ତ the hand See ହସ୍ତେ] A mortar and pestle

ଝମାଟ, *s m* [Ar ହମାଟ a bearer] A palanquin bearer 2 A porter, a carrier of loads 3 A menial servant

ଝମିଆଝୁ, *s f* [Ar ହିସାନ୍ a purse] A money bag, a purse, a long and narrow necked money bag 2 Wealth, riches

ଝମି-ଝାଟ, *s m f* [+ଝାଟ, P.] A surety

ଝମିଟ, *s m* A variation of the musical mode called Kalyāṇa

ଝମେ, *s m* [Ar ହସ୍ତ a burden, the foetus] Conception; pregnancy

Id ଝମେ ରହିବା To be pregnant

ଝମେ, *s f* [Ar ହମାଟ something suspended round the neck] A peon's belt, a

୬୬୩, *s m* A chest, a large box (Used in the Sūrat District)

୬୬୩୧, Same as ୬୬୩୧.

୬୬୩୨, *v i* [Imit] To be confused, to be stupefied 2 To be hurried or confused through a tumult or outcry

୬୬୩୩, *s f* [See ୬୬୩୩୩] A kind of silver anklet

୬୬୩୪, *v i* To shove, to push, to thrust 2 To remove with violence

୬୬୩୫, *s n* A rush, a thrust, a shove
Id ୬୬୩୫ ମାରବୋ ଦେବୋ To give a push, to push

୬୬୩୬, *interj* [Imit Or, See ୬୬୩୬ Or, Telugu ହାଡ଼େ a dog] A sound uttered in driving off a dog 2 *s f* Hooting, hissing 3 A rebuff.

୬୬୩୭, *adj* [Hem Des ହଟ ହଟୋ = S ତାପ heat] Dogged, staunch, zealous, devoted 2 Active, enthusiastic 3 Glaring, bare faced, brazen faced

Id ୬୬୩୭ତୋ ଭଗନ A staunch worshipper
୬୬୩୭୩ ଲୁଟୁ A glaring lie, a downright lie
୬୬୩୭୪, *v i* To speak in anger
୬୬୩୭୫ ଦୟାନନ ଦଶ ବନ ଖଣି,
“ତାହାର ନମ୍ରତା ତୋର ତୋହୁ” —ସାମନ୍ତରାଜ

୬୬୩୬, *s m* [+S କା a suffix showing the sound of the preceding letters *fi* କୃ to do Cf ୬୬୩୬, ୬୬୩୬] Reverberation

୬୬୩୭, *s m* The upper part of the larynx Adam's apple

୬୬୩୮, *s f* [See ୬୬୩୮] Fast running
Id ୬୬୩୮ ଯେଉଁଠି-ଠାଣି To run fast

୬୬୩୯, Same as ୬୬୩୯.

୬୬୩୯, *s m* [Guj ଦୃ- Imit +ସ୍ତି, ସ୍ତି] A sound caused by wind in the stomach

Id ୬୬୩୯ ସହାସ୍ର To treat with contempt
୬୬୩୯, Same as ୬୬୩୯

୬୬୩୯, *v i* [S ହୁ to kill, to strike] To kill 2 To destroy 3 To strike, to beat, to hit

Prov ଦୟାକାର ଦୟାକାର, ତୋର ପାପ ପୁଣ୍ୟ ନା ଗଣ୍ଡି
୬୬୩୯ Who pardons the bad injures the good
୬୬୩୯୯, *v i* [Imit] To neigh
୬୬୩୯୯, *s m* [+ସ୍ତି, ସ୍ତି] Neighing

୬୬୩୯, *s n* [See ୬୬୩୯] The seat of a driver in a cart

୬୬୩୯, *interj* [Imit, or See ୬୬୩୯, or ୬୬୩୯] Be off ! go away !

୬୬୩୯, *adj* [S ହୁ to kill, to strike] Killed, destroyed 2 Struck

୬୬୩୯, *adj* [+ସାଧ୍ୟ] Unfortunate

୬୬୩୯, *s n* [S ହୁ to kill, to strike] Misfortune, ill luck

୬୬୩୯, Same as ୬୬୩୯
ତମ୍ଭ ସାଧନ ସକ୍ଷୀ, ଶିଳ୍ପୀ କରେ, ଦୀନୀ ସହାୟ

—ଦୟାକାର

୬୬୩୯, *v i* [See ୬୬୩୯] Was

Id ୬୬୩୯ ହୁ ହୁ ହୁ To be destroyed

୬୬୩୯, *s f* [S ହୁ to kill] Killing, murder 2 The sin of killing

Id ୬୬୩୯ ପଦୋରୀ To undertake unnecessary responsibility ଦୟା ଦେବୀ-କରୀ To kill ଦୟା ଦୋଷୀ-ପାତ୍ରୀ To be guilty of murder

୬୬୩୯, *s m* [+S କା a door *fr* କୃ to do] A murderer, an assassin

୬୬୩୯, *s m* *pl* [See ୬୬୩୯] Wristlets

୬୬୩୯, *adj* [See ୬୬୩୯] (A cow, &c) Habituated to be milked by a particular person

୬୬୩୯, *s m* *n* [Dh ଦୟା କରୀ ହେ ନ ଦୟା ହେ = S ମହାସହାୟ help, *fr* See ୬୬୩୯ S କା doing *fr* = to do] A weapon 2. An implement, a tool

Id ୬୬୩୯ ପା ତା To be ready to fight
୬୬୩୯ ପ୍ରସ୍ତୁତୀ To take up arms, to rise against
୬୬୩୯ ଦୟାକାର To be about to strike a blow

Prov ଦୟାକାର କରୀ ଦିଗତ ବରଂ Conrage is greater than the sword
୬୬୩୯ ହେ ଦୟାକାର A man of courage never wants weapons

୬୬୩୯-ମୟ, *adj* [+ସାଧ୍ୟ] Accoutred with arms, armed

୬୬୩୯, *prep* [See ୬୬୩୯] Through, by means of, through the instrumentality of

୬୬୩୯, *s f* [Hem Des ହେ ମୟ = S ହସ୍ତମାଳୀନିୟ pushed from the hand See ୬୬୩୯ ଦୟାକାର] The palm of the hand

Id ତେନି ଦୃଶ୍ୟମା ପୃଷ୍ଠା ଶାନ୍ତି He is overtaken by a great misfortune

હર હું, *v t* [S ફ, હર, to take away]
To take away forcibly 2 To abduct 3 To
diminish, to lessen

Id હરી થેવ To deprive one of હરી જવ
To lose

હર-હુ, *v t* [See હર defeat] To be
defeated

હર હું, હર-હું, *v t* [Guy હર હું Redup of
હર હું] To walk about, to walk at ease

Id હર-હર-હર હુ Lit Moving about (op-
posed to lying in sick bed), convalescent
હરીફરીને આમરે તેના સાચું લેવાનું Look where
we will, he is all in all to us=He is our only
child

હરમ, *s m* [S અર્ધા] Piles

હર-સાલ, *adv* [See હર each + સાલ a
year] Every year, annually

હર-હુનર, *s m* [+ હુનર] Every art;
every artifice, every trick.

હરામ, *s f* [Turk. હરમ્ accountments]
A rope for tying a horse

હરાજ, *adv* [Ar હરાજ auction] Sold
by auction 2 Cheap

હરાજી, *s f* An auction, a sale by auction

હરાડ, *adv* [S અઘદશ ફી અઠ, આઠ + દશ,
દશ] Eighteen, 18

હરા હું, Same as હરા હું

હેડલો હોડરોડો રહેલો માન્યો નહિ.

થયુ હરાફ, હાવા હુતો હાચો —દયારામ.

હરામ, *adv* [Ar હરમ્ unlawful] Unlaw-
ful, iniquitous 2 Wrong 3 Forbidden

Id હરામ હાડકાનુ=હાડકાનુ હરામ Lazy હરા-
મના પૈસા=હરામનો માલ Ill gotten money or
goods હરામનુ ખાવું To eat what one has not
earned, to live upon others

Prov હરામનો માલ પચે નહિ=હરામનો માલ
હરામના થયો, નફામા બે જૂનિયા A cheating
trade seldom thrives

હરામ-ખોર, *adv* [P ફર હરામ + P ખોર
an eater ફર હું to eat] Ungateful, thank-
less 2 Wicked 3 *s m f* A drone, an un-
productive and burdensome consumer 4
A bad man, a villain, a rogue, a scamp

હરામ-ખોરી, *s f* Ingratitude, villainy,
roguey

હરામ-ચપ્પો, *s m* [+ ચપ્પો] A habit
of misappropriating other's goods or money

હરામ-જન્મ, *adv* [P ફી હરામ, + જન્મે r
son] Base born, unlawfully begotten, il-
legitimate (of a child) 2 Rascally, roguish,
villainous

હરામી, *adv* Rascally, knavish, roguish,
villainous, wicked, iniquitous 2 Wanton,
turbulent, boisterous 3 Cunning, mis-
chievous 4 Sly, artful

Prov હરામીના બે બાગ મિઠા મિઠા

હરામી, *adv* [See હરામી] Refractory,
unbridled

Id હરામી દોર A stray animal 2 An un-
bridled or dissolute person હરામી દિન Days
of unbridled merriment, such as the Holy
holidays

હાલ હરામી તે દિન દોરી તથા —દયારામ.

હરાર, *adv* Certainly (used in Kāthiā-
vād)

હરિ, *s m* [S ફી હ, હર, to take away]
God 2 The God Visnu or Krishna 3 A
horse

સારથિને વદિયા “હરિ મોડવ,
હોડવ નાહિ નિયાન થયું ને” —પ્રેમાનંદ.

4 The horse of Indra 5 A lion.

સાયક હેલી પડયો યુગ ઉપર,

પીશી પેટ ચીરી હરિ વિધ્યા —દયારામ

6 An ape, a monkey 7 A frog 8 The
moon 9 The sun 10 The god of death,
the Indian Pluto 11 The God Indra or
the Indian Jupiter 12 The God Varuna
or the Indian Neptune 13 A parrot 14
A snake 15 A peacock 16 [S ફત્તે green.]
The third crop produced in the hot season
by irrigation

Prov હરિ ચુષ્ત ગાદી, ને, દેરામા કાદી The
cross on his breast, and the devil in his
heart

હરિ-ગીત, *s m* [+ ગીત] A particular
metre

હરિણ, *s m n* [S] A deer an antelope

Id હરિણાક્ષી A woman having beautiful

eyes હરિણી, *s f* [S] A female deer

હર.ગુ, *adj* [See હરિત, હર] Green

gentle, weak 11. Trifling, slight; simple, facile, easily endured or performed 12 Of little dignity, authority, or influence 13 Frivolous; puerile

Id. હલકું થવું To become light હલકું થવું-પડવું To be lowered in public estimation; to be disgraced હલકા પેટું Narrow minded હલકા મનું Shallow minded હલકા ચર્ચા કાઢવે To use low or mean words, to use abusive language હલકું ચર્ચા બોલવું To speak in a low voice, to speak while free from excitement હલકા ખોરાક Light food હલકું પાણી Water that assists digestion. હલકું કામ Light work 2 A low or mean act હલકું ગાવ A low rate હલકી બાદ Birth in a low family હલકું ફૂલ જેવું As light as a flower, very light ચરીર હલકું થવું To be light (of the body), to be free from heaviness or dulness

Prov હલકું લોહી હવાવાદારુ He that hath an ill name is half hanged

હલક, *adj* Grown up; tall 2. Weak in understanding, short-sighted narrow-minded

હલ-ફેલ-હું, *v* 1 [See હાલ-હું+ફેલ redup] To be agitated, to be excited, to be confused

હલ-ભલ, *s* *f* [Imit Or, See હાલ-હું+ખલ redup] A state of alarm; consternation, screaming and shouting

હલ-મલ, *s* *f* [See હાલ-હું + મહાલ-હું] Strutting about with a show of dignity બૂપે હલમલે ચાલિયો કીધી રે, આમના રસોઈની કીધી રે —મેઆનંદ.

હલ-મસ્ત, Same as હાલ-મસ્ત. હલવા, *s* *f* [See હલવે.] A kind of fish હલવા-ઈ, *s* *f* A confectioner; a maker and vendor of sweetmeats

હલવાન, Same as અલવાન. હલવું, *adj* [See હલ-હું] Low હલવે, *s. m* [Ar ફલ્ગ sweetmeat] A kind of sweetmeat made of flour, ghee, and sugar

હલચો, Same as હલેચું હલા, *s* *f* [S] A female friend હલાક, *adj* [Ar ફલ્ગ destruction] Over come, exhausted, spent through labour

2 Necessitous and wretched 3 Reduced to extremities, being in want.

હલાકી, *s* *f* Exhaustion, fatigue 2. A wearied and worn state 3 Distress; want; exigency

હલાકું, *s* *n* [See હલ, હલ હું] Tilling a large field after dividing it into small plots for the convenience of cultivation

હલા-મણ, Same as હલા-કી

હલાક, *adj* [Ar ફલ્ગ lawful.] Proper; right; lawful 2 Legal; allowable, just. 3 Honest, rightful; merited, deserved; performed, procured or earned by lawful means and practices (of wages, earnings, work, labour, occupation, &c.). 4 Permitted or allowed by law, not prohibited by law (of articles of food)

Id (નમ-હાલ True to one's salt; honest; loyal, faithful

હલાક-ખેર, *s* *m*. [+P કોર eater fr કોર to eat] A cleaner of privies; a scavenger; a sweeper

હલાકી, *s. f* Being true to one's salt; loyalty

હલાવ હું, *v* 1 [Causat of હાલ-હું] To cause to move 2 To shake, to stir 3. To instigate

Id. માય હલાવું To nod the head in signification of consent or approval પણ હલાવવી To speak in favour of; to recommend. ડોચા હલાવે To throw in an obstacle; to spoil a plan by speaking against it.

હલેલું, Same as અલેલું. નારી માળને આળ નહિ ચઢે, નેને હલેલું દોષ, તે ઘટેરે —રધુનાથ.

હલે હું, *adj* [See હલ-હું, હાલ-હું] Slow 2. Not conversant with the cares of the world.

હલેલું, } *s* *n* [Hem Des હિન્દી = S. હલેલું, } હરી a wave, *f* S હો સ્પોર્ટ+હરી a wave] An oar

Id હલેલું ગારવા To row હલ્લા, *intery* [S ફલ્ગ.] A term used in addressing an intimate friend.

હલો, *s* *m* Splendour; pomp

હરિત, *adj* [S] Green 2 *s m* [S હરિત્]
A horse of the Sun
હરિત ભૂમિ પર નાચે કલાધર, દેખ જાદરિયા કારી.

—ગિરિધર

હરિ-નયની, } *adj f* [See હરિણ + નયન,
હરિ-નેણી, }
નેણી] (A woman) Having eyes as lively as
those of a female deer

હરિ-પરાયણ, *adj* [S *f* + પરાયણ]
Devoted to god, done for the sake of God
હરિયા, *intery* [Mar આર્યા this way (used
by sailors in shifting the sails)] Come this
way ! (used in driving asses)

હરિયાળી, *s f* [Dh & Hem Des હરિયાળી,
હરિભાળી, હરોતાળ, =S દર્ક. See હરિત] Verdure,
greenness, a green colour 2 Freshness
(of vegetables)

હરિ-ચાણું, *adj* Green

હરિ-વદની, *adj f* [See હરિ+વદન] (A
woman) Having a countenance like the
moon, beautiful-faced

હરિ-સેવા, *s f* [S *fr* + સેવા] Worship
of God

હરી, *s f* [See હરિત, હરિ, 16] A sum-
mer crop

હરી-ફરી, See under હર-ફું-ફરુ

હરીફ, *s m* [Ar ફરિફ a rival] An op-
ponent, an antagonist, an adversary, an
enemy 2 A rival, a competitor

હરીફાઈ, } *s f* Enmity, hostility 2
હરીફી, }
Rivalry, competition

હરૂં, Same as હર-હું, Green

હાર ચિયુક મધ્યે છે, હર ટળકાકુ રે —દયારામ

હર, *adv* [S અર] Here, hither

હર-પર, *adv* [+ પર redup] Here and
there, all about

હરેક, *adj* [See હર each + એક] Each,
every

હરેડી, } *s f* [See હડી] Pursuit, run-
હરેડી, }
ning after

હરેફ, *s n* Fruits of હરેડી,

હરેડી, *s m* A particular kind of tree

હરેફ, *s f* [P હરલ્લ vanguard] The

rear of an army

હનુમત સરખો બળવંત । હરોલ દલીલો દાપી,
હરી લીધી લકા તેહ સુમીવનો સાપી —સામબલટ.

2 *adv* Before, previous to

હર્તા, *adj* [S હર્ટ, હર્ત, *fr* હ, હટ, to take
away] That seizes 2 That carries off 3
That destroys

હર્થું Same as હરૂં

બાળને વનમાળ આપે કાવ, વચ્ચિ રમે હર્થી —હારકો

હર્ષ, *s m* [S *fr* હર્ષ to be glad] Joy,
delight, glee, gladness, hilarity, exultation
હર્ષ-યેહું, *adj* [+ યેહું] Mad with joy.

હર્ષ-તરંગ, *s m* [+ તરંગ] Ecstasy of joy

હર્ષિત, *adj* Joyful

હલક, *s m* [Ar ફટફ the throat] The
throat 2 Voice, tone

લીમ હલક છે લીનો । ગીઝ મુઝ સાપચુ —વક્ત્રલ.
2 Discipline, position, dignity 3 A very
short time, a trice

જોઉં, જોઉં, વૈરું પલકમા, હલકમા રામ રમતા ન રહે
—પ્રેમાનંદ.

હલકાઈ, *s f* [See હલ-કું] Lightness 2
Levity 3 Meanness, baseness.

હલકાર, *s m* [See હલકાર the sound
fr S ફકાર to do] A loud voice, a loud call
હાયા હરી દે હલકાર । પાય ખડગ તણા ચળકાર
—પ્રેમાનંદ.

હલકારુ, *v* 1 To speak in a loud voice,
to call loudly 2 To urge on with a loud
noise (bullocks &c, yoked to a carriage)
3 To drive (bullocks, &c)

હુડી હલકાર મારે દેશ નવા છે,

દેશ નવા છે મારે દેશ નવા છે —ભગત

હલ-કારી, *s n* [P ફરાર a servant who
does every kind of work *fr* હર each + કાર-
કાર્ય] A messenger, a running footman, a
courier

હલ-કું, *adj* [Hem Des હલુ *fr* S હલુ-કમ
very slow, very small, *fr* હલુ + ક dim See
હલુ] Light, not heavy 2 Light, slight,
easy of endurance 3 Light, easy of diges-
tion 4 Light, easy 5 Insignificant, un-
important 6 Base, ignoble, mean 7 Of
low price, of little value 8 Inferior 9
Light, full of levity 10 Mud, feeble,

subject in the course of conversation)

હવેન, *s m* [> हरिद्र Of હળદર] A fine powder of turmeric

હવેથી, *adv* [See હવે] From now, henceforth, hereafter, henceforward, from this day

હવેઈ, *adv* [See બહાવર] Confused, perplexed, agitated

હવેલી *s f* [Ar हवाली around] A large house or edifice, a mansion, a palace 2 A temple of the Vaisnavas

હવે, Same as હવ ઈ, હવા ઈ

હશે, *adv* [See હોણ] Be it so 2 May be, perhaps, perchance 3 Never mind, no matter

હસકે-તસકે, *adv* Frequently 2 At short intervals 3 In every trifling affair

હસ છી, *s f* [See હસ-વ] The manner or style of smiling

મદ મીઠી હસણી, તે તો મોહનીનો કદ છે —દયારામ

હસતાન-ખરાન-દતાન, *adv* [S हस्ताक्षरेणदत्तम् fr હસ્ત+અક્ષર+દત્ત] Written and delivered in one's own handwriting, executed in one's own hand-writing, (said of a document)

હસદ, *s f* [Ar हसद्] Envy; grudge, malice

હસદ-ખોર, *adv* [+ P कौर enjoying fr હુંદન to eat] Envious, jealous, malicious

હસ-ચુચુ, *adv* [See હાસ્ય + ચુચ] Merry, cheerful, gay, jolly 2 That has a smiling countenance, pleasant, witty, jocose, lively

હસ વુ, *v t* [S हस to laugh] To laugh, to smile 2 *v t* To joke, to jest, to ridicule, to deride, to sneer

Id હસી નાખવું-કાઢવું To ridicule હસી પડવું To burst into laughter ખરખર હસવું-દત કાઢીને હસવું To laugh loudly પેટ પકડીને હસવું-પેટ ભરીને હસવું To indulge in a hearty laugh હસતા હાડ બાગવા To use ironical language

Prov હસવું ને બસવું બે ન બને Conscientiousness and covetousness can never coalesce હસવાગાથી ખસવું થાય Slanders in jest

often prove serious injuries હસવું એટલું રડવું Sadness and gladness succeed each other હસેતનું વસે May our sympathizers be happy 2 Cheerfulness is the medicine for the mind

હસ-વું, *s n* Laughter 2 Ridicule

અરે હાણ ને હસવું થશે, જગત નજીરો નહીરે —સામળાસદ

હસાખ, Same as હિસાખ.

હસા મણ્ઠ, *adv* [See હસ-વું] That excites laughter, gay, humorous, witty

હસારત, } *s f* [+ અર્થ] Ridicule 2 A cause of ridicule

મારે શુદ્ધને કોઈ ન લય રે, કુવરી,

મોરી લોક દસારત થાય રે, કુવરી —લજ્જતરામ

હસા-વ વુ, *v t* [Causal of હસ વુ] To cause to laugh

Id લોક દસાવવા To expose oneself to public ridicule

હસી, *s f* } Laughter 2 Ridicule

શુભવતને ગમે નહિ એક હાણ ખીત્તુ હસુ —સામળાસદ.

હસ્ત, *s m* [S] The hand 2 The thirteenth lunar asterism, indicated by a hand and consisting of five stars

હસ્તે ક, *prep* By the hand of, through, by, per, through the agency of (A term used in commercial dealings to denote payment or delivery through or by the hand of a servant or bearer) 2 In charge of; in the custody of, in care of

Id હસ્તે લેવું-ગણવું-ધરવું-કરવું To take into one's charge

હસ્ત-કૃત, *adv* [+ કૃત] Made with the hand (opposed to થી કૃત machine-made) 2 Artificial (opposed to કૃત્ય કૃત natural)

હસ્ત-કૌશલ્ય, *s n* [See હસ્ત + કૌશલ્ય] Dexterity, expertness, adroitness, manual skilfulness

હસ્ત-ક્રિયા, *s f* [S fr + ક્રિયા] A manual performance

હસ્ત-ગત, *adv* [S fr + ગત] Gone into the hands of, fallen or taken into the possession, power, charge or care of

હુદ્દા, *s f* Same as હુદ્દો.
હુદ્દો, *s m*. [Ar હુદ્દ See હુમ્મો] An attack an assault, an onset. 2 Injury, damage, loss

હુવ-ધ, Same as હુવાધ

હુવ-કવ, *s f* [S હવ્યકમ્ય oblations to gods and to the manes fr હ to sacrifice + કમ્ય an oblation of food to the spirits of deceased ancestors] Oblations to gods and to the spirits of one's ancestors 2 Artfulness, trickery; subtlety

હવ કવ કાઈ ભણુ નહિ, આઈ અલપ મારી શુદ્ધ

—વસ્તો

હવ-ક, *adv* [S અ priv + વા + વર + વ Cf અવા-વર] Not in use, unused

હવણુ, Same as હુવાણુ.

અહો વરસ, હવે તને હવણુ તો છે ને ? —પ્રેમાનંદ.

હવ-ભણુ, *s f* [See હવન] A pleasure excursion

હવણી, } *adv* [S અધુના now] At this moment, at this instant, now; at present

હવન, *s n* [S fr હ to sacrifice] An offering, an oblation 2 A sacrifice

Id-હવનમા પડવ To make an unnecessary self sacrifice, to involve oneself in unnecessary trouble

Prov હવનમા હાડવ Dirt parts friends = Play should not end in fray

હવન-પરી, *s f* [+પરી] A group of articles fit to be offered in a sacrifice

હવસ, *s m* [P] Ambition 2 Eagerness; desire 3 Curiosity 4 Lust, concupiscence

હવગ-ધ, Same as હુવાધ.

હવળે, *s f* Aromatic spices 2 A shelf fixed in a wall

હવા, Same as હુવહા, હુવણ

હવા, *s f* [Ar] Wind, a.r.; a breeze 2 The atmosphere 3 Moisture.

Id હવા ખાવી-લેવી To take a walk. હવા-ફેર Change of air હવામાં ઊડી જવું To evaporate 2 To produce no effect

Prov એક હવા ને સો દવા Fire air alone is worth hundreds of medicines. હવામાં હિ-

દી ખાધવા To build castles in the air = If wishes were horses then beggars would ride

હવા-ધ, *s f* [See હવા] A sky-rocket

હવા-ટ, *s f* [See હવા.] Dampness, moisture

હવાડું, *s n* [See હવા-ડો] The udder

હવા-ડો, *s m* [S આહાવ fr આ upto + હો to call or Desha અહો fr > અવટ a pit.] A reservoir or large basin of water for cattle to drink from, a trough near a well for watering cattle 2 See હવાડું

Id કુતો હવાડો કરવા-પૂરવો To throw oneself into a well

હવાયણ, } *adv* [See હવા] Moist, humid,

damp

હવાલ, *s m* [See એહવાલ] A plight 2 An account, a detailed description

Id દૂર હવાલ A bad condition, a sorry plight ચા હવાલ છે What is the state of affairs તમારા ચા હવાલ છે I m are you ? how do you do ?

હવાલ-દાર, *s m* [See હવાલો + દાર, P] A peon under a village Patel or Talukdar 2 The chief of a company of peons. 3 A superior officer in the army a non commissioned military officer corresponding to a sergeant

હવાલ-દારી, *s f* The position and office of a હવાલ-દાર.

હવાલો, *s m* [Ar હવાલ: reference] Custody, keeping 2 Charge, responsibility 3 A reference

Id હવાલે લેવું-રાખવું To take into custody હવાલે કરવું-સોંપવું To deliver into custody હવાલે થવું To be in the custody of. હવાલો આપવો To guarantee હવાલો નાખવો-આપવો To refer to

હવિધ્યાન, *s n* [S fr હવિધ્ય fit for an oblation fr હવિધ્ an oblation fr હ to sacrifice + અન] Various articles fit to be offered in sacrifices

હવે, *adv* [See હવડા, હવણ, હમણું] Now, then, after that (Used to introduce a new

હુ, } *adv* [*S* હુ small, swiftly]
હુ-હુ, }
Softly, gently, slowly

હા, *interj* [*Imit*] *Ah* ! 2 *Yes* 3, *An* exclamation of grief, sorrow or surprise, corresponding with *Ah* ! *Oh* ! &c

હાં ઉ, *interj* [*S* આમ *See* આસ] *Enough* ! that will do !

હાં ક, *s f* [*See* હાં. Or હોં-કારો] *A call*
2 *A loud cry, a bawl*

Id હાં કારવાં *To call* 2 *To bawl out*

હાંકણુ હાં, } *s m* *A driver*
હાંકનાર, }

હાંકણી, *s f* [*See* હાંકણુ] *The way or manner of driving*

હાંકણુ, *v t* [*See* હાંક] *To drive, to urge* (beasts, &c., by the voice, reins, or whip) 2 *To drive off or away* 4 *To urge forward* 5 *To utter loosely and carelessly, to exaggerate* (a rumour)

Id ગાંડુ હાંકણુ *To drive a carriage* ગાંડુ હાંકવાં *To brag* ગાંડા હાંકવાં *To talk big* હાંકી હાંકણુ *To drive away*

હાંકેણુ, *s m* *A driver*

હાંજ, *s m pl* [*See* સાંધો] *Joints of the body* 2 *Power, ability, courage*

Id હાંજ નરમ પડવાં *હાંજ ગણી જવાં* *To lose hope, to despair* હાંજ બેસવાં *To give up in despair*

હાંજ, *interj* [*See* હાંજ] *Very well, sir; yes, sir*

હાંડલી, *Same as* હાંડલી

હાંડણું, *Same as* હાંડણું

હાંડી, *s f* [*S* કળા *fr* માળા *a vessel*] *An earthen pot* 2 *A metal pot* 3 *A hanging globe lamp*

હાંડી-ધોયો, *s m* [+ ધોંડ] *A menial servant whose duty it is to clean cooking pots*

હાંડો, *s m* *A large metal vessel* ? *A fool, a dunce* 3 *A kind of food, made of flour, &c*

હાંણું, *s n* [*See* હાંડી + ણું] *A hole in the lower part of a large store of corn, through which grain may be taken out*

હાં, } *s f* [*See* આસ] *Hard breath*
હાંકણુ, }
ing; asthma, frequent, difficult and short respiration

હાંકણુ, *adj* *Confused, confounded, stupid, stupefied*

હાંકણુ-હાંકણુ, *adj* [+ હાંકણુ *redup*] *See* હાંકણું

હાંકણુ, *v t* [*Hom* *Des* સંસવિચ્છન્ન = *S* ચતુર્યમત્ *walking with leaps and bounds, fr* *S* સર્પિત્ *fr* સ્પન્ન *to move*] *To pant, to be out of breath*

હાંડલી, *s f* [*See* હાંડી] *A small earthen vessel*

હાંડણું, *s n* *An earthen vessel*

Prov ધરમા હાંડી કુતી કરે છે *He is totally in want of food* 2 *He is a very poor man*

હાંસ, *s m pl* [*See* આસ] *Breath, the breath of life*

Id હાંસ ફડી જવાં *Lit* *To cease breathing* 2 *To be shocked, to stand stock still* *th* *rough sudden fright*

હાંસ-હાંસ, *s m pl* [+ હાંસ *panting*] *Hard breathing; palpitation of the heart*

Id હાંસ હાંસ ફડી જવાં *To cease breathing in and breathing out* 2 *To be shocked, to stand stock still through sudden fright*

હાંસ, *Same as* હાંસ, હવસ

હાંસડી, *s f* *A collar* 2 *The collar of a horse in harness.* 3 *A necklace* 4 *A circular ring around a water pot for use as a handle* 5 *The collar of a horse*

હાંસણ, *s n* [*Ar* હાંસણ *product*] *Produce; result, profit* 2 *A tax; a duty, customs* 3 *Consequence* 4 *Advantage* હાંસણ કરણુ *To get, to acquire*

હાંસવે, *s m* *A hoe; a spade*

હાંસિયા-ધાં, *s m pl* [*Guj* હાંસિયા *a village near Broach well known for its wheat and rice* + ધાં] *A superior kind of wheat*

હાંસિયો *s m* [*Ar* હાંસિય *a margin of* *Dh* *Des* હાંસિય = *S* નૂર *an anklet, fr* *S* હાંસિય *the caret sign (^) in manuscript,*

દસ્ત-દોષ, *s m* [*S fr + દોષ*] A slip of the hand, a slip of the pen

દસ્ત-મેલાપ, } *s m*. [+મેલાપ] Joining the hands of the bride and the bridegroom in the marriage ceremony

દસ્તા-ખરણ-દત્તવા, } *adv* [*S હસ્તાગ્રેણ*

દત્તમય *fr* દસ્ત+અક્ષર, +દત્તમય should be given *fr* દા to give] Same as દસ્તાન-ખરાન-દત્તાન.

દસ્તામળ, *s n* [*S હસ્તામલક fr* દસ્ત, + *S* અમલક=આમળો] A fruit (આમળો) standing or placed in the hand 2 *adv* Standing in the hand 3 That can be seen from all sides

દસ્તિ-દન્ત, *s m* [*S fr* હસ્તિ *n* an elephant=દાધી+દન્ત] The tusk of an elephant, an elephant's tooth 2 Ivory

દસ્તિ-ની, *s f* [*S fr* હસ્તિ *n* an elephant *fr* હસ્ત the trunk of an elephant] A female elephant 2 A woman of the third of the four classes into which womankind is divided by Sanskrit writers, (described as having thick lips, thick hips, thick fingers, large breasts and lubidinous desires)

દસ્તી, *s m* [*S* હસ્તિ *n*, હસ્તી, *fr* હસ્ત the trunk of an elephant] An elephant

દસ્તી, *s f* [*S* અસ્તિ *is fr* અહ to be] Being, existence

દસ્તું, } *adv* [*See* દસ+વ] Smiling

Id દસ્તું મોઢું A smiling face

દસ્તે, *adv* [*See* દસ્ત] By the hand of, through Same as દસ્તે ક

દુળ, *s m* [*S* દુલ] A plough

Id દુળ (વડે જમીન) ખેડવી, દુળ (વડે ખેડર) ખેડવું To till the ground, to plough a field To plough દુળે બેડાવું To be yoked to a plough 2 To be engaged in a hard and continuous work દુળેથી છુટવું To be freed from a yoke 2 To be free from a hard and continuous work

Prov દુળનો છુટ્યો ને હૈયાનો કુટ્યો An ox free from his yoke and a dissolute person are impatient of control

દુળ-કેવું, *v ૨* [*See* દાલ+વ] To hang loosely

દુળદ, } *s f*. [*Hem. Des* દુલ્લ *fr* S

દુળધ, } *દિસા* Turmeric

દુળ-પુણી, *s f*. [*See* દળ+પુરણી] A plough-share

દુળ-મળ, *adv* [*See* દાલ+વ + મળ+વું] Agitated

એવે કાળા-ત સરખી ગદા આવી લાગી ન પાણે, દસ્તો ગતે દુગમલ થયા, આવિયો કાળ નહિ —પ્રેમાનંદ

દુળ-વટ, *s f* [*See* દળ+વટ, વટિ] Agriculture

Prov દુળવટ કે નજી વટ Sink or swim= He will be a Cassar or a nobody, either cock of the walk or nothing

દુળ-વું, *v ૧* [*See* દુળ] To plough.

Id દુળાએલું Yoked 2 Being under the influence of

દુળ-વું, *v ૨* [*See* બળ+વ] To be familiar 2 To be domesticated 3 To be illegally attached to a person (said of a woman)

Id દુળવ આવડું To be suitable or agreeable, to resemble દુળી મળીને Amicably દુળી જડું To be agreeable to, be identified with દુળાએલું Being in love with.

લોકોમા પ્રચલિત ભાષાની સાથે આ ભાષા દુળતી ન આવી —વક્ત્ર

દુળ વું, *v ૨* [*See* ફળ] To bear fruit

કમં જોયો મ્હારા, તો કણ નહિ બને,

દીન દહેરો, તો કાઈક દુળશે —દયારામ.

દુળ-વું, *adv* [*Hem Des* હલુઓ=કોળા exhausted *See* દલકું] Slow 2 Soft 3 Light

Id દુળવું પડવું To be lighter, to lose weight 2 To lose one's influence or respect

દુળવે, *adv* Slowly 2 Softly, gently 3 Lightly

Id દુળવે દુળવે Slowly and slowly, very slowly દુળવે રહીને Gently 2 Carefully, watchfully

દુળા-એલું, *See* under દુળ+વ To be familiar

દુળા-વું, *s n* [*S* દુલ્લ *fr* દુલ્લ a deadly poison] A vehement poison 2 A very bitter drink

હાટ, *s f n* [*Dh Des દો fr S a market, a fair*] 1 A shop 2 A movable market, a fair

Id હાટ માલની-કપાડની To open a shop
દોરે બેસવું To be an apprentice to a shop keeper

Prov હાટ સાડે ધર સાડે, વાણીદારને વ્યાજ, એવે દેવાણી શી ભાજ ? Trading on one's credit is sure to lead to insolvency દોઈની હાટ, સોનીનો ઘાટ, બેચાનો ખાટ (તૈયાર થયે લેવું)
Anything is nice in a show room

હાટકે, *s n* [*S*] Gold

હાટકે રૂપ દેખી સખી સાથે મુનને મદવા આવી,
બુજ અબુજ મેં પણ એવા, તોય મન નવ સાની.

—પ્રેમાનંદ

હાટ-ફું, *s n* [See હાટ] A recess in a wall, a niche 2 A small shop

હાટ, *prep* [See એટ, સાટ] For, for the sake of

હોડ, *s n* [*Hem Des હડ fr S હડ*] A bone 2 The frame, the structure, the make (of a man)

Id. હોડ ભાજવા To beat severely 2 To inflict pain 3 To have pain all over the body હોડનો તાવ Long standing slow fever હોડ અજડ-ફૂઝડ A cancer in the bones હોડ વળવું To have a plump body 2 To be healthy and stout

હોડ, *s n* [See હુંડું] The heart 2 *adv* Sincerely 3 Extremely

મને હરિ વહાવા છે હોડ થ —ભાલજી

Id હોડનો રાહ Humble in heart હોડ બડ To feel bitter enmity towards

હંદેરે પણ કરશે નહિ, છેક ભરો નહિ હોડ

—સામળભટ

Prov હોડ સલામત, તો માસ ઘણું એ આવશે If you are sure of the substance, the form does not much matter

હોડ-કચરિયા, *adv m* [+ *કચર-વ*] Fever in the bones

હોડ-દી, *s f* [See હોડ, *s n*] A little bone; a small bone

હોડ-દી, *s f* *id* *ne*

હોડ દોડના બંધા, હોડનો આખા Idle,

lazy, dull હોડનો ખરો Not lazy or dull, indefatigable હોડના વાજવા To do gymnastic feats or exercises

હોડ-છેડ, } *s f* [See હોડ હોડ+છેડ વ, માર-વ]
હોડ-માર, }

Slight contempt

હોડ-બવર, *s m* [See હોડ, હોડ+કુ, +બવર] A slow fever, fever in the bones

હોડ-પિચર, *s n* [See હોડ કુ + પાચર] The skeleton frame, a skeleton

હોડ-વેર, } *s n* [See હોડ+કુ + વેર] Bitter enmity

હોડ-વેરી, } *s m* A bitter enemy
હોડ-વેરી, }

હોડ-વેદ, *s m* [+વેદ] A bone setter

હોડિયા-ફુંડું, *s n* A game for children, otherwise called ઘરી-ખિલડો

હોડિ યું, *adv* Pertaining to, or born in, the bone 2 Deep-seated

Id હોડિયો તાવ Long standing slow fever
હોડિયા કરસણ, *s m* A plant growing wild in the rainy season

હોડિ યો, *s m* A crow, a rook

Prov હોડિયાને મન હસડું, ને દોડાનો થવ નય You are laughing at his expense હોડિયો બેરો, ત્યાં વજા કરે It is an ill wind that blows nobody good હોડિયો દહિયાર હઈ ગયો Fortune often favours a man more than his merit. The hindmost dog may catch the hare

હોડી, *adv* [See હોડ, હોડ કુ] Pertaining to, or born in, the bone 2 Muscular, strenuous 3 Hard working

હોડી, *s m* A magician who pretends to perform his tricks by the help of bones from dead bodies.

હોડ અડે કર પ્રગટ્યો પૂરણ કામ,

ન્યહોડી ભેઈ, બેત પરે મૂળીય —દયારામ

હોડ-મુ, Sama as હોડિ

હોડ, *s m* [*Dh Des. હડ્યો, હડ્યા, fr S હસ્ત*] The hand 2 A cubit 3 A side 4 Province, sphere; range 5 Power 6 Control 7 Possession 8 The hand as representing the agent in action 9 Skill 10 Complicity 11 Favour

denoting that something has been left out,
for **જાક, હાંસી, a crow+પદ, પગ, the foot**] A
margin, a border (of embroidered cloth,
of a book, paper, &c)

હાંસી, s f [See **દસ+વુ, હાંસ્ય**] Derision,
ridicule, laughing at

હાંસીલ, Same as હાંસલ

હા, inter [Imit See **હા**] A particle
expressing consent, yes

Id હાજી See હાજી

Prov હા ને નાને વેર No and yes often
cause great disputes. **હા ના** Hesitation **હા**
ના કરવી To hesitate

હાઉ, s m [Imit See **સાપ**] A bugbear
2 A term used for frightening infants 3
A serpent

હાકે “**હાકે આંખો વિકરાળ, દેખાડો, રોતા રહેશે બાળ**”
—**પ્રેમાનંદ**

હાક, s f [See **હા** See **હાક**] A loud cry
2 A we, fright, terror

Id હાક મારવી To call aloud **હાક દેખાડવી**
To keep in awe, to terrify **હાક ધરાવવી-મા-**
નવી To obey a superior's order **હાક વાગવી**
To declare with a loud voice 2 To be
obeyed through fear **હાક દેવી** To speak
aloud a challenge to fight, to roar out in
the excitement of a fight

સવિતા સમા થઈને હાક દીને હાગની —**વલ્લભ**

હાક ટ વું, v t To scold, to rate

હાક વુ, v t [See **હાક**] To speak aloud
or roar out through excitement

તમે જવાણ હાકીને દેલે, નહિ તો નામ હમારૂં દેલે
—**પ્રેમાનંદ**

2 To call aloud

કઈ અવાકને ચકવાકી રે મળતાં મનહર હાકી યાકી રે
—**પ્રેમાનંદ**

હાકેટ-વું, } Same as હાકેટ વું
હાકેટ વું, }

કયાએ કહેજ જણાવિયો, કાકેટયો પરધાન —**પ્રેમાનંદ**

હાકે-ટો, } s m A loud cry uttered
હાકે-ટો, }

through excitement

હાકમ, } s m [Ar હાકિમ a ruler See
હાકેમ, }

હકમ] A ruler, a governor, a vicaroy

**Prov હાકેમના દંડયા ને વરસાદના ખરડયા (એ-
ની ફરિયાદ નહિ)** There is no remedy at law
against **વસ મયજોર**

હાકમી, s f Rule, sway, government

હા-કાર-વું, } v t [See હા+S ફતો do] To
હા-કલ-વું, }

call, to summon

હાજત, s f [Ar હાજત necessity] Need,
necessity 2 Inclination to go for natural
purposes

Id હાજત થવી-વાગવી To be inclined to
ease nature **હાજત પરવી** To be habituated

Prov હાજતને હુજત નહિ Necessity has
no law

હાજર, adj [Ar હાજિર] Present 2 Re-
ady; being at hand 3 Being face to face

Id હાજર થવું-રહેવું To be present, to be
ready **હાજર કરવું** To bring forward, to
produce **હાજર રાખવું** To cause to be present

Prov હાજર સો હાજર (આમજ મુકુલુ) I
present your honour with what I have

હાજર-જવાબ, s m [+જવાબ] Presence
of mind, ready-wit

હાજર-જવાબી, adj Ready-witted

હાજર-જામીન, s m [+જામીન] A bail for
appearance

હાજરાત, s f [See **હાજર**] Exorcism;
raising a spirit

હાજરા-હાજર, adj [See **હાજર**] Ready-
at hand 2 Manifest, cognizable by the
senses, visible

હાજરી, s f Presence 2 A muster roll;
the morning-meal

Id હાજરી પવક A catalogue, roll, or re-
gister of attendance **હાજરી લેવી** To call the
roll, to see whether a person is present or
not 2 To examine the person of 3 To
take one to task, to scold **હાજરી ભરવી** To
show that one is present

હાજ+વુ, v t [See **હાજ**] To persevere

હા-જિ થો, s m [See **હા+જ, હા+જ**] A flat
terer, a sycophant, a parasite

હાજ, interj [See **હા+જ**] Yes, sir

Id હાજ-હાજ-કરવી To obey implicitly;
2 To flatter

bimana આર હાથવાળા The quadrumana હજાર હાથોની ધણી Having a thousand hands (an epithet applied to God) હાથ પીળા કરવા-પીળવા To make one's hands yellow by rubbing turmeric over one's child previous to his or her marriage Hence 2 To get one's children married હાથે કરીને Voluntarily 2 Knowingly, purposely

Prov હાથ પોલો તે નજ ગોલો Money makes the mare go હાથ ચાટે કાઈ પેટ ન બરાય A fog cannot be dispelled by a fan હાથના કથી દુષે વાગ્યા Evil to him, who evil thinks *Honori qui malis perire* As you sow, you will reap Underhand practices fail in the end હાથમા આંચુ તેજ ખર, હાથે તે સારો A bird in the hand is worth two in the bush હાથ હલાવ્યા વિના કોળિયો મ્હોમા ન પેરો Heaven helps those who help themselves હાથ કડ કછીને આરસીની શી જરર Seek not for a good man's pedigree હાથ આવેલી તક ખોલી નહિ Everything hath its time, and that time must be watched હાથે જરીને પગ ઉપર કુદારો મારો He that cuts himself wilfully, deserves no balsam હાથે દરીને પોતાની યેળ ઉપાડીએ નહિ It is an ill bird that betrays its own nest હાથમા નહિ કોડી ને ઉલ્લી બનરે દોડી Ere fancy you consult, consult your purse હાથ દીરે દગામણ અળે ? Submit where all opposition must be in vain હાથ ના હુરા ને હૈયાના કુખે Extravagant persons are generally thoughtless હાથનું બાણ્ય ને પારકું સમાઈ Do your own work=Self interest is a powerful motive હાથમા તેના મોદમા=હાથમા તેની બાથમા Money makes the mare go હાથ ચૂંચીને કોણી કયા ચાટડી ? A bird in the hand is worth two in the bush હાથે ચૂડી તે સારો ફળી Wifehood is the happiest state under all circumstances હાથ બરે, પછુ તણુ ન ફારે Profuse in promises and slow in deeds હાથે કરીને પેટમા પાણી ન મારો Let not your tongue cut your throat

હાથ-ઉછીનું, *adv* [+ ઉછીનું] That is lent or borrowed for an occasion (as money), that is lent or borrowed without being entered in the account books

હાથ-કડી, *c f* [+ કડી] Handcuff, manacles

હાથ-આલાકી, *s f* [+ આલાખ] Dexterity 2 Sleight of hand, legardemann

હાથજી, *s f* [See દસ્તી] A female elephant

હાથ-ધોણુ, *s n* [See હાથપોત] Dithura

હાથ-પોચિ યુ, *s n* [See હાથપાચી] An ornament worn on the hand by women and children

હાથી, *s m pl* [See હાથો] Marks of red turmeric (કડ) made with the hand and fingers, indicating good luck at the beginning of an auspicious ceremony

યુત્ર પ્રસંગો, યુત્ર પ્રસંગો, વાત ચાલી ચોદર છ, હાથા, તોરડુ હરિરો મદિર વાળે વાલિત બેર છ

—મેગાનદ

હાથિ પો, *s m* [See હસ્ત] The thirteenth lunar asterism

હાથી, *s m* [*Hem Des* દરો ફરની] An elephant

Id બેડા દાણી ન પેડે Leading a useless but luxurious life

Prov આગર મોડા દાણી છે A small spark may make a big fire દાણી ઉપર બેડા બેડા પગુ પ્રાણી દાથ લાયો કરે Women, priests, and poultry never have enough દાણી દાણી ભડે, અને ઝાટો ખો The poor do penance for the follies of the strong દાણીનો ભાગ દાણીને ઉપર Every man to his trade દાણીની ગણના દારે A drop in the ocean દાણી પાણુ કુસા પગુનિ બસે છે The moon does no heed the barking of dogs દાણીના મોઢ આગળી પુત્ર દેવો છે You have to reach an unreach able place દાણી બાથ પછુ, ૧ દોરે પગ પગુ Right horses have right ears=High wind blow on high hills દાણી મનનાનો ગાય ત્યારે માટે પગ દોરે A mad man is his own cure દાણી તરસો પુત્ર સગા પાણી A great fortune is given to a poor man is to which overabundance દાણ દરવારે રોળે Everything has its place દાણી દુગળા બહાર નિકડા તે ટિપ્પણ A word once spoken cannot be recalled દાણીનો દાણ

Id મારા હાથમા નથી It does not lie with-
in my reach તે મારે હાથે નહિ થાય I have not
the will to do it—I shan't do it તે કામમા
તેનો હાથ સારો છે He has great skill in doing
it તે કામમા તેનો હાથ છે He is implicated in
it તેને મારે યુરોનો હાથ છે He is in favour with
his spiritual preceptor હાથ આવડુ To re-
cover a lost thing 2 To get under control
હાથ ફગામવો—ફગાડવો To raise the
hand to strike, હાથ ફગાવવો To relinquish
a claim to હાથ છેડુ To subdue હાથ કાપી
આપવો To be bound by a writing signed
with one's own hand હાથ ધાલવો To in-
terfere, to meddle with another's business
હાથ ચલાવવો To beat. 2 To work with—જસ્ત
હાથ ચળવળવા To be eager to beat હાથ ચાલવો
See હાથ ચલાવવો, હાથનો ચોખ્ખો Trustworthy
2 Honest હાથનુ છુટું-મેકેજુ That has the
habit of beating 2 Munificent, liberal હા
થી ન્યુ To be lost (said of a thing) 2 To
be irparably depraved in morals 3 To
be beyond all hope of recovery (said of a
sick person) હાથ ભેડવા To join the hands
in supplication હાથ ઝાલવો-પકડવો To help
હાથ ટાકા કરવા To have one's (worldly) desires
fulfilled by doing good work હાથ દાખવો
To give a hint (by pressing the hand) 2
To bribe હાથમા દાખવુ-ચાપડુ To give a
bribe reluctantly હાથ દેખાડવો To show one's
strength or power 2 To show one's skill
હાથ દેવા To lend a helping hand 2 To apply
a liquid all over હાથ ધરવો To hold up one's
hands 2 To beg હાથ ધોવા To wash one's
hands of હાથ નીચેનું Subordinate હાથ પગ સા-
જી આવા To be dispirited, to despond હાથ પગ
Hands and feet 2 (One's) Chief support,
life and soul હાથપર લેવું To win over 2 To
be engaged in going હાથ સીરમા ફેરવો—સાં
ઝાં ફેરવો To be in want of money, to have
one's pockets empty, to be in a pecuniary
difficulty મારે હાથ યુરવો To pronounce a
blessing on 2 To infuse one's own char-
acteristics into another person, to inspire
another with one's own peculiar qualities.
હાથ મારવો To defraud a person of his money

2 To acquire by dishonest means, to om-
bezzle 3 To apply a liquid all over હાથનુ
મેકેજુ See હાથનુ છુટું, 2 હાથ લાગડુ See હાથ
આવડુ, 1 હાથસર Obedient આરો હાથ ધરવો—
રાખવો To stop one from further action હાથ
ફેરે પડવા or હાથનીચે પડવા To be deprived of
one who could render assistance 2 To be
left in the lurch સારે હાથ ફેકા પડવા To be-
come quite helpless હાથ નીચે In subordina-
tion to, under the influence of હાથ નીચે પડવું
To be under the influence of હાથ નીચે પડવો
To lose one's own influence or power 2
To be disgraced હાથે ઝાલવું To catch red-
handed હાથની કામત One's own handiwork
ફાળે હાથ ભલાવવો To settle a contract હાથમા
હાથ આપવો To pledge one's hand, to make
a promise 2 To perform the marriage ce-
remony, to declare to have been married
હાથ મેળાવ-મેળાવો The ceremony of marriage
હાથ બેસવો To be a practised worker હાથે બે-
સવું To be skilled in doing હાથ ઠાકવો To
settle a contract હાથ ભરવા-મારવા To go for-
ward in swimming મારે હાથ દેવા To be dis-
appointed ફેરે હાથ દેવા To be exhausted by
over work હાથ છુડી બહાર રમવી To indulge
oneself in a sport in which stones, &c., are
thrown about હાથ ભેરવો To examine the
hand (in palmistry) તેનો હાથ ચોખ્ખો નથી She
is in menstrua. હાથ વળાવો કરવો To be remar-
ried હાથ વાળવો To cry and mourn over the
dead (by women) હાથની વાત A matter over
which one has full control હાથ પગ ફેરડી ને
પેટ ગાજરડી Thin hands and legs with a big
stomach (said of an emaciated sickly person)
હાથ વેંતમા આવડુ To be on the point of હાથ
ધસવા To repent હાથમા દોડુ To be in one's
power હાથ ફેરવવો To apply a liquid lightly
over 2 To agitate, to stir 3 To steal every-
thing that one can lay one's hand on મારે
હાથ ફેરવવો To caress and fondle by passing
one's hand over another's head, back, &c.,
and inquiring about another's health 2
To bless 3 To make a recluse of, by caus-
ing him to get his head shaved, 4 To re-
duce to beggary or poverty બે હાથવાળા The

તારક, હારક, નળક તેમા જાની આવે બેશબેશ

—આપુસાહેબ ગાંધકવાડ

હાર-જિત, *s f* [See હાર defeat + જિત]
defeat and victory

હાર-ડો, *s m* [See હાર a necklace] A
raplet, a garland, a wreath (of beads, gems,
earls, &c) 2 A necklace of beads 3 A
necklace made of balls of sugar

હારણ, *adv* [See હાર-વ] Impatient,
not enduring, cowardly

થવા કરજે જ ગદા મમ ધારણ, તારણ હારણ તર્જન તે

—વશીભ

હારદ, *s m* [S હાર્દ fr હૃદય] Intention,
tent 2 Spirit; purport, import, the sub-
stance 3 The heart

હારાની કોણ વાતો કરે ? મોટાના કોણ હારદ હરે ?

—સામગ્રી

હાર-દોર, } *adv* [See હાર a line+દોરો,
હાર-દોર, }
રંધ] In a line, in a row, in columns (as
sitting, standing, planting trees, placing
tiles, &c)

હાર-મન, *adv* [+આધ-વ] See હાર-દોર
હાર-વ, *v* 1 [S હ, હર, to take away]
to lose, to forfeit 2 To sustain a loss or
defeat (in a play, fight, &c), to be defeat-
ed 3 To be discomfited 4 To be tired

Id હારી છુટ્ટ To be free from a quarrel
& admitting oneself defeated

Prov વારું ન કરે, પણ હારું કરે In the end
things will mend = What reason and en-
deavour cannot bring about, time often
will હાર્યો જુગારી બમણ રમે After losing, one
sees more

હારિ થું, *adv* [See હાર a line] Equal
Sung in the same musical mode (a
ng, &c)

હારી, *adv* [S See હાર ૩] That takes
ray (Used at the end of a compound)

હારીલ, *s n* [S हरित green] A kind of
reed

N B—It is believed that this bird
chews hold of a piece of wood at its birth,
& does not let it go so long as it lives

મગર, મકોડા, હારિયવ હારી, વા પે તરણીથી મત માડી;
કાતો અપના ધાયા કરી, નહિ તે પ્રાણ તજ કેમ રહી
—ભાષા

હારે, *prep* [See હાર a line] With, along
with, being in company with

હારે-ડું, *adv* [See હાર a defeat Or S
હાર a battle] Mischievous, troublesome

હારો, *s m* A measure of seven mounds
2 A square heap of cowdung cakes made
for cooking food

હારે-ડી, Same as હાર, a line

હારો-દોર, Same as હાર-દોર

હારો-હાર, Same as હાર-દોર

હાર, Classical form of હારદ

હાર, *s m pl* [Ar हार] Pledge, plight,
wretched condition or circumstances, ex-
tremity

Prov હારી ભય, હવાઈ ભય, પણ બહેકા ખ્યાલ
ભય ? Habit is second nature

હાલ, *adv* [Ar हाल] Now, at present

હાલક-હુલક, *s m* [See હલક+હુલક] Noise
and disturbance, breach of peace and high
crime

હાલક હુલક, તાસ, પરથો ડોડી ને ડોડી,
જુગારવ ચોપાસ ચિઠ વટો નયા ટેડી

—સામગ્રી

હાલ-ચાલ, *s f* [See હાલ વ + ચાલ-વ]
Moving, stirring, motion 2 Locomotion
walking, movements

હાલત, *s f* [Ar हालत] A state, a con-
dition, circumstances

Prov ગ્રેહ ભય ધુવે, ને હાલત ભય ધુવે Habit
is second nature

હાલદુ, *adv*. [See હાલ-વ] Moving,
swinging

હાલદા ચાલદા ને પ્રત્યક્ષભારી,

સકુ મારે માની બેઠા સસાર —ધીરે

હાલ-પોલ, *adv* [+ પોલ] Shaking and
rotten at the core 2 Rotten

હાલ-અકાલ, [See હાલ+અકાલ ૩] See હલ-
મલ

હાલમન્ત, *adv* [P fr હાલ, *s m* + મન્ત,
See હલમન્ત, અવમન્ત] Well nourished, and
proud of one's own bodily strength, ever
ready to resort to violent ways regardless

વાના બૂદા, ને હેખાડવાના બૂદા He has one face
ad, and another to the devil, one
opinion for the chamber and another for
the platform હાથીને અકુશ A small spark
may make a big fire

હાથી-દાંત, s m [See હસ્તિ-દાંત] Ivory
હાથે-ક્ષી, s f [+ તળિયુ] The palm of
the hand

Id એને તે હાથેક્ષીમા પૃથ્વી આવી ગઈ He is
overtaken by a great misfortune એ તે હા-
થેક્ષીમા પૃથ્વી જીવે છે He is at the height of
his power હાથેક્ષીમા નચાવતું To compel to do
one's bidding

Prov હાથેક્ષીમા વાજ હોય, તે પૈસા હોય Ut-
terly poor

હાથે-વાળો, s m [+ વાજતું] Marriage
પરમ દહાડે તેનો હાથેવાળો મળી નય, એરસે ગયાનાહા
—પ્રેમાનંદ

હાથો, s m A handle, the hand; a hilt
2 The hand given to a merchant or a
broker under a cloth for the purpose of
bargaining or settling the price of goods,
&c, by means of the fingers 3 Grace,
favour

Id એને માતાનો હાથો છે The goddess shows
particular favour to him હાથો ઠેકવો To
settle a bargain

હાથો-હાથ, adv Personally 2 From
hand to hand, from the hands of one per-
son to the hands of another, and thus on-
wards 3 Sharply, swiftly

હાન, s f [See આહા Or, See સાન] A
vow

સુસદ્ધાને રૂકમણી માને, જગદમાને હાન છ —ભાલજી

હાન, Same as હાણુ, હાનિ

હાનિ, s f [S fr જા to abandon] Injury
2 Loss, damage 3 Detriment 4 Priva-
tion 5 Destruction, extinction

હાનિ-કારક, adj [S fr + કારક doing fr
ક, કર હ to do] Injurious 2 Destructive

હાખડું, adj [P આમદ, prepared fr આમ-
દ્ to be prepared] Whole, complete 2
adv Wholly, completely, entirely

Id હાખદા યતું To be ready, to be com-
pletely equipped

હામ, s f [See હામી] Courage, fortitude.

Id હામ લીડવી To venture, to run the
risk of

Prov હામ, દામ, ને હામ (વેપારમા) જોઈએ
Commercial adventure, money, and the
place of business are the three requisites
in commerce

હા-મા-કરતી, adv [See હા-મા don't + કરતું]
With great hesitation, at length

હામી, s f [Ar હામી a helper] Guarantee,
assurance, security

Id હામી સરતી To stand security

હાય, interj [Imit] An interjection
uttered upon some sudden emotion, or
sensation of pain, alas! 2 s f An expres-
sion of pain 2 A curse pronounced by a
suffering person

દુલસી હાય ગરીબજી ક્યૂ ન ખાલી લય —દુલસીદાસ.

હાય, s f [P હાવ] Power, ability

હાય-હાય, s f [See હાય, interj] Ex-
treme grief 2 A general grief

હાર, s f [See હાર-કે] Defeat, discom-
fiture

હાર, s m [S] A necklace of gold,
pearls, &c

હાર, s f [See હારા, Or, હાર, s m] A
line, a row

Id એક હારના Of the same rank, of the
same kind હાર હાર In rows હાર પડતું, હારે
પડતું To be set going, to be started હારે
પડતું To set going, to start

હાર, s m [S fr હ, હર, to take away]
The power of carrying down, the force of
a stream of water, or of the current of a
river

હાર, s m [See આહાર.] Paste of new
rice used in stiffening cloth 2 Food eaten
at one sitting

Prov હાર મારે કે બાપ મારે Excessive food
or burden may be the cause of death

હાર કે, adj [S fr હ, હર, to take away
See હાર-કે] That takes away from 2 That
seizes, ravishes, or robs (Used at the end
of a compound)

हिं०-३, *v* २ [*S* हिं० to go] To walk, to trudge 2 To go 3 To roam, to stroll
हिं०-३, *s m* [*See* हिं०-३] One of the musical modes

हिं०-३-भाट, *s m* [*See* हिं०-३ + भाट]
A swinging cot

हिं०-३, *s m* [*S* हिंदोल a swing for
आन्दोल to swing, to rock] A swinging
board 2 *See* हिं०-३

हिंस-क, *adj* [*S* *See* हिं०] That kills,
murderous, cruel

हिंसु, Same as हिंसु

हिंसु *s f* [*S* *for* हिं० to kill] Slaying,
killing, depriving of life

हिंसा रि, *adj* [+ *हारी*, *हार* doing *for* *ह*
र-वृ] Living by killing beasts, carnivorous

Id हिंसारी लनवर Beasts of prey

हिंमत, *s f* [*Ar* हिंमत wisdom, philo-
sophy] Contrivance 2 A plan, a scheme,
a device, an artifice, an art, a stratagem,
a trick 3 Ingenuity: sagacity, skill 4
Ingenuous adaptation, a secret and clever
disputation or adjustment by which an
effect is accomplished

हिंमती, *adj* Contriving 2 Inventive
3 Skillful, ingenious 4 Trickling, artful 5
Artificial

हिं, *s f* [*S* हिं hard breathing]
Hard breathing, panting 2 Asthma 3
A shooting pain in the sides, hiccough

हिं-राध, *s n* [+ राध a cry] A confus-
ed noise

हिंसायत, *s f* [*Ar* हिंसायत a story] A
story, a tale, a fable 2 A narrative, an
account, a history

हिंसा, } *s n* [*See* शीतल] Cold 2
Chilliness 3 A piercing cold wind

हिंसा-नाद, *s m* [*S* *for* हिंसा Imit Hic-
cough, an indistinct sound] An echo 2
A rumbling sound in the chest

हिंसा-क-वृ, *See* हिंसा-क-वृ

हिंसा-क-वृ, *adj* [*P* *हिनकार* of no use *for*
हिंसा nothing + *कर* use *for* *कृ* to do] Cow-
ardly timid, pusillanimous

हिंसा, Same as हिंसा

हिंसा-३, *s m* [*P* *हिन* impotent] A
ennuch 2 A coward 3 An effeminate
person 4 An indecent fellow

हिंसा-वृ, *v* २ [*See* *हृन्*] To pine,
to languish 2 To lament, to bewail, to
bemoan

हिंसा-री, *s m* [*Ar* हिंसा pertaining to
separation *for* *हिन* separation] The Mu-
hammadan era which commenced with the
flight of Muhummad from Mecca to Medina
on the 16th of July, A D 622

हिंसा-कमा ३, *adj* [*See* *हिन* + *कमा*]
That does not earn anything

हिंसा-पन, *s f* [*S* *हिन* *for* *हिन*] Dis-
grace, ignominy, infamy, shame

हिंसा-वर, *s m* [*See* *हिन* + *वर* a bride-
groom] The bridegroom unsuited by in-
feriority in years or qualifications to his
bride

हिंसा-वृ, *s n* Disproportionateness or
disagreement in the union of a married
couple, of whom the bridegroom is inferior
in years or qualifications to his bride

हिंसा-वृ, *v* २ To deprecate 3 To lower
3 To despise, to scorn, to condemn

हिंसा, *s n* [*S*] Interest, advantage
2 Profit, good, benefit

हिंसा-करी, }
हिंसा-कारक, } *adj* [+ *करी*, &c *for* *कृ*, *हृन्*
हिंसा-करी, }
to do] Beneficent, beneficial, profitable,
salutary

हिंसा-शत्रु, *s m* [*S* *for* + *शत्रु*] One who
does towards others what appears to be
beneficial for the time, but leads to evil
consequences

हिंसा-हित, [+ *हित* loss] Gain and loss

हिंसा, *adj* [*See* *हित*] Wishing well,
friendly

हिंसा-वृ, } *adj* [*S* *for* + *वृ*, & *S* *वृ*]
हिंसा-वृ, }
That wishes well

हिंसा-पदेश, *s m* [*S* *हिन* + *पदेश*] Counsel
counsel or advice

of consequences 2 Poor but vain

હાલર હું, } s n [See હાલવ ૩] A lullaby
હાલ રૂ, }
તેને નદરાણી દુઝરાવી ગાયે હાલરા —ડયારામ
હા હા, s n [See હાર a line] A group,
a flock

હાલ હું, v ૨ [Hem Des હલિઅ=S ચાલિતમ્
moved See ચાલ ૩ Or S જલ્ to move]
To have motion, to move 2 To shake, to
totter 3 To walk

હાલચો, s m [Ar હોદિસ an announce
ment] An obstruction 2 A damage, a loss,
an injury

હાલ-હવાલ, s m [See હાલ, s m + હવાલ] A
distressful condition, a plight, a pickle
હાલ-હાલ, adv [See હાલ, adv] Just
now, even now, now, without losing time
હાલી, s f [See હાલ ૩] A cradle
હાલી-ગોરી, s f [+ગોર] A lullaby
હાલી-સુવાલી, s m pl Persons of little
consideration

મહારાજને આરામ હાજે (હોતસવ) આરહાયો
છે, માટે હાથી સુવાલી ચાલવા સમસ્ત પુર જાને આત્યા
ચીજ પદ્મ પરાગિધાનમાં જવા ગારુ —ઝેમાનદ

હાલો, interj [Db Des હલ-હલ ઓ=૧ ત્ત્રા
haste, also Hem Des સાલગમો = S સ્તુત્ય fit
to be praised, f ૨ અષ્ટ to praise] A word
used to quiet a baby while rocking it in
the cradle

હાવ, s m [S] An amorous display by
a woman, amorous blandishments of a
woman

હાવ, Same as હવસ
હાવ-હાવ, s m [S fr હાવ, S + હાવ] A
Coquetry, feminine blandishments, the
arts and arts of love

હાવ રૂ, adv [See હાવ, હવસ] Insatiable,
insatiate 2 [See હાવર] Bewildered, con-
fused 3 Impatient of an object desired 4
Intolerant of an evil endured 5 Driven
mad

હાવ રો, s m [See હાવ, હવસ] A hearty
appetite after recovery from fever
હાવરો, s m ૧ n acc unt-book
હાવ, Same as હવે, હમણા

હાશ, } interj [Imit] An interjection
હામ, }
implying satisfaction

હાસી, Same as હાસી
હાસ્ય, s n [S fr હસ to laugh See હા
મી, હામી] Laughter, laughing

હાસ્ય-કારક, } adj [S fr + કર to do
હાસ્ય-જનક, }
and જન્ to be produced] Causing laughter
merry

હાસ્ય-રસ, s m [S fr + રસ] The
sentiment of laughter

હાસ્ય-રસ-પ્રધાન, adv [+પ્રધાન] Comical
Id હાસ્ય-રસ પ્રધાન નાટક A comedy

હાસ્ય-વદન, s n [S fr + વદન] A
smiling face 2 adv Having a smiling face

હાસ્ય-વિનોદ, s m [+વિનોદ] Laughter
and amusement, merriment

હા-હા-કાર, s m [See હા+S કાર a suffix
showing the sound of the preceding let-
ters f ૨ કર to do] A general or great la-
mentation or wailing

હાહો, s f [See હા + હો] Noise, clam-
our 2 Scandalous reports

હિચો, Same as અહિચો

હિંગ, s f [S હિંગ્લ] A asafetida

Prov હિંગ બચ પડુ હિંગની વાસ ન બચ
Every tub will smell of the wine it holds
હિંગ રો, s m An inferior kind of asa-
fetida

હિંગળો, } s m [S હિંગ્લ] Vermilion
હિંગળો રૂ, }

હિંગળો દિયું, s n A case for holding
vermilion 2 adv Having vermilion colour

હિંગમ, Same as હંગમ

હિંગોર, s n The name of a fruit

હિચ-રો, s m [See હિચ ૩] A swing-
ing bed 2 A swing 3 Motion backwards
and forwards of anything hanging loosely

Id હિચકા ખાવા To swing oneself f હિચકો
નાખવો To give a swing

હિચ હું, v ૨ [See હિચોવો] To swing
to rock

હિચો-રૂ હું, } v t [Causal of હિચ-રૂ]
હિચો ળ હું, }
To cause to swing, to rock

હિલ્સો, *s m* [*Ar* હેમ્લ an attack See
દુલ્લો] Difficulty 2 Injury 3 A jerk; a
shake; a push, a shock

હિસ-હુ, *v t* [See હર્ષ; or see દેશ in
હિસા રવ, or see હસ-હુ] To be glad, to be
pleased; to be amused

ખાન ને પાન વિદાર સ્થાનક ધખા,
કામની નિરખતા કામ દિશે —નરનિધ મહેતો

હિસાબ, *s m* [*Ar* હિસાબ reckoning, ac-
count] Computation, calculation 2 A sum,
an example (in Arith) 3 A money account
4 Book keeping 5 Estimation, regard,
worth 6 Practical arithmetic 7 The a-
mount calculated, the sum or result wor-
ked out, reckoning 8 A register or a com-
putation of goods purchased or sold, of
debts, expenses, costs, &c

Id હિસાબ કરવો To compute 2 To ad-
just and settle accounts હિસાબ ચુકવવો To
pay off હિસાબ રાખવો To keep accounts હિ-
માબ લેવો To audit accounts 2 To take an
account. 3 To hold responsible હિમાબ ને
વો To examine the accounts હિમાબ તખવો
To write the accounts રા હિમાબમા / Of
what consideration? insignificant

Prov હિમાબ કોડીનો અને બહિમ તાખની
Count like Jews and agree like brothers

હિમાબ કિતાબ, *s m* [+ કિતાબ] A ge-
neral and loose term for arithmetical cal-
culations, &c 2 Accounts 3 An account
book 4 Calculations, computation

હિસાબી, *adj* Skillful or versed in arith-
metic. 2 Versed in accounts 3 Pertaining
to arithmetic. 4 Pertaining to accounts
5 Correct, proper, just

હિસારવ, } *s m* [*Si* હેરા neighing fr હે
હિસારો, }
to neigh + રવ and + રવ a suffix showing
the sound of the preceding letter fr રવ to
do] Neighing, bellowing, lowing

તેમ તેમ દરિ પચાસ બહે, તેમ તેમ ત્રણ દિવાસ કરે
—પ્રેમાનંદ

હિસ્સે-દાર, *s m* / [*See* હિસ્સે-દાર P 1
A shareholder, a partner, a sharer

હિન્દવાણી, *s f* [See હિન્દુ] A Hindū woman

હિન્દવી, } *adj* Belonging or relating to the Hindūs or their country, Hindūstān or India 2 *s f* The Hindūstānī language 3 The language of the Hindūs.

હિન્દુ, *s m* [P હિન્દુ of Hind fr હિન્દ India fr S હિન્દુ the river Indus Hem Des હન્દ, હન્દિ, please, take it (from its being often used), also હિન્દિ it is from S અન્દ to be] A Hindū 2 A native of India

હિન્દુસ્તાની, } *adj* [રયાન] Belonging or relating to Hindūstān or India 2 *s m* A native of Hindūstān proper, or Upper India 3 A person or soldier from the upper provinces or country north of the river Narmadā. 4 The Hindūstānī or Urdū language

હિમ, *s m* [S, હિમ snow] Frost, hoarfrost 2 Congealed dew 3 Coldness, chilliness 4. [See હેમ] Gold

હિમ-કણ, *s m* [+ કણ] A flake of snow
હિમ-કર, *s m* [S fr + કર to do] The moon

હિમજ, } *s f* [See હરડે] A small kind of myrobalan (હરડે)

હિમરૂ, *s m* [See હીર silk+મરૂ-વ] A kind of embroidered silk stuff

હિમાયત, *s f* [Ar હિમાયન an aid, a help] Patronage 2 Advocacy

હિમાયતી, *adj* Patroniz ng, advocating 2 *s m* A patron, an advocate

હિમા-યજ્ઞ, *adj* [See હિમા-વુ] Afflicted with cold or frost, withered by frost 2 Lean, thin (of the body)

હિમા હું, *v ૨* [See હિમ frost] To be afflicted with cold, to be withered by frost 2 To be lean or thin 3 To be sour in mind

હિમા-હ, *adj* [S હિમાલય the Himālayas fr + આલય] Pertaining to the Himālayas, coming from the Himālayas; cold, cool

હિમાજી વા વાણે રે, હુકી રાંઠમા —દયારામ.

હિમાયુ, *s m* [See હિમ+S અયુ the ray] The moon

હિમ્મત, *s f* [Ar હિમ્મત] Courage, boldness, intrepidity 2 Spirit, vigour, valour

Id હિમ્મત ચાપવી To encourage હિમ્મત કરવી-ચવાવવી-ધરવી-ભીડવી, To dare, to venture હિમ્મત ડાડવી-હારવી, To lost heart હિમ્મત પકડવી To pluck up courage હિમ્મત રાખવી To have courage

Prov હિમ્મતે મરદા, તે મદદે ખુદા God helps those who help themselves— Begin your web properly, and God will supply you with thread

હિમ્મત-વાન, *adj* [+ S વન્, વન્, વાળું having] Bold, courageous, daring

હિર-કોરી, *adj* [See હીર+કોર] That has a silk border

હિરણ્, *s n* [S] Gold

હિરણ્ય-ગર્ભ, *s m* [+ ગર્ભ] The god Vishnu who produced the original golden egg out of which the world was evolved

હિરા-કણ, *s f* [See હીરા+કણ] A diamond facet

હિરા-કણ્ડી, *s f* [+ કણ્ડી] A kind of gold necklace

હિરા-કરી, } *s f* [See હરિત green]

હિરા-કરી, } Green vitriol, sulphate of iron

હિરા-ગળ, *adj* [See હીર] Silken

હિરા-બોધ, *s f* Myrrh

હિરા-દુષ્પણ, *s f* The name of a drug.

હિરા-મલ, *s m* [See હરિત+મલ, મલ] A bird of the parrot kind

હિરા-વેધ, *adj* [See હીરા+વેધ-વુ] Able to bore a hole even in a diamond 2 Clever; trickish

હિલ-ચાલ, Same as હાલચાલ.

હિલ વુ, Same as હાલવું

હિલાયો, *s m* [See હલાવ-વુ] An effort, a vigorous attempt, a resolution 2 A rising; an insurrection

રો કરવા ગોણી, હેડુ માહાર હિસે રે —ભાલજી.

હિલોળો, *s m* [See હિંડોળો] Merriment.

a characteristic

હીરો, *s m* [S હીરક] A diamond 2 A gem, a jewel 3 Anything best of its kind

Prov હીરો હીરાને કાપે Diamond cuts diamond હીરાગી કીમત ઝવેરી આગળ A pebble and a diamond are alike to a blind man હીરામાં છાટ અને રૂપમાં ગર્વ (એ બે સરખા) Pride in a beauty is like a flaw in a diamond

હીડો, *s m* [See હિલ્લુ ડુ Or, હિલ્લો] A jerk, a shake 3 [Cf ચીનો] A cart-rut 4 Difficulty & Injury

હી-હી, *adv* [Limit See હિ હિ-હિ] Giggling, tittering

હુ, *pron* [S અહમ્] I, I myself

Prov હુ ને મારી વહુ, તેગા આબ્યા સહુ We two are sufficient for each other

હુ, *interj* [Limit See હૈ, હા] A particle indicating assent or consent 2 On, go on

હુક હું, *v i* [See હુ, interj] To be eager to go on 2 To compete keenly

હુ કારો, } *s m* [+S કાર making fr કૃ to do] The uttering, from time to time, of the sound હુ by the hearers of a narration, in expression of their clear apprehension or fixed attention 2 An expression of contempt, a challenge, a call to fight

હુછી, *adj* [See હુ હું] Mischievous, troublesome

Id હુછી થોડો Mischievous and troublesome.

હુછુ, *s m* [S સૂચિ, સોય, a needle] The sharp point of a blade of grass

હુડસો, *s m* [See સુંડલી, સુંડસો, or, સુપડું] A sifting fan

હુડિયા-મથુ, *s n* [See હુડી] Discount price paid upon a *hund* or bill of exchange

હુડી, *s f* [Hem Des હુદ્દા = a stake, a condition, an agreement, price, reward] A bill of exchange

Id હુડી લખવી To draw a bill of exchange હુડી સીકારવી To accept a bill of exchange હુડી પાડવી To be due (of a bill of exchange) હુડી સરવી To pay the amount of a bill of exchange હુડી રખાવી To give notice of a bill

of exchange having been received હુડી પરી A bill

Prov હુડી તેનો બીનો Killing two birds with one stone હુડીનું બોખુ The paper on which a bill of exchange was written, but which is of no value after the amount has been paid

હુડે, *adv* In the lump, on the whole

હુથિયું, Same as સુથિયું

હુ-પણુ, } *s n* [See હુ+પણુ, પદ] Egotism, self-conceit

હુકં, *s f* [S હમ્મર fr હજ્જ hot fr હજ્ to burn See હંક] Genial heat, warmth See હાંક

Id હુકં વળવી To become warm

હુકા-પહું, *adj* Lukewarm

હુકા-વું, *adj* [See હુકં+વાળું having] Warm

હુરા, Same as હોરા

હુરાળ-મુરાળ, *s n* [S મૃત્તલ the mortar-મુત્તલ the pounder] The mortar and pestle these being looked upon as important articles in housekeeping

હુરી, *adj* [See હોરા] See હોરીહું

હુરી, *adj* (An ox) Having a circle of hair on the forehead, not lying in the straight line joining the roots of the horns

હુકમ, *s m* [Ar હુક્મ] An order, a command 2 A decree 3 A trump (in cards)

Id હુકમ કરવો To give an order, to order હુકમ હાથવો To carry out an order હુકમ માનવો To obey an order લેખી હુકમ A written order મોંહડાવો હુકમ A verbal order

હુકમ-નાયું, *s n* [+ નાયું] A decree, a written award or decision upon a suit finally disposed of

હુકારો, Same as હુકારો

હુકુમત, Same as હુકુમત

હુકો, } *s m* [Hem Des હક્કા fr S હક્કા

a firebrand Cf Ar હુક્ક: a casket] A smoking apparatus, a *kuklah*

Id હુકો ભરવો To fill a *kuklah* with

હેડો, *s m* [See હેત] Attachment to, fondness for

સેવા સમરણ કામ કરે, મારો કણ એ ન છાડે હોડો

—દયારામ

હેણ, *s f* [See રાચન] A quail

સુખડની મેન કરી, અતલસની ઉપર હેણ

—સામળામટ

હેત, *s n* [See હેતુ] Affection, love, attachment, friendship

Id હેન કરતુ-રાખતુ To love હેત પ્રીત Affection

Prov હેતના કુસકા સારા, પણ ક-મનની કમોદ ખોડી Better is a dinner of herbs where love is than a stalled ox and hatred therewith

હેતકનું, *s n* [S ગ્રહન a cart] A cart for carrying loads, as opposed to passengers

હેત-રસ, *s m* [See હેત+રસ] The feeling or sentiment of love, heart-felt love

હવુ પણ હેત-રસ તારો મેં પીવો;

અંજિત થુ, તદપિ તે છતી લીધો —કવારામ

હેતાળ, *adj* [+વાળુ having] Affectionate

હેતુ, *s m* [S] Cause, reason. 2 Object, motive, purpose

હેતેસરી, } *s m f* [S + હિતૈવી fr હિત, + S ફ્ to wish] A well-wisher

હે-દળ, *s n* [See હય + દળ an army]

Cavalry, horse 2 A multitude of horses

હેબક, *s f* [Ar હ્યવત terror] Fright, fear, dread 2 Awe

Id હેબક ખાવી To be overawed

હેમ, *s n* [S] Gold

હેમક, *adj* [Ar કહમક foolish, a fool] Foolish, stupid 2 Timid; timorous

હેમ-ખેમ, *adj* [Gnj હેમ redup of હેમ, હેમ] Hale and hearty, healthy and cheerful 2 Safe and sound

હેમજ, Same as હિમજ-હરો

હેમત, *s m* [S fr હિમ] One of the six seasons comprising માગસર and પોસ, occurring about November and December, the cold season

હેરક, *s m* [S હેરિક] A spy, an emissary sent to get intelligence

હેર-ણુ, *s n pl* Prying into another's secrets, espionage

ધરના ને જો નવી અમે તો, લોક તણો શો વાક રે? સકળે હેરે હેરણુ રે, પરના રાધ ને સક રે —ભાલાણુ.

હેર-ફેર, *s f* [Gnj હેર redup, of ફેર + ફેર] Transition, alteration, transplantation, transposition 2 *adj*. Changed, different

હેર-વ તુ, *v t* [Caus of હેર તુ] To postpone from day to day

નિધિને નિરખી, પુઠ તરફ સે,

અતિ ખાલી અમે, વિમ હેરવતા —વલ્લભ

હેર-તુ, *v t* [See હેરક] To spy, to survey narrowly and curiously; to pry into

અસલ જુરે નહિ કોય, સક નહોતો હેરે —નરભેરામ

મહિ નાર કરો ફેરો, દેરો મન આકરી —વલ્લભ

હેરાન, *adj* [Ar ફ્યુન astonished] Distressed, afflicted 2 Harassed; annoyed, disturbed, disquieted 3 Uneasy; suffering 4 Hard pressed; bothered, vexed, teased, plagued, tormented, tortured

હેરાન-ગતિ, *s f* [+ગતિ] A distressful or afflicting condition, a state of disease, pain, &c 2 Fatigue, distress, misery, privation. 3 Injury, ruin, damage

હેરાન-તુ, *v t* [See હેર-વ-તુ] To look at with affection

પરભાતે ઢીને ગોપી જાને દેરાને,

“ઓ કાનુડા ક્ષીને ખેલાવે —નરસિંહ મહેતા

હેરિયા, *s n pl* [See હેર તુ] Prying, peeping

ગોરની પેઠે કાનીમાની ક્ષી રહી હેરિયા હેરાન તુ ન ક બીજી? —પ્રેમાનંદ.

હેરિયા, *s n pl* [See હેલો Or Mar આવવ] Tacking a boat, managing a boat so as to suit the wind

Id હેરિયા ખાવો To enjoy a boating excursion

હેરિયુ, *s n* [See હેર તુ] A ray of light coming into a room through a small hole.

હેર, *s n* Same as હેરણુ.

હેર, *s n m* [See એર] A snake, a serpent

હેરો, *s m* [See હેર તુ] A spy, a messenger

હુલાસ, Same as હુલાસ
 હુલ્લસ, *adv* [See હુલસ] Violent 2
 Rash, inconsiderate 2 ૨ ૧ See હુલસ.
 હુલ્લસ-ધ, ૨ ૧ Violence, vehemence 2
 Rashness, inconsiderateness
 હુમિયાર, Same as હોશિયાર.
 હુસન, ૨ *m* [Ar *હસ્* duty] Countenance,
 face, look 2 Beauty, comeliness, elegance
 of feature
 હુસ-હુમ, *adv* [Imit] Quickly
 હૂક, ૨ *f* [See ચુક] A sharp shooting
 pain in the stomach
 હૂક, ૨ *m* [Eng *Hook*] A hook.
 હૂક, Same as હૂપ.
 હૂક-હૂક, ૧ ૨ [Guj] હૂ, હો, Imit + હાર the
 sound *f* S કૃ. હર હુ to do] To roar
 મયદ વળતો આવિયો સહદેવ સામે ધીર,
 હાક મારી હૂકતો, પર્વતપ્રાય ચરીર—ગિરિધર
 હૂક, *inter* [Imit See હસ-હસ] Tush, tit
 હૂન, Same as હોન
 હૂપ, *interj* [Imit] Imitative of the
 cry of a monkey, whoop
 હૃદય, ૨ ૧ [S] The bosom, the breast
 2 The heart 3 The trend of the mind,
 intention 4 A secret, a mysterious mean-
 ing
 Id હૃદયે બીડવું-ચાપવું-દાગવું To embrace
 હૃદય પિયગવું To feel pity પોચું હૃદય A soft
 or tender heart
 હૃદય-કમળ, ૨ *n* [+ કમળ] The form of
 the heart compared to that of a lotus
 હૃદય-ભેદક, *adv* [S *fr* + ભિદ્ to break]
 Heart-rending
 હૃદય-વેધક, *adv* [+વેધક piercing] Pierc-
 ing the heart
 હૃદય-હારી, *adv* [+S હ, હર્ to take away]
 Affecting the heart,
 હૃદય-શૂન્ય, *adv* [S *fr* + શૂન્ય] Heartless,
 unfeeling
 હૃદ-પ્રેમ, *adv* [S *fr* હૃદ delighted *fr* હૃદ
 to be delighted See હૃદ+પ્રેમ] Well pleased
 and well fed
 હૈ, *interj* [Imit] An exclamation of
 wonder or astonishment.
 હૈ-ક-હુ, ૧ ૨ [Guj હૈ+હાર the sound *fr*

કૃ. હર-હુ to do] To suffer for want of
 હૈકાર. Same as અહૈકાર.
 હૈકારી, *adv* Conceited, proud, arrogant
 હૈક-હુ, Same as હૈક-હુ
 હે *and* [S Imit] An exclamation used
 in respectfully calling a man
 હે, ૨ *f* [See હૈયું] Contentment, com-
 fort, courage
 Id હે પૂરવી To be contented
 હેન, Same as બેન.
 હેન, Same as હેત
 બાત બાતના બોલ છે, દેડા સાથે હેન —સામળબટ.
 હેક, Same as હેક
 હેકલા-લુ, Same as હેક
 હેક-ળ, Same as હેક
 હેકા, } Same as હેક.
 હેકું, }
 હેકા લું, ૨ *n* [See હેક + સ્થાન] A place
 having a lower level
 હેક, *adv prep* [Hem Des હિટ્ટો=S અપ
 below *Cf* હેકા, હેકા-લુ, *fr* S અપસ્તાન્ અપ્પ
 below] Below, underneath; under, down
 Id હેકે બેસવું To be ruined 2 To lose
 one's activity 3 To be dispirited or dejected
 હેક, ૨ *f* [Dh Des વંદેઓ *f* S વેમીતકન્, બેદહુ
Cf Mar બિરી See બેરી S ફાટે] Stocks,
 fetters for confining criminals
 Id હારો હેક કેરરો વાગે છે You can throw
 a man into prison or whip him, you have
 the power to punish persons હેકમા પન અને
 સુઝા મરડે Mettle is dangerous to a blind
 horse=Never show your teeth unless you
 can bite
 હેક, }
 હેડી, } ૨ *f* A drove of cattle, brought
 or carried about for sale
 મને મેલી મદા વનમાય, હેડી દાલી ગણે,
 મારા દિલના દુખની વાત, કેને નાચે કહી ?
 —ભુમાનદ.
 હેક-હી, ૨ *f* [S હિક્કા] Hiccough 2
 Belching
 હેડિ-ચો, ૨ *m* [See હેડી] A bullock in a
 drove of cattle led about for sale 2 One
 whose employment is to lead about droves
 of cattle for sale

દેયા-શોક, *s m* [+ શોક] Heartfelt grief
દેયા-સગરી, *s f* [+ સગરી] A tormentor
દેયા-સૂઝ, *adv* [+ સૂઝ] Absent-minded.

2 Forgetful

હેયું, *s n* [Hem Des હિયમ્ *fr* S હૃદયમ્
the heart.] The heart 2 The mind 3
Memory

Id દેયાડુટ્ટ Dull-headed, forgetful દેયા-
મેલુ Deceitful, insincere, malicious હેયુ બરાલુ-
બરાઈ આવલુ To be choked with grief, to
have the heart oppressed with grief હેયુ હા
ય રાખતુ Not to allow the heart to be sat-
tated, to keep the heart at ease હેયુ ફાટલુ I'o
be broken (of the heart) આટલુ તો હેયે પાલશે
કે કોટે ! That will be enough to support
him દેયા પર રાખતુ To take great care of, to
treat with fondness હેયે દાખતુ To embrace
હેયે હાય મુકાવશે-રખાવશે To ask to take cour-
age દેયાનો ચેર Reserved; not open minded,
deceitful દેયાનો હાર ને કોટલુ માલગિયુ Very
dear, very much beloved

Prov હેયુ બાળ્યો કરતી હાય બાળ્યા સારા It
is better to do a thing oneself than en-
trust it to others and have it misdone
Better do it than wish it done હેયે તેડું કોડે
Speech is the picture of the mind As we
think, so we speak out of the abundance
of the heart the mouth speaketh દેયામાં કાતી
ને હરિચિજ્જ ગાતી Goli on his tongue and the
Devil in his heart Honey tongued but a
heart of gall દેયામાં હારા હારા, ને મોટે ના ના
Do as the lasses do, say no and take it હેયે
હારા ન હોય, તો પછે જોર રાખતું He who has no
heart (courage) should have a good pair
of legs

હેડ-ડું, *v r* [See હેડ-ડું] To go 2 To die

હેડા, *s f* [See હેડા] Ardour of inclina-
tion 2 Emulation 3 Earnest wish or in-
clination 4 Ardent desire, longing

હેડા-તોડી, *s f* [+ તોડી redup] Com-
petition, rivalry 2 Altercation, discussion,
controversy, quarrel, dispute

હેડિ-હું, *adv* Eager; ardent, emulous

હો, *entry* [Imit See હા, હા, હા, હા] Yes
2 That will do 3. Oh, ah

હોઈયાં, *entry* [Imit] Showing the
sound of belching

Id હોઈયા કરતું To misappropriate

હો-કાટ-ડું, *v t* [Guj હો, હા+કાર the sound
fr કુ, કર+ડું to do] To chide, to scold

હોકા-ચન્ન, *s n* [See હોકા *fr* Ar હુક્કા a
casket+ચન્ન] The mariner's compass.

હો કાર, } *s m* [See હો + કાર a suffix
હો કારી, } showing the sound of the preceding let-
ters *fr* કુ to do] Saying 'Yes', consent

Id હોકારો પુરો, હોકારો દેવો, To say "yes",
or "well", to consent

હો કારી, *s m* Calling out, shouting

Id હોકારો કરવો To chide by speaking
loudly

હો-કીરી *s m* A loud noise

હોકો, *s m* [See હોકો] A hubble-bubble

2 [See હોકા ચન્ન] The mariner's compass.

હોજ, *s m* [Ar હવજ] A basin of water,
a reservoir; a cistern; a fountain,

હોજટ, *s f* [See હજટ] An account
settled annually between the farmer and
his tenants

હોજટ, *s f* [See હોજટ] The influence
or grasp of an evil spirit.

Id હોજટમાં આવતું-બરાતું To be caught
in the clutches of an evil spirit

હોજરી, *s f* } [Hem Des માજરી = S
હોજર, *s n* } અન્નાવરણ the cover for the intestines, *fr* S

હર [The stomach

હોડ, *s m* [Dh Des હજો *fr* S મોહ.]
The lip

Id હોડ ફડકાવશે To grumble

Prov હોડ બહાર તે કોટ બહાર Hedges have
eyes and walls have ears હોડ સાન તો ઉતાર
બોડ Wranglers never want words

હોડ, *s f* [Hem Des હુડા = S પગ; a
wager] A wager, a bet 2 Competition,
rivalry

Id હોડ પડવી-મારવી-બઢવી To lay a wager

હોડ-કું, *s n* [See હોડી] A small boat,
a raft, a float

હોડચિ-યું, *s n* [See હોડ-ડું] A largo

કેણ સુદૃઢ મનુષ્ય દેહ પાચો, બહોત ફર્યો ઘ ફેરા,
હજી ચેત, બૃહ મદ ભાઈ, માયે મરણક હેરા રે

—નિશંતભાત

હોરા-ફેરા, *s m* [See હેર ડ Or હેરા redup
of ફેરા+ફેરા] An occasional visit

હેલ, *s f* [Hem Des હેલ=S વેગ: force,
speed See હલ-કારો, and હેલકરી] A load 2
A burden 3 A load or piled mass of
grass, fuel, cow-dung cakes, &c in a cart
(as carried for sale) 4 The price or cost
of carrying, the hire of a porter, cooly-
hire 5 A pair of vessels full of water (as
carried on the head of a woman)

હરિશ્ચંદ્રને માયે પિતા હેલ પાણીની,

એવો દેવ દીધો'તો દડ રે

—ભોજોભગત

6. The business or employment of carrying
loads or burdens

હેલકરી, *s m* [See હલ-કારો] A porter;
a cooly

હેલના, *s f* [S] Contempt, disrespect

હેલ-પટો, *s m* A fruitless journey or trip

હેલ-ગુ, *v* : [See હેલ, Or, હળ-ગુ, હળી જવ]
To live in love and peace

ખેલતા, રેલના, હેલતા, ભેળતા, જે મળે વાટમોં દેરા કરા

—પ્રેમાનંદ

હેલા, *s f* [S હેલ a sport] Wanton
sport 2 Strong sexual desire in a woman

હેલા-માં, *adv* In sport, easily 2 In a
trice, in a jiffy, instantly

હેલિ, [S=Gr *Helios*] The sun

હેલી *s f* [*Of* રેલ] An incessant show-
er of rain

Id વરસાદની હેલી Continuous rain, a
flood; આનંદની હેલી Continuous joy

હેલી, *s f* [See હે+અલી Or સાહેલી A
female friend

અણખેલાના નેણા કરા બાણ, આચાનક લાગ્યા રે,
હેલી કુ યુ ક્ર ?

—અક્ષાનંદ

હેલી, *s f* The armpit

હેલી, *s f* [See હેલા-મા] A short time,
a moment, an instant

લણ દરામ હડું, હેલીમા હર, રામ લક્ષ્મણ તણા નેર નણ

—સામગ્રી

હેલી, *s f* A mode of music 2 Ashes

હેલો, *s m* [See હરસેલો] A violent

stroke or blow 2 Same as હેલો

હેલો, *s m* [See હરસેલો Or, હલ-ગુ]
Jolting (of a carriage)

હેવા, *s m* [S સહવાસ living together fr
સહ with+વાસ residence] A practice, a habit

હેવાતન, *s n* [See સૌભાગ્ય+પણ] The
happy and joyous state of wifehood

હેવાન, *s m* [Ar *દેવાન* an animal] A
beast, a bruto.

હેવાનિયત, *s n* Beastly tendencies,
brutishness

હેવાદ, *s m* [See એદવાદ] An account,
a description 2 A statement 3 State,
condition

Id રેવાલ આપવો To give a description

હે-ડિ-ચો, *s m* [See હાડ-કું] The throat,
the prominent bone of the throat, Adam's
apple

હે-કું, Same as હેયું

હે-છા, *s f pl* [See હરણ a deer] *Urda*
major, the Great Bear

હેયા-કુટ, *s f* [See હેયુ+કુટ] Beating
the breast through sorrow 2 Great anxiety

હેયા-ચોળો, *s m* [+ ચોળ-ગુ] Heart-
burnings, great anxiety

હેયા ટ-ગુ, *v* : [હલ-ગુ] To be dishearten-
ed, to lose courage

હેયાત, Same as હયાત

હેયાતી, Same as હયાતી

હેયા-તોડ, *s f* [See હેયુ+તોડ, તોડ-ગુ] Break-
ing of the heart or chest 2 *adj* Capable of
breaking the chest, very hard (of labour)

Prov હેયા-તોડ કરતાં હાથ તોડ સારી If you
want a thing done well do it yourself

હેયા-ધારણ, *s n* [+ધરા-ગુ, ધારણ] Heart-
felt satisfaction, contentment

હેયા-ફાટ, *adj* [+ ફાટ-] Bursting the
heart 2 *adv* (sobbing) bitterly

હેયા-કુટ, } *adj* [+ કુટ-ગુ] Foolish

હેયા-કુટ, }

હેયા-રખી, *s f* [See હેયુ + fr S રક્ષ to
protect See રાખ-ગુ] The projecting
wall of a fortress about two feet and a half in
height erected for protection, a parapet wall

હેયા-રખું, *adj* Reserved, not openminded.

danger who have anything to lose હોય તે
ઈદ, અને ન હોય તે રોમ To day a king to-
morrow nothing = Is there no means, but
fast or feast ?

હો.૨, *intery* [See હો] Yes, of course,
indeed

હોશ, *s m* [P] Consciousness 2 Sense
Id હોશ હોશ નવા To be completely de-
jected

હોશિયાર, *adj* [P fr હોશ+P ચાર=વાણ,
having] Clever, intelligent, able 2 Smart,
active 3 Sensible, wise prudent

હોશિયારી, *s f* Cleverness, intelligence,
ability 2 Smartness, activity 3 Wisdom,
prudence

હોશે, Same as હોશ, may be

હોશાન, *s m* [P અશ્વત્થ whatever
materially concerns oneself] The colour
of the face, complexion

હોહા ઈ, *s f* Slowness, sluggishness

હોહા, *adj* [See હોહા] Slow, dull,
sluggish

હો હા, *s f* [Imiit See હો+હા] Noise,
clamour, uproar 2 Bustle, sensation, ex-
citement, agitation, popular clamour 3
Alarm, consternation

હોળ, Same as હોળ a plough

હોળ-હું, *v t* [See હોળ હું] To comb
See હોળહું

હોળિયાં, *s n pl* [See હોળિ] Cowdung
cakes of various shapes made for placing
upon the pile kindled on the Holi holiday

હોળિયો, *s m* An individual of a pack
of fellows that frisk and make disorderly
fun in the Holi festival.

હોળી, *s f* [Hem Des સિયાલી = S હમર:
a riot, an affray, a petty warfare between
villagers, terrifying the enemy by shouts
and gestures, fr S જીત + કાલ, શિયાળો S
હોલિકા, હોલી] The festival of the Holi as
comprised within the 11th and the full
moon of Feb - March (ફાગણ) 2 The day of
the full moon of ફાગણ 3 The pile built up
for kindling at the close of the Holi festival
4 The pleasures of the Holi festival

Id હોળી દિવાળી વાચે At a time that
will never come હોળીનું નાગિયેર A leader
2 A scape goat 3 A cat's-paw

હોળીયા, Same as હોળિયા

હોળીયો, Same as હોળિયો

હોળીયો, *s m* [See હોળિ] A rafter
sixteen hands in length 2 A term of
reproach for a grown up girl (Colloq)

-હદ, *s m* [S] A deep reservoir of
water

-હરૂ, *adj* [S] Short 2 Short (of
a vowel)

-હાસ, *s m* [S fr હસ to perish] Decay
2 Decadence 3 Disappearance

એમ સર્વ પ્રમેનો હાસ થાય છે, નયે માટે હોયે મર્થ
—પ્રેમાનંદ

-હોમ, *intery* [S Imiit] A mystic
syllable used to propitiate the goddess of
wealth (લક્ષ્મી)

ળ.

ળ, The thirty fourth consonant, and
the forty-fifth letter of the Gujarātī alpha-
bet It occurs in the Rīg-Veda as a sub-
stitute for ર, falling between two vowels;

while in the Prākṛit languages it is sub-
stituted for ળ

There is no word in Gujarātī which
begins with ળ

cloth sheet worn by women

હોડઃ, *v i* [See સૂઝ fr સુખઃ] To stink

હોડી, *s f* [S હોડ] A boat

હોડે, Same as ઓડે, a cloth covering

હોડે, *s m* [S હડ carried fr હ to carry] A nave

હોડે, *adv.* [S અધના now] In this or the current year See ઓડે

હોડે, *s m* [S fr હ to sacrifice] A sacrificer

હોડે-દાર, *s m* [See હોડે+દાર P having] An officer

હોડે, *s m* [Ar હડ: responsibility] An office, a function; a duty 2 A post; a rank, a station (in public service)

હોડે, *s m* [P હડ: a canopied seat on the back of an elephant] A box or sedan placed on the back of an elephant or horse

હોનાર, *adv* [See હો-રુ] That is to come, that is to happen, that is to take place

Prov હોનાર પદાર્થ આગળ કંઈ ડાહ્યું નથી Man proposes, God disposes

હોનાર-ત, *s f* [+અર્થ] The thing that is destined to happen

હોર, *s f* [Ar હોર fear] Fear, terror, dread, awe

હોમ, *s m* [S fr હ to sacrifice] A burnt offering 2. The casting (of clarified butter, rice, &c.) into fire as an offering to the gods accompanied with prayer or invocations, an oblation

હોમ-પુટ, *s n* [S fr +પુટ] The pit in the ground in which the sacred fire burns

હોમ-શાળા, *s f* [+શાળા] A sacrificial chamber

હોમ-હવન, *s n* [S fr +હવન] Sacrificial offerings

હોમ-રુ, *v t* To sacrifice 2 To offer unto fire, to throw offerings into fire

હોમારુ, *v t* [Passive of હોમ-રુ] To be sacrificed

હોય, *infery* [See હો-રુ] Let it pass, leave it aside

હોરમાન, Same as ઓરમાન, Having the same father but different mothers

હોર-વ-રુ, *v i* To be at ease, to be pleased

હોર રુ, Same as હોર-રુ, વહોર રુ to buy.

હોર રુ, *v i* [Des અવરતઓ fr S અવ, અવ down+ત્ત્ત pleased, See રમી, રાગી, રમના] To pine, to waste away with longing

હોર રુ, Same as હોર રુ, હોલ-રુ to peel.

હોરા, *s f* [S=Gr Hora an hour] The twenty fourth part of a day; an hour 2. A period of two days and a half

હોરા-મરુ, *s f* [See હોર-રુ to pine] Pining

હોરી, *s f* [See હોળી] A song (in the Hindustānī language) in description and eulogy of the Holi festival, and sung only in the months of માદા, ફાગણ, and ચૈત્ર

હોરી, Same as હોરી a trader

હોલ, *s f* [See જ્વાળા] A hearth made in the form of a long trench 2 Terror.

હોલ-વ-રુ, *s n* [See હોલ-વ-રુ] Extinguishment extinction

હોલ-વ-રુ, *v t* [See હોલ] To extinguish, to put out, to blot out 2 To compose, to pacify (a quarrel)

હોલાવ, *s n* Same as ઓલાવ 2 હોલવ

હોલે-હિલ, *adv* [Ar હલ્ fear, palpitation+P ફ of +હિલ the heart =palpitation of the heart] Crack brained, crazy, deranged in mind

હોલો, *s m* [Dh & Hem Des ઓલાવઓ, ઓલઓ=S રથન પશી a falcon] A dove

હોલો, *s m* [Hem Des ઓલઓ=S હલ્યેક માગ a part of a hearth, fr હવ near+ચુકો See હોલ] The side or off portion of a cooking stove to hold pots over the fire

Prov હોલામાથી નિદાળીને ચુકામા પડ્યુ Out of the frying pan into the fire.

હોવા, Same as હોવાડા uproar

હોવા-રુ, *v i* To be in agitation or excitement for want of, to be in a flurry; to be hurried

હો રુ, *v i* [S મૂ to be] To be, to become Id હોવા ન હોવા કર્યુ To efface all trace of, 2 To kill.

Prov હોરો તેડું જોશે They only are in

